

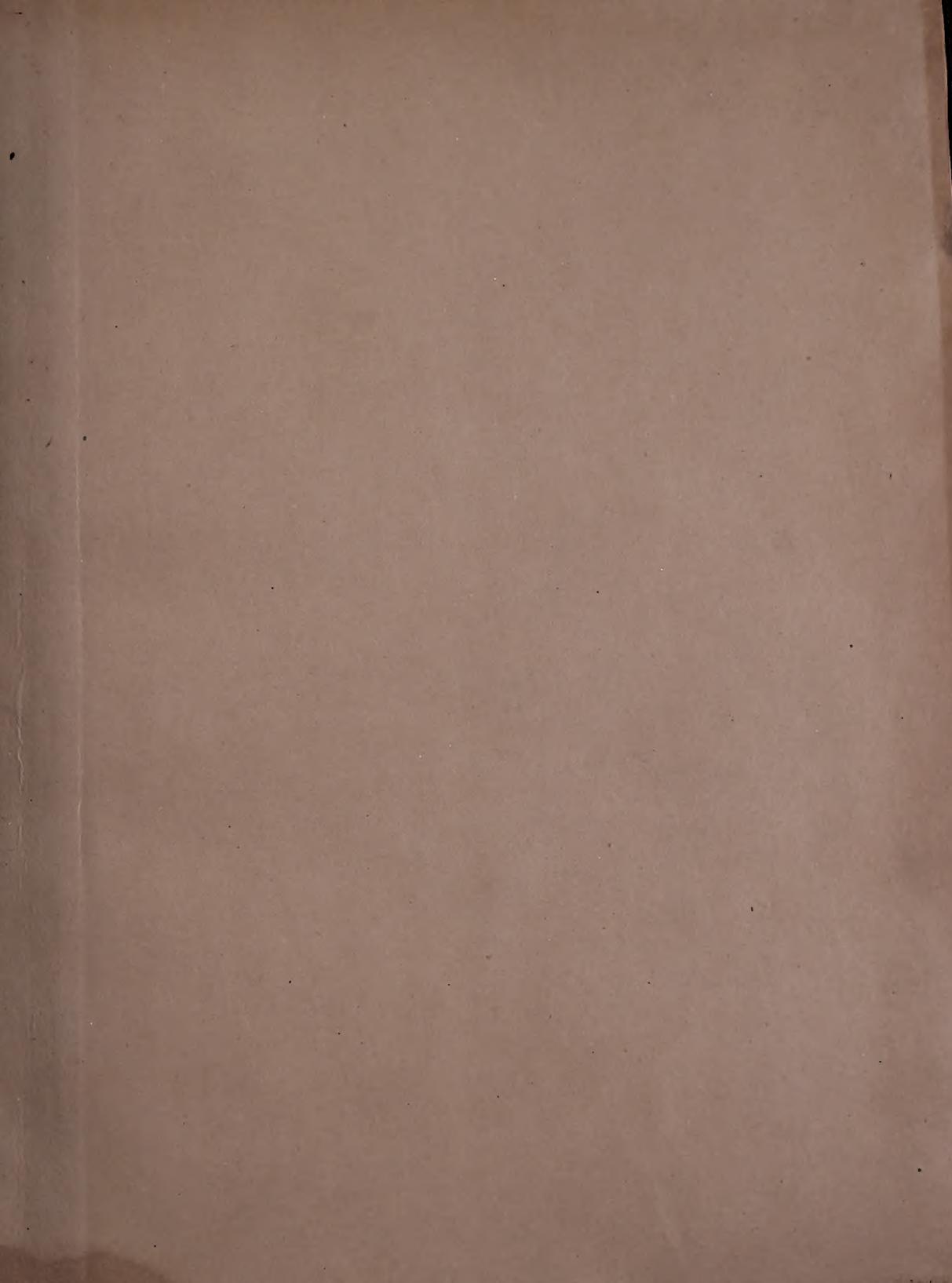
Africa
Price \$12.50

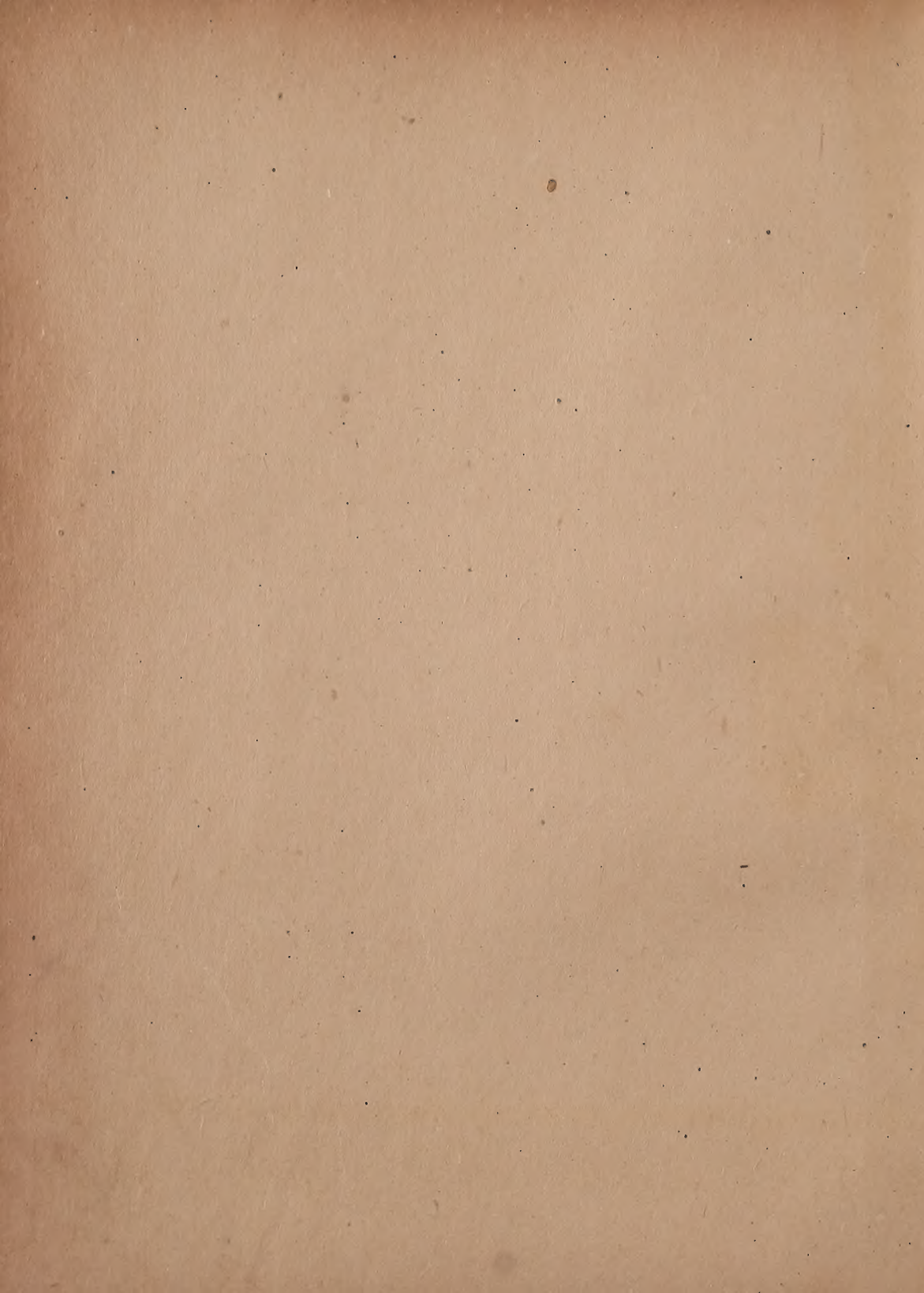
374

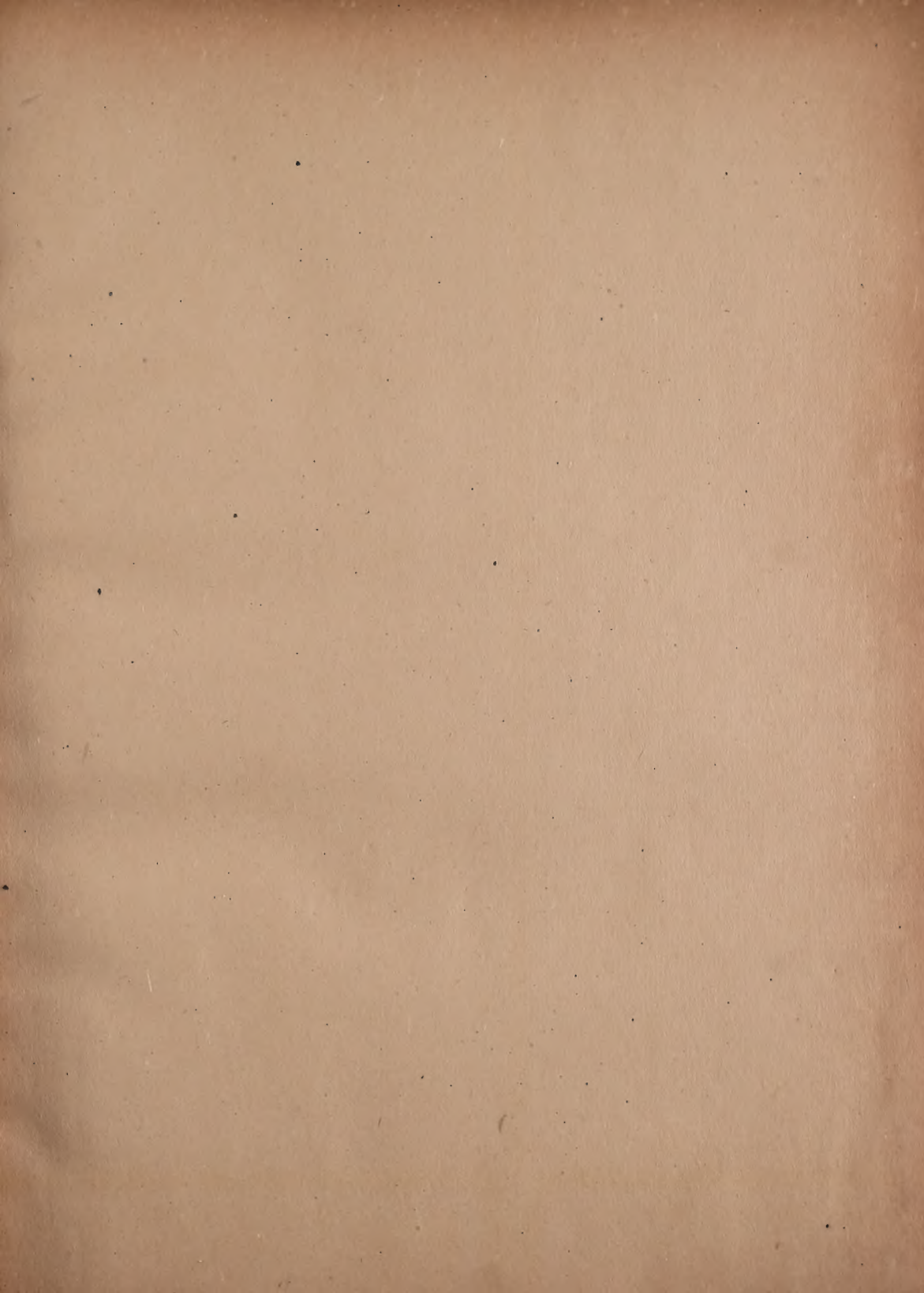

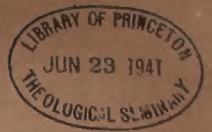
Folio
PJ9087
.D57
copy 1

G. E. STECHERT & CO.
ALFRED BARNES
NEW YORK

CHR. FR. AUGUSTI DILLMANN

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTORIS HUIUSQUE IN ACADEMIA LUDOVICIANA GISSENSI PROFESSORIS PUBL. ORD.

LEXICON

LINGVAE AETHIOPICAE

CUM INDICE LATINO.

ADIECTUM EST VOCABULARIUM TIGRE DIALECTI SEPTENTRIONALIS COMPILATUM A WERNER MUNZINGER.

LIPSIAE,
T. O. WEIGEL.

MDCCLXV.

Augustus Dillmann

lecturis salutem dicit.

Linguae Aethiopicae lexicon novum emissuri sumus. De causis quibus ad suscipiendum hoc opus movebamur nihil opus est multis praefari. Jobi Ludolfi lexicon, suo saeculo praeclarissimum, quod plus centum et quinquaginta annos in his literarum finibus summum merito obtinebat imperium, hac nostra aetate variis philologorum desiderii non amplius sufficere inter omnes constat. Subsidiis enim, quorum vir eximus in illo componendo usum fecit quamquam diligentissimum, lustris novissimis magna adjecta est copia, praesertim librorum Aethiopicorum ex Abyssinia transportatorum, unde materiam longe uberiorem exhaurire et multas res quae Ludolfo dubiae et incognitae erant lucidius explanare licet. Deinde scientia linguarum qua ille inter aequales eminebat, ut omnium ita Semiticarum, nostro saeculo consociatis philologorum studiis penitus reculta et eo usque promotam est, ut etiam Geez linguae nova inde affundantur lumina et, cum in lexicis parte etymologica tum in vocabulorum significationibus derivandis et disponendis, multae operi Ludolfiano emendationes sint adhibendae. Praeterea Ludolfus nimis brevis erat in allegandis testimoniis et locis, unde singulae voces earumque significationes et formae probarentur; at sola unius viri licet fide dignissimi auctoritate niti ut ab aequalium indole prorsus alienum ita subtilioribus linguarum literarumque studiis parum utile videtur. Accedit quod, exhausta exemplarium a Ludolfo typis impressorum penu, ejus liber tam raro veni subicitur, ut ab emturis vix comparari possit. Quibus de causis jam septem abhinc annis, postquam grammaticam Aethiopicam edidimus, lexicon novum elaborare nobis propositum erat: opus propositum ut sine mora aggredere, is qui hoc volumen venum dat ipse nos monuit.

De ratione quam in describendis linguae Aethiopicae copiis sequebamur in Prolegomenis fusius disseruimus. Quid quantumve in hac descriptione profecerimus, non nostrum est dijudicare. Judicent alii, sed ne injuste judicent, pauca quaedam praemonenda videntur. Librorum Aethiopice conscriptorum qui ad nostros dies conservati sunt numerus non infinitus est neque tantus, ut omnes perlustrare unius hominis vires excedat. Nec dubium est quin iis omnibus excerptis thesaurus linguae magis completus effici potuerit. Sed nos quidem ne hanc gloriam peteremus et ultra annos quosdam praestitutos laborem nostrum extenderemus, ipso pacto cum bibliopola facto vetiti eramus. Neque temere hanc pactionem inivimus: nam verendum erat, ne opus permultis exoptatum et incremento studiorum reviscentium necessarium ultra modum procrastinaretur vel, si quid nobis accidisset, plane in irritum caderet. Nostrae sunt memoriae qui, postquam omnem eamque longam vitam in colligenda materia desudarunt, fato abrepti sunt, priusquam thesaurus summa opera et diligentia conquisitos publici juris facerent. Itaque satius censebamus, ut intra arctiores opus nostrum contineremus fines. At quantum intra temporis spatium definitum peragi poterat, peregissemus nobis videtur. Librorum Aethiopicorum antiquissimos eosque gravissimos omnes in rem nostram convertimus; radices ducentas vel trecentas nec non plus duo millia vocabulorum (stirpium tam verbalium quam nominalium) Ludolfo incognita et multa nomina peregrina lexico adjecta habemus, nec dubitamus quin vocabula (vere Aethiopica nec aliunde adoptata) quae non recensuimus longe pauciora in libris qui apud Abyssinos circumferuntur supersint. Ea nostro thesauro facile posthac adjiciamus vel adjiciant viri harum literarum periti qui in posterum sunt futuri. Eorum veniam rogamus. Eorundem et aequalium veniam magis etiam rogamus, si in etymis investigandis ab eo qui animo observabatur sine longius nos abesse deprehenderit. Quamquam enim vocabulorum originem permultorum a nobis recte investigatam et expositam

esse persuasum habemus, tamen multa sunt relicta dubia nec nisi conjecturis incertis tentata, nonnulla plane obscura. Non omnia omnes perspiciunt: alii quoque in hac arena periclitentur! E communi scrutantium opera veritas victrix prodibit.

In rebus ad grammaticam pertinentibus ad nostrum librum anno Domini MDCCCLVII editum provocavimus. At non omnia quae in illo proposita vel praecepta sunt etiamnum nos tueri hic annotare liceat. Grammaticam enim cum conscriberemus, multis in rebus non nisi Ludolfiani lexicī auctoritate nitēbamur; jam vero postquam totam vocabulorum formarumque copiam ipsi perscrutati descripsimus, singula cum in parte etymologica tum aliās mutanda, emendanda, addenda habemus.

Toto opere jam conscripto ejusque parte plurima typis excusa Werner Munzinger, investigator gentium Abyssinarum peritissimus indefessus, tum temporis in patriam Bernae urbem reversus, postquam lexicī nostri partem primo editam inspexit, Vocabularium dialecti Tigrensis septentrionalis ab ipso collectum ultro nobis obtulit ad calcem nostri libri edendum. Quam conditionem, cum in hac dialecto multas antiquae Tigrensis vel Geez linguae reliquias contineri et linguam mortuam dialecto vivae quodammodo suppleri sumeremus, nos quidem, consentiente bibliopola, libenter accepimus, nec aliud quidquam pacti sumus, nisi ut singulorum vocabulorum pronuntiatio accurate notanda esset. Ejusdem dialecti opusculum grammaticum ut posthac ederet, auctorem haud frustra monuimus. Ejus igitur vocabularium tale quale ipsius manu scriptum recepimus typis excubendum curavimus. Pro sententiis in praefatione propositis ipse stabit auctor: de aliis quibusdam, maxime quae ad orthographiam pertinent, dubitavimus quidem, sed quominus dubitationes auctori communicarem, ipsius nova in Africam peregrinatio prohibuit. Postquam autem de Munzingeri vocabulario typis excudendo constitutum erat, etiam Antoine d'Abbadie, Francogallus nobilissimus et amicissimus, qua est liberalitate, suam ejusdem dialecti vocabulorum collectionem nobis permisit. Inde ea quae ad complectendam Munzingeri collectionem idonea videbantur excerpimus et, quamvis alter ab altero in scribendi et pronuntiandi ratione dissentiat, illius libello subjunximus. Etiam meridionalis dialecti Tigrensis vocabularium possidet d'Abbadie, quod ut publici juris faciat monemus et rogamus.

De externa specie nostri libri in officina F. A. Brockhaus exscripti pauca habemus monenda. Typorum formae Aethiopicorum et Amharicorum in hoc opere adhibitae, quamquam iis qui libros Aethiopicos manuscriptos nondum legerunt insuetae, tamen optimae sunt et ad leges calligraphiae Abyssinicas maxime adaptatae quae in Germania inveniuntur. Totumque opus specimen artis typographicae perfectum et officina celeberrima dignum esse nemo infitiabitur qui, quot et quam variae typorum formae in eo adhibendae fuerint, secum perpenderit. Soli hujus officinae characteres Syriaci quorum in hoc libro usus factus est inferioris sunt notae. Qui quod melioribus commutari non poterant, cum lecturis nos ipsi vehementer dolemus.

In corrigendis schedulis per quadriennium multam consumsimus operam, in iisdemque Dr. H. Lotze, Lipsiensem, nobiscum diligentissime laborasse grato animo praedicamus. Errata typhetarum haud ita multa, quae utrumque fugerunt correctorem, sub finem operis emendata invenient lectores. Alia quaedam sine dubio etiamnum in opere latent, praesertim in numeris quorum immensa multitudo ibi continetur: ea speramus fore minus gravia et ea quae a lecturis ipsis facile emendari possint.

Publicae autem laudes et gratiae debentur viro humanissimo, literarum adjutori optime merito, T. O. Weigel, bibliopolae Lipsiensi, qui hoc opus, minus lucrativum quam sumptuosum, neque in aequalium tantum sed etiam in posterorum usum conscriptum, suis impensis vulgare tantum abest ut dubitaverit, ut splendidissime typis imprimendum curaverit. Rarescunt his temporibus ii qui in libris redimendis et vulgandis non lucrum tantum faciendum, sed etiam literarum artiumque studia promovenda spectant.

Labores quos per septennium omnibus fere horis subsecivis Kiliī Holsatorum in hunc librum insumsimus enarrare et piget et dedecet. Sed Deo O. M. quo benignissime juvante opus inchoatum perficere potuimus et decet et delectat gratias agere humillimas. Ei sit gloria in aeternum!

Dabam Gissae Cattorum idibus Junii MDCCCLXIV.

Prolegomena.

1. *Describuntur libri e quibus materiam lexicī hausimus.*

Lexicon Ludolfiano locupletius et emendatius conscripturo neque ad thesauros quales Ṣiḥāḥ et Qāmūs sunt neque ad singulorum librorum Concordantias quas dicunt aditus patet: perlustranda et excerpta sunt monumenta scriptorum Aethiopicorum ipsa, quorum pauca typis excusa facile comparari possunt, plurima non nisi manuscripta et in variis Europae bibliothecis dispersa exstant. Quae omnia cum ob temporis perficiendo operi praefiniti angustias conquirere non liceret, eorum potissima saltem et gravissima nobis perscrutanda proposuimus.

1. Et antiquissima quidem quae habentur omnia, cum in iis permulta reperiantur verba quae posthac obsoleta recenti loquendi usui cesserunt, accurate pervestigavimus. a) Inter ea primum locum obtinent *Biblia* Aethiopica, quae omnium literarum Abyssinarum fundamentum sunt et norma, ad quam reliqui scriptores suum dicendi scribendique genus conformaverunt. Quorum ut etiam in lexico componendo potissima haberetur ratio, res ipsa postulabat. Sed cum Bibliorum versionem non unam tantum habeant Aethiopes sed duplicem et triplicem singulorumque librorum multiplicem, variis temporibus et varia auctoritate confectam, id quoque spectandum erat, ut varias versiones distingueremus earumque antiquissimam, quantum possemus, dispiceremus. Ubi cumque autem Bibliorum versiones e libris Mss. eruendae erant, unius codicis fides haud sufficere poterat, sed plura conferenda erant exemplaria. Hoc quomodo in singulis Bibliorum partes valeat, brevi dicendum est. Novi Testamenti versionibus perlustrandis non nisi librorum typis exscriptorum usum fecimus. Hujus enim Testamenti duae sunt editiones. Altera a. MDXLVIII et IX Romae cura Tesfa-Zion Aethiops facta, deinceps in Polyglottis Londinensibus repetita, jam Ludolfo lecta est; ea, si librum Actuum Apostolorum exceperis (de quo vid. Lud. hist. Ae. III, 4, 7 et Comm. p. 297), versionem antiquam exhibet, sed erratis typographorum scatet. Altera, a. MDCCCXXX impensis societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exterarum gentes evulgandae institutae Londini a Th. P. Platt confecta, versionem aliam sive recentioris sive et variis versionibus recentioribus mixtam continet nec ipsa mendis typographicis ita ut debebat libera est. Editio castigata et critica in qua variae versionis recensiones recte distinguantur adhuc desideratur, nec

dubitamus, quin nova omnium earum quae in libris Mss. circumferuntur Novi Testamenti versionum perscrutatione non tantum multae lectiones variantes sed etiam lexico singulae accessiones redundaturae sint. Sed huic investigationi instituendae cum omnia nobis deessent auxilia, libros typis editos diligenter perscrutari satis habebamus. Inter Veteris autem Testamenti libros Psalmi cum Canticis a J. Ludolfo a. MDCCI Francofurti, Octateuchus et libri Regum I et II a nobis ipsis a. MDCCCLIII — V et MDCCCLXI cum lectionibus variantibus ita editi sunt, ut eos excerptere sufficeret. In caeteris libris ad codices Mss. recurrendum erat, quorum inter se conferendos habebamus (maxime Oxonienses, Londinenses, Francofurtenses, Abbadianos) Jobi octo; III et IV Regum et Danielis septem; Jesaiae, Dodecapropheton, Proverbiorum, Ecclesiastae, Sapientiae sex; Paralipomenon, I et II Ezrae, Esther quatuor; Jeremiae cum Threnis, Hezekielis, Siracidae tres; Baruch, Epistolae Jer., Tobith, Judith duos. Libri Maccabaeorum Aethiopicis aut numquam versi aut deperditi sunt: eorum loco supplendo librum ficticium sub titulo Maccabaeorum circumferunt (vid. infra). Veteri Testamento adnumerantur libri quidam pseudepigraphi, tam editi quam inediti. Editi sunt, a nobis ipsis: 1) Kufālē vel liber Jubilaeorum, e duobus codicibus, Kil. et Lond. MDCCCLIX, 2) Henoch, e quinque codicibus, Lips. MDCCCLI (huic libro tres alios codices nuper perlatos comparavimus); a R. Laurence: 3) Ascensio Isaiae, ex uno codice, Oxon. MDCCCXIX, 4) Ezrae Apocalypsis, ex uno codice, Oxon. MDCCCXX, cui editioni cum parum fide digna sit, sex alios libros Mss. contulimus; ineditus est 5) libellus, quem Aethiopes scriptis Jeremiae adjungere solent, Christianae originis, ተረጎሞ ገሎት i. e. Paralipomena vel Reliquiae Baruch inscriptus; ejus habemus tria apographa. Inter libros Novi Testamenti apocryphos recensendus est Hermiae pastor, a. MDCCCLX Lipsiae ab Antonio d'Abbadie editus. Horum scriptorum biblicorum partem majorem Ludolfus nunquam vidit: e libris Judicum Regum Jesaiae excerpta quaedam habuit a Gregorio Aeth. communicata; praeter Novum Testamentum, Pentateuchum cum Josua et Ruth, Psalmos cum Canticis et quosdam prophetarum minorum ipse legit nullos. — b) Libris biblicis alii quidam accedunt qui ex antiquioribus literarum Aethiopicarum temporibus servati

supersunt et quorum diligentissimum fecimus usum. Eorum potissimum est liber quem **ፆርሐስ**: i. e. *Cyrrillum* vocant. Hoc volumine continentur scripta collectanea cum Cyrilli Alexandrini tum aliorum Patrum, ad theologiam dogmaticam et ad Acta concilii Ephesini pertinentia, e sermone Graeco versa (vid. ejus descriptionem in *Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1844. *Bd.* 5 *ፎ.* 187 ff., et in Catalogo Codicum Aethiopicorum qui in Museo Britann. asservantur MDCCCXLVII p. 12 seq.). Monumentum est antiquioris linguae eximium; multa vocabula, in eo obvia, cum Abyssinis inferioris aetatis obscura essent, apographis ejus glossaria Aethiopico-Amharica annexa esse solent. Usi sumus codice Tubingensi, cujus folia 1—130 in allegandis locis singulis citavimus; ei nostra apographa comparavimus, Londini e codicibus, qui in Museo Britannico et in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis asservantur, quondam facta. Praeterea huc referendus est libellus, quem *Regulam Pachomii* vocamus (**ሥርዐት ለዘሐዘዙ መልአክ ሕግሊአብሔር ለአባ ጳውሎስ ለባሔር ለዘሐዘዙ ጠርቤንስ ለደወለ ተባይስ**); continetur codice Abbadiano CLXXIV, et fragmentum ejus exstat in codice Mus. Brit. XVIII f. 76. Eum tempore satis antiquo in Gees translatum esse cum regulae ipsae tum orationis genus pressae et brevis et vocabula quaedam huic libro propria luulenter docent. — Inscriptiones autem Axumiticae, ab E. Rüppell vulgatas, licet monumentum sint antiquissimum, tamen in nostro opere praetermittendas putavimus. In rebus enim ad linguam pertinentibus vix quidquam certi inde deprimi poterit, priusquam emendatius editae et rectius lectae et intellectae fuerint (vid. *Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1853. *Bd.* 7 *ፎ.* 355—364). — Horum igitur quos enarravimus librorum antiquiorum voces et phrases omnes in libro nostro collectas et quantum fieri poterat explanatas invenient lectores studiosi.

2. *Ceteri* libri quamvis omnes aliquid ad augendas lexicis copias conferant, tamen nec ejusdem sunt antiquitatis nec momenti. Quae ob rem singula singulorum apographa perlustrare nobis satis esse videbatur; accedebat, quod eorum plura exemplaria assequi non potuimus, nisi novam per varias Europae bibliothecas peregrinationem, ipso officio publico quo fungebamur interdictam, instituerimus. In deligendis autem iis quos in rem nostram converteremus libris duabus potissimum rationibus ducti sumus. Earum altera est, quod eos libros qui vel auctoritate quadam publica valebant vel Abyssinis ipsis in deliciis habebantur et multum lectitabantur nequaquam negligendos existinavimus. Altera refertur ad varietatem materiae quae in libris tractatur. Nam cum varia literarum genera variam postulent dictionem et propria verba quae dicuntur technica, id nobis spectandum erat, ut uniuscujusque generis unum certe librum tamquam exemplum perlegeremus et excerperemus. Librorum autem secundum rationes modo dictas delectorum alii ab Aethiopicis ipsis compositi, alii ex aliis linguis, maxime Arabica, translati sunt; alii lingua puriores et eleganter scripti; alii ad Arabicum vel Amharicum sermonem vergentes, alii antiquiores, alii inferioris et infimae aetatis. a) *Libri ecclesiastica auctoritate* magis minusve insignes quos excerpsimus sunt Clemens, Synodus, Didascalia, Kidān, Faus Manfasāwi, Liturgiae, Genzat, Qedr, Preces Matutinae. *Clementis* usi sumus exemplari Tubingensi chartaceo; de ejus argumento videre licet quae exposuimus in *Handwritten von der G. M. Universität und der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göt-*

ttingen 1853 Nr. 17—19. *Synodi* librum jam Ludolfus novit et in suo lexico haud ita raro allegavit, nec non particulas quasdam in suo Comment. ad Hist. p. 301 seq. edidit; nos totum perlustravimus qualis continetur codice chartaceo Tubingensi. Qui cum negligentissime scriptus sit, dolemus quod alium assequi nequivimus. Est 398 foliorum; in eo insunt 1) Constitutiones Apostolorum f. 4—72; 2) Canones Apostolorum f. 72—89; 3) Statuta Apostolorum f. 89—102; 4) Abtelisat i. e. Tituli f. 102—126; 5) Constitutionum recensio altera f. 126—143; 6) tertia f. 143—160; 7) Canonum Ap. recensio altera f. 160—171; 8) Abtelisat recensio alterius f. 171. 178. 198—215; 9) Canones concilii Ancyranum f. 215. 216. 179—189; 10) Canones Neocaesarienses f. 189—194. 11) Gangresis f. 194—197. 217^b; 12) Sardicensis f. 217—224; 13) Antiocheni f. 224—234; 14) Laedicensis f. 234—246; 15) Niceni f. 246—254; 16) eorumdem recensio altera f. 254—280; 17) Expositio fidei Nicenae f. 281—286; 18) Synodus Clementis f. 286—293; 19) Expositio decalogi f. 293—309; 20) varii alii tractatus ad ethicam et dogmaticam pertinentes f. 309—398. Caeterum varia Synodi exemplaria multum inter se differunt, et in M. M. f. 344 Isaac quidem Tigrensis incusatur, quod Synodum consulo adulteraverit. — E codice Stuttgartiensi membranaceo excerptimus 1) *Kidān* i. e. **መጽሐፈ ኪዳን ዘሕግሊእነ ኢየሱስ ክርስቶስ**: seu Testamentum Domini nostri Jesu Christi f. 3—30, librum subditiolum qui in Haimānōta Abau et in M. M. allegatur, in eo de variis rebus ad jus ecclesiasticum, liturgiam et eschatologiam pertinentibus tractatur; 2) *Faus Manfasāwi* seu Medicinam Spiritualem (i. e. Poenitentiale) f. 119—173, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 30; 3) *Didascalium* Apostolorum f. 43—116. Didascaliae partem supra dimidiam Th. P. Platt typis edidit: *The Ethiopic Didascalia with an English translation*, Lond. 1834. Quam editionem et ipsam consulimus. — *Liturgiarum* seu Orationum eucharisticarum quaedam (sc. 1) Canon generalis, 2) Liturgia Domini nostri, 3) Dominae nostrae Mariae) in N. T. Aethiopico, Romae edito, t. I f. 158—176, una (sc. Liturgia Domini nostri) in Ludolfi Comm. ad Hist. p. 341 seq. typis excusae exstant; aliae (sc. Joannis Ev., 318 Orthodoxorum, Epiphaniae, Jacobi Sarugensis, Joannis Chrysostomi, Apostolorum, Gregorii, Dioscuri) Mss. in codice Anglico jam a Ludolfo lectae et citatae sunt. Easdem nos quoque denuo excerptimus e nostro apographo codicis Bodl. XVII, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. Ox. p. 32 et 33. — Librum *Genzat* (**መጽሐፈ ግንዛት**) i. e. rituale in exsequiis celebrandas perlegimus in codice Tubingensi membranaceo, 162 foliorum, Fasilidae regis aetate scripto; recensioem exhibet permultis foedisque superstitionis additamentis depravatam. — Codex quem sub titulo *Kedr* citavimus, Tubingensis, chartaceus, 90 foliorum; plures exhibet libellos, sc. 1) f. 1—39 **መጽሐፈ ቁድር**: (de quo nomine vid. lexicon c. 465) de ritibus qui in repurgandis lapsis adhibendi sunt; in eo etiam **ጸሎተ ሕግዛትነ ግርግም**: **ደንግል ዘጸሎተ ባሕር ለወሰተ ሀገረ ባርቶስ**; et alia superstitionosa hujus generis (de quibus vid. Lud. Comm. ad Hist. p. 349 et *Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1844. *Bd.* 5 *ፎ.* 183) continentur; 2) f. 39—45 **መጽሐፈ ባሕርይ** sive ritus et orationes ad unctionem aegrotorum (**ሰመይና ለመጽሐፈ ባሕርይ ለሰመ፡ ቃለ መለኮት ይአተ**); 3) f. 45—86 fragmenta e libro poenitentiae, Faus Manfasāwi dicto. — *Preces*

Matutinas nominavimus libellum, qui in Cod. Mus. Brit. XX n. 1 et XXI n. 1, a continetur; Aethiopice inscriptus est **ከ.ጳጵ.ገገ** **ግዕ**, et partes ejus etiam in Kidān libro supra laudato leguntur; perpaucā ex eo sunsimus. — De Deguā et Mavās'et infra tractabitur.

b) E *libris exegeticis* delegimus *Chrysostomum* i. e. Joannis Chrysostomi homilias in Pauli epistolam ad Hebraeos XXXIV, sub initium saeculi XVI° ex Arabica versione (saeculo XI facta) in Geez translatae. Cum editione Graeca accuratius quam expectaveris consentiunt; dictio quamquam ad Arabismum vergit pure Aethiopica est nec nisi rarissime sermonem Amharicum redolet. Singulae homiliae divisae sunt in duas partes, sc. partem exegeticam (**ድርሳን**), et paraeneticam (**ተግዛድ**); illam siglo *Hom.*, hanc *Tags*. allegavimus. Usum fecimus codicis Tubingensis, membranacei, 150 foliorum, diligenter exarati.

c) De rebus *monasticis* tractatur in libro, qui *Philixius* inscriptus est, sub initium saeculi XIV in Geez translato, de quo vid. *Zeitschrift für den morgenländischen Oeſtellſchaft* 1847 *Bd.* 1 *©.* 24 ff. Adhibuimus codicem Stuttgartensem (quondam Tubingensem), et singulos locos secundum ordinem quaestionum 244 in hoc libro propositarum allegavimus. — De *Regula Pachomii* vid. supra col. VII.

d) E *libris* qui ad theologiam *dogmaticam* pertinent, praeter Cyrillum (de quo vid. supra col. VII), excerptimus librum magnae molis celeberrimum, qui *Haimānōta-Abau* inscriptus est (de quo videre licet *Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit.* p. 13—19), non totum sed singulas tantum ejus partes, quarum apographa habemus e codice quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis Londini asservato. Duos libellos qui in eo exhibentur de rebus dogmaticis (sunt Fides Jacobi Baradaei et Athanasius de Trinitate) nec non *Mašhafa Tōmār* operi praefixum etiam sigillatim citavimus. Praeterea totum et diligenter perlegimus **መጽሐፈ ጾክሎር** i. e. *librum Mysterii* (M. M.), saeculo XV tempore Isaaci regis (ad secundum Chronicon Liq Atqu tempore Zar'a Jacob regis) in Abyssinia a Georgio quodam compositum, in quo 27 haereses fusius exponuntur et scite refutantur. Etiam strophas poëticas continet. Bene et eleganter conscriptus et optimis ecclesiae Aethiopicae monumentis adnumerandus est. De eo videre licet *Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1844 *Bd.* 5 *©.* 194—196 et d'Abbadie *Catalogue* p. 54—59. Usi sumus codice Basileensi chartaceo, 372 foliorum.

e) Ad *philosophiam* pertinet **መጽሐፈ ፈላስፋ ጠባባን** seu liber *Falaska*, qui ex Arabico sermone translatus collectaneas sententias sapienter dictas (philosophorum et physicorum aliorumque virorum tam ethnicorum quam Judaeorum et Christianorum) exhibet; eum legimus in codice Tubingensi chartaceo, 84 foliorum.

f) *Juris civilis et canonici* institutiones continentur libro *Fetha Negast*, qui ineunte saeculo XIII ab Abu Isaac Ben Elasal in Aegypto Arabice compositus, saeculo XV in Geez translatus, novissimis temporibus a jurisconsultis Abyssinis varias retractationes et immutationes subivit (vid. *Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl.* p. 24—30; d'Abbadie *Catalogue* p. 184 seq.). Dictionis genere non mere Aethiopicus est, sed ad linguam infimae aetatis inclinat. Exemplar, quo usi sumus, Ruppelianum (vid. Ruppell *Reise* *Bd.* 2 p. 185—188) membranaceum, sub finem saeculi XVII exaratum, asservatur in Bibliotheca Francofurtensi.

g) Multas voces quae ad *mathematicam, astronomiam, chronologiam* pertinent excerptimus 1) ex *Abushaker* opere chronographico; saeculo XIII in Aegypto composito, posthac in Geez translato, cujus apographum habemus e codice Musei Britannici factum; de eo vid. *Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit.* p. 41—45; 2) et variis libellis et tractatibus de *Computo ecclesiae Aethiopicae*, qui variis libris Mss. (maxime codici Cyrilli, qui quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orient. Londini asservabatur) adjecti inveniuntur, quorumque quidam in Lud. Comm. Hist. p. 385 seq. et in Scaligeri opere de emendatione temporum editi sunt.

h) Nonnulla *artis medicinalis* vocabula hausimus e libello pusillo, 35 foliorum *Mašhafa Faus* dicto, in lingua aethiopico-amharica conscripto, qui quondam in Bibliotheca Societatis Ind. Orient. Londini asservabatur.

i) *Historica* sunt, praeter Abushakeriani operis partes quasdam, liber *Pseudojosephi* et Chronicon Axumiticum. Josephi Ben Gorion **ዘፍ አይሁድ** i. e. historiam Judaeorum quae, e lingua Arabica in Aethiopicam versa, res Judaeorum inde a Cyri regno usque in Hierosolymorum eversionem Romanam comprehendit, perlegimus in codice Francofurtensi bene exarato (qui p. 1—269 libros V. T. historicos, Reg. Paral. Ezr. Tob. Judith Esth. continet) p. 272—382. Liber quem sub titulo *Chronici Axumitici* citavimus est codex XXVI bibliothecae Bodleianae, quo 1) f. 1—88 Kebra-Nagast, liber celeberrimus, in laudem et gloriam Axumae metropolis et regiae Abyssinorum stirpis sub finem medi aevi confictus, Aethiopice bene et eleganter conscriptus, 2) f. 89—105 varia documenta ad res Axumiticas et Aethiopicas pertinentia exhibentur (vid. de eo *Catalogum Cod. Mss. Aeth. Bibl. Bodl.* p. 68—73). Hujus codicis partem plurimam descriptam habemus. — Caeteros *libros historicos bibliothecae Bodleianae*, a J. Bruce allatos, in quibus res Aethiopicae describuntur, sc. Cod. XXVIII—XXXII (vid. *Catal.* p. 74—82), quondam Oxonii peregrinantes obiter perlustravimus, et particulas quasdam (maxime ad res antiquiores pertinentes) descripsimus, nec non varia vocabula memorabilia in schedis nostris notavimus. Quorum excerptorum etiam in lexico nostro usum fecimus; eos denuo et diligentius perlegissemus, si eos assequendi ulla nobis fuisset facultas. Caeterum in dictione eorum quibus res Aethiopicae descriptae sunt librorum multa sunt Amharica immixta, quare Abyssini ipsi linguam horum librorum, nempe **ላሳ ጋራክ** seu linguam Chroniconum, a lingua vere Aethiopica distinguere solent. Codices Bruciani Bodleianae bibliothecae magis ad Aethiopicum vergunt, Ruppelliani magis Amharici quam Aethiopici sunt. Ex unico codice Francofurtensi illo, quem E. Ruppell *Reise* II. p. 336) große *ጭጥብ* beš Lik Atkum (rectius Liq Atqu) nominavit, nonnulla, sed pauca tantum in libro nostro receperimus.

l) Ad *vitas Sanctorum* referuntur Synaxaria et multi libri libellique qui Gadel vocantur, nec non libri Maccabaeorum ficticii. *Synaxariorum* (de quibus vid. *Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl.* p. 36—68) volumina duo, quae in bibliotheca Tubingensi exstant, membranacea sedulo perlustravimus et excerptimus. Versa sunt ex Arabico opere, saeculo XIII° in Aegypto composito, sed ab Aethiopicis saeculorum sequentium retractata et aucta. Dictio quamquam Arabismum redolet bene Aethiopica est. Actis Sanctorum ad singulos singulorum mensium dies strophae quaedam

poëticae additae sunt, quae non omnes sed plurimae cum strophis illius libelli, quem Ludolfus *Encomium coelestium et terrestrium* nominavit (nunc asservatur in Bibl. Bodl., vid. Catal. p. 36) et in lexico crebro allegavit, consentiunt sed multas praebent lectiones variantes. Exemplaris Tubingensis partes aliae diligentius, aliae negligentius exaratatae sunt. — E magno libro- rum qui *Gadela* Adam in Cod. Tubingensi (de quo vid. nostram versionem et commentationem in H. Ewald *Zahrbuch* ver. biblisch. W. B. J. V. 1853 p. 1—144), -et G. Abba Karazun in Cod. Abbadiano CLXXIV, deinde nostra excerpta e Codd. Mus. Brit. XLV—XLVIII, sc. e G. Tacla Haimanot et G. Tacla Zion (XLV), G. Za Michael Aragawi (XLVI), G. Abba Johanni (XLVII), G. Gabra Manfas Qedás (XLVIII), denique excerpta e codice Gadela Lalibela qui quondam in Bibl. Societ. Ind. Orient. asservabatur: ex hoc varia vocabula architectonica hausimus. — Eiusdem farinae est liber *Maccabaeorum* (in plures sectiones divisus) ficticius, quem loco genuinorum librorum Maccabaeorum codicibus Bibliorum appingere solent. In eo exponitur martyrium trium Iudaeorum qui sub rege quodam **ጸፋጸዩዓን**: (i. e. Tyro et Sidone) passi perhibentur: variae ibi de immortalitate animae et resurrectione mortuorum nec non de historia Israelitarum biblica expositiones et paraeneses continentur. Verae Maccabaeorum historiae ne vestigia quidem in eo reperiuntur. Legimus codicem Abbadianum LV.

m) Inter *opera poëtica* eminent hymni ecclesiastici qui in libris *Mavás'et* et *Degwá* dictis continentur et tam antiquioribus quam melioribus scriptis annumerandi sunt: de iis vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 32—38. Antiphonarium quod *Mavás'et* dicitur totum perlegimus in Cod. Tubingensi; thesauri *Degwá* dicti exemplar nobis deerat, sed excerpta et singularum partium apographa habemus e praestantissimo codice, qui in bibliotheca Societatis Brit. ad Biblia evulganda institutae asservatur: ex iis quidquid in lexico allegatum est hausimus. — De strophis Synaxariorum poësticis, quas cum Ludolfo *Encomia* nominavimus, vid. supra sub litera l. — Ex aliis carminibus quorum multa habent, pauca quaedam eaque praestantiora delegimus, sc. 1) preces ad Deum quae ab **አአግዚአብሔር፣ ጠባብ፣ ጠባዓን**: incipiunt et *Tabiba Tabidán* appellantur, 102 stropharum (collatas e Cod. Bodl. XVIII, Mus. Brit. LVI et LVII); 2) preces quae a **ስብሐት፣ ለክ፣ ማህረ፣ ምስካር፣ ማህረ፣ ምስካር**: incipiunt, *Máchbara Me'maná* vocamus, 21 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII et Mus. Brit. LVII collatum; deinde quaedam poemata quae nos *Salám* nominavimus, Abyssini autem **መልክክ**: i. e. imagines vocant, quia in singulis eorum strophis singula Sanctorum membra laudantur, sc. 4) *Salám* ad 318 Patres Nicaeae congregatos dictum, 16 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII; 5) *Salám* ad Mariam I, 43 stropharum, collatum e Cod. Bodl. XVIII f. 47—62 et Cod. Mus. Brit. LVII; 6) *Salám* ad Mariam II (quod non **መልክክ**: est), 7 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII f. 62. 63; 7) *Salám* ad Mariam III, 58 stropharum, e Cod. Mus. Brit. LXX; praeterea 8) hymnos qui in Cod. Mus. Brit. LIII f. 52—63 continentur.

n) His omnibus accedunt quidam *libelli alii*, qui quamquam non multa tamen aliquot vocabula lexico nostro contulerunt: 1) fragmentum *Apocalypseos Mariae* de rebus futuris quae a

Joanne Apostolo scripta perhibetur, e Cod. Mus. Brit. XLVII; 2) *Visio Baruch* ficticia, in Abyssinia conscripta, e Cod. Mus. Brit. XIX; 3) **ፍክራ፣ ኢየሱስ፣ (Fekäre Iasus)** i. e. Expositio Jesu de rebus futuris, saeculo XV conscripta, e Cod. Mus. Brit. XVIII; 4) **ጥበብ፣ ሳቤላ፣ Sapientia Sibyllae** ficticia, e Cod. Mus. Brit. V; 5) **ውዳሴ፣ ማርያም፣ Laudes Mariae** in septem hebdomadis dies e Cod. Mus. Brit. III; 6) **መጽሐፈ፣ ኑዛክ፣ Formula confessionis** peccatorum, libellus amharicans, e Cod. Mus. Brit. LVII. — Praeterea e variis Musei Britannici et Bibliothecae Bodleianae codicibus quos quondam in Catalogis nostris descripsimus singula vocabula allegavimus. — Libris prelo impressis qui enumerati sunt adde Ludolfi Historiam Aethiopicam et Commentarium, Theodori Petraei proverbialia Aethiopiae Jonae prophetae 1660 edito subjuncta, Ant. d'Abbadie Catalogue de Manuscrits éthiopiens Par. 1859.

o) De Vocabulariis Aethiopico-Amharicis infra plura dicemus.

Ex hoc scriptorum quae perquisivimus conspectu plurimos eorum quibus Ludolfus utebatur librorum a nobis denuo per- vestigatos et excerptos esse elucet. At nonnulli Ludolfo erant fontes, ad quos nobis nullus erat aditus, nempe 1) Liber My- steriorum coeli et terrae, 2) Manuscriptum Colbertinum, 3) Homiliae et Vitae Sanctorum qui in Codice Bibliothecae Berolinensis inveniuntur. Alios habebat quos ab ipso diligenter excerptos denuo perlustrare non operae pretium esse censebamus, Organon Mariae, Ssalóta Reqét (at vid. supra sub litera a de libro), Homilia Chrysostomi de Nativitate Christi Lugd. Bat. 1660 a Th. Petraeo editam. Ex utroque librorum genere quaecumque Ludolfus in suo lexico protulit, nec non quae auctoritate Gregorii Aethiops proposuit, ea omnia in nostro opere iterum exscripsimus.

2. Exponitur quibus auxiliis in definiendis vocabu- lorum significationibus usi simus.

Lexicographi est non tantum vocabula colligere sed etiam eorum significationes recte definire. Qua in re via complanata est a Ludolfo. Plurimorum enim eorum quae communi usu detrita sunt verborum potestatem ab eo recte constitutam esse nemo infitabitur. Tamen multa restabant facienda. Primum enim verborum pronominalium et vocularum illarum quas particulas, conjunctiones, praepositiones, interjectiones dicunt expositionem Ludolfus vix delibavit. At magni momenti sunt hae voces et linguae pars haud contemptenda, nec quisquam suo munere rite functus existimabitur qui uberiorem et accuratorem earum descriptionem omiserit. Deinde magnus est verborum numerus quae Ludolfo cum incognita essent exponi non poterant. Denique etiam eorum quae novit verborum haud ita pauca sive falso sive minus recte interpretatus est 1), quia auctoritate non satis fida nitebatur vel quia loci probantes quas inspicere licebat ambigui et obscuri erant; in aliis interpretandis ipse cum auctore suo haesitavit; aliorum significationes recte quidem invenit sed non omnes; etiam formarum quarundam vim (ut stirpis verbalis IV, 1. 2) non semper assecutus est. Multa igitur novanda et emendanda erant, omnia autem retractanda.

1) Exemplis sint **ሀርበደ፣ ለሀዩ፣ ለመጸ፣ ሐብቀቀ፣ ሢረ-ክ፣ ሠ ጠዩ፣ ተማል፣ ሲሕ፣ ቀሠ፣ ጉዩ፣ ቁጠ፣ ጥ፣ ሰረረ፣ ተረዩ፣ ድኅክ፣ ላ.**

1) Quo in negotio perficiendo maxime nobis auxilio erant ii libri qui non Aethiopice tantum sed etiam in alia lingua, potissimum qui Graece adhuc exstant. Permultos enim Aethiopum libros eorumque in lexico excerptissimos plurimos ex aliis linguis in Geez versos esse et conspectu quem supra dedimus apparet. Hi omnes si cum libris ipsis unde versi sunt comparari potuissent, nemo non videt quantum utilitatis inde redundasset. Sed aliter se res habet. Nam licet multi sint libri Aethiopici ex Arabica vel alia orientali lingua translati, tamen ne unius quidem exemplar Arabicum vel in alia lingua orientali conscriptum assequi potuimus. Nulla enim typis edita sunt; alia exstant quidem manuscripta in variis Europae bibliothecis (ex. gr. Arabice: Synaxaria, Haimānata-Abau, Fetha Nagast, Chrysostomus, Didascalia) sed a nobis inspicere non poterant; alia autem deperdita vel nondum in Europam transportata sunt; denique ubi exemplar Hebraicum (Pseudojosephi) vel Latinum (versionis Canonum Nicenorum ex arabica lingua ab Abraham Echellensi factae in Mansi II p. 981 seq.) vel Syriacum (quarundam Gadelae Adam et Clementis particularum in Journal Asiaticque V^e série, t. II p. 439 seq.) consuli poterat, parum cum versione Aethiopica consentiebat. At qui e libris Graecis versi sunt, eorum exemplaria Graeca et conservata et typis edita sunt, non omnium quidem sed plurimorum: biblicos dicimus exceptis pseudepigraphis et Cyrilli partem maximam; accedit Chrysostomus qui quamquam ex Arabico versus tamen mirum quantum cum Graeco concordet. Aliorum fragmenta quidem sive Graeca sive Latina supersunt, ut Henochi, Hermae, Jubilaeorum (in libro: Monumenta sacra et profana e codic. Bibl. Ambrosianae t. I, fasc. I ed. Ceriani, Mediol. 1861. 4°), Regularum Pachomii; aliorum versio Latina (e Graeco facta) tota exstat, sc. Hermae et IV Ezrae. Eodem referenda est Bibliorum Aethiopicorum recensio novissima ea, quae e libris Hebraeis facta est. Horum igitur librorum versionem Aethiopicam cum editionibus Graecis (vel Latinis et Hebraeis) conferre licebat. Quod commodissime cecidit. Illi enim libri (exc. Chrysostomo) ut antiquissima literarum Aethiopicarum monumenta ita ea sunt, quae vocabulis raro obviis vel obsoletis et obscuris maxime abundant et locos intellectu difficillimos continent. Neque eorum locos tantum obscuriores, illa comparatione instituta, illustrare licet, sed etiam in earum quae per se minime obscurae sunt vocum et phrasium significationibus accuratius definiendis et in synonymis recte distinguendis multum adjuvatur qui quid Aethiops exprimeret voluerit ex ipso libro Graeco (vel Latino et Hebraeo) eruere potest. Quam ob rem nostrum esse censebamus ut omnes illos libros accurate cum eorum fontibus compararem.

Tamen ne hoc quidem auxilium omnibus definiendis sufficit nec sine cautione quadam adhibendum est. Quamquam enim Aethiops librorum interpretes linguae Graecae peritissimos, multo peritiores sane quam expectaverimus, se praebent, tamen inveniuntur loci in quibus verba Graeca non satis intellexerunt neque recte reddiderunt. Accedit quod in interpretandis libris modo fidem verborum pressius secuti sunt, modo sensum magis quam verba exprimenda sibi proposuerunt. Praeterea fieri potuit nec raro factum est, ut aut loci quidam Graeci in nostris editionibus aliter legerentur atque ab Aethiops lecti sunt, aut in ipsa versione Aethiopica lectio genuina posthac depravaretur vel alii cederet. Quae omnia circumspectanda sunt si quis hoc auxilio uti voluerit.

Itaque nobis quidem non satis fidum videbatur, iis vocibus Aethiopicis quae in uno tantum loco occurrunt eandem quam vox Graeca ei respondens habet potestatem attribuere, ni eandem ei infuisse aliis quoque iudicis (ut etymo¹) vel traditione²) Aethiopicum) firmat³). At ubicumque eandem vocem Graecam in libris variis vel qui a variis interpretibus versi sunt eadem voce Aethiopica redditam reperimus, de vera ejus significatione non erat quod dubitarem⁴).

2) Auxilium alius generis a philologicis et exegeticis Abyssinorum ipsorum traditionibus petitur. Geez enim dum viva erat lingua, litteratorum institutionibus ad eam addiscendam vix opus erat; sed postquam populus linguam dediscere et Amharice loqui coepit, studia quaedam philologica non poterant non emergere. Et cum Geez, etiam per ea quae sequebantur tempora, linguae sacrae et literariae dignitatem obtinere non desineret, exstiterunt litteratores qui eam in scholis docebant librorumque interpretes se profitebantur. Quae studia quamvis labentibus saeculis magis magisque decreverunt, tamen viri hujus generis, መምህራን: i. e. doctores dicti, etiam nunc in Abyssinia reperiuntur, et antiquae linguae scientia quantulumque usque ad nostram aetatem per eos conservata est. His litteratorum vel doctorum studii ut grammaticae initia debentur, ita constans quaedam librorum interpretandorum ratio formata est quae, primitus institutionibus scholasticis per doctentium et discentium successiones tradita, posthac etiam literis consignata est. Neque tamen moris erat versiones librorum Aethiopicorum in linguis vel dialectis vernaculis conscribere⁵), sed locorum tantum difficiliorum vel verborum obsoletorum interpretamenta marginibus eorum in quibus occurrunt librorum adscribere vel talium interpretamentorum compendia brevia singulis libris praefigere vel subjungere. Permulti libri manuscripti, maxime biblici, ejusmodi glossis vel glossarium compendii instructi sunt. Etiam nomina peregrinorum sive propriorum sive appellativorum interpretatio ab illis litteratoribus tentata est. Denique postquam inscitia sacrae linguae magis crevit, in usum discipulorum alia quoque vocabularia, ስዋሰው: dicta, composita sunt, in quibus etiam vulgaria et tritissima vocabula Amharice exponuntur. In his igitur glossis vel glossariis et vocabulariis domesticam Abyssinorum traditionem de significationibus verborum Aethiopicorum contineri jure dixeris. Eamque satis constantem fuisse, e consensu variorum qui nunc existunt hujus generis libellorum conijcere licet: etiam quae Gregorius Aethiops de interpretatione verborum difficiliorum duobus abhinc saeculis Ludolfo communicavit, fere omnia cum iis quae nos in vocabulariis legimus concordant. Ubi vero de vocabulorum expositione variae doctorum opiniones obtinebant, hujus generis variationes etiam in vocabulariis annotatae esse solent, ut: መስተሀብባን:ዘ: (i. e. ዘውአተ: vel ዘበላላ) ጸረ-ፍጥን: ወበዘ: (i. e. ወደ: ዘይ-ባሉ-) ተጸኣዳን: , vel ስንበልተ: ዘ: መስኝ: ስንቡላላ: ደ: (i. e. ደ

1) ut II ስቄረ: , መእን: , ረሥሐ: al.

2) ut አስተማወጸ: , ተወውገ: al.

3) Exemplis sunt ስጉድ: , ምማኑ: , II ሜሰ: , መገውጸ: , ተቀብዩ: , ቁጽላዕ: , II ብሕባሐ: al.

4) Exempla habes sub መኩዩ: , አስባብ: , ትዕረር: , II ዐቀብ:

5) quae in bibliotheca Abbadiana exstant librorum interpretationes Amharicae (ut Cod. CLIV. CLVI. CLVII) novissimae aetatis esse videntur.

ብሉ፤), vel ፍብሊስ፡ብእዛ፡ብ፡ (i. e. ብሂሉ፡) ታጥሉ፡ብእዛ፡
ጸፍጽልሂ፡ደ፡ (i. e. ደብሉ፡). De his vocabulariis consulere
licet Ludolfi Hist. I, 15, 34. IV, 2, 3; Comm. p. 34. 209. 556,
et descriptionem eorum uberioiorem in Catalogo Cod. Aeth. Mus.
Brit. p. 58—60. Exemplaria quibus nos uti sumus sunt Cod.
Mus. Brit. LXX et LXXII secundum nostra apographa, et Cod.
Tubingensis (de quo vid. Zeitſchrift der beutſchen morgenlänbischen
Geſellſchaft I. S. 41 ff.); alia in aliis bibliothecis exstant, sed
plura comparare operis pretium non fore censebamus. Praeterea
glossaria quaedam variis libris biblicis et Cyrilli operi (de quo
vid. supra c. VII) annexa nec non glossas quasdam in margine
librorum adscriptas in nostram rem convertimus. Denique An-
tonius d'Abbadie in sua bibliotheca habet libellum Cod. CCXXVIII,
in quo radices linguae Aethiopiae secundum ordinem literarum
in quas exeunt (a literatore quodam Gondariensi) contextae con-
tinentur; ex eo excerpta quaedam benignissime nobis communi-
cavit. Sed multae harum radicum videntur spuriae et e nomi-
nibus, etiam peregrinis, nonnumquam rudissime petitae (ut ሰር
አመ፡ i. e. ለምጽ፡አወጸ፡ de qua vid. nostrum lexicon c. 1402
sub ሱወሪም፡).

Haec igitur monumenta quamquam diligenter consulere con-
suevimus, tamen adjuncta quae inde petivimus nec ita multa
nec magna erant. Nam expositiones verborum usu detritorum
quas exhibent nimis vagae et mancae sunt, nec ad significatos
accurate definiendos sufficient. De nominibus peregrinis (ut va-
sorum, ponderum, mensurarum, instrumentorum, animalium,
plantarum) hallucinationes magis et conjecturas quam veras de-
finitiones venditare solent. Nec nisi in expediendis verbis no-
minibusve rarioribus et obscurioribus aliquantum utilitatis ex
iis percipere licuit. Quamquam ea quoque arctioribus circum-
scripta est finibus. Tantum enim adest, ut omnes glossae a li-
teratoribus propositae et genuina linguae scientia antiquitus tra-
dita haustae sint, ut earum plures nonnisi conjecturis exegeticis,
tam veris quam falsis, nitantur (vid. ex. gr. ተፈዩ፡). Accedit
quod etiam multa vocabula Amharica quibus Aethiopiae expo-
nuntur nobis quidem obscura sunt nec prius intelligi possunt,
quam lexicon Amharicum, Ludolfiano et Isenbergiano multo magis
completum, editum fuerit.

At alia quoque est ratio, quia illis monumentis in lexico
elaborando adjuti sumus. Plura enim in iis recensentur voca-
bula quae in libris quorum perulstrandorum facultatem habuimus
non reperiuntur: eorum quaedam licet lectionibus corruptis ori-
ginem traxerint, tamen reliqua in aliis libris vere occurrere satis
probabile est. Quare ea in lexico recipere non dubitavimus, sed
cum testimoniis non probata sint, eorum plurima sub calcem
lexici in Appendice I recensere maluimus. Praeterea variis in
locis ubi fides nostrorum codicum addubitanda videbatur, glossaria
cum eandem vocabuli lectionem praebent nobis subsidio venerunt.

3) Auxilium autem multo magis fructuosum et fidum ex
ipso librorum studio petivimus. Quidquid in describendis variis
singularum verborum significationibus earumque tenuioribus dis-
criminibus profecimus, potissimum sensu librorum subtiliter in-
vestigato et usu loquendi qui cuius auctori proprius est dili-
genter observato effectum est. Etenim si quis linguae et gram-
maticae scientia et artis exegeticae peritia satis imbutus libros
accurate perlegerit, non erit dubium, quin ei etiam illae phrases
et verborum formae vel significationes quae in lexicis non-

dum notatae sunt longe plurimae per se perspicuae pateant,
etiamsi versiones librorum vel exemplaria e quibus versi sunt
consuli nequeunt. Quae cum in aliis quoque linguis et literis
pariter se habeant, uberius exponere nihil opus est. Sunt qui-
dem in quovis libro manuscripto, ni accuratissime exaratus sit,
loci obscuriores vel plane non intelligendi, quia lectiones de-
pravatae sunt, sed eos, nisi ex aliis libris emendari potuerint,
missos facere nihil interest. Sunt quoque vocabula obscuriora
vel verba technica quae quid sibi velint non ulro apparet, sed
quae in alio libro minus liquent, in alio illustrata inveniuntur,
et dummodo caetera auxilia quae laudavimus et laudabimus cie-
antur, pauca sane inexplanata relinquantur. Libri autem ex
Arabico sermone translati vel ad linguam Amharicam vergentes
ut bene intelligantur, etiam istarum linguarum scientiam quan-
dam requiri nemo non videt.

4) Ad illustranda nomina animalium plantarum utensilium
et vocabula quaedam technica (ut musicae) etiam itineraria pe-
regrinatorum et varios Europaeorum libros in quibus singula
describuntur vel exponuntur (ut Renaudot opus de liturgiis ori-
entalibus, Scaliger opus de emendatione temporum, Description
de l'Egypte al.) consulebamus.

5) His auxiliis quae enarravimus aliud denique accedat ne-
cesse est, sc. etymorum investigatio. Sed de hac singulatim
disserendum est.

3. *Disseritur de etymorum investigatione et aliarum linguarum comparatione.*

1) Etymorum scrutationem et aliarum linguarum compara-
tionem ut ne intactas praetermitteremus, variae nos monebant
rationes. Primum enim ad ipsa vocabula rite digerenda neces-
sariae sunt. In lexicis linguarum Semiticarum quae vocabulorum
litteris vel syllabis praefixis formarum copia ingente abundant
singula vocabula secundum ordinem radicum et literarum radi-
calium digerenda esse inter omnes constat, nec nisi qui inscitiae
et inertiae tironum magis quam laudi disciplinae consulunt lau-
dabilem illum morem, fere omnibus probatum, etiamnum negli-
gunt. Radices autem ad quas singula vocabula referenda sunt
quamquam plerumque e legibus formationis grammaticis ulro
patent, tamen nonnumquam accidit, ut cognitio difficiliore sint
nec sine exploratione etymorum inveniri possint¹⁾. Deinde etiam
significationibus verborum definiendis etymorum scientia aliarum-
que linguarum comparatio sive utilissima sive necessaria est.
Sunt enim verba quae varias pluresve habeant significationes;
earum quae sit prima, quae derivatae, nonnumquam ei tantum
disceptare licet, qui etymon perspexerit²⁾; sunt alia quorum po-
testas nisi etymo respectu accuratius constitui non potest³⁾, et
nobis quidem multorum verborum in uno duobusve tantum locis
obviorum significatus non indubius nec satis confirmatus esse

1) ut ታዕከ፡እስከ፡ት፡አስከ፡ት፡አራራይ፡ዐንፀወ፡ድቡት፡
ድድ፡ግብት፡ al.

2) ex gr. መስከግ፡አብድ፡ተዐገለ፡ተዐገሠ፡ገልዕ፡አገመረ፡
ጸንሐ፡ጸንዐ፡ፈቀድ፡ፈጸመ፡ al.

3) ut ሀርቦድ፡ሐብቀቀ፡ሥጥዩት፡ቀሠ፡ደይ፡ግገፈር፡ዘር
ዘረ፡ግእዝ፡ግን፡ዐንፀዕ፡ al.

maxime ገ¹⁾ respondent. Literae **የ** cum **ገ** vel **ከ** permutatae praeter **ደከተመ፡ገሠደ** : nulls habemus exempla. Inter *dentales* Aethiopes multo crebrius fortissima **ጠ** pro **ደ** et **ተ**²⁾, quam **ደ** pro **ተ** et **ጠ**³⁾ et **ተ** pro **ጠ**⁴⁾ utuntur. *Sibilantium* aliarum cum aliis permutatarum exempla multa sunt⁵⁾; etiam dentalium et sibilantium commutationes satis notae sunt⁶⁾. *Labiolum* transitus aliarum in alias permultis probantur exemplis, non tantum **ባ** et **ወ**⁷⁾, **ባ** et **ፈ**⁸⁾, sed etiam **ወ** et **ፈ**⁹⁾, **ወ** et **መ**¹⁰⁾, **መ** et **ባ** et **ፈ**¹¹⁾. *Nasalis* **ነ** ut labialibus affinis est ita nasali **ነ**¹²⁾; nasalis **ነ** autem cum liquida **ለ** haud ita raro permutatur¹³⁾ nec non cum **ረ**¹⁴⁾, quae literae **ለ** vicina est. *Liquidarum* **ረ** et **ለ** alius in aliam transitus facillimus est¹⁵⁾; de **ረ** et gutturalibus vide supra c. XVIII; etiam cum sibilantibus¹⁶⁾ permutatur **ረ**; raro **ለ** e **ደ** mutata est¹⁷⁾.

Aliae differentiae in ipsa *radicium formatione* continentur, prout sive e radicibus Semitarum primitivis novae radices variis in linguis varie excultae, sive radices secundariae ipsae, quae hereditate acceperant, ab Aethiopibus transformatae sunt. Qua de re hic

quaedam annotare juvat; alia in gramm. § 66—73 exposita sunt. Gesz lingua nonnumquam radices mediae geminatae (contractas) habet, ubi in caeteris linguis concavae vel triliterae formatae sunt¹⁾, et vice versa pro contractis caeterarum sive concavas²⁾ sive radices tertiae **የ** et **ወ**³⁾, et exhibet radices tertiae **ወ** et **የ**, ubi in aliis radices concavae⁴⁾ vel primae **ወየ**⁵⁾ interveniuntur, rarius concavas pro radicibus tertiae **ወየ**⁶⁾ vel pro variis aliis reliquarum linguarum⁷⁾. Novas radices habet formatas sive praefixa **አ** vel **ዐ**⁸⁾, vel **ወ**⁹⁾, vel **ነ**¹⁰⁾, vel **መ**¹¹⁾, vel **ተ**¹²⁾, quae passim in **ደ** abit¹³⁾, vel **ሰ**¹⁴⁾, quae passim in **ደ** mutatur¹⁵⁾, sive inserta gutturali¹⁶⁾, vel semivocali in gutturalem transmutata¹⁷⁾, sive affixa **የ** et **ወ**¹⁸⁾, vel **አ** et **ዐ**¹⁹⁾ vel **ተ**²⁰⁾ vel **ነ**²¹⁾ vel **ሰ**²²⁾, vel **ቀ**²³⁾. Inseruntur etiam in formandis radicibus vel nominibus pluriliteris literae **ረ**²⁴⁾, **ተ**²⁵⁾, plerumque **ነ**²⁶⁾. De reliqua quadriliterarum formatione vid. gramm. § 71—73.

Denique permulta verba novas induerunt formas *transpositis*

- 1) ዘንጉጐ፡ገመን፡ጊዩ፡ገዝአ፡ጌመ፡ጌሰ፡
- 2) ሠጠቀ፡ከከጠ፡ሰጠ፡ሰፈጠ፡ወለጠ፡ወጠነ፡ዐበጠ፡ጠቀለ፡ጠቀመ፡ጠቀበ፡ጠቀዐ፡ጠቀቀ፡ጠንቀቀ፡ጠየቀ፡ፈጠን፡
- 3) ሐዳፍ፡መዐደ፡ውኅደ፡
- 4) ቀተለ፡ቀተረ፡ከሠተ፡
- 5) vid. de **ዘ** et **ሰ** ش ث س ሰበረ፡ et ዘበረ፡ ሐዘበ፡ et ሐሰበ፡ በዘተ፡ ዘርቅ፡ መዝርዕ፡ ዘብድ፡ ዘንግዐ፡ ዘፈር፡ ገዝፈ፡; de **ዘ** et **ደ** ከመደ፡ et ፀመደ፡ ዘረበ፡ et ጸረበ፡ ቤዝ፡ሕምዝ፡; de **ሰ** ሠ et ኃ ኃ ሰንጉጐ፡ ሳሕስሐ፡ ሰሰለ፡ ዐበበ፡ ዐጽቅ፡; de **ሰ** ሠ et ጸ ጸ ሰበበ፡ ሰፍበር፡ ሰፍሐ፡ et ጸፍሐ፡ ሠሐቀ፡ አስፈር፡ ሰፈው፡ ሰስበሰ፡ ዐፍስር፡ ፈሥሐ፡; de ጸፀ፡ et ኃ ኃ ጽሕም፡ ጸኒመ፡ ጸገበ፡ ፀሐሰ፡; de ጸዐ፡ et ዐዐ ፀመፀ፡ ፀኒ፡ ጽሀቀ፡ ጸረ፡ ጸኒው፡ ጸግበ፡ ፀቁን፡ ፀኃዕ፡ ፃውወ፡ ፃኒ፡ ጸልኦ፡ ጸጉር፡ al.
- 6) vid. ሰርሐ፡ ሰቁረ፡ ሰበረ፡ ቁጸረ፡ በፀው፡ ደምዐ፡ ጥንፍኦ፡ ጦቀ፡ (ጠረረ) ጸዐነ፡ ጽግነት፡ ፀሐሰ፡ ፀርፈ፡ al.
- 7) vid. ሆግዶ፡ ሀውለዩ፡ et ሀብለዩ፡ ሐወለ፡ et ሐበለ፡ መረብ፡ ሠወጠ፡ ብርዕ፡ ሞሀው፡ ሀውል፡ ወለጠ፡ ዋክዩ፡ ሠጠነ፡ ጸረ፡ ጸወተ፡ ፀወሰ፡ et ፀበሰ፡
- 8) vid. ኅፈጠ፡ በለጸ፡ et ፈለጸ፡ ነጠበ፡ et ነጠፈ፡ በዘተ፡ ወፈረ፡ (ዘለፈ፡)
- 9) ፈቀረ፡ ሐወጸ፡
- 10) መኃር፡ መዐደ፡ መዘን፡ (መንጠ፡ መርሐ) ወሰቀ፡ et መሰከ፡; ውኅደ፡ (ሐወዘ፡); adde Tigr. ወነ፡ et መነነ፡ ወንበር፡ et መንበር፡ al.
- 11) መሐለ፡ መሐዘ፡ መተረ፡ መከረ፡ ብሀለ፡ ብዕለ፡ ባልሐ፡ et መልኅ፡ በረረ፡ ብነት፡ አነመ፡ ዐተመ፡ ፈሐቀ፡ ፈኅረ፡; adde Tigr. ዘመን፡ et ዘበን፡ al.
- 12) መሰቀ፡ et ነሰቀ፡ ሐሚት፡ et ሐኔት፡ ዘመው፡ et ዘነዩ፡; ጽሕም፡ መፀው፡ al.
- 13) ረሐለ፡ et ረሐነ፡ ግንፋል፡ et ግልፋል፡ ጸልኦ፡ ለሐው፡ ለከፈ፡ ተንተነ፡ ነጠየ፡ ሰንበል፡; cfr. Tigr. ለጽሐ፡ et ነጽሐ፡ ዘለመ፡ et ዘነመ፡
- 14) ተንተነ፡ ዐጠነ፡ ዘንመ፡ አነመ፡ ደንደር፡ (ጠረረ፡)
- 15) ላኅልኅ፡ et ራኅርኅ፡ ሐረረ፡ et ሐለለ፡ መርመራ፡ በቀለ፡ አባል፡ ጸባለ፡ ፈለጠ፡ ፈለረ፡
- 16) ኅዩሰ፡ ንእሰ፡ ዐተር፡ (ግሕሠ፡ ገሠጸ፡)
- 17) ነገለ፡ ነገድ፡; fortasse መስወል፡ et መስወድ፡

- 1) መነነ፡ ሠረረ፡ ሰረረ፡ ሰቁቁ፡ ገተተ፡ ፈገገ፡ ነፍነፈ፡ ፀረረ፡ et ፀረዩ፡
- 2) ሞቀ፡ ምመ፡ ኪደ፡ ዴጉ፡ ሰወረ፡
- 3) ዘ በክዩ፡ ደብዩ፡ ደበው፡ መሰው፡ ነቀው፡
- 4) vid. ሀለው፡ ሀፈው፡ ሐቀው፡ መረዩ፡ ኅለው፡ ኅለዩ፡ ኅርዩ፡ ነፀው፡ ዐለው፡ ዐለዩ፡ ጠሰዩ፡ ፀመው፡
- 5) ut ሰጠው፡ ጌሠ፡ ኅተው፡ ገጥ፡
- 6) vid. ጌሰ፡ ፃውወ፡
- 7) vid. ሐከ፡ ሐብ፡ ቤጸ፡ ቀዩመ፡
- 8) አከለ፡ ፀረፈ፡ ዐንዘረ፡ ዐዘረ፡ ዐጠቀ፡
- 9) ወሐከ፡ ውኅጠ፡ ወከፈ፡ ወግዐ፡ ወፈረ፡
- 10) ነግዥ፡ ነዘረ፡ ነገረ፡ ነጸፈ፡ ነዐረ፡ (ገኅለ፡)
- 11) መቁሰ፡ መበለ፡ መከነ፡ መገበ፡ (et multa quadrilitera).
- 12) ተከለ፡ et ወከለ፡ ተከተ፡ ተከዘ፡ ተከሐ፡ ተውነ፡ ተገረ፡ ተፈዩ፡
- 13) vid. ደረከዩ፡ ድርግሓ፡ ደኅብዩ፡; an etiam **ጠ** in ጠፍ ላከት፡?
- 14) ሰዘረ፡ ሰረገላ፡ ሰንቀው፡ አስዞዘ፡
- 15) ጸሞላጥ፡ ጸብረቀ፡
- 16) ርሐሰ፡ ልከደ፡ ናሕሰዩ፡ ብሀለ፡ ዘሀለለ፡ ጐሀነ፡ ከዐበ፡
- 17) ምህከ፡ ብዕለ፡ ክሀለ፡ ጠሐለ፡ ጽሀቀ፡ ሠዐለ፡ ጸዐረ፡
- 18) ሠነዩ፡ ዐዐዩ፡ ሰበው፡ ገጸው፡ ሀውለዩ፡ ሐብለዩ፡ ደርበዩ፡ ጐንደዩ፡ ሰርገው፡ ቃዕደው፡ ዜነው፡ ቤዘው፡ ጸልሐው፡ ጸኒው፡
- 19) ወሥኦ፡ ከፍኦ፡ ጐድኦ፡ ጠልዐ፡ ጦልዐ፡ ጠብዐ፡ ቁጥዐ፡ መሥተዐ፡; vid. etiam ጥንፍኦ፡
- 20) ስከተ፡ ብከተ፡ ከበተ፡ ፈዩተ፡ ዐገተ፡ ጸበተ፡ et ጸበዩ፡ (fortasse አከተ፡ siquidem a ገንጋ ስከ).
- 21) ወጠነ፡ መጠነ፡ መኔነ፡ ሰሀነነ፡ ባሀነነ፡ ፀቁነ፡ (fortasse ቀዐነ፡ si quidem pro ዐቀነ፡ ex ራቅ) et vice versa ዘበዩ፡
- 22) ወደሰ፡ ጸነሰ፡ ዐነሰ፡ (ጠበሰ፡ ዘልገሰ፡), collato ሠረጸ፡ et ደነጸ፡
- 23) ዐረቀ፡ ጠረቀ፡ ጸፈቀ፡
- 24) ሀርበደ፡ መርሰሰ፡
- 25) ሐርተመ፡ ከጠተረ፡ (ገፍተኦ፡)
- 26) ሰንአለ፡ ከንፈር፡ ዐንበዘ፡ ዘንግዐ፡ ዘንጉጐ፡ ገንጸለ፡ ጠንቁለ፡ ዐንግዐ፡ ግንፋል፡ ደንግል፡ ደንቀው፡ ድንቡስ፡ ድንቀት፡ ዐንፈርት፡ ድከንፃ፡ ድርገቅ፡ ጽርጎዕት፡ al.

literis radicalibus, maxime liquidis ¹⁾, vel nasali ²⁾, vel sibilantibus ³⁾, vel aliis ⁴⁾.

His variis transformationum generibus satis respectis multa quae Geez linguae propria sunt ad communem Semitarum hereditatem revocari poterant. Sed omnia ne sic quidem explanare licebat. Neque enim omnino negandum est fieri potuisse, ut singulae hereditatis Semiticae particulae in solis linguis meridionalibus (Himjarica et variis Abyssinici) conservatae essent: eas ex Arabica et septentrionalibus linguis illustrare frustra tentaverimus, ex meridionalibus autem explicare ideo nondum possumus quod hae ipsae aut prorsus fere ignotae aut non satis cognitae sunt. Alia dubia relinquenda erant quia significationes radicum verborumve primitivae, quae solae in comparandis linguis viam rectam monstrare possunt, Abyssinis deperditae sunt. Ea nonnisi conjecturis tentare vel, quaestionibus propositis, aliorum virorum investigationibus commendare potuimus.

Ad obscuriores linguae partes potissimum referenda sunt nomina varia ea, quorum nulla in Geez superest radix, maxime plantarum, animalium, vasorum, utensilium. Sunt quidem quorum etyma ut eruere nos contigit vel contigisse videtur, sed haud pauca nostris investigationibus repugnabant, nec minime erat impedimento, quod accuratae rerum quae illis nominibus appellantur vel quondam appellatae sunt descriptiones adhuc desiderantur. Eorum quaedam a vicinis Africae populis petita esse non ii sumus qui omnino regemus. Illis accedunt nomina mensium: paucorum tantum (ut መስከረም, ሰኔ) etymon satis liquet; conjecturae autem, quibus caetera illustrare conabamur, vel incertiores vel longinquoeres sunt, quam quae in lexico notari possint; tamen eorum quoque etymon Semiticum non dubitamus.

3) In his autem disquisitionibus et etymologicis et comparativis ultra fines linguarum Semiticarum non transgressi sumus. Quod nemo mirabitur qui, quantum intempestiva linguarum peregrinarum, maxime Indico-Persicarum et Europaeorum, comparatio lexicographiae Hebraeae nocuerit non igitur. Inveniuntur quidem ut in quavis lingua ita in Geez verba, maxime nomina, peregrina, quae cum ipsis rebus quae iis appellantur ab aliis populis desumpta et in linguam vernaculam quasi adoptata sunt, sed verba vere Aethiopiae e linguis peregrinis eruere nihil juvat. Nos ipsi quidem quondam censebamus fieri potuisse, ut Aethiopes ab iis populis quibuscumque commercium habebant (ut Aegyptiis et Indis), plura suae linguae elementa petissent, sed nihil hujus generis nobis probabatur. Quae Geez sermoni soli (nec aliis quoque linguis Semiticis) cum lingua Coptica communia sunt, paucissima sunt (ut ቃስ-ብሄ-ብርስን-ነት አሓ; de ሄጠ: nunc ipsi dubitamus); Indicum vix unicum vocabulum ነጌ videtur; alia autem ut nomina gemmarum, aromatum, utensilium (ut ልካ-ሰንጠ

1) ሀፕላ: ልከቀ: ለከከ: ለመጸ: ሐቅል: ምሕረ: ረምሰሰ: ሰለቀ: (ቀብላ) አግር: ወለጠ: ዐብረ: ድጉልግ: ጎሐለ: et ጎልሐ: ጸሐል:

2) ሐነጸ: ሰንአ: ናአክ: ንዋይ:

3) ሰኔስ: ቀፈጸ: ነሠተ: ነሰከ: et ነከሰ: ዐጸፈ: (ዘወፈ) ፈወሰ:

4) ደቅሐ: ሐቀፈ: መትከፍት: al.

ረጅ: ጸል: al.) per caeteros quoque Asiae populos latius propagata et a Syris, Persis, Arabibus petita sunt. Verborum peregrinorum autem omnino duo sunt genera. Alia, quae interpretes librorum Aethiopes in linguam suam vertere aut noluerunt aut nequiverunt, multa occurrunt, maxime Graeca, Hebraea, Arabica, sed de his non est quod amplius disseramus. Alia autem, minus e libris quam e commercio populorum peregrinorum petita, vere in usu linguae recepta sunt. Eorum longe plurima Aramaeis, Graecis, Arabibus debentur. Ab Aramaeis et Judaeis Aramaice loquentibus ut Arabes ita Aethiopes multa nomina et verba, maxime quae ad res sacras et literarias pertinent (plurima sine dubio jam eo tempore quo Arabiae meridionali imperabant et cum Judaeis Arabiae commercium habebant) adoptarunt ¹⁾. Deinde cum Graecis Aethiopes, et priusquam et postquam ad doctrinam Christianam conversi sunt, commercium habebant frequentissimum: ab iis petierunt non tantum permulta quae ad res Christianas ²⁾, sed etiam alia quae ad res mundanas ³⁾ referuntur; nonnulla inferiore demum aetate ab Arabibus didicisse videntur ⁴⁾. Deinde eo tempore quo lingua Arabica in Aegypto imperium obtinebat, verba et nomina Arabica adoptare coeperunt ⁵⁾, sed ea (inprimis stirpes verbales), ni forma vocabuli originem peregrinam indicaverit, difficiliter ab iis quae antiquitus Aethiopiae erant distinguuntur, nec numquam inferior libri in quo leguntur aetas unicum peregrinorum indicium est.

4. *Explicatur quam in digerendis et describendis linguae copis et in allegandis testimoniis secuti sumus rationem.*

1. In lexico vocabula linguae usitata describenda et exponenda sunt. Nec nobis dubium erat, quin etiam verba peregrina ea quae in usu linguae vere recepta sunt in eo recensenda essent. Sed in libris Aethiopicis quorum permulti ex aliis linguis versi sunt multa reperiuntur verba quae ex illis linguis desumpta neque in communem usum abierunt neque Aethiopicis ipsis satis intellecta sunt. Ea cum verae linguae partes non censenda sint, a lexico proprie dicto segregavimus et in Appendicem remisimus. Pariter eas quoque voces quae nonnisi in Vocabulariis Aethiopico-Amharicis et in Radicum collectione (vid. supra c. XV) inveniuntur, vel eas quae in libris quidem semel

1) ut ሃይማኖት: መሃይምን: ሀይከል: መሲሕ: ምጽዋት: ረባን: ሰንበት: ሲኦል: ሰይጣን: ቀሲስ: ፍናፈ: ተርጉሙ: ታቦት: አረሚ: አሪት: ዐርብ: (አፕሪፒ?) ጣዖት: ፍርቃን; alia quoque ut መናረት: ቀብፅ: (መንሱት?) ሐኖት: ጥብዖት: ምስኪን: ቶራ: ቅነም: ተልሚድ:

2) ut nomina Christi, Christianorum, clericorum, monachorum, ምስጢር: አስኬማ: ሲኖዶስ: ስንክር: ቀፍኖ: አጸንገለ: አረቦን: al.

3) ut ፈላስፋ: ዘውግ: ስንጻሌ: ስንጻን: ብለኔ: ናትያይ: መንገን: ሰለጻ: አርጋኖን: አኖር: ግብስስ: ጠገን: ፈላቅ: ፍያል: አስፋሬዳ: እስከሬን, quare etiam ወልታ: et ደብተራ: ex eodem fonte derivata suspicamus.

4) ut መንዲል: ቅንዲል: ተርሙስ: al.

5) ut ሢራክ: ርካም: ታሪክ: ቀሚጽ: በለሳን: ነፍጥ: ቅጥራን: ጠለመ: ቀለብ: al.

occurrunt sed aut suspectae aut obscurae sunt, seorsim in Appendice enumerare maluimus, ne recensio verborum vere Aethiopicorum iis interrumperetur et perturbaretur. Ibidem collocauimus indiculum nominum propriorum, ob voluminis angustias compendiose scriptum, nec nisi pauca nomina propria ¹⁾, quae testimoniis probanda viderentur, vel alias ob causas, in lexico ipso exposuimus. At nomina literarum alphabeti Hebraea et nomina mensium Coptica aliaque, ut quae in libris Aethiopicis haud raro occurrant, lexico ipsi inseruimus, eademque de causa etiam voces quasdam Amharicas ²⁾ recepimus.

2. In digerenda lexici materia ordinem radicum secuti sumus et singula vocabula ad eas a quibus derivata sunt vel derivata videntur radices revocavimus. Excepta sunt ea, quorum etymon obscurum est ³⁾, nec non nomina peregrina, ex aliis linguis adoptata; ea secundum ordinem literarum a quibus incipiunt collocauimus. — Singulas radices cum derivatis et singula nomina peregrina vel quorum radix ignota est lineis crassioribus subnotatis a se invicem distinximus. — Inter vocabula ab una eademque radice derivata stirpem radices verbaalem simplicem secundum morem in lexicis Semiticis usitatum primo loco posuimus, nec nisi ubi stirpis verbalis manifesto denominata est ⁴⁾, a stirpibus nominalibus exorsi sumus. Ubi autem radices ejusdem nullae stirpes nisi nominales formatae exstant, radices formam verbaalem fictam (i. e. tertiam Perf. Sing. masc.) modo expresse exhibuimus ⁵⁾, modo brevitatis causa omisimus ⁶⁾. Radices pluriliteras plerumque suo quamque loco secundum literarum ordinem alphabeticum, non sub radice primitiva ponere consueuimus ⁷⁾; paucas, cum nulla alia radix ex ordine alphabeticum interponenda esset, ad suam primitivam radicem adjuuimus ⁸⁾. At ea verba plurilitera, quae vel manifesto denominativa sunt ⁹⁾, vel ad intendendam vel deminuendam significationis vim duplicatis singulis radicalibus et radice trilatera formatae sunt ¹⁰⁾, sub radice simplice exhibuimus. — Radicum stirpes verbaales varias secundum ordinem in gramm. § 75 et § 85 propositum digessimus, nec formas tantum ipsas, quas singulae in tertia Perf. Sing. masc. persona habent, excerpimus, sed etiam numeris appositis singularem stirpium ordinem indicavimus; de stirpis intensivae forma amharizante quam in grammatica non memoravimus ¹¹⁾ ad Isenbergi grammaticam Amharicam provocabimus. Infinitivi sub verbi formis, non inter nomina collocati sunt. Singulis stirpibus verbalibus simplicibus (I, 1) etiam formam Subjunctivi vel Subjunctivi

1) ut ለዋዊ፣ አሉፍሊ፣ ግዕዝ፣ ይሁዳ፣ cum derivatis, al.

2) ut ሐፂ፣ መንክ፣ ሰንጠረድ፣ al.

3) ut ዮፒ፣ አሜከላ፣ መንዝር፣ al.

4) ut ለሰው፣ ለገሥ፣ ሐመለ፣ ዐዩዩ፣ al.

5) ut ግበበ፣ የመቀውቅሐ፣ al.

6) ut ቂቃሕ፣ የፍ፣ ዐጽቅ፣ ዐላይ፣ al.

7) ut መዝመዝ፣ non sub መዘዘ፣ ዐንግዐ፣ non sub ዐግዐ፣ ስንቀው፣ non sub ነቀው፣

8) ut ደምሰሰ፣ ad ደመሰ፣

9) ut አማካዕን፣ sub ሐዕን፣ አማዕረረ፣ sub መዐር፣

10) ut ሐዘንዚን፣ sub ሐዘን፣ ማሐለለ፣ sub መሐለ፣ አን ስርሰረ፣ sub ኅስረ፣

11) sc. ተመደደ፣ ተመላለሰ፣ ተዐማመቀ፣ ተደማመረ፣, coll. ተቃበለ፣

et Imperativi; iisdemque et caeteris omnes formas eas quae vel ex usu linguae solo cognosci possunt vel a communi formationis lege aliquid alieni praebent expresse adscripsimus. In disponendis autem nominibus a participiis stirpis I, 1 exorsi per stirpium nominalium genera varia, simplicia et composita, ex ordine progrediebamur. Omnibus nominibus vel pronomibus eas femininorum vel Pluralium formas quae ex usu tantum cognosci possunt annotavimus. Etiam nomina substantivorum genera (nempe non masculina sint an feminina), licet plurima ambigua sint, tamen expresse annotare maluimus, et varius tantum, ubi exempla fida deerant, omisimus. Praeter formas verborum et nominum etiam significatus et usus accuratius describendus erat, neque pronomina et vocabula linguae inflexibilia, quae a Ludolfo neglecta sunt, praetermittenda erant. — Singulorum vocabulorum significationes ita dispositas esse, ut a primitivis ad derivatas progressus fieret, vix opus est dicere. Significationum autem quae sint principales quae secundariae vel adventiciae ut facilius conspicuae essent, diversis typorum formis eas distinguendas curavimus.

3. Omnes quas in lexico recensimus voces et phrases vocationumque significationes vel formas testimoniis allegatis probavimus. Et earum quidem quae rarius vel rarissime occurrunt testimonia quotquot habebamus adscripsimus; usitatorum autem vel tritisimarum quae innumeris in locis leguntur documenta tantum selecta exhibuimus. In deligendis autem documentis libri antiquiores, cum Gees linguae monumenta sint puriora et meliora, ante caeteros respiciendi erant, inter eosque scripta biblica longe frequentissima a nobis allegata esse nemo mirabitur, qui quantum momenti Bibliorum versio ad excolendas Aethiopicum literas habuerit secum consideraverit. Accedit 1) quod Bibliorum pars alia typis edita in cujusvis manu est, alia mox edenda erit, ad caeteros autem libros Aethiopicos lecturis aditus haud ita facilis est; 2) quod libri biblici secundum numeros capitum et comatum ¹⁾, in quae e communi usu divisi sunt, facilius et accuratius allegari possunt quam caeteri libri. Ex illis igitur libris postquam testimonia potissima et satis copiosa excerpimus, locos probantes et scriptis inferioris aetatis aut omnino praetermissimus aut paucos tantum, maxime eos qui varias ob causas quodammodo memorabiles videbantur, addidimus. At quaecumque et libri antiquioribus aut non satis aut omnino non probari poterant, eorum testes e libris inferioris aetatis prolati sunt. Quo effectum est, ut lectores ipsi dijudicare possint, non tantum qua auctoritate res a nobis propositae nitantur, sed etiam quae ad usum loquendi recentiorum, quae ad antiquiorem pertineant, quae communi usu recepta, quae rariora sint. Testimonia a Ludolfo allegata, quotquot proba aestimari poterant, in nostro opere recepimus. Varias voces et significationes quas nos quidem nusquam legimus Ludolfi vel a Gregorio suo acceperat vel nulla omnino auctoritate allegata proposuerat: eas praetermittere nolimus, sed annotare unde haustae sint nusquam omisimus (sc. addito: Lud., Lud. auct. Greg., Lud. sine auct.). Ita summam libri Ludolfiani in nostrum opus traduximus.

In allegandis autem testimoniis modo locos librorum secun-

1) In allegandis libris biblicis iis qui nondum typis editi sunt plerumque capita et comata in versione Graeca recepta secundum editionem Tischendorfianam secuti sumus.

VI. Sigla in nostro opere adhibita explanantur.

a A.	ab Abbadie acceptum.	Dan.	Danielis prophetia.
d'Abb. Cat.	d'Abbadie Catalogue de Manuscrits Ethiopiens. Paris 1859. 4°.	Deg.	Degua, thesaurus hymnorum ecclesiasticorum, Mss.
abs.	absolute.	denom.	denominatus.
abstr.	abstractum, - e.	Deut.	Deuteronomium.
Abt.	Abtelisat. } pars Synodi. Numerus	Did.	Didascalia Apostolorum; numerus significat capita.
II Abt.	Abtelisat II ^{ae} recensionis. } significat canones.	Did. ed. Platt.	The Ethiopic Didascalia ed. Platt. Lond. 1834. 4°.
Abush.	Abushakeri opus chronographicum; numerus significat capita.	dubl.	duplex.
Acc.	Accusativus.	ead. q.	eadem quae.
Act.	Actus apostolorum.	ed.	edidit.
adj.	adjectivum.	Enc.	Encomia Synaxarii, Actis singulorum dierum addita; citantur secundum menses et dies, vid. Sx.
adj. rel.	adjectivum relativum.	Ep. Jer.	Epistola Jeremiae, apocrypha.
adv.	adverbium, adverbialiter.	Eph.	ad Ephesios epistola Pauli.
Am.	Amosi prophetia.	Epil.	Epilogus.
amh.	amharicus, - e.	Epist. Zar'a Jac.	Epistola Zar'a Jacobi regis, in Ludolfi Comm. Hist. p. 301 seq.
ann.	annotatio.	1 Esr.	Ezrae liber apocryphus (Graecus).
ap., apcr.	apocryphus.	2 Esr.	Ezrae et Nehemiae libri canonici.
Apoc.	Apocalypsis Maris.	4 Esr.	Ezrae Apocalypsis; citatur secundum capita et commata editionis Laurentianae.
Apoc. Mar. Joh.	Apocalypsis Mariae a Joanne conscripta.	Esth.	Esther, liber biblicus.
ar., arab.	arabicus, - e.	Ex.	Exodus, liber Pentateuchi.
aram.	aramaicus, - e.	ex. gr.	exempli gratia.
Asc. Jes.	Ascensio Isaiae ed. Laurence 1819. 8°.	Exp. Dec.	Expositio Decalogi, pars Synodi.
Ath. de Trin.	Athanasius de Trinitate, pars libri Haimánóta-Abau.	Exp. Fid. Nic.	Expositio Fidei Nicenae, pars Synodi.
auct.	actores, auctoritate.	Fal.	Malshafa Falasfa.
Baam., Vit. S. Baam.	Vita Sancti Baamini (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).	Fek. Jas.	Fekâre Jasus.
Bar.	Baruchi liber apocryphus.	fem.	femininum.
Barb., Vit. S. Barb.	Vita S. Barbarae (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).	Fid. Jac. Bar.	Fides Jacobi Baradaei (pars libri Haimánóta-Abau).
Bruc., Cod. Bruc.	Cod. Bruccianus.	F. M.	Faus Manfasâwi; numerus significat sectiones et capita.
Bruce	Bruce, Streitig zur Entdeckung der Quellen des Rits, teuffel von Wolfmann. Bb. 1—5. 1790—91. 8°.	F. N.	Fetha Nagast; numeri significant capita capitum-que partes.
Buxt.	J. Buxtorf lexicon talmudicum et rabbinicum, Basil. 1639. fol.	Form. Conf.	Formula Confessionis.
C.	Caput.	Francf.	Francofurtensis (codex).
c.	columna.	Freytag	Freytag, lexicon Arabico-Latinum. Vol. I—IV. 1830—37. 4°.
Can. Anc.	Canones Ancyran.	Gad. Ad.	Gadela Adam.
— Ant.	— Antiocheni.	Gad. Joh.	Gadela Abba Johanni.
— Ap.	— Apostolorum.	Gad. G. M. Q.	Gadela Gabra Manfas Qedûs.
— Gangr.	— Gangrenses.	Gad. Kar.	Gadela Karazin.
— Laod.	— Laodiceni.	Gad. Lal.	Gadela Lalibela.
— Neoc.	— Neocaesarienses.	Gad. T. H.	Gadela Tacla-Haimánót.
— Nic.	— Niceni.	Gad. T. Zion	Gadela Tacla-Zion.
— II Nic.	— II ^{ae} recensionis.	Gad. Za Mich.	Gadela Za-Michael.
— Sard.	— Sardicenses.	Gal.	ad Galatas epistola Pauli.
Cant.	Canticum Canticorum.	Gen.	Genesis liber Pentateuchi.
Cant. Sam.	Canticum in Samuelis laudem compositum (a Ludolfo lectum).	Genz.	Malshafa Genzat.
Cat. Bibl. Bodl.	Catalogus Codicum Mss. Bibliothecae Bodleianae Oxoniensis P. VII. Codices Aethiopici, ed. A. Dillmann Ox. 1848. 4°.	Ges. thes.	Gesemti thesaurus linguae Hebraeae et Chaldaeae Vol. I—III. 1835—53. 4°.
Cat. Mus. Brit.	Catalogus Codicum Mss. Orientalium qui in Museo Britannico asservantur; P. III, Codices Aethiopici ed. A. Dillmann. 1847. fol.	gl.	glossa.
c. c.	construitur cum.	gramm.	Grammaticae ber äthiopischen Sprache von A. Dillmann Leipz. 1857. 8°.
cfr.	confers.	H. A.	Haimánóta-Abau; numerus significat sectiones.
Chr. ho.	Chrysostomi homiliae } in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâsorum.	Hab.	Habaucui prophetia.
Chr. Ta.	Chrysostomi Tagsâls } in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâsorum.	Hagg.	Haggaei prophetia.
Chr. L. Atq.	Chronica Liq. Atqu.	Harris	Sarris, Ge'anjit'çaf'istreje nach S'çsa. Deutfch von R. S. R. 1845—46. 8° Bb. 1 u. 2.
Chron. Ax.	Chronicon Axumiticum.	Hebr.	ad Hebraeos epistola.
Clem.	Libri Clementis.	hebr.	hebraice, vel secundum textum Hebraicum.
cod.	codex.	Hen.	Henoehi liber, Aethiopice, ed. Dillmann 1851. 4°.
col.	columna.	Herm.	Hermiae pastor, Aethiopice, ed. d'Abbadie 1860. 8°.
Col.	ad Colossenses epistola Pauli.	Hez.	Hezekielis prophetia.
coll.	collato, -is.	Hist. VII puer.	Historia VII puerorum, a Ludolfo lecta (in Cod. Berolinensi).
coll.	collectivum, -e.	Hom.	Homiliae et Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae (in Cod. Berolinensi).
Comp. Eccl.	Computus ecclesiasticus.	Hym. Mus. Brit. LIV, 7	Hymni in Codice Musei Britannici LIV Nr. 7.
concr.	concretus, - e (opp. abstracto).	Jac.	Jacobi epistola.
conj.	conjunctio.	ib.	ibidem.
Const. Ap.	Constitutiones Apostolorum.	id.	idem.
II — —	— — II ^{ae} recensionis } pars Synodi.	id. q.	idem quod.
III — —	— — III ^{ae} — — } nodi.	Jer.	Jeremiae prophetia.
copt.	copticus, - e.	Jes.	Jesiae prophetia.
Cor.	ad Corinthios epistola Pauli I et II.	Impf.	Imperfectum.
Curz.	Sir Robert Curzon, Britannus, codicum Aeth. possessor.	Impt.	Imperativus.
Cyr.	Cyriilli Alexandrini scripta (de recta fide; ad Reginae; ad Theodosium; colloquium cum Palladio; Homiliae; Epistolae).	Inf.	Infinitivus.
		Inf. nom.	Infinitivus nominalis, nominascens.
		Inf. verb.	Infinitivus verbalis.
		inus.	inuitatus.
		Job	liber Jobi.

Joel	Joelis prophetia.	Prov.	Proverbiorum liber biblicus.
Joh.	Evangelium Joannis.	Ps.	Psalmi, ex editione Ludolfi.
1, 2, 3 Joh.	Epistolae Joannis I, II, III.	quadril.	quadrilaterum.
Jon.	Jonae prophetia.	q. v.	quod videas.
Jos.	Josuae liber.	rad.	radix.
Jud.	Judicum liber.	radd.	radices.
Judae	Judae epistola.	Rad. Ab.	Radices Abadianae (collectio radicum Geez linguae Mss.).
Judith	Judith liber apocryphus.	Refi.	Reflexivum.
Jep.	Josippon vel Pseudojosephus, Josephi Ben G- rion Historia Judaeorum.	Reg.	Regum libri biblici I, II, III, IV.
Kebr. Nag.	Kebra Nagast; numerus significat sectiones.	Reg. Pach.	Regula Pachomii.
Kedr	Mafshafa Kedr.	rel.	relativum.
Kid.	Mafshafa Kidân Za-egziena Ijasus.	Rel. Bar.	Reliquiae Baruch.
Koh.	Koheleth (Ecclesiastes), liber biblicus.	Rom.	ad Romanos epistola Pauli.
Kuf.	Kufâle sive Liber Jubilaeorum Aethiopice, ed. A. Dillmann 1859. 4 ^o ; citantur capita libri; nonnumquam, praemisso p., paginae.	rom.	romanae editionis.
1.	linea.	Rüppell	Ed. Rüppell <i>Reise in Ägypten</i> . Gtff. 1838 — 40. Bb. 1. 2.
Laud. Mar.	Laudes Mariae.	Ruth	Ruth liber biblicus.
Laur.	Laurence, Henochi, IV Ezrae, Asc. Jesaiae librorum editor.	Sal. Mar.	Salâm ad Mariam I, II, III; numerus significat strophas.
Lev.	Leviticus, liber Pentateuchi.	Sal. Nic.	Salâm ad 318 Nicenos, numerus significat strophas.
lex.	lexicon.	Sap.	Sapientia Salomonis, apocr.
Lib. Myst.	Liber Mysteriorum coeli et terrae, Aeth., Pa- riensium, a Ludolfo lectus.	sc.	scilicet.
Lit.	Liturgiae in N. T. romano impressae; numeri significat folia et columnas.	Scaliger	Scaliger, opus de emendatione temporum, Ge- nevae 1629. fol.
Lit. Diosc.	Liturgia Dioscuri	sec.	secundum.
— Epiph.	— Epiphaniai.	seq.	sequens.
— Greg.	— Gregorii.	s. fin.	sub finem.
— Joh.	— Joannis Evangelistae.	Sib.	Sapientia Sibyllae ficticia.
— Jo. Chrys.	— Joannis Chrysostomi.	Sing.	Singularis.
— Jac. Sar.	— Jacobi Sarugensis.	Sir.	Liber Siracidae (Ecclesiasticus).
— Orthod.	— 318 Orthodoxorum.	Ssal. Req.	Ssalôta Reqêt, libellus Aeth., a Ludolfo lectus. status constructus.
Luc.	Lucae evangelium.	Stat. Ap.	Statuta Apostolorum, pars Synodi.
Lud.	J. Ludolfus.	str.	strophæ.
Lud. Hist.	Ludolfi historia Aethiopica. 1681. fol.	Subj.	Subjunctivus.
Lud. Comm. Hist.	— Commentarius ad suam Historiam 1691. fol. masculinum.	Subst.	Substantivum.
Macc.	Liber Maccabaeorum ficticius.	suff.	suffixum.
Machb. Meem.	Machbara Me'manân.	Sx.	Synaxaria; sequuntur nomina mensium Mâsca- ram, Teqênt, Hedâr, Tachsâs, Ter, Jacâtî, Magâbit, Mijâzja, Genbôt, Senê, Hamlê, Na- hassê, Paguemén.
Mal.	Malachiae prophetia.	Sx. Enc.	vid. Enc.
Marc.	Marci Evangelium.	Syn.	Synodos.
masc.	masculinum.	sy.	syriacæ.
Matth.	Matthaei Evangelium.	Tab. Tab.	Tabita Tabibân, carmen Aeth. 102 stropharum.
Mavâs.	Mavâs'et; numerus significat sectiones.	term.	terminatio.
Mich.	Michaeli prophetia.	Th. P.	Theodorus Petraeus, qui Jonam Aethiopice et Latine edidit Lugd. Bat. 1660 et Proverbia Aethiopica addidit.
M. F.	Mafshafa Faus.	Thess.	ad Thessalonicenses epistolae Pauli I, II.
M. M.	Mafshafa Mistir.	Thren.	Threni, liber biblicus.
Ms.	Manuscriptum.	Tim.	ad Timotheum epistolae I, II.
Mss. Colb.	Manuscriptum Colbertinum, Parisiense, a Lu- dolfo lectum.	Tit.	ad Titum epistola.
M. Tom.	Mafshafa Tomâr.	Tob.	Tobith, liber apocryphus.
n.	nomen.	trsl.	translatæ.
n. act.	nomen actionis.	v.	varia lectio.
n. ag.	nomen agentis.	var.	varia lectio.
nom.	nomen.	vers. alt.	versio altera.
nomt.	nominativus.	vers. ant.	versio antiqua.
n. pr.	nomen proprium.	vers. nov.	versio nova.
n. prgr.	nomen peregrinum.	Vers. Lat.	Versio Latina Jubilaeorum libri, exstat in libro: Monumenta sacra et profana et codicibus Bibl. Ambrosianae tom. I, fasc. I. ed Ceri- ani, Mediol. 1861. 4 ^o .
Num.	Numeri, liber Pentateuchi.	vic.	vicinus.
num.	numeralis.	vid.	videns.
N. T.	Novum Testamentum.	Vis. Bar.	Visio Baruchi ficticia.
Ob.	Obadiah prophetia.	Vit. Dan.	Vita Danielis S., a Ludolfo lecta in Mss. Berolinensi.
obs.	obscoena.	Vit. Sanct.	Vita Sanctorum, a Ludolfo lectae in Mss. Be- rolinensi.
Oct.	Octateuchus Aethiopicus, ed. A. Dillmann. 1853. 4 ^o .	Voc. Ae.	Vocabularium Aethiopicum, -a -a.
opp.	oppositum, -o, -nitr.	Voc. ad Cyr.	Vocabularium ad Cyrilli opera, Mss. Cyrilli an- nexum.
Org.	Organon Mariae, numerus significat lectionem.	Zach.	Zachariae prophetia.
Org. Edz.	Organon Mariae, quod Ezra Edzardi Hamburgi possidebat, a Ludolfo lectum.	Zeph.	Zephaniae prophetia.
p. vel pag.	pagina.	φ''	φ'φ'η:
Par.	Paralipomenon libri I et II.	φ'	·η'λ'α:
part.	participium.	λ'η'η' :	λ'η'η'λ'η'δ'c :
pass.	passivum.	η'c'' :	η'c'η'ε'ε' :
pers.	persona.	ε :	ε'η'η' :
prgr.	peregrinum.		
Phil.	ad Philippenses epistola Pauli.		
Philem.	ad Philemonem epistola Pauli.		
Phlx.	Philexius; numerus significat quaestiones.		
Pl.	Pluralis.		
praep.	praepositio.		
Præc. mat.	Præces matutinae.		
Prol.	Prolegomena.		
pron.	pronomen.		
prop.	proprium, -e.		

VII. Alphabetum Aethiopicum et Amharicum.

	a	à	î	â	ô	ÿ, è	ô
Aethiop.	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ
	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ
	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሚ	ሞ	ሟ
	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ራ	ሮ	ሮ
	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ሰ	ሶ
	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቀ	ቆ
	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቲ	ት	ቸ
	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
	ኦ	ኧ	ከ	ኩ	ኰ	኱	ኲ
	ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ወ	ዐ
	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዐ	ዒ
	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዞ	ዘ	ዙ
	የ	ዮ	ዿ	ያ	ዾ	የ	ደ
	ደ	ዱ	ዺ	ዻ	ዼ	ደ	ደ
	ገ	ገ	ጊ	ጋ	ጌ	ገ	ጉ
	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጠ	ጡ
	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ	ጷ	ጳ	ጴ
	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጸ	ጹ
	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዐ	ዒ
	ፈ	ፋ	ፊ	ፋ	ፈ	ፍ	ፈ
	ፕ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፑ

Amhar.	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ
	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
	ጨ	ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ

Diphth. Aeth.:	ከላ	ከሁ	ከሂ	ከሃ	ከሄ
	ከላ	ከሁ	ከሂ	ከሃ	ከሄ
	ከላ	ከሁ	ከሂ	ከሃ	ከሄ
	ከላ	ከሁ	ከሂ	ከሃ	ከሄ
	ከላ	ከሁ	ከሂ	ከሃ	ከሄ

Numeri:	፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፺፻	፺፻፺
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	1000	10,000

Matth. 2, 8; Kuf. p. 88 l. 13. Rarissime nominibus appellativis annexum legitur, ex. gr. Ἰάβγ: Ep. Zar'a-Jacobi.

Υ: adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b): in, versus; sed obsolete est, nec nisi voci ἦΑ: annexum occurrit (gramm. p. 297), q. v.

Υ: nomen V^{ae} alphabeti Hebraici literae (סף) Ps. 118, 33 (vid. J. Ludolfi annotationem ad Ps. 118, 1; Dorn de psalt. Aeth. p. 28), Thren. 1, 5, 2, 5, 3, 12, 4, 5. — Ubi de psalmis agitur, siglo Υ: Ps. 118, 33—40 notatur.

ΥΑΔ: subst., id. q. ^{Ἰάβ} nova luna; saepius occurrit in Abush., ex. gr. አውራጎ: ህላል: (i. q. አውራጎ: ሠርቃዊት: vel ሠርቃዊት:) menses lunares (opp. solares), Abush. 25.

ህላሊ: adj. rel. lunaris: ሠርጎ: ህላሊ: (i. q. ሠርቃዊት:) Abush.

Υሌሉዮ: vel Υሌ ሉዮ: (etiam siglo ሄ: ሉዮ: vel ሄዮ: scriptum) 1) Ἄλληλουῖα, Halleluja, ከገ ነጋገገ Apoc. 19, 1; Tob. 13, 19; in titulis psalmodum 105 seq.; sextentias in Deguâ, Mavâset, Genzat et aliis libris liturgicis legitur, nam ingentem Allelujarum summam et in gaudio et in luctu intonant Abyssini (Ludolfi hist. III, 6, 105.) 2) Cum ut in aliis festis ita per septimanam Paschae ab Abyssinis hymni et antiphonae hallelujarum solemniter decantentur, in versione Octateuchi Deut. 16, 16 pro ἑορτῇ τῶν ἄζύμων በዓለ: Υሌሉዮ: et Ex. 13, 4 pro μῆν τῶν νέων ሠርጎ: ሃሌሉዮ: ኔሳን: intrusum est.

Υሌታ: subst. abstr.: cantus Halleluja: አንቀጻ: ሃሌታ: (v. ሃሊታ: አምዮሐንስ: tabula Hallelujarum inde a Joannis festo, Deg. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 37).

ህለው: I, 2; (rarior per ሐ et ጎ) Impf. ያሂሉ: Subj. የሀሉ: Inf. verb. ህለው: (Asc. Jes. 2, 12), Inf. nom. ህልዎ: et ህልዎት: in Perf. sing. pers. 3 masc. praeter formam ህለው: etiam forma contracta ህሉ: usitatissima est (vid. gramm. p. 142 ann. 2), nec non in pers. 3 fem. ህሎት: efferri et scribi potest (Asc. Jes. 7, 20). Sed erravit J. Ludolfus, cum inter formas ህሎ: et ህለው: significationis discrimen interesse censeret (in lex. col. 1 et 2), nam omnibus fere in locis, ubi ህለው: vel ሀሉ: occurrit, diversi libri mss. utramque formam promiscue usurpatam exhibent. [Radiceῃ ህለው: comparandam propono cum arab. حَال (حَوْل) et substantivo حَال: eodem modo literae radic. secundae et tertiae ordo permutatus est inter ጎለው: et خال (حَوْل), ጎለዮ: et خال (حَيْل), al. Sed quamvis prima radicis significatio in vertendo, mutando, circumagendo sit, tamen miro quodam genii linguae innati lusu verbo ህለው: notio existendi addicta est, alteri autem verbo ከነ: , cujus notio prima a stando petita est, significatio oriendi, fendi, accidendi contigit. Amh. sonat አለ:]. Significat: 1) esse, existere. Neque tamen ad praedicatum cum subjecto copulandum adhiberi solet, sed existentiam subjecti nudam ponit, aut absolute, aut tamquam in aliquo loco, statu, tempore, actione versantis: ህሎ: ልብሊሲ: Job 1, 1; Dan. apoc. 1, 1. ኢትናቱ: ህልዎ: ምስሌሆሙ: Prov. 24, 1; ህሎኩ: ውስተ: በቢሎን: 4 Esr. 1, 1; በአምጣን: ህለውኩ: Ps. 145, 1; ኢትናራሀ: ህሎኩ: ምስሌኩ: Jes. 41, 10;

43, 2, 5; አግቢአ: ህሎኩ: ግእስሌኑ: Jer. 14, 9; ይከውኑ: ካሙ: ዘአህለው: Jes. 41, 12; ውስተ: አደሆሙ: ህለውት: ሠናዮሙ: Job 21, 16; ከሉሙ: አላ: ህለው: ዲባ: ምድር: Sir. 36, 19. a) Creberrime ipsum Perf. ህለው: notionem temporis praesentis suggerit: አንበሳ: ህሎ: ውስተ: ፍናት: ሌዕን ሂን ተሳይ ስዕሪፍ Prov. 26, 13; አይቱ: ህሎ: ሀኪ est? Job 20, 7; Jes. 19, 12. 33, 18; Jer. 44, 21; አነ: ውአቱ: ዘህሎ: ሳይህ ሳይህ ስን Ex. 3, 14; ህለው: ወአህለው: ግን እሳር ሳይህ ሳይህ Apoc. 17, 8; sed haud minus frequenter ህለው: tempore praeterito vertendum est: ጸሐፍ: ከሉ: ነገረ: ዘህሎ: ውስተ: ክርታስ: Jer. 43, 28; ህሎኩ: ጎሳ: ጎብ: ፈለግ: Dan. 10, 4; Gen. 33, 18; 2 Thess. 2, 5; Judith 14, 15, 18; Ps. 71, 17. Imperfectum tempus futurum significat: ሠለግሎት: ትሂሉ: Sir. 42, 21; Jes. 58, 11; Hez. 30, 13; Job 14, 10, 23, 8; sed etiam de tempore praesentis usurpatur: ዘህሎ: ወይሂሉ: ስን እሳር ሳይህ Apoc. 1, 4, 8; የጎልፍ: ከሙ: ጸላሎት: ወአይሂሉ: አንክ: Job 14, 2. De enuntiationibus conditionalibus conferre licet exempla Jes. 43, 2; Jer. 15, 1; Matth. 18, 20; ጎብ: ህሎ: ደሙና: ሆዮ: ህሎ: መንፈስ: Hez. 1, 20; Tob. 4, 13 et al. b) Construi potest cum Acc. loci: ህለው: ሐቅላ: erant in agro Gen. 34, 5, 46, 31; Ex. 1, 5; Num. 30, 11; 2 Reg. 13, 30; አንክ: ህሎ: ዐጸደ: ሞቅሕ: Jer. 40, 1; Matth. 24, 26. c) Nonnumquam ope verbi ህለው: praedicatum subjecto copulatur; quod si fit, praedicatum in Acc. ponere licet (gramm. p. 346): ለዘ: ህለው: ያደሎ: ei, qui paratus fuerit 1 Petr. 4, 5; Hen. 63, 1; sed notio existendi huic verbo tam firmiter inhaeret, ut praedicatum appositionis instar saepius in Nomt. ponatur: ህለው: ድፍን: Jos. 7, 21, 22; ወአሎንቱሂ: ህለው: ቅወጣን: Asc. Jes. 9, 35 al. d) Aethiopes verbum ህለው: cum Imperfecto alius verbi componunt, ut durationem actionis denotent, sive in tempus praeteritum incidat: ህሎኩ: አስክብ: dormiebam 4 Esr. 9, 29; Asc. Jes. 9, 28; Dan. 10, 2; Gen. 18, 22; Lev. 26, 35; 1 Reg. 22, 6; 2 Reg. 5, 2; 1 Par. 6, 32; 2 Par. 33, 17; sive in praesens: ህሎ: ይነብር: በየጣን: አግቢአብሔር: Rom. 8, 34, vel praesens instans: ይመጽአ: ህሎ: venturus est Hen. 10, 2; ትሠጦም: ህለውት: Hen. 83, 7; ህለውት: ትወልድ: 1 Reg. 4, 19; sive in futurum: አንት: ህለውት: ትትፈጸም: Hen. 106, 18; Act. 7, 6 Plabti; ዘያከውን: ህሎ: Hen. 52, 2. Simili modo cum alius verbi Infinitivo verbali conjungitur, eodem sensu: ህሎ: ተወኪላክ: ነፍሱ ጠቀሰናፍፍ Prov. 3, 5 et al.; nec non አንክ: c. Impf. sequi potest: በከሉ: መዋዕላ: ሕይወት: ህለውኩ: አንክ: አዘከር: ለአግቢአብሔር: Kuf. 21. e) Opponitur ዘህሎ: id quod est i. e. praesens ei quod venturum vel futurum est (ዘይመጽአ: ዘይሂሉ: ዘይከውን: 4 Esr. 5, 16; Rom. 8, 38 (τὰ ἔνεστώτα) 1 Cor. 3, 22 rom., quamquam aliis in locis ዘህሎ: id, quod factum est, τὸ γεγονός, significat, Koh. 1, 9. f) Theologis et philosophis ህልዎ: et ህልዎት: est existentia, essentia, ut አግቢአብሔር: አምጸኔ: ከሉ: ዓለም: አምጎብ: ኢህልዎ: ጎብ: ህልዎ: Deus qui totum mundum ex toto ህኪ ሳይህ ሳይህ ሳይህ ሳይህ ሳይህ ሳይህ Fal. f. 83; አግቢአብሔር: ለሰብአ: አምህልዎ: አግብአ: ውስተ: ሞት: Macc. f. 5; Hippocrates et Galenus docent: ነፍሱስ: ኢትሂሉ: ዘአንበለ: ዳከሙ: በህልዎት: ሥጋ: ወትጎልፍ: በጎልፈታ: Fal. f. 83. Pl. ህልዎት: entia (τὰ γεγονότα) saepissime in Chr., ut ho. 2. 2) instare, futurum esse: ክልኤት: ግመት: ጎልፈ: ዘረጎብ: ወግዲ: ህሎ: ጎምስት: ግመት: Gen. 45, 6, 11. Construi solet cum pron. suff., seq. Subj. verbi, ut conveniat Graeco μελλεν c. Inf.

ἔνα θεόν Cyr. ad Reg. f. 28; **ኢከነት፡፪ ሀላዌ፡ ዘሰብእ፡ ወዘአምላክ፡** ἄρ' οὐν οὐ δύο φύσεις εἴεν ἀν' θεοῦ καὶ ἀν' ὁρώπου; Cyr. c. Pall. f. 77. *Essentia*, οὐσία est ex. gr. in formula illa tritisima: **ኅቡረ፡ሀላዌ፡** ἐμμοῦστος *consubstantialis, coessentialis* Cyr. c. Pall. f. 66; al. 3) *praesentia*: **በሀላዌሆሙ፡ ለፍቅራጊሆ፡** *praesentibus amicis ejus* Isp. p. 320; **በሀላዌሮ፡** ib. p. 336; **ርሕቅትሮ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡** *discessus meus e praesentia regis* ib. p. 338; **ሀላዌ፡ ከላሂ፡** *omnipraesentia* Kebr. Nag. 101. 4) *status, conditio*: **ሀላዌ፡ ግፍድ፡** Hen. 91, 5; **ገበረ፡ ጽድቅ፡ በኩሉ፡ አዝግን፡ ወበኩሉ፡ ሀላዌ፡** Phlx. 107; **ሀላዌ፡ ቡዓንን፡** *status beatorum* Chr. Tags. 6; **ኅብ፡ ሀላዌሁ፡ ተመደሙ፡ ልሳኑ፡ ውቅዶ፡** Enc.; **ኅብ፡ ሀላዌሁ፡ አግብኡ፡** *ad priorem statum rediit cum*, Sx. Ter. 5 Enc. — *Voc. Ae.*: **ሀላዌ፡ ብ፡ መፍርድ፡ አክልሂ፡** **ሀላዌ፡** subst. (ab ሀልው) ductum): *essentia*: Lit. 172, 4; Lit. Jac. Sar.; Ath. d. Trin.; Haim. Ab.

ምሀላው፡ subst. *locus commorationis, domicilium*: **ነፍስ፡ እሙ፡ ተረፈልጠት፡ እምሥጋ፡ በግት፡ ገብኦት፡ ኅብ፡ ብርሃን፡ ዘውእቱ፡ ግኅደራ፡ ወምሀላዌ፡ ወፍግግ፡ ወተድላሃ፡** Isp.; (*Darius*) **ነሥኡ፡ ሀገረ፡ ባበሉን፡ ወተወፈደ፡ ምሀላው፡ ብልጣር፡ ወነበረ፡ ጂብ፡ ሀራቱ፡** Isp. p. 276.

ሀለው = *vigilare* vid. sub **ኅለው** :

ሀለድ = vid. sub. **ኅለድ** :

ሆሆያት = vid. sub. **ሆ** = p. 1.

ሆሙ = pron. suff. III^{as} pers. masc. plur., vid. gramm. § 149.

ሀርቦድ = quadr. I [cognatum cum **አቦድ** = q. v., **أَبِي** *iratus* et *efferatus fuit*, **أَبِي** *ferum evasit animal*, **عَبْرَء** *pravum et malignum se ostendit*] *furere et refractarium esse*: **ከሙ፡ እጉልት፡ እንተ፡ ተሀረብድ፡ ሀርቦድ፡ ኤፍሬም፡** ሰፍ ደልጋላይ *παροιστρῶσα παροιστρῆσεν* Ἰσραήλ Hos. 4, 16; *scortatio efficit hominem* **ከሙ፡ ሐረውያ፡ ዘሀርቦድ፡** *instar apri furentis*, Org. 6. (*Ludolfus* ex conjectura: *volutavit se in coeno*). *Voc. Ae.*: **ሐርቦድ፡ ዘ፡ አቦድ፡**

ተሀርቦድ = III, 1 *furere rapit vel agi*: **ቀታሊ፡ እሙ፡ ከነ፡ በተሀርቦድ፡ አይክውን፡ ኩነኔሁ፡ ከሙ፡ ኩነኔሆሙ፡** F. N. 47.

ሀረክ = rad. inus., sine dubio eadem quae ንጋቅ *nexuit, texuit*, arab. شَرَك in شَرَك *laqueus, rete*; شَرَاك *corrigia*; شَرَاك *apprehendit, rapuit*; vic. est **ሐረገ** q. v. (cfr. etiam **ሀርክ**). Hinc

ማሀረክ = quadr. I [amb. **ማረክ**] (pro Subj. regul. **ይማሀርክ** = nonnunquam etiam forma **ይምሀርክ** = reperitur Kuf. p. 122 ann. 4; p. 160 ann. 11; et pro Imprt. **ማሀርክ** = forma **መሀርክ** = Jes. 8, 1. 3 var.) proprie: *laqueus vel retibus captos agere* i. e. 1) *captivos ducere, praedam agere, manubias facere, bello capere*, c. c. Acc. **አጸሙላውሰይን ማሀረክም** Job 1, 15. 17; 2 Par. 28, 5. 8. 11; Ex. 22, 9; **እጠቅሙን** 1 Par. 7, 21; **ሰጠሎሰይን ይመሀርኩ፡ መራዕዩ ኪ፡** Hez. 26, 12. 38, 12; **ማሀረክምሙ፡ ምሀርክ፡ ብዙኅ፡** 2 Par. 14, 13. 20, 25. 25, 13; **ምሀረኩ፡ እምኔ ሆሙ፡ ጊዋ፡** Num. 21, 1; Jes. 33, 23; **ማሀረክ፡ አንስሳሆሙ፡** Judith 2, 26; Kuf. 34; etiam abs., **ማሀርክ** = Jes. 8, 1, 3, 2) *de-*

spoliare, expilare, diripere, c. c. Acc. pers. vel terrae: Jes. 11, 14 var.; **ይመሀርኩሙ፡ ለጽኑዓን** = 53, 12; Jer. 27, 10; Kuf. 48.

ተማሀረክ = III, 1 *captivos duci, bello capi* Jes. 5, 17; Hez. 34, 8.

ምሀርክ = subst., plerumque m., *praeda (manubiae, spolia)* ምሀርክ, ጸሐላ Ps. 67, 13. 118, 162; Deut. 7, 16; 1 Reg. 30, 16; 2 Reg. 3, 22; Kuf. 13; Jes. 8, 4. 33, 4. 49, 25; Jer. 8, 10; Hez. 29, 19. 34, 22; Judith 9, 4; **ጊዋ፡ ወምሀርክ** = Num. 31, 11. — De locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 vid. **ሰቂማ** — *Voc. Ae.*: **ጊዋ፡ ምሀርክ፡ ብ፡ ምርክ** =

ምሀርክና (nec non **ምሀርክና** = 2 Par. 15, 11 in uno codice mihi occurrit) subst. *id.* q. **ምሀርክ** = 2 Par. 28, 5. 8. 11; in singulis libris mss. etiam 1 Par. 20, 2; 2 Par. 14, 14. 20, 25. 25, 13 (pro **ምሀርክ**).

ሄረድያናስ = (etiam per **ሐ**) ἑρωςίδης *ardea* (germ. *Reiher*) Lev. 11, 19; Ps. 103, 19; **ሄረድያናስ፡ በሰማይ፡ ያአምር፡ ዕድሜሁ፡** Jer. 8, 7 (ubi in textu vulg. ἡ ἄσδα legitur); *praeterea in quibusdam libris mss. Zach. 5, 9 πτέρυγες ἔσποκος ἦσιν፡ ከገራ፡ ሄረድያናስ፡* versae leguntur. — *Voc. Ae.*: **ሂ፡ ዘ፡ ጊዋ፡ ልቃም፡** vel **አሳ፡ ለቃሚ፡** (i. e. *pisicum collector*). J. Ludolfus in lex. col. 5 ait: „Aethiopes Aegyptiam avem esse et pedum perniciositate tantum valere putant“, modo ne in hac descriptione **ሂ፡** cum **ከራድዮን** (quod videas) confusum sit.

ሆሳዕና = Ὡσαννά (ጸጋ-ኩሳሳ) a) *Hosianna!* Matth. 21, 9; Macc. 11, 10; Joh. 12, 13. b) **ዘሆሳዕና** = (sc. **ዕለት** sive **በኃል**) nec non **ሆሳዕና** = nudo: *dominica Palmarum*, ut Act. 17, 11 et Eph. 2, 6 rom. in tit. **ዘሆሳዕና**; **ዘሆሳዕና** = Cod. Mus. Brit. XXIX, 39; **በሳኒታ፡ ሆሳዕና፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡** *feria secunda Palmarum*, Did. 29; **እምሆሳዕና፡** *inde a dominica Palmarum*, Lit. Greg. Deinde quia in festo palmarum folia palmarum gestare solebant, c) *phoenix, palma*: **ዘይቶን፡ ወሆሳዕና፡ ወላይ፡ ለገራ፡** Sx. Masc. 3; **ልብሉ፡ እምልክኦ፡ ሆሳዕና፡ ወቁጽሉ፡** ib.; quare in Vocab. Aeth. **ሆሳዕና** = nominibus plantarum adnumeratum et nomine Amhar. **ሰሌን** = (*phoenice dactylifera*) explicatum est.

ሆሳኑ፡ ሆሃኑ፡ ሀስኑ፡ ሁስኑ፡ ሀስኑ፡ ሆስኑ፡ (etiam per **ሐ**) ὕσσωπος, *hyssopus*: Joh. 19, 29; Hebr. 9, 19; **ቁጽለ፡ ሆስኑ፡** Lev. 14, 4. 7. 49; Num. 19, 6. 18; **ሐምላ፡ ሀስኑ፡** (var. **ሆስኑ** et **አዙብ**) 3 Reg. 4, 29. — Vid. etiam **አዙብ** — De *hyssopi* nomine inspicere licet Ges. thes. p. 57 sub **ሆስኑ**. — *Voc. Ae.*: **ሆስኑ፡ ዘ፡ ሐዘ፡**; aliud: **ሆስኑ፡ ዘ፡ ሰንበል፡ ሐዘ፡ ቍ፡ ልቃሰሂ፡** (= **ቍ፡ ልቃሰሂ፡** ?); Lud. lex. col. 6: „Aethiopes fruticem esse censent, vernacule ስምዕዛ = dictum, quem juxta domos plantare solent“.

ሆብሆብ = vid. sub **ሀበበ** :

ሆብለዩ = *irridere, spectaculo exponere* vid. sub **ሀውለዩ** :

ሆብለዩ = *defraudare, expilare* vid. sub **ሐብለዩ** :

ሀበበ = rad. inus., sine dubio eadem quae سَبَّ (*perfidit*; in spec.) *lingua confodit; verbis probrosis petit*. Hinc:

ሁከት = n. act.: 1) *motus, agitatio, fluctuatio*: Sir. 40, 5; Ps. 54, 25, 65, 8, 120, 3 (σαλος); Koh. 9, 3 (περιφερεσια); Joh. 5, 3 (κλυσις); **ተሠውኩ፡ ዐቢዩ፡ ሁከት** = Hen. 60, 1. 2) *perturbatio, commotio animi*, ex. gr. **ሁከተ፡ ነፍስ** = ταρραχαι ψυχης Sap. 17, 8; Jes. 52, 12. Hebr. 12, 1. 3) *turbae, tumultus, disturbatio*: **ቃል፡ ሠውከት** = φωναὶ καὶ ᾄδουρος Esth. apoc. 1; **ሰይጣን፡ መናቀሬ፡ ሁከት** = Clem. f. 222; in republica 4 Esr. 12, 21, 35; ἀκαταστασία Tob. 4, 13; **ቡሁከት** = ἀκαταστασία 2 Thess. 3, 11; **ሰህተ** = Gen. 49, 6; (*noli sero in ecclesiam venire*) **ከመ፡ በደም፡ ምጽአትኩ፡ ኢይኩን፡ ሁከት** = **ለአለ፡ ይጸልዩ** = Kid. f. 19.

መሠውክ = part. (II, 1), *perturbans, commovens*: **ቀፋጥ ጌ፡ ማናርሀት፡ መሠውክን** = F. N. 43, 4.

ማሠውክ = part. (alius formae) id. q. **መሠውክ**, ut **አኪት፡ ይአት፡ ሐሚት፡ ወማሠውክት** = Herm. p. 25.

ተሠዋኪ = n. ag. *concitatus*, (animi impetu) *perturbatus*: *episcopus ኢይኩን፡ ተሠዋኪ፡ ወኢሰከሬ፡ ወኢቀ፡ ጠዕዐ* = F. N. 5.

ሆዩ = adv. loci, a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b), in libris antiquioris aetatis et impressis et manuscriptis **ሆዩ** = exscriptum (ut Matth. 5, 26, 13, 42; Joh. 5, 5 rom.): *ibi, illic; istuc, illuc, eo* (opp. **ዝዩ** = *hic, huc*), vid. gramm. § 160, b: **ሚሞ፡ ሆዩ** = Gen. 2, 8; Ps. 138, 7, 9; **ንሐር፡ ሆዩ** = 1 Reg. 9, 6; Ps. 121, 4; et ita sexcenties in variis libris. Compositur cum praepositionibus: **በሆዩ** = *ibi, illic* Gen. 24, 4, 43, 25, 46, 3; Ps. 131, 18; Jes. 22, 18; Jer. 18, 2 (unde **በሆዩ** — **በዝዩ** = *in illa — in hac vita* Clem. p. 238, 266); **አምሆዩ** (= **አምነ፡ ሆዩ**) = *illinc, inde* et loci Jud. 18, 11, 13; Jes. 52, 11; Jer. 13, 6; Am. 9, 2; Gen. 2, 10; Num. 22, 41, et temporis Hen. 38, 6; **አንተ፡ ሆዩ** = *per, praeter, trans eum* (*illum*) locum = Luc. 19, 4 rom.; Jes. 35, 8; Jer. 18, 16, 29, 18; Hez. 29, 11; Judith 4, 7; **ነቡ፡ ሆዩ** = *illuc, Sx. Masc. 7*; et cum pronomibus relativis **ነቡ** — **ሆዩ** = *quo* (vid. **ነቡ**), **ዘ** — **ሆዩ** = *quo* Jer. 25, 15; **አለ** — **ሆዩ** = *ad quos* Deut. 12, 29. Hinc originem ducit:

ሆዩንተ, quod primitus sonuit **ሆዩተ** et **ሂዩተ** (ut Luc. 11, 11; Joh. 1, 16, 11, 50 rom; cf. Octateuchum Aeth. in appar. crit. p. 5) et **ሆዩቲ** (Gen. 47, 19 F; 44, 33 F). Est 1) praepositio (gramm. p. 316) quae antiquitus etiam **ሆዩቲ** sonuerat et pronomina suffixa per vocalem *e* sibi subiungit (gramm. § 167, 3) *loco, vice, pro, pretio* (ἀντὶ καὶ ὑπέρ): **ዘይትነ ማእ፡ ሆዩንቲሁ** = Koh. 4, 15; Sir. 10, 14, 15; Gen. 36, 33 seq.; **ጋን፡ ዘዕዕ፡ ቀጥቀጥኩ፡ ወአንገር፡ ሆዩንቲሁ፡ ዘላገን፡ ጋን** = Jer. 35, 13; saepissime usurpata, ubi de permutando, persolvendo, remunerando, compensando agitur: Gen. 47, 16, 17, 19; Ex. 21, 25; Lev. 24, 18—20; Deut. 19, 21; Num. 3, 12; Jes. 43, 4, 53, 9, 60, 17, 61, 3; **ዛቲ፡ ትከውናሙ፡ ሆዩንተ፡ ጽአለዮሙ** = Zeph. 2, 10; Ps. 89, 17; **ተቀንዩ፡ ያዕቆብ፡ ሆዩንተ፡ ራሐል** = Kuf. 28; **መጠው፡ ነፍሱ፡ ሆዩንቲክ** = Sir. 29, 15; Joh. 11, 50; **ምንተ፡ ተዐስዮሙ፡ ሆዩንተ፡ ዘንገር** = Sir. 7, 28; **ፈደዩ፡ አኪት፡ ሆዩንተ፡ ሠናይት** = Jer. 18, 20; Joel 2, 25; Ps. 34, 14, 37, 21. Nonnunquam usurpatur pro *sicut*, ex. gr. **ሆዩንተ፡ ቁጽሎ፡ ዕዕ፡ ከማሁ፡ አን**; Org.; aliud exemplum vid. sub **አሕመልመል** = 2) conjunctio *pro eo ut, aut sequente* **ዘ** =, ex. gr. Kuf. 18; **ሆዩንተዘ፡ ትረድሎ፡ አቅበጽካሁ** = Clem. f. 233, aut omissio **ዘ** (gramm. § 170, 10): **ሆዩንተ፡ ከበረት፡ ነፍሰዩ** = 1 Reg.

26, 21 var.; **ሆዩንተ፡ ተቀንዩ** = Kuf. 48; **ሆዩንተ፡ ጸመዐ** = Sx. Teq. 4, 21.

ሆዩል = subst., m. et fem., Pl. **ሆዩላት** = *cervus* (id. q. ኃንጸ, ሺፕ, ሺፕ) ἔλαφος Deut. 12, 15, 14, 5; 3 Reg. 3^a, 16; Ps. 17, 36, 28, 8, 41, 1, 103, 19; Job 39, 1; Prov. 5, 19, 7, 23; Jes. 34, 15, 35, 6; Kuf. 37; **ወረዛ፡ ነዩል** = νεβρός ἐλάφων Cant. 2, 9; **ሆዩላት፡ ወለዳ፡ በውስተ፡ ገዳም** = Jer. 14, 5. (Hanc vocem rectius litera **ሀ** quam litera **ኃ** scribendam esse, cum ex etymo, de quo vid. Ges. thes. p. 45, tum ex ipsa librorum mss., ut qui saepius **ሀ** quam **ኃ** exhibeant, scriptura eluceat). **ሆዩል፡ ዘ፡ ዋላ** =

ሂላ = subst. *botrus palmae* βότρυς Cant. 7, 8; **አጥባት ኪ፡ ከመ፡ ሂላ፡ ዘይውሕን፡ እምኔሆን፡ ሐሊብ** = Org. (at 1 Reg. 25, 18, 30, 12 **ሂላ** = est prava lectio pro **አኃላ** q. v.). Auctores *Vocabulariorum Aeth.* significationem veram ignorant; interpretantur: **ሂላ፡ ዘ፡ ብቋዩ**; vel **ሂላ፡ ዘ፡ ምንጭ፡ ብቋዩ** = [Nescio an rectius scribendum sit **ኃላ** vel **ሐላ**; referendum enim videtur vel ad **ሐዩል** = i. e. حَلَا سَمْتٌ dulcis fuit (cfr. **ሐለዩ**), vel ad **ኃለለ** = i. e. حَلَّ (حَلَّ) acetum, حَلَّةٌ omnis planta dulcis, حَلَّجٌ dactyli maturi, qui inter interstilia ramorum quae-runtur], vocali longa *e* (pro *i*) duplicationem literae *l* compensante.]

ሆይመን = inus.; aram. **ሆይመን** credidit, fidem habuit, (ab **መ** ገንጸ **መ** ሐብ **መ** ክምነ = propagatum) et arab. **هَيَمَنَ**. Hinc

ሃይማኖት (ἡθνησμός) peregrinae formationis, ab Aramaeis petitum, ab Aethiopicis frequentissime usitatum, subst., m. et fem.: 1) *fides qua creditur; fidelitas* (Glaube, Treue): Deut. 32, 20; Jes. 5, 3, 7, 28; Jer. 15, 18, 39, 41; Ps. 32, 4; Sir. 40, 12, 45, 4, 46, 15; 4 Esr. 4, 13, 32, 9, 8; Rom. 1, 8, 4, 12, 2 Tim. 4, 7; Hebr. 11, 3, 39. (synon. **አሚን**, **ተአምኖ**), Matth. 8, 10; Jac. 2, 14 seq.; **ፍጥረት** Prov. 3, 3; **ሃይማኖት፡ ተስፋ፡ ፍጥረት** = ἡθνησμός Sir. 49, 10; e. e. በ in Jac. 2, 1; **አለ፡ አዕረፍ፡ በሃይማኖት፡ በክርስቶስ** = Did. 34; **ዘይገብር፡ ሃይማኖት፡ ጠውሰ ፍጥረት** Prov. 12, 22, 15, 28; Sir. 15, 15; **ሃይማኖት፡ ዕቀብ፡ ምስል፡ ቢጽክ** (de amicitia) Sir. 22, 23; Hen. 41, 5, 43, 2; **ያጸን፡ ሃይማኖት፡ በቀለም፡ ወበ ማዩ፡ ሕመት** = Hen. 69, 10; **ብአሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ በ፡ ሃይማኖት** = (*fidelem eum esse*) Sir. 37, 12; **ሆኑል፡ ሃይማኖት፡ ፍጥረት** = *fidem perdidit* Sir. 27, 16; Luc. 16, 11, 12; **በሃይማኖት፡ ከመ፡ በ፡ ሃይማኖት፡ ዕቀብ፡ ምስል፡ ቢጽክ** = *in bonam fidem 4 Reg. 12, 15, 22, 7, 2) fides quae creditur (religio, confessio)*: **ሃይማኖት፡ ቀድሶት** = Judae 20; **ሃይማኖት፡ ርትዕት** = *fides orthodoxa* Lit. 165, 1; **ርቱዕ ሃይማኖት** = *orthodoxus* (saepissime; etiam titulus libri cuiusdam dogmatici); **ሃይማኖት፡ አብው፡ ያዕቆብ** = *fides Patrum* (titulus libri celeberrimi); **ጸሎት፡ ሃይማኖት** = *symbolum fidei* Lit. 163, 3; **ሃይማኖት፡ አስላም** = *Islami religio* Abush. 50; **ሃይማኖት፡ ንብ ጠርከ** = *confessio Nestorii* Enc.

መሃይምን = (**መሀይምን**) part. (ሚሂሙን, መሃይምን) = *fidus, fidelis* (sensu theolog.: *is qui credit*) **ፍጥረት** = Job 12, 20; Prov. 11, 21; Ps. 100, 8; 1 Reg. 3, 20.

(me non vincit) ሀይደት፡ ቀስት፡ ወደርብዮ፡ ከደንግግ፡ Macc. f. 14. — Imprt. ሂደ፡ M. M. f. 295. — Voc. Ac. ሂደ፡ ዘ፡ ገ መሰ፡፡ aliud ሂደ፡ ዘ፡ ነገደ፡

ተሀይደት፡ III, I pass. *jaculando attingi, feriri*: ሀይ ል፡ ዘተነድ፡ ወተሀይደ፡ ከብድ፡ Prov. 7, 23; (divina Christi natura) ኢተሀይደ፡ ውስተ፡ ሕማም፡ (in cruce) ho. Epiphaniū Cypri. in Cyr. f. 117; ተሀይደ፡ በሐደ፡ ቃሉ፡ ለእውሎስ፡ Gad. T. H.

ሂደት፡ subst. *emissio telii*: አከ፡ በዘቀስት፡ ሂደት፡ οὐ τοξοτῶν εὐστοχίας, Cyr. a. Th. f. 7.

ሀደመ፡ rad., in qua significationes radicū ܒܗܗ graviter dormivit et ܕܠܘܗ deliravit in sermone (ܐܕܘܗ, ܒܥܘܪ, ܒܗܗ) concurrunt (de literis r et h permutatis vid. ሐመድ፡, ሐመገ፡). Stirpem I nondum reperi; st. II, 1 (modo mea me non fallant excerpta) *delirare facere alqm* in Gad. T. H. occurrit.

ተሀደመ፡ III (dabium, num I an 2?) *somnolentum, somniculosum esse vel fieri*: አምቅድመ፡ ይብረህ፡ ብርገነ፡ መዓልት፡ ወአምቅድመ፡ ይትሀደም፡ ሌሊት፡ et priusquam nox somniculosa (somniafera) fieret, Lit. Chrys.; ዘኒ፡ ተሀደመ፡ ὄσσοι ἐὰν ἄκουσῶσιν I Esr. 6, 31 (nam somniculosum esse idem valet quod incuriosum esse, negligere).

ሀደመት፡ n. act. 1) *somnolentia, sopor, somnus gravis, torpor* Kuf. 3; ሞት፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ሀደመት፡ ወንዋም፡ Chr. Ta. 4; ኢወሀቡ፡ ለአዕይንቲሆመ፡ ምንተኒ፡ ሀድመተ፡ Enc. Hed. 17; *ne simus* ከመ፡ በድን፡ በሀደመት፡ ከቡድ፡ Org. 2. 2) *deliratio*, Lud. sine auct. — Voc. Ac.፡ ሀደመት፡ ብ፡ ሕንቅልፍዕ፡ (vid. አንቅልፍ፡ apud Isenb. p. 125) መደለሂ፡ ይ፡

ማሀደምት፡ subst., Pl. መሃደምት፡ (has formas affert Ludolfus e N. T. vid. 2 Petr. 1, 16 rom.; 1 Tim. 1, 4 et 2 Petr. 1, 16 Platt) et

መሀደምት፡ subst. (hanc formam equidem semper et ubique in libris mss. inveni), collect. (*id quod delirativum deliramentum, hallucinatio* (effutitio), *nugae, ineptiae, fabulae fatuae*; μῦθοι 1 Tim. 1, 4; መሀደምተ፡ አከራት፡ ሃላውድ፡ μῦθοι 4, 7; 2 Tim. 4, 4; Tit. 1, 14; 2 Petr. 1, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ ወተዛውአ፡ ደቂቅ፡ እስመ፡ ደቂቅ፡ ይሰምዑ፡ ብዙኅ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ እምኅበ፡ ሐገኒት፡ μῦθοι et λῆροι Chr. Ta. 11; መሀደምቶመ፡ ምገላላላ ላጎጎጎ Cyr. ad Th. f. 7; εὐκαιομῦθία Cyr. e. Pall. f. 98; መሀደምት፡ ስኡን፡ μῦθος ἄβραῆνῆς Cyr. ad Th. f. 15; Clem. f. 189; አኒ፡ መሀደምቶመ፡ ἐμ፡ ምገላላላ ἔχουσι Job 30, 9. — Voc. Ac.፡ መሀደምት፡ ዘ፡ ተረት፡፡ aliud መሀደምት፡ ዘ፡ ወግዕ፡ ተረትሂ፡ ይ፡

ሀዳር፡ nomen mensis vid. sub ሃዳር፡

ሀድአ፡ I, 1 [arab. ܐܕܘܗ *quiecit*, substitit, II. *quietem concessit, sedavit, quietavit*] Subj. ይሀዳአ *quietum, tranquillum, sedatum, compositum esse vel fieri*: de homine፡ ወውአቱ፡ ሰ፡ ኢይቲናዘዝ፡ ወኢይሀድአ፡ Jsp. p. 302; ሀድአ፡ አይሀድ፡ በመዋዕሉ፡ ስምዖን፡ (Hasmonaei) ወጥዕዩ፡ ib. p. 298; ሀድአ፡ *quieverunt* (certamine misso facto) p. 274; ሀድአት፡ ል

ባ፡ እምሐዘን፡ Sk. Masc. 28; de regione፡ በመዋዕሉ፡ ሀድአት፡ ወአርመመት፡ ምድረ፡ ይሁዳ፡ 2 Par. 14, 1. 23, 21; de tempestate፡ Ex. 9, 28—34; de fluctibus ዝሕን፡ ሞገድ፡ ወሀድአ፡ ማዕበሉ፡ MM. f. 19; de sanguinis effusione Hen. 99, 6 i. e. *sisti*. አሀድአ፡ II, 1 *composuit, sedavit, tranquillavit, quietem habere jussit*, c. c. Acc. pers. vel rei፡ በኅይሉ፡ አሀድአ፡ ለባሕር፡ Job 26, 12; ሃድአ፡ ሀውካ፡ ሞገድ፡ ho. Acaecii in Cyr. f. 105; አሀድአ፡ ሀርቃፍስ፡ ነሎ፡ አሕዘብ፡ አለ፡ ይዐብአ፡ ምድረ፡ አይሀድ፡ ወዋአመ፡ Jsp. p. 299; (*seditiosos*) አሀድአመ፡ *movit ut quiescerent*, ib. p. 344; አኅዘ፡ አግብርቲህ፡ ይናዝዝዎ፡ ወይሀድአዎ፡ ib. p. 302. — Voc. Ac.፡ አሀድአ፡ ዘ፡ አስተግሠ፡

ሀዳአ፡ part. *tranquillus, quietus, compositus*; in specie፡ *animo sedatus, modestus, placidus*: በከመ፡ መንግሥትዮ፡ ሀዳአ፡ Esth. 3 aper.; ሀዳአን፡ ወዕፋኝን፡ Jud. 18, 7; (*qui eucharistiae communicat*) ይኩን፡ ሀዳአ፡ አዕይንት፡ ድንገዱ፡ ልብ፡ F. M. 26, 8; ዘኢኮን፡ ሀዳአ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ ለዘከመዝ፡ ንብረቱ፡ ከንቱ፡ ንስሓሁ፡ Clem. f. 239; ከመ፡ በሀዳአ፡ ወዕም፡ ይኩን፡ ንብረትን፡ Deg.; በሀዳአ፡ 1 Tim. 2, 2 Platt (በዕሩፍ፡ rom).

ሀዳአዊ፡ adj. rel. ልብ፡ ሀዳአዊ፡ *animus, qui ad tranquillitatem inclinat*, Phlx. 201.

ማሀድኢ፡ part. c. term. adj. *tranquillator, sedator*: አእክቶ፡ ማሀድኤ፡ ንዴት፡ ውእቱ፡ Fal. f. 79.

አሀዳአ፡ n. ag. (II, 1): *sedator, tranquillator* Lud. e MSS. Colb.

ሀድአት፡ subst. 1) *tranquillitas, quies*: ሀድአት፡ ወአርምዎ፡ ἡσυχος ἁγῆ Sap. 18, 14; ይመድአ፡ በሀድአት፡ ἐν εὐδαιμονίᾳ Dan. 11, 21; በሀድአት፡ ርቱዕ፡ ንግበር፡ ለዝንቱ፡ Act. 19, 36 (Platt: በሀርብት); መፍቅሬ፡ ሀድአት፡ ወአርምዎ፡ *quietis et silentii amans* Jsp. p. 314; መዋዕሉ፡ በዛኅን፡ ወበሀድአት፡ ሰለጠ፡ Enc.; መፍትው፡ ለነ፡ ንሐር፡ በሀድአት፡ πλεῖν μετ' εὐμενείας Chr. Ta. 34; (ne subito agas) አላ፡ በሀድአት፡ ወበትዕግሥተ፡ ἀλλ' ἡρέμ፡ καὶ κατὰ μικρὸν ib. Ta. 30. 2) *modestia, verecundia, solitudo, mansuetudo*: መፍትው፡ ለአንስት፡ ይትረኡ፡ በአርአዮ፡ ሀድአት፡ *habitu modesto* F. M. 34, 8; de *solitudine* anachoretae, monachi usitata est haec vox in Phlx.; ሀድአት፡ *mansuetudo* est qualitas tauri, sicut ጎይላ፡ leonis Fal. f. 17; ፈታሒ፡ ዘአጥረዮ፡ ሀድአት፡ ወትዕግሥተ፡ F. N. 43, 2.

ሀደዮ፡ videtur esse idem, quod ܐܕܘܗ IV *multum coxit carnes, ut dissolutae fuerint partes* (ܐܕܘܗ). Hinc

ተሀደዮ፡ III, 1: *aestu consumtum, maceratum esse*: ተቀሎኩ፡ ወተሀደዮ፡ አዕጽምትዮ፡ τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἀπὸ καύματος Job 30, 30.

ሀጉላ፡ I, 1 [id. q. ܗܒῆ *ivi, abiit* (et *perit*), ܗܕܠ *perit, interit, decidit*; trs. *perdidit*] Subj. ይሕጉላ፡ intr. *perire, interire*: ተሀጉላ፡ ሀጉላ፡ ዐቢዮ፡ Hen. 83, 7; ከመ፡ ኢትሀጉላ፡ Kuf. 36; ወናሁ፡ ሀጉላ፡ እመንቱ፡ ወላምኒ፡ 4 Esr. 9, 22. At multo frequentius est

ሀጉላ፡ I, 1, nonnumquam ሀጉላ፡ (Gen. 35, 4 ann.) Subj. ይሀጉላ፡ et ይሀጉላ፡ trs. *perdere, detrimentum facere*, (*orbare*); ἀπολλύσαι (ἀπολλύσειν)፡ ከመ፡ ኢትሀጉላ፡ ርስተኩ፡ Sir. 9, 6. 41, 6; Ruth 4, 6; ሀጉላ፡ ወርቀኩ፡ እምትሀጉላ፡

153; Lit. 168, 2; ሐቃል፡ ወሀገራት፡ *agrestes et oppidani* Col. 3, 11. 2) transl. *familiaris, amicus*: ሀገራት፡ ይኢት፡ ለኩሎሙ፡ ስለ፡ ይቀርብዋ፡ εὐγνώστος Prov. 3, 15; ለእስካምሮ፡ ሀገራትከ፡ ረስዮ፡ ἰγνώριον περιτολῆσαι σεαυτῶ Prov. 7, 4 et Did. 2 (ubi licet idem locus laudatur). — Nonnumquam ሀገራት፡ et ሀገር፡ permutantur, ex. gr. 4 Esr. 1, 1 (MSS).

ሀገራዊ፡ adj. rel. ad civitatem pertinens: ምግብና፡ ሀገራዊት፡ F. N. p. 10; ib. 43, 2 (p. 247).

ሀገራታዊ፡ adj. rel.: *oppidanus*, ጽሑፍ፡ አልቦ፡ ውስተ፡ ልቦ፡ ንጹሐን፡ ፍልጠት፡ ማእከለ፡ አይሁዳዊ፡ ወሀገራታዊ፡ ወገብር፡ ወአግዒዚ፡ Phlx. 87.

ሀጉራ፡ subst.: *minium, rubrica*: ወቀብዎ፡ በሀጉራ፡ (var. ጎጉራ፣ ሂጎራ፣ ሂጎራ፡) ወሣሪዮ፡ καταχρῆσας μὲντω Sap.

13, 14. [hebr. שַׁבָּץ, aram. שַׁבְּצָא, ἰ; سَبَّح; pers. شَنْكَرَف; arab. سَبَّح, مَكْر, سَبَّحَر.]

ሀግረተ፡ quadril. inferioris aetatis; idem videtur quod ጋሀረተ፡. Hinc

ሀግሩት፡ part.: *intentus rei, sollicitus*, Org. ሀግረተኛ፡ *sedulitas, studium*, Lud.; M. M. f. 40.

ሀጎት፡ est amh. አጎት፡ *lac flore privatum*, M. F.

ሂጳ፡ ዲያቆን፡ n. prgr., sc. ὑποδιάκονος, *subdiaconus*, Pl. ሂጳ፡ ዲያቆናት፡ M. M. f. 325. 349.

ሂጳዲጤን፡, vel ሂ፡፡ ሀጳዲጤ፡ ὑποδύτης, *tunica* sacerdotis Hebraeorum LXXI, Ex. 36, 30 seq. Lev. 8, 7 (Respondet hebr. בְּרִיגָנָה, quod LXX aliis in locis ποδήρη interpretati sunt, quod videas sub ጳይሬሬ፡; etiam in locis commemoratis Ex. et Lev. versio nova (C) aeth. ጳይሬሬ፡ pro ሂጳዲጤን፡ exhibet). Voc. Ae.: ሂጳዲጤን፡ ዘ፡ ሞጣሕት፡

ሂጳጳ፡ ὁ ἕτοπ, *urpura* Deut. 14, 17, i. q. ኤጳጳ፡ q. v.

ሀፈው፡ I, 1 *calere, calescere; sudare*. [Arab. هَوَف, هَوَف, هَوَف ventus calidus, fervidus, هَوَاف, هَوَافٌ valde et cito sitions] ፈተውት፡ ትትሐብ፡ እስመ፡ ሀፈውት፡ quia caluit (Susanna) Dan. ap. 1, 15 (ὅτι καύμα ἦν); እስከ፡ የሆኖው፡ donec caleant vel sudent, Reg. Pach.; ሀፈው፡ sudaverunt, Gad. Ad.; (Christus) ጻመ፡ ወጸለየ፡ ደክመ፡ ወሀፈው ፤ ወተባገው፡ ትሳሰረ፡ ወሐመ፡ ወሞተ፡ Genz. f. 147; በጻዊረ፡ መስቀሉ፡ ሀፈው፡ (Christus), Lit. orth.; ሀፈው፡ M. M. f. 98.

ሆፍ፡ (ሃፍ፡, ሐፍ፡) subst. 1) *calor, fervor*: ቍር፡ ወሆፍ፡ ψυχος και καύμα Gen. 8, 22; 4 Esr. 6, 9; ብሔረ፡ ጽምእ፡ ወሆፍ፡ Deut. 32, 10; ሆፍ፡ ወሞቅ፡ Hen. 82, 16. 2) *sudor* (cfr. حَبِيم, حَبِي, حَبِي): በሀፈ፡ ገጹ፡ Gen. 3, 19; Kuf. 3; Luc. 22, 44; አብዝተ፡ ስግደተ፡ እስከ፡ ይውሐዝ፡ ሆፍ፡ ከመ፡ ማይ፡ Gad. T. H.; ዘእንበለ፡ ጻግ፡ ወሆፍ፡ χροῖς ἕδρώτων Chr. Ta. 3; ሆፍ፡ ἕδρώς Cyr. ho. f. 110; ፈንወ፡ ሲሳየሙ፡ እምንዋ ይክመ፡ ወሀፈ፡ ገጹክመ፡ Did. 25. (In 1 Reg. 21, 13 interpret. ሆፍ፡ pro τὰ σέλα αὐτοῦ posuit). — Voc. Ae.: ሆፍ፡ ወረሐጽ፡ ዘ፡ ወዝእ፡ (i. e. πῖρ, ἄπῖρ, ἰῆῶῶ).

ሀጥለ፡ rad. inus.; arb. أَبَلَ et وَجَلَ *fuste percussit, وَيَبِلُ* *fustis, quo lotae contunduntur vestes ad exprimentas cum aqua sordes.* Hinc

መሀጥራ፡ (መሃጥራ፡, መሐጥራ፡, መሃጥራ፡: Herma p. 104^a) part. (pro መሀጥራ፡ gramm. § 20) deinde subst. m. *fullo* (ገሃቶህፍ, ክላቶህፍ, synon. ገናፈ) Marc. 9, 3; Jes. 7, 3, 36, 2 (ubi liber ms. etiam formam መሀጥራ፡ praebet). — Voc. Ae.: መሀጥራ፡ ዘ፡ ጎሃቤ፡ ልብስ፡

ለ፡ litera alphabeti Aethiopicæ secunda, quae ለው፡ (sec. Isenb. in lex. amh. p. 5 ላዊ፡) vocatur.

ለ፡ I) *praepositio inseparabilis* (eadem quae ኃ, ል, ሀ, vid. gramm. §. 164, 2); c. pron. suff. ሊተ፡, ለከ፡, ለኪ፡, ለቱ፡, ላተ፡, ለን፡, ለከሙ፡, ለከን፡, ለሙ፡, ለኑ፡ (Matth. 24, 19; Sir. 7, 24; Hen. 9, 8) vel ለኑንቱ፡ (Gen. 31, 43; Num. 27, 6) vel ለኑንቶን፡ (Ex. 2, 16) vel ለኑን፡ (Jac. 3, 3; Hez. 13, 17); alias suffixorum formas videas sub አሌ፡ et sub ወይ፡ (gramm. p. 319). Significat *motum vel directionem ad aliquid*: 1) *versus, ad, in*, (de loco, re, persona) ምድር፡ እንተ፡ ላተ፡ ተሐውር፡ ሆየ፡ Deut. 7, 1, 11, 29; ኢተግሕህ፡ ኢለየማን፡ ወኢለቦጋም፡ 1 Reg. 6, 12; ይትፈለጉ፡ ለፀመአዝን፡ ዓለም፡ Gen. 2, 10; አሐዱ፡ ለከልኩ፡ ይጸርር፡ Hen. 41, 7; ለበጸሐ፡ እኛራጋ፡ Gen. 35, 16, 48, 7; ወሰደ፡ ለ ለ ለ ለ 1 Reg. 9, 7; ጸርጎ፡ ለሙ፡ *acclamavit iis* 1 Reg. 17, 8. 2) *in, ad-usque, usque de tempore*: ይትቀብሩ፡ ለዕለተ፡ ስራሕ፡ Hen. 45, 2; Judae 6; ለገዜሃ፡ in momentum temporis Hebr. 12, 11 (rom.); ለደኃረ፡ መሞፈል፡ Ex. 16, 33; ለጌሠም፡ εἰς αἰῶνα Ex. 8, 6; ለነግሀ፡ Ex. 12, 10; እምላተ፡ ለዕለት፡ Ex. 13, 10; ለጸቢሐ፡ አሐድ፡ Matth. 28, 1; ለግለም፡, ለገሉ፡ ፡ qq. v. 3) *in, de transitu rei in aliam conditionem, maxime post verba fiendi, faciendi, dividendi, sumendi, transformandi, al.*: ወኮን ለመንፈሰ፡ አይውት፡ Gen. 2, 7; ይነሥእ፡ አሞልዲክን፡ ለመጽዕጣት፡ 1 Reg. 8, 13; ተነፍቀ፡ ለክልኤ፡ 1 Reg. 15, 29; Jud. 7, 16; እገብራ፡ ለበረከት፡ Hen. 45, 4. 5. 84, 6; እምነዳን፡ ምድር፡ አትረፈ፡ ለሐረስት፡ Jer. 52, 16; (usitatus est ውስተ፡ hoc sensu). 4) *de fine actionis*: *in, ad* (etiam dativus Latinorum respondet): ወይከውን፡ ፍሬሁ፡ ለሲሳይ፡ ወቄጽሉ፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; ለዝ፡ ተፈኖተ፡ Asc. Jes. 11, 1; ለጎሳርከ፡ 1 Reg. 20, 30; Apoc. 22, 2; Gen. 45, 5; ለእኪትክመ፡ Jer. 7, 6; ሠጸረ፡ ዕቦወ፡ ለመሥዋዕት፡ Gen. 22, 3; ለዝንቱ፡ ተጽዋዕክመ፡ 1 Petr. 3, 9; አዕረን፡ ለጽንሐክ፡ Kuf. p. 69; ሐፍ፡ ለዕብእ፡ 1 Reg. 17, 13; ወሀብመ፡ ለምንቆመ፡ ለፍኖት፡ Gen. 45, 21; ትትቀብሩ፡ ለትእምርት፡ Num. 17, 25; ተጎርየ፡ ዘርሐ፡ ሌዊ፡ ለከህንት፡ Kuf. p. 110; 1 Petr. 2, 5; ጽሑፍን፡ ለዝንቱ፡ ደይን፡ Judae 4. Innumeris in locis Infinitivo praepositor, ut idem denotetur, quod Latini gerundii dativo vel praepositione ad cum gerundivo, vel conjunctione ut cum subjunctivo exprimere amant: ይኩኩ፡ ለአብርሃ፡ Gen. 1, 15; ሠኖይ፡ ለበለዕ፡ Gen. 2, 9; ኢተደመር፡ ምስለ፡ ብዙ፡ ጎ፡ ለዐምዖ፡ Ex. 23, 2; Deut. 27, 13; Jos. 22, 22; 1 Reg. 17, 21; Prov. 1, 2 seq.; Hez. 44, 25. 27; Jer. 42, 9. 13. 43, 8. 44, 12; (vid. gramm. § 183, 3, a). 5) est *nota dativi* propria, cuius usus exempla allegare

non opus est. Etiam is, in cuius commodum et usum, vel pro quo agitur, praepositione **A:** introduci potest (dativus commodi) Gen. 2, 18; Hen. 5, 1; **ዘየሐምም: ሊተ: ስም: ትስክል: ሎቱ: ቃለ: እግዚ:** 22, 13; **ኢትጸሊ: ለዝ: ሕዝብ:** Jer. 11, 14, 14, 11, 44, 3; **ዶቁም: ለስ:** ὑπερασπείσαι σου Ps. 19, 1; **ትትቃተል: ለስ: ዐረክ:** Sir. 29, 13; **ዶቦብ: ለስም:** Ex. 14, 14; **ንሃእ: ለአንዛክ: ዘንተ:** 1 Reg. 17, 17, 16, 16; **ዶነብብ: ለስ:** Ex. 4, 14; Gen. 2, 18, 27, 3, 5; **ቀንአ: ለ** Num. 25, 13. 6) denotat eum, cui vel cuius res est, ex. gr. **ለስ: ውእቱ: መዓልት: ወዚኢስ: ዶእቲ: ሌሊት:** Ps. 73, 17; Gen. 45, 20, quare nonnumquam genitivo aliarum linguarum respondet: **ለእግዚ: ውእቱ: ቀትል:** τῷ κυρίῳ ὁ πέλμεος 1 Reg. 17, 47; **እስመ: ከሉ: ሎቱ:** 1 Petr. 2, 14; **ኢይትረከብ: ሎም: አሙር:** Hen. 48, 9; **እግዚእ: ለሰንበት:** Matth. 12, 8; **ወለስተ: ዘመን: ለዓመት:** ἄρῆς καιροῦς τοῦ ἐναντιοῦ Ex. 34, 23; **ርብዕ: ለዓመት:** ምዕረ: ለዓመት: Kuf. 29, 34. Plura de hac re vid. in gramm. § 186, b. 7) praepositur rei vel personae, ad quam actio (verbi) aliqua ratione refertur; est igitur, ut ita dicam, nota relationis generalissima: a) in locum alius praepositionis, ubi repetenda erat, substituitur: **ምስራክም: ወለዘርእክም:** Gen. 9, 9; Lev. 26, 5. b) de animi (agentis) directione in rem vel personam: *in, erga, contra, coram:* **ኒር: እግዚ:** ለእለ: ይትግግም: Nah. 1, 7; **ኢተሐብ: ለሀገርክ:** Sir. 7, 7; **አሠንዮ: ለአብረም:** Gen. 12, 16; **ዶትግክሐ: ለበጸም:** 2 Petr. 2, 13; **ሰንደ: ሎቱ: ዳዊት:** 1 Reg. 24, 9; *item post* **ዶነን: ንነዮ: ገረረ:** ተፈሥሐ: ላቲ: συνέλαρον αὐτῆν Luc. 1, 48; *ተክክ:* ለርእስክም: λυπέσθη εἰς ἑαυτοῦς Jes. 15, 2; **ኢትሥሐቅ: ሎን:** Sir. 7, 24; de **ሎይን:** vel **ለገጸ: ሰብእ:** vid. **ዐይን:** et **ገጽ:** c) verbis quibusdam intransitivis obiectum subiungit: **ዶጸምኡ: ለጽድቅ:** *sitiant iustitiam* Matth. 5, 6; **ዶነግሥ: ለኪ: እግዚ:** Jes. 52, 7; **ኢይደሉ: ሊተ:** *me non dignus est* Matth. 10, 37; **እጽሀቅ: ለክም:** *sollicitus sum de vobis* 2 Petr. 1, 12. d) accusativi vicem explet, sive ita ut accusativo primo loco positus secundo in **A:** transeat: **ዶፈርሀ: ስም: እግዚ:** አለ: እምዐረብ: ወእምሥራቀ: ዐሐይ: ለስም: ክብር: Jes. 59, 19; Gen. 50, 21, sive ita ut obiectum verborum transitivorum ab initio praepositione **A:** notetur: Gen. 17, 12; Ex. 23, 3, 28, 3; Lev. 25, 17 (collato 14); **ኢዮሚክር: ወኢሎመንሂ:** Jac. 1, 13 (*Plit ወኢመንሂ:*); **ለተሉ: አክብሩ:** 1 Petr. 2, 17 (rom.). Deinde nonnulla verba, maxime verba dicendi et narrandi, verba ሳረክ: ሰብሐ: ዐረፈ: ዘለፈ: etiam **ዶደ: አስተርክበ:** et alia quaedam obiectum, quod aliās in accusativo sibi subjungere solent, frequentius praepositione **A:** sibi subiungunt (vid. gramm. § 179, 1). e) amant Aethiopes nomina vel pronomina, quae verbo vel nomini vel praepositioni subjicienda sunt, pronomini- bus suffixis, illo verbo vel nomini vel praepositioni annexis, anticipare et istis nominibus vel pronomini- bus particula **A:** quā ad illa pronomina suffixa referantur, praefigere: **ሰሙዮ: እግዚ:** ለብርሃን: ዕለት: *nominavit (id, scilicet) lumen diem Deus* Gen. 1, 5; **ሐማት: ለስምዖን:** *socrus (ejus, sc.) Simeonis* Marc. 1, 30; **ጸሐፍ: ሎቱ: ለመልእክት:** *scribe ad (cum, sc.) angelum* Apoc. 2, 1. Hic usus particulae **A:** frequentissimus est, vid. gramm. § 172, c. f) rarus est usus particulae **A:** post verba passiva vel neutra, quo auctor vel is a quo res fit, significetur: **ተሐመርኩ: ሎም:** ἔγνωσθη αὐτόσῃ Hez. 20, 5; **ዐንሰት: ሎቱ:** Kuf. C. 41; **ቡሩክ: ለእግዚ:** Gen. 14, 19; 2 Petr. 2, 19

rom. g) rariores sunt significationes: quod attinet ad ex. gr. **ወለገቢአትከሰ:** et quod ad reditum tuum attinet Asc. Jes. 8, 27; 1 Petr. 4, 11; de ut **ምንተ: እንክ: ትፈቅዱ: ሎቱ: ሰማዕተ:** Matth. 26, 65; secundum ut **ለመፍቅዱ:** Org. (in Matth. 27, 18 Platt habet **ለቀንአቶም:** διὰ ᾧδόνον, sed ed. rom. praebet **በቀንአቶም:**, quod praestat). 8) Denique notare velis a) illud **A:**, quod dativum commodi denotat, cum pron. suff. nonnumquam *emphasicos causa* apponi, non tantum iis in locis, ubi Graecus ex Hebraismo dativum pronomini- nis conservavit (Gen. 27, 46; Ps. 49, 17), sed etiam ubi Graecus nihil ejusmodi praebet: **ርኢ: ሊተ: ገዢ:** 1 Reg. 21, 8; Gen. 21, 7; potissimum post **ለምንት:**, ut **ለምንት: ሊተ: እንሥኢ:** 1 Reg. 25, 11; Ex. 5, 4; **ለምንት: ሊተ: እናፍቅ:** Herm. p. 20. b) **A:** infinitivo praepositum usurpari pro futuro instanti vel gerundivo (omissa copula verbalis vel pronominali): **ዝናም: ለመጸእ:** ἔμ- βρος ἔρχεται Luc. 12, 54; **ዋዕይ: ለመጸእ:** καύσων ἔσται 12, 55; **ሶብ: ለበዊእ:** εἰσπορευομένου αὐτοῦ Lev. 16, 23; Num. 4, 19, 10, 6, 7; **ሶብ: ለሐዋር:** *cum eundem esset (cum abitura esset)* Herm. p. 17. c) de reduplicato **A:**, i. e. **ለለ:** vid. infra. — **A** praepositur alijis praepositionibus ut **ቅድመ:**, **መንገለ:**, **ጎብ:**, **አመ:** et conjunctioni **እመ:** et postpositur praepositioni **እስክ:**, qq. vid. II) *conjunctio inseparabilis* (sicut Ὁ Arabum), c. c. subjunctivo verbi, nota jussivi vel cohortativi, latine imperativo vel subjunctivo reddenda est (vid. gramm. § 169, 7 et § 190, b). Praecipuo in usu est ante primam et tertiam personam verbi: **ለይኩን: ብርሃን:** fiat lux! Gen. 1, 3, 3, 15, 49, 7; Ps. 62, 9, 69, 4; Cant. 5, 1; Jer. 10, 11, 17, 5, 15, 18; 4 Esr. 6, 40; Rom. 3, 4; 1 Petr. 4, 19; **ለንትፈሃሐ:** *gaudeamus!* Apoc. 19, 7; Gen. 46, 30, 44, 32. Ubi plura verba copulantur, ante singula **A:** repetere licet Ruth 1, 17. Ante negationem (**ኢ:**) **A:** locum habere non potest (gramm. § 190, b); semel (in cod. Abb. LV) legi **ለኢይስተዮ:** Jer. 42, 14, ubi caeteri libri **ኢይስተዮ:** praebent. Sed quamvis usus hujus conjunctionis ad enuntiationes simplices easque, quae alij enuntiationi non subjunctae sint, restrictus esse solet, tamen prima ejus notio non obstat, quominus **A:** cum subjunctivo (sicut **ክመ:** et Ὁ Arabum) alij enuntiationi subjungatur: **ወለትጽአሎሂ: ኢትጻዕል: እደክ:** *sed ut cum dehonestes, noli manum tuam tollere* Prov. 19, 18 (vers. antiq.). — Male nonnumquam in libris mss. indicativus (pro subjunctivo) post **A:** exscriptus est (ut Jes. 44, 23 cod. Laur., 1 Reg. 20, 13 cod. A.).

ለለ: sive **A:** reduplicatum (cfr. **በበ:** et **ዘዘ:**) 1) praepositio, qua Latinorum vox *singuli*, Graecorum ἀνὰ vel κατὰ c. Acc. exprimitur (gramm. § 159, g et § 164, 2). Neque tantum ibi usurpatur, ubi simplex praepositio **A:** ipsa constructione postulatur, ut: **ሰሳይ: ዘለለ: ዕለት:** *alimentum in singulos dies* Matth. 6, 11; **ለለጅ: ἕκαστω** Matth. 25, 15; 4 Esr. 6, 49; **ምዕረ: ለለዓመት:** Ex. 30, 10 (vid. A: Nr. 6); Zach. 14, 16; Ex. 5, 19, 16, 4; Tob. 5, 15; Jes. 6, 2; Esth. 3, 12; Gen. 44, 1; 1 Petr. 4, 10; **አርግ: ለለሰማይ:** *ad singulos coelos* Asc. Jes. 7, 25; sed etiam aliās, et ipsi subjecto enuntiationis **ለለ:** praepositur: **ተንብሎቱ: ለለ: ብእሴ: ብእሴ:** Num. 4, 49; Ex. 16, 16; **ለለዓመት:** *quotannis* 2 Esr. 20, 35; Hen. 5, 2; **ለለ: በዓል:** Marc. 15, 6; **ለለዓልአት:** *quotiescumque plenus est Kedr f. 88.* — Etiam accusativo adverbialij praemittitur: **ለለ: ንግሀ: ወሰርክ:** Enc. (cfr. **አምን:** et **እስክ:**). — Illic an-

አስከ፡ ይልሕም፡ cortex, postquam exsiccata est, contunditur, donec erit tenuis (comminuta).

አልሐው፡ II, 1 debilitare, infirmiorem reddere Marc. 5, 26; Phlx. 20. 70.

ሐሐው፡ part. debilitatus, debilis, infirmus, Lud. sine auct.

ለሐሰ፡ I, 1 [amb. ላሰ፡; i. q. لَسَّ، لَهَسَ، لَسَّ، وَجَدَ, coll. ገገጌ, ገገጌ] Subj. ይልሐሰ፡ lingere, lambere; ለሐሰ፡ ከለባት፡ ደግ፡ 3 Reg. 21, 19, 22, 38; ከለባት፡ ይልሐሰ፡ ቀ፡ ላሀ፡ Luc. 16, 21; ይልሐሰ፡ ጸበላ፡ አገሪኪ፡ Jes. 49, 23; ይልሐሰ፡ መሬተ፡ Mich. 7, 17; አሳት፡ ለሐሰት፡ መሬተ፡ 3 Reg. 18, 38; ኢትሐሐስ፡ መጸብጥተ፡ Sir. 34, 14. 2) (exserta lingua) siti fatiscere (fechjen): ይልሐሰ፡ ልሳኖሙ፡ በጽምእ፡ Jes. 41, 17; ከመ፡ ይልሐሰ፡ ጽሙእ፡ ወይሰተ፡ አምነ፡ ነተሉ፡ ማይ፡ Sir. 26, 12; አንዝ፡ አልሐሰ፡ ሰራግኩ፡ Job 17, 2. 30, 3. 3) mutire, mussitare ጥሳጭ (coll. ገገጌ susurravit, sibilavit, et ለሐሰሰ፡): ከልብ፡ ጥቀ፡ ኢይልሐሰሙ፡ በልሳት፡ Ex. 11, 7; አልቦ፡ ዘለሐሰሙ፡ በልሳት፡ Jos. 10, 21 (pron. suff. per dativum exponere licet); ከልብ፡ ኢይልሐሰ፡ በልሳት፡ በቅድሚካ፡ Judith 11, 19. — Hinc quadr. ለሐሰሰ፡ q. v. — Vicinum est ለሐሐ፡ q. v.

ለሐሰ፡ evanescere vid. sub ለሀሰ፡

ለሐቀ፡ rad. inus., eadem quae كَحَقَّ cohaesit; IV adjunctit, et كَكَ. Hinc

መልሕቅ፡ subst. ancora (ad quam navis deligatur) Jon. 2, 7; አውረዱ፡ አርባዕተ፡ መልሕቅ፡ Act. 27, 29. 40; Chrys. hom. 11; መጽሐፈ፡ መልሕቅ፡ Ἀρχιερως (Liber Epiphaniū Cypri. celeberrimus) Haim. Ab. Nr. 26. — Voc. Ae.: መልሕቅ፡ ዘ፡ ዘናና፡ ዘያርር፡ ቦቱ፡ ሐመረ፡, vel የሚያጸናው፡

ሐሕቅ፡ crescere, senescere vid. sub ለሀሀቅ፡

ለሐኩ፡ I, 1 [i. q. كَلَّخَ laevigavit i. e. formavit, finxit, creavit; cfr. Ges. thes. p. 483. Vid. etiam ጎልቅ፡] Subj. ይልሐኩ፡ fingere (ex luto), formare, creare, (πλάσσειν): አደቂክ፡ ገብራኒ፡ ወለሐኳኒ፡ Ps. 118, 73; ይልሐኩ፡ አምውስተ፡ ውኡቱ፡ ጸቡር፡ አምላክ፡ Sap. 15, 8; ለሐኩሙ፡ ἔπλασαν αὐτούς Sap. 15, 16; በአርአያሁ፡ ለሐኩን፡ Macc. f. 22; አጻም፡ ዘለሐክ፡ (II pers.) በአርአያክ፡ Hymn. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, d; ዘለሐክ፡ ለሰብእ፡ ዘአንበለ፡ ሙስና፡ Lit. 163, 4; etiam de effingens animo cogitationibus: መናጥው፡ ለነ፡ ዘልፈ፡ ገልሐኩ፡ ውስተ፡ አልባባነ፡ ተዘከር፡ አግዚ፡ ወፈረሀ፡ ስሙ፡ Chr. Ta. 26.

አልሐው፡ II, 1 fingi jubere, formandum curare Sap. 15, 8 (ያልሕነ፡ var. pro ይልሕነ፡).

ተልሕኩ፡ III, 1 formari, creari: ዘተልሕኩ፡ ቅድመ፡ ጥግሳግሳ፡ Genz. f. 26; በአግዚ፡ አምድር፡ ተልሕኩ፡ ብሕሲ፡ Kid. f. 26.

ሐሐኩ፡ part. vid. ሐሕነት፡ ለሐኩ፡ n. ag. formator, figulus, opifex: ይብሎኒ፡ ሐሕነት፡ ለለሐኩሁ፡ μη ἔρη τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι αὐτό;

Jes. 29, 16; (Christus) ለሐኩ፡ ወፈረሀ፡ (δημιουργός) Chr. ho. 2; አምላክ፡ ለሐኩ፡ ወፈረሀ፡ II Abtel. 81.

ሐሕነት፡ (forma part. pass. fem.) subst., m. et fem. 1) figmentum, opificium, creatura, (τὸ πλάσμα, das Gebilde) Jes. 29, 16; ከሰው፡ ደግ፡ በሥምረቱ፡ ላዕለ፡ ሐሕነት፡ Lit. 158, 4; ሐሕነት፡ አግዚ፡ creaturae Dei Macc. f. 22; Eva ቀዳሚት፡ ሐሕነት፡ ib. f. 23. Plerumque est 2) fictile, testa: ሐሕነት፡ ዘቦቱ፡ አብሳልዎ፡ (σκευὸς ὀστράκων) Lev. 6, 21; 4 Esr. 6, 26. 28. 31. 8, 4; ሐሕነት፡ ዘቀብእ፡ fictile vas olearium Gad. T. H.; statui constr. subjunctum vel in genitivo positum denotat adjectivum: fictilis, testaceus: ቀሁተ፡ ሐሕነት፡ Jes. 19, 1. 11; ጳሕበ፡ ሐሕነት፡ Hez. 4, 9; Jes. 30, 14; ንዋዩ፡ ሐሕነት፡ Jes. 22, 22; Jer. 39, 14; Thren. 4, 2; 4 Reg. 4, 3; Lev. 14, 5; 2 Cor. 4, 7; 2 Tim. 2, 20.

ሐሕነና፡ (a ለሐኩ፡ denom.) subst.: dignitas figuli, Ssal. Req.

ለሐው፡ notionem planctus et luctus habet; respondent

حَاحٍ (حَوْح), ከገገ, ከገገ. (Dubito an ላኒ፡ huc referendum sit.) Stirps I, 1 non usitata fuisse videtur. Quamvis enim in libris mss. scriptio ለሐው፡ (pro ላሐው, vid. gramm. § 48, 4) vulgatissima sit, tamen Imprf. et Subj. ubique ይላሐ፡ (ይላሐ፡), non ይልሐ፡ et ይልሐው፡ formata occurrunt. Luc. 6, 25 rom. legitur quidem ትበኪዮ፡ ወተልሐው፡; sed cum subjunctivus ab hoc loco alienus sit, non potest non errore typographi pro ወተላሐው፡ exscriptum esse.

ላሐው፡ I, 3 (Impf. et Subj. ይላሐ፡, Inf. ላሕዎ፡ Koh. 3, 4.): plangere, lamentari, deflere, lugere (κόπτεσθαι, πένθειν, ἄρησθαι); absol.: Jer. 9, 10; Koh. 12, 5; Ps. 34, 17; Matth. 5, 4; ላሐ፡ ምስለ፡ ዘይላሐ፡ Sir. 7, 34; c. c. በአንተ፡ ሕ፡ Kuf. 4; saepissime c. Acc, ut አለ፡ ይላሕው፡ ለጸዮን፡ Jes. 61, 3; 2 Cor. 12, 21; et ላሐው፡ ላሐ፡ Jer. 6, 26; Ex. 33, 4. — Usurpatur de solempni luctu pro mortuis, Gen. 23, 2. 37, 35. 50, 3; Sir. 38, 16; Judith 16, 24; 4 Esr. 10, 7. 10. 15; de luctu ob peccata Kuf. 41, Clem. f. 250. 251; ob calamitates et infortunium: 1 Reg. 6, 19. 15, 35; Jes. 19, 8 al. — Attribuitur non tantum hominibus, sed etiam terrae Jer. 4, 28. 23, 10; Jes. 24, 4; viis Thren. 1, 4; vineae Jes. 16, 8. 24, 7; arcibus muliebribus Jes. 3, 26.

አልሐው፡ II, 1 lugere facere, in luctam vocare; Apoc. 18, 7 (in editione Platt. Impert. አልሐው፡ mendose pro አልሐው፡ scriptum est, vel pro አላሕው፡ II, 3).

ሐሕው፡ et ለሕው፡ part.: plangens, lugens, lamentans: ሐሕዋን፡ (v. ለሕዋን) κοπτόμενοι Jer. 48, 5; ለሕዋን፡ (v. ሐሕዋን) πένθοντες Jes. 61, 2; ሐሕዋን፡ 4 Esr. 10, 10; fem. ለሕት፡ (v. ለሕውት፡, ሐሕውት፡) 4 Esr. 10, 55; ለሐሕዋን፡ ይናዘምው፡ Prec. mat.; M. M. f. 149.

ላሕ፡ (male ለሕ፡) subst. m. (Gen. 50, 11) et fem. (4 Esr. 10, 9) planctus, luctus, lamentatio (κοπετός, πένθος); differt a ሐዘን፡ λύπη cfr. Sir. 38, 17. 18; Prov. 14, 13) Koh. 5, 16. 7, 2; Sir. 26, 6; Jes. 22, 12. 60, 20; Jer. 38, 13; Joel 2, 12; Hez. 2, 10; Ps. 29, 14; Apoc. 18, 7; ቤተላሕ፡ Sir. 22, 6; መዋዕለ፡ ላሕ፡ Gen. 50, 4; አልባሰ፡ ላሕ፡ 2 Reg. 14, 2; ገብና፡ ላሕ፡ Gen. 50, 10 (l. celebrare); ነገፈ፡ ላሕ፡ (l. deponere) Gen. 37, 35; ላሕ፡ ሞቱ፡ (ob mortem ejus) Kuf. p. 124; ዝንቱ፡ ሹላሕ፡ Kuf. p. 124.

hebr. conservata est: cepit, sumpsit, accepit; hinc ልቃሕ፡ res mutuo accepta et ለቀሰ፡ mutuo accipere facere i. e.] *mutuum dare* (δανειζειν, χειρωνακ); absol.: ብዙኃን፡ አለ፡ ኢይሌቅሑ፡ Sir. 29, 7; Prov. 13, 11; Ps. 36, 27; c. Acc. rei: ዘኢሊቅሑ፡ ወርቁ፡ በርዴ፡ Ps. 14, 6; Hez. 18, 8 seq.; c. ለ pers.: አግብ ርት፡ ለአጋክዝ፡ ሆሙ፡ ይሌቅሑ፡ Prov. 22, 7; Deut. 15, 6; ለአሙ፡ ለቃሕክ፡ ብሩረ፡ ለነዳይ፡ Ex. 22, 24; c. Acc. pers.: ኢትሊቅሑ፡ ለዘይብዕለክ፡ Sir. 8, 12, 29, 1. 2. 4; Prov. 19, 17; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34. — *Voc. Ae.*: ለቅሑ፡ ብ፡ አበደረ፡

አለቅሑ፡ II, 2 *mutuum dare facere*: ኢታሊቅሑ፡ ለዘ፡ ይብዕለክ፡ Sir. 8, 12 var.

ተለቅሑ፡ III, 2 *mutuum petere, mutuum accipere, mutuari*: ዘይትሌቃሕ፡ ከሙ፡ ዘይሌቅሑ፡ ὁ δανειζόμενος ὧς ὁ δανειζων Jes. 24, 2; Deut. 15, 6; ኢትትሊቃሕ፡ እንዘ፡ ነዳይ፡ አንት፡ Sir. 18, 33, 29, 5; Matth. 5, 42; Ps. 36, 22; c. Acc. rei: ዘይትሌቃሕ፡ ሥርናየ፡ ውስተ፡ ክምሩ፡ Prov. 20, 4; c. dupl. Acc.: ዘተለቅሑ፡ quod a te mutuum accepit Deut. 22, 20.

ለቃሑ፡ n. ag. *mutui dator, creditor* (δανειστής) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ተለቃሑ፡ n. ag. a III, 2: *mutuo accipiens, debitor* (χρειασιλέτης) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ልቃሕ፡ subst., m. et fem.: *mutuum, res mutuo data vel accepta*; nec non *mutui datio*: ዘየሐንጽ፡ ሌቶ፡ በንዋየ፡ ልቃሕ፡ Sir. 21, 8 (ἐν χρημασιν ἄλλοτριότις); ንዋየ፡ ልቃሕ፡ (δάνος) Sir. 29, 4; ምጽዋት፡ ልቃሕ፡ አምላካዊት፡ (ይእት፤) F. N. 16; F. N. 27; ወልቃሕሰ፡ ይደሉ፡ ከሙ፡ ይኩን፡ በአጎዝ፡ አው፡ በትሕቢት፡ አው፡ በመድጎን፡ አው፡ በመጽሐፍ፡ ib.; ፈደየ፡ ልቃሕ፡ (reddere mutuum) ይኩን፡ አምንዋየ፡ ልቃሕ፡ አው፡ አምራጡ፡ ib.; ፅዳ፡ ዘልቃሕ፡ F. N. 52.

ልቃሕ፡ subst. Plur. ልቃሕያት፡ *datio mutui, mutatio*, ut ፍትሐ፡ ልቃሕያት፡ *juris praecepta de mutuo*, F. N. in proleg.; F. N. 34.

ለቀሰ፡ rad. inus. In lingua amharica hoc verbum et quae inde derivata sunt, frequentiora sunt, eandemque significationem habent, quae aeth. verbo ላሐው፡ ejusque derivatis convenit; nescio an ላሐው፡ et ለቀሰ፡ ex eadem radice primaria efficta sint. Ludolfus ad لقيس male habuit anima et ملاحظس patiens provocavit.

አላቀሰ፡ II, 3 *alicui condolere eumque consolari* c. Acc. prs. (παρρησιάζειν) Joh. 11, 19. 31.

ለቀው፡ I *riatum diducere, hiare facere os* [ἄσθημα] *morbus in facie, quo chalinus in unum latus torquetur; [ἄσθημα] affectu alqm hoc morbo*: ሙ፡ ከልአክሙ፡ አርምዋ ፤ ሙ፡ ለቀዎ፡ ለአፋክሙ፡ ከሙ፡ ትንብሱ፡ ዘንተ ፤ ሙ፡ አገበረክሙ፡ ለተናግሮ፡ M. M. f. 178.

ለቀደ፡ (si non ለቀጸ፡, nam litera parum distincte exscripta est) semel legi in libro Falasfa f. 26: ዘይሌቅድ፡ ብዕሉ፡ አንበለ፡ ነንዋይ ፤ ወግርማ፡ አንበለ፡ ሢመት ፤ ወጎይሉ፡ አንበለ፡ አደው፡; videtur significare: *ostentare vel affectare* (Amharice ለቀጠ፡, ለገጸ፡, ለገጠ፡, ለገደ፡ est *jacere, ludere, irridere*).

ሊባ፡ n. peregr. sc. ἄψ, Acc. ἄβρα i. e. *africus*. Deut. 1, 7, 33, 23; Jos. 15, 2; Kuf. 13; forma ሊባሰ፡ (ἄβρός) Jos. 15, 2.

ለብሐ፡, rad. inus., coll. كَبْكَب miscuit (alicam cum melle), subegit (لَبَّق). In lingua aeth. vocabula inde derivata de *figendo ex argilla* usurpantur, quare notio hujus radicis angustioribus terminis circumscripta est, quam notio verbi ለሐከ፡.

ለብሐ፡ subst.: *fictile, opus figlinum*, Org. Maxime usitatum est ንዋየ፡ ለብሐ፡ *vas figlinum* Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; Prov. 26, 23; Apoc. 2, 27.

ለባሕ፡ n. ag. *figulus*: ንዋየ፡ ለባሕ፡ Act. 10, 11. 16 rom. (modo lectio sana sit).

ለብሐዊ፡ (denom. a ለብሐ፡), nonnumquam ለብሐዊ፡ proprie adj. rel., deinde subst. *figulus* (καρραμεύς) Jes. 29, 16. 41, 25. 45, 9; Jer. 18, 2 seq.; Thren. 4, 2; Sir. 36, 13. 38, 29. 30; Matth. 27, 7; Rom. 9, 21; ለብሐውያን፡ 1 Par. 4, 23. — *Voc. Ae.*: ለብሐዊ፡ ዘ፡ ቨኸላ፡ ሰሪ ።

ለብሰ፡ I, 1 (ለበሰ፡ occurrit Luc. 12, 27 rom., modo ne errore typographi exscriptum sit) Subj. ይልበሰ፡, sed Marc. 6, 9 utraque editio ይልብሰ፡ praebet [id. q. ولبس et ولبس, حَفَّ, بَيْس, amh. ለበሰ፡] *inducere vestem, indutum esse veste*; c. Acc. vestis, ut ለብሰ፡ ባዕደ፡ አልባሰ፡ 1 Reg. 28, 8; Gen. 37, 23; Apoc. 1, 13. 4, 14. 19, 13; Jer. 4, 30; አንዝ፡ ሠቀ፡ ይልብሰ፡ Apoc. 11, 3; Jes. 37, 1; ሞጣሐተ፡ Gen. 38, 14; ሮጥሌ Rom. 13, 12; ልበሱ፡ ሐጊነ፡ Jer. 26, 3; ይልብሰ፡ ብሩሀ፡ ወንጹሐ፡ Apoc. 15, 6. Saepissime transfertur ad alias res: ኅፍረተ፡ Job 8, 21; ስብሐተ፡ ብርሃን፡ Ps. 103, 2; ጽድቀ፡ Job 29, 14; Jes. 59, 17; ኅይሉ፡ Job 40, 5; Jes. 51, 9. 52, 1; Luc. 24, 49; ልብ፡ እኩየ፡ 4 Esr. 1, 20. 25; ዘኢይመውት፡ 4 Esr. 14, 12; 1 Cor. 15, 49; Christum Rom. 13, 14; ሐዲሰ፡ ብክሱ፡ Eph. 4, 24; al. In libris theologicis crebrius occurrit: Christus vel ὁ λόγος ለብሰ፡ ነፍሱትን፡ Rom. 8, 3 rom.; ሥጋ፡ አምድንግል፡ Clem. f. 7, 13; Cyr.

አልባሰ፡ II, 1 *vestire*, c. c. Acc. prs. et rei: Gen. 27, 15. 41, 42; Ps. 131, 17; Matth. 25, 36; አልባሰከኒ፡ ማእሰ፡ Job 10, 11; አልባሰከኑ፡ ግርማ፡ ዲቤ፡ ክሣዱ፡ 39, 19; አለብሰ፡ አልባሰከ፡ Jes. 22, 21. 50, 3; Dan. 5, 7; አለብሰክሙ፡ ሥጋ፡ Hez. 37, 5; አልብሱ፡ ምሥዋ፡ ሠቀ፡ Judith 4, 11; ያለብሰዎሙ፡ ከሙ፡ ሰብክ፡ Ep. Jer. 10; አልብሰ፡ ምንኩስና፡ ወአሰኪማ፡ Sx. Masc. 18; c. ለ pers. አልብሰ፡ አምልብሱ፡ ለዕሩቅ፡ Hez. 18, 7. 16. In *liturgiis* አልባሰ፡ ታቦተ፡ est *ornare altare* ut Lit. 158, 2.

ተለብሰ፡ III, 1 refl. et pass.: *sibi induere vestem, induitum esse veste*: ተለብሰ፡ (v. ተለብሰ፡) አልባሰኪ፡ Ruth 3, 3; በተለብሰ፡ ዘብዙኅ፡ ሢጡ፡ 1 Petr. 3, 3; ይመጽኡ፡ ተለብሰሙ፡ አልባሰ፡ አባግዕ፡ Clem. f. 131.

ተላብሰ፡ III, 3 1) *sibi induere vestes ostentationis causa, (magnificum) vestitum ostentare, ይፈቅዱ፡ ያንዕወ፡ ተላብሰሙ፡ ἔν στολαῖς* Marc. 12, 38; Luc. 20, 46; c. በ vestis: በአልባሰ፡ ደርከና፡ ተላብሰሙ፡ Hez. 23, 6. 2) *alienum vestitum induere*: ወተላብሰ፡ ንጉሠ፡ አስራኤል፡ καὶ συνεκαλύψατο βασιλεὺς 2 Par. 18, 29.

ልቡሰ፡ part. *indutus, vestitus*: ከሆናት፡ ቆሙ፡ ልቡሳኒ ሆሙ፡ 2 Esr. 3, 10; 1 Esr. 5, 57; c. c. Acc. vestis: Luc. 8, 35;

ሊሎ፣ nomen avis cujusdam, fortasse noctua, strix; Voc. Ae. ለርጉ፡ሊሎ፡ገላውቅያ፡ብ፡ዘቦ፡፫፡ጉተናማ ።

ሎሎው፣ quadri. I [id., q. ፳፯ fulsit, arsit; motitavit (caudam c. ፡) et ፳፻፲ micuit II linguam exseruit] proprie dicitur de vibratione et micatu; inde 1) trans. refulgere facere, micare, facere, illuminare, inflammare: ትሎሎ፡ ክቡተ፡ፍ፡ጥረተነ፡ ፊላሪጅሳ Jac. 3, 6. 2) motitare linguam: ተመን፡ ለወለው፡ (legas ለውለው) ልሳኖ፡ ከመ፡ ይቀልጽ፡ Gad. T. II; ለውለው፡ ልሳኖ፡ ከይሲ፡ M. M. f. 84. 306. — Voc. Ae. ታረምጸ፡ ወትሎሎ፡ ዘ፡ ትተተሰው፡; aliud: ትሎሎ፡ ዘ፡ ትለበለበለቸ፡; aliud: ትሎሎ፡ ዘ፡ ትለይ፡

አለውለው፡ (አሎለው) II. linguam exseruit, movit serpens, Lud. teste Gregorio.

ሎሎ፣ subst. [i. q. arb. ፳፻፲ et amh. ሎሎ] margarita, unio, Org. [In antiquiore Geez በከርይይ፡ vocatur margarita]. Mirum est, quod Voc. Ae. habet: ሎሎ፡ ዘ፡ ምሎ፡

ሎውሕ፣ subst. [ገገብ tabula lapidea vel lignea, ፳፻፲, ፳፻፲ id., amh. ሎክ] tabula (lignea), asser, sec. Voc. Ae. etiam tabula pictoria vel scriptoria: ጎሥኡ፡ ለውሐ፡ ሐሩ፡ ውስተ፡ ዩብስ፡ Act. 27, 44 rom.; ዕዕው፡ ለውሕ፡ tabulae lignae Kebr. Nag. 56; አሐ፡ ለውሕ፡ አምዕዕ፡ ሐመር፡ Sx. Ter 14. (Aliās ሰሌዳ፡ q. v.). — De etymo consulas Ges. thes. p. 748. — Voc. Ae.: ለውሕ፡ ዘ፡ ገበታ፡ ዘይሥዕል፡ ቦቱ፡

ሎሚ፣ v. supra c. 34.

ሎሠ፣ vel ሎሰ፣ I, 1 [i. q. amh. ለወሰ፣ hebr. ሠኑ, aram.

፳፻፲; arb. ፳፻፲ farina, quae sub massa in mensa spargitur; ፳፻፲ miscuit, contaminavit vestem luto; volutavit buccam in adipe; cfr. etiam ፳፻፲ et ለረጸ] subigere massam, deperere: ጎሥኡት፡ ጎረጸ፡ ወሎሰት፡ 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 13, 8; ለዊ ሰመ፡ Lev. 6, 14; ሎሰ፡ ጽቡራ፡ ልምሎመ፡ Sap. 15, 7 (v. አጽብረ፡).

ተሎሰ፣ III, 1 subigi, depsi, de massa: ናኢት፡ ዘኢተሎ ሰ፡ በብኒኢ፡ M. M. f. 93. 142.

ተላወሰ፣ III, 3 sibi invicem misceri, confundi: ብዙ ጎ፡ ትትህወክ፡ ክሎ፡ ሥጋ፡ አብድ፡ አስመ፡ ትትላወሰ፡ (v. ትትላወሰ) አሊናሆመ፡ Prov. 26, 10.

ልወሰ፣ et ልውሰ፣ part.: subactus, depstus: ልወሰ፡ በቀብኢ፡ Ex. 29, 2; Lev. 2; 4. 7, 12. 9, 4. 14, 10; Num. 15, 4; ጎሪጽ፡ ልወሰ፡ Hos. 7, 4; Kuf. 6.

ሎዊቁን፣ vel ሎውቁን፣ (et ኢሎዊቁን) n. pergr., sc. λευκή in Acc., populus alba Jes. 41, 19.

ሎዋታን፣ ልዋታ፣ ሎዊያታን፣ leviathan (ገገገገ) Hen. 60, 7; 4 Esr. 4, 57. 59.

ሎዌን፣ nomen coeli quinti, Lud. e libris mss.

ለወወ፣ rad. inus.; ፳፻፲ distortus fuit, ፳፻፲ torsit, flexit, incurvavit V. obliquo perverso et dissimulato animo fuit; ፳፻፲

in litigando vehemens; ፳፻፲ malus indole; vicina sunt ሀለወ, ፳፻፲. Hinc

ለዋው፣ adj. perversus animo, malignus, pravus, saevus: ሰልኮሶና ኦልፖኮና አኩይ፡ ወለዋው፡ 1 Reg. 25, 3; ሐራውያ፡ ሐቅል፡ ለዋው፡ ሆና ጥጻኒጻ 2 Reg. 16, 8; ከመ፡ ለዋው፡ ይመስል፡ ገደ፡ Herm. p. 57. — Voc. Ae.: ለዋው፡ ዘ፡ አኩይ፡; aliud: ለዋው፡ ዘ፡ ተኳር፡ ለዋዊ፣ adj., id. 1 Reg. 25, 3 var.

ሌዋዊ፣ n. pergr. Levita Act. 4, 36; Luc. 10, 32; Pl. ሌዋውያን፣ vel ሌዋዊያን፣ creberrime in Bibliis Levitae; (መጽሐፍ፡ vel ኦሪት) ዘሌዋውያን፣ Leviticus (liber Octateuchi tertius).

ለውዝ፣ subst. [i. q. ገገገ, ሰ፻፲, ፳፻፲; amh. ለውዝ] amygdalus arbor: ገውዝ፡ ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; Vis. Bar.; አመ፡ ተከልከ፡ በለስ፡ ቦ፡ ይበቀሩ፡ ለከ፡ ለውዝ፡ Macc. f. 5. Etiam Jer. 1, 11 in codicis cujusdam margine ad ከርካዕ፡ adscriptum legi ለውዝ፡ [de etymo vid. Ges. thes. p. 747].

ለወየ፣ rad. inus.; cfr. ለወወ፣ et ፳፻፲ torsit et vertit funem, flexit. Hinc

ተለውየ፣ v. ተላወየ፣ contorqueri, involvi, glomerari. Equidem hanc vocem nusquam legi; sed in Voc. Ae. exponitur: ተላወየ፣ (v. ተለውየ) ወተጠውመ፡ ዘ፡ ተጠቀለለ፡

Huc nescio an referendum sit vocabulum obscuri etymi

ለይ፣ subst., m., cui fere ubique κόκκινον, κόκκινα respondeat. [Notionem rubri vel coccinei coloris semiticis radicibus ለወየ፣ et vicinis haud inhaerere, omnes norunt. Peregrinum autem esse nomen ለይ፣ nondum probatum est; neque enim audiendi sunt S. Bochartus (in hieroz. ed. Rosenm. 1796 III. p. 529. 669) et Ludolfus (in lex. col. 25), qui ለይ፣ e voce καλ-λατα mutilatione ortum esse censent. Etymon semiticum persequenti mihi persuadeo, nomen ለይ፣ vel flexuosi aliquid sive tortuosi ut cochleam, conchylium, vel plantam ut convolvulum aliamve herbam et arbusculam significare posse, e cujus radicibus vel foliis vel baccis Aethiopes colorem tinctorium coccineum petere soliti fuerint. Sed cum conchylii usum Aethiopicum notum fuisse ab antiquis scriptoribus non tradatur, mihi in eo acquiescendum videtur, ut ለይ፣ nomen plantae tinctoriae (qualis ex gr. arbutus uva ursi est) fuerit, unde cocchina facticia vel vestes coccinis similes confecta sunt. Etenim etiam Voc. Ae. ለይ፣ inter nomina plantarum recensitum et ለይ፡ ዘ፡ ቀይሕ፡ explicatum exhibent] coccum, coccinum, textile vel filum coccineum: ከመ፡ ለይ፡ ማ ኦሳኦከን Jes. 1, 18; አመሂ፡ ለበስከ፡ ለየ፡ Jer. 4, 30; አሠረ ጎ፡ ለየ፡ ውስተ፡ አይሁ፡ Gen. 38, 28, 30; ኦሳኦከን 2 Reg. 1, 24; ፕፕራለይ፡ ጭሳኦ ኦሳኦከን Hebr. 9, 19; ፊትሎ፡ ዘለይ፡ Sir. 45, 11; አብረ፡ ለይ፡ 2 Par. 2, 7. 3, 14; praeterea creberrime in Octateucho: Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; Lev. 14, 4. 7; Num. 4, 8. 19, 6; Jos. 2, 18. 21, et in Apoc. 17, 4. 18, 12. In versione Exodi recentiori vocabulo ነት፡ (q. v.) ለይ፣ vocabulum substituit, ad Ex. 25, 4 annotavi.

ለዐለ፣ I, 1 [pro ለዐለ፣ ሀለለ፣ vid. gramm. § 71 a, α;

ገገገ ascendit, ፳፻፲ extulit, ፳፻፲ altus, excelsus fuit, ልይ ascendere] altum, superiorem, excelsum esse: አንዝ፡ ለሊሁ፡ ይልዕል፡ አምሳይ፡ Chr. Ta. 16; አል፡ ባዕድ፡ ዘይ

ሳዕለ : Lev. 18, 20; saepius **መጽአ :** vel **በጽሐ:ሳዕለ** *super-venit alicui, ei accidit* ut Koh. 8, 14; Matth. 10, 13; etiam de transeundo super aliquid usurpatur **ሳዕለ** (aliàs **አንተ ሳዕለ**) ut **ሳዕሌየ ጎሳፈ** መቅሠፍትከ : Ps. 87, 17. 13, 3. In specie dicitur a) de *vestibus*, quae alicui superindutae sunt, quas gestat: Ruth 3, 15; 1 Reg. 18, 4 (**ዕጽፍ ማሳሌሁ**); Hen. 98, 2. b) de re gravi, quae *oneri* est super aliquid; vid. **ከባደ**, **ዕዑብ**; **ኮንት ስደሁ ሳዕለ ኢሎፍሊ** : 1 Reg. 7, 13; **ትሕዝብተ ሞት ሳዕለ ከሉ አንላ** አመላያው : Sir. 40, 2; inde de *debito et officio*, quod alicui incombuit: **ለእሙ ከሆደ ተለቃሊ** : ዘበ ሳዕሌሁ ሰዳ : F. N. 27; **ዘህለው ሳዕሌሁ ልቃሕ** ሕግ *mutuum debet*, ib.; **አሰሙ ሳዕሌኩ ከነገር** : 2 Esr. 10, 4; **ዘሳዕሌሁ ማኅተም** ገን ἔπι τὸ δακτυλὸν Tob. 1, 12; vid. **አሩም** : et **ተሐረሙ**; deinde **ሳዕለ አደ** : **ብአሲ** : vel **ሳዕለ** nudum significat *ejus munere, eo duce, sub ejus auspiciis*: **ሳዕለ አደሁ** : δὲ αὐτοῦ 1 Petr. 1, 21 Platt; (Hierosolyma diruta sunt imperante Vespasiano) **ሳዕለ አደ ሙልዳ ጢጦስ** Abush. 19; **ሳዕለ ይታደሙ** : ἐν χειρὶ Ἰδαμαρ Num. 4, 33. 7, 8; **ሳዕለ አምሔው ይትወቀብ** : ἕπὸ ἐπιτροπῆς ἐσσι Gal. 4, 2. e) de *superaddendo ad* aliquid: Lev. 5, 16, 27, 13; **ከመ አትንሣ** **አ፡ብአሲ ተሳዕሌሆን** : Gen. 31, 50. d) ut in sermone arab., de *conditione*, cui pactum superinstruitur: **ወተክደዶ ሳዕለዝ** : et *sub hac conditione foedus cum eo fecit* Jsp. p. 312. e) *ex adverso, e regione* (ductum de imminendo super rem) Gen. 2, 14. f) de *imperio* in alios et de *praestantia super* alios, ut: **ነግሠ ሳዕለ** : q. v., **ተሠይመ ሳዕለ** : q. v.; **ቆመ ሳዕለ** : Ruth 2, 5, 6; **አንተ ከን ሳዕለ ከሉ ቤትየ** : Gen. 41, 40; **ሢሞ ሳዕለ** : 41, 33; Num. 10, 14 seq.; 18, 2; 2 Reg. 20, 23. 24; **በአንተ ከብረ ቀሲስ ሳዕለ ካልአን** : de *praestantia sacerdotis super alios*, Can. Nic. 18. g) rarius de *objecto sermonis (de)*: **ሳዕሌከሙ ተነባዶ** : περὶ ὕμῶν *de vobis*, Matth. 15, 7; **ግሙራ አትሰምዐ ነገር ዘከመክ ሳዕለ ሶስና** : Dan. ap. 1, 27, scilicet ubi sermo de aliquo idem est ac sermo contra aliquem; inde **ሠሐቀ** : et **ተሳለቀ ሳዕለ** : q. v., **ገብረ ከነኔ ሳዕለ** : q. v. h) rarius de *causa (ob, propter* ἔπι c. Dat.): **አትተላጸዩ ርአሰክሙ ሳዕለ ዘሞተ** : ἔπι νεκρῶ Lev. 21, 5; Mich. 1, 16; 2 Reg. 1, 24. 26. 2) *confinii et propinquitatis vim* habet *ad, apud, in* (per *com. an et dei*): **ሳዕለ ባሕር** : *ad mare* Jos. 16, 3; **አልቦ ሥርወ ሳዕሌሁ** : *in eo* Matth. 13, 21; **አሙ ጎብአኩ ሳዕሌክ** : *παρὰ σεαυτῶ* Prov. 2, 1; **ከመ አርአኔ ጎይልዩ ሳዕሌክ** : ἔν σοι Rom. 9, 17; **ብንያም በከዩ ሳዕለ ክሣዳ** : Gen. 45, 14; saepius **ነደረ ሳዕለ ጎብአሲ** : ubi Graecus habet ἔν τινα ut Rom. 7, 17. 18; Col. 2, 9; **ሚሳሌክ** : τὶ πρὸς ἡμᾶς Matth. 27, 4; Joh. 21, 22. 23. 3) de *fine*, in quem actione intenditur: *in, ad, maxime contra, adversus et erga* (Dat. *commodi et incommodi*); frequentissimus est hic praepositionis usus: **አመ መላሕክ መጥባሕት ሳዕለ ዐርከክ** : Sir. 22, 21; **ዶሌልዩ እኩየ ሳዕለ አግዚ** : Job 1, 5; **ንብብ ቃለ ሳዕለ አግዚ** : 2, 9; **ዐርገ ሳዕለ አህጉር** : Jes. 36, 1; **ናሁ አነ ሳዕሌክ** : Jer. 21, 13; **አደዊሁ ሳዕለ ከሉ** : Gen. 16, 12. 50, 20; **ሳዕለ የሥሁ ሳዕለ አግዚ እየ እኩት** : 1 Reg. 18, 4; **ቆሙ ሳዕለ** : Ps. 3, 6; praeterea vid. verba **አሕሠሙ**, **አሰምዐ**, **ገብረ**, **አበሰ**, **ጊዩ**, **ተምዕዐ**, verba *dimicandi* et alia; in bonam partem: **ከንተ ጽድቅ ግብረ ሳዕሌክ** : Gen. 20, 13; **ያሄኒ ሳዕሌኪ** : Judith 10, 16; **ግብር ምጽዋተ ወምሕረተ ሳዕለ ቢጽክሙ** : Zach. 7, 9; **ይከውን ሃህል ሳዕሌሆሙ** : Hen. 1, 8; **ይደሊ ሳዕሌክ** : ὑπὲρ σου Gen. 20, 7; Dat. ut:

በአንተ ምንት ገብረ አግዚ : ሳዕሌን ከንተ ገጠነ Jer. 5, 19; **ከመ ትሠራ ሳዕሌኪ** : ἕνα εὐ γέννηται σοι Ruth 3, 1; **ኄረን ኮት ሳዕሌን** : 1 Reg. 25, 15. Dicunt: **እኩዩ ሳዕሌዩ** : *mihī displicet* Koh. 2, 17; **ተገብረት ገጠአት ሳዕለ ከሉ** : *pecatum omnium annumeratum est* Rom. 5, 12; **ጸሐፊ ሳዕለ assignare alicui** Luc. 16, 6; Hen. 10, 8. — **ሳዕለ** : creberrime componitur cum **በ** : et **አንተ** : et **አምን** :

በሳዕለ : easdem fere significationes habet, quas simplex **ሳዕለ** : sed magis de statu *quiescendi super et adhaerendi ad* aliquid, quam de *motu ad* aliquid dicitur: **super, in, ad, apud** (vid. **ሳዕለ** : Nr. 2): **እለ ተወልዱ በሳዕሌሃ (ለምድር)** qui super terram i. e. *in terra nati* sunt 4 Esr. 10, 13; **በሳዕለ** : *in superficie* ejus Hen. 28, 2 (quod, cum pron. suff. non per ἔ subjunctum sit, etiam ad **ሳዕለ** : Subst. referri potest); **መጽአ ማየ አይነ በሳዕለ ምድር** : Gen. 7, 10 (**ሳዕለ** : in commate 6); **ደገብር** : (**አግደ**) ፍሬ በሳዕሌከሙ : *in vobis* (tamquam semen vobis superinjectum) 4 Esr. 9, 31; Ruth 4, 12; Hen. 15, 5; **አብሳዕ በሳዕለ አደሃ** : ἕκ τῶν χερῶν αὐτῆς 2 Reg. 13, 5 (**ውስተ** : in commate 6); **አተረከበ** : **ዐመገ** : **በሳዕሌዩ** : *apud me, in me* Ps. 16, 4; Gen. 44, 17; **ምንተ ርአክ በሳዕሌዩ** : Kuf. 35; Jer. 2, 5; Hez. 28, 15; Rom. 1, 13; Mich. 1, 13; **አግዚ** : ዶሌባክ በሳዕለ ትሐታን : Sir. 3, 20; 4 Esr. 6, 35; **ልቦሙ በሳዕሌሆሙ** : Jes. 19, 1. 3; **ተቀጥቀጠኔ ልብዩ በሳዕሌዩ** : Jer. 23, 9; Thren. 3, 20; **ከትግዕክ በሳዕለ ባዕድ** : Rom. 2, 1; **ከመ ያርአ ጽድቅ በሳዕለ አለ** : Rom. 3, 25. 4, 11. 8, 29; **ከሰማዕክ በሳዕሌዩ** : παρ' ἐμοῦ *apud me* i. e. *a me* 2 Tim. 2, 2 (cfr. **ብነብ**). Praeterea nota a) **በሳዕለ** : *aliquo duce* (cfr. **ሳዕለ** : Nr. 1, b)) et *per* **በሳዕለ ሙሴ** : διὰ Μωϋσῆ Jos. 20, 2; **ዘይትገበር በሳዕሌሁ** ሆሎ ሳዕሉ Luc. 13, 17; **አለ በሳዕሌሆሙ** : δὲ ἔν 1 Cor. 3, 5; **ዘበሳዕሌሁ ይትሚጠውዎ** : δὲ οὐ Matth. 26, 24; Marc. 4, 21; **መንፈስ ይትናገር በሳዕሌክሙ** : ἔν ἕμῃ *in vobis et per* vobis Matth. 10, 20; Asc. Jes. 1, 7. b) *contra, adversus* : **ይቀውሙ በሳዕሌክ** : Hez. 2, 6 **ዘአይነሥአ ሕልዩን በሳዕለ ንጹሕ** : Ps. 14, 6; Ex. 16, 2; Num. 17, 20. — Aliis in locutionibus **ሳዕለ** : et **በሳዕለ** : permutantur, ut **እስክ አመ ከነኔ በሳዕለ** : **በሳዕሌሆሙ** : Hen. 23, 4; **ንሕነ ንሰምዕ ሠናዩ በሳዕሌኪ** : Tob. 10, 12; **ኃጥአ ይይስክ ገጠአት በሳዕለ ጎጣውኢሁ** : Sir. 7, 23.

አንተ ሳዕለ : dicitur de transeundo *super, per, trans* aliquid: Ps. 41, 10; Num. 20, 17. 20; Lev. 20, 17.

አምሳዕለ : (አም) de recedendo ab eo, in quo vel super quo vel apud quem fuit res vel persona: *desuper, ab, ex*: **ወዕ አ ጋይት አምሳዕሌሁ** : Matth. 17, 18; **ግድፍ አምሳዕሌክ** : 18, 9; Hez. 18, 31; Hebr. 12, 1; Gen. 27, 40; **አክትት አልባሰ ርሱሕ አምሳዕሌክ** : Zach. 3, 4; **አምሳዕሌሆሙ ተወልደ ክርስቶስ በሥጋ** : ex *uis* Rom. 9, 5; Matth. 1, 16; etiam de *auctore* Sir. 23, 23; **ንሣኔ አምሳዕሌዩ** : Gen. 21, 30 (aliàs **አምነብ**); Ex. 25, 3.

ሉዓሌ : subst. 1) *altitudo, celsitudo, loca sublimia*: **ሉዓሌ ዐቢይ** : ἕψη μεγάλη Koh. 10, 6; **ዘወረመ ነናሰ አመ ልዕልተ ሉዓሌ ይመውት** : (qui se de fastigio-turris-praecepit) Jsp. p. 375; **ያአምር ሉዓሌሁ ለሰማይ** : Lit. 172, 1; (Christus sedet) **ውስተ ሉዓሌ** : ἔν ὕψηλοῖς Chr. ho. 1. 2) *elatio, encomium*, Lud. e Lit. mss.

ልዕልና : (a **ሉዓሌ**) subst. m. et fem.: 1) *altitudo, celsitudo, ያአምር ጎይል ልዕልና ሰማየት* : δόναται ὕψους οὐρανοῦ Sir. 17, 32; Hen. 18, 3. 93, 14; **ንነት በአንተ ልዕል**

ናሁ: አምድር: ይሰመይ: ሰማዮ: Phk. 7; ልዕልናሁ: ለውክት: (ዳግም:) ሰማይ: ይከውን: ከመ: አምድር: ለምጽናዕ: Asc. Jes. 7, 18, 28; Dei Ps. 11, 9; Jes. 19, 16 (gloss); ልዕልና: መግ ራክትክ: Deut. 3, 24; በከመ: ዕባዮ: ልዕልናክ: Mavás. 15. 2) *fastus, superbia* የኅሰር: ልዕልና: አንላ: አመሕያው: (ሳዕድ) Jes. 2, 11; (ሆሪር) 2, 17.

ላዕላይ: (rarius ላዕላዊ) f. ላዕላይት: adj. *superior, summus, celsus, elatus, altus*: Gen. 22, 2; ላዕላይ: ማኅ ደር: *contignatio summa*, Clem. p. 23; ላዕላይ: ፍኖት: ሳ ሕንዎ ስዕሪ Jes. 7, 3; Ps. 73, 6; ምጥማቃት: ላዕላይ: *κολυμβήθρα* ሳ ሕንዎ Jes. 36, 2; ላዕላይ: ገባሁ: Hez. 41, 7; 2 Esr. 13, 25; ሀገር: ታክታይት: ወላዕላይት: 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; ሐ ነጸ: አንቀጸ: ላዕላዮ: (v. ላዕሌዮ) 4 Reg. 15, 35; ላዕላይ: ደ ወለ: ግብጽ: Tob. 8, 3 vel ላዕላይ: ግብጽ: Sx. Masc. 7 (*Aegyptus superior*); Act. 19, 1.

ላዕልይ: et ላንሊ: id. Jud. 1, 35 annot.

ልዑላዊ: et ሉዐላዊ: adj. rel. is qui ad altum vel superiore pertinet, *superior, summus, desuper veniens*: ል ዑላዊ: ወመትክታይት: Phk. 175; ኅይላት: ልዑላውያን: *copiae (angelorum) in superis degentes* Chr. ho. 3; ረድኤት: ሉዐላዊት: ሳ ሕንዎ ስዕሪ Chr. Ta. 12; መሐላ: ሉዐላዊ: ወማክሳዊ: ወዘይቴሐት: አምኒሆም: F. M. 22, 5; Hez. 42, 5.

መልዕል: part. (II, 2): *sublevans, exaltans*: መልዕል: ርአከዮ: ስቃዕ ጥን *κεφαλήν μου* Ps. 3, 3; Mavás. 45; Kid. f. 36; Kedr. f. 43; etiam de femina dicitur: (ወለተ: ጴጥርስ:) መ ልዕል: ርአከነ: Sx. Hed. 17.

መልዕሊ: n. ag.: *exaltator*: አግዚ: መልዕሌ: ትሐታ ን: Mace. f. 17.

ምልኅል: subst.: *locus elatus vel summus, fastigium*: ምልኅል: ርአከዮ: *culmen capitis mei*, Lud. ex Org.

መልዕልት: subst. 1) *locus editus, altus; altitudo; cacumen, fastigium*: አዕረት: ውስተ: መልዕልተ: ምድር: ሆሪር ጥኛ ገኛ Sir. 46, 9; Mich. 1, 3; Ps. 17, 36; Cant. 7, 9; አመልዕልት: ይራኤዮ: Koh. 12, 5; Ex. 25, 20; in acc. loci: ተንሥኢ: ወቁሚ: መልዕልተ: ላጥ ጥፕ ስቃይ Bar. 5, 5; Deut. 28, 13. Inde 2) *praep.*

መልዕልተ: *praep.*, quae pron. suffixa vel per *é* vel sine *é* sibi subjungit (gramm. § 167, 3): *in superiore parte rei, supra, super* (ጭላኔ, ሆጭላኔ): ጽልመት: መልዕልተ: ቀላ ይ: Gen. 1, 2; መልዕልተ: ምድር: 7, 24; Luc. 9, 49; ይት ሌዐል: መልዕልተ: አውግር: Jes. 2, 2; አንሰሰውኩ: መልዕ ልተ: ማዕበለ: ባሕር: Sir. 24, 6; Gen. 22, 9; Eph. 1, 21; Ps. 139, 8. 148, 4; Jes. 10, 9. 14, 13; Judith 1, 10; Dan. 12, 6. 7; Hez. 10, 1; አቅንተ: መልዕልተ: ልብሰ: ሰይፈ: 1 Reg. 17, 39; Ex. 25, 20. 21; Deut. 28, 1; per Hebraismum: ቆመ: መልዕልተሁ: *stetit supra cum i. e. coram eo* Gen. 18, 2; Judith 13, 7; መልዕልተ: ገበ: ጭላኔ ዕ ማጥገ Matth. 2, 9; nonnumquam *ultra*: (*Deus trinus ait*): አልዎ: ዘይት ማሰለነ: አ ስመ: መልዕልተ: አምሳል: ንክነ: *ultra similitudinem i. e. similitudine superiores sumus*, Clem. f. 48.

ላዕልዐ: (etiam ላአልአ:) rad. inus., quae hebr. *לָבַט*, syr.

لَبَّط et *لَبَّب*, arb. *لَعَلَعَ*, *لَخَلَخَ* et *لَعَا* sonat, et *balbutire*, vel *barbare loqui* significat. Hinc

ተላዕልዐ: III, 1 *balbutire*: እንዘ: ይትላዕላዕ: በልሳን: ወ

ይድሀክ: በነቢቢ: ፈደላት: *ψαλλῶν καὶ τὰ στοιχεία καταλέγων* Chr. Ta. 27; Fid. Jac. Bar.

ላዕላዕ: adj. *balbus, blaesus*: ጸያፍ: ወላዕላዕ: ልሳን: አ ነ: Ex. 4, 10; ለበግማን: ወለጸያፍን: ወላዕላዕን: ርሰዮ: ሙ: (ክ ርስቶስ) ይትናገሩ: ርቶዐ: Clem. f. 233; ላዕላዕ: ልሳን: (sc. *clericum constituere non licet*) *saeptius in Can. ecclesiasticis* ut Clem. f. 85; Kid. f. 17; etiam: ላዕልዐ: ልሳን: Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.*: ላዕላዕ: ለታት: ዘ: ለምባጻ; aliud: ላዕላዕ: ዘ: ለም ንብጻ ::

ለዐት: (v. ላዐት) subst. *capulus gladii* Jud. 3, 22. — De etymo *suspicio*, *permutatis literis* ለ et ነ (sicut in ለሐወ: ለ ትኅ) ላጸት: repetendum esse e voce ለዐተ: i. q. *نَعَتَ cepit manu rem* (cogn. cum *نَعَشَ elevavit, sustulit*).

ለይ: *coccum* vid. supra sub ለወዮ: c. 54.

ሌላዮ: quadrl. I. [reduplicatum e simplici ለዮ], quod Amharense in usu habent (vid. etiam መለዮ); huic ut cognato ለ ወወ: (vid. supra c. 53) prima notio *flectendi et inclinandi*

inest (cfr. *لَوِيَ* et *وَلِيَ*). Ab hac primaria notione derivantur 1) *adhaerere, propinquum, adjunctum esse* *وَلِيَ* ገንኔ 2) *avertere, declinare, retrocedere* ut *لَوِيَ* c. *عَنَ* *devertit et occultavit*, *وَلِيَ* c. *عَبَنَ* II. V. (et *لَوِيَ*) *retrocessit* III *separavit alios ab aliis*; inde ሌላዮ: reduplicatum *duas vel plures res a se invicem avertere i. e. separare*. Vicinum est ለፈዮ: q. v.] 1) *a se invicem separare, dividere, disjungere, dissociare*: ይሌሊ: ሥርወ: አመሌሊት: Hbr. 4, 12; ዘሌ ሌክ: *τὰ διχοτομήματα* Ex. 29, 17; Hen. 82, 11; ከመ: አፍ ልጥ: ወአሌሊ: Luc. 12, 51 rom.; ሌላዮ: ለሠራዊት: (ገድ-*χώρας*) 2 Par. 25, 10; ይሌሊ: አዕርክተ: *διαχωρήσει φιλους* Prov. 16, 28. 17, 9. 2) *distinguere, secernere, discrimen facere* (inter plures): አፈለጠ: ወአሌላዮ: (ዕ ሃር ሳጥ *ἔστι διαστολή*) Rom. 3, 23; ወሌላዮ: አግዚ: (ለአንላ: አ መሕያው) *discrimina inter eos fecit* Sir. 36, 11; (*elemosynas largiamur*) አንዘ: አንሌሊ: ጸኑክነ: (non distinguens inter egenum et alios) Chr. Ta. 10; ይሌሊ: ማክከሎ: ib. 17. *Voc. Ae.*: ፈለጠ: ፈለዮ: ሌላዮ: ዘ: ለዮ; aliud: ፈለጠ: ሌላዮ: ገለዮ: ፈለዮ: አሰሰለ: አዕለወ: በዐደ: ሰዘዮ: ለዘዮ: ነክረ: ብ: ለዮ :: አሌላዮ: II *separandum curare*: 2 Par. 25, 10 (ubi var. lect. *አሌላዮ: ሙ*: pro *ሌላዮ: ሙ*: occurrit).

ተሌላዮ: III, 1 refl. et pass.: *separari, disjungi, se-jungi, dividi vel separatum esse*: ተሌላይ: አምኒዮ: Gen. 13, 9. 14; Hen. 89, 38; ወአይትሌላዮ: ኢንጎድንድ: ወአ መብረቅ: Hen. 60, 14; ተሌላዮ: ጃጃምስለ: ካልኡ: Gen. 13, 11; አፍ: ተሌላዮ: Hen. 60, 9. 71, 16; 2 Reg. 1, 23; (*moribundum dicit*): ናሁ: አትሌላይ: አምከሎ: አዝማድዮ: Genz. f. 2; ተሌላዮ: ማክስ: አምዐጽም: Enc.

ሊሉዮ: part., fem. ሊሊት: *separatus, divisus, discretus, discretus*: ሊሉዮ: አብር: (ገንገገን ነ ገሣኔ) Hez. 17, 3 vrs. alt.; ይፈልጡ: ሊሉዮ: በዘዘሊኤሁ: *Nestoriani unum Christum in duos discretos dividunt* Cyr. ad Th. f. 8; ተአኅ

ሐለም፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕላም፡**, rarius **ሐለም፡** (Gen. 37, 20) et **ሐለማት፡** (Sib.), Pl. Plur. **አሕላማት፡** *somnium, visum somnii* Gen. 37, 6. 41, 1 seq.; Koh. 5, 2; Jes. 29, 7, 8; Jer. 23, 27; Dan. 2, 1 seq.; 4, 3 seq.; 4 Esr. 12, 13; Job 7, 14. 20, 8; Hen. 99, 8; Sir. 31, 1—5; **በሐለም፡** Gen. 31, 10; Job 33, 15; Kuf. 27; **ሐለም፡ ዘዝሙት፡** F. M. 14, 8; **አሕላም፡ አኩያት፡** ib.; **አሕላማት፡** *multa somnia* Chr. ho. 24; **አሕላማት፡ ሕሙማት፡** Phlx. 162; Fal. f. 16 (ubi Galeni statuta de somniis exhibentur).

ሐላሚ፡ n. ag., Pl. **ሐላምያን፡** *somniator* Gen. 37, 19; Deut. 13, 2. 4; 1 Reg. 28, 6. 15; Mich. 3, 7; Jer. 34, 7. 36, 8; Jes. 65, 4.

ሐለስ፡ vid. **ዐለስ፡**

ሐለስትዮ፡ vel **ሐለስቲዮ፡** (etiam **ሐለስትዮ፡** et secundum pronunciationem amharicam **አለስትዮ፡** exscriptum reperitur) subst., m., Pl. **ሐለስትዮታት፡** (tamquam a sing. **ሐለስትዮት፡**) nomen animalis sylvestris vel agrestis, quod in sex Bibliorum locis, ubi occurrit, graeco ὄνος ἄγριος vel ὄναργος respondet: *onager* Job 6, 5. 39, 5; Jer. 14, 6. 31, 6; Dan. 5, 21; Ps. 103, 12. De hac quidem significatione videtur non esse, quod dubitemus: sylvestris enim asini speciem quandam in Aethiopia haud ignotam esse, cognovimus e Harris II Anhänge p. 48 et J. Ludolfi hist. aeth. I. 10, 73; et quavis asinus agrestis aethiopice etiam **አድገ፡ ገዳም፡** (q. v.), amharice **የሚዳ፡ አህያ፡** nominetur, tamen illo quoque nomine antiquius eum appellatum fuisse infitiam non possumus. Sed et *Voc. Ae.* et Ludolfi Gregorius (vid. Lud. hist. I. 10, 74) **ሐለስትዮ፡ ዘ፡ ሰጣ፡** (*simiae* speciem, anglie *baboon*, germ. *ፆavian*; sec. Harris l. c. p. 52 *cervocebum griseo-viridem*) interpretantur. Qua interpretatione utrum traditio majorum fida an solus postumorum asini loquendi contineatur, quaestio videtur paene inextricabilis. Quare etiam in etymo explicando non possumus non haerere. Si **ሐለስትዮ፡** apud antiquos Aethiopes nonnisi *onagri* significationem habuit, etymon ex arabico **خَلْبَسٌ** et **خَلْبَسِي** *is cuius color ex nigro alboque mixtus est* repetere licet. Sin voci **ሐለስትዮ፡** etiam *simiae* notio convenit, multo satius videtur, nomen ad radicem **خَسَسَ** referre, unde **أَخَسَسَ** *simus; leo*, **الْخَسَسَاءُ** *vacca sylvestris*, **خَنَسٌ** *leo*, **خَنَسٌ** *dorcadetes, boves* propagantur. Iisdem autem nominibus **أَخَسَسَ** et **خَنَسَ** Persae praeter leonem et vaccam sylvestrem etiam *simiam* appellant, sicut Latini *simiam* ex naribus resimis nominaverunt. — Syllaba finali **ትዮ፡** non aliud nomen, cum priore compositum, ut ነጻን vel ነጻን (de quo vid. Ges. thes. p. 1489), contineri, probatur formatione pluralis, unde ὄ ex ὄl retusum esse apparet. Sequitur, **ሐለስትዮ፡** primitus nomen abstractum fuisse, e **ሐለስት፡** auxilio adjectivi in ἱ terminati, propagatum.

ሐለቀ፡ *consumi, perire* vid. sub **ኅለቀ፡**

ሐለቀ፡ i. q. **حَلَقَ** *ambivit, cinxit*, II. V. *gyrum fecit in aere*. Hinc

ሐለቀ፡ subst. sine dubio idem, quod **حَلَقٌ** (**حَلَقُومٌ**) *guttur, fauces*: Deut. 18, 3, ubi τὰ σαγόνα, ἡ γλῶττις respondet. — *Voc. Ae.*: **ሐለቀ፡ ዘ፡ አዝዋሪ፡** (quod Ludolfi Gregorius *ingluviem*, Isenbergius autem aliter interpretatur).

ሐለቀት፡ subst. [id. q. **حَلَقٌ**, **حَلَقَةٌ**, **حَلَقَاتٌ**] Pl. **ሐለቃት፡**

et **ሐለቃት፡** et **ሐለቀታት፡** *annulus a) signatorius, digito insertus, ὀκατύλιος, አውጽአንጉሥ፡ ሐለቀቶ፡* Esth. 3, 10. 8, 2; Jac. 2, 2; Luc. 15, 22; Gen. 38, 18. 41, 42; Ex. 35, 22; **ሐለቀትዮ፡ ዘአጽባዕትዮ፡** Kuf. 41; **ሐለቀተ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ አጽባሂ፡** Gad. T. H.; Jes. 3, 20; Judith 10, 4; ማሞራር Cant. 8, 6; Dan. 6, 17; **ሐለቀተ፡ ማዕተብ፡** Sir. 49, 11; *annulus sponsalitiuus* F. N. 24, 3. b) *annulus vel circulus quivis alius*: 4 Esr. 3, 53; Ex. 25, 26. 27, 4; 30, 4. 35, 22. 36, 23. 38, 10; **በሐለቀተ፡ ወርቅ፡** ἐν κύβοις χρυσοῖς Esth. 1, 6; κρῖνος Jes. 58, 5; **ዲብ፡ ምንት፡ ስቀል፡ ሕለቃትሂ፡** Job 38, 6; Lit. Epiph.; **ተአሥር፡ ሎቱ፡ ሐለቀተ፡ ውስተ፡ ሐለባቱ፡** Job 40, 21. — *Voc. Ae.*: **ሐለቀት፡ ዘ፡ ቀለስት፡**

መሐለቅ፡ subst., forma plur. (quare rectius **መሐለቅ፡** scribendum est), dubiae notiois; conjicio: *tabula rotunda, disci similis*: **ሀሎ፡ በአክሱም፡ ሥዕል፡ ምትረተ፡ ርእሱ፡ ለዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ ሥዑል፡ በመሐለቀትብርት፡** Chro. Ax.

ሐለቅ፡ nomen graecum ὄληξ, *uncia* Gen. 24, 22; Epist. Zar'a Jac. — *Voc. Ae.*: **ሐለቅ፡ ዘ፡ ፩ ወቂት ።**

ሐለብ፡ I, 1 [amh. **አለብ፡**; **حَلَبٌ** *mulsit lac*, **سَدَبٌ** *munxit, emunxit, lac surxit*] Subj. **ያሕልብ፡** *mulgere lac, animal*: **ከመ፡ ሐሊብ፡ ሐለብከኒ፡** Job 10, 10; Did. 25; **ሕልብ፡ ሐሊብ፡ ወይከውነክ፡ ለስደ፡** Prov. 24, 68. 27, 24 (hebr. 27); **እንዘ፡ ተሐልብ፡ ለን፡ ሐሊብ፡ ሕይወት፡** Const. Ap.; **የሐልቦሙ፡ ለእንስሳ፡ ወይገብር፡ ግብንተ፡** Sx. Masc. 18.

ሐሊብ፡ subst. m. [i. q. **حَلَبٌ**, **سَدَبٌ** et **حَلِيبٌ**]

1) *lac* Ps. 118, 70; Job 10, 10. 29, 6; Sir. 39, 26; Jes. 7, 22. 60, 16; Thren. 4, 7; Hez. 34, 3; **ሐሊብ፡ በግዕ፡** Deut. 32, 14; saepissime in phrasi **ምድር፡ እንተ፡ ትውሐዝ፡ ሐሊብ፡ ወመዓረ፡** Ex., Num., Deut., Sir. 46, 8; **ማየ፡ ሐሊብ፡** *serum lactis* Lud. e Th. Petraeo; **ሐሊብ፡ አልህምት፡ ወአባግዕ፡** Gad. Za. Mich.; **፲ሐሪዕ፡ ሐሊብ፡** (ጌትግግግግግግግግ) 1 Reg. 17, 18, et idem fere **ኅብስተ፡ ሐሊብ፡** Kuf. p. 107; **ሐሊብ፡ ነባቢ፡** 1 Petr. 2, 2; **baptizatis ሐሊብ፡ ወመዓር፡** *porrigitur* Const. Ap. 34. 2) *succus ut flicorum*: **ወያንጸፈጽ፡ ሐሊብሙ፡**

Rel. Bar. (cfr. arab. **حَلَبٌ** *dactylorum vinum* et syr. **حَلَبٌ**). — *Voc. Ae.*: **ሐሊብ፡ ዘ፡ ወቶት፡**

ሐለበት፡ subst., legitur Job 40, 21 **ተአሥር፡ ሎቱ፡ ሐለቀት፡ ውስተ፡ ሐለባቱ፡** *θήσεις κρέκλον ἐν τῷ μυστήρι αὐτοῦ* et significat *nares* (id quod emungitur), ὁ μυστήρ, dictum a **ሐለብ፡** *mulgere, emungere* (cfr. **سَدَبٌ**, et μύξα cum μυστήρ). — *Voc. Ae.*: **ሐለበት፡ ዘ፡ ጉንጭ፡** (*maxilla*), e conjectura.

ሕለት፡ *arundo* vid. sub **ኅለቀ፡**

ሐለወ፡ *excubias agere* vid. sub **ኅለወ፡**

ሐለየ፡ *cogitare* vid. sub **ኅለየ፡**

ሐመት፡ subst. 1) *fuligo* (vid. rad. ሐመመ፡ Nr. 4) ἄσβόλαγ፡ ጸሊም፡ እምነ፡ ሐመት፡ ራ-አዮ-ሙ፡ Thren. 4, 8; ጸሊም፡ ከመ፡ ሐመት፡ Herm. p. 74. 80. 2) ማዮ፡ ሐመት፡ *atrummentum* (e fuligine factum) 2 Cor. 3, 3; inde repetitum in Cyr. d. r. fid. f. 36; 2 Joh. 12; 3 Joh. 13; Hen. 69, 9; Rel. Bar. — *Voc. Ae.*: ሐመት፡ ዘጽላት፡ ቀለም ።

ሐምሐም፡ quadril., subst., m. et fem., *cucurbita* Jon. 4, 6—10 (ubi LXX κολοκύνθῃ exhibent); Sx. Masc. 25 in historia Jonae prophetae; **ዘመደ፡ ሐምሐም፡** *variae cucurbitarum species* (quae ab episcopo non consecrandae sunt) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: ሐምሐም፡ ዘ፡ ቅል፡; aliud፡ ሐ፡፡ ዘ፡ ቅል፡; de ቅል፡ asserunt Isenbergius (in lex. amh. p. 68): „a gourd- or melon-like fruit, hollowed out and used as a vessel for liquids“, et J. R. Roth (in Harris ጸጽፍ II. ላክ. p. 33): „cucurbita lagenaria (Kel), ነጻቸ፣ ወታ, unb wib in 3fat ju Wasserfläschjen gebrauchti“; ቅል፡ autem, ni fallor, idem est, quod arab. عَرَبِيّ, syr. ܡܝܪܘܢ nominatur. Quae cum ita se habeant, nescio, an ሐምሐም፡ 1) primitus idem significet, quod ميمم cantharus, in quo calefit aqua; 2) deinde ob similitudinem formae hoc eodem nomine nominetur *cucurbita* et *cantharus* e *cucurbita factus*. Ad probandam hanc sententiam comparaveris Latinorum *cucumam* et *cucumim*; etiam ميمم, quod in significatione cum ميمم convenit, nescio an e ميمم (influentibus sonis vocis κουκούμιον, *cucuma*) depravatum sit.

ሐመረ፡ rad. inus. I. mutatis ረ et ለ cum حَمَل portavit onus, حمل comportavit, collegit, coaccervavit (جَمَل) convenire videtur; eandem autem notionem coaccervandi habent hebr. נָחַץ et נָחַץ (in נָחַץ נָחַץ נָחַץ נָחַץ) et ከመረ፡. Hinc mihi nomen traxisse videtur ሐመር፡ *navigium*, dictum a portando. (Pariter nomen asini ከመር ስፍራ, حَمَل, quem etymologi a colore subrubro dictum esse asserunt, nescio an rectius ad portandam referatur). II. id. q. حَمَر IX. XI rubuit, cui vicinum est ካፈረ፡, q. v. (hinc ሐመር፡ *bacca rubra*).

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. I), fem. (rarius m., ut 2 Par. 9, 21; 4 Esr. 9, 36 var.; Sap. 14, 5) Pl. አከማር፡, Pl. Plur. አከማራት፡, *navis* cujuscumque generis (inde a maxima usque ad scapham) ναῦς, πλοῖον, πλοιάριον: Jes. 2, 16. 11, 14. 18, 1 (አከማር፡ አለ፡ በን፡ ክንፈ፡). 23, 1. 10. 33, 21. 60, 9; Hez. 27, 9; Jon. 1, 3 (ረከበ፡ ሐመረ፡ ዘይንግድ፡); Dan. 11, 40; Ps. 103, 27; Prov. 24, 54. 29, 32; Job 9, 26. 40, 25; Sir. 36, 2 (ሐመር፡ እንተ፡ ታንክልል፡); Sap. 5, 10. 14, 1; Kuf. 50 (ዘይንግድ፡ በሐመር፡ በከረ፡); Matth. 4, 21. 14, 13; Marc. 3, 9; Jac. 3, 4; Apoc. 8, 9; አከማራ፡ ተርሐስ፡ Ps. 47, 6; 3 Reg. 10, 22; ሐመር፡ ንኡስ፡ Sap. 14, 5; ንእስት፡ ሐመር፡ Act. 27, 16. 30 rom.; አከማራት፡ Hez. 27, 29 (vrs. alt.); ሊቀ፡ ሐመር፡ ναυαλγρος Act. 27, 11 rom.; Sx. Masc. 27; ነገሥተ፡ አከማር፡ Hen. 101, 4; ሰብአ፡ ሐመር፡ Act. 27, 11 Plitt; ተሰብረት፡ ሐመር፡ 2 Cor. 11, 25 rom.; ዘተሰብረ፡ በባሕር፡ ሐመር፡ qui naufragium fecit Kid. f. 17; de puppi navis vid. Act. 27, 29. 30. 40. — Navi comparatur ecclesia Did. 12 et Maria: ሰላም፡ ለከ፡ ሐመር፡ ሐዳስ፡ እንተ፡ ትጎሙፈ፡ ብዕለ፡ ዓለም፡

Μαῦς. Nr. 38. — *Voc. Ae.*: ተንከተም፡ አርማስ፡ ሐመር፡ ዘ፡ መርከብ ።

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. II) 1) *acinus ruber* vel *bacca rubra*, fructus arboris vel fruticis. Legitur in Const. Ap. 39 in recensione pomorum, quae episcopo benedictione consecrare licet, et a Wanslebio (vid. Ludolfi comm. in hist. p. 307 ann.) *cerasus* (κεράσιον) vertitur (vid. ቅራስያ፡). *Cerasum* quidem verum quamvis in Aethiopia non reperitur, tamen baccae cerasorum similes ibi nascuntur, et cum etymo illa versio optime quadrat. 2) ሐመረ፡ ጽራኡ፡ Luc. 15, 16; inde in Did. 10 (Platt in sua ed. p. 77 አከማረ፡ ጽራኡ፡ exhibet); Hen. 32, 4 (var. ግመረ፡ et ሐመረ፡ ጽራኡ፡). Respondet apud Lucam κεράτιον, i. e. *siliqua*, fructus arboris Ceratoniae siliquae (κερατία, κεραιτωνία). Aramaei et Arabes hanc arborem كراوية, እንግግ, حَرْوَب and حَرْوَب, fructum autem, quatenus genus ponderis minimi est, قيراط, سقراط, قيراط appellat. Facile quidem conjeceris, interpretem Ae. κεράτιον cum voce κεράσιον co disse, et *cerasi speciem quam Graeci habent*, intelligendam esse. Sed obstat, quod ሐመር፡ alibi quoque *fabae* speciem significare videtur, ut ተጠይሮ፡ ወአንፅፎ፡ ሐመር፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወሐመር፡ (sic) ወበቀልት፡ ወግጠታተ፡ ዘጉል፡ F. N. 46 (ubi de variis superstitionibus generibus tractatur). Hoc ሐመር፡ vel ሐመረ፡ (ግመረ፡) ጽራኡ፡ an pariter atque ሐመር፡ *cerasus* ad radicem ከጋ referendum sit, ob testimoniorum angustiam in medio relinquimus. — *Voc. Ae.*: ሐመረ፡ ጽራኡ፡ ብ፡ ተረር፡ (ተረር፡? scriptio enim haud satis distincta est); aliud፡ ሐመረ፡ ጽራኡ፡ ዘ፡ ሐረግ፡ ዘይበልፅዎ፡ አከርው፡ ሂ፡ ይ፡

ሐመሳ፡ (ሐመስ፡) rad. inus. (de qua vid. Ges. thes. p. 494) pinguis fuit vel evasit.

ሐመሳ፡ II, 1 fortasse: in pinguia pascua ire et pinguescere. (ለአባገፅ፡) በሙ፡ ልማድ፡ ይብልፅ፡ ጎብረ፡ ወሰበረ፡ ይወርዳ፡ ይስተዮ፡ ማዮ፡ ሐመ፡ ከመ፡ የሐምሱ፡ ኢይትፈለጡ፡ ዘዘዘአምሙ፡ Reg. Pach. (in Cod. Abb. CLXXIV; in Cod. Mus. Brit. XVIII pro የሐምሱ፡ legitur ይተሐመዮ፡ *vinciantur*, sine sensu bono). Sed ut lectio haud satis firmata, ita perobscurus est hic locus.

ሐምሥ፡ subst. [quod jam Ludolfus cum ὠμῆν *abdomen*, Genenius etiam cum بطن i. e. بطن *venter* et talm. אפניתי *pinguedo ventris, abdomen* composuit] *uterus, matrix* Num. 25, 8 (μήτρα, var. ጎፍረት); Kuf. 25 (p. 94, lin. 1); ዘይፈትኡ፡ ዮሎ፡ ሐምሥ፡ (de hominibus et peude) Ex. 13, 2. 12, 13. 15. — Ludolfus (in lex col. 31) adnotavit: „olim honesta, hodie vero dictu obscena vox: *mulieria* enim denotat, quae honestius ጎፍረት፡ ሥጋ፡, honestissime vero ዕርቃን፡ dicuntur.“ Vid. etiam Isenbergium in lex. amh. sub አምስ፡ et sub ሐምስ፡

ሐመቀ፡ rad. inus. eadem, quae حَبَق mente laboravit, stultus fuit; nec non هَمَق fatuus, turbatus mente, هَمَق id., هَمَق fatui (cfr. infra ሐመገ፡). Hinc

አስተሐመቀ፡ IV, 1 *stultum reputavit* [id. q. اسْتَكْبَق]: *Deus (Verbum) ፍፍተ፡ እንተ፡ ትደሉ፡ ለትሥጉት፡ ኢይስተሐሚቆ፡ ልደተ፡ ተወልደ፡* ἰσὺα τῆν πρέπουσαν τρέβον οὐκ ἀπα-

ያሐሥመ፡ ፡ አኛ-ሆመ፡ ፡ ላዕሌዮ፡ ፡ φαῦλοι γλώσση Sir. 20, 16, 29, 24. 3) aliquid *declarare malum, in malam partem accipere*: **ያሐሥማ፡ ኃጉአ፡ ለንደቱ፡ በአፉሁ፡** Sir. 13, 24; **አታ-ሕሥመ-ኒ፡** *ne mihi in malam partem imputetis* Lud. sine auctor.

አስተሐመ፡ IV, 1 aliquid *malum vel foedum censere vel declarare* Kuf. p. 143.

ሕሡም፡ part. 1) de rebus physicis: *foedus, turpis, malus, deformis*: **ሕሡም፡ ራ-አዮ-ሙ፡** Gen. 41, 19, 25, 27; Kuf. 19; Prov. 11, 22 gloss.; οὐκ εὐσχημῶν Prov. 11, 25; *Satanae hñ*: **ሕሡመ፡ ራ-አዮ፡ ራ-ድፋድ: Clem. f. 6; (**አእባን፡**) **ሕሡማት፡** ἀντεπεῖς Herm. p. 78; **ኢና፡ ሕሡም፡ ወጽዮሕ፡ ወ ፍጉግ: Genz. f. 156; **እለ፡ ይ-ትሐወሱ፡ ሕሡማን: κνώδαλα Sap. 16, 1. 2) de animo, dictis, factis: *malus, pravus, futilis, nequam, iniquus* Job 2, 3; **አልቦ፡ ዘትገብር፡ ሕሡመ፡ ምንተኒ፡ በሐሰክ: Sir. 10, 6; **ምግባረክ፡ ሕሡም፡ ወጎሱር: Hez. 20, 44; **ምግባራት፡ ሕሡም፡ ወሕመ-ይ፡ ፍትወት: Jsp. p. 381; ὀδύνη 1 Reg. 28, 10; λοιμός 29, 10; **ትኑ ቡ፡ ሕሡመ፡ ላዕላ፡ መልአክ: Jes. 8, 21; **ኢታውሥክ፡ ሕሡመ፡ በአፉኩ: 58, 13; **አልቦ፡ ዘአውጽኦ፡ ላዕሌሃ፡ ቃለ፡ ሕሡመ፡** Judith 8, 8; **አውሥአዎ፡ በሕሡም፡** Jsp. p. 364; Tit. 2, 8 (φαῦλος); Gen. 31, 24; Lev. 19, 14, 20, 9; **ነገር፡ ሕሡም፡ ላዕላ፡ መልአክ: Eph. 4, 29; **ሕሡም፡ ዜና፡ ጎረቤት: II Abiel. 39; **ሕሡመ፡ ከነ፡ ሎቱ፡ እስመ፡ displicuit ei, quod Kuf. 7. 3) de rebus adversis: *malus, noxius*: **ተአመን፡ ከመ፡ ሕሡም፡ አልቦ፡ ዘይረከበክ: Sir. 19, 10; **ኢይረከባ፡ ምንተኒ፡ ሕሡም፡** *quidquam mali ei non accidit* F. N. 24, 6; **በሕሡም፡ አቅትሎመ፡** (κακῶς) Matth. 21, 41. — *Voc. Ae.*: **እኩይ፡ ሕሡም፡ ዘ፡ በሰ** :************************

ሕሡም፡ subst. Pl. **ሕሡማት፡** 1) *foeditas, turpitude, deformitas*: **ኢታስተአክዮ፡ ለሰብእ፡ እንባይነ፡ ሕሡማሁ፡** Sir. 11, 2; **ኢይክሎ፡ ይክድት፡ ሕሡማሆመ፡ በተሰርግም: Chr. Ta. 15; **ሕሡመ፡ ራ-አዮ፡ በአሲቱ: F. N. 24, 1. 2) *macula, laesio, malum*: **ኢትረከባ፡ እምላዕሌሁ፡ ሕሡም፡** (v. **ሕሡም፡**) διαφθορά Dan. 6, 23; *ornatus sanctitatis* **ዘኢይረከባ፡ ሕሡም፡ nulli corruptioni obnoxius Org.; **ኩሎ፡ ዘይረከባ፡ እምሕሡማት፡** *quodvis malum, quod ei accidit* F. N. 28. 3) *ethice*: *foeditas, malefactum, dedecus, probrum*: **ሰይእሕሡም፡** 2 Reg. 18, 13 ann.; **አሁ፡ እምዘቲ፡ ሕሡም፡** Chr. Ta. 15; **ኩሎ፡ ግብረ፡ ሕሡም፡** Jsp. p. 299; **ገቢረ፡ ሕሡማት፡** *turpiter agere* Fal.; **ዘይከውና፡ ሕሡመ፡** *quod mulieri dedecori est* F. N. 24, 3; **በእንተ፡ ሕሡም፡ ግዕዙ፡** ib.******

ሕሥመት፡ n. act. *deformatio, defectus, vitium, menda*, Lud. sine auct.

አሕሣሚ፡ n. ag. (II, 1) *offendens, molestus*: **ሀኬት፡ ወ ድክም፡ አሕሣምዮን: F. N. 43, 4.**

ሐሥረ፡ *ignominia affici* vid. sub **ኅሳረ፡**

ሐሥረ፡ rad. inus., sine dubio *flavescere, pallescere, arescere* de plantis; sonat hebr. **שָׁמַר** et **שָׁמַר** (Zeph. 2, 1), unde **שָׁמַר** **שָׁמַר** *stipula*, **שָׁמַר** **שָׁמַר** *foenum*; aram. **שָׁמַר** **שָׁמַר** *consenuit* (vid. infra **ሐሰስ**); sed in lingua arabica quaedam hujus stirpis nomina etiam tertiam literam ḡ habent, ut **سَمَرٌ** *palea, gluma*, **سَمَرٌ** *furfures*; al. Hinc:

ሐሥር፡ (amh. **አሥር**) subst., plerumque m., coll., 1) *culmus aridus, stipula, sarmenta vel ramalia arida*: *leviathano est* **አብን፡ ከመ፡ ሐሥር፡** (χόρτος) Job 41, 19; **አለ፡ ለ፡ ሐሥር፡ ይቡስ፡** ἄγρωστος ἕγηρά Jes. 9, 18; **ጥራጥራ** Jes. 40, 24, 41, 2, 47, 14; Jer. 13, 24; **ከምረ፡ ሐሥር፡** *στυπτεῖον συνηγμένον* Sir. 21, 9; Jud. 15, 14; **አሞር** Matth. 7, 3, 4. 2) *palea, gluma* (ἄχυρον, ἄχυρα): **ሐሥር፡ ለገቢረ፡ ግንፋል፡** Ex. 5, 7; **ከመ፡ ዮአዳዱ፡ ብርዕ፡ ለ ሐሥር፡** 5, 12; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Job 41, 18; **ከመ፡ ሐሥር፡ ዘቅድመ፡ ገጽ፡ ነጎሱ** Job 21, 18; Sir. 22, 18; Jes. 17, 13; Jer. 23, 28 (opp. **ሥርናይ**); **pabulum pecuarium: Gen. 24, 32; 3 Reg. 4, 21; Jes. 11, 7.**

ሐሥአ፡ *sedari* vid. sub **ኅሥሶ**:

ሐሥዮ፡ *fricare* vid. sub **ሐሰዮ**:

ሐሥዮ፡ *gaudere, laetari*; vicina sunt (ἡገገ ἡ γαβίς est?) **أَشَّ** *agilis fuit, exultavit*; **يَشَّ** *lactus fuit, exultavit*; **عَيْشَشَّ** *alacer, agilis, lactus suum*. — Stirpis I, 1 exemplum affert Ludolfus in *Addendis* ad suum lexicon: **ሐሥዮት፡ ምድር፡** *exultavit terra* Enc. Mar., sed ipse caute annotavit: „modo ne mendosum sit.“

ሐሥዮ፡ I, 2 *insolenti alacritate gestire, effusum esse in laetitiam*: **ኢትሡሥኦ፡ ለኩሎ፡ መብልዕ፡ ወኢተሐሢ፡ ለኩሎ፡ እክል፡ ዘርኢክ**: Sir. 37, 29.

ተሐሥዮ፡ et **ተሐሥዮ**: III, 1 *lactari, laetitia exultare, alacritate gestire*: **ይትሐሥዮ፡** περιχαρείς ἔγένοντο Job 3, 22, 29, 22; **እንዘ፡ ትትሐሥዮ፡** ἐν εὐφροσύνῃ Sir. 32, 11; Jes. 9, 3; 1 Par. 29, 9; **ἀγαλλιᾶσθε** Ps. 2, 11, 9, 2, 125, 2, 15, 9, 66, 4, 96, 1; Matth. 5, 12; 2 Reg. 1, 20; c. c. **በ** ut **ይትሐሥዮ፡ ብክ**: Kuf. 25; Jes. 14, 8, 25, 9; Ps. 149, 2; Prov. 2, 14, 23, 25; c. **በእንተ፡** Hez. 25, 6; Herm. p. 63; c. **ለ** pers. συγχαῖρειν τινί Phil. 2, 17, 18.

ሐሥት፡ subst., m. et fem., *laetitia, alacritas, exultatio*: **አሞን** Job 3, 7, 20, 5; **አሞ** Sir. 30, 16; Jes. 55, 12; Ps. 20, 6; **εὐφροσύνη** Jes. 52, 9; Jer. 7, 34, 16, 9; 1 Par. 29, 17; **ἀγαλλίαμα** Sir. 15, 6, 30, 22; Jes. 16, 10, 51, 3, 65, 18; Ps. 50, 9; Hen. 5, 9. Creberrime usurpatur haec vox, et haud raro cum **ፍሥሐ** conjuncta.

ሐራ፡ *exercitus* vid. sub II **ሐረረ**:

ሕርመት፡ *apez* vid. sub **ኅርመት**:

ሐረመ፡ I, 1 [id. q. **حَرَمَ** *prohibuit, pec. a communi usu; rem fecit illicitam*; **حَرَمَ** *illicita fuit res*; **ጠገገገ** **ጠገገገ** **ጠገገገ** *anathematizavit*; amh. **ሐረመ፡** et **አረመ፡** cfr. etiam aeth. **ሐርተመ**]. 1) *prohibere a communi usu, sacrare vel dicare Deo*: **ተሐርምዮ-ሙ፡** (v. **ታሐርምዮ-ሙ፡**) **ለአግዚ**“ Mich. 4, 13; **ኩሎ፡ ዘዮሐርመ፡** ἀφορία Hez. 44, 29; Lev. 27, 28; Did. (ed. Platt) p. 59. 2) *sacra curare vel colere*: **አለ፡ ዮሐርመ፡** (Pltt: **ዮሐርምዮ**) **ለደብተራ፡** οἱ τῆ σαρῆ λατρῆσόντες Hebr. 13, 10. 3) *illicitum censere vel dicere*: **አለ፡ ዮሐርመ፡ አውስቦ፡** κολύβοντες γαμῆν I Tim. 4, 3;

በእንተ፡ ዘሐረመ፡ አውስቦ፡ Lud. e Syn.; በእንተ፡ ዘየሐርም፡ ገጽሐ፡ II Abtel. 47 (usitatio est stirps II, 1).

ሐረመ፡ I, 2 *anathematizare, anathemate prohibere*: እን፡ ሐረምኩ፡ ወአውገዝኩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይብውአ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚ፡፡ ዘኢየሐምን፡ Clem. f. 265; ገጽሐም፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ ገብሩ፡ ዐመግ፡ Clem. f. 197.

ሐረመ፡ II, 1 1) *Deo sacrare, dicare, sacrum constituere*: ገብሩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ ወአሕረሙ፡ የመ፡ ውስተ፡ ነሱ ሉ፡ አድባር፡ 4 Reg. 17, 10; አሕረምን፡ (ለመቀዕል) ለር አሰሙ፡ Esth. 9, 30. 2) *Deo devovere, prohibere rem veluti Deo devotam, anathematizare* Num. 18, 14; Jos. 6, 17, 18. 7. 1. 1 seq.; Jud. 1, 17; 2 Esr. 10, 8; 1 Reg. 15, 3. 3) *illicitum dicere, vetare, prohibere* Ex. 8, 22; አሕረሙ፡ ለን፡ አውስቦ፡ 1 Cor. 9, 6; ኅሳሕት፡ ዘአሕረሙ፡ እግዚ፡፡ F. M. 2, 6; ከማሁ፡ ለዕድውኒ፡ አሕረሞሙ፡ እግዚ፡፡ ቅርብ፡ አንስቲያሆሙ፡ በመቀዕል፡ ትክቶሆን፡ F. M. 10, 1; c. ላዕለ፡ prs. F. N. 24, 2; አሕረሙ፡ በተቀሰቀሱ፡ ላዕሌ ነ፡ nobis *cunnubio cum illis interdicat* F. M. 5, 3; እምስቲ፡ ግዳ፡ አሕረምኩ፡ ጥርጌክ፡ Sux. Nah. 24 Enc.; አሕረመ፡ ሐይ ወቶ፡ እምገጽር፡ አንስት፡ Sux. Tah. 30 Enc.

ተሐረመ፡ III, 1 vid. sub ተሐረመ፡ Nr. 3.

ተሐረመ፡ III, 2 pass. et refl.: 1) pass. *interdici* alicui, *prohiberi* a re: ነሱሉን፡ (እለንቱ፡ አንስት)፡ ተሐረማ፡ ላዕሌን፡ *his omnibus feminis nobis interdictum est* F. M. 5, 3; ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ዘ(እምኩ፡ rom.) ይትሐረመ፡ Act. 21, 35. 2) *sibi* (et aliis) *interdicere re tamquam illicita, abstinere* re, pec. religionis causa: Rom. 14, 5, 6; ኢትበል፡ በእንተ፡ እግዚ፡፡ ተሐረምኩ፡ (δὶὰ κύριον ἀπέστη) Sir. 15, 11; ኢይትሐረሙ፡ በእንተ፡ እግዚ፡፡ ወበሕቱሰ፡ ይጻም፡ ዘበበይን፡ ሠንዶ፡ ሥጋቲሆሙ፡ Phlx. 91; መባልዕት፡ ዘይትሐረሙ፡ አይሁድ፡ እምኒሁ፡ Macc. f. 15; ዘይትሐረም፡ አውስቦ፡ (ubi Graecus est tunc γάμου μέμνηται habet) Can. Gangr. 1. 3) III, 1 et 2: *sacra colere, religionem* (pec. veram) *sequi* (abstinentem a rebus mundanis vel ethnicis): ተገብሩ፡ ወተሐረሙ፡ (v. ተሐርመ) በእንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ ለአይሁድ፡ Esth. 8, 17; ዘይትሐረም፡ (Platt addit: ለእግዚ፡፡) ምስገዳ፡ Jac. 1, 26; ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ትተሐረመ፡ ከማሁ፡ ተዐቅቡ፡ 1 Cor. 11, 2; *Christiani* ሰቦ፡ ይትሐረሙ፡ እምትሐርምታቲሆሙ፡ *si unum altivm e ritibus sacris* (ethnicorum Judaeorumve) *peragunt*, Clem. f. 128.

ሕሩም፡ part. 1) *Deo sacratus, sacer*: ሕሩመ፡ ይኩንክሙ፡ ወቅዱስ፡ ለእግዚ፡፡ Ex. 30, 37; ገዋዩ፡ (ለዘመንከሰ) ከነት፡ ሕርምት፡ ለእግዚ፡፡ F. N. 10. 2) in specie *Deo devotus et anathematizatus* Jos. 6, 18. 7, 11 seq.; ሕሩም፡ ዘሐረሙ፡ Lev. 27, 28. 29; ሀገር፡ ሕርምት፡ Jes. 19, 18 (vrs. una); ይኩን፡ ቅወመ፡ ወሕሩሙ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 85. 3) *illicitus, veltius, interdictus*: Act. 25, 16; ሥርወ፡ ሕሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሰስሎ፡ እምን፡ ሕሩም፡ *recedere ab illicito* Jsp. p. 351; ገባሬ፡ ሕሩማት፡ ib. p. 352; ዘተክል አ፡ እምተቀሰቦ፡ ኅልዮ፡ ከመ፡ ሕርምት፡ ይእቲ፡ F. M. 9; c. ለ vel ላዕለ፡ prs., ut: ሕሩም፡ ለን፡ F. M. 32, 7; ዝንቱ፡ ሕሩም፡ ላዕለ፡ ምእመናን፡ ib.; Phlx. 214. 4) *abstinens*: ሕሩሙ፡ ሥጋ፡ ወወይን፡ Sx. Masc. 2 Enc.; ከርሠ፡ ድንግል፡ ማርያም፡ ሕርምት፡ ፍክቤ፡ ወዘርእ፡ Teh. Tab. 81; ኄራን፡ ወሕሩማን፡ ወመስተጋድላን፡ Kedr. f. 87.

ሕርም፡ subst. *res illicita, lege prohibita*, Lud. sine auct. ሕርመት፡ subst. m. et fem., Plur. ሕርመታት፡ 1) *interdictum*: ሕርመተ፡ ተቀሰቦ፡ F. M. 5, 1; ሕርመተ፡ ሐራውያ፡ *carnis suillae* F. N. 45. 2) *abstinentia*: በእንተ፡ ሕርመት፡ በሌሎ፡ ሥጋ፡ Can. Gangr. 2 (vid. ትሕርምት). 3) *opus sacrum, ritus sacer, caeremonia*: ምስገዳ Col. 2, 18; Jac. 1, 26. 27; Act. 26, 5 rom.; *Christianus* ኢይግበር፡ በግለ፡ ምስሌሆሙ፡ (cum Judaeis et ethnicis) አው፡ ሕርመተ፡ ምስሌሆሙ፡ Clem. f. 270; ሕርመታተ፡ አይሁድ፡ Macc. f. 15; ወባዕደኒ፡ ብዙነ፡ ሕርመተ፡ ዘይትዐቀቡ፡ Marc. 7, 4. 4) *religio*: νόμος Herm. p. 66; ኢየህብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ Joh. 4, 9; *διαθήκη* ታቦት፡ ዘሕርመት፡ Ex. 31, 7; በእንተ፡ ሕት፡ ለልዑል፡ ወበእንተ፡ ሕርመትክ፡ Sir. 42, 2; *μυστήριον* Rom. 16, 25; ሕርመተ፡ ትምህርት፡ *μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου* Eph. 6, 19; Col. 4, 3 rom.; ምንት፡ ሕርመትክሙ፡ *quam religionem profitemini?* Sx. Hed. 7. — *Voc. Ae.*: ሕርመት፡ ዘ፡ ተዐቅቦ፡ ሥርዐትሂ፡ ይ፡ *aliud*: ሕርመት፡ ብ፡ መጠበቅ፡ ሥርዐትሂ፡ ይ።

ምሕራም፡ subst., Pl. ምሕራማት፡ 1) *sacrum* (septum) *communi usui exemptum* (cfr. ⁵حَرَمٌ), pec. lucus, ubi idolum positum est; በእታተ፡ ምሕራሞሙ፡ ተ፡ መገላላ *αὐτῶν* Hab. 2, 15; ሕመ፡ እገባም፡ ምሕራማትክ፡ Mich. 5, 13; 4 Reg. 18, 4; ሐውልተ፡ ምሕራማቲሆሙ፡ 3 Reg. 14, 23; ምሕራሙ፡ የም፡ 15, 13. 16, 33. 18, 19; 4 Reg. 13, 6; etiam Ps. 80, 6 Aethiops *pro ἄρσεων legis videtur ἄλσεων; τεμένη* Hez. 6, 6; *κῆποι* Jes. 1, 29; *τὰ δένδρα* Jes. 17, 8 vrs. alt. et *ἄρῳ* Jer. 17, 2 vrs. nov.; etiam Jes. 27, 9 ምሕራማተ፡ ጣዖት፡ ተገዝመ፡ (εἰδωλα) *arbores sacrae intelligendae* videntur. Aethiops his in locis ምሕራማት፡ *idola* interpretantur, quare *Voc. Ae.*: ምሕራማት፡ ዘ፡ ጣዖት፡ 2) *delubrum, templum* (Deorum idolorumve): ምሕራማት፡ *τὰ ἱερά* Hez. 27, 6; Hen. 99, 7; ቤቲል፡ ምሕራሙ፡ ነገሥት፡ ይእቲ፡ Am. 7, 13 [vid. etiam ምክራብ]. — *Voc. Ae. aliud*: ምሕራም፡ ብ፡ የጣዖት፡ መስገድ።

ተሐራሚ፡ n. ag. (III, 2): *qui sibi interdicit re pec. religionis causa, abstinens*: መነሳሳት፡ ተሐራምዮን፡ Gad. T. H.; Sx. Jac. 25 Enc.; Sen. 3.

ትሕርምት፡ subst. 1) *abstinentia* devotionis causa: የብሰ፡ ሥጋሁ፡ እምብዝነ፡ ትሕርምት፡ Phlx. 16. 81; ተጸራዕክ፡ እምትሕርምትክ፡ *solutus es a voto* tuo Enc.; M. M. f. 286. 2) *ritus sacer* (i. q. ሕርመት), Pl. ትሕርምታት፡ Clem. f. 128 (vid. supra sub ተሐረመ፡ Nr. 3).

ሐርማዝ፡ et ሐርመዝ፡ nomen bestiae, sine dubio i. q. ⁵رَهِيسٌ, quod interpretantur: *sacrus leo, rhinoceros, bubalus*: ረከበ፡ አርዌ፡ ዐቢያ፡ ዘስሙ፡ ራልሬል፡ ዘውእቱ፡ በሐሰሲ፡ ሐርማዝ፡ ብሂል፡ Lib. Myst. (Lud.); ማኅደረ፡ ሐርማዝ፡ ወድስክን፡ ib. (Lud.); አዘዘ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ (ለምውታን) ⁵የሃጹን፡ እምአዕድምተ፡ ሐርመዝ፡ ወይግንዝምሙ፡ Sx. Genb. 10.

ሐሪሥ፡ nomen animalis, id. q. ⁵رَهِيسٌ *rhinoceros*, qui nomen a cutis asperitate traxit (حَرَشٌ *aspera cute fuit* cfr. ድጋዝ): አርዌ፡ ሐሪስ፡ *μονόκερος* Job 39, 9. — *Voc. Ae.*: ሐሪስ፡ ዘ፡ አውራሐርስ፡ (v. አውራሪስ, v. አውራሪስ). Videre licet

ሰብአ፣ ሐርሶ፣ (CG: ሐረስ) sunt ἑργαστηρίων Lev. 19, 31; item **ሰብአ፣ ሐርስ፣** (CG: ሐረስ) Lev. 20, 6; **ዘሐርስ፣** (C: **ዘሐረስ፣** G: **ዘሐረስ**) est ἑπάσθων Deut. 18, 11. In Gad. T. H. legi formam: **ሰብአ፣ ሐርስ፣** (juxta **ሰብአ፣ ሰገል**); in Clem. f. 219. **ሰብአ፣ ሐረስ፣ ወሥራይ፣ ወሰገል፣ ወጣዖት፣** Etiam in Synodo et aliis in libris occurrunt hae voces, sed de notione genuina nihil inde effecere licet.

ሐራሴ፣ n. ag. et **ሐረሳዊ** adj. rel.: incantator, magi-
cam artem exercens, ventriloquus: **ሐራሴያነ፣ ግብጽ፣**
ἑπαισθολ Ex. 7, 11. 8, 3. 14; ἑργαστηρίων Lev. 20, 27; **ሐ**
ረሳውያን Clem. f. 82. et Ex. 7, 22.

ሐርብደ፣ vid. sub **ሀርብደ፣**

ሐርተመ፣ quadr. I. (sine dubio, denominatum a **ሐርመት፣**
substantivo e **ሐረመ፣** oriundo, vid. gramm. p. 112. 113, et cfr. **ሥጋም** prohibitus; infelix; is cui a Deo melior vitae sors de-
negata est; praeterea **ሥጋም** et **ሥጋም** maledixit) proprie: diris
obnoxium vel sacris interdictum esse, inde *aerumnosum, ca-*
lamitatibus circumventum, miserabilem esse; nec non *per-*
ditum, vilem, contemptissimum esse: **ἄταυρωσῆν ሐ**
ርተመ፣ ተጎደን፣ Jer. 4, 20; **ጎሰርነ፣ ወሐርተምነ፣** Mich. 2, 4;
Ps. 37, 6; **ἄτῦμαξῶσα ላሐረትም፣ አንላ፣ አመሐያው፣** Jes. 5,
15; **ተላላ፣ ተሐረትም፣ ምክሰቢት፣ ታስተጎፍር፣ አባሃ፣ ወታ**
ስተጎፍር፣ ምታላ፣ ዝልፍት፣ Sir. 22, 5; **ወልደ፣ ዘሐርተመ፣**
(de filio illo prodigo Evangelii) Org.

ሐርተመ፣ II. *miseriam, aerumnam et ignominiam*
afferre alicui: **ሐርቱም፣ ዘሐርተመቶ፣ ዳጎጥቴሀ፣** Genz. f.
88; **ለክብ፣ ኃጥአ፣ ያሐረትመ፣** (v. **ሐርሱ፣**) **ወሉኛ፣** Sir. 41, 7.

ሐርቱም፣ part. 1) *scelestus et deperditus; infelix,*
miserimus, aerumnosus: βδελυκτός **ወሉኛ፣ ሐርቱማን፣**
Sir. 41, 5; **ትወልደ፣ ሐርቱማን፣** τέκνα ἄπωλελας Jes. 57, 4;
ἀπολλύμενοι 1 Cor. 1, 18 rom.; 2 Cor. 4, 3; **ወልደ፣ ሐርቱ**
ም፣ (de filio illo prodigo Evangelii) Did. 10; **የሐይወ፣ ሐርቱ**
መ፣ ζῶσιν ἀδόκιμος Sap. 14, 28; qui foedus inquit cum Satana,
vocator **ብአሴ፣ ሐርቱም፣** Clem. f. 221; de homine mente capto:
ልቡ፣ ሐርቱም፣ ወዕንቡዝ፣ Gad. T. H.; **τάλας, ἄταυρωσῆν፣**
ሐርቱም፣ አነ፣ Jes. 6, 5; Sap. 3, 11. 15, 14; 4 Esr. 8, 60.
2) nonnumquam id. q. **ሕሩም፣** *interdictus, illicitus:* si
quis duas uxores duxerit **ወኢሰደደ፣ ዳጎሚት፣ ዘይኢት፣ ሐርት**
ምት፣ F. M. 5, 4; **ሰብሳብ፣ ርኮሰት፣ ወሐርትምት፣** ib. 9, 4
(sed in titulo capituli **ሐርምት፣** scriptum est); **ረባሕ፣ ርኮሰት፣**
ወሐርትምት፣ ib. 18, 1. (In Sx. Tachs. 13 legitur **ሐርትም**
ት፣ votum pro ትሐርምት).

ሐርትምና፣ subst., m. et fem., Pl. **ሐርትምናት፣** *conditio*
scelesti et deperditi; scelus, impietas; perditio; mi-
seriae et aerumnae: ἀσέβεια Hab. 1, 3; Eph. 4, 19 (*ἀσε-*
γεια); ἄποπεια Deut. 7, 23; **ይመጽኡ፣ ሐርትምና፣ ላዕሌክ፣**
Jes. 47, 11. 54, 16; 4 Esr. 6, 21. 8, 43; Phil. 1, 28. 3, 19;
Hebr. 10, 39; 2 Petr. 2, 1; **ወልደ፣ ሐርትምና፣** 2 Thess. 2, 3;
ἄταυρωσῆν Ps. 31, 4; Jer. 4, 20. 20, 8; Hab. 2, 17; Am.
3, 10; Jac. 5, 1; 4 Esr. 10, 43; **ተሉኛ፣ ሐርትምናት፣** F. M.
2, 5. — *Voc. Ae.:* **ሕ፣** ስ፣ መጥሳቂል፣; *aliud:* **ሕ፣** ስ፣ ግዕ
ዝና፣ ወመቅብዝዝሃ፣ ይ።

ሐረወ፣ rad. inus., cujus significatio prima est *cavare, fodere;*
vic. **ጎረወ፣** q. v. — Hinc nomen traxisse videtur **ሐራውያ፣**
porcus, ut qui terram suffodiat et eruat (vid. **ፍጅ**). Et mihi
quidem hoc etymon magis placet, quam si quis **ሐራው**
ያ፣ vel ad **ፍጅ**, amh. **ሐራ፣** hebr. **בֶּן־חָזִי** (quia porcus
stercus effodit et in coeno se volutat) vel ad **ጎረ**, **ጎረ** **ጎረ** **ጎረ**
ጎረ (ob grunitum porci) referre voluerit.

ሐራውያ፣ et (in antiquioribus libris mss.) **ሐራውያ፣** et **ሐ**
ረዊያ፣ (ut Lev. 11, 7 FH.; Jes. 65, 4. 66, 3 cod. Laur.)
m. et fem., Plur. **አረውያ፣** (**ሐራውያን፣** in Cod. Tub. Clem. f.
249 videtur esse lectio prava) *sus, porcus,* sing. Lev. 11, 7;
Prov. 11, 22; **ሐራውያ፣ ተጎረባግብአት፣ ዲባ፣ ፀብር፣** 2 Petr.
2, 22; **ሐራውያ፣ ሐቅል፣ ለዋው፣** 2 Reg. 17, 8; **ሐራውያ፣**
ገዳም፣ Ps. 79, 14; **ከመ፣ ይፍልጥ፣ ሐራውያ፣ ጸጉሮ፣ ከመ፣ ፀ**
ምር፣ Kuf. 37; **ኦሎ**. Hen. 89, 10. 12. 42; **ደመ፣ ሐራውያ፣**
ሳሙ ὄσῆσῶν Jes. 66, 3; **ሥጋ፣ ሐራውያ፣** κρέας ὄσῆσῶν 65, 4;
Jsp. p. 287; pl. Matth. 7, 6. 8, 30. 31; Marc. 5, 11; Luc. 15,
15; Clem. f. 104. — In locis allegatis **ሐራውያ፣** porcum do-
mesticum significat; *aprum* autem appellare solent **ሐ፣ ሐቅል፣**
vel **ሐ፣ ገዳም፣** (cui **ሐ፣** **ቤት፣** opponiasserit Ludolfus). Sed
etiam aprum ferum hac voce significari, demonstrant alii loci,
ut **ከነ፣ አቡሮ፣ ከመ፣ ሐራዌ፣** (sic) Gad. T. Haim. — De vocali
vocali finali *ā* vid. gramm. § 131, 1. — Praeterea vid. **ሕንዚ**
ር፣ et **መፍልስ፣** — *Voc. Ae.:* **መፍልስ፣ ወሐራውያ፣ ዘ፣ ሕ**
ርያ፣ (v. **አርያ**). De **አርያ፣** phasocochoero africano vid. Harris
Reife, Anh. 50.

ሐረደ፣ I, 1 [amh. **አረደ፣** arab. **دَحَرَ** perforavit; vic. **ጎጎ**
jugulavit] Subj. **ይሐርድ፣** *jugulare, mactare* Gen. 37, 31;
Ex. 12, 6. 29, 11; **ሕርድ፣ ወብላዕ፣** Act. 10, 13; **ወሐረደ፣ ሎ**
ቱ፣ አልሀምት፣ ወአባግዑ፣ ብዙነ፣ 2 Par. 18, 2; Kuf. 21. 50;
ከመ፣ ይሐርድ፣ መሥዋዕት፣ (v. **ይሐረድ፣**) Hez. 40, 39
vrs. nov.; **ከመ፣ ይሐርድ፣ ለወልዳ፣** Gen. 22, 10; **የሐርድ፣ ከ**
ሣይ፣ ἀποκτείνει τὴν κεφαλὴν Lev. 5, 8; **ኢትብልዑ፣ አንሰሳ፣**
ዘአንበለ፣ ይሐርድዎ፣ ሕያዎ፣ Kedr. f. 88.

ተሐርድ፣ III, 1 *jugulari, mactari:* *ne edant* **ዘኢተሐ**
ርድ፣ Kedr. f. 88; **በከመ፣ ባግዕ፣ መጽኡ፣ ለተሐርድ፣** Act. 8,
32 rom.; **ተሐርድ፣ በአንቲኤነ፣ ክርስቶስ፣ ባግዑ፣ መሥዋዕት፣**
Cyr. c. Pall. f. 91; et hom. Acaei in Cyr. f. 106.

ሕሩድ፣ part. *jugulatus* M. M. f. f. 178.
ሕርድት፣ n. act.: *jugulatio* Org. 7; M. M. f. 23.

ሐረገ፣ rad. inus., hebr. et **ጎጎ** et **ጎጎ**, aram. **ጎጎ** *plexit,*
unde **ድጎጎጎ** *palmites vitis,* aram. **ጎጎጎ** id., arab. **عَسْر** *palmes*
vitis ejusdem anni, **عَسْر** id., **عَسْر** *vitis,* **عَسْر** *vitis,* *vitis*
palmites. Vic. est **ሀረከ፣** q. v. Hinc

ሐረግ፣ subst., m. et fem., Plur. **አሕራግ፣** et **አሕሩግ፣**
(Org. lect. 2, et Herm. p. 50^a, sed paulo infra semel iterumque
አሕራግ፣) *palmes vitis, vitis:* **ሐረገ፣ ወደን፣ ቅድሚያ፣**
ἄμπυλος Gen. 40, 9; **ወውስተ፣ ውሕቱ፣ ሐረግ፣ ሠረዕ፣ አዕጼ**
ቂሁ፣ ወአውጽአት፣ አሳካለ፣ 10; **ሐረገ፣ ወደን፣** **ጠገሙ** Num.

ሐሰል፣ I, 1 [sine dubio id. q. hebr. *בִּשְׁרָ*, aram. *בִּשְׁרָ* capistrare, *בִּשְׁרָ* capistrum; arab. *حَمَّ* colligavit sarcinas; cingulo cinxit iumentum; *حَمَّ* cingulum iumentis; teniae cunarum; *حَمَّ* fascis (lignorum, frugum); syr. *حَمَّ* accinctus] *capistrum* coërcere vel ducere: **የሐሰሎ**፣ (var. **የሐሰሎ**፣ II, 1; var. **የነደአሎ**፣) **ሐሰን**፣ *παῖδον ἄξει αὐτούς* Jes. 11, 6. — *Voc. Ac.*: **የሐሰል**፣ **ዎ**፣ **ይስሐብ**፣ **ዎ**፣ **ይለብብ**፡

ሐሰል፣ II, 1 vid. sub I, 1.
ሐሰል፣ et **ሐሰል**፣ subst. *capistrum, vinculum*: **እል**፣ **በሐሰል**፣ **ወበልገም**፣ **ይመይጥም**፣ **ወላትሐሆም**፣ (v. **በሐሰል**፣) *ἐν χαλινῶ καὶ κημῶν* Ps. 31, 12; **በሐሰል**፣ (v. **በሐሰል**፣) **ጎጦአቱ**፣ **ዎ**፣ **ይትሐሰር**፣ *σεπταίς* Prov. 5, 22. — *Voc. Ac.*: **ሐሰል**፣ **ዎ**፣ **ልባብ**፡

ሐሰል፣ subst. (sarcina, fascis) *saccus frumentarius, μάστιγος* Gen. 42, 27. 28. 44, 2. 12; *σάκκος* Lev. 11, 32; Kuf. 43; Pl. **ሐሰል**፣ Gen. 42, 25. 35. 43, 11. 22. 44, 1; Kuf. 42, et **ሐሰል**፣ vid. Gen. 42, 25 ann.; **ሰርቅት**፣ **እል**፣ **ይፈትሐ**፣ **ሐሰል**፣ F. N. 49. — *Voc. Ac.*: **ሐሰል**፣ **ዎ**፣ **ዳ** **ወላ**፣ (Significationem *corbis* huic voci attribuit Gregorius Lud. lex. col. 37.).

ሐሰበ፣ I, 1 [id. q. *בִּשְׁרָ* putavit, imputavit, cogitavit, *سَبَّ* numeravit, putavit, reputavit, *حَسَبَ* computavit, opinatus est, aestimavit; amh. **ሐሰበ**፣; vic. est aeth. *ሐበ*፣ q. vid.] 1) *supputare, computare, ad calculos vocare*: **ወኢሐሰበ**፣ **ዳዊት**፣ **ወኢሐሰቁ**፣ **ኅልቆም**፣ 1 Par. 27, 23; **ኅዝይ**፣ **ይኅልቆም**፣ **ወይሐሰብ**፣ (modo lectio sana sit) 27, 24; **ሐሰበ**፣ **ሐሰበ**፣ (v. **ሐሰበ**፣) *computo a te factio* 4 Esr. 9, 1; Lev. 25, 50. 52; **የሐሰብ**፣ **ሎቱ**፣ **ካህን**፣ **ወርቆ**፣ Lev. 27, 18. 23; **የሐሰብ**፣ **ገላገላ**፣ *ψηφίσει τὴν διαπύρην* Luc. 14, 28; **ሐሰበ**፣ **ገላገላ**፣ Herm. p. 54; **በከመ**፣ **ሐሰበ**፣ **ወአስተቀሰመ**፣ **ለአማስቶቶም**፣ *καθὼς ἔδεικτο ψήφισμα καὶ ἄλλῃρον ἀφανίσαν αὐτούς* Esth. 9, 24; **ኢየሐሰብም**፣ **በሐሰበ**፣ **ግለም**፣ Hen. 82, 5; crebro in Abush. de computatione et ratiocinatione arithmetica. 2) *imputare, annumerare* alicui alqd.: **እል**፣ **ኢሐሰበ**፣ **ሎም**፣ **ጎጦአቶም**፣ Ps. 31, 1. 3) *putare, aestimare, respicere, rationem habere* alcjs: **ዘወናይ**፣ **አሐሰብ**፣ Rom. 7, 13; **ምንት**፣ **ይእቲ**፣ **ትዕቢት**፣ **ይቤ**፣ **ለእመ**፣ **የሐሰብ**፣ **ሰብሐ**፣ **ነፍሱ**፣ **ንጹሐ**፣ Phlx. 35; **እል**፣ **ኢየሐሰብም**፣ **ወኢከመ**፣ **ከለባተ**፣ **መራዕይ**፣ *ἡγησάμην* Job 30, 1; **ኢሐሰብም**፣ *οὐκ ἔλογίσθη* Jes. 53, 3; **ኢየሐሰብም**፣ 1 Esr. 3, 20; Ps. 143, 4; **እል**፣ **ኢነሐሰብም**፣ **ወኢከመ**፣ **ምንት**፣ Gal. 2, 5; **ኢየሐሰብ**፣ **ለነፍሱ**፣ *οὐ λόγον ποιοῦμαι τῆς ψυχῆς μου* Act. 20, 24; **ኢተሐሰብ**፣ **መነሂ**፣ *οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός* Matth. 22, 16.

ተሐሰበ፣ III, 1 pass. 1) *computari, supputari*: **እል**፣ **ተሐሰብ**፣ **ወተኅልቁ**፣ **ምስለ**፣ **እል**፣ **ኅልቁ**፣ **ዳዊት**፣ 2 Par. 2, 17; **እል**፣ **ኢይትሐሰብ**፣ **በሐሰበ**፣ **ግመት**፣ Hen. 75, 1. 2) *imputari, annumerari*: **ይትሐሰብ**፣ **ሎቱ**፣ **ጥበብ**፣ Prov. 17, 28 (var.); **ዘከመ**፣ **እም**፣ **ኢተሐሰብ**፣ **ምስለ**፣ **ኃጥአን**፣ *homo talis inter peccatores non annumeratus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ዘኢተወክፈ**፣ **ንስሐ**፣ **ኃጥአ**፣ **ጎጦአቱ**፣ **ዘኢሆ**፣ (ለዘስሐት) **ይትሐሰብ**፣ **ሳሌሁ**፣ Clem. f. 233. 236; c. ጎብ. pers. M. M. f. 114.

ተሐሰበ፣ III, 3 (sec. gramm. § 48, 4 creberrime **ተሐሰበ**፣

scriptum reperitur) 1) *rationes inter sese conferre, computare inter se* a) *rationem rei reposecere* ab aliquo, c. Acc. prs.: **ሎም**፣ **ይትሐሰብም**፣ (Plt: **ከመ**፣ **ዘይትሐሰብም**፣ **በእን**፣ **ቴአክም**፣) *eos ad rationem revocabit* Hebr. 13, 17; 4 Reg. 12, 15. 22, 7; **እንዘ**፣ **ይትሐሰብ**፣ (συναρᾶν) Math. 18, 24; **ተሐሰብም**፣ (Plt: **ተሐሰብ**፣) **ምስሌም**፣ 25, 19; Herm. p. 25; **ወዘላ**፣ **እንዘ**፣ **ይነሥኦ**፣ **ምጽዋተ**፣ **ሎቱ**፣ **ይትሐሰብ**፣ **እግዚ**፣ *qui, quanquam (opes) habet, elemosynas accipit, ab eo Deus rationem reposecet* Did. 19. b) *rationem reddere* rei alicui: **ይትሐሰበከ**፣ (λόγον σου ποιοῦμενος) Job 22, 4. c) *rationem inire et subducere*: **ሰብ**፣ **ትትሐሰብ**፣ **ምስለ**፣ **ሱታፊክ**፣ **በእን**፣ **ተ**፣ **ተግባርክ**፣ Sir. 42, 3; c. Acc. rei: **ንትሐሰብ**፣ **ምግብክ**፣ Luc. 16, 2. 2) *reputare secum animo* Org. (Lud.).

ሐሰብ፣ et **ሐሰብ**፣ part., *supputatus, computatus*: **መስተቃትላን**፣ **እል**፣ **ሐሰብን**፣ (v. **ሐሰብን**፣) **ወስተ**፣ **ሰርጭ**፣ 1 Par. 28, 1.

ሐሰባት፣ subst., m., Pl. **ሐሰባት**፣ 1) *supputatio, computus, aestimatio*: *erravisti in computatione*, **አግብእ**፣ **ሐሰባት**፣ *repetas computationem*, Abush. 11; **ሰብአ**፣ **ሐሰባት**፣ *arithmeticae et chronologiae periti*, Abush. 1. 46; **አልም**፣ **ኅልቆም**፣ **ወሐሰብ**፣ *innumeri et infiniti* Hen. 40, 1. 63, 3; **ዘአል**፣ **ኅልቆም**፣ **ወመስፈርተ**፣ **ወአልም**፣ **ሐሰብ**፣ **እምብዝና**፣ 2 Par. 5, 6; *mandavit* **ከመ**፣ **ይሂጥም**፣ (ለሥርፍይ)፣ **ሎም**፣ **በሐሰብ**፣ **ሂጥ**፣ **ዘከመ**፣ **አመ**፣ **መዋለ**፣ **ጽጋብ**፣ Jsp. 329; *ψήφος* Koh. 7, 25; **ሐሰባት**፣ **ሎ**፣ Act. 19, 19; etiam: **በሐሰባት**፣ **ዘእምብክ**፣ **እግዚ**፣ *ψήφω τῆ παρὰ Θεοῦ (Dei arbitrio)* Cyr. ad Th. f. 7. — Creberrime usurpatur de *computo temporum*, ut **ሐሰባት**፣ **ግመት**፣ **ሐሰባት**፣ **ግለም**፣ Hen. 75, 1. 82, 5; **በእን**፣ **ሐሰባት**፣ **ግለም**፣ *de chronologia mundi* Abush.; **ሐሰባት**፣ **ዘመን**፣ *calendarium* Abbadie Cat. p. 45; de *computo festorum*, potissimum *cycli paschalis*, ut Did. 30; Demetrius Alex. Patr. XII **ሠርዐ**፣ **ሐሰባት**፣ **አስቆቱ**፣ **ወሐሰባት**፣ **ጸም**፣ **ቅዱስ**፣ *Sx. Seq. 12*; de *computo mensium* et *dierum*, ut: **አመ**፣ **ጽወ**፣ **ለታስዕ**፣ **ወርግ**፣ **በኅልቆም**፣ **ሐሰባት**፣ **ዕብራውያን**፣ **ወበሐሰባት**፣ **ግብጻውያን**፣ **አመ**፣ **ጽወ**፣ **ዘሠርፍ**፣ **ታኅሣሥ**፣ Did. 29; de *aeris variis*, ut: **ሐሰባት**፣ **ሐጥርፍት**፣ **ቢዘን**፣ **ሮም**፣ **ሰማዕታት**፣ **ዮሩሳሌም**፣ **ጳይሳን**፣ **ሊቃውንት**፣ Cat. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 10, 11; nec non de *supputationibus astrologorum* et *divinationibus*, ut: **ሐሰባት**፣ **ልደት**፣ *genethliologiae ratio* Stat. Ap. 16; **ዘየሐሰባት**፣ **ሐሰባት**፣ **ልደት**፣ *Can. Ancyren. 22*; **አመ**፣ **ከነ**፣ **ተአማኔ**፣ **በሐሰባት**፣ **ኮከብ**፣ *si astrologiae credit* F. N. 5; **ዘየሐሰባት**፣ **ሐሰባት**፣ **ወልድ**፣ **ምስለ**፣ **እም**፣ (inter alios *magos et divinatores recensetur*) F. M. 15; **ሐሰባት**፣ **ፀሐይ**፣ **ወርግ**፣ **ወከባክብት**፣ Org. 2) *quantitas, mensura, pretium*: **ዘበከት**፣ **ሐሰባት**፣ *πολυτελής* 1 Petr. 3, 4; **በውት**፣ **ኅልቆም**፣ **ሐሰባት**፣ *ἐν μέτροις* Lev. 19, 35; *ὀλίγη* Num. 7, 13 seq. 3) *ratio*, *quam aliquis reddit vel reposcit*: **የጥብኡ**፣ **ሐሰባት**፣ (ለእግዚ)፣ *ἀποδώσεται λόγον τῶ* 1 Petr. 4, 5; **ታወፍዮ**፣ **ሐሰባት**፣ 2 Petr. 1, 10; **ፈቆይ**፣ **ይግባር**፣ **ሐሰባት**፣ **ምስለ**፣ **አግባርጌሁ**፣ Math. 18, 23. 4) *ratio, proportio* (quare **በሐሰባት**፣ idem fere, quod **በአምባን**፣ **በከመ**፣): **ይትኔባይ**፣ **በሐሰባት**፣ **ሃይማኖት**፣ *κατὰ τὴν ἀναλογία* *ν τῆς πίστεως* Rom. 12, 6; **በሐሰባት**፣ **መልክት**፣ *κατὰ τὸν ὅμοιον* *τῆς ἐπιμοῦδος* Ex. 28, 15; **በሐሰባት**፣ **ምሥጥዕኑ**፣ *κατὰ τὴν ἁξίαν* Ex. 29, 41; **በሐሰባት**፣ **ሂጦ**፣ *κατὰ τὴν τιμὴν* *αὐτοῦ* Lev. 27, 17. 25, 27; **በከመ**፣ **ሥርዐተ**፣ **ሐሰባት**፣ **መዋላሁ**፣ 2 Esr. 3, 4; 4 Esr. 9, 17; **ጠገና**፣ **ለለ**፣ **ዘከመ**፣ **ሐሰባት**፣ **ሕማም**፣ (pro *ratione morbi*) **ይሁብ**፣ **ፈውሳ**፣ hom. Severijani in Cyr. f. 122; **አኩ**፣ **በአምባን**፣ **ጌጋይን**፣ **ዘኮነን**፣ **ሐ**

ሐሰድ፡ *sedari* vid. sub **ኅሥዑ፡**

ሐሰድ፡ (et **ሐሰክ፡**) rad. inus., sine dubio eadem, quae arab. **عَجَزَ** *secuit, resecurit*; **عَدَجَدَ** *amputavit*; *malum alimentum dedit* mater infanti; **عَدَجَدَ** *continuit sine pabulo* iumentum; *amputavit*. Hinc

ማሕሰድ፡ et **መሐሰድ፡**, subst., m. et fem. (ut Tob. 2, 13; **ዛቲ፡ማሕሰድ፡**), Plur. **መሐሰድ፡** (sed sec. gramm. § 48, 4 plerumque **መሐሰድ፡**), Pl. Plur. **መሐሰዳት፡** (Hen. 90, 6) *pullus caprini et ovilli* pccoris, *agnus (agna), capellus (capella), hoedus* [Convenit **ሐገ፡** **፱፻፲፯**, **፳፻፲፯**, **፻፲፭** *hoedus*, de quibus consulas Ges. in thes. p. 265; praeterea **፻፲፭** *juvencus de brutis et hominibus*, **፳፻፲፭** *hoedus anniculus*. Haec nomina traxisse videtur non a *carpendo et avellendo* pabulum, sed quia *vel a matre vel a matris alimento avulsus (ablactatus)* est]. Crebro species adjectivae, ut: **ማሕሰድ፡በግዕድ፡** Gen. 31, 38; **መሐሰድ፡አባግዕድ፡** Ps. 113, 4; Sir. 47, 3; Jer. 27, 45; **ማሕሰድ፡ጠሊ፡** 1 Reg. 16, 20; Gen. 38, 17; Kuf. 6, 7; **መሐሰድ፡አግሲ፡** Sir. 47, 3; Cant. 1, 8. In loco Ex. 12, 5, ubi Graecus habet ἀπό τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λίψεςοῦς, Aethiops simpliciter posuit: **ትንሥኡ፡ማሕሰድ፡**. Aliis in locis modo *ἐρίφος*, *ἐρίφω* Jer. 28, 40; Tob. 2, 12, 13; Am. 6, 4; Gen. 27, 9; Lev. 1, 10 (opp. **አባግዕድ፡**), modo *ἀμνός*, *ἄρνες* Lev. 3, 7, 9, 3, 14, 21 hac voce **ማሕሰድ፡** redduntur. De aetate pulli variis e locis apparet, non tantum anniculum (**ማሕሰድ፡ዓመት፡** Hez. 46, 13) sed etiam lactentem (**በመሥዋዕት፡መሐሰድ፡በግዕድ፡** ἔν πρωςφορῆ ἀρνῶς γαλαῳθῆνῶ Sir. 46, 16; **መሐሰድ፡በግዕድ፡፩** ሆጻ γαλαῳθῆνῶ 1 Reg. 7, 9) hoc nomine appellari. — *Voc. Ae.*: **መሐሰድ፡ዘ፡የበግዕድ፡ገልገል፡**; *aliud*: **መሐሰድ፡ዘ፡ወጠጢ፡**

ሐሰድ፡ *gaudere* vid. sub **ሐሠድ፡**

ሐሰድ፡ I, 1 (nominumquam **አሰድ፡** scriptum) [amharice sonat **አሰ፡**; in caeteris linguis haec eadem radix non occurrit, sed vicina sunt aram. **ܫܫܪܫܫ** *fricuit*, arab. **فَرَسَ** *fricuit rem manu ut contereretur*, **فَرَسَ** *defricuit, abstersit, decorticavit*] Subj. **ይታሰድ**, *fricare, confricare, terere, conterere*: **ሐሰድ፡አዕይንቲሁ፡** Tob. 11, 11; **ሶበ፡ተኩሕሊ፡የሐሰድ፡** (sc. **አዕይንቲሁ፡**) 11, 7; **አኩ፡በመንኩራኩራት፡ሰረገላ፡ዘየሐሰድ**: Jes. 28, 27; **ወሐሰድ፡በእደዋሙ፡ወበልዑ፡** (ψύχοντες) Luc. 6, 1; *salivam deglutiat* **ወለአሙ፡አባዮቶ፡ነፍሱ፡ለይሐሰድ፡በግማዶ፡ልብሱ፡** Phlx. 10; **አሊ፡ይቀጠቀጡ፡ወየሐሰድ፡ነፍሱ፡ወረዛ**: Jes. 13, 18; **ወባኩ፡ወሐሰድ፡አልክቱ፡የጸናዕት፡ማእከሊ፡ትዕይንቶሙ፡ለአሊሞ፡** διεῖρηξεν τὴν παρεμβολήν 1 Par. 11, 18.

ተሐሰድ፡ III, 1 *confricari, conteri*, Lud. sine auct.

ሐሱይ፡ part. *confrictus, fricando confectus, de corio*: **ማዕሰ፡በግዕድ፡ሐሱይ፡** ἤρυστροδανομένη Ex. 25, 5, 26, 14; item in hebr. Ex. 36, 19 in C; Kebr. Nag. Nr. 17.

ሐሱ፡ *scabiosus* vid. sub **ገሠ፡**

ሐቅ፡ *modicum* vid. sub **ሐቀቀ፡**

ሐቅ፡ et **ሐቁ፡** (Cant. 1, 16. 17) subst. [sine dubio pro **ሐቅው፡** vel **ሐውቅ፡**; nescio an vicinum sit **حَبَقَ** *plantas odoriferas* varias significans] saepius in Bibliis legitur; respondet 1) ἄρκευδος *juniperus*: **ዕዕው፡አርገ፡ወአቅ፡** ἔϋλα κέδρινα καὶ ἄρκευδῶνα 2 Par. 2, 8 var. 2) *πεύκη pinus*: **ዕዕው፡አቅ፡** πεύκινα 2 Par. 9, 10. 11. 3) *κυσσάρισσος cupressus* Cant. 1, 16. 17. 4) **ሕጎላ ስካላ፡ዕፀ፡አቅ፡** ἔϋλλον Ἵνῶνον Apoc. 18, 12.— *Voc. Ae.*: **ሐቅ፡ዘ፡ዞ፡፱፻፲፯**; (*ebenum*); *aliud*: **ሐቅ፡ዘ፡ሰዓባር፡** (**ሰዓባር**) **ወዓዲ፡ዞ፡፱፻፲፯**።

ሐቁ፡ *lumbus* vid. sub **ሐቀው፡**

ሐቅል፡ subst. [**፲፭፻፲፯** **አገገገ** *ager*, **፻፲፭** **ሐቅ** *terra arboribus ac domibus nuda, bona, consita*, **፻፲፭** **ሐቅ** *arvum bonum*; hebr. **רָצִי**, de quo vid. Ges. thes. p. 484] plerumque m.; Plur. **ሐቅል፡** et **አሐቅል፡** et **አሐቅልት፡**, Pl. Plur. **አሐቅላት፡** et **አሐቁላት፡** 1) *ager, campus* („in genere, includens silvas, montes caet., oppositus domibus seu oppidis“ Lud.) **አገገገ** 2 Reg. 9, 7, 19, 28; **አሐቅል፡** **አገገገ** Ex. 8, 9 et **አሐቅልት፡** Jos. 21, 12; **በሐቅል፡** ἔν ἄργῶ Jer. 48, 8; **አሁገሎ፡ሐቅል፡** 6, 25; **ሐቅል፡ሞአብ፡** Ruth 1, 1, 2, 6; **መጽአ፡ዓሳው፡አምሐቅል፡ርጊቡ፡** Kuf. 24, 26; **ጠፈሎ** Gen. 4, 8; Jes. 63, 14; Ps. 77, 15; Hez. 26, 8; (opp. montes) **Judith** 15, 2; **አሊ፡ይንብሩ፡ሐቅል፡** ὁ ἔν τῇ πεδυνῇ (opp. **ዖም፡**) Jes. 32, 19; **አምአሐቅላት፡ወአምአደባር፡** Jer. 17, 1, 2, 6; **አሐቅላት፡** **ጠፈሎ** Ob. 19; **Judith** 1, 6; **አሐቅላት፡በደው፡** τὰ πεδία τῆς ἐρήμου Joel 2, 22; **አሐቅልት፡** **ጠፈሎ** Jos. 11, 17; **ጠፈሎ** 10, 40; **አሐቅል፡** Asc. Jes. 6, 3. Praeterea **አሐቅላት፡** **ጠፈሎ** Gen. 13, 10; **ጠፈሎ** Jer. 5, 10; **አሐቅት፡አሊ፡ይከውት፡ለንጉሥ፡በብሔረ፡ሐቅል፡** ἔν τοῖς ἐπουλοις 1 Par. 27, 25. Statui constructo subjunctum nomen **ሐቅል፡** adj. *agrestis* denotare solet, ut **ሐራውያ፡ሐቅል፡** **አርፎ፡ሐቅል፡** **ንዋየ፡ሐቅል፡** q. vid., **ብሔ፡ሐቅል፡** ἄγροικος ἄνθግ Gen. 16, 12, 25, 27. — Deinde **campus planus** est: 2) *loca vasta et deserta, eremus* (sicut **ገገም፡**) **አሊ፡ይንብሩ፡ሐቅል፡** ὁ ἔν τῇ ἐρήμῳ Jer. 9, 26, 32, 10; ἡ ἐρημος, ἂν ἔρημο Hez. 23, 42; Jes. 5, 17; Sir. 8, 16; **ሐቅል፡ዮርዳኖስ** (Ez. 35, 2; **ሐቅል፡ሥደስ፡** Ps. 28, 7; **ሐቅል፡ዘ፡ፋ፡** 1 Reg. 26, 2; **ሐቅል፡ሲና፡** Num. 3, 4, 14; **ሐቅል፡ወአቲ፡ገብሔር፡** ἔρημος Marc. 6, 35; **ከን፡ሐቅል፡** ἕσονται ἔρημοι Jes. 17, 9; **ርሲያ፡ለኩሉ፡ዓለም፡ሐቅል፡** **ገደ፡** ἔρημοι Jes. 14, 17; **አሐቅል፡ሐቅል፡** πόλεις ἔρημοι Job 15, 28; **በሐቅል፡** ἔν δὲδῶ ἄπροκρίτω Sir. 35, 21; **ይበቅል፡አሐቅሊ፡** τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀνατελεῖ Jes. 44, 26, 51, 3; **ማያተ፡አሐቅላት፡** ὕδατα ἔρημου Jer. 2, 24; **አሐቅል፡** ἔρημοι Gen. 12, 20; **Joannes Baptista** **ከከበ፡አሐቁላት፡ወገገማት፡** Genz. f. 157.

ሐቅል፡ adj. et subst.: *qui agros colit, agrestis* a) ἄγροικος *incola* (opp. **ገዮር**) Ex. 12, 49. b) *agricola, rusticus, paganus, incultus, barbarus* Col. 3, 11 (**ሐቅል፡ወሀገሪት፡**), Rom. 1, 14; Act. 28, 2 seq., in quibus locis Graecus habet βάρβαρος vel βάρβαροι.

ሐቅሊ፡ id. q. **ሐቅል፡**; legitur Plur. **ሐቅልያን፡** Jud. 9, 4 **ዕደው፡ሐቅልያን፡ወመደንግግን፡** viri inculti et metuendi (quamquam Graecus habet νεοὶ καὶ δευλοί). Huc referendum videtur, quod in Rad. Abb. dicitur: **ሐቅል፡ብ፡ቀማ፡**

ሐቅላዊ፡ adj. rel. *qui ad agros pertinet, agrestis,*

rusticus, incultus, ሂጳው. ውእቱ፡ ብሕሲ፡ ድፍክ፡ ወሐቃ ላዊ፡ ወጸጎር፡ et ብሕሲ፡ ሐቃላዊ፡ ውእቱ፡ ወጎዳዊ፡ Kuf. 19 (p. 71).

ሐቀረ፡ rad. inus. [ejus notio prima est in fodiendo (sicut ገገ፤ ነቅ፤); hinc a) fodicavit contumeliis, diceris ነቅ፤, ነቅ፤; ነቅ፤ contemisit, ነቅ፤ vilis factus est. b) ገገገ ገገገ ነቅ፤ scrutatus, perscrutatus est; vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas]. Hinc

አስተሐቀረ፡ IV, 1 et አስታሐቀረ፡ (Gen. 29, 25; Jud. 16, 10. 13.) 1) contemnere, vilipendere, spernere, decorare c. Acc., καταφρονέω Gen. 27, 12; Matth. 18, 10; አለ፡ ያስተሐቅሩ፡ አጎሙ፡ Zeph. 1, 12; 4 Esr. 6, 53; 1 Tim. 6, 2; παραφρονέω Zach. 7, 11; ἔξουθενέω 1 Reg. 2, 30. 10, 27. 15, 23; Zach. 4, 10; ἀτιμάζειν 1 Reg. 10, 27; Jes. 53, 3; Esth. 1, 18; Rom. 2, 23; Jac. 2, 6; 4 Esr. 9, 10; አስተሐቀረ፡ መሐላው፡ Hez. 17, 18. 19; ብጎብ፡ መቢብ፡ ዕዑብ፡ አስተሐቅሮ፡ ለጥጣራ Sir. 21, 24; አጎትት መካከ፡ በአስተሐቅሮ፡ አስከ፡ 3, 10; አስተሐቅሮታ፡ ለእሙ፡ 3, 11; አንዘ፡ ያስተሐቅሩ፡ ንጉሠ፡ 2 Esr. 4, 14 (ἀσχημοσύνη). 2) ludibrio habere, decipere, inducere παραλογίζεσθαι 1 Reg. 23, 12; 2 Reg. 19, 26; Gen. 29, 25; πλανῶν Jud. 16, 10. 13; አይም ሰልከ፡ ዘአስተሐቀርኩክ፡ ሢጎ ሃጻጽ ላይ Gen. 31, 35.

ሐቁር፡ part. contentus, spretus, vilis፡ ሐቁራን፡ ገህጸኦ Ex. 1, 7; (Voc. Ac.፡ ሐቁራን፡ ዘ፡ አስተዘገን፡); hom. Rhagini in Cyr. f. 109 (Nestorius appellatur ሐቁር).

ሐቅረት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106 sub finem) contentio, vilitas፡ በዝዮ፡ ፍፍ፡ ሐቅረት፡ (sic quidem in Cod. Tub.; in Cod. Mus. Brit. autem ሐቅራት) καὶ ἐνጎጆς ὁ τῆς ἔξουθενήσεως τρόπος Cyr. c. Pall. f. 75.

መስተሐቅር፡ part. IV, 1 contemtor, spernens፡ καταφρονήτης Heb. 2, 5; መስተሐቅራን፡ καταφρονήτα Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 4.

ሐቅቀ፡ rad. inus., cujus notio prima in lingua hebr. conspicua est 1) incidit, insculpsit 2) statuit, decrevit. Hinc ቅገ definitum 1) pensum, 2) tempus statutum, 3) terminus, limes definitus, 4) statutum, lex (vid. Ges. thes. p. 514), ኃገ፤ jus, statutum, et tanquam Adj. dignus, aptus, justus. Apud Aethiopes perantiqua illa vox ቅገ conservata est ut in ሐቅ፡ ita in ሐግ፡, q. v.

ሐቅ፡ subst., modus justus vel legitimus, ratio et numerus; deinde Adj. modicus, mediocris, pusillus vel paulum, aliquantulum፡ አንሰ፡ አቅ፡ ወንኡስ፡ በቀረሜክ፡ 2 Reg. 7, 19; አምጽኢ፡ ሊት፡ አቅ፡ ማየ፡ በግምሩ፡ 3 Reg. 17, 10; አቅ፡ እምውስተ፡ መዓር፡ ጥዕምኩ፡ 1 Reg. 14, 29; አስትይኒ፡ አቅ፡ ማየ፡ Gen. 24, 17; ርእየ፡ አቅ፡ ደመና፡ 3 Reg. 18, 44; 4 Esr. 1, 35; እምረጎር፡ ዘመን፡ ሐቅ፡ Phlx. 4. Sed plerumque Adverbi vice usurpatur, sc. 1) በሐቅ፡ proprie secundum modum vel rationem ejus (rei) (vid. gramm. § 163, 2) i. e. a) sufficienter, satis, satis superque, ἵκανώς Job 9, 31; ἕκπερσσο Dan. 3, 22. b) (quantum fieri potest) valde, admodum, perquam, bene፡ μεγάλως Job 4, 14. 30, 30; σφόδρα, σφοδρῶς Deut. 9, 21 (ጥቀ፡ በሐቅ፡); Job 32, 2; ጠይቁ፡ በሐቅ፡ νግግሩ ሳገጥሩ Jer. 2, 12; በሐቅ፡ ጥቀ፡ ἐπὶ πλεῖστον

σφόδρα Jer. 2, 12; Nah. 2, 2; Sir. 13, 13; ἀγαθῶς 4 Reg. 11, 18; አጎትርሐቁ፡ በሐቅ፡ μακρῶν Jos. 8, 4; መስየ፡ በሐቅ፡ Tob. 2, 2; ዘበሐቅ፡ ጎጂር፡ κολοβόδους Lev. 21, 18; Hez. 21, 16; cum negatione parvum፡ አጎስተርአ፡ በሐቅ፡ parvum conspicuus est (ἀμαυρός) Lev. 13, 4. c) intente, diligenter, etiam atque etiam, πυνγιῆ Marc. 7, 3; ἔκτενωξ Judith 4, 12; Ἰσχυρῶς 14, 16; ጸለየ፡ በሐቅ፡ oravit intente Enc.; saluto በሐቅ፡ etiam atque etiam Lud. sine auct. d) omnino, εἰς τὸ τέλος Dan. 3, 19; saepissime in responsionibus πάντω μὲν οὖν በሐቅ፡ ጥቀ፡ Cyr. (ex. gr. c. Pall. f. 92). 2) ሐቅ፡ (Acc. adv.) modicum, modice i. e. paulum, aliquantulum, aliquatenus, paulo, parumper, paulisper፡ ሐቅ፡ አሕጽጽኩ፡ Ps. 3, 6; Job 10, 20; አዕማኢኩ፡ ሐቅ፡ በአዘንየ፡ Sir. 51, 16; ስእግግግ, μακρῶν Prov. 6, 10 (quater); 24, 48 (ter); ታዕርፍ፡ ሐቅ፡ Marc. 6, 31; Luc. 5, 3; ወሐቅ፡ ብሊሎ፡ et paulo postquam dixit Matth. 26, 73; ሐቅ፡ ከመ፡ (v. ከመ፡) የዐዳ፡ ዮርዳኖስ፡ ማ፡ ሆጸጎ ስጋ፡ ስጋ፡ ስጋ፡ 2 Reg. 19, 36. 3) በበሐቅ፡ moderate i. e. sensim, pedetentim, paulatim፡ κατ' ὀλίγον Sap. 12, 2; 4 Esr. 4, 33; Org.; nonnumquam etiam በበሐቅ፡ occurrit, ut በበሐቅ፡ ልሀቀ፡ ስግን፡ Deg. 4) እምረጎር፡ ሐቅ፡ paulo post Luc. 22, 58; Marc. 14, 70; nec non እምረጎር፡ ሐቅ፡ Herm. p. 80. 5) ሐቅ፡ ከመ፡ ዘእም፡ seq. Perf. haud multum abfuit, quin (ferme, paene) Ps. 72, 2. 93, 17. 118, 87; Gen. 26, 10; Act. 26, 28 (vid. gramm. § 205 sub finem, p. 431). — Voc. Ac.፡ ሐቅ፡ ከመ፡ ንስተት፡ ውጎድ፡ ጎዳጥ፡ ትሐቅ፡ ሐቅ፡ ዘ፡ ታፍሽ፡; aliud፡ ንስተት፡ ጎዳጥ፡ ሐቅ፡ ብ፡ ጥቁት፡ =

ሐቁን፡ vel ሐቅኑ፡ idem esse videtur, quod ኃገ፤ indidit in utrem lac butyri elicidit ergo. Equidem hoc verbum nusquam reperi, sed A. d'Abbadie e suo cod. CXXV excerpta haec verba mihi communicavit፡ ቅብዕ፡ እምሐሊብ፡ ሐቅኑ፡ — Vid. ዕቋን፡

ሐቀወ፡ rad. inus., cui vicinae sunt ቅገ፤, ኃገ፤ (ኃግ፤) circumdedit, amplexus est, ኃገ፤ (ኃገ፤) cinxit, circumdedit alqm; coll. ሐቅራ፡ infra. Hinc ቅገ sinus (ab amplectendo dicitur); ኃገ፤ corporis pars, quae est inter extremam costam et os coxae; cingulum, quo hanc corporis partem circumdant, et:

ሐቋ፡ (pro ሐቅቁ፡), nonnumquam ሐውቁ፡ vel ሐውቋ፡ (ut Vis. Bar.; Dan. 2, 32. 5, 6 in cod. Curz.; etiam ሐቋ፡ quod librarius libri Job in codice Curz. exarare solebat) subst., Plur. ሐቋዖት፡ (Hez. 21, 6) et ሐቋዖት፡ v. ሐቋዖት፡ (Am. 8, 10). 1) lumbus, lumbi, ὀσφύς ቅንት፡ ሐቋክ፡ ከመ፡ ብሕሲ፡ Job 38, 3. 40, 2; Sir. 32, 22; Jes. 5, 27. 11, 5. 15, 4. 20, 2; Jer. 1, 17. 13, 1 seq.; Dan. 5, 6; Nah. 2, 2; Ps. 44, 4; Matth. 3, 4; Luc. 12, 35; 1 Petr. 1, 13; እምሐቋ፡ እስከ፡ ታሐቱ፡ Hez. 8, 2; እምሐቋ፡ እስከ፡ መናቅዕ፡ ለጎ ስፍሎ ሆኖ ማገገጥ Ex. 28, 38; አለ፡ ወዕኡ፡ እምሐቋ፡ ለአብርገም፡ Hebr. 7, 5 (cfr. ነቀኪ፡ ዐጽምክ፡ ወሐቋክ፡ ንሐን፡) ሰጸ፡ ሰጸ፡ 1 Par. 11, 1) pro Plur. ሐቋሆሙ፡ ስፍሎ ሆኖ ማገገጥ Job 12, 18; Jes. 32, 11; Judith 4, 14; sed etiam ሐቋዖት፡ Am. 8, 10; Hez. 21, 6; de lumbis (ὀσφύς) victimae Lev. 3, 9. 7, 3; hippopotami Job 40, 11. Lumborum musculi interni ψόα 2 Reg. 2, 23; τὰ ἰσχία እስከ፡ ሐቋሆሙ፡ 2 Reg. 10, 4. 2) femur ማገገጥ, ማገገጥ Jud. 3, 16; Job 15, 27. 3) sinus፡ ለምንት፡ ተሐቅሮ፡

ሐቋ፡ዘማዊት፡ ἡ συνέχου ἀρχαίλαις τῆς μὴ Ἰδίας Prov. 5, 20; ቅንት፡ ሐቋሁ፡ በቅናት፡ ዘወርቅ፡ περιεξωσμένον πρὸς τοῖς μα-
στοῖς ζώνην χρυσῆν Apoc. 1, 13 rom. — Voc. Ae.፡ ሐውቋ፡
vel ሐቋ፡ብ፡ ወገብ፡

ሐቀዩ፡ I, 1 [cfr. ቅንጥ َحَرَقَ frenduit dentibus; col-
lisit fricuitque inter se dentes cum stridore prae ira; nescio
an حَرَقَ (حَرَوَى) huc referendum sit] 1) stridere vel
frendere dentibus, c. Acc.፡ ሐቀዩ፡ ስነሂሆሙ፡ ሳዕሌዩ፡ Ps.
34, 19; Thren. 2, 6; Act. 5, 33. 7, 54; ሐቀዩ፡ (v. ሐቅዩ፡)
ስነሂሆሙ፡ ሳዕሌዩ፡ Job 16, 9; ዩሐቋ፡ ስነሂሆሙ፡ Ps. 111, 9. 36, 12;
Kid. f. 26; ከሙ፡ ዘዩሐቅዩ፡ ዘአስተዳለዉ፡ ይብልዑ፡ ከማሁ፡
ኅሠሥዋ፡ ለነፍስዩ፡ Sir. 51, 3. 2) confringere dentibus,
conterere manducando፡ አዕጽምተ፡ ሰብእ፡ ተሐቋ፡ ፊስቴ
ἀνῆρωπων κατατρόγη Prov. 24, 23; ዩሐቅዩ፡ አዕዕምትዩ፡
ጥጥ ፊስቴ ἔν ὀδοῦσῃ ἔχεται Job 19, 20. — Inf. ሐቋይ፡ vel ሐ
ቅይ፡ stridor, frendor dentium፡ ሐቅዩ፡ ስነን፡ vel ሐቋዩ፡ ስነ
ን፡ Matth. 8, 12. 13, 42; Luc. 13, 28; Phlx. 88 (vid. ሐቋ፡).

አሐቀዩ፡ II, 1 caus. frendere vel stridere facere alqm
dentibus፡ ዩሐቅዩ፡ ስነሂሆሙ፡ Marc. 9, 18, vel dentes፡ ሕማሙ፡
አዕይንት፡ ወርአስ፡ አንት፡ ይቀጠቀጥ፡ አዕጽምተ፡ ወይቀዘቅ
ዝ፡ ርአስ፡ ወይሐቋ፡ ስነን፡ M. F.
ዝሐቅዩ፡ III, 1 collidi dentes፡ ተሐቅዩ፡ ስነን፡ Nah. 2,
10 var.

ሐቋ፡ et ሐቋይ፡ subst. (id. q. Infin. ሐቅይ)፡ stridor,
frendor dentium፡ ሐቋ፡ ስነን፡ Nah. 2, 10 (Cod. Laur.)፡ ሐ
ቀዩ፡ ስነን፡ Did. 25 (cod. Stuttg).

ሐቀፈ፡ I, 1 [amh. አቀፈ፡; hebr. ቅንጥ complicuit manus,
amplexus est, vic. ቅብጥ et ቅንጥ፡ syr. ܩܒܥܐ amplexus; arab. حَاق
med. u circumdedit, amplexus est, حَاق med. i cinxit, circum-
dedit (vid. supra ሐቀወ)፡] ܩܒܥܐ pedibus et capite in unum
contractis cubavit (animal), ܩܒܥܐ cingulum] Subj. ይሐቀፍ፡
1) complicare manus ሐቀፈ፡ አደሁ፡ Koh. 4, 5. 2) com-
plecti, amplecti, amplexari፡ ዩማኑ፡ ተሐቅፈኒ፡ Cant.
2, 6; ሐቀፎ፡ ወሰዋዎ፡ Gen. 29, 13; ተሐቅፎ፡ ከሙ፡ ብ
አሲት፡ ድንግል፡ Sir. 15, 2. 30, 20; Prov. 4, 8; Esth.
5, 2; ተሐቅፎ፡ ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; ሕቀፍዋ፡
Deg.፡ Ps. 47, 11; ንሕቀፋ፡ Mavás. Nr. 5; Kuf. p. 112; ሐ
ቀፈ፡ ከሣዶ፡ Gen. 33, 4. 45, 14; Kuf. 43. 45; Tob. 11, 8;
transl. ለምሕልላን፡ ሕቀፎ፡ Mus. Brit. LIV, Nr. 7, f. 3) in-
cubare vel fovere ova, pullos, alis complecti pullos፡ ከ
ሙ፡ ዮፍ፡ አንት፡ ተሐቅፍ፡ አንቆቅሆ፡ ወተሐዕን፡ አጎሊሃ፡ አስ
ከ፡ ሰብ፡ ይሰርራ፡ Did. 6 (Platt p. 41); ከሙ፡ ንስር፡ ዩሐቅፍ፡
አጎሊሁ፡ በገጠቁሁ፡ Deut. 32, 11; ሐቋፎ፡ አጎሊሁ፡ Job
39, 27.

አሐቀፈ፡ II, 1 1) amplexum concedere alicui፡ ሰብ፡ ይ
መጽእ፡ ሰብእ፡ ይሰግድ፡ ሎቱ፡ ወያሌዕል፡ እደሁ፡ ወያሐቅፎ፡
(v. ወዩሐቅፎ)፡ ወይትአምኖ፡ 2 Reg. 15, 5. 2) cingere,
circumdare rem re፡ ንደቀ፡ ለዐጸድ፡ ውሣጢ፡ ሠላስ፡ አረፍ
ተ፡ ወአሐቅፎን፡ (v. ወአቅፈሎን)፡ ነሎ፡ ዐውዶን፡ በሰለዲት፡
3 Reg. 6, 33.

ተሐቅፈ፡ III, 1 amplexu teneri፡ Christus infans ተሐ
ቅፈ፡ በአብራክ፡ እሙ፡ Ath. d. Trim.፡ ተሐቅፈ፡ በአብራክ፡
M. M. f. 25.

ተሐቀፈ፡ III, 3 (quamquam libri mss. ተሐቀፈ፡ exhibere
solent) se invicem amplexari vel amplecti፡ ተሐቅፍ፡ በ
በይናቲሆሙ፡ 1 Reg. 20, 41; ተአምኑ፡ ወተሐቅፍ፡ 1 Esr.
4, 47; ተሐቅፎ፡ Koh. 3, 5.

ሕቋፍ፡ et ሐቋፍ፡ part. qui amplexu tenetur M. M.
f. 127.

ሕቅፈት፡ n. act. 1) amplexus Jsp. p. 367. 2) tutela
puerorum በአንት፡ ሕቅፈት፡ ሕሃን፡ F. N. 32 (in indice).

ሐቋፎ፡ subst. amplexus Koh. 3, 5; 1 Sal. Mar. str. 26;
Org. 1.

ሐበለ፡ ተሐበለ፡ audere vid. sub ኅበለ፡

ሐበለ፡ I, 1 [ኃታገ funem adstrinxit, ligavit; pignore obli-
gavit; perverse egit; eas quae huic vicinae sunt radices, vid. in

Ges. thes. p. 438; حَبَلٌ laqueo cepit feram; fune strinxit; حَبَلٌ
ligavit] 1) ligare, religare vel torquere comam አምሐብሎ
ታ፡ (ሎዲት)፡ አኅዞሙ፡ ለሚዶን፡ ምምግ ፤ ወፍርስኒ፡ ደንገ
ፀ፡ አምቅብን፤ tortis crimibus Sx. Masc. 10 Enc. (vid. ሐብ
ላት)፡ 2) laqueos tendere alicui i. e. dolum intendere,
dolo capere, insidiari፡ አኑሠፍይ፡ ለመኳንንት፡ ጽጽቅ፡
ሐብል፡ ἔπιβουλεύειν Prov. 17, 26; c. Acc., ut፡ ዩሐብሎ፡ አዕ
ርክቲሆሙ፡ ἔνεδρεῖται Prov. 26, 19. 3) prave agere in
alqm, perverse uti፡ ብአሲ፡ አኑይ፡ ዩሐብል፡ አዕርክተ፡
ἀποπειράται φθλον Prov. 16, 29 (vid. ሐብል፡ et ሕቡል)፡

ተሐበለ፡ dolo vel fraudibus uti; ተሐብሎ፡ fraus et
dolus, Lud. sine auct.

ሐብል፡ subst., m. et fem. [ኃታገ, ܩܒܥܐ, حَبَلٌ] Plur. አሕባ
ል፡, Pl. Plur. አሕባላት፡ 1) funis, funiculum Jos. 2, 15
በሐብል፡ ሰብእ፡ ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; ሐብል፡ ነዋኅ፡ Jes.
5, 18; Jer. 45, 11 seq.; tentorii Jes. 33, 20. 54, 2; hebr. Ex.
39, 40 in C; ውስተ፡ አሕባል፡ ሲስጎሶ፡ Esth. 1, 6; navigii Act.
27, 32 rom.; funis mensurios፡ ሐብል፡ መስፈርት፡ Jes. 34, 11;
Zach. 2, 1; Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hez. 40, 3; Job 38, 5;
Hen. 61, 1. 70, 3; ወደቀ፡ ሐብሎን፡ (σχοινιάδος) Jos. 17,
5; አሕባል፡ ወረወ፡ ሊተ፡ Ps. 15, 6; ሐብል፡ ርስቱ፡ Deut.
32, 9; Ps. 77, 60; አውረዱ፡ ሐብል፡ βολγαντες Act. 27, 28
Pltt. 2) laqueus, vinculum, lorum፡ ኅብአ፡ ሲባ፡ ምድር፡
ሐብሎ፡ Job 18, 10; Jes. 3, 24; አሕባል፡ መሣግር፡ Ps. 139,
5. 6; ይትአኅዞ፡ በሐብል፡ ንደት፡ Job 36, 8; ሐብል፡ አነጻ፡
lorum Sx. Teq. 17 Enc.; ጥብጣቤ፡ ሐብል፡ scutica Sx. Sen.
27; ሐብል፡ ሥላሴ፡ ዘአይትብተክ፡ vinculum Trinitatis indis-
solubile Org. 1; ሐብል፡ ድንግል፡ ቅናቱ፡ vinculum virgini-
tatis (cestus) cingulum ejus Sx. 3 Mij. Enc.; lumbos ፋ
ነት፡ ሐብል፡ ሕግ፡ cinxit ligamen legis, Enc. Patr. 3) id
quod laqueo capitur, i. e. praeda, id. q. ሕብልዩ፡ Sed non
nisi in libris antiquioribus occurrit; ወይክውኑ፡ ሐብል፡ ለአለ፡
ይትቀነዩ፡ ሎሙ፡ Zach. 2, 9 in cod. Laur.; ይኩንክ፡ ሐብል፡
(v. ሕብልዩ)፡ ዘሐብልይክ፡ Hez. 38, 13 in cod. Abb. LV.
4) fibra (radicis)፡ አሕባል፡ ሥርወ፡ ደቃቃት፡ Macc. f. 20.
5) (vox architectonica) laqueus vel catena, transtillum, qui-
bus lacunar contabulatur፡ አሕባል፡ ጠፈር፡ Gad. Lal.; አኑ፡ በ
አሕባል፡ ዘትጠፍሮን፡ ib. (vid. ሞጻፍት)፡ — Voc. Ae.፡ ሐ
ብል፡ ዘ፡ ገመድ፡

ሐብል፡ dolus vid. sub ሕብል፡

ምድር ወክዳን ሐንክስ: Quae lectio si bona est, equidem propono ሐንክስ: explicare adolescentem, qui, experientia annorum imbutus, et prudentiae et verecundiae capax esse incipit (coll. ግንባ, حَنِيك). — Forma ሐንክስ: ut videtur id. q. حَنِيك.

legitur in Sx. Iled. 27 Enc.: ሰላም ለከ: ገብረ: የሐንክስ: ቡሩክ በምግባርከ: ሐንክስ: sed sensus e contextu haud satis perspicuus est.

ሐንካ: n. peregr. ከጋጋግ *initiatio*, ἑρμαινία: በግሉ: ሐንካ: (عيد الكنيعة) *festum initiationis templi* Jsp. p. 294.

ሐንክስ: quadr. I [amh. ሐንክስ; proxime convenit syr. ܩܘܕܝܩܐ claudicavit, ܩܘܕܝܩܐ nec non ܩܘܕܝܩܐ claudus; a rad. ܩܘܕܝܩܐ *cinxit* ܩܘܕܝܩܐ *cohui*, inbui (ligando), ܩܘܕܝܩܐ id., ܩܘܕܝܩܐ *subsultim* inaccessit, coll. ܩܘܕܝܩܐ *compes*, ܩܘܕܝܩܐ *funis*, ܩܘܕܝܩܐ *revinxit* fune, ܩܘܕܝܩܐ

firmiter constrinxit, (ܩܘܕܝܩܐ). Claudus est quasi pedibus ligatus] *claudicare*: ሐንክስ: በፍፍቶም: ሄረዳስ Ps. 17, 49; ሕስክስ: ማእዘኑ ተሐንክስ: 3 Reg. 18, 21; እስሙ ሀክይ: የሐንክስ: በግሣሠ: እኩት: (6 μετά χλωλεας τρεχων) Chr. ho. 30.

ሐንክስ: adj., Pl. ሐንካሳን, *claudus*, Lev. 21, 18; Deut. 15, 21; Prov. 26, 7; Jes. 33, 23. 35, 3. 6; Mal. 1, 8; Matth. 11, 5. 15, 30. 18, 8; Joh. 5, 3; κραιτών κυρτάλης 2 Reg. 3, 29.

ሐንክስ: subst., *claudicatio*: ከመ: ይሐየው: ሐንክስክመ: Hebr. 12, 13; 2 Reg. 22, 46 var.

ሐንክስፍ: subst., *conditio pedibus constricti*, *clauditas*: ይድጎጹ: እምነ: ሐንክስፍሆመ: 2 Reg. 22, 46.

ሐንክስ: subst. *nomen plantae cujusdam odoriferae* (ܩܘܕܝܩܐ?): ማርያም: ደንግል: ምዕተ: በእምሐንክስ: III Sal. Mar. 25.

ሐነው: rad. inus. [ገ:ገ:ግ *inclinavit, inflexit se; tentorium posuit, consedit*, ܩܘܕܝܩܐ *flexit, incurvavit* (manum)]. Hinc

ሐኖት: subst. [id. q. ገ:ገ:ግ *fornix, taberna*, ገ:ገ:ግ et ገ:ገ:ግ, ܩܘܕܝܩܐ *taberna mercatoris, caupona; ܩܘܕܝܩܐ officina, taberna*] Pl. ሐኖት: *taberna, macellum, caupona*: ሥጋ: ሐኖት: Prov. 23, 20; Clerici ኢይብልው: ውስተ: ቤተ: ሐኖት: F. M. 32, 1; እመቤ: ከሀን: ዘበልው: መብልው: ውስተ: ሐኖት: ዘመንዘሀልላን: አው: ሰተየ: ib.; ቤተ: ሐኖት: Gad. Ad. f. 196; ሐኖት: ib. f. 198. — Pluralis legitur Act. 28, 15 Platt: ሠልስቱ: ከኖት: (pro ሐኖት) *tres tabernae*. — Voc. Ae.: ሐኖት: (sic) *in: ምዕራፍ: aliud: ግኖት: ስ: ግኖት*: (vid. ገ:ገ:ግ ፍ: apud Ludolfum in lex. amh. col. 69).

ሐንዘር: vel ሐንዘር: [id. q. ገ:ገ:ግ, ܩܘܕܝܩܐ, ܩܘܕܝܩܐ] *porcus, aper* Hen. 89, 10. — Voc. Ae.: ሐንዘር: ስ: እር: ገር: ራት: ሂ: ይ: (*aliud*, in libro Henoch gentem Amalec intelligendam esse, annotatum habet).

ሐነየ, **ሐኔት**: vid. sub ሐመየ, ሐሜት:

ሐንገዝ: et ሐንጋዝ: subst. [inserta litera ገ formatum e rad. ሐንዘ: q. v. ܩܘܕܝܩܐ *ligavit; cohui; occlusit, occultavit*. De

significatu conferas حَاجِبٌ *pili qui oriuntur supra osse oculi; a rad. ܩܘܕܝܩܐ *texit, obtexit, sepivit*]* partes corporis pube obtectae et pili pubertatis ipsi. 1) *supercilia* (τὰς ὀφρύς, cfr. Latinorum *pubem* ciliorum) Lev. 14, 9. 2) *ala, axilla*: telum penetravit per ሐንጋዝ: et exit per ግርጌራ: Gad. Lal. 3) *pili pubis, pubes* in genere (ex interpretatione Gregorii apud Ludolfum col. 45). Huc fortasse referendum est: ፀጉር: ሠርዐ: ደማኅ: ወሐንገዝ: M. M. f. 3. — Voc. Ae.: ሐንገዝ: ስ: ብሐንት: vel ብሐት:

ሐነጠ: est arab. حَتَّاءٌ (حَتَّاءٌ, حَتَّاءٌ) *condire odoramentis cadaver*: ወሐነጠ: ሥጋው: ፍኅ: በከርቤ: ወበሰሊሐት: ወአስቀጠን: Abush. 48. (paulo supra usurpatum erat aeth. ጸጠ).

ሐንጸን: (v. ሐንጸን) subst., *lacertae species* (vid. ላጸጭት) Lev. 11, 30 [cfr. حَفَّاءٌ *lacerta*]. — Voc. Ae.: ሐንጸን: ስ: ሐንዘዝ:

ሐንጻ: I, 1 [amh. ሐንጻ: et አንጻ:; etymo convenire videtur cum حَصْنٌ *firmus, munitusque fuit*, II *firmavit, muro cinxit*, (transpositis literis ኃ et ጸ); vic. ሐንጸ: et ቁንጸ:] Subj. ይሐንጻ: 1) a) *aedificare, exstruere, condere*: ዘየሐንጻ: ቤቶ: በንዋቶ: ልቃሕ: Sir. 21, 8; ሐንጻ: አብያተ: Jer. 36, 5. 42, 7; ሐንጻ: ሀገር: Kuf. 10. 11; ሐንጻ: ምሥዋዕ: Kuf. 31; Ex. 24, 4; ንሐንጻ: በአብን: Jes. 9, 10; Prov. 9, 1; Koh. 2, 4. 3, 3; Sir. 49, 7; Jes. 5, 2; 3 Reg. 5, 5; Hez. 21, 22. 27, 5. b) *superstruere, inaedificare vel obstruere locum aedificio, muro*: ኢትሐንጻ: ዘንተ: መካን: Kuf. 32; ሐንጻ: ወወጸው: ፍኖትየ: Thren. 3, 9. c) *restituere, reparare* (domum, urbem vastatam): ከመ: ይሐንጻ: መዝበራ: ለጸዮን: 2 Esr. 9, 9; 4 Reg. 21, 3; Job 12, 13. d) *superaedificare* Judae 20. 2) *domum alicui aedificare* c. Acc. prs.: ከመ: ኢሐንጻመ: Jer. 38, 28. 40, 7. 49, 10; c. Acc. prois: ከመ: ይሐንጻ: ለከ: ዘርኢ: እምነ: Kuf. 14; Ruth 4, 11. 3) *struere, statuer, stabilire*: ወሐንጻ: ሥጋ: ሀየንቲሃ: Kuf. 3; ላጸም: ኢሐንጻ: ምሕረተ: Ps. 88, 3; ሐንጻ: ሥርዐተ: ማኅበር: *regulam conventus statuit* (Pachomius) Sx. Masc. 24 Enc.; ዐስሰመ: በሰማይ: ሐንጻ: *mercedem suam in coelo stabilierunt* Enc.

አሐንጻ: II, 1 *aedificari jubere, exstruendum vel condendum curare*: Ex. 17, 15; 2 Par. 2, 3. 5. 6, 8. 11. 5. 6. 16, 6; ነሱ: ምኅራብ: ጣዖት: ዘአሐንጻ: አንትያኮስ: Jsp. p. 294; Herodes አሐንጻ: ውስተ: ቤተ: መቅደስ: ሐንጻ: ሠኖየ: ib. p. 328.

ተሐንጻ: III, 1 pass. et refl. 1) a) *aedificari, exstrui, condi* Jes. 10, 9; Hez. 11, 3; 3 Reg. 6, 11; Tob. 1, 4; 2 Esr. 4, 16. 16, 1; 4 Esl. 9, 27; Job 6, 10; Joh. 2, 20; Kuf. 4. 49. b) *inaedificari, obstrui* ተሐንጻ: ዐውደየ: κύκλῳ περιποδοῦμαι Job 19, 8. c) *restitui, instaurari* Jes. 44, 26. 28. 58, 12; Dan. 9, 25; Hez. 26, 14. d) de hominibus: *superaedificari: ተሐንጻክመ: ዲቤ: መሠረተ: ሐዋርያት*: Eph. 2, 20. Col. 2, 7. 2) *statui, stabiliri, confirmari*: ለከመ: ተሠርዐ: ወተሐንጻ: ትፍሥሐት: 4 Esr. 8, 62; ሰላም: በዘይት ሐንጻ: ቢጸን: Rom. 14, 19; recipr. 1 Thess. 5, 11 rom.

ሕትጽ: part. *aedificatus, exstructus, conditus, stabilitus*: Ps. 121, 3; Hez. 40, 2; አህጉር: አለ: ሕትጻት: አረፋቲሆን: 2 Par. 21, 3; 4 Esr. 5, 4, 10, 40; ጥቅም: ዘሕንጻት: በአብነት: በረድ: Hen. 14, 9, 15.

ሕንጻ: subst. *aedificatio, aedificium*: ሕንጻ: (v. ሕንጻ) ጥቅም: Jes. 59, 12; ከሉ: ሕንጻ: Hen. 91, 5.

ሕንጻት: n. act. *aedificatio, exstructio*: ቀዳሚት: ሕንጻታ: ለአዲሱሰም: Clem. f. 36; እምጊዜ: ሕንጻት: ቤት: ዳግማይ: (templi) Jsp. p. 312; በመዋዕሊሁ: ተፈጸመ: ሕንጻታ: ለቤት: Sx. Teq. 16; ሥዮማን: ላዕለ: ገቢረ: ሕንጻት: Sx. Masc. 16; Hierosolyma caelestia ሕንጻታ: ዘብርሃን: *lumine exstructa* Clem. f. 50.

ሐናጺ: n. ag. *conditor, aedificator, architectus*: Jsp. p. 271; *Herodes አብጽሐ: የህ ሐናጽ ያነ*: ib. p. 330; ሐናጽ ያነኪ: Hez. 27, 4 vs. nov.; Sx. Sen. 12 Enc.

ሕንጻ: subst., m. et fem., Pl. ሕንጻት: 1) *aedificatio* 1 Esr. 4, 51; አዕርዕም: ሕንጻ: 2 Esr. 4, 4; ተዕርዕ: ሕንጻ: (v. ሕንጻት) 4, 24. 2) *structura, aedificium* Hez. 40, 5, 42, 5 vs. nov.; ውሉድ: ወሕንጻ: ሀገር: ያዕብዩ: ስመ: Sir. 40, 19; ከመ: ንድቀ: ክረምት: ሕንጻሁ: Sir. 21, 8; ሕንጻሁ: ለምክራብ: Matth. 24, 1; Herm. p. 78 seq.; አካ: ለብሰ: አ: ዛገ: ሕንጻ: ዘአንበላ: ለእግዚ: 1 Par. 29, 1; ሕንጻት: *aedificia* Chr. Ta. 32; አንትሙ: ሕንጻ: እግዚ: አንትሙ: 1 Cor. 3, 9; Eph. 2, 21. — Notandum est, pro ሕንጻ: etiam formam ሕንጻ: reperiri ut in Gad. Za Mich., potissimum ante pron. suffixa, ut አመ: ሕንጻ: ለአዲሱሰም: Deg. pluris; Sx. Hed. 26.

ሕሐናጺ: n. ag. II, 1: *qui exstrui iubet domum* F. N. 34.

ሐንጻዎ: *mus* vid. አንጻዎ:

ሕንጽዋል: (v. አንጽዋል: et አንጽዋል:) subst., *sentis, rhamnus (spinac)* βάτος Job 31, 40. — Voc. Ae.: ሕንጽዋል: ብ: ሲና: :

ሐንፈጠ: *cutere* vid. sub. ኅፈጠ:

ሐንፈጠ: quadr. I *unguibus scalpere vel scabere* („felis instar“, Lud.): አመብ: ዘሞተ: ኢተሐንፍጠ: ገጸክመ: F. N. 45.

ሐንፈጠ: II id. q. I; huc pertinere videtur: *daemones ei apparuerunt* በአምላላ: አንስርት: ወቋዓት: እንዘ: ያነሐፍጠ: (sic) ገጸሙ: በአጽፋሪሆሙ: *scalpentes faciem unguibus* Sx. Masc. 18.

ሐንፈጺ: quadr. I., ut videtur *ventilando vel ventilando purgare frumentum* [sine dubio e ነፈጺ: formatum, coll.

ፍጥናጽ *ventilabrum*, et amb. ነፋ: i. e. ነፍኅ:]: ሰአሉ: የሐንፍጽክመ: ከመ: ዐለስ: Luc. 22, 31 Platt et Chr. Ta. 31 (quamquam ያሐ: scriptum); Did. 31; ዘዩሐንፍጸክ: ሰይጣን: Phlx. 189; Org. 5. (Ludolfus significatum *flatu oris grana zaeae a folliculis suis purgavit* statuit).

ተሐንፈጺ: III, I pass. Dicunt de rege, qui ad patris errores revertitur: ዘርኡ: ሐለስ: አመ: ተሐንፈጺ: ይበውኡ: ኅብ: ዘርኡ: ሰብ: ዘርእም: Chr. L. A. f. 17.

ሐከመ: rad. inus., eadem quae *كَحَّ* *fracnavit; cohibuit, retinuit; firmiter solideque fecit; sapiens fuit, scivit, novit* (כַּחַב, כַּחֲבָ). Hinc

ተሐከመ: III, 1 refl. *se cohibere, continere* በአርምዎ: ወበተሐከዎ: ይተራሰፍ: ጠቢብ: ἐνεδν δὲ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει ὑπόνομος εἶναι Prov. 17, 28.

ሐኪም: est arab. *كَيْمٌ* *philosophus, medicus: መምህሩ: (Alexandri M.) ዘመሀር: ጥበብ: ስመ: አርስጣጣሊስ: ሐኪም: Jsp. p. 280. (Vid. schol. sub ኪንያ:).*

ሐክክ: I, 1 [*كَحَّ* *scabit, fricuit* rem; chald. *ܩܒܐ* *scabere, fricare, scalpere*] Subj. ይሐክክ: 1) trans. *scabere, scalpere, fricare*: ነሥኡ: ገልፅ: ወኡዝ: ይሐክክ: ቍሳሎ: Job 2, 8; ኅለቁ: አንዝ: አሐክክ: ጸውብ: ወአንጸንጺ: ወሐመደ: ከንክ: 7, 5. 2) intr. *prurire, formicarc*: ዘሐክክ: አባሉ: M. F.

ተሐክ: vel ተሐክክ: (perf. nondum repertum est) III, 1 refl. vel pass. *fricare (titillari)*: አለ: ይተሐክክ: እዘገሆመ: *κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν* 2 Tim. 4, 3.

ሐክክ: (v. ሐክክ: et ሕክክ:) subst. [cfr. chald. *ܩܒܐ*, arab. *كَحَّ*] *prurigo* (scabiei species) Deut. 28, 27 (ψώρα ἀγρία καὶ κνήφη).

ሐክክ: *tumultus* vid. sub ሀክክ:

ሐው: vid. እምሐው:

I. ሐወላ: rad. inus., scilicet *حَالَ* *حَالَ* (حَوَّ); notio prima est in *circumagendo, torquendo* (حَوَّ *annus, حَوَّ circum*); vic. ኮጻ *حَالَ* Hinc

ሐውልት: (nonnumquam ሐውልት:) subst., plerumque fem. (Plur. ሐውላት: Job 41, 21 var.), proprie: *lapis teres, deinde columna, cippus, lapis quivis* in memoria alicujus erectus vel positus, *monumentum* (differt ab ፀምድ:): ረገላግ Gen. 28, 18. 31, 13. 45. 48. 35, 20; Kuf. 27. 31. 32; Num. 21, 28; ሐውልት: አብን: Lev. 26, 1; ሐውልት: ጺው: Gen. 19, 26; Sap. 10, 5; አቀሙ: ሐውልት: አብን: ዐቢይ: ሰዎቦን ለፊጋን ፎጥሳዎጋጋ 2 Reg. 18, 17; ምስክቡ: ሐውልት: (v. ሐውላት:) ዐቢይት: ሳ ጥራጣሚ ሳህጉ ስፍሌግ ወጽደጽ Job 41, 21. — Voc. Ae.: ሐውልት: ብ: ትክል: ደንጋያ: :

II. ሐወላ: rad. inus., cogn. cum ሐባለ: et ኅብረ: (cfr. *حَبْل* *foedus*). Notio prima *ligandi* in ሐወላ: ad *jungendam societatem* transfertur.

ተሐወላ: III, 1 I) *conjugi, admisceri* c. c. Acc., ut *in coelis est ናህይ: ወኢይደመር: መርድኡ: (legas መርድ:)* ወኢይትሐወላ: ጸግ: ወድካም: Jsp. p. 380; ተሐወላ: ምክረ: *communi consilio usus* est Enc. In specie 2) *communione, societatem, commercium inire, habere vel colere, convivere, conversari* cum aliquo (et in communi vitae consuetudine et in rebus sacris): c. c. ምስላ: prs.: Joh. 4, 9 rom.; Act. 10, 28 rom.; 1 Cor. 5, 11; ይደሉ: ንዕቀብ: ርአሰን: ወኢንትሐወል: ምስላ: ኃጥአን: Did. 4; ኢትተሐወል: ምስላ: ብአሴ: ደም: ib. 6;

Clem. f. 187. 208; c. ጎበ፡ prs., ይትሐውሉ፡ጎቤሁ፡ *ad causam ejus se applicuerunt* Maec. f. 15; c. Acc. prs.፡ 2 Thess. 3, 14; ኢትትሐውሉ፡ዕልዋ፡ጎይማኖት፡ Clem. f. 140. — *Voc. Ae.*፡ ተቶስሐ፡ተሐውለ፡ዘ፡ተቀላቀለ፡; vid. etiam scholion ad ተከንሰ፡; *Voc. ad Epist. Pauli*፡ ኢትትሐውሉ፡ዘ፡ኢትትሐውሉ፡ወ ሰዘ፡ኢትትሐውሉ፡።

ሐውል፡ *part. conjunctus, consociatus; ሐውለ፡ conjunctim, una* Sx. Sen. 23; Ter 27 Enc. (poëticae; vid. ጎበረ፡).

ሐወ፡ *miscere* vid. sub ጥወ፡

ሐረ፡ I, 1 [id. q. سار *profectus fuit*, vid. Ewald Hebbr. Sprachl. § 39, b; حَارَ (حَوْرًا) significat *redire*] Subj. (potissimum in libris antiquioribus) ይሐረ፡ et (in recentioribus plerumque) ይሐረ- (vid. gramm. pag. 147), verbum usu tritissimum 1) *ire, incedere, vadere, proficisci*: በእንግዲዳኪ፡ሐረ፡ Gen. 3, 13; ዘየሐውር፡በክርባዕ፡ በእደዋሁ፡ Lev. 11, 20, 27. 42; ይነብር፡ግሙራ፡ወእምእመ፡ነጎ፡ ኢሐረ፡ Act. 14, 8; የሐውር፡መልዕልተ፡ባሕር፡ከመ፡ዲባ፡ምድር፡ (περιπατέειν) Job 9, 8; Koh. 11, 9; መጎ፡ዘየሐውር፡ዲባ፡ክፍሐው፡አሳት፡ Prov. 6, 28; ጴፍሁ፡የሐውር፡ወይበጽኡ፡ነገሐ፡ Hen. 32, 4; πορεύεσθαι Jes. 18, 2, 5, 12; Gen. 11, 31, 12, 4; 3 Reg. 22, 6 al. a) c. c. Acc. loci, qui petitur: Koh. 7, 2; Jes. 22, 15; Dan. ap. 13, 10; Jer. 33, 21; Zach. 6, 8; Tob. 9, 2; ቤተ፡እግዚ፡ነሐውር፡ Ps. 121, 1; Gen. 12, 5, 29, 1; ሐረ፡ርጉቀ፡ብሐረ፡ Prov. 7, 19; c. Acc. loci, qui peragratur et viae, qua itur: የሐውር፡ዐውድ፡ሰማይ፡ (διαπορεύεσθαι) Job 22, 14, 16, 22; Jes. 11, 15, 44, 3; Hez. 33, 28; Num. 1, 19; ኢትትሐረ፡ፍኖተ፡ በጻ፡ Sir. 35, 20; የሐውር፡እገረሆሙ፡ ፍኖተ፡ ሰላም፡ Jes. 41, 3; Jer. 6, 25; Kuf. 16. b) c. prae-positionibus variis, ut *in* vel *de*-ስተ፡ viae 1 Reg. 3, 21, 8, 5; ተሐውር፡ውስተ፡ ፍኖት፡ 1 Reg. 28, 22, al.; ጎበ፡ vel *de*-ስተ፡ pers. vel loci petiti: Lev. 14, 2, 4; Matth. 26, 18; 4 Esr. 10, 24; እምእኪት፡ ጎበ፡ እኪት፡ የሐውሩ፡ Jer. 9, 3; የሐውር፡ውስተ፡ ተውኔት፡ ወዘፈን፡ Clem. f. 127; ሐሩ፡ውስተ፡ ጉሉ፡ ግለም፡ Marc. 16, 15; 4 Reg. 7, 4; c. ቅድሚ፡ *praeire, praegredi*: የሐውር፡ እግዚ፡ ፍጽሙ፡ ቅድሚክመ፡ Jes. 52, 12; Ex. 14, 15. 2) in specie: a) *abire, discedere*: በከመ፡ መጽኡ፡ ከግሁ፡ ሐሩ፡ 4 Esr. 10, 18; Matth. 26, 46; Jac. 2, 16; ሐር፡ እምኔነ፡ Gen. 26, 16; c. እምጎበ፡ Kuf. 24; ሐር፡ βιάδιζε, βιάδιζον Am. 7, 12; Jer. 13, 1, 19, 1, 22, 5. b) *egredi, proficisci* in bellum: እለ፡ሐሩ፡ፀብእ፡ Num. 31, 42; ሐሩ፡ ለዐብእ፡ vel *de*-ስተ፡ ፀብእ፡ 1 Reg. 17, 13. c) ሐረ፡ ፍኖተ፡ *iter facere, peregrinari*, ut: ዘነጎ፡ በከዋረ፡ ፍኖተ፡ F. M. 32, 1; vel *navigare*, ubi de itinere maritimo agitur: πλεῖν Chr. Ta. 34 (vid. ሆድአት፡). d) *usurpat* de rebus inanimatis, ut *de aqua* Jes. 8, 6; *fluvis* ሐሩ፡ ክፍላግ፡ ውስተ፡ በድሙ፡ Ps. 104, 39, *terminis* Kuf. 8. 9) *metaph. ambulare* i. e. *vitae rationem aliquam sequi*: ዘኢሐረ፡ በምክረ፡ ረሲዓን፡ Ps. 1, 1, 25, 11; ዘየሐውር፡ በጽድቅ፡ Jes. 33, 15; ዘከመ፡ ሐርኩ፡ ቅድሚክ፡ 38, 3; ኢሐሩ፡ በትእዛዝክ፡ Jer. 39, 23; Dan. 9, 10; ውስተ፡ ጽልመት፡ ብርግን፡ 1 Joh. 1, 6, 7; et in al. locis innumeris. 4) *coire, inire*, euphemistica, c. ጎበ፡ ut ኢትትሐር፡ ጎበ፡ ብክሲተ፡ ብክሲ፡ Deut. 5, 17; ብክሲት፡ ኢትትሐር፡ ጎበ፡ እንሰሳ፡ Lev. 18, 23; c. Acc. ut ሐረት፡ ክልእት rom. (ሐረ፡ ክልእት፡ Plit) γαυρόση ἄλλῶν Marc. 10, 11, quare

adulterare, adulterium plerumque phrasi ሐዋረ፡ ብክሲተ፡ ብክሲ፡ significari solet: Marc. 7, 21; Rom. 2, 22 rom. 13, 9; Jac. 2, 11; Jer. 9, 2; Asc. Jes. 2, 5; creberrime in Canonibus, ut Clem. f. 96-98. 112. 167. 220. Obscoene de libidinis naturae repugnantibus, c. Acc. bestiae: ዘየሐውር፡ እንሰሳ፡ Ex. 22, 18; viri: እለ፡ የሐውር-ምሙ፡ ወእለ፡ የሐውሩ፡ μαλακοὶ καὶ ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9, 10; c. ላዕለ፡ ut: ኢትትሐር፡ ላዕለ፡ እንሰሳ፡ Lev. 18, 23; c. ዲባ፡ ut: እለ፡ የሐውሩ፡ ዲባ፡ ብክሲ፡ (ἀρσενοκοῖται) 1 Tim. 1, 10. — *Voc. Ae.*፡ ሐረ፡ እመልዕ፡ ዘ፡ ሐረ፡

አሐረ፡ II, 1 *ire vel proficisci facere vel jubere, ducere, deducere, circumducere* al.: ወአሐሩ፡ ሰረገላተሆሙ፡ (ἔξουζαν ἄρμα) 4 Reg. 9, 21; አነ፡ አንጎግዋ፡ ወአሐውራ፡ በድወ፡ Hos. 2, 16; ታሐውር፡ ለመንገል፡ ደቡብ፡ φέρουσα πρὸς ዘይ. 40, 44; ያረት፡ ስመገራክት፡ እኪደ፡ ደቡብ፡ ወያሐውር፡ እግረ፡ ሐንካስ፡ Lit. Joann. Ev.; aliud exemplum vid. sub ራግኖት፡

ተሐውረ፡ III, 1 *pass. iri, incedi*: ወእንዘ፡ ይትሐውር፡ ከመገ፡ በጽሐ፡ ita cum migraretur (ab eo), venit (Hierosolyma) Gad. T. H., si quidem lectio bona est.

አስተሐውረ፡ (an አስተሐረ፡?) IV, 1 *nuntio misso referre* aliquid ad alqm: ወያስተሐውሩ፡ በነቢቢ፡ (v. ነቢቢ) ዘ. አሁ፡ ያመጽኡ፡ ጎበዩ፡ 2 Esr. 16, 19; ኢያስተሐውራ፡ ንገረ፡ (μὴ διαβόλους) Tit. 2, 3.

ሐረት፡ n. act., m. et fem., Pl. ሐረትታት፡ 1) *itio, itus, incessus, gressus*: ሐረት፡ ወግብአት፡ Zach. 7, 14; Ps. 36, 24; ሐረትከ፡ በሰላም፡ ያህኒ፡ Prov. 4, 27; እምልብሰቱ፡ ለሰብእ፡ ወእምሐረት፡ ወእምሐሐቱ፡ ይትዐወቅ፡ ግዕዘ፡ Sir. 19, 30; ጥቀ፡ አጻም፡ ሐረትታኪ፡ Cant. 7, 2. 2) *abitus, exitus, profectio*: በሐረትነ፡ እምጎበሆሙ፡ Act. 28, 10 Plit; *in breve tempus a mortuis separati sumus* እስመ፡ እምድሃረ፡ ንከቲት፡ ነሐውር፡ ከመ፡ ሐረትም፡ Genz. f. 84; አበሰከ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ በሐረትየ፡ ጎበ፡ ሮም፡ Jsp. p. 338; ሐረት፡ ጎበ፡ ግብር፡ ib. p. 325. 3) *ambulatio* i. e. *sentienti agendique ratio, vita, mores*: Ps. 118, 133; መምህር፡ ዩኩን፡ ንጹሐ፡ በሐረትታቲሙ፡ ወጽሩየ፡ በፍናዋቲሁ፡ F. M. 1, 5; ሠናይ፡ ሐረትታቲሁ፡ ib. p. 306; ከመ፡ ኢይንግሥ፡ ወልዱ፡ በሐረትታቲሁ፡ ib. p. 340; c. ለ *erga*, በእንተ፡ ሠናይ፡ ሐረትታቲሁ፡ ለሐክብ፡ ob benignitatem ejus erga populum ib. 301. 4) ሐረት፡ ብክሲተ፡ ብክሲ፡ *adulterium* Clem. f. 123.

አዋር፡ subst., Pl. አዋራት፡ (nonnumquam ሐውራት፡ in libris mss.) *ambulator, porticus* ራግራ፡ Hez. 40, 18; 3 Reg. 6, 30; Joh. 5, 2, 10, 23; Act. 3, 11 Platt; ጥገህ፡ Jer. vrs. nov. 42, 2, 4, 43, 10, 20; ትኩን፡ እንክ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ነኑ፡ መንገል፡ ምሥራቅ፡ ወክልኤ፡ አዋራት፡ ውስተ፡ ገበዋቲሁ፡ በአምሳለ፡ ሐመር፡ Did. 12; አዋር፡ ማእከላዊ፡ (ecclesiae) Sx. Mag. 13.

ሐዋሪ፡ n. ag., fem. "ሪት፡ Pl. ሐዋሪያት፡ f. "ያት፡ 1) *ambulans, incedens, viator, peregrinator*: erat እማይ፡ በገድሉ፡ ወሐዋሪ፡ በፍኖተ፡ አበው፡ ቅዱሳን፡ Gad. T. H.; est sicut ፈላሲ፡ ሐዋሪ፡ እምኔነ፡ a nobis discedens Genz. f. 89; ሐዋሪ፡ ዘኢይሴር፡ ተመደጠቶ፡ ወንጌም፡ ዘኢይትረክይ፡ ንቅህቱ፡ ib. At in Bibliis significare solet: 2) is qui i petitum aquam, *baajulus (aquator)*: ሐዋሪ፡ ማይ፡ Deut. 29, 10; ሐዋሪያት፡ ማይ፡ Jos. 9, 25; ሐዋሪያተ፡ ማይ፡ Gen. 24, 11; 1 Reg. 9, 11.

ምሐዋር፡ et መሐር፡ (4 Esr. 13, 46; vid. gramm. § 115)

κακά ἐκκέλευσεν ἀπὸ βαβυλῶν Jer. 6, 1; **ይሔውጽ፡ልበ፡** Sap. 1, 6. Etiam de sereno coeli vultu usurpatur Ex. 24, 10, 2) *inspicere, visitare*: **ኢትትሀክይ፡ሐውጽ፡ድወይ** Sir. 7, 35; Job 2, 11; Jud. 15, 1; Matth. 25, 36; **ወአኅዊክ፡ሐውጽ፡ለሰላም** 1 Reg. 17, 18; *presbyteri et diaconi የሐውጽዎሙ፡ለድውዩን* Kid. f. 16. In specie usurpatur de Deo: a) *visitare* homines aut beneficiendo aut puniendo et rationi repositandae (ἐπισκοπέω, ἐπισκοπή): Gen. 21, 1; Ex. 3, 16, 13, 19; 1 Reg. 2, 21; Prov. 29, 13; Ps. 64, 9; Job 31, 14; **አሙ፡ይሔውጽሙ፡** Jer. 6, 15, 10, 15, 28, 18, 36, 10, 51, 29; Jes. 23, 16, 24, 22; 4 Esr. 9, 1; c. **ላዕለ**: Jer. 43, 31; et b) de Dei providentia: *prospicere, providere*: **ሐውጽትክ፡፣** ἐπισκοπή Job 10, 12, 7, 17; Ps. 8, 5; Job 6, 14, 29, 4. Rarius c) *recensere, lustrare* populum, exercitum Ex. 30, 12. — *Voc. Ae.*: **ሐውጽ፡ዘ፡ጉብኘ፡አኅዊር፡ሐየሂ፡ይ።**

ተሐውጽ III, 2, pass.: *spectare, inspicere, visitare, lustrari*: **ከሙ፡ይትሐውጽ፡** Ex. 30, 13; **ከሙ፡ትትሐውጽ፡** (illa) **እመንፈስ፡ቅዱስ፡** Kid. f. 20.

ሐዋዲ: n. ag. *inspiciens, perspiciciens, visitans, providens*: **ሰብሐት፡ለዮሬድ፡ሰብሐት፡መላእክት፡ለሐዋዲ፡** *salus Jaredo, qui angelorum hymnos insperxit* Sx. Genb. 11 Enc.; **ሐዋዲ፡ኮሉ፡** πνευματικός Sap. 7, 23; **ሐዋዲ፡ሀልው፡ይሔውጽ፡ልበ፡** 1, 6; **እግዚ፡ሐዋዲ፡ነናስ፡ትሐታን**: Prec. Mat.; Kid. f. 16; **ድውዩን፡አለ፡አልቤሙ፡ሐዋዲ፡** F. N. 7, 3.

መሐውጽ: part. *spectator, speculator, observator*: **መሐውጽ፡ከከብ**: Cod. Mus. Brit. XX, 2; **መሐውጻን፡ከከብ**: Kid. f. 26.

ሕዋዲ: subst. 1) *speculatio, observatio, exploratio* causae, quaestions Chr. ho. 31, *astorium* Kuf. 6 p. 28 ann. 14; Job 38, 32 vrs. nov. 2) *visitatio, providentia* Sap. 3, 7, 9; **እግዚ፡ሠፈንውክ፡ዚአክ፡ምክርክ፡ዚአክ፡ቃለ፡ወዘዚአክ፡ጥበበ፡ወዚአክ፡ሕዋዲ** Kid. f. 16; **ሐውጽዎሙ፡** (ለመርዒ ተ፡እግዚ፡) በሐዋዲ፡እግዚአብሔራዊት፡ F. N. 6 (ex 1 Petr. 5, 2).

ምሕዋድ: subst., locus, 1) per quem prospicitur, *fenestra*; nec non *prospectus*: 3 Reg. 7, 41 vrs. alt.; **ዐውዶ፡ምሕዋድ፡** (ὕποραυσεις κίβηθ ὄστε διακύπτειν) Hez. 41, 16; F. N. 37. 2) *visitations*: Sx. Jac. 21 Enc.; *ἑλαστήριον propitiatorium* Ex. 31, 7. 3) *recognitionis*: **አንቀጻ፡ምሕዋድ፡** (ገገጃ) 2 Esr. 13, 31 vrs. alt.

ሐዘለ: I, 1 *gestare, bajulare, portare* sinu, ulnis, dorso, humeris onus, in spec. *infantes* [amh. **አዘለ፡** *humeris vel dorso gestare*, in spec. *infantes*. Vicinum videtur **حَدَل** (coll. **جِدَد** et **جَدَد**) unde **جَدَد** *gremium, circuitus limbi indusii*; vis verbi Aethiopicum prima *onus in sinu vel dorso accinctum et laxè dependens gestare esse videtur.*] Subj. **ይሕዘል**: (Sx. Tachs. 14 Enc.); **ተሐዘለ፡በገበከሙ፡ወትሰክሙ፡ዲበ፡መታክፍተክሙ፡** Hez. 34, 21; **ሐዘለሙ፡በከነፈሁ፡** Deut. 32, 11; **ሐጻኒት፡አንተ፡ተሐዘል፡ደቂቃ፡** 1 Thess. 2, 7; **ሰላም፡ለዘባንክ፡እምዘባን፡ኪና፡ዘዐብየ፡ኅዚሉ፡እሳተ፡** (sc. Verbum Dei) **ወአምርከነ፡ነፍ፡አውዐየ፡** III Sal. Mar. 20.

ተሐዘለ: III, 1 pass. *bajulari, gestari* sinu, ulnis, dorso: **ላዕለ፡ገቦ፡ትትሐዘለ፡** Jes. 66, 12 vrs. alt.; Deg.; **ከዋክብት፡**

ተሐዘለሙ፡በአክፍሬሁ፡ (ለዐሓይ) Gad. T. H.; **ተሐዘለሙ፡በዘባንክ**: Org.

ሕዘል: part. *gestatus, bajulatus*: **ሕዘላን፡በከነፈሁ፡** Gad. T. H.

ሐዘለ: n. ag., plur. **ሐዘልት፡** *bajulus, gestator*: **ዕደው፡ሐዘልት፡** ἄνδρες νεοτόφοι 2 Par. 2, 2. 18. 34, 13.

ሐዘለሐ: quadril., inus.; vid. **ሐዘበ**: Hinc **ሐዘለሐ**: subst. 1) *locus glareosus, glareaa* (cfr.

جَزِين locus salebrosus) **ውስተ፡ሐዘለሐ፡የሐዶ፡** ἐν μέσῳ γαλάκτων Job 8, 17; **ያሰጥሞ፡ሐዘለሐ፡ፈለግ፡** χαλκιεαί χυσιμόρβου 21, 33. 2) *lacuna, stagnum* (cfr. جَمَسِي), Ssal. Req. —

Voc. Ae.: **ዐምዐም፡ሐዘለሐ፡ምዕኖ፡ዘ፡ረገረገ፡** aliud: **ሐዘለሐ፡ረገረገ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቂጣግ፡ወኸ።**

ሐዘራን: nomen mensis syriacum (حَزِين) Gad. Lal.; M. M. f. 348.

ሐዘበ: radix et significatione et etymo intime conjuncta cum **ሐሰበ**: (q. v.). Notio prima 1) est *colligere, congregare* (vid.

حَزَب II. III. V; vic. حَشَب VIII), unde **ሕዝብ**: *populus*; 2) *colligere, conferre* i. e. *calculus* subducere, *putare*, vid. **ሐሰበ** ።

ሐዘበ: I, 1 (ut pronuntiationis ita significationis levi discrimine secretum a **ሐሰበ**) *putare, opinari, imaginari, suspicari*: **አኘ፡አሐዝብ፡ከመ፡መልአክ፡ውአቱ፡** Phlx. 53; seq. Subj.: **አሐዝብኩክ፡ትንብብ፡ከመዝ፡** οὐχ οὐτως ὑπελαβον ἀνταρῆν σς Job 20, 2; **ሐዝብኩ፡እኩን፡ከማክ፡** Ps. 49, 22; 1 Cor. 2, 2 rom.; **በከመ፡ሐዝብን፡** 2 Cor. 8, 5. 9, 15 rom. — Imperfecti pers. 1 sing. *opinar* nonnumquam particulae ἄρα (ἄρα) respondet Ps. 123, 2, 3; Gen. 37, 10. — *Voc. Ae.*: **ሐዘበ፡ዘ፡ሻንገሉ።** — Usitatio est III, 1, 2.

ሕዘበ: II, 1 *opinari facere* alqm, *suspicionem* vel *metum injicere* alicui: **ተዘከር፡ከመ፡ኢይጉነዲ፡ሞት፡ወኢታሕዝብኩ፡ዕለት፡መዊት፡** Sir. 14, 12 (Cod. Mus. Brit.).

ተሐዝበ: (ut Matth. 24, 50 rom.; Luc. 12, 46 rom.) et **ሐዘበ**: III, 1, nec non

ተሐዝበ: III, 2, rfx. opinione teneri i. e. 1) *opinari, putare, imaginari*: **እትሔዝብ፡** (v. **እትሐዝብ**) *ናስመርኩስ፡ዝንቱ፡ Νεστόριον οἶμαι φῆς Cyr. c. Pall. f. 66. 76. 79; **ምንተኑሙ፡ትትሐዝብኒ፡** (quid) *quem me esse putatis?* Deg.; **ተሐዘባ፡ከመ፡ዘማዊት፡** Kuf. 41; **በከመ፡ይትሐዘቡ፡ዘአልቦሙ፡አእምሮ፡** ut *opinantur imperiti* Phlx. 214; **ትትሔዝብት፡ታስተክብሮ፡** Rom. 2, 4 rom.; **ተሐዝብኩ፡አልሀቅ፡ወአረሥእ፡** Job 29, 18; seq. Subj. 1 Cor. 2, 2 Platt. 2) *praesentire, suspicari, expectare* Matth. 24, 50; Luc. 12, 46; **አንተ፡ኅበ፡ኢተሐዘበ፡** (ὑπονοεῖν) Sir. 23, 21. 19, 27; **በከመ፡ኢተሐዝብኩ፡ከነ፡** Tob. 8, 16; **ድንጋዴ፡ዘኢተሐዝብዎ፡** φόβοι ἀδόκητοι Sap. 18, 17; Job 3, 25; **ኢተሐዘቡ፡** 2 Par. 18, 33 var.; Ps. 118, 39 (ὑπόπτεισα). 3) *suspicionem habere, diffidere, metuere, cavere, anxium esse*: **መፍትው፡ትትሐዝብ፡ወኢትእመኖ፡** diffidere te oportet nec ei credere Jsp. p. 320; **ኮሉ፡መዋዕሊሁ፡ለታጥእ፡ይትሔዝብ፡** πᾶς*

rare, reprehendere: μέμψομαι: **ኢትሐስ፡** **ዘእንበለ፡ትሕትት፡** Sir. 11, 7; **ሶሌ፡የሐይስ፡ርእሶ፡** Job 33, 27; Rom. 9, 19, 14, 15; Hbr. 8, 8 Platt. 2) **incusare** **ከመ፡ኢትከ፡ዘይሌይሰስ፡** (Platt: የሐይሰስ) ἔχει τι κατά σου Matth. 5, 23; Apoc. 2, 4; Lev. 19, 17. 3) **increpare, objurgare, fremere:** **ይሌስከ፡እግዚ፡** ἐπιτιμήσαι σοι Judae 9; ὀνειδίξεν Matth. 11, 20; **ከመ፡ኢይሌስከ፡** Prov. 25, 10; **ኢትሐስ፡እስመ፡ኅሠሥኩ፡እእምር፡** (μὴ μοι ὀργισθῆς) Tob. 5, 14; **ከሉ፡ዘሰሕተ፡ለከ፡ቢጽኩ፡ኢትሐስ፡** μὴ μαρτύρησῃς Sir. 10, 6; **ይኢይስ፡ትግሥጽ፡እምትሐስ፡** θυμωσάσαι Sir. 20, 2; γογγύζεν Sir. 10, 25.

ኣሌስ፡ vel **ኣሕየስ፡** II, 1 *vituperationi obnoxium redere, ad reprehendum inducere:* **ኢታሐስ፡ርእሰከ፡** μὴ δὸς μῶμον Sir. 30, 31; **ያሐይስ፡ርእሶ፡** μωμῆσεται ἑαυτὸν Prov. 9, 7; Synod.; etiam locus difficilior Hez. 16, 61 (**ወተኅስሪ፡እስመ፡ኣሕየስኪየን፡ለኣታትኪ**) huc referendus videtur.

ተሐይስ፡ III, 1 *vituperari, increpari:* **ከመ፡ኢትትሐየስ፡አንተ፡በአበደ፡ዚሐሁ፡** Sir. 22, 13; **ከመ፡በዝጎ፡ኢትትሐየስ፡** 1 Cor. 11, 34.

ተሐየስ፡ III, 3 *sese invicem vituperare vel incusare, rixari cum aliquo:* c. c. Acc. **ጎደጉ፡ለቢጽክመ፡ዘተሐየስክምዎ፡** εἰ τι ἔχετε κατά τινος Marc. 11, 25; Col. 3, 13; c. **ምስለ፡** ut: **እመ፡ዘተሐየስ፡ምስለ፡ቢጽ፡ይጎደግ፡ሎተ፡** Lit. 168, 1; Kid. f. 8.

ሐስ፡ subst. 1) *vituperatio, reprehensio:* **ሐስ፡ንስተት፡** μέμψεις ὀλέγῃ Sap. 13, 6; **አንተ፡እንበለ፡ሐስ፡** ἄμειπτος Esth. 8, 13 apoc.; Ps. 118, 112; Kid. f. 6; **ዘለልቦ፡ነወር፡ወሐስ፡** ἄμειπτος Sap. 10, 15; Hen. 67, 1; **ንጹሕ፡አንተ፡እምዝ፡ሐስ፡ዘከሰአት፡** Hen. 65, 11. 2) *increpatio, objurgatio, opprobrium,* ὄνειδος Job 19, 7; ὕβρις Sir. 10, 6.

ሐዩቀ፡ rad. inus., sine dubio eadem, quae **ገገገ** (in **ገገገ sinus** حانق med. u et *i circumdedit* (cfr. supra **ሐቀወ**). Hinc

ሐይቅ፡ subst., Pl. **ሐይቃት፡** (Sib.) *litus* (maris, lacus), *ora, regio maritima* [proprie: circuitus, terra circumjacens, cfr. **ገገገ**]. In hoc etymo acquiescendum videtur, nec est quod,

permutatis literis **ቀ** et **ሏ**, **ሐይቅ፡** cum **ካቸ** ገገገ convenire statuamus] *ἀλιγαλός* Matth. 13, 2. 48; Job. 21, 4; Act. 21, 5 rom.; Sx. Teq. 4; ἡ παραλία **ሐይቀ፡ባሕር፡** Jos. 8, 30; Jud. 5, 17; *παρά τὴν θάλασσαν ጎብ፡ሐይቀ፡ባሕር፡* Matth. 15, 29; Marc. 5, 21; 3 Reg. 2, 35. 9, 26 (ἐπὶ τοῦ χειλούς); **መንገለ፡ሐይቀ፡ጌንሳሬ፡** *παρά τὴν λίμνην* Γ. Luc. 5, 1, 2; **ድንጋግ፡ዘሐይቅ፡** *crepidio (margo) litoris* Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ሐይቅ፡ዘ፡ዳር፡**

ሐብ፡ I, 1 [id. q. **ገገገ** hausit aquam; **ገገገ** *uter*] *haurire aquam* ex puteo, ἀντλήσιν Ex. 2, 16. 19. — *Voc. Ae.*: **ሐብ፡ዘ፡ቀድሐ፡**

ማሕየብ፡ subst., *haustrum, urna, situla* ἀντήμα Joh. 4, 11; *κάδος* **ከመ፡ነጠብጣብ፡ማሕየብ፡** Jes. 40, 15; 4 Esdr. 4, 64; Gad. Ad. f. 79; **ማሕየብ፡ወዘቅት፡** F. N. 36; Pl. **ማሕየብት፡** ut **ምልኢየን፡ለከሎን፡ማሕየብት፡** Sx. Sen. 20.

ሐከ፡ I, 1 [vicina sunt: **ገገገ** *manducavit dactylos* aliasve

res; **ገገገ** **ገገገ** **ገገገ** *palatum; ገገገ* *maxilla*] *mandere, manducare, masticare:* **ኣይ፡አስናን፡ዘየሐይክ፡ዘንተ፡ኅብስተ፡** Lit. 173, 2; **አንዘ፡የሐይክ፡** Reg. Pach.; **የሐይክ፡በአስናን፡** M. F.; **ሶብ፡ሐክ፡ለላእና፡** M. M. f. 106.

ተሐይስ፡ (sed perfectum nondum legi) III, 1 *manducari, mandi:* **ኅብስተ፡ዘኢይትሐየክ፡** Lit. 172, 2; ἀμαρτυρος Job 20, 18.

ሐይወ፡ I, 1 (Marc. 1, 42 rom. legitur **ሐየወ፡**, errore ty-

pographi) [ገገገ **ገገገ** **ገገገ** *in lingua amb. quaedam derivata conservata sunt*] Impf. **የሐይ፡** (የሐይወ፡), Subj. **ይሕየወ፡** Imp. **ሕየወ፡**, Inf. **ሐይወ፡** et **ሐይወ፡**, **ሐይዎ፡** et **ሐይዎት፡**, 1) *vivere* Gen. 5, 3 seq.; **ሐየክ፡** Sir. 41, 4; **ንሕነሂ፡ሕይወተ፡ነሐይ፡** Sir. 48, 11; **ሐይወ፡ወመዊት፡** Sir. 11, 14. 22, 11; Ps. 20, 4; **ሐይወ፡ለነግ፡መዋዕል፡** Bar. 3, 14 (μακροβιωσας); Job 7, 16; 4 Esdr. 6, 57. 7, 18. 8, 9; Hab. 2, 4; Joh. 5, 25 seq., aliis in locis innumeris; **ለጎልም፡ሕየወ፡** (v. **ሕየወ፡**) Dan. 3, 9. 6, 21, (vid. **ነግሢ፡**); **ሐይወት፡ነናስከ፡** **ኛኸ ስ ሕየኸ ሕየኸ** 1 Reg. 1, 26. a) *vitam transigere:* **ሕየወ፡በፍሥሐ፡** Koh. 7, 14; **ሠናይ፡ሐይወ፡በትፍሥሕት፡** Sir. 41, 13; **ዘረወ፡ንግዩ፡አቡሁ፡አንዝ፡የሐይ፡በምርዐት፡** Did. 10; **ኢትጎደግም፡** (ለውሉድከመ፡) ፀሩ፡ **ይሕየወ፡** Did. 22. b) *vitam sustentare* re, c. በ፡ **በመጥብሕትክ፡ሕየወ፡** Gen. 27, 40; Deut. 8, 3; Kuf. 26. c) *vivum servari, superstitem esse* Jer. 45, 2; Hez. 3, 21. 18, 9. 2) *reviviscere, i. e. a) de animo: refici, recreari:* **ሐይወት፡መንፈሳ፡** Kuf. 31. 43; **ሐይዎ፡ልቡ፡ወነፍሱ፡** Gen. 45, 26. b) *de plantis: germinare* 4 Esdr. 8, 47. c) *de mortuis: in vitam revocari, resurgere* Hez. 37, 3; Jes. 26, 19 (ἔγερθησονται); **ይብሉ፡ኢየሐይወ፡ምወታን፡** λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι Marc. 12, 18. 23 rom.; Luc. 20, 35. 37; 1 Cor. 15, 12 seq.; etiam de peccato: **ሐይወት፡ኅጢአት፡** ἀνέζησας Rom. 7, 9. d) *a morbo, vulneribus. a) revallescere, convalescere, sanari:* **አመ፡ደወየ፡ኢይሌራ፡ሐይወ፡** Job 24, 23; **ሐየወ፡** ἰάσθηεν Jes. 53, 5; Jer. 28, 9; Hbr. 12, 13; Matth. 8, 13; Joh. 5, 14; c. **አምነ፡** morbi vel vulneris: Hez. 16, 6; Jes. 38, 9. 21; 4 Reg. 1, 2; Apoc. 13, 12. β) *consanescere, sanari:* **ቀ፡ሰለ፡ሞቱ፡ሐይወ፡** Apoc. 13, 3; **ቅጥቃጤ፡ዘኢየሐይ፡** συντριβὴ ἀνλατος Prov. 6, 15; Lev. 13, 37; Marc. 1, 42. e) *de rebus fractis: reparari, restitui* Jer. 19, 11. 3) *sanum et saluum esse* a) *de valetudine: bene valere* 3 Joh. 2; Luc. 7, 10. b) *de salute aeterna: saluum fieri, salvari* (σωθῆναι) Luc. 18, 26 rom.; Act. 15, 1; Rom. 11, 26; Sir. 3, 1.

አሕየወ፡ II, 1 1) *vivificare, vivere* *subdere* Koh. 7, 12; 4 Esdr. 8, 16; **አውረሰሰ፡ሕን፡ዘያሐይዎመ፡** νέμον ζωῆς Sir. 17, 11; **ጸመጥሰን** Rom. 8, 11, 2) *vivum servare:* **አሕየወኪ፡ነናስከ፡** Judith 10, 15; **አትረፈ፡ወአሕየወን፡** 2 Esdr. 9, 8. a) *alimento sustentare* (ne pereat) Gen. 47, 25; **አመ፡ከመ፡ነፍርከብ፡ሣዕረ፡ወናሐይ፡አፍራሲን፡** 3 Reg. 18, 5. b) *vitam concedere* alicui, *parcere vitae* alicj Judith 11, 9; 1 Reg. 15, 9 seq.; 27, 9; Gen. 12, 12; Ex. 1, 17; Num. 31, 15; Jos. 9, 19. c) *reum absolvere* in iudicio, *liberum dimittere* ἀπολύειν. Dan. ap. 1, 53; Matth. 27, 15; Marc. 15, 6. 3) *revivificare, vitae restituere, in vitam revocare* a) *languidum refocillare, recreare:* Ps. 70, 22. 118, 37. 40. b) *mortuos* Deut. 32, 39; 1 Sam. 2, 6. c) *aegrotos: valetudini reddere, sanare* Ps. 106, 20; Job 42, 10;

Hos. 6, 2; Matth. 8, 7 rom.; **ያሐይዎሙ ሕይወት**: Jes. 19, 22.
 d) res fractas, scissas **reparare, reficere**: **ያሐይወ. አረፉት**:
 1 Esr. 2, 17; **አሕየወ ምሥሎ፡ ዘመገበረ**: 3 Reg. 18, 32.
 e) sensu theologico: **salvum reddere, salvare** Rom. 1, 16;
 Joh. 12, 47 rom.; 2 Tim. 4, 18.

አሰተሓየወ: IV, 3 **reficere, reparare**: **እስ ፡ ያሰተሓየወ**
ወ. መሥገርት ፡ ብቱክ: (v. **ያሰተሓየወ**) Jes. 19, 9.

ሕየው: adj. f. **ሕየውት**, Pl. **ሕየዎን**; f. **ሕየዎት**: 1) *vi-
 vus, vivens* Koh. 4, 2, 9, 4; Sir. 17, 27; ምድረ ፡ ሕየዎን;
 Jer. 11, 19; ነግሥት ሕየዎ ፡ Prov. 1, 12; ሕየውኑ ፡ ዓዲሁ ፡ አ
ቡን ፡ Gen. 45, 3, 26; Thren. 4, 17; Ruth 1, 19; አምላክ ፡ ሕ
የው ፡ ወ-አቱ ፡ Sir. 23, 15; እንዘ ፡ ሕየው ፡ ወ-አቱ ፡ 25, 7, 30,
 5, 37, 27; Tob. 5, 3; ነሱ ፡ ሕየዎን ፡ Dan. 4, 14; ንሕን ፡ ሕ
የዎን ፡ Ps. 113, 27, 54, 16; ሕየዎን ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ Hen.
 15, 4, 6; ከነ ፡ ሕየወ ፡ 4 Esr. 1, 5; ነፍስ ፡ አንተ ፡ ሕየውት ፡
ውስተ ፡ ማይ ፡ Lev. 11, 10; ደዋርሁ ፡ ሕየዎት ፡ Lev. 14, 4; ነሱ ፡
ሕየው ፡ Job 12, 10; ነሱ ፡ ዘሕየው ፡ Sir. 16, 30; Job 38
 14; አንላ ፡ እመሕየው ፡ vid. sub አንላ ፡ Crebro de Deo: ዘሕ
የው ፡ ለዓለም ፡ ፊ ፡ ረጅን ፡ ሕይወት ፡ Sir. 18, 1; Hen. 5, 1;
 Matth. 16, 16. Formula jurandi est: **ሕየው ፡ እግዚ** ፡ ከመ ፡
 Ruth 3, 13; Jer. 4, 2, 16, 14; ሕየው ፡ አን ፡ ከመ ፡ Jes. 49, 18;
 Hez. 5, 11; ሕየው ፡ ነፍስ ፡ ከመ ፡ Judith 12, 4; 1 Reg. 25,
 26; et formula salutandi regis **ሕየው ፡ እግዚአ፡ ንጉሥ ፡ ለዓ
 ለም** ፡ 3 Reg. 1, 31; Dan. 2, 4 (v. ሕየው); 3, 9, 5, 10, 6, 6.
 De rebus inanimatis: **አሳት ፡ ሕየው** ፡ (cfr. Latinorum: *ignis vivit*)
 Hen. 71, 5, 6. Nonnunquam **ሕየው** ፡ reddi potest *superstes*,
 ut 1 Thess. 4, 15, 2) *sanus, validus, salvus, incolumis, integer*: a) de hominibus: ሕየው ፡ Luc. 15, 27; ሕየ
ውኑ ፡ ሕየው; Tob. 7, 4; ሕየው ፡ ወ-አቱ ፡ Tob. 10, 6. b) de
 verbo: λόγος ሕየው ፡ ሕየው ፡ Tit. 2, 8 rom. c) de vasis,
 vestibus aliisque hujus generis rebus: **ሕየው ፡ ለልብስ ፡ pars
 vestis sana** Matth. 9, 16; ለብስ ፡ ሕየው ፡ ወዳንን ፡ Herm.
 p. 104; de ollis: *invenit eas* ድንገድ ፡ ወሕያዎን ፡ *incolumes*,
 Gad. Lal. d) de cute Lev. 13, 10 cfr. 13, 14. — (Fem. **ሕየ
 ዊት** ፡ pro ሕየውት ፡ legitur Sx. Jac. 6).

ሕይወት: (nonnunquam, ut in Liturgiis ed. rom., **ሐወ
 ት**), m. et fem. 1) *vita*: ድንገድ ፡ መዊት ፡ እመራር ፡ ሕይወ
ት ፡ Sir. 30, 17; Hen. 5, 9; ምድረ ፡ ሕይወት ፡ ፎጥ
 ረገጽ ፡ Prov. 3, 16; በነሱ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወት ፡ Deut. 4, 9,
 6, 2; vitae spatium Gen. 23, 1; ነፍስ ፡ ሕይወት ፡ ሕይወት ፡
 Gen. 9, 12, 15; መንፈስ ፡ ሕይወት ፡ ሕይወት ፡ Hez. 35, 5; በሕይወት ፡
quamdiu vivis Sir. 17, 28, 40, 28, 3, 12; Kuf. 24, 25; Ps. 145, 1;
ሕይወት ፡ እንተ ፡ አልባቲ ፡ ሞተ ፡ *immortalitas* 4 Esr. 5, 13;
ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ ሕይወት ፡ ወ-አቱ ፡ 6, 63. Formula jurandi:
ሕይወት ፡ ፈርዖን ፡ ከመ ፡ Gen. 42, 15, 16. (ማየ ፡ ሕይወት ፡
 Kuf. 24 ex Hebraismo est *aqua fluens*). 2) *vitius, vitae ratio*
 Gen. 27, 39; Prov. 27, 25; ሕቱ ፡ ሕይወ
ቶ ፡ ወዘመ ፡ እር ፡ ወ-አቱ ፡ ግዕድ ፡ ወልማዱ ፡ Did. 10, 14; ሐ
ይወ ፡ ምስሌሁ ፡ (ለኢየሱስ ፡ ሕይወት ፡ ጽብብት ፡ ወወሀበ ፡ ነፍ
 ሰ ፡ ህየንት ፡ ፈቃዱ ፡ Phlx. 3; *quae ad vivendum sunt necessaria*,
 ut: *vidua Evangelii, quae* አብአት ፡ ሕይወት ፡ አብአት ፡ ነሱ ፡
ሕይወታ ፡ F. N. 16. 3) *sanatio, medela; sanitas*,

valetudo bona 4 Esr. 7, 28; ἰασις Sir. 38, 2; ἰαμα Jes. 26,
 19; ἰαση Apoc. 22, 2; ἰγνεια Sap. 7, 10; ἰ-ምህርት ፡ ሕይወት ፡
 διδασκαλία ሕይወታ 1 Tim. 1, 10. 4) *salus, salvatio* (tam terrestriis quam aeterna et
 spiritalis): **ለሕይወት ፡ መጻእኪ** ፡ ሕይወት ፡ ሕይወት ፡ ሕይወት ፡
 Judith 11, 3; 1 Reg. 11, 13, 14, 45; Jud. 15, 18; Luc. 19, 9; **ዐዘ
 ቅት ፡ ሕይወት** ፡ πῦρ τοῦ ὀλεθροῦ Jes. 12, 3, 56, 1; ὀλεθρος
 Rom. 11, 11; Hebr. 2, 3, 5) *resurrectio*: **ዛቲ ፡ ይአቲ ፡ ቀዳ
 ማጌት ፡ ሕይወት** ፡ Apoc. 20, 5 (20, 6 ፡ ጥንቃኔ); ሕይወት ፡
 ምውታን ፡ (Platt "ት ፡ እምውታን") Act. 17, 32.

ማሕይው ፡ part. vel crebrius **ማሕየዊ** ፡ adj. et subst., *vi-
 vificans, salvans, salvator, salutifer*: **አን ፡ ወ-አቱ ፡ ማ
 ሕየዊ ፡ ወመንሥሕሆሙ ፡ ለምውታን** ፡ Joh. 11, 25 rom.; ሕ-
 ጥግ **ማሕየዊሆሙ ፡ ለቅቡዳን** ፡ Judith 9, 11; Jes. 44, 6, 45,
 15, 21; **ማሕይወ. ለነሱ ፡ ሰብአ** ፡ 1 Tim. 4, 10 ant.; est epitheton
 Spiritus S., ut: መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ማሕየዊ ፡ Cyr.; Clem.,
 Genz.; passionis Christi: ሕማግቲሁ ፡ መድኅኒት ፡ ወማሕየዊት ፡
 Lit. 160, 2; crucis መስቀል ፡ ማሕየዊ ፡ ut Sx. Masc. 13.

ሕየውና ፡ subst. *conditio vivi, sani, salvi*: **እንዘ ፡ ሀላ
 ከ ፡ አንተ ፡ በሕይወናክ ፡ ዝየ** ፡ Chr. L. Atk. 28.

ሐየጸ ፡ rad. inus., *levi sonorum et significationis discrimine a
 ሐወጸ*: secreta.

አሰተሓየወ ፡ IV, 3 (at plerumque **አሰተሓየወ** ፡ exscriptum)
 speculationem agere i. e. 1) *speculari, explorare* (σκοπεῖν)
ዘያሰተሓይድ ፡ Hos. 5, 1; እምርሑቅ ፡ ያሰተሓይድ ፡ አዕይን
ቲሁ ፡ Job 39, 29, 16, 12; ውስተ ፡ ነሱ ፡ መንከሬት ፡ ያሰተሓይድ ፡
 እግዚ ፡ Prov. 5, 21; አሰተሓይድ ፡ ለአመባ ፡ Hebr. 12, 15; c. Acc.:
ያሰተሓይድ ፡ እኩዳን ፡ Prov. 15, 3; መጻእኪ ሙ ፡ ታስተሓይድ ፡
 አሰር ፡ ምድር ፡ Kuf. 42, 44; አሰተሓይድ ፡ ናናት ፡ Nah. 2, 2;
 Gal. 2, 4; c. ጎበ ፡ (ἀποβλέπειν εἰς) Ps. 9, 31, 2) *accurate
 observare, animum intendere* in rem: **ያሰተሓይድ ፡ በሐየጸ ፡ ወርጎ** ፡
 Kuf. 6; crebro in Chr., ut **አሰተሓይድ ፡ በልብስ ፡ ወአእምር ፡ መን ፡
 አንተ** ፡ Tag. 11. 3) in specie (sensu malo) *aucupari, insidiari*
 (observare doli faciendi causa), c. c. Acc., περιέχειν Ps. 16, 10;
 παρατηρεῖν Dan. 6, 11; Ps. 36, 12; ἐνεδρεύειν Job 38, 40; **ያ
 ሰተሓይድ ፡ በእኩይ** ፡ Kuf. 28; c. ለ ፡ ut **ያሰተሓይድ ፡ ለድን
 ግል** ፡ *virgini insidiatur* Clem. f. 163.

ሐየጸ ፡ subst., *speculatio, observatio* Kuf. p. 28 (v. **ሐየጸ**);
 M. M. f. 287.

መስተሓይድ ፡ part. *explorator, speculator, insidiator*:
ዲዩቆን ፡ ይኩን ፡ መስተሓይድ ፡ ከመ ፡ ይርአይ ፡ Kid. f. 17; f. 4.

ሐደሰት ፡ I, 2 [i. q. ὥρη, ἔρ, amb. አደሰት; arab. حَاد
 novus, recens fuit; III. IV. *polivit ense*] 1) *renovare, re-
 dintegrare, reficere, instaurare, ስሎት ፡ ሕይወት ፡ πάντα
 καὶνῶσαι* Sap. 7, 27; animam: ደሐደሰት ፡ ለነፍሱ ፡ ἀναεῶσαι
 Job 33, 24; Ps. 50, 11; vires: ደሐደሰት ፡ ንይሎሙ ፡ Jes. 40, 31;
 vitam: ሐደሰት ፡ መዋዕለ ፡ ስሎት ፡ ἀνακαλύσων Thren. 5, 21;
 poenitentiam: የሐደሰት ፡ ለንስሐሆሙ ፡ Hebr. 6, 6; juventutem
 Ps. 102, 5; regnum 1 Reg. 11, 14; festum Kuf. 14; foedus Kuf. 22;
 lumina coeli Kuf. 19; oppida diruta ደሐደሰት ፡ አህጉር ፡ ዘመገ
 በረ ፡ Jes. 61, 4. In specie a) *librum renovare* i. e. *rescribere*,
transscribere Kuf. 45. b) *ἐργαζόμενος initiare*: ወሐደሰት ፡
 እግዚ ፡ 2 Par. 7, 5, 9. 2) *innovare, novare, nova pro-*

ducere: ሐደሱ፡ ለከሙ፡ ሐዳሳተ፡ νεώστες ἕαντοῖς νεώματα Jer. 4, 3; ብዙኅ፡ ይሔድሱ፡ 4 Esr. 12, 29; ይሔድሱ፡ እግዚአብሔር፡ ዘከሩሳተ፡ Hen. 106, 13.

ተሐደሱ፡ III, 2 pass. et refl. novum fieri, renovari, innovari, redintegrari: ተሐደሱሲ፡ ቍሰልዮ፡ ἀνεκαινώθη Ps. 38, 3; ተሐደሳ፡ (Impert.) መንገድዮ፡ ደሰዖት፡ Jes. 41, 1, 45, 16; foedus Hebr. 9, 18 rom.; ተሐደሱ፡ ከሎሙ፡ Apoc. 21, 5; 2 Cor. 5, 17; ተሐደሱት፡ ሕገ፡ መንግሥት፡ Kebr. Nag. 87; ይትሐደሱ፡ ሰዖማት፡ Kuf. 1; ደይኖሙ፡ ይትሐደሱ፡ Kuf. 36; ተሐደሱት፡ ወሐይወት፡ መንፈሱ፡ Kuf. 43; de vita spirituali 2 Cor. 4, 16. Initiari (aedes) 2 Par. 7, 9 (var.).

አስተሐደሱ፡ IV, 2 renovare: ወአስተሐደሱ፡ ቤተ፡ ምሥዋዕ፡ 2 Par. 15, 8.

ሐዲስ፡ adj., f. ሐዳሳ፡, Pl. m. ሐዲሳን፡, f. ሐዲሳት፡ et ሐዳሳት፡, c. ሐደስት፡ 1) novus, recens: folia Hen. 3; ficus Rel. Bar.; vinum Matth. 9, 17; ተክለ፡ ዘይይት፡ ሐዲስ፡ Ps. 127, 4; frumentum (hornum opp. ከራሚ፡) Lev. 26, 10; ገብረት፡ ዳኖንተ፡ ሐዳሳ፡ እምሥርናይ፡ ሐዲስ፡ Kuf. 22; plaustrum 1 Reg. 6, 7; vestis 3 Reg. 11, 29. 30; funis Jud. 15, 13; uter Matth. 9, 17; domus Deut. 20, 5; ብድን፡ ሐዲስ፡ (non-dum putridum) Enc.; ጦማረ፡ ክርታስ፡ ሐዲስ፡ Jes. 8, 1; እገብር፡ ከሎ፡ ሐዲስ፡ Apoc. 21, 5; ይከውን፡ ሰዖማ፡ ሐዲስ፡ ወምድርጊ፡ ሐዲስ፡ Jes. 65, 17. 66, 22; Apoc. 21, 1; 2 Petr. 3, 13; ዐርኩ፡ ሐዲስ፡ ወይን፡ ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; ክልኦ፡ ሐዲስ፡ ንጉሥ፡ Kuf. 46; ስብሐት፡ ሐዲስ፡ Ps. 32, 3. 39, 4; ስም፡ ሐዲስ፡ Jes. 62, 2; ሥርዐት፡ ሐዲስ፡ Jer. 38, 31; Matth. 26, 27; ሥርዐት፡ ሐዳስ፡ Hebr. 9, 15; ልብ፡ ሐዲስ፡ ወመንፈስ፡ ሐዲስ፡ Hez. 36, 26; ውስተ፡ ሐዲስ፡ ሕይወት፡ Rom. 6, 4 rom.; ሐዳሳት፡ (leg. ሐደስት) እሙንጉ፡ በሃይማኖት፡ Herm. p. 12. In specie notanda sunt: a) ሕግ፡ ሐዲስ፡ vel ሐዳስ፡ (vel ሥርዐት፡ ሐዲስ) testamentum novum F. M. 4, 2; ሰብኦ፡ ሐዲስ፡ ሕግ፡ (Christiani) Chr. Ta. 19. b) biblia Novi Testamenti ሐዲስ፡ ቀኖና፡ Clem. f. 86; መጻሕፍት፡ እግዚአብሔር፡ ዘሐዲስ፡ ib.; vel ሐዲስ፡ ወብሉይ፡ N. et V. T. Org.; vel ሐዲሳት፡ (sc. መጻሕፍት) ወብሉይት፡ id. c) ሐዲሳን፡ አለ፡ ተጠምቆ፡ νεώστες novi, modogeniti Did. 42; item ሐዲስ፡ ሕዝብ፡ ሐዲሳን፡ ሕዝብ፡ Syn.; sed etiam competentes (baptismum) hoc eodem nomine appellare licet: በእንተ፡ ሐዲስ፡ ሕዝብ፡ አለ፡ ይፈቅዱ፡ ይጠመቁ፡ Syn. (vid. ንኡስ). d) junior, alter, ut: እንጠንዮስ፡ ሐዲስ፡ Sx. Jac. 25; ማርቆስ፡ ሐዲስ፡ Sx. Mij. 22; Genb. 12. e) ሐደስት፡ primitivae: በአውራጃ፡ ሐደስት፡ Ex. 23, 15. 2) novus i. e. inauditus ሐዲስ፡ ዘነገርኩ፡ አን፡ Jes. 42, 9. 43, 19. 48, 6; ሐዲሳት፡ res novae Hen. 106, 13; ሐዳሳት፡ ለለ፡ ጽባሐ፡ Thren. 3, 23; አዕምሩ፡ ዘሐዲስ፡ Act. 17, 21.

ሕዳሴ፡ subst. renovatio 3 Reg. 8, 53 var. ሐዳሴ፡ n. ag. renovans, redintegrator: ቤት፡ ዘድልው፡ ለከ፡ ለኅዲር፡ በሐዳሴሁ፡ (v. በሕዳሴሁ) 3 Reg. 8, 53; Noah ከን፡ ሐዳሴሃ፡ ለጽድቅ፡ Gad. Kar. ተሐዳሴ፡ n. ag. III, 2 is qui renovatur, repetitur: ሀብታት፡ ተሐዳሴት፡ charismata, quae repetuntur Phlx. 120.

ሐደደ፡ i. q. ገገግ ሶረ acutus fuit. Hinc ሐዲድ፡ subst. ferrum (ሶረ ሶረ acutus; ferrum). Meton. vinculum ferreum: solve እምከሣድዮ፡ ሐዲድ፡ Enc. Maj. 21.

ሐደ፡ gubernare vid. sub ጎደ፡

ሐዳኖ፡ subst. [vicina videntur ገገግ ጠቅናት; praeterea عَظْفٌ latus, collum, axilla, عَاطِفٌ collum flectens] cer-via (cum collo): አጽንዑ፡ ሐዳኖሙ፡ ἐσκληρυναν τὸν τράχηλον (schol. marg. ከሣደሙ) Jer. 19, 15. Plur. አሐዳኖ፡ (tamquam a Sing. ሐድኖ፡ vel ሐድኖ፡) αὐγένης Ps. 128, 4.

ሐጉለ፡ perire, perdere vid. sub ሀጉለ፡

ሐገለ፡ rad. inus.; جَلَّ subsultim incessit, more corvi, cornicis vel hominis compedibus vincti; vicina: جَرَّ cohuiit, impedivit, جَرَّجَ cinxit, جَلَّ claudicavit. Hinc

ሐገል፡ subst. (arab. جَلَّ compes, sc. pedis ornamentum, جَلَّ compes) vinculum (numella): ግብር፡ ለከ፡ ጋጋ፡ ወሐገለ፡ ወደዮ፡ ውስተ፡ ከሣድክ፡ δεσμούς και κλοιούς Jer. 34, 1.

ሕጉር፡ vel ሕጉር፡, proprie part. compactus, solidus [a rad. inus. ሕገረ፡, quae primitus cingere, ligare, deinde firmare, solidare significasse videtur, cfr. جَلَّ lapis] usurpatur, cum ዘቢብ፡ conjunctum, de uva passa vel siccata ዘቢብ፡ ሕጉር፡ (C: ዘቢብ፡ ሕጉር) Num. 6, 4. Formam ሕጉር፡ (ዘቢብ፡ ሕጉር) exhibet cod. G, eandemque formam Ludolfus et Synodi exemplari allegavit. — Voc. Ae: ሕጉር፡ ዘ፡ ዘቢብ፡

ሕጉር፡ vid. ሕጉር፡

ሐገዝ፡ rad. inus.; arab. جَلَّ ligavit camelum in extremitate ungulae; occlusit, cohuiit VII. cohuiit fuit, VIII. in medio suo ligavit cingulum, جَلَّ funis (quo pedes cameli vinciuntur; quo medium cingitur); vid. supra ሐንገዝ፡ Hinc

ተሐገዝ፡ III, 1 (si non 2) infrenari vel refl. sibi navigium destinare ancoris; ወእምዝ፡ ተሐገዝን፡ ወአጽድኖናሃ፡ በአሕባል፡ Act. 27, 17 Platt (in comm. 16 exhibet: ከሙ፡ ኖርግዝ፡ ሐመረን)

ሐገዩ፡ I, 1 (denom. a ሐጋይ፡) aetatem transigere, aestivare (opp. ከረመ፡ vel አክረመ፡), Chr. L. Atk. f. 21.

ሐጋይ፡ subst., plerumque m., ver et aestas [Dubium est, utrum a verbo ሐገዩ፡ (coll. جَلَّ festum celebravit) an terminatione adjectivorum ልብ vel ልብ a nomine ሐግ፡ (ገገ) a verbo እገገ derivatum sit. Illud quoque in medio relinquimus, utrum ejus notio prima tempus festi vel festorum solemnium an tempus anni revertentis (coll. جَلَّ annus) fuerit. Sed Geez populum hac voce pariter atque caeteris mensium et anni partium nominibus, prius quam suas in Abyssinia sedes occupavisset, usum esse satis constat.]. Primitus መጻው፡ ver et ጸዳይ፡ aestas communi nomine ሐጋይ፡ comprehenduntur, nec nisi ubi (per libros in Geez linguam translatos) tria vel quatuor anni tempora distinguuntur, nomen generis in nomen speciei abiit. a) Respondet ጸዳይ፡ aestas በሐጋይ፡ Prov. 6, 8. 26, 1; ወሐጋይ፡ ውኦቱ፡ Jud. 3, 20;

ግሕጹ: subst. (m.) *ascia, securis, dolabra*: πέλκυσ Ps. 73, 7; ἄξῶν Matth. 3, 10; ἀδύριον 4 Reg. 6, 5. 6. — **Voc. Ac.**: **ግሕጹ**: **ዘ**: **ምሳር** :

ሐጻጽ et **ሐጽ**: etiam per **0**, I, 1 [significatio radicis ሦ፯ prima est *secuit, abscidit, discidit* vid. Ges. thes. p. 510; Aethiopiibus notio *concidendi* in notionem *imminuendi* et intr. *decrescendi* transit; vic. ጎጠጠ, ቀጠን q. v.] Subj. **ይሕጸአ**: 1) perraro trans. *imminuere, deminuere*, ut: **ዘይጸልአ**: **ነቢዮ**: **ብዙኅ**: **የሐጽጽ**: **ሉጎጠአቱ**: ልጠጥኛህኑ *κακία* (si non *የሐጽጽ*: legere malueris) Sir. 19, 6; **ኢሐጸን**: **ወኢምንተ**: (var.) *nobis debita nihilo deminuit* Kuf. p. 127 ann. 1. 2) plerumque intrs. *minui, imminui, deficere, decrescere*: **ሐጽ**: **ግይ**: Gen. 8, 3. 5; de luna Hen. 78, 8; **ብርሃን**: **ዘየጎልቅ**: **እንዘ**: **የሐጽጽ**: Sir. 43, 7; de ingenio **የሐጽጽ**: **ልብ**: **ከመ**: **ወርጎ**: Sir. 27, 11; (opp. **ተወሰከ**) Sir. 42, 21. 3) comparative *minorem, inferiorem, minimum esse*: **ኢይሕጽጽ**: **እክልከ**: Kuf. p. 113; c. Acc. prs. (sensu Dativi): **አለ**: **የሐጽጽ**: **አእምሮ**: of ἐνδεδεῖς ὀρεῶν Prov. 9, 4. 16; c. Acc. rei: **የሐጽ**: **ጎይለ**: *minores sunt viribus* 4 Esr. 3, 65; **ኢፈፈፈ**: — **ወኢሐጸጸ**: Ex. 16, 18; (*tribus filiis suis regnum divisit*) **ከመ**: **ኢይኩን**: **ጌአምኔሆመ**: **ዘይፈፈፈ**: **ወየሐጽጽ**: **በምንት**: Jsp. p. 332; ጎትዛዝ: **እንተ**: **ተሐጽጽ**: *mandatum minimum* Matth. 5, 19; **ኢየሐጽጽ**: **መዐተ**: **ንጉሥ**: **እመዐተ**: **አንበሳ**: Prov. 20, 2; Lit. Epiph.; Matth. 2, 6. 4) *detrahi, deduci* (etiam: reliquum efficere, in arithm.): **እምጥብዖትን**: **ኢየሐጸን**: **ግንፋሉ**: *de penso ne unus quidem later nobis detrahatur* Ex. 5, 19; **፶፬መት**: **እንዘ**: **የሐጽጽ**: **ወርጎ**: *quinquaginta anni detracto mense uno* Abush. 50; (**በበፎ**: **፶መት**) **የሐጽጽ**: **ወርጎ**: **እምፀሐይ**: **፴ መዐዕለ**: *per singula quinquennia cursus lunae cum cursu solis comparatus reliquum efficit triginta dierum* Hen. 74, 11—16.

ሐሕጽ: II, 1 1) *minuere, imminuere, deminuere, decurtare*: **የሐጽጽ**: **ሕገበ**: **ጎጣይእ**: Prov. 14, 34; **ግፍዕ**: **የሐጽጽ**: **መዐዕለ**: Fal. f. 39; **ሕቀ**: **ሐሕጽጽ**: **አመላእክቲክ**: Ps. 8, 6; **ኢየሐጽጽ**: **እምንገራት**: Hen. 104, 11; **የሐጽጽ**: **አመበልዕት**: *de cibis (sibi) detrahat* F. M. 14, 4. 2) *justo minus facere vel habere* i. e. *deficere* in re, c. Acc. Inf.: **ኢይሕጽጽክ**: **አሠንዮ**: **ሎሙ**: Jsp. p. 333; c. እምን: ut: **አሕጽጽኩ**: **እምጽድቅ**: Job 9, 20; **ዘአሕጽጽክሙ**: **አንትሙ**: **አመልእክተ**: **ዚአዮ**: τὸ ὕμῶν ὑστερήμα Phil. 2, 30; c. Acc.: **ዘአንትሙ**: **አሕጽጽክሙ**: **እሙንጉቱ**: **ፈጸሙ**: 1 Cor. 16, 17; **፫፬መት**: **አሕጽጽ**: **እምዘ**: **፲፫፬መት**: Kuf. p. 19; abs.: 2 Cor. 8, 15; Kuf. p. 84. 3) *alicui deträhere a rei* i. e. a) *remittere*: **አልቦ**: **ዘየሐጸክሙ**: (suff. Dat.) **እምጥብዖትክሙ**: Ex. 5, 11; **እመበ**: **ዘኢይከል**: **ቀኖና**: **ጎጠአቱ**: (*poenitentiam statutam*) **ይደሉ**: **ከመ**: **የቀልሉ**: **ሎቱ**: **ወየሐጽጽ**: **እምቀኖና**: **ቲሁ**: F. M. 2, 11. b) *jacturam vel detrimentum inferre* alicui, *deträhere de fama*: **ለእሙ**: **ተአዘዘክሙ**: (*si obtemperaveritis*) **ኢየሐሥመክሙ**: **ወኢየሐጽጽክሙ**: **ተአዘዘ**: **በከመ**: **ኢሐሐሙ**: **ለእለ**: **ቀደመክሙ**: Jsp. p. 360; **ኢየነውሮ**: **ለብእሲ**: **ወኢየሐጽጽ**: **ከመ**: **ይትአዘዘ**: ib. 4) *inferiorem existimare, vilipendere*: **Aristobulus** **ተቀጸለ**: **ጌራ**: **ዐቢዮ**: **ዲቦ**: **ርአሱ**: **አሕጸጽ**: **ጌራ**: **ከህንት**: **ቅዱስ**: Jsp. p. 301.

ሐጽጽ: part., imminutus i. e. 1) *deficiens, mancus* (vid. **ንቱግ**): **ተርከበት**: **ሐጽጽተ**: ὑστερούσα Dan. 5, 27; **ኩኑፍጹማን**: **ወአኩ**: **ሐጽጸን**: Genz. f. 154; ὑστερήμα Koh. 1, 15;

አልቦ: **ዘገብረ**: **ወኢምንት**: **ዘሐጽጽ**: ἐλάττειν Sir. 42, 24; **ብእሲት**: **ሐጽጽተ**: **እምፍጥረት**: **አንስት**: *quae defectu mulierum laborat* F. N. 24, 7. 2) *minor, inferior, minimus, exiguus*: ἑλάττωσθε Matth. 5, 19; Sap. 14, 5; **አርባዕቱ**: **ሕጹጽ**: **ወስተ**: **ምድር**: *τέσσαρα τὰ ἐλάττωσθα* Prov. 24, 59; **ሕጽጽ**: **ሃይማኖት**: ἑλαγώπιστοι Matth. 6, 30; **ሕጽጽ**: **ነፍስ**: ἑλαγώφωτος Prov. 14, 29; **ሕጽጽ**: **መዐዕለ**: ἑλαγώφρονος Sap. 9, 5; **ሕጽጽ**: **ልብ**: ἑλαττωμένος καρδιάς Sir. 16, 23. 19, 23; **ድኩማን**: **ሕሊና**: **ወሐጽጽ**: **አእምሮ**: Chr. ho. 16; humilior Hen. 87, 3; **ብዙኅ**: **ሐጽጽ**: **አንተ**: **ከመ**: c. Subj. 4 Esr. 8, 56. — Vid. **ዕይን**: — 3) Libri Chronicorum V. T., παραλειπούμενα, apud Aethiopes primitus **ሕጽጸን**: **ነገሥተ**: **ይሁዳ**: vel **ሕጽጸን**: **ነገሥት**: vel **ሕጽጸን**: (**ሕጽጸን**: **ቀዳማዊ**, **ካልእ**) inscripti sunt (posteriore aetate etiam **ተረፋት**: nominantur, q. v.), quem titulum equidem non libros *mancos* Regum (in quibus multa eorum, quae in libris Regum relata sunt, desiderantur), nec libros, in quibus res gestae *minutius* i. e. accuratius narrantur (nusquam enim alibi haec notio **ሕጽጽ**: convenit), sed libros Regum *minores* interpretari velim: re vera enim mole minores sunt quatuor Regum libris. Praeterea in Gad. Ad. (sub finem libri) *stemma* vel *tabulae genealogicae* Hebraearum gentium circiter decies **ሕጽጸት**: semel **ሕጽጸን**: **አኖግድ**: appellantur. Quo nomine nunq. interpres Aeth. titulum libri canonici **ሕጽጸን**: (quoniam in eo permulta stemmata continentur) imitari voluerit, an vocem Arabicam quandam (ut **نقص**) reddiderit, aegre disceptaveris, priusquam arabicum *Adami librum* inspexeris.

ሕጽጽ: subst. 1) *deminutio, decrementum*: **በሕጸጸ**: **ወርጎ**: Hen. 78, 8. 79, 3. 2) *defectus, exiguitas*: **አፈጽም**: **ሕጸጽ**: **ሕግሙ**: ὑστερήμα Col. 1, 24 Platt; **ሕጸጽ**: **ነፍስ**: **ይትወለድ**: **እምሕጸጽ**: **አሚን**: Chr. ho. 19; **ሕጸጽ**: **ሃይማኖት**: Matth. 17, 20; **እንክስ**: **ሕጸጽ**: **ውስተ**: **መዓርገ**: **ከህንት**: *imperfecta est dignitas sacerdotalis* Chr. ho. 13. 3) Ubi (in arithm.) duo numeri inter se comparantur vel minor de majore deducitur, **ሕጸጽ**: est *differentia, reliquum* Hen. 74, 16; Abush. creberrime.

ሕጸት: (pro **ሕጽጸት**) n. act. 1) *deminutio, decrementum, defectio*: **አልቦ**: **ላዕለ**: **እግዚ**: **ተወሰከ**: **ወኢሕጸተ**: Clem. f. 47; **ዘአንበለ**: **ተወሰከ**: **ወኢሕጸት**: Jsp. p. 296; **ሕጸተ**: **ፀውደ**: **ብርሃኑ**: (**ለወርጎ**) Org. 1. 2) *detrimentum, detractio*: **በሰብሳብ**: **ዘበሕግ**: **አልቦ**: **ነውሮ**: **ወኢሕጸት**: Did. 33; **ኢኪን**: **ሎሙ**: **ሕጸት**: **በዝ**: (quod regibus peregrinis obtemperaverunt) **ወኢነውሮ**: Jsp. p. 360. 3) *defectus, exiguitas, tenuitas*: **ሕጸተ**: **አእምሮ**: **እግዚ**: **ጌዴዕ** ἄγνωστος Sap. 13, 1; **ሕጸተ**: **አኩቲት**: (var.) *animus ingratus* Sap. 14, 25; **ሕጸተ**: **ሃይማኖት**: Kid. f. 4; **ሕጸተ**: **ትውክልቱ**: **ላዕለ**: **እግዚ**: Jsp. p. 303; **በአንተ**: **ሕጸተ**: **ምክርን**: **ለአንስት**: ib. p. 322; **ሕጸተ**: **ጎላቋዎሙ**: ib. p. 349.

ሐጻጸ: subst. *deminutio, defectio, detractio*: F. N. 31; Jsp. p. 359; **labor** **ዘአልቦ**: **ሐጻጸ**: Enc.; *si vos ei subjecissctis* **እምኢካነክሙ**: **ሐጻጸ**: **ወዘለፋ**: Jsp. p. 381.

ታሕጸጽ: subst. *deminutio, defectus* et comparative *conditio inferioris*: ἑλάττωμα Chr. Ta. 30; *haereticus* **እለ**: **ይኒልዮ**: **ድካሙ**: **ወታሕጸጽ**: **ለወልደ**: **እግዚ**: Haim. Ab.; *si quis in peccatum incidit* **በአይጎ**: **ታሕጸጽ**: **ወአቦድ**: **ዘከነ**: *quocumque defectu vel errore* Phlx. 171; **አርጊንስ**: **ይሚሀር**: **ታሕጸጽ**: **ወልድ**: **እምኡብ**: M. M. f. 57.

ታሕጻንት፡ subst. 1) *decrementum*: lunae Hen. 78, 15. 79, 4. 2) *res minuta, minutiae*: ታሕጻንተ፡ ደቂቃት፡ ጎ ጣውአ፡ *peccatilla levissimi momenti* Clem. f. 146.

ትሕጽጽት፡ subst. *exiguitas, pusillitas*: መዐት፡ ምስ ለ፡ ትሕጽጽት፡ ልቡና፡ ይወልድ፡ ጽሕለተ፡ ወጽልአ፡ ወቀቲለ፡ Phlx. 79.

ትሕጻን፡ subst., Pl. ትሕጻንያት፡ *minutio, defectus*: በ አንተ፡ ትሕጻን፡ ራአዩ፡ ል፡ *imminendum faciei formam (aures suas desecuit)* Phlx. 7; ከነ፡ ለ፡ ትሕጻን፡ ጎና፡ *pusillus defectus* (sc. animi), ib. 193. 135. 51. 222.

ሐሳን፡ (etiam per ጸ) I, 1 [id. q. *حَصَنَ incubavit ova; in ulnas cepit pervenire; educavit; removet, impedit*; vicina ሐጻር፡ q. v., et *حَصَنَ (ሐጻን)*; notio prima est in *circumdamdo et tuendo*] Subj. ይሕሰን፡ (rarius ይሕሰን፡ Ex. 2, 9), 1) *sinu fovere, in manibus gestare*, ut: ውስተ፡ ሕሰን፡ ኢሐሳን ኪ፡ (ἐν σπαραγμοῖς οὐκ ἐσπαραγμοῦσῃς) Hez. 16, 4. 2) *nutrire, nutricare, educare* parvulos, pueros (τρέφειν ἐκτρέφειν τροφῶσαι). a) de hominibus, qui nutriunt *α) infantes lactentes, ὄφθαλμῶν (lactare)*: ተሐሰን፡ ሳራ፡ ሕፃን፡ Gen. 21, 7; Ex. 2, 7, 9; 1 Reg. 1, 23; Luc. 11, 27; አለ፡ የሐሰና፡ ለ ሕገላጅሁ Matth. 24, 19; አንተ፡ ተሐሰና፡ ወታጠብዎ፡ Kuf. 47; አንተ፡ ሐሳንተ፡ (ἡ συλλαβοῦσά με) Cant. 3, 4. β) *pueros* in genere: አሐሰና፡ አምንአስ፡ Job 31, 18; Tob. 14, 10; Zach. 10, 9; 4 Esr. 9, 45; ወለት፡ አንተ፡ ሐሰና፡ *παῖς ὄρεπτή alumna ejus* Esth. 2, 7; Eph. 6, 4; መናትው፡ ሕዝብ፡ ክርስቲያን፡ አለ፡ አልቦሙ፡ ውሉድ፡ ይሕሰንዎሙ፡ ለአንላ፡ ጣውታ፡ Did. 18. γ) *senes*: የሐሰና፡ ለጎብትኪ፡ Ruth 4, 15. δ) *animalia* 2 Reg. 12, 3. ε) *capillum* (alere): ለደደው፡ ኢይደልዎሙ፡ ሐሰና፡ ወጻርቲ፡ ለሥዕርቲ፡ ለፍ. N. 51. b) de Deo: አምላክ፡ ዘ ሐሳንክሙ፡ Bar. 4, 8; Ps. 22, 2; Gen. 48, 15. c) de animalibus, in spec. de avibus (*fovere, incubare, nidulari, nutrire*): ተሐሰን፡ ውስተ፡ መሬት፡ (አጎሊሃ) *ἐπι γούεν* ልሊሁ Job 39, 14; ርግብ፡ አለ፡ የሐሰና፡ ውስተ፡ ከጎብት፡ ሕመሳሁሳ Jer. 31, 28; ከመ፡ ሆና፡ አንተ፡ ተሐሰና፡ አንቆቅሆ፡ ወተሐሰን፡ አጎሊሃ፡ አስክ፡ ሶብ፡ ይሰርራ፡ Did. 6. d) de inanimatis: ማይ፡ የሐሰና፡ (ለሐሳ) Hez. 31, 4.

አሕሰን፡ II, 1 *curam vel tutelam gerere* alicujus, c. Acc.: ደቂቅ፡ ይንበሩ፡ ቅድመ፡ አብዊሆሙ፡ አንዘ፡ ያሕሰንዎሙ፡ Did. ed. Platt p. 95 (si quidem lectio bona est).

ተሐሰን፡ III, 1 *nutriri, (lactari), educari*: ተሐሰንኩ፡ በቦታ፡ Job 3, 12; ትትሐሰን፡ በሐሊብ፡ አሕሳብ፡ Jes. 60, 16. 66, 11; ዘከመ፡ ተሐሰንኪ፡ ውስተ፡ አደድ፡ Esth. 4, 8; ደቂቅ፡ አለ፡ ተሐሰን፡ ምስሌሁ፡ 2 Par. 10, 8; 3 Reg. 12, 8; Luc. 4, 16; በናዝሬት፡ ጎብ፡ ተሐሰን፡ (ክርስቶስ) Deg; *Christus* ተሐሰን፡ ምስሌ፡ ሰብአ፡ ዘአንበላ፡ ጎጠኢት፡ Did. 33; ተሐሰን፡ በ ክሉ፡ ምግባር፡ ወያይ፡ Sk. Teq. 13; de animalibus: ይትሐሰን፡ አጎሊሁሆሙ፡ ጎብረ፡ Jes. 11, 7.

ሕሰን፡ subst. [ጎንጎር *حِصْن*] Plur. ሕሰን፡ (Ex. 4, 7) 1) *margo circumdans*: አብጽሕዎ፡ ውስተ፡ ሕሰን፡ ርአስ፡ ደብር፡ ፎድ ጥጅ ስምጥስ ጥስ ስምጥስ Luc. 4, 29 rom. 2) *gremium, sinus* a corporis: አንበረሙ፡ ውስተ፡ ሕሰን፡ *ἐναγκλισάμενος αὐτά* Marc. 10, 16, 9, 36; Luc. 2, 28; አለ፡ ተወልዱ፡ ለሐሳ፡ ሕሰን፡ (ἐπὶ μηρῶν) Gen. 50, 23; *κόλπος* ውስተ፡ ሕሰን፡ አምሙ፡ Thren. 2, 12; Ruth 4, 16; Esth. 5, 15 apocr.; ያመጽአምሙ፡

ለደቂቅኪ፡ ውስተ፡ ሕሰናሙ፡ Jes. 49, 22; Ex. 4, 6, 7; Kuf. 22; Ps. 128, 6, 7, 12; ብአስት፡ ሕሰንክ፡ Sir. 9, 1; ውስተ፡ ሕሰን፡ አብርሃም፡ ወይስሐቅ፡ ወያዕቆብ፡ Clem. f. 159; Genz. f. 122; transl. ጎብአስት፡ ውስተ፡ ሕሰን፡ ነገር፡ Job 23, 12, 19, 27; Ps. 88, 49; Koh. 7, 9; አገብአ፡ ለሙ፡ ውስተ፡ ሕሰናሙ፡ ጎጠኢቶሙ፡ Jes. 65, 6, 7; Jer. 39, 18; Prov. 16, 33. b) *vestis* Prov. 6, 27; Kuf. 8. c) *maris*: ሕሰን፡ ባሕር፡ Act. 27, 39 rom.; ሕሰን፡ ልሳን፡ Kuf. 8. 3) *nutritio, tutela*: ወለት፡ አንተ፡ ሀ ለውት፡ ውስተ፡ ሕሰን፡ ወላድያን፡ F. N. 24, 3; ዘውስተ፡ ሕሰን፡ ወምግብ፡ F. N. 40. — *Voc. Ac.*: ሕሰን፡ ወምንቅዕት፡ ዘ፡ ብብት፡ =

ሕሰንት፡ n. act. *nutritio, educatio*: ለዘንቱ፡ ቅዱስ፡ (ቅርሎስ) ሐሰና፡ ወያዩ፡ ሕሰንተ፡ ጭናሎስ፡ አጎው፡ አሙ፡ Cyr. f. 2; Org.; ዘያይቲ፡ ሕሰንተ፡ ደቂቅ፡ F. N. 5.

ሕፃን፡ subst., m. et fem. (Marc. 5, 39, 40; Matth. 9, 24), Pl. ሕፃናት፡ *infans, parvulus, -la, puer et puella, adolescens* (quamdiu nondum sui juris est); *infans* modo *genitus* Gen. 21, 3; Ruth 4, 16; βρέφη 1 Petr. 2, 2; ὀφθαλμῶν Ps. 8, 3; Judith 16, 4; Ex. 2, 3 seq; παιδίον Matth. 2, 13; Gen. 44, 22 seq.; Jes. 9, 6. 10. 19; ሕፃን፡ ንስቲት፡ 11, 6; ሕፃ፡ ንኡስ፡ 11, 8; τέκνα Jes. 13, 18; νήπιος Job 3, 16, 24, 12. 23, 25; Jer. 6, 11, 9, 21, 50, 6; Thren. 1, 5, 2, 19; Ps. 114, 6; Rom. 2, 20; 1 Cor. 3, 1; ሕፃን፡ ውሕቲ፡ ወልደ፡ ፲ወ፩ ዓመት፡ Kuf. 11; de Ismaele domo patris expulso Gen. 21, 14; Kuf. 17; de Beniamino Gen. 43, 8 seq.; de adolescente septendecim annos nato 2 Par. 34, 3; de Salomone ወራዛ፡ ወሕፃን፡ νέος καὶ ἀπαλός 1 Par. 29, 1; de Davide (παιδάριον) 1 Reg. 17, 33.

ሐሃ፡ n. ag., f. ሐሃጅት፡, Pl. c. ሐሃጅያት፡ (gramm. § 133, a) et ሐሳንት፡ a) m. *nutritior, altor, tutor*: መምህር፡ ወሐሃጅ፡ διδάσκων καὶ τροφεύς Chr. ho. 34; ሐሳንተ፡ ደቂቅ፡ ጥ-ጎሞላ 4 Reg. 10, 1, 5; crebrius in F. N. 24. 32; አስመ፡ አሙንቱ፡ ከንዎ፡ ሐሃጅያት፡ (σύμβουλοι) 2 Par. 22, 4. b) fem. *nutrix, nutricula* ሄጅዳ Gen. 24, 61; Judith 8, 10; τροφεύς Gen. 35, 8; 2 Par. 22, 11; 1 Thess. 2, 7; Bar. 4, 8; Ex. 2, 7; ሐሃጅያትኪ፡ Jes. 49, 23; Kuf. 32; ጥጥር Chr. Ta. 11; ጥጎሃንፍ 2 Reg. 4, 4; Ruth 4, 16; ወልደ፡ ሐሃጅቲ፡ *σύντροφος* Act. 13, 1.

ሕፃንና፡ et ሐሃና፡ subst. *infantia, pueritia*, Enc.

ማሕሰን፡ subst., fem. et m., Pl. መሐሰን፡ (Gen. 49, 25) et ማሕሰናት፡ (Chr. ho. 23) *alvus materna, uterus, matrix* (μήτρα) ማሕሰን፡ መካን፡ Hos. 9, 14; Ps. 70, 7; Rom. 4, 19; Job 3, 16; Jer. 20, 17; Judith 9, 2; 4 Esr. 2, 48. 50. 51 (ubi Laur. ማሕሰን፡ exhibet) 3, 59. 8, 12; ዘአንበላ፡ ትጎላ፡ አማሕሰን፡ Jer. 1, 5; አንዘ፡ ባ፡ ውስተ፡ ማሕሰና፡ Matth. 1, 18; ዐጻዩ፡ አጎዚ፡ ለማሕሰን፡ Gen. 20, 18; አርጎው፡ አጎዚ፡ ማሕሰን፡ ልያ፡ Kuf. 28; ፈትሐ፡ ማሕሰና፡ Gen. 29, 31; በኑር፡ ዘይፈትሐ፡ ማሕሰን፡ Num. 3, 12; Ex. 34, 19; Luc. 2, 23; ተሀውካ፡ ማሕሰን፡ በአንተ፡ ወልዳ፡ 3 Reg. 3^b, 26; አፈ፡ ማሕሰን፡ Hen. 62, 4.

ማሕሰንት፡ et rarius ማሕሰን፡ subst., m. et fem., *quidquid tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committitur, depositum*, tam de rebus quam de personis: Ex. 22, 7, 8; Lev. 5, 23; Jud. 12, 6; 1 Tim. 6, 20; 2 Tim. 1, 14; Tob. 10, 12; ማሕሰንትዩ (v. ማሕሰንዩ) አንተ፡ ጎብዩ፡ *πεφυλάχαι σὺ παρ' ἐμοῖ* 1 Reg. 22, 23; ንዋዩ፡ ማሕሰንትክ፡ Sir. 41, 19; ታገብ አ፡ ምድር፡ ማሕሰንታ፡ Hen. 51, 1; Mavās. Nr. 70; 4 Esr. 2, 51;

F. N. 29. — Voc. Aeth. ማሕዕንት፡ብ፡አደደ። [Non est, quod hoc nomen ad aliam radicem, ut **ግንጅ**, referamus cum Dorn de ps. Aeth. p. 67; vid. etiam Hupfeld exerc. Aeth. p. 30.] Hinc derivatur

አማሕዕን፡ quadr. II *tutelae, custodiae, fidei* alicujus committere vel commendare, concedere alicui, deponere apud alqm; c. c. Acc. rei et ጎበ፡ pers.፡ ብሩር፡ ዘአማሕዕን፡ጎበ፡ራጉኤል፡ (supra አዕቀበ) Tob. 4, 1; 1 Petr. 4, 19; Ps. 58, 10; F. N. 29; Org. 2; c. ውስተ፡እደ፡ prs., ut: Ps. 30, 6; Luc. 23, 46; c. dupl. Acc.፡ ናሁ፡ አማሕዕንኩክ ወለተየ፡ ማሕዕንት፡ Tob. 10, 12; Ex. 22, 7; Lev. 5, 21; 1 Tim. 1, 18; 2 Tim. 1, 12; Luc. 12, 48; Rom. 16, 1; Herm. p. 85; F. N. 29.

ተማሕዕን፡ III, 1 1) *depositum accipere* አ.ደደ. ፂ፡ ዘተማሕዕን፡ Ex. 22, 10. 2) refl. *se in tutelam vel custodiam conferre, in clientelam se committere; confugere, refugere* ad alqm; c. ጎበ፡ ut: ጎበ፡ ሙኑ፡ ትት መሐዕን፡ Jes. 10, 3, 20, 6; Jer. 27, 5; Ps. 142, 11; Deut. 13, 5; ተማሕዕን፡ ጎበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 193; *ad victoris fidem confugere* F. N. 44, 4; c. በ prs. vel loci: ይት መሐዕን፡ብኪ፡ Jes. 54, 15, 55, 5; 3 Reg. 2, 29; absol. Hebr. 6, 18; ፍና፡ ጎበ፡ ይት መሐዕን፡ ቀታሊ፡ Ex. 21, 13, 14. Hinc appellare alqm: ተማሕዕንኩ፡ ሎሙ፡ በቄሳር፡ Act. 28, 19 Pitt. 3) pass. vel refl. *in fidem, clientelam, tutelam recipere* alqm, *patrocinium* alqis *suscipere, protegere, tueri, defendere*, c. Acc.፡ ጥበብ፡ በሰላም፡ ትት መሐዕን፡ ለውሉዳ፡ Sir. 41, 14; ይት መሐዕን፡ ለነፍሱ፡ Prov. 13, 3, 19, 16; Ps. 120, 7; Deut. 33, 9; ይት መሐዕን፡ ሰላም፡ Jes. 26, 3; Sap. 10, 1; c. Acc. et አምነ፡ ut: Ps. 11, 8; Sap. 10, 12; አግዚ፡ ይት ማሕዕንክ፡ እምነሉ፡ እኩይ፡ Kuf. 12. 31; Lit. 159, 3.

ምሕዕን፡ part. *commendatus, depositus*, Lud. e mss. Colb.

ምሕዕና፡ (i. e. ምሕዕንና), subst., *res commissa, negotium conceditum, depositum*፡ ቀሲሳን፡ እሊ፡ ዐቀቡ፡ ምሕዕናሆሙ፡ በጽድቅ፡ Lit. Joh.; Enc.

አማሕፃኒ፡ n. ag. *depositor* (depositi) F. N. 29 (saepius).

ተማሕፃኒ፡ n. ag. *is cuius fidei vel tutelae committitur res, depositarius* Ex. 22, 10; F. N. 32.

መምሕዕን፡ subst. *patronus, protector*; Pl. መምሕዕናን፡ Org.

መምሕፃን፡ vel ምምሕፃን፡ subst., *locus, quo confugitur i. e. refugium, asylum, praesidium*, Ex. 17, 15 (vid. var. in ann.); Jud. 12, 6 var.

ሐዕየ፡ I, 1 [prima notio est in dissecando (cfr. ሐደየ፡ ሐደደ ጸ፡ ጎደደ); hinc provenit notio *dividendi*, ut in **ገዳገ**, **ገዳገ**; **ገዳገ** portio; **ገዳገ** III. IV. *portionem dedit* alicui; **ገዳገ** portio, in spec. *boni, felicitas, bona sors*, **ገዳገ** (bonam sortem nactus est) *dignitate, honore, aestimatione usus est*; at in Geez notio restricta est ad *portionem a sponso sponsae datam* vid. ሕፂ፡; inde ሐዕየ፡ filiae vel *future uxori portionem ratam assignare*; amh. አጨ፡] Subj. ይሕፂ፡ 1) *donum sponsaliticium dare*: የሐፂ፡ ሕፂፃ፡ ይሁብ፡ ለአቡጎ፡ Ex. 22, 16. 2) *donum spon-*

salicio emere (i. e. despondere) aliquam sibi vel alii: ብሕሲ ተየ፡ እንተ፡ ሐዕይክዋ፡ በምእት፡ ቍልፈት፡ (ፂለፊ) 2 Reg. 3, 14; *parentes ሐዕየ፡ ሎቱ፡ ብሕሲት፡ እምዐበይት፡ ቤተ፡ ንጉሥ፡* Gad. Za Mich.; Gad. T. Zion; ለአክ፡ ንጉሥ፡ ይሕዕያ፡ ሎቱ፡ Jsp. p. 272; ለእሙ፡ አክነ፡ ታሕት፡ ምልክና፡ ክልኩ፡ ይከውኖ፡ (ei *permissum est*) ከመ፡ ይሕፂ፡ ለርእሱ፡ እመክኮ፡ በርእሱ፡ አው፡ በመጽሐፈ፡ መልእክት፡ አው፡ በዘ፡ ይሁምሮ፡ ለከዊን፡ ዐራቂ፡ F. N. 24, 2. — Voc. Aeth. ፈጎረ፡ ሐዕየ፡ ብ፡ አጨ።

አሕዕየ፡ II, 1 *donum sponsaliticium dare* jubere: ሕፂ፡ ያሐዕይዎ፡ ለድንግል፡ Ex. 22, 16 (የሐዕይዎ፡, quod editio mea praebet, e gramm. § 48, 4 intelligendum est; G subjunctivum ያሕጽይዎ፡ exhibit).

ተሐዕየ፡ *donum sponsalicio emi (desponderi)*, de virgine c. ለ፡ sponsi, Sx. Mag. 26. Enc.; ድንግል፡ እንተ፡ ኢተሐዕየት፡ F. N. 45. 48.

ሕፂ፡ subst. m. et fem. 1) a) *donum sponsaliticium*, quod sponsus futurae uxori in peculium dat; b) *dos*. a) De eo in F. N. 24, 2 praecipitur: እመ፡ ፈቀደ፡ ፈጎረ፡ አው፡ ዘተኖጎረት፡ ምንኩሰና፡ እምድጎረ፡ ወሀበ፡ ሕፂ፡ ይደልዎ፡ ለፈጎረ፡ ዘወሀበ፡ ቅድመ፡ ከመ፡ ይንግኡ፡ ወለፍጎርቱ፡ ከመ፡ ታግብኡ፡ ዘነሥኡ፡ ዘእንበለ፡ ከዕበት፡ (nec *duplicatione accepti mulctetur*); deinde 24, 3, ubi voces **ዐረቦን፡ ዘፍጎረት**፡ et ሕፂ፡ promiscue usurpantur, haec statuuntur: እምከመ፡ አበየ፡ ነግኢሁ፡ (ለዐረቦን) እምድጎረ፡ ተመጠው፡ ኪያሁ፡ ወገደ፡ ለተሰናክዎ፡ (consensum mutuum dissolvit) ይሚጥ፡ ዘእንካ፡ ገብሮ፡ ከዕበት፡ (reddat, quod accepit, duplicatum) ወእመ፡ ሞተት፡ ይኢት፡ ብሕሲት፡ ለያግብኡ፡ (repetat) ፈጎረጎ፡ እምሰብኡ፡ ዘኢሃ፡ ዘወሀበ፡ በእንትኢሃ፡ ዘእንበለ፡ መብልዕ፡ ወመሰት፡ ዘወሀበ፡ ለተሰናክዎ፡ ሞተ፡ ውኢት፡ ብሕሲ፡ ዘሎቱ፡ ሕፂ፡ (a quo *donum datum est*) ወኢልባት፡ ወራሲ፡ ይጎደጉ፡ ላት፡ ዘነሥኡት፡ እምጎቤሁ፡ ወእመሰባት፡ ወራሲያን፡ ያግብኡ፡ ሎሙ፡ መንፈቀ፡ ንግዶ፡ ወመንፈቀ፡ ይትርፍ፡ ላት፡ Ibidem ሕፂ፡ distinguatur ab አምኃ፡ i. e. muneribus variis, quae salutandi causa sponsus sponsae dat. — In Bibliis respondent φέρων ግጥ፡ Gen. 34, 12; Ex. 22, 16 donum quod parentibus mulieris datur. b) Jos. 16, 10 dos quae a patre filiae datur; item ይደሉ፡ አውስቦ፡ ዘእንበለ፡ ትልወት፡ ወኢሕፂ፡ F. N. 24, 3; ዘጸሐፈ፡ ትእዘዘ፡ (i. e. *testator*) የሀብ፡ ለአዌልዲሁ፡ ለለጅ መክፈልት፡ ሕፂሆን፡ F. N. 41, 4. 2) *donatio sponsalicia, emtio sponsae*: F. N. 24, 2. 3 ut: ዕድሚ፡ ሐዘን፡ (tempus luctus definitum) ይከልኡ፡ እምአውስቦ፡ (nuptias) ወኢይከልኡ፡ እምሕፂ፡ ወእምፍጎረት።

ሕዕየት፡ vel ሕፂት፡ part. fem. (a ሕዕይ፡) *sponsa dono emta*: ድንግል፡ እንተ፡ ይኢት፡ ሕዕየት፡ አው፡ ተኖጎረት፡ ለብሕሲ፡ F. M. 6, 8.

ሕዕየት፡ n. act. *emtio sponsae*: አለ፡ ይመስጡ፡ ወለተ፡ ሕዕየት፡ አው፡ ዘኢተሐዕየት፡ virginem sponsam vel non sponsam F. N. 48.

ሐፂ፡ titulus Imperatorum Aethiopiae (*majestas, augustissimus*), de quo videre licet Ludolfi hist. Ae. II, 1, 25 et Comm. p. 222. Eum origine amharicum esse asserit Ludolfus. Legitur passim in libris Aethiopicis, ut: አክ፡ በቃሉ፡ ሐፂ፡ ወአክ፡ በመኩንን፡ Chron. Ax. At ubi Imperatorem alloquuntur, ሐፂ፡ vocula ጌ፡ auctum usurpant, sc. ሐፂጌ፡, cui respondet Franco- galorum *Sire*. Haec compellatio etiam in Jesum translata occurrit, ut: ተቀጸል፡ ጸጌ፡ ኢየሱስ፡ ሐፂጌ፡ Deg. [Ludolfus hoc nomen ጎፂ፡ scripsit, Isenbergius autem ሐፂ፡; hanc scriptiorem

vel **ዩምሀር**፡ I, 2 (Luc. 1, 1 rom.; Deut. 6, 1; pro qua forma etiam **ዩምሀር**፡ reperitur, ut Deut. 4, 36) et **ዩምሀር**፡ I, 1 (Ps. 50, 14; Deut. 20, 18; 1 Tim. 2, 12; al), Imprt. **መሀር**፡ et **ምሀር**፡ I, 2 (Matth. 28, 19 rom.; Ps. 118, 26. 33. 141, 11 al.; pro qua forma etiam **ምሀር**፡ reperitur, ut Deut. 4, 9) et **መሀር**፡ I, 1 (Matth. 28, 19 Platt; Prov. 29, 17; al.); Inf. **ምሀር**፡ (1 Tim. 4, 13), **ምሀር**፡ (Rom. 1, 16; 1 Tim. 5, 17), **ምሀር**፡፡፡ (Sir. 42, 5; Marc. 11, 18) et **ምሀር**፡፡፡ (Matth. 7, 28 rom.). 1) *docere* a) absol. 1 Tim. 2, 12; Matth. 4, 23. 11, 1. b) c. Acc. prs.: Matth. 5, 2; Rom. 2, 21; Ps. 70, 18. 118, 102; et c. **ለ** pers.: Rom. 2, 21; Hebr. 8, 11; Deut. 4, 10. c) c. Acc. rei: **ዩምሀር**፡፡፡ **ትምሀር**፡፡፡ **ትእዛዛት**፡፡፡ **ሰብሕ**፡፡፡ Jes. 29, 13; **ዩምሀር**፡፡፡ **ምክረ**፡፡፡ Job 22, 2; Phil. 1, 16; Rom. 1, 16, et c. **በእንተ**፡፡፡ rei 4 Esr. 10, 53; Luc. 1, 1. d) c. dupl. Acc. Ps. 50, 14. 118, 26. 33; Deut. 4, 14. 5, 28. 6, 7. 4 Reg. 17, 27; 4 Esr. 8, 15; Koh. 12, 9; **መሀር**፡፡፡ **አሁሁ**፡፡፡ **መጽሐፈ**፡፡፡ Kuf. 7. 47; Dan. 1, 4; Job 33, 33; Sir. 45, 5; Job. 14, 26; Hebr. 5, 12. e) verba si subjunguntur, adhibetur Acc. Inf.: **ትምሀር**፡፡፡ **እገራሃ**፡፡፡ **ሐዋሪ**፡፡፡ Deut. 28, 56. 20, 18; Hen. 8, 1; Kuf. 3, vel **ለ**፡፡፡ c. Inf., ut: **ምሀር**፡፡፡ **ለገብር**፡፡፡ Ps. 142, 11, vel Subj., ut: Matth. 28, 19; Deut. 6, 1. 2) *instituire, erudire* (παίδευν, etiam *νομοθετείν admonere*): **መሀር**፡፡፡ **ወልደክ**፡፡፡ Prov. 29, 17; **ምሀር**፡፡፡ **አግዚአ**፡፡፡ Jer. 10, 24; **ገሥዳ**፡፡፡ **ወመሀር**፡፡፡ Sir. 7, 23. 18, 13. 30, 2; Prov. 5, 13. 9, 7; Rom. 15, 14; 1 Cor. 4, 14; 1 Thess. 5, 12.

ተመሀረ፡ et **ተምሀረ**፡ III, 2; rarissime III, 1 (gramm. § 97, 2) 1) *doceri, institui, condocerieri*: Jes. 55, 12; Kuf. 3; **ከመ**፡፡፡ **ትተመሀር**፡፡፡ Sir. 6, 32; Prov. 29, 19; **እስከ**፡፡፡ **ዩትምሀር**፡፡፡ **ብዙሥን**፡፡፡ Dan. 12, 4; **ኅብ**፡፡፡ **ዩትመሀር**፡፡፡ (sic) **አፍራስ**፡፡፡ ἑπικράματα Can. Const. Ap. 24; **እለ**፡፡፡ **ይትመሀር**፡፡፡ (sic) **አፍራስ**፡፡፡ καταχρῆματοι Can. Neocaes. 5; c. c. Acc. vel **በ**፡፡፡ rei: **ኢይትምሀር**፡፡፡ **እንከ**፡፡፡ **ቀትለ**፡፡፡ Jes. 2, 4; Luc. 1, 4; **ተምሀርኩ**፡፡፡ **በአገገ**፡፡፡ **አበውዩ**፡፡፡ Act. 22, 3. 2) *discere, addiscere*: **ተመሀር**፡፡፡ **ጠፈሬ**፡፡፡ Job 34, 36; 1 Tim. 2, 11; c. c. Acc. rei: **እመ**፡፡፡ **ተምሀር**፡፡፡ **ተምሀር**፡፡፡ **ፍናትዩ**፡፡፡ Jer. 12, 16; **ተምሀር**፡፡፡ **መጽሐፈ**፡፡፡ vel **ፀብአ**፡፡፡ Kuf. 4. 19; Sir. 8, 8. 9, 1; **ተመሀር**፡፡፡ **ጽድቀ**፡፡፡ δικαιοσύνη **ጠፈሬ**፡፡፡ Jer. 26, 9; **ተመሀር**፡፡፡ **ለአትሕቶ**፡፡፡ **ርእስከመ**፡፡፡ 1 Petr. 5, 5; Hen. 83, 2; c. Acc. Inf.: **ርግብ**፡፡፡ **በይትምሀር**፡፡፡ **ሰሪሪ**፡፡፡ Hez. 7, 16; **ተምሀር**፡፡፡ **መሢጠ**፡፡፡ 19, 3; Deut. 4, 10; Jes. 28, 19; **ተመሀር**፡፡፡ **ገብረሠፍይ**፡፡፡ Jes. 1, 17; c. **በኅብ**፡፡፡ vel **አምነ**፡፡፡ pers., a qua discitur: **እመንቱሃ**፡፡፡ **በኅብ**፡፡፡ **አበዋሙ**፡፡፡ **ተመሀር**፡፡፡ Sir. 8, 9; 1 Thess. 1, 8; **ተምሀር**፡፡፡ **አምራሁ**፡፡፡ **ክሉ**፡፡፡ **ትምሀርታት**፡፡፡ Cyr. f. 2. 3) *discendo et meditando versari in re, studere* rei (μελετῆν, quod aliās **አንበበ**፡፡፡ verti solet): **ኢትትመሀር**፡፡፡ **ነፍሱዩ**፡፡፡ **ኅጠአት**፡፡፡ Job 27, 4; Prov. 15, 28. 24, 2; **ልላይናጽፈ**፡፡፡ et **νοσῖσαι** ἔν τινι Sir. 14, 20. 21.

ምሀር፡ part. 1) *doctus, edoctus* rem. a) *discipulus, alumnus disciplinae*: **ፍጹማን**፡፡፡ **ወምሀራን**፡፡፡ 1 Par. 25, 8; **ድዕብገገ**፡፡፡ **ምሀራን**፡፡፡ **በኅብ**፡፡፡ **እግዚአብሔር**፡፡፡ Jes. 54, 13; Joh. 6, 45; 1 Thess. 4, 9. b) *peritus, sciens, gnarus*; absol., ut: **ነገሩ**፡፡፡ **ኢከነ**፡፡፡ **ከመ**፡፡፡ **ምሀር**፡፡፡ τὰ ἐρήματα αὐτοῦ οὐκ ἔν ἐπιστήμῃ Job 34, 35; **ἑπιστήμων** Jac. 3, 13 rom. (**ምክር**፡፡፡ Platt); c. Acc. rei: **ምሀር**፡፡፡ **አንተ**፡፡፡ **አሪተ**፡፡፡ Rom. 2, 18; Act. 18, 25; c. **በ**፡፡፡ rei: Ps. 89, 14; F. N. 51; **ምሀር**፡፡፡ **በክሉ**፡፡፡ **ጥበብ**፡፡፡ **ሥራይ**፡፡፡ **ወሰገል**፡፡፡ Clem. f. 252; ope status constr.: Act. 21, 20; **ምሀራን**፡፡፡ **ቀትለ**፡፡፡ Cant. 3, 8; **እስመ**፡፡፡ **ምሀራ**፡፡፡ **ፀብአ**፡፡፡ **ውአቱ**፡፡፡ Gad. T. H.; seq. **ከመ**፡፡፡, ut 1 Par. 25, 7. 2) *eruditus, bene*

institutus (παιδευμένος): **ብእሲ**፡፡፡ **ምሀር**፡፡፡ Sir. 31, 9; **ወልድ**፡፡፡ **ምሀር**፡፡፡ Prov. 10, 5.

አምሀር፡፡፡ Plur. 1 Cor. 4, 15 Platt non a **ምሀር**፡፡፡ derivandus, sed per metathesin pro **አምርሕት**፡፡፡, a **መርሕ**፡፡፡ derivato, excerpit est.

መሀሪ፡ n. ag. *doctor, institutor*, Lud. sine auct.

መምሀር፡ part. (gramm. § 114, a) 1) *doctor, magister, praeceptor*: **መምሀር**፡፡፡ **ሕግ**፡፡፡ νομοδότης Ps. 9, 21. 83, 7; **καθῆγηγός** Matth. 23, 8. 10; **διδάσκαλος** Joh. 3, 2; Rom. 2, 20; Act. 5, 34; 1 Cor. 12, 28; Eph. 4, 11; Hebr. 5, 12; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Jac. 3, 1; **ἑξηγητής** Prov. 29, 18; **ሐዋርያት**፡፡፡ **እመንቱ**፡፡፡ **መምሀራኒክመ**፡፡፡ **ለትእዛዛ**፡፡፡ **ክርስቶስ**፡፡፡ II Const. Ap. 4; Did. creberime; **መምሀራን**፡፡፡ **ቤተ**፡፡፡ **ክርስቲያን**፡፡፡ *Patres ecclesiae* Sx. Hed. 24; al. Fem. **መምሀርት**፡፡፡ Sx. Haml. 25. 2) Titulus honorificus est (tamquam *doctor, magister*), ex gr. priorum monasterii praepositorum, Lud. Pariter **መምሀርት**፡፡፡ fem. 1 Reg. 4, 14 titulus matronae esse videtur.

ተመሀሪ፡ n. ag. (III, 2): *discens, discipulus*, Phlx. 229; Pl. **ተመሀርያን**፡፡፡ F. N. 10.

ተመሀር፡ n. act. (gramm. § 111, a, β) *institutio, studium* (μελέτη) Ps. 118, 24. 77. 92. 97. 99. 143. 174.

ተምሀር፡ subst. *doctrina, disciplina*: **እስመ**፡፡፡ **እኩይ**፡፡፡ **ተምሀር**፡፡፡ Herm. p. 34. Frequentior est forma fem.

ትምሀርት፡ subst., Pl. **ትምሀርታት**፡፡፡ 1) id quod docetur et discitur, i. e. *doctrina, disciplina, scientia, literae, ars*) **διδασκαλία** Matth. 15, 9; Sir. 24, 33; **ትምሀርት**፡፡፡ **ዲድስቅልያ**፡፡፡ **ዘእስው**፡፡፡ **ቅዱሳን**፡፡፡ **ሐዋርያት**፡፡፡ est titulus *Didascaliae* Did.; **διδασχῆ** Joh. 7, 16; Hebr. 6, 2; 2 Joh. 9. 10; Asc. Jes. 3, 13. 21; **περὶ ὧν κατηχήθη** **λόγων** Luc. 1, 4; coll. Rom. 7, 6; in N. T. **διδάσκων** vel **κρηρυγμα** **saepius** vertitur: **ትምሀርት**፡፡፡ **ወንጌል**፡፡፡ Phil. 2, 22 vel **ትምሀርት**፡፡፡ 1 Cor. 15, 14; Gal. 1, 6; Rom. 1, 1. 15, 16; Phil. 1, 27. 4, 15; 1 Thess. 1, 5; τὸ **λόγων** (revelatio) Jes. 30, 11; **ἐπιστήμη** Job 12, 12. 36, 3; Koh. 1, 17. 12, 11; Ex. 35, 31; Kuf. 4. 7; Hen. 10, 8; **ጠፈሬማ** Jer. 18, 21; **ትምሀርት**፡፡፡ **አፈቆርስ**፡፡፡ *disciplina Epicuri* Act. 17, 18 Platt; **Cyrrillus illuminavit totum mundum** **በትምሀርታት**፡፡፡ Cyr. f. 1. Etiam *experientia*: **ብዙኅ**፡፡፡ **ትምሀርት**፡፡፡ **ፖλυπειρία** Sir. 25, 6. 2) *institutio, eruditio, disciplina* (puerorum, discipulorum); **ingenii animique cultus; studium**: **በትምሀርት**፡፡፡ **ዳዊት**፡፡፡ ἐπὶ χειρᾶς Δαβὶδ 2 Esr. 3, 10; **διδασκαλία** Prov. 2, 17; 2 Tim. 3, 16; Rom. 12, 7; **παιδεία** Prov. 8, 10. 15, 12. 16, 22; Sir. 21, 19; Job 20, 3; **ነፍሳት**፡፡፡ **እለ**፡፡፡ **አልቦን**፡፡፡ **ትምሀርት**፡፡፡ ἀπαίδευτοι ψυχαί Sap. 17, 1; **ወልድ**፡፡፡ **ዘእንበለ**፡፡፡ **ትምሀርት**፡፡፡ Prov. 17, 21; **ኢትነሥኡት**፡፡፡ **ትምሀርት**፡፡፡ Jer. 42, 13; **ትምሀርት**፡፡፡ **ሰላምነ**፡፡፡ Jes. 53, 5; **νοσῖσαι** Eph. 6, 4; **ትምሀርታት**፡፡፡ **ወተምሀሩት**፡፡፡ Sx. Masc. 20; Teq. 23; **μελέτη** Koh. 12, 12.

ምሀሪ፡ *misereri* vid. sub **ምሕሪ**፡፡፡

ምሀረክ፡ vid. sub **ሀረክ**፡፡፡

መሀን፡ *corii species* vid. sub **መሐን**፡፡፡

መሀና፡ (**መሐና**፡፡፡, **መኅና**፡፡፡, **መሃና**፡፡፡) et **መና**፡፡፡ est graecum **μαναά**, hebr. **מַנְיָא** i. e. *donum, tributum* 4 Reg. 8, 8. 17, 3. 4.

ሚላት = (raro ሚላት) subst., a nomine *Mileti* urbis (Μίλητος vel Μίλατος), non *μηλωτή* (vid. ሐሚላት) derivatum: „lana enim Milesia apud antiquos populos omnium purissima et mollissima habebatur“ (Lud.), quare etiam in lingua aram. et talmudica nomine **לְמִלָּה** et **מִלֵּי**, **מִלֵּי**, **מִלֵּי** agnina lana pretiosissima et vestes inde confectae appellantur (vid. Hez. 27, 18 **ምድር ሕምሌ-ሱ**: *ξίρα ἐκ Μίλητου*). Ab Abyssinis *vestes pretiosissimae* cujusvis generis hoc nomine nominantur. In Bibliis respondent 1) **פורפורה** *purpura* Ex. 25, 4, 26, 1, 31, 36, 27, 16, 28, 5, 8, 15, 29, 31, 4 (quibus in locis cod. C **ሕብረ: ከብድር**: substitutum habet); Apoc. 17, 4; Marc. 15, 17; Luc. 16, 19; Sir. 45, 10; Cant. 3, 10, 7, 6; Jes. 3, 24; Jer. 10, 9 vrs. alt.; Ep. Jer. 11; Judith 10, 21; Dan. 5, 7, 16, 29; Prov. 29, 40; 1 Esr. 3, 6; 2 Par. 2, 7, 3, 14; al. 2) **βύσσος** *bysusus* Ex. 35, 6, 25, 35, 36, 9, 10, 12, 32, 35 — 37, 37, 3 seq. (quibus in locis cod. C **በሶስ**: exhibere solet); Gen. 41, 42; Apoc. 18, 12, 16, 19, 8, 14; Esth. 1, 6, 6, 8, 8, 15; Jes. 19, 9; Hez. 27, 7; 1 Esr. 3, 6. — In locis Jes. 3, 21 — 23 (**አልባሰሆን: ዘሚላት: ወሢራይ: ወስግላጥ**) et Hez. 16, 10 (**ዐሥቅ: ወሚላት: ወሢራይ**: non satis liquet, quae verba Graeca interpres ሚላት: verterit. — Praeterea ሚላት: τὰ σερικὰ *serica* Chr. Ta. 28. — Voc. Ae.: ሚላት: **ዘ: ጸዐዳ: ሐር: ተርታ: ሐርረይ**; **aiud**: ሚላት: **ብ: ነጭ: ሐር**:

ሚላትሮን: sed plerumque inserta nasali ሚላንትራ: ሚላንትሮን, ሚላንትታራ: (et variae hujus generis formae aliae) 3 Reg. 6, 9, 7, 9, 41 est *μελᾶρα*, *μελᾶρα* (media tecti trabs, cella, aedacula), qua voce apud LXX **עַמְצָה** *contignatio* (6, 9), **עַמְצָה** *trabs superstratae* (7, 41), **עַמְצָה** *capitula* columnarum (7, 9) versa sunt. Ex Org. locum: **ሰሎሞን: አስተቀጸላ: ለመቅደስ: በሚላትሮን**: exerpisit Ludolfus. — Voc. Ae.: ሚላትሮን: **ዘ: መደብ**:

መልኅ: I, 1 [**عَلَس** V *evulsit*; VIII *extravit, evaginavit, evulsit*; **عَلَس** *vulsit, evulsit*; alteram hujus radices formam et significationem vid. sub **ባልሐ**; significativum vicinum habet መሐ **ወ**: q. v.] Subj. **ይምላኅ**: 1) *evellere, extrahere, eruere*: plantas, radices: **ጊዜ: ለተከራ: ወጊዜ: ለመላኅ: ዘተከሉ**: Koh. 3, 2; **ከመ: አምልኦ: ምስለ: ሥረዊሃ**: Hez. 17, 9; Sir. 10, 15; 2 Reg. 23, 6; Jer. 49, 10, 51, 34; **ምልኅ: አምኔክ** **መ: አሥዋክ: ረሲዓን**: Clem. f. 181; dentes **መሊኅ: አጥራስ**: Sx. Masc. 18; cornua Dan. 7, 20; oculos: **ዐይን: ዘይሥሐቅ**: **አባሁ: ይመልኅም: ቋናት: አምባን**: Prov. 24, 52; Matth. 5, 29; Gal. 4, 15; sagittam, tela e vulnere: Sir. 19, 12; Jud. 3, 22; — Judith 13, 6, 2) in specie: *evaginare vel destringere* gladium: Matth. 26, 51; Jud. 3, 21, 8, 20; 1 Reg. 31, 4; 2 Reg. 20, 9; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13, 36, 14; Hez. 21, 28, 26, 15; Sir. 22, 21, 3) *evellere, eradicare, exstirpare*, ut: incolas e terra: **ናሁ: አን: አመልኅም: አምነ: ምድሮም**: Jer. 12, 14, 24, 6; Ps. 51, 5; vitia: **እግዚ: ረቀደ**: **ከመ: ይምላኅ: አምነም: ዘተ: ልማደ: አከተ**: F. M. 22, 1. — Semel መልኅ: reperi, ubi ባልሐ: expectaveris: **እግዚ: መልኅም: (ለአሰራኤል): አምቅኔ: መረር: (በግብጽ)**: Syn. (cod. Tub. f. 329). — Voc. Ae.: መልኅ: **ዘ: መዘዘ**; **aiud**: መልኅ: **ዘ: ነቀለ: መዘዘ**:

ተመልኅ: III, 1 1) pass. *evelli, extrahi, erui, era-*

dicari, exstirpari, de alis: **ተመልኅ: ክነረሃ**: Dan. 7, 4; cornibus Dan. 7, 8; arbore Luc. 17, 6; **ቡንይሉ: ነፋስ: ይትመላኅ**: Sap. 4, 4; de oculis: **ተመልኅ: አዕይንተሆም**: Clem. f. 153; Lud. e Vit. Sam.; de hominibus Kuf p. 91; Prov. 15, 6 var.; de regno: **ትትመላኅ: መንግሥት**: Dan. 11, 4, 2) *evaginari*: **ሰይፍ: አንተ: ተመልኅት: ለቀጥል**: Hez. 21, 28; **እምቅድመ: ይትመልኅት: መባርቅት**: *primumquam stringentur fulmina* (gladiorum instar) Lit. Chr. 3) *evellere, effluere*, de ferro (ἐκπύπτεω) Koh. 10, 10; de pilis: **ይበኪ: እስከኔ: ተመልኅ: ሥዕርተ: አዕይንተሁ**: Phlx. 55.

አስተመልኅ: IV, 1 *facere, ut gladium evaginet vel stringat*, c. dupl. Acc.: **ወይን: ያስተመልኅም: መባብሐሆም**: 1 Esr. 3, 21 (var. **ያስተማልኅም**: IV, 3 *facit, ut alius contra alium gladium stringat*).

ምሉኅ: part. *evulsus, extractus, destructus*: Ps. 79, 17; ሰይፍ: **ምሉኅ**: Num. 22, 23; Jos. 5, 13; 1 Par. 21, 16; **ጥበሐት: ምልኅት**: Num. 22, 31; **ምሉኅ: አጽፋር**: *cui vulsi sunt ungues* Enc. Jac. 13. — *Ἀκαυῶτα ἐξοσμήνη* 2 Reg. 23, 6 versum est: **ከመ: ዐቀብ** (v. **ዐቃይ**): **ምልኅት**: at Voc. Ae. ad Reg. exhibet: **ምልሐት: ዘ: አራሚ**; herbam enim malam, sicut *urticam* (cfr. ἵγνην Targumistarum) intellexisse videtur auctor. — Etiam Jes. 18, 7 **ሕዝብ: ትሐታን: ወምሉኅን**: *λαὸς τῶν Ἀμυμόνος καὶ τετυλμέου* huc referendum videtur, si **ወምሉኅን**: emendaveris.

መላኅ: n. ag. *evellens*: ሰባር: **ወልደ: ሐርመገ: ዘይሰመይ: መላኅ**: **መታክፍት: እስመ: ወአጥ: ከነ: ሰብ: ይመውአ: ለክልኤንጉሥ: የአሰር: ወይመልኅ: መታክፍተሁ**: Sx. Mij. 19.

መልኅ: *sallere* vid. sub መልሐ:

መለንስ: nom. peregr., sc. *μελάνθιον melanthium, nigella*: Jes. 28, 25, 27; **ቅብአ: መለንስ**: *oleum nigellae* Gad. T. H.; **ኅብስት: መለንስ**: ib. — Voc. Ae.: መለንስ: **ዘ: ኑግ**; **aiud**: መለንስ: **ኑግ: ከሚን: ብ: ተልባ: ፊደሊ: ይ**:

መልክ: *pergere* vid. sub መልዐ:

መልክ: I, 1 [**מָלַךְ**, **מָלַךְ** et **מָלַךְ**; amb. መላ.] Subj. **ይምላክ**: A) trs. 1) *implere, replere, complere* a) c. e. Acc. loci vel rei, quae plena sit: Gen. 1, 21, 28; Sap. 1, 7; Ps. 80, 9; Judith 8, 31; መልክ: ልብሰ: 4 Reg. 4, 39; **ምላክ: ሎም: አሕስሊሆም**: Gen. 44, 1; **ምልክ: ምጉንጳክመ**: Jer. 28, 11. b) c. dupl. Acc. (loci et rei eum implentis): Gen. 21, 19; መልክት: ጽፍነት: ጥሕነ: Judith 10, 5; **ምላክ: እይከ: አፍሐመ: እሳት**: Hez. 10, 2; Prov. 1, 13, 8, 21; መልክም: ደመ: ለገ: ቤት: Jer. 19, 4; Job 3, 15; መልክ: አሕስሊሆም: ሥርናፍ: Kuf. 42. c) c. Acc. rei qua aliquid impletur, et c. ላዕለ. 1) *evellere, extrahere, erui*, vel ሰ pers. vel rei, quae impletur: **እመልክ: ለዕልኪ: ሰብክ: ከመ: አንበጣ**: 1 Esr. 28, 14, 19, 4; Ex. 28, 3; **ይመልክ: ጥግ: ወስተ: ዝቃት**: Chr. Ta. 19; መላክ: ዐመግ: ወስተ: አብያተክ: Hez. 28, 16; ትመልክ: ጥግ: በከራ: ሐራኪ: Kedr f. 1. 2) *abundare facere* aliquid, *copiam rei multiplicare*, *πληθύνει*: **ከመ: ናክክ: መለክሁ: ለብፋር**: Sir. 47, 18. B) intrs. 1) *impleri, impletum vel plenum esse*: **ክሉ: ማዕምቅ: ይምላክ**: Jes. 40, 4; Bar. 5, 7; Hen. 53, 1 a) c. Acc. rei, qua quid plenum est: Hez. 7, 23;

Ps. 125, 2. 64, 14; **ይመልክ፡ ወይን፡ ነፍሱ፡ ገዝቶ** Jer. 13, 12; Koh. 4, 8. 11, 3; **መልክት፡ ሀገር፡ ፀውያተ** Jer. 22, 2; Hen. 2, 3; Marc. 8, 20; vel c. **እምነ፡** rei Hen. 56, 4. 2) *compleri, completum vel ad finem perductum esse, de tempore*: **እመ፡ መልክት፡ ዓመት** Jer. 41, 14; de negotiis: **መልክ፡ ጽሕፈተ፡ ገንቱ፡ መጽሐፍ፡ እመ፡ ፲ መስከረም** F. N. sub fin.; de libris (*explicit*): **መልክት፡ መልክት፡ ይሁዳ** in subscriptione *Judae* Platt; item 2 et 3 Joh. Platt; *vel perfectum esse, ad maturitatem pervenisse*: **እመ፡ መልክ፡ ልቡናሆሙ** (de pueris) F. N. 24, 3. 3) *multiplicari, augeri, crescere* πλεῖν ὄνυσοῶμαι Gen. 30, 47, 27. 48, 16; Ex. 1, 7. 20; 4 Esr. 1, 14; Judith 4, 10; Jer. 23, 4. 3) *exuberare, abundare, abunde exstare*: **በረከቱ፡ ከመ፡ ማየ፡ ተክዚ፡ መልክት** Sir. 39, 22; plerumque c. c. praepositionibus loci, ut **ውስተ**, ex. gr. **መልክ፡ ፈለግ፡ ውስተ፡ ነፍሱ፡ ምድረ፡ ግብር** Kuf. 45; Clem. f. 217; **መልክ፡ ሰረገላ፡ ውስተ፡ ቁላትኪ** Jer. 22, 7; **ይመልክ፡ ውስተ፡ ክብያተሆሙ፡ ጸበል** Ep. Jer. 16; Judith 2, 8; Rom. 5, 5; Marc. 4, 37; vel c. **ዲበ**, ut Gen. 6, 13; vel c. **ላዕል**, ut: **ይመልክ፡ ላዕሌሁ፡ መንገድ፡ ቅዱስ** Luc. 1, 15. 4, 1; Act. 7, 55; 2 Par. 15, 1; Sir. 39, 6. 48, 12; Jes. 11, 3 (hi loci fere omnes etiam verbis *impleri, replevi* verti possunt). 5) *impleri i. e. satiari* re: Koh. 6, 7; c. **በ**: rei Koh. 1, 8; c. **እምነ**: rei Prov. 14, 14.

አምልክ፡ II, 1 *implendum curare*: **አምልክ፡ ሎሙ፡ አሕሰሊሆሙ** Kuf. 42.

ተመልክ, III, 1 1) *impleri, replevi, expleri* c. Acc. Ex. 40, 28; Deut. 34, 9; 4 Esr. 6, 43 var.; Hen. 48, 1; c. **እምነ**, ut: **ተመልክት፡ አየር፡ እምነ፡ መላእክት** Sx. Hed. 27. 2) *compleri, ad finem perduci* Hen. 74, 10.

ተማልክ, III, 3 *alium cum alio impleri* re, c. Acc. rei 4 Esr. 6, 43.

አስተማልክ, IV, 3 Am. 8, 5 mihi ad **መልዐ**: referendum videtur.

ምሉእ: part. 1) *plenus, repletus, completus* Ruth 1, 21; Ps. 143, 15; Matth. 14, 20. 15, 37; c. per st. ostr. ut **ምሉእነ፡ ጥበብ**: Sx. Teq. 26 vel c. **እምነ**: ut Hen. 28, 2; **ምልክት፡ እምነ፡ ጸጋ**: ወጥበብ Sx. Hed. 10; 4 Esr. 5, 4; **ሣዑን፡ ዘምሉእ፡ እምወርቅ፡ ወእምነብር**: Lud. e mss. Colb.; at plerumque c. Acc.: **ሀገር፡ እንተ፡ ምልክት፡ ሕዝበ** Thren. 1, 1; **ጽዋዕ፡ ምሉእ፡ ማየ**: 4 Esr. 14, 41; **ገዳም፡ ወምሉእ፡ ውኣቱ፡ አዕጽምተ፡ ሰብእ** Hez. 37, 1; **ምሉእ፡ አዕይንተ**: 1, 18. 10, 12; **ምሉእ፡ መቅዋናተ፡ መዐት**: Job 14, 1; Jes. 1, 4; Prov. 6, 34; Ps. 9, 29. 25, 10; Cant. 6, 5; Hen. 27, 1. De luna: **ወርሃ፡ ምልክት፡ una plena** Sir. 50, 6 vel **ወርሃ፡ ምሉእ፡ ብርሃን** Abush. 13; de urbe incolis frequente: **ኅልቀት፡ ምልክት**: Hez. 26, 2. 2) *abundans, exuberans, copiosus* Jes. 31, 1; **ማይ፡ ብዙ፡ ወምሉእ፡ ጽ**, 2; Ex. 5, 5; **ባሕር፡ ደም፡ ምሉእ፡ እደዊክሙ**: Jes. 59, 3; **ምሉእ፡ ቤተ** (v. **ቤት**) ስብሐቲሁ: Jes. 6, 1; **ምሉእ** (v. **መልክ**) ነፍሱ: **ምድረ፡ ስብሐቲክ**: 6, 3. (De Jes. 18, 7 vid. sub **ምሉእ**).

ምልክ: subst. 1) *plenitudo* i. e. id, quod implet vel quo impletur spatium: **ገሥኡ፡ ምልክ፡ እደዊክሙ፡ ሐመደ**: Ex. 9, 3;

ምልክ፡ ሕፍነ: Lev. 2, 2; **ምልክ፡ እድ፡ ሐርጽ**: 3 Reg. 17, 12; Koh. 4, 6; Macc. f. 5; Hez. 13, 19; **ምልክ፡ ቤት፡ ወርቅ፡ እመ፡ ወሀበኒ**: Num. 22, 18. Conjunction c. **በ**: et pron. suff. *vertere licet totus, universus, omnes omnino*: ነፍሱ፡ **ዓለም፡ በምልክ**: Ps. 49, 13. 23, 1. 146, 4; Jer. 29, 2; 4 Esr. 10, 14; Hez. 12, 19. 32, 15; 1 Esr. 9, 10; Luc. 1, 10. 23, 18; Josp. p. 301. 313. 375. 382; F. M. 10, 2; pariter **በምልክ፡ ልብከሙ**: *plenitudine vel integritate cordis* i. e. *toto vel integro corde* 1 Petr. 1, 22. 4, 8. 5, 2.

ምልክት: n. act. *impletio, repletio*: **ወለምልክተ፡ (ለከራ)** *quotiescumque impletum est* Kedr f. 88; **ምልክተ፡ ከርሥ፡ ዘእንበል፡ ዐቅም**: *immodiate ventrem (cibus) implere* Macc. f. 24; Lit. 165, 4; 172, 4.

መላኪ: n. ag. *implens, replens, completor*: **እግዚአብሔር፡ ለሚካያስ፡ መንገድ፡ ሕግ፡ መላኪ**: *Deus, qui Micham spiritu legis implevit* Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; **Isaac መላኤ፡ ንትጋ**: (sc. Sarae prole destitutae) Tab. Tab. 20. 94; **Christus መላኤ፡ ነፍሱ፡ ዓለም**: Org. 1.

መምልክ: part. is (vel id) *qui (quod) implet*: **መምልክ፡ ዓሥር**: *qui decimum (ordinem angelorum) implet vel complet* Lib. Myst.

መልክክ: *nuntius, angelus* vid. sub **ለክክ**:
ተመልክክ: *principem constituit* vid. sub **ለክክ**:

መለከ, I, 1 [**مَلِكٌ** *possedit, regnavit*; **ገንጊ** *regnavit*, **صَلْب** *consuluit*] Subj. **ይምልክ**: 1) *possidere, dominio tenere, occupare, potiri*, c. Acc.: **κατέχευ** Ex. 32, 13; Gen. 48, 4; **ዘይመልክ፡ ሀገረ፡ καταλαμβανόμενος πόλιν** Prov. 16, 32; **ምልክ፡ ወተቀረሰ፡ ἑνάργου κληρονομήσιν** Deut. 2, 24; **ፍሐናን፡ ወእሊኡሁ፡ ተጸውኑ፡ ጎበ፡ ቍድስ፡ ወመለክም**: *operibus prae-manuerunt templum et occuparunt* Jsp. p. 353; **ይሁቡ፡ ነፍሱ፡ ዘይመልኩ፡ ለእናን** (*omnia, quae possident*) Chr. Ta. 13. a) *ex usu fori መለክ*: non tantum *possidere, jure mancipii tenere* significat, sed etiam *usu capere*, ut F. N. 37. b) *transl.*: animis potiri i. e. *animos capere vel sibi conciliare* (gewinnen), de oratore: **እምድሃረ፡ መለክ፡ አልባሊሆሙ፡ ለሰማውያን፡ ብብኩሃ፡ ተግሣጽ**: Chr. ho. 3. 2) *dominari, sub imperio tenere, regnare*, c. c. Acc.: **κρατεῖν፡ ኢያደትመልክ፡ ከመ፡ ሐረ፡ ይመልክ**: Prov. 28, 22; **እሊ፡ ይመልክም፡ ለየብስ**: Hen. 62, 9 (aliis in locis **ይእንዝም**); *saepissime de Deo*: **ዘነፍሱ፡ ይመልክ**: ὁ παντοκράτωρ, ut Job 15, 25. 22. 17. 27, 2; Sir. 42, 17; Jer. 3, 9. 5, 14; Hag. 1, 5; Mal. 1, 4. 8; Zach. 1, 3; 2 Reg. 5, 10; Judith 4, 13. 15, 10; Apoc. 15, 3; 2 Cor. 6, 18 (alias: **አኃዚ፡ ነፍሱ**); **ጸጸሩ** Gen. 1, 16; **ይመልኩ፡ ከበድ፡ ሳይገባ** ἀπορροῦν Prov. 18, 2; **ከመ፡ ይምልክ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን**: Syn.; c. **ለ**: ut: **ኢይመልክ** (v. **ኢያደትመልክ**): **አንስ፡ ለክሙ**: Jud. 8, 23; c. **ላዕል**, ut: **መለክ፡ ላዕሌን፡ ሀኪት**: Chr. ho. 24; vel *absol.*, ut: **መለክ፡ እምታሕቲሁ፡ ለንጉሥ**: *prorex fuit* Lud. (sine auct.); Hen. 75, 3.

አምለከ, II, 1 *possessore, dominum, regnatorem facere vel creare* aliquem: **ኢያመልክምሙ**: Sir. 33, 33. (**አምለከ**: *Deum colere* vid. infra).

ተመለከ, III, 1 1) *possideri, dominio teneri*: **ዘኢያትመለከ**: *quod non possidetur* F. N. 39, 3. 2) *imperio alicujus subjectum esse* Lud. e praefatione Syn. 3) *do-*
10 *

giosus: መምለኬ፣ አግዚ¹¹፣ (Ἰσοεβήης) Kid. f. 6; መምለኪያ ጎ፣ ሠናይ፣ (εὐσεβείης) Asc. Jes. 4, 15; መምለክያ፣ ጣዖት፣ *idolatras* Enc. Sed etiam sine nomine Dei subjuncto occurrit, saepius in Phlx., ubi monachi መምለክያን፣ nominantur, et tria eorum genera distinguuntur: መምለኪ፣ ፍጹም፣ መ¹¹፣ ማእከላዊ፣ መ¹¹፣ ወጣኒ፣ Phlx. 4. — In Did. ed. Platt. p. 85 legitur plur. forma: መምለክያን፣

መምለክዊ፣ n. ag., id. q. መምለኪ፣ ut: መምለክውያን፣ ዘጣዖት፣ F. N. 23.

አምላክና፣ subst. *Dei dignitas*; praemisso ከዊን፣ *conversio in Deum*: *Satanas ኡኅላዮ፣ (ለአዳም) ከዊን፣ አምላክና*፣ F. M. 3, 2.

አምላክዊ፣ adj. rel. *ad Deum pertinens, divinus*: ፈቃድ፣ አምላክዊ፣ F. M. 2, 11; ጎደጉ፣ ጽዋይሆሙ፣ አምላክዊት፣ (*divinam vocationem suam*) Phlx. 5; ጳውሎስ፣ አምላክዊ፣ F. M. 10, 4; in specie hoc praedicato laudantur Biblia, ut መጽሐፍ፣ አምላክዊ፣ F. M. 18; መጻሕፍት፣ አምላክዊት፣ Genz. f. 85; F. N. 2; al. creberrime.

መለከታዊ፣ adj. rel. *divinitatis particeps, divinus*: Org.; ትምህርታት፣ መለከታዊት፣ Cyr. f. 2; መለከታዊ፣ ዘርስ፣ ዘለብስ፣ ትስብእት፣ Enc.; de latere Christi Org.

መሎኬ፣ (ሜሎኬ፣ Lud. ex Enc.) nom. plantae peregr.: *μαλάχη, μολόχη malva* (ملوخية et ملوخيا): ወይጸመሂ፣ ከመ፣ መሎኬ፣ (v. መሎኬ፣) በውስተ፣ ሐሩር፣ Job 24, 24; ወዕዮ፣ በነደ፣ ቃሉ፣ ከመ፣ ኢብሬተ፣ ሐምላ፣ መሎኬ፣ (ሜሎኬ፣ Lud.) Sx. Jac. 13 Enc.; M. M. f. 104.

መልዐ፣ *implere* vid. sub መልአ፣

መልዐ፣ I, 2 [respondent مَلَعَ I. IV. VII. VIII *celeriter incessit* vel *transiit*, de camelo; مَلَا *vehementer et valide incessit* vel *currit*; مَلَحَ *valide incessit*, مَلَقَ id.; مَلَّ *festinavit in incessu*] *propere transire, cursum tendere, procedere, pergere*: መልዐ፣ (v. ተንሥእ)ንሐር፣ 1 Reg. 26, 11; መልዐ፣ ፍኖተክ፣ *perge iter tuum* Sx. Masc. 10; ደመ፣ ትዝምድክን፣ አምትካት፣ ዘመንግሥት፣ ውኣቱ፣ ወይሚልዐሂ፣ አምደክኬ፣ αἴμα ὑπὲν ἄνωθεν καὶ ἐκ μακρῶν ἤκει χρόνων τὸ βασιλικόν, παρατείνει δὲ καὶ εἰς δούρο Cyr. ad Reg. f. 25.

አምላክ፣ II, 2 (at Perfectum nonnumquam አምላክ፣ II, 1 reperitur, ut Luc. 19, 28 Platt; 2 Par. 15) *cursum ulterius tendere, porro ire, protenus proficisci*: ገብሱ፣ ድኅሬሆሙ፣ ወኢያመልዐ፣ ቀድመሆሙ፣ Jer. 7, 24; ርቱጎን፣ የሐውሩ፣ ቡቱ፣ ወይሚልዐ፣ ቀድመ፣ Mich. 2, 7. 8; ቀድሚያ፣ አምላክ፣ Phil. 3, 14; Luc. 19, 28; ወአምላክ፣ በኪዳን፣ 2 Par. 15, 12. — *Voc. Ae.*: ሐር፣ አመልዐ፣ ነገደ፣ ዘ፣ ሄደ፣

ተማልዐ፣ III, 3 *secum auferre* vel *proripere, secum ducere* vel *portare* alqm vel alqd; c. e. Acc.: ዲያብሎስ፣ ተማልዖም፣ ለአዳም፣ ወለሔዋን፣ ውስተ፣ ስሕተት፣ ዚአሁ፣ እንዘ፣ የኅይዎሙ፣ Macc. f. 8. 22. 24; አምሪሆሙ፣ ተዐቀቡ፣ (cavete) ከመ፣ ኢይትማልዐ-ከመ፣ ምስሌሆሙ፣ ውስተ፣ ገንጎም፣ Clem. f. 186. 187. 129. Ex his locis, in quibus nihil dubii inest, illustrare licet locos quosdam Bibliorum, quorum sensus

obscurior (et Ludolfo perperam intellectus) est: እስመ፣ ይትማላዕ፣ ሕያዎ፣ ለልብስ፣ *nam secum abripit sanam vestis partem* Matth. 9, 16 rom.; ፊሎን፣ ተማላዕ፣ (Platt male: ተመላኢ፣ rom. ተማልአ፣ tamquam affixo pronome III. prs. sg. fem.) ምስሌክ፣ አመ፣ ትመጽኢ፣ 2 Tim. 4, 13; ጎላዮ፣ ያውዕኢን፣ እምነ፣ መንግሥት፣ ወይትማልዐ፣ ነናሰነ፣ ἐπετηδευσε τῆς ἀρχῆς στερεῖσαι ἡμάς καὶ τοῦ πνεύματος Esth. 8, 13 apoc.; ተማልሂ፣ ሊተ፣ ምስሌኪ፣ ፍተ፣ ጎብስት፣ 3 Reg. 17, 11. (In libris mss. hoc verbum creberrime cum ተማልአ፣ ተመልአ፣ መልአ፣ confunditur). — De notione hujus stirpis III, 3 cfr. ተባጽሐ፣

እስተማልዐ፣ IV, 3 (mercaturae causa) *huc illic peragratum* vel *in negotium mittere* (alqm). Ita mihi explicandus videtur locus difficilior: ማእኬ፣ ይሠርቅ፣ ወርኅ፣ ንምላኢ፣ (legas: ንመልዐ፣) ወናስተማልአ፣ (legas: ልዕ) ἵπότε διελεύσεται ὁ μῆν καὶ ἐμπλοῖσμεν Am. 8, 5 (quamquam posterioris aevi Aethiopes haec verba ad መልአ፣ retulisse ex ንምላኢ፣ constat).

መላዮ፣ radix spuria; hinc quasi formatum est መላዮ፣ n. ag. *dirimens, dissecans*: መላዮ፣ ጎጸውንት፣ አድማስ፣ (v. መላዮ፣ q. v.) Sx. Hed. 12 Enc. (Rad. prim. est ላዮ፣ amh.; vid. ሌላዮ፣).

መላንስ፣ nom. peregr., graece *μαλακός*, obsc. *mollis, pathicus* F. M. 13 (ubi de omnibus, qui libidinibus naturae repugnantibus indulgent, usurpatum est).

I. መለጠ፣ I, 1 [prima radices vis est in *laevigando* (sive oblinendo sive depilando); hinc مَلَّ *oblevit*, مَلَّجَ Niph. *clabii*; مَلَّ *induxit oblinendo lutum muro*; *abortivit*; *rasit* crines; مَلَّ *depilis fuit*; amh. መለጠ፣ *excidere, effluere, de pilis, vic.* مَلَّجَ مَلَّجَ مَلَّجَ مَلَّجَ مَلَّجَ al.] *deradere, destringere, depilare*; hinc: *stringendo* vel *allidendo leviter laedere superficiem* cutis: መለጠ፣ አግሮ፣ Num. 22, 25. (Stirpem I, 1 neque I, 2 esse, e ተመልጠ፣ III, 1 conjicere licet).

ተመልጠ፣ III, 1 *deradi, depilari, depilem* vel *calvum fieri*: ወተመልጠ፣ ነሉ፣ መትከፍት፣ Hez. 29, 18; ተመልጠ፣ ርእሱ፣ Lev. 13, 40. 41.

ምሉጥ፣ part. *derasus, depilis*, Lud. sine auct.

II. መለጠ፣ rad. inus.: arab. مَلَّ II. III *dimidium dixit versum, quem alter absolvit*. Hinc illustrandum videtur ምልጣን፣ subst. *alternatio canendi, cantus alternus*. Sexcenties legitur in hymnologis et antiphonariis, et significare debetur *itera canendo, repetere quae cantasti!* ut: ብፀዕ፣ አንት፣ ዮሐንስ፣ ዘተሐውር፣ ቀድመ፣ እግዚ¹¹ ጳሊ፣ በእንቲኢን ስውስተ፣ ርእሱ፣ ዐውደ፣ ግግት፣ ተጽሕፈ፣ ተገክርክ በርከኒ፣ አንሃኢ፣ በርከተክ ። ምልጣን ስውስተ፣ ርእሱ፣ — በርከተክ፣ Deg. 1.

መሌጦ፣ n. peregr., sine dubio *melote* (id. q. ሐሚላት፣) *praedones omnia, quae monachus habebat, abstulerunt* እስከ፣ ኢጎደጉ፣ መሌጦሁ፣ Gad. Kar.

መልጳጳን፣ (v. መልጳጳን) nom. peregr. *μελοπέπων melopepo, melo* e genere *peponum* Num. 11 5 (ubi Gr. simplex

πέπων exhibet, Hebr. עִרְוָה). — Voc. Ac.: መልጶን፡ዘ፡ጎ መን፡ (male); Aethiops Ludolfi interpretatus est: አንድ-በርበረ: vel ካሶ: (male).

መላጺ: subst. „alveare, alvearium ut videtur, ut: mel, dum est ጎበ: መላጺያኒሁ:ውስተ፡ገዳም: in alvearibus suis in sylva, mss. Colb.“; sic ait Ludolfus in lex. col. 62. Equidem in Gad. Lal. reperi formas ምላጺ: et ምላጺ:, sed sensus loci, ubi reperitur, non perspicuus est. De etymo nihil statuere audeo, priusquam et forma et significatio nominis certis exemplis probatae sint. — Alveare aliàs ቀፎ: significat.

መሐለ: I, 1 [etiam መሀለ፡; amh. ማለ:; arab. عَصَا عَصْرَاتُ فُؤَادٍ; III. V. VI unus alterum ex. f.; VIII supplex fuit in oratione, supplicavit (at عَصَا significat maligna delatione insidias struzii)] Subj. ይምሐል: 1) jurare, jusjurandum dare; absolute: Lev. 5, 4; ሰበ: ጎምሐል: Sir. 23, 9; ኢትምሐሎ: ግሙራ: Matth. 5, 33; c. c. በ: jurisjurandi: Act. 2, 30; በክልክ: መሐላ: ኢትምሐሎ: Jac. 5, 12; hinc c. በሐሰት: vel በዐመግ: pejerare: መሐልክሙ: በዐመግ: Jer. 7, 9; ኢትምሐሎ: በሐሰት: Matth. 5, 33; በእንተ: አለ: ይምሐሎ: በጽድቅ: አው: በሐሰት: F. M. 22; vel c. Acc. rei vel jurisjurandi vel foederis: Luc. 1, 73; Kuf. 37; ዘብዙ፡ጎ: ይምሐል: πωλύροκος Sir. 27, 14; Ps. 104, 8; 4 Reg. 13, 23; c. c. ከመ: seq. Subj. Kuf. 6; Jes. 62, 8; Zach. 8, 14; Gen. 25, 33; Marc. 6, 23; vel seq. Subj. sine ከመ: F. M. 22, 9; vel c. ከመ: seq. Ind. Jer. 29, 14; Act. 2, 30 Platt; Hebr. 3, 11. 18. 4, 3; c. Acc. ejus, per quem (quod) juratur: Ex. 20, 7; Matth. 5, 34; Clem. f. 88. 160; c. በ: ejusdem: መሐልኩ: በርከሰድ: Jer. 22, 5; Kuf. 18; Jes. 45, 23; አለ: ይምሐሎ: በሰመ: አግዚ: Jes. 48, 1. 62, 8; Jer. 12, 16; Hebr. 6, 13; F. M. 22, 5; c. ለ: personae, cui jurejurando promittitur: Jer. 54, 9; Ps. 14, 6; Jer. 45, 16; Kuf. 24; Gen. 25, 33. 31, 53; vel c. ላዕለ: ejusdem Hebr. 3, 18. 2) jurejurandum promittere alicui alqd, c. Acc. rei et ለ prs.: Gen. 50, 24; Num. 32, 11; Deut. 31, 20 (cfr. Ex. 13, 5. 33, 1).

አምሐለ: II, 1 jurare facere vel jubere i. e. 1) jurejurando obstringere, ad jusjurandum adigere, jusjurandum exigere ab aliquo vel deferre alicui, c. Acc. pers. jurantis (de reliqua constructione vid. I, 1): Gen. 24, 3. 50, 16. 25; Kuf. 35; አምሐሎ: በደመ: አኬል: ከመ: seq. Subj. Clem. f. 15; Asc. Jes. 11, 39; በእንተ: rei (de): አምሐሎ: በእንተ: አዕጽም፡ጊሁ: Kuf. 46; Num. 5, 19; አምሐሎ: (ከመ): ይግበሩ: 2 Esr. 10, 5; ይከውን: ጌዖሎ: ላዕለ: ዘአምሐሎ: culpa (jursjurandi) in eo est, qui ei jusjurandum defert F. N. 43, 5. 2) adjurare, obsecrare, obtestari, c. Acc. Cant. 2, 7. 3, 5. 5, 8; Matth. 26, 63; Marc. 5, 7; 1 Thess. 5, 27.

ተምሐለ: III, 1 pass.; hujus stirpis exemplum nondum inveni. ተማሐለ: III, 3 (e gramm. § 48, 4 saepissime ተመሐለ: exscriptum) 1) sibi invicem jurare, conjurare Jud. 21, 1; ተማሐለን: ክልኬን: 1 Reg. 20, 42, Gen. 31, 44; Act. 23, 12. 13. 2) jurejurando foedus sancire cum aliquo vel inter se: ተማሐልዮ: 3 Reg. 20, 34; c. በበደና፡ጊሁመ: Gen. 21, 27. 26, 28. 31; c. ምስለ: Jos. 9, 4 seq.; ተማሐል: ምስሌን: 1 Reg. 11, 1; ተማሐሎ: ምስሌሁ: ἕνορκοι ἦσαν αὐτῶ 2 Esr. 16, 18; ተማሐለን: ምስለ: ሲ.አል: ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ

τοῦ ἄδου Jes. 28, 15; c. Acc. prs.: ዕደው: አለ: ተማሐልክ: οὐ ἄνδρες τῆς διαθήκης σου Ob. 7.

መሐሊ: n. ag. is qui jurat vel multum jurat, jurator: ብአሲ: መሐሊ: ልንባ፡ πωλύροκος Sir. 23, 11; is qui jurat vel juravit: F. M. 22; 5; F. N. 43, 5; መሐሊ: በሐሰት: perjurers vel perjurus Clem. f. 82.

አምሐሊ: n. ag. (II, 1) is qui' ad jusjurandum adigit vel jusjurandum defert: F. N. 43, 5; is qui invitus juravit, innocens est: ትጉብኢ: ጌዖሎ: ላዕለ: ርከሰ: አምሐሊሁ: ስመ: አግዚ: F. M. 22, 4.

መሐላ: subst., m. et fem. 1) juratio: መሀርም: ለክዝብዮ: መሐላ: በበግል: ἐδίδαξαν ὁμύτιν Jer. 12, 16; cfr. Sir. 23, 9. 2) juramentum, jusjurandum (ἕρκος) Koh. 8, 2, 9, 2; Judith 8, 30; Gen. 24, 8; Matth. 5, 33. 14, 9; Hebr. 6, 16. 17; መሐላ: አምሐሎ: Ex. 13, 19; በመሐላ: jurejurando, jurato Sir. 44, 21; al.; መሐላ: ጽድቅ: (verum) Kuf. 37; መሐላ: በሐሰት: (falsum; perjurium) Clem. f. 139. 167; አበስክ: አመሐላ: (violare) Kuf. 37; ኢይሄሎ: በመሐላሁ: (non servare, negligere) Kuf. p. 127; ዘዐለው: መሐላሁ: Hez. 17, 15; ከመ: አቅም: መሐላዮ: ዘመሐልኩ: Jer. 11, 5; መሐላ: ዘአግዚ: jusjurandum per Deum Ex. 22, 10; sed Genitivus etiam refertur ad eum, cui juratum est: መሐላዮ: jusjurandum mihi praestitum Gen. 24, 41; Jos. 2, 17. 20. De jurejurando tractatur F. N. 43, 5; F. M. 22, 5. Nonnumquam መሐላ: potius execratur quam juramentum est, ut: መጽአ: መርገም: ላዕሌን: ወመሐላ: Dan. 9, 11; መሐላ: ዘመርገም: Num. 5, 21. 3) foedus juramento sancitum (διαθήκη, ὄρκυμοσία al.) Ex. 6, 4; Hen. 60, 6; ንትማሐል: መሐላ: 2 Reg. 3, 12; ዘዮላሎ: መሐላሁ: Hos. 6, 7; Hez. 17, 14—19. Etiam coena foederis (δοχῆ) Gen. 26, 30.

ማሕላ: subst., id. q. መሐላ; ማሕላ: ዘሐሰት: Macc. f. 7; ዮሳሎ: ለክመ: ማሕላክሙ: (v. መሐላክሙ: ዘምስለ: ሞት: Jes. 28, 18; በእንተ: ማሕላሁ: ዘመሐለ: 4 Reg. 13, 23; Lit. 166, 3 (ማሕላ: በሐሰት)).

ተማሕለ: (etiam ተማሀለ) quadr. III, 1 suppliciter orare, supplicare, supplicem esse (in specie: expiandi causa): ሰገድ: ሎ፡: አንድ: ይትመሐለል: ገονυπετέιν Matth. 17, 14; c. ለ: vel በቅድመ: vel ጎበ: pers. et በእንተ: rei, ut: ተማሕለሎ: ለገጽ: አግዚ: (ἔδειῆῆσαν τοῦ προσώπου) Jer. 33, 19; ይትመሐለሎ: ለገጽ: (v. በገጽ) አግዚ: ἔξιλιάσασῶαι τὸ πρόσωπον Zach. 8, 22; ለገጽኪ: ይትመሐለሎ: λιτανεύειν Ps. 44, 14; አንዝ: ይትመሐለል: በቅድመ: አግዚ: በእንተ: አበሳ: Kuf. 41; ጎበ: መኩ: አትመሐለል: Org.; Sap. 13, 18 (κετεύειν); seq. ከመ: et Subj. Dan. 9, 13; ይትመሐለል: አርጎ: በዲቦ: አቅርጎ፡ጊሁ: Ex. 30, 10; Kuf. 6.

ምሕልላ: (vel ምሕላ:; ምሀልላ: ምሀላ) subst., supplicatio, preces supplices deŕgias Jes. 1, 15; Jer. 14, 12; ጥጥጥጥጥጥ Joel 1, 14. 2, 15; προσευχή 3 Reg. 8, 38; ተወክኖ: ምሕላን: Hymn. Mus. Brit. LIV, 7 saepius.

መሐላ: pro መሐልላ: subst. id. q. ምሕላ: ut: በመሐላሁመ: ለማርያም: ወለወልጽ: ob supplicationem (intercessionem) Mariae et Christi Sx. Teq. 9 Enc. (Locus Hen. 60, 6 mihi jam, postquam locum Sx. Teq. 9 inspexi et መሐልላ: nihil aliud quam ምሕልላ: significare cognovi, ad መሐላ: juramentum, foedus referendum videtur).

rapere vel diripere alqd Jud. 21, 23. 2) pass. *rapi, diripi, raptim auferri, auferri*: ዘተመሥጦ፡ διηραπαμέυος Jer. 22, 3 (var.); Judith 4, 12; Kuf. 34; ἀρπαξέσθαι Sap. 4, 11; ኢትትመጥ፡ በቀራንብ፡ ሆ፡ Prov. 6, 25; ἀφαιρείσθαι ተመሥጦ፡ ንግም፡ እምአባይን፡ ሆ፡ Prov. 4, 16; Did. 4; Sap. 14, 15; ተመጥተ፡ በነኩርኳረ፡ ነፋስ፡ Hen. 52, 1; 1 Thess. 4, 17 Platt; de raptu mentis ተመጥ፡ Act. 11, 5 rom.; Org. 1.

ተማጥ፡ III, 3 1) *sibi invicem diripere: esurientes hnt*፡ ይትማጥ፡ እምሲሳይ፡ ለእመ፡ ረከቡ፡ ንከቲት፡ ይመሥጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድን፡ እምአብሁ፡ Jsp. p. 367. 2) *inter se* (i. e. certatim vel successive) *discerpere* vel *diripere* aliquem (de pluribus dicitur): Ps. 43, 12. 88, 40; መኑ፡ ረሰቡ፡ ለያዕቆብ፡ ከመ፡ ይትማጥ፡ Jes. 42, 24; አራቂት፡ ገጽም፡ ይትማጥ፡ Hos. 13, 8.

ምጥ፡ part. *raptus*: ንእነ፡ በዐይን፡ ሃይማኖት፡ ምጥ፡ ሥጋዌክ፡ ንጌራ፡ Mähb. Meem. 14; Sax. Genb. 28. **ምሥጦት፡** n. act. *raptus, direptio, ablatio repentina*: አይደም፡ ፍፍተ፡ አስትሮብሎስ፡ (Aristobuli) ወምሥጦቶ፡ መንግሥተ፡ ዘልሃቅ፡ አኑሁ፡ et quomodo regnum fratris majoris ad se arripuisset Jsp. p. 307; ያራጥን፡ ፍጻሜ፡ ኅልፈተ፡ ምሥጦቶም፡ Sap. 14, 14.

መሣጢ፡ n. ag., Pl. comm. መሣጥ፡ (gramm. § 138, 1 et §. 54) et masc. መሣጥያን፡ 1) *rapax, dilacerans* Gen. 49, 27; ተኩላ፡ መሣጢ፡ Clem. f. 132. 235; አንበሳ፡ መሣጢ፡ Jsp. p. 335; Pl. መሣጥ፡ Hez. 22, 27; Asc. Jes. 3, 24; Matth. 7, 15; Clem. f. 131; አራቂት፡ መሣጥያን፡ F. N. 33, 4.

መምጥ፡ subst., Plur. መማጥ፡ instrumentum quo aliquid arripitur, trahitur, apprehenditur i. e. 1) *laqueolus* (cui immittitur uncinus) vel *ansula* (ἀρπαλὴ ῥιγνῶν) Ex. 26, 4. 5. 10. 11. 2) *annulus vel uncinus*: መማጥ፡ መናከሳት፡ δακτύλοι (ጥገጻጻ) Ex. 26, 29. 3) *vectis* σκνῦτάλη Ex. 30, 4. 5. 4) *velum, quod distrahi et contrahi potest ἐπίπαστρον* (ጥጻጻ): መንጠለዕት፡ መምጥ፡ Ex. 26, 36. 35, 17.

ምሥጦር፡ *mysterium* vid. sub ምስጦር፡

ማር፡ et **ማሪ፡** nom. peregr. sc. syr. ܡܪܝܘܳܘܳܫܳܐ *dominus* (*dominus meus*), quo titulo eorum nominibus praeposito viri sive sanctitate sive ecclesiastica dignitate insignes honorandi causa a Syris appellantur, ut **ማር፡ ኤፍሬም** = Saepissime legitur in Synax., H. A. aliisque hujus generis libris, ubi nomina doctorum vel sanctorum Syrorum memorantur; etiam aliis atque Syris hic titulus ab Aethiopiis inditur; et a poetis rhythmici causa nomini proprio passim postpositur, ut Sx. Teg. 29; Hed. 4. Hinc **ማሪ፡ፍናት**፡ μαρὰν ἀῶα ἐκῆν ἵηῆν (*Dominus venit*) Cyr. d. r. f. f. 36 (ex 1 Cor. 16, 22).

መርሐ፡ (vel **መርሀ**) I, 1 [amh. መራ፡; in caeteris linguis haec eadem radix non exstat; sed quaeritur, annon ከንከ *monstrare* et ከን ኒ፤፤፤ *via* illustrando etymo comparanda sint?] **ሆ፡ ይምራሕ**፡ 1) *viam monstrare, ducere* c. Acc. pers.: መልአክ፡ ዘይመርሐን፡ Asc. Jes. 7, 16. 21; Hen. 21, 5; ፅዕን-ገዢን, ጸጸፊንገዢን፡ ወረደ፡ መንፈስ፡ እምእግዚ፡ ወመርሐሙ፡ Jes. 63, 14; መራሕሰሙ፡ በዐምደ፡ ደመና፡ 2 Esr. 19, 12; Koh. 2, 3; Job 12, 23; Ps. 42, 3. 138, 9; Deut. 1, 33; Luc. 6, 39; Matth. 15, 14; ሳይን መራሐ፡ ይመርሐሙ፡ 4 Reg. 9, 20 (aliàs ἄγειν ወሳደ፡ verti solet); c. በ፡ vel ውስተ፡ loci,

per quem pergitur: Ps. 142, 12. 5, 9; ዘመርሐን፡ ውስተ፡ ብሔረ፡ በድው፡ Jer. 2, 6; c. Acc. viae: Ps. 22, 3. 85, 10. 138, 23; Sap. 10, 17; vel c. ውስተ፡ viae Sap. 10, 10; c. ውስተ፡ vel ኅበ፡ vel Acc. loci, ad quem tenditur: Apoc. 7, 17; Joh. 16, 13; አምላክ፡ ይምራሕ፡ እንተ፡ ለዕሉ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡ Rel. Bar.; መርሐ፡ ክልእነ፡ ኅበ፡ አሚን፡ Chr. ho. 26. 2) *praecire, ducem esse, προάγειν* ስለ፡ ይመርሐ፡ ወአለ፡ ይተልወ፡ Marc. 11, 9; ይመርሐ፡ ቅድመ፡ ሰረገላ፡ ሻገጥ ጥን ሕጻጸጥ 2 Reg. 6, 3; ሻገጥ፡ ይመርሐሙ፡ Ecr. 13, 21; Kuf. 37; Hen. 72, 3. 89, 45. 48. 3) *monstrare, demonstrare* aliquid, c. c. ኅበ፡ rei (in libris e sermone Arabico translatis): ወይመርሐ፡ ኅበ፡ ከንተ፡ ቃሉ፡ ለልዑል፡ (hoc demonstratur verbo Altissimi) F. N. 24, 1; ተወክሮ፡ ወይም፡ ዐረዕነ፡ አምአደ፡ ተሣያጢ፡ ይመርሐ፡ ኅበ፡ ፍጻሜ፡ ወይም፡ ወተሣይጢ፡ F. N. 33. Sed etiam: *testimonii causa producere* alqd, c. Acc. Ex. 22, 12.

አምርሐ፡ II, 1 ut videtur *monstrandam curare viam*: አንተ፡ (እግዚ) አምራሕ፡ ጽድቅ፡ ወኅጢአት፡ ወፈለጥክ፡ ብርሃነ፡ ወኅጢአት ፤ እኩየ፡ ወውናየ፡ Kid. f. 40 (si quidem lectio sana est).

ተመርሐ፡ III, 1 pass. et refl. *duci, deduci, ducem sequi* Hen. 72, 5; ተመርሐን፡ ውስተ፡ ዘቲ፡ ጸጋሁ፡ προσαγωγὴν ἔχομεν Rom. 5, 2; ተመርሐንኔ፡ ውስተ፡ ጽድቅ፡ እምኩሉንታሁ፡ πανταχῶθεν οὐν συναῖδόμενοι εἰς Cyr. ad Th. f. 25; (አብቂን) ዘይደልወን፡ ከመ፡ ንትመራሕ፡ በምግባራ፡ ሆመ፡ ወንትመሰል፡ በሙ፡ Jsp. p. 359; ከመ፡ ንትመራሕ፡ በትእዘዙ፡ Phlx. f. 242.

መርሐ፡ subst., m. et fem., Pl. አምርሐት፡ (pro quo passim አምራርት፡ ut Matth. 23, 16 rom.; 1 Cor. 4, 15 Platt) 1) *dux* ὁδηγός 2 Esr. 8, 1; Rom. 2, 19; Matth. 15, 14. 23, 16. 24; ኢሲቆጶስ፡ ውእቲ፡ መርሐሙ፡ ለሕዝብ፡ Did. 4; ከሣሁ፡ አንትመራሕ፡ መርሐ፡ ኩንምሙ፡ Kid. f. 38. 17; Phlx. 139; c. c. ውስተ፡ ut እስመ፡ ውእቲ፡ መርሐ፡ ውስተ፡ ጥብብ፡ Sap. 7, 15; c. A: ut ከኖ፡ መርሐ፡ ለክሊድ፡ II Abt. 57. De femina: ኮነት፡ መርሐ፡ Lud. e Vit. Sanct. In specie: παιδαγωγός *paedagogus* 1 Cor. 4, 15; መርሐ፡ ለኅበ፡ ክርስቶስ፡ Gal. 3, 24; et μεσῆτης: *Christus* መርሐ፡ ለሐዳስ፡ ሥርዐት፡ Hebr. 12, 24; ὁδοπότης Hez. 33, 2. 2) *dux* i. e. *rector, princeps*: κυβερνήται Hez. 27, 28 (cfr. ሆ፡ ጸጸፊ) et κωπηλάται Hez. 27, 8; κυβερνήσεις 1 Cor. 12, 28. 3) *index* (libri): መርሐ፡ ግብረ፡ አፍቅጽ፡ *index capitum* Lud. Comm. Hist. Aeth. p. 305.

ምርሐት፡ n. act. *ductus, gubernatio*: ዘወሀብ፡ ጥብብ፡ ምርሐት፡ (ይምራሕ) *cui sapientiam gubernationis praebuit, is gubernet* Phlx. 190.

መራሐ፡ n. ag. f. መራሐት፡, Pl. መራሐያን፡ fem. መራሐያት፡, *ductor, dux*: ከመ፡ ንትኩን፡ መራሐ፡ ሳይሆነ፡ ሳይሆነ፡ 1 Par. 17, 7; Hen. 72, 1. 74, 1. 75, 1. 82, 11 seq.; Org.; c. e. A: vel ኅበ፡, ut: መራሐ፡ ለዘመት፡ *perductor* (lena) II Const. Ap. 17; ብሕራት፡ መራሐት፡ ኅበ፡ ዝመት፡ *lena* I Const. Ap. 62 (63); nec non per st. c., ut: (ዘቲ፡ መጽሐፍ) መራሐት፡ ልቡና፡ ይእቲ፡ Fal; *Satanas* መራሐ፡ ኩሉ፡ እኩይ፡ Clem. f. 221; እግዚ፡ መራሐ፡ ሕይወት፡ Prec. Mat.; Kid. f. 12; መራሐያን፡ ብርሃን፡ epitheton angelorum Lit. Joh.; epitheton Abrehae et Afsbehae Chr. Ax.

ተመራሐ፡ n. ag. pass. vel refl. *ductus; ducem sequens*: Hen. 82, 12; Fal. f. 11.

ተማረተ፡ vid. sub ማሪ፡ col. 169

መረተ፡ rad. inns., cui significatus *fricandi, terendi, conterendi* infuisse videtur: ejus vestigia supersunt in مَرَّت II *mitim contrivit* (مَرَّش, مَرَّس V, مَرَّس, مَرَّج, مَرَّج; cfr. etiam مَرَّش terra mollis).

መረተ፡ subst. (sine dubio pro መረተ፡ vel መረተ፡), [amb. id.], m. et fem.: „terra omnis generis, quae arefacta in pulverem et madefacta in lutum seu coenum resolvitur“ (Lud.), 1) *pulvis terrae, humus*, ገገ Gen. 3, 19; አንተ፡ መረተ፡ 4 Esr. 5, 15; ታገብአ፡ ውስተ፡ መረተ፡ Job 10, 9. 34, 15; ከመ፡ እኩን፡ መረተ፡ Tob. 3, 6; መረተ፡ ወሐመድ፡ Job 42, 6; Sir. 10, 9; ከኩሕ፡ ገበ፡ አልቦ፡ መረተ፡ Matth. 13, 5; Jes. 47, 1; Gen. 26, 15; Kuf. 24; 4 Esr. 1, 5. 5, 33. 8, 4; χούς Koh. 3, 20. 12, 7; Ps. 1, 5; Deut. 28, 24; ወደደ፡ መረተ፡ ውስተ፡ ርእሶ ሙ፡ Thr. 2, 10; Hez. 26, 4, 12; ከመ፡ መረተ፡ ንሕነ፡ Ps. 102, 14; Act. 18, 19; χόμα መረተ፡ ምድር፡ Ex. 8, 13; ረሰይክን፡ ለአህጉር፡ መረተ፡ Jes. 25, 2; አለ፡ ይነውሙ፡ ውስተ፡ መረተ፡ ምድር፡ Dan. 12, 2. — Est unum e quatuor elementis vid. ጠባይዕ፡ 2) *lutum, argilla, creta figularis, calx praeparata, (mortarium)* πηλός፡ አባያተ፡ መረተ፡ Job 4, 19; ሥጋካሙ፡ መረተ፡ 13, 12 (alias ጽቡር፡); ነግሶ መረተ፡ ጸዕዳ፡ Deut. 27, 2. 4; χούς, qui in aedificiis exstruendis adhibetur Lev. 14, 42; Gad. Lal. (saepius). 3) *ramenta, rudus*, ut lapidum caesorum Gad. Lal. (vid. ምጽረብ፡); aedificiorum dirutorum Jes. 25, 2. 4) *coenum, stercus*, κοπρία Luc. 13, 8; 4 Reg. 9, 35; Job 2, 8; Ps. 82, 9; Jes. 5, 25; Thr. 4, 5.

መረታዊ፡ adj. rel. *terrenus* 1 Cor. 15, 47. 48; መረታዊ፡ አንተ፡ ውሳኔ፡ Clem. f. 238. 122; መረታዊ፡ ሰብአ፡ Kedr f. 7; Gad. Ad. f. 77; መረታዊ-ወ-ዎን፡ opponuntur coelestibus (ሰማያዊ-ዎን፡) Genz. f. 46; Org.; et multis aliis in locis (vid. etiam ጠባይዕ፡)

ማሪን፡ n. prgr., μύρον 1) *unguentum* (myrrhinum) Apoc. 18, 13. 2) *chrisma, unguentum* (τὸ μυστικὸν χρίσμα, τὸ ἅγιον μύρον), quo neophyti (de lavacro egressi) unguuntur, Syn.; Did. 36. 41; F. M. 28; al. — Cfr. etiam librum ሥርዐተ፡ ማሪን፡ inscriptum, liturgicum, in Abb. Cat. p. 210.

መረ-ናት፡ *candelabrum* vid. sub መናራት፡

መረ-ናታ፡ vid. sub ማር፡

መረቀት፡ *campana* (form. amb.) vid. sub ረውሐ፡

መርዐ፡ I, 1 [coll. مَرَّ valde laetus fuit (مَرَّ magna lubentia et laetitia, petulantia); vicina videntur مَرَّ, مَرَّ, مَرَّ, مَرَّ, Nገጋ, Nገጋ] Subj. ይምራዕ፡, *lascivire, luxuriare, libidinosum esse*, in spec. *venerea voluptate frui, libidinem explere*, c. c. በ፡ cum aliquo vel aliqua: ብእሲት፡ አንተ፡ ትመርዕ፡ በብእሲት፡ Can. Anc. 18; እመቦ፡ ዘይፈቅር፡ ደቂቅ፡ ይምራዕ፡ በመ፡ (paedico) Kedr f. 83; ብእሲት፡ አንተ፡ ትመርዕ፡

በብእሲት፡ አው፡ ብእሲ፡ ዘይመርዕ፡ በደቂቅ፡ ib. f. 73; vel c. በ፡ corporis: እመቦ፡ ብእሲት፡ ዘትመርዕ፡ በሥጋሃ፡ ib. f. 66.

መርዐ፡ I, 2 (quamquam haud satis certum est, annon sit stirps I, 1 sensu transit.) *libidine corrumpere*, c. Acc. ፡ መራዕኡን፡ ለአንተኪ፡ በገጠአትኪ፡ ἑφείρας τὰς ἀδελφὰς σου ἐν ταῖς ἀμαρτίαις σου Hez. 16, 52.

ተመርዐ፡ III, 1 *luxuriae vel libidini sese dedere, libidine corrumpi*: ዘይረከሱ፡ በተመርዐ፡ ውስተ፡ ፍትወት፡ III Const. Ap. 13; እስመ፡ ይትመራዕ፡ ነፍሱም፡ Herm. p. 16. — Voc. Ae.: ተመርዐ፡ ዘ፡ ማሳን፡

ምሩዕ፡ part. *luxuriosus, libidinosus, lascivus, impudicus*: ምርዕት፡ ይእት፡ ἄσጋτος Prov. 7, 11; ለሰንጠይቅ ምርዕት፡ Jer. 3, 7 (ጎሰርተ፡ 3, 8); Did. 2; *eam quae vitiosi non repugnat ሰመዶዎ*: ምርዕት፡ Kedr f. 72; ምሩዓን፡ Jer. 31, 28 (gloss.); ምሩዕ፡ በፍትወተ፡ ነፍሱ፡ Can. Neocaes. 1.

መርዕ፡ subst., Pl. መርዓት፡ (si lectio sana est), *libido, lascivia*: መርዓት፡ ለጭገጣ Rom. 13, 13 (utraque ed.). At plerumque usurpatur forma

ምርዐት፡ vel ምርዓት፡ subst. (n. act.) *luxuria, lascivia, libido, impudicitia*: ለጭገጣ Marc. 7, 22 Platt; 2 Cor. 11, 21; Gal. 5, 19; ለጭገጣ Eph. 5, 18; Tit. 1, 6; Luc. 15, 13; ለሰንጠይቅ Jer. 3, 7; χρεμετισμός 13, 27; ዝሙት፡ ወምርዐት፡ Kuf. 25; ገብረ፡ ዝሙተ፡ ወምርዐት፡ F. M. 6, 15; ስከር፡ ሥሥዕት፡ ፈቲው፡ ምርዐት፡ ዝሙት፡ Kid. f. 4; እምስከር፡ ይትወለድ፡ ምርዐት፡ ወዝሙት፡ ወሥሥዕት፡ Clem. f. 139; ፍወ ግዝ፡ አንተ፡ አርያናስ፡ ምርዐተ፡ ወፅላውተ፡ Exp. Fid. Nic. (f. 282).

ምርዓ፡ id. q. ምርዐት፡; Voc. Ae.: ምርዓ፡ ዘ፡ ጉልሻ፡ (v. ጉልሻ፡).

መርዓት፡ *sponsa, mactae*, ተመርዐው፡, al. vid. sub ረዐወ፡

ማሪ፡, rarius ማርዓ፡ (ut Ex. 3, 1 var.; Act. 14, 13 rom.; vid. gramm. § 133, a annot. 1) subst., st. c. ማርዐ፡ et ማሪ፡, Pl. ማርዓን፡, ማርዓት፡, ማሪይት፡ (de ምርአዎት፡ Did. ed. Platt p. 49 vid. ምርአዎ፡ sub ርአዎ፡) 1) *sacerdos ethnicus, sacrificulus*, ἱερεύς Gen. 41, 45. 47, 22; Ex. 2, 16. 3, 1; 1 Reg. 6, 2; 4 Reg. 10, 19. 11, 18. 17, 32; ይፈንዎ ሙ፡ ለማርዓን፡ ይጻውዉ፡ Job 12, 19; ማርዓን፡ et ማሪይት፡ Zeph. 1, 4; Act. 14, 13. 2) *hariolus, divinus, fatidicus, magus* (cfr. مَرَّك): ውእቱ፡ ይገብር፡ ግብረ፡ ሥራይ፡ ወዘማርዓት፡ 2 Par. 33, 6; ሰማያዊ ማርዓን፡ 1 Par. 10, 13; ማርዓን፡ ወሰብአ፡ ሰገል፡ ሰማያዊ ጸሎት ገላረግኖሎ Dan. 5, 7; Did. 35 al.; M. M. f. 314. [Hanc vocem quondam in gramm. § 47 114, c. 138, 2 ad radicem ርአዎ፡ retuli, et ማሪ፡, e መርአ፡ vel መርአዎ፡ contractum, proprie monstratorem i. e. interpretem arcanorum vel hierophantem significare existimavi; sed postquam sacrificuli notionem antiquitus potiore fuisse cognovi, hoc etymon addubitaverim.]

ማሪት፡ subst., Pl. ማሪታት፡ (et መረታት፡) et feminine usurpatur *divina, fatidica*, ut: ለእመቦ፡ ዘሐተተ፡ ማሪተ፡ Clem. f. 245; Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 11; ማሪታት፡ var. pro

ማርያን፡ 1 Par. 10, 13; ማራታት፡ Cyr. ad Th. f. 1, et masculine *hariolus, divinus* Gad. T. II. Dubia est significatio in Const. Ap. 62 (63): ተጠያሪ፡ በማሪት፡ በሐመድ፡ በፍሬ፡ ፅዕዋት፡ caet.

ተመረዳ፡ III, 2 et ተማረዳ፡ III, 3 *hariolari, divinare, augurari*: ዘይትሚረይ፡ በዘዋክብት፡ ወበአእባን፡ ወበዕዕው፡ Clem. f. 245. 224; ዘያሰግል፡ ወዘይትሚረይ፡ Clem. f. 128. 178; ለተመርዮ፡ ወለተሰግሎ፡ Kuf. 11; ዘይትሚረይ፡ በሰገላ፡ Kedr. f. 65; ዘይትማረይ፡ ወዘያበውአሙ፡ ውስት፡ ቤቱ፡ ለመሠርያን፡ F. N. 11. 3; ነሉ፡ ተማርዮ፡ እምጎይላ፡ አጋንንት፡ ወነሉ፡ ተጎብዮ፡ እምጎይላ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ M. M. f. 314.

አስተማረዳ፡ IV, 3 *hariolum reddere aliquem: ሰይጣን፡ ይደግን፡ በሰብአ፡ ለአስተማርዮ፡ M. M. f. 91.*

ተማረተ፡ III, 3 i. q. ተማረዳ፡ ut: ብአሲት፡ ዘትትማረት፡ አው፡ ለካልእ፡ ትብል፡ ትትማረት፡ በእንተ፡ ፍቅሪ፡ ምታ፡ አው፡ በእንተ፡ ፍቅሪ፡ ካልእ፡ Syn. f. 392 (coll. amh. ማርተኛ፡ Isenb. p. 22).

መረዳ፡ rad. inus., quae mihi cum ገገጠ et ገገጋ *permutavit, commutavit* convenire videtur.

አምረዳ፡ II, 1 *vicissitudinem efficere*, vid. sub አሜረዳ፡ infra.

ምርያ፡ subst., ut videtur *vicissitudo*: (si numerum dierum anni CCCLXV numero VII divideris, reliquus erit dies unus, qui appellatur) ዕለት፡ ምርያ፡ ዘያጠውዮን፡ ለመዋዕለ፡ ዓመታት፡ ወያዕውዶን፡ እምዝ፡ ውስተዝ፡ (sive: qui efficit, ut singulis annis dies a loco, quem inter hebdomadis ferias obtinent, moveantur et in feriam sequentem protrudantur) M. M. f. 265. E Ssal. Req. Ludolfus afert, diem festum Gabrielis ምርያ፡ vocari.

አሜረዳ፡ quadrl. II (denom.) *vicissitudine impari efficere numerum*, (ዘቲ፡ ዕለት፡) አሜረዳት፡ እንዘ፡ ታመሪ፡ (opp. አዲረዳት፡ እንዘ፡ ታዲሪ) M. M. f. 265.

መረዳ፡ I, 2 [cogn. cum ሮዶ፡ et ሮጸ፡ q. v. Notio primariae radiceis in *currendo, discurrendo* esse videtur (ገገጋ ዕገ); e notione *libere vagandi* derivatur *audacem, pervicacem, rebellem* esse (ገገጋ ገገጋ ማረዳ, መርዶዶ), e notione *currendi*

manat *pellere, propellere* (ማረዳ *propulit* navem), *persequi* (ገገጋ ሮዶ)] *vires intendere* in *currendo, raptim currere, assilire, insilire, incursionem vel impetum facere*: ዘይሚርድ፡ ደክመ፡ እንዘ፡ ይረውጽ፡ διέλειπεν δ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ Jer. 8, 6; መረዳ፡ ይደግንም፡ Sap. 19, 2; እንዘ፡ ይሚርዱ፡ ἀλλόγενοι μεγάλα 1 Reg. 10, 2; Sx. Hed. 9 Enc.; ይሚርድ፡ ፍኖቶ፡ Ps. 18, 6; ውስት፡ አርአስተ፡ አዶባር፡ ይሚርዱ፡ Joel 2, 5; saepius in Jsp. ut p. 272.; c. ጎበ፡ gentis, in quam incurso fit p. 273; v. c. Acc. loci, in quem impetus fit: መረዳ፡ ሀገሮ መ፡ ለሰምራውያን፡ ወአንጎላ፡ መቅደስ፡ p. 299; c. c. ላዕላ፡ pers. *acrius currendo vires* alicujus *immodice intendere*: ለአመ፡ መረድን፡ ላዕሴሆሙ፡ Gen. 33, 13.

ምራድ፡ et plerumque መራድ፡ subst. 1) *impetus, impugnatio, incursio vel excursio bellica* (ጸገገጋ): መራድ፡ ረሲዓን፡ ፅምላ ሳሪያውን Prov. 3, 25; እምረዳም፡ መራድ፡ Jer. 29, 3. 15, 8 var.; ጭጠጣ Am. 1, 11; ይወገጠጠ Act. 13, 50; በውስተ፡ መራድ፡ ἔν πολέμῳ 1 Par. 5, 20; ሰራዊት፡ እላ፡ ይትቃተሉ፡ ውስተ፡ መራድ፡ (v. ምራድ፡) Joel 2, 5; ጊዜ፡ መ

ራዱ፡ Sx. Ter 12 Enc. Hinc አፍራስ፡ መራድ፡ *equi bellatores* (opp. *vectariis*) 3 Reg. 3^a, 21. An de operibus, quibus urbes oppugnantur? ከመ፡ ይከበሙ፡ መራድ፡ Hez. 21, 22 vs. nov. 2) coner. *iurma irruentium; impetum vel incursionem facientes, oppugnatores* (nescio an ob hanc significationem መራድ፡ n. ag. statueret malis): ረገገ፡ መራድ፡ ትንንያ፡ ይቅድሙ፡ ተዓይኒክ፡ Sap. 12, 8; በአንተአክሙ፡ እፌኑ፡ በቤሎን፡ መራድ፡ Jes. 43, 14; ሰአሎ፡ ለፍምፍምዮስ፡ (Pompejum) ከመ፡ ይፈኑ፡ ሎተ፡ መራድ፡ መርድ፡ ላዕላ፡ አትሁ፡ Jsp. p. 308. — Voc. Ae.: መራድ፡ ዘ፡ ወራሪ።

ምርዳድ፡ part. (verbi quadrl. መርዶዶ, quod utrum a rad መረዳ፡ an a ረዶዶ፡ derivandum sit dubium est) ut videtur: *assiduus* in re peragenda, *perinax, obstinatus* Herm. p. 7. 10. Haec significatio quomodo cum prima notione verbi መረዳ፡ conjuncta sit, vid. sub መረዳ፡ et cfr. ስምረዳ *assiduus* vel *continuus* fuit in re peragenda. (Quae in versione loci Herm. p. 7 statuta est significatio *praeceps* vel *impetuosus*, mihi jam minus placet). — Voc. Ae.: ምርዳድ፡ ዘ፡ ድፍንት፡ (ድፍረት?)

መረገ፡ I, 1 propr.: *illinere, oblinere* [ut ማረገ ማረገ ማረገ al.] i. e. 1) *tectorio obducere, dealbare, incrustare, trullissare* [amh. id.], c. c. Acc. parietis: ይመርግ፡ ለአረፍት፡ ἀλειφουσι τὸν τοίχον Hez. 13, 10. 11. 14 (in comm. 15 substituitur ገዩረ); Lev. 14, 42. 43; c. Acc. tectorii, quod illinitur: ምርገ፡ ዘመረገሙ፡ Hez. 13, 12; c. dupl. Acc.: ትመርገ፡ መሬት፡ ጸዕዳ፡ κονιάσις Deut. 27, 2. 4. 2) *illita calce, maltha* al. *jungere caementa, malthare* (cfr. talm. ገገገጋ *gluten*) Kuf. p. 43; ደፈኖ፡ አፈ፡ ግብ፡ መረገ፡ *humavit eum, os foveae caemento obducens* Sx. Mag. 8 Enc. — In Voc. Ae. verbum ገዩረ፡ verbo መረገ፡ explicatur.

ምራግ፡ part. *tectorio obductus, incrustatus, dealbatus*: ቤት፡ ምራግ፡ κεκοσμημένος Prov. 21, 9; Matth. 12, 44 (κεκοσμημένος).

ምርግ፡ መርግ፡ ምራግ፡ subst. *tectorium, calx tectoria, crusta* (parietis): ከመ፡ መርግ፡ (v. ምራግ፡) አረፍት፡ ὀλοιφή Job 33, 24; አይቱ፡ ምርግክሙ፡ ዘመረገሙ፡ Hez. 13, 12; ምርግ፡ አረፍት፡ κονίαμα Dan. 5, 5; መርግ፡ ጥጽ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ Sir. 22, 17; መርግ፡ አረፍት፡ Org.

ምርገት፡ n. act. *obductio parietis*, Lud. ex ore Gregorii.

መርገሕ፡ አመርገሕ፡ vid. sub ረገሕ፡

ምርጉዝ፡ *baculus*, ተመርጉ፡ ዘ፡ vid. sub ረገዝ፡

መረገድ፡ et ዘመረገድ፡ n. peregr. *σμάραγδος μάραγδος smaragdus* gemma (hebr. ገገገጋ, sanscr. मरकत et मसार vel मसारक, pers. سَمَرَجَد and سَمَرَجَد, arab. سَمَرَجَد; ejus species est pers. سَمَرَجَد, arab. سَمَرَجَد; aram. ገገገጋ, ገገገጋ) መረገድ፡ Apoc. 4, 3. 21, 19; Sir. 35, 6; Hez. 28, 13; Jes. 54, 11 (ubi Gr. σάπφειρος habet); Tob. 13, 16; Judith 10, 21; አብን፡ ዘሕብረ፡ መረገድ፡ λένος σμαραγδίνης Esth. 1, 6; Ex. 28, 9. 17; ዘመረገድ፡ Ex. 36, 17; dubium utrum መረገ፡ an ዘመረገ፡

አማሳኝ፡ n. ag. (II) *corruptor, perditor, perniciosus*: አማሳኝ፡ ለነፍሱ፡ Lit. Jac.; አንስሳ፡ አማሳኝ፡ F. N. 47.

ሙስና፡ subst. (gramm. § 122, e, β) fem. et m., Pl. **ሙስናት**፡ 1) *corruptio, putrefactio*: ተዘከሮ፡ ለሞት፡ ወለሙስና፡ (καταστροφή) Sir. 28, 6; ሰፊ፡ ወሙስና፡ ማጥፎና καὶ ἄλλῃ (καταστροφή) Sir. 19, 3; Lit. Chr.; διαστροφή Ps. 15, 10, 29, 11; Act. 2, 27, 18, 34; Job 33, 28; Ps. 102, 4; Prov. 28, 10; **ኢሙስና**፡ ἀφ᾽ἄραῳ Cyr. ad Th. f. 14; አንበላ፡ ሙስና፡ ἐν ἀφ᾽ἄραῳ Sap. 2, 23. 2) *perditio, pernicious, interitus, exitium* 4 Esr. 8, 64. 68. 10, 14; φᾶσῶν 2 Petr. 2, 12; ἀπόλητα Apoc. 17, 8, 11; ከነ፡ ለሙስና፡ ወለሆጉል፡ Jer. 12, 11; **ሙስናና፡ ለነፍሩ**፡ Tob. 14, 15; διαστροφή Jer. 13, 14; ἀφ᾽ἄραῳ Hez. 12, 19; Dan. 9, 18; Hebr. 8, 13; ወተጋብኡ፡ ሷ ሙስናት፡ ዘውጁ፡ ቀትል፡ ወዋዕይ፡ ወግብኢ፡ ወረኃብ፡ Jsp. p. 356. 3) *vastatio, desolatio ἐρημωσις* Matth. 24, 15; Marc. 13, 14; Dan. 9, 2, 27; 4 Esr. 1, 2, 12, 55; Ps. 72, 19. 4) sensu ethico: *corruptio, pravitas* 2 Petr. 1, 4; Kuf. 7, 15. 23; Eph. 4, 17 rom.; Col. 2, 22; in specie: *vita dissoluta* (perditio opum) ἄσῶτια Prov. 28, 7.

መስከ፡ I, 1 et 2 [id. q. ንዥን traxit, in spec. tetendit arcum;

arab. مَسَكٌ significat tenuit apprehensum, at مَسَقٌ traxit rem, ut extenderetur; coll. ወስቀ፡ et መሥክዐ፡ q. v.] Subj. I, 1 ይምስከ፡; I, 2 ይመስከ፡, tendere arcum: መስከ፡ ቀስቶ፡ 3 Reg. 22, 34; እስመ፡ መስከ፡ መንገድ፡ Zach. 9, 13. Verba መስከ፡ et ወስቀ፡ modo promissive alternant, ut መስከ፡ አባ፡ ቀስተክ፡ ወረኑ፡ ሐኢክ፡ ወወስቀ፡ ቀስቶ፡ ወረኒው፡ ሐኢ፡ Kuf. p. 136; modo distinguunt ወስቀ፡ ወመስከ፡ ቀስቶ፡ 4 Reg. 9, 24 et ምስክ፡ ቀስተክ፡ ወወስቀ፡ ሐኢክ፡ ወወስቀ፡ ዮጵስ፡ ወመስከ፡ ቀስቶ፡ 4 Reg. 13, 16, ubi alterum nervum intendere, alterum intenso nervo sagittam imponere et emittere significare videtur. At libri recentiores vice versa: ወስቀ፡ ቀስተክ፡ ወምስከ፡ አሐኢክ፡ 4 Reg. 13, 16 exhibent, et in Org. 4 legitur: ወስቀ፡ ቀስተክሙ፡ ወምስከ፡ አሐኢክሙ፡ ወረኢቶ፡, unde Abyssinos posterioris aevi illi contrariam inter utrumque verbum rationem statuisse elucet. — Voc. Ac.: መስከ፡ ዘ፡ ወተረ፤ ወስቀ፡ ዘ፡ ቀተረ።

ምስክ፡ subst. [id. q. pers. مِسْكٌ, arab. مِسْكٌ, arm. ԹՇՈՒ, taln. քշուր, amh. ምስክ] odoramenti nomen sc. μύσχος muscus (moschus) Jsp. p. 340; ምስክ፡ ዘውስተ፡ ቢረሌ፡ F. N. 33, 4; Chr. Ax.

መስከረም፡ nomen mensis I^a Abyssinorum vid. sub ከረመ፡

ምስኪን፡ pauper, ተመስከነ፡ al. vid. sub ሰከነ፡

መስክዐ፡ vid. sub መሥክዐ፡

መስዐ፡ I, 1 [ጋጋነ ጋጋነ liquefactus est, diffusus, ጋጋነ مَصْفً, id.; arab. مَاتَ (مَاسٌ et مَسٌ) maceravit dissolvitque rem in aqua; vic. est intr. ምሃው q. v.] Subj. ይምሰይ፡, trans. 1) *liquefare, liquefacere*: ከመ፡ ይመስከ፡ ዐሐኢ፡ ሰበረድ፡ Sir. 3, 15; Ps. 147, 7. 2) *dissolvere, diluere, tabescere facere*: እግዚአብሔር፡ መሰረ፡ ለልብየ፡ Job 23, 16; መቅሥናት፡ ይመስከ፡ Sir. 27, 29; ኢመሰውኩ፡ ዐይነ፡ እኬር፡ Job 31, 16; ነ

ደ፡ እሳት፡ ይመስከ፡ ለነፍሱ፡ Sir. 38, 28; ትመስከውዮሙ፡ Mich. 4, 13; Ps. 38, 15. 118, 39; 4 Esr. 8, 27; ዝንቱ፡ ማይ፡ ይምሰይ፡ ከሎ፡ አበላጥኪ፡ F. N. 24, 6; Fid. Jac. Bar. (ይምሰይ፡ Subj.). — Voc. Ac.: ተመስከው፡ ዘ፡ ቀለጠ፡

ተመስከው፡ III, 1 (raro ተመስከው ut Dan. 10, 16 var.) 1) *liquefieri, liquecere, dilabi* Job 6, 17 (de glacie); Ps. 21, 15 (de cera); Jer. 6, 29 et Hez. 24, 11 (de metallo); ከመ፡ ይትመስከው፡ መዓረ፡ ግራ፡ እምገጸ፡ እሳት፡ Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Sap. 16, 27; Mich. 1, 4; Hen. 1, 6. 2) *diffuere, dissolvi, dilabi, tabescere*: ይትመስከው፡ ኢሥራውዮ፡ Job 30, 17; ይትመስከው፡ አምዑትክ፡ Sir. 30, 7; Jes. 24, 23; Zach. 14, 12; Hen. 60, 3. 71, 11; ይትመስከው፡ ነግዐ፡ ውኢክ፡ Sir. 3, 15; ይትመስከው፡ ነፍሱሙ፡ Job 5, 5; ተመስከው፡ 2 Petr. 3, 11; ትትመስከው፡ ነፍሱሙ፡ በንእሱሙ፡ (ἀνοῦῶν) Job 36, 14. Transfertur a) ad oculos *tabescentes*: ይትመስከው፡ አዕይንተ፡ ረሰግን፡ Job 11, 20. 17, 5. b) ad manus *remissas*: ተመስከው፡ እድሃምሙ፡ Jer. 27, 43. c) ad animum *demissum* vel pavore Lev. 26, 16; Jos. 5, 1. 2, 9; Dan. 10, 16; Ps. 74, 3; Jer. 30, 13; Job 42, 6 vel moerore Jes. 19, 10 (ሊ-πጥጥῶσονται) vel pudore 4 Esr. 6, 62; vel amore Sx. Hed. 16. d) ad animum *dissolutum* libidibus 1 Thess. 4, 5 rom.

ምስኩ፡ part. *liquefactus, dissolutus* (remissus): አብራክ፡ ምስኩት፡ ጎሳጋጋ ἄጠጋ ἄጠጋ Chr. ho. 30 (Hebr. 12, 12).

መስዐ፡ n. ag. *liquefactor*: መስዐ፡ ነጻውንት፡ አድማስ፡ adamas feramentorum liquefactor Enc. Hed. 12 (at in Cod. Tub. pro መስዐ፡ legitur መላዩ፡, q. v. sub መላዩ፡).

ትምስኩ፡ subst. (vid. gramm. § 122, e, β) *animi defectio* (Βεζζαγῆθη) Phlx. 181.

መስዐ፡ subst., plerumque m., [amh. ምሥእ፡; arab. مَسْ, مَسْ, مَسْ, مَسْ] 1) *aquilo, boreas* Hen. 77, 3; ነፋስ፡ መስዐ፡ τυφωνικός Act. 27, 14. 2) *septemtrio, plaga septemtrionalis* (βορρῆας, βορρῆας): ሰፍሎ፡ ለመስዐ፡ ጂባ፡ ወኢምንት፡ Job 26, 7. 37, 21. 38, 39; እብሎ፡ ለመስዐ፡ Jes. 43, 5; Jer. 6, 1; Dan. 11, 6; Ps. 47, 2. 88, 12. 106, 3; Judith 16, 3; Gen. 13, 14; Ex. 40, 20; Lev. 1, 11; Num. 2, 25. 34, 7; Jos. 15, 5. 10; Hen. 32, 1. — (Ps. 77, 30 ab Aethiopicibus መስዐ፡ ventus contra auctoritatem Graeci intrusus est). Memorabilis est versio loci ἐκτροπέων εἰς τὸ πρῶτ' οὐρανῷ ዘይመይሎ፡ ለብርሃን፡ መንገል፡ መስዐ፡ Am. 5, 8. — De confusione vocis መስዐ፡ cum አዜብ፡ et ሰሜን፡ vid. ann. ad Gen. 20, 1 et s. v. ሰሜን፡

መስዩ፡ I, 1 [amh. መሸ፡; arab. مَسَاءٌ vesperinus fuit, vesperi fecit; cfr. hebr. עֶשְׂרָא] Subj. ይምሰይ፡ *vesperam factam esse, vesperascere*; c. aut impers., ut እስከ፡ መስዩ፡ 2 Par. 18, 34; Ruth 2, 17; እስከ፡ ይመሲ፡ Macc. f. 3; Ps. 103, 24; እምክመ፡ መስዩ፡ Matth. 16, 2. 20, 8; Luc. 24, 29; Gen. 29, 23; Ex. 16, 13; Jud. 19, 9; Judith 13, 1; Tob. 2, 2. 7, 9; እር፡ እንጋ፡ ይመሲ፡ Deut. 28, 67; Job 7, 4; መሲዮ፡ vel መስዩ፡ cum vesperasset Matth. 27, 57; Kuf. 27; ዘንብ፡ መስዩ፡ ይበይት፡ Sir. 36, 31; aut nominibus temporis et loci tamquam praedicatum attribuitur: መስዩ፡ ወድኡ፡ ሰዓት፡ Marc. 6, 35; መሲዮ፡ ዐርብ፡ 15, 42; እስመ፡ መስዩ፡ ብሔር፡, etiam መስዩ፡ ብሔር፡ Gad. T. H. (vid. ብሔር፡).

እምሰዩ፡ II, 1 *vesperam transigere* Matth. 25, 12 rom. ምሴት፡ vel ምሰዩት፡ (Kuf. 49), subst., Plur. ምሴት፡ (et

ምስፍታት : Kuf. 49) *vespera (crepusculum vespertinum)* : **ምሴት** : ከዋና : Matth. 8, 16. 26, 20; **በምሴት** : Koh. 11, 6; **ምሴት** : ἑσπέρας Tob. 6, 2; **ደመና** : **ምሴት** : νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; **በዑሩ** : **ወሰቡ** : **ምሴት** : Kuf. p. 23; **ምሴት** : **ጎመስ** : *vespera quintae feriae* Lit. — (Kuf. p. 28 ab interprete voci **ምሴት** : significatio *plagae occidentalis* sicut voci **ቀትር** : *plagae meridionalis* indita videtur).

ግስፍስ : n. pergr. *Messias* : **ግስፍስ** : **ዘይሰመይ** : ክርስቶስ : Sx. Ter 6. — *Voc. Ae.* : **ግስፍስ** : **ዘ** : መሲሕ :

መሰግ : vid. **ምስሐግ** : sub ሰሐግ :

መሰጠ : *diripere* vid. sub መመጠ :

መስጠ : vox peregr., sine dubio πίστις *fides (quae creditur)* : **አልመስጠ** : **አገዳ** : et **ያአምር** : **ዘንተ** : **መስጠአገዳ** : Haim. Ab. 1.

ምስጢር : (etiam **ምሥጢር**) , n. peregr. sc. μυστήριον *mysterium*, m. et fem., Pl. **ምስጢራት** : 1) *mysterium* sensu genuino vel *ethnicorum ritus sacri arcani* : **በዓላት** : **በጉሃን** : **ወመሥዋዕት** : **በምስጢር** : μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15; **ጎቡአ** : **ምስጢር** : 14, 23. 2) *arcanum, secretum* cuiuslibet generis; μυστήριον Marc. 4, 11; Apoc. 10, 7, 17, 5; **ምስጢረ** : **መንግሥት** : **ሠናይ** : **ለገቢእ** : Tob. 12, 7, 11; **ምስጢረ** : **ምክሩ** : Judith 2, 2; **ምስጢራሪሃ** : **ክቡታት** : Sap. 6, 24; *arcanum alicui creditum* Prov. 25, 8; 4 Esr. 10, 54. 12, 42. 43. 14, 4 (**ምስጢረ** : **መዋዕል** : deest apud Laur.); Hen. 16, 3. 18, 16. 106, 19; **ዝንቱ** : **ነገር** : **ይኩን** : **በምስጢር** : *haec verba secreto circumferantur* Clem. f. 82. 3) sensu theolog. *mysterium* a) de symbolis vel dogmatibus fidei Christianae, ut *mysterium Trinitatis, incarnationis* al.: **ምስጢር** : **ዘትሥጉት** : Cyr. ad Th. f. 14 et multis aliis in locis Cyr., ubi Gr. μυστήριον vel εὐκονομία habet, ut: **በአንተ** : **ትድምርተ** : **ቃል** : **ዘበምስጢር** : *κατὰ τὴν σύμφασιν εὐκονομικῆν* ib. f. 18. Est titulus Libri Aethiopicici **መጽሐፈ** : **ምስጢር** : (de quo videre licet Prolegomena hujus operis); de aliis libris, qui **አዕዳደ** : **ምስጢር** : inscripti sunt, vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. XVI et XVII, et d'Abbadie catal. cod. VI. CLI. CLXXXVIII. b) de *sacramento corporis et sanguinis Christi* : **በአንተ** : **ሥርዐተ** : **ምስጢር** : Matth. 26, 26 in tit.; **ምስጢር** : **ግሩም** : **ምስጢር** : **አምላካዊ** : Chr. Ta. 17; **ምስጢር** : **ዘቀርባን** : Lith. Orth.; **ይሚዋዎ** : **አምስጢር** : **ቅዱስ** : Kedr f. 83. Pl. elementa mysterii (sanguis et corpus) : **ይትመጦ** : **አምስጢራት** : **ቅዱሳት** : F. N. 5; vel de sacramentis et sacris ritibus ecclesiae in genere : **ምስጢራት** : **ቅዱሳት** : Clem. f. 208.

ምስጢራዊ : adj. rel. 1) *mysticus, arcanus* : **ተዋሕዶ** : **ተመለከት** : **በሥጋ** : **ተዋሕዶት** : **ምስጢራዊ** : Fid. Jac. Bar. 2) *ad mysterium pertinens, sacramentalis* : **በዛቲ** : **ዕለት** : **ጎብረ** : (Christus) **ደራራ** : **ምስጢራዊት** : Abush. 21.

አመስጠረ : quadr. denom. II *mystice dicere* vel *tradere* alqd, *mysterii velo occultare* alqd : **ነጽርኬ** : **ዘክመ** : **አመስጠረ** : (ጳውሎስ) **አሎንተ** : **በአሐቲ** : **ቃል** : *haec omnia compendio uno verbo dicens* Chr. ho. 3; **አመስጠረ** : **ፍክራሁ** : ἔμπνεῦσαι καλῶς οὐ δύναται ib. ho. 8; M. M. f. 36; **በአመስጠረ** : *mystice* M. M. f. 61.

ተመስጠረ : III, 1 *mysterii velo occultari* : **አምልብ** : **ተመስጠረ** : **ወአምላሩ** : **ተሰወረ** : Gad. Lalib.; M. M. f. 83.

ግሺር : nomen mensis Aegyptiorum VI Ἰεῦχῖρ vel Ἰεῦσῖρ *Mechir, Imshir* : **ወአምሺር** : **ይሰመይ** : **ግሺር** : Abush. 8 (vid. **ሚኪር**) :

ዋቅሐ : *vincire, in vincula conicere* vid. sub **ወቅሐ** :

መቅረ : rad. inus.; arab. **مَقَرَّ** *macceravit* piscem salitum in aceto; intr. **مَقَرَّ** *acidus, amarus fuit*. Hinc

ምቅር : subst. (fortasse pro **ምቅር**) *fructus (aceto) conditus* (Ἔिंगेमद्यतेῖ) : **ምቅረ** : **ኤልያስ** : *olivae (aceto) conditae* Reg. Pach.

መቄሰ : I, 1. [propagatum e radice satis nota **ገደገ** **ገንገ** **ገደገ**, sicut arab. **قَصَّ** *brevis fuit* collo; **قَصَّ** *vitium, defectus*; cfr. etiam amh. **መቀስ** : *forfex* (**مَقَصَّ**)] 1) *intercidere, praecidere*, c. Acc. pers. et **አምን** : rei, ut: *pastorem negligentem ይመቅሱ : **አግዚ** : **አምሀብቱ** : **አንተ** : **አሰራወ** : **ሉኑራን** : **ሥዩግን** : **ቤተክንን** : Clem. f. 94; Macc. f. 5. 2) *decurtare, deminuerere*, c. Acc. rei : **ኢይመቅሱ** : **አግዚእ** : **ዘወዕአ** : **አምአፍሁ** : Mavās. 2; c. Acc. pers. : **ኢይመቅሱክ** : ἄνυστρητος ἔση Herm. p. 37. — *Voc. Ae.* : **መቄሰ** : (v. **መቅሱ**) : **ወንቀበ** : **ዘ** : **አስገለለ** :*

ተመቄሰ : III, 2 pass. et refl. *praecidi (sibi) denegare* aliquid, vel *denegari* rem alicui : **ነሉ** : **ዘሰአተኒ** : **አዕይንት** : **የ** : **ኢተመቄስኩ** : (οὐκ ἀπέλειπον ἀπ' αὐτῶν) Koh. 2, 10; **ሰአተ** : **ዘአን** : **ጎብ** : **አቡሁ** : (Christi) **ምአመን** : **ኢይትሚቄሰ** : hom. Procli in Cyr. f. 121. — *Voc. ad Cyr.* : **ይትሚቄሰ** : **ዘ** : **አይለይም** :

መቅዕል : (**ምቅዕል** : Deut. 32, 14 C), subst., Pl. **መቅዕል** : et **መቅዕልት** : (pro quo nonnumquam **መቅዕልት** : reperitur) [conferre licet **مَقَدَّ** *adeps oculi* et **مَكَا** *adeps*; rad. simplicior est **مَخَّ**, unde **مَخَّ** et **مَخَّ** *medulla, adeps* (praeterea **مَخَّ** et **አንጎሶ**)] *adeps*, et coner. : *pecus pinguis, altitilis, saginata* : **አለ** : **ይሴብይ** : **መቅዕል** : (v. **መቅዕል**) ላህም : **ሙራቅላ** : **ገላላ** : **አሙ** : Am. 6, 4; **መቅዕል** : (v. **መቅዕልት**) **ጠሊ** : ἄμωλ (in vers. alt. መሓሥአ : **አባገዕ**) 2 Par. 29, 21. 22. 35, 8; **መቅዕልት** : **መድኅንት** : **ጠሊ** : ὀρέατα τῶν σωτηρίων 2 Par. 7, 7; Deut. 32, 14; **ምዕ** : **፲** ላህመ : **መግዝአ** : **ሰረ** : **ወ፲** **አልህምት** : **አንስተ** : **መቅዕል** : **ወ፲** **አባገዕ** : **ሐርጌ** : **ሥቡላን** : **ወ፲** **አባገዕ** : **አንስተ** : **መቅዕል** : Macc. f. 1; **ሥቡላን** : **ሐርጌ** : **ወ፲** : **መቅዕል** : **አባገዕ** : ib. f. 15; **፲** **መቅዕል** : **አልህምት** : **ወ፲** **መቅዕል** : **ጠሊ** : Gad. T. II. — *Voc. Ae.* : **መቅዕል** : **ዘ** : **ወረም** ; *aliud* : **መ** : **ዘ** : **ወረም** : **አንጃሊት** : *aliud* : **መ** : **ብ** : **ብቅርቤ** ; *aliud* : **መቅዕል** : **ወጣዎ** : **ዘ** : **አምሳ** : **ዘላህም** :

መቅዕት : vid. sub **ወቅዕ** :

መበሉ : I, 2 [denom. a nomine e rad. **በሀል** : **بَهَلَّ** **بَعَلَّ** et **بَعَلَّ** **بَعَلَّ** derivato] dominium obtinere et exercere, *dominari, potestatem habere*, c. c. ላዕሉ : ut: **በሐክ** : **አንዘ** : 12*

ይሚብል፡ ላዕል፡ መርዲት፡ Prov. 24, 66; 1 Tim. 2, 12; 1 Cor. 6, 12 rom.; Kuf. 10. 19; c. ዲብ፡ Kuf. 43; c. በ፡ Kuf. 10; c. ውስተ፡ terrae Kuf. 22. 40. 43; c. Acc.፡ **ገብር፡ ጠቢብ፡ ይሚብል፡ አጋእገተ፡ አብዳነ፡** Prov. 17, 2. — *Voc. Ae.*፡ መበለ፡ ዘ፡ ተገብሐረ፡ (v. ተገብረ፡)

አመበለ፡ II, 2 *dominari facere*, c. Acc. prs. et ዲብ፡ Kuf. 10.

መበለት፡ *vidua* vid. sub በለለ፡

መብፀል፡ pro ማዕበል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ሀበለ፡

መተተ፡ rad. inus.; arab. مَتَّ extendit funem, vic. مَتَّ et مَتَّ, nec non مَتَّ. Hinc

ምት፡ subst. m., Pl. አምትት፡ [proprie: *vir adultus*, ab *extendendo* dictus, sicut hebr. עֲרֵבָה viri a rad. עֲרָב; deinde aethiopicè:] *maritus, vir* (etiam vir futurus vel desponsatus) Luc. 2, 36; Marc. 10, 12; Joh. 4, 16. 18; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2. 3; Gen. 2, 23; Hos. 2, 9; Judith 8, 2; 4 Esr. 10, 24; Ruth 1, 3; Deut. 25, 5—7; Sir. 22, 4. 40, 23; **ምት ኪ፡ ዘንእስኪ፡** Jer. 3, 4; **እንተ ባቲ፡ ምት፡** Jes. 54, 1; Kuf. 33; vir sponsae 2 Reg. 17, 3; Matth. 1, 19 rom.; Apoc. 21, 2; Plur. Ruth 1, 9; Esth. 1, 18; Tob. 3, 8; Sir. 24, 15; Hez. 16, 45; 1 Petr. 3, 1. 5; Tit. 2, 4. 5; Eph. 5, 22.

መትሀ፡ I, 1 [arab. كَمَّ erravit V. *stultum se gessit, errori obnoxius fuit*] *specie fallere*: de diabolis: **እለ፡ ይመትሀ፡** qui phantasmatum instar apparent Lud. ex Org.

መታሂ፡ n. ag. *speciem prae se ferens*, simulate (non vera) praebens aliquid, βόσκακος Prov. 23, 6. 7 (Ludolfus col. 78: vorax, gulo, quasi sit مَاعِطِ).

ምትሀት፡ (n. act. et) subst., m. et fem., Pl. ምትሀትት፡ 1) *phantasia, species imaginaria*: **እለ፡ ምትሀት፡ የአምት**፡ ὁ δόξαται *phantasiastae* vel *opiniarii* Cyr. ad Th. f. 8; **Christus ተሠገወ፡ በምትሀት፡** (δόξαται) ib. f. 7. 13; Chr. ho. 4 (φαντασία); **ንሕነ፡ (ሰብእ) ኢካነ፡ በምትሀት፡ (አላ፡ በአማን)** Cyr. ad Th. f. 9; **ምትሀት፡ ዓለማዊ፡** φαντασία βιωτικῆς *phantasia hujus vitae* Chr. Ta. 28. Plur. ምትሀትት፡ *apparitiones* vel *visiones* a Satana oblatæ Phlx. 33. 156; Gad. Ad. 2) *phantasma, spectrum, imago vana, visum inane*: ἰδῶματα ምትሀት፡ Sap. 17, 3; **ራእየ፡ ምትሀት፡ ፀዋግ፡** (φάσματα) 17, 4; **ወዝኒ፡ ምትሀት፡ ፀደን፡ ውእቱ፡** Jes. 28, 7; **ምትሀት፡ አሕላ ምት፡ ፀዋጋን፡** φαντασία Sap. 18, 17; **ምትሀት፡ ፀደን፡** Hab. 2, 18; Zach. 10, 1; φάντασμα Matth. 14, 26; **እመሰ፡ ጽላሎት፡ ወምትሀት፡ ውእቱ፡ ወእካነ፡ ትሥጉቱ፡ በአማን፡** Cyr. ad Th. f. 9; *emacrescebat* እስኪ፡ ከነ፡ ከመ፡ ምትሀት፡ Sx. Mase. 15; Phlx. 16; Gad. Ad. — *Voc. Ae.*፡ ምትሀት፡ ዘ፡ አጋንንት፡

ምትሀትዊ፡ adj. rel., φαντασιαστικός, *inanem speciem praebens, imaginarius*: Chrysostomus monet feminas: ጎድ፡ ሥርጋዊ፡ ወፍፍተ፡ ምትሀትዊ፡ (σκηναίς) *rationem scenicam* Chr. Ta. 28.

ተመትሀት፡ quadrl. denom. III, 1 *apparere ut spectrum* vel *phantasma*, de Satana Gad. Ad. f. 87. 135. 136; de angelis M. M. f. 129.

መተረ፡ I, 1 [id. q. مَتَّ et مَتَّ secuit, amputavit, ἔρηξ] Subj. **ይምትር፡** 1) *desecare, reseccare, praecidere, succidere, abscidere, amputare*: **ይመትር፡** (v. ይገምትር፡) **አስከለ፡ ይመትር፡ ሠርጸ፡** Jes. 18, 5; ἀπέκτισε Hez. 17, 4; Lev. 1, 15. 4, 31; funem Act. 27, 32; unguis: **ኢይምትር፡ ጽፍር፡** Clem. f. 21; laciniam vestis 1 Reg. 27, 5; **ዕጡራ፡ ፀምር፡** Jes. 38, 12; aurem Matth. 26, 51; caput Matth. 14, 10; 4 Reg. 10, 6; Gen. 40, 19; 1 Par. 10, 9; Judith 13, 8; nervos pedum Gen. 49, 6; Jos. 11, 6. 9; manus Deut. 25, 12; Jos. 11, 6; collum decidere (decollare) Hen. 98, 12; **መተረ፡ ከሣዳ፡** Jsp. p. 346; seq. **እምነ፡** ut: **እመትር፡ ርእስኪ፡ እምነኪ፡** 1 Reg. 17, 46; **ምትራ፡ እምነኪ፡** Sir. 25, 26; **መተረ፡ እግዚ፡፡ እምእስራኤል፡ ርእስ፡ ወዘነበ፡** Jes. 9, 14. 2) *excsecare, excidere, excindere*: ከመ፡ ይምትር፡ ብእሲ፡ እግዚአብላ፡ ይሁዳ፡ Jer. 51, 7; **መተርና፡ እምውስተ፡ አሕዛብ፡** Jer. 31, 2; transl. **መተርነ፡ ዘንተ፡ ልማድ፡ እኩየ፡** II Can. Nic. 79. 3) *dissecare, discindere*: ἀνατέμνει Tob. 6, 5; διαρπύει Gen. 15, 10; Lev. 9, 15; **መተራ፡ ፲ወደክ፡ ክፍለ፡** ἐμέλιεν Jud. 19, 29; 1 Reg. 11, 7; **መተረ፡ ሥርወ፡** Hen. 7, 1; **መተር፡ (ለ መጽሐፍ)፡ በመጥባሕት፡ ጸሐፊ፡** Jer. 43, 23; διακόπτειν Ps. 28, 7. 4) *concidere* Ps. 88, 23; Job 9, 8; *conciendo et eudendo transformare*: **ይመትር፡ መጣብሔሆሙ፡ ለምሰር፡** Jes. 2, 4 (vid. I, 2). 5) *Transfertur a) abscidere* alqm tamquam membrum ecclesiae putridum i. e. *excommunicare* Lud., et *abscidere* alqm a munere i. e. *deponere* vel *removere*: **ይመትርዎ፡ እመዓርጊሃ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡** Clem. f. 147 (vid. III, 1). b) *abscindere* vel *intercidere* i. e. α) *intermittere* et *interrumpere*: **ቡ፡ ለግመራ፡ ይመትር፡ ምሕረዱ፡** Ps. 76, 8; **Satanas studet ከመ፡ ይምትር፡ ጎሊናሁ፡ (ለከይጸሊ፡)** Phlx. 100; **ከልአትት፡ ወመተርታት፡ እምነ፡** *impedimenta et interpellationes (quae distinent)* a Phlx. 55. β) *intercludere*: **Vespasianus መተረ፡ እምነሆሙ፡ ውኒዘ፡ ማይ፡** Jsp. p. 349; *intercludere* alqm a peccato F. M. 2, 11. c) *discindere* i. e. *dirimere, decernere*: *si quis agit in alqm, ይምትር፡ ጉቡአን፡ ነገር፡* Can. Ant. 18 (20); **ለእመ፡ መተረ፡ በጎሊናሁ፡ ከመ፡ ይዕቀብ፡ ድንግልናሁ፡** F. N. 24, 1. d) *praecidere*, spem: **ኢትምትር፡ ተስፋሁ፡** Sx. Pag. 4. — *Voc. Ae.*፡ በተከ፡ መተረ፡ ገዘመ፡ ገመደ፡ ወቀየ፡ ብ፡ ቁረጸ፡

መተረ፡ I, 2 id. q. I, 1, sed intensive: Deut. 21, 4; Lev. 1, 12. 17 (aliter in comm. 15); **እመትርሙ፡ ለአሕዛብ፡** *κατακόψω φυλήν* Am. 1, 5; **ይሚትር፡ ከዮያንዊሆሙ፡ ለማሕረስ፡** Mich. 4, 3; Dan. 9, 26 var.

አምተረ፡ II, 1) *abscidendum, amputandum, excindendum curare*: **ሂርድስ፡ ለዮሐንስ፡ ርእስ፡ አምተረ፡** Μαβίας. 68; Enc. Hed. 4; Mij. 18; Deut. 25, 18. 2) *intermittere facere*: **ወይቤልዎ፡ ለቡዕ፡ ሊባናስ፡ ታመትርኑ፡ ዕጣና፡ ለገበዝ፡ ወታኅድነ፡ ኪያ፡** Μαβίας. 31.

ተመትረ፡ III, 1) *desecari, abscidi, amputari*: **ተመትር፡ አርእስቲሆሙ፡** Clem. f. 153. 156; **ለዘመሐለ፡ በሐሰት፡ ነገኔሁ፡ ሥጋዊ፡ ተመትር፡ ልሳን፡** F. M. 22, 2; **ይትመትር፡ ነገሉ፡ መዝራኢት፡** Jes. 15, 2; **ይትመትር፡ መዝራኢትየ፡ እመትከፍትየ፡** Job 31, 22; Dan. 2, 34 (var. pro ተበትከ); **decollari**: **እለ፡ በመጥባሕት፡ ተመትር፡** Enc. Teq. 17. 2) *dissecari* Gen. 15, 11; **ይስትርዎ፡ እስኪ፡ ይትመትር፡ ሥጋሃ፡** Vit. Barb. 3) *concidere, excidi*: ከመ፡ ትትመትር፡ Jer. 51, 8; **ኢይትመትር፡ ብእሲ፡** (ገንጋ) Jer. 40 (hebr. 33), 17 vs. alt.; 2 Par. 14, 14 var.; Dan. 9, 26 var. 4) *Transfertur a) praecidi, in-*

intercludi, sejungi ab aliquo: **ጠፍአት፡ ሃይማኖት፡ ወተመት ረት፡ እምአፋሆሙ፡** Jer. 7, 28 vrs. nov.; **ለብአሲት፡ ይትመተር፡ እምኔሃ፡ ዘርአ፡ ሥጋ፡ እምድ፡ ሳረ፡ ጭዓመት፡** F. M. 5, 7; **ሊተ፡ ሷዓመት፡ እምዘ፡ ተመተርኩ፡ እመጸምርትዩ፡** (a conjuge mea) Phlx. 3. b) *interrumpi, intermittere*: **አንበለ፡ ተመትሮተ፡ ተናግሮት፡ ምስለ፡ ሰብአ፡** Phlx. 4. c) *removeri* a munere, *deponi*: **ለይትመተር፡ እመግርጊሁ፡** (de clericis) F. M. 6, 1; Clem. f. 118. 119; vel simpliciter: **ይትመተር፡** Can. Ap. 4; alias saepissime.

ተመተር፡ III, 2 id. q. III, 1 sed intensive: **ይትሚተሩ፡** ἔκκοπήσονται Dan. 9, 26; **ይርሐቅ፡ እምንጽሐ፡ ልብ፡ ወይትሚተር፡ እምዝክረ፡ እግዚ፡** Phlx. 156; **ይትሚተር፡ ተዝክሮ፡ እግዚ፡** እምኔሁ፡ *intercluditur a recordatione Dei* ib. 61.

ምቱር፡ part. 1) *abscisus, abscissus, amputatus, truncatus, exsectus, praecisus*: Jud. 1, 7; 1 Reg. 5, 4; **ምቱረ፡ እድ፡** κυλλός Marc. 9, 43; **ምቱረ፡ እገገን፡** ἀτόματος Lev. 21, 18. 22, 23; **ምቱረ፡ ልሳን፡** ἡλωσότητος Lev. 22, 22; **ምቱረ፡ ዘነብ፡** 22, 23; **ምቱረን፡** (ἡ κατατομή) Phil. 3, 2; ἔκτομας et ἀποκομμένος Lev. 22, 24; Deut. 23, 2; *detruncatus*: **ምቱረን፡ በሰይፍ፡ እምሳለ፡ ፅፀው፡** Enc. Teq. 22. 2) *Translatē a remotus* ab officio, *depositus*: **ምቱር፡ እመግርጊሁ፡** Clem. f. 128; al.; vel *excommunicatus* (Lud.). b) *decisus* i. e. *decretus, definitus* Jes. (8, 6) 10, 22. 28, 22; Rom. 9, 28; Jer. 18, 9 var.; **ምቱር፡ ዝነገር፡** Kid. f. 41; Gad. Ad. f. 14. c) *decisus, praecisus ἀπότητος* i. e. α) *praeruptus, severus*: **እስመ፡ ዘነኔ፡ ምቱር፡ ለመኳንንት፡ ይከውን፡** Sap. 6, 6; 2 Cor. 13, 10; adv. Tit. 1, 13. β) *adv. praecise, penitus, omnino*: **ይደልዎ፡ ይትፈለጉ፡ ምቱረ፡ (እምበአሲቱ)** F. M. 12, 5.

ምትረት፡ n. act. 1) *desectio, recisio, amputatio*: arboris (περιτομή) Jer. 11, 16; capitis: **ምትረት፡ ርአሱ፡ ለአውሎሱ፡** (decollatio) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; XXIX, 68. 2) *remotio* ab officio vel *depositio*: Can. Ap. 35 (44). 3) *praecisio, interclusio, intercisio*: **ምትረተ፡ ተስፋ፡** Phlx. 54. 62; **በምትረተ፡ ሳሊፍ፡ ዝነገቱ፡ ዓለም፡ እምልባ፡** Sz. Teq. 1; *διακοπή* 1 Par. 13, 11. 14, 11.

ምታር፡ subst. *segmentum, fragmentum, pars abscisa, abrupta*: Titus ariete moenia quali jussit **ወተንህለ፡ ምታር፡ ዐቢይ፡** Jsp. p. 358; **መተርዎ፡ (ለቅዱስ) ጎብ፡** ፫ምታር፡ Sz. Masc. 22; **መተሩ፡ ሥጋ፡ በበምታር፡** ib. 29, et Hed. 1.

መታሪ፡ n. ag. *sector, secans, dissecans*: **ሰይፍ፡ መታሪ፡** Sap. 5, 21; Abush. 50; **መታርዩን፡ ሥርዋት፡** Hen. 8, 3.

መምተርት፡ subst. *segmentum, sectio*. Asc. Jes. 4, 21; Hen. 21, 7.

መተርከስ፡ et **መተርከስት፡** vid. sub **ርአስ፡**

መተኑ፡ rad. iuus.; arab. مَتَنَ extendit, مَتْنٌ firmus, robustus fuit.

መተኑ፡ subst., Pl. **እምትንት፡** [id. q. مَتَنٌ] nervus, tendo: *Deus corpus humanum*: **ዩአስር፡ በአሥራው፡ ወያጸንዕ፡ በእምትንት፡** Lit. Orth., Phlx. 121; **ነፍስ፡ አስርት፡ በሥጋ፡ ወመቅሕት፡ በዐጽም፡ ወአምትንት፡ ወአሥራው፡** Jsp. p. 381; **አሥራው፡ ወአምትንት፡** M. M. f. 112. — *Voc. Ae.*: **አምትንት፡ ዘ፡ ቋንጅ፡** (sic); *aliud*: **አምትንት፡ ብ፡ ጋግማት፡**

እማኅበረ፡ vid. sub **ኅብረ፡**

መኅጸ፡ *percutere* vid. sub **መሐጸ፡**

መኅፀ፡ id. q. ضَعَفَ *partus dolores passa fuit* (cfr. amh. ምዕዕ፡ ምጥዕ፡ ምዕ፡ ምጥ፡ ማጣ፡).

እምኅፀ፡ II, 1 *dolores parturientis sentire et pati*: **ጊዜ፡ ታምኅዕ፡ ትኬልሕ፡** Lud. e Mss. Colb.

ማኅፀ፡ subst. *dolores mulieris parturientis* Ssal. Req.

እማኅፀን፡ vid. sub **ሐፀን፡**

ማኅፈድ፡ vid. sub **ኅፈድ፡**

መኑ፡ pron. subst. pers. interrog. (gramm. § 63. 147, b. 198, c). *Nomisi* ad personas refertur, rarissime ad res, ut **መኑ፡ ዩበሲ፡ መንግሥተ፡ ሰማይትኑ፡ ወሚመ፡ ገንት፡** Clem. f. 62 (aliter se habet phrasis **መኑ፡ ሰምክ፡** quam vid. infra). Est gen. masc. et fem., num. sing. et plur.; quamquam pl. nonnumquam praemisso **እለ፡** a singulari distinguitur: **እለ፡ መኑ፡ እመንገቱ፡ አኅወዩ፡** Matth. 12, 48; Hebr. 3, 16; **እለ፡ መኑ፡ እመንገቱ፡ ጥሬፍ ይሰን፡** Chr. ho. 27. Accusativus est **መኑ፡** rarius **መኑሃ፡** Jes. 51, 12 var.; Matth. 27, 21 rom.; **መኑሃ፡ እጸውዕ፡** Org.; sed passim etiam **መኑ፡** ut Jes. 6, 8 var.; Sir. 18, 4 var. 1) est interrogativum: *quis, quae, qui, quae?* **መኑ፡ ዝነገቱ፡** Jes. 63, 1; Gen. 24, 65; 1 Reg. 25, 10; Ps. 38, 11; Matth. 3, 7; 21, 10; Marc. 10, 26; **መኑ፡ ይአቲ፡ ዘቲ፡** Cant. 8, 5; Ruth 2, 9; **አንቲ፡ መኑ፡ አንቲ፡** Judith 10, 12; Matth. 12, 48; **መኑ፡ ወአቶሙ፡ እለ፡** Hen. 40, 8; **መኑ፡ ወመኑ፡ አንትሙ፡** Ex. 10, 8; Acc. **መኑ፡** Esth. 6, 6; Gen. 37, 15; 1 Reg. 28, 11; Thren. 2, 20; Gen. notatur aut praemisso nominis statu constr.: **ወልደ፡ መኑ፡ ዝነገቱ፡** 1 Reg. 17, 56; **በርስተ፡ መኑ፡ አንክ፡ አኅድር፡** Sir. 24, 7; Gen. 24, 23; Matth. 21, 23. 22, 42; aut nota Gen. **ዘ፡** **አንተ፡** **እለ፡** ut: **ዘመኑ፡ ዝአልባሰ፡** Asc. Jes. 9, 25; Matth. 22, 20; Jes. 51, 28; Hen. 22, 6; Ruth 2, 5; **እለ፡ መኑ፡ አንትሙ፡** Jsp. p. 377; praepositiones praemissas admittit: **ለመኑ፡** Jer. 6, 10; Prov. 23, 29; Sir. 10, 29. 31, 29; Jes. 50, 1. 53, 1; **በመኑ፡** Jes. 36, 4. 40, 18; 4 Esr. 3, 69; **ኅብ፡ መኑ፡** Jes. 10, 3. 66, 2; **እምነ፡ መኑ፡** Hez. 32, 21; **እምኅብ፡ መኑ፡** Matth. 17, 25; **በአንተ፡ መኑ፡** Hen. 21, 5; al. a) *uter, utra?* Matth. 21, 31; Luc. 7, 42. 22, 27; Sir. 31, 29; Jer. 51, 28. b) ad res refertur, ubi in his personarum notio inest: **መኑ፡ ሰምክ፡** Gen. 32. 28; Jud. 13, 17; Asc. Jes. 7, 3; Marc. 5, 9; Prov. 24, 27; Clem. f. 221. c) in interrogationibus obliquis: Jer. 51, 28; Asc. Jes. 9, 14. 15; Gen. 43, 22; 3 Reg. 1, 20; Matth. 10, 11; Marc. 14, 65. d) **መኑ፡ እምነ፡ quis eorum?** Jud. 21, 8; Matth. 21, 31. e) nomen sibi appositum cum **መኑ፡** haud toleret, lat. *qui, qualis?* (vel pronomine adjectivo **አይ፡** vel phrasi **መኑ፡** — **ዘ፡** circumscriptur: **መኑ፡ (ውአቲ፡) ብአሲ፡ መቢብ፡ ዘይሌብም፡ ለገነቱ፡** Jer. 9, 12; Job 9, 4; **መኑ፡ በዕድድ፡ ዘ፡** Jes. 44, 25; Deut. 4, 7. 8. f) intenditur interrogatio formulā **መኑ፡ ወአቲ፡ ዘ፡ quis tandem? quisnam? ubi est qui?** **መኑ፡ ወአቲ፡ ዘአይሰሕት፡ በአፋሆ፡** Sir. 19, 16. 36, 31; Jes. 40, 12. 50, 8; Rom. 8, 33. 34; Hen. 93, 11; Matth. 10, 11. 2) optative usurpatur, vel seq. Imperf.:

መኑ ይሁበኒ አክምር : Job 23, 3; Jer. 9, 1; Ps. 4, 7; **መኑ ይሁይም ዐቃቤ ላዕለ አፋዩ** : Sir. 22, 27. 23, 2; vel seq. **አም** : (አመ) c. Perf. ut: **መኑ አምስተየኒ** : 1 Par. 11, 17; 2 Reg. 23, 15; Num. 11, 29; Deut. 5, 26. 30, 13; Jud. 9, 29; Rom. 7, 24; vel seq. simpliciter Perf. Hen. 63, 5. 3) indefinitum fit adjecto **ሂ**, quare dicat: **መኑሂ** : *aliquis, aliqua (ullus, quisquam)*: **ዘይዘብቀ መኑሂ** : F. N. 6, 5; Matth. 12, 29; potissimum usitatur in negativis: **ኢ - መኑሂ**, **አልቦ** - **መኑሂ**: *nemo* ut Matth. 8, 28; Ex. 34, 24; Sir. 15, 20. 18, 4; Lev. 27, 26; Prov. 26, 2; Jes. 11, 9; **ዘ ጎጃልኦ ለሊከ ኢትግበር ለመኑሂ** : Tob. 4, 15; et praemisio, *nemo omnino*, ut Matth. 17, 8; Lev. 16, 17; Jac. 1, 18. Memorabilis est locutio: **ወለአመኒ መኑ ከነ** : ὅστας ἄν ἧ Gal. 5, 10 rom. (Platt: **መኑሂ**; **ዘከነ**; **ከዋይ**).

ምንት : pron. interrog., ad res relatum (neutr.) *quid?* (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Plurali caret; Acc. **ምንተ**; et in interrogatione recta et in obliqua usurpatur. 1) interrogativum: **ምንት ውሉት አንላ ለመሕያው ወምንት ባቀው ወምንት ወናይቱ ወምንት አከቱ** : Sir. 18, 8; **ምንት አንከ ረባሐው ለክልሁም** : Sir. 20, 30; Jud. 8, 1; **ምንት ከተ ዘተ አበሳ** : Jos. 22, 16; Ps. 38, 6; **ምንት ኦላ ለሀ ጉር** : 3 Reg. 9, 13; Hen. 52, 3; *utrum?* Matth. 9, 5; Acc. Gen. 4, 10; 4 Reg. 4, 13; Marc. 14, 64; Apoc. 2, 29; **ምንት ይመስል ብአሲሁ** : 4 Reg. 1, 7; Joh. 6, 9; statui constr. subjunctum: **አሰረ ምንት ከገንቱ** : Dan. ap. 13, 19. a) Creberrime annexa particula interrogativa ኑ : intenditur: **ምንት ኑ** : Rom. 3, 1; Jac. 4, 12; Gen. 44, 15; **ምንት ከገንቱ** : Zach. 4, 4. 5; al. b) saepe de qualitate rerum interrogat: *qualis, quale?* **ምንት ሕዝብከ** : ἕκ ποίου λαοῦ εἶ σύ Jon. 1, 8; Jer. 8, 9; Sir. 34, 27; Marc. 1, 27. 6; Luc. 7, 39. 24, 17; Joh. 7, 36; Eph. 1, 18. 19 (vid. etiam d). c) crebro de personis praedicatur, sive quia cujusnam generis et rationis sint interrogans nescit: **ምንት ኦላ** : Zach. 1, 9; Luc. 7, 39; sive quia contemptim loquitur: **ምንት ከገንቱ ይብልዎ** : τίς οὐτος; Sir. 13, 23; **ምንት ኦላ አንትመ** : ἄλ : τίνας ἔστε ὑμεῖς οἱ Judith 8, 12; **አነ ምንት አነ** : Job 9, 24; 2 Reg. 7, 18; Ex. 16, 7; Ps. 8, 5; Hebr. 2, 6; Rom. 14, 4. 10. d) quamvis **ምንት** plurimis in locis substantivi vim teneat (unde ex. gr. locutionem: **ምንት ዕፁ** : **ብነብ ረከብክሙ** : ἕπὸ τί δένδρον; *quae est arbor, sub qua* . . . Dan. ap. 1, 58 explicabis), tamen (secus ac **መኑ**) nomen vel adj. vel subst. sibi appositum haud aspernatur: Matth. 5, 46. 27, 23; Hen. 60, 5; **ምንት ብነ ክፍለ ምስለ ጻዊት** : 3 Reg. 12, 16; **ምንት ረከብክ ላዕለ ገብርክ አበሳ** : 1 Reg. 29, 8; Kuf. 12. e) pronomen pers. suffixum, cui sensus Dativi inest, assumit: **ምንት ኦላ ምንት ኦላ** : Gen. 33, 5. 8. 48. 8. f) cum aliis vocibus interrogativis omissio **ወ** : copulari potest: **አፎ ምንት** : πῶς ἦ τί; Matth. 10, 19. g) nota locutionem: **ምንት ኦላ ክንክ** : *quid factus es i. e. quid est tibi?* Jud. 1, 14; Gen. 21, 17; Ps. 113, 5; 1 Reg. 1, 8; Jes. 22, 1; et **ምንት ብከ** : **ከመ** : **ትስተዩ** : Jer. 2, 17. h) nota locutionem: *quid tibi est mecum* sc. negotii? **ምንት ብከ ምስሌዩ** : Jud. 11, 12; Jos. 22, 24; Joel 4, 4; Matth. 8, 29; Marc. 5, 7; vel **ምንት ብዩ** : **ምስሌኪ** : Joh. 2, 4. i) de **ምንት** et **ምንት** : *quare? cur?* et de **ምንት** : cum praep. vid. infra. 2) indefinitum fit addito **ኒ**, rarius **ሂ** (rarissime sine **ኒ** et **ሂ**, ut Sx. Tachs. 5 Enc.); potissimum in enuntiationibus negativis usitatur: *aliquid, ali-*

quod; quidquam, ullum; substantive usurpatur: Jac. 1, 7; Ps. 38, 7; Gal. 2, 6; Phil. 1, 28; al.; et adjective: **ኢ ታንሥ ኡ ምንት** : **ጸረ** : Jer. 17, 21; **ኢ ይትቃወማ ምንት** : **አኩይ** : Prov. 3, 15; **ምንት ሐሰት ኢ** : Prov. 24, 23; 4 Esr. 13, 10; Gen. 19, 8; Hen. 14, 13. 78, 17, et ipsis personarum nominibus attribuitur, ut: **ምንት ኦላ አንስተ ኢ ዩአምር** : Kuf. 25; **ከመ ኢ ዩንግላ ምንት ብአሲት** : ib. Praefixo **ወ**, ut: **ወኢ ምንት** : significat: *ne ullum quidem* ut Cant. 4, 7; Matth. 27, 12; Hen. 14, 7; **ወአልቦ ወኢ ምንት** : Jer. 4, 23; al.; praeterea **ወኢ ምንት** : vel **ወኢ ምንት** : est *nihil, nihil omnino*: Ex. 10, 26; ሰፍሐ ለመስዕ ዲቦ : **ወኢ ምንት** : Job 26, 7; **ከመ ወኢ ምንት ከኅወ ደም ብነሴሁ** : Sir. 8, 16; **ከመ ወኢ ምንት አመንቱ** : Jes. 40, 15. 17. 23; 4 Esr. 4, 64; relatum ad tempus: **ከመ ወኢ ምንት** : ἐν στρυμῶν χροῖου Luc. 4, 5. Nonnumquam **ኢ ምንት** adverbialiter usurpatur: *nullo modo* Enc. Mag. 5; Tachs. 5. — Adverbialiter usurpatur a) **ምንት ኑ** : vel **ምንት** : *quid? quomodo? cur?* Gen. 40, 7; Sir. 88, 25; Hen. 83, 6; **ምንት ኑ መ** : Matth. 11, 8. 9 Platt. b) **ምንት** : vel **ምንት ኑ** : *quid? quomodo? cur?* Gen. 26, 27; **ምንት ወለደክኒ** : Jes. 45, 10. 22, 16; 1 Reg. 21, 1; 4 Esr. 5, 15; **አም ውስተ ርከስ ምንት** : **ይወጽእ ገጹሕ** : Sir. 31, 4; Num. 22, 9. 23, 8; 3 Reg. 19, 9; Matth. 7, 3. 11, 7. 8. 9 rom. Praeterea nota, in locutionibus, quales sunt **ምንት ኦላ ሐቃ**, **ምንት አቀመክመ** : *quid cam ridere, vos stare fecit?* i. e. *cur risit? cur statis?* frequentissimis, pro nominativo **ምንት** : crebro acc. **ምንት** reperiri: *cur ridere cam fecit?* (imprsn.), ut 2 Reg. 24, 21; Herm. p. 26°. c) **ለምንት**, **ለምንት ኑ** : a) *quare? cur? qua de causa?* Matth. 8, 26; 1 Cor. 4, 7; Gen. 31, 30; Ex. 14, 15. 32, 11; Ps. 41, 15. 49, 17; Jes. 3, 15. 55, 2. 58, 4; Jer. 14, 19; Job 3, 11. 12. 9, 29. β) *cui rei? quem in finem?* Gen. 25, 22. 27, 46; Ruth 1, 11; **ለምንት ከገንቱ ወለምንት ከክቱ** : Sir. 39, 16; 4 Esr. 3, 45; Matth. 9, 14. 26, 8. d) **ባምንት**, **ባምንት ኑ** : *qua in re?* Jud. 16, 5; *qua cum re?* 1 Reg. 6, 2; *qua re i. e. unde? በምንት አአምር* : Gen. 15, 8; *qua re* (vomit, noburq)? Matth. 5, 13; 1 Reg. 29, 4; *qua ratione?* Ps. 118, 9; al. pro vario praepositionis **ባ** : usu. Nonnumquam **ባምንት** : est ob *quid? cur?* Matth. 14, 31; Kuf. 12; **ጥላሞህን (ባምንት መ)** : Job 22, 10. e) **ባአንት ምንት** : vel **ምንት ኑ** : vel **ባባይን ምንት** : *quam ob rem? cur? quare?* Jer. 5, 19. 13, 22; Judith 11, 3; 4 Esr. 3, 24. 13, 53; Matth. 17, 19. f) **አስከ ምንት** : vel **ምንት ኑ** : *quousque? quamdiu?* Job 19, 2; Ex. 10, 3.

መና : id. q. መሀና : q. vid.

መና : μάννα, μάν (ገን) *manna* Ex. 16, 31 seq.; Num. 11, 6 seq.; Deut. 8, 3; Jos. 5, 12; Ps. 77, 28; Hebr. 9, 4.

መናረት : subst. pergr., sc. **מְנַצֵּחַ** *candelabrum* (λυχνία) Ex. 38, 13. 40, 4. 22. At caeteris in locis reperitur forma **መናራት** : (transpositis liquidis) Lev. 24, 4; Num. 3, 31. 8, 2-4; in CG Ex. 40, 4. 22; in C Ex. 37, 17 hebr.; Jer. 52, 19 vs. nov.; **መናራት** : (Pitt: **መናራት**) Hebr. 9, 2. Pl. **መናራት** : 3 Reg. 7, 35. De candelabris ecclesiarum christianarum Clem. f. 87. Brevius factum hoc vocabulum sonat **መና** : (quasi sing. a **መናራት**) Jsp. p. 378.

መንስት፡ tentatio, መንስወ፡, al. vid. sub ነስወ፡

ምንት፡ quid? vid. sub መኑ፡

መንተሌ፡ subst. lepus, Lud. sine auct. Amb. መንትሌ፡ et ጸንቸል፡ vel ጥንቸል፡ lepus et cuniculus.

መንተወ፡ quadr. I [sine dubio cogn. c. ፳፻፱, ፳፻፲, ፳፻፲፯ Aph.; et arab. ፳፻፲]. 1) geminum esse, geminari፡ ዘልፈ፡ ሀልው፡ ወልድ፡ በየግን፡ አቡሁ፤ ወአመ፡ ተለወለ፡ በሥጋዊሁ፡ ነበረ፡ ነበ፡ ዘትካት፡ ሀላዊሁ፡ አረመንተወ፡ በግጻዌ፡ ወአተወሰኑ፡ በሀላዊ፡ M. M. f. 73. 2) geminos parere፡ ከሎን፡ አለ፡ ይመንትዋ፡ αὐ πᾶσαι διδυμούσους Cant. 4, 2. 6. f.

አመንተወ፡ II geminare; „dicitur de Nestorio, duas personas in Christo asserente, quasi geminasset eas“, Lud. sine auct.; c. Acc. et ምስል፡ geminare rem rei M. M. f. 142. 297.

ተመንተወ፡ III, 1) gemellis foetibus praeditum esse, Cant. 4, 2. 6, 6 var.

መንታ፡ subst., Pl. መናትወ፡ gemini, gemelli፡ መንታ፡ ሀለው ወሰተ፡ ከርሣ፡ Gen. 38, 27; Rom. 9, 10; አጉሉ፡ መንታ፡ ዘወይዘተ፡ Cant. 4, 5; አንት፡ ወለደት፡ መንታ፡ F. N. 41, 3; ወለደቶ፡ ለአቤል፡ ወለአጎቶ፡ አቅሊምያ፡ መንታ፡ Clem. f. 8; ወለደ፡ አምርብቃ፡ ክልኤ፡ ደቂቀ፡ መናትወ፡ M. M. f. 224; etiam transfertur ad res፡ ሰላም፡ ለአክዳውኪ፡ መንታ፡ I Sal. Mar. 21; አይክል፡ ሢመታተ፡ መንታ፡ non possum duobus episcopatibus (praesesse) Enc. Mij. 21.

ምንታወ፡ part. geminatus, geminus, duplex፡ ምንትዋት፡ Gad. T. H.; በተወልደ፡ ምንታወ፡ አአምን፡ (nativitas gemina, sc. divina et humana) Epil. N. T. rom.

ምንታዊ፡ subst. geminatio, duplicatio፡ M. M. f. 119; ሰላም፡ ለአክናናኪ፡ መሰላክወ፡ አይወት፡ ምንታዊ፡ I Sal. Mar. 10; ጎጡአ፡ ምንታዊ፡ ክርስቶስ፡ Lud. Comm. Hist. p. 506; ምንታዊ፡ ታስዕ፡ bis nonus i. e. XVIII^{us} Lud. sine auct.

መንነ፡ I, 2 [amb. id.; vic. sunt ፲፱፻፲, ፲፱፻፲፯, ፲፱፻፲፰, nec non مَن in quibusdam derivatis, et amb. መንመን፡] c. c. Acc. 1) reprobari, repudiari, rejicere፡ ይሚንን፡ አኩዩ፡ (opp. የኅረ፡ ሠናዩ፡) Jes. 7, 15; ἀποδομαζεύειν፡ አግዚ፡ መንኖሙ፡ Jer. 6, 30. 7, 29. 8, 9. 14, 19. 38, 37; አጉትመንነኒ፡ Sap. 9, 4; Matth. 21, 42; Marc. 12, 10; Ps. 117, 21; ἀποδοῦν መንኖ፡ መንነክን፡ Thren. 5, 22. 2) repudiare, abjicere, aspernari፡ Deum 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 8, 7; Dei foedus Kuf. 21; mundum፡ ቅዱሳን፡ ፈለሱ፡ ገዳጠነ፡ መንነ፡ ዓለሙ፡ et መንኖሙ፡ ናትወታተዝ፡ ዓለም፡ Clem. f. 153. 202; በምንንደተ፡ መንኖ፡ ዓለም፡ F. M. 12, 1; Hen. 48, 7; Μαῦλα. 18; ἀποτροπέσθαι አጉትመንን፡ ግብረ፡ አደዊክ፡ Job 14, 15; ጀኖህድህ፡ Ps. 105, 24; Prov. 1, 7; Marc. 9, 12; πρὸς ἄλλῶν ἰσῆῶν፡ ጠቢብ፡ አይሚንኖ፡ Sir. 38, 4; መንነት፡ ነፍስዩ፡ ወጸልአቶሙ፡ Sir. 25, 2; ዔሳው፡ መንነ፡ ቀዲመ፡ ተወልደ፡ Kuf. 24; Hen. 99, 14. 3) spernere, nihili aestimare, despiciere፡ ጀኖህድህ፡ Job 30, 1; Am. 6, 1; 1 Reg. 8, 7; 2 Reg. 6, 16; Rom. 14, 3; ἀτιμάζειν Prov. 14, 21; καταρροῆν Judith 10, 19. — Voc. Ae.፡ ገደፈ፡ መንነ፡ ዘ፡ ጠሐለ፡

አመንነ፡ II, 2 1) repudiare facere i. e. prohibere፡ fe-

stum ዘያሚንን፡ ወይን፡ quod non admittit vinum (bibere) Enc. Ter. 11. 2) detrahare alicui (einen verfeinern) Lud. e. V. S.

ተመንነ፡ III, 2 1) pass. repudiari, rejici, sperni፡ Herm. p. 81; አምጽቡር፡ ይትሚንን፡ ገብረቱ፡ Sap. 15, 10; አንተ፡ ትትሚንን፡ Koh. 9, 16; Ps. 87, 16; አፈ፡ አብዳን፡ ይትሚንን፡ Prov. 12, 8. 14, 2; Lit. Epiph. 2) refl. sibi rejiciendum vel reprobandum putare፡ ብሕሊት፡ አንተ፡ ትትሚንን፡ ሰብሳብ፡ ወተነድግ፡ ደቂቃ፡ Clem. f. 118 (si quidem lectio sana est); in loco Enc. Mij. I ተመንነ፡ et refl. et pass. intelligi potest.

ምኑን፡ part. 1) rejectus, reprobatus et rejiciendum, reprobandus፡ ብሩር፡ ምኑን፡ ἀποδομαζεύειν Jer. 6, 30; 1 Petr. 2, 4; ἀδόκιμος Tit. 1, 16; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 13, 5—7; Kuf. 6. 30. 33; በአንተ፡ ተዋስቦ፡ ምንንት፡ de connubiis reprobandis (illegitimis) F. M. 5, 14; Hen. 16, 3; adulterinus ምኑና፡ ከነ፡ በኅይሁ፡ Sap. 2, 16 (ἐξ κβδῆλον); Hen. 10, 9. 2) repudiatus, spratus, abominabilis፡ ምኑን፡ ረሰይክሙ፡ ትአዝዣዩ፡ Prov. 1, 25; Mal. 1, 7; Ps. 14, 5. 89, 5; βδελυγία፡ ምኑን፡ ብሕሊ፡ ጸድቅ፡ ለብሕሊ፡ ገፋራ፡ Prov. 29, 27. 12, 22. 15, 26. 3) vilis, inutilis, nequam (inanis)፡ ἄτιμος Sap. 5, 4; ራአዩ፡ ምኑን፡ Jes. 53, 3; ἄχρηστος Sap. 2, 11; ἄχρηστος 2 Reg. 6, 22; μάταιος Prov. 29, 48; ἔξουδονωμένος Ps. 72, 21.

መናኒ፡ n. ag. repudiatus, abiciens, spretor፡ pec. hujus mundi መናኒ፡ ዓለም፡ Enc. Hed. 19; ልብስ፡ መናንያን፡ (i. e. monachorum) F. N. 10, 6; መናኒት፡ ዓለም፡ (ወለት፡ አጥርስ) Sx. Hed. 17.

ምናኒ፡ subst. 1) repudiatio, aspernatio act.፡ አመ፡ ሐረ፡ በትምህርት፡ ወምናኒ፡ በከመ፡ ገብረ፡ ሳክል፡ ለአጋግ፡ Did. 4 (Pltt p. 24). 2) rejectio pass., vilitas, nequitia፡ ὄνειδος (probrum) Prov. 18, 13; ርክስ፡ ወምናኒ፡ Kuf. 11. 21.

ምናን፡ n. pergr., Pl. ምናናት፡ ፱፻፲ [منّا, مَنّا, مَنّا] mina (pendit mina attica centum drachmas atticæ; talentum atticum continet sexaginta minas) 3 Reg. 10, 17; 1 Esr. 5, 44; 2 Esr. 2, 69. 17, 71; Hez. 45, 12; Luc. 19, 13 seq.; አሁብክ፡ ፻፹ ምናናት፡ ወርቅ፡ Jsp. p. 312; ድልወቱ፡ ፻፹ ምናናት፡ ib. — De pondere minae mire hallucinautur Abyssini; Voc. Ae. praebent 1) ምናን፡ ዘ፡ ወቂት፡ 2) ምናን፡ ጿ፻ መክሊት፡ 3) ምናን፡ ዕሩይ፡ ምስለ፡ መክሊት፡ ወቦ፡ አለ፡ ይ፡ ግራሪም፡

መንክ፡ subst., est amharicum (vid. Isenb. p. 33) cochlear; legitur M. M. f. 325 (vid. መጻምጎ).

መንክስ፡ n. peregr., m. et fem., Pl. መንክሳት፡ (gramm. § 133, a) μοναχός monachus, monacha፡ መንክስ፡ ብሕታዊ፡ anachoreta Sx. Masc. 13; መንክሳት፡ ገዳማውያን፡ eremitæ ib. 18; መንክሳት፡ ምኑን፡ monastici F. N. 10; Lit. f. 170, 2; Genz. f. 53; saepissime in Phlx., Sx., al.; ክንት፡ መንክስ፡ monacha facta est Vit. S. Baam., quamquam pro fem. multo frequentius መንክሳይት፡ (q. v.) usurpatur. Hinc denominatur:

መንክስ፡ quadr. I. vitam monasticam ingredi vel agere, monachum (monacham) fieri vel esse፡ ለአመ፡ መንክስ፡ ክልኤሆሙ፡ (maritus cum uxore) F. M. 12, 5; ይመንክስ፡ ብረታደ፡ ርአስ፡ ib. 12, 4; ብዉሕ፡ ሎሙ፡ ይመንክስ፡ ib. 5, 2; ይሐር፡ ወሰተ፡ ገዳም፡ ወይመንክስ፡ Sx. Masc. 14; Syn.; Chr. f. 1; F. N. 10.

አመንክስ፡ II monachus vel monacham facere vel

creare Syn.; Cod. Didascalie Stuttgart. f. 117; Lud. Comm. Hist. p. 301; ሰአቶ፡ ያመንተሱ፡ Sx. Tachs. 10. 25; Mij. 11.

መንከሳዊ፡ et መንከሳይ፡ adj. rel. ad monachos pertinens, monachicus; hinc fem. መንከሳይት፡ vel መንከሳዊት፡ virgo monialis, monacha F. M. 6, 9; Kedr f. 62; Pl. መንከሳይዮት፡ Phlx.; Gad. Za Mich.; F. N. 10. 48.

ምንከሰና፡ subst. 1) voti monachici susceptio, ingressus in vitam monasticam: በጊዜ፡ ምንከሰናሆሙ፡ F. M. 12, 4; እምድሃረ፡ ምንከሰናሆ፡ F. N. 10. 2) vita monastica, ordo monachicus, monachatus: ሥርዐተ፡ ምንከሰና፡ Phlx. 1; Kid. f. 10; ለብሰት፡ አልባሰ፡ ምንከሰና፡ Sx. Teq. 1; ኢይዓቲ፡ እምንከሰና፡ F. M. 5, 2; Gad. Za Mich.

ምንከሰናዊ፡ adj. rel. ad vitam (ordinem) monasticam (-cum) pertinens: አይወት፡ ምንከሰናዊት፡ F. N. 52; Phlx. 218.

መንክስ፡ mandibula vid. sub ነክሰ፡

መንክኮት፡ vid. sub ከውከው፡

መንክብያ፡ vid. sub ነክበ፡

መንክር፡ subst. spurius, Pl. መንክራን፡ Hen. 10, 9 (ጳጳስገላ). E Geez linguae radicibus hucusque notis apte derivari nequit, quare aliunde importatum videtur: est enim hebr. מְנַחֵם (sy. ܡܢܚܡܐ) de quo vid. Ges. thes. p. 781 et Ind. p. 96. (In lingua amharica መንክር፡ adulterum, አመንክረ፡ adulterare significare asserit Isenberg).

ምንከሳ፡ emollitus, delicatus vid. sub መዘጎ፡

አመንዘዘ፡ lacessere probris vid. sub ነዘዘ፡

መንዩ፡ rad. inus. Significat 1) separare, secludere (cfr. مَنَعَ مَنَعٌ) unde ምኒት፡ monasterium, deinde dividere, partiri (cfr. ነጋጋጋ); hinc nomen ምን፡ (sicut ስም፡ a ስመዩ፡), quod in st. c. ምን፡ et cum አ prosthetico (gramm. § 34) አምን፡ sonat

et praepositionis vicem explet, sicut ገን ማን ማን፡ certo modo definiuit alicui rem; ገን ማን፡ مَنَى مَنَى 2)

sors) fatum, fortuna; ገን ማን፡ optavit rem, ገን ማን፡ effecit ut optaret; hanc significationem in Geez verba ab hac radice derivata et amb. verbum መኛ፡ habent.

አምን፡ praep. separ., cuius forma abbreviata et inseparabilis est አም፡ (gramm. § 164, 3). In libris mss. antiquioribus: አምን፡, in recentioribus አም፡ frequentius occurrit. Pro አምን፡ antiquitus usitatum erat አምኒ፡ ut Lev. 20, 5 F. Pronomina suffixa ope vocalis é sibi subjungit, ut አምንዩ፡, አምንክ፡ al. (gramm. § 167, 3), rarissime sine é, ut አምንዮሙ፡ Ex. 1, 7. Forma አም፡ si verbo a litera መ incipienti praefigitur, ም non bis sed semel tantum exscribitur, ut አምን፡ ሞቱ፡ vel አምን፡ ሞቱ፡ 1) significat discessum, distantiam, separationem ab aliquo: a, de, ex: ዮሳፍቱ፡ ኃዋአን፡ አምንዮሙ፡ Ps. 9, 40. 103, 36; Gen. 17, 14; Num. 27, 4; Ex. 12, 15; ተዘርፈው፡ ነሱ፡ ሕገብ፡ አምንዮሙ፡ 1 Reg. 13, 8. 11; አይቱ፡ አሐውር፡ አመንፈሰክ፡

Ps. 138, 6; በዐሁር፡ መዋዕል፡ አምንከረብ፡ Deut. 1, 2; ኢኮኑ፡ ርሐቅ፡ አምንዮሙ፡ Joh. 21, 8; Ps. 37, 22. Frequentissimus est hic praepositionis usus post verba absentiae, distantiae, separandi, recedendi, fugiendi, mittendi, removendi, rapiendi, revertendi, mutandi, prohibendi, deficiendi et aberrandi, desistendi, cessandi, exinandi, quiescendi, occultandi; huic usui vicinus est usus post verba timendi, cavendi, nec non expurgandi, convalescendi et medendi, purgandi. a) praemittitur nominibus loci et spatii, ut significet non tantum directionem, unde aliquid veniat vel fiat, ut አምንርሐቅ፡ e longinquo Job 2, 11; Jes. 10, 3; እሉ፡ አምንቅሩብ፡ of ἔργωντες Jes. 33, 13; አምላሳሉ፡ Matth. 27, 51; አምሥራቅ፡ ፀሐይ፡ ወአስከን፡ ዐረብ፡ Ps. 112, 3 al., sed etiam partem vel regionem, a qua vel versus quam aliquid sit: Gen. 7, 16; Ex. 14, 29; አምፀግሙ፡ 2 Esr. 18, 4; Apoc. 4, 6; Ex. 25, 11. 20. 38, 2; Joh. 19, 18; Apoc. 22, 2; vid. etiam praepositiones compositas: አምንቅድሙ፡, አምንዮረ፡, አምንታሕተ፡; nec non terminum, trans quem sit vel a quo incipiat aliquid: ላሉ፡ አምንዮሙ፡ Ex. 39, 3; አናክ፡ አምንጥቅም፡ ጀጫን ማን ማን ማን Jer. 21, 4; ውስጠ፡ አምን፡ መንጠላዕት፡ Lev. 16, 12; አምን፡ — አስከ፡ inde a — usque ad Gen. 6, 7. 8, 17; Ex. 12, 12; Deut. 4, 32. b) nota locutionem adverbialem: መክን፡ አመክን፡ e loco in locum, ut: ዘይትፋሰስ፡ ሀገር፡ አምሀገር፡ Sir. 36, 31 (vid. infra Nr. 5, a); sed etiam አመክን፡ መክን፡ e loco in locum, ut: መልአ፡ ምድረ፡ ስብሐተክ፡ አምሰን፡ ወሰን፡ implevit terram gloria tua a finibus ad fines Sx. Tachs. 24 Enc. c) nonnumquam, omisso verbo removendi vel prohibendi, in structuris praegnantibus አምን፡ eundem significatum habet, qui ei post verba prohibendi convenit; dixeris eum negativum et sejunctivum: ተፈጽሙ፡ አፈ፡ አራዊት፡ አምንብ፡ obturatum est os bestiarum (prohibitum) a loquendo i. e. ut ne loquerentur Kuf. p. 15; 1 Reg. 25, 17; ተገመንኩ፡ አምንክ፡ polluta sum tibi (interdicta) Kuf. p. 119 seq.; vid. etiam ሐሰን፡ ጎደረ፡ ሀዩ፡ አምንዮሙ፡ ወልዱ፡ habitavit ibi, procul a filio suo Kuf. p. 107; Hen. 72, 5; Gen. 8, 2. 2) significat egressum e loco, persona, re: ex, ab: ገአ፡ አምን፡ ምድርክ፡ Gen. 12, 1. 4. 10. 22, 15; Ps. 16, 13. 17, 19. 39, 2. 41, 1. 79, 9; Joh. 6, 23; Matth. 8, 28. 12, 34. 42. 18, 34. Frequentissimus est hic praepositionis usus, potissimum post verba egrediendi, surgendi, germinandi, expellendi, extrahendi, eripiendi, al. Deinde adhibetur denotandis a) originis rei vel personae: Jud. 13, 2; Asc. Jes. 3, 1; Tob. 5, 14; ዘርአ፡ አምን፡ ብሐሰት፡ 1 Reg. 2, 20; Joh. 1, 13. 3, 6; Matth. 5, 37. 21, 16. 25; Asc. Jes. 6, 15; Lev. 18, 9; Deut. 13, 7; Sir. 46, 1; Joh. 3, 31. 8, 44. 47. 15, 19. 17, 14. b) materiae, ex qua alqd fit vel componitur: Matth. 3, 9; Rom. 9, 21; Gen. 2, 7. 19; Cant. 3, 9; Hen. 26, 5. c) initio, a quo alqd exorditur: 1 Petr. 4, 17 Platt; Num. 14, 19; Hen. 60, 8; Judae 14. d) auctoris, a quo aliquid factum est: Gen. 19, 36; 1 Cor. 8, 6; 1 Thess. 2, 14; Matth. 1, 20; c. verbo passivo: አምንዮሙ፡ ተቀጽዐ፡ ዐናብርት፡ Job 9, 13; Koh. 12, 11; Asc. Jes. 2, 13. Memorabile est compositum በአምን፡, quod in Cyr. satis frequenter occurrit, aliàs a me quidem nusquam reperitum est: ነሱ፡ በአምንዮሙ፡ ወቦቱ፡ ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ Cyr. f. 18; ነሱ፡ ቦቱ፡ ወበአምንዮሙ፡ ተፈጥረ፡ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ ἐς αὐτὸν ἐκτίσται f. 22; ነሱ፡ በአምንዮሙ፡ ቆመ፡ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε ib.; አብ፡ ይሁብ፡ በረከቶ፡ በአምንዮሙ፡ ለወልድ፡ διανέμει ὁ πατήρ δι' υἱοῦ τὰ ἀγαθὰ f. 46; al. e) causae efficienti: Ex. 8, 20; Gen. 49, 12;

2) nomen vestimenti sacerdotalis, ut videtur: ἑπιπρωχῆλιον seu stola collo circumposita et in crucis formam circa humeros de-
 stolata (vid. Renaudot liturg. I. p. 179. 180): ለትኩን፡ ልብ
 ስ፡ ዘትወርድ፡ እስክ፡ አአጋረ፡ ካህናት፡ ወግዲ፡ ትኩን፡ ላዕለ፡ መ
 ታክፍቲሆሙ፡ መንዲል፡ ስፍሕት፡ F. N. 12; accuratoria de
 vestimentis sacerdotum praecipua haec sunt: ወይኩኑ፡ ለለመታ
 ክፍቲሆሙ፡ ዝፍራት፡ ዘውአቶሙ፡ ፊቃር፡ ወኢይኩኑ፡ ረቂቃ
 ተ፡ እምትአዛዛ፡ ሐዋርያት፡ ዘጁለይኩኑ፡ አልባሰ፡ ከህንቱ፡ ለ
 ካህን፡ ክልኡ፡ እምአልባሰ፡ ሕዝባውያን፡ ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡
 ቀሚስ፡ ስፍራ፡ ወዕውደ፡ ዘእንበለ፡ ጀይብ፡ (ዘይመስል፡ ከመ፡
 ኸረጺት)፡ ወጠሊሳን፡ ይኩን፡ ጽዕድወ፡ እክሊሉ፡ ክሉሉ፡
 መልዕልተ፡ ርእሱ፡ ወይኩን፡ ዘውረ፡ እክሊሉ፡ ስፉሐ፡ ወስፉራ፡
 በሥላስ፡ መንጋርተ፡ ስፍራት፡ ወከመዝ፡ ካዕበ፡ መዘርዐ፡ ቀሚ
 ሱ፡ ይኩኑ፡ ዕውዳን፡ እስመ፡ ዝገንቱ፡ አምሳላ፡ ማእሰሩ፡ ለእግ
 ዚእን፡ ኢየሱስ፡ በሐብል፡ ወኩትፈተ፡ እደዊሁ፡ ጁቱ፡ ወካዕበ፡
 ይልባስ፡ ካህን፡ መንዲል፡ ዘቡቱ፡ ትእምርተ፡ መስቀል፡ ዘወረዱ፡
 (cujus latitudo) የሐጽጽ፡ ወይንእስ፡ ንስቲተ፡ እምጠሊሳን፡ ወ
 ይግበር፡ ምስቁለ፡ ላዕለ፡ መታክፍቲሆ፡ ጀ እስመ፡ ዝገንቱ፡ ይት
 ሚስል፡ ካዕበ፡ በአርአያ፡ ሐብል፡ ዘወደደ፡ አይሁድ፡ ዲብ፡ ክሣ
 ደ፡ እግዚእን፡ ኢየሱስ፡ F. M. 31, 5; archangelus ገብርኤ
 ል፡ ዘጸዳለ፡ ብርሃን፡ መንዲሉ፡ I Sal. Mar. 15. 3) fascia, quae
 capiti circumvolvitur, Lud. e Mss. Colb. 4) in lingua amh.
 መንዲል፡ significat sudarium (teste Isenbergio).

መንደብ፡ vid. sub ነደብ፡

መንገለ፡ vid. sub ነገለ፡

መንገን፡ n. pergr., sc. μάχινον (aram. ንገንጎንጎ, arab. مَكِينُون), Pl. መናግንት፡ 1) machina, machinamen-
 tum, machina bellica, instrumentum torturae: ገብረ፡
 ሰረገላት፡ እለ፡ በመንገን፡ ከመ፡ ይንድፉ፡ በሐጽ፡ ወበኩብን፡
 2 Par. 26, 15 (μαχινά); መናግንት፡ ጎጂን፡ (tormenta) Gad.
 Kar; Sx. Tachs. 12; Ter 15. 2) machinatio, mala ars,
 callidum inventum, praestigiae: መናግንት፡ ሰይጣን፡
 μεσοδείαι τοῦ διαβόλου Eph. 6, 11; Did. 13. 14; Herm. p. 28;
 Genz. f. 10; በመንገን፡ per ambages (at Gr. habet δωρεά)
 I Par. 21, 24. — Voc. Ae.: መንገን፡ ብ፡ የብረት፡ መቃጥን፡
 ወንቃፊሎሂ፡ (?) ይ፡

ተመንገን፡ quadrl. III, 1 (denom.) machinari, artificia
 excogitare, artem adhibere, mala struere vel moliri:
 ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትመንገን፡ ላዕለ፡ ዳንኤል፡ (v. ዘይትሚዩን)፡
 Dan. 6, 17; Eph. 4, 14; ተመንገንት፡ ኤልሳቤል፡ ላዕለ፡ ቀቲ
 ሎቱ፡ (ለናቡቲ) F. N. 44, 4; (propositum perficere non potuit)
 በኩሉ፡ ዘተመንገን፡ በኪኑ፡ Macc. f. 2; ብተመንግኖ፡ fraude,
 malis artibus F. N. 44, 4; ሚስ፡ ዘይትመንገን፡ vinum arte
 confectum vel factitium II Can. Ap. 2.

መንገኒቅ፡ subst. [مَنْكَبِيْق et مَنَّكَلِيْق et مَنَّكَلِيْمَا]
 balista, catapulta, tormentum bellicum in libris Histo-
 riae Abyssiniae aeth.-amharicis. — Voc. Ae.: መንገኒቅ፡ ብ፡
 ነፍጥ፡

መንጠን፡ vid. sub መጠን፡

መንጠጥ፡ (v. መንጤጥ) subst. nomen avis [mihi, inserta

litera ገ, formatum videtur e rad. መጠጠ፡ i. e. وَطَّ، وَطَّرَ،
 unde وَطَّرَاጥ hirundinis species; clamosus vir; وَطَّرَاطِي gar-
 rulus] turtur, palumbes, Kuf. 6. 14; ሦረ፡ መንጠጥ፡ ዘኢ
 ነባቢ፡ ይትገሐሥ፡ እምአውሰብ፡ ዳግግዊ፡ F. N. 24, 1 (e Can.
 Basil.). — Pl. መንጠጣት፡ (legas: መንጠጣት) Sx. Sen. 12.

ማእስ፡ et ማዕስ፡ subst., m. et fem., Pl. አምእስት፡ vel አ
 ምዕስት፡ [cf. مَكْسَ مَكْسَ fricuit cutem, مَعَسَ، مَعَسَ، مَعَسَ fricuit
 corium] 1) cutis, pellis, hominis δέρμα Job 2, 4. 10, 11.
 19, 20. 30, 30; Thren. 3, 4. 4, 8; Asc. Jes. 5, 10; Lev.
 13; ትመሥጥዎሙ፡ አምእስቲሆሙ፡ አምላዕሌሆሙ፡ Mich.
 3, 2; Hez. 37, 6. 8; βύρσα Job 16, 15; bestiae, ማእስ፡ ዘባት፡
 Job 40, 25; Lev. 7, 8; Gen. 27, 16; Kuf. 26. 2) pellis de-
 tracta, pellis fricta, corium፡ ዘማእስ፡ δερματικός Gen.
 3, 21; ማእስ፡ በግዕ፡ ሕሱይ፡ Ex. 25, 5. 35, 7; Lev. 13, 48.
 49. 15, 17; Num. 31, 20; ኢይቅንቱ፡ ማእስ፡ Hez. 44, 18;
 (famelici) በልዑ፡ አምእስት፡ ሰረገላቲሆሙ፡ ወማእስ፡ ቀቀብ፡ አ
 ስይፍቲሆሙ፡ Jsp. p. 368. — Voc. Ae.: አዕዳል፡ ወማእስ፡
 ዘ፡ ቍርባት፡

ማእሱራ፡, vid. ምሱራ፡

ምእት፡ n. numerale [ገንጎን ገጅ ጳጳጳ, amh. መቶ] Pl.
 አምእት፡ (pro quo male nonnumquam አአማት፡ scriptum re-
 peritur) centum; centuria. Ejus character est ፻. Quamvis
 primitus substantivum vim habeat, tamen ምእት፡ rem numeratam
 plerumque non per st. c. sibi subjungit, sed adjectivorum instar
 appositione sibi conjungit: ምእት፡ ክረምት፡ Sir. 18, 9; ጎረዩ፡
 ምእት፡ ብእሴ፡ Judith 10, 17; Gen. 33, 19; 17, 17. Numeri
 centenarii compositi praepositis numeralium unionum plerumque
 formis masc. formantur: በስድስቱ፡ ምእት፡ ዲናር፡ ሰፍር፡ 2 Par.
 1, 17; Gen. 15, 13; 1 Reg. 13, 15. 22, 2; Ex. 39, 3. 6. Num.
 17, 14; ክልኤ፡ ምእት፡ Gen. 32, 15. Mille et numeros mil-
 lenarios compositos Aethiopes numeris denariis voci ምእት፡ praepo-
 sitis denotare solent: ዐዋርቱ፡ ምእት፡ ሃገላጦ mille Sir. 16, 3.
 39, 11; Jes. 30, 17; Ps. 90, 7; ዐዋርቱ፡ ምእት፡ ዓመት፡
 Ps. 89, 4. 104, 7; Sir. 39, 15. 41, 4; Jes. 7, 23; Cant. 4, 4;
 2 Petr. 3, 8; አርብዓ፡ ምእት፡ 4000 Matth. 15, 38; ጎምሳ፡
 ምእት፡ 5000 Matth. 14, 21; 1 Reg. 4, 2. 13, 2. 25, 2. Res
 numerata plerumque in sing., rarius in pl. ponitur, ut Gen. 33,
 19; Asc. Jes. 9, 16. — Pl. አምእት፡ subst. est: Matth. 13,
 8 rom; ይገብር፡ ሣህለ፡ ለአምእት፡ ወለአአላፍ፡ Kuf. 23; መላ
 አክተ፡ አምእት፡ ἑκατόταρχοῦ I Par. 28, 1; ፲ ወ ፪ አምእት፡
 Enc.

አምአተ፡ II, 1 centum efficere, centum numero red-
 dere, Lud. sine auct.

መአነ፡ rad. inus., quacum conferas مَائ extendit, dilatavit.
 Hinc

ማእን፡ subst. latitudo, τὸ πλάτος፡ ገብረ፡ ቆመ፡ አረፍቱ፡
 ፸ በአመት፡ ወማእን፡ ዘ፱ በአመት፡ Judith 1, 2.

መአክ፡ et መዕክ፡ rad. inus., cui مَشَق cum singultu spiri-
 tum emisit IV ob iram, VIII vehemens fuit ira (potius quam مَعَكَ

مِنَ) comparandum videtur (de vicinia irae et minarum vid. መዐት)፡

ተምእከ፡ vel ተመእከ፡ III, 2 1) (succensere) minari, comminari, minis terrere: ወዓዲ፡ አፍርሆ፡ እንዘ፡ ይትሚክት፡ praeterea minis eum terruit Jsp. p. 290; ተመክክት፡ (pro ተምእከት) comminatio, ib. p. 308; c. Acc. pers. Kuf. p. 98; መከረ፡ ከመ፡ ይትመእከ፡ (v. ይትመዓከ) τοῦ ἄραλ σε Jes. 51, 13; ኢኮነ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ እግዚ፡ ማይትሚክክ፡ ወኢኮነ፡ ከመ፡ እንሰ፡ እመሕያመ፡ ማይትሚክክ፡ Judith 8, 16 ubi e parallelo ማይትሚክክ፡ elucet, Abyssinos ማይትሚክክ፡ sensu refl. intelligere; at 2) Num. 23, 19 incertum videtur, utrum Aethiops ማይትሚክክ፡ et ማይትሚክክ፡ refl. an passive (minis tereri) intelligi voluerit; Graecus enim in utroque loco: ἀπειληθήνηαι exhibet.

ምኡክ፡ part. minitans, minax, trux: ምኡክ፡ ዐይን፡ ጽንቆረው ὀφθαλμῶν Prov. 27, 20; ጎብአኒ፡ እምነ፡ ልሳን፡ ድፍክ፡ ወእምዐይን፡ ምኡክ፡ Sx. Hed. 5 Enc. — Voc. Ae. ምኡክ፡ ክ፡ ዞ፡ ሞ፡ ጡ፡ ዕ፡

ትምእክት፡; pro quo saepius ትምክእት፡ exscriptum reperitur, subst., comminatio, minae: ἀπειλή Prov. 17, 10; ኢያደንገግ፡ (Perf.) ትምእክቱ፡ Jsp. p. 290. 369.

ማእከል፡, ማእከለ፡ vid. sub አከለ፡

ማእከይ፡ adv. interrogandi de tempore (gramm. § 161, a; ١٣٦

متى) quando? 1) interrog. (et optative): tam in interrogatione recta Matth. 25, 37—39; Luc. 21, 7; Ps. 40, 5. 41, 2. 118, 82. 84; Job 7, 4; quam in obliqua, ut: ጎብላቱ፡ አመራ፡ ኒሁ፡ ማእከይ፡ ይትወለድ፡ Job 39, 2; Ex. 8, 5; 4 Esr. 8, 51. Adv. ኑ፡ et መ፡ sibi annectere amat: ማእከይ፡ Ps. 93, 8; Rom. 4, 10; 4 Esr. 1, 36; ማእከይ፡ Gen. 30, 30; Judith 11, 17. Praepositiones ante se fert: ለአይ፡ ወለማእከይ፡ መዋዕል፡ 1 Petr. 1, 11; እስከ፡ ማእከይ፡ vel ማእከይ፡ Quousque? quandiu? Job 2, 9. 7. 19. 8. 2; Ps. 12, 1. 61, 3. 93, 3; Jes. 6, 11; Jer. 4, 14. 12, 4; 2 Esr. 12, 6; Joh. 10, 24; Matth. 17, 17; እማእከይ፡ a quo tempore? Lit. Epiph.; እማእከይ፡ እምዘ፡ Marc. 9, 21. (Clem. f. 221—226 Satanac እስከ፡ ማእከይ፡ Quousque tandem? tamquam nomine proprio appellatur. 2) indef. aliquando, in enuntiationibus negativis, sive affixo ኒ፡ sive sine ኒ፡, ut: ኢማእከይ፡ ኢኮነ፡ ሕያዋን፡ numquam vivi fuerunt Macc. f. 1; ወኢማእከይ፡ numquam Quor. ad Th. f. 10; ኢለከፍን፡ ዐላይ፡ ማእከይ፡ Sx. Hed. 26.

ማእድ፡ subst. [id. q. مائدة vel مائدة; a rad. መአድ፡, ል, quae sicut ገገገ vel xtendendi habuisse videntur; quare ማእድ፡ tabula extensa; amh. ማእድ፡ et ማድ፡] m. et fem., Pl. ማእዳት፡ 1) mensa, argentariorum (mensariorum) Matth. 21, 12. 25, 27; dissecandis hostiis inserviens Hez. 40, 40; pec. in qua cibi apponuntur: 2 Reg. 9, 7; ነበርክ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእድ፡ መኳንንት፡ Prov. 23, 1; Dan. 1, 5. 11, 27; ትወርድ፡ ማእድክ፡ እንዘ፡ ምሉእ፡ ወጥሉል፡ Job 36, 16; Ps. 127, 4; Matth. 15, 27; ሠርዐ፡ ማእድ፡ stravit vel exstruxit mensam Hez. 23, 41; Sir. 29, 26; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11, vel አስተዳለወት፡ ዘዚአን፡ ማእድ፡ Prov. 9, 2; ብዙ፡ ሠርዐ፡ ውስቱቱ፡ (ለማእድ፡) Sir. 34, 12; in specie: mensa cum cibis appositis: በዐርክ፡ ዘበእንተ፡ ማእድክ፡ ይትዓረክክ፡ Sir. 6, 10.

40, 29; ኢበልዐት፡ አመትከ፡ ማእድ፡ ሐማ፡ Esth. 4, 17 apoc. De mensa sacra in tabernaculo foederis: Ex. 25, 23 seq.; 38, 9 seq.; ማእዳት፡ ዘምሥያም፡ 1 Par. 28, 16; de altari Kuf. 31; Mal. 1, 7; item de altari vel mensa eucharistia in ecclesiis: Lit. Jac. Sar., al.; cfr. Act. 20, 7. 2) cibis, coena, epulae: ገብረ፡ ማእድ፡ ዐቢዮ፡ δοχὴν μεγάλην Gen. 21, 8. (26, 30 var. 40, 30 var.); ባርክ፡ ማእድ፡ κιάσις ἄρτων Act. 20, 7; ጸሎተ፡ ማእድ፡ preces ad coenam Reg. Pach.; Sx. Hed. 16.

መከሊት፡ talentum vid. sub ከለዮ፡

መከሐ፡ I, 1 [amh. መክ፡; arab. مَحَجَّجٌ an مَتَجَجَجٌ] superbire: ዘያንሱሶ፡ ወይመክክ፡ περιπατῶν δοξαζόμενος Sir. 10, 27 (v. ይትሚክክ)

ተመክሐ፡ III, 2 gloriari, laudem captare, se jactare, in bonam et in malam partem (καυχῶσθαι, δοξάζεσθαι, ὑποῦσθαι, ἀλαζονεύεσθαι, al.): መኡ፡ ተመክሐ፡ ከማክ፡ Sir. 24, 1. 48, 4; Jes. 40, 25; 4 Esr. 6, 72; 2 Cor. 11 et 12; c. e. በ፡ rei: Jac. 1, 9. 4, 16; Phil. 2, 16; Rom. 2, 17. 3, 27. 5, 3; Sir. 39, 8; Ps. 5, 13; 1 Reg. 2, 10; Jer. 9, 23. 24; Zach. 10, 12; ኢትተመክሐ፡ በአስተሐቅር፡ አቡክ፡ Sir. 3, 10; ከመ፡ ኢትተመክሐ፡ በቅተሐጥዮ፡ Jsp. p. 346; vel seq. ከመ፡, ut: ይትሚክክ፡ ከመ፡ እግዚ፡ አቡሁ፡ Sap. 2, 16; vel seq. ዘ፡, ut: ይትሚክክ፡ ልብ፡ ገጽ፡ ከዐ፡ Prov. 20, 9; c. ለ፡ pers. (alicui, coram aliquo) 2 Petr. 2, 13.

አስተመክሐ፡ IV, 2 gloriari facere, gloriationis vel jactationis causam praebere alicui: አልበሶ፡ ወአስተመክሐ፡ በኩሉ፡ ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέλειαν καυχήματος Sir. 45, 8; አንስት፡ ኢይልበሳ፡ ወርቀ፡ ዘተገብረ፡ በልብስ፡ ዘያስተሚክክ፡ F. N. 23.

ምኡክ፡ (ምኡክ፡) part. gloriosus, gloria dignus, magnificus Zeph. 3, 19 var.; አልባስ፡ ክቡራት፡ ወምኡካት፡ Chr. Ta. 28; አልባስ፡ ክህነት፡ ምኡክ፡ Sx. Teq. 9.

ምክክ፡ subst. jactatio, gloriationis, gloria, causa gloriationis, in malam et bonam partem: ትዕቢት፡ ወምክክ፡ ወትዝሀርት፡ Sir. 21, 4; አክሊሉ፡ ምክክ፡ Hez. 16, 12; Prov. 16, 31; እሬስዮሙ፡ ለምክክ፡ Zeph. 3, 19; ኢይከውነክ፡ ምክክ፡ Sir. 3, 10; ምክክሙ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ፡ Sir. 25, 6; በፍርሀተ፡ እግዚ፡ ይኩን፡ ምክክክ፡ Sir. 7, 16. 10, 22; ይከውኖ፡ ምክክ፡ በጎብ፡ ማገፈ፡ Sir. 30, 2; Deut. 26, 19; Jes. 4, 2 var.; Ps. 88, 17; Jer. 13, 11. 17, 14; 4 Esr. 10, 29; 2 Cor. 1, 14; Rom. 5, 2.

መክክ፡ adj. (n. ag.) gloriosus, superbus, magnificus Jes. 63, 1; Lud. comm. hist. p. 43.

መምክክ፡ subst. causa vel materia gloriationis, jactationis: ከመ፡ ኢይበሉ፡ ዐር፡ አይቲ፡ መምክክ፡ (is quo gloriatur) III Sal. Mar. 2.

ትምክክት፡ subst. gloriatio, jactatio, gloria, causa gloriationis: ተገረርከመ፡ በትምክክትክመ፡ Jer. 12, 13; Kuf. 19; Prov. 11, 7. 19, 11; Judith 15, 9; Deut. 10, 21; Rom. 15, 17; Jac. 4, 16; Lit. 167, 4.

መክረ፡ I, 1 [respondit: ገገገ elegit, examinavit, exploravit (ገገገ), مَحَجَّجٌ, scrutatus est, probavit (مَحَجَّجٌ), arab. (praeter مَحَجَّجٌ VIII) in malam partem مَكْرَ dolum struxit et 13*

ጥቅሕ፡ in vincula conjicere vid. sub ወቅሕ፡

ሞተ፡ I, 1 [id. q. ጠጋጋ مَاتَ مَاتَ; amb. ሞተ፡] Subj. **ይሙት፡** 1) *mori*, de hominibus sexcenties, ut Matth. 9, 24; Marc. 15, 44; Joh. 11, 39; አስመ፡ ንሁሙ፡ ንመውት፡ Jes. 22, 13; አምድሃረ፡ ሞተ፡ Sir. 39, 11; አለ፡ ሞቱ፡ mortui Ruth 1, 8, 4, 5; ሙት፡ Job 2, 9; መዋቶሂ፡ ተነበየ፡ በድኑ፡ Sir. 48, 13; ሐይውኒ፡ ወመዋትኒ፡ Sir. 11, 14; ሞተ፡ ትመውቱ፡ Gen. 2, 17; 1 Reg. 22, 16; Jer. 33, 8; ሞተ፡ አመዋት፡ ይሙት፡ Kuf. 2; በሞተ፡ ለይሙት፡ Ex. 19, 12; de bestiis Matth. 8, 32; Ex. 11, 5; neque solum de iis qui morte naturali sed etiam de iis, qui morte violenta moriuntur: Deut. 19, 11; Luc. 23, 15; Δανατούσῳ ይሙት፡ Ex. 21, 12, 31, 14; ἀπολούνται Jes. 60, 12; πύταιν Jud. 20, 32; 3 Reg. 20, 25; c. c. በ፡ causae vel instrumenti 4 Reg. 13, 14; Hez. 34, 29; ሞተ፡ በቆሩ፡ Job 31, 18; Jos. 10, 11; Num. 35, 23; Jer. 11, 22; ትመውት፡ አንተ፡ በአበድ፡ ቢአሁ፡ Sir. 8, 15; c. አንበይኒ፡ ut: አለ፡ ሞቱ፡ አንበይኒ፡ ሐዘን፡ Sir. 38, 18. *Immortalitas* est አ. መዋት፡ Sap. 4, 1; *immortalis* ዘኢይመውት፡ 4 Esr. 7, 12, 14, 12; 1 Cor. 15, 53, 54; Rom. 1, 23; 1 Tim. 1, 17; ሕይውት፡ ዘኢይመውት፡ Hen. 15, 6. 2) transl. dicitur a de plantis: አመ፡ ሞተ፡ አዕጺቂሁ፡ Job 14, 8; Jon. 4, 10; Joh. 12, 24; Judae 12. b) de sole (eclipsi obscurato) Luc. 23, 44. c) de animi facultatibus et affectionibus: 1 Reg. 25, 37; ሞተት፡ ጎሊና፡ አምኒሁ፡ Kedr f. 73. d) de hominibus, qui vires vel consuetudines ex se enecant, c. c. አምነ፡ consuetudinis: ሞትነ፡ አምኅጠአት፡ Rom. 6, 2 Platt; 7, 4; Col. 2, 20; ሙት፡ አምነ፡ ፍትውታኒሁ፡ ለዝ፡ ጎሊም፡ Phlx. 3.

አሞተ፡ et **አሙት፡** (Job 7, 15 var.) II, 1 1) *mortem concedere, mori jubere, mortem afferre, interficere, occidere*: አሙተኒ፡ mortem mihi concede Jsp. p. 279; አታሙቶ፡ noli eum occidere ib. p. 367; ይረገዛ፡ በመጥበቅት፡ ዘያመውቶ፡ ib. p. 343; ለአሞቶቱ፡ ወለቀቲሎቱ፡ Kuf. p. 120. 2) transl. *enecare, mortificare*: አሙቶን፡ (v. አሞቶን) ለአዕይንትየ፡ Job 7, 15; c. Acc. et አምነ፡ Col. 3, 5 rom.; አሙትሞ፡ ለነፍሱከሙ፡ አምከሎ፡ ምግባረ፡ አኩይ፡ Clem. f. 150; አለ፡ አሞቱ፡ አባለ፡ ሥጋሆሙ፡ አምዝሙት፡ Cyr. ad Th. f. 17.

ምወት፡ et **ምውት፡** part. f. ምውት፡ Pl. m. ምወታን፡ ምውታን፡ et ሙታን፡ 1) *mortuus* Koh. 9, 3; Ruth 2, 20; Jes. 26, 14; ምውታን፡ በረኃብ፡ Jer. 14, 18; ምውተ፡ ትካት፡ Thren. 3, 6; Ps. 141, 4; ዘአሞቶቱ፡ በድነ፡ አምነ፡ ምውታን፡ Sir. 48, 5; Rom. 1, 4, 14, 9; Apoc. 20, 12, 13; 1 Tim. 5, 6; Luc. 9, 60; Hen. 22, 5; በአንተ፡ ሙታን፡ agitur F. N. 22; transl.: ምውታን፡ በጎጠአት፡ Eph. 2, 1; Col. 2, 13; Apoc. 2, 1 al. In specie: τὸ θνησιμαῖον *morticinum*: Lev. 17, 15, 22, 8; Deut. 14, 21. 2) *emortuus, praemortuus, enecatus*: de facultatibus animi et consuetudinibus Rom. 7, 8; Jac. 2, 17; Hebr. 6, 1, 9, 14; de utero Rom. 4, 19; de homine, qui consuetudines suas mortificavit ምወታን፡ ለጎጠአት፡ Rom. 6, 11. — Nota etiam ባሕር፡ ምወት፡ Sx. Nah. 14.

ሞት፡ subst., plerumque m., raro fem. (ut Jac. 1, 15 Platt; Sir. 36, 14; Rel. Bar.; Macc. f. 19). 1) *mors*, tam naturalis quam violenta, *nox*: Rom. 5, 17; Hebr. 11, 5; Ruth 1, 17; Job 30, 23; ተዘከሮ፡ ለሞት፡ Sir. 28, 6. 41, 1. 2; Jes. 25, 8; ἀπόλεια Job 20, 28. 27, 7; Jes. 47, 11; አኩይ፡ ሞት፡ ሞታ፡ Sir. 28, 21; በሞት፡ አኩይ፡ ይመውቱ፡ Jer. 14, 15. 16, 4;

ሞት፡ ነጎኒሁ፡ Jer. 33, 11; ነጎኒ፡ ሞት፡ Kuf. 33; **ወደ፡ ሞት፡ ውእቱ፡** 1 Reg. 20, 31. 26, 16; 2 Reg. 19, 28; አበሳ፡ ዘኢከነ፡ ለሞት፡ 1 Joh. 5, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዳግም፡ ሞት፡ Apoc. 21, 8; ኢጥዕምዎ፡ ለሞት፡ 4 Esr. 4, 30; በአንተ፡ ስቅለትክ፡ ለሞትክ፡ ማሕደዊት፡ Genz. f. 26; መልክክ፡ ሞት፡ Asc. Jes. 9, 16; ሞት፡ ግብት፡ mors repentina F. N. 50; ሞት፡ ጠባይዳዊ፡ naturalis, ሞት፡ ፈቃድ፡ voluntaria Fal. f. 23. Pro domicilio mortuorum: Prov. 15, 11; Job 28, 22; Pa. 9, 14; ጳጳጵ Jes. 5, 14. 2) *morbis letalis, pestis*: Jer. snaepius, ut 41, 17 (aliàs in eodem libro Δανατος ጥሩጥሩ vertitur); በሞት፡ በቢይ፡ Jer. 21, 6; 2 Reg. 24, 13; Ex. 9, 13 seq.; Apoc. 6, 8.

መዋት፡ n. ag. et adj. 1) in libris antiquioris aevi plerumque *mortalis* Job 4, 17. 10, 4. 15, 14. 23, 13; Prov. 20, 24; Jes. 51, 12; Sir. 17, 30; 4 Esr. 1, 5. 4, 32. 5, 15. 33. 6, 63. 69. 7, 9. 14. 10, 11; Rom. 1, 23. 6, 12; Hebr. 7, 8; 1 Cor. 15, 53. 54. 2) in libris serioris aetatis etiam: *mortuus, defunctus*, ut: አሙ፡ ከነ፡ መዋት፡ ከህነ፡ si mortuus sacerdotio fungebatur F. N. 22; ቤተ፡ መዋት፡ Clem. f. 32; ተናገሮ፡ በሌሳነ፡ መዋት፡ ib. f. 31.

ሙተት፡ n. act. (moritio) *mors, obitus, extrema*: Gen. 35, 18; Sap. 4, 17. 5, 4; በአንተ፡ ሙተቱ፡ ለብልጣሮር፡ (nar-rabo) Jsp. p. 274.

ምምዋት፡ subst. *locus mortis* vel *neccis*, διακοπή 2 Reg. 6, 8.

ማውታ፡ subst. (gramm. § 127, 1, b) 1) *morticinum, cadaver* (τὸ θνησιμαῖον) Lev. 11, 40 (Lev. 22, 8 CG; 17, 15 G); Hez. 4, 14; Act. 15, 20 Platt; ማውታ፡ ወደም፡ ወብትክ፡ Clem. f. 96. 118. 141; ዘረከሰ፡ በበለዐ፡ ማውታ፡ F. M. 6, 14; ጽዮኢ፡ ሥጋ፡ ማውታ፡ Did. 6 (ed. Platt p. 38).

33. 2) *mortui* (quasi sit مَوْتَى Pl. a مَيِّت; vid. gramm. § 138, 3 ann.); nonnisi statui constructo አንላ፡ subjunctum reperitur: አንላ፡ ማውታ፡ parvulus vel parvuli defunctorum i. e. *orbis, pupillus, pupilla*, et m. et fem., et sing. et coll.; Ex. 22, 21; Job 6, 26. 22, 9. 24, 3. 9. 29, 12; Ps. 9, 38. 42. 108, 8. 11; Prov. 23, 10; Jes. 9, 17; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3; Thren. 5, 3; Sir. 4, 10; አንላ፡ ማውታ፡ ጎደጎጎ፡ አቡየ፡ Tob. 1, 8; Joh. 14, 18; Jac. 1, 27. — Did. ed. Platt p. 108 legitur mira forma: አንላ፡ ማዊት፡ — *Voc. Ac.*: አንላ፡ ማውታ፡ ዘ፡ ድኻ፡ (v. ድሐ፡, v. ደኻ፡).

ማውትና፡ subst., praemisso አንላ፡ significat: *orbitas*, ut: በአንተ፡ አንላ፡ ማውትናሆሙ፡ ወደካትምናሆሙ፡ Jsp. p. 335.

ሞአ፡ I, 1 [rad. in caeteris linguis haud usitata; an Ἦ huc referre licet?] Subj. ይማአ፡, raro ይሙአ፡, *superare, praepollere, vincere*; abs. መዋኢ፡ ህኣገ 1 Par. 29, 11; Matth. 12, 20 Platt; ይሙውአ፡ ἔθονται ἰσχυρότεροι Jes. 37, 21; ሞአ፡ ፀር፡ ἐκπαταῖσῃ ὁ ἐχθρός Thren. 1, 16; ዕሴተ፡ ዘሞአ፡ ἐπιπύκτων 1 Esr. 3, 5; ትአምርተ፡ መዊአ፡ τὸ τρόπαιον Chr. Ta. 5; ወይን፡ ይሙውአ፡ አንስት፡ ይሙውአ፡ ὑπερἰσχύειν 1 Esr. 3, 10 seq.; Apoc. 2, 7. 3, 12. 6, 2; ወሀበነ፡ ንማአ፡ 1 Cor. 15, 57; c. c. አምነ፡, ut: 2 Reg. 24, 4; 1 Reg. 17, 50 E; c. ላዕላ፡, ut: ሀበኒ፡ መዊአ፡ ላዕላ፡ ሰይጣን፡ Kedr f. 5; c. ለ፡, ut: ይሙውአ፡ ለከሎ፡ Dan. 2, 40 var.; at plerumque c. Acc., ut: ስእነ፡ መዊአቶ፡ 4 Reg. 16, 5; Judith 1, 13; Kuf. 46; Ps. 12, 4; al. Usurpatur de quovis certamine, ut: ከሙ፡ ኢይማአክ፡ በብዕሉ፡ Sir. 8, 2; Esth. 6, 13 (ἀμύνασῶναι);

ኢይማክስ ሥነ፡ ፍትወታ፡ Prov. 6, 25; **ከመ** ሲይማክረ፡ Sir. 23, 2, 12, 5; **ጥእክምዎ** ለእኩይ፡ 1 Joh. 2, 13, 4, 4; Rom. 8, 37, 12, 21; in controversiis Jes. 54, 17; Rom. 3, 4; in iudicio Ps. 50, 5; Act. 25, 7 rom. — Forma Subjunctivi: **ይሙአምሙ** legitur Jsp. p. 353 (sed aliàs in eodem libro **ይማክሱ**); **ሙኢዮሙ** ለእገአትኩ፡ Deg. At forma **ይምአም** 4 Esr. 6, 65 Laur. lapsu calami pro **ይማአም**. exscripta est. — Voc. Ae.: **ጥአ፡ዘ፡አሸጎረ**.

አጥአ, rarius **አምአ**: (ut Jsp. p. 285) II, 1 *superiorem vel victorem reddere, victoriam praebere*, c. c. Acc. et ሳዕለ፡ vel በ፡, ut: **ዘአጥአ፡እግዚ፡ሳዕለ፡ክልኩ**. Jsp. p. 283. 280; **ከመ፡ታሙአ፡ለዘፈቀድክ** ut *victoriam praebes, cui volueris* Jsp. p. 292; **ከመ፡ይሙአነ፡በሙ**፡ ib. p. 308; **ውአቱ፡ያመውአክ፡በዳራ**፡ ወበመገግሥቱ፡ ib. p. 281; Inf. ለአሙአተ፡እዝቡ፡ ib. p. 291; **አሙአተ፡ሃይማኖት፡ facere ut fides vincat** ib. p. 348. — Praeter Subjunctivi formam **ይሙአ**፡ in Jsp. nonnumquam **ይመውአ**፡ vel **ያጥአ**፡ formae haud probandae occurrunt, ut: **ከመ፡አመውአክ፡ሳዕለ፡ነገሥት**፡ p. 280; **ከመ፡ያጥአሙ**፡ p. 355. — Nonnumquam aliquem ab aliquo *vinci pati* reddi potest, ut: *Christus ኢይመውአ፡ ሶበ፡ ይትዋቀሶ*፡ (illum eum vincere non sinet i. e.) *eum vinci non sinet* Org. 1.

ተመውአ፡ III, 1 *vinci, superari, inferiorem reddi* Jes. 8, 9, 20, 5, 30, 31, 51, 7; 4 Reg. 19, 26; Jer. 31, 1; 4 Esr. 1, 20, 4, 32, 8, 24; 2 Petr. 2, 19 rom., c. ለ፡ pers.; **ተመውአትክሙ**፡ Am. 8, 7; **ተመዋቱ**፡ Jsp. p. 303; **ተመውአ**፡ Org. 1. Mirus est verbi usus **ተመውአ፡ቀትል፡በይአ፡ትዕለት**፡ ἔτροπώζῃ ὁ πόλεμος 2 Par. 18, 34. Ubi de iudicio agitur, *vinci est condemnari, causa cadere*: **ተመዋቱ**፡ Ps. 108, 6; 4 Esr. 7, 14.

ምወአ፡ vel **ምውአ**፡ part. *victus, inferior factus* Jsp. p. 380; **አገ፡ፀብአ፡ወመዋኤ፡ትራሰዮሙ**፡ ለምውአን፡ አግብርተ፡ ለመዋኤያን፡ F. N. 31; **ትከውን፡ምወአ፡ሎቱ**፡ Fal. f. 39; Org. 1.

ሙአት፡ n. act. 1) *victoria, quam quis reportat*: **አምኅቤክ፡ሙአት**፡ 1 Esr. 4, 59; 1 Joh. 5, 4; 1 Cor. 15, 54; Herm. p. 45; Hos. 13, 14 var.; **እር፡ትፊልዩ፡አንትሙ**፡ ሙአቶሙ፡ (cogitatis eos vincere) Jsp. p. 360; **ለሙአተ፡ሃይማኖት**፡ ib. p. 325; ሶበ፡ ርአዩ፡ ዘንተ፡ ሙአተ፡ ib. p. 292. 2) *victoria, qua quis devincitur, superatio, devictio*: **አምድኅረ፡ሙአተ፡ኩሉ፡ሰይማኖት**፡ Phlx. 39.

መዋኤ፡ n. ag. *victor, vincens* Matth. 12, 20 rom; est epitheton Jobi Did. 25; **ሰማዕታት፡መዋኤያን**፡ Deg; Lit. 170, 3; Jsp. p. 290; **ገበር፡ፀብአ፡ይከውን፡ፈጊዜ፡መዋኤ**፡ ወ **ፈጊዜ፡ተመዋኤ**፡ከመዝ፡ሥርዐተ፡ግለም፡ ib. p. 380; c. Acc.: **ሰለም፡ሰለ፡አባዳር፡መዋኤ**፡ ሰብአ፡ ፀር፡ ወምክረ፡ ጸላኢ፡ Sx. Masc. 28 Enc.

ተመዋኤ፡ n. ag. (III, 1) *vicius, superatus*: Jsp. p. 380; **ተመዋኤያን፡አምፍትወት**፡ F. N. 24, 2.

ምዋኤ፡ subst. *victoria*: „epinictium“ (Lud.): **ብጡል፡እምዋኤክሙ**፡ irritus a laude victoriae vestrae i. e. *laude victoriae indignus* Lud. e Mss. Colb.

ተምውአት፡ vel **ትምውአት**፡ subst. (a III, 1) *superatio, devictio*: **ሐጸ፡ተምውአቶሙ**፡ (var.: **ተመውአቶሙ**)፡ βέλκος αἰτηρίας 4 Reg. 13, 17.

ሙዝ፡ subst., nomen plantae (موزة ⁵⁰ موسا) *musa paradisiaca* (ficus indica), de qua vid. Lud. hist. I, 9, 21; comm. p. 139.

ግገስ፡ *gratia* ejusque derivata vid. sub **ወገስ**፡

ግገድ፡ *fuctus* vid. sub **ወገድ**፡

ግጣሕት፡ vid. sub **ወጥሐ**፡

ግዳ፡ rad. inus.; ejus propria vis videtur fuisse in *tergendo* et *mundando*: **ماص** *confricuit manu, lavit teniter*; **مصبص** *proluit vas*.

አስተማወጸ፡ IV, 3 se invicem purgare (an: permulcere?) facere i. e. *conciliare* aliquem alicui (coll. ماص X): **ለዘተጸአ ለ፡ያስተማውጸዎ**፡ λουδοβλας ἔστι διαλλαγή Sir. 27, 21. — Voc. Ae.: **ያስተማውጸዎ፡ዘ፡ያስተግርይዎ**፡

ግዳ፡ vid. sub **ወጽአ**፡

መዓልት፡ *dies* vid. sub **ወዐለ**፡

ተማዕለዩ፡ **መማዕልይ** vid. sub **ዐለዩ**፡

I. መዐረ፡ rad. inus., ut videtur id. q. **م** transit, praeterit, unde **م** transitus unus, vicis una; Acc. semel. Hinc

ምዕር፡ subst., Pl. **ምዕራት**፡ Pl. Pl. **ምዕራታት**፡ 1) transitus i. e. *momentum vel ictus temporis* a) **ለአንተ፡ምዕር**፡ ἔν ἄτόμῳ (in momento) 1 Cor. 15, 52 ant.; **ኩሉ፡ፍጡን፡በገብ፡እግዚ፡ለአንተ፡ምዕር**፡ Sir. 18, 26. b) **ኩሉ፡ለምዕር፡ወግብተ**፡ (διὰ τάχους καὶ ἐξάπινα) subito, repente Sir. 11, 21; 4 Esr. 6, 78; **ለምዕር**፡ πρὸς ὄλιγον Jac. 4, 14; **ወይከውን፡በጊዜሃ፡ለምዕር**፡ ὡς στυγὴ παραχρημα Jes. 29, 5. c) **ምዕር፡ኅዳጠ**፡ χρόνον paululum temporis Prov. 7, 12; **ተኅባአ፡ኅዳጠ፡ምዕር**፡ Jes. 26, 20; Clem. f. 156. d) **ምዕር**፡ cum Imperativo et Cohortativo conjungere amant: *jam, modo, parumper, paulisper, prius*: **ተፈሃኡ፡ምዕር**፡ τὸ νῦν ἔχον ἡδέως γίνου Tob. 7, 11; **ብለ፡ወስተይ፡ምዕር፡ወተፈሃኡ**፡ 7, 10; **ንጠይቅ፡ምዕር**፡ Judith 5, 20; 1 Reg. 2, 16, 14, 19; Marc. 7, 27, 14, 41. 2) *vicis* (in locutionibus adverbialibus, ut *una vice, tertia vice* al.) a) **ምዕር፡semel** ἄπαξ Ps. 88, 35; Hebr. 9, 27, 28; 2 Cor. 11, 25; Judae 5; ἐφόπαξ Rom. 6, 10; **ምዕር፡ለለዓመት**፡ Ex. 30, 10; Kuf. 5, 49; **ምዕር**፡ — **ወዳግመሰ**፡ Job 33, 14, 39, 35; **ምዕር፡ወክዕበ**፡ ἄπαξ καὶ ὁς 2 Esr. 23, 20; Tit. 3, 10; 1 Reg. 17, 39; Deut. 9, 13; **ምዕር፡አሐተ**፡ una vice Chr. ho. 17; **ዓዲ፡ምዕር**፡ ἔτι ἄπαξ Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26, 27; **ዛተ፡ምዕር**፡ hac vice vel nunc Phlx. 4; **ምዕር፡ዳግመ**፡ secundo, F. M. 5, 7; **ዕዑ፡ፍ፡፫ምዕርተ**፡ τρίς ὁς Hez. 41, 6 vs. alt.; **ምዕርተ፡ብከኃተ**፡ pluris, saepius F. M. 14, 10; **ምዕርተ**፡ id., Gad. Kar.; Jsp. p. 325. 369; **ምዕራታት**፡ iterum ac saepius Phlx. 85. α) **ምዕር**፡ — **ምዕር**፡ modo — modo Jer. 18, 7, 9 vs. alt. β) nota pron. suff. per ἑ affigi: **ምዕራሃ፡ለይአ፡መስፈርት**፡ illam mensuram semel (impletam) 4 Reg. 7, 18. b) **በምዕር**፡ semel, uno ictu, uno eodemque tempore Num. 16, 21; 2 Reg. 23, 8; 1 Reg. 26, 8; 1 Par. 11, 11; Dan. 2, 35; 4 Esr. 3, 54. 56; **በምዕር፡ሰበ፤**

ግመት: 2 Par. 9, 21; Cant. 4, 9; Hebr. 7, 27, 9, 12. c) **በ ስምዕር:** *singulis vicibus* Jos. 6, 3. d) **አምዕር:** **ለምዕር:** *aliam vicem super aliam i. e. identidem, iterum iterumque* Phlx. 100.

II. መዐረ: rad. inus., sine dubio id. q. ግሂ de quo vid. Ges. thes. p. 611. Hinc

መዓር: (**መዐር:**) subst. [ግሂ, amh. ማር] plerumque m., *mel* ሜሊ Gen. 43, 11; Ex. 16, 31 (ἔγχερίς Num. 11, 8); Jud. 14, 8, 9; 1 Reg. 14, 26; Jes. 7, 15; Prov. 5, 3, 24, 13; **መዓር:** **ብዙኅ:** 25, 27; **መዐር:** **ቅድው:** πρῶτον ሜሊ Hez. 27, 17; Sir. 24, 20, 39, 26, 49, 1; Apoc. 10, 9; Ex. 3, 8, 17, 13, 5 al.; **መዓረ:** **ገዳም:** ሜሊ ἄγριον Matth. 3, 4; **መዓረ:** **ጸደና:** id. Marc. 1, 6, 2) *favus* κηρίον Ps. 117, 12, at saepius: **መዓረ:** **ግራ:** κηρός Jes. 64, 2; Judith 16, 15; Hen. 1, 6 (vid. ግራ.); *si quis ex ecclesia furatur መዓረ: **ግራ:** (κηρόν) II Can. Ap. 66 (aliās in Syn. ሠምዕ.). — *Voc. Ae.:* መዓረ: ግራ: **ብ:** ሰም: ሙጫሂ: ይ: ::*

መዐርዒር: adj. quinquel. (gramm. § 110, b), pro quo መዓረር: Lit. 175, 3, *mellitus, dulcis:* መር: ወመዐርዒር: Hen. 69, 8; ማዩ: ሰርቅ: መዐርዒር: ስተይ: Prov. 9, 17, 16, 24; ጉርዒሁ: መዐርዒር: Cant. 5, 16; saepius de voce et loquela: በቃል: መዐርዒር: Kedr f. 22; ቃለ: (sic) መዐርዒር: ዘሱራ ፊል: Rel. Bar.; ነገረ: ገድሉ: መዐርዒር: ለተናገር: Deg.

ምዕርዕርና: subst. *dulcedo:* ጣዕመ: ምዕርዕርናክ: Sap. 16, 21.

አምዕረረ: quadrl. II, et አምዐርዐረ: quinquel. II. 1) *dulcem reddere, edulcare, obdulcare:* እንተ: ለጊዜሃ: ታምዐርዕር: ለጉርዒክ: Prov. 5, 3; Did. 2 (ed. Platt p. 11; at in cod. Stuttg. ታመዐርዕር); አ.ያምዕርር: ጉርዒዩ: ጸቃውዐ: ዘማ: ብእሱት: Enc. Teq. 29; Nah. 15. 2) *dulcedinem producere i. e. dulcem esse:* ከመ: ያምዐርዕር: ጉርዒክ: Prov. 24, 13. — *Voc. Ae.:* ታመዐርር: ዘ: ምራቅ: ትውጥፍ: (male).

ማዕሰብ: *vidua* vid. sub **ዐሰብ:**

አማዕቀብ: vid. sub **ዐቀብ:**

ማዕበል: *fluctus, undae* vid. sub **ዐበል:**

መዐት: *ira* vid. sub **መዐዐ:**

መዐትም: *iracundus* vid. sub **ዐተመ:**

አማዕተብ: *characterē notare* vid. sub **ዐተብ:**

ምዕኖ: et **ማዕኖ:** subst., *coenum, lutum:* አሕርው: ዘውስተ: ጽቡረ: ማዕኖ: ያንገረግሩ: M. M. f. 31. [coll. ገሂ, وحنة, وحوّل]. — *Voc. Ae.:* ምዕኖ: ዘ: ጭቃ:

መዐዐ: rad. inus., quae *mollitiei vim habuisse* videtur (vid. Ges. thes. p. 809). Hinc

አማዐት: subst., forma Pl. a sing. deperdito (vid. gramm. § 140, 3, c); forma: አምዐት: Sir. 30, 7 in uno libro Mss. occurrit;

[respondent **ዐማሂ** **መገሰ** **መገሰ** v. **መገሰ**, Pl. **ጸገመሰ**] Pl. አማዕጥት: *intestinalis* Gen. 43, 30; እስከ: ይወዕእ: አማዐ-ጊክ: 2 Par. 21, 15; አምብኩሙ: ይትመሰው: አማዐ-ትክ: (v. አምዐ-ትክ) Sir. 30, 7; አማዐ-ጊሁ: (v. አማዐ-ቱ) አረ-ጊት: ዘብርት: Job 41, 6; Ps. 108, 17, 16, 10 (ubi Gr. τὸ στεῆαρ habet); ሥብሐ: ዘውስተ: አማዐ-ቱ: Lev. 4, 8, 7, 3; Act. 1, 18; 2 Cor. 6, 12; 1 Sal. Mar. 28; Jsp. p. 369; ሕማመ: አማዐት: **ሕንገት:** v. አንገት:

መዐዐ: rad. inus., cum መዐዐ: (አማዐ-ት:) cognata, ut sit proprie: *vehementer concitari, de intestino.* Arabice respondent **መገሰ** V *doluit* venter; VII. VIII *iracundia efferbuit et dolore;* **መገሰ** *iram concepit;* **መገሰ** *torminibus affectus fuit.* Hinc

አምዕዐ: II, 1 *ad iram conciliare vel provocare, irritare* (παροξύνειν, παροργίζειν); Impf. et Subj. ያምዕዐ: (gramm. § 96, 1); c. c. Acc. Deut. 4, 25, 31, 29; Ps. 73, 11, 19; Job 12, 6; Sir. 3, 16, 4, 2; Jes. 1, 4, 5, 24, 7, 13 (አምዕዐ: እግዚ.) Inf. 60, 14, 63, 10, 65, 3; Jer. 7, 18, 19; Mich. 2, 7; Judith 11, 11; Hen. 84, 6; Matth. 5, 22; Rom. 10, 19. Pro አምዕዐ: nonnumquam occurrit አምዐዐ: ut: እንተ: አምዐዐ-ቶሙ: (v. አምዕዐ-ቶሙ) Jes. 23, 11; አምዕዕዐ: Herm. p. 12; pro II et I pers. Perf. አምዕዕክ: አምዕዕነ: passim reperiuntur formae contractae, ut አምዕዕክ: Hez. 16, 54; አምዕናሁ: Mal. 2, 17.

ተምዕዐ: III, 1 *irasci, ira ardere, succensere* (ἔργυ-ζῆσθαι, θυμῶσθαι, θυμῶσθαι ἔργυ, μῆνίσθαι); c. absol. ut: ሰብ: ትትመዓዕ: ተከክር: ዕለተ: ሞትክ: Sir. 18, 24; Ex. 15, 14; Ps. 4, 5, 26, 14; Marc. 3, 5; Matth. 18, 34, 22, 7; c. ሳለል: pers. Num. 25, 3; Ps. 73, 1; Zach. 1, 15; Koh. 5, 5; Jes. 5, 25; Judith 1, 12; c. ዲብ: pers. ut Ex. 4, 14; Kuf. 5; c. Acc. pers.: Ps. 84, 5; Gen. 44, 18; Kuf. 3, 26; Jes. 12, 1, 28, 28; Jer. 3, 12; 4 Esr. 8, 35, 39; Apoc. 12, 17; c. በእንተ: vel በበይነ: rei vel pers.: አይትመዓዕነ: በበይነ: ዝንቱ: Jes. 57, 6; 4 Esr. 8, 33; Kuf. 30; c. Acc. መዐተ: *irasci iram, frequentissime:* Ex. 4, 14, 32, 12; Num. 25, 3; Jes. 37, 29; ተምዕዐ: መዐተ: ዐብዩ: Jes. 5, 25; ተምዐ: መዐተ: ጥቅ: Judith 5, 2. — De flexione huius verbi vid. gramm. § 97, 1. Ejus formae sunt: a) Perf. ተምዕዐ: (vel ተምዐዐ: Jos. 7, 1 ann.) et ተምዐ: Ex. 4, 14; Kuf. 3, 28, 30; Ps. 17, 9; II et I pers. sing. et pl.: ተምዓዕክ: (sive ተምዐዕክ:) Zach. 1, 15; Thren. 5, 22; Jes. 12, 1; vel ተመዐዕክ: sive ተመዓዕክ: Thren. 5, 22; Ps. 73, 1; vel ተምዕዕክ: Ex. 32, 12; Jes. 37, 29; vel ተማዕክ: Zach. 1, 15; Ps. 73, 1 var. b) Impf. et Subj. ይትመዐዕ: sive ይትመዓዕ: (semel legi ይትመዓዕ: III, 2 Marc. 3, 5 rom.), c. pron. suff. ትትመዐዐሙ: 4 Esr. 8, 35; Gen. 44, 18; Ps. 84, 5; Jes. 28, 28, 64, 9; ይትመዓዕክ: Koh. 7, 22; Kuf. 26; nec non ትትማዕዕ: 4 Esr. 8, 39; Pl. ይትመዓዕ: አምዐይን: Hos. 7, 5. c) Impr. ተምዐ: v. ተምዕዐ: Ps. 4, 5; ተመዓዒ: Hez. 21, 9. d) Inf. verb. ተምዓዕክ: Ps. 26, 14; Ex. 32, 10; ተምዓዒ: Job 16, 9. e) Inf. nom. ተምዕዕ: et ተምዐ: Koh. 7, 9.

ተምዕዐ: III, 3 *sibi invicem irasci* Act. 15, 39; 2 Cor. 11, 20 rom.

አስተማሪ፡ IV, 3 alium contra alium ad mutuam iram provocare 1 Cor. 13, 5.

ምዑዕ፡ part. iratus, ira incensus: መፍትሔ፡ ትትዐገ ሥምሙ፡ ለምዑዓን፡ Did. 10, 17; ገብረ፡ ሰላሙ፡ ማእከለ፡ ምዑዓን፡ Phlx. 51.

መዐት፡ vel መዓት፡ subst., m. et fem. 1) ira (furor, aestus) ስጥሳ, ምዕራፍ, al., Jac. 1, 19, 20; Col. 3, 8; Hebr. 11, 27; Prov. 15, 1; Koh. 7, 4, 9; Job 5, 2; Ps. 6, 7; መዐትኒ፡ ወቀጥዓኒ፡ ርኩሳን፡ እሙንጉ፡ Sir. 27, 30, 26, 28; በእንተ፡ መዐት፡ ወቀጥዓ፡ agitur F. M. 21; saepissime de ira Dei, quae in puniendo cernitur: Hebr. 3, 11; Matth. 3, 7; Apoc. 6, 17; Jes. 28, 2, 30, 27, 51, 22; መዐትዮ፡ ወመቅሠፍትዮ፡ Jer. 7, 20, 21, 5, 12, 23, 20; መዐቱ፡ ሳዕለ፡ በቤሎን፡ 28, 11, 37, 23, 24; Dan. 9, 16; ኢይዩርር፡ መዐትዮ፡ ሳዕለ፡ ዐርዮ፡ Jes. 1, 24; መዐተ፡ መንሱት፡ ስጥሳ ምዕራፍ Sir. 10, 18, 2) minae (ἀπειλή) Prov. 13, 8, 19, 12, 20, 2; Eph. 6, 9.

ትምዕት፡ subst. irae exaestuatio, excaescentia: ትምዕት፡ ፍጥረታዊት፡ Phlx. 141, 143.

ምዕዘ፡ I, 1 [etymon obscurum est; cum ም፡ enim (ጥገጃ፡ et ጥገጃ፡) quod primitus sugendi vim habuit, deinde in significacionem dulcis et suavis saporis abiit, vix componi potest.] Impf. ይምዕዘ፡, bene olere, suavem odorem spirare: Hen. 24, 4; Org. 1; ጽጌ፡ ዘሠናዮ፡ መዐዘ፡ ይምዕዘ፡ Laud. Mar.

መዐዘ፡ I, 2 bonos odores diffundere: ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እንተ፡ ትሚዕዘ፡ ቆዑ፡ ጽጌ፡ ወይን፡ ወትጸውር፡ አስከለ፡ በረከት፡ hom. Epiphanius in Cyr. f. 117.

አምዐዘ፡ II, 1 1) absol. bonos odores diffundere: aromatibus impletum መጻይ፡ ይምዕዘ፡ Clem. f. 153; ክርስቶስ፡ አምዐዘ፡ Clem. f. 152. 2) c. Acc. suavis odoribus perfundere vel implere: ሐዋርያት፡ አምዐዘ፡ ነሎ፡ ዓለመ፡ Clem. f. 153; ለምሕልላን፡ አምዕዘ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; አምዕዘን፡ bonum odorem da nobis Lit. 160, 3. 3) suavis odoribus suffire, in specie: bonis odoribus condire mortuum: ብአሲት፡ ዘትሰድድ፡ የጌ፡ ከመ፡ ኢያማስ፡ አልባሲ፡ ሃ፡ ወታምዕዘመ፡ በአፈዋት፡ Chr. Ta. 20; አምዐዘዎ፡ ወቀበርዎ፡ ለኖላ፡ Abush. 47; Gen. 50, 2, 3. 26 var.

ትምዕዘ፡ III, 2 1) refl. suavis odoribus se ipsum (corpus vel vestes) perfundere: ዘተሰርገውት፡ ሰርንት፡ ወርቅ፡ አው፡ ተምዕዘት፡ አፈዋት፡ F. M. 34, 8; ትሰረገው፡ በነሎ፡ ሰርገው፡ አልባስ፡ ወትትሚዐዘ፡ በነሎ፡ አፈዋት፡ Jsp. p. 323; Chr. Ta. 29; amabat በዊአ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ብለኔ፡ ወትምዕዘ፡ በዕፍረት፡ Abush. 50. 2) pass. bonis odoribus perfusum vel impletum esse, nec non: bonos odores exhalarre: በመዐዘሁ፡ ለክርስቶስ፡ ተምዕዘ፡ ሐዋርያት፡ ወአምዐዘ፡ ነሎ፡ ዓለመ፡ Clem. f. 153; ከመ፡ እትመዐዘ፡ በጌና፡ አልባስቤ፡ Org. 3; ይትሚዐዘ፡ ቆዑ፡ ጽጌ፡ ወይን፡ ib. 7. 3) perfundi vel suffiri odorem Kuf. p. 110.

ምዑዝ፡ part. odoratus, odoros, bene olens; nonnumquam suavis in genere: Clem. f. 153; ዕፍረት፡ ምዑዝ፡ Sap. 2, 7; ዕፍረት፡ ዘምዑዝ፡ ጌናሁ፡ Jsp. p. 299; ጽጌ፡ ንነት፡ ምዕዘት፡ Fal. in proem.; ዕዐዊሃ፡ ምዑዘን፡ Deg.; ምዑዝ፡ ለመትልወ፡ ወይን፡ ሳዕስ ἔν ὀἰῶν διατρυπαῖς Prov. 12, 11; ምዑዘ፡ suaviter de sono citharae Org. 1.

መዐዘ፡ subst., plerumque m., Pl. መዐዘት፡ (raro) 1) odor

bonus vel suavis, nonnumquam odor in genere (ἄσμη, εὐωδία): Cant. 1, 3, 12; Koh. 7, 1; Asc. Jes. 6, 17 (ubi መዐዘ፡ legendum videtur); ጥዕመ፡ መዐዘዮ፡ ከመ፡ ቀናንሞስ፡ Sir. 24, 15, 32, 8, 39, 14; Jer. 25, 10; ዕዐወ፡ መዐዘ፡ Hen. 24, 3, 29, 2, 30, 3; Kuf. 21; 2 Cor. 2, 14—16; መዐዘ፡ ሠናዮ፡ Lev. 1, 9, 13, 17, 2, 9 seq.; Kuf. 2, 6, 7; Esther አ.ተቀብአት፡ መዐዘት፡ Macc. f. 11; odor in genere: መዐዘ፡ ማይ፡ Job 14, 9; Jer. 31, 11; 2 Cor. 2, 16; መዐዘ፡ እኩይ፡ M. M. f. 278. 2) ut videtur, etiam: sapor suavis: ወይን፡ ዘሠናዮ፡ መዐዘሁ፡ ὀἰῶς ἡδύς Esth. 1, 7.

ተማዕዘረ፡ vid. sub ዐዘረ፡

መዐደ፡ et ምዕደ፡ I, 1 [respondent عَزَّ, monuit, exhortatus est, pec. referens, quod futurum esset, nec non عَزَّ, et دَعَا; ሃገገ ገገ፡ vid. Ges. thes. p. 605. 610] Subj. ይምዐደ፡ (F. N. 46), admonere, adhortari: ይምዕዳኒ፡ vous exhortez me Job 30, 1; Clem. f. 143; Chrys. saepissime; Lit. 171, 3; እግዚ፡ መዐደ፡ ለሰብአ፡ ኢይዕልዎ፡ Jsp. p. 290; ወእምዝ፡ ምዕደሙ፡ ለአለአሁ፡ ወአዘዘመ፡ ይምልክዎ፡ ለእግዚ፡ ib. p. 293; c. dupl. Acc.: መዐደኑ፡ ነገረ፡ ሕይወት፡ adhortatus est non verbo vitae Gad. T. H.; ምዑደ፡ Org.

ተማዕደ፡ III, 1 pass. admoneri, refl. se adhortari: (clerici apud episcopum congregati) ይትመዐዱ፡ ወይጠናቀቁ፡ በእንተ፡ ግብራ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክፍን፡ Clem. f. 185; Imprt.: ተመዐዱ፡ በበደናቲክመ፡ Kid. f. 17 (nisi ተማዐዱ፡ legere maluerit).

ተማዕደ፡ III, 3 se invicem admonere vel exhortari: ክንቱ፡ ዘተማዐዱ፡ ματαλα ἢ παράκλησις ἑμῶν Jes. 30, 7.

ምዕደት፡ n. act. exhortatio, paraenesis Lud. sine auct. መዓዳ፡ n. ag. hortator, monitor Phlx. 102, 231; Reg. Pach.

ምዕዳን፡ subst., Pl. ምዕዳናት፡ horiatus, adhortatio, admonitio Chr. ho. 10; ሰሚዐ፡ ነገረ፡ ምዕዳን፡ Phlx. 46, 104; Sx. Teq. 11; Ter. 30 Enc; ምዕዳን፡ ጽድቅክመ፡ በሊኅ፡ Sen. 16 Enc.; ቃለ፡ ምዕዳን፡ F. N. 48; Jsp. p. 300; ለክመ፡ ኢይመይጦ፡ ለአልባስክመ፡ ምዕዳን፡ እምግዚ፡ ሆን፡ ib. p. 364; መጻሕፍተ፡ ምዕዳናት፡ Gad. Kar.

መዝሙዝ፡ quadr. I [respondent مَسَّ et مَتَّ abstersit manum mundandi ergo, coll. مَسَّ, مَسَّ, مَتَّ, مَتَّ] abstergere, detergere mundandi vel siccandi causa Luc. 7, 38, 44; Joh. 11, 2, 12, 3, 13, 5; 4 Reg. 21, 13; ይመዝሙዝዎሙ፡ እምዳ በለ፡ ቤት፡ Ep. Jer. 12; Did. 17; Gad. Ad. f. 20; መዝሙዝ፡ ሥጋሃሙ፡ በአጽርቅት፡ Sx. Hed. 1; Tachs. 12 Enc. 2) atterendo vel manum ducendo super rem oblinere, illinere c. በ፡, Lud. sine auct. — Voc. Ae.: መዝሙዝ፡ ዘ፡ አፍተለተለ፡

ተመዝሙዝ፡ III, 1 1) abstergi, detergi: በከመ፡ ይትመዝሙዝ፡ ዕፍረት፡ እምከመ፡ መዝሙዝዎ፡ 4 Reg. 21, 13; እለ፡ ተመዝሙዝ፡ በዐጌ፡ Kid. f. 27. 2) oblini unguento, c. በ፡ unguenti, Org.

ምዝሙዝ፡ part. abstersus, illitus Lud. sine auct.

ግዛር: et **ግዕር:**, subst. [id. q. ⁶⁰ **ግግ**] *potus ex milio et ex hordeo paratus*, ⁵ **ግግ** *potus inebrians ex tritico paratus* *potus ex frumento paratus, cerevisia* Gad. Labb.; Gad. T. H.; Sx. Sen. 16 Enc.; **ግዕር:** Gad. Ad. f. 139. — *Voc. Ae.*: **ግዛር:** **ዘ፡ጸላ:** (Lud.: **ጽላኦ:**; aliàs: **ጠላ:**); quod quomodo nunc ab Abyssinis paretur, vid. in Harris *Ἰεῖφε* II. p. 196.

መዛረ: n. ag., Pl. **መዛረት:** comm., m. **መዛርያን:**, fem. **መዛርያት:** *is qui potum inebriantem ex frumento parat vel cerevisiae pocula ministrat; deinde: pocillator, pincerna* in genere: **ሊቀ:መዛረት:** (id. q. **ሊቀ:ቀጻሕያን:**) Kuf. 39; **መዛርያን:ወመዛርያት:** Koh. 2, 8.

ግዛሮት: n. pergr. sc. **μαζουράδ** (ጠጎንጎ) *signa zodiaci* 4 Reg. 23, 5. — In *Voc. Ae.* inter nomina siderum (**ከዋክብት:**) recensetur.

መገበረ: *dirui, vastari* vid. sub **ዘበረ:**

መገሳ: rad. inus., sine dubio eadem quae **ገጋ** *jocatus est, III collusit*. Hinc

አስተግዛሳ: IV, 3 ludicra agere cum aliquo, *delicatus tractare, nimis indulgendo emollire vel corrumpere* aliquem, c. c. Acc.: **አምሐመ:አስተግዛሳኩ:ለወልድኩ:** Sir. 30, 9.

ግዙሳ: et **ግንዙሳ:** part. *emollitus, delicatus, delicatiss* *assuetus* Deut. 32, 15 et var.; Syn. p. 327. — *Voc. Ae.*: **ግንዙሳ:ዘ:ሕንቅቅ:**; Lud.: amh. **ድልድል:**

መዘን: I (dubium, utrum 1 an 2) potissimum in libris senioris Geez et in lingua amh. usitatum [id. q. **ግን**] *pendere, ponderare, መዘኖት:* F. N. 32.

ተመዘን: III 2, *pendi, ponderari: ዘይሰፈር:ወዘይትሚዘን: *mensurabilia et ponderabilia* F. N. 28; **ኖዓ:ለባሕር:ዘኢይትሚዘን:** Ssal. Req.*

ሚዘን: n. peregr. formationis, sc. **ግን** (a **ወን**) 1) *libra, bilanz:* **ዘይሰርቆ:በሚዘን:** F. M. 17, 7; **አለ:ይዲምዑ:በሚዘን:** ib. 26, 3; Macc. f. 10. 2) nomen signi zodiaci: *libra* (**ሚዘን:** et **አልሚዘን:**) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, Nr. 4.

I. **መዘገ:** I, 1 ex arabico **ግግ** *irritavit* unum contra alterum, bene explicari potest. Legitur: **በግሕዘ:ዘአክሙ:ምዝጉ:ኩልክሙ:** ὁ ἐξ ἡμῶν ζῆλος ἠρᾷσας τοὺς πλεῖονας 2 Cor. 9, 2 rom., ad Imperativus hic parum quadrat et lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **መዘገ:** (sic) **ዘ:አፈክኩ:**

II. **መዘገ:** ut videtur *evellere, eripere* (coll. **ደግ** *divulsit carpisquit*, **ግግ** *laceravit*, **ግግ** *traxit, pexuit, laceravit:* **መዘገ:ፍርሀተ:አገዝ:** *ወአርሐቆ:አምዑራዊ:* Ps. 1 in tit., ed. Rom. et Col. (vid. ed. Lud. in ann. ad locum); **ረድኤትኩ:ወለተ:ከለባት:መዘገ:** Sx. Tachs. 12 Enc. — *Voc. Ae.*: **መሠጠ:መዘገ:መጠቀ:ብ:ነገተቀ:**

መዘገብ: vid. sub **ዘገብ:**

መዘገን:, **ግዘጋና:** al. vid. sub **ዘገን:**

ማይ: subst. [e rad. **ጸገ**, quae cum **ግሀወ:**, **መሰወ:** al. cognata notionem *diffuendi* habuit; respondent **ጸገ** **ጸገ**

ጸገ, sed amharice **ሀሀ**, **ወኻ**, **ወኃ**: sicut **ጸገ**] plerumque m., passim fem. (ut Sir. 43, 20; Sap. 19, 7), Pl. **ማያት:** 1) *agua* Gen. 1, 9; **ማይ:ብዙሳ:** Jes. 11, 9; Job 40, 18; **ማይ:ብሔር:** 4 Reg. 2, 19; **ማይ:ዕሙቅ:** Prov. 18, 4; **ማይ:ቁረር:** 25, 25; **ማይ:ባሕር:** Sir. 18, 10; **ለአሳት:ያጠፍአ:** **ማይ:** 3, 30; **ኢትስተይ:ማይ:ዕራቆ:** 1 Tim. 5, 23; **ማይ:ጥዑም:** vel **ማይ:ጥዑም:** *agua dulcis* ut Gen. 21, 19; **ማይ:** 14, 5. 50. 52; **ማይ:መረር:ወማይ:ጥዑም:** Jac. 3, 11; **ዘአልቦ:ማይ:** ἄνυδρος Zeph. 2, 13; **ማይ:አይሳ:** *agua diluvis* Sir. 21, 13; Ps. 28, 9; **ማይ:ሕይወት:** Sir. 21, 13; Apoc. 22, 1; **አንቅዕተ:ማያተሆሙ:** Judith 7, 12; **ማያተሆሙ:ወአንቅዕተሆሙ:** 7, 17; in bibliis frequentissimus est Pl. ὕδατα **ማያት:** ut Ps. 147, 7; c. c. Pl. verbi m. ut Ps. 17, 13. 76, 15. 16; Prov. 8, 29; Hez. 47, 1, et fem. Prov. 5, 13, vel c. Sing. verbi m. ut Kuf. 5; de aquis salubribus 4 Reg. 5, 12, coll. Joh. 5, 3. 4. 2) usurpatur de variis *liquoribus* 4 Esr. 14, 41; **ማይ:ሕመት:** *atramentum* vid. **ሕመት:**; **ማይ:ልብን:** *stacte* vid. **ልብን:**; de resina e plantis profuente Hen. 31, 1; de succis e plantis et fructibus expressis: **ማይ:አስካል:** *vinum* Syn. f. 290; **ማይ:ሎሚ:** M. F.; de liquore albo ovorum: **ማይ:አንቆቅሆ:** M. F.; **ማይ:ሐሊብ:** *agua lactis* i. e. serum Th. Petr. — Etiam de lotio dicitur: **ወሰበ:ነሐውር:ቤተ:ማይ:ርሱያን:ነሐውር:** 2 Esr. 14, 23 (i. e. hebr. Neh. 4, 17); Kedr. f. 86. — *Voc. Ae.*: **ማይ:ብ:ወሀ:ወንዝሂይ:**

ማያዊ: adj. rel. ad *aquam pertinentis, aquatilis;* de corporis (humoris) temperamentis: **ጠባይዕ:ማያዊ:**, **ነፋሳዊ:**, **መሬታዊ:**, **እሳታዊ:** Fal. f. 16.

I. **ሚስ:** rad. inus., sine dubio ead. q. **መስ** *commiscuit, maceravit* dissolvitque rem in aqua et **መስ** (መሀ) id. Hinc

ሚስ: subst., plerumque m., Pl. **አምያስ:** *vinum factitium* cuiuslibet generis: *temetum, sicera, vinum igne confectum*, in specie *vinum mulsum, hydromeli* (quo Abyssini praecipue delectantur): **ሰጽጽ** Lev. 10, 9; Num. 6, 3 seq.; Deut. 14, 26. 29, 5; Luc. 1, 15; Jes. 5, 22. 24, 9. 28, 7; **አምያስ:ዘገብር:** **ባአሳት:** II Abt. 2; **ስታዮ:ሚስ:ወይን:** Clem. f. 26; **አምንትኒ:አምሐመይ:አምያስ:ዘአጣኦተአም:በመዳር:አው:በምክር:** F. M. 26, 1; **ተክሉ:ውሉድ:ኖሳ:ዐደደ:ወይን:ወገብሩ:** **አምፍራ:ሐዲስ:ሚስ:** Clem. f. 25; Org. 4; **ስቲ:** **ሚስ:** Gad. Lal.; **ጸዕፈ:** **ወይን:ወሚስ:ወምዛር:** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ሚስ:ብ:የማር:ጸጅ:** vel **ጠጅ:** (Quem potum quomodo nunc Abyssini conficiant, descripsit Harris II. p. 195; Rüppell cerevisiam nomine **ጠጅ:**, hydromeli nomine **ሐምራ:** appellari assertit I. p. 369. 370. 425. II. 20. 23). Hinc

አሚስ: II, 1 *vinum mulsum* vel *temetum conficere*. Hanc quidem formam d'Abbadie e suo cod. XCI excerptam mihi communicavit; at Lud. in lex. assertit: **መያስ:** *fecit mulsum*.

መያሲ: n. ag., Pl. **መያሲያን:** *qui vinum mulsum, temetum, siceram conficit vel vendit*, deinde in genere *caupo, tabernarius*, **κατήλος** Sir. 26, 29; **መያሲያን:** Jes. 1, 22; Did. ed. Platt p. 125; **ለብስ:ልብስ:መያሲያን:**

Jsp. p. 282; መያዘያን፣ አለ፣ ይቀራሉ፣ ማየ፣ በወይን፣ ከሙዶ ሂጥዎ፣ F. M. 26, 2. Hinc ቤተ፣ መያዘያ፣ *cauropona* Jes. 5, 11; ይበውአ፣ ቤተ፣ መያዘያ፣ Clem. f. 127; *καπηλειον* II Can. Ap. 49.

II. ሚስ፣ I, 1 et ተመደሰ፣ III, 1. Hujus verbi notio ex unico loco, ubi hucusque repertum est, haud satis certe definiri potest: videtur significare *inclinare, deflectere* (ut vicinum censetas ሚጠ፣). Legitur: ከሙ፣ ውኒዛተ፣ ማይ፣ ከማሁ፣ ልበ፣ ን ጉሥ፣ ውስተ፣ አድ፣ አግዚ፣ ፣ ጎበ፣ ፈቀደ፣ ህየ፣ ይመደባ፣ ወህየ፣ ትመደሰ፣ (v. ይትመደሰ፣) οὐ ἕαν Ἐδωαν ἠεύσαι, ἔκει ἔκλινεν αὐτήν Prov. 21, 1.

ሚን፣ rad. inus., ead. q. *مَان* (مِين) *mentitus est* (coll. hebr. מָנָה, מַנְיָמָה *species, simulacrum*). Hinc

ተመደነ፣ III, 2 1) commisi, *solertia vel prudentia uti*, in bonam partem: ተመደኖ፣ ግብር፣ (est qualitas araneae, sicut ግዶል፣ leonis) Fal. f. 17; በ፣ ሰብአ፣ ዘበኩሉ፣ ይትሚዩን፣ ወብኩህ፣ ያአምር፣ *πανούργος* Sir. 37, 19; ዘብኩህ፣ ተመንደቦ፣ ብኩህ፣ ይትሚዩን፣ (sic legas pro ይትሚንዩ) 31, 12. 2) plerumque in malam partem: *callide vel astute agere, dolo uti, subdolum esse, falsam speciem prae se ferre*: በብኩህ፣ ተመደኖ፣ Esth. 8, 13 apoc. (πολυπλοκούς μεᾶδῶων παραλογισμοῦς); ለተመደኖ፣ 1 Par. 12, 17 vrs. nov.; 2 Cor. 11, 13; ዘኢተመደነ፣ (sic legas pro ተመንደነ) Sir. 21, 12; ይትሚዩ፣ ወይገብሩ፣ ትምደንተ፣ ὀδός ἐπὶ ὀδῶ Jer. 9, 6; ከሙ፣ አልቦ፣ ዘይትሚዩን፣ ላዕለ፣ ዳንኤል፣ (var. pro ይትመንገን) Dan. 6, 17; c. c. Acc. rei, quae simulatur: ይትሚዩኑ፣ ነቀህ፣ ምክንያት፣ Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47 rom.; ዘንተ፣ ኩሎ፣ ይትሚዩን፣ (ሰይጣን) Org. 2; seq. ለ et Inf., Org.; seq. ከሙ፣, ut: ተመደኑ፣ ከሙ፣ ርሐቃን፣ *simulaverunt se remotos* Lib. Myst. 3) *dolo circumvenire* aliquem c. Acc. pers.: ተመደኖሙ፣ 4 Reg. 10, 19; Marc. 14, 1. 4) *adulterare, falsare, ad fraudem abuti*, c. Acc. rei: 2 Cor. 2, 17. 4, 2; አለ፣ ይትሚዩንም፣ ለቃለ፣ አግዚ፣ Clem. f. 103; ኢንሐር፣ በትምደንት፣ ወኢንትመደኖ፣ ለቃለ፣ አግዚ፣ Deg.

ምደን፣ part. *callidus, subdulus, malis artibus utens*: ምደንት፣ ነፍስ፣ *ψυχή κακῶτεχνος* Sap. 1, 4.

ሚን፣ subst. *fallacia, fraus*: ቅንአት፣ ወቃሕው፣ ወሚን፣ Phlx. 56; ሰይጣን፣ ስብሐት፣ ብጡል፣ ብኩህ፣ ሚን፣ ወአክይ፣ *daemon glorie vanae multiplex in fallacia et nequitia est* ib.; Lud. comm. hist. p. 497.

ሚደይ፣ subst. *deceptio, fallacia*: ሚደይ፣ ወጉሕሉት፣ Lud. e mss. Colb.

ተምደኒ፣ n. eg. *praestigiator, fraudator, falsarius*: ትምደንት፣ ሐሰተሙ፣ ለተመደንደን፣ (sc. interpolantium libros) Abush. 47 (48).

ተምደን፣ subst. 1) *callidum inventum, fraus*: ተቀትለ፣ በተምደነ፣ ነገር፣ ወበተንሕልም፣ Jsp. p. 302. 306. 2) *adulterium, subditicium, spurium, falsum*: ወርቅኪ፣ ተምደን፣ Jes. 1, 22; ወርቀትምደን፣ Jer. 10, 9; ብሩረ፣ ተምደን፣ Prov. 26, 13; ወርቅ፣ ጽሩይ፣ ወፍቱን፣ ዘኢኮን፣ ተምደን፣ 1 Par. 28, 18; Gen. 23, 16; ወዳልው፣ ተምደን፣ Mich. 6, 11; ጽሩይ፣ ውኒቱ፣ ዘአንበለ፣ ተምደን፣ (hand fucatus, sincerus) Lit. Greg. — Voc. Ae.: ወርቀትምደን፣ ዘ፣ ግብዝ።

ትምደንት፣ subst. *astutia, versutia, calliditas, fraus, insidiae, πανουργία* 1 Cor. 3, 19; 2 Cor. 4, 2; Luc. 20, 23;

ὀδός Job 13, 16; Jer. 9, 6; Dan. 8, 25; Dan. ap. 13, 18; አለ፣ የሐውሩ፣ በትምደንት፣ ἀπάκτος περιπατούντες 2 Thes. 3, 6; ἐπιβουλαί Chr. ho. 26; አንተ፣ ቃላትምደንት፣ (ግንጋን ግንጋን) Prov. 2, 16 vrs. nov. et 7, 5 vrs. nov.

መስተመደን፣ part. (IV, 2) *callidus, astutus, fraudulentus, vafer* 2 Cor. 12, 16; Rom. 1, 29; Chr. ho. 33; F. M. 3, 1; Org. 1 (opp. ፈትሶ).

ሚዐ፣ rad. inus.; *مَاء* (مِعْم) *fluxit leniter, liquefactus est* (cfr. ምህወ፣). Hinc

ሚግ፣ et ሚግ፣, subst. [id. q. مِعْم] expressae myrrhae pinguisissima destillatio, *stacte* (myrrhina): ከርሱ፣ ሰለክ፣ ሚግ፣ Gad. Ad. f. 118; *Maria ገነተ፣ ሚግ፣ ወሰለክ*; Enc. Teq. 21; ስኒን፣ ወሚግ፣ ወሰለኩት፣ Org. 7. — Voc. Ae.: ሚግ፣ አባ ሚ፣ አባባ፣ ቅንአት፣ ሰለኩት፣ አምበር፣ ከልበኔ፣ ቀስተ፣ ስኒን፣ ሰንበልት፣ ባለቅ፣ ፍርድሰ፣ ብ፣ ሽ፣ ።

ሚያዝያ፣ nomen mensis Abyssinorum octavi, qui XXVII° Martii sec. Cal. Julian., VIII° Aprilis sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum *παρυμνοῦσε, φαρμυσοι, በርሙዳ*፣ respondet. Fere convenit cum primo Hebraeorum mense: በቀን ሚ፣ ወርጎ፣ ብሩህ፣ ዘውኒቱ፣ ሚያዝያ፣ Did. 29; በወርጎ፣ ሚያዝያ፣ (μῆν τῶν νέων) Ex. 34, 18.

ሚጠ፣ I, 1 [*مَلَّ* (مَلَّ) *deflexit, declinavit, recessit, repulit*, nec non *لَمَّ*, *لَمَّ*, *لَمَّ*, *لَمَّ* hac referenda sunt] Subj. ይሚጥ፣ 1) *vertere* (circumagere, flectere) Hen. 18, 4; Jac. 3, 3. 4; 1 Reg. 14, 13. a) *avertere, declinare, deflectere* Ex. 3, 6; ይመደኖ፣ ዐይኖ፣ Sir. 27, 1; Jes. 33, 15; ሚጣክ፣ አንስት፣ ሕለኛክ፣ Sir. 47, 19; c. Acc. rei et አምነ፣, ut: ሚጠ፣ አዕይን፣ ሁ፣ አምነ፣ Sir. 4, 1. 9, 8; Cant. 6, 5; ኢትሚጥ፣ አንክ፣ አምነ፣ ስአለት፣ Thren. 3, 55; 2 Tim. 4, 4; ኢትሚጥ፣ ገጸክ፣ አምነ፣ Tob. 3, 6; Jes. 54, 8. 57, 17; Ps. 12, 1. 84, 4; Sir. 4, 4; c. Acc. pers. et አምነ፣ (avertere, avocare, abalienare): ሚጥምሙ፣ ለድኩማን፣ አምናኖተ፣ ጽድቅ፣ Job 24, 4; ይመደጦ፣ ለሰብአ፣ አምነ፣ አት፣ Job 33, 17. b) *advertere, convertere* (obvertere, admovere): ሚጠ፣ ዘባኖሙ፣ ጎቤየ፣ Jer. 9, 27; ሚጥኩ፣ ገጽዮ፣ ጎበ፣ አግዚ፣ Dan. 9, 3; ሚጥ፣ ሎቲ፣ ካልአታሂ፣ Math. 5, 39; አመደጦሙ፣ መንገሌየ፣ Jer. 37, 21; ሚጠ፣ ጎቤክ፣ ወንትመደጥ፣ Thren. 5, 21; *episcopi ይሚጥምሙ*፣ ውስተ፣ ንስሐ፣ ለአለ፣ አባሱ፣ Did. 6; ሚጥ፣ ልበ፣ ነገሥት፣ ለአህንዮ፣ Lit. 164, 4. 2) *revertere a) reducere*: Ex. 23, 4; ይመደጥ፣ ጊዋ፣ ሕዝብየ፣ Jes. 45, 13. 51, 11; Jer. 25, 18. 37, 18; Ps. 79, 4. 8. 84, 1. 4. 125, 1; ሚጠኒ፣ ውስተ፣ ዞቲ፣ ምድር፣ በሰላም፣ Kuf. 31; አመደጥምሙ፣ ውስተ፣ አሕዛብ፣ Kuf. 1; Lit. 164, 3; ለመደጦ፣ ነፍስ፣ Thren. 1, 11. 19; አግዚ፣ ፣ ይገብር፣ ሚጠ፣ ከረምት፣ Clem. f. 171; sensu ethico: Luc. 1, 16. 17; Jac. 5, 19. 20. b) *reflectere repellere* (in fugam convertere) Ps. 89, 3; Ex. 17, 13; 4 Reg. 18, 24. c) *reddere, retribuere*: ሚጥ፣ ሎሙ፣ ጽአለኖሙ፣ ላዕለ፣ ርአሶሙ፣ 2 Esr. 14, 5. 3) *convertere, transformare, transmutare*: ዘሚጠ፣ ለማይ፣ ወረሰዮ፣ ጸዋ፣ Sir. 39, 23; ሥሐቅከሙ፣ ሚጥምሙ፣ ውስተ፣ ላሕ፣ Jac. 4, 9; Zeph. 3, 9; c. ጎበ፣ in rem M. M. f. 61; ሚጠ፣ ለገነቱ፣ ጎብስት፣ ከሙ፣ ይኩን፣ ሥጋክ፣ Lit. 160, 2. a) *mutare*: ይመደጥ፣ ልቦ፣ Sir. 21, 6; (1 Reg. 21, 13); Hen. 2, 1. b) *pervertere, in*

ቂሁ: 1 Reg. 17, 40; መምጠቂቱ: ib. 49. Graecus habet ἑν τῷ καθάρῳ τῷ πομμενικῷ, at Ludolfi Gregorius ait, „hac voce significari frustulum illud corii in medio fundae, cui lapides in sublime jactandi, ut firmius haereant, imponi solent“.

II. መጠቅ: rad. inus, eadem quae ፫፻፺ 1) *suxit* 2) *dulcis fuit*. Hinc ምጠቅ: part. *dulcis*: ምጠቅ: ብርገን: τὸ γλυκὺ φῶς Cyr. ad Th. f. 19. ምጥቀት: n. act. *dulcedo* Jud. 9, 11.

መጠነ: rad. propagata e simpliciori ፲፱፯ *extendit, mensus est*, arab. مَدَّ، عَدَّ، cuius variationes sunt مَدَّ، مَدَّ، مَدَّ، مَدَّ، مَدَّ، مَدَّ، مَدَّ، nec non مَدَّ in aliquot derivatis.

መጥነ I, 1 (a መጠን: denomin.) impers. *deceat, convenit*: አክ: መጥነ: ንክሥት: non *deceat nos aperire* Or. Az. 9 Sic quidem in Cod. Franci; sed alii habent መጠንነ, Lud. in psalmis ድልወት: ለነ: Quare vereor, ne lectio corrupta sit; etenim አ.መጥነ: potius expectaveris quam አክ: መጥነ:

መጠነ I, 2 1) *metiri, dimetiri*, locum: ይሚጥንዎ: በሐብለ: መስፈርት: Jes. 34, 11; መጠነ ራሕበ: መሠረቱ: Hez. 40, 5 (sed ሰፈረ: 40, 11 seq.). 19. 41, 13. 42, 15. 16 seq.; Num. 35, 4; Deut. 21, 2; Hen. 61, 2; Apoc. 11, 1. 2. 21, 15—17; Act. 27, 28 rom.; Gad. Lal. 2) transl. *emetiri mente* i. e. *ratioinatione comprehendere*: ይፈቅድ: ይትአመንዎ: ወአክ: ከመ: ይመጥንዎ: ወአስመ: አይትክህሉ: ለኅሊና: ይመጥን: በሕርድ: ዘአሁ: πίστωας χρεῖαν ἔχει καὶ οὐ λογιζομῶν, πῶς τὰ τῆς οὐσίας λογισμῶ περιλαβεῖν ἔνι; Chr. ho. 22. — Mare. 16, 18, ubi Gr. καλῶς ἔξουσῶν habet, Aethiops miram lectionem ይሚጥነ: praebet, quam, teste Ludolfi Gregorio, de certo quodam ritu manus imponendi, instar mensurantis aliquid, interpretari solent. — (Caeterae verbi significationes, a Ludolfo propositae, reprobandae sunt, scilicet 1) *portionem aliquam respectu alterius habuit*, ut: ወኩሉ: ክብር: አ.መጠና: ላቲ: Lit.; nam in hoc loco (Prov. 8, 11) መጠና: non verbum, sed subst. መጠን: c. suff. est. 2) *audivit*: ወመጠነት: ገድላ: በአዕርዖ: ንዋም: Ter. 24 Enc.; nam መጠነት: lectio prava est pro ወጠነት: et *ascensu suam a supprimendo somno inchoavit*, secundum Sx. Tubing.).

ተመጠነ: III, 2 *mensurari*, ut: ዘይትሚጠን: በአመት: F. N. 33; ክበድ: ጠላ: ዘአይትሚጠን: M. M. f. 84. (Formam III, 1 ዘአይትመጠን: *immensurabile* Lud. afferit sine auct.).

ምጠን: part. *mensura definitus* M. M. f. 322.

መጠን: subst., Pl. አምጣን, cui et ipsi crebro singularis notio inest (gramm. § 131, 2); Pl. Pl. አምጣናት: 1) *extensio, dimensio, modus, mensura*: መነ: ሠርዐ: አምጣኒሃ: Job 38, 5; መጠን: ዳግም: 2 Esr. 13, 20 seq.; በከመ: አምጣኒሃ: κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα Hez. 40, 24; አሉ: አምጣኒ: ምሥዋዕ: በአመታት: 43, 13; 3 Reg. 6, 23. 7, 48; Ex. 26, 8; Jer. 22, 14; አምጣኒሃ: ἡ διαμέτρησης αὐτῆς Jer. 38, 39; Apoc. 21, 16; ዘአልቦቶ: መጠነ: *immensus* Lit. 171, 1; mensura qua metuntur: ጠሐብ: አምጣኒ: Thren. 2, 8; Hen. 61, 3—5; Jes. 44, 13; *ambitus, circumferentia*: አምጣን: ዘየ

ዐውዶ: Jer. 52, 21; 3 Reg. 7, 3; አምጣን: ዐውዳ: 3 Reg. 7, 10; nec non አምጣን: Hen. 72, 37. 78, 3; etiam de scriptis et dictis, ut: *verba ገዳጥ: በመጠን: ወናድፋድ: በኅይል: pauca quidem numero sed superabundantia vi* Chr. Ta. 17. 2) *quantitas*, ut: ይአቲ: ሠናዶት: እንተ: ከመዘ: መጠና: *bona quorum talis est quantitas* i. e. tanta Chr. ho. 9; ἀριζμός Apoc. 13, 18; vid. infra usum hujus vocis ad denotanda pronomina et adverbia quantitatis. 3) *ratio, proportio, modus justus, rhythmus*, vid. infra usum praepositionum et conjunctionum መጠነ: et አምጣኒ: et በአምጣኒ: praeterea: ፈደፋዶ: አምአምጣን: ኅይልነ: 2 Cor. 1, 8; በአሉ: ለመጠነ: አካል: *ad justam aetatem pervenerunt* (suae tutelae facti) F. N. 24, 3; *pervenit ለአምጣኒ: ጠላሊ: ad justam staturam viri* Org.; etiam de rhythmo orationis usurpatur, ut: ለሐሰቶም: በአምጣን: ወበመስፈርት: ያስተጠላጥሱ: ወደምግብ: በኅይሠመ: τὸ ψῦδὸς ὅντιμοῦ καὶ μέτροις εἰς τὸ ἐπιχαρῆ τε καὶ ἐπιμελέε εἵκετορροῦμένον Cyr. c. Pall. f. 65. 4) *dignitas* i. e. a) *auctoritas, honoris gradus*: አለ: ያዐብይዎም: በመጠን: Chr. ho. 11; ልዕልና: መጠነ: *celstudo dignitatis ejus* ib.; አልዕልነ: መጠን: ያዐብ: መጠን: በኅይሠ: Jsp. p. 338. b) *meritum*, ut: አልዕልከኒ: ዘአመጠን: *exaltasti me supra meritum meum* Lit. Joh.; ዘአመጠን: ወአድልወት: Lit. Jac.; አክ: መጠነ: ንክሥት: Or. Az. 9 (vid. supra መጥነ:). 5) *modus rei vel personae est id quod ejus pretio vel dignitati convenit, ei sufficit, sat est*: ኩሉ: ክብር: አካኒ: መጠና: οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστὶ Prov. 3, 15; ኩሉ: ክብር: አ.መጠና: ላቲ: 8, 11; አ.መጠን: ዘረከበኒ: በኒጋይዶ: Job 33, 27; ምንት: መጠና: (ለዕለት:) ጥሩ ἔσται ἕκαστος αὐτῆ; Joel 2, 11; Rom. 8, 18; hinc: መጠነ: *sufficit ei*, ut Matth. 10, 25; Luc. 6, 40; ወአመጠነ: ይሐፋ: 3 Reg. 16, 31; መጠን: ἕκαστος ὅσῳ σο. 1 Par. 21, 15.

መጠነ: i. e. መጠነ in st. c. positum (gramm. § 157) usurpatur 1) variis pronominiibus quantitatis circumscribendis a) *tantus quantus*: ፈለገዮ: ከነኒ: መጠነ: በሕር: Sir. 24, 31; 4 Esr. 5, 3; ያዐብ: ላሐ: አደፋሳም: መጠነ: ውኒዝ: Zach. 12, 11; ሕለት: ወርቅ: ከመጠነ: በትር: Apoc. 11, 1; Matth. 17, 20; Jos. 3, 4. b) subjunctis pronominiibus demonstrativis significatur: *tantus, tot*: መጠነዝ: *tantus* 2 Esr. 15, 18; Hebr. 2, 3; Mare. 15, 4; Jac. 3, 4; Matth. 8, 10; ዘመጠነዝ: ጠዕናጥጥ Sap. 13, 9; መጠነዝ: *tot* 4 Esr. 2, 39. 10, 13. 15; Matth. 15, 33; Act. 5, 8; መጠነዝ: መዋዕል: *tandiu* Esth. 2, 12; rarius: *talis* ut Luc. 18, 16. c) subjuncta integra enuntiatione vertendum est relative: *quantus, quot, quisquis, quicumque, quantusvis, quotquot*: ሕዳ Koh. 11, 5; Judith 8, 27; ትረኢ: መጠነ: ይበልዕ: Dan. ap. 13, 6; መጠነ: አዕባዮ: አፋክ: Judith 6, 17; መጠነ: ብከ: *quidquid habes* Tob. 4, 8; Kuf. 35; Ps. 65, 15. 73, 4; Ex. 11, 7. 19, 4; 34, 12; Matth. 27, 13; Rom. 5, 8; 2 Tim. 1, 18. 3, 11; መጠነ: መዋዕል: ንጉሥ: Jes. 23, 15; መጠነ: መዋዕል: *quandiu* Prov. 1, 22; በሢጥ: በመጠነ: ከነ: Gen. 23, 9; Lev. 25, 27. Nonnumquam pron. rel. ዘ: apponitur aut praemissum, ut: ዘመመነ: ሕዳ Koh. 8, 9; ኩሎ: ዘመጠነ: ወሀበኒ: Kuf. 19 aut sequens, ut 4 Esr. 1, 35. d) de interrogativo ሚመጠነ: vid. infra. 2) መጠነ in Acc. et st. c. positum adhibetur adverbialiter a) *circiter, fere, ferme, plus minus*: መጠነ: አሐቲ: ሰገት: ὅσοι ἔραν μίαν Dan. 4, 16; Luc. 1, 56; 2 Reg. 6, 1. b) *quandiu* Matth. 9, 15 rom. (vid. supra መጠነ: መዋዕል:

sub 1, c, et infra አምጣነ፡). c) መጠነ፡ — ከግሙ፡ quo magis — eo magis Kuf. 46; vel መጠነ፡ — ፈድፋድ፡ Marc. 7, 36 rom. (cfr. infra አምጣነ). 3) መጠነ፡ in st. c. et Acc. positum est praepositio: secundum, pro, ut መጠነ፡ ጎይልስ፡ pro viribus Koh. 9, 10 (vid. አምጣነ). — Denique nota, hoc መጠነ፡ in st. c. positum (gramm. § 167, 3) in libris antiquioribus crebro መጠነ፡ sonare, ut 4 Esr. 10, 15 Laur.; 2 Tim. 1, 18 rom.; Matth. 15, 33. 17, 20. 26, 8. 62 rom.; Marc. 15, 4 rom.

ግሚመጠነ፡ i. e. መጠነ፡ praefixo ግሚ፡ interrogativo, 1) usurpatur vice pronominis interrogativi et substantivi et adjectivi; statum constructum plerumque aspernatur; etiam ubi adjective sumitur, caeterorum adjectivorum instar suo substantivo apponi solet; a) *quantus? quantum?* ንግረኒ፡ ግሚመጠነ፡ ውኡቱ፡ Job 38, 18; ግሚመጠነ፡ ጎረክቢ፡ ዐስከኪ፡ πένον μισῶν Hez. 27, 33; ግሚመጠነ፡ ኑኃ፡ ወግሚመጠነ፡ ርሕባ፡ Zach. 2, 2; Matth. 26, 15; exemplum nominis per st. c. subjuncti est: ግሚመጠነ፡ ጸጋ፡ quantum gratiae? Org. 1. b) *quot?* Ps. 118, 84; Gen. 30, 29. 47, 8; Matth. 15, 34; 4 Esr. 2, 11—13; ግሚመጠነ፡ (v. ግሚመጠነ፡ እግንጉ፡ ጎጣውአዩ፡ Job 13, 23. 2) sumitur adverbialiter; plerumque in Acc. (ግሚመጠነ፡) positum, quamquam etiam ግሚመጠነ፡ indecl. eodem modo usurpari potest (ut Job 35, 5); a) *quam? quomodo?* ግሚመጠነ፡ በጥንቃቄ፡ ትኩንን፡ Sap. 12, 21; አክምር፡ ግሚመጠነ፡ ልዑል፡ አምኔ ከ፡ ደመና፡ Job 35, 5. b) *quamdiu?* 4 Esr. 6, 47. c) *quod?* Ps. 77, 45; Deut. 9, 7; Matth. 23, 37. d) nota: ወእመ፡ ግሚመጠነ፡ ጎሠሠ፡ ὅσα ἄν μοχῶνῃσῃ τοῦ ζῆγησαι *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17.

አምጣነ፡ (Pl. a መጠነ፡), in st. c. positum 1) nonnumquam (sicut መጠነ፡) vicem pronominis relativi quantitatis explet (subiuncta integra enunciatione): *quantus, quantusvis, quot, quotquot*: Num. 32, 2; በአምጣነ፡ ሀለ። ጀምክዕቢተ፡ centies tot quot sunt 2 Reg. 24, 3; Hen. 61, 13; በአምጣነ፡ tanto quanto (pretio) Lev. 25, 28; አምጣነ፡ ዐርብ፡ እምሠርቅ፡ quantum occasus ab ortu sc. distat Enc. 2) usurpatur tamquam praepositio: secundum, pro a) rarius አምጣነ፡ nudum (Acc. et st. c.), ut አምጣነ፡ ጎልፍትዩ፡ secundum meam opinionem F. M. 11, 1. b) crebrius praemissa praep. በ፡ (ad verbum in modo vel proportione): Rom. 5, 15. 16; Num. 7, 7. 8; በአምጣነ፡ ጎይልፍ፡ pro viribus Sir. 29, 20; 1 Par. 29, 2. 16; 4 Esr. 2, 52. 9, 16; ኢኮነ፡ ዝነገር፡ በአምጣነ፡ μεγάλας ὑπερβαλλόντως λελάληκας Job 15, 11; Jer. 31, 30; በአምጣነ፡ ዕባዩ፡ Sir. 43, 31; በአምጣነ፡ መዋዕል፡ ሰግዩ፡ 45, 15. 50, 23. c) in enuntiationibus correlativis hoc በአምጣነ፡ passim quo magis — eo magis, vel qualis — talis vertere licet, potissimum ubi ከግሙ፡ subjunctum sequitur: በአምጣነ፡ ዕው፡ ለእሳት፡ ዩቢ. ነ፡ ኢ፡ quo plura sunt ligna igni, eo major fit flamma Sir. 28, 10; በአምጣነ፡ ዕባይከ፡ ከግሙ፡ አትሕት፡ ርሕሰከ፡ ὅσῳ μέγας εἰ τοσούτω ταπεινῷ σεαυτῶν Sir. 3, 18; በአምጣነ፡ ብዝሃ፡ ምሕረቱ፡ ከግሙ፡ ተግሣዱ፡ 16, 12. 28, 10. 11; *quales tenebrae, talis lux* Ps. 138, 11. 3) usurpatur tamquam conjunctio; crebrius አምጣነ፡ nudum, rarius በአምጣነ፡; significat a) *quantum, quoad, quatenus*: በአምጣነ፡ ትክል፡ Tob. 4, 8; Sir. 3, 13. 9, 14. 14, 11; ጅፍ፡ ፊመጠ፡ Rom. 11, 13; 4 Esr. 10, 70. b) *quamdiu, donec* አምጣነ፡ Matth. 9, 15; Gal. 4, 1; Rom. 7, 1; Sir. 23, 15; 4 Esr. 8, 29. 30; Job 24, 13; በአምጣነ፡ Ps. 103, 34. 145, 1. c) in enuntiationibus correlativis: *prout, et*

አምጣነ፡ — ከግሙ፡ vel በአምጣነ፡ — ከግሙ፡ ut — ita, quo magis — eo magis: Rom. 2, 5; አምጣነ፡ አብዛኅከ፡ እከዩ፡ አብዝኅ፡ ለከ፡ ርባሐ፡ (pollicetur Satanas) Clem. f. 221; *arborea* በአምጣነ፡ ይነፍሱ፡ ነፍሱ፡ ላዕሌሆሙ፡ ከግሙ፡ ይፈደፍድ፡ ጸንጾም፡ ወይነውኑ፡ Chr. Ta. 19; Ex. 1, 12; 4 Esr. 14, 16 var.; vel አምጣነ፡ — ፈድፋድ፡ Marc. 7, 36 Platt.

መጣነ፡ n. ag. *ensor* (*geometra*); *ratiocinator*: ኢይበጽኤም፡ ሕሊናተ፡ ሐታትያን፡ ወኢሕሊና፡ መጣነያን፡ Fid. Jac. Bar.

ምጣነ፡ subst. 1) *extensio, dimensio, modus* (de loco et tempore): ውፁአን፡ እምጣነ፡ *mensurae expertes* Lud. e. mss. Colb.; ሄሮድስ፡ አስተናዶ፡ መሠረታተሁ፡ (ለዳግም፡ መቅደስ) ኑፍ፡ ወግደፍ፡ በምጣነ፡ ቀዳግጣ፡ (መቅደስ) Jsp. p. 330; ይራራከ፡ ዕድግ፡ ወርፍጣ፡ (definitum longitudinem mensium) በምጣነ፡ ምሕቀረ፡ ዐሓይ፡ ውስተ፡ አሐቲ፡ ፍጥት፡ Abush. 1. 2) *ratiocinatio (syllogismus), aestimatio, dijudicatio, analogia*: (demonstratur e verbo divino, e doctrina patrum) ወእምነ፡ ምጣነ፡ ልቡና፡ et *ratiocinatione* Phlx. 6; *Puulus* አምጽአ፡ ሥርዐተ፡ ምጣነ፡ እምርሐቅ፡ ወአቀመ፡ መሠረተ፡ ነገር፡ πῶδῶδεν προκαταβάλλον τοὺς λογισμοὺς Chr. ho. 8; ፍመጽአ፡ ካልአ፡ ምጣነ፡ ጀλλጠ፡ συλλογισμῶν ib. 14; *dijudicatio* causae F. N. in proleg.; (ለመለኮተ፡ ክርስቶስ) ኢይቀርብ፡ ምጣነ፡ ὅσῳ οὐκ ἐστὶ σύγκρισις ἤν ἡγεῖσθαι Chr. ho. 5.

መንጠነጠነ፡ adj. (inserta nasali, formatum secundum gramm. § 110, b): *extensioe modicus, mediocris, pusillus* Herm. p. 100.

መጠ፡ I, 2 [vicina sunt ገጽ፡ et ላኒ; ፳፭ IV in dialecto Jemania id. q. ፳፭፫ *dedit*]; 1) *porrigere, praebere, ministrare* c. Acc. et ለ፡ vel c. dupl. Acc.: አልቦ፡ ዘይግጥወኪ፡ እደሁ፡ nemo tibi porrigit manum Jes. 51, 18; ምጥወኒ፡ እደከ፡ (promissi confirmandi causa) 4 Reg. 10, 15; Gal. 2, 9; መጠውኩ፡ ዘባንዩ፡ ለመቅሠፍት፡ Jes. 50, 6; Apoc. 11, 1; Sir. 32, 11; *alicui ministrare* (aliquid) c. Acc. pers. Gen. 18, 8; 40, 11; 1 Reg. 14, 13; *diacoxenae* Luc. 12, 37 rom., ስንዞጥጥጥ Herm. p. 85; saepissime: praebere panem et calicem, ministrare corpus et sanguinem Christi: ጽዋዐ፡ ይመጡ፡ ጻያቶን፡ Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; መጠ፡ ምርባነ፡ Clem. f. 179; መጠ፡ ሥጋሁ፡ ወደፍ፡ ለክርስቶስ፡ ib. f. 180. 2) *tradere, reddere*, c. dupl. Acc. (alicui aliquid) Jer. 39, 16; Tob. 9, 5; Jes. 25, 7; Asc. Jes. 1, 5; 1 Thess. 2, 8; in specie in potestatem alicuius tradere vel reddere, c. c. Acc. et ለ፡ ut Ps. 139, 9; እለ፡ ሎሙ፡ መጠውከን፡ Jes. 25, 5; ለነፍስ፡ እኪት፡ ኢትመጥወኒ፡ Sir. 23, 6; Hez. 16, 27; አነ፡ አግጥወከሙ፡ ለኩናት፡ Jes. 65, 12; Matth. 24, 9; vel c. dupl. Acc.: ኢትመጥ፡ ለብእሲት፡ ነፍሰከ፡ Sir. 9, 2; Kuf. 39; vel c. Acc. et ውስተ፡ ut: መጠ፡ ሙ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ Job 24, 14; ከመ፡ ይመጥም፡ ውስተ፡ ኩናት፡ Jes. 34, 2; ከመ፡ ይመጥው፡ ውስተ፡ እደ፡ ዘይረገዝ፡ Hez. 21, 11. 30, 12; Job 1, 12. 16, 11; Kuf. 1, vel c. simpl. Acc.: መጠ፡ እግዚ፡ በእንተ፡ ጎጣውኢን፡ Jes. 53, 6; Rom. 8, 32; Ps. 43, 14. In specie: tradere animam i. e. aut reddere (Deo) vel *exspirare* Marc. 15, 37; Ter 11 Enc.; aut *profundere*: ዘይግጡ፡ ነፍሱ፡ በእንቲክከ፡ Sir. 7, 20; መጠ፡ ነፍሱ፡ ሀዩንቲከ፡ Sir. 29, 15; 1 Reg. 28, 21; 4 Reg. 9, 15; 1 Joh. 3, 16; item: መጠ፡ ርእሱ፡ በእንቲክከ፡ Tit. 2, 14.

ተመጠ፡ III, 2 1) passiva significatione in rem datam

relata: *tradi, reddi* Hen. 95, 7; fortasse etiam 60, 8. 2) pass. significatione ad personam, cui datur, relata a) *accipere*, ut: donum Job 8, 20; **አመ፡ተመጠኩ፡ሕልዮ፡በእዲዮ፡** Job 31, 7; 1 Reg. 25, 27; Gen. 33, 10; **ኢይትሚጠዎ፡አምኢዲክሙ፡** Mal. 1, 13; quidquid porrigitur vel praebetur Apoc. 5, 7; **ተመጠው፡መጽሐፈ፡ብኅብ፡ሐዋርያት፡** Jes. 37, 14; **አምኅቤሁ፡ተመጠው፡ስምርኅ፡** 1 Esr. 2, 11; 4 Esr. 9, 34; Hen. 61, 1. 68, 5; ministratum corpus et sanguinem Domini accipere (ei communicare): **ኢይትመጠው፡ሥጋሁ፡ወደዋ፡** Clem. f. 248; Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; **ዘይትሚጠው፡ቀርባን፡ምዕረ፡በበዓ መት፡** Chr. Ta. 17. b) *capere, sumere, comprehendere*: **ተመጠውኩ፡መጽሐፈ፡** Jer. 39, 11. 43. 32; **እትሚጠዎ፡ብ እዲዮ፡** Jes. 10, 14; **ይፈቅድ፡ዮኅጣ፡ዘአንበላ፡ይትመጠዎ፡** በእዲዮ፡ Jes. 28, 4; **አምባይ፡ኅይል፡እትሚጠው፡ልብሰዮ፡** Job 30, 18; traditum capere aliquem: Luc. 22, 22; Hen. 54, 5. 62, 11; sic etiam ὑπολαμβάνειν vertit Aethiops Ps. 16, 12. c) *suscipere, sublevare* ἀντιλαμβάνεσθαι: **ዘተመጠውኩ፡** Jes. 41, 9; Hen. 43, 10. d) *adsciscere, repetere*: **እትሚጠዎ፡ለትምርትዮ፡እምርሑቅ፡** Job 36, 3. e) *excipere* benigne aliquem, *accipere* vel *admittere* sententiam (hoc sensu frequentius occurrit ተወከደ): **ለአመ፡ይትሚጠወክ፡** προσδέχεσθαι Mal. 1, 8; Lud. comm. hist. p. 505 n. 52. — *Voc. Ae.* ተወከደ፡ ተወደዮ፡ ተመጠው፡ብ፡ተቀበለ ።

ምጥወ፡ part. *triditus*: Org. 5; Hen. 63, 1; c. **ለ፡** alicui M. M. f. 15; traditus i. e. obnoxius, expositus: **ሶብ፡ነጸረ፡ርእሶ፡ምጥወ፡ለሱሉ፡መክረ፡** F. M. 4, 1.

መጣዊ፡ n. ag. *trador, dator* Lud. e mss. Colb.; **መጣዊ፡ኦሪት፡** (Deus) M. M. f. 83.

ተመጣዊ፡ n. ag. (III, 2) *acceptor, is qui accipit* vel *accepit*: **ተመጣዊ፡ቀርባን፡** (sacrificii eucharistici) F. M. 26, 8; **ሙሴ፡ተመጣዊ፡ኦሪት፡** M. M. f. 23; **ተመጣዊ፡ኅብስት፡ወጣይ፡** I Sal. Mar. 24.

መጽሐፍ = quadr. I [propagatum e radicibus ከኃ ከኃ ከኃ (de quibus consulas Ges. thes. p. 340. 341. 1379), unde arabica ut **مَرْدَدٌ** torpuit, languit, ita **مَرْدَدٌ** med. i macra et extenuata facta est, **مَرْدَدٌ** arida (planta), **مَرْدَدٌ** marcida, flaccida fuit planta, pullulaverunt] *marcescere, marcere, flaccescere, languescere (deficere)*: de plantis: **ἔκαμαται** Matth. 13, 6; **ዕዕ፡ሕይወት፡አንተ፡ኢትመጸሉ፡** Org.; de hominibus, subito animi defectu pallescentibus et languentibus: **ፈርሀት፡ንግሥት፡ወመጽሐፍት፡ወተንተነት፡** μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς Esth. ap. 5; **ἔκλυεσθαι** Matth. 15, 32; **አንዝ፡ትትናገር፡መጽሐፍት፡ወወድቀት፡** Esth. 5, 2; calore et virium defectu Gad. Ad. f. 19; **መጽሐፍት፡ሥጋሁ፡** (Jejunio) Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.*: **መጽሐፍት፡ወጸምሀዮ፡ዘ፡ጸለገ፡** (v. **ጸለገ**፡፡).

አመጽሐፍ = II *marcidum, flaccidum, rugosum reddere*, ut faciem alicujus (pudore): **አመጽሉ፡ገጸ፡ለነሣኤ፡ገጽ፡** σύκοπον τὸ πρόσωπον τοῦ Chr. Ta. 5.

ተመጽሐፍ = III, 1 *marcidum, languidum fieri*, et refl. se ipsum *marcidum facere, faciem corrugare*: **ተመጽሐፍ** (v. ተመስወ.) **በድንጋጌ፡አንዝ፡ይደመሙ፡ጥቀ፡** ἄμ-βουμένοι δεινῶς Sap. 17, 3; **ይትመጸሐፍ፡ወይቁጽ፡ገጸሙ፡** Matth. 6, 16 in cod. Paris. (Lud.)

ምጽሐፍ = part. *marcidus, flaccidus, languidus, de- sicut passus*, de plantis: **ኅዕረ፡ልምሉም፡ወአክ፡ምጽሐፍ** = Sx. Jac. 16 Enc.; de hominibus: **ነበር፡ውዱሥ፡ውስተ፡ምድር፡** (ob terrorem) **ክመ፡አንተ፡ሰብአ፡ምጽሐፍን፡** Kid. f. 3.

መጸረ፡ (et መፀረ) I, 1 et 2 [arab. **مَصَّعَ** *manducavit* (at **مَصَّعَ** *emulsit* lac); vicinae sunt radd. **ገሃኃ**, **ገሃኃ** al., quae notionem *sugendi* habent; cfr. **مَصَّعَ** *suxit, mandit*] *mandere, manducare, masticare*; abs. ut: **አትልሳሕ፡አንዝ፡ትመጽር፡** Sir. 34, 16; et c. Acc.: **አለ፡ሥርወ፡ዕዕ፡ይመጽፍ፡** (v. **ይሚጽፍ**) **አምባይ፡ረኃብ፡** Job 30, 4; **አስከ፡ይመጽፍ፡** (ይሚጽፍ = Platt.) **ልሳና፡ገሆሙ፡ሰብአ፡** Apoc. 16, 10. — *Voc. Ae.*: **ይመጽፍ፡** (v. **ይሚጽፍ**) **ዘ፡ይድኅኩ፡** (sic).

መጽርይ፡ *crocus* vid. sub **ጸረዮ፡**

መጽኣ፡ I, 1 [id. q. **ጸሃኃ**, **ጸሃኃ**, vid. Ges. thes. p. 813; amh. መጣ፡] Subj. **ይምጸኣ፡** 1) *venire* (ἵκναι, ἔρχεσθαι, παραγι- νεσθαι): Gen. 27, 35; Matth. 2, 8. 3. 13. 14. 8, 11; Luc. 13, 35. 14, 20. 19, 16; Joh. 5, 43. 10, 8. 8, 42; al. sextenties; c. c. **አምነ፡** loci, unde quis venit: Gen. 16, 8. 34, 7; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29. 22, 52; Joh. 4, 47; c. **ውስተ፡** loci, ad vel in quem venit: Matth. 3, 13; Joh. 4, 47. 3, 19. 6, 14; c. **ኅብ፡** pers.: Joh. 3, 23. 6, 37; Rom. 1, 13; Gen. 34, 6; Num. 22, 16; 2 Esr. 9, 1; Jes. 38, 1. 39, 3; Matth. 21, 5; c. **ሳዕለ፡** *super* (supervenire alicui) **Jer. 47, 9. 11; Sir. 41, 1; Apoc. 3, 3; Ex. 30, 12; contra** Kuf. 37; c. Acc. loci Gen. 24, 5; **Jer. 47, 4; Dan. 1, 1; c. Acc. pers.** (supervenire alicui, invadere aliquem, venire alicui): **Job 3, 5. 6; Jes. 47, 11; Jer. 5, 12; 1 Reg. 3, 17; መጽኣ፡መንፈስ፡** ἡλἄε μοι Sap. 7, 7. — Neque de personis tantum sed etiam de rebus inanimatis usurpat: **አም ከመ፡መጽኣ፡ነፋስ፡** Sir. 22, 18; **መጽኣ፡ወሓይዝት፡** Matth. 7, 27; **ሕልም፡** Koh. 5, 2; Hen. 13, 8; **ምንዳቤ፡** Jes. 10, 3; **መቅሠፍት፡** Hen. 60, 25; **መጥባሕት፡** Jer. 5, 12; **ጽራጎ፡** Gen. 18, 21, al. a) in specie dicitur de tempore: 2 Petr. 3, 10; **ይመጽኣ፡መዋዕል፡** Jer. 7, 32. 16, 14; Am. 8, 11; **ዘይመጽኣ፡** *venturus* i. e. *futurus* Koh. 11, 8; Sir. 42, 19 (opp. **ዘኅላፈ፡**); **ዘይመጽኣ፡ወዘይከውን፡** Jes. 41, 23. 44, 7. 45, 11; Judith 9, 5; 4 Esr. 5, 16. 7, 12. 8, 22; Rom. 8, 38; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 2, 5; Eph. 1, 21. b) **መጽኣ፡** seq. **ብ፡** *venire cum re* (ea praeditum vel eam apportantem): 1 Joh. 4, 2. 5, 6; 3 Reg. 13, 1; Ps. 70, 17. c) **ብልብ፡** in mentem venire: **ኢይመጽኣሙ፡በልብሙ፡** Jes. 65, 17, vel sine **በልብ፡** ut: **ይመጽኣኒ፡ካልእ፡ኅሊና፡** Chr. Ta. 3; cfr. Herm. p. 27°. 2) nonnumquam *provenire, nasci, oriri*: **መጽኣ፡ረኃብ፡** ἔγένετο Ruth 1, 1; 1 Reg. 19, 8; **ትውልድ፡ይመጽኣ፡** Koh. 1, 4. 5, 14 (v. **ወዕኣ**); Joh. 1, 9; Hen. 3; **አአምሩ፡ከመ፡ፍርሀተ፡ገጽ፡ይመጽኣ፡አምነሂኢ፡አምኃ፡** F. N. 43, 3. 3) *ad exitum venire, evenire, impleri*, de propositis, desideriis, vaticiniis: **ትምጸኣ፡ምክረ፡ቅዱስ፡እስራኤል፡** Jes. 5, 19. 42, 9; Job 6, 8; Kuf. 1 (aliàs: **በጽሐ፡ ከነ**).

አምጽኣ፡ II, 1 *venire facere* vel *jubere* i. e. a) *afferre, adducere, secum ferre* c. Acc. pers. et rei: **Ruth 3, 15; Kuf. 3; Gen. 2, 19. 24. 33. 27, 25. 37, 2. 43, 2; Lev. 4, 5. 2 Reg. 17, 23; Luc. 12, 51. 14, 21; Matth. 21, 2; Hen. 90,**

21. 26; ኢያምኦአኩ፡ምስሌዮ፡ 1 Reg. 21, 8; Judith 12, 3; 1 Tim. 6, 17; አምጽአት፡ቅድሚሁ፡ 1 Reg. 28, 25; አምጽአ፡አኪተ፡አምደቡብ፡ Jer. 4, 6; ውስተ፡ትፍሥሕት፡ኢታምጽአ፡ሐዘነ፡ Sir. 18, 15; *deferre marito dotem*: ትሎት፡ዘአምጽአት፡ኅቤሁ፡ F. N. 24, 7. b) *offerre munera*, sacrificia Gen. 4, 3. 4. Lev. 2, 11. 22, 18; Am. 5, 25; Ps. 71, 10; Hen. 53, 1. c) *adducere super aliquem* aliquid, c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ጻባ፡ pers., ut: ኅጢአት፡ Gen. 26, 10; Ex. 32, 21; መርገመ፡ Kuf. 26; ማየ፡አይኅ፡ Gen. 6, 17; Kuf. 4; አኩዮ፡ Jer. 39, 42. 51, 2; አይዮ፡ Zach. 2, 9; መዋዕለ፡ Jes. 7, 17. 27, 1; መቅሠፍተ፡ Sir. 47, 20; c. ለ pers. Rom. 13, 2. d) *evenire jubere*, *eventum dare*: አነ፡አምጽአ፡ነገር፡ ለዛ፡ሀገር፡ Jer. 46, 16; ነብብኩ፡ወአምጽአኩ፡ Jes. 46, 11; Hen. 74, 11. e) *nasci vel oriri facere vel jubere*, i. e. *excitare*, *procreare*: ጀዩይሪያ 2 Reg. 12, 11; አምጽአ፡ነ፡ኅሱ፡ Jon. 1, 4; ታመጽአ፡ጽልመተ፡ Ps. 103, 21; አዝልር፡ስካር፡ደመጽአ፡ኩብሱ፡ወዋተ፡ግብት፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50. f) *afferre*, *proponere*, *in medium proferre* sermonem, argumentum, exemplum: Matth. 13, 24. 31; አምጽአ፡ጥደቄ፡ Chrys., creberrime; አኅዛ፡ጳውሎስ፡ደምጽአ፡ትአምርተ፡አምሥርዐተ፡ደብተራ፡ Chr. ho. 15.

አስተማጽአ፡ IV, 3 *superadducere*, *afferre rem super vel praeter aliam*: አምጽአኩ፡ምጽአ፡(ለአብው) ዘይባቀዕ፡ ውስተ፡ዝንቱ፡አስተማጽአይ፡ምግግረ፡አርአ፡ ወአኅትም፡ በጽድቅ፡ቃላትየ፡ τὰ εἰς τοῦτο χρέισμα εἰσενεγκὼν καὶ παραδίξας εἰς ἀπόδειξιν κατασφραγίσας τοὺς ἔμαυτοῦ λόγους εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28; M. M. f. 132; ወልድዮ፡ኢትደመር፡ለአስተማዕደ፡ብአሲት፡ Fal. f. 66 (si quidem lectio sana est).

ምጽአት፡ n. act. *ventio*, *adventus*: በምጽአት፡ዘአይዮ፡ ካዕቡ፡ኅቤክመ፡ Phil. 1, 26; ምጽአትከ፡ኅቤነ፡ Jsp. p. 284; አሐቲ፡ደአቲ፡ምጽአቲ፡ለኮሉ፡ውስተ፡ዓለም፡ Sap. 7, 5; ዕለተ፡ምጽአቲ፡ Mal. 3, 2; ሠናይ፡ምጽአትከ፡ (exoptatus ades!) ብአሌ፡አግዚ፡ Gad. T. H.; de adventu Christi priore et de futuro (parusia): Rel. Bar., Asc. Jes. 3, 13; 4, 13; Matth. 24, 3. 27; Jac. 5, 8; 1 Tim. 6, 14; 1 Thess. 2, 19. 3. 13.

መጸአ፡ n. ag. 1) *veniens*, *venturus* Lud. e mss. Colb.; መጸአያት፡ τὰ μέλλοντα Chr. ho. 10; ማእምራነ፡ነገራት፡መጸአያት፡ (gnari rerum futurarum) Chr. L. Atk. f. 12. 2) *accidens*: ሕሊናት፡ወጠባይዓት፡ወመጸአያት፡ዘውስጥ፡ (accidentia i. e. *eventa interna* vel *casus interni*) F. N. in proleg.

አምጸአ፡ n. ag. (II, 1) *is qui affert*, *procreat*: አግዚ፡አምጸአ፡ኩሎ፡ዓለም፡አምኅብ፡ኢሁልዎ፡ኅብ፡ሀልዎ፡ Fal. f. 83; አግዚ፡አምጸአ፡ዓለማት፡ወፈጣሪ፡ፍጥረታት፡ Chr. L. Atk. f. 34.

መምጽአ፡ part. (II, 1) *adducens*, *afferens*: መምጽአ፡ምሥጢር፡ μωσαγωγός Cyr. d. r. f. f. 41.

መምጽአ፡ adj. part. *lator*, *adducens*, *afferens* Lud. e mss. Colb.

ምምጸአ፡ et መምጽአ፡ subst., Pl. መምጽአት፡ *locus unde provenit* aliquis, *locus originis*, *origo*: ወምምጸአ፡ (v. ወመምጽአ፡)አፍራሲሁ፡አምድረ፡ግብጽ፡ (ጀዕዕዕ) 2 Par. 1, 16. 9, 28; ይወጽኩ፡ፀዕደው፡ወአይደትአመር፡ምምጸአመ፡ዘአንበሉ፡አምላክ፡ዘያአምር፡Sib.; ወመምጽአቲ፡አምቅድመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Cyr. d. r. f. f. 43 (cfr. Mich. 5, 1).

መጽአም፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ምጽዋት፡ subst. [si quid video, nomen a Judaeis petitum, sc. ἠἷἷἷἷ (Pl. a sing. ἠἷἷἷ), quod proprie *praeccepta, mandata legis*, deinde *opera bona, elemosynas* et singulariter *elemosynam* significat. Ergo radix est ἠἷἷἷἷ, sed cum nomen peregrinum sit, sub litera መ recensendum est. Ludolfo hoc nomen a phrasi Judaeorum ገንጋ ገንጋጋ *quaeso, obsecro* petitum visum est.] plerumque fem.; usurpatur singulariter et collective; Pl ምጽዋታት፡ rarissime occurrit (ut Sx. Hed. 12). 1) *opus justitiae, opus bonum, elemosyna*: ግብሩ፡ምጽዋተ፡ላዕለ፡ነ፡ኖስከም፡በደፈራፍቱ፡ Kuf. 7; አንበይን፡ምጽዋት፡አጸላ፡ ἔντολῆς Sir. 29, 9; ይግብሩ፡ምጽዋተ፡ወፍትሐ፡ δίκαιοσύνην καὶ κῆραν Gen. 18, 19 quamquam in hoc loco δίκαιοσύνην secundum rabbinicum loquendi usum etiam *elemosynam* interpretari licet (vid. sub ጸአድቃት) sicut Matth. 6, 1; plerumque ἔλεημοσύνη vel ἔλεημοσύνα 6, 2; ምጽዋት፡ታኅድዳ፡ኅጢአት፡ Sir. 3, 30; Tob. 4, 10; ኢታስት፡ገብረ፡ምጽዋት፡ Sir. 7, 10. 12, 3. 16. 14. 29, 12; ምጽዋተ፡ብኩሃ፡ገበርኩ፡ለአኅውዮ፡ Tob. 1, 3. 16. 4, 8; ውሂበ፡ምጽዋተ፡ Sir. 37, 11; Tob. 12, 8; ስኢሊ፡ምጽዋት፡ Sir. 31, 25; Act. 3, 2. 3; ኩሎ፡ምጽዋት፡ሣህለ፡ደመጽአ፡ Sir. 16, 14. 29, 12; Prov. 3, 3; Deut. 24, 13; Jes. 1, 27; Dan. 4, 24; subjuncto Genitivo objectivo: ምጽዋቲ፡ለአቡኩ፡ Sir. 3, 14. 17, 22; ἄποστολ፡ ፈንጧ፡ምጽዋተ፡ለአለ፡አልሙ፡ 1 Esr. 9, 51. 54; ሙጻዩ፡ምጽዋት፡ *arca elemosynae* vel *stipis sacrae* 2 Esr. 10, 6; Jöh. 8, 20; ሙጻዩ፡ምጽዋት፡ይኩን፡በገባ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 6 (vid. ሙጻዩ); de ምጽዋት፡ agitur F. N. 6. 2) *beneficentia, misericordia, pietas, bonitas* ἔλεος Sir. 29, 1; Ps. 83, 12; Hos. 6, 6; Mich. 6, 8; በምጽዋት፡ μετ' ἑλέους Jes. 16, 5; ምስረቶሙ፡ለረሳዓን፡ኢምጽዋት፡ Prov. 12, 10; ኢረከበተ፡ኒ፡ምጽዋትከ፡ Luc. 15, 29; ἡγῆσῶτης Gal. 5, 22; εὐσφῆια Tit. 1, 1 rom.

መጽወተ፡ *quadril.* denom. I *elemosynas dare, benefacere* pauperibus, *stipem conferre* in egenas: ይምሕሩ፡ወይመጸውቱ፡ Prov. 13, 9; Did. 14; c. c. ለ፡ pers. ይመጸውቱ፡አምንዋዮሙ፡ለነዳዩን፡ Clem. f. 134; Did. 7; vel c. ላዕለ፡ ut: ኢትብል፡አምፈተውኩ፡ይኩን፡ሊተ፡ብኩሃ፡ንዋይ፡ከመ፡አመጽውት፡ላዕለ፡ነዳዩን፡ Chr. Ta. 3; F. M. 17, 2; c. Acc. pers. Synd. f. 287.

ተመጽውተ፡ III, 1 refl. et pass. *elemosynas accipere, mendicare, aliorum misericordiam vivere*: ይተመጸወት፡በአንቀጸ፡ሀገር፡ Sx. Teq. 9; Sx. Tachs. 10.

መጽዋቲ፡ n. ag. *elemosynarum dator, liberalis erga egenos*: *episcopus ይኩን፡መሓሪ፡ወመጽዋቲ፡ Did. 4.*

መገገዝ፡ (vel መጸወ) rad. inus., sine dubio ገንጋ ገንጋጋ ἠἷἷἷἷ (*micuit, splenduit*, unde ገን *flos*, ገንጋ *floruit*. (Hoc etymon vocis መገገዝ፡ mihi quidem magis probatum videtur, quam si quis መ praefixum et radicem ገንጋ ገንጋ ገንጋ ገንጋ esse statuerit; ገንጋ enim Aethiopes habent sub ጸገዮ). Hinc

መገገዝ፡ subst., *tempus florum, ver.* In Aethiopia ver a fine Septembris mensis incipit, vid. Snx. 25 Masc. Enc. (qui locus in Lud. lex. col. 104 impressus est). In Bibliis ἕτερος ὄψιμος (*pluvia verna*) ገዢመ፡መገገዝ፡ versus est Jer. 5, 24;

ternarius, in specie *trinitatis* (de Deo) Org. 2; ሀሎ፡አግዚ፡፡ በመንግሥቱ፤ አግዚ፡፡ በትሥልስቱ፤ አግዚ፡፡ በመለኮቱ፡ Lit. Diosc.; አመቦ፡ ዘይፈልጠ፡ ለአግዚ፡፡ አምትሥልስቱ፡ ውጉዝ፡ ውኑቱ፡ Fid. Jac. Bar.; ትሥልስቱ፡ መለኮት፡ M. M. f. 8.

ሠለጠ፡ I, 2, etiam per ሰ, [id. q. ኃኒሻ dominatus est, *سَلْطَانٌ durus, validus, vehemens fuit* II *dominium praefecit*; vid.

ሰለጠ፡] *vim exercere, potestatem habere* (ጀጅሠሳፈጅ), c. e. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 Platt; c. በላዕለ፡ 1 Cor. 6, 12 Platt; c. ጲቦ፡ Hen. 103, 11.

አሥለጠ፡ II, 1 et አሠለጠ፡ II, 2 *potentem reddere aliquem rei; potestatem, facultatem, copiam rei dare vel facere* alicui, ጀጅሠሳፈጅ, c. e. Acc. pers.: አሥለጠ፡ Cyr. f. 106; c. ላዕለ፡ Kuf. p. 8; c. ጲቦ፡ Kuf. p. 61; c. በ፡ rei Koh. 5, 18; c. ከመ፡ seq. Subj. Koh. 5, 18, 6, 2; c. ለ፡ et Inf.: ርድኦ፡ አወጠ፡፡ አጽኦ፡ ወአሠልጠ፡፡ ካዕቦ፡ ለረጽሞቱ፡ Org.

ተሠልጠ፡ III, 1 et ተሠለጠ፡ III, 2 *potentem vel potentem fieri, potestatem nancisci et habere, dominari*: ዘይሂላጥ፡ ጀጅሠሳፈጅ Koh. 10, 4, 5; አለ፡ ይሠለጠ፡ Kuf. p. 50; c. e. በ፡ Koh. 2, 19; ተሠለጥከ፡ በሥጋክ፡ Sir. 47, 19; ዘይሂላጥ፡ በመንፈሱ፡ ፊ ጸላጥጎን ጥይህላጦጽ Prov. 16, 32; c. ጲቦ፡ Hen. 103, 12; c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 rom.; አግብርት፡ ተሠልጠ፡ ላዕሌ፡፡ ጀህሪህላግ ሻጠግ Thren. 5, 8; Dan. 11, 43; 2 Esr. 15, 15; ሰቦ፡ ርክዶ፡ ከመ፡ ዘገ፡ ጎጠ. አት፡ ተሠልጠት፡ ላዕለ፡ ብዙጋን፡ ሰብኦ፡ F. M. 13; c. ለ፡ et Inf., Koh. 8, 8, 9.

ሥሉጥ፡ part. *facultate, potestate, auctoritate praeditus*: ንጉሥ፡ ሥሉጥ፡ Koh. 8, 4; 1 Petr. 3, 22 rom. ጀጅሠጋ; c. e. በ፡ ut: ሥሉጥ፡ ውኑቱ፡ በዘፈቀደ፡ Judith 8, 15; (Job 7, 15); c. ላዕለ፡ Apoc. 11, 6, 14, 18; አንትሙ፡ (episcopi) ሥሉጣን፡ ላዕለ፡ ነሱ፡ አክህብ፡ Did. 7; c. ከመ፡ et Subj. Apoc. 11, 6; Can. Ant. 21; seq. Subj. sine ከመ፡ Matth. 9, 6 rom.; ርክዶ፡ ከመ፡ ነሱ፡ ሥሉጥ፡ ይሕደውሂ፡ ወይአመንሂ፡ Kid. f. 40.

ሥልጣን፡ subst., Pl. ሥልጣናት፡ 1) *potestas, facultas, auctoritas, potentia*, ጀጅሠሳ Matth. 7, 29, 9, 8; Judae 25; Apoc. 9, 19, 13, 12; አይክል፡ ገቢረ፡ ሥልጣን፡ ፈቃድ; Kuf. 10; ይአጎዝ፡ ሥልጣን፡ ጸላጥጎን ግላጥጎን Prov. 12, 24; c. e. ለ፡ ut: ለአይወት፡ ወለሞት፡ ሥልጣን፡ ብከ፡ Sap. 16, 13; c. ላዕለ፡ Apoc. 20, 6; c. ጲቦ፡ Matth. 10, 1; seq. Subj. verbi Apoc. 9, 3; Joh. 1, 12; c. e. ከመ፡ seq. Subj. Hen. 25, 4; c. Inf., ut: ሥልጣን፡ ብከ፡ (ከመ፡ ለ) ገቢረ፡ ነሱ፡ ርክት፡ Jer. 7, 10. Magistratus nominantur አለ፡ በሥልጣናት፡ qui in officiis (sc. constituti sunt) Lit. 163, 2; Kid. f. 18. 2) *potestates* (ሥልጣናት) *nomenquam vocantur ii, qui potestatis praesunt, ut: ሥልጣናት፡ ሰማይ፡* Hen. 82, 8; in specie *angeli* ejusdem ordinis 1 Petr. 3, 22 Platt; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61; Org. 3.

ሥልጣናዊ፡ adj. rel. ad *potestatem vel auctoritatem publicam pertinens* F. N. 19.

አሠልጠነ፡ quadr. II (a ሥልጣን፡ denom.) *potestatem committere alicui, summam imperii deferre* ad aliquem, c. e. Acc. pers. et ላዕለ፡ vel ጲቦ፡ Kuf. 2, 15; Org. 1; Lit. 173, 4; አግዚ፡፡ አሠልጠና፡ ለሮም፡ (Romanos) በዝ፡ አዝግን፡ Jsp. p. 360. 373.

ተሠልጠነ፡ III, 1 *auctoritate et potestate augeri* Lit. 171, 3.

ሠሐቅ፡ et ሥሐቅ፡ I, 1, etiam per ሰ [id. q. et], amh. ሳቅ] Subj. ይሥሐቅ፡ *ridere* Gen. 9, 22, 17, 17, 18, 12, 15; Kuf. 16; Dan. ap. 13, 7; Job 22, 19; Sir. 21, 20; Luc. 6, 21, 25; ሥሐቅ፡ Koh. 7, 4 var. a) *ridere alicui, arridere*, c. Acc. vel ለ፡ pers., ut: ይሥሐቅክ፡ *προσγελάσασθαι* σοι Sir. 13, 6; ኢትሥሐቅ፡ ሎን፡ ወኢትጥድሆን፡ Sir. 7, 24. b) *ridere alqm vel atqd, deridere, irridere*, c. Acc. pers.: Job 5, 22, 9, 23, 21, 3, 30, 1, 39, 7; ፀደን፡ ዘይሥሐቅ፡ አባሁ፡ Prov. 24, 52; Ps. 2, 4, 34, 19, 36, 13; Thren. 1, 7; Matth. 9, 24; c. ላዕለ፡ Hez. 22, 5; Job 41, 20; Gen. 28, 23; Sir. 7, 11, 13, 7; c. ጲቦ፡ Job 6, 26; c. በአንት፡ Kuf. 35. c) *ridere vel jocarum cum aliquo*, c. ምስለ፡ Sir. 13, 11, vel c. ለ፡ ut: ኢትሥሐቅ፡ ሎቱ፡ ሠኅ ማገገልጃና ሳጥፊ Sir. 30, 10.

አሥሐቅ፡ II, 1 *ridere facere, risum movere*, c. Acc. pers. Gen. 18, 13.

ዛሐቅ፡ subst. *risus, irrisio vel id quod ridetur* Ex. 32, 25; Ps. 78, 4.

ሥሐቅ፡ subst., id. Ps. 78, 4 var.; Jac. 4, 9 Platt.

ሠሐቅ፡ (pro ሥሐቅ፡, quod nonnumquam reperitur) subst. 1) *risus* Koh. 2, 2, 3, 4, 7, 4, 10, 19; Job 8, 21; Prov. 10, 23; መሪር፡ ሠሐቅዎ፡ ዘአሥሐቅ፡ Jer. 20, 8; Sir. 27, 13; አምልብሳቱ፡ ለሰብኤ፡ ወአምሐራቱ፡ ወአምሠሐቅ፡ ይትወወቅ፡ ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; Chr. Ta. 15. 2) *irrisio, ludibrium, vel id quod ludibrio habetur*: Gen. 21, 6; Ps. 43, 15; Thren. 3, 14; Jer. 20, 7, 31, 26, 39; Hez. 23, 32; Job 17, 6; Kuf. 41.

መሥሐቅ፡ part. c. term. adj., *risum movens, histrio, comoedus*: መክነ፡ መሥሐቅዎን፡ (sic) Can. Laod. 53 (54).

ምሥሐቅ፡ subst., locus risus i. e. *scena, theatrum ludicrum*: አገ፡ ምሥሐቅ፡ mos scenicus seu theatralis Lud. e Libr. Myst.

ምሥሐቅ፡ et መሥሐቅ፡ vid. sub ሰሐቅ፡

ሥሕጸ፡ I, 1 [cfr. elatus fuit, se extulit, hebr. et talm. superbia, ferocia, arrogantia] *protervum, insolentem esse*, in specie *ferociter contemnere religionis praeccepta et mysteria*: ይሥሕጸ፡ ዘአንበላ፡ ፀቅም፡ *δυσφημοῦσιν ἀφυλάκτως* Cyr. hom. f. 107; አለ፡ አንበላ፡ ጥብብ፡ ሥሕጹ፡ ላዕለ፡ ትሥጥተ፡ መድገን፡ ሰማይ፡ *ἀνοσίως κειβεδηλευνότες τὴν οἰκονομίαν* Cyr. c. Pall. f. 66; ለምንት፡ ይሥሕጹ፡ ላዕለ፡ ስብሐተ፡ መለኮት፡ Cyr. de Melch. f. 128.

ሥሐጽ፡ *ferox, insolens, frivolus contemtor* (divinorum humanarumque legum): ሥሐጸን፡ *λοῦσι* (ጥጻጽ) Hos. 7, 5; Rom. 1, 30; 2 Tim. 3, 3; Herm. p. 103; ፀልዋን፡ ወጽልሕቅን፡ ወሥሐጽን፡ Clem. f. 235; መኩንን፡ ሥሐጽ፡ Sx. Sen. 14 Enc. — Voc. Ae.: ፀሁያን፡ ዝሉፋን፡ ሰሐጽን፡ ፩ ወወዘ፡ ስሐጽን፡ ተጸራፍያን፡ ውኑቱ፡ aliud: ስሐጽን፡ ዘ፡ ጥልቅልቆት፡

ሥሕጸት፡ n. act., Pl. ሥሕጸታት፡ *ferocitas, arrogantia, protervitas*, M. M. f. 71; in specie in Pl.: *maledicta proterva vel insolentia*: ሥሕጸታት፡ ላዕለ፡ ክርስቶስ፡ *δυσφημοῦσιν* Cyr. c. Pall. f. 66; *πεφλυαρημένα* ib.; Cyr. a. Th. f. 7; ራፍስቂስ፡ (Sanherib legatus) ያንብር፡ ቃለ፡ ሥሕጸታት፡ ላዕለ፡ አግዚ፡፡ Cyr. f. 2.

ሠምረ፡ *proventu abundare* vid. sub ሰምረ፡

ሠምረ፡, rarius **ሠመረ፡** (Jud. 5, 8. 21. 14 ann.) I, 1 [de etymo Ges. in thes. p. 1444 comparavit ገጋሻ *reservavit* et primam verbi ሠምረ፡ notionem in *acquiescendo* posuit; nescio an rectius eam statueris: *animum vel oculos defixos habere* in rem. Ne ad ገጋሻ recurris, ipsa verbi significato vetare mihi quidem videtur.] Subj. **ደሥመር፡** 1) *gratum habere, probare, delectari* (Gefallen haben an, εὐδοκᾶν) Gen. 43, 23; c. c. **በ፡** Matth. 3, 17; Ps. 146, 11. 12; 149, 4; Hab. 2, 4; Jes. 62, 4; Judith 15, 10; c. Acc. Marc. 1, 11; Koh. 9, 7; Ps. 67, 17. 101, 15. 118, 108; Mal. 2, 17; raro c. **ለ፡** ut 2 Reg. 24, 23 annot. 2) *velle, dignari*, in specie de beneplacito Dei: **እመ፡ ሠምረ፡ እግዚ፡** Jac. 4, 15; seq. Subj. verbi Luc. 12, 32 vel **ከመ** c. Subj. Ps. 39, 18; vel c. Acc., ut Ps. 39, 10 (ἀλτῆν); **ዘትጽልኢ፡ ለርእስከከ፡ ጽላኢ፡ ለከልኢከ፡ ወሥመር፡ ለሰብኢ፡ ዘትገምር፡ ለርእስከከ፡** Fal. f. 27; vel c. Inf. ut **ሥመር፡ ኦርጎምቶ፡** Enc. 3) ubi de rogationibus et conditionibus agitur: *assentire, annuere, acquiescere* in re: **ሠምረ፡ እስከንድር፡ በዝንቱ፡** Jsp. p. 281; **ሠምረ፡ በዝንቱ፡ እምድጎረ፡ ሰክልዎ፡ ሎቲ፡** F. N. 4; **ሠመርኩ፡ ጎብ፡ ነገረ፡ ጳውሎስ፡** Libr. Myst. — (Kuf. 6. 7. 49 verba መዐዘ፡ ሠናይይ፡ ዘይሠምር፡ vel ቀርባን፡ ዘይሠምር፡ vertenda sunt: quod *gratum habet (Deus)*, non: quod *gratum est (placet)* et **ደሥመርከ፡ ምክርዩ፡** quod Dan. 4, 24 unus librorum a me lectorum praebet, lectio prava est pro **ደሥምርከ፡** quod caeteri exhibent.) — Voc. Ac.: **ሠምረ፡ ፈቀደ፡ ጽሕቀ፡ ዘ፡ ወደደ፡**

አሥመረ፡ II, 1) *facere ut gratum habeat* aliquis alqd, *delectetur* re, c. dupl. Acc. Ps. 103, 35, vel c. Acc. pers. et **በ፡** rei ibidem. 2) *placere, probari, gratum et acceptum esse* alicui (εὐαρεστεῖν, ἀρεσκειν), c. c. Acc. pers.: **አሥመር፡ ሂኖክ፡ ለእግዚ፡** Gen. 5, 24; Sir. 44, 16; Tit. 2, 9; Hebr. 12, 28; Ps. 114, 9. 26, 8 (τὴν τερπνότητα αὐτοῦ); **ርእዮሙ፡ እግዚ፡ ወአደሥመርዎ፡** Sir. 45, 19; **ርእዮ፡ እግዚ፡ ወአደሥመር፡ ሰብኢ፡ እስመ፡ አልቦ፡ ጳድቀ፡** Jes. 59, 15; **ደሥመርከ፡ ምክርዩ፡** Dan. 4, 24; **ኢደሠምር፡ ለጳድቀ፡ አኩይ፡ ምንትኒ፡** Prov. 12, 21; **አሥመርሙ፡ ቅድሚያሙ፡** 2 Reg. 3, 36; Marc. 6, 22; vel c. **ለ፡** pers. ut: **ደሠምር፡ ለዐይን፡** Kuf. p. 14, vel c. **ቅድመ፡** pers.: Gen. 17, 1; Kuf. 15; hinc Inf. **አሥምር፡** ἀρεσκειαι Prov. 29, 48.

ተሠምረ፡ III, 1 *consentire* vel *convenire* cum aliquo de re: **ተሠሚረን፡ ምስለ፡ አክኪዮስ፡** Epist. Joannis Ant. in Cyr. f. 114.

ተሣመረ፡ III, 3 *assensu suo comprobare, mutuo consensu probare፡ ወተሣመሩ፡* (v. **ወምሩ፡**) **በምክረ፡ ዘአሁ፡** 2 Par. 32, 3; **ኢይኩን፡ ተቀሰቦ፡ ዘእንበለ፡ በተሣምርቶሙ፡ ለ፪ሆሙ፡** F. N. 24, 4.

ሥመር፡ part. 1) *gratus, acceptus, probatus* alicui (δεκτός, προσδεκτός, εὐαρεστος) Sap. 9, 12; Ps. 5, 15. 18. 15; Prov. 10, 24. 14. 9; **ሥመር፡ ወጎሩይ፡** Rom. 12, 1; c. **ለ፡** pers.: **ሥመር፡ ለንጉሥ፡** Prov. 14, 35; c. **በጎብ፡** pers. Prov. 12, 22; Phil. 4, 18; Rom. 14, 18; Jsp. p. 351; c. **በቅድመ፡** prs. Hen. 71, 12; Did. 4; **ምድር፡ ሥምርት፡** ገሻ ልግግግ Mal. 3, 12. 2) *jucundus, bonus, pulcher* εὐπρεπής Zach. 10, 3; **ዐጽቀ፡ በለለ፡ ሥመር፡ ጥቀ፡** χρηστός (opp. **ሙስን፡**) Jer. 24, 2. 3) *libens, promptus, liberalis፡ በነፍስ፡ ሥምርት፡* ἐν ψυχῇ ἡελοῦση 1 Par. 28, 9.

ሥምር፡ subst. *beneplacitum, voluntas፡ በሥምረ፡ እግዚ፡ Gad. Kar. (modo lectio bona sit); usitatus est*

ሥምረት፡ subst. εὐδοκία (bas Wohlgefallen) 1) *benevo-*

lentia, gratia, favor Luc. 2, 14; Ps. 142, 13 (ἔλεος). 2) *id quod placet; causa delectationis* (studium, desiderium) Ps. 1, 2; Cant. 6, 4; τὰ ἀρεστά ገበርኩ፡ ቅድሚከ፡ ሥምረተከ፡ Jes. 38, 3; **ሥምረት፡ ለአምላክን፡** Bar. 4, 4. 3) *beneplacitum, voluntas, arbitrium፡ ሥምረት፡* (ለእግዚ፡) **ከመ፡ ትትገሐሥ፡ እምዐመግ፡** Sir. 32, 5; Matth. 11, 26 Platt; **ፈቃዱ፡** Eph. 1, 11 rom; **በሥምረት፡ sponte, libenter Lit. 158, 4; **ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ አው፡ በሥምረት፡** Kedr. f. 72. 4) *inclinatio voluntatis, assensus፡ እመቦ፡ ብሕሉ፡ ዘአስተቀሰብ፡ ወለቶ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ አው፡ በሥምረት፡ ልባ፡* F. M. 5, 13; **ከመ፡ ይኩን፡ ሥምረት፡ ቦቲ፡** (sc. በተቀሰብ) **በምክር፡ ፍጹም፡ assensus re diligenter deliberata** F. N. 24, 2.**

ሠማሪ፡ n. ag. *gratum habens, volens, libens፡ ንሕነ፡ ከፊል፡ መቀትዩን፡ ዘጸላኢኒ፡ እምነን፡ ወሠማሪ፡ omnes morimur et ii nostrum, qui oderunt (mortem) et qui gratam habent* Genz. f. 85.

መሥመሪ፡ part. (II, 1) id. q. **መሥመሪ፡** ut: **መሥመሪ፡ እግዚ፡** Sap. 4, 10 var.

መሥመሪ፡ part. c. term. adj. (II, 1) f. **መሥመሪት፡** *gratus, acceptus, placens*, de hominibus: **መሥመሪ፡ እግዚ፡** εὐάρεστος τῷ ἑαῶ Sap. 4, 10; **ኢመሥመርዩን፡ እግዚ፡** Chr. ho. 22; **ይከውት፡ መሥመርዩን፡ ጎቤሁ፡** (ለእግዚ፡) Jsp. 350; **መሥመሪት፡ ቅዱሳን፡** Epilog. N. T. rom.

ሠመረ፡ rad. inus., ut videtur i. q. ገጋሻ, ገገጥ. Hinc

መሥመር፡ subst. (etiam መዝምር፡ q. v.), Pl. **መሥመሪት፡** (Lud.) 1) *linea, series, versus* scripturae: Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a, ζ; Abush. 46. 2) *instrumentum: regula lineas ducendi, euthygrammus;* Lud. sine auct. (vid. Isenb. lex. p. 24).

ሠምዕ፡ subst. [i. q. شَعْبٌ, amh. ሰም፡] Pl. **ሠምዕት፡** 1) *cera* Ps. 21, 15. 57, 8. 67, 2. 96, 5; Mich. 1, 4. 2) *ceruus, candela* (cerea): **መትው፡ ብሩሃት፡ ወሠምዕት፡ ንጹሐት፡** Chr. Ta. 4; **ነደ፡ ከመ፡ ሠምዕ፡** Genz. f. 13; **ለእመ፡ ሰረቀ፡ ምንትኒ፡ እምንዋዩ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ አው፡ ሠምዕ፡ አው፡ ዘይት፡** F. M. 17, 6. 34, 7.

ሠሥዐ፡ I, 2 [pro ሠዕሥዕ፡; simplex radix (coll. ግሳግ, ግጋግ, ግጋግ, سَع, al.) *amplitudinis* notionem habet; propius ad nostrum verbum accedunt شَحْشَحٌ desertum vastum, شَكَّسَ oscitando aperuit os, تَحَشَّحَ locus spatiosus, شَسَّعَ longius distitit, al Amharice ሠሣ፡] 1) *insatiabilem vel inexplebilem ventre, voracem, cibiavidum esse፡ ኢትሠሥዕ፡ ለኩሉ፡ መብልዕ፡* ሠገ ለግግግግ ἔν πάσῃ τροφῇ Sir. 37, 29; **ከሀናት፡ ዘሠሥዐት፡ ነፍሱሙ፡ በረኃብ፡ ርኩስ፡** Can. Nic. 17; F. M. 18, 1; **ዩሢሥዐ፡ በለሊዕ፡** Did. 7; Org. 7. 2) *inexplebilem esse, de quavis cupidine, avidum, avarum, nimis cupidum esse፡ ዘይሢሥዕ፡ በረኃብ፡* ὁ δὲ ὀνῶων ἐργολαβείας Sir. 29, 19; πλεονεκτεῖν Chr. Ta. 2; **ኢሠሣዕነ፡** οὐ ἤτακτῆσαιμεν 2 Thess. 3, 7; Sir. 34, 13.

አሠሥዐ፡ II, 2 *cupidum reddere* cibi aliquem, Gad. Ad. f. 41.

ሥሁዕ: part. 1) *insatiabilis, inexplebilis, vorax*: በእሴ: ሥሁዕ: ዘኢይጸግብ Sir. 34, 20; ἄπληστος Prov. 28, 25; ሥሁዑ: ልብ Ps. 100, 7; Clem. f. 97; ሥሁዑ: ከርሥ: M. M. f. 106; ሥሁዓን: በላዕያን: Macc. f. 9. 2) *avidus, avarus, pleonexyctes* Sir. 14, 9.

ሥሥዕት: (fem. a ሥሁዕ) usurpatur pro subst.: *insatiabilitas a) ventris, aviditas ciborum, heluatio*: ያበ ገዡ: ለገብጥ: ሥሥዕት: Sir. 37, 30; ብዙኃን: እለ: ቀተሎ: ሥሥዕት: 37, 31; ምርጫት: ወዝሙት: ወሥሥዕት: Clem. f. 139. 141. 167; ሥሥዕት: ሥጋ: Herm. p. 33. b) *animi, aviditas, avaritia, intemperantia*: እመ: አይፈፈድድድ: ሥሥዕት: (μῆ μᾶλλον πλεονέκτης) Chr. Ta. 3; ሥሥዕት: ዘ ጥረት: ibid. 11; Herm. p. 43; ፍትወት: ሥሥዕት: ዘብዕል: F. M. 18, 1.

ሥሣዔ: subst. *insatiabilitas* Lud. sine auct.

ወርሐ: I, 2 [cognatum cum ወርኅ: et ወረቀ: q. v.; prima radices vis est in *findendo* شَرَقَ; hinc nascuntur a) *aperire, ampliari, explicare* شَرَحَ b) de germinibus erumpentibus *cre-scere* شَرَحَ ከገገ; de lumine vel sole prorumpente *illucescere, oriri* شَرَقَ ወረቀ: ከገገ ወርኅ. Praeterea e notione *findendi* etiam notionem *perveniendi ad finem* vel *bene succedendi* excre-scere posse, verbis ከኔጃ ለገገ ሰላ: probatur] 1) *prosperum successum dare, prosperare, secundare* (plerumque e *súcōōv*), c. c. Acc. viae, operis, al.: ይሣርሐ: እግ ዚ: ፍናዊሁ: Kuf. 27. 31; Tob. 5, 17; Jes. 55, 11; ውኡቱ: ወርሐ: ምግባርሙ: በእደ: ነቢይ: Sap. 11, 1; Ps. 89, 19; Lit. 175, 2; vel c. Acc. pers.: ይሣርሐከ: 2 Par. 18, 14; ይሣርሐከ: በኩሉ: ግብርከ: Tob. 4, 19; 1 Esr. 8, 6; vel c. dupl. Acc. (*secundare* aliqui alqd) Gen. 24, 51. 56. 39, 3; Jes. 46, 11; Kuf. 39; seq. Subj. verbi: Rom. 1, 10. 2) *Singularem significa-tionem, de quo haud satis constat, habet in his locis: (nemo a com-munione mysterii celebranda discedat) ዘእንበለ: ይትፈጸም: ዕር ገተ: ቀርባን: ወበረከተ: ከህን: ወወርሐት: F. N. 12 (p. 98); (nemo accepto corpore et sanguine Christi quidquam edat vel bibat) እምቅድሙ: ወርሐቱ: ibid. 13 (p. 103); conjunctio: *successum deprecari vel imprecari* (cfr. Num. 6, 24. 25).*

ተወርሐ: III, 2 *prosperari, secundari, prospere per-ficere, felicem successum habere*, de hominibus eorumque viis et operibus, al.: Hen. 1, 8; ከመ: ትወርሐ: Kuf. 35. 36; 1 Cor. 16, 2; ተወርሐ: ሕዝብ: በኩሉ: 2 Par. 32, 30; ትሣራሕ: በኩሉ: ፍናትከ: Tob. 4, 6; Jer. 15, 11. 22, 30 yrs. nov.; ከመ: ይሠራሕ: ለን: ፍናትን: 2 Esr. 8, 21; ወልድዮ: ተወራሕ: Kuf. 31; Ps. 44, 5; 3 Joh. 2.

ሥሩሕ: part. *prosper, bene succedens*: ከመ: ሥሩሕ: ይኩን: ፍናትከ: Tob. 4, 19; ለገባሬ: ወላድ: ኩሉ: ፍናዊሁ: ሥሩሕ: ውኡቱ: Fal. f. 47.

ሥርሐት: n. act. *prosperi successus largitio*: ገቀድ ም: (*incipiamus*) በረድኤት: እግዚ: ወበሥን: ሥርሐቱ: Fid. Jac. Bar.

ወርሐ: *clarum esse* vid. sub ወርኅ:

ወርሐ: *laborare* vid. sub ሰርሐ:

ወረመ: rad. inus., cui praeter *شمر* in *شمر* etiam *مر* (בר, הר) vicinae videntur. — Rad. Abb.: **ወረመ:** ዘ: ረግረ ግ: ሆን:

ተወርመ: III, 1 *in abyssum submergi*: ወኢተወርመ: ውስተ: በሰርሐ: Macc. f. 2. — Rad. Abb.: ተወረመ: ዘ: ረግረ ግ: ግባ:

ወርም: subst. [i. q. *شمر*] Pl. **አሥራም:**, *gurges, abys-sus*, πῆλαγος Cyr. f. 105; *Deus* ለእለ: ውስተ: ወርም: ይትመ ነደቡ: መድኅን: Kid. f. 16; *ዕመቅ: ወርመ: ግብ: እት:* Clem. f. 180; Org. 4; *አሞገድ: አሥራም:* Org. 1. — *Voc. Ae.*: ወር ም: *ዕመቅ: ብ: ጥልቅ:*; *aliud*: ወርም: ዘ: የሚገመልቅ: ወዝ:

ወረረ: *volare* vid. sub ሰረረ:

ወረረ: I, 1 *altum esse*: ወረረ: ገወጅበእመት: Lud. e Libr. Myst. [propria notio videtur *longum, procerum esse*, vid. ሥር: In caeteris linguis haec eadem radix non occurrit; sed vicinae videntur *עָרַב* شَرَحَ (شَرَا) *extendit* et شَرَفَ *altus fuit*].

ሥር: vel **ወር:** subst., *altitudo*, ὕψος Gen. 6, 15; ut videtur, etiam *longitudo*: ecclesiarum quidem, quas Lalibela aedificavit, distinguitur ኑሳ: (*altitudo* vel *longitudo*), ግድም: (*latitudo*), ሥር: (*longitudo* vel *altitudo*); alio loco: ቆም: (*altitudo*) et ሥር: (*longitudo*) Gad. Lal.

ሥረት: id. q. ሥር: Lud. e Mss. Colb.

ሣረረ: I, 3 [prima radices *شَر* ገገግ potestas est: *firmus, stabilis, solidus, durus fuit*, quare ሣረረ: proprie *firmavit, stabilivit* significare videtur. In libris mss. melioris notae frequentius ሣረረ: quam ሳረረ: excerpta occurrit, quare eam sicut vicinam ሣረመ: sub littera *ሠ:* inserere haud dubitavimus] *fundare, fundamentum jacere*, c. c. Acc. Job 26, 11. 38, 4; Prov. 3, 19; Ps. 101, 26. 103, 6. 9; Sir. 50, 2; Jes. 14, 32. 44, 28. 48, 13. 51, 16; Zach. 1, 16; Hagg. 2, 18; 2 Esr. 3, 10; Hebr. 1, 10; 1 Cor. 3, 12 rom. Trsl.: *pro fundamento ponere* thesin seu propositionem Lud. e V. S. — *Voc. Ae.*: ሣረረ: ዘ: ተከለ:

አሣረረ: II, 3 *fundandum curare*: ወለሊሁ: አሣረረ: ቤተ: ἔδωκε θεμελιους τοῦ οἴκου 2 Esr. 5, 16.

ተሣረረ: III, 3 pass.: *fundari* 3 Reg. 7, 47; 2 Esr. 3, 6; 4 Esr. 4, 7; Hen. 69, 17; Matth. 7, 25; 1 Cor. 3, 11; ቤተ: ክርስቲያን: እንተ: ተሣረረት: Did. 8; transl.: Col. 2, 7; *confirmari* in doctrina vel sententia aliqua Lud. e V. S.

ሠሩር:, rarius ሥሩር: (Herm. p. 20) part., *fundatus* Hen. 21, 2; Cant. 5, 15; Prov. 18, 19; transl.: እስመ: ሰብእ: ሠሩር: እምነፍስ: ወሥጋ: Phlx. 82. 2) *stabilitas, firmus* (verus): Herm. p. 11.

ሣራሪ: n. ag. *fundator*: (Deus) ሣራሪሃ: ለምድር: Kid. f. 12; Prec. Mat.; (Deus) ሣራሪሃ: ለነፍስ: Kid. f. 11; Prec. Mat.

ሠራራ: subst. 1) *fundatio* Org. 2; Chr. Ax. f. 89. 94; transl.: ሰራራሁ: (sc. monachi) ጻቡ: ገዲት: Gad. Kar. 2) *fundamentum* Gad. Lal.

መሠረት: subst., Pl. መሠረታት: *fundamentum, funda-mentum*: Job 9, 6. 18, 4. 22, 16; Sir. 16, 19. 50, 15. Jes. 13, 5.

14, 15, 24, 18, 28, 16, 44, 23, 58, 12; Am. 1, 4, 7; Ps. 17, 9, 17, 86, 1; Judith 1, 2, 3, 16, 15; Job 28, 9 (ἔξαι); Luc. 6, 49; Apoc. 21, 14; 4 Esr. 10, 41, 67; አስተናገድ፡መሠረተ፡ *fundamentum* jecit 1 Cor. 3, 10; ሣረረ፡መሠረተ፡ 1 Cor. 3, 11; Luc. 6, 48; Hez. 40, 5 (τὸ πρῶτεύσιμα). Transl. 1 Tim. 6, 19; 2 Tim. 2, 19; Hebr. 6, 1; Hen. 15, 9; fundamentum calculorum vel rationis ineundae, Abush.; (dilexit eum) አመሠረተ፡ልቡ፡ *ex imo corde suo* Org. — *Voc. Ae.*: መሠረተ፡ብ፡ታቶ፡

አመሠረተ፡ quadr. II (denom. a መሠረተ፡) *fundare*: አመሥርተኝ፡ዲባ፡መሠረተ፡ወርቅ፡ Org.

ተመሠረተ፡ III, -1 *fundari*: ዓዲሁ፡ኢተመሠረተ፡(ሃይማኖትክሙ) አስመ፡ዘይትመሠረተ፡ይደልዎ፡ይኩን፡ጽኑዐ፡ Chr. ho. 9; Org. 1.

ምሥሩት፡ part. *fundatus* Lud. e Mss. Colb.

ሠረቀ፡ *furari* vid. sub ሰረቀ፡

ሠረቀ፡ I, 1 [سَرَقَ سَرَقًا, سَبَّ]; amh. id. q. aeth., de prima notatione vid. sub ሠርሐ፡ Subj. ይሥርቅ፡ 1) *oriri, exoriri*, de sideribus Gen. 32, 32; Ex. 22, 2; Num. 24, 17; Ps. 103, 23; ፀሓይ፡ሠረቅ፡ትጽልዎ፡ Jes. 13, 10, 60, 19; Nah. 3, 17; ሠረቅ፡ፀሓይ፡ Jon. 4, 8; Job 3, 9; ኢትሥርቁ፡ Job 9, 7; Hen. 2, 1, 83, 11; transl. de aliis rebus, quae diei instar illucescunt: ትሠርቅ፡ሕይወትከ፡ክመ፡መዓልት፡ Job 11, 17; አገብር፡ሐዲስ፡ዘይአኪ፡ይሠርቅ፡ Jes. 43, 19, 58, 8, 60, 1; Ps. 111, 4; Matth. 4, 16, 2) *nasci, de nova luna*: አመ፡ሠረቀ፡ሳብዕ፡ወርኅ፡ 1 Esr. 5, 46. Inde ab illis temporibus, quibus Aethiopes initia mensium a noviluniis ducere solebant, significat *incipere*, de mensibus, ut: ታኅሣሥ፡ለአመ፡ሠረቀ፡በሠሉስ፡ calendae Tachšās si *inciderint in feriam tertiam* Comp. Aeth.; በ፪ኛመተ፡መንግሥተ፡ሠረቀ፡መስከረም፡በዕለተ፡ሰነይ፡ Chr. L. Atk. 3) in genere: *illucescere, lucere, splendere*: ብርሃን፡ሠረቀ፡ላዕሴሆሙ፡ ἁγιωσύνη (v. በርሀ፡) Jes. 9, 2 (Matth. 4, 16); Luc. 2, 9 rom.; Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.*: ሠረቀ፡ብ፡ብቅ፡አለ ።

አሥረቀ፡ II, 1) *exoriri facere, ortum creare, illucescere facere*, c. Acc. solis Sir. 43, 2; Matth. 5, 45; Did. 1; Macc. f. 3, aliusve luminis: ከግሀ፡የሠርቅ፡አገዢ፡ጽድቀ፡ወሐሢት፡ Jes. 61, 11; in genere: *effulgere vel resplendere facere*: (Deus) አሥረቀ፡መለኮቶ፡ Lit. Orth. 2) ut videtur, *prima luce sacra celebrare, hymnos matutinos canere*, saepius in Deg., ex. gr.: በአጽዋም፡ለአመ፡ሀሎ፡አሥርቆት፡, vel አርዖም፡ (genus cantus) ዘአሥርቆት፡; vid. etiam Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 38.

ሠርቅ፡ subst., Pl. አሥራቅ፡ 1) *ortus vel apparitio* sideris Jud. 5, 31, 2) *oriens* i. e. coeli plaga orientalis: መንገድ፡ሠርቅ፡ፀሓይ፡ Gen. 25, 6; መንገድ፡ሠርቅ፡ Gen. 13, 11; Ps. 102, 12; Clem. f. 187; ደብር፡ዘይት፡ዘሀለወት፡በሠርቀ፡አዳናሳሴም፡ Jsp. p. 356. 3) in specie: *luna nova, novilunium*: ጌምም፡ሠርቅ፡ወርኅ፡ 1 Reg. 20, 5; ሠርቅ፡ወርኅ፡ክሙ፡ Jes. 1, 14; በሠርቅ፡አውራኅ፡ Hez. 45, 17; አሥራቅ፡ወርኅ፡ Num. 28, 11; 1 Esr. 5, 51; ዕለተ፡ሠርቅ፡ *dies novilunii* Ps. 80, 3, vel ሠርቅ፡ Hen. 78, 12; አመ፡ርአሰ፡ሠርቅ፡ Ex. 40, 2; እንተ፡ቅድመ፡ሠርቅ፡ προνομηγία Judith 8, 6. Deinde ubi mensium initia a noviluniis fiunt, ሠርቅ፡ *est calendae, initium mensis*, ut: አመ፡ሠርቀ፡ወርኅ፡ራ

ብዕ፡ Kuf. 3, 6 seq; Hagg. 1, 1; et inde a ሠርቅ፡ mensium dies quatuordecim primi numerantur, ut: በዐውር፡ሠርቅ፡ ὀκτώατη τοῦ μηνός Jer. 52, 4; Bar. 1, 2; Hez. 20, 1, vel በኅመስ፡ሠርቅ፡ Hez. 1, 1, vel በኃምስ፡ሠርቅ፡ πέμπτῃ τοῦ μηνός Hez. 1, 2, 8, 1; Jer. 46, 2, vel አመ፡ረቡዕ፡ሉሠርቅ፡ ታስዕ፡ወርኅ፡ Zach. 7, 1; Hez. 33, 21; Esth. 3, 7, 12 seq. (opp. ጽልመት፡ q. v.). Denique ut diei ita noctis quoque ሠርቅ፡ *initium* praedicatur Lit. f. 161, 1; Herm. in subser. p. 108. (populorum enim alii mensium annique dies ab imminutibus noctibus, alii ab illucescentibus diebus incipiebant, quare ሠርቅ፡ሌሊት፡ et ሠርቅ፡መዓልት፡ distinguuntur).

ሠረቅ፡ subst. i. q. ሠርቅ፡, scilicet forma antiquior, 1) *plerumque*: oriens Gen. 12, 8, 13, 11, 14 ann.; Lev. 16, 14 ann.; Num. 10, 5; Deut. 3, 27, 4, 41; Jos. 4, 19, 12, 1, 13, 9, 2) rarissime i. q. ሠርቅ፡ Nr. 3, ut: አስከ፡፱ሠረቀ፡ወርኅ፡ ἑνώατη τοῦ μηνός 4 Reg. 25, 2 cod. S.

ሥርቀት፡ n. act. *ortus, apparitio* Deut. 33, 14; Jes. 13, 10 var.; ሥርቀተ፡ፀሓይ፡ Jsp. p. 235; ሥርቀተ፡ከዋክብት፡ Sap. 10, 17; ሥርቀተ፡ቤዝ፡ Gad. T. H.; apparitio Christi Lit. Joh.

ሠርቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad novilunium pertinens*: ወርኅ፡ሠርቃዊ፡ *mensis lunaris* (opp. solaris) Abush. 33 (aliās ሀላሊ፡ q. v.). 2) i. q. ሠረቃዊ፡

ሠረቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad orientem pertinens, orientalis* Gen. 10, 30; Jsp. p. 374. 2) *ad ortum pertinens*: ገብር፡ሠረቃዊ፡ Zach. 3, 8; ብአሊ፡ሠረቃዊ፡ (v. ሠርቃዊ፡) ስሙ፡ወይሠርቅ፡ 6, 12.

ምሥራቅ፡ subst., Pl. ምሥራቃት፡ *oriens, regio orientalis*, et ምሥራቅ፡ et ምሥራቅ፡ፀሓይ፡ Matth. 2, 2; Jos. 1, 15; Ps. 112, 3; Mal. 1, 10; Jes. 9, 12, 11, 11, 41, 25, 45, 6, 59, 19; Hen. 35; Apoc. 16, 12 al.; ምሥራቃት፡ *regiones vel partes orientales* Abush. 47.

ምሥራቃዊ፡ adj. rel. *ad orientem pertinens* Sx. Ter 12; in specie: *Asian trans Euphratem sitam inhabitans*: ምሥራቃውያን፡ *orientales* F. N. 4.

ሠረቀ፡ *nectere, plectere* (vid. infra sub ሣረክ፡). Hinc nescio an illustrari possit locus obscurior: ቆቃሕ፡ተሠግረ፡በቁጽለ፡አሥርቆ፡ v. በቁጽልዐ፡ሠርቆ፡ πέρδιε Σηρευτής ἐν καρτάλλῃ Sir. 11, 30. Pro Infinitivis emendare licuerit ሥርቆ፡ *nectite*, plectite (coll. سَرَكْ laqueus, rete venatoris).

ሣረቅ፡ n. prgr., sc. σωρῆξ i. e. πρῆξ *vitis generosioris species* (de quo vid. Ges. thes. p. 1342) Jes. 5, 2 var.; Jer. 2, 21 Lib. Myst.

ሠረባ፡ I, 1 [i. q. سَرَبَ, سَبَّ, سَرَكْ, cfr. etiam ሰረባ፡] *sorbere, imbibere, bibere*: ይሠርባ፡ደምዩ፡ Job 6, 4; ይሠርባ፡ላኅጠአት፡ክመ፡ስታይ፡ Job 15, 16; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Apoc. 12, 16; ሠረባ፡ብሐኢ፡ይዬ፡ Joh. 19, 30; Rel. Bar.; Hen. 28, 3. — *Voc. Ae.*: ሠረባ፡ብ፡ማገ ።

አሥረባ፡ II, 1) *sorbendum dedit*; 2) *irrigavit* vivo ducto Lud. sine auct.

ሥሩብ፡ part. *sorptus, haustus*, Syn. ሠረባ፡ vel ሥርብ፡, nonnisi in Pl. አሥራብ፡ repertum,

subst. *potus, vinum*: አሥራብ፡ ወይን፡ Abt. Ap. 3; አሥራብ፡ ምክር፡ *potus e saccharo confecti* Org. 1.

ወረወ፡ subst. (i. q. ⁵ شرب) *potus, vinum*: እመ፡ አዕረገ፡ ሆንተ፡ አሥራብ፡ ወይን፡ ወረወ፡ ምክር፡ Abt. Ap. 3.

መሥረብ፡ subst. *hydria, situla* Chr. Ax. f. 89.

ምሥራብ፡ subst. *quilibet locus vel vas, quo humor continetur*; de sponsia, in qua Jesu propinatium fuit acetum cum felle: ስራ፡ ለስፍንግ፡ ለብሒሐ፡ አሞት፡ ምሥራብ፡ Sx. Masc. 19 Enc.

ወርሳ፡ rad. inus., cognata cum ወረቀ፡ et ወርሐ፡ q. v.

ሥሩሳ፡ part. *splendens, magnificus* Kuf. p. 130 ann. 7 (de nomine Dei).

ወርሳ፡ subst. *splendor igneus*, quo circumfusum numen divinum apparet; *gloria Dei* (aliās ስብሐት)፡, ስፊኛ Ex. 16, 10. 24., 16 (var. ሣርሳ)፡.

ሥራኔ፡ vel ወራኔ፡ subst., id. q. ወርሳ፡; c. suff. ሥራኔ፡ Ex. 24, 17 v. ሡራኔሁ፡; 16, 10 var.; 28, 2; (Deo convenit) ሡራኔ፡ ወጻዳል፡ M. M. f. 92; በርሀ፡ ገዱ፡ በሡራኔ፡ መለኮት፡ Gad. T. H.; Org. — Voc. Ac.: ሡራኔ፡ ዘ፡ መኸብረቅ; al.: የሚያሸበርቅ፡ ብርሃን ።

ሥርዩይ፡ *triticum* vid. sub ወዐረ፡

ሣራክ፡ vel ሲራክ፡ subst., n. prgr., Pl. ሣራካት፡ [sine

dubio i. q. ⁵ شرا corrigia; *linea, ductus*, Strich sive Streifen; coll. ገንህ vel ገንጋ *disponere ad lineam*; ገንጋ *interstringere, intersecare*, ከገንጋ *lineare, sulcare*, quae omnia ad ገንህ vel ገንጋ *nezut, plexit* referenda sunt] *linea, lineae ductus, stria*, ut: (non avertit plantam pedis) አምፍፍ፡ ሣራኩ፡ Lud. e Mss. Colb. a) *series vel pars tabulae* lineis in varias partes divisae (ገጻፈ); *rubrica*; nec non *tabella* ipsa lineis tabulatum divisae: ወለለ፡ ጎልቁ፡ አሐዘ፡ ቦቱ፡ አሐዘ፡ ዘበሣራኩ፡ ዘይኤምር፡ ውስተ፡ አይ፡ καὶ ἕκαστον ἀριζμὸν ὑποσημειώσας διὰ κινναβάρεως πρόκειται δηλοῦσα ἐν ποίῳ, et አአሚረክ፡ አሐዘ፡ ጎልቁ፡ ዘበሣራኩ፡ ὅν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημειώσας ὑποβέβληκεν Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; M. M. f. 96. 246. b) *membrum vel incisio orationis*, quatenus *linearum intervallis* distinguuntur (ጸብፍጠት, ጸብፍት). Herm. p. 110 (coll. Isenb. lex. p. 54: ሲራክ፡ „a blank horizontal space on a written page between two divisions!").

ወረወ፡ rad. inus., propagata e ወረረ፡ (ገንህ), de qua vid. supra p. 238. et Ges. thes. p. 1482 seq. Hinc

ሥርወ፡ subst., m. et fem., Pl. ሥረወ፡; et አሥራወ፡, rarius ሥርዋት፡ (Hen. 8, 3; Sx. Ter 27) 1) [i. q. ገነህ, ⁵ شرب] amh. ሥር፡) *nevus, musculus, vesupor* (synon. መትንን)፡ Job 10, 11. 30, 17. 40, 12; ዘጎጸን፡ ሥርወ፡ ከሣድክ፡ Jes. 48, 4; Prov. 24, 23; Hez. 37, 5. 8; ሥርወ፡ ሕፋም፡ Gen. 32, 26. 33; ሥርወ፡ መዘገ-አተ፡ እደባህረው፡ Gen. 49, 24; 49, 6; Deut. 21, 4; Jos. 11, 6; *commisura* Hebr. 4, 12; Eph. 4, 16 Platt; Col. 2, 19 Platt; ሥርወ፡ ልብዩ፡ τὰ ἀλοδῆγῶρια τῆς καρδίας Jer. 4, 19; አዕጽምት፡ ወአሥራወ፡ Cyr. f. 117; ደቄ፡ አደግደግ፡ ሥጋሁ፡ ወተወውቀ፡ አሥራወ፡ እንግድህሁ፡ Jsp. p. 302. 2) (i. q. ህንህ ገነህ, amh. ሥር፡, arab. ⁵ شرب) ra-

dix plantarum eorumque quae cum iis comparantur: Gen. 41, 5; Deut. 29, 17; Job 5, 3. 15, 30; Sap. 7, 20; Jes. 53, 2; Luc. 17, 6; Matth. 13, 6. 21; Rom. 11, 16 seq.; Hebr. 12, 15; ደሠርድ፡ ሥርዋሙ፡ Jes. 37, 31; አብቄል፡ ሥርዋሙ፡ Jes. 40, 24; Hez. 31, 7; ደብሰ፡ ሥረዋሁ፡ Job 18, 16; Hos. 9, 16; መልኅ፡ ሥርዋሙ፡ Sir. 10, 15; ደጸንዕ፡ ሥርወ፡ Jer. 17, 8; እምሥርወ፡ አጥፍክ፡ Job 31, 12; ሥርወ፡ ወገንድ፡ Dan. 4, 12; ዘእንበል፡ ሥርወ፡ ἄῤῥῆζος Job 31, 8; ሀለወ፡ ውስተ፡ ሥርወ፡ ἔτι ὅν ἐπὶ ῥῖζης Job 8, 12; *radices agere vel capere*: ወደዩ፡ ሥርወ፡ 4 Esr. 8, 27; Macc. f. 5; ገብረ፡ ሥርወ፡ Sir. 3, 28; አብቄልኩ፡ ሥርወ፡ Sir. 24, 12; አኅዘ፡ ሥርወ፡ Kuf. 37; Herm. p. 64. 65. Transl.: ሥርዋሙ፡ ለርኩሳን፡ Sir. 40, 15; ሥርወ፡ ዐዐፍ፡ Hen. 91, 5. 8. 11; 4 Esr. 1, 22. 3. 36. In specie est a) *principium, fundamentum, origo*: ሥርዋ፡ ለጥብብ፡ ረረሁ፡ አግዚ፡ Sir. 1, 20; Sap. 15, 3; 1 Tim. 6, 10. b) *stirps, genus* Jes. 11, 1. 10; Apoc. 5, 5; ሥርወ-ኪ. ወ ዘመድኪ-አምድረ፡ ከናክን፡ Hez. 16, 3; Tob. 5, 14. c) *causa* Job 19, 28. d) *exemplar libri originarium* (⁵ أصْل): መጽሐፈ፡ ሥርወ፡ Jsp. (In Voc. Ac.: ሥርወ፡ እራም፡ ዘ፡ ሽሉዳ)፡.

ወረወ፡ (denom. a ሥርወ፡) I, 2 (Impf. ይሣሩ፡, Subj. ይሠሩ፡) et I, 1 (Impf. ይሠሩ፡, Subj. ይሠሩ፡) *eradicare, exstirpare, funditus delere, stirpem perdere*, plerumque de hominibus et populis (ἐκρῖζούν, ἐξολοθρεύσαν), c. c. Acc.: Kuf. 33; Ex. 15, 6; Num. 4, 18; 1 Reg. 2, 31; 3 Reg. 11, 15. 16; 4 Reg. 9, 7. 8; Ps. 43, 3. 82, 4; Mich. 5, 9 seq.; Dan. ap. 1, 59; Jer. 1, 10. 4, 7. 5. 6. 22. 7. 28, 11. 29, 4. 51, 12; Judith 1, 15; Sir. 3, 9. 10, 16. 49, 7.

ተወረወ፡ III, 2 et ተወርወ III, 1 1) *eradicari, exstirpari, funditus deleri* Deut. 12, 30; Jes. 29, 20; Zeph. 1, 11; Sir. 16, 9; Kuf. 6; Job 4, 7; Sir. 23, 25; ረሲንን፡ እምሥርዋሙ፡ አምድር፡ ይሣረወ፡ Prov. 15, 6; Ps. 36, 36. 40. 108, 12; Matth. 15, 13; ለተወርወ፡ ይሠሩ፡ አምእስራኤል፡ Ex. 12, 15; Lev. 17, 4. 19, 8; Kuf. 2; ለተወርዋ፡ Kuf. 24; 2 Petr. 2, 12; ὄλεθρος Prov. 1, 26; Jer. 31, 8; 2 Thess. 1, 9. Dicitur etiam de fumo (dissipato) Enc. 2) III, 1 *radicari*: ወተወርወ፡ ሁሉሙ፡ በገደማጥት፡ Gad. T. H.

ወራዊ፡ n. sg. *exstirpator* Lud. sine aut.

ሥራዊ፡ subst. *eradicatio, exstirpatio, pernicies* Sap. 1, 12; Prov. 21, 7; Kuf. 22; የኅሥሥ፡ ሥራዊክ፡ Jsp. p. 338; Sx. Hed. 3 Enc.

ወርዌ፡ subst., Pl. ወራዊት፡ (proprie, ut videtur: stirps, stipites, truncus, vid. ጉንድ፡; aram. ጸንገህ) *trabs, tignum, columen*: Matth. 7, 3. 4; 4 Reg. 6, 2; ዕዕው፡ ለጠፈረ፡ ቤት፡ ወለሠራዊት፡ 2 Par. 34, 11; 3 Reg. 6, 15; ወርዌ፡ ተንካተም፡ ἔὔλον διαβάσρας *trabs pontis vel ratis* 2 Reg. 23, 21; collective: ታሕተ፡ ወርዌ፡ ቤትክ፡ Sir. 29, 22; ከመ፡ ወርዌ፡ ይውዕዩ፡ Ep. Jer. 54. a) *scapus vel truncus* columnae: መስከምተ፡ ወርዌሁ፡ *basis vel statumen scapi ejus* Ec. 26, 17. b) ut videtur, *antenna*; τὰ ἱστία enim (*vela*) bis, scilicet semel in Pentateucho (ወራዊት፡ ዐጸደ፡; τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς) Ex. 39, 20 et in Jes. 33, 23 voce *antennae*: versa sunt, sive quia interpretes ἱστίον vocem diminutivam vocis ἱστός putarunt, sive quia *antennam pro velo* posuerunt. c) *jugum textorum, li-ciatorium* (sicut ἱστός): ἄντρον ወርዌ፡ አንም፡ 1 Par. 11, 23; 2 Reg. 21, 19. d) ut videtur, *malus navis* (ut ἱστός): አግዚ፡ ዐምደ፡ ሃይማኖትን፡ ዘአይደንን፡ ስርዌ፡ (sic) ሐመርን፡

27, 17 Platt; ሰቀሉ፡ ሥራዑ፡ ዘይንእስ፡ ἀρτέμων artemon 27, 40 Platt; አልፀሉ፡ ሥራዓተ፡ 27, 13 Platt.

I. ሠረዩ፡ rad. inus., quae fila ducere, nere significasse videtur, coll. amh. ሸረረ፡ Hinc

ሣራት፡ subst. (fortasse pro ሣርዩት፡, fem. ሣርዩ፡ part.) aranea 1) animal: ዘሣራት፡ ውእቱ፡ ተመይዮ፡ ግብር፤ ዘአንበሳ፡ ጎይል፡ Fal. f. 17; ፈትሉ፡ ሣራት፡ vel እንመተ፡ ሣራት፡ Chr. Ta. 34. 2) textum araneum Job 8, 14; ይኸውን፡ ቤት፡ ከመ፡ ሣራት፡ ወከመ፡ ብልዑ፡ ቅንቀዜ፡ 27, 18; ሣራት፡ ንሕነ፡ ጎድጎሪ ስመን Job 8, 9; ዩአንመ፡ ሣራተ፡ (v. ፈትሉ፡ ሣራት፡, v. አውታረ፡ ሣራት፡) Jes. 59, 5; Ps. 38, 15. 89, 10; ከመ፡ ዘሣራት፡ ሰረ፤ ለግሪድ Act. 9, 18 Platt. — Voc. Ae.፡ ሣራት፡ ዘ፡ ሸራራት፡ (var. ሸረራት፡).

II. ሠረዩ፡ I, 2 et 1 [a ሰረዩ፡ q. v. non etymo sed usu tantum et significatione divergere videtur: ሠረዩ፡ absolovere a morbo vel malo aliquem, ሰረዩ፡ remittere peccata. Utrumque ejusdem esse radicis inde quoque probari videtur, quod in nominibus inde derivatis diversae significationes diversis formis distinctae sunt. Nihilominus orthographiam librorum Aethiopicorum secuti alterum per ሠ alterum per ሰ exscribere non dubitavimus. Ambarenses habent ሰረዩ፡ remittere, ሸረ፡ (pro ሰረዩ፡) sanari, convalescere.] 1) sanare, mederi: ውእቱ፡ አቀ፡ ሰለነ፡ ወይሣርዩን፡ Hos. 6, 1; ሥረዩ፡ ለነፍሱ፡ ስላሳሳ፡ ጥን ምህን ምህን ምህን Ps. 40, 4. 2) veneficiis inficere, incantare: abs. Clem. f. 180; c. Acc. እንዘ፡ ይሠርዩ፡ (ለአርዩ፡ ምድር፡) መሠርዩ፡ Ps. 57, 5; at M. M. f. 122 ubi hic idem psalmi locus allegatur, ይሣርዩ፡ legitur; አንትሙ፡ መሰግላን፡ ዘትሣርዩ፡ ሀገረ፡ Sx. Haml. 15. (De significatione hujus verbi cfr. etiam ሸረረ.)

ሥራይ፡ subst., Pl. ሥራዖት፡, plerumque φάρμακον 1) medicamentum, medicina, pharmacum, malagma Sir. 38, 4. 8; ሥራዩ፡ ሕይወት፡ Sir. 6, 16; ፈውስ፡ ወሥራይ፡ Jer. 40, 6 var. (συνουλήσας καὶ ἰαμα); ሰቤ፡ ፈውስ፡ ይኸውን፡ ለሥጋክ፡ ወሥራዩ፡ ለአዕድምቲክ፡ ἐπιμελεῖται Prov. 3, 8. 22; μάλαγμα ሥራይ፡ ዘቀብእኦ፡ Sap. 16, 12; Hez. 30, 21; ይጠይእኦ፡ ሥራዩ፡ Jes. 1, 6. Hinc ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ medicamentarius, medicus Ex. 21, 19; Sir. 10, 10. 38, 1—15; Jes. 26, 14; Jer. 8, 22; Matth. 9, 12; Pl. ዐቀብተ፡ ሥራይ፡ Ps. 87, 11; 2 Par. 16, 12; Job 13, 4; ዐቃብዮን፡ ሥራይ፡ Clem. f. 252. 2) venenum, veneficium, pharmacum, incantamentum Gal. 5, 20; Asc. Jes. 2, 5; Clem. f. 31; ሥራዖት፡ Ex. 7, 11; Mich. 5, 11; Sap. 18, 13; Apoc. 9, 21; Hen. 7, 1; ማዩ፡ ሥራይ፡ Clem. f. 252; ጥበብ፡ ሥራይ፡ ibid.; መጽሐፈ፡ ሥራዖት፡ F. M. 15; ይገብር፡ ግብር፡ ሥራይ፡ 2 Par. 33, 6; Apoc. 21, 8; Hen. 65, 6. Hinc veneficus, pharmacus, incantator, magus: ዘሥራይ፡ Ex. 22, 17; Deut. 18, 11; እለ፡ ሥራይ፡ Apoc. 22, 15; ሰብአ፡ ሥራይ፡ Ex. 9, 11; Lev. 19, 31. 20, 6; 1 Reg. 6, 2; Dan. 1, 20. 2, 2. 4, 3. 5, 15; Jer. 34, 7; Mal. 3, 5; ሰብአ፡ ዘሥራዖት፡ ጎሳጥ፤ 2 Tim. 3, 13.

መሠርዩ፡ vel መሠሪ፡ part. (I, 2), fem. መሠርዩት፡ et መሠርዩት፡, Pl. መሠርዩን፡, f. መሠርዩት፡, veneficus, pharmacus, incantator, magus, φάρμακός Ex. 7, 11; Ps. 57, 5; ጎሳጥ፤ Chr. ho. 29; Kedr 57; F. M. 15; (Cleopatra Antonii) ጠባብ፡ ይእቲ፡ ወመሠርዩት፡ Jsp. p. 317; ሲሞን፡ መሠርዩ፡ magus Act. 8, 9 rom.; Clem. f. 67. 253; Did. 21. 32;

ኢዮሎስ፡ ሊቀ፡ መሠርዩን፡ Clem. f. 252; መሠርዩት፡ de pthouissa Endorae Abush. 47.

መሥራ፡ subst., pro መሥረዩ፡ medicamen: መሥራውሉድ፡ medicamen liberorum Lud. ex Enc.

ሠረዩ፡ remittere, ignoscere vid. sub ሰረዩ፡

ሣረዩ፡ inficere colore vid. sub ወይረዩ፡

ሠርግ፡ subst., Pl. አሥራግ፡ id. q. شربة stria vel fossa, per quam aqua ducitur, rivulus, incile, διώρυγες Ex. 7, 19. 8, 1. — Voc. Ae.፡ አሥራግ፡ ዘ፡ ዘይውጎሃ፡ ወኸ፡

ሠረጸ፡ et ሠርጸ፡ I, 1 [amh. id.; vicinum est ሥርው፡ radix; nec non ሃገህ, vid. Ges. thes. p. 1482. 1483] Subj. ዩሥርጸ፡ et ዩሥረጸ፡ 1) pullulare, germinare, gemmas et folia agere, de plantis: ዩሠርጸ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; (ዘርእ፡) ሠረጸ፡ Matth. 13, 5; ፅፀሙ፡ ሠርጸ፡ Luc. 21, 30 rom.; በትር፡ ትሠርጸ፡ Num. 17, 20. 23; Hez. 7, 10; Hebr. 9, 4; ከመ፡ ዩሥረጸ፡ Rel. Bar.; ከመ፡ ትሠርጸ፡, var. ትሥረጸ፡ Hez. 17, 8. 19, 10; ሠረጸ፡ ይፈረግ፡ ከመ፡ ቆዕ፡ ቀምሕ፡ Sir. 51, 15; ቁጽል፡ ዘይሠርጸ፡ Sir. 14, 18; Kaf. 2. 48; transl. de aliis rebus: lepra ሠርጸ፡ ለምጽ፡ ውስተ፡ ዩጽሙ፡ 2 Par. 26, 19; corpore Ps. 27, 10; ossibus Sir. 49, 10; veritate Ps. 84, 12; fide 4 Esr. 4, 32; hominibus Sir. 39, 12; 2 Reg. 23, 5; c. c. Acc. rei: ሠረጸ፡ ከ፡ ሞሰ፡ βλαστήσασα χάρην Sir. 24, 17. 2) in specie procedere, de processione Spiritus S. a Patre: ሠረጸ፡ እምአብ፡ Lit. 163, 4; ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሠረጸ፡ እምአብ፡ ወነሥአ፡ እምወልድ፡ Fid. Jac. Bar. (vid. Lud. Hist. Ae. III, 5 n. 29 c. Comm.).

አሥረጸ፡ II, 1 1) progeminare vel pullulare facere: (ጎህጎህ) ያሠርጸ፡ ዘበልዩ፡ Job 36, 28; (Deus) ያሠርጸ፡ ሣዕረ፡ ለእንስሳ፡ Macc. f. 10; Org. 1; transl.: አሠርጸ፡ ለዳዊት፡ ዩሠርጸ፡ ጽድቅ፡ Jer. 40, 15. 2) ex suo ingenio gignere i. e. excogitare alqd.: እስትጉቡእ፡ ዝንቲ፡ መጽሐፍ፡ እመጸሕፍት፡ አምላካውያት፡ ወቀዮናት፡ ወአምን፡ ዘአሥረጸ፡ ልብ፡ ከያህን፡ F. N. in Proleg.

ሥሩጽ፡ part. germinans: ምድር፡ ሥርጽት፡ Sap. 19, 7 var.

ሠርጽ፡ subst. 1) germinatio Am. 9, 13. 2) sing. et coll.: germen, surculus, frons, propago, caulis: Sap. 2, 8; βλαστός ከመ፡ ሠርጸ፡ ሊባኖስ፡ Sir. 50, 8; Ex. 38, 15; παραφυάδες Hez. 31, 3; Ps. 79, 12; κληματαίς Jes. 18, 5; ἀνατολή Hez. 16, 7; Jer. 23, 5; ἐπιφυλλές Zeph. 3, 7; ἕλυδοι Cant. 2, 13; ሠርጸ፡ ጠስ፡ στελέχη καπνοῦ Cant. 3, 6.

ሥርጸት፡ n. act. germinatio M. M. f. 232.

ሠራጺ፡ n. ag. progredens, de Spiritu S., Athan. de Trin.

አሥራጺ፡ n. ag. (II, 1) procedere faciens: መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሠራጺ፡ ወኢአሥራጺ፡ Athan. de Trin.

ሥርጽና፡ n. abstr., quod nonnisi cum ከዊን፡ conjunctum occurrit (formatum e ከዊን፡ ሥሩጽ፡ vel ሠራጺ) sc. ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለባሕቲቲ፡ (ይደሉ) ከዊን፡ ሥርጽና፡ Spiritui S. soli (convenit) processionis dignitas Fid. Jac. Bar. (cfr. አምላካና)

ሥርዋጽ፡ vid. sub ስርዋጽ፡

ሠቀቀ፡ rad. inus., quae ad ገጋህ, ገጋጋ, texere et seipre 16 *

de personis usurpatur in st. c. seq. nomine vel Infinitivo ut **ሠናዮተልእኮ** = *bonus ministerio* Sx. Jac. 22 Enc.; **ሠናዮ፣ ምክር** = *bonus consilio* Lud.; **ሠናዮቱ፣ ለሰብእ፣** *pars optima hominum* Hen. 20, 5. b) *utilis, aptus, saluber*: Matth. 13, 48; Marc. 9, 50; 1 Tim. 4, 4; **ሠናዮ፣ ብህል** = Sir. 13, 24. 41, 2; **ከነ ሠናዮ፣** seq. Subj. Gen. 2, 18; Judith 10, 19; Tob. 8, 6; vel seq. Inf. in Acc. vel Nom., ut: **ሠናዮ፣ ተሊዎቶ፣** (v. ተሊዎቶ) **ለእግዚ** = Sir. 46, 10. 42, 6; Matth. 17, 4; vel seq. **ላ፣** c. Inf., ut: **ምስጢር፣ መንግሥት፣ ሠናዮ፣ ለገብእ** = Tob. 12, 7; vel seq. **ሰብ**, ut: **ሠናዮ፣ ለሰብእ፣ ሰብ፣ ይነሥእ፣ አርባቶ** = Thren. 3, 27; Job 13, 9; vel **እመ**, ut: **ሠናዮ፣ እመ፣ ተለውኪ** = Ruth 2, 22. c) *perfectus* numero, mensura, partibus (*multus, largus*): **መስፈርት፣ ሠናዮ** = Luc. 6, 38; **ርሥእ፣ ሠናዮ** = Gen. 15, 15. 25, 8; **ዐስብ፣ ሠናዮ** = Koh. 4, 9. d) *laetus, faustus, prosper*: **ዜና፣ ሠናዮ** = 2 Reg. 18, 27; **ቃል፣ ሠናዮ** = Jos. 23, 15; 1 Reg. 25, 30; **ነፋስ፣ ሠናዮ** = *ventus secundus* Sx. Mag. 2; **መዋዕል፣ ሠናዮ** = 1 Petr. 3, 10; Koh. 7, 15; **ይትፌሥሉ፣ በሠናዮ፣ ልብ** = 3 Reg. 8, 66; Deut. 28, 47. Nota phrasin: **ከመ፣ ይኩን፣ ሠናዮ፣ ላዕሌነ** = *ut bene vel melius sit nobis* Jer. 7, 23. 49, 6; **ከመ፣ ሠናዮ፣ ይኩንክ** = Eph. 6, 3 Platt; quamquam crebrius dicunt: **ከመ፣ ሠናዮ፣ ይኩንክመ** = vid. sub B, 3, b, a. — e) sensu ethico α) *bonus, probus, honestus, rectus*, rarius de personis, ut: **ሠናዮት፣ ለሠናዮን፣ ተፈጥረት** = Sir. 39, 24; crebro de rebus: **ብሕረት፣ አንተ፣ ሠናዮ፣ ልባ** = ሕዳዴዳ Sir. 40, 19; **ሠናዮ፣ ልብ** = Luc. 8, 15; **ግዕዝ፣ ሠናዮ** = 1 Cor. 15, 33; **ምግባር፣ ሠናዮ** = Matth. 5, 16. 26, 10; Joh. 10, 32; **ኢክነ፣ ሠናዮ፣ ዝንገር** = 1 Reg. 2, 24; Eph. 4, 29; 1 Tim. 4, 6; Joh. 18, 23; **ሠናዮ፣ ውእቱ፣ አግ** = 1 Tim. 1, 8. 4, 4; Ps. 35, 4. 53, 6. 118, 39. 132, 1; **ሠናዮ፣ ቅድመ፣ አግዚ** = Num. 24, 1; Deut. 6, 18; nonnumquam *melior*, ut: **ኅሊናክመ፣ ሠናዮ፣ ግባር** = Jer. 42, 15 (βελτίω ποιήσατε). — Vid. infra sub B, 2. — β) *benignus, benevolus, mitis*, de animo, dictis, al.: 1 Reg. 20, 7; **ሠናዮ፣ ምሕረትክ** = *χρηστός* Ps. 68, 20; Matth. 11, 30; **ቃል፣ ሠናዮ** = (εὐφροσύνη) Gen. 37, 4; **ቃል፣ ሠናዮ፣ ይፍይስ፣ አምውሂብ** = Sir. 18, 16. f) rationi conveniens, *rectus, verus*: **ሠናዮ፣ ነበብ** = *σύνεσθαι ἐπιδύξασθαι* Sir. 13, 22; formula respondentis in colloquio: **ሠናዮ፣ ትቤ** = εὖ λέγεις, εὖ ἔφησ Cyr. c. Pall. f. 65. 87; Luc. 10, 28. B) subst., sive m. **ሠናዮ**, sive fem. **ሠናዮት**: 1) raro: *pulchritudo* ὀραϊότης Ps. 95, 6. 2) *bonum, honestum, rectum, virtus*, sensu ethico: **እለ፣ ይብልም፣ ለሠናዮ፣ እኩይ** = Jes. 5, 20. 7, 16; Gen. 2, 9; **አኪተኒ፣ ወሠናዮተኒ፣ አርአዮመ** = Sir. 17, 7. 39, 4; Luc. 6, 45; Rom. 3, 12. 7, 12. 13. 18. 21. 12, 2; 2 Cor. 13, 7; Jac. 4, 17; Ps. 13, 2. 4. 51, 5; Jer. 13, 23; **የሐውር፣ በሠናዮ፣ ምስለ፣ አግዚ** = 1 Reg. 2, 26; ita sexcenties in variis libris; ἄρετή 2 Petr. 1, 5; ἀρεταί Jes. 42, 12. 3) *bonum*, quod alicui contigit: a) *beneficium*: **ገብር፣ ሠናዮ** = vel **ሠናዮት** = **ላ** = pers. Sir. 12, 1—5; **ሠናዮት፣ በዲብ፣ በረከት** = *χάρις ἐπὶ χάρτι* 26, 15; Ps. 37, 21; Jer. 18, 20; 4 Esr. 7, 42; Matth. 5, 44. b) *bonum, res bona, sors bona, status bonus, salus; bona, opes, res secundae* (Gut, Güter); et **ሠናዮ** et **ሠናዮት** et **ሠናዮት**, Jos. 21, 43. 23, 14; Ps. 33, 11. 51, 9. 118, 122. 127, 6; **ነፍሱ፣ ውስተ፣ ሠናዮ** = **ተነድር** = 24, 14; Koh. 2, 1. 24. 6. 3. 6; 4 Esr. 8, 63; Jer. 5, 25. 38, 12; Job 2, 10; **ውስተ፣ አዲሆመ፣ ዐለውት፣ ሠናዮቶመ** = 21, 16; Sir. 2, 9; **ሠናዮተኒ፣ ወእኪተኒ** = 11, 24. 25. 39, 24; 2 Par. 18, 12; **ዘሀሎ፣ ሠናዮት** = τὰ ὄντα ἀγαθὰ Sap. 2, 6;

አንተ፣ ትመጽእ፣ ሠናዮት = Hebr. 9, 11. 10, 1; **ትካዝ፣ ሠናዮት፣ ዐባይ፣ ይአት** = *tristitia magnum bonum est* Chr. Ta. 33. α) **ከመ፣ ሠናዮ፣ ይኩንክመ** = *ut bene sit vobis* Deut. 4, 40 (v. ሠናዮ). 5, 16. 26. 30. 6, 3. 18. 10, 13; **ከመ፣ ይኩን፣ ሠናዮ፣ ይለከመ** = Jer. 7, 23 (vid. supra A, 2, d). β) **በሠናዮ** = *ἐν ἀγαθοῖς* Job 36, 11; **ከነ፣ በሠናዮ** = *bene nobis fuit* Jer. 51, 17; **አመ፣ ነጻር፣ አግዚ** = *በሠናዮ* = *εις ἀγαθὰ in salutem* Sir. 11, 12; Jer. 24, 6; **ጠ፣ ሰጥካኝ** Gen. 26, 29; Hen. 25, 3. 34, 3. C) adv. 1) **ሠናዮ** = *bene!* formula approbantis, annuentis: Ruth 3, 13; 3 Reg. 2, 18 (aliàs: **ሠናዮ፣ ትቤ** = 2 Reg. 3, 13). 2) **ሠናዮ** = *bene* καλῶς Ps. 32, 3; Gen. 26, 29; Matth. 15, 7; Marc. 7, 37; 1 Cor. 14, 17; Gal. 5, 7; **ሠናዮ፣ ገበርክ** = *bene fecisti* Sir. 37, 9; Phil. 4, 14; **ሠናዮ፣ ዐቀባሃ** = Esth. 2, 9; **ሠናዮ፣ ርኢክ** = Jer. 1, 12; Mich. 1, 11; **ሠናዮ፣ ይጸገ፣ ወሠናዮ፣ ይጸጉ** = Org. 2; ὀρῶδες 1 Reg. 16, 17; Luc. 7, 43; **εὖ ἠሠናዮ፣ ይቀውም** = εὐσταθοῦν Jer. 30, 9; ἡδέως *libenter* Marc. 12, 37. — **Voc. Ae.** **ሠናዮ፣ ዘ፣ በጎ** = **ሥኒ** = (plerumque ἡኒ, sed etymi causa huc referendum) subst., nomen mensis Abyssinorum *decimi*, qui XXVI° Maji sec. Cal. Julian., VII° Junii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ΠΔΩΒΩΩ respondet. **ምሥናዮ** = subst. 1) *locus optimus*: **ጌሎም፣ ምሥናዮ** = **ለምድረ፣ ግብጽ** = Kuf. 45; locus honoris Jac. 2, 3. 2) *pars optima* vel *pulcherrima* (id. q. **መሠንዶ**) Job 18, 13. 15; Hos. 13, 15 var.; 1 Reg. 19, 14; 1 Esr. 1, 53 var. **መሠንዶ** = forma part. (I, 2), sed usu subst., *optimum* in re quavis, *pars optima, praestantissima, selecta*: **ክሉ** = **መሠንዶ፣ አርገክ** = Jer. 22, 7; **መሠንዶ፣ ለያዕቆብ** = Thren. 2, 2; **መሠንዶ፣ ከሣዳ** = Hos. 10, 11; Joel 4, 5; Hez. 19, 12; 1 Esr. 1, 53; **መሠንዶ፣ አንስባ** = 1 Reg. 15, 9; 3 Reg. 6, 14; Num. 31, 26; **መሠንዶ፣ ማእስር** = Sir. 22, 16; **መሠንዶ፣ ቃለ፣ ትንቢት** = Org. 3; **መሠንዶ፣ ግለም** = Org. 5. **መሠንዶ** = part. II, 2 *exornator*: **መሠንዶ፣ ሐተታ** = (*qui elegantes quaestiones formant*) Lud. e Mss. Colb. **መስተሠንዶ** = part. IV, 2 et **መስተሠንዶ** = part. IV, 3 *exornator, reconcinnator* F. N. 23; Lud. e Mss. Colb. **ሣንዶ** = *postera dies* vid. sub ሰነዶ፣ **ሣእሣእ** = *eloquentia* vid. sub ወሥእ፣ **መሥእርት** = *contabulatio* pro **መእስርት**, vid. sub አስር፣ *ligare*. **ሥእበ** = I, 1 [arm. ܒܫܫ ܫܫܫ *polluit, immundum reddidit, villiavit*; altius indagaturo regrediendum est ad ܒܫܫ ܫܫܫ *fluxit*, in spec. *fluxum sanguinis et seminis passus est*; coll. arab. تَيْب *et شاي [سائ] seminis fluxu pollui*: **ዘሐሎ፣ አንስተ፣ አያቅርባ** = (*ne sacrificium administret*) **ወእኪ፣ ዘሥእበ** = Kid. f. 10. **ተሥእበ** = III, 1 *pollutus, maculatus fuit* Lud. sine auct. **ሥእብ** = part. *pollutus*, (proprie: seminis fluxu vel concubitu; deinde in genere) *maculatus, contaminatus* Lev. 15, 16. 18. 32; **ቤትኩ፣ ሥእብ** = Tob. 2, 9; **ዘገገ** = 2, 13; Kuf. 32; Lit. 168, 1; **ርኩስ፣ ወሥእብ፣ ወእቱ** = Clem. f. 160 — 164; **ሥእብ፣ ነፍስ** = Org. 4.

ሥእበት፡ n. act. *pollutio* (nocturna), *contaminatio*, *maculatio*: ዘኢካነ፡ንጹሐ፡እም፡ሥእበቱ፡ዘሌሊት፡ Deut. 23, 11; አልዑሥእበት፡ ἄμείωντος Hebr. 13, 4; ዘበሥእበት፡ *pollutione contaminatus* Clem. f. 176.

ሣእን፡ subst. [ገነባ, aram. ኣንጋ ሰጋጅ; vid. Ges. thes. p. 932] Pl. አሥእን፡ አሥእን፡ pro qua forma plerumque scribitur አሣእን፡, *calceus*, *solea* (ὀπόδημα, σανδάλιον) Matth. 3, 11, 10, 10; Gen. 14, 23; Ex. 12, 11; Deut. 33, 25; Jos. 9, 3; 1 Reg. 12, 3; Am. 2, 6; Hez. 24, 23; Jes. 5, 27; Sir. 46, 19; Judith 16, 9; ከመ፡ደሐርዎ፡በአሣእን፡ Jes. 11, 15; አሣእን፡ ያክንት፡ Hez. 16, 10 var.; ፈትሐ፡ሣእኖ፡ Ruth 4, 7; Ex. 3, 5; Deut. 25, 9; Jes. 20, 2; ዘእንበለ፡አሣእን፡ ἀνυπόδητος *disalceatus, nudis pedibus* Mich. 1, 8; 2 Reg. 15, 30; Jer. 2, 24. — Voc. Ae.: አሣእን፡ዘ፡ጫማ፡

አሥእን፡ II, 1 *calceare* alqm, *soleas* vel *calceos* subligare alicui: አልበስዎሙ፡ወአሥእንዎሙ፡አምበርባረ፡ዚአሆሙ፡ 2 Par. 18, 15.

ተሥእን፡ III, 1 *sibi calceos induere, soleas subligare*, sive absol., ut: ተሥእን፡ Exp. fid. Nic. (f. 285), sive c. Acc. አሣእን፡, ut: ተሥእንት፡አሣእን፡ Judith 10, 4. 16, 9 var.; Act. 12, 8; transl. Eph. 6, 15.

አስተሥእን፡ IV, 1 *facere* ut aliquis *calceos* vel *soleas* sibi induat, *calceare*: አስተሥእንኩኪ፡ያክንት፡ Hez. 16, 9 var.

አስተሣእን፡ IV, 3 id., ut: ገብሩ፡ሎቱ፡ (martyri) ቅትራት፡ዘብርት፡ወአስተሣእንዎ፡እስከ፡በረረ፡ቅትራት፡ወስተ፡እገራሁ፡ Sx. Nah. 14; Jsp. p. 277.

ሥእን፡ non posse vid. sub ስእን፡

ሠክረ፡ rad. obsol., hebr. ገንጋጋ mercede conduxit, arab. شَكَرَ praemio donavit Deus. Hinc

ሥክር፡ part. mercede conductus: መላጻ፡ሥክርት፡ Jes. 7, 20.

ሠክረ፡ inebriatum esse vid. sub ሰክረ፡

ሠወረ፡ tegere, occultare vid. sub ሰወረ፡

ሠወረ፡ rad. incertae significationis. መሥወር፡ vel መሥወርት፡ subst., hucusque non nisi in Pl. መሣውር፡ reperit; ut videtur: *infundibulum* vel *vas quo fluidum infunditur*: ሰብዐቱ፡መሣውር፡በዘ፡ደሰቅደዎ፡ለመኝትዊሃ፡ ἑπαρστροῖδες Zach. 4, 2; etiam Macc. f. 18; Kebr. Nag. 17; Clem. f. 87; መሣውር፡ vel መሰውር፡ inter vasa templi vel ecclesiae simul cum candelabris et lampadibus memorantur. — Voc. Ae.: መሰውር፡ዘ፡መቄብቄቫ፡; aliud: መሰውር፡ዘ፡ሸኛ፡; Ludolfi Aethiops *rostra tychnorum* exponebat.

ሦር፡ *taurus* vid. sub ሰር፡

ሠወን፡ I, 2 *spumare ore*: ደሢውን፡በአፋሆሙ፡ Lud. sine auct.

አሠወን፡ II, 2 *spumare facere* alqm: Marc. 9, 18. 20; Luc. 9, 39; *daemon* አሠወና፡(ለብእሲት፡) Sx. Masc. 1.

ምሥዋን፡ „est nomen locale incertae significationis et applicationis; reperitur in Mss. Colb. c. 31,“ Lud.

ሦካ፡ subst. plerumque m., sing. et coll., Pl. አሥዋካ፡ [amh.

ሦህ፡ et ሾህ; ገሻ, شَوَّ, شَوَّ, شَوَّ; Ges. thes. p. 1323] 1) *spina*, *spinæ*; *sentis*, *vepres* (ἄκανጋ, ἄκανጋι): Hez. 28, 24; Ps. 31, 4. 57, 9. 117, 12; Gen. 3, 18; Kuf. 3; Jes. 5, 2. 6. 7, 23—25. 32, 13. 33, 12. 34, 13; Jer. 4, 3. 12, 13; ሦካ፡ወአሚካላ፡ Hos. 10, 8; Cant. 2, 2; Prov. 15, 19; ብቄላ፡ሳሌሁ፡ሦካ፡ 24, 46; አሥዋካ፡ደብዮሉ፡ 26, 9; Koh. 7, 6; እመ፡ሐጸር ከ፡በሦካ፡ሳሌላ፡ንዋይክ፡ Sir. 28, 24; Matth. 7, 16. 13, 7; Hebr. 6, 8; አክሊሊ፡ዘሦካ፡ Marc. 15, 17; σκόλορος Num. 33, 55; Hab. 2, 11 ubi vulgo *κάνθαρος* legitur. 2) *aculeus*, *cuspis*: ይትከፋ፡ሦኩ፡ለፈ፡ደብሰሱ፡ Cyr. f. 115.

ሠውዐ፡ I, 1 [primitus *incendere* et *comburare* significasse videtur, coll. ሠዕ፡; شَاعَ ussit, adussit igne; شَاعَ parva ligna, quibus ignis accenditur; شَاعَ fomes, مشواعَ rutabulum; sine dubio ejusdem familiae sunt شَوَّ assare, torrere et شَاعَ holocaustum, incensum. Pariter شَوَّ (ش) ab *incendendo* et *suffiando* petatum est. Quod alii, ut Ges. thes. in append. p. 86, cum ሠውዐ፡ comparaverunt ጦጋ፣ minus probabile videtur, quia Aethiopes radicem ዘብሐ፡ et ጠብሐ፡ *macrare, immolare* et ipsi habent.] Subj. ደሠዕ፡ *sacrificare, sacrificium facere*; usurpatur de quovis sacrificiorum genere, quae altari imponuntur, et Deo et diis factorum (ሆህ, ሆህላ፣); c. c. Acc. sacrificiū et c. ለ፡ Dei: ለእመ፡ለሠዋዕ፡መባኩ፡ ἐὰν ἄλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ Lev. 1, 3; Ex. 20, 24. 28, 1. 32, 8; Gen. 46, 1; 1 Reg. 1, 21; 2 Reg. 21, 13; Jes. 19, 21. 43, 23. 57, 5; Jer. 1, 16; Hez. 16, 20. 21; Ps. 4, 6. 49, 14; Act. 14, 13. 18; Sir. 32, 2. 35, 4; idolis Sir. 30, 19; Jer. 2, 28; Ps. 105, 36.

ተሦዐ፡ III, 1 pass. *sacrificari*: 2 Reg. 21, 13 var.; ከር ስቶስ፡ዘተሦዐ፡በምዕር፡ Chr. ho. 18; Cyr. c. Pall. f. 91; ተሠውዎቱ፡ Chr. ho. 25; ሥጋክ፡ለለ፡ጊዜ፡ደሠዋዕ፡ (in sacramento altaris) Machb. Me'. str. 13; Org. 1.

ሠዕ፡ subst. 1) *fomes*, quidquid *incendendo* igni inservit, ut stipulae, sterces vaccinum aridum, quo Abyssini uti solent. 2) in specie: *linum, linamentum* (*gossypium*): ሠዐ፡ዘይ ጠይስ፡አሥጠፍኦ፡ ለእመ፡ Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; ጠፍኦ፡ ከመ፡ሐመደ፡ሠዕ፡ ὡς ἕνον ἑσπερμένον Jes. 43, 17; ዘሠዕ፡ ስቴህ, ut: ደልበሱ፡ለቤጠን፡ዘሠዕ፡ Reg. Pach. — Voc. Ae.: ሠዕ፡ብ፡ፍገዕ፡የጠፍ፡ኩስታሪሂ፡ ደ፡; aliud: ሠዕ፡ዘ፡የ ጠፍ፡ሐመደ፡ፍገዕሂ፡ ደ፡. Ludolfi Aethiops ሠዕ፡ sterces vaccinum aridum interpretatus est.

ሣወዕ፡ part. *sacrificator, sacrificulus* Kuf. 30. 40. 44; Lud. e Cant. Michaëlis 2.

ሠዋሂ፡ n. ag., Pl. ሠዋዕት፡, *sacrificator, sacrificulus, sacerdos* Ex. 18, 19. 22. 24; 1 Cor. 9, 13; አብርሃም፡አቅረበ፡ወልደ፡ወኢሥላም፡ወተዐሥዮ፡ዕሢተ፡ሠዋሂ፡ Chr. Ta. 34.

ሠዐት፡ n. act. *sacrificatio*: ሥምረተ፡አብ፡በሠዐተ፡ወልዱ፡ M. M. f. 33.

ተሠዋሂ፡ n. ag. (III, 1) *is qui sacrificatur*: እስመ፡ለ

ዘወርቅ፡ ወይሥዐሉ፡ ላዕሌሁ፡ ሥዕሉ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ በምልክ፡
 Jsp. p. 287. 3) *pingere, effingere*: አፈቅድ፡ ከመ፡ ትሥዐ
ሊ፡ ሊት፡ ሥዕሎሙ፡ Jsp. p. 322; **ለዛ፡ ሥዕል፡ ወዐላ፡ ሉ**
ቃስ፡ ወንጌላዊ፡ Sx. Masc. 10. — *Voc. Ae.*: **ወዐላ፡ ዐለሙ፡**
ብ፡ ጻፈ፡ =

አሥዐላ፡ II, 1 *effigiandum, delineandum, pingendum curare* 3 Reg. 6, 27; **ሄሮድስ፡ አሥዐላ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡**
ሥዕሉ፡ (*sui ipsius*) **ወሥዕላ፡ ከሉሙ፡ ነገሥት፡ እሊ፡ ሞአሙ፡**
 Jsp. p. 328; **በአደ፡ ማርያም፡** (*rex Abyssiniae*) **አሥዐላ፡ ሥዕ**
ሊ፡ ማርያም፡ ወሥዕላ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በአደ፡ አፍርገኛ፡
 Chr. L. Atk. f. 7.

ተሥዕላ፡ III, 1 1) *formari, figurari*: **በአርአያ፡ እግ**
ዚ፡ ተሥዕላ፡ እንሊ፡ እመክደው፡ M. M. f. 4; (*Christus*) **ተ**
ሥዕላ፡ በማጎስ፡ ሙላድ፡ f. 130; Org. 1. 2) *delineari,*
adumbrari: **አወረ፡ እደሁ፡ ውስተ፡ ኩከሕ፡ ተሥዕላ፡** Sx.
 Mij. 8 Enc. 3) *pingi* Chr. Ax. f. 96; **ከመ፡ ዘተሥዕላ፡ በአደ፡**
ኬንያ፡ ጠቢብ፡ M. M. f. 48.

ሥዑል፡ part. *formatus, designatus, effictus, pictus*:
ኢትደምስስ፡ (ጎጠአቶሙ) እምቅድሙ፡ ገጽከ፡ ሥዑል፡ ይ
ኩን፡ Jer. 18, 23 gloss.; **በውስተ፡ ፍናት፡ ታስተርአዮሙ፡ ሥ**
ዕልታ፡ φαντάζεται αὐτοῖς Sap. 6, 17; διαγεγραμμένος Hez. 8,
 10 (v. ጽሑፍ); **ዕደው፡ ፋርስ፡ ሥዑላን፡ ውስተ፡ አረፍት፡**
 Hez. 23, 14; Lit. 158, 2.

ሥዕላ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሥዕላት፡** 1) *imago* (cujusvis
 generis: picta, delineata, sculpta, ficta), *effigies, simulacrum,*
graphis Ex. 28, 25, 32, 4; **ወወዐላ፡ ሥዕላ፡ ኪሩብ፡** 3 Reg. 6,
 27; **ሥዕላ፡ ቤት፡** *διαγραφῆ τοῦ οὐνοῦ* Hez. 43, 12; **ይረቅሙ፡ ሰ**
ብክ፡ አገማና፡ (*aetatis illius*) **ሥዕላ፡ ዲቤ፡ አልባሲሆሙ፡ ተነ**
ዲሮሙ፡ በፍቅራ፡ Jsp. p. 273; **ሥዕላ፡ ጣዖት፡** Did. 25; Clem.
 f. 31; **ገብረ፡ ወልዱ፡ (ለዘሞተ) ሥዕላ፡ አሱሁ፡ ዘወርቅ፡ ወአ**
ንበረ፡ ዲቤ፡ መቃብረሁ፡ *ibid.*; *elephantus acneus* appellatur **ሥ**
ዕል፡ Jsp. p. 283; **አስተርአዮ፡ በአየረ፡ ሰማይ፡ ሥዕላ፡ መስተ**
ጽእናን፡ አፍራሰ፡ እሳት፡ *ibid.* p. 287. 2) *pictura, tabula*
picta: **ሰሌዳ፡ ሥዕል፡** et **ሥዕል፡** Sx. Masc. 10 (ubi **ሥዕል፡**
 fem. et masc. est); **ሥዕላት፡ ወምስላት፡** Chr. ho. 12; Sx.
 Hed. 21.

ወዓሊ፡ n. ag., Pl. **ወዓልያን፡** *formator, plastes, pictor*:
 (*Deus*) **ወዓሊ፡ ሕፃናት፡ ተሥዕላ፡ በመልክዐ፡ ሕፃናት፡** M. M. f.
 114. 130; Lit. Orth.; Deg.; *pictor*: II Const. Ap. 17; F. N. 23;
 Sx. Masc. 29.

መሥዕል፡ part. *formator, plastes, pictor*: (*Deus*) **መ**
ሥዕላ፡ ሕፃናት፡ M. M. f. 130; (*ne ad communionem admittatur*)
መሥዕል፡ ዘትያጥርን፡ Const. Ap. 62 (63); Kid. f. 23.

ወዐረ፡ *abolere* vid. sub **ሰዐረ፡**

ሥዕረ፡ I, 1 *herbescere, herbere*: **እምን፡ ገናም፡ ይሥ**
ዕር፡ ሐመልማል፡ 2 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.*: **ሥዕረ፡ ዘ፡ ለመ**
ለመ፡ =

ሣዕር፡ subst., plerumque m., Pl. **አሥዕርት፡** (Chr. Ta. 27)
 [Aethiops et Arabes herbas, quibus terra obsita est, cum pilis
 corporis comparantur herbarum et pilorum nomina ex eadem ra-
 dice propagaverunt, **عشرا** herbosus, plantis abundans, ar-
 boribus obsitus: **عشرا** plantae, arbores; (Syri ab una radice
 petierunt nomina **عشرا** lana et **عشرا** gramen, herba viridis)

amh. **ሣር፡** ሳር፡ id. q. aeth. **ሣዕር፡**] *herba, gramen, (pa-*
bulum pratense et agreste) **βοτάνη** Job 5, 25. 8, 12; Jer.
 14, 5; Ex. 10, 12; Hebr. 6, 7; **χόρτος** Gen. 1, 11. 3, 18;
 Kuf. 6; Jes. 10, 17. 15, 6. 40, 6; **ሣዕረ፡ ገዳም፡** Jer. 12, 4;
ሣዕረ፡ ምድር፡ Am. 7, 2; Dan. 4, 2, 22; **ሣዕረ፡ ይትረዐይ፡** Job
 40, 10; Prov. 19, 12; Ps. 36, 2. 101, 5. 103, 15. 146, 9;
 Sir. 40, 16; 4 Esr. 9, 28; Marc. 4, 28 (*gramen segetis*); Jac.
 1, 11; 1 Petr. 1, 24; **አሥዕርት፡** *gramina* Chr. Ta. 27; **χλόη**
ከመ፡ ያብቁላ፡ ሣዕረ፡ ገዳም፡ Job 38, 27; **νομή** (*pabulum*)
 Hez. 34, 18; **πάπυρος** Job 8, 11; **τὸ ἄχιν** τὸ χλωρόν **ከሉ፡ ሐ**
መልማሊ፡ ሣዕር፡ Jes. 19, 7; *de herbis malis in vineis* **ሣዕር፡**
ወሃኸ፡ Jes. 5, 6; **φρύγανα ἄγρια** **ሣዕረ፡ ገዳም፡** Job 30, 7.
 a) *Etiam de herbis aridis, foveo et stramento* usurpatur: **φρύ-**
γων Ps. 101, 4; **καλάμη** Ps. 82, 12; **ሣዕር፡ ዘያንሥኦ፡ ነፍሱ፡**
ኦሮጥስ φερόμενος ὑπὸ πνεύματος Job 13, 25; **ἄχυρα** Gen. 24,
 25 (at **ሐሠር፡** 24, 32); **ይውሂ፡ ከመ፡ ሣዕረ፡ ገዳም፡** ἐν τοῖς
 δόξαι τοῦ θουμοῦ Jes. 9, 18; **κάριος** Matth. 7, 5 rom. (at
ሐሠር፡ 7, 4); **ሣዕር፡ stramentum**, quo tecta aedium teguntur,
 Gad. Lal. b) In *Voc. Ae.* tamquam singulares herbarum species
 distinguuntur α) **ሣዕረ፡ አንሕስት፡** (*gramen tectorum*) Ps. 128,
 5; 4 Reg. 19, 26, quod interpretatur **አሸህት፡** (?). β) **ሣዕረ፡**
ቋዕ፡ ዘ፡ ልህቅ፡ inter nomina plantarum.

ሥዑር፡ part. *herbidus, herbosus, graminosus*: **ብሔ**
ር፡ ሥዑር፡ τόπος χλόης Ps. 22, 1; **τόπος πίων** Jes. 30, 23;
 transl.: (*rogamus*) **ከመ፡ ያዕርፍ፡ እግዚ፡ ነፍሱ፡ (ለምውት)**
ውስተ፡ መካን፡ ሥዑር፡ ጎበ፡ ማየ፡ ዕረፍት፡ Genz. f. 93 seq., et
 in eadem phrasi **መካን፡ መሥዕር፡** f. 113.

መሥዕር፡ part. (II, 1) id. q. **ሥዑር፡** q. v.
ሥዕርት፡ subst., m. et fem. (*sed ubi nomen unitatis est,*
plerumque fem.), sing. et coll., Plur. **አሥዕርት፡** (Lit. Orth.)

[**ገግጅ** et **ካግጅ**, **عشرا** et **عشرا**, **عشرا** et **عشرا**; amh. et aeth.
 etiam **ጸጉር**] 1) *pilus* Jud. 20, 16; Matth. 5, 36; Prov. 23, 7;
ኢይትሀጉል፡ ሥዕርት፡ ርአሰሙ፡ Clem. f. 156; **ወኢአሐቲ፡**
ሥዕርትን፡ Did. 25; **አሐቲ፡ ሥዕርት፡ ርአሰ፡** Gad. T. H.
 2) *pili* a) *capitis, capillus, crines, coma* Job 1, 20; **ሥ**
ዕርት፡ ድማሕዩ፡ 16, 12; Cant. 4, 1; Ps. 37, 4, 39, 17. 68, 5;
ሥዕርት፡ ርአሳ፡ Judith 10, 3. 13, 7; Dan. 3, 27. 7, 9; 2 Reg.
 14, 26; Apoc. 1, 14; **ሥዕርት፡ አንስት፡** 9, 8; **ሥዕርት፡ ርአ**
ስከሙ፡ ኩሉቃት፡ እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Joh. 12, 3; *pro-*
mittere c. አንጎ፡ ሥዕርት፡ F. N. 51. b) *reliqui corporis*: Job
 4, 15; Sir. 27, 14; **ሥዕርት፡ ጽሕምዩ፡** 2 Esr. 9, 3; Lev. 12,
 3 seq.; **ሥዕርት፡ ቀጣን፡** 13, 30; **በገብ፡ ሥዕርትኪ፡** Hez. 16,
 7; **ይብኪ፡ እስከኔ፡ ተመልጎ፡ ሥዕርት፡ አዕይንቲሁ፡** Phlx. 55.
 c) *animalium (coma, juba)* Apoc. 9, 8; Dan. 4, 30. d) in ge-
 nere: Dan. ap. 13, 27. — *Voc. Ae.*: **ሥዕርት፡ ዘ፡ ጸጉር፡** =

ሥርናይ፡ subst., plerumque m., coll. [me judicante con-
 tractum e **ሥዕርናይ፡** *pilosus, hirsutus*, adj. rel. a subst. **ሥ**
ዕርና፡ sicut **ካግጅ** **عشرا** **عشرا** *hordeum* a spicis hirsutis dictum
 est] **ትግር፡** passim *frumentum, far, (annona)* in genere,
πυρός et **σίτος** a) in agro crescens: Ruth 2, 23; Job 31, 40;
 Jes. 28, 25; Jer. 12, 13; **አመ፡ ማአረረ፡ ሥርናይ፡** Judith 2,
 27; Hez. 36, 29; 1 Reg. 6, 13; Gen. 30, 14; Ex. 9, 32; Deut.
 8, 8; Jud. 6, 11; Matth. 13, 25; Marc. 4, 28. b) *grana* Gen.
 27, 28. 47, 12. 13; 2 Reg. 17, 28; Jes. 36, 17. 62, 8; Jer.
 48, 8; Hez. 4, 9. 27, 17; Prov. 11, 26; Ps. 4, 8. 64, 14. 80, 15.

Kuf. 42. 43; Matth. 3, 12; Luc. 16, 7. 22, 31; Joh. 12, 24; 1 Cor. 15, 37; Apoc. 18, 13; አክለ፡ ሥርናይይ፡ σερμῶδαις τυροῦ Sir. 39, 26; Ex. 29, 2. Pl. ሥርናይት፡ grana tritici Sx. Ter 29 Enc. — Voc. Ae.: ሥርናይይ፡ ዘ፡ ስንዴ ።

ሣዕር፡ *uter* vid. sub **ሳእር፡**

ሠዐዐ፡ rad. inus., arab. شَعَّ dispersus, diffusus fuit (شَعَّ tela araneae, شعاع aculei aristae); vic. ሥዕዩ፡ et سَعَا.

ተሥዕዐ፡ III, 1 *dissipari, discuti, desquamari*: ወተሥዕዐ፡ አምብት፡ አዕይንቲሁ፡ ዝኩ፡ ጠሰ፡ ἐλεπτόση Tob. 11, 12; item in actis Tobias Sx. Masc. 16; ተሥዕዐ፡ አምአዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ዘሣፈት፡ Act. 9, 18 Platt. — Voc. Ae.: ተሥዕዐ፡ ብ፡ ተገረፈ፡ ተቀሥፈሂ፡ ይ፡

ሥግዕ፡ subst. ut videtur *scobis, furfur*: ወድቀ፡ አምን፡ ሥጋ፡ ሥግዐ፡ ቅርፍት፡ (,scabrities corticis“ Lud.) Lud. e V. S.

ሠዐዩ፡ (si non ሥዕዩ፡) I, 1 [vic. ሠዐዐ] *dissipare, ventilare*: ከመ፡ ነፋስ፡ ሥዕዕዩ፡ መ፡ ወይዘርዎመ፡ ἐκλυκμήσει Sap. 5, 24; አለ፡ ጼፍ፡ ጢስ፡ ፍጉጉ፡ ይሥዕዩ፡ βρομίους λιχωμένους καπνοῦ 11, 19; ተሰድዶመ፡ በቃልክ፡ ወተሥዕዩ፡ በመንፈስ፡ ጎይልክ፡ λυκμηθέντες 11, 21.

ተሠዐዩ፡ pass. *ventilari*: ተሠዐዩ፡ ዘ፡ ተነፋ፡ (v. ተሰፍሐ፡) Voc. Ae.

መሥሜ፡ subst. *vannus, ventilabrum*: τὸ πτύον Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Deg.; መሥሜሆመ፡ ለረሲዓን፡ ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ λυκμητόρ Prov. 20, 26; Mich. 4, 13 var.; et Jer. 15, 7 var.; David rex Aethiopiae cognominatus መሥሜ፡ ረሲዓን፡ Sx. Teq. 9. — Voc. Ae.: መሥሜ፡ ዘ፡ ላሚዳ፡ (v. ላሚዶ፡) መንሸሂ፡ ይ፡

ሠዘዩ፡ I, 1 et 2 [شَدَّ and شَدَّ] trs. *abstrahere, arcere*, intr.: *se suasve res seorsim tenere, tergiversari*: አንዝ፡ ትሠዘዪ፡ (scholion: ትክልአ፡) Ep. Syn. ad Joannem Ant. in Cyr. f. 113; ኢይሠዘዪ፡ አንበይ፡ ነጻይ፡ οὐ λήψεται πρόσωπον ἐπὶ πτωχοῦ Sir. 32, 16; ምሕረት፡ ነጻዳን፡ አለቡ፡ እንበለ፡ (at in Cod. Tub.: አንዝ፡ ኢ)ሠዘዪ፡ *ad miseracionem pauperum animadvertam non tergiversando* (parcendo?) Mag. 12 Enc. — Voc. Ae. scholion vid. sub ሌለዩ፡

ተሠዘዩ፡ III, 1 *se separare vel abstrahere, in partes* (alius) *secedere* Cyr. f. 113. — Voc. Ae.: ተሠዘዩ፡ ዘ፡ ተለዩ፡

ሢመ፡ I, 1 [ἄνῶν, ἄνῶν مُصَدَّ سَمًا] Subj. ይሢም፡ *ponere, collocare*, c. Acc. Jud. 20, 36; Deut. 27, 15; ሢሞ፡ ህዩ፡ Gen. 21, 8; c. praep. loci: Gen. 1, 17; Ex. 2, 3; Deut. 28, 13; 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 8, 6. 14; Ps. 17, 47; Sir. 22, 27 (vid. አቀመ፡, አንበረ፡, ረስዩ፡ ወደዩ፡). a) *proponere* c. ቅድመ፡ 4 Esr. 2, 4; አሠይም፡ ቅድመ፡ ገዳክመ፡ ፍፍተ፡ ሕይወት፡ Jer. 21, 8. b) *imponere, superimponere* c. ሳዕለ፡ ut: ሢመ፡ ሳዕሌሆመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Jes. 63, 11; ከመ፡ አሢም፡ ስምዩ፡ ሳዕሌሁ፡ Kuf. 1; vel c. ዲቦ፡ ut: አሠይም፡ መንፈስዩ፡ ዲቦ፡ ዘርእክ፡ Jes. 44, 3. c) *applicare vel induere* vestem: ሢመ፡ አልባስ፡ Lud. ex Enc. 19 Genb. d) *potissimum constituere, praepone, praeficere*, c. Acc. Hebr. 7, 28; 1 Tim. 5, 22; አንትሙ፡ ጳጳሳት፡ ኢትሢሙ፡ ነሎ፡ ዘረከብክሙ፡

Clem. f. 130; አሠይም፡ ፍላጭ፡ አሐዶ፡ Hez. 34, 23; በጎብሢሢሙክ፡ Sir. 30, 31; ሢመ፡ ዩዋን፡ ህዩን፡ ህዩሙ፡ Sir. 10, 14; Kuf. 32; c. dupl. Acc.: 1 Reg. 8, 1. 25, 30. 28, 2; አሙ፡ ሢመኩ፡ መልእክ፡ Sir. 35, 1; Jes. 22, 23; አግዛ፡ ሢመክ፡ ነህ ህን፡ Jer. 36, 26; c. A. vel ሳዕለ፡ vel ዲቦ፡ vel ውስተ፡ ejus, cui praeposuit: ሢመ፡ ለክሙ፡ መልእክ፡ Judith 14, 2; Deut. 17, 14. 15; Dan. 2, 48. 3, 12; Sir. 17, 17; Jer. 1, 10; Marc. 12, 1; Tit. 1, 5; ዘሢመ፡ ንጉሥ፡ ሳዕለ፡ ምድር፡ Jer. 48, 2; Gen. 41, 33; Sir. 22, 27; Dan. 6, 3; Esth. 8, 2; Ps. 9, 21; ሢሞ፡ ለዮሴፍ፡ ዲቦ፡ ነሎ፡ ንዋዩ፡ Kuf. 39. 40; Ps. 8, 6; Dan. 1, 11; አሠይመክ፡ ውስተ፡ ነሎ፡ ምድር፡ Gen. 41, 41; Matth. 24, 45. 25, 21; ይሢም፡ ውስተ፡ መልእክተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 131. e) *convertere in* c. ጎብ፡ ut: አሠይም፡ አዕይንትዩ፡ ጎብክ፡ Jer. 47, 4. f) *statuere*: አን፡ ሢመኩ፡ ከ. ዳን፡ ጎብ፡ አበዊክሙ፡ Jer. 41, 13; Gen. 17, 2. 4; 2 Par. 16, 3; Ex. 34, 10. g) *ex Hebraismo: facere, reddere*: አሠይሞ፡ ውስተ፡ ሕዝብ፡ Kuf. 15. — Voc. Ae.: ሢመ፡ ዘ፡ ሾመ፡ አስቀመጠሂ፡ ይ፡

ተሠይመ፡ III, 1 pass. *poni, collocari*, in specie: *constitui, praeponi, praefectum esse*; (*ordinari* de clericis): Luc. 3, 9; መልእክ፡ ዘይቀድም፡ ተሠይሞ፡ στρατηγός πρωτοστάτης Job 15, 24; Rom. 13, 6; ዘተሠይመ፡ ሳዕለ፡ ይሁዳ፡ 1 Esr. 2, 11; Gen. 39, 2; ተሠይመ፡ ውስተ፡ ክህነት፡ 1 Par. 29, 22; ተሠይመ፡ በመንግሥተ፡ ዚአሁ፡ 2 Par. 21, 5; Col. 4, 17 Platt; c. Nom. vel Acc. praedicti: Ps. 2, 6; Col. 1, 23; አምአመ፡ ተሠይምኩ፡ ሎመ፡ መልእክ፡ 2 Esr. 15, 14; ተሠይመ፡ መኩን፡ ለቤተ፡ አግዛ፡ Jer. 20, 1; Jes. 11, 10; Rom. 1, 5; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; 1 Cor. 1, 1; de muneribus clericorum 1 Tim. 3, 1; Tit. 1, 7; χειροτονείσθε Can. Ap. 1; Const. Ap. 56; Clem. f. 130; ኢይዶሎ፡ ይሠዩ፡ ውስተ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ ibid.

ሥዩም፡ part. 1) *positus* κείμενος Joh. 20, 5 rom.; Luc. 2, 34; Gen. 8, 21; Apoc. 11, 4. a) *repositus* Col. 1, 5; 4 Esr. 5, 14. 6, 50. 58. 7, 24. 8, 38. b) *conversus vel directus in*: ሥዩም፡ ጎሊናሆመ፡ ውስተ፡ ምግባር፡ ትዕግልት፡ Macc. f. 6. 2) *constitutus* (in officio), *praepositus, praefectus*: ወአምን፡ ሥዩማን፡ በንዋዩ፡ ቤተ፡ ግብር፡ 1 Par. 9, 28; c. ዲቦ፡ 9, 29; c. ሳዕለ፡ Num. 14, 16; χειροτονήσεις 2 Cor. 8, 19. Substantive: βουλευτής Luc. 23, 50; ሥዩማን፡ ቤተ፡ አግዛ፡ Act. 12, 1; τοπάρχαι 1 Esr. 3, 2; χιλάρχαι Judith 14, 12; κληροκόλ ሥዩማን፡ I Can. Ap. 1, 2; II Can. Ap. 49—51; ሥዩማን፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 81. 90; ኤዲስ ቆጶሳት፡ ወበዕዳን፡ ሥዩማን፡ Did. 6.

ሢመት፡ subst., m. et fem., Pl. ሢመታት፡ positio 1) locus ubi quis positus est: *statio, sedes*: አቀምክም፡ በበሢመታት፡ 2 Esr. 23, 11 (στάσις); ከመ፡ ኢይደንሣኢ፡ ሢመታት፡ Sir. 12, 12 (καθέδρα). 2) *impositio* manus: ἐπιθεσεις χειρῶν ሢመተ፡ አድ፡ 1 Tim. 4, 14; 2 Tim. 1, 6; Hebr. 6, 2; etiam sine አድ፡ (*ordinatio*) ut: ጸለተ፡ ሢመት፡ Kid. f. 6. 14. Const. Ap. 13—15. 21—23. 3) *munus, officium, functio, dignitas, administratio* (civilis, militaris, ecclesiastica): Job 24, 24; Ps. 108, 7. 109, 5; Gen. 40, 13; Sir. 38, 24; አለ፡ ያፈቅሩ፡ ሢመተ፡ Asc. Jes. 3, 23. 7, 2; πολιτεία Act. 22, 28; ἐπισκοπή Act. 1, 20; τάξις Hebr. 5, 6. 6, 20; 1 Tim. 3, 13; ሢመተ፡ ክህነት፡ Lit. 163, 2; F. M. 25; አቆቅር፡ ሢመት፡ Clem. f. 191; አመ፡ ዘሢመት፡ (clericus) አቆቅር፡ ይሰዕር፡ አም

ሂረዮ፡ Clem. f. 204; በመቀጠል፡ ሂረዮ፡ tempore administrationis ejus Sx. Genb. 12.

ሠዮሚ፡ n. ag. is qui ponit, statuit, constitutor፡ ሠዮሚ፡ ሕግ፡ νομοθέτης Chr. ho. 32; ሠዮሚ፡ ከሀናት፡ Syn. f. 91; Deg.

ተሠዮሚ፡ n. ag. (III, 1) constitutus, praepositus F. N. 4; Sx. Teq. 9 Enc.

መሥዮም፡ vel መሥዮም፡ (Sing. nondum repertum est), subst., Pl. መሣዮምት፡ 1) repositorium, et vasa in quibus quid reconditur: fiscina, cophinus, corbis, canistrum, ἀποθήκαι፡ መዛግብት፡ ወመሣዮምት፡ Hez. 28, 13; Ex. 16, 32; κόφινος Marc. 6, 43; Luc. 9, 17; Joh. 6, 13; Kid. f. 33; Clem. f. 218; singulariter accipitur: በድን፡ ሕፃን፡ በውስተ፡ መሣዮምት፡ (መሳብክት፡ in Cod. Tub.) ወደዮ፡ Lud. ex Enc. Jac. 3. 2) constituti (in officio), praepositi Deg. (Cod. Lond. p. 426 seq.), cfr. መላሀቅት፡ — Voc. Ae. መሣዮምት፡ ዘ፡ ቅርጫት፡ ሌማትሂ፡ ይ፡

ምሥዮም፡ subst. 1) locus, ubi quis positus est, munus: አለ፡ ይትቀንዩ፡ በውስተ፡ ምሥዮም፡ ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἐργοῖς αὐτῶν 1 Par. 25, 1. 2) repositorium, horreum: ምሥዮም፡ አስሐትዮ፡ Job 38, 22; መዝገበ፡ ረድኤት፡ ወምሥዮም፡ ትፍሥሥሕት፡ Lit. Joh; sed etiam i. q. መሥዮም፡ corbis, ut: ብሕሐቶ፡ አሙ፡ ለሕፃን፡ ውስተ፡ ምሥዮም፡ ወስቀለቶ፡ ላዕለ፡ ሰዕ፡ በለስ፡ Sx. Genb. 15; Sen. 19. 3) id quod vel in quo quid apponitur, proponitur, struitur: ኅብስተ፡ ምሥዮም፡ ἄρτοι τῆς προθέσεως 1 Par. 23, 29; ሶጣን፡ ምሥዮም፡ 2 Par. 13, 11; ማእዳት፡ ዘምሥዮም፡ 1 Par. 28, 16; πρόθεσις 2 Par. 2, 4.

ተሠይመተ፡ quadr. denom. III, 1 auctoritatem sibi sumere vel se praepondenandum censere: አከ፡ ተሠይሚትን፡ ዲበ፡ ብአሲ፡ ንትናገር፡ አስመ፡ መፍትው፡ ንክብን፡ አስመ፡ አኅ፡ ማሰን፡ hom. Firmi in Cyr. f. 113.

ሂረዮ፡ quadr. I, rarius ሂረዮ፡ tril. [nescio an comparare liceat ⁵⁰شور et ⁵⁰شيار forma, pulchritudo, ornatus, coll. ⁵⁰سبر forma, pulchritudo, color] pulchrum reddere, fucare, colorare, colore inficere: ቀብኦ፡ በሀጉሬ፡ ወሂረዮ፡ ወአቅዮሐይሐ፡ (sic) ሕብሮ፡ φῶκευ ἐρῶνθῆνας χροῶν αὐτοῦ Sap. 13, 14; ለአመ፡ ተዐገለ፡ ልብስ፡ ጸዕዳ፡ ወሂረዮ፡ F. N. 35; ፀምር፡ ዘተጠምዐ፡ በሂረዮ፡ M. M. f. 115. — Voc. Ae. ይሠርዮ፡ ዘ፡ ይጠልቅ።

ተሂረዮ፡ (ተሂረዮ፡ Chr. ho. 16) quadr. III, 1 et ተሠርዮ፡ tril. III, 1 colorari, colore inficere, tingi: ነሉ፡ ክዳንዮ፡ ተሂረዮ፡ Jes. 63, 3 var.; ተሠርዮ፡ vel ተሂረዮ፡ ሥጋሁ፡ አምጠለ፡ ሰማይ፡ Dan. 4, 30. 5, 21; ከመ፡ ይሠርዮ፡ አገረከ፡ በደም፡ Ps. 67, 25; ግብር፡ ዘበተሂረዮ፡ ይዌልጥ፡ ሕብሮመ፡ Sap. 15, 4; Chr. Ta. 12; አምድኅረ፡ ተሂረዮ፡ ነፍሳትን፡ በምግብረ፡ ኅጠ. አት፡ ibid.

ሂረዮ፡ part. colore infectus: መዓስበ፡ ናዝዝ፤ አንላ፡ ማውተ፡ ተወከፍ፤ ሂረዮ፡ በምሕረትከ፡ አንጾክ፤ አብዳን፡ አጥብብ፡ Prec. Mat.; Kid. f. 19.

ሥርዮት፡ n. act. tinctura Ex. 25, 5. 35, 23 C.

ሂረዮ፡ (nonnumquam ሥራይ፡, ut Macc. f. 22) Pl. ሂረዮት፡ vestis pretiosissimi generis [proprie sine dubio: vestis colorata vel picta, sed videas annon etiam nomen sericae vestis, sc. ጸጋህ, ከዳግህ, ሼ፣ in hoc nomine lateat]: ጥ፡

χατὰ ሰሥቅ፡ ወሚላተ፡ ወሂረዮ፡ Hez. 16, 10. 13; εὐπόρουα: አልባስ፡ ሂረዮ፡ 23, 12, 27, 16; byssus 2 Par. 3, 14. 5, 12; ሂረዮ፡ ሚላት፡ βύσσινον πορφυροῦν Esth. 8, 15; አልባሆን፡ ዘሚላተ፡ ወሂረዮ፡ ወስግላጥ፡ Jes. 3, 21—23; ግልብን፡ በሂረዮት፡ M. M. f. 36. — Forma ሂረዮን፡ legitur in Gad. Ad. f. 140; nescio an sit bona.

ሂረዮ፡ n. ag. infector F. N. 36.

ሂረዮን፡ vid. sub ሂረዮ፡

ሂበ፡ canescere, canum esse. Verbi exempla hucusque

non reperta sunt [עֵבִי שֵׁפֵט עֵבִי שָׁבַב; ሺበት፡; contiguum est ሣሀበበ፡]

ሂበት፡ n. act. et subst., m. et fem., canities, capillus canus: በቄለ፡ ሂበቱ፡ Hos. 7, 9; ያስተርኢ፡ ሂበትኪ፡ Jes. 47, 2; ሂበት፡ ልሂቅ፡ Sap. 2, 10; Prov. 20, 29; Ps. 91, 10; ቅድመ፡ ዘሂበት፡ ተንሥኢ፡ Lev. 19, 32; Kuf. 23; nonnumquam pro senectute et senibus 3 Reg. 2, 6; Gen. 42, 38; Ruth 4, 15; ይደልዎን፡ ከንዮ፡ ለሂበት፡ Sir. 25, 4.

ሠዮብ፡ adj. canus Lud. sine auct.

ሄነ፡ I, 1 [ሂ ገሃ, coll. ሽንት፡ urina, ⁵⁰بصيلة vesica urinaria; at سَان significat dedecorare, dishonestare] mingere: Inf. ሠዮን፡ M. M. f. 171; ዘይሠዮን፡ ላዕለ፡ መንጸፉ፡ F. N. 33, 3; በለዕዮ፡ እኩስክ፡ ወስተይዮ፡ አሠዮን፡ Cod. bibl. Bodl. Ox. XXVIII; ዘይሠዮን፡ ማዮ፡ Kedr. f. 86.

ሥንት፡ subst. urina 4 Reg. 18, 27; Jes. 36, 12; M. F.; አኒዘ፡ ስንት፡ urinam retinere Fal. f. 37.

ሠይኦ፡ flagitium vid. sub ሰይኦ፡

ሂጠ፡ I, 1 [amh. ሺጠ፡ et ሸጠ፡ vendere; copt. ሣሣጥ negotiatio, emporium; ሾጭሣጥ mercari; Ges. in thes. p. 1378

hoc verbum cum ⁵⁰شوط iter longum fecit et ⁵⁰تاش conjungendum proposuit.] Subj. ይሂጥ፡ (mercaturam facere), vendere: ዘይሠዮ፡ ስ ለገላዕን Hez. 7, 12; Jes. 24, 2; ሠይጥ፡ ወተሃይጦ፡ Apoc. 13, 17; Kuf. 50; c. Acc. mercis Gen. 31, 15. 42, 1; Kuf. 11; Jes. 48, 10. 50, 1; Zach. 11, 5; Tob. 1, 7; Matth. 13, 46. 18, 25; c. በ፡ pretii Hebr. 12, 16; Act. 5, 8; Am. 2, 6; Joel 4, 3; Nah. 3, 4; c. ኅብ፡ emtoris: Lev. 25, 14; Joel 4, 6; Gen. 37, 27. 28. 36; vel c. ለ፡ emtoris Gen. 41, 56; Lev. 25, 15; F. N. 33, 4; Jsp. p. 329; vel c. dupl. Acc. (alqd alicui) Lev. 25, 25. — Ex hebraismo: vendere alqm in potestatem alcijs 1 Reg. 23, 7 (aliās: አግብኦ). — Sir. 20, 12 habet Graecus ἀγοράζων πολλα ὄλγλυο, Aethiops በ፡ ዘይሠዮጥ፡ ብዙኅ፡ በኅዳጥ, sed verora, ne ይሂጥጥ፡ legendum sit.

አሠዮጦ፡ II, 2 vel አሣዮጦ፡ II, 3 venum dare, c. dupl. Acc. አሠዮጦኒ፡ v. አሣዮጦኒ፡ ኪዲሁ፡ በሂጥ፡ 1 Par. 21, 22; (qui simoniae indulget) ተአመን፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አሠዮጦ፡ በሂጥ፡ F. M. 25, 1.

ተሠዮጦ፡ III, 1 vendi Ps. 104, 16; Hez. 48, 14; Ex. 22, 2; Lev. 25, 23. 34; 4 Reg. 17, 17 (ubi Perf. ተሠዮጦ፡ in cod. S); Inf. ተሠዮጥ፡ Lev. 25, 33; c. በ፡ pretii: Matth. 10, 29; 4 Reg. 7, 16; Thren. 4, 2; ጥብብ፡ ኢትላዮጥ፡ በወርቅ፡ አፈር፡ Job 28, 16. 19; c. ለ፡ vel ኅብ፡ emtoris: ሰብራዮ፡ ዘተሠዮጦ፡ ለስ፡

ተሠገረ፡ III, 1 *illaqueari, irretiri; laqueis, retibus, hamis capi; capi* in genere: Sir. 11, 30; Koh. 9, 12; Am. 3, 5; Hez. 19, 8; Luc. 5, 9; **ዘሠርዐ፡ መሥገርተ፡ ውእቱ፡ ይሠገር፡ ቦቱ፡** Sir. 27, 26. 18, 33; Koh. 7, 26; Job 10, 16; Jes. 8, 15 var.; 14, 10. 31, 9; **ይሠገሩ፡ ብእሲ፡ ምስላ፡ ብእሲቱ፡** Jer. 6, 11. 28, 56; Ps. 9, 16. 17. 58, 13; **ኢትሠገር፡ በእዕይንቲሃ፡** Prov. 6, 25; de urbis: Jes. 27, 3; Jer. 27, 2.

ሥግረት፡ n. act. et subst. *captura, fera capta* Kuf. p. 97.

ሠገራት፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus) *lictiores, milites custodiae appositi, carcerum custodes*: Matth. 27, 65. 66. 28, 11. 12; Joh. 18, 3; Act. 5, 23. 12, 4; Did. 29; **ሐራ፡ ሠገራት፡** Gad. T. H.

ሠገራዊ፡ adj. rel., ad **ሠገራት፡** pertinens, unus e **ሠገራት፡** Sx. Tachs. 12.

ሠገራታዊ፡ adj. rel., unus e **ሠገራት፡** Sx. Mag. 7.

አሥጋሪ፡ n. ag. (II, 1) *laqueator, captator, venator, piscator, insidiator*: **ብትክ፡ እምነ፡ መሣገረ፡ ዘአስተዳለወ፡ አሥጋሪ፡** Genz. f. 115; **አሥጋሪያን፡** sc. anguim Sx. Ter 14; **ዲያብሎስ፡ አሥጋሪ፡** Kedr. f. 11; (Petrus) **ከነ፡ አሥጋሪ፡ ዓሣ፡** F. M. 3, 6; F. N. 33, 4.

መሠግር፡ part. (II, 2) Pl. **መሠግራን፡ piscator** Matth. 4, 18. 19; Marc. 1, 16; Job 40, 25; Jes. 19, 8; Jer. 16, 16; Hez. 47, 10; Did. 13; Clem. f. 243.

መሥገርት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሣግር፡**, raro **መሣግርት፡** (ut Chr. Ta. 34) et **መሥገርታት፡** (ut Phlx. 152) 1) *laqueus, tendicula, plaga, rete, sagena, hamus*: **παγίς መሥገርት፡ ጽኑዕ** Prov. 6, 2. 22, 5; Koh. 9, 12; **ትወርድ፡ እግራ፡ ውስተ፡ መሥገርት፡** Job 18, 8; Sir. 27, 26. 29; Ps. 9, 16. 33. 30, 5. 34, 9. 90, 3. 123, 5. 139, 5. 6; Jes. 8, 14. 24, 17. 42, 22; **ሠርዑ፡ መሣገረ፡ ይቅትሉ፡ ሰብክ፡** Jer. 5, 26. 31, 43. 44; Hos. 5, 1; **እወዲ፡ መሥገርተ፡ ውስተ፡ መላተሐኪ፡** Hez. 29, 4; **፲፱፻፲፱** Koh. 7, 26; **፲፱፻፲፱** Ex. 27, 4; Thren. 1, 13; Hos. 5, 1. 7, 12; **መሥገርት፡ ለአዕዋፍ፡** Prov. 1, 17; Matth. 4, 20; Marc. 1, 18. Job. 21, 6; **ἀμφιβληστρον** Hab. 1, 17; Marc. 1, 16; **σαγίνη** ይረብሱ፡ መሣገሪያው፡ መገክለ፡ ባሕር፡ Hez. 26, 5. 47, 10; Hab. 1, 15; **βρόχοι** Prov. 22, 25; **ἄγκιστρον** 4 Reg. 19, 28; Job 40, 20; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15; **መሥገርተ፡ ገሪፍ፡** Org. 3. Nonnumquam tropice pro *insidiis*: **ዐገተክ፡ መሣግር፡** (παγίδες) Job 22, 10; **ከመ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ መሥገርታ፡** Sir. 9, 3. 13. 2) raro: *vinculum, catena*, ut Hen. 56, 1. 3) vox architectonica: *opus reticulatum* 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 (፲፱፻፲፱). — *Voc. Ae.*: **መሥገርት፡ ዘ፡ መጽመጽ** ።

ሠገወ፡ rad. inus., quas proprie *crecere* (et magnitudine et multitudine) significat, coll. **ጸጋህ ገጋህ** (شَجَرَجِي اَنْشَع); a *crecendo* dictum videtur aeth. et amh. **ሥጋ፡** caro et corpus. Vestigia

eiusdem notionis habes sub **ጸጋህ** hominis corpus vel collum.

ሥጋ፡ subst., plerumque m., Pl. (signif. 2.) **ሥጋት፡** (ሥግዋት) habet Joh. 19, 31 editio rom.) 1) *caro*, α) vivi corporis **ሳፍዴ፡ ሳፍጾ**: Gen. 41, 2. 19; Lev. 13, 10; **ሥጋ፡ ነፍሱትከ፡** Prov. 5, 11; Job 41, 14; **አልበስከሙ፡ ሥጋ፡** Hez. 37, 5; **የኅልቅ፡ ሥጋሁ፡** Job 33, 21. 25; **ሥጋየ፡ ወማእዘየ፡** Thren.

3, 4; **ሥጋ፡ ወዐጽም፡** Luc. 24, 39; **ሥጋ፡ ወደም፡** Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Joh. 6, 51. 52; **ይበልዑ፡ ሥጋ፡ አዋልዲሆሙ፡ ሳጶጾ**: Jer. 19, 9; Mich. 3, 3; Apoc. 19, 18. β) *pecudis, quae comeditur, κρέας, κρέατα*: Jes. 22, 13. 44, 16. 19; Jer. 7, 21; Dan. 7, 5. 10, 3; **ይበልዑ፡ ሥጋ፡ ሐራውያ፡** Jes. 65, 4; Ex. 16, 12; Lev. 7, 15 seq.; Rom. 14, 21; 1 Cor. 8, 13. Nota a) *carneus*: **ዘሥጋ፡**, ut: **ሉብ፡ ዘሥጋ፡** Hez. 11, 19; 2 Par. 32, 8 **እሊ፡ ሥጋ፡** 2 Cor. 3, 3. b) *opponitur numini divino, et homines cunctaque animantia complectitur respectu debilitatis et fragilitatis*: **እስመ፡ ሥጋ፡ እሙንቱ፡** Kuf. 5; Ps. 77, 44; **ወልደ፡ ሥጋ፡** Asc. Jes. 11, 34; *hoc sensu fere ubique*: **ዘሥጋ፡ carneus** adhibitum invenies: **ኩሉ፡ ዘሥጋ፡** *πάσα σάρξ* Gen. 6, 17. 7, 15. 21; Kuf. 3; Job 34, 15; Jes. 40, 6. 66. 24; **አምላክ፡ ለኩሉ፡ ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; Num. 18, 15; **ላዕላ፡ ኩሉ፡ ዘሥጋ፡** Joel 3, 1; Ps. 64, 2. 144, 22; **ፈረስ፡ ዘሥጋ፡** Jes. 31, 3; **ዘሥጋ፡ ወደም፡** Sir. 17, 31; 1 Cor. 15, 50; at: **ሥጋ፡ ከነ፡** (*verbum*) *caro factum est* Joh. 1, 14. c) *opponitur animo et spiritui, et naturam hominis significat corpoream, in specie quatenus in ea peccatum nititur*: Koh. 2, 3; Col. 2, 1; 1 Petr. 4, 2; Eph. 6, 5; Hebr. 7, 12, 9; Matth. 26, 41; Joh. 1, 13. 8, 15; Rom. 8, 1 seq.; Gal. 3, 3. d) *opponitur mortuis*: **እሊ፡ ይረክቡሙ፡ በሥጋ፡** Asc. Jes. 4, 15. 16; Hebr. 5, 7. e) *ubi pron. suff. subjuncta habet, nonnumquam consanguineos significat*: **ሰብኩ፡ ወሥጋሁ፡** Lev. 18, 6. 25, 49; Gen. 29, 14; Jud. 9, 2, coll. Eph. 5, 29 et Matth. 19, 5. 6. f) *verecundiae causa usurpatur pro pudendis*: Gen. 17, 23. 25. 34, 24 (quamquam *ነፍሱት* magis usitatum est); **ተንሥኡ፡ ሥጋሁ፡** (*libidine exarsit*) Lud. sine auct. 2) *corpus* **ሪሳላ** a) *vivum*: Gen. 47, 18; Lev. 6, 3. 14, 9; Ps. 39, 9; Job 20, 25; Dan. 3, 27. 4, 30; Matth. 6, 22. 10, 28; 1 Cor. 6, 18. 7, 34. 15, 40. 44; Jac. 3, 3; Hebr. 13, 11; **ዐቃቤ፡ ሥጋ፡** *custos corporis* 1 Reg. 28, 2; **በሥጋ፡ መዋቲ፡** 4 Esr. 1, 5; **ሥጋ፡ መዋቲት፡** Lit. Chr.; **ሥጋት፡** *corporea* Chr. ho. 6. Translate: **፩ ሥጋ፡ ንኣሱ፡ በክርቡቱሉ፡** Rom. 12, 5; 1 Cor. 6, 16. 10, 17. 12, 27; Eph. 1, 23. 4, 4. Singularis videtur usus vocis Kuf. p. 29 **ሥጋ፡ ምሥዋዕ፡** *corpus altaris*. b) *mortuum, cadaver* Deut. 21, 23; Joh. 19, 31; Judae 9; **ግድፍ፡ ሥጋየ፡ ላዕላ፡ ሥጋቲሆሙ፡** Jsp. p. 367; *in resurrectione* **ይትጋብኩ፡ ሥጋት፡ እሊ፡ ኩኑ፡ ከመ፡ ጸበል** Clem. f. 157; *truncus decollati* Sx. Mij. 18 Enc.

አሥገወ፡ II, 1 *incarnare, corporare*: ሶበ፡ ይፈቅድ፡ ሰብክ፡ ይክሥት፡ ነገረ፡ ኅሊናሁ፡ ያሠገግ፡ በልሳኑ፡ Fid. Jac. Bar. **ተሠገወ፡** III, 1 *corporari, incarnari, carnem fieri*, de Christo: **ἐν σαρκί γενέσθαι** Cyr. ad Th. f. 8 seq.; **ተሠገግ፡** *cum caro factus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ክርቡቱስ፡ ዘተሠገወ፡** F. M. 22, 5; **Μαβās**. 28; H. Ab.; **ተሠገግ፡** Org. 1; **ተሠገግቱ፡ ለወልድ፡** ibid.; de humano sermone: **ቃል፡ ሶበ፡ ይሠገወ፡ በልሳን፡** Fid. Jac. Bar.

ሥግወ፡ part. *incarnatus, corporatus*: **እስመ፡ እግዚ** ። **ሥግወ፡ ውእቱ፡** Θεός γάρ ἦν ἐν σαρκί Cyr. c. Pall. f. 93; M. M. f. 42; **አብ፡ ዘኢሥግወ፡** Chr. ho. 5.

ሥጋዊ፡, rarius **ሥጋይ፡** (ut M. M. f. 73), adj. rel., ad *corpus pertinens, corporeus, corporalis, carnalis*: **አበው፡ ሥጋዊያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29; Phlx. 233; **ኩነኑ፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡** F. M. 4, 1. 19, 2; Org. 3; **ኅጢአት፡ ሥጋውያት፡** *peccata carnalia* (sc. quae ad res corporales et carnales pertinent; opp. peccatis contra Spiritum S. commissis) F. M. 5, 2.

ርቀ፡መባሕ፡ዘሣዕን፡ (arcae aerarii sacri) F. M. 17, 1; transl. **ሣጹን፡ልቡና፡** *scrinium prudentiae* Lud. e Mss. Colb.; **ሣጹን፡ሕግ፡** Lud. comm. hist. p. 497, nr. 16. 2) *arca* vel *loculus*, in quibus mortui repositi sepeliuntur: Sx. Hed. 17 et alibi saepissime; Chr. f. 3; Jsp. p. 272. 283; (Alexandra ut Herodi se subduceret) **ገብረት፡፪ ሣጹን፡ከመ፡ሣጹን፡ምውታን፡ወቦአት፡ውስተ፡፩ ወወልዳ፡ቦአ፡ውስተ፡ካልኡ፡** ibid. p. 323.

[Amharice: **ሣጹን፡** vid. Isenb. p. 45; arab. **شَاصْرَتٌ**, quod *vas fictile, vitreum* interpretantur lexicographi. Etymon, si quid video, repetendum est e **صان** *reposuit, recondidit, asservavit* (coll. **صين**); syllaba prima **ሣ** vel e **ጸ** vel e **ጸገ** retusa videtur; idem est hebr. **רצון** Ex. 16, 33.]

ረ፡ litera alphabeti Aethiopicæ sexta, quae **ርሕሰ** appellatur.

ራሀርሀ፡ vid. sub **ራኅርህ፡**

ረሐሐ፡ id. quod **ረሐነ፡** q. v.

ርሕሰ፡ I, 1 [vic. est **ርሕፀ**፡ q. v.; praeterea cfr. **رَس** et **رَسَّ**] *madere, humore conspergi, humidum esse*: **ይርሕሱ፡ኦ ድባር፡አምደሞሙ፡** βραχίστεται Jes. 34, 3; *rore* Sx. Tachs. 16.

አርሐሰ፡ II, 1 *humore conspergere, humectare, mactare* Ps. 6, 6; Genz. f. 5; Luc. 7, 38. 44; Deg.; **ያርሕሱሙ፡ነፍረ፡ወጠለ፡ገዳም፡** Job 24, 8; **እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፋ፡ከመ፡ማይ፡ወያርሕስ፡ምረረ፡ኅብ፡ቆመ፡** Gad. T. II.; panem intingendo Phlx. 78; humorem spargere c. **ላዕለ፡** *super* alqm Ss. Req.

ርሐሰ፡ part. (pro feminino **ርሕሰት**፡ nonnumquam **ርስሕት**፡ reperitur, ut Sx. Tachs. 16) *humore conspersus, humidus, madidus*: **ምድር፡ርሕሰት፡ወጥልልት፡አማይ፡ትወልድ፡ዕዲያት፡ብዙኅ፡** (ἡ σφόδρα δλυρος γῆ) Chr. Ta. 29; **ጸጉረ፡በግዕ፡** (Gideonis) **ርሕሰት፡አምጠል፡** Sx. Tachs. 16; **ሰላም፡ለርእስኪ፡በቅብአ፡ቅዳሴ፡ርሐሰ፡** III Sal. Mar. 2; **አቅረቦ፡ኅቤሁ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወርሐሰ፡በማይ፡ወላዕሌሁ፡ዘይት፡ወፂው፡** Phlx. 132; **ሕፍነ፡ዐተር፡ዘርሐሰ፡በማይ፡** Sx. Teq. 30; Ter 24.

ርሕቀ፡ I, 1 [i. q. **ጾባ** **رَمَف**; amh. **ራቀ**] Subj. **ይርሐቀ፡** Imprt. **ረሐቀ፡** 1) *procul abesse, remotum esse, distare*, c. c. **እምነ፡** Gen. 44, 4; Jos. 8, 4; Jud. 18, 22; Ps. 102, 12; Jes. 55, 9; **ርሕቀ፡አምንዩ፡ረድኡቱ፡** Job 6, 13; **ርሕቀ፡ጽድቅ፡አምንሆሙ፡** Jes. 59, 9; Ps. 17, 25; **ነጥኅ፡ይርሕቀ፡አምንዩ፡** Jes. 29, 13; **ርሕቀ፡አምላክ፡አምንዩ፡** 40, 27; Ps. 70, 13; Thren. 1, 16; **ቅብዕ፡አምርእስከ፡ኢይርሐቅ፡** Koh. 9, 8; de tempore: *longinquum esse*: **ኢይርሕቀ፡ከሉ፡ሃልደ፡** οὐ μὴ μακρύνωσθαι Hez. 12, 28. Nota: **ርሕቀ፡ምሕቀረ፡ሠሉስ፡ማእከሌሆሙ፡** *spatium tridui inter eos interjectum* Gen. 30, 36. 2) *longe recedere, discedere, desistere*: **ረሐቀ፡ረሐቀ፡ወገኡ፡አምሀየ፡** Jes. 52, 11; **ረሐቅ፡አምንዩ፡** πόρρω ἀπ' ἐμοῦ 65, 5; Job 21, 14; Hen. 14, 23. 94, 2; **ይርሕቁ፡አምንዩ፡** Job 30, 10; Ps. 21, 11; Prov. 9, 18; Sir. 9, 13. 22, 13;

Luc. 13, 27. Nonnumquam pron. suff. huic verbo subiectum invenies, ut: **ኢይርሐቀ፡** *ne tibi i. e. a te discedat* Prov. 3, 3; **ኢትገንዲ፡ርሐቅ፡** Sir. 13, 10. a) *recedere ab aliquo i. e. eum missum facere*: **ረሐቅ፡አምንሆ፡** Job 14, 6. b) *deficere ab aliquo*: 2 Par. 21, 8; **እምእግዚ፡፡ይርሕቅ፡ልቡ፡** Jer. 17, 5; 39, 40; Ps. 118, 150. c) *abstinere, desistere a consuetudine*: 1 Thess. 4, 3; Hen. 104, 6; **ረሐቅ፡አምሀየ፡** Jes. 54, 14.

አርሐቀ፡ II, 1 *procul amovere, remove* Jos. 8, 6; Jud. 20, 32; Prov. 2, 16; **ከመ፡ያርሕቀከመ፡አምብሔርከሙ፡** Jer. 34, 8; c. **እምነ፡** ut: **χρῶσθαι ἀπό** (sine objecto) Sap. 1, 3; **አርሕቅ፡መዐተ፡አምልብክ፡** Koh. 11, 10; Job 22, 23; **አርሕቃ፡ለሐዘን፡አምንክ፡** Sir. 38, 20. 12; 1 Petr. 2, 11; **ጌጋይክሙ፡አርሐቀ፡ሠናያተ፡አምንክሙ፡** Jer. 5, 25; Ps. 38, 13. 39, 15. 65, 19. 102, 12; Judith 13, 14; **አርሐቀኒ፡አምሕይወትዮ፡** Job 30, 22. a) ubi Infin. subiectum habet, adverbis longe, *procul* exponere licet: Ps. 54, 7; **አርሕቅ፡ገዲረ፡አማኅረድ፡** Herm. p. 81. b) *abalienare, avertere*: Hebr. 3, 12; Deut. 13, 11; Kuf. 19. c) de tempore: *retardare, longinquum reddere*: **አምንክዋ፡ለጽድቅዮ፡ወኢያርሕቃ፡ወኢያገንዲ፡መድኅኒትዮ፡** Jes. 46, 13.

ተርሕቀ፡ III, 1 et **ተራሐቀ፡** III, 3 *se remove, abducere, sejungere* ab alio vel a se invicem, *discedere* ab alio vel a se invicem; **ተራሐቅ፡** Koh. 3, 5; 1 Cor. 7, 5 rom.; c. c. **እምነ፡** ut: **ኢይትራ(ረ)ሐቀ፡፩፩አምከልኡ፡** Joel 2, 8; 2 Esr. 14, 19; vel c. **ምስለ፡** ut Gen. 31, 49; vel c. Acc. ut Luc. 24, 28. 51; Marc. 6, 48 rom.; **ይትራ(ረ)ሐቀኪ፡እለ፡ኬዱኪ፡** Jes. 49, 19; **ተራሐቅሙ፡ንስተ፡፡** *paulum ab iis recessit* Jsp. p. 360. In specie: a) *deficere*: **እለ፡ትትረ(ራ)ሐቅ፡አምነ፡ጽድቅ፡** Jes. 46, 12; **ተራሐቅትኪ፡** ἡ ἀποστασία σου Jer. 2, 19; **እለ፡ይትራሐቅ፡አምእግዚ፡** Jes. 45, 24. b) *abhorrere a re, aspernari* Num. 14, 31; **ከመ፡ትትራሐቅ፡** (var. **ትርሐቅ፡**) Job 34, 33. c) *abstinere, desistere*: **ተራሐቅ፡** ἀπόσχοῦ Prov. 23, 4; *se recipere* **ተራሐቅ፡አምሀየም፡** (e rebus mundanis) Phlx. 4.

አስተርሐቀ፡ vel **አስተራሐቀ፡** IV, 1 et **አስተራሐቅ፡** IV, 3 1) *amovere alium ab alio, spatium intermisso sejungere a se invicem* res Gen. 32, 17; 3 Reg. 6, 10; **ቆመ፡ማእከሎሙ፡ወአስተራሐቅሙ፡** 4 Reg. 2, 11; id. in Deg. (sed **አስተራሐቅሙ፡**); **አስተራሕቅምሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡** (v. **አርሕቅምሙ፡**) Dan. ap. 1, 51; **አድ፡ሃስተራሐቅ፡** (sc. Deum trium ejusque personas) **ለዘ፡ኢይትራሐቅ፡** M. M. f. 12. 2) *abstrahere* aliquem a re, ut: a compositione librorum, **አምደሪሰ፡ድርሳን፡አስተራሐቅ፡** Sx. Tachs. 8 Enc. 3) *in longum protrahere*, ἐμακρύνων Ps. 128, 3.

ርሐቅ፡ part. et adj. *remotus, longinquus, distans*: **ርሐቅ፡ብሔር፡** Jes. 13, 5. 43, 6; **ርሐቅ፡ፍናት፡** 1 Reg. 26, 13; Num. 9, 10; Deut. 14, 24. 29, 21; Ps. 64, 6; Luc. 15, 13. 19, 12; Joh. 21, 8; **ርሐቅ፡ቆመ፡አምንኒ፡** Jes. 59, 11; **ርሐቃን፡ወቅሩባን፡** Jes. 57, 19; Eph. 2, 13. 17; Act. 22, 21 Platt; c. c. **እምነ፡** Jos. 9, 20; Koh. 7, 23; Sir. 15, 8; Deut. 13, 8; Ps. 21, 1. 118, 155; et per st. c., ut: **ዘቅሩብኪ፡ወዘርሐቅኪ፡** Hez. 22, 5. a) *rarius de tempore*, ut Hen. 1, 2; **ሳዐጥቱ፡ርሐቅ፡** Hed. 3 Enc.; (aliàs **ነጥኅ**). b) *de gradibus cognitionis et affinitatis*: **ርሐቃን፡አከማድ፡** (opp. **ቅሩባን፡**) Sx. F. N. 42, 2. c) *alienus a re*: **ርሐቅ፡አምናትወተ፡ሥጋ፡** Sx. Mij. 28 Enc.; **ርሐቅ፡መዐት፡** *alienus inae, tardus ad iram*

μακρόδωμος Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Ps. 85, 14. d) **ርሑቀ**: longe, procul Ex. 20, 18. 21; አጎ፡ ዘርሑቅ፡ የጎድር፡ Prov. 27, 10; Matth. 8, 30. e) አምርሑቅ፡ e longinquo, procul, eminus Kuf. 18; Job 2, 11. 36, 3. 39, 29; ይጎዐ ወቅ፡ አምርሑቅ፡ Sir. 21, 7; Jes. 10, 3. 33, 13. 49, 12. 60, 4; Ps. 9, 22. 137, 7; Marc. 5, 6. 8, 3. 11, 13. 14, 54; Apoc. 18, 15. f) አስከ፡ ርሑቅ፡ usque in longinquum vel በርሑቅ፡ in longinquo 2 Esr. 22, 43.

ርሕቅ subst. longinquitas loci Org. 2.
ርሕቅት፡ n. act. et subst. 1) discessus, absentia: አበስኩ፡ ላዕለ፡ ነፍሰዩ፡ በሐረትዩ፡ ጎበ፡ ሮምዩ፡ ወርሕቅትዩ፡ አምሀላዩ፡ ንጉሥ፡ Jsp. p. 338. 2) longinquitas, intervallum, de loco et tempore: ርሕቅተ፡ ፍፍት፡ Chr. Ta. 14; Clem. f. 185; V. S.; በርሕቅተ፡ መዋዕል፡ ἐν χρόνῳ Sap. 14, 16; Lud. comm. hist. p. 506, n. 56.

ረሓቅ፡ n. ag. apostata: ርኩሳን፡ ወረሓቅዩን፡ አምስብሐተ፡ አግዚ። βεβηλοὶ καὶ ἀποστάται Cyr. c. Pall. f. 66.

መርሕቅ፡ part. II, 1 procul amovens: ጎሕትና፡ መርሕቅኒ፡ ወመድላንኒ፡ አመሥገርታተ፡ ሰይጣን፡ Phlx. 152.

መስተራሕቅ፡ part. IV, 3 intervallo a se invicem se-junctus: በበዓላት፡ አው፡ በጊዜያት፡ መስተራሕቅት፡ Phlx. 79.

ርሕቅና subst. 1) longinquitas: ለይአጉ፡ ኢያደርዓ፡ ርሕቅና፡ ዘመን፡ (eam non irritam reddi) F. N. 37. 2) distantia, discrimen: (comparans dicta et facta Christi et Graecorum philosophorum) ርከበ፡ በግእክሌሆሙ፡ ርሕቅና፡ ዐቢዩ፡ Sx. Pag. 2.

ርሕቡ I, 1 [عَرَبٌ] Subj. ይርሐብ፡ amplum, latum, spatiosum esse vel fieri, dilatari: ርሕቡት፡ አረፍተ፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 58; ከመ፡ ይርሐብ፡ አምላዕሉ፡ Hez. 41, 7; 1 Reg. 2, 1; Org. 1; transl. de Israele: Deut. 32, 15.

አርሐብ II, 1 latum, amplum, spatiosum facere, dilatate, ampliare: ብሔረ፡ Gen. 9, 27; ደወለ፡ Deut. 12, 20; Am. 1, 13; አርሐቢ፡ መታክለ፡ ዘደብተራኒ፡ Jes. 54, 2; gressus Ps. 17, 40; calvitium Mich. 1, 16; ከመ፡ ያርሕቡ፡ ንሕለተ፡ ut muri ruinam amplioem facerent Jsp. p. 358; አርሐቡት፡ ሎቱ፡ ብዕሎ፡ አምፃግሁ፡ Sap. 10, 10. a) spatium amplum dare alicui Gen. 26, 22; Ps. 4, 1. 117, 5; 2 Petr. 3, 9 Platt. b) late aperire, os Ps. 80, 9; animam (fauces) Hab. 2, 5; Jes. 5, 14; cor Ps. 118, 32; 2 Cor. 6, 13 Platt.

ተርሕብ III, 1 pass. et refl. dilatari, ampliari Jer. 2, 24; አምቅድመ፡ ይተረሐብ፡ ኑጎ፡ አዩራት፡ Lit. Chr.; ስፍሐ፡ ምድር፡ አምቅድመ፡ ይተረሐብ፡ M. M. f. 27; 2 Cor. 6, 13 rom.

ርሑብ፡ part. et adj. latus, amplus, spatiosus: ፍፍት፡ አንጉ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሆፕ፡ ርሕብት፡ ይአጉ፡ Chr. Ta. 33; 4 Esr. 5, 3 var.; (Christus) በምሕረቱ፡ ርሕብት፡ in misericordia sua late patente (femine amplectente) F. N. 10.

ርሑብ፡ adj. (omn. ረሓብ፡ amplus, latus, spatiosus (capax, laxus): terra Gen. 34, 10. 21; Jud. 18, 10; ምድር፡ ርሑብ፡ ወስፋሕ፡ 2 Esr. 19, 35; ምድር፡ ርሑብ፡ πεδία Jes. 40, 4; 4 Esr. 5, 3; ገዳም፡ ርሑብ፡ Hez. 32, 4; ዐባይ፡ ሀገር፡ ይአጉ፡ ወረሓብ፡ 2 Esr. 17, 4; ሙሐዘ፡ ማይ፡ ርሑብ፡ ወስፋሕ፡ Jes. 33, 21; mare Ps. 103, 26; calix Hez. 23, 32; porta Matth. 7, 13; vestis Syn. f. 293; cor 2 Cor. 6, 11; transl.: ብእሲ፡ ነዋጎ፡ መንፈስ፡ ወርሑብ፡ ልብ፡ ጠቢብ፡ ውአጉ፡ ወብእ

ሲሰ፡ ድኩሙ፡ ሕሊና፡ ወጸቢብ፡ እንግድዓ፡ አብድ፡ ውአጉ፡ Chr. Ta. 19; ትእዛዝከ፡ ርሑብ፡ ፈድፋድ፡ Ps. 118, 96.

ርሕብ subst. 1) amplitudo, laxitas, πλάτος Gen. 6, 15; 3 Reg. 6, 6; 2 Par. 3, 8. 2) latitudo Gen. 13, 17; ርሕብ፡ ምድር፡ Kuf. 13; Jes. 8, 8 var.; Zach. 2, 2 (ጽፍሕ፡ 5, 2); Hez. 40, 5 seq.; εὐρος Hez. 45, 1. 6; (Deus novit) ርሕብ፡ ዘታሕተ፡ ሰማይ፡ Lit. Epiph.; ኢያምራ፡ (Trinitatem) ርሕብ፡ ዓለም፡ Ath. de Trin.

ራሕብ subst. i. q. ርሕብ፡ amplitudo, latitudo: portae Judith 1, 4; Eph. 3, 18 Platt; εὐρος 2 Par. 3, 3; ራሕብ፡ ለባሕር፡ Job 11, 9 var.; 38, 18; አልቡ፡ ራሕብ፡ Heu. 26, 3; vid. ann. ad Ex. 25, 10; πάχος ራሕብ፡ (v. ራሕብ) ዘባጉ፡ Job 15, 26; ውስተ፡ ራሕብ፡ ልብከ፡ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου Prov. 7, 3. 22, 20; በራሕብ፡ ለዓለም፡ Sx. Jac. 6 Enc.

ረሐብ subst. i. q. ራሕብ፡ Ex. 37, 2. 16; Job 15, 26 var.; 38, 18 var., Eph. 3, 18 rom.

ርሕቡት፡ n. act. et subst. 1) ampliatio, dilatatio: ፈቂድ፡ ርሕቡት፡ መካን፡ ለዐብአ፡ ለእሊሁ፡ Jsp. p. 372. 2) amplitudo: ትዕግሥት፡ ወርሕቡት፡ ለንግድዓ፡ Fal. f. 58.

ራሓቢ፡ n. act. amplificator, ἐμπλατύνων Deut. 33, 20.

መርሕብ፡ subst., Pl. መራሕብት፡ 1) locus amplus, spatium amplum, planities πλατυσμός Ps. 17, 20; 2 Reg. 22, 37; Sir. 48, 12; Herm. p. 1; εὐρωσσία Gen. 26, 22; 4 Esr. 5, 3. 18. 19. (opp. መጽብት). 2) platea; vicus πλατεία Gen. 19, 2; Jud. 19, 15. 17; Esth. 4, 1. 6. 9. 11; Tob. 13, 17; Koh. 12, 4. 5; Jes. 15, 3; Jer. 5, 1. 9, 21. 27, 30. 30. 15. 31, 38; Thren. 2, 12; Hez. 26, 11. 28, 23; Am. 5, 11; Zach. 8, 4. 5; Job 29, 7; Matth. 6, 5; Jsp. p. 343. 379.

ርሕብ esurire vid. sub ርሃብ

ረሕነ et rarius ረሕለ I, 1 [i. q. حَلَّ] Imprt. ረሕን፡ vel ረሕል፡ sternere vel insternere jumentum sella, clitellis, tegumento; c. c. Acc. jumenti Gen. 22, 3; Num. 22, 21; 2 Reg. 17, 23. 19, 26; 3 Reg. 3, 40. 13, 13. 23; 4 Reg. 4, 24; Jer. 26, 4; c. Acc. tegumenti et ላዕል፡ jumentum Matth. 21, 7; Marc. 11, 7. — Voc. Ae.: ረሕነ፡ ዘ፡ ጨዕነ።

ርሕየ rad. obsol.; عَرَفَ, عَرَجَ odorari, olfacere.

ርሑ subst., odor suavis, nec non: planta odorata: ርሑ፡ አፈው፡ Cant. 5, 13. 8. 2; ወዲና፡ መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይዲኑ፡ አምኩሉ፡ ርሑ፡ አፈው፡ Clem. f. 50; M. M. f. 28; ጽጌ፡ ድንግልናኸ፡ ይህኒ፡ አምኩሉ፡ ርሑ፡ አፈው፡ Org. — Voc. Ae. inter plantarum nomina: ርሑ፡ ዘ፡ አርዩን፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 57). Gregorius Ludolfi ርሑ፡ basilicam seu ocyum exponebat [cfr. عَيْحَانٌ ocyum vel omnis planta odorata].

ርሕፀ vel ረሕፀ I, 1 [arab. حَصَنٌ] lavit; pass. sudavit copiosius sub finem febris; ሃገገ፡ lavit; vic. ርሕሰ፡ q. v. et رَشَحٌ sudore manare, copiosius sudare: ይርሕፀ፡ አፍራሰ፡ (quibus ille vehi solebat) አምጽንዐ፡ ጎይሉ፡ Gad. T. H.; ወረሐፀት፡ (v. ወርሕፀት) ነፍሱ፡ ለንጉሥ፡ ሰርዩ፡ ይፈጽሙንግግ (de sudore anxietatis) 4 Reg. 6, 11.

ርሐዕ፡ part. *sudore manans* Lud. sine auct.

ረሐዕ፡ subst. *sudor copiosior*. — *Voc. Ae.*፡ ሐፍ፡ ወረሐዕ፡

ዘ፡ ወገዕ፡

ረሐዕ፡ *tenuerum esse* vid. sub ረጎጸ፡

ራማ፡ n. prgr., sc. ብገገ *locus editus*; *Aethiopicus est nomen cœli tertii*, Lud. sine auct.; ስዳጊ፡ ሀገረከሙ፡ ሀገረ፡ ሣልሲት፡ ራማ፡ Sal. ad 318 Nicenos 12.

ረምሐ፡ i. q. **ረምሐ**፡ *confodit hasta*; **ረምሐ**፡ ዘ፡ ወጋ፡ Rad. Abb.

ረምሐ፡ (et **ሮምሐ**፡ Lud.) subst., plerumque m., Pl. **አሮማ**

ሐ፡ Pl. Pl. **አሮማሐት**፡ (Lud.), [ብገገ፡ ሲመዕ፡ ረምሐ] *lanœa*, *hasta* (*longior*)፡ *λόγχη* Jud. 5, 8; *δόρυ* Job 41, 17; 1 Par. 11, 23; 2 Par. 11, 12; *σειρομάστιγος* Joel 4, 10; Num. 25, 7; 4 Reg. 11, 10; *ὁ κοντός τοῦ δόρατος αὐτοῦ* ረምሐ፡ (v. ፅዕ፡ ኩናቱ፡) 1 Reg. 17, 7; *κοντοῖ* Hez. 39, 9; ረምሐ፡ ዘይረገዝ፡ Kuf. 37; Org. 2; አለ፡ አሮማሐ፡ *δορατοφόροι lancearii vel hastati* 1 Par. 12, 24. — *Voc. Ae.*፡ ረምሐ፡ ዘ፡ ሰላጤ፡

ረመመ፡ rad. inus.; arab. **رَمَمَ** a) *labiis decerpere, comedere,*

rodere (unde ብገገ **ሪመ** *putredo, teredo*; **ሪመ** *computruï*), b) IV *silere*. Videas, ammon prima ejus potestas in *comprimendis labiis* fuerit. Aliae linguae *silendi* significatum sub **ሪመ** (ሪመ) et **ሪመ** (ሪመ) habent, vid. **ደመመ**፡ et **ጸመመ**፡. (Sonis tantum, non etymo vicina sunt **ሪመ** et **ሪመ**.)

አራመመ፡ II, 1 A) intrs. 1) *tacere, conticescere, silere*, *σιωπῶν* Job 16, 6, 18, 3; Thren. 2, 10; ሀሎ፡ ዘይረምም፡ አንዝ፡ ጠቢብ፡ ውሕቱ፡ Sir. 20, 1. 5. 6; Jes. 36, 21. 42, 14. 62, 1. 64, 12; እንበለ፡ አራምምትኪ፡ Cant. 4, 1; 4 Reg. 7, 9; Matth. 20, 31; *συχῶν* ባዕል፡ ለአሙ፡ ነበበ፡ ኩሉ፡ ያረምም፡ Sir. 13, 23. 20, 7; Ps. 82, 1; Koh. 3, 7; አራምሚ፡ Tob. 10, 6; አራመመ፡ ኩሉ፡ *συχῶν ἐγένετο* Apoc. 8, 1; 1 Cor. 14, 34; Luc. 9, 36. 20, 26; praeterea፡ አራመመ፡ ስብሐቲ፡ 4 Esr. 10, 29; ከመ፡ አጸመመ፡ ወአራምም፡ Job 13, 19; አፋሁ፡ ያረምም፡ Asc. Jes. 6, 11; *παύσῃ* Job 18, 2; አራምም፡ Kuf. 12; Job 21, 3; ይሌብሐት፡ መለእክት፡ በአያራምም፡ Kid. f. 16; de fluctibus፡ አራመመ፡ ማዕበል፡ Ps. 106, 29; አራምም፡ *silentium* Lit. 173, 4. a) c. c. አምነ፡, ut፡ አራመመት፡ እንክ፡ አምበርክ፡ Kuf. 25; አራምም፡ አምጋክዝ፡ Prov. 20, 3 var.; አራመመ፡ ጠቢት፡ አምነብ፡ ይጸሊ፡ Tob. 14, 1. b) c. አንዝ፡, ut፡ አታረምም፡ እንዝ፡ ትበክዩ፡ Tob. 10, 7. c) c. ለ፡ i. e. vel *tacite expectare*፡ ታረምም፡ ለመድነት፡ እግዚ፡ Thren. 3, 26; vel *tacite ferre* aliquem, non obstande ei፡ Ps. 49, 21; Apoc. 2, 20. d) *cum silentio praeterire* *παρόψεται* Job 11, 11. 2) *silere, quiescere, quietum et tranquillum se tenere*, ስህጻኝ Job 3, 26. 32, 1. 7; አያረምም፡ ወአያራርፍ፡ Ruth 3, 18; Jes. 7, 4; Jer. 29, 6; ኩሉ፡ ምድር፡ ትነብር፡ ወታረምም፡ Zach. 1, 11; 1 Reg. 23, 9; ፅፋፋን፡ አለ፡ ያረመ፡ ስህጻኝ *ζωντες ἐν ἡσυχίᾳ* Hez. 38, 11; አራመመ፡ ባሕር፡ Jon. 1, 15. B) trs. 1) *tacere facere, ad silentium redigere*፡ አራምም፡ አፋክ፡ Sir. 35, 8; አራመምም፡ ለሰብአ፡ Jsp. p. 344; አሐፍ፡ አመ፡ ያረምመኪ፡ ሞት፡ እር፡ ትከውኒ፡ Genz. f. 27; ያር

ምም፡ ልሳኛ፡ እምእኪት፡ 1 Petr. 3, 10. 2) *tranquillare, sedare*፡ ዘያረምም፡ ለባሕር፡ Jer. 38, 35 var.; Ps. 88, 10.

ተረመ፡ III, 1 *reticere, silentio praetermitti*፡ አይትረመም፡ ስምክ፡ Kuf. p. 78 ann. 10; ወትትረመም፡ መለኮቱ፡ *σεσιωπημένους αὐτοῦ τῆς ἡσότητος* Cyr. ad Th. f. 17.

አስተራመመ፡ IV, 3 1) *tacere facere, silentium poscere vel imperare, ad silentium redigere*, abs.፡ አንዝ፡ ይሌብሐ፡ አዋን፡ ለእግዚ፡ መት፡ ያስተራምም፡ M. M. f. 91; ወሌቀውያን፡ ያስተራምሙ፡ ወይሌልምሙ፡ ለሕዝብ፡ 2 Esr. 18, 11. 2) *tranquillare, sedare, compescere*፡ አስተራመመ፡ ሁከታ፡ ለነፍስ፡ F. N. 43, 12; ባሕር፡ አምነ፡ ተሀውክ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; ንሕን፡ ንፈቅድ፡ ልብሰ፡ ጎጸን፡ ጽጉዕ፡ በዘንክል፡ ተሰውር፡ አምገዥቱ፡ አርጭ፡ (sc. a corde humano) ወናስተራምም፡ ለገሉ፡ (ἐν ἡσυχίᾳ διατηρεῖν) Chr. Ta. 5.

ሮምም፡ part. *tacitus, silens*፡ አግዚ፡ ሮምም፡ በዑቃይ፡ ወአመስተባቅል፡ በይዋሄ፡ M. M. f. 197.

መርምም፡ part. (II, 1) 1) *tacitus, silens*፡ (ምውት) መርምም፡ ልሳን፡ አምጽዋዜክሙ፡ *cujus lingua vobis vacatibus tacet* Genz. f. 89; አስመ፡ ጸላዕት፡ ሰባ፡ ርእዩ፡ ልሳን፡ መርምም፡ እምእኪይ፡ (*injuriis tacite ferentem*) ያረመመ፡ f. 86.. 2) *tranquillans, sedans*፡ አግዚ፡ ጎይል፡ መርምም፡ ዘባቱ፡ ሥልጣን፡ ዘይፈርሁ፡ አምኑሁ፡ ኩሉ፡ ፍጥረት፡ ibid. f. 11.

አሮማሚ፡ n. ag. (II, 1) *taciturnus, αἰρηρός* Prov. 18, 18; Phlx. 120; ብአሲት፡ አሮማሚት፡ ወዑቃላት፡ ልሳን፡ Fal. f. 50.

መስተራምም፡ part. (IV, 3), ut videtur፡ *silentium obtinens*፡ ዘመስተራምም፡ በአንጉሐሁ፡ F. N. 43, 1.

ረመ፡ rad. inus., fortasse i. q. **رَمَمَ**.

መርመራ፡ seu መርመራ፡ subst. *pera* [ኮንገገ **ሪመ**]: (David) ጎምስተ፡ አእባን፡ ልመጻት፡ ወክብባት፡ ጻጭር፡ በመርመራ፡ ሕገ *καδδῶ* Cyr. hom. f. 110; አስመ፡ ዘክርስቶስ፡ መርመራ፡ እንተ፡ በምድር፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ይኦቲ፡ (allegoric) ibid. — *Voc. Ae.*፡ መርመራ፡ ዘ፡ ውሳጢ፡ ቀሚስ፡ መምጠቂሁ፡ ይ፡

ረምስ፡ subst., Pl. **አሮማስ**፡ [i. q. **رَمَمَ**]; vid. etiam Ges. thes. p. 1304] *ratis* Sap. 14, 5; 3 Reg. 5, 9; ናመጽአሙ፡ ወንገብርሙ፡ ከመ፡ አሮማስ፡ እንተ፡ ባሕር፡ 2 Par. 2, 16; Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.*፡ ተንክተም፡ አሮማስ፡ ሐመር፡ ዘ፡ መርክብ፡ *aliud*፡ አሮማስ፡ ዘ፡ የባሕር፡ ሳንጻ፡ መርክብሃ፡ *aliud*፡ አሮማስ፡ ኔልያ፡ ብ፡ መርክብ፡

አረምሰሰ፡ quadrl. II [formatum et transpositum e መርሰሰ፡ q. v.; etiam Arabes utuntur trilit. **رَمَمَ** *palpavit manu et extre-*

mis digitis cepit; **رَمَمَ** *concinnavit manu palpans rem*] *palpare manu, palpando vel contrectando quaerere*፡ ያረመስሰ፡ (v. ያረመስሰ) Job 5, 14. 12, 25; ያረመስሰ፡ (v. ያረመስሰ) ውስተ፡ አረፍት፡ ከመ፡ ፅዕር፡ Jes. 59, 10.

አረመስመስ፡ quinquel. II, id.; Lud. e Syn.

ሮማን፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **ሮማናት**፡ [ካንገገ **ሪመ**]; vid. Ges. thes. p. 1291; amh. **ሩማን**፡] *malus punica* et *malum punicum* 1 Reg. 14, 2; Joel 1, 12; Hagg. 2, 19; Cant. 6, 11. 7, 13; Kuf. 13; **ሮማን**፡ ፈረዶ፡ Sx. Sen. 23

Enc.; Num. 13, 23, 20, 5; Deut. 8, 8; Cant. 4, 3; ስቲ:ሮማን: 8, 2; ጽጌ:ሮማን: Hez. 19, 10; de flore vel fructu mali puniceae arte facta Ex. 28, 29, 36, 32, 33; Jer. 52, 22 seq.

ራምኖን: n. prgr. sc. ῥάμνος, rhamnus: ፅዕ:ራምኖን: Jud. 9, 14, 15. — Voc. Ae.: ራምኖን: (sic): ዘ:ዶግ: de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 84 et Isenb. lex. amh. p. 168.

ረመዩ: I, 1 (?) icere, ferire, jaculando petere [ἵκω] ἵκω: ἵκω: jecit, jaculatus est]: ረመዩ: ሥዕሎ: (imaginem ejus) Sx. Jac. 25 (paulo supra: ነሥኦ: ቀስቶ: ወንድድ: ለሥዕሉ: ቅዱስ: ቴዎድሮስ:).

ተረመዩ: (Lud.), ተረመዩ: (sec. meum codicem) III, 1 (?) ictu, ictu peti, ictu vulnerari: መለክት: (divina Christi natura) ተቀሥፈ: ወኢሐመ: ተቀነው: ወኢተሰቀረ: ተረገዘ: ወኢተረመዩ: M. M. f. 115.

ርመዩ: part. ictus hasta Lud. sine auct. ርምዩት: et ርሜት: n. act. et subst., Pl. ርምዩታት: 1) ictus, vulnus ictu inflictum: (Thomas digitis contraectavit) ገቦ: ሥጋሁ: ወርምዩተ: ስቀረተ: ቅንዋተሁ: τὰς διατρήσεως τῶν ἥλων Cyr. ad Th. f. 24; አርአዩ: ርምዩታቲክ: (a Sātana tibi inflicta) Phlx. f. 208. 2) vulnus, plaga, ulcus eorumque cicatrix (οὐλή, ἕλκος) Lev. 13, 2, 10, 18, 19, 20, 22, 23. — Voc. Ae.: ርምዩት: ብ: ወ: ጋት: :

ረመፀ: I, 1 [ἄσῃ] torruit vehementi ardore; feruit dies; amh. ረመጠ:] torrere (trs.) igne, prunis: ዩረምፀ: በአሳት: M. F.

አርመፀ: II, 1 adurere, exurere, extorrire („proprie dicitur de sole fervido“, Lud.): ታረምፀ: ለሥጋን: Jac. 3, 6, ubi vulgata ἡ σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα habet, sed Aethiops οκελοῦσα legisse videtur. — Voc. Ae.: ታረምፀ: ዘ: ትተኩስ: ታላህባህ: (v. ታላህባህ:) ዩ: ; aliud: ታረምፀ: ወትሎሎ: ዘ: ትተኩስ: ወ: ; aliud: ታረምፀ: ስ: ትተኩስ: ቀለፕ: :

ረመፅ: subst., ut videtur id. q. amh. ርምጥ: fervor fa-villae vel prunarum M. F.

ረሥሐ: callos contrahere, callosum fieri, fortasse idem quod ἄርῃ articolorum dolore affectus est, pedum tumore laboravit: hinc illustrare velim: አገሪኩ: ኢረሥሐ: οὐκ ἔπυλό-ጋግσας Dent. 8, 4.

ረሥሐ: squalere vid. sub ረስሐ:

ረሥኦ: I, 1 [contiguæ videntur radices ገንገ [ἄጋ] extenuatus, enervatus fuit; ἄጋ id.; ለጋ et ሄጋ deminuit rem] Subj. ዩርሣኦ: 1) senescere, senem esse: አስከ: ዩረሥኦ: Jes. 46, 3, 6, 52, 22, 23; ፈድፋድ: ረሥኦ: Tob. 14, 3; Job 21, 7; አላህቅ: ወኢረሥኦ: 29, 18; Sir. 8, 6; ርሣኦ: በተግባርከ: 11, 20; Kuf. 21, 27; ለረሣኦ: ፍጡን: Kuf. 23; ረሣኦ: ጥቀ: Gen. 25, 8, 27, 2; 1 Reg. 8, 1; Ps. 36, 26; Judith 16, 23; Hebr. 11, 11; ረሣኦ: አምኦ: ስብ: Ruth 1, 12; ዘይረሥኦ:

ኦ: አምኦ: ስብ: Job 15, 10, 2) rarius de rebus: senescere, aetate confici: አመ: ረሥኦ: ሥርዐ: በምድር: Job 14, 8; Hebr. 8, 13; ካለፈ: ውርቡቱ: ወረሥኦ: መዋዕሊ: 4 Esr. 14, 8. — Voc. Ae.: ረሥኦ: ዘ: አረፈ: ዘንግሃላ: :

አርሥኦ: II, 1 senescere facere: ዘአንበለ: ዩብጻሕ: ገይሁ: ያረሥኦ: ትካዝ: Sir. 30, 24; (mulier maligna) ታረሥኦ: ውርዝውና: ምታ: Fal. f. 58.

ርሥኦ: subst., plerumque m., senectus, senium: በርሥኦ: ሥርዩ: Gen. 15, 15, 25, 8, 48, 10; 1 Par. 29, 23; መዋዕሊ: ርሥኦ: Ps. 70, 10; Sap. 3, 17; Prov. 16, 31; ማግዕዝ: ርሥኦ: 4 Esr. 3, 66; ርሥኦ: ወደዋ: Phlx. 52.

ርሥኦት: n. act. et subst., id. Gen. 21, 2, 7, 37, 3, 44, 20 በርሥኦቱ: Sir. 8, 6, 42, 8; 4 Esr. 3, 64.

ርሥኦን: subst., plerumque m., 1) senectus, senilis aetas Gen. 4, 23, 44, 29; 2 Reg. 19, 33; Tob. 3, 10; Prov. 24, 52; Ps. 91, 14; ጸር: ርሥኦኒኒሁ: ለሌዕክ: Sir. 3, 12; በርሥኦኒኒኦ: 25, 3; አስከ: ርሥኦኖሙ: Phlx. 54; አምድግረ: ርሥኦኦ: ወድከመቱ: Phlx. 52, 2) senatus, seniores Ex. 3, 16 ገምረላ (sed አኦግ: 3, 18).

ርሥኦኖ: subst., m. et fem., senectus Chr. Ta. 4 et 7; Sx. Masc. 26; አስከ: ርሥኦኖሁ: Kedr. f. 67; ርሥኦኖ: ሠናዶት: Sx. Nah. 22.

ራስ: subst. amhar., id. q. aeth. ርስስ: q. v. Titulus est principum atque proregum Aethiopiae, qui principali dignitate praefulent.

ራስ: nomen XX^{ae} alphabeti Hebraici literae Ps. 118, 153; Thren. 1, 20, 2, 20, 3, 57, 4, 20. Ubi de psalmis agitur, siglo ራስ: Ps. 118, 153—160 notatur.

ረስሐ: I, 1 [vic. est ረሽሐ: q. v., nec non ረስዐ:] 1) squalere, sordidum, pollutum esse, de vestibus: ልብሱ: ለሐመ: ረስሐ: ኢዮኮብ: Fal. f. 44; ልብሱ: ዘኢረስሐ: Genz. f. 130; Org. 2; de homine polluto: ለሐመ: ረስሐ: በፍካቤ: ምስለ: ብአሲቱ: F. M. 14, 9, 10; sensu ethico ἕμπαρός Apoc. 22, 11. — Locum Deut. 8, 4 vid. sub ረሥሐ: — 2) reum vel sentem esse vel fieri [cfr. ሠጋገ]: ረስሐ: ውኦቱ: ለኩነኔ: Matth. 5, 21, 22; Clem. f. 179, 180 (ዩረስሐ). — Voc. Ae.: ረስሐ: ገመነ: ረሽሐ: ደመነ: ተደነሰ: ብ: አደፈ: :

አርስሐ: II, 1 1) squalidum, sordidum reddere, inquinare, polluere: አልባሳ: Chr. Ta. 31; ታረስሐ: አፋክ: በኩስሐ: ፍቅይ: ምቅቆም: ስጦታ: Chr. Ta. 17; Nah. 3, 6; አሌ: ሎቱ: ዘአርስሐ: ሥጋሁ: በፍትወተ: ገመት: Clem. f. 97; አለ: ያረስሐ: ሥጋሁ: በአልመ: ሌሊት: F. M. 13; sensu ethico: Apoc. 22, 11; መብገጥፍሙ: ለሰብኦ: ያረስሐ: ነፍሰሙ: Chr. ho. 12. 2) reum convincere, condemnare: አርስሐ: ዳንኤላ: አምሥሎሙ: Dan. ap. 1, 61; Job 12, 5; Matth. 27, 3; Lit. 169, 2; Sx. Masc. 28.

አርሳሕሐ: et አርስሐሐ: quinq. II (intens. vel freqnt.) 1) sordidum, impurum reddere: አንዛ: ኢዩርስሐሐሎሙ: ዝንጉ: ዓለም: ጎላሬ: Kid. f. 5; aquam turbidam reddere (transitu equorum) Lud. ex ore Gregorii. 2) reum convincere, re-darguere 3 Reg. 8, 38; Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20; 1 Cor. 4, 3, 4; Org. 5; ወኢዶት: ረከብ: በላዕሌሆሙ: ወኢምንት: ዘዩርስሐሐሎሙ: አምኦገዘ. — አምላከሙ: Clem. f. 90—91. —

in genere 2) *sese parare vel expedire ad alqd, paratum esse* (ἡδῶ)፡ ተረሰዩ፡ ላዕሴሃ፡ ለቀትል፡ παρασκευασάσθε ἐπ' αὐτῆν εἰς πόλεμον Jer. 6, 4; ሰባ፡ ይትረሰዩ፡ ἐν ἡμέρጳ ἔτοιμασίας Nah. 2, 4; ተረሰዩን፡ Num. 32, 27; ብአሲ፡ ዙተረሰዩ፡ ἔτοιμος Lev. 16, 21. — Voc. Ac.፡ ተረሰዩ፡ ብ፡ ተሸለመ።

አስተረሰዩ፡ et አስተረሰዩ፡ IV, 1 et 2 (አስተራሰዩ፡ IV, 3 Jer. 26, 9 var.) *amicire, instruere armis, armare, parare, ornare*፡ አስተረሰዩኩ፡ ለቀትል፡ በንቀዩ፡ ሐቀል፡ περιέσጳραξ αὐτῶ πανοπλίαν Job 39, 20; ጀምርላድድ Num. 31, 3; ለምንት፡ ታስተረሲ፡ አፍራሳ፡ (παρασκευασῆ) Jer. 12, 5; አስተረሰዩ፡ (v. አስተራሰዩ፡) ሰረገላተ፡ Jer. 26, 9; መኑ፡ ያስተረሲ፡ ሀገረ፡ κοσμήσει Mich. 6, 9; አስተረሲ፡ ለካሳድዩ፡ በገገና፡ ወቃማ፡ orna collum meum torque et monili Sx. Nah. 30 Enc.

ርሱዩ፡ part. *amicitus, instructus, armatus, paratus, compositus, ornatus*፡ ብአሲ፡ ዙርሱዩ፡ በቀጠንት፡ አልባሰ፡ Luc. 7, 25; Deg; ርሱዩን፡ ነሐውር፡ ምስለ፡ ንግዩ፡ ሐቀል፡ 2 Eser. 14, 23; Jer. 27, 42; Jer. 39, 17; Luc. 11, 29; ጽርሱ፡ ርሱዩ፡ ἔτοιμος Marc. 14, 15; ቤት፡ ርሱዩ፡ Prov. 25, 24 et 27, 15; መንበረ፡ ወርቅ፡ ርሱዩ፡ ወስርግው፡ Clem. f. 240; Ps. 143, 14.

ርስዩት፡ n. act. „constitutio, compositio“ Lud. sine auct. ተረሳዩ፡ n. ag. (III, 1 vel 2) *sese amiciens, ornans*፡ ስላም፡ ለኪ፡ ተረሳዩተ፡ (v. ተረሳዩተ) ክብር፡ በውጺ፡ ፤ ወቀናተ፡ ንጽሕ፡ አምሳለ፡ መክራ፡ Haml. 21 Enc.

ትርሲት፡ subst. 1) dispositio, apparatus Hebr. 9, 2, 6; תַּבְרִיחַ Hez. 43, 11 vrs. nov. 2) factio i. e. *adoptio filii*፡ ትርሲት፡ ወልድ፡ ህሮጃል Rom. 8, 15. 23. 9, 4; Eph. 1, 5; Gal. 4, 5. 3) *plerumque amictus, habitus, paratus, ornatus, mundus* (muliebris)፡ ሙሴ Deut. 22, 5; ትርሲት፡ መርንግ፡ Jes. 61, 10; አንተ፡ ባቲ፡ ትርሲት፡ ዝሙት፡ ልዕና ስጋውን ስጋውን Prov. 7, 10; ዕዕጳ ልብሲ፡ ትርሲትኪ፡ Jes. 52, 1; Hez. 27, 7; Job 19, 9; Sir. 50, 13; εὐπρέπεια ስለብጦ፡ ነሎ፡ ትርሲታ፡ Thren. 1, 6; ጳውሎስ በውስተ፡ ትርሲት፡ ቤታ፡ Sir. 26, 16; Lit. Orth.፡ Lit. Joh. 4) in genere፡ *quidquid pompae, magnificentiae, ornatus, decori est*, ዕዕጳ Jes. 10, 3. 16. 17, 4. 28, 1. 53, 2; Hagg. 2, 3. 7. 9; πάντα ἔνδοξα ἡμῶν ነሎ፡ ትርሲትን፡ Jes. 64, 11; ἡ αἰνέσις μου Jes. 12, 2; εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου ለትርሲት፡ ክብርዩ፡ Dan. 4, 27; ትርሲት፡ አብያቲሆሙ፡ οὐκ ἔστιν ἑαυτῶν Mich. 2, 9; ትርሲት፡ ጽጌ፡ Org. 3. — Voc. Ac.፡ ትርሲት፡ ዙ፡ ሽልመት ።

ረቀመ፡ I, 1 *acu pingere, figuris pingere vestem* [Hebr. 𐤒𐤓𐤍 id., 𐤒𐤓𐤍 striatum fecit pannum; scripsit]፡ አስከ፡ ሰብአ፡ አዝማና፡ ይረቀሙ፡ ሥዕላ፡ (mulieris) ዲብ፡ አልባሲሆሙ፡ Jsp. p. 273. — Voc. Ac.፡ ረቀመ፡ ዙ፡ ሰላ ።

ረቀቀ፡ I, 1 [amb. id.; 𐤒𐤓, 𐤒𐤓, 𐤒𐤓 Pa.; contiguum est ራ-ገር-ገ፡] *tenuem, subtilem esse, ይረቀቅ*፡ Lud. comm. hist. p. 500 nr. 27.

አርቀቀ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere; ያረቀቅ*፡ (var. pro ያደቀቅ) ለεፑሬጥ Dan. 2, 40.

ረቀቅ፡ adj., fem. ረቃቅ፡ *tenuis, subtilis*, de vestibus፡ ረቀቅ ቃት፡ F. M. 31, 5; lamina Ex. 16, 33. 28, 32; membris corporis (gracilis)፡ ረቀቅ፡ አባል፡ (opp. ዝጢ፡ አባል)፡ Fal. f. 53; ወከን፡ አባ፡ ብሶዩ፡ ድግዱግ፡ ወረቀቅ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Haml. 8;

animo፡ ረቀቅ፡ ልብ፡ *tenerioris animi* Gad. Ad. f. 70; vento፡ ርደተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አምሳለ፡ ነፍሱ፡ ረቀቅ፡ Sx. Genb. 18 Enc.; trsl.፡ በገንቱ፡ ያጤይቅ፡ አጠይቅተ፡ ረቀቅ፡ ስግግር ለ-ህገጥላታ *subindiat* Chr. ho. 33. — Passim substantive usurpatur፡ ይጠበልል፡ በረቀቅ፡ *tenuibus Lud. e Lit. Mss.*; ረቃቅ፡ absolute፡ *scriptura minuta* Lud. ex auct. Gregorii. — Voc. Ac.፡ ረቀቅ፡ ዙ፡ ሰላ ።

ርቀት፡ n. act. et subst. *tenuitas, subtilitas*፡ አሲምዕዎ፡ ም፡ በአንተ፡ ርቀተ፡ ሆሎ፡ quod esset voce exili Chr. ho. 32; አርአኢከሙኑ፡ ርቀተ፡ ዝንቱ፡ ገሊና፡ ዙሐዋርያ፡ *subtilitatem hujus sententiae* Chr. ho. 28 (aliás ቅጥነት).

ረቅ፡ subst. [i. q. 𐤒𐤓] *charta pergamentina, membrana* 2 Tim. 4, 13; Deg; in margine codicis Francof. S p. 48 (ad 1 Reg. 17, 12) adscriptum est፡ ዙተረሰዕ፡ ወዙተገድ፡ ሀሎ፡ ጎብ፡ ክልኦ፡ መክን፡ ውስተ፡ ፍጻሜሁ፡ ለረቅ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ ። — Voc. Ac.፡ ረቅ፡ ክርታስ፡ ዙ፡ ብራና፡; aliud፡ መጻሕፍተ፡ ረቅ፡ ዙ፡ ክታላ፡ ወወዘ፡ ብራና ።

I. ረቀየ፡ I, 1 Subj. ይርቂ፡ et ይርቀይ፡, et ረቀየ፡ I, 2

[i. q. 𐤒𐤓] 1) *incantare, fascinare* (carmine superstitioso recitato), c. Acc. rei incantatae፡ Ps. 57, 5; Koh. 10, 11; አራዊተ፡ ምድር፡ ዙቀቅተል፡ ዙአልቦ፡ ዙይረቀዩ፡ Jer. 8, 17; c. ላዕላ፡ rei, super quam recitatur carmen፡ አለ፡ ይነዝት፡ ማየ፡ ረቂዩሙ፡ ላዕሴሁ፡ F. M. 15, 3; አለ፡ ይረቀዩ፡ ጀጅባሚላ Act. 19, 13. 2) *exorcisare* (exorcismo lustrare), c. Acc. (baptizandis) ስሚዮሙ፡ ወንጌላ፡ ነሎ፡ መዋዕላ፡ ያንብሩ፡ አደ፡ ላዕሴሆሙ፡ ወይርቀይዎሙ፡ ወጥምቀቶሙ፡ በመዋዕላ፡ ጳሊኪ፡ Kid. f. 25 (ibid. etiam Subj. ይርቂ፡; Imprt. ርቂ፡ f. 26); etiam፡ *exorcismi formulam recitare* super alqm፡ ይርቂ፡ ላዕሴሆሙ፡ II Can. Nic. 76. 3) in specie፡ *aqua lustrali purgare* a daemouibus, *aquam l.* (τὸ ὕδωρ τὸ ἔξορκιζόμενον) *superfundere* rei, c. Acc. vel rei vel aquae፡ ትረቂ፡ መቃብሪሙ፡ በማይ፡ Genz. f. 40; አምጽኢ፡ ማየ፡ ወርቀይዮ፡ (ለብአሲት) ወተሐዩ፡ Lud. e Vit. Dan.; ርቅያ፡ (ማየ) ዲብ፡ ርአከክን፡ Lud. e Vit. Sanct.; Chron. Ax. — Voc. Ac.፡ ነዝት፡ ረቀየ፡ ዙ፡ ረጨ፡; aliud፡ ይረቀያ፡ ዙ፡ ያምዋርቲባት፡ ወወ፡ ዙ፡ ይደገምበት ።

ተረቀየ፡ III, 1 1) *incantari*; 2) *exorcisari*፡ ዲዩቆን፡ ያጥምቅ፡ ዙተረቀየ፡ Kid. f. 26; ይተረቀይ፡ አምካህን፡ ib. (Ex Enc. Jac. 6 Ludolfus avertit፡ ውስተ፡ ዪኦተ፡ ስምዕ፡ ጎብረ፡ ተረቅያ፡ et *devotae fuerunt* interpretatur, sed Sx. Tubing. lectionem ተርዕያ፡ praebet, sine dubio meliorem).

ርቂዩ፡ part. *incantatus*፡ ርቂዩ፡ ተስናን፡ *incantatus litigio* Lud. e Mss. Colb.; *exorcisatus* Can. Laod. 35 (36).

ራቅይ፡ part. act. *incantator*፡ መሠሪ፡ አው፡ ራቅይ፡ I Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

ረቃዩ፡ n. ag., Pl. ረቃይያን፡ et ረቂዩት፡ *incantator* Koh. 10, 11; ረቂዩት፡ 2 Par. 33, 6; Kuf. 40; ረቃይያን፡ Kid. f. 24; Kedr. f. 63; F. M. 15, 3; Saal. Req.

ርቃይ፡ subst. *incantamentum*፡ ዘንብረ፡ ርቃዩ፡ Can. Laod. 35 (36).

ርቅዩት፡ et ርቂት፡ n. act. 1) *incantatio*፡ አለ፡ ይገብሩ፡ ርቅዩት፡ F. M. 15, 3; 2 Par. 33, 6. 2) *exorcismus*፡ (clericus) ይርቂ፡ ርቅዩት፡ ንኡስ፡ ክርስቲያን፡ Kid. f. 26; ጸሎተ፡ ርቅዩት፡ I Const. Ap. 39; ጸሎተ፡ ርቅዩት፡ ማይ፡ Syn. — Sub titulo፡ ጸሎተ፡ ርቂት፡ libellum quandam superstitiosum Aethio-

ginta (dierum a festo Nativitatis Christi), aliás በዓለ ፡ ነጹሕ ፡ Lud.

ረባዒ ፡ n. ሜ. *quadrinarius* (qui quatuor Dei personas credit): ሰብሕ ፡ ልዮን ፡ (Leonis) ይስመዩ ፡ ረባዕያን ፡ ወአካ ፡ ሠላስያ ፡ M. M. f. 153.

ርባዔ ፡ subst. *tetras, quatrinitas*: ኢኮን ፡ በሥላሴ ፡ ዘነአምን ፡ አላ ፡ በርባዔ ፡ *οὐκ ἔτι τριὰς ἀλλὰ τετραὰς* hom. Procli in Cyr. f. 121; አመዮ ፡ ዘያብው ፡ ለ ፡ ርባዔ ፡ ውስተ ፡ ሥላሴ ፡ ው ፡ ገ ፡ ወ ፡ አ ፡ ቱ ፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 215.

ፋባዔ ፡ subst., Pl. ፋባዔያት ፡ *quarta pars, quadrans* Abush. 37.

መረብዕ ፡ part. (1, 2) *quadrinarius* (qui quatuor personas in divinitate asserit) Lud. sine auct.

መርብዕት ፡ subst. 1) *quadrum, quadruplum, quatuor partes quadri*: እንተ ፡ መርብዕት ፡ 3 Reg. 6, 30; መርብዕተ ፡ ማጎፈድ ፡ Kuf. 38; መርብዕተ ፡ መኢዝሃ ፡ ለዓለም ፡ ያንቀለቅል ፡ Kid. f. 39; መርብዕተ ፡ ያስተርኢ ፡ ለእመሪ ፡ ለሐዘን ፡ ወለአመሪ ፡ *τέσσαρα μέρη* Sir. 37, 18. 2) *quarta pars, quadrans* Abush. 23.

መረብዕት ፡ subst. *quadratura* (quatuor parietes aedificii significare videtur) Lud. e Ssal. Reg.

ትርብዕት ፡ subst. 1) *quadruplum* Ex. 21, 37; Luc. 19, 8; ወበሰ ፡ ሎ ፡ ቱ ፡ ሀዩንተ ፡ ፩ ትርብዕት ፡ Phlx. 3; ይዩዲ ፡ ትርብዕተ ፡ Kedr f. 78; Acc. adv. *quadrupliciter, quadrifariam* Lud. sine auct. 2) *quadrum, quatuor partes quadri*: ቤት ፡ ዘንስተ ፡ ት ፡ ትርብዕተ ፡ ገበዋተሃ ፡ M. M. f. 3. 322; በገበዋተ ፡ ጎል ፡ ዘበትርብዕት ፡ Org. 1; ውስተ ፡ ትርብዕተ ፡ ዓለም ፡ in quatuor plagis (angulis) mundi Lit. Joh.; Lit. Orth. 3) *quatrinitas* (Dei) M. M. f. 300. 4) *quadrans, quarta pars* F. N. 41.

ረትዕ ፡ I, 1 [amh. ረታ; respondet syr. ܪܬܐ (ܪܬܐ) vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855. p. 74; Scaliger p. 689] Subj. ይርታዕ ፡ 1) *rectum, directum, erectum esse vel fieri*, sensu physico: ጠዋይ ፡ ኢይትከሀል ፡ ረትዕ ፡ Koh. 1, 15; Luc. 13, 13; Ps. 19, 9; de via Ps. 118, 5; ከመ ፡ ይርታዕ ፡ ፍናዊክ ፡ Prov. 3, 6 var.; ከመ ፡ እምነበ ፡ እግዚ ፡ ይርታዕ ፡ አስሩ ፡ 16, 9 (1); de sede (erigi vel stabiliri): ይርትዕ ፡ በጽድቅ ፡ መንበሩ ፡ 25, 5; Jes. 16, 5. 2) *restitui, recte dispositum, compositum esse*: ይርትዕ ፡ ልሳነ ፡ በሃም ፡ Jes. 35, 6; ተበትከ ፡ አሕባልኪ ፡ እስመ ፡ አረትዕ ፡ Jes. 33, 23; ረትዕ ፡ መንግሥቱ ፡ ለፈርዖን ፡ Kuf. 40; በአንተ ፡ ጸሎቱ ፡ ይርትዕ ፡ ዓለም ፡ (mundus) Sx. Jac. 2. 3) *prosperare agere de personis, bene succedere vel provenire de rebus*: ውአተ ፡ ረትዕ ፡ *αὐτὸς κατὰδούνα* Sir. 49, 2; ይርታዕ ፡ ከሎ ፡ ተክልክመ ፡ Kuf. 7. 4) *rectum i. e. verum esse, nec non recte dicere, verum dicere*: ይርትዕ ፡ ስምዖስ ፡ መ ፡ በቅድሮ ፡ ገጽዮ ፡ Jer. 37, 20; ረታዕክ ፡ *εὐ ἔφηες recte ais* Cyr. c. Pall. f. 68; ረታዕክ ፡ ክላልደ ፡ *ὁρῶνς ὃ ἔταίρος* ib. f. 95. 5) *justum esse, justam causam habere* Deut. 25, 1; hinc a) *impron. justum, aequum esse, seq.* Subj. Ps. 118, 5; Jac. 3, 10; vel seq. Inf., ut: ይደሎ ፡ ወይረትዕ ፡ ሰጊድ ፡ Enc. (vid. ርቱዕ). b) c. pron. suff. pers. *rectum, justum, aequum videri* alicui: ረስዩረ ፡ ዘፈቀድክመ ፡ ወዘይረትዕክመ ፡ Jer. 33, 14; ዘረትዮ ፡ በቅድሮ ፡ መ ፡ አዕይን ፡ ቲሁ ፡ 1 Par. 21, 23; Matth. 20, 7; seq. Subj. vel ከመ ፡ ፡ ut Luc. 1, 3; 1 Reg. 18, 23.

አርትዕ ፡ II, 1 1) *erigere, stabilire*: አርትዕ ፡ እገራሁ

(sc. Adamus, postquam creatus est) Clem. f. 4; አርትዕ ፡ መንበረ ፡ መንግሥቱ ፡ 1 Par. 22, 10; እግዚ ፡ አርትዕ ፡ ዓለመ ፡ በጥበቡ ፡ Jer. 10, 12. 40. 2. 2) *rectum facere, dirigere, ad rectum revocare*: አርትዕ ፡ ከሎ ፡ መጥዮ ፡ Jes. 58, 6; Hebr. 12, 12; ያረትዕ ፡ ሎ ፡ ቱ ፡ ምክ ፡ ለጥበቡ ፡ Sir. 39, 7; 2 Thess. 3, 5; saepissime de via: Ps. 5, 9; Sir. 2, 6; ለእመ ፡ አርታዕክመ ፡ ፍናዊክመ ፡ ርቱዕ ፡ Jer. 7, 5; አርትዕ ፡ ፍናዊክመ ፡ ወምባሪክመ ፡ 7, 3; Prov. 11, 5; እመ ፡ አርታዕክ ፡ ፍናዊክ ፡ Job 22, 3; Luc. 1, 79; 1 Thess. 3, 11; vnde alicuius r. f. vel ei *successum dare* Kuf. 12; Sir. 37, 15. a) *recta via tendere*, sive seq. ሐዊረ ፡ 1 Reg. 6, 12; Kuf. 21; sive absolute, ut: አርቱዮ ፡ ዮሐውር ፡ Prov. 15, 21; Ps. 118, 128. b) *prosperare agere, successum habere* Dan. 8, 24. 11, 27; Ps. 100, 9. 139, 12. 3) sensu ethico: *rectum, justum, probum, sincerum facere*: አርትዮ ፡ ፍትሕ ፡ Prov. 1, 3; አርትዕ ፡ ልበክ ፡ Sir. 2, 2; አርታዕክ ፡ ነፍሰዮ ፡ 51, 20; አርትዕ ፡ እደክ ፡ 38, 10, vel *corrigere, emendare*, ut: አርትዮ ፡ ጸዋግ ፡ ልብ ፡ Clem. f. 182; vel *recte agere, honeste facere*: ከመ ፡ ታርትዕ ፡ በከሎ ፡ ግብርክ ፡ Prov. 15, 21; Mich. 7, 2. 4) *verum dicere*, ut: አርታዕክ ፡ ነገረ ፡ ሕጻና ፡ ጭና ፡ Cyr. c. Pall. f. 96; vel *verum aliquem dixisse declarare*: እመ ፡ ነበብ ፡ ቃሎ ፡ ያረትዕ ፡ ሎ ፡ ቱ ፡ Sir. 13, 22; vel *justum declarare* alqm, sensu forensi, c. ለ ፡ prs. Deut. 25, 1; vel *verificare, ratum facere* alqd 2 Reg. 7, 24. 5) *recte componere, ordinare*, ut: ecclesiam, Syn.

ተራትዕ ፡ III, 3 ad rectiorem conditionem tendere i. e. *corrigi, in melius reparari*, de ratione rerum mutua: እስከ ፡ አመ ፡ ይትራታዕ ፡ *μέγχι καιροῦ διορθώσεως* Hebr. 9, 10.

አስተራትዕ ፡ IV, 3 1) *in rectum vel meliorem statum restituere, in ordinem redigere, componere, corrigere, reformare, in integrum restituere*: Tit. 1, 5; Matth. 17, 11; Marc. 9, 12; *κατορθώσαι* Zach. 4, 7; ረጎወክ ፡ ከመ ፡ ታስተራትዕ ፡ ከሎ ፡ ነፍሰ ፡ Judith 11, 7; *καταστήσαι* ከመ ፡ ታስተራትዕ ፡ ምድረ ፡ Jes. 49, 8; እግዚ ፡ ዘይገብር ፡ ከሎ ፡ ወያስተራትዕ ፡ Am. 5, 8; ከመ ፡ ያስተራትዕ ፡ ፍትሕ ፡ ለማጎፈድ ፡ Sir. 19, 25; ነስተራትዕ ፡ ሃይማኖተ ፡ *fidem reformabimus* Gad. T. II. 2) *veritatem rei probare*: ነጽር ፡ ዘከመ ፡ አስተናበር ፡ ለገንቱ ፡ ነገር ፡ ወአመዮ ፡ አስተራትዮ ፡ *quomodo orationem composuerit et quam bene cam veram probaverit* Chr. ho. 12.

ርቱዕ ፡ part. A) Adj. 1) *erectus, rectus, planus*, sensu physico: 3 Reg. 20, 11 (opp. ዘሰናም); ርቱዕ ፡ እገራሁመ ፡ Hez. 1, 7; (ሰከት) ርትዕት ፡ Act. 9, 11; Matth. 3, 3; Hebr. 12, 13; ፍናው ፡ ርቱዕት ፡ Prov. 2, 13; ርቱዕ ፡ ከሎ ፡ ፍናቱ ፡ Jes. 45, 13. 26, 7; Hez. 33, 17 seq.; Hen. 76, 11; በርቱዕ ፡ Ps. 25, 12. 2) sensu ethico: *probus, sincerus, integer*; *εὖδύς* ርቱዕ ፡ ልብ ፡ Ps. 31, 14. 10, 2; Act. 8, 21; ስጋጋር ፡ Prov. 11, 6; በልብ ፡ ርቱዕ ፡ *εὖ εὐδύτητι* Ps. 118, 7; ስልጠና (opp. ታዋቅን) Job 17, 8. 3) ubi de ordine et ratione et veritate agitur, *rectus, verus, fidus* Hen. 72, 3; Prov. 8, 9; Jes. 38, 3; ርቱዕ ፡ ፍካራዑ ፡ Dan. 2, 45; Deut. 5, 25; Ex. 18, 17; ርቱዕ ፡ ይይላ ፡ Num. 27, 7; Ps. 18, 9; ሃይማኖት ፡ ርትዕት ፡ *fidis recta et ርቱዕ ፡ ሃይማኖት* ፡ *orthodoxas* creberrime; ርቱዕ ፡ ጽሕፈቱ ፡ de literis recte (orthographicis) scriptis, Lud. auct. Gregor. 4) *justus, aequus*; inde saepissime impers: *deceat, convenit, par est, oportet* sive seq. Inf., ut: አክሰር ፡ ርቱዕ ፡ ቃሎ ፡ ሰቡክ ፡ *χρηῖ τμῶν* Prov. 25, 27; አኩ ፡ ርቱዕ ፡ ለገቢርቱ ፡ ለገንቱ ፡ Kuf. 28; sive seq. Subj.: ስጋ

Ruth 4, 5; Tob. 12, 1; **ለከ፡ርቱዕ፡ይስግዱ፡** Ep. Jer. 5; Luc. 15, 32; Hebr. 2, 1; Tit. 1, 11; ሸጅግ **ርቱዕ፡ይትወክፍዎ፡** 1 Tim. 4, 9; ጻፍ **አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ፡** Jer. 39, 7; ፊልጋጋ **አከ፡ርቱዕ፡ያስተክይዎ፡** Sir. 10, 23; **ሙዋሪዱ አከ፡ርቱዕ፡ይኅደጎ ሙ፡ንጉሥ፡** Esth. 3, 8; ፊልጋጋ Rom. 15, 1; 2 Thess. 1, 3; Hebr. 2, 17; ፊልጋጋ **ርቱዕ፡ይሐር፡** 4 Reg. 5, 3; Gal. 5, 12 Platt; alia 4 Esr. 10, 15; **ርቱዕ፡ትብክዮ፡ሐዘጥተ፡** Sir. 22, 11; Did. 4 al. (synonyma sunt **ይደሉ፡** **መፍትዕ፡**). B) Adv. **ርቱዕ፡** raro **ርቱዕ፡** (ut 2 Reg. 12, 5), vel **በርቱዕ፡** (ut 4 Esr. 10, 13) 1) *recte* sensu physico: **ዘርቱዕ፡የዐርግ፡እምነ፡ምድር፡** (ጭገጋ) 1 Reg. 28, 14; **ቀጭ፡ርቱዕ፡** Luc. 13, 11; Act. 14, 10; **አቀመጎ፡በእገርየ፡ርቱዕ፡** 4 Esr. 10, 44. a) *recta* (via), *in rectum*: **አንሥኢ፡አዕይገገኪ፡ርቱዕ፡** eis εὐδጋጋጋጋ Jer. 3, 2; Judith 10, 11; **ዘየሐውር፡ርቱዕ፡** Prov. 14, 2; Kuf. 8; **ሐጽ፡ዘየሐውር፡ርቱዕ፡** Rel. Bar. b) *e regione, ex adversum* Hen. 72, 8. 2) de eo, quod rationi, naturae, usui consentaneum est: *recte, bene, vere* Marc. 7, 35; Luc. 20, 21; **በርቱዕ፡re vera** Joh. 4, 23. 3) *jure, merito*: **ርቱዕ፡ይመውት፡** (sensu convenit cum **ርቱዕ፡ይመውት፡** vid. A nr. 4) 2 Reg. 12, 5; **ርቱዕ፡ይትገረፍ፡** Job 6, 20 (quamquam hunc locum etiam ad A nr. 4 referre licet); **በርቱዕስ፡** (v. **ወርቱዕስ፡**) ላቲ፡ **ይደልዎ፡ትሕዝን፡** 4 Esr. 10, 13. — *Voc. Ae.*: **ርቱዕ፡ዘ፡ቅን፡**

ራትዕ፡ part. act., *rectus* i. e. *probus, sincerus, integer, candidus; verus, verax*, de personis: εὐδጋጋጋጋ Prov. 29, 10; Ps. 32, 1; 106, 42. 139, 14; Koh. 7, 29; **አቀጥጋጋጋጋ ራትዕግን፡** Prov. 2, 7; ሸጅግ **ብእሲ፡ራትዕ፡** 2 Esr. 17, 2; Matth. 22, 16; ሸጅግ **ብእሲ፡ራትዕ፡** Job 1, 1. 8, 21. 27, 17; Num. 24, 3; ጭገጋ Apoc. 16, 5; εὐጻጻጻጻ **ራትዕግን፡** Jes. 26, 7; de Jacobo Kuf. 19; de Lea Kuf. 36; de iudice Org.

ርትዕ፡ subst., m. et f. 1) *rectitudo*, ut: *statura recta* አቀጥጋጋጋ 2 Par. 3, 17; *temperies* Hen. 76, 6. 2) a) *probitas, integritas, candor, εὐδጋጋጋጋ* Ps. 10, 8; 1 Reg. 9, 4. b) *rectum, jus fasque, nec non justitia, aequitas* (saepissime conjunctum cum **ጽድቅ፡** et **ፍትሕ፡**), **አቀጥጋጋጋ ራትዕ፡** ሸጅግ **ብእሲ፡ራትዕ፡** Jes. 5, 7. 16; **ከመ፡ይግቡ፡ፍትዕ፡ወርትዕ፡** Kuf. 4; **ዘይነብሐ፡ርትዕ፡** Jes. 33, 15; **በፍትሕ፡ወጽድቅ፡ወርትዕ፡** Jer. 4, 2. 23, 5; Jos. 24, 14; Ps. 110, 7; Koh. 12, 10; τὰ ὀρθὰ Mich. 3, 9; **በርትዕ፡jure** Enc. c) *verum, veritas* (τὸ ἀληθጋጋጋ, τὰ ἀληθጋጋጋ, ἀλጋጋጋጋ) Job 5, 12, 17, 10; **አንብብከመ፡ርትዕ፡** 42, 8; Phil. 4, 8; Gen. 24, 27; Jes. 11, 5. 26, 2. 59, 15; Ps. 84, 11. 12. 95, 13; Eph. 5, 9; 1 Joh. 1, 6; **ሎግዮ፡ዘበንገረ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡** Sir. 45, 10.

ርትዕት፡ n. act. *rectitudo*; et sensu physico, ut: ጆጋጋ ሕጋጋጋ τὸ πρጋጋጋ, εὐκόλον ገገጋጋ ὀρθጋጋጋ **ይቀልል፡ርትዕት፡** facile est *rectum fieri* Chr. ho. 31; et ethico, ut: **ርትዕተ፡ልብ፡** (opp. **ጥውየተ፡ልብ፡**) *probitas* F. N. 10, 6.

መርትዕ፡ part. II, 1 *ad rectum revocans, corrector*: **መርትዕ፡ጠበብት፡ውእቱ፡** Sap. 7, 15.

መስተራትዕ፡ part. IV, 3 proprie: *corrector, coërcitor*; hinc Plur. **መስተራትዕነ፡ሐራ፡** vel **መስተራትዕተ፡ሐራ፡** (vid. gramm. § 133, a) *coërcitores militum* i. e. *victores, speculatores*; respondent στρατιጋጋጋ τοῦ ἡγεμόνος Matth. 27, 27; σπεκουλάτωρ Marc. 6, 27; etiam alius in libris, ut Did. 21 et 25 **መስተራትዕነ፡** (Platt p. 126 **ግተ፡**) **ሐራሁ፡**; Macc. f. 2. (Platt in

annot. ad l. c. **መስተራትዕነ፡** e graeco στρατιጋጋጋ transformatum esse suspicatur).

ራጎርጎ፡ (etiam **ራሀርሀ፡**) rad. quadrl. inus.; *contiguae sunt ላኅልጎ፡* رَجَّ، رَجَّ، رَجَّ، رَجَّ، رَجَّ، رَجَّ، رَجَّ، رَجَّ، رَجَّ، رَجَّ (neq non ገጋጋ ገጋጋ ረቀቀ) ; prima radices potestas est in *molitit* et *teneritate*.

አራጎርጎ፡ II (passim Perfecti forma **አርጎርጎ፡** occurrit, ut Jsp. p. 279; Enc. Hed. 14 in Ludolfi exemplari) *teneriorem reddere, mitigare, lenire, in specie caritate vel misericordia afficere*: **ዛቲ፡መጽሐፍ፡ታረጎርጎ፡ጠባይዲኪ፡ወታህረ፡ግዕዘከ፡** Fal. in prol.; Cant. 4, 9; Hen. 68, 3; **ከመ፡ዖራጎርጎ፡ልብ፡እግዚኢ፡** Macc. f. 24; **ታራጎርጎ፡ልብ፡ላዕላይ፡** Jsp. p. 279. 364.

ተራጎርጎ፡ III, I (passim Perfecti forma **ተረጎርጎ፡** occurrit, ut Chr. ho. 5) *teneriorem, mansuetum, leniorem fieri vel se praebere, caritate vel misericordia flecti*: **አኅዘ፡ዖራጎርጎ፡ለመታትዖ፡በተራጎርጎ፡** Jsp. p. 291; (Herodes, postquam fratri suo iratus est,) **ተራጎርጎ፡ሎቱ፡ወሐረ፡ኅቤሁ፡** p. 335; **ትትራጎርጎ፡** (sic) **ብእሲ፡ትሕምምተ፡ገጽ፡ለምታ፡ኅሩይ፡ወጻፍ፡ገጽ፡** Fal. f. 41; **ዳእመ፡ይትረጎርጎ፡ሎመ፡በቀኖኖ፡** (in injungendis poenitentibus) F. M. 5, 8. 12, 5; **አዘዘነ፡ንሕነሂ፡በእንተ፡ተራጎርጎ፡ወምሕረት፡** 4, 2; **ተረጎርጎ፡ላዕላይ፡ወመሐረነ፡** Chr. ho. 5; F. N. 42, 13; **አተራጎርጎ፡ገጽ፡ገጽ፡በሐረሁ፡** Chr. Ta. 11; **ዘአኅዘነ፡ግዕዘ፡ይጸንዕ፡ፍቅሩ፡ወይትራጎርጎ፡** (sic) **ላዕላይ፡ልብ፡ከሎ፡** Fal. f. 53; **ተራጎርጎ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Fid. Jac. Bar.

ርጎርጎ፡ part. *teneri amoris plenus* (ጳጥሊጋ), *lenis, mitis, mansuetus*: (mater vestra) **ርጎርጎተ፡ልብ፡ላዕላይከ፡** Jsp. p. 289; seq. **ለ፡** erga Sx. Jac. 16 Enc.; **ዘቡ፡ተፋቅሮ፡ርጎርጎ፡ወተዐጋሂ፡ውእቱ፡** F. N. 45; **መፍቀሬ፡ሰብእ፡ወርጎርጎ፡** φιλጋጋጋጋ Sap. 12, 19; **ብእሲ፡የዋህ፡ወርጎርጎ፡** (μετὰ προσηύχας) Chr. Ta. 30; **ከነ፡ትሐተ፡ወርጎርጎ፡ልብ፡የዋህህ፡** Jsp. p. 305. 314; **ኩን፡ርጎርጎ፡ለንጉሥ፡** Fal. f. 41.

ርጎራኔ፡ subst. *teneritas* animi, *lenitas, mansuetudo, προσηύχας* Chr. Ta. 30; **ኖሁ፡ጸንዐ፡ርጎራኔ፡ላዕላይ፡ውሐዶሙ፡(ለውሐዶኖ፡)** Jsp. p. 335; **ርጎራኔ፡ወየውሀት፡** p. 326; **አጽንዕም፡(lapsum) በቃል፡ዘርጎራኔ፡** F. M. 2, 11; **ሃይማኖትነ፡** (fides christiana) **ሃይማኖተ፡ምሕረት፡ወሃህል፡ወርጎራኔ፡** 15, 3.

ርኅብ፡ *amplum esse* vid. sub **ርሕብ፡**

ርኅብ፡ I, 1 [umh. ራብ፡] vicinum est **ርሕብ፡** et **ረጎው፡**, hebr. **ጋሂግ** *esurivit*, arab. عَجِبَ *amplius, capax fuit; vorax fuit* et عَجِبَ *expetivit* Subj. **ይርኅብ፡**, *esurire*: **እመ፡ርኅብ፡ጸላኢከ፡** Prov. 25, 21; Jes. 40, 30; Matth. 4, 2. 21, 18; **ርኅብከ፡** Deut. 25, 18; Ps. 49, 13; 4 Reg. 7, 12, et **ረጎብከመ፡** Jes. 8, 21; **ኢይርኅብ፡** Jes. 5, 27. 40, 28; Jer. 38, 12; Joh. 6, 35; **ሐግ** 7, 16; **ይርኅብ፡** Ps. 58, 7; **ርኅብ፡** Phil. 4, 12; **መጽኢ፡እምሐቅል፡ርኅብ፡** Kuf. 24; c. **ለ፡** objecti Matth. 5, 6. — Etiam imprs.: **ይርኅብኒ፡** es hungert mich, ut: **ተኖሪ፡(ለብእሲት) ድመት፡በልሳነ፡ሰብእ፡ወትሌሎ፡ምንተ፡ትፈቅድ፡ወይሌላ፡ይርኅብኒ፡ወመሰኖ፡ኅብስተ፡** Sx. Mag. 16.

18, 24, 25; c. Acc., ut Gen. 42, 9; Num. 13, 2. b) *spectare, spectatorem adesse* (zusehen): **ቆሙ፡አንዝ፡ይሬእየ**: Asc. Jes. 5, 12; **ኢይከውን፡ንርእይ፡አንዝ፡ያስተሐቅኛ፡ንጉሠ** 2 Esr. 4, 14; Matth. 27, 55; Luc. 23, 35; Marc. 15, 47; Gen. 21, 16. c) *oculis inhaerere alicui* (ut ex aspectu gaudium percipiat) c. **ቦ**: Ps. 53, 7, 9, 11, 111, 7; Koh. 7, 15; c. Acc. Ps. 117, 7. d) *respicere* Luc. 1, 48; Act. 4, 29; Ps. 24, 19, 30, 9; Gen. 29, 32; c. **ለ**: Ex. 5, 21. e) *sibi vel alii providere vel eligere* alqd, c. Acc. et **ለ**: prs., Gen. 22, 8; Kaf. p. 68; Num. 10, 33, 27, 16; 1 Reg. 16, 1. 17; **ርኢ፡ሎቲ፡ዐስሶ፡ለዝኩ፡ወልድ**: Tob. 12, 1. f) *habere alqd pro aliquo* (anfsehen für etwas) seq. Acc. et **ከመ**, ut Jud. 9, 36; Marc. 11, 32; Matth. 14, 5. g) *visere, visitare* 4 Reg. 8, 29; 2 Reg. 13, 5; Luc. 8, 20; Rom. 1, 11; 1 Thess. 3, 6. 3) *animadvertere, cognoscere, intelligere*: **ልብዮ፡ርእየት፡ብዙኅ፡ጥበብ**: Koh. 1, 17, 2, 12; 1 Reg. 24, 12; Jes. 40, 5; Joh. 4, 19; Act. 17, 22 Platt; Rom. 11, 22; Hebr. 2, 8, 7, 4; Jac. 2, 24; 1 Joh. 3, 1; rarius: *considerare*, ut Act. 15, 6 Platt; Lit. Greg. 4) *videre* a) casus futuros (erleben, iis interesse; vivum et superstem esse, usque dum accidant) Gen. 44, 34; Num. 11, 15; Hen. 12, 7; Luc. 2, 26; Joh. 8, 56. b) res adversas vel secundas (experiri, sentire, gustare, vel voluptatem vel dolorem inde percipere): **ያፈቅር፡ይርእይ፡መዋዕለ፡ሠናያተ**: Ps. 33, 13; 1 Petr. 3, 10; **ሠናይተ፡ኢርእየ**: Koh. 6, 6, 7, 16, 8, 16, 9, 9; Ps. 88, 47, 15, 10; Apoc. 18, 7. — *Voc. Ae.*: **ነጸር፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ** :

አርእየ: II, 1, Imprf. **ያርኢ**: (ut in quibusdam codicibus 4 Esr. 13, 52; Koh. 2, 24) et plerumque **ያርኢ፡፣** Subj. **ያርኢ**: *videre facere* i. e. 1) *monstrare, ostendere*: c. dupl. Acc.: **ያርእየን፡ኖኖቶ**: Mich. 4, 2; Gen. 12, 1; Kaf. 4; Jes. 39, 2, 40, 14, 48, 17, 53, 11; Judith 13, 15; Hen. 1, 2; **አርእየሙ፡እኪተጊ፡ወሠናይተጊ**: Sir. 17, 7, 25, 25; **እለ፡አርእየሙ፡ርእሶ፡ሕያወ**: Act. 1, 3 Platt; Joh. 14, 8, 20, 20; Matth. 4, 8; Jac. 2, 18; Apoc. 21, 9, 10; vel c. Acc. rei et **ለ**: prs., ut Hen. 13, 2, 69, 1, 105, 1; Lev. 13, 49; Matth. 8, 4; vel c. Acc. rei: Jac. 3, 13; **አርኢ፡ኅይልዮ፡ላዕሌክ**: Rom. 9, 17; **አርእየ፡ኅይሎ፡በውስተ፡ሐርን፣** Job 28, 11; **ይደግም፡አርእየ፡እደሤ**: Jes. 11, 11; **ያርኢ፡ትእምርተ**: ἀρσι σημειών 11, 12, 30, 30; **እግዚ፡ያርኢ፡ገጸ፡ላዕሌክ**: Num. 6, 26; Ps. 66, 1, 97, 3; vel seq. enuntiatione integra vel conj. **ከመ**: ut: **አርእየኃሁ፡እግዚ፡ለካህ፡ዐቢይ፡ይቀውም**: Zach. 3, 1; Rom. 1, 4; 4 Reg. 8, 10. a) *visibilem reddere* Hen. 89, 3. b) *visionem videre facere*: **ያርእየካ፡እግዚ፡ራይዮ፡በሕልም**: 4 Esr. 10, 73; Am. 7, 4. 7. c) *manifestum facere, revelare*: **አርእየት፡ሠቀ**: ἔγμνωσε σάκκον Judith 9, 1; **ነገር፡ዘአርእየኩክ**: λόγος οὗς ἐξημάρτυσα πρὸς σέ Jer. 37, 2. d) *notum facere, certiozem reddere*: Gen. 2, 9; **አርእየ፡ወእእምር**: γνώρισόν μου καὶ γνώσῃται Jer. 11, 17; etiam cum **በእንተ**: rei Hen. 22, 12. e) cum *voluptate videre facere* alqm alqd, c. **ቦ**: rei Ps. 58, 11. f) *videre facere* i. e. *afficere* alqm re (erzeigen, vid. **ርእየ**: Nr. 4, b) c. dupl. Acc.: **ያሬእያ፡ሠናየ፡ለነኖሱ**: Koh. 2, 24; Gen. 50, 15, 17; Ps. 59, 3, 70, 22, 84, 7, 90, 16. 2) *lumen perfundere* (ut videre possis), *lucere* (sfäeinen): **ፀሓይ፡ያበርሠ፡ወያርኢ፡ላዕለ፡ክሉ**: Sir. 42, 16; Joh. 1, 5; Ex. 25, 37.

ተርእየ: III, 1 1) refl. et pass. ad I, 1: *videri, conspiciendum se praeberere, comparere, adparere* Hen. 75, 3; Act. 27, 20 rom.; Ex. 16, 10; Hen. 69, 29; c. Dat. pers. Hen.

38, 4; c. Acc. vel Nom. praed., ut: **ተርእየት፡ማይ፡ርግዕተ**: Sap. 19, 7; Ex. 23, 15, 25, 8; **መኖትው፡ለአንስት፡ይትረኢያ፡በአርእየ፡ሀድኣት፡ወበትሕትና፡ኖድፋድ**: F. M. 34, 8; **ዘኢይትረኢያ፡invisibilis** Sap. 17, 18, 2) pass. ad II, 1: *monstrari, ostendi*, c. **ለ**: prs. Hen. 36, 3, 59, 3.

ተራእየ: III, 3 1) *se invicem videre, intueri, adspicere, cognoscere* Ruth 3, 14; **ንትራኢይ፡ገጸ፡በገጽ**: 4 Reg. 14, 8, 11; 2 Par. 25, 17, 21; **የሐውኑት፡ክልኤት፡ኅቡር፡ዘአንበለ፡ይትራኢያ**: ἐὰν μὴ ἴσῶμεθα ἐαυτοὺς Am. 3, 3; N. T. rom. in praef.; c. Acc.: **ይትራኢያ**: (v. **ይሬእየ**) **ዐይን፡በዐይን**: Jer. 39, 4. 2) *sui invicem rationem habere; attendere* rei: **ተራኢየ፡በበይናትከመ**: 2 Cor. 8, 24 rom.; **ይትራኢያ**: ἀντιλογία 1 Esr. 6, 27.

አስተርእየ: IV, 1, Imprf. **ያስተርኢ**: rarius **ያስተራኢ**: (ut 4 Esr. 13, 37, 40 Laur.) 1) *facere, ut (agens) ipse videatur i. e. a) se conspiciendum praeberere, se aperire, apparere, comparere, de rebus et personis (quae antea occultae, invisibiles, incognitae fuerant; etiam de iis, quae antea non existierant), potissimum de apparitionibus spirituum et visionum*: Gen. 1, 9, 8, 5; **ያስተርኢ፡ሚበትኪ**: Jes. 47, 2; **ኅሳርኪ**: 47, 3; Jer. 13, 26; **ወርኅ**: Asc. Jes. 4, 5; **መብረቅ**: Matth. 24, 27; **ያስተርኢ፡ከመ፡ሕልሙ፡ሌሊት**: Job 20, 8; 4 Esr. 8, 64; Hen. 38, 1, 2; Matth. 9, 33; **ያስተርኢ፡ስብሐተ፡እግዚ**: 40, 5; **አስተርእየ፡ላዕሌክ**: 60, 2; c. c. **ለ**: ejus, cui quis se conspiciendum praebet: 4 Esr. 9, 29; Jes. 66, 14; plerumque c. Acc. Gen. 12, 7; Kuf. 16; Hen. 14, 4, 8; Jer. 38, 3; **አንሰ፡አስተርእየኩከመ**: Tob. 12, 19; 4 Esr. 12, 16, 14, 3; **አስተርእየኒ፡ራኢይ**: Dan. 8, 1; Matth. 1, 20, 2, 13, 17, 3; Marc. 9, 4, 16, 11, 12; Luc. 1, 11, 22, 9, 8; Joh. 21, 1, 14; Act. 1, 3, 2, 3, 26, 19. b) *cognoscendum se praeberere, manifestari, revelari, innotescere* Hen. 59, 2; **አስተርኢ፡በቅድመ፡አሕዛብ**: γνωσθήσομαι Hez. 38, 23; Jes. 66, 14; ἔγνωσθήσῃ Hez. 20, 5; πεφανέρωται Rom. 3, 21, 16, 25; Joh. 3, 21; ἀποκαλύπτῶμαι 1 Petr. 1, 7, 13; Rom. 1, 17; ἔμφανής ἐγενόμην Rom. 10, 20; Jes. 65, 1; Jer. 36, 14; **ዘአስተርእየ**: i. q. **ኤጲፋንያ**: epiphania Cod. Mus. Brit. XXIX, 32. c) *in conspectum alicuius prodire*: **ኢታስተርእየኒ**: Jes. 1, 12; 1 Petr. 4, 18. d) *visibilem, manifestum, conspiciendum esse* 2 Cor. 4, 18; Col. 1, 16; **ዘኢያስተርኢ፡invisibilis** Gen. 1, 2; 1 Tim. 1, 17; Hebr. 11, 1, 3; Jes. 45, 3; **መዝገብ፡ዘኢያስተርኢ**: ἄγνωστος ἐφανής Sir. 41, 14; **ብዙኅ፡ዘኢያስተርኢ**: πολλὰ ἀπόκρυφα 43, 22; **ያስተርኢ**: ἔμφανής ἔσται Mich. 4, 1; **ዘያስተርኢ**: περιβλεπτος Prov. 29, 41; **ዕለት፡ዐቢይ፡አንት፡ታስተርኢ**: μεγάλη καὶ ἐπιφανής Joel 3, 4; Mal. 3, 22; **ኅቡ፡ኢያስተርኢ፡አእምር**: οὐ οὐκ ἐπιλακονεῖται γνώσις Prov. 19, 23; **አእምር፡ከመ፡ታስተርኢ፡ጽድቅዮ**: Job 13, 18; **በላዕለ፡ውሉዳ፡ያስተርኢ፡ንብረቱ፡ለሰብኢ**: Sir. 11, 28. e) *videri (qualiterdicit)* c. Acc. praed.: **ክሉ፡ብሕሉ፡ያስተርኢ፡ለርእሱ፡ጻድቅ**: Prov. 21, 2, 26, 16; **ለነኖስ፡ርኅብት፡መሪርኒ፡ጥፀመ፡ያስተርእየ**: 27, 7; Matth. 23, 27; 4 Esr. 4, 25; seq. conj. **ከመ**: Matth. 6, 16, 18; imprs., ut: **እኛ፡አንትሙ፡ትሬቅሙ፡ወእኛ፡ያስተርእየከመ**: ከመ፡አውሥእመ፡2 Par. 10, 6. f) *speciem praeberere, similem esse, speciem inducere vel prae se ferre*: Hen. 3; **መኑ፡ያስተርኢ፡ገጸሐ፡ከዋየ፡አምኅሐኣት**: Prov. 20, 9; **ያስተርኢ፡ከመ፡ዘያድሉ፡ለቤጹ፡ወከመ፡ዘያረትዕ፡ኖትሐ፡ለማገሬኛ**: Sir. 19, 25; Hen. 17, 1; **አስተርእየ**: species (ἀνᾶμειον)

ረግ፡ subst. i. e. ἄλτῃ, ἄλτῃ *locus altus, editus, excelsa* (coelum): **ምሕልላ፡ ስጣዕ፡ እምረግ፡** *preces nostras audi de excelsis* (coelis) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ጊዜ፡ ዕርገታ፡ (ለነፍሱ፡) ውስተ፡ ረግ፡** Deg. (vid. ረግ፡ supra c. 275).

አርያም ፡ subst. Plur. (gramm. § 131, 2), Pl. (Pl.) **አርያማ ት፡** 1) (*loca excelsa, sublimia* (ὑψος, ὑψηλόν, -ά, ὑψιστον, -α) Ps. 77, 75; **እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ አርያም፡** Jes. 26, 4; **ከመ፡ ያስርር፡ ውስተ፡ አርያም፡ እጉሊሁ፡** Hab. 2, 9; in specie: *coelum excelsum* Ps. 7, 8, 67, 19, 72, 8, 11. 92, 6; Job 16, 19, 25, 2. 31, 2; **ልቦስ፡ ጎይሉ፡ አርያም፡** 40, 5; Jes. 7, 11. 32, 15. 33, 5. 37, 23. 57, 15; Jer. 32, 16; Thren. 1, 13; 1 Par. 15, 16; Sap. 9, 17; 4 Esr. 4, 10. 8, 24; Matth. 21, 9; Marc. 11, 10; **አርያማት፡** Lit. Orth. („In specie accipiunt Aethiopes de coelo summo, quod habent pro throno Dei et sede beatorum“ Lud.) 2) Est nomen *hymnorum generis cuiusdam* in Deg. saepissime obvium; vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 36 et locum e Sx. Genb. 11, quem ibidem ann. d) laudavimus; d'Abbadie Catal. p. 99.

አርያማዊ፡ adj. rel. *ad excelsa pertinens, caelestis*: **አርያማዊት፡ መቅደስ፡** Ta'amra Gabr. Manf. Q.

ረዩ፡ I, 2 [ረዩ] I et II, (coll. ἴῃ; *incessit; incedere fecit* i. e. *exercuit, erudit, castigavit*) *domare, condocerere* (equum in hippodromo); *exercere* in genere: **አኅዝ፡ (ሐዋርያ) ይረይዎሙ፡ ለስማዕያን፡** προγυμνάζει auditores Chr. ho. 12.

ተረዩ፡ III, 1 et 2 *exerceri, se exercere, condocereri, institui*: **ፈረስ፡ ዘአተረዩ፡** ἕπτος ἀδάμαστος *indomitus* Sir. 30, 8; *athletae saccos arena impletos gestant* **ከመ፡ ይተረዩ፡** Chr. Ta. 19; **ተጋድሎ፡ ወተረይዎ፡ ዘመንከር፡** γυμνασία τις *ἄναμαστή* Chr. Ta. 18; **አልከቱ፡ አተረዩ፡ ወአተመከሩ፡ ወአያክመሩ፡ ወናዮ፡ እምነ፡ እኩይ፡** οὐκ εἶχον τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔδεικναι Chr. ho. 8; **እመሰ፡ ተረዩ፡ ጎሊና፡ ልብ፡** γεγυμνασμένους vel ἰምንትኩ፡ ይተረየ፡ ጎሊናቲ፡ Chr. Ta. 8. — *Voc. Ae.*: **ተረዩ፡ ዘ፡ ተገርሀ** =

አስተረዩ፡ IV, 3 *exercitationis copiam praebere* alicui, *facere ut quis se exercitet et instituat*: **እስከ፡ ፈጣሪ፡ ያስተረይዎሙ፡ ለመስተጋዳሲሁ፡** ὅστε τὸν θεὸν γυμνάζειν τοὺς ἕαυτοῦ ἀλλήλους Chr. ho. 25.

ርዩ፡ part. *exercitatus, condocerfactus, domitus*: **አፍሪስ፡ ዘአኩት፡ ርዩ፡** Jer. 5, 8 var.

ረዩዒ፡ n. ag. *exercitor, domitor* (magister equorum) Lud. sine auct.

ረዳ፡ subst. [ረዳ; ἴῃ; ἴῃ; ἴῃ; ἴῃ; ἴῃ] *rosa, ἄፍዕን*: **ጽጌ፡ ረዳ፡** Sir. 24, 14 (Org. 6); Sir. 50, 8; Esth. 1, 6; Sap. 2, 8; *xplovon (lilium rubens)* Sir. 39, 14; *praeterea* Gen. 25, 25; Hen. 82, 16. 106, 2. 10; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: **ቀንጥስ፡ ርዳ፡ ርዳ፡** (sic) መጽሐፍ፡ ቀጸ. መታት፡ ብ፡ ሽታው፡ የሚያምር፡ ዕዎቅት =

ሪዶን፡ n. prgr. ἄፍዕን ἢ ἄፍዕን *rhedā* Apoc. 18, 13. — *Voc. Ae.*: **ርኩባት፡ ዘ፡ የሐመሴን፡ ፈረስ** = **ወሪዶን፡ ዘ፡ ገልገሉ፡**

ረድኦ፡ I, 1 [amh. ረዳ; arab. ἴῃ; *fulcivit parietem, adjuvit*; Syri et Hebraei frequentant ἴῃ; ገገጃ] Subj. **ይርዳኦ፡** 1) *jū-*

vare, adjuvare, auxiliari: Marc. 16, 20; c. c. Acc. prs. vel rei: Kuf. 3. 22; Ps. 43, 28. 45, 5. 53, 4. 78, 9; **ረዳኦትዮ፡** Ps. 21, 20. 37, 22. 39, 18. 69, 1; Koh. 7, 19; **ረዳኦ፡** Job 4, 20; **መን፡ ት፡ ፈቅድ፡ ትርዳኦ፡** 26, 2. 29, 12; **መጽኦ፡ ይርድኦኦ፡** Dan. 10, 13; **ዘከመ፡ ረድኦኦ፡ እዲሁ፡ ለአግዚ፡** 2 Esr. 12, 18; (in bello) 1 Par. 18, 5; Jes. 31, 1. 41, 14; 4 Esr. 9, 11; Sir. 15, 10. 29, 4; **ከመ፡ ይርድኦሙ፡** ἕνα εὐδόσθη αὐτοῖς 38, 14; Phil. 2, 13; Matth. 15, 25; Marc. 9, 22; **እለ፡ ይረድኦህ፡ ለኅጢአት፡** Hen. 100, 4; Marc. 9, 24; seq. Subj. verbi: **ዘረድኦኦ፡ ከ፡ ትምትራ፡ ርኦሎ፡** Judith 13, 18, 2) *auxilio tutari, defendere*: **እረድኦ፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡** ὑπερασπίω Jes. 37, 35; c. **እምነ፡ ab**: **ይረድኦኦ፡ እምፀርኦ፡** Job 22, 25; **ይረድኦኦ፡ እምድቀት፡** Sir. 31, 19; **ረድኦ፡ እምሕም፡** Lit. Apost.

አረድኦ፡ II, 1 1) *auxilio vocare* alqm, *auxilio uti* alcjs, c. Acc.: **ነገሴ፡ አረድኦ፡ ነግብተ፡ ሀገር፡** Sx. Ter. 15. 2) *opem ferre, adjuvamento esse, succurrere*, c. Acc. Ex. 18, 22. 23, 5; Gal. 2, 8 (ἐνεργεῖν); Chr. ho. 1.

ተረድኦ፡ III, 1 *adjuvare, auxilium nancisci, auxilio uti*: **ከመ፡ ትተረድኦ፡ በረድኦኦ፡ ፈርዖን፡** Jes. 30, 2 var.; **ዘይትረዳኦ፡ በመኳንንተ፡ ዝጎለም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311.

ተራድኦ፡ III, 3 *se invicem adjuvare, mutuum sibi opem ferre, operam suam jungere* cum opera aliorum, c. c. **በበይናት፡** ut: **ተራድኦ፡ በበይናተሆሙ፡** Esth. 9, 16; Jsp. p. 356; c. ምስለ፡ ut: **አኅ፡ ምስለ፡ አኅ፡ ወ፡ ዘይትራዳኦ፡** Prov. 18, 19; Kuf. 46; c. Acc.: **ትተራድኦ፡ ለምታ፡** ἐνεργεῖ τῷ ἄνδρῳ Prov. 29, 30; Act. 27, 3; Ex. 23, 5 var.; (Romani cum Judaeis foedus fecerunt,) **ከመ፡ ይተራድኦ፡ ኅቡረ፡ በዩብስ፡ ወበባሕር፡ ወከመ፡ ኢይትራድኦ፡ ዘልፈ፡ ዕረ፡ ሮም፡ ሳዕሴሆሙ፡** Jsp. p. 296.

ርዳኦ፡ part. *adjutus, auxilium nactus*: **ዘየሐውር፡ በጽድቅ፡ ርዳኦ፡** βεβῶσθησται Prov. 28, 18.

ረድኦ፡ subst. 1) abstr. *auxilium*: **መጽኦ፡ ለረድኦ፡ ጻዊት፡** 1 Par. 12, 16. 2) concr., fem. **ረድኦት፡** (Act. 9, 36 Platt; F. N. 22; Genb. 20 Enc.), Pl. **አርዳኦ፡** et **አርድኦት፡** adjuvator i. e. *famulus, minister* Matth. 13, 27; F. N. 8, 3 ubi **ንፍቀ፡ ዲያቆን፡** exponitur **አርድኦት፡** et plerumque *discipulus* (μαθητής) magistri, ut: prophetas Jsp. p. 301, monachi Phlx. 85, Joannis baptistae Matth. 14, 12; Marc. 6, 29; Mosis Joh. 9, 28; Pharisaeorum Matth. 22, 7; **ረድኦሙ፡ ለሐዋርያት፡** Haim. Ab. Nr. 2—5; in specie Christi: Joh. 9, 27, 19, 38; Luc. 14, 26; Act. 6, 1. 9, 25. 21, 16; Did. 10; duodecim Matth. 10, 1. 11, 1. 21, 1; Luc. 17, 1 al.; Asc. Jes. 3, 13. 17. 11, 22. Deinde in libris Aethiopicum creberrius memorantur septuaginta duo vel septuaginta discipuli Christi secundum Luc. 10, 1. 17, ut: **፩ ወ ፪ አርድኦት፡** Lit. 164, 2; Sx. Teq. 14. 26; Genz. f. 151; Haim. Ab.; **፪፡** Deg.; Sx. Teq. 26 Enc.

ረዳኦ፡ n. ag., f. **ረዳኦት፡** Pl. **ረዳኦያን፡** *adjutor, auxiliator* Ps. 9, 39. 24. 61, 2; **ረዳኦያን፡ በቀተል፡** 1 Par. 12, 1; **ናባ፡ ወኢትዮጵያ፡ ይከውንም፡ ረዳኦያን፡ ሎቱ፡** Dan. 11, 43; Jes. 8, 13. 25, 4. 50, 7; Jer. 16, 19; **ዘአልቦ፡ ረዳኦ፡** Job 29, 12; **እስመ፡ ረዳኦት፡ ወወምድ፡ ምስማኩ፡ ይሉቲ፡** Sir. 36, 29. 51, 2; Judith 9, 11; c. suff. II fem. sing.: **እግዚ፡ ረዳኦኩ፡ (አነፍሱ፡)** Sx. Jac. 5 (gramm. § 153). Forma fem. **ረዳኦት፡** (gramm. § 120, a) nonnumquam collective et abstracte usurpatur (sicut **ረድኦት፡**) 2 Reg. 18, 3. 10, 11 var.

ረድኦት፡ nonnumquam **ረዳኦት፡** (in libris antiquioribus,

ut Jes. 8, 20 Cod. Laur.) vel ረዳኤት፡ (2 Reg. 10, 11 var.) subst., m. et fem. 1) *auxilium, adjumentum* Ps. 48, 15. 120, 1. 2. 123, 8; Job 6, 13; Prov. 21, 31. 28, 12; Jes. 8, 20. 30, 5. 6. 31, 3. 47, 15; Jer. 29, 4; Judith 7, 31; Kuf. 12; 2 Reg. 10, 11; Hen. 90, 13. 14; አለ፡ወዕኩ፡ለረድኤት፡ከሙ፡Jer. 44, 7; አለ፡መጽኤ፡ረድኤት፡ምስለ፡ዳዊት፡ 1 Par. 12, 33; c. Gen. obj. በረድኤት፡ሰብኤ፡መዋቱ፡ Act. 4, 9; ἐπέργετα Col. 2, 12; Eph. 3, 7. 2) concr. *socius operis, adjutor, adjutores* (συνεργός, συνεργός) 1 Thess. 3, 2 Platt; Col. 4, 11; 1 Cor. 3, 9 rom.; 2 Cor. 1, 24 rom.; βουνοός Gen. 20, 20.

ተራዳኤ፡ n. ag. (III, 3) *socius auxiliarius, adjutor*: (ከ ሀን፡ይኩን፡) ተራዳኤ፡ለትምህርተ፡ነገረ፡ገይማኖት፡ F. N. 6.

መርድኤ፡ part. (II, 1) *adjutor, administrator, socius*: ግብር፡ሎቱ፡መርድኤ፡ከከግሁ፡ Kuf. 3; (Deus creator) ኢዮኅ ሥሥ፡መርድኤ፡ Lit. Epiph.; አስመ፡ግለም፡መርድኤ፡ውኢቱ፡ለደድቃን፡ ὀπέμαχος Sap. 16, 17; መርድኤ፡ግብር፡ *socius operis* M. M. f. 53.

መርድኤ፡ subst. 1) *auxilium, auxiliatio*: (faciamus hoc) በመርድኤ፡አግዚ፡ Phlx. 6; ሰአሎ፡ከመ፡ይፈት፡ሎቱ፡መራደ፡መርድኤ፡ላዕለ፡አንቡ፡ Jsp. p. 308; አዘዘ፡ይገድግ፡መርድኤ፡ሀርቃኖስ፡ (desineret Hyrcano auxilium ferre) ib. 2) *instrumentum*: (non opus habet) መርድኤ፡በአንተ፡ኪን፡ Lud. ex Enc. Haml. 30.

መርዳኤ፡ part. c. term. adj., Pl. መርዳአደን፡ *adjutor, administrator* F. N. 43, 3.

ረደዩ፡ I, 1 (?) *pecuniam foenori dare* Lud. teste Gregorio [ἰδῶ] *multiplicatum fuit pecus; excessit numero* quinquaginta; IV id.; ἰδῶ IV *auxit supra centum*].

ተረደዩ፡ (?) III, 1 *foenerari, usuras capere*: ኢትተረደዩ፡ይ፡አምነበ፡በደክ፡ኢርዴ፡ወርቅ፡ወኢርዴ፡አክል፡ Deut. 23, 20. 21; *foenori dare*, c. dupl. Acc., Lev. 25, 37; Ex. 22, 24 var.

ተራደዩ፡ III, 3 *usurarium contractum cum aliquo habere* (Lud.) i. e. *foenus vel usuras capere* ab aliquo vel *imponere* alicui, c. Acc. prs., Ex. 22, 24.

ርዴ፡ subst., m. et fem., *foenus, usura*: ኢትንግኢ፡አምኔሁ፡ርዴ፡ Lev. 25, 36; ኢትሁብ፡ወርቅ፡በርዴ፡ 25, 37; Deut. 23, 20 (ርዴ፡ወርቅ፡, ርዴ፡አክል); ኢጎደጉ፡ነሣኢ፡ርዴ፡ Jer. 9, 5. 6; በርዴ፡ Prov. 28, 8; Hez. 18, 8 seq.; Ps. 14, 6. 71, 14; በግለ፡ርዴ፡ *foenerator* Kedr 64; ሰብኤ፡ርዴ፡ id. F. M. 18; ዘለቅሖ፡በርዴ፡ ib.; F. N. 27; በአንተ፡ርዴ፡ agitur F. N. 50, 2; F. M. 18. — *Voc. Ae.*: ርዴ፡ዘ፡አታት።

ረዳዩ፡ n. ag. *foenerator* Lud. sine auct.
ርድዩት፡ n. act. *foeneratio* Lud. sine auct.

ርዳዴ፡ subst. *obstinatio* Lud. ex Org. 7.
ምርዳዴ፡ vid. sub መረደ፡

ረግሖ፡ rad. inus., cui nescio an contiguae sint ረግቦ፡ et ግጋ.
መርግሖ፡ subst. *saxum, lapis magnus* [amh. መርግ፡], collective: ወውአትሂ፡መርግሖ፡አሳት፡ ይወድቅ፡ዲሴሆሙ፡ Vis. Bar. (id. fere q. ሰጋጋ).
አመርግሖ፡ v. አመርግቦ፡ II *saxa provolvere* de rupe:

አመርግሖ፡ (v. አመርግቦ፡) አብነ፡ላዕሌሆሙ፡ Judith 6, 12. — *Voc. Ae.*: አመርግሖ፡ዘ፡አንክበለሉ።

ረገመ፡ I, 1 [ገጋጋ] *lapidavit; ረገጋጋ lapidibus jecit; calumniis petiit; execrari est* Subj. ይርግም፡, *male precari, maledicere, execrari, diris devovere*, abs. Rom. 12, 14; (Hen. 22, 11); (sacerdos) ዘይዘብጥ፡ወይረግም፡ Syn. in Lud. comm. hist. p. 311; c. Acc. Gen. 8, 21. 12, 3; Lev. 24, 11. 14. 15; Num. 23, 7 seq.; Job 3, 1. 8; Prov. 24, 34; Koh. 7, 21. 10, 20; Sir. 4, 5. 6. 13, 22 (προεπειταμαῖν). 21, 27. 23, 14; 2 Esr. 23, 2; Hen. 5, 5. 6; Matth. 5, 44; Marc. 11, 21; Jac. 3, 9; c. በ፡ nominis divini, per quod maledicatur Ps. 151, 6; 1 Reg. 17, 43; ረገም፡ *dirae* (opp. በረከት፡) Hen. 59, 2.

ተረግሞ፡ III, 1 (1) reflex. *diras imprecare* vel sibi vel aliis Matth. 26, 74; Marc. 14, 71; ረገምኩ፡ወተረገምኩ፡ Form. Conf.; አኖቅሮ፡ወኢትተረገም፡ላዕሌሁ፡ከመ፡አይት መግዕስ፡አግዚ፡ Clem. f. 113. 2) pass. *diris devoveri*: ተረግመ፡ቤተ፡መቅደስ፡ ἔπενηῖν εἰς κατάραν Jes. 64, 10; Org. 1.

ተራገመ፡ III, 3 *diris execrationibus se invicem obstringere*: ተራገመ፡ወተግሐሉ፡ወብኢ፡ኪዳን፡ 2 Esr. 20, 29.

ርጉም፡ part. *diris devotus, maledictus* Gen. 3, 14. 17; Ps. 118, 21; ርጉመ፡ላይኩን፡ Mal. 1, 14; Jer. 11, 3. 17. 5. 20, 15. 31, 10; Job 3, 5; ርግምተ፡ትኩን፡ዕለት፡ Jer. 20, 14; Matth. 25, 41; ዘርጉም፡ τὸ ἀνάθεμα Jos. 7, 12.

ርግመት፡ n. act. *imprecatio, execratio* Hen. 5, 6. 7.

ረጋሚ፡ n. ag. *dirarum jactator, execrator, loquor* (convictor) 1 Cor. 5, 11 Platt; 1 Sal. Mar. 23; Sx. Teq. 9 Enc.; Ter 23 Enc.

መርግም፡ subst., m. et fem. (Ps. 108, 16. 17), Pl. መርግማት፡ (Cyr. f. 105; F. N. 9, 4) *imprecatio, maledictio, execratio, dirae*, δυσκολία 2 Cor. 6, 8; ἀρά, κατάρα Rom. 3, 14; Gal. 3, 10. 13; Hebr. 6, 8; Jac. 3, 10; 2 Petr. 2, 14; Num. 5, 23; መሐላ፡ዘመርግም፡ 5, 21; 2 Esr. 23, 2; መርግመ፡አግዚ፡ Prov. 3, 33. 26, 2; Ps. 9, 29; Jes. 65, 23; Jer. 29, 14. 51, 8; Bar. 1, 20; መጽኤ፡መርግም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡ Dan. 9, 11; Sir. 3, 9. 29, 6; Hen. 5, 5; ኢይግኢ፡አም አፋሁ፡ቃለ፡መርግም፡ Did. 17.

ተርጎመ፡ vid. sub ተ፡

ረግረግ፡ subst. *stagnum, aqua residua limosa* [coll. ጳጳጳጳ]; vocabulum amh. esse videtur, quamquam *Voc. Ae.* exhibet: ሐክሐክ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቄጠማ፡ወኸ።

ረገብ፡ rad. inus.; ረገጋጋ *perterritus timuit, puduit*.
ርግብ፡ subst., plerumque fem., coll. et sing., Pl. አርጋብ፡ [ut videtur, proprie: avis pavidā, trepida, vid. Bocharti hieroz. II. p. 555.] *columba*, περριστερά, collect. Matth. 10, 16; Jes. 60, 8; ኮኩ፡ከመ፡ርግብ፡አለ፡የሐዕፍ፡ውስተ፡ከኮተኩ፡ Jer. 31, 28; ርግብ፡ ዘይትሚሀር፡ሰረረ፡ Hez. 7, 16; Lev. 1, 14; አጉላ፡ርግብ፡ pulli columbarum, pipiones Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; sing. Gen. 8, 8; Ps. 54, 6; Jes. 38, 14. 59, 11; Zeph. 3, 1; Cant. 1, 15; Matth. 3, 16; Clem. f. 25; Rel. Bar.; masc.

አገሪሁ፡ በምርፋኝ፡ ያቀጥን፡ ወያጸልም፡ ወያቀይሕ፡ ወይጽሕፍ፡ ላዕሌሁ፡ ዘውዑ፡ ነገረ፡ ሰብኢ፡ Const. Ap. 62 (63); sed in loco parallelo II Const. Ap. 19 melior lectio: በመርፍኝ፡ exstat.

ረፈደ. i inus; ፳፯ Pi. stravit lectum; recreavit; ፳፯ adjvuit, dedit, donavit.

አርፈደ. II, 1 dubiae significationis: አልቦ፡ ዘያመጽኡ፡ መብልዐ፡ ድድዎን፡ ውስተ፡ መስገነተ፡ አኅው፡ ኅብ፡ ያበስሉ፡ ሎሙ፡ አላ፡ ይግብሩ፡ ሎሙ፡ ለድድዎን፡ እንተ፡ በሕቲቶሙ፡ ወኢያርፍዳዳ፡ ውረባቶሙ፡ ለእለ፡ ይደውዩ. (an: ne uberius vel abunde dent cibos aegrotis?) Reg. Pach.

ሰ፡ litera alphabeti Aethiopicici septima, quae ሳት፡ nominatur et (sicut س Arabum) s pronuntiatur.

ሰ፡ particula inseparabilis suffixa (gramm. § 62, 1, a; § 168 5; § 200, 2); vim habet restringendi et distinguendi ejus, ad quod pertinet, vocabuli, ita ut ante caetera emineat. a) Additur iis enunciationis vocabulis, in quae summa orationis vis intenditur (certe, vero): ወልድዮስ፡ ሞተ፡ ሳፖሌቶ ἁπόλετο τὸ παιδίον Tob. 10, 4, 7; ሕያው፡ ውኡተስ፡ ὕγιαλεις 10, 6; Gen. 15, 4, 27, 38 (ክመ—ሰ፡). 37, 17, 42, 28; Ex. 2, 18; Num. 14, 7; 1 Reg. 11, 13; Ps. 1, 5; Jes. 66, 2; Matth. 4, 3, 6, 34, 21, 37; Marc. 12, 6; nonnumquam duobus ejusdem enuntiationis vocabulis annectitur, ut Gen. 30, 20. b) Respondet graeco μέν (quidem), sive in altero membro sequatur *ω* simplex, ut: ቃልሰ፡ ቃለ፡ ያዕቆብ፡ ወእደው፡ ዘዲሳው፡ Gen. 27, 22; እግዚ፡ ለዕቡዮንስ፡ ይተቃወሞሙ፡ ወለትሑታን፡ ይሁቦሙ፡ ክብረ፡ Prov. 3, 34; Matth. 9, 37, 26, 41; Rom. 7, 12; sive sequatur *ω—ሰ፡* ut: ሰብኢ ሰ፡ ገጸ፡ ይፊኢ፡ ወእግዚአብሔርስ፡ ልብ፡ ይፊኢ፡ 1 Reg. 16, 7; Kuf. 26; Rom. 11, 28; Hebr. 7, 8; Joh. 3, 29, 30; sive *ω—ኒ፡* ut: ለአደግስ፡ አቅምሑ፡ ወለገብርኒ፡ ገሥጹ፡ Sir. 30, 33; እንዘ፡ ሕይወትሰ፡ በኅብ፡ እግዚ፡ ወፍተኒ፡ እምኅብ፡ ንጉሥ፡ ይኒሥኢ፡ 33, 2. c) Respondet graeco δέ (autem, vero, contra, sed) et oppositionem leviorē gravioremve suggerit; rarius ሰ፡ nudum, ut: ይእይሰኩ፡ vult δέ Rom. 3, 21, 4, 2; Matth. 6, 33; plerumque cum *ω* compositum, scilicet: *ω—ሰ፡* ut: ወአኦምር፡ ሕግስ፡ Prov. 9, 10; ወለኢለ፡ ዘእንበለ፡ ልብሰ፡ 14, 8; Ps. 36, 9, 11; Mal. 1, 12; Lev. 1, 10, 14, 2, 1, 3, 1; Luc. 2, 19, 3, 17, 12, 31; Rom. 3, 5, 7, 4, 5; ወእመሰኩ፡ 6, 5; nonnumquam fortiore aliqua particula adversativa adjecta, ut: ወበሕቱ፡ ለሊሁሰ፡ Joh. 4, 2; Gen. 24, 8; ወእመንቱስ፡ ዳእመ፡ ክልኤሆሙ፡ እሉ፡ ደኅኑ፡ Sir. 46, 8; ኮኑ፡ አብደሆ፡ ነዳዩን፡ አላ፡ እመንቱስ፡ ኮኑ፡ ብዑላን፡ በምግባረ፡ ወናደ፡ Sx. Genb. 19. In specie hoc *ω—ሰ፡* usurpatur, α) ubi ad causam vel questionem novam transitus fit: ወተኦምሪሁሰ፡ ejus signa autem (sc. quod attinet) 4 Esr. 3, 1, 6, 51; Asc. Jes. 8, 27; β) ubi enuntiationi principali alia subjungitur, qua status vel conditio personae vel rei, in principali enuntiatione laudatae, describitur: ተንሥኡ፡ መልክስ፡ እግዚ፡ ይትግቀሮ፡ ወውእቱስ፡ ይደዐን፡ ዲቦ፡ እደግቱ፡ Num. 22, 22; Gen. 19, 1, 20, 4; Jud. 13, 2; Matth. 8, 24. — Voci አን፡ ego annexum ሰ፡ cum ea in አንስ፡ concreverit (gramm. § 171, s. fin.).

ሰ፡ particula instigandi vel urgendi (gramm. § 162): obsecro,

quaeso, ὀη; Imperativo suffigitur, ut: ተመዩጥሰ; Ps. 79, 15-117, 24; Lit. 158, 2.

ስህም፡ subst. i. e. ⁵ سَهْمٌ sagitta Gad. Ad. f. 127 (vid. ሳገም፡).

ስለመ፡ rad. inus., e. q. ⁵ سلمٌ بسلام, cujus potestas prima est integer (incolumis, salvus; completus, perfectus) fuit.

አስለመ፡ II, 1 i. e. ⁵ اسلمت Islamum profiteri; እመቦ፡ ዘአስለመ፡ በፈቃዱ፡ ቀዋናሁ፡ ፫ግመት; Kedr. f. 70.

ተሳለመ፡ III, 3 (denom. a ሳላም፡) 1) inter se pacem facere vel servare: ተካዩዳ፡ ለተሳልሞ፡ ወለተራድኦ; Jsp. p. 299 et 296; ተሳልሞቶሙ፡ p. 344. 2) inter se consalutare, salutem sibi invicem dicere, salutatione excipere alqm: እምድኅረ፡ ተወይመ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ይሳለምም፡ ዠሉ፡ ለለጂ Lud. e Synodo; በተሳልሞ፡ ዚአሁ፡ Clem. f. 175; Kid. f. 15; በሐ፡ በልሞ፡ ተሳለምቶ፡ Deg.

አስተሳለመ፡ IV, 3 1) pacem componere, in pacem et gratiam reducere, pacificare, reconciliare, pacare; absol.: አለ፡ ያስተሳልሙ፡ ወያስተግርቁ፡ Clem. f. 196; c. ማእከለ፡ vel ምስለ፡ inter, ut: አስተሳለመ፡ ማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 312; አስተሳልሞ፡ ምስለ፡ አለ፡ ይትባክሱ፡ Lud. e Syn.; c. Acc. ut: ለመስተግርሬን፡ አስተሳልምምሙ፡ F. N. 43, 8; (Christus) አስተሳለመ፡ በመስቀሉ፡ ዘበስማያት፡ ወዘበምድር፡ Cyr. ad Th. f. 22; ፈቀደ፡ አስክንድር፡ ያስተሳልምሙ፡ Jsp. p. 304; ከመ፡ ታስተሳልም፡ አልባበ፡ ሕዝብኩ፡ ወአልባበ፡ ከሆናቲኩ፡ p. 308; Org. 1; Kid. f. 20. 2) inter se consalutare facere, c. dupl. Acc.: ወእምዝ፡ ታብውኦ፡ ለበድን፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ወታስተሳልሞ፡ ታቦተ፡ (altare) ለዝኩ፡ ግንዝ፡ ወእምዝ፡ ታስከቦ፡ Genz. f. 69, vel c. Acc. et ኅብ፡ versus, ut: ታስተሳልሞ፡ ለበድን፡ ኅብ፡ ታቦተ፡ f. 99.

ሳላም፡ subst., m. et fem. (ut Rom. 14, 19; 1 Petr. 3, 11;

Hen. 5, 4), [سَلَامٌ سَلَامٌ] 1) incolumitas, salus Hen. 76, 8, 13; ሐ.ር፡ በሰላም፡ Kuf. 18; በሰላም፡ ዩሐውር፡ ወበሰላም፡ ይትመዩቶ፡ Kuf. 27; 2 Reg. 3, 23, 24; ይዚንም፡ በእንተ፡ ሰላም፡ 2 Reg. 8, 10; 1 Reg. 30, 21; ከመ፡ ያእምር፡ ሰላምሙ፡ ut cognosceret, quomodo valeret Kuf. 34. 2) *ፓጶ* (εὐφρονη), quatenus est cum concordia et securitas, tum salus et felicitas, omnis generis bona ad bene et beate vivendum necessaria completens, secundum usum loquendi biblicum. a) sensu proprio: ገብረ፡ ምስሌሆሙ፡ ሰላም፡ Jos. 9, 13; Kuf. 34, 37; Judith 15, 8; ንግበር፡ ሎቱ፡ ሰላም፡ Jes. 27, 5; ፈንወ፡ መልክተ፡ በታሉ፡ ሰላም፡ Judith 3, 1; ይኩን፡ ሰላም፡ ማእከሌን፡ Gen. 31, 44; Jud. 4, 17; 1 Reg. 7, 14; ትጹውዕምሙ፡ በሰላም፡ Deut. 20, 10, 11; ለሰላም፡ Jud. 21, 13; ፈንወ፡ ኅብ፡ ጠዕሌ፡ ይኅሥሁ፡ ሰላም፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 377; ሰብኢ፡ ሰላም፡ pucis amatores Jsp. p. 345; ዕደወ፡ ሰላምክ፡ ἄνδρες εὐφρονης σου Jer. 45, 22; Ps. 36, 39; ሰላም፡ ይትናፋኒ፡ Ps. 34, 23; Jes. 32, 4; ምክረ፡ ሰላም፡ βουλή εὐφρονης Zach. 6, 13; ያጸልኩ፡ ሰላም፡ Ps. 119, 6; Matth. 10, 34; Apoc. 6, 4; ገበርያን፡ ሰላም፡ εὐφρονης pacifici Matth. 5, 9. b) sensu biblico: Jes. 26, 12, 45, 7, 48, 18; ብዙኅ፡ ሰላም፡ ደቂቅኪ፡ Ps. 34, 13; ሰላም፡ በዲቦ፡ ሰላም፡ 57, 19, 66, 12; Jer. 6, 14, 14, 19, 36, 7, 40, 9; Ps. 4, 9, 121, 7; Hen. 1, 8, 5, 4; ንርከብ፡ ሰላም፡ በኅብ፡ እግዚ፡ Rom. 5, 1, 8, 6, 14; 17; Joh. 16, 33, 20, 19, 21, 26;

Phil. 4, 7; 1 Cor. I, 3. 3) *salus* i. e. *salutatio*: ሰለም ለከ: *salus tibi salve!* creberrime, ut in singulis Encomiorum Synaxarii strophis; ላዕሌሁ ሰለም: (in commemoratione nominum Sanctorum) Jsp. p. 274 al.; ሰለሙ ገብርኤል: *salutatio Gabrielis* (Ave Luc. 1, 28) d'Abbadie cat. p. 33. 203; (ritu ordinationis absoluto) ያቅርቡ ኩሎ ሰለሙ ሎቲ: (ለጳጳስ) Kid. f. 7; ኦትሎም ሰለም: *sequi facere salutem* Lud. ex Enc. Hed. 18.

ሰለማዊ: adj. rel. 1) *pacis amans, pacificus* Ps. 119, 7; Did. 12; Joannes Baptista ሰለማዊ: Deg.; vel *pacem servans, concors*: ትኩን ምስለ ኩሎ ሰለማዊተ: Kid. f. 20; vel *pacis particeps, pacatus*: ሰለማዊተ: ጽዮን ሰለሙ ዚእክ: የሀሎ ምስሌን: Deg.; በእንተ: ቅድሳት: ሰለማዊት: (ἀγούσωνη εἰρηνοῦχοί) ናስተብቶ: ስመ: እግዚ: ያስተሳልሙን: በሣሀሉ: ዚሁ: Kid. f. 18. 2) ut videtur: pace vel familiaritate junctus, *amicus* Hen. 19, 2.

ሰላሜ: subst. *pacis studium, concordia* Const. Ap. 21. (Lud. comm. hist. p. 327); መዋዕለ: ፍሥሐ: ወሱላሜ: Enc. Nah. 12.

መስተሳልም: part. (IV, 3) *pacificator* Org. 2; ዐራቄ: ኩነ: ወመስተሳልም: ቅድመ: እግዚ ኣብሔር: Sx. Hed. 26 Enc.

እስላም: n. prgr., sc. اسلام 1) *Islam, religio Muhammedis*: ሃይማኖተ: እስላም: Abush. 50. 2) *Muhammedani*: አመ: ነግሡ: እስላም: Sx. Tachs. 23; አዘዝም: ለእስላም: ከመ: ይትፈለጥ: እማክክለ: ክርስቲያን: Chr. L. Atk. f. 21.

መስልም: part. i. e. مسلم Islami sectator, *Muhammedanus*, Pl. መስልማን: Lib. Myst.

መስልማዊ: id. e. term. adj. *ad Islami sectatores pertinens*: መስልማዊት: (femina) Kedr. f. 62.

ሰለቀ: vel ሠለቀ: rad. inus., quam Ludolfus et Ges. in thes. p. 1218 cum ሠጸጸ composuerunt.

ተሳለቀ: III, 1 [amh. id.] 1) *jocari, ludere*: ኢትሳለቅ: ምስለ: አብድ: ማን ምስላይ ልብላይ ልብላይ Sir. 8, 4; (Antonius S. puer) ኢይሳለቅ: ግሙራ: ምስለ: ሕገናት: ወኢይዘፍን: ግሙራ: Sx. Ter. 22. 2) *illudere, irridere, ludibrio habere*, e. c. ሳዕለ: Gen. 39, 14; Jud. 16, 25; Prov. 23, 35; Ps. 2, 4; Job 22, 19. 41, 24; Jer. 9, 5. 20, 7; Matth. 20, 19. 27, 29; ተሳለቆሙ: ሳዕሌሁ: ሰለብም: 27, 31; Hebr. 11, 36; vel ዲበ: Job 6, 27; Gen. 39, 17; Matth. 2, 16 rom., vel e. በ: Ex. 10, 2; ጎለዮ: ሄሮድስ: ከመ: ውኣቲ: ይሳለቅ: ቦቲ: Jsp. p. 328.

ሰለቅ: subst. 1) *jocus*: በሰለቅ: ይቤ: Gen. 19, 14. 2) *ludibrium, irrisus, illusio*: ሰለቅ: (v. ሰለቀ) ይሳለቅ: Zach. 12, 3; ሰለቅ: ወስላት: Job 36, 19; ሰለቅ: ክነ: Job 12, 4; ሠሐቅ: ወስላቅ: ከንክሙ: 17, 6; Jer. 31, 39; Hez. 22, 4. 23, 32; Pa. 43, 15. 78, 4, 2 Par. 29, 8; ነገረ: ሰለቅ: ልብላይ ልብላይ ልብላይ Sir. 23, 13; ስልጣናዎ 23, 15; ልጥሮን 1 Cor. 4, 9. — Voc. Ae.: ሰለቅ: ሰለት: ብ: ዘበታ:

ሰለቅ: i. q. ሰለቅ: Zach. 12, 3 var.; 1 Cor. 4, 9 var.

ተሳለቄ: n. ag. (III, 3) *irrisor* Const. Ap. 14.

መስተሳልቅ: part. (IV, 3) *irridens, irrisor, illusor*: መስተሳልቅ: ውኣቲ: ሳዕለ: (እገሌ) F. M. 9, 2; Ps. 1, 1; Jes. 3, 4; Jer. 15, 17; Job 31, 5; Rom. 1, 30.

ሰለበ: I, 1 [صَلَبٌ ስጌጌ ስጌጌ; vic. ስጌጌ, ስጌጌ al.; amh. ሰለበ: *castrare*] Subj. ይሰልብ: proprie: *extrahere* 1) *detrahere* vel *exuere sibi, deponere* vestem: ይሰልቡ: አልባስ: ዐሥቆሙ: Hez. 26, 16; 2 Cor. 5, 4 rom., ubi Ludolfus ንስልብ: emendandum proposuit. 2) *detrahere, exuere* alicui vestem, *nudare* alqm. c. dupl. Acc.: Gen. 37, 23; ሰለባ: ተርሲትዮ: Job 19, 9. 24, 7. 30, 13; እስልባ: አልባሲ: ወመዋጥሒ: Hos. 2, 11; Jes. 3, 18. 22, 17; ይሰልቡክሙ: አክሊሉ: ምስክሩ: እምነ: ርእስክሙ: Jer. 13, 18; ሰለቡኩ: ኩሎ: ክዳናትኩ: 10, 20; Matth. 27, 31; c. Acc. pers.: ወሰለቡ: ወግመት: ማጎሳን: ለትዕይርት: Judith 9, 2 (ጥምህን); c. Acc. rei: ሰለብኩ: ልብሶ: ለዕቅቶ: (var. pro ሰለብኩ: ልብሰ) Job 22, 6. 3) in specie: *spoliare, armis exuere, spolia legere*; absol. 2 Reg. 23, 10; c. Acc. prs. 1 Reg. 31, 8; 1 Par. 10, 9; ይሰልብ: ሰለባ: (*spoliabit spoliando eam*) Hez. 30, 24; Luc. 10, 30; c. Acc. rei: Num. 31, 53; Jud. 8, 24; c. dupl. Acc.: Jud. 14, 19; ሰለብዋ: ለወለተ: ጽዮን: ኩሎ: ትርሲታ: Thren. 1, 6; ይሰልቡኩ: አልባሰኩ: Hez. 16, 39. 23, 26; Luc. 11, 22; ሰለቡ: ርምሐ: እምኦዲሁ: 1 Par. 11, 23; ሰለብም: ኩፍቶ: Mich. 2, 8. 4) translate: *raperre, abripere, abstrahere* mentem vel animum (aljs e corpore), ob admirationem, ut: ይሰልብ: አልባስ: Lit. 173, 3; (arca splendore suo) ተሀይድ: አዕይንተ: ወትሰልብ: ልብ: Kbr. Nag. Nr. 17; ob terrorem, Lud. e Ssal. Req.

ተሰልባ: III, 1 1) *sibi detrahere* vel *exuere* vestes: ፅረቃ: ወተሰለባ: ልብሰ: ልብሰ: ልብሰ: ልብሰ: Thren. 1, 2. 2) *spoliari* Lud. e Syn.; nec non: *eripi, abripere*, ተሰልባ: መንግሥቲ: II Const. Ap. 8; III Const. Ap. 12; sic legendum videtur: ተሰልባ: ልብ: *abstractus est animus* (admiratione) Gad. Ad. f. 138; ሰትዮት: ወይን: ወሰን: ተሰልባ: ልባ: እምስክረ: ወይን: Sx. Sen. 4.

ሰለብ: part. *exutus, spoliatus* Lud. e Jud. 8, 25.

ሰለብት: n. act. *actus exuendi* vel *deponendi* vestem: ሰለብተ: ነፍስተ: ሥጋ: ልብሰ: ልብሰ: ልብሰ: Col. 2, 11.

ሰለባ: subst. *exuviae, spolia*, ut videtur amh.; Chr. L. Atk.

ሰለብ: n. prgr., sc. صَلَبٌ ስጌጌ (vid. ጸልቦ) *crux*; Voc. Ae.: ሰለብ: ጸልቦ: ክፍት: ብ: መስቀል

ሰልቢባ: n. prgr. *euroaquilo*: ነፍስ: ጽኑ: ጠፍንቄስ: ዘይብልም: አውራቄስ: ወይኦቲ: ነፍስ: እንተ: ስማ: ሰልቢባ: Act. 27, 14 Platt. — Voc. Ae.: ሰልቢባ: ሀልክስ: ነፍስ

ሰላት: subst. *gaudium et ludibrium* ob aliorum calamitates; *causa talis laetitiae* vel *irrisationis*, ἑπὶχαρμα: ከመ: ኢትረሲኩ: ሰላት: ጸላኢኩ: Sir. 42, 11; ኢይክውን: ሰላት: ጸላኢዮ: Mich. 7, 8; Ps. 29, 1. 37, 17; ሰላት: ጸላኢ: ኢረሰይክኒ: Mavás. nr. 54; ኢያስኦትኩ: ሰላት: ወስላት: (var. pro ከእሉታት): ስኡፍን: Job 36, 19. — Voc. Ae.: ሰላት: ዘ: ስልቅ: *aliud*: ሰላት: ሰላት: ብ: ዘበታ: [= [Etymon non liquet].

ሰልት: subst. amhar. *modus, ordo*: ዘጸሐፈ: ክልኢት: ስልት: *qui duplici modo scripsit*, Carm. Aeth. lex. Wemmeri praemissum (Lud.).

γλώσσης ἀκουστικής Sap. 1, 6; እግዚአብሔር ስማዔ ስብሐተ፡ ማሕሌት፡ ዘመላእክት፡ Kid. f. 12. a) *auditor, auscultator* (Зухдөр) ἀκροαταλ ሰምዕያን፡ Chr. ho. 8; F. N. 5; Phlx. f. 229. In specie ሰምዕያን፡ quatenus distinguuntur a ምስመናን፡ *fidelibus*, sunt *catechumeni* F. M. 4, 2, 5, 3. b) *exauditor, exaudiens* (Deus) ለአለ፡ በጽድቅ፡ ይጸውዕም፡ ሰማዒ፡ Kid. f. 17; ሰማዒ፡ ስለሐቶሙ፡ Kedr f. 37; Lit. 174, 4. c) *obediens, obtemperans, morigerus* Prov. 21, 28; ሰማዒ፡ አብ፡ ስጥካዕና ጠጥር Prov. 13, 1, 4, 3; ኤልሳዕ፡ ለትእዛዘ፡ ሊብ፡ (Eliäe) ሰማዒ፡ Genz. f. 116. 2) Pl. ሰምዕት፡ (pro quo passim ስምዕት፡) a) *testis et testes* sing. et coll., m. et fem.; Pl. ሰምዕታት፡ α) *testis*: ናሁ፡ ሰማዕትዮ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Job 16, 19; ሰማዕት፡ ጉጉእ፡ Prov. 12, 19; ሰማዕት፡ ሐሰት፡ 19, 5; ይኩን፡ እግዚአብሔር፡ ሰማዕተክሙ፡ Mich. 1, 2; Deut. 19, 15; Hebr. 10, 15; Joh. 5, 32; seq. ክመ፡ conj., ut: አን፡ ሰማዕቱ፡ ክመ፡ Col. 4, 13; Rom. 1, 9, 8, 16; Phil. 1, 8; Joh. 4, 44; seq. በእንተ፡ Joh. 1, 7. 8. β) coll.: ያምጽኡ፡ ሰማዕቶሙ፡ Jes. 43, 9, 10; አኪድኩ፡ ሰማዕት፡ Jer. 39, 10, 25; አሰምዕ፡ ሰማዕት፡ Jer. 39, 44; Deut. 17, 6; Matth. 18, 16, 26, 65; ሰማዕት፡ ሐሰት፡ Marc. 14, 57; Ps. 26, 18; Joh. 15, 27; Act. 2, 32, 3, 15; saepe c. ከን፡ conjunctum *testari*, seq. ክመ፡ conj.: ለሊክሙ፡ ሰማዕትዮ፡ ክመ፡ አን፡ እግዚአብሔር፡ Jes. 43, 12, 44, 8; Rom. 3, 21; Joh. 3, 28. Nonnumquam ሰማዕት፡ i. q. ስምዕ፡ *testimonium*, ut Kuf. p. 84 ann. 10. γ) Pl. ሰምዕታት፡ Hen. 95, 6; በእንተ፡ ፈታሊ፡ ወሰምዕታት፡ F. N. 43; in specie 43, 12. b) *martyr et martyres*: በዛቲ፡ ዕለት፡ ሰማዕተ፡ ከን፡ Sx. Ter. 16; aliäs creberrime in Sx.; Maväs. n. 9. 22 al.; *ሐሐው*: በእንተ፡ እግዚአብሔር፡ ወከን፡ ሰማዕተ፡ Did. 25; Stephanus ቀዳሚ፡ ሰማዕት፡ *protomartyr* Lit. 164, 2; ሰማዕታት፡ F. N. 20; Did. 25; ዓመተ፡ vel ዓመታት፡ ሰማዕታት፡ anni (*acra*) *martyrum* Abush., al.

ስሙዓት፡ vid. sub ስሙዕ፡

ሰምዕት፡ vid. sub ሰማዒ፡

ስማዒ፡ subst. *famae celebritas, gloria*: ይቤ፡ አረጋይ፤ ኢታውተር፡ ስማዒ፡ እምሰብእ፡ Phlx. 242. መስማዕት፡ subst. *obedientia, obsequium*: እለ፡ አልበሙ፡ መስማዕት፡ ἀνήκοοι Num. 17, 25.

ምስማዕ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስማዕት፡ 1) *auditus, aurium sensus*: ውስተ፡ ምስማዕ፡ እዝን፡ Ps. 17, 48; ዝኩ፡ ቃል፡ ሰብ፡ ይደምዕ፡ በምስማዕቲን፡ φωνή ἐκέλην εἰς τὴν ἄκοιγν ἐμπύπτουσα τὴν ἡμετέραν Chr. Ta. 17; ውስተ፡ ጽዱቃት፡ ምስማዕት፡ መንገድ፡ እግዚአብሔር፡ ምስማዕት፡ (εὐσεβείῃ ἀκοῶ) Cyr. ad Th. f. 7; ኢተሠጥም፡ በምስማዕ፡ ሥሕጸት፡ ዘላዕለ፡ እግዚአብሔር፡ ፡ ib.; ድጉን፡ ምስማዕ፡ ወንጌል፡ *incolumis auditu et visu praeditus* F. N. 43. 2) *obsequium, obedientia*: አግብአ፡ ክሉሎ፡ ጎሊና፡ ውስተ፡ ምስማዕ፡ ክርስቶስ፡ εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ Cyr. c. Pall. f. 86. 3) *auditorium*: እመ፡ ቦእክ፡ ውስተ፡ ምስማዕ፡ ሰማይ፡ ἐὰν εἰς τὸ τῶν οὐρανῶν δῖατρον εἰς(ἄ)βύσσῃ Chr. Ta. 28.

ሰምዕ፡ *cera* vid. sub ሠምዕ፡

ስማዝ፡ v. ሠሙዝ፡ v. ስሙዝ፡ subst., nomen plantae palustris: *ulva, scirpus, arundo*? ውስተ፡ ሰት፡ ወሰማዝ፡ ውበርዕ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτυμον Job 40, 16. [A

صَوْرًا، مَصًّا] — *Voc. Ae.*: ስማዝ፡ ዘ፡ ራላ፡ እንደድሂ፡ ይ፡ *aliud*: ስንድዶ፡ (de ራላ፡ *papyrus* vid. Harris *Stefte* II p. 225.)

ስመዩ፡ I, 1 [prima radice potestas est *altum*, deinde *conspicuum* esse, cfr. Ges. thes. p. 1431] Subj. ደስሚ፡ 1) *nomen imponere, nominare, nuncupare, appellare*: c. Acc. pres. et c. Acc. nominis: ስምክ፡ ዘእግዚአብሔር፡ ስመዩክ፡ Jes. 62, 2; ደስምይም፡ ለኢዩሳሌም፡ መንበረ፡ እግዚአብሔር፡ Jer. 3, 17; Gen. 1, 5, 2, 19, 20, 26, 18, 31, 47; Luc. 6, 13 al., vel c. በ፡ nominis: ስመዩ፡ በስመ፡ ወልዱ፡ Gen. 4, 17; ዘሰመይክሙ፡ በቀዱስ፡ አስማት፡ Lev. 23, 2; Jes. 40, 26. At nomen proprium, quo quem nominant, tanquam indeclinabile in nominativo ponere solent: አትስምዩን፡ ናሐሚን፡ ስምዩን፡ መራር፡ Ruth 1, 20; 1 Reg. 4, 21; Marc. 3, 16; Luc. 2, 21 al. In phrasi *appellavit nomen ejus N. N.* Aethiopes verbo pron. pers. suffigere amant: *appellavit eum nomen* (i. e. *nomine*) *ejus N. N.*, ut: ስመዩ፡ አዳም፡ ስመ፡ ብሔራቱ፡ ሕይወት፡ Gen. 3, 20 c. annot.; ስምዮ፡ ስም፡ ኢይዝራኤል፡ Hos. 1, 4. Constr. praegen: *nominando attribueret alicui qualitatem*: ቡ፡ ተሰምዮ፡ ለክርስቶስ፡ መለከተ፡ Lud. comm. hist. p. 500 Nr. 29. 2) *vocare, pronuntiare* nomen alicujus: ዘእንበለ፡ ያእምር፡ ሕግ፡ ስምዩ፡ (v. ስሚዩ) አቡሁ፡ Jes. 8, 4, 19, 17, 26, 13; ኢይሰምዩዋ፡ በአፋሩሙ፡ Jer. 3, 16; ኢይሰምዩ፡ እንክ፡ ስመ፡ እግዚአብሔር፡ 20, 9; *praedicare vel profiteri* nomen alicj 2 Tim. 2, 19.

አስመዩ፡ II, 1 *nomen consequi, nomine insignem vel inclytum fieri vel esse, inclarescere*: ዕደው፡ እለ፡ አስመዩ፡ ἄνδρες ὀνομαστοί Sir. 39, 2, 44, 3 (በጎይሎሙ); እለ፡ አስመዩ፡ ክሉሎ፡ Hez. 23, 23; ብሔር፡ ዘይሰሚ፡ 39, 11.

ተሰምዩ፡ III, 1 1) *nominari, appellari, nuncupari, dici* (nomine), *se nominari sinere* (Matth. 23, 8, 11), *cognominari*: ተሰምዩ፡ ስመ፡ Koh. 6, 10; Eph. 1, 21; አሕዛብ፡ እለ፡ ተሰምዩ፡ በስምክ፡ Sir. 36, 17; ክመ፡ ደሰመይ፡ በስምዩ፡ Jes. 41, 25, 43, 7, 48, 1; ስምክ፡ ተሰምዩ፡ ላዕሌን፡ Jer. 14, 9; Jes. 63, 19; Jac. 2, 7; vel c. Acc. Subj. ክመ፡ ተሰምዩ፡ ስም፡ ለእግዚአብሔር፡ Deut. 28, 10; Gen. 25, 30. (gramm. § 192, c); c. c. Acc. vel Nom. praedicati: 4 Esr. 10, 23; እምዝ፡ ትሰመዩ፡ ሀገረ፡ ጽድቅ፡ Jes. 1, 26; ተሰምዩ፡ ትጉሃን፡ Kuf. 4; Gen. 17, 5, 19, 22; Num. 11, 3; Luc. 2, 23; ዘኢይሰመይ፡ *ineffabilis* Asc. Jes. 8, 7; ልብን፡ ድንግል፡ ዘተሰምዩ፡ ወናግ፡ ሰንድ፡ Epil. Ev. Joh. in ed. rom.; በምግባር፡ ወተሰምዩ፡ *re et nomine* Haml. 21 Enc. 2) *memorari, praedicari* Asc. Jes. 7, 24 — 26; Rom. 15, 20. 3) *nomine clarum, inclytum esse*: መክን፡ ዘይሰመይ፡ τόπος ὀνομαστός Jes. 56, 5.

ስም፡ subst., plerumque m., Pl. አስማት፡ [اسم مَصْدُوق] 1) *nomen* Gen. 2, 19, 20. 3, 20, 4, 19, 10, 25, 11, 29, 25, 13, 26, 20; Ex. 1, 1; Dan. 1, 7; Matth. 1, 21, 10, 2, al. sexcenties; ደሴት፡ እንተ፡ ስም፡ ናጥም፡ Apoc. 1, 9; እምትክት፡ ስምክ፡ ላዕሌን፡ Jes. 63, 16; አምፋ፡ ቢጸክ፡ በበአስማቲሆሙ፡ *nominatum* 3 Joh. 15; Joh. 10, 3; Num. 1, 17, 4, 32. a) መን፡ ስምክ፡ *quod est nomen tuum?* Jud. 13, 17; መን፡ ስሙ፡ ወመኑ፡ ስመ፡ ወልዱ፡ Prov. 24, 27; Clem. f. 221 (vid. መን፡). b) ስመ፡ ጥምቀት፡ *praenomen* (baptizato inditum), ut: ስመ፡ ጥምቀቱ፡ ዘሚካኤል፡ Cod. Didasc. Stuttg. p. 117. c) ዘአልቦ፡ ስመ፡ *anonymus*, ut Asc. Jes. 4, 22. d) በስመ፡ እንሌ፡ *nomine et auctoritate* alicujus: ኢይንግር፡ በሰመ፡ ዚአሁ፡ Jer. 20, 9; Deut. 18, 22; Joh. 5, 43, 10, 25; Act. 4, 7. e) *nomen oppo-*

nitur rei: ጥበብ፡ በከመ፡ ስማ፡ ይእቲ፡ Sir. 6, 22; **ዐርክ፡ ለስም፡ በከ፡ ዘይት፡ ማረክ፡** Sir. 37, 1; 1 Reg. 25, 25. f) *nomen* i. e. *signum* vel *monumentum* 2 Reg. 8, 18, 18, 18 E. 2) *nomen* i. e. *fama* a) *bona*, *mala*: ስም፡ ሠናይ፡ Koh. 7, 1; Sir. 41, 13; Prov. 22, 1; እኩይ፡ Sir. 6, 1; ዘአውዕአ፡ ስመ፡ እኩየ፡ ለቢጾ፡ Clem. f. 120; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; Job 31, 30; ከመ፡ አግቦር፡ ስመ፡ እኩየ፡ ሊተ፡ 2 Esr. 16, 13. b) *fama post mortem*, *memoria*: አለ፡ ጎደጉ፡ ስመ፡ ክቡረ፡ Sir. 44, 8; ይወርስ፡ ስመ፡ ዘለግለም፡ 15, 6; ይቀውም፡ ስመ፡ ለትውልድ፡ ትውልድ፡ 39, 9; አጠፍኡ፡ ስም፡ መዘርአመ፡ 2 Esr. 14, 22; እሁበሙ፡ ስመ፡ ዘለግለም፡ 56, 5; Ps. 71, 17; Deut. 7, 24. 9, 14. c) *nomen celebre*, *fama*: ዕደው፡ ስም፡ Gen. 6, 4; ገብረ፡ ለክ፡ ስመ፡ ዐቢዩ፡ Deut. 26, 19; ገበርክ፡ ለክ፡ ስመ፡ Jer. 39, 20; ከነ፡ በከመ፡ ስመ፡ ዐቢዩ፡ 2 Esr. 46, 1; ውሉድ፡ ወሕንጻ፡ ሀገር፡ ያዐብዩ፡ ስመ፡ 40, 19; ጎሊ፡ ስመ፡ ትግብር፡ ለክ፡ 41, 12. — In libris Mss. ስም፡ passim confunditur cum ስምዕ፡

ስምይ፡ part. 1) *nominatus*, *vocatus*, *nomine definitus*: Michael patriarcha ስሙይ፡ በስመ፡ ሚካኤል፡ ሊቀ፡ ጎይለ፡ ስማይ፡ Sx. Mag. 20; ስሙያን፡ ወጽወያን፡ በኢዩሱስ፡ ላኪ፡ ስማይ፡ ስምዕል፡ ውሱን፡ ወጊክ፡ ስሙያ፡ (tempus definitum vel certum) Jsp. p. 290. 2) *inclytus*, *clarus*, *nobilis*, *illustris* (ὀνομαστός): ዕደው፡ ስሙያን፡ Num. 16, 2; እረከየሙ፡ ስሙያን፡ በኩሉ፡ ምድር፡ Zeph. 3, 19; 1 Par. 11, 15. 18. 20. 12, 30; አብው፡ ክቡራን፡ ወዕደው፡ ስሙያ፡ Chr. ho. 22; Athanasius ስሙይ፡ በሥነ፡ አምልኮ፡ διαβόητος εἰς εὐσέβειαν Cyr. ad Reg. 28.

ስማይ፡ subst., m. et fem., Pl. ስማያት፡ [سَمَايَاتٍ مَعَالٍ] *caelum*, m. Jes. 13, 13. 42, 5. 48, 13; Job 9, 8; ልዑል፡ ስማይ፡ 11, 8; Ps. 103, 3; Matth. 16, 2. 3; Apoc. 21, 1 al.; fem. Lev. 26, 19; Jes. 40, 22. 44, 24. 45, 12; Jer. 2, 12; Hez. 32, 7; Hagg. 2, 6; Ps. 18, 1. 49, 7. 101, 26; Sir. 43, 1. 9; Hen. 18, 4 al.; στερέωμα Hez. 1, 22. 10, 1; ሆψισα አንስ፡ ውስተ፡ ስማያት፡ ጎደርክ፡ Sir. 24, 4; አዕቀፈ፡ ስማይ፡ Matth. 6, 26. 8, 20; Ex. 9, 10; ልዕል፡ ስማያት፡ Sir. 17, 32; ስማይ፡ ዘመልዕልተ፡ ስማይ፡ 16, 18; ይትፈሥሐ፡ ስማያት፡ Jes. 49, 13; ተርጎሠ፡ ስማያት፡ Hez. 1, 1; ስማየ፡ ስማያት፡ Ps. 113, 25; መንግሥተ፡ ስማያት፡ Matth. 3, 2, 4, 17; ዘበስማያት፡ ጳውሎስ፡ ስማያት፡ Joh. 3, 12; ዘአምስማያት፡ Hebr. 6, 4; እንተ፡ በስማይ፡ 12, 22; ሣልስ፡ ስማይ፡ 2 Cor. 12, 2; ሰብዕ፡ ስማይ፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 14; ስማይ፡ ዳግሚት፡ ሣልስ፡ ስማይ፡ Ssal. Req.; de septem caelis Asc. Jes. 7, 9 seq.; Clem. f. 3. 48.

ስማያዊ፡ adj. rel. 1) *coelestis* Matth. 5, 48. 18, 14; 1 Cor. 15, 47; Ps. 67, 15; 1 Esr. 6, 14; ጸፊ፡ ስማያዊት፡ Kedr. f. 87; መርዓዊ፡ ስማያዊ፡ Clem. f. 117; ኢዩሩሳሌም፡ ስማያዊት፡ f. 125; ስማያውያን፡ *coelicolae*. 2) *caeruleus* Lud. ex auct. Gregorii.

ስመጥ፡ (ስመጥ፡ Lud.) subst., ut videtur: *lumbi*, vel *lumborum pulpa*: ሐቋሁ፡ ምስለ፡ ስመጥሁ፡ ὀσφὺς σὺν ταῖς ψόαις Lev. 3, 9. — Voc. Ae.: ስመጥ፡ ዘ፡ ሽጉጥ፡ (v. ሽጉጥ).

ስርሐ፡ I, 1 [comparandum proposuit ἵκαν፡ *fatigavit se labore* Ges. in thes. p. 555; amh. ስራ፡ *laborare, facere, opus facere*] Subj. ይስራሕ፡ 1) *laborare* in re usque ad defatigationem, *labore confici, defatigari*, (κοπιᾶν), ኢትስራሕ፡ ባሕቲት ከ፡ ሎሙ፡ Num. 11, 17; እንተ፡ ብዙኅ፡ ስርሐት፡ ለከሙ፡

Rom. 16, 6; በእንተ፡ እለ፡ ይሰርሑ፡ ከሙ፡ ትባርክ፡ ፍሬ፡ ተግባርሙ፡ Lit. 175, 2; በኩሉ፡ ስራሕየ፡ ዘሰራሕኩ፡ μόχጋ፡ ὃ ἔμολχጋጥσα Koh. 2, 19 seq.; 2, 11. 3, 9; ትረክብ፡ ምክረ፡ ስራሕክ፡ μετὰ κόπου Sir. 13, 26; ቦ፡ ዘይጌጉእ፡ ወይሰርሐ፡ ወይጸሙ፡ 11, 11. 34, 4; ይሰርሑ፡ እስከ፡ ያገርር፡ ተደፍኑሁ፡ 38, 26; ለክንቱ፡ ወለበክ፡ ሰርሐ፡ Job 20, 18; 2 Thess. 3, 8; c. **ቦ፡** rei, in qua quis laborat: ሰርሐት፡ ምእብ፡ በጣዖት፡ Jes. 16, 12. 47, 13; ሰራሕኪ፡ በጣዖ፡ 57, 10; Ps. 6, 6. 68, 4; περιστάσጋου Koh. 1, 13, 3, 10; vel c. እንዘ፡ ut Gen. 19, 11; 1 Cor. 4, 12; እንዘ፡ አልሕስ፡ ሰራሕኩ፡ Job 17, 2; Luc. 2, 48; c. **ቦእንተ፡** ሰፊ 1 Tim. 4, 10; 2 Cor. 5, 1. 2) *fessum, confectum esse, affligi, miseria vel acrumnis laborare, molestia premi*: ሰርሐ፡ ግብጽ፡ Jes. 45, 14; Thren. 5, 5; de anima: ከመ፡ ኢትስራሕ፡ ንፍስከመ፡ Hebr. 12, 3; Ps. 106, 12; 4 Esr. 3, 22; de terra Hen. 65, 3; ሰራሕነ፡ ስፍጣሳይ፡ Jes. 28, 20; ከመ፡ ትስራሕ፡ κακοσጋጥμα Dan. 10, 12; እኪት፡ በዘ፡ ይሰርሑ፡ ነገሥት፡ εἰς τὸ βασιλεῖς ἐνοχλήσαι 1 Esr. 2, 24. 3) secundum usum loquendi *Amharicum: fabricari*, ut: ሰርሐ፡ ወልታ፡ ጎጂን፡ *fabricatio scutorum, ferri* Lud. e Libr. Myst **አስርሐ፡** II, 1) *laborare facere, labore defatigare* Hez. 34, 4. 2) *fatigare, laborem vel molestiam exhibere, negotium facessere, affligere, vezare, turbare, urgere*: አስራሕክሙ፡ ብዙኃን፡ በሕግ፡ ἡδονῆν ἵσταντε πολλούς Mal. 2, 8; παρενοχλεῖν Ps. 34, 15; አስርሕም፡ ለአለ፡ ለቅሕም፡ παρጽጶν πόνον Sir. 29, 4; ጎሊ፡ ዘያሰርሐክ፡ Jer. 4, 14; κόπους παρεχέτε Matth. 26, 10; ጸእβጽ፡ Ps. 55, 1; Jer. 37, 20; Thren. 1, 3; ለምንት፡ ታሰርሐኒ፡ ἡδονῆν με Job 19, 22; ብእሲኑኃ፡ ጥእ፡ ያሰርሐ፡ ለቢጾ፡ παραξῆ Sir. 28, 9; አስርሐ፡ ለላብዩ፡ ጎይለ፡ ሃይማኖት፡ *urget cor meum vis fidei* Org.; 4 Esr. 3, 28. 42. 3) in specie: *fatigare, obtundere, urgere* precibus, rogando Jud. 14, 17, 16, 16; Herm. p. 10; Org. 2.

ስሩሕ፡ part. 1) *laborans* in re: ስሩሕን፡ ለገባረ፡ ፈቃዱ፡ Did. 26. 2) *labore vel molestia confectus (pressus), fatigatus, vexatus*: ነባዎንጽ Matth. 11, 28; ጽሁፊ፡ 9, 36 Platt; Clem. f. 246; ስሩሕን፡ ወክቡዳን፡ ጸር፡ Haim. Ab.

ስራሕ፡ subst., plerumque m., Pl. ስራሕት፡ *labor, molestia, fatigatio, afflictio, vexatio, aerumna, sollicitudo*; opus domesticum Lud. e Can. Clem. f. 67; *περισσασμός*, μόχጋጋ Koh. 1, 13. 2, 10. 19 seq.; 3, 10. 4, 8; Deut. 28, 7; 2 Cor. 11, 27; 1 Thess. 2, 9; κόπος, πόνος Job 5, 7; Jer. 51, 33; ስራሕ፡ ወሕግም፡ Hab. 1, 3; ሕማም፡ ወስራሕ፡ ሐሎ፡ ወሕግም፡ ስራሕ፡ ለዘ፡ ይሰምም፡ ἄκοη μόχጋጋ Sir. 27, 15; ዕለተ፡ ስራሕ፡ ወምንዳቤ፡ Hen. 45, 2. 63, 8. 103, 9; 4 Esr. 5, 12. 6, 63. 70. 9, 26. 43; በብዙኅ፡ ስራሕ፡ 9, 45; Kuf. 23; ስራሕቲሁ፡ ለክንቱ፡ ግለም፡ Deg.; ስራሕ፡ ለምንበርት፡ *sollicitudo rei familiaris* 1 Joh. 2, 16.

መስርሕ፡ part. (II, 1) *fatigans*: ምስባራት፡ መስርሕት፡ Phlx. 98.

ስርሐ፡ *prosperum successum dare* vid. sub ሠርሐ፡ ስርሐ፡ *clarum esse* vid. sub ሠርሕ፡

ሳረረ፡ *fundare* vid. sub ሣረረ፡ ሳረረ፡ *altum esse* vid. sub ሠረረ፡

νασμός) Hez. 18, 13. 22, 12; **ዘሰርቅ፡** (v. **ሰርቅ፡**) κλεψμαῖον Tob. 2, 13.

ሰራቂ፡ n. ag., f. **ሰራቂት፡** (M. M. f. 193), Pl. **ሰረቅት፡** et **ሰራቅያን፡** (1 Cor. 6, 10), *fur*, passim: *latro*; κλέπτης Ex. 22, 1; Job 24, 14. 30, 5; Hos. 7, 1; Joel 2, 9; Zach. 5, 3; ሱቱፋኑ፡ **ሰረቅት፡** Jes. 1, 23; ከሙ፡ ጎፍረተ፡ **ሰራቂ፡ ሰብ፡ ይእንዝዎ፡** Jer. 2, 26; ከሙ፡ **ሰረቅት፡ ሌሊት፡** 29, 10; ዕደው፡ **ሰረቅት፡** Hez. 22, 9; Matth. 6, 19. 24, 43; Joh. 10, 1. 8; 1 Thess. 5, 2; 1 Petr. 4, 15; **ሰረቅተ፡ ሰብእ፡** ἀνδραποδιστάλ *plagiaris* 1 Tim. 1, 10; ληστῆς Sir. 36, 31; Ep. Jer. 14; Matth. 21, 13. 26, 55; በእንተ፡ ስፍራ፡ **ሰረቅት፡** F. N. 49; F. M. 17, 1. — *Voc. Ae.*: ቀጣጤ፡ **ሰራቂ፡ ብ፡ ሌብ** ::

ሴራቅ፡ vid. sub **ሜራቅ፡**

ሰረብ፡ *sorbere* vid. sub **ሠረብ፡**

ሰረብ፡ rad. inus., ad quam exponendam cfr. سَرَبٌ *stillando aquam emisit; flucit* aqua. Hinc

አሰራብ፡ subst. (Pl. a Sing. inus.) *dejectus aquae, cattarrhactae, torrens, imbres*: አሰራብ፡ ሰማይ፡ Gen. 7, 11. 8, 2; Mal. 3, 10; Ps. 41, 9; Rel. Bar.; አሰራብ፡ ማይ፡ ሕይወት Sap. 16, 16; Hen. 28, 3. 89, 2. 7; አሰራብ፡ ቀላይ፡ Org. 3; ቃለ፡ ነቢያት፡ ዘይውሕዝ፡ ከሙ፡ አሰራብ፡ ወርቅ፡ ንጹሕ፡ Clem. f. 176; Org.; ለእሙ፡ አውሐዝ፡ እግዚህ፡ አሰራብ፡ እክል፡ እም ሰማይ፡ 4 Reg. 7, 2. — *Voc. Ae.*: አሰራብ፡ ዘ፡ ሻኸታ፡ (v. ሻኸታ፡).

ሰራኒስ፡ v. ሰራኒ፡ n. prgr. σειρήνες *sirenes* Jes. 43, 20; አዋልደ፡ ሰርዮን፡ v. ሴሪዮን፡ v. ሰረዮን፡ συγατέρας *σειρήνων* Mich. 1, 8.

ሰርዮይ፡ *triticum* vid. sub **ሠዐሪ፡**

ሰርክ፡ subst. *vespera, vespereus, tempus vespertinum* (ፎረጃ, ስፍራ) መሥዋዕተ፡ ሰርክ፡ Ps. 140, 3; እምሰርኩ፡ Ex. 12, 18; እምጎሣ፡ እስከ፡ ሰርክ፡ Ruth 2, 7; Job 4, 20; Sir. 18, 26; Lev. 11, 24 seq.; 1 Reg. 14, 24; ወፍኖ፡ ሰርክ፡ ውእቱ፡ 1 Reg. 23, 24; ለፍኖ፡ ሰርክ፡ Lev. 6, 13; *vespere* vel *vesperi* በሰርክ፡ Jer. 31, 33; በበሰርክ፡ 2 Par. 13, 11; vel in Acc. ሰርክ፡, ut: በጽልመት፡ ሰርክ፡ Prov. 7, 9; ሰርክ፡ ወጎሣ፡ Ps. 54, 19. 58, 7. 89, 6; Ex. 16, 12; Jac. 5, 7; ሰርክ፡ ሰንበት፡ Matth. 28, 1; ሰርክ፡ ሰርክ፡ ትብልፅ፡ Judith 12, 9; 4 Esr. 14, 47; ፍኖ፡ ሰርክ፡ sub *vesperam* Num. 9, 3; Gen. 3, 8. 19, 1; Hez. 33, 22; Esth. 2, 14. [An a ገጣሚ *nigrescere*?]

አሰርክ፡ II, 1 (denom.) *tempore vespertino facere, vespere agere*: ያሰርክ፡ በጸሎት፡ Kedr f. 66.

ሰራኩ፡ *stria, rubrica* rectius ሢራኩ፡ scribitur, q. v.

ሰረው፡ *eradicare, ሰርዌ፡ trabs* vid. sub **ሠረው፡** **ሠርዌ፡**

ሰረው፡ rad. inus., de qua haud satis liquet, utrum ad ገጣሚ an ad سَرَى (سَرَى equitum *agmen*) referenda sit.

ሰርዌ፡ (etiam per ሠ) subst., plerumque m., Pl. rarissime ሰራው፡ vel ሰረው፡ (ut 4 Reg. 5, 1. 25, 19 in SA), creberrime

ሰራዊት፡ *agmen, turma, copiae (militares), exercitus*: መልአክ፡ ሰርዌ፡ ልግሳስ፡ ሰርዌ፡ Gen. 21, 22. 32; Dan. 8, 11; 1 Par. 19, 18; መልአክ፡ ሰራዊሆሙ፡ vel ሰረዊሆሙ፡ 4 Reg. 5, 1. 25, 19; መለአክተ፡ ሰራዊት፡ Esth. 1, 3; Judith 2, 14; Num. 31, 14; ሰራዊት፡ መንገድ-ዎን፡ Did. 37; Clem. f. 11; 1 Reg. 11, 11; Jud. 9, 34. 37; στρατιὰ Num. 10, 28; Kuf. 49; στρατεύματα Apoc. 19, 19; ገብርኤል፡ ሊቀ፡ ሰራዊተ፡ ሰማያት፡ Sx. Sen. 13; ሰራዊተ፡ መንገድ-ዎን፡ Did. 37; Clem. f. 11; στρατιά Judith 7, 18; 1 Par. 19, 8; λεγεῶνες Matth. 26, 53; σπείρα ሰራዊተ፡ ስጴራ፡ Marc. 15, 16 rom.; στραπέδων Jer. 41, 1; Luc. 21, 20; τάγματα ሰራዊት፡ Mich. 5, 4; δύναις Dan. 11, 13; Hez. 27, 10; Ps. 32, 16; 4 Reg. 25, 1. 10; ም ስለ፡ ብዙኅ፡ ሰራዊት፡ Jes. 36, 2; ሰራዊቱ፡ ዐገት-ዋ፡ ለአደፋ-ሳ ሌዎ፡ Jer. 39, 2; ፎንገገ Jes. 13, 4; ዐቢይ፡ ሰራዊት፡ Jer. 27, 41. 28, 28; ልግሳስ Jer. 31, 42; ሰራዊት፡ ጽኑዕ፡ Jes. 43, 17; ሰራዊት፡ አክብብ፡ ልግሳስ Hez. 23, 24; ልዕና ሰራዊት፡ ብዙ ኃን፡ ወጽኑዎን፡ Joel 2, 5; συναγωγገ ሰራዊት፡ ጥቅ፡ Hez. 37, 10; ሰራዊት፡ ጎይል፡ ስግግሮች ጥገና ስጋ፡ Jer. 48, 13. 16; ἑπτασία ἑπτων Jer. 8, 16.

ሰርዋጽ፡ subst. 1) *assula, schidiac, fragmentum ligni scissi* [fortasse a rad. ርጸ፡ i. e. ገረገጽ (سَرَى)]: አስመክ፡ ሳሌላ ሃ፡ (ለሰትረ፡ ብርዕ) ወይበውእ፡ ሰርዋጽ፡ ውስተ፡ እይሁ፡ 4 Reg. 18, 21; Jes. 36, 6. At 2) in libro F. N. ሥርዋጽ፡ sigli instar margini adscriptum crebro occurrit, et *glossema, collarium* significare videtur, (proprie: *schidiac*, quamquam in Proleg. libri p. 2 hoc nomen ad rad. ሠረዌ፡ relatum et verbis ዘአሥረጸ፡ ልብ-ከይሆን፡ i. e. additamenta, quae mens progreminare fecit (opp. praecipis quae et Bibliis et Canonibus hausta sunt) explicitum esse videtur).

ሰረዩ፡ *mederi, incantare* vid. sub II **ሠረዩ፡**

ሰረዩ፡ I, 1 [ጸገሃ ስፍራ] *solvit, absolvit, abrogavit, abolevit, dimisit*; سَرَى *removit* rem ab aliquo; amh, ሰረዩ፡ *remisit*; praeterea cfr. ሠረዩ፡ *mederi*] Subj. ይሰረዩ፡ et ይሰራ፡ *remittere, ignoscere, condonare* alicui peccatum, delictum, passim: *expiare*; c. c. Acc. peccati et c. ለ፡ prs.: ሰረዩ፡ ጎጠአቶሙ፡ Job 42, 9; ይሰራ፡ ለከ፡ ጎጠአቶሙ፡ Sir. 28, 2; ልዌና Gen. 50, 17; ልግሳስ Jes. 1, 14; ሰረዩ፡ ማቅረብ Deut. 21, 8; ከሙ፡ አሰረዩ፡ ሎሙ፡ ጎጠአቶሙ፡ Jes. 38, 34; ይሰራ፡ ለከ፡ ጌጋዩ፡ Dan. 4, 24; ማኅ ልግሳስ ኢትሰራ፡ (v. ኢት ሰረዩ፡ ሎሙ፡ ጎጠአቶሙ፡ Jer. 18, 23; ሕይወት Ps. 102, 3; በብዙኅ፡ መበእዩ፡ ይሰራ፡ ሊቀ፡ ስፍራ Sir. 7, 9; ከሙ፡ ይሰረዩ፡ ለከ፡ ጎጠአቶሙ፡ 28, 4; ልግሳስ Ps. 64, 3. 77, 42; Luc. 18, 13; Hebr. 2, 17; c. በእንተ፡ rei: ሰረዩ፡ እግዚህ፡ በ እንተ፡ እኩት፡ Ex. 32, 14. — *Voc. Ae.*: ጎይገ፡ ሰረዩ፡ ዘ፡ ተ ወ :: (Passim in libris mss. ሰረዩ፡ cum ሰረዩ፡ confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

ተሰርዩ፡ III, 1 *remitti, ignosci, condonari, expiari*: ኢትሰረዩ፡ ለከሙ፡ ዛቲ፡ ጎጠአትከሙ፡ Jes. 22, 14; በምጽ ዋት፡ ይሰረዩ፡ ጎጠአት፡ Prov. 15, 27; Deut. 21, 8; Hebr. 9, 22; ኢትሰርዩ፡ ሎቱ፡ ጎጠአቱ፡ M. M. f. 205; etiam c. Acc. peccati: ተሰርዩ፡ ሎሙ፡ ስፍራ፡ ጎጠአቶሙ፡ Herm. p. 100.

አስተሰረዩ፡ IV, 1 1) *veniam petere peccati, expiare*, c. ለ፡ ejus, cui condonato petitur: Lev. 4, 20. 9, 7. 12, 7. 8.

14, 19. 20. 19, 22; Num. 25, 13; Job 1, 5; Sir. 45, 16; c. በ እንተ፡ prs. vel peccati: Num. 8, 21; Lev. 7, 7. 16, 16. 23, 28; Kuf. 6; c. አምነ፡ peccati: Lev. 16, 16. 34; c. Acc. peccati: Herm. p. 2; Ex. 32, 30; ካህን፡ ዘያስተሰራ፡ ጎጣውአ፡ አዝብ፡ M. M. f. 33; c. በ፡ sacrificii Lev. 16, 10, 19, 22; Kuf. 6. 7; c. ጎበ፡ ejus, a quo venia petitur Herm. p. 2; Org. 2) *piaculum offerre*, c. Acc. *piaculi* et ጲበ፡ pro: Kuf. p. 54. 3) *veniam impetrare*, ከመ፡ ታስተሰራ፡ አምኩሉ፡ አበሰ፡ Kuf. p. 80. 4) raro de Deo praedicatur: expiare delictum i. e. *delicti gratiam facere* Kuf. p. 22, ann. 8. (In libris Mss. አስተሰረዳ፡ passim confunditur cum አስተርአዩ፡ q. v.).

አስተሰረዳ፡ IV, 3 Ludolfus ex Org. allatum exposuit: *plene et plane condonavit, condonare solitus est* c. c. Acc. (dubium videtur).

ሰርዩት፡, passim ስራት፡ (ut Lit. 163, 4. 167, 4), subst. 1) *remissio, venia* Hen. 13, 6; Kuf. 15. 30; ሰርዩት፡ ጎጣ. አት፡ F. M. 26, 4; Did. 39; Chr. ho. 20; ስአሉ፡ ለነ፡ ሰርዩት፡ ጎጣ. አት፡ Mavás. Nr. 20, al. 2) *expiatio*, et expiationis causa: *piaculum*: ቤተ፡ ሰርዩት፡፡ ὀκνος τοῦ ለጸጸጦῦ 1 Par. 28, 20 (aliter 28, 11); ገብር፡ ሰርዩት፡ Rom. 3, 25 Platt.

ሰርዩት፡ subst., i. q. ሰርዩት፡ Lud. e V. S.

ሰራዬ፡ n. ag., Pl. ሰራዬያን፡ (F. N. 5) 1) *is qui ignoscit vel condonat, remissor*: እግዚ፡ ሰራዬ፡ ጎጣ. አት፡ Lit. 153, 3; Clem. f. 135; Did. 36; Kedr. f. 43; ኩን፡ ለነ፡ ሰራዬ፡ Genz. f. 55; መሓራ፡ አከውን፡ ወሰራዬ፡ ስአስሳሆመ፡ 2 Par. 7, 14; c. Acc. ሰራዬያን፡ ጎጣ. አት፡ F. N. 5. 2) *expians, expiatorius*: ቍርባን፡ ሰራዬ፡ ጎጣ. አት፡ F. M. 26, 4.

መስተሰርዬ፡ vel መስተሰራ፡ part. (IV, 1) *expiator, expiatorius, veniam petens vel impetrans*: ከመ፡ ትኩን፡ (ቤተ፡ ክርስቲያን፡) መስተሰርዩ፡ ጎጣ. አት፡ Clem. f. 109. 188; ገድሉ፡ ከሉመ፡ ቅዱሳን፡ መስተሰርዩ፡ ጎጣ. አት፡ M. M. f. 70; Org. 1.

መስተሰራዬ፡ part. (IV, 1) c. term. Adj., i. q. መስተሰራ፡, Phlx. 240; Org.

ምስተሰራዬ፡ subst. *locus expiationis*; (ecclesia) ምስአል፡ ወምስተሰራዩ፡ ጎጣ. አት፡ Clem. f. 108. 194; Macc. f. 18; Deg.; Org. 4.

ሳራት፡ *aranea* vid. sub I ወረዳ፡

ሰርዲዮ፡ n. prg. lapis *sardius*, nomen gemmae, Apoc. 4, 3.

ሰርዲንክስ፡ n. prgr., *sardonyx* gemma Apoc. 21, 20.

ሰርድዮን፡ et ሰርድዮን፡ n. prgr. ὁ σάρδιος, τὸ σάρδιον, lapis *sardius*, nomen gemmae, Ex. 25, 7. 28, 17; Ex. 36, 17 in C (ubi alii ሰም፡ habent); Apoc. 21, 20; ዕንቁ፡ ሰርድዮን፡ Prov. 25, 12; Hez. 28, 13. — Voc. Ae.: ሰርድዮን፡ ወሰም፡ ጃአብን፡ ።

ሰርጉ፡ vid. sub ሰርገወ፡

ሰርገለ፡ rad. quadr. inus., praefixo ሰ፡ causativo (gramm. § 73. 79) formata e ኃንገ *moveri, ire* (de qua rad. vid. Ges. thes. p. 1261) sicut ኃንገ *duxit*.

ሰርገላ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰርገላት፡, qui et ipse singulariter usurpatur: 1) *currus* cujusvis generis (*vehiculum, plaustrum, pilentum, rheda, currus bellicus*);

ሰርገላ፡ coll. ሕምጸጳ Jes. 5, 28 var.; 22, 7. 31, 1 var.; በብኩን፡ ሰርገላዩ፡ 37, 24. 43, 17. 66, 15; Jer. 4, 13; Zach. 6, 1 var.; sing. ሕምጸጳ ሰርገላ፡ ወናዩ፡ Jes. 22, 18; Job 39, 25; Act. 8, 28; ላዕል፡ ሰርገላ፡ ዘኪሩ፡ ቤል፡ Sir. 49, 8; ሕምጸጳ 1 Reg. 6, 7 seq.; 2 Reg. 6, 3; ሰርገላ፡ ሐዲስ፡ 1 Par. 13, 7; Sir. 36, 5; ሰርገላት፡ plur. ሕምጸጳ Jes. 2, 7. 5, 28. 22, 7. 31, 1; Jer. 27, 3; Judith 2, 19; ሰብአ፡ ሰርገላት፡ 7, 20; 1 Reg. 13, 5; Ps. 19, 8; Apoc. 9, 9; ሕምጸጳ Judith 15, 11; Gen. 45, 19. 21; ለጸጸጦ፡ ሰርገላ፡ Num. 7, 3; sing. ዘርገ፡ በነደ፡ አሳት፡ በሰርገላት፡ Sir. 48, 9; 2 Reg. 6, 3. 2) passim: *rotae, rota*: ሰርገላ፡, var. ሰርገላት፡ ጥጥጥ፡ Dan. 7, 9; ሰርገላ፡ ጥጥጥ፡ Hez. 3, 13; ሰርገላ፡ ፩ ጥጥጥ ሳይ፡ Hez. 1, 15; ሰርገላት፡ ጥጥጥ፡ 1, 16; Titus ገብር፡ በሰዶተ፡ ማገፈዳት፡ አምዕ፩፡ ወታሕቲሁ፡ ሰርገላ፡ Jsp. p. 358.

ሰርገላዊ፡ adj. rel. *ad currum pertinens*, in specie: qui curru bellico vectus dimicet, ut: ሰርገላዊ፡ ዘአንበለ፡ ድርዕ፡ ሐደን፡ ፈረሳዊ፡ ዘአንበለ፡ ኩደን፡ (covinarius vel essedarius) M. M. f. 31.

ሰርገወ፡ (crebro per ሠ) rad. quadr., eam in gramm. § 73 praefixo ሰ፡ causativo e ረገወ፡ (vid. ገገፈ፡) formatam censui; nunc (cum Hupfeld exero. Aeth. p. 29) ሰርገ፡ *plectere, comere, ornare* (coll. سَجَّ et سَجَّ I et II, سَجَّ al.) statuere maluerim.

ሰርጉ፡ subst., plerumque m., Pl. ሰርጉት፡ *ornatus, comitus, cultus, ornamentum*: ሰርጉ፡ ያክንት፡ እጋጫ ስጋህኑን Sir. 6, 30; *κόσμος* Koh. 12, 9; ሰርጉ፡ ወርቅ፡ Ex. 32, 2; Num. 31, 50; Sir. 21, 21. 35, 5; ሰርጉ፡ መርዳት፡ Jes. 61, 10; ትረከዕኑ፡ መርዳት፡ ሰርጉ፡ Jer. 3, 32; ወኩሎ፡ ሰርጉ፡ Judith 10, 4. 12, 15; ሰርጉ፡ መገም፡ Prov. 20, 29; ሰርጉ፡ (ejus) Sir. 45, 12. 50, 9; አስከራዳት፡ ሰርጉ፡ ለ፣ ስገጸጳ ጥዕ ነገሩ ገራጫ፡ 3, 26; ወናዩ፡ ሰርጉ፡ *εὐκοσμία* Sir. 45, 7; ሰርጉት፡ Ex. 33, 6; Jes. 3, 18 var.; *κατασκευῆ* ሰርጉ፡ ቤት፡ 1 Par. 29, 19; etiam de κόσμ፡ vel στρατιῶν ጥዕ ሆራግ፡ ሰርጉት፡ ለሰማይ፡ Deut. 17, 3; ሰርጉ፡ ሰማይ፡ Jes. 24, 21; ሰርጉት፡ ሰማይ፡ Jer. 8, 2; Deut. 4, 19. — Voc. Ae.: ሰርጉ፡ ብ፡ ሽልም፡ ።

አሰርገወ፡ quadr. II *ornare, comere, exornare*: Ex. 39, 6; አሰርገወ፡ ዕባዩ፡ ለጥበቢሁ፡ Sir. 42, 21; c. Acc. et በ፡ rei Hen. 18, 1; c. dupl. Acc. Gen. 24, 47; አሰርገኩኪ፡ ሰርጉ፡ Hez. 16, 11. 13; ያሰርገው፡ (Subj.) አክሊሊ፡ Esth. 1, 11. 2, 17; አሰርገኩ፡ ሰማይ፡ ዐሐዩ፡ ወወርቅ፡ Mavás. Nr. 8; etiam transl. *ornare vel polire* orationem, ut: አሰርገዎ፡ (Inf) ነገረ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ተሰርገወ፡ III, 1 1) reflex. *se comere vel ornare, sibi induere ornatum*, Hez. 23, 40; Judith 10, 3; ተሰርገዎመ፡ Jsp. p. 340; c. c. በ፡ ornamenti: ይሰርገዎ፡ ርአሶን፡ በ፡ 1 Petr. 3, 5 (1 Tim. 2, 9 rom.); et plerumque c. Acc. ornamenti: ተሰርገወት፡ አውቃፋት፡ Judith 10, 4; ኩሎ፡ ሰርጉ፡ 12, 15; ተሰርገወት፡ አዕኑጊ፡ Hos. 2, 15; ተሰርገኩ፡ ዕንቁ፡ Hez. 28, 13; Jer. 4, 30; Esth. 4, 17 apcr. (οὐ φορ፬ αὐτό); ትሰረጊዮመ፡ ለኩሎ፡ πόντας ὡς κόσμον ἐδύση Jes. 49, 18; በተሰርገዎ፡ ወርቅ፡ 1 Petr. 3, 3. 2) pass. *ornari, comi*, ut: ተሰርገወት፡ ምድረ፡ ገነት፡ በሥነ፡ ጽጌያት፡ Clem. f. 171; ብአሲት፡ ዘተሰርገወት፡ ሰርጉት፡ ወርቅ፡ ወብር፡ F. M. 34, 8.

ሰርገወ፡ part., fem. ሰርጉት፡ *comitus, ornatus*: ድንግል፡ እንተ፡ ሰርጉት፡ በወርቅ፡ Ep. Jer. 8; Apoc. 21, 2; ቤተ፡ ክርስ

ጌያን፡ ስርጉት፡ ከመ፡ መርዓት፡ Clem. f. 202; **ስርግዋት፡** 143, 14; **ስርግዋን፡ በወርቅ፡** Jes. 30, 22; **ስርግዋን፡ በንዋዩ፡ ሐቅል፡** Ὀυρεοφόρος 1 Par. 12, 24; **ስርግዋን፡ በፍቅርኪ፡** Sir. 48, 11; **በጸጌ፡** Enc. ከንኩ፡ ስርግው፡ በመንፈስ፡ Apoc. 4, 2 rom; **ስርግው፡ ንድቀ፡** Luc. 21, 5; **ብክሲ፡ በዕል፡ ሐኑ ጸ፡ ቤተ፡ ስርግው፡ ወብሩህ፡** Clem. f. 90.

ስርጋዩ፡ subst. *ornatio, ornatus*: **አንስት፡ ምእመናንት፡ ኢይትመክሐ፡ በስርጋዩም፡** F. M. 34, 8; **ሥነ፡ ስርጋዩህ፡** Jsp. p. 301; **Org፡ ስርጋዩ፡ ለሰማይ፡** καλλος οὐρανοῦ Sir. 48, 9. — *Voc. Ae.*: **ስርጋዩ፡ ትርሲት፡ ብ፡ ሽልማት፡**

ስርግውና፡ subst. *ornatus* Enc. Mij. 25 (Lud.).

ሰርግን፡ ሰርግን፡ ሸርግን፡ n. prgr., scilicet **سِرْطَان** cancer, nomen signi coelestis, Abush. 3 seq.; Cod. Mus. Brit. Aeth. LXXXII, 4.

ሱራሬን፡ vel **ሱራሬል፡** vel **ሱራሬም፡** n. prgr., sc. Σεραφίμ **ጌያን** Seraphim Gen. 3, 24; Jes. 6, 2, 6; Asc. Jes. 3, 17; Hen. 61, 10, 71, 7; Lit. 158, 4. (Distinguendum est a **ሱራሬን፡** i. e. **ጌያን** Hez. 21, 21 vrs. nov.)

ሱራሬ፡ vel **ሱራሬ፡**, subst., ab Aethiopicus e **ሱራሬም** formatum, modo singulariter modo collective usurpatum, unus e Seraphim, vel Saraph vel Seraphim, **አዝዛዮ፡ ለሱራሬ፡ ዘሰማይ፡ ቀሲስ፡** III Sal. Mar. 2; **Org፡ ሱራሬ፡ ካህን፡ ወኪሩብ፡ ቀሲስ፡** Deg.; Dioscurus Patriarcha Alexandriae XXXI nominatur **ዘውጉ፡ ሱራሬ፡** Sx. Teq. 17 Enc.

ሱራሬላዊ፡ adj. rel. *seraphicus*, **ሱራሬላውያን፡** Lud. e Libr. Myst. et e Mss. Colb.

ስሱ፡ sex, **ስሳ፡** sexaginta vid. sub **ሰደሰ፡**

ሰሰለ፡ I, 2 [e quadr. **ሰልሰለ፡**; vicina videntur **ነጻ** ሳጎ ሳጎ **سِرْطَان**. Alia conjectavit Hupfeld exere. Aeth. p. 29] **discedere, secedere, recedere, abire, removeri, tolli, aboleri**; c. **እምን፡** loci vel rei, περιαιρῆσθαι, ἀπέχεσθαι Ex. 8, 7, 25, 10, 17; ἀπέστη Num. 12, 10; **ጅጅዮ** Ex. 14, 19; **ጎጠን** 40, 30; **ዘኢይሱስል፡ እምቅድመ፡ ዐይንክ፡** Ex. 13, 16; **ከመ፡ ይሰሰል፡ እምኔ፡ መዐተ፡ እግዚ፡** 1 Esr. 9, 13; sacerdotes coelestes **ኢይሱስል፡ ወትረ፡ እመንብረ፡ መርጋዊ፡** Mavās. n. 20; **ሰሰለ፡ ረድኡት፡ እግዚ፡** እምኔህ፡ F. M. 3, 6; **ሰሰሎ፡ እምን፡ ሕሩም፡** Jsp. p. 351; **አዘዘ፡ ከመ፡ ይሰሰሎ፡ እምቅትለቶሙ፡** p. 353; absol. ἀναχωρῆσθαι Matth. 9, 24 rom.; **ሰሰለ፡ ዮሴፍ፡ ወራረ፡** Jsp. p. 352; **ርኢኩ፡ እበይሙ፡ ለአብዳን፡ ወሰሰልኩ፡** Fal. f. 15; **ይሱስላ፡ ግብተ፡ ነፍሳት፡ ዐጣዕያን፡** ἀφαιρῶνται Prov. 11, 30; Apoc. 21, 1, 6, 14 Platt; 2 Petr. 3, 10; 4 Esr. 5, 33; **ወእምን፡ ሰሰሎ፡ ጽልጦም፡ ወአስተርአዩ፡ ብርሃን፡** Did. 29; **ለሰሰሎ፡** Kuf. p. 61; **መሥዋዕት፡ ይሱስል፡ ወይስዐር፡** (in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18. — *Voc. Ae.*: **ሰሰለ፡ ዘ፡ ወገደ፡**

አሰሰለ፡ II, 2 **recedere facere, removere, amovere, amoliri** (auferre, eavere, deponere, avertere, expellere), c. Acc. et **እምን፡** **ይሌ፡ ያሰሰሎ፡ ክሎ፡ ሰብኢ፡ እምቅድሜዩ፡** Gen. 45, 1; lapidem a puteo Gen. 29, 3; corticem virgae 30, 37; adipem victimae Lev. 4, 8, 19; cineres 6, 3; idola 1 Reg. 7, 3, 4; ornamenta Ex. 33, 5, 6; vestes ab aliquo 1 Reg. 17, 39; Deut. 21, 13; vestes a se (deponendo vel exuendo) 1 Reg. 19, 24;

Lev. 6, 4; **አሰሰለት፡ ሠቀ፡** Judith 10, 3; altare 4 Reg. 16, 14; **ኢያሰሰልክ፡ ዐምዶ፡ ደመና፡ እምኔህሙ፡** 2 Esr. 19, 19; trinitiam a se 4 Esr. 10, 20, 37; concupiscentiam ab aliquo: **አሰሰል፡ ፍትወተ፡ እምኔዩ፡** Sir. 23, 5; morbos: **ያሱስል፡ ክሎ፡ ሕማምሙ፡** Sir. 38, 7; peccata (αἵματι) 1 Joh. 3, 5; Joh. 1, 29; lacrymas Apoc. 7, 17, 21, 4; verba e libro Apoc. 22, 19; iram a se: **አሰሰሎ፡ ለመዐት፡** Sir. 28, 7; malitiam a se (ἀποτόμῃ) 1 Petr. 2, 1; jugum (excutere): **እመ፡ አሰሰልክ፡ አርዑቶ፡ እምክሣድክ፡** Kuf. 26; homines, populos (depellendo, expellendo): **አሰሰሎሙ፡** ጅጅዮν αὐτούς Sir. 10, 17; **ኢሱስሎሙ፡ እማክክለ፡ ምድር፡** Kuf. 1; **ከመ፡ ያሰሰሎሙ፡ እምቅት፡ ምድር፡** Kuf. 5; **ለአሰሰሎ፡** Hen. 1, 1.

ተሰሰለ፡ III, 2 **removeri** Lud. sine auct.; refl. *ad se se vocare* alqm vel *cum eo secedere*: **ተሰሰልክም፡ አነ፡ ለሐናንያ፡** Clem. f. 124 (si quidem lectio sana est).

ሰሳሌ፡ subst. *abscensus, accessio, amotio, remotio, abolitio*: **ሰሳሌ፡ ዘኢአዩ፡ እምኔክሙ፡** 2 Petr. 1, 14 Platt; **Phlx. 199; ሰሳሌህሙ፡ ለሰማይት፡ ወምድር፡** M. M. f. 78; **ሰሳሌን፡** (sc. sacrificiorum in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18; **በኢሰሳሌ፡** sine intermissione Teb. Tab. 4.

አሰሳሌ፡ n. ag. (II, 2) **removens, amovens, avertens**: **ጸሎት፡ መድኅኒት፡ ውሕቲ፡ ወአሰሳሌ፡ ክሎ፡ ኅግወኡ፡** φάρμακόν ἐστι σωτήριον καὶ καλυπτικόν τῶν ἁμαρτημάτων Chr. Ta. 27; **አሰሳሌ፡ እክዮት፡ እምሳሌል፡ አለ፡** caet., F. N. in proleg.

ሰሰን፡ v. **ሶሰን፡ ሳሰን፡ ሰሰን፡ ሰሰን፡** subst., secundum Ludolfum *lascivia, salacitas* (cui interpretationi convenit amb. **ሴሰኛ፡** light-minded, wanton, frivolous, lascivious, Isenb. lex. p. 55): **ኅጢአት፡ ሰሰን፡ አኪት፡ ይአቲ፡** (ubi Graecus habet: ἁμαρτία ὀλῶναμά ἐστίν) 1 Reg. 15, 23; **Org. 4.**

ሶሶን፡ subst. *Ugni genus*, vermicibus non obnoxiam, ξύλον ἄσκηπτον (aliās **ዘኢይነቅዝ፡**); Lud. sine auct. — *Voc. Ae.*: **ሶሶን፡ ዘ፡ ከሶ፡**

ሰቀለ፡ I, 1 [de vicinis **ጌያ** ሪ **سِرْطَان** et **سِرْطَان** vid. Ges. thes. p. 1474] Subj. **ይስቅል፡** 1) **suspendere**, c. Acc. **ሰቀለ፡ ለምድር፡ ጳብ፡ ዕራቃ፡** Job 26, 7; **ንኤነ፡ ሰቀልናህ፡ ለሰማይ፡ ዘእንበለ፡ ዐምዶ፡** Clem. f. 52; **ዘገብረ፡ ሰማይ፡ ወሰቀሎ፡** Jes. 42, 5 var.; **ሰቀለ፡ መንጠቀል፡ ዘወርቅ፡** Chr. Ta. 35; c. **በ፡ ውስተ፡ ጳብ፡ ሳሰለ፡** rei, cui vel in, ex, a qua quid suspenditur: **መትከል፡ በዘይሰቅሎ፡ ቦቲ፡ ክሎ፡ ንዋዩ፡** Hez. 15, 3, 17, 23, 27, 10; Ps. 136, 2; **ንሥኡ፡ ዘንተ፡ ርከሰ፡ ወስቅሎ፡ ውስተ፡ ተድባበ፡ አረፍት፡** Judith 14, 1, 11; 1 Reg. 31, 10, 2) in specie: **suspensio necare, suspendere** in arbore, patibulo, furca, cruce; **crucifigere** Gen. 40, 19; Deut. 21, 22; Jos. 10, 26; Esth. 2, 23, 6, 4, 7, 9, 10; **ይስቅልም፡ ወይቅትልም፡** 2 Esr. 6, 11; Asc. Jes. 11, 20; Matth. 20, 19, 23, 34, 26, 2, 27, 22; Hebr. 6, 6; Gal. 5, 24; **ሰቀልም፡ መልዕልተ፡ ዕዕ፡ ነግዳ፡** Enc. 4 Mag. — 3) **ponderare**, Lud. sine auct.

ተሰቅለ፡ III, 1 1) **suspendi**, in specie **crucifigi**: **ይስቅሎ፡ ቦቲ፡** Jes. 22, 24 var.; **መላክነት፡ በአደገዎሙ፡ ተሰቅሎ፡** Thren. 5, 12; **አድባር፡ ጳብ፡ አድባር፡ ይሰቅሎ፡** Hen. 83, 4; **ሰማይ፡ ተሰቅሎ፡** Hen. 69, 16; **Org. 1; በዕዕ፡ ይሰቅል፡** Asc. Jes. 3, 13, 4, 13; **ተሰቅለ፡ ጳብ፡ ዕዕ፡** 1 Petr. 2, 24, 4, 1; Rom. 4, 25, 6, 6; Marc. 15, 32, 2) **suspensum vel pendulum**

teneri, pendere: 3 Reg. 7, 6; ተሰቅለ፡ ማእከለ፡ ሰማይ፡ ወ ምድር፡ 2 Reg. 18, 9; ተሰቅለ፡ መልዕልተ፡ አየር፡ ቍልቀሊ ተ፡ Gad. T. H. 3) *adhaerere, adhaerescere* alicui, *amplecti, affixum esse, pendere* ab aliquo, proprie et translativè: ተሰቅለ፡ ርእሱ፡ በዕዕ፡ 2 Reg. 18, 9; አርቁ፡ ምድር፡ ተሰቅለ፡ ውስተ፡ አዲሱ፡ Act. 28, 3 rom.; ወደዩ፡ አክባለ፡ ውስተ፡ ግብ፡ ወጸር፡ ነ፡ ኅሴሁ፡ ስሙ፡ ይሰቀል፡ በሉብል፡ Sx. Tachs. 15; ተሰቅለ፡ ይሰቀቅ፡ ውስተ፡ ከሣደ፡ ወልዱ፡ Kuf. 31; ኅሴነ፡ ተሰቅለ፡ ነፍሱሙ፡ Judith 8, 24; c. በ፡ Gen. 44, 30; ኢምንት፡ ዘይሰቀል፡ ቦቱ፡ ኅሊናሁ፡ Phlx. 224; ይሰቀሉ፡ በአዕምአቱ፡ ἔξωραματο αὐτοῦ ἀκούων (pendebant ab ore ejus) Luc. 19, 48; በአላ፡ ትእዛዝ፡ ተሰቅሉ፡ አሪት፡ ወንቢያት፡ Matth. 22, 40.

ሰቁል፡ part. 1) *suspensus*; in specie *crucifixus*: ጲቦ፡ ምንት፡ ሰቁል፡ ሕላቃ፡ ሂ፡ Job 38, 6; ወደከውነ፡ ሰቁላን፡ ቦቱ፡ Jes. 22, 24; ሰቁላን፡ ላዕሌሁ፡ 22, 25; ሰማይ፡ ሰቁል፡ (በትእዛዝ፡ እግዚ፡) Did. 36; ሰቁል፡ በመንኲራተር፡ Enc. Ter. 1; c. ውስተ፡ Cant. 4, 4; ዘሰቁል፡ ጲቦ፡ ዕዕ፡ Deut. 21, 23; Jos. 10, 26; እንደርያስ፡ ሰቁል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *suspensus, pendens, pendulus, adhaerens, affixus*: ነጻሩ፡ ጦማረ፡ ሰቁል፡ ማእከለ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ Massh. Tom.; Deut. 28, 66; ሕግ፡ ወንቢያት፡ ሰቁልት፡ ውስተ፡ ፍቅረ፡ እግዚ፡ ወፍቅረ፡ ቤዱ፡ (quae pendet ab i. e. continentur amore) Phlx. 126; ሕዝብዩ፡ ሰቁል፡ አም፡ ምንባሪሙ፡ Hos. 11, 7; ተግባርሙ፡ ሰቁል፡ በእግዚ፡ መናፍቅት፡ Hen. 38, 2. 40, 5. 46, 8. 3) *ponderatus*: ሰቁል፡ በለጽሊዱ፡ ሰቁል፡ (vilance sicli) Lud. e Mss. Colb.

ሰቅለት፡ n. act. 1) *actio suspendendi* rem, Sx. Jac. 20. 2) *suspendium, crucifixio*: ሰቅለቱ፡ ለአዲሱ፡ Clem. f. 26. 36; ለጲጥርስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; በእንተ፡ ሰቅለትክ፡ ወዋትክ፡ Genz. f. 26.

ሰቃሊ፡ n. ag. *crucifixor*, epitheton Judaeorum, ereberrime obviunt, ut: አይሁድ፡ ሰቃልያን፡ Clem. f. 213; III Const. Ap. 12; Kbr. Nag.; al.

ሰቀላ፡ subst., Pl. ሰቃልው፡, *tentorium, tabernaculum, taberna*: ኖኅ፡ ቦአ፡ ውስተ፡ ሰቀላሁ፡ Kuf. 7; ከደንተ፡ (Platt: ገበርተ) ሰቀላ፡ ርዳኞባሪ Act. 18, 3; ሠለስቱ፡ ሰቃልው፡ ርዳኞላ Matth. 17, 4; ሠለስቱ፡ ሰቀላ፡ tres tabernae Act. 28, 15 rom.; (urbs aedificata erat) በአምሳለ፡ ሰቀላ፡ Gad. T. H. (In lingua Amharica domus regiae, longioris structurae, aliaeque domus magna et amplae hoc nomine insigniuntur, vid. Lud. lex. Amh. c. 25. 21; Isenb. lex. p. 35).

መስቀል፡ subst., plerumque m., Pl. መሳቅል፡ (Joh. 19, 31) et መስቀላት፡ (Sx. Tachs. 6. 17; Mij. 10; Genb. 9) *crux*, ut Matth. 27, 32. 40. 42; Phil. 3, 18; 1 Cor. 1, 17; Gal. 6, 12. 14; Hebr. 12, 2; አስተርአዮቱ፡ ለመስቀል፡ manifestatio crucis Sx. Mag. 10; በዓለ፡ መስቀል፡ festum crucis (inventae) Cod. Mus. Brit. XXX. XXXI; etiam (omisso በዓለ) በመስቀል፡, ዘ መስቀል፡ ut 1 Cor. 1, 17 in tit. Varie transfertur, sicut ὁ σταυρός, ut: ይንሣእ፡ መስቀለ፡ ሞቱ፡ Matth. 16, 24. 10, 38; ይጾር፡ መስቀለ፡ ሞቱ፡ Marc. 8, 34. 10, 21; Luc. 14, 27; እምነት፡ ዘመስቀለ፡ ክርስቶስ፡ (opp. paganism) Enc. Masc. 17.

መስቀላዊ፡ adj. rel. *ad crucem pertinens, cruciarius, crucis* (i. e. evangelii) *sectator*: አምላክ፡ መስቀላዊ፡ (crucifixus) Lud. comm. hist. p. 497 n. 16; M. M. f. 27.

ምስቀል፡ part. (quadrilateri መስቀለ), in formam crucis i. e.

decussatim positus, decussatus: ምስቀል፡ አእዳው፡ F. M. 26, 8; ይግበር፡ መንዲላ፡ ምስቀል፡ ላዕል፡ መታከፍ፡ ሂሁ፡ 31, 5.

ሰቅል፡, ሰቅል፡, ሰቅሎ፡, ሰቅሎስ፡, ሰቅሎን፡ n. prgr., sc. σάκος (ጳጳጵ) *siclus* (*dirachma*); pondus Ex. 30, 23. 24. 39, 1. 2; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5. 7; Hez. 4, 10; numus Lev. 5, 15; Num. 3, 50. 18, 16; 1 Reg. 9, 8; 4 Reg. 15, 20; Jes. 7, 23; Hez. 45, 12. — *Voc. Ae.*: ሰቅል፡ ዘ፡ ማህን፡, aliud፡ ሰቅል፡ ዘ፡ ዪደሪም ።

ሰቁማ፡ vel ሰቁማ፡ Hoc nomen, quamvis nomen proprium urbis sit sc. Σάμαα vel Σαχέμ, Aethiopes *praedam* significare statuunt. *Voc. Ae.*: ጲቦ፡ ሰቁማ፡ ምሀርካ፡ ብ፡ ምርካ፡ Rad. Abb.: ሰቀመ፡ ዘ፡ ማረክ፡ In locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 lectio ምሀርካ፡ voci ሰቁማ፡ substituta reperitur (coll. Ps. 67, 13), quamquam Ps. 107, 7 lectio genuina conservata est.

I. ሰቁረ፡ I, 1 [vicina sunt ገገገ ጳጳጵ et ገገገ ነቁረ፡, a radice primaria ገገገ propagata; Hez. 23, 25 unus e libris meis praebet ሰገገገ.] Subj. ይሰቀር፡, *perforare, terebrare, perfodere*: ትሰቀር፡ አንጾ፡ በኅርወት፡ Job 40, 21; እዝነ፡ በመስፌ፡ Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; ይሰቀሩ፡ (v. ይሰጉሩ) አንፈኪ፡ Hez. 23, 25; Herm. p. 44; ሰቁራ፡ ውስተ፡ ሳሌዳ፡ 4 Reg. 12, 9; ለጽሙማን፡ ሰቁረ፡ (ክርስቶስ) እዘኒሆሙ፡ ከሙ፡ ይሰም፡ Clem. f. 233; ዘዎንጠቡብ፡ እምላዕላ፡ ይሰቀራ፡ ለአብን፡ Herm. p. 44; ለአእባን፡ ኢይክል፡ ይሰቀሩሙ፡ ማይ፡ Jsp. p. 364; ሰቀሩ፡ አረፍተ፡ Hez. 12, 12; fures ይሰቀሩ፡ አብያተ፡ Jsp. p. 343; ሰቁረት፡ መስከተ፡ ንኢስተ፡ ውስተ፡ አረፍት፡) Sx. Ter 24; ኢይሰቀሩ፡ ቀስተ፡ ብርት፡ Job 41, 19.

ተሰቀሩ፡ III, 1 *perforari, terebrari, perfodi*, M. M. f. 115; Enc. 8 Tachs.; በእኒዛ፡ በትር፡ ተሰቀሩ፡ እዱ፡ Sx. Hed. 28 Enc.; Chr. Ta. 5 (vid. ኖላ).

ሰቁር፡ part. *perforatus, perterebratus*: ጻሕብ፡ ሰቁር፡ Sir. 21, 14; ጽዕድ፡ ሰቀርት፡ Prov. 23, 27; አብን፡ ሰቁር፡ Sx. Masc. 1 Enc.; ዕቀር፡ ሰቁር፡ Hagg. 1, 6.

ሰቀረት፡ n. act. et subst. 1) *perforatio* Lud. comm. hist. p. 240 n. 10. 2) *foramen*: ረከብኩ፡ ሰቀረተ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ Hez. 8, 7; Cant. 5, 4; ሰቀረተ፡ መርፍአ፡ Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; ሶበ፡ አብአ፡ መራኅተ፡ ውስተ፡ ሰቀረቱ፡ ለሣጹን፡ ተርኅወ፡ ፍጡን፡ Sx. Sen. 12; (Christus ait:) ደይ፡ እደክ፡ ውስተ፡ ሰቀረተ፡ እደዮ፡ Kid. f. 34. 3) *caelum, caverna*: ሰቀረተ፡ ከብኩ፡ Ex. 33, 22; Jer. 13, 4 (v. ንቅዑት); 29, 17. — *Voc. Ae.*: ሰቀረት፡ ዘ፡ ብስዕ፡

መስቀር፡ subst., m. et fem., *res cava vel excavata*; in specie usurpator de arca vel navii Noac Hen. 89, 1. 6. 8. 9; Gad. Ad. f. 152; መስቀረ፡ ዕዕ፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: መስቀር፡ ዘ፡ ታቦተ፡ ኖኅ፡; aliud፡ መስቀር፡ ዘ፡ ታቦተ፡ ዘጽላት፡ ወአብላቅሂ፡ ይ።

II. ሰቁረ፡ (etiam ሰኩረ) videtur i. q. سقر afflitzit ardore sol alqm et سقر accendit, igne fervescit.

ተሰቀሩ፡ III, 1 *igne accenso fervesceri*: አንብፌ፡ ጲቦ፡ አፍላም፡ እስከ፡ ይነፍር፡ ወእስከ፡ ይሰቁር፡ (v. ይሰኩር) ጽሕርቱ፡ ሮጳ፡ προσηυδῆ καὶ Ἰερμανῶν Hez. 24, 11.

30, 1; 1 Reg. 8, 1. 9, 11; Ps. 4, 1; Jer. 44, 11; 2 Esr. 14, 1. 16, 1; Matth. 7, 28, 9, 25; Luc. 1, 41. 44; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1; al.; 1 Reg. 18, 3 ad particulam causativam prope accedit. b) *dum, cum, ut*; c. Impf. Gen. 27, 34. 33, 1. 37, 25. c) *quando vel simulac*, c. Perf. (Fut. exact.) 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ex. 13, 11; Jer. 64, 3; Ps. 2, 13; vel c. Impf.: ሰብ: ይተሌዐል: ሰማይ: Jer. 38, 37; Matth. 10, 23; Luc. 6, 22; Apoc. 4, 9; crebro ሕስከ: ሰብ: usque dum, donec, ut Matth. 5, 18. 26. 10, 23. 14, 22 (vid. ሕስከ:). d) *quamdium, donec, dum* Ps. 38, 2; ሊተሰ: ኢይሔውዘን: ዝንቱ: ሰብ: ርኢ: ከም: ለመርዶክዮስ: Esth. 5, 13; ጥላይረ ሕን Prov. 6, 22. e) de actione repetita: *quoties, quando, vel si quando* (ፊጥጥ, ፊፆ) raro c. Prf., ut Jud. 2, 19; plerumque c. Impf., ut Job 6, 4; ሰብ: ይልክከም: Prov. 22, 13; Ps. 48, 17; Zach. 4, 1; ሰብ: ትኢሊ: Sir. 7, 10. 14, 7; ተጋንይ: ሰብ: ትኡብስ: 18, 21. 24; ሰብ: ይሥሕቅ: አብድ: 21, 20. 23, 9. 50, 11; Hen. 73, 3; Matth. 6, 2. 5. 16. 15, 2. — Praemisso ሰ: significat: *est quando, ut*: ሰ: ሰብ: ይብል: ποτέ μὲν ἔρπει Jes. 41, 7. — 2) *conditionalis a*) *si* in conditione simpliciter (ፊጥጥ, ፊላጥ, ፊ) Matth. 5, 11; 1 Joh. 5, 2; Rom. 3, 5; 1 Petr. 4, 18; ሰብ: ጻድቅ: አምዕዑብ: ይድገን: ረሲዕ: በአይቲ: ያስተርኢ: Prov. 11, 31; ሠናይ: ለሰብአ: ሰብ: ይንሥእ: አርዑቶ: Thren. 3, 27; ሰብ: አንተ: እንዘ: ሰብአ: አንተ: ትተቅየም: ሰብአ: አይ: እንዘ: ትብሎ: Sir. 28, 3; sed hic particularis usus rarior est. b) cre-

berrime: *si* c. Subj. (ከ, ኃ), ubi significatur, id quod sumitur non esse nec fuisse nec futurum esse vel saltem incertum esse. Apodosis adjecta particula አመ: vel አም: ሕን notari solet (ut: ሰብ: ነገርከኒ: አምረነውኩከ: Gen. 31, 27); rarius omittitur, ut Gen. 3, 11; Num. 14, 2; Ps. 72, 15; in protasi ሰብ: nonnumquam suffixa particula ሁ: intenditur, ut ሰብሁ: ሖርከ: ፍጥተ: እግዚ: አምነርከ: ለንላም: በሰላም: Bar. 3, 13; Matth. 24, 43, 11, 23 rom.; Hebr. 8, 4; Job 31, 5. 17 seq.; Ps. 43, 22; (at: ሰብ: ታአምርት: el ሕግግግ; 4 Reg. 2, 3 est sententia ex interrogativa et conditionalis, cuius apodosis omissa est, mixta). Memorabilis est phrasid ሰብ: አክ: አመ: ኢ: *si non*, ut: ሰብ: አክ: አመ: ኢ: ከንክ: ብእሴ: ልሂቀ: አንተ: አምጸአልኩከ: ወእምሁቀቱ: ላዕሴከ: Rel. Bar.; Herm. p. 92. C. c. perf. in protasi et in apodosis: ሰብ: (ዝንቱ: ተገብረ: አምላብሱ: *si* (hoc) factum esset, induissent Luc. 10, 13; Gen. 43, 10; Job 4, 12; Jes. 48, 18. 19; Judith 11, 2; 4 Reg. 13, 19; Hez. 3, 6; Ps. 50, 17. 54, 12. 13; 4 Esr. 6, 39; Rom. 4, 2. 7, 7. 9, 29; 2 Petr. 2, 21; ሰብ: ፈቀድኪ: መንፈቀ: መንግሥትየ: አምወሀብኩኪ: *si rogares* — darem Esth. 7, 2; Jud. 8, 19; Matth. 24, 22. 26, 24; Joh. 15, 22; Gal. 3, 21; vel c. Impf. in protasi: አምጥላለን: ሰብ: ኢነሐውር: melius esset nobis, si nobis non eundem esset 4 Esr. 6, 44; Job 14, 14; Prov. 2, 20; Matth. 24, 43; Rom. 4, 14; vel sine verbo finito in protasi: ሰብሁ: ሰብአ: ውእቲ: አምሖርን: ብረ: ውስተ: ሀውድ: Job 9, 32; ሰብሁ: ብየ: ግይል: አምኢምህኩ: ከናፍርየ: 16, 5. 42, 8; Sir. 27, 21; Hebr. 8, 4. 3) *optativa* (ከ, ፊ), c. Prf. ሰብ: ሞትን: ሮፆሎን ለጠጥሎን Ex. 16, 3; el Jos. 7, 7; ሰብ: ኢተወለድኩ: Sir. 23, 14; Job 6, 10. 27, 7; c. Impf. Job 6, 2. 8. 16, 21.

ሰብሉ: I, 1 [سبل id.] *spicas emittere: ስገም: እንበሉ: ይበሉል: Ex. 9, 31.*

አስበሉ: II, 1 *facere ut spicas emittat* seges: ለአስበሉ ሎ: ሠዊት: (ventis tributur) Org. 1.

ሰብሉ: part. *spicatus*, de segete, Lud. sine auct.

ሰብሉ: subst., m. et fem., [سبل سبلى], sing. et coll., 1) *spica* (qua continentur grana frumenti): ስገሞ Marc. 4, 28; ሀለሠ: ውስተ: እድሁ: ጌ ሰብሉ: ዘሠዊት: ዘሠረዑ: አም ጌብርዕ: Jsp. p. 341; ሰብሉ: ይከውን: ውስተ: ጌ: ጌግግግት: Phlx. 4; ሰብሉ: ሥርፍይ: ውስብሉ: እክል: Macc. f. 19; II Abt. 2. 2) „De botro acinos ferente usurpavit Gregorius in carmine: እም ሰብሉ: e botro ejus“ (sc. vitis), Lud. — *Voc. Ae.*: ሰብሉ: ዘ: ዝቋዳ: ወገ: አሻት: aliud: ሰብሉ: ዘ: ዝርዝር:

ሰብሉት: n. act. *spicatio, spicarum emissio*, si ita loqui licet, Lud. sine auct.

መስበሉት: subst. 1) *spicae emissae, spicarum emissio*: ዐዘቅት: ዘአንበሉ: ማይ: ደመና: ዘአንበሉ: ዝናም: ሠዊት: ዘአንበሉ: መስበሉት: M. M. f. 31 (expectaveris መስ: ዘ: ሠ: ሠ: ሠ:); segetes አልበሙ: ግጠተ: ለመስበሉቶሙ: M. M. f. 232. 2) *seges spicas emittens*: ከሉ: መስተገብረ: ገራውሀ: ሐጻረ: አስዋክ: የወድ: ውስተ: መስበሉቱ: M. M. f. 290.

ሰንብሉ: subst. [سنبلى] *spica*; collective: ቀጻሚሁ: ነበሩ: ያበውኡ: ሰንብሉ: ወአስከላ: ወይን: ወናሁ: ተዐርዐ: ሰንብሉ: ወተረረ: ወይን: F. M. 26, 2.

ሰንብሊ: subst. *spica aromatica* (sed dubium est, utrum nardum an aliud aromatis genus intelligant Aethiopes; vid. ሰንበሊት): አኩኩ: ለአለ: ይተልሠ: አሰረ: ወይን: ወእድ: ይከውን: ሰንበሊ: Prov. 23, 30. — Amh. ሰንብሊ:

ሰንብሊ: subst., i. q. ሰንበሊ, ut: ከልበኔ: ወሰንብሊ: Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ሰንበሊት: subst., plerumque m., i. q. ሰንበሊ, ut: ሰንበሊት: ቅድሚው: Hen. 32, 1; ሰንበሊት: ምዑዝ: III Sal. Mar. 1; Enc; in Kuf. p. 64 ሰንበሊት: ላ ፍርዶስ: distinguitur; in Kuf. p. 14 (coll. Ex. 30, 34 hebr. et LXX) ሰንበሊት: sicut chald. ስንብሊ onychi marino (ሶንብሊ) substitutum esse videtur. — *Voc. Ae.*: ሰንበሊት: ዘ: መስኝ: ሰንብሊ: ይ:

ሰንብላ: etiam አሰንብላህ: i. e. السنبلى, signum zodiaci, sc. *Virgo* (cur eam Arabes *spicam* appellaverint, explanavit Ideler Unterfußungen p. 168 seq.) Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; Abush. 3.

ሰብሐ: *pinguescere* vid. sub ሠብሐ:

ሰብሐ: I, 2 [سبح سبى] I et II; proprie: *dilatate, expandere*, vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II p. 27], 1) *laudare, magnificare, celebrare Deum* laudibus, precibus, cantu, hymnis, c. Acc., alvein: አመ: ትክል: ሰብሐቶ: Job 35, 14. 38, 7; Sir. 17, 10. 27. 51, 11. 12; Jes. 38, 18. 62, 9; 2 Esr. 3, 10; ሰብሐ: ላኔሳሳ Ps. 148, 1; ስዕረላይህ Jes. 25, 1. 42, 12; Ps. 85, 8. 11; Rom. 1, 21; Matth. 5, 16. 15, 31; Christum Luc. 4, 15; ሰብ: ትሱብሐከም: ἐν ἑξομολογησῶσι Sir. 39, 15; ስህነህ Sir. 47, 8; Jes. 12, 4. 5. 42, 10; Hen. 39, 12. 61, 12; ጳጳሪህ Jer. 20, 13; Ps. 88, 1. Raro usurpatur de laudandis aliis pers. vel rebus, ut Jud. 9, 9. 2) *laudes dicere, hymnos celebrare*, abs. Hen. 40, 3; Jer. 38, 7; ይሱብሐ: ወያንቦ: ስህነህδουντες 1 Par. 25, 6; c. Acc. laudis: ሰብሐ: ማሕራቶ: Sir. 39, 14; c. ሰ: pers.: Ps. 112, 1; Apoc. 15, 3; Hen. 61, 12; c. dupl. Acc.: ሰብሐም: ለእግዚ: ስብሐተ:

ሐዲሰ : Jes. 42, 10; Ps. 149, 1. 3) **aliqui ስብሐት** : tribuere i. e. *laudabilem vel magnificum reddere, laudes aliejs amplificare*, in specie : *clarificare* (verflären), c. Acc. rei vel prae. : **ስብሐ ለምሕረትክ** : *ἁγιασάσωσιν* Ps. 16, 8; Rom. 11, 13; Hen. 51, 3; Joh. 8, 54. 16, 14. 17, 1. 5. 21, 19.

ተሰብሐ : III, 2 refl. et pass. 1) *laudari, magnificari, celebrari* laudibus, hymnis al. : **ይሌባሕ : ስምዖ : በውስት : ተሉ : አስዛብ** : Mal. 1, 11; **ጥበብ : በፍናዋት : ትሴባሕ : ስጤጥጥ** : Prov. 1, 20. 8, 3; 1 Petr. 4, 11; **ከመ : አቡ-ከመ : ዘበሰማይ** : **ይሰባሕ** : Kid. f. 5. 2) *magnificum, laudabilem se praestare, laudes suas manifestare, glorificari* : **ይሌባሕ : በርትዕ : አምላክ** : Jes. 5, 16. 24, 23; Ps. 138, 13; 2 Reg. 6, 20; 2 Thess. 3, 1; c. e. **ቦ** : ejus, in quo quis suam gloriam manifestat (*ἐνδοξάζεσθαι*) : **ተሰባሕዮ : በፈርዖን** : Ex. 14, 18. 8, 18. 14, 4; Hez. 28, 22; Ps. 4, 4 (*ἁγιασάτωσθαι*); vel c. **በላዕሊ**, ut 2 Thess. 1, 12; Sir. 3, 20; vel c. **ባብገ**, ut : **ተሰባሕክ : በጎቤሆሙ** : Sir. 33, 4; passive : **ይሌባሕ : ቤተ : ጸሎትዮ** : Jes. 60, 7; **ከመ : ትሰባሕ : ሕይወትዮ** : Job 33, 30; **ተሰባሕ : ሰብ : አንሥአ : ሕይወት** : Sir. 46, 2; Jes. 45, 25. 3) *splendore (nimbo) circumfusum esse, in spec. clarificari* : **ተሰባሕ : ሕብረ : ገጹ** : Ex. 34, 29. 30; 2 Cor. 3, 9. 10; de Christo : Joh. 7, 39. 12. 16. 23. 28. 13, 31.

ስብሐ : part. 1) *laudatus, laudabilis, celebratus* : Ps. 21, 3. 88, 8; Ex. 15, 11; Dan. ap. 3, 27—64; Hen. 9, 4; adv. **ስብሐ** : in Cantico Moysis in Psalmoreum editione Ludolf. p. 324 (Ex. 15, 1). — Sensu speciali : **ቅዱስ : ወስብሐ : ለእግዚ**, *αἰνεῖς τῷ Κυρίῳ* Lev. 19, 24. 27. 21. 2) *gloriosus; magnificus, splendidus, praeclarus*, Asc. Jes. 9, 33. 10, 2; **ቃ ል : ስብሐ** : *λόγῳ ἔνδοξῳ* Prov. 25, 27; **ፍሥሐ : ስብሐት** : 1 Petr. 1, 8; **መንክር : ዐቢይ : ወስብሐት** : Hen. 34, 1; **ስብሐ : ክፍልክመ** : 58, 2; **ምድር : ሐዋዝ : ወስብሐት** : 89, 40; **ስብሐ : ራክዮሙ** : 24, 2; (**ዕው**) **ስብሐን** : 32, 3. 3) *lucidus, splendidus, clarus* Hen. 108, 4. 5.

ሰባሐ : n. ag. *laudator, celebrans, glorificans* : **ይን እብ : ሰባሐ : አምተሰባሐ** : Lud. comm. hist. p. 502 n. 37; (**፬ እንሰሳ : ሰማያውድን**) **ሰባሕያን : ወመተንብላን** : Maväs. n. 14. 20; angeli **ሰባሕያን : ዘእንበለ : ሆኹት** : Org. 2.

ስባሐ : subst., Pl. **ስባሐያት** : et **ስባሐያት** : *laudatio, laudes, hymnus* : Ex. 15, 27; **አብገነት : ስባሐሁ** : Jsp. p. 275; **ርኢ : ስባሐሆሙ : ለእግዚ**, *vide quomodo Deum magnificent* Phlx. 195; **ወዐበት : ለእግዚ**, *አኩቲት : ወስባሐ* : Kuf. 25; **ዘምሩ : በአልባባክመ : ዝማሬያተ : ወስባሐያተ** : F. M. 32, 7; **ስባሐያት** : Org. 1.

ስብሐት : vel **ስብሐት** : subst., m. et fem., Pl. **ስብሐታት** : 1) *laudatio, cantatio laudis, αἰνεσις* : **አዕበይም : (ለእግዚ ሆ)** : በተሉ : በረከት : ወስብሐት : 2 Esr. 19, 5; Jes. 51, 11; **ቃሉ : ስብሐት** : 51, 3; **መሥዋዕተ : ስብሐት** : 2 Par. 29, 31; Sir. 32, 4; **ስብሐት : ወዘምር** : Clem. f. 12; **ኢያረመ : አምስ ብሐትን** : (ait Deus Trinus) f. 49; **ጸሎተ : ዕንባሳም : ምስሉ : ስ ብሐተ : እግዚ**, *μετ' ᾧδῆς* Hab. 3 in tit.; **በማሕሌት : በስብ ሐት : መዝሙር** : 2 Par. 7, 6; **መለእክት : ስብሐታት** : Asc. Jes. 6, 13; **ስብሐተ : ነግሠ** : vel **ጽባሕ** : appellantur preces matutinae in ecclesia celebratae Clem. f. 175; Kid. f. 11. 2) *laus, laudes* : **ሀብ : ስብሐተ : ለእግዚ**, *Jer. 13, 16*; Asc. Jes. 6, 9; Ps. 28, 2. 95, 7; Joh. 9, 24; Luc. 2, 14 formulae dogmaticae : **ሎቱ : ስብሐት** : Rom. 11, 36; Judae 25; Sx.; Abush., al.; et in malam

partem : *gloriae cupiditas*, ut : **ሰይጣን : ስብሐት** : Phlx. 56. 3) *hymnus, canticum (laudativum)* : Judith 15, 14; **ስብ ሕም : ለእግዚ**, *ስብሐተ : ሐዲሰ* : Jes. 42, 10; Ps. 32, 3. 95, 1; Asc. Jes. 7, 15. 16. 27. 10, 1 (Plur.) : 4) *gloria, magnificentia, splendor* Ps. 8, 6; Job 40, 5; **ስብሐተ : ብርሃን : በ ቀስት : ደመና** : Sir. 50, 7; **በስብሐት : ሞቱ** : Hen. 103, 6. 98, 3; 1 Petr. 5, 4; 2 Tim. 2, 10; in specie : *gloria, majestas, splendor Dei* (δόξα) : Ex. 33, 19 seq.; Num. 20, 6; Hez. 8, 4; 10, 18. 43, 2 seq.; Jes. 6, 1. 48, 11. 60, 1. 66, 18; **አምስ ብሐት : ኃይሉ** : 2, 10; Sir. 17, 13; Luc. 2, 9; Joh. 1, 14. 2, 11; 2 Petr. 2, 10; etiam quatenus hoc nomine divinae ejus virtutes et mirabilia facinora comprehenduntur : *ai ἀρεταί* Jes. 42, 8. 43, 21; *τὰ θαυμάσια αὐτοῦ* Sir. 18, 6. 42, 17; *τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ* Jes. 12, 4; *ἀνεύσεις* Ps. 72, 28. 9, 14. 5) *splendor, lux, claritas* Apoc. 18, 1; 2 Cor. 3, 7—11; Hen. 60, 19.

ተሰባሐ : n. ag. (III, 2) *laudatus; vid. ሰባሐ*, **ስብሐት** : subst. *majestas, splendor* : **በስብሐትሆ** : (legas : **በስብሐትሆ** : vel **በስብሐትሆ** :) Matth. 25, 31 rom.

ሰበረ : I, 1 [ገጌጌ : *عَبَّرَ*; coll. መገበረ : sub ዘበረ] Subj. **ይስበር** : 1) *frangere, confringere, effringere, perfringere*, baculum Sir. 32, 23; **ብርዕ : ቅጥቀጠ : ኢይሰበር** : Jes. 42, 3; *catenam, vincula* Jer. 2, 20. 37, 8; Marc. 5, 4; *ollam* Lev. 6, 21; *arcum* Ps. 45, 9; *jugum* Jer. 35, 4; *ossa* Ex. 12, 46; Kuf. 49; **ልሳን : ድክምት : ትሰበር : አዕጽምተ** : Prov. 25, 15; Sir. 28, 17; *dentes* Ps. 3, 7. 57, 6; Ex. 21, 27; Job 29, 17; Thren. 3, 16; *caput* : **ስበርሙ : አርእስቲሆሙ** : Sir. 33, 12; Ps. 73, 14; *cornua* Jer. 31, 12; Sir. 47, 7; *fores, januam* Gen. 19, 9; Kuf. 39; **እሰበር : አናቅጸ : ብርት** : Jes. 45, 2; *fores* **እ ለ : ይሰበር : ቍልፋተ** : F. N. 49; **አዘዘ : ይስበር : ቍዳጺሁ** : Sx. Nah. 25; **ስበር : ለብእኳን : fregit virum (s. e. ejus crura et ossa) Enc. Tach. 18. 2) *infringere, debilitare; frangere* (animum aegritudine) : **ሐዘነ : ለልብ : ይሰበር : ለጎሳ** : *κόμψει* ἰσχύῳ Sir. 38, 18; **ይሰበር : ቍራንብተ : በድቃስ : debilitat palpebras *supore* Lud. ex Org.; **ሰምንት : ትሰበር : ልብዮ** : Act. 21, 13; *devirginare* *διαπαρθευευσεν* ሰበርዎን : Hez. 23, 3. 3.****

ሰበረ : I, 2 *intens., perfringere, diffringere* : **ምስሊሆ ሙ : ትሌብር** : Ex. 34, 13; **ይሌብር : አምነብ : ከነሬሁ** : (*ἐκ-κλάσει*) Lev. 1, 17.

አስበረ : II, 1 *clade afficere, profligare* : **ወአስበርዎ ሙ : ወገዮ** : 1 Par. 19, 14.

ተሰብረ : III, 1 1) *frangi, confringi, effringi, perfringi*; de olla **ለሊሆ : ትሰበር** : Sir. 13, 2; *baculo* 4 Reg. 18, 21; Jes. 42, 3 var.; *arcu* Jer. 28, 56; *malleo* **እሬ : ተቍጥቀጠ ጎት : ወተሰብረት** : 27, 23; *cornu* 31, 25; *spina dorsi* 1 Reg. 4, 18; *arbores* Hez. 19, 12; *munimentis* : **ተሰብረ : ጸወንክመ** : Jes. 23, 14; *hominibus* *διεσχίσθησαν* Ps. 34, 19. In specie a) de *crurifragio, fractura membrorum corporis* Ex. 22, 13; Sx. Nah. 24; **በተሰብረ : ቍዳጽ** : Enc. Jac. 21. b) de *naufragio* : 2 Cor. 11, 25 rom.; **ተመንደብ : ሐመርሙ : ከመ : ይሰበር** : Jon. 1, 4; Sx. saepius. 2) *profligari, clade affici* (in bello) : Gen. 14, 10; 1 Par. 19, 15; **ተሰብሩ : ሕዝብ : በቅድመ : ፀረ ሙ** : 2 Par. 6, 24. 14, 12; 3 Reg. 22, 35.

ስብር : part. 1) *fractus, contractus, effractus* Jud. 6, 28; **ማዕጸ : ስብር** : Kuf. 39; **ዘስብር : አጎሩ** : Lev. 21, 19; **ስብር** : *cujus membrum vel crus fractum est* 22, 22; Enc. Nah. 14.

2) in specie: *claudus* (χλωδός) 2 Reg. 5, 6. 8; Job 29, 15; Luc. 7, 22. 14, 21.

ሰብር = subst., Pl. ሰብራት = *fragmentum*: ሰብራተ፡ ማህው፡ በላኅት = Sir. 43, 19.

ሰብረት = n. act. et subst. *fractio, fractura, contritio*: ሰብረ፡ (ለበተር) ጀስብረተ፡ ወኮነት፡ ቸበረት = Kbr. Nag. Nr. 17; Lev. 21, 19. 24, 20; ሆጉል፡ ወከደት፡ ወስብረት፡ እምነብ፡ እግዚ = Jes. 22, 5; ሰብረተ፡ ልብ፡ *contritio cordis* Chr. Ta. 31.

ሰባር = subst., Pl. ሰባራት = *fragmentum, frustum, rudus*: ሰባረ፡ ማሕረጽ = Jud. 9, 53; 2 Reg. 11, 21; ሰባረ፡ አኒለ፡ ተመርት = 1 Reg. 30, 12; ሰባራት = 4 Reg. 23, 6. 12.

ሰባር = n. ag. *fractor, confringens*, Lud. comm. hist. p. 496 n. 14; ከይሴ፡ አው፡ አርዌ፡ ሰባረ፡ *bestia* (rapax, praedam) *confringens* Phlx. 105.

መስብር = subst. *instrumentum quo ossa franguntur*; inter alia tormentorum instrumenta numerantur መስብረ፡ ርእስ፡ et መስብረ፡ ብረክ = Sx. Ter 15.

ሰብሳብ *matrimonium* vid. sub ወሰብ

ሳቤቅ = n. prgr. sc. Σαβέκ i. e. ቅጋጋ *dumctum* Gen. 22, 13; saepius in aliis libris, ut Sx. Tachs. 27; ስቦ፡ ሳቤቅ፡ እንተ፡ ወለደት፡ በግቦ = Lud. e V. S.

I. ሰበብ = I, 1 *fundi, infundi* [صَبَّ صَبَّ]፡ ወደኃሪታ፡ ከመ፡ ንስከተ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ትሰፍሕ፡ ወከመ፡ ዘእምቃግስት፡ ይሰብ፡ እምዙ፡ διαχέεται αὐτῶ ὁ ἴος Prov. 23, 32.

II. ሰበብ = rad. inus., ut videtur e. q. *circumvit, circumdedit*. Hinc

አስባብ = subst., forma Plur., Pl. Pl. አሳባብ፡ *excubiae, excubitores, stationes*: አንቅህምሙ፡ ለአስባቢሃ፡ ἔይλεπατε φυλακῶς (var. አንሥኡ፡ አስባቢሃ) Jer. 28, 12; ወዕደውስ፡ አለ፡ አስባብ፡ (v. አሳባብ) ነሎሙ፡ በቅድመ፡ አብያቲሆሙ፡ ይቡቱ፡ ወደኦንዎ፡ ዐቂብ፡ 2 Esr. 17, 3. — *Voc. Ae.*: አስባብ፡ ዘ፡ ደሳኛ =

ሰበን = n. prgr., plerumque m., sc. σάβανον 1) *sabanum*, linteum tegendo et tergendo vel fricando inserviens, *sudarium* (cfr. talm. סִבְנָן), σουδάριον Luc. 19, 20; Joh. 11, 44. 20, 7; Act. 19, 12. 2) *fascia capiti circumvoluta, tiara (lin-tea)*, κίθαρις፡ ደዩ፡ ሰበን፡ ንጹሐ፡ ጳብ፡ ርእሱ፡ = Zach. 3, 5; ሰበን፡ ዘዐጌ፡ ይኩን፡ ላዕለ፡ ርእሱሙ፡ = Hez. 44, 18; Gad. Ad. f. 149; ሰበናሙ፡ ይኩን፡ ፲ በእመት፡ = Abush. 50. — *Voc. Ae.*: ሰበን፡ ዘ፡ መመገምምያ፡; *aliud*: ሰበን፡ ዘ፡ ከሎታ፡ መመገምያ =

ሰብእ = subst., m., sing. et coll. [huic vocī comparare solent etymologi nomina propria נַבְיָא et נַבְיָא; amb. ሰብ፡ et ሰው፡] *homo, homines, genus humanum* (rarius: *aliquis, vir*): Sing. ut Gen. 1, 26. 2, 7; Jer. 14, 9; Jes. 2, 9. 5. 15. 6, 5; Ps. 21, 6; እምከመ፡ ሞተ፡ ሰብእ፡ ይከውን፡ ክፍለ፡ ዐፄ፡ Sir. 10, 11. 8, 6. 11. 2. 27. 27, 5. 28, 3. 32, 24; Matth. 4, 4; Rom. 7, 1 al.; ነሎ፡ ሰብእ፡ ἕκαστος Sir. 16, 14; ሐሳዊ፡ ሰብእ፡ = 20, 26; ሰብእ፡ ንባብ፡ = 8 3 *vir* Joh. 7 22 Matth. 14 21. Coll., ut: በኅብ፡ እግዚ = ወ

ሰብሳብ = Sir. 45, 1; ሰብእ፡ ወእንስሳ፡ Ps. 35, 7. 140, 5; Prov. 3, 4. 8, 4; እሎ፡ ሰብእ፡ Gen. 43, 16; ሰብእ፡ ኖሎት፡ = 43, 32; Dan. 4, 22; 1 Esr. 4, 2; አንተሙ፡ ሰብእ፡ አንተሙ፡ = Job 12, 2; ዐባይት፡ ሰብእ፡ Sir. 8, 1; ሰብእ፡ ምእመናን፡ = Jes. 8, 2; ብዙኅ፡ ሰብእ፡ = 43, 4; ፈርዖን፡ ለምድር፡ ወሰብእ፡ ጳቤሃ፡ = 45, 12; Marc. 1, 17; Matth. 8, 1; ἄνδρες ምስሉ፡ ሰብእሙ፡ = Jer. 47, 9; ፲ ሰብእ፡ ምስሎሁ፡ = 48, 1; እምን፡ ነሎ፡ ሰብእ፡ = ἕκαστος σαρκός Sir. 45, 4; ἕχλος Marc. 9, 25. 10, 46. 12, 41; Luc. 5, 1; Num. 20, 20; πῶγος Sap. 14, 20. Crebro in statu constr. a) *domestici, familiares, propinqui, cognati*: ሰብእ፡ ቤተ፡ = Gen. 35, 2; ሰብእ፡ ቤተ፡ አቡሁ፡ = 1 Reg. 22, 1; Eph. 2, 19; Am. 6, 10; ነሎ፡ ሰብእ፡ = παῖδες Gen. 41, 37. 38; οἰκογενεῖς ሰብእ፡ = 1 Esr. 3, 1; ሰብእ፡ οἱ παρ' αὐτῆς Dan. ap. 1, 33; οἰκεῖοι Lev. 18, 6; ሰብእ፡ ሃይማኖት፡ = οἱ ὀικεῖοι τῆς πέλασος Gal. 6, 10. b) *incolae, cives, indigenae, conterranei*: ሰብእ፡ ሀገር፡ = Jes. 6, 11; Judith 13, 12; ሰብእ፡ ሀገር፡ = 4 Esr. 9, 44. 10, 3; ብእሲ፡ መቢብ፡ ይሚህረሙ፡ ጥበብ፡ ለሰብእ፡ = Sir. 37, 23; ሰብእ፡ ብሔር፡ = αὐτόχθων Jer. 14, 8; ሰብእ፡ ብሔርሙ፡ = πολῖται αὐτῶν 36, 23; ሰብእ፡ ብሔርክ፡ = σὸς πολῖτης Prov. 24, 43; ሰብእ፡ ሀገር፡ = πολῖται 11, 12; فرماندای patryonymicis: ሰብእ፡ ይሁዳ፡ = Jer. 42, 13; ሰብእ፡ ጢርሰ፡ = Ps. 82, 6; ሰፍ፡ ሰብእ፡ = Dan. ap. 13, 3; ሰፍ፡ ጌት፡ = Mich. 1, 10; ሰፍ፡ ግብጽ፡ = Gen. 46, 34; ሰፍ፡ ሮሜ፡ = Act. 16, 21; ሰብእ፡ ቆሮንቶስ፡ = 1 et 2 Cor. 1, 1 in tit. c) aliis substantivis junctum significat eum, qui ad aliquam rem pertinet, ejus peritus est, in ea versatur, al., ut: ሰብእ፡ ዐይን፡ = σκοπός vel σκοπός speculator Jes. 21, 6; Hez. 3, 17; Sir. 37, 14; Clem. f. 90; ሰብእ፡ ሐጽ፡ = τοξόται sagittarii Jes. 21, 15; Judith 2, 15; ሰብእ፡ ሐጽ፡ ወሰብእ፡ ካሩት፡ = Hez. 23, 34; ሰፍ፡ አፍራስ፡ = equites Jer. 4, 29; Judith 2, 15; ሰፍ፡ ሰረገላት፡ = 7, 20; 2 Reg. 8, 4; ሰፍ፡ ምሥዋ፡ = οἱ ἀγοραῖοι Act. 17, 5; ሰብእ፡ ሕግ፡ = legis periti Chr. Ax.; ሰፍ፡ ይህግ፡ = εὐαγγελίζοντες Nah. 2, 1; ሰብእ፡ አገያጋጽ፡ = auctores tabularum astronomicarum Abush. 11.

ሰብእዳ = adj. rel. *humanus*: መፍትሔ፡ እንክ፡ ይሰመደ፡ ሰብእዳ፡ ወእክ፡ ሰብእ፡ (ἄνθρωπος, non ἄνθρωπος) Cyr. c. Pall. f. 85; ግብር፡ ሰብእዳ፡ = τὸ ἄνθρωπωνα πράγματα Chr. hom. 33; F. M. 1, 1 (vid. መልክእ); አእምሮትክ፡ ሰብእዳት፡ = Phlx. 82. 234 (vid. ውሳጣዊ).

ሰብእት = vel ሰብእት፡ = subst. *cognatio* i. e. *cognati*: ሰብእትሁ፡ = Lev. 45, 47—49, vid. ሰብእ፡ sub nr. a.

ሰብእኛ = subst. 1) *humanitas, natura humana*: ሰብ፡ ተግህደ፡ ሰብእኛሁ፡ (sc. Melchisedeci, sive: eum hominem—non Deum—esse) Clem. f. 36; monachi በጸም፡ ወበጸሎት፡ ሰብእኛህሙ፡ ቀተሎ፡ = Deg.; Cyr. c. Pall. 80; Chr. ho. 2. 2) *persona*; „adhibetur in communi sermone, eum quis de semet ipso loquitur, ut: ሰብእኛ፡ ዚአዩ፡ እሙር፡ *persona mea nota est*“ (Lud.) Gregor. in Epist. 3.

ተሰብእ = III, 1 *hominem fieri; humanam naturam assumere* (ἐνανθρωπεῖν), Cyr. ad Th. f. 8; ተሳገወ፡ ወተሰብእ፡ = Cyr. c. Pall. f. 68; ተሳገወ፡ ወተሰብእ፡ እምድንግል፡ = Did. 12; ተሰብእ፡ እማርም፡ = Clem. f. 106; ውእቱ፡ ይቤለኒ፡ ከመ፡ ቃሎ፡ ይሰብእ፡ በደኃሪ፡ መዋዕል፡ = f. 13; Lit. 158, 4; Mavās. n. 65; Inf. ተሰብእ፡ Org. 1; Lud. Comm. hist. p. 238 n. 2; 302 n. 7.

ሰብእ = part. *homo factus; qui humanam naturam assumit*: (hic haereticus est) ሰይጣን፡ ሥግው፡ ወጋኔን፡ ሰብእ፡ = M. M. f. 71. 350.

Did. 9. 2) *tributum, vectigal*: ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ክብሩ፡ ወአስትዮህ፡ እምዐባይተ፡ ሀገር፡ 2 Par. 1, 16. — *Voc. Ae.*: አምታ፡ መሐና፡ አስትዮ፡ ጋጽ፡ ብንት፡ ዘ፡ በርከት፡; *aliud*: አስትዮ፡ ዘ፡ እንቅጥጣጥ ።

ስትዮ፡ I, 1 [ጥንቃቄ] Subj. ይስተይ፡, Imprt. ስተይ፡ et ስቲ፡ 1) *bibere*, absol. Gen. 30, 38; Ex. 17, 6; Num. 20, 11; በሊዕ፡ ወስትይ፡ Ruth 3, 3; ንብላዕ፡ ወንስተይ፡ Jes. 22, 13, 21, 5, 29, 8; Jer. 32, 13; 4 Esr. 10, 7; Luc. 17, 8; c. Acc. rei Lev. 10, 9; እሊ፡ ይስተይም፡ ለወይን፡ Jes. 5, 22, 22, 13, 25, 6; Jer. 42, 5, 6; Prov. 9, 5; Ps. 109, 8; Koh. 9, 7; ስትዮ፡ Sir. 9, 10; ትስተዩ፡ ጽዋዕ፡ አጎትኪ፡ Hez. 23, 33; Jes. 51, 17; Matth. 26, 29, 27, 34; Job. 6, 56; 1 Cor. 10, 4; c. እምነ፡ rei: Ruth 2, 9; ይስተይ፡ እምነ፡ ስተ፡ ማይ፡ ዘቀርቦ፡ Sir. 26, 12; Kuf. 7; Job. 4, 13, 14; Luc. 22, 18; c. በ፡ vasis Gen. 44, 5; Kuf. 42, 43; Dan. 5, 3, et c. እምነ፡ vel እምወስተ፡ vasis: ስተይ፡ ማየ፡ እምቀውትክ፡ Prov. 5, 15; Matth. 26, 27. 2) *potare, compatore* (sive addito sive omissio ወይን): በጎብ፡ ይስተዮ፡ ወይን፡ ἔν συμποσίῳ Sir. 35, 5; ብዙጎ፡ ስትይ፡ 34, 30; ስተዮ፡ ምስሌን፡ Judith 12, 17; Prov. 24, 72; Dan. 5, 2 (ወይን); እምከመ፡ ስተይክ፡ ኢትዘሀር፡ ἔν ὀνῶ μῆ ἄνδρῶζου Sir. 34, 25. — *Voc. Ae.*: ስትዮ፡ ብ፡ ጠጠ።

አስተዮ፡ II, 1 *bibendum dare, potum praebere, pro-pinare*; abs. ታብልዕ፡ ወታስተይ፡ Sir. 29, 25; c. ለ፡ prs. Kuf. p. 67; Ps. 103, 12; Gen. 24, 14; c. Acc. prs.: ከመ፡ አስተዮሙ፡ ለአገብዮ፡ Jes. 43, 20; Jer. 32, 1; Gen. 24, 18; Matth. 25, 35; Luc. 13, 15; c. dupl. Acc. (prs. et rei): ለዘይላሉ፡ አስተዮ፡ ወይን፡ Sir. 34, 29; Job 22, 7; Gen. 19, 32; Ps. 59, 3; Am. 2, 12; Jer. 8, 14; አስተዮሙ፡ ሐዋተ፡ 9, 15; አስተዮሙ፡ ጋይን፡ ዘያደንግግሙ፡ Jes. 29, 10; አስተዮ፡ ማየ፡ አእምሮ፡ Sir. 15, 3; Matth. 10, 42; Marc. 9, 41; c. Acc. rei: አስተዮ፡ ወይን፡ Dan. 5, 1; c. እምነ፡ vel በ፡ rei: ዘያደተዮ፡ ለበጸ፡ በዘይሙወት፡ Hab. 2, 15; አዘዘ፡ ይስተይዋ፡ እምነ፡ ወይን፡ Judith 12, 1.

ተስተዮ፡ III, 1 *bibi*: ዘተብልዕ፡ ወተስተዮ፡ F. N. 52; Kuf. p. 10; Lit. 172, 2.

ስተይ፡ part. *potus*: ኢትግሥጽ፡ በጸክ፡ እንዘ፡ ስቲይ፡ ወይን፡, var. ወይን፡, Sir. 34, 31.

ስት፡ (v. ስት፡ et ስት፡) subst., nomen plantae palustris, ut videtur *papyrus* (bibula, vid. Ges. thes. p. 1486): ውስተ፡ ስት፡ ወስግዝ፡ ወብርዕ፡ παρά πάπυρον και κάλαμον και βούτομον Job 42, 16. — *Voc. Ae.*: ስት፡ ዘ፡ ቂጠግ ።

ስቲ፡, rarius ስተይ፡ (ut Cant. 8, 2 var., Sir. 34, 25 var.), subst., plerumque m., 1) *potio, potus* Hos. 2, 7; Ps. 101, 2; Joh. 6, 55; ስቲ፡ ሮማን፡ Cant. 8, 2; ንዋየ፡ ስቲ፡ Lev. 11, 34; ዘወሀበ፡ ስቲ፡ ሕምዝ፡ F. N. 47. 2) *potatio* Tit. 2, 3 Platt; συμπόσιον Esth. 4, 17 apocr.; ስቲ፡ ወአብዝኖቱ፡ ሙስና፡ ልቦሙ፡ ለጠባባን፡ Lud. e Syn.

ስታይ፡ subst., plerumque m. 1) *potatio, potus, compatatio*, μέσῳ, μέσῳ Hez. 23, 32; Rom. 13, 13; Gal. 5, 21; πότου 1 Petr. 4, 3; ὄνοσ ስታይ፡ ወአንት፡ ይስቲኖ፡ ለጠባብ፡ Sir. 19, 2, 34, 25; ዝመጥ፡ ወስታይ፡ ወስከር፡ Hos. 4, 11; እሊ፡ ይጉንድዮ፡ ውስተ፡ ስታይ፡ ወይን፡ Prov. 23, 30; ከመ፡ ማሕሉት፡ ውስተ፡ ስታይ፡ ወይን፡ ἔν συμποσίῳ οἴνου Sir. 49, 1; እሊ፡ ይወዕሉ፡ በስታይ፡ Jes. 5, 11; Prov. 24, 73; ተውኒት፡ ወበሊዕ፡ ወስታይ፡ Clem. f. 17; Did. 4. 2) rarius *potio* (id quod bibitur), ut: ዘይሠርባ፡ ለጎጠ. አት፡ ከመ፡ ስታይ፡ Job 15, 16.

ስትዮት፡ n. act. *potio* (*bibere*): ድወይ፡ ዘይሕዝጠ፡ ጠባብ፡ ከመ፡ ይትከላእ፡ እምነዊም፡ ወስትዮት፡ ወሲሊት፡ Phlx. 20.

ስታይ፡ n. ag. *bibax, potor, potator*: ስታዮ፡ ወይን፡ Matth. 11, 19 rom.; Luc. 7, 34 rom.

ስታዩ፡ n. ag. i. q. ስታይ፡, ut: ὀνοσότησ ሊትኩን፡ ስታዩ፡ Prov. 23, 20; μέσσοσ 23, 21; 1 Cor. 5, 11 rom.; 6, 10 rom.; ኢትኩን፡ ስታይያን፡ ብዙጎ፡ ወይን፡ Did. 7; ስታዩ፡ ደም፡ (sc. Christi) Genz. f. 69.

መስቲ፡ subst. id quod bibitur, *potio, potus*: መብልዕ፡ ወመስቲ፡ 2 Esr. 3, 7; Rom. 14, 17; Col. 2, 16; Kuf. p. 133 (v. ስቲ፡).

ምስታይ፡ subst., *locus bibendi* a) *pecoris, aquarium, canalıs potatorius* Gen. 24, 20, 30, 38. b) *hominum, coenaculum*: ምንባረ፡ ምስታይ፡ Jsp. p. 316.

ስተፈ፡ i. q. ጥንቃቄ *ᾠδῶν sociare, communicare*; sed stirpis I, 1 haud usitata fuisse videtur; Hebr. 2, 14 Plgl. loc. corruptus est.

ተሳተፈ፡ III, 3 (rarius III, 1 ut Koh. 9, 4 var.; Rom. 12, 13 Platt; 15, 27; 1 Petr. 4, 13 rom.; 2 Joh. 11 rom.) 1) *societatem inire, societate vel communione junctum esse, socium esse, commercium habere*, c. c. ምስለ፡, ut: ኢተሳተፈ፡ ምስለ፡ ገበርተ፡ ሰመግ፡ Job 34, 8; Koh. 9, 4; ተሳተፍ ስት፡ ምስሌ፡ ውስተ፡ ግብረ፡ ጎጠ. አት፡ Did. 1; (Hebr. 10, 33 Platt); plerumque c. Acc.: እምእሊ፡ ይሳተፍም፡ ይገብሩ፡ ላዕሌሁ፡ ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; ተሳተፎሙ፡ commercium cum iis in iit F. M. 15, 1; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ተሳተፎታ፡ (ለዕቅብቱ) ያውስበ፡ በሰብሳብ፡ ሕጋይ፡ 8, 1; ተሳተፈ፡ ዘማዊተ፡ እኪት፡ 6, 7. Saepissime c. Acc. prs. et በ፡ rei: alicui vel cum aliquo *socium vel participem vel consortem esse vel fieri rei, communicare* aliquid cum aliquo: Phil. 1, 5 Platt; 3, 10; 1 Petr. 4, 13; 2 Joh. 11; Hebr. 2, 14 (in ed. Platt sine Acc.); sine Acc. Phil. 2, 1, 4, 14; 1 Tim. 5, 22; Tit. 1, 4; እመ፡ ኮንኩ፡ ምስሌክመ፡ እምተሳተፍኩክመ፡ በዐመግክመ፡ Jsp. p. 363; እምድጎረ፡ ዝንቱ፡ ይሳተፍ፡ በጸሎት፡ በእኩቲ፡ ዘእንበለ፡ ቍርባን፡ F. M. 4, 6, 14; ዘይሳተፎሙ፡ ለሰብአ፡ ሥራይ፡ በማእድ፡ 15, 2; rarius c. Acc. rei, ut ምስሌን፡ ተሳተፍ፡ ደመ፡ Prov. 1, 11; vel c. dupl. Acc., ut: ዘተሳተፈን፡ ደመ፡ ወሥጋ፡ ὁ παρακλησῖος ἦμῖν μετσοχημῶσ ἀίματος και σαρκῶσ Cyr. c. Pall. f. 70. In specie a) de societate vel communione fidelium (Christianorum), ut: ይትከላእ፡ ቀታሊ፡ እምተሳተፎ፡ ምስለ፡ ምእመናን፡ F. M. 4, 2. b) sensu forensi de societate (negotiorum, mercaturae) Lev. 5, 21; በእንተ፡ ተሳተፎ፡ de societate (in Indice: ተሳተፎ፡ ንዋይ)፡ F. N. 34; በእንተ፡ ፍትሐ፡ ልታሕያት፡ ወተሳተፎታት፡ F. N. in Proleg.; አልቦ፡ ቡታፈ፡ ማእከሊ፡ ፩ ወካልኩ፡ በዘአጥረይም፡ በአፍክ፡ እምንዋየ፡ ተሳተፎ፡ (extra pecunias sociorum communes) F. N. 34. c) ተሳተፎ፡ ጠቢወ፡ ጥብ፡ communio lactis, *societas colliectaneorum* F. N. 24, 2. 2) *communicare impertiendi causa* Rom. 12, 13, 15, 27; (coll. Hebr. 13, 16). 3) *communicare altari, eucharistiae*: እምድጎረ፡ ፲፱፡ ማዕት፡ ዘንስሐሁ፡ ይሳተፍ፡ እምስጢር፡ ቅዱስ፡ F. M. 4, 2; c. Acc. ዘይፈቅድ፡ ይሳተፍ፡ ምስጢር፡ Const. Ap. 61 (62); Lit. 167, 2; ኢተሳተፍን፡ ቍርባን፡ Sx. Jac. 8.

አስተሳተፈ፡ IV, 3 1) *participem facere* rei a) *se, ut*: ታስተሳተፍ፡ ጎሊና፡ መንግሥትክመ፡ ጥፍ ህጎጠ βασιλείασ

serici [سرىق] vestis serica (picta) Jes. 3, 23; Apoc. 18, 12 (Plur.); Org. 1; martyres ሥርግዋን፡በጽጌ፡ሰን ሰንቀ፡ Ter 12 Enc. — Voc. Ae.: ሰንሰቀ፡ዘ፡ጽጌ፡ዕንቀ፡

ሰንቀው፡ quadr. I [proprie: sonare facere, formatum e ነቀ ወ፡, praefixo ሰ causativo] instrumentorum musicorum cantum vel concentum edere, tibiis vel fidibus canere, pulsare (fides): ሰንቀዉ፡ Jud. 5, 11; ሰንቀዉ፡ሎተ፡በመዝሙር፡ Judith 16, 1; ከመ፡ዘይሰነቀ፡በቤተ፡ላሕ፡ Sir. 22, 6; ሠናዮ፡ሰንቀዊ፡ Jes. 23, 16; የሰንገሩ፡ወይሰነቀዉ፡ Job 21, 12; c. pl. instr. Apoc. 14, 2. — Voc. Ae.: ዘበጠ፡ሰንቀው፡ ብ፡መታ፡

ተሰንቀው፡ III, I pass., Org.; ከመ፡ይሰንቀው፡ምዑዘ፡ Org. ሰንቃዊ፡ subst. fidium vel tibiarum cantus; ሠናዮ፡ሰንቃዊ፡ Jes. 23, 16 var.

ሰንቃዊ፡ n. ag. musicus, tibicen, fidicen, citharoedus: አሰና፡ሰንቃዊ፡ወኤመን፡መዘምር፡ M. M. f. 303; ዳዊት፡ሰንቃዊ፡ Lud. e Libr. Myst.

መሰንቀ፡ subst., Pl. መሰናቁት፡ vel መሰናቀት፡, rarius መሰናቀው፡ (Sx. Hed. 27 Enc.; Org. 3) et መሰንቀታት፡ (Apoc. 14, 2 Platt); Pl. Plur. መሰናቁታት፡ (Apoc. 14, 2 rom.) instrumentum musicum: ምስለ፡መሰንቀ፡ μετὰ μουσικών 1 Esr. 5, 2. 57. a) cithara, lyra, harpa, nablum, aliave instrumenta pulsantia: κισάρα Gen. 31, 27; 2 Par. 9, 11; Jes. 5, 12 (si non ψαλτήριον). 16, 11. 23, 16. 24, 8. 30, 32; Dan. 3, 5; Job 30, 9. 31; Ps. 32, 2. 42, 5. 70, 24. 80, 2. 146, 7. 150, 3; Apoc. 5, 8. 14, 2. 15, 2. 18, 22; κινύρα 2 Esr. 20, 27; 1 Par. 15, 27 var.; 1 Reg. 10, 5. 16, 16. 23; Sir. 39, 15; ὄργανον Am. 5, 23; Ps. 151, 2; አውታረ፡መሰንቀ፡ Hez. 23, 42; Clem. f. 16; ገብጠተ፡መሰንቀ፡ወዕንዚራ፡ Macc. f. 20 b) tibia, fistula, መሰንቀ፡መዝሙር፡ αὐλὸς καὶ ψαλτήριον Sir. 40, 21; 1 Cor. 14, 7 rom. c) musica, concentus canentium instrumentis et saltantium: ሐዋዝ፡ግሕሌት፡ወመሰንቀ፡ μέλος μουσικών Sir. 35, 6; ሐውዘ፡መሰንቀ፡ወግሕሌት፡ μέλη μουσικῶν 44, 5; χερσὶ Jud. 11, 34. 21, 21; 2 Reg. 6, 13. — Voc. Ae.: መሰንቀ፡ዕንዚራ፡አርጋዮን፡ብ፡በገና፡

መሰንቃዊ፡ adj. fidicen, tibicen, citharoedus, musicus Fal. f. 20; ፊ ለጌጋ 1 Reg. 17, 3; ምስለ፡መሰንቃዊት፡ ኢትዛዋዕ፡ (ψαλλούσης) Sir. 9, 4.

ሰንቢል፡ ሰንቦልት፡ vid. sub ሰበል፡

ሰናዖር፡ subst. i. q. سنوس pinus, Sx. Haml. 5. — Voc. Ae.: ቁጵርስስ፡ሰናዖር፡ጳውቁና፡ብ፡ጽጵ፡

ሰንበት፡ subst., plerumque feim., Pl. ሰናብት፡ et ሰንበታት፡ [ገጋጃ] 1) sabbatum, dies hebdomadis septimus Ex. 16, 23. 25. 29. 30; ዕለተ፡ሰንበት፡ 20, 8. 31, 13—15; Matth. 12, 2. 8; Marc. 6, 2. 16, 1; Hebr. 4, 4; ሰንበተ፡ሰናብት፡ Lev. 16, 31. 23, 32; እንተ፡ቆድመ፡ሰንበት፡ προσάββατον Judith 8, 6; Asc. Jes. 3, 13; ሰናብት፡ Ex. 31, 16; ሰንበታት፡ Am. 8, 5; Hez. 20, 12; Jes. 56, 2. 53, 13; ዕለተ፡ሰንበታት፡ Jer. 17, 21 seq.; መዋዕል፡ሰንበታት፡ Judith 10, 2. 2) Aethiopes Christiani cum et septimum et primum septimanae diem celebrarent, utrumque ሰንበት፡ appellabant, quare distin-

guere solebant a) ሰንበት፡ቀዳሚት፡ sabbatum prius Lud. comm. hist. p. 239 nr. 7; Syn. in Proleg.; vel ሰንበተ፡አይዑድ፡ sabbatum Iudeorum Kedr f. 64; Can. Laod. 28 (29). b) አሕድ፡ ሰንበት፡ feria prima, dominica Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; vel ሰንበተ፡አሕድ፡ Lud. comm. hist. p. 239 nr. 8; vel ሰንበተ፡ክርስቲያን፡ sabbatum Christianorum Did. 10; Mavās. nr. 70. Sed passim dominicam quoque (sicut diem septimum) simpliciter ሰንበት፡ nominant, ut: ተንሥሕ፡ክርስቶስ፡ብዕለተ፡ሰንበት፡ Did. 30; መናተው፡ናዕርና፡በሰንበታት፡ Did. 33. 3) sabbatum i. e. hebdomas, septimana Lev. 23, 15. 25, 8; Deut. 16, 9; 4 Esr. 4, 39; Luc. 18, 12; Tob. 2, 1; በዓለ፡ሰንበት፡ festum hebdomadam, pentecoste Ex. 34, 22; Deut. 16, 10; ሰንበታት፡መዋዕል፡፶ ወ፪ Kuf. 6; ሰንበታት፡ዓመታት፡ Kuf. 50; Dan. 9, 24—27; Hen. 91, 12—17. 4) trsl. sabbatum i. e. feriae actalis sive extrema actas (opp. መዋዕል፡ውርዘተ፡) Hen. 10, 17. 5) ut videtur, dies festus, solemnitas in genere Act. 19, 28. 34.

ሰንበታዊ፡ adj. rel. sabbaticus, dominicalis: ፈደላት፡ ሰንበታውያን፡ literae sabbaticales, Lud. e Greg. Ep. 6.

አሰንበተ፡ quadr. II (denom.) 1) sabbatum celebrare vel observare, otitari vel feriari die sabbati vel dominicae: Kuf. 2, 50; አሰንበተ፡ብዕለተ፡ሰንበት፡ Ex. 16, 30; Lev. 23, 32; 1 Esr. 1, 55; 2 Par. 36, 21; Chr. ho. 8; seq. አምነ፡ግብር፡ Kuf. 2, 50; c. Acc. diei Kuf. 50; de terra praedicatur Lev. 25, 2. 4. 26, 34. 35; Kuf. 50. 2) duo sabbata (vetus et novum) apud hospitem transigere Lud. sine auct.

ሰንቦኦ፡ vel ሰንቦዕ፡ (passim ሰንቦዕ), subst., pulmo [formatum sive e rad. inus. ነብኦ፡ vel ነቦዕ፡ i. e. ነፍተ፡, sive e rad. ሰብኦ፡ vel ሰቦዕ፡ i. e. حس, כוש flare] πνεύμων (a πνέω): 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; Salomo interrogatus አይተ፡መክነ፡ጽንዕተ፡መንፈስ፡ይቤ፡በሰንበዕ፡ Fal. f. 62; ረዘዘ፡ውስተ፡ሰንቦኦ፡ Gad. T. H; መበሰንበኦ፡ይቤ፡በአንተ፡ዝንት፡ተንጽፈ፡ሥብኦ፡ወሰንበዕ፡ (sic) በታሕቲ፡ለልብ፡ከመ፡ያህድአም፡ወያስተናናስም፡በጊዜ፡መባቱ፡እንዘ፡ይሚገብም፡ከመ፡አንተ፡ሰናንግ፡ልምሉም፡ τούτου χάριον ὑπεσσορήσῃσαι τὸν πνεύμονα τῆ καρδίᾳ, ὥστε εἰς ἄπαλόν αὐτὴν οὖσαν καθάπερ εἰς τινα σπύγγον ἐναλλομένην διαναπαύεσθαι τὴν καρδίαν Chr. Ta. 5. — Voc. Ae.: ሰንቦዕ፡ዘ፡ሰምባ፡

ሰንነ፡ rad. inus., sc. ገጋጃ سن acuit vid. Ges. thes. p. 1453.

ተሰንነ፡ III, 2 et ተሰንነ፡ III, 3 (raro ተሰንነ፡ III, 1) litigare cum aliquo, litem habere inter se, iudicio contendere, altercari: ኢትሰንነ፡በቅሥተ፡ጊጉይ፡ Sir. 11, 9; ብአሲ፡ዘይሴንነ፡ወይትዋቀሥ፡ ἄνηρ δικάζόμενος καὶ διακερνώμενος Jer. 15, 10; ካሉ፡ለነናሱ፡ይሴንነ፡ (v. ይሳንነ፡) Mich. 7, 2; Deut. 25, 1; c. g. ምስለ፡ prs., ut: የሐውርት፡ይሳንነ፡ምስሌክ፡ Job 22, 4; ኢትሰንነ፡ (v. ኢትሰንነ፡) ምስለ፡ መከንን፡ Sir. 8, 14; Jud. 8, 1; vel c. Acc. prs.: መኮ፡ይሴንነ፡ (v. ይሳንነ፡) Jes. 50, 8; አሴንነ፡ κριτῆσομαι πρὸς Jer. 2, 9; Gen. 26, 22; Jud. 21, 22; ምንትነ፡ (aw) አሴንነ፡ M. M. f. 289; etiam c. Acc. litis, ut: ቅሥተ፡ይሴንነ፡መ፡ለዕድሞጊሁ፡ Jer. 27, 34; Jud. 8, 1.

አስተሰንነ፡ IV, 3 et አስተሰንነ፡ IV, 2 concedere vel facere, ut litigent, litem excitare inter aliquos, committere inter se, 1 Cor. 6, 6; አስተሰንነ፡ F. M. 23, 7.

F. M. 33, 7; etiam *laturuncorum tabula*, vid. d'Abbadie Catal. p. 2. 53.

ስጌት፡ subst., cujus significatio haud satis liquet: **ኮለ፡ ወ ርቀ፡ ውስተ፡ ድድ፡ ብሩር፡ ዘስጌት፡** (Graecus vulg. habet *μηλον χρυσου* εν *επισημη σαρκου*) Prov. 25, 11. (Nescio an **ስጌት፡** ex arab. *سبطا* illustrare licuerit).

ስጌረል፡ subst., amh., forma Pl., sc. *سجرات* [de etymo vid. Ges. thes. p. 970 sub *ጎኔጅጎጅ*] *braccæ, femoralia* Chr. L. Atk.

ስጌፍ፡ n. prgr. *σινάπη sinapi* Matth. 13, 31 seq.; 17, 20; Marc. 4, 31; M. F. [Amh. *ስጌፍጭ፡*].

ስጌፎር፡ et **ስጌፎር** subst., *σάπφειρος sapphirus* Ex. 24, 10, 28, 18; etiam Ex. 36, 18 in C (ubi caeteri *አሊም፡ ያክንት፡* exhibent); **ዕንቁ፡ ስጌፎር፡** Jes. 13, 12, 54, 11 var.; Thren. 4, 7; **እብነ፡ ስጌፎር፡** Job 28, 6. 16; Hez. 1, 26. 9, 2. 10, 1; Hen. 18, 8; Cant. 5, 14; Tob. 13, 16; Apoc. 21, 19. [Etymon alii a vocabulo Indico *शनिप्रिय*, alii a radice *ጎጅጎጅ* (Ges. thes. p. 968) repetunt.]. — *Voc. Ae.*: **ስጌፎር፡ ወጸሊም፡ ያክንት፡ ሹ።**

ስሰል፡ *formare, pingere* vid. sub **ወለል፡**

ስሰል፡ *tussire* vid. sub **ሰወለ፡**

ስሰል፡ (etiam **ስሰል፡** Lud.) I, 1 [ጌጃጃ ጌጃ ጌጃ] Subj. **ይስሰል፡**, *rogare* 1) rarius: *interrogare, percontari*: **ይስሰልም፡ ለአማልክት፡** Jes. 19, 3; **ኦረት፡ ትስሰል፡ ኅብ፡ እግዚ፡** Gen. 25, 22; Hen. 21, 5. 2) plerumque: *petere, rogare, poscere, postulare, expetere* (αἰτεῖν, δεῖσθαι, ἀξιοῦν, ἐρωτᾶν, ζῆτειν); Matth. 7, 7. 8; Joh. 16, 26; Hen. 12, 6. 39, 5; c. Acc. prs. Job 5, 8; Jer. 11, 14; 4 Reg. 2, 9; Luc. 16, 27; c. Acc. rei: **አለቦ፡ ዘይስሰል፡ ጳጎናኪ፡** Jer. 15, 5; **ስሰል፡ ዘትፈቅድ፡** 1 Esr. 4, 42; 1 Reg. 12, 17; Matth. 27, 58; c. dupl. Acc. Deut. 15, 8; Jos. 14, 12; Ps. 20, 4; Koh. 2, 10; Matth. 7, 9. 10; Marc. 6, 24; nec non cum **ኅብ፡** በኅብ፡, እምኅብ፡, እምነ፡ prs., ut: **ይስሰል፡ ኅብ፡ እግዚ፡** ሲሳዮም፡ Ps. 103, 22; Sir. 38, 14; Jac. 1, 5; **ኢትስሰል፡ በኅብ፡ እግዚ፡** መንግሥተ፡ Sir. 7, 4; Job 6, 25; Jes. 7, 11; 1 Reg. 8, 10; **ክልኤተ፡ ነገረ፡ እስሰል፡ እምኅብክ፡** Prov. 24, 30; Kuf. 48; Hen. 62, 9; **እስሰል፡ እምኔክመ፡ ስሰልተ፡** Jud. 8, 24; Ps. 2, 8; seq. **ከመ፡** et Subj. Hen. 13, 6; Sir. 38, 14; vel Subj. sine **ከመ፡** ut: **አፎ፡ ትስሰል፡ ይስረይ፡ ለክ፡** Sir. 28, 4; Marc. 7, 26; c. **በእንተ፡** rei 1 Joh. 5, 16; Sir. 51, 14; c. **ለ፡** prs. (*alicui*) 1 Reg. 12, 17; ስሰል፡ ለክ፡ ትእምርተ፡ በኅብ፡ እግዚ፡ Jes. 7, 11; 3 Reg. 3, 5; Jer. 11, 14. In specie a) *precibus orare* vel *in vocare*: Rom. 1, 10; በጸሎት፡ ወበስሰል፡ Hebr. 12, 28; Gen. 25, 21; Dan. 6, 13 (c. **ኅብ፡**); Sir. 38, 14. 51, 14; ስሰል፡ ኅብ፡ እግዚ፡ ἑπικάλῃσαι τὸν Κύριον Esth. 4, 8. 17. b) *intercedere, deprecari*, c. **ለ፡** vel **በእንተ፡** prs.: **ስሰል፡ ለኃጥአኅ፡ ኅብ፡ ልዑል፡** 4 Esr. 6, 77; Rom. 15, 30; ስሰል፡ ለነ፡ ስፍየተ፡ ኅብ፡ እት፡ እምኅብ፡ አብ፡ Mavás. nr. 20; ስሰል፡ ወጸሊ፡ በእንተኣነ፡ nr. 13; Hen. 15, 2. 16, 2. 3) *mendicare*, non tantum seq. **ጎጽዋተ፡** ut Luc. 18, 35; **ሕይወቱ፡ ለነጻ**

ይ፡ ስሰል፡ ጎጽዋተ፡ Sir. 31, 25; F. N. 43, 12; sed etiam absol., ut: **አንዘ፡ ይስሰል፡ ወያስተ፡ ፍዕመ፡** Job 30, 4; **ይገብእ፡ ውስተ፡ ስሰል፡** ἐπιδηῆς γίγνεται Sir. 34, 4; **ኢታፍቅሬ፡ ለስሰል፡** (*mendicatio*) 40, 28; Luc. 16, 3; Joh. 9, 8; c. Acc. prs. (*mendicando adire alqm*): **ዘይስሰል፡** ἐπιδηῆς Sir. 4, 1. — (Deut. 25, 1) **ስሰል፡ ለዘይወግ፡** καταγγιγώσκου του ἄσεβοῦς, etiamsi cum Ludolfo **ተስሰል፡** emendaveris, et *inquirite in improbos* verteris, vix sensum tolerabilem praebebit. Videtur lectio corrupta: in codice C **ሰሰል፡** et in Abbadiano CXVII **አሰሰ፡** legitur, de qua lectione vid. sub **ወለል፡**. — *Voc. Ae.*: **ስሰል፡ ተንበለ፡ አስተባቅሶ፡ ዘ፡ ለመነ።**

አስሰል፡ II, 1 *deprecatorum facere* alqm, ejus *intercessione* ut: **ዐቢየ፡ ነቢየ፡ ዮሐንስ፡ አስሰል፡ ያስተምሕር፡ በአንተኣነ፡ ኃህልክ፡ ይኩን፡ ሳዕሌነ።** Mavás. nr. 1.

ተስሰል፡ rarius **ተስሰል፡** (ut Kuf. 41; Chr. ho. 9) III, 2 *interrogare, percontari, sciscitari*, c. Acc. prs.: **አሴአለክ፡** Job 38, 3. 8. 12, 7; **እመ፡ ተስሰልክም፡** Jes. 41, 28; **ተስሰልም፡ ለአሕብብ፡** (ἐρωτήσατε) Jer. 18, 13. 43, 17; 4 Esr. 8, 4. 10, 12; Gen. 32, 18; Hen. 40, 8; Matth. 2, 4; **አለ፡ ኢትስሰል፡** Jes. 65, 1; Rom. 10, 20; c. Acc. rei: **ተስሰል፡ ፍፍተ፡ እግዚ፡** (Imprt.) Jer. 6, 16; Gen. 32, 30; 1 Reg. 23, 2. 28, 6; 2 Reg. 2, 1; c. dupl. Acc.: Ps. 136, 3; **ተስሰልም፡ አስማተም፡** 2 Esr. 5, 4; Gen. 43, 7; **ዘይሴአሉ፡** Chr. ho. 4; c. **ኅብ፡** vel **በኅብ፡** prs. Jud. 20, 18; Dan. 2, 10. 11; c. **በእንተ፡** rei vel prs. (*de*): Koh. 7, 10; 4 Esr. 2, 34; **ተስሰል፡ በእንተ፡ ደቂቅየ፡** Jes. 45, 11; 1 Reg. 17, 22. 22, 10; nota etiam: **ተስሰልክም፡ ከመ፡ ያርአየ፡** Hen. 60, 9. — Inf. **ተስሰሎት፡** *questio, interrogatio*: **ተስሰሎታት፡ ዘተስሰልም፡ ካልኣን፡** Sx. Jac. 10; Phlx. 6; **ተስሰሎታት፡ ዜፍህም፡ ለአበው፡ ቅዳሳን፡** Phlx. in tit.

ተሳሰል፡ III, 3 *sese invicem interrogare vel singulos deinceps rogando sciscitari* Matth. 10, 11.

ስሰልት፡ n. act. et subst., fem. et m., *rogatio, petitio, postulatio, petitum, postulatam*; tamquam Inf. c. c. Acc. rei, ut: **ኅረርኩ፡ ስሰልቶ፡ ለንጉሥ፡ ኅይል፡ ወስረዊተ፡** 2 Esr. 8, 22; **ስሰልት፡ ብየ፡ እንተ፡ እስሰል፡ እምኅብክ፡** Kuf. 35; Jud. 8, 24; 3 Reg. 3, 5; **ምንት፡ ውኣቱ፡ ስሰልትኪ፡** (τὸ αἰτημά σου) Esth. 7, 2. 3; Ps. 36, 4; Hen. 14, 4; Phil. 4, 6. In specie a) *precatio, preces, oratio* δέσጃς Job 8, 6; Thren. 3, 55; Dan. 9, 17; Ps. 5, 2. 38, 16. 39, 2; 1 Petr. 3, 12; **ወኮነ፡ እምኅረ፡ ዝንቱ፡ ስሰልት፡** 1 Par. 18, 1; προσευχή Tob. 12, 12. b) *intercessio* Hen. 13, 2. 14, 7.

ስሰል፡ n. ag. *rogans, petens, precator, intercedens*, crebro de Maria: **ስሰልተ፡ ምሕረት፡ ለኃጥአኒ፡** Genz. f. 5; ስሰልት፡ በእንተ፡ መደኅኒትነ፡ Kedr. f. 59; ስሰልት፡ ለነፍሳቱ፡ ነ፡ ሕይወተ፡ Laud. Marc.; Sx. Sen. 21 Enc.

ምስሰል፡ subst. *locus petitionis, sacellum precibus fundendis destinatum, oratorium*, praedicator de ecclesia: Clem. f. 108; ትኩን፡ ምስሰል፡ ወምስተ፡ ወምስተሰራየ፡ ኅብ፡ አት፡ f. 194. 231; Deg.; Org. 4.

መስሰል፡ Ludolfus et Syn. affert, et „*consultor chaldaeorum de futuris*“ vertit; sed vereor, ne **መሥዕል፡** cum **መስሰል፡** confuderit.

ሲአል፡ subst., m. et fem. (ut Apoc. 6, 8; Jes. 14, 9; Ps. 85, 12; 4 Esr. 8, 64, al.), *orcus, inferna*, ሿኮጅ: **አኮት፡**

ክሠት: ሲኦል: በቅድመ: አገዛ። Job 26, 6. 33, 22; Prov. 2, 18. 7, 27; Cant. 8, 6; Ps. 6, 5; Sap. 2, 1; **ትቀልል: ሲኦል: እምነት:** Sir. 28, 21; Jes. 14, 15. 19. 28, 15. 33, 10. 57, 9; Bar. 3, 11; **ወረዳ: ሲኦል:** (v. ሲኦል) 3, 19; Kuf. 5; Christi **ርድት: ውስተ: ሲኦል:** Asc. Jes. 4, 21; Luc. 16, 23; 1 Cor. 15, 55; Apoc. 1, 18. 20, 13. 14; Hen. 22, 51, 2; **ጥትሂ: ወሲኦልን: ይይሉ:** ና ἄπόλυτος καὶ ὁ ὀνόματος Job 28, 22; ἄβυσσος *abyssus* Job 41, 22. 23; deinde in libris Christianorum saepius *sedes damnatorum* post mortem, ut Clem. f. 105. 213. [De etymo vid. Ges. thes. p. 1348; ኮነሠ ማዕድ].

ሳእር: gramen vid. sub **ሣዕር:**

ሳእር: et **ሰእር:** subst. *uter, aquae, lactis* (aliās **ገቅ**): ልዕሳኝ **ሳእር: ማይ:** Gen. 21, 14. 15. 19; **ሰእር: ሐሊብ:** Jud. 4, 19. [Etymon haud satis liquet; fortasse derivandum est nomen a ገላ ἡ *tursit, turgidus factus est*, de quo vid. Ges. thes. p. 1349. „Aethiopes intelligunt *vas junceum*, quali mulieres conservando lacti utuntur“ Lud.]

ሰእር: abolere vid. sub **ሰዕር:**

ሰእን: I, 1 [contigua sunt ገሳ፣ et ገሳህ (**ሰንኦ**); amh. ሰነ:] Imprf. **ይሰእን:** (sed raro usitatum; magis frequentant **ኢይክል**); Subj. **ይሰእን:**; *impotentem, rei imparem esse, non posse, nequire*; c. c. Acc. Inf: **ሰእን: አውሥኦቶ: ለኢዮብ:** Job 32, 3. 4, 20; **ርእሱም: ሰእን: አድኅኖ:** Jes. 20, 6. 59, 14; Jer. 5, 4; **ሰእንነ: ጸዊርቶ:** 20, 9; Dan. 4, 15; Gen. 41, 8. 45, 1; Ex. 7, 21. 40, 29; Lev. 25, 35; Num. 9, 6; 1 Reg. 2, 5; 4 Reg. 16, 5; Hen. 39, 14; Matth. 17, 16. 19; Marc. 1, 45; Rom. 9, 31; **ሰእንነ: ተዐግጦ:** 1 Thess. 3, 1; nec raro pron. suff., ad objectum Infinitivi relatum, verbo ሰእን: adicitur: **ሰእንግ: ቀተሎታ:** Jes. 7, 1; **ንሕነሰ: ሎቶ: ሰእናው: እኒዞ:** (v. እኒዞቶ) Dan. ap. 1, 39; Hebr. 12, 19; rarius c. Subj. verbi: **ዐናብስት: ሰእን: ይግሥሥም:** Sx. Pag. 1 Enc.; c. c. Acc. rei vel prs.: **ጻድቃን: የሐውርምን: (ለፍናዊሁ): ወኃተኣን: ይሰእንምን:** ለፍናዊሁ ἔν αὐτῶν Hos. 14, 9; **ሰእኖሙ:** *uis non praevaluit* Apoc. 12, 8; **ሰእን: ሕይወተ: ዘለግለም:** *nequiverunt* (acquirere) *vitam aeternam*, Lud. e V. S.; passim absol. (omisso Inf. vel Obj.) ut: **ኅሠሥኩ: እእምር: ወሰእንኩ:** 4 Esr. 13, 8; in specie de *impotentia utriusque sexus: ለእመ: ሰእን: ብሕሲ: ሰከበ: ምስላ: ብሕሲቶ: ለአቅሞ: ዘርእ: ወዝንቶ: ሰእን: ይከውን: እምርምን ከንያት: F. M. 12, 5; **ሰእንት: ሰእን: ወሎድ:** *quod nullos poterant* (procreare) *liberos*, Lud. e V. S. — Stirpis I, 2 exemplum Ludolfus affert e Mss. Colb.: **ይሰእንግ: ለርጎራኔ:** *incapaces erant mansuetudinis* (nisi hanc formam, sicut in gramm. p. 145, ex analogia formae **ይሬኣ:** explicare malueris).*

ተሰእን: III, 1 *non fieri posse, impossibile esse*; c. e. Nom. rei vel c. Acc. Inf. et c. ሰከመ: pers. vel c. pron. suff. (sensu Dativi): **አልቦ: ዘይሰእንክ:** Job 10, 13. 42, 2; Matth. 17, 20; Luc. 1, 37; **አልቦ: ዘተሰእኖ:** Sir. 48, 13; Gen. 18, 14; Deut. 17, 8; **ከሎ: ዘገሎኩ: ኢይሰእንክ:** Dan. 4, 6; Zach. 8, 6; Rom. 1, 13; Hebr. 12, 17; **ኢይሰእንን: ንሕሎቶ: (ለቅጽር):** Jsp. p. 359; **ኢይሰእንን: ቡቡክ: አድኅኖ:** 2 Par. 14, 11; Luc. 18, 27; **ተሰእኖ: ነዳቅ:** 3 Reg. 5, 3; Rom. 8, 3 Plgl.; **ተሰእን: ተወቅርቶን:** Herm. p. 83.

ሰኩን: part. 1) *impotens, imbecillus, debilis, invalidus, non idoneus rei: ሰኩን:* ለፍናዊስ Job 4, 4; Rom. 15, 1; ለፍናዊስ Job 31, 20; **መሀደምት: ሰኩን:** ሁህዳጅ ለፍናዊስ Cyr. ad Th. f. 15; **ኃጥኣ: ወሰኩን: ወአብድ:** Phlx. I; administrandis suis rebus (impar) F. N. 32. At Gen. 49, 13 **ሰኩን:** cum Gr. *παράλιος* non concordat; suspirat Lud., Aethiopen legisse *παράλυτος*. 2) *impossibilis: አልቦ: ሰኩን: ቡቡክ: ለከ: ከሎ: ይክል: Cyr. f. 104.*

ሰእንት: n. act. *impotentia, imbecillitas, debilitas: ይኩን: ሰእንቶሙ: ቅድሚክ: Jer. 18, 23; **ኣኮነት: ምክንያተ: ሰእንት: ላዕሌሁ: ለነገር:** *causa impotentiae* (vel defectus mei panegyrici) *non in oratione ipsa* (sed in praesentia virtutum *vestrarum* posita est) Cyr. ad Reg. f. 25.*

ሳእን: calcus cum derivatis vid. sub **ሣእን:**

ሰከለ: denom. *uvas ferre*, Lud. sine auct.; **ከመ: ዐጻድ: ወደን: ዘሰከለ:** (sic; legas aut **ሰከለ:** aut **አሰከለ:** II, 1) M. M. f. 244.

አሰከል: subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **ሰኣላት:** vel **አሰከላት:** [ጋጋህ ስጋጋ ስጋጋ ስጋጋ]; de etymo vid. Ges. thes. p. 1406] 1) *uva, racemus, botrys* a) *vitis* Gen. 40, 10—12; **ደሙ: አሰከል:** 49, 11; Sir. 39, 26; Lev. 25, 5; Num. 6, 3; **አሰከል: ልምሎም:** 6, 4 C; 13, 23; Deut. 23, 26. 32, 32; **አሰከል: ወደን:** Cant. 7, 9; Hos. 9, 10; Mich. 7, 1; **ደፍረድ: አሰከል:** Jes. 5, 2. 65, 8; **አልቦ: አሰከል: ውስተ: ወደን:** Jer. 8, 13; **አሰከል: ቀምሕክም:** Hez. 36, 8; 2 Esr. 23, 15; 4 Esr. 9, 24. 12, 47; Sir. 50, 15; Matth. 7, 16; Apoc. 14, 18; βουβύδια Jes. 18, 5; σταφίδες 1 Par. 12, 40; χαλασρά ሰኣላት: v. አሰከላት: (v. አክሊት) 2 Par. 3, 5. b) *dactylorum: አሰከል: በቀልት: Hen. 24, 4; Sx. Mij. 20; Sen. 16. 2) *trsl. de vite: ይረክብ: ፍሬ: በውስተ: አሰከሎ: Lud. e Vit. Pach.; **አሰከል: አእምር: እንተ: ታሠርጽ: ጥበበ:** Lud. e Cant. Sam.; de *corymbo* floris vitis: **አሰከል: ዘጻገየ:** Cent. 1, 14. — *Voc. Ae.: አሰከል: ዘ: ዘለላ* :**

ሰከሎ: v. ሰከሎሎ: nomen mensis *Χασελεύ* ገጋጋ 2 Esr. 11, 1.

ሰከሕክክ: subst., incertae significationis Kuf. p. 84 (var. **ላከሕክክ**); Monum. sacr. et prof., Mediol. 1861, tom. I p. 27 exhibent *frigora*. *Voc. Ae.: ሰከሕክክ: ዘ: እሽቨ: v. ውሽቨ:*

ሰከመ: I, 1 [coll. ጋጋህ, et Ges. thes. p. 1406; amh. ሰከመ:] Subj. **ይሰከም:** (**ይሰከም:** Sir. 13, 2 var.), *baifulare, gestare, portare humeris: ተሐዝሎ: በገባክሙ: ወትሰከሙ: በመታክሬክሙ: Hez. 34, 21; c. Acc. rei Ex. 25, 14; Ex. 37, 5 hebr. in C; **ረሰየ: ለከሣድየ: ደድንን: ወይሰከም: አርዑት: ትሕዛዝከ:** Sx. Sen. 4.*

አሰከመ: II, 1 *onus imponere humeris vel cervicis* alcjs, c. c. Acc. prs.: **አሰከማ: ለአጋር:** Kuf. 17; **ነሥሎ: ዕዕው: ወአሰከም: ለይሰከቶ:** Kuf. 18; **ይሰከምም: ለሰብኣ: ዲቦ: መትከፍቶ:** Matth. 23, 4; Act. 15, 10.

ተሰከመ: et **ተሰከም:** (Jud. 16, 3) III, 1 refl. 1) *humeris suis imponere; in humeros suscipere*, c. Acc. rei: **ተሰከማ: ለይኦቲ: ቀሠት:** (Perf.) Sx. Tachs. 11; Jud. 16, 3; **ይሰከምም: ዲቦ: መትከፍቶሙ:** Jes. 46, 7; Imprt. **ኣትሕት: መ**

murum: ትወድቅ፡ ወአሰከባ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Hez. 13, 14; gladium Hen. 90, 34.

ሰኩብ፡ part. cubans, recubans (dormiens), jacens, depositus: ሕፃን፡ ሰኩብ፡ ውስተ፡ ጎል፡ Luc. 2, 12; ስኩብ፡ ከንኩ፡ Hen. 83, 3; Christus ከነ፡ ሰኩብ፡ በውስተ፡ መቃብር፡ F. N. 15; ልብክሙ፡ ላዕለ፡ ዐረቶ፡ ሞት፡ ሰኩብ፡ Sal. Nic. 9; ርአዩ፡ ብ፡ ዝንቱ፡ ላሳው፡ ዘስኩብ፡ ማእከሉክሙ፡ በጎም፡ ወጽ መም፡ Gen. f. 120.

ሰኩባት፡ n. act. cubatio, cubitus, Org. 2.

መስከብ፡ subst. membrum genitale (concupitus instrumentum) Kuf. p. 60 (si quidem lectio sana est).

ምስክብ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስክባት፡ locus vel res, ubi cubant a) cubile, stratum, lectus, torus ጳጳሳዊ Gen. 48, 2; 2 Reg. 4, 7; Prov. 26, 14; Cant. 1, 16; Judith 10, 21; ምስክባት፡ 15, 11; Kuf. 33; ጳጳሳዊ Job 7, 13. 33, 15; Sir. 40, 5; Dan. 2, 29. 7, 1; Ps. 4, 5; ማሪያምካ ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጽፈት፡ ምስክባት፡ Job 17, 13. 41, 21; Am. 6, 4; Ps. 6, 6; ይነብረ፡ ውስተ፡ ዐረቶ፡ ምስክባት፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; ውስተ፡ ምስክባት፡ ሲኦል፡ ይነውሙ፡ Job 21, 13; ጳጳሳዊ Judith 12, 15; ምስክባት፡ Hen. 39, 4. 5. 46, 4. b) lectus vel torus legitime vel illegitime concubentium, ጳጳሳዊ Sap. 3, 13; Gen. 49, 4; Sir. 23, 18; ሆዩ፡ ነጻኛኪ፡ ምስክባት፡ Jes. 57, 7; Hez. 23, 17; Hebr. 13, 4. c) cubile, lustrum bestiae Job 37, 7. d) lectus carnificando et cruciando inseruiens: ምስክባት፡ ጎጲን፡ Sx. Genb. 19 al.

ሰኩት፡ et ሰኩት፡ subst., m. et fem., Pl. አሰኩት፡ (male አሰኩት) platea, vicus [vicina sunt ጽጉ፡ ገሳጳ ሰላሳ ሰላሳ] ገ፡ primitiv et proprie formativum fuisse videtur] Act. 12, 10; ሱር፡ ሰኩት፡ እንተ፡ ይብልፍ፡ ርትዕት፡ 9, 11 Platt; Matth. 6, 2; Luc. 14, 21; በውስተ፡ አሰኩት፡ Jes. 15, 3; እሙ፡ ሆሎ፡ ማእከሉ፡ ወማእከሉ፡ ቢዱ፡ ሰኩት፡ ወ መርሐብ፡ F. N. 37.

ሰኩት፡ vid. sub ሰኩት፡

ሰኩት፡ ut videtur i. q. ሲረሳ resedit, quicvit (unde ሰኩት sedimentum).

ሰኩትት፡ et ሰኩትት፡ subst., Pl. ሰኩትትት፡ pedamentum, basis, ut columnae (βάσις ገጽ) Ex. 26, 19—21 c. annot.; hebr. Ex. 36, 24—27 in C.

ሰኩት፡ quadr., e rad. ገገገ ገገገ texere, plectere propagatum videtur.

ተሰኩት፡ III, 3 conjurare, conspirare Ps. 82, 5. 101, 9; Act. 23, 12. 14; ወተሰኩት፡ በማዕሉቶሙ፡ Macc. f. 14; in bonam partem: (martyres) አኩት፡ ወተሰኩት፡ ለመዋት፡ Ssal. Req.; etiam conjungi in genere: ተንሥኡ፡ በብይል፡ እምሀን፡ ወተሰኩት፡ ምስሉ፡ እሉ፡ እምድጎራሁ፡ ወተሰኩት፡ Macc. f. 14. — Voc. Ac.: ተሰኩት፡ ዘ፡ ተመማሉ፡; aliud: ዘ፡ ተከማቹ፡

ሰኩት፡ rad. inus.; ገገገ ሰኩት consedit, habitavit, quicvit; ገገገ ገገገ (desedit, ad inopiam reductus est) pauper, egenus, miser fuit.

ሰኩት፡ (passim ሰኩት), subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰኩት፡ [aliud etymon conjectavit Dietrich fenit. Вурзѣлѣнѣ. p. 88] 1) planta sive solum pedis: ሰኩት፡ እንገሃ፡ (respondent እሉት፡ እንገሃ) 4 Reg. 9, 35; አ. ይቀውሙ፡ በሰኩት፡ እንገሃሙ፡ (ὄχθος ποδῶν) Judith 6, 4; ትክዶራሙ፡ በሰኩት፡ Hez. 32, 2; τὰ ὄχθου μου Ps. 17, 40; ποῦς Sir. 6, 36; διαβήματα Ps. 16, 6. 36, 33. 72, 2 (aliās መክዶራ፡ መክዶራ); ሰኩት፡ ለሰኩት፡ I Sal. Mar. 32; de planta i. e. palma manus 4 Esr. 4, 16 (siquidem lectio sana est). 2) calx pedis, πτέρνα Gen. 3, 15. 25, 26; Sir. 12, 17; ተክሥተ፡ ሰኩት፡ Jer. 13, 22; Joh. 13, 18. 3) ungula, equi Gen. 49, 17; Jud. 5, 22; ሰኩት፡ አፍራሲሆሙ፡ Jes. 5, 28 var.; ὄχθος κτηνῶν ሰኩት፡ እንሰጋ፡ Hez. 32, 13; πτέρνα τῶν ποιμνίων Cant. 1, 8; ἀκρατήρια Lev. 4, 11; ስጦት Mich. 4, 13; ዘንፈት፡ ሰኩት፡ Lev. 11, 3—7; Deut. 14, 6—8; እሉ፡ ሰኩት፡ (v. ጽፍረ) ለሆሙ፡ እንገሃሙ፡ ὀνομάσται Jes. 13, 21. 34, 14. — Voc. Ac.: ሰኩት፡ ብ፡ ተረከገ፡

ምስኪን፡ adj., f. ምስኪንት፡ (Jsp. p. 279) pauper, egenus, inops [ገገገ ሰኩት ሰኩት] Kuf. 23; Ps. 39, 23. 40, 1. 71, 4. 85, 1; ምስኪን፡ Job 29, 16. 31, 34. 34, 28; ምስኪን፡ ሕክብዩ፡ Jes. 10, 2. 32, 7; Hez. 18, 12; ምስኪን፡ Prov. 24, 37. 29, 38; Matth. 19, 21; Apoc. 3, 17; Herm. p. 54; ግዩር፡ ወምስኪን፡ Lit. Cyr.

ምስኪንት፡ subst. paupertas, egestas Phlx. 218; F. M. 23, 3. „Hoc vocabulo utitur sacerdos pro extenuatione suae personae“, ut: ወምስኪንት፡ እን፡ ገብርኩት፡ ተቃኝ፡ et (mea paupertas i. e.) ego pauper servus tuus peccator Lit. 160, 4.

ተመስኪን፡ III, 1 ad paupertatem redigi, egenum fieri; Inf. ተመስኪን፡ et ተመስኪንት፡ Lud. sine auct.

ሰኩት፡ nomen arboris prgr., sc. σχῖνος lentiscus: ሰኩት ኪኖን፡ Dan. ap. 1, 54; መዘሁ፡ ዘመ፡ ዘሰኩት፡ (v. ሰኩት) Hen. 30, 2 (ubi fortasse lacryma lentiscii seu mastiche intelligenda est). — Voc. Ac.: ሰኩት፡ ዘ፡ ከክ፡ — Aliud ሰኩት፡ vel ሰኩት፡ ሰኩት፡ vid. in Appendice hujus lexic.

ሰኩት፡ rad. inus., aram. ገገገ prospexit, adspexit, ገገገ exspectavit.

መስኪን፡ subst., m. et fem., Pl. መስኪን፡ [cfr. ሰኩት] fenestra, (lumen), ስጦር Gen. 26, 8; Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; 3 Reg. 6, 8; 4 Reg. 9, 30. 32. 13, 17; Jes. 24, 18; Jer. 9, 21. 22, 14; Hez. 40, 16. 22; አርጎው፡ መስኪን፡ ጽርሱ፡ Dan. 6, 10; Joel 2, 9; Prov. 7, 6; Cant. 2, 9; ዘይሔውጽ፡ እንተ፡ መስኪን፡ Sir. 14, 23; 2 Par. 3, 7 (ἄροφάματα); Hen. 72, 3 seq.; Chr. Ax.; distinguuntur መስኪን፡ ለብርሃን፡ et መስኪን፡ ለንጹሕ፡ F. N. 37.

እስኪ፡ vid. sub እስኪ፡

ሰኩት፡ I, 1 filum in acum inserere, Lud. sine auct. [Vic. est ሰኩት፡ q. v. Potestas verbi prima est sine dubio in infigendo, transfigendo; coll. ሰኩት ሰኩት clavus].

ተሰኩት፡ III, 1 perforatum et filo inscriptum esse: (margarita) ዘተሰኩት፡ በፈት፡ ማላት፡ Org.

ሰኩት፡ part. perforatus filo inserendo, intextus: ሰኩት፡ ግሉ፡ ወሰኪት፡ (ἁδῶν τορευτῶν καὶ πελεκητῶν) 3 Reg.

c. በ: vasis (infundi) Sx. Haml. 12 Enc. (vid. ስያሕ); ጥወሐ ደ: ወተሰውጠ: ቦቱ: (sc. in elementa eucharistiae) ክርስቶስ: F. M. 26, 7; Lit. 168, 4.

ስውጥ: vel ስውጥ: part. f. ስውጥ: fusus, effusus, infusus; M. M. f. 227; c. ውስተ: Org. 3; መዓር: ስውጥ: ውሕቱ: በበ: ጽጌያቲሆሙ: mel diffusum in singulis floribus (herbarum) Mss. Colb.; ስውጥ: ሥርናይ: effusum triticum ስግግር ለጥር Cant. 7, 3 ann. (Ludolfus habet ስውጠ: ሥርናይ):

ስውጥ: subst. acervus Cant. 7, 3 secundum Ludolfum, at vid. ስውጥ:

ሰጠት: n. act. effusio, exinanitio, κένωσις Cyr. c. Pall. f. 80; ሰጠት: ርእሱ: f. 82.

ስውጣ: subst. exinanitio, status exinanitionis: እኩ: ከመ: ይንበር: ውስተ: ስውጣ: οὐκ ἔνα μέλην κενωμένους Cyr. ad Th. f. 16.

ስውጥ: subst., Pl. አስዋጥ: [ἰνὺ ἰῶν ὁ ἵππος] scutica, flagellum, μάστιξ: ከመ: ስውጥ: ለፈረስ: Prov. 26, 3; ለጉብር: እኩይ: ስውጥ: ወመቃይጽ: στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35; ይዘብጥጥ: በአስዋጥ: Sx. Hed. 16; Ter 16; Jac. 9, al. — Radd. Abb.: ስወጠ: ዘ: ገረፈ: (flagellare).

ሰጠጠ: አንገጠጠ: cohorrerescere vid. sub ሦጠጠ:

ሳዕ: subst., i. q. ሰዓት: sed rarius usurpatum: hora, tempus; st. c. ሳዕ: (secundum Lud. ሰዕ): አምጊዜ: ጽባሕ: እስከ: ሳዕ: ዕለት: ይመስፊ: Genb. 2 Enc.; ሰዓተ: ስቅለቱ: ስሱ: ሳዕ: M. M. f. 103; በኩሉ: ጊዜ: ወበኩሉ: ሳዕ: Org.; ሳዕ: ጥቱ: ርሐቅ: tempus mortis ejus longinquum Hed. 3 Enc.; ሰዕ: ዕለት: ወፍጽ: Genb. 4 Enc. 2 Enc. (at ሳዕ: in cod. Tub.).

ሰዓት: vel ሰዓት: , fem. et m., Pl. ሰዓታት: vel ሰዓታት: [ጥገጃ ἰῶ ἕλεῶ, vid. Ges. thes. p. 1455; amh. ሰዓት: et ሳት: 1] hora: Gen. 29, 7; መስደ: ወድክ: ሰዓት: Marc. 6, 35; Apoc. 9, 15. 11, 13. 17, 12; መንፈቅ: ሰዓት: ስጋጠጥ 8, 1; በአይ: ሰዓት: 3, 3; ኩሉ: vel ኩላ: ሰዓት: Ex. 18, 22. 25; 4 Esr. 9, 42; በኩሉ: ሰዓት: Lev. 16, 2; ጌሙ: በዛቲ: ሰዓት: 4 Esr. 14, 29; መጠኑ: አሐቲ: ሰዓት: Dan. 4, 16; በዛቲ: ሰዓት: Judith 13, 4; ዕለት: ወሰዓት: Matth. 24, 36; ጊዜ: ሰዓተ: ተሱዓት: 27, 46 rom; እስከ: ተሱዓት: ሰዓት: Did. 29; በስድስቱ: ሰዓት: Asc. Jes. 4, 5; Marc. 15, 25; Joh. 1, 40; ጊዜ: ሣልስ: ሰዓት: Matth. 20, 3 rom; Herm. p. 7; በከደ: ሰዓተ: ነዋሳ: Sx. Nah. 14; ዐቢዮ: ሰዓት: 1 Reg. 20, 41; እለ: ያሰገላ: ውስተ: ሰዓታት: ወዕለት: ወለያልይ: Clem. f. 178; de horis precum canonicis f. 10—13. De horis nocturnis vel vigiliis: ምላእኦል ሰዓታት: Ps. 76, 4. 89, 4; ከመ: ይዕቀቡ: ሰዓታት: ደብተራ: 1 Par. 23, 32; Judith 12, 5; አምስተ: ጽባሕ: ስ: ሰጠ ገና ምላእከና ግላጽ Ps. 129, 6; በቀዳሚት: ሰዓት: Thren. 2, 19; Jud. 7, 19; Marc. 6, 48. 2) momentum temporis, pars temporis, etiam minutissima: አምውሕቱ: ሰዓት: Matth. 9, 22; ሖረ: በሰዓቱ: extemplo, illico Phil. 3. 71; ለሰዓትክ: πρὸς ὥραν Philem. 15; ለሰዓት: πρὸςκαιρος Hebr. 11, 25; 2 Cor. 4, 17. 3) tempus in genere; tempus statutum, certum, festum: ሰዓተ: መንሱት: Apoc. 3, 10. 14, 7; በአሐቲ: ሰዓት: ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 18, 8; ለለ: ሰዓቲ: καὶ ὥραν Deut. 33, 14; ሠለስተ: ሰዓተ: ዘበዓልከመ: τρεῖς καιρούς Ex.

33, 14; ደጋሪት: ሰዓት: ይእቱ: 1 Joh. 2, 18; አምቅድመ: ሰዓቱ: πρὸ ὥρας Job 24, 6; አምሰዓት: እስከ: ሰዓት: 1 Par. 9, 25; ለምንት: ይረስዖን: አግዚ: ለሰዓታት: Job 24, 1.

ሰዐለ: tussire, Lud. sine auct. [تَسَعَى: تَسَعَى tussis; etiam تَسَعَى].

ሰዓል: subst. tussis, Lud. sine auct.

ሰዐለ: rogare vid. sub ሰአለ:

ሰዐለ: affigere, pingere vid. sub ሠዐለ:

ሰዐመ: I, 1 [amh. ሳመ] Subj. ይስዐም: osculari, c. c. Acc. Gen. 27, 26. 27; Ruth 1, 9. 14; Kuf. 22. 26. 31; 1 Reg. 10, 1; እስዐም: አገሪሁ: Esth. 4, 17 apoc.; Tob. 7, 6; አግዚቶ: ወሰዐመቶ: Prov. 7, 13; ይስዐመኝ: በስዐመተ: አፍሁ: Cant. 1, 2. 8, 1; እስከ: ይተሌቃሕ: ይስዐመክ: ርእስክ: Sir. 29, 5; Matth. 26, 48. 49; አዘዘ: ከመ: ይስዐም: አገረ: አቡሁ: Jsp. p. 332; አአጋረ: ክርስቶስ: ሎቱ: (in ejus gratiam) እንዘ: ትስዐሚ: Tachs. 7 Enc.

ተስዐመ: et ተሰዐመ: III, 1 osculo excipi, se invicem osculari: ናስተሐውዝ: በተስዐም: (v. ስዒም) Prov. 7, 18; ተሐቀቀ: በበይናገሆሙ: ወተሰዐመ: (nisi malueris ወተሰዐመ:) Sx. Mij. 18.

ተሰዐመ: III, 3 osculari inter se, oscula jungere Ps. 84, 11; Deg.

ስዐመት: n. act. et subst., osculatio, osculum Cant. 1, 2; ሠናይ: ስዐመት: ዘአላኢ: Prov. 27, 6; Judas ወሀሙ: ስዐመተ: ትአምርት: Did. 29.

ሰዐረ: trs. et ሰዐረ: intr. I, 1 [potestas verbi prima est in dissindendo, dirumpendo, cfr. ጥገጃ et ሣጋ, Ges. thes. p. 1459; amh. ሻረ:] Subj. ይስዐር: A) trs. 1) rescindere, dirumpere, dissolvere, violare: ሰዐረ: ታሕሩሁ: διαλύει φιλῶν Sir. 22, 20; ሰዐረ: ኪዳነ: ዘክነ: ምስሌሁ: ምዕለ: አይሁድ: Jsp. p. 296; ስዒረ: ጸም: Clem. f. 255; ሰዐረ: ሰንበታትዮ: ጀይታግሎን Hez. 23, 38. 2) solvere, abolere, abrogare, irritum facere, καταλύειν አረተ: Matth. 5, 17; Rom. 14, 20; ሰኑሆን Matth. 15, 6; Marc. 7, 13; καταργεῖν Rom. 3, 31. 6, 6; Eph. 2, 15. 3) abscondere, auferre, removere, cessare facere: ሰዐረ: አግዚ: ኩሉ: አንብዐ: አምኩሉ: ገጽ: Jes. 25, 8; ሰዐረ: አምኒነ: ትምህርተ: 30, 11; ጀላቲ: ይነ: እስዐር: ዝመ: ታ: አምቅድመ: ገጽ: Hos. 2, 4; እስዐር: አምአህጉረ: ይሁዳ: ቃለ: ሐሣት: καταλύσω Jer. 7, 34. 16, 9; ይስዐር: ኩሉ: ዕንዚራተኪ: Hez. 26, 13; παραλύειν Jes. 23, 9; እስዐር: መንግሥተ: አምቡተ: እስራኤል: καταπαύσω Hos. 1, 4; አረሙተ: እስዐር: አምክሣደመ: συντρέψω Jer. 37, 8; καταργεῖν τινά Hebr. 2, 14; 2 Thess. 2, 8. 4) in specie: removere alqm a munere, (deponere); abrogare munus alicui: ሰዐረኒ: አምግብዮ: Luc. 16, 4; Act. 13, 22; 3 Reg. 2, 27; ያነብር: ነገሥተ: ወይስዐር: Dan. 2, 21. 5) dirimere (concionem), dimittere, ἀπολύειν Marc. 6, 36. 45. 8, 9; Luc. 2, 29; ሰዐረኒ: አምነ: ምድር: Tob. 3, 13. 6) excindere, excinguere, delere: περιέλειν 1 Reg. 28, 6; እስዐር: ትዕቢቶሙ: ስታጥአን: ሰዐረሙ: አምነ: ምድር: ዝክሮሙ: κατέπαυσεν Sir. 10, 17;

አስዕረሙ: አምገንቱ: ብሔር: አስግቷሆሙ: ጀጅጋጋ Zeph. 1, 4; ንስዕር: ገዝሮ: አምድር: ἄρρωθεν Prov. 1, 12; ἔξαλαίψη Deut. 29, 19; παύσο 32, 26. B) intr. ስዕረ: *abrumpi, aboleri, irritum fieri, cessare: ስዕረት: ቃለ: ወንጌል: ቅዱስ:* Sk. Jac. 1; አ. ይስዕር: አምኔክሙ: ገብር: Jos. 9, 21; ይስዕር: አምግብሩ: Num. 8, 25 FH.

አስዕረ: II, 1 *excindere, delere, excidere* Deut. 2, 22. 29, 27; Jos. 24, 12.

ተስዕረ: III, 1 1) *dissolvi, discindi: ይስዕር: ተዋስሰ:* (matrimonium) F. N. 24, 1; ገዝግብርሙ: ዮጎልፍ: ወይስዕር: Act. 5, 38; ተስዕረት: ምክርክ: Jes. 14, 10. 2) *solvi, aboleri, irritum fieri* 4 Esr. 10, 28; ተስዕረት: መንግሥትክ: Dan. 5, 28; Hebr. 7, 24; 1 Cor. 15, 24; 2 Cor. 3, 11. 3) *abscindi, auferri, tolli, removeri, cessare: ተስዕረ: አርዑቶሙ:* Jes. 9, 4, 10, 27. 14; 25; ይስዕር: ቅን አተ: ኤፍራም: 11, 13, 16, 10; ተስዕረ: ኩሉ: ትፍሥ አተ: ምድር: 24, 11; 4 Esr. 7, 13; ከሙ: ትስዕር: ዐመፃ: Dan. 9, 24; ሊቃናት: እምነ: አንቀጽ: ተስዕሩ: κατέπαυσαν Thren. 5, 14; አር: ተስዕረ: ዘያቀቱ: ወተስዕረ: ዘያምጊምዕ: ἀναπέπνυται Jes. 14, 4; ይስዕር: (v. ይስዕር) አምግብሩ: ἀποστέγεται Num. 8, 25. 4) in specie: *removeri a vel expelli munere (deponi), Act. 24, 27; ትስዕር: አምግብክ: ወአምኩናንክ:* Jes. 22, 19; creberrime in canonibus ecclesiasticis: Can. Ap. 19 (18); ይስዕር: አማርጊህ: Clem. f. 147; ይስዕር: እምሢመቱ: f. 204, al. 5) *absolvi, dimitti: ከሙ: አስዕር: ስጦና ለጥላውጃ Tob. 3, 6; ተስዕርኪ: እምደባኪ:* Luc. 13, 12; καταργεῖσθαι ἀπὸ τοῦ νόμου Rom. 7, 2. 6. 6) *excindi, extingui, deleri: ተስዕረ: ሐሣቲ: ወፍሥተ: አምኩፍክሙ:* Joel 1, 5; ባሕርረ: ተስዕረት: አገን: Apoc. 21, 1.

ስዕር: part. *abrogatus, remotus (depositus): ስዕር: አምክህት:* Stat. Ap. 25; ስዕር: ወውጉዝ: Abt. Ap. 28.

ስዕረት: n. act. 1) *ruptio, diruptio, violatio: ስዕረት: ኪቶን:* Jsp. p. 296; ስዕረት: ጸም: Clem. f. 112. 2) *abolitio, abrogatio: ስዕረት: ሞት:* λύσις θανάτου, hom. Procl. in Cyr. f. 120; Sk. Jac. 26. 3) *remotio, amotio, expulsio a munere (depositio): ሠመርነ: በስዕረቱ: ለናስሐሪዮስ:* Cyr. f. 114; ስዕረት: ካህን: Jsp. p. 322; F. N. 43, 11.

ስፃረ: n. ag. *dirumpens, abrogans, removens* Org. 1; Phlx. 242; Pl. ስዕርተ: ጸም: *violatores jejunii*, Comp. eccl.

ስዕረ: *herbescere* vid. sub ሥዕረ:

ሳዕር: *uter* vid. sub ሳአር:

ሳዕስዕ: (etiam per ሠ) quadr., quod nescio an e ^ع *effervuit* ^ع *bullivit, exundavit* (coll. ^ع) illustrare liceat.

አንሳዕስዕ: V *ebullire facere: ያንሰስዕ: ለሴአል: ከሙ: ጽሕርት:* ሳላጅሳ Job 41, 22; Lib. Myst. — Voc. Ae.: አንሳዕስዕ: ዘ: አረላ:

አስደዘዘ: quinqu. II [praeviso ሰ: vel አስ: causativo et inserto ፊ post primam radicalem ex ዐዘዘ: ^ع, ^ع, ^ع *durus, gravis, vehemens fuit* derivativum videtur] 1) *torpidum facere, torpore, vel stupore vel spasmo afficere: (veneno) አስከር: ወአስደዘዘ:* (cadaveris instar) Sk. Jac. 2 Enc.; (Jacobus) ርአዮ: ራአዮ: ዘከሙ: አግዚ: ይትጋደሎ: ወአስደዘዘ: ጸክ: ወሰ

ሙ: አስራኤል: Sk. Nal. 28. 2) *rigidum i. e. pertinacem, obstinatum, refractarium facere: ዘያስደዘዘ: ነገረ:* ፊጅ ጀጅጋጅጅ ለጎሳሳ Prov. 19, 7; ገጸ: ዘአደጎፍር: ልሳነ: ያስደዘዘ: ገረሰሰሰ ጀጅጋጅጅ 25, 23. 3) *obtorpescere, torpere, torpedine vel spasmo affici* Gen. 32, 31. 32; de anima: ታስደዘዘ: (v. ታስተወዘዘ): ነፍሳዮ: ሳይጅጅጅ ሳይ ሆኒጅ ገሙ Job 6, 11. — Voc. Ae.: አስደዘዘ: ዘ: አደዘዘ:

ስደዘዘ: (v. ሰደዘዘ) subst. *torpor, torpido, stupor, spasmus* Kuf. 23; Org.

መስደዘዘ: part. *stupefaciens, torpore afficiens: de vino*, Org. 4.

ስዘረ: *spithama complecti vel meliori* [coll. ነገጅ ገጅጅ *spithama*]; Impr. et Subjunctivi exempla nondum reperta: (Deus) ዘሰግዮ: ሰዘርክ: ወምድር: ሣረርክ: Deg.; ዘሰግዮ: ሰዘረ: ወ ዘአደብረ: ደለወ: Mij. 7 Enc.; ሰዘር: ለሰግዮ: በሕፍነ: Ssal. Req.

ስዘር: subst. *spithama, palmus: ስዘር* ስዘር: ስዘር: 1 Reg. 17, 4; Jud. 3, 16; Kuf. 10; ስዘር: 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; Hez. 40, 5. 43. 43, 13.

ስዘዮ: vid. sub ሠዘዮ:

I. ሰይል: subst. et interj. [vicina: ወይል: ወይሌ: አሌ:] 1) *malum magnum, malum lamentationis: ደረክሙ: አምኅብ: አግዚ: ደይን: ወሰይል:* Clem. f. 229; ደረክብ: ሰይሌ: ibid; አሙ: አደንገጸክ: ሞት: ወሰንተ: ሰይል: Haml. 11 Enc. 2) *vae! ሰይልዮ:* vel ሰይልዮ: ዘርሕቀ: ግጎደርዮ: ሰይል: ፊጅ Ps. 119, 5. — Voc. Ae.: ሰይልዮ: ዘ: ወይሌ: ጎሙ. አት: ወ ሐዘንሂ: ይትበሀል: ሰይሌ: i. q. ሰይል, ut: ሰይሌ: (v. ሰይልዮ) ለፍሎት: ፊጅ πομπένας Jer. 23, 1.

II. ሰይል: subst. [سليلا ^{سليلا}, amh. ሰይል: coll. ነገጅጅ ^{سليلا} *secundae*] *foetus, embryo: (si quae) ጎለዮት: በነፍሳ: ከሙ: ትቅትል: ሰይላ:* Kedr. f. 65.

ሴሐ: rad., cui illustrandae comparaveris ^{سح} *effudit; defluxit* (e loco superiore); ^{سح} *et* ^{سح} med. i *fluxit*, ^{سح} *liquefactus est.*

ሰየሐ: I; 2 *tabescere facere: ደሴይሐዋ:* (v. ደሴይሐዋ: ደሴይሐዋ: ደሴይሐዋ) ለሕይወቶሙ: መላእክት: ጎ ጅግ ሳህን ጥጥራዎን ስዕ ለግላውን Job 36, 14.

አሰየሐ: II, 2 id. q. I, 2.

ተሰየሐ: vel ተሰየሐ: (dubium utrum III, 1 an 2?) *morbo ሰየሐ: laborare: (episcopus si aegrotat, medicamenta adhibeat) ከሙ: አ. ደሴይሐ: ወአደንገር: መገጥዕ: ወአይዕራፊ: ግብረ: ቤተ: ክርስቲያን:* Kid. f. 8.

ሰየሐ: subst., nomen morbi, *tabes, phthisis: ደዮ: ሰየሐ:* ሳይግሳግሳ ጀምሎን Sir. 30, 17; ደዮ: ሰየሐ: ሳይግሳግሳ Lev. 26, 16; Deut. 28, 22; Macc. f. 14. — Voc. Ae.: ሰየሐ: ዘ: ከብሽ: (i. e. tumor pedum, hydrops).

ስያሐ: subst. 1) *crater (calix, scyphus): ቶስሐት: ወስት: ሰያሐ: ዘዚአሃ: ወይን: Prov. 9, 2. 3; ደሰወጥ: በስያሐሙ: ቃለ: ሰላምዮ: ዝንጉ፤ በአምሳሌ: ወይን: ዘምሉአ: ቅድሐቱ:* Sk. Haml. 12 Enc. 2) *pelvis, patera: ሰያሐ: ወርቅ:*

(ei dederunt suffituro) Gad. T. H.; መዐዘ፡ ዕጣን፡ ይትቁረብ፡ በ ስደቱ፡ ወርቅ፡ M. M. f. 55; Org. 2; ስደቱ፡ ዕጣን፡ Org. 3. — Voc. Ae. ስደት፡ ዘ፡ ለቃቃ፡ (v. ቀለቃቃ)፡ ጽንሕሂ፡ ይትበሀል፡; aliud: ስደት፡ ብ፡ ጽዋ፡ — Ludolfius interpretatur: vasculum murrhinum, vulgo porcellanæ; vas pretiosum; nescio qua auctoritate nixus.

ሴሰት፡ subst. „nom d'un vêtement“, d'Abbadie e suo codice XCI [cfr. ⁵سَيَّاح striatae vestis genus].

ሰደት፡ vel ሰደቱ፡ n. ag., Pl. ሰደላት፡ vel ሰደሕት፡ incertae significationis; (Manasse) ይሴገል፡ ወገብረ፡ ሰደሕት፡ ወጣርያት፡ አብዝኅ፡ Did. 7; at Platt p. 49 exhibet: ወገብረ፡ ሰደላት፡ ወምርአያት፡, et voci explanandae comparat ⁵سَيَّاح peregrinator ob Dei cultum, ⁵سَائِح devotus, cum jejunio affixus templo.

ሺሕ፡ subst. amh., Pl. Pl. ሺሕታት፡ mille [ሺህ፡ mille]: (aevo Apostolorum) አለ፡ አምኑ፡ ኢኮነ፡ ሺሕታት፡ ወኢአአላፋት፡ አላ፡ አሀጉርኒ፡ ወበሓውርት፡ Phlx. 41.

ሴሰዩ፡ quadr. I [vicinum videtur ነገ፡ ገ፡, nec non ርፈዛህ, ሃፈዛህ] alere, nutrire, cibum vel victum praebere, sustentare animalia, homines; c. c. Acc. vel dupl. Acc. Gen. 7, 3; ከመ፡ እሴሰዩ፡ 45, 7. 11. 50, 21; 2 Reg. 19, 33; ሴሰይ ክምሙ፡ እክለ፡ ወጣዩ፡ 3 Reg. 18, 13; Deut. 1, 31. 8, 3. 16; ሴሰዩሙ፡ ለአሰሁ፡ ወለአጎዊሁ፡ ወለጥራቶሙ፡ ኅባውዘ፡ Kuf. 45; ሴሰይከሙ፡ ለደቂቁ፡ Job 39, 3; ለገብር፡ ሴሰዩ፡ Sir. 30, 33; Ps. 32, 19. 80, 15; Tob. 2, 10; ነሎ፡ አግረ፡ ይሴሰይ ይምሙ፡ (ለዐናብስት) ጀብብአ፡ ወጀብባግዐ፡ Dan. ap. 13, 32; 4 Esr. 8, 15; አዘዘ፡ ይሴሰይዋ፡ እምነ፡ ዘይገብሩ፡ ሎቱ፡ ሴሰዩ፡ Jes. Judith 12, 1; Matth. 6, 26; ሴሰዩት፡ Hen. 7, 3; ይሴሰዩ ዩክ፡ ርስተ፡ ያዕቆብ፡ Jes. 58, 14; አነ፡ እሴሰዩሙ፡ ሕማመ፡ Jer. 23, 15; ትሴሰዩ፡ እክለ፡ ጥበብ፡ Sir. 15, 3.

ተሴሰዩ፡ III, 1 refl. et pass. *ali, nutriri, vesci, cibum sumere, victum quaeritare vel vivere re*: Hen. 60, 24; ዘ ኢይፈቅድ፡ ይትቀነይ፡ ኢይሴሰይ፡ 2 Thess. 3, 10; 1 Tim. 4, 3; አለ፡ ይሴሰዩ፡ ውስተ፡ ማእድዩ፡ 2 Esr. 15, 17; c. Acc. አለ፡ ይሴሰዩ፡ እክለዩ፡ Sir. 20, 16; Ps. 40, 10. 126, 3; ይሴሰዩ፡ ሰገመ፡ Jes. 30, 24; ሐምለ፡ Rom. 14, 2; ሴሰዩ፡ Thren. 4, 5; መሓሰዐ፡ Am. 6, 4; ዳፍንተ፡ Hez. 4, 12; መዓረ፡ ወቅብአ፡ 16, 13; ሰብ፡ አኅላቁ፡ ተሴሰዩ፡ እክለ፡ Gen. 43, 2. 6, 21; 1 Tim. 4, 6; c. Pl. Gen. 50, 20; Org. 2; c. እምነ፡ 4 Esr. 9, 28. 12, 58; እምነ፡ ዘአምጻእኩ፡ እሴሰይ፡ Judith 12, 2; አለ፡ ይሴሰዩ፡ እማእደ፡ ገጉሥ፡ Dan. 1, 13; ነሎ፡ እምነሁ፡ ይሴሰይ፡ 4, 9; አንስት፡ ይሴሰዩ፡ እምግብረ፡ እደዊሆን፡ Clem. f. 190; ተሴሰዩ፡ እምጻማ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17.

ሴሰይ፡ subst., plerumque m., *alimenta, cibis, victus, cibaria, pabulum*, Gen. 41, 36; 2 Par. 2, 10; Tob. 5, 15; Dan. 1, 5. 10; Jes. 30, 20; Prov. 6, 8. 24, 60; Ps. 41, 3. 110. 4. 146, 10; Hen. 60, 22; ሴሰይነ፡ ዘለለ፡ ዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; 1 Tim. 6, 8; Jac. 2, 15; ዘኢይረክብ፡ ሴሰዩ፡ Sir. 10, 27; እክለ፡ ለሴሰይ፡ Jes. 55, 10; ዘእንበለ፡ ሴሰይ፡ *ἀσπί* Job 24, 7; ሴሰዩ፡ ቋጻት፡ 33, 41; ሴሰዩ፡ ነፍሰከ፡ Jes. 58, 10; እምነ፡ ዘይገብሩ፡ ሎቱ፡ ሴሰዩ፡ *ἀπὸ τῶν ὀψοποιματων αὐτοῦ* Judith 12, 1; ሴሰህል (i. e. *stipendium*) Luc.

3, 14; ሴሰይ፡ *victus* Luc. 19, 23 ubi Gr. *τόκος* habet (at Matth. 25, 27 ርዲ፡).

ሴሴት፡ subst. *alimentum, nutrimentum, cibis*: ወሀ ብኩክሙ፡ አረዊት፡ ለሴሴት፡ Kuf. 6; ልብሰ፡ ወሴሴት፡ Kuf. 29. 40; Macc. f. 25; Matth. 6, 25; ሴሴት፡ ልብ፡ ቃላታሁ፡ ለ አግዚ፡ Cyr. c. Pall. f. 65.

መሴሰይ፡ part. *altor, nutritor, sustentans*: አነ፡ እግዚ፡ ፈጣሪሁ፡ ወለሓኩሁ፡ ወመጋቢሁ፡ ወወቃቢሁ፡ ወመሴሰይ፡ ለኩሎ፡ ዘሥጋ፡ Clem. f. 83; Lit. Diosc.; Org. 5. Fem. መሴሴት፡ et መሴሰይት፡ *altrix* Org. 5.

መሴሴት፡ subst. *alimentum, nutrimentum* Cyr. f. 113.

ሴሴት፡ (v. ሴሴት፡) subst., nomen aut *ferae* aut *avis rapacis* cujusdam Hen. 89, 10. — Voc. Ae. ሴሴት፡ ዘ፡ ዲበል፡ (quod et ipsum hand liquet).

ሰይአ፡ subst. *flagitium, actio turpis* vel *mala* 2 Reg. 13, 2. 18, 13, nec non 1 Reg. 20, 2 in ann. [Respondet ⁵سَيِّئَة a ⁵سَاء ناس]. — Voc. Ae. ሰይአ፡ ዘ፡ ሕሩም፡; Ludolfi Aethiops interpretabatur *turpitudinem*.

ሰይጣን፡ (etiam per ሠ, ut Herm. p. 47) subst., m., Pl. ሰይጣናት፡, nec non ሰይጥንት፡ (M. M. f. 236), proprie *adversarius*, deinde *satanas, diabolus (daemionion)* [ገዢ ⁵شيطان] *σατάν* 3 Reg. 11, 14; *σατανᾶς* Matth. 16, 23; Marc. 8, 33; Matth. 4, 10. 12, 26; Luc. 10, 18; 1 Tim. 1, 20; Apoc. 2, 9; *διάβολος* Job 1, 6; Zach. 3, 1; 1 Par. 21, 1; Ps. 108, 5; Hebr. 2, 14; 1 Tim. 3, 6. 7; Apoc. 12, 12. 20, 10; 1 Joh. 3, 8; Joh. 6, 70; Hen. 40, 7; Kuf. 17. 18. 19; Asc. Jes. 2, 2. 5, 16. 7, 9. 11, 23. 41. 43; Clem. p. 4 seq.; ሰይጣን፡ ትገሀርት፡, ሰ፡ ገሀሙት፡, ሰ፡ ስብሓት፡ Phlx. 39. 56 al.; *δαμόνια* 1 Tim. 4, 1.

ሰይጣናዊ፡ adj. rel. *diabolicus, satanicus*: መልአክ፡ ሰይጣናዊ፡ Sx. Sen. 4; ፍትወት፡ ሰይጣናዊት፡ F. M. 13; መናከው፡ ሰይጣናዊት፡ Phlx. 3; ገንቱ፡ ልማድ፡ ሰይጣናዊ፡ Chr. Ta. 11.

ተሰይጣን፡ quadr. denom. III, 1 *in diabolium converti, diabolo similem fieri*; Inf. ተሰይጥፍ፡ Lud. sine auct.

ሰይፍ፡ subst., m. (ut Kuf. 22; 1 Reg. 31, 4; Jos. 5, 13) et fem. (ut 1 Reg. 21, 9; 1 Par. 10, 4; Hez. 21, 28); Pl. አስደፍ፡ (Mich. 4, 3; Hagg. 2, 22) et plerumque አስይፍት፡ [⁵سَيْفٌ ⁵سيف] *gladius, ensis, ἄσπιδος* Gen. 3, 24; Jos. 5, 13; 1 Reg. 13, 19. 21. 8. 25, 13. 31, 4; 2 Esr. 14, 18; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 16. 149, 6; Cant. 3, 8; Hez. 21, 18; Hag. 2, 22; Mich. 4, 3; ሰይፍ፡ በሊኅ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ Apoc. 1, 16; Hen. 3, 1; Kuf. 5; በአረ፡ ሰይፍ፡ Kuf. 34; *ἑ ἀκινάκων ακινάκες* Judith 16, 9; መተሩ፡ ክሣዶ፡ በሰይፍ፡ Sx. Genb. 25; በዓለ፡ ሰይፍ፡ (qui capita amputat) Sx. Jac. 6.

ሰይፈ፡ I, 1 et 2 1) *ense percutere*: በመጥባሕት፡ ሐራዊ፡ በሊኅ፡ አሙ፡ ለርእሱ፡ ሰይፍ፡ Enc. Teq. 10. 2) *dissecare, considere*: የዓዕ፡ ኅያል፡ ዘይሰይፍ፡ ወይክፍል፡ Lit. Jac. Sar.; እርጅኑ፡ እርመሙ፡ ነኩርኒረ፡ መባርቅት፡ ወኢ.

ያውወቱ፡ ወእርኩ፡ ኢሰፍ፡ አስይፍተ፡ እሳት፡ ለሠጽሮትክ፡ M. M. f. 32.

ሰዶዶ፡ n. ag., Pl. ሰዶፍያን፡ et ሰዶፍት፡ 1) ensifer, gladio accinctus: ሰዶፍያን፡ Lud. ex Org. 2) decollandi artifices; qui capita amputat, detruncaat Jsp. p. 367; Sx. Masc. 18; Mij. 28; Genb. 14 Enc.

ሰዶማዊ፡ adj. et subst. Sodomita, praeposteræ Veneri adiectus, Kedr f. 77 seq.

ሰዶስ፡ rad. nominum numeralium, quæ ad numerum sex pertinent.

ሰሱ፡ (pro ስድሱ፡) nom. num., femininis junctum [ሠሠ ለ፤ 55] sex; ejus character est ፳; 2 Reg. 21, 20; Hez. 45, 13; ናሁ፡ ሰሱ፡ ዘይጸልእ፡ እግዚ፡ Prov. 6, 17; Matth. 17, 1, 20, 5, 27, 45; አሙ፡ ሰሱ፡ ዕለት፡ Marc. 9, 2 rom.

ሰድስቱ፡ nom. nôm., masculinis junctum, Acc. ስድስተ፡, sex Gen. 30, 20; Ex. 25, 32; Num. 7, 3; ስድስቱ፡ ተወልዱ፡ ሎቱ፡ 1 Par. 3, 4; ስድስቱ፡ ዕደው፡ Hez. 9, 2; Jes. 6, 2; Asc. Jes. 7, 21, 10, 5; Jac. 5, 17; Apoc. 13, 18.

ሰድስ፡ nom. num. 1) sex, potissimum ante nomina mensurarum usitatum: Ruth 3, 15, 17; ዘበርአ፡ ስድስ፡ ያኦቱ፡ ሥልሰ፡ Jes. 5, 10; 1 Reg. 17, 4; ግድሙ፡ ስድስ፡ በእመት፡ Dan. 3, 1; Hez. 40, 6, 12, 41, 1 seq. 2) ስድስ፡ et ስድሳ፡ sexties Job 5, 19; 4 Reg. 13, 19.

ሳድስ፡ adj. num. (ordin.), f. ሳድስት፡ sextus Gen. 1, 31; Hagg. 1, 1, 2, 1; 4 Esr. 4, 61; Num. 29, 29; Asc. Jes. 8, 1; Luc. 1, 26; c. suff. 2 Reg. 3, 5; ሳድስተ፡ (sexta pars) ኢፍ፡ Hez. 45, 13.

ሳድሳዊ፡ vel ሳድሳይ፡ adj. num., f. (ሳድሳዊት፡ vel) ሳድሳት፡ sextus Jsp. p. 289; ሳድሳተ፡ እዴሁ፡ ለኢፍ፡ Hez. 46, 14.

ሰዱስ፡ nom. temporale sex (dies) et sextus (dies): Kuf. 1, 2; Ex. 13, 6, 23, 12, 35, 2; ነበረ፡ ህዩ፡ ሰዱስ፡ ዕለተ፡ Dan. ap. 13, 31; በሰዱሱ፡ ለጽልመት፡ Hagg. 2, 1; Luc. 13, 14.

ሰሳ፡ (pro ስድሳ) nom. num. sexaginta, (sexagesimus); ejus character est ፳; Dan. 3, 1; ሰሳ፡ ወ፪ 9, 25, 26; ሰሳ፡ በእመት፡ 2 Esr. 6, 3; Cant. 6, 8; Matth. 13, 8; 1 Tim. 5, 9; Apoc. 11, 3.

ሰዶቅ፡ I, 1 [ἰσθῆσῶσ assidue incubuit rei, II composuit in vase, uno super alio posito] stipare, coacervare, cumulare: ሰዶቁኒ፡ በአክዋል፡ σποβάξεν Cant. 2, 5. — Voc. Æ: ሰዶቅ፡ ብ፡ አለበበ; aliud: ሰዶቁኒ፡ ዘ፡ ከደ፡ ኒ፡ ወግዲ፡ ጨፈለቁኝ፡ ተሰዶቅ፡ (Lud.) III, 1 stipari, accumulari; Syn.; ሹሥ ለሱ፡ ዘኢይሰዶቅ፡ Deg; ሥላሴ፡ እንተ፡ ኢትሰዶቅ፡ ወኢትት ሐዩሰ፡ ወኢትትጎር፡ ወኢትትፈለጥ፡ በዕሪና፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ሰዱቅ፡ part. stipatus: ሰዱቅ፡ በአክዋል፡ Deg.

ሰዶን፡ vid. sub ስንዱን፡

ሸዲ፡ vid. sub ዠዶዶ፡

ሰዳይ፡ n. prgr. sc. Σαδδαὶ ἵπῳ omnipotens, nomen Dei: Hez. 10, 5; Kuf. 15, 27; Enc. 23 Tachs.

ሰዶዶ፡ I, 1 [ἵπῳ ὁσῶν vid. Ges. thes. p. 1364] Subj. ዶስዶዶ፡ 1) propellere, expellere, extrudere, protrudere, ejicere, exturbare: ሰዶዶዎሙ፡ እምአብደ፡ ጊሆሙ፡ Job 24, 12, 31, 39; Sir. 28, 15; ዶስዱክ፡ እምሰብእ፡ Dan. 4, 22, 30; Kuf. 17, 30; Jer. 23, 2; ፍጡ፡ ነ፡ ሰዶዶዎሙ፡ እምኔ፡ 29, 20; Thren. 3, 42; 2 Esr. 23, 3; Deut. 6, 19. In specie a) pellere domo uxorem, repudiare: አሙ፡ ሰዶዳ፡ ብአሲ፡ ለብአሲቱ፡ Jer. 3, 1, 8; 2 Esr. 10, 19; F. M. 6, 7. b) expellere potestate vel munere, Chrys. c) ejicere vel expellere ex ecclesia, excommunicare; Syn.; አውጊዘክሙ፡ ስድድዎሙ፡ Clem. f. 202. d) in exilium mittere, exterminare, relegare: ሰዶዶ፡ ነ፡ ብ፡ ብሔር፡ ዘሰዶዶዎ፡ Sx. Jac. 18; ነ፡ ብ፡ አሐቲ፡ ደሴት፡ Sx. Jac. 21. e) abigere, discutere, dispellere: ዘወገሮን፡ ለአዕዋ፡ ዶስዶዶን፡ Sir. 22, 20; ተዕናስክ፡ ዶስዶዶሙ፡ ለአዕርክቲክ፡ Sir. 12, 9; Hen. 40, 7; tenebras, Enc. 2) persequi, insectari Koh. 3, 15; Jer. 17, 18; Ps. 108, 15, 118, 161; (de Ps. 101, 9 vid. Ludolfi annotationes a. l.); Hen. 95, 7; Kuf. 1, 35; ሰዶዶ፡ ዓሣ፡ ድ፡ ነ፡ ገራሆሙ፡ እስክ፡ ጌዶር፡ 2 Par. 14, 13; Kuf. p. 136; christianos, ecclesias Matth. 5, 11, 44, 23, 34; Phil. 3, 6; Rom. 12, 14; Sx. 3) foras emittere, excludere, ἀπέλασσε Judith 13, 1; ἔξαποστῆλεν (cum እምነብ) Dan. ap. 1, 21; Marc. 5, 40. 4) mittere (sed nonnisi aevo inferiore sicut in lingua amh.): ወሰዶዶት፡ ነ፡ ብ፡ ነ፡ ብ፡ ስ፡ ስ፡ ስ፡ Jsp. p. 321, al. (At Mal. 1, 8, quem locum Lud. affert, ad ወሰዶዶ፡ referendus est).

ተሰዶዶ፡ (vel ተሰዶዶዶ፡) III, 1 1) expelli, exturbari, protrudi, ejici, relegari, dispelli, excommunicari: Hen. 32, 6, 41, 2, 46, 8, 63, 6, 10; ዐማዕያን፡ ዶስዶዶ፡ እምውስቲታ፡ Prov. 2, 22; ጊሚ፡ እንተ፡ ተሰዶዶ፡ Sap. 2, 4, 4, 15; ዶስዶዶ፡ እምቀርባን፡ F. M. 6, 13; ዶስዶዶ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ vel እምትድምርተ፡ ምእመናን፡ 8, 1, etiam absolute: ዶስዶዶ፡ excommunicati Clem. f. 89, 192; Syn. 2) persecutionem pati: ተሰዶዶ፡ በዠናም፡ ወበበረድ፡ Sap. 16, 16; ተሰዶዶትዩ፡ δωγματός μου Thren. 3, 19; ሰዶዶ፡ ዘይሰዶዶ፡ Asc. Jes. 3, 13; ተሰዶዶ፡ δωγματός Rom. 8, 35; 2 Tim. 3, 11; Matth. 5, 10.

ሰዱዶ፡ part. expulsus, ejectus, exterminatus, persecutionem passus, excommunicatus: (Christus est) ተስፋሆሙ፡ ለስዱዱን፡ Kid. f. 9; Lit. 168, 2; ሰዱዶ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Syn.; F. M. 20, 5; F. N. 13; munere Chr. f. 3.

ሰዶን፡ n. act. et subst., Pl. ሰዶታት፡ 1) expulsio, exterminatio: ሰዶተ፡ ነ፡ ሳሊናተ፡ ሕግማት፡ (ex animo) Phlx. 107; e munere, Chr. f. 2. 2) excommunicatio: ዶንሰ፡ ከሎ፡ ሙዋሰ፡ እይወቶሙ፡ በሰዶን፡ F. M. 6, 13. 3) exsilium Sx. Jac. 18; Mag. 13. 4) persecutio Matth. 13, 21; Asc. Jes. 2, 5, 3, 13; (Stephanus) ዕጉሥ፡ በሰዶን፡ ወበምንዳቤ፡ Marvās. n. 12; ሰዶታት፡ Gad. Kar.

ሰዱዳ፡ n. ag. 1) expulsor, depulsor, repulsorius, abigens, dispellens: ዠአስማት፡ ሰዱዳሆሙ፡ ለአጋንንት፡ Genz. f. 19; Kedr f. 9; Tachs. 3 Enc.; ዩሐንስ፡ ጽልመተ፡ አበሳ፡ ሰዱዳ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9. 2) persecutor δώματης 1 Tim. 1, 13; Lit. 161, 3; Did. 7; Kid. f. 3.

መሰዱዳ፡ part. c. term. adj., depulsor, abigens: ጸሎተ፡

ደ፡ንጉብእ፡ Kuf. 18; Gen. 22, 5; ያስተበርክ፡ወይሰግድ፡ወ ይደረግ፡ Jes. 44, 17; አለ፡መጽአ፡ይሰግዱ፡ውስተ፡ቤተ፡እ ግቢ፡ Jer. 83, 2; Joh. 4, 20. Nota locum: ይከውን፡ጸሎት፡ በሰንበት፡ዘአንበላ፡ሰጊድ፡ዲቢ፡ምድር፡አላ፡በደዲን፡ወአትሕ ቶ፡ርአስ፡ II Can. Nic. 32.

አስገደ፡ II, 1 *facere ut quis se prosternat, adoret*: Mavsis. nr. 13 (vid. sub ሆባይ); Deg.; Org. 1; c. dupl. Acc.: ሥጋ፡እንተ፡ነገሥአ፡ (ὁ Λόγος) እምነ፡አስገደሙ፡ለመላእክ ት፡ Chr. ho. 5.

ተሰግደ፡ III, 1 *adorari* (ritu solemn): Christus እመላእክ ክት፡ደሰገደ፡ Hom. Procli in Cyr. f. 121; ለግሙራ፡ኢይወ ጽአ፡እምተሰግደ፡እምነ፡ወእምቅዱሳን፡መላእክት፡ዋሕድ፡ (Filius Dei) προσκυνησῶναι πρὸς τῶν Cyr. ad Th. f. 19; Org.

ስጉድ፡ part. 1) *prostratus, in genua provolutus* (adorandi causa) Org. 3; M. M. f. 146; ረከቦ፡አንዙ፡ስጉድ፡በገዱ፡ Sx. Teq. 20; እንዙ፡ስጉድ፡ውእቱ፡ዲቢ፡ምድር፡ Sx. Mag. 13. 2) ስጉድ፡ *lividus* vid. infra.

ስግደት፡ n. act., Pl. ስግደታት፡ (prostratio corporis), *ritus adorandi solemn* Lit. 160, 2. 167, 1; Gad. T. H.; Sx.; ይ ስግድ፡ፃስግደተ፡ F. M. 14, 1. 8; ምስላ፡ስግደታት፡ብዙህ ት፡ Phlx. 207; Kedr f. 63, al.

ሰጋዲ፡ n. ag. *adorator* προσκυνητής Joh. 4, 23; ሰጋድያ ን፡ለአምላክ፡ሰግዶ፡ Sx. Mag. 13; ሰጋድያን፡ለክርስቶስ፡ Vit. Pach.

መስገዲ፡ part. c. term. adj. *qui adorare facit*: መስገዲ፡ ለነሱ፡ Lit. 173, 2.

ምስጋድ፡ subst. 1) *locus adorationis*, de ecclesia Clem. f. 194 (vid. sub ምስአል); ቤተ፡ጸሎት፡አንተ፡ተተክለት፡ ለምስጋድ፡ Deg.; Org. 4. 2) *templum, delubrum, infidelium*, Can. Laod. 31 (32); ምስጋዲ፡አግልክት፡ II Abt. 66.

መስጊድ፡ i. e. مَسْجِدٌ *templum Muhammedano-rum*, Lud.

ስጉድ፡ part. Prov. 23, 29 (ለሙነ፡ስጉዳት፡አዕይንቲሁ፡) graeco πηλιδνός *lividus* respondet. Sed cum caeteris in linguis similis hujus radicis significatus non occurrat, quaeritur, annon Aethiops a proprio vocis πηλιδνός sensu paulum declinaverit: Arabes enim utuntur مَسْجِدٌ *humilis fuit*, مَسْجِدٌ *inflatus fuit* pes; سَاجِدٌ *languens oculus*; مَسْجِدٌ *inflatus, de pede*.

ስጥሐ፡ I, 1 [سَطَحٌ مَطْبُوعٌ 1) *pandere, expandere*, ψύχειν ደሰጥሐምሙ፡(ለአዕጽምት) ለዐላይ፡ወለወር ጎ፡ Jer. 8, 2; Num. 11, 32; 2 Reg. 17, 19. 2) *trsl. exponere* spectaculo, ignominia; *manifestare*: እሰጥሐኪ፡ (v. እ ሰ)፡ወእጌሰየኪ፡ኅርተ፡ Ὠήσομαι εἰς παράδειγμα Nah. 3, 6; አዘገዘኩ፡ይሰጥሐኩ፡ Hez. 28, 17.

አስጥሐ፡ II, 1 *expandendum curare* Nah. 3, 6 var.

ተሰጥሐ፡ III, 1 1) *se expandere, se extendere*: ተነዕ ሐ፡ወተሰጥሐ፡ውስተ፡ምድር፡ ἐκτεινας ἑαυτὸν χαμαὶ Her. p. 21; Jud. 4; 21. 2) *expandi soli, exponi* spectaculo: አብ ድንት፡ይሰጥሐ፡ውስተ፡ገጸ፡ገጸም፡ εἰς παράδειγμα ἕσονται Jer. 9, 22; ትሰጥሐ፡ኅግወውኢ፡በይደቲ፡ዕለት፡ ἥμῶν τὰ ἄμαρτήματα ἐμπορεύεται (in pompam producentur) Chr. Ta. 31.

ስጡሕ፡ part. *expansus, expositus spectanti, patens, apertus*: እንዙ፡ስጡሕ፡ልብስ፡ Reg. Pach.; ዳክሙ፡ስጡሐን፡ ውስተ፡ገጸ፡ምድር፡ይከውን፡ Jer. 32, 19; ስጡሕ፡ልቦሙ፡ 2 Petr. 2, 14; Hebr. 4, 13 (Clem. f. 141; Macc. f. 17, ubi Hebr. 4, 13 allegatur).

ስጣሐ፡ n. ag. *expandens, exponens spectando, manifestator*: ለነቡእ፡ Lit. 173, 2.

ስጠሙ፡ rad. inus.; سَطَمَ significant quidem *occludere, obstruere*, sed variis probatur indicis, radici primariae ነገህ ህም ስጠሙ inesse (ገንገህ, ህንገህ, ጠመቀ፡ vid. Ges. thes. p. 552; سَطَمَ *abundantia operuit aqua*, سَطَمَ *mare*), nec non سَطَمَ *et سَطَمَ mare* huc referenda sunt (ገንገህ autem ab hac radice alienum videtur).

አስጠሙ፡ II, 1 1) *demergere, submergere*, Koh. 10, 12; Sir. 23, 16 var.; Thren. 2, 2. 5; Ps. 68, 3; ያሰጥሞን፡ሉኅግ ውኢን፡ Mich. 7, 19; አስጥም፡ጽንዖሙ፡ Judith 9, 8; (Christus) ያሰጥም፡መራዕዮ፡አሕርወ፡ Lit. Joh.; c. ውስተ፡, ut: አስ ጠምከሙ፡ውስተ፡ቀላይ፡ 2 Esr. 19, 11; Matth. 18, 6; 1 Tim. 6, 9; c. በ፡ Ps. 123, 3. 2) *inundare et aqua obruere, absorbere*, de fluvii: አፍጣ፡ኢያሰጥሙከ፡ Jes. 43, 2; ውኒዝ፡ዘይደፍፍ፡ወያሰጥማ፡ለምድር፡ Jer. 29, 2; ያሰጥም፡ሐ ዝሐከ፡ራሌግ፡ Job 21, 33, et trsl. de iis, quae sunt fluvii comparantur: አስጠሞሙ፡ወይን፡ Jes. 28, 7; de somno, Lit. Jac.

ተሰጥሙ፡ III, 1 1) *demergi, submergi, aquis hauriri vel obrui*: Ex. 14, 28; Ps. 140, 7; Hen. 1, 7. 48, 9. 56, 8. 81, 8. 83, 4. 89, 6; እሙ፡ተሰጥሙ፡ውስተ፡ቀላይ፡ባሕር፡ Am. 9, 3; Jes. 29, 4. 32, 2; Jer. 28, 64; ወረወ፡ነፍሱ፡ፊሆ ሙ፡ውስተ፡ራሌግ፡ወተሰጥሙ፡ Jsp. p. 354; ተሰጠሞሙ፡ Hebr. 11, 29; Matth. 14, 30; አልጸቀት፡ሐመር፡ለተሰጥሙ፡ Sx. Mij. 25; trsl. Ps. 106, 27; ተሰጠሞን፡በኅግወውኢን፡ 4 Esr. 6, 43; ተሰጥሞ፡ውስተ፡ጣዕማት፡ F. M. 17, 4. 2) *sidere* (pacne mergi), de navi: እስከ፡ይሰጥማ፡ Luc. 5, 7.

ስጡም፡ part. *demersus, submersus, obrutus*: ማእዲ፡ ስጡም፡ Enc. Teq. 20; አለ፡ስጡማን፡በግብር፡ግልም፡ Chr. Ta. 15; አለ፡ስጡማን፡በኅግወውኢት፡ውስተ፡ዐምዐሙ፡ኅጠ.አ ት፡ Genz. f. 140.

ስጥሙ፡ n. act. *demersio, submersio*: ሰብአ፡ኖ ጎ (perierunt) በስጥሙት፡ውስተ፡ማይ፡ Phlx. 172; ደኅ ኑ፡እምስጥሙት፡ Sx. Hed. 29; Org. 2; Phlx. 165; ዘሞትክ፡ በስጥሙት፡ማይ፡ Sen. 6 Enc.; (si quis furatur) በጊዜ፡ውዕ የተ፡አጎት፡አው፡ስጥሙት፡ባሕር፡ F. N. 49; ስጥሙት፡ሐመር፡ Sx. Ter 17.

መስጥሞ፡ part. *submergens, hauriens, obruens* (undis): ወረወ፡ውስተ፡ባሕር፡መስጥም፡ Enc. Jac. 17; ቀላይ፡ መስጥም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ልጎን፡መስጥም፡ Ps. 51, 4; ልጎት፡ዘገንቱ፡እይወት፡መስጥም፡ τὸ πέλαιος τοῦ κλύδωνος τοῦ παρόντος βίου Chr. Ta. 22.

መስጠሚ፡ part. c. term. adj., i. q. መስጥም፡, ut: (aqua diluvii) መስጠሚተ፡ቤተ፡ቃየል፡ Lud. e Mss. Colb.

መስጠም፡ subst. *undae vel fluctus obruentes*: አድኅነኒ፡ እግቢኢ፡እመስጠሙ፡ኅጠ.አት፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 2.

ስጥሮቢሎን፡ n. prgr. sc. στροβίλος *pinus* Kuf. 21.

ዘጎጎግዳይ፡ Hez. 31, 5; የማጎጎግዳይ፡፡ተሰፍሖት፡ውስተ፡
 ኩሉ፡ምድር፡ Clem. f. 4. In specie nota phrasin ተሰፍሖት፡እዱ፡
 (بُصْطًا سِدًّا) *successum habuit, auctus est opibus, potestate in*
 Jsp., ut: ተሰፍሖት፡እዱ፡እኩድን፡ውተጎብአ፡ጳድቅ፡ p. 342; በ
 ዝጎጎግዳይ፡ውተሰፍሖት፡እዱደሆ፡ p. 352; al. (vid. አሰፍሖት፡
 አደገ፡ 2) expandi i. e. *propagari, longe lateque man-*
nare vel fluere: ተሰፍሖት፡የሚግዳዮት፡ርትዕት፡ውስተ፡ኩሉ፡
 ብሔረ፡ግብጽ፡ Sx. Genb. 4. 3) *obduci, oblendi* (coll. سَحَّ

II et ٦٤٤): ተጠምቅ፡ውስተ፡ዐዘቅተ፡ናጥራን፡ውተሰፍሖት፡
 ሥጋው፡ወከን፡ጸለሙ፡ Sx. Teq. 13 (nisi III, 2 intelligere ma-
 lueris).

ሰፍሖት፡ part. et adj. 1) *extensus, expansus*: ክንፈሆሙ፡
 ሰፍሖት፡ 2 Par. 3, 13; Hez. 1, 11; ሰፍሖት፡ሰፍሖት፡ውስተ፡
 ኢየሩሳሌም፡ 1 Par. 21, 16; ሰፍሖት፡እደሆደ፡ Herm. p. 76.
 84; ሰፍሖት፡እድ፡ *extensam habens manum* Org. 5. 2) *pa-*
nsus, latus, amplius, spatiosus: ምድር፡ቡርክት፡ወሰፍሖት
 ት፡ Kuf. 8; Jes. 8, 8 var.; 2 Esr. 19, 35; ርኢብ፡ወሰፍሖት፡
 πλατεις και ευρύχωρος Jes. 33, 21; 4 Esr. 5, 3; ሰፍሖት፡ፍ
 ፍት፡ Matth. 7, 13; Clem. f. 167; hinc ሰፍሖት፡ *spatium amplius*:
 አሐውር፡ሰፍሖት፡ ἔν πλατυμῶ Ps. 118, 45. 3) (opp. implici-
 cito, contorto, simulato) *simplex, integer, sincerus, ἀπλοῦς*
 Matth. 6, 22; በሰፍሖት፡ልብ፡ ἔν ἀπλότῃ καρδίᾳ Sap. 1, 1;
 Eph. 6, 5; Col. 3, 22; Herm. p. 6. 25; Clem. f. 174; በንጹሕ፡
 ሰፍሖት፡ወበሰፍሖት፡ጎለፍ፡ Org.; hinc ሰፍሖት፡ *simplicitas, sin-*
ceritas Herm. p. 15. 91, et ሰፍሖት፡ *simpliciter, sincere*: ዘይኔ
 ጽር፡ሰፍሖት፡ ὁ βέλτερον λεία Prov. 12, 13; vel በሰፍሖት፡ Jac.
 1, 5. 4) *liberalis* (proprie: qui apertam habet manum, vid.
 ሰፍሖት): እግዚ፡፡ሰፍሖት፡ሀብት፡ Genz. f. 87. 5) *obductus,*
obtentus (vid. ተሰፍሖት፡ n. 3): ዘሐብር፡ በረድ፡ ሰፍሖት፡ጻብ፡
 ክንፈሆሙ፡ Hez. 1, 22.

ሰፍሖት፡ (raro ሰፍሖት) subst. 1) *extensio, latitudo, tra-*
ctus (vid. ጽፍሖት): ውስተ፡ሰፍሖት፡ብሐውርት፡ ነገ ስፍሖት
 ጥገና ስፍሖት፡ እሉ፡ የሐውር፡ በሰፍሖት፡ምድር፡ Hab.
 1, 6; Apoc. 20, 9; እሉ፡ ወከሎሙ፡ እሉ፡ ምስሌኪ፡ በሰፍሖት
 ሙ፡ Hez. 27, 13; ነገ ስፍሖት፡ Dan. 4, 17; Job 11, 9 var.; Chr.
 Ax. f. 89; Lit. Epiph. ይሁን፡ ሰፍሖት፡ ምጣኔ፡ ማእከሉ፡ ቤት፡
 ወቤት፡ 1፡ ወ ፪ ሙከደ፡ F. N. 37. 2) *res expansa* vel
extensa: ውስተ፡ ሰፍሖት፡ ይብስት፡ ምድር፡ እንደ፡ ይወርድ፡ ጠ
 ል፡ Tachs. 16 Enc. (cfr. Jud. 6, 37); segmenta hostiarum expansa
 Kuf. p. 56; Pl. ሰፍሖት፡ p. 57. 3) *simplicitas, sinceritas*:
 ሰፍሖት፡ ልብ፡ Herm. p. 98. 4) *stamen* (telas, στῆμων
 Lev. 13, 48—58; hom. Proci in Cyr. f. 119 (vid. sub ምክንን);
 Lit. 170, 3.

ሰፍሖት፡ n. act. 1) *extensio, expansio*: በሰፍሖት፡ እ
 ደሆ፡ (Christi) በጻብ፡ ሰፍሖት፡ መስቀል፡ Clem. f. 218. 2) *apertio*
manus i. e. liberalitas: ሰፍሖት፡ እድ፡ Clem. f. 211. 3) *am-*
plitudo, capacitas: ንብሩ፡ ውስተ፡ ሰፍሖት፡ (var. pro ሰፍ
 ሖት፡ ፍፍው፡ (ubi viae ampliores, latiores sunt) 4 Reg. 11, 6;
 ሰፍሖት፡ ለግንደር፡ F. N. 23.

ተሰፍሖት፡ subst. *protractio, dilatio* (*diuturnitas*): ይ
 ጸንሖት፡ ተሰፍሖት፡ ለምሕረት፡ (v. ተሰፍሖት) ὑπομενεῖ μακρὰν
 γὰρ ἢ διαδῆκῃ Sir. 16, 22.

ምስፍሖት፡ subst. *spatium expansum* (*expansum in spa-*
tio): non est in divinitate ምስፍሖት፡ ወምስትጎብሉ፡ Lud. e
 Mss. Colb.; Lit. 171, 2 (ubi ምስፍሖት፡ emendandum est).

መስፍሖት፡ subst. *malleus, nec non incus*: አዘዘ፡ ያምጽ
 ኢ፡ መስፍሖት፡ ነገቢ፡ ወደሰብሩ፡ ቀዳጸሆሙ፡ Sx. Nah. 25; አ
 ንበረት፡ እደሆ፡ ወአገሪሁ፡ ጻብ፡ መስፍሖት፡ ወበጠ፡ ሐራ፡
 ibid.; በመስፍሖት፡ (var. በመፍጽሖት) ጎረን፡ ዐጽሙ፡ አገሪሁ፡
 ቀጥቀጠ፡ Enc. ibid.

ምስትሰፍሖት፡ subst. *expansio, spatium expansum*: አ
 ልቦ፡ ዘይብል፡ ቦታ፡ ምስትሰፍሖት፡ ወምስትጎብኪ፡ ቦታ፡ ለመለኮ
 ተ፡ እግዚ፡ M. M. f. 389.

I. ሰፈረ፡ I, 1 [amh, idem; ከገጃ *numerare*; de etymo vid.
 Ges. thes. p. 966] Subj. ይሰፍሖት *metiri, dimetiri*, et fune
 memorio, cubito al.: ከሙ፡ ይሰፍሖት፡ ለኢየሩሳሌም፡ Zach. 2, 2;
 Hez. 40, 11. 13. 23. 45, 3; ሰፈረሙ፡ በአሕባል፡ 2 Reg. 8, 2;
 et mensura cubica Ex. 16, 18; Ruth 3, 15; ስለኩ፡ ጎሎልቶ፡
 ወሰፈረ፡ እምነ፡ ብዙኩ፡ Kuf. 40; Matth. 7, 2; Marc. 4, 24;
 መነ፡ ዘሰፈረ፡ ለማይ፡ በሕፍኑ፡ Jes. 40, 12; 4 Esr. 2, 8. 26;
 In specie a) *admetiri* c. ለ፡ prs. Gen. 47, 12; Kuf. p. 149.
 b) *metiendo distribuere vel attribuire*: ይሰፍሖት፡ ለምድርክ፡ በ
 ሐብል፡ Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hen. 70, 3; Num. 34, 29.
 c) *mensura et numero definire*: ሰፈረ፡ እግዚ፡ ለመንግሥትክ፡
 Dan. 5, 26. d) in libris amharico-aethiopicis: *castra metari*,
 ut: ግዕዝ፡ እምነ፡ አራራ፡ ወሰፈረ፡ ውስተ፡ ዱቂ፡ Chr. L. At. f. 23.

አሰፈረ፡ II, 1 *metiendum, admetiendum curare* Kuf.
 p. 149 ann. 11.

ተሰፍረ፡ III, 1 *mensura definiri, mensurari*: አይሰፈረ
 ር፡ ጥግ፡ ባሕር፡ Jer. 40 (hbr. 33), 22 vrs. nov.; Hos. 2, 1 (hbr.).

ተሰፈረ፡ III, 3 *commetiri cum aliis, metiendo distri-*
buere sibi aliisque, Ps. 59, 6. 107, 7.

ሰፍሖት፡ part. *mensura definitio, mensurabilis* 2 Par.
 4, 2 var.; (እግዚ፡) አምጡን፡ ወአሰፍሖት፡ M. M. f. 322.

ሰፍረት፡ n. act. *mensio, dimensio, mensura*: እሉ፡ ያሰ
 ግሉ፡ በሰፍረት፡ እግር፡ ወበመስፈርት፡ እድ፡ Clem. f. 178.

ሰፍረ፡ n. ag. *ensor, Lud. sine auct.*

መስፈርት፡ raro መስፈር፡ (Lud.) subst., plerumque m., Pl.
 መሰፍሖት፡ 1) *mensura* (et cubitalis et cubica): ሐብል፡ መስፈ
 ርት፡ ὀχλοῖν γαιωστρικῶν Zach. 2, 1; Jes. 34, 11; ላዕሌሁ፡
 አልቦ፡ መስፈርት፡ ἄμέτρητος *immensus* Bar. 3, 25; አልቦ፡
 መስፈርት፡ ለ፡ Org. 1; διαμέτρησας 2 Par. 3, 3; (cubica):
 Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; ጎብር፡ ማይ፡ በመስፈርት፡ Job 28, 25;
 በመስፈርት፡ ἔν μέτρον Judith 7, 21; Sir. 42, 7; ንጉብር፡ መስ
 ፈርት፡ ንጉብት፡ Am. 8, 5; Zach. 5, 6; Sir. 42, 4; Kuf. 40;
 መሰፍሖት፡ M. M. f. 264; መሰፍሖት፡ ክልሉ፡ Prov. 20, 10; መስ
 ፈርት፡ አዱ፡ Ruth 2, 17; Num. 15, 4 seq.; መ፡ አጎ፡ ibid.;
 በመስፈርት፡ አርጣብስ፡ Dan. ap. 13, 3. a) Pro variis mensu-
 rarum specialium nominibus መስፈርት፡ nudum ጳዕጵ ስፍሖት፡
 2, 10. 4. 5. 27. 5; ὀψλ 1 Reg. 17, 17; κῶματος Ex. 25, 29;
 δέκατον Lev. 14, 20. 21; μετρητής 3 Reg. 18, 32; Joh. 2, 6;
 κανὸν Lev. 8, 2. 26. 31; ἠοῖνξ Apoc. 6, 6. b) Etiam de
 mensura ponderabilium: ወሀብ፡ ሢሎ፡ ለውክቱ፡ መክን፡ በመስ
 ፈርት፡ ወርቅ፡ ፳፻ 1 Par. 21, 25; አይግብሩ፡ ዐመግ፡ በውስ
 ተ፡ ሐሳብ፡ አውራፍሙ፡ ወኢበመሰፍረ፡ ሚዛኖሙ፡ Macc. f. 10.
 c) *extensio, longitudo*: አብጽሐሙ፡ ውስተ፡ መስፈርት፡ አካል፡
 ad justam staturam (aliàs መጠን፡ አካል) Ssal. Req. 2) *me-*
trum, rhythmus Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub አምጣን).

ምስፍሖት፡ subst. 1) id. q. መስፈርት፡ Kuf. p. 141 ann. 8.

2) ምስፋር፣ (v. ምዕራፍ፣) ወክንፋር፣ ዘ፣ ሻፍ፣ መዝራዕት፣ ወርቶ፣ Voc. Ae.

II. ሰፈረ፣ rad. inus. (pro ጸፈረ፣ q. v.) i. e. صفراء IX flavus fuit.

አሰፈር፣ nomen morbi βίῃος (i. e. صفراء flavus, صفراء morbus ventris, quo pallescit facies), fortasse icterus Deut. 28, 22.

ሳፍራ፣ i. e. صفرا cholera, temperamentum cholericum Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕሰሐ፣); ፅንስ፣ ይትወለድ፣ እምነይሉ፣ ሳፍራ፣ f. 30; ህኔት፣ ይትወለድ፣ እምነ፣ ሳፍራ፣ f. 82.

ሰፈር፣ ኮል፣ secundum Lud. ሰፈርጎል፣ et ሰፈር፣ ጎል፣ (سفاجل) flavum malum i. e. malum cotoneum vel cydonium Const. Ap. 39 (inter poma, quibus benedictionem imperitur episcopus).

መሰፈረሰ፣ nomen morbi, si quidem lectio bona est: ወየሐ ምም፣ ሕማመ፣ መሰፈረሰ፣ ወጉንዳይ፣ መዋዕል፣ እምዘ፣ አጎዞ፣ Sx. Haml. 8.

ሶፎር፣ nomen gemmae, sine dubio sapphirus Sx. Masc. 16; Enc. Jac. 9; Deg.; Org. 7. (Aliud ሶፎር፣ sc. Σαφίρ occurrit Job 22, 24).

ሰፋሪዳ፣ n. prgr., sine dubio σφαίριδα, globulus, globus: (inter brachia et pectus eam gestare jusserunt) ሰፋሪዳ፣ ዘጎጺን፣ አለ፣ ርሱናት፣ Sx. Mag. 20.

አሰፋሪዳ፣ canistrum vid. sub አ.

ሰፈን፣ I, 1 [hoc verbum mihi nunc cum ሰፍሐ፣ et ሰፈፈ፣ cognatum videtur, prima extendendi notione in significatum augescendi, invalescendi, praepollendi propagata] 1) invalescere, percrebescere, praevalere, superiorem vel principem evadere: እስመ፣ ዓዲሁ፣ አሰፈን፣ ስብከቱ፣ ባላዕለ፣ ኩሉ፣ ሰፊጦ πάντων περιγέγνεσεν τὸ κήρυγμα Chr. ho. 4; ፀብዩ፣ እክይ፣ ወሰፈን፣ ጽልእ፣ Jsp. p. 356; ሰፈንት፣ ኩሉህ፣ እክይ፣ ወወጫ፣ ወዝመት፣ p. 342; ሰብ፣ ሰፈን፣ አማን፣ (fides christiana) ላዕለ፣ ኩሉ፣ አሕዛብ፣ F. N. 45. 2) dominari, principatum tenere, praeesse, moderari, c. a. ላዕለ፣, ut: አንት፣ ትሰፍን፣ ላዕለ፣ ኩሉ፣ ሰፊጦ ἡσπάζεις vel ἄρχεις 1 Par. 29, 11. 12; መገብት፣ እሉ፣ ይሰፍኑ፣ ላዕለ፣ ቅኔ፣ προστάται ἔργου 1 Par. 29, 6; ሰፈን፣ ላዕለ፣ ብዙኅ፣ አሕዛብ፣ Jsp. p. 287; c. ዲብ፣ Org.; ሰፈንት፣ ላዕለሆሙ፣ ድንጋጼ፣ አንት፣ አጉሐዙብዋ፣ Sap. 18, 17; c. Acc.; ፍሁ፣ አማርያ፣ ከህን፣ ይሰፍኑክመ፣ በኩሉ፣ ቃለ፣ እግዚአብሔር 2 Par. 19, 11; ዘይሰፍን፣ ምኒት፣ Phlx. 17; c. ለ፣, ut: ብእሲ፣ ዘይሰፍን፣ ለእስራኤል፣ 3 Reg. 9, 5; absol.: አመ፣ ይሰፍን፣ ኩርያቀ፣ Enc. 12 Ter; Abush. — Voc. Ae.: ሰፈፈ፣ ሰፈን፣ ብ፣ ሰፋ፣ ሰላላ፣ =

አሰፈን፣ II, 1 principem, ducem constituere, praeficere, c. ዲብ፣ Org.

ሰፋን፣ part. praevalens, principalis, ut: ሀላዌሁ፣ ሰፋን፣ substantia ejus potior (supereminens), Lud. e Mss. Colb.

ሰፍን፣ subst., proprie quantitas, numerus, copia ut videtur; deinde usurpatur supplendis quibusdam notionibus, quae in aliis linguis ope pronominum quantitatis significatur (vid. gramm. § 157. 1), scilicet 1) a) aliquot: መፍትሔ፣ ዘይሠየም፣ ኤጲስ፣ ቆጶስ፣ እምስፍን፣ (in lexico: እምስፍን፣) ኤጲስ፣ ቆጶሳት፣

Lud. comm. hist. p. 308 e Syn. b) aliquoties, saepe (بسيما), conjunctum cum ጊዜ፣, ut: ስፍን፣ ጊዜ፣ ዘነትዕ፣ ምዕሊ፣ ወውእቱ፣ ተመደጠ፣ ወነን፣ መዋኤ፣ Jsp. p. 380. 2) in interrogationibus directis et indirectis et in exclamationibus: a) quantus, quantum? ስፍን፣ ጎፍረት፣ ዘይረከብኒ፣ በይእቲ፣ ዕለት፣ quanta erit ignominia, quae Vit. Pach.; ለቡ፣ ስፍን፣ ጎልፈቆሙ፣ Clem. f. 52. b) quot? ስፍን፣ ቡቱ፣ ዲናሪት፣ ዘለቅሐ፣ Chr. Ta. 11; ስፍን፣ አህጉረ፣ ጽጉዓን፣ እለ፣ አመዝሮት፣ (ምት) ወስፍን፣ አብያተ፣ እለ፣ አንጎሎን፣ ወስፍን፣ ዕደሙ፣ ጎያላን፣ ረሰዩ፣ ይትዋንይምሙ፣ ፅዲያት፣ Genz. f. 149; ስፍን፣ እምነ፣ ኤጲስ፣ ቆጶሳት፣ Lud. e Syn. Originem potestatis interrogativae videas in hoc exemplo: ታአምር፣ ስፍን፣ ነገሥተ፣ ርኩሳን፣ እለ፣ ዐለሠ፣ novisti (copiam, reges impuros, qui i. e.) quot reges impuri (in membro parallelo ሚመጠን) Did. 2. c) quoties? aut ስፍን፣ ποσάκις Matth. 18, 21, aut ስፍን፣ ጊዜ፣ Kedr f. 62; Phlx. f. 238.

ሰፍንት፣ subst. quantitas, Lud. e Saal. Req.

አሰፍንት፣, compositum ex አ፣ interrogativo et ስፍንት፣, et terminatione pronominali ሳ, Acc. አሰፍንት፣ (gramm. § 157, 1) 1) quot? በአሰፍንት፣ ዕለታት፣ Abush. 30; አሰፍንት፣ ዓመታት፣ ዘነበርከ፣ ውስተ፣ ዛቲ፣ ሀገር፣ Sx. Haml. 8; በአሰፍንት፣ ጎሊፍ፣ ሰይጣናቱ፣ (quot cogitationibus sat.) Phlx. 220; ዝንት፣ ቅዱስ፣ ነገድ፣ በመክሊት፣ ወረብሐ፣ አሰፍንት፣ ተአምራት፣ o quam multa miracula! Sx. Teg. 27. 2) አሰፍንት፣ quamdiu? quantum? Sx. Haml. 15; አሰፍንት፣ ይደልዎ፣ ለእኑ፣ (monacho) ከመ፣ ይንበር፣ ውስተ፣ ማኅበር፣ ወይባእ፣ በአት፣ ብሕትዎ፣ Phlx. 45; በአሰፍንት፣ (quanto) ሂጥክሙ፣ ዐጸደ፣ ወይንክሙ፣ Chr. Ta. 18. — Voc. Ae.: አሰፍንት፣ ብ፣ ስንቱን፣ =

ሰፋኒ፣ n. ag. 1) princeps, praefectus, dominator, moderator, ስም፣ ስፍን፣ ስፋኒ፣ 2 Par. 18, 16; ሰፋንያት፣ ἄρχουσα 35, 25; c. ላዕለ፣, ut: ኮን፣ ሰፋኒ፣ ላዕለ፣ ኩሉ፣ ነገሥተ፣ ምድር፣ 9, 26. 7, 18. 11, 22. 2) praevalens, praecipuus, principalis: መንግሥቱ፣ ሰፋኒት፣ ውስተ፣ ኩሉ፣ አጽናፈ፣ ዓለም፣ M. M. f. 43; dies dominica ሰፋኒት፣ Ssal. Req.

መሰፍን፣ part. et subst., m. et fem. (Judith 15, 13), Pl. መሰፍንት፣, Pl. Pl. መሰፍንታት፣ (1 Par. 26, 26) 1) princeps, praefectus, moderator, gubernator, procer, optimas, praeses, antistes, satrapa, dux, al., ἄρχων Gen. 25, 16; Sir. 41, 18; ስም፣ ስፍን፣ Jer. 46, 3; Judith 5, 5; ወይእቲ፣ መሰፍን፣ ለአንስት፣ ኩሎን፣ 15, 13; Hez. 21, 15; Matth. 2, 6; ስም፣ ስፍን፣ Luc. 2, 2; ስም፣ ስፍን፣ Gen. 36, 15 seq.; Ps. 67, 30; 1 Par. 1, 51; መሰፍንት፣ ጎይል፣ Jer. 47, 7; Matth. 10, 18; Luc. 20, 20; ጥላጥሮ Job 2, 11; ስም፣ ስፍን፣ 1 Esr. 5, 1; 1 Par. 26, 26; ስም፣ ስፍን፣ Dan. 6, 1; 1 Esr. 3, 2; 1 Reg. 5, 8; ስም፣ ስፍን፣ Jes. 34, 12; Jer. 25, 17; Apoc. 6, 15; ስም፣ ስፍን፣ Jer. 28, 23. 28; Judith 5, 2; ስም፣ ስፍን፣ ἑκατόνταρχος Num. 31, 14. 48; 1 Reg. 18, 13. 22. 7; 2 Reg. 18, 1; 4 Reg. 11, 9. 10; Zach. 9, 7. 12, 5; Luc. 23, 47; መሰፍን፣ ስም፣ ስፍን፣ πεντηκόνταρχος Jes. 3, 3 (var.); moderator concentus musici, Chr. ho. 34 (vid. sub ቃና). 2) in specie: iudices Israelitarum (ἰσραηλιῖται) Jud. 2, 18 seq.; Ruth 1, 1; 4 Reg. 23, 22; Act. 13, 20; አራት፣ ዘመሰፍንት፣ liber Judicum. — Voc. Ae.: መሰፍን፣ ብ፣ ደድ፣ አዝማች፣ =

ምስፍና፣ (pro ምስፍንና) subst., dignitas vel munus vel provincia ejus qui መሰፍን፣ appellatur: principatus, ducatus, praefectura, satrapia: Gen. 49, 10; Hez. 19, 11; ስም፣ ስፍን፣ Num. 1, 52. 2, 17; ስም፣ ስፍን፣ 7, 2; ስም፣ ስፍን፣ 1 Reg. 26*

6, 4. 18; 1 Esr. 3, 2; *μεριταρχία* 1 Esr. 1, 10. 8, 28; *ἐπαρχία* Act. 23, 34; **እግዚ**፡፡ **አዕባዩ**፡፡ **ክብርዩ**፡፡ **ወምስፍናዩ**፡፡ **ላዕላ**፡፡ **ነሱ**፡፡ **ዓለም**፡፡ (ait Darius Alexandro M.) Jsp. p. 282. In specie: *judicatus Israelitarum*, ut: **አመ**፡፡ **ምስፍና**፡፡ **ባርቅ**፡፡ Teb. Tab. 39.

ስፍንግግ፡ **ስፍንግ፡** **ሰፍንግ፡** **ሰፍነግ፡** n. prgr., *σπῳγγος sponsia* Matth. 27, 48; Marc. 15, 36 (fem.); Joh. 19, 29; Chr. Ta. 5 (masc.; vid. sub ሰንቡእ); **ምድር**፡፡ **ተፈጥረት**፡፡ **በአምሳላ**፡፡ **ስፍነግ**፡፡ **እንተ**፡፡ **ትነብር**፡፡ **መልዕልተ**፡፡ **ማይ**፡፡ Clem. f. 3. — (Voc. Ae.: ሰፍነግ፡፡ ዘ፡ **ሐረንጋዴ**፡፡).

ሰፈው፡፡ inus., sc. ገጽ፡፡ *spectavit, expectavit.*

አሰፈው፡፡ II, 2 *spem facere, promittere, polliceri, confidere facere*, c. dupl. Acc.: **ዘአሰፈዎ**፡፡ *διασῆρχη* Gen. 15, 18; *ἐνὑπῆλθην* Ps. 118, 49; 4 Esr. 7, 21; **አሰፈው**፡፡ **ከሙ**፡፡ **ለገ**፡፡ **ሕዝብ**፡፡ **ሐሰተ**፡፡ *πεποιθῆναι ἐπολύσας ἐπὶ* Jer. 35, 15; *ἐπαγγελία* Rom. 4, 16. 9, 4; Hebr. 11, 9; Jac. 1, 12; 1 Joh. 2, 25; Tit. 1, 2; **አሰፈዎሙ**፡፡ **ብዙ**፡፡ **ንዋዩ**፡፡ Jsp. p. 358; c. Acc. prs.: Rom. 9, 9; Hebr. 6, 13; c. A.: prs. 9, 15; c. Acc. rei: **ከመ**፡፡ **ታግፀህ**፡፡ **እንተ**፡፡ **አሰፈው**፡፡ **ከ**፡፡ Sir. 7, 21; c. A.: rei: **እመክር**፡፡ **ከመ**፡፡ **አሰፍዎ**፡፡ **ለመርድእ**፡፡ Jsp. p. 309; absol.: **ለእመ**፡፡ **መሀቡ**፡፡ **ወለእመ**፡፡ **አሰፈው**፡፡ **ለድግር**፡፡ (in posterum) F. M. 25, 3; seq. Subj. verb: Rom. 9, 8; vel seq. **ከመ**፡፡ cum Subj. Sep. 17, 8.

ተሰፈው፡፡ III, 2 *expectare, sperare, confidere*, c. c. Acc. rei vel prs.: **እሰፈ**፡፡ **ሕይወትዩ**፡፡ Job 2, 9, 7, 2; **ምድር**፡፡ **አንተ**፡፡ **ትሴፍ**፡፡ **ዝናመ**፡፡ 29, 23; **ተሰፈኩ**፡፡ **ብርሃነ**፡፡ 30, 26; **ኪያዩ**፡፡ **ይሰፈው**፡፡ **አሕዛብ**፡፡ Jes. 51, 5. 60, 9; **ይሰፈው**፡፡ **ሣህላኩ**፡፡ 38, 18; **ተሰፈው**፡፡ **ሰላመ**፡፡ Jer. 8, 15. 14, 19; **ተሰፈናክ**፡፡ 14, 22; Ps. 24, 2. 5. 70, 6. 15. 144, 16; Sir. 2, 9. 34, 7. 15; **ተሰፈው**፡፡ **ዳግክ**፡፡ *spera* (laborem i. e.) *fructum laboris tuum* ἔμπλεον τῷ πόνῳ σου Sir. 11, 21; **ተሰፈዎሙ**፡፡ **ንዋዩ**፡፡ Hebr. 11, 1; Judae 21; Joh. 5, 45; Rom. 8, 24. 25; **ብተሰፍዎ**፡፡ **ከንቱ**፡፡ *ἐν κενῇ ἐλπῶ* Job 7, 6 (cfr. Jes. 29, 8); c. **ቡ**፡፡ Ps. 117, 9; c. **ጎብ**፡፡ Ps. 103, 28; absol. Hen. 96, 1; **ከንቱ**፡፡ (v. **ከንቶ**፡፡) **ተሰፈው**፡፡ Jes. 29, 8. Deinde verba subjunguntur, vel ope Infin. in Acc.: **ኢይሰፈ**፡፡ **ሐይወ**፡፡ Job 15, 31. 24, 23, vel **ከመ**፡፡ seq. Impf. Hen. 98, 10. (46, 6); vel **ከመ**፡፡ seq. Subj. Hen. 10, 10; vel (omisso **ከመ**፡፡) seq. Subj. nudo: **ኢይሰፈው**፡፡ **እንክ**፡፡ **ይርክዩ**፡፡ Tob. 10, 7; **አዕይንተ**፡፡ **እስራኤል**፡፡ **ይሰፈዋክ**፡፡ **ታይድዎሙ**፡፡ 3 Reg. 1, 20; Hen. 103, 11; Act. 3, 5; Rom. 15, 24; Phil. 2, 23, vel seq. Impf. nudo: **ተሰፈው**፡፡ **ዳጎነ**፡፡ **ይነብር**፡፡ v. **ይንባር**፡፡ C. 15, 21; **ተሰፈው**፡፡ **ያዐርፍ**፡፡ v. **ያዐርፍ**፡፡ Sir. 11, 19.

አስተሰፈው፡፡ IV, 2 *in spem adducere, sperare facere, spe lactare*: **ኢያስተሰፈኩሙ**፡፡ **ጎብ**፡፡ **እግዚ**፡፡ ἡ μὴ ἐπελεῦξέτω ὑμᾶς 4 Reg. 18, 30; **ብዙ**፡፡ **ጎብ**፡፡ **ያስተሰፈውክ**፡፡ Sir. 13, 6; **ቡ**፡፡ **ዘብናረት**፡፡ **ያስተሰፈዎ**፡፡ **ለማጎፈሩ**፡፡ **እንክ**፡፡ **ኢይሁቡ**፡፡ 20, 23.

ስፍው፡፡ part. *speratus*, Lud. sine auct.

ተስፋ፡፡ subst., m. et fem., Pl. **ተስፋት**፡፡ 1) *spes, expectatio* Job 4, 6. 5, 16. 8, 13. 11, 20; **ለዕዕ**፡፡ **ቡ**፡፡ **ተስፋ**፡፡ 14, 7; Jer. 2, 36; Hez. 37, 11; Prov. 1, 33. 11, 7; Koh. 9, 4; Sir. 14, 2; 4 Esr. 6, 35. 7, 22; Rom. 5, 4. 8, 24; Eph. 4, 4; 1 Thess. 1, 3; **እለ**፡፡ **ቀብጹ**፡፡ **ተስፋሆሙ**፡፡ *desperantes* Sir. 17, 24; **ወናዩ**፡፡ **ተስፋ**፡፡ *εὐελπίς* Sap. 12, 19; c. per st. cstr., ut: **ተስፋ**፡፡ **ጎይል**፡፡ Prov. 14, 26; **አልቡ**፡፡ **ተስፋ**፡፡ **ወጊእ**፡፡ **አምጽልመት**፡፡ Job 15, 22; c. ጎብ፡፡ Ps. 61, 5; c. **ዲቡ**፡፡ Hen. 63, 7; c. A.: et Inf., ut: **እመቡ**፡፡ **ተስፋ**፡፡ **ለድ**፡፡ **ኒን**፡፡ Clem. f. 256; Herm. p. 18;

ተስፋት፡፡ Phlx. 244. Saepius: *causa spei*; id quod vel a quo speratur: Gen. 49, 10; Ps. 61, 7; **እስመ**፡፡ **ውእቱ**፡፡ **ተስፋት**፡፡ Sir. 31, 16; Jes. 24, 16; Jer. 17, 7; 2 Cor. 3, 4. 2) *promissio, promissum, ἐπαγγελία* Rom. 15, 8; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 6, 15. 11, 13. (12, 1); 1 Joh. 2, 25; Act. 1, 4. 26, 6; Luc. 24, 49; **እልክቱ**፡፡ **ተስፋት**፡፡ Chr. ho. 11. 23; **ፍኒር**፡፡ **ኪያ**፡፡ **ን**፡፡ **ውእቱ**፡፡ **ተስፋት**፡፡ F. N. 24, 3. — Voc. Ae.: **ተስፋ**፡፡ **ብ**፡፡ **አላኝታ**፡፡

ሰፈዩ፡፡ I, 1 [amh. ሰፋ፡፡ سَفَّ *contexuit folia palmarum*; سَفَّ *medicatus fuit* شَفَّ *subula sutoris*] Subj. **ይሰፈ**፡፡ *subula contexere, suere, consuere, sarcire*; ῥάπτειν Gen. 3, 7; **እለ**፡፡ **ይሰፈዩ**፡፡ **መተርኣት**፡፡ **ለነሱ**፡፡ **ነተርናዕ**፡፡ **አድ**፡፡ Hez. 13, 18; **አኒም**፡፡ **ወስፍዩ**፡፡ **አልባስ**፡፡ F. N. 23; ሰፍዩ፡፡ **ልብስ**፡፡ F. N. 36; **ተብትክ**፡፡ **ቶታነ**፡፡ **አሣእኒሁ**፡፡ (Marcus) **ወኮነ**፡፡ **ጎብ**፡፡ **ሀገር**፡፡ **፩ብአሲ**፡፡ ሰፍዩ፡፡ **ወመሀቡ**፡፡ **ቅዱስ**፡፡ (Marcus) **አሣእኒሁ**፡፡ **ከመ**፡፡ **ይሰፈ**፡፡ **ሎቱ**፡፡ **ወአንዝ**፡፡ **ውእቱ**፡፡ **ይሰፈ**፡፡ **በመስፈ**፡፡ **ተሠጥቀ**፡፡ **አገብሂሁ**፡፡ Sx. Mij. 30; **ከመ**፡፡ **ይሰፈ**፡፡ **ቶታነ**፡፡ **አሣእኒ**፡፡ Sx. Hed. 20; (monachorum) **ቡ**፡፡ **እለ**፡፡ **ይጽሕፉ**፡፡ **ወቦ**፡፡ **እለ**፡፡ **ይሰፍዩ**፡፡ **ለግብረ**፡፡ **ደብተሩ**፡፡ Gad. Za. Mich.; ሰፈዩ፡፡ **አስፋራዳት**፡፡ Gad. Kar.; Phlx. 85; (monachus ait.) ሰብ፡፡ ሰፈዩ፡፡ **አስፈራዳ**፡፡ **ወለለ**፡፡ **ነሱ**፡፡ **ዐይዶታ**፡፡ **ለመስፈ**፡፡ **አስተናሉ**፡፡ **ሞትዩ**፡፡ **ቅድመ**፡፡ **አዕይንትዩ**፡፡ Phlx. 157; ሰፈዩ፡፡ c. Acc. et **ቡ**፡፡ rei *insuere* rem in alqd M. F. (እስፈ in 2 Cor. 10, 1 Plglott. lectio prava est pro እተፈ).

ተሰፍዩ፡፡ III, 1 *sui, consui, contexi*: **በዳግም**፡፡ **ንፍሐተ**፡፡ **ቀርን**፡፡ **ይሰፈዩ**፡፡ **አዕዕምት**፡፡ **ምስለ**፡፡ **ሥጋ**፡፡ Lit. Jac. Sar.; Vis. Bar.

ስፋይ፡፡ part. *sutus, consutus* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል).

ሰፈ፡፡ subst. *sutura*: **ንዋዩ**፡፡ **ሰፈ**፡፡ *instrumenta sutoria* Lud. e Libr. Myst.

ስፍዩት፡፡ n. act. *sutura* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል).

ሰፋይ፡፡ et crebrius ሰፋይ፡፡ 1) *sutor* ሰፋይ፡፡ v. ሰፋይ፡፡ **አሣእኒ**፡፡ Act. 9, 43. 10, 32; ሰፋይ፡፡ **አሣእኒን**፡፡ Abush. 50; ሰፋይ፡፡ Sx. Mij. 30; Hed. 20) *sartor* F. N. 36. 3) (*subulâ*) *contexens*: Paulus apostolus ሰፋይ፡፡ Did. 33; apostolorum alii erant መሠግራን፡፡ alii ሰፋይዎን፡፡ (legas ሰፋይዎን) ደብተራ፡፡ (ακρηγοτοῶ) Did. 13.

መስፈ፡፡ subst., m. et fem., *subula*, ὀπάτιον Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; Phlx. 157 (vid. ሰፈዩ); Sx. Hed. 20; Abush. 50.

ሰፋድል፡፡ subst., formâ Pl. *secundae, secundinae*, ut: **ለባሴ**፡፡ **ሰፋድል**፡፡ (induens secundinas) Lud. comm. hist. p. 500 n. 29; „convivium est et contumeliose dictum“, Lud.

I. ሰፈጠ፡፡ inus.; vis radice prima in *latitudine, amplitudine* esse videtur; deinde transfertur ad *animum apertum et seductioni obnoxium*; at arab. سَفَّ *liberalis fuit* (sicut ገብጽ *pellicis, seduci se passus est*, at فتى *juvenilis aetate, ingenius fuit*).

አስፈጠ፡፡ II, I *pellere, seducere, suadendo movere, decipere*: ἄπατών Gen. 3, 13; Jud. 14, 15. 16, 5; Judith 12, 16; **አስፈጠዩ**፡፡ **ሊተ**፡፡ **ለነሱ**፡፡ **ብእስሲት**፡፡ **ቤጎሳ**፡፡ 12, 11; **ያሰፍጠክ**፡፡ ἄποκωνῶση σε Sir. 13, 7; καταπέδειν 2 Reg. 17, 16;

አስፍጦ፡ περιφορά Koh. 2, 2; ያሰፍጦ፡ ውስት፡ ዘኢንክል፡ ገቢረ፡ Clem. f. 200. — Voc. Ae.፡ አስፈጠ፡ ጌጠ፡ ዘሰንገለ፡ ሐባባሊ፡ ይ።

ተሰፍጦ፡ III, 1 pellicii se pati, seduci, decipi፡ ተሰፍጦ፡ ለፍትወት፡ (ad libidinem) Phlx. 162; ሂሮድስ፡ ተሰፍጦ፡ በምክንያት፡ ገመገሙት፡ Sx. Teq. 9; ተሰፍጦ፡ παραφορά (περιφορά) Koh. 2, 12; እስሙ፡ ይሰፈጥ፡ ውእቱ፡ እምሰይጣናት፡ Phlx. 140.

አስተሳፈጠ፡ IV, 3 facere ut quis se seduci vel pellicii sinat፡ በአስተሳፍጦ፡ (v. በአስፍጦ፡) ከፍፍርዩ፡ Judith 9, 10.

ስፋጥ፡ part. seductus, seductilis, pellectu facilis (sec. Lud. fallax) Lit. 171, 1, ubi ወረዙት፡ ስፋጣን፡ emendandum est.

ስፍጦት፡ n. act., Pl. ስፍጦታት፡ seductio, illecebra, deceptio, ἀπάγη ስፍጦት፡ ብዕል፡ Matth. 13, 22; ስፍጦታት፡ ሰይጣን፡ Phlx. 4. 29.

ሰፋጢ፡ n. ag. seductorius, deceptor, ሰፋጢት፡ ብዕል፡ Org. 5; ሰፋጢት፡ illecebrae, ut፡ ይመውአሙ፡ ጸሐቀ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ ወሰፋጢት፡ ብዕል፡ F. N. 45.

II. ሰፈጠ፡ videtur i. q. ^ጌ ^ጌ veru inficit; ^ጌ ^ጌ II. — At Voc. Ae.፡ ሰፈጠ፡ ብ፡ ማጫረ፡ ፋቀሂ፡ ይ፡ መስፈጥ፡ ዘ፡ አምሳለ፡ ወረገጦ፡ Voc. Ae.

ሰፈ፡ I, 1 [amb. „to spread oneself, to soar“ Isenb. p. 62.] Subj. ይስፍፍ፡ 1) se extendere, diffundi, increescere,

percrebescere [coll. ሰፈነ፡ ^ጌ ^ጌ et ጸጋ፡] (tamquam sinapi seminatam extendenda est praedicatio), ወለዝንቱ፡ ግብር፡ ናሁ፡ ንሬአዮ፡ ነሎ፡ ዕለት፡ ይሰፍፍ፡ በውስት፡ ነሎ፡ ዓለም፡ (τούτο το κήρυγμα την οικουμένην ἐπαιρέχον) Chr. Ta. 21; እምስሙ፡ ጸርዮት፡ ልቡ፡ ውገሊ፡ ኢይትወደው፡ እምዐቅሙ፡ ወእምክሙ፡ ሰፈ፡ ፍትወት፡ ትከውን፡ ሐጸ፡ ቀታሎ፡ Fal. f. 76; de laude percrebescente, Org. 2) abundare, referunt, plenum esse [significationes proprius ad ጸጋ፡ ^ጌ ^ጌ accedente]፡ ከሙ፡ ይስፍፍ፡ መዛግብቲክ፡ ብዙነ፡ ሥርዖ፡ ወወይነ፡ ማጎብቲክ፡ ይስፍፍ፡ Prov. 3, 10; ከሙ፡ እብነ፡ ፈለግ፡ ይሰፍፍ፡ (gl. pro እብነ፡ ፈለግ፡ ሰፈር) Job 22, 24. — Voc. Ae.፡ ሰፈ፡ ሰፈነ፡ ብ፡ ሰፈ፡ መላሂ።

ስፋ፡ part. late patens, extensum, de firmamento, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀ፡ litera alphabeti Aethiopiici octava, quae ቃፍ፡ vocatur.

ቃህም et ቃህም፡ subst. (m. Prov. 6, 6), coll. et sing., formicarum species; ሰጠገኛ፡ ተመዩጥ፡ ጎብ፡ ቃህም፡ ሀካይ፡ Prov. 6, 6; Did. 13 (ቃህም፡ ed. Platt p. 104); (nos quum in coelos sublati erimus,) ንሬአዮ፡ ለሰብእ፡ ከሙ፡ ቃህም፡ ወዕሂያት፡ ሰጠገኛ፡ Chr. Ta. 16; ዘገብ፡ መዛግብት፡ praedicatur de ቃህም፡ sicut ተመዩ፡ ግብር፡ de ሃረ፡ ት፡ Fal. f. 17; Deus ፈጠረ፡ ለቃህም፡ (sic) ወለአናካዕ፡ በመትሕተ፡ ምድር፡ ወእንስሳ፡ በመሳዕልተ፡ ምድር፡ Macc. f. 10. — Ludolfus hoc vocabulum explicat fucus („ignavam pecus“, quod Virgilius dicit) et huic interpretationi probandas affert ት፡ ህም፡ (sedulitas) ለሰብስ

ት፡ ንህብ፡ ወሀካይ፡ ቃህም፡ Enc. Masc. 25; sed praedicatum ሀካይ፡ cum ት፡ ህም፡ minime concordat et Sx. Tubing. exhibet ወት፡ ህም፡ ቃህም፡; illud ሀካይ፡ e loco Prov. 6, 6 perperam intellecto sumtum videtur). — Voc. Ae.፡ ቃህም፡ ወሰካዕት፡ ብ፡ ገብረ፡ ጉንዳን፡ (vid. sub ሰካዕት).

ቃል፡ vox, verbum vid. sub ቀለ፡

ቁላ፡ (minus bene ቆላ), subst., m. et fem., Pl. ቁላት፡ [non tam cum ^ጌ (ጌ ጌጌ), quam cum ^ጌ ^ጌ et ^ጌ ^ጌ (a rad. ገገጌ, ገገገ, ገገገ) componendum esse videtur; vid. etiam ቀላይ፡; forma nominis a rad. ቀለው፡ (repetenda sit] 1) vallis, locus depressus et humilis, regio (in alvei speciem) depressior, κοιλιάς, κοιλάμα, φάραγξ; Sing. ቁላ፡ Jes. 10, 29; ቁላ፡ ሰሙቅ፡ 30, 23; Hen. 26. 27; at frequentius occurrit ቁላት፡ pro Sing. acceptum; Gen. 14, 10. 23. 2. 26. 17. 37. 14; Num. 13, 23; Deut. 2, 36; Kuf. 24; Jes. 15, 7. 17. 5. 22. 1. 5. 28. 21; Jer. 7, 31. 21, 13; Judith 12, 7; Plur. ቁላት፡ Jes. 7, 19. 8. 7. 11. 15. 34, 9. 57, 5; Hez. 6, 3. 32, 6. 36, 4; ልገታት፡ ቁላት፡ Hagg. 1, 4; Cant. 2, 1; Ps. 64, 14. 103, 11; Judith 2, 8. 7, 4; Hen. 26, 4. 5. 2) Hoc nomine appellat Aethiopes regiones Abyssinae humiles ac depressas, arduis solis obnoxias, insalubres (opp. ደጋ፡, Isenb. lex. amh. p. 168; vid. Lud. hist. Aeth. I, 5, 1; Bruce Id. II p. 4. 536; IV p. 330; Rüppell Bd. II p. 133), ut፡ እስሙ፡ መካን፡ ብሔሩ፡ ቁላ፡ ውእቱ፡ Chr. L. Atk. f. 29.

ቀለል፡ I, 1 [ጌጌ ጌ ጌ] levem esse, a) exiguum፡ እብሳ፡ ዘኢይቀልል፡ እምዝኩ፡ Chr. Ta. 27. b) facilem, facilitate፡ Matth. 9, 5. 19, 24; Luc. 19, 25; ዘያስተወበቡ፡ ይቀልሉክ፡ quod difficile putant, tibi facile est, Deg. c) tolerabilem, commodum, molestiae expertem፡ ትቀልል፡ ሲአል፡ እምነ፡ λυστελεχς μάλλον αὐτῆς Sir. 28, 21; impr. c. suff. (Dat.)፡ ታዐርፍ፡ ነናስክ፡ ወይቀልሉክ፡ commodius tibi erit Sir. 22, 13. d) celerem፡ ይቀሉ፡ እምነ፡ ንስር፡ 2 Reg. 1, 23; Job 9, 25; ይቀልል፡ ፋጽቶሙ፡ እምነ፡ ናስ፡ Clem. f. 62; ጎሊ፡ ይቀልል፡ ወይሰርር፡ እምነሎ፡ ክንፍ፡ Chr. Ta. 22.

አቅለል፡ II, 1 1) levem vel leviozem facere, levare, exonerare, onus minuere; facilitate reddere, ከሙ፡ ያቅልል፡ እደሁ፡ እምላሴክሙ፡ 1 Reg. 6, 5; አቅለል፡ ለሐመር፡ Act. 27, 38 rom.; Jon. 1, 5; አቅልል፡ ለከ፡ Vit. Barb.; ከሙ፡ ያቅልል፡ ንስሐ፡ ለአለ፡ አበሰ፡ Clem. f. 143; አቅልል፡ ሎሙ፡ ዐለ፡ ምቶሙ፡ rebellionem is facilitate reddam Jsp. p. 288. a) remittere alqd de onere (c. እምነ፡)፡ አቅልል፡ ለነ፡ እምነ፡ ግብርናት፡ 3 Reg. 12, 4. 9; መክሩ፡ ከሙ፡ ያቅልል፡ እምቆፍናት፡ (de poenitentia ei impositis) F. M. 13. b) levem i. e. celerem, pernicem facere፡ አቅለሎ፡ ክነፈሪሞ፡ ዘመንፈሰ፡ Lud. e Lit. Mss. 2) pro levi et vili habere, parvi aestimare, vilipendere, spernere፡ ውሎድ፡ እለ፡ ያቅልሎ፡ አብ ባህሙ፡ Can. Gangr. 16; II Can. Nic. 29; ዘያቅልል፡ ማጎብረ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ et ዘመሀረ፡ አቅልሎ፡ ቤተ፡ ክ፡ Can. Gangr. 5.

አቅለል፡ II, 2 1) levem existimare፡ አቅለልኩ፡ ዘንተ፡ ምንዳቤ፡ በእንተ፡ ሥምረትክ፡ Jsp. p. 288. 2) levare alicui labores, sublevare alqm, c. e. Acc. prs. Ex. 18, 22.

ተቀለል፡ III, 1 (an 2?) allevari, relevari, levationem

invenire, c. አምነ፡ rei 4 Esr. 7, 42; ስቡራንሂ፡ ወደወያነ፡ መፍትወ፡ ይላፀብ፡ ዲያቆን፡ ከመ፡ ይትቀለሉ፡ አምፃር፡ Kid. f. 17.

አስተቃላለ፡ IV, 3 1) *levare vel sublevare* alicui aliquid (aliis sublevandi causa ipsum ferre onus): ለአመ፡ ከነ፡ አለ፡ ተሐቡዩ፡ በዙጎን፡ ወለለ፡ ፩ አምኔህሙ፡ ያስተቃላለ፡ ተዋሕዶቶ፡ ይደልዎ፡ ለዘጎሥ፡ ሐቢቶሙ፡ ከመ፡ ይትኅሠሥ፡ አምነ፡ ከሉሙ፡ ከሉሉ፡ ንዋዮ፡ F. N. 27; ኢይደሉ፡ ፩ አምኔህሙ፡ ያስተቃላለ፡ አለ፡ ከሉሙ፡ ኅብረ፡ ibid. 2) a) *levem vel nimis levem sibi vel aliis existimare*: አስተቃላለ፡ አመ፡ ይወድደዎ፡ ውስተ፡ ዐዘቅተ፡ አሳት፡ Sx. Mag. 6 Enc.; ታስተቃልኑ፡ ለቤተ፡ ይሁዳ፡ ዘንተ፡ ኅብሐኑሙ፡ Hez. 8, 17. b) *sibi vel aliis viliozem habere, vilipendere, minoris aestimare*: አመ፡ ዘይስተቃልሉ፡ ምሥዋዕ፡ F. M. 29, 4; Clem. f. 122; Lit. 173, 2; አመ፡ ዘተሀዩዩ፡ ወአስተቃላለ፡ F. M. 14, 6; ኢታስተቃላለ፡ ለጸላኢትከ፡ ወበዝንቱ፡ ትከውን፡ ምወኢ፡ ሎቱ፡ Fal. f. 39.

ቀሊል፡ adj., f. ቀላል፡ *levis*: ጸርዮ፡ ቀሊል፡ ውአቱ፡ Matth. 11, 30; Clem. f. 233; ደለዎ፡ (ሎግዶ) ወከን፡ ቀሊል፡ አምከሉ፡ ማያተ፡ አፍራቅዮ፡ Jsp. p. 272; trsl. ቀዮኖ፡ ቀሊል፡ *poenitentia levis* F. M. 23, 7; al. a) *exiguus, parvus, minor, vilis*: ቀሊል፡ በኅቤክሙ፡ አስተፀብሶተ፡ ሰብአ፡ μη μικρόν ὑμῖν Jes. 7, 13; ትግርምተ፡ ንጉሥ፡ ረሰዮ፡ ቀሊል፡ (*vilipendit*) Ter 27 Enc. b) *facilis, expeditus*: ቀሊል፡ ከኑዴ፡ Ex. 18, 22, 25; ፅፁብ፡ ቀሊል፡ ለእግዚ፡ Deg.; አአምሮ፡ በኅብ፡ ጠቢባን፡ ቀሊል፡ Prov. 14, 6; Sir. 11, 26; ቀሊል፡ በኅብ፡ አግዚ፡ ያብሰሎ፡ ለገዳዬ፡ 11, 21; በቀሊል፡ ፆጻፊ፡ ሰጠሎ፡ ለገዳዬ፡ ለቡ፡ Sir. 19, 4. d) *celer*: ቀሊላን፡ Koh. 9, 11; ደመና፡ ቀሊል፡ Jes. 19, 1; ቀላላ፡ ከነት፡ ሕይወትዮ፡ Job 7, 6; ቀሊላት፡ እገራሁ፡ 2 Reg. 2, 18; ቀሊሉ፡ ሩጻት፡ Lud. e Mss. Colb.

ቅለት፡ n. act. *levitas, Lud. sine auct.*

መቅለሊ፡ part. c. term. adj. 1) *qui levem reddit, levat, sublevat*: መቅለሌ፡ ጸር፡ እግዚአን፡ Clem. f. 246; መቅለሌ፡ ትካዝ፡ Fal.; መቅለሌ፡ ነገር፡ ፅፁብ፡ Teb. Tab. 98; Mag. 27 Enc. 2) *qui leviter fert*: ወአንሰ፡ ፅጉሥ፡ መመቅለሊ፡ በከሉ፡ ዘይረከበኒ፡ በአንተ፡ ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288.

ቁልሕ፡ subst., *calyx vel folliculus florum* [num ad قَعْلَ قَعْلَ referendum?]: ይትፈረዝዝ፡ ቁልሕ፡ διασκεδασθη ή κάπαρις Koh. 12, 5; Org. 6.

ቀለም፡ subst., plerumque m., Pl. አቅላም፡, Pl. Pl. አቅላማት፡ (Org. 4) 1) *calamus vel stylus scriptorius* [قَلَمٌ], κάλαμος Ps. 44, 2; Did. 30; 3 Joh. 13; Hen. 69, 10; ቀለመ፡ ጎጂን፡ (ህጃ) Jer. 17, 1 vrs. nov. 2) *graphiarium, calamarium, ቀለመ፡ ጸሐፊ፡ በሐቋሁ፡* (ገዩጃ) Hez. 9, 2 vrs. nov.; Lud. comm. hist. p. 499 n. 26. 3) *ductus calami* Lud. comm. hist. p. 502 n. 37. 4) *atramentum, color scriptorius* [sicut in lingua Amh.]: ገቢረከ፡ ደመከ፡ ቀለመ፡ ወዐጽመከ፡ ብርዕ፡ Deg.; ጽሑፍ፡ በቀይሕ፡ ቀለም፡, በጸሊሥ፡ ቀለም፡ Abush. 46; (pictura in veste apparuit) እንበለ፡ ቀለም፡ (sine colore picta) Enc. Tachs. 22.

ቅልመት፡ subst. *macula, atramento facta, deinde quaevis alia*: ሕፀብ፡ ከሉሉ፡ ቅልመታ፡ (ለግጦሐኑትዮ) Org.

ቀለምሲስ፡ vid. sub አሱ፡ ቀለምሲስ፡

ቀለምጤዳ፡, ቀለምጤዳ፡, ቀላሚጤዳ፡ n. prgr. sc. κληματῖδα (a κληματῖς) sarmenta Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ቀለምጽጽ፡ et ቀለምጺጽ፡ subst., sing. et coll., *scintilla, scintillae* [a rad. قَلَسَ vel قَمَسَ *saiii*], σπινδιρά, σπινδιράς Sap. 2, 2, 3, 7, 11, 19; M. M. f. 346; trsl. ወአከ፡ እንበይነዝ፡ ዘበመ፡ መጠነ፡ ቀለምጺጽ፡ ፍርሀተ፡ እግዚ፡ sed inde non sequitur, eos scintillulam timoris Dei habere, Const. Ap. 50.— Voc. Ae.፡ ቀለምጺጽ፡ ዘ፡ የምጻድ፡ ሙርጥ፡ አሳት፡ =

ቀለስ፡ rad. inus., cf. قَلَسَ et قَمَسَ.

ተቃለስ፡ III, 3 *collectari, luctari*: ይትቃለስ፡ ምስሌሁ፡ Sx. Teq. 29 (bis). — Rad. Abb.፡ ተቃለስ፡ ዘ፡ ታገለ፡ =

አስተቃላለ፡ IV, 3 *facere ut collidantur, collectentur*; trsl. de vaporibus et nebulis sursum volutis et voltando quasi collectantibus: (Deus) ዲቡ፡ አርአስተ፡ አድባር፡ ለተነ፡ ጊሜ፡ ዘያጠደሶ፡ እንበለ፡ ረንግም፡ ዘያግሕም፡ ውስተ፡ አድራት፡ ዘያስተቃላለ፡ ወለገጽ፡ ሰማይ፡ ርኪብ፡ ዐጽፈ፡ ደመና፡ ዘያለብሶ፡ M. M. f. 56.

ቀልቀለ፡ rad. quadr., arab., قَلَقَ commovit, agitavit (vid. ኃይኃይ Ges. thes. p. 1217), قَلِقَ vacillavit, commotus fuit.

አንቀልቀለ፡ V A) intrs. 1) *commoveri, concuti, fluctuari, labefactari, vacillare* (σείσασθαι, σαλεύσασθαι, κινεῖσθαι); de fundamentis Ps. 17, 9; muris, domibus Hez. 26, 10; አብያቲሃ፡ ዘኢያንቀለቅላ፡ Jes. 33, 20; status: ስመ፡ ኢያንቀልቅል፡ 40, 20, 41, 7; columnis: አዕማዲሃ፡ ኢያንቀለቅላ፡ Clem. f. 212; montibus, terra Jer. 4, 24; Mich. 1, 4; Nah. 1, 5; Ps. 59, 2, 92, 2, 95, 10; Jes. 13, 13; pedibus Prov. 3, 26; coelo Hen. 60, 4 (አንቀልቅሎ፡) Matth. 24, 29; navibus Hen. 101, 4; Clem. f. 128; ያንቀለቅል፡ ለፌ፡ ወለፌ፡ Chr. ho. 11; jugo: አርዑተ፡ ብሔራ፡ ዘያንቀለቅላ፡ Sir. 26, 7; ossibus Jer. 23, 9; membris Job 9, 28; corde (አንቀልቅል፡) Hab. 2, 16; hominibus Jer. 17, 8; Jes. 22, 25; 1 Thess. 3, 3 Platt.; ዘኢያንቀለቅል፡ *immobilis* Ex. 25, 15; Hebr. 12, 27, 28. 2) *riarius: se movere, amoveri* ab aliquo: ኢያንቀለቅል፡ እኩይ፡ አምነ፡ ቤቱ፡ Prov. 17, 13; Cant. 2, 17. B) transitive: ስእንም፡ አንቀልቅሎቶ፡ Luc. 6, 48; Cant. 8, 7; ያንቀለቅሎ፡ ኅፋስ፡ Sap. 4, 4; Am. 9, 5; Job 9, 5; አንቀልቀለ፡ አዕጽምትዮ፡ 4, 14; Nah. 1, 28; አንቀልቅሎ፡ ሎቱ፡ κινῖσαστε αὐτῷ Jer. 31, 17.

ቀልቀል፡ vid. sub ቁልቁል፡ ነቀልቃል፡ subst., Pl. ነቀልቃላት፡, *motus, commotio, concussio, agitatio, Lud. e Mss. Colb.*; ነቀልቃላ፡ አፋሁ፡ ibid.; ኅይሉ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አምድኅረ፡ ተዐቅቦ፡ ብዝሃት፡ ለሕዋሳት፡ ወለነቀልቃላት፡ ትትወሀብ፡ ለድልዋን፡ ላቲ፡ (nulla cautione adhibita de sensibus et commotionibus sc. animi) Phlx. 180. መንቀልቅል፡ part. commovens: ሥነ፡ ራእዩ፡ አንስት፡ መንቀልቅል፡ ለፍትወት፡ Phlx. 106.

ቁልቁል፡ quadr. I [etiam ቀልቀለ፡, vid. ቀልቀል፡; significationes cum ad ቀልቀለ፡ قَلَقَ, tum ad ኃይኃይ vergunt] 1) trans. *vibrare, rotare* gladium: መጠውክዎ፡ ከፍትዮ፡

ወይቁላላ ላዕለ ምድረ ግብጽ ἔκτειλε (ገገ) Hez. 30, 25; ሰብ፡ቁልቁል፡ኩናቶ፡ላዕለ፡አሁጉሪሆሙ፡ Sir. 46, 2; et absol. (omisso ኩናት) 2 Reg. 23, 8. 2) intrs. vibrari: ሰብ፡ቁልቁል፡ኩናት፡ Sir. 46, 2 (v. ἐν τῷ ἐκκλίῃαι προ ἐν τῷ ἐκτειῃαι).

አቁልቁል፡ II, i. q. ቁልቁል፡ n. 1, ut: አስተጻጸጋ፡መገረቶ፡ወአቁልቁል፡ኩናቶ፡ወረገዝ፡ Gad. T. H.

ተቁልቁል፡ III, 1 1) devolvi, deorsum declinare, declivem esse: ይትቁልቁል፡መገፈቁ፡ለውአቶ፡ደብር፡መገለ፡ደብብ፡ ጸላፊ፡Zach. 14, 4. 2) in specie de sole, ad occasum vergere, occasui vicinum esse: Jud. 19, 9. 11; ተቁልቁል፡ዐሐይ፡ μέλλουεν ἡ ἡμέρα Jer. 6, 4; Luc. 9, 12 rom.; 24, 29.

ቀላቁል፡ vel ቁልቁል፡ part. devolutus, deorsum vergens, declivis: (cum alia prodigia fient tum hoc) ማይ፡አይውሕዝ፡ቁልቁል፡አላ፡ዐቀብ፡ (sic) Fek. Jas.

ቀልቁል፡ subst. locus declivis vel praeruptus, praecipitium; ርአስ፡ቀልቁል፡ τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ 2 Par. 25, 12; ከመ፡ዘማክስለ፡ቀልቁል፡ታንሱስ፡ ἐπὶ ἐπάλαξων πόλεως Sir. 9, 13; አትንበር፡ደወለ፡ቀልቁል፡ምስለ፡ጸላኢ፡ከመ፡አደጃድናክ፡ M. M. f. 16; ከመ፡ታዕድወኑ፡አምቀልቁል፡ወጸድና፡ Enc. Tachs. 14. — Voc. Ae. ጸድና፡ቀልቁል፡አንሕስት፡ብ፡ገደል።

ቀላቀሊት፡ subst. declivitas, Lud. sine auct.; Acc. ቀላቀሊት፡ adv. deorsum: ተሰቅለ፡ (suspensus) መልዕልተ፡አደር፡ቀላቀሊት፡ Gad. T. H.; ተሰቅለ፡ (crucifixus) ልዑለ፡አገራሁ፡ወቀላቀሊት፡ድማሐ፡ Sx. Mag. 14 Enc.; Petrus አስተብቀሎሙ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ቀላቀሊት፡ Deg.; Sx. Haml. 5; Teq. 1.

ቀላጽሰ፡ subst., nomen arboris vel fruticis, in Abyssinia vernaculi: ረከብ፡በውአቶ፡መከን፡ማዩ፡ጽሩዩ፡አንዝ፡የዐውዶ፡ቀላጽሰ፡ Sx. Hed. 17 (in Actis Walata-Petros). — An ቀላጽሰ፡ (nomen arboris satis notae, de qua vid. Isenb. p. 69; Bruce V p. 52—55; Rüppell I p. 307; Harris II 2ኛክ, p. 34) emendandum fuerit? at etiam in scholiis ad ሀሶጸ፡ legitur ቀላጽሰ።

ቀለብ፡ I, 1 [i. q. ቅለብ] vertere, versare horsum prorsum vel sursum ac deorsum: ምንት፡የዕዕብ፡አምዘ፡ይቀለብ፡ብዘ፡ካ፡አስይናት፡ τὴ χαλεπώτερον τοῦ σφαιρίζεω ἐν ἔξφεσεν; Chr. Ta. 16. — Aliud ቀለብ፡ vid. sub ቀለጸ።

ቁላቤ፡ subst. inversio: አፈኑ፡ላዕሌሆሙ፡ቁላቤ፡አና፡ Fek. Jas.

ቁላኖስ፡ vel ቁሊኖን፡ n. prgr., ut mihi videtur φαλόνης, φαλόνης (arab. ف perperam lecto ق) planeta, casula: (patriarcha) ሰናሐ፡ቁላኖስ፡ (v. ቁሊኖኖ) ኋብ፡ምድር፡ M. Tom. Paulo infra legitur: ወደቀት፡መግር፡ማክስለ፡ሂላንስን፡ quod non potest non ejusdem vocabuli esse forma alia. (Amh. ቀልስከወት፡ Isenb. p. 69 huc non pertinere videtur).

ቀለንቶን፡ n. prgr., sc. calendae: (Christus natus est) በወርገ፡ሮሜ፡ቅድመ፡ጅቀለንቶን፡ዘዩግዋርዮስ፡ Cyr. in append. p. 131.

ቀለወ፡ I, 1 [Amh. ቁላ፡ ከኃቅ ቅለ፡ ቅለ፡ vicinum est ቀለዩ፡ n. I.] torrere, frigere: ቀለወከ፡ M. F.

ተቀለወ፡ et ተቁለወ፡ III, 1 et 2 1) torreri, frigi, coquendo macerari: ተቀሎኩ፡ወተጎድዩ፡አዕጾምትዩ፡ Job 30, 30; ትትቁሎ፡ነናሱ፡ውስተ፡አናቅር፡አግዢ፡ Phlx. 106 (de aestu amoris agitur). 2) ut videtur, stigmati: ሰብ፡ለብሰ፡ባሕታዊ፡አስከማ፡ደነሥአ፡አምጸጋ፡መገፈሰ፡ቅዱስ፡ተቀልዎተ፡መገፈሳዊተ፡ Phlx. 174; ትትቁለው፡ዘበመንፈስ፡ 231.

ቅልው፡ part. frizus (frictus), tostus Lev. 2, 14. 23, 14.

I. ቀልዐ፡ I, 1 [جَلَعَ exuit; جَلَعَتْ exuta fuit mulier; impudica fuit (ገገ) خَلَعَ ነጌካ; قَلَعَ extraxit, evulsit; قَلَعٌ ህኃጃ velum; opp. est ገለወ] Subj. ይቅላዕ፡, revelare, retegere, aperire, detrahere vel exuere velamen, vestem, al.: ቀልዐት፡ግልባቤ፡ገጸ፡ Sx. Ter 16; አብአሲቶ፡ለምንት፡ትቀልጫ፡ግልባቤ፡ርአስኪ፡አንዝ፡ትሥሕቀ፡Chr. Ta. 15; አዘዘ፡ይቅልዐ፡ግልባቤ፡ገጸ፡ Sx. Hed. 16; ቅልዐ፡መገጠላዕተ፡አማም፡ዘግልቡብ፡ላዕለ፡ገጽዩ፡ Phlx. sub fin.; Lit. 172, 1 (ubi መገጠላዕተ፡ legendum est); Gad. Ad. f. 6; አዘዘ፡ከመ፡ይቅላዕ፡ልብሶ፡ Sx. Tachs. 10; ኅናረት፡ቀለዐ፡መጽሐፍ፡ለዘኢያአምር፡ሆሆዖተ፡ M. M. f. 187 et 342. (Lud. statuit significationem intrs.: detractum fuit velum, et affert: ይቅላዕ፡ደባትር፡ Org. 5; modo lectio sana sit!). — Voc. Ae. ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ።

ተቀልዐ፡ III, 1 revelari, retégi, detrahi, exui: ይትቀላዕ፡መገጠላዕተ፡ዘቅድመ፡ገጸ፡ Lit. Jac.; Gad. Ad. f. 8; ዘልፈ፡እንጡሎ፡አንበለ፡ተቀልዎ፡ M. M. f. 297.

ቅሎ፡ part. revelatus, reiectus: ብሕት፡ኢትጎድዩ፡ሥዕርታ፡ከመ፡ይኩን፡ቅሎ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር፡ን፡ F. N. 11.

ቀላጫ፡ n. ag. revelans, retogens, detrahens: (አግዢ) ለብርሃን፡ልብዩ፡ቀላጫ፡ግላ፡ Teb. Tab. 13.

II. ቀልዐ፡ inus. sc. ህኃጃ مقلع funda projicere. መቅልዕ፡ subst. funda Gad. Ad. f. 126. 127 [مقلع, مقلع].

ቅልግ፡ n. prgr. sc. قلع arx, castellum, pecul. in vertice montis, Jsp. p. 318. 325.

ቀላጫ፡ subst., m., Pl. ቀላጫዖት፡ [ei Lud. comparavit قائل satelles praetoris; fortasse propagatum est e rad. primaria ቀለላ፡, ob servi minorem sive aetatem (cfr. قائل puella parva

et de significatione ፳፯, غلبان al.) sive ordinem] famulus (domesticus, minister) παῖς, παιδάριον, δερῶπων Gen. 18, 7; Jud. 7, 10. 19, 3 seq. (ἄναίκα); 1 Reg. 1, 14; 3 Reg. 18, 43; Jer. 41, 16; ቀላጫዖት፡ Jsp. p. 286. 291. In specie nomine ቀላጫ፡አግዢ፡ honorifico distinguuntur viri pietate eximii Gen. 18, 17; Num. 14, 24; Jos. 1, 2. 11, 12. 15; Kuf. 24; Job 2, 3. 42, 7. 8; Jes. 20, 3. 22, 20. 37, 35. 43, 10. 44, 1. 21. 45, 4. 52, 13; Bar. 3, 37; Hez. 28, 26; 4 Esr. 5, 30; Luc. 1, 54. 69. — Voc. Ae. ወጻሊ፡ቀላጫ፡ዘ፡ሎሌ፡ aliud: ቀላጫ፡ብ፡ሎሌ፡ወጻድሂ፡ይ፡

ቀላጫት፡ subst., fem. famula (domestica) 1 Reg. 25, 41; ἄβραῃ Judith 8, 33; παιδοσκη 10, 10. — Voc. Ae. ቀላጫት፡ዘ፡ገረድ።

ቍላዕወ፡ subst., sec. Lud. *pueritia* Org. 7.

ቁለዝ፡ sec. Lud. *amputare, abscidere* securi arbores, frutices, spinas, Org. 5.

መቍላዝ፡ subst. *securis bellica, bipennis* (amh. ቍላዕ), Lud. sine auct.

I. ቀለዮ፡ I, 1 [vicinum est ቀለወ] proprie *torrere*, deinde trsl. *urere* (i. e. *mordere, pungere* vel *condemnare*), de conscientia: ይቀልዮከ፡ ልብዝ፡ (v. ልበዝ፡ et በልብዝ፡) 3 Reg. 2, 44 (hebr.); Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20 rom.; 3, 21 (καταγγνώσκων); ሊተሰ፡ ፈድፋድ፡ ያሐከዝ፡ ወያተክዝ፡ ወይቀልዮ ሂ፡ ልብዮ፡ በእንተ፡ Macc. f. 19. — Voc. Ae.: ይቀልዮ፡ ዝ፡ ይ ዘለፈ፡; aliud: ይቀልዮ፡ ዝ፡ ዮሐተን፡ ወወዘ፡ ይገልጽ ።

II. ቀለዮ፡ I, 1 [vicinum ቁላ፡ q. v., nec non *عَمَّرَ, عَمَّرَ*] *profundum esse, instar* abyssi: (Deus) ይቀላ፡ እምቀላዮ፡ ቀላዮት፡ ወይተሌዐል፡ እመልዕልተ፡ ለግሌ፡ M. M. f. 322; Athan. de Trin.; ልዑል፡ ወ-አተ፡ እመልዕልተ፡ መልዕልተ፡ ወይቀላ፡ እምነ፡ ስመቅ፡ Phlx. sub fin. — Rad. Abb.: ቀለዮ፡ ዝ፡ ጥልቅ፡ ሆነ፡ (Lud. ex auctoritate Gregorii statuit: *scrutari, explorare profunditatem*).

አቅሌላዮ፡ vel አቅልላዮ፡ quinquel. II, *explorare* profundum, *scrutari*: ነጻይ፡ ማእምር፡ ያቅሌላዮ፡ (v. ያቅልላዮ፡) πέντης νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ Prov. 28, 11 (var. ይሌብዎ፡, al. ያቅልሎ፡; Hebr. habet *עַמְמָרָה*), quamquam haud satis certum videtur, annon Aethiops *καταγνώσεται* *condemnet* (cfr. I ቀለዮ፡) intellexerit.

ቅሉይ፡ part. *profundus* instar abyssi, Org. ቀላይ፡ subst., m. et fem., Pl. ቀለዮት፡ et ቀላዮት፡ *profundum, imum* tam maris et fluviorum quam terrae, *abyssus, vorago, barathrum*, βάρθος Jes. 7, 11 (opp. አርዮም); ቀላዮ፡ ባሕር፡ Jes. 51, 10; Am. 9, 3; Hez. 26, 12; Luc. 17, 2; ቀላዮት፡ አናላግ፡ Job 28, 11; Zach. 10, 11; ቀላዮት፡ ነቅዑ፡ Prov. 3, 20; Ps. 32, 7. 41, 9. 103, 7. 148, 7; Job 28, 14. 36, 16. 38, 16; ስሙቅ፡ ቀላይ፡ Sir. 24, 5; ማዮ፡ ቀላይ፡ 24, 29. 16, 18. 42, 18. 43, 23; Jes. 44, 27. 51, 10; Dan. ap. 3, 31; Rom. 10, 6; Apoc. 9, 1. 2. 11, 7; Kuf. 2. 5. 48; 4 Esr. 5, 5. 8, 27; βόθυνος Jer. 31, 43. 44; *καταγής* Ps. 68, 19; *λύμη* Luc. 8, 22; ባሕርነ፡ አው፡ ቀላይ፡ ስገገግ (ገገግ) Job 7, 12; ሻዕድ፡ ስመቃ፡ ለቀላይ፡ Job 11, 8; Am. 9, 2. Transl.: de rebus immense profundis, ut de misericordia Dei Org. 3.

ቀለዶ፡ rad. inus.; قَلَدَ 1) *collegit fluida in receptaculo* (كَلَدَتْ كَلْدًا). 2) *torsit* (قَلَدَ annulus, circulus).

መቅለድ፡ et መቅልድ፡ subst., Pl. መቃልድ፡ *labrum, pelvis, λουτήρ* Ex. 30, 18 (c. var.) 28; 3 Reg. 10, 21; (Christus) ነሥአ፡ ማዮ፡ ወወደዮ፡ ውስተ፡ መቅለድ፡ ወገፀበ፡ አግረ፡ አርዳኢሁ፡ Matvās. n. 52; *κρατήρ* Ex. 24, 6. — Voc. Ae.: መቅለድ፡ ዝ፡ ሰን፡; aliud: ዝ፡ ከሰከተ፡ ።

ቀልዶድ፡ subst. *orbis, arcus* sc. *ቀልዶድ፡ ዐይን፡ supercilium* (coll. ገገግ 23; sec. Lud. *palpebra*) Org. 2. — Voc. Ae.: ጠስ፡ ቀርነብ፡ ቀልዶድ፡ ብ፡ ቅንድ፡ ብ፡ ።

ቀለጸ፡ I, 1 et ቀልጸጸ፡ quadr. I [amh. ቀለበ፡; كَلَّبَ

harpago et *حَلَبَ* *aduncus unguis, حَلَبَ* *unguibus arripuit, momordit*; ad significationem fere propius accedit *لَقَفَ* *arripuit celeriter rem jactam; rapide cepit* rem, ut *famelicus*; II *deglutivit* *hiante ore excipere, avide dentibus arripere* (et *deglutire*): በሀደ፡ እኤዝዝ፡ ለከይሲ፡ ወይቀለጸሙ፡ (v. ወይ ቀለጸሙ) ስገገግ Am. 9, 3; Gad. T. H. (vid. sub ለሎወ); ወደደዎሙ፡ ውስተ፡ ግብ፡ ወቀለጸዎሙ፡ ዐናብተ፡ እንበለ፡ ይብጽሑ፡ ውስተ፡ ምድር፡ M. M. f. 146; dracones አሊ፡ ይቀልጹ፡ ነፍሳተ፡ Org. 5. — Etiam per በ፡ (amharice) scribitur, si quidem hoc exemplum huc pertinet: (cruce eum tuearis) በዘ አይክሉ፡ ቀልቡዮ፡ መስተቃርና፡ ወናይ፡ Kedr. f. 58. — Voc. Ae.: ቀልጸጸ፡ ሐከዮ፡ ነስከ፡ ብ፡ ነስከ፡ ።

ቁለፈ፡ rad. inus. 1) *مُكَبَّ قَلَفَ* ቀረፈ፡ *قرَفَ* *decorificare; مَكَبَّ* *cortex, squama, membrana, قَلَفَ* vel *قُرَفَ* *cortex, libra, قَلِفَ* et *عَلِفَ* *praeputium praeditus fuit, قَلَفَ* *praeputium*. 2) amh. ቁለፈ፡, *قَلَفَ* II. IV *pellulum obdere, obserrare; نَقَبَ*, *قَلَفَ* *pellulum, sera*.

አቅላፈ፡ II, 1 var. pro አቅፈለ፡ 3 Reg. 6, 28. ቅላፍ፡ subst., Pl. ቅላፍት፡ *pellulum, sera*: አለ፡ ይሰብጥ፡ ቅላፍት፡ (fures) F. N. 49; (fures) አለ፡ ያርገዉ፡ ቅላፈ፡ ጸጸሐሙ፡ ጊዜ፡ ዮሐውር፡ በጎለ፡ ቤት፡ ቀቲር፡ ወነሂገት፡ F. M. 17, 7; Gad. Ad. f. 169.

ቅላፈት፡ n. act. et subst., Pl. ቅላፈታት፡ (Jos. 5, 3) *praeputium* 1 Reg. 18, 27; Kuf. I. 15. 30; Col. 2, 13; Eph. 2, 11; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25—27.

ቁላፍ፡ et ቁላፈ፡ (Jud. 14, 3 F; 15, 18) adj., *praeputiatus, incircumcisus* Ex. 12, 48; 1 Reg. 17, 56. 18, 25; Jes. 52, 1; Jer. 9, 25; ከሎሙ፡ አሕዛብ፡ ቁላፍን፡ ነፍሱዎሙ፡ 9, 26; Hez. 31, 18. 21 seq.; 44, 7. 9; Esth. 4, 17 apoc.; Rom. 2, 26. 4, 12; Col. 3, 11; Org. 4.

ቀልፎንዮ፡ n. prgr. *resina colophonica*: ቃር፡ ወጥላ፡ ወጥደ፡ ወቅጥፈን፡ ወጂላጥር፡ እምነ፡ ቀልፎንዮ፡ Sx. Haml. 5.

ቆሐልት፡ n. prgr. sc. ከገገግ i. e. *Ecclesiastes liber biblicus*, F. N. 2.

ቀሐመ፡ transpositis literis pro ቀምሐ፡ passim in libris Mss. occurrit.

ቃሐቅሐ፡ quadr. I [قَتَعَ, قَتَعَ, قَتَعَ, قَتَعَ] *strepitum vel sonitum edere* ore, *murmurare*: ወአመብ፡ ዘተፈቅድ፡ በውስተ፡ ማእድ፡ ኢትንብብ፡ ቃሐቅሐ፡ si quid tibi necessarium est ad mensam, noli loqui: *sonitum* (signi) da Reg. Pach.; አልቦ፡ ዘይትናገር፡ አላ፡ ይቀሐቅሐ፡ ibid.

ቀሐወ፡ (etiam per ግ et ሀ) I, 1 [proprie, ut videtur, *viribus contendere*, coll. ከጋ, nec non *كَحَّ* *pugnando vincere*] 1) *contendere, niti* ad alqd, *aemulari*: ቅኖ፡ (ቅናእ፡ Platt) ለንስሐ፡ Apoc. 3, 19 rom.; እምላክ፡ ዘአይቅሐውዎ፡ Deus cui nullus est *aemulus* Lit. Joh. 2) *certare, contendere* cum aliquo de praemio vel honore obtinendo, Lud. sine auct.

ቀዎሙ condire vid. sub I ቀሰሙ፡

አስተቃሙ፡ divinare vid. sub II ቀሰሙ፡

ቅዣር፡ subst. squama, squamae [قشرة ريقظظ] Lev. 11, 9—12 (ቅዣር፡ in cod. G); Deut. 14, 9. 10; Hez. 29, 4 vrs. nov.

ቀዎት፡ (etiam per ሰ) subst., m. et fem., Pl. ቀዎታት፡, ቀዣውይ፡ et ቀዣውት፡ [cfr. ريقظظ phialae, et ea quae Ges. thes. p. 1240 sub voce ريقظظ comparata sunt] hydra, urceus, urna, ὕδρα (ገ) Gen. 24, 14—18; 3 Reg. 17, 12; Joh. 4, 28; ἄγγεια ስተይ፡ ማዩ፡ እምቀውትከ፡ Prov. 5, 15; ቀዣውቲሆሙ፡ v. ቀዣውዩሆሙ፡ Jer. 14, 3; ቀዣውቲከሙ፡ v. ቀዣውይከሙ፡ 47, 10; ቀዎት፡ ልከት፡ βλας Jer. 19, 1. 10. 11; ቀዎታት፡ Sx. Genb. 21; Gad. T. H. — Voc. Ae.፡ ቀዎት፡ ዘ፡ ማዶ፡ ።

ቀዎጠ፡ I, 1 [amh. idem; ديمويت, detexit; ديمويت dimovit rem, qua altera tegitur, detraxit, excoriat] Subj. ይቅሥ፡ 1) subducere, surripere, manticulari, auertere, intervertere፡ ጎናረት፡ ቀዣ፡ እምንዋዩ፡ ማክሰንትከ፡ (v. ሰሪቅ) Sir. 41, 19; ከሙ፡ ይቅሥ፡ ዘከነ፡ እምገራህተ፡ ቢጸሙ፡ Jes. 5, 8; 2 Cor. 11, 8; Tit. 2, 9 Platt; Act. 5, 2. 3; Did. 35; Clem. f. 243; ዘይቅሥ፡ እምጠ፡ እግዚ፡ f. 161. 124. 115; ቀዣጠ፡ ንዋዩ፡ በዕድ፡ Macc. f. 24. 2) celando rem detrimentum inferre alicui፡ ከሙ፡ ትቅሥ፡ በተሳልሞ፡ ፀሮሙ፡ (pacem cum eorum hostibus jungendo) Jsp. p. 349. — Voc. Ae.፡ ቀዎጠ፡ ዘ፡ ሰሪቅ፡

ቀዣጠ፡ n. ag. interversor, subducens, manticularius፡ ሰራቲ፡ ወቀዣጠ፡ ዘአንበሩ፡ ብዩ፡ (ejus quod apud me deposuerunt) Form. Conf.

I. ቀዎፈ፡ I, 1 [etymon obscurius est; an ጸኃህ vel ጸኃህ?] Subj. ይቅሥ፡ 1) virga, fuste, flagro, scutica caedere vel percutere, verberibus castigare, verberare, flagellare፡ ዘይቅሥ፡ ብዕራህ፡ Sir. 38, 25; ማስቲንህ Deut. 25, 2. 3; 3 Reg. 12, 11; Job 30, 21; Prov. 3, 12; Matth. 10, 17; Hebr. 11, 36. 12, 6; ጸላህ Job 5, 18; ጸላህ Jes. 5, 25. 11, 15. 14, 6; ይቅሥ፡ እግዚ፡ መቅዎፍተ፡ 19, 22. 60, 10; Jer. 20, 2; ጸላህ Matth. 27, 26; Marc. 15, 15, 15; Clem. f. 179; ቦቱ፡ (ለሰይፍ) ይቅሥ፡ ለአሕዛብ፡ Apoc. 19, 15. 2) in genere፡ plagam infligere, percutere, castigare, punire, de poenis et plagis a Deo inflictis፡ ቀዎፈ፡ በመቅዎፍት፡ ፀቢይ፡ Kuf. 13; ቀዎፈ፡ በመቅዎፍት፡ ወበእሳት፡ Sir. 33, 11; ይቅሥ፡ ለምድር፡ በቃሉ፡ አኑህ፡ Jes. 11, 4; ጸላህ ስጦታ 57, 16; Jer. 5, 3; ቀዎፈ፡ ወተቀዎፍኩ፡ 20, 6; Ps. 6, 1. 37, 1; Apoc. 7, 2; አቅሥ፡ ስሎ፡ አፍራሰ፡ በድንጋ፤ Zach. 12, 4. — Voc. Ae.፡ ቀዎፈ፡ ዘ፡ ገረፈ፡ ።

ተቅሥ፡ III, 1) verberari, flagellari Ex. 5, 16; ተቀዣ፡ Prov. 17, 10; ስቡል፡ እንደ፡ ይተቅዎፍ፡ 19, 25; ተቅሥ፡ ጸላህ 2 Cor. 6, 5. 2) in genere፡ percuti, plaga affici, castigari, puniri Ps. 72, 5; Job 15, 11; Jes. 9, 13; ስጦታ፡ ወመቅዎፍት፡ ትተቅዎፍ፡ Jer. 6, 7. 8. 20, 7; Sap. 16, 16; ተቅሥ፡ ፀላይ፡ Apoc. 8, 12; ትተቅዎፍ፡ በውሉ፡ Sir. 23, 24.

ቅዎፍ፡ part. 1) verberatus, flagellatus Sx. Tachs. 10

Enc; ቅዎፈ፡ ዘባን፡ Jac. 9 Enc. 2) percussus, plaga affectus, castigatus፡ ብእሲ፡ ቅዎፍ፡ ውእቱ፡ ወእሙም፡ Jes. 53, 3. 4; Ps. 72, 14.

ቅሥ፡ n. act. et subst., Pl. ቅሥታት፡ 1) verberatio, flagellatio, verber F. N. 45; Act. 16, 33 Platt; Gad. Ad. f. 9; Org; በቅሥ፡ ከማከ፡ cum verberatura sicut in Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) castigatio, plaga፡ ሐይው፡ አዮብ፡ እምድጎረ፡ ቅሥ፡ Job 42, 16; ቅሥ፡ Chr. Ta. 28. 3) ut videtur፡ verberatio i. q. pugna (Σφίλαγρει)፡ በጎጠአት፡ ረሰን፡ ቅሥ፡ ይተንሣእ፡ ጸላይ፡ (nisi plaga i. e. poena interpretari malueris) Prov. 28, 2.

ቀዣፈ፡ n. ag. verberator, castigator, plagas infligens፡ ጎበ፡ ቀዣፈ፡ Jes. 9, 12 (13) vrs. nov.; 10, 20 vrs. nov.

መቅዎፍት፡ raro መቅዎፍ፡ (ut Hern. p. 59), subst., m. et fem., Pl. መቅዎፍታት፡ 1) flagrum, flagellum, scutica, virgae, ሰላቲ፤ መቅዎፍት፡ ወተግሣ፡ Sir. 22, 6. 40, 9; ቀሳለ፡ መቅዎፍት፡ (v. አብትር) ይገብር፡ አምግልተ፡ 28, 17; ድም፡ መቅዎፍት፡ Nah. 3, 1; 3 Reg. 12, 11; 2 Par. 10, 14; (Christus in templo) ነሣእ፡ ስብሰባ፡ ገብረ፡ መቅዎፍት፡ ወሰደዶሙ፡ hom. Cyr. f. 129; trsl. መቅዎፍት፡ Job 5, 21; Sir. 26, 6. 2) verber, plaga, nec non vindex፡ ጸላህ Sir. 27, 25; Jes. 10, 24. 26. 14, 6. 30, 31; መጠው፡ ዘባን፡ ለመቅዎፍት፡ 50, 6. 53, 10; Luc. 12, 47. 48; Act. 16, 33 rom.; ምንትኩዝ፡ መቅዎፍት፡ ዘማከለ፡ እደደከ፡ Zach. 13, 6. 3) in specie፡ castigatio divina, plaga, calamitas, poena a Deo inflictis, ጸላህ Ex. 11, 1. 12, 13; Num. 25, 18. 26, 1; Job 2, 13; Apoc. 15, 1. 16, 9 (መቅዎፍታት)፡ ሰላቲ፤ Job 21, 9; Sir. 23, 11; Ps. 31, 13; μετεωρισμὸς Ps. 87, 7; Σουῶς መቅዎፍት፡ መፀት፡ Jes. 9, 19. 12, 1. 13, 9; Jer. 43, 7; Job 3, 17; ጸላህ Job 6, 2; Sir. 16, 11; Dan. 9, 16; Jes. 10, 6; መቅዎፍት፡ መፀቱ፡ 42, 25. 59, 19; Jer. 21, 5. 23, 19; Thren. 1, 12. 4, 11; Ps. 6, 1. 37, 1; Rom. 1, 18. 3, 5; 1 Thess. 2, 16; ሰላቲ፤ መቅዎፍት፡ ጎጠአቶሙ፡ Hez. 14, 3; 1 Joh. 4, 18; τιμωρία 1 Esr. 8, 24; ἐκδιόκησας ἢ መቅዎፍት፡ Hez. 14, 21; βάσανος 32, 30.

ምቅዣፍ፡ subst. locus, ubi flagellantur, at 2 Par. 10, 11 usurpatur pro flagellis፡ አብዮ፡ ገዳጸከሙ፡ በምቅዣፍ፡ ጸላህ ሰላቲ፤ (በመቅዎፍት፡ 10, 14).

II. ቀዎፈ፡ rad. inus., cui convenit ጸኃህ reterege, nudare; كَشَفَ detegere, manifestare; V aperte patere.

ቅዎፍ፡ part. inlectus, apertus, i. e. in aperto vel sub divo commorans (polluti) አይባሉ፡ ውስተ፡ ምሥዋ፡ በእፍኑ፡ ይቆሙ፡ ቅዎፈ፡ እቱተ፡ ርኩቅ፡ እምትዕይንት፡ Clem. f. 176; vid. etiam ቅሥ፡

ቅሥ፡ subst. secessus foras, vel locus, ad quem exitur foras (coll. مخرج تخرجت), in Acc. ቅሥ፡ foris i. e. in latrina፡ ሰብ፡ ንበርከ፡ ቅሥ፡ (G: ቅዎፈ፡; Cod. Abb. CXVII: ቀዎፍ) ἔταν διακαδύαγης ἕξω Deut. 23, 14; ይንበር፡ ጽመ፡ ቅሥ፡ (v. ቀሥ፡) Jud. 3, 24.

ቀሥ፡ subst. quidquid foris est፡ ውስተ፡ ስሎ፡ በሐውርት፡ ቀሥ፡ (v. ዘቀሥ፡) ጸላህ ጳጳስ ጸኃህ Eath. 9, 19. ቅሥ፡ subst. exitus termini (i. q. ምእንት)፡ ut videtur፡ ወቅሥ፡ ብሔረ፡ ምድያም፡ Kebr. Nag. n. 92.

ቀዎፈ፡ vel ቀሥ፡ subst. i. q. ቅሥ፡ i. q. v.

ቀሠፋይ (v. ቀሥፊ፣ vel ቀሥፋይ) adj. rel. *exterior*; qui foris est; **ይፍልጥ፡ መንግሥት፡ ወገሱ፡ ወቀሠፋይ፡ ቤተ፡ መቅደስ** id quod intra et extra sanctuarium est, ἵδοιτῆ ἄνὰ μέσον τοῦ ἁγίου καὶ ἄνὰ μέσον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων Ex. 26, 33. — At Voc. Ae.: **ቀሥፋይ** (v. ቀሥፋ) **ዘ፡ ድጎረ፡ ታቦት**: (quasi ቀሥፋይ፣ esset adytum sanctissimum; quae interpretatio si vera esset, ad syr. verbum ܩܪܘܢܐ referendum esset nomen).

ቃር: subst. [قير قار] *pix* (liquida): **ቃር፡ ወጥሳ፡ ወተይ፡ ወቅጥሬን**: Sx. Haml. 5.

ቀርሐ: I, 2 *tondendo calvum facere, radere* [חָרַץ חָרַץ]: **ይቁርሐ፡ ርእሱ**: Hez. 27, 31 vrs. nov. (ant.: **ይትላጸዩ**).

ቀርሐት: subst. *tonsura* (capitis) Chr. Ax. f. 89.

ቀረመ: rad. inus. i. e. ܩܪܡܐ ܩܪܡܐ ܩܪܡܐ ܩܪܡܐ ܩܪܡܐ, quae omnia in significato *resecandi* conveniunt; in specie cfr. ܩܪܡܐ

resecuti dactylorum racemos; ܩܪܡܐ *frugum reliquiae in campo post messem*; *dactyli decerpti* vel ἱ, qui postquam caeteri resecti sunt, ex infima rami parte colliguntur; vic. **ቀሠመ**: q. v.

ተቀረም: III, 2 *frugum vel pomorum reliquias in agris colligere, spicas legere, racemari*, abs.: Ruth 2, 15 (συλλέγειν); c. Acc. fructuum: Lev. 19, 10; **ትቀረም**: **ዘክሱ** **መ፡ ተቀረም**: **ኪያይ**: ἑπιφύλλισον Thren. 1, 22 (v. **ቀሠመ**): 2, 20; **ተቀረመ**: **ይተቀረም**: **ዘመ**: **ወይን**: **ለተረፈ**: **እስራኤል**: Jer. 6, 9 var.; Jes. 24, 13 (var. pro **ቀሠመ**). — Radd. Abb.: **ቀረመ**: **ዘ፡ ለቀመ** ::

ቀረም: subst. *stipulae, spicae, racemi* vel *alii fructus* post messem vel vindemiam in agris *relicti*: **ዘያስተጋብእ**: **ቀረመ**: (v. **ሠዊት**) **በማእረር**: καλύμην συνάγων Mich. 7, 1; **ወይተርፍ**: **ቀረመ**: **ውስቴቱ**: Jes. 17, 6; **ሠዊት**: **ዘይወድቅ**: **ለሊሁ**: **እም**: **ቀረመ**: (v. **ቀርመ**): στόχως ἀπὸ καλύμης αὐτόματος πεσών Job 24, 24.

ቀርም: subst. i. q. **ቀረም**: q. v.; (**ቀረም**: affert Lud. lex. c. 196 e loco Jes. 17, 6).

ተቀራም: subst. *spicilegium, racematio, collectio fructuum in agris relictorum*, etiam i. q. **ቀረም**:; ἑπιφύλλε Ob. 5; **ከመ**: **ተቀራም**: **አመ**: **ቀሥም**: Mich. 7, 1; **ውስተ**: **ተቀራም**: **ሶበ**: **ጎልቀ**: **ቀሥም**: Jes. 24, 13 var.; Jer. 6, 9 var.; 9, 22 var.; 29, 10; **ተቀራመ**: **ማእረር**: Sx. Masc. 11 Enc. — Voc. Ae.: **ተቀራም**: **ብ፡ ቀረሚያ** ::

ተቀራሚ: n. ag. *abscondens, reseccans, collector fructuum*: **ተቀራሚ**: **በለስ**: **አን**: καὶ ζῶν συκάμυνα Am. 7, 13.

ቁረረ: (Gen. 49, 4) et **ቁረ**: (Kuf. 23) 1, 1 [ܩܪܪ ܩܪܪ] 1) *frigidum esse, algere, frigescere, refrigerari*: **ቁረ**: **አብርሃም**: **ከመ**: **በረድ**: Kuf. 23; Gen. 49, 4; Job 37, 8; Hen. 67, 11. 2) *defervescere, remittere, de ira* Gen. 27, 44; Job 14, 13; Jes. 1, 24. 10, 25; Sir. 23, 16.

አቀረረ: II, 1 (pro **ያቁርር**: passim **ያቁርር**: scriptum) 1) *frigifacere, refrigerare*: (febri laborans si) ሰትዮ፡ ማያ፡ ብዙተ፡ **ያቁርር**: **ላህበ**: **ጽምአ**: **ንስተተ**: Chr. Ta. 2; **አቀረረ**: **ማያ**: **በመንፈ**: **ወኢተከዕው**: **ማያ**: Gad. 2a Mich.; **ዝናም**: **ያቁርር**: **ለመርቄ**: Sir. 18, 16; **ያቁርር**: **ለከ**: **መርቄ**: 31, 19;

Luc. 16, 24; **አቀረረ**: **መቀቶ**: Phlx. 50; **ያቁርር**: **ሐወ**: (Lud.: ሐይወ፡ male) Haml. 29 Enc. 2) *defervescere facere, sedare, lenire, iram*: **አቀርር**: **መተከ**: Ex. 32, 12; Sir. 48, 10; Bar. 2, 13; Eph. 6, 9; **አቀርሩ**: **መተከመ**: **እምቅድመ**: **ይዕርብ**: **ዐላይ**: F. M. 34, 5. 3) *frigore afficere*: **ተስከሎ**: **ለአመ**: **ከን**: **ያቁርር**: **ቀረ**: **ክረምት**: **ወያሌህ** **መ**: **ሐረረ**: **ፀሓይ**: **በጊዜ**: **ሐጋይ**: Sx. Mag. 27. 4) *potum vel cibum refrigerantem sumere*: (post communicationem mysterii altaris) **አያቀርርሂ**: **ወኢይክድን**: **ቀርባና**: **በጎብስት**: **እምቅድመ**: **ሠርሐቱ**: **ወማየ**: **መቀረርኒ**: **ኢይንጥብ**: **ምንትኒ**: **እምአፍ**: F. N. 13.

ቁር: subst., plerumque m., 1) *frigus, algor, gelu* Gen. 8, 22; Kuf. 2. 3; Hen. 34, 2. 76, 6; Ps. 147, 6; 4 Esr. 6, 9; **ሞተ**: **በቀር**: Job 31, 18; **ከመ**: **ቀረ**: **ዐዘቅተ**: **ማይ**: Jer. 6, 7; **ቀር**: **ወአስብትያ**: Dan. ep. 3, 48; **ቀር**: **ወበረድ**: Zach. 14, 6; **ይርዕዱ**: **በእንተ**: **ቀር**: 1 Esr. 9, 6; **ቀረ**: **ሌሊት**: **παγετός τῆς νυκτός Jer. 43, 30; Bar. 2, 25; Joh. 18, 18. 2) Bis positum occurrit pro τάρταρος Job 40, 15; **ቀረ**: **ሲአል**: 41, 23.**

ቁረር: adj., fem. **ቁራር**: 1) *frigidus, gelidus*: **ነፋስ**: **ቁረር**: Sir. 43, 20; Dan. ep. 3, 26; **ማይ**: **ቁረር**: Prov. 25, 25; Matth. 10, 42; Apoc. 3, 15; Kuf. 8; Hen. 14, 13. 2) trsl.: *frigidus*: **ከማሁ**: **ቁረር**: **እከያ**: Jer. 6, 7; **ቁራር**: **ወመስክንት**: **ምክር**: ψυχραῖς εὐκαιοβουλαις Cyr. c. Pall. f. 67, al. 3) *gelu torpens, frigore necatus*: **ፀሓይ**: **ጥሒና**: **ቁራሪን**: **አገርእት**: Haml. 12 Enc.

ቀረት: n. act. et subst. *frigedo, frigus*: **ቀረተ**: **ቱሳሔ**: **ዘርእ**: (vim genitalem imminuit) F. M. 12, 5; **ቀረተ**: **ሥጋሁ**: (Christi) **አያጥፍኦ**: **ለሰላት**: **መለኮቱ**: Fid. Jac. Bar.; trsl.; **ቀረተ**: **ጎሊና**: *frigus animi* Org. 2.

ምቀር: vid. sub **መቀር**: c. 182.

መቀረር: subst. *refrigeratio, refrigerium*: **ማየ**: **መቀረር**: F. N. 13 (vid. sub **አቀረረ**).

ቃራራ: subst. i. q. ܩܪܪܐ *ampulla* (vitrea) Jsp. p. 339 (paulo supra: **ማሁ**).

ቆርስ: etiam **ቆሩስ**: (Num. 11, 32) et **ቆሩ**: (Lev. 27, 16), n. prgr., sc. κόρος (ῥῶ), *corus*, mensura aridorum et fluidorum, decem Ephas Bathosve continens: Lev. 27, 16; Num. 11, 32; 3 Reg. 4, 22. 5, 11; 2 Esr. 7, 22; 2 Par. 27, 5; Hez. 45, 14 vrs. nov.; Luc. 16, 7; idem est γομῶρ (ገግግ) Hos. 3, 2. — Voc. Ae.: **ቆርስ**: **ብ፡ ቀና**; aliud: **ዘ፡ አጋማኸ** ::

ቅራስያ: n. prgr. *cerasus, cerasum*: **እልቅራስያ**: (قراسيا) F. N. 17.

ቀርቀር: subst., ut videtur: *murmuratione, fremitus* (coll. ገርገረ: ܩܪܪ ܩܪܪ, amb. ክርክር): **ኢ፡ገራር**: **ከክራይ**: **ቀርቀር**: **መዐት**: **ዐከት**: Kid. f. 26. — At Voc. Ae. habent: **ቀርቀር**: (v. ነርነር): **ዘ፡ ብገበዛ** ::

ቀርቂስ: (**ቀርቂስ**) n. prgr., Pl. **ቀርቂሳት**: 1) *ludus circensis*: **ለአመ**: **ከን**: **ገዘዩ**: **ሐውር**: **ኅብ**: **ቀርቂስ**: **ለይጎድግ**: **አው**: **ለይሰደድ**: Const. Ap. 27. 2) *ludi genus*, „cum factis aliquot in tabula foraminibus globuli mittuntur, quo genere lusus

aliqui ad sortilegia abutuntur⁶, Lud. ex auct. Gregorii (coll. 6° قَرَبَى Freytag III p. 431): ከህን፡ዘአዝለፈ፡ተዋንዮ፡ቀርቁሰ፡ (in margine: ገባጣ) F. N. 9; dubium an huc pertineat: ቁርቁሳዊ፡ ዘይትቀብዮ፡ቀርቁሰ፡ Const. Ap. 62 (63); Lib. Myst.; ቀርቁሳት፡ Form. Conf. — Voc. Ael.: ቀርቁሰ፡ ዘ፡ገባጣ፡ ከ፡አሳሂ፡ ይ፡ atitud. ዘ፡ ሰንጠረዥ፡ ወገጣጣ፡ ይ፡

ቀርቁሳዊ፡ vel ቁርቁሳዊ፡ adj. rel.: ludum ቀርቁሰ፡ ludens Const. Ap. 62.

ቀርቦ (perraro ቀርቦ፡ ut Dan. 3, 27 var.; 3 Reg. 2, 7 var.)

I, 1 [ገገገ] قَرَبَى Subj. ይቅረብ፡ 1) *appropinquare, accedere, propinquum esse, prope abesse*: ይቅረብ፡ ἔγγιστάσθαι Jes. 45, 21; ቅረብ፡ Kuf. 26; ቀርቦቱ፡ Asc. Jes. 3, 21, 22; Gen. 18, 23; Matth. 15, 12, 26, 17; ቅረብ፡ ዝዮ፡ Hen. 15, 1; c. c. ለ፡ Proy. 10, 14; Ex. 32, 19; c. መንገል፡ Kuf. 8, 9; c. ኅብ፡ Gen. 27, 22, 37, 18, 45, 4; 1 Reg. 10, 24; ናሁ፡ እን፡ ቀረብኩ፡ ኅብ፡ ናትሕዮ፡ Job 13, 18; ሰብ፡ ቀርቦ፡ ኅብ፡ ራራስ፡ Tob. 6, 10, 10, 13; Asc. Jes. 9, 39; Ps. 31, 8, 90, 7; Hen. 91, 4; Matth. 18, 1; Hebr. 4, 16; c. Acc.: Gen. 27, 21; Deut. 4, 7; Prov. 3, 15; ይቀርብኒ፡ በከናናሪሆሙ፡ Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 39; Jac. 4, 8; ይሰቱ፡ እምን፡ ከሉ፡ ማይ፡ ዘቀርቦ፡ Sir. 16, 12; ኢቀርቦሙ፡ (v. ኢቀርቦሙ) እሳት፡ ሥጋሆሙ፡ Dan. 3, 27; se applicare: ሰ፡ ዐርከ፡ ዘይቀርብኩ፡ አመ፡ ት፡ ፍሥሕትከ፡ Sir. 37, 4. a) de tempore: a) *instare*: ቀርብት፡ ስለተ፡ እግዚ፡ Jes. 13, 6; ቀርብ፡ ጊዜን፡ Thren. 4, 19; Zeph. 1, 14; 1 Petr. 4, 7; Matth. 3, 2; Joh. 2, 13; ቀርብ፡ መዋዕለሁ፡ ለመዊት፡ Gen. 47, 29; Hen. 51, 2. β) *brevem esse, breviorē fieri* Hen. 72, 34 (vid. ቅርብ). b) de cognatione et affinitate: Jud. 4, 11; ይቀርብ፡ እምን፡ Ruth 3, 12. c) de similitudine: ቀርብ፡ መዋዕል፡ ለመዋዕል፡ ሕይወትኪ፡ Kuf. p. 126. d) honeste de complexu venereo, plerumque c. Acc.: Ex. 19, 15; Gen. 38, 26; Kuf. 41; Tob. 3, 8; Rom. 7, 3; 1 Cor. 7, 1. 2) *accedere ad altaris communionem, communicare*: እለ፡ ኢትቀርቡ፡ ገኡ፡ Lit. 164, 1; Kid. f. 8; ይባሉ፡ ወይትከን፡ ወይቅረብ፡ Clem. f. 161; ይቅረቡ፡ ቀርባን፡ F. M. 5, 2, 14, 1.

ቀርቦ I, 2 1) *offerre sacrificium* Ex. 19, 22, 29, 25; Lev. 21, 6, 8, 17; Kuf. p. 64. 2) *sacramentum altaris administrare* (aliás II, 2); እንዮ፡ ይቁርብ፡ Kid. f. 8.

አቅረብ II, 1 1) *appropinquare vel accedere facere sive juberē*, c. Acc. (de reliqua constr. vid. ቀርቦ): Matth. 15, 10 rom.; Gen. 48, 10; Ex. 19, 4, 21, 6, 29, 4; Kuf. 31; ያቀርቡከ፡ ለከነኔ፡ Koh. 11, 9, 12, 14; de tempore: አቅረብኪ፡ መዋዕለኪ፡ Hez. 22, 4. 2) *adhaerere facere, adungere*: አቅረብክምሙ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ ኅብዮ፡ Jer. 13, 11; በምሕረት፡ የአቅረብኩኪ፡ Jes. 60, 10. 3) *admovere, afferre* Prov. 2, 2; ኅብ፡ ቃለ፡ ጠባባን፡ አቅርብ፡ እዝነክ፡ 22, 17; 4 Reg. 4, 5, 6. 4) *appone, antepone* mensam, cibum; *obicere* pabulum: Gen. 18, 8, 43, 31, 32; 4 Reg. 4, 40; Kuf. 26; ጠይቅ፡ ከሉ፡ ዘአቅረቡ፡ ለከ፡ Sir. 31, 15; Tob. 7, 9; Prov. 23, 1; Marc. 6, 41; Gen. 24, 32. 5) *offerre* a) munera: አቅረቡ፡ ሎቱ፡ አምሳሁ፡ ዘአምጽኡ፡ Kuf. 42; Org. 1. b) sacrificia: Lev. 21, 6, 8 var.; Prov. 21, 27; 1 Petr. 2, 5; አቅርቦ፡ መሥዋዕት፡ Chr. ho. 14; Lit. 161, 2. 6) in specie: *ad communionem altaris admittere* alqm, *eucharistiam* vel *sacramentum altaris communicare* vel *administrare*

alicui, c. Acc. pra. et rei: ኢትቅርብምሙ፡ Clem. f. 179, 248; Kedr. f. 73; F. M. 5, 12; ከሆናት፡ እኩቲተ፡ ያቅርቡ፡ Kid. f. 14; ያቅርብም፡ ቀርባን፡ (ei sacrificium) F. M. 4, 2; 7, 2.

አቅረብ II, 2 1) raro: *appropinquare facere* Ex. 28, 1; Lev. 2, 9, 2) creberrime: *offerre sacrificia* 1 Reg. 21, 6; Lev. 21, 8 var.; ያቁርብ፡ ዘኅጠኤት፡ Hez. 44, 27; Prov. 21, 27 var.; ያቁርብ፡ መብልዐ፡ ወመሥዋዕት፡ Ep. Jer. 27; አኩ፡ ኅቤን፡ አልህምት፡ ዘናቁርቦ፡ Jsp. p. 308; አኩ፡ ለነ፡ መባእ፡ ዘናቁርብ፡ ና. 372; in specie de sacrificio corporis et sanguinis Christi: ናቅርብ፡ ለከ፡ ዘንተ፡ ኅብስተ፡ ወዘንተ፡ ጽዋዎ፡ Lit. 165, 4; Lit. Joh.; Kid. f. 9, 10; እለ፡ ያቁርቡ፡ ቀርባን፡ Can. Ancy. 1.

ተቀርቦ፡ vel ተቀረቦ III, 1, 2 1) *offerri*, de munere: አክም፡ ይትቀረብ፡ F. N. 16; ይትቀረብ፡ Org. 1. 2) *sacrificium altaris accipere*: ለአመ፡ ፈቀዶ፡ ይትቀረብ፡ ቀርባን፡ F. M. 14, 9.

ተቃረቦ III, 3 *mutuo sibi appropinquare a) congregari* cum aliquo, vel *aggradi* alqm; ኅፍረት፡ ለተቃረቦ፡ ለበለዐ፡ እክለ፡ ባዕድ፡ Sir. 41, 19; c. Acc.: ይተቃረቡኒ፡ Ps. 54, 20. b) *congregari*, honeste de contactu, complexu, concubitu venereo: (si quis pollutur) እምተራከሮ፡ ወተአምና፡ እንዘ፡ ይተቃረቡ፡ Kedr. f. 70; ኢይተቃረብ፡ ወኢይተም፡ ምስለ፡ በክሲቲ፡ F. M. 14, 9; Matth. 1, 18; ለተቃረቦ፡ ad mutuum congressum Lit. Cyr.; ኢትተቃረብ፡ ne accedat ad eam Ilom. Mar. c) *contingere, contermium esse, attingere* Hen. 24, 2; 3 Reg. 6, 10. d) *prope accedere* ad rem vel ejus similitudinem: ለአመ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ርትዕት፡ አመ፡ ይተቃረብ፡ ኅብ፡ ሃይማኖት፡ ርትዕት፡ F. M. 27, 8 (vid. ቅረብ፡ n. 1 c.) e) συναφῆται, συναφεται Nestorii passim hoc eodem verbo exponitur (vid. ተላጸቆ) Cyr. c. Pall. f. 75; አከ፡ ክመ፡ ሰብአ፡ ዘተቃረቦ፡ ለአግዚ፡ ὄχ ὅς ἀνῆρποκος ἕως συναφῆσει f. 81.

አስተቀረቦ IV, 2 et አስተቃረቦ IV, 3 *propinquum facere, admovere, adungere* alqm vel alqd sibi, aliis vel (IV, 3) inter se invicem: ዘጠቢብ፡ በቃሉ፡ ያስተቁርብ፡ ርክሶ፡ ἔαυτὸν προςφιλῆ ποιῆσαι se *propius* (ad necessitudinem vel benevolentiam aliorum) *admovet* Sir. 20, 13; አሌሎሙ፡ ለአለ፡ ያስተቃረቡ፡ ገራህተ፡ ምስለ፡ ገራህት፡ Jes. 5, 8; Did. 1; (secundum Nestorianos ὁ Ἄλογος hominem in Maria natum) ነሥአ፡ ወከያሁ፡ አስተቃረቦ፡ ለርክሶ፡ καὶ τοῦτον ἑαυτῷ συναφῆσει Cyr. c. Pall. f. 74, 85.

ቅርብ፡ part. et adj. A) adj. *propinquus* 1) de loco: Gen. 19, 20; Joh. 19, 42; ለርሑቃን፡ ወለቅርባን፡ Jes. 57, 19; Dan. 9, 7; c. ለ፡ Deut. 21, 6; Ps. 33, 19; Joh. 11, 18, 54, 19, 20; Rom. 10, 8; c. ኅብ፡ Deut. 22, 2; እለ፡ ቅርባን፡ ኅብ፡ ንጉሥ፡ Esth. 1, 14; per st. constr.: Gen. 45, 10; ዘቅርብኪ፡ ወዘርሑቅኪ፡ Hez. 22, 5. 2) *vicinus* Deut. 13, 8; ቅርባንኪ፡ ὁ ἕμροῦνῆτες ὅσῃ Hez. 16, 26; ሃἔτρονῆ Job 19, 15. 3) de cognatione et affinitate: Ruth 2, 20; Lev. 25, 25; Deut. 25, 5; ቅርብ፡ ለጠባያ፡ 2 Esr. 23, 4; ለከሉ፡ ቅርብ፡ ምናሴ፡ ምታ፡ ወለቅርብ፡ አዝማዲን Judith 16, 24; ቅርባን፡ አዝማዲ፡ (opp. ርሑቃን፡ አዝማዲ) F. N. 42, 2. 4) de tempore: a) *prope instans* Ps. 84, 10; Phil. 4, 5; Hebr. 6, 8, 13; Apoc. 1, 3; ቅርባን፡ ለሐዊር፡ እምዛቲ፡ ሕይወት፡ F. N. 42, 6. b) *proximus antea, nuperus*: እስመ፡ ቅርብ፡ ዘመኑ፡ Jsp. p. 302. c) *brevis*: ናሥሐ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ ቅርብ፡ ወኅዳዎ፡ Clem. f. 254; ቅርብ፡ ወ፡ እቲ፡ ረኪቦታ፡ (ለጥብስ) Sir. 51, 26. B) adv. 1) Acc. ቅርብ፡ a) *prope, in propinquo, cominus*: per. st.

constr.: Ex. 34, 3; Num. 22, 5; Deut. 2, 19; Kuf. 11, 14; **ዘ ዩጎድር፡ ቅሩብ፡ ቤታ፡** Sir. 14, 24; **ቅሩብክ፡ ሀለዉ፡** πλῆθος σου Judith 5, 5; Joh. 4, 5, 6, 23; seq. **ጎብ፡** Kuf. 10. b) *numer, proximo*: **ለእመ፡ ከነ፡ ምታ፡ ሞተ፡ ቅሩብ፡** (opp. **አምጎንጎዳይ፡ መዋዕል፡**) Const. Ap. 25. 2) **ጎብ፡ ቅሩብ፡** a) *in propinquum vel propinquo, prope*: **ነዐርግ፡ ጎብ፡ ቅሩብ፡ አጽዋኒሆመ፡** Judith 7, 13; Jud. 4, 11. b) *prope, paene*: **ሶብ፡ በአሐት፡ ጎብ፡ ቅሩብ፡ ሹጎመት፡** Sx. Mag. 15. 3) **በቅሩብ፡ in propinquo, prope: Joh. 3, 23; Kuf. 16. 4) **አምቅሩብ፡ e propinquo**: **አለ፡ አምቅሩብ፡** of ἐγγύζοντες Jes. 33, 13.**

ቅርብት፡ n. act. *appropinquatio, propinquitas, ad-junctio*; *συνάφεια* (Nestorii) Cyr. c. Pall. f. 76 (i. q. **ልጽቀት፡**).

ቅሩብዊ፡ adj. rel. *qui in propinquo versatur*: **ልብ፡ ሀዱአዊ፡ ጎሊናት፡ ቅሩብዊት፡ ንጽሕት፡** *cogitationes a rebus externis revocatae* (opp. *vagae*), Phlx. 201.

መቅረብ፡ (መቅርብ፡ Lud.) part. 1) *vicinus*: **፩ አምአግዋራ፡ ወመቅረብ፡** Can. Anc. 23. 2) *propinquus* (i. e. cognatus, affinis): II Abt. 37 (parall. **አዘማድ፡**).

መቅረቢ፡ part. c. term. adj. *admotor*, Lud. e Ssal. Req.

ምቅራብ፡ subst. a) *locus propinquus, propinquitas*, (an: *locus ubi conveniunt?*): **ነበሩ፡ ውስተ፡ ምቅራብ፡** (ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ) 1 Esr. 3, 14. b) Pl. **ምቅራብት፡** instrumenta oblationis i. e. *accerrae, thuribula*, *θύσκα* 2 Par. 4, 21.

ቍርባን፡ subst., plerumque m., Pl. **ቍርባናት፡** [ገገገ ጠጅጅጅ

ግጋጋጋ] oblatio a) *donum Deo oblatum votivum, anathēma*, δῶρον Num. 7, 10 seq.; εἰσφορά Ex. 30, 13. 14. b) *sacrificium* ejusvis generis: δῶρον Gen. 4, 4; Lev. 1, 14. 2. 1. 13 (**ቍርባን፡ መሥዋዕት፡**); Jer. 40, 11; Matth. 8, 4 rom.; Hebr. 5, 1; *θύσκα* Lev. 17, 8. 23, 13; Jes. 56, 7; Am. 5, 22; Jer. 6, 20, 7, 22. 14, 12; *δλοκάπρωσις* Gen. 8, 20; *κάρπωμα* Lev. 1, 9. 13. 17; *δλοκαύτωμα* Lev. 4, 7. 18. 25. 30. 14, 31; **አልሀም፡ ፡ ለቍርባናት፡** 1 Par. 21, 23; 2 Par. 1, 6. 2, 4. 7, 1; Ps. 49, 9. 50, 20; *μοκίμηατα* Sir. 31, 22; 4 Esr. 10, 58; **ቍርባናት፡** Sx. Mag. 23; **ጎብት፡ ቍርባን፡** ἄρτοι τῆς προθέσεως *panes propositionis* 1 Reg. 21, 6; Matth. 12, 4. c) in ecclesia Christiana **ቍርባን፡** est α) *προσφορα oblationes* F. N. 13; Lit. 164, 4; Clem. f. 256. β) *sacrificium altaris, eu-charistia* (vid. **አቅረብ፡** et **አቀረብ፡**) **ኢይመጥዎሙ፡ ቍርባን፡** Clem f. 179; **ነሃኢ፡ ቍርባን፡** F. M. 6, 2; **የሀብም፡ ቍርባን፡** 7, 2; **ተመጠው፡ ቍርባን፡** Can. Anc. 11; **በእንተ፡ ሥርዐተ፡ ቍርባን፡** Kid. f. 8. γ) *panis eucharisticus*: **በእንተ፡ ቍርባን፡ ወደም፡** F. M. 26.

ቁረብ፡ I, 1 (denom.; in Amb. frequentatim) i. q. **ቅርብ፡** n. 2, ut: **ለእመብ፡ ዘተወክረ፡ ጥምቀተ፡ ምስለ፡ ዕልዋን፡ አው፡ ቁረብ፡ ቍርባናሙ፡** II Abt. 44; **ለምንት፡ ኢትቁርቢ፡ ቍርባን፡ አፍርንጾ፡** Sx. Hed. 17.

አቁረብ፡ II, 2 i. q. **አቅረብ፡** n. 6; Lud. sine auct.

ቁረቢ፡ n. ag. *communicans sacramento altaris*, Lud. sine auct.

አቅረብ፡ scorpion vid. sub ሀቅረብ፡

ቀርን፡ subst., plerumque m., Pl. **አቅርንት፡** [ገገገ ጠጅጅጅ ግጋጋጋ] 1) *cornu* Gen. 22, 13; Ps. 21, 22; Dan. 7, 8 seq.; 8, 3 seq.; Apoc. 5, 6. 12, 3. 13, 1; Hen. 90, 9 seq.; 3 Reg. 22, 11.

a) **ቀርን፡ ነጌ፡ ebur** (cornu i. e. deus elephantis) Am. 3, 15. 6, 14 (alia vid. sub **ነጌ፡**); etiam omisso **ነጌ፡**, ut: **ክቡዳን፡ አቅርንት፡** Ps. 44, 10; Jsp. p. 283. b) **ዘአሐዱ፡ ቀርን፡** *monoceros, unicornis* Ps. 21, 22. 28, 6. 91, 10; Num. 23, 22; Deut. 33, 17. c) **ዘከልኤቱ፡ አቅርንትሁ፡** *bicornis*, de Alexandro M., Cat. Cod. Ox. Bodl. p. 79; **እስከንድር፡ ዘይሰመይ፡ ዘ፩ አቅርንትሁ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ነግሠ፡ በአቅርንት፡ ዐሓይ፡ አምሥራቀን፡ እስከ፡ ምዕራቢን፡** Abush. 48. d) *cornu est symbolum roboris et potentiae*: **ይበቅላ፡ ቀርን፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡** Hez. 29, 21; **ተሰብረ፡ ቀርን፡ ሞሐብ፡** Jer. 31, 25; Sir. 47, 7; **አንሥአ፡ ቀርን፡** Ps. 74, 4. 5. 88, 17. 91, 10. 131, 18; Sir. 47, 5; 1 Reg. 2, 1. e) *cornua altaris* Ex. 27, 2 seq.; Ps. 117, 26; Joel 2, 17; Apoc. 9, 13. f) *cornu, buccina, tuba*: *ἀσάλπιγγ* Ps. 97, 7; Job 39, 24. 25; **ቀርን፡ ዝብጠጠ፡** Sir. 50, 16; **ቃለ፡ ቀርን፡** Jes. 18, 3. 27, 13. 44, 23. 58, 1; Jer. 4, 5. 19; Dan. 3, 5; Zeph. 1, 16; 1 Esr. 5, 57; 1 Par. 15, 24; 2 Par. 5, 13; Matth. 24, 31; 1 Cor. 14, 8; *καρατήνη* Jud. 7, 8; 2 Reg. 15, 10; Jos. 6, 4; etiam 1 Par. 25, 6 (ubi Graecus *νάβλαι habet*). g) *cornu, quo pro vasculo utuntur*: **ቀርን፡ ቅብእ፡** *κέρας* 1 Reg. 16, 1; 3 Reg. 1, 39; *φακός* 1 Reg. 10, 1. h) *frustum panis cornu simile* (de pane orbiculari): **ቀርን፡ ግብስት፡** *κλάσμα ἄρτου* Hez. 13, 19. — *Voc. Ae.*: **ቀርን፡ ጥጥቅ፡ ብ፡ ነጋሪት፡ ቀርንስ፡ ቀንድ፡** *aliud*: **ቀርን፡ ዘ፡ ነጋሪት፡ ንንታሂ፡ ይ።**

ተቃረን፡ III, 3 (**ተቀረን፡** Did. ed. Platt p. 47) *oppositum, contrarium esse, repugnare, adversari, reluctari* [quia duo animalis cornua sibi opposita et paria sunt, cfr. **ግንጅ ግንጅ** al.; quod Lud. statuit: *cornibus se invicem impetere, arietare*, id usu loquendi non confirmatur]; crebro in Clem., Did., Sx., aliis; c. e. **ምስለ፡** vel Acc.; usurpatur cum de rebus et sententiis, ut: **ተገሐው፡ አምኩሉ፡ ዘይተቃረን፡ ተቃርን፡ ምስለ፡ ሕግ፡** Did. 33; *tum de hominibus*: Ps. 54, 20 var.; 1 Thess. 2, 15 Platt; **ቀዳሚ፡ ዘይተቃረኒክ፡ አጼጥርስ፡ በእሲ፡ መሠራ፡ ዘስሙ፡ ሲሞን፡** Clem. f. 67; **ተቃረን፡ ምስሌን፡** f. 67. 187; Org. 4.

መቅርን፡ part., Pl. **መቃርንት፡** 1) *cornicen, tubicen*, Lud. e Praef. N. T. rom., *classibus harmonici praemia*, col. 2. 2) *adversarius, oppositus*: **እስመ፡ አለ፡ (አለ፡ ይነሥኡ፡ ርዴ.) መቃርንትሁ፡ ለእግዚ፡** Did. 21.

ተቃራኒ፡ et **ተቀራኒ፡** n. ag. (III) *oppositus, contrarius, adversarius*: **ተቀራንያን፡** *ἐχθρὸς* Sap. 13, 7; **ዲያብሉስ፡ ተቀራኒ፡** Sx. Hed. 26; **ኩሉ፡ ሕሠም፡ ተቀራኒሁ፡ ለሠናይ፡** Fal. f. 45; **እስመ፡ ፈውስ፡ ኩሉ፡ ጎጧኢት፡ ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ተቃራኒ፡ ለጎጧኢት፡** F. M. 3, 3.

መስተቃርን፡ part. (IV, 3) *adversarius, antagonista, repugnans* Org. 2; Phlx. 111; 3 Reg. 5, 4 (var. pro **ዘይስሐጥ**); **ወእመስ፡ ተቃወመኒ፡ መስተቃርን፡** (qui contra disputat) **እንዘ፡ ይብል፡** Chr. Ta. 31; **ዘይከውን፡ መስተቃርን፡ ለዝንጉ፡** Sx. Mag. 13.

ቅርንብ፡ ቀርንብ፡ ቀርነብ፡ subst., Pl. **ቀራንብት፡** [sine dubio pro **ቅርንዎ፡**, adjecto **ው** formativo, e **ቀርን፡** propagatum] 1) *apex spicae, arista*: (semen agit) **ቁጽለ፡ ውብርዐ፡ ወሐሠ፡ ወቅርንብ፡** Macc. f. 5. 2) Pl., *pili oculorum, cilia, palpebrae*, βλεφαρα Ps. 10, 5. 131, 4; Job 16, 16; Sir. 26, 9; Jer. 9, 18; **ቀራንብቲክ፡ ይቅጽባ፡ ጽድቀ፡** Prov. 4, 25. 6, 4. 25. 24, 36; Hen. 8, 1; **ሰላም፡ ለቀራንብቲክ፡**

I Sal. Mar. 6; (evulsit) ጸጉረ፣ ቀረንብ፣ ሆ፣ Sx. Genb. 13; ነ በስባስ፣ ቀረንብት፣ *nictus palpebrarum* i. e. *momentum temporis* M. M. f. 58. — Voc. Ae.: ቀርንብ፣ (v. ቀርንብ)፣ ዘ፣ ምርቅ፣; *alind*: ጠስ፣ ቀርንብ፣ ቀልድድ፣ ብ፣ ቀንድ፣ ብ፣

ቁርንዓት፣ ቁርናንዓት፣ ቁርናናንዓት፣ ቁርናናንዓት፣, subst., *ranae* Ex. 7, 27—29. 8, 1—10; Kuf. 48; Ps. 77, 50. 104, 28; Sap. 19, 10; Apoc. 16, 13; Macc. f. 12. [Onomatopœsticum videtur, cfr. Bochart hieroz. III. p. 563; Arabes habent قَرَقَر; Talmudistae קרקרק et קרקק *coaxatio*]. — Voc. Ae.: ቁ፣ ዘ፣ ትጉንቸር፣ v. ትጉቸር፣ (vid. Isenb. p. 128; at ቁርናናንዓት፣ amharice: *cochlea, concha*).

ቀሪናዊ፣ n. prgr. (sine dubio قَرْنِي رُستِيق) *rusticus*: እድ፣ እትለክኩ፣ ለዝንጉ፣ ቀሪናዊ፣ F. N. 10 (*quomodo serviam viro huic rusticano?* Mansi vol. II c. 1014).

ቀሪንዩ፣ vel ቀሪንዮ፣ n. prgr. sc. κρῆνίου τόπος, *calvariae locus*, ubi Christus crucifixus est: Matth. 27, 33; Marc. 15, 22; Job. 19, 17; Genz.; Deg.; M. M. f. 51; Sx. Pag. 3; ቀሪንዮ፣ መካነ፣ መስቀል፣ Kedr. f. 30.

ቀርዐ፣ i. e. عَرَفَ *percussit caput fuste*. መቃርዕ፣ subst. Pl. a عَرَفَ flagellum: በቅሥፈተ፣ መቃርዕ፣ Abush. 50.

ቀርዕ፣ subst. amh., sc. ራስ፣ ቀርዕ፣ *galea* Lud. Comm. Hist. p. 484 n. 6. (aeth. ጌራ፣).

ቀርዮ፣ rad. inus., fortasse i. q. ካገገ *occurrit*, قَرَّ *hospitio exceptit*.

አቃሪዮ፣ II, 3 *obviam ferre, offerre* alicui (sacrificium): ኩሉ፣ እንስሳ፣ ለአቃሪዮ፣ ኢዩክክል፣ οὐκ ἔκῶνὰ εἰς ἑλοκάριπτον Jes. 40, 16.

ቅርድ፣ subst. i. e. قَرِي simia, Gad. T. H.

ቅሪዲናት፣, Pl. a ቅሪዲን፣ (fortasse pro ቀሪዲን፣, Pl. a ቅርዳን፣) nomen *animalis*, herbas et olera derodentis, quod una cum leporibus et cuniculis memoratur Gad. T. H. [fortasse جَرْدُون muris campestris species magna vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 8].

ቂራጥ፣ subst. i. e. قَبْرِيَاتُ i. e. κερῆτιον *bacca siliquae dulcis*, quae ponderis loco est: *pondus quatuor granorum*; deinde *moneta parva* (pars denarii 1/20 vel 1/24 apud Arabes): (imposuit) ጸባሕተ፣ ላዕለ፣ ኩሉ፣ ክርስቲያን፣ ለለቂራጥ፣ በበዓመት፣ Abush. 50; ብእሲ፣ ዘይወቅር፣ አእባነ፣ በቂራጥ፣ ወርቅ፣ (sc. mercede) ኩሉ፣ ዕለተ፣ Sx. Genb. 8; አስተዋሂ፣ ለሰበ፣ ዘቂራጥ፣ Enc. Sen. 15.

ቀርጠሎን፣ ቀርጠልስ፣ ቀርጣልስ፣ ቀርጠሎ፣ ቀርጠል፣ n. prgr., κάρταλλος *cartallus*, vasis genus, *canistrum*,

cophinus (בִּיבְרָק מִן קַרְטָלָא) Deut. 26, 2, 4; at: ሰቀሉ፣ አርእስቲሆሙ፣ ውስተ፣ ዕመ፣ ቀርጣልስ፣ (ቀርጠልስ)፣ 4 Reg. 10, 7. — Voc. Ae.: ቀርጠል፣ (v. ቀርጠሎ፣) ዘ፣ ናርድ፣ መሶ ብሂ፣ ይ፣

ቀረጸ፣ et ቁረጸ፣ I, 1 [i. q. ነረጸ፣; amh. ቀረጠ፣ et ቀረጸ፣ *insculpere*; vic. ቀረዐ፣ q. v. nec non ካገገ; arab. قَرَصَ non tantum *scidit, abscedit* sed etiam *purpugit pulex*] *incidere, insculpere*: ለኩሎሙ፣ አክዛብ፣ ሀለዎሙ፣ ምግባራት፣ ዘልማድ፣ ዘትሜኒ፣ በኅይሆሙ፣ ወጦ፣ ዘትከውን፣ ኅሳረ፣ በኅብ፣ ካልኢኒ ሃ፣ ከመ፣ ቀረጸ፣ ገጽ፣ በኅብ፣ ኢትዮጵያ፣ ወናባ፣ (vid. Lud. comm. hist. p. 240) ወከመ፣ ተላጽዮ፣ ጽሕም፣ በኅብ፣ አኖርንድ፣ F. N. 51; ረከበ፣ መራራ፣ ዘቁረጸ፣ ቀደምት፣ ውስተ፣ ከፍተሕ፣ Kuf. 8.

ተቀርጸ፣, ተቁርጸ፣ et ተቁረጸ፣, III, 1 1) *incidi, insculpi* Kuf. p. 62. 91; ሰንበተ፣ አይሁድ፣ እንተ፣ ተቀርጸተ፣ በጽላተ፣ ሰማይ፣ M. M. f. 246. 2) *literis incisus signari*: ወሀበ፣ ሕጉ፣ ሙሴ፣ በሰሌዳተ፣ አብላቅ፣ እል፣ ተቀርጸ፣ በሀሆያተ፣ ዕብራይስጢ፣ M. M. f. 67.

ቅሩጽ፣ et ቅሩጽ፣ part. *incisus, insculptus* Kuf. 5. 6. 32. 49.

ቅርጸት፣ vel ቅርጸት፣ n. act. et subst. 1) *incisio, insculptio*: ወጸሐ፣ ሳዕሌሁ፣ በቅርጸተ፣ ማኅተም፣ Ex. 36, 39 in Cod. C; M. F. 2) *apex sive ductus literae* Matth. 5, 18; Clem. f. 172.

ቀረዐ፣ et ቁረዐ፣ I, 1, etiam per ጸ; [صَرَصَ *scidit, abscedit*, قَرَصَ (قَرَطَ, قَرَطَ) *secuit, abscedit*, قَرَصَ, amh. ቁረጠ፣; vic. ቀረጸ፣ et ኅረጸ፣]. Subj. ይቅርዕ፣ vel ይቀርዕ፣ 1) *abscindere, abscondere, rescacare*, ቀረዐ፣ እገባ፣ Phk. 7; ኢትዮርዕ፣ እምኔክ፣ አባለ፣ ዘርእ፣ (membrum genitale) Phk. 230; ኢይቅርዕ፣ ጽፈረሁ፣ Kedr. f. 87; Macc. f. 20. 2) *tondere*: ቅርጺ፣ ርእሰኪ፣ (v. ቅርዕ፣) Jer. 7, 29; Lev. 10, 6; 2 Reg. 14, 26; Hez. 44, 20; ኢታን፣ ሥዕርተ፣ ርእስከ፣ አላ፣ ያክሙ፣ ቅርዕ፣ Did. 1; Jud. 16, 19; በግዕ፣ ቅድመ፣ ዘይቀርዖ፣ Jes. 53, 7; Act. 8, 32; Gen. 31, 19. 33, 13; Deut. 15, 19; Kuf. 29. 41; 1 Reg. 25, 2. 4. 11; እምነ፣ ቀዳሚ፣ ዘቀረዕኩ፣ (πρωτοκουρλα) Tob. 1, 6.

ተቀርዐ፣ (ተቁርዐ፣) III, 1 1) *tonderi, se vel sibi tondere*: መራዕይ፣ እል፣ ተቀርዖ፣ Cant. 4, 2. 6. 6. ተቀርዖ፣ ሥዕርት፣ Sx. Haml. 21 Enc.; አሙ፣ ይትቀረዕ፣ 2 Reg. 24, 16; 1 Cor. 11, 6; (monachus) አልቦ፣ ዘይትቀረዕ፣ ርእሶ፣ ዘእንበለ፣ ያክምር፣ አባለ፣ (Reg. Pach. 2) ut videtur: *discindi, dilacerari*: monachus ነበር፣ እንገ፣ ይትጋድል፣ ውስተ፣ በአን፣ ንከት፣ እንተ፣ ይእቲ፣ ገዳሙ፣ ጌው፣ እስከ፣ ተቁርዐ፣ ሥጋሁ፣ Sx. Genb. 28.

ቅሩዕ፣ part. 1) *abscisus, resectus*: ድኅረ፣ ወድቀ፣ መልዕለተ፣ ምድር፣ ርእሱ፣ ቅሩዕ፣ Sx. Mij. 18 Enc. 2) *tonsus*: ኩሎሙ፣ እል፣ ቅሩዓን፣ ገዳሙ፣ Jer. 9, 26; ቅሩዓን፣ ገዳ፣ 32, 9 vrs. alt.; መራዕይ፣ ቅሩዓት፣ III Sal. Mar. 13. 3) *discissus, dilaceratus*: ሥጋክ፣ በዝጠጠተ፣ በትር፣ ቅሩዕ፣ Sx. Tachs. 11 Enc.

ቀራጺ፣ n. ag. *tonsor* Jud. 16, 19; መላሄ፣ ቀራጺ፣ Hez. 5, 1. መቅረዕ፣ subst. [مَقْرَأ] *forfex*: ይቤሎ፣ ለረድኡ፣ ሀበኒ፣ መጥባሕተ፣ አው፣ መቅረዕ፣ ወመተረ፣ ባቲ፣ ልሳኖ፣ Sx. Pag. 5.

ἀναξηραίνει (v. ያቋቋሥ) Sir. 14, 9; ትጋሁ ለብዕል ያቋቋሥ ስዕልምተ፡ ἔκπῃται Sir. 34, 1.

ቋቋሥ፣ ቀቀሥ፡ vid. sub ቀይቀሥ፡

ቃብ፡ n. prgr. sc. κόβος (in Gen. κόβου), mensura quaedam aridorum (hebr. כַּב) 4 Reg. 6, 25; ሀሎ፡ ውስተ፡ አስፋሬዳ፡ ሥርናይ፡ ንስቲት፡ ዘይአክል፡ መጠነ፡ መስፈርተ፡ ቃብ፡ Gad. T. H.

I. ቀብሌ፡ I, 1 [an ad بقاء كفاي پقاء referendum?] evacuari, exhauriri, exinaniri: በሕርኒ፡ ሰባ፡ ይቀብል፡ στανύεται Job 14, 11; ይቀብላ፡ እምንጉልቀን፡ አውራጊሁ፡ 21, 21; (Deus unia) ይሴሴ፡ ይከብንግግ፡ ዘኢይቀብል፡ Macc. f. 3; ትሁብ፡ ለተሉ፡ እንዘ፡ ኢትቀብል፡ Lit. Joh.; ስቲ፡ ዘኢይቀብል፡ Ssal. Req.; (Deus) አሐዳ፡ በመለኮት፡ ዘኢይትክፈል፡ ፆሎ ሉኦ፡ በነሉላሃ፡ ዘኢይቀብል፡ Gad. Kar.; ምልእት፡ ዘኢትቀብል፡ Athan. de Trin. — Voc. Ae.: ቀብሌ፡ ነተገ፡ ሐጸ፡ ዘ፡ ጉደሎ፡

አቅባሌ፡ II, 1 evacuare, effundere e vase pleno, Lud. sine auct.

ቅብል፡ part. evacuatus, inanis, vacuum: አጽሕብት፡ ቅብላን፡ Herm. p. 47. 48; trsl. p. 48.

ቅብሌ፡ subst. vacuitas, inanitas: ስክር፡ ወቅባሌ፡ F. N. 43, 4.

II. ቀብሌ፡ inus., ከታላ ማፍ e regione fuit, obviam venit, قَبِل III id.

ቀብሌ፡ I, 2 obviam eundo vel mittendo excipere alqm (einholen), Gen. 27, 45.

ተቀብሌ፡ III, 2 1) obviam ire vel venire, occurrere, c. Acc. Gen. 14, 17. 32, 7; Num. 22, 36; 1 Reg. 6, 13; 4 Reg. 1, 3; Kuf. 45; 1 Par. 12, 17; Ps. 58, 5; ገእ፡ ተቀብሎ፡ ለእክዝ፡ Jes. 7, 3. 14, 9. 21, 14; ወዕክ፡ ከሙ፡ ይትቀብሎሙ፡ Jer. 48, 6; Zach. 2, 3; Tob. 7, 1; Matth. 8, 28. 34; Luc. 9, 37; hostiliter: Deut. 3, 1; 1 Reg. 4, 1; ሐጽ፡ ዘይትቅብሎ፡ Job 39, 22. a) c. በ፡ rei et Acc. prs.: obviam ferre alqd alicui Deut. 23, 5. b) obviam eundo vel mittendo excipere alqm: ፈጊውዮ፡ እትቅብለክ፡ እምሆይ፡ Kuf. p. 98; ይትቀብልምሙ፡ መላእክት፡ ውስተ፡ ትፍሥሕት፡ Clem. f. 156. 2) accipere, excipere, recipere a) hospites, advenientes Luc. 10, 38; Hebr. 13, 2; Jac. 2, 25; 3 Joh. 8; Judith 3, 7; ተቀብልምሙ፡ በትፍሥሕት፡ Tob. 7, 8; Herm. p. 99; ተቀብሎ፡ ነግድ፡ φιλοξενία hospitalitas Hebr. 13, 2. b) alqd vel alqm gratum accipere, acceptare, suscipere, admittere, Gen. 32, 21; ተቀብሎ፡ አባላየ፡ (v. ስረዮ) Ex. 10, 17; Jac. 1, 21; Marc. 10, 15; Luc. 23, 51 (at ibi προῶδῆσῶν σημαίνει expectare, quare Platt ይሴፈው፡ habet). 3) passive: gratum accipi ለይትቀብል፡ ቍርባንክ፡ 1 Reg. 26, 19 (at var.: ቍርባንክ).

ተቃብለ፡ (stirps frequentativa, vid. ተመያየጠ) excipere solere hospites (hospitalem esse) ተቃብለ፡ ነግድ፡ et ተቃብሎ፡ ነግድ፡ Herm. p. 36.

ቀብላ፡ subst. 1) occursus: ወዕክ፡ ለቀባላ፡ ዓሣ፡ 2 Par. 15, 2. 28, 9; Jes. 21, 14 var.; 1 Thess. 4, 17 ant.; Matth. 25, 6; hostilis: ለቀባላሙ፡ ለኢሎፍሊ፡ 1 Par. 14, 8. 2) ቀባላ፡ ጾም፡ occursus i. e. initium jejunii nominatur dies jejunii quadragesimalis primus (in ecclesia Romana: dies cinerum); in

libris de Comp. Eccl.; Abush. 27 et 28; 2 Cor. 11, 3 in tit.; Vit. Sam., al.

ተቀብሌ፡ n. ag.; ut videtur, accipiens; (liberos e fratre vel sorore defuncti natos prae avis heredes defuncti constituendos esse, pluribus rationibus probatur, quarum altera haec est): እስመ፡ እምሌቀን፡ ቅናን፡ ለሐዋር፡ እምነቲ፡ ሕይወት፡ ውሉዲ፡ ውሉዲሙ፡ እለ፡ እሙንቱ፡ አነው፡ ተቀብልዎን፡ ውእቶሙኩ፡ እለ፡ ይፈቅድዎ፡ (opus habent) ለንዋይ፡ F. N. 42, 6.

ቀብረ፡ I, 1 [בָּרַךְ מֵצָרִים; vic. كَفَرَ abscondit, كَفَرَ sepulchrum.] Subj. ይቅብር፡ (et ይቅብር፡ Matth. 8, 21. 22 Platt; 4 Reg. 9, 34 S) sepepire, humare, c. Acc. Gen. 23, 4 seq.; 25, 9. 10. 47, 29; Kuf. 19. 35. 36; 4 Reg. 9, 35; 2 Par. 9, 31; Tob. 1, 17. 18. 4, 3. 4; Jer. 7, 32. 33. 14, 16; Sir. 38, 16; Apoc. 11, 9; እለ፡ ይቅብሩ፡ ἔνταξιν αὐτῶν pollinctores Gen. 50, 2.

አቅብረ፡ II, 1 sepepire sinere vel jubere, Gen. 23, 8.

ተቀብረ፡ III, 1 sepepiri, humari Gen. 25, 17. 35, 19; Kuf. 4. 32; Num. 20, 1; Jud. 8, 32. 12, 10; 4 Reg. 10, 35; 2 Par. 12, 16; Judith 16, 23; Matth. 28, 6; Rom. 6, 4.

ቅብር፡ part. sepultus, Lud.

ቀብር፡ subst. humatio, sepultura i. e. 1) funus, exsequiae: ጉብሩ፡ ሎቱ፡ ሙገእ፡ ቀብር፡ በቢይ፡ ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14; ወኢጉብረ፡ ሕዝብ፡ ዐኢተ፡ ቀብር፡ ዘኢሁ፡ በላዕሌሁ፡ 21, 19; Matth. 26, 12; Marc. 14, 8; Luc. 7, 12; Joh. 12, 7. 2) sepulchrum: አዘአማዕቀብክ፡ ቀብረ፡ አዳም፡ ለመልክ፡ ጼዴቅ፡ (v. መቃብረ) Tab. Tab. 16.

ቅብረት፡ n. act. sepultura, humatio, Lud.

ቀባሪ፡ n. ag. vespillo, sepultor, Lud.

መቅብርት፡ subst., plerumque m., Pl. መቃብር፡ Pl. Pl. መቃብራት፡ sepulchrum a) sing. መቅብርት፡ Jes. 53, 9. 57, 2; Sx. Teq. 1; Pl. መቃብር፡ sepulchra Koh. 8, 10; Jes. 65, 4; Jer. 8, 1; Hez. 37, 12; Matth. 23, 27; Marc. 5, 2. 3. b) መቃብር፡ α) sepulcrum, coemeterium: መቃብረ፡ አባዊክ፡ Kuf. 32; Matth. 27, 7. β) sepulchrum Jes. 22, 16; Job 17, 1; ወትኩነኒ፡ እምዮ፡ መቃብረዮ፡ Jer. 20, 17; መቃብረ፡ ራሔል፡ Kuf. 32; ውስተ፡ ሄ መቃብር፡ Tob. 4, 4; መቃብር፡ ክሁት፡ Rom. 3, 13; Gen. 23, 4. 6; Hez. 32, 24 seq.; Matth. 28, 1; Joh. 19, 42; Pl. መቃብራት፡ sepulchra Kuf. 22; Matth. 8, 28. 27, 52. γ) ሻጃዮ (inferna, inferi) Job 17, 13. 16; Sir. 14, 16. 17, 27. 48, 5. 51, 6.

ቆባር፡ subst., plerumque m., Pl. ቆባራት፡ كَفَرٌ caligo noctis a كَفَرَ abscondit, textit: ከታላ tenebrae, caligo] caligo, tenebrae, caligo nubium, γνῶσις Ex. 10, 22; Ps. 17, 11; Am. 5, 20; ዕለተ፡ ጽልመት፡ ወቆባር፡ Zeph. 1, 15; Hez. 34, 12; Jes. 44, 22. 60, 2; Job 3, 5. 10, 21. 23, 17; Esth. ap. 1; κωνοτρόας Ex. 9, 9; Deut. 28, 24; አደባረ፡ ቆባራት፡ እለ፡ ክረምት፡ Hen. 17, 7.

ቀብኢ፡ I, 1 [ἔβηθη obduxit, vid. ቀብኢ፡ n. 3; ቅብኢ፡ oleum sicut كَفَرٌ a كَفَرَ] Subj. ይቅባኢ፡ 1) oblinere, illinere, Joh. 9, 6; M. F.; c. Acc. et በ፡ ut: ቀብኢ፡ በህጉ፡ Sap. 13, 14; በጎንባ፡ እግሩ፡ ብርካት፡ ለዕድር፡ ቀብኢ፡

missa, Syn. in Prol. 2) *bellum, pugna, proelium*, πόλεμος 1 Reg. 31, 3; 2 Reg. 3, 1. 6. 18, 8; ገብሩ፡ ቀትላ፡ ምስላ፡ 1 Par. 10, 1; 2 Par. 13, 2; Jes. 14, 21. 42, 25; ኢይትሚሆ ሩ፡ እንከ፡ ቀትላ፡ 2, 4; Mich. 4, 3; Jer. 18, 21; ቀትላ፡ በኩሩት፡ πόλεμος ἔν ἑσφοῖαζ Hez. 7, 15; Ps. 77, 12. 143, 1; Koh. 8, 9, 11; Job 5, 15. 33, 18. 39, 25; Matth. 24, 6; 1 Cor. 14, 8; μάχη ፀብእ፡ ወቀትላ፡ Job 38, 23; Jac. 4, 1; ስብሐት *collocutio* Eph. 6, 12; παρατάξις *acies* Jes. 36, 5; በከገ፡ ቀትላ፡ καὶ δὲ γίνεται πόλεμος παρατάξεως Judith 7, 11; ስብሐ፡ ቀትላ፡ *milites* Jsp. p. 295. 3) *clades, strages*, πληγή 1 Reg. 4, 10. 17. 14, 14; Σραῦσις 2 Reg. 18, 7.

ቅትላት፡ n. act. Pl. ቅትላታት፡ 1) *occisio, interfectio, homicidium, supplicium* Apoc. 8, 1 rom.; 9, 21. 11, 9; ዜና፡ ቅትላቱ፡ ለአልዓዛር፡ ከሆን፡ Jsp. p. 288. 297. 366. 2) *impugnatio, oppugnatio, pugna*, *hostis* Jsp. p. 353; ስፍጦታት፡ ሰይጣን፡ ልባዊት፡ ወቅትላታቲሁ፡ ጎቡእት፡ Phlx. 4.

ቀታሊ፡ n. ag., Pl. ቀታልያን፡ et ቀተልት፡ *intersector, occisor, homicida, caedis reus* Num. 35, 6 seq.; ኢትግበርዋ፡ ቀታሊት፡ ለምድርክሙ፡ 35, 33; Deut. 19, 3 seq.; 21, 1 seq.; 1 Reg. 22, 13; ምስላ፡ ቀታሊከ፡ ተሐውር፡ Sir. 13, 13; ፍሎት፡ ቀታልያን፡ Jer. 23, 1; Jes. 1, 21; Matth. 22, 7; Rom. 1, 29; Apoc. 22, 15; 1 Petr. 4, 15; λοιμός Prov. 24, 9; ቀታሌ፡ ነፍስ፡ Sir. 31, 25; Clem. f. 161; ቀታሌ፡ ነፍስ፡ ቢጸሙ፡ f. 248; Marc. 15, 7; Act. 28, 4; 1 Joh. 3, 15; Hez. 18, 10; ከነተኒ፡ ቀታሊት፡ ትእዛዝ፡ Rom. 7, 10; ቀታሊ፡ ርእሱ፡ (ፀርቤ፣ mörber) Clem. f. 162; ቀታሌ፡ እሙ፡ *matricida* Asc. Jes. 4, 2; ቀተልት፡ አብዊም፡ *paricidae* 1 Tim. 1, 9; ቀታልያን፡ አኅወ፡ *fratricidae* Sap. 10, 3.

መቃትልት፡ sine dubio Pl. e መቃትል፡ quasi *instrumentum belli* i. e. *hostis bellicus*: እስሙ፡ ዝገቱ፡ ቶቦ፡ መቃትልቱ፡ ለአንድራዘር፡ (ἀνὴρ πολέμιος) 1 Par. 18, 10.

መቅቲል፡ (pro መቃትል፡? an n. prgn.?) *intersector*: (lex ait.) ዘቀተላ፡ መቅቲል፡ ውእቱ፡ Lud. e Ssal. Req.

ምቃታል፡ subst., *locus caedis vel cladis*: እምን፡ መልዕልት፡ ምቃታል፡ 2 Reg. 5, 20.

መስተቃትል፡ part. *pugnax, pugnator, bellator, miles bellicosus, pugnae aptus, vel strenuus*, (πολεμιστής, μάχητης, μάχιμος, al.) Jos. 6, 3. 8, 3 seq.; 2 Reg. 17, 8; 3 Reg. 12, 21; መስተቃትላን፡ ቀትል፡ 1 Par. 12, 8; ብእሲ፡ መስተቃትል፡ ወተባዕ፡ Sir. 26, 28; Jes. 3, 2; Jer. 20, 11. 26, 9. 27, 9. 35. 28, 56. 30, 15. 48, 16; Joel 4, 9; Hez. 27, 10; አከብብ፡ መስተቃትላን፡ (ፅብላጣኝ) Jes. 13, 4. 5; *συμαχία* 16, 4; እዲከ፡ መስተቃትልት፡ ወመዋኢት፡ Sap. 10, 20; ከነ፡ መስተቃትላ፡ ምስላ፡ (እገሌ) 2 Reg. 8, 10 var.; መስተቃትላን፡ ሰባረ፡ አግዚእ፡ *oppugnatores hostium domini* Org. 3.

I. ቀተረ፡ I, ut videtur, proprie: *colligare, compingere*, coll. *ῥῆς rei partem unam cum altera coniunxit, inhaesit, tenax fuit*; ገደብ ገደብ, vid. Ges. thes. p. 1213.

ቀተረ፡ I, 2 *claudere clavis adactis, obserare, sera firmare*, σφηνῶν Jud. 3, 23; ፅዕጢ፡ ወቀትሩ፡ ፍቃቲ፡ 2 Esr. 17, 3; ἀποκλείειν ፅዕጢ፡ ፍፋት፡ ወቀትሩ፡ 4 Reg. 6, 32; Luc. 11, 7; ἀσφαλῆσθεῶν Matth. 27, 66; Inf. verb. ቀተረ፡ ወኒሂት፡ (domum) F. M. 17, 7.

ተቀትረ፡ III, 1 *clavis affigi vel suffigi*: ዘቡርጻፍስ፡ ተጠምቀ፡ ወዘበመስቀል፡ ተቀትረ፡ M. M. f. 377.

ቅቱር፡ part. *clausus* clavis, pessulo, sera, *observatus*: ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንግ፡ ወገጉሕ፡ ወቅቱር፡ κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλῆα Act. 5, 23; Hez. 41, 16 (glossa ad ሚኩሱት፡ ገሰጋጋ).

ቅትረት፡ n. act. *clausio* quae fit clavis, pessulis al., *observatio*: ጎጂን፡ ብዙ፡ ለቅትረት፡ ጎዋጋው፡ (var. pro ለቅትረት) εἰς τοὺς ἥλους 1 Par. 22, 3; መከብብ፡ ቅትረቲሁ፡ (var. pro ቅትረቲሁ፡) 2 Par. 3, 9.

ቅትራት፡ subst. Pl. (sine dubio a ቅትር) 1) *clavi* ἤλοι 1 Par. 22, 3; 2 Par. 3, 9; ቅትራት፡ ርሱን፡ Koh. 12, 11; (Christus) ቅንው፡ በቅትራት፡ ጎጂውንት፡ M. M. f. 164; ከፍን፡ ለገበዋቱ፡ ክመ፡ ቅትራት፡ ጎጂውንት፡ ርሱን፡ f. 29; Org. 6. 2) *stimulus*: ክመ፡ ቅትራት፡ ለአድግ፡ κέντρον ὄνα Prov. 26, 3.

3) *occa, irpices*, Lud. sine auct. [ῥῆς species *cuspidis teli*, ῥῆς *clavorum capita*]. — Voc. Ae.: ቅትራት፡ ጎጂን፡ ብ፡ ፍብረት፡ እሾእ።

II. ቀትረ፡ I, 1 *meridies vel tempus meridiei fuit*: ሰበ፡ ቀትረ፡ 3 Reg. 18, 27 var.; ወቀቲር፡ ጊዜ፡ ስሱ፡ ሰዓት፡ Luc. 23, 44. [Nescio an ad etymon eruenndum aliquid valeat amh. ቃጠለ፡ to burn, to glow, to be hot, Isenb. p. 79].

ቅትር፡ subst. *meridies* i. e. *tempus meridianum*: Joh. 4, 6; Sir. 43, 3; 3 Reg. 18, 27; ጊዜ፡ ቀትር፡ Marc. 15, 33; Dan. ap. 1, 7; 2 Reg. 4, 5; Cant. 1, 7; ይጻልሐ፡ እምዑላዩ፡ ቀትር፡ Sir. 31, 19; ጋኔ፡ ቀትር፡ Ps. 90, 6; ብርሃን፡ ቀትር፡ Jes. 18, 4; ቀትር፡ መግልት፡ Sir. 35, 16; Jer. 15, 9; አስከ፡ ቀትር፡ 2 Esr. 18, 3; እስከ፡ ቀትረ፡ መግልት፡ 1 Reg. 11, 11 (uist hoc ቀትረ፡ pro verbo accipere malueris). Acc. adv. ቀትረ፡ *meridie* Job 5, 14; Jer. 6, 4; Zeph. 2, 4; Gen. 18, 1. — Pro *plaga meridionali* usurpatum videtur Kuf. p. 48.

III. ቀተረ፡ *suffire* [ገደብ, ጥጥ, vid. ፀጠነ]: በእንተ፡ ፀጣኑ፡ ለአርን፡ እንተ፡ አቀረረ፡ መፀተ፡ ሞት፡ ሰበ፡ ቀተረ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7 (at ከተረ፡ scriptum est, in meo quidem apographo).

ቅታራ፡ subst. *suffitus, suffumentum, odoramentum* („compositio odoramentorum“; Lud.): ፀጣን፡ ዘቅታራ፡ ደቂቅ፡ ስምጣጣ ሰንጠይቅ Ex. 30, 7; ፀጣን፡ ዘከልእ፡ ቅታራሁ፡ ስምጣጣ ፎጥፍጥ Ex. 30, 9.

ቀትተ፡ rad. inus.; haud multum differre videtur a ቀተወ፡ ቀትተ፡ subst., 1) *pactum, foedus, stipulatio*: ክመ፡ ይግበር፡ ቀትተ፡ ምስሌሁ፡ τὸ ὑποθήσασθαι συνθήκας μετ’ αὐτοῦ Dan. 11, 6. 2) i. q. ቀቶት፡ F. N. 11. — Voc. Ae.: ቀትተ፡ ዘ፡ ቀትታ፡

ቀተወ፡ rad. inus., cui Simonis onomast. p. 501 *وقت* *constituit, definiit* tempus, comparavit; amh. ቄትዥ፡ „to wager, to bet, to lay a wager“, Isenb. p. 76.

አቅተወ፡ II, 1) tributum, pensum, pignus, aliamve rem molestam praestandam imponere, exigere: አር፡ ተስዕረ፡ ዘያቀቱ፡ ፅ ልባጣን Jes. 14, 4; ሚጡ፡ በትረ፡ አለ፡ ይትሰደደ፡ ወወለውም፡ ለአለ፡ ያቀትወ፡ Jes. 9, 4; c. dupl. Acc. አልቦ፡ ምንተኒ፡ ዘያቀትወም፡ Deut. 24, 5. 2) *certantibus consti-*

tuere praemium, deponere alqd in medium certaminis vel sponsionis causa, Lud. ex auct. Greg.

ተቃተው፡ III, 3 deponere inter se pignus aut facta sponsione certare, Lud. sine auct.

ቀቶት፡ subst. sponsio, constitutio praemii et praemium sponse facta certaminis፡ በእንተ፡ከመ፡አመ፡ፍተው፡ ይሰተፍ፡ በቀቶት፡ አስተዋጊአመ፡ Can. Laod. 51 (55), sed Graecus habet ἐκ συμβολῆς (collatione) συμπόσια ἐπιτελεῖται፡ in libro F. N. 11 (cod. Tab. p. 92), ubi hic idem locus affertur, ቀቶት፡ rasura in ቀተት፡ mutatum est; ወእንበሩ፡ቀቶት፡ በዝንቱ፡ Gad. T. H.

ቅንጥጥ፡ n. prgr. sc. ⁵መሬት ፊሬት፤ arab. ⁵مؤقتة, hypostasis, substantia, persona (divina); aethiopic in Pl. አቃኒም፡ et Pl. Pl. አቃኒማት፡ usitatum: አቃኒም፡አግዚ፡፡አመንቱ፡አስማት፡ወአስማትሂ፡አመንቱ፡አቃኒም፡አስመ፡ትርጓሜሁ፡ለአቃኒም፡አስሳት፡ጽኑዓን፡ቀዋምዩን፡ፍጹማን፡ገጽ፡ወመልክእ፡ብሂል፡ Haim. Ab. n. 7; አሎ፡አቃኒማት፡ (qui apud Abrahamum deversabantur Gen. 18), Lud.

ቅናምሙ፡ ቀናንሙ፡ ቀናንሞ፡ ቀናንሞስ፡ ቀናንሞን፡ ቃንሞን፡ ቀንሞስ፡ n. prgr. sc. ⁵κιννάμωμον (cum suis casibus), ⁵κιννάμων, cinnamomum, cinnamonum, Ex. 30, 23 c. var.; Apoc. 18, 13; Cant. 4, 14; Hen. 30, 3. 32, 1; ቀናንሞስ፡ሠናይ፡ Jer. 6, 20; Prov. 7, 17; Sir. 24, 15; Hez. 27, 19 vrs. nov. (ጥገጃ, calamus odoratus); ከመ፡ጸና፡ጽጌ፡ቃንሞን፡ወቀናንሞስ፡ (quasi significarent aromata diversa) Org.— Voc. Ae.፡ ቀናንሞስ፡ዘ፡ፀምበለል፡; ቀንሞስ፡ዘ፡አብታ፡ኸቱሂ፡ይ፡

ቀናመት፡ ቀናማት፡ ቁናማት፡ ቁንማት፡ subst. crumena, marsupium, βαλάντιον Luc. 10, 4. 22, 25. 36; ቀናማትከ፡ Job 14, 17; Pl. βαλάντια Luc. 12, 33; μαρσούπιον Sir. 18, 33 (ቀናማትከ፡ et ቀናመትከ፡); ቀናመትከመ፡ (ማማትከመ፡) Jes. 46, 6. (41, 7); Mich. 6, 11; ፩ ቀናማት፡ ይኩን፡ ለኩል፡ Prov. 1, 14; አእባይ፡ቀናማት፡ ስጦታ (ጋሪ ጥገጃ) Prov. 16, 11; ἐν ταῖς ζώναις ውስተ፡ ቁንማትከመ፡ Matth. 10, 9 rom.; Marc. 6, 8 rom.

ቀንቀኔ፡ subst., coll. 1) tinea, blatta [ni fallor i. q. ⁵قَبَاب parvi ricini; sicut ⁵قَمَل ricinus, pediculus syriace significat tinea, curculio] ስጅ, ስገጥፍ ቀንቀኔ፡ Sir. 42, 13; Prov. 25, 20; Hos. 5, 12 (ጠጋ); ቀኔ፡ልብስ፡ Jes. 33, 1; ከመ፡ብለዐ፡ቀንቀኔ፡ 51, 8; Job 27, 18; ልብስ፡ዘተበለዐ፡እምቀንቀኔ፡ 13, 28; ጻፈ፡ወቀንቀኔ፡ ስጅ እለ ቅፅዕና Matth. 6, 19. 2) ቅንቅን፡ vermis in ligno nascens, alas habens, auribus periculosus, M. F. (vid. ቀንቀኔ፡ Lud. lex. amh. c. 35, et Isenb. p. 77 sub ቀንቀኔ፡ et ቀንቀኔ፡). — Voc. Ae.፡ ቀንቀኔ፡ ብ፡ነቅዘ፡ ቁንቁን፡ quadr. I a tinea arrodi seu corrumpi, Jac. 5, 2; Deus ዘኢይበሊ፡ወኢይማን፡ወዘኢይቁንቀኔ፡ Kedr f. 2.

ቀንተ፡ I, 1 [vicinum videtur ⁵قَبَط constringit fune, (قَبَط impedivit); ad notionem constringendi et continendi etiam قَبَيْت, قَبَيْت, قَبَيْت referenda videntur. Alii comparaverint قَبَط II.] Subj. ይቅንት፡ Imprt. ቅንት፡ (raro ቅንት), se vel sibi

cingere, accingere, praecingere a) c. Acc. cinguli, vestis, gladii, quo quis cingitur et c. ውስተ፡ membri cingendi፡ Ps. 108, 18; ሆናንተ፡ቅናትከ፡ዘወርቅ፡ሐብለ፡ (v. በሐብለ) ቅንቲ፡ Jes. 3, 24; ዘትቀንት፡አሐዱ፡ παραζώνην μίαν 2 Reg. 18, 11; ቅንቲ፡ (v. ቅንቲ) ሠቀ፡ Jes. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26; Thren. 2, 10; Joel 1, 8; Reg. 27, 31; ቀንተት፡ሠቀ፡ውስተ፡ሐቃህ፡ Judith 8, 5; 1 Reg. 2, 18; ይቀንት፡ጽደቀ፡ውስተ፡ሐቃህ፡ Jes. 11, 5; ቀንታ፡ (ለመጥባሕት) ውስተ፡ሐቃህ፡ Jud. 3, 16; 1 Reg. 25, 13; Ps. 44, 4. b) c. Acc. membri cingendi et በ፡ cinguli vel vestis፡ ቅንት፡ሐቃከ፡ከመ፡ብእሲ፡ Job 38, 3. 4. 17, 39; 1 Reg. 17, 17; አጽኒ፡ወቀንታ፡ሐቃህ፡ Prov. 29, 35; Joh. 21, 18 Platt; Act. 12, 8; ቀንተከመ፡ሐቃከመ፡ በጽደቅ፡ Eph. 6, 14. c) omisso Acc.፡ Ps. 64, 13. 92, 1; Luc. 12, 37. 17, 8; c. በ፡ ut፡ ቅንት፡በልብስ፡ዐጌ፡ወቀንትኩ፡ልብስ፡ዐጌ፡ Herm. p. 66. — Voc. Ae.፡ አጠቀ፡ቀንተ፡ገለደ፡ ብ፡ታጠቀ፡

አቅንት፡ II, 1 cingere, accingere alium vel alii፡ ባዕድ፡ያቀንተከ፡ Joh. 21, 18; c. dupl. Acc. Ex. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 2, 4. 17, 39; Ps. 17, 35. 43. 29, 14; አቀንተከመ፡ብልብሴ፡ውስተ፡ኩሉ፡ሐቃከመ፡ Am. 8, 10; Job 12, 18; c. Acc. et በ፡ ut፡ ዘያቀንቱ፡ለሰማይ፡በደመና፡ Mavás. n. 52.

ተቀንት፡ III, 1 se accingere, legitur quidem Joh. 21, 18 rom.፡ አመ፡ወረዘ፡አንተ፡ተቀንት፡ ለለከ፡ ወተሐውር፡ sed Imperativus huc non pertinet et ትቀንት፡ te accingebas emendandum est.

ቅንት፡ part., fem. ቅንት፡ (Herm. p. 15), cinctus, accinctus፡ ቅንት፡ሐቃህ፡በወርቅ፡ Dan. 10, 5; Apoc. 1, 13. 15, 6; Luc. 12, 35; ቅንታን፡አስይፍት፡ Kuf. 37; ቅንታን፡ዐሥቅ፡ et ቅንታን፡ዐሥቅ፡ውስተ፡ሐቃህመ፡ Hez. 23, 15; ኩሎመ፡ሰይፎመ፡ቅንታን፡ውስተ፡ሐቃህመ፡ 2 Esr. 14, 18.

ቅናት፡ subst., plerumque m., Pl. ቅናውት፡ (Chr. ho. 7; Matth. 10, 9 Platt; Org. 1) et ቅናታት፡ cingulum, Ex. 28, 4. 35. 36. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 18, 4; Jes. 3, 24; ኢይፈፈትሐ፡ቅናቶመ፡ (v. ቅናውትሆመ፡) 5, 27; Job 12, 18; Ps. 108, 18; Matth. 3, 4; Apoc. 1, 13. 15, 6.

ቀናቲ፡ n. ag. se cingens, accinctus፡ ቀናቲ፡ገጽአ፡Enc.

ቀናና፡ n. prgr. sc. ⁵κανών in Acc., m. et fem. (ut F. N. 9), Pl. ቀናናት፡ 1) canon a) constitutio, regula, lex፡ ቀናና፡ብሂል፡ሥርዐት፡ Syn.፡ ቀናናት፡ነገሥት፡ canones regum F. N. 32; ቀናና፡ገባኤ፡ canones concilii Syn. p. 179; ቁርሎስ፡ሠርዐ፡ጊዜ፡ጸሎት፡ቀናና፡ tempus horarum canonicarum Enc. Jac. 14. b) canon i. e. Biblia vel Testamenta፡ ብሉይ፡ ወሐዲስ፡ቀናና፡ Clem. f. 86. c) ritus, ordo፡ ቀናና፡ቅዳሴ፡ canon liturgiae communis, Lud. 2) canon poenitentialis, poenitentia (a sacerdote imposita)፡ እመቦ፡ብእሲ፡ዘዘመው፡ምስለ፡ወለተ፡ብእሲ፡ቀናናሁ፡፲ ወ ፭፡ዓመት፡ F. M. 5, 3; diaconum ዘዘመው፡ምዕረ፡አሐት፡ያጽርዎ፡ቀናና፡ቀለል፡ወ ለእመ፡ተመይጦ፡ያክብዱ፡ላዕሴሁ፡ቀናና፡ 6, 6; ወሀቦ፡ቀናናት፡ክቡዳት፡ Sx. Nah. 15; Kedr, al.

ቀንነ፡ I, 2 1) canonem i. e. poenitentiam imponere alicui, c. A.፡ vel ላዕለ፡ prs., Syn. p. 391—395. 2) poenitentiam subire (?). እመቦ፡ብእሲ፡ዘቀንነ፡ርእስ፡ (an legendum Cእስ?)፡በፈቃዱ፡ Kedr f. 64. Rad. Abb.፡ ቀንነ፡ዘ፡ቀናና፡ያዘ፡

ተቀንጥ፡ III, 2 (?) *canones accipere (suscipere)*: ቡጉ፡ ተቀንጥ፡ *num canones tuis dati sunt?* Lud. sine auct.

ቀንጥ ስ፡ ቀንጥ ስ፡ al. vid. sub ቅንጥ ስ፡

ቀንኢ፡ I, 1 [amh. ቀን፡; 𐩦𐩣𐩪 *valde rubuit*; 𐩦𐩣𐩪 *zelotypus fuit, invidi*; 𐩦𐩣𐩪 *invidia*] Subj. **ደቅናኢ፡** 1) *zelotypum esse, invidere*; c. c. **ሳዕለ፡** prs. Gen. 26, 14. 30, 1. 37, 11; Num. 5, 14; Kuf. 24; Ps. 36, 1. 72, 3; Prov. 23, 17; Sir. 45, 18; Jes. 11, 13; c. **ለ፡** pers.: Kuf. p. 103; c. **ቢ፡** pers. vel rei: Kuf. p. 103; Prov. 23, 17; Asc. Jes. 11, 19; **ኢትቅናኢ፡** በፍናዊሆሙ፡ Prov. 3, 31. 2) *zelare, ardenti studio vel ira flagrare*: **ቅንኡ፡ ቅንኡተከ፡** Judith 9, 4; **ከመ፡ ደቅንኢ፡ ተረፍ፡** Jes. 11, 11; Deut. 32, 19. a) c. **ለ፡** ejus, cuius causam quis defendit: Num. 11, 29. 25, 11. 13; 3 Reg. 19, 10; **ቀንኢኩ፡ ለሠናይ፡** Sir. 51, 18; **ቅንኢ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ፡** 45, 23; Rom. 10, 2 Platt; 2 Cor. 11, 2; rarius c. **ሳዕለ፡**, ut Rom. 10, 2; **ቀንኢኩ፡ ሳዕለ፡ ኢዮናሳይሆ፡ ዐቢዮ፡ ቅንኡተ፡** Zach. 1, 14; **ቅንኢ፡ ሳዕሌግ፡ ንጉሥ፡ ወፈቶደ፡ ያውሰባ፡** Vit. Dan.; vel c. Acc. pers.: **ከመ፡ ደቅናኢ፡ ተረፈ፡** Jes. 11, 11 var. b) c. **ሳዕለ፡** ejus, contra quem quis ira flagrat Num 25, 11. c) seq. **ለ፡** c. Inf.: **ኢትቅንኢ፡ ለመዊት፡** Sap. 1, 12; vel **ለ፡** c. abstr., ut: **ቅናኢ፡ ለንቡሐ፡** Apoc. 3, 19; seq. **ከመ፡** c. Subj., Kuf. 30. 3) *aemulari*: **ትቅንኢ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** μῦθος 1 Petr. 3, 13; **ተመደጥ፡ ጎብ፡ ቃህም፡ ወቅናኢ፡ ርክዮከ፡ ፍናዊሆ፡** Prov. 6, 6; Rom. 11, 11; Gal. 4, 18 Platt.

አቅንኢ፡ II, 1 *incitare* alqm a) *ad zelotypiam*: **ኢታቅንኢ፡ ለብኢሲተ፡ ኢዕንከ፡** Sir. 9, 1; **ኢትትናገር፡ ምስለ፡ ብኢሲት፡ በዘ፡ ታቀንኢ፡** 37, 11; 3 Reg. 14, 22; Hez. 16, 26. 43; Ps. 77, 64; Deut. 32, 21; Rom. 10, 19. b) *ad invidiam*: **ኢደቅንኢኩ፡ ብዕሉሙ፡ ለኃጥኢን፡** Sir. 9, 11. 30, 3. c) *ad acmulatiōnem* Rom. 11, 14 Platt.

ተቃንኢ፡ III, 3 1) *se invicem aemulari* Gal. 4, 18 ant.; Herm. p. 70. 2) *sibi invicem invidere, contentiosum esse, rivari*: **ትትቃንኢ፡ ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡** (v. **ትትቅንኢ፡** in cod. A) Kuf. 7; 1 Cor. 3, 3; 2 Cor. 12, 20; Jac. 3, 14. 4, 2; **ተቃንኢ፡** φθόνος 1 Petr. 2, 1; Tit. 3, 3; ἔρις 1 Tim. 6, 4.

አስተቃንኢ፡ IV, 3 (**አስተቅንኢ፡** IV, 1 1 Cor. 13, 4 rom.) 1) *facere ut sese invicem zelotypia vel invidia prosequantur* Lev. 18, 18; 1 Cor. 13, 4. 2) *zelotypia affectum esse contra rivales*: **ብኢሲት፡ አንተ፡ ታስተቃንኢ፡** ἤντι-ζήλος ἐπὶ ἑυαυτῶν Sir. 26, 6. 42, 14. 3) *ad acmulatiōnem mutuum incitare* Chr. ho. 8.

ቀንኢ፡ vel **ቅንኢ፡** subst. 1) *zelotypia*, Num. 5, 14—18. 25. 29. 2) *studium (amor) ardens*: **ቅንኢ፡ ለእግዚ፡** 4 Reg. 19, 31; *ira ardens* Num. 25, 11; Deut. 29, 19. 3) *invidia, acmulatio* Koh. 4, 4.

ቅንኢት፡ et rarius **ቀንኢት፡** (Num. 25, 11 FH), n. act. et subst., m. et fem., 1) *zelotypia* Num. 5, 15. 18 in C. 2) *invidia, acmulatio, similtas*: **ቅንኢት፡ ወመግት፡** ζήλος καὶ θυμός Sir. 30, 24; Prov. 6, 34; ζήλος Koh. 9, 6; Job 5, 2; Sir. 40, 5; Jes. 11, 13; Rom. 13, 13; φθόνος በቅንኢት፡ **ዲያብሎስ፡** Sap. 2, 24; Phil. 1, 15; Matth. 27, 18; Asc. Jes. 3, 30. 3) *studium ardens, amor ardens* Cant. 8, 6; Sir. 48, 2; **ቅንኢት፡ እግዚ፡ ይገብር፡ ዘንት፡** Jes. 9, 7. 26, 11. 37, 32; **ዩነሥኢ፡ ቅንኢት፡** 42, 13; **አይቴ፡ ውኡቱ፡ ቅንኢትከ፡** 63, 15;

c. Gen. objecti: Num. 25, 11; Ps. 68, 12. 118, 139; 2 Cor. 11, 2; **በከመ፡ ከነ፡ ውስቴ፡ (ለእውሎስ) ቅንኢት፡ በሕገ፡ ኦሪት፡ ከጣሁ፡ ተመክቦበ፡ ውስቴ፡ ቅንኢት፡ በሕገ፡ ኢዮሱስ፡** Sx. Haml. 5. 4) *ira vel indignatio ardens* Hez. 23, 25; Ps. 78, 5; **እሳተ፡ ቅንኢቱ፡** Zeph. 1, 18; Hebr. 10, 27.

ቀንኢ፡ n. ag., Pl. **ቀናኢዮን፡** 1) *zelotypus, zelotes* Ex. 20, 5. 34, 14; Deut. 6, 15; Nah. 1, 2; c. **ለ፡** Gal. 1, 14; Act. 22, 3; **ቀናኢ፡ ጥቀ፡ ለሃይማኖት፡** Cyr. f. 1; **ኤልያስ፡ ነቢይ፡ ቀናኢ፡** Did. 33; **ስምዖን፡ ሐዋርያ፡ ቀናኢ፡** Sx. Genb. 15; Luc. 6, 15. 2) *invidus, invidens, acmulus*: **በገዡ፡ ቀናኢዮን፡** Fal. f. 83; **ጸላኢዮን፡ ወቀናኢዮን፡** Jsp. p. 388; **ቦ፡ እምውስት፡ መበላታት፡ እኩያት፡ ቀናኢዮት፡ ወመስተቀድዮት፡ እለ፡ ይገብራ፡ ጋእዘ፡** Did. 2.

ቅንኢት፡ et **ቅንኢት፡** (Kuf.; Ex. 30, 34 FH) subst. [𐩦𐩣𐩪 *galbanum*] *galbanum, stactes* species, χαλβάνη Ex. 30, 34; στακῆ 2 Par. 9, 24; Ps. 44, 10; Lit. 174, 3; **ሰንጉ፡ ወቀንኢት፡ ወማዮ፡ ልብን፡ ወሰንበልት፡** Kuf. 3.

I. **ቀንጥ፡** I, 1 et 2, Subj. **ይቅንጥ፡** et **ይቀንጥ፡** [conferendum est 𐩦𐩣𐩪 *clavis affigere, clavis vel aculeis perforare, clavos pangere vel figere*; c. Acc. rei affixae vel perforatae: **ይቀንጥ፡ በቅንጥት፡** Jes. 41, 7; **ይቅንጥ፡ ውስተ፡ ቤት፡** Ep. Jer. 16; **ቀንጥ፡ በመስቀሉ፡** Col. 2, 14; **እምድሳረ፡ ቀንጥ፡ ወቀንጥ፡ ወሰቀልጥ፡ ዲቦ፡ ዕቦ፡ መስቀል፡** Did. 25, 29; **አዘዘ፡ ይቅንጥ፡ ወቅንጥት፡** Sx.; **ቀንጥ፡ እደውዮ፡** ὠρυσαν Ps. 21, 17; Joh. 20, 25; **በቅንጥቲከ፡ ቀንጥ፡ ለሞት፡** (Christe) Genz. f. 104; **ቀን፡ ፍቅርከ፡ ውስተ፡ ልብዮ፡ በከመ፡ ተቀንጥ፡ እደዊከ፡ ዲቦ፡** ὀβ; Fid. Jac. Bar.; c. Acc. laborum: **ከመ፡ ይቅንጥ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡** ፪ ወ ፱ ደ ቅንጥተ; Sx. Ter 12; Sen. 25.

ተቀንጥ፡ III, 1 et 2 *clavis affigi vel perfodi*: Christus **ተቀንጥ፡** Cyr. ad Th. f. 9; **ተቀንጥ፡ እደዊሆ፡** Clem. f. 217; Kid. f. 25; **በመስቀል፡ ይትቀዮ፡** τῷ σταυρῷ προσηλωμένος, hom. Acacii in Cyr. f. 106; **በቀናት፡ ጎጂን፡ ተቀንጥ፡ አእጋሩ፡** Sx. Sen. 25 Enc.; **እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡ ወይትቀንጥ፡ በቅንጥት፡** Haim. Ab. n. 13.

ቅንጥ፡ part. *clavis vel aculeis affixus vel perfossus*: Christus **እንዘ፡ ቅንጥ፡ በጎጂን፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; M. M. f. 127; Org.; **አሁኑ፡ እሱር፡ ወቅንጥ፡ በሰንበት፡** Syn. f. 302.

ቀናት፡ (rarius **ቅናት፡**) subst., m. et fem., Pl. **ቀናታት፡** (**ቅናታት፡** Jos. 23, 13 F) et **ቅንጥት፡** Pl. Pl. **ቅንጥታት፡** 1) *aculeus, stimulus, κέντρον አይቴ፡ ውኡቱ፡ ቀናትከ፡ ጥት፡ Hos. 13, 14; 1 Cor. 15, 55. 56; **ውስተ፡ ዘንቦሙ፡ ቦሙ፡ ቅንጥት፡** Apoc. 9, 10; **ቀናት፡ በሊ፡** Act. 9, 5 Platt; 26, 14 Platt. 2) *clavus* Jos. 23, 13; **ቅንጥት፡** Jes. 41, 7; **በቀናት፡ አጽንዕም፡** Jer. 10, 4; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ቀናት፡ እደ አሰርሙ፡ ለቅንጥታት፡** Sx. Mj. 6; Masc. 18 Enc. 3) *plaga vel vulnus clavis vel aculeis infixis factum* (Ἰλαγμαλ): Joh. 20, 25; Christus ei monstravit **ርግዘተ፡ ገቦሁ፡ ወቅንጥተ፡ እደዊሆ፡** Genz. f. 13; **፭ ቅንጥት፡** *quinque vulnera Christi*, Lud.*

ቅናዊ፡ subst. *perfossio clavis facta*; deinde *vulnus clavis infixis factum*: Christus ostendit **ቅናዊ፡ ወርግዘተ፡ ከናት፡** M. M. f. 367.

II. ቀነው፡ i. q. I ቀነየ፡

ተቀነው፡ III, 1 cantus (liturgicos) cantare vel modulari, concentum musicum edere: ረከብም፡ ለአባ፡ ዮሴፍ፡ እንደ፡ ይትቀነው፡ ምስለ፡ ጅ መነከስ፡ Sx. Teq. 23.

ቃና፡ subst. tonus, sonus modulatus, vox canora, modulatio, melodia: ከመ፡ ቃለ፡ መዝሙር፡ ዘሐዋዝ፡ ቃለ፡ ቃናው፡ ያወነካ ሠላጣብሳው ካህናት ወይንም ስዳርሳው Hez. 33, 32; አውታረ፡ መሰንቀ፡ ፍሉ፡ ወሊሉ፡ ቃና፡ Fal. f. 54; Chr. Ta. 29 (vid. sub ልጎላ፡); Org. 4; demas መስፍን፡ (κορυφαίος) ላትዕይንት፡ (χορός) neque relinquetur ቃና፡ ወኢሥርዕት፡ (μέλος και τάξις) Chr. ho. 34.

ቅንዋት፡ vox quaedam technica musices Abyssinorum sacrae, in Deg. obvia, incertae significationis.

ቅንዛዕት፡ (sec. Lud. ቁንዛእ፡ èt ቁንዛእት፡), subst. m. et fem., Pl. ቁናዛዕ፡ et ቁናዛዕት፡ (Lev. 19, 27 CG), Pl. Pl. ቁናዛዛት፡ [قنقن et قنقن] cincinnus, cirrus, αὐτόν Lev. 19, 27; σειρά Jud. 16, 13. 14; ደምደማሃ፡ ድሉል፤ ቁናዛሚሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. II.; Clem. f. 164; ኢትዮጵያ፡ ቁናዛዛት፡ እምሥርዕተ፡ ርእስከመ፡ F. N. 45. — Voc. Ac.፡ ቁናዛዕ፡ ዝ፡ ብርንጎ፡ (፡፡፡?)

I. ቀነየ፡ I, 1 [cui radici praeter II ቀነው፡ amh. ቀን፡ et ቅኔ፡, comparanda sunt ካንጎ cantus lugubris (ካንጎ) የኃጌጌ somus musicus, قنقن cantatrix, fidicina, fortasse etiam ካንጎ] i. q. ቃነየ፡ I, 3; Nah. 3, 8 var.; Hez. 23, 42 var.

ቃነየ፡ I, 3 (cfr. ቃና፡ sub II ቀነው፡) modulari, concentum facere instrumentis: ይቃነየ፡ (v. ቀንዎ፡ በቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቀ፡ ያወነካ ስዳርሳው ስዳርሳው Hez. 23, 42; ትቃኒ፡ (v. ይቀኔ፡) አውታረ፡ ስዳርሳው ስዳርሳው Nah. 3, 8; ጎበ፡ አሳፍ፡ ይቃኒ፡ ወጎበ፡ ደቀቀ፡ ቀራ፡ ይሉብሐ፡ M. M. f. 49.

ተቀንዮ፡ (an ተቀነየ) III, 1 (2?) cantus (liturgicos) cantare vel modulari, concentum facere, c. Acc. cantus: ከሆናት፡ ይትቀነዮ፡ ዘንተ፡ መዝሙር፡ በዘማ፡ ሐዘንዚን፡ Genz. f. 36; ትትቀነዮ፡ ዘንተ፡ f. 45; ወአምዝ፡ በል፡ ወተቀነዮ፡ ሃሌሉ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Gad. T. II.

ቅኔ፡ subst. cantus modulatus, modulatio: አህ፡ አህ፡ ለደም፡ ቅኔሆሙ፡ ለካህናት፡ በዜተ፡ ክርስቲያን፡ እከመ፡ ናሁ፡ ተለጉሙ፡ ዘማ፡ መሰንቀ፡ ጥዑም፡ በውስተ፡ መዝሙር፡ ወጸሎት፡ Genz. f. 46.

ምቃናይ፡ subst., est vox technica sacrae Abyssinorum musices, in Deg. obvia, incertae significationis.

II. ቀነየ፡ I, 1 [ካንጎ قنقن et قنقن acquisivit, possedit]

Subj. ይቅኔ፡, 1) acquirere, emere: ንቅንዮ፡ ለነጻይ፡ በዕዳ፡ ጠጅሞ Am. 8, 6. 2) subjicere imperio suo, redigere in potestatem vel ditionem suam, in servitum redigere; subjugare, dominari, imperio tenere, c. Acc., δουλεύειν Gen. 15, 13; Kuf. 46. 48; Ex. 6, 5. 21, 2; κατακυριεύειν, κυριεύειν Gen. 1, 28. 3, 16; Ps. 9, 33. 18, 14; ἡγεμονεύειν Gen. 14, 2; አለ፡ እኩየ፡ ቅኔ፡ ይቀንደሆሙ፡ 19, 4; Jer. 3, 14; ይቀንዮሙ፡ ወይኪንናሙ፡ 1 Esr. 4, 3. 14. 15; Rom. 7, 1; βασιλεύειν Rom. 5, 17; κατεξουσιάζειν Marc. 10, 42; ይቅንደኩ፡ Chr. ho. 6; de subjiendis hostibus, terris, urbibus Jsp.

p. 304. 305. 347 al. 3) laborum imponere, ad laborem vel opus faciendum adigere servos, jumenta: ለገብር፡ ቅንዮ፡ ጀግን ወይንም Sir. 30, 33. 34. 36. 37, 11; Deut. 15, 19; ዘጸንዐ፡ ትቀንዮ፡ ወታሰርሐ፡ Hez. 34, 4; ቢጸ፡ ይቀኔ፡ በከንቱ፡ Jer. 22, 13 vrs. alt.; c. dupl. Acc.፡ ቀነደምሙ፡ ለባሕታውያን፡ ዐጻደ፡ ወደዳሞ፡ Job 24, 6 (cos exercebant in recolenda vinca; nisi hoc loco stirpem I, 2 statuere malueris).

አቅንዮ፡ II, 1 alqm servire facere alicui, subigere, subijicere imperio, dominio, potestati alcjs, in servitum alcjs redigere: c. Acc. et ለ፡, ut: አቅንዮክ፡ ለዐርከ፡ Jer. 15, 14. 17, 4 vrs. nov.; Manasse ዘያቀንዮሙ፡ (ለአሰራኤል) ለግልፈዋት፡ F. M. 16, 1; አቅንደክሙ፡ ርእስከመ፡ ለጎጠአት፡ Rom. 6, 19; 1 Cor. 9, 19; 2 Cor. 4, 5; Apoc. 9, 20; Herm. p. 74; Judae 6; አራግተ፡ ታቀኔ፡ Enc.

ተቀንዮ፡ III, 1) se dominio vel potestati alcjs subijicere, subigi, subdi, in servitum redigi: ለከንቱ፡ ተቀንዮ፡ ዓለም፡ Rom. 8, 20. 6, 18; 4 Esr. 10, 34; አመ፡ ይሰም፡ ወይትቀነዮ፡ Job 36, 11; ተቀንዮ፡ ለሰይጣን፡ ተሆኑል፡ Asc. Jes. 11, 33. 2) servire, δουλεύειν, abs. et c. ለ፡ Gen. 27, 29. 29, 20; Kuf. 28; Jes. 19, 23. 45, 14. 60, 12; Jer. 41, 9; Job. 39, 9; Prov. 11, 29; ተቀንዮ፡ ድህረግ 26, 9. In specie a) Deo (diis) servire 4 Esr. 6, 63. 8, 31; Job 21, 15; Sir. 2, 1; Jes. 65, 13; Mal. 3, 17. 18; Ps. 2, 11; Jer. 11, 10; Hen. 5, 2; Kuf. 1; Asc. Jes. 2, 2. b) ministrare Deo, sacra curare et administrare, λειτουργείν: ከመ፡ ይትቀነዮ፡ ሎቱ፡ Sir. 45, 14; አለ፡ ይትቀነዮ፡ ቅድመ፡ አግዚዥ፡ Kuf. 13; Num. 7, 5. c) in genere፡ ministri munere fungi Hen. 75, 1. 2. 3) operari, laborare, opus facere in specie rusticum; agrum colere, ἐργάζεσθαι: ዘይትቀነዮ፡ ወይትገርፍ፡ Sir. 10, 27; Rom. 4, 4; ተቀንዮ፡ Prov. 29, 36; ዘኢይትቀነዮ፡ ስጦት፡ 13, 4. 19, 15; manibus 1 Cor. 4, 12; 1 Thess. 4, 11; pedibus ይትቀነዮ፡ በአገሪሁ፡ Sir. 38, 30; c. ለ፡ (ejus cui operarius servit): ነባር፡ ዘበጽድቅ፡ ይትቀነዮ፡ ለከ፡ Sir. 7, 20; Jer. 34, 8; in agris Matth. 9, 38. 20, 7. 12; c. Acc. agri Gen. 49, 15; ከመ፡ ይትቀነዮ፡ ለገነት፡ Kuf. 3; ይትቀነዮ፡ ወፍረ፡ Kuf. 50; de bove፡ አጎልት፡ እንተ፡ ኢተቀንዮት፡ Deut. 21, 3.

ቅነዮ፡ part. 1) subjectus, subditus, obnoxius: ሥጋ፡ ቅነዮ፡ ለጎጠአት፡ κατάραος Sap. 1, 4; 2 Petr. 2, 19. 2) in servitum redactus, servus, mancipium: ቅነዮ፡ ነጻይ፡ Koh. 4, 13; ነባር፡ ወቅነዮ፡ 1 Tim. 6, 1; ቅነዮ፡ ገብረ፡ ይኩን፡ Kuf. 7. 43; ያግዕዝ፡ ቅነዮ፡ Phlx. 3; ሠርዐ፡ አግዚዥ፡ ስንበተ፡ ለዕረፍት፡ ለቅነዮ፡ Deg.

ቅኔ፡ subst., plerumque m. 1) servitus, servitium, ministerium: ቅኔ፡ እኩይ፡ Jes. 14, 3; ቅኔ፡ መሪር፡ Enc.; ቤተ፡ ቅኔ፡ Jer. 41, 13; Mich. 6, 4; በብዝሃ፡ ቅኔሃ፡ Thren. 1, 3; Judith 8, 23; 2 Esr. 9, 8; Kuf. 46; ቅኔ፡ ግብርናተ፡ ፈርዖን፡ Org. 1; መንፈስ፡ ቅኔ፡ Rom. 8, 15; አርዑ፡ ቅኔ፡ Gal. 5, 1; ጎዳጠ፡ ትጻሙ፡ በቅኔሃ፡ (ἐργασία) Sir. 6, 19; Ps. 103, 15. 146, 9. 2) labor, opera, opus, negotium, in specie opus agricolae: ቅኔ፡ አደዳ፡ አደሪር፡ Did. 13; እምቅኔ፡ እደደሃ፡ ትሁብ፡ ለነጻዮን፡ 14; ጭንቀት፡ 2 Par. 4, 11. 5, 1; in agro Kuf. 3; ግብር፡ ቅኔሃ፡ ጀግን λατρευτών Lev. 23, 7; de disciplina ascetica, Lud. ex Enc.; ይገብር፡ ቅኔሁ፡ በዲቡ፡ ምስክራ፡ Lud. e V. S. 3) muneris functio, ministerium sacrum in templo, ecclesia; officium; λειτουργία Sap. 18, 21; ቅኔ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Did. 12; ሥርዐተ፡ ቅኔ፡ ቤተ፡ ክ፡ Kid. f. 18.

ቅንደጥ፡ et **ቅኒት፡** n. act. et subst., Pl. **ቅንደጥታት፡** et **ቅኒታት፡** 1) *dominatio, dominium, possessio*: **ቅንደጥት፡** ወምልክናከ፡ኩሎ፡ τὸ πῶτων σε δεσπόζειν Sap. 12, 16; **ቅንደጥት፡** ወምልክና፡ F. N. 40; **አመ፡አጎዝ፡** (pignus) ኢወዕኦ፡ አምእደሁ፡ጎበ፡ **ቅንደጥት፡** ካልኢ፡ F. N. 27. 2) *actus subjiciendi vel subjugandi*: እስከ፡ትቀንደዎ፡ለሀገር፡እስመ፡ **ቅርብ፡** ቅንደጥ፡ Jsp. p. 304. 3) *servitus, δουλεία* Esth. 7, 4; Ex. 6, 6; ቤተ፡ **ቅንደጥት፡** 13, 3. 14; Lev. 26, 45; Deut. 5, 6. 6, 12. 7, 8; Lit. 173, 1. 4) *creatura serva* Hen. 75, 3 c. var.; ባሕር፡ አመቱ፡ ወወሓይገተ፡ አናገግ፡ ቅንደጥታቲሁ፡ Lit. Epiph.

ቅንደጥ፡ subst. *servitus*: **ቅንደጥ፡መረር፡** Ssal. Req. **ቀናዩ፡** n. ag., Pl. **ቀነይት፡** et **ቀናይደን፡** sub imperium et potestatem subjungens, *subjugator, dominus, herus*: **ቀናይደሂሆሙ፡** Chr. Ta. 26; **አይቲ፡** ሀለጢ፡ **ቀነይት፡** ወቅጥደን፡ Genz. f. 119; **ባንልክ፡** ለነሱ፡ ነባር፡ ወቀናዩ፡ ዕረፍት፡ ውኡቱ፡ Deg.; Mavás. nr. 11.

ተቀናዩ፡ n. ag. (III; 1) *serviens, famulus, minister* Sx. Nah. 25.

መቅንዩ፡ part. c. term. adj. *qui imperio (suo) subjicit*: ለከ፡ንትቀነይ፡ ዘአንተ፡ መቅንዩ፡ ለነሱ፡ Lit. 173, 2.

ምቅናይ፡ subst. *locus vel regio servitutis*: ቤተ፡ ምቅናይ ክሙ፡ Ex. 20, 2; M. M. f. 243.

መቃኒት፡ subst., forma Pl. (Sing. nondum repertus), Pl. Pl. **መቃኒታት፡** dubiae significationis, fortasse *instrumenta, machinae*: አዘዘ፡ ሰባር፡ ንጉሥ፡ ያምጽኡ፡ መቃኒት፡ ሥቃይ፡ ከመ፡ ያፍርሆ፡ ለቅዱስ፡ Sx. Tachs. 10; አርአዩ፡ ኩሎ፡ መቃኒታት፡ ሥቃይት፡ Mag. 7.

ቅንዲል፡ n. prgr. sc. *candela* قندیل (m. Sx. Ter 30), Pl. **ቅንዲላት፡** et **ቀናዲል፡** *lucerna, lampas*; ለአመ፡ ጎልቀ፡ ቅብአ፡ ዘይት፡ አምቀንዲል፡ M. M. f. 110; **ቅንዲላት፡** Sx. Ter 30; **ቀናዲል፡** Sx. Masc. 10; ክልኡቱ፡ ቀናዲል፡ I Sal. Mar.; Lud. com. hist. p. 303, n. 11. — Librum መጽሐፈ፡ ቅንዲል፡ inscriptum vid. in d'Abbadie Catal. p. 210.

ቂንደዩ፡ quadr., *cujus etymon non liquet* (fortasse referendum ad قید longo et crasso collo praeditus fuit; دَمَّ noluit, detrectavit; IV extulit collum).

ተቁናደዩ፡ III, 3 *insolentia exsultare, superbire, gloriari, fastum facere* alicui, κατακαυχῶσθαι Jer. 27, 11. 38; ገኔህ 28, 39 vs. nov.; ትትቁናደዩ፡ ብዩ፡ (v. ሳዕሌዩ) ወትዘረ ክዩ፡ ἐνἄλληλεσὶ μοι ὀνείδεσθαι Job 19, 5. — *Voc. Ae.*: ተቁናደዩ፡ ዘ፡ ተንደደ፡

ቅንጠስ፡ quadr. I, ut videtur: *hinc inde conquirere vel colligere*, herbas: አልሎሙ፡ ዘይበልዑ፡ ዘእንበለ፡ ሐምለ፡ ገዳ ም፡ ይቀንጥሱ፡ እምአድባር፡ ወአብሲሎሙ፡ ይሴሰዩ፡ Asc. Jes. 2, 11. [شقب et قبط?].

ቅንጠስ፡ quadr., sec. Lud. *perforare*: ይቀንጥቡ፡ ድርድር፡ „perfordiant (ni fallor) loricae ejus“ Lud. e L. Myst.

ቅንጣብ፡ subst., ut videtur: *segmentum, pars abscissa* [دبقر قطب = قصب]: ወይእዚሲ፡ ግግዳተ፡ አብድ፡ ወቅንጣባተ፡

(v. ወቅጠባተ) ረሳይከኒ፡ ὡν δὲ κατὰκόπον με πεποήκας μωρὸν ἀσεγητότα Job 16, 7 (ἀσεγητότα non ad verbum vertisse videtur interpres; an ቅንጣብ፡ cum قَصَبٌ componendum?).

ቅንጣዩ፡ vel **ቅንጣዩ፡** subst., *dolor ventris*, edacitate genitus; an *stomachi cruditas, ventris gravatio?* (sec. Lud.: affectus illorum, qui fame laborantur, quo ob subitam intestinorum repletionem moriuntur): ለብሕሲ፡ ሥሙዕ፡ ዘኢይጸግብ፡ ደይሁ፡ ቅንጣዩ፡ ወገበጥ፡ ወጥዋይ፡ (Gr.: πόνος ἀγρυπνίας) Sir. 34, 20; ጽጋብ፡ ጸዋ፡ ቅንጣዩ፡ ውኡቱ፡ ወቅንጣዩ፡ ጸዋ፡ ደዩ፡ ወደዩ፡ ጸዋ፡ ሞት፡ Fal. f. 79. — *Voc. Ae.*: ቅንጣዩ፡ ዘ፡ ቀንጣን ።

ቅንጸ፡ I, 1 et 2 [تَهْر تَكْصَم تَكْر نَقْر تَر تَلز تَلص تَصص] vid. etiam Ges. thes. p. 1226] I, 1 Subj. ይቅንጸ፡, *satire, ይቅንጸ፡* Sap. 5, 22; ይቅንጸ፡ Phlx. 106; Cant. 2, 8. a) *absilire*, ቅንጸ፡ እምኔ፡ ወወዕኦ፡ Jsp. p. 306; ቅንጸ፡ ለጥባቅ-ገጽጽጽ Prov. 9, 18; videtur etiam Hen. 89, 52 (saliendo se abripere). b) *desilire*: ቅንጸ፡ እምዲብ፡ ሰረገላ፡ M. M. f. 66. c) *subsilire* (sursum) Jsp. p. 369. d) *exsilire, prosilire* contra alqm, *insilire*: ቅንጸ፡ ላዕሌሁ፡ ወዘበሙ፡ በሰይፍ፡ Jsp. p. 292; ቅንጸ፡ ላዕሌሁ፡ ሐሙሙ፡ ወቀተሎ፡ f. 298; ቅንጸ፡ ላዕሌ፡ ሠራዊተ፡ ዮናናውያን፡ f. 294. e) *adsilire* i. e. (beispringen) *succurrere*: በረድኤትን፡ ቅንጸ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አቅንጸ፡ II, 1 *facere ut saliat, exsilire, prosilial*, coet.: Ps. 28, 6 annot.; ፍቅር፡ እንተ፡ አቅንጸዩ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡ M. M. f. 208.

ቀንጸ፡ subst. *pulex* 1 Reg. 24, 15.

ቀንጽል፡ subst., m. et fem. (Luc. 13, 32), Pl. ቁናጽል፡ *thos, vulpes* Jud. 1, 34. 15, 4 seq.; Cant. 2, 14; Ps. 62, 9; 1 Reg. 24, 15 var.; 3 Esr. 20, 10; 2 Esr. 14, 3; Hez. 13, 4; Hen. 89, 10 seq.; Thren. 5, 18; Matth. 8, 20; ይበውእነ፡ ዐንበሳ፡ ውስተ፡ ግበ፡ ቀንጽል፡ አው፡ ቀንጽል፡ ጎበ፡ ዐንበሳ፡ (proverbium) Th. P.; epitheton hominum astutorum, ut Hierodis Luc. 13, 23; Ariti, Sal. Nic. 2; et Satanae: ሰይጣን፡ ቀንጽል፡ ጉሕላዊ፡ ወዐንበሳ፡ ዘይጥቁር፡ Kedr f. 87. — *Voc. Ae.*: ቀንጽል፡ ዘ፡ ቀብር፡, de quo vid. Harris II Ἰηθ. p. 51. [A saliendo nominatum videtur animal, cfr. ቅንጽ፡].

ቀንፍዝ፡ subst. [ገገገ፡ ከቀፍ፡ قنفذ et قنفذ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1226] *erinaceus, ericius* (sec. Lud. *hystrix*): ሄኒህግግግ Jes. 14, 23 vs. alt.; 34, 11. 15. — *Voc. Ae.*: ቅንፍዝ፡ ብ፡ ብ፡ ገርገርት ።

ቆለ፡ rad. inus., قَالَ dixit. Hinc

ቃል፡ subst., m. et fem., Pl. ቃላት፡ [ገገገ፡ قَالَ vel قَوْل] 1) *vox vel sonus* cujusvis generis a) *vox hominum, angelorum* Dei: Cant. 2, 14; 4 Esr. 10, 39; ቃል፡ ነገር፡ Hebr. 12, 19; መጽአ፡ ቃል፡ እምሰግዬ፡ Dan. 4, 28; Asc. Jes. 9, 1. 2; Apoc. 19, 1; ቃል፡ ሐይት፡ ወቃል፡ ፍሥኤ፡ Jer. 7, 34. 16, 9; ቃል፡ ተሰምዐ፡ በረግ፡ 38, 15; ቃል፡ ብከይ፡ Ps. 6, 8; ይሰምዓ፡ ቃል፡ Joh. 10, 16. 27; ይሁቡ፡ ቃሎሙ፡ edant vocem suam Jer. 4, 16; Ps. 17, 15; አንሥኡ፡ ቃለብሙ፡ Jes. 13, 2. 40, 9; አልዐለ፡ ቃለ፡ sustulit vocem Kuf. 39; አዕቡ፡ ቃለከ፡ Jes. 58, 1;

ያዐቢ፡ ቃሎ፡ Sir. 21, 20; **ጸርሐ፡ በቃል፡** Num. 14, 1; **በዐቢ፡ ይ፡ ቃል፡** *alta voce* 1 Reg. 28, 12; Deut. 5, 19; Hez. 9, 1; Jes. 29, 6, 36, 13; **በቆቃል፡ una voce** Luc. 14, 18; Ex. 19, 8; Asc. Jes. 7, 15, 8. b) *vox animalium* Cant. 2, 12; Koh. 12, 4; 1 Reg. 15, 14; Zach. 11, 3; Jer. 9, 10. c) *sonus, strepitus rerum inanimatarum*: **ቃሎ፡ አሥዋቅ፡** Koh. 7, 6; **አስራጥ** 1 Ps. 41, 9; Apoc. 1, 15; **መንኩራኩር** Nah. 3, 2; **ቀርን** 3 Reg. 1, 41; Hez. 33, 4; **ዕንዚራ** Am. 6, 5; Apoc. 18, 22; 1 Cor. 14, 7; **አውታረ፡ መሰንቆ** Hez. 23, 42, 26, 13, 33, 32; **ዐዕዕ** Sir. 43, 17; **መንፈስ** Joh. 3, 8; tonitru Job 37, 3; Ps. 76, 16. 17. 2) *sermo, oratio* a) quatenus est loquendi facultas vel ratio: **ወሀሰሙ፡ ቃሎ፡ ወልሳነ፡ ወዐይነ፡ ወአዝነ፡** Sir. 17, 5; **ዘኢያአምር፡ ቃሎ፡** 14, 3; 1 Cor. 14, 10. 11; **አንሰሳን ዘአልቦ፡ ቃል፡ ἄλογα** 2 Petr. 2, 12; **ቃልክ፡ ያዐውቀኩ፡** (ἀλογία) Marc. 14, 70. b) *fama, rumor*: **ቃል፡ ተሰምዐ፡ በቤተ፡ አብርሃም** Kuf. 23. c) quatenus sunt dicta, effata, verba. 3) a) *verbum*: **ደኃሪት፡ ቃል፡** Koh. 7, 8; **ቃል፡ ሠናይ፡ ይኔይስ፡ አምውረብ** Sir. 18, 16; **ቦቱ፡ ቃሎ፡ አንተ፡ ታመጽኦ፡ ለጥት** 23, 12; **ቃል፡ አንተ፡ ነብስክ፡** 27, 23; **ቃልየ፡** 41, 16; Matth. 8, 8. 16. 26, 75; Luc. 2, 49; **ኅጥኡ፡ ቃሎ፡ አንተ፡ ያወሥኡ** 2 Esr. 15, 8; **አሳተ፡ ቃሎ፡** Job 9, 3; Esth. 6, 10; Judith 2, 13; Jos. 21, 43; **ዘንተ፡ ኩሎ፡ ቃላት** 1 Jer. 50, 1; Kuf. 39; Hen. 5, 4; Asc. Jes. 1, 2. 4. 5. 7. b) *verba, sermo, oratio*: **ቃሎሙ፡ ለጠቢባን፡ ድሎት፡ በመዳልው፡** Sir. 21, 25; **ኅሳርኪ፡ ወክብርኪ፡ አምቃልክ፡** 5, 13; **ዘክልኤቱ፡ ቃሎ፡** δόξα σοῶς 5, 14; **ምዕረ፡ አውሂአክ፡ ሶቤሃ፡ ፈጽም፡ ቃልክ፡** 35, 8. 19, 15. 48, 1; Ps. 44, 1; Jud. 5, 29; Ex. 18, 19. 23. 19, 8; 2 Reg. 20, 18; Matth. 22, 15; **ቃሎ፡ ነገራ፡ ለይአት፡ መጽሐፍ፡** Esth. 4, 8. In specie α) opp. operibus et factis: 1 Tim. 4, 12; **በቃል፡ ወበምባር፡** Did. 17; **በቃል፡ ወአክ፡ በምባር፡** Lud. ex Hom. β) *jussum, mandatum*: **ወዕኡ፡ ቃል፡ አምቆድመ፡ ገጹ፡** Kuf. 5; **አይትገሐሥ፡ አምነ፡ ቃሎ፡** Sir. 16, 28; Jos. 1, 13; 1 Reg. 15, 23; 2 Reg. 12, 9; **ዐሥሩ፡ ቃል፡ decalogus** Deut. 4, 13; Ex. 34, 28; **ዐሥሩ፡ ቃላት**: Syn. f. 293; crebro: **በቃሎ፡ jussu vel auctoritate** alcjs Ex. 17, 1; Num. 3, 16; Esth. 3, 12; **በቃልየ፡** ἐν τῷ δνόματι μου 1 Reg. 25, 5. 9; Jac. 5, 10. γ) *promissum*: **ወልጦ፡ ቃል፡** Sir. 41, 18; Ruth 4, 7; Ps. 118, 49; 3 Reg. 2, 4; Apoc. 17, 17. δ) *effata* numinis, doctrina vel verba a Deo vel Christo revelata, mandata, promissa: **ቃሎ፡ አግዚ** τὰ λόγια Θεού Ps. 17, 33; Hebr. 5, 12; Ps. 18, 15; Sir. 36, 19; **ቃል፡ ዘነነ፡ ኅብ፡ አሳይያስ** 1 Jes. 2, 1. 3. 38, 4; Jer. 1, 1. 2. 17, 15; Matth. 4, 4; Luc. 5, 1; Jos. 5, 37; Rom. 9, 6; Phil. 2, 16; 1 Tim. 4, 6; Jac. 1, 18; 1 Petr. 1, 25; **ቃላት፡ አግዚእነ፡** (in bibliis scripta) Phlx. 3. e) *verbum Dei creans, substantiale*. Ps. 32, 6; Jes. 55, 11; Hebr. 4, 12; Joh. 1, 1 seq.; Apoc. 19, 13; creberrime in libris theologis ut Chr., Cyr., Haim. Ab., al. ζ) *ratio*: **ያገብአ፡ ቃሎ፡ በአንተኤሆ፡** Matth. 12, 36, coll. 1 Petr. 3, 15. 4) a) *causa*, sensu forensi: Ex. 18, 22; Jos. 20, 4; 2 Reg. 15, 3; Matth. 18, 16. b) *res gesta*: **አምድኅረ፡ አላንቱ፡ ቃላት፡** 2 Par. 32, 1; **ዘተረፈ፡ አምቃላት፡ ዳዊት፡** 1 Par. 29, 29; 2 Par. 13, 22 al.; **ዜና፡ ላላትሁ፡ relatio actorum** ejus Enc. Ter. 16. c) *res*: **ቫቃሎ፡ ዘአኣ፡ አንብብ፡ ላዕሴክ፡** 1 Par. 21, 10. 11. 13 (aliās ነገር), 5) **ቃሎ፡ ንጉሥ** vel **ቃሎ፡ ሐፄ** vulgo dicitur *nuntius* vel *legatus* Regis Aethiopiae, Lud. e Conf. Ssagá-Zaab.

stere Matth. 6, 5. 13, 2. 20, 3. 6. 24, 15. 27, 11. 47; Luc. 5, 1. 6, 17. 19, 8. 21, 36. 23, 35; Joh. 1, 26. 18, 18. 25. 20, 14; **ቁም፡ በአገሪክ** Hez. 2. 1. 37, 10; **ቆመት፡ በአገረ፡ ሰብእ፡ ዲቦ፡ ምድር** Dan. 7, 4; **አዕማድ፡ ወርቅ፡ ዘይቀውሙ፡ በዲቦ፡ ምክያድ፡ ብርር** Sir. 26, 18; **ቁም፡ ውስተ፡ አንቀዳ፡ ቤተ፡ አግዚ** Jer. 7, 1 vrs. nov.; **ቆሙ፡ ቅድመ፡ አግዚ** Job 1, 6; *παροστήσανται* Jes. 60, 10; Ps. 5, 4; **ከመ፡ ኢይቁም፡ ውስተ፡ መካን** Sir. 12, 12; **ቁም፡ ላዕሴየ፡** 2 Reg. 1, 9, 10; **ቆመ፡ ማክሐለ** — **ወማክሐለ** Jes. 59, 2; Hen. 18, 3; **አፍአ፡ ይቀውም** Sir. 21, 23; **ይቀውሙ፡ በፍርሀት፡** 4 Esr. 8. 9. 6. Passim c. Acc. loci, ut: **ኢየሱስ፡ ይቀውም፡ ሐይቀ** M. M. f. 207. a) *stare i. e. positum esse* Jud. 16, 26; Hen. 14, 22; **አሙ፡ ቆመ፡ አረፋ፡ ጊሃ፡** 2 Esr. 4, 16; 1 Esr. 2, 20; c. *in*: *constitutum esse* in re, *niti* re Rom. 5, 2, 2 Tim. 2, 19; 1 Petr. 5, 12; 1 Joh. 5, 19; Col. 1, 17. b) *consistere, insistere, subsistere, inhiberi*, de iis, quae antea movebantur: 1 Reg. 20, 38; Gen. 19, 17; Ex. 15, 8; Matth. 2, 9. 20, 32; Luc. 18, 40; **አኮን፡ በአደሁ፡ ቆመት፡ ፀሐይ** Sir. 46, 4; Jos. 10, 12. 13; **ቁም፡ ምስሌየ፡** 1 Reg. 9, 27. 30, 9; 4 Reg. 2, 8; **አንቅዕት፡ ማያት፡ ይቀውሙ፡ ወኢይውሕዙ፡** 4 Esr. 4, 28; Luc. 8, 44; Hen. 90, 41; **ቆመ፡ ዝናም፡ አምነ፡ ሰማይ** Gen. 8, 2; (afflictus transeuntis inelamat): **ቆመኒ፡ ቆመኒ፡ በአንተ፡ አግዚ** (c. suff. Dat.) Gad. T. H.; **ቁም፡ subsistit** (in legendo) i. e. *pausum fac* Octat. Aeth. P. II. p. 164; Rom. 3, 2. e) *adstare, circumstare* Gen. 45, 1; Asc. Jes. 6, 14; Matth. 26, 73; Job. 3, 29. 12, 29. d) *locum tenere, persistere* (opp. fugere), **ከመ፡ ትቁሙ፡ ውስተ፡ ፀብእ** Hez. 13, 5 vrs. nov.; c. **ቅድመ፡** Dan. 8, 4. 7; Jos. 7, 12. 13; Job 9, 4; Ps. 129, 3; Enc. Mag. 28. e) *perstare i. e. a) perdurare, constare* (bestehen) Job 8, 15; Koh. 1, 4; 4 Esr. 5, 40. 7. 12. 8, 63; **ከዳንክሙ፡ ኢይቀውም** Jes. 28, 18. 51, 8; **ሃይማኖትሰ፡ ለንሱም፡ ትቀውም** Sir. 40, 12. 41, 13; **ይቀውም፡ ስመ፡ ለትውልድ፡ ትውልድ፡** 39, 9; Hen. 50, 4. 41, 2; Matth. 12, 25; Luc. 11, 18; Col. 1, 17. β) *perseverare*: **ቁም፡ በሥርዕትክ፡** Sir. 11, 20; 4 Esr. 9, 31; **ኢትቁም፡ በነገር፡ አኩይ** Koh. 8, 3; Joh. 8, 44. γ) *manere* Ruth 2, 7; **ይቀውም፡ ምስሌክ** Sir. 12, 15; **ሐሠር፡ ቅድመ፡ ዐውሎ፡ ዘኢይቀውም** 22, 18; **ቁመኒ** Ex. 34, 2; Num. 9, 8 (*mane me*). δ) *ratum esse vel fieri* Num. 30, 5. 8. 12; Matth. 18, 16; 2 Cor. 13, 1; **ዘመነ፡ ቃል፡ ይቀውም** Jer. 51, 28; **ኢይቀውም፡ ትአዘዙ፡** ejus testamentum irritum est F. N. 41, 2. e) *confirmari*: **ወቆመ፡ ግብር፡** ὀρθόδοξη 1 Esr. 1, 21. ζ) *existere*: **ዘአንበለ፡ ትቁም፡ ምድር** 4 Esr. 1, 6; Ps. 89, 2; **oriri** c. **አምነ**: Hen. 44. f) *praepositum esse, praeesse*, c. **ሳለ** A: Ruth 2, 5; c. A. 1. 1 Thess. 5, 12; Prov. 26, 17; de patriarcha Alexandrino **ዘቆመ** Enc. Jac. 5. g) *resistere, insurgere, obsistere* c. **ሳለ** A, ut: **ትቀውሙ፡ ላዕሳ፡ ነፍሱስ** Job 21, 27; Lev. 19, 16; Num. 26, 9; Ps. 17, 43. 52. 43, 7. h) *assistere, adesse* alicui *protegendo vel defendendo*, c. **ለ**: ut Ps. 19, 1; (cfr. Prov. 26, 17); **እቀውም፡ ለዛቲ፡ ሀገር** Jes. 38, 6; Dan. 12, 1; vel c. Acc. prs.: **ጥብብየ፡ ቆመተኒ** Koh. 2, 9; **ቁመኒ፡ በፍናት** Enc. Ter. 16. i) *forās stare i. e. segregari* c. **አምነ**: vel **አፍአ፡ አምነ**, ut: **ይቁም፡ አምቤተ፡ ክርስቲያን** Clem. f. 127. 128. 133. 146. 161 seq.; **ይቁም፡ ሳቆዎረጅጅግ** II Can. Ap. 43. (vid. ቅወም፡ et ተቀውሙ፡ etenim poenitentes **ይቀውሙ፡ አፍአ፡ አምቤተ፡ ክ** 7; Clem. f. 146.)

ቆመ፡ I, 1 [عَمَّ صَمَّ قَامَ] Subj. ይቆም፡ stare, se si-

2) *sursum respicere, suspicere* (in specie precaando, auxiliū petendo): አንቃዕድዎ፡ ἀνακούψαι Job 10, 15; አንቃዕድ ውዮ፡ አ. ይትኅፈር፡ Enc.; ይትፈላሕ፡ (homo) በሰርጉ፡ ሰማያት፡ ሰበ፡ ያንቅዕዱ፡ M. M. f. 139; angeli ይስእሉ፡ ወያስተበቅዱ፡ ወያንቅዕድዉ፡ በእንተ፡ ከሎሙ፡ ኃዋኣን፡ Clem. f. 58; c. ሳላላ *sursum* Joh. 11, 41; c. ውስተ፡ loci፡ አንቃዕድኩ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jer. 4, 23; c. Acc. loci፡ ያንቅዕድዉ፡ ሰማያት፡ Clem. f. 203; Deg.; Lit. 165, 3; c. ኅበ፡ prs.፡ Joel 1, 20; Clem. f. 60. 68. 73; ጉዮ፡ ኅበ፡ ታቦት፡ ወአንቃዕድዉ፡ ኅበ፡ ኖኅ፡ ከመ፡ ይንሥአሙ፡ ኅበሁ፡ Clem. f. 24; አ. ይደልግ፡ ናንቀዱ፡ ኅበክ፡ ወናንሥአ፡ አዕይንቲን፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Did. 36; Genz. f. 52. 3) trs. *sursum tollere, attollere, elevare* oculos, mentem; Ps. 122, 1. 24, 1. 85, 3. 141, 10; አልዐላ፡ እደዊሁ፡ ወአንቃዕድዉ፡ አዕይንቲሁ፡ ወኅሊናቲሁ፡ Phlx. 23; ኅበክ፡ አንቃዕድ፡ አዕይንቲን፡ Lit. Joh. — *Voc. Ae.*፡ አንቃዕድዉ፡ ዘ፡ አሻቀበ፡ v. አሻቀ፡ አዩ፡; aliud፡ አንቃዕዱ፡ ዘ፡ አንጋጸጹ፡

አንቃዕድው፡ part. *sursum respiciens, suspiciens*, ad Deum, Org.

ቀዘፈ. i. q. ቀደፈ. (قَدَّسَ, amh. ቀዘፈ.) *remigare*. *Voc. Ae.*፡ ቀዘፈ. ጸበተ፡ ብ፡ ሞኅን፡

ቂሐ፡ I, 1 [cognatae videntur radd. كعق et قس] *rubere, rubescere, rufum esse vel fieri*: ለምንት፡ ቂሐ፡ አልዐሊከ፡ Jes. 63, 2. 1, 18; Thren. 4, 7; ቂሐ፡ ከመ፡ ደም፡ ውላቱ፡ ማይ፡ 4 Reg. 3, 22; ይቀይሱ፡ እምጽኑ፡ ረዳ፡ Hen. 106, 10; Org. 1.

አቂሐ፡ II, 1 *rubefacere, rufare*, Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 19. (vid. sub ምርፋእ.)

ቀይሱ፡ et ቀይሱ፡ adj., fem. ቀይሱ፡ (Num. 19; 2) et ቀይሱት፡, Pl. m. ቀይሱን፡ (ቀይሱን), fem. ቀይሱት፡ (ቀይሱት) *rufus, ruber, rubidus, rubicundus, rutilus*: ቀይሱ፡ ከመ፡ ጽኑ፡ ረዳ፡ Gen. 25, 25; Hen. 106, 2; ከመ፡ ጽኑ፡ ረዳ፡ ቀይሱት፡ Enc. Sen. 1; ስብረት፡ ቀይሱት፡ Fal. f. 16; ዘጽሑፍ፡ በቀይሱ፡ (ቀለም) Abush. 33. 46; vinum sacramenti ይኩን፡ ቀይሱ፡ ወኅሩዮ፡ Kedr. f. 89; ቀይሱ፡ ያክንት፡ Ex. 36, 18; እብን፡ ቀይሱ፡ Hez. 28, 14; እብን፡ ቀይሱት፡ et ቀይሱት፡ 28, 16; አጎልት፡ ቀይሱ፡ Num. 19, 2; ፈረስ፡ ቀይሱ፡ et አፍራስ፡ ቀይሱን፡ Zach. 1, 8. 6, 2; Apoc. 6, 4; አርቁ፡ ቀይሱ፡ 17, 3; πρῶτος 1 Reg. 16, 12; πρῶτος Cant. 5, 10; κόκκινος 4, 3; ቀይሱ፡ አልዐሊከ፡ Jes. 63, 1; ወርቅ፡ ቀይሱ፡ vel ቀይሱ፡ Sir. 7, 18; Bar. 3, 30; Kebr. Nag. n. 22; Org. 2; φαίος *fuscus* Gen. 30, 35.

ቂሐት፡ n. act. et subst. *rubor, rubedo, እንበይን፡ ቂሐት፡ ደም* etc. M. M. f. 312; Org. 3; ቂሐት፡ ተምር፡ ወጽዕዳዊ፡ ፀምር፡ ዘእምፍጥረቶሙ፡ ውላቱ፡ ወአከ፡ ዘተሤረዩ፡ (sive: sunt colores naturales, non facticii) Chr. Ta. 12.

ቅይሱ፡ subst. i. q. ቂሐት፡ Lud.

ቅይሱይሱት፡ adj. fem. *subrubens, rubella* Lev. 13, 19. 42. 43.

አቅይሱይሱት፡ (አቅይሱይሱት፡ Lud.) quinq. II 1) *subrubere, subrufum esse*: እንተ፡ ታቀየሱይሱት፡ Lev. 13, 24. 49. 14, 37; Matth. 16, 2. 3; de cytino et balastio Org. 2. 2) *rubrum vel subrubundum facere*: አቅይሱይሱት፡ ስብር፡ Sap. 13, 14.

ቀየሙ፡ inus; respondent قَدَّسَ قَدَّسَ.

ተቀየሙ፡ III, 2 et 1 1) *vindictam parare, ultionem meditari, vindictae cupidum esse, succensere, ulciscendi cupiditate flagrare*, c. c. ሳላላ፡ Lev. 19, 18; plurimque c. Acc.፡ μνηστεικαειν, ቂሙ፡ ትት፡ ቂየማኒ፡ Joel 4, 4; Hez. 25, 12; Zach. 7, 10; Herm. p. 6 (ubi ex more istius librarii "ቃ" scriptum est); μνησται, አ. ትት፡ ቂየም፡ በ, ጸከ፡ Sir. 28, 7; ሰበ፡ አንተ፡ ትት፡ ቂየም፡ (v. ትት፡ ቂ) ሰብአ፡ ለንቅጣጥ ምንጭን Sir. 28, 3; Kuf. p. 98; p. 159 ann. 5; አካን፡ ከመ፡ እንላ፡ እመከያው፡ ዘይት፡ ቂየም፡ Judith 8, 16 (Gr. habet διατιγηῶσαι); εὐεῖχεν αὐτῷ Marc. 6, 19; Luc. 11, 53; λυαλῶσαι Act. 8, 3 Platt; προεστῆρας Luc. 3, 20. 2) *minari, ἀπειλεῖν* 1 Petr. 2, 23. — *Voc. Ae.*፡ ተቀየሙ፡ ዘ፡ ተብቀለ፡

ቂም፡ subst. *vindictae studium, ultionis cupido, simultas*, Herm. p. 6; Joel 4, 4; አልቦ፡ ቂም፡ ዘዩአኪ፡ እምቂሙ፡ ጸላኣት፡ Sir. 25, 15; ቂም፡ ወቅንአት፡ Clem. f. 13, al. crebro; ኩን፡ ጸድቀ፡ ወመሓረ፡ ዘእንበላ፡ ጽልሑት፡ ወቂም፡ Did. 6; Lit. 164, 1.

ቅየሜ፡ subst. i. q. ቂም፡, ut፡ ፍቅር፡ ኅጥአተ፡ ማን፡ ወቅየሜ፡ Lud. comm. hist. p. 497 n. 16.

ተቀየሚ፡ n. ag. *vindictae cupidus, ultionis studiosus*: F. N. 5; Kid. f. 18.

መስተቀይም፡ (መስተቃይም፡ Lud.) part. i. q. ተቀየሚ፡, ut፡ መስተቀይም፡ ወመፀትም፡ II Can. Nic. 31; ኩኑ፡ ኄራን፡ ወአከ፡ መስተቀይማን፡ Genz. f. 154; Chr. Ta. 27; Org.

አስተቀየሚ፡ ዘ፡ መርተኛ፡ (sic) *Voc. Ae.*

ቀይስ፡ vid. sub ቀሰሰ፡

ቂቅሱ፡ vel ቂቃሱ፡ subst. [referendum ad radices قَحَّحَ قَحَّحَ] proprie: *pars rei prior meliorque*, in specie: farinae, hinc *flos farinae, simila, similago*, ቂቅሱ፡ (v. ቂቀሱ) ሥርናይ፡ Deut. 32, 14; Ps. 147, 3; Jap. p. 276; ቂቀሱ፡ ሥርናይ፡ Macc. f. 12. — *Voc. Ae.*፡ ቂቃሱ፡ ዘ፡ ፍትግ፡; aliud፡ ቂቅሱ፡ ዘ፡ አጽቦ፡

ቂቀየ፡ quadr. I (sec. Lud. etiam ቀቀየ፡ I, 2) [referendum videtur ad rad. قَبَّرَ de cuius significato primo vid. Ges. thes.

p. 1201; cfr. etiam قَبَّرَ, maxime كَبَّرَ] *constrinxit utrem, avarum fuit*; vid. ጠፀ፡] *constringere, restringere i. e. parcum, avarum et tenacem esse, avaritia ductum sibi aliusve de-trahere alqd. (argere, geizen, abfargen)*: c. Acc. animae, አቂቅዮ፡ ለናናሱ፡ እምፍግፀ፡ στερομα Koh. 4, 8; ዘይቂቅዮ፡ ለናናሱ፡ ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 14, 4; c. Acc. Inf.፡ ዘይቂቅ፡ አውጽአ፡ እምንዋዩ፡ ለዘይደሉ፡ ይሁብ፡ ምክብራት፡ በክንቱ፡ Fal. f. 32; c. Acc. vel አምን፡ bonorum et ለ፡ prs.፡ ብአሲ፡ ዘይቂቅ፡ እምንዋዩ፡ ለርእሱ፡ ያስተጋብአ፡ ለሳልኡ፡ Fal. f. 47; ዘይቂቅ፡ ለርእሱ፡ ይዘግብ፡ ለበዕድ፡ Prov. Th. Petr.; abs.፡ ሀለው፡ ዘይብልል፡ በብዝን፡ ጠይቅ፡ ወአንዝ፡ ይቂቅ፡ (ἀπὸ σφραγῆ(α)ς) Sir. 11, 18; ዘቦቱ፡ ንዋይ፡ ወይቂቅ፡ Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.*፡ ቂቀየ፡ ዘ፡ ነፈገ፡

ቂቂዩ፡ (etiam ቅቂዩ፡ Lud.) part., *parcus, avarus, tenax*, Fal. f. 42; አኅዝ፡ ይዝከር፡ መሓርያን፡ ወቂቂዩን፡ Sx.

primo, prius, vel praepositiones *prae, pro, ante* in verbis compositis: α) c. c. alio verbo in eodem tempore, numero et persona, ut: **ቀደደሚ፡ ወያመጽኡ፡ አሕማረ፡ ተርሱሱ፡ ደቂቀኪ፡** ἔν πρώτοις ἀγάγειν Jes. 60, 9. 61, 4; **ቅድም፡ ወንግኢ፡** προκαταλήψθη Judith 2, 10; plerumque omnia copula: Ex. 12, 18; **ተቀድም፡ ተሐውር፡ ምስሌሁ፡** ὑποβάλλεται μετ' αὐτοῦ ἐν πρώτοις Sir. 4, 17; **ይቀድሙ፡** (v. **ይቀድሙ፡**) **ያወርዱ፡ እደሆሙ፡** Jes. 11, 14; **ለአሉ፡ ቀደመ፡ አእምሮሙ፡** οὖς προόψω Rom. 8, 29 Platt; et inverso ordine: **ይሐፋ፡ ይቅድሙ፡ ውስተ፡** Judith 7, 1; 2 Reg. 19, 20; **ንግር፡ አንተ፡ ቅድም፡** Jes. 43, 26; 1 Cor. 15, 3 rom. β) c. Acc. Inf.: **ቀደሙ፡ ተምህሮ፡ መጽሐፍ፡** Kuf. 4; **ቀደሙ፡ ተወልዶ፡** Kuf. 36; **ቡ፡ አምሰብአ፡ ቀደምክ፡ ተፈጥሮ፡** Job 15, 7; Judith 10, 13; **ቅድም፡ ለከ፡ ነግሐ፡ ብሕራት፡** Tob. 4, 12; Gen. 29, 26. 33, 4. 37, 18; Prov. 26, 18; 1 Tim. 2, 13; 2 Petr. 1, 20; 1 Joh. 4, 19; Marc. 3, 27. d) **ይቀድመክ፡ ተሐምዎ፡** tibi primo convenit (jus affinitatis) Ruth 4, 4. 4) *initium facere, incipere*: **ቀደመት፡ ማርያ፡ ወትቤ፡** ἔξῆρας Ex. 15, 21; **ቅድሙ፡ እምቅዳሳንዩ፡** Hez. 9, 6; Kuf. p. 147; c. c. Inf., ut: **ቅድም፡ እም፡ ከሉ፡ ኅዳን፡** Sir. 34, 17; **ኢትቅድም፡ አውርዶ፡ እደክ፡** 34, 18, vel c. Subj. verbi: **ዝንጉ፡ ቀደመ፡ ይኩን፡ ርዕይተ፡** 1 Par. 1, 10; **ንቀድም፡ በረድኤተ፡ እግዚ፡ ጎጽ፡ ሐፍ፡** crebro ab initio librorum Mss.

አቅደሙ፡ II, 1) *praeceedere facere* i. e. a) *priorem vel primum reddere, primo loco constituere*: **አቅደምዎ፡ (ለዝ፡ ወርጎ) እምአውራጎ፡ ማመት፡** Ex. 12, 2. b) *praemittere*: **አቅድሙኩ፡ ምጽዋተ፡ ከሙ፡ ይኩንክሙ፡ ሥንቅ፡** (sc. in itinere post mortem faciendum) Clem. f. 274; **ወታቀድም፡ ዘንተ፡ ጸሎተ፡** Genz. f. 56. 2) *priorem esse in faciendo, praevenire, antevertere*: **ፈነ፡ ሰረዊተ፡ ይዕርጉ፡ አቅዲሞ፡ እምኔሁ፡** 4 Reg. 12, 17; Matth. 17, 25. 3) *prius vel antea fecisse vel facere* alqd: **ተከከረ፡ ሥርዐተ፡ ዘአቅደሙ፡ ምስለ፡ አበዊን፡** Rel. Bar.; creberrime cum aliis verbis conjunctum ad significanda adv. *prius, antea, primo, (supra)* vel praepos. *pro, prae, ante* in verbis compositis: c. e. verbo finito: **አቅደሙ፡ ፈነውኒ፡ ቅድሚክሙ፡** Kuf. p. 149; c. Acc. Inf.: Ps. 73, 2. 101, 26; Kuf. 28; **ዘያቀድም፡ ነገረ፡** ὁ προλέγων Jes. 41, 26; Sap. 18, 19; Rom. 1, 2; **አቅደሙ፡ በሃላ፡** προσέφηκε 9, 29; **ያቀድም፡ ዘሪኡ፡ ዘአንበለ፡ ይሕርስ፡ ምድረ፡** Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 62; **ያቀድም፡ አእምሮ፡** προγινώσκει Sap. 8, 8; **አቅደሙ፡ ሠሪዐ፡** προητοίμασε Eph. 2, 10; Rom. 1, 8; Matth. 14, 8; **በከሙ፡ አቅደምኩ፡ ነገረ፡** ut supra dixi Cyr. c. Pall. f. 81; Did. 3. 4) *initium facere, incipere*: **አቅደሙ፡ ስምዖ፡ ከዊን፡ አስወ፡ ፋኖስ፡** Mavás. n. 4. 5) ut videtur: obviam ferre, *suggestere* vel *significare* alicui alqd: **ከያድ፡ አቅደሙኒ፡** (v. **አቀመኒ፡**) **እሕንጽ፡** ἑστημιγῆ μευ οὐκὸδομηῆσαι 1 Esr. 2, 4.

ተቀደሙ፡ III, 1 et 2 *praevenire, praevertere, praecurrere*, c. Acc. Jud. 7, 24; Marc. 6, 33 rom.; **ትመጽኡ፡ እንዘ፡ ትትቅደም፡** (v. **ተሐውር፡ ተሰፊናስ፡** Prov. 24, 49; **ከሉ፡ ዘይትቀድም፡** πᾶς ὁ προάγων 2 Joh. 9 rom.

ተቃደሙ፡ III, 3 1) *ex adverso procedere, obviam venire*: **ተቃደምዎሙ፡ ወተቃተልዎሙ፡** 2 Reg. 10, 10 (coll. 9); (anima ejus e corpore evolavit), **ወተቃደም፡ ሰይጣን፡ ወተራከባ፡ ለነፍሱ፡ ወይቤላ፡** Genz. f. 13. 2) *praevenire, praevertere*, c. Acc. Marc. 6, 33 Platt; c. Acc. Inf. 1 Cor. 11, 21 Plgl.

ቅድም፡ subst. 1) de loco: *id quod ante est, pars an-*

tica (frons): **እምቅድም፡ ወእምድገር፡** Mavás. n. 17; Apoc. 4, 6; **ውስተ፡ ቅድሙ፡ ደብተራ፡** Num. 3, 38; **እመንገሉ፡ ቅድም፡** Ex. 28, 14; **እምቅድም፡** 2 Reg. 10, 9; **ውስተ፡ ቅድሙ፡** ἀπέναντι Num. 33, 7. 2) de tempore: a) *initium, primordium* Gen. 10, 10; Cant. 4, 8; **እምቅድም፡ ሃለም፡** Hebr. 4, 3 ant.; Hen. 41, 4; **እምቅድም፡ ሃለም፡ ወእስከ፡ ለሃለም፡** 1 Par. 29, 10; **እምቅድም፡ ሕጉ፡ ሰጥኞ፡** 1 Joh. 1, 1 Platt; **እምቅድም፡ ወእስከ፡ ለሃለም፡** Hen. 39, 10. 62, 7. b) *tempus praeteritum, prius*: **እምቅድም፡** πρότερον *prius, olim* 1 Par. 9, 2; **አክዮተሁ፡ ዘቅድም፡** iniquitates ejus priores Enc.; (corpus ejus translatum) **እመቃብሪሁ፡ ዘቅድም፡ ኅብ፡ መቃብሪሁ፡ ዘክሰብ፡** Enc. Teq. 6. c) *primitiae*: **ቅድሙ፡** (v. **ቀዳሚ፡**) **እክሎሙ፡** Sir. 45, 20. d) *prioratus*: **በከርናክ፡ ዘቅድም፡ ልደት፡** Kuf. p. 88. Hiinc

ቅድሙ፡ Acc. A) Adv. 1) loci: a) *primo loco* Gen. 33, 2; Matth. 19, 30. 20, 16. b) *ante, prae*: **ሐፋ፡ ቅድሙ፡** Gen. 32, 17; **ቦብኡ፡ ቅድሙ፡ እም፡ ንጉሥ፡** Judith 2, 19; **protenus** Luc. 19, 28; **ex adverso** 2 Reg. 18, 13 var.; **a parte antica, orientem versus** Gen. 2, 8. 2) temporis et ordinis: *antea, prius, primum, primo*: Matth. 17, 10. 20, 8 rom. (**ቅድም፡** Platt); Joh. 19, 39; Kuf. p. 29; Hen. 39, 8; **ቅድሙ፡** (v. **ቅድም፡** Impr.) **ጠይቅ፡ ወደኅረ፡ ትጊሥጽ፡** Sir. 11, 7; Rom. 3, 2 Platt; Act. 7, 12; Marc. 16, 9; Matth. 5, 24. 7, 5. 13, 30. B) Praepa.; pron. suff. per ἔ sibi subjungit, **ቅድሚየ፡** **ቅድሚክ፡** al. 1) **ቅድሙ፡** simplex a) loci: *ante, pro, prae* Gen. 24, 7. 33, 3. 14. 45, 5; Ex. 14, 19. 33, 2; Num. 14, 43; Jos. 4, 23. 20, 32; 1 Reg. 25, 19; Judith 15, 13; Matth. 5, 24. 6, 2. 11, 10; Luc. 1, 76. 9, 52. 10, 1; Act. 14, 13; Apoc. 4, 6; **ርጸ፡ ቅድሚሁ፡** Luc. 19, 4; **ቅድሚየ፡ እሜልዕ፡** Phil. 3, 14. b) *coram, in facie, ex adverso, ἐναντίον* Gen. 13, 9. 47, 6; Luc. 1, 8; **ἑνώπιον ቅድሚየ፡ አንጉ፡ ዘልፈ፡** Jes. 49, 16; Ps. 17, 8; 1 Reg. 12, 3; Gen. 31, 35; Ex. 3, 21; Deut. 16, 16. 31, 11; ἄπὸ προσώπου Lev. 19, 32; **ቅድሙ፡ አዕይንተሁ፡** ἔν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 8, 6; Rom. 3, 18; κατὰ πρόσωπον Gen. 16, 12. 25, 18; κατέναντι Ps. 5, 6; Marc. 11, 2; Luc. 19, 30. c) *temporis: ante: ቅድሙ፡ የም፡* Lud. e. V. S. (aliás **እምቅድም፡** q. v.). d) *ordinis* Rom. 3, 2 ant.

2) **ለቅድሙ፡** proprie: versus coram i. e. *ut sit coram* Ex. 29, 24; erga 2 Cor. 8, 21. 24. 3) **በቅድሙ፡ ante, prae, coram, ex adverso, ἐμπροσθεν** Matth. 5, 16; **በቅድሚሆሙ፡ ወበድኅሪሆሙ፡** Ep. Jer. 5; ἐναντίον, ἔναντι Gen. 6, 8.

13, 13. 47, 15; Ex. 19, 11; Num. 3, 4. 7. 11, 10; Ruth 4, 4; Hen. 39, 8. 11. 12. 62, 8; Marc. 2, 12; Luc. 20, 26. 24, 19; ἑνώπιον Ps. 9, 26; Jud. 20, 39; Ex. 34, 10; Lev. 20, 17; κατενώπιον 2 Cor. 2, 17. 12, 19; **በቅድሙ፡ አዕይንተየ፡** ἔν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 29, 6; **de sententia** alcjs (ut videtur alicui alqd) **በቅድሙ፡ ሰብኡ፡** ἔν ὄψει ἀνδρώπων Sap. 3, 4 et Gen. 29, 20 (ἐναντίον); Hen. 4. 4) **እምቅድም፡** a) de iis quae ante alqd fuerunt et ex hoc loco exeunt vel remouentur: *a, de, ex, e conspectu, ἀπὸ* sive ἔκ προσώπου Ps. 16, 3. 17, 10; Act. 3, 19; Hen. 37, 4; Gen. 2, 10. 4, 14. 45, 1; 1 Reg. 4, 17. 23, 5; Jos. 4, 7. 8, 6; Ex. 14, 19; Hen. 9, 10; 2 Thess. 1, 9; Apoc. 12, 14. b) *a parte anteriore* alcjs i. e. α) *ante* Jos. 4, 11. 5, 1; 2 Reg. 10, 9. β) *adversus, contra, ἰθὺς*: **እምቅድሚሆሙ፡ ውኡቱ፡ ነፋስ፡** ἄνεμος ἐναντίας Matth. 14, 24. c) *passim* i. q. ἕνεκα, de causa, a qua quid proficiscitur: *ob, propter* Jud. 6, 6; Hos. 10, 15; 3 Reg. 8, 11.

d) de tempore: *ante, abhinc*: ሞተት አጋር፡ እምቅድመ፡ ሳራ፡ Kuf. 19; አለ፡ እምቅድሚከ፡ Sir. 41, 3; Num. 13, 22; Ex. 10, 14; Jes. 18, 5; Matth. 5, 12. 24, 38; Luc. 21, 12; Joh. 10, 8; Col. 1, 17; 2 Tim. 4, 21; Judae 25; እምቅድመ፡ ፲ ወ ፬ ዓመቱ፡ 2 Cor. 12, 2; 1 Reg. 9, 15; እምቅድመ፡ ቸ አውራጎ፡ ዘማእረር፡ Am. 4, 7; እምቅድመ፡ ክልኤቱ፡ ዓመት፡ ዘድልቅልቅ፡ 1, 1; Joh. 12, 1.

C) Conj. ቅድመ፡ et እምቅድመ፡ *priusquam, antequam*, c. e. Subj., ut: ቅድመ፡ ይሱቡ፡ ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ ፈጠረኒ፡ Sir. 24, 9; Gen. 2, 5; እምቅድመ፡ ትመት፡ Judith 16, 24; 4 Esr. 11, 17; Prov. 8, 23; Joh. 17, 24.

ቀዲሙ፡ adv. (gramm. § 163, 2) 1) *primum, primo* Gen. 43, 20; Joh. 5, 4. 8. 7. 18. 13. 2) *prius, antehac, antea, አለ፡ ያከምርዎ* ቀዲሙ፡ Job 42, 11; Jer. 7, 12; አለ፡ ቀዲሙ፡ ትፈርዎሙ፡ Jes. 33, 7. 16, 18; 4 Esr. 5, 1. 10, 43. 44; Hen. 16, 2; 1 Petr. 2, 10-3, 20; 1 Tim. 1, 13; Joh. 16, 4; *olim, quondam, antiquitus* 1 Reg. 9, 9; Kuf. 29; Jes. 52, 4; Judith 5, 7; 3) *praepositiones et notam Genitivi (ዘ)* et st. constr. ante se fert, et significandis adjectivis *prior, praetorius, pristinus, priscus* al. inservit: መዋዕል፡ ቀዲሙ፡ ለ ስምዳላ ለ ስምዳላ Num. 6, 12; በመዋዕል፡ ቀዲሙ፡ ደኔ ስምዳላ ለ ስምዳላ Jes. 37, 26; ዘቀዲሙ፡ ለ ስምዳላ Jes. 41, 22; ለ ስምዳላ 48, 18; ለ ስምዳላ 48, 3. 65, 17; አከ፡ ዘቀዲሙ፡ መዋዕል፡ ዘቀዲሙ፡ ዐሳላ ስምዳላ 48, 7; ዘቀዲሙ፡ መዋዕል፡ Hez. 38, 17; አበዊዎሙ፡ ዘቀዲሙ፡ Jer. 11, 10; እምቅዲሙ፡ ለ ስምዳላ Jes. 48, 8; Joh. 1, 2; nec non praedicti vice fungitur Apoc. 12, 9.

ቀዳሚ፡ adj. *primus, መንገድ፡ ቀዳም*፡ ሳባ፡ ስምዳላ ስምዳላ *primi* sc. sabbathi Act. 1, 12 Platt (ቀዳሚት፡ ስንበት፡ rom.), si quidem lectio bona est.

ቀዳሚ፡ adj., f. ቀዳሚት፡, Pl. ቀዳምት፡, f. ቀዳምያት፡ A) Adj. 1) *primus, prior* (adj. ordinale) Gen. 32, 18; Ex. 12, 15. 16. 40, 2; 4 Reg. 1, 14; Dan. 9, 1; 4 Esr. 9, 5; Koh. 1, 11; Matth. 10, 2. 17. 27. 19. 30. 20. 8. 10; Luc. 2, 2; 1 Cor. 15, 45; Apoc. 21, 1; እምቅዳሚ፡ አስከ፡ ተናጻሚቱ፡ Hen. 2, 2; ጽላት፡ ስመ፡ ቀዳምያት፡ Ex. 34, 1; በዓለ፡ ቀዳሚ፡ ማእረር፡ Kuf. p. 63. 79; ቀዳሚ፡ መጽሐፍ፡ *primae literae* Hebr. 5, 12; እምን፡ ቀዳሚ፡ መዋዕልኪ፡ Judith 8, 29; አይኑ፡ ትእዛዝ፡ ቀዳሚት፡ Marc. 12, 28; ዘቀዳሚ፡ ወዘደረ፡ Ps. 138, 4; መጽሐፍት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደረ፡ *libri prioris et posterioris* (sc. Testamenti, seu V. et N.) Lud. e Syn. Ubi ቀዳሚ፡ per se ponitur, pron. suff. ሁ፡ assumere amat: ቀዳሚሁ፡ እምሳለ፡ ብአሲት፡ ወጽአት፡ ጎጠአት፡ Sir. 25, 24; Joh. 1, 1; ቀዳሚሁ፡ አበዊከሙ፡ Jes. 43, 27; vid. etiam sub litera C) infra; etiam ubi Adjectivi vice fungitur, pronomen suff., substantivo affigendum, ad se trahere potest: በዓመት፡ ቀዳሚሁ፡ ለገ፡ ሱባሜ፡ Kuf. p. 46; passim substantivo ope pron. relativi adiungitur, ut: ተአምር፡ ዘቀዳሚ፡ Ex. 4, 8 (coll. Gen. 32, 18; 4 Esr. 9, 5). 2) *pristinus, prior, superior, priscus, antiquus*: ነገሥት፡ ቀዳምት፡ 2 Par. 1, 12; Jes. 19, 11; ነቢያት፡ ቀዳምት፡ Zach. 1, 4; በመዋዕል፡ ቀዳምት፡ ስምዳላ ስምዳላ Judith 8, 18; ቀዳምት፡ ዓለም፡ Job 8, 8; Sir. 2, 10; Kuf. 23; Hen. 37, 2; ቀዳምት፡ አለ፡ ይርባከ፡ Sir. 16, 7; አበው፡ ቀዳምት፡ (*patriarchae*) Hen. 70, 4; Act. 7, 8; ለ ስምዳላ Matth. 5, 21; 2 Reg. 20, 18; 3 Reg. 3, 1. 3) *princeps*: ቀዳምት፡ ለ ስምዳላ *principatus* Eph. 3, 10; Col. 1, 16. 2, 15; Tit. 3, 1; Rom. 8, 38.

B) Subst. abstr., et ቀዳሚ፡ et ቀዳሚት፡

1) ቀዳሚ፡ *initium, principium, primordium*: ቀዳሚ፡ ለጥበብ፡ ፈሪህ፡ እግዚ፡ Ps. 110, 9; Prov. 1, 7; ቀዳሚ፡ ለ ትዕቢት፡ Sir. 10, 12. 13. 37, 16; ቀዳሚሁ፡ ለክልእ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 4, 14. 7, 12; ቀዳሚ፡ ማእረር፡ Ruth 1, 22; በቀዳሚ፡ Gen. 1, 1; አመ፡ ቀዳሚ፡ የአርሶ፡ *initio messis* 2 Reg. 21, 9; እምቀዳሚ፡ *ab initio* Hen. 83, 1. 2) ቀዳሚት፡ *status vel conditio prior* (opp. ደረጃት) Job 8, 7. 42, 12; Luc. 11, 26. 3) *primum* in suo genere a) *praestantissimum*: ቀዳሚ፡ ተግባር፡ ለእግዚ፡ Job 40, 44; Num. 24, 20. b) *primitiae*: ቀዳሚ፡ ወልድያ፡ Gen. 49, 3; Deut. 33, 21; ቀዳሚ፡ ቅድሳት፡ Sir. 7, 31; ቀዳሚ፡ ማእረር፡ Jer. 2, 3; Ex. 35, 5; Lev. 23, 10; Deut. 18, 4. 26, 10; Ps. 77, 56; Rom. 8, 23; ቀዳምያት፡ Sir. 7, 31; Mal. 3, 8; Hez. 48; Lit. 160, 1; Syn. C) Adv. ቀዳሚ፡ (gramm. § 163, 2), raro ቀዳሚ፡ (ut Marc. 4, 28) *primum, primo, prius, antea, olim, quondam, pridem* Hen. 37, 3; 1 Cor. 12, 28; Marc. 4, 28; 4 Esr. 10, 55; Hen. 15, 6. 58, 6; 1 Reg. 3, 10; ቀዳሚ፡ ከሉ፡ ስምዳላ 1 Tim. 2, 1. Pron. suff. ሁ፡ assumit (vid. A. 1.): ቀዳሚያ፡ ቃለ፡ አልብየ፡ ወትከት፡ Ex. 4, 10; 4 Esr. 4, 1.

ቅድመት፡ n. act. 1) *antecessio, prioratus*, M. M. f. 193; አልቦ፡ ቅድመት፡ ለሀልዎሩሙ፡ (sc. personarum Trinitatis) Lud. e L. M.; *jus praecipuum* haereditis F. N. 42, 5. 2) *principatus, primatus, ቅድመት፡ ከነ፡ ዲቦ፡ መትከፍቱ፡ ስምዳላ* Jes. 9, 6 var.; Did. 29; አሐቲ፡ ቅድመት፡ ወአሐቲ፡ ስናንት፡ Ssal. Reg.

ቀዳሚያ፡ et ቀዳሚያ፡, adj. (ordinale), f. ቀዳሚያት፡, ቀዳሚያት፡, ቀዳሚያት፡ (2 Par. 28, 17 var.) *primus, prior* Ex. 12, 2; Deut. 24, 4; Jes. 41, 4. 44, 6. 48, 12; Dan. 7, 4; Zach. 6, 2; 1 Par. 12, 15; Asc. Jes. 7, 19. 10, 27; 4 Esr. 1, 20. 11, 15. 19; 1 Esr. 3, 16; Hen. 40, 4. 69, 2. 4; Kuf. 24; Sir. 24, 28; Matth. 21, 28; Apoc. 1, 17. 21, 1; ስምዳላ ስምዳላ 1 Joh. 2, 13; ቀዳሚያት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ሀርቃፍስ፡ ቀዳሚያ፡ (opp. juniore vel altero) Jsp. p. 327.

ቅድምና፡ subst. *existentia primordialis, prioratus temporalis, (aeternitas)*: አልቦ፡ ጥንት፡ ለቅድምናክ፡ ወለድ፡ ጎርናክ፡ አልቦ፡ ፍጻሜ፡ F. N. in Proleg.; (personae Trinitatis) ስፍዳን፡ በባሕርይ፡ ወበአምላክና፡ ወበቅድምና፡ F. M. 27, 8; ወልድ፡ አቀድመ፡ እምአብ፡ በቅድምና፡ Fid. Jac. Bard.; verbis አቅድምክ፡ ሳርርታ፡ ለምድር፡ (Hebr. 1, 10) አካዘ፡ የአምር፡ (coepit monstrare) ቅድምናሁ፡ Chr. ho. 3; ቅድምናሁ፡ ወሀልዎቱ፡ ለዓለም፡ ho. 12.

መቅደም፡ et መቅድም፡ subst. 1) *primum* in suo genere a) *praestantissimum*: Cant. 4, 14. b) *principium, initium*: መቅድመ፡ ቃል፡ ስምዳላ ስምዳላ Hen. 5, 12 Platt; ገብር፡ መቅድመ፡ ርከት፡ Kuf. p. 31. c) *exordium, prolegomena, introductio* librorum: F. N. in Proleg.; መቅድመ፡ ወንጌል፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. Ox. X, 1; መቅድመ፡ ጳውሎስ፡ d'Abb. catal. p. 148. d) adverbialiter usurpatur *primum, primo, initio, primitus, potissimum*: ስምዳላ ስምዳላ Prov. 8, 23; ስምዳላ Matth. 6, 33; Clem. f. 268; 1 Thess. 4, 16 Platt; መቅድመ፡ (opp. ደረጃ) Jer. 27, 17 vrs. alt.; ውአቱ፡ መቅድመ፡ ተቀብረ፡ Kuf. 4; ውአቱ፡ መቅድመ፡ ገብረ፡ በዓለ፡ መጸለት፡ Kuf. 16; መቅድመ፡ *ante omnia* Kedr f. 39; መቅድመ፡ ፈፈሩፈሩ፡ *maxime vero seu potissimum* Lit. 170, 2. e) *praepos.* α) *ante* መቅድመ፡ ከሉ፡ *ante omnia* F. M. 27, 1; fortasse Hen. 61, 7. β) *coram* Hen. 48, 2. 2) *principatus, imperium*, Kuf. p. 45 ann. 11.

መቅደም፡ subst. „pelvis, cujus ad lavandas manus in templis Aethiopum usus secundum Gregorium meum“, Lud.

ቁድር: n. prgr. 1) nomen libri ejusdam liturgici: መጽሐፈ ቁድር: ዘአንበሩ: መምህራን: በአንተ: ዘከሕደ: ሃይማኖት: አው: ዘአርኩሳ: ሥጋው: ምስለ: ዘአምእመናን: አው: ተባባሕት: አው: አንስት: አው: መንኮስ: አው: መንኮሳይት: . Homines hujus generis contaminati secundum ritum in hoc libro descriptum aqua et oleo variis precibus et nominibus mysticis recitatis consecrato asperguntur et repurgantur. [Nomen e ^ጾ ሶሳድ sorāidus, immundus ortum videtur]. Exstat in Bibliotheca Tubingensi et in Abbadiaria. Praeterea Voc. Ac. enumerant 2) inter plantarum nomina ቁድር: ዘ: መርዝ: venenum; 3) inter vestium nomina ቁድር: ዘ: ጥቁር: ግምጃ: (nomine proprio ቁድር: Ps. 119, 5; Cant. 1, 5 male intellecto).

ቁድርስ: ቁድርስ: ቁድርን: ቁድራን: ቀዲራን: ቁድራን: al. n. pr. gr. κίδαρις cidaris, tiara Ex. 36, 36; Lev. 8, 13. 16, 4; Sir. 45, 12.

ቁድርስ: ቁድርን: ቁድር: n. prgr. 1) κέδρος, cedrus Cant. 5, 15. 8, 9; Sir. 24, 13; Hez. 17, 3; 3 Reg. 5, 9. 6, 13; Kuf. 13. 21 (ubi a ቁድርን: distinguitur ቁድር: ዘስሙ: አረቢት: vel አርባት: p. 77). Etiam ቁድርና: 3 Reg. 5, 10. 2) Cedron torrens inter Hierosolymania et montem olivarum (Ἰνῆρον): ፈለገ: ቁድርስ: Joh. 18, 1 (ቁድርስ: ፈለገ: አርዝ: Platt, coll. 2 Sam. 15, 23 al.).

ቁድራና: (1 Esr. 4, 48), ቁድራና: (3 Reg. 7, 39), ቁድራን: ቁድራና: ቀድራን: (2 Esr. 3, 7), ቁድርና: (Org. 4) cedrinus.

ቀድራጢስ: vel ቀድራንጢስ: n. prgr. κισδράντης quadrans numus sive tres unciae, Marc. 12, 42. — Voc. Ac.: ቁንድራጢስ: ዘ: ተረን: :

ቀደስ: I, 2 [ገጽ ፳፭ ስፍራ ፳፭] 1) sanctum habere: ቀደስም: ለአግዚ: Jes. 8, 13; አመ: ቀደስከን: (ለሰንበታት: ለአግዚ: καλέσεις ἄγια τῷ Δεῷ 58, 13; Jer. 17, 22; Deut. 5, 12; Kuf. 2. 2) sanctum declarare vel reddere, sanctificare, rem sacram instituere, sabbathum Gen. 2, 3; Kuf. 2; Sir. 36, 9; አቁድሶመ: ለሕዝብ: ሲተ: Kuf. 2; ይቁድሰክ: ἕστα σοι εἷς ἄγίασμα Jes. 8, 14; Hez. 20, 12; Lev. 21, 23; Jos. 7, 13; Jer. 1, 5; Matth. 23, 17; Joh. 17, 17; Eph. 5, 26; Hebr. 9, 13; c. Acc. et እምነ: Lev. 16, 19. 3) consecrare, ritu sacro inaugurare, dedicare, Ex. 29, 1. 44; Lev. 8, 12. 15; Num. 7, 1; 1 Reg. 16, 5; Ps. 45, 4; 4 Esr. 9, 9; c. A: Dei Ex. 13, 2; Lev. 22, 2. 3; Num. 3, 13; Deut. 15, 19; ecclesias Sx. Teq. 25; Mag. 20; ቀድሱ: ነሱ: አብዮተ: ክርስቲያናት: ዘሐንጽክምም: ወጎተምም: በማተመ: አግዚ: ዘውአቱ: ቀበአ: ሚርን: ቀድሱ: F. M. 28, 1. 4) sacra administrare, sacrificium altaris (ቀዳሴ) celebrare vel peragere, ἱερατεύειν Ex. 28, 3 (c. Acc. Dei, ἡο); coll. 29, 46; absol. de sacerdotibus Christianorum, sacrificium celebrantibus: Can. Ant. 3 (4); አልባስ: ምዋቅ: ዘይቁድሱ: በመ: F. M. 31, 5; Abush. 50; ለቀሲስ: ሥልጣን: ከመ: ይምህር: ወያጥምቅ: ወይቀድስ: ወይበርክ: አገብ: F. N. 6. 5) sanctum praedi-

care, trisagion cantare, Hen. 61, 12 (ቀድሶት); Lit. 165, 2; ይሴብሕም: ወይቁድስም: ወይበርክም: Clem. f. 15; ሰ: እምነ ሆመ: ዘይዜምር: ወቦ: እምነ ሆመ: ዘይቁድስ: ወቦ: ሰ: እምነ ሆመ: Clem. f. 61.

ተቀደስ: III, 2 refl. et pass. 1) sanctum haberi, sanctum se praestare Lev. 22, 32; Matth. 6, 9; Ex. 29, 43; አትቁድስ: ብኪ: Hez. 28, 22; ሰባ: ተቀደስኩ: በሰላሌከመ: 36, 23; ተቀደስኩ: በኅቤን: Sir. 33, 4. 2) sanctum reddi, sanctificari Ex. 29, 37; Lev. 6, 11. 20; Hagg. 2, 12; Jes. 10, 17; ውአቱ: እምከሮመ: እመ: ተቀደስ: ይኩን: ነቢያ: Sir. 49, 7; 1 Reg. 21, 5; 1 Cor. 7, 14; 1 Tim. 4, 5; 1 Thess. 4, 3; Hebr. 2, 11. 10, 10; c. እምነ: ut: ይትቁድስ: ምርድ: እምነሱ: አበሳ: Kuf. 4; c. A: Dei Num. 6, 8. 3) se purificare vel sanctificare 1 Reg. 16, 5; እለ: ይትቁድሱ: e ἀνομιάνειν Jes. 66, 17 vs. alt. 4) consecrari, ritu sacro inaugurari, dedicari: ከሆናት: እለ: ተቀደሱ: Hez. 48, 11; Ex. 29, 33; ቤተ: ክርስቲያን: ዘተቀደሰት: Sx. Mij. 15. 5) sanctum praedicari, Lit. Chr.

ቅዱስ: part. et adj. 1) sanctus, sacer, a) (sanctus) de Deo: Lev. 11, 44. 45. 19; Jes. 6, 3; Ps. 98, 3. 10; ቅዱስ: ቅዱሳን: ስመ: Jes. 57, 15; ቅዱስ: አስራኤል: Jes. 1, 4. 5. 19. 24 al.; ቅዱስ: ወበቢይ: Hen. 1, 3 al.; de Christo et Spiritu S.: Marc. 1, 24; Luc. 4, 34; Matth. 1, 18. 28, 19 al.; angelis: Job 15, 15; Ps. 88, 6. 8; Hen. 20, 1 seq.; hominibus: Lev. 11, 44. 19, 2. 21, 6; Num. 6, 5; Ps. 33, 10; ቅዱሳን: ልዑል: Dan. 7, 27; Hen. 38, 4 seq.; ቅዱሳን: Ναζιραῖοι αὐτῆς Thven. 4, 7; Luc. 1, 70; Eph. 3, 5. 8; Rom. 1, 7. 12, 13; 2 Cor. 1, 2 al. b) (sacer) de rebus et locis: መጻሕፍት: ቅዱሳት: Rom. 1, 2; አሪት: 7, 12; 2 Petr. 2, 21; ምግባር: 3, 11; ጽዋዔ: 2 Tim. 1, 9; ሰለት: ቅድስት: Jes. 58, 13; Ex. 12, 16; ኅብስት: 1 Reg. 21, 4; ሰጣን: Ex. 30, 35. 36; ሀራዝ: vel ልብስ: 28, 2 seq.; በመካን: ቅዱስ: Lev. 6, 19. 20; Matth. 24, 15; ደብተራሙ: ቅዱስ: Sir. 24, 10; ሀገር: ቅድስት: Jes. 48, 2; Matth. 4, 5. — C. c. A: prs., alicui: Lev. 19, 24. 27, 21. 30; Ex. 28, 32 al. Crebro occurrit: ቅዱስ: ቅዱሳን: sanctissimus, sacrosanctus Ex. 29, 37. 30, 10. 29. 36; Lev. 27, 28; Kuf. 8; alium sensum habet ቅዱስ: ለቀዱሳን: sanctus sanctis (sc. sacerdotibus) Lev. 2, 10. 6, 18. 22, 7, 6; vel ቅዱስ: ዘቅዱስ: 2, 3. 2) Passim usurpatur substantive: sacrum, res sacra, sacrarium, sanctuarium: ቅዱሳን: τὰ ἄγια res Ex. 28, 34; locus 29, 30. 39, 1; Lev. 10, 4; ቅድስት: τὸ ἄγιον (res) Matth. 7, 6; τὰ ἄγια (locus) Hebr. 9, 12; Apoc. 21, 3 rom.; ቅዱስ: ቅዱሳን: sanctum sanctorum (pars tabernaculi vel templi) Lev. 16, 33; Num. 18, 10; Dan. 9, 24; ቅድስት: ቅዱሳን: Hebr. 9, 25. 13, 11; ውስተ: ቤተ: ቅድስት: ቅዱሳን: 2 Par. 3, 10. Nonnumquam ቅድስት: i. q. ቅዳሴ: vel ቅድሳት: , ut Rom. 6, 19 Plgl.

ቀድስ: n. prgr. i. e. ὁ ἁጅ c. art., sanctuarium: ሀገረ: ቀድስ: i. e. Hierosolymania, Jsp. p. 276.

ቅድስት: n. act. sanctitas, (res sacra); hoc Lud. e Ps. 29, 4 affert, sed ipse in sua editione exhibet ቅድሳት: ; 4 Esr. 10, 30 var.

ቀዳሴ: n. ag. sanctificator: አምላክ: ዘውአቱ: ሐዋጺ ሆመ: ወቀዳሴ ሆመ: Abush. 20.

ቅድሳት: subst. 1) sanctitas, sanctimonia, (et sanctificatio) a) personarum: ἁγιότης Hebr. 12, 10; ἁγιωσύνη

1 Thess. 3, 13; Ps. 95, 6. 144, 5; ἁγιασμός 1 Thess. 4, 7; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 1, 30; Rom. 6, 19. 22; Lit. Chr. Hoc titulo appellantur patriarchae (episcopi): ራንወ-ኩ-ለቅድሳቲካ፡ ፍቅር፡ ጥኻ ማ ስሳዕጥጥ Cyr. f. 116 (Mansi t. V p. 309). b) nominibus rerum in genitivo positum adjectivo significando inservit: Ex. 29, 29; Lev. 4, 6. 17; መሥዋዕተ፡ ቅድሳት፡ ቀዳሚ፡ ቅድሳት፡ Sir. 7, 31. 26, 17; ሀገረ፡ ቅድሳት፡ 36, 18; አልባስ፡ ወርቅ፡ ዘቅድሳት፡ 45, 10; ልብስ፡ ቅድሳት፡ ስብሐት፡ 51, 11; Ps. 96, 13; ንዋዩ፡ ቅድሳት፡ 1 Esr. 6, 17; Judith 4, 3; F. M. 29. 2) *sacrum, res sacra* Lev. 22, 2. 10. (14); Num. 18, 32; Ps. 131, 19; 3 Reg. 7, 37; 4 Reg. 12, 18; 2 Par. 5, 1. 15, 18; Hez. 20, 40. 22, 8; Matth. 7, 6; Lit. 158, 2. 172, 4; cfr. etiam ወሀቦ፡ ቅድሳተሙ፡ ለአክባብ፡ ἱερατεῶν λαοῦ Sir. 45, 7. 3) *sacrarium, sanctuarium, locus sacer* Lev. 6, 23. 16, 2. 3. 17. 23. 27; Hez. 37, 26; 4 Esr. 10, 30.

ቅዳሴ፡ subst., Pl. ቅዳሴያት፡ et ቅዳሴያት፡ 1) *sanctificatio*: ይኩውን፡ (ለክ)፡ ለቅዳሴ፡ Jes. 8, 14 vrs. alt.; ለቅዳሴ፡ ምድር፡ Kuf. 4. 2) *sanctitatis praedicatio*, Lit. 165, 2; Seraphim ወሀቦ፡ ፎቅዳሴያተ፡ M. M. f. 8; መልአክ፡ ቅዳሴ፡ Kuf. 2. 15; ለቅዳሴ፡ ወለበረከት፡ Kuf. p. 9; በኩለ፡ ቅዳሴያቲክሙ፡ Hez. 20, 40 var. 3) *consecratio, dedicatio, inauguratio, encaenia*: ቅብአ፡ ዘቅዳሴያት፡ Const. Ap. 34; ቅዳሴ፡ ቤተ-ክርስቲያን፡ F. M. 28, 1; F. N. p. 11; Sx. Teq. 4. 25; Haml. 25, al. 4) *consecratio eucharistiae a) missa, peractio sacrificii altaris*: በአንተ፡ ቅዳሴ፡ F. N. 12; አልባስ፡ ቅዳሴ፡ ib., አምድሳረ፡ ፍጻሜ፡ ቅዳሴ፡ ዘምስጢር፡ Chr. Ta. 17; Lit. 158, 1. 163, 2. b) *liturgia (anaphora, oratio eucharistica)* Lit. 168, 1. 170, 1; Catal. cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 33; d'Abb. catal. n. XIII et LXXII; ናሁ፡ ንቡር፡ በቤተ-ክርስቲያን፡ ቅብጣዊት፡ ፎቅዳሴያት፡ ዘባስልዮስ፡ ወዘሃርጎርዮስ፡ ወቂርሎስ፡ F. N. 12.

ቅድስና፡ subst. *sanctimonia, sanctitas* a) personarum: ኩነ፡ ሴት፡ ሕዝቦ፡ በድድቅ፡ ወበንጹሕ፡ ወበቅድስና፡ Clem. f. 12; ሀቦ፡ (presbytero consecrando) መንፈስ፡ ቅድስና፡ Kid. f. 15; Org. 3. b) de rebus: (Mariae) ገጸ፡ ቅድስና፡ ስብሕ፡ I Sal. Mar. 4; ሀብተ፡ ቅድስናሆሙ፡ Ex. 28, 34 (vid. ቅድሳት፡ n. 1, b). c) titulus, quo appellantur patriarchae (episcopi): ነጎሥሥ፡ አምነ፡ ቅድስናክ፡ Sx. Teq. 12.

ቅዳሳዊ፡ adj. rel. ad *sanctum pertinens, sanctus*, Greg. in Epist., sed abusive (Lud.).

መቅደስ፡, raro መቅደስ፡ (Ps. 10, 4), subst., plerumque m., Pl. መቃድስ፡ 1) *res sacra, sacrum*, ta ሳካ Jes. 43, 28; Hez. 5, 11; መቃድስ፡ Chr. ho. 17. 2) *locus sacer, sanctuarium, sacrarium, templum*, τὸ ἅγιον Jes. 26, 21; Dan. 9, 26; ሳካሌጣ Sir. 47, 13; Thren. 1, 10. 2, 7; ሳካሌተጣጣጣ Ps. 72, 17; ሄሳፍ Sir. 50, 7. 51, 14; 4 Esr. 10, 28; ደብረ፡ መቅደስዮ፡ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου Jes. 11, 9. 56, 7. 57, 13; Dan. 9, 16; Ps. 2, 6. 14, 1; ጽርሐ፡ መቅደስ፡ 5, 8. 10, 4; ሀገረ፡ መቅደስክ፡ Jes. 64, 10; ቤተ፡ መቅደስ፡ Kuf. 49; Jes. 44, 28. 60, 13. 63, 15; Judith 4, 3; Dan. 5, 2; Matth. 21, 12. 24, 1; Marc. 11, 11. 15; de templo Hierosolymitano Clem. f. 94; de urbe Hierosolymorum f. 36; de ecclesiis Christianorum Genz. f. 69; ሄሳካሌተጣጣጣ Ex. 30, 20 c. annot. et Matth. 23, 35.

ምቅዳስ፡ subst. *locus sacer, sanctuarium, sacrarium*, Kuf. 1; Ex. 25, 8. 26, 33; ቤተ፡ ምቅዳስ፡ 28, 3; ቤተ፡ መቅደስ፡ ምቅዳስ፡ τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων 26, 34.

ቃደ፡ n. prgr. sc. قاضٍ *judex*, d'Abbadie catal. p. 155.

ቀደው፡ I, 1 [اِدَق] significatum speciale *boni odoris saporisque fuit* habet; vicina videntur *زَفَر* a *rebus impuris sibi cavens, elegans, politus*, *زَفَر* *abstinentia a rebus impuris, nec non* *سَدَق* (ቀደሰ) *purus fuit*; aliae linguae frequentant: *قَرِيح* *purum, candidum, nitidum esse*: አ.ቀደው፡ ጎሊ. ናሁ፡ (Judae Ischariotae) አላ፡ ከመ፡ ዛሕል፡ ብርት፡ ኮነ፡ M. M. f. 202.

አቅደው፡ II, 1 *nitidum facere, illustrare, decorare*: ለሀላዊ፡ ሰብአ፡ ያቀደዎ፡ በርአሱ፡ ወይራስዮ፡ ስታፊ፡ መለከት፡ τὴν τοῦ ἀνδρῶπου κατασκευῶνται φύσιν ἐφ' ἑαυτῷ Cyr. c. Pall. f. 86.

ቅድው፡ part., Pl. ቀደውት፡ (tamquam a ቀዳው፡ vel ቀዳዊ፡) 1) *purus, sincerus, candidus, nitidus*, በግዕ፡ ቅድው፡ ወንጹሕ፡ ἄμωμος καὶ ἄσπιλος 1 Petr. 1, 19; ንዋዩ፡ ብርት፡ ቅድው፡ σκευὴ γαλακτοῦ στελεβοντος Ex. 8, 27; ብርት፡ ቅድው፡ 1 Esr. 8, 56; (Victor, qui es ovis) ዘአርአያክ፡ ቅድው፡ Enc.; de homine ejusque habitus: በ፡ ባዕል፡ ወቦ፡ ንዳዩ፡ በ፡ ሕሠ-መ፡ ወቦ፡ ቅድው፡ M. M. f. 86; de oratione: ዘአቅደው፡ ንገር፡ *κακομψευμένα ῥήματα* Cyr. ad Th. f. 15; (at pro አምኃ፤ ቅድው፡ quod Lud. ex Enc. Mij. 17 affert, exemplar Tubing. አ"፤ ቅድመ፡ praebet). 2) *praestantissimus* in quovis genere (*genuinus, selectus*); በባላቅ፡ ቅድው፡ ἐν ὄνυχι τιμίο Job 28, 16; መግር፡ ቅድው፡ πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; ቅብአ፡ ቅድው፡ ἔλαιον κακομμένον 3 Reg. 5, 11; in specie a) de unguentis et odoramentis: በቅድው፡ አፈዋት፡ μετὰ πρῶτων ἡδυσμάτων Hez. 27, 22; ἐκλεκτός, εὐλόγη Ex. 30, 23; ፅፍረት፡ ቅድው፡ Sir. 24, 15; ፅፍረት፡ ዘቅድው፡ ἔργον μωροῦ ὅτι Sir. 41, 1; Ex. 30, 35; ፅፍረት፡ ቅድው፡ πῶτα μύρα Am. 6, 6; Hen. 32, 1; ናርዳ፡ ቅድው፡ Marc. 14, 3. b) de vestibus: አልባስ፡ ቀደውት፡ ἡ στολή ἡ πρώτη Luc. 15, 22; 1 Tim. 2, 9. — Voc. Ac. ቅድው፡ ዘ፡ ንጹሕ፡ =

ቀደራ፡ I, 1 [vid. ጎደራ.] *remis propellere, remigare*: አለ፡ ያቀድፉ፡ *καπηλάται* Hez. 27, 9. 27. 29. 35.

መቅደድ፡ vel መቅደናት፡ subst. (Sing. nondum repertus), Pl. መቃድድ፡ *remus*, M. M. f. 21. 108; አነ፡ ጸራቤ፡ ወንዳቂ፡ ወአኅብር፡ መዋናርተ፡ ወአርዑተ፡ ወመዳወ፡ ወመንከራተ፡ ወአሕማረ፡ ወመቃድ፡ ወታእክ፡ ንገሥት፡ Sx. Teq. 9.

ቃግስት፡ subst. *vipera, cerastes*: ትውልደ፡ ቃግስት፡ ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 14, 29; κεράστεις Prov. 23, 32; Pl. ቃግስት፡ ጎት፡ d'Abbadie e suo codice LXVII mihi communicavit.

ቀጣ፡ subst. *monetae species*, cujus XX non faciunt unum ወርቅ፡ aureum; numerare solent Aethiopes hac moneta, ut: ተሣዩጠ፡ በጎቀጣ፡ Lud.

ቀጠራቅጢን፡ n. prgr. sc. καταράτις (ጥፕ), *mergus*, avis aquatica, sc. pelecani species de summis scopulis ad capiendos pisces in aquam se dejiciens (Ges. thes. p. 1419) Lev. 11, 17; Deut. 14, 17. — Voc. Ac. ቅጥራቅጣን፡ (v. ቅጥራቅጣን)

nam, diadema alicui, c. e. dupl. Acc. Cant. 3, 11; አክሊል፡ ትፍሥሥት፡ ታስተቁጽለህ፡ Sir. 6, 31; Clem. f. 4; c. Acc. pers. vel capitibus Marc. 15, 17; ትጎብር፡ አክሊላተ፡ ወታስተቁጽሎ፡ (v. ወታስተቁጽሎ፡ IV, 1) ለዮሴፊ፡ Zach. 6, 11; Herm. p. 63 (ubi ex more librarii **ቃ** pro **ቀ** scriptum est); Matth. 27, 29; c. n. coronae፡ አግዛ።፡ አስተቀጽላ፡ ለርአሱ፡ በአክሊል፡ ሠላሳ፡ Sx. Sen. 6 Enc. Etiam vox architect.፡ አስተቀጽለ፡ አረፍቶ፡ በሚልንት፡ 3 Reg. 6, 9, 7, 40.

ቀጽላ፡ subst., sing. et coll., Pl. **ቀጽላት፡** (Jes. 3, 19) 1) *seria, corona, diadema, mitra, ornamentum capitis, στέφανος* et *στέφανοι* Sir. 45, 12; Ep. Jer. 9; Apoc. 9, 7; *μίτρα* Bar. 5, 2; *κόσμος* του προσώπου vel *τῆς κεφαλῆς* **ቀጽላሆን፡** (v. **ቀጽላቲሆን፡** et **ቀጽላቲሆን፡**) Jer. 3, 19, 24; *διάδημα* Jes. 62, 3; Apoc. 12, 3. Erat „insigne praeceptorum vel proregum Aethiopiae“ (Lud. 2) *ambitus, limbus, margo; taenia, στεφάνη* Ex. 25, 24. 25. 27, 3. 30, 3. 4; etiam Ex. 25, 11 in C. 3) *lamina, bractea* (vid. **ቁጽላ፡**), *πέταλον* Efr. 29, 6, coll. Apoc. 19, 12 Platt. 4) *tabula e lapide fissili* (Efr. amh. ቀጠላ)፡ **ቀጽላ፡** **ጸሊም፡** et **ጸዕዳ፡** Chr. Ax. f. 93. 95.

ቁጽልዕ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis (*crates, quatus?*)፡ **ቁጽሎት፡** ሠረዳ፡ በቁጽለ፡ አሥርቅ፡ v. በቁጽልዕ፡ ሠርቅ፡ ἐν καρτάλλω Sir. 11, 30. (vid. supra sub ሠረቀ፡ c. 240).

ቀጸመት፡ et **ቀጸሞት፡** (ቀጸሞት), subst., *calamus odoratus vel aromaticus* Ex. 30, 23; Cant. 4, 14; **ጽጌ፡** **ቀጸመት፡** ወቀናንዎ፡ Sx. Nah. 27 Enc. (Efr. *قصب الذريرة* et *כרמל*). — Voc. Ac.፡ **ቀንሞስ፡** ፍርድስ፡ ርዴ፡ መጽርይ፡ ቀጸመታት፡ ብ፡ ሸታው፡ የግሃምር፡ ዕዕዋት፡ aliud፡ ቀጸመት፡ ዘ፡ ናት፡ ራን ።

ቀጸረ፡ I, 1 i. q. **ሐጸረ፡** [amh. **ቀጸረ፡** et **ቀጠረ፡** *قَصَرَ* circumscribere limite, incarcerationem] *circumspire, circumvallare, praemunire, ቀጽሩ፡* ላዕላ፡ አህጉር፡ *ἐτειχίσαντο τὰς κόμης* Judith 4, 5.

ቅጹር፡ part. *circumvallatus, obsessus፡* ሀገር፡ ቅጽርት፡ (v. **ሕጽርት፡**, v. **ቅትልት፡**) Jes. 1, 8.

ቅጽር፡ et **ቀጽር፡** (Num. 32, 17. 33), subst., m. et fem., Pl. **አቅጽር፡**, Pl. Pl. **አቅጽራት፡** 1) *sepes, maceria, murus፡* ጭጭጭ Ps. 143, 17; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ይሕንድ፡ ብሕሊ፡ ቅጽረ፡ ይርሐቅ፡ አምቢዴ፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ አግር፡ F. N. 37; etiam *ሐጽረ፡ ቅጽር፡* ib; **ቅጽረ፡** ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; **ቅጽረ፡** ምኒት፡ Enc. 2) *moenia, munitio, munimentum urbis, arcis፡* ሀገር፡ እንተ፡ ባተ፡ ቅጽረ፡ Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19. 32, 17. 38; ሀገር፡ ቅጽር፡ 4 Reg. 18, 8; **ቅጽረ፡** ሀገር፡ Rel. Bar; **አረፍት፡** (v. **አረፍተ፡**) **ቅጽርን፡** Deut. 9, 1; τείχος Cant. 5, 7, 8, 10; Act. 9, 25 Platt; **ይጠቅሙ፡** ለርአሱ፡ **ቅጽረ፡** Prov. 28, 4; ጭጭጭ 3 Reg. 11, 27; *χαράξ* Deut. 20, 19; 4 Esr. 11, 47; de variis munitientis et moenibus Hierosolymorum Jsp. p. 370 al.፡ **ኢያሪከ፡** እንተ፡ የዐውዳ፡ ጌ አቅጽራት፡ Sx. Sen. 26; Nah. 21; *περιχώρη* 1 Reg. 22, 4. 5; 2 Reg. 5, 7;

locus munitus, arx, castrum (قَصْر) Jsp. p. 358 seq.; **ቅጽረ፡** ንጉሥ፡ Lud. e V. S. — Voc. Ac.፡ **ጸቁ፡** አጽዋን፡ ቅጽር፡ ዘ፡ ሐዕር ።

ቁጽረ፡ vel **ቁዕረ፡** I, 1 [*قَصْر* ገደብ; amh. **ቋጠረ፡**] Subj. **ይቀጽር፡** 1) *constringere, colligare, nodare፡* ነሥአ፡

ዲናረ፡ ወርቅ፡ ወቁዕረ፡ በጸርቅ፡ Sx. Tachs. 10; **ቁጽርም፡** (ለኢዕዕምተ፡ ቅጽዕ) በልብሰሙ፡ M. M. f. 51; *tralis፡* **ቁዕሩ፡** አማዑቶሙ፡ τὸ στέαρ αὐτῶν συνδέσσειαν Ps. 16, 10. 2) *corrugare, capere* frontem, *austere contrahere* vultum, *tetricum vel moestum vultum gerere, σευδρωπόξενον, ἠέሉ፡* ዘ፡ ስላረ፡ እንተ፡ ጎሴሃ፡ ይቁጽር፡ ወይት፡ ፋጸይ፡ Jer. 19, 8; ዘይቁጽሩ፡ ንጸሙ፡ Chr. Ta. 17 (coll. Matth. 6, 16); **ኢትቀጽሩ፡** ንጸክሙ፡ F. N. 45; **እር፡** ከመገ፡ ይቁጽር፡ ንጸ፡ *κατηφής* τῆ ἰδέጳ Herm. p. 3; **ትካገ፡** ወቁጽረ፡ ንጽ፡ *κατήφεια* Chr. Ta. 29 (aliās **ደምፍ፡** ንጽ፡) 3) a) in bonam partem፡ *nectere* i. e. *excogitare* consilium, ut፡ **ቁጸረከ፡** ምክረ፡ ዘትገብር፡ አውሥእ፡ (σύνδησον παιδείαν καὶ ἀποκρίσῃτω) Sir. 36, 4. b) *rebrius* in malam partem፡ *nectere dolum, insidias; struere technam, insidiari, fraude uti፡* **ይቁጽሩ፡** ምክረ፡ ላዕሴሁ፡ Dan. 11, 25; 1 Reg. 24, 12; Ex. 21, 14. 22, 7; ለመጋቢ፡ እ፡ ይደልዎ፡ ከመ፡ ይቀጽር፡ ለአመጋቢሁ፡ ውስተ፡ ሠይጥ፡ ወተሣይጦ፡ F. N. 30.

ቁጸረ፡ I, 2 *adligare, adstringere፡* (spes est) ሐብል፡ መንፈሳዊ፡ ዘምርግ፡ ልብ፡ አምድር፡ ወይቋጽር፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Phlx. 125.

ቋጸረ፡ I, 3 *colligare, constringere, quod cum amh. ቋጠረ፡* convenit, excerpit Lud. e V. S.

አቀጽረ፡ et **አቅጽረ፡** II, 1 *ad dolum faciendum instruere, subornare፡* አቀጽሩ፡ (rom. አቅጽሩ) ሎቱ፡ ዕደወ፡ Act. 6, 11; **ያቀጽሩ፡** ሎቱ፡ ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ M. M. f. 101. 247.

ተቁጽረ፡ III, 1 *constringi, connecti, colligari፡* በከመ፡ ይትዕወቅ፡ ንዋየ፡ ለብሓ፡ ዘተሰብረ፡ እም፡ ዘእትሰብረ፡ በተቀሳቆር፡ ከማሁ፡ ብሕሊ፡ ይትፈተን፡ በንብብ፡ Fal. f. 12.

ተቋጸረ፡ III, 3 *sibi invicem dolum vel insidias nectere, se invicem defraudare፡* ተቋጽር፡ *mutua defraudatio* F. N. 30.

አስተቋጸረ፡ IV, 3 *facere ut dolum vel insidias nectant* alicui, (*conjunctionem nectere*)፡ አስተቋጽሩ፡ ሎቱ፡ በከለሄ፡ ማዕላት፡ 4 Reg. 12, 20.

ቀጽር፡ part. 1) *contractus, irretitus, ውስተ፡ አሥዋክ፡* Phlx. 136. 2) *corrugatus, austere contractus* vel *tetricus* vultu፡ **ቀጽረ፡** ንጽ፡ Kbr. Nag. n. 3; et **ቀጽር፡** absol. Gad. Ad. f. 147.

ቀጽር፡ subst. 1) *ligamentum, vinculum, nodus፡* ኢታጽንዑ፡ ቀጽርከሙ፡ Jes. 28, 22. 2) *dolus, fraus, insidiae, ambages* Ps. 34, 23. 37, 13; **አለ፡** ይዐብአዎ፡ በቀጽር፡ *ἐκ μεταβολῆς* Jes. 30, 32.

ቀጽርራት፡ n. act. *constrictio, contextio, nodatio፡* መከን፡ ቀጽርራቱ፡ sc. Christi, i. e. locus ubi vinculis constrictus est, Lud. comm. hist. p. 302 n. 4 (Lud. exponit de loco circumseptionis i. e. stabulo, ubi natus est); **ቀጽርራቱ፡** ከመ፡ አብን፡ ከከቱክ፡ Job 41, 6; **ቀጽርራት፡** ሀረብ፡ ፋ፡ መምገሞቲ ጥን ገተጥግግግ Ex. 28, 35 (vid. **ቀጽር፡**).

ቀጽር፡ subst. ut videtur, *opus* (e pluribus filis) *contortum* vel *nodatum፡* መልበስተ፡ ቀጽር፡ ገጥጥን መምገሞቲ (quod alii interpretantur *fimbriatus*) ሃጻጸክ ገዳኮጻ (opus *scutulatum* vel *ocellatum*) Ex. 28, 4 (e modis instar retis factum opus, Lud. vid. **ቀጽርራት፡**).

ቁጸረ፡ subst. *doli machinatio, fraudatio፡* አግብአ፡ ሎቱ፡ ንዋየ፡ (sc. furtum) ወሀቦ፡ ዘእንበለ፡ ቁጸረ፡ ወርዴ፡ Clem. f. 271.

ቀርን፡ 1 Cor. 15, 52; በበዓሎሙ፡ ለአይሁድ፡ Joh. 5, 1; በሀልዎ፡ ለአይሁድ፡ ሳቡከሙ፡ Gal. 4, 18; በቀዳሚ፡ ንብረቶሙ፡ 4 Reg. 17, 25. b) *per* vel Accusativus: በክሉ፡ መዋዕሊሁ፡ ዘሐይዎ፡ 1 Reg. 7, 15; Matth. 28, 20; በክሉ፡ ኢሁሱኩ፡ በአይሁዳላሌም፡ 2 Esr. 23, 6; Kuf. 23. 37. c) *intra*, *post* 2 Reg. 24, 8; Joh. 2, 19; በብዙ፡ መዋዕል፡ Koh. 11, 1. d) በሳብዕት፡ *septima vice* 3 Reg. 18, 44; በሃልስ፡ *tertia vice* Matth. 26, 44; በምዕር፡ 4 Esr. 3, 54. 56. 3) Transfertur ad a) stātum vel conditionem, in quibus quis vel quid versatur aliquid facit: ይወዕሉ፡ እምሆይ፡ በሰላም፡ Jer. 50, 12; አዕቅብክ፡ በክሉ፡ ፍኖትክ፡ Gen. 28, 15; በዳጎን፡ Ex. 4, 18; ይኩን፡ ንብረትን፡ በክሉ፡ ጽድቅ፡ 1 Tim. 2, 2; ሕይወ፡ በፍሥሐ፡ Koh. 7, 14; በኢያአምር፡ Gen. 26, 10; በትፍሥሐት፡ Ps. 44, 17; Matth. 28, 8; Ps. 98, 6; በምንዳይዎ፡ Jon. 2, 3; አንስት፡ ይንበራ፡ በገቢረ፡ ሠናይ፡ Clem. f. 190; በዕረፍት፡ ይሂሉ፡ Sap. 4, 7; ቡቱ፡ ሐሩ፡ Col. 2, 6; 1 Joh. 1, 6. 7. b) res, quibus quis vel quid circumdatur, vestitur, ornatur: ይመጽኡ፡ በአልባሰ፡ አባግዕ፡ Matth. 7, 15; Joh. 20, 12; Ps. 44, 5. 11; ንትዕጽፍ፡ በዝንቱ፡ τούτο περιβάλλομεν Chr. Ta. 34; ለበጥም፡ በወርቅ፡ Ex. 37, 6; ቀረልም፡ በብርጽ፡ 2 Par. 10, 4; ይሚግቡ፡ በጽድቅ፡ መንበር፡ Prov. 20, 28; ይክልለክ፡ በሃህሉ፡ Ps. 102, 4. c) comitatum et societatem: *cum*, Hen. 1, 4, 9; Judae 14; ጸርም፡ መላእክትን፡ ነፍሶ፡ ወሰረሩ፡ ባቲ፡ እስከ፡ አርያም፡ Sx. Jac. 5; ይረውዱ፡ በመጻፍት፡ ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 6; 1 Reg. 6, 2; ከሙትምጻእ፡ ላዕልይ፡ በበትር፡ ወበእብን፡ 17, 43; Joh. 18, 3; 1 Cor. 4, 21; Hebr. 9, 25; Gen. 32, 11; ባሕር፡ በምልክ፡ Ps. 95, 11; በፈሪህ፡ እግዚ፡ Prov. 15, 16. α) de cantu et instrumentis musicis, ad quorum sonum cantant vel saltant: አኅዙ፡ ይገዛኙ፡ በማሕሌተ፡ እግዚአሎሙ፡ Gad. T. H.; Ps. 32, 1; 2 Reg. 6, 5; 1 Reg. 16, 16. β) *cum* alqa re i. e. *ca non obstante* (*licet*): Jes. 9, 17, 21, 10, 4; በክሉ፡ ዝንቱ፡ 64, 12; ወባዝኒ፡ አፈራህክሙኒ፡ Jer. 2, 30; Am. 4, 10. 11; Hos. 8, 10; Gen. 40, 15. d) materiam, qua vel e qua quid fit: በእባን፡ ትንድቅ፡ ምሥዋዕ፡ Deut. 27, 6; ንሕንጽ፡ በእብን፡ Jes. 9, 10; ሰብአ፡ ፈጠርክ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ Did. 38. e) instrumentum, quo quis utitur: *ope*, *auxilium* vel Ablativus, የሐውር፡ በክንፈ፡ ነፍሱ፡ Ps. 103, 4; ከሙ፡ በሐብል፡ የአኅዝም፡ Matth. 26, 4; ትግባር፡ ባቲ፡ (ለበትር) ተአምረ፡ Ex. 4, 17; Lev. 2, 7. 14, 52; ቀተልኩ፡ በክሩናት፡ 2 Reg. 12, 9; በበትር፡ ይዘብጥም፡ Jes. 28, 27; ይትዋይይ፡ በዕንዚራት፡ 2 Reg. 6, 5; ወገሮሙ፡ በእብን፡ Jos. 10, 11; ባቲ፡ ንባርኩ፡ Jac. 3, 9; ይትሚከር፡ በፍትወተ፡ ዚአሁ፡ Jac. 1, 14; በዘክር፡ 2 Petr. 1, 13; al. innumeris in locis, nam frequentissimus est hic praepositionis usus. In specie nota: ስትይ፡ በገይብ፡ *libit e poculo* Gen. 44, 5; Dan. 5, 3; በመጥባሕትክ፡ ሕይወ፡ *gladio tuo vive i. e. vitam sustenta* Gen. 27, 40; Matth. 4, 4; ከሙ፡ በአንስቲይ፡ Jer. 36, 23; Hez. 16, 16. f) *auctorem*, a quo vel per quem quid fit: ጥፍ፡ ነገሥት፡ ይነግሡ፡ Prov. 8, 15; ከሙ፡ ትትዕይ፡ ለእግዚ፡ በሐዋርያቲክ፡ Jes. 37, 24; ዘቦቱ፡ ይመጽኡ፡ መንሱት፡ Matth. 18, 7. 9, 34. 12, 24. 27; ክሉ፡ ቡቱ፡ ከነ፡ Joh. 1, 3; saepius post verba passiva, ut Hen. 89, 62; Matth. 12, 17. 14. 2. 24. 15. g) *causam efficientem*: ሞተ፡ በቀር፡ Job 31, 18; Gen. 41, 36; ይመጽኡ፡ ሕልም፡ በብዙ፡ ማሕራ፡ Koh. 5, 2; ትውዕይ፡ በእሳት፡ Jes. 50, 11. h) *causam remotiorem*: *ob*, *propter*, Matth. 19, 3; Gen. 42, 21; Ps. 137, 3; የረምሙ፡ በምክረ፡ ዚአይ፡ Job 29, 21; ይትባረክ፡ በዘርእክ፡ Gen. 28, 14; conjunctum c. Inf., ut: በኅጢአ፡ ንዋይ፡ Sir. 34, 4; በፈሪህ፡

quod timent 29, 7 al.; post verba gaudendi: በዝ፡ ትትፈሥሐ፡ Luc. 10, 20; Ps. 149, 2; mirandi: አንክረ፡ በሕይወቱ፡ (quod adhuc vivus erat) Sx. Mag. 14; fastidiendi Num. 21, 4, 5; pudefiendi Jes. 1, 29; invidendi: አትቅናኢ፡ በፍናዋህሙ፡ Prov. 3, 31. i) *pretium*, quo quid acquiritur, venditur, fit (*pro*), Gen. 23, 9; Kuf. 28; Jos. 6, 26; Prov. 6, 35; Joel 4, 3; Mich. 3, 11; Hos. 3, 2; Thren. 5, 4; Apoc. 6, 6; ሐንጻ፡ አብያተ፡ ክር፡ ት፡ በውሕቱ፡ ወርቅ፡ Sx. Teq. 18; post verba ulciscendi et remunerandi: እትቀሰሙሙ፡ በኅጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; የዐሰይክ፡ ተሐናን፡ በንዋይክ፡ Sir. 29, 5. k) *auctoritatem*, qua nixus vel missus quis agit: በትእዛዝ፡ እግዚ፡ Num. 33, 38; በቃለ፡ እግዚ፡ Ex. 17, 1; በስሙ፡ እግዚ፡ Matth. 21, 9; በመባሕተ፡ መኑ፡ 21, 23; በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይይ፡ 22, 43. l) *numen*, *per* quod quis jurat vel obsecrat: Matth. 5, 36 (vid. መሐለ); 1 Reg. 17, 43 (vid. ረገመ); በደሙ፡ ለአሌል፡ ጽድቅ፡ (obsecro vos) Clem. f. 15; Gen. 50, 17; በእግዚ፡ አትሚጠኒ፡ *per Deum! ne me rejicias!* Sx. Teq. 20. m) *argumentum*, e quo cognoscunt, et normam, ad quam metiuntur, aestimant, comparant: *ex*, *secundum*, *pro*, *cum*, በዝንቱ፡ ፍአምር፡ Joh. 16, 30; 1 Joh. 3, 16; Lev. 14, 57; በሕገ፡ መሴ፡ κατὰ τὸν νόμον Tob. 7, 12; በጉልቁ፡ መዋዕል፡ ዘ፡ Hez. 4, 4; Jer. 2, 28; በሥምረትክ፡ Ps. 50, 19; በፍትወተ፡ ልቦሙ፡ Judae 18; በግረ፡ ደቂቅ፡ ነሐውር፡ Gen. 33, 14; ንግበር፡ ሰብአ፡ በአርአያነ፡ ወበአምሳሊነ፡ 1, 26; ጥጻጥ፡ በጉልቁ፡ Deut. 28, 62. 4, 27; በላዕክ፡ አክለ፡ በመጻል፡ Hez. 4, 10; የገምር፡ ፎ በመስፈርተ፡ ዘርእ፡ 3 Reg. 18, 32; Luc. 16, 6; ኑጉ፡ ስምረ፡ በእመት፡ Zach. 5, 2; Gen. 6, 15; ይትሚሰል፡ በሰይጣን፡ F. M. 3, 1; ተዐርዮ፡ በ፡ Jsp. p. 366; ትብረ፡ በ፡ Clem. f. 164. Nota etiam: ሄጃ በሄ ሄርቦ፡ (longitudine) *quingentos* ad vel *per* *quingentos* (latitudine) Hez. 45, 2. 48, 20. n) *rationem* et *modum*: ይሰርሕ፡ ሎቲ፡ በጥብብ፡ ወበጽንዕ፡ Koh. 2, 21; በክሉ፡ ልብይ፡ Ps. 110, 1; Matth. 22, 37; ዘሰአልክሙ፡ በጸሎት፡ 21, 22; Act. 20, 19; በእር፡ Jes. 58, 3; Hez. 17, 19; በሕይቲ፡ Joh. 1, 49; Matth. 12, 34; creberime substantivis, infinitivis et participiis praefixum adverbium efficit: ከኑነ፡ በመመገ፡ Job 8, 3; በግፍዕ፡ Prov. 19, 5; ጸርጉ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ Gen. 27, 34; በእግር፡ Act. 20, 13; በጅ አፍ፡ Rom. 15, 6; በጸጋ፡ Matth. 10, 8; በጉሕሎት፡ Gen. 27, 35; በጽድቅ፡ 27, 36; በርስት፡ Ex. 6, 8; በሐሰት፡ 20, 7; በፈቃድ፡ F. M. 1, 3; በጸርዕ፡ *grace* Luc. 23, 38; በሠናይ፡ Gen. 26, 29; በንጹሕ፡ 20, 6; በሕሠም፡ Matth. 21, 41; በኅብእ፡ 6, 4; በፍጡን፡ Sx. Haml. 15; በጽሚት፡ Ps. 9, 30, al. o) *denique* usurpatur ad objecta, in quibus versatur vel ad quae pertinet (vid. n. 1, c) *actio*, variis verbis subjungenda: α) ምርጽ፡ በ፡ *peritus rei* Ps. 89, 14; ይጠብቡ፡ በግብርሙ፡ Sir. 38, 31; በከፍሙ፡ 38, 34; ሥሉጥ፡ በ፡ ἐξουσίαν ἔχων ἐν Judith 8, 15; ተሠርሐ፡ በክሉ፡ 2 Par. 32, 30. β) ርእይ፡ በ፡ *adspicere* Hen. 39, 10; ነጻይ፡ በፍአስ፡ መዋዕሊሁ፡ *ratione habita juvenitatis ejus* F. M. 10, 3; ተናገረ፡ በ፡ *de* Sir. 44, 8. 15. 17, 9; Cant. 8, 8; አልቦ፡ ዘአሕመረ፡ በሙ፡ (vuejte nun ſte) 2 Reg. 17, 19. γ) አምነ፡ ወተወከለ፡ በ፡ Matth. 12, 20; Jes. 28, 16; Jon. 3, 5; Eph. 1, 12; ሐሰት፡ በ፡ Jer. 5, 12 var.; ክሕደት፡ በእግዚ፡ Sir. 23, 23; ረከተ፡ በ፡ Lev. 11, 43. 18, 24; ተቀደሰ፡ በ፡ Hez. 28, 22; አሰባሰብ፡ በ፡ Ex. 8, 18; ሠምረ፡ በ፡ Jud. 5, 8; ተወቅፈ፡ በ፡ Sir. 23, 8. ε) (*contra*): አሕሠመ፡ በ፡ Ex. 5, 23; ንግሩ፡ ብየ፡ 1 Reg. 12, 3 var.; አስግዕኩ፡ ብክ፡ 3 Reg. 3, 42 var.; ሰብ፡ ተአዘዘ፡ በሙ፡ ስነ፡ አክይስት፡ Sap. 16, 10; ትትቁናደይ፡

ብዩ፣ Job 19, 5; ዘአጉብርብ ሰፈርዖን፣ Ex. 6, 1; Deut. 3, 6. p) de በ፣ penes vid. mox sub በ፣ c. pron. suff.; coll. Hen. 37, 5. — Permutatis alius praepositionibus et conjunctioni ከሙ፣ q. v., praepulsi solet በ፣

በ፣ A) cum pron. suff. omnium personarum conjunctum verbi habere vicem explet, ut: ብዩ፣ penes me (est) i. e. habeo (gramm. § 167, 1, b; § 176, 3, h). Res, quam quis habet, primitus subjecti instar in Nominativo posita, ut: ዘበሙ፣ ጥብብ፣ penes quos sapientia est i. e. qui sapientiam habent Hen. 5, 8; ምንት፣ ብኪ፣ quid est tibi i. e. quid habes? Jer. 2, 17, plerumque in Acc. subjungi solet, ut: አስሙ፣ ቡብዙ፣ ጥራተ፣ Matth. 19, 22. Is qui habet si non pronomine sed nomine significandus est, pronomini suffixo vocis ብዩ፣ caet. plerumque in Nominativo apponitur, ut: በሙ፣ ደቂቀ፣ ሮቤል፣ አንስሳ፣ ብዙ፣ ጎብኝ፣ filii Ruben jumentis multa habebant Num. 32, 1; ብኪ፣ ቦቶ፣ ክልኤተ፣ ውሉደ፣ Matth. 21, 28; rarius praepositione ለ፣ ad pron. suff. refertur, ut: ወባቲ፣ ለርብቃ፣ እኅወ፣ penes eam — ad Rebeccam relatum, fratrem i. e. Rebecca habebat fratrem Gen. 24, 29. Frequentissimus est hic praepositionis usus: ብዩ፣ አንስ፣ ብዙ፣ Gen. 33, 9; Num. 22, 29; ምንት፣ ብዩ፣ ምስሌክ፣ Marc. 1, 24; Joh. 2, 4; Joel 4, 4; ንኤን፣ ብዙ፣ አንስሳ፣ ብኪ፣ Num. 32, 4; አሙ፣ ብኪ፣ ውሉደ፣ Sir. 7, 23; አንት፣ ሃይማኖት፣ ብኪ፣ Jac. 2, 18; ምንት፣ ብኪ፣ ምስል፣ ሰላም፣ 4 Reg. 9, 18; ብኪ፣ ብዙ፣ በርከት፣ Luc. 12, 19; ቡ፣ ዐጻደ፣ Dan. ap. 1, 4; አፈ፣ በሙ፣ Ps. 113, 13; 2 Reg. 12, 2. 14, 6; Num. 13, 19. 32, 17; Deut. 1, 28. 3, 5; Ps. 36, 39; Jer. 5, 21; Gen. 42, 1. 2; ዘባ፣ quidquid habet Ex. 21, 10; Gen. 1, 20. 39, 4; አሙ፣ በሙ፣ አበሳ፣ አሉ፣ ሕገብ፣ Judith 5, 20; ዘቡ፣ ላዕሌ፣ መንፈስ፣ አግዜ፣ Dan. 5, 11; ዘቡ፣ ጥብቃት፣ Mal. 1, 14; ኪያሁኒ፣ ዘባ፣ cum quoque quem habet Prov. 19, 4; አለ፣ ኪያሁ፣ ላዕሌ፣ habentes eam Ps. 93, 15; 1 Tim. 6, 2; Rom. 7, 2; ብዩ፣ ጎብኝ፣ mecum habeo 1 Reg. 9, 8; etiam de rebus praedicatur, ut: ወቀዳሚትኒ፣ ባቲ፣ ሥርዐት፣ ምሥዋቆ፣ Hebr. 9, 1 ant.; etiam omisso objecto: አሙ፣ ብኪ፣ ፎን ሂካሪ፣ Sir. 13, 5; Matth. 1, 18. 13, 12; Marc. 4, 25.

B) cum pron. suff. tertiae pers. Sing. m. conjunctum, sc. በ፣ et ቡ፣ significat: est, exstat, praesto est, adest (ሠ፣ ሊ፣ gramm. § 167, 1, b; § 192, 1, b). 1) c. c. Nom. vel Acc.: ቡ፣ ራክይ፣ ዝዩ፣ ei ἔστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων; 1 Reg. 9, 11; ቡ፣ ጎብኝ፣ ሣዕሪ፣ Gen. 24, 25. 23; መጠንቦ፣ ውስተ፣ አደስ፣ quamdiu (aliquid) in manu tua est Prov. 3, 27; ቡ፣ ጠቢብ፣ Ps. 13, 3. 57, 11; 2 Reg. 9, 1; Jud. 13, 14; Ruth 3, 12; Num. 13, 20; Matth. 19, 12; Joh. 14, 2. 2) creberrime seq. pron. relat. a) በ፣ ዘ፣ ቡ፣ አለ፣ est qui, sunt qui, quidam; ቡ፣ ዘይስከት፣ አንዘ፣ አይደሉቅዶ፣ Sir. 19, 16. 27. 20, 5—12; ቡ፣ አለ፣ Prov. 13, 7; ቡ፣ ዐርክ፣ ዘጸላኤ፣ ይከውኑክ፣ Sir. 6, 9. 37, 1. 2. 4; Gen. 14, 13; Matth. 16, 28; ወቡ፣ ዘአክምንሂ፣ καὶ μέρος τι πιστεύω 1 Cor. 11, 18. α) bis pluriesve repetitum significat: alius — alius; በዘ፣ — ወቡ፣ ዘ፣ Matth. 13, 4—9; 4 Esr. 14, 29; ቡ፣ አለ፣ — ወቡ፣ አለ፣ Sir. 36, 12. 44, 8. 9. 48, 16; Phil. 1, 15; Sx. Ter 1 Enc. β) አሙ፣ ዘ፣ si quis vel num (an) quis: ወአመባ፣ ዘመጽኦ፣ ጎብኪ፣ Jud. 4, 20; Jac. 5, 19; 1 Joh. 2, 1; ኅሥሠ፣ አሙ፣ ዘይገብር፣ ፍትሐ፣ Jer. 5, 1. b) ቡ፣ አሙ፣ non-numquam, interdum, et repetitum: modo — modo Chr. Ta. 10, 2 Reg. 11, 25. c) በ፣ ጎብኝ፣ alicubi, uspiam Hebr. 2, 6; ቡ፣ ጎብኝ፣ ይቤ፣ ቅዱስ፣ መጽሐፍ፣ Cyr. c. Pall. f. 69. 70; Cyr. ad Th. f. 15; repetitum: modo — modo, aliās — aliās Hen. 89, 41;

Marc. 4, 8 rom.; Luc. 8, 8 rom. d) በ፣ ሰባ፣ aliquando potē Jes. 41, 7. e) በ፣ ከሙ፣ est quod vel accidit ut, Ex. 1, 10; አሙ፣ ከሙ፣ ይገባ፣ et ποῖρα፣ Jer. 21, 2; 2 Reg. 18, 3; idem significat f) ቡ፣ ዘ፣ ut: አሙ፣ ዘሐውጻኒ፣ Job 31, 14; አሙ፣ ዘስከትኩ፣ si est quod peccaverim 6, 24. 3) suffixis particulis interrogativis ቡ፣ et ኩ፣ frequentissime usurpatur α) vice particulae interrogativae: numquid? α) sive በሁ፣ vel ቡ፣ uduum, ut: Rom. 3, 29; Num. 11, 23; Ps. 76, 7. 8; ቡ፣ በአት፣ ፈገገት፣ ውሉቱ፣ ቤትዮ፣ Jer. 7, 11. 5, 22; Jes. 28, 24. 36, 12; Job 6, 5. 7, 16. 8, 3. 15, 7; ቡ፣ ኢ፣ — ወቡ፣ ኢ፣ Jes. 59, 1. β) sive seq. ዘ፣ ut Jud. 4, 20; Ex. 5, 5; Ruth 1, 11; በሁ፣ ዘሰአልኩክሙ፣ ሢ ጥ ስሜጅ ሽጥራ፣ Job 6, 22. b) sequentibus variis adverbis et adjectivis relativis, ut: በሁ፣ አሙ፣ ነገሩክሙ፣ num unquam? Jes. 45, 21; በሁ፣ ጎብኝ፣ ይሆራ፣ አምኒዮ፣ num uspiam? Jer. 23, 24; በሁ፣ vel ቡ፣ ዘ፣ num quis? ut: ቡ፣ ዘይሆድዶ፣ ሢ ጥ ስፍጥላ፣ τሬ፣ Jes. 49, 24; ቡ፣ ሁ፣ ዘተርፈ፣ ጎቤክ፣ Am. 6, 10. — Vid. etiam አላቦ፣ et እጉባዩ።

በበ፣ sive በ፣ duplicatum (cfr. ለለ፣ et ዘዘ፣), praep. (et separabilis, et voci sequenti praefixa), quae vim distributionis habet, ላላ vel κατὰ c. Acc., per, secundum, singuli, -im, -atim (gramm. § 159, g). Non ibi tandem usurpatur, ubi simplex praep. በ፣ ipsa constructione postular, sed aliās quoque: በበ፣ ይአምኒ ሆሙ፣ per singulas eorum Hen. 34, 2; በበምድርሙ፣ ወበበንገርሙ፣ ወበበንገደሙ፣ singuli in suis terris et cum suis linguis et gentibus Gen. 10, 5. 7, 14. 1, 11. 12; Ex. 6, 14. 19; Num. 1, 18 seq.; Jes. 19, 13; በበንገር፣ በሓውር፣ ሆሙ፣ Esth. 3, 12; በበአስማ፣ ሆሙ፣ Sir. 46, 11; በበምመት፣ singulis annis, quotannis 1 Reg. 7, 16; Deut. 14, 22. 23; Hebr. 9, 25; per singulos annos 4 Esr. 3, 59. 60; በበ፣ በሃል፣ Matth. 27, 15; በበንግሥ፣ በበሰርክ፣ Ex. 30, 7. 8; በበጽባሕ፣ 1 Par. 9, 27; በበ፣ ጊዜሁ፣ Ps. 103, 28; በበ፣ ዲናር፣ ለለ፣ ዕለት፣ singulis denariis singulis diebus Matth. 20, 2; አቅምምሙ፣ በበ፣ singulatum Dan. ap. 1, 52; በበዚኢን፣ ሐለምን፣ quavis suum (sonnium) somnivarium Gen. 41, 11; ነሥኡ፣ በበዲናር፣ accepturum singuli denarium Matth. 20, 9. 10; በበ፣ መሌሊት፣ membratim Ex. 29, 17; መተሩ፣ ሥጋሃ፣ በበ፣ ምር፣ Sx. Masc. 29; በበ፣ ክፍሉ፣ secundum partes suas Hen. 90, 41; በበንስትት፣ sensim, paulatim Act. 18, 23 Platt; በበኦቅ፣ Sap. 12, 2 et በበኦቅ፣ Deg. Creberrime ante nomina numeralia: በበ፣ ክልኤቱ፣ ልጅ በበ፣ ዚኢሁ፣ δύο δύο ἐν κατένεῦτι ἑνός Gen. 36, 15; በበክልኤቱ፣ vini Luc. 10, 1; Gen. 45, 22; ይበሉ፣ በበ፣ ልከላ፣ dicant singuli Matth. 26, 22; በበ፣ ዐሠርቱ፣ deni Jud. 20, 10; በበከሱ፣ seni 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; በበ፣ ምእት፣ ወበበ፣ ጎብኝ፣ per centenos et quinquagenos Marc. 6, 40; ሰባ፣ በበ፣ ሰባ፣ septuagies septies Matth. 18, 22.

ብህላ፣ I, 1 [amb. ባለ፣ Isenb. grammar p. 136; sine dubio id. q. 𐩧𐩢𐩨 (cfr. ብዕል፣ et 𐩧𐩢𐩨); Arabice occurrit quidem 𐩧𐩢𐩨, sed significat maledixit, VIII supplex fuit in oratione (መሐለ፣ ማክለለ፣)]; Perf. nonnisi apud scriptores inferioris aevi usitatum est, ex. gr. in Chr. crebro, ut: ብህላ፣ ካልኦ፣ aliud quid dixit Chr.; በከሙ፣ ብህላከ፣ ut dixisti, ibid.; ዘብህላዎ፣ quod ei dixerunt Lud. comm. hist. p. 499; vice Perfecti frequentant (abjecto ል) ይቤ፣ ጎቤ፣ ጎቤ፣ ጎቤ፣ ጎቤ፣ ደቤ፣ ደቤ፣ ደቤ፣ ጎቤ፣ ደቤ፣ ጎቤ፣ ጎቤ፣ sed ante pron. suff. ል፣ abjectum resumitur:

ወዬ፡ ከሣድ፡ መጎሥሠ፡ ስንን፡ መውጥሎ፡ ዐይን፡ መስረረ፡ እን፡ ፍ፡ መቅድሐ፡ እገን፡ ፈታሔ፡ መለያልይ፡ መፍሐቀ፡ ገበዋት፡ ወመስብረ፡ ብረክ፡ ወመዋቅዮ፡ አምትንት፡ ወሥርው፡ Sx. Ter 15 (paulo infra scriptum est መበልዕት፡ ትጎን።).

በልጎ፡ *criperere* vid. sub **በልሐ፡**

ብሌን፡ subst. „specillum seu instrumentum, quo ad illinendos stibio oculos utantur, arab. مِيل, gr. μύλη, Th. P.⁶, Lud. (Caeterum videas Isenb. p. 84 sub **ብሌን፡**)

ብሌን፡ **በሊኖን፡** **በሊኖ፡** n. prgr., sec. Lud. *tegumentum*, quo feminae in publicum egredientes caput et faciem tegunt; *supparum*; **በሊኖን፡** Syn. (ex auctoritate Gregorii Lud.); **ብሌን፡ ዘምር፡** Abush. 50. — *Voc. Ac.*: **በሊኖ፡ ዘ፡ ጥቁር፡ መንጻል** ።

በለን፡ **በላን፡** **በላን፡** **በላኖ፡** **በላኖን፡** **በላኖን፡** n. prgr., βάλανος, *quercus*: **ዕዑ፡ በለን፡** Gen. 35, 8; Jud. 9, 6; Kuf. p. 52. 118.

ብለ፡ **ት ብለ፡** n. prgr., βαλάνιον, *balneum*: **ዘይት፡ ነፃ** ብ፡ ምስለ፡ አንስት፡ በቤተ፡ ብለ፡ Can. Laod. 29 (30); **ዩበው** እ፡ ቤተ፡ ብለ፡ Clem. f. 127; **ኢይበእ፡ ቤተ፡ ብለ፡** F. M. 26, 5; Did. 2; Abush. 50; Enc. Hed. 7.

በልዑ I, 1 [ጌጃ (صَلَع) بَلَع deglutivit, devoravit; amh. በላ፡] Subj. **ይብላዕ፡** 1) *edere, comedere* a) de hominibus; absol. Gen. 3, 17. 18, 8. 19, 3. 24, 33. 27, 4. 10; Jes. 29, 8; Judith 12, 9; 4 Esr. 10, 7; Ps. 21, 28; **ያደደዮ፡ ብዙጎ፡ በልዑ**: Sir. 37, 30; Matth. 24, 38; Rom. 14, 6; **በልዑ፡ ወ ሰትይ**: Koh. 5, 17; Job 1, 4; Jes. 22, 13; **ብላዕ፡ በዐቅም**: Prov. 25, 16; c. **አምን፡** vel **አምውስት**: Gen. 2, 16. 17; Ex. 12, 43; Lev. 7, 21. 25, 23; Tob. 1, 10; Koh. 5, 18; 4 Esr. 9, 27; Hen. 32, 3. 6; c. Acc. Gen. 9, 4; Lev. 7, 15—25. 11, 2 seq.; Deut. 7, 16. 12, 15—18. 14, 23. 15, 20; Jud. 13, 16; Hen. 7, 4; Matth. 6, 25. 31. 12, 4. 15, 32; Joh. 4, 32. 6, 54—58; al. innumeris in locis; nonnumquam: *edere terram, arborem* al. i. e. fructum ejus comedere Jes. 1, 7; **በዕለት፡ እንተ፡ ትበልዕ** **ዎ፡ (ለዕዕ፡)** Kuf. p. 19 ሰጠ. 10. In specie: **በልዑ፡ እክለ** vel **ኅብስት**: i. e. *cibum sumere, prandere, coenare, epulari* Ex. 18, 12; 1 Reg. 20, 34; 4 Reg. 4, 8; Jer. 48, 1; Ps. 101, 5; Koh. 9, 7; Marc. 3, 20; Luc. 7, 33; Hen. 15, 11, passim **በልዑ**: abs. ut Koh. 10, 16; Hen. 62, 14. b) de animalibus (*vesci*) Gen. 3, 14. 37, 20. 40, 19; Ex. 10, 5. 22, 4; Joel 1, 4; Hen. 86, 6. 89, 68 seq.; Matth. 13, 4; Marc. 4, 4; Apoc. 12, 4. c) de inaninatis (*absumere, consumere, vorare*), ut de igne: **በልዕቶም፡ አሳት**: Hos. 7, 7; Jes. 9, 18; Job 1, 16; Apoc. 20, 9; Hebr. 10, 27, gladio: **በልዕቶም፡ መጥባሕት**: Jer. 2, 30; Deut. 32, 42; de aërgine Jac. 5, 3, ira Ex. 15, 7; zelo Ps. 68, 12; Joh. 2, 17; morte Hen. 69, 11. 2) a) **በሊዑ፡ ሥጋ፡ ሰብእ**: non tantum sensu proprio ut Jer. 19, 9, sed etiam trsl. usurpatur: *calumniari, accusare* (ut اَلْبَسَ لَكَمًا) et اَلْبَسَ لَكَمًا): **በሊዑ፡ ሥጋ፡ በጽ፡ በሐሜት**: Clem. f. 118; Gad. Lal. b) *consumere vel absumere* alqm vel opes ejus: **በልዕዎ፡ ለእስራኤል**: Jer. 10, 25; **ይበልዑ፡ ሥጋሆም፡ ለእስራኤል**

ገብዮ: Mich. 3, 3; pariter: **በልዑ፡ ጥራት**: Koh. 5, 10; Hen. 53, 2; Matth. 23, 13; Luc. 15, 30. c) *devorare, ut* መጽሐፈ: Apoc. 10, 9. 10. d) *frui*: **ኢይበልዕ፡ ወሃኖ**: Job 21, 25; Jes. 3, 10.

አብልዑ: II, 1 1) *comedendum dare, cibare*; abs. ታ **በልዕኑ፡ ወታሰትይ**: Sir. 29, 25; c. Acc. prs.: **እመ፡ ርኅብ፡ ጸላኢብ፡ አብልዎ**: Prov. 25, 21; Matth. 25, 35; Rom. 12, 20; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 3, 2; Num. 11, 4; **አብልዑ፡ ዘብክ**: Sir. 29, 26; **የጎሥሥ፡ ሎሙ፡ ዘይበልዎም**: Job 39, 29; **እን፡ እበልዎም፡ ጸዕረ**: Jer. 9, 15; *devorandum dare*: **አብልዕይ፡ ለይእት፡ መጽሐፍ**: Hez. 3, 2. 2) *ad edendum adigere* alqm: **ከመ፡ ኢይብልዎ**: Dan. 1, 3; vel *depascere* sinere c. dupl. Acc.: **ለእመ፡ አብልዑ፡ ገራህተ፡ ሰብእ፡ እንስሳህ**: Ex. 22, 4.

ተበልዑ: III, 1 *edi, comedi, exedi, devorari, consumi*: **ይትብላዕ፡ እክለ**: Job 6, 6; Sir. 36, 23; **ዘኢይትብላዕ፡ quod non edi potest** Jer. 24, 2. 3; **እስከ፡ አመ፡ ኢይትብላዕ፡ አምእ፡ ጥላ፡ እንስርት**: Prov. 24, 23; **ለተበልዎ**: Kuf. I; **ሉብስ፡ ዘተበልዑ፡ አምቀንቀኔ**: Job 13, 28; Nah. 1, 10; **ከመ፡ ሃፂ፡ ትትበልዑ**: Jes. 50, 9; Num. 12, 12; Herm. p. 69; **ተበልዑ፡ አምኖሣት**: Hen. 61, 5. 89, 57; **በእሳት፡ ኢይትብላዕ**: Enc. Sen. 20.

ተበልዑ: III, 2 *sibi alqm comedendum capere*, ejus opes absumere: **እለ፡ ይትቤልዑክሙ**: (v. **ይትብልዑክሙ**) 2 Cor. 11, 20 Platt.

ተበልዑ: III, 3 *se invicem comedere vel devorare*, Gal. 5, 15; Kuf. 5; **አሳት፡ ይትብልዑ፡ ሥጋሆም፡ በበድኖ፡ ሆም**: Hen. 7, 5.

ብሉዕ: part. *comestus, corrosus* Herm. p. 67—69.

ብላዕ: subst., st. c. **ብላዕ፡** et **ብልዕ፡** *res comesta*: a) **ብላዕ**: (v. **ብልዕ፡** **አርቄ**: *ἄτριάστον* a *feris* *discriptum* vel *dilaceratum* Gen. 31, 29; Lev. 5, 2. 7, 24. 17, 15. 22, 8; Hez. 4, 14. 44, 31. b) **ብላዕ**: (vel **ብልዕ**) *ቀንቀኔ*: *vincis* vel *blattis corrosum* Job 27, 18; Jes. 51, 8; **ብልዕ፡ ሃፂ**: Nah. 1, 10.

ብልዕት: n. act. *comestio, devoratio, consumtio* Ps. 52, 5 am.; **ለብልዕት**: Kuf. p. 86; **ብልዕት፡ ዕፄ፡ ረከቦም**: Job 4, 19.

በላሂ: n. ag. f. **በላሂት**, Pl. c. **በላሂት**, m. **በላሂት**: 1) *edens, comedens, devorans, vescens, (edax, vorax)*: **ይወድቁ፡ ውስተ፡ አፈ፡ በላሂ**: Nah. 3, 12; **በላሂተ፡ ሰብእ፡ እንት፡ κατέσθουσα ἀνθρώπους** εἰ Hez. 36, 13; de leone Jud. 14, 14; *saepius de igne*: **እሳት፡ ዘይጎድድ፡ በላሂ**: Kuf. 36; **ነበልባለ፡ እሳት፡ በላሂ**: Jes. 29, 6. 30, 30; Hebr. 12, 29; de anthropophagis et trsl. de iis, qui homines (eorum opes) consumunt: **በላሂት፡ ሥጋ፡ ሰብእ**: Clem. f. 76; **በላሂት፡ ሥጋ፡ ሰብእ፡ ወሰተይያን፡ ደም**: Macc. f. 10; **በላሂት፡ ሰብእ**: M. M. f. 43; Sx. Masc. 1; Mag. 8. 2) *edo, comedo, devorator* Matth. 11, 19; **ሥሥ፡ ላሂት፡ በላሂት**: Macc. f. 9.

መብልዕ: subst., plerunqum m., Pl. **መብልዕ፡** et **መብልዕት**: *edulium, esca, cibus, pabulum, ለከመ፡ ውእት፡ መብልዕ: Gen. 1, 29. 30; **ተውህበ፡ መብልዕ፡ ለእንስርት**: Job 15, 23; **ዩከውን፡ አብድን፡ ሆም፡ መብልዕ፡ ለአዕዋፍ**: Jer. 7, 33. 16, 4. 19. 7. 41, 20; Hez. 34, 5; **ውህብ፡ ገጥ፡ ወተዎም፡ ለመብልዕ**: Thren. 1, 11; βρώματα Gen. 6, 21; 1 Par. 12, 40; Prov. 23, 6; Rom. 14, 15; 1 Tim. 4, 3; Matth. 14, 15; Marc. 7, 19; βρώσας Job 33, 20; Hebr. 12, 16; Joh. 4, 32. 6, 27; βρωτόν Jud. 14, 14; εἰδέματα Gen. 27, 9. 17; **ግበር፡ መብልዕት**: Kuf. 26; Prov. 23, 3; Sir. 37, 29; **መብልዕት፡ ቅብእ**: Clem. f. 239; **መብልዕት፡ ጥዑም**: ἰδύσματα *cupediae* 2 Par. 9, 24.*

መበልዕት፡ i. e. መበልጎት፡ q. v.

በልዩ፡ I, 1 [بَلِي، وَجَدَ، نَبِي] Subj. ይብሉ፡ 1) usu et vetustate atteri vel consumi, veterascere, senio confici, consensescere, (putrescere, marcescere), de vestibus Deut. 8, 4. 29, 4; Jos. 9, 11; 2 Esr. 19, 21; ነፍሱም፡ ከመ፡ ልብስ፡ ትበልዩ፡ Jes. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; ነፍሱ፡ ዘነፍሱ፡ ይበሉ፡ ከመ፡ ልብስ፡ Sir. 14, 17; saxo: ከ፡ ነፍሱ፡ ይበሉ፡ Job 14, 18; plantis: ዝናም፡ ያሠርጽ፡ ዘበልዩ፡ Job 36, 28; fructibus Kuf. 32; ossibus Ps. 31, 3; corpore: መሀብ፡ ለሥጋሁ፡ ጸጋ፡ ከመ፡ ኢይብሉ፡ ወለክዕጽም፡ ከመ፡ ኢይማንን፡ Sx. Haml. 26; በልዩ፡ ሥጋዩ፡ ወማክሎዩ፡ Thren. 3, 4; de quavis re: ነፍሱ፡ ግብር፡ ይበሉ፡ ወደጎረቤት፡ ማቅላይነን ἔλελεται Sir. 14, 19; specie hominis: ከብርዩ፡ ተወለደ፡ ወበልዩ፡ Dan. 10, 8; hominibus: Ps. 6, 7. 17, 49; በልዩ፡ (አስራጌል)፡ በብሔር፡ ነኪር. Bar. 3, 10; trsl.: በልዩ፡ ነገር፡ እምንከመ፡ oratio consenuit (et evanuit) e vobis Job 32, 15. f) inveterascere: እለ፡ በልዩ፡ በለዕሌሁ፡ ጎጣው፡ ኢሁ፡ 2 Petr. 1, 9. 3) antiquari, obsolescere: Hebr. 8, 13.

ክብሉዩ፡ II, 1 1) vetustescere sinere vel facere, vestustate, senio, putredine consumeri: ኢያብልዩም፡ sc. fructus Kuf. p. 117; ክብሉይከኒ፡ ከመ፡ ዝቀ፡ Job 13, 28; ክብሉዩ፡ መ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 40, 8; (monachus interrogatus) አፎ፡ ትሬኢያ፡ ለግለም፡ ይይ፡ እንዝ፡ ታበሉ፡ ነፍሱ፡ ወትሔድስ፡ ሥጋተ፡ ወታኅልፍ፡ መዋዕላተ፡ Fal. f. 67. 2) antiquare: ሐዳስ፡ ክብሉዩ፡ ለቀዳሚት፡ Hebr. 8, 13 et Chr. ho. 3.

ብሉይ፡ part. f. ብሊት፡ 1) vetus, vetustus, ut vestis Matth. 9, 16; Hen. 62, 16; calcei Jos. 9, 3; uter, commeatus 9, 2; lignum (opp. ሐዲስ) Kuf. 21; folia arborum Hen. 3; panni et funiculi Jer. 45, 11; frumentum Kuf. 44; Lev. 25, 22; fructus Cant. 7, 14; ብሉይ፡ መጽሐፍ፡ παλαιότης γραμματος Rom. 7, 6; ብሉይ፡ ብእሲን፡ Rom. 6, 6; Eph. 4, 22; de eclesia: እንዝ፡ ብሊት፡ ይኢት፡ በንዝ፡ ት፡ ደሙ፡ ሐዳሳ፡ Mavás. n. 70. In specie: vetus testamentum: ብሉይ፡ ሕግ፡ 2 Cor. 3, 14; ሕግ፡ ብሊት፡ F. M. 4, 1; ብሉይ፡ ወሐዲስ፡ ቀኖኖ፡ Clem. f. 86, et (omisso ሕግ፡ vel ሥርዐት) ብሉይ፡ የብሊት፡ absol., ut: መጻሕፍተ፡ እግዚ፡ ዘብሉይ፡ ወዘሐዲስ፡ Clem. f. 86; መጻሕፍተ፡ ብሊት፡ ወሐዲስ፡ Sx. Ter 17; Haml. 11; ሰብአ፡ ብሊት፡ homines Veteris (testamenti) Chr. Ta. 19; ጸድቃን፡ ብሊት፡ Sx. Nah. 8. 2) inveteratus, antiquus: ብሉይተ፡ ረሰይኮን፡ ለመዋዕልዩ፡ Ps. 38, 7; ብሉይ፡ መዋዕልከ፡ እኩያት፡ Dan. ap. 1, 52; ብሉይ፡ መዋዕል፡ (de Deo) Dan. 7, 9; Clem. f. 2; et abstr. inde formatum: ብሉይ፡ መዋዕልና፡ dierum-antiquitas: ዕድፍን፡ በመለኮት፡ ወበህላዩ፡ ወበብሉይ፡ መዋዕልና፡ Haim. Ab. n. 24. — Voc. Ae.: ብሉይ፡ ዘ፡ ዩኦሪጅ፡ ።

ብልዩት፡ n. act. vetustas; senium: ሐዳስ፡ ለቤት፡ እምብልዩት፡ F. N. 33, 4; ተሐዳስ፡ እምብልዩት፡ (ክብያተ፡ ክር፡ ት) Enc. Genb. 1; ርቱዕ፡ ናስሰል፡ እምብልዩት፡ ዘንት፡ ብልዩት፡ ἀποξῆσαι τοῦτο τὸ γῆρας Chr. Ta. 14.

በላዩ፡ n. ag. veterascens, consenscens: በላዩ፡ ወዘይማንን፡ Sap. 14, 8; ሃለም፡ በላዩ፡ Sx. Teq. 20 Enc.; Hed. 18.

በልግር፡ በላጊር፡ subst. ligurius gemma; Voc. Ae.: በልግር፡ በቀለምሲስ፡ ኢያቂቅ፡ በሀረቢ፡; aliud: ለጊርዮን፡ ወበላጊር፡ ዪ.

ባሉጥ፡ subst. i. q. بَلُوطٌ قَدْحٌ quercus (, fraxinus), ስፖር Hos. 4, 13; ገዢ ዕውም፡ ባሉጥ፡ Sx. Teq. 20. — Voc. Ae.: ድርስ፡ ወበሉጥ፡ ዘ፡ ዌራ፡; aliud: አውልዕ፡ ድርስ፡ ባሉጥ፡ ዘ፡ ወደራ፡ ።

በለጽ፡ i. q. ፈለጽ፡ q. v. ተበለጸ፡ III, 3 minutim diffringi vel diffindi: (አስሐትያ፡) ይትባላጽ፡ ከመ፡ ስባረ፡ ማህሙ፡ Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 19, ubi mei codices ይትፋለጽ፡ ይትፈለጽ፡ et ይትፈለጥ፡ praebent), quamquam dubium videtur, annon in hoc Synaxarii loco verbum micare, coruscare exponendum sit, coll. amh. ብልጭ፡ et በለጸለጸ፡

ባሕ፡ ባሐ፡ በሐ፡ interjectio salutantis: ave! χαιρε [arab. بَخ عَجْ euge, io, evax!] a) በሐ፡ Lit. 158, 2; ኢትብልዎም፡ ባሕ፡ Clem. f. 187; ባሕ፡ ሄርማ፡ Herm. l. 1. 2. b) ባሐ፡ vel በሐ፡, ut: ንባላባሐ፡ ወትፈር፡ Clem. f. 165; በሐ፡ በልዎትላለም፡ Deg.; Mavás. n. 5; ባሐ፡ ረቢ፡ Matth. 26, 49. 27, 29; ባሐ፡ ንጉሥሙ፡ ለአይሁድ፡ Marc. 15, 18; Job. 19, 3; quare ባሐ፡ ብሂል፡ i. est q. ave dicere, salutare: ወበሐሂ፡ (ወባሐሂ) ኢትብልዎ፡ 2 Joh. 10. 11; Clem. f. 183; ኢትብሎ፡ በሐ፡ ወእመ፡ ይይሌላ፡ በሐ፡ (εὐλογεῖν) 4 Reg. 4, 29 vrs. nov. c) c. pron. suff.: ባሐክ፡ (v. ባሐክ) ባርክ፡ Rel. Bar.; በሐኪ፡ አማርያም፡ Kedr. f. 24; በሐኪ፡ አባባይ፡ ሀገር፡ ሀገር፡ ናግራን፡ Deg.; በሐኪ፡ ማርያም፡ Mavás. n. 65; ባሐክን፡ Matth. 28, 9; ባሐክ፡ ሄርማ፡ Herm. p. 21; ባሐኪ፡ እግዚአቲያ፡ p. 2. — Voc. Ae.: በሐ፡ ሐዊሳ፡ ብ፡ ምንኛ፡ ዋልሕ፡ ።

ብሐምት፡ vid. sub በሀመ፡

ብሐረ፡ rad. inus., بَحْر (vicin. بَحْر) fuit, X spatiatius, dilatatus fuit.

ብሐር፡ subst., plerumque m. [ut videtur i. q. بَحْر Pl. a بَحْر regio, terra], Pl. በሐውርት፡ (perraro ብሐራት፡, Lud. e Syn.) spatium, ut: ይጸብስ፡ ብሐር፡ ግበር፡ ለነ፡ ብሐረ፡ ጎበ፡ ንነብር፡ Jes. 49, 20. 1) spatium circumscriptum i. e. locus τόπος Gen. 21, 17; 2 Reg. 7, 10; ቦ፡ ብሐር፡ እምነብ፡ ይወዕእ፡ ብሐር፡ Job 28, 1; አይቴ፡ ብሐራ፡ ለጥበብ፡ 28, 12; Bar. 3, 15; Jer. 7, 20. 14, 13. 16, 9. 19, 3. 22, 3; Jes. 14, 2. 30, 23. 33, 14; አራስያ፡ ለምድረ፡ በድው፡ ብሐረ፡ አርዝ፡ 41, 19; Matth. 14, 15. 27, 33; Luc. 4, 37; locus, qui alicui convenit, vel partes: ፈለጠሙ፡ ሥርዐቶሙ፡ በብሐውርቲህሙ፡ δέσῃσαι μερῖδας αὐτῶν Sir. 16, 26. 2) spatium extensus, i. e. regio, terra, provincia, fines, τόπος Matth. 14, 35. 24, 7; እመ፡ ታኣምር፡ ብሐር፡ εἰ ἔμπειρος εἰ τῶν τόπων Tob. 5, 5; χῶρα Gen. 42, 9; Luc. 15, 13. 19, 12; Marc. 5, 10; በሐውርት፡ አካባብ፡ Sir. 10, 16; Koh. 2, 8; Esth. 3, 12; Jes. 2, 6. 7. 8. 8. 10, 9. 36, 10. 18; Jer. 16, 15; Dan. 2, 48; Num. 32, 1; አይቴ፡ ብሐርክ፡ ἐκ ποίας χῶρας εἰ σύ; Jon. 1, 8; ብሐረ፡ ሕያዋን፡ Ps. 55, 13; ብሐረ፡ ኤሳሳ፡ Dan. 8, 2; ብሐረ፡ ፋርስ፡ Jes. 52, 4; ብሐረ፡ ሮሜ፡ Rom. 1, 7; ገሻ ብሐረ፡ ዕብራውያን፡ Gen. 40, 15; ብሐረ፡ ብንያም፡ Jer. 1, 1; እምርሐቅ፡ ብሐር፡ Jes. 13, 5. 36, 17; Sir. 48, 15; ብሐረ፡ አካባብ፡ ነኪር፡ 39, 4; Job 10, 21. 38, 19; ሆላ ብሐውርት፡ አካባብ፡ Jes. 10, 13; Ps. 147, 3; Mal. 1, 4. 5; κατωϊαία Lev. 23, 3. 14. Proverbium: ለእመ፡ ሐርክ፡ ብሐረ፡ ባዕድ፡

ቀት፡ በባሕረቲታ፡ ἔν ἑαυτῆ Gen. 18, 12; **በባሕረቲቶሙ፡ ተስሕሐዎ፡** *quum soli* (cum eo) *essent, interrogarunt* Marc. 4, 10; Matth. 18, 15. β) **እንተ፡** *seorsum, separatim፡ አቀጥን፡ እንተ፡ ባሕረቲቶን፡ Gen. 21, 28. 29. 32, 17. 43, 32; Ex. 29, 26. 36, 12; Jud. 7, 5; 3 Reg. 18, 6; Matth. 17, 1. 19. c) *prae-missa negatione አከ፡ et sequente ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ — ኒ፡, ዓዲ — ኒ፡ non solum (tantum, modo) — sed etiam* 1 Cor. 5, 10; Joh. 13, 9; Act. 21, 13; Rom. 4, 12. 5, 3. 8, 23. 9, 10. 24. 16, 4; Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5; Hebr. 12, 26. 2) Subjuncto pron. III. p. m. Sing., sc. **ባሕረቲቱ፡** (rarius in Acc. ut 4 Esr. 9, 27 bis): *solum, tantum, modo, solummodo* Gen. 2, 6; ኢ፡ vel አከ፡ — **ባሕረቲቱ፡ — አላ፡ vel አላ፡ — ኒ፡** Sap. 19, 14; Phlx. 31; 1 Joh. 2, 2. 5, 6. — (De significatu **ባሕረቲት፡ unica** i. e. *carissima*, quam Ludolfus affert, vehementer dubito; etenim Enc. Teq. 25 **ለባሕረቲትከ፡ non tuae** (animae) *carissimae sed tibi soli* significat; pariter Lud. comm. hist. p. 303 n. 10 **ግብር፡ በዓላ፡ ለባሕረቲት፡** non „celebrate festum unicae (carissimae) *meae*“ sed „festum ejus mihi soli“ (sicut **ሊተ፡** n. 11) exponendum videtur).*

ብሐታዊ፡ adj. rel. (a ብሐተት) *solitarius (anachoreta)*, Phlx. 8.

መብሐት፡ subst. vel part. pass., quiddam merum, purum i. e. *integrum, incoluere* est: **ምሥዋዕ፡ ዘእብን፡ መብሐት፡ ዘኢተውቅረ፡** እጩን ὀλοκλήρων Jos. 8, 33.

ባሕተው፡ quadr. I *solum esse* a) *separatum, remotum esse፡ ኢባሕተው፡ መለኮት፡ እምትስብአቱ፡ ወኢትስብአቱ፡ እመለኮት፡ (Christi) M. M. f. 157. b) *solitarium* (i. e. afflictum animo) *esse፡* Manasse **ኅሠው፡ ገጸ፡ እግዚ፡ ወባሕተው፡ በአቁ፡ እምቅድመ፡ ገጸ፡ ለአምላክ፡ እበዊሁ፡ ወጸለየ፡** Did. 7 (ed. Platt p. 49; 2 Par. 33, 12 habet ἑταπεινωσῆναι; cfr. Ps. 21, 22 sub **ብሕትው፡ et** ባሕትዊ፡).*

ተባሕተው፡ III, 1 1) *solum, solitarium esse፡ አመ፡ ይትበሐቶ፡ ወይትባሕስ፡ ምስለ፡ ጎልድ፡ Ἔτε ἐμονομάχησε τῷ Γολιάθ Ps. 151 in tit.; ነበረ፡ ነዋኅ፡ መዋል፡ በአርምም፡ ወበተባሕትም፡ Sc. Sen. 17; በተባሕትም፡ ውስተ፡ ዜታ፡ F. N. 10, 8; Lit. Orth.; hic liber *መዜንው፡ ትከውነክ፡ አመ፡ ተባሕትምትክ፡* Fal. in proleg.; solus relictus fuit, Org. 2) *in solitudine se recipere, vitam solitariam agere, de anachoretis፡ እለ፡ ይትበሐተው፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወየዐይሉ፡ ውስተ፡ ገጸማት፡* Chr. Ta. 10; **ወጻ፡ እማኅር፡ ወተባሕትም፡ ውስተ፡ በአት፡** Phlx. 44. 199. 212; **ተባሕትም፡ vita solitaria (anachoretiae)** Phlx. 36; Gad. T. H.*

ብሕትው፡ part., f. **ብሕትት፡ solus** i. e. a) *segregatus, sejunctus* c. እምን፡ ab M. M. f. 153 (vid. sub ብሀትን፡). b) *solitarius, solitaneus፡ ትኩን፡ ብሕትተ፡ በእንተ፡ ጸሎት፡* Kid. f. 21; anachoreta Enc. Teq. 8. c) *derelictus* (ope destitutus, afflictus), de anima፡ **ብሕትት፡** monogonῆ Ps. 21, 21. 34, 20 (vid. ባሕታዊ፡); τῆν ταπεινωσῆν μου Ps. 21, 22 (vid. ባሕተው፡).

ባሕታዊ፡ n. ag. et adj. *solus, solitarius, solivagus፡ ሞፍ፡ ባሕታዊ፡ Ps. 101, 8; **ርድአኒ፡ ሊተ፡ ለባሕታዊት፡** τῆ μόνῃ Esth. 4, 17 aper.; Kuf. 5; a) *derelictus, desertus, orbis, ope destitutus፡* monogonῆ Ps. 24, 17; **ተሣልከሙ፡ ለክልኤ፡ ባሕታዊያን፡** Tob. 8, 17; μονότροπος Ps. 67, 6; πόνῃ 81, 4; πτωχῆς 2 Par. 1 in tit.; ἀδύνατοι ባሕታውያን፡ Job 24, 7; πρὸς ἡλυτοι 2 Par. 2, 17 (v. ፈላስያን፡). 15, 9; ἀνυπολόγητος Sir. 11, 5.*

b) *anachoreta* Org. 6; **ባሕታዊ፡ ዘሞቅሐ፡ ርከስ፡ በጸማዕቱ፡** F. M. 3, 7; Phlx. crebro; f. **ባሕታዊት፡** F. M. 6, 10; መነክሱ፡ **ባሕታዊ፡** Sx. Tachs. 23.

ብሕትዊ፡ subst. *solitudo, vita solitaria፡ ትምህርት፡* est መዜንው፡ በውስተ፡ ሐዊር፡ ወበብሕታዊ፡ Fal. f. 11; ሰላም፡ ለብሕታዊሁ፡ (S. Antonii) Sx. Ter 22 Enc. **ብሕታዊ፡ ንብረት፡** Enc. Genb. 15.

ብሕትውና፡ subst. *solitudo, vita solitaria* seu *vitae anachoreticae*: Kid. f. 23; F. N. 10, 8; ለመደ፡ ብሕትውና፡ Sx. Haml. 10; **ብሕት፡ ብሕትውና፡** (anachoretiae) F. M. 3, 7; distinguitur a **ምንኩስና፡** (vita coenobitarum) Phlx. 3. 47; in Phlx. demonstratur **ባሕት፡ ዘከመ፡ ይኒይስ፡ ሥርዐተ፡ ብሕትውና፡ እምሥርዐተ፡ ማኅበር፡** (coenobitarum).

ብሕትናዊ፡ adj. rel. (sine dubio pro ብሕትውናዊ) *ad vitam solitariam pertinens፡ ምንኩስና፡ ብሕትናዊት፡* Gad. T. H.

ተባሕታዊ፡ n. ag. (III) *solitariam vitam degens (anachoreta)*: በውስተ፡ ገዳሙ፡ አስቄጥስ፡ haec quatuor religiosorum genera vivunt: **ገጸማዊያን፡ ወፈላስያን፡ ወዝጉሐዊያን፡ ወተባሕታዊያን፡** Phlx. f. 62.

ብሕሕ፡ I, 1 [amh. በካ፡; arab. نَجَسَ *acida fuit et corrupta* farinae massa (cfr. نَجَسَاتٌ); in caeteris linguis frequentant ገገገገ [خمير] *fermentari, accescere, acorem contrahere, de massa farinae፡ ብሕሕ፡ ኩሉ፡* Matth. 13, 33 rom.; de lacte፡ ሐሊብ፡ ዘኢብሕሕ፡ Genz. f. 130; de lagenis፡ ይፈርሆሙ፡ ኢይብሕሕ፡ እስመ፡ ጳጉብ፡ ዘቅብሉ፡ ፍጡነ፡ ይብሕሕ፡ Herm. p. 48.

ክብሕሕ፡ II, 1 *fermentare* Matth. 13, 33 Platt; Luc. 13, 21; 1 Cor. 5, 6; Gal. 5, 9; Gen. 18, 6; Ex. 12, 39; Lev. 6, 10. 23, 17; Cyr. f. 123.

ተብሕሕ፡ III, 1 *fermentari፡ እስከ፡ ይትበሐካ፡* Hos. 7, 4; Ex. 12, 34.

ብሐሕ፡ part. 1) *fermentatus, in acorem versus, acidus, de massa et pane፡ ምስለ፡ ትብስት፡ ዘብሐሕ፡* Lev. 7, 13; ኢትግበርም፡ ብሐሕ፡ ζυμωτός 2, 11; de vino Num. 6, 3 var.; de sanguine፡ ኢትግበር፡ ብሐሕ፡ ደም፡ Ex. 34, 25 c. ann.; ብብሐሕ፡ ደም፡ 23, 18 in C. 2) subst. *fermentatum et fermentum, ብሐሕ፡* ζυμωτόν Ex. 12, 19. 20. 13, 7; ἡ περυσιαμένη 1 Par. 23, 29; τὸ ψύραμα Rom. 11, 16; Ex. 12, 34; ζύμη Ex. 12, 15. 19. 13, 3; Lev. 2, 11; Deut. 16, 3; Matth. 13, 33. 16, 6 Platt; Marc. 8, 15; 1 Cor. 5, 6, 8; Gal. 5, 9; **ብሕሕት፡** (fem.) Ex. 13, 7; **ብሐሕት፡** (f. Pl.: res fermentatae) Matth. 16, 6 rom. — *Voc. Ae.*: **ብሐሕ፡ ብ፡ እርፐ** ።

ብሕሕ፡ subst. *fermentum, ζύμη* Luc. 12, 1; 1 Cor. 5, 7 rom.; Marc. 8, 15 rom.

ብሐሕ፡ adj. 1) *acidus, acer፡ ብሐሕ፡ ወይንን፡ ብሐሕ፡ ሚስ፡* ὄξος ἐξ οἴνου, ἐκ σίκερα Num. 6, 3 (v. ብሐሕ፡); ሐምለ፡ ብሐሕ፡ πικρῆδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11. 2) subst. *accetum* ὄξος Ruth 2, 14; Ps. 68, 26; **ከመ፡ ብሐሕ፡ ኢይደልም፡ ለቅብሰ፡** Prov. 25, 20; Matth. 27, 48; Marc. 15, 36; Joh. 19, 29; Herm. p. 41. — *Voc. Ae.*: **ብሐሕ፡ ብ፡ ያዞ፡ ክል፡** aliud፡ **የ፡ ካ፡ ክል፡**

ብሕሕት፡ n. act. *fermentatio, acor, fermentum, ζύμη* Matth. 16, 11. 12; **ብሕሕተ፡ ደም፡** Ex. 23, 18. 34, 25 ann.

ብርሃናዊ፡ adj. rel. 1) *ad lucem pertinens, luminosus*, epitheton angelorum bonorum: መልአክ-ብርሃናዊ፡ Lit. 171, 1; Sx. Hed. 16, al.; ብርሃናዊ-ደን፡ *entia luminosa* (opp. corporeis) Kedr f. 20. 2) fem. ብርሃናዊት፡ subst. *natura luminosa, lucida*, qua protoplasti ante lapsum praediti erant, Gad. Ad. crebro.

መብርሀ፡ subst. (in Sing. nondum repertum), Pl. መባርሀት፡ *lumen, lucerna*, Cod. Mus. Brit. XXVI; ሶቦ፡ ቦሌ፡ በመባርሀት፡ ያጠፍቶት፡ Chr. Ax. f. 95 (Vocabulum inferioris aevi esse videtur).

መብርሃ፡ part. c. term. adj. a) *illuminaans, illustrans*: መብርሃ፡ ኩሉ፡ „*illustrator universi*“ Lud. e Mss. Colb. b) *lucens*: ፀሓይ፡ መብርሃ፡ III Sal. Mar. 4. c) Ex. 28, 26 in C [מִן הַבְּרִיָּה] [מִן הַבְּרִיָּה] versum est መብርሃያት፡ ወማት፡ ወማት፡

በረሀርሀት፡ adj. fem. *subsplendida, eminus splendida*, (*ruvula*) Lev. 13, 38; nec non 13, 39 in C (pro ብርሀት፡).

ብርሃና፡ subst., ut videtur amh., *charta pergamena, membrana*, Lud. ex Epist. Greg. sui (sec. Lud. a perspicuitate sic dicta; Isenb. in lex. amh. p. 87 ብርሃና፡ a membrana μεμβράνα propagatum putat).

በረሌ፡ ብረሌ፡ ብርሌ፡ (ቤረሌ፡ ቢረሌ፡ ብራሌ፡ በረሌ፡) n. prgr., Pl. Pl. ቤረሌያት፡ ብኩራት፡ legitur Phlx. 136; 1) βήρυλλιον, βήρυλλος, *beryllus* gemma Ex. 28, 20. 36, 20; Hez. 28, 13; Tob. 13, 17; Apoc. 21, 20 (vid. ብሉር፡). 2) *crystallum* Jes. 54, 12. 3) in specie: *vas crystallinum, alabaster*, ἀλάβαστρον Matth. 26, 7; ይሰትዩ፡ ወይዩ፡ በማህው፡ ወበረሌ፡ (v. በረሌ፡) Am. 6, 6; ምስክ፡ ዘውስት፡ በረሌ፡ F. N. 33, 4.

በርሐ፡ inus.; حَرِيّ *patuit et conspicua evasit* res occulta; حَرِيّ *clara, distincta* res; terra late patens; vic. sunt በርሀ፡, በረቀ፡, al.

በራሕ፡ adj. *calvus* Lev. 13, 40; 4 Reg. 2, 23; ለኤልሳሳ፡ ነዊግ፡ ቆሙ፡ ወበራሕ፡ ርእሱ፡ Sx. Sen. 2.

ብርሐት፡ n. act. et subst., m. et fem., *calvitium, calvities* Lev. 13, 42. 43; ብርሐት፡ ትግእኪ፡ Jes. 3, 24; ውስት፡ ኩሉ፡ ርእሱ፡ ብርሐት፡ Jes. 15, 2. 22. 12 vrs. nov.; Jer. 29, 5; Hez. 7, 18; ኩሉ፡ ርእሱ፡ ብርሐት፡ 29, 18; Am. 8, 10; Mich. 1, 16; ጴጥሮስ፡ ቦቱ፡ ብርሐት፡ Clem. f. 243.

በረምሐት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi (برمهات), aliàs Phamenoth, cui respondet aeth. መጋቢት፡, ut: በረምሐት፡ ይሰመይ፡ ፋሚት፡ Abush. 8 seq., Voc. Ae.

በርሙዳ፡ nomen mensis Aegyptiorum octavi በጋምዐጥ፣ cui respondet aeth. ሚያዝያ፡, Abush. 8; Gad. Ad. f. 120; Org. 2. 6; aliae nominis formae sunt መርሙዳ፡ Voc. Ae., በርምዳሕ፡ Abush. 8, et ፈርሙኒ፡ (ፈርሙ፡?) , ut: በርሙዳ፡ ይሰመይ፡ ፈርሙኒ፡ ibid.

I. በረረ፡ rad. inus.; بَرَرٌ, بَرٌّ *purus, mundus fuit*; arab. بَرٌّ, بَرٌّ sensu ethico: *verax, justus fuit*.

ብሩር፡ (part.) subst., plerumque m. (f. Koh. 7, 12 ጽላቡ ታ፡ ለብሩር፡), Pl. ብሩሩት፡ (Lud.) 1) *argentum* (a purgando,

si non a puritate i. e. candore dictum): ብሩር፡ ጽድይ፡ Job 22, 25. 28, 1; Jes. 13, 17. 60, 17; Ps. 11, 7; ብሩር፡ ምኑን፡ Jer. 6, 30; Hez. 22, 18. 27, 12; ብሩር፡ ጥፋይ፡ Prov. 8, 19; Sir. 47, 18; Hen. 52, 7. 65, 7; Matth. 10, 9; 1 Cor. 3, 12; 1 Petr. 1, 18. In Genit. ዘብሩር፡, vel statui constr. subjunctum: *argenteus* Gen. 24, 53; Ex. 3, 22; Judith 12, 1; Num. 7, 13; Dan. 2, 32; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. 2) *argenteus* numus vel siclus: ሠላሳ፡ ብሩር፡ Ex. 21, 32; 2 Reg. 18, 11; Cant. 8, 11; Zach. 11, 12; Matth. 26, 15.

II. በረረ፡ I, 1 *pervadere, pertransire, penetrare, (perforare)*, abs., vel c. praep. እንተ፡ vel ውስተ፡, ut: ወፅኢ፡ ጎጂት፡ በረረ፡ 2 Reg. 2, 23; ረዝቡ፡ (በከፍተኛ) ለአሕዱ፡ ውስተ፡ ሰንብሕ፡ ወወፅኢት፡ ከፍተ፡ በረረ፡ እንተ፡ ዘባት፡ ወወግኦቶ፡ ለከልሕ፡ (alterum quoque trajecit) Gad. T. II.; በረረ፡ ቅትራት፡ ውስተ፡ እንረሀ፡ Sx. Nah. 14 (vid. አስተማኝነ፡) c. c. Acc.: መንፈስ፡ አይበርሮ፡ τνεύμα ού μη διελθῃ αὐτόν Job 41, 7; በረረ፡ (sc. መጥብሕት) አስከ፡ ዘዘት፡ Jud. 3, 22: ይበርሮ፡ (v. ይበረብሮ፡) ቀስተ፡ ብርት፡ Job 20, 24. [Significatu respondent اَدْرَدَ et رَدَّ; de etymo non رَاى رَأَى, neque هَرَبَ هَرَبَ, comparabis, neque enim significatus a Lud. statutus gladio trajecit, transiit probari potest; sed contigua sunt (si non رَدَّ, tamen) رَمَى et በረረ፡ q. v.]

ብርስን፡ subst., coll. et sing., [بُرْسٌ *lentes*, بُرْسٌ *lens*; coll. ልዎሃህ, በ] *lens, lentes*: Gen. 25, 34; Kuf. 24; 2 Reg. 17, 28. 23, 11; Hez. 4, 9; ይበልዑ፡ ብርስን፡ Sx. Hed. 13. — Voc. Ae.: ብርስን፡ ዘ፡ ምስር፡

በርሻ፡ n. prgr. sc. بَرَبْرٌ *cupressus* arbor, Zach. 11, 2 vrs. nov. [vid. Ges. thes. p. 246].

በሩሲም፡ vel በርሲም፡ n. prgr., sc. بَرَبْرٌ *cupressi* (Pl.); ፅዕ፡ በሩሲም፡ *instrumenta cupressina* 2 Reg. 6, 5 vrs. nov.; ፅዕም፡ በርሲም፡ *ligna cupressina* 3 Reg. 5, 10 vrs. nov., et ኬራሲም፡ pro ቤራሲም፡ 5, 8 vrs. nov.

በረቀ፡ I, 1 [بَرَقَ *fulgere* (brq)] Subj. ይብርቅ፡ 1) *fulgere, (micare, effulgere, splendere, coruscare)*: በዕጠሱ፡ ይበርቅ፡ ብርሃን፡ επιφανοικεται Job 41, 9; እሳት፡ ይበርቅ፡ እምኔሁ፡ πῦρ εξαστραπτειν Hez. 1, 4; ወላትሁ፡ ይበርቅ፡ Nah. 3, 3; στῆβειν Hez. 21, 10. 15; Marc. 9, 3; በረቀ፡ ሥጋምሙ፡ Macc. f. 2. 2) *fulgurare*: ባብተ፡ በረቀ፡ መብርቅ፡ ዲቤሁ፡ አምሳማይ፡ Deg.; Luc. 17, 24; Act. 9, 3. 12, 7. 22, 6; Hen. 59, 1. 60, 13. 15. (Sap. 11, 19 var.).

አብረቀ፡ II, 1) *fulgere* vel *splendere facere*: ናሁ፡ ፀሓይ፡ ጽድቅ፡ ዘምኡ፡ ለሞት፡ ያበርቅ፡ ጸጸሎ፡ በላዕሌነ፡ Chr. ho. 4. 2) *fulminare*; de Deo እግዚአብሔር፡ መብረቀ፡ 2 Reg. 22, 15; Ps. 143, 7; tral. *fulmina emittere* vel *fulminis instar emittere, አራዊት፡ እሊ፡ እምውስተ፡ ዐይኖሙ፡ ጸጥገ፡ ቀላምጽጽ፡ ያበርቅ፡ (v. ይበርቅ፡) Sap. 11, 19.*

ተብረቀ፡ III, 3 *simul* vel *alternis fulgurare*: ተብረቅ፡ መባርቅት፡ Lud. e Ssal. Reg.

መብረቅ፡ subst., plerumque m., Pl. መባርቅት፡ (sec. Lud. etiam መባርቅ፡) 1) *fulgur, fulmen*: ይረውጽ፡ መብረቅ፡ ቅድመ፡ ነገ፡ ደንድድ፡ Sir. 35, 10; ገብረ፡ መባርቅት፡ ለዝናም፡

Jer. 10, 13; 28, 16; Hez. 1, 13; Dan. 10, 6; Nah. 2, 5; 4 Esr. 4, 6. 10, 38; Hen. 41, 3. 59, 1. 60, 14 seq.; Ps. 17, 16. 76, 18. 96, 4. 134, 7; Matth. 24, 27; መብረቅ: ወገዓዕ: ወገ ጉድጓድ: Apoc. 4, 5. 8, 5; ብልተት: መብረቅ: Lit. Epiph. 2) rarius: fulgor, (nimbus Sanctorum capita circumdans, Lud.): ሰላም: ለሥንኳ: ዘአዋክዩ: መብረቅ: ለብሔረ: ጽልመት: ወጣቅ: Enc. Mag. 20; መብረቅ: ለሥጋሁ: ክለላ: Enc. Mij. 30.

በርቦረ: subst. puteus, cisterna, fovea [cfr. בְּרֵךְ, קִיב; non est quod vocabulum e βόρβορος derives]: ይዩርዋሃ: በድኖ: ውስተ: በርቦረ: εἰς τὸ βᾶδος τῆς γῆς Hez. 32, 18; ይከርዩ: መብረቅ: ለጎግ: 39, 12; ውስተ: በርቦረ: ለጎግ: 39, 15. — Voc. Ae.: በርቦረ: ዘ: ዐይነ: ምድር: aliud: በ: ዘ: ዐዘቅት: =

በርቦረ: quadr. I [፳፻ VIII, vid. etiam Ges. thes. p. 245 sub ባገገ] exanire i. e. diripere, praedari, spoliare, expilare (plündern) a) c. Acc. hominis vel loci: እለ: በርቦረ: ክመ: ምሁሳውሳው ህጻኔ Jes. 17, 14; ይበረብሩ: እንሰ: ማውታ: 10, 2; ትበርብሩ: εἰς ἄρπαγῆν Judith 2, 11; Zeph. 2, 9 διαρπιδνωται; Hez. 38, 13; Gen. 34, 27; ማጎፈዶ: በርቦረ: Job 20, 19; Judith 1, 14; Matth. 12, 29; Marc. 3, 27. b) c. Acc. praedae: Gen. 34, 29; Num. 31, 12; Deut. 20, 14; 1 Reg. 23, 1; Esth. 9, 15; Hez. 7, 21; ይበረብሩ: ስርገ: ምሕክኪ: λήψονται 23, 26; ንዋዩኪ: መሀሳው 26, 12. 38, 11; ምድረ: ላክሞሎሳው Deut. 3, 12; Marc. 3, 27. c) c. dupl. Acc.: እበረብሩ: ጎይሎ: መ: Jes. 10, 13; በርቦረ: ክተሎ: ንዋይዩ: Tob. 1, 20; Ps. 108, 10; Job 24, 19; Esth. 3, 13. — (Quod Job 20, 24 in quibusdam codicibus legitur ይበረብሩ: ቀስት: ጥፍሳላ ሳውን ጥፍሳላ — pro ይበርሩ: aliorum — non ad aliud quadr. በርቦረ:, tamquam e በረረ: penetrare reduplicatum, referendum, sed diripiati eum arcus vertendum videtur).

ተበርቦረ: III, 1 diripi, spoliari, expilari, praedae esse: ይትበረብሩ: ክብደተሆመ: Zeph. 1, 13; Dan. 3, 29; Zach. 14, 2; እለ: በርቦረ: ክ: ይትበረብሩ: Jer. 37, 16; Deut. 28, 29; ተዓወወ: ክገብ: ወተበርቦረ: Jes. 42, 22; Jer. 27, 10; ረሳይክ: ለተበርቦረ: Tob. 3, 4; Esth. 7, 4; Jer. 17, 3; ተበርቦረት: ታቦት: ክግ: 4 Esr. 10, 30; construere licet c. Acc. rei: ወክብደተክመ: ትትበረብሩ: ወንዋይክመ: Dan. 2, 5.

በርቦረ: vel በርባር: subst. 1) praeda, rapina, spolia, Deut. 20, 14; Jos. 8, 2; Jud. 5, 30; 1 Reg. 23, 3, 30, 22; 2 Reg. 8, 12, 12, 30; በርባር: (v. በርቦረ:) ነዳይ: ውስተ: ክብደተክመ: Jes. 3, 14; እለ: ይትክፈሉ: በርቦረ: 9, 3; Jer. 15, 13; እራሳይኪ: በርቦረ: ለክሕዋብ: Hez. 25, 7; ትክውን: በርቦረ: ክሕዋብ: 26, 5. 29. 19. 36. 4. 38, 11; Zach. 14, 1; Mal. 3, 10; Prov. 1, 13. 16. 19. 2) በርቦረ: concr. a) praedatores, praedones, latrones: መጽኡ: በርቦረ: ክረማውያን: ክመ: ያመዝብሩ: ክብደተ: መነክሳት: Sx. Teq. 20; Ter 26; በመጥባሕት: በርቦረ: ተቀትሉ: Enc. Sen. 24. b) barbari: ክዘዞ: (sc. Bartholomaeum) እግዚእነ: ክመ: ይሑር: ጎብ: ሀገረ: በርቦር: Sx. Masc. 1.

በርቦርያ: vel በርባርያ: subst. praeda, rapina: እራሳይመ: ክብደዳ: ወበርባርያ: (v. ወበርቦርያ:) Judith 2, 7.

በርባራ: subst. direptio, spoliatio, Lud. sine auct.

በርባሪ: n. ag. spoliator, praedator, Lud. sine auct.

በርቦሪ: adj. ad Berberos (nigros) pertinens: ጎብር:

ጸሊም: ይቤ: ክርክዩዩ: ጸሊም: ወጸጎረ: ርክክዩ: በርቦሪ: (sic! i. e. crispus) Fal. f. 80.

ክርቦሪ: subst. „artica major; sic quidem Th. Petraeus. At Gregorius speciem cardui amharice significari dicit“, Lud. (vid. ክብለሊት: supra col. 486.)

በርቦሪ: subst., ut videtur amh., piper M. F. [فلفل باباي] vid. etiam ጥጥሪ:

ብርት: subst., plerumque m., [meo iudicio e rad. بَرْت (بري) secure, caedere formatum; Ges. thes. p. 1097 hoc vocabulum sicut ብሩር: a rad. ባገገ purgare derivatum esse censet] 1) aes Ex. 25, 3; Deut. 8, 9; 1 Reg. 17, 5. 6; 2 Reg. 8, 8; Job 28, 2. 41, 18; Jes. 60, 17; Jer. 6, 28; Hez. 22, 18; Dan. 2, 32; ብርት: ርስትን: ጸሊኦሪስ ርብሎን Hez. 40, 3; 1 Cor. 13, 1. In Genit. ዘብርት: vel st. constructo subjunctum: aeneus Gen. 4, 22; Ex. 30, 18; Job 6, 12. 20, 24. 40, 13; Sir. 28, 20; Jes. 45, 2; ፍጽምክ: ብርት: 48, 4; Jer. 1, 18; Zach. 6, 1; item passim, ubi ብርት: praedicati vicem explet, ut Ex. 27, 18. Pl. ብርታት: a-eramenta, aenea instrumenta Lud.; (de ዘብርታት: ጎዳን: Sir. 22, 15 vid. ዘብርት:) 2) ብርት: ሊባሳስ: ጸሊኦሪስ ርብሎን quod varie interpretatur aes album, aurichalcum, aes corinthium Apoc. 1, 15. 2, 18; ክኦሪስ: ክርስቶስ: ርስቶን: ክምሳሊ: ላህሀ: ለብርት: ሊባሳስ: Enc. Jac. 6.

ቡራት: v. ቡራቲን: n. prgr. ut videtur βράθυ brathy i. e. herba Sabina Knf. p. 77 [vid. etiam Ges. thes. p. 246 sub ህገባገ vel ባገገ].

በረከ: I, 1 [ገገገ ክግ: بَرَك] in genua procumbere, de asina Num. 22, 27; camelo: ሰብ: በጽሑ: ገመል: ጎብ: ውስተ: መክን: በረከ: በረከኪሁ: ወኪትንሥክ: Sx. Nab. 19.

በረከ: I, 3 1) genibus flexis laudare, celebrare, venerari Deum, c. c. Acc. Deut. 8, 10; Jud. 5, 2; Ps. 15, 7. 25, 12. 144, 2; Kuf. 22; Sir. 50, 22; Jes. 25, 3. 38, 18. 65, 16; Hen. 39, 12. 61, 7. 12. 63, 2; Luc. 1, 64. 24, 53; c. ለ, ut: ባርክ: ለስመ: በተሉ: ገዜ: Sir. 39, 35; Ps. 95, 2. 144, 2; absol. Hen. 61, 9. 11. Inde: hymnum celebrare vel cantare: ባርከ: ዘ: ቡራኩ: ሻራ ጥን ሰዕን ጥጥን Ex. 15, 1. 2) fausta precari, benedicere alicui, c. Acc.: Gen. 12, 3. 48. 15. 49, 28; Hen. 1, 1; Matth. 5, 44; Marc. 10, 16; Luc. 2, 34; 1 Petr. 3, 9; c. Acc. በረከት: Gen. 27, 41; Deut. 33, 1; Jos. 24, 14. In specie a) de benedictione sacerdotis Lev. 9, 22; Num. 6, 23; 3 Reg. 8, 14; ክመ: ይባርክም: ለክዝቡ: በስመ: Sir. 45, 15; Lit.; etiam c. ላዕሊ, ut: ባርከ: ላዕሊሁ: Sx. Ter 9. b) benedictione consecrare alqd 1 Reg. 9, 13; Matth. 14, 19. 26, 26; Act. 2, 42. 46. 20, 7; Gen. 2, 3; ክይባርኩ: ላዕሊ: በጸል: F. N. 17; vel alqm. Ex. 19, 14. 23 (ἀγιάζων). 3) de Deo: benedicere alicui i. e. fortunare, prosperare, c. Acc. Gen. 1, 22. 28. 12. 3. 17. 16. 24, 1; Ex. 23, 25; Deut. 1, 11. 15, 14; Job 1, 10; Ps. 5, 4. 66, 1. 131, 16; Jes. 61, 9; c. ላዕሊ: prs. Gen. 5, 2; c. Acc. beneficii Gen. 49, 25; Kuf. 19; vel c. በ: Eph. 1, 3; formula salutandi: ይባርክ: ክግዚ: Ruth 2, 4; hinc 4) salutem precando salutare, valedicere Gen. 24, 60. 47, 7; 1 Reg. 13, 10; 2 Reg. 6, 20. 19, 39. 5) valedicere ei, cui quis obsequium et venerationem

2) solis ardore i. e. *maturus*, Ex. 9, 32; Jes. 18, 5 var.; Hen. 82, 19.

ብስሎ፣ subst. *coctum, res cocta* Ex. 12, 9.

ተብሲሊ፣ vel **ተብሲሊ፣** subst. *coctum, ferculum, puls*, Gen. 25, 29. 30. 34; Kuf. 24, 26; 4 Reg. 4, 38; Dan. ap. 13, 33. — *Voc. Ae.*: **ተብሲሊ፣ ዘ፣ ንፍር** ።

መበስል፣ et **መብስል፣** part. Pl. m. **መበስላን፣** vel **መብስላን፣** f. **መበስላት፣** *coquus, (coqua)*, 1 Reg. 9, 23. 24; Hez. 46, 24; **መበስላት፣** 1 Reg. 8, 13; **ሊቀ፣ መበስላን፣** vel **መብስላን፣** ἄρχιμάγειρος Gen. 37, 36; Kuf. 34. 39; Jer. 46, 9. 10 vrs. nov.; 47, 1. 2. 5. 52, 12; Dan. 2, 14; 4 Reg. 25, 8.

መብሰሊ፣ part. c. term. adj. i. q. **መበስል፣** ut: **ሊቀ፣ መብስላን፣** Dan. 2, 14 var.

መብስል፣ vel **መብስል፣** subst. 1) instrumentum coquendi, i. e. *olla* vel *lebes*: **መብስል፣ ብርት፣ ዘውዑይ፣ ፍልሐቱ፣** Enc. Nah. 8 (e 2 Macc. 7); **በመብስል፣ ብርት፣ ርሱን፣** Teb. Tab. 79. 2) Pl. **መብስላት፣** *res cocta, ferculum*: **ኢይብልዑ፣ መብስላት፣ አላ፣ ጎብስት፣ ይሱሰ፣ ወዴው፣ ወማየ፣** Kedr. f. 70.

በሲላዊ፣ adj. rel. a βασιλεύς derivatum, *Melchita* (vid. sub **መለካዊ፣** በሲላውያን፣ Clem. f. 132 (qui doctrinam suam acceperunt ab **አብሲልስ**)).

ቤስም፣ v. **ቢስም፣** i. q. **ቦህጋ** vel **ቦህጋ፣ balsamum planta, Kuf. 21.**

በስረ፣ inus., i. q. **ቦህጋ**, **بَشَر** (fere ubique per **ሰ** scriptum). **አብስረ፣** II, 1 *laetum nuntium afferre, laeto nuntio exhilarare*, Org. 2; c. Acc. nuntii: **ወንጌሊ፣ መንግሥት፣ ያበስር፣** Fal. f. 43; c. Acc. prs.: **አብስረ፣ ገብርኤል፣ ለማርያም፣** *Mavés*, n. 25; **አብስር፣ ለዘርርያስ፣ በእንተ፣ ልዩቱ፣ ለዮሐንስ፣** *Sx. Tachs.* 22.

ተብስረ፣ III, 1 *annuntiari, de nuntiis laetis: ስምያን፣ ዘተብስረ፣ ዕንሱ፣ በአፈ፣ ዮሐንስ፣ መጥምቅ፣ *Sx. Genb.* 29; **በስመ፣ ተብስረ፣ እምአፈ፣ ማርቆስ፣** *Mij.* 22; *Mag.* 20.*

ብስራት፣ subst. 1) *nuntius laetus, annuntiatio lacta*, M. M. f. 85; Org.; **ብስራተ፣ እግዚ፣ ሳላላ፣ ልሳነ፣ ገብርኤል፣ ዘአብራ፣ ለቅድስት፣ ማርያም፣** *Abush.* 38. 2) in specie *evangelium*, ut: **ብስራተ፣ ማቴዎስ፣** *Matth.* in tit. (*Platt*); *Cod. Mus. Brit.* VIII, 2, al.

ብስራታዊ፣ adj. rel. *evangelista*, ut: **አባ፣ ብስራታዊ፣ ማርያም፣** *Abush.* 50.

አብሳሪ፣ n. ag. *annuntiator nuntii laeti: ገብርኤል፣ አብሳሪ፣ ተብስረትክ፣ በማርያም፣ እምክ፣ *Kedr.* f. 5; *Cod. Mus. Brit.* LIV, 7.*

መበስር፣ part. *laeta annuntians: ገብርኤል፣ መበስር፣ *Sx. Tachs.* 22; *Sen.* 5.*

ባሶር፣ n. prgr. sc. **ቦህጋ** **بَشَر** *caro*: (*Filius Deus*) **ገብረ፣ ለርእስ፣ ባሶር፣ ግሩመ፣ ወለብስ፣ እምኔሃ፣ ለድንግል፣** *Clem.* f. 152.

በስበሰ፣ inus., cui potestas *micandi* inest; ei respondent **بَص** *micuit, splenduit* res, II *primum aperuit oculos* **catulus**; **بَصَبَص**

fulsit; aperuit oculos; caudam motavit canis; **بَصَبَص** *vehementia incensus; vic. بَصَاب* et *بَصَاب*.

አንበስስ፣ V 1) *emicare, cum impetu ferri vel moveri: ያንበስስ፣ ዲባ፣ አውግር፣* διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνοὺς *Cant.* 2, 8. 2) *micare, coruscare, de fulgure: አምቅድመ፣ ያንበስስ፣ ማዕ፣* Lit. Chryss.; Lit. Orth.; **ሆየ፣ ንጥረ፣ መባርቅት፣ ያንበስስ፣** M. M. f. 55; **ያንበስስ፣ መባርቅት፣ እምዕአት፣ ሆሉ፣** *Org.* (sec. *Job* 38, 35). 3) *oculos motitare, aperire et claudere, nictare; impudicarius mulierum est አንበስስ፣ ቀራንብቲሆን፣ ወቀዲብ፣ በአዕይንቲሆን፣ ዘአንበላ፣ ጎፍረት፣* F. M. 34, 8; *superstitiosis genus, quod pertinet ad አንበስስ፣ ማዕ፣* (an *motus tremulus oculi* — *hippus pupillae* —?) *Clem.* f. 178. — *Voc. Ae.*: **አንበስስ፣ ብ፣ ተረማደደ፣**

ነበስባስ፣ subst. *micatus* a) *nictatio, nutus, motus oculi: አልቦ፣ ቀዳመ፣ ሆላዊ፣ ለአብ፣ እምወልድ፣ ኢመጠነ፣ ቅጽበት፣ ዐይን፣ ወኢመጠነ፣ ነበስባስ፣ ቀራንብት፣* M. M. f. 20. b) *motatio aëris, (surrurus): አንብቦ፣ መጻሕፍት፣ ከመ፣ ነበስባስ፣ ነፋሳት፣ ውስተ፣ አፉሁ፣ ለአብድ፣ ፤ ትራጫካሕ፣ በአንብቦታ፣ ወኢያአምር፣ ዘውሳጢታ፣* M. M. f. 35.

ንበስባስ፣ subst. i. q. **ነበስባስ፣** ut: **ሰላም፣ ለቀራንብቲክ፣ ዘንብስባሶን፣ ይዋሄ፣** („quarum motitatio est ipsa mansuetudo“) *Lud. e Cant. Mich.*

ቢስስ፣ et **ብስስ፣** (et **ቢስስ፣** *Luc.* 16, 19), n. prgr. *βύσσοσ*, plerumque m., [**ጎንጎ** **بَصْبَص**] *byssus, pannus byssinus*, Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 9. 16. 28, 5. 6. 35; *Kuf.* 40; *Prov.* 29, 40; *Luc.* 16, 19. — Pl. **ቢስት፣** *Macc.* f. 22 (**አልባስ፣ ቀጠንት፣ ወቢሳት፣ ወሥራዮት፣** — pro **ሢራዮት፣** — **ወዲባት፣**), sed lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **ቢስስ፣ ዘ፣ ሐረንጌ፣ ግምጃ፣**

ቢስንስ፣ in *Voc. Ae.*, **ብስንስ፣** in *Abush.*, nomen mensis *Aegyptiorum noni*, sc. **Παχων** (aliàs **Παχων Pachon**) **بشون**, ut: **ብስንስ፣ ይሰመይ፣ በሰንጸንስ፣** *Abush.* 8; **ወስዕብ፣ ይሰመይ፣ ማሽን፣** *ibid.*

በቀለ፣ inus. [*amb. id.*], sine dubio i. q. **ቦቅ** *fidit; interrogando perscrutatus est; ቦቅ* *Pi. diligenter inspicit, animadvertit*, unde **ቦቅ** *animadversio, puniitio; ቦቅ* vel **ቦቅ** *inquisitio, exploratio*. (*Ges.* in thes. p. 816 verbum **ተቦቀለ፣** ። **በቀላ፣** denominatum censuit, quasi primitus significaret *virga percussit*: at **በቀላ፣** nec *virgum* nec *baculum* significat).

አብቀለ፣ II, 1 *poenam solvere: ሰባሳት፣ በቀለ፣ ያበቀለ፣ *Gen.* 4, 15 in codice (a **በቀላ፣** denominatum videtur, si quidem lectio probatur).*

ተቦቀለ፣ III, 2 1) *animadvertere vel vindicare* alqd vel in alqm, *punire, poenas petere* vel *sumere* (ἐκδικᾶν, ἀνταποδιδόναι, κρῖναι); absol. *Jes.* 35, 4; **አስከ፣ አፈዲ፣ ወእት፣ ቤቀለ፣** 65, 6; **ለተቦቀለ፣** *Sir.* 39, 29; c. Acc. prs.: **ሰብ፣ ተቦቀለኩ፣ በመዕቲዮ፣** *Hez.* 5, 15; *Nah.* 1, 2; *Jes.* 1, 24; *Jer.* 9, 9; *Job* 21, 22; *Judith* 1, 12; **ለተቦቀለ፣ ዐር፣** 9, 2. 11, 10; **ዮጊ፣ ኢትክል፣ ተቦቀለ፣ ለዘአስሰ፣** *Sir.* 7, 6. 12. 6. 23, 21. 25, 14; **ዘይት፣ ቤቀለ፣ መ፣ ለጸላኤቱ፣** 30, 6. 46, 1; 2 *Thess.* 1, 8; 2 *Cor.* 10, 6; c. Acc. *poenae* *Num.* 31, 2; c. dupl.

Acc.፡ በቀለ፡ ጎትቤቀለ፤ Joel 4, 4; እትቤቀለሙ፡ ሸ በቀለ፡ Jer. 15, 3; Ps. 136, 11; እምነብ፡ እግዚ፡ ይትቤቀልዋ፡ በቀለ፡ Jer. 27, 15; c. ላዕለ፡ prs. Kuf. p. 159; c. እምነ፡ prs.፡ ይትቤቀል፡ በቀለ፡ እምዕሩ፡ Jes. 66, 6; Hen. 54, 6; cfr. Apoc. 6, 10; c. በ፡ criminis Ps. 98, 9; 1 Reg. 3, 13; እትቤቀለሙ፡ በነገረ. አቶሙ፡ Jes. 66, 4; Hen. 54, 6; Tob. 3, 3; c. በእንተ፡ criminis Luc. 11, 50; Apoc. 6, 10. 2) vindicare, ulcisci፡ c. ለ፡ prs., cujus causa agitur፡ Ps. 42, 1. 73, 23. 137, 9; ይትቤቀል፡ ለታ፡ Sir. 28, 1. 32, 22; Act. 7, 24; raro c. Acc. prs. Ps. 36, 30; c. Acc. ultionis፡ Num. 31, 2; እትቤቀል፡ በቀለኪ፡ Jer. 28, 36; Sir. 35, 16; ይትቤቀል፡ በቀለ፡ ሕዝብ፡ 32, 25; c. Acc. causae vel criminis፡ ይትቤቀል፡ ደሙ፡ ደቂቁ፡ Deut. 32, 43; Apoc. 19, 2; c. እምነ፡ prs., a qua ultionem exigunt፡ Num. 31, 2; Apoc. 19, 2. 3) se vindicare vel ulcisci፡ ኢትትቀለ፡ ለ ለ. ክሙ፡ Rom. 12, 19; ለእሙ፡ ተምዖ፡ ወተቀለ፡ ሸ ይትከላኦ፡ እምቅርባን፡ F. M. 21, 2.

በቀል፡ subst., plerumque m., poena, vindicta, ultio፡ እትበቀለኪ፡ በቀለ፡ ማግት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; Ps. 42, 1. 57, 10; ለብስ፡ ልብስ፡ በቀል፡ Jes. 59, 17; ዕለት፡ በቀል፡ Jer. 26, 10; crebro ገብረ፡ በቀለ፡, c. በ፡ prs. Hez. 25, 11. 12; vel ላዕለ፡ 25, 17; Kuf. 30. 48; vel እምነ፡ Ex. 12, 12; c. ለ፡ alicui Ps. 9, 4; እትቀል፡ በቀለ፡ ሆንጎት፡ አዕይንትየ፡ Jud. 16, 28; ከሙ፡ ያግብኩ፡ በቀለ፡ እምነብ፡ እግዚ፡ ለምድያም፡ Num. 31, 3; በበቀለ፡ እኑሁ፡ 2 Reg. 3, 27; በቀለ፡ ደም፡ ጎ ስፊግ Act. 28, 4 rom.

ተበቃሊ፡ n. ag. ultor, vindex, ulciscendi cupidus፡ (እግዚ፡) ተበቃሊ፡ ለእለ፡ የገፍዕምሙ፡ እምእደ፡ ገፋዕያኒ ሆሙ፡ Macc. f. 6; ይገፍዖ፡ እግዚ፡ ለገፋኒ፡ ወይትቤቀለ፡ ለተበቃሊ፡ Clem. f. 214.

መስተበቅል፡ part. (IV, 2) ultor, vindex, ulciscendi cupidus፡ እግዚ፡ ቀናኢ፡ ወመስተበቅል፡ Nah. 1, 2; Ps. 93, 1; 1 Thess. 4, 6; Sx. Masc. 8; episcopus ne sit መስተበቅል፡ Did. 4.

በቅል፡ subst., Pl. አብቅል፡ et አብቅልት፡ [بَقَال] mulus, mula ሳሚሪኛ Gen. 45, 23; 1 Reg. 21, 7; 2 Reg. 13, 29. 18, 9; Ps. 31, 11; 1 Par. 12, 40; 2 Par. 9, 24; 1 Esr. 5, 42; 2 Esr. 2, 66. 17, 68; Judith 2, 17. 15, 11; Hez. 27, 14; Sx. Teq. 9; Enc. Masc. 15; ጎ ሆጥኛ Gen. 14, 16. — Voc. Ae.፡ በቅል፡ ብ፡ በቅሎ፡ (vid. etiam Harris II. p. 242 et ጸክ. p. 48).

መስተበቅል፡ part. mularius (formatum sicut asinarius, equarius)፡ አዘዘ፡ ደምጽኡ፡ አልባስ፡ ክህነት፡ ምክራ፡ ወመስተበቅል፡ ወበትረ፡ ክህነት፡ paulo infra፡ አሙ፡ ሳኒታ፡ አምጽኦ፡ በቅል፡ ወዘሎ፡ ዘይትፈቀድ፡ ለፍፍት፡ ወአስተጻኢኛ፡ ለእባ፡ አትናቴምስ፡ Sx. Teq. 9.

በቁለ፡ vel በቀላ፡ (ut 4 Esr. 4, 47. 6, 21 Laur.) I, 1 [بَقَال] amb. በቀለ፡ et በቁለ፡ vid. etiam Ges. thes. p. 816; contiguum est ባታ ባታ findere) Subj. ይብቀላ፡ et ይብቁላ፡ (ut Gen. 2, 5. 3, 18; Jud. 16, 22), provenire, enasci, germinare, pullulare, crescere፡ proprie de plantis, ut herbis Gen. 2, 5; ሣዕር፡ ይበቀላ፡ Job 8, 11; Marc. 4, 5; በቀላ፡ ሣዕር፡ Matth. 13, 26 rom.; ይበቀላ፡ ውስቴ፡ ሣዕር፡ ወምክ፡ Jes. 5, 6; spinis et tribulis Gen. 3, 18; በቁለ፡ ላዕሌሁ፡ ምክ፡ Prov. 24, 46; Job 31, 40; Jes. 32, 13; radicibus plantarum (aqi, ewigi)፡ ኢ. በቁለ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 40, 24; Job 5, 3; Hez. 31, 7; ዘለሁ፡

ይበቀላ፡ quod sponte nascitur Lev. 25, 5; fructibus Hen. 80, 3; 4 Esr. 4, 47 var.; arboribus Hen. 32, 3; deinde de pilis 2 Reg. 10, 5; Jud. 16, 22; በቁለ፡ ሣብ፡ ውስተ፡ ገዱ፡ Hos. 7, 9; alis፡ ይበቀላ፡ ክንፈሆሙ፡ Jes. 40, 31; cornibus Dan. 7, 8. 8, 8. 9; Am. 6, 13; carne Hez. 37, 8; capitibus avis 4 Esr. 11, 3; translate de hominibus፡ ይበቀላ፡ ሎ፡ ክሙ፡ ሣዕር፡ Jes. 44, 4; Ps. 91, 13, de variis rebus, ut quae cum plantis comparentur, ut malitia 4 Esr. 6, 21. 7, 9; iustitia 7, 13, dolore vel labore Job 5, 6; coelo novo Hen. 91, 15. a) construere licet cum pron. suff., cui sensus Dativi insit፡ ይብቀላክ፡ proveniat tibi Kuf. 3; Gen. 3, 18; ይብቀላኒ፡ Job 31, 40. b) transitive c. Acc. rei, germinare vel producere alqd, ut፡ ትበቀላ፡ (v. ታበቀላ) ምድር፡ ርትዕ፡ Jes. 45, 8; omisso Accusativo Ps. 64, 11; et imprs.፡ በውስቴታ፡ በቁለ፡ ጽኒያት፡ in ea germinant flores 3 Reg. 7, 11 (AS); fortasse etiam 4 Esr. 4, 47 Laur.

አብቁለ፡ II, 1 1) germinare, producere, efferre, agere፡ ታብቀላ፡ ምድር፡ ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Gen. 1, 11; Jac. 5, 18; አብቁለኩ፡ ሥርወዮ፡ Sir. 24, 12; አብቀሎ፡ ጽኒካሙ፡ ከሙ፡ ጽኒ፡ ርኛ፡ Sir. 39, 14; ዘአብቁለ፡ ቀርን፡ ወጽኖረ፡ Ps. 68, 36; Org. 3; trsl. Jes. 45, 8 var. 2) crescere sinere i. e. promittere, alere capillos፡ አብቁለ፡ ድምድማ፡ 1 Cor. 11, 14. 3) germinare facere vel crescere facere, de Deo Gen. 2, 9; Ps. 103, 15. 146, 9; አብቀላ፡ ሆሙ፡ Jes. 41, 18; ዘርእ፡ ዘያበቀላ፡ ፈጣሪክ፡ Sir. 7, 15; Ps. 131, 18; de pluvia፡ ከሙ፡ ያብቀላ፡ ሣዕር፡ በውስተ፡ ገዳም፡ Job 38, 27; Jes. 55, 10. 4) plantare, serere፡ ዕፅ፡ Ex. 10, 5; ዕፅ፡ ዘእግዚ፡ አብቁለ፡ Jes. 44, 14; Hez. 17, 5. 22; trsl. populum 2 Reg. 7, 10.

በቀላ፡ subst., pl. በቀላት፡ [بَقَال] proventus terrae i. e. plantata, herba, olus፡ በቀላት፡ ዘይሆሙር፡ Ps. 72, 5 vrs. nov. (ubi hebr. בָּוֹ 73, 6 hoc nomine versum est); በቀላት፡ ቀጥላ Chr. ho. 12 et Ta. 23; carmen non edit አላ፡ አሕማላት፡ በቀላት፡ Sx. Genb. 10; አላ፡ ይሴሰይ፡ በቀላት፡ ምድር፡ Sx. Ter. 28; በቀላት፡ ቀታልያን፡ plantae veneniferae F. N. 23. — (Quod Lud. statuit, አብቀላት፡ vimina, virgulta flexibilia, errore nititur; etenim Enc. Genb. 24 legitur፡ ፍትሐ፡ ለመንፈስየ፡ አብዮ፡ አብቀላታ፡ በማእሰረ፡ ጌጋይ፡ ዘልፈ፡ ኢታንብር፡ ሙቅሕታ፡; hoc interpretatus est ligamenta animae meae; sed አብቀላታ፡ n. pr. est, nam Acta huius diei in Sx. exhibent፡ በሣቲ፡ ዕለት፡ ስምዖ፡ ኮነ፡ ብዕዕ፡ አብቀላታ፡ ኮነ፡ እምዘመደ፡ ክብራን፡ ዘሀገረ፡ እንጽፍ፡).

በቁላዊ፡ vel በቀላዊ፡, adj. rel., ad plantas pertinens, plantarum proprius vel similis፡ homini inest ጎይል፡ በቁላዊ፡ ወእንስሳዊ፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a.

በቀልት፡ (በቀላት፡ Lud. ex Enc. Mij. 27 avert; vid. infra locum e Sx. Genb. 19), m. et f., Pl. በቀልታት፡, etiam በቀላት፡ (Lud. ex Org. 4), 1) palma (dactylifera), arbor [cfr. arab. بَقَال palma pumila, cujus fructus مَقْلٌ appellatur; in caeteris linguis frequentantur ባባጥ (ተመርት), ቢፍ, كَبَّال] ቀላኒ Cant. 7, 8; Ps. 91, 12; Sir. 24, 14; ወፈረየት፡ ይኢት፡ በቀልት፡ 1 ወ 2 አስከለ፡ ሰቤግ፡ Sx. Mij. 20; አስከለ፡ በቀልት፡ Hen. 20, 4; ቀላኒ፡ 3 Reg. 6, 27; 2 Par. 3, 5; ቁጽሎ፡ በቀልት፡ (v. በቀልታት) 2 Esr. 18, 15; Lev. 23, 40; Joh. 12, 13 Platt; በቀልታት፡ ወተምር፡ Sx. Ter. 22; በቀላት፡ ወጸበራት፡ አሥዕለ፡ Org. 4; ልብስ፡ ዘጸኑረ፡ በቀልት፡ vestis e fibris palmarum

ይትመየጡ፡መንገል፡ምድር፡ Jon. 1, 13; **ተብአስ፡ደድኅና** | Dan. 6, 14, b) *vim facere* vel *afferre* alicui, *cogere*, c. Acc: **ተብአስ፡ወአድኸማ፡** 2 Reg. 13, 14; **ከመ፡ትትብአስ፡ይስክብ፡** ምስሉሃ፡ Kuf. p. 138.

ተባአስ፡ (plerumque **ተብአስ፡** scriptum) III, 3 *pugnare, luctari, contendere, dimicare, conflictari, certare*, et de altercantibus, et de bellum gerentibus Ex. 21, 22; **ደቂቀ፡እምድ፡ተባአሱ፡በእንቲአየ፡** Cant. 1, 6; Hen. 15, 11; Kuf. p. 42; Gen. 26, 20; Lev. 24, 10; Jac. 4, 2; c. c. ምስለ፡ *cum* i. e. *contra* Deut. 25, 11; Jud. 11, 25; Ps. 143, in tit.; 151 in tit.; Kuf. 23; Iken. 90, 11—13; Act. 14, 2; c. c. Acc. (*impugnare, oppugnare*) Gen. 26, 22; 2 Par. 27, 5; **ለዘይት በአሰክ፡ተዐገዞ፡** Hom. Joh.; nisi hoc fecero, **እግዚ፡ይትበአሰኝ፡** Ssal. Req.; **ይትባአሱ፡ምክረ፡እግዚ፡** Cyr. ad Th. f. 9; c. ምስለ፡ **ይትባአሱ፡** *a partibus* alqjs vel *pro* aliquo: **እሉ፡ተባአሱ፡ምስለ፡ጻዊት፡** 1 Par. 12, 21; **ሊት፡** Org.; c. **በእንተ፡** rei (pro): **ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡** ἄγνώσκα περι τῆς ἀληθείας Sir. 4, 28.

አስተባአስ፡ (etiam **አስተባአስ፡** scriptum) IV, 3 *contentionem excitare, ad conflictionem, certationem commovere* vel *adducere*: **ዘያስተባአስ፡ወዘያስተሳልም፡በምን ትኑ፡ግብር፡አይደልም፡ከመ፡ይኩን፡ስምዐ፡በውአቱ፡ግብር፡** F. N. 43, 12; c. c. Acc.: **አስተባአሰሙ፡በጽልክ፡** Jsp. p. 306. 309. 333; M. M. f. 334.

ብአሱ፡ part. *malus, reprobus, abjectus*, ἔξευσεμέως 2 Reg. 14, 14.

ብአስ፡ subst., *improbitas* (?) 2 Reg. 14, 14 var.

ባአስ፡ subst. 1) *contentio, conflictio, pugna, luctatio, μάχα* Prov. 17, 19; **ጋእዝ፡ወባአስ፡** στάσις καὶ μάχη 17, 14, 26, 21; **በባአስ፡ወበገንጋጌ፡ይፈንምመ፡** Jes. 27, 8; **ቦኑ፡ባአስ፡ተባአስ፡ምስለ፡እስራኤል፡** Jud. 11, 25. 2) „*asperitas, adversitas* quaevis“ Lud. ex Org.; eodem refert Lud.: **ጊዜ፡ሳላሌዩ፡ያምዐብል፡ባአስ፡** *cum me instar fluctuum obruit adversitas*, Enc. Hed. 16, et ex Carm. Greg. affert: **ባአስ፡ቍር፡** *asperitas* (vel *injuria*) *frigeris*.

ብአሱ፡ subst. [vir a vi, strenuitate, fortitudine dictus, sicut ἄρῆ], m., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant **ዕደው**.) 1) *vir, ἀνὴρ* sexcenties, ut Gen. 4, 23, 19, 8. 39, 1. 2. 42, 11; Num. 31, 35; Deut. 22, 5; Jud. 3, 29; Jos. 4, 4, 7, 14, 15; Ps. 33, 9; 1 Reg. 2, 33, 4, 12, 6, 19, 9, 1. 2. 22, 13, 15, 17, 33; 2 Reg. 17, 8; Dan. 8, 15; 1 Tim. 2, 12. a) opp. feminae *mas, masculus* (sed nonnisi de homine) Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 11; **ትወልድ፡ወልድ፡ብአሱ፡** F. N. 24, 6 (aliās **ተባሶት፡** **ርስ፡** **ዕድ**.) b) opp. pueris et senibus: *vir fortis, juvenis*, 1 Reg. 9, 2. 26, 15; 3 Reg. 2, 2; Job 38, 3; **አመ፡ከንኩ፡ብአሱ፡** ὅτε ἐγενόμην ἀνὴρ Tob. 1, 9; **ተፈሪሃሕ፡ብአሱ፡** በውርብትካ፡ νεανίσκος ἐν νεότητι σου Koh. 11, 9. c) crebro opp. uxori: *maritus* (aliās ምት) Matth. 19, 3; Marc. 10, 2; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2; Gen. 3, 6; **ብአሱ፡ምስለ፡ብአሱ፡** Jer. 6, 11; 4 Esr. 9, 42, 44; vid. **ብአሱተ፡ብአሱ፡** sub **ብአሱት** 2) *homo, ἀνδρῶπιος, creberime*, ut Gen. 6, 9, 32, 25. 37, 15. 41, 33, 42, 11; Ex. 2, 11; 1 Reg. 13, 14; Ps. 51, 6, 87, 4; Joh. 16, 21, 19, 5; 2 Cor. 12, 2; Phil. 2, 7; Rom. 5, 12, 16—18; **ብአሱ፡አብድ፡** Sir. 4, 27, 23, 15; **ብአሱ፡ዘማግ፡** 23, 17, 25, 7; **ብአሱ፡ጠባብ፡** 20, 27; **ብሉይ፡ብአሱ፡** ὁ παλαιὸς ἀνδρῶπιος Eph. 4, 22; Rom. 6, 6; **ሐዲስ፡**

ብአሱ፡ Eph. 4, 24; **ቀዳማዊ፡ብአሱ፡** 1 Cor. 15, 47; **ብአሱ፡እግዚ፡** 1 Tim. 6, 11; 1 Reg. 9, 6. 10. a) *aliquis* Jud. 6, 8; Cant. 8, 7; Matth. 18, 12; Marc. 14, 13; Luc. 8, 27; Act. 8, 27; **ብአሱ፡ዘይብል፡** Enc. Mij. 14; Mag. 29 (Lud.); maxime in libris ex Arabico translatis. b) repetitum **ብአሱ፡ብአሱ፡** vel *quisque, quilibet* Hez. 14, 4; Ex. 16, 29; Lev. 15, 2, 17, 8. 10, 18, 6, vel *singuli* Cant. 3, 8; 2 Esr. 14, 19. c) *alter*: **ብአሱ፡ባጸ፡** Jes. 19, 2, 41, 6; **ብአሱ፡እምባጸ፡** Koh. 4, 4; **ብአሱ፡እኑሁ፡** Jes. 9, 19; Hebr. 8, 11; **ብአሱ፡ዲቡ፡ብአሱ፡** Jes. 3, 5. d) passim in st. c., sequente nomine rei vel qualificatis, eum notat, cui illa tamquam attributum convenit, ut: **ብአሱ፡ሰላም፡** *pacificus, pacis amator* Ps. 36, 39; **ብአሱ፡ሐቅል፡** ἄγροικος Gen. 25, 27; **ብአሱ፡ዕዳክ፡** *debitor* teus Deut. 24, 11; **ብአሱ፡ደም፡** *sanguinolentus* Ps. 5, 7; 2 Reg. 16, 7, 8. **ብአሱ፡** *mortis reus* ἀνὴρ θανάτου 3 Reg. 2, 26; **ብአሱ፡ዐመግ፡** 2 Thess. 2, 3.

ብአሱት፡ subst., fem., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant **አንስት፡** vel **አንስትዩ**); in Vocativo **ብአሱት** (ut Judith 11, 1; Luc. 13, 22, 22, 57; Joh. 4, 21, 20, 13, 15) vel **አብአሱት** (Joh. 2, 4; Matth. 15, 28; Chr. Ta. 15) 1) *femina, mulier*, plerumque adulta, sive nupta, sive inuupta: **ብአሱት፡ድንግል፡** Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; Gen. 24, 5; Esth. 2, 4; **በአድ፡ብአሱት፡** ἐν γαστρὶ Σηθελᾶς Judith 13, 15; **ልሀቀ፡አተባትኪ፡ወኮንኪ፡ብአሱት፡** Hez. 16, 7; **ብአሱት፡ሐየኒት፡** Ex. 2, 7; **ብአሱት፡ዕንስት፡** 21, 22; **ብአሱ፡ወብአሱት፡** 21, 28, 29, 35, 25; Lev. 12, 2, 18, 17, 19; **ብአሱት፡ትክት፡** 20, 18; **ብአሱት፡ዘማ፡** 21, 7; Deut. 22, 5; **ብአሱት፡ነቢይት፡** Jud. 4, 4; **አሐቲ፡ብአሱት፡** 9, 53; Ruth 3, 8; **ብአሱት፡መበለት፡** 2 Reg. 14, 5; 3 Reg. 11, 26; Matth. 5, 28; **ብአሱት፡ኅይል፡** Ruth 3, 11. Passim: *unaquaeque, quaelibet* ut Ex. 3, 22, 11, 2. 2) *uxor, conjux* Gen. 2, 22—25, 11, 29; Ex. 21, 3; **ብአሱት፡አንት፡ተኅደግ፡ምታ፡** Sir. 23, 22; **ብአሱት፡ሐጋንክ፡** 9, 1, 7, 26; Jer. 3, 1; **ብአሱትክ፡** Ps. 127, 3, 108, 8; Mal. 2, 14; Matth. 27, 19; **አውስብ፡ብአሱት፡** Gen. 25, 1; **ኑሥአ፡ብ፡** 26, 34, 28, 1; Kuf. 25; **ኮንተኒ፡ብአሱትዩ፡** Gen. 20, 12; **ኑሣአካግ፡ትኩንክ፡ብአሱት፡** Deut. 21, 11, 13, 22, 19; **ኢትንሣሊ፡ብአሱት፡ለወልድዩ፡** Gen. 24, 3, 4; 4 Esr. 9, 46; etiam de concubina et de sponsa Gen. 16, 3, 30, 4, 29, 21; **ብአሱት፡አቡከ፡** *noverca tua* Lev. 18, 8, 11; Deut. 23, 1; crebro *nuptia, marita* appellatur **ብአሱት፡ብአሱ፡** Deut. 5, 17; Gen. 20, 3; Jer. 9, 2; Prov. 6, 24; Job 31, 9; Sir. 9, 9; vel **ብአሱት፡ባዕድ፡** 9, 8. 41, 20, 21.

መብአስ፡ (etiam **መብአስ፡** Lud.) subst., m. et fem., *quidquid asperum et salebrosum est, ut locus, regio, via; salebra*; usurpatur a) subst.: **ይኩን፡ኩሉ፡መብአስ፡መጽያሕት፡** τὰ σκολιὰ Jes. 40, 4, 42, 16; Luc. 3, 5; **ገብሩ፡መብአስ፡ፍናዋት፡** ἔθνησαν ἐν τοῖς πεδίοις σιάνθαλα Judith 5, 1; **ኩን፡ፍናዊሁ፡መብአስ፡መጽግብ፡** 4 Esr. 5, 11, 14; **ኅጢአት፡መብአስ፡ይአቲ፡** Herm. p. 32; **ኅድጋ፡ለመብአስ፡** ibid.; **ደብር፡መብአስ፡ውአቱ፡** τὸ ἕρος τραχὺ ἴλαν p. 75; **ፍናተ፡መብአስ፡** Clem. f. 140; saepe trsl.: **ደሐውሩ፡መብአስ፡** πορευόμενοι σκολιῶς Jer. 6, 28; **መብአስ፡ይአቲ፡በኅብ፡አብዳን፡** Sir. 6, 20; **መብአስ፡እበኒሃ፡ለፍናተ፡ኃቅአን፡** 21, 10; Prov. 2, 15. b) adj.: **ፍናተ፡መብአስ፡** Jer. 2, 25; Jud. 5, 6; **ፍናተ፡ጠዋይ፡መብአስ፡** Jer. 18, 15; **ፍላጎት፡መብአስ፡** Deut. 21, 4.

መስተባአስ፡ part. 1) *contendens, pugnator, bellator, pugnax* (ad III 3) μαχητής Joel 4, 11; Kuf. 37; Org. 4;

መስተባእሳን፡ ሃይማኖት፡ of τῆ δόξῃ μαχόμενοι Cyr. ad Th. f. 19; de litigantibus F. N. 43, 4. 2) contentionem excitans, dissidia disseminans (ad IV, 3): ኢይኩኑ፡ መስተባእሳን፡ በእከይ፡ II Can. Nic. 28.

መስተባእሱ፡ part. e. term. adj., id. q. መስተባእስ፡ n. 1; μαχημώτατος Cyr. ad Th. f. 6.

በአት፡ spelunca vid. sub ቦአ፡

በኡኑህ፡ ብኡኑህ፡ nomen mensis Aegyptiorum decimi ΠΔΩΜΗ (ἄβου), Abush. 8; aliae nominis formae ባውኒ፡ Abush. 8; በአውና፡ Voc. Ae.; ጵዮን፡ q. v.

በእንተ፡ propter vid. sub እንተ፡

በከ፡ በከ፡ vide sub II በከዩ፡

በኩሐ፡ I, 1 [contigua sunt ἦμα, ἦμα, ἦμα, ἦμα flare] sufflare ignem, sufflando excitare, Hez. 22, 20. 21 var.

አብኩሐ፡ II, 1 sufflare ignem, sufflando excitare: ዘያበኩሐ፡ (v. ዘያ፡) ዲሴሁ፡ እሳተ፡ Hez. 22, 20; አበኩሐ፡ (v. እበኩሐ፡) እሳተ፡ መዐትዩ፡ 22, 21; inflare follem et sufflare eo: ዘያበኩሐ፡ ምብኳሐ፡ እሳት፡ φουσηθή Jer. 6, 29; efflare: (አጋንንት) ኩሎሙ፡ ያበኩሐ፡ እሳተ፡ እምአፉሆሙ፡ Gad. T. H.

ምብኳሐ፡ et መብኩሐ፡ subst. 1) follis: መብኩሐ፡ (v. ምብኳሐ) ነሃቢ፡ ሥጡቅ፡ Job 32, 19; ምብኳሐ፡ እሳት፡ Jer. 6, 29. 2) sufflatio: በብኩት፡ ምብኳሐ፡ multa sufflatione, Lud. e Mss. Colb.; Org. 3 (vid. ምንሃብ). — Voc. Ae.: ምብኳሐ፡ ዘ፡ መናናዩ።

በኩረ፡ i. q. בכר صحر بكر, de quibus vid. Ges. thes. p. 206. ተብኩረ፡ III, 1 (denom.) 1) primum partum edere, primiparam esse: እጉላት፡ እላ፡ ተብኩረ፡ 1 Reg. 6, 7; እባግዕ፡ እላ፡ ተብኩረ፡ Kebr. Nag. n. 73; c. Acc.: መካን፡ ተብኩረት፡ ዮሐንስጎሃ፡ Mavás. n. 3 et 68. 2) primogenitum esse: ዮሐንስ፡ እምከርሙ፡ መካን፡ ዘተብኩረ፡ Deg.

በኩረ፡ subst. [ገስጓ, ገሥጓ] m. et fem., sing. et coll., Pl. አብኩረ፡ et አብኳረ፡ et በኩረት፡ 1) primogenitura, τὰ πρωτοτόκια Gen. 25, 31. 33. 27, 36; Deut. 21, 17; 1 Par. 5, 1. 2) primi partus proles, sive mascula sive femella (1 Reg. 14, 49), primogenitus, -a, -um, de hominibus et de brutis: ኩሎ፡ በኩረ፡ Ex. 11, 5. 12, 29. 13, 15; በኩረ፡ ለላህም፡ ለባግዕ፡ ለአድግ፡ Ex. 34, 19. 20; Gen. 4, 4; Deut. 12, 6. 14, 23; Tob. 5, 14; ይስጣኤል፡ በኩረ፡ Gen. 25, 13. 35, 23; Num. 1, 20; 1 Reg. 8, 2. 14, 49; 1 Par. 8, 1. 39; ኤፍሬም፡ በኩረዩ፡ ውእቱ፡ Jer. 38, 9; እንተ፡ ትወልድ፡ በኩረ፡ Jer. 4, 31; Ps. 88, 27. 134, 8; Rom. 8, 29; Col. 1, 15. 18; Apoc. 1, 5; ubi alii nomini appositionis instar adjungitur, H፡ praepositum habere solet: ወልዳ፡ ዘበኩረ፡ Gen. 25, 25. 27, 19. 32; Ex. 4, 22; Matth. 1, 25; Luc. 2, 7; seq. Gen. fratris: በኩረ፡ ወልድክ፡ Ex. 22, 28. 34, 20; በኩረ፡ ተባዕት፡ primogenitus inter masculos i. e. masculus 13, 13; collective Hebr. 11, 28; Pl. ደቂቀ፡ ዳዊት፡ አብኩረ፡ (v. አብኩረ፡) ዐቃብዩ፡ መንግሥት፡ 1 Par. 18, 17; አብኳረ፡ (hominum) F. N. 14; trsl.: በኩረ፡ አብው፡ ቀደምት፡ sc. Adamus, Lit. Jac., primus

1 Par. 18, 17 var. — Ut videtur juvenens, ἀπαλός, tener Gen. 27, 9. 3) primitivae: በኩረ፡ በለል፡ ficus praecox Hos. 9, 10; Jes. 28, 4 var.; Pl. በኩረት፡ F. N. 16. 18; በኩረት፡ ደሰሩ፡ primitivae abrogantur Sx. Nah. 28.

በኩረና፡ et ብኩረና፡ subst. 1) primogenitura, jus primogeniti Hebr. 12, 16; Lit. 170, 4; Gen. 25, 31 var.; 27, 36 var.; ተሣዩ፡ እምሁ፡ ብኩረናሁ፡ Sx. Nah. 28; በኩረና፡ Chr. ho. 31; Kuf. p. 88. 2) Pl. ብኩረናት፡ primogenita: ብዕዕናት፡ ወብኩረናት፡ votiva et primogenita (quae offeruntur) Clem. f. 122.

ብኩረናት፡ subst. i. q. ብኩረና፡, ut: Jacobus አውጽኦ፡ ለርቤል፡ እምጉላቱ፡ አጎዊሁ፡ ወጸገሞ፡ ብኩረናቶ፡ ለዮሴፍ፡ Genz. f. 148.

I. በከዩ፡ I, 1 [بكي حدو] Subj. ይብሉ፡ flere, plorare, (vagire) deflere, deplorare, lamentari Matth. 11, 17; Marc. 14, 72; Luc. 6, 25; Joh. 16, 20; Apoc. 5, 4; ብከዩ፡ Jes. 15, 2; ኢትብከዩ፡ Kuf. 27; ጎደንት፡ በከዩ፡ (v. በከዩ) Tob. 6, 1; Gen. 33, 4. 43, 30; Num. 11, 10; Jud. 20, 26; 2 Reg. 15, 23; Hen. 14, 7. 89, 69; de infante Ex. 2, 6; στενώξεν, ὄνα-, κατα-στενάξεν (gemere, singultire) Jes. 30, 15. 46, 8; Thren. 1, 4; ብቢ፡ Hez. 21, 6; ብከዩ፡ (κρίπτειν) Jer. 4, 8; c. Acc. prs. Gen. 23, 2; 1 Reg. 28, 3; 2 Reg. 1, 17 (Ἰσρηεῖν). 3, 33; Kuf. 23. 26; አምርር፡ በከዩቶ፡ (v. በከዩቶ) Sir. 38, 17; ብከዩ፡ ለዘሞተ፡ 22, 11; Hez. 26, 16; አይበክ ይዎሙ፡ Jer. 8, 2. 16, 4; Luc. 23, 27; Apoc. 18, 11; c. ጻብ፡ Hen. 95, 1; c. ላዕል፡ prs. vel rei: 2 Reg. 1, 24; ብኪ፡ ላዕል፡ ዘሞተ፡ Sir. 38, 16; Apoc. 18, 9; Jac. 5, 1; Luc. 19, 41; 4 Esr. 9, 41; c. በእንተ፡ vel እምን፡ ob, propter: Matth. 2, 18; በእንተ፡ ኩሎ፡ ምንጉብ፡ እበኪ፡ Job 30, 25; አሙ፡ በከዩ፡ ትላሚሃ፡ እምሄዩ፡ 31, 38; c. Acc. ብከዩ፡, ut: ብከዩ፡ በከዩት፡ በሌሊት፡ Thren. 1, 2; በከዩ፡ ብከዩ፡ ወቢዩ፡ Kuf. 23; አብኪ፡ መረረ፡ Jes. 22, 4; Matth. 26, 75. Præterea nota: በከዩ፡ ላዕሌሁ፡ flevit super eum i. e. coram e. fleendo adit cum Num. 11, 13; Jud. 14, 16. 17; vel super eo i. e. in amplexu ejus Gen. 45, 14. 15. 50, 1.

አብከዩ፡ II, 1 flere vel plorare facere, ad flendum movere: በከዩ፡ ብከዩ፡ መረረ፡ እበኪ፡ አብከዩ፡ እላ፡ ህለው፡ ህዩ፡ Jsp. p. 339; ለአሙ፡ አብከዩ፡ ብረታድን፡ ባገዩ፡ ያበከዩን፡ በሀዩ፡ ዘእንበል፡ ፈታድን፡ Macc. f. 25; ምንት፡ ያበከዩክ፡ 1 Reg. 1, 8; Kuf. 17; 4 Esr. 9, 40 (ምንተ); ምንት፡ ዘያበከዩክ፡ Hez. 21, 7.

ተብከዩ፡ III, 3 simul, alium cum alio flere vel complorare: ሶበ፡ ተአምን፡ ወተብከዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወተሳዕሙ፡ Rel. Bar.

ብከይ፡ subst., m., fletus, ploratus, lamentatio Gen. 46, 29; በከዩ፡ ብከዩ፡ ወቢዩ፡ Jer. 38, 3; Jud. 21, 2; Koh. 3, 4; Job 16, 16; 1 Esr. 5, 62; Matth. 2, 18. 8, 12; ብከዩ፡ አያዜር፡ Jes. 16, 9; ብከዩ፡ ወላሕ፡ 22, 12; Joel 2, 12; Ps. 6, 8; ቃለ፡ ብከዩ፡ ወቃለ፡ ዐውያት፡ Jes. 65, 19; Jer. 9, 19 (φωνή οὐκ ἔσται); ብከዩ፡ ግዖሮሙ፡ 3, 21; በገነት፡ ብከይ፡ 31, 5; κοπετός Am. 5, 16.

በከይ፡ n. ag. flens, plorator: ብዕዕን፡ እንተ፡ ተብህለት፡ ለአብናን፡ ወለበከይዩን፡ (e Matth. 5, 4) Phlx. 79; Gad. Ad. f. 35. 76.

መብከይ፡ part. (II, 1) proprie: flere faciens, i. e. solemniter deflens, deplorans, lamentans pro mortuis) Matth.

9, 23 rom.; M. M. f. 187; Genz. f. 129 (e Matth. 7, 12); forma መበክዩን (I, 2 vel II, 2) legitur M. M. f. 197. መበክዩ. part. (I, 3) id.: Matth. 9, 23 Platt.

II. በከዩ: I, 1 [ῥῶπ̄ evacuavit, ἰρηῖα vacuitas, ὕῃ vanus; etiam بَقَّ et بَكَ huc referenda sunt] vacuum, inanem fieri, evanescere, de luna: ኢይሬኢት-ዐላዩ: ዘያበርሀ: ወይ ጦፍኢ: ወወርሃኒ: ትበኪ: σεληνην δὲ φθίνουσαν Job 31, 26.

በከ: subst. 1) vacuitas, inanitas, vanitas, deinde pro adj.: vacuus, inanis, vanus, ነሱ: ክበቡ: በከ: Hen. 73, 5, 78, 14; ነገረ: በከ: 49, 4, 62, 3; ኡብድ: ያፈደፍፍ: ነበብ: በከ: Koh. 2, 15; ለከንቱ: ወለበከ: ሰርሐ: Job 20, 18. a) orbitas, solitudo, et pro adj.: orbis, solus: ነበሩ: ኦስራኡል: በበከ: (sec. Hos. 3, 4) Enc. Jac. 26; ትንበር: በከ: μενέτω ἄγαμος 1 Cor. 7, 11. b) merus, nudus, solus: ኦከ: በከ: በከመ: ትረሬይዎ: ለገንቱ: ኅብስት: Lit. Chr.; Lit. Cyr. (Lud.). 2) crebrius adv. በከ: a) vane, inaniter, frustra Ilen. 55, 1, 60, 24; Koh. 2, 15; Prov. 1, 17, 3, 30; Job 21, 34; በከ: ወ ሐሰት: ገብሩ: ኦበዩ: ጣዖቶመ: Jer. 16, 19; በከ: ጻመውኩ: Jes. 49, 4. b) temere, fortuito: ኢትከው: ደመ: በከ: ዘ ኢንበለ: ነኑኒ: Kuf. 21; በከ: ለሊኒ: ተፈጠርነ: αὐτοσχεδῶς Sap. 2, 2; 1 Reg. 6, 9. c) solum, tantummodo: ሀርክ: ለ ስም: በከ: ዘይጥረክ: φῶλος ὀνόματι μόνον φῶλος Sir. 37, 1. d) gratis Gen. 29, 15; ነሀብከ: በከ: Kuf. 19; ኢንሥኡ: ኦም ኒሆመ: በከ: ibid.

ቦሐ: inus., i. q. باح apparuit, manifestus fuit; manifestavit; IV permisi; X putavit rem licitam; e ቦሐ: propagatum est ብሐት: q. v.

ኦበሐ: II, 1 *permittere, concedere, sinere; potestatem, facultatem, veniam dare*, abs. Hebr. 6, 3; c. ለ: prs. Job 32, 14; Sir. 15, 20; plerumque c. Acc. prs. ut: ኢያ ብሐ: ኦሁሁ: Kuf. 31; 4 Esr. 8, 9; ንብብ: ለእመ: ኦብሐክ: Sir. 35, 7; 1 Reg. 15, 24; seq. Subj. verbi: Gen. 18, 32, 31, 7, 44, 18; Ex. 3, 19; Jos. 10, 19; 2 Reg. 21, 10; ኦባኦክመ: ለሰብኢ: ይንብብ: ዘከመገ: ነገረ: Job 32, 14; ኢያብሐ: መነ ሂ: (v. መነ-ሂ) ያእምር: ግብር: Sir. 18, 4; Judith 12, 6; Dan. ap. 13, 26; 1 Tim. 2, 12; Hebr. 7, 23; Apoc. 11, 9; ለእመ: ኦብሐክ: (ተግባረክ) ትጻደቅ: ኢያበውሐክ: (sc. ብዝነ: ተግ ባርክ) Sir. 11, 10; seq. ስመ: c. Subj: Ruth 1, 16; ኢያብ ሐ: ወኢለመነ-ሂ: ስመ: የኦብሐ: Sir. 15, 20; 1 Reg. 24, 8; Kuf. 48; c. ላዕለ: rei: ኦብሐመ: ላዕለ: ኦጋንንት: ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων Marc. 6, 7.

ተበውሐ: III, 1 *potestatem habere vel nancisci a) auctoritate et potestate pollere, dominari, c. ላዕለ: ut: (ኦጋንንት) ኢያትበውሐ: ላዕለ: ውሉደ: ጸደቃን: Kuf. 10; 4 Esr. 4, 64; Lud. comm. hist. p. 504 n. 47; c. በ: ut: ኦሚ ሃ: ተበውሐ: (ጠጠሐ) በነሱ: ሀገር: Jsp. p. 377. b) facultatem, veniam, licentiam concessam habere, (permissum est alicui): ኦስመ: ተበዋኦኩ: ኢትናገር: Gen. 18, 31; ተበውሐት: ስመ: ታብዝኃ: ለኅጠኦት: Rom. 5, 20 rom. c) potestati suae subjectum vel commissum habere alqd: ሥር ዐት: ቅድስት: ዘተበዋኦክመ: Clem. f. 92. d) licentia concessa admitti ad alqd: ወትትበዋኦኩ: ኅብ: ቅጻሴሆመ: Lud. e Mss. Colb.*

ተባውሐ: III, 3 *sibi invicem potestatem, copiam dare vel facere* 1 Cor. 7, 5.

ኦስተበውሐ: (et ኦስተብሐ: Lud. e 1 Reg. 20, 28) IV, 1 et ኦስተባውሐ: IV, 3 1) *veniam petere, petere ut liceat vel permittatur, c. Acc. prs. 2 Esr. 23, 6; seq. ስመ: c. Subj. 1 Reg. 20, 6, 28; seq. Subj. Act. 13, 28 rom. 2) veniam nancisci, concessam licentiam habere, c. ኅብ: vel ብኅብ: prs: ኦ ስተባውሐ: ኅብ: ሊቶ: ካህናት: መጽኦ: Sx. Haml. 5; Act. 9, 14 Platt; 26, 10 Platt. 3) *veniam concedere, permittere: Satanas ኦስተባውሐ: (Evam) ለበሊዐ: ዕዕ: ዕልወት: M. M. f. 37; ኦስተበውሐቶመ: ለበሊዐ: ንዋዩ: ውስጥ: Sap. 12, 5.**

ብዉሕ: vel ብዉሕ: part. 1) *potestatem vel licentiam habens: ብኦሲት: ኢኮነት: ብውሕት: ላዕለ: ርኢሳ: 1 Cor. 7, 4; F. M. 9, 1; ኢኮነት: ብዉሕነ: 2 Thess. 3, 9; seq. Subj. verbi: ወኢጃ ኢብዉሕ: ይባኦሕ: ውስተ: ቤተ: መቅደስ: ዘኢንበለ: ካህን: Jsp. p. 374; Rom. 9, 21 Platt. 2) *arbitrio vel potestati alicj traditus vel concessus, permissus, licitus: ብዉሕ: ለከ: (ለኦጥርስ) ሥልጣነ: ዚኢሃ: (ecclesiae) Clem. f. 241; Gen. 39, 9; ኩሉ: ብዉሕ: ሎቶ: Rom. 13, 1; imprs. licet, integrum est, fas est, seq. Subj. verbi: ኢኮነሁ: ብዉሕ: ለዕዕል: ይግባር: ዘፈቀደ: Job 22, 12; ብዉሕ: ሎቶ: ይግባር: ዲባ: መንበር: 26, 9; Matth. 9, 6 Platt; ብዉሕ: ለ ከ: ትንብብ: ወትግበር: ዘፈቀደክ: Clem. f. 242; ብዉሕ: ሎመ: ይመንኩሉ: F. M. 5, 2; vel seq. ስመ: c. Subj: Marc. 2, 10; ብዉሕ: ለኤጶኦስ: ቅጶስ: ስመ: ይፍታኦ: F. M. 6, 2.**

ባውሕ: subst. *potestas, facultas: ኢኮነት: ብውሕ: ለለ ብሐዊ: ይግባር: Rom. 9, 21 rom. (si quidem lectio sana est).*

መባሕት: subst. *potestas, auctoritas, facultas, venia, permissio, arbitrium, licentia: ተውሀበ: ሎቶ: መባሕት: 1 Dan. 7, 6; መባሕት: መኑ: Matth. 21, 23; (exspectavit) ኦስከ: ይረክብ: መባሕት: ቃልዩ: Clem. f. 124; ዲያቆን: ኢይግባር: ምንትኒ: ዘኢንበለ: መባሕት: ኤጲስ: ቅጶስ: ኦብሁ: Did. 8; ዘኢንበለ: መባሕት: መምህሩ: Reg. Pach. 3; ንኤገዝ: ስመ: ኢይኮነት: ለጃምንትኒ: ኦምይኢከ: መባሕት: ስመ: ያዝልፍ: ኦንብር: ዕቅብት: ውስተ: ቤቱ: F. M. 8, 1. Hinc መጽሐፈ: መባሕት: libellus permissionis, auctoritas literarum, venia per literas data Act. 22, 5, 26, 12 Platt; Abush. 50; litterae formatae, epistola communicatoria (γράμματα τετυπωμένα, κοινονικά, εἰρηνηκά, συστατικά) Lud. comm. hist. p. 310; Can. Laod. 41 (42); ይጽሑፍ: መባሕት: εἰρηνηκά ἐπιστολάς διδοῦναι Can. Ant. 6 (7); etiam: መባሕት: ኢንግዳ: #*

ቡቅ: vel ቡቅ: subst. (Sing. nondum repertus), Pl. ኦብ ቀቅ: [بوق Pl. أبوأق] lituus: ወይትናፋሕ: ቀርን: ወበዕነት: ወኦብቀቅ: Chr. Ax. f. 90.

ባውኒ: vid. ቡሉናህ:

ቦአ: I, 1 [ἐνῖα εἶ] Subj. ይባኦኢ: *intrare, ingredi, introire, inire* Gen. 6, 18; Hen. 14, 21; Jos. 6, 1; c. c. Acc. loci: ቦአ: ቤቶ: Dan. 2, 17; Ps. 5, 8; ቦአ: ጽርሐ: 1 Esr. 3, 3; Gen. 24, 67; ባኡ: ኦህግራ: Jer. 4, 5; ኢይክል: በዊኦ: ቤተ: ኦግ ዚ: 43, 5; ባኡ: ቤተ: ስመ: Jes. 26, 20, 13, 20; ቦአ: ብሐራር: ግብጽ: Gen. 46, 6; Marc. 1, 21. 45; Matth. 6, 6; Act. 3, 3; ዘይበውኡ: ኦብያተ: ሰብኢ: ስመ: ይሰርቁ: F. M. 17, 7; c. ኅብ: ስመ: ad alqm Ex. 5, 1, 7, 26, 9, 1; Gen. 34, 27; Ilen. 40, 7.

81, 13; vel c. ጎብ፡ loci (ad) Hen. 7, 5; c. ውስተ፡ loci (in): በአ፡ውስተ፡ታቦት፡ Gen. 7, 1; Ex. 40, 29; ኢትባኢ፡ውስተ፡ገራህተ፡ባዕድ፡ Ruth 2, 8; 4 Esr. 10, 1, 24; ባኢ፡ውስተ፡ጽሎት፡ Jes. 47, 5; Cant. 5, 1; Hen. 14, 10, 12; Hebr. 9, 6; (inter) 1 Reg. 26, 7; (in vel per) Ps. 99, 4; Hen. 72, 13, 15; c. ኢንተ፡ per: ባኢ፡አንተ፡አናቅጽ፡ Jes. 62, 10; Joh. 10, 9; c. ማእከለ፡ in medium rem vel inter Act. 24, 18; Act. 19, 30; c. adv. ut: አር፡በአከ፡ገዩ፡ Matth. 22, 12; ቦአ፡ጎብ፡ሀለወት፡ሕገን፡ Marc. 5, 40; ጎብ፡ቦአት፡ Sir. 4, 13. a) inire femina, coire, c. ጎብ፡ feminae Gen. 16, 2, 19, 31, 29, 21; Lev. 18, 19; Kuf. 28; Dent. 25, 5; 2 Reg. 16, 21; Ps. 50 in tit.; Ilen. 7, 1. b) ex Hebraismo recepta est phrasid de duce populi: ይበውአ፡ወይወዕአ፡ቅድመ፡ገጸመ፡ 1 Reg. 18, 16; Num. 27, 17; de eo, qui vivit vel versatur cum aliquo Act. 9, 28. c) ingredi i. e. admitti, recipi, adscisci in societatem, civitatem, ecclesiam al., participem fieri rei: Deut. 23, 2, 4; ኢይባኢ፡በጽድቅከ፡ Ps. 68, 32; ከመ፡ጎባኢ፡ውስተ፡ዕረፍተ፡ Hebr. 4, 1; ኢትቦውአ፡ውስተ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 5, 20; Marc. 10, 15; 1 Cor. 7, 18 rom. 20; አለ፡ቦአ፡ውስተ፡ሕገን፡ Syn.; በአንተ፡ጥምቀት፡ወ(በአንተ) እለ፡ይበውአ፡ጎብ፡አሚን፡ F. N. 3. Nonnumquam in Canonibus ecclesiasticis ቦአ፡ absolute (pro ቦአ፡ቤተ፡ክርስቲያን, ut Clem. f. 248) dicitur de eo, cui in ecclesiam intrare et sacra adire licet (opp. excommunicato), ut: (ቅወም፡አመ፡ነስሐ) ይባአ፡ወይትክነስ፡ወይቅረብ፡ Clem. f. 160—164. d) incidere in rem: ከመ፡ኢትባኢ፡ውስተ፡መንሱት፡ Matth. 26, 41; ከመ፡ኢትባኢ፡ላዕለ፡ደም፡ 1 Reg. 25, 26. 33. e) in iudicium intrare cum aliquo i. e. eum in jus vocare Ps. 142, 2. f) frequentare: ይበውአ፡ቤተ፡መያሴ፡, ቤተ፡ብለጊ፡ Clem. f. 127. g) inire foedus ቦአ፡ኪዳነ፡ 2 Esr. 20, 29. h) subire alqd Hen. 67, 2. i) se immittere, immisceri: ከመ፡ኢትባኢ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ Jos. 23, 7; ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ኢትባኢ፡ ἔν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλου (ne interjicias te, ne interrumpas sermonem) Sir. 11, 8. k) de rebus: introduci, immitti, ingeri: ቦአት፡ጎብ፡አት፡ውስተ፡ግለም፡ Rom. 5, 12; ዘይበውአ፡ውስተ፡አፍ፡ Matth. 15, 17; Marc. 7, 15; Lev. 10, 18; Num. 31, 23. l) offerri (de collationibus): ወርቅ፡ዘቦአ፡ τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθέν 4 Reg. 22, 4 (vid. አቦአ). m) penetrare, c. Acc. 2 Tim. 3, 6 rom.; c. ውስተ፡, ut: ይበውአ፡ስርዋጽ፡ውስተ፡እዲሁ፡ Jes. 36, 6; ገዳሮመ፡ቦአ፡ውስተ፡እዘኒሁ፡ Jac. 5, 4; Ps. 17, 8; ለትባኢ፡ኩሎ፡እከዩመ፡ቅድሚከ፡ Thren. 1, 22; de oratione animos movente, in animos descendente: ነገሩ፡ይበውአ፡ውስተ፡ልብ፡ Sir. 21, 17; 2 Reg. 19, 7; Gen. 50, 21. n) venire in mentem alicui: ቦአከመ፡ውስተ፡ልብከመ፡ seq. ከመ፡ et Subj., Mal. 2, 2; Marc. 4, 19. o) supervenire, invadere alqm (quamcumq; ro): ሐዘን፡ኢይባእኒ፡ Sir. 38, 17. — Voc. Ae.: አተው፡ቦአ፡ዘገባ ።

አብአ፡ II, 1 intrare vel inire facere i. e. 1) *introducere, inducere*, v. c. Acc. prs.: Gen. 6, 19; Luc. 2, 27; Joh. 18, 16; c. Acc. loci vel c. variis praep. (sicut ቦአ): አብአቆሙ፡ቤተ፡Tob. 7, 1; አባአኩከመ፡ምድረ፡እስራኤል፡ Heb. 20, 42; 2 Esr. 19, 23; Gen. 43, 17; 2 Joh. 10; አብአም፡ባኤረ፡ (sc. በሐመር)፡ Enc. Masc. 30; አባአናሙ፡ውስተ፡ጎንት፡ Kuf. 3; ኢታብአ፡ኩሎ፡ሰብአ፡ዘረከብከ፡ውስተ፡ቤተከ፡ Sir. 11, 29; Gen. 43, 18; Ex. 23, 20; Num. 14, 16; Cant. 1, 4; አብአም፡ጎቤሆመ፡ውስተ፡ቤተ፡ Gen. 19, 10; Luc. 5, 18, 19; Ps. 143, 17; e bello: ዘያወጽአመ፡ወዘያበውአመ፡ Num. 27, 17; ወ

ሎቱን፡አባአከ፡ቅድሚከ፡ይትዋቀስ፡ Job 14, 3. In specie: a) *incidere facere* alqm in malum Matth. 6, 13; Ps. 65, 10. b) *introducere vel adducere* alqm in societatem, religionem, i. e. *recipiendum, adsciscendum curare*: አብአመ፡ (paganos) ውስተ፡አእምሮ፡አግዛ፡ Sx. Genb. 7; ዘአንበለ፡አብአም፡ክርስትና፡ Sx. Teq. 25; Nah. 24; ዘአንበለ፡ያብአምን፡ለአንስተይሆመ፡ውስተ፡ገይማናት፡ F. M. 5, 11. 2) *introferre, inferre, importare, immittere, ingerere, inserere, invchere*, ut: sanguinem in sacrarium Lev. 4, 5. 16. 16, 15; Hebr. 13, 11; ግሥራቲዩ፡አባአከመ፡ቤተከመ፡ Joel 4, 5; 2 Par. 5, 1, 7; onera per portas Jer. 17, 24. 27; Kuf. 2; alqd in speluncas Jes. 2, 19; aquas in urbem (inducere) Sir. 48, 17; naves in portum Jac. 3, 4; አብአ፡እገሪከ፡ውስተ፡አርዑታ፡ Sir. 6, 24; vectes in annulos Ex. 25, 14. 27, 7. a) *invchere* proventum in horrea: Deut. 28, 38; Kuf. p. 48 (aliás አእተው). b) *accipere* (eiunsmem, opt. expendere): ዘአባአከ፡ወዘአውአከ፡ Sir. 42, 7. c) *in-, introducere* morem, *παρεσιδάσῃν* 2 Petr. 2, 1; libros haereticorum F. N. 2 (vid. sub አንበረ). d) *injicere, interjicere, immittere*: ኢታብአ፡ሐዘን፡ውስተ፡ነፍስከ፡ Sir. 38, 20; ኢታብአ፡ሐዘን፡ማእከለ፡ትፍሥትትከ፡ 13, 8; ዮጊ፡ታቦውአ፡ጎብ፡አት፡ማእከለ፡ጽድቅከ፡ 7, 6. 3) *offerre*: አብአ፡አፋዲ፡ προσάγαγε τὸ Ἐρῶδῆ 1 Reg. 30, 7; አብአ፡ለን፡ፍትሐ፡ጎብ፡ሉዑል፡ Hen. 9, 3; አን፡አባአከ፡ተገነባረ፡ስእለትከመ፡ቅድሚሁ፡ Tob. 12, 12, 15; in specie *offerre* a) munus, donarium, collectam Matth. 2, 11; Ex. 30, 14. 15. 36, 3; Prov. 3, 9; Luc. 21, 1. 4. b) sacrificia Lev. 1, 2, 2, 12; Kuf. 49; Jes. 19, 21; Jer. 14, 12; 4 Esr. 10, 58. 59; አምከመ፡አባአከ፡ለአግዛ፡, ልዑል፡ይሣህለጊ፡ Sir. 7, 9. 14, 11; ዘበንዋዩ፡ዐማዮ፡ያበውአ፡መባአ፡ 31, 24. 32, 1; Act. 21, 26; ከህን፡ዘያበውአ፡መሥዋዕት፡ Lev. 7, 8.

ተቦውአ፡ III, 1 *introduc*i Rom. 5, 20 Platt; ቦጽ፡አለ፡ተቦውአን፡ (v. ተባውአን፡ Platt) *qui introducti fuerunt nobis* (παρεσιδάσῃν) Gal. 2, 4.

ተባውአ፡ III, 3 se *ingerere, inferre, intrudere* inter alios, c. Acc. Gal. 2, 4 Platt; 2 Tim. 3, 6 Platt.

አስተቦውአ፡ vel አስተብአ፡ IV, 1 *ad se vel sibi introducere, deducere* domum, c. Acc.: ኢይደልም፡ለአእምአመናን፡ከመ፡ያውስብ፡ጃ አንስተ፡ወያስተብኑን፡ (aliás ያስተጋብኑን) F. M. 5, 4; ኢታብተቦውአ፡አዕርክተ፡ ne ad te *introducas amicas* (quales tentandae et firmandae suae castitatis causa introducere solebant) Syn. f. 283.

በአት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. በአታት፡ 1) *ingressio, ingressus, introitus, aditus*: በበአትከ፡ወበዕአትከ፡ Deut. 28, 6; 1 Reg. 29, 6; 2 Par. 1, 10; Org. 1; በአተን፡ወፀአት፡በሰላም፡ዕቀቤን፡ Genz. f. 94; c. Acc.: አምዕብ፡በአት፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 19, 23. 24. 3. c. ውስተ፡ ut: (ille est) ጥንት፡ወበአት፡ውስተ፡ት፡ ἄρχῆ ὄπισθε τῆς καὶ προεστραλή Cyr. c. Pall. f. 69; በትንሣኤሁ፡ወበዕርገቱ፡በንብረቱ፡የሰማንከ፡ወበበአት፡ውስተ፡ሀላዊከ፡ Genz. f. 115. Vid. etiam 4 Reg. 21, 16 var. a) passive: *introduc*io: በገንጉ፡ዕለት፡ከን፡በአቱ፡ (sc. Jesu infantis) ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ Sx. Jac. 8. b) *introitus* i. e. *initium*: በአት፡ሰገበት፡ προσάβατον Marc. 15, 42; በአት፡ሌሊት፡ Abush. 12; በአት፡ክረምት፡ Enc. Enc. 25; በአት፡ጸም፡ in libris de Computo ecll. 2) *specus, spelunca, caverna, antrum* (stabile, latibulum, conditorium) Gen. 23, 9 seq.; Kuf. 19;

Judith 16, 23; Joh. 11, 38; ባሕተ: ፈያት: Jer. 7, 11; Matth. 21, 13; ባሕታት: Jud. 6, 2; Jes. 2, 19. 32, 14. 33, 16. 42, 11. 65, 4; Jer. 4, 29. 31, 28; Hez. 33, 27; Hebr. 11, 38; Apoc. 6, 15; ባሕታት: ከኩኸ: Job 39, 28, ባሕታት: ለመራዕይሁ: μῶνδραι 2 Par. 32, 28; ባሕተ: መዛግብት: Clem. f. 8 seq.; Gad. Ad.; monachorum Phlx. 24 seq.; Enc. Hed. 17; (ossa ejus translata sunt) ባደብረ: መሳርዮስ: ኅበ: ተሐንጸ: ባሕት: Enc. Jac. 5; de loco in quo Christus natus est (aliās ጎል) Org. 1.

ባዋሊ: n. ag. *intrans, ingrediens, is, qui introit:* (janua aperta fuit) ባሕንተ: ብዝህ: ባዋሊያን: ወወገእያን: Phlx. 122; a) *frequentator, commens:* ጽፋቅ: ባዋሊ: ቤታ: Prov. 29, 45; Did. 3; vid. ባዋሊት: 2) Macc. f. 15 legitur: (puerorum captivorum quosdam constituit) ባዋሊያን: ውስተ: ምስክር: i. e. *cubicularios.*

ባዋሊት: subst. (fem. ad ባዋሊ) *multitudo intrantium, frequentantes:* ኅበ: ብዝህ: ባዋሊቱ: በመዝገሕ: አንብር: Sir. 42, 6.

አባሊ: n. ag. (II, 1) *introductor, Lit. 173, 3.*

ምብዋሊ: et መባሊ, subst., Pl. ምብዋሊት: vel መባሊት: *ingressus, introitus, aditus:* ኢያአምር: መግእዮ: ወመባሊዮ: 3 Reg. 3^b, 7; Jes. 37, 28; εἰςζοδος Prov. 8, 34; ምብዋሊ: Hez. 42, 9; መባሊትሁ: 43, 11; መባሊ: ቤት: 44, 5. 46, 19; ምብዋሊት: 2 Par. 23, 4; እስመ: እንተ: ሆዮ: ቦቱ: ምብዋሊ: (v. ምብአት!) ላዕሊ: ይሁዳ: Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4. 13, 44; መባሊ: ግብጽ: Kuf. 10; መባሊ: በቢሎን: Kuf. 20; Jos. 13, 5; Jud. 1, 24; Org. 2. In specie: locus *oc-casus astri* Hen. 73, 3.

መብዋሊት: et ምብዋሊት: subst. 1) *commissura, junctura*, αὐτοβόλη Ex. 26, 4. 2) *voctes immissi vel inserti, ἀναφορῆς* 2 Par. 5, 9.

መባሊ: subst., m. et fem., coll. et sing.; Pl. መባሊት: *oblatio* cuiusvis generis in usum Dei, templi, ecclesiae facta (*donum, donarium, munus, collatio, collecta, sacrificium, anathema*, al.): καρπώματα Deut. 18, 1; ἑσάτια Jer. 7, 21; Sir. 31, 23; προσφορὰ ἁπλῶς: መባሊ: ለእግዚ: 14, 11. 31, 21; ἀναφορὰ Ps. 50, 20; δῶρον Job 8, 20; Lev. 1, 2; Hez. 20, 39; ብዝህ: መባሊ: ይሰራ: ሊተ: Sir. 7, 9; Matth. 5, 24. 8, 4; Luc. 21, 1; ἀνάθεμα Lev. 27, 28. 29; ἀπαρχή, ἀπαρχὰ Ex. 25, 2. 3; Num. 15, 19—21; ἀφαίρεμα, ἀφορίσµα Ex. 35, 5. 21. 39, 2; Lev. 10, 14. 15; Num. 31, 52; ጸሐፍተ: መባሊ: γραμματειαγωγεις Deut. 16, 18; collecta 2 Par. 24, 9 seq.; ወርቅ: መባሊ: ዝሃዱን: F. M. 17, 1; christianorum προσφορὰ Lit. 159, 1. 160, 1; Const. Ap. 36; መባሊት: F. M. 26, 3; ጸሎተ: መባሊ: oratio illationis (quum panis et vinum ex prothesi ad altare inferuntur) Lit. 159, 1.

ቦ: inus., ⁶ἄβ manus distendit, quoad potuit, *orgyia* (⁶ἄβ) *dimensus fuit.*

ባዕ: subst. *spithama, palmus major, σπιθάμη* Ex. 36, 16.

ብዕላ: I, 1 [Hebraei habent ⁶ἄβ *possedit, dominatus est;* in specie: *uxorem duxit*, sicut ⁶ἄβ et ⁶ἄደ; Arabes frequentant ⁶ἄβ *dives fuit;* vid. etiam መባሊ:] Subj. ይብዕላ: 1) *divitem esse vel fieri, locupletari:* ነጻይ: ወብላይ: Sir. 11, 14; ሠናይ: ብላይ: 13, 24; ሠያጢ: ወስካሪ: ኢይብዕላ: 19, 1;

ብዕላ: Jer. 5, 27; Judith 15, 6; Gen. 30, 43; ብዕላከሙ: I Cor. 4, 8; ይብዕላ: Job 15, 29; ሀለወ: ዝይብዕላ: በብዝህ: ጠዋዕ: Sir. 11, 18; ከመ: ትብዕላ: 2 Cor. 8, 9; 1 Tim. 6, 9. 18; Apoc. 3, 18; Cyr. d. r. fid. f. 55; ይጌጉኡ: ይብዕላ: Prov. 28, 22; እንተ: እምነገ: ብዕላ: ከሎሙ: Apoc. 18, 19; c. Acc. ብዕላ: Hen. 97, 8; ይብዕላ: ብዕላ: ባቢያ: Dan. 11, 2. c. Acc. prs. i. e. *ditiorum esse aliquo:* ዝይብዕላክ: Sir. 8, 2. 12. 13, 2; ምንት: ይብዕላ: ለጥብብ: τὶ σοφίας πλουσιώτερον; Sap. 8, 5. 2) *conjugium inire:* in loco Jes. 62, 5 ከመ: ይነብር: ወረዛ: ምስላ: ድንግል: verbo ይነብር: in vers. nov. ይብዕላ: vel ይቤዕላ: (I, 2) sive substitutum sine appositum est (ጌጌጌ).

ኡብዕላ: II, 1 1) *divitem reddere, locupletare, ditare*, Ep. Jer. 34; 1 Reg. 2, 7; c. Acc. prs. Gen. 14, 23; Kuf. 13; ቀሊል: በነብ: እግዚ: ይብዕላ: ለነጻይ: Sir. 11, 21; እድ: ጽት: ብሕሌ: ይብዕላ: Prov. 10, 4; ስላሊ: ይብዕላ: ርእሱ: 13, 7. 29, 46; Hez. 27, 33; c. ለ: prs. 2 Cor. 6, 10; c. dupl. Acc. 1 Reg. 17, 25. 2) *festum celebrare, festum diem agere*, (denom. a ቦል), sive seq. ቦላ: ut: ባቲ: ይብዕላ: ርም: ቦላ: ለእስጢፋኖስ: Sx. Masc. 12; ዕለት: ዝይብዕላ: ቦቲ: ትንሃኤ: ቅድስት: Abush. 40; ተዝክሪ: ዕረፍቱ: ሰርዮ: ይብዕላ: Enc. Ter. 15; sive absol. ut: ተንብሕ: አይሁድ: ከመ: ይብዕላ: Jsp. p. 372; ኡብዕላ: ጌ ዕለት: p. 294; Syn. p. 297; Sx. Sen. 4.

ተብዕላ: III, 1 (denom.) *festum celebrari:* እለ: ይትቦላ: ደርገ: *festa quae conjunctim celebrantur*, Enc. Haml. 27 (Lud.).

ኡትብዕላ: IV, 1 *divitiis inhiare, opes captare*, Judae 16.

ብዑል: part. 1) *dives, locuples, opulentus* Ps. 9, 30. 44, 14. 122, 5; Koh. 10, 20; ዕድሙ: ብዑላን: Sir. 44, 6; እንስት: ብዑላት: Jes. 32, 9; Apoc. 2, 9. 3, 17; Sx. Teq. 14; አልቦ: ብዕል: ዝይፈደፍድ: እምነፍት: ብዕልት: Fal. f. 59; ሀገር: ብዕልት: Jes. 33, 20; c. በ: vel እምነ: rei Gen. 13, 2. 2) ut videtur: *festus, magnificus* Hen. 41, 5.

ብዕል: subst., m. et fem., *divitiae, opulentia, opes* Koh. 5, 12. 9, 11; Job 21, 7; ብዑላ: ብዕልዮ: 31, 25; Prov. 8, 18. 24, 31; Sir. 8, 2. 9, 11. 30, 15. 16; ብዕል: ወክብር: Kuf. 43; ብዕል: ወንዋይ: 2 Par. 1, 11; Ps. 111, 3; Jes. 16, 14. 29, 2; ብዕል: ባሕር: 60, 5; Jer. 9, 23; ዝይገብር: ብዕሎ: 17, 11; Hen. 94, 8; ብዕል: ግለግዊት: F. M. 18, 1; 1 Tim. 6, 17; ብዕል: ስብሐተሁ: Rom. 9, 23; ብዕል: ጥባቢሁ: 11, 33.

ባዕል: adj. et subst., f. ባዕልት: Pl. ኡብዕልት: (m. et fem., ut Ruth 3, 10) 1) *dives, locuples, opulentus* Jer. 9, 23; Dan. ap. 1, 4; Matth. 19, 23. 27, 57; Sir. 10, 22. 13, 18. 19. 21, 4; ባዕል: ደንጻዊ: 25, 2. 30, 14; ብሕሲት: ክብርት: ወባዕልት: Sx. Haml. 15; Teq. 18; Kbr. Nag. n. 21; ኡብዕልት: Hen. 94, 8; Koh. 10, 6; Jes. 5, 14. 53, 9; Prov. 10, 15; Ps. 48, 2; 1 Tim. 6, 17; Jac. 2, 5; Luc. 6, 24; c. በ: rei, ut: ባዕል: በወርቅ: ወብብር: Sx. Ter. 1. 2) *possessor, dominus, herus:* ባዕል: ንዋይ: Lev. 5, 24; Num. 5, 7; ባዕል: ላሆም: Ex. 21, 28; ባዕል: ቤት: Ex. 22, 7; Jud. 19, 22; Matth. 10, 25; Marc. 14, 14; Luc. 14, 21 (*patrefamilias*); (ባዕልተ: ቤት: *materfamilias* 3 Reg. 17, 17 Luc. 12, sed vid. ቦልት); ባዕል: ብሔር: ስ ኢጣሪ: ጥገ ገገጽ Gen. 42, 33 (Pl. 43, 3; ባዕል: ቤት: ንግድ: *xenoparochus* Sx. Nah. 15; Pl. ኡብዕልት: Lev. 25, 33; እግብኡ: ለእስብዕልት: Tob. 2, 13; ἄρχοντες

ተባዝኣ፡ III, 1 multiplicari, augeri: amor እንዘ፡ ይበዝኣ፡ ወይትባዝኣ፡ Lud. ex Org. 4.

ተባዝኣ፡ III, 3 se invicem multiplicare vel augeri, incrementum capere Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Deut. 6, 3; Ex. 23, 30; Hen. 67, 3; Ps. 143, 16; ይትባዝኡ፡ ወይትባዝኡ፡ Sir. Job 39, 4; ውሉድ፡ ኃጥአን፡ ኢይትባዝኡ፡ አዕጺቂሆሙ፡ Sir. 40, 15; ከመ፡ ትትባዝኡ፡ በሕይወትክ፡ Sir. 2, 3; ተባዝኡ፡ በእግዚአብሔር፡ 2 Petr. 3, 18; ትትባዝኡ፡ በረከቱ፡ ለጻድቅ፡ Sir. 11, 22.

አስተባዝኣ፡ IV, 3 facere ut sese invicem multiplicent, multiplicare, augere Gen. 17, 6. 20. 22, 17. 48, 4; Deut. 7, 13. 8, 1. 13. 18. 28, 11; Jos. 24, 3; Hebr. 6, 14.

ብዙኣ፡ part. et adj. multus: Num. 32, 1; Jos. 11, 4; ብዙኣ፡ ብዕልዮ፡ Job 31, 25; ብዙኣ፡ ማያት፡ Joh. 3, 23; Apoc. 17, 1; ብዙኣ፡ ሰብእ፡ Job 31, 34; Apoc. 19, 1; ብዙኣ፡ አሕዛብ፡ Gen. 17, 2; ብዙኣ፡ ውሉድ፡ Sir. 16, 1; ዘብዙኣ፡ አገረሀ፡ Lev. 11, 42; ዕንቅ፡ ዘብዙኣ፡ ሜጡ፡ Judith 10, 21; ዝንቱ፡ ብዙኣ፡ ተጎሥሦ፡ 4 Esr. 10, 43; ሰላም፡ ብዙኣ፡ Ps. 118, 165; ብዙ፡ ጽልመት፡ Asc. Jes. 8, 24; ብዙ፡ ትዕቢት፡ 4 Esr. 8, 61; ብዙ፡ መከራ፡ Koh. 5, 2; Matth. 2, 18; Marc. 13, 26; 1 Thess. 1, 6; ብዙ፡ መዋዕል፡ Matth. 25, 19; Gen. 26, 8; ብዙኃት፡ አዋልድ፡ Esth. 2, 8; Jud. 8, 30; ብዙኃን፡ አዕርክት፡ Sir. 28, 13. 11. 5; ብዙኃን፡ ኄረኃ፡ አሕመዋሙ፡ ተሐብዮ፡ Sir. 29, 18; 1 Joh. 4, 1; ለብዙኃን፡ ቀተሎሙ፡ ሐዘን፡ Sir. 30, 23. 13, 22; Matth. 7, 22. 8, 11; Hebr. 12, 15; ብዙኃን፡ እምውሉድ፡ ግብጽ፡ Kuf. 42; Joh. 4, 41; crebro seq. pron. rel. ut ብዙኃን፡ አለ፡ ጸላእከ፡ Sir. 27, 24. 9, 8; ብዙኃን፡ አለ፡ ፈቀድዎ፡ Judith 16, 22; Matth. 7, 13. a) de tempore: longus Marc. 6, 35; እምዘመን፡ ብዙኣ፡ F. N. 10, 1; ብዙኣ፡ ተባዝኡ፡ ለብዙኣ፡ ሐዘን፡ multum tristitiae 4 Esr. 10, 37; Gen. 33, 9; Ps. 119, 6; ብዙኣ፡ ዘከመዝ፡ ዘርእዮት፡ ዐይዖ፡ Sir. 16, 5. 31, 12; በዘይዐይጥ፡ ብዙኣ፡ በኅጻጥ፡ 20, 12; 2 Cor. 8, 22; Marc. 6, 34. d) passim et ብዙኣ፡ et ብዙኃን፡ multitudo hominum, vulgus: Ex. 19, 21. 25, 2; 1 Reg. 14, 6; በማእከለ፡ ብዙኃን፡ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας Sir. 15, 5; Marc. 3, 7. e) comparative: plus, plures, plurimus: ማእከለ፡ ብዙኣ፡ ἀνὰ μέσον πλείονων Sir. 34, 18; ብዙኃን፡ ὀφ πλείονες 1 Cor. 9, 19; 2o πλείον Luc. 7, 43; ὀφ πλείστοι Matth. 11, 20; sufficiens Ex. 36, 5. f) adv. ብዙኣ፡ α) multum, multo, multifarium, valde: Ruth 1, 20; ኢትትአመኖ፡ ብዙኣ፡ Sir. 6, 7; ዘብዙኣ፡ ተመንደቦ፡ ብዙኣ፡ ይትማይ፡ 31, 11; ብዙኣ፡ ሕጹጽ፡ አንት፡ 4 Esr. 8, 56; Luc. 5, 26. 7, 47; Marc. 3, 12. 12, 27. β) saepe, pluries Koh. 5, 19; Matth. 9, 14; Jac. 3, 2; πλειστόκις Koh. 7, 22.

ብዙኣ፡ subst., plerumque m., (raro Pl. አብዛኣ፡ Jer. 26, 16 var.), 1) incrementum, multiplicatio Matth. 24, 12. 2) multitudo, copia Gen. 16, 10. 36, 7; Deut. 10, 22; ብዙኣ፡ ብዕሎሙ፡ Ps. 48, 6; ብዙኣ፡ አሕዛብ፡ Prov. 14, 28; Ex. 12, 6; Judith 7, 4; Ps. 63, 2; 4 Esr. 8, 65; Sir. 16, 3; ብዙኣ፡ ዓሣት፡ Joh. 21, 6; ብዙኣ፡ መዋዕል፡ Zach. 8, 4; በብዙኣ፡ ዓመታት፡ መብዙኣ፡ ንብረት፡ Job 12, 12; ብዙኣ፡ ነገር፡ ἐκ πάλῃς καλλιῶς Sir. 13, 11; Prov. 10, 19; Sir. 5, 31. 23; nonnumquam latine magnitudo vertitur, ut: ብዙኣ፡ የውሀቱ፡

Job 21, 23; ብዙኣ፡ ጠዋዕ፡ Sir. 11, 18; ብዙኣ፡ ምሕረቱ፡ 16, 12; Jes. 63, 15; Thren. 3, 31; Tob. 8, 16; Ps. 63, 20; 1 Petr. 1, 3; በብዙኣ፡ ስብሐቲሁ፡ Jes. 40, 26. Passim a) multitudo hominum Ex. 23, 2; ብዙኣክ፡ (v. አብዛኣኩም) ደክመ፡ Jer. 26, 16. b) plerique, pars major eorum, ብዙኣኩም፡ Phlx. 4.

ብዙኣት፡ n. act. multitudo: ብዙኣት፡ ሰብእ፡ Jsp. p. 282. አብዙኣ፡ n. ag. (II, 1), multum faciens: ኢይኩን፡ አብዙኣ፡ ነገር፡ multiloquus F. N. 8, 1; አብዙኣያን፡ ሠሐቅ፡ multum irridentes F. M. 34, 2.

አብዙኣ፡ id., Lud. sine auct. መብዙኣ፡ part. c. term. adj., id.: መብዙኣያን፡ ነገር፡ multiloqui, garruli Kid. f. 4; መብዙኣ፡ ነብሐ፡ F. M. 21, 3; ወንጌሉ፡ በብዙኣኩም፡ ከመ፡ መብዙኣ፡ ነገር፡ καὶ ἄμεῖς ὑμῖν δοκούμεν ληρεῖν Chr. Ta. 23.

መብዙኣት፡ subst. pars major vel maxima, plerique, plurimi, Jos. 5, 6; Ps. 77, 35; Hen. 89, 33; Asc. Jes. 4, 9; 1 Cor. 10, 5. 15, 6; 4 Esr. 13, 50; Jsp. creberissime; መብዙኣት፡ መዋዕልሆሙ፡ Kuf. 23; መብዙኣት፡ ሕዝብ፡ Org. — Adv.: መብዙኣቶ፡ plerumque, saepe, crebro 4 Esr. 8, 57; πλεονόκις Tob. 1, 6; πολλόκις Matth. 17, 15.

ባዝግና፡ (Num. 31, 50; 1 Esr. 3, 6), ብዝግና፡ (Hez. 16, 11), ባዝግና፡ ባዝጋና፡ et ብዝጋና፡ subst., Pl. —ናት, collare, monile, ornamentum colli, torques, animalium: ባዝግናት፡ ዘውስተ፡ ከሣጻት፡ አግግል፡ Jud. 8, 21. 26; hominum: ባዝግና፡ ወርቅ፡ ዘውስተ፡ ከሣድ፡ Fal. f. 18; Num. 31, 50; Prov. 1, 9; Sir. 35, 6; Org.; tam virorum Gen. 41, 42; Kuf. 40; 1 Esr. 3, 6; Dan. 5, 7. 16. 29; 1 Par. 18, 7; quam feminarum Jes. 3, 18; Jer. 2, 32; Judith 10, 4; Hos. 2, 15; Hez. 16, 11. [Etymon semiticum indagaturo ad צַוּ, צָוָה, צִוּ, צִוּוּ recurrendum fuerit]. — Voc. Ae.: ባዝግና፡ ዘ፡ ዝርግና፡ alius: ዘ፡ ሥርግው፡ alius: ብ፡ ዘርፍ።

ቢሕ፡ hippopotamus vid. sub ብኄ፡

ቤበዮ፡ vid. sub በበዮ፡

ቤተ፡ I, 1 [arm. բնա Է, arab. بَيْتٌ (بَيْتٌ)] Subj. ይበት፡ 1) pernoscere, noctem transigere, alicubi noctu manere vel decursari vel commorari vel cubitum irc: ቤትኩ፡ ወወዐልኩ፡ እንዘ፡ እጸብት፡ 2 Cor. 11, 25; ቤትኩ፡ እንዘ፡ እጸሏ፡ Herm. p. 86; በይእቲ፡ ቤሊት፡ ቤትኩ፡ ሥሕብዮ፡ Tob. 2, 9; ዘአሕጻጽ፡ ድራር፡ ይበይት፡ ጥዕዮ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56; ቤተት፡ ወኖመት፡ Judith 12, 5; 1 Reg. 9, 25; Ex. 23, 18; Jud. 19, 6. 10; c. nominibus temporis: Num. 22, 8; ቤተ፡ ክልኤሆሙ፡ በይእቲ፡ ቤሊት፡ Tob. 8, 9; ትበይት፡ ቤሊት፡ ውስተ፡ ም፡ Jes. 21, 13; Ruth 3, 13; 4 Esr. 10, 74; c. nominibus loci: Gen. 31, 40. 54; Ex. 22, 26; Lev. 14, 47; Ps. 54, 7; 2 Esr. 14, 22; Sir. 14, 26; አልቦ፡ ንብረት፡ ዘኅብ፡ መሲዮ፡ ይበይት፡ 36, 31; Job 8, 17. 15. 28 (εὐλαῖστα); Ruth 3, 14; 4 Esr. 10, 73; Luc. 9, 12; de cohabitatione conjugum: ቤትኩ፡ ምስሌኪ፡ በሕግ፡ Hez. 16, 8; Gen. 30, 15. 16; de bestiis: ይበይታ፡ ህዮ፡ Hez. 34, 14; ይበት፡ ውስተ፡ ቤትኩ፡ Job 39, 9; de avibus (nidulari): ይበይት፡ ውስተ፡ በአታተ፡ ኩኩኩ፡ Job 39, 27. 28. 2) raro: permanere, subsistere in genere, በጸጋሁ፡ ተፈጥረ፡ ከሉ፡ ወበኅ፡ ፍ፡ ይበይት፡ Lith. Orth.

አቤተ: II, 1 *pernoctare facere* i. e. a) *facere* vel *sinere*, *ut per noctem maneat vel noctem transigat*, **ለአ ቢቶ:** 1 Reg. 3, 3; alieubi Gen. 24, 11, in aliquo statu, conditione: **ለብተኃን: ፅሩቃን: አቤተዎሙ: ዘእንበለ: ልብስ:** Job 24, 7. b) *per noctem secum detinere* vel *asservare* Deut. 24, 12; Ex. 16, 20; pecuniam acceptam statim pauperibus distribuit **ወአይቤተ: ምንተኒ:** Gad. T. II.; **ተኩላተ: ዐረብ: እ ለ: ኢያባይቲ: ሎሙ: ለነግህ:** Zeph. 3, 3.

ቤተ: subst., m. et fem., Pl. **አባያት:** 1) *domus, domicilium*, Matth. 2, 11. 5, 15. 7, 24—27. 8, 6. 9, 6. 7; Lev. 14, 34 seq.; 25, 29 seq.; Deut. 8, 12; Job 1, 19. 8, 15; Koh. 10, 18; Jes. 5, 8. 9. 22, 18. 65, 21; Jer. 19, 13. 22, 14; **ዐቢይ: ቤት:**, **ንኡስ: ቤት:** Am. 6, 11; **ቤተ: ምክራም: ወቤተ: ሐጋይ:** Am. 3, 15; **ቤት: ምናግ:** Prov. 21, 9; **ቤተ: ዐስብ:** Act. 28, 30 rom.; aliàs sexcenties. In Acc. loci in domo alcjs: Gen. 24, 23. 38, 11; Num. 30, 11. In specie: a) *tenitorium: አባያት:* **ሩካማጠጥ** Judith 2, 26; Mal. 2, 12; Luc. 16, 9; Act. 15, 16; **ቤተ: ስምዖ:** *tabernaculum testimonii* seu *foederis* 1 Par. 6, 32; 2 Par. 1, 3. b) *domus regia, palatium, arx: ቤተ: ንጉሥ:* Jer. 33, 10. 40, 4; 2 Reg. 11, 2. 9; Gen. 12, 15. 45, 16. c) *aedes, templum* Dei *deorumve*, Jer. 7, 1. 4. 22. 5. 33. 9; **ቤተ: ጣታት:** Kuf. 12; **አባያት: አ ማልክት:** 4 Reg. 12, 3. 14. 4. 18. 4; 3 Reg. 14, 23. 22, 44; Jer. 50, 12; **ቤተ: መቅደስ:** Kuf. 49; Jes. 44, 28; Matth. 21, 12. d) *ecclesia* (tam aedificium quam congregatio fidelium): **ቤተ: አግቢ:** Clem. f. 232; **ቤተ: ክርስቲያን:** (vid. **ክርስቲያን**) Gad. Lal.; Kid. f. 6; **በእንተ: አባያት: ክርስቲያናት: ወንዋይተ: ቅድስቲሆን:** F. M. 29; Matth. 18, 17; Rom. 16, 1. 4. e) *pars domus* a) *conclave, cubiculum: ባእ: ቤተክ:* ες τὰ ταπεινά σου Jes. 26, 20; Sir. 29, 12; τὸ παστοφόριον Jes. 22, 15; **ቤተ: አንስት:** *gynaecium* Esth. 2, 9. 13; **አባያት: አንስት:** Esth. 2, 3; Tob. 2, 11. β) *cella, cellula* monachorum, Reg. Pach.; **፫፻ አባያት: መንከሳት:** Sx. Masc. 1. γ) *aedicula, sacellum* ecclesiae, Kbr. Nag. f. 89. f) In specie nota has compositiones: **ቤተ: ላስ:** *domus lugubris* Koh. 7, 2. 5; Sir. 22, 6; — **ልብስ:** *sacrarium, ubi vestes ecclesiae asservantur*, Th. P. in ann. ad Jonam; — **ሐፍት:** *macellum* (vid. sub **ሐፍት**); — **መምህራን:** *academia* (Atheniensis) Sx. Enc. 12; — **ምሥዋዕ:** ἵνασῳτήριον Ex. 27, 1; — **ምሥዋዕ:** οἶκος ἑμπορίου Joh. 2, 16; — **ምርፋቅ:** *triclinium, refectorium* in monasteriis, Lud.; — **ምሳክ:** *coenaculum* Dan. 5, 10; — **መንግሥት:** *sedes regii* Dan. 4, 27; Am. 7, 13; — **ምቅእ:** *carcer* Koh. 4, 14; Jer. 44, 4. 15 (coll. **ቤተ: ዐናብት: ወድብ:** *carcer leonum et ursorum* Sx. Masc. 27.); — **መታን:** *sepulchrum* Enc. Jac. 8 (coll. Ps. 48, 11; **ቤት: ዘለንለም:** Kuf. 36); — **መዝገብ:** *thesaurus, aetarium* Dan. 1, 2 (coll. **ይትረጎሠ:** *አባያት: ዘውስቲቶሙ:* **ተዘግቡ: ነፍሳት:** Clem. f. 157); — **ማይ:** *latrina*, ut: **ክስተረ:** *አባያት: ማይ:* Enc. Jac. 21 (vid. etiam sub **መስሐብ**); — **መያሴ:** *caupona* Jes. 5, 11; Clem. f. 127; — **መጻሕፍት:** *bibliotheca* Gad. Ad. f. 196; hom. Gabr.; — **ስታይ:** *conclave potorium* Sir. 35, 6; — **ብለኔ:** *balneum* Clem. f. 127; — **ነግድ:** *xenodochium, hospitium, deversorium* Chr. Ta. 10; Sx. Nah. 15; — **ወይን:** οἶκος τοῦ οἴνου Cant. 2, 4; — **ዝመት:** πορνεῖον *lupanar* Hez. 16, 39; — **ድውያን:** *nosocomium* II Can. Nic. 82 (75); — **ግዛዕ:** οἶκος πτότου Koh. 7, 2; — **ጸሎት:** Jes. 56, 7. 60, 7; — **ፍሥሐ:** οἶκος εὐπροσώνης Koh. 7, 5; — **ፍንዳቅ:** *deversorium*, Th. P. in not. ad Jon. 2, 5. 2) *domus* i. e. a) *fa-*

milia Ex. 1, 21; **አገብር: ሊተ: ቤተ:** Kuf. 28; **ሰብአ: ቤተ:** Am. 6, 10; Gen. 7, 1. 12, 17; **አባያቲሆሙ:** 2 Reg. 2, 3; Lev. 18, 12. 13. 17; Luc. 10, 5. 19, 9; Matth. 12, 25. 13, 57; 1 Petr. 4, 17; Hebr. 3, 2. 5. 6. b) *prosapia, progenies, gens, e familia* alcjs *oriundi:* **ኢትትዐወር: እምዘርአ: ቤትክ:** ἀπὸ τῶν οὐραίων τοῦ σπέρματος σου Jes. 53, 7; **ቤተ: ጳጋይት:** Jer. 21, 12; Jes. 7, 13; **ቤተ: አቡክ:** 7, 15; Ps. 134, 19. 20; **ቤተ: አስራኤል:** Jer. 11, 17; Deut. 25, 9; Ruth 4, 11; 1 Reg. 2, 35; Ex. 6, 14; Jos. 14, 1; Lud. Comm. hist. p. 498 n. 19. c) *res familiaris* Matth. 23, 13; **ሥራዕ: ቤተክ:** 4 Esr. 14, 10. 3) *receptaculum, theca:* **አባያት: አ ፈው:** φιάλαι τοῦ ἀρώματος Cant. 6, 2; **ቤተ: እድ:** ἑγγειροδίου *manubrium* Ex. 20, 25 FH; **ቤተ: መዋጽሕት:** σπονδεῖα Ex. 25, 29; **ቤት: ለምጽዋሪግ:** Ex. 25, 27. 26, 29 ann.; in specie *vagina* gladii Matth. 26, 52; Joh. 18, 11; 1 Par. 21, 27; 1 Reg. 17, 51 var.; F. M. 4, 3.

ምባያት: subst. *locus pernoctandi, mansio: ከመ: መርኔት: ውስተ: ምባያቲሁ:* Mich. 2, 12; **ምባያቲክ:** ἡ ἀνάπαυσις σου Jes. 37, 28; **ምባያት: አንስት:** Lud. e Mss. Colb. **አባያታዊ:** adj. rel. *domesticus* Joh. 4, 46. 49.

ቤን: inus., i. q. **بَنَانٌ** *distilit et segregata et distinctu fuit res a re; facile discernenda, perspicua fuit* (ገጃ ፫፻፲፯).

ባየን: I, 2 1) *secernere, discernere, perspicere, animadvertere: ዩይይንዎሙ: ወየንኦስዎሙ: ወያረስንዎሙ:* ἐπέλεγῶσα Dan. 12, 10; **ለምንት: ኢትቤይን: እምውስቲቶን: እ ለ: የዐባያሆን:** Herm. p. 84; (እዋሕዮሙ: ወ) **አይይንዎሙ:** ለኩሎሙ: አለ: ἐπισημαῖα ἐπὶ Jer. 9, 25; κατανοῶ Matth. 7, 3; Deus **ይይይፍ: ለጋጥኢ: አንበለ: ይግብር: ጎጠአተ:** Lit. Epiph. 2) i. q. II, 2 *demonstrare: ዩይይት: ሎሙ: ክሕድቶሙ:* Sx. Sen. 6 (si quidem lectio sana est).

አባየን: II, 2 1) *perspicuum, manifestum reddere, demonstrare: ንፈቅድ: ከመ: ታብይን: ለን: ስምጋታተ:* Phlx. 3. 98; Sx. Mag. 13; **ከመ: ታብይን: ዐመግዮ:** Jsp. p. 338; **አባይፍ:** 1 Cor. 14, 26 Platt; seq. **ከመ:** e. Indic., Sx. Jac. 18. 2) *perspicere, observare, perspicue cognoscere* Clem. f. 94; *astra* Kuf. p. 50; **አባይፍት:** Gad. Ad. f. 20. — **Voc. Ae.: አባየን: ብ: ፈረደ: ለየ፣ ይ:**

ተባየን: III, 2 *demonstrari, perspicuum factum esse, elucere: በከመ: ተባየን: sicut demonstratum est* Phlx. 3; **ተባይፍ: ፍሬፋዴ: ብሐታዊያን:** እምትምህርተ: **አብው:** *demonstratio praesentiae solitariorum e doctrina patrum*, ibid.; **ውአቲኪ: ይትቤይን: አምግባረ: ማርታ: ወማርያም:** (hoc demonstrare licet vel elucebit e) Phlx. 54; **ፍሁ: ተባየን: ለስ: ጥያቄ: ነገርዮ:** Jsp. p. 300; **ተባየን: ንዝህላሐ:** p. 282.

ብየን: part. 1) ut videtur: *separatus, discretus* Gad. Lal. 2) *perspicuus, evidens*, ut: **ዝንቱ: ብየን: እስመ:** caet., Jsp. p. 284.

ባይን: praep. (a **ባይን: distantia, intervallum;** ገጃ, ፫፻፳፭, ፫፻፶፯) 1) *inter* (i. q. **በባይንት**): **ወባሕቱ: ኢትዛን: ዘበይፍን:** Gad. Lal. (si quidem lectio sana est). Poëticae nonnumquam **ዘበባይን:** vel **ዘበባይን:** ut — *ita, pariter* (coll. **مَا بَيْنَ**): **ጳጋይቲ: ወፈጻሚ: መልእክት: ዘበባይን:** (Cod. Tub. **ዘበባይን**) Enc. Hed. 4; **ዐናብት: መሠጥ: ወመንከራኩራት: ዘበባይን:** ut *leones rapaces ita rotae* Enc. Mag. 2. 2) *ob, propter* (i. q. **በባይን:** et **እንባይን**): **ባይን: ምንት:** Herm.

p. 95; ጩ፡፡ገ፡፡፡ p. 109; Teb. Tab. 47. — Voc. Ae.: እስመ እንበይ፡፡፡ ጩ፡፡፡ ሆየንተ ሰእንተ ጩ፡፡፡ — Compositur cum aliis praepositionibus, sc.

እንበይ፡፡ (seu እምበይ፡፡ Luc. 4, 43 rom.; Act. 24, 14 et 25, 19 rom., ex እም፡፡ et ጩ፡፡) praep., rarius conj. (gramm. § 166, 22). A) praep. 1) ob, propter, causa, ergo; እንበይ፡፡ ስለሆሙ፡፡ መጽሐ፡፡ ማየ፡፡ አይ፡፡ Sir. 40, 10; እንበይ፡፡ ርእሱ፡፡ ያመክረከ፡፡ 37, 8; እንበይ፡፡ ምጽዋት፡፡ ጳጳሩን ἔντολῆς 29, 9; ገዛ፡፡ ግ፡፡ አለ፡፡ ወድቶ፡፡ እንበይ፡፡ ንዋይ፡፡ 34, 6. 38, 18; ተጋን ይ፡፡ እንበይ፡፡ ስቅድም፡፡ ጌጋይክ፡፡ 21, 1; እንበይ፡፡ በዓል፡፡ Jer. 23, 27; እንበይ፡፡ ገመት፡፡ Tob. 8, 7; 4 Reg. 5, 18. 6, 11. 22, 13; Rom. 4, 23. 14, 15; Sir. 10, 8. 30. 11, 2; እንበይ፡፡ ገ፡፡ vel እንበይ፡፡ ገ፡፡፡ propterea, ideo, ea de causa 10, 13. 18, 11. 20, 23. 31, 13. 34, 13. 44, 21; 2 Esr. 9, 15; Marc. 1, 38; Rom. 4, 22; Tit. 1, 5. 2) pro: ላሆም፡፡ ስለእንበይ፡፡ ግ፡፡ ጢአት፡፡ Ex. 29, 36; 2 Esr. 10, 19; ተቃተሉ፡፡ እንበይ፡፡ አ፡፡ ዊክሙ፡፡ 14, 14; Rom. 5, 7. 3) de: እንበይ፡፡ መኑ፡፡ ይብል፡፡ Joh. 13, 22; 4 Esr. 9, 5; ተማክረ፡፡ እንበይ፡፡ Sir. 37, 11; Act. 25, 19 rom. B) conj., non tantum እንበይ፡፡ ስ፡፡ ideo quod, propterea quod Enc. Sen. 7; sed etiam omisso ስ፡፡ ut: እንበይ፡፡ አብልዑ፡፡ Enc. Mij. 9.

በበይ፡፡ praep. (e ጩ፡፡ et ጩ፡፡; gramm. § 166, 22) 1) inter (i. q. በበይ፡፡ ፍት፡፡), ubi de ratione nectendi, separandi, comparandi vel opponendi agitur, c. pron. suffixis usitatum: Ex. 21, 18. 25, 20. 26, 5. 9. 28, 7. 36, 11. 2) ob, propter, causa: በበይ፡፡ ነፍሱ፡፡ ለዝንቱ፡፡ ጠእሲ፡፡ Jon. 1, 14; 1 Reg. 9, 12. 28, 18; Jud. 20, 10; Num. 12, 1; Deut. 9, 4. 5; በበይ፡፡ ስለእኔ ሙ፡፡ Mich. 3, 12; በበይ፡፡ ምንት፡፡ qua de causa? ob quid? quare? 1 Reg. 4, 3; በበይ፡፡ ገ፡፡ vel ጩ፡፡ ገ፡፡፡ hanc ob causam, ideo, propterea Ex. 20, 11; Sir. 2, 13; Jes. 51, 21. 57, 6. 64, 5; Jer. 2, 9. 12. 4, 8. 5, 27. 7, 32; Hez. 13, 8 al. Post verbum vendendi: አከ፡፡ በበይ፡፡ ወርቅ፡፡ ὄχθ ἐνεκεν ἀργυρίου Jes. 48, 10. Passim auctore aliquo vertere licet: በበይ፡፡ እግዚ፡፡ Jes. 29, 15; በበይ፡፡ መኑ፡፡ 1 Reg. 14, 38. 3) de, post verba dicendi: 1 Reg. 10, 16. 30, 21; Judith 5, 5; vel quod attinet ad Jud. 21, 16; በበይ፡፡ ምንት፡፡ ἐν τίνῃ qua ratione Mal. 1, 2.

በበይ፡፡ ፍት፡፡ (i. e. ጩ፡፡ et ጩ፡፡ ፍት፡፡ Pl. a በይ፡፡) et ጩ፡፡ ፍት፡፡ (N. T. rom.) praep. inter, post verba jungendi et separandi, comparandi et opponendi, actionum reciprocarum et de ratione, quae inter plures interest, sed nonnisi c. pron. suff. usitatum: Ex. 14, 20. 26, 3; Dan. ap. 1, 13; Matth. 9, 3. 12. 25. 16. 7. 8. 24, 10; Marc. 8, 16; Luc. 9, 46; Joh. 9, 16; Rom. 1, 27; 1 Thess. 3, 12; Hebr. 12, 3; Jac. 4, 11. 5, 16; 1 Petr. 1, 22. 4, 10; Apoc. 6, 4; al. sexcenties. Etiam በበ፡፡ በይ፡፡ ፍት፡፡ ሆሙ፡፡ Gen. 42, 21. 28.

-ጩ፡፡ subst. 1) demonstratio, argumentatio: ጩ፡፡ ድልዊ፡፡ dem. rationalis (opp. exegetica vel biblica) F. N. 9. 2) expositio, explanatio, exegesis: ጩ፡፡ ርግዊ፡፡ expositio vel exegesis Evangeliorum Graeca, Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; ማእምረ፡፡ ጩ፡፡ Lud. comm. hist. p. 501 n. 33.

መበይ፡፡ part. (I, 2) discernens, perspiciciens, accurate cognoscens: episcopus sit አ፡፡ ግዜ፡፡ ገጽ፡፡ መበይ፡፡ ስለአ ያደሉ፡፡ ለባዕል፡፡ ወአለ፡፡ ዳይ፡፡ Did. 4 (Platt p. 18).

መጩ፡፡ subst., Pl. መበይ፡፡ ፍት፡፡ demonstrandi modus, argumentum, Lud. e Mss. Colb.

ጩ፡፡ subst., m., Pl. አባይ፡፡ et ጩ፡፡ [sine dubio a ጩ፡፡ i. e. ἄστὴρ, collato ἄστῆρ] stella lucida, in specie Lucifer, phosphorus, (hesperus.) Venus, ἑσπερός Job 3, 9; ግግግግግግ 2 Petr. 1, 19; አንተ፡፡ ጩ፡፡ ከከበ፡፡ ጽባሕ፡፡ Kedr f. 18; Ssal. Req.; አዕይንተሃ፡፡ ይመስል፡፡ ሥርዓተ፡፡ ጩ፡፡ Gad. T. II.; በሰዓተ፡፡ ሞታ፡፡ ደሙ፡፡ ጩ፡፡ Sx. Masc. 11; ሰላም፡፡ ለአዕይንት ኪ፡፡ ዘተመሰለ፡፡ አባይ፡፡ III Sal. Mar. 6; Org. 6; በከሙ፡፡ ከከ በ፡፡ ጽባሕ፡፡ ይፈደድ፡፡ ጩ፡፡ ጩ፡፡ እምሆተር፡፡ ጩ፡፡ ጩ፡፡ Phlx. 227. — Voc. Ae.: ጩ፡፡ ገ፡፡ ከከ ፡፡

ጩ፡፡ quadri. I [contigua sunt ἄστῆρ i. effugit, se eripuit; ἄστῆρ u. salvus evasit (effuge non ἄστῆρ i IV); ἄστῆρ effugium; deinde etiam ፈደደ፡፡ ጩ፡፡] effugere facere i. e. eripere, liberare, in specie data pecunia, pretio al. i. e. redimere (ἀντρεῶν, λυτροῦσθαι) Ex. 13, 13. 34, 20 (c. በ፡፡ pretii). 25, 29 seq. 48. 49; በነፍስ ስከሙት፡፡ ተጩ፡፡ ሞት፡፡ ለነፍስ፡፡ Job 16, 4; Ex. 15, 16; Jes. 52, 3. 63, 9; Ps. 30, 6; Sir. 48, 20. 50, 24; Thren. 3, 57; 2 Esr. 11, 10; c. እምነ፡፡ loci vel calamitatis Deut. 21, 8; 2 Reg. 7, 23; 4 Esr. 14, 31; Hos. 13, 14; de redemptione Christi: Tit. 2, 14; Rom. 3, 24 rom.; 4 Esr. 13, 33. 36; ይጩ፡፡ ገ፡፡ ያደ፡፡ ገንነ፡፡ Deg.; መጽሐ፡፡ ይጩ፡፡ ገ፡፡ እምሆተሉ፡፡ አባይ፡፡ Mavás. n. 28.

አጩ፡፡ II redimendum curare, redimere jubere vel sinere, c. Acc. rei redemptae: ታጩ፡፡ ምድረ፡፡ Lev. 25, 24; Num. 18, 15. 17; c. Acc. prs. redimentis Lev. 25, 25. 32; c. dupl. Acc.: Lev. 25, 47.

ተጩ፡፡ III, 1 1) refl. sibi redimere Lev. 25, 31. 33 (c. በ፡፡ ገ፡፡); 2) ጩ፡፡ ገ፡፡, 18; ተጩ፡፡ ምድረ፡፡ ለግዳ፡፡ Did. 21; አልቦ፡፡ ዘይክል፡፡ ተጩ፡፡ ምድረ፡፡ Org.; አደደ፡፡ ገን፡፡ ወርቅ፡፡ ወአይ ተጩ፡፡ ገ፡፡ ጩ፡፡ Enc. Haml. 4. 2) pass. redimi Lev. 25, 31 var. 54; በደሙ፡፡ ተ፡፡ ተጩ፡፡ ነፍስ፡፡ Lev. 17, 11; Apoc. 14, 3. 4; እስመ፡፡ እምኢ፡፡ ተጩ፡፡ ገ፡፡ እመ፡፡ አኪነ፡፡ ስመ፡፡ Cyr. ad Th. f. 10.

ጩ፡፡ subst. 1) redemptio Jes. 63, 4. 2) redemptionis pretium, (compensatio, piaculum vel placamen, pretium): ለጩ፡፡, ለጩ፡፡ Prov. 6, 35. 13, 8; Ex. 21, 30. 30, 12; Num. 18, 15. 16; አከ፡፡ በጩ፡፡ Jes. 45, 13; ጩ፡፡ ኢተውሀ በ፡፡ ላ፡፡ Lev. 19, 20. 25, 51. 35, 31; ለእግዚአብሔር, Deut. 23, 19; ትንሥኡ፡፡ ጩ፡፡ Am. 5, 12; ጩ፡፡ ንዋየ፡፡ ወርቅ፡፡ Job 28, 17; ἀντάλλαγμα ጩ፡፡ ክፍሉ፡፡ ግጢአትከ፡፡ Jer. 15, 13; Ps. 54, 22; Matth. 16, 26; ἀντሬ፡፡ 1 Tim. 2, 6; πειράξιμα ጩ፡፡ ለወልደዮ፡፡ ይከን፡፡ Tob. 5, 19; ስለእንበል፡፡ ጩ፡፡ ἄνευ ἀργυρίου gratis Ex. 21, 11; ἕξιλασμα Ps. 48, 7; τὰ σωτήρια Ex. 20, 24. 3) praep. pro: ስ፡፡ ጩ፡፡ Job 2, 4; Jes. 43, 3. 4; ስ፡፡ ሞት፡፡ ጩ፡፡ Thess. 5, 10; Luc. 22, 19; Joh. 10, 15; ሰላም ጩ፡፡ ስ፡፡ ለ፡፡ ἄντ፡፡ αὐτοῦ Prov. 11, 8; Ex. 21, 26; Matth. 5, 38; περὶ 2 Cor. 5, 14; in N. T. rom. passim ሆየንተ፡፡ ጩ፡፡, quorum alterum superfluum est, compositum occurrit, ut Joh. 15, 13.

ጩ፡፡ ገ፡፡ n. act. redemptio Lev. 25, 26.

ጩ፡፡ ገ፡፡ n. ag. redemptor, liberator Enc. Mij. 22 (Lud.); ማርያም፡፡ ጩ፡፡ ገ፡፡ ጩ፡፡ I Sal. Mar. 41.

መጩ፡፡ part., id. Act. 7, 35 rom.; Lit. 164, 2; Christus መጩ፡፡ ገ፡፡ Cod. Mus. Brit. XL.

መጩ፡፡ part. c. term. adj., id., Enc. Tachs. 7 (Lud. 8).

ጩ፡፡ I, 1 [proprie: dissecare, deinde: separare; cfr. ጩ፡፡

አመ፡ፆዱስ፡ተባደር፡ Rel. Bar.; c. ውስተ፡ vel ጎበ፡ loci, quo tenditur Luc. 14, 7; 1 Cor. 11, 21 Platt; ትትባደሩ፡ ሐዊረ፡ ቤተ፡ 1 Cor. 11, 21 rom.; ተባደሩ፡ certamen praeveniendi mutuum Org. a) in genere: studio contendere vel animum ad assequendum alqd: ተባደሩ፡ ለሠናዶ፡ 1 Thess. 5, 15 Platt; ዘንጉ፡ ስምዑ፡ ወተባደሩ፡ ከመ፡ ትግብሩ፡ Clem. f. 182. b) de certamine vel cursu Christianorum bono (vid. በድር፡ ተጋዶ ለ፡ ወተባደሩ፡ ሠናዶ፡ ገድሎ፡ Mavris. n. 62; አለ፡ ፈጸሙ፡ ረዊ ጸ፡ ወተባደሩ፡ Enc. Tachs. 12. c) praecurrere alqm, c. Acc. 1 Tim. 5, 24. 2) simul vel certaim concurrere, adcurrere, appropere: ተባደሩ፡ አይሁድ፡ ጎበ፡ መካከን፡ እንተ፡ ተንህለት፡ Jsp. p. 358; ille cum se ipse interfectorum esset, ተባደሩ፡ አግብር፡ ጎበሁ፡ ወአጎቡ፡ እድሁ፡ p. 340.

በድር፡ subst. 1) certamen, cursus vel curriculum vitae piorum in hoc saeculo: 2 Tim. 4, 7; ፈጸመ፡ በድር፡ ሠናዶ፡ Sx. Tachs. 14; Enc. Jac. 9; Ter 14. 20; Genb. 9, al. 2) est nomen festi Judaeorum, de cujus origine haud satis constat. Bis memoratur in Computo Eccl. Aeth. apud Scaliger. de em. temp. Gen. 1629 p. 675 l. 6 et p. 677 l. 8, et in annotationibus p. 695 Scaliger mensis Nisan diem X intelligendum esse censet (ibidem coniecturas quasdam etymologicas proponit). In M. M. f. 263 enumeratur inter festa Judaeorum a Christianis abrogata: በዓለ፡ መጥቆ፡ ወበዓለ፡ መጸለት፤ በዓለ፡ ሠዊት፡ ወ በዓለ፡ ምክራብ፡ ወጸመ፡ በድር፡ በእንተ፡ ላሐ፡ ያዕቆብ፡ (cfr. quae in libro Kuf. C. 34 relata sunt). Deinde Ludolfus in lex. aeth. c. 557 e suo Libr. Myst. locum affert, in quo festa Judaeorum recensentur: ወገንቱ፡ በዓላቲሆሙ፡ ፋሲካ፡ ናኢት፡ በዓለ፡ ሠዊት፡ መጥቆ፡ በድር፡ መጸለት፡ ሰንበት፡, ubi decimus non Nisan sed Tischi mensis dies intelligendus videtur.

በድራ፡ n. prgr. i. scilicet ሿ፯፻፲፯ numerum quantitas, a variis interpretibus varie definita (vid. Freytag-lex. arab. I. p. 95): ወወሀቦሙ፡ ፻፲፱ በድራ፡ ወርቅ፡ Jsp. p. 299. 309.

ባዶስ፡ n. prgr. i. e. βάτος βጌ, Hebraica mensura fluidorum, tantum continens quantum Ephra in aridis (vid. ባት፡ et ቤት፡), Luc. 16, 6; ወአሐቲ፡ አስፈራዳ፡ ታገምር፡ ፩ ባዶስ፡ Gad. T. H. — Voc. Ae.: ባዶስ፡ ዘ፡ ቤዳ፡

በድቦድ፡ quadr. I [vicina sunt ገገጻ ፫፻፲፱ peritit, interitit (coll. ሿ፯፻፲፱)] et ፳፯ abiit, a suis separatus fuit; peritit] interire, perire: ወርቆሙኒ፡ በድቦድ፡ ወደወርሶ፡ ሦክ፡ ውስተ፡ አብያቲ ሆሙ፡ τὸ ἀργύριον αὐτῶν ἕλεθρος κληρονομίῃσιν αὐτό, ἕκανῆσαι ἐν τ. σ. α. Hos. 9, 6. (Etiam Sir. 34, 20 var.; vid. sub ደቦድ በ). — Rad. Abb.: በድቦድ፡ ዘ፡ ዛገ፡ (e conjectura).

ብድብድ፡ subst. perniciosus, pestis, lues, pestilentia, ἄραυσις Num. 17, 12—14; Ps. 105, 23. 30; πῶδας Ps. 105, 29; ὁ δόλοῦσών Hebr. 11, 28; ἀνάλωσις Deut. 28, 20; λοιμὸς Prov. 21, 24; ἔκτρος Am. 4, 9; ὁ ἄνατος Jer. 14, 12. 18. 21. 24, 10; Thren. 1, 20; Hez. 5, 12. 14, 19 seq.; Sir. 39, 29. 40, 9; 4 Esr. 7, 5; de hominibus perniciosis vel pestilentibus, ut: አውሥአዎ፡ ለውአቱ፡ ብድብድ፡ ንጉሥ፡ Macc. f. 1; vid. etiam Prov. 21, 24. — Voc. Ae.: ብድብድ፡ ብ፡ ቸንፈር ።

በድነ፡ (si non በድነ፡) I, 1 denom. mortuo vel cadaveri similem esse vel fieri: ሥጋ፡ ትበድን፡ በንዋም፡ ከመ፡ ዘም ወ.ት፡ M. M. f. 269.

ተበድነ፡ (si non ተበድነ፡) III, 1 cadaver vel exanimem fieri: ነናሰት፡ አመ፡ ዐአተ፡ ነናሰ፡ ይትብድን፡ M. M. f. 287.

በድን፡ subst., plerumque m., Pl. አብድንት፡ (Kuf. p. 81 ann. 4 አብዳን) ፲፱፻፳፻; vid. Ges. in thes. p. 201] corpus mortuum vel exanimem, mortuus, cadaver, a) maxime hominum: Gen. 23, 4. 6. 11. 13 (ὁ νεκρός); Kuf. 19; አልቦ፡ ቤተ፡ ዘአልቦ፡ በድን፡ ውስተ፡ ት፡ Kuf. 49; ረከብም፡ እንዘ፡ ይሰክ ብ፡ በድኖ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 44; በገነ፡ አብድንቲሆሙ፡ Jes. 5, 13. 14, 19. 22, 2; Jer. 7, 33 seq.; 9, 22; ገንቱ፡ አብ ድንት፡ Hez. 37, 9; Tob. 12, 12; Sir. 31, 30; ዘአንሥአ፡ በ ድነ፡ እምነ፡ ሙታን፡ 48, 5; Matth. 8, 22; Apoc. 1, 17; ὀνη- σμαίων Ps. 78, 2; Jes. 5, 25; τραυματία Jer. 14, 18; Judith 2, 8 al.; Ex. 22, 2; κῶλα Num. 14, 29. 32; Hebr. 3, 17; Jes. 66, 24; ὀμጶα 1 Reg. 31, 10; መዋቶሂ፡ ተነበ፡ በድነ፡ Sir. 48, 13; Judith 13, 9; Matth. 27, 52. 58; እንላ፡ እመሐያው፡ በድን፡ ህጅ ἄνፆρώπου ὠκώληῆ Job 25, 6; de diis mortuis vel idolis Kuf. p. 81. b) varius brutorum (morticinum): Lev. 11, 11. 24. 27. 5, 2; Jud. 14, 8.

በድወ፡ I, 1 ፲፱፻፳፻ desertum; ፲፭፻፳፻ in campo et deserto habitavit; vis radices prima est in solitudine, vis. ገገጻ ፳፻] desolatum, vastum, desertum, incultum esse vel fieri. de terris, urbibus, domiciliis: ምድርከሙ፡ በድወ፡ ወአህጉሪክ ሙኒ፡ ውዕዩ፡ Jes. 1, 7; በድወት፡ ኢየሩሳሌም፡ 64, 10 var.; Jer. 27, 12 var.; ecclesia ተንሐለት፡ ወበድወት፡ Sx. Jac. 1; አ ብያቲሆሙ፡ በድወት፡ ወተመገበረት፡ Abush. 50.

አብደወ፡ II, 1 desolare, vastare, devastare: አባዳ፡ (v. አብደወ፡) ፍኖቶሙ፡ Zeph. 3, 6; አብደወ፡ ሀገር፡ መ፡ Jsp. p. 324; ለአካራ፡ ደሁ፡ አሁቦን፡ ለአብደዎ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘ ይነብርን፡ Jer. 41, 22.

ተባደወ፡ III, 3 solitudine a se invicem vel ab aliis sejunctum esse i. e. a) in loca deserta dispersum esse, in deserto commorari: አም፡ ጎደሰን፡ ተባደዎ፡ እምነ፡ ተጋብሐ፡ በአንግላ ጋ፡ እስመ፡ ተዘርዎ፡ ቀጥቀጠ፡ አልባቤን፡ ወዕብ፡ አድኅነን፡ አ ግዘ፡ አምተባደዎ፡ ወአግብአን፡ ጎበ፡ ምድርን፡ ዐመዕናሁ፡ Jsp. p. 362. b) desolatum esse: ይበክ፡ ላዕለ፡ ሙስናሆሙ፡ ወ ተባደዎቶሙ፡ (sc. hortorum) p. 368.

ብድወ፡ part. f. ብድት፡ desolatus, desertus, vastus: ምድር፡ ብድት፡ Jsp. p. 285. 346; ገዳም፡ ብድት፡ Sx. Masc. 3.

በድወ፡ subst., m. et fem. (ut Jes. 42, 11), locus vastus, desolatus, incultus, desertus, vastitas, desertum: Ex. 13, 20; ውስተ፡ በድወ፡ ሕዳም፡ Ps. 54, 7. 77, 18. 20; Jes. 21, 1. 32, 15; በድወ፡ ጽሙክ፡ 35, 1. 6. 7 (ካ ἄνυδρος). 41, 18. 44, 3. 62, 4; Job 30, 3; Hen. 61, 5; Matth. 12, 43; ም ድረ፡ በድወ፡ Ps. 62, 3; 4 Esr. 9, 29; Jes. 41, 19; Jer. 2, 31. 6, 8 (ἄβρατος ገገ). 9, 2. 30, 2; ብሔረ፡ በድወ፡ Jer. 2, 6; በድወ፡ ገዳም፡ Prov. 9, 12; መካነ፡ በድወ፡ Hen. 18, 12; በድወ፡ ፋራም፡ Kuf. p. 67; ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ Job 41, 22; crebro praedicati vice usurpatur, ubi per adjectiva exponere licet: Matth. 23, 38; ትተርድ፡ ባሕቲታ፡ ምድር፡ መ፡ በድወ፡ Jes. 6, 11; በድወ፡ ትከውን፡ ከላ፡ ምድር፡ Jer. 4, 27; Tob. 14, 4; Hez. 12, 20. 35, 4; Ps. 68, 30; ረሰዩ፡ በድወ፡ ሕዳም፡ Lev. 26, 22; et adjectivi instar substantivo apponitur: የብስ፡ በ ድወ፡ Hen. 60, 9 var.; c. e. እምነ፡, ut: በድወ፡ ውአቱ፡ እ ምስብሐ፡ ወአንሰሳ፡ Jer. 40, 10.

በዳ፡ subst., id. ኢትሐር፡ ፍኖተ፡ በዳ፡ Sir. 35, 20; Enc.

Ter 2; በብሔረ፡በዳ፡ 2 Par. 22, 1; ትክውን፡ምድረ፡ግብጽ፡ በዳ፡ ወበድው፡ Hez. 29, 9; አራስያ፡ ለምድራ፡ በዳ፡ 29, 12, 33, 27, 35, 3, 4, 7, 9.

ብድውት፡ n. act. vastatio, desolatio: ከመ፡ ኢይርኤይ፡ ብድውታ፡ ለአዲዮሳሌም፡ Sx. Mij. 12.

በደዮ፡ i. q. በድው፡ አብደዮ፡ II, 1 desolare, vastare Zeph. 3, 6 var.

በጋር፡ subst. circinus Lud. e Th. P.

በግዕ፡ subst., m. et fem. (Matth. 12, 11; Luc. 15, 4; Clem. f. 112; fem. በግዕት፡ vid. infra), coll. et sing., Pl. አበግዕ (passim fem., ut Hez. 34, 8; Gen. 29, 2, 30, 38; Hen. 82, 19) et አባግዕት፡ (Reg. Pach.; Enc. Genb. 18; F. N. 30) [amh. በግ፡ in caeteris linguis deest; fortasse onomatopoeice dictum a balatu, cfr. ⁵بَعَجَ] ovis sine discrimine sexus et annorum, pecus ovillum, raro collective ut Ex. 12, 38; Sing. ስጋግጋት በግዕ፡ ዘተ፡ ጥሐ፡ Jes. 13, 14, 53, 7; በግዕ፡ ጽኑ፡ ወበግዕ፡ ድኩም፡ Hez. 34, 20; Ex. 12, 3; Lev. 3, 6, 4, 32, 14, 10, 23, 12; Pl.: Gen. 4, 2, 4, 12, 16, 33, 13, 46, 34; Enc. 9, 3; Job 42, 12; Jes. 7, 21, 53, 6, 60, 7; Jer. 23, 1; Zach. 11, 4, 7; 2 Par. 30, 24, 31, 6; Ps. 73, 1; Matth. 7, 15, 9, 36, 10, 16; አባግዕ፡ አትቦ፡ κριὸν προβάτων 2 Par. 17, 11; አባግዕ፡ አንስት፡ Num. 7, 17; κριός, κριὸν aries: Gen. 15, 9, 22, 13; Ex. 26, 14, 29, 15 seq.; Lev. 9, 2, 16, 5; አባግዕ፡ ጸምር፡ 4 Reg. 3, 4; 2 Par. 13, 9; ἀγνός, ἀγνοὶ agnus: Lev. 14, 12 seq.; Sir. 13, 17; Jes. 53, 7; Hez. 27, 21; 2 Par. 29, 32; ἄρνες, ἀρνίον Lev. 1, 10; Jes. 1, 11, 5, 17, 11, 6, 65, 25; በግዕ፡ ዮዋህ፡ Jer. 11, 19; trsl. de hominibus: አባግዕ፡ ሰብአ፡ Hez. 36, 38; Joh. 1, 29, 36; Apoc. 5, 6, 12, 11; Matth. 10, 6, 15, 24; Joh. 10, 7, 8, 21, 17.

በግዕት፡ subst., fem., Pl. አባግዕ፡ (vid. sub በግዕ), ovis, agna: በግዕት፡ አንስት፡ Lev. 5, 6, 22, 27; Num. 6, 14; 2 Reg. 12, 3; አሐቲ፡ በግዕት፡ Hez. 45, 15; F. N. 30; አባግዕ፡ አንስት፡ Num. 7, 17 seq.

በግ፡ n. prgr. βῆτα, secunda alphabeti graeci litera, Kid. f. 33, Reg. Pach. (vid. ሆሆያት).

በጠለ፡ I. 1 [ἄνῃ ⁵بَطَلٌ] Subj. ይብጠል፡ 1) vanum, inanem, irritum, frustra vel incassum esse vel evadere, in irritum cadere: ደም፡ ዘይቀይኤ፡ ኢይበጠል፡ Jsp. p. 302; ትበጠል፡ አንተ፡ መከርኩ፡ Kbr. Nag. n. 72; በጠለ፡ ዐቂብ፡ ትእዛዝ፡ እምኔየ፡ observatio praeceptorum frustra mihi incepta est Org. 5; sensu forensi, ut: cessio በጠለት፡ irrita est F. N. 39, 3. 2) aboleri, abrogari, abolitum esse: ተጸርዐት፡ ኦሪት፡ በምጽአተ፡ ወንጌል፡ ወበጠለት፡ ትንቢት፡ በስብከተ፡ ሐዋርያት፡ M. M. f. 4; de iuribus, pactis, al. F. N. 37. 3) interrumpi, cessare, finem capere: (Macedonius compellatur:) አብጠልክ፡ ግጸዊሁ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ብጠልክ፡ እምጽታ፡ ክርስቲያን፡ M. M. f. 313; ኢበጠለ፡ ጸልዕ፡ አላ፡ ጸንገ፡ Jsp. p. 322.

በጠለ፡ I, 2 1) vanum, irritum reddere, aboleri: አሪተ፡ ንቤጥልት፡ በሃይማኖትን፡ Cyr. de r. fid. f. 33 (paulo infra: አብጠለት፡ ኦሪተተ), 2) dicta alcjs vana vel inania esse demon-

strare i. e. refellere, diluere: ይቤጥሎም፡ ጠብብ፡ ጳውሎስ፡ ἀντιτάξεται αὐτοῖς Cyr. ad Reg. f. 27; de r. fid. f. 38. 3) cessare facere, finem facere: በጠለ፡ አግዚአ፡ እምኔሆሙ፡ መንግሥተ፡ Sib.

አብጠለ፡ II, 1, rarius አብጠለ፡ II, 2 (ut Phlx. 4) 1) vanum, irritum reddere: አብጠለ፡ ተቃትሎቶሙ፡ Jsp. p. 278; afflictio ያቤጥል፡ አንክ፡ ግብር፡ Phlx. 4; ጎይላ፡ Lit. 163, 4; አብጠልክ፡ ነገረክ፡ Jsp. p. 350. 2) cessare facere, restinguere, enervare: unus e finibus matrimonii est አብጥሎ፡ ፍትወት፡ F. N. 24, 1; አብጠለ፡ ኩሎ፡ ቅንአተ፡ ወቂመ፡ Ssal. Req.; ከመ፡ ያብጥል፡ ጽልክ፡ አማክስቤሆሙ፡ Jsp. p. 322. 3) desistere facere, interrumpere, avertere: ሰብ፡ ከኑ፡ ሰይጣናት፡ የሐውሩ፡ ኅብ፡ ብሐታን፡ ከመ፡ ያስከትዎሙ፡ ወያብጥልዎሙ፡ እምግብርሙ፡ መንፈሳዊ፡ Phlx. 60. 4) irritum, vanum declarare, aboleri, abrogare, tollere: አለ፡ ያበጥሎ፡ ልደቶ፡ እምአብ፡ እምቅድመ፡ ኩሎ፡ ፍጥረት፡ Did. 33; Hen. 98, 13; Org. 7; አብጠለ፡ ነሢኦ፡ ሕልያን፡ በአንተ፡ ሢመተ፡ ክህነት፡ simonia abolevit Abush. 50; Cyr. de r. fid. f. 33. 5) inania, vana loqui: ኩሎ፡ ዕለተ፡ ያበጥል፡ ነገረ፡ ዚአሁ፡ F. M. 20, 1; ኢያብጥል፡ ምንተኒ፡ እምአፋሁ፡ 28, 6.— Voc. Ac.: አብጠለ፡ ዘ፡ አዳረጸ፡ አጠፋሂ፡ ይ፡

ተበጥለ፡ III, 1 et ተበጠለ፡ III, 2 1) III, 1 viribus defici, enervari, languidum fieri: pedes et manus ejus ተበጥለ፡ Gad. Ad. f. 120. 2) III, 2 aboleri, abrogari, tolli: እመ፡ ትትቤጠል፡ ኦሪት፡ በሃይማኖት፡ Cyr. de r. fid. f. 38; Lud. ex Hom. Mar.

ብጡል፡ part. vanus, inanis, irritus: ስብሐት፡ ብጡል፡ gloria vana Phlx. 29; Gad. T. H.; de lege vel jure F. N. 42, 1; ዝንቱ፡ ተደምር፡ ይእቲ፡ ብጥልት፡ እምሕገ፡ ሰብሳብ፡ ወአስምያ፡ ግጠአተ፡ (irrita, aliena a lege vel illegitima est) F. M. 10, 3.

ብጥለት፡ n. act. abolitio: እስመ፡ አብው፡ ዘገንቱ፡ ዘመን፡ ረስይም፡ (sc. ለቃል፡ መለኅንስ፡ ⁵μαλακός) ብጥለት፡ እመልአክተ፡ ጳውሎስ፡ ሐዋርያ፡ (1 Cor. 6, 9) ከመ፡ ኢያእምር፡ መኑሂ፡ ወኢይደቅ፡ መኑሂ፡ በገበድታ፡ (ለዛተ፡ ግጠአት፡ obliteraverunt vel exstinxerunt F. M. 13.

በጣሊ፡ n. ag. vanus, inanis: መንግሥተ፡ ምድር፡ በጣሊ፡ Sx. Haml. 8 Enc.; መርዓ፡ በጣሊ፡ Enc. Masc. 27.

መብጠል፡ part. c. term. adj. irritum faciens, cessare faciens: sanguinem postibus illiverunt ከመ፡ ይኩን፡ ዝንቱ፡ መብጠል፡ ሀጉሎሙ፡ ለግብጽ፡ καὶ τοῦτο ἦν ἀποτεχνῆσαι τῆς ἀποτεχνῆσαι τῆς Αἰγυπτιακῆς (amolitio) Chr. ho. 27.

በጥልሳት፡ vid. አብጥለስ፡

በጥሐ፡ I, 1 [amh. በጣ፡ ⁵بَعَجَ ⁵مِنْصَعٌ] scalpel- lum) et ⁵بَعَجَ, nec non ⁵بَطَّ et ⁵تَبَّ] scalpello secare, incidere corpus, incisiones facere, scarificare: sive superstitionis causa: ኢትብጥሐ፡ ሥጋክመ፡ Lev. 21, 5; sive curando vel sanando corpori membrove corporis: ጠባባን፡ ሰብ፡ ይበጥሐ፡ በጽኑ፡ እስክ፡ ይረክብም፡ ለከማም፡ ይጠብቡ፡ ሰቤሃ፡ በዘያርፍርም፡ ለከመም፡ እምተሀውከ፡ ወእምድንጋሪ፡ ነፍስ፡ ወኢይበጥሐ፡ ዳግመ፡ አላ፡ ይወደቱ፡ ፈውሰ፡ ἑπιστῶν βαθεῖαν ὄσωι τομηῶν — ἐπέζων οὐκ᾽ετι προσάγουσι τομηῶν Chr. ho. 21; በጠሐ፡ τέμνειν Chr. Ta. 30; ለበጠሐቱ፡ ibid.; ሚመጠን፡ ይጼኡሎ፡ እለ፡ ይበጥሐ፡ እምሕለ፡ ይበጥሐም፡ (quot probris afficiuntur chirurgi

ab iis, quos secuerunt vel inciderunt) ibid.; (ለባግዕ፡ገልግስት፡) ብጥሓ፡ ወሱጥ፡ ዲቤሃ፡ ዲው፡ ወወይነ፡ ከመ፡ ይከየው፡ Clem. f. 112; ይበጥሑ፡ አደሁ፡ በመላላ፡ M. F.

በጣሊኦ፡ n. ag. secans, incisuras faciens in corpus, scarificans, chirurgus፡ በጣሊኦን፡ ὁ τέμνωντες Chr. Ta. 30.

ብጥሐት፡ n. act. sectio, incisio corporis, scarificatio, M. F.; ብጥሐት፡ገጽ፡ Lud. comm. hist. p. 240 n. 10.

ብጥም፡ vel ብጥም፡ subst. i. q. ⁹⁵بطم, ⁹⁶تربنتين, terebinthus arbor፡ ይዘብሑ፡ ታሕት፡ ባሉጥ፡ ወብጥም፡ ወገውገ፡ ወለውገ፡ Hos. 4, 13; ብጥም፡ (e Jud. 6, 19) Abush. 47 (in vita Gideonis).

ብጥሪቃ፡ n. prgr. patricia (⁹⁷بطریقة)፡ ዛቲ፡ ይክቲ፡ ቀዳሚት፡ በጥሪቃ፡ ዘሀገረ፡ ቊሳኑጥጥን፡ Lud. e Vit. Dan.

ባሙስ፡ n. prgr. (aliàs ጳሎስ) i. e. βάτος (باطس) rubus, sentis, in quo Deus Mosi apparuit፡ ፅፅ፡ ባሙስ፡ Deut. 33, 16 (v. ጳሎስ)፡ Luc. 20, 37.

በጸለ፡ I, 2 [فصل dissectit, disjunct, separavit; ⁹⁸بخب decorticavit; ⁹⁹بصّ nudavit detrahendo corticem, rasit] lacerare, dilacerare, discerpere፡ ከለባት፡ ይበጽጻልም፡ εἰς διασπαρμόν Jer. 15, 3.

ተበጽሎ፡ III, 1 et ተበጸለ፡ III, 2 1) lacerari, dilacerari, dilaniari፡ አመ፡ ተቀሥፈ፡ እስከ፡ ሥጋሁ፡ ተበጽሎ፡ Sk. Mag. 17 Enc.; Haml. 25 Enc.; ሰሐብም፡ ውስተ፡ አሕባን፡ በላሳት፡ እስከ፡ ይትበጽጻል፡ ሥጋሁ፡ M. M. f. 43. 2) decorticari, dissolvi፡ (ተቀሥፈ) እስከ፡ ተበጽሎ፡ አነጻ፡ ማእፍ፡ Enc. Sen. 1; ይትበጽጻል፡ ማእከሮ፡ ምስለ፡ ሥጋሮ፡ ἐν ἐδέρματι μου ἐσπάρσαυ αἰ σάρκα μου Job 19, 20. — Voc. Ae.፡ ተበጽሎ፡ ብ፡ ተላጻ ።

በጸል፡ subst., coll. et sing., [i. q. ¹⁰⁰بخب ¹⁰¹بصّ فصل] cepa, dulbus, τὰ κρόμμυα Num. 11, 5; ኢይባርኩ፡ ላዕለ፡ በጸል፡ F. N. 17. — Voc. Ae.፡ በጸል፡ ዘ፡ ቱማ ።

ብጸል፡ subst., pl. ብጸላት፡ pars (lacera) rei lacera- tae (ἄκρον)፡ ረከብኩ፡ ብጸላቲሃ፡ (v. ብጸላቲሃ፡ v. በጸላቲሃ) ወአጽርቅቲሃ፡ ዘለምን፡ ሂ፡ ኢይባርኩ፡ ገ፡ Jer. 13, 7. ብጸላት፡ v. በጸላት፡ vid. sub ብጸል፡

በጽሐ፡ I, 1 [Aethiopsis tritissimum, caeteris inusitatum; non variatione radicis መጽአ?, ¹⁰²እጃን ስግግር ስግግር ስግግር] referendum?] Subj. ይብጸሕ፡ 1) pervenire, advenire, pervenisse, abs.፡ ዘበጸሐ፡ አምኤ ደም፡ Jes. 63, 1; በጽሐ፡ ብርሃንኪ፡ ሿኔጽ Jes. 60, 1; በጽሐ፡ መልእክትኪ፡ epistola tua pervenit i. e. allata est Jsp. p. 316. 322; በጽሐ፡ ማግራርኪ፡ Sir. 29, 27; c. ውስተ፡ loci Matth. 2, 1; Job 38, 16; Num. 13, 27. 20, 1; Deut. 9, 7; c. እስከ፡ loci Deut. 1, 19. 20; c. Acc. loci፡ በጸሐ፡ ሐጌ፡ Jes. 10, 28; Hen. 8, 4. 45, 2; c. ጎበ፡ prs. vel loci Kuf. 13; Job 38, 22; Jes. 37, 5; Dan. 6, 20 (ἐγγύθεν); 4 Reg. 9, 18 seq.; Ex. 3, 9. 2) a) de tempore፡ venisse, venire, appetere, adesse፡ በጽሐት፡ ስለተ፡ እግዚ፡፡ πάρεστι Joel 2, 1; ወበጽሐ፡ ሳብዕ፡ ወርጎ፡ 2 Esr. 18, 1; ናሁ፡ ይበጸሕ፡ መዋዕል፡ Jer. 40, 14 vrs. nov.; አመ፡ ተበጸሕ፡ ደጋሪትክ፡ Sir. 30, 32; ዘእንበለ፡ ይብጽሐሙ፡ ጊዜ፡ ሞቶሙ፡ 27, 29; በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእኑ፡

ለዘሪእ፡ Kuf. 11; በጽሐ፡ ፅድሚ፡ Hez. 7, 2. 6; Gen. 6, 13. b) de eventis, vaticiniis, desiderii, al. evenire, evadere, ad finem vel exitum pervenire, impleri, consummari, Deut. 18, 22; 3 Reg. 2, 27; በጽሐ፡ (v. በጽሐ)፡ ገና፡ ለ፡ ቱ፡ Dan. 4, 30; Kuf. p. 28; በጽሐ፡ በከመ፡ ነገረ፡ ካ፡ 40; Jes. 48, 3. 7; 4 Esr. 9, 1; Matth. 26, 56. 27. 9. c) nonnumquam፡ pro- vectum esse፡ ዳዊት፡ ልህቀ፡ ወበጽሐ፡ ለመዋዕሉ፡ 1 Par. 23, 1; በጽሐ፡ (ጎለም)፡ ውስተ፡ ናሥር፡ (ክፍል) 4 Esr. 14, 9. 3) pervadere፡ በጽሐ፡ ከጽሐ፡ ውስተ፡ ጎሉ፡ ምድር፡ Jos. 6, 27; ኢሩሁ፡ የሐውር፡ ወይበጸሕ፡ ነዋሳ፡ Hen. 32, 4. 4) attingere, pertingere, pertinere, c. እስከ፡ Deut. 1, 28; Ps. 18, 4; ይበጽሕ፡ (ማይ)፡ እስከ፡ ክግድ፡ Jes. 8, 7 vrs. alt.; ትበጽሕ፡ (መንግሥት)፡ እስከ፡ አጽናፈ፡ በሐውርት፡ Esth. 3, 13 apocr.; Judith 7, 3; c. ውስተ፡ Hen. 17, 2; c. Acc.፡ ይበጽሕ፡ ደመናተ፡ ርእኩ፡ Hez. 31, 3; ኑ፡ በጽሐ፡ ሰማየ፡ (v. እስከ፡ ሰማየ) ፡ Dan. 4, 17; በጽሐ፡ ማይ፡ እስከ፡ ነፍሳየ፡ Ps. 68, 1. a) prope accedere, prope abesse፡ በጽሐ፡ እስከ፡ ለሞት፡ Jes. 38, 1; በጽሐ፡ ለሞት፡ (እስከ፡ ለሞት) Platt. Phil. 2, 27. 30; Jes. 53, 8. b) attingere i. e. assequi, c. Acc., ዘእንበለ፡ ይብጽሐ፡ ምድረ፡ ግባ፡ Dan. 6, 24; ለጸድቃን፡ ኢትበጽሐሙ፡ Sir. 28, 22; ኢትበጽሐም፡ οὐ μὴ γὰρ ἐφάραγε Sir. 43, 30; አመ፡ በጽሐ፡ ግ፡ ማ፡ ማ፡ 2 Reg. 15, 7; mente፡ እር፡ እበጽሕ፡ ፍናዊ፡ Lud. e V. S.; Org. 3. 5) supervenire alicui, invadere, attingere alqm, obvenire, evenire, accidere alicui, c. Acc. prs.፡ መዋዕል፡ ተጽናኖ፡ በጽሐ፡ ፡ προ- ἔφρασε፡ ሁ፡ Job 30, 27; Ps. 16, 13; ἐπέπεσον αὐτούς Gen. 14, 15; እስከ፡ በጽሐሙ፡ ፍናሁሙ፡ ἔλጃግ ἐπ’ αὐτούς Sir. 47, 25; Jes. 63, 4; ከመ፡ ትብጽሕክ፡ በረከቱ፡ Sir. 3, 8; Jes. 28, 15; 4 Esr. 8, 70; በጽሐቶሙ፡ አምሳል፡ ዘመሰሉ፡ 2 Petr. 2, 22; Hen. 103, 7; ምንጻቤ፡ በጽሐ፡ Lit. Cyr.; ጎበ፡ ግ፡ ጎበ፡ ኢይባርኩ፡ Enc. Ter 27; c. ላዕለ፡ prs. Koh. 8, 14. 6) obtingere, con- tingere, de sorte et de rebus sorte divisiv, c. ላዕለ፡ prs. 1 Reg. 10, 21. 14, 41; c. Acc. Jos. 18, 11. 19, 1; ለክ፡ ይበጽሕክ፡ ርእታ፡ Tob. 6, 12; c. ለ፡ ut፡ መክፈልት፡ ቡርክት፡ በጽሐት፡ ለሴም፡ Kuf. 8; venditione Lev. 25, 27. 7) in arithmetica፡ evenire, i. e. effici, colligi (cfr. ¹⁰³بَلَغَ, ¹⁰⁴مَبْلَغٌ), Hen. 74, 10 seq.; ዘበጽሐ፡ አምትድምርት፡ Abush. 30. — Voc. Ae.፡ በጽሐ፡ ዘ፡ ደረሰ፡

በጽሐ፡ I, 2 transferre vel conferre culpam in alqm, convincere alqm criminis (vid. II, 1)፡ አልቦ፡ አኩየ፡ ዘበጽሐ፡ ሎቱ፡ (ἐπιπέσει) Act. 25, 18 rom.; ጌጋይ፡ በዘ፡ ኢይክሉ፡ በ ጸሐቶ፡ ἄ οὐκ ὄχουον ἀποδείξαι (quocum attingere facere non poterant; nisi malueris I, 1: quocum ad eum pervenire non poterant) Act. 25, 7 Platt.

አብጽሐ፡ II, 1 1) pervenire facere a) adducere, ducere, deducere, c. Acc. prs. Marc. 13, 11; c. Acc. loci፡ Gen. 12, 15; ፈነው፡ ሰብክ፡ ፈረሰ፡ ያብጽሐም፡ ኢየሩሳሌም፡ 1 Esr. 5, 2; c. praep. ውስተ፡ ut፡ ብእሲት፡ ጎርት፡ ሠናይ፡ መክፈልታ፡ ወታበጽሐ፡ ለፈራሄ፡ እግዚ፡፡ ውስተ፡ መክፈልቱ፡ Sir. 26, 3; c. ጎበ፡ Gen. 47, 2; 1 Reg. 30, 15; Judith 10, 15; ወሳደኒ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወአብጽሐ፡ ጎበ፡ አንቀጽ፡ Hez. 8, 3. α) ve- nire jubere፡ ፈነው፡ ወአብጽሐ፡ ጎበሁ፡ Sx. Masc. 13. β) mira est versio ἔξδου ἄναγάρτα አብጽሐ፡ ለወለትክ፡ በዐቀማ፡ ወዐቀ ግ፡ Sir. 7, 25. b) afferre, perferre, epistolam 4 Reg. 5, 6; አብጽሐ፡ መጽሐፈ፡ ጎበ፡ ባርክ፡ Rel. Bar.; Jsp. p. 321; nuntium፡ ትክልት፡ አላንተ፡ ነገረ፡ አብጽሐ፡ ጎበ፡ ኤርምያስ፡ ውስተ፡ ባበ.

ብጹዕ፡ part. 1) *votus*: ከሉሉ ዘብጹዕ፡ ዘበጽዑ፡ መሃይም ፍን፡ II Abt. 3. 2) *voti compos* (ἐπιτυγχάνων Gen. 39, 2) i. e. *felix, fortunatus, beatus*, ብጹዕ፡ ወባዕል፡ Gen. 13, 2. 39, 2; ብጹዕ፡ ረሰይኪ፡ 4 Eser. 12, 14; saepe interjectionis vel exclamationis instar: ብዑዕ፡ ብሕሰ፡ Ps. 1, 1. 2, 13. 136, 11. 12; Jes. 30, 18. 56, 2; Job 5, 17; Sir. 14, 1. 20. 25, 8. 9. 28, 19. 48, 11; ብዕዕት፡ ነፍስ፡ እንተ፡ ትረርሆ፡ ለእግዚ፡ 31, 17; Koh. 10, 17; ብዑን፡ ንሕን፡ እስራኤል፡ Bar. 4, 4; Act. 26, 2; Matth. 5, 3—11. 11, 6; ኢትዕሉ፡ ብዑዕ፡ Sir. 11, 28; 4 Eser. 6, 18; de Deo 1 Tim. 1, 11. 6, 15; de mortuis ad coelicorum beatitudinem evectis Apoc. 14, 13; ብዑዕ፡ ጳውሎስ፡ Cyr. de r. fid. f. 33; ቅዱስ፡ ወብዑዕ፡ ሐትልዮስ፡ Sx. Mag. 4; al.

ብጹዕ፡ subst. *beatitudo, beati praedicatio*: ጲጥርስ፡ ረከበ፡ ብዕዕ፡ እምኅበ፡ መድኅኔ፡ ሃለም፡ ወደቤሉ፡ ብዑዕ፡ እንተ፡ ስምዖን፡ ወልደ፡ ዮና፡ Clem. f. 241; ወሀበ፡ እግዚእ፡ ለእሉ፡ ክዕበ፡ ብጽዑ፡ በብሂሎቱ፡ ብጹዓን፡ መሓርያን፡ Phlx. 51; Enc. Mij. 21.

ብጽዑት፡ vel **ብጽዓት፡** n. act. et subst., m. et fem., Pl. **ብጽዑታት፡** 1) *votum*: Lev. 22, 23; Num. 5, 9. 10. 6, 3. 5. 15, 3. 8. 30, 3 seq.; 2 Reg. 15, 7, 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Mal. 1, 14; Prov. 7, 14; ኢትሚጥ፡ ብጽዓትክ፡ ዘነበብክ፡ Sir. 7, 14; ኢታጋንዲ፡ ውሂበ፡ ብዕዕትክ፡ 18, 22; Ps. 65, 12; ፍዲ፡ ብጽዑትክ፡ Nah. 2, 1; ብጽዑት፡ ዘበጻዕክ፡ 1 Eser. 4, 43; ብዕዕተ፡ ሕይወትዮ፡ Ps. 41, 12; ብዕዕተ፡ ቦሙ፡ Act. 18, 18; ረዳሚ፡ ብዕዕት፡ Enc. Tachs. 25; በእንተ፡ ብዕዕታት፡ F. N. 18; sacrificium ex voto oblatum: **ዘብዕዕት፡** Lev. 7, 16; Deut. 12, 6; መሥዋዕት፡ ዘዘልፍ፡ ወዘብዕዕት፡ Judith 4, 14. 2) *beatitudo, beatificatio* Lud. e V. S. — Voc. Aae. **ብዕዕት፡ ዘ፡ ማጉታ፡** =

ብጹዓዊ፡ adj. rel. ad *beatos pertinens, beatus*, de hominibus sanctis, sive vivis sive mortuis: Phlx. 3 seq.; ሄጅምብ ጲዳዊያን፡ (sc. monachis) Phlx. 60; ብጹዓዊ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ Gad. T. H.; Enc. Teq. 16 al.

ብጽዓን፡ subst., m. et fem., *beatitudo, beatificatio* vel *beati praedicatio*: ብዕዕን፡ ወፍሥላ፡ ለክሙ፡ Jsp. p. 290; ቃለተ፡ ብዕዕን፡ (Matth. 5) Chr. Ta. 7; Lit. Jac.; ብጽዓን፡ ይደልዎ፡ ለንብር፡ ምእመን፡ F. M. 2, 11; የጥላእ፡ ብጽዓን፡ እንተ፡ ተብህለት፡ ለሕብናን፡ Phlx. 79.

ብጽዕና፡ subst. 1) i. q. **ብጽዓን፡** ut: ብጽዓን፡ እሙንቱ፡ እለ፡ - - - ወዓዲ፡ ለነሂ፡ ብጽዕና፡ Gad. Kar. 2) *res votiva, votum*, Pl. **ብዕዕናት፡** ut: ብዕዕናት፡ ወብተርናት፡ Clem. f. 122.

በዐው፡ I, 1 [Νῦξ *effudit* (ጋንጻ *commenta*); ἵψ *effudit*, *deliravit*, at arab. بَطَّرَ *tardus fuit*; دَبَّ II *lassus fuit* vel *dormitavit* sedens sed non dormivit] *obdormire, dormire*: ብሳዕ፡ ሣዕሪ፡ ወልበስ፡ ሣዕሪ፡ ወብዐው፡ ዲበ፡ ሣዕር፡ Phlx. 76. — Voc. Aae. በዐው፡ ነጻ፡ ብ፡ አንጻ፡ በዐውስ፡ አንቀለፋሂ፡ ይ፡ (vid. Isenb. p. 125).

ብግው፡ subst. 1) *somnus vel sapor levis, dormitio* (ፎክህመር): ከደፍ፡ ለቅራንብቲክ፡ በብግው፡ ሃጣውእ፡ M. M. f. 41; ወእመኒ፡ መጽኢ፡ ብግው፡ ለአሰርዎ፡ ጸሎት፡ Org. 2) *deliramentum, nugae* (sicut *somnia* Latinorum): ይብሉ፡ በብግው፡ ገበርን፡ παλῶν ἐπραξα Prov. 26, 19.

ምብግው፡ subst. *dormitorium*: ለእመ፡ ረከበክ፡ ብክሲት፡ በውስተ፡ ምብግውክ፡ Phlx. 203.

በዕዕ፡ *inus, sine dubio a በዐው፡ et radicibus sub በዐው፡ laudatis haud multum differens.*

በግውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. በግዕ፡ vel በግዑት፡; gramm. § 140, 3, a), rarius **በዕውዕ፡** vel **በዕዋዕ፡** Pl. **በግውዓት፡**, *somnia vel commenta hariolorum*, in specie *ventriloquorum* vel *pythonicorum*: ዘይገብር፡ ስብዕ፡ ወመቅሰመ፡ ሐራስ፡ ወበዕዋዕ፡ (sic) Clem. f. 144; እለ፡ ደንቅጎ፡ በዕውዕ፡ (v. ደንቅሁ፡ በግውዕ፡) ἔγγαστροῦ μωτοῦ Jes. 44, 25; ዘበግዕ፡ ἔγγαστροῦ μωτοῦ Deut. 18, 11; Pl. እለ፡ በግውዕ፡ Jes. 8, 19; በግውዓት፡ v. እለ፡ በግውዕ፡ 19, 3; ትቀድኑ፡ ለበግውዕ፡ (v. ለእለ፡ በግውዕ፡) *libatis pythonibus* (v. *pythonicis*) τῆ τύχη Jes. 65, 11.

ተ፡ *litera alphabeti Aethiopici decima, quae ተው፡ (ታዊ፡ secundum Isenberg) vocatur.*

ተልም፡ subst., Pl. ተለም፡ et አትላም፡ (Sx. Hled. 21) et አትልምት፡ [ጋጃ, ጋጃ, ٲٴ] *sulcus*: ትልም፡ ገራውሂክ፡ Job 39, 10; በከዮ፡ ተለሚሃ፡ (ለምድር) እምነዮ፡ Job 31, 38; ዘከመ፡ የሐርስ፡ ተለሚሃ፡ Sir. 38, 26; Ps. 64, 11; ሐረሰ፡ ቫ አትልምተ፡ Sx. Haml 2; tral. አትገራኒ፡ ውስተ፡ ትልመ፡ ሃጠኢት፡ Sir. 7, 3; proelio ne excedamus ወኢንደንግዕ፡ ወኢናጽንን፡ ትልመ፡ Chr. Ta. 5.

ተልሚድ፡ n. prgr. sc. ገማጋጃ (ٲٴ, ٴٴ) *discipulus*, Enc. Haml. 5; ዘንገር፡ ጲጥርስ፡ ለቀሌምንጦስ፡ ተልሚዳ፡ ገወእቱ፡ ረድኦ፡ ብሂል፡ ዘበትርግሚሁ፡ Clem. f. 152.

ተለቤ፡ ተለቤ፡ ተላቤ፡ ተላቤ፡ ተልቤ፡ (ተልባ፡), subst., m., *linum* herba, Ex. 9, 31 c. varr.; እመ፡ ዘራኒክ፡ ከሚረ፡ ተአርር፡ ተልቤ፡ Macc. f. 5; ተለቤ፡ ዘኢንሥኡ፡ ፍሬሁ፡ (materia ignis) Sx. Haml. 5; forma ተልባ፡ *lini semen* (vid. Isenberg p. 95) legitur in M. F. [An ad ٴ፡ referendum?].

ተለው፡ I, 1 [ገጃ ህፂ፡ *suspendit*; intr. *adhaesit, affixus est*;

ጳፂ *secutus est*; proprie: hängen an] Subj. ይትሉ (at ይትለው፡ Luc. 21, 8 rom.; Rom. 12, 9 Plg.) *adhaerere, adhaerescere* (*deditum esse, studio propensum vel defixum esse*) κολλᾶσθαι, προσκολλᾶσθαι, c. a. ሃበ፡ pers. ተለው፡ ነፍሱ፡ ሳቤሃ፡ ጥቀ፡ Tob. 6, 18; ትተሉ፡ ነፍሱሙ፡ ሳቤዮ፡ Kuf. 1; ተለውት፡ ነፍሱሙ፡ ሃበ፡ ጣዖት፡ Kuf. 12; c. ምስለ፡ Ruth 2, 21. 22; Sir. 13, 16; c. Acc. Gen. 2, 24; Matth. 19, 5; ዘይተልዎ፡ ለዘሚ፡ Sir. 19, 2; Ps. 100, 5; c. መንገል፡ 1 Reg. 25, 25. 2) *sequi, sectari, subsequi, obsequi*, abs.: Matth. 21, 9; c. Acc. prs. Ruth 1, 14. 2, 3. 8. 9. 3, 10; Num. 22, 20; 1 Reg. 13, 7. 25, 42; Ilem. 89, 22. 23; እመ፡ ተለው፡ ልብዮ፡ ብክሲት፡ ብክሲ፡ Job 31, 9; Matth. 4, 20. 8, 10. 9, 19; Marc. 3, 7; Joh. 21, 20; Apoc. 14, 13; ሠናዮ፡ ተለዎቱ፡ ለእግዚ፡ Sir. 46, 10. 2, 3; ጎደዓን፡ ተለዎቶ፡ ለአምላክን፡ Jes. 59, 13; ተለው፡ እግዚ፡ Ps. 72, 27, vel c. Acc. rei. 4 Eser. 7, 23; ትልው፡ ፍናጥ፡ ወስምዕ፡ Jes. 55, 3; ተለው፡ ሃጠኢቶሙ፡ 65, 2; ትሉ፡ አሠራ፡ Sir. 6, 27; ኢትተሉ፡ ረቃዳ፡ ለጎጠኢት፡ 18, 30; እለ፡ ይተልው፡ ሕን፡ 18, 14; እመ፡ ተለውክ፡ ቃለ፡

(v. በቃሉ) አመትካ፡ Judith 11, 6; 1 Petr. 2, 21; 1 Tim. 5, 10; Rom. 12, 9; c. ድኅረ፡ prs. Matth. 10, 38; ትሉ፡ ድኅረ፡ Prov. 24, 42; Ps. 62, 8; Jer. 2, 2; vel rei: Koh. 2, 11; ተለው፡ ልብ፡ ድኅረ፡ ዐይን፡ Job 31, 7; vel c. Acc. et ድኅረ፡ prs. vel rei: ትተልዎ፡ ድኅረ፡ እንገራ፡ Jes. 41, 2; ይተል ወክ፡ ድኅረክ፡ 45, 14; ትልዎ፡ ድኅረኑ፡ Sir. 14, 22; Matth. 4, 19; 2 Petr. 2, 10; c. ወስተ፡ rei 1 Cor. 12, 11. Nonnumquam: venire post alium, succedere, 2 Reg. 21, 1 var.; c. Acc. Apoc. 14, 8, 9; ይሂሙ፡ ሆሮን፡ ክልክ፡ ዘይተልዎ፡ F. N. 4. 3) *persequi*, *insequi* hostili modo: ዲገኖሙ፡ ወተለዎሙ፡ Gen. 14, 14; ኢተለውዎሙ፡ ድኅረሆሙ፡ 35, 5, 44, 4; Jos. 2, 5; Jud. 4, 16, 8, 5; 1 Reg. 23, 25, 24, 15; 2 Reg. 17, 1, 20, 10. 4) *urgere, instare*, Luc. 12, 48. — *Voc. Ac.*: ዲገን፡ ወተለው፡ ዘ፡ ተከተለ።

አተለው፡ II, 1 adhaerere vel sequi facere a) *inducere* vel *sinere*, ut *sectetur* alqm vel alqd: ከመ፡ ኢያተል ወክመ፡ ኅብ፡ አማልክቲሆሙ፡ 3 Reg. 11, 2, 4; ብሉዕ፡ ዘኢያተልው፡ ልብ፡ ድኅረ፡ ንዋይ፡ Sir. 34, 8; Hen. 99, 14. b) *facere ut persequatur* vel *instet*: አተሉ፡ መጥባሕት፡ ድኅረሆሙ፡ Hez. 5, 2, 12; ያተሉ፡ አግዚ፡ ጥተ፡ ላዕሌክ፡ *προσκολήσασαι εις ος τὸν δῶναρον* Deut. 28, 21. c) *facere ut sequatur* (vel *comitetur*): ድኅረ፡ ጎሊና፡ አበዊሆሙ፡ አተለው፡ ዐይኖሙ፡ Hez. 20, 24; አተለው፡ ምስሌሆሙ፡ ኅይሎ፡ Sir. 46, 6; *ἐπι-υποσηγῆν* 2 Petr. 1, 5. d) *pergere, continuare*, ut: ወእመስ፡ አተለው፡ አብዕ፡ Herm. p. 29; Rom. 12, 13. e) in oratione necetenda: *subjungere*, ወእምዝ፡ አተለው፡ ወይቤ፡ (*ἐπάγει*) Chr. ho. 2; ወእምዝ፡ ያተሉ፡ Cyr. f. 2; ወእምዝ፡ ታተሉ፡ አስመ፡ ለንለም፡ ምሕቲቱ፡ (verba: „quoniam in saeculum misericordia ejus“) Genz. f. 73; ዳንኤል፡ ዘፈከረ፡ በቃሉ፡ ሕልመ፡ ንጉሥ፡ ስወረ፡ ወተርጉሞቶ፡ ያተሉ፡ Enc. Mag. 23; Hed. 18.

ተታለው፡ III, 3 a) *alterum alterum* vel *sese invicem sequi* vel *excipere* 2 Reg. 21, 1; Num. 2, 17; እንዘ፡ ይታለው፡ ልደኅረ፡ ልደ Sx. Tachs. 23. b) *alium post alium* (*ex ordine*) *sequi* alqm: ይታለዎ፡ ከተሉ፡ ዝንቱ፡ መርገም፡ Deut. 29, 19; servavit eos እሞት፡ በማእከለ፡ ግብጽ፡ ወእመከረ፡ ብዙኅ፡ እንተ፡ ተታለውት፡ Chr. ho. 27; በተታልዎ፡ *omnes deinceps* vel *alios post alium* vel *ex ordine* Mich. 1, 5 gloss. c) *se invicem consociare* (de maribus et feminis) *coeundi causa* Hen. 82, 19 (ἵδιᾶ παaren).

አስተታለው፡ IV, 3 1) *facere ut se alii alios sequantur* vel *excipiant*: እንዘ፡ ያስተታልዎ፡ ለአክቲ፡ እምድኅረ፡ አክቲ፡ Sx. Masc. 5; አስተታልዎት፡ *continua sequela* Lud. e Mss. Colb.; በአስተታልዎ፡ *ex ordine, alius post alium deinceps* Abush. 9. 2) *sibi adsociare* vel *adjungere*: *commilitii causa*, አለ፡ ያስተታልዎሙ፡ (v. አለ፡ ያስተታተሉ፡) *εἰς συμμαχίαν* Judith 3, 6.

ትልወት፡ vel ትሎት፡ n. act. vel subst. 1) *secutio*, በትልወት፡ ወልድ፡ Lud. Comm. hist. p. 504. n. 46 (at in lex. c. 257 hunc eundem locum በተለወት፡ ወልድ፡ affert); in Acc. adv. ትልወት፡ ኤዲስ፡ ቆዳስ፡ (*praeventem*) *episcopum sequendo* Lud. Comm. hist. p. 324 n. 72. 2) *id quod pater filiam nubentem sequi* facit vel ei confert i. e. *dos*: እመ፡ ፈቀዶ፡ ያስተቀስብ፡ ወለታ፡ ይሁብ፡ ትልወት፡ በአምጣነ፡ ዝሂሎቱ፡ F. N. 24, 3; ይደሉ፡ እንክ፡ አውስቦ፡ ዘእንበለ፡ ትልወት፡ ወኢሕይ፡ *ibid.*; ትሎት፡ *ibid.*; ትሎት፡ ዘአምጽ አቶ፡ ጎቤሁ፡ 24, 7.

ተላዊ፡ n. ag. f. ተላዊት፡ Pl. m. ተላውያን፡ c. ተለውት፡

1) *sequens, secutor*: ተላዊያን፡ ለኅብ፡ ቃሉ፡ *qui verbum ejus sequuntur* Phlx. 3; ተለውተ፡ አሠሮሙ፡ ለተንባላት፡ M. M. f. 188. 2) *sectator, discipulus*: አርቲ፡ ተላዊሁን፡ ተላዊሁ፡ እንዘ፡ ኢትተልዎ፡ Chr. Ta. 28; Asc. Jes. 1, 8; ተላውያን፡ ቤተ፡ ጣዖት፡ Clem. f. 76; Enc. Ter 15; Dionysius Areopagita ተላዊሆሙ፡ ለሐዋርያት፡ Haim. Ab.; ecclesia Abyssinica ተላዊት፡ ሮምያ፡ N. T. rom. in epilogo. 3) *successor*: *episcopi* ተላውያኒሆሙ፡ (ለሐዋርያት) F. M. 2, 10; F. N. 4. 4) *conveniens* (ἀκόλουθος): ዝንቱ፡ ግብር፡ ኢካነ፡ ተላዊ፡ ለሕገ፡ ጠባይዕ፡ (νόμος φύσεως) Chr. ho. 27.

መትልው፡ part., Pl. መትልው፡ 1) *sequens*: ወመትልው፡ ዘአሁ፡ 1 Par. 27, 24; ትኃልቀ፡ እምቀዳሚት፡ ዕለት፡ በበ፡ መትልው፡ Abush. 9 (vid. etiam መትልው፡ subst.). 2) *successor*: ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሮሜ፡ መትልው፡ ጲጉርስ፡ II Can. Nic. 8. 3) *sectator*: ዝውእቱ፡ ምዑዝ፡ ለመትልው፡ ወይን፡ ጎዕድ፡ ἔν ὄντων διατριβᾶς Prov. 12, 11.

መትልው፡ et መትሎ፡ (pro መትለው፡) subst. 1) *id quod sequitur, sequentia, caetera*: ስግዕ፡ መትልው፡ ዝንቱ፡ ἄκουσον τὰ ἐξῆς Chr. hom. 3; F. N. 42, 13; Herm. p. 36 (τὰ ἀκόλουθα τούτων); (ዘንቱ)፡ አናጉንስጢስ፡ ያንብብ፡ ወዘመትልው፡ ቀሲስ፡ (*et sequentia presbyter sc. legat*) Kid. f. 12; ወመትልው፡ ዝንቱ፡ et caetera Chr. ho. 1. Adverbii vel praepositionis loco: *deinceps, porro, proxime post, post, ut*: ጽድቅ፡ አብኅ፡ እዚኑ፡ መትልው፡ Enc. Tachs. 5; ወመትሎሁ፡ ይበል፡ et *deinceps dicat* Kid. f. 11; ወመትልው፡ ይበሉ፡ አሜን፡ f. 12; ለዝ፡ መዋኢ፡ እንዘ፡ ይኔድር፡ አክሊሎ፡ ሰዕለተ፡ ፈለሰ፡ አዕረፈ፡ መትሎ፡ *huius victoris coronam adspiciens eodem die, quo (ille) obiit, requievit deinceps* (Lud.: መትልዎ፡ *deinceps post eum*) Enc. Haml. 17; Stephane ዘበመትልው፡ በዓለ፡ እግዚአክ፡ (i. e. proxime post natalem Christi) ከነ፡ በዓልክ፡ Mavás. n. 11; Deg.; መትልው፡ ዝንቱ፡ post haec, Lud. Comm. hist. p. 500 n. 27; መትልው፡ ሐጋይ፡ post autumnum Lud. ex Enc. 2) *continua sequela* vel *consecutio, ordo, tenor*: በበመትልው፡ *καὶ ἐξῆς* Luc. 1, 3; Clem. f. 164; ሥዮማን፡ በበ፡ መትሎሆሙ፡ *constitui unusquisque secundum ordinem suum* Lud. e Syn.; በመትልዊሁ፡ *secundum ordinem* Clem. f. 227, vel በመትሎሁ፡ f. 225; ሰላም፡ ለአብርሃም፡ ወለይስሐቅ፡ በመትሎ፡ ወለሣላሳይ፡ ያዕቆብ፡ Enc. Mij. 28.

ተላዕ፡ subst., m., *pectus, pectusculum* brutorum [ut videtur, proprie: *pars corporis clatior* vel *prominens*, coll. *تَلَع* cum derivatis] *στυδύλον* Ex. 29, 26, 27; Lev. 7, 30, 31, 34, 8, 29, 9, 20, 21, 10, 14, 15; Num. 6, 20. — *Voc. Ac.*: ተላዕ፡ ዘ፡ ጭቅና፡ (quod Lud. in lex. amh. c. 94 exponit *musculus ventris*).

ቶሎግና፡ et ቴሎግና፡ n. prgr. *theologia*, Lud. (vid. ቴዎሎግና፡)

ቶሎጋዊ፡ vel ቴዎሎጋዊ፡ *theologus*, Lud. auct. Greg.

ተሐለ፡ rad. inus., quae non tam ad ከጌጌ ገጌጌ ጣዖት፡ quam ad *هَوَّج* ከጌጌ *طَهَلَبَ طَهَلَبَ* (an ad *طَهَلَبَ*?) referenda videtur.

ተተሐለ፡ III, 1 et III, 2 et ተታሐለ፡ III, 3 *vagum oberare*: ከመ፡ እለ፡ ያንስሰው፡ ወይቴሐሎ፡ Chr. Ta. 16; in specie: *victus quaerendi causa*, አለ፡ በተታሐሎ፡ (var. በተአጎሎ፡) ያሐ

ደ.ወ. ὀπίσῃς ἄλλα αἶψα αὐτῶν τὰ σῖτα Job 30, 4; **ወአነሂ፡ አወውድ፡ ወእተሐላ፡ ወአሐውር፡ እምብሔር፡ ብሔረ፡ ወእም ቤት፡ ቤተ፡** Job 2, 9. — Voc. Ac.: **እተሐላ፡** (v. እቴሐላ)፡ **ዘ፡ እተሐውጥ፡ እቅብዘበዝሃሂ፡ ይ፡** aiud: **ብ፡ አታለልአሉ።**
መታሐል፡ part. *vagus, oberrans*: **ወይከውኑ፡ መታሐላ፡ ውስተ፡ አስዛብ፡** εἴονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν Hos. 9, 17.

ተሐተ፡ vel **ትሐት፡** I, 1 [cfr. ܩܘܪܝܢܐ ܘܥܬܐ ܘܥܬܐ, Ges. thes. p. 1495] Subj. **ይትሐት፡** *humilitem vel humiliorem fieri*: **ነሱሉ፡ ደብር፡ ወአውግር፡ ይትሐት፡** Jes. 40, 4 in Cod. Laur. et Luc. 3, 5 rom.

አትሐት፡ II, 1 *humiliare, deprimere*: **አሐውር፡ ቅድሚያ ከ፡ ወአትሐቶሙ፡ ለአድባር፡ ወአሰብር፡ አናቅጸ፡ ብርት፡** Jes. 45, 2 in Cod. Laur.

አትሐት፡ II, 2 *humiliter reddere, humiliare, dejicere, deprimere, de-, submittere* 1 Reg. 2, 7; **ትዕቢት፡ ብእሴ፡ ያቴሐት፡** Prov. 29, 23. 10, 4; **አቴሐቶሙ፡ ለአድባር፡** Jes. 45, 2; **አትሐቶ፡ ከሣደሙ፡** Kuf. 38; **አትሐቶ፡ ከሣደክሙ፡** (v. በከሣደክሙ) **ወተሰክም፡ ጸራ፡** Sir. 51, 26; **አትሐት፡ መታክፍቲክ፡** 6, 25; Gen. 49, 15; **አትሐት፡ አደሁ፡** Jud. 15, 15; **አትሐቶ፡ ርእሱሙ፡ ወሰገኑ፡** κούφαντες Gen. 43, 28; Ex. 4, 31; **እንዘ፡ ያቴሐት፡ ርእሱ፡** Esth. 6, 12; **ያቴሐት፡ ርእሱ፡ ታሐተ፡ ሰኩናክ፡** Sir. 12, 17; Gen. 16, 9; 1 Petr. 5, 6; **አዕ ደንቶ፡** Ps. 116; Joh. 8, 6; **ገጸ፡** 2 Esr. 9, 3; Hen. 62, 5. 15; creberrime seq. **ርእሱ፡** se ipsum, ut: **ዘያቴሐት፡ ርእሱ፡** Job 22, 29; Jer. 13, 18; 4 Esr. 8, 58; Sir. 3, 18. 7, 17. 13, 20. 18, 21. 20. 11; Matth. 18, 4; Luc. 9, 48; Phil. 2, 7; 1 Petr. 2, 13. 5, 5; **በአትሐቶ፡ ርእሱ፡** Clem. f. 189; **ዲኒይ ስ፡ ዐራቂ፡ መዐት፡ ዘበአትሐቶ፡** Prov. 16, 19.

ተትሐት፡ (vel **ተተሐት፡**) III, 2 1) refl. se *humiliare, submittere, subjicere, submissum esse (obedire)*: **ተትሐትክ፡ ሎቶ፡** Esth. 6, 13; **ተተሐትኩ፡** Ps. 87, 16; **ብእሴት፡ ትትአዘዝ፡ ወትተሐት፡ ለምታ፡** Did. 3; **በከመ፡ ወልድ፡ ይቴሐት፡ ለአሱሁ፡ ከሚሁ፡ ዲዮቆንሂ፡ ይተሐት፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡** Did. 8. 2) pass. *humiliari, deprimi, dejici, submitti*: **ይቴሐት፡ ነሱሉ፡ ሰብእ፡** Jes. 2, 17; Luc. 14, 11 rom.; **በተትሐቶቶ፡** Jac. 1, 10; **አዘዘ፡ ይተሐት፡ ነሱሉ፡ አድባር፡** Bar. 5, 7; Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; Hen. 1, 6; **ተትሐት፡ እስከ፡ ምድር፡** Jes. 25, 12; **ተትሐት፡ እምዕባይ፡** Kuf. 24; in proelio (fugari, prosterni): **ትሰሩ፡ ወተትሐቶ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡** 2 Par. 13, 18. 3) relative: *inferiorem vel infimum, humiliorem, vilio-rem esse, seq. እምነ፡* 1 Reg. 9, 21; Eph. 3, 8; **ዘይቴሐት፡ እምነክ፡** ἥττων σου Dan. 2, 39; c. Acc. Hen. 26, 4; abs. **እለ፡ ይቴሐቶ፡** ὁ ἐλάχιστος Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 33; Joh. 2, 10.

ተታሐት፡ III, 3 *inferiorem esse (comparatum cum alio)*: **angeli ተታሐቶ፡ ለሥላሴ፡ inferiores sunt Trinitate,** Lud. e v. S.

ትሐት፡ part. f. **ትሐት፡** *humilis a demissus, de oculis*: **ትሐታን፡ ገጸ፡** Hen. 43, 8. b) *exilis, de voce feminae,* Lud. ex Enc. c) de sorte et conditione hominum: *vilis, ignobilis, abjectus*, **ትሐት፡ ምስለ፡ ዐቢይ፡** Kuf. 23; Job 5, 11. 12, 21; 1 Reg. 18, 23; **ራእይ፡ ምኑን፡ ወትሐት፡ እምነሱ፡ ሰብእ፡** Jes. 53, 3; 1 Cor. 4, 10; Luc. 1, 52. 16, 15; **ψιλλός ἄνθρωπος** (de Christo, secundum sententiam Pauli Samos. aliorumque) **ትሐት፡ ብእሴ፡** Cyr. ad Th. f. 19 seq.; hom. Acaei Mel. in Cyr. f. 106. d) *depressus, afflictus, miser*: **አህጉር፡ ትሐት፡** Jes. 25, 4; **ሕምምት፡ ወትሐት፡** 54, 11; **ትዝብ፡ ትሐታን፡** λαός τεδῶλυμένος Jes. 18, 7;

ταλαίπωρος Rom. 7, 24. e) de animo: *submissus, modeste de se sentiens, submisse se gerens* Prov. 3, 34 (opp. ὀበይ); **ልብ፡ ትሐት፡** Ps. 50, 18; **ትሐታን፡ ልብ፡** Dan. ap. 3, 64; **ጸድቃን፡ ወትሐታን፡** Hen. 25, 4; **ትሐታን፡ ሕዝብ፡** Jes. 14, 32; **የሞሃን፡ ወትሐታን፡** 26, 6; Zeph. 2, 3; Matth. 11, 29. f) *subjectus, obediens*: **ኪያሁ፡ ረሰየ፡ ልዑላ፡ ወኪያክ፡ ትሐት፡** Kuf. 35; *castigate liberos, hōmoይኩን፡ ትሐታን፡ ወይ ትአዘዙ፡* Did. 22. g) relative: *inferior, infimus, ἐλάχιστος* Job 17, 7. 30, 1; **ትሐታን፡ አባግዕ፡** Jer. 29, 21.

ታሐት፡ subst. *pars inferior, quod infra est.* A) Adverbialiter: *infra, subter, subtilus, deorsum* 1) sive in Acc. loci **ታሐት፡** ut Koh. 5, 1; Ex. 27, 5; Matth. 4, 6; Marc. 14, 66; Act. 20, 9; **ትኔፍቶ፡ ታሐት፡ ውስተምድር፡** Jes. 8, 22; Hen. 14, 25; 2) sive affixo ἰ (gramm. § 163, 2) et praemissis praepositionibus: **እምጽዓም፡ ወታሐቶ፡** 1 Par. 27, 23; **እምሐይሁ፡ እስከ፡ ታሐቶ፡** Hez. 8, 2; Matth. 27, 51; **በታሐቶ፡** Jes. 14, 9. 51, 6; **በምድር፡ በታሐቶ፡** Joel 3, 3; Act. 2, 19; **ይሬኢ፡ ዘበታሐቶ፡** Ps. 112, 5; Ex. 20, 4; **በታሐቶ፡ እምነ፡ ቤቴል፡** Gen. 35, 8; **እምታሐቶ፡** Joh. 8, 23; Ex. 26, 24. B) Praepositio: *sub, infra* sive *sub* **ታሐት፡ nudum, sive praefixis ስ vel እምነ፡** pronomina suffixa vocali ἰ interposita assumit (gramm. § 167, 3).

1) **ታሐት፡** Gen. 1, 7; **ታሐት፡ ዕዕ፡** 18, 4; 4 Esr. 14, 1; Ps. 8, 7. 9, 29. 17, 42; 2 Reg. 22, 40; **ጸውዑ፡ ቢጸክሙ፡ ታሐት፡ ወይንክሙ፡** Zach. 3, 10; Matth. 5, 15. 8, 8. 22, 44. 23, 37; Rom. 3, 13; Jac. 2, 3; **ታሐት፡ እደሞሁ፡** Kuf. 11; **ኩ፡ ታሐት፡ መትክፍቲ፡** ὑπόψωψ ὑπερ τὸν λαὸν ὑπερωψαν 1 Reg. 10, 23. 2) **በታሐት፡** Ex. 20, 4; Act. 5, 7; Ps. 35, 8; **ዕዕ፡ ቁጽርስ፡ ነጥፍ፡ በታሐት፡ ደመና፡** ὑπομένη ἐν νεφέλαις Sir. 50, 10; Joh. 1, 49. 51; Act. 4, 12. 3) **እምታሐት፡**

a) de iis, qui vel quae fuerunt sub aliqua re et inde remouentur Deut. 9, 14; Hez. 47, 1; Ex. 17, 14; 4 Reg. 17, 7. b) *infra, sub*: Koh. 1, 3. 9. 8, 15; in specie de iis, qui (quae) α) subjecti (-a) sunt potestati alicujus: **ሕዝብ፡ እለ፡ እምታሐቲክሙ፡** Clem. f. 92. 113. 116; **እለ፡ እምታሐት፡ ሥልጣናሙ፡** f. 182; **episcopi እምታሐት፡ አደሞሁሙ፡ ለሊቃን፡ ጳጳሳት፡** F. N. 4; β) *ordinem secundum vel inferiorem (proxime infra alqm) teneant*: **እከውን፡ ዘእምታሐቲክ፡** ἕσσηλ σοι εἰς δεύτερον 1 Reg. 23, 17; **ከሆናት፡ እለ፡ እምታሐቲሁ፡** οἱ ἱερεῖς τῆς δευτερώσεως 4 Reg. 23, 4; Judith 2, 4; Esth. 4, 8; **ዘእምታሐት፡ ንጉሥ፡ ἑτάριος τοῦ βασιλέως** 3 Reg. 4, 5; 2 Reg. 15, 32; **ነሱሎ፡ እለ፡ እምታሐት፡ እለ፡** οἱ τούτους συντασσόμενοι 1 Esr. 2, 15. 21; Kuf. 46.

ታሐታይ፡ vel **ታሐታይ፡** raro **ታሐቲ፡** f. **ታሐቲት፡** et **ታሐታይት፡** adj. rel. *inferior, infimus*, Hez. 42, 5 (**ታሐታይት፡**); **ታሐታይ፡ መካን፡** 2 Esr. 14, 13; **ታሐታይ፡ ማሳደር፡** (in arca Noae) Clem. f. 19; **ከንፈቶ፡ ታሐታይ፡ የዐቢ፡** Kid. f. 5; **ወታሐትየ፡ እወሎሙ፡** Jos. 11, 16; **ሀገረ፡ ታሐታይት፡ ወላዕላይት፡** 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; **ሲሊል፡ ታሐቲት፡** Clem. f. 87; Ps. 85, 12; **እምግብ፡ ታሐቲት፡** Thren. 3, 54; **ቀላይ፡ ታሐቲት፡** Kuf. 5. a) subst. **ታሐቲት፡** *loca inferiora* Enc. Genb. 21. b) adv. **ታሐትየ፡ infra** Jos. 16, 3. 18, 13 annot.

ትሐትና፡ subst., *humilitas*: **በትሐትና፡ ረከበ፡ ልዕልና፡** Mavās. n. 29. a) *conditio afflicti*: Gen. 29, 32. b) *submissio, obsequium*, **አትእምን፡ ትሐትናሁ፡** Jsp. p. 338. c) *virtus christiana: modestia, mansuetudo, animus submissus*, Act. 20, 19 rom.; Clem. f. 96. 207. 227; F. M. 34, 8; Philx. Chr., al. creberrime.

መትሐቲ፡ part. c. term. adj., *humilians, deprimens* Lit. 173, 2.

መትሕት፡ subst., (መትሐት፡ Eph. 6, 12 Plgl.) A) *pars vel locus inferior vel infimus*፡ ውስተ፡ መትሕት፡ አሳት፡ Hen. 10, 13; adjectivi instar substantivo apponi potest: (Simeon) ነበረ፡ ውስተ፡ መካነ ልዑል፡ እምሀር፡ ወዮሐና፡ ወአሊአሁ፡ ውስተ፡ መካነ፡ መትሕት፡ Jsp. p. 355; ባሕር፡ መትሕት፡ Enc. In specie: *pars ima terrae, inferna*፡ በመትሕት፡ ምድር፡ Ps. 138, 14; Eph. 4, 9; ዘመትሕት፡ *infernus* Lit. Chr.; መትሕት፡ ታሕቲት፡ *ima inferorum*, Lib. Myst. B) Adv. *infra, subter, subtus, deorsum* Koh. 10, 6; Deut. 28, 13. C) Praep. *sub, infra*; pronomina suffixa sive per vocalem *e* sive sine ea interposita assumit; a) መትሕት፡ Eph. 6, 12; Gen. 1, 9. 20. 6, 17; Dan. 7, 27; Koh. 1, 14. 9, 6; Job 5, 10; Judith 6, 11; Hez. 1, 23; መትሕቲዩ፡ 2 Reg. 22, 48; b) በመትሕት፡ Hen. 10, 12. 20; 2 Reg. 22, 48 var.; Ps. 17, 40. 143, 3; በመትሕቲዩ፡ Hab. 3, 16. c) እስከ፡ መትሕት፡ 1 Reg. 7, 11. d) እመትሕት፡ Hen. 14, 9.

መትሕታዊ፡ adj. rel. *inferior*፡ ልዑላዊ፡ ወመትሕታዊ፡ Phlx. 175.

ተሐግ፡ subst. species *herbae agrestis vel pratensis et pabularis*፡ ሕጻናዊ፡ ተሐግ፡ (v. ተሐግ) Jes. 37, 27; ከሙ፡ አባግዕ፡ ውስተ፡ ተሐግ፡ Mich. 5, 6; በኅዲገ፡ መርዔት፡ ውስተ፡ ተሐግ፡ Enc. Genb. 18. — Voc. Ae.፡ ተሐግ፡ ዘ፡ ሰርዶ።

ትግልም፡ adv. [ትግል ትግል፡ ܬܘܠܡܘܬܐ] de etymo vid. varias sententias in Ges. thes. p. 777 et Ewald *Lehrb.* ber. ḥēbr. Sprachg. Musg. 6. 1855 p. 91] *heri* Gen. 19, 34. 31, 29. 42; Ex. 2, 14. 21, 29; 1 Reg. 20, 27; 2 Reg. 15, 20; 1 Par. 11, 2; Ps. 89, 4; Job 30, 3; Kuf. 47; Joh. 4, 52; Hebr. 13, 8.

ተምር፡ subst., coll. [ܩܪܝܢܐ] *dactylus*፡ ቂሐት፡ ተምር፡ ወጽዕጻዊ፡ ጸምር፡ Chr. Ta. 12; ፍሬ፡ በለስ፡ ወተምር፡ ወብርስን፡ Sx. Mij. 6; an etiam *palma dactylifera*? ወሃዩ፡ ማይ፡ ጥዑም፡ ወኅላታት፡ ወበቀልታት፡ ወተምር፡ ብዙኅ፡ Sx. Ter 22.

ተመርት፡ subst., Pl. ተመርታት፡ (Lud.), [ܡܪܩ] 1) *palma dactylifera*, *φοῖνῆξ* Joel 1, 12; በቀልት፡ ተመርት፡ *στελέχη φοινίκων* Num. 33, 9; Job 29, 18; ፎጸበራት፡ ተመርት፡ Ex. 15, 27; τὰ βῆλα τῶν φοινίκων Joh. 12, 13; Lev. 23, 40. 2) *dactylus*፡ እምነ፡ ተመርት፡ ቁላ፡ Kuf. 29; እኒሊ፡ ተመርት፡ 1 Reg. 30, 12; ፻(ዐጽቅ) ዘተመርት፡ 2 Reg. 16, 1; 4 Reg. 4, 42; ተመርት፡ በቀልት፡ *dactyli palmarum*, Lud. e V. S. — Voc. Ae.፡ በቀልት፡ ዘ፡ ግንጻ፡ ጸበርት፡ ዘ፡ አዕዲቂሁ፡ ተመርት፡ ዘ፡ ፍሬሁ።

ቶማስ፡ (ቶማስስ), nomen *solis* prgr. Hen. 78, 1.

ተመን፡ subst., m. et fem., Pl. ተመናት፡ [ገንጾ ልግጾ ܩܪܝܢܐ] *serpens ingens, draco*, ተመን፡ ዐበይ፡ Sx. Masc. 19; Haml. 23; ነጌያት፡ ወተመናት፡ ወዐናብስት፡ Genb. 19; በአምሳለ፡ ተመን፡ ወአፈዊት፡ (apparuit Satanas) Gad. Kar.; Kid. f. 39; L. Myst.; Gad. T. H.; Abush. 50; nomina ተመን፡ et ከይሴ፡ promiscue usurpantur Sx. Masc. 1. — Voc. Ae.፡ ተመን፡ ዘ፡ ዘንዶ።

ቲማን፡ et ቲመን፡, n. prgr. sc. *Ἰαμαῖον ἰγῆνη auster, regio australis* Hez. 20, 46; Jos. 12, 3. 13, 4; Hab. 3, 3. — Voc. Ae.፡ ቲማን፡ ዘ፡ ምሥራቅ።

ተሙዝ፡ vel ታሙዝ፡ n. prgr. [ገንጾ ἰῖጳሬሬ] 1) n. prgr. *numinis Phoenicum* Hez. 8, 14. 2) nomen *mensis Syrorum et Judaeorum* *quarti*፡ በራብዕ፡ ወርኅ፡ ዘውሓቲ፡ ወርኅ፡ ተሙዝ፡ Jsp. p. 310. 319; M. M. f. 348.

ተርሙስ፡ subst., m. [Ἰῆρμος ܩܪܝܢܐ] *lupinus*፡ Abba ቅፍሪ፡ ኢይጥዕም፡ ዘእንበለ፡ ተርሙስ፡ መሪር፡ Sx. Hed. 8; Mag. 14; Agapetus ከነ፡ ይሰሰይ፡ ሐሠረ፡ ተርሙስ፡ ከሎ፡ አሚር፡ Sx. Jac. 24; ወሰብ፡ ፈቀዶ፡ ይትጋዶል፡ ምስለ፡ ንዋም፡ ነበረ፡ ጥመዓልተ፡ እንዘ፡ ይበልዕ፡ ሐመዶ፡ ምስለ፡ ተርሙስ፡ (vel ምስለ፡ ቅርፍተ፡ ተርሙስ፡ Enc. ibid. — Voc. Ae.፡ ተርሙስ፡ ብ፡ አዳንጎሬ፡ (v. እደንጉሬ፡ ዘባሕር)።

ተርሴስ፡ n. prgr. *Ἰαρσῆς, Ἰαρσῆς* ሠነጃጃ, 1) nomen *gemmae, chrysolithus vel topazius*, Cant. 5, 14; Dan. 10, 6; Hez. 1, 16; 2) n. pr. *Tartessi* emporii Hez. 27, 12 vrs. nov.

ተርአሰ፡ ተተርአሰ፡ vid. sub ርአስ፡

ታሪክ፡ subst. i. q. [ܩܪܝܢܐ] *Pl. ታሪካት*፡ 1) *aera, epocha*፡ ወእመንቲ፡ ይገብር፡ ጅታሪካት፡ ታሪክ፡ ሥጋዊ፡ ወታሪክ፡ ዲዮቅልጥያኖስ፡ Abush. 8; al. 2) *chronicon, annales, historia, acta*፡ ዝውሓቲ፡ መጽሐፈ፡ ታሪክ፡, vel ተፈጸመ፡ ታሪክ፡ ንጉሥነ፡ በከፋ፡ Cod. Bibl. Bodl. Ox. XXXII (Catal. p. 81. 82); eorum nomina subscripta leguntur ውስተ፡ ታሪክ፡ ጉባኤ፡ ሣላል፡ Fid. Jac. Bar.; Lud. Comm. p. 241 n. 13; d'Abbadie Cat. p. 51.

ትርያ፡ subst., m. et fem., i. q. [ܩܪܝܢܐ] *pleiades stellae*፡ ዘገብር፡ ለትርያ፡ Job 9, 9; ኅቡረ፡ ትክልት፡ ተሓኅዘ፡ ለትርያ፡ 38, 31. — Alia hujus nominis forma ጠራው፡ q. v.

ተርጉሙ፡ quadr. I [ܩܪܝܢܐ ܩܪܝܢܐ] *transfere* e lingua in linguam, *transferendo exponere, exponere dicta et scripta, interpretari*፡ *διεμνησθῆναι* 1 Cor. 14, 5 Platt; 14, 9; Esth. 10 apocr. (sub finem); c. e. እምነ፡ et ኅብ፡ vel ለ፡ linguarum፡ በእንተ፡ ተርጉሞቲ፡ (se. libri) እምልሳነ፡ ጽርዕ፡ ኅብ፡ ዐረቢ፡ F. N. in Proleg.; Sx. Jac. 8; *interpretari*፡ ከነ፡ የሴፍ፡ ይተረጉሞ፡ ሎሙ፡ (ለዕደው) ዘይትናገር፡ መጠስ፡ በልሳነ፡ ሮም፡ ወምድያሙ፡ በልሳነ፡ ዕብራውያን፡ Jsp. p. 373; ትርጓሜ፡ ዐሥሩ፡ ቃላት፡ ዘተርጉሙ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ (*expositio decalogi*) Exp. Dec. (in Syn. f. 293); Chrysostomus ተርጉሙ፡ መጻሕፍት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Chr. f. 1; Sx. Ter 15; Genb. 12; clerici ዘኢያስተርክቡ፡ ተርጉሞተ፡ ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Clem. f. 219; ተርጉሞ፡ ቃለ፡ መጻሕፍት፡ f. 232; ሕልመ፡ Sx. Mag. 23; Impr. ተርጉሞ፡ Phlx. 30.

አተርጉሙ፡ II *transferendum vel interpretandum curare*፡ ዜፍሁ፡ ለብልጫይ፡ (de Ptolemaeo) ንጉሥ፡ ዘከመ፡ አተርጉሙ፡ አሪተ፡ ጂ ወ፬ መጽሐፈ፡ እምልሳነ፡ ዕብራይስጥ፡ ኅብ፡ ልሳነ፡ ዮናናዊያን፡ Jsp. p. 286.

ተተርጉሙ፡ III, 1 *transferri, verti, exponi, enarrari*,

interpretatione explicari: ዛቴ፡ መጽሐፍ፡ ተተርጉሙት፡ እምልሳነ፡ ዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ በአፈ፡ አንባቂዎ፡ ወሚካኤል፡ ግብጻዊ፡ Chr. f. 150; Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 20; verba ዘኢያብቱለ፡ ቀርኝ፡ ወጽኖረ፡ (Ps. 68, 36) ደተረጎም ዘአደራ፡ ትዕግልት፡ M. M. f. 33; ለክልኤ፡ ይተረጎም፡ dupliciter exponitur Org. 2; ይተረጎም፡ በ(ገንተ) exponitur (hoc verbo) M. M. f. 91; ዘኢይተረጎም፡ inenarrabilis Hen. 71, 10; Lit. 170, 3.

ተርጉም፡ part. *expositus* Lud. sine auct.

ተርጓሚ፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ትርጓሚያት፡ (Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a), *translatio, expositio, interpretatio, exegesis, commentarius*: 2 Esr. 4, 7; ከመገዛ፡ ትርጓሚሁ፡ እመጽሐፈ፡ ሶርያ፡ Job 42, 18; Hebr. 7, 2; ዘውእቱ፡ ትርጓሚሁ፡ quod est interpretatum vel quod significat Matth. 1, 23; በበትርጓሚሁ፡ id. Matth. 27, 33; Marc. 5, 41; Joh. 1, 39; ትርጓሚ፡ መልእክት፡ ዘብዑዕ፡ ጳውሎስ፡ ዘጸሐፈ፡ ለዕብራውያን፡ ዘተርጎማ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ Chr. f. 3; F. M. 11, 2; peritus est በትርጓሚ፡ መጻሕፍት፡ ቅዱሳት፡ Clem. f. 131; መምህረ፡ ትርጓሚ፡ Enc. Teq. 9; ራኒይ፡ (Nebucadnezaris) ወትርጓሚሃ፡ Sx. Mag. 23; c. c. Acc.: ዩቤ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ በትርጓሚሁ፡ ዘንተ፡ ክፍለ፡ F. N. 44.

ተርጉምት፡ subst., id., Lud. ex Enc. Mag. 23 (ተርጉሞት፡ in Sx. Tubing.).

ተርጓሚ፡ n. ag. *interpretes, exegeta*: ተርጓምያን፡ Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; ተርጓምያን፡ sunt Basilus, Chrysostomus, Gregorius, al., Phlx. 237.

ተርጉማን፡ subst. [تَرْجُمان] *interpreter* Gen. 42, 23; 1 Cor. 14, 5 rom. (per ጎጦ).

መተርጎም፡ part. *interpretes, translator, auctor commentarii*, Gen. 42, 23 var.; Sx. Haml. 15; መተርጎሙ፡ ልሳኖሙ፡ (Ihr Dolmetscher) Chr. L. Atk. f. 46; አባ፡ ሰላማ፡ መተርጎም፡ Sx. Nah. 20; ዩቤ፡ መተርጎም፡ Phlx. (creberrime); መተርጎማ፡ ለመጽሐፍ፡ (vulgo: *commentator*) Lib. Myst.; መተርጎሙ፡ አክላማት፡ et ፈጠራ፡ F. N. 11, 3; ሄኖክ፡ መተርጎም፡ Enc. Masc. 1.

ተርፈ፡ et ተረፈ፡ I, 1 [amh. ተረፈ፡; arabicum تَرَفَّ in significatum speciale bonis abundavit abiit; vicina videntur رَفَّ َرَفَّ; vid. etiam ጠረዩ] Subj. ይተረፍ፡ et ይተርፍ፡ 1) *reliquum esse vel fieri, superesse, residuum esse, restare*, Gen. 7, 23, 45, 7; Kuf. 7. 21. 48; Ex. 10, 5, 15; Num. 11, 26; Jos. 13, 1, 2; Hen. 83, 8; ተረፍኩ፡ Job 1, 16; ተርፉ፡ ኅዳጣን፡ Sir. 48, 15; አለ፡ ተርፉ፡ vel ተረፉ፡ *reliqui* Hez. 36, 3, 4; ዘተርፈ፡ ሣዕር፡ 34, 18; Lev. 14, 18, 29; Jes. 7, 22, 15, 9; ለአለ፡ ተርፉ፡ ሕዝብዩ፡ Jer. 23, 3, 24, 8, 51, 12; Matth. 22, 6; c. c. እምነ፡ ex (aliquo numero vel aliqua materia) Ex. 12, 10; Lev. 8, 32, 26, 36; አልሶ፡ ዘይተርፍ፡ እምኔሪም፡ Jer. 11, 23; Jes. 46, 3, vel c. እምዑስተ፡ Lev. 2, 3, 7, 17; Jes. 10, 19; c. ለ፡ prs. (aliqui) Gen. 44, 20, 47, 18, vel c. Acc. prs.: ሚመጠኝ፡ ተረፈኝ፡ መዋዕለ፡ ሕይወት፡ 2 Reg. 19, 34; Apoc. 12, 12; Matth. 19, 20. a) *superstitem esse* Ruth 1, 3, 5; እሙዋተት፡ ብእስት፡ ወተረፈ፡ ምታ፡ F. N. 42, 3; Genz. f. 81. b) *redundare, superfluum esse, abundare* Ex. 26, 12, 13, 16, 23; አከሎሙ፡ ወተርፍሙ፡ 36, 7; ዘተርፈ፡ እምዝ፡ ሮጦ ἄριστόν Hez. 48, 21; Matth. 14, 20; Joh. 6, 12, 13; Phil. 4, 18.

c) in *arithmeticam: reliquum vel residuum esse* (subtracto numero minore a majore), Comp. Ao.; ዘተርፈ፡ vel ዘአትረፍኩ *reliquum*, Abush. d) *nonnumquam: relictum esse*, ut: ዘተርፈ፡ እምበረድ፡ Ex. 10, 15. e) ንስተ፡ ከመ፡ ተርፎሙ፡ ወይዳዊኑ፡ paulum abest, quin me lapident *Ex. 17, 4*. f) ዘተርፈ፡ *postscriptum* in literis, Lud. auct. Gregorii. 2) *remanere* Ex. 8, 5, 7; Gen. 32, 25; Prov. 2, 21; c. Acc. praedicati: ወትተርፍ፡ ምድርሙ፡ በድወ፡ Jes. 6, 11; ተረፍነ፡ ባክላትነ፡ Herm. p. 8; ተረፍኩ፡ እምሐዋር፡ remansi nec profectus sum, Lud. auct. Greg.

አትረፈ፡ II, 1 1) *reliquum vel residuum facere, relinquere*, Ex. 10, 5, 12, 10, 16, 19; Deut. 2, 34, 28, 41; Jos. 10, 28, 39; Ruth 2, 14, 18; 1 Reg. 25, 22; 4 Reg. 10, 14, 25, 12; Kuf. 10. 16. 32; አትረፈ፡ ለነ፡ ዘርአ፡ Jes. 1, 9; ከመ፡ ኢያትርፍ፡ 5, 14; Jer. 8, 3, 50, 6; Joel 1, 4; Tob. 1, 20; Rom. 9, 29, 11, 4. a) *superstitem relinquere*: እመሶ፡ ዘሞተ፡ ወአትረፈ፡ ውሉድ፡ F. N. 52. b) *reponere, reservare* Gen. 27, 36; Herodes አትረፋ፡ ለርአሱ፡ (Joannis Bapt.) ቅድስት፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ Sx. Jac. 30; አትረፍኩ፡ ነገር፡ በእንተ፡ ዘነግሐኩ፡ ከርታሱ፡ ወጻሐፈ፡ (sufflaminavi) Lud. Comm. list. p. 507 n. 59. c) in *arithmeticam*, Abush. (vid. ተርፈ፡ n. 1, c) 2) *reliquum i. e. abunde habere, abundare re*, c. Acc. Luc. 15, 17; 2 Cor. 9, 8.

ትሩፍ፡ part. 1) *reliquus*: ትርፍት፡ ὑπόλειμμα Mich. 4, 7; በቀኖና፡ ወበትሩፋት፡ in Canonibus et eorum appendice, Lud. e. Mss. Colb.; ትሩፋት፡ *reliquiae* (Sanctorum seu ossa) Enc. Masc. 9. 2) *abundans, affluens, nimis*: ትሩፍ፡ περὶσσόν τι Prov. 14, 23. 3) *praestantior, melior, potior*: ግብር፡ ትሩፍ፡ ኢወሊድ፡ ምስለ፡ ጊሩት፡ κρείσσαν ἀπειλία μετὰ ἀρετῆς Sap. 4, 1; አይ፡ እምኔሪም፡ ዘትሩፍ፡ quis coram praestantior est? Phlx. 99; ሥርዐቱ፡ ትሩፍ፡ ejus conditio potior est Phlx. 1. 4) *praestans, eximius, egregius, excellens, praeclarus*: ሕገጋት፡ ትሩፋት፡ F. M. 1, 1; ብእሲ፡ ኑር፡ ወጠብ፡ ወትሩፍ፡ Jsp. p. 328; አብ፡ ቅዱስ፡ ወትሩፍ፡ መንፈሳዊ፡ አባ፡ ሚካኤል፡ F. M. f. 119; ትሩፈ፡ ምግባር፡ Sx. Jac. 8; Enc. Jac. 4; አጥረዩ፡ ንጽሐ፡ ድንግልፍ፡ ትሩፈ፡ Enc. Teq. 14; ከመ፡ ትኩ፡ ትሩፋን፡ ምግባር፡ ስጥጥ ἄρετῆς ὕμᾶς ἕξεσῶται Chr. ho. 10; ምግባራት፡ ትሩፋት፡ ἀρετα Chr. Ta. 3. Crebro fem. Sing. vel Pl. substantive: *virtus, virtus perfecta vel eximia*: ትርፍት፡ Phlx. 29; ምግባር፡ ትሩፋት፡ ἀρετግ Chr. (crebro); ገበረ፡ ትሩፋት፡ F. M. 2, 2; Sx. Jac. 14; ተሰምዑ፡ ዜና፡ ትሩፋት፡ ወአክምርቱ፡ ወቅድስናሁ፡ Sx. Pag. 5; ይሰምዑ፡ ዜና፡ ቅድሳተሁ፡ ወትሩፋት፡ Sx. Jac. 9; አግዕዝ፡ (mannumissio servorum) እምግባር፡ ትሩፋት፡ ይእቲ፡ F. N. 31.

ተርፍ፡ crebrius ተረፍ፡ subst., 1) *reliqua pars, reliquum vel residuum, reliquiae*, Ex. 10, 5; Ps. 36, 39; Job 20, 21 (v. ትሩፈት); ወሆሶ፡ ለያዕቆብ፡ ተረፈ፡ Sir. 47, 22; ተረፍክሙ፡ Kuf. 20; ተረፈ፡ ዮሴፍ፡ Am. 5, 15; Mich. 3, 1; Jes. 8, 23; Jer. 6, 9; 1 Par. 4, 43; ተርፈ፡ ቤተ፡ ይሁዳ፡ Zeph. 2, 7; ተረፍ፡ አለ፡ ተረፈ፡ Jes. 11, 11; ዘርአሙ፡ ወተርፎሙ፡ ሊከፈ፡ 14, 22; ተረፈ፡ መሳፍንት፡ Jer. 46, 3, 47, 11; ተረፈ፡ መዋዕለኩም፡ 1 Petr. 4, 2. a) *ultimus*: ሰላም፡ ለከ፡ ተረፈ፡ ነቢያት፡ ሱቱኤል፡ እምድረ፡ ማእረር፡ ወቀሥም፡ ከመ፡ ፩ አስከል፡ Enc. Haml. 6. b) Pl. ተረፋት፡ *libri Paralipomenon*, d'Abbadie Catal. p. 76 (vid. ትሩፈት). 2) *superfluum, abundantia*, Marc. 12, 44; Did. 14; እምተረፈ፡ ልብ፡ Matth. 12, 34; Luc. 6, 45; 2 Cor. 8, 13 (opp. ንትጋ); πλεονα Joh. 1, 16; res

superflua i. e. *supervacua*: **ገንቱ፡ ኅሠሣኅከሙተረፍ፡ ውእቱ፡** περιουσίαν τι τὸ ταῦτα ζητεῖν Chr. ho. 22. 3) *id quod redundat, lucrum, usura*, II Can. Nic. 16; Can. Laod. 5; fortasse etiam Hagg. 2, 14. — Mira est versio vocis λήμμα (qua LXX *ἐφάπτε* *divinum interpretati sunt*) **ተረፍ፡**, ut: **ተረፈ፡ ቃለ፡ እግዚ.** Mal. 1, 1; Hab. 1, 1; etiam Hab. 1, 7. An λήμμα cum λείμμα confuderint?

ትራፍ፡ subst., Pl. **ትራፍት፡**, 1) *reliqua pars, residuum, reliquiae*: Job 20, 21; Hen. 83, 8; Ps. 36, 40; **ትራፍተ፡ ነገር፡ ነጭ፡ ሕራፋን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡** Asc. Jes. 2, 6, 4, 19, 20. a) in arithmetica, Abush. 31. b) **ትራፍተ፡ ነገሥት፡** *libri* vel *liber Paralipomenon* (aliàs **ሕጹጻን፡**) Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. c) **ትራፈ፡ ክታብ፡** i. q. **ከተረፈ፡** *postscriptum* Lud. ex Epist. Greg. 2) *bona relicta, bona reservata vel reposita* Ps. 16, 15; Deut. 28, 5. 17. 3) *praestantia, excellentia*: **ወምሙ፡ ተበየን፡ ውስተ፡ ቃላተ፡ እግዚእን፡ ትራፈ፡ ገፍፍን፡ መምለኪያን** (sc. qua excellunt hominibus rerum mundanarum studiosis) Phlx. 3.

ተራፊ፡ n. ag. *reliquus, relictus*: **ሕዝብ፡ ተራፍያን፡ በምድር፡** Jer. 47, 6. 48, 10; **ክሎሙ፡ ተራፊያን፡ ይሁዳ፡** 50, 5. **መትርፍ፡** part. *retardans, intermittens* Kuf. p. 61.

ቴራፍን፡ ተራፊን፡ ቴርፋን፡ ቴራፊን፡ ቴራፊም፡ ቴራፊን፡ ተራፊን፡ n. prgr. *ἑραφῶν ἐραφῶν penates veterum* Hebraeorum eorumque simulacra, Jud. 17, 5. 18, 14. 17. 20; 1 Reg. 19, 13 ann.; 4 Reg. 23, 24; 2 Par. 35, 19; etiam **ሱራፊን፡** Hez. 21, 21 (hebr. 26) vrs. nov.

ታስፈ፡ et **ታስፈን፡** nomen *mensis Syrorum septimi et octavi, Judaeorum septimi* (← **ጳጳጳ፡ ገሃታ**): **ወርጎ፡ ታስፈ፡** Jsp. p. 310; *Voc. Ae.*

ተስዐ፡ (I, 2; denom.) *novem conficere vel dicere*, Lud. sine auct. **ተስዐ፡** vel **ትስዐ፡**, n. numerale, femininis junctum: *novem*; ejus character est **ዘ**; Jos. 15, 32. 54. 57. 21, 16; **ጊዜ፡ ተስዐ፡ ሰዓት፡** Matth. 20, 5. 27, 45.

ተስዐቱ፡ vel **ትስዐቱ፡**, etiam **ተሰዐቱ፡** scriptum, n. numerale, plerumque masculinis junctum, *novem*: Gen. 17, 24; Num. 34, 13; Jos. 12, 24. 13, 7. 14, 23; Jud. 4, 3; **ተስዐቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡** Sir. 25, 7; Matth. 18, 12 (Accus.). 13; Luc. 15, 4. 17, 17; Herm. p. 37.

ትስዐ፡ n. num., *novem* (ante nomina mensurarum) Deut. 3, 11; et *novies* (**ትስዐ፡** vel **ትስዐ፡**), sec. analogiam.

ታስዐ፡ adj. num. (ordinale), f. **ታስዐት፡**, *nonus*, Lev. 25, 22; Num. 7, 60; 1 Par. 12, 12; **እሙ፡ ታስዐ፡ ወርጎ፡** 2 Esr. 10, 9; Hagg. 2, 10; Jer. 46, 1. 2. 52, 4; Hez. 24, 1; Hen. 91, 14.

ታስዓዊ፡ vel **ታስዓይ፡**, f. **ታስዓዊት፡**, **ታስዓት፡**, adj. num., *nonus*; sec. analogiam.

ተስዐ፡ n. temporale 1) *novem* (dies) et *nonus* (dies), ut: **እሙ፡ ተስዐ፡ ስጽፈሙት፡** Hagg. 2, 1. 2) abusive pro **ተስዐ፡** vel **ተስዐቱ፡**, ut: Enc. Sen. 27 (at **ተስዐ፡** in Sx. Tubing.); **ሰላም፡ እብል፡ ዕድወ፡ ተስዐ፡ ወአምአተኒ፡ ሠላስ፡ ወሰብዓ፡** Sx. Mij. 23 Enc. 3) f. **ተስዐት፡** vel **ተስዓት፡** *hora nona*, sive adjecto **ሰዓት፡**, ut: **በጊዜ፡ ተስዓት፡ ሰዓት፡** Act. 10, 29 Platt; Did. 29. 30; **ሰዓተ፡** (v. **ሰዓት፡**) **ተስዓት፡** Matth. 27, 46;

Marc. 15, 33. 34; sive omissio, ut: **ጊዜ፡ ተስዓት፡** Act. 3, 1; **ሰርክ፡ ወሌሊተ፡ ወጊዜ፡ ተስዓት፡** Reg. Pach.

ተስዓ፡ vel **ትስዓ፡** n. num., *nonaginta*; ejus character **፺**; Gen. 17, 17; 1 Reg. 4, 15; Hez. 4, 5; Matth. 18, 12. 13; Luc. 15, 4. 7.

ተስፋ፡ *spes* vide sub **ሰፊወ፡**

ተቀዳ፡ subst. [**፳፻፲፭** hebr. **ገጌ**] *coriandrum* Ex. 16, 14. 31; Num. 11, 7. — *Voc. Ae.*: **ተቀዳ፡ ዘ፡ ድምብላል** "

ትቤ፡ *dixisti*, vid. sub **ብሂል፡**

ታቦር፡ 1) nomen montis in Galilaea siti, Ps. 88, 13; Jud. 4, 6. 12; in hoc monte Christum transfiguratum esse, fama nunciabatur in ecclesia late propagata, quare 2) (**ባዓል**) **ዘድብረ፡ ታቦር፡** *festum transfigurationis* (ἑορτὴ τῆς μεταμορφώσεως, *ἑορτή*) appellatur, Cod. Mus. Brit. XXIX, 1 n. 64; 2 n. 32; XXX n. 63; d'Abbadie Cat. p. 57.

ተቤሳ፡ et **ተቤስ፡**, subst., ut videtur: *fascia, fasciola, vittia*: **አስር፡ ተቤሳ፡ ውስተ፡ አዕይንቴሁ፡** **τελαμών** 3 Reg. 20, 38. 41.

ታቦት፡ subst., fem. et m., Pl. **ታቦታት፡** [**ጥጓጓ፡ ፀዘ፤**, **ከጌጌ**, **ከጌጌጌ**, **ጥጓጌ**] *arca, cista*, **κιβωτός** 4 Reg. 12, 9. a) *navigium Noachi*, in modum arcae constructum, Kuf. 5; Gen. 6, 14 seq.; **ንፍቀ፡ ታቦት፡** Matth. 24, 38; Luc. 17, 27; 1 Petr. 3, 20. b) *arca feralis*: **ገነዞ፡ ሴት፡** (sc. Adamum) **ወአንበር፡ ውስተ፡ ታቦት፡ በምሥራቅ፡ ገነት፡** Clem. f. 11; *Voc. Ae.*: **ታቦት፡ ብ፡ ሳዕን፡** c) *arca foederis* Israelitarum, in qua duae tabulae legum repositae erant: **ታቦት፡ ዘመርጡል፡** in Ex. 25, 10 seq.; 38, 1 seq.; **ታቦት፡ ሕግ፡** Num. 14, 44; 4 Esr. 10, 30; Apoc. 11, 19; **ታቦት፡ ቅድስት፡** 1 Esr. 1, 3; **ታቦት፡ እግዚ** " 1 Par. 13, 3 seq.; 2 Par. 5, 4—10; 1 Reg. 4, 3 seq.; Jer. 3, 16; Ps. 131, 8. (Eam a Menilekio e templo Salomonis furto ablatam et in Abyssiniam transportatam in ecclesia Axumae cathedrali depositam esse, refertur in Kbr. Nag.) d) *altare* (ecclesiarum Abyssinicarum, in modum arcae constructum, in quo vasa communione sacra reponuntur, vid. Isenb. lex. amb. p. 97 et 31; Ruppell I. 333. II. 112; Harris II. 168 seq.; Ludolf hist. aeth. III, 6 n. 62; éomm. p. 375; lex. c. 262.); Genz. f. 69; Lit. 158, 2; **ጸሎት፡ እምቅድሙ፡ ያልብስ፡ ታቦት፡ ወእምቅድሙ፡ ያንበር፡ ላዕሌሁ፡ ንዋየ፡ ቅድሳት፡** 158, 3; Did. ed. Platt p. 62 c. annot.; in quavis ecclesia **ይኩን፡ ታቦት፡ ዘይፈልስ፡** (altare mobile) **እመካን፡ ውስተ፡ መካን፡** F. N. p. 12; Pl. **ታቦታት፡** p. 11. e) *sacrarium* (quippe in quo **ታቦት፡ altare** collocatum sit; vid. etiam Isenb. lex. p. 97): **ታቦት፡ መንፈሳዊ፡** **ὄξος πνευματικὸς** 1 Petr. 2, 5; **አንተሙ፡ ታቦት፡ ለንጉሥ፡** **βασιλειον ἐράτευμα** 2, 9; Simeon senex Jesulum **አዖድ፡ ውስተ፡ ታቦት፡** Lud. ex Hom. Theoph.; Zacharias implevit ministerium suum **በውስተ፡ ታቦት፡ እግዚ** " Lud. e Vit. Mar.

ትብሌ፡, **ትብላይ፡**, **ትብልያ፡** subst. [etymon obscurum] *vestis scapularis*, vulgo *superhumeral*, *vestmentum summi sacerdotis Israelitarum*, Ex. 28, 6. 8; **ትብልያ፡**

ተንባሌ : n. ag., f. “**ሊት** : *intercessor, deprecator, patronus* : ምጽዋት : ተንባሊት : ይአኑ : **ለ(ወመሀ)** : Chr. Ta. 32; (o Maria) ተንባሊት : ከሎሙ : ሕዝብ : Sx. Mij. 6.

ተንባሌ : et **ተንባሌ** : (Enc. Mij. 24 ob rhythmum finalem), subst., *intercessio, deprecatio, patrocinium* Enc. Masc. 1; Hed. 12; Ter 30.

ተንብልና : subst. 1) *legatio* : አኮ : በተንብልና : (v. በተንባሌ) : ወአኮ : በመልእክት : (v. በመልእክ) : ለሊሁ : ያድገኛሙ : Jes. 63, 9. 2) *intercessio, deprecatio, patrocinium*, Lit. 164, 2. 165, 1; Phlx. s. fin.; አድገኛክ : (Deus) ለነዳድ : በተንብልና : ሣህልክ : Genz. f. 21.

ተንባላታዊ : vel **ተንባላታዊ** : vel “**ታይ**”, adj. rel., *Muhammedis religioni addictus, Muslim* : ውአቲ : ተንባላታዊ : Sx. Hed. 4; Mag. 27; ብእሲት : ተንባላታዊት : አው : አረማቂት : Syn. f. 397; ዘይክውን : ተንባላታዊ : f. 396.

መተንብል : part. f. **መተንብልት** : Pl. m. “**በላን**”, f. “**በላት**”, *intercessor, deprecator, advocatus* : Org.; ደናግል : ወናያት : ወመተንብላት : Mavás. n. 62; (angeli) መተንብላን : ለከሉ : ሰብእ : Sx. Hed. 13; Mavás. n. 14; ልሳን : መተንብልት : ይአኑ : ዘይረክብ : (ባቲ) ሰብእ : መናቅዶ : Fal. f. 75.

ተንተን : quadril. I [cfr. **تَدَلَّتْ** et **تَرَجَّتْ** commovit, agitavit, concussit; **تَرَجَّتْ** II vacillavit; Ges. thes. p. 1504] 1) *vacillare, nutare, labare, titubare*, Ps. 72, 2. 117, 13. 144, 15; 4 Esr. 12, 21; Clem. f. 96. 108; de ebriis : ትተነትን : (ተንተኛ) ከመ : ስኩር : Jes. 24, 20; Jer. 28, 7. 32, 13; Job 12, 25; de iis qui animo linquantur : መጽለወት : ወተንተንት : Esth. 5 apoc.; trsl.: አለ : ኢይተነትን : constantes Kid. f. 6; Eph. 4, 14; ባዕል : አመ : ተንተን : ይሰውቅም : አዕርክቲሁ : Sir. 13, 21. 15, 4; ርትዕት : ሃይማኖት : አንተ : ኢትተነትን : πλστος ὀδρῶν μὴ σεσαλευμένῃ, Cyr. ad Reg. f. 25. 2) animo commoveri, percuti, percelli : አምቀተለ : ወለተ : ሕዝብዩ : ተንተንኩ : ወተቀጥጥኩ : Jer. 8, 21; አሕዝን : ለምትክ : ወአተነትን : ለድክትምናዩ : Jsp. p. 368. — *Voc. Ac.* : ተንተን : ዘ : ተናግ መግመ

አተንተን : II 1) *vacillare vel nutare facere, labefactare* : ብእሲ : ዘያተነትኛ : ስከረ : ወይን : Jer. 23, 9; Lit. 172, 2; ሶበ : አተንተኛ : ሰይጣን : ገመት : Phlx. 7. 2) *percutere, percellere* : አተክዘኒ : ወአተንተነኒ : Jsp. p. 344; ናሁ : አሕመመኒ : ሶበ : ሰማዕኩ : ነገረ : ብእሲት : ወአተንተነኒ : ወአቱ : ወሆክኒ : p. 369.

ትንቱን : part., *nutans, vacillans, labans* : ከመ : ትሱቁኒ : ለትንቱን : Enc. Mag. 21.

ትንታኔ : subst. 1) *vacillatio, nutatio, labefactatio* : ስቀኒ : ጊዜ : ትንታኔ : Mag. 1 Enc.; Org. 1; አምትንታኔ : ግለም : ስቀኒ : Cod. Mus. Brit. LX, 3; ዘንባሌ : ትንታኔ : ἀκατάστατος, Cyr. Epist. ad Joa. Ant. f. 114. 2) animi *perturbatio, trepidatio* : (filios meos interfeci), ወበጻሕኩ : ድጎሪሆሙ : ጎበ : ትንታኔ : ወሐዘን : ወሆጉል : (ait Herodes) Jsp. p. 335.

ትንታግ : *titio* vid. sub **ነተገ** :

ቴናክ : v. **ታናቅ** : nomen hiberum incertae pergr., sine dubio corruptum, Kuf. p. 77. — Huc referendum videtur scholion *Voc. Ac.* : ተነክ : ወዳዳሮ : ወጠርቤንቶ : ዘ : ወርክ ; aliud : ጠርቤንቶስ : ተነክ : ዳዕሮ : ብ : ወርክ :

ተንከር : (sec. Lud.), **ተንከራ** : (sec. mea exemplaria), subst., *topazius gemma*, ut videtur : ወኢይትጫሪያ : ተንከራ : ዘኢትዮጵያ : τολάξιον Ἀἰθιοπίας Job 28, 19 [arab. **كَبْرِيْت** chrysocolia, pers. **کَنْکَر** (تکشم) borax auro, argento, aeri flavo ferruminandis; vid. etiam A. P. de Lagarde reliquiae juris ecclesiast. 1856. p. X.]

ተንከተም : *pons* vid. sub **ከተም** :

ትንንያ : subst., [cfr. **تَنْبَن** cum tinnitu susurravit musca, culicis; vicinum videtur **ጽንጽንያ**] *culices, sciniphes, ὀνύπες* Ps. 104, 29; Kuf. p. 158 (at Ex. 8, 13 ጸጸት); ጭጥጭ (vespas) Sap. 12, 8. Secundum Ludolf Gregorium ትንንያ : est species muscae minimae. — *Voc. Ac.* : ትንንያ : ዘ : ትንንኛ : (v. ትንንኛ).

ትንፋግ : subst., *uligo, humor terrae nativus*, Lud.

ታአሎጎስ : n. prgr. *theologus*, ut : ጎርጎሮስ : ታአሎስ : ስ : (sic) Fid. Jac. Bar.; **ዮሐንስ** : ታአሎስ : ስ : (sic) ibid. — Vid. etiam **ቴሞሎስ** :

ታአማሲስ : n. prgr. sc. *Deum oppugnans. Dei adversarius* : ታአማሲስ : ዘበትርጓሚሁ : ፀረ : አገዢ : ሰ : ሰላም : Haim. Ab.

ታአክ : *palatium, aula regia* vid. sub **ዐከው** :

ተከለ : I, 1 [amh. id., syr. **وَكَل**, arab. **وَكَّلَ** et **تَكَلَّلَ** nonnisi translate : *commissit rem suam alteri, fretus, fisis est; noli cum E. Schradero de ling. Aeth. indole 1860. p. 15 huic verbo conferre **وَكَّلَ**.] Subj. **ይተክል** : A) trans. 1) *figere, infigere, feriendo figere*, ut clavum, paxillum: Jud. 4, 21; **ይተክል** : መታክሊሁ : ውስተ : አረፋቲሃ : Sir. 14, 24. 27, 2; አተክሎ : መትክሎ : ውስተ : ምእመን : መክን : Jes. 22, 23 yrs. alt. a) In specie, *figere, statuere*, tentorium Gen. 26, 25. 31, 25; Ex. 40, 2; Num. 7, 1 (ተክሎት); Kuf. 13; Jes. 38, 12. 40, 22; ትክሊ : ፀጸደኪ : 54, 2; Jer. 6, 3; ተክሎ : ደባትሪሆሙ : Sap. 11, 2; (Deus) ተክሎ : ለሰማይ : Herm. p. 4; cippum 2 Reg. 1, 19. b) *statuere, stabilire, ሥርዐት* : Lit. 165, 3. c) *affigere* Jud. 16, 13. 14; Hez. 15, 3 var. 2) *plantare*, Luc. 17, 28; 1 Cor. 3, 6—8; Koh. 3, 2; Sir. 49, 7; plantas, arbores Lev. 19, 23; Deut. 16, 21; ትተክሎ : ወይን : Jes. 37, 30. 65, 21; Ps. 106, 37; ተክልኩ : ውስተ : ወይን : Jes. 5, 2; ትክሎ : አቅማሐ : Jer. 36, 5; Hez. 17, 22; 1 Cor. 9, 7; Matth. 15, 13; hortum, vineam Gen. 2, 8; Deut. 6, 11; Koh. 2, 4; Matth. 21, 33. a) *plantis conservare locum* Deut. 22, 9; c. dupl. Acc., Herm. p. 53; Jes. 5, 2 var. b) translate : populos Ps. 43, 3; Ex. 15, 17; Sir. 10, 15; hominem : **ይተክለክ** : ዲብ : ከከሕ : Job 22, 24 (Rom. 11, 23); aurem Ps. 93, 9. c) *inserere* Rom. 11, 23 (ተክሎት) 3) *substituere* i. e. *compensare*, c. Acc. et ሀዩንት : Ex. 21, 37; c. ለ : pers. 21, 35 (vid. ተክል). B) intransitive (*infixum, plantatum esse*) usurpatum videtur Hen. 10, 16; አምከው : ተክለ : አማንቱ : አብትር : Herm. p. 64; (at 4 Esr. 8, 62 mei codices omnes ተተክለ : pro ተክለ : Laurentii exhibit). አተክለ : II, 2 (sec. Lud. II, 1), ut videtur : *de-, pro-**

ክፍ፡ et **መታክፍት፡** [קֶטֶף, كَيْفٌ, كَيْفٌ; vicinum est **ሐፍ፡** q. v. supra col. 130.] 1) *humerus, scapula*, Gen. 21, 14, 24, 15, 27, 16, 49, 15; Ex. 12, 34, 28, 12, 36, 9, 11, 26, 28; Lev. 8, 7; Jos. 9, 2; Kuf. 7; Jes. 9, 6, 10, 27, 14, 25, 46, 7; **ደጸውርዎን፡ በመታክፍት፡** 49, 22, 60, 4; Hez. 12, 6, 34, 21; 1 Reg. 10, 23; Job 31, 19, 22; **አትሕት፡ መታክፍቲክ፡ ወተሰከማ፡** Sir. 6, 25; Luc. 15, 5; Matth. 23, 4. 2) poetice: *dorsum jumentum*: **ደጸዐን፡ በመታክፍት** Enc. Haml. 26 (Lud.). — *Voc. Ae.*: **መታክፍት፡ ብ፡ ጫንቃ** ።

ታው፡ nomen literae alphabeti Hebraici XXII° Ps. 118, 169; Thren. 1, 22, 2, 22, 3, 64, 4, 22. Ubi de psalmis agitur, siglo **ታው፡** Ps. 118, 169—176 notatur.

ቲዎሎጎስ፡ vid. **ቲዎሎጎስ**፡; **ቲዎሎጎና**፡ subst. *theologia*, Lud.

ቲማ፡ subst. [i. e. ^፩τῆρο; aliās. ስመት፡] *allium*: **ኢደባር ኩ፡ ላዕለ፡ ሰግላ፡ ወኢላዕለ፡ በጻፈ፡ ወኢላዕለ፡ ቲማ፡** F. N. 17 (e Sya.).

ተውር፡ n. prgr. sc. ^፩ταυρος *taurus*, nomen signi secundi zodiaci (aliās ሰውር፡): **አልተውር፡** Abush. 4.

ቶራ፡ subst., m. et fem., Pl. **ቶራት፡** [ጥሠ, ጥሠ, ጥሠ, ሶር; *taurus*] *bubalus*, βούβαλος Deut. 14, 5; ወደጠፈ፡ ወቶራ፡ ወሀዳት፡ Mace. f. 5; Cyriacus eremita **ሐሊብ፡ ቶራ፡** (bubali a Deo missi) bibebat, Sx. Masc. 19; Pl. **ቶራት፡** Sx. Genb. 28; F. N. 44, 2 ubi a **ቶራት፡** distinguuntur **አልሀምተ፡ ገዳም፡** (vid. sub **ራዛ**). — Quomodo Gregorius hoc animal descriperit, refert Ludolfus in lex. c. 259.

ቶስሐ፡ quadr. I [vicina sunt ^፩مَدَق, ^፪مَدَج, ^፫مَدَج, ^፬مَدَق; *miscere, ad-, com-, permiscere, temperare*, de rebus fluidis, c. Acc. et **ውስተ፡** vel **ምስሐ፡** vel **ብ፡** vel **ላዕለ፡** ut: **መያስያንኪ፡ ይቶስሐ፡ ማይ፡ ውስተ፡ ወይን፡** Jes. 1, 22; **ቶስሐ፡ ሐሊብ፡ ወንጌል፡ ምስሐ፡ ጸቃውዑ፡ አሪት፡** M. M.; **ቶስሐሙ፡ ማይ፡ በወይን፡** F. N. 13; **ኢላ፡ ቶስሐ፡ ላዕለ፡ ወርቅ፡ ብሩሩ፡ አው፡ ናሕት፡** F. M. 19, 2; vinum vel poculum temperare: **ኢላ፡ ይቶስሕም፡ ለሚስ፡** κεραινοντες Jes. 5, 22; Prov. 9, 2; **ሊተ፡ ቶስሐ፡ አግዚ፡፡ ጽዋዕ፡** Asc. Jes. 5, 13; **ጽዋዕ፡ ወይን፡ ቶስሐክ፡ ወሀብኩሙ፡** Kid. f. 9; c. dupl. Acc.: **ጽዋዕ፡ ቶስሐ፡ ማይ፡** Lit. Chrys.; admiscere: **ኅዳግ፡ ወይን፡ ቶስሐ፡** 1 Tim. 5, 23; de aliis rebus: **ዘአንበለ፡ ቶስሐ፡ ወኢትድምርት፡ sine commixtione aut confusione**, Lit. 166, 4; Athanas. de Trin.; **ቶስሐ፡ አግዚ፡፡ ለነጻስትን፡** 1 Cor. 12, 24; **ትቶስሕም፡ ለጥበብ፡ በንጹሕ፡ ልብ፡** Herm. p. 17; **ቶስሐ፡ ውዳሴ፡ ውስተ፡ ገሥጸቶሙ፡** Chr. ho. 10.

ተቶስሐ፡ III, 1 *misceri, ad-, com-, permisceri, temperari*: **ወይን፡ ዘኢትቶስሐ፡ ከመ፡ ንጉሥ፡ ዐማራ፡ ውስተ፡** Fal. f. 13; Org. 1; Impf. **ይቶስሐ፡** Chr. ho. 16; Inf. verb. **ተቶስሐ፡** Cyr. f. 77 (vid. sub **ተጎውሠ**); **ውሐዛተ፡ ሊቃንያ፡** (Lycæoniae) በደም፡ ይቶስሐ፡ Kid. f. 5; **ትቶስሐ፡ ደቀሙ፡ በደሙ፡ መብሕ፡** Jsp. p. 311, 367; **ኢንዘ፡ ይቶስሐ፡ ማይ፡ ምስሐ፡ ወይን፡** Lit. 159, 2; **ተቶስሐ፡ አብድንተ፡ ከሀናት፡ ምስሐ፡ አብድንተ፡ ንኪራን፡** Jsp. p. 356; Hebr. 4, 2 Platt.

ተተዋስሐ፡ III, 3 *se invicem com-, permiscere*: **ከመ፡ ኢደተዋስሐ፡** (sic legas pro **ይተዋስሐ**.) Const. Ap. 52.

ቲሱሕ፡ part. *mixtus, commixtus, temperatus*: **ወይን፡ ዘኢኮን፡ ቲሱሐ፡** οἶνος ἀκρατος (*vinum merum*) Jer. 32, 1; Ps. 74, 7; Apoc. 14, 10 Platt; **ወይን፡ ምስሐ፡ ከርቤ፡ ቲሱሕ፡** Marc. 15, 23; **ጸዕዳ፡ ቲሱሕ፡ ምስሐ፡ ጸሊም፡** Voc. Ae.; **ወትካትሰ፡ ስማደት፡ ቲሱሕ፡ ምስሐ፡ ማይ፡ ወምድርኒ፡ ሀለውት፡ ምስሐ፡ ማይ፡** Clem. f. 48; **ሠናይ፡ ዘይረክብ፡ ሰብሕ፡ በዝ፡ ዓለም፡ ቲሱሕ፡ በጸማ፡ ወድዛም፡** Jsp. p. 380; Hebr. 4, 2 rom.; de temperie coeli: **እስመ፡ ቲስሕት፡ ይአተ፡ (ምድር፡) በቀር፡ ወምወቅ፡** Kuf. 8.

ቲስሕት፡ subst. (proprie part. fem.), *mixtura, ad-, commixtio, temperatio, ሐሊብ፡ ዘአልቦ፡ ቲስሕት፡ 1 Ptr. 2, 2; Lit. 171, 4; **አክራሚ፡ ዘአልቦ፡ ቲስሕት፡** *vinum merum, non mixtum*, Cyr. f. 117; **ትድምርት፡ ዘአንበለ፡ ቲስሕት፡ ወሚጠት፡** ἑνότῃς (naturarum Christi) συγχύσεως δέξα καὶ τροπῆς, Cyr. c. Pall. f. 77; **ቲስሕት፡ ወጎሳት፡** φαρμάς καὶ σὺγκρασις, f. 78. a) *κράμα, vinum (aqua) temperatum* Cant. 7, 3. b) *temperatio (vel temperamentum) corporis vel ingenii*: **እስመ፡ ድኩም፡ ቲስሕት፡ ነጻስትክሙ፡** (διὰ τὴν ἀκρασίαν) 1 Cor. 7, 5; **በአንተ፡ ኒሩተ፡ ቲስሕቲ፡** F. N. 24, 1.*

ቶሳሒ፡ n. ag. *miscens*, Lud. sine auct.

ቶሳሒ፡ subst., Pl. **ቶሳሒያት፡** *mixtura, commixtio, temperatio*: naturarum Christi, Iham. Ab.; Ath. de Triā; Fid. Jac. Bar.; **አከላም፡ ይትወሉኡ፡ እምቶሳሒያተ፡ ጠባይዕ፡ አርባዕቲ፡** (e Galeno) Fal. f. 16; **ቅረተ፡ ቶሳሒ፡ ዘርእ፡** F. M. 12, 5.

ተውት፡ nomen mensis Aegyptiorum primi, ΘΩΘΥΤ, Abush. 8; Voc. Ae.

ቶታን፡ subst., Pl. **ቶታናት፡** [ut videtur, propagatum a radice ^፩ጥጥ extendere, de qua vid. Ges. thes. p. 1511 et **ቲን፡**] *corrigia calceamenti*: **ቶታን፡ አሣእን፡** (v. **ቶታናተ**) Jos. 9, 3; Gen. 14, 23; Kuf. 13; Jes. 5, 27; Marc. 1, 7. — *Voc. Ae.*: **ቶታን፡ ዘ፡ መሐዘብያ፡** aliud: **ቶታን፡ ዘ፡ የኩፍ፡ ቀልፍ፡**

ተውን፡ *pluit vehementer aestivo tempore*. Sic Lud., auctoritate nulla allegata. At hic significatus (si quidem probatur) secundarius videtur. Radix primaria, si quid video, est ^፩ህፕ *tempestivus fuit; ad maturitatem pervenit*. IIine

ተውን፡ subst. 1) tempus quo fructus ad maturitatem tempestivam perveniunt, *auctumnus, auctumnus exiens*; referunt inter nomina quatuor anni temporum (aliās **ጸዳይ**.) M. M. f. 347 (vid. sub **ረብዕ**); altera quotannium synodorum sit **በዘመን፡ መጸው፡ እምድኅረ፡ በዓለ፡ መስቀል፡ እስመ፡ ይበዝሃ፡ ሕማመ፡ ብድብድ፡ ወምተ፡ ግብት፡ በዘመን፡ ሐገይ፡ ወተውን፡** F. N. 5; **ዝናመ፡ ተውን፡ ወመጣ፡** ἑτέρος πρῶτος καὶ ἔψυμος Jer. 5, 24 (Joel 2, 23 et Zach. 10, 1 respondet **ዝናመ፡ ጸዳይ፡ ወመጣ፡**); **ዝናመ፡ ተውን፡** ἑτέρος χεμιστρῶς Zach. 10, 1. 2) *pluvia tempestiva*: **ተከል፡ ጠል፡ ወተውን፡** Jer. 3, 3 vers. alt. (ubi Hebr. non ^፩ጥጥ sed ^፪ህፕ habet). — *Voc. Ae.*: **ተውን፡ ዘ፡ በልግ፡** (v. **ዘመን፡ በልግ**).

ቲዎሎጎስ፡ n. pr. (pro **ቲዎሎጎስ**) *theologus*: **ዮሐንስ፡ ቲዎሎጎስ**፡ F. N. 4; Enc. Masc. 4. — Vid. etiam **ታኦሎጎስ**:

ትይ et **ተይ**: subst., ἰσθίον, sulphur, Gen. 19, 24; Kuf. 16; Deut. 29, 22; Jes. 30, 33. 34, 9; Hez. 38, 22; Dan. ap. 3, 22 (ὑάφῶα); Ps. 10, 7; Luc. 17, 29; Apoc. 9, 17. 14, 10. 20, 10. 21, 8; Hen. 67, 6; Jsp. p. 375; Org. — *Voc. Ae.*: **ተይ**: **ዘይ**: **ደኝ**: **ዳሌራሂ**: **ይ**:

ቲሀ: rad., e. q. (ἄἰῃ et) ἄἰ vel ἄἰ per terram vagatus fuit, attonitus evasit. — *Rad. Abb.*: **ቲሐ**: **ዘ**: **ቀላወጠ** (vid. scholia ad ተተሐላ).

ተያሂ: n. ag. attonitus (errans). — *Voc. Ae.*: **ተያሂ**: **ዘ**: **ፈሪ** ::

ቲን: rad. inus., cui extensionis significatus infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 1511 sub ἵῃ, et cfr. ቶታን, et ነተን).

ቲን, etiam **ቲን**, subst., *extensio* i. e. a) *longitudo*, μήκος Ex. 30, 2. b) *latitudo* εὐρος (v. **ርንብ**) 2 Par. 4, 1. c) *crassities*, πάχος, **ቲን** et **ቲን**, 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.*: **ቲን**: **ዘ**: **ግድመ**:

ትያጥርን et **ተያጥርን**: n. prgr. theatrum, Sx. Haml. 5; Tachs. 12; **ቤተ**: **ተያጥርን**: Sx. Mag. 17; **ዘትያጥርን**: scenicus, histrio, actor, Kid. f. 23.

ተይፈን: subst., nondum repertam nisi in Pl. **ተያፍን** (etiam **ትያፍን**) et **ተያፍንት**, juveneus bos [قَدِيمٌ quadrimus vitulus; قَعَّ ascendit montem; adultus fuit]: **ዮሱ**: **ነገሩ**: **ተያፍን** (v. **ትያፍን**) **ወብዕራ**: ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἴοις ταύρων Sir. 38, 25; **እስክ**: **ያገርር**: **ተያፍን**: v. **ተያፍን**: **ገሁ**: 38, 26; **ከመ**: **ተያፍን**: **ወብዕራ**: Enc. Genb. 11. — *Voc. Ae.*: **ትያፍን** (v. **ቲያፍን**): **ዘ**: **ይይፈን** ::

ቲዳ: n. prgr. sc. ἄλφῃ, nomen literae alphabeti Graeci Θ; Tab. Tab. 46; Pl. **ቲዳት**, ut: lapidem invenit **ዘጽሐፍ**: **ወስ** **ቲቲ**: **፹**: **ቲዳት**: sc. Θ(εός), Θ(εόφιλος), Θ(εόδοτος) Abush. 50; Sx. Teq. 18.

ተግሀ: I, 1 [amh. ተጋ: id.; differt a ነቅሀ: ut vigilare ab expurgisci] Subj. **ይትጋሀ**: (ut Kid. f. 8), 1) *vigilare, insomnem esse*: Ps. 101, 8; **ዘይ**: **ተግሀ**: **ወስተ**: **አናቅጸ**: **ዘአዩ**: Prov. 8, 34; Hen. 20, 1; 4 Esr. 11, 9; **ትግሀ**: **አንክ**: 2 Esr. 8, 29; Matth. 24, 42. 43. 26, 41; **ትጋሀ**: Apoc. 3, 2. 3. 16, 15. 2) *advigilare vel invigilare rei a) insidiari* c. **ላዕል**, ut: **ነምር**: **ተግሀ**: **ላዕል**: **አሀገሪክመ**: Jer. 5, 6 (ἡρηγορεῖν); **ይተግሀ**: **ላዕሌሀ**: **ዘያሐምሞ**: ἠψῆαι ἐπ' αὐτὸν ὀδύνας Job 20, 23. b) *vigilanter attendere vel incumbere* ad rem; *intentum, sedulum, diligentem esse* in re agenda, *studium conferre* in eam; ἡρηγορεῖν Dan. 9, 14; c. c. **በእንተ**, ut: Hebr. 13, 17; Jer. 38, 28; **አነ**: **አተግሀ**: **በእንተ**: **አሀም**: **ከመ**: **አሀቅዮ**: 51, 27; Thren. 1, 14 var.; c. **ለ**: rei vel prs.: **Deus** **ይተግሀ**: **ለሠናይትክመ**: Chr. ho. 29; 1 Cor. 15, 34; **ትግሂ**: **ለመናቅድዩ**: **በከመ**: **ይተግሀ**: **አም**: **ለሠሉዳ**: Org.; c. **በ**: rei agendae: **አበራኪክ**: **በሰጊድ**: **ዘተግሂ** (genua tua, quae sedulo procubuerunt) Enc. Ter 21; seq. Acc. rei (Inf): **ይተግሀ**: **በሌሊት**: **ወበመጋ**

ልት: **አንብቦ**: **መጻሕፍት**: Sx. Hed. 26, (cfr. Thren. 1, 14); seq. **ከመ** et Subj. verbi: Hen. 100, 8; **አተግሀ**: **አን**: **ከመ**: **አግቦር**: **ዘነብብኩ**: Jer. 1, 12. 38, 28. 51, 27; c. **ለ**: et Inf: **ተጋሀ**: **ሀኩ**: **ለአሰር**: **ፈራዶ**: Jsp. p. 339.

አትግሀ: II, 1 1) *vigilare facere, insomnia facere*: **ክቡድ**: **ሕማም**: **ያተግሀ**: **ወአልቦ**: **ንዋም**: Sir. 34, 2. 2) *excitare ad vigilantiam, alacrem, sedulum reddere*: si passiones propinquum **ያንቅሀነ**: **ከመ**: (διανύσσει,) **አርሩ**: **መ**: **ፈድፋድ**: **ሕማማተ**: **አግዚእ**: **ክርስቶስ**: **ያተግሀ**: (ለተሊምታ) Chr. ho. 28; **አትግሀ**: **ለስብሐቲክ**: (ad laudem tuam) Enc. Masc. 25.

ትጉሀ: part. 1) *vigil, pervigil*, epitheton angelorum (ἄγγελοι, ἐγρηγόροτο) Hen. 1, 5. 10, 7. 15. 12, 2. 3. 13, 10. 14, 1. 15, 2. 9 al.; Kuf. 4; Clem. f. 109; **ትጉሃን**: **መላእክት**: **አለ**: **ኢይ**: **ነውሙ**: Mavás. n. 14. 19; **በግለ**: **ትጉሃን**: Cod. Mus. Brit. XXIX. n. 17; Lit. 174, 2. 2) *vigilanter attentus, intentus, sedulus, studiosus, diligens*: **ትጉሃን**: **ለቤተ**: **ክርስቲያን**: Clem. f. 103; **ውእቱስ**: **ትጉሀ**: **ለአሕሊምትዩ**: Jsp. p. 338; **ትጉሀ**: **ለገቢረ**: **ሠናይ**: Did. 4; **ትግሀት**: **ቃሕም**: Enc. Masc. 25. — Adv. **ትጉሀ**: *vigilanter, diligenter*, Lud. ex Hom. Mar.

ተግሀ: subst. *vigilantia*: **ተግሀ**: **መላእክት**: **አጥረዩ**: **እንዘ**: **ውእቱ**: **ብእሲ**: *vigilantiam angelorum possedit, cum tamen homo esset*, Lud. sine auct.

ትጋሀ: subst., plerumque m., Pl. **ትጋሃት**: (M. Tom.) 1) *vigilia, vigiliae*, 2 Cor. 6, 5; Org.; militum Jsp. p. 349; *causa vigiliae vel insomniae*: **ወለት**: **ትጋሀ**: **ጎብአ**: **ይእቲ**: **ለአቡሃ**: Sir. 42, 9. 2) *vigilantia, cautio, studium, sedulitas, diligentia*: **ንስሐ**: **ወትጋሀ**: Clem. f. 275; **በጸሕቅ**: **ብዙኅ**: **ወበትጋሀ**: **ናድፋድ**: Chr. ho. 34; **ጎሥሥ**: **በትጋሀ**: **ዐቢይ**: Abush. 50; **ትጋሀ**: **ዕይ**: (eruciae identidem in arborem emittentis) Sx. Genb. 11; **ትጋሀም**: **ለንሀብ**: **ወለቃሕም**: Enc. Masc. 25; c. c. Gen. Obj.: **ትጋሀ**: **ለብዕል**: ἄγρυπνία πλοῦτου Sir. 34, 1; seq. **ለ**: c. Inf.: **ትጋሀም**: **ለጎሥሥትን**: Chr. ho. 29; seq. **ዘከመ**, ut: **ትጋሀ**: **ዘከመ**: **ያቀምሕ**: **ብዕራሀ**: ἡ ἄγρυπνία αὐτοῦ εἰς χροτόσπρατα δαμάλεων Sir. 38, 26. 27. 28. 30.

ትግሀት: n. act., Pl. **ትግሀታት**: *vigilatio, vigiliae*: **ቅዱስ**: **ብዕይ**: **መግልተ**: **ጸሎታተ**: **ወሌሊተ**: **ትግሀታተ**: **ፈጸመ**: Deg.

ተጋሂ: n. ag. *vigilax, intentus, sedulus, studiosus*: ጳጳስ: **ይኩን**: **ተጋሂ**: Kid. f. 6; **ተጋሀያን**: **ለነሉ**: **እኩይ**: **ወርኩስ**: Clem. f. 76.

ተገረ: rad. inus., quae e ܦܨ ܨܦ traxit propagata videtur.

መትግር: subst., nonnisi in Pl. repertum **መትግር**: et **መትግርት**: 1) *funis, funiculus*, tentorii (κλώος, κλώος) Num. 3, 37. 4, 32. 2) nomen *ornamentorum*, quibus tamquam capreolis labrum maris abenei circum circa sustentatur: **መትግርት**: ὑποστρηγύματα (quo vocabulo LXX ܒܪܦܩ male verterunt) 3 Reg. 7, 11. 3) *transversarium (ignum), trabs*: (illius arboris ligna sufficiebant) **ለነዋሳዊሃ**: **ወለመላክዊሃ**: **መለመትግሪሃ**: **ወለአዕማድኒ**: (ecclesiae exstruendae) Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **መትግር**: **ዘ**: **ምስዕ**:

ቲጌሪ: v. **ቲግሪ**: nomen daemoneis Θεγρῆ, Herm. p. 21; *Voc. Ae.* (inter nomina Satanæ).

ጥገን፡ n. prgr. ጥገጎጋጎጋ sartago [aliās ጤገን፡ q. v.] Lev. 6, 14. — Voc. Ac. ጥገን፡ዘ፡ጥገጎጋ፡

ጥገን፡ part. denom. in sartagine frigus, Lev. 2, 5 (cfr. ጤገን፡ et ጤጥን፡ 2 Reg. 6, 19).

ጥገጎጋጎጋ፡ n. prgr., sc. tituli, quo nomine collectio quaedam Canonum inscripta est, F. N. in proleg. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 27; cfr. አብጥሊስ).

ጥገጎጋ፡ subst. topazius gemma; ita equidem ipse emendavi Ex. 28, 17 pro ጥገጎጋ፡ (codicis F).

ጥገሕ፡ etiam ጥገሕ፡ (ጥገሕ፡ Lud.) subst., coll. et sing., malum fructus [ጥገጎጋ፡ ጥገሕ፡]; de etymo vid. Ges. thes. p. 896; aliās ከል፡: አዘዘ፡ ያምጽኡ፡ ሎቱ፡ ጥገሕ፡ Jsp. p. 340; አንዳ፡ ጥገሕ፡ ibid.; ጥገሕ፡ (si non ጥገሕ፡) Const. Ap. 39; ጥገሕ፡ (si non ጥገሕ፡) F.N. 17. — Voc. Ac. ጥገሕ፡ዘ፡ሙዝ፡

ጥገሕ፡ I, 1 [amh. ጥገሕ፡; ጥገሕ፡; ጥገሕ፡; vicina ጥገሕ፡ ጥገሕ፡] Subj. ይጥገሕ፡, spuere, ex-, in-, adspuere, abs. vel c. Acc., ut: Marc. 7, 33; ይጥገሕ፡ Pal.; አዘዘ፡ ከሙ፡ ይጥገሕ፡ ምራቀ፡ M. M. f. 28; ጥገሕ፡ ጥገሕ፡ ጥገሕ፡: Clem. f. 221; c. c. ውስተ፡ ላዕለ፡ በ፡, ut: ጥገሕ፡ ምራቀ፡ ውስተ፡ ገጽ፡ ጎጥሥ፡ Sx. Hed. 26; Num. 12, 14; Deut. 25, 9; Matth. 26, 67; Marc. 8, 23; አንዘ፡ ይጥገሕ፡ ሕምዘ፡ ላዕሌን፡ Cyr. ho. f. 110; ጥገሕ፡ ምራቀ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡ መስቀል፡ Sx. Nah. 14; ጥገሕ፡ በገጽ፡ ላዕለ፡ ቤተ፡ Pal.

ጥገሕ፡ subst., sputum, (evomitum) Jes. 28, 8 vrs. alt. (ubi codd. Accusativum ጥገሕ፡ v. ጥገሕ፡ praebent).

ጥገሕ፡ n. act., exspuitio, sputum (evomitum), Num. 12, 14; Did. 6; Jes. 28, 10. 13 vrs. nov., ubi hebr. ጥገ (tamquam ጥገ i. e. ጥገ) ጥገሕ፡ et vrsus est.

ጥገሕ፡ n. ag. sputator, exspuens: ጥገሕ፡ ሕምዘ፡ ዘ፡ ይሲ፡ ወአርቁ፡ ምድር፡ Kid. f. 24.

ጥገደ፡ I, 1 [propagatum videtur e ጥገ፡ integer, completus fuit, promissis stetit, fidem praestitit, IV totam dedit vel persolvit rem (vid. አውገደ፡), unde ጥገደ፡ proprie: se committere alicui] fidere, confidere, fiduciam ponere: አን፡ አተፈ፡ ከሙ፡ seq. Indie. (paulo post: አን፡ አተፈ፡ ከሙ፡ h. om.) Phlx. 54; ጥገሕ፡ ላዕሌ፡ πεισιδጋς ἐπ' αὐτῷ Job 39, 11; አተፈ፡ ላዕሌ፡ ሕምዘ፡: Δαξῶ εἰς ὕμᾱς 2 Cor. 10, 1; ውስተ፡ ሃይማኖት፡ አስሙ፡ ነፍስ፡ ጥገሕ፡: Enc. Teq. 17. — Mire in hoc verbo illustrando haesitant Abyssinorum interpretes; in Voc. Ac. enim ጥገሕ፡ exponunt alii አተፈ፡ ከሙ፡, alii አስረድ፡, alii አስደድ፡ (mitto); in Rad. Abb. ጥገደ፡ explicatur ጸፈ፡ (i. e. ጸሐፈ፡) et አሙን፡. Etiam Ludolfus (sine dubio auctoritate Gregorii ductus) statuit significationes: scripsit, subscripsit (i. e. assensit), literas misit. Quae omnia (excepta interpretatione vera አተፈ፡ ሕምዘ፡) locis allegatis prorsus refutantur.

ጎ፡ litera alphabeti undecima, quae ጎርም፡ nominatur (vid. etiam Iseberg lex. p. 102); pronuntiata antiquitus sonuerat sicut ጎ Arabum, posthac cum ሐ et ሀ confusa est.

ጎለ፡ inus., i. q. ኔጎ፡, ፪, ፫ perforavit. ጎለት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. ጎለት፡ Sx. Ter 22), canna, arundo [ita dicta, quia perforata, cavu est]: Ps. 57, 10; አራዊት፡ ጎለት፡ bestiae arundineti Ps. 67, 33; Job 5, 22; πάπυρος Jes. 19, 6; ዐቃቤ፡ ጎለት፡ ምላሳሪዎቹን አላጠገን 27, 4; ብሔረ፡ ጎለት፡ ἑπαύλειε καλῶμου 35, 7; ውስተ፡ ጎለት፡ ዘውጡስ፡ (ἐν λευκαλῶμῃ) Jos. 2, 6; καλαμος Matth. 27, 29. 48; Marc. 15, 19; arundo (perlica) mensoria: Hez. 42, 16 seq.; Apoc. 11, 1. 21, 15; ጎለት፡ ዘዐቅም፡ ምላሳሪ ምድር ምድር Hez. 40, 3. 5. — Voc. Ac. ጎለት፡ዘ፡ዘንግ፡; aliud: ጎ፡ዘ፡ ዘንግ፡ ቀርሐሃ፡ ስልማሃ፡ ይ፡

ጎልቀ፡ guttur, ጎልቀት፡ annulus, ጎልቅ፡ uncia vid. sub ሐለቀ፡

ጎልቀ፡ I, 1 iutr. [amh. አለቀ፡; hanc radicem cum ጎልቀ፡ usu deteri, consumi composuerunt Ludolf. lex. c. 647, II. Hupfeld exerc. aeth. p. 21 et W. Wright in sua Jouae editione; cum

ጎልቀ፡ ሐልቀ፡ i. e. ሀጥሎ፡ Ludolf l. c., et F. Tuch de Ae. linguae sonorum proprietatibus p. 19; cum ከጎልቀ፡ ጎልቀ፡ ሐልቀ፡ i. e. ሐሀቀ፡ H. Ewald in das Buch 3 Job II Buch. 1854 p. 99; significatu maxime convenit cum ጎልቀ፡] Subj. ይጎልቅ፡ et ይጎልቅ፡ (Gen. 8, 3. 47, 18; Ex. 22, 8; Tob. 7, 9; Nah. 1, 8; Ilen. 10, 16), creberrime ἐκλείπην 1) confici, consumi, absumi, ut: ከሎ፡ ጎብር፡ ይበሉ፡ ወየጎልቅ፡ ወገባሪሁ፡ የጎልቅ፡ ምስሌሁ፡ Sir. 14, 19; አስከ፡ ጎልቅ፡ ከሎ፡ ከርታስ፡ በሰላት፡ Jer. 43, 23; de anima: Ps. 72, 25; Jer. 4, 31. a) deficere, evanescere, minui, exhaustum esse, de rebus: ጎልቀ፡ ወይዳሪሙ፡ Joh. 2, 3; በአንተ፡ ዘጎልቀ፡ ማይ፡ Judith 8, 9. 11, 12. 12, 3; ጎብስት፡ ጎልቅ፡ አምነ፡ መሥንቅን፡ 1 Reg. 9, 7; አንዘ፡ ይጎልቅ፡ ማይ፡ Gen. 8, 3. 21, 15. 47, 15; የጎልቅ፡ ከሎ፡ ሎ፡ ለያዕቆብ፡ Jes. 17, 4. 59, 21; Hez. 24, 11; de lumine siderum: ብርሃን፡ ዘየጎልቅ፡ አንዘ፡ የሐጽድ፡ Sir. 43, 7; አ. የጎልቅ፡ ወርሃከ፡ Jes. 60, 20. b) consumi, perire, interire, deficere, de animantibus: ጎልቀ፡ አንስሳ፡ ወአዕዋዋ፡ ጎልቅ፡ ማይ፡ ጎልቅ፡ ሰብአ፡ 9, 10; Jes. 16, 4. 30, 25; የጎልቅ፡ በአምሕ፡ 50, 2; የጎልቅ፡ በረታስ፡ Jer. 11, 22. 51, 27; ጎልቀ፡ ንር፡ አምድር፡ Mich. 7, 2; ጎልቀ፡ የጎልቅ፡ አምገጽ፡ ምድር፡ Zeph. 1, 2; Ps. 89, 9; የጎልቅ፡ ሰብአ፡ τὸ μὴ εἶναι Jes. 6, 11. 19, 13; ጎልቅ፡ ጎጥሎ፡ ይሁዳ፡ Sir. 49, 4; Ps. 103, 36. 11. 1. c) desinere: አስከ፡ አመ፡ የጎልቅ፡ ይትባረድ፡ ብርሃን፡ ምስላ፡ ሌሊት፡ Job 26, 10; c. አምነ፡ (i. e. desistere): አ. የጎልቅ፡ አምላሳሪሁ፡ አግዛ፡ ne ab iis desistat Deus, Ex. 19, 22. 2) elabi, abire, praeterire, ad finem perducere, consummari, absolvi, de tempore: ጎልቅ፡ ምድር፡ ይጎልቅ፡ Job 17, 11; አመ፡ የጎልቅ፡ መዋዕለ፡ ሕይወት፡ Sir. 30, 32; Kuf. 3. 11; ጎልቅ፡ ጅምት፡ Jer. 25, 12. 36, 10; Thren. 4, 19; Hez. 4, 8; ጎልቅ፡ ጽጌ፡ Jes. 18, 5; ጎልቅ፡ ማአረር፡ Jer. 8, 20; Ruth 2, 21; የጎልቅ፡ መዋዕለ፡ ላሕዚ፡ Jes. 60, 20; ጎልቅ፡ ሕምዘ፡ ወትከላ፡ 51, 11. 24, 8; ጎልቅ፡ መዋዕለ፡ በጎር፡ Jer. 20, 18; አ. የጎልቅ፡ መቅሠፍት፡ ቤተ፡ Sir. 23, 11. 26; ዘአ. የጎልቅ፡ infinitus 4 Esr. 8, 24; de rebus

ኅዮመር፡ *fabae* species vid. sub ሐመር፡

ኅምስ፡ I, 2 [שבת חמש, 𐤒𐤍𐤔𐤁] *quinque facere*: Deus ዘይካምሶን፡ ለክክርሳተ፡ ሰባታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ መዓርገ፡ ጸሎታት፡ M. M. f. 347.

ኅምስ፡ part. *quintuplex*, Lud. in gramm. p. 100.

ኅምስ፡ nom. num., femininis junctum, *quinque*; ejus character 𐤒, ut: ኅምስ፡ አዋልድ፡ 1 Reg. 25, 42; ኅምስ፡ አህጉር፡ ግብጽ፡ ይኔብ፡ Jes. 19, 18, 17, 6; ኅምስ፡ ኅብስት፡ Matth. 14, 17, 25, 2.

ኅምስ፡ nom. num. 1) *quinque*, potissimum ante nomina mensuratum usitatum, ut: ፅሥራ፡ ወኅምስ፡ በእመት፡ Hez. 40, 13; ፅሥር፡ ወኅምስ፡ በእመት፡ Ex. 37, 12, 27, 1, 14. 2) adv. *quinquies*, ኅምስ፡ et Acc. ኅምስ፡ ut 2 Cor. 11, 24.

ኅምስቱ፡ (i. e. ኅምስት፡ cum suff. ህ) nom. num., masculinis junctum, *quinque*; ውስተ፡ ኅምስቱ፡ ሰማይ፡ Asc. Jes. 8, 1; ውሳ፡ ኅ፡ ሰማይት፡ 8, 19; ኅ፡ መሳፍንት፡ 1 Reg. 6, 16; ምስለ፡ እልክቱ፡ ኅምስቱ፡ Gen. 14, 9; Acc. ኅምስተ፡ ፅደው፡ 47, 2 (gramm. § 191, 1); c. pron. suff. ኅምስቱን፡ nos *quinque* Sx. Sen. 19.

ኃምስ፡ adj. num. (ordinales), f. ኃምስት፡, *quintus* Gen. 1, 23, 30, 17; Ex. 13, 18; Kuf. Jer. 1, 3, 35, 1; Hez. 8, 1; Zach. 7, 5; Bar. 1, 2; Asc. Jes. 7, 32; c. suff. ኃምሱ፡ *quintus* (eorum) 2 Reg. 3, 4.

ኃምሳዊ፡ vel ኃምሳይ፡ adj. num., f. ኃምሳዊት፡ vel ኃምሲት፡ *quintus* Jsp. p. 289; ምስት፡ ኃምሳይ፡ *anathema quintum*, Fid. Jac. Bar.; በኃምሲት፡ ዓመት፡ Hez. 1, 2; ዘአውሰበ፡ ራብዲት፡ አው፡ ኃምሲት፡ F. M. 5, 9. — Acc. Adv. ኃምሳዊ፡ (sc. ጊዜ) *quinta vice*, *quintum* 2 Esr. 16, 5. — Ubi de diei divisione in horas, caet. agitur, ኃምሳሲት፡ est 60×60×60×60 pars diei (vid. ከክርስ) Abush. 11 seq.

ኅሙስ፡ nom. temporale, 1) *quinque* (dies) et *quintus* (dies), ut: ተገደሠ፡ ዓዲ፡ ኅሙስ፡ መዋዕለ፡ Judith 7, 30; አምድኅረ፡ ኅሙስ፡ መዋዕለ፡ 8, 9; መዋዕለ፡ ኅሙስ፡ *quinque dies* Sx. Genb. 21 Enc.; de diebus mensis (supputando sive inde a novilunio sive a plenilunio): አመ፡ ኅሙስ፡ ለሠርቅ፡ Hez. 33, 21; አመ፡ ሰለተ፡ ዐሠሩ፡ ወኅሙስ፡ ለሠርቅ፡ Ex. 23, 6; በኅሙስ፡ ለጸጽልመት፡ *elxadi tou μηνός* 2 Esr. 10, 9; Zach. 7, 5; de diebus hebdomadis: አመ፡ ኅሙስ፡ 4 Esr. 4, 54. 2) hebdomadis *feria quinta*, ut: በዕለተ፡ ኅሙስ፡ Did. 29; Lit. Epiph.; ዘኅሙስ፡ ዘኅሩሲካ፡ Cod. Mus. Br. XXIX; al.

ኅምሳ፡ nom. num., 1) *quinquaginta* (*quinquagesimus*); ejus character 𐤒, Gen. 7, 24, 18, 24; ኅምሳ፡ ወኅምስተ፡ መዋዕለ፡ Tob. 1, 21, 14, 2; 𐤒 በእመት፡ Hez. 40, 15. 2) በዓለ፡ ኅምሳ፡ vel በዓለ፡ 𐤒 *pentecoste*, Did. 30; creberrime in Syn., Mavás, Lectianar., al.

ኅግስ፡ subst. *quinio*, πεντάς, Lud. in gramm. p. 100.

ኃኅማስ፡ et ትኅማስ፡ (Sx. Mij. 15 Enc.) subst. 1) *pentas*, *quinio*, ut: ኃኅማስ፡ ዓመታት፡ 𐤒 *quindcimi anni* Sx. Tachs. 15 Enc.; Mij. 15 Enc. 2) *quinta pars*, ut: 𐤒 ሰዓት፡ ወ 𐤒 ኃኅማስ ስ፡ ሰዓት፡ 8% *horae* Abush. 44.

ትኅምስት፡ subst. 1) *quintuplum* Ex. 21, 37; Gen. 43, 34 var.; Can. Ap. 50 (gr. 64); Clem. f. 126; Kedr f. 76. 2) *quinque partes*, 𐤒 ትኅምስተ፡ ብርሃን፡ *partes luminis* *quindcimi* Hen. 78, 7.

ምኅምስት፡ subst. *quintuplum* Gen. 43, 34.

ኅምቦ፡ *fovea* vid. sub ኅበቦ፡

ኅመዘ፡ inus., i. q. ኅበዘ፡ q. v. [cf. 𐤒𐤍𐤔𐤁 *coxit in sartagine*, (𐤒𐤍𐤔𐤁) 𐤒𐤍𐤔𐤁 *assavit* (carnem); et amh. አምሳ፡ *panis species*].

ምኅማዝ፡ subst. *furnus*: አውሶየት፡ ቀዋማ፡ ማእከለ፡ ውዑይ፡ ወርሱን፡ ምኅማዝ፡ Enc. Genb. 20; at in Cod. Sx. Tub. legitur ማኅማዝ፡ (Non *pyram* cum Ludolfo, sed *furnum* intelligendum esse, ipsa Synaxarii relatio docet).

ኅምዝ፡ *aestus irae*, *venenum* vid. sub ሐምዝ፡

ኅመየ፡ *conviciari* vid. sub ሐመየ፡

ኅመየ፡ I, 1 et 2 [ad familiam radd. 𐤒𐤍𐤔, 𐤒𐤍𐤔 al. referendum videtur] Subj. ይኅሚ፡, *vinculis constringere* vel *ligare*, *vincire*: ኅመይዎ፡ ለእግዚእን፡ Marc. 15, 1; Joh. 18, 12; ለኅኅድረህሙ፡ ዮኅምይዎሙ፡ (v. ዮኅምይዎሙ) በሐብል፡ Hez. 27, 24; አዘዘ፡ ይኅምይዎሙ፡ ውስተ፡ ከሣውዲህሙ፡ Sx. Sen. 19. — Voc. Ae.: ኅመየ፡ ዘ፡ አሰረ፡

አኅመየ፡ II, 2 *vinciendum curare*, Act. 22, 4 rom. ubi pro ወአሐመክዎሙ፡ restituendum est: ወአኅመይክዎሙ፡ ተኅምየ፡ III, 1 pass. *vinciri* Lud. sine auct.

ኅመይ፡ part. *vinctus*, *vinculis constrictus* Joh. 18, 24. ኅማይ፡ subst. *vincio*, *vinculorum infectio*: በኅማይክ፡ በአይ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ሰራቂ፡ Cod. Mus. Br. LIV. nr. 7.

ማኅሚ፡ subst. *vinculum* Jud. 15, 14; እበትክ፡ ማኅሚክ፡ Neh. 1, 13; ፈትሕዎ፡ ማኅሚሁ፡ ለአኪዮር፡ Judith 6, 13.

ኅሠሠ፡ I, 1 [pertinet ad familiam radicum late propagatam

𐤒𐤍𐤔 𐤒𐤍𐤔 II. V. X; 𐤒𐤍𐤔 𐤒𐤍𐤔, sine dubio etiam ወጋጋ al.] Subj. ይኅሥሥ፡ 1) *quaerere*, *absentem* Luc. 2, 44, 45; Hebr. 13, 14; *amissum* Koh. 3, 6 (ኅሢሥ); ኅሠ፡ አኢዱጊን፡ 1 Reg. 9, 3; ተኅሥሥሙ፡ ወአትረክሙ፡ Jes. 41, 12; Koh. 8, 17, 3, 15; ዮኅሥሥ፡ ዘይበልዑ፡ Jes. 41, 12; ኅሥሠ፡ ብእኤ፡ ዘየሐውር፡ ምስሌክ፡ Tob. 5, 3, 4; ኅሥሥ፡ አሠራ፡ Sir. 14, 22; Jes. 21, 12; መን፡ ተኅሥሥ፡ Gen. 37, 15; Cant. 3, 1; ኢዮኅሥሥ፡ ለክ፡ ፅረፍተ፡ Ruth 3, 1; ኅሠ፡ ውስተ፡ መርሕባ፡ አመቦ፡ ዘይገብር፡ ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. a) Ubi de rebus invisibilibus agitur, *quaerere*, *sectari*, *petere*, *studere*: sapientiam Koh. 7, 25; Prov. 2, 4; Sir. 4, 11, 51, 13; 1 Cor. 1, 22; ሐሰተ፡ Ps. 4, 3; ዮኅሥሥ፡ ጽድቅ፡ Jer. 5, 1; Jes. 1, 17, 16, 5; ኅሥሠ፡ ሰላማ፡ ለምድር፡ Jer. 36, 7; ኅሠ፡ አኢምር፡ Prov. 9, 6; ሕገ፡ Kuf. 1. b) raro: ኅሥሥኩ፡ idem est quod ፈቅድኩ፡ *michi opus est* re; ut: አክ፡ ጥዑዮን፡ ዘዮኅሥሥዎ፡ ለዐቃዬ፡ ሥራይ፡ F. N. 5. c) *insidiari*: ኅሥሥዎ፡ ለነፍሱ፡ Sir. 51, 3; Jer. 4, 30, 11, 21, 51, 30; 1 Reg. 20, 1. d) Deum *quaerere*, *adire implorando* vel *consultando* Jes. 9, 13, 51, 1, 55, 6; Am. 5, 4; Ps. 76, 2; ኅሥሥኩ፡ ገጸክ፡ Ps. 26, 13; al. 2) *percontari*, *sciscitari*: ኅሥሥዎሙ፡ Jes. 8, 19; እለ፡ ዮኅሠ፡ በእንተ፡ ሕይዋን፡ አምኅቦ፡ ምውታን፡ ib.; ኢትኅሥሥ፡ እር፡ ይትኩን፡ 4 Esr. 9, 14. 3) *anquirere*, *investigare*, *explorare*, *scrutari*, *perscrutari*:

ወይሚንን፣ እኩዮ: Jes. 7, 15, 16; Gen. 13, 11; Jos. 24, 15, 22; Ruth 4, 4; **ደኅረድ፣ ሎሙ፣ አሐዶ:** 3 Reg. 18, 23; **አንተ፣ ተኅረ፣ ወአኩ፣ አነ:** Job 34, 33; **ዘኅረድ፣ እምውስቲቱ:** Sir. 15, 17; **ዕዕ፣ ዘአይነቅዝ፣ ዮሳሪ፣ ሎቱ:** Jes. 40, 20, 44, 13 (**ኅረድ**); 1 Esr. 9, 16; Joel 2, 16 (**ኅረድ** v. **ኅርዮ፣ ሊቃውንት**); Luc. 10, 42; ἀρετίζεσθαι Zach. 2, 12; crebro de Deo, qui elegit Israel, sanctos, urbem sacram, al.: Num. 14, 8, 16, 7; Deut. 10, 15, 12, 11, 14, 2; Jes. 14, 1, 41, 9, 44, 1; 4 Esr. 3, 29—35; Marc. 13, 20; Joh. 13, 18; **ኅረድክሙ፣ ሻ ልላማሻ ህጢን** 1 Thess. 1, 4; ἡ κατ' ἑξαλογῆν πρόθεσις Rom. 9, 11; c. Acc. praedicati, ut: **ኪያሁ፣ ዮሳሪ፣ እግዚ፣ ሎቱ፣ ሕዝብ:** Kuf. 19, vel c. **ሊ:** ut: **ሕዝብ፣ ዘኅረድ፣ ሎቱ፣ ለርሰቱ:** Ps. 32, 12, 134, 4; cum **ብ:** vel **እምነ:** eorum, e quibus vel inter quos eligitur, ut: **ኅረድኩ፣ ዘርአ፣ ያዕቆብ፣ በብሉ:** Kuf. 2; **ኪያሁ፣ ኅረድ፣ እምነ፣ ክሉ፣ ሰብአ:** Sir. 45, 4, 16; 4 Esr. 3, 29—35, et c. **እምነ:** ejus, cui praefertur, ut: **ለሊሁ፣ ኅረድ፣ ከዊነ፣ ሰይጣን፣ እምይኩን፣ ሊቀ፣ መለእክት፣ ipse Satanas esse maluit quam archangelus, Did. 33; አሊ፣ ዮሳሪድ፣ ዕለታተ፣ እምዕለታት፣ F. M. 15. — Nonnumquam latine vertere licet *delectari* vel *approbare*, ut: **አኩኪ፣ ዘንተ፣ ጸሙዘኅረድኩ፣ Jes. 58, 5;** quam significationem ubi habet, etiam c. c. **ብ:**, ut: **ኢኅረድ፣ ብሙ፣ isis non delectatus est, Kuf. 15. — Voc. Ae.: ኅረድ፣ ዘ፣ መረጸ:****

ተኅረድ: III, 1 **eligi:** ፍሬዮ፣ ይትኅረይ: (var. pro ይኅይስ፣ ኪያሁ፣ ኅረድ) እምወርቅ: Prov. 8, 19; episcopus **ዘተኅረድ:** እምክሉ፣ ሕዝብ: Const. Ap. 21, 52; **በአንተ፣ ተኅረድ፣ አብ፣ ምኒት፣ de electione abbatis** II Can. Nic. 59; Lit. 161, 3.

ኅሩይ: part., fem. **ኅሪት:**, 1) **electus, selectus:** Hez. 23, 7; ምድር፣ ኅሪት፣ Jer. 3, 19; **እንጉ፣ ኅሪት:** Jes. 28, 16; **ብሩር፣ ኅሩይ:** Prov. 8, 19; 1 Petr. 2, 4; **ሀገር፣ ኅሪት፣ ወቅድስት:** Sir. 49, 6; **እስራኤል፣ ኅሩይዮ:** Jes. 42, 1, 45, 4; **ኅሩይዮን:** 43, 20, 65, 9; de viris pugnantioribus: Jer. 31, 15; Jud. 20, 16; Judith 2, 15; **ኅሩይን፣ መስተቃትኅን:** Kuf. 37; de sanctis et justis Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; 1 Petr. 1, 1; Hen. 1, 1, 8, 5, 7, 8, 38, 2, 40, 5; Ps. 17, 29; de angelis 1 Tim. 5, 21; de Messia Asc. Jes. 8, 7; Hen. 40, 5. Nonnumquam etiam of κλητοί **ኅሩይን:** nominantur Rom. 1, 7, 8, 28, quamquam aliis in locis of κλητοί **ጸውዌን:** ab electis (ἐκλεκτοί) bene distinguuntur, ut Matth. 20, 16, 22, 14. 2) **praestans** (ἐκλεκτός) Gen. 41, 5, 7; Cant. 5, 17; **episcopus ኢይብላዕ:** ምንተኅ፣ ኅሩይ፣ **cibus lautioribus ne fruatur, F. N. 5. 3) acceptus, gratus, approbatus** (δεκτός): **በዕለት፣ ኅሪት፣** καυῶ δεκτῶ Jes. 49, 8; Luc. 4, 19; 2 Cor. 6, 2; de sacrificio Jes. 56, 7, 60, 7; c. **ብኅብ:** prs., ut: **ኢኩነ፣ ኅሩይ፣ ዝንቱ፣ ጸም፣ በኅብ፣ እግዚ፣** Jes. 58, 5; c. **በቅድሙ:** ut **ኅሩይን፣ በቅድሚሁ:** Prov. 11, 20; 1 Tim. 2, 3; c. **ሊ:** ut **ኅሩይ፣ ሎቱ:** Prov. 11, 1. 4) **arbitr** (a litigantibus electus), **conciliator, mediator:** **ኅሩይ፣ ዘይፈትኡ፣** μεσίτης Job 9, 33; Gal. 3, 19, 20; 1 Tim. 2, 5 rom.; Hebr. 9, 15.

ኅሪ: subst. **electio** nec non *id, quod electum est:* ልላማሻ Rom. 11, 5, 7, 28; **እንበሊ፣ ትግብሩ፣ ኅሪ:** electione non facta, promiscue, Enc.; Israel **ተፈልጠ፣ ለኅሪ:** segregatus est in delectum, Org. 4; **ኅንዶ፣ ኅሪ:** gens electionis i. e. electa Sx. Hed. 3 Enc.

ኅሪዬ: n. ag. **lector;** is qui eligit, praefert: **ኅሪዬ፣ ሰዐት፣ ወኅሪዬ፣ ዕለታት:** Const. Ap. 8; monachus **ኅሪዬ፣ ንዶዮት:** qui paupertatem sibi elegit, Lud. e. Mss. Colb.

ኅረዮት: n. act. 1) **optio:** ዘቡቱ፣ ኅረዮት፣ *ejus optio est* F. N. 33, 3. 2) **electio:** Marc. 3, 12 tit.; Can. Laod. 13; **በአንተ፣ ኅረዮት፣ ዕለታት፣ ዘኢይድሉ፣ ለሰብአ፣ ሰብሳብ፣ ለሰብሳብ ዛቲ:** F. M. X, 1; **ሰብአ፣ ኅረዮት፣ electores** (qui jus eligendi habent) F. N. 4.

ኅሪዶ: *jugulare* vid. sub **ሐረዶ:**

ኅሪጽ: i. q. **ቀረጽ:** incidere, insculpere: **ጸሓፊ፣ ወዘዩ ኅሪጽ:** F. N. 23.

ተኅረጽ: III, 1 **incidi, insculpi:** **ተኅረጽ፣ ወተሠርዐ፣ ወስተ፣ ጽላተ፣ ሰማይ:** Kuf. p. 28.

ኅሪዐ: *comminere* vid. sub **ሐረዐ:**

ኅሪፈ: rad., **ካገገ, خرب** *decerpit collegitque fructus.*

ኅሪፍ: subst. [id. q. **ካገገ** tempus, quo poma carpunt, *auctum;* *auctumnus* cam hieme, **خريف** *auctumnus; annus* *annus praescens, vulgo currens:* **ኅሪፍ፣ ኅሪፈፈ፣** ἄφες αὐτῆν καὶ τούτου τὸ ἔτος Luc. 13, 8. — Voc. Ae.: **ኅሪፍ፣ ዘ፣ ዘንድር:**

ኅሪፋ: *pituita* vid. sub **ሐረፋ:**

ኅስል: *saccus* vid. sub **ሐስል:**

ኅስረ: I, 1 [id. q. **ኮገገ** *imminutus est, defecit, indignit, caruit, id. et jacturam fecit; خسر* et **خسر** *jacturam fecit, diminuit; a via aberravit; خالص* *vilis, inutilis;* vid. Ges. thes.

p. 505] Subj. **ይኅሰር፣ (ይኅሰር:** Prov. 25, 7 in aliquot codd.) 1) **deprimi, in conditionem viliozem, deteriozem conijci, vilem esse:** ταπεινῶσθαι **ኅስረ፣ እንላ፣ እምሕያው:** Jes. 2, 9, 11, 5, 15, 10, 33; Koh. 12, 4; Job 31, 10; Matth. 23, 12; **ኅስረ፣ ክብሮሙ:** Jes. 3, 8; πταίνεσθαι Job 15, 24; etiam in bonam partem: **demissum, modestum se gerere** Hos. 2, 17 (**ተኅስር፣ በሀዮ:**); Prov. 25, 7. 2) **imminui, ad paucitatem redigi, jacturam facere, miseria et aerumnis affligi:** ζημιοῦσθαι Prov. 22, 3 (vid. **ኅስረ:**); ταλαιπωρεῖν de agris et frumento Joel 1, 10; Zach. 11, 3; de terra, tentorio, hominibus Jer. 4, 13, 20, 9, 19, 10, 20. 3) **vilipendi; ignominia, dedecore, contumelia affici; pudore suffundi, ἀτιμάζεσθαι:** **ከመ፣ ኢትኅሰር:** Sir. 1, 30; **ኅስሩ፣ ፈድፋድ:** 11, 6; **ሐሳዊ፣ ሰብአ፣ ዮኅስር፣ ወይት፣ ኅሪፈ፣ ለገለላ፣** 20, 26; Jes. 16, 14; Jer. 22, 28; **ትትኅሪፈ፣ ወተኅስሪ፣ እምክሉሙ፣ አሊ፣ ያፈቅሩኪ፣** 22, 22; 4 Esr. 10, 31; ἐντρέπεσθαι Ps. 68, 9, 82, 16; Hez. 36, 32; Jes. 45, 16; **ዮኅስሩ፣ በኅሩረት፣** 4 Esr. 6, 62; ἐνεδίλλεσθαι **ተኅሩረት፣ ወኅስረት፣** Jer. 15, 9; Sir. 41, 7; αὐχύνεσθαι Jes. 65, 13. 4) **Sensu ethico, depravatam, perditum esse:** **ኅስሩ፣ ወረክሱ፣** διεφθάραι καὶ ἐβδελύξῃσιν Ps. 13, 2, 52, 2.

ኅስረ: I, 2 **indigna injuria afficere** aliquem: **አኅዝዎ፣ ሐራ፣ ለገንቱ፣ አብ፣ ወኅሰርዎ:** Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

ኅስረ: II, 1 1) **deprimere; humilem, vilem reddere, in conditionem deteriozem conijcere:** ταπεινῶν Ruth 1, 21;

17 rom. 3) nonnumquam lapillus glareae: Agathon monachus, quando cum aliis congredebatur, ከጎይወዲ፣ ጥጻ፣ ንስቲተ፣ ውስተ፣ አፋሁ፡ (paulo supra ጥጻ፣ እብነ) Phlx. qu. 69; ib. 30.

ጎወጺ: spectare vid. sub ሐወጺ:

ጎዘዘ: rad. inus., quam ex arab. كَرَّ arctavit, angustum redidit; afflixit morbo كَرَّ (morbus ex frigore) illustrare licet.

አጎዘዘ: II, 1, ut videtur: animam intercludere alicui (suffocare): Deus ዐቀቦ፣ ለፍናስ፣ በከርወ፣ ዐንበረ፣ ከመ፣ ኢያጎዘዘ፣ ሞገድ፣ በሕር፣ M. M. f. 145. — Rad. Abb.: አጎዘዘ፣ ብ፣ ስርግርግ፣ አደረገ፣ quod d'Abbadie exposit: fit perdre l'halaine, comme lorsqu'on entre dans l'eau froide.

ጎዘዘ: asperum esse vid. sub ሐዘዘ:

ኄሌ: I, 1 [ኑጎ] vis, robur; aram. ܐܘܪܘܒܪܐ roboravit; حَوَّ potentia, potestas, حَبَلٌ robur, potentia] fortem, potentem esse, invalescere, praepollere: ወኄሌ፣ ነሱሉ፣ ሕዝብ፣ ወተሎዎሙ፣ ἐνόησσε πᾶς ὁ λαὸς τοῦ καταδιώξαι Jos. 8, 16; ወያወርድ፣ ማየ፣ እስከ፣ ባሕር፣ ወአፍላገ፣ ወኄሌ፣ ምድር፣ Zach. 9, 10 (locus difficillimus).

ጎሃላ: I, 2 1) fortem, potentem esse vel fieri; roborari; valere et invalescere: Hebr. 11, 34; ጽንዑ፣ ወጎይሉ፣ 2 Reg. 10, 12; ውስሐ፣ ሞት፣ ወጎሃላ፣ Jes. 25, 8; auxilium በዘ፣ ያይይላ፣ ደክምየ፣ quo roboretur imbecillitas mea, Org.; ወጎሃላ፣ ቃሎሙ፣ Luc. 23, 23; ጎሃላ፣ ጥቅ፣ ዐባር፣ Kuf. 42; ድም፣ ወጥቅ፣ ይበልጎ፣ ወይይይላ፣ ጥቀ፣ Ex. 19, 19; c. pron. suff. Dat.: እስከ፣ ጎሃላሙ፣ ደም፣ donec iis (i. e. eorum) sanguis (i. e. sanguinis profluvium) vehemens esset 3 Reg. 18, 28; gravem esse Hen. 83, 7 (parall. ጽኑ፣ ፅ፡). 2) creberrime comparative: fortiozem, valentiozem, superiozem esse vel fieri, praevalere, praepollere, et in malam partem: vim inferre alicui, opprimere, violare, c. absolute: ጎሃላ፣ ቃላ፣ ንጉሥ፣ ስዩባዎን Dan. 3, 22; vel c. አምነ፣ ut: ጎሃላት፣ አምላረቃት፣ fortior erat adultis, Enc. Ter 14; plerumque c. Acc.: ዘይይይላክ፣ ጥፋ ስርዓተጥፋ ሙ Sir. 13, 2; Jer. 38, 11; Dan. ap. 1, 39; Luc. 11, 22; እስመ፣ ጎሃላሙ፣ ረኃብ፣ Gen. 47, 20; ጎሃላሙ፣ ጸፍ፣ Ex. 23, 5; ኢይይይላይሞ፣ Matth. 16, 18; ዘይይይላኒ፣ (v. ዘይት፣ ጎሃላኒ) ስንጠጥላ Job 6, 23; Ps. 17, 20; Act. 19, 16; ወሬዛ፣ ዘይይይላ፣ ለደንግል፣ Clem. f. 246. 3) vires contendere, robur exserere Kuf. p. 46.

አጎሃላ: II, 2 1) confortare, corroborare, confirmare: ያይይይላክ፣ አግዚ፣ Ex. 18, 23; Subj. ያጎይይላክ፣ ለገቢ፣ ረ፣ ጽድቅ፣ Kuf. 22; ናዘዘ፣ ወአጎሃላ፣ ብወስተ፣ መስራሁ፣ Phlx. 58; ጎይላ፣ ታጎይላ፣ ስንጠጥላ፣ ስንጠጥላ፣ Koh. 10, 10. 2) in malam partem: obfirmare (pervicacem reddere) animum alicuius Kuf. 48 (aliàs: አጽንዑ).

ተጎሃላ: III, 2 A) refl. 1) fortem, firmum, valentem se praestare vel sibi videri, vires colligere vel contendere: ጽንዑ፣ ወተጎሃላ፣ ለስደባ፣ 2 Par. 32, 7; ተጎሃላ፣ ወነበረ፣ ስንጠጥላ፣ ስንጠጥላ፣ Gen. 48, 2, vel seq. Subj.: ተጎሃላ፣ ሉ፣ ትባክ፣ ለጎሃላ፣ ስንጠጥላ፣ Luc. 13, 24; ተጎሃላ፣ በመዝራፋሎ፣ ስንጠጥላ፣ ስንጠጥላ፣ Judith 9, 7; Ps. 51, 7;

እሌ፣ ይትጎሃላ፣ ስንጠጥላ፣ κατ' ἑαυτοῦ Ex. 32, 18. 2) comparative: fortiozem, superiozem se praestare, praevalere, praepollere, dominari, ከመ፣ የአዝዛ፣ ወይትጎሃላ፣ ዲቦ፣ ምድር፣ Hen. 22, 4; c. Acc. ተጎሃላክ፣ ውስተ፣ ሀገረ፣ Rel. Bar.; እሌ፣ ተጎሃላም፣ ጥላውን፣ ስንጠጥላ፣ Sap. 10, 14; 2 Par. 21, 17; Job 6, 23; ለጥበብ፣ ኢይትጎሃላ፣ እክይ፣ Sap. 7, 30; መጎ፣ ደክል፣ ምስሉሁ፣ ተጎሃላሙ፣ ጥሩ ἔστω κατ' αὐτὸν ስንጠጥላ፣ Job 36, 22. 3) vim adhibere, vi adigere, vi arripere, vim inferre, vi opprimere, sub potestatem redigere, ኢይትጎሃላ፣ ዐሬገ፣ μὴ βιάσῃσθεσαν ἀναβῆναι Ex. 19, 24; ተጎሃላሙ፣ ስንጠጥላ፣ Num. 14, 44; Deut. 1, 43; c. Acc. rei, cui oblectantur: ኢትጎሃላ፣ ውሐዘ፣ ራላግ፣ Sir. 4, 26; c. Acc. pers. et Subj. verbi: ይትጎሃላም፣ ያውጽኡ፣ አዕምሮ፣ ሙ፣ Am. 6, 10; c. Acc. rei, quae arripitur: ይትጎሃላ፣ ለርእሱ፣ ሀገላ፣ ἐκβιάζεται τὴν ἀπωλείαν ἑαυτοῦ Prov. 16, 26; ተጎሃላ፣ ንዋየ፣ ቤተ፣ ክርስቲያን፣ Clem. f. 127. 128; c. Acc. prs., quae opprimitur: καταδυναστεύειν Jer. 27, 33; ἐκδυναστεύειν Sir. 30, 9; τυραννεύειν Sap. 10, 14; κατακυριεύειν 1 Petr. 5, 3 Platt; Ps. 37, 12 (ἐκβιάσῃσθαι); c. ላዕላ፣ pers. Sap. 17, 2; violare virginem Deut. 22, 25. Hinc በተጎሃላ፣ vi: አክ፣ በተጎሃላ፣ ዘያክይደዎ፣ ለመለንጎ፣ Jes. 28, 27. B) pass. 1) confirmari, corroborari Acc. Jes. 8, 8. 2) superari, expugnari de urbe: ሀገረ፣ ጸወን፣ ዘኢይትጎሃላ፣ Org. 3. 3) obfirmari (pervicacem reddi): ተጎሃላ፣ አምነብ፣ እግዚ፣ Kuf. 48. 4) vi cogi, adigi: qui peccavit በረቃድ፣ አው፣ በተጎሃላ፣ Kedr f. 30.

ጎሃላ: part. fortis, potens, validus, violentus, vehemens: ስንጠጥላ፣ Deut. Sap. 13, 4; ማይ፣ ጎሃላ፣ βίαιον ὕδωρ 13, 2; ማዕበላ፣ ጎሃላ፣ 19, 7. Adv. ጎሃላ፣ κραταιῶς vehementer Prov. 22, 3.

ጎይላ: subst. n. et fem., Pl. ጎይላት፣ 1) vis, vires, robur, potentia (ጣህ፣ ስንጠጥላ፣ ጥፋ), et corporis et animi; Dei Job 36, 22; Ps. 64, 7; Matth. 6, 13. 22, 29. 26, 64; Apoc. 5, 13. 7, 12; ጽንዑ፣ ጎይላ፣ Eph. 6, 10; hominis: Deut. 8, 17; Job 5, 5. 6, 12; Koh. 9, 10; ጎይል፣ ጎልቀ፣ Jer. 15, 10; አልቦሙ፣ ጎይላ፣ አንክ፣ Judith 7, 22; ኢደክመት፣ እምጎይላ፣ Kuf. 35; አልቦ፣ ጎይላ፣ ለዘክ፣ ከመ፣ ይቀም፣ Dan. 8, 7; አልቦሙ፣ ጎይላ፣ ለበክይ፣ 1 Reg. 30, 4; ይሁብ፣ ጎይላ፣ ለርጎባን፣ Jes. 40, 29; Asc. Jes. 7, 3; ሐረ፣ በጎይላ፣ ውስጥ፣ እክል፣ ዘበልዐ፣ 3 Reg. 19, 8; በጎይላ፣ Judith 13, 8 (omnibus suis viribus); እመ፣ ደክመ፣ ጎይላ፣ ወስክን፣ Sir. 19, 28; በኩሉ፣ ጎይል፣ Gen. 31, 6; በኩሉ፣ ጎይልክ፣ አክብር፣ ለረግረክ፣ Sir. 7, 30; በአምባ፣ ጎይልክ፣ pro viribus Sir. 29, 20. 30, 38; ጎይላ፣ ሙ፣ ዘውስጥ፣ vires animi internae F. N. 45; equi Job 39, 19; rerum inanimarum (vehementia) ማይ፣ ዘይወርድ፣ በጎይላ፣ Jes. 17, 13; ጎይላ፣ ነፋሳት፣ Org.; በጎይላ፣ ይነፍጉ፣ ነፋሳት፣) Hen. 34, 3; ጎይላ፣ አሳት፣ Hebr. 11, 34; solis Apoc. 1, 16; arcus Ps. 75, 3; ጎይላ፣ መዓት፣ ጎይላ፣ ፍትወት፣ F. N. 45. In specie a) causa roboris vel firmitatis ut Ps. 17, 1. 27, 11. b) violentia Hen. 60, 15; Ps. 89, 13. 88. 10; በጎይላ፣ Gen. 49, 24; Koh. 4, 1; F. N. 29. c) virium contentio: በጎይላ፣ ዐቢይ፣ እመ፣ ክሁሉ፣ አድጎ፣ ጎይላ፣ Kuf. 11. 2) virtus (bonitas, fortitudo): ብሕረ፣ ተጎይላ፣ Ruth 3, 11; Jud. 18, 2; 3 Reg. 1, 52; ለስደባ፣ Koh. 4, 4; መንፈስ፣ ጎይላ፣ Jes. 11, 2; ጎይላ፣ ቃል፣ 1 Cor. 14, 11; ስንጠጥላ፣ ስንጠጥላ፣ 1 Cor. 4, 19; ዛሬ፣ ጎይላ፣ Sap. 1, 3; Luc. 1, 35; ጎይላ፣ አምክርያም፣ (Spiritus S.)

ኄረው፡ quadril. I, Impf. et Subj. ይኄረው፡ vel ይኄሩ፡ (denominatum a ኄር፡) bonum, praestantem, egregium, benignum fieri vel esse፡ ኄርዎተ፡ ነፍስ፡ ይተሌዐል፡ ላዕለ፡ ነተሎን፡ ኄሩታት፡ Fal. f. 32; Macc. f. 2; Enc. Mag. 5; በኄሩቱ፡ ለኅላዊ፡ ይኄረው፡ መርዒት፡ Prov. Th. Petr.; ሰባ፡ ኄረው፡ እግዚ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ M. M. f. 126. Comparative፡ meliorem esse, c. አምነ፡, ut፡ ደቂቀ፡ አቡካ፡ እለ፡ ይኄረው፡ እምኒክ፡ 2 Par. 21, 13; ዕረፍተ፡ ሞት፡ ይኄሩ፡ ሊተ፡ እምግብራ፡ ለዛቲ፡ ሕይወት፡ Phlx. 172.

ኄሩት፡ subst., Pl. ኄሩታት፡, bonitas, praestantia, virtus. Usurpatur de variis corporis et animi qualitatibus፡ a) Praestantia formae vel suavitatis morum intelligenda videtur Sir. 42, 14 (ይኄይስ፡ እከዪሁ፡ ለብአሲ፡ እምነ፡ ኄሩታ፡ ለብአሲት፡); ኄሩት፡ ትገምድ፡ εὐγένεια nobilitas generis Sap. 8, 3; honestas εὐσχημοσύνη በኄሩት፡ εὐσχημοσύνη 1 Thess. 4, 12; pietas, sanctitas ὁσιότης Sap. 9, 3; Prov. 14, 32; liberalitas, benevolentia, beneficentia Gal. 5, 22 (ἀγαθωσύνη). b) at plerumque፡ probitas, honestas, virtus፡ de Deo ἀγαθότης Sap. 7, 26; χριστότης Ps. 67, 11. 118, 68; 4 Esr. 8, 42; de homine፡ በኄሩት፡ ጻድቃን፡ Prov. 11, 10; Job 40, 3 (LXX); አልቦ፡ እኩይ፡ ዘአንበለ፡ ኄሩት፡ Kuf. 35; አልቦ፡ ላዕሌሁ፡ ኄሩት፡ ibid.; መንገድ፡ ኄሩት፡ Hen. 61, 11; Jsp. p. 361; ሕድግ Sap. 4, 1; ርእስ፡ ኄሩታት፡ virtutum summa vel nobilissima, Phlx. 3; Vespasiani ኄሩታት፡ virtutes vel laudes, Jsp. p. 363.

ኄረውና፡ vel ኄሩና፡ (male ኅረውና፡ et ኄረውና፡, quod passim legitur, ut Sx. Haml. 11 Enc.) subst., id. q. ኄሩት፡, ut፡ በኄሩና፡ ነፍሱ፡ ἐν ἀγαθότητι προσημαζα ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 45, 23; ምሕረት፡ ወኄረውና፡ Chr. Ta. 11; ኢብራዊ፡ ኄረውናሁ፡ F. N. 9; Fal. f. 53.

ኄስ፡ vituperare vid. sub ሕስ፡

ኅደስ፡ I, 2 [sius dubio i. q. ኅደረ፡, permutatis literis r et s] 1) meliorem, praestantiorem esse vel fieri፡ ዘይኄይስ፡ ይከውን፡ ኅከክ፡ βελτιον ἔσται σο፡ Jer. 45, 20; 1 Cor. 11, 17. 12, 31; Hebr. 7, 22. a) c. c. አምነ፡ prs. vel rei, quae superatur፡ Ps. 36, 17; ፈሪሁ፡ እግዚ፡ እምነተሉ፡ ትኄይስ፡ Sir. 25, 11; ኅደስ፡ ነፍስቶሙ፡ ወሠነዮ፡ ራእዮሙ፡ እምነ፡ Dan. 1, 15; Hebr. 1, 4 rom.; Koh. 4, 3. 13; Sir. 19, 24; Jes. 56, 5; ኅደስት፡ ምሕረት፡ ደኃሪት፡ እምነ፡ ቀዳሚትኪ፡ Ruth 3, 10; Hebr. 11, 4. b) c. ለ፡ pers., Jud. 11, 25. c) c. Acc. prs. vel rei, quae superatur፡ ኢኅደስክምዎሙ፡ አንትሙ፡ 1 Reg. 30, 24. 16, 12; አንተ፡ ትኄይሳ፡ ጻድታውን ለኅግ፡ Esth. 1, 19; አንስሳ፡ ይኄይሳሙ፡ Ep. Jer. 67; d) melius se habere Ruth 4, 9. 2) meliorem, praestantiorem esse in tractanda vel efficienda re vel magis idoneum esse rei, c. c. Acc. Inf. et c. አምነ፡ vel ለ፡ vel Acc. pers., ut፡ አምነ፡ ክልኤሆሙ፡ ምጽዋት፡ ትኄይስ፡ አድኅና፡ ὑπὲρ ἄμφοτέρα ἐλεημοσύνη βύσεται Sir. 40, 24; ይከተ፡ ትኄይስ፡ አድኅናተክ፡ 29, 12; Hebr. 12, 24; ትኄይስ፡ አእምሮ፡ κἀλλιον ἐπιγυγνῶσκει Act. 25, 10 rom.; 4 Esr. 5, 20; ቡ፡ ይኄይሱን፡ ገበረ፡ (ጽድቅ)፡ 4 Esr. 1, 27; ቡ፡ ትኄይስ፡ በቢሎን፡ ለጽዮን፡ ገበረ፡ 1, 31. 3) melius, potius, satius est alicui, praestalt, (magis) expedit, c. ለ፡ pers. Phil. I, 23, et c. c. Acc. pers., ut፡ ዘይኄይስክ፡ τὸ συμπεφέροντά σο፡ Bar. 4, 3. a) c. c. Nom. rei vel pers., quae melior est et c. አምነ፡ rei, quae superatur፡ አንተ፡ ትኄይሳኪ፡ እምነ፡ ጌደቂቀ፡ ἢ ἔστω ἀγαθῆ σοἰ ὑπὲρ ἐπιτά υλοῦς Ruth 4, 15;

saepius c. Nom. Infm., ut፡ ይኄይሰኪ፡ መዋት፡ እምነ፡ ሐይው፡ mori mihi praestat quam vivere, Tob. 3, 6; Ps. 72, 27; ይኄይስ፡ ኪያዮ፡ ኅርይ፡ እምወርቅ፡ Prov. 8, 19. 9, 19. 25, 24. b) impers.፡ ይኄይሰኪ፡ እምይእኪ፡ melius mihi erat (melius me habebam) quam nunc, Hos. 2, 9; α) seq. Subj. verbi, ut፡ ይኄይሰኪ፡ ንግባኢ፡ melius est nobis reverti Num. 14, 3. 20, 3; ይኄይሰክሙ፡ አሐር፡ συμφορῆε ὑμῖν ἕνα ἐγὼ ἀπελθῶ Joh. 16, 7; Marc. 9, 42; 4 Esr. 3, 37; sin id, quod praestantia superatur, adjectum est, et ipsum in Subj., praemissa praep. አምነ፡, ponitur፡ ይኄይሰኪ፡ እደቅ፡ ውስተ፡ አድ፡ እግዚ፡ እምእደቅ፡ ውስተ፡ አድ፡ ሰብአ፡ 1 Par. 21, 13; Prov. 25, 7; Dan. ap. 1, 23; ይኄይሰኪ፡ ትጽር. c. ለ፡ እምትንበር፡ ምስለ፡ አብድ፡ Sir. 22, 15. 25, 16. 20, 2. 28. 29, 22. 30, 14. 30. β) seq. vel praem. enunciatione conditionali፡ እምኅደስ፡ ሰባ፡ ውስተ፡ መቃብር፡ ዐቀብኪ፡ Job 14, 13; Matth. 16, 24, 2 Pctr. 2, 21; ይኄይሰሙ፡ ለአሙ፡ ነባሩ፡ ከማዮ፡ 1 Cor. 7, 8.

አኅደስ፡ et አኅደስ፡ II, 1 praestantius reddere, melius facere aliquid፡ ሰባ፡ ብዮ፡ ኅይል፡ ውስተ፡ አፋዮ፡ እምኢምህኩ፡ ከናፍርዮ፡ ወእምኡኄስኩ፡ ዘአንብብ፡ Job 16, 5; አኅደስኩ፡ ወገበርኩ፡ ከሙ፡ ጽቡር፡ ሦሎን βελτιον κατεσκευασά σε ὡς πηλὸν; Jes. 45, 9; ከሙ፡ ዮኄስ፡ ሀላዊ፡ እምት፡ ወሙስ፡ አና፡ τὴν φύσιν ἡμῶν κρείττονα ἀποφάνειν θανάτου καὶ ὀδύρας Cyr. c. Pall. f. 97.

አኅደስ፡ II, 2 melius putare, praestantius declarare aliquid፡ (fratrum alter opificio, alter vitae solitariae operam dedit) ወክኩ፡ መንፈቅ፡ ሰብአ፡ ዮኄይሱ፡ ግብረ፡ ሸ ወመንፈቆሙ፡ ዮኄይሱ፡ ግብረ፡ ካልኡ፡ Phlx. 1; ሰይጣን፡ ዮኄይሱ፡ መልእክት፡ ኅብሆሙ፡ (እምንክና) Satanas efficit, ut munera eis meliora videantur (quam vita monastica) Phlx. 50.

ተኅደስ፡ III, 2 praeponi, principatum obtinere፡ ኢትፈቅድ፡ ተኅይሰ፡ እምኒሆሙ፡ አላ፡ ዕሩዮ፡ ምስሌሆሙ፡ ኩን፡ Syn. f. 285^b.

አስተኅደስ፡ IV, 2. 1) praefarendum censere, praecipere aliquid፡ አስተኅደስክምዎ፡ አን፡ ለአለ፡ ሞቱ፡ ኅብረ፡ እምሕያዋን፡ Koh. 4, 2; ለአግልክት፡ ኢሆዎ፡ መሥዋዕተ፡ ልዑል፡ አስተኅይሰ፡ (Infm.) Enc. Sen. 9. 2) se ipsum praefarendum censere i. e. de dignitate vel principatu contendere፡ ንባል፡ በአሐተ፡ ቃል፡ ናስተኅይሰ፡ 1 Esr. 3, 5; ተቃንአ፡ በአንተ፡ አስተኅይሰ፡ ወበአንተ፡ ክብር፡ ζῆλος περι πρωτείας και περι δόξης Herm. p. 70.

ኅሳን፡ subst. Praestantia, excellentia, principatus፡ ኅሳን፡ ሀላዊሁ፡ (sc. τοῦ Λόγου) Cyr. c. Pall. f. 80; ብዙኅ፡ ኅሳኑ፡ ለእግዚ፡ እምሰብአ፡ ibid.

ኄጠ፡ I, 1 Subj. ይኅኅ፡ persuadere, pellicere et plerumque in malam partem seducere, decipere, lactare verbis [comparanda sunt حَامَسَ (حَيْبَسَ) deflexit, declinavit, III dolo usus est contra alqm; حَادَ declinavit, deflexit, كَادَ كَانَّ (كَيْدٌ) deceptit (dolo) alqm (cfr. Hebr. et Aram. נִשְׁבַּח, نَسَبٌ, quae et ipsa notione declinandi nituntur).] (Tacla-Haimânôt, evangelii propagandi causa terram peragrans, ኄጠሙ፡ ለሰብአ፡ በነገረ፡ ዮወሀት፡ G. T. Haim., Titus ፈቅድ፡ ይኅጠሙ፡ ወይጸውዎሙ፡ ለሰላም፡ (ad pacem jungendam) Jsp. p. 359; በመብልዑ፡ ዮኅይጠካ፡ ወከዕበ፡ ወሥልስ፡ ያሰፍጠካ፡ Sir. 13, 7. 8; Jes. 30, 21 var.; ዑቁ፡ ኢይኅጠክሙ፡ በተጥባባ፡ ነገር፡ Col. 2, 8 rom.; Jsp. p. 344; Kedr f. 61.

Rom. 1, 6. 13. 11, 5; Gen. 16, 5. 19, 15, 20, 5. 38, 10; Ex. 5, 14; Deut. 28, 65; 1 Reg. 16, 8. 9; 2 Reg. 17, 13; Ps. 83, 4; ወከማሁ፡-በእሲትኒ፡ Sir. 23, 22; ተግረኩ፡ አንኒ፡ 37, 1; እስመ፡ እሙን፡ ተኒ፡ ይስላሉ፡ 38, 14, al. creberriime. a) passim *U* praemisum habet: በከመ፡ በሰማይ፡ ወበምድር፡ Matth. 6, 10; ወዝኒ፡ ኢይመጽኦ፡ Am. 7, 3. 6. b) nonnumquam: *etiam* i. e. *adeo*: ለኛኛስ፡ ርኅብት፡ መረርኒ፡ ጥዑመ፡ ያ ስተርእያ፡ Prov. 27, 7; Matth. 10, 30. c) post አኩ፡ ባሕተቱ፡ vel ዳካሙ፡ *non solum* crebro sequitur ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ — ኒ፡ vel አላ፡ — ኒ፡ *sed etiam*, ut: Joh. 13, 9; Rom. 9, 10. 24; 1 Petr. 2, 18 Platt. d) አመኒ፡ vel ወአመኒ፡ *etsi, quavis, licet*, Hen. 100, 5; Jes. 1, 18. 32, 19, al. (vid. sub አመ፡). 2) ወ — ኒ፡ *et, autem* (*καὶ, δὲ*); res novas adiungit prioribus quodammodo oppositas et respondentes (unb — hinwiederum): Matth. 6, 28. 9, 17. 10, 27. 35; Marc. 3, 24. 25; Num. 1, 51; Deut. 2, 23. 29. 11, 19. 12, 20. 23, 56; Jos. 6, 13. 14. 9, 3; ወአንተኒ፡ Koh. 10, 20; ወይእዚኒ፡ (ጐጥጥ) Deut. 31, 19; Hen. 91, 1 al., in specie ubi res singulae inter se quodam vinculo iungendae vel iunctae ex ordine enumerantur, ut Num. 1, 22 seq.; 3, 18—20. 4, 7. 14; Deut. 33; Matth. 13, 37—39; in sententiis negativis ወአ — ኒ፡ *nec, neque* Num. 6, 4; Matth. 10, 24; Marc. 16, 13. 8, 26 (ወአልፎ — ኒ). 3) bis pluriesve repetitum: *et — et, tam — quam, ut — ita*, in sententiis negativis: *nec — nec*: ኒ — ወ — ኒ፡ Rom. 1, 14; Gal. 5, 17; Mal. 1, 6; Hez. 2, 10; Jes. 66, 1; Jos. 11, 4; በቃልከኒ፡ ወበምግባርከኒ፡ አክብር፡ ለአቡክ፡ Sir. 3, 8; ኅሳርከኒ፡ ወክብርከኒ፡ 5, 13. 11, 14. 15, 17. 26, 4; 4 Esr. 5, 5; pluries repetitum Gen. 24, 25; Sir. 10, 22; negative: Apoc. 7, 16; Joh. 4, 11; etiam ሂ፡ — ወ — ኒ፡ Gen. 42, 35; ኒ — ወ — ሰ፡ 1 Cor. 7, 38. De አመኒ፡ — ወአመኒ፡ *sive — sive* (ut Dan. ap. 1, 22; Jac. 5, 12 al.) et ወአመኒ፡ *sive* (Lev. 17, 3; Num. 15, 3 al.) vid. አመ፡ 4) Interrogativis pronomibus vel adverbis annexum vim indefinitorum tribuit, vid. ምንት፡, አይ፡, ማእዘ፡, አይ፡፡ ጌ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 161 a; § 198, 2, a), 1) nota interrogationis (sicut ሁ፡ q. v.): *-ne? an? num? utrum? numquid?* aut primo aut principali sententiae vocabulo suffigitur: ዳጎን፡ አቡክመ፡ ወይቤልም፡ ዳጎን፡ Gen. 43, 27. 28; Tob. 5, 14; ዘንተኩ፡ ገበርኪ፡ Gen. 3, 13; Ps. 49, 22; Jes. 49, 14; ግቡ፡ ዝሉብ፡ ርስትዮ፡ Jer. 12, 9; ንደፈን፡ Job 17, 16; Am. 3, 3 seq.; Jer. 2, 31. 32; Joh. 3, 4; Rom. 9, 14; ወይክሉ፡ ጸዋመ፡ Marc. 2, 19; አንተኩ፡ ዘይመጽኦ፡ ወቦ፡ ክልኦ፡ ዘንሴር፡ Matth. 11, 3. 21, 25; Jos. 5, 13; Num. 11, 22; ኢ — ኑ፡ Marc. 4, 13. 38; ዘወድቀ፡ ኢይትግእኩ፡ Jer. 8, 4. 22; frequentissime በኑ፡ Matth. 7, 9; Luc. 22, 35; Joh. 4, 33; Rom. 10, 18; 1 Cor. 12, 29—31 (vid. በ፡); አኮ፡, አልቦ፡ Matth. 7, 22; Rom. 10, 18; Marc. 14, 60; Joh. 7, 19 (vid. አኮ፡, አልቦ፡); et aliis pronomibus et adverbis interrogativis annectitur, vid. ምንት፡, አይ፡, ማእዘ፡, አይ፡፡, አይ፡, አመ፡ (ut: አመ፡ አማን፡ Tob. 5, 9), ሚመ፡, አው፡; post singulas notiones ejusdem sententiae particula *U* copulatas repetere licet, ut: ሕዝብየኑ፡ ወብሔርየኑ፡ ተጎሥሥ፡ Tob. 5, 12; Gen. 18, 24; Rom. 8, 35. 2) Enunciationi conditionali inserta ኑ፡ (sicut ሁ፡ q. v.; quamquam multo rarius usitata) est nota dubitativa (gramm. § 205, 1), qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat: አመ፡ ይ ጸውዑኩ፡ መጽኡ፡ እሎ፡ ሰብእ፡ ተጎሥሥ፡ Num. 22, 20; coll. Rom. 3, 5.

ጌ፡ particula suff. (gramm. § 160, a), *quae* motionem vel directionem in se ad alqm (alqm) i. e. *versus* significat, sed obsoleta est nec hucusque reperta est nisi his duabus vocibus annexa a) እስከኒ፡ (i. q. እስከኑ) praep. et conj. *usque ad, usque dum*, Phlx. crebro, ut: እስከኒ፡ ጉዮ፡ አምኑሁ፡ Phlx. 30; et c. suff. ሁ፡, sc. እስከኑሁ፡ *hucusque, adhuc, usque ad illud tempus*, ut: Sx. Jac. 16; እስመ፡ እስከኑሁ፡ ኢላከኩ፡ ጎቤሁ፡ Chr.; ጎይሉ፡ እስከኑሁ፡ ኢደክመ፡ ib. (hom. 4). b) Accusativo አሐተ፡ (ab አሐተ፡) crebro annectitur, sc. አሐተ፡ α) *quopiam, aliquo* 4 Reg. 4, 10. β) *in unum, unā, eļz ēv* Joh. 11, 52; Jes. 17, 11. 44, 11 ἄμα; ተጋበኢ፡ አሐተ፡ Did. 1; Clem. f. 210; ነርር፡ አሐተ፡ f. 103; ዘእስተጋባኦ፡ አሐተ፡ qui collegit in unum, Enc. Teg. 25. Etiam praepositiones sibi praemissas patitur, ut: ውስተ፡ አሐተ፡ ተአለዮ፡ Sx. Genb. 18; ሰላም፡ ለክመ፡ ውስተ፡ አሐተ፡ ጉቡአን፡ Sx. Mag. 4 Enc.; በአሐተ፡ 1 Cor. 11, 20 vs. ant.

ኑ፡ partic. suff. (gramm. § 160, a) sine dubio extenuata e ኑ (q. v.): *versus*; nonnisi voci እስከ፡, sive praep. sive conj. sit, annexa occurrit, sc. እስከኒ፡ (i. q. እስከኑ), quod significat: a) *usque ad* Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; Ps. 49, 2. 112, 3; Mal. 1, 11; እስከ፡ ምክያድ፡ 1 Par. 13, 9; Phlx. crebro. b) *usque dum, donec*, Hen. 89, 5. 8. 75; እስከ፡ አሳንዮ፡ Chr.; Phlx.

ና፡, ነው፡, ነይ፡, singulae cum pronomibus suffixis, sunt tres formae adverbii ejusdem demonstrativi (gramm. § 160, a), quod *ecce, en* significat [ጐጥጥ, ገግ. ፲፱]. Forma A) ና nonnisi ante pron. suff. III p. m. Sing. ሁ፡ occurrit, sc. ናሁ፡ (proprie: *ecce cum vel id, deinde ecce, en* (numero et genere eorum, qui vel quae monstrantur, haud distinctis): ናሁ፡ ውእቱ፡ በእደክመ፡ Jer. 45, 5; ናሁ፡ ዝኦር፡ Job 5, 27; 1 Reg. 4, 13. 5, 4. 16, 22; 2 Reg. 4, 8; Num. 13, 27; ናሁ፡ አመትክ፡ 1 Reg. 25, 41; Matth. 15, 22; Gen. 13, 9; ናሁ፡ ጸዮን፡ Jes. 33, 20; ናሁ፡ ሠናዴ፡ ወናሁ፡ አጻም፡ Ps. 132, 1; ናሁ፡ መስግላን፡ በጽሑ፡ Matth. 2, 1; 1 Reg. 12, 2; Jer. 43, 12; ናሁ፡ ዕንስት፡ አንጉ፡ Gen. 16, 11. 20, 3; Deut. 1, 10; ናሁ፡ ወሀብኩክሁ፡ Gen. 23, 11; Matth. 23, 34; ናሁ፡ ርእዮ፡ 4 Esr. 6, 2. 3; Gen. 31, 5; Sir. 51, 27. ናሁ፡ አን፡ አበልዎመ፡ Jer. 9, 15. 11, 11. 16, 9. 16; aliās sexcenties; ናሁ፡ ኪ፡ Job 1, 12; 4 Esr. 5, 17; ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; ናሁ፡ ግሥር፡ ዝንቱ፡ *en jam per decem vices* Num. 14, 22. 22, 28; Deut. 8, 4; 2 Cor. 12, 14. B) ነው፡ nonnisi ante pron. suff. III p. f. Sing. ግ፡ locum tenet, sc. ነዋ፡ (proprie: *en eam vel id, deinde* in genere) *ecce, enet*, (quare ናሁ፡ et ነዋ፡ fere promiscue usurpantur): ነዋ፡ ንጉሥኪ፡ በጽሑ፡ Jes. 62, 11; ነዋ፡ አምላክክመ፡ 40, 9; ነዋ፡ ዕሣቱ፡ ምስሌሁ፡ 40, 10. 25, 9; Asc. Jes. 9, 22; Ps. 51, 6; 1 Reg. 11, 5. 23, 19; Joh. 19, 5. 26; Luc. 17, 23 al.

C) ነይ፡ usurpatur ante pron. suff. (exceptis pron. II p. m. et fem. Sing. et Pl.), sc. a) ነየ፡ *ecce me*, ut: ነየ፡ ሀለውኩ፡ ἰδοὺ πάρεμῃ Jes. 58, 9. 65, 24; Ps. 39, 10; Matth. 8, 7; Act. 9, 10; ነየ፡ አን፡ Gen. 22, 1. 11. 27, 18; 1 Reg. 3, 4. 5; Jes. 6, 8. 65, 1; Jer. 33, 14; ነየ፡ ለልዮ፡ 1 Reg. 12, 3. b) ነየን፡ *en nos* Kuf. p. 148 in Cod. Abb., *sed* primo scriptum eral ነይን፡; ነየን፡ (sic) Clem. f. 136. c) ነየ፡ *en eum* Sx. Enc. 2 Enc. (rhythmi finalis causa), *sed* rarissima est haec forma; ejus loco usitata est forma ናሁ፡ d) ነያ፡ *ecce eam* Gen. 12, 19. 18. 9. 24, 15. 51. 29, 25; Cant. 4, 1; 4 Reg. 8, 5; ነያ፡ ዕለታ፡ Hez. 7, 12; ነያ፡ ጽሕፍት፡ 2 Par. 35, 25; Luc. 19, 20;

ናላ subst., plerumque m., 1) *cerebrum*: **ሄጸ፡ውስተ፡**
ፍጽሙ፡ ወረከሱ፡ ናላሁ፡ Sir. 47, 4; 1 Reg. 17, 49; **በእንተ**
ዝ፡ ሐነጸ፡ ፈጣሪሁ፡ ከበበ፡ ዐጽም፡ ከመ፡ እንተ፡ ኦበን፡ በዲባ፡
ናላ፡ ዘይክውን፡ ጸውነ፡ ወምጽላላ፡ ወአስተጻንዖ፡ ከመ፡ ኢይሶ
ቄር፡ ወኢያንቀልቀል፡ Chr. Ta. 5; **ናላ፡ ልምሉም፡ ውኡቲ፡ በ**
ግዕዝ፡ ጠባይዕ፡ (φύσει ἀπαλόξ) ibid.; **እስከ፡ ይውሕዝ፡ ናላሁ፡**
አምአንፉ፡ Sx. Genb. 19; Gad. T. Zion; **ይቤልዎ፡ ለሰሎሞን፡**
አይቲ፡ መካነ፡ ልቡና፡ ይይቤ፡ በናላ፡ Fal. f. 62; factus est **ዝን**
ጉዕ፡ በአማኒ፡ ናላሁ፡ F. N. 32. 2) *cranium* 4 Reg. 9, 35.

ኒሎቄ፡ n. prgr. plantae, sine dubio i. q. **መሎኬ፡** *malva*:
ዕዕ፡ ሐዲስ፡ ኒሎቄ፡ Enc. Hed. 29.

I. ናሕስ፡ subst. [ገዋንገገ፡ **سُنْبُ**, **نحاس**] *aes, cuprum*: **መ**
ወልጣን፡ አለ፡ ቶስሐ፡ ላዕለ፡ ወርቅ፡ ብሩሩ፡ አው፡ ናሕስ፡
F. M. 19, 2.

II. ናሕስ፡ subst., plerumque m., Pl. **አንሕስት፡** [non ad **تَعَسَّ**
elevavit (ut proprie sit *fastigium*), sed ad **كَنَّسَ** *deorsum in-*
clinavit referendam videtur] *tectum*, δῶμα Matth. 24, 17; Luc. 5,
 19; Act. 10, 9; Jos. 2, 6 seq.; Deut. 22, 8; 1 Reg. 9, 25;
 2 Reg. 11, 2; Ps. 101, 8; Judith 8, 5; **ናሕስ፡ ንሱት፡** Prov. 25,
 24; **ናሕስ፡ ማጎፈድ፡** Jud. 9, 51; Hen. 89, 2; **አንሕስት፡**
 Zeph. 1, 5; Jes. 15, 3; (v. **አናሕስት፡**) 22, 1; Jer. 19, 13. 31.
 38. 39, 29; 2 Esr. 18, 16; Matth. 10, 27; **ሣዕረ፡ አንሕስት፡**
 Ps. 128, 5; Jes. 37, 27 (vid. **ሣዕር**); **አንዝ፡ ያንሰሱ፡ ውስተ፡**
ናሕስ፡ (v. **አረፍት፡**) ἐπὶ τοῦ τεύχους 4 Reg. 6, 28, 30; **ተሐ**
ውር፡ ዕራቀክ፡ ከመ፡ ናሕስ፡ περιπατήσεις γυμνότερος ὑπερφῶου
 (pro ὑπέρου) Prov. 23, 31; **ተሥላስ፡ (ተሥላስ?) ናሕስ፡** ἑρ-
 στερον Act. 20, 9 rom. a) *ora, limbus vestis*: **በናሕስ፡ መልበ**
ስቱ፡ ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ἱποδύτου Ex. 28, 30 (an legit in-
 terpres δώματος?); M. M. f. 305 (ubi idem locus allegatus est);
ጸናጽላት፡ ወርቅ፡ የወውዶ፡ ለናሕስ፡ መልበስት፡ Org. 4 (ex Ex.
 28, 30). b) *res tecti similis vel declivis*, ut videtur: eremita
ይደቅስ፡ እንዝ፡ ቅወም፡ ውኡቲ፡ ጎራሕት፡ አይሁ፡ ናሕስ፡ ዘያ
ሰምክ፡ ቦቱ፡ Sx. Jac. 9 (coll. 4 Reg. 6, 26. 30). — *Voc. Ae.*:
ናሕስ፡ ዘ፡ ገደል፡ *aliud*: **ጸድፍ፡ ቀልቀል፡ አንሕስት፡ ዘ፡ ገደል፡**

ነሐሴ፡ nomen mensis Abyssinorum duodecimi, qui XXV° Julii
 sec. Cal. Jul., VI° Augusti sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Ae-
 gyptiorum **ጠርጋሮጦ** respondet.

ናሕሰዩ፡ quadr., cui **ተኳ፡ ነሐሴ** **نسي** *oblitus est, neglexit*
 respondet.

አናሕሰዩ፡ II (formam **አናሕስ**፡ Platt in suo Didascaliae
 codice reperit, vid. ejus annot. ad Did. p. 39 l. 10), Imprf. **ያነ**
ሐሴ፡ et passim **ያነሐሴ፡** 1) *ignoscere, condonare, in-*
dulgere, remittere, veniam dare, Ps. 77, 25. 65; Tit. 1, 8;
 Lit. 166, 2; c. c. **ለ፡** pres. et c. Acc. peccati, criminis vel poenae:
ያነሐሰዩ፡ ሎቱ፡ Sap. 6, 7; **ኢይደግም፡ እንዝ፡ አናሕሰዩ፡ ሎ**
ሙ፡ Am. 7, 8. 8, 2; **ለዘ፡ ጎፈቅዱ፡ አናሕሰዩ፡ አናሕሰዩ፡ ሎ**
ሙ፡ Clem. f. 147; **ከመ፡ ያናሕሴ፡ ሎቱ፡** Jsp. p. 286. 323. 333.
 341; **ስረይ፡ ሎቱ፡ ወአናሕሴ፡** Genz. f. 50; **አናሕሴ፡ ንጦኡ**
ቶሙ፡ μὴ λογίζόμενος 2 Cor. 5, 19; **አናሕሴ፡ አበሳሰሙ፡**
 Lit. 174, 1. 175, 2; Clem. f. 86; Kedr. f. 39; **ያነሐሰዩ፡ ላቲ፡**
ጽጌ፡ *jejunium* (poenitentia) *ei remittent* Clem. f. 246; c. **ዲባ፡**

rei: **አናሕሰዩ፡ ዲባ፡ እኪት፡** μετμελεῖν ἐπὶ τῇ κακίᾳ 1 Par.
 21, 15; c. **ቦ፡** in re: **ያነሐሰዩ፡ ሎቱ፡ በንስሐ፡** (in poenitentia
 sc. imponenda) Clem. f. 89. 96. 2) *negligere, non curare,*
spernere, Ps. 88, 37; Hebr. 12, 2; **ቦተናሕሰዩ፡ ርከሱ፡** (*ne-*
gligentia vel contentio ne sui) Col. 2, 18 Platt. — *Voc. Ae.*: **አ**
ናሕሰዩ፡ ዘ፡ አሳሊ፡ (አስጎሊ).

ናሕብ፡ subst., ut videtur: *alveus, rivus, fossa*, **አምናሕብ፡**
ፈለግ፡ ἄπὸ τῆς διόρυγος τοῦ ποταμοῦ Jes. 27, 12 in duobus
 libris Mss. a me inspectis (sed lectio haud satis certa videtur).

ንሕነ፡ nos vid. sub **አነ፡**

ናሕንሐ፡ quadr. i. q. **ነክነክ፡** (vittellu, schiltellu) **نَحْنَج**
commovit, commovit, removit, commovit lac butyri elicienti
 causa.

ተናሕንሐ፡ III, 1 *agitari, vehementer commoveri, de*
mari: **ይትነሐናሕ፡** (v. **ይትና**) **ταραχῶσεται** Jer. 5, 22.

ንሕጉሕ፡ part. *concussus*: **መስፈርት፡ ንሕጉሕ፡** Luc. 6, 38.

ናሕፈጠ፡ vid. sub **ሐንፈጠ፡**

ነምር፡ subst., m. et fem., Pl. **አናምርት፡** [ገንጋ **نمر** **نمر**]
pardus, (tigris), πάρδαλις Jes. 11, 6; Jer. 5, 6. 13, 23;
 Dan. 7, 6 m. et fem.; Cant. 4, 8; Sir. 28, 23; Hen. 89, 10 seq.;
 Apoc. 13, 2. Pl. **አንምርት፡** Ludolfus ex Org. 1 affert. —
Voc. Ae.: **ነምር፡ ብ፡ ነብር፡** — Nonnumquam in libris Mss. (per-
 mutatis literis **ብ፡** et **ም**) **አናምርት፡** pro **አናብርት፡** (q. v.
 sub **ዐንብር**) scriptum invenitur, ut: **ባሕር፡ ወኩሎ፡ ዘይትሐ**
ስከ፡ ውስቴታ፡ ንሣሣ፡ ወአናምርት፡ Syn. f. 348; Clem. f. 11.

ነሠተ፡ et **ነሰተ፡** I, 1 [vicina sunt **ነሠ፡ ሠነ**] Subj. **ይንሥ**
ት፡ 1) *destruere, demoliri, subruere, evertere, sub-*
vertere, excidere: **ነሣት፡** (opp. **ሐኒጽ፡**) Koh. 3, 3; **አሙ፡**
ነሠተ፡ መት፡ የሐንጽ፡ Job 12, 14; Jer. 49, 10. 51, 34; Mal.
 1, 4; Sir. 31, 28; muros, aedificia, urbes, Lev. 14, 45; Jud. 8,
 9. 17; 4 Reg. 25, 10; Koh. 10, 8; **አነሥት፡ ጸፎኖ፡** Jes. 5, 5;
ነሠተ፡ አሀጉረ፡ Jes. 14, 17; Judith 2, 24; Joh. 2, 19; tento-
 rium Num. 10, 17; tectum (ἀποστεγάζετω) Marc. 2, 4; altaria,
 statuas Deut. 7, 5; Jud. 6, 30; Ex. 23, 24; **ነሠተ፡ ቦንጸን፡**
አቅርን፡ ምሥዋላካ፡ Judith 9, 8; earrus 2 Reg. 8, 4; thronos:
ነሠተ፡ መናብርቲሆሙ፡ ለመላእክት፡ Sir. 10, 14; trsl.:
 homines, regna: Ps. 27, 7. 51, 5. 59, 1; Prov. 29, 4; Jer. 1, 10.
 2) *disjicere, discindere, dirumpere, a) violare, rum-*
perere, disturbare fidem, foedus, leges: **ነሠተ፡ ኪዳነ፡** Kuf. 15;
ቋርባን፡ አግዚ፡ ነሠተ፡ ኢሕብአ፡ Kuf. 49; **ነሠተ፡ መሐላ፡**
 Clem. f. 17; **ኢትንሥት፡ ሥርዐተክ፡** Jer. 14, 21; **ኢትንሥ**
ት፡ ሥርዐተ፡ ዘለግላም፡ Prov. 22, 28. b) *tollere, abrogare,*
legem Hebr. 10, 9; Lud. comm. hist. p. 498 n. 20. c) *dimit-*
tere, concionem Act. 19, 39. 40.

ተንሥተ፡ III, 1 1) *destrui, dirui, everti*: **ተንሥተ፡ መ**
ቅደስ፡ 4 Esr. 10, 28; 2 Esr. 11, 3; **ወኢይትነሠተ፡ አንክ፡**
 Jer. 38, 40; **ለተንሥቶ፡** 49, 18 var.; **ከመ፡ ሀለፍ፡ ትትነሠተ፡**
 Tob. 14, 4; Hen. 94, 6. 7; Matth. 24, 2; Marc. 13, 2; 2 Cor.
 5, 1. 2) *discindi, disturbari, tolli, aboleri*: **መሥምዕት፡**

አንተ፡ ተነሥተት፡ Dan. 8, 13; Act. 19, 27; አ.ይትነሥት፡ ሥርዐት፡ τὸ δόγμα οὐ παρελεύσεται Dan. 6, 12.

ንሥት፡ part. 1) *destructus, eversus*, Jud. 6, 28; ናሕስ፡ ንሥት፡ Prov. 25, 24; diruti aliquid vel ruina: አተርፈ፡ ንሥት፡ ላዕሌ፡ 2 Esr. 16, 1; trsl. de hominibus፡ ትከውኑ፡ ንሥት፡ Jer. 49, 18. 2) *sublatius*: ንሥት፡ ተነክክ፡ Ps. 9, 27.

ንሥተት፡ n. act. 1) *destructio, eversio, excidium*: አስከ፡ ንሥተት፡ መቅደስ፡ ጳግም፡ Jsp. p. 294. 299. 342. 372. 2) *disturbatio, sublatio*: ንሥተት፡ ሥርዐት፡ ሰብሳብ፡ ጎሳ፡ ሠጋ፡ ሠጋ፡ ሠጋ፡ Sap. 14, 26.

ነሣት፡ n. ag. *destructor, subversor*: Arius ነሣት፡ ለሕግ፡ M. M. f. 23; c. c. Acc.: ሳዊርስ፡ ዕልዋን፡ በሰይፈ፡ ገይማኖት፡ ነሣት፡ Enc. Tachs. 10.

መንሥቲ፡ quod Lud. affert ex Enc. Jac. 5 (መንስቲሁ) lapsu calami exscriptum est pro መንሳንስቲሁ፡

ነሥ፡ *spargere* vid. sub ነስሰ፡

ነሥአ፡ I, 1 [ἵσῦσῶ, etiam كَأَنَّ كَأَنَّ, amb. ነሣ፡] Subj. *resumere*, 1) *suscipere, tollere, elevare* (vid. አንሥአ፡ II, 1): ነሥአ፡ መንፈስ፡ ἀνελαβὲ με πνεῦμα Hez. 11, 1; ነሥአዎ፡ አምነ፡ በሐር፡ Sir. 49, 14; (4 Esr. 8, 24); ንሥአ፡ ትክሥርተ፡ ለአሕዛብ፡ ἔξῆρατα Jes. 62, 10; Jer. 6, 1. 28, 12 (v. አንሥአ፡). 27; lapidem Sir. 6, 21 var.; in specie a) tollere vel suscipere alqd *ferendum, portandum, gestandum*, Ex. 12, 34. 19, 4; Jud. 9, 48; Act. 7, 43 (Gen. 31, 17); ሠናይ፡ ለሰብአ፡ ሰብ፡ ነሥአ፡ አርዕቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 8, 17; II አንሥአ፡ ላዕሌ፡ ሰው፡ ወልዳ፡ Herm. p. 87; ንጢአት፡ ይነሥአ፡ ለርእሱ፡ Kuf. 49; Lev. 7, 18; Ps. 23, 4. b) *suscipere vel capessere* munus, officium: ነሥአ፡ ሣመተ፡ F. M. 6, 4; አምቅድሙ፡ ይንሥአ፡ ሣመተ፡ ዲቁ፡ 6, 5. c) *assumere* vel tollere verbum in os vel labia, *effereudi vel proferendi* causa: ትነሥአ፡ በአፉክ፡ ሥርዐት፡ Ps. 49, 17; ንሥአ፡ ሰቆቃው፡ በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 2) *auferre, a e medio tollere, abripere*: ይነሥአዎ፡ አግእክል፡ Jes. 57, 2; Ex. 10, 19; Job 21, 18. 27, 20; Jes. 17, 13. 40, 24. 57, 13 (v. ይናሥአው); Jer. 13, 24; Apoc. 12, 15; Jud. 16, 31; 1 Reg. 17, 34; ይነሥአ፡ አግዚ፡ ነፍሱ፡ 2 Reg. 14, 14; ንሥአ፡ ለነፍሱ፡ አምኔ፡ Jon. 4, 3; c. አምነ፡ vel አምውስተ፡ loci: Apoc. 6, 4; Joh. 17, 15. 20, 2. b) *alicui alqd, adimere, rapere*, Gen. 27, 35. 31, 1; Job 1, 21; 1 Reg. 2, 16; Matth. 5, 40; Apoc. 3, 11; Marc. 7, 27; c. c. Acc. et አምነ፡ አምነ፡ አምላላ ለ፡ ut: Marc. 4, 15; Matth. 25, 28; Gen. 48, 22; 1 Reg. 12, 3; Cant. 5, 7; et c. dupl. Acc.: Gen. 30, 15. 34, 28; Luc. 6, 29. 19, 26 rom.; Kuf. p. 97. 145; Deut. 22, 19 (ζημιουῶν). 3) *capere a)prehendere* Ps. 17, 19; 1 Reg. 16, 23; Matth. 26, 26; Luc. 9, 16; Joh. 13, 12. 18, 31; trsl.: ይነሥአው፡ ፍርሃት፡ ወርዳድ፡ Hen. 1, 5. 13, 3; 4 Esr. 3, 28; ነሥአው፡ ድቃስ፡ Enc. Mag. 8. b) *comprehendere* Jer. 44, 13 (v. አኅዘ፡); Matth. 21, 35. 39; Joh. 19, 1. c) *praedam, captivos*: Job 18, 7. 27, 17; Jes. 8, 4. 39, 6; 2 Reg. 5, 21; Gen. 14, 12; ዝሙት፡ ወወይን፡ ይነሥአ፡ ልብ፡ Hos. 4, 11. d) *terras, urbes i. e. occupare*: Num. 21, 25; Deut. 3, 8; Jos. 10, 1. 28 seq.; Jer. 39, 28. 41, 2; Bar. 1, 2; Judith 1, 14. 4) *sumere*, Gen. 2, 15. 21. 9. 23. 11. 31. 12. 5. 19. 18. 7. 27, 3; Ex. 7, 9. 16, 33; Num. 19, 6; ናሕም፡ ዘነሥአ፡ በጉጠት፡

አምውስተ፡ ምሥዋዕ፡ Jes. 6, 6. 38, 21. 47, 2; Jer. 50, 9; ነሥአ፡ በአደባብ፡ አጎት፡ ወመጥብሕተ፡ Kuf. 18; ነሥአት፡ ጸበርተ፡ ውስተ፡ እደሃ፡ Judith 15, 12; ዕጉረ፡ ወርቅ፡ ነሣኢ፡ ውስተ፡ አደሀ፡ Prov. 7, 20; c. አምነ፡ vel አምውስተ፡ partitio: Gen. 8, 20. 28, 11; Ex. 12, 7; Num. 19, 4; c. አምነ፡ አምላላ ለ፡ አምነ፡ በኅሰ፡ አምውስተ፡ ejus a quo vel unde alqd sumitur Ex. 25, 2. 3. 35, 5; Lev. 7, 34; ኢትንሣአ፡ አምኔሁ፡ ርደ፡ Lev. 25, 36; Jos. 7, 11; Zach. 6, 10; Joh. 16, 14; c. ለ፡ alicui, ut: ይንሥአ፡ ሎሙ፡ ሰርገላተ፡ Gen. 45, 19; Ex. 9, 8; Jos. 4, 3; Hebr. 5, 4; et c. ለ፡ ad introducendum objectum alterum vel praedicativum, ut: ይነሥአ፡ አዋልዳክሙ፡ ለመጸዕማት፡ 1 Reg. 8, 13. a) *ምስለ፡ secum sumere i. e. ducere*: አይነሥአ፡ ምስሉሁ፡ ነሎ፡ Ps. 48, 18; Gen. 43, 12; Koh. 5, 14; Matth. 25, 3; omisso ምስለ፡ Matth. 16, 5. 7. b) *e. ጎብ፡ ad se sumere, assumere*: Gen. 8, 9; ነሣእክሁ፡ ጎቤክ፡ (sc. Deus mortuum) Genz. f. 139. 140; ኢነ፡ ሥፓ፡ ዘአግዚ፡ ሥል፡ አላ፡ ሰብአ፡ ነሥአ፡ ὁὐ ὀαρέ εἶ τοῦ Θεοῦ λόγος ἀλλὰ τὸν ἀνῆρωπὸν ἀνεληῖφῶς (hominem assumit), Cyr. ad Th. f. 8. c) *sumere cibum, potum vel capere*: Joh. 19, 30. d) *arcessere alqm, petere* rem, c. Acc. rei: ንሣአ፡ መከሊተ፡ ብፍር፡ Tob. 9, 2; Gen. 18, 7. 38, 20; ንሣአ፡ አምሀ፡ ዝከ፡ ሞርአ፡ Jer. 13, 6; c. Acc. prs.: Gen. 20, 2. 45, 19; Jud. 11, 5; Ruth 4, 2. e) *ducere alqm alique, c. ውስተ፡ loci*: Num. 23, 28; Jes. 36, 17; Hen. 17, 1. c. አስከ፡ 17, 4. f) *sumere vel capere*ulierem a) sibi, i. e. *eam uxorem ducere*: Gen. 6, 2. 19, 14; ንሣአ፡ ለከ፡ ብሕሊተ፡ 28, 2. 36, 2; Ex. 6, 25. 22, 15; Deut. 24, 3; Jud. 21, 23; ነሣእክዋ፡ ሊተ፡ ትኩነኒ፡ ብሕሊተ፡ Ruth 4, 10; 2 Par. 13, 21; Tob. 4, 12; Hen. 83, 2. β) *alii, ut filio*, Gen. 21, 21. 24, 3. 34, 4; Jud. 14, 2. 3. 5) *accipere, a) rem oblatam vel datam (anneximen)*: ይንደሰ፡ ውሂብ፡ አምነሣኢ፡ Did. 19; Act. 20, 35; Sir. 42, 7; ንሣአ፡ አምሃ፡ Gen. 33, 11; ቤዛ፡ Num. 35, 32; ሕልያን፡ Job 36, 18; Jes. 5, 23; Ps. 14, 6; c. አምነ፡ አምነ፡ በኅሰ፡ prs.: 1 Reg. 10, 4. 12, 3. 25, 35; Gen. 23, 13; Num. 35, 31; Am. 5, 11; አምነ፡ ዘኢሁ፡ አነሥአ፡ (v. አትዌክፍ) Job 42, 8. a) ex Hebraismo: accipere faciem alcjs i. e. *personam respicere, partium studio duci*: Jac. 2, 9; Kuf. 5. 21. 30; አይነሥአ፡ ገጸ፡ ለአብዕልት፡ Const. Ap. 17. (vid. ገጸ፡). β) *admittere, approbare* Joh. 3, 11. 17, 8. b) *rem quaesitam, optatam, al. capere, adipisci, nancisci*, (empfangen, erhalten, bekommen): Matth. 7, 8; Jac. 1, 12; 1 Petr. 1, 9. 4, 10; Phil. 3, 12. 13; 4 Esr. 9, 31; c. አምነ፡ vel በኅሰ፡ vel አምነ፡ pers.: Job 2, 10; Jac. 1, 7; 1 Joh. 3, 22; Joh. 10, 18; Act. 22, 5; Ex. 36, 3. α) *pecunias persolvendas, reditus vel accipere vel exigere*: Tob. 5, 2; Matth. 17, 24. 21, 34; Hebr. 7, 8. β) *sacramentum, communicatione*: ነሣኢ፡ ቍርባን፡ F. M. 6, 2; አለ፡ ነሥአ፡ ጥምቀተ፡ Did. 25.

ናሥአ፡ I, 3 *auferre, abripere* alqm: ናሁ፡ ይናሥአው፡ ዐውሎ፡ ለተሎሙ፡ Jes. 57, 13 in Cod. Laur. (caet.: ይነሥአው፡).

አንሥአ፡ II, 1 1) *tollere, extollere, attollere, sublevare*, ut: onus de terra, ሰብ፡ ይነሥአዎ፡ (ለአብን) ይገድቆ፡ Sir. 6, 21 (v. ይነሥአዎ); ኢታንሥአ፡ ክቡድ፡ 13, 2; Jes. 46, 1; Jer. 17, 21; alqm sursum: አንሥአ፡ መንፈስ፡ ማእከሉ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ Hez. 8, 3; humi jacentem, lapsum: 2 Sam. 12, 17; Deut. 22, 4; ባዕል፡ አመ፡ ድኅሀ፡ ብዙኃን፡ ይነሥአዎ፡ Sir. 15, 22; Koh. 4, 10, Jer. 27, 32; Ps. 145, 6; Hen. 14, 25. 48, 20; Matth. 12, 11; Marc. 1, 31; humilem

1 Reg. 2, 8; Ps. 146, 6; Job 5, 11; Sir. 11, 12. In specie tollere a) አደጃ, አደወጃ, manuum, de jurante Kuf. 13; precante Thren. 2, 19; Jes. 1, 15; Ps. 27, 2; advocante (nuta) Jes. 49, 22; vim illaturo Thren. 1, 10; Ps. 105, 26; c. ዲባላ vel ላዕላ: contra Jes. 5, 25; Job 31, 21; Ps. 73, 4; Sir. 46, 2. b) አዕ ዩንተ: oculos, Matth. 17, 8; Kuf. 13, 18; Ps. 120, 1; አንሥኡ: አዕይንተሆሙ: ውስተ: ሰማይ: Jes. 40, 26. 49, 18. 60, 4; item: ገጸ: faciem, ut: አንሥኡት: ገጸ: ውስተ: ሰማይ: Kuf. 25; አቅርንተ: Item. 62, 1. c) አገረ: pedes: አንሥኡ: አገረሁ: ወሐረ: Kuf. 27; Jes. 58, 13; Hen. 65, 2. d) ቃለ: አንሥኡ: ቃለከሙ: Jes. 13, 2. 40, 9; et omisso ቃለ: ut: አንሥኡ: አገረሁ: Hen. 83, 5. 37, 2. e) voce proferre vel efferre Hen. 60, 6; አንሥኡ: መግሙር: psalmum resonare faciam, Lud. ex Enc. Tachs. 19. 2) surgere facere, excitare, suscitare, sedentem 4 Reg. 9, 2; Hen. 46, 9; አለ: አንሥኡምሙ: አመናብርተሆሙ: ለተሎሙ: ነገሥተ: ምድር: Jes. 14, 9; dormientem Matth. 8, 25 rom.; venire vel prodire facere: ንጉሥሙ: ዘአንሥኡ: ሎሙ: Jer. 37, 9; Jes. 45, 13; አንሥኡ: ዘርኡ: ለአጎኩ: Kuf. 41; ያንሥኡ: አምኔክ: ተክለ: ጽድቅ: Kuf. 21; adversarium: አንሥኡሙ: ላዕላከሙ: ለፍርስ: Jes. 13, 17; res inanimatas: መኑ: አንሥኡ: ለጽድቅ: አምጽባሕ: Jes. 41, 2; ያንሥኡ: ቅንከተ: 42, 13; Prov. 10, 12; Ps. 123, 3; Hen. 36, 7; Ps. 77, 30 (ventum); animum (in bonam et malam partem): አንሥኡ: መንፈሰሙ: Hagg. 1, 14; Asc. Jes. 11, 19; 2 Petr. 3, 1. a) resuscitare mortuum, Matth. 10, 8; Joh. 5, 21. 12, 1; Rom. 8, 11; 1 Thess. 1, 10. 4, 14; ዘአንሥኡ: በደን: አምን: ሙታን: Sir. 48, 5. b) castra movere, proficisci, sive adjecto ትዕይንተ: Ex. 17, 1, sive omisso Num. 2, 16. 24. 31. 34; አንሥኡ: አምሆ: ውስተ: ደብረ: ቤተል: Kuf. 13. 24; item curram suscitare i. e. iumentis jungere, seq. ሰረገላ: ut Gen. 46, 29; Ex. 14, 6. 3) erigere: አንሥኡ: ትአምርተ: Jes. 13, 2; Jer. 23, 12. a) trsl.: ንጉሥ: ጻድቅ: ያንሥኡ: ብሔር: Prov. 29, 4; aegrotum solatio Job 4, 4. b) restituere, instaurare, Jos. 6, 26; Jes. 61, 4; Sir. 49, 13; Joh. 2, 19.

ተንሥኡ: III, 1 (Pass. a ኃሥኡ; differt a ተንሥኡ, sed in libris Mss. crebro cum ተንሥኡ: confunditur) 1) tolli, auferri: ነፍስ: እንተ: ተንሥኡት: Sap. 16, 14; አሙ: ይትነሣኡ: አምኔሆሙ: Matth. 9, 15; at ተንሥኡ: auferri Kuf. p. 18 et p. 81; et tolli, suscipi Hen. 106, 3. 11. 2) capi, comprehendendi, sumi, assumi: ይትነሣኡ: Jes. 8, 4 var.; ተንሥኡ: (sic) ትትነሣኡ: συλληψει συλληφθησῃ Jer. 41, 3. 45, 23; Thren. 4, 20 (ተንሥኡ: ምድር: በግድር: በግድር: ወዕክት: ወተንሥኡት) et p. 14 (ምድር: እንተ: አምኔን: ተንሣኡክት); ዘተንሥኡ: አምኔሁ: ብሔሩ: ፊ: παρ' αὐτοῦ (τοῦ Λόγου) ληφθη εἰς ἄνδρῶτος (assumptus) Cyr. c. Pall. f. 85; at ዘተንሥኡ: ሰብኡ: ὅν δὲ ἀνέλαβεν ἄνδρῶτον (ὁ Λόγος) Cyr. ad Th. f. 8. 3) accipi, excipi: ኢተንሥኡ: (v. ኢተንሥኡ) ገጸሙ: Kuf. p. 22. — Rare pro ተንሥኡ: ut Matth. 28, 7 (coll. 6) rom.

ተንሥኡ: III, 1 (proprie Refl. ab አንሥኡ, sed in libris Mss. crebro cum ተንሥኡ: confunditur; gramm. § 97) Impf. et Subj. ይትነሣኡ, Impr. ተንሥኡ, Inf. ተንሣኡ, ተንሥኡ, ተንሥኡት; surgere, assurgere, exsurgere, de eo qui sederat, cubnerat, Matth. 2, 13. 8, 26. 9, 6. 7. 9; Marc. 4, 27; Hen. 62, 14. 15; Cant. 5, 6; Gen. 27, 19. 31. 32, 23; ኢይክል: ተንሥኡ: ቅድሚኑ: Gen. 31, 35; Lev. 19, 32; በተንሥኡት: Gen. 19, 33. 35; Ps. 138, 1; አምድር: 1 Reg. 28, 23; አምስብ: 2 Reg. 11, 2; አመንበር: Jud. 3, 20; አምነብ:

ማከድ: 1 Reg. 20, 34; አምንም: Matth. 1, 24; Ps. 138, 17; de lapso Luc. 2, 34; Matth. 17, 7; Prov. 24, 16; Mich. 7, 8; Hen. 48, 10; de otioso, quiescente, quum ad alqd perficendum aggreditur: Jes. 51, 9. 52, 1; Ps. 3, 7. 7. 9. 20; Jud. 8, 20; Deut. 31, 16; 1 Reg. 24, 5; Job 1, 20; 4 Esr. 10, 3; in specie ad iter faciendum Gen. 22, 3. 28, 2; Ex. 24, 13; Matth. 9, 19; Joh. 11, 29; de aquis surgentibus Hen. 89, 3; astris ascendentibus 78, 6; ἀναπτόδων exsilire: Tob. 2, 4; 1 Reg. 20, 34. a) castra movere, se movere ad iter faciendum, in viam se dare, Gen. 12, 9. 18, 16; ወተንሥኡ: አምሆ: 20, 1; Lud. comm. hist. p. 495 n. 6. b) surgere, assurgere, insurgere contra alqm (vid. ተናሥኡ), c. c. ላዕላ: et ዲባላ: ut: አለ: ይትነሥኡ: ላዕላይ: Job 27, 7; Jes. 14, 22. 19, 2; 2 Reg. 14, 6. 7; Jud. 9, 43; Num. 16, 3; Hen. 15, 12; Matth. 24, 7; etiam c. Acc., ut: አመሰ: ይክሕዱ: ምስጢር: ትሥጉት: ይትነሥኡምሙ: ሐዋርያት: አንዝ: ይብልምሙ: Cyr. c. Pall. f. 81. c) erigi: ምስለ: ጥበብ: ይትከፍኡ: ቤት: ወምስለ: አአምር: ይትነሣኡ: Prov. 24, 4; በተንሥኡት: ቤት: ἐπι τῆ ἐγέρεσσι οἴκου 1 Esr. 5, 59; de animo Ebr. 7, 23. d) surgere i. e. prodire, existere (auf-treten): ይትነሣኡ: ሆየንቴሁ: Koh. 4, 15; Ex. 1, 8; Jud. 2, 10; Num. 32, 14; Deut. 13, 2; Dan. 7, 24; Matth. 11, 11. 12, 41; Act. 5, 36. 20, 30; Hebr. 7, 15; Hen. 51, 5. e) excitari: በነጠሐት: ረስንን: ቅሥረት: ይትነሣኡ: Prov. 28, 2. f) resurgere, resuscitari de mortuis, Asc. Jes. 11, 21; Dan. 12, 2; Matth. 20, 19. 22. 28, 6; Rom. 1, 4; 1 Cor. 15, 32 seq.; 1 Petr. 1, 3. — De ተንሥኡ: tolli, auferri, capi, sumi, accipi vid. sub ተንሥኡ:

ተናሥኡ: III, 3 1) insurgere, c. Acc. prs., alicui: Pa. 93, 16 (vid. ተንሥኡ: sub litera b); contra alqm: Deus ጽኑዕ: ወአቱ: ዘኢይትናሥኡም: ነገሥት: Lit. Epiph. 2) se extollere contra alios; sic quidem Lud., postquam in loco corrupto Col. 2, 18 rom. emendavit: ከሙ: ይትናሣኡ: ርከሶ: (at Acc. ርከሶ: parum congruit).

አስተናሥኡ: IV, 3 1) a) attollere, extollere alqm supra alium: ያሌዕላ: አግቢ: ለዕፍ: ላዕላሁ: ወጻላኦት: ያስተናሥኡ: Jes. 9, 11 vrs alt. b) sublevarē alqm: ርድኡቱ: ወአስተናሥኡት: ለአግቢ: F. M. 3, 6. c) facere ut alqs se extollat supra alios vel superbiat: ተውኔትኩ: አስተናሥኡክ: (ገብስ ጸወጥ ገብጃደቱ) Jer. 29, 17. d) restituere, stabilire, Ps. 79, 16. 2) a) se extollere super alios, superbirere: አስተናሣክን: Jer. 29, 17 var. b) supra eminere: ክልኡቱ: አዋባት: ዘይሰሙጥ: ወዘያስተናሥኡ: በመሰውር: ዘወርቅ: τῶν δύο μυστηρίων — χρυσῶς Zach. 4, 12. 3) ex-, in-, suscitare, instigare, a) in bonam partem: episcopus suo exemplo ይስክበሙ: ለአርድኡትሁ: ወያስተናሥኡሙ: ሙ: ይኩኑ: ተመሳልዩን: በምግባር-ቲሁ: F. N. 5; ገንቱ: ግብር: አስተናሥኡ: ለይኡት: ብሔራት: ርድፋዶ: ያስተናሥኡ: ገሊፍ: ወየሁውክ: አስተናሥኡ: ላዕላሁ: መኳንንት: Sk. Iled. 8; አስተናሥኡም: ልቦ: ጥገኛጽጽ ገነግቶጽጽ ለሁሉም ሰውን Jer. 20, 10; ለንዋይ: ጸፍ: ክቡር: ወትክቲ: ርድፋዶ: ያስተናሥኡ: ገሊፍ: ወየሁውክ: F. M. 12, 2; ዘያስተናሥኡ: ሀክክ: ወጽልኡ: ግላክላ: ሰብኡ: 23, 7.

ንሥኡት: n. act. sumtio, assumptio, receptio, susceptio, acceptio, ἀνάληψις Cyr. c. Pall. f. 76 (pluries); በአለ: ይቤሉ: ከሙ: ይከውን: ንሥኡት: መንፈሱ: ሕይወት: ውስተ: ሥጋሆሙ: ለሕፃናት: አምንፍ: ሐተ: መንፈሱ: ለአግቢ:

M. M. f. 3; ንግሥተ፡ቅዱስ፡ምስጢር፡ *acceptio s. sacramenti*, Lit. Joh.; Const. Ap. 21.

ነሣኢ፡ n. ag. 1) *is qui aufert, ablator*: mors ነሣኢ፡ ሃሉ፡ Enc. Tachs. 18. 2) *is qui accipit, suscipit, recipit, acceptor*, doni F. N. 24, 3; ነሣኢ፡ ዋሕስ፡ (paulo infra ተለቃሐ)፡ F. N. 27; c. Acc. ነሣኢ፡ አክሊለ፡ Enc. Jac. 25; mors est ነሣኢ፡ ዘኢያገብኢ፡ (*acceptor qui non reddit*) Genz. f. 119; ነሣኢ፡ ገጽ፡ *acceptor personae* Jes. 3, 3 var.; Did. 4; ትኩነኒ፡ አምዩ፡ መቃብር፡ ወማሕዕድ፡ ነሣኢትዩ፡ ለዓለም፡ Jer. 20, 17. — At ነሣኢ፡ ነፍስ፡ Prov. 10, 5 lectio falsa videtur (an pro ተነሣኢ፡ (ንሠ-አ) ነፍስ፡? Graecus exhibet ἀνεμῶδορος).

ትንሣኤ፡ subst. *surrectio*, lapsi Org. a) *ascensus vel ortus siderum*: ምስለ፡ ትንሣኤ፡ ዑሐይ፡ (በጽባሕ)፡ Kuf. 3. b) *erastuatio undarum*: ትንሣኤ፡ መዋግድ፡ M. M. f. 96. c) *clatio, superbia*, ἔπαρσις Zach. 12, 7. d) *insurgere contra alqm, insultatio*: ትንሣኤ፡ ፀር፡ Lit. 159, 4; ትንሣኤ፡ ወቅሥት፡ *turbae et viae*, Lud. e L. Myst. e) *existere, emergere*: (ይከውን) ትንሣኤ፡ ፈያት፡ ወሀይድ፡ ወከዕወተ፡ ደም፡ Kid. f. 3; በትንሣኤ፡ ሕማም፡ ወግዕር፡ Enc. Mag. 26. f) *resurrectio mortuorum vel e mortuis*: Matth. 22, 23. 31; Marc. 12, 18; Joh. 5, 29. 11, 24. 25; Apoc. 20, 6 Platt; Asc. Jes. 3, 18. 4. 18; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; p. 507 n. 57; ሰንበተ፡ ትንሣኤ፡ d'Abbadie cat. p. 11.

መንግሥት፡ part. (II, 1) c. term. Adj. 1) *is qui extollit, subleuat*: Deus መንግሥት፡ ነጻያን፡ አምድር፡ Enc. Sen. 28. 2) *is qui surgere facit, suscitatur, excitat*: Deus መንግሥት፡ ውዳቃን፡ Macc. f. 17; መንግሥት፡ ስብር፡ አምዲብ፡ ዐራቱ፡ Enc. Hed. 14. 3) *resuscitator*: መንግሥት፡ ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; Did. 25; Genz. f. 81.

መስተናጎሥት፡ part. (IV, 3) *resistor*: ሠርዑ፡ መስተናጎሥት፡ ለግብር፡ ቤተ፡ አግዚ፡ Abush. 20.

ምንሣኤ፡ subst., ut videtur: *munus, donum* (quod accipitur): ሕሌ፡ ሎሙ፡ ለመደለዋን፡ አለ፡ ያጸድቅዎ፡ ለታጥኡ፡ በእንተ፡ ምንሣኤ፡ Kid. f. 41.

ነግግ፡ (rarius ነሰገ) I, 1 [praefixo ነ e simpliciore radice, ut *سكس* obstruxit, obduxit (*سكس* *دبر* *دبر* *دبر* *ዘግሐ*) formatum videtur; quae cum ejus sonis melius concinunt *سَسَج* (*ገገገ*) et *سَسَج*, ea significatum *texendi* et *implectendi* obtinuerunt] *vecte vel obice obstruere, repagulo ocludere*: ዩሐውር፡ በዓለ፡ ቤተ፡ ቀቲር፡ ወነሣጎ፡ (sc. domum) F. M. 17, 7; Org. 2; አንቀጸ፡ ዝናም፡ ኤልያስ፡ ነግግ፡ Deg.

ተነግግ፡ III, 1 *repagulo ocludi*, Lud. sine auct.

ንግግ፡ part. *obice obstruclus, repagulo clausus*: ረስብ፡ ቤተ፡ ዋቅሕ፡ ንግግ፡ ወዝጉሐ፡ ወቅቱር፡ Act. 5, 23.

መንግግ፡ et መንግግ፡, subst., Pl. መናግግት፡, *vectis, repagulum, pessulus, obex, claustrum, μοχλός* Ex. 26, 26 seq.; 35, 10. 39, 14. 40, 16; 2 Esr. 13, 3; 2 Par. 14, 7; Jes. 45, 2; Jer. 28, 30; አለ፡ አልበሙ፡ ማዕጸ፡ ወኢመንግግ፡ ወኢመዝግሐ፡ 30, 9; Thren. 2, 9; Hez. 38, 11; Am. 1, 5; Ps. 106, 16. 147, 2; እመ፡ ወደደክ፡ ማዕጸ፡ ወመንግግ፡ ላዕለ፡ አፉክ፡ Sir. 28, 25. 49, 13; መንግግ፡ ሲኦል፡ πέταρον ἄδου Cyr. ad Th. f. 7; Sx. Mag. 27 Enc.; ይዋቅሐከ፡ ወይወስደክ፡

ውስተ፡ መንግግ፡ ሲኦል፡ Clem. f. 269; *κλειδῶνον* እድ፡ መንግግ፡ Cant. 5, 5; መግደት፡ ወመናግግት፡ Job 38, 10; trsl.: Christus natus est መናግግት፡ ዘድንግል፡ ኢያርኒም፡ Deg. — Voc. Ae.: መናግግት፡ ብ፡ መቆለርት፡ (*aliud*: መመካከት፡; *aliud*: በይ መቀራቅርት፡).

ናርዶስ፡ et ናርዱ፡, n. prgr., sc. *várδος nardus, nardinum*, Kuf. p. 64; Cant. 1, 12. 4, 13; Marc. 14, 3; Joh. 12, 3; ከመ፡ ናርዶስ፡ ዘጸገዩ፡ በጸድዲድ፡ Org. 2. — Voc. Ae.: ናርዶስ፡ ዘ፡ ናርድ፡; *aliud scholion* vid. sub ረዳ።

ኒስ፡ vid. ኒሰን፡

I. ነስሐ፡ I, 1 *probdro afficere, conviciari* [cfr. *عَزَّزَ*, *كَلَّمَ*, *نَسَخَ*]: አስመ፡ አመ፡ ነስሐ፡ (v. ንስሐ፡) ወተዐብዩ፡ ላዕለ፡ እግዚ፡ ስ፡ ἵδιότι ὠνεῖδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν Κύριον Zeph. 2, 10 (at illud አመ፡ et ንስሐ፡ dubium movet, annon አመንስሐ፡ legendum sit, idem fere quod አመንዘዙ፡).

II. ነስሐ፡ I, 2 [convenire videtur cum *سَمَوِي* (ነዝሀ) *semovit; avertit, cohibuit* ab inhonesto; *سَمَوِي* *remotus fuit ab omni pravo* (vicinum *عَزَّزَ*); in caeteris linguis aliae radices frequentantur *سَمَوِي*, *سَمَوِي*, *سَمَوِي* 1) *poenitere*: Ex. 18, 17; Ps. 109, 5. 131, 11; Sir. 30, 28; Matthe. 27, 3; Hen. 55, 1; c. c. አምነ፡ rei: አግዚ፡ ነስሐ፡ አምነበበ፡ Jon. 3, 10; et c. በእንተ፡, ut: ይኒስሐ፡ በእንተ፡ እኪት፡ Joel 2, 13; Am. 7, 3; Jer. 18, 8. 10; Gen. 6, 6. 7; seq. አስመ፡ vel ስ 1 Reg. 15, 11. 35. 2) *poenitentiam agere, (resipiscere)*: Matth. 3, 2. 21, 32; Luc. 11, 32. 13, 3. 5. 15, 7. 10 Platt; 17, 3; Rom. 2, 5; Apoc. 2, 16, 21. 9, 20; Hen. 50, 2. 4; Job 22, 23 (*ἐπιτραπέζης*); Jes. 30, 15 (*ἀποτραπέζης*). 46, 8; Prov. 24, 24; ነስሐ፡ ወተታይ፡ Sir. 18, 24. 48, 15; ነስሐ፡ ወተመዩ፡ Hez. 14, 6. 22. 33, 11; c. c. አምነ፡ peccati: ተመዩ፡ ወነስሐ፡ አምነ፡ አትከሙ፡ Hez. 18, 30; Jer. 8, 6; ነስሐ፡ አምናናቶሙ፡ አኩይ፡ Jon. 3, 10; Apoc. 9, 21; c. Acc. poenitentiae: አስከ፡ ይኒስሐ፡ ንስሐ፡ ፍጽምት፡ F. M. 6, 2; et peccati: ነስሐ፡ አስከ፡ ሳሙክሩን ምናም *κομμο* Sir. 17, 25; crebro in libris ecclesiasticis *poenitentiam* a clericis *impositam praestare*, ut Clem., Did., F. M., al. 3) Hoc eodem verbo etiam *πλημμελεῖν* crebro exponitur, sive significat *poenitentia culpa poenas dare, sive delinquere, culpam contrahere*, cujus posthac poenitentia poenae luendae sint: Lev. 4, 13. 22. 27. 5, 17. 19; Ps. 33, 22. 23. 118, 67; Jer. 2, 3; Sir. 9, 13. — Voc. Ae.: ተመዩ፡ ተመዩ፡ ነስሐ፡ ጉበኤ፡ ብ፡ ተመለስ፡ ነስሐ፡ አዘነ፡ ይ፡

አነስሐ፡ II, 2 *poenitere facere, ad poenitentiam inducere* 2 Cor. 7, 8.

ተነስሐ፡ III, 2 1) *poenitere* Matth. 21, 29. 2) *poenitentiam agere* Luc. 15, 7. 10 rom.; Matth. 4, 17; Clem. f. 238; Inf. nom. ተነስሐ፡ f. 248; Inf. verb. ተነሲሐ፡ Kid. f. 17.

ተናስሐ፡ III, 3 *poenitentiam agere*, Phlx. 4 pluries; monachi quidam ጉበኤ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወአውሰቡ፡ ወአምድኒር፡ ውአቱ፡ ተናስሐ፡ ወነስሐ፡ Phlx. 164.

ንሱሐ፡ part. 1) *poenitentia affectus*: ኢትኩን፡ ንሱሐ፡ ላዕለ፡ ዘ፡ ነሰል፡ ግብር፡ Clem. f. 85. 2) *poenitens, dolens*

corpore: ነቅጻ፡ ከመ፡ ማዕር፡ አዕጽምትየ፡ ምክንያትየ ምክንያትየ Ps. 101, 4; Genz. f. 7. 2) *tabescere*: ነቅጻ፡ አቡኑ፡ በሐዘን፡ ለመዋት፡ Kuf. p. 148. — *Voc. Ae.*: ነቅጻ፡ ጠግዐ፡ ዘ፡ ደረቀ፡

አንቀጻ፡ II, 1 *torrefacere*, plantas, radices, M. F.
ንቁጻ፡ part. *torridus, aridus, durus*: folia ንቁጻ፡ ወሕሩ፡ ይለውሱ፡ በመዓር፡ M. F.; trsl.: ዘይምሀክ፡ አውሥኦ፡ ቃለ፡ ንቁጻ፡ ማእምር፡ ፩ገጸጸ ርከላግሎን Prov. 17, 27.

ነቀዑ፡ vel ነቁጻ፡ inus., ejus vis propria in *findendo* est, coll. *قص* et *قَصَّ* VII; vic. est ነቅዑ፡, ነቅኅ፡።

አንቀዕ፡ et አንቀጽ፡ subst., m. et fem., Pl. አናቅጽ፡, 1) *porta* (*janua*) πύλη, ሕንጻ, urbis Gen. 34, 24; Deut. 22, 24; Jud. 16, 2. 3; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 8; አናቅጽ፡ አህጉር፡ Jes. 14, 31, 22, 7. 8; Jer. 17, 19; Luc. 7, 12; Act. 9, 24; 2 Esr. 13; አንቀጻ፡ ብንያም፡ Jer. 44, 13; templi: Hez. 40, 6; ዛቲ፡ አንቀጻ፡ ዕጽታ፡ ትኑክር፡ 44, 2; Ps. 117, 19; 2 Par. 3, 7 (πυλώνες); atrii sancti Ex. 39, 9; castrorum Ex. 32, 26. 27; palatii, aedium ampliorum: ዝአንቀጽ፡ Jer. 22, 2; Prov. 8, 3; Sir. 14, 23 (ἄρωματὰ); domus Kuf. 49; Marc. 1, 33; አንቀጻ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2; አናቅጻ፡ ሞት፡ Ps. 106, 18; Job 38, 17; አናቅጻ፡ ሲኦል፡ Jes. 38, 10; Matth. 16, 18; አንቀጻ፡ ክርሣ፡ ለአምየ፡ Job 3, 10; ሐጸርክዋ፡ ለባሕር፡ በአናቅጽ፡ 38, 8; ዛቲ፡ አንቀጻ፡ ሰማይ፡ Kuf. 27; ጸባብ፡ አንቀጽ፡, ረሓብ፡ አንቀጽ፡ Matth. 7, 13. 14; ርኅው፡ ሊት፡ ዐቢይ፡ አንቀጽ፡ 1 Cor. 16, 9; *portae* vel *aditus terrae*: አናቅጻ፡ ብሔር ኪ፡ Nah. 3, 13. — *Vid.* ኅኅት፡ — a) secundum usum loquendi Hebr.: *forum* Ruth 4, 1; Deut. 22, 15. 25, 7. b) nonnumquam: locus ante portas, *propylaeum, vestibulum, ነበረ፡ አንቀጻ፡ ሀገር፡ ἄπέναντι τῆς πόλεως* Jon. 4, 5; በአንቀጽ፡ ውስተ፡ ዲይ፡ ቤተ፡ አግቢ፡ ἔν προθύρω τῆς πόλεως Jer. 43, 10; አንቀጻ፡ ዲይ፡ Hez. 10, 19; አንቀጻ፡ ዲይ፡ *vestibulum inferni* (sec. Lud.: limbus patrum) Org. 4. 2) *caput libri, orationis, Abush.* (ejus liber in LIX አንቀጽ፡ divisus est); F. M. (divis. in አንቀጽ፡, subdivis. in ክፍል፡); F. N. (liber divisus est in አንቀጽ፡, ኡ፡ in ምዕራፍ፡, ም፡ in ክፍል፡); al.; አምአና ሃክ፡ ነገረ፡ በዝንቱ፡ አንቀጽ፡ *in hoc capite* (i. e. *de hoc argumento*) *longius disserere possem*, Chr. Ta. 32.

ነቀፈ፡ I, 1 [radd. *ገገገ* *ገገገ* *قَفَقَ* vim *percutiendi* habent: aufföhlagen, abföhlagen, anföhlagen, zerföhlagen; vid. etiam ነገፈ፡] Subj. ይንቅፍ፡ 1) *decutere* corticem i. e. *decorticare*: ወነቀፈ፡ ቅርፍተ፡ ዕዕ፡ ἄπέκνυσε ξύλον 4 Reg. 6 [Arabes habent *قَبَب*]. 2) *maculam incutere, maculare* (physice et ethice), deinde: *ignominia* vel *probro afficere* vel *vitio vertere* [amh. ነቀፈ፡ *to reprove, find fault with, to blame*], Th. Petr. Prov. 20; ኢትንቅፍ፡ ግድፈቶ፡ N. T. rom. in proleg.

ተንቅፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.
ንቁፍ፡ part. *maculatus, maculosus, labe notatus, ንቁፍ፡ ንጡፍ፡ maculatum emaculatum* Th. Petr. Prov. 20; sensu ethico F. N. 43, 13 (de homine).

ነቀፍ፡ subst. *macula*, Lud. sine auct.
ንቅፈት፡ n. act. et subst. *maculatio, macula, labe*s, Kuf. p. 121 (v. ንክብት፡ et ንክፋት፡); ምእመን፡ ወጠቢ፡ ብ፡ ዘርሐቅ፡ አምነንቅፈት፡ ወድኅን፡ (an ወድኅን?) አምነውር፡ F. N. 43, 1.

ንቤ፡ vid. sub ብህለ፡

አንበልበል፡ quinquel. II [sine dubio transpositum e ለብለበ፡, ductum e ለሀበ፡ q. v. (coll. sam. *עַלְעַל* *splenduit*)] 1) intrs. *flammare, flammam edere, ardere* (φλέγειν): አሳት፡ ሰብ፡ ያንበለብል፡ Ex. 14, 17; Iren. 21, 7. 24, 1; ዘያንበለብል፡ ነጻ፡ Hos. 7, 4; አፍሓም፡ ዘያንበለብል፡ Dan. 7, 9; trsl.: (ማርያም) አንተ፡ ሠረቀ፡ ዲቤኪ፡ ወከንንበለበል፡ ዋዕሩ፡ (ለዐላየ፡ ጽድቅ)፡ Enc. Teq. 21; de stellis (*scintillare, coruscare*) Org. 6. 2) trs.: *inflammare*: አንበልብል፡ ልሳየ፡ ለገብርክ፡ Lud. e Ssal. Req.

ንብልብል፡ part. *flammans, inflammatius*: አሳት፡ ንብልብልት፡ Phlx. 153.

ንበልባ፡ subst., plerumque m., *flamma*, φλόξ, Kuf. 14; Job 41, 12; Prov. 24, 23; Ps. 82, 13. 105, 19; Jes. 5, 24. 10, 18. 29, 6. 43, 2. 47, 14. 50, 11; Thren. 2, 3; Dan. ap. 3, 23; Joel 1, 19. 2, 5; Ob. 18.

ንበልባላ፡ adj. rel. *flammeus*, Lud. ex Enc. Patr.

ንበል፡ subst. *flamma*: ነበል፡ ዘአንደድኸመ፡ (in Cod. Laur.; in caeteris ነበልባል፡) Jes. 50, 11; ነበላ፡ ለአሳት፡ Lud. ex Enc. Mij. 30 (in Sz. Tubing.: ነበልባላ).

ኒባል፡ et ኒቤል፡ n. prgr., sc. *νέμελ* i. e. *ἕρῃ* *uter*; Aethiopes nomen mensurae liquidorum intelligunt et መስፈርተ፡ praemittere solent, sc. መስፈርተ፡ ኒባል፡ Hos. 3, 2; 1 Reg. 1, 24; 2 Reg. 16, 1; Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ኒባል፡ ዘ፡ ሐብሻት፡ v. አፍሻት፡ ።

ናብሊስ፡ vel ናብሌስ፡ (ንብሌስ፡ Lud. e Dan. 3, 5 allegat), Pl. ናብሊሳት፡, n. prgr., sc. *νάβλαις* a *νάβλα*, 1) *nablium*, ciz tharae genus, 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 15, 27; Pl. ናብሊሳት፡ 2 Par. 9, 11; ሰላም፡ ለቃልኪ፡ አምድም፡ ናብሊስ፡ አጻም፡ III Sal. Mar. 15. 2) ንብሌስ፡ male pro *gemma* ponitur, ut: አኑን፡ ንብሌስ፡ Org. 1 (Lud.). — *Voc. Ae.*: ናብሊስ፡ ዘ፡ ቃላ፡ ል፡; aliud: ዘ፡ አንድር፡ ፈንታላ፡ ይትበህል፡

ነብሐ፡ I, 1 [ገገገ, *قَبَب*, *قَبَب*] *latrare*: daemon eiectus est, አንዝ፡ ይነብሐ፡ ከመ፡ ክልብ፡ Gad. T. H. — *Rad. Abb.*: ነብሐ፡ ዘ፡ ሮሐ፡ መንባሕት፡, አንባሕብሐ፡ vid. sub I ባሕብሐ፡

ነበረ፡ I, 1 [radix, ejus usus in Geez latissime patet, in caeteris linguis deperdita (exc. quibusdam ejus vestigiis in lingua Arab. sub rad. *قَبَر*), Amh. ኖረ፡ et ነበረ፡] Subj. ይንበር፡ 1) *sidere, considerare, sedere*; *ἴδω* *sejen* Gen. 21, 16. 27, 19; Ruth 4, 1; Job 2, 8. 6, 29; Ps. 109, 1; Matth. 5, 1. 13, 48; Marc. 9, 35; ኢትንበር፡ ማእከል፡ ዐቢይት፡ Sir. 35, 9; ነበረ፡ ዲባ፡ መንበር፡ 1 Reg. 28, 23; ንበረ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 47, 1; Kuf. 11; *fijet* Koh. 10, 6; Prov. 3, 24; Marc. 5, 15; Luc. 5, 17; Thren. 1, 1; Ps. 136, 1; ነበርኩ፡ ሕዙኑ፡ 1 Esr. 8, 68. 69; 4 Esr. 10, 2; Jer. 8, 14; ይነበር፡ ውስተ፡ ቤት፡ Gen. 25, 27; Hez. 8, 1; 2 Reg. 7, 1; Gen. 19, 1; Ps. 1, 25, 4; ነበሩ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Thren. 2, 10; አምከመ፡ ነበርኩ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ ዐቢይ፡ Sir. 34, 12; Hez. 33, 41; c. ዲባ፡ vel ላዕለ፡ vel ባ፡ vel ውስተ፡ sedis: Matth. 19, 28; Ps. 9, 4. 131, 13; Gen. 31, 34; Jes. 6, 1. 19, 1; Jer. 22, 2; Job 26, 9, 2 Reg. 6, 2;

Hen. 14, 20, 45, 3. In specie a) *sedere*, de regibus (sc. in solio, regnandi causa) Jer. 14, 13; Ps. 28, 9; de iudicibus (sc. in tribunali, iudicandi causa) Joel 4, 12; Act. 23, 3; **ነበረ፡ ሎሙ፡ ዐውደ፡** (*sedit iis ad iudicium vel in tribunali*) Act. 25, 6 rom.; 25, 17; de episcopis (sc. in sede episcopali, gubernandi causa) Abush. 50; Sx. b) *praesidere*: **ደንበር፡ ቅድሚያሁሙ፡** (in consilio) F. N. 5. c) *obscidere urbem*, c. **ላዕለ፡** Deut. 20, 12; Jos. 10, 31, 34; 4 Reg. 6, 25. d) *concedisse cum aliquo*, c. **ምስለ፡** Sir. 9, 9; Ps. 25, 5. e) **ነበረ፡ ዲፓ፡** in insidiis subsidere 1 Reg. 15, 5. f) de rebus inanimatis: *situm, positum esse* (κείμενα), Matth. 3, 2, 5, 14; Apoc. 4, 2; Ex. 26, 35; **አርዐት፡ ዘነበረ፡** (v. **ዘንቡር፡ ላዕሌሆሙ፡** Jes. 9, 4. g) *esse* apud scriptorem i. e. *scriptum esse*, ut: **ነበረ፡ ውስተ፡ ቀናናተ፡ ነገሥት፡** in *Canonibus Regum scriptum legitur* F. N. 32. 2) *manere, permanere, remanere, esse*, Gen. 2, 18, 22, 5, 24, 55, 29, 19; Num. 35, 25; Jud. 19, 15; Ruth 3, 18; 1 Reg. 6, 1 (ጥፃ). 22, 3, 25, 13; 2 Reg. 10, 5; Judith 12, 7; Sir. 46, 9; Hen. 10, 3, 87, 4; 1 Cor. 7, 11; Joh. 2, 12, 4, 40; 1 Joh. 2, 10, 19. 3, 14; c. Acc. praed.: **ነበረት፡ መበለተ፡ ፑዓመተ፡** Judith 8, 4; Hen. 67, 2, 69, 11; **ዛቲ፡ አንቀጽ፡ ፀፁታ፡ ትነበር፡** Hez. 44, 2; 2 Tim. 2, 13; **ኢይትበደር፡ ብዕል፡ አምነበረ፡ ጥዑይ፡** Sir. 30, 16; **ነበርከሙ፡ ክቡዳን፡ አምንዋሙ፡ ናርሀት፡** Enc. Ter 13, vel seq. Imprf. (sicut post *Uag*: esse et ከነ), ut: **ነበር፡ የዐቅቡ፡ ከላሌሊት፡** Judith 7, 5; **ነበረ፡ ህዩ፡ አሐድ፡ ወርጎ፡ ያስትጋብኢ፡** 3, 10, vel seq. አንዘ፡, ut: **እስመ፡ መጠነዝ፡ መዋዕል፡ ይነበረ፡ እንዘ፡ ይትኒረጎ፡** Esth. 2, 12. a) *perseverare, persistere*, in re, c. በ፡ Joh. 8, 31; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 7, 40; **ኢነበር፡ በኪዳን፡** Jer. 38, 32; **አንስት፡ ትንበራ፡ በገበር፡ ረዓይኛ፡** Clem. f. 190. b) *contentum esse* re, c. በ፡, ut: **ንበር፡ በሲሳይክሙ፡** ἀρκεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν Luc. 3, 14; vel *fidem manere* alicui, c. በ፡, ut: **ከላሌ፡ ብሕሲ፡ ይንበር፡ በብሕሲቱ፡** τῆν ἐαυτοῦ γυναικα ἐχέτω 1 Cor. 7, 2; **ብሕሲ፡ ይንበር፡ በብሕሲቱ፡** ወብሕሲቱ፡ ትንበር፡ በምታ፡ Clem. f. 188. c) *manere i. e. durare, perdurare*: **ቃለ፡ እግዘ፡ ይነበር፡ ለዓለም፡** Jes. 40, 8; **በከመ፡ መክርኩ፡ ከግሙ፡ ይነበር፡** 14, 24, 32, 8; Ps. 101, 13, 111, 3; Hebr. 7, 3; 4 Esr. 8, 26; **ይነበር፡ ስሙ፡ ለዝላፍ፡** Sir. 37, 26; **እምአሙ፡ ነበረ፡ ዝላም፡** Asc. Jes. 7, 12. 3) *habitare, incolere, commorari*: Jer. 23, 6; **ዐቅ፡ የጊ፡ ቅርባን፡ ትነበር፡** Jos. 9, 5; c. adv. et praep. loci: Num. 13, 28; Lev. 25, 18, 19; Deut. 2, 10, 20, 19, 1; 1 Reg. 7, 2, 27, 7, 11; Jud. 5, 17; Ruth 1, 1, 2, 4; Jes. 5, 9, 6, 11, 65, 9; Jer. 42, 9, 11; Matth. 23, 21; Act. 28, 16; Apoc. 3, 10; c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** terrae apoc. 8, 13, 11, 10; Lev. 18, 25; 4 Esr. 14, 7; Gen. 27, 44; Jos. 9, 14; Tob. 10, 8; creberrime c. Acc. loci: Deut. 2, 12; **እለ፡ ትነበር፡ ኢዩሩሳሌም፡** Jes. 5, 3, 21, 14, 22, 21, 23, 2, 51, 6, 54, 3; Jer. 4, 3, 11, 2, 25, 2; **ንበር፡ ነገዳሙ፡** 31, 6; Luc. 1, 80; Hebr. 11, 9. a) *cohabitare* cum muliere, c. **ምስለ፡** Deut. 22, 13; Sir. 25, 16, 26, 7; 1 Cor. 7, 12, 13. b) *habitari, habitatum esse*, de urbisus et terris: **ይሁዳ፡ ለዓለም፡ ትነበር፡** κατοικηθήσεται Joel 4, 20; Zach. 1, 11; **አሁጉር፡ እለ፡ ይነበረ፡** Jes. 10, 14, 13, 20, 44, 26; Jer. 17, 25; 4 Esr. 10, 61; **ዘአንበሌሆሙ፡ ኢይትከሀል፡ ነበረ፡ ሀገር፡** Sir. 38, 32. — *Voc. Aet.*: **ነበረ፡ ዘ፡ ተቀመጠ፡**

አንበረ፡ II, 1) *sedere facere*: **ውስተ፡ ዐውደ፡ ኢያነበርም፡ ምስለ፡ መኳንንት፡** Sir. 38, 33; Ps. 112, 7; 1 Reg. 2, 8; Prov. 18, 16; **ያነበርሙ፡ ለነገሥት፡ ዲበ፡ መናብርት፡**

Job 12, 18, 36, 7 (c. **ውስተ፡**); **ኢታንበር፡ ምስለ፡ የግንክ፡** Sir. 12, 12; Hen. 61, 8; **ምንት፡ ያነበረከሙ፡** Jud. 18, 8; 4 Reg. 7, 3; **ኢታንበር፡ ፅሩዐ፡** Sir. 30, 36. 2) *ponere* (cum compositis), *collocare, statuere, constituere*: Luc. 19, 21, 22; ex. gr. sellam Ps. 121, 5; Job 29, 7; Jes. 14, 13; Jer. 1, 15; alienum Hez. 24, 3; statuum Jes. 46, 7; signum Kuf. 2, 1, 15; altare Ex. 40, 26, arcam 40, 3; mensam 40, 20; candelabrum Matth. 5, 15; Luc. 11, 33; lapidem Rom. 9, 33; stellas in coelo Kuf. 2. a) *ponere, collocare* alqm Hen. 39, 3; milites Jos. 8, 12. b) *imponere* Marc. 10, 16; Luc. 19, 20; **አንበር፡ ልብ፡ ዲበ፡ መታክፍቲሁ፡** Kuf. 7; Gen. 21, 14; **አንበር፡ ዲበ፡ አዕይንት፡** Kuf. 23; **አንበርዋ፡ ውስተ፡ ሰረገላ፡** 1 Reg. 6, 8; **ታንበር፡ ዲበ፡ ገሐፍት፡** Ex. 29, 3; **ታንበር፡ ርአሱ፡ ውስተ፡ ዘሌሌክ፡** 29, 17; **ውስተ፡ ደይን፡ አንበርሙ፡** Judae 6; **አንበር፡ ስፍን፡ ዲበ፡ ሕለት፡** Joh. 19, 29; Matth. 27, 37; in specie: *manum imponere*, **እደ፡ c. ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** Ex. 29, 10, 15; Lev. 1, 4; Asc. Jes. 6, 5; Matth. 9, 18; al.; **አንበር፡ እድ፡** χεποδῶσαλα impositioni manuum Lit. Joh.; **ጸሎተ፡ አንበር፡ እድ፡** Genz. f. 22. c) *apponere*: **አንበረ፡ ለከ፡ አሳተ፡ ወግዮ፡** Sir. 15, 16; 1 Reg. 9, 24. d) *reponere*: Ex. 2, 2; **ይትንበር፡ ዘያነበር፡** Prov. 6, 8; Kuf. 3; Hen. 89, 71; coll. Luc. 19, 21, 22. e) *deponere*: Act. 4, 35; 1 Reg. 10, 25; in specie vestes, i. e. *ponere vel exuere* Joh. 13, 4; Lev. 16, 23; Gen. 38, 19; **አንበረት፡ አልባስ፡ መባልናጎ፡** Kuf. 41. f) *admoveere, advertere*: **አንበር፡ በክሳጽ፡ መጥባሕት፡** Enc. Nah. 28; **ላዕሌሆን፡ አንበርኩ፡ ልብ፡** Kuf. 25; etiam (omisso እደ) *manum admoveere* i. e. *aggradi* alqm (ἐπιτεῖνῶσα) Did. ed. Platt p. 53. g) *attribuere*: **ዘክበረ፡ ያነበር፡ ሎቱ፡** (sibi) Prov. 12, 9. h) *facere* (ገግ)፡ **ወአንበረ፡ ወርቅ፡ ከመ፡ አብን፡** 2 Par. 1, 15. i) *constituere* alqm: **ያነበር፡ ነገሥተ፡ ወይስዕር፡** Dan. 2, 21; vel alqd: **አመጣ፡ ዘነገሥ፡ አ፡ እመጸአፍተ፡ ሐሳት፡ እንተ፡ አንበርዋ፡ ከሐዳዮን፡ ወአብሉ፡ ንብ፡ ባርከርቲያን፡** F. N. 2. 3) *manere facere* i. e. *retinere, detinere* alqm, Philem. 13; Ex. 9, 28. 4) *habitare facere* Ps. 112, 8; Hen. 22, 4, 45, 5; **አነበረከሙ፡ ውስተ፡ በሐርከሙ፡** Jer. 7, 7, 12, 15, 39, 37. a) *cohabitare facere* i. e. *uti*: **አመጣ፡ ብሕሲ፡ ዘአንበረ፡ ዕቅብተ፡ ኢይደልም፡ ከመ፡ ይኩን፡ በመዓርገ፡ ክህነት፡** vel **አመጣ፡ ዘአንበረ፡ ዕቅብተ፡ ምስለ፡ ብሕሲቱ፡ አው፡ አምድገራጎ፡** vel **አመጣ፡ ዘአንበረ፡ ዕቅብተ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡** F. M. 8, 1. b) *habitare facere affectum in animo i. e. habere*: **አንበርክ፡ ጽልሐት፡ ውስተ፡ ልብክ፡** Job 11, 14; **ኢያንበር፡ ቂመ፡ ውስተ፡ ልብሙ፡** Did. 11. c) *habere vel tractare* alqm: **አንበርናክ፡ ሠናዮ፡** ἔχρησάμεθα σοι καλῶς Gen. 26, 29.

አስተናበረ፡ IV, 3 (raro **አስተናበር፡** IV, 1) 1) *suo quidque loco ponere, ordine disponere, bene componere* vel *instituire, in ordinem cogere*: **አስተናበረ፡ ፀዕወ፡** 3 Reg. 18, 33; **ቅዳሕ፡ ወይኖ፡ ወአስተናበር፡** Dan. ap. 13, 11; Ex. 40, 16; 3 Reg. 7, 14; 1 Cor. 12, 18; in republica: **በጽምው፡ ወበየውሀት፡ ለዝላፍ፡ አስተናበር፡ ከላሌ፡** Esth. 3 aper.; orationem, Chr. ho. 12 (vid. **አስተናበር፡**); **አስተናበር፡** (sc. librum) **ወአስተናበር፡ ምዕራፍተ፡** (sc. libri), Abush. in proleg. 2) *stabilire, constituere*: **አስተናበረ፡ አድባረ፡ ወአውግረ፡** Lit. 176, 1; id., sed **አስተናበረ፡** Macc. f. 10; **አበሙ፡ አስተናበር፡ ቀናናሁሙ፡** F. M. 13.

ንበር፡ part. 1) *sedens*: **ትዜሀር፡ ንብረክ፡ ውስተ፡ ቤትክ፡** 4 Reg. 14, 10; 1 Cor. 14, 30; Org.; **ይስክቡ፡ ንብረ፡ dormiunt** *sedentes* Reg. Pach. 2) *positus*, Luc. 24, 12; Joh. 2, 6, 20, 6;

Ex. 29, 23; Jer. 24, 1; መልዕልተ፡ክሉ፡ሰማያት፡መንበርከ፡ንቡር፡ Asc. Jes. 7, 22. 8, 7; ሀለወ፡ንቡረን፡መልዕልተ፡ኦርአስ ጊዮሙ፡ 2 Par. 4, 12. a) *impositus*: አርዑት፡ዘንቡር፡ዲባ፡መትክፍቶሙ፡ Jes. 9, 4. b) *repositus*, Luc. 12, 19; Asc. Jes. 8, 14. 26. 9, 24. 11, 40. c) *constitutus vel usu receptus* F. N. 12 (vid. sub ቅዳሴ). d) *ንቡረ፡እድ፡ cui manus sunt impositae* i. e. *manuum impositione consecratus vel ordinatus* Lit. 170, 1; V. S. (Praeterea *ንቡረ፡እድ፡ appellatur antistes ecclesiae laicus*, Axumae, vid. Bruce I p. 521; Rüpp. II p. 267; d'Abbadie Cat. p. 109, et aliorum oppidorum, d'Abb. Cat. p. 87.). 3) *manens, durans*: *ንቡር፡ጌጋይክሙ*፡ ሠጌይ Joh. 9, 41. a) *is qui est*: አስሙ፡ንቡር፡ውስተ፡አፋሆሙ፡መጥባሕት፡ Prov. 12, 18; ዘንቡር፡ውስተ፡ዝንቱ፡አንቀፉ፡ id quod est (i. e. *scriptum legitur*) in hoc capite, F. N. 37. b) *perseverans*: Maria ከነት፡ንቡርተ፡ትሰምድ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ Phlx. 3. 4) a) *habitans, incolens*: *ንቡራን፡ውስተ፡ምድር*: Jer. 47, 9 var.; Jes. 18, 3 var.; Num. 22, 11. b) *habitatus*: Zach. 7, 7; Jes. 18, 3 var.

ንበረት፡ n. act. et subst., m. et fem. 1) *sessio* Ps. 138, 1; *ንበረቶሙ*፡ ወተንሥኦቶሙ፡ Thren. 3, 62; *ንበረቱ*፡ በዩማንከ፡ Genz. f. 115; Mayas. n. 53. In specie: *sessio episcopi vel patriarchae* i. e. administratio: ኑን፡ንበረቱ፡ Cat. Cod. Bibl. Bodl. p. 14; ፲፩ ዕለት፡እምንብረቱ፡ዲባ፡መንበር፡ Phlx. 15. 2) *positio*: *ንበረት፡ከቀክብት*፡ ἄστέρων ἄστρος Sap. 7, 19. 29; Cant. 4, 9. a) *situs*: *ናሁ፡ንበረታ፡ለዘቱ፡ሀገር፡ሠናይ*፡ 4 Reg. 2, 19. b) *dispositio, modus*: *ንበረተ፡መናቅዕትኪ*፡ ምስሙላ ምስሙ Cant. 7, 2. c) *impositio manus*: *ንበረት፡እድ*፡ Ssal. Req.; etiam nomen orationis liturgicae: ወእምድ፡ጎራሁ፡ትብል፡ንበረት፡እድ፡ Genz. f. 62 (aliàs: ጸሎተ፡አንብር፡እድ). d) *institutio, constitutio*: አገማድ፡ዘበንበረት፡ (opp. et consanguineis et affiniis et propinquis spiritalibus) ex. gr. collectanei vel pupilli F. N. 24, 2; አብ፡በንበረት፡ዘውአቱ፡ሐሃጊ፡ F. N. 32. 3) a) *stabilitas*: ሰአሉ፡በንበረት፡ንግሡ፡ወትን፡መቀዕሊሁ፡ (fie beteten für) Jsp. p. 316. b) *substantia, res*: ጎላሬ፡ውአቱ፡ንበረትዝ፡ዓለም፡ 1 Cor. 7, 29. 33; Col. 2, 20; Clem. f. 201. 254. c) *status, conditio*: ሠናይ፡ከነ፡ንበረቶሙ፡ለሕዝብ፡ Act. 24, 3; *ንበረት፡ነፍሰዩ*፡ ወሥጋዩ፡በአደሁ፡አትዝ፡ Enc. Hed. 6. d) *vivendi ratio, vita*: *ንበረቱዩ፡ዘበንእስዩ*፡ βίωσις Act. 26, 4; በሳዕሉ፡ውሉዲ፡ደስተርኢ፡ንበረቱ፡ለሰብእ፡ Sir. 11, 28; βίος *ንበረቱ፡ከመ፡ዘኢከነ፡ሕይወ፡ Sir. 40, 29; ጎዳጥ፡ውአቱ፡ወማሕዘን፡ንበረትነ፡ Sap. 2, 1. 4. 15; Prov. 5, 9; በብዝሃ፡ንበረት፡ Job 12, 12; ከመ፡በዕፋፍ፡ወበጽም፡ደኩን፡ንበረትነ፡ 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 239; *ንበረት፡ዓለም*፡ αὐ τοῦ βίου πραγματεία 2 Tim. 2, 4; ζῶν Job 7. 1. e) *victus, facultates*: ይኩን፡እምጠላ፡ምድር፡ንበረትከ፡ Kuf. 26; Marc. 12, 44 rom.; δίαυτ Job 5, 3. 24; βίος Cant. 8, 7; ጎልዮ፡ንበረት፡ Clem. f. 254 (Eorgen für ben Unterhalt). 4) *habitatio, commoratio*: በቀዳሚ፡ንበረቶሙ፡ 4 Reg. 17, 25; *ንበረቶሙ፡ውስተ፡ገዳም*፡ Chr. ho. 6; ዘኢከነ፡ምስላ፡ሰብእ፡ንበረት፡ 4 Esr. 3, 50; Dan. 2, 11; δίαυτ ረስደኩ፡ሎቱ፡ገዳም፡ንበረቶ፡ Job 39, 6; ዘአልቦ፡ንበረት፡ዘጎብ፡መሲዮ፡ደብይት፡ Sir. 36, 31; κατὰ οὐρανόν 1 Par. 4, 33; ቤተ፡ንበረቶሙ፡ Judith 9, 13.*

ነበር፡ n. ag. i. q. **ነበረ**፡ verna, Job 19, 16.
ነበር፡ n. ag., sing. et coll., Pl. **ነበርት**፡ 1) *milites praesidiarii, praesidium*, 2 Reg. 8, 6. 2) *manens, stabilis*: ማጎደር፡ነበር፡ (sc. beatorum) Genz. f. 91. 3) *habitor*

incola: **ነበርተ፡አዩፋሳሌም**፡ (pro አለ፡ይንብሩ፡ኢ⁴) var. Jer. 42, 13; vel *inquilianus* Kuf. p. 163; at plerumque *verna, famulus domesticus, servus, familia*: sing. ሰብረት፡ Sir. 7, 20. 10, 25. 30, 39; Gen. 9, 25; Rom. 14, 4; **ነበረከ፡ዘይትቀንይ፡ለከ**፡ Sir. 4, 4; δούλος Gal. 3. 28. 4, 1; coll. οἰκέται (familia) Sir. 6, 11; 1 Petr. 2, 18; ἑρρότοιτες **ነበረከ**፡ Prov. 27, 25 (cfr. Job 19, 16), ἑρράπαινα Job 31, 31; δούλοι 2 Reg. 9, 10; 1 Cor. 12, 13; Tit. 2, 9; 1 Tim. 6, 1; Eph. 6, 5; ὁμῶτα Gen. 34, 29. 36, 6.

ነበረ፡ subst. 1) *dispositio*: ጎደግ፡ጎላፍ፡ዘበምድር፡ወዕድምሙ፡ለከቀክብት፡ጎሥን፡ሥርዓቶሙ፡ ወትብረሆሙ፡ጎሥን ገንቱ፡ክሉ፡ተልዒልዕከ፡ (sic pro ተልዒለከ)፡ በለብናከ፡ Deg. 2) *institutio, constitutio*: ተዘምዶ፡ዘትብረ፡ (opp. ተዘምዶት፡ጠባይዓዊ፡; vid. **ንበረት**)፡ F. N. 52. 3) *sedis collocatio*: ሰላም፡አብል፡አንተ፡ኮንክ፡ነጻሬ፡ገቢር፡አምላክ፡ማእከል፡አንስላ፡ነበረ፡፤ ዕንባታም፡ነበረ፡ (quod vidisti Deum sedem collocare inter animalia; coll. Hab. 3, 2) Enc. Hed. 3.

አንበረ፡ n. ag. (II, 1) *ponens*: አንበርያን፡ቃል፡ *qui sententiam ponunt* (vel *ponunt* in genere vel dicunt), F. N. p. 6.

መንበር፡ subst., m. et fem., Pl. መናቅዕት፡ 1) *sedes* i. e. *sedile, sella, solium, thronus, cathedra, tribunal*, ἄρσος 1 Reg. 1, 9. 4, 13. 28, 23; Job 29, 7; Prov. 9, 14; καθῆδρα 1 Reg. 20, 25; Ps. 1, 1; Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; መንበር፡ምስግከ፡ Herm. p. 2; 4 Reg. 18, 16; συμψάλιον Herm. p. 7; መንበር፡(ለመጸር) Cant. 3, 10; ἑρρόνος regnantium 2 Reg. 7, 13; Jes. 9, 7. 14, 9; Jer. 1, 15; Job 12, 18; Sir. 10, 14. 24, 4; ዘይንብር፡ሳዕል፡መንበረ፡መንግሥት፡ 40, 3; Luc. 1, 32. 52; Apoc. 4, 4; መንበረ፡ምስግከ፡ ἑρρόνος ለገረግ፡ Prov. 16, 12; Dei Jes. 6, 1. 66, 1; Ps. 9, 4. 46, 8; Matth. 5, 24. 23, 32; Apoc. 1, 4; iudicium Ps. 121, 5. 93, 20; መንበረ፡ፍትሕ፡ *tribunal* F. N. 43, 6; magistri Matth. 23, 2; episcopi, patriarchae F. N. 4; Sx. a) „locus sacratior in adyto seu sanctuario, quem Graeci ἑρρόνον vocant“ Lud. sine auct. b) nomen unius ex (novem) ordinibus angelorum Col. 1, 16; Asc. Jes. 8, 8. 9; Clem. f. 61. 102. c) *judices regni Abyssinici, quorum singuli መንበር*፡ (vel amh. ወምበር፡ ወንበር) appellantur, Lud. lex. Amh. c. 71; Isenb. lex. p. 32. 149. d) *munus, officium*: መንበር፡ ቀሳውስት፡ Syn. in Lud. comm. hist. p. 314 n. 46. 2) *basis, fundamentum*, βᾶσις Ex. 30, 18. 38, 26. 39, 8; Lev. 1, 16. 4, 7; Deut. 12, 27; መናቅዕት፡ ህጋዊ (patrae, at Aeth. intellexit limina) Jer. 52, 19 vrs. nov. 3) *sedes* i. e. *habitatio, domicilium, mansio*, (aliàs ምንበር)፡ Apoc. 18, 2; Kuf. 10; Asc. Jes. 2, 12.

ምንበር፡ subst., plerumque m., Pl. ምንበረት፡ 1) *locus*, a) in quo quid positum est, τόπος፡ ከተሕ፡ይበሊ፡በውስተ፡ምንበር፡ Job 14, 18. 27, 21; እምከመ፡አንበርዎ፡ኢይትከ ወስ፡አንክ፡እምንበር፡ Jes. 46, 7; 4 Esr. 5, 31 (an: status?). b) *ubi quid reponitur, apotheca*: ምንበረተ፡ንጥዮት፡ሐቅል፡ ὅπλοῦ ἔργου armamentaria 2 Par. 32, 27. c) *ubi quis habitat*: *sedes, mansio, habitatio, domicilium*, Gen. 10, 30. 14. 12. 18, 33; Ex. 16, 29; ገበርከ፡ምንበረተከ፡ውስተ፡ክሉ፡ መርሕብ፡ Hez. 16, 31; Nab. 3. 10. 2) *basis, fundamentum, sustentaculum, pes*, Lev. 1, 15. 4, 18; 4 Reg. 16, 17; ምንበረ፡መቅጹት፡ χυρτόπους Lev. 11, 35. 3) *sedes, sella, cathedra* (aliàs መንበር)፡ 1 Reg. 20, 18; 4 Reg. 16, 18; ሄርድስ፡በንእሱ፡የሐውር፡ጎብ፡ምንበረ፡ማእምራን፡ከመ፡

ነበያዊ፡ adj. rel., *propheticus*, fem. ነበያዊት፡ *prophetica*, *prophetissa*: ብአሲት፡ ነበያዊት፡ (v. ነበያት፡) Jes. 8, 3; Ex. 15, 20; ሲቴንዋ፡ ነበያዊት፡ Sx. Hed. 2.

አነበዩ፡ II, 2 (denom.) 1) *prophetam constituere* alqm: ለሐጌ፡ ነበያ፡ ዘአነበዩክ፡ ትርሲት፡ ቤት፡ ዘአርአይክ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *prophetare*: ሆሴዕ፡ ተነበዩ፡ በአንተ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ለደቁቀ፡ አስራኤል፡ ወአነበዩ፡ ወይቤ፡ Sx. Jac. 26.

ተነበዩ፡ III, 2 1) *prophetam agere*, *se talem simulare*, Lud. e Syn. 2) *prophetam fieri*, *prophetare*, *vaticinari*: Luc. 1, 67; Matth. 7, 22; ፈጸሞ፡ ተነብዮ፡ 1 Reg. 10, 13, 19, 20 seq.; ተነበዩ፡ Am. 7, 12; Joel 3, 1; Jer. 11, 21, 14, 13, 23, 25 seq.; 36, 26; Sir. 46, 20, 47, 1; 2 Esr. 5, 1; ሆላ፡ ትንቢት፡ አንተ፡ ተነበዩት፡ ካ ἄνωθεν ψήφος Cyr. ad Th. f. 10; c. c. Acc. rei: ይትኔበዩ፡ ፀመፃ፡ Jer. 5, 31, 32, 16, 34, 8, 11; ይትኔበዩ፡ ሕሰወ፡ Sap. 14, 28; c. n. rei, ut: ይትኔበዩ፡ ለክሙ፡ በሐሰት፡ Jer. 34, 12; ተነበዩ፡ በትንቢት፡ መለክታዊት፡ Sx. Jac. 15; c. A: prs. *alicui*: ተነበዩ፡ ሎሙ፡ ዘ፡ ነገረ፡ Jer. 32, 16, 34, 8; Hez. 11, 4, 13, 17; c. ላዕላ፡ prs. *contra*: Hez. 4, 7, 29, 2. — Inf. ተነብዮ፡ vel ተነብዮት፡ a) *charisma* vel *munus prophetiae*: ተለዎ፡ አምነ፡ ሙሴ፡ ተነብዮት፡ Sir. 46, 1. b) *propheta*, *vaticinium* et *vaticinia*: ነበያት፡ አለ፡ ያወዕኡ፡ ተነብዮ፡ ልሳኖሙ፡ Jer. 23, 31; Sir. 24, 33; ትማህር፡ ተነብዮት፡ 39, 1; 1 Tim. 1, 18; 2 Petr. 1, 20; Apoc. 22, 7.

ተነብዮ፡ n. ag. *prophetiae operam dans*, *prophetans*: ብአሲ፡ ተነብዮ፡ Jsp. p. 377.

ትንቢት፡ subst., m. et fem., Pl. ትንቢታት፡, etiam ትንብዳት፡ *propheta*, *vaticinium*, *prophetae liber*: ነበበ፡ በትንቢት፡ Kuf. 8; መንፈስ፡ ትንቢት፡ Kuf. 31; ወይነግራ፡ በትንቢቶሙ፡ Sir. 44, 3; ሰበ፡ ሰምዑ፡ ዘንተ፡ ትንቢተ፡ 2 Par. 15, 8; Asc. Jes. 1, 6, 6, 5; Matth. 13, 14; በአንተ፡ አላ፡ ራእያት፡ ወ ትንቢታት፡ Asc. Jes. 11, 41; አንዝ፡ ታነብ፡ ወትጹልዩ፡ አምነ፡ መዝሙራት፡ ወትንቢታት፡ ወአራት፡ F. N. 19; Deus ፈጸመ፡ ትንብዳተ፡ Lud. e Ssal. Req.

ነበጣ፡ inus., arab. كَبَّطَ *scaturivit, emanavit*; hinc Lud. repetiit አንበጣ፡, „quia locustae e terra quasi emanant“ vel prorepunt, assentiente Ges. in thes. p. 256.

አንበጣ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. አናብዮ፡ [amh. id.] *locusta*, *locustae* (sec. Lud.: *locusta aethiopica maxima*; vid. Lud. hist. Ae. I, 13 n. 16, et Harris II. Ἰνῆ. p. 38); a) sing., Lev. 11, 22; Koh. 12, 5; Ex. 10, 19. b) coll.: Ex. 10, 4 seq.; Deut. 28, 38; Kuf. 48; Jud. 6, 5; 3 Reg. 8, 37 (βροῦχοι); 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4, 40, 22; Jer. 26, 23, 28, 14; Joel 1, 4, 2, 25; Am. 7, 1; Nah. 3, 15; Prov. 24, 62; Ps. 77, 51, 104, 32; 2 Par. 7, 13; Sir. 43, 17; Judith 2, 20; Sap. 16, 9; Apoc. 9, 3, 7; Marc. 1, 6; Matth. 3, 4; Clem. f. 249. c) Pl. Num. 13, 33; Apoc. 9, 7 Platt. — Aliae locustae species sunt ደጎብያ፡, አናኸዕ፡.

ነበጸራው፡ vid. sub ነበርጸው፡

ነጉ፡ subst., m., *coccum, coccinum, textile coccineum*, nonnisi in Exodi libri quadam parte (ab alio interprete translata) occurrit: Ex. 25, 4 (vid. annot.) 26, 1, 31, 36, 27, 16, 28, 5, 8, 15, 29, 31, 4; in reliquis Pentateuchi partibus usurpatum est ለይ፡ q. v. [Primitus in genere *textile* — coll. ሠፈጥ —, deinde *speciem quandam textilium* significasse videtur, Abyssinis

ab alia gente, probabiliter ab Aegyptiis petitam. Unde nescio an conijcere liceat, etiam nomen illud obscurum ለይ፡, de quo supra c. 54 fusius disputavi, non a colore sed e certo tendendi (ለወዩ፡) genere petitum esse nec primitus quiddam aliud nisi *textilium speciem* quandam significasse.].

ነጉን፡ inus., ut videtur, proprie *tendere* [cfr. ነጉን ነጉን مَتَنَ (መጉን) ቶታን፡ ቴነ፡].

አስተንተ፡ IV, 1 1) *intente* vel *assidue occupatum esse* re vel *versari in ea* (an: *se dedere* rei?), c. c. n. rei: ባርክ፡ ዳቦ፡ አለ፡ ያስተንትኑ፡ በዕጣን፡ ወቀጥርባን፡ Lit. 164, 4 [Lud. hoc verbum a ነጉን repetiit et perperam *obtulit liberaliter* interpretatus est]; c. A et Inf. ለተልእኮ፡ ምሥዋዕ፡ ዘጸሀ ቀ፡ ወዘአስተንተን፡ Enc. Sen. 18; c. Acc. rei: semper vigilantes et precantes አንዝ፡ ያስተንትኑ፡ ኩነቶሙ፡ ዘጎላፈ፡ ወለዘረ፡ ዩ መጽእ፡ (fortwährend mit ihrem früheren und künftigen Zustand [sic] bejährtigend) Gad. Kar. 2) *assidue intentum* in alqd vel *occupatum* re *tenere* alqm, ut animum: አለ፡ ይገብኑ፡ ትርፍተ፡ በሥጋት፡ ሆሙ፡ በሕይወት፡ ወኢያስተንትኑ፡ ነናሳቴሆሙ፡ ውስተ፡ ተጋደሎተ፡ ጎሊናት፡ ኢይበጸሑ፡ ነበ፡ ንጽሑ፡ ልብ፡ Phlx. 186.

ናታኒም፡, ናቲኒም፡, ናታናውያን፡, ናቲናዊያን፡, ናትና፡፡ n. prgr. ναύωλυ i. e. οἰκῆν (Deo data vel subdita) *mancipia templi*, 2 Esr. 2, 70, 7, 7, 8, 20, 17, 7.

ነጉዕ፡ I, 1 [ገገ፡] et *tendit, expandit, et inclinavit, deflectit*; كَبَّطَ et *extendit et abiit, fugit*; كَبَّطَ *inclinavit* lanx librae] Subj. ይንታዕ፡, *nutare, inclinari in fugam* (veidien), *fugere*: ከመ፡ ይስተዩ፡ ወይንትዑ፡ ወይመምዑ፡ አምነጸ፡ ኩናት፡ (ἐξεμύοντα) Jer. 32, 2; ወይነትዑ፡ ሰብእ፡ ይእት፡ ብሔሮ፡ καὶ ሕንጻ — διώξεται Jes. 13, 14; ነጉዕ፡ ἔκλυεν ὁ πόλεμος 1 Reg. 4, 2; φεύγην Lev. 26, 17, 36; Deut. 28, 7; Jos. 8, 6, 15, 10, 11; Jud. 20, 42; ነጉዕ፡ ወገዮ፡ 20, 45; 1 Reg. 14, 22, 23, 5; Jer. 26, 5; ከመ፡ ዘይነትዑ፡ በውስተ፡ ቀትል፡ Sir. 40, 6. — Voc. Ae.: ጉዮ፡ ነጸጸ፡ (sic) ተደጎላ፡ ነጉዕ፡ ብ፡ ሸሸ ።

አንትዕ፡ II, 1 *in fugam conijcere, fugare*, Lev. 26, 8, 17; Deut. 1, 44, 9, 3; Jos. 7, 4; አንትዕ፡ አዕራረ፡ Chr. Ta. 27; አንትዕምሙ፡ ወተለውምሙ፡ Jsp. p. 275. 292. 355.

አንትዔ፡ n. ag. *in fugam coniciens*, d'Abb. e suo Cod. CXLV.

ነጉዕ፡ subst., Pl. አንትዕት፡, *tentorium, operimentum tentorii* [coll. نَتَاج, نَتَاج]: አንትዕት፡ ዘማእስ፡ (διδωδέραι δέρματα) Ex. 39, 21. — Voc. Ae.: አንትዕት፡ ዘ፡ ነጉቶ፡ (v. ነጉአቶ፡).

ናጉያዊ፡ *nauta* vid. sub literis ነወተ፡

ነጉጉ፡ et ነጉጉ፡ I, 1 [ገገ፡] *avellit*; كَتَكَ تَتَقَ تَتَقَ quibus *extrahendi et detrahendi* vis inest; كَتَكَ *detrimto affectu*] Subj. ይንትግ፡ 1) ነጉጉ፡ *detrahere, demere*, c. አምነ፡, Ex. 30, 15 in F; Deut. 4, 2; አምውስተቶሙ፡ ኢይትከሀል፡ ነጉጉ፡ Koh. 3, 14. 2) ነጉጉ፡ et ነጉጉ፡ a) *decrescere, imminui, deficere, exhauriri, exarescere*: ነጉጉ፡ ማይ፡ (v. ነጉጉ፡) μεκόπακε τὸ ὕδωρ Gen. 8, 8, 7 var.; ኢነጉጉ፡ አንብዕዮ፡ οὐκ

ነኡሳት፡ subst. *ordo vel conditio natu minoris* Gen. 43, 33.

ንእስና፡ subst. *infantia, pueritia, infantis triennis* Enc. Ter 15.

መንእሰ፡ part., Pl. መንእሳን፣ *minor, inferior፡ እነ፡ ጳጥሮስ፡ መንእሰ፡ በሥጋ፡ ወወዘ፡ ዝ፡ በመንፈስ፡* Clem. f. 150; **ደቀቅክሙ፡ መንእሳን፡** *natu minores* (opp. መላሀቅት) Kebr. Neg. n. 72.

ንስቲት፡ (ut videtur pro ንእስቲት፡, terminatione *it e ንእስት፡* formatum) 1) *parvitas i. e. adolescentia* Lev. 22, 13. 2) *paulum, paululum, aliquantulum, Christus አሥረቀ፡ ንስቲት፡ መለኮቶ፡ divinitatem suam paulum effulgere fecit* Lit. Orth. a) de spatio: ንስቲት፡ ኅሊናዮ፡ አምኔሆሙ፡ Cant. 3, 4; Act. 27, 28. b) de tempore: ንስቲት፡ ንስቲት፡ Judith 13, 9 (*paulisper*); Hen. 52, 5; አምድኅረ፡ ንስቲት፡ Genz. f. 84. c) ንስቲት፡ ክመ፡ ተረፎሙ፡ ወይዌግኑሩ፣ *non multum abest, quin* Ex. 17, 4; ኅደግደግ፡ እንዘ፡ ንስቲት፡ አ.ደሙት፡ Sx. Nab. 5. α) ንስቲት፡ *paene, παρὰ μικρόν* Hez. 16, 47. β) በበንስቲት፡ *paulatim, sensim*: Act. 18, 23 Platt; 26, 28 rom.; አ.ወሀብኩ፡ በአሐዱ፡ ጊዜ፡ አላ፡ በበ፡ ንስቲት፡ Org. 3) Adjectivi instar nominibus substantivis apponitur a) *paulum, exiguum፡ ንስቲት፡ ጥበብ፡* Koh. 10, 1 (cfr. Hen. 63, 1. 6). b) *aliquot, pauci፡ አምጽ እ፡ ንስቲት፡ በለለ፡* Rel. Bar. c) *parvus, parvulus, pusillus, exiguus, de rebus፡ ሀገር፡ ንስቲት፡* Koh. 9, 14; Gen. 19, 20; ን፡ መክፈልት፡ *μικρὰ μικρῶς* Prov. 15, 16; Hez. 17, 6; 1 Reg. 2, 19; Jac. 3, 5; ንስቲት፡ መሰብ፡ Enc. Genb. 6; de animalibus: በግዕት፡ ንስቲት፡ 2 Reg. 12, 3; de hominibus (sc. de pueris et feminis): ሕፃን፡ ንስቲት፡ Jes. 11, 6 (v. ንኡስ); Cant. 8, 8; Kuf. 30. d) de tempore: *brevis, ክመ፡ የሀሀሙ፡ ዕረፍት፡ ንስቲት፡* Hen. 63, 1. 6.

ናኢት፡ vid. sub ኔአ፡

ንኡክ፡ (ነአክ፡) I, [i. q. ንሀከ] *gemere፡ ይንኡክ፡ ዲቤክሙ* Hen. 96, 2.

I. ናኡክ፡ subst. *gemitus*, Hen. 102, 5; ኅደገኒ፡ ወስተ፡ ናኡክ፡ ἔταξάς με ἐν ὀδύνας Job 30, 22; (libera me a fletu) ወአምብኩ፡ ኅ፡ ናኡክ፡ Ssal. Req.

II. ናኡክ፡ subst. [ገንጃ ገጃብ፣ ሳን] vid. Ges. thes. p. 125 et in ejusdem Appendice p. 71] 1) *plumbum sive nigrum sive album, stannum, μόλυβδος et κασσίτερος*, Sir. 47, 18; **ዕረር፡ ወናኡክ፡** Num. 31, 22; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 8. 65, 8. 67, 4; አብ፡ ናኡክ፡ ἄλδος κασσίτερος Zach. 4, 10; ወአሐስል፡ ነሎ፡ ናኡክኪ. (ገንጃ-ገጃ) Jes. 1, 25 yrs. nov. 2) in specie: *perpendicularum plumbeum* (βολβς)፡ ወገሩ፡ ናኡክ፡ ዕረር፡ ኅብ፡ በእር፡ Act. 27, 28 rom.

III. ናኡክ፡ subst., secundum Lud. *macula vel pollutio፡ ንጽሕ፡ ዘንገበለ፡ ናኡክ፡ ወደነስ፡* Ssal. Req. — *Voc. Ae.፡ ናኡክ፡ ብ፡ ቀልቀል፡*

ንኡደ፡ I, 1 [fortasse primitus *extollere*, coll. *نَهَّأَ تَهَّأَ* ገጃ, quibus vis *turgendi* et *eminendi* inest] Subj. ይንኡደ፡ (etiam ይንኡደ፡ 2 Reg. 10, 3 annot.) *laudare, collaudare, (prae-*

dicare, celebrare), ἔπαυσεν, δοξάζειν, c. e. Acc. pers. vel rei: Ps. 144, 4; 2 Reg. 10, 3; ይንኡደ፡ ለጉድብ፡ Jes. 10, 15; ይንኡደ፡ ሎቲ፡ ምግባር፡ Sir. 13, 23. 21, 16; እንበለ፡ ትጠይቀ፡ ለሰብአ፡ ኢትንኡደ፡ 27, 7; Tit. 2, 10 (μοαίνειν); Luc. 16, 8; 2 Cor. 9, 2; ርቲዕስ፡ ንንኡደሙ፡ ለእልክቲ፡ Chr. Ta. 2; ትንኡደ፡ ርአስከ፡ Joh. 8, 13; Hebr. 5, 5; ይንኡደ፡ ርአሰሙ፡ ክመ፡ ዘጠበባን፡ እሙንቲ፡ Herm. p. 97; etiam Sir. 39, 34 si quidem pro (ለኩሉ፡ ዕለቲቲ) ይነድአ፡ legitur ይንኡደ፡ c. በ፡ rei: Sir. 9, 17; ለጳዳይ፡ ይንኡደ፡ በጥበቡ፡ 10, 30. 27, 23; ይንኡደ፡ ሎቲ፡ 30, 2; 1 Cor. 11, 22; 1 Tim. 5, 10; Deg.; vel c. እንበይን፡ Sir. 10, 30 seq.; አስመ፡ Luc. 16, 8. a) abs. de homine moroso et tetrico: እንዘ፡ አ.ደ.ንኡደ፡ *συγκυρῶς μελαγχόλ* Sir. 19, 26. b) *testimonium bonum reddere* de aliquo: ይንኡደ፡ ἔμαρτυρεῖτο Act. 16, 2. 22, 12; 1 Tim. 3, 7.

አንኡደ፡ II, 1 *laudandum curare* alqm: አክ፡ በአንኡደ፡ (v. በንኡደ፡) አክብ፡ ዘረነው፡ ጻዌት፡ ጎኪክ፡ 1 Par. 19, 3.

ተንኡደ፡ III, 1 *laudari* (*,praedicari, celebrari)*: ሰላም፡ ለሥዕርተ፡ ርአስኪ፡ ዘተንኡደ፡ ጽናርሁ፡ ለአሰኪ፡ በከናዮ፡ ርሀ፡ III Sal. Mar. 2; ዘተንኡደ፡ በበአስማቲሆሙ፡ Sx. Med. 22; አ.ደ.ኩን፡ አሐዱሂ፡ ቀሲሰ፡ ዘኢተንኡደ፡ በስም፡ ጅዕደሙ፡ F. N. 6.

ንኡደ፡ part. *laudatus, vir bonae et integrae famae*, Lud. auct. Greg.

ንኡደት፡ n. act. *laus፡ ኅሣሥ፡ ክበር፡ ወንኡደተ፡ በእንተ፡ ንጽሐ፡* Can. Sard. 11.

ንኡል፡ part. *titubans* (*vertigine correptus*, vid. አንከለለ)፡ ስኩር፡ ወንኡል፡ Lud. e Mss. Colb.

ነካላል፡ vid. sub ከለለ፡

ነከረ፡ rad. *inus, cui potestas peregrini et ignoti infuit*, coll. derivatis radicum *نكر, نصب, نكر*.

አንከረ፡ II, 1 1) *peregrinum, novum, insolitum, mirum putare vel invenire* alqd vel alqm: ኢታንከር፡ ለመከረ፡ *μη ἐνὸς ἑσθῆσε τῆς παρούσης* 1 Petr. 4, 12; አልሎ፡ ዘአንከር ክም፡ ወአምንተኒ፡ *ich habe nichts befremdliches an ihm gefunden* 1 Reg. 29, 3. 2) *mirari, admirari*; abs.: Gen. 43, 33; Ex. 28, 36; Ps. 47, 5; Job 21, 5; Sir. 43, 24; Sap. 11, 15; Tob. 6, 18. 11, 15; Jes. 14, 16. 52, 5. 14; Jer. 4, 9; Dan. 3, 24; 4 Esr. 2, 2; Matth. 8, 10. 27; ወዛገ፡ አክ፡ ለአንከር፡ 2 Cor. 11, 14; c. e. Acc.: 2 Reg. 16, 11; አንከር፡ ሀይሎት፡ Job 18, 20; ወዳንከር፡ ብዙኃን፡ Sir. 11, 13; Jes. 41, 23; Apoc. 13, 3; አንከርኩ፡ ዘንተ፡ ራእዮ፡ Dan. 8, 27; አንከር፡ ሥና፡ Judith 10, 19. 11, 20; አንከር፡ መንከረ፡ Hab. 1, 5; ያንከር፡ ዕቡዮ፡ Chr. ho. 22; c. አምን፡ ut: ኢታንከር፡ አምንንቲ፡ Chr. Ta. 17; Herm. p. 76; Sx. Haml. 10; አንከር፡ አምድንንቲ፡ Sx. Haml. 24; Enc. Mij. 20; Jsp. p. 326; አንከርኩ፡ በሐውርት፡ አምን፡ ናካሬ፡ ቃልክ፡ Sir. 47, 17; vel c. በእንተ፡ Hen. 26, 6; አንከር፡ በእንተ፡ ነሎ፡ Job 42, 11; ያንከር፡ በእንተ፡ አሁ፡ ብዙኃን፡ Jes. 52, 14 (ἐκαστίσωνται); vel c. በ፡ ut: አንከረ፡ በአይወቲ፡ Sx. Mag. 14; ኢታንከር፡ በምግባር፡ Koh. 5, 7; vel seq. እር፡ ut: Gal. 1, 6; አንከር፡ እር፡ ንብኣት፡ Judith 13, 13; vel seq. እሙ፡ 1 Joh. 3, 13; vel seq. ክመ፡ ut: አንከር፡ ክመ፡ ረድአ፡ 2 Par. 26, 15; vel እስመ፡ Joh. 3, 7; Luc. 11. 38. In specie nota phrasin: አንከረ፡ ገጸ፡ ἔδωμάμασε πρόσωπον αὐτοῦ (i. e. eum *nimis superstiti* ejusque partibus studuit) Job 22, 8;

αὐτόν Luc. 2, 7. 12; ዘኢኮነ፡ ሥጋ፡ (ἀσώματος) በእደ፡ ሰብ
 እ፡ ይጠበልል፤ ዘይቦትክ፡ ማእሰር፡ ለጎጧኢት፡ ተአሰረ፡ መንኮ
 ብደቲሁ፡ (sc. Antichristos) ἐμπλέκεται Cyr. ad Reg. f. 28; መዝራ
 ዕቲ፡ (sc. Antichristus) ማናይ፡ ቀጠን፤ እገራሁ፡ ጸፋሕት፤ (sic)
 መንኮብደቲሁ፡ ጽንጽቀት፡ Kid. f. 5; ut videtur etiam *plicia*
inguinalis: መንኮብደት፡ ዘእግሩ፡ ጽንጽቀት፡ Kid. f. 31 (si
 quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.*: መንኮብደቲሁ፡ ዘ፡ አው
 ራግቲ፡

ኔከታ፡ vid. sub ነፋታ፡

ነክነክ፡ quadrl. I [i. q. ናሕንሐ፡] *quater*, *ex-*, *suc-*,
concutere: ረከሰ፡ ርአሰ፡ ምዕ፡ ወነክነክ፡ አቦ፡ ሲኖዳ፡ በበ
 ትሩ፡ እንዘ፡ ይበል፡ ተንሥሎ፡ አምፈት፡ Sx. Tachs. 11; ነሠቲ፡
 አናቅጺ፡ ወነክነክ፡ አሰማዲ፡ M. M. f. 185; አጋንንት፡ እ
 ኩዖን፡ እለ፡ ይሰርሩ፡ በነፋሳት፡ ወይነክነኩ፡ ነፋሳተ፡ እምሥጋ፡
 ግብተ፡ Genz. f. 33.

ተነክነክ፡ III, 1 *quati, concuti*: ሰምዶ፡ ሃይማኖት፡ ዘእ.
 ይትነክነክ፡ እምጎይላ፡ ነፋሳት፡ M. M. f. 96. 221; Erg. I.

ንክተክ፡ part. *concussus*, Lud. sine auct.

ንክናኬ፡ subst. *concussio, quassatio*: አሰማዶ፡ እለ፡ እ.
 ይጸጉ፡ በንክናኬ፡ M. M. f. 312.

ነክዕ፡ subst., secundum Ludolfi Gregorium *locusta minor*;
 huouisque nomisi in Pl. አናክዕ፡ vel አናካዕ፡ repertum; ei re-
 spondent 1) ἑρπυλῖν *rubigo*: ይእዜ፡ ይበል፡ አናክዕ፡ ለርሰ
 ቶሙ፡ Hos. 5, 7; Deut. 28, 42; 3 Reg. 8, 37; Joel 1, 4;
 Ps. 77, 51; Hen. 76, 9—11; quamquam incertum est, annon
 interpretet Ae. τῆν ἑρπυλῖν *locustae speciem* interpretati sint.
 2) *locustae species*, vel *locustae* (seu *grylli gregarii*) forma
 sc. *bruchus* vel *attelabus*, ἀμάπη Am. 4, 9; Joel 2, 25;
 ἀρχὴ καὶ βροῦχος *አናክዕ፡ ወአንበጣ*: 2 Par. 6, 28; Jes. 33,
 4 var.; Macc. f. 10 (vid. sub ቃህም፡); Hen. 76, 9—11. —

[Arabice رُبَيْدٌ *rubicundus*]. — *Voc. Ae.*: አናክዕ፡ ዘ፡ አንበጣ፡
 ገልገል፡; aliud: ዘ፡ ፌጊጣ፡; aliud: ዘ፡ ፈረፈጊጣ፡

ነክዩ፡ I, 1 [עָנָה, נָכָה, נָכָה] *laedere, nocere*, c. c.
 Acc.: ወአልቦ፡ ዘይነክዩ፡ ሰ ሆነ κακοποιήσουςα Jes. 11, 9. 65,
 25; ዐናብስት፡ ኢነክይዎሙ፡ Abush. 50; አልቦ፡ ዘይነክዩ፡ ለ
 እሙ፡ መሀብክም፡ መንፈቀ፡ ሰ ἄλλοτμοι Tob. 12, 2; Marc.
 16, 18; Lac. 4, 35. 10, 19.

አንክዩ፡ II, 1 1) *damno afficere, detrimentum in-*
ferre, c. Acc. prs. 1 Cor. 8, 8. 2) *destruere, deminuerere,*
demere, c. እምን፡; ut: አሙ፡ አንክይክ፡ እምሲሳዩ፡ ነፋሰክ፡ ወ
 አፍአምክ፡ ለነዳይ፡ Jes. 55, 10; Deut. 13, 1.

ተነክዩ፡ III, 1 (etiam ተነክዩ፡ Dan. 6, 23 var.) *laedi, vio-*
lari, detrimentum capere, damnum vel iacturam fa-
cere: ወኢተነክዩ፡ ወኢምንተኒ፡ Dan. 6, 23; 1 Cor. 15, 52;
 Herm. p. 62; አልቦ፡ ዘትትነክዩ፡ አንተ፡ በአበደ፡ ዘኢሁ፡ Sir.
 22, 13; አልቦ፡ ዘይትነክዩ፡ Job 5, 24; ወኢይትነክዩ፡ መለክ
 ቲ፡ (sc. hac doctrinā) Cyr. c. Pall. f. 86; ፈርሀ፡ ከሙ፡ ኢትዕራዕ፡
 አው፡ ከሙ፡ ኢትትነክዩ፡ ተጸምዶ፡ ክርስቲያናዊት፡ Phlx. 15.

ንክዩ፡ part. *laesus, damno affectus*, Phlx. 115. 129.

ንክይ፡ subst. *noxa, damnum, detrimentum, iactura*,
 opp. በቀላጊት፡ Phlx. 172.

ንክዩት፡ et **ንክት፡** n. act. *laesio, noxa, damnum, de-*
trimentum: ዘአንበለ፡ ንክዩት፡ እመንገሌሁ፡ (ohne Beschädigung
 von feiner Seite i. e. ohne daß es von ihm beschädigt wurde) F.
 N. 35; ዘወደዮ፡ እሳተ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ አው፡ በሐቀል፡ እንዘ፡ ዩ
 ጎሥሥ፡ ንክዩተ፡ ስሳተ፡ ዚእኒ፡ 50, 6; ዘአንበለ፡ ንክት፡ M. M.
 f. 288; ዘዎሪኦ፡ ንክዩተ፡ ካልኡ፡ F. N. 37.

ንክዩ፡ n. ag. *noceus, noxius, damnosus*: ራኒብ፡ ወጽ
 ምእ፡ ነክይዩን፡ F. N. 43, 4; ደዩ፡ ሥጋ፡ ፍጥራታዊት፡ ነክ
 ዩት፡ Gad. Kar.

ንክፋት፡ vid. sub ንቅፈት፡

ነዋ፡ ecce vid. supra col. 630 sub ኖ፡

ኖለው፡ quadrl. inus., cui comparandum est ኑን፡ Pi. *ducere*,
 spec. aquatum, pastum; ኑን፡ *pasceum*.

ኖላዊ፡ subst. m., Pl. plerumque ኖሎት፡ (pro ኖለውት፡),
 rarius ኖላውዖን፡ (Hen. 89, 59. 63—65. 90, 1) et ነዋልው፡
 (Gad. T. H.); *pastor*: ኖላዊ፡ አገንባ፡ Gen. 4, 2. 13, 7. 8;
 ሰብአ፡ ኖሎት፡ 43, 32; ኖሎተ፡ እንስሳ፡ 46, 32; Num. 32, 4;
 Kuf. 41; 4 Reg. 10, 12; Koh. 12, 11; Job 1, 16. 24, 2; Sir. 18, 13;
 Jer. 28, 23; ንዋዩ፡ ኖሎተ፡ ዘኖላዊ፡ አብደ፡ ሰጠን፡ ποικιλία
 ποιμένων ἀπέτρον Zach. 11, 15; Matth. 9, 36. 25, 32. 26, 31;
 Marc. 5, 14; Luc. 2, 8; Joh. 10, 11 seq.; trsl. de pastoribus
 vel rectoribus populi politicis vel spiritualibus: Jer. 2, 8. 3, 3.
 6, 3. 18. 22, 22; Jes. 63, 11; Hez. 34, 2 seq.; Ps. 79, 1; Hen.
 89, 61 seq.; 1 Petr. 2, 25. 5, 4; Eph. 4, 11; Hebr. 13, 20;
 Clem. f. 91 seq.

ኖላዊት፡ subst. fem., *pastrix*: ኖላዊት፡ አጣሊ፡ Lud. e
 Vit. Sam.

ተኖለው፡ quadrl. III, 1 *pastoris munere fungi, ducere*
et custodire gregem, c. c. Acc.; plerumque trsl., ut: ተኖለ
 ምሙ፡ Lit. Jac. Sar.; ምእራትክ፡ ይትኖለው፡ በቡሉ፡ መዋዕ
 ለ፡ አይወትዩ፡ Kedr f. 2; Fal. in proleg.; ተኖለው፡ (Cod.
 Tubing.: ተኖልው) በኖጽም፡ ወዕቀብኒ፡ በክዋላ፡ Enc. Ter 25;
 በተኖልም፡ ወአስተሐምዎ፡ (αἰδομένους ἡμῶν) Chr. Ta. 33;
 c. እምን፡ (i. e. *custodire a*), ut: አንስ፡ ከንኩ፡ አዕቅብክ፡ ወአ
 ትኖለውክ፡ እምኖ፡ ጎሥሥ፡ ሥራዌክ፡ Jsp. p. 338.

ተኖላዊ፡ n. ag. *pastor, custos*, et trsl. *rector, patro-*
nus: ምጽቀት፡ ተኖላዊት፡ ይእቲ፡ ለገበሪሃ፡ ἡ ἐλεημοσύνη
 προστάτης ἐστὶ τῶν ἐργαζομένων αὐτῆν Chr. Ta. 32; ተኖላዊ
 ሆሙ፡ ለጸላእተ፡ ክርስቶስ፡ Abt. Ap. 49 (48).

ኖሙ፡ I, 1 [εἶπεν καὶ ἤλθεν] Subj. ይኑም፡, 1) *dormire, dor-*
mitare (κοιμάσθαι, καθεύδειν, ύπνειν): Ps. 40, 9. 120, 4;
 Koh. 4, 11. 5, 11; ኖምኩ፡ Job 7, 4; ኢይነውሙ፡ Jes. 5, 27.
 43, 17. 65, 4; Prov. 4, 16; 1 Reg. 26, 12; ኖሙ፡ ያዕቆብ፡ ገ
 ዋሙ፡ Kuf. 27; ያፈቅፋ፡ ነዊሙ፡ ጠሎጠጦ፡ ስላላ፡ Jes. 56, 10;
 Matth. 8, 24. 9, 24. 13, 25; Act. 20, 9; ኢንኑም፡ አላ፡ ንን
 ቃህ፡ 1 Thess. 5, 6. 2) *obdormire* i. e. *vita defungi* vel
defunctum esse: Gen. 47, 30; ክሙ፡ ይኑሙ፡ ንዋሙ፡ ዘለፈ
 ለም፡ Jer. 28, 39; Kuf. 10, 23. 36; Deut. 31, 16; Job 14, 12.
 21, 13. 26; እለ፡ ይነውሙ፡ ውስተ፡ መሬተ፡ ምድር፡ Dan.
 12, 2; 2 Par. 9, 31; 1 Cor. 15, 6; እለ፡ ኖሙ፡ ክርስቲያን፡ ጸ
 ድቃን፡ Did. 34; Lit. 164, 4. — *Voc. Ae.*: ደቀስ፡ ኖሙ፡
 ብ፡ ተኑን ።

ንገሐ፡ I, 1 sive *lambere*, sive *carpere*, c. Acc.: *pulverem*, de serpente, Gad. Ad. f. 16, si quidem lectio sana est.

ንገሐ፡ *spargere* et ንገሐ፡ *evellere* vid. sub ንገሳ፡

ንዘረ፡ I, 1 [coll. 𐩦𐩣𐩪 *momordit, vellicavit*] *mordere* Mich. 3, 5 var.

ንዘረ፡ I, 2 *mordere, discernere* dentibus: አለ፡ ይኒዝርዎ ሙ፡ (v. ይኒዝርዎሙ፡) በስነኒሆሙ፡ Mich. 3, 5; እንዘ፡ ይኒዝ ሩ፡ በስነኒሆሙ፡ Hen. 86, 5. — Voc. Ae.: ይኒዝርዎ፡ ዘ፡ ይ ቱነጽልዎ ።

ተነዘረ፡ III, 2 *morderi, dilaniari* dentibus, Kid. f. 41 (vid. sub ንገዝነዘ፡).

መንዝር፡ *spurius* vid. sub መ፡፡ c. 191.

ንዘራ፡ vid. sub ዕንዘራ፡, ዐንዘረ፡

ንገሐረዋ፡ n. prgr. 1) *Naziracus* (seu *devotus*) Jud. 13, 5, 7; Sk. Mag. 30 Enc. 2) *Nazarenus, Christianus*: Marc. 10, 47; ሕዝብ፡ ናገሐረዋደን፡ Act. 24, 5; ኢደሱስ፡ ናገሐረዋ፡ አምላክሙ፡ ለናገሐረዋደን፡ M. M. f. 50.

I. ንገሳ፡ I, 1 [𐩦𐩣] (𐩦𐩣) *saluit*, Hiph. *sparsit*; نَصَحَ et نَصَحَ *conspersit*; vid. ነስነስ፡] *spargere, re-, con-, aspergere*, potissimum de ritu aspersionis sacro (*libare*): c. c. Acc. liquidum quod spargitur, (vel c. እምነ፡, እምውስተ፡ partitivo): ንገሳ፡ ወይን፡ ንገሳ፡ ደሙ፡ Kuf. 6; 2 Par. 29, 22; ወንዝኖ፡ (ለማይ፡) ለእንዘ፡፡ 1 Par. 11, 18 (ἕσπασε); et c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡ vel ቅድመ፡ rei vel loci, quae asperguntur: ንገሳ፡ ወይን፡ ውስተ፡ አሳተ፡ Kuf. 7; Lev. 4, 6, 17, 5, 9, 8, 11, 30, 16, 14 seq.; Num. 19, 18; c. Acc. rei vel pers., quae asperguntur: Ex. 24, 8; Lev. 14, 7; Num. 19, 19; እንዝነክሙ፡ በማይ፡ ንጹሕ፡ Hez. 36, 25; 2 Par. 29, 24; Ps. 50, 8; Hebr. 9, 19; c. dupl. Acc. Num. 8, 7.

አንገሳ፡ II, 1 *spargere vel aspergere facere*: አደን ገሳ፡ ላዕሌሁ፡ ማይ፡ መንዝሳ፡ Num. 19, 13; ጸጋ፡ እንተ፡ ታነ ገሳሙ፡ ለቅዱሳን፡ Phlx. 89 (si quidem lectio sana est); locus, quem Lud. affert, Enc. Tachs. 5 corruptus videtur.

ተንገሳ፡ III, 1 1) *spargi, prosilire*, de liquido: ተንገሳ ጎ፡ ደማ፡ ጎብ፡ አረፍት፡ 4 Reg. 9, 33; ተንገሳ፡ ደሞሙ፡ ውስተ፡ አልባስዩ፡ Jes. 63, 3 vs. alt.; Lev. 6, 20. 2) *conspergi, aspergi*: Num. 19, 20; Hebr. 9, 12 (rom.). 22; Chr. ho. 16; ደም፡ እንተ፡ ተንገሳ፡ ባቲ፡ ነፍሳቲ፡ Chr. ho. 27.

ንዘሳ፡ part. *conspersus, aspersus*: ንዘሳ፡ በደም፡ Chr. ho. 16; Apoc. 19, 13.

ንገሳ፡ n. act. *respersio, conspersio, aspersionis*: ንገሳ ጎተ፡ ደም፡ Hebr. 12, 24; 1 Petr. 1, 2; Did. 1; Maväs. n. 70.

መንዝሳ፡ et መንዝሳ፡ (Org. Edz.) subst. 1) *respersorium vel aspergillum*, Lud. 2) *aspersio*: ማይ፡ መንዝሳ፡ ህዕዋ ፎጥጥጥጥ Num. 19, 9, 13, 20, 21.

ምንዝሳ፡ (pro መንዝሳ፡) subst. i. q. መንዝሳ፡ 1) *instrumentum quo conspergitur, res quae aspergendo inscribit*: ፕሮራላይ፡ ምንዝሳ፡ ደም፡ Lud. ex Org. 5 (cfr. Hebr. 9, 19). 2) *aspersio*: ማይ፡ ምንዝሳ፡ Org.; ማይ፡ ምንዝሳ፡ ጽላይ፡

(sc. aqua baptismalis) M. M. f. 202; ማይ፡ ምንዝሳ፡ ዘርግዘተ፡ ጎቡ፡ M. M. f. 132.

II. ንዝሳ፡ I, 1 *evellere* i. q. ንገዐ፡ Jud. 16, 14 var.

ምንዝሳ፡ *delicatus* vid. sub መዝሳ፡ c. 211.

ንገዝነዘ፡ quadr. l, ut videtur *vexare*, coll. amh. ንገዝነዘ፡ to urge, constrain, to vex (Isenb. p. 106); an 𐩦𐩣, 𐩦𐩣?

ተንገዝነዘ፡ III, 1 *vexari*: በእኩይ፡ እንዘ፡ ይተንገዝነዘ፡ ወእንዘ፡ ይተኔተፍ፡ ወይትኔዘር፡ በነዋሳ፡ ነ፡ ኔ፡ Kid. f. 41.

ንገዐ፡ I, I [𐩦𐩣 𐩦𐩣?; vicinum ነጸዩ፡] *evellere*: ንገዐ፡ መታክለ፡ እምነ፡ ዐረፍት፡ Jud. 16, 14.

ንዘዘ፡ rad. inus., cui primitus potestas *salicendi, insilicendi* infuisse videtur, cfr. praeter ንገሳ፡ etiam 𐩦𐩣, 𐩦𐩣 I et III et 𐩦𐩣.

አመንዝዘ፡ quadr. II (denom.) *insultare, insectari, proscindere probrose dictis, injuria et maledictis lacescere*: ይአጎገ፡ ያመንዝዝ፡ ደቀ፡ ወአዋልደ፡ ሲፕፕጥጥ Luc. 12, 45 rom.; ገብር፡ እኩይ፡ ያስተቁጥዕ፡ ሩቃደ፡ እገዛ፡ አ፡ ወያመንዝዝ፡ ነ፡ ሎ፡ ንዋዩ፡ ቤት፡ ወይዘብ፡ ደቂቀ፡ ወአዋልደ፡ Clem. f. 205; አመንዝዝዝዎ፡ ἑπέσθου Gal. 1, 13; ይኩራዕዎሙ፡ በውስተ፡ አናቅጽ፡ ወያመንዝዝዎሙ፡ κολαβριστέθησαν Job 5, 4; Luc. 11, 53 (ἀποστοματίζεν); ወመሪረ፡ ሐዘነ፡ ያቲክዝዎ፡ ወያመንዝዝዎ፡ (καὶ ἀκούσας ἀνεστρέψατε πικρά) Sin. 25, 18; ὀνειδίζεν Ps. 34, 8; Hez. 34, 29.

ምንዝዝ፡ part. *probris, contumelialis laesus*, Lit. Joh.; ጎሩደን፡ ምንዝዝን፡ በቅድሚያሙ፡ ወከመ፡ ሥአብን፡ ይሰመዩ፡ በማእከሌሆሙ፡ Kid. f. 4.

ናዘዘ፡ I, 3 (nisi malueris quadr. I; forma ትንዝዝ፡ 4 Esv. 10, 55 ed. Laur. lapsu calami scripta videtur) *solari, consolari, solatio erigere* [hoc verbum mihi nunc (secus atque in gramm. § 78) cum radicibus መዘዘ፡, አዘዘ፡ 𐩦𐩣 (vid. de iis Ges. thes. p. 610) componendum videtur; in specie cfr.

𐩦𐩣 II *consolatus est*, proprie firmavit) παρακαλεῖν, παραμυθεῖσθαι, c. Acc. prs. Job 2, 11, 4, 3; Koh. 4, 1; ናገዝዎን፡ Jes. 35, 4; ጎጣእኪ፡ ዘይናዘዘኪ፡ Jes. 51, 18; Thren. 1, 2; Ps. 68, 25; ናገዝተክ፡ Ps. 93, 19; 1 Thess. 2, 11, 5, 14; Phil. 2, 1; ናገዝህሁ፡ ለልብ፡ አመተክ፡ (ἐλάλησας ἐπὶ καρδίᾳ τῆς δούλης σου) Ruth 2, 13; Kuf. 27; ከመ፡ ይናዘዝዎ፡ (pro ይናዘዝዎ) Kuf. 34; c. በእንተ፡ de, ut: ኢይናዘዝዎሙ፡ (pro ኢይናዘዝዎሙ) በእንተ፡ ዘሞተ፡ Jer. 16, 7; 1 Par. 19, 2; vel c. እምነ፡ rei Gen. 5, 29; Kuf. 4.

ተናዘዘ፡ III, 3 1) *se consolari, consolationem admitttere*: እትናዘዝ፡ Jes. 21, 2; 1 Cor. 14, 3; Org. 5; c. በእንተ፡ de Hez. 32, 31; Kuf. 34; 4 Esv. 10, 27; c. n. ab: ut: ሰብ፡ ይላሕዉ፡ ይትናዘዝ፡ ብዩ፡ *consolationem a me (vel meam) admittunt* Job 29, 25. 2) *se invicem consolari, mutuas inter se blanditias admitttere*: ወይትናዘዝ፡ ከልኤሆን፡ እምቃላ፡ መጻሕፍት፡ Lud. (e Relatione de Marcia); (leones cum non laedebant.) አላ፡ ይትናዘዝ፡ ምስሌሁ፡ ከመ፡ አባዕት፡ ምስሌ፡ ሳላዩ

ሆሙ: Sx. Pag. 1. 3) amharice: *confiteri peccata* i. q. aethiopicæ ተናሐዩ:

ናዛዚ: n. ag. *solator, consolator, paraclctus*, Kid. f. 6; Genz. f. 90 et 113; ጸራቅሊሙስ: ብሂል: ናዛዚ: ብሂል: M. M. f. 328; fem. ናዛዚት: Lit. 170, 4.

ኑዛዜ: subst., m. et fem. 1) *consolatio, solatium*, Job 6, 25; Sap. 3, 18; Rel. Bar.; Org. 7; ናዘዘኩ: ኑዛዜ: መንፈሳዊት: Genz. f. 29; ሆናዩ: ኑዛዜ: (v. ኑዛዘዩ) ትናዝዝ: Kuf. p. 134. 2) *confessio peccatorum* coram sacerdote cum absolute, መጽሐፈ: ኑዛዜ: formula confessionis (ፀናቲክታ), Cod. Mus. Brit. IX, 2, d; XVIII, 2; XLVIII, 4; LVII, 11.

መናዝዝ: part. *consolator*, Chr. ho. 27; መናዝዝን: ለእኪት: παρακλητορες κακῶν Job 16, 2. 13, 4 var.; Genz. f. 67 (vid. መናሕዶ).

መናዛዚ: (sec. Lud. መናዝዚ) part. c. term. adj. i. q. መናዝዝ: Phlx. 142; f. መናዛዚት: de lingua Fal. f. 9; መናዝዚት: Lud. ex Org.

ነዘፈ: i. q. **فرب** exhaustit puteum, vid. etiam ነዘፈ:

ተነገፈ: III, 1 *exhaustum, evacuatum esse*: ተነገፈ: ወተነገፈ: (v. ወተነፈፈ) ἐκταναγμός καὶ ἀναταναγμός Nah. 2, 10 in Cod. Laur.

ነዩ: ነዩ: caet. *en me, cum caet.* vid. sub ና: c. 6 0.

ኒል: subst. sc. नील n., نيل indigofera tinctoria, color indicus: ብንተ: አዕይንቲሁ: አዝረቅ: ከመ: ኒል: Sx. Haml. 8; Hed. 21 (vid. sub ዐለለ). — Voc. Ae.: ኒል: (v. ኔል): ብ: ቀለም:

ነዩሩዝ: n. prgr. sc. **روزو** et **يروزو** *primus anni dies* apud Persas: ወረሰዩ: ነዩሩዝመ: ዘውሕቱ: ቀዳሚ: ዓመቶሙ: በሠርቀ: ተውት: Abush. 8.

ኔሕ: rad. inus., e. q. **عس** non bene coctus, crudus fuit, de carne. Hinc

ናሕት: subst., m. et fem., *panis infermentatus* (fermento non corruptus) vel *azymus*; ጎብስት: ናሕት: (per apposit.) Ex. 29, 2; ዳናንት: ናሕት: Gen. 19, 3; Lev. 2, 4. 5; ጎብስት: ናሕት: (per st. c.) Lev. 8, 26; ጸራይቀ: ናሕት: Ex. 29, 2; Jud. 6, 19. 20; plerumque absol. ናሕት: *azyma*: ናሕት: ትበልዑ: Ex. 12, 8. 13, 6 seq.; 23, 15; Jos. 5, 11; Hez. 45, 21; 1 Esr. 1, 10; ደፈንት: ናሕት: 1 Reg. 28, 24; ለውሕቱ: ናሕት: Jud. 6, 21; በዓለ: ናሕት: *festum azymorum* Kuf. 49; Lev. 23, 6; 2 Esr. 6, 22; trsl.: ናሕት: አንትሙ: *azyma* vel *azymi estis* 1 Cor. 5, 7.

ነደለ: rad., quae amharice significat *perforare*.

ንድለት: subst., Pl. ንድለትት: *caverna, hiatus*, Hen. 96, 2. መንዲል: *manille* vid. sub መ: c. 194.

ነድሐ: I, 1. [ጠን ጠን ጠን; vicinum ነድሐ: q. v.] *trudere, ferire, impellere*: ወነድሐ: ላህም: (v. ወግዳ) *bos cum ferit* 2 Reg. 6, 6; lectiones aliae sunt: ወነድሐ: ለላህም: *trusit* vel *impulit bovem* (in Cod. S), vel ወነድሐ: ላህም: *bos eam* (arcam

impulit sc. ad lapsum (apud Lud.). — Voc. Ae.: ነድሐ: ዘ: ወጋው:

ነድቀ: I, 1 [amh. idem] Subj. ይንድቅ: *struere, construere, aedificare*, c. c. Acc., ut: urbem Gen. 4, 17. 10, 11. 11, 4. 8 (ነዲቅታ:); Ex. 1, 11; ἑπαύλες Num. 32, 16; domos Deut. 20, 5; Hen. 99, 13; ኢለነዲቅ: አብያተ: Jer. 42, 9; muros Judith 1, 2; altaria Gen. 8, 20; Num. 23, 1; Jos. 22, 29; 1 Reg. 7, 17; sepulchra Matth. 23, 29; ይንድቅ: ላዕሌሁ: ትአምርት: Hez. 39, 15; ነድቀ: ተብዕተ: በዐውዳ: περιεκοδομήσαν αὐτῶν τετραπέδοις Ἱεραῖς κύκλω Jer. 52, 4; c. II materiae Deut. 27, 5. 6; Judith 1, 2; trsl.: Gen. 2, 22; ነድቀ: ላዕሌሁ: Thren. 3, 7; etiam *reaedificare, restaurare* Am. 9, 11.

ተነድቀ: III, 1 *strui, exstrui, aedificari*: ሰብ: ተነድቀ: አልክት: አብን: Herm. p. 78. 79. 80; ኬብርን: ተነድቀት: Num. 13, 22. 21, 27; Luc. 4, 29; c. እምን: materiae Hen. 71, 5; *reaedificari* Deut. 13, 17.

ንዱቅ: part. *exstructus*, Num. 21, 20 (ἀελαξευμένος); አንባለ: ንዱቅ: ቤት: ወአንባለ: ሕንጽ: ማጎደር: Enc. Jac. 28.

ንድቅ subst., plerumque m., *compactura, structura, aedificium, latericium, murus*: ማእከለ: ንድቀ: አአባን: ἄνὰ μέσον ἄμῶν Ἰσραὴλ Sir. 27, 2; Herm. p. 81 seq.; ይትሐንጽ: ቤተ: አግዚ: በንድቅ: ክብር: Tob. 14, 5; ከመ: ንድቀ: ክረምት: አንጻሁ: Sir. 21, 8; ሀገር: ንድቅ: πάλαι ἑπαύλεων Num. 22, 39; ቅጽር: ንድቅ: οἰκοδομή Sir. 22, 16; ንድቅ: οἰκοδομαί Marc. 13, 1. 2; 4 Esr. 9, 27. 10, 67. 68; ንድቅ: ጽኑ: ኑስ: ዘቦት: ቅጽር: Macc. f. 24; ንድቀ: ማጎፈድ: latericium turris (opp. lignis) Jsp. p. 375; in Belsazari palatio angelus scripsit ዲባ: ንድቀ: ምንባር: p. 275; አንብሁ: (sc. scribentis) ወዕኡ: አምንድቅ: ibid.

ንድቅት: n. act. *aedificatio, architectura*: inter varia quaestuum concensorum genera recensetur ንድቅት: F. N. 23.

ነዳቁ: n. ag., Pl. ነዳቅት: *structor, aedificator, architectus*: ነዳቅት: አብን: οἰκοδομοῦ Ἰσραὴλ 1 Par. 22, 15; ነዳቅት: አረፍት: 14, 1; ነዳቅት: 1 Esr. 6, 4; 2 Esr. 14, 18; 4 Reg. 12, 11; Ps. 117, 21; Matth. 21, 42; Hierosolyma caelestia, አንተ: አንተ: ለሊከ: ኬንያሃ: ወገባሪሃ: ወነዳቁሃ: Genz. f. 104; Lit. Joh.; Org.

መንደቅ: et መንደቅ: subst., 1) *structura muralis, latericium*, Deut. 4, 49; Syn. f. 395 (vid. እስኪት). 2) *materia* structurae, Hen. 99, 13.

ነደቦ: rad. inus., quae primitus potestatem *impellendi* et *adigendi* (ጠን, **دَدَب**) habuit, deinde in significatum *urgendi, in angustias compellendi* (bebrängen; cfr. **دَدَب** *negotium grave, periculum*) abiit, unde quondam derivarunt መንደብ: *periculum, calamitas, afflictio* (ut in n. pñ. باب الندب).

አመንደቦ: quadr. II (denom.; semel tantum legi ኢመንደቦሙ: Dan. 3, 26 apoc. in uno codice, sed lapsu calami scriptum videtur pro ኢምንደቦሙ) *premere, in angustias redigere, opprimere, vexare, affligere, in calamitatem vel periculum adducere* (plerumque ἰκλῆσθαι et ἐκδιῆσθαι), c. Acc.: Kuf. 38; 3 Reg. 8, 37; Ps. 17, 42. 42, 2; ምንደብ: ነፍሳት: Prov. 12, 13; Sap. 5, 1; ሰብ: አመንደብም: ፀፋ: Sir. 46, 16; Job 24, 24. 36, 15; አመንደቦሙ: Jer. 10, 18; Zeph. 1, 17; Hen. 100, 7; 2 Cor. 11, 26 (κλύθναι); Kid. f. 3.

Deut. 28, 20; Tob. 4, 13; 2 Cor. 8, 9; trsl.: ንደተ፡ አእምር፡ ἔνδεια φρεσῶν Prov. 6, 32, 10, 21.
አንዳዩ፡ n. ag. (II, 1) *pauperans, egenum faciens*: አ ፍቅር፡ ንዋይ፡ አንዳይሁ፡ ለብሕሲ፡ ውእቱ፡ Fal. f. 33.

ነደደ፡ et **ነደ፡** I, 1 [amh. id.; referendūm videtur ad ገደ፡; au, mutatis literis *n* et *l*, ad لَطِي ٢٦] Subj. **ይንድድ፡** et **ይንድድ፡** *ardere, ardescere, exardescere, flagrare, accensum esse*: ነደደ፡ አሳት፡ ሳዕሌሆሙ፡ Num. 11, 1; Jes. 33, 14; 4 Esr. 6, 37; Ps. 17, 10, 38, 4, 77, 25; ነበልባል፡ ዘነደደ፡ vel ዘነደደደ፡ φλόξ ἐξαφῶστια Hez. 20, 47; አንዘ፡ ት ነድድ፡ አሳተ፡ ምሥዋዕ፡ Lev. 6, 2; አሳት፡ ዘይንድድ፡ Job 31, 12; Hen. 14, 17, 19; Hebr. 12, 18; አሳት፡ ትንድድ፡ ውስተ፡ ከርሙ፡ Sir. 40, 30; አሙ፡ ነፋሕነገ፡ ለፍሕም፡ ትንድድ፡ 28, 12; አቶን፡ ዘይንድድ፡ Sir. 43, 4; Jes. 48, 10; ነፍስ፡ መዐትም፡ ዘይንድድ፡ ከመ፡ አሳት፡ Sir. 23, 16; ይንድድ፡ መዐቱ፡ Jes. 30, 27; Jer. 7, 20; ይንድድ፡ v. ይንድድ፡ 21, 12; Ps. 2, 13; ትንድድ፡ አዕጽግትዮ፡ Job 30, 17; በአንተዝ፡ ይንድድ፡ ፍቅር፡ ከመ፡ አሳት፡ Jer. 9, 8; ነዳ፡ v. ነደዳ፡ በፍትወቶሙ፡ Rom. 1, 27; c. Acc. pers. (sensu Dativi): ይንድድነ፡ ልብነ፡ (nobis) Luc. 24, 32. 2) *comburi igne*: መሥዋዕት፡ ይንድድ፡ ነሱ፡ ἑλόκαυτας ἕστα Lev. 6, 16; ይንድድ፡ ሐሠር፡ በአፍሓመ፡ አሳት፡ Jes. 5, 24.

አንደደ፡ II, 1) *accendere, incendere, inflammare, ignem* Ex. 35, 3; Kuf. 50; Sir. 28, 11; Jer. 7, 18, 21, 14; Judith 7, 5; Luc. 22, 55; ነበል፡ ዘአንደድክሙ፡ Jes. 50, 11; Thren. 2, 3; ligna Lev. 6, 5; Jes. 44, 15; fornacem Hos. 7, 4; Dan. 3, 19; altare Mal. 1, 10; urbem Prov. 29, 8; absol.: ኢየአክል፡ ሊባሰን፡ ለአንደድድ፡ εἰς καυσῶν Jes. 40, 16; አንድድ፡ ታሕቲሁ፡ Hez. 24, 5; Enc. Teq. 25 (Lud.); trsl.: ይንድድሙ፡ ወይንድድ፡ (v. ወይበስል)፡ ቦቱ፡ ጎብስቶ፡ καύσαντες ἔπεψαν ἄπτους Jes. 44, 15. 3) *comburare, cremare*, Lev. 6, 23; ዳኤል፡ ንዋየ፡ ሐቅል፡ ያነዳ፡ በአሳት፡ Hez. 39, 10; ዘመን፡ ፍ፡ አንደደ፡ በአሳት፡ Jes. 44, 16, 30, 30; ለአንድድድቶሙ፡ Matth. 13, 30.

ተናደደደ፡ III, 3 *se invicem incendere, mutuo fervore ardere*: ትትናደደድ፡ ሐሩረ፡ አፍቅር፡ ውስተ፡ ነፍሱ፡ Phlx. 106; ወትቁርር፡ ተናደድድቶሙ፡ (seu: ignis mutui amoris) Phlx. 5.

ንዳድ፡ part. 1) *accensus, ardens*, Enc. Tachs. 19; non ignem sacrificalem Deus poscit, አላ፡ ኩን፡ ንዳድ፡ በአሳት፡ መንፈስ፡ (ቅዱስ)፡ ከመ፡ ታውዕያ፡ ለፍትወት፡ ኢኪት፡ Chr. Ta. 11. 2) *inustus, adustus*: ንዳዳ፡ ልብ፡ ገላገላ፡ ገላገላ፡ ἄκαῖοι τῆν ἰβλαῖ σουβέλησιν 1 Tim. 4, 2.

ነድ፡ subst., plerumque m., *flamma*: Gen. 15, 17; Kuf. 14; Num. 21, 28; Ps. 96, 3; Hos. 7, 4; 4 Esr. 2, 56; Jer. 31, 45 vs. nov.; በአምጣነ፡ ዕው፡ ለአሳት፡ የባሊ፡ ነዳ፡ Sir. 28, 10; ቃሉ፡ ከመ፡ ነድ፡ ያውዲ፡ (ὄξ λαμπράς) 48, 1; ከመ፡ ኢተዐይ፡ በነድሙ፡ 8, 10; crebro: ነድ፡ አሳት፡ Sir. 21, 9, 38, 28; Act. 7, 30; 2 Thess. 1, 8; Hebr. 1, 7; Apoc. 1, 14.

ንዳድ፡ subst., amh. magis quam aeth., *febris (maligna)*, Cod. Mus. Brit. LXXX, 1; d'Abbadie Catal. p. 48; M. F.

ንደደ፡ n. act., *ardor, flamma*: ከመ፡ ንደተ፡ አሳት፡ Ex. 24, 17; ይቁርር፡ ዘውስተ፡ ልብ፡ ንደደ፡ (sc. irae) Jsp. p. 337.

ነዳዳ፡ n. ag. *ardens*: አፍሐመ፡ አሳት፡ ነዳዳ፡ Enc. Masc. 6; ማጎቶት፡ ነዳዳ፡ Enc. Tachs. 28; ፍትወት፡ ነዳዳት፡ F. N. 24, 5; ሰሚዶ፡ ንባብ፡ ዓዘነ፡ አምልጎንክ፡ ነዳዳ፡ Enc. Tachs. 6.

አንዳዳ፡ n. ag. (II, 1) *accendens, incendiarius*: አንዳዳደ፡ አሳት፡ F. N. 50, 6; Th. Petr.; trsl.: አንዳዳ፡ ሐሳውያን፡ ሐሳዊ፡ ስምዕ፡ Prov. 6, 19 var.

ምንዳድ፡ subst. *locus ubi ignis accenditur, ut focus, culina, caminus, fornax*: Jes. 30, 14 gloss.; Ex. 27, 9—15, ubi interpres ἵστια (መንጠላዕት፡ in C) tamquam ἕστια vertit; Reg. Pach.; ምንዳድ፡ አሳት፡ ዘቤተ፡ ብለኔ፡ Sx. Tachs. 5; ምንዳድ፡ ብለኔ፡ Sx. Jac. 13; Sen. 7; ወደይዎሙ፡ ውስተ፡ ምንዳድ፡ አሳት፡ ወአውዐይዎሙ፡ ዲባ፡ ዐራተ፡ ጎጂን፡ Sx. Hed. 22; si quibus est ሐዱር፡ communis, ኢይደልሙ፡ ለፈክሙ፡ ይግበር፡ እቶነ፡ አው፡ ምንዳድ፡ ብለኔ፡ ጎብ፡ ገባ፡ ሐራ፡ በዘይክያድ፡ አሳቱ፡ F. N. 37.

መንድድ፡ subst., Pl. *መናድድ፡*, ut videtur *materiala, qua accenditur vel inflammatur*: አዘዘ፡ ይንድድዳ፡ እቶነ፡ ወይደደድ፡ ውስተቱ፡ መናግንተ፡ ጽሁፍ፡ ወመፈልገተ፡ (sic) አሳት፡ ፒሳ፡ ወፓፒራ፡ ወሥብሐ፡ ወመዓረ፡ ግራ፡ ወአፍለጠስ፡ ወከባሪት፡ ወዘተ፡ መናድድ፡ (sic pro መናድድ) ጽሁፍ፡ Macc. f. 2.

ነደ፡ I, 1 [amh. id.; primitus: *propulit* (فَدَدَ propulit momentum; ٢٦] *dispulit, fugavit*); vicina ٢٦, فَدَدَ; cfr. etiam فَدَدَ jaculatio teli] Subj. **ይንድድ፡** 1) *jaculari, emittere tela*: ኢይንድድ፡ ውስተታ፡ ሐጽ፡ Jes. 37, 33; plerumque omissio Accusativus teli: ይንድድ፡ Jer. 6, 23, 26, 9; Ps. 77, 12; ንድድ፡ 4 Reg. 13, 17; ነዳዳ፡ በይምን፡ ወበዕምን፡ 1 Par. 12, 2; የሐንጽ፡ አንተ፡ ጎብ፡ ይንድድ፡ βελοστασεις Hez. 21, 22; ተምህረ፡ ተጽዕኖ፡ ወነዳዳ፡ ቀስት፡ Sx. Sen. 29; de ictu pyroboli, in Libris historicis Aethiopicis-Amharicis. 2) *jaculari* alqm, *telo ferire vel icere vel transfigere* alqm, c. Acc. prs.: ንድድ፡ ጸላኤ፡ Kuf. 38; ስቅ፡ ቀስተክሙ፡ ወንድድዋ፡ τοςεύσαστε ἐπ' αὐτόν Jer. 27, 14; ኢትትህከየ፡ ነዳዳ፡ thren. 3, 13; 3 Reg. 22, 34; 2 Reg. 18, 14; 1 Reg. 31, 3. 3) *pungere, de insectis*: ነደ፡ ከመ፡ ከመ፡ ንሀብ፡ Deut. 1, 44; ነደ፡ አፍራስ፡ Sx. Ter 18; de scorpione Apoc. 9, 5, 10; ብሕሲት፡ ትትሚስል፡ ዐቅራብ፡ ዘይንድድ፡ ሰብሐ፡ Fal. f. 17.

አንደደ፡ II, 1 *telo feriri vel transfigi jubere* alqm, በ ሐጽ፡ Enc. Haml. 25 (Lud.).

ተነደ፡ III, 1 *feriri, ici, percuti, transfigi* telo, *ictu vulnerari*: ከመ፡ ይጌትኡ፡ ዘተነደ፡ ይምላጎ፡ ሐጽ፡ Sir. 19, 12; ሀደ፡ ዘተነደ፡ ወተሀይጳ፡ ከብደ፡ Prov. 7, 23, 26, 18 var.; ተነደ፡ ገላገላ፡ 3 Reg. 22, 34; trsl.: ተነደሙ፡ በፍቅራ፡ Jsp. p. 273; Cant. 2, 5.

ተናደ፡ III, 3, *jaculando petere*: ተመየቱ፡ ምንዳድ፡ ትትናደድ፡ ለአሙ፡ ሞክነ፡ ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων κατατοξεύεις τοὺς νενηκρότας Cyr. hom. f. 110 (Mansi IV. 1340).

አስተናደ፡ IV, 3 *fundamenta jacere*, c. Acc. fundamenti 1 Cor. 3, 10; Org. 1; አንጎላ፡ ሂደድስ፡ መቅደስ፡ እስከ፡ መሠረቱ፡ ወአስተናደ፡ መሠረቱሁ፡ በምጣኔ፡ ቀዳማዊ፡ Jsp. p. 330; ማጎፈድ፡ ዘአስተናደ፡ ጠቢባን፡ መሠረታ፡ 1 Sal. Mar. 18. — Voc. Ac.: አስተናደ፡ ዘ፡ አስተካከለ፡

ንዳድ፡ part. *ictus, percussus, transfixus* telo, *vulneratus ictu*: ንዳድ፡ በሐጽ፡ Enc. Ter 25; ንድድ፡ ክነ፡ በፍቅራ፡ Cant. 5, 8; Jsp. p. 326.

ንደ፡ n. act. *jaculatio, jactus teli* vel *ictus, vulnus telo inflinctum*, τόςευμα Prov. 25, 18; ሐሙ፡ ፈድፋድ፡ አም

ዘንተ: ነገረ: 2 Esr. 15, 6; Jer. 7, 23; **አንብብ: ዘነገረ:** 3, 12; **ነገረ: ከ. ዳን:** 11, 1. 3; **ነገረ: መጽሐፍ:** λόγος βιβλίου Jes. 29, 18; Koh. 5, 1; Ps. 48, 4; φησὶς 18, 4; **በኩሉ: ነገረ: ጥበብ:** Dan. 1, 20; **ነገረ: ማሕሌት:** Ps. 136, 3; **ነገረ: ኅናረት:** αἰσχρολογία Col. 3, 8; **ነገረ: ስላቅ:** Sir. 23, 13; **ኢ. ጋ. ውጽኢ: ነገረ: ዘሰማዕስ:** 19, 10. 21, 17; **ውስተ: ነገረ: ባዕድ: ኢ. ጉ. ባእ:** 11, 8; **ማጎለቅቱ: ለነገር:** συντέλεια λόγων 43, 27; Luc. 23, 9; Matth. 7, 24. 26. 10, 14; Joh. 4, 42; 1. Thess. 4, 18; Act. 4, 4; 1 Cor. 1, 17; **ነገረ: ሕይወት:** 1 Joh. 1, 1; (Hen. 90, 38); Act. 13, 26; **ነገረ: መንግሥተ: ሰማያት:** Matth. 13, 19; **በነገር:** (opp. በጎይል: መበመንገድ) 1 Thess. 1, 5; 4 Esr. 9, 6; **ነገር: ሠናይት:** λόγος καλός Prov. 16, 24; **እስከ: አስከልሎ: ለእግዚ.:** አሐተ: ነገረ: Rel. Bar.; **ነገራት:** 1 Reg. 17, 23; Hen. 99, 2; **ነገራት: አኩያት:** 104, 10; Asc. Jes. 4, 21. 6, 4. α) **mandatum** Gen. 24, 9; **ኮን: ነገር: በቤተ: ንጉሥ: ከመ: ያት: በቀል:** Judith 2, 1. β) **effata, mandata, promissa, vaticinia divina:** ነገር: ዘበእንተ: ሞአብ: Jes. 15, 1. 16, 13. 17, 1. 22, 1 al.; **ነገራት: ሕይወት:** λόγια ἔδωτα Act. 7, 38 rom.; **ነገራት: እግዚ.:** Chr. bo. 10: **ከሆናት: ይዕቀቡ: ነገራት: እግዚ.:** Clem. f. 210. b) **relatio, enarratio, sermocinatio, interpretatio:** ጸሐፍ: ኩሎ: ነገረ: ፍጥረት: Kuf. 2; **መጽሐፈ: ነገሩ: ለመባት:** Tob. 1, 1; Act. 11, 22; 1 Cor. 1, 18; ጀግንጥናር Sir. 21, 16; **ኩሎ: ነገረ: መጽሐፍ:** πᾶσαν διήγησαν Δεῖλαν 6, 35; **ኢ. ጋ. ስትት: ነገረ: መባባን:** 8, 8; 4 Esr. 12, 23. 28. 35. 13, 30; Clem. f. 128; **በቀዳሚ: ነገር:** ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογία 2 Tim. 4, 16. c) **meditatio** (sicut secum loqui i. e. meditari): **ነገረ: ሌሊት:** μελέτη νυκτερινή Job 33, 15. d) **loquela, garrivus:** ነገሩ: ለዘብት: ይምሕል: καλιὰ πολυλόκω Sir. 27, 14; Koh. 3, 18; **ነገረ: ከንቲ:** μεταλογία vaniloquentia 1 Tim. 1, 6; **ብዝሃ: ነገር:** πολυλογία multiloquium Prov. 10, 19; **ነገር: ብዙሃ:** Koh. 6, 11 (vid. አብዛኒ: et መብዛኒ:); **ብዙሃ: ነገር: loquax** Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62. e) **confabulatio, colloquium, nec non id de quo confabulantur: በብዙሃ: ነገር:** πολλῶν ἔμυλλᾷ Prov. 7, 21; Luc. 24, 17; **ኩሎ: ነገሩ: ትያፍን: ወበዕራ:** Sir. 38, 25. f) **fabula, dicitur, proverbium, id quod in ore vulgi est:** Sir. 47, 17 (παραβολα); **ረስይከኒ: ነገረ: ለአሕዛብ:** ἔδου με ἔρῶλλημα ἐν ἔδνεσι Job 17, 6; **ድነግጣ** 2 Par. 7, 20; **ኮንክመ: ነገረ: ለልዕን:** ἀνέβητε κάλυμα γλώσσης Hez. 36, 3. 23, 10; **παραβολή** Ps. 68, 14; **ነገረ: አገብራ: ለመድኅኒት:** ἄκουσθῆν ποιῆσα τῆν σωτηρίαν σου Jes. 52, 7. g) **rumor, fama** Matth. 28, 15; Luc. 4, 14. 5, 15; Joh. 21, 23; Marc. 1, 28; 3 Reg. 10, 6; **አኩየ: ነገረ: ሰምግ:** Jer. 30, 12. 3) **id de quo sermo est, a) res,** Gen. 24, 50. 30. 31. 34, 14; **ለአመስ: ስመዛ: ውሳኔት:** 1 Reg. 20, 2. 22, 15; **ክልኤት: ነገረ:** Prov. 24, 30; **በእንተ: ሠላስ: ነገር:** 24, 56; Matth. 26, 58; **ጎሎክኪ: አንተ: አሐተ: ነገረ: unum tibi deest** Phlx. 3; **ትእምርተ: ነገር:** Lud. Comm. hist. p. 484 n. 4; **ወዘሰ: ነገረ: ሞት:** quod autem mortem attingit 4 Esr. 6, 51; **በእንተ: ነገረ: ጣዖት: አኤዝክመ:** (de rebus ad idola pertinentibus) Kuf. 36; **በእንተ: ነገረ: ፀባር:** Kuf. 40; **creberime** in Jsp. et in aliis libris ex Arabico translatis; **ከመዛ: ነገራቲሁ:** ita res ejus se habebant Lud. e Libr. Myst. b) **res gesta, factum:** ምንት: ነገሩ: **ዘኮን:** τί τὸ γεγονός ἐγῆμα 1 Reg. 4, 16; Job 1, 22; Gen. 15, 1. 39, 7; Esth. 2, 1; Luc. 1, 65; 3 Reg. 11, 41. 15, 7. c) **causa** (forensis) 2 Cor. 13, 1; Deut. 19, 15. d) **aliquid:** Gen. 18, 14; Deut. 17, 1. 22, 14; Luc. 1, 37.

ነጋሪ: n. ag. *narrator, commemorator, praedicator*, Lud. sine auct. (amb. ነጋሪት: *lympnamu*).

መንግር: መነግር, መናግር: part. *manifestator, revelator* 1 Reg. 28, 6.

ተናጋሪ: n. ag. (III, 3) 1) *loquens, orator:* ተናጋሪያን: ፅፋዕ: Kid. f. 23 (vid. sub መስተሀብብ:); *diaconi* ne sint ተናጋሪያን: በፀልዕን: F. N. 7, 1; **ነርነርሎስ: ተናጋሪ: መለክት:** (i. e. *theologus*) Sx. Ter 30; ልዕን: ተናጋሪት: ይኢት: ዘይት አመር: ቤት: ኩሎ: ግብር: Fal. f. 9. 2) *rationalis*, *λογυκός:* ነፍስ: ተናጋሪት: Cyr. ad Th. f. 12; ad Reg. f. 31; ኩሎ: ክርስቲያናዊ: ነባቢ: ወተናጋሪ: Kedr f. 29.

መስተናግር: part. *collocutor, patronus causae, intercessor:* (ከሆን:) ይኩን: መስተናግር: ምስሊክ: (sc. cum Deo) ከመ: ይርፀይ: ሕዝብክ: Kid. f. 15; Deus est ፀርክ: መይይም ናን: መስተናግር: ለጸድቃን: ወማኅደር: ለንጹሐን: f. 17; Lud. e Ssal. Req.

ነገርጋር: *volutatio, jectigatio* vid. sub ገርገረ: **ነገርጋር:** *murmuratio* vid. sub ጎርጎረ:

ነጌብ: n. prgr. sc. *Nagyé* i. e. *ἡ ἄγῃ plaga australis*, in specie: *pars Palaestina australis*, Jos. 12, 8; Hez. 20, 46. 47. 21, 4; Jer. 13, 19 var.; 39, 44. 40, 13; Ob. 19.

ናጌብ: n. spurium, e mala lectione haustum: etenim 4 Esr. 4, 54. 58, ubi Vulg. *agua congregata* habet, Aethiops exhibet ማሩ: ናጌብ: (an pro ምግእክ?): inde hoc nomen in aliis libris receptum est, ut: አምቅድመ: ይዕመቅ: ማሩ: ናጌብ: M. M. f. 27; Deus አውጽአመ: ለዘመድ: አዕዋፍ: እማሩ: ናጌብ: f. 67.

ነጎጋው: vid. sub ነገወ:

ነግዐ: rad. inus., quae cum *نقى* *purus fuit* comparanda videtur: inde Arabes derivarunt *نقى* (pars rei purior meliorquē i. e.) *medulla*, *نقى* *medullam exemit* (de *مخ* et *عق* autem vid. መቀዕል: c. 182).

አንጉዕ: (passim አንጉዕ:) subst. (gramm. § 113), m., *medulla:* አንጉዕ: (v. አንጉዕ:) ይትከፀመ: Job 21, 24; አዕጽምቲሁ: ይመልእ: አንጉዕ: (v. አንጉዕ:) 33, 24; ውስተ: አንጉዕክመ: ፅን ተባይ: ሜሌው ህጳው Jac. 4, 1. a) *optimum* vel *praestantissimum* ejusvis generis: ትበልሎ: አንጉዕ: ለምድር: Gen. 45, 18. b) *pinguedo, adeps:* ጠዕጥጥጥጥ Ps. 62, 6; *στέαρ* 72, 7. — *Voc. Ac.:* አንጉዕ: ዘ: ቀልጽም: *aliud:* አንጉዕ: ዘ: በፀግአክል: አንጎ:

አንጉዕ: II, 1 *emedullare, medullae exsurgendae causa confringere ossa:* ያንጉዕ: (v. ያንጉዕ:) አንጎሆን: Zach. 11, 16; የሐርዕ: ወያንጉዕ: ወዘተርፈ: ይክይድ: በእግሩ: Macc. f. 16 (e Dan. 7, 7).

አስተናጉዕ: IV, 3 i. q. II, 1, ut: ያስተናጉዕ: ሥብሐመ: Num. 24, 8; Zach. 11, 16 var.; trsl. (i. q. *debilitare:* መሪር: ማኅቶት: ብርሃን: ለሰራቂ: እስመ: ያስተርኢ: ፀመዓሁ: መሪር: ንጽሐ: ሥጋ: ለዘማዊ: እስመ: ያስተናጉዕ: ፍትወተ: ገመት: M. M. f. 187.

ነጌ: *elephas* vid. supra c. 685.

I. **ንገድ፡** I, 1 [amh. id.; potestas radicis prima in *trahendo* (ጥጥ) est; inde propagatur significatus *proficisci*, in specie de agmine in longum protracto et de itinere in longinquum extenso, sicut germ. ziehen, vid. etiam Ges. thes. p. 826 sub rad. ጥጥ] Subj. **ይንገድ፡**, *peregre abire vel proficisci*, *peregre esse*, *peregrinari*, *iter facere*, ἀποδηγῆσαι Matth. 21, 33. 25, 14. 15; Marc. 12, 1; 2 Cor. 5, 9; **ኢይክል፡ንገድ፡** non *possunt iter facere* Kuf. 31; **እለ፡ይንግዱ፡በባሕር፡ወበየብስ፡** Kid. f. 18; c. Acc. loci, quo tenditur Luc. 15, 13. 20, 9; **ብእሲ፡ዘንገድ፡ርሐቀ፡ፍፍተ፡** Fal. f. 38; c. **እምን፡** loci, unde disceditur: **ሶበ፡ይንግድ፡እምብሐሩ፡** Prov. 27, 8; 2 Cor. 5, 6 Platt. a) *peragrarare*, c. Acc. terrae: **ንገድን፡ንዳመ፡በድው፡** Sap. 5, 7; **አንሶሰው፡ወንግዱ፡ብሐረ፡በድው፡** 11, 2. b) trsl.: *procul discedere* ab aliquo, ut: **ንግዱ፡እምንዩ፡** ἀπεπηθήσαν ἀπ' ἐμοῦ Hos. 7, 13. c) in specie: *negotiandi vel mercandi causa*, *mercaturam facere* 2 Par. 8, 16; **እለ፡ይንግዱ፡** ἔμποροι 3 Reg. 10, 15; ἀγοράζων **ዘይንግድ፡** Sir. 37, 11; c. **በ፡** mercis, ut: **ንገድ፡በመክለት፡** Sx. Teq. 27 (e Matth. 25). d) *iter facere navi, navigare*, c. **በ፡** vel **ውስተ፡** aquae, ut: **ንገድ፡ውስተ፡ባሕር፡** Jsp. p. 318; **እለ፡ይንግዱ፡በባሕር፡ወበየብስ፡** Kid. f. 18; **እንዘ፡ይረቅድ፡ይንግድ፡ውስተ፡ጥገዳት፡** Sap. 14, 1; vel c. Acc. aquae: **እለ፡ይንግድ፡ጥገዳት፡** Sir. 43, 24; Jes. 42, 10; **ዘይንግድ፡በሐመር፡ባሕር፡** Kuf. 50; abs.: **ዐርን፡ውስተ፡ሐመር፡ይንግድ፡ምስሌሆመ፡** Jon. 1, 3; Act. 27, 2 Platt.; c. Acc. loci, quo tenditur: **ንገድ፡ቆጵርስ፡** Act. 15, 39; **ንገድ፡ሶርያ፡** Act. 18, 18 rom.; **ንገድ፡መርሶ፡** Enc. Genb. 26; **መርሶ፡አሐማር፡በጽንፈ፡ባሕር፡ለንገድ፡** Jsp. p. 280; etiam de nave praedicatur, ut: **ርከበ፡ሐመር፡ዘይንግድ፡ብሐረ፡ተርሴስ፡** Jon. 1, 3. e) *peregrinando loca sacra adire* (wall-fahren), ut: **ንገድ፡ኢየሩሳሌም፡፪ጊዜ፡** Sx. Masc. 18.

ናገድ፡ I, 3 *peregrinari*, Matth. 25, 14 rom.; Luc. 20, 9 rom.

አንገድ፡ II, 1 *protrahere, in longinquum differre*: **ኢታንግዱ፡ሶለተ፡ፍፍተ፡** Sx. Ter 2 Enc.

ተንግድ፡ III, 1 *peregre advenire, hospitem advenire*: **ሥራዊ፡ረሲዓን፡ይትንገድ፡እምርሐቅ፡** ἑλεῖσθρος ἀσπερίαν ἐπιξένοῦσῆσται Prov. 21, 7.

ተናገድ፡ III, 3 1) *hinc illinc proficisci, peregrinari, hospitari*: **ተናገድቱ፡ለአብርሃም፡** Lit. 170, 4; **እለ፡ይትናገዱ፡አንው፡** c) ἐπιξενούμενοι ἀδελφοί II Can. Ap. 39. 2) *negotiandi causa peregrinari, mercaturam facere*: **ዕድው፡ጽሐፋን፡መወጥ፡አለ፡ይትናገዱ፡ወያመጽኡ፡ሎቲ፡** 2 Par. 9, 14; **ሥርዐተ፡ተናገድ፡ወረባሕ፡** F. N. in proleg. (p. 4); **ምጽቀት፡ተናገድ፡እምላካዊት፡ረባሕት፡ይአቲ፡** F. N. 16.

ንግድ፡ subst. 1) *perègrinatio, profectio, iter, discessus*: **ለአመ፡ሐረ፡ውስተ፡ንግድ፡አው፡ውስተ፡ብሐረ፡ርሐቅ፡** F. M. 13; abitus, Lud. ex Enc. Tachs. 15; discessus e vita Enc. Jac. 7. 2) *mercatura* 2 Esr. 20, 31 var.

ንግድ፡ subst., coll. et sing., Pl. **ንግዳን፡** (de Plur. **አናግድ፡** vid. sub **አንግዳ፡**) *peregrinus, advena, hospes*, coll.: **ፈላስያን፡ንእክ፡በቅድሜክ፡ወንግድ፡** 1 Par. 29, 15; Eph. 2, 19; sing.: Gen. 23, 4; 2 Reg. 12, 4; Ps. 38, 16. 68, 11; **ብእሲ፡ንግድ፡** Koh. 6, 2; Job 31, 32; Hebr. 11, 13; Matth. 25, 35. 38; Pl. **ፍቅረ፡ንግዳን፡** Sx. Teq. 21; **ንግዳን፡እምን፡** Eph. 2, 12; **አፍቀረ፡ንግድ፡** *hospitalem esse* 1 Petr. 4, 9; **መፍቀረ፡ንግድ፡**

hospitalis Tit. 1, 8; 1 Tim. 3, 2; **መፍቀሪት፡ንግድ፡** Clem. f. 108; **አፍቅር፡ንግድ፡** *hospitalitas* Rom. 12, 13; **ተቀብሎ፡ንግድ፡** id. Hebr. 13, 2; **ከመ፡ይትወክዱ፡ንግድ፡** Clem. f. 181; **ቤተ፡ንግድ፡** Sx. Nah. 15; Chr. Ta. 10; **ዐቃቤ፡ንግድ፡** *caupo vel stularius* Luc. 10, 34. 35; **ባሰላ፡ቤተ፡ንግድ፡** Sx. Nah. 15.

ንገድ፡ subst. i. q. **ንግድ፡**, Enc. Haml. 7. 25; Lit. Greg. (hospes in hoc mundo).

ንግድት፡ n. act. *peregrinatio, a) profectio, iter*, Ps. 120, 8; F. N. 37; Abush. 47; in specie de peregrinatione sacra, ut: **ንግድተ፡ኢየሩሳሌም፡** Gad. T. H., et de protectione mortuorum ex hoc mundo in illum, Genz. f. 87; **ይኩን፡ንግድቱ፡ኅቤክ፡ዘእንበለ፡ፍርሀት፡** f. 105. b) *commoratio in terra peregrina*, Rom. 16, 23 Platt; Phlx. 159. c) *mercaturae faciendae causa* Phlx. 165.

ንግዲ፡ n. sg. 1) *peregrinator, viator*: Jud. 19, 17 var.; **ንግድያን፡** (opp. **ሀልዋን**) F. N. 37; Gen. 37, 25 var. (ἄδοκῆποι); **ንግድያን፡ኢየሩሳሌም፡** qui Hierosolyma peregrinantur, Lud. 2) *mercator, institor*: **ንግዲ፡ለተሣይሳ፡** Org. 4; **ብእሲ፡ንግዲ፡** Phlx. 1; **ንግዲ፡ወረብሐዊ፡** Chr. Ta. 16; Kebr. Nag. n. 22; Jsp. p. 292; Sx. Haml. 25; Enc. Masc. 18.

ንግዲት፡ subst. coll. (gramm. § 120, a) *caterva viatorum*; deinde etiam de singulis viatoribus, ut: **ርእዮ፡ለንከቱ፡ብእሲ፡ንግዲት፡** Jud. 19, 17.

ንግድና፡ subst. *peregrinatio, commoratio in terra peregrina* Phlx. 159.

መንገድ፡ (raro **መንግድ**), m. et fem., 1) *via publica*, Num. 21, 22; **ኢትሐፍ፡መንገድ፡** Jer. 6, 25; **ኢጌሐ፡መንገድ፡** 10, 23; **ጥቃ፡መንገድ፡** παρὰ τῶν ὀδῶν Matth. 20, 30; Kuf. p. 100; **ይመርሐመ፡ፍፍተ፡መንገድ፡** **ዘኢይትአመር፡** Sap. 18, 3; **መንገድ፡ዘሐውር፡** via straminis i. e. via lactea in coelo, Lud. (ex auct. Kircheri in Supplemento Prodromi et Lexici Copt. p. 560). 2) *iter, profectio, peregrinatio*, ἀπαρτία Ex. 40, 30; ἀποδημία Herm. p. 55; ἕξοδος Prov. 24, 42; ὀδοπορία 2 Cor. 11, 26; **ዘየሐውር፡መንገድ፡** Kuf. p. 166; **ምስለ፡መስተነይል፡ኢትኅበር፡መንግድ፡** (v. **መንገድ**) Sir. 8, 15; πλοῦς *navigatio* Act. 27, 9 rom.; **ምርዋጽ፡ብእሲ፡አንተ፡ይአቲ፡መንገድ፡ቀጻሚት፡ሰንበት፡** *iter sabbathi* Act. 1, 12 rom.; **ጸሎተ፡መንገድ፡ሰማይ፡** (inscriptae sunt preces, quae pro moribundis vel mortuis fiunt) Genz. f. 19. 3) *mercatura*: **ብእሲ፡ስእን፡ከመ፡ይሴሲ፡አጥ፡እመን፡በመንገድ፡ወአመሂ፡በግብር፡ዘይገብር፡ሰብእ፡ኅልም፡** Clem. f. 219.

አንግዳ፡ subst. (gramm. § 137, 5), coll., deinde sing., Pl. **አናግድ፡**, *peregrini, hospites, advenae*; a) coll.: ἕνοι 1 Reg. 9, 13; Matth. 27, 7; 2 Cor. 5, 6 Platt; Kid. f. 17, al.; **ዘይከውን፡አንግዳ፡በውስተትከመ፡** Rel. Bar.; **ማገደረ፡አንግዳ፡** *hospitium* II Can. Nic. 77. b) Sing. **እስመ፡አንግዳ፡አን፡** εἶμι ἕνῃ Ruth 2, 10; 2 Reg. 15, 19; Matth. 25, 44; Fal. f. 57; Enc. Masc. 23. c) Plur.: **አናግድ፡** F. N. 16; **ጸሊኡ፡አናግድ፡** μισοῦσεντα (*inhospitalitas*) Sap. 19, 13; **አክብር፡አናግድ፡** Fal.

አንግዳዊ፡ adj. rel. *qui ad peregrinos spectat*, Lud. e Mss. Colb.

አአንገድ፡ quadr. II (denom.) *hospitem excipere, hospitio accipere* alqm: **ወበአንተአሂ፡አአንገዱ፡ሰብእ፡መላእክተ፡አንዘ፡ኢያዳምሩ፡** **እመንገቱ፡** Chr. ho. 33 (ex Hebr. 13, 2); aliud exemplum vid. sub **አስተነበበ**.

ተአንገድ፡ III, 1 1) *peregre abire* vel *esse, peregrinari, iter facere*: **ውስተ፡ተአንገድ፡** in peregrinatione (ἔσπερα) Sap. 18, 3; **አለ፡ሖሩ፡ውተአንገድ፡** Lit. 164, 3; **ጥብብ፡ዐርክ፡ይአቲ፡በውስተ፡ተአንገድ፡ወጥብ፡ይአቲ፡በውስተ፡ጉብኤ፡** Fal.; **ባዕልስ፡በዓለ፡ቤት፡ውስተ፡ተአንገድ፡ወነጻይ፡አንግዳ፡በቤተ፡** f. 57; Org. 2; ὁ Ἀδύοχος **ተአንገድ፡ምስለ፡ያዕቆብ፡** (Gen. 28—33) H. A. n. 2; M. M. f. 141, 2) *hospitium excipit, hospitalem esse, deversari* apud alqm: **ሶበ፡ተአንገድ፡እግዚ፡** ውስተ፡ቤተ፡አብርሃም፡ (Gen. 18) Sx. Nah. 26; **አለ፡ተአንገድ፡ነቤሆሙ፡** ἔσπερα Sap. 19, 13; Org. 1.

II. ነገድ፡ subst., m. et fem. (ut Gen. 49, 16; Jos. 7, 14), Pl. **አንጋድ፡**, rarius **አናግድ፡** (F. M.; Gad. Ad.), Pl. Pl. **አንጋዳት፡** (Lud. e Mss. Colb.) [ገጋጋ, ἵῶ] *gens, stirps*, ut: **ሕጾጸነ፡አናግድ፡** *stemma* Gad. Ad. f. 199 seq. a) *propago, proles*: **ነገድ፡** τὰ τέκνα αὐτῆς Dan. ap. 1, 30. b) *genus, prosapia, familia universa*, φολῃ 1 Reg. 10, 21; Gen. 24, 38; Kuf. 41; Num. 36, 1. 12; δῆμος Num. 4, 24. 26, 5. 36, 6. Jos. 7, 14. c) *tribus, φυλή* Gen. 49, 16; Ex. 2, 1. 31, 2; Num. 2, 5 seq.; 10, 15 seq.; 13, 2 seq.; 36, 1. 7; Ruth 3, 11. 4, 10; Jos. 15, 1; **በትረ፡ነገድ፡** 1 Reg. 9, 21; Org. 2; Sir. 45, 25; **በበአንጋዳካሙ፡** 1 Esr. 1, 4; Ex. 36, 21; Act. 26, 7 rom.; Phil. 3, 5; Luc. 2, 36; ἑτέρος Lev. 21, 13. d) *natio* Gen. 10, 32; Dan. 3, 29; Apoc. 13, 7; **ዝንቲ፡ሕዝብ፡ወነገድ፡** τὸ ἔθνος τοῦτο Hagg. 2, 14; ἰσῶς Mich. 7, 14. e) *genus i. e. sectatoris, assclae, haereticus*: **አናግድ፡ሲሞን፡መሠርይ፡** **አናግድ፡መቅዶንዮስ፡** al., F. M. 27, 7.

ነገድ፡ንድ፡ *tonitrus* vid. sub **ጐድጐድ፡**

ነገ፡ I, 1 [ገገገ፡ *decussit* ገገገ፡ *decussio*, ገገገ *قَفَقَ percussit*; in lingua Amh. usitatur **አረገ፡** *to beat out, to shake off*, Isenb. p. 49] Subj. **ይንግፍ፡** 1) *excutere, decutere, pulverem* Matth. 10, 14; Marc. 6, 11; Luc. 9, 10; Act. 13, 51; vestem: **ነግፍ ኩ፡ጽንፈ፡ልብሰዮ፡** et *homo*: **ለይንግፍ፡እግዚ፡** ለኩሉ፡ብ እሱ፡ 2 Esr. 15, 13; Act. 18, 6; **ይንግፍ፡አልባሲሁ፡ወጸበለ፡አግአነ፡አገረሁ፡** F. M. 12, 2; manum Act. 28, 5 Platt; ኩሉ፡ዘቀተሉ፡ነገ፡አጾሁ፡ Sir. 22, 2; folia arboris: (quicumque eam praerit) **ይነግፍ፡ቁጽላ፡** Fal. f. 64; vitam 4 Esr. 14, 10. a) trsl.: **ነገሮሙ፡ለግብጽ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Ex. 14, 27; 2 Esr. 15, 13. b) seq. **ላሐ፡deponere luctum, se consolari, consolationem admittere, παρακαλεῖσθαι**, Gen. 37, 35; **ነገሮ፡ላሐ፡** 38, 12; **ንግፍ፡ላሐስ፡** Sir. 38, 17. 23; Jer. 38, 15; omisso **ላሐ፡** Kuf. p. 124. 2) *dejacere, de arbore cujus folia decidit*: **ዕዐ፡ጠርቤንዮስ፡አንተ፡ነገራት፡ቁጽላ፡** Jes. 1, 30.

አንገ፡ II, 1 1) *facere ut alqd excutiat vel decutiatur vel decidat e manu alcjs, vel ut abjiciat alqd*, c. dupl. Acc.: **አነግሮ፡መጥብሕቶ፡አምእዲሁ፡** Hez. 30, 22; **ያነግፎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ከዕያንዲሆሙ፡** (v. **ያገድፎሙ፡**) Jes. 41, 2; **ናሁ፡አነ፡አነግፈክሙ፡ንጥዮ፡ሐቅልክሙ፡** Jer. 21, 4. 2) *facere ut alqs dimittat vel reddat rem vi raptam i. e. eripere vel excutere alicui alqd, liberare* alqm, c. dupl. Acc.: **አንገፍክምሙ፡እግእከለ፡ተረሲሆሙ፡** **ዘመሠጡ፡** Job 29, 17; 1 Reg. 30, 18; c. Acc. prs. vel rei raptae: **አምእዲ፡ኩናት፡ያነግፈክ፡** (ἀύσει σε) Job 5, 20. 6, 23 (ῥῶσασθαι); Jes. 42, 22 (ἐξαιρεῖσθαι); **በከሙ፡ያነግፍ፡ኖላዮ፡አምአ፡ዐንበሳ፡እግረ፡**

(ἐκσπάσθ) Am. 3, 12; **ያነግፈኪ፡አምእዲ፡ዐርኪ፡** Mich. 4, 10; Dan. 3, 17; Jes. 60, 16; Ps. 30, 1. 36. 42. 58, 1. 68, 18; Luc. 4, 19; Clem. f. 160. 236; omisso Acc.: **አንግፋ፡አምእዲ፡ዘመሠጡ፡** Jer. 21, 12. 3) *facere ut alqs deponat luctum i. e. consolari* alqm, vel seq. **ላሐ፡** ut: **አንግፍ፡ም፡ላሐ፡** Gen. 24, 67, 37, 35; 2 Reg. 10, 2, vel omisso **ላሐ፡** ut 2 Reg. 13, 39. 4) i. q. I, 1 *excutere, decutere*, Act. 28, 5 rom. (si quidem lectio sana est).

ተነግፈ፡ III, 1 1) *excuti, decuti*, Nah. 2, 10; Ps. 108, 22; **ቁጽል፡ዘይትነግፍ፡አምነፋስ፡** (καυούμενον) Job 13, 25; **ከሙ፡ሐሠር፡ይትነግፍ፡አቅሥተሆሙ፡** (Jes. 41, 2. 2) *decidere, defluere, de foliis, floribus, fructibus*: Deut. 28, 40; Ps. 1, 4; Hez. 47, 12; **ተነግፈ፡ቁጽሎ፡** Jer. 8, 13; Jes. 6, 13. 64, 6; Sir. 14, 18; 1 Petr. 1, 24. 3) *folia sua dejicere, foliis nudari* (ἰθὺ ἐντλαῖν): **ዕፀው፡ዘአይትነግፋ፡** Hen. 3. — **Voc. Ac.**: **ተነግፈ፡ዘ፡ረገፈ፡**

ተናገፈ፡ III, 3 *sibi vel a se excutere* alqd (decutiendo se disjungere ab alio), c. Acc. rei: **ተናገፍ፡ጸበለኪ፡** Jes. 52, 2; **ተናገፍ፡ለመዋተት፡ሕይወት፡** 4 Esr. 14, 10; Elias qui in coelos ascendit **ሕይወተ፡ዓለም፡በተናገሮ፡** Enc. Tachs. 1.

ንጉፍ፡ part. *excussus, decussus, deciduus*, Hen. 3; **ጽጌ፡ንጉፍ፡** Enc. Teq. 12; **ወንጉፈ፡ለይኩን፡** 2 Esr. 15, 13. **ነግፍ፡** subst. *excussum, deciduum*: **ነግፍ፡** (v. **ንጋፍ፡**) **ዘይመጽአ፡ነፋስ፡** χυοὺς περὶόμενος Jes. 29, 5.

ንጋፍ፡ subst i. q. **ነግፍ፡**, q. v. **ንግፈት፡** n. act. *excussio*, Lud. sine auct. **ነጋፈ፡** n. ag. *excussor*, Lud. sine auct. **አንጋፈ፡** n. ag. (II, 1) *liberator* (oppressi) Jsp. p. 302. **መንገፈ፡** part. c. term. adj. *is qui deponere facit luctum*, ut: **መንገፈ፡ለላሕዮ፡** (*consolator meus*), Org. 4.

ነጥረ፡ (sec. Lud. ነጠረ፡) I, 1 [نَضْرَ] *coruscare, scintillare, fulgere, ነጥረ፡እሳተ፡ነፍጥ፡አምነጌያተ፡ብርት፡* Jsp. p. 232; **መብረቅ፡ዘይነጥር፡** Tab. Tab. 76; Org. 1.

ንጥር፡ (sec. Lud. in Addendis etiam ነጥር፡) subst., Pl. **አንጥር፡** 1) *scintillae, fulgur, fulgor, fulgetrum*: **ወረደ፡አምሰግይ፡ዝናጥር፡ዐሲይ፡ከሙ፡ነጥረ፡እሳተ፡** Jsp. p. 353; **ሞቱ፡በንጥረ፡መሬት፡ወሐመድ፡** („mortui sunt — aedificatores turris Babylonicae — flamma e pulvere et cinere emersa“) Lud. e Libr. Myst.; **ንጥር፡ዘአመብረቅ፡ስብሐት፡አይሕአ፡** Org.; Christus **ዳግደ፡ይመጽአ፡በግርማ፡መለኮቱ፡በንጥረ፡መብረቅ፡** Ath. de Trin.; **ንጥረ፡መባርቅት፡ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **አንጥረ፡መባርቅት፡** M. Tom. 2) ut videtur i. q. **نَصْر aurum et argentum**: **ነሥአ፡ዲናረ፡ወርቅ፡አምንጥረ፡አበዲሁ፡** (parentum) Sx. Tachs. 10.

ናጥራን፡ subst. *nitrum* [نَظْرَان] i. q. **ገጋጋ፡** **ዐዘቅተ፡ናጥራን፡** Sx. Teq. 13.

ነጥብ፡ (sec. Lud. ነጠብ፡) I, 1 [ገገገ *نظف* and *نظف*; vic. ነጠፈ፡, nec non **አንጸፍጸፈ፡** q. v.] Subj. **ይንጥብ፡** *stillare, destillare*: **ተክዕወ፡ወነጥብ፡** (Lud.: **ወነጠብ፡**) ደሙ፡ Enc. Teq. 19; **መጽለው፡ሥጋሁ፡** (sc. ascetae) **ወኮነ፡ከሙ፡ምድር፡** ይቡስ፡ወአሐት፡ዕለት፡ከዐወ፡ለዕሌሁ፡ምልአ፡ኮራ፡ማዮ፤

ኢነጥብ፡ ዘኢንበለ፡ ንስቲት፡ እምብዝ፡ ይብስት፡ ሥጋሁ፡ Sx. Masc. 27; F. N. 13 (vid. sub አቅራቢ).

ነጥብ፡ subst., m. et f., 1) gutta, stilla: ከመ፡ ነጥብ፡ (v. ነጠብጣብ) ማሕብ፡ Jes. 40, 15; ከመ፡ ነጥብ፡ (v. ነጠብጣብ)፡ ጠል፡ Sap. 11, 23; ነጥብ፡ ጠል፡ አሐቲ፡ Lud. e Mss. Colb.; ዘኢሳጦ፡ ላዕለ፡ አባሉ፡ ምንጋት፡ ነጥብ፡ ማይ፡ F. M. 14, 10. 2) punctum: ሕብሩ፡ ጸሊም፡ ዘበ፡ ነጥብ፡ ከመ፡ ብሩር፡ ጽፋይ፡ Lud. comm. hist. p. 209 n. 7; Voc. Ae. a) in mathematica: ነጥብ፡ ጽኑ፡ ዘኢይት፡ ፈለስ፡ punctum fixum immobile Abush. 37; ይኢት፡ ነጥብ፡ ibid.; ነጥብ፡ ዕሪና፡ punctum aequinoctiale ibid. b) in re literaria significat „quaterna illa puncta (π) periodos terminantia, quae saepe quinque rubris augentur“, Lud.

ንጥብት፡ n. act. et subst. stillicidium, stilla, gutta: ንጥብት፡ ደሙ፡ M. M. f. 26; ኢትት፡ ራይ፡ ንጥብት፡ ተድላ፡ (sc. voluptatis coelestis) አሐቲ፡ ከመ፡ ተድላ፡ ሃለም፡ በምልክ፡ Chr. Ta. 28.

ምንጣብ፡ subst. stillicidium, Lud. sine auct.

አንጠብጠብ፡ quinq. II [si non quadr. V a ጠብጠብ], coll. ጸፍጸፈ፡; amb. id.] 1) intrs.: destillare, stillare, stillatim vel guttatim defluere, de fluidis: Ps. 71, 6; 2 Reg. 21, 10; ዘያንጠብጥብ፡ እምላዕሎ፡ ደሰቅራ፡ ለአብን፡ Herm. p. 44; trsl: ወኢያንጠብጥብ፡ መዐት፡ ላዕለ፡ ኢድሩሳም፡ 2 Par. 12, 7. 2) trs.: stillare, guttatim demittere, ደመናት፡ አንጠብጠብ፡ ማይ፡ Jud. 5, 4; ደመናት፡ አንጠብጠብ፡ ማሃ፡ Enc. Sen. 29; omisso Acc. Ps. 67, 9; ትራሕደነ፡ ናንጠብጥብ፡ ሀፈ፡ ዘእም ባእስ፡ ὁρᾶς ἡμάς καταστάζοντας τὸν ἐκ τῆς μάχης ἰδῶντα Cyr. ho. f. 110 (Mansi IV. 1340). 3) caus.: stillatim infundere, E. F.

ነጠብጣብ፡ subst., m. et f., 1) stillicidium: ነጠብጣብ፡ ዝናም፡ σταγόνες ἕρου Job 36, 27; 4 Esr. 9, 15; Lit. Epiph.; in specie pluviae vel roris: Ps. 64, 11. 71, 6; ሕንባባት፡ ነጠብጣብ፡ βόλοι ὄρουσος Job 38, 28. 2) stilla, gutta (plerumque f.); ከመ፡ ነጠብጣብ፡ ማሕብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; ነጠብጣብ፡ ጠል፡ Sap. 11, 23; ከመ፡ አሐቲ፡ ነጠብጣብ፡ ማይ፡ ውስት፡ ስሉ፡ ማይ፡ በከር፡ Sir. 18, 10; አሐቲ፡ ነጠብጣብ፡ አንብዕ፡ Clem. f. 244; ዘንተ፡ (hominem) ፈጠርክ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ ዘይት፡ ዐቆር፡ ውስት፡ ማሕዕን፡ Did. 38; Jsp. p. 290. 3) metallum quod facile liquefit i. e. plumbum sive nigrum, sive album, sive stannum (σταγόν) Hen. 52, 2. 6. 65, 7. 67, 4; ut videtur metallum liquefactum Hen. 67, 6.

ነጠነ፡ rad. spuria, ut videtur: ከመ፡ ንጠይቅ፡ መጻሕፍት፡ ቅድሳቲክ፡ ዘይት፡ ነጠነ፡ በቅድሚክ፡ Lit. 161, 3; nescio an legendum sit ዘይት፡ ነጠነ፡ quae leguntur.

ነጥዕ፡ rad. quae, cum radd. ነዝነ፡, ነዝዐ፡, ነጸየ፡, in specie cum ענב componenda, evellere vel avellere significasse videtur.

አንጥዕ፡ II, 1 avellere facere vel abrumpere Matth. 9, 16 Platt; Marc. 2, 21 rom.

ነጠየ፡ rad. inus.; componenda videtur cum لَطِيَ affixus fuit, لَطِيَ gravavit, لَطَّ adhæsit non recedens, instittit, ursit; نَصَّ II instando ursit (eiusdem familiae sunt لَثَّ, لَصَّ al., የኑጻ የጠጋ የጠጋ ጥጋ ጥጋ al.).

አንጠየ፡ II, 1 moleste vel importune urgere, defatigare, molestum vel oneri esse, negotium facessere, c. c. Acc. prs.: κόπους παρέχεν τῶν Luc. 11, 7. 18, 5; Gal. 6, 17; አልዕ፡ ዘያንጥዮ፡ ὁ παρενοχλῶν αὐτὸν Jer. 26, 27; ኢት፡ ንጥዮ፡ ሙ፡ ለሁተ፡ ያዕቆብ፡ (ὀχλαγωγίσης) Am. 7, 16; አንጠይም፡ ከመ፡ አሆ፡ ያብልም፡ Jsp. p. 308. 315; herba mala ያንጥዮ፡ ለሐረሳዊ፡ Clem. f. 212; ዘያንጥዮ፡ ሙ፡ በስሉ፡ (ለአሁ፡ ወለ እሙ) f. 160; Macc. f. 2; ፈድፋድ፡ አንጠየ፡ አስመ፡ ከልአኒ፡ ሲሳይዮ፡ ወወራገዮ፡ Clem. f. 220. — Voc. Ae.: አንጠየ፡ ወአስርሐኒ፡ ዘ፡ አደከሙኝ; aliud: አጽሐብ፡ አንጠየ፡ ዘ፡ አስ ቸገረ።

አንጣዬ፡ n. ag. molestus, importunus: በአንተ፡ ፍርፋራት፡ ንብስት፡ ትሰምዮ፡ አንጣዬ፡ ለአኑክ፡ (fratrem, sc. mendicantem) Chr. Ta. 11 (ἐπιδοτέρας exhibet Graecus).

መንጠዬ፡ part. c. term. adj., id. q. አንጣዬ፡, ut: መንጠዬ፡ አንተ፡ ለሁጸጸኝ ἔλ Heron. p. 55.

መንጥዮዊ፡ part. c. term. adj. molestus: Phlx. 100; Lud. e Mss. Colb.

መንጢጥ፡ turtur vid. sub መ፡, c. 195. 196.

ነጠፈ፡ I, 1 [vicinum ነጥብ] 1) colare (stillando), ex-, percolare, Matth. 23, 24; Tab. Tab. 35. 2) defaecare, a scoriis purgare, liquare: ይነጥፍም፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ አሳት፡ Sx. Genb. 2; ይነጥፍሙ፡ ለደቂቅ፡ ሌዊ፡ Mal. 3, 3. — Voc. Ae.: ይነጥፍት፡ ብ፡ ያርጣሉ።

ተነጥፈ፡ III, 1 percolari, defaecari, a scoriis purgari, liquari: ኢዮብ፡ ተፈትነ፡ ወተነጥፈ፡ ዘከመ፡ ይፈትንዎ፡ ወይነጥፍም፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ አሳት፡ Sx. Genb. 2; Org. 3.

ንጠፍ፡ part. colatus, liquatus, a scoriis purgatus, defaecatus, purus: de vino ወይን፡ ንጠፍ፡ II Abt. 2; de metallis: ወርቅ፡ ንጠፍ፡ 2 Esr. 2, 69; ወርቅ፡ ጽፋይ፡ ወንጠፍ፡ 2 Par. 4, 20. 21; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 287; ብሩር፡ ጽፋይ፡ ወንጠፍ፡ Ps. 11, 7; de aliis rebus, ut: ጽፋይ፡ ወንጠፍ፡ እምወርቅ፡ Deg.; ጎሊና፡ ንጠፍ፡ Lud. ex Enc. Nah. 13; (vid. etiam ንቁፍ).

መንጠፍት፡ subst. (cfr. مَطْبُ) colum, cribrum: ውስተ፡ መንጠፍት፡ ይጥሕል፡ ሐሠር፡ ἔν σελματι κακίνου διαμέ- vet. κοπία Sir. 27, 4.

ኒጸሎቦናስ፡ vel "ቦናስ" n. prgr. corruptum, ut videtur ἀκάλουτος acoluthus (unus ex ecclesiae ordinibus minoribus), Did. 1 (ed. Platt p. 1). Vid. Bickell, Ἐφεσ. βεθ ἱεράθ. ጳ. I. 163.

አንጸንጸ፡ vid. sub አ፡

ነጸለ፡ [نَصَلَ تَصَلَّ], ut videtur avellere, evellere, eximere.

ተነጸለ፡ III, 1 evulsum vel abruptum excidere e suo loco (i. q. تَصَلَّ): እንዘ፡ ይገገም፡ ሠርፍ፡ ተነጸለ፡ ማኅጺሁ፡ ወድድቅ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 4 Reg. 6, 5. — Voc. Ae.: ተነጸለ፡ ዘ፡ ተነቀለ።

ነጽሐ፡ I, 1 [amb. ነጻ፡; ጠጋ፡ (Ges. thes. p. 904); نَصَحَ purus, sincerus fuit; vic. نَصَحَ, وَصَحَ, وَمَصَحَ, nec non ንጋ፡ ንጋ፡] Subj. ይነጸሐ፡ purum, mundum esse vel fieri, se pur-

gare, a) sensu physico et levitico: **ንጽሐ፡ ወወልጡ፡ አልባሲ**. **ከሙ**፡ Kuf. 31; Jes. 66, 17; Prov. 25, 4; Lev. 12, 4 (**ለነጸሐታ**). 8, 14, 2. 8. 20. 53; **አንበላ፡ ትንጽሐ**: 18, 19; Num. 19, 19; **ከሙ፡ ትንጽሐ፡ ምድር**: Hez. 39, 13; Marc. 1, 42 (**ንጽሐ**); Matth. 8, 3. b) sensu ethico: α) *purum* i. e. *insoniem esse vel fieri*: **ነጻሕኩ**: Job 9, 30; **ሙኑ፡ ይነጽሕ፡ አምርስሐት**: 14, 4; **አምጎጢአት**: 15, 14; **ኢትክል፡ ምድር፡ ነጽሐ፡ አምደም**: Kuf. 21; Hez. 24, 13; **ወትነጽሐ፡ አምርስሐት**: 36, 25; Jos. 22, 17; Ps. 18, 14. 50; 8; Hen. 10, 22; Jer. 13, 27; etiam: **ይነጽሕ፡ ጌጋይዩ**: Job 7, 21. β) *impunem esse vel fieri*: **ኢትነጽሐ**: οὐ μὴ καὶ δῶσω δῆξῃς Jer. 29, 13; 1 Reg. 26, 9; Prov. 6, 29; οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται 28, 20; **ነጽሐ፡ ኢትነጽሐ**: καὶ ἀρᾶσαι οὐ μὴ καὶ δῶσω δῆξῃς Jer. 32, 15. γ) *se purgare* a suspicione: **በምንት፡ ንነጽሐ**: τὶ δὴ καὶ δῶσω δῆξῃς Gen. 44, 16.

አንጽሐ: II, 1 1) *purum vel mundum facere, purgare, emundare* a) sensu physico et levitico Ps. 39, 9; **አንጻሕኩ፡ አደውዩ**: Job 9, 30; Luc. 11, 39; Matth. 3, 12; **ትክል፡ አንጽሐትዮ**: 8, 2; Lev. 14, 11. 15, 13. 19, 23; Num. 8, 6. 7; Deut. 32, 43; Jos. 5, 5; 2 Par. 29, 17; Hez. 43, 26; **ግዮ፡ አንጽሐ**: ὕδωρ ἄγνιστοῦ Num. 8, 7; **ለአንጽሐቱ**: Lev. 15, 13. α) *purgando auferre, exterminare*: **ያነጽሐ፡ ደሙ፡ አግንከሎሙ**: Jes. 4, 4; 1 Cor. 5, 7; Jos. 17, 15. β) seq. Acc. Inf.: *pure* i. e. *prorsus vel nihilo relicto* facere alqd, ut: demetere, colligere, **ኢታንጽሐ፡ ዐጊደ፡ ገራህትከሙ**: Lev. 19, 9; **ዐጸደ፡ ወይንክ፡ ኢታንጽሐ፡ ቀሢሙ**: 19, 10. γ) *purum conservare* alqd, ut: **ያንጽሐ፡ ርእሱ፡ አምነ፡ ወይን**: Num. 6, 3. δ) *purgando consecrare vel lustrare*: Ex. 29, 36. 37; ሶብ፡ **አንጽሐ፡ ርእሱሙ፡ አከባብ**: Jud. 16, 18; Deut. 26, 13; Num. 6, 2 (seq. **ለ**: Dei); Joh. 11, 55; Act. 21, 24; **አንጽሐ፡ መሥዋዕትከሙ**: 4 Reg. 10, 20. b) sensu ethico: **አንጽሐሙ፡ አምከሎ፡ ጎጠሐቶሙ**: Jer. 40, 8; 1 Joh. 1, 7; Hebr. 9, 14; Eph. 5, 26; Jac. 4, 8; 1 Petr. 1, 22; Kuf. 1. 22; Ps. 50, 3; **ለአሙ፡ አንጻሕክ፡ ምግባርክ**: Job 22, 3; **ምጽዋት፡ ያነጽሐ፡ አምነ፡ ከሎ፡ ጎጠሐት**: Tob. 12, 9; **ከሙ፡ ያንጽሐ፡ ርእሱሙ**: Kuf. 34; **ሙኑ፡ ዘያነጽሐ፡ ርእሱ**: Job 25, 4; 2 Tim. 2, 21; 1 Joh. 3, 3. α) *purgando delere*: **አበሳከኒ፡ ያነጽሐክ**: (*tibi*) Jes. 6, 7; Hebr. 1, 3. β) seq. **ርእሱ**: *se purum vel castum et sanctum servare*: 2 Cor. 7, 1; **በአንጽሐ፡ ርእሱን፡ አምከሙት**: (σωφροσύνη) 1 Tim. 2, 9, 3, 11; Tit. 1, 8. 2, 6; **አንጽሐ**: ἀγνεία (*castitas, sanctimonia*) 1 Tim. 4, 12 rom. 2) *purum, mundum, insoniem declarare vel habere*, sensu levitico Lev. 12, 7. 13, 6. 14, 48; Act. 10, 15. 11, 9; sensu ethico Rom. 5, 16; **አምአንጻሕክ፡ አምጎጢአትዮ**: Job 10, 14; **ከሙ፡ ኢታንጽሐ፡ ለጊጉይ**: (δικαιοσύνη) Sir. 42, 2; **አንጽሐ፡ ርእሱ**: ἐδικαιώσε τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ Esth. 10, 3 apoc.; **አንጽሐ፡ ኢያነጽሐክ**: ἄξιῶον οὐκ ὀνειδίσσω σε Jer. 26 28 vrs. nov.; Sap. 1, 6; Joel 4, 21.

ተነጽሐ: III, 1 1) *se purgare*: **ተነጻሕ፡ አምጎጣይኢክ**: Hierm. p. 8. 2) *purgari, purgandam amoveri*: **ደመናዘተነጽሐ፡ አምሰግይ**: νέφος ἀποκαθαρῆν ἄπ' οὐρανοῦ Job 7, 9. (At Lit. 169, 1 quem locum Lud. affert ad ተነሳጎጎ referendum videtur).

አስተናጽሐ: IV, 3 1) *inter-, ex-, de-, repurgare*, c. Acc. et rei purgandae et rei removendae a) sensu physico vel levitico: α) *agrum vel vineam*: **ለዐጸደ፡ ወይን፡ ኢይከርይዋ፡ ወኢይገምድዋ፡ ወኢያስተናጽሐዋ፡ ጻእሙ፡ ይበቀላ፡ ውስቲታ**

ሦክ: Did. 31; *eruncando* herbam malam: **ከሙ፡ ብአሲ፡ ጠቢብ፡ ዘያስተናጽሐ፡ ሦክ፡ አምገራሁቱ**: Did. 39. β) *interpulando* vites Joh. 15, 2. γ) *lustrando* locum immundum Sx. Mag. 13-δ) *detergendo* sordes: Christus **ጎበሎሙ፡ ለአርጻኢሁ፡ ወመገመዘ፡ አገራሁሙ፡ በለንጽ፡ ወአስተናጽሐ፡ ርእሱት፡ ስንጻይሆሙ፡ በአደደሆሁ**: M. M. f. 142. e) seq. Acc. Inf. *pure* i. e. *exacte vel nihilo relicto* facere alqd: **ከሙ፡ ታስተናጽሐ፡ ቀሢሙ**: Deut. 24, 20; Lev. 19, 10 in C. b) sensu ethico: **ያሚከርዎ፡ ወያስተናጽሐዎ፡ አምአበሳሁ**: Kebr. Nag. n. 115. 2) *purum declarare* alqd, Act. 10, 15 rom. 3) *dilucidare, declarare, explanare* alicui alqd, Ex. 18, 16.

ንጽሐ: part. et adj. A) 1) *purus, mundus* a) sensu physico: de vestibus Koh. 9, 8 (ἄσυχός); Zach. 3, 5; Matth. 27, 59; **ይለብሱ፡ ንጽሐ**: Apoc. 15, 6; aqua Job 11, 15; Hebr. 10, 23; corpore Ioh. 13, 10; **በከሎ፡ ጊዜ፡ ኩን፡ ንጽሐ፡ በሥጋክ**: Kuf. 21; vasis Matth. 23, 26; loco Lev. 4, 12. 6, 4; coelo: **ሰግደኒ፡ ኢኩን፡ ንጽሐ፡ በቀደሚሁ**: Job 15, 15; astris 25, 5; metallis Ex. 25, 23. 29; oleo Ex. 27, 20; **ዕግን፡ ንጽሐ**: Lit. 174, 1; etiam laevis i. e. *nitidus*: **ከከሎ፡ ንጽሐ**: λεοπετρία Hez. 26, 14. b) sensu levitico: Lev. 7, 19. 10, 11. 36. 37. 13, 13 seq.; **ንጽሐት**: 14, 4; Gen. 7, 2 seq.; Kuf. 49; Jes. 65, 5; 1 Reg. 20, 26. 21, 5; Rom. 14, 20; Tit. 1, 15; **ንጽሐን፡ አምአንስት**: 1 Reg. 21, 4; Apoc. 14, 4; **ነቢርት፡ ንጽሐታ፡ ወስት፡ ትዕይንት**: Judith 12, 9. c) sensu ethico: **ንጽሐ፡ አን፡ በምግባርዮ**: Job 11, 2; **ንጽሐ፡ አምጎጢአት**: Prov. 20, 9; Sir. 34, 8; Tob. 3, 14; **አምውስት፡ ርኩስ፡ ምንት፡ ይወጽእ፡ ንጽሐ**: Sir. 31, 4; Koh. 9, 2; Ps. 11, 7. 18, 10; **ልብ፡ ንጽሐ**: 50, 11; Gen. 20, 5; 1 Tim. 1, 5; **ንጽሐን፡ ልብ**: Matth. 5, 8; **ንጽሐ፡ አደደሆሁ**: Ps. 23, 4; Joh. 15, 3. 2) *immaculatus, integer, incorruptus, immunis a vitio* (ἄμωμος, ἄμειρατος), de animalibus Ex. 29, 1; Lev. 4; Num. 28; de rebus Hebr. 8, 7; de hominibus (ethice) Phil. 2, 15, 3, 6; Luc. 1, 6; Eph. 1, 4, 5, 27; Gen. 17, 1; Job 1, 1. 12, 4. 3) *castus, sanctus, ἄγνός*, Prov. 15, 26; 2 Cor. 11, 2; Jac. 3, 17; 1 Joh. 3, 3; *σεμνός* 1 Tim. 3, 8 (2, 2. 3, 4); **ይኩኑ፡ ንጽሐን፡ አምከሙት**: 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 118; in specie est epitheton Angelorum, Apostolorum, Sanctorum, Sx., al. crebro. 4) *insons, innocens*: Job 22, 30; Ps. 17, 28; Jer. 2, 35; Dan. ap. 1, 53; **ነፍስ፡ ንጽሐ**: Jer. 2, 34; **ደም፡ ንጽሐ**: 7, 6. 22, 3; 1 Reg. 19, 5; **ንጽሐ፡ አምደም**: Matth. 27, 24; Act. 18, 6. 20. 26; Dan. ap. 1, 46; **ንጽሐ፡ አንት፡ አምነ፡ መሐላ**: Gen. 24, 8. 5) *nitidus* i. e. *hilaris, serenus*: **በንጽሐንጽ**: Job 33, 26. — B) 1) **ከነ፡ ንጽሐ**: creberrime usitatur pro **ነጽሐ**, ut Lev. 14, 8. 9 seq. 2) Et **ንጽሐ**: et **ንጽሐት**: crebro pro subst. adhibetur, ut: **ዘየሎውር፡ በንጽሐ**: προαυθόμενος ἄμωμος Ps. 14, 2. 2. 3, 4 rom.; **ይዕቀቡ፡ ሥጋሆሙ፡ በንጽሐ**: Clem. f. 118; **ንጽሐት**: σεμνότης Herm. p. 15; ἄγνεια p. 91. 3) **ንጽሐ**: adverbialiter usurpatur: **ዘየሎውር፡ ንጽሐ**: Prov. 20, 7; **ነባር፡ ጠቢብ፡ ንጽሐ**: (v. በንጽሐ) **ይትለአክ**: Sir. 10, 25; Lud. e Lit.

ንጽሐ: subst., 1) *purificatio, purgatio, መዋዕል*: **ንጽሐት፡ ደሙ፡ ንጽሐት**: Lev. 12, 4—6; Kuf. 3; Luc. 2, 22. 2) *puritas*: **ንጽሐት፡ ነፍስ፡ ወአክ፡ ንጽሐት፡ ሥጋ**: Lit. 173, 3; **ንጽሐ፡ አደደሆሁ**: Job 22, 30; Ps. 17, 23. 27; **ያገብአ፡ ለከ፡ ንጽሐት**: Job 22, 25; **ሃይማኖት፡ ንጽሐ**: Asc. Jes. 3, 21. In specie: a) *castitas, continentia, temperantia*, opp. **ዝሙት**: Fal. f. 23; ἐγκράτεια Act. 24, 25; **በንጽሐ**: σωφροσύνη

አስተናፈሰ፣ IV, 3 1) *spiritu ducere* vel *attrahere* alqd: ከሙዶክህል፣ አጸገም፣ ዘያሰተናናሰ፣ Clem. f. 4. 2) *respirare* facere i. e. *reclare, refocillare* Chr. Ta. 5 (vid. sub ስንብዕ)።

ነፍስ፣ subst., f. et m., Pl. ነፍሳት፣ *anima, animus* 1) *halitus, spiritus*: አምጣ፣ ሕይወት፣ አንጎት፣ ወሀለወት፣ ነፍስስ፣ πνοή Sir. 30, 29; Job 27, 3; Jes. 38, 16; ነፍሱሂ፣ ፍሕም፣ ይኢት፣ Job 41, 13; Act. 17, 25; Ps. 118, 31; አስከ፣ ነፍስ፣ ደራሪት፣ usque ad extremum spiritum Lit. 173, 1. 2) *anima* i. e. *vis vitalis, vita*: ነፍስ፣ ክሉሉ፣ ሕይወት፣ Job 12, 10; ሀለወት፣ ነፍሱ፣ ሳሌሁ፣ Act. 20, 10; አልጸቀት፣ ትግእ፣ ነፍሳ፣ Gen. 35, 18; ትግባእ፣ ነፍሱ፣ ሳሌሁ፣ 3 Reg. 17, 21; ትሕዮ፣ ነፍስዮ፣ Gen. 12, 13; ሐይወት፣ ነፍስክ፣ 1 Reg. 1, 26. 17, 55; ለትሙት፣ ነፍስዮ፣ Jud. 16, 30; ነፍሱሙ፣ መጠወ፣ reddiderunt animam i. e. *exspiraverunt* Enc. Hed. 3; Luc. 23, 46; መጠወ፣ ነፍሱ፣ በአንት፣ Sir. 7, 20 ህይዮንት፣ 29, 15; ዮጎሥሥዮ፣ ለነፍሱ፣ Matth. 2, 20; ቀታሌ፣ ነፍስ፣ Hez. 18, 10; Matth. 19, 18; ይቀትሎ፣ ነፍሱ፣ Deut. 22, 26; Gen. 9, 4. 5; Lev. 17, 14; Deut. 19, 21; ዕቅቡ፣ ነፍስከሙ፣ Deut. 4, 15; Ps. 3, 2. 68, 1; Matth. 6, 25. 10, 28; Marc. 3, 4. 10, 45; Luc. 12, 22; Hebr. 4, 12; ነፍስ፣ ነገቢት፣ *anima rationalis* Lit. Chr.; እስሙ፣ ጀነፍሳት፣ ሀለዮ፣ ጎበ፣ ሰብእ፣ ኢሐቲ፣ መንፈስ፣ ሕይወት፣ ዘወዕኢት፣ እምአፋሁ፣ ለአግዚ። ወኢትት ጌለቀ፣ ምስለ፣ ጠባይዕ፣ ወኢትመውት፣ ለኢሐቲሙ፣ ደሙ፣ ነፍስት፣ ይኢት፣ እምጠባይዕ፣ ወይኢት፣ መዋቲት፣ Org. (vid. sub ዐብረ). a) ዘነፍስ፣ *anima praeditum, animatum, animans* opp. ዘአልቦ፣ ነፍስ፣ *inanimatum* 4 Eser. 4, 55; ክሉሉ፣ ዘነፍስ፣ πᾶσα σὰρξ omnes mortales Jes. 40, 5. 49, 26. 66, 16. 23; Hez. 21, 5; Sir. 14, 17. 17, 4; Rom. 3, 20. b) ዘነፍስ፣ *ψυχικός animalis* (opp. *rationalis* et *spiritualis*) 1 Cor. 2, 14. 15, 44. c) *anima* (a corpore separata) *mortuorum, manes*: ከሙ፣ ታዕርፍ፣ ነፍሱ፣ Sir. 38, 23; Job 14, 22; ትረክቡ፣ ሕይወት፣ ዘለግሎም፣ ወከፍለ፣ ምስለ፣ ነፍሳት፣ ጸድቃን፣ በመገግሥተ፣ ሰማያት፣ Did. 34; Hen. 22, 3. 9. 11 seq.; Apoc. 6, 9. 20, 4; 1 Petr. 3, 19. 3) *animus* (ψυχή et πνεῦμα, etiam καρδιά et θυμός): Ps. 6, 3; 41, 2. 85, 3. 103, 1. 138, 13. 142, 10; Koh. 6, 3. 7. 7, 28; ክሉሉ፣ ነፍስ፣ ይደገግዕ፣ Jes. 13, 7. 19, 3 (πνεῦμα). 42, 5 (πνεῦμα); Gen. 27, 4; 1 Reg. 1, 15. 20, 4; Matth. 11, 29. 26, 38; Luc. 1, 46; 1 Thess. 5, 23 (πνεῦμα); በፍትወት፣ ነፍስሙ፣ Judae 19; አፍቅሮ፣ እምነፍስክ፣ Sir. 7, 21; በክሉሉ፣ ነፍስክ፣ 6, 26. 7, 29; Deut. 4, 29; Matth. 22, 37; καρδιά Sir. 37, 13. 38, 20; ነፍስ፣ ጠባብ፣ ψ. πεπαιδευμένη 26, 14; ነፍስ፣ መስተግግሥት፣ ψ. ἐκκρατής 26, 15; ነፍስ፣ አንተ፣ ትፈርሆ፣ ለአግዚ። πνεῦμα ጭቃጠሬ 31, 14; ነፍሳት፣ አራዊት፣ ጌህባ፣ ጌግሬ 7, 20. 4) *animans*: ክሉሉ፣ ነፍስ፣ ሕይወት፣ Gen. 1, 21. 9, 12. 15; ነፍስ፣ ሕይወት፣ 9, 10; Lev. 11, 10. a) in specie *homo, persona*: Lev. 4, 27. 5. 1. 2; Act. 3, 23; ነፍስ፣ ስገነገት፣ Sir. 4, 2; ነፍስ፣ መዐትም፣ 23, 16; ነፍስ፣ አንት፣ ተጎሥሥ፣ Thren. 3, 26; ነፍሳቲጎ፣ (v. ነፍስትጎ) ለፊላ፣ ስገነገት፣ Dan. 1, 13; in census populi: Gen. 46, 27; Deut. 10, 22; Kuf. 24; Act. 2, 41. 7, 14; ክሉሉ፣ ነፍሳት፣ ዘአትረፈ፣ Jer. 50, 6; ወኢሐቲ፣ ነፍስ፣ Judith 10, 13; ጭገነፍስ፣ ዕንጦጦጦ Apoc. 11, 13. b) de *mancipiis*: በነፍስ፣ ሰብእ፣ Hez. 27, 13; Apoc. 18, 13. c) de *mortuo* vel *cadavere*: ነፍስ፣ አንተ፣ ሞተት፣ Lev. 21, 11; Num. 6, 6; ነፍስ፣ Lev. 21, 1; ምስለ፣ ነፍስ፣ ሕፃን፣ Enc. Jac. 11. d) *spiritus coelestes* vel *daemones*: Hen. 69, 22; ነፍሳት፣ ርኩሳት፣ ወኢጋንንት፣ Hen. 99, 7. 15. 12. 69, 12; coll. እምነፍስ፣ አጋ

ንንት፣ Jac. 3, 15. 5) cum pron. suff.: *ipse* (quamquam rarius usitatum), ut: ከሙ፣ አታውድቀ፣ ነፍሱስ፣ ሪጅ ጦሬጦጦ ሙ Sir. 4, 22; Job 4, 20; Rom. 13, 9; መጠወ፣ ነፍሱ፣ ለምት፣ Lit. Ohrys.

ነፍስ፣ subst., plerumque m. (f. Act. 27, 14 Platt), Pl. ነፍሳት፣ (Matth. 8, 26 ed. Platt. *perperam* praebet ነፍሳት) 1) *ventus* Kuf. 10; Ps. 1, 5. 17, 46. 103, 4; Koh. 11, 4; Job 4, 21. 13, 25. 15, 30. 21, 18; 37, 9; Prov. 8, 27; Jes. 40, 24; Jer. 22, 22; Matth. 7, 25. 27. 14, 24; Eph. 4, 14; ነፍሱ፣ ዐቢይ፣ Job 1, 19; 4 Eser. 13, 1; ነፍሱ፣ ጎያል፣ Jes. 11, 15; Jer. 18, 14; ቁሪር፣ ነፍሱ፣ ይነፍሳ፣ Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; ነፍሱ፣ መጭጭጭ 2 Par. 6, 28; ነፍሱ፣ ዐውሎ፣ Job 21, 18; ነፍሱ፣ ደዌ፣ ἄνεμοσφορία 2 Par. 6, 28; ነፍሱ፣ ጸባሐዊ፣ Sir. 43, 16; ዐርባዊ፣ Sir. 22, 18; ዘይደግን፣ ነፍሱ፣ Sir. 31, 2; አይሳ፣ ዘነፍስ፣ Clem. f. 32; አውዕኢ፣ ነፍሳት፣ እመዛግብቲሆሙ፣ Jer. 10, 13 vrs. alt.; 4 Eser. 11, 2; ጭነፍሳት፣ Dan. 4, 2; Jer. 25, 15. 2) *aër, aurae, aër* Sap. 5, 11. 12; ነፍሱ፣ ዘፍጡኅ፣ ይነፍሳ፣ ταχὺνὸς ἄήρ 13, 2. 15, 15; Act. 22, 23; ምስለ፣ ነፍሱ፣ ነጠባ፣ ሪጅ ἄερα λαλεῖ 1 Cor. 14, 9; መኩንን፣ ርኩሳት፣ ነፍሱ፣ Eph. 2, 2; ዘይሰርር፣ ውስተ፣ ነፍሳት፣ Clem. f. 3. 19; homo creatus est e መሬት፣ ቱሱሕ፣ በአሳት፣ ወነፍሱ፣ ወማይ፣ f. 60; vid. ጠባይዕ።

ነፍስት፣ subst. (proprie: *animatum*), plerumque m., sing. et coll., 1) *corpus* Job 20, 25; ሥጋ፣ ነፍስቱ፣ σώμας τοῦ σώματος 41, 14; Prov. 5, 11; አዕዕምት፣ ወነፍስት፣ 34, 1; ነፍስት፣ ለፊላ፣ ስገነገት፣ Dan. 1, 13. 15; ዕጦጦ 5, 21. 10, 6; Hez. 1, 11; Hen. 15, 8. 16, 1; Matth. 6, 25; Luc. 11, 34. 12, 4. 23; ከሙ፣ ነፍስተ፣ በድን፣ ሥጋሁ፣ Rom. 4, 19. 6, 6. 12; እምዝንቱ፣ ነፍስትዮ፣ መዋቲ፣ 7, 24; 8, 3 seq. (σάρξ); σώματα Rom. 1, 24. 12, 1; ጫገገ Rom. 6, 13; Jac. 3, 6; እንዘ፣ ከሙ፣ በድን፣ ነፍስቶሙ፣ Hebr. 11, 12; 1 Cor. 12, 14 seq.; 15, 35 seq.; ደሙ፣ ነፍስት፣ Org. 1; *venter*: አይክበድክ፣ ነፍስትክ፣ Sir. 34, 19. 2) *verecunde*: *pu'denda, a) anus, pudex*: Deut. 28, 27; 1 Reg. 5, 9 seq.; 6, 4. 17. 6) *genitalia*, in specie viri: ከተማ፣ ነፍስት፣ Gen. 17, 11. 14. 24; ከተማ፣ ሥጋ፣ ነፍስት፣ 17, 23. 25; Kuf. 15; Lev. 12, 3; ቁላፍን፣ ነፍስቶሙ፣ Jer. 9, 25. 26; Lev. 15, 3 seq.; ዘይዘሙ፣ በነፍስት፣ ሥጋሁ፣ Sir. 23, 16; አለ፣ ዐቢይ፣ ነፍስቶሙ፣ μεγαλόσፍጦκ Hez. 16, 26; አለ፣ መጠነ፣ ነፍስት፣ አደግ፣ ነፍስቶሙ፣ 23, 20.

ነፍሳዊ፣ adj. rel. ad *animam* vel *animum pertinens, animalis, spiritualis*: እማማት፣ ነፍሳዊት፣ Phlx. 192; opp. ሥጋዊ፣ Phlx. 3 (vid. sub ክቡታዊ); ተደምሮ፣ ዘመራ፣ ይትከፈል፣ ጎበ፣ ጃክፍል፣ ነፍሳዊ፣ ወሥጋዊ፣ F. M. 5, 2; homicidae (ut qui animam a corpore sejungat) ይደልዎ፣ ክነኔ፣ ነፍሳዊ፣ ወሥጋዊ፣ 4, 1.

ነፍሳዊ፣ adj. rel. *ventosus* Lud. e Th. P.; *ad aërem pertinens, aërius*: ጠባይዕ፣ ነፍሳዊ፣ Fal. f. 16 (vid. sub ኢንሳስሐካ), et f. 82 (ubi pro ነፍሳዊ፣ legendum videtur ነፍሳዊ)። መንፈስ፣ subst., m. et f., Pl. መንፈሳት፣ et መናፍስት፣ *spiritus*, τὸ πνεῦμα, 1) *halitus, spiritus*, Hen. 14, 2. 108, 9; πνοή Gen. 2, 7. 7, 22; ይሁሰሙ፣ መንፈስ፣ ለአገብ፣ Jes. 42, 5; መንፈስ፣ ገጸን፣ πνεῦμα προζώπου ስገነገት Thren. 4, 20; በመንፈስ፣ ከፍፍሪሁ፣ Jes. 11, 4; Ps. 134, 17. 2) *ventus* Gen. 8, 1; Eser. 15, 10; Num. 11, 31; Ps. 10, 7. 106, 25. 147, 7. 148, 8; መንፈስ፣ ዘይትፋጸይ፣ Sap. 17, 17; Joh. 3, 8; Hebr. 1, 7; Hen. 70, 3. 3) *anima, vis vitalis, vita*: አልቦ

መንፈስ፡ውስቴቶሙ፡ Jer. 10, 14; Kuf. 6; Koh. 3, 19. 21. 12, 7; Jes. 57, 16; መንፈስ፡ኩሉ፡ዘሕያው፡ ψυχή Sir. 16, 30; ትጻእ፡አምላሳሁ፡መንፈሱ፡ 4 Esr. 6, 51; ወዕኢት፡መንፈሱ፡ Matth. 27, 50; ሥፓ፡ዘአልቦ፡መንፈስ፡ Jac. 2, 26; Gen. 1, 20; 4 Esr. 1, 5; መንፈስ፡ሕይወት፡ Hez. 37, 5. 9 (fem.); ይፈዲ፡መንፈሱ፡ፍጻ፡መንፈሱ፡ Ex. 21, 23; ዘቀተሉ፡መንፈሱ፡ Num. 35, 15, 30; ገብአት፡መንፈሱ፡ Jud. 15, 19; 1 Thess. 5, 23 ψυχή (ነፍስ፡ πνεῦμα); ኩሉ፡ዘመንፈስ፡ πᾶν τὸ ἔμπροσθεν Jos. 10, 28. 30. 37. 39. 40; anima i. e. animans, homo, in censu populi, ut: ኩሉ፡መንፈስ፡ዘያዕቆብ፡ዘቦኢ፡ውስተ፡ግብጽ፡ፎ፡መንፈስ፡ Kuf. 44. 4) *animus, spiritus* hominis, quantum eo continentur affectus et commotiones, voluntas, intellectus, sentiendi agendique ratio: መንፈስ፡ኩሉ፡ሰብኢ፡ Job 12, 10; 1 Cor. 5, 5; Matth. 26, 41; Rom. 8, 16; Ex. 23, 9; ሐመት፡መንፈሱ፡ጥቀ፡ 4 Esr. 12, 8; ዩሐንስ፡መንፈሱ፡ Kuf. 34; መንፈስ፡ትክክት፡ Bar. 3, 1; Matth. 5, 3; Luc. 1, 47; Rom. 1, 9; አንጉ፡መንፈስ፡ vid. sub አንጉ፡(ፍጉ); ሐይወት፡መንፈሱ፡ Kuf. 31. 43; Ps. 50, 13; እሁዐሙ፡መንፈስ፡ሐዲስ፡ Hez. 11, 19. 36, 26; Eph. 4, 23; መንፈስ፡ቀንኦ፡ Num. 5, 14; መንፈስ፡ዝሙት፡ Hos. 4, 12; መንፈስ፡ሐሰት፡ Zach. 13, 2; መንፈስ፡የውሀት፡ Gal. 6, 1; 1 Joh. 4, 1—3; በኢሐዱ፡መንፈስ፡ወበኢሐዱ፡ነፍሱ፡ Phil. 1, 27; መንፈስ፡ነቢብ፡ Job 8, 2; ለአጎልፎ፡መንፈሱ፡ Kuf. 26; 4 Esr. 14, 43; ወአርቆ፡በመንፈስ፡ዚኡሁ፡ 1 Par. 28, 12; opponitur corpori et animae, ut Rom. 8; 1 Petr. 4, 6; ሥፓ፡ዘመንፈስ፡ σῶμα πνευματικόν 1 Cor. 15, 44; ለሌሎቶ፡ነፍሳት፡ወሥፓት፡ወመፍናስ፡ፎሆሙ፡ Lit. Joh. 5) *spiritus a* divinus (plerumque m.; passim f. ut: 1 Joh. 4, 2; ወመንፈስከ፡እንተ፡ትጽልል፡ 4 Esr. 4, 41 var.); መንፈስ፡እግዚ፡ Matth. 3, 16. 12, 18; Luc. 4, 18; መንፈስ፡ቀዱስ፡ (non ቅዱስት) Ps. 50, 12. 142. 12, 18; 63, 10; Matth. 1, 18. 3, 11. 12, 32 al.; መልክ፡መንፈስ፡ቀዱስ፡ Asc. Jes. 3, 15; እግዚ፡መንፈስ፡ውኡቱ፡ Joh. 4, 24; መንፈስ፡ትንቢት፡ Kuf. 31; መንፈስ፡ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Jes. 11, 2; Sir. 39, 6; 4 Esr. 3, 28 (fem.); መንፈስ፡ጎይል፡ 2 Tim. 1, 7 al. b) *natura incorporealis, angeli, daemones, genii*: መፍፍስት፡ንጹሐት፡ለባውያት፡ወቀጠፍት፡ Sap. 7, 23; መንፈሳት፡ Hen. 39, 12; እግዚኢ፡መፍፍስት፡ Hen. 38, 2 seq.; ኩሉ፡መንፈስ፡ወኩሉ፡መልክክ፡ Kuf. 1; ኩሉ፡መንፈስ፡ዘይትላኦክክ፡ Kuf. 2; ሰብዕቱ፡መንፈስ፡ Apoc. 1, 4; Hebr. 1, 14; genii naturae rerum praesifiti Hen. 60, 16 seq.; Kuf. 2; መንፈስ፡እኩይ፡ Tob. 6, 8; 1 Reg. 16, 14. 15. 19, 9; መንፈስ፡እኩይን፡ Kuf. 10; መፍፍስት፡ርኩሳን፡ Matth. 10, 1. c) *spiritus vel animae mortuorum* (postquam a corpore discesserunt): Hebr. 12, 23; Hen. 22, 3. 5. 103. 3. d) *spectrum* (ut videtur), πνεῦμα Luc. 24, 37. 39. — *Voc. Ae.*: መንፈስ፡ብ፡ረቂቀ፡ሥልጣን፡ሸሽግ፡ይ፡

መንፈሳዊ፡ adj. rel. *spiritualis*: Hen. 15, 4. 6. 7; 1 Petr. 2, 5; Lit. 160, 2; ግጢኢት፡መንፈሳዊያት፡ (i. e. quibus Spiritus S. et spiritualis Christianorum vita violatur) F. M. 5, 2; ፍትሕ፡መንፈሳዊት፡ (i. e. jus ecclesiasticum vel canonicum) 4, 2; ኩነጌ፡መንፈሳዊ፡ (poenae sp. vel ecclesiasticae) 19, 3; ማከሰት፡መንፈሳዊት፡ (opp. profanum) 32, 7; አዋልድ፡መንፈሳውያት፡ (sacerdotis sc. omnes mulieres parochiae ejus) 6, 1; ተዋሰሶ፡መንፈሳዊ፡ (matrimonium hominum sponsione baptismali junctorum) 5, 2.

እስትንፋስ፡ subst., m. et f., *spiratio, respiratio, spiritalis, halitus*, πνοή, Ps. 17, 18. 32, 6; Clem. f. 145; Sap. 2, 2;

እነግረከሙ፡እስትንፋስ፡ቃልዩ፡ Prov. 1, 23. 11, 13 var.; 20, 27. 24, 12; Hen. 108, 10; እስትንፋሱ፡ሀለውት፡ላሳሌሁ፡ Asc. Jes. 6, 11; Jsp. p. 283; ሰላም፡ለእስትንፋሱኪ፡ I Sal. Mar. 16; Lit. 173, 4; እስከ፡ደኃሬት፡እስትንፋስ፡ ad extremum usque spiritum Lit. 164, 8; Sx. Gen. 11, 1; መንፈስ፡እስትንፋስ፡ Kuf. 2.

ነፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; vicina sunt قوق فلك و قوق و قوق] በቀው፡ al.; in specie cfr. *صفت* exiit; قوق قوق exiit o latibulo, defecit; قوق vendibilis fuit (de merce veno exposita); III *hypocritam egit* Subj. ይንፍቅ፡ 1) *diffindere, dissecare*: Ps. 135, 13; ነፈቀ፡ባሕር፡በቆድሚሆሙ፡ ሪቶካጵ፡ 2 Esr. 19, 11; ጎለዩ፡ከሙ፡ይንፍቅሙ፡ (ግጋ) 2 Par. 32, 1; ንንፍቆሙ፡ Jes. 7, 6 vrs. nov.; ነፈቆን፡ (sc. hostias) እግዚአብሔር፡ Kuf. 14. 2) *dividere*, in specie *bifariam* vel *bipartiri*: Ps. 16, 14; ነፈቀ፡ (v. ፍፈቀ) ለሕዝብ፡ክልኤ፡ትዕይንት፡ Gen. 32, 8. 33, 1; ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብኢ፡ለይ ነፈቀ፡ Enc. Mass. 7.

ፍፈቀ፡ I, 3 1) *dividere* Gen. 33, 1 F; Jes. 30, 28 var.; Canaan ዘይፍፍቅ፡መንግሥተ፡አምደቂቀ፡ሴም፡ (qui regni Semitici partem abripit) Kbr. Nag. n. 9; in specie in *duas partes, dimidiare*, Gen. 32, 8 F; ኢይፍፍቅ፡መዋዕሊሆሙ፡ ad dimidium perducunt dies suos Ps. 54, 27. 2) *ambiguum* esse animo, inconstantem esse, haesitare, dubitare, in specie: *hypocritam agere, simulatorem vel incredulum esse*; ኢንፍፍቅ፡ *ne* dubitamus Jsp. p. 381; ኢፍፈቀ፡በእንተ፡መልክተ፡ንጉሥ፡ p. 302; እንዘ፡ንፍፍቅ፡እመ፡ውኡቱሂ፡ (dubitans, an sit) Kid. f. 34; ተአመ፡ወኢፍፈቀ፡ Rom. 4, 19. 20; Matth. 14, 31. 28, 17; Jac. 1, 6; ሰኦሎ፡እንዘ፡ኢትፍፍቅ፡ Herm. p. 37; Sir. 18, 28; ኢትትወላወል፡ወኢትፍፍቅ፡ 2, 2; ልብ፡ዘይፍፍቅ፡ καρδίαι δειλα፡ 2, 12; ፊ ἄσθενών (opp. πιστεύων) Rom. 14, 2; ዘይፍፍቅ፡ *hypocrita* (ፊ ὑποκριτῶνας) Sir. 35, 15. 36, 2; δόφυρος Jac. 4, 8; Herm. p. 33. 72; ፍፍቅ፡ ὑποκριταί 1 Petr. 2, 1; δούφωχα Herm. p. 5; ፍፍቅ፡ δόξοστα፡ p. 17; እመ፡ዘይፍፍቅ፡ ወይክሕዱ፡ሃይማኖቶሙ፡ Kedr f. 77.

አፍፈቀ፡ II, 3 *scrupulum injicere* alicui, ad incredulitatem vel hypocritiam inducere alqm, c. Acc.: አፍፈቀ፡ እንከ፡ወአግጥሎሁ፡ Phlx. 56.

ተንፍቀ፡ III, 1 1) pass. *diffindi, dissecari, dividi*, (vid. Jer. 46, 2 sub ተናፈቀ); ይትንፈቀ፡ 1) *diacritice* ስጵረት፡ Jes. 30, 28; ይትንፈቅ፡ እስራኤል፡ለክልኤ፡ 1 Reg. 15, 29; Org. 4. 2) refl. *sibi dividere* vel *discernere*, crinem: ተንፍቀት፡ ሥዕርታ፡ δίσταξις τὰς τρίχας Judith 10, 3.

ተናፈቀ፡ III, 3 1) *alium ab alio dividi* vel *sc dividere in partes*: ተናፈቀሙ፡ውስሰት፡መንፈሳዊት፡ Kuf. p. 136; ቡ፡ተናፈቅ፡ክርስቶስ፡ μεμῆρισται 1 Cor. 1, 13; Cyr. de r. f. f. 34; Ps. 54, 23; ተናፈቀ፡ ልዑሙ፡ ἔμῆρισαν καρδίαν αὐτῶν Hos. 10, 2; ተናፈቀት፡ (v. ተናፈቁ) ሀገር፡ Jer. 46, 2, sed Graecus habet ἔξῆρῳγ et lectio primaria ተንፍቀት፡ fuisse videtur; in specie a) *in duas partes*: ኢይትናፈቀ፡ እንከ፡ለክልኤ፡ሕዝብ፡ Hez. 37, 22; ተናፈቀ፡ ምክፍረክ፡ ሃናፎፍ፡ δόξα τυραννίδα Sir. 47, 21. b) *in partes* i. e. *factiones scindi* vel *discedere, dissidere*: መንግሥተ፡እንተ፡ትንፈቅ፡ በቤፍቴሂ፡ Matth. 12, 25; Marc. 3, 24—26; Luc. 11, 17; Joh. 7, 43. 9, 16; Act. 14, 4. 2) *secum* vel

ኢ: particula negandi [hebr. נ; utrum **አይ:** Ex. 4, 10 ejusdem particulae negativae forma antiquior an pron. interrog. sit, dubium videtur]. Non absolute ponitur (vid. **አኮ:**, **አልቦ:**), sed negandis sive enunciationibus sive singulis nominibus adhibetur. Verbo nomine, cui vim negativam tribuit, praefigitur solet, ut: **ኢይገብሩ:**, sed accedente particula enclitica eam a suo verbo vel nomine separare licet, ut: **ወኢሂ: ትትዩሰክ ወኢሂ: ተሐጽጽ:** Sir. 42, 21; 1 Reg. 15, 29; Rom. 8, 7 Platt, **ኢኬ: ትዘሀሩ:** Mich. 1, 10 (Cod. Laur.); Genz. f. 88. Vim negativam tribuit 1) enunciationi a) simplici: *non, haud*, et praedicatio praefigitur, ut: **ኢይወሥኦ:** (pro **ኢኦወሥኦ:** gramm. § 48, 5) **ኢይሱስ: ቃለ:** Matth. 15, 22; Ps. 1, 1; **ኢይድንኪ: አምላክኪ:** Ps. 3, 2. 6. 5, 5. 7, 13; Matth. 5, 20. 6, 15; **ኢታኦኦሩ:** Matth. 15, 17; Gen. 18, 24; **ዓዲሁ: አንትሙኒ: ኢለባዎያን: አንትሙ:** Matth. 15, 16; rarius alii sententiae parti, quae emphasos causa praedicatio praemissa est, praefigitur, ut: **ኢሰማይ: የዐርጉ: ወኢምድረ: ይበጽሑ:** Hen. 45, 2; quamquam tum ante praedicatum vel pron. **ዘ:** interponere amant, ut: **አሙ: ኢበዝንቱ: ደብር: ወኢበኢየሩሳሌም: ዘይሰግጉ:** Joh. 4, 21 Platt; vel particulam **ኢ:** repetere Joh. 4, 21 rom.; Hen. 21, 7. 68, 5; Gen. 31, 38; **ኢሊጉ: ኢይኩን: ወኢላጉ:** 3 Reg. 3^a, 26; Asc. Jes. 8, 7; **ኢኬ: ንዋይ: ኢይበቀሶ:** vel **ኢኬ: አብ: ኢይቤዙ: ወልዶ:** Genz. f. 88; etiam **ወኢሂ: ኢይክሎ:** Rom. 8, 7 Platt; enunciationum earum, in quibus vel praedicatum vel copula subjecti et praedicati ommissa sunt, exempla sunt: **ገብረ: አኩየ: ወባሕቱ: ኢከሙ: ነገሥተ: አስራኤል:** 4 Reg. 17, 2; **ወኢጽገወ: ሰማይ: ላዕሌሁ:** Hen. 18, 12. b) prohibitiveae vel dehortatoriae: *ne*, seq. Subiunctivo, **ኢይኩንክ: ፀብ:** Gen. 21, 12. 37, 21; Ex. 23, 2; Lev. 19, 11; Deut. 15, 19. 20, 3. 4; Jud. 13, 7. 14; Matth. 14, 27. 24, 23; et **ከሙ: ኢ:** seq. Subj.: Gen. 19, 19. 14, 23. 24, 8. 26, 7. 27, 45; Num. 16, 29. 2) nominibus, a) Infinitivis: **ኢለነዲቅ: አብያተ: ወኢለብር: ህየ:** Jer. 42, 9; Matth. 19, 18; Apoc. 13, 10; 1 Cor. 7, 1. 19; **በአንት: ኢዐቂቱ: ላጉ:** F. N. 29. b) cuius nominis et abstracto et concreto (lat. *in-*): **ኢሕዝብየ:** Hos. 1, 10; **ኢአማኒ:** incredulus F. N. 24, 5; **ኢምሐስ: ሥጋ:** ἀπειθία σώματος Col. 2, 23 Platt; **ኢዘምም:** ἐγκράτεια 2 Petr. 1, 6; **ኢአማኖቶሙ:** ἀπιστία αὐτῶν Matth. 13, 58; **በኢያእምሮ:** 22, 29; **በኢድልወትን:** *ob indignitatem nostram* Chr. ho. 16. 3) a) Ubi enunciationis negativae pars aliqua e pluribus membris copula **ወ:** conjunctis composita est, ante singula membra **ኢ:** repetere amant (*neq—neq*): **በሐውርት: ነብ: ኢያአምሩ: ኢአሙንቱ: ወኢአብሂምሙ:** Jer. 9, 16. 28, 62; Rom. 8, 38. 39; Deut. 28, 36; Lev. 21, 18—20; Hen. 12, 6. 68, 5; **ኢይሕወት: ዐዚዛን: ወኢልዑላን:** 38, 4; **ኢይገሃካ: ኢፈትለ: ወኢቶታን:** Gen. 14, 23. 31, 38; Deut. 23, 20; Jud. 1, 27; Luc. 9, 3; **ኢትግራሃ: ኢላየማን: ወኢለዐጋም:** 1 Reg. 6, 12; 3 Reg. 3^a, 26. b) etiam ubi primo loco aliae negotiationes (atque **ኢ:**) positae sunt, ut: **ኢለ: አልቦሙ: አብ: ወኢአም: ወኢአዘዘ:** F. N. 24, 3; in specie ubi praepositioni **ዘአንበለ:** *sine*, plura nomina subiuncta sunt, alterum tertiumve non per **ወ:** sed per **ወኢ:** annexere solent: **ዘአንበለ: ነጽብ: ወኢነሰሳው:** Sap. 15, 5; **ዘአንበለ: ምክንያት: ወኢአብሳ: absque causa et culpa** F. M. 12, 2; **ዘአንበለ: ነጽድ: መልክዐ: ብአሲት: ወኢሁከት: ዘግሊና:** 14, 1; Lit. 163, 4. 166, 4. c) **ወኢ:** vel **ወኢሂ:**, **ወኢ—ሂ:**, **ወኢ—ኒ:** *neq, neque* Ps. 1, 6; Matth. 6, 26. 28. 7, 6. 12, 32; Luc. 20, 36; 1 Reg. 15, 29; Matth.

10, 24; **ኢ:**—**ወኢ:**, **ወኢ:**—**ወኢ:**, **ኢሂ:**—**ወኢሂ:**, **ኢ—ኒ:**—**ወኢ—ኒ:** 1 Reg.—*neq* Joh. 4, 21; Matth. 5, 34—36; 2 Thess. 2, 2; 1 Reg.—*neq* 27, 9; Sir. 42, 21; Apoc. 7, 16; **ኢሙት:** vel **ወኢሙትሂ:** *neq*, **ኢምንት:**, **ወኢምንት:**, **ወኢምንትሂ:** *nihil* vid. **ሙት:** et **ምንት:**; **ወኢአሐዱ:** *ne unus quidem, nullus* vid. sub **አሐዱ:**; **ኢ:**—**ኩሉ:** vel **ኩሉ: ኢ:** *nullus, nihil* vid. **ኩሉ:**; **ኢ:**—**ጥቀ:** vel **ጥቀ: ኢ:** *ne—quidem* vid. sub **ጥቀ:**; **ኢ:**—**አንክ:** *non amplius* vid. sub **አንክ:**; **ዓዲ: ኢ:** *nonndum* vid. sub **ዓዲ:**; **ግሙራ: ኢ:** et **ኢ:**—**ግሙራ:** *numquam* vid. sub **ግሙራ:**

አ: n. prgr. sc. litera alphabeti graeci ω, ut: **አነ: ወአቱ:** **አልፋ: ወአ:** Apoc. 1, 8. 21. 6. 22, 13.

አ: interj. inseparabilis 1) dolentis et gementis: *o, ah, eheu, proh, አሞት:* Sir. 41, 1. 2; **አምድር:** 4 Esr. 6, 38; **አከናኖር: ዘከህናት: ናሁ: አርመሞን: ሞት:** Genz. f. 75; seq. **አምኑ:**, ut: **አአምኒክ: ሞት: ዘነሃክክ: ነፍሳተሆሙ:** Macc. f. 20; **አአምዝንቱ: መልአክ:** Genz. f. 47; **አአምዝንቱ: ሞት: ዘሥሉጥ: ላዕለ: ኩሉ: አንላ: አመከያው:** f. 75; etiam seq. interjectione **አ:**, ut: **አአ:** ὦ ὦ Num. 24, 23; **አአ: ዕለት:** v. **አአ: ለዕለት:** ὦ ὦ ἡμέρα Hez. 30, 2. 2) mirantis: *vae, ኦኖሎት:* ὦ ποιμένες Jer. 23, 1; **አሀገረ: ደም:** Hez. 24, 6. 3) mirantis: *o, proh, hem, parae,* Rom. 11, 33; **አዘክርስቶስ: አፍቅርተ: ሰብአ:** Deg.; **አትሕትጎ: ዘአንበለ: ሰቅም:** *ibid;* seq. **ላ:**, ut: **አለዛቴ: ጥበብ: ሐዋርያዊት:** βαβαί τῆς συνέσεως τῆς ἀποστολικῆς Chr. ho. 1, al.; seq. **አምኑ:**, ut: **አአምላላና:** *o commenta* Cyr. c. Pall. f. 85. 4) acclamantis: *o* (nota Vocativ) Act. 1, 1. 13. 10. 27, 31 rom.; Gal. 3, 1; Jac. 2, 20; Luc. 9, 41. 12, 20. 19, 17; Gen. 4, 23. Quibusdam nominibus suffigitur (§ 142), ut: **አግዚአ:**, **ብአሲቶ:** q. v.; **አሞ:** Org.; Kuf. p. 92; eademque etiam **አ:** praefixum ferunt, ut: **አብአሲቶ:** Matth. 15, 28; Joh. 2, 8; Chr. Ta. 15. — *Voc. Ae:* **አአ: ብ: ምም: ሆይሂ: ይ:**

አሀ: interj. dolentis et gementis: *ah, heu, eheu, proh, አሀ: አሀ: አሀ:* (ἤῃ) Hez. 4, 14 (v. **ሐሰ:**); Lud. Comm. hist. p. 41; seq. **ላ:**, ut: **አሀ: አሀ: ለድምፀ: ቅጂሆሙ:** Genz. f. 46 (vid. sub **ቅጂ:** c. 447); seq. **አምኑ:**, ut: **አሀ: አሀ: አምዛቴ: ነግኖረት:** Chr. Ta. 11; **አሀ: አምዛቴ: ሕምፀ:** (ὦ τῆς) Chr. Ta. 15.

አሆ: (**አሆ:** Herm. p. 33. 34) adv. a) concedentis: *immo, utique, esto, አሆ: አንክ: አበስኩ: አነ: አማን:* καὶ δὴ ἐπὶ ἀληθείας ἐπακινῆσθαι Job 19, 4. b) annuentis et obsequentis: *praeesto sum, ita faciam, bene*, al. (opp. **አንብየ:**), ut: Gen. 17, 19 (vcl.) 21, 24. 37, 13; Ex. 8, 6. 10, 29; 1 Esr. 9, 10 (ούτως); **ወይይሉ: አሆ: ናንብአ: ሎሙ:** 2 Esr. 15, 12; Kuf. 15; Matth. 21, 30; Clem. f. 28; ἐν ἑμῶι Jud. 6, 13. 15; ἄ ᾧ Jud. 6, 22 (at dubium videtur, annon lectio primaria **አሀ:** fuerit).— Hinc orta est phrasus usitatissima a) **አሆ: ስህለ:** *obtemperare, obsequi, annuere, morem gerere, obsecundare, indulgere, veniam dare:* **ኢትበልዎ: አሆ: ለፍትወቱ:** (ὑπακούειν) Rom. 6, 12; **አሆ: ይይሌ:** 4 Reg. 16, 9; Sir. 13, 9; 4 Esr. 10, 26; Jac. 4, 7 (ὑποτάγητε); **ወአሆ: ኢይይ:** ἡμελεισθησε 4 Reg. 5, 16; Jac. 5, 6 rom.; Jac. 3, 3 (περιδεσθαι, de equis praedicatur); **አሆ: ብሂልየ: ለመግክርትየ:** πειδομένου μου τῶν συμβούλων Esth. 3 apoc.; **አሆ: በልን:** συγκρατῶν

አለሌ፡ subst. dubiae significationis, fortasse *admissarius* (coll. አለሌ፡ male ass Isenb. lex. amb. p. 112): ምልክተ፡ከርሥ፡ ዘአንበሉ፡ዐቅም፡ከመ፡አለሌ፡ፈረስ፡ወከመ፡ሐራውያ፡ዘገዳ ም፡ Macc. f. 24.

ኢሉሊ፡ vid. sub አይሉል፡

ኢላም፡ n. prgr. ἀλάμ (ጥንብ) *vestibulum* in specie templi, porticus: Hez. 8, 16. 40, 6 seq.; 2 Par. 3, 4; 3 Reg. 6, 7. 7, 3. 43. — Voc. Ae.: ኢላም፡ዘ፡ድርገት፡መውረጃ፡

ኤልሳ፡ n. prgr. sc. ἄλσγ *luci, nemora*, Did. ed. Platt p. 48; Voc. Ae., ubi inter nomina idolorum enumeratur ኤልሳ፡ አልዕድስ፡ n. prgr. ἄλσῶδες, ab ἄλσῶδης *nemorosus* Hez. 27, 6.

አለስትዮ፡ vid. sub ሐለስትዮ፡ c. 67.

ኤሎቄ፡ n. prgr. sc. Ἐλεξ (Dat. Ἐλικι) *palmes vitis*, quod interpres tamquam n. pr. interpretatus est: ዕዐ፡ ኤሎቄ፡ Gen. 49, 11; M. M. f. 53.

አሊቄ፡, አሌቄ፡, ኤሌቄን፡, ኤሌቅ፡ n. prgr., ἄλυκῆ sc. Σάλασσα, *salsum* sc. mare i. e. mare mortuum, Jos. 15, 2; Num. 34, 3. 12; Deut. 3, 17; Gen. 14, 3. 8. 10.

አለ፡ቂጥሩ፡ vel ኤሌቂጥሩ፡ n. prgr., ἤλεκτρον, *electrum* Hez. 1, 4. 27. 8, 2. — Voc. Ae.: አለ፡ቂጥሩ፡ዘ፡ያፍ፡ዘራብ ዕ፡ርእሱ፡ (!).

አልቦ፡ non est, non habet vid. sub አል፡ c. 717.

አልባልተሪቦን፡ n. prgr. corruptum sc. πάτερ ἡμῶν *Pater noster* c. Artic. arab.: ጸለዮ፡በቅድሚያው፡አልባልተሪቦን፡ዘው አጉ፡አሱ፡ዘበሰማያት፡ Sz. Mag. 27.

አልባስጥርስ፡ et አልቦ፡ n. prgr. sc. ἀλάβαστρος *alabaster*, Marc. 14, 3; Luc. 7, 37.

አልታጎ፡ vid. sub ለትጎ፡ c. 46.

አለቲኖን፡ n. prgr. sc. ἀληθινός *verus*, Lit. 158, 4.

አሎን፡ n. prgr. sc. (Σάλασσα τῶν) ἄλων, mare *salsum* i. e. mortuum: ባሕረ፡አሎን፡ Jos. 3, 16. 12, 3; ቂላተ፡አሎን፡ 2 Reg. 8, 13 E; etiam ኤሎን፡ Gen. 14, 3.

አሎንቱ፡ m., አላንቱ፡ f. Pl. pron. dem. vid. sub ዝንቱ፡ አሊአሁ፡, አሊአስ፡, አሊአዮ፡ pron. possess. vid. sub ዘ፡ አልኩ፡, አልኩቱ፡, አልኩቱ፡ pron. dem. Pl. vid. sub ዝኩ፡

ኤሌዎን፡ vid. sub ኤልያስ፡

ኤልዮ፡ n. prgr. sc. Ἐλιούδ, nomen *gigantum* cujusdam generis, Kuf. p. 31.

ኤልያስ፡ n. prgr. sc. Ἐλαία (Gen. Ἐλαας) *olea, oliva* Deut. 8, 8; Kuf. p. 66; Hen. 10, 19; Rom. 11, 17. 24 ant.

ኤሌዎን፡ n. prgr. sc. ἐλαιῶν *oliviarum (oliveti)* sc. mons, Luc. 19, 29. 21, 37.

አልያጦን፡ vel ኤሊዮጦን፡ n. prgr. sc. ἄλιαιετος (in Acc.), *aquila marina*, Lev. 11, 13; Deut. 14, 12. — Voc. Ae.: ኤልያጦን፡ዘ፡ዘማች፡አሞራ፡, sec. Lud.: ሀባብ፡ውጎጥ፡ (de quo vid. ejus Lex. Amh. c. 48).

አለዶ፡ I, 2 [in caeteris linguis frequentantur كل كلد كلت ጥንብ حلد قلد]; vid. ከለስ] *legere, colligere*, lapides Gen. 31, 46; stipulam Ex. 5, 12; mannam Num. 11, 8; coturnices 11, 32; ligna Num. 15, 32; ጳውሎስ፡አሊዶ፡ብዙጎ፡ዕዐ፡ Act. 28, 3 rom.; aes Deut. 8, 9; flores et fructus, Lud. ex Enc.; *conquirere* homines, ut: (Salome, soror Herodis) አለዶጥን፡ውስተ፡ፍናት፡ለብዙኃት፡አንስት፡ይጽአላን፡ለማርያም፡ (quae contumelios vexarent Mariam) Jsp. p. 327. — Voc. Ae.: አለዶ፡ዘ፡ከመረ፡

ተአለዶ፡ III, 2 *colligi, congregari, coacervari*, ይት ኤሊዶ፡ M. M. f. 24; ውስተ፡አሐተኔ፡ጎብ፡ተአለዶ፡ Enc. Genb. 18; አንዝ፡ትትኤለዶ፡ Enc. Mij. 1; ይትአለዶ፡ወይት ጋብኩ፡ኩሎሙ፡አስራኤል፡ 2 Reg. 17, 11; ወአንትሙሰ፡ኖ ሀ፡ተአለዶ፡ውስተትከሙ፡ኩሎ፡ጎውር፡ Jsp. p. 372.

አሊድ፡ part. *collectus*: ዕዐው፡አሊድ፡ Gad. T. H.

አሊድ፡ subst. *moneta, numisma, ላላዶ፡ዲኖር*: Matth. 22, 19; „Aethiopicibus in specie est dimidium unciae“, Lud. auct. Greg.; sec. Isenb. p. 113: „half a dollar, worth half an ounce of silver“.

አላዲ፡ n. ag. *compilator*: አላዲሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡ F. N. 15.

አላዲ፡ n. act. *lectio, collectio, ላላዲ፡ብርዕ*: Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ምአላዲ፡ subst., Pl. ምአላዲት፡ locus ubi quid colligitur, *collectaculum, receptaculum*, aquae Gen. 1, 9; ምአላዲ ሆሙ፡ለማያት፡ Kedr f. 12; ምአላዲት፡ aquae Clem. f. 25; Const. Ap. 60 (65); ምምአላዲ፡ገበርክሙ፡ማክከለ፡፪ አረፍት፡ Jes. 22, 11 vrs. nov.; *cisterna* Jer. 28, 36 vrs. alt. (ጥገሳ); *congeries, accervus* Lud. e Lit. Mss.; liber compilatus, d'Abbadie Cat. p. 164.

አለዳስ፡ vel አላዳስ፡ vel አለዶስ፡ n. prgr., ut videtur, proprie Ἐλλάδος (ab Ἐλλός, quam terram aliàs nominant ኤላድ፡ Jes. 66, 19; ኤልዳ፡ Act. 20, 2 rom.; Enc. Genb. 9; vel ኤሊ ዳ፡ Act. 20, 2 Platb), ut: ለአህጉር፡ወለሕሕብ፡ወለሕዝብ፡ወለምድር፡ወለባሕር፡ወለአለዶስ፡ወለር፡ወለኩሎ፡፡ኃላም፡ N. T. rom. in Proleg.; at Abyssini, etiam antiquiores, in loco modo laudato *insulam* vel *insulam* interpretantur (Voc. Ae.: አላዶስ፡ዘ፡ደሴት፡), neque dubium videtur, quin hunc sensum huic vocabulo subjecerint auctores librorum Kbr. Nag. et M. M., ut: ገብሩ፡ሕገ፡ለጎሩያን፡መንግሥት፡ወለአለ፡ውስጥ፡ወለአለ፡አፍአ፡ወለሕዝብ፡ወለአላዳስ፡ወለአህጉር፡ወለብሓውርት፡ Kbr. Nag. n. 92; ባባሕር፡ወዮብስ፡በሕሕቁል፡ወአላዳስ፡ M. M. f. 60.

ኢላጤ፡ v. ኤሌጤ፡ n. prgr. sc. ἑλάτη, *abies* Hez. 31, 8.

ኢላጤ፡ስ፡ v. ኢላጤ፡ስ፡ ἑλάτινος *abiegnum* Hez. 27, 5.

debebat, ut: አምነሣኢክ: *si sumisses i. e. sumere debebas* Matth. 25, 27; unde explicanda videtur d) locutio: **ዘአም** . . . seq. Perf. *qui debebat . . .*, seu *tantum abest ut — ut*, vel *loco ejus quod: ዘአምአናቀቀሩኒ: አስተዋዩዩኒ: ἀντί τοῦ ἀγαπᾶν (*qui me diligere debebant, me accusarunt*) Ps. 108, 3; **ዘአምትቤሉ**: ἀντί τοῦ λέγειν ἡμᾶς Jac. 4, 15; **ዮኅረረክ** ዘአምአክበረክ: ἀντί τοῦ δόξῃς ἀποδοῶσι ἀτιμίαν Sir. 29, 6; Job 4, 3, 4.*

አም: praep. insepar. vid. sub አምነ: col. 191.

አም: mater vid. sub አመመ:

አምሐው: (etiam per **ሂ** et **ኄ**) subst. m., f. አምሐውት: (et አምሐት?) , Pl. c. አምሐዋት: et አምሐዋን: et አማሐት: (nonnumquam አምሐውት: pro Plur. f.) 1) *avus, avia* a) sensu proprio: አምሐው: πᾶππος Chr. ho. 26; Hen. 83, 3; Jsp. 321. 334; Enc. Mj. 7 (ubi አ.ዩቄም: avus salvatoris nominatur); **አምሐውት**: ἡμάμα 2 Tim. 1, 5; **ሐና: አምሐውት: አምላክ: በሥጋ**: Sx. Hed. 11; አምሐውት: ዘአሱሁ: *avia* ejus *paterna* F. N. 42, 2; አምሐዋን: ዘአሱ: et ዘአም: *avi paternus* et *maternus* F. N. 42, 6; **ወላድዮን**: ወአምሐዋን: F. N. 24, 2, 42, 4; አምሐዋት: *avus* et *avia* F. N. 52. 42, 3; F. M. 5, 3; አማት: ወአምሐውት: *matres* et *aviae* F. N. 24, 2. b) in genere: *proavus, proavia* (abavus, atavus, al.), *progenitor, -trix, propator*: Jsp. p. 275 (ubi Nebucadnezar አምሐው: Belsazaris nominatur); አርን: አምሐው: ቀደምቶሙ: 2 Esr. 7, 5; προπάτω Chr. ho. 12; አምሐውዮ: Hen. 60, 8, 65, 2; አማዚ: ይቤሎሙ: ለአምሐው: ወለአምሐውት: ቀዳማውዮ: ብዝኑ: ወተባዝኑ: F. N. 24, 1; አማሐቶሙ: Ex. 10, 6, 2) *allor, -trix, nutritor, nutritrix, tutor, -trix*: ἐπιτρόπος Gal. 4, 2; ወነገሥት: አማሐትኪ: ἕσονται βασιλεῖς τῆ-ጥግግ σου Jes. 49, 23. — *Voc. Ae.*: ሐው: (sic) አማሁት: (sic) ብ: አዳት: #

አመመ: rad. inus., a quo አም: derivatur.

አም: subst. f., Pl. አማት: [ጋጽ ፫፱ ሰፊ] *mater*, tam hominum Gen. 32, 12, 43, 29, 44, 20; Ex. 2, 8, 20, 12, 21, 15, 17; Lev. 20, 9, 17; Jud. 8, 19, 9, 1, 3, 14, 9, 16; Matth. 2, 11, 13, 10, 35, 12, 48, 49, al., quam animalium Ex. 34, 26; Lev. 22, 27; Deut. 22, 6; Jer. 15, 10; Pl. Ruth 1, 8; Jer. 16, 3; Thren. 2, 12 (ubi pro አአማትሆን: emendandum videtur አማትሆን); 5, 3; Hen. 60, 24; Voc. Sing. አም: Org.; Kuf. p. 92 (v. አሙ:), et አም: 3 Reg. 2, 20 (v. አሙ:); ዘአልቦ: አመ: ἀμήτωρ Hebr. 7, 3; አኑሁ: ወልደ: አሙ: ὄμωμή-ጥπος *uterinus* Gen. 43, 29. a) አመሐዮ: (v. አሙ: ሕዳው:) *mater vivi* i. e. *viventium*, in locutione አንላ: አመሐዮ: usitatum, vid. sub አንል: b) varie transfertur, ex. gr. in terram, quae est አመ: ነሱ: Sir. 40, 1; in feminam, quae populum suum tuetur Jud. 5, 7; in virtutes vel vitia, quae sunt matres sectatorum, ut: ለጥበብ: አመክ: ረስይክ: 4 Esr. 13, 59; in causam rei, ut: ፍትወተ: ሥሥዕት: ዘበዕል: አመ: ነሱ: ጎጣው: አክሱ: ያት: ይኡት: F. M. 18, 1; F. N. 24, 1 (vid. sub ጎሳር:), in urbem vel coetum vel gentem, quae cives continent et teneant: አምነ: ጽዮን: Ps. 86, 5; Gal. 4, 26; Apoc. 17, 5; Jes. 50, 1; Hos. 4, 5; አመ: አህጉር: *metropolis* M. M. f. 19 (Nicaea አመ: አህጉር: ዘበ. ታንያ:). c) *mater spiritualis* est a) *susceptrix* vel *testis* baptismi: አመ: መንፈሳዊት: አንት:

ተወከፈቶ: በጥምቀት: (*quae eum in baptismo suscepit*) II Can. Nic. 24 (23). β) *abbatissa*: አመ: ግኔት: Sx. Masc. 17; Hed. 10, al. γ) *eclesia*, ut Clem. f. 203, al.

አመት: subst., f. et m. [ገጣጽ ፫፱፣ ሠፈጻ]; vid. etiam Ges. thes. p. 110] Pl. አመት: *cubitus, ulna*, 1) *pars brachii* anterior: አደዋን: ትሰፍኡ: ጻብ: ዘይበቀው: ወአመት: ታጸን ፊ: ለፈተል: Prov. 29, 37; Did. 3; ሰላም: ለአመትኪ: I Sal. Mar. 23; መላጺያት: ዘአመት: (tormenti genus) Sx. Ter 15. 2) *mensura*: Matth. 6, 27; ኑኑ: በአምጣነ: አመተ: ኪንያ: 2 Par. 3, 3; Ex. 25, 10, 17; numeralibus jungi solet intercedente በ: ut: ፊ: ዘ፻ በአመት: Esth. 5, 14; Gen. 6, 15; Ex. 26, 2, 27, 1; Kuf. 5; Hez. 40, 5 seq.; ዝንቱ: አምጣነ: ምሥዋ: በአመት: 43, 13; ኑኑ: ፊሥራ: በአመት: Zach. 5, 2; Dan. 3, 1; Jer. 52, 21. vrs. nov.; Judith 1, 2—4; Hen. 7, 2; Joh. 21, 8; distinguuntur አመተ: ሰብእ: ወአመተ: መልክክ: Apoc. 21, 17; de አመተ: መንፈስ: ቅዱስ: vid. Clem. f. 55; Gad. Ad. — *Voc. Ae.*: አመት: ብ: ክንድ: #

አመረ: rad. inus., quae primitus significavit *eminuit* (vid. ገጣጽ et Ges. thes. p. 119), deinde *conspicuous, clarus fuit* (vid. አሚር:); inde propagantur significationes aeth. *ostendere, cognoscere, scire*, hebr. et syr. *dicere, jubere*, arab. *jubere, imperare*.

አመረ: I, 2) *monstrare, ostendere, significare, indicare, ይኤምር: በአሚር: ወይኤምር: በቅጽበተ: አጸብው: ማላኒ፣* διδάσκει Prov. 6, 13; *impudicarium est አምር: በአጸብሚሆን: በሥራቅ: F. M. 34, 8; c. Acc. prs., alicui, ut: ይኤምርሙ: በአደሁ: ጥን ድጋግህን ለሆኑ* Luc. 1, 22; ወአመር: በአደሁ: ከመ: ይነጽር: ድጎራሁ: Jsp. p. 284; አመረነ: በ፪ት አሚርት: *significare mihi duobus signis* Did. 29; c. ሳላ ለ: vel ጎብ: rei (ἵπμηθεν αυ εἰτωας): አስመዝ: (*nam hoc*) ይኤምር: ሳላለ: ሞተ: አንትያክስ: Jsp. p. 287; አሳይንት: አለ: አመር: ጎብ: ዮሐንስ: Kedr f. 17. a) *signum dare* tuba (abiās ተአመረ:): ተአምር: በቃለ: ቀርን: Jer. 4, 5; (v. ተአመር:). b) *significare vel indicare* aliqua re alqd, c. dupl. Acc.: ይኤምር: ርአስ: ለክይሲ: ጎሊ: ፍቀሚት: አንተ: ያክውስዋ: ሰይጣናት: Phlx. 37, vel c. Acc. et ለጎብ: ut: አመር: በአረ: ለጎብ: ሥርዐተ: ብሕትመና: ወወሙሉታተ: ለጎብ: መከራት: (*marī significavit vitam solitariam, procellis tentationes*) Phlx. 28.

2) *indicare vel significare* alicui, i. e. *notum facere* alicui, *edocere* alqm, c. dupl. Acc., ገጣጽ ፫፱ Ps. 24, 4; ይኤምረክ: ፍፍቶ: Prov. 22, 19; 2 Petr. 1, 16 (ubi Platt አአመርነ: habet); Hen. 7, 1; Kuf. 2; c. Acc. prs.: አምር: ለጻድቅ: Prov. 9, 9; ሰብ: ታአምር: ስሕተት: ወዳግ: ዘምንዮ: አምሩኒ: Jsp. p. 300; seq. Subj. Matth. 3, 7, 3) *demonstrare*, ut: ይኤምር: ከመ: seq. Indic., Chr. (crebro). — *Voc. Ae.*: አመረ: ዘ: አመለከተ: አአመረ: II, 1) *cognoscere, nosse, scire* 1) *percipere, videre, animadvertere, sentire*, seq. *homo*: c. Ind.: አአመረ: ዳዊት: ከመ: መጽኢ: ሳአል: εἶδεν ὅτι 1 Reg. 26, 3; Gen. 3, 7; Jud. 6, 22; Marc. 5, 30; seq. pron. interrg. Ex. 2, 4; c. Acc. prs. et rei 1 Reg. 26, 12; Ps. 34, 9; Matth. 9, 4; Luc. 8, 46, 9, 47; Joh. 6, 61; abs. Matth. 12, 15, 24, 50; Gen. 19, 33; Cant. 6, 12. 2) *comperire, percontari, rescire*: ከመ: ያኤምር: ሰላምሙ: Kuf. 34; 1 Reg. 17, 56. 23, 22; Gen. 9, 24; Ruth 3, 4; Matth. 9, 30; c. በጎብ: prs. Gal. 3, 2; Marc. 15, 45; አአመር: ጎብ: አሱሁ: ወይቤልም: ምንተ: ጎፈቅድ: I Sx. Gen. 30; seq. *homo*: c. Act. 23, 27. a) *experiendo cognoscere* alqd i. e. *experiri*: ኢያኤምር: ነገረ: አኩዮ: Koh. 8, 5;

signum tuba datum፡ ነፍሳ፡ በቀርን፡ ትአምርን፡ ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3; Jos. 6, 8; Lev. 25, 11 seq.; Num. 29, 1. g) *signum coeleste, astrum, sidus, constellatio*፡ ፀሓይ፡ ወተአምር፡ Hen. 48, 3, 8, 3; Kuf. 4, 8; ሰንደ፡ ለኩሉ፡ ተአምረ፡ ሰማይ፡ 2 Par. 33, 3, 5; Jer. 10, 2; μαζουράδ Job 38, 32 var. h) *miraculum, prodigium, portentum, monstrum*, Ex. 4, 8, 9, 7, 3, 9, 11, 9; Num. 14, 11; Deut. 4, 34, 6, 22, 7, 19, 26, 8, 29, 2; Kuf. 48; Ps. 85, 16, 95, 3; Dan. 6, 27; እግብር፡ ተአምረ፡ በሰማይ፡ Joel 3, 3; Hen. 36, 4; 4 Esr. 8, 71, 9, 1, 6; ይትወለድ፡ ትአምርት፡ እምአንስት፡ (*monstrum*) 3, .12; Sir. 45, 3; Asc. Jes. 11, 18; Matth. 24, 3, 24, 30; Marc. 16, 17, 20; Act. 2, 22, 43, 4, 30; Apoc. 12, 1, 13, 13. i) *imago* vid *typus* rei futurae Jes. 8, 18; Hez. 4, 3; ትከውን፡ ሎሙ፡ ትአምርት፡ Hez. 24, 27; ትአምርት፡ ልደቱ፡ (sc. Christi) Enc. Tachs. 16; Matth. 12, 39. k) *documentum, argumentum*, α) in genere: Luc. 2, 12; 2 Thess. 3, 17; Job 21, 29; ወትአምርት፡ ገንቱ፡ እስሙ፡ (hoc demonstratur eo quod) Chr. (erebrus); seq. ከሙ፡ Ex. 3, 12, β) in specie: quo divina aliejs auctoritas confirmatur vel propheticum; Deut. 13, 2, 3; 1 Reg. 2, 34, 10, 1; Jes. 7, 11, 37, 30; Jer. 51, 29; Joh. 2, 18, 6, 30. l) *vestigium*፡ ለብ፡ በብ፡ (ለጎጲን፡) ነገብ፡ በሰራ፡ ይትረክብ፡ ትአምርት፡ ዝብጠት፡ በጎጲን፡ Fid. Jac. Bar. m) *siglum*, F. N. in prol. n) *figura, nota, characteres*፡ ትአምርት፡ መስቀል፡ Enc. Mij. 9; ትአምርት፡ መጻሕፍት፡ (characteres supersticiosi) Lud. ex Org. 2; fortasse Hen. 68, 1. o) *በትአምርት፡ significanter, distincte*, ubi de canendo et sonando agitur: 1 Cor. 14, 7, 8; Jos. 6, 8. 2) *demonstratio, explicatio, δῆλωσις* Lev. 8, 8; fortasse Hen. 68, 1. — *Voc. Ae.*፡ ትአምርት፡ ብ፡ ምልክት፡

ተአማሪ፡ n. ag. *ominum captator vel interpres, ተአማርያን*፡ F. N. 45.

አምሴር፡ et *አምሺር*፡ etiam *ማሺር*፡ n. mensis Aegyptiorum VI, ሳይጋጋጋ፡ ሳይጋጋጋ፡ cui የክፍት፡ Abyssinorum respondet, Abush. 8; *Voc. Ae.*

አመት፡ subst. f., Pl. *አእማት* [in caeteris quidem linguis ἡμερῶν ἡμέρῃ, unde ἵት primitiv notam femininam fuisse constat; sed in lingua Ae. ἵት pro radicali habitam esse, e Pluralis formatione elucet, gramm. § 136, 2] *serva, ancilla, ለሠይጠ፡ ገብር፡ ወአመት*፡ Kuf. 11; *አግብርት፡ ወአእማት*፡ Gen. 32, 6; Job 31, 13; Jes. 24, 2; *አእማት*፡ 14, 2, 56, 6; Gen. 12, 16, 16, 1 seq. 21, 10, 29, 24; Ex. 21, 7, 20; Kuf. 50; Ruth 2, 13; Tob. 3, 7; Joh. 18, 17; Act. 2, 18; F. N. 42, 12; *አመት፡ እንት፡ ትነብር፡ ዲብ፡ ማሕሪብ*፡ Ex. 11, 5; in colloquio cum nobilioribus mulier se dicit *አመትክ*፡ Ruth 2, 13, 3, 9; 1 Reg. 1, 11, 18, 25, 27, 28, 21, 22; 2 Reg. 14, 15; Luc. 1, 38. — *Voc. Ae.*፡ *አመት፡ ዘ፡ ገረድ፡* aliud፡ *አመት፡ ዘ፡ ሴት፡ ባርያ፡*

አመት፡ cubitus vid. sub *አመመ*፡

አሜቲስጠ፡ ሞስ፡ *አሜቲስጠስ፡* *አሜቲስጠን፡* *አሜቲስጠን፡* n. gemmae purg., sc. ἄμεισττος, *amethystus*, Apoc. 21, 10; Ex. 28, 19, 36, 19 (in C pro ἡርከደን) Hez. 28, 13. Scholion *Voc. Ae.* vid. in *Lud. Comm. hist.* p. 209 n. 7.

አምጥ፡ I, 2 [componentum videtur cum *ማማ*, *amarit, dilexii*] 1) *osculari* (sicut *φιλῆν*), ut: *epistola* perveniens ad eum *ተአምጥ፡ ሊት፡ አእዳዊሁ፡ ሀየንት፡ አፈ፡ ዘአየ* (osculatur meo nomine manus ejus vice oris mei), Lud. *Comm. hist.* p. 43 n. 49; cfr. *ተአምጥ፡* et *አምጥ*፡ 2) *dilectionis et venerationis significationem* dare alicui, *salutare* alqm (non tantum ሰላም dicendo, sed „cum aliqua honoris praefatione et corporis vel capitis inclinatione vel cum muneri alicujus oblatione vel cum osculo,“ et amplexu ut inter familiares Lud.) a) familiares, amicos, sive praesentes, sive per literas vel nuntios Ex. 18, 7 (προσσεύχωνσεν); ἀσπάξῃσθαι Luc. 1, 40; Hen. 71, 14; Rom. 16, 3—16, 21—23; Phil. 4, 21, 22; 2 Thess. 3, 17; Tit. 3, 15; 1 Petr. 5, 13. b) alios, reverentiae causa, Asc. Jes. 6, 4. c) principes, reges: Herodes *አምጥ፡ ለአውግስጦስ፡ ወይቤሎ፡* Jsp. p. 325; *ፈንዎሙ፡ ነብ፡ ሰሎሞን፡ የአምጥ*፡ 3 Reg. 5, 1; Matth. 4, 9; etiam de peregrinantibus, qui loca sacra visitantes salutat, Lud. *Comm. hist.* p. 302 n. 4. 3) *salutationis causa munus offerre* alicui, *munere oblato salutare* alqm, c. dupl. Acc.: Herodes *አዘዘሙ፡ ለኩሎሙ፡ ዐባይቱ፡ ከሙ፡ የአምጥ*፡ (sc. Herodis filium) ንዋየ፡ በከሙ፡ ከሂሎቶሙ፡ Jsp. p. 334; *ይኤምጥ፡ ሎቱ፡ ወርቀ*፡ Sx. Mij. 6; *አለ፡ ይኤምጥ፡ ከ፡ ወርቀ*፡ Enc. Mag. 29.

ተአምጥ፡ III, 3 (plerumque *ተአምጥ*፡ scriptum) *osculari* vel *consalutare inter se, sese invicem salutare*፡ *ተአምጥ፡ ወተሓቀፍ*፡ 1 Esr. 4, 47; Ex. 18, 7; Tob. 5, 19; Hen. 81, 7; *ተአምጥ፡ በበይናቲክሙ፡ በአምጥ፡ ቅድሳት፡ ለጸጋሎሎ* ἄλλήλους ἐν φιληματι ἄγλα Rom. 16, 16; 1 Petr. 5, 14; inde de osculo pacis quo sese invenire Christiani, Lit. 164, 1; Did. 12, al. 2) *osculo excipere, salutare* alqm, c. Acc., καταφῆλῃν Ex. 4, 27; 2 Reg. 15, 5; Luc. 7, 45; Herm. p. 86; *ተቀበሎሙ፡ ወተአምጥሙ፡* 1 Par. 12, 17; ἀσπάξῃσθαι Matth. 5, 47; Luc. 1, 41; Marc. 12, 38; *ተአምጥሙ፡ በአምጥ፡ መንሲሳዊት*፡ Gad. T. H.; *ተአምጥ፡ salutio, salutationes* Matth. 23, 7; etiam c. Acc. rei, quae quasi salutat Hebr. 11, 13. 3) *salutare* i. e. *valedicere* alicui: *ዘይራቱ፡ ድንግልና፡ ይትአማጥ፡ ኩሎ፡ ጥራቶ፡ ውሂብ፡ ለምስኪናን*፡ Kid. f. 28.

አስተአምጥ፡ IV, 3 *facere* ut alqs *salutet* alqm, in specie: *valedicere facere alque*፡ *አስተአምጥኩ፡ ቤተክርስቲያን፡ ትብል፡ ጸዋት፡ በአንተ፡ ድውያን*፡ caet. i. e. (eum sc. mortuum) *ecclesiae valedicere faciens dices* caet. (allocutio est ad sacerdotem) Genz. f. 15.

አሙጥ፡ part. *salutatus*, Lud. sine auct.

አምጥ፡ subst., fem. et m., 1) *osculatio, osculum*, φιλῆμα Rom. 16, 16; 1 Thess. 5, 25; 1 Petr. 5, 14; *ከሙ፡ ንትአማጥ፡ በበይናቲ፡ በአምጥ፡ ቅድሳት*፡ Lit. 164, 1. 2) *salutio, ἀσπασμός, ስሮት፡ ዘከመገ፡ አምጥ*፡ Luc. 1, 29; *አምጥ፡ ዘአምጥ፡ ባቲ፡ አብ፡ ለወልድ*፡ Kedr. f. 16. 3) *munera, dona, munus*, quae offeruntur salutationis vel venerationis causa: Gen. 32, 14, 43, 11; Kuf. 42; 1 Reg. 25, 27; 4 Reg. 5, 15; Jes. 60, 14; *አምጥ፡ ወሀብት*፡ Jer. 47, 5 var.; Matth. 2, 11; Μάβας. n. 27; in specie quae offerantur a) sponsae ejusve parentibus et consanguineis Gen. 24, 53; F. N. 24, 3. b) principi, regi, Deo: 1 Reg. 10, 27; 3 Reg. 10, 25; 4 Reg. 16, 8; *አምጽኡ፡ ሎቱ፡ አምጥ*፡ 2 Par. 17, 5, 26, 8; Ps. 44, 14, 71, 10, 75, 11; Jes. 18, 7, 39, 1, 66, 20; *ያመጽኡ፡ አምጥ፡ ለንጉሠ፡ ሰማይ*፡ Tob. 13, 11; Jsp. p. 325 seq. c) *judici* (corruptionis causa):

c. በ፡ rei et ለ፡ prs.: F. N. 39, 2. 3. 7) *fidei* alicuius *concredere* vel *committere* vel *credere*, c. Acc. rei et ውስተ፡, ut: በአንተዝ፡ ይተአመነ፡ ሰብአ፡ ነፍሶሙ፡ ውስተ፡ ዕዕ፡ ሕጹጽ፡ Sap. 14, 5; c. Acc. prs. et በ፡ rei: Rom. 3, 2 rom.; 1 Thess. 2, 4; c. ላዕለ፡ rei Tit. 1, 3; c. ለ፡ rei (muneris) Lit. 163, 2; *potestatem dare* alicui 1 Tim. 1, 12 (τῷ ἐδύναμωσαντί μς).

B) Pass. 1) *credi*: Christus ዙተሰብካ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ወተአምነ፡ ውስተ፡ ግለም፡ ወዐርገ፡ በስብሐት፡ Cyr. ad Th. f. 8; 1 Tim. 3, 16 (ተአመነ፡); seq. Acc. Inf., 1 Reg. 3, 21. 2) *ad fidem converti*, 1 Cor. 3, 5 ant. 3) *fidum haberi*, c. በኅብ፡ ab alqo, 1 Reg. 27, 12. 4) *concredi, committi*, 1 Tim. 1, 11 rom. 5) *concredito accipere, fidei vel arbitrio commissum habere* alqd, *auctoritate vel plena potestate rei ornatum esse*: ወንጌል፡ ዘአነ፡ ተአመንኩ፡ በጉ፡ 1 Tim. 1, 11 Platt; c. ላዕለ፡ rei, ut: በአንተ፡ ተአምኖ፡ ኤጲስቆጶስ፡ ላዕለ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ap. 31; Abt. Ap. 39; c. ዲብ፡, ut: ተአመነ፡ ዲቡሆሙ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm.; seq. Subj.: ሰላም፡ ለመቃርስ፡ በአስሰክንድርያ፡ ዙተአመን፡ ፤ (v. ዙተአምነ፡) መርዒተ፡ ክርስቶስ፡ ይርዐይ፡ Enc. Masc. 4.

ተአመነ፡ III, 2 *confidere, fiduciam ponere*: አ.ይ.ት.ኤ መንግሥት፡ (v. pro አ.ይ.ት.አ፡) ለአለ፡ አስሐትግሥት፡ Jes. 10, 20.

አስተአመነ፡ IV, 1 *fidem facere, credere facere, confirmare*: 1 Cor. 13, 7; አንዘ፡ ያስተአምነ፡ ዮሐንስ፡ ይጽሕፍ፡ Cyr. ad Th. f. 20; ወበግብር፡ ያስተአምን፡ ዝንጉቱ፡ ከመ፡ አማን፡ (,opere ipso verbis suis fidem faciens“) f. 24; ሰይጣን፡ ያስተአምን፡ ሎሙ፡ በግብር፡ *Satanas iis* (divinatoribus) *fidem efficit opere suo* (i. e. ut homines iis credant) Clem. f. 187; ወያስተአምን፡ ዘንተ፡ እንዘ፡ ይብል፡ et *credibile hoc facit vel confirmat* dicens Cyr. c. Pall. f. 88.

አሙን፡ part. 1) *fidus, fide dignus, de rebus, πιστός* Ps. 18, 8. 110, 7; Hos. 5, 9; 1 Tim. 1, 15. 3, 1. 4, 9; Tit. 3, 8; Act. 13, 34; ይኩን፡ አሙን፡ ስመ፡ ዘአክ፡ 2 Par. 1, 9 (πιστοσύνη); 3 Reg. 8, 26. 2) *verus, ἀληθής, ἀληθινός, Gen. 41, 32; Job 6, 3. 25. 36, 4; Jes. 41, 26; አሙን፡ ሕልሙ፡ Dan. 2, 45. 6, 12; Or. Az. (Dan. 3), 3; አሙን፡ ቃል፡ ዘሰግዕስ፡ 2 Par. 9, 5; 1 Joh. 2, 8. 27; Joh. 4, 37; አሙን፡ ክን፡ *verum fuit vel inventum fuit*: አሙን፡ ክነ፡ ምክረ፡ ትካት፡ Jes. 25, 1; Deut. 17, 4. 22, 20; 2 Cor. 7, 14. 3) *confisus, securus; የሐውር፡ አሙን፡ πεποιθός* Prov. 10, 9. 4) *fidei concretum habens*: አሙን፡ ዲብ፡ ንዋየ፡ ግብር፡ 1 Par. 9, 31. 5) Adv. አሙን፡ a) *vere, reverā* 1 Reg. 22, 7; Deut. 17, 4. 22, 20; አማን፡ ተወልዶ፡ አግዚአን፡ አ.ዮሴስ፡ አሙን፡ ልሀቀ፡ ወአሙን፡ በላዕ፡ ወአሙን፡ ሐሙ፡ H. A. n. 6; etiam አሙን፡, ut: ካልአ፡ አሙን፡ ውሕቱ፡ ዘዘአክሙ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. b) *secure* Prov. 10, 9.*

አማን፡ adj. 1) *fidus*: አሙ፡ አማን፡ ውሕቱ፡ ለሐዋር፡ ምስሌክ፡ el πιστός του πορρωστῆνα μετὰ σου Tob. 5, 9. 2) *verus*: አሙ፡ አማን፡ ክነ፡ ወጥቶ፡ ንጉሩ፡ Deut. 13, 15; አሙስ፡ አማንኬ፡ 4 Reg. 10, 15; አማን፡ ርስይክሙ፡ ለ፡ ዘነገር፡ ያህ፡ 2 Cor. 7, 14. a) *subst. verum, veritas*: ይውነድ፡ ዝምሳሌ፡ አምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97. b) c. pron. suff.: አማንክሙ፡ ኩሕታመልኩ፡ (veritasne vestra est? non adorabitis? i. e.) an vere non adorabitis? Dan. 3, 14; አማንዩ፡ አብላስ፡ Sx. Haml. 8. 3) *adv. vere, revera, re ipsa, sane, profecto, recte*, a) አማን፡, ut: እስመ፡ አማን፡ ለአክን፡ አግዘ፡ Jer. 33, 15. b) *plerumque አማን*, ለካኛዕ Ex. 33, 16; 3 Reg. 8, 27;

2 Par. 6, 18; Jer. 35, 6; Joh. 7, 26. 8, 31. 17, 8; Matth. 14, 33; Luc. 9, 27; 1 Joh. 2, 5; ለካኛዕ Sir. 41, 24; ἐπὶ ለካኛዕ Dan. 2, 8. 47; Job 19, 4; Jes. 37, 18; ἔντως Jer. 3, 23. 10, 19; Asc. Jes. 9, 23; 4 Esr. 8, 41. 43. 10, 10; Matth. 4, 6; Ps. 7, 11; አስመ፡ አማን፡ ከማን፡ ውሕቱ፡ Judith 11, 10; *val* Gen. 42, 21; ὀρθῶς Dan. ap. 1, 55. 59; ἄμην Joh. 6, 32; Matth. 5, 18. 24. 2 Platt; አማን፡ ጥቤ፡ *verum (in recte) dixisti* Cyr. c. Pall. f. 65; Gen. 42, 16. c) በአማን፡ ut Kuf. 1. 31; Sir. 42, 8; 1 Tim. 5, 3; Act. 10, 34 (ubi in ed. Platt. lapsus calami በአማን፡ scriptum est). d) በአማን፡ *qui vere est, verus, ἀληθής* Prov. 1, 3; Ps. 68, 17; Joh. 1, 48; ለካኛዕ 1 Joh. 2, 8; Joh. 17, 3. — Voc. Ae.: አማን፡ አማን፡ ዘ፡ አውን፡ አውን፡ (v. ኡን፡ ኡን፡) —

አሚን፡ 1) Inf. vid. sub አምነ. 2) *passim pro አሚን፡ exscriptum* (مِين) ut Apoc. 3, 14; Enc. Hed. 15 (sec. Lud.; in exemplari Tub. አሚን); Masc. 10 (in exempl. Tub.).

አሚን፡ adv. prgr., sc. ἄμην, ἤδη, certo, profecto, ita sit, fiat! γένοιτο γένοιτο አሚን፡ ወአሚን፡ Num. 5, 22; Deut. 27, 15 seq.; Judith 13, 20; ἄμην 2 Esr. 15, 13. 18. 6; Tob. 8, 8; Matth. 5, 18 rom. 6, 13. 24, 2 rom.; Joh. 6, 32 rom.; Rom. 1, 25. 15, 33. 16, 27; Gal. 1, 5; Apoc. 1, 7 rom.; 5, 14. 7, 12. 19, 4 al.; በቃሉ፡ አሚን፡ (v. አሚን፡) አድመ፡ ወገብ፡ ፍ፡ በግለ፡ Enc. Masc. 10; in fine orationum et librorum ter repetere solent አሚን፡ Abyssini.

አምነት፡ n. act., Pl. አምነታት፡ *fides a*) quae creditur, *religio*: ዘወለጠ፡ አምነት፡ ክርስቲያን፡ Can. Ant. 1; አምነት፡ ዘመስቀለ፡ ክርስቶስ፡ Enc. Masc. 17; አምነታት፡ *fidei vel religionis genera* (ab orthodoxa discrepantia) Chr. Ta. 8. b) *confessio*: ዘመስቀለ፡ ሊቀ፡ ክህናት፡ ዘአምነት፡ ለጣሪዎና ጥጅ ሕግላና ሕግላና Cyr. c. Pall. f. 85 (Hebr. 3, 1). c) *qua quis credit, fiducia*: Lit. Jac.; ማሕፀን፡ ንዋይ፡ ይሕቲ፡ ዘይሀባ፡ አማሕጻን፡ ለዘያመሐዕ፡ ክመ፡ ይዕቀብ፡ ሎቱ፡ ወይሕቲኬ፡ አምነት፡ ዘአማሕጻን፡ ዘይክብር፡ ኅብ፡ ዘያመሐዕ፡ F. N. 29.

አማኒ፡ n. ag., Pl. አማንያን፡ 1) *verus, sincerus*: አማኒት፡ ሕህታዎና Jac. 3, 17. 2) *credens, fidelis, ad fidem conversus* (sensu theologico): ሕዝብ፡ አማንያን፡ Act. 24, 27 rom.; ብእስ፡ አማኒ፡ ዘዘመ፡ በብእስት፡ አ.አማኒት፡ F. M. 6, 15; አ.አማኒ፡ *incredulus* Matth. 17, 17; ምታ፡ አ.አማኒ፡ F. M. 5, 12. 3) *confessor* (aliās ተአማኒ): አባ፡ ዮብ፡ አማኒ፡ Sx. Sen. 23.

አማኖ፡ adj. rel. (ab አማን), *verus, qui vere est* (opp. ficticius, adulterinus): አምላክ፡ አ፡ F. M. 6, 1; በቃሉ፡ አማኖ፡ 2, 5; Lud. comm. hist. p. 238 n. 5; ድንግል፡ አማኖ፡ ድንጋሌ፡ ነፍስ፡ ይሕቲ፡ Chr. Ta. 28.

ምእመን፡ et ማእመን፡ (መእመን፡ in antiquioribus libris et editionibus) et ማእምን፡ part., f. ማእምንት፡ et ማእመንት፡, Pl. m. “ናን፡, f. “ናት፡ 1) a) *confidens, credens* (cui significationi proprie forma activa ማእምን፡ convenit): ዕድዎ፡ ምእመን፡ በኅይሎሙ፡ ሕይዎና ግብርና ሕይዎና ሕይዎና Judith 2, 5; አዋልድ፡ ምእመናት፡ (ἐν ἑλπεῖ) Jes. 32, 9; baptizandus ይተአመን፡ ከመ፡ ውሕቱ፡ ምእመን፡ በአብ፡ ወበወልድ፡ ወበመንጌስ፡ ቀዱስ፡ F. N. 3; ምእመን፡ በስምክ፡ Genz. f. 81. b) *sensu theolog. fidelis vel pius Christianus*: Syn.; ብእስት፡ ማእምንት፡ F. N. 24, 5; ማእምንት፡ et ማእምንት፡ Kid. f. 19; ምእመናት፡ et ምእመናት፡ F. M. 5, 11. 2) *fidus*,

አርማስቆስ፡ n. prgr., sc. ὄμφινοκος, *monile parvum, torques*, Cant. 1, 10, 7, 2. — Voc. Ae.: አርማስቆስ፡ ብ፡ ሀሪት፡ የብር፡ ዘንግሂ፡ ይ፡

አረረ፡ I, 1 [vicinum አረዩ፣ ገንጽ] Subj. ያእረር፡ et ያእርር፡, *decerpere, metere, demetere, colligere*: ጥገላው አረርኩ፡ ከርሴ፡ Cant. 5, 1; plerumque fruges, ጌጃ፣ ሲላን, abs. Matth. 6, 26, 25, 24, 26; Joh. 4, 36, 38 (ትእረሩ፡ v. ትእርሩ፡); Ps. 125, 6; ገረ-ሴ፡ ወእረር፡ 4 Reg. 19, 29; ትዘርሱ፡ ወተእርሩ፡ Jes. 37, 30; Mich. 6, 15; c. Acc. frugum: Jes. 17, 5, 10 var.; እርሩ፡ ፍሬ፡ እይወት፡ Hos. 10, 12; Deg.; ትዘርዐ፡ ሥርዩየ፡ ወተእርሩ፡ አስዋክ፡ Jer. 12, 13; Luc. 19, 21, 22; 2 Cor. 9, 6; Gal. 6, 7; 'erebro trsl.: ከሙ፡ ትእረሩ፡ (v. ትእርሩ፡) ለከ፡ ምስብሂተ፡ Sir. 7, 3; የእርር፡ እከየ፡ Prov. 22, 8; Job 4, 8; Hos. 8, 7; c. Acc. agri (*messem agri colligere*): ገረ-ሀተ፡ ዘአገገ፡ ዘአሥሙ፡ አረሩ፡ Job 24, 6; አረሩ፡ ብሔረ፡ ፊንቆን፡ ἑκαρπίσαντο Jos. 5, 12; frugum instar colligere: ለወርቅ፡ ቡ፡ ብሔር፡ እምጎብ፡ የአርርዎ፡ Job 28, 1. — Voc. Ae.: አረረ፡ ዘ፡ አጫዶ፡

አእረረ፡ II, 1 *metere vel demetere jubere* alqm alqd, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12; 1 Esr. 4, 6 var.

ተእረረ፡ vel ተአረረ፡ III, 1 (Perf. nondum repertum), *decerpi, demeti*: ሐረገ፡ ወይን፡ እንተ፡ በሠሉስ፡ ትትገመድ፡ ወትተአረር፡ Deg.

ትእረር፡ subst. fruges demessae, messis Num. 12, 12 annot.; M. M. f. 288.

ማእረር፡ subst., m. et f.; 1) *messis* a) actio demetendi et tempus messis: Gen. 8, 22; Kuf. 6; Lev. 19, 9; Ruth 1, 22, 2, 21, 23; Jes. 9, 3, 18, 5; Mich. 7, 1; Am. 4, 7 (ጥገላጥሪ); 9, 13; Prov. 25, 13, 26, 1; ተግባር፡ ማእረርክ፡ Job 39, 12; መዋዕለ፡ ማእረር፡ Sir. 24, 26, 50, 8; 4 Esr. 2, 36; Joh. 4, 35; Matth. 13, 30; Marc. 4, 29; ፀውዶ፡ ማእረር፡ ἄλων ἄερυνή Dan. 2, 35; trsl. 4 Esr. 2, 44. b) *fruges demetendae vel demessae*: Jer. 5, 16; ማእረር፡ ወቀሥም፡ Jes. 16, 9, 17, 5; ገሃነገላጣጣ, ምድር፡ ትሀብ፡ ማእረራ፡ Zach. 8, 12; Hez. 36, 30; አርጎባ፡ Jer. 38, 12; Job 5, 26 var.; trsl.: ማእረረ፡ ምግባር ሙ፡ Jes. 3, 10; Matth. 9, 37; Luc. 10, 2; Apoc. 14, 15. c) tempus messis i. e. a) *aestas*: ክረምት፡ መገመ፡ ማእረር፡ ሐጋይ፡ Kuf. 2; ክረምት፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Sir. 36, 9; ፀውዶ፡ ማእረር፡ ሄላው ሄጥህን Dan. 2, 35; ሄጥህን Matth. 24, 32; Marc. 13, 28; Luc. 21, 30. β) cui includitur *ver*: ጭ Num. 13, 20; በለስ፡ ማእረር፡ τὰ σῦκα τὰ πρῶιμα Jer. 24, 2, 2) *vindemia, messis pomorum*: ማእረረ፡ ወይን፡ Sir. 30, 25; በመዋዕለ፡ ማእረረ፡ ቀሥም፡ 24, 27; ጥገላጥሪ፡ Jes. 24, 13; Joel 4, 13.

አራራይ፡ vid. sub አርአረ፡

አርሲ፡ መትሪዳ፡, አርሲመትረዳስ፡, አርሳይ፡ መትርያድስ፡ n. prgr. ἀρχιμανδρίτης *archimandrita*, Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 27; አብ፡ ሲኖዳ፡ አርሲ፡ መትሪዳ፡ (v. አርሲመትረዳስ) ገብግቢ፡ ርእስ፡ ባሕታውያን፡ ውእቱ፡ Sx. Haml. 7.

አርስስ፡ vel አርሲስ፡ n. prgr. sc. ἁίρεσις *haeresis*, deinde *haeretici*: ፅልዋን፡ ዘይሰመዩ፡ አርስስ፡ በነገረ፡ ጽርእ፡ II Abt.

43; II Can. Nic. 34; አርሲስ፡ M. M. f. 164, 277; Pl. አርሲሳን፡, ut: ሰብእ፡ ፅልዋን፡ አርሲሳን፡ Sx. Sen. 18.

አርሳን፡ vel አርሶስ፡ n. prgr. sc. ἄρσις (*ἄρσις* Acc.) *onus*: ጸዋራ፡ ፅዕ፡ አርሳን፡ 3 Reg. 3^a, 3, 20; ጸዋረ፡ አርሳን፡ 5, 15; 4 Reg. 8, 9; 3 Reg. 11, 28. — Voc. Ae.: አርሳን፡ ዘ፡ ፀርብ፡

አርሳይ፡ መትርያድስ፡ vid. sub አርሲ፡ መትሪዳ፡ አርሳይስ፡ n. prgr. ἀρχιμευός, M. M. f. 201.

አርስጣላብ፡ n. prgr. sc. ἀστρολάβος *astrolabium* Sx. Teq. 6.

አርቂውዲኖን፡ vel "ኖስ፡ n. prgr. ἀρκευδίωνων, ab ἀρκευδίωνος *juniperinus* 3 Reg. 6, 29. — Voc. Ae.: አርቂውዲኖን፡ (sic) ዘ፡ ዋንዘ፡

አርቦት፡ (v. አረቦት) n. prgr. arboris ejusdam: ቁዳር፡ ዘስሙ፡ አርቦት፡ Kuf. p. 77 (sine dubio corruptum, fortasse ex ἀρκευδίωνος).

አረቦን፡ (etiam አረቦ፡, አረቦን) n. prgr. sc. ἀρραβών (*ገብጋዢ*) *arrhabo, arrha, pignus* 2 Cor. 1, 22, 5, 5; Eph. 1, 14; ሀምሎ፡ አረቦ፡ ክርስቶስ፡ ዘውእቱ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 215; arrha, qua emtio firmatur F. N. 33; አረቦን፡ ዘፍኅረት፡ *arrha sponsalitia* F. N. 24, 3. — Voc. Ae.: አረቦን፡ ዘ፡ ርድት፡ (v. አርድት); aliud: አ፡ ብ፡ መያገ፡

አሪት፡ subst., plerumque f., n. prgr. sc. ἑρግገገገገገ, ἡጳጳጽ (i. e. ገንገገ) 1) *lex Mosaiica* universa, νόμος Jes. 8, 16; ትትገደ፡ ፍ፡ አሪት፡ እምክህን፡ Hez. 7, 26; Judith 11, 12; 4 Esr. 2, 34, 14, 23; Rom. 2, 23, 3, 19, 4, 15, 7, 7, 12; Gal. 3; Hebr. 7, 19; ዳግም፡ አሪት፡ δευτερονόμιον Deut. 17, 18; አሪት፡ ሙሴ፡ 2 Esr. 3, 2; Dan. 9, 11; Dan. ap. 1, 3; ዘጽሐፍ፡ ውስተ፡ አሪት፡ ሙሴ፡ Bar. 2, 2; መጽሐፍ፡ አሪት፡ ሙሴ፡ 2 Esr. 18, 1 seq.; መጽሐፍ፡ ሕገ፡ አሪት፡ 2 Esr. 18, 3; ሕገ፡ አሪት፡ Rom. 4, 13—15; Gal. 2, 16; ሕገ፡ አሪት፡ Rom. 2, 27; ሊቃና፡ አሪት፡ νομοδιδάσκαλοι *doctores legis* Luc. 5, 17; መምህረ፡ አሪት፡ Act. 5, 34. 2) Nomine አሪት፡ appellantur singuli *Octateuchi* Aethiopiici libri sc. Pentateuchi et libri Josuae, Judicium, Ruth, vid. in mea Octateuchi editione titulos singulis libris inscriptos nec non in ejusdem Apparatu critico p. 159; et supra sub ብሔረ፡ n. 2, 5 (c. 493).

አሪታዊ፡ adj. rel. 1) *ad legem Mosaiicam* sive *ad ejus praecepta* vel *instituta pertinens*: አሪታዊት፡ ጠረፈዘ፡ Enc. Tachs. 3. 2) *legi Mosaiicae addictus*, M. M. f. 27; አሪታውያን፡ ቅድመ፡ ወወንጌላውያን፡ ድኅረ፡ Enc. Nah. 10.

ኤርትራ፡ vel ኤ፡ n. prgr. sc. ἑρυθρά sc. ὄλασσα i. e. *erythracum* seu *rubrum* sc. mare: ባሕረ፡ ኤርትራ፡ Ex. 10, 19, 13, 18, 15, 4, 23, 31; Jos. 4, 23; Ps. 105, 8, 22; 2 Esr. 19, 8; Judith 5, 13; Sap. 19, 7; Hen. 32, 2, 77, 6; Hebr. 11, 29; Kuf. 8, 9.

አርቶዶክሳዊ፡ vel አርቶዶክሳዊ፡ n. prgr., sc. *orthodoxus*, Lit. Epiph.; F. N. 43, 2; Abush. 47; ገይማናት፡ አርቶዶክሳዊት፡ Fld. Jac. Bar.; አርቶዶክሳውያን፡ Sx. Mag. 13.

3 Reg. 6, 14; ወማእሰፍ፡ በዕዕ፡ ብሔር፡ 1 Esr. 6, 24 (δόμου ἔυλίου). 3) obligatio, votum abstinentiae (ጭጽ): ነሱሉ፡ ማእሰረ፡ መሐላ፡ Num. 30, 14; Gad. Ad. f. 71. 4) fasciculus 1 Reg. 25, 29.

መስከረት፡ et መስከር፡ (transpositis literis pro ማእሰርት፡ et ማእሰር) subst., compages, contignatio, contabulatio, laquearia, lacunar (vid. ማእሰር፡ n. 2): አወርድ፡ አብነ፡ ጸላዕት፡ ውስተ፡ መስከርቲሆሙ፡ εἰς τοὺς ἐνδῆσους αὐτῶν Hez. 13, 11; መስከር፡ Sir. 22, 16 (vid. sub ማእሰር፡ n. 2); Cant. 1, 17. — Voc. Ae.: መስከረት፡ ዘ፡ አልጋ፡

አሶሮዮን፡ et አሶሮዮን፡ et አሶሮዮን፡ n. prgr., sc. ἀσάριον, quasi as' minutus, (teruncius), monetae genus, Matth. 10, 29; Luc. 12, 6. — Voc. Ae.: አሶሮዮን፡ ዘ፡ ገባደ፡ (1).

አስቆሎባ፡ n. prgr. et sine dubio corruptum pro አስቆሎባ፡ i. e. *astrolabium*: ገብረ፡ በጥብብ፡ መጽሐፈ፡ አስቆሎባ፡ ወረኔ፡ ፍ፡ ከዋክብት፡ ወመዳልወ፡ ዐላይ፡ Kbr. Nag. 72.

አስቄጥስ፡ non *asceta* (Lud.), sed n. pr. deserti *Scetici* est.

አስቁጣን፡ n. prgr., sine dubio corruptum, ut videtur *stacte*, *Abush.* (vid. sub ሐነጣ፡ c. 110).

አስቁፍ፡ (ዕስቁፍ፡ Lud.) n. prgr., sc. forma arabica (أسقف) vocis *episcopus*, Enc. Teq. 23; Nah. 29. — Voc. Ae.: አስቁፍ፡ ዘ፡ ቄስ፡ ገበዝ፡

አስበንዖ፡ vid. አሶንዖ፡

አሳት፡ subst., m. et f. [ἄσ, ἄσጽ ἄσጽ, ἰፊፊ] ignis፡ Gen. 22, 6, 7; Num. 21, 28, 31, 23; Ps. 20, 9, 38, 4, 57, 8, 77, 25, 69; Jes. 26, 11, 33, 14; Sir. 16, 6, 27, 5; አሳት፡ በላላ፡ 30, 30; Kuf. 36; Job 15, 34; በልዑቶ፡ አሳት፡ 22, 20; አሳት፡ ዘይነድድ፡ 31, 12; Kuf. 1; አሳት፡ አንጉ፡ ትንድድ፡ Sir. 3, 30; ለአሳት፡ ይቀድም፡ ይጠይስ፡ ተነ፡ ጠሱ፡ 22, 24; በአምጣነ፡ ፅዕ፡ ለአሳት፡ የዐቢ፡ ነዳ፡ 28, 10; ያነድዳ፡ ለአሳት፡ 28, 11; ዘኢይጠፍኡ፡ አሳት፡ 28, 23; Jes. 66, 24; Matth. 3, 10, 12, 7, 19; Luc. 12, 49, 22, 55; ነድ፡ አሳት፡ Hebr. 1, 7; አሳት፡ ንስቲት፡ ጥቀ፡ Jac. 3, 5; አሳት፡ አሳት፡ Hen. 14, 22; ignis Dei, a coelo delabens, Gen. 19, 24; Ex. 9, 23; Lev. 10, 2; Job 1, 16; Luc. 9, 54; ignis irae Dei Deut. 4, 24, 32, 22; Ps. 17, 10; Jes. 66, 16; ገንዖም፡ አሳት፡ Matth. 5, 22, 18, 9; Marc. 9, 47; ዐዘቀተ፡ አሳት፡ Apoc. 20, 10; አሳት፡ ዘላሳም፡ Matth. 18, 8, 25, 41; አሳት፡ መለኮት፡ Lit. 170, 1. a) in Gen. positum vel st. constructo subjunctum: *igneus*, ut: ሰረገጋ፡ ዘአሳት፡ 4 Reg. 2, 11; ሰይፈ፡ አሳት፡ Gen. 3, 24; አኔባነ፡ አሳት፡ ቀይሕ፡ Hez. 28, 14 vrs. nov.; Hen. 17, 3—5. b) *ignis* i. e. *incendium*: ፈቀዳ፡ ያድሳኑ፡ አማልክቲሆሙ፡ አማእከለ፡ አሳት፡ Kuf. 12. c) de ignis cultu divino (Persarum) vid. Clem. f. 32; እምውአቱ፡ ጊዜ፡ ሰጎዳ፡ ሰብኡ፡ ሰገል፡ ለአሳት፡ f. 33.

አሳታዊ፡ adj. rel. *igneus*, Phlx. 186; Jsp. 287; ሳውዳ፡ ዘውአቱ፡ ጠባይዕ፡ አሳታዊ፡ Fal. f. 82; አሳታውያን፡ *ignei* i. e. angeli Lit. 170, 1; Gad. Kar.

አስታር፡ n. prgr. sc. *stater* (aliàs ሰጥጠራ፡ q. v.), arab. سِتْرَة.

Voc. Ae.: አስታር፡ ዘ፡ ገወጀ ወቄት፡ ወገ፡ አለ፡ ይ፡ መጠነ፡ መክሊት፡ — At lectio አስመ፡ አይሁባ፡ አስታረ፡ (v. አስታር፡ v. ሶምራተ) ሞገስ፡ οὐ γάρ ἐδόξῃ αὐτῷ παρὰ Κυρίου χάρις Sir. 37, 21 non potest non esse corrupta (pro እግዚ. ሞገሳ?).

አስታአስ፡ et አስታዎስ፡ n. prgr. sc. εἷς Θεός, *unus Deus*, Sx. Hed. 19; Mij. 30.

አስትዓ፡ *munus, donum* vid. sub ሰትዐ፡ c. 364.

አሶንዖ፡ n. prgr. et corruptum *lunae*, Hen. 78, 2; Voc. Ae. (in quo et forma አስበንዖ፡ et አሶንዖ፡ inter nomina lunae recensetur).

እስከ፡ conj. et praep. [conflata ex እስ፡ i. e. ገጅ et ከ፡ grunni. § 64]; forma ejus in antiquioribus libris et editionibus usitata est እስከ፡ (ut Am. 6, 14, 8, 12 in cod. Laur.; Matth. 15, 31 róm.; Gen. 35, 20 F). — A) conj. 1) እስከ፡ a) *donec, dum, usque dum, quoad*, c. c. Perf. Ruth 1, 19; እስከ፡ ተፈጸመ፡ ገወጃኛመተ፡ ንጉሥ፡ Jer. 1, 3, 43, 23; c. Impf. Ruth 3, 18; Ps. 17, 41, 109, 2, 131, 5; 4 Esr. 10, 7; Jes. 6, 11, 26, 20, 55, 11, 62, 1, 65, 6; Asc. Jes. 8, 10; እስከ፡ አሬአ፡ Jon. 4, 5; እስከ፡ ትረረሥእ፡ Sir. 6, 18; እስከ፡ ትበጽኡ፡ ለሞት፡ 4, 28; Job 7, 19; Gen. 27, 44, 28, 15; Deut. 28, 21; c. Subj. Tob. 14, 5. b) *adeo ut, ita ut, ut*, c. Impf. Dan. 3, 19; 4 Esr. 10, 39; እስከ፡ ይለክ፡ 2 Par. 3, 11; ይሰርኡ፡ እስከ፡ ያገርር፡ ተያዳሁ፡ Sir. 38, 26; Matth. 27, 14; Marc. 4, 1; 1 Cor. 13, 2 Platt; in specie post ጥቀ፡, ut: ተሠነዩት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ታስኡት፡ ዐይኖሙ፡ ለነሱ፡ ዕድሜ፡ Judith 10, 4; ተከዘት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ትረፈ፡ ትትኅኅቅ፡ Tob. 3, 10; 2 Reg. 13, 2; c. Subj. Gen. 16, 10; 1 Cor. 13, 2 var. c) post ሓስ፡ ሊተ፡ *absit!* sequitur እስከ፡, ut Gen. 44, 17 (alia exempla vid. c. 90 sub ሓስ፡). 2) compositur cum aliis conjunctionibus: a) እስከ፡ አመ፡ *usque quo, dum, donec, quoad*, c. Perf. Jer. 1, 3; Tob. 1, 21, 2, 10; Cant. 3, 5 (*quamdiu*); c. Impf. Ruth 2, 21; Ps. 122, 3; እስከ፡ አመ፡ ይመውት፡ Sir. 23, 17, 9, 12, 46, 9; Jes. 22, 14; Judith 12, 4; Matth. 2, 13. (vid. alia exempla sub አመ፡ c. 724.). b) እስከ፡ ሰባ፡ α) id. q. እስከ፡ አመ፡ c. Perf.: እስከ፡ ሰባ፡ ቀርቦ፡ Kuf. 37; Matth. 2, 9; c. Impf. Matth. 5, 18, 26; Koh. 2, 3; Prov. 4, 18; Jes. 55, 10. β) *ita ut, ut*: Matth. 8, 24, 28, 13, 2, 54, 15, 31, al. B) Praep.; pronomina suffixa non assumit. 1) እስከ፡ a) de termino: *usque ad, usque in, icnus*: α) spatii: እስከ፡ አኖረ፡ ምድር፡ Ps. 2, 8, 45, 8; እስከ፡ ምድር፡ 146, 6; Am. 6, 14, 8, 12; Gen. 14, 14; Deut. 1, 7, 19, 20; ይበጽኡ፡ እስከ፡ ክሳድ፡ Jes. 8, 7; Ps. 68, 1; Matth. 11, 23, 26, 58; Joh. 2, 7; Act. 1, 8, 17, 15; እምላዕላ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡ Matth. 27, 51; aute adverbia: እስከ፡ ቅሩብ፡ Kuf. p. 39; እስከ፡ ዝየ፡ Luc. 23, 5. β) temporis: እስከ፡ ዘዕለት፡ Jer. 51, 6, 22; እስከ፡ መንፈቅ፡ ሌሊት፡ Judith 12, 5; እስከ፡ የም፡ Gen. 26, 33, 50, 23. Ex. 20, 5; Lev. 15, 5; Matth. 1, 17, 13, 30, 26, 29, 27, 45; እስከ፡ ይኔዜ፡ Koh. 4, 2; Matth. 11, 12; Joh. 2, 10; እስከ፡ ማኔዜ፡ Matth. 17, 17; Joh. 10, 24; እስከ፡ ዝንቱ፡ Lev. 26, 18, 23; እስከ፡ ውኔት፡ አሚር፡ Dan. 12, 1 (vid. sub አሚር፡). γ) ordinis: Matth. 11, 13, 20, 8, 22, 26; Joh. 8, 9; እምከህን፡ እስከ፡ ሐሳዊ፡ ነበይ፡ Jer. 6, 13; Gen. 44, 12; Jos. 6, 21; ከሞሁ፡ ገብረ፡ እስከ፡ ስብሰዕ፡ 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21. δ) gradus፡ 2 Reg. 23, 19.

chelypium (exemplar) libri; N. T. rom. f. 157. (sub finem Actorum).

አባ፡ subst. (sicut ጸጋጌ) 1) Vocat. vocis አብ፡, vid. sub አብ፡ 2) titulus honorificus patriarcharum, episcoporum, abbatum, doctorum, monachorum, eremitarum, creberime in Sx., ut አባ ሆር፡ Sen. 29; አባ፡ኪርስ፡ Haml. 8; አባ፡ዮሴፍ፡ Genb. 19, al.; monachus salutatur፡ ዳጎጎን፡አባ፡, respondet፡ አው፡ዳጎጎ፡ Gad. T. H.

አባዊ፡ adj. rel. ad patrem pertinens, paternus፡ ሶባ፡ በጽሑ፡ጊዜ፡ተራጎር፡ፍተ፡ሣህል፡አባዊት፡ላዕለ፡ልሕዥት፡አ ዳግዊት፡ Fid. Jac. Bar.; f. አባዊት፡ una e proavis vel majoribus, Gad. Ad. f. 187.

አብ፡ subst. dignitas patris, necessitudo paterna, paternitas (Bater[shaf])፡ እስመ፡አብ፡ይስመይ፡አብ፡በእንት፡አብ፡ሆ፡ Chr. ho. 2; Deo patri convenit ከዊን፡ወላዲ፡ወአብ ፍ፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 20; ዝምዶተ፡አብ፡ወወልድ፡ፍ፡ F. N. 42, 6.

አብው፡ subst. (ab አብው) dignitas parentum, necessitudo paterna, F. N. 10, 6.

አብ፡ vel አብ፡ nomen mensis Hebraeorum quinti, sc. ፳፮ Ab፡ አብ፡ዘውሉት፡ወርጎ፡ኃምስ፡ Jsp. p. 342; አብ፡ Voc. Ae.

አቤ፡ dixi vid. sub ብህለ፡

አበለ፡ rad. inus., cui potestatem compacti, firmi, carnosii, robusti intuisse e vicinis ገገጌ (unde rabbinica ገገጌ ጸገገጌ ጸገገጌ membrum, os ossis derivantur) et ካሮ, ካሮ carnosus fuit (nec non ካሮ et ካሮ, and ገገጌ et ipsum ገገጌ) comprobatur (vid. Ges. thes. p. 18 et 19).

አባል፡ subst., m. et f., Pl. አባላት፡, nec non አክባል፡ (in Phlx.) 1) caro, frustum carnis፡ መጥባሕት፡ወአክ፡እንት፡ አባል፡ μάχαρα και οὐ σαρκίνη Prov. 24, 23; ገመዱ፡መሌ ሊፋ፡ሙ፡ከመ፡ሥጋ፡ውስት፡ጽሀርት፡ወከመ፡አባል፡ውስት፡ መቀፋት፡ (xpréa) Mich. 3, 3; Hez. 24, 4. 2) membrum corporis (sive vivum sive desectum) 1 Cor. 12, 26; Matth. 5, 29. 30; Jac. 3, 5; medicus amputat unum አባል፡ caetera sanaturus Cyr. f. 102; መተሮ፡ለባዕ፡በባ፡አባላት፡ Lev. 8, 20; በባ፡ አባላ፡ κατὰ μέλος Hez. 24, 6; አባላት፡እንት፡ባቲ፡ትከው ንጉሳዊት፡ Phlx. 7; አክባል፡ሥጋ፡ቲሆሙ፡ Phlx. 3; nonnumquam አባል፡ collective, ut፡ ውስት፡አባል፡፣ ἐν τοῖς μέλεσιν μου Rom. 7, 23; Eph. 5, 30; Christus ዘፈወ፡አባል፡ሙስ፡ነ፡ Did. 25. a) transl.፡ 1 Cor. 6, 15; አንትሙስ፡ፍጹም፡አባላ፡ ለክርስቶስ፡ወውሉ፡ጸ፡ላቤት፡ክርስቲያን፡ Did. 10; ብኢሲት፡ አባላ፡ለብኢሲ. Did. 15. b) in specie፡ membrum genitale, viri፡ አባላ፡ዘርኢ፡ Phlx. 7. 230; (sacerdos) ኢይኩን፡ዕሩቀ፡አባል፡ ቅድመ፡ገጂ፡መኑሂ፡ F. M. 32, 3. 5; Gen. 49, 10 (μηρό); feminae Dent. 28, 57 (μηρό). 3) passim፡ corpus፡ እንዘ፡ንስ ቲት፡አባል፡አንቲ፡ Lit. 172, 1 (si quidem lectio sana est); Christus ለብስ፡አባል፡ Enc. Tachs. 15; deinde poetice፡ persona vel (c. pron. suff.) ipse, ut፡ ሰላም፡ለክሙ፡ ለዮልዮስ፡አባላ፡፣ ዩንያስ፡አን፡ሁ፡ወቴዎድሮስ፡አን፡ላ፡፣ (salus vobis, sc. corpori vel personae Julii, Junio ejus fratri, Theodoro filio) Enc. Mase. 22; ሰላም፡ለጎብረ፡ክርስቶስ፡ዘአንደዮ፡አባላ፡፣ በደዴ፡አብሁ፡አ ክልብት፡እስከነ፡ለሐሴ፡ቀሳሴ፡፣ Enc. Teq. 14.

አበለ፡ dicere facere vid. sub ብህለ፡

አብላ፡ n. prgr. et corruptum, nomen lunae Hen. 78, 2; Enc. Nah. 17 (vid. አርደራስ፡); Voc. Ae.

አቦሊ፡ (አቦሊ፡, አቦሊ፡) n. prgr. sc. ὀβόλος, obolus (sexta pars drachinae), 1 Reg. 2, 36; Ex. 30, 13; ሰሥራ፡አቦሊ፡ለ አሐቲ፡ዲድረክም፡ Lev. 27, 25; Num. 3, 47; በሰቅሎ፡ዘቀ ዱስ፡፣ አቦሊ፡ውአቲ፡ 18, 16. (In locis Octateuchi laudatis equidem, Ludolfum secutus, አቦሊ፡ substituit, sed Abyssini አቦ ሊ፡ scribere solent). — Voc. Ae.፡ አቦሊ፡ዘ፡ድራም፡ቀመት ሂ፡ይ፡, aliud፡ አቦሊ፡ዘ፡ዘከፈልም፡ለድራም፡ጎብ፡፣ aliud፡ አጥሎ፡

አብሊት፡ cardui species vid. sub በለለ፡ c. 486.

አብሐ፡ veniam dare vid. sub ቦሐ፡ c. 523.

አባሞ፡, አብሞ፡, አበሚ፡, አበሚ፡ n. prgr. sc. ἄμμων, amomum, nomen aromatis fragrantis, unguentum optimum praebentis, Apoc. 18, 13; ኮገገግ casiae species (ἄμων herba aromatica) Ex. 30, 24, et Hez. 27, 19 vrs. nov. (አበሚ፡). — Voc. Ae.፡ አበሚ፡ዘ፡አምሳሎ፡ከመ፡ጽ፡አደይ፡ሀሎ፡በግብጽ፡ቀበር ችሂ፡ይ፡

አብረ፡ rad. inus., quae neque cum ቦገጌ, sed cum አገጌ grandaevus fuit (vicinae sunt ገገጌ et ኮገጌ) componenda videtur.

አቤር፡ (passim per ሰ; sec. Lud. etiam አቤር፡) subst., f. [vid. gramm. § 129, a], Pl. አቤራት፡, 1) grandaeva, anus, de Elisabetha, Lud.; አቤር፡መበለት፡ (አገገገ) anus vidua Luc. 21, 2; መበለት፡አቤር፡ F. M. 5, 7. At plerumque 2) vidua, አገገገ Ex. 22, 21; Ps. 67, 5. 131, 16; Job 22, 9. 24, 3. 27, 15. 29, 13; Sap. 2, 10; Jes. 1, 17. 9, 17. 10, 2; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3. 29, 12; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7; Luc. 18, 3. 21, 3; Act. 9, 39; 1 Tim. 4, 7. 5, 3. 4; አቤር፡ብኢሲት፡ Sir. 32, 17; vidua ecclesiastica 1 Tim. 5, 9; pro monacha vel moniali, quae modo dicta erat ድንግል፡, Lud. e Vit. Dan.

አቤራዊ፡ vel "ራይ፡, adj. rel., f. አቤራዊት፡ vel "ራይት፡ grandaeva, anus, vidua፡ አቤራዊት፡ Hen. 32, 6; መዐንዝርት፡አቤራዊት፡ Sx. Masc. 18; M. M. f. 88; ብኢሲት፡አቤራዊት፡ Lud. e Vit. Dan.

አብራዊ፡ adj. dubiae auctoritatis: in loco Sir. 26, 2 pro ገህነ ልንዕራላ ሲፍላኒት ጥን ልንዕራላ ሲፍላኒት Aethiops habet ብኢሲት፡ዕ ብራዊት፡ያስተራሥሙ፡ምታ፡, jam vero cum Hebraea vix sensum aptum praebat, quaeritur, annon አብራዊት፡ legendum et e rad. ገገጌ derivandum sit: fortis.

አባር፡ (an አባር፡?) subst., aculei, spinac [ገገጌ Pl. ገገጌ]: ሰዐ፡ግረት፡እንዘ፡ቁጽለ፡ዕዑ፡ኢይትጎፍ፡ወአባርሁኒ፡ኢይዳ ድፋ፡ M. M. f. 48.

አባርባራ፡ urtica vid. sub በርባራ፡ c. 504.

አብረክሲስ፡ vel አብረክሲስ፡ n. prgr. sc. πράξεις i. e. Actus

Apostolorum, liber N. T. [ابركسيس] F. N. 2. 5; Lud. e Miss. Colb. (aliās. ግብረ፡ሐዋርያት፡).

አበሰ፡ I, 2 [etymo convenit cum حَبَسَ, significatu cum ܘܒܝܫ, ܐܦܫ, sicut ሐሠመ፡ etymo cum ܐܦܫ, significatu cum حَبَسَ; quamquam Arabes etiam sub اَبَسَ similes quasdam significaciones habent] *crimen committere, peccare, ἀσβεῖν, ἀνομισιν, ἀδικεῖν*, plerumque ἀμαρτάνειν, Ex. 32, 33; Lev. 4, 2. 22. 27; Ps. 105, 6; Job 1, 22. 7, 20. 10, 3. 33, 9. 34, 10. 35, 6; Koh. 2, 25. 7, 20; Sir. 38, 15; Prov. 13, 21; Jes. 21, 3. 24, 5. 59, 13; Hez. 3, 21; አብሶ፡ አበሰት፡ Thren. 1, 8; ኢደዳግሙ፡ አብሰ፡ Hen. 5, 8; Matth. 27, 4; Joh. 5, 14. 9, 3; Rom. 5, 14; 1 Joh. 1, 10. 3, 6; አቢሶሙ፡ 2 Petr. 2, 4; ኢአበሰ፡ ወኢጊዮ፡ ግሙራ፡ Job 34, 8; Sir. 49, 4 (πλημμελεῶν ἐπιλημμελῶσαν); Thren. 3, 41; Rom. 3, 23; c. c. Acc. peccati: አበስኩ፡ ወቢዮ፡ ጊዮ፡ Job 31, 33; ስግርያ፡ መንፈቱ፡ ጎጠኢትኩ፡ ኢአበሰት፡ Hez. 16, 51; c. n. instrumenti: ኢትአብስ፡ ብቃልኩ፡ Sir. 35, 12; እመ፡ አበስኩ፡ እመሂ፡ ብቃል፡ አው፡ ባምግባር፡ ወእመሂ፡ ብጎሲና፡ ጎዳግ፡ Genz. f. 95; c. A. ፡ ejus, in quem peccatur: ኢትአብስ፡ ለሀገርኩ፡ Sir. 7, 7; ዘአበሰ፡ ሊተ፡ አበሰ፡ Jes. 21, 2. 42, 24; Jer. 8, 14. 47, 3; Dan. 9, 8; Gen. 40, 1; Ps. 50, 5; Matth. 6, 12; vel c. ሳልሰ፡ ejus rei vel personae, in qua peccatur: Lev. 5, 16; 1 Reg. 19, 4; Prov. 8, 36; አበሰ፡ ሳልሰ፡ ሕግዮ፡ Hos. 8, 1; Esth. 1, 16; ዘይገብር፡ ጎጠኢት፡ ይኤብስ፡ ሳልሰ፡ ነፍሱ፡ Sir. 19, 4 (πλημμελήσεται). 10, 29; 1 Cor. 6, 8; vel c. ዲብ፡ Act. 25, 8 Platt; vel c. በ፡ ut: Hen. 7, 5; ዳዊት፡ አመ፡ ይኤብስ፡ ብብሕረተ፡ ኦርዮ፡ Did. 10; Luc. 15, 18. 21; 1 Cor. 6, 18; c. ምስለ፡ cum aliquo: መላእክት፡ አብሱ፡ ምስለ፡ አዋልዶ፡ ስብኢ፡ Kuf. 4; c. ኢምነ፡ ut: አበስኩ፡ እመሐላ፡ (peccasti contra jusjurandum i. e. mutando j.) Kuf. 37.

አአበሰ፡ II, 2 peccati reum facere, እንተ፡ ታኤብስ፡ ምድረ፡ Kuf. p. 85.

እቡስ፡ part. criminis vel peccati reus, improbus, maleficus, φαῦλος Prov. 13, 6; እቡሳነ፡ ልብ፡ M. M. f. 5; alapis percussus est ከመ፡ እቡስ፡ Enc. Mag. 27; Lit. Chr.

አብሰት፡ n. act. peccatio, improbitas: ተአኅነ፡ ልማዶ፡ አብሰት፡ ወርስዐት፡ τὸ ἀσβεῖς ἔσως Sap. 14, 16.

አባሲ፡ n. ag. Pl. አባሳደን፡ peccator, criminis vel peccati reus, Lit. 161, 4; Genz. f. 22; ቃተእ፡ ወአባሲ፡ Org.፡ አባሳደን፡ Hen. 22, 13; c. c. Acc. criminis: አባሲ፡ ዝንቲ፡ ሕዝብ፡ አባሳ፡ ዐቢዮ፡ Ex. 32, 31.

አባሳ፡ subst., m. et f., Pl. አባሳት፡, crimen, peccatum et peccata, improbitas, culpa peccando contracta: ኢይደዳግሙ፡ አባሳ፡ Hen. 5, 8; 4 Esr. 8, 31; ልማድ Lev. 4, 3; Koh. 5, 5; 1 Joh. 5, 16; አባሳ፡ ሞት፡ Kuf. 33; አባሳ፡ ዘበኢ ያኢምር፡ ጊደይኩ፡ Kuf. 22; ልማድ Jes. 6, 7; ደዳርዎን፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ለአባሳነ፡ Mich. 7, 19; ልዕኒኦ 1 Joh. 1, 9; አልብዮ፡ አባሳ፡ Job 34, 6; ልዕኒኦ Ps. 31, 5; 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Matth. 13, 41; παραπτώμα Rom. 5, 17; ልዕኒኦ Job 13, 23; Ps. 102, 10; Hebr. 8, 12. 10, 17; ልዕኒኦ Dan. 9, 24; παραπτώματα Marc. 11, 25. 26; Matth. 6, 14; ἔρσηματα Matth. 6, 12. Pl. አባሳት፡ nonnisi in libris inferioris aevi, ut: ወዘይመስሎ፡ ለገንቱ፡ እምአባሳት፡ F. M. 6, 1; Chr. Ta. 9; ገበርደን፡ አባሳት፡ F. N. in proleg.; አባሳት፡ F. N. 50, 7.

መአብስ፡ part. criminis reus, peccator, improbus, ma-

leficus: ἔνοχος Ex. 34, 7; Num. 14, 18; c. በ፡ ut: መአብስ፡ ብተሉ፡ ἔνοχος πάντων Jac. 2, 10; መአብስ፡ ብተሉ፡ ጊደይ፡ Org.; c. ሳልሰ፡ ut: መአብስ፡ ውእቲ፡ ሳልሰ፡ እግዚእን፡ F. N. 13; ἄνομος 1 Reg. 24, 14; ἀμαρτωλός Deut. 29, 18; መአብሳን፡ Hen. 103, 2; κατὰκριτοι (condemnationi addicti), hom. Procli in Cyr. f. 120.

አባስ፡ n. prgr. sc. abbas monachorum, Reg. Pach. (pluries).

አብስልዋጥስ vel “ጢስ” n. prgr., ut videtur, absolutio, absolutiois formula, ut: አብስልዋጥስ፡ ይትባህል፡ ባቤማ፡ ግንዛት፡ Genz. f. 51. 124.

አብስልዲስ፡ (F. N. 8, 3) et Pl. አቡሊዲሳውያን፡ (F. N. 9, 3) n. prgr. et corruptum, sc. ψαλτῆς, psaltes (aliās መዞምር).

አብስልጢስ፡ et አብስልጢስ፡, sec. Lud. i. q. አብጥሊስ፡ q. v.

አቡ፡ ቀለምሲስ vel አቡቀለምሲስ፡ n. prgr. corruptum sc. ἀποκαλύψῃ i. e. Apocalypsis Joannis, liber N. T., ut: ራኢዮ፡ ዮሐንስ፡ አቡቀለምሲስ፡ Sx. Tachs. 1; ዮሐንስ፡ ጸሐፊ፡ ወንጌሊ፡ ወአቡቀለምሲስ፡ ዘርእዮ፡ ውስተ፡ ደሴተ፡ ናጥም፡ Sx. Ter 4; at aliis in locis, ut in subscriptione Apocalypsis in N. T. rom. et Plattiano, Abyssini hoc nomen cognomen Joannis interpretati esse videntur.

አባቅቲ፡, Pl. አባቅቲያት፡, prgr. sc. ἐπακτῆ ἔρακτε (adjecta), vox technica, ejus in computo paschali usus est (vide Ideler Sannbūd II, p. 239 seq.); አባቅቲ፡ ፀሓይ፡ Abush. 23; አባቅቲ፡ ወርጎ፡ Abush. 25; አባቅቲያት፡ Abush. 31; Demetrius XII Patriarcha Alex. ሠርዐ፡ ሐሳብ፡ አባቅቲ፡ (vel ሐሳብ፡ አገማን፡ ዘስሙ፡ አባቅቲ፡) Sx. Teq. 12.

አበቢ፡ fluctus, unda sec. Castellum (أَبَابُ).

አቢብ፡ n. prgr. sc. أبيض i. e. εἰρην vel εἰρηφ, nomen mensis Aegyptiorum undecimi (Julius), Abush. 8; Voc. Ae.

አባን፡ [ገጃ, ጊራ], m. et f., sing. et coll., Pl. አባን፡ et አአባን፡, Pl. Pl. አአባናት፡, 1) lapis, Gen. 11, 3. 31, 45; Ex. 7, 19. 15, 5. 17, 12; አባን፡ ዐቢይት፡ Deut. 27, 2; ዐቢይት፡ አባን፡ ወሠናዮት፡ 3 Reg. 6, 2; አባን፡ ዐቢይ፡ 1 Reg. 6, 14; አባን፡ አሐተ፡ 7, 12; ንኡንጽ፡ ብአባን፡ Jes. 9, 10. 28, 16; Job 14, 19; Zach. 12, 3; Ps. 117, 21; Sir. 6, 21. 27, 25; Matth. 4, 6. 7, 9; 1 Petr. 2, 4; አባን፡ Sir. 21, 10; Lev. 14, 42; Deut. 27, 5. 6; Jos. 4, 7. 8; Ps. 101, 15; አእባን፡ Koh. 10, 9; አአባን፡ ዐቢይት፡ Jer. 50, 9; ዝንቲ፡ አአባን፡ 50, 10; Matth. 3, 9. 4, 3. 27, 60; ዘያሳግሎ፡ ባአአባን፡ Clem. f. 178; አአባናት፡ Sx. Jac. 9; አባን፡ መስራ፡ Sir. 6, 21; አባን፡ ሞጽፍ፡ Zach. 9, 15; አአባን፡ ወርቅ፡ lapides auriferi Sx. Genb. 8; st. constructo subjunctum vel in Gen.: lapideus, ut. ልብ፡ አባን፡ Hez. 11, 19; ጽላት፡ ዘአባን፡ Ex. 32, 15; Jos. 5, 2; Joh. 2, 6; Apoc. 9, 20. a) lapis pretiosus, gemma: አብን፡ ክቡራት፡ ባበሐባሪሞሙ፡ 1 Par. 29, 2; አባን፡ ስርዳዮን፡ Ex. 25, 7. 28, 9; አባን፡ ሰንገር፡ Job 28, 6; 1 Cor. 3, 12; አአባን፡ ሀንድኤ፡ gemmae Indicae Macc. f. 23; አባን፡ አደማስ፡

አቡድ: part. 1) *ferus, saevus, furiosus, rabidus*, de bestiis, ut: **ከልብ፡አቡድ:** Did. 6; **ኮነ፡አቡድ፡ከመ፡ሐራውዖ:** Gad. T. H.; de rebus: **ዋግዳተ፡ባሕር፡አቡዳት፡ሥጋ፡** **አቡዳት፡** ልግባዳ Herm. p. 84; **አቡድ፡(አሱር፡በሰናሰል፡)** Gad. T. H.; **ጭባባ** Esth. 4 apcr. 3) raro: *amens, stultus*: **ብሐረት፡አቡዳት፡** Prov. 9, 13 (ሕዋሽ); **አሞን፡ሥጋ፡አቡድ፡ይጌይስ፡ገብር፡ጠቢብ፡** Lud. e Mss. Colb.

አቡድ: (sec. Lud. etiam **አብድ:** e V. S.) subst., m. et f., 1) *amentia, vecordia, dementia, stultitia, insipientia, ignorantia, ineptia, ἀπόνοια* Sir. 22, 13; *ἀνοια* 2 Tim. 3, 9; *ἀφροσύνη* Job 1, 22, 4, 6; Prov. 9, 13, 18, 13 var.; Koh. 2, 12; **አቡዳከ፡** et **አብድከ፡** Sir. 23, 14; Ps. 37, 5, 68, 7; Marc. 7, 22; **አትግብር፡ዘተ፡አብደ:** Jud. 19, 23; 2 Reg. 13, 12; Deut. 22, 21; **ሠግራ አብዳሁ:** Sir. 20, 31, 41, 15; **አብድሰ፡አብደ፡ይነብብ፡** Jes. 32, 6; 1 Cor. 1, 18, 21; **ነገረ፡አብድ፡** Eph. 5, 4; 2 Tim. 2, 23; **ጠጋው** Job 19, 4; **በአብድ፡ርኩሶም፡** Jer. 16, 18 vrs. nov.; **እኩሶም** Cyr. ad Th. f. 10; **አብድ፡ደቁቅ፡** μετρωσιώνης ἀβελτερῶ, ibid.; Arabes **በመቀዕለ፡አብድ፡** (جاهليہ) Abush. 2. 2) *insania, furor, rabies, μανία* Act. 26, 24 rom.; **ዝገታ፡አሞን፡አብድ፡ውአቱ፡** (μανία) Cyr. ad Th. f. 15; *ἀφροσύνη* Herm. p. 45.

አብድ: adj. et subst., m. et f. (ut 4 Esr. 10, 8, pro **አብድት**), Pl. m. **አብዳን**, f. **አብዳት**: 1) *stultus, amens, demens, stupidus, insipiens, imprudens, imperitus, ineruditus, disciplinae expers*, de personis: ἄφρων Koh. 4, 13, 10, 3; Job 5, 2; Prov. 6, 12, 24, 9; Sir. 22, 13, 27, 11, 31, 1; Jer. 17, 11; Ps. 13, 1; Luc. 12, 20; 2 Cor. 11, 16; **አብዳን፡** Koh. 4, 17; Jer. 4, 22; 2 Reg. 13, 13; Luc. 11, 40; Rom. 2, 20; 2 Cor. 11, 19; **ወለት፡አብድ፡** Sir. 22, 3; 4 Esr. 10, 8; **አብዳት፡** Job 2, 10; **ሠግራ** Sir. 20, 31, 21, 14 seq.; 22, 11, 27, 13; Dan. ap. 1, 48; Deut. 32, 6; Ps. 93, 8; Matth. 7, 26, 23, 17; **አብዳት፡** 25, 2, 3; ἄσυνετος Sir. 22, 15, 27, 12; **አብዳት፡** ልብ፡ Ps. 75, 4; Rom. 1, 31; ἤτρωμένος ἐν συνέσει Sir. 19, 24; ἄνένητος Prov. 15, 21, 17, 28; Rom. 1, 14; Gal. 3, 1; ἀπαλειψτος Sir. 6, 20, 8, 4, 10, 3, 51, 23; Prov. 5, 23, 15, 12, 24, 8; **አብዳት፡አብዳን፡** Jes. 26, 11; Zeph. 2, 1; ἄπειρος Hos. 7, 11; ἄπειρος Zach. 11, 15 (cfr. Rom. 1, 28); ἰδιώτης 1 Cor. 14, 23; 2 Cor. 11, 6; raro de rebus, ut: **ዘይጌሊ፡አብድ፡ውአቱ፡** ἃ λογίζεται ἀφροσύνη ἐστὶ Koh. 10, 3. 2) rarius (i. q. **አብድ**): *insanus, vesanus, furiosus, rabidus*, ሠግራ Matth. 5, 22; ልግባዳ Herm. p. 44; **አመጋ፡በምክንያተ፡ጋኔን፡ዘያራብር፡ዝገታ፡አብድ፡ውአቱ፡** . . . **አው፡በተግባሩ፡ካላሁ፡በደፍ፡ወዝገታ፡ዝገታው፡ውአቱ፡** F. N. 32; de bestiis: **አብድ፡ከልብ፡ዘሰሰኑ፡** M. F.; tyrannus saevus comparatur cum **አብድ፡ሐራውዖ:** Enc. Nah. 23. — *Voc. Ae.*: **አብድ፡ዘ፡ሰን፡ፍ፡የሞህ** =

አብዳ፡stultus, (poëtica): **ማርያም፡መጥበቢተ፡ዓለም፡አብዳ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, 9; **ልቡ፡አብዳ፡** Enc. Tachs. 6.

ማእበዳ፡ part. c. term. adj. *impostor, praestigiator* (ut videtur), Kid. f. 3.

መስተአብድ፡ part. contemtor, illusor, irrisor: **ዕደው፡መስተአብዳን፡** καταφρονητά Zeph. 3, 4; ἐμπαίχεται 2 Petr. 3, 3; F. N. 43, 12.

አብድቢድ፡ adj. *stultulus, ineptus*: **በአብድቢዳት፡ቃላት፡**

ይትቃሐዉ፡ ψιλῶς ἐρημάτων ἐπαυχουσι κομψέλας, Cyr. c. Pall. f. 65. — *Voc. Ae.*: **አብድቢዳት፡ዘ፡ሰን፡ፍ፡የሞህ፡**

አብድን፡ n. prgr. ἀβδῶδῶν i. e. γῆρας perditio, locus perditionis; *orcus*, Prov. 27, 20 vrs. alt.; Apoc. 9, 11.

አባጉንባሕ፡ vid. sub ጉንባሕ:

አብጥሊስ፡ etiam **አብጠሊስ፡** **አብስልጢስ፡** vel “**ጥስ፡** Pl. **አብጥሊሳት፡** etiam **በጥልሳት፡** n. prgr., sc. *titulus* (ex arab. التطلسات) corruptum, ut luculenter demonstravit Lud. comm. hist. p. 329, 330; vid. **ተጥላሳት፡** c. 573) vel *canon*: **አብጥሊስ፡ብ፡ቀፍ፡በልሳ፡ጽርአ፡** et **ፍክራ፡አብጥሊስ፡አው፡በጥልሳት፡ቀፍ፡ውአቱ፡በልሳ፡ጽርአ፡** Lud. e Syn. — In specie a) vocatur **አብጥሊሳት፡** una ex variis, quae apud Abyssinos circumferuntur, Canonum Apostolicorum collectionibus, Syn. f. 102—126; et ejusdem alia recensio f. 171—178. 198—215 (vid. Lud. comm. hist. p. 330 seq.); cfr. varios tractatus, libro Synodi annexos, f. 314—398, quorum singuli **ግጽው፡ወሥርዐት፡** - **አብስልጢስ፡** (v. **አብጥሊስ፡**) **ቀፍ፡** inscripti esse solent. b) collectio quaedam Statutorum Regum, quae in F. N. excerpta sunt, et **ተጥላሳት፡** (in Cod. Ox., vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 27) vel **አብጥሊስ፡** (in Cod. Frcf.) appellantur, F. N. in proleg.

አትሚን፡ etiam “**ሚን፡** et “**ሞን፡** n. prgr. sc. Ἀσπύν (i. e. ἑβραϊστικῶν ἑβραϊστικῶν) *mensis Hebraeorum septimi* (aliàs **ታሰሪ**) 3 Reg. 8, 2; Sx. Sen. 23.

አቱር፡ **አቴር፡** i. q. **ኅቱር፡** q. v.; Abush. 8; *Voc. Ae.*

አትሮንስ፡ rarius **አትሮናስ፡** et **አትራናስ፡** n. prgr. sc. ἄθρόνος *thronus, sedes, cathedra*, a) regis 3 Reg. 10, 9, 18. b) Dei, Enc. Hed. 8. c) patriarchae seu episcopi, Enc. Hed. 30. d) anagnostae (*suggestus, pulpitum*): M. M. f. 325; Sx. Mag. 13; F. N. 8, 4; ἄμβων Can. Laod. 15. e) in genere: *thronus, cathedra supina, መንበረ፡አትሮንስ፡ Hen. 24, 3; Reg. Pach. (vid. **ደበርቢር፡**).*

አትራኮስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἄνῥαξ *carbunculus* Tob. 13, 17; Sx. Masc. 16.

አተተ፡ I, 1 [Quaeritur, an cum **ሰጠ** separavit, dispersit; *separatus fuit, ὁ ὁ distitit componi possit?*] Subj. **ይአትት፡** 1) *a-, re-, submoveri, auferri, tolli, abripi*: **ከመ፡ይአትት፡አምኔክሙ፡** ἕνα ἄρῆθῆ ἐκ μέσου ἑμῶν 1 Cor. 5, 2; **የአትት፡ከሉ፡ግላ፡አምኔክሙ፡** περιαιρείται 2 Cor. 3, 16; ἄνηρῶν Dan. 7, 11; ἄρῆθῆσονται 7, 18; 4 Esr. 4, 19; **አተቱ፡** (v. **አተዉ፡**) **ዕደው፡ጻድቃን፡** αἰρονται Jes. 57, 1; **ከመ፡አትአትት፡** ἔξαρῶθῆς Prov. 20, 13; **ከመ፡ይአትት፡** (v. **ይአትት፡**) **ነፍስ፡** Hez. 17, 17; **የአትቱ፡ከሉ፡በሞት፡** Kuf. p. 32. 2) *se removere, recedere, abire, perire, evanescere*: **አተቱ፡አምርትዕ፡** (v. **ተአተቱ፡**) ἡ ἀλήθεια ἤρτα Jes. 59, 15; **ወይአትት፡ሥልጣናው፡አምከሉ፡መከናት፡** Kedr. f. 16; **አአምር፡ዘአይአትት፡** Lit. 161, 3, 163, 2; **ተአትት፡ከሉ፡አአምር፡** Kuf. 23.

አአተተ፡ II, 1 *amovere, removere, submovere, amoliri,*

datione nititur), Imprt. አኅዛ (Kuf. 10. 17. 26; Sir. 6, 27; Tob. 6, 4, al.), Inf. አኅዛ፣ አኅዛ፡፡ 1) *prehendere, com-, apprehendere*, abs. Job 9, 19; Am. 3, 5; c. c. Acc. Jes. 4, 1; Jud. 16, 3; አኅዛ፡፡ ሰጠሰ፡፡ Prov. 7, 13; አኅዛ፡፡ ሥዕርተ፡፡ ርእሱ፡፡ Judith 13, 7; አኅዛ፡፡ ለውሳኔ፡፡ ዓሣ፡፡ ἔπιλαβοῦ Tob. 6, 4; Matth. 14, 31; Luc. 23, 26; Apoc. 1, 17; ትአኅዛመ፡፡ ከመ፡፡ ስምር፡፡ Sir. 28, 23; c. Acc. prs. et c. Acc. membri: አኅዛክኔ፡፡ እደደ፡፡ Ps. 72, 23; አኅዛ፡፡ እደደ፡፡ Tob. 7, 12, vel c. በ፡፡ membri: Asc. Jes. 7, 3; Hez. 8, 3; Gen. 19, 16; Deut. 26, 11; 4 Esr. 10, 44; c. c. በ፡፡ rei vel pers.: አመ፡፡ አኅዛኩ፡፡ በእደደሞ፡፡ Jer. 38, 32; ከመ፡፡ የአኅዛ፡፡ በእደደሁ፡፡ Hez. 21, 11. a) timor, terror, calamitas, dolor, morbus *prehendit* i. e. *corripit* alqm: Ex. 15, 14, 15; ምም፡፡ ይአኅዛ፡፡ Prov. 19, 15; Ps. 17, 5, 47, 6; አኅዛ፡፡ ሕማም፡፡ Jer. 27, 43; ይአኅዛመ፡፡ ማሕምም፡፡ ከመ፡፡ እንተ፡፡ ትወልድ፡፡ Jes. 13, 8, 21, 3, 33, 14; አኅዛኔ፡፡ ምንዳሌ፡፡ Jer. 6, 24; Judith 15, 2; አኅዛ፡፡ ለኢዮብ፡፡ ዝልጋሌ፡፡ Job 2, 7; ግርማ፡፡ እግዛ፡፡ አኅዛኔ፡፡ 31, 23; ignis *corripit* alqd Ex. 22, 5. b) *comprehendere, deprehendere* alqm *captivum*: Deut. 22, 18; አኅዛም፡፡ ሕያም፡፡ 1 Reg. 15, 8, 19, 14; 4 Reg. 10, 14; Gen. 44, 4; Kuf. 10; Jer. 2, 26, 27, 9, 33, 8, 52, 9; Judith 10, 12; Asc. Jes. 3, 12; Dan. ap. 1, 39, 13, 21; Matth. 26, 55; Luc. 22, 54; Act. 1, 16, 12, 3, 4. c) *capere*, Job 5, 13; Ps. 34, 9; venando Kuf. p. 94, 95; piscando Luc. 5, 5; ኢደደመስ፡፡ እምአኅዛ፡፡ (v. እምአኅዛ፡፡) Job 31, 23. d) *capere* radices: ዘአኅዛለ፡፡ የአኅዛ፡፡ ሥርወ፡፡ ወሳይለ፡፡ Kuf. 37; አኅዛ፡፡ ሥርወ፡፡ Herm. p. 64, 65. 2) *prehensum tenere, tenere*: Gen. 25, 26; አኅዛዮ፡፡ ለሕገን፡፡ በእደደዛ፡፡ Kuf. 17; አኅዛኩኩ፡፡ በእደደዮ፡፡ Jes. 42, 6, 41, 10; ይአኅዛ፡፡ ሕያሁ፡፡ Jer. 37, 6; አኅዛ፡፡ ወኢትሳድጋ፡፡ Sir. 6, 27; አኅዛ፡፡ Koh. 2, 3; Hen. 56, 2; ከመ፡፡ ከሱ፡፡ የአኅዛ፡፡ እዘኒሁ፡፡ Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11. a) *tenere* memoria, animo Hen. 94, 5. b) *continere, coercere*: ኢይአኅዛ፡፡ ልሳናመ፡፡ ἀπαρτεῖς γλώσση Sap. 1, 7; Gen. 18, 19 FH. c) *occupare, possidere, dominari, obtinere*, raro c. በ፡፡ rei Hen. 60, 8; plerumque c. Acc. Kuf. 8, 25; ይአኅዛ፡፡ ምድር፡፡ Prov. 8, 16; አለ፡፡ ይአኅዛም፡፡ ለምድር፡፡ Hen. 38, 4, 48, 8, 62, 3; እግዛ፡፡ ዘኩሉ፡፡ ይአኅዛ፡፡ ὁ παντοκράτωρ Rel. Bar.; Lit. 160, 1; መኑ፡፡ አኅዛ፡፡ ከሱ፡፡ አጽፏ፡፡ ምድር፡፡ Prov. 24, 27; ዘአኅዛ፡፡ ጋንን፡፡ *daemniacus* Clem. f. 178; Marc. 3, 30; Luc. 8, 26 in tit.; abs. *dominari* Asc. Jes. 4, 12; አኅዛ፡፡ *potentia, dominatio* Lit. 159, 4, 160, 1; Genz. f. 67. d) *delinere, retinere, inhibere*: ኢተአኅዛ፡፡ Gen. 24, 56; Job 34, 14; ትክልኑ፡፡ ተአኅዛ፡፡ ለትርያ፡፡ ከመ፡፡ ኢትሱር፡፡ Job 38, 31; Dan. ap. 13, 19, 3) *incipere, coepisse, pugnare*: ሳመት፡፡ አኅዛ፡፡ ዐባር፡፡ ወስተ፡፡ ምድር፡፡ (si non: *obtinuit*) Kuf. 24; c. አም፡፡ ab aliqua re Num. 1, 2, 26, 2; Ex. 12, 18; Matth. 20, 8; c. Acc. (alqd), ut: አኅዛ፡፡ ዐብአ፡፡ Jsp. p. 357; seq. verbo finito asyndeto: አኅዛ፡፡ ገጠልቅ፡፡ Num. 4, 22; plerumque seq. Subj. verbi: አኅዛ፡፡ ይግባር፡፡ Deut. 2, 3, 6, 1, 11, 6; 1 Reg. 3, 2, 22, 15; 2 Par. 3, 1; 2 Esr. 4, 4, 5, 2; 1 Esr. 4, 1; Tob. 7, 14, 10, 4; 4 Esr. 1, 14, 15, 3, 29, 9, 29, 10, 3; Marc. 14, 19; Matth. 4, 17; vel seq. Imprf. 4 Esr. 8, 21; Kuf. p. 41, lin. 1; p. 47 ann. 4; Gen. 44, 11 FH; Ex. 4, 10 annot.; Matth. 26, 22, 37 rom.; vel seq. ከመ፡፡ c. Subj.: አኅዛ፡፡ ከመ፡፡ ይሕንጽ፡፡ 2 Par. 3, 3, 34, 3; vel seq. አንዛ፡፡ c. Indic., Hen. 86, 5, 88, 2; vel seq. ለ፡፡ c. Inf. ይአኅዛ፡፡ ለአቅም፡፡ ቃል፡፡ Hez. 13, 6; አኅዛ፡፡ ይደው፡፡ ወለሠደግ፡፡ Kuf. p. 45. 4) *re-*

cipere, accipere, Hen. 17, 4; በአኅዛ፡፡ ሥጋሁ፡፡ ወደመ፡፡ ለከርሱ፡፡ Clem. f. 131. 5) *pignus capere* vel *pro pignore capere* alqd ab aliquo, c. Acc. pers. Job 22, 6; c. Acc. rei Job 24, 3; ኢደደዳም፡፡ ለከህን፡፡ ከመ፡፡ ይትወሐስ፡፡ ራሂ፡፡ ወየአኅዛ፡፡ ጎሞ፡፡ F. N. 27. — Voc. Ac.: አኅዛ፡፡ ወጠኑ፡፡ ዘ፡፡ ገሮመረ፡፡

አኅዛ፡፡ II, 1 1) *prehendere jubere* alqm, *tenendum dare* alicui alqd, Matth. 27, 29 rom. 2) *tenere* i. e. *observare jubere* alqm alqd, Gen. 18, 19 C. 3) *pignori dare, oppignerare*, c. dupl. Acc., Ex. 22, 25.

ተአኅዛ፡፡ III, 1 1) *comprehendi, capi*, de hominibus Matth. 4, 12; አመ፡፡ ተአኅዛ፡፡ ተአኅዛ፡፡ ዘይሰርቅ፡፡ Prov. 6, 30; ተአኅዛክ፡፡ Prov. 6, 2 var.; ይትአኅዛ፡፡ በሱሰለ፡፡ ጎደት፡፡ Job 36, 8; ተአኅዛ፡፡ በመሥገርት፡፡ Jer. 31, 44; de avibus Koh. 9, 12; piscibus Luc. 5, 6; de urribus: ሰባ፡፡ ተአኅዛት፡፡ ኢዮሳፊም፡፡ Jer. 46, 1 vrs. nov. 2) *teneri a* *prehensum*: ዘገሰሰ፡፡ ፒሳ፡፡ ይትአኅዛ፡፡ በቱ፡፡ Sir. 13, 1. b) *captivum* Hen. 21, 20. c) *contineri, inhiberi*: በልጃም፡፡ ይትአኅዛ፡፡ Hen. 60, 15; ተአኅዛ፡፡ አዕደጎቲሞ፡፡ ከመ፡፡ ኢ፡፡ Luc. 24, 16. d) *retineri, cohiberi*: አስራብ፡፡ ሰማይ፡፡ ተአኅዛ፡፡ Gen. 8, 2; Kuf. 5. e) *tenere, obtinere* (intrs): ተአኅዛ፡፡ ልማድ፡፡ አብሰት፡፡ ወርሰዐት፡፡ Sap. 14, 16; ወትትአኅዛ፡፡ ከሱ፡፡ ግብረ፡፡ ዐመግ፡፡ Hen. 91, 6 (in mea editioe verbum ወትትአኅዛ፡፡ errore omissum, ante ከሱ፡፡ inserendum est). f) *retineri* i. e. *continuari*: ተአኅዛተ፡፡ ጸም፡፡ እስከ፡፡ ምሴት፡፡ Phlx. 29. 3) a) *pro pignore sibi capere* alqd, c. Acc.: ኢትትአኅዛ፡፡ ማሕሪ፡፡ Deut. 24, 6, 10. b) *pignore obstringi, adigi ut pignus det* (haften für etwas): አብ፡፡ ኢይትአኅዛ፡፡ በሰዳ፡፡ ልቃሕ፡፡ ወልዱ፡፡ ለአመ፡፡ አኅዛ፡፡ ዘተለቅሕ፡፡ በትአኅዛ፡፡ ዘአሁ፡፡ F. N. 27.

ተአኅዛ፡፡ III, 3 *sese invicemprehendere* i. e. 1) a) *confinem esse, contingere, attingere*, *convadere*, c. ምስለ፡፡ Jos. 19, 11; c. ላዕለ፡፡ c. በ፡፡ 19, 26. b) *coagmentata, commisum esse* 3 Reg. 7, 15. 2) a) *pugna congregari, adoriri, aggredi* (angreifen), *aciem instruere, convadere*, *παρὰτάσσεια*, ተአኅዛ፡፡ ይትቃተሉ፡፡ 2 Reg. 10, 8; ምስለ፡፡ Gen. 14, 8; c. Acc. Jos. 11, 5; Jud. 20, 20; Ex. 17, 9; 1 Reg. 4, 2, 7, 10; Ps. 151, 6; *pugnam vel bellum capessere* contra alqm: ኢትትአኅዛ፡፡ ቀትሉ፡፡ ምስሌሞ፡፡ Deut. 2, 19. b) *verbis aggredi* alqm, *concertare, disputare* cum aliquo, c. Acc., Act. 17, 18 (συνέβαλον).

አስተአኅዛ፡፡ IV, 1 1) *capessere vel aggredi jubere* alqm alqd i. e. *permittere* alicui negotium: ወአስተአኅዛ፡፡ ኢዮአዳ፡፡ ከሱ፡፡ ግብረ፡፡ ቤተ፡፡ እግዛ፡፡ በእደ፡፡ ከህናት፡፡ ἔνεχρησας 2 Par. 23, 18. 2) *facere ut continetur* i. e. a) *adhaerescere facere*: ዕዐ፡፡ ሳቤቅ፡፡ ዘይሰተአኅዛ፡፡ በግዐ፡፡ ምስለ፡፡ አቅርጎቲሁ፡፡ M. M. f. 213. b) *contingere facere* res: አሌ፡፡ ሎመ፡፡ አለ፡፡ ይስተአኅዛ፡፡ (v. ይስተአኅዛ፡፡) ቤተ፡፡ ምስለ፡፡ ቤት፡፡ *convadentes* Jes. 5, 8; Did. 1. c) *connectere, conserere* Ex. 28, 28 C sec. textum hebr. (vid. IV. 3). 3) *facere ut capessatur pugna* 3 Reg. 20, 14 var. (vid. sub IV 3). 4) a) *oppignerare* alqd: ለአመ፡፡ አስተአኅዛ፡፡ ብአሲ፡፡ ጎሞ፡፡ ብአሲ፡፡ ቱ፡፡ ዘአንበለ፡፡ ምክራ፡፡ ኢደደዳ፡፡ አኅዛ፡፡ F. N. 24, 5. b) *pro pignore accipere* alqd, c. Acc., Abt. 19. c) *pignus deponere vel cautionem dare* iudici causa, Gen. 31, 37 var.

አስተአኅዛ፡፡ IV, 3 1) *facere ut corripiat* ignem alqd i. e. *inferre vel subjicere* ignem rei: ለአመ፡፡ ዐርጉ፡፡ ሮም፡፡ መልዕልተ፡፡ ማሳፈድ፡፡ አስተአኅዛ፡፡ እሳተ፡፡ ወሰቲቱ፡፡ Jsp. p. 375 (expse-

ctaveris IV, 1). 2) *facere ut sese invicem continentant*, a) *contingere facere*, Jes. 5, 8 var.; *ከመገ፡ አስተአካብ፡ ጎምስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ እምአሐቲ፡ ከብሐቲ፡* Gad. Lal. b) *connectere, conservare*, Ex. 36, 29; M. M. f. 15 (vid. sub *አስንሰለ* c. 368). c) *coagmentare, contabulare*, 3 Reg. 7, 14, 6, 15. 3) *facere ut capessant pugnam*: *መት፡ ያስተአካብ፡* (v. *ያስተአካብ*) ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. 4) *sese invicem pignore obstringere*, Gen. 31, 37.

አኑዝ: part. 1) a) *comprehensus, captus*, δεσμεύσας Act. 10, 11 Platt; *ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ኅዘ፡ ሀሎ፡ ሞሴ፡ እኑዝ፡ ሀዩ፡* Kuf. p. 139. b) *detentus, haerens*, Gen. 22, 13. c) *contentus*: *እስመ፡ ዓለም፡ ወኩሎ፡ ዘውስቲታ፡ እኑዝ፡ ውስተ፡ እዲሁ፡ ለአግዚ* Did. 25; Lit. 171, 2; Org. 2. d) *conjunctus, connexus*, Ex. 36, 29; Trinitas *እኑዝ፡ በሐብላ፡ አምልኮት*, Syn. in Proleg. (Lud.). e) *occupatus, possessus, obsessus*, Ps. 15, 6; *እኑዝ፡ እንንንት* Marc. 3, 11. 2) *tenens* (sicut *ጠገጃ* et *ጠገጃ*): *ኩሎ፡ እኑዝ፡ አስይፍት* Cant. 3, 8; *ሱራሬ፡ እኑዝ፡ ሰይፍ፡* Org. 5; *ሊቃናት፡ እኑዝ፡ መዓጥን* Org. 3; c. c. Acc. rei Hen. 66, 1. 3) *contingens, contingens, continens, continuus*: *ወእኑዝ፡ ከነፈሆ፡ ለለጃጃ* Hez. 1, 8, 23; *እንዝ፡ እኑዝ፡ ምስሌሆ፡* 10, 16; *ከመ፡ አይኩኑ፡ እኑዝ፡* 41, 6; 3 Reg. 7, 17, 35.

አኒዝ: Inf. *potentia, dominatio* vid. sub *አካብ*

አካብ: et **አካዝ** subst., plerumque m., 1) *pignus*, Gen. 38, 17. 18. 20; Deut. 24, 10—13; *አልብ፡ አካዝ፡* Job 34, 31; *አግብአ፡ አካዝ* (v. *አካዝ*) *ዕዳሁ*: Hez. 18, 7 seq.; 33, 15; Jsp. p. 864. 373; Chr. ho. 26; F. N. 27 (crebro). 24, 5. 2) *nota arithmetica, signum numeri* [etiam per *h* scriptum; etymon nondum elucet], Epist. Eusebii ad Carp. in N. T. rom. Proleg.; *ዮዳ፡ ዘ፡ ዩወ፡ ጣ፡ ዝውአቱ፡ አምሳላ፡ ሀውርቱ፡ (፲) አካዝ* ፤ *ርቱዕ፡ ውአቱ፡ እንበለ፡ ጸኒን*: Voc. Ae.

አካዝት: n. act. 1) *apprehensio, comprehensio*: *ወካት፡ ስምዕ፡ አካዝት* Job 16, 7, 8; 31, 23 var.; *አካዝትከ*: (sc. Christi) *በመጣብሕ፡ ወበአብትር*: Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *occupatio, possessio, κατάσχεσις* Hez. 46, 16. 18. 3) *dominium, dominatio*: Deus Filius Patri praer est *በእካዝት፡ ሀሥልጣን*: (posthac *በምልክና፡ ሀሥልጣን*) Chr. ho. 2.

አኃዚ: n. ag., Pl. *አኃዝያን*: 1) *apprehensor, comprehensens, capiens*: *እዲ፡ ሞት፡ አኃዚ*: Enc. Mag. 12; *አኃዚ፡ አካዝ* (etiam *አኃዚ*) *pignerator* F. N. 27. 2) *continens*: *አኃዚ፡ ነፍሱ፡ እምነ፡ ፍትወታት*: F. N. 6. 3) *potitus*: *ለአመ፡ በወርቅ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡ አኃዚ፡ ከነ*: el διά χροματων τῆς ἀλλας ταύτης ἐπρατής γέννηται II Can. Ap. 27. 4) *potens, dominator, potestate praeditus*: *ነጋሢ፡ አኃዚ*: ὁ κραιῶν Sap. 14, 19; *እንዝ፡ ነገሥት፡ ወመኳንንት፡ ወእንዝ፡ አኃዝያን፡ እመንቱ፡ በዲብ፡ ምድር*: Macc. f. 4; Deus *አኃዚ፡ ኩሎ*: ὁ παντοκράτωρ 1 Par. 11, 9, 17, 7 al.; Clem. f. 208, al.; Lit. 159, 1.

መአካዝ: vel **መአካዝት**: (Hez. 48, 21; sine dubio pro *ማእካዝ*: collato Subjunctivo stirpis I, 1 *ይአካዝ*: et *የአካዝ*), subst., Pl. *መአካዝት*: et *መአካዝ*, nec non *መአካዝት*: (et *መአካዝት*) 1) *ansa vel uncus*, quibus quid apprehenditur, quum tollitur, εὔρεσις *መአካዝት*: Ex. 38, 4. 10. 24. 2) *junctura, commissura, id quo duae pluresve res continentur* sive *coagmentantur*, 3 Reg. 7, 15 (τὰ ἐξέχόμενα). 16 (τὰ προεχόμενα); ecclesiae Lalibellae extractae sunt sine ጽ

ቡር: (maltha) *ለመአካዝቲያን*, Gad. Lal. 3) *ornamenta* illa, calicis speciem referentia, aliaque, quibus scapi vel brachia candelabri sacri quasi inclusa sunt (Ἐπιφύλλοι): *መአካዝ* κραιῶσις Ex. 25, 31. 33. 34 (v. *መአካዝ*); *መአካዝት* (v. *መአካዝት*) ἐπέσμα 38, 16; ἄጭጃ፡ Ex. 37, 17. 19 sec. text. Hebr. in Cod. C (Octat. P. II. p. 92.); item *finda* sub *pala gemmarum* (Ἐπιφύλλοι) Ex. 28, 11 C. 4) *fundus occupatus, possessio*: *መአካዝ፡ ሀገር*: κατάσχεσις πόλεως Hez. 46, 6, 7; *መአካዝት፡ ሀገር*: 48, 21. 5) i. q. *ምእኃዝ*: q. v.

ምእኃዝ: (etiam *ማእካዝ*: et *መአካዝ*) subst., locus ubi res contingunt, i. e. *confinium, conterminum*; inde in Acc. et st. c. *ምእኃዝ*: praep. *juxta, proxime*, ἐχόμενον, ut: *ምእኃዝ፡ ጎልጎል* (v. *መአካዝ*) Deut. 11, 30; 3 Reg. 1, 9, 9, 26; *እስከ፡ ማእካዝ፡ ኤድም*: Num. 34, 3; *παράλιον* Jos. 12, 9.

አን: pron. pers. I Sing. *ego*, Pl. *ἡμεῖς* nos (gramm. § 148, c); **አን**: cum particula **ሰ**: in *አንሰ*: conrescit (gramm. § 171): **አን፡ አጸገሰከ**: Gen. 15, 1; **አንገፋዕ**: *አንሰ፡ እምኔከ* Gen. 16, 5, 8; Koh. 2, 1. 12; **ብዩ፡ አንሰ፡ ብዙኅ**: Gen. 33, 9; **ወአንሰ**: 1 Reg. 25, 25; Jer. 2, 21. 11, 19; **አንሰኬ**: Jes. 49, 25; Matth. 3, 11. 14. 5, 22; Joh. 4, 14; **አን፡ ጥበብ፡ አንደርኩ፡ ምክረ**: Prov. 8, 12; **ከምሁ፡ ንገር፡ ጎሕን**: Ex. 32, 31; 3 Joh. 12; in sententiis nominalibus: **አን፡ ውአቲ፡ እግዚ** Gen. 15, 7. 3, 10. 4, 9; **ወለተ፡ ባቱኤል፡ አን**: 24, 24. 50, 19; **አስመ፡ አኅወ፡ ጎሕን**: 13, 8. 29, 4. 42, 31; Jud. 19, 18; Marc. 5, 9; **አስመ፡ አን፡ ኑር፡ አን**: Matth. 20, 15; **ወንሕን፡ ምንት፡ ጎሕን**: Ex. 16, 7. 8.

I. **አን**: particula demonstrativa (cognata cum **ና**, **ነው**, **ነይ** c. 630.) obsoleta, cuius propria vis en, ecce (hic, da) fuisse videtur; occurrit 1) **አንከሙ**: en vobis i. e. accipite λάβετε Matth. 26, 26. 2) in particulis compositis **አንከ**, **አንጋ**: quas videre licet suo quaque loco.

II. **አን**: negatio *non est* (ἄρα) non occurrit nisi in vocabulis compositis **አንብዩ**, q. v. suo loco, et **አንጻሩ**: q. v. sub **ዩድዕ**.

አን: n. prgr. sc. εἰν i. e. γῆ, *mensura liquidorum* apud Hebraeos, sextam partem Bathi seu duodecim Logos continens; plerumque f., Ex. 29, 40; Lev. 23, 13; Num. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; **ሳደስተ፡ እዲሃ፡ ለአን**: Hez. 4, 11.

አነመ: I, 1 [ጋዳ] **ጋን** (ጋን) *constrinxit*, vid. Ewald, Erklärung der großen phöniciſchen Inschrift von Siban 1856 p. 29] Subj. **ይአንም**: (raro **ይአንም**), *texere* (intertexere, intextere), ὑφαίνω, c. Acc. Ex. 36, 11 C; 37, 21 (**ይአንም**; v. **ይአንም**: C sub 38, 23 sec. Hebr.); **ይከል፡ አነመ፡ ሚላተ**: 2 Par. 2, 14; **ፈተላ፡ ሢራሂ፡ ተአንም**: Jes. 59, 5; **አነም**: (ለገርኬን) III Sal. Mar. 17; c. Pl.: Ex. 35, 35; abs.: 4 Reg. 23, 7; Job 7, 6. 38, 36; **አነም፡ ወሰፍዩ፡ አልበሰ**: F. N. 23; *contexere tabernaculum*; Lud. sine act. — Voc. Ae: **አነመ**: ብ፡ **ፈተላ፡ ሰራሂ፡ ዩ**:

አአነመ: II, 1 *texere jubere, texendum curare*: **አአነመ፡ ሳሴሁ፡ አምሳላ፡ ከሩኤል**: 2 Par. 3, 14; **ያአንም፡ ሢራተ**: Jes. 59, 5 (in cod. Laur).

ተአንጦ፡ III, 1 *tezi, intertezi, intexi*, Ex. 28, 17, 35; Deut. 22, 11; Did. 1; hom. Procli in Cyr. f. 119; c. **ውስተ፡** Ex. 36, 17; *concinatum vel contextum fuit ደብተራ፡* (tentorium), Lud. ex Org.

እንጦ፡ part. *textus, intertextus, intextus*, Ex. 36, 31; Joh. 19, 23 Platt; **ጫላት፡ ዘእኑም፡ በወርቅ፡** Gad. T. H.; **መንጠላት፡ ዘጫላት፡ እኑም፡ በፈትላ፡ ወርቅ፡** Jsp. p. 340; Clem. f. 186. — *Voc. Ae.*: እኑም፡ ዘ፡ ስሩሕ፡

እንጦት፡ n. act. et subst. *textus, textura, tela, contextus, ars textrina*, Ex. 28, 8; ὕφαντα Ex. 36, 17, 29; Lev. 19, 19; Joh. 19, 23 rom.; Lit. 173, 3; **ልብስ፡ ግሩም፡ ዘቀጠን፡ ፍትሰቱ፡ ወሠናይ፡ እንጦት፡** Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; **እንጦት፡ ሳራት፡** Chr. Ta. 34; σουφοῖ Ex. 36, 28; F. N. 23.

አናጫ፡ n. ag., Pl. **አንጦት፡** et **አናጫጥን፡** *textor*, 1 Reg. 17, 7; 1 Par. 11, 23, 20, 5; ግብር፡ **አናጫ፡** 1 Sal. Mar. 23; ከነ፡ **አናጫ፡ አልባሳት፡ ቀጠንት፡ ወሰንዶናት፡ ክቡራት፡** Sz. Genb. 14; Lit. 170, 3; **አናጫጥን፡ አልባስ፡** Lud.

እንጦም፡ subst. *textile*, Ex. 28, 28.
ጫእንጦም፡ subst. *opus textorium*, etiam *textrina*: **ይትአንጦ፡ በጫእንጦም፡** Ex. 28, 17; **ሊቅ፡ ኬነት፡ ዘጫእንጦም፡** 37, 21; **ግብር፡ ጫእንጦም፡** 26, 1. 31. 28, 6. 28. 36, 10. 11. 15. 30.

ምእናጫ፡ subst. *textrina, jugum textorium* Ex. 26, 1. 31. 28, 6 CG; **ግብር፡ ምእናጫም፡** Chr. ho. 2; **ጫርጭም፡ ምእናጫም፡ ግሩም፡** ho. Procli in Cyr. f. 119 (vid. supra sub **ምእንጦም፡** c. 159); Lit. 170, 3; Genz. f. 116; Kedr f. 30; Lit. 160, 4.

እንሙ፡ dormire facere vid. sub **ኖመ፡**

እንሰ፡ rad., unde in linguis Semiticis vocabula varia, *hominem, virum, feminam* significantia derivari solent, vid. Ges. thes. p. 86.

አንስት፡ subst. f., coll., raro sing., Pl. **አእኑስ፡**, *quidquid femine est scelus, femina, feminae* 1) *femina* opp. mari vel masculo, a) de hominibus: **ተባዕት፡ ወአንስት፡** Gen. 1, 27; 1 Reg. 27, 9; Lev. 27, 3 seq.; Marc. 10, 6; Gal. 3, 28; **ብእሲት፡ ጎራስ፡ ለእመ፡ ከነት፡ እመ፡** (mater) **ተባዕት፡** aut **እመ፡ አንስት፡** Clem. f. 246. b) de animalibus: Gen. 6, 20; Lev. 3, 1; **አፍራስ፡ አንስት፡** 3 Reg. 10, 26; Am. 6, 12; **ዶርሆ፡ ተባዕት፡ ዘየሐውር፡ ውስተ፡ አንስት፡** Prov. 24, 66; **አእኑግ፡ አእኑስ፡** Job 1, 3. 14. 42, 12; **አፍራስ፡ አእኑስ፡** 2 Par. 9, 25. 2) *mulieres, feminae* cuiusvis aetatis et conditionis (pro Plurali vocis **ብእሲት፡** frequentatur): **ዘይት ወላድ፡ እምነ፡ አንስት፡** Sir. 10, 18; **ስታይ፡ ወአንስት፡ ያስሕቶ፡ ለጠባብ፡** 19, 2; **ዕድ፡ ወአንስት፡** Deut. 31, 12; Jes. 19, 16; Matth. 11, 11. 14, 21. 15, 38; Act. 5, 14. 8, 3; 1 Cor. 7, 27; **ቤተ፡ አንስት፡ ግንጎረቤት** vid. sub **ቤተ፡** c. fem. Pl., ut: **ጠባባት፡ አንስት፡ ሐነ፡ አብያተ፡** Prov. 14, 1; Ruth 1, 4; Jer. 6, 12. 7, 18. 14, 16. 48, 16; **ይበልጥ፡ አንስት፡ ፍራ፡ ከርሃን፡** Thren. 2, 20; Job 38, 36; Sir. 28, 15. 47, 19; Dan. ap. 13, 20; 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 1; Matth. 27, 55; Luc. 23, 27. 55; statui constr. subunctum vel in Genit.: **muliebris**, ut: **ሰርገ፡ አንስት፡** Judith 12, 15; Pl. (a poeta usurpatur): **ሰላም፡ እብል፡ ለአእላፍ፡ ሠላስ** ስ፤ **ጸይ ወ ሰጠላ፡ ዩ አእኑስ** ስ፤ Enc. Nah. 11 (10 sec. Lud.). [Errat Lud., qui in suo lexico **አንስ፡** homo, Pl. **አእኑስ፡** statuit; **አንስ፡** enim non occurrit, **አእኑስ፡** autem nonnisi *feminas* significat.]

አንስቲያ፡ vel **አንስትያ፡** subst. coll. (gramm. § 140, IV),

1) *mulieres, feminae*; usurpari solet pro **አንስት፡**, ubicumque pronomina suffigenda sunt, ut 1 Reg. 22, 19; Judith 4, 10. 11; Jer. 18, 21. 51, 9; Rom. 1, 26. 2) in specie: *maritae, uxores, conjuges*, (etiam *concupinae*); vicem Pluralis vocis **ብእሲት፡** obit, ut: Kuf. 5; Hen. 7, 1. 15, 5. 7. 19, 2; 4 Esr. 10, 33; Gen. 6, 18. 30, 26. 32, 23; Ex. 32, 2; 1 Reg. 25, 43; 2 Reg. 2, 2; **ገደ አንስቲያው፡** 3 Reg. 11, 1; Jer. 8, 10. 36, 23. 42, 8; **ምስል፡ አንስትያ፡ ቢጸመ፡ ይሰክቡ፡** Hez. 22, 11; Matth. 19, 8; Eph. 5, 25. 28.

አንስቲያዊ፡ vel **አንስትያዊ፡** vel **ታይ፡** vel **አንስታዊ፡** (Hen. 54, 8 var.), adj. rel. *femineus*, Hen. 54, 8. 60, 7. 85, 3; Lud. e Libr. Myst.

አንስሳ፡ ተአንሰሰ፡ vid. sub **ሶሰወ፡** c. 386.

አንቄ፡ (sec. Lud. etiam **አንቄት፡**) subst., m., (sec. Gregorium Lud.) *accipiter*, [cfr. **أرنقب**; an dictus a sonis, quos edit? ፆንጽ ልብ፤ enim significat *gemere*], Sz. Ter. 30; Arius appellatur **አንቄ፡ ወተኩላ፡ ሮጉብ፡** Sal. Nic. 9; Arius est **አንቄ፡** columbis orthodoxis Sz. Mag. 22; Hed. 29 Enc.; Mag. 22 Enc. — *Voc. Ae.*: **አንቄ፡ ዘ፡ ሾተላይ፡** *aliud*: **አንቄ፡ ብ፡ ጸረ፡ ጋግግራ፡ ዕብራ፡**)

አንቃል፡ *pediculus (pediculi?)* Lud. e Libr. Myst. (vid. sub **ቀ፡ ማል፡**).

አንቀራ፡ *cellae favorum* vid. sub **ነቄረ፡** c. 645.

አንቃስ፡ *coenum, lutum* vid. sub **ነቀሰ፡** c. 645.

አንቆቅሆ፡ *ovum* vid. sub **ቀውቅሆ፡** c. 455.

አንቀብት፡ vid. **ንቀብት፡** c. 646.

አንቋዕ፡ interj. laetantis et exsultantis: *cia, evax, aha, euge, εύγε*, **አንቋዕ፡ አንቋዕ፡ ላዕላ፡ ኩሉ፡ አማልክት፡** Hez. 6, 11; 1 Sal. Mar. 15; equo tributur Job 39, 25; in specie interj. ejus, qui de casu inimici exsultat Job 31, 29; Hez. 26, 2; 36, 2; Ps. 34, 24. 28. 39. 21. 69, 4. — *Voc. Ae.*: **አንቋዕ፡ ዘ፡ እንኳ፡** *aliud*: **እ፡ ብ፡ እሶ፡ እንኳዕ፡ እውጫ፡**

አንቀጽ፡ vel **አንቀዕ፡** *porta, janua* vid. sub **ነቀ፡** c. 649.

አንቢ፡ al., particula nolentis et renuentis, composita ex II **አን፡** et praep. **ብ፡** c. pron. suff. Usu receptae sunt hae formae: 1) c. suff. I pers. (Sing.): **አንቢ፡** et plerumque **አንብዩ፡** *non (est) in me i. e. nolo, recusio*; **አንብዩ፡ ብሂል፡** (opp. **አሆ፡ ብሂል፡**) *nolle, abnuere, recusare*, ut: **ወትቤሊ፡ አንብዩ፡ ኢይሰዕዕ፡** Jer. 22, 21; 3, 19 var.; Matth. 21, 29; Jac. 4, 7; **አንቢ፡ ብል፡** Lud. ex Hom. Joh. et e Libr. Myst.; c. Acc. rei: **ለእመ፡ ይቤሉ፡ አንብዩ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡** Jes. 8, 20 vrs. nov. 2) c. suff. II p. S. et Pl.: **አንብከ፡** vel **አንቢከ፡** **አንቢከሙ፡** *ne (sit) in te, vobis* i. e. *noli, nolite; absit a te, vobis!* ut: **ይቤሉ፡ አንብከ፤ ኢትብሉ፡ አሆ፡** ሡካ ἄκούσῃς καὶ μὴ δε- λήσῃς 3 Reg. 20, 8; **አንብከ፡** (v. **አንቢከ፡**) **አግዚአ፡ ጳጳሩ** ὁῦ Ἄμ. 7, 5; **አንቢከሙ፡** 1 Reg. 2, 24. [Amh. **አምቢ፡**].

*immiti fuit, جَدَّةٌ terra salebrosa, عدسٌ durus fuit, كَدَّةٌ terra dura, كَبْرٌ sterilis, avarus, ejusdem familiae esse videntur; de permutatione literarum palatalium et ኣ vid. etiam አለደ፡ et አበረ፡] 1) *cutis, pellis, tunica*; corporis humani, ut Jer. 38, 2 var.; M. M. f. 43; Sx. Haml. 5 (vid. sub ተዘሕቀ፡); አነዳ፡ ገዱ፡ Enc. Genb. 3; አነዳ፡ ሥጋሁ፡ Jsp. p. 299; Sx. Tachs. 6; bestiarum: ዘባሒ፡ ይገባሕቅ፡ አነዳ፡ እምዲብ፡ ሥጋ፡ Chr. ho. 7; አነዳ፡ ለህም፡ ርብሥ፡ Gad. T. H.; መዝራዕት፡ በአነዳሁ፡ Num. 6, 19 (an legit ἀνεφᾶδόν?); aliarum rerum, ut granorum frumenti Macc. f. 5 (ubi አንዳ፡ scriptum legitur); pomorum: አነዳ፡ ትፋሕ፡ Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). 2) *pellis, corium*: አልቦሎ፡ (Adamam et Evam) አግዢ፡ አነዳ፡ ማእሰ፤ ዝውሕቱ፡ (hoc significat allegorice) አነዳ፡ ዘመልዕልተ፡ ሥጋ፡ ልብሰ፡ ሐዘን፡ ወሐማም፡ Clem. f. 7; ይኩን፡ ልብሰቱ፡ እምአነዳ፡ ማእሰ፡ ዘአንሳሳ፡ f. 22; ዝቅ፡ ዘአነዳ፡ Sx. Haml. 25. 3) *segmentum corii, torum*: በሐብለ፡ አነዳ፡ ተከሰሩ፡ Sx. Teq. 17; ዘበጦ፡ በአነዳ፡ ለህም፡ F. N. 47; ዘቀሠ፡ አሐድ፡ እምአግብርቲሁ፡ በአነዳ፡ አው፡ በበትር፡ ibid.; እንዘ፡ ይቀሥፍዎ፡ በዩቡስ፡ አነዳ፡ Enc. Mag. 7. — Voc. Ae.: መብደን፡ አነዳ፡ ብ፡ የላም፡ ደባ።*

አንድቅትዮን፡ vel **አንዲቅትዮን፡** n. prgr. sc. *indictio*, vox technica chronologiae (de qua vid. Ideler *Handbuch* II p. 354 .seq.), Comp. eccl.

አንደባራ፡ vid. sub ደበረ፡

አንዳዲ፡ *nescio* vid. sub የደዐ፡

አንጋ፡ particula opinandi et dubitandi [semel tantum se. Mich. 6, 6 in uno codice, አንገ፡ scriptam inveni; composita est ex I አን፡ et ጋ፡, quod (sicut ገ፡ q. v.) e ገጋ vel ገጋ emollitum videtur; significatio maxime convenit cum ፪]. Proprie consecutionem significat, sicut አንከ፡, sed levior est vi et emphasi, et ab illa differt sicut ልጽ፡ ab ሰን፡; usurpatur, ubi quis aliquid e verbis proxime praecedentibus vel e rebus factisve satis notis natura sua sequi opinatur vel cum dubitatione quadam conjicit. 1) Raro extra interrogationem: a) *igitur (inde vix dubium est quia, non boq̄ wofh)*: አንጋ፡ በጽሑ፡ ላዕሌከሙ፡ መንግሥተ፡ አግዢ፡፡ Matth. 12, 28. b) *puto, opinor*: አስመ፡ እሙንቱሂ፡ አንጋ፡ ሶብ፡ ስሕቱ፡ τὰχα Sap. 13, 6. c) *nimirum, utique, እንጋ፡ ኩሉ፡ የኅሥሡከ፡* *nimirum omnes te quaerunt* (hoc ipse conjicere poterat) Marc. 1, 36. 2) Creberrime in sententiis interrogativis, dubitativis, optativis, sed nonnisi raro primum orationis locum tenet (ut Matth. 17, 26); plerumque uni verbo duobusve postponitur: a) *igitur (nonne sequitur? [so bene alfo? non wofh(?)], ልጽ (፳ጸጸ)*, ut: ይፈልጠኒ፡ አንጋ፡ አግዢ፡፡ እምሕዝብ፡፡ Jes. 56, 3; በከ፡ አንጋ፡ ትዩውሆሙ፡ ለአሕዛብ፡ Jer. 4, 10; እደግም፡ አንጋ፡ ርአየ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Jon. 2, 5; Ps. 57, 11, 72, 13, 138, 10; Matth. 17, 26, 18, 1, 19, 25, 27, 24, 45; Act. 21, 38; etiam Jes. 24, 6 (በእንተ፡ ዝንቱኑ፡ አንጋ፡ ትውኅጦሙ፡ ምድር፡) et 28, 8 ubi Aethiops ልጽ pro ልጽ legit; nec non aliis in locis, ubi Graecus ልጽ non habet, ut: በምንተኑ፡ አንጋ፡ (v. አንገ፡) አረከቦ፡ ለአግዢ፡፡ አረከቦ፡ አንጋ፡ በመሥቀዕት፡ Mich. 6, 6; Ps. 30, 28; Matth. 8, 27. b) *putas? an sperare licet? (wofh? vorauszufichthig?)*: ወአፎ፡ አንጋ፡ በአድደም፡ ገብሩ፡ ፡ πῶς οἴει ἐλπίσαντες; Esth. 9, 12; አሐ

የኑ፡ አንጋ፡ እስከ፡ እማንቱ፡ መቀዕል፡ (ubi Valg. habet: *putas vivo usque* .) 4 Esr. 2, 60; Job 7, 13, 27, 10; ሱሁ፡ አንጋ፡ ዘይት፡ ብላ፡ እምደየ፡ Jer. 39, 27; Luc. 18, 8; Marc. 8, 16; Rom. 3, 8, 11, 12. c) *forte? an? numquid? quaeaso, — nam? (wofh, etiva?)*: አንዳዲ፡ አንጋ፡ ለአሙ፡ ሶኑ፡ (*nescio an forte quis sit?*) Rom. 5, 7; አነሁ፡ አንጋ፡ አግዢ፡ አ፡ ሠጥ፡ Matth. 26, 22; አስመሁ፡ አንጋ፡ *an forte quia?* Marc. 8, 16; አፎኑ፡ አንጋ፡ Sir. 49, 11; Deut. 28, 67; መኑ፡ አንጋ፡ Sir. 34, 9, 10; ማእኔ፡ ይደብሐ፡ ሊተ፡ አንጋ፡ Job 7, 4. — Voc. Ae.: አንጋ፡ ዘ፡ እስኪ፡ ወይ፡ ይሆንሂ፡ እንኪያሂ፡ ሱኑሂ፡ ይ፡; aliud: አንጋ፡ ዘ፡ በዩ ወይ፡ ይጎን።

አናጉንስጦስ፡ (etiam አናጉስጦስ፡ Clem. f. 87) n. prgr. sc. ἀναγνώστης *anagnosta, lector* in ecclesia, Const. Ap. 14; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; F. N. 8; etiam pro Pl. usurpatur, ut Lit. 175, 1; Kid. f. 8; Clem. f. 87; quamquam ad formandum Pl. et Sing. fem. አናጉንስጦሳዊ፡ usurpatur.

አናጉንስጦሳዊ፡ adj. rel. et subst., ut: አናጉንስጦሳዊያን፡ *anagnosta* F. N. 8, 5; et አናጉንስጦሳዊት፡ *lectrix* Const. Ap. 53.

አንጉዕ፡ *medulla* vid. sub ነግዐ፡

አንግድአ፡ *pectus* vid. sub ጉድአ፡

አንጠዲቆማርጦስ፡ et “ማርያጦስ፡ n. prgr. sc. *Antidicomarianitae*, nomen sectae; et አንጠ፡፡ አለ፡ እሙንቱ፡ ሰረ፡ ማርያም፡ M. M. f. 81.

አንጸንጺ፡ (v. አንጸጺ፡ Job 7, 5) et አንጸጻንጺ፡ (Kuf. p. 158) vel አንጸጻንጺ፡ (Lud. e Ms. Colb.) subst. *pustulae, ulcera*, qualia in cute hominis *elephantiasis* morbo correpti exoriuntur: ጎላቱ፡ እንዘ፡ አሐክክ፡ ጸውብ፡ ወአንጸንጺ፡ Job 7, 5; አኩይ፡ ቀኅሰል፡ ዘውሕቱ፡ ይፈልሐ፡ አንጸጻንጺ፡ Kuf. p. 158 cod. A (cfr. Ex. 9, 10). [Forma nominis primaria ejusque etymon haud satis liquet; tamen ad familiam radicum *ጸጸ*, *ጸጸ*], (unde ከጸጸንጸ፡ et talin. ከጸጸ) et *فقع* *pustulas contraxit* potius quam ad *فقع* *computruit, فقع* *mucuit* referendum videtur]. — Voc. Ae.: ዝልጋሲ፡ አንጸጺ፡ ብ፡ ቀኅሰል፡ ሥጋ፡; aliud: አንጸንጺ፡ ዘ፡ ቀኅሰል፡ ሥጋ፡ ዝልጋሲሂ፡ ይ፡

አንጸዋ፡ et አንጺዋ፡ (አንጸዋ፡ Lev. 11, 29 var.), subst., Pl. አናጸት፡ [fortasse rectius *ፀንጸዋ* scribendum, si quidem cum *عصا* et *عصا* componendum est] *mus*, Lev. 11, 29; አንጸዋ፡ Reg. Pach.; ለአሙ፡ አማሰከ፡ አንጺዋ፡ ምንተኒ፡ F. N. 36; sacra altaris vasa caute custodiant, ከሙ፡ ኢይርከበሙ፡ አንጸዋ፡ አው፡ ጥንቁር፡ Kedr f. 89; Pl. 1 Reg. 5, 6, 6, 1 seq.; Jes. 66, 17 var. — Voc. Ae.: ሐንጸዋ፡ ዘ፡ ሐይጽ፡; aliud: አንጸዋ፡ ብ፡ አይጽ፡ (vid. Isenb. lex. p. 133).

አንፍ፡ subst. [أنف, ገጽ], Pl. አለናፍ፡, Pl. አለናፋት፡, *nasus, nares*, a) አንፍ፡ hominis Cant. 7, 5, 9; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Ps. 113, 14; Hez. 23, 25; ለአሙ፡ ፀጸርከ፡ አንፍከ፡ Prov. 24, 68; bestiarum Job 40, 19. 20. 41, 11; Prov.

11, 22. b) Pl. አእናፍ: *nares* sive unius hominis, ut: ሰላም: ለአእናፍኪ: I Sal. Mar. 10, sive plurium, ut: ይትመተኛ: አእናፍሆሙ: F. N. 48; F. M. 5, 3; vel Pl. Pl. አእናፍት: Num. 11, 20. — Voc. Ae.: አንፍ: ብ: አፍ: ንጫ: (Isenb.: አፍንጫ:).

ማእናፍ: subst., nonnisi in Pl. መእንፍት: repertum, *tryblium, patella, scutella*, መእንፍት: τρυβλία Ex. 25, 29 (መጻብገ: C). — Voc. Ae.: መእንፍት: ዘ: ዐውድ: [Quae scholasticas interpretatio me inducit, ut መእንፍት: pro መእፍንት: ad ገጽ circumdedit, ገንጽ rota referendum conjecerim. Aliud etymon equidem haud video].

አሕ: *oh, ah, proh* vid. sub አ: c. 716.

አከ: partic. neg. [sine dubio composita e ከ: (i. e. ካሬ, ካጋ *sic, ita*) et አ: (*non*), quod e pleniori quadam forma (ut እግ vel አል) extenuatum videtur; aliam conjecturam habet Ewald ሂክ. ber ስኩ. Sprache 1855 p. 692], vi gravior est quam አ: , et ad neganda singula sententiarum verba adhibetur: *non, nequaquam, neutiquam*, praemisso ወ: *nec, neque*: a) in sententiis imperfectis: አንተ: ወአከ: አን: Job 34, 33; ሰባ: አከ: በእንቲአሁ: 42, 8, ወአከ: ረኃብ: አክል: Am. 8, 11; Zach. 4, 6; አከ: በቤዛ: Jes. 45, 13. 48, 1; Jer. 2, 27. 10, 24. 21, 10; Ps. 21, 6. 113, 9; Hen. 1, 2. 15, 2. 30, 1; Matth. 26, 5. b) in sententiis nominalibus: ሰባ: አከ: እግዚ: ማሰሴን: Ps. 123, 1. 2; አከ: ወዳይ: ይደቅ: ጸድቅ: በቅድመ: ረሲዓን: Prov. 25, 26. 27; Job 32, 10; Sir. 10, 23; Hebr. 13, 14; Matth. 14, 16. 19, 10. c) in sententiis integris, ubi vis negationis in unum potissimum nomen cadit, frequentatur አከ: — ዘ: , *non* (est) *qui* vel *quod*, ut: አከ: እምድር: ዘይወዕእ: ጻግ: *non* (est) *quod* e *humo nascitur molestia* Job 5, 6; አከ: ሰብአ: ዘይዘልረኛ: *non* (est) *homo* (qu) *me convincit* 21, 4; ርእሱ: ከመ: አከ: ለባሕቲትፍ: ዘጸመውኩ: Sir. 24, 34; አከ: ብዙኃን: አለ: ያአምርዋ: 6, 22. 37, 28; Jes. 28, 27. 38, 18; አከ: ሊተ: ዘሦዕከ: አባግራከ: 43, 23. 58, 5; Num. 11, 19; Gen. 3, 4. 11. 4, 7. 45, 8; Matth. 4, 4. 7, 21. 9, 24. 16, 11. 19, 11; Marc. 13, 7; Rom. 1, 21. 9, 29. d) አከ: — በሕቲቱ: vel አከ: ከመ: seq. ኂ: , vel አላ: vel ዓጻ: vel ወዓጻ: vel ዓጻ: — ኂ: vel ሂ: *non tantum* — *sed etiam*, ut: አከ: ሰብአ: በሕቲቱ: ዘይትቀንዶ: ሎቱ: አራዋተ: ነጻምኂ: ወአንሰሳ: caet. Judith 11, 7; 4 Esr. 1, 21; Matth. 4, 4; Joh. 5, 18 (alia exempla habes sub ባሕቲት: c. 497). e) ወአመ: አከ: vel ወአመ: አከሰ: vel ወአማእከ(ሰ): *a* si *vero non, sin minus* Jer. 47, 5; Tob. 8, 12; Dan. ap. 1, 24. *β*) aut, et repetitum *aut* — *aut* vid. sub አመ: c. 724. *γ*) አከኑ: vel አከሁ: *nomine, annon?* አከኑ: ቦቱ: ተወከሉኩ: Job 6, 13; አከኑ: ጎይሎ: ያፈርሀከመ: 13, 11. 1. 10. 22, 2. 5. 31, 15; Sir. 14, 15; አከኑ: በዕዕ: ጥዕመ: ማይ: 38, 5. 47, 4; አከኑ: ዘተ: ባቢሎን: Dan. 4, 27; Ruth 3, 2; Jes. 42, 24; Mal. 1, 2; Ps. 107, 12; አከኑ: ሰማርያ: Mich. 1, 5; አከሁ: አን: ዘአወልድ: Jes. 66, 9; Matth. 5, 46. 6, 25. 18, 33; አከኑ: ነጻዳድ: አመንጉቱ: ስጋጭ *πρωτοῦ εἰσι* Jer. 5, 4. *α*) In interrogazione iterata, cuius pars prior responsionem negativam, posterior affirmativam postulat, posteriori praemittitur አከኑ: *nonne e contrario?* (nicht vielmehr?) i. e. *immo, immo vero, quin etiam*: Jes. 28, 25. 36. 12; Hez. 34, 2; Jer. 3, 1. 33, 19; ኪያዮተ: ያም

ዕዑኒ: አከኑ: ለርእሱመ: 7, 19; Luc. 17, 8; አከኑ: ፍፍትከመ: አከኑ: ርቱቦ: (nonne i. e.) *immo vero via vestra non est recta* Hez. 18, 29; 4 Esr. 3, 60; quare passim pro ἄλλὰ ponitur, ut: አከኑ: ጎጠ. አከኑ: ከመ: ይቀውም: Jes. 59, 2; Rom. 7, 19 rom. *β*) i. q. καὶ γὰρ *etenim* (— ja doch) Rom. 11, 1; 1 Cor. 5, 7. *γ*) rarius (praedicatio praemissum) ad negandam enunciationem integram adhibetur: ዘአከ: ጎፈርሆመ: ለዶቂቅ: አስራኤል: Judith 5, 23; Ps. 105, 23; Hen. 104, 5; ግዕዞመ: ለረሲዓን: አከ: አጻም: Prov. 12, 26. 18, 5. *h*) emphases causa iteratur: አከ: አከ: በቅብአ: ደንሰ: III Sal. Mar. 2. *i*) አከ: አ: affirmit: 2Thess. 3, 9; አከ: አ. ያእግረከ: οὐκ ἄγνοῶν Sap. 12, 10.

I. አክል: i. mus. i. q. *ἄϊ* *ἄϊ* *ἄϊ* *edere*.
አክል: subst., plerumque m., Pl. አክላት: (quamquam raro, [ጎንጽ, ገገገ]) 1) *cibus, esca*, a) hominum, βρώματα Gen. 41, 35. 42, 7. 10; Lev. 11, 34; Deut. 2, 6. 28; Sir. 36, 23; Judith 11, 12; 1 Cor. 10, 3; ርታ ጉርዔ: አክል: ይጥዕም: Job 12, 11; Act. 7, 12; ሆጥጭ, ሆጥጭ (*panis*) Gen. 43, 32. 49, 20; Ex. 2, 20; Num. 21, 5; Ruth 1, 6; ብላሂ: አክልኪ: 2, 14; 2 Reg. 9, 7; 4 Reg. 25, 3; Koh. 9, 11; Job 6, 6. 28, 5; አክል: ወማይ: Sir. 29, 21; Jes. 3, 1. 33, 16. 55, 10. 58, 7; Jer. 5, 17. 52, 6; Hez. 12, 18. 19; Ps. 40, 10. 103, 16; Tob. 1, 10. 2, 5; Marc. 3, 20. 7, 2. 5; Luc. 14, 1. 15, 17. *b*) bestiarum, *paulum*: χερτάσματα Gen. 24, 25. 32. 42, 27. 43, 24; Jud. 19, 19. 2) in specie: *frumentum, fruges, far, proventus* agrorum, ሰጥጭ, አይቲ: አክል: ወወይን: Thren. 2, 12; Gen. 42, 25; Deut. 14, 23. 15, 14; Jos. 5, 11. 12; Jes. 25, 10; Jer. 38, 12; Act. 7, 12; ገህነግግግግ Gen. 41, 34; Lev. 26, 4; Deut. 14, 22. 26, 10. 28, 4. 32, 13; አክል: ማእረር: Jes. 29, 1; Luc. 12, 18; ἑκφόρτα Deut. 28, 33; ጎጣአ: አክል: *inopia frugum vel caritas annonae* Lev. 26, 26; ጎጠ. አ: አክል: Org. 1; አክራ: አክል: συναξια ἐν τοῖς σταχυοῖς Ruth 2, 2; አክላት: *frumenta* Abush. 47; passim pro frugum specie, ut *hordeum* Apoc. 6, 6 rom.; አክል: ስገም: Ruth 3, 15; ሙድ: አክል: ሕገው ጥሬ *hordeum* Ruth 3, 2; *apoc* (*triticum*): ሀሎ: ወስተ: ሙድ: አክል: 1 Par. 21, 20. *a*) ሙድ: አክል: ሕገው *area* Num. 18, 27; Hos. 9, 1 al. (vid. ሙድ:). *b*) ቀዳሚ: አክል: *peretogennymata, primitiae* Ex. 23, 16. 34, 26; Lev. 2, 14.

II. አክል: I, 1 [proprie: *capacem esse, capere, continere, completi*, vid. አክል: et ማእከል: vicina sunt ካገብ ካገብ *cepit, continuit* (de vase) ሆሎ *mensus est*, ገገገ, ከለዮ: ወከ ሊት: , nec non *hul*; amb. አክል: significat: *to amount to, to be equal, alike*] Subj. ይአክል: v. ይአክል: (Num. 11, 22), 1) completi i. e. *efficere* vel *explere summam* (de numerabilibus; *betragen, sich belaufen auf*): አለ: ይውጥፍ: ያአክሉ: አልፈ: ፊ ὀλυγοῖς ἕσται εἰς χιλιάδας Jes. 60, 22; ወዮአክሉ: ገነውቱ: ለቤሉ: *ἔ* καὶ ἦσαν ἑρῆς τοῦ Βῆλ ἐξδομήκοντα Dan. ap. 13, 10; vel *pervenisse ad* (de tempore): አክዘ: አክላት: *ἔ* ἄውራጎ: Kuf. 4. 1) crebro: *esse circiter, fere, plus minus*, c. c. Acc. vel Nom. rei numeratae, ወከሎ: ሕብብ: ዮ አክሉ: *ἔ* ብሕሲ: v. ብሕሲ: πᾶς ὁ λαὸς ἦν ὡς δεῦκα χιλιάδες ἄνδρῶν 1 Reg. 14, 22; Ex. 39, 3. 7; Jos. 7, 4. 21; Jud. 9, 49. 20, 31; Luc. 3, 23; Joh. 6, 10. Act. 1, 15. *b*) etiam impersonaliter አክል: vel ዮአክል: (*es* *betragt*) i. q. *circiter, fere, ferme, circa*, ut: ወብሩ: ህዮ: ዮአክል: ሙርተ: ዓመተ:

b) **ውስተ፡ማእከለ፡** *in media (re) vel in mediam (rem)*, Apoc. 22, 2; Num. 19, 6. c) **አንተ፡ማእከለ፡** *per mediam (rem)*: Gen. 15, 17; 13. 135, 14; Jer. 41, 18; Sap. 10, 18; Judith 11, 19. d) **አምን፡ማእከለ፡** vel **አማእከለ፡** *e media (re), e medio*: **ገሌ፡አምን፡ማእከለ፡** Jes. 52, 11; Gen. 48, 12; Ex. 7, 5. 25, 22; Num. 8, 14. 27, 4; Deut. 4, 15; 4 Reg. 11, 2; **አማእከለሆሙ፡** Jsp. p. 322.

ማእከላዊ፡ et **ማእከላይ፡** adj. rel. 1) *medius* a) de spatio; Hez. 42, 5; 3 Reg. 6, 10; 4 Reg. 20, 4; 4 Esr. 11, 5. 33; Hen. 18, 8; **ማእከላይት፡** 76, 6; **ማእከላይ፡ማሳደር፡** (arcae Noae) Clem. f. 23; **ፍፍት፡ማእከላይ፡** *media via* i. e. *mediocritas* Chr. ho. 2.

b) de tempore et aetate: **ወልዱ፡ማእከላዊ፡** (opp. natu maximus et minimus) F. M. 11, 2; quem episcopum constituunt, **ኢይዩን፡ልሂቀ፤** **ማእከላይ፡ዓመቱ፡** Kid. f. 6; Did. ed. Platt p. 16; **አበው፡ቀደምት፡ወአበው፡ማእከላይያን፡ወአበው፡ደኃራውያን፡** Fid. Jac. Bar. c) de gradu: *mediocris*, Phlx. 4; **አገዛ፡፡** **ይቤለከ፡ከመ፡ተጸመድ፡ወትትጋደል፡በገድል፡ማእከላይ፡ከመ፡ኢይድክም፡ሥጋክ፡** Sx. Gen. 18; *medium tenens* inter frigidum et calidum i. e. *tepidus* Apoc. 3, 16 Platt. 2) *mediator, intercessor*, ut: *Christus* **ማእከላይሁ፡ለአገዛ፡፡** **ወለሰብእ፡** *μεσότης ἡσού καὶ ἀντιπρόσωπον*, Cyr. ad Th. f. 12 et 23.

ማእከላድ፡ subst. *medietas* (gradus): **ለእመ፡ሞተ፡ዓጼዱም፡በእርግናሁ፡ወማእከላዊ፡በማእከልናሁ፡ወወጣ፤** **በውርዝውናሁ፡** Phlx. 4.

አማእከለ፡ II quadr. (denom.), *medium locum tenere, in medio esse*, 2 Thess. 2, 7 rom.

ሀይከል፡ *templum* (quod ejusdem radicis est; proprie: *aedes ampliae, capaces*) vid. sub **ሀ፡** c. 15.

አከለርስ፡ n. prgr. *κλήρος, κληρικὸς, clericus*, ut videtur: **ለእመ፡ሰርቱ፡አከለርስ፡ዘውአቱ፡ቀይሰ፡ገበዝ፡ንጥያተ፡ምሥዋዕ፡** F. M. 17, 6 (e Canon. Basilii).

አከርስምንቶን፡ (Lud. comm. hist. p. 209 n. 8) et **አርከርሴምቶን፡** (Voc. Ae.), n. prgr. corruptum gemmae χρυσόλιθος, *chrysolithus*, aliàs **ከርሴምቶን፡** (Hez. 28, 13) q. v.

አከሪግልዮን፡ n. prgr. sc. *χοιρογρύλλιος choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (aliàs **ከሪግርሊዮስ** vel **ፍን፡** q. v.): **ግሌያት፡ወቅራዲናት፤** **አግሪግልዮን፡ወበዕዳን፡አራዊት፡አለ፡ደፈቅሩ፡በለዐ፡አከማላት፡** G. T. H.

አከራጦን፡ n. prgr. sc. *ἄκρατον* i. e. *merum* (sc. vinum): **አከራጦን፡ዘአለዐ፡ቱስከት፡** hom. Epiph. Cyr. in Cyr. f. 117; Org. — Voc. Ae.: **አከራጦን፡** **ዘ፡ዘቢብ፡** (!).

አከሲማርስ፡ n. prgr. sc. *ἐξἄμμερον*, i. e. Basilii homiliae IX in Hexaëmeron, Abush. 14.

አኩተ፡ rad. inus., neque in aliis linguis obvia; quod in gramm. p. 42 propositu etymon, reprobandum est.

አእኩተ፡ II, I 1) *laudibus celebrare, laudare, praedicare, honorem reddere* alicui, c. Acc. pers.; homines, ut: **አእኩትም፡ጥቀ፡** *ἐπῆνεσαν* Judith 6, 20; **ብሲት፡አንተ፡ኢታክነቶ፡ለምታ፡** *μακαρίζ* Sir. 25, 23. 10, 29 (ፊጅፊጅ); 1 Petr. 2, 14; Deum: **አእኩቶ፡ለአገዛ፡፡** ፊጅጅጅ Sir. 32, 10; **ሚመጠነ፡ንክል፡አእኩቶቶ፡** 43, 28. 30; Jos. 7, 19; Marc.

2, 12; **አእኩትክ፡** *εὐλόγη* ὡς Jes. 12, 1; *αἰνεῖσατε αὐτῷ* Jer. 20, 13; *ἤνεσαν* Dan. ap. 1, 63; *ἔμνεῖν* Dan. 3, 23; 2 Esr. 10, 11; *ὑψοῦν* Ps. 29, 1. 2) in specie pro beneficiis acceptis: *gratias agere (benedicere)*, 1 Tim. 4, 3. 4; 1 Thess. 5, 18; Kuf. 23; Hen. 41, 7. 47, 2. 69, 24; c. Acc. pers., *alicui*, ut Deo: **አእኩቶ፡ለፈጣሪክ፡** *εὐλόγησον* Sir. 35, 13; Tob. 12, 6; Dan. 2, 19; *εὐχαριστεῖν* Jud. 8, 25; Matth. 26, 27; Rom. 1, 21; 1 Tim. 4, 3. 4; Phil. 1, 3; 1 Thess. 2, 13; 4 Esr. 8, 69. 9, 45; **ጸሊዮ፡ወአእኩቶ፡አገዛ፡አብሔርሃ፡** Sx. Nab. 14; **አእኩቶ፡** Marc. 8, 6; Lit. 164, 2; hominibus: Luc. 17, 16; Rom. 16, 4; **አእኩቶ፡ለዘጸገወክ፡** Fal. f. 57; **ፈቀድ፡ፈሰጠህ፡ያእኩትም፡አይሁድ፡** Act. 25, 9; c. **በአንተ፡** rei Rom. 1, 8; Eph. 5, 20; seq. **ዘ፡** *quod* Luc. 18, 11; *gratulari* 1 Reg. 25, 14. — Voc. Ae.: **አእኩተ፡** **ዘ፡አሰሰገን፡** (a ገን).

ተአኩተ፡ III, 1) *laudibus celebrari, laudari, praedicari, in honore esse vel haberi, benedici, gratiam capere vel consequi*, Ps. 112, 3; **ይትክኩት፡በአናቅጽ፡ምታ፡** Prov. 29, 48; 4 Esr. 8, 59; c. **በኅበ፡** prs.: **ትትክኩት፡በኅበሁ፡** Judith 12, 13; Rom. 2, 29; 4 Esr. 8, 68; **ይትክኩት፡በኅበ፡መኳንንት፡** *Ἐμαρσῆσται* Sir. 38, 3; vel c. **እምኅበ፡** Matth. 6, 2; **እምኅበ፡መላእክት፡ተአኩተ፤** **እምኅበ፡ሰብእ፡ተወደሰ፡** Lit. Chr.; vel c. **አምን፡** ut: *Christus* **መላእክት፡ተአኩተ፡** Kid. f. 13; **ብሲ፡ኅር፡ብዙኅ፡ይትክኩት፡** *εὐλόγησῆσται* Prov. 28, 20; 4 Esr. 7, 29.

እኩት፡ (vel **አኩት፡**) part. *gratiarum actione celebratus, laudatus*: **እኩት፡አገዛ፡፡** *χάρης τῷ πῶ* Rom. 6, 17. 7, 25; 2 Cor. 2, 14; 1 Cor. 10, 13 (μαρτίῃ); *ἀνευθεῶ* Or. Az. (Dan. 3 ap. 2); **ክቡር፡ወእኩት፡** Kuf. 35; **እኩት፤ አንተ፤ በርክኒ፡አንተ፤ ልዑል፤ አንተ፡ በመልዕልተ፡ሰማያት፡** *Ma-väs* n. 24.

አእኩቲ፡ (etiam **አኩቲ፡**) n. ag. *gratus, qui gratiam referre, honorem vel laudem reddere solet*: Tab. Tab. 90. 93; Daniel **ከን፡ብሲስ፡ትሐተ፡ወአእኩቲ፡አገዛ፡፡** Chr. Ta. 26; Phlx. 190. 240.

አኩቴት፡ subst., m. et f., 1) *laudatio, laus, gloria*: **ያመጽኩ፡አኩቴት፡ለቤተ፡አገዛ፡፡** *αἰνεῶν* Jer. 17, 26; **ከመ፡ተሀቡ፡አኩቴት፡ለስምዮ፡** ፊጅጅጅ Mal. 2, 2; **ወሀበት፡ለአገዛ፡፡** **አኩቴት፡ወስባሌ፡** Kuf. 25; Ps. 47, 1. 65, 1. 144, 3; Phil. 1, 11; ፊጅጅጅ Sap. 8, 10; **ኢይደመሰሰ፡አኩቴትከ፡አምልቦ፡አንሰ፡አመሰያው፡አንዘ፡ይዜከሩ፡** Judith 13, 19; *κλέος* 1 Petr. 2, 20. 2) *gratiarum actio, gratiae, gratia*: Hen. 41, 7. 69, 24; Apoc. 7, 12; **ወአኩቴት፡አልብከ፡** *neque gratiam reportabis* (und du hast keinen Dank). Sir. 29, 25; **በአንተ፡አኩቴቱ፡ለመርዶዘዮስ፡** *ἕπερ τῆς εὐνοίας* M., Esth. 2, 23. 6, 4; **አኩ፡ሊተ፡አኩቴት፡** *οὐ τῆ ἑμαυτοῦ χάριτι* Tob. 12, 18; **አንበለ፡አኩቴት፡ይከውን፡ቅጅ፡** Judith 8, 23; **መበለታት፡ይንሥኡ፡ዘተጸገግ፡በአኩቴት፡** Did. 20; **አለ፡አልቦመ፡አኩቴት፡** *ἀχάριστοι ἰνγράτι* 2 Tim. 3, 2; **ሕጻን፡አኩቴት፡** *animus ingratus* (at in LXX: ἀπειρία) Sap. 14, 25; **አብእ፡ለአገዛ፡፡** **በከመ፡አኩቴቱ፡** *κατὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ* Sir. 32, 12; **ይብል፡ከሀን፡ጸሎተ፡አኩቴት፡** *dicit orationem gratiarum actionis* Lit. 159, 3. a) **መሥዋዕተ፡አኩቴት፡** vel **(መሥዋዕት፡) በአንተ፡አኩቴት፡** *sacrificium eucharisticum* (ገንገጥክ ቅጅ) Lev. 7, 12. b) *eucharistia*: **አምድኅ፡ተመጠው፡አኩቴት፡** Kid. f. 10. c) **አኩቴት፡ቀርባን፡** *oratio eucharistica vel liturgica*, (anaphora), ut: **አኩቴት፡ቀርባን፡ዘቅዱስ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡** Lit. Chr., al.

አከዩ፡ Ps. 7, 4; **ገበረ፡አከት**፡ Lev. 5, 4; **ገበርተ፡አከት**፡ Phil. 3, 2; Gen. 44, 4; **ኢትግበረ፡ለአከት፡ወኢይርከብስ፡አከዩ**፡ Sir. 7, 1; **አስሙ፡፪አከዩተ፡ገብሩ፡ሕዝብዩ**፡ Jer. 2, 13. 2) *malum quod cui accidit: res adversae, calamitas, miseria, infortunium, አከዩ፡ዐቢይ፡ Koh. 2, 21; Sir. 7, 1; Jer. 18, 8. 39, 42; **አከት**፡ Gen. 19, 19. 44, 34; Koh. 6, 1; Ps. 39, 16; Sir. 11, 14. 25. 22, 26; Jer. 45, 7; Jer. 4, 6. 6, 1. 11, 11. 51, 35; **ለአከትከሙ**፡ (*ut male sit vobis*) Jer. 7, 6; Jac. 4, 3; **በሙዋዕለ፡አከዩት**፡ Ps. 36, 20. C) Adv. **አከዩ**፡ *male* Lit. Jac.; **በአከዩ**፡ *male*, ut: **አስከ፡ይጠወይ**፡ ሥጋሁ፡ በአከዩ፡ Sx. Mag. 17; **ወሎይ** Kuf. 29; **ተናገሩ**፡ ምስሌሆሙ፡ በአከዩ፡ Kuf. 30. — *Voc. Ae.*: **አከዩ**፡ ሕውም፡ ብ፡ባስ።*

አከይ፡ subst., m. et f., Pl. **አከይት**፡ 1) *mala in dolores rei, futilitas*: **ዘኢይትባላዕ፡በአከይ**፡ Jer. 24, 2. 2) *malitia, pravitas, improbitas, facinus malum*: **አከዩ፡ልብ**፡ 1 Reg. 17, 28; **አከዩ፡ልቡ**፡ δ πονηρία αὐτοῦ Sir. 12, 10. 14, 9; **አከይዩ**፡ Job 13, 26; **አከት፡ብዙኅ፡አከይከ**፡ 22, 5; **አከይሆሙ**፡ Jud. 20, 34; **አከዩሃ**፡ (v. **አከይሃ**) **የዐልም፡ለረአይ**፡ Sir. 25, 17; **አከይሁ**፡ v. **አከዩሁ**፡ 14, 7; **ይኤይስ፡አከዩሁ**፡ (v. **አከይሁ**) **ለብአሲ**፡ **አምን፡ኒሩታ፡ለብአሲት**፡ 42, 14; **አከዩሙ**፡ Ps. 7, 10; Jer. 1, 16; Nah. 3, 19; Gen. 6, 5; Ex. 32, 12; Matth. 22, 18; Marc. 7, 22; Rom. 1, 29; 1 Petr. 2, 1; Gal. 1, 4; **κακία** Jer. 3, 2. 18, 8; **ሃናክ፡ይጽሕፍ፡ኩሉ፡አከዩሙ**፡ Kuf. 4; **ምግባረ፡አከይ**፡ Hebr. 10, 22; **አከዩ፡ምግባረ፡አደዋሁ**፡ Jes. 3, 11; Jer. 23, 3; Jac. 3, 16; **አከዩት**፡ Hen. 96, 4; Jsp. p. 339; **ኩሉ፡አከዩቲሁ፡ዘቀደም**፡ Enc. Sen. 24. 3) *malum, afflictio, vexatio, miseria* Sap. 3, 2; Matth. 6, 34; **አከዩ፡ልብ**፡ *tristitia* Koh. 7, 4.

አከዩስ፡ n. prgr. sc. ἄξιός, *dignus*: post orationem consecrationis (ordinationis) episcopi **ይበሉ፡አከዩስ፡ይደልም፡ይደልም**፡ Kid. f. 7; Sx. Teq. 9. 20.

አከጥስ፡ አከጢን፡(አከጢን፡) አስከጢን፡ አከጢ፡ አከዳን፡ አከጥስ፡ al. (vid. **አቃጥስ**) n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 36, 19. 28, 19 var.; Hez. 28, 13; Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.*: **አከጥስ፡በኦሪት**፤ **አከዳን፡በሕዝቅኤል**; vid. Lud. Comm. hist. p. 210 n. 9.

አከፈ፡ var. pro **አውከፈ**፡, q. v. sub **ወከፈ**፡

አው፡ conjunctio disjunctiva [አን ^{፻፱} ^{፻፱} ^{፻፱}], 1) *aut, vel, -ve*: Gen. 44, 8. 19; Lev. 5, 2—4. 6. 21. 22. 7, 21. 10, 9. 12, 6. 13. 24. 29. 17, 3. 21, 2. 3; Num. 19, 16. 35, 23; Deut. 13, 2—4. 17, 2. 3; 1 Reg. 12, 3. 20, 26. 21, 8; Job 3, 15. 7, 2; Jer. 23, 33; Tob. 6, 8; Judith 5, 3; 4 Esr. 5, 4; Jac. 2, 15. 4, 13. 15; Apoc. 14, 9; **ጳጳ አው፡፴** Joh. 6, 19; Matth. 18, 16; Act. 25, 6; Jos. 7, 3; etiam praemissa copula ወ፡፻ sc. **ወአው**፡ Reg. Pach. a) Iteratur bis: **አው**፡ — **አው**፡ *vel — vel, aut — aut*: 2 Reg. 2, 21; 3 Reg. 3, 42; **አው፡ሠምዕ፡አው፡ዘይት**፡ F. M. 17, 6; **ንግሩኒ፡አው፡ትሠውዑ፡አው፡አገሥአ፡ላዕሌከሙ፡ጥብጣቤ፡ሐብል**፡ Macc. f. 2; *ter vel — vel — vel, sive — sive — sive* 1 Cor. 14, 6; *quater* 1 Petr. 4, 15; *quinquies* Deut. 14, 26. b) **ወአው**፡ *sin minus* (ober aber) 2 Reg. 17, 6. 2) in interrogatione: *an?* a) **አው**፡ Job 7, 12; Num. 11, 22; Jos.

5, 13; Jer. 2, 14. 31. 5, 22; Tob. 5, 12. b) **ወአው**፡ 2 Reg. 19, 35. c) **አው**፡ — **ት**፡ Job 15, 7; Ex. 2, 14. 10, 7; 1 Reg. 24, 15; 4 Esr. 1, 32. 2, 52. 10, 16; Luc. 12, 41. d) **አው፡ቡት**፡ 1 Reg. 12, 3; 2 Reg. 19, 42. e) **አው፡አልቦ**፡ *neque? annon?* Marc. 12, 14. — *Voc. Ae.*: **አው፡ወሚሙ፡ብ፡ወይ**።

አው፡ particula affirmantis [፸፯] *sane, profecto, utique, etiam, val.*, **ኢትቤ፡አው፡አአሙርክዎን**፡ Jer. 48, 7; Matth. 1, 7. 26; Luc. 10, 21. 12, 5; Phil. 4, 3; Philem. 20; Apoc. 1, 7. 14, 13. 22, 20; Deg. a) in responsione: *ita, sic, etiam, maxime*, Gen. 43, 29; Kuf. 42; **ቡት፡ቃል፡አምአገዛ**። **ወይ**፡ **ቤሎ፡አው፡ቦ**፡ Jer. 44, 17; Dan. 3, 24; **አው፡ዳጎን**፡ Dan. ap. 13, 17; Tob. 7, 5; 4 Esr. 2, 3; 1 Reg. 9, 12. 26, 17 var. b) in rogatione et optatione: *utique* (o ja bodi), **አው፡አገዛ**, **አ**፡ *val* Judith 9, 12; **አው፡አገዛኡ፡ፍትሐሙ**፡ Genz. f. 69; **አስአላስ፡አው፡ማሕራታይ፡ሚካኤል**፡ Rel. Bar.

አውል፡ subst. [፶፯], exhalatio terrae humida, *vapour, nebula, ጠል፡ወአውል*፡ δρόσος καὶ νεφέτος Dan. ap. 3, 45; Deus pluviam retinebit, **ወትተርፍ፡ምድር፡ባሕቲታ፡አንበለ፡ጠል፡ወአውል**፡ Clem. f. 155; trsl.: odor vestimentorum vestrorum **ኮኒኒ፡አውላ**፡ („exhalatio suavis“ sec. Lud.) **ወምሕረተ**፡ Lud. e Vit. Pachom. — *Voc. Ae.*: **አውል፡ሀብ፡ዘ፡ጠዛ**።

አውልዕ፡ subst., *olea sylvestris, oleaster, arbor Abyssinae vernacula, altissima, robustissima* (vid. Harris I. 285. 364; Π Ἰλη. p. 31 de **ወይራ**); **አውልዕ፡ገዳም**፡ ἀργελαῖος Rom. 11, 17. 24; **ጽንዑ፡ከመ፡ጽንዑ፡አውልዕ**፡ δρῦς Am. 2, 9; **ዕፀ፡አውልዕ**፡ M. M. f. 48; **ተከላ፡ወይን፡ወፀ፡አውልዕ**፡ Gad. Za Mich.; **አውልዕ**፡ tamquam exemplum arboris robustae M. M. f. 131. — *Voc. Ae.*: **አውልዕ፡ዘ፡ደረቅ፡ዌራ**፡ v. **ወይራ**፡ [Nomen **አውልዕ**፡, quaequam **አውልዕ**፡ (i. e. **ወይራ**.) Abyssinis pariter atque Hebraeis ἰῆን ἰῆን tamquam exemplum arboris robustissimae usitatur, tamen ex *olea ἐλαία* potius quam e radice ἰῆን derivandum videtur].

አውሎግዮ፡ et **አውሎጊዮ**፡ n. prgr. εὐλογία, *eulogia, sive oblationes Christianorum ab episcopo vel sacerdote benedictione consecratae*, Const. Ap. 35; **ጎብስተ፡አውሎግዮ**፡ Kid. f. 28.

አውስት፡ (etiam **ዐውስት**) subst., nomen avis rapacis, ut videtur *vultur*, ጎሆፍ Job 39, 27; Hen. 89, 10. 90, 2. 11. 13. 16. 96, 2. — *Voc. Ae.*: **ንስር፡ወአውስት፡ወሬንክስ፡ዘ፡አምራ**፡; aliud: **አውስት፡ብ፡የጥምብ፡አምራ**።

አዊት፡ vel **አዊት**፡ nomen, quo festum Joannis Baptistae (secundum Synaxarium mensis Sené die XXX፦ celebrandum), sc. nativitatis, ab altero ejus festo, sc. decollationis, distinguere solent Abyssini [etymon et significatus non liquenti]: **በዓል፡ዘስሙይ፡ወአቲ፡ዮሐንስ፡አዊት**፡ Abtel. Ap. 3; **ዘአዊት፡ዮሐንስ**፡ Cod. Mus. Brit. XXX, 58 (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 ann. a) et XXIX, 55.

አውናን፡ n. prgr. propr. sc. Ἀνώγει ጎንጎን (vid. Gen. 38, 9); inde **አውስብ፡አውናን**፡ *onaniam*, Form. Conf.

አከ፡ i. q. **ሆከ**፡ q. v.

አው-ከከ፡ forma ambarizans, agitare, perturbare: ወዩአ ወክከሙ፡ (pro ወዩሠ-ከሙ፡) ለአሕዛብ፡ Job 12, 23 in pluribus libris Mss.

አው-ክሳሪያ፡ n. prgr. sc. αὐξάνω, ut: አው-ክሳሪያ፡ ዘአፍሪቂያ፡ (Africae), e Syn., communius ስንክሳር፡ Lud.

አው-ኪያዮስ፡ n. prgr. sc. ὠκεανὸς oceanus Sx. Haml. 8.

አው-የው፡ vid. sub ዐው-የው፡

አሊ፡ vocula, semel tantum in Bibliis obvia, scilicet አሊ፡ (v. ነጻ) ወሐር፡ βᾶδιξ ἀπελῶς Ex. 4, 19. — Voc. Ae.፡ ዐሊ፡ ብ፡ ስማዕ፡ eandem expositionem Ludolfus a suo Gregorio accepit.

[Interjectio sicut آي، آيا، هب، هب، عي، al., esse et heus, age! significare videtur].

አዘለ፡ rad., quae in Rad. Abb. exponitur ገብሎሰ፡ ad robur iuventutis pervenire, coll. زرف robustus evasit, firmitatem acquisivit.

አዛል፡ subst. vir fortis, strenuus: ባሕ፡ አዛል፡ ዘአ. ይረርህ፡ ሞተ፡ በቅድመ፡ ቀታልያን፡ Sx. Haml. 8. — Voc. Ae.፡ ያርብሕ፡ ዐዚዝ፡ አዛል፡ ዘ፡ ጎያል፡; aliud፡ አዛል፡ ብ፡ ታላቅ፡

አዝል፡ quidam contandi modus vid. sub ዕዝል፡

አዘረ፡ vid. sub I et II ዐዘረ፡

አዘራን፡ i. q. ሐዘራን፡ (vid. supra c. 120), mensis Syro-rom tertius, cui respondet Abyssinorum ስኔ፡, Voc. Ae.

አዘበ፡ inus.; زب fluxit aqua, coll. زاب; زب. —

አስተ-አዘበ፡ IV, I mingere: ዘያስተ-አዘብ፡ ጎብ፡ አረፍት፡ 1 Reg. 25, 22. 34; 3 Reg. 21, 21; 4 Reg. 9, 7. 8; Macc. f. 14.

አዘብ፡, አዛብ፡, አዘብ፡ subst. [ציה, Ges. thes. p. 57] hys-sopus, ὕσσωπος, Ex. 12, 22; Ps. 50, 8; Lit. 158, 1; at ἡδύσμων, mentha Matth. 23, 23 et Luc. 11, 42.

አዜብ፡ (pro አዝባብ፡, زبيب vulturinus, auster) subst., plerumque m., 1) auster ventus, (Africae, Vulturinus), νότος, ነፍሱ፡ አዜብ፡ Ex. 10, 13; አዜብ፡ Job 38, 24; Ps. 77, 30; Hen. 36, 1. 77, 1; Luc. 12, 55; Act. 27, 13; ለሰ Jes. 43, 6. 2) auster i. e. regio australis, meridies: νότος Job 37, 17; Judith 2, 23; Dan. 11, 5; Ps. 125, 5; 1 Reg. 13, 5. 27, 10. 30, 1; Hen. 36, 1; Matth. 12, 42; ለሰ Gen. 13, 14; Ex. 37, 7; Num. 2, 10. 34, 3; Jos. 15, 1.

አዜባዊ፡ adj. rel. australis, Lud. e Lib. Myst.

አዝጎ፡ subst. [referendum videtur ad rad. آ, ه] secuit (i. e. ገገገ, ገገገ), unde ذرأ ذرأ acutus] silex, pyrites, πέτρα, ἀκρόπομος, አዝጎ፡ አዝጎ፡ Jos. 5, 2; መግብሕ፡ ዘአዝጎ፡ 21, 40; Ps. 113, 8; አንሥሐ፡ እደሁ፡ በአዝጎ፡ Job 28, 9; ከብተሐ፡ አዝጎ፡ Sapp. 11, 4. — Voc. Ae.፡ አዝጎ፡ አዝጎ፡ ብልቴት፡ ሂ፡ ብልጭት፡

አዝን፡ subst., m. et f., Pl. አዝን፡ et አእዛን፡ [ገነ፡ ሲ፡] et ሲ፡, ሲ፡] auris, Ex. 29, 20; Lev. 8, 23. 14, 14. 21, 18;

Koh. 1, 8. 12, 9; አዝን፡ ነገረ፡ ይረዳል፡ Job 12, 11. 34, 3. 4, 12. 13, 1. 29, 11. 31, 30; Prov. 2, 2. 5, 1; Ps. 93, 9; Sir. 16, 5; አንበብ፡ ውስተ፡ አዝን፡ ሕዝብ፡ (i. e. audiente populo) Ex. 24, 7; Matth. 10, 27; ያብሉ፡ ውስተ፡ አዝን፡ Jes. 49, 20; Ex. 11, 2; Luc. 12, 3; ቀዳሙ፡ ሰማዕት፡ በአዝን፡ Job 42, 5; ሰምዎ፡ እዘሆሙ፡ Sir. 17, 13; አጽሙ፡ እዘሆሙ፡ Jes. 6, 10; አእዛን፡ Hez. 24, 26. 40, 4; Ex. 32, 3; Matth. 11, 15. 13, 9. 15. 16; Jac. 5, 4. — Voc. Ae.፡ አእዛን፡ ብ፡ ገርሮት፡

ማአዝን፡, ማአዝን፡, ማአዝንት፡, ማአዝንት፡ subst., m. et f., Pl. መአዝን፡, rarius መአዝንት፡ (Did. 31), extrema pars vel extremitas rei, i. e. a) lacinia, ora vestis, Act. 10, 11 rom.; Deut. 22, 12. b) vertex, prominens (montis): ውስተ፡ ማአዝንት፡ ἐν κέφατι Jes. 5, 1. c) angulus, γωνία, ውስተ፡ ማአዝንት፡ ጎነት፡ Dan. ap. 1, 38; አምዎ፡ ማአዝንት፡ አስከ፡ ማአዝንት፡ Judith 1, 3; 2 Esr. 13, 19 seq.; መአዝን፡ መራሕብት፡ Matth. 6, 5; አርባዕት፡ መአዝን፡ ዓለም፡ Gen. 2, 10; Apoc. 7, 1; tentorii, domus Ex. 26, 23 seq.; Job 1, 19 (ማአዝን፡ et ማአዝን፡), Prov. 7, 8. 21, 9. 25, 24; ይቀሙ፡ ውስተ፡ አሐድ፡ ማአዝን፡ እመአዝን፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ F. M. 6, 14; Kedr. f. 81; በማአዝን፡ ቤት፡ (i. q. in occulto ጠገብ) Chr. Ta. 31; Act. 26, 26; አንቀጽ፡ ማአዝንት፡ (v. ማአዝንት፡) Zach. 14, 10; Jer. 38, 38; አስከ፡ ማአዝንት፡ ዴዴ፡ አፍራስ፡ 38, 40. α) አዝን፡ ማአዝንት፡ lapis angularis 1 Petr. 2, 6; Jes. 28, 16 gl.; Hen. 18, 2; Clem. f. 265; ርእሰ፡ ማአዝንት፡ (lapis) extremus angularis Ps. 117, 21; 1 Petr. 2, 7; አይንሥሕ፡ አምኔክ፡ አዝን፡ ለማአዝንት፡ Jer. 28, 26; etiam omisso አዝን፡, ut: መት፡ አስተ፡ ያደረ፡ መአዝን፡ (v. ማአዝንት፡) ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἠρῶν ἠρῶν ἠρῶν Job 38, 6. β) ርእሰ፡ ማአዝንት፡ angulus supremus i. e. pinna, templi Luc. 4, 9. γ) trsl: principes populi (ጠገጃ, ሮፊጠን) መአዝን፡ ለአስራኤል፡ 1 Reg. 14, 38.

አዘዘ፡ validum, fortem esse vid. sub ዐዘዘ፡

አዘዘ፡ I, 2 [significatione tantum non etymo differt ab ዐዘዘ፡

ገገገ ገገገ ገገገ; at fere ubique per አ scriptum invenitur, litera O frequentissimo usu detrita et in አ extenuata) 1) potentem esse, dominari: ከመ፡ የአዝገገ፡ ወይት፡ ጎዳል፡ ዲብ፡ ምድር፡ Hen. 52, 4; c. Acc., κατακυριεύει Matth. 20, 25. 2) impetrare, jubere, mandare, praecipere, edicere, abs. ut: አነ፡ አኤዝገገ፡ ወአነ፡ አመጽአሙ፡ Jes. 13, 3; Ps. 32, 9; በአሐዳ፡ ቃል፡ አዘዘ፡ Sapp. 12, 9; c. c. ለ፡ prs. Gen. 26, 11; Kuf. 2; Ex. 1, 22. 29, 43; plerumque c. Acc. prs.: Gen. 2, 16. 7. 9. 21, 4. 44, 1; አጎላቅ፡ አዝገገ፡ ፍሙ፡ 49, 33; Ex. 7, 10; (παράγει) 1 Reg. 20, 29; Matth. 15, 35. 17, 9. 26, 19. 27, 10; (παράγει) 1 Thess. 4, 2. 11; 2 Thess. 3, 4; c. Acc. rei: Gen. 47, 11; Ex. 35, 4; Num. 30, 2; c. dupl. Acc. Rei: 1, 7. 7. 31; ነገር፡ ዘአዘዘ፡ አዝገገ፡ ፍንግር፡ 33, 8; Gen. 7, 5; Deut. 15, 15; Prov. 6, 3; 4 Esr. 1, 8; Matth. 28, 20; c. በአንተ፡ rei (de): Kuf. 19; Ps. 90, 11; በአንተ፡ ገመት፡ አብገገ፡ አባዮ፡ አዝዘት፡ Kuf. 25; 2 Reg. 14, 8. 17, 23; Matth. 4, 6; c. በ፡ rei (in libris ex Arabico translatis) ዲታሐ፡ የአዝዘሙ፡ ለላእካሪሁ፡ በደረሰ፡ አዝገገ፡ F. N. 43, 3; አዘዘ፡ በአብራሐት፡ ቃራራ፡ Jsp. p. 339; seq. Subj. verbi: መት፡ አዘዘከሙ፡ ትሕንዶ፡ 2 Esr. 5, 3; አዘዘ፡ ያብአዎ፡ Judith 12, 1; Kuf. 5; Gen. 50, 2; Lev. 7, 36; Num. 13, 30; Matth. 14, 19. 28. 15, 35. 18, 25; seq. ከመ፡ c. Subj. 2 Esr. 14, 22; Kuf. 2; Deut. 6, 24; Marc. 13, 34; seq. ለ፡ et Inf., ut: አንተ፡ ውሎቱ፡ ዘትኤዝገገ፡ ለባዊአ፡

ወለወጸኢ፡ 1 Par. 11, 2. a) **አዘዘ፡ከመ፡ኢ፡** seq. Subj. *vclare* Gen. 3, 17, 28, 6; Jes. 5, 6; vel **ኢ.አዘዘ፡ከመ፡** seq. Subj., F. N. crebrius, ut 43, 12; Cyr. f. 116 (vid. sub **ጎርመት**: c. 587). b) passim sine mentione mandati i. q. *mandata dare* alicui, cum *mandatis mittere* alqm, c. Acc. prs.: Am. 9, 4; Ps. 41, 11. 132, 4; **አዘዘከ፡ውቃይ፡ላዕልዩ፡** Job 7, 12; **እኔ ዝዝ፡እኩተ፡ላዕል፡ኩሉ፡ዓለም፡** Jes. 13, 11; Ps. 47, 2; **አዘዘ፡ላን፡ሰሙ፡** *spicte nobis* ea Lit. 159, 4. c) in specie: *extrema mandata dare* familiae suae, *testamentum facere*, *testamento legare*, Kuf. 21; Gen. 49, 33; Gad. Ad.; **አዘዘ፡በእንተ፡ሴቱ፡** 2 Reg. 17, 23; ordinem monachorum initurus *የአዘዘ፡ኮምቅድመ፡ምንኩስናሁ፡በእንተ፡ንዋዩ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡* F. N. 10; est vox technica forensis in F. N.: **አዘዘ፡ይኩን፡** (*testamentum fiat*) በጽሑፍ፡ወዘንገበል፡ጽሑፍ፡ 41, 1; c. Acc. ejus quod quis legat: **በእንተ፡ዘይኤዝዝ፡ኪያሁ፡** 41, 4; c. A.: ejus, cui quis quid legat: 24, 5, 41, 3; c. P.: opum, de quibus quis testatur vel disponit: **ዘይኤዝዝ፡በንዋዩ፡** F. N. 41. 3) *subjicere* alicui alqd, *subigere*, c. Acc. et **ሉ፡** Hebr. 2, 5 rom.; 2 Reg. 22, 35.

ተአዘዘ፡ III, 2 1) pass. a) *juderi*, **ውተአዘዘ፡ውአቱ፡ዐን ባሪ፡** Jon. 2, 11; c. Acc. rei et **ባኅሰ፡** vel **አምኅቦ፡** ad aliuo: **ኅሊ. ዘተአዘዘከ፡** Sir. 3, 22; Luc. 3, 13; **ተአዘዘከከመ፡ቦኅ ቤኅ፡** 1 Thess. 4, 1; **ወድኡ፡ተአዘዘ፡አምኅቦ፡አግዚ፡** Dan. ap. 1, 55; Ex. 37, 19. α) *jussu* alqis *legari* ad alqd vel *praefici* rei: **ዕደው፡እለ፡ተአዘዘ፡ውስተ፡ሕንጻ፡** Herm. p. 80. β) *jussu mitti*, c. P.: *contra* legat: **ሶበ፡ተአዘዘ፡ሰሙ፡ሰን፡አክይስት፡** Sap. 16, 10. γ) *jussu tradi*, c. *ውስተ፡in፡* **ተአዘዘ፡ወድኡ፡ውስተ፡እደ፡ኅጻን፡** ἐντέταλται ἥδη εἰς χεῖρας αὐτοῦ Job 15, 22. b) *praecipii, statui*: **በአዘዘ፡ዚአሆመ፡እለ፡ተአዘዘ፡ሎሙ፡** Hen. 80, 6; **ሥርዐት፡ዘተአዘዘ፡አምኅቦ፡አግዚ፡** Lit. Jac.; seq. Subj., Kuf. p. 15. c) *testamentum fieri, testamentum legari*: **ኢይትኤዝዝ፡ሎሙ፡** F. N. 42, 13. 2) refl. (*imperio*) *parere, obedire, obtemperare*, c. A.: alicui: Koh. 10, 19; **ዘረከበ፡ዘይትኤዝዝ፡ሎቱ፡** Sir. 25, 9; **አልቦ፡ዘኢይትኤዝዝ፡ለቃልከ፡** Judith 16, 14; Deut. 17, 12; Tit. 3, 1; Marc. 4, 41; Luc. 8, 25. 17, 6; **አንትን፡አንሰት፡ተአዘዘ፡ለአምታቲክን፡** Did. 3; abs. Phil. 2, 8; **ተአዘዘት፡obedientia** Rom. 5, 19; Philem. 21; **እለ፡ኢይትኤዝዘ፡inobediens** Tit. 1, 10; seq. Subj. verbi: **ተአዘዘ፡ይሖር፡** Hebr. 11, 8.

እዙዝ፡ part. 1) a) *jussus*: **እዙዝ፡ውአቱ፡ከመ፡ያጥፍኢ፡jussus erat delere** Judith 3, 8; (**አንተ፡**) **እዙዝ፡ለከሚተ፡ትምህርት፡** Enc. Tachs. 18. b) *praecipuus, mandatus, status*: **ሀቦ፡ክፍሎ፡ዘእዙዝ፡ለከ፡** Sir. 7, 31; **በከመ፡እዙዝ፡ቦኅብ፡አግዚእን፡** Did. 7; **ወዓዲ፡እዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡** Did. 10; **በከመ፡እዙዝ፡በአንቲአሆመ፡** Kuf. 5; **ዕለት፡አገዛት፡ይእቲ፡** Kuf. p. 162. α) **ኢእዙዝ፡vettius**: **ዘኢእዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡** Did. 15; Macc. f. 17; (**መብልዕ፡**) **ዘኢእዙዝ፡ቦውስተ፡ሕግ፡** Clem. f. 249. β) *testamento legatus*: **ዘእዙዝ፡ሎቱ፡is cui testamento legatum est** (alqd) F. N. 41, 1. 5. 2) *obediens, obtemperans*: **ሳኦል፡ሶበ፡ከን፡እዙዝ፡ለአግዚ፡ከን፡አግዚ፡** *potens* ፡ Jsp. p. 361.

አዛዚ፡ n. ag. 1) *potens, potestate praeditus*: **ረሰየከ፡አግዚ፡አዛዚ፡ለቡኅይዩ፡** Jsp. p. 366. 2) *curator*: orbi, **እሉ፡አልዐመ፡አቡ፡ወኢአም፡ወኢአዛዚ፡** F. N. 24, 3. 3) *testator, (testatus)*: F. N. 41 (pluries).

ትእዛዝ፡ subst.; f. et m., Pl. **ትእዛዛት፡** 1) *potestas, imperium*: **እስመ፡በትእዛዝ፡ውአቱ፡ቃሉ፡** ἐν ἐξουσίᾳ Luc. 4,

32, 36; **አግንዮሙ፡ለትእዛዝ፡ሮም፡** Jsp. p. 313; **ሚመ፡ለትእዛዝ፡ሮም፡** *redegit eos sub imperium Romanorum* p. 312; **ይወጽኡ፡አምትእዛዝን፡** p. 324; i. q. *officium* (episcopi) Lud. Comm. p. 331 n. 93. 2) *praeceptum, mandatum, edictum, statutum, jussus*: **ዛቲ፡ትእዛዝ፡** ἐντολή Mal. 2, 1; **ዘንተ፡ትእዛዝ፡** 2, 4; Deut. 30, 11; Rom. 7, 8. 9; 1 Tim. 6, 14; 1 Joh. 2, 7. 3, 23; Marc. 12, 28; **ተውሀቦ፡ትእዛዝ፡** Kuf. 3; **ወልኡ፡ትእዛዝ፡አምኅቦ፡ንጉሥ፡** δόγμα Dan. 2, 13; **ከመዝ፡ውአቱ፡ትእዛዝ፡መጽሐፍ፡ዘመሀቦ፡** διάταγμα 2 Esr. 7, 11; **በትእዛዝ፡አግዚ፡** δὴ ἀποστόματος Κυρίου Num. 33, 38; Jos. 21, 40; δὴ ἀ λόγου 1 Petr. 1, 23; κατ' ἐπιταγήν 1 Tim. 1, 1; ὁδῶν 1 Tim. 4, 3; παραγγέλματα 1 Tim. 1, 5. 18; crebro **ትእዛዝ፡** collective: **ሀሀቦ፡ትእዛዝ፡ቅድሚኑ፡** ἐντολάς Sir. 45, 5. 32, 2. 35, 24; **ኩሉ፡ትእዛዝ፡** Num. 15, 40; **ኩሎን፡አንንቲ፡ትእዛዝ፡** Asc. Jes. 1, 7; Eph. 2, 16; 1 Joh. 2, 3. 4; ἐντάγματα Jes. 55, 11; ἀποστόματα 26, 9; μαρτύρια Ex. 25, 16. 21; መጽሐፍት፡ትእዛዝ፡ 40, 18; Pl. **ትእዛዛት፡** Koh. 12, 13; **ዐቂቦ፡ትእዛዛት፡ለአግዚ፡** Sir. 23, 27; Kuf. 22; **ትእዛዛት፡ሰብእ፡** Jes. 29, 13; Ps. 118, 16; Matth. 5, 19. 19, 17; **ትእዛዛት፡ሐዋርያት፡** *constitutiones Apostolorum*, Syn. a) *lex* vel *regula* naturae rerum insita, Hen. 2, 1. 72, 2. 73, 1. b) *quod promissione statutum est, (promissio), ἐπαγγελία* Am. 9, 6; Hebr. 4, 1; Did. ed. Platt p. 50 l. 4; p. 106, l. 2 cum annot. c) *testamentum, a)* sensu biblico: **ቃላት፡አንተ፡ትእዛዝ፡** Ex. 39, 15; 1 Par. 28, 18; 2 Par. 5, 2; Ex. 27, 21. β) sensu forensi: **በእንተ፡ትእዛዝ፡ወጽሐፍ፡** F. N. 41, 1; **በአንተ፡ጽሑፍ፡ትእዛዝ፡ዘንዋዩ፡** ibid. 3) passim i. q. **ተአዘዘ፡** i. e. *obedientia*: 1 Reg. 15, 22 5; **በትእዛዘ፡ለጽድቅ፡** ἐν τῷ ὑπακοῆ τῆς ἀληθείας 1 Petr. 1, 22; *ἀκούω* 2 Reg. 23, 23.

ተአዛዚ፡ n. ag. 1) *jussus, mandato instructus, praefectus*: **ተአዛዚ፡ዲቦ፡ሕዝብ፡** Hen. 20, 5; Michael archangelus **ተአዛዚ፡ለትፍሥሕት፡ወለኑዝዘ፡** Enc. Jac. 12. 2) **ተአዛዚ፡ሎቱ፡** (ex Arabismo) i. q. **ዘእዙዝ፡ሎቱ፡** *is cui quid testamento legatum est* F. N. 41, 5. 3) *obediens, obsequens, obtemperans, se subiciens* imperio alqis: Deg; Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62; **ረይኡ፡ውተአዛዚ፡** Enc. Teg. 19; **ወትከውን፡ተአዛዚተ፡ለከ፡** Fal. f. 14; **ተአዛዝያን፡** F. N. 7, 1; **ኢተአዛዚ፡inobediens**, Lud.; filius Herodis **ዘዘን፡ተአዛዚ፡ለሮም፡ወመፍቀሬ፡ሎሙ፡** Jsp. p. 341; **አይድዮ፡ከመ፡ውአቱ፡ተአዛዚ፡ሎቱ፡** (*se se ei subiecturum esse*) p. 313.

አይ፡ pron. interrog. adj. [ἄν, ἄ], m. et f., Pl. **አይት፡** 1) *interrog.* in questionibus directis et indirectis, a) adj.: *quis? qualis? (uter?)*: **አይ፡ብሔር፡ማጎደ፡ለብርንጎ፡** (ποιός) Job 38, 19; **አእም፡አይ፡ፍፍት፡ሠፍይ፡** Jer. 6, 16; adv. *interrog.* **ኑ፡** annexo auctum: **አይት፡ዘርእ፡ክቡር፡** Sir. 10, 19; **አይት፡መጽሐፍ፡ጎድጋቲዎ፡** Jes. 50, 1; **አይት፡ሕዝብ፡** 4 Esr. 1, 33; Matth. 22, 36; suo substantivo postpositum: **ወያእም፡መፍብርት፡አይ፡ዚአሆመ፡** Asc. Jes. 9, 12; praedicti loco positum: **አይት፡ውአቱ፡መዋቲ፡ዘይንጽሕ፡** Job 4, 17; **አይ፡ውአቱ፡ዝንቲ፡ወርኅ፡** Rel. Bar.; **አይ፡ይእቲ፡ፍፍት፡ሲኦል፡** 4 Esr. 2, 14. 15; Acc.: **አይ፡ፍፍት፡** (v. ፍፍት) **ኅላሬ፡** 2 Par. 18, 23; **አይት፡ቤተ፡ተሐንጹ፡ሊቲ፡** Jes. 66, 1; **አይ፡ኅጢአት፡ገብር፡** Rel. Bar.; Act. 7, 49; Genit.: **ዘአይ፡አምላክ፡qualis Dei?** Cyr. de r. fid. f. 41; praemissis praepositionibus: **በአይ፡አይው፡** Cyr. ad Th. f. 9; **በአይ፡አምላካንቲ፡አሣሀሎሙ፡** Jer. 5, 7; **በአይ፡ፍፍት፡** Sir. 30, 40; Matth. 21, 24;

ጦጦር መዝራዕት); ከመ፡ድጉልጣ፡ውስተ፡አደ፡የጣን፡ Sir. 21, 21; አውቃ፡ለአደደሃ፡ Gen. 24, 22. b) *armus bestiarum*, *manus* quarumdam bestiarum፡ βραχίον Ex. 29, 22 (at 29, 27 መዝራዕት); *χεῖρ* ዘየሐውር፡በአደደሃ፡ 1 Lev. 11, 27; ላድቀት፡በበአደደሃ፡የሐውር፡ Prov. 24, 63. 3) *manus* arte factae vel *brachia* arte facta፡ a) *manubrium*፡ አደ፡መንሥጣ፡ Cant. 5, 5. b) *manica*, α) vinculum manus፡ በአደ፡ሰናሰለ፡ኅ ጸ.ን፡ ἐς ὑπερπεῖλαις αἰδηραῖς Ps. 149, 8; β) *chirotheca*, vel tegumentum digitorum፡ ገብሩ፡አምሳለ፡አደ፡ወአዳብዕ፡ዘጎላ ጸ.ን፡ Sk. Haml. 5; በአደው፡ጎጸን፡አንዝ፡ደጸፍዕ፡ገጸ፡ Enc. Genb. 25. c) *axis rotae*, 3 Reg. 7, 17. 19. d) ut videtur, *specillum*፡ አድ፡ዘጎላ፡ደ፡ደሐትት፡ዘውስተ፡ከርሥ፡ (cruciatius instrumentum) Sx. Ter 15. e) *monumentum* (quatenus manus instar indicat alqd) 2 Reg. 18, 18. f) *brachia* (fulcra lateralia) solii 3 Reg. 10, 19. g) *prominentia* 3 Reg. 7, 21. 4) *pars* (sicut ግ)፡ ፲ አድ፡, ፱ አድ፡ δέκα μέρη, ἑνέα μέρη 2 Esr. 21, 1; የጎልቅ፡ክልኤ፡አድ፡ወይተር፡ሃልስት፡አደሃ፡ Zach. 13, 8. 9; Hen. 72, 12. 28; Gen. 47, 24; Ex. 16, 36; 4 Esr. 4, 47; ብርሃነ፡ዘአው፡ጌ አደ፡ ያበርሥ፡ አምዘወርሳ፡ (septies lucidior erit quam) Hen. 72, 37; numeralia ordinalia in st. c. voci አድ፡ praepositi solent, ut፡ ሃልስት፡አደሃ፡ለምድር፡ *tertia* (partis i. e.) *pars terrae* Apoc. 8, 7. 9. 11, 13; Lev. 5, 11; 2 Reg. 18, 2; 4 Reg. 11, 5. 6; ውስተ፡ሃልስት፡አደ፡መንግሥት፡ Dan. 5, 7; 4 Esr. 4, 46; ለገዝተ፡ሰብዕት፡አድ፡ 4, 54. 58, quamquam etiam occurrit፡ ራብዕት፡አደሃ፡ለምድር፡ Apoc. 6, 8 rom.; 8, 9 rom.; Zach. 13, 8 al.; in Acc.፡ ትሰተ፡ሳድስት፡አ ደሃ፡ለአን፡ Hez. 4, 11. 5. 2. — 5) *latus*፡መንገሉ፡አደ፡ ጣየ፡ባሕር፡ Kuf. 8; በአደ፡ባሕር፡ Kuf. 10; በአደ፡አቡሁ፡ ገብሩ፡ Kuf. p. 62. c) አምአደ፡ e loco ubi, ut፡ መጽአ፡ጎቤ ሂ፡፩ ወሬዘ፡አምአደ፡ (v. አምወአደ፡) ይተገባሉ፡ Dan. ap. 1, 37 (vid. ወአደ፡ et ውአደ፡). — Locus Asc. Jes. ed. Laur. p. 80, ubi Laurentius አድ፡ *longitudo* vertit, dubius videtur (an: duodecim palmas et quatuor . . . latus?)

አድ፡ *virii* vid. sub I 0ደው፡
አዳ፡ *debitum*, *aes alienum*. vid. sub II 0ደው፡

አድል፡ vel አደል፡ (etiam per 0), subst., nonnisi in Pl. አአዳል፡ *repertum*, *indumentum*, *tunica*፡ አአዳል፡ማአስ፡ Kuf. 3; Gen. 3, 21 (ἵματιος δερματινους). — Voc. Ae.፡ አአዳ ል፡ወማአስ፡ዘ፡ቀርብት፡

I. አደመ፡ inus, i. q. ሆንህ *rubuit*, ፊ፻፲፫ *fuscus evasit*.
አዳም፡ (adj. et) subst. [ፊ፻፲፫], *pellis rubro colore infecta*, *corium*፡ ማአስ፡በግዕ፡ግብረ፡አዳም፡ δέρματα κριῶν ἠρῶστροδωνόμενα Ex. 39, 21 (vid. መሓን); ቅናት፡ዘአዳም፡ ራግሃ ስምጥላግ 4 Reg. 1, 8; Matth. 3, 4; Marc. 1, 6; Syn. f. 293; Deg.; ቅናት፡ሆሙ፡አዳም፡ Reg. Pach.
አዳማዊ፡ adj. rel. *rufus*፡ አርዌ፡ፀዋግ፡አዳማዊ፡ (ex Apoc. 12, 3) Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.
አዳም፡ n. pr. hominis protoplasti (ሆንህ), *Adam*, Gen. 2, 16 seq.; Deut. 32, 8; Kuf.; Macc. f. 11.

አዳማዊ፡ adj. rel. *humanus*፡ ልሕነት፡አዳማዊት፡ Fid. Jac. Bar.

II. አደመ፡ rad., quam S. Bochart in Hieroz. II. 489 cum ገንፆ composuit, alii (ut Ges. in thes. p. 24), cum e *rubro* in *pulchrum* facilis sit transitus, ad ሆንህ *rubuit* referendam censent, (sive quia *rubrum* est *pulchrum*, sive quia *rubor* faciei vitalis *gaudentis*, *amantis*, *arriidentis*, *voluptate* affecti est sicut pallor solliciti, desiderantis) coll. amb. ደምግብ፡

አደመ፡ I, 2 *jucundare* alqm i. e. *placere* alicui, a) *delectare*, *voluptate* *afficere*, c. Acc. pers.፡ ሥን፡ወላሕይ፡ይኤ ድማ፡ለዐይን፡ (ἐπιθυμῶν) Sir. 40, 22; ቀርባንከመ፡ኢይኤ ድመሂ፡ οὐχ ἤθύναν με Jer. 6, 20; ብእሲትየ፡ተአድም፡ለሰ ልእ፡ብእኤ፡ ሳዩሳላ 31, 10. b) *gratum* esse vel *probari* alicui, ሳዩሳላ, እንተ፡አደመቶ፡አምኒሆን፡ብእሲት፡ Esth. 2, 4; ሰብ፡ተራሥሐ፡በአደም፡ሥን፡ላሕየመ፡ (τρεπόμενοι) Sap. 13, 3; ይሬኢ፡እግዚ፡፡ወኢይኤድም፡ Prov. 24, 18; Sir. 48, 22; Lev. 26, 34; Gen. 24, 26; 2 Reg. 3, 19; Ps. 49, 22; አደም፡ለንጉሥ፡ዝንቱ፡ነገር፡ Esth. 1, 21; Hebr. 13, 16; 3 Joh. 2, 1 Cor. 2, 14 (δέχασθαι); Matth. 14, 6; Luc. 11, 48; passim c. ቅድመ፡ pers., ut፡ አደመ፡ሥሎ፡ቅድሚሁ፡ Judith 7, 16; crebro c. Acc. et ቅድመ፡ ejusdem pers.፡ ምድር፡አደመቶ፡ቅድሚሁ፡ (terra ei placuit *coram ipso*) Kuf. 10; አደም፡ሥላ፡በቅድሚሁ፡ Judith 11, 20; Jud. 14, 1. 3; 1 Reg. 18, 20. 26 (ἠὺδῶνδῆ); 1 Joh. 3, 22 Platt. c) *placet*, *videtur*, *libet*፡ በከመ፡ይኤድመከ፡ግብር፡ምስሌየ፡ Tob. 3, 6; ዘከመ፡አደም፡ Jer. 18, 4; አደም፡ቅድሚሁ፡ወሚመ፡ Dan. 6, 1; seq. Subj.፡ አደመሂ፡ቅድሚየ፡እንግር፡ Dan. 3, 32, vel seq. ከመ፡ c. Subj.፡ ከሎ፡ዘጎላየ፡ወአደም፡ለሰሎሞን፡በነፍሱ፡ከ መ፡ይግብር፡ 2 Par. 7, 11 (ἠῶδῆλῆσεν). — At Cant. 7, 7 አደ ምኪ፡ a Ludolfo emendatum est pro አዳምኪ፡

ተአደመ፡ 2 Par. 20, 37 ad ተዳደመ፡ referendum videtur, q. v.

አስተአደመ፡ IV, 2 et I 1) *jucundum* vel *gratum* *censere* alqd, *delectari* re, *laudare* et *probare*, c. Acc.፡ እ ግዚ፡አያስተአደም፡ (v. "አድም፡) ለሆኑሎ፡ለሕዳዋን፡ τέρπεται Sap. 1, 18; አኮ፡ከሎ፡ዘሥስተአደም፡ከሎ፡ነፍስ፡ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντί εὐδοκεῖ Sir. 37, 28; ጎፍረት፡አስተአ ድም፡ብእሲት፡ባዕድ፡ 41, 20; Kuf. p. 67. 148; ከሎ፡ያስተ ኤድማ፡ወያበድርዳ፡ 1 Esr. 4, 19; አያስተአደምከ፡ስተሁ፡ ለንጉሥ፡ οὐκ ἔδοξασα συμπόσιον βασιλέως Esth. 4 apcr; አደ፡ አምፆ ግብረት፡ትዌድስ፡ወሥስተአደም፡ Chr. ho. 27; M. M. f. 59. 2) *libenter* *velle* alqd, *complacere*፡ ወባዕድኒ፡ዘአ ስተአደመ፡በራቃደመ፡ πάρεξ τῶν ἐκουσίων 2 Esr. 1, 6. 3) *jucundum* vel *delectabilem* *reddere*, Lud. ex Org. 4.

አዳም፡ part. *placens*, *gratus*፡ ሰብ፡ሐረ፡በፍፍት፡ርእየ፡ አዳመ፡ብእሴ፡ለቢሉ፡አልባሰ፡ጸዳዳ፡ Jsp. p. 280; አዳመ፡ዜ ፍ፡ Lud. Comm. p. 495, n. 6.

አዳም፡ adj., m. et f. 1) *jucundus*, *amoenus*, *suavis*, *placens*, *venustus*፡ ከመ፡ጣይ፡ቁረር፡አዳም፡ለነፍስ፡ጽዎ አት፡ Prov. 25, 25; አዳም፡አጥባትኪ፡አምወይን፡ Cant. 1, 2. 10. 4, 10; ዕዕ፡አዳም፡ Kuf. 3; Hen. 24, 5; ምድር፡አዳም፡ Kuf. 13; ወራዙት፡ዘአዳም፡አርአያሆመ፡ Jsp. p. 310; በሥ ነ፡መልከግ፡አዳም፡ Enc. Ter 11; ቃልከ፡አዳም፡ Cant. 2, 14; Sir. 15, 9; አዳም፡መገብር፡አስራኤል፡ 2 Reg. 23, 1; Ps. 132, 1;

subst.: ጥቅ: አዳምኪ: *admodum et jucundum tuum* i. e. *sua-vitas* vel *gratia tua* Cant. 7, 7. 2) *gratus, acceptus, venerabilis, bonus*: ነገር: አዳም: *οσμωνός* Prov. 15, 26; አኪ: አዳም: *ἀνεπισκεψή* 12, 26; ወአኪ: አዳም: *οὐδέ ᾔσταν* 18, 5; ሞገስ: አዳም: *χάρις ἀγαθή* 22, 1; በልብ: ፍሁሕ: ወአዳም: 2 Par. 7, 10; vir bonus አዳም: ዝክር: ወዜና: Enc. Haml. 21; ἀρεστός Dan. 6, 18; ወኮነ: አዳም: ዝገቱ: ነገር: በቅድመ: ን ጉሥ: 2 Par. 30, 4. 3) Adv. አዳም: *grate, bene, eleganter*: ዘአዳም: የሐውሩ: *εὐόδοος* Prov. 24, 64; አቅፈላት: በወርቅ: ወበዕንቅ: ኪያህ: (ለመስቀል) አዳም: Enc. Masc. 18; ቤትከ: ዘተሐንጸት: አዳም: Enc. Haml. 14.

መአደም: part. (I, 2), f. መአደምት: *placens, delectans* (reijend, einnehmend), *voluptate afficiens*: አለ: ሠናይ: ረአደሙ: ወመአደም: ሥፍሙ: Chr. Ta. 17; ሥንክመ: መአደም: Enc. Hed. 26; ብአሲ: ቀይሕ: መአደም: ገጸ: Gad. T. H.; መአደምት: ብአሲት: Gad. T. H.; Org. 1; ምግባርኪ: መአደም: ዜና: Enc. Nah. 16; መዐርሳር: ነገር: ወመአደም: ንባብ: Sx. Hed. 27.

አደሙ: *definire* vid. sub **ዐደሙ**:

አደማስ: n. prgr. sc. *ἀδάμας, adamas* gemma: Am. 7, 7. 8; ከመ: ቅጽረ: አደማስ: Rel. Bar.; አብነ: አደማስ: Macc. f. 25; Lit. 172, 2; መላዩ: ጎጃውንት: አደማስ: Enc. Hed. 12. — *Voc. Ae.*: አደማስ: ዘ: የደንገዳ: ንጉሥ:

አደናይ: n. prgr. sc. *ጌንጸ Dominus*, nomen Dei, አደናይ: አግዚ: Hez. 5, 5, al.; 1 Reg. 1, 11; Genz. f. 10; Enc. Tachs. 29, al.

አደናይ: adj. rel. dominicus i. e. *divinus*: ንትቀበል: መርዓይ: አደናይ: Deg.

አዳር: (etiam አደር:) n. *mensis Hebraeorum duodecimi* (Martii), ልዕላዕ ገንጸ, Esth. 3, 7 seq.; 2 Esr. 6, 15; 1 Esr. 7, 5 (ei substitui solet in Mss. ጎዳር: q. v.); አደር: *Voc. Ae.*

አደው: Pl. ab አድ: *manus* vid. sub አድ: c. 798.

አደው: I, 1 (an 2?) *verrere, everrere, scopis purgare*: ወንሥአ: ደናግል: ማአደው: ወአደዋ: ወአውዕአ: ነሎ: መሬተ: እምዐውደ: ማጎፊድ: Herm. p. 85. [Vicinium videtur አደፍ: q. v.; significatione quidem convenit *αἰσῆ*; quæritur annon potestas radicis prima sit in *propellendo, abigendo*, coll. *ἡσῆ* ባገባ *ἄἰ* al. (vid. etiam *ገገ* et *ገገ*; ad illustrandam significationem derivationem)].

አድው: part. *scopis purgatus*, Matth. 12, 44; Luc. 11, 25; Herm. p. 82.

አዳው: rarius አደው: subst., Pl. አዳዋት: [vid. አደፍ:], *purgamenta, quisquilie, sordes, stercus*; *οὐρίβαλα* Phil. 3, 8; *κόπρας* አዳው: v. አደው: v. አዳዋት: Jes. 30, 22; አንቀጽ: ዝገብ: ይክዕዉ: አደው: v. አዳው: 2 Esr. 12, 13. 13, 13 var.; ይከውን: ነሎ: ጎሳም: በጎዜሁ: ከመ: አዳዋት: ወነብሕ: Chr. Ta. 18; አደው-ግሩ: አዳዋት: caet., F. N. 37. — *Voc. Ae.*: አዳው: ወጽጉን: ዘ: ጉድፍ: :

ማአደው: subst. *scopae*, Herm. p. 85.

አደው: *transire* vid. sub **ዐደው**:

አደግ: subst. m., f. አደግት: et እድግት: Pl. አአዳግ: [*جَدَجَد* onere *clitellise impositis constrinxit et oneravit*; *جَدَجَد* i. q. *جَدَجَد*] proprie: *jumentum onerarium* vel *clitellarium*, i. e. *asinus*, -a, ስጦሪግላው Ex. 4, 20. 23, 4. 5. 12; Jud. 1, 14; Job 24, 3; 2 Petr. 2, 16; ሪ et ኻ ስጦር Gen. 22, 3. 5. 24, 35. 45, 23. 49, 11; Jud. 5, 10. 15, 16; 1 Reg. 8, 16; 2 Reg. 16, 2; Sir. 30, 33; Judith 2, 17; Jes. 21, 7; *πῶδος* Jud. 10, 4. 12, 14; አድግት: et እድግት: Kuf. 18; Ex. 13, 13; Num. 22, 21 seq.; 2 Reg. 19, 26; Matth. 21, 2 seq.; አአዳግ: አአን-ሰ: Job 1, 3. 42, 12. a) አድግገዳም: *onager, asinus agrestis vel sylvestris* (vid. ሐለስትዮ:): Job 24, 5; Jes. 32, 14; Hen. 89, 11. b) አድግ: መረብ: *pelecamus onocrotalus* vid. sub መረብ: c. 166. c) ማሕረዕ: አደግ: ሥጋው ስጦርግላው vid. sub ማሕረዕ: c. 90. [Alia asiini nomina caeteris gentibus Semiticis usitata, ut *ጎምገ* ጎጃጃ, *Aethiopicus* deperdita sunt.] — *Voc. Ae.*: አድግ-ብ: አአያ: (coll. *εἰα*, *εἰω*).

አደፍ: subst. [amb. አደፍ:; vic. አዳው:] *purgamenta, sordes*: ግብ: ዘምላሕ: አደፈ: ወዕሪ: Sx. Haml. 1.

አገለ: ተአገለ: *defraudare, vim inferre*, vid. sub **ዐገለ**:

አገለ: rad. e. q. *ጌን*, incertae potestatis, de qua videas varias conjecturas in Ges. thes. p. 989 (etiam p. 283), Fürst *Handwörterbuch* II p. 110.

አጉል: subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. አጉል: Pl. Pl. አጉላት: [*بُنْطُ ٱلْجَدَجَد* *vitulus*; amb. ገልገል: *pullus*] *foetus, suboles, proles, natus, pullus* omnis generis, a) raro hominum (pro አጉል:), ut: አጉል: ማውታ: Job. 14, 18 rom.; አጉሊሆን: *τὰ παιδία αὐτῶν* Thren. 4, 10; rex mortuus est ወጎደገ: አጉሊሆ: ውሉደ: ንኡሳን: Macc. f. 15. b) plerumque bestiarum, collective: አጉል: አልሀምት: *vituli* Deut. 32, 14; አጉል: መረብይ: 28, 51; Job 20, 17; አጉል: ሐረግት: *agni* Ps. 28, 1; *pulli capreolorum* Cant. 4, 5. 7, 4; አጉል: ግናብት: *scymni* vel *catuli leonum* Job 4, 11; Ps. 103, 22; Sing.: አጉል: ጠሊ: Kuf. p. 124; Plur.: *τέκνα τῶν τρυφελῶρων* አጉሊሆም: Job 39, 4; Jer. 14, 5; leonis Nah. 2, 12; Hez. 19, 2; camelorum Gen. 32, 16; *vituli boum* 1 Reg. 6, 7; Jes. 11, 7 var.; Pl. Pl. አጉላቲሆም: (v. አጉላቲሆም:) sc. boum et ursorum, Jes. 11, 7. c) serpentum vel viperarum proles: አጉሊሆም: Jes. 14, 29; Thren. 4, 3. d) in specie: *avium*; collect.: አጉል: አዕዋፍ: Job 5, 7; Jes. 43, 20; አጉል: ቋንት: Ps. 146, 10; አጉል: ርግብ: Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; አጉል: አንሰርት: Prov. 24, 23. 52; Plur.: አጉሊሆም: (ለቋንት) Job 38, 41; Jes. 16, 2; ከመ: ርግብ: ምስል: አጉሊሆ: 60, 8; Ps. 83, 3; ተሐዕን: ውስተ: መሬት: አጉሊሆ: ሰጋ Job 39, 14; *voστία* 39, 27; Jer. 29, 17; Ob. 4; ከመ: ዋፍ: ትከድግ: አጉሊሆ: Deg.

አጉልት: rarius አጉልት: subst., f., sing. et coll., Pl. አጉላት: et አጉላት: etiam አጎላት: [*ጎንጎን*] *vitula, juvenca*; Lev. 22, 27; Num. 19, 2 seq.; Deut. 21, 3 seq.; Jud. 14, 18; 1 Reg. 16, 2; አጉልት: እም-ስተ: አልሀምት: Jes. 7, 21. 15, 5; Jer. 26, 20; Hos. 10, 11; Hebr. 9, 13 (አጉልት: rom.);

Ps. 49, 17; **ታዕብዩ፡ አፍካሙ፡** Job 19, 5; Sir. 20, 15, 22, 22; **ያሐሥሙ፡ አፍገሎ፡ ሳዕሌሱ፡** 20, 16; **አፍ፡ ጥዑም፡** ገላጃሳ *eulalos* Sir. 6, 5; **በአፍ፡ ርከሱት፡** Hen. 5, 4; **አፍ፡ አኩይ፡** Prov. 4, 24; **በአከዱ፡ አፍ፡** Rom. 15, 6. Nota etiam **አፈ፡ ወርቅ፡** χρυσόστομος (cognomen Joannis Patriarchae Constantinopolitani) ut F. M. 2, 11 al. a) **አፈ፡ በአፍ፡ os (ore) ad os** (i. e. coram, nemine intercessore), ut: **ይትናገር፡ አፈ፡ በአፍ፡** Jer. 39, 4; Num. 12, 8; 2 Joh. 12; 3 Joh. 14. b) **በአፈ፡** vel **አምአፈ፡** ex ore alicujus (eo dictante): **ጸሐፊ፡ ባርክ፡ በአፈ፡** (v. **አምአፈ፡**) **ኤርምያስ፡ ነሎ፡ ቃሉ፡** Jer. 43, 4. 51, 31; **አም አፉሁ፡ አይድድ፡ ኤርምያስ፡ ዘኩሎ፡ ነገረ፡** 43, 18. c) **አም አፉሁ፡** ex ore suo i. e. oratione extemporali: **አሉ፡ ይነግሩ፡ አም አፉሁ፡ ድንቅተ፡ ወኢቅደሙ፡ ጽሐፊ፡** Hom. Severiani in Cyr. f. 122; vel: e mente sua, ut: **ይሥራይሙ፡ ነሎ፡ አሚረ፡ ሿጊዜ፡ አመጸአፍት፡** (e Bibliis) **ወ ሿጊዜ፡ አምአፉሁ፡** Sx. Genb. 30. d) **አፍ፡** nonnumquam idem est quod **ቃሉ፡ አፍ፡** i. e. *verbum, sermo, jussus* al., ut: Ps. 48, 13; Deut. 19, 15; Matth. 18, 16; Koh. 8, 2; **ነሎ፡ ይቁም፡ በአፈ፡ ቢአሥሙ፡** (sc. episcoporum) Clem. f. 227; **አልቦሙ፡ ስርዮት፡ ዘአንበላ፡ በ አፉሁ፡ ለአሉ፡ ሐመዮ፡** (nulla iis remissio est, nisi intercessione eorum, quibus maledixerunt) f. 230. e) **os alcis** i. e. *orator vel interpres* alcis: Ex. 4, 16; **ትከውን፡ ከሙ፡ አፉሮ፡** Jer. 15, 19. — Cfr. **አፈ፡ ንጉሥ፡** in Isenb. lex. amh. p. 137. — Etiam ubi de ore plurium agitur, non Pl. **አፈሙ፡** sed Sing. **አፍ፡** frequentant, ut Kuf. 3; Hebr. 11, 33; Dan. 6, 18; Apoc. 9, 18 al. 2) *Varie* transferuntur: a) *os, ostium, orificium*, ut: *maris መንገሉ፡ አፉሃ፡ ለሰርአ፡ ዐይዩ፡* Kuf. 8; abyssi **አፈ ወ፡ አንቅዕተ፡ ቀላይ፡** Kuf. 5; fluminum Hen. 17, 8; vallis Hen. 53, 1; foveae Jer. 31, 28; Dan. 6, 17; putei Gen. 29, 2. 3; Ex. 21, 33; 2 Reg. 17, 19; cavernae Job. 10, 18; sepulchri Marc. 15, 46; fornacis: **ከሙ፡ ጠስ፡ ይወሰኑ፡ አምአፈ፡ አቶን፡** Macc. f. 24; sacci Gen. 42, 27; vasis Joh. 2, 7; cophinorum, **አፈዋት፡** Gad. T. H; uteri Hen. 62, 4; orificium vestimenti, quod collum circumdat, *περιστόμιον* Ex. 28, 28; Ex. 36, 31 C; **አፈ፡ መልበዩ፡** Job 30, 18. b) *acies gladii* (cum bestia rapace comparati): **በአፈ፡ ሰይፍ፡** Kuf. 34; **በአፈ፡ ኅጺን፡** Judith 2, 27; Jos. 10, 28 seq.; 1 Reg. 15, 8; **አፈ፡ ካሩናት፡** Hebr. 11, 34; **አፈ፡ መጥባሕት፡** Enc. Masc. 11; **መላላ፡ በሊኅ፡ ዘክ ልኤ፡ አፉሁ፡** (δίστομος, *anceps*) Sir. 21, 3; Prov. 5, 4; Ps. 149, 6; Apoc. 1, 16; **ዘክልኤት፡ አፈዊሃ፡** Jud. 3, 16. c) *caput* clavae: **ድንቡስ፡ ከቡድ፡ አንተ፡ አፉሁ፡ ኅጺን፡** Enc. Sen. 27. d) *initium*, ut: *aurorae, አፈ፡ ጽባሕ፡* i. e. *primum diluculum*, ὄρጋρος Gen. 19, 15; **በአፈ፡ ጽባሕ፡** τὸ πρῶτον 3 Reg. 17, 6; **ዕ ቅቡተ፡ ሌሊት፡ አንተ፡ አፈ፡ ጽባሕ፡** Ex. 14, 24; **አንተ፡ አፈ፡ ጽባሕ፡** primo diluculo M. M. f. 105; vel: *mortis*, ut: **በአፈ፡ ሞት፡** in extremis, in agone, Lud. sine auct.

አፍኣ፡ et **አፍአ፡** adv. (ut videtur, ab **አፍ፡** propagatum: *os* i. e. *ostium versus*, vid. gramm. § 163, 2) *forās, foris, extra*; *foras* Gen. 15, 5. 19, 17. 24, 29. 39, 12. 15. 18; Jud. 19, 25; 2 Reg. 13, 17; Ps. 40, 7; Matth. 5, 13; **አሉ፡ አስተ ዋሰበ፡ አፍኣ፡** Jud. 12, 9; *foris*, ut: **አፍኣ፡ ይቀውም፡** Sir. 21, 23; Deut. 24, 11; Kuf. 7; Gen. 24, 31; Matth. 12, 46; (Deus ait): **አልብን፡ ይምን፡ ወኢዕግም፡ ወአሉብን፡ ውጣጤ፡ ወኢአፍኣ፡** Clem. f. 47. a) *Praepositiones* assumit, sc. α) **በአ ፍኣ፡** vel **በአፍኣ፡ foris** Jer. 6, 11. 9, 21; **አንተ፡ በአፍኣ፡ ተ ወልደት፡** Lev. 18, 9; Gen. 9, 22. β) **አምአፍኣ፡ foris, extrinsecus**: Sir. 21, 24; Jer. 10, 17; Gen. 7, 16; **አንስተ፡ ነሥአ፡**

ለደቀቁ፡ አምን፡ አፍኣ፡ Jud. 12, 9; Marc. 7, 15. γ) **አስከ፡ አፍኣ፡ forās, extra**, 1 Reg. 9, 26. δ) **አንተ፡ አፍኣ፡ a parte exteriori, foris, extrinsecus**: **ዐጻወ፡ ደብተራ፡ አንተ፡ አፍኣ፡** Judith 13, 1; Matth. 23, 25—28, al. (vid. infra). b) *Usurpatur* pro praepositione *extra*, si quidem locus extra quem quid est, additur α) sive interposita praepositione **አምን፡** ut: **አ ፍኣ፡ አምን፡ ጥኅት፡** Jos. 2, 19; Deut. 23, 13; Ex. 33, 7; Kuf. 2. 49; Job 2, 8; **ይገድፍም፡ አፍኣ፡ አምአንቅጽ፡** Jer. 22, 19; Judith 6, 11; Hebr. 13, 13; **በአፍኣ፡ አምን፡** Hebr. 13, 11. 12; **አንተ፡ አፍኣ፡ አምጥቅም፡** ἕξωθεν τοῦ τείχεως Jer. 21, 4. β) sive ea ommissa, ut: **ይቁም፡ አፍኣ፡ አፍቅጽ፡** F. M. 5, 8; **በአፍኣ፡ ሀገር፡** Enc. Ter. 14. γ) sive pronomine suffixo: **በአፍኣሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡** Jer. 11, 6. 28, 4; **አ ምአፍኣሁ፡** Job 1, 10; Ex. 25, 11; **በአፍኣሂ፡** Thren. 1, 20; **አምአፍኣሃ፡** Hez. 7, 15; **አንተ፡ አፍኣሃ፡** Gen. 6, 14; Apoc. 5, 1; Matth. 23, 25—28; **ዝንቱስ፡ ውስጡ፡ ጽቡር፡ ወአፍኣ ሁ፡ ብርት፡** Dan. ap. 13, 7; **ጽሑፍት፡ ይሉት፡ ውሳጣ፡ ወአፍ ኣሃሂ፡** Hez. 2, 10. δ) *extra* i. e. *citra, absque*: **በአፍኣ፡ ነቀ ልቃል፡ ወተሀውከ፡** Lud. e. Mss. Colb. c) *Statui constructo* vel notae Genitivi subjunctum vel praemisio pron. rel. significat *extraneus*, ut: **ሰብአ፡ አፍኣ፡ extranei** Jsp. p. 377; **ጥብብ፡ ዘአፍኣ፡** (sc. philosophia, opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7; **ኅብ፡ አሉ፡ አፍኣ፡** 1 Thess. 4, 12; Marc. 4, 11. — *Voc. Ae.*: **አፍኣ፡ ዘ፡ ሜጻ።**

አፍኣዊ፡ adj. rel. 1) *exterior, extimus*: **ቅጽር፡ አፍኣ ዊ፡** 2 Par. 32, 5; **ጽልመት፡ አፍኣዊ፡** Phlx. 88 (aliās ጸፈፈ). 2) *externus*: **በአርአያ፡ አፍኣዊ፡** F. M. 16, 3; **ኢይሰርገዋ፡ አንስት፡ ሰርገ፡ አፍኣዊ፡** (1 Petr. 3, 3) F. M. 34, 8; **ኢትጽ ንጉ፡ መንገሉ፡ ፍፍተ፡ ሕገጋት፡ አፍኣዊት፡** F. M. 18, 1. 3) *extraneus, is qui foris est*, ut: **አፍኣዊያን፡** (aliās **ሃለ ማዊያን፡** opp. *asceticus*) Phlx. 5; clerici ne potent ምስሉ፡ ሰብ አ፡ አፍኣውያን፡ (i. e. cum infidelibus) F. M. 32, 1; **አመቦ፡ ዘከን፡ ውጉዝ፡ ምስሉ፡ አፍኣውያን፡** (sc. haereticis, Judaeis, ethniciis) F. N. 13.

አፈው፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **አፈዋት፡** [cfr. ⁹أُور, ⁹أَعْرَاق, ⁹أَعْرَاق, ⁹أَعْرَاق] *aroma, odor suavis, odoramentum* (ἀρώματα, ἡδύσματα), Gen. 37, 25; Ex. 30, 23. 34; **አግማል፡ ይጻው፡ አፈዋት፡** 3 Reg. 10, 2. 25; 4 Reg. 20, 13; Kuf. 16; Est. f. 12, 12; **ቅድሙ፡ አፈዋት፡** Hez. 27, 22; 1 Par. 9, 29. 30; 2 Par. 9, 1. 16, 14; Cant. 1, 3. 3. 6. 4. 16. 5, 1; **አፈው፡ ቅብአ፡ ጥዑም፡** (Acc.) Koh. 10, 1; **ነሎ፡ አፈ ው፡** Hen. 31, 3; **አሎ፡ አፈው፡** 32, 1; Marc. 16, 1; Luc. 23, 56; **አፈው፡ ሃይማኖት፡ ነአልድ፡ ምስሉ፡ ፍሬ፡ ምግባር፡ ጥዑም፡** Enc. Masc. 25.

አፍዖት፡ *viperæ* vid. sub **ፈዕወ፡**

አፈዩ፡ i. q. ⁹أَفْعَى ⁹أَفْعَى ⁹أَفْعَى ⁹أَفْعَى] *coquere* panem, ut videtur.

አፉይ፡ part. *coctus*, de pane: **Christus est አምላክ፡ ዘአን በሉ፡ ዐመግ፡ ሰብአ፡ ዘአንበላ፡ ኅጢአት፡ በግዕ፡ ንጹሕ፡ ዘአንበ ሉ፡ ርስሐት፡ ለህም፡ መግባዕ፡ ዘአንበላ፡ ነውር፡ ኅብስት፡ አፉይ፡ ዘአንበላ፡ ግማኔ፡ ጥጻሕተ፡ ወይን፡ ዘአንበላ፡ ጣከል፡** M. M. f. 33. — At in *Voc. Ae.*: **ዕፉይ፡ ዘ፡ ስቡሕ፡** (an ab **ዕፈዩ፡** i. e. ⁹أَفْعَى, ⁹أَفْعَى?).

አፍሮማካን፡ (vel **አፍሮ፡**) n. prgr. sc. *ፊቶማኒካኖ* (ፊትግግጥ).

ተከሀለ፣ III, 1 1) *possibile esse, fieri posse, posse* seq. verbo passivo vel intransitivo: **ኢይትከሀላዝ**፣ **ኩሉይትከሀላ**፣ Matth. 19, 26; c. e. Nom. vel Acc. Inf.: **አምእድ ዘኢክ፡ጉይይይ፡ኢይትከሀላ ወኢይደሉ**፣ Sap. 16, 15; **ኢይትከሀላ ረገደ**፣ Koh. 1, 15; Dan. 5, 16 var.; Marc. 6, 5; Hebr. 6, 18 rom.; seq. **ሉ**፣ c. Inf.: **ኢይትከሀላ፡ሉጉልቆ**፣ (*non potest numerari*) Koh. 3, 14; c. Subj. verbi: **ኢይትከሀላ፡ከመዝ፡ይኩን**፣ Ex. 8, 22; 4 Esr. 10, 68; Hen. 9, 5; Jac. 3, 11; Hebr. 5, 11. 6, 4—6; seq. **ከመ**፣ c. Subj. 4 Esr. 9, 33; c. **ባጎብ**፣ pers. Matth. 19, 26; c. **ሉ**፣ pers. Hebr. 6, 18 rom.; c. Acc. pers. (*possibile est alicui e. potest aliquis*): **ኩሉይትከሀላክ**፣ Job 42, 2; **ባከመይትከሀላክ**፣ Sir. 38, 11; **ኢተከሀሉ፡ብዊኢ፡ውስተ፡ሀገር**፣ 2 Reg. 17, 17; Ps. 140, 8; Rom. 12, 18; Marc. 6, 5. 2) a) *potentia superare* alqm: **ኢትኢትጉ፡ዘይትከሀላክ**፣ **ሁጉይትከሀላ፡ላዕሌጎ**፣ *ei non obtigit potentia super eam* (mulierem) i. e. *eam (resistentem) superare non potuit*, Sx. Masc. 21 (bis).

ተከሀለ፣ III, 3 sibi invicem ita praevalere ut alter alteri cedat i. e. *convenire cum aliquo de re*: Ex. 21, 30; c. **ምሰለ**፣ prs. et **ቦ**፣ rei: Matth. 20, 2. 13.

ከሃሌ፣ n. ag. f. “ሊት”, Pl. m. **ከሃልያን**፣ *potens, validus*: **ጽጉዕ ወከሃሌ**፣ **δυνατός λογύτ** Ruth 2, 1; **ዘከን፡ከሃሌ፡ቦቃሉ፡ወበምግባሩ**፣ Luc. 24, 19; **ከሃሌ፡ኩሉ፡omnipotens** Sap. 7, 23; Org. 3; c. **ላዕለ**፣ ut: **ከሃሌ፡ኢንተ፡ላዕለ፡ኩሉ**፣ Sap. 11, 24; c. **ሉ**፣ ut: **ንኢን፡ከሃልያን፡ለውላጤህ**፣ (i. e. *possimus mutare illud*) Jsp. p. 330; seq. Acc., ut: **ከሃሌ፡ኢን፡ተጽናሰሂ፡ወተደልምሂ**፣ Phil. 4, 12; seq. **ከመ**፣ et Subj., ut: **መሥዋዕት፡ከሃሌት፡ከመ፡ያስተስረ**፣ **δυνατός δυναμένην ἐξἑλῆσῃ** **σασῶν** **τῶν πατέρῃ** Chr. ho. 17.

ተከሃሌ፣ n. ag. (III, 1) *possibilis*: **እስመ፡ቀኒ፡መዝመርሰ፡ተከሃሌት፡በኩሉ፡ጊዜ**፣ Phlx. 238.

ክላላ et **ክላላ** subst., Pl. **ክላላት** vel **ክላላት**፣ [cum significatus primus et genuinus haud satis certus sit, de etymo equidem nihil staturerim, quamquam a **كَلْب** facile derivari posse videtur] *quisquiliac, purgamenta, sordes, scoriae*, **περικαισάρματα** Pl. 1 Cor. 4, 13; Ps. 70, 8 contra auctoritatem Graeci et Hebraei; **ወይከውን፡ከመ፡ክላላ፡ብውስተ፡ገዳም**፣ (LXX: **ὡς ἀγριομυρῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ**; Hebr. **ጉጋጉጋ**) Jer. 17, 6. — Ludolfus has significationes exhibet: „*hium, res nauci et nihili*.” 2) *bullae*. 3) *sordes sub unguibus latentes*, auct. Greg.; Pl. *purgamenta*“. — Voc. Ae.: **ክላላ፡ብ፡የጽፍር፡ኢደፍ፡ዕሩርሂ፡ይ፡ፋደት፡ኩስ፡ኢላማሂ፡ይ፡ላህ**፣ *aliud*: **ክላላ፡ዘ፡ጉመይ፡አምሳሉ፡ቀብር፡ወብ፡ዘ፡ጉድፍ፡ላህ**፣ *aliud*: **ክላላ፡ዘ፡መስክ** ።

ከህን፣ subst. m. [ገገጌ ገገጌ **كاهن**], Pl. **ከህናት**፣ (gramm. § 133, a) *sacerdos* Dei veri Gen. 14, 18; Israelitarum Ex. Lev. al. sexcentis; Matth. 8, 4. Hen. 4 al.; **ጋይራን፡ከህን፡ላዳዊት**፣ 2 Reg. 20, 25; **ይከውነኒ፡ከህን**፣ Ex. 40, 11; Jud. 17, 10; **ከህን፡ዐቢይ**፣ *summus sacerdos* Num. 35, 25; Zach. 3, 1; Judith 4, 6. 15, 8; Sir. 50, 1; **ከህን፡ዘደቢ፡አምኢንዊሁ**፣ Lev. 21, 10; **ሉቃ፡ከህናት**፣ id., Lev. 4, 3; Hebr. 2, 17. 4, 14; **ሉቃ፡ከህናት**፣ Matth. 2, 4. 16, 21; **ጅ ወ፬ ከህናት ሰማይ**፣ (ጥጥሮች Apoc. 4, 4. 10) Sx. Hed. 24; *sacerdos* vel

presbyter Christianorum, Syn.; F. N. 6; Genz. f. 36—48, al.; **ርእስ፡ከህናት**፣ *archipresbyter* F. N. 4; **ንፍቅ፡ከህን**፣ Lit. 161, 3 i. q. **ንፍቅ፡ቀረስ**፣ q. v. — Pl. **ከህናት**፣ etiam pro abstracto usurpat *classis* vel *collegium sacerdotum* 1 Reg. 2, 36; 1 Par. 29, 22 var.

አከህን፣ II, 1 *sacerdotem constituere* alqm: **ያከህናት**፣ II Cen. Nic. 66.

ተከህን፣ III, 1 *sacerdotem constitui* vel *esse, sacerdotio fungi, sacra peragere*, de sacerdotibus Israelitarum et Christianorum: **ለተከህናት**፣ Hez. 44, 13; Lit. 165, 4; **ይርዐይ፡መርዒት፡ወይትከህን**፣ Kid. f. 7; Clem. f. 210; Kedr f. 74; **ተከህናት**፣ Clem. f. 210; Lit. 172, 4; **አፎ፡ተጎረይክ፡ለተከህናት**፣ M. M. f. 31.

ከህንት፣ subst. *sacerdotium, munus sacerdotale*: Ps. 98, 6; 1 Petr. 2, 5; **ተጎርየ፡ዘርኢ፡ሉዊ፡ለከህንት**፣ Kuf. 30; **ሰደቅ፡ተሠይመ፡ውስተ፡ከህንት**፣ (v. **ከህናት**) 1 Par. 29, 22; **ሰዐርዎሙ፡አምከህንቶሙ**፣ 2 Esr. 2, 62; **አጎደግም፡ከህንቶ**፣ 1 Esr. 5, 39; **ግብር፡ከህንት**፣ Luc. 1, 8; **ዐቢይ፡ከህንት**፣ *munus summi sacerdotis* Sir. 45, 24; Christianorum: **ኢይግብር፡ኢከህንት፡ግብር፡ከህንት**፣ Did. 16; **ኢይሠደም፡ለከህንት**፣ Kedr f. 78; Org. 1. a) in Genitivo positum: *sacerdotalis*, ut: **አልባስ፡ዘከህንት**፣ Ex. 39, 19. 35, 19; Kuf. 32; **ኢከህንት፡ከህንት**፣ Kuf. 31. b) sacerdotium i. e. *sacerdotes, populus sacerdotalis*: **ይኩን፡መንግሥተ፡ወከህነተ፡ወአገብ፡ቀዱስ**፣ Kuf. p. 64 (at legendum videtur **ዘከህንት**፣ cfr. 1 Petr. 2, 5). c) pro *σαββατισμῷ* usurpatur Hebr. 4, 9 rom.

ከህንታዊ፣ et **ከህናትዊ**፣ (a **ከህናት**) adj. rel. *sacerdotalis*: **መልእክት፡ከህንታዊት**፣ F. N. 10, 6; **ሀብት፡ከህናትዊት**፣ Phlx. 15.

ከል፣ *mālum* vid. sub **ከወለ**።

I. ከለለ፣ rad. inus., cui significatus *absolvendi, perficiendi* inerat (vid. Ges. thes. p. 688).

ኩሉ፣ subst. [ኮ **كُل**, **كُل**], proprie: *universitas* (Gesamtheit)፣ **ወለኩሉሂ**፣ et *universum* i. e. *omnia*, Asc. Jes. 4, 18 (siquidem lectio sana est). — In exemplo **ከርጉት፡በኩሉ፡ሥን፡ወላኤይ**፣ a Lud. ex Org. allato, **ኩሉ**፣ manifesto errore pro **ኩሉ**፣ scriptum est. — Usitatur 1) annexis pron. suff. vid. **ኩሉ**፣ 2) annexa particula **ሂ**፣ vid. **ኩሉሂ**፣ vel **ኩሉሂ**።

ኩሉ፣ i. e. **ኩሉ**፣ c. pron. suff. III p. m. Sing. (gramm. § 157, 2) Acc. **ኩሉ**፣ (i. e. **ኩሉ**፣ et **ሁ**). A) Refertur ad res multas, individua multa, et latine redditur *omnis*. Quam ubi significationem habet, pron. suff. secundum genera et numeros variari licet, ut f. S. **ኩሉ**፣ Pl. m. **ኩሉሙ**፣ f. **ኩሉንጎ**፣ quamquam plerumque **ኩሉ**፣ sine ulla mutatione nominibus f. et m., Sing. et Pl., apponitur. Sed ubi *omnes* ad pers. II vel I Pl. refertur, harum personarum pronomina voci **ኩሉ**፣ suffigantur necesse est, ut: **ኩሉንጎ**፣ Acc. **ኩሉንጎ**፣ *nos omnes*, **ኩልክሙ**፣ m., **ኩልክንጎ**፣ f., Acc. **ኩልክሙ**፣ **ኩልክንጎ**፣ *vos omnes*. 1) *omnis, omnes*, a) abs. (vel substantive): **ከመ፡ትቅትል፡ኩልን**፣ Ex. 16, 3; **ከብ፡ኩልን**፣ Rom. 4, 16; **ብዙኑን፡ንሕክት፡ኩልን**፣ Jac. 3, 2; Jes. 64, 8; **ኩልን፡ኃጉኢን፡ንሕክት**፣ Sir. 8, 5; 4 Esr. 10, 9. 10; **ኩልክሙ**፣ Jes. 14, 29. 22, 1; 1 Reg. 10, 24; Ps. 2, 10; Matth. 23, 8; **አመሂ፡ኩሉሙ፡ዐለወክ**፣ Matth. 26, 33. 27, 22; Joh. 6, 45; crebro etiam **ኩሉ**፣ *omnes*, ut

Gen. 16, 12; 1 Petr. 2, 17; Marc. 1, 37; Matth. 26, 70; Joh. 1, 7, 2, 15 al., et omnia Matth. 8, 33, 19, 27; Marc. 4, 11; Koh. 6, 6; Hen. 5, 2; 1 Reg. 16, 4; 1 Petr. 4, 7 al. b) adjectivi instar alii nomini apponitur (plerumque praepositum, rarius postpositum): α) sive utrumque in Sing.: ኩሉ ሰብአ፡ Matth. 10, 22; Joh. 5, 23; እንግር፡ኩሎ ስብሐቲኩ፡ Ps. 9, 1; ጎድግዎ፡ለኩሎ፡ርስሐት፡ Jac. 1, 21; ኩላ፡እከይ፡ 1 Petr. 2, 1; ኩሎ፡ንግዮሎ፡ Gen. 12, 5; ኩሉ፡እከት፡እንተ፡ 50, 15; አይደዎሎ፡ዘኩሎ፡ቃለ፡ Ex. 19, 7; ኩላ፡ትእዛገዮ፡ Num. 15, 40; ኩሉ፡ሕዝብ፡ Matth. 24, 9; ኩሎ፡አምሳለ፡ Marc. 4, 13. β) sive utrumque in Pl.: ኩሎሎ፡ቃጥእን፡ Ps. 144, 21; Matth. 27, 1; Marc. 7, 3; ለኩሎን፡ጎጣውእ፡ 1 Petr. 4, 8; Matth. 25, 7. γ) sive ኩሎ፡ solum in Pl.: ኩሎን፡በርከት፡ Kuf. p. 96; ኩሎሎ፡ይእቲ፡ትውልድ፡ Num. 32, 13; Matth. 1, 17, 10, 30. δ) sive ኩሎ፡ solum in Sing. (in specie ante nomina inanimatorum et rerum): ኩሎ፡መዋዕሊሁ፡ Gen. 5, 5; ኩሎ፡ቀሳዖት፡ Gen. 7, 11, 9, 10; ኩሎ፡ዕውሎ፡ Luc. 21, 29, 24, 27; ኩሎ፡አክዛብ፡ 24, 47; Marc. 4, 31, 6, 33, 7, 19. ε) cum adjectivis et pronominiibus: ኩሎ፡ነዋጎ፡ πᾶν ὄψηλόν Job 41, 25; ምስለ፡ዝንገቲ፡ኩሎ፡ Jes. 5, 25; Joh. 15, 21; ነገርዎ፡ኩሎ፡አንተ፡ርከበቶሎ፡ Gen. 42, 29; Ex. 3, 16; Gen. 7, 22; Ps. 2, 13; Col. 3, 17 al. 2) *omnis* i. e. *quivis*, *unusquisque*, (hebr): ለኩሎ፡ነፍስ፡ Gen. 9, 10, 17, 12; ኩሎ፡ዐራት፡ Lev. 15, 4; ኩሎ፡ለባዊ፡ Sir. 18, 28; አተው፡ኩሎ፡ውስተ፡ርስቱ፡ Judith 16, 21; ያስተርኢ፡ለዐይን፡ኩሎ፡ወያኤም፡ C፡ ኩሎ፡ Kuf. 1; Hen. 2, 1; Luc. 3, 5, 9; ኩሎ፡ዘበአለከ፡ 6, 30, 47; 1 Joh. 3, 9; ἕκαστος 1 Cor. 7, 20; Matth. 16, 27; Luc. 2, 3, 6, 44; etiam ኩሎ፡ኩሎ፡ omnes et singuli Enc. Haml. 27. a) *nullus*, *quicumque* Deut. 4, 25, 17, 1, 27, 21; Kuf. p. 166, l. 12; cum negandi particula: *nullus*, *nihil* Ex. 12, 16, 48; Lev. 3, 17; Jud. 13, 4; 2 Reg. 18, 13; 1 Cor. 1, 29. b) *omnis generis*, *quilibet*, *varius*, Act. 13, 10; Col. 1, 9; Rom. 15, 13; Matth. 4, 23, 9, 35. 3) *ኩሎ፡ universum, universitas rerum*: አምላክ፡ ኩሎ፡ Kuf. 22; እግዚአ፡ ኩሎ፡ Lit.; እንተ፡ላዕላ፡ኩሎ፡ catholica, ut: ቅድስት፡እንተ፡ላዕላ፡ኩሎ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Cyr. ad Reg. f. 28; Clem. f. 112. 120. 131; Genz. f. 92. B) Refertur ad rem unam, continuam, et latine vertitur: *totus*. Quam ubi significationem habet, nonnisi formas ኩሎ፡ et ኩላ፡ adhibere licet, eaeque nonnisi cum nominibus Sing. componuntur. (Ad nomina Pl. vel ad personas I et II Sing. et I, II, III-Pl. relata, vox *totus* nomine ኩሉንታ፡ c. pron. suff. exprimitur). Exempla: ውስተ፡ኩሎ፡ ምድር፡ Gen. 9, 19, 11, 1; ኩሎ፡ሕዝቦሎ፡ 19, 4; ኩሎ፡በግዮ፡ Ex. 29, 18; Ps. 32, 8, 65, 3; 1 Reg. 14, 23; ኩሎ፡ሥቃሁ፡ Jac. 3, 2; ኩሎ፡ሕንጻ፡ Eph. 2, 21; ኩላ፡ኢዮሩሴም፡ Matth. 3, 5; Marc. 11, 18; በኩሎ፡ልብክሎ፡ Deut. 4, 29; Ps. 110, 1; ኩላ፡ሌሊተ፡ 1 Reg. 15, 11, 19, 24; Ex. 10, 13. C) Adverbialiter usurpatur α) ኩሎ፡ *prorsus*: ኩሎ፡ለምዕር፡ወግብተ፡ διὰ τᾶχους ἐξᾶπνα Sir. 11, 21; cfr. ኩሎ፡ ዘከመ፡ 4 Reg. 16, 11. b) በኩሎ፡ α) *omnino*, *prorsus* ὅλως Job 21, 23. β) *quaqua*, *ubique*, *omnifuriam*: πάντη Act. 24, 3; Kuf. 4; በኩሎ፡ጎበ፡ *ubicumque* Kuf. 27; Ex. 10, 23; Lev. 23, 31; item ውስተ፡ኩሎ፡ዘ፡ Jos. 1, 9.

ኩልሂ፡ et ኩላሂ፡ (i. e. ኩል፡ et ኒ፡ q. v. col. 3) adv.

1) Absolute, sine praepositione praemissa: *quoquo, versus, ex omnibus partibus, ubivis, ubique*; a) ኩልሂ፡ Marc. 16, 20 rom.; ላዕላ፡ምድር፡ኩልሂ፡ Ex. 10, 13; tamquam Subjectum

usurpatum est: ምሉእ፡እምኒሁ፡ኩልሂ፡ *plenum est eo* (quoquo versus i. e.) *universum*, Hom. Jac. Sar. b) ኩላሂ፡ Job 2, 2; ወኩላሂ፡ተከረትም፡ Sir. 22, 5; 1 Tim. 4, 15 rom.; ተሐውር፡ ኩላሂ፡ጎበ፡ፈነውኩክ፡ *quoecumque* Jer. 1, 7; ጎበ፡ታንሶሉ፡ ኩላሂ፡ *ubicumque ambulat* Enc. Haml. 26. 2) Praemissis praepositionibus: a) በኩልሂ፡ vel በኩላሂ፡ *ubique*: Luc. 9, 6; Marc. 16, 20 Platt; Act. 24, 3; Rom. 16, 19; Hebr. 13, 4; አዕቅባክ፡በኩላሂ፡ Kuf. 27, 32; Sir. 22, 6, 50, 22; በኩልሂ፡ v. በኩላሂ፡ Jes. 42, 22; Judith 9, 2; Sap. 2, 9; Clem. f. 8; በኩልሂ፡ጎበ፡ *ubicumque*: Ex. 40, 32; Lev. 3, 17, 7, 26. b) አንተ፡ኩላሂ፡ vel ኩልሂ፡ *ab omni parte, circumcirca*: Job 19, 10; አንተ፡ኩልሂ፡ (v. ኩላሂ፡) ይንድፍዎ፡ Jer. 27, 29, 31, 31; Org. c) እምኩልሂ፡ vel ላሂ፡ *undique*, Sir. 51, 7; Jer. 20, 9; Dan. ap. 1, 22; Hen. 28, 3; Marc. 1, 45; Ex. 28, 24; d) ውስተ፡ኩላሂ፡ *quoquo versus*: አንሶሰው፡ውስተ፡ኩላሂ፡ Enc. Genb. 26.

ኩላዊ፡ adj. rel. *universalis, communis*, Phlx. 134.

ኩላንታ፡ subst. *totum, universum* (gramm. §. 157, 2); non nisi subjunctis pronominiibus suff. usurpatur, et latine vertitur 1) *totus*; quoad constructionem, a) suam substantivi vim retinet, ut: ኩላንታዊ፡ተመስከ፡ (non: ተመስኩ፡) *totum meum* i. e. *ego totus* Hen. 60, 3; ኩላንታክ፡አዮሀሉ፡ (non: ተሀሉ፡) ጎበ፡ነኪርት፡ Prov. 5, 20; ኩላንታሃ፡ለዘቲ፡ምድር፡ Gen. 13, 15; አንተ፡ኩላንታሃሎ፡ምሉእን፡ Apoc. 4, 8; ወኩላንታሁ፡ በወርቅ፡ወበዕንቅ፡ Esth. 5 apoc.; ተቅዋሎ፡ማጎቶት፡ዘኩላንታሃ፡ዘወርቅ፡ Zach. 4, 2. b) adjectivi instar alii nomini apponitur: ኩላንታሃ፡ሌሊተ፡ Ex. 14, 20, 19, 5, 18; 4 Reg. 10, 21; ክብብ፡ኩላንታሃ፡ 2 Par. 4, 2; Gen. 14, 10; Matth. 5, 30; Apoc. 6, 12; et ubi Subjecti vice fungitur, Praedicatum numerum et genus pronominis ei suffixi sequitur: ወትኩውን፡ኩላንታክ፡ብሩሀ፡ Luc. 11, 36; ኩላንታኪ፡ሠዮይት፡ Cant. 4, 7; ትጠፍእ፡ኩላንታሃ፡ Jer. 27, 13; Judith 4, 7; አንተ፡ማስነት፡ኩላንታሃ፡ Hez. 38, 8; Gen. 25, 25; Ex. 4, 6; Hen. 27, 1. 2) *universus, cunctus*: እስመ፡ወልአ፡መቅዋሩ፡ላዕላ፡ኩላንታሃ፡ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς Hez. 7, 12.

ኩላንታዊ፡ adj. rel. *ad totum pertinens* (vulgo: *totalis*); hinc ኩላንታዊት፡ subst. (*totalitas*) *tota persona*: Maria ጎደንግብ ራቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ወመጽአት፡ምስለ፡ኩላንታዊታ፡ጎበ፡ዓለም፡ካልእ፡ Phlx. 3.

II. ከለለ፡ I, 2 [𐩦𐩢 II, 𐩦𐩣; ከጌጌ; vic. ከጌጌ et ከገገ] 1) *coronare*, c. Acc. prs.: ከለለሃ፡ et እንዘ፡ይክልልዎ፡ Judith 15, 13; c. በ፡ rei Ps. 102, 4; c. dupl. Acc. Ps. 8, 6; እምዕባዮ፡ግርማሁ፡ዘከለለኩ፡ (sc. Deus Adamum) Clem. f. 4; ምድረ፡ጽፒ፡ወፍሩ፡ከለለክ፡ Deg.; *coronam victoriae tribuere* alicui, Org. 2. 2) *coronae instar cingere, circumdari, circumstare*: ወይክልልዎ፡ ወዮውድዎ፡ *καυλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν* Sir. 50, 12; angeli ሰባ፡ርእይዎ፡ (Christum) ተወልዶ፡ከለልዎ፡እንዘ፡ይብሉ፡ስብሐት፡በአርያም፡ *καταγεραῖσιν*, Cyr. ad Th. f. 8; Lit. 166, 1; Ps. 5, 14; ጎሩማን፡ዮውድዎ፡ (Deum) ወሱራራል፡ይክልልዎ፡ *Μαῦας* n. 14; Jsp. p. 372; Hom. Joh.; Ssal. Req.

ተከለለ፡ III, 2 1) *coronari*, c. Acc. rei: Hebr. 2, 9; ኢዮሱስ፡በአንተ፡ሕማመ፡ሞት፡ስብሐቱ፡ወክብሩ፡ተከለለ፡ Cyr. ad Th. f. 17; ተከለለ፡ገጹ፡ብርኅን፡ Sx. Jac. 21; in specie de marty-

ribus (corona victoriae coelesti coronatis), M. M. f. 19; Sx. Masc. 18; Teq. 25 al. crebro. 2) *tamquam corona cingi*, ut: alis, Org.; c. Acc. rei: Israelitae ተክላሉ በናፍቶቹ ምድር፣ Jsp. p. 367.

ክላሉ part. *coronatus, tamquam corona cinctus* vel *circumductus*: በሰብሐት ልዕልት ክላሉ ውሎት (Christus), Cyr. ad Th. f. 18; ክላሉ በተርሲት ብርሃን (sc. martyr) Enc. Tachs. 8; Lit. Orth.; ክላሉ በጌራ መዋእ Enc. Ter 23; ሴት ክላሉ በአክዋል ዘአርዋን ወወራሪ ሴት ጥብል እምፍሪያት ገነት Macc. f. 3; etiam de re circumdata praedicatur, ut: አክላሉ ሄይን ክላሉ መልዕልት ርአሱ F. M. 31, 5.

ክላሌ subst. (n. act.) *coronatio*: ክላሌ ክብር ወሰብሐት ይደሉ ለባሕቲቱ Chr. ho. 4; Org.; in specie: martyrurum Enc. Nah. 9; quare nonnumquam i. q. *victoria martyris*, ut: ጎ ደላ ክላሌም ላሉ Enc. Hed. 7.

አክላሉ subst., m. et f., Pl. አክላላት: [كَيْسِيلٌ, مَدَائِي] *corona, diadema, አክላላት* ውስተ ርአሰም Kuf. 16; አ እተተ አክላላዩ እምርአሰዩ Job 19, 9; Judith 3, 7; አክላሉ ትፍሥሕት ታስተፍጽሐክ Sir. 6, 31; ወደቀት አክላሉ ርአሰን Thren. 5, 16; አክላሉ ዘሃክ Marc. 15, 17; regia 2 Reg. 1, 10 (βασιλειαν); 1 Par. 10, 2; Ps. 20, 3; Sir. 11, 5 (διδάξμα); Clem. f. 30 (de Nimrodo); አክላሎም ለአእራግ ብተጎት ጎምሀርት Sir. 25, 6; አክላሉ ጥበብ ወትፍሥሕት 15, 6; አክላሉ ክብር 35, 2; አክላሉ ሰብሐት 47, 6 (διδάξμα); Prov. 1, 9, 12, 4; Jes. 22, 17, 28, 1. 3 (fem.). 5, 62, 3; Jer. 13, 18; Thren. 2, 15; Hez. 16, 12; 2 Tim. 4, 8; Apoc. 2, 10; Jac. 1, 12; አክላላት Zach. 6, 11; Apoc. 4, 4; Asc. Jes. 7, 22, 8, 26, 9, 10; martyrurum: አክላሉ ስምዕ Chr. Ta. 11; Deg.; ነሥሐ አክላሉ (i. q. ተክላሉ) Sx. Masc. 7; Org.; አክላሉ መዋእ ጸጉይ (i. q. *cidaris, tiara, mitra, infula*, sacerdotis Israelitarum, χιτάρις in Cod. C Ex. 28, 4; 35, 36, 36 et Lev. 16, 4; ἵμτρα Lev. 8, 9; sacerdotum Christianorum F. M. 31, 5 (vid. sub መንጃል); Kedr. f. 1 (vid. sub ቀሚጽ) b) *corona* i. e. *taenia, στεφάνη* Jer. 52, 18. c) *sertum vel catenuia*, χαλαστά 2 Par. 3, 5.

ተክላሉ subst. (i. e. ⁹تكلييل) *coronatio* (sponsi et sponsae, vid. Tertull. de cor. mil. C. 13; de virg. vel. C. 11; Chrysost. hom. 9 in I Tim.). i. e. *nuptiae et consecratio nuptialis*: ሰብ ተዋሰሰ በጸሎተ ተክላሉ F. M. 5, 17; ለእመ ሀለው ቶ ለ፩ እምስመናን ዕቅብት ያውስባ በጸሎተ ተክላሉ ወ እመ አክ ይሰደድ 8, 1; እምቅድመ ይገቡ ሎቲ ተክላሉ, et እምድገረ ተክላሉ 12, 5; በጊዜ ተክላሉ F. N. 24, 4; ሰለተ ተክላሉ *diebus nuptialis* Abush. 50; super eos qui secundo vel tertio matrimonium ineunt ne recitent በረከት ተክላሉ አላጸሎተ አስተሰርዮ F. N. 24, 1; መጽሐፈ ተክላሉ (liber quo formulae orationis nuptialis continentur) d'Abbadie Cat. p. 210.

ክልሐ: I, 1 et 2 [non tam ad ጸርጎ ጠርኦ] quam ad ገገገ (mand. ¹كلب) [كَلْبٌ, كَلْبٌ] referendum videtur Subj. I, 1 ይክላሕ, *clamare, exclamare, proclamare, vociferari*, (βοᾶν, κρᾶξεν), ክልሐ et ክላሕ: Jes. 40, 6, 9; ክልሕ በጎይሐክ 58, 1; ከላምድር ትኤልሕ 14, 7, 31, 4; ክልሐ በበደይቃ 36, 13; ኢይኤልሕ ሕ ወኢይጠርኦ 42, 2, 11; ይክልሕ et ይኤልሕ 44, 5, 52, 5 (δολοῦσθε); ዘእንበላ ይክልሐ 65, 24; ክልሐ Jer.

22, 20; Hez. 9, 1; Zach. 1, 14, 17, 7, 13; Hab. 1, 2; Dan. ap. 1, 46, 3, 4; Ps. 65, 16; ሰራሕኩ በክልሐ 68, 4, 130, 3; Luc. 1, 42 (ἀνεφώνησας). 19, 40; Joh. 12, 13 rom. a) *acclamare, inclamare*: ይኤልሕ ፩ ምስላ ክልሕ. Jes. 6, 3; ይኤልሕ ሳሌሆም Kuf. 11. b) de hominibus alta voce cantantibus: ከመ ይርአይ ሴተ ክርሰቲያን ወይክላሕ ስውሰቲታ በቃ ለ መገመር G. Gad. Za Mich.; ክላሕ በጎይል ሃሎሎይ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. c) de bestiis, ut leone: Jes. 31, 4, de dæmonibus 34, 14; de tonitru: ይኤልሕ ቃላ ነገድንድ M. M. f. 12; de inanimatis, ut: Apostoli ክልሐ ከመ ቀርን Lit. Joh. — Voc. Ac.: ዐውዋው ክልሐ ወወዐዘ ሚኸ ።

ተክልሐ III, 2 (au 1?) *clamari, proclamari*, Lud. ex Org. 4.

አስተክልሐ IV, 3 (*cantando*) *sibi invicem acclamare facere*: Abba Jared ይኤልሕ በቃላ መገመር ዘአሰምዐ ቀዲሙ -- ወአስተክልሐ ደቂቃ በዚማ ሐዲስ ለሀገረ አይብ G. Gad. Za Mich.

ክልሕ subst. *clamor*, Lud. e Ssal. Req.

ክላሕ subst. *clamor, vociferatio*: ክላሕ ዐበይ ተለዐ ለ Jsp. p. 277; Enc. Mag. 4; ሰምዐ ክላሕ ሰብክ Jsp. p. 280, 356; ክላሕ ወጽራሕ Ssal. Req.; ክላሕም ለሰይጣናት Sx. Masc. 13; clamor lugubris: ያደደፍዱ ክላሕ ዘእንበላ ጎፍረት Chr. Ta. 4.

ክላሒ n. ag. *clamator, clamosus, (latrator)*: ብእሰት ክላሒት ወንበቢት ታንሥእ መዋግዳ ዘዐብክ Fal. f. 52; ኢትቅረብ ጎብ ብእሰት መስተጋክባት ወክላሒት f. 64.

ክለሚዳ, **ክለሚዳ** n. prgr., Pl. ክለሚዳት, *χλαμύς chlamys*, Matth. 27, 28, 31; *χλαῖνα (laena)*: ክብፍ ክለሚዳ ገብረት ለምታ፣ Prov. 29, 40; Did. 3; ያለብሰዮ ክለሚዳት ወ ደርከዮ (ὄυκινδον και πορφυραν) Jer. 10, 9.

ክለሰ rad. inus., e. q. ⁹كَلَرَ كَدَدٌ *congessit, collegit* (vid. አለደ).

ክልስስት subst., m. et fem., Pl. ክልስስት, et ክላስስት, *manipulus frugum, merges*, δράγμα, Lev. 23, 10—12; Deut. 24, 19; ክልስስት et ክላስስት: I Reg. 9, 22; Mich. 4, 12; 2 Esr. 23, 15; Gen. 37, 7; ክላስስት: Gen. 41, 47; Hos. 8, 7; Ps. 125, 8; እለ ዮአሰር ክላስስት Judith 8, 3; Matth. 13, 30; ክልስስታት Ruth 2, 7, 15; Jud. 15, 5 (e quo loco Lud. formam ክላስስታት i. e. Pl. Pl. asert). — Voc. Ac.: ክላስስት ዘነገዩ ።

ክልቆዶን n. prgr. sc. *χάλκηδών* 1) *chalconius*, gemma Apoc. 21, 19. 2) nomen urbis, *Chalcedon*.

ክልብ subst., m., Pl. ክልባት, አክልብት, አክላብ, Pl. ክልላብት [كَلْبٌ كَلْبٌ] *canis*, Jes. 66, 3; Koh. 9, 4; Prov. 7, 22, 26, 11; Tob. 5, 17; 1 Reg. 17, 43, 24, 15; ርአሰ ክልብ 2 Reg. 3, 8, 9, 8; ክልብ ገብክ ጳብ ቅደዮ 2 Petr. 2, 22; ክልብ እቡር Did. 6; ክልባት መራዕይዮ Job 30, 1; Jes. 56, 10; ክልባት ይቤጽልምም: I Reg. 15, 3; ክልባት ብተጎን Pa. 21, 17; 3 Reg. 22, 38; Phil. 3, 2; Matth. 7, 6; Marc. 7, 27, 28 (ubi ed. rom. ክልባት habet); Luc. 16, 21; አክልብት: Jes. 56, 10 var.; Sir. 13, 18, 18; አክላብ Apoc. 52

ከልክ፡፡ m. (raro f. ut Matth. 10, 29), **ከልክቲ**፡፡ f., n. num., Acc. **ከልክተ**፡፡ (gramm. § 168), *duo, duae*, abs.: Matth. 18, 20. 24; 41. 5, 41; Gen. 44; 27; **ከልክቲ**፡፡ **አምኔክም**፡፡ Matth. 18, 19; Marc. 16, 12; **ከልክቲ**፡፡ **አውራጎ**፡፡ Jud. 11, 37; appositum aliis nominibus: **ደቂቀት**፡፡ **ከልክቲ**፡፡ 1 Reg. 1, 3; **ወከልክን**፡፡ **ከልክቲ**፡፡ **ዕደው**፡፡ 28, 8; Matth. 8, 28. 9, 27; 1 Tim. 5, 19; **ከልክቲ**፡፡ **አንስት**፡፡ Zach. 5, 9; **ከልክቲ**፡፡ **ተግዓውኤ**፡፡ Sir. 7, 8; **ከልክቲ**፡፡ **አግግግ**፡፡ Jes. 7, 21; Gen. 1, 16; **ከልክቲ**፡፡ **ዕደው**፡፡ 1 Reg. 10, 2; **ዐወርተ**፡፡ **ወከልክቲ**፡፡ **አሕዛብ**፡፡ Gen. 17, 20; Matth. 10, 10. 25, 22; **ከልክቲ**፡፡ **አሙንቲ**፡፡ **አለ**፡፡ **ያመጽአዋ**፡፡ **ለጎደክት**፡፡ δύο εἰδῆ Sir. 23, 16; **አለ**፡፡ **ከልክቲ**፡፡ **ዶጃንሎኩ**፡፡ δύο ταῦτα Jes. 51, 19; **ውስተ**፡፡ **መገመር**፡፡ **ከከልክቲ**፡፡ *in psalmo secundo* Act. 13, 33. a) repetitum vel praefixo **በበ**፡፡ **ለለ**፡፡ *binii*: **ከልክቲ**፡፡ **ከልክቲ**፡፡ Gen. 7, 2, 3; **በበከልክቲ**፡፡ Gen. 45, 22; Marc. 6, 7; Luc. 10, 1. b) passim respondet: *duplex, anceps, bipartitus*: **ተሉ**፡፡ **በበ**፡፡ **ከልክቲ**፡፡ **አሕዳ**፡፡ **አሕዳ**፡፡ **በበዚሕሁ**፡፡ Sir. 36, 15; **ከከልክቲ**፡፡ **ሥላ**፡፡ ὁὐλοσσοσ Sir. 6, 1. 25, 14. 28, 13; **ኃጥክ**፡፡ **ከከልክቲ**፡፡ **ግዕዙ**፡፡ Sir. 2, 12; **በከልክቲ**፡፡ **ላብ**፡፡ 1, 28 var.; **ወአንተ**፡፡ **ከልክቲ**፡፡ **ውአንቲ**፡፡ Lev. 11, 3; **ተሠጠ**፡፡ **ወከልክቲ**፡፡ **ኮነ**፡፡ Matth. 27, 51. — [Amh. ሁለት].

ከልክ፡፡ adj. (forma part.), f. **ከልክት**፡፡ Pl. **ከልክን**፡፡ m., **ከልክት**፡፡ f., 1) *diversus*, 1 Tim. 5, 25; e. **አምነ**፡፡ ut: **አንሙ**፡፡ **ከልክ**፡፡ **አምነ**፡፡ **ተሉ**፡፡ **አሕዛብ**፡፡ (ἕξάλογος) Esth. 2, 8; F. M. 31, 5 (vid. sub **መንጃል**); Hen. 40, 2. 2) *alius*, a) indefinite: α) absolute, ut: **ይዘግብ**፡፡ **ለገደር**፡፡ **ወከልክ**፡፡ **ይረግዕ**፡፡ **በንዋይ**፡፡ Sir. 14, 4; **አሎ**፡፡ **ከልክት**፡፡ **አንተ**፡፡ **ከግዮ**፡፡ Jes. 47, 10; Matth. 19, 9. 26, 71; **ከልክን**፡፡ Matth. 16, 14. 20, 3. 6. 21, 8; pro neutro: **ቦ**፡፡ **ዘያደሉ**፡፡ **ለገጽ**፡፡ **አንዝ**፡፡ **ከልክ**፡፡ **ውስተ**፡፡ **ላብ**፡፡ Sir. 19, 27. β) alii nomini appositum: **ወትከውን**፡፡ **ከልክ**፡፡ **ብአሴ**፡፡ 1 Reg. 10, 6; **ለከልክ**፡፡ **ብአሴ**፡፡ Gen. 29, 19; **ከልክ**፡፡ **አሎ**፡፡ 37, 9. 43, 22; Deut. 20, 5. 6; Matth. 2, 12. 13, 14. 31; Rom. 7, 23; 1 Cor. 15, 40. 41; Gal. 1, 6; **ከልክን**፡፡ **ዐቀብት**፡፡ Matth. 21, 41. 22, 4; **ይላብሉ**፡፡ **አልባሰ**፡፡ **ከልክት**፡፡ Hez. 44, 19; **ከልክ**፡፡ **ሰቡዐ**፡፡ **መዋዕላ**፡፡ Lev. 13, 33; Matth. 25, 16. 17; seq. **ዘአንበለ**፡፡ (*praeter*) Gen. 26, 1. b) ut **ከልክ**፡፡ definiatur (ἕ ἄλλος), plerumque pron. suff. annectunt, ut: **ወከልክታሂ**፡፡ **ግርያ**፡፡ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία Matth. 27, 61. 28, 1; **ከልክሁ**፡፡ **አርጃክ**፡፡ Joh. 20, 25; Matth. 5, 39. 8, 9. 10, 23. 12, 13, vel pron. demonstr. addunt, ut: **ዝኩ**፡፡ **ከልክ**፡፡ **ረድዳ**፡፡ Joh. 20, 2. 3. 4. 8; rarius, maxime in Pl., omittunt, ut Joh. 21, 8. 3) *secundus*: Gen. 1, 8; Ex. 16, 1; Num. 1, 1; Zach. 1, 1; Hagg. 1, 1; Job 42, 14; Dan. 2, 1; 4 Esr. 6, 57; Luc. 12, 38; Apoc. 21, 19; ubi absolute (alii nomini non appositum) usurpatur, pronominis suff. definitur: **ወዕክ**፡፡ **ከልክሂ**፡፡ 4 Esr. 11, 14; Matth. 22, 26; nota etiam: **ከልክታ**፡፡ **ዐለውቶ**፡፡ **ለምታ**፡፡ (secunda i. e.) *secundo* (τὸ δεῦτερον) Sir. 23, 23. 4) *alter*, Luc. 5, 7; Gen. 17, 21; ubi absolute usurpatur: **ከልክ**፡፡ ut Matth. 21, 30. 22, 39; **ከልክ**፡፡ **ኢዮርብግም**፡፡ Jerobeam II 4 Reg. 13, 13; crebro: **አሕዳ**፡፡ — **ወከልክ**፡፡ *alter* — *alter*: **ሶቦ**፡፡ **አሕዳ**፡፡ **ይደኅር**፡፡ **ወከልክ**፡፡ **ይረግም**፡፡ Sir. 34, 29; Hen. 33, 1; Jer. 24, 2; Ps. 11, 2; Matth. 6, 24; Luc. 17, 35. 23, 39. 40. 5) *socius, amicus, collega, quivis alius quocum vivimus, proximus, frater*, (sensu biblico, vid. **ቢጽ**): **ከልክዮ**፡፡ ἑταῖρος Matth. 20, 13. 22. 12. 26, 50; **ተሲ**፡፡ **ከልክ**፡፡ **ለጃዊት**፡፡ Χουαὶ ὁ ἑταῖρος Δαυῖδ 2 Reg. 15, 37; (vid. Epil. N. T. rom., ubi Paulus III pontifex Romanus **ከልክ**፡፡ **ለጲጥሮስ**፡፡ vocatur); **ወለኩሎ**፡፡ **ወከልክሁ**፡፡ Kuf. 37; **ከልክትዮ**፡፡ αὶ συνηταῖρος μου Jud. 11, 37. 38;

ከልክትኪ፡፡ ἡ σύννομος σου Ruth 1, 15; ὁ πλησίον σου **ከልክ**፡፡ 1 Reg. 28, 17; Lev. 18, 20. 19, 16. 17; Jac. 4, 12; **ከልክታ**፡፡ Jer. 9, 20; Cant. 5, 2; ἄδελφός Lev. 25, 25; πολιτὴς Hebr. 8, 11; φίλος Jer. 9, 5, al.

ከልክዊ፡፡ (et **ከልክዊ**፡፡), adj. rel., f. **ከልክት**፡፡ *secundus*, Phl. 165. 191. — Ubi de diei divisione in horas caet. agitur, **ከልክት**፡፡ (etiam **ከልክት**፡፡) est $\frac{1}{60 \times 60}$ pars diei (vid. **ኪክርስ**) Abush. 11 seq.

ከልክ፡፡ *exuere* vid. sub **ከልክ**፡፡

ከልክለ፡፡ quadrl. I. [amh. id.; reduplicatum e **ከልክ**] *relinere, remorari*, Lud. e Ssal. Req.; alibi **ከለከ**፡፡ Lud.

ተከልከለ፡፡ III, 1 *impediri, detineri*: **ጸሕፍኖቶ**፡፡ **ዘአንበለ**፡፡ **ከልክት**፡፡ **ወኢተከልከለ**፡፡ (absque impedimento et remotione) Genz. f. 105; **ኢይትከልከል**፡፡ Gad. Kar.

ከልክ፡፡ (**ከልክ**)፡፡ I, 1 [vid. **ቀልክ**፡፡ et alia verba sub **ቀልክ**፡፡ memorata] Subj. **ይከለክ**፡፡ *exuere, detrachere, deponere* vestes, calceos: **ኢትከልክ**፡፡ **አልባሴ**፡፡ Lud. e Vit. Dan.; **ከለክኩ**፡፡ **ክጻዮ**፡፡ **ዘአንበለ**፡፡ **ወግርኩ**፡፡ Vit. Dan.; **ከልክ**፡፡ **አልባሴ**፡፡ **ወለብሰ**፡፡ **ውቀ**፡፡ ibid.; **ከልክ**፡፡ **ኢሃአኪኪ**፡፡ **አምአንገሪከ**፡፡ Clem. f. 169 (bis); vincula, Vit. Sam. [Lud. hujus verbi significatum definitur: *mutavit, alteravit; mutavit vestes i. e. exiit; at mutandi significatus nullo exemplo probatur*].

ከልክ፡፡ *prohibere* vid. sub **ከልክ**፡፡

ከለየ፡፡ rad. inaus., e. q. **ገሩ** *mensuravit frumentum; ponderavit numos* (כָּרַס, كَسَب); vid. **አሰለ**፡፡

መከሊት፡፡ subst., m. et f., Pl. **መከሊዬ**፡፡ (etiam **መከሊ**፡፡, Lud. e Vit. Pach.), raro **መከሊት**፡፡ (ut Esth. 1, 7 var.), *talentum*, τάλαντον Ex. 39, 1 seq.; **ኒሥክ**፡፡ **ገወጀ** **መከሊት**፡፡ **ብሩሩ**፡፡ 4 Reg. 5, 5. 15, 19; **መከሊዮ**፡፡ **ወርቅ**፡፡ **ገገጃ**፡፡ 1 Par. 22, 14. 29, 7; **መጠነ**፡፡ **ጀ** **መከሊት**፡፡ **ብሩር**፡፡ 2 Esr. 7, 22; 1 Esr. 4, 51 seq.; Esth. 1, 7. 3, 9; Tob. 1, 14. 4, 20; **መከሊት**፡፡ **ዐረር**፡፡ Zach. 5, 7; Matth. 18, 24. 25, 15—28; **በረድ**፡፡ **ዘመጠነ**፡፡ **መከሊዬ**፡፡ **ካላላጻ** **ታላንቲላ** Apoc. 16, 21; **መከሊት**፡፡ **ጥጥ**፡፡ **መከሊት**፡፡ **ኅጺን**፡፡ F. N. 36. — Voc. Ac.: **መከሊት**፡፡ **ዘ**፡፡ **ገወጀ** **ወቂት**፡፡ **ታ**፡፡ **ሌ**፡፡ **ዘ**፡፡ **ገወጀ** (v. **ገገጃ**) **ወቂት**፡፡ **ጅ** **ወጀ** **ዘነትርሂ**፡፡ **ዬ**፡፡ (In Chr. L. Atk. f. 18 narratur, Fasilidam regem Petro cuidam (clerico Europaeo) viaticum dedisse **ጀጀ** **መከሊዮ**፡፡ **ወርቅ**፡፡; Gregorius Ludolfi ait, talentum duodecimam partem minae apud ipsos censi.)

ከሊት፡፡ subst., m. et f., Pl. **ከሊዮት**፡፡ et **ከሊዮት**፡፡ [ገንዘብ **ገንዘብ** **ገንዘብ**], ven Ex. 29, 13. 22; Lev. 3, 4. 10. 15. 4. 9. 7. 4. 8. 16. 25; Kuf. 21; **ረዝኪ**፡፡ **ውስተ**፡፡ **ከሊዮትዮ**፡፡ Job 16 13; Thren. 3, 13; **renibus** attribuuntur varii *animi motus et affectus*: **ዘይራትን**፡፡ **ላብ**፡፡ **ወከሊዮት**፡፡ Jer. 11, 20. 17, 10; Ps. 7, 10. 25, 2; Apoc. 2, 23; **ርሕቅ**፡፡ **አንተ**፡፡ **አምነ**፡፡ **ከሊዮትሆሙ**፡፡ Jer. 12, 2; **አንተ**፡፡ **ፈጠርከ**፡፡ **ከሊዮትዮ**፡፡ Ps. 138, 12; **ገወጀ**፡፡ **ከሊዮትዮ**፡፡ 15, 7; 4 Esr. 3, 42; **ዮትሆክ**፡፡ **ከሊዮትሆሙ**፡፡ **አምነት**፡፡ **ሥል**፡፡ Hen. 68, 3. — Voc. Ac.: **ከሊዮት**፡፡ **ዘ**፡፡ **ከሊት**፡፡

ከማከሙ፡ Job 12, 3; ከማከን፡ 4 Esr. 2, 45; ከማከ፡ Ps. 44, 9, 88, 9; ከማሁ፡ Ex. 9, 18; 1 Reg. 20, 30; ከማሃ፡ Jer. 37, 7; ከማሁሙ፡ Hebr. 4, 11. 1) ከመ፡ a) *ut, sicut, instar, tamquam*, vel per adj. *similis* vertendum: Gen. 3, 5, 9, 3, 13, 16, 22, 17; Lev. 19, 18; Deut. 4, 32; Jos. 10, 2; Jud. 8, 18, 9, 36; Ps. 1, 3, 5; 1 Reg. 25, 36; Matth. 10, 16, 21, 46; Luc. 17, 24; 2 Cor. 6, 8, 9; 1 Petr. 1, 14, 19, 24, 2, 2, 5, 16; Apoc. 1, 10, 11; post verba comparandi Matth. 14, 5; vid. መሰለ፡ c. deriv.; ὅμοιος ሰብእ፡ ዘከመካ፡ Sir. 28, 3, 4, 30, 4; Ps. 44, 9; Job 35, 8; ዘከማሁ፡ ὁ ἴσος αὐτοῦ Job 41, 3; መደ፡ ደአቲ፡ ዕለት፡ ወአደሶ፡ ዘከማሃ፡ Jer. 37, 7. b) raro: *circiter*, Matth. 14, 21 (aliās መጠነ፡, ደአክል፡). 2) በከመ፡ secundum (de norma et convenientia), *juxta, pro, κατά*, Lev. 18, 3; Num. 14, 19; (በከመ፡ ስሙ፡ ከማሁ፡ አበዲሁ፡ 1 Reg. 25, 25; 2 Reg. 22, 21; Ps. 7, 9, 17, 23, 27, 27, 5, 6, 50, 1, 2, 102, 10; Prov. 26, 4, 5; Job 34, 11; Jer. 6, 19; በከመ፡ ቃልከሙ፡ Jer. 49, 4; ጥበብ፡ በከመ፡ ስሙ፡ ደአቲ፡ Sir. 6, 22; በከመ፡ ክብሩ፡ ያገብ አ፡ ሎቲ፡ ፍትሐ፡ 8, 14, 11, 26; Hebr. 5, 6, 10; Apoc. 22, 12. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡ አንተ፡ secundum, *juxta, ad modum*: አመ፡ ብክ፡ ብእሲት፡ ዘከመ፡ ነፍሰክ፡ Sir. 7, 26; Gen. 5, 3; Ps. 19, 4; 1 Reg. 13, 14; Act. 13, 22; ከመ፡ አንተ፡ ወደጠል፡ 1 Par. 12, 8; Ex. 21, 9. B) Compositum cum I) Pron. rel.: ከመዘ፡ et ከመ፡ አንተ፡ 1) a) sequente integra sententia: *quasi, tamquam si*: Gen. 19, 14; ወካነ፡ ከመ፡ ዘአደሶ፡ ዘበ አ፡ et erat quasi nihil intrasset 41, 21, 42, 30; Jud. 14, 6; ከመ፡ ዘይረድአክ፡ ያቲሕት፡ ርአስ፡ ታሕተ፡ ሰኩፍካ፡ Sir. 12, 17; ከመ፡ ዘይሥሕቅ፡ ምስሉክ፡ ደሐትተክ፡ 13, 11, 20, 15 (c. Perf.); አመኒ፡ ሞተ፡ አቡሁ፡ ከመ፡ ዘአሞተ፡ 30, 4; Act. 3, 12; Jac. 2, 12; Herm. p. 97. b) sequentibus singulis nominibus: *tamquam*, Num. 14, 15; አስተርአዩ፡ ለነ፡ (Deus) ከመ፡ አንተ፡ ንከር፡ መሰይ፡ Rel. Bar.; ረሰይዎ፡ (ለአብን፡) ከመ፡ አንተ፡ ማዕጸ፡ *ibid.*; ነ፡ አካሉክ፡ ከመዘ፡ ክንፈ፡ ጉዛ፡ (sumsi vos tamquam si essent alae i. e. tamquam super alas) Ex. 19, 4; Luc. 22, 52; ከመ፡ ዘሰራቂ፡ (non “ቂ”) ትደግኑ፡ (ejus instar qui latro est i. e. tamquam latronem persecuturi) Matth. 26, 55. 2) i. q. ዘከመ፡ *sicut, quemadmodum*: ከመ፡ ዘነ፡ -- ከማሁ፡ Prov. 27, 19; ደአደዩ፡ ጎቤሁ፡ ከመዘ፡ ጎቤ፡ አማልክት፡ Jes. 45, 20. II) cum Pron. demonstr. (ዝ) et Pron. pers. suff. III p. (ሁ, al). Qua compositione circumscribitur 1) adj. *talis, tale, talia*, sc. a) simpliciter ከመ፡ seq. pronomine. α) ከማሁ፡, τοιοῦτος 1 Cor. 15, 48; Job 8, 13, 19; በአንተ፡ ከማሁ፡ ስጵጉ τοῦτο Ex. 15, 23. β) ከመዝ፡ vel ከመ፡ ዝንቱ፡ Gen. 41, 38; አክ፡ ከመዝ፡ ነገሩ፡ ዘከመ፡ ትብል፡ 2 Esr. 16, 8; Job 8, 2, 18, 4; 4 Esr. 6, 4; Matth. 19, 10; 1 Cor. 7, 7. β) plerumque praemisso pron. rel., α) ዘከመዝ፡ *talis*: መጽልእ፡ ዘከመዝ፡ ብእሲ፡ Sir. 20, 15; ሕዝብ፡ ዘከመዝ፡ Jer. 9, 9; Matth. 9, 8, 18, 5; Marc. 4, 33; Act. 22, 22; 1 Cor. 5, 11; passim ዘ፡ vel ዝ፡ secundum genera et numeros variatis: አንተ፡ ከመ፡ ዘቲ፡ ብእሲት፡ ἡμοιωτα τοιαύτων Judith 12, 12; አንተ፡ ከመዝ፡ Sir. 23, 24; ለእሉ፡ ከመዝ፡ τοιοῦτων Matth. 19, 14; 1 Cor. 16, 18; Phil. 2, 29; 2 Thess. 3, 12; ለዘከመ፡ አሉ፡ Marc. 10, 14; 1 Cor. 16, 16; passim ከመዝ፡ ad omnia genera numerosque relato: ዘከመዝ፡ τοιοῦτος Joh. 4, 23; τοιαጆτα Job 16, 2; እንዘበ፡ ወ-ስቲቶሙ፡ ዘከመዝ፡ አንስት፡ Judith 10, 19; ዘከመዝ፡ ተአምረ፡ Joh. 9, 16; ዝመ-ት፡ ዘከመዝ፡ 1 Cor. 5, 1; ሆኖዎ ለከመ፡ 6, 30. β) at ስከማሁ፡ aut: *similis ei* (vid. sub A. II, 1, a) aut: *qualis* Ex. 10, 14; Marc. 9, 3, 13, 19; Act. 16, 18.

2) adv. a) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ *hoc vel eodem modo, ita, sic, pariter*, α) ከማሁ፡ in sententiis correlativis: Ex. 6, 22, 18, 5; Ps. 102, 13; Matth. 12, 40, 13, 40, 24, 27, 37; Rom. 5, 18, 19, 6, 19; Luc. 11, 2; etiam omissio correlato relativo: Sir. 18, 16, 22, 24; Luc. 17, 10, 21, 31; Jac. 2, 17, 3, 5. β) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad antecedentia: Ex. 6, 9; ከመዝ፡ ወከመዝ፡ ርሰረኒ፡ Jud. 18, 4; ኢነነ፡ ከመዝ፡ 1 Reg. 20, 2; ከመ፡ ከመዝ፡ ወ-አቲ፡ Job 9, 2; 1 Reg. 23, 17; ከመዝ፡ ደይ፡ አግዘ፡ Jer. 4, 3 al.; Matth. 3, 15, 5, 12, 19; Marc. 15, 39; Luc. 22, 26; Rom. 1, 32, 2, 2, 12, 16 (at Graece: τὸ αὐτό); ወከመዝ፡ ብእሲት፡ Sir. 23, 22; ከማሁ፡ ὅμοιος 24, 11; Jos. 6, 15; Gen. 1, 6, 9; Matth. 12, 45; Luc. 9, 15, 17, 10, 21, 31. γ) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad sequentia: ከመዝ፡ Gen. 10, 1, 36, 1, 41, 1; Hen. 14, 8; Matth. 1, 18, 6, 9; ከማሁ፡ Matth. 2, 5; seq. ከመ፡ vel እስከ፡ *ut* (baፍ) Matth. 5, 16; 1 Petr. 3, 1; (ከመዝ፡ -- እስከ) Joh. 3, 16. δ) de አምጣነ፡ -- ከማሁ፡ *quo magis -- eo magis* vid. አምጣነ፡ col. 224; adde በአምጣነ፡ -- ከማሁ፡ Sir. 3, 18, 16, 12; de በከመ፡ -- ከማሁ፡ id., vid. supra A I 2 a γ. e) ምስለ፡ ከመዝ፡ *hoc non obstante* Jes. 15, 7; Am. 4, 9; vid. ምስለ፡ col. 175. b) ከመዝ፡ *tam, tantopere*: ከመዝ፡ ፍጡነ፡ ሆኖ ጥላይ፡ Gal. 1, 6; ከመዝ፡ አብዳን፡ አንትሙ፡ 3, 3; ከመዝ፡ ጠቢብ፡ 1 Cor. 6, 5; 1 Joh. 4, 11. c) ከማሁ፡ in responsione: *sic*, 4 Esr. 5, 9 (solecismus videtur). d) in interrogatio: ከመዝ፡ *sicne? num ita?* Ex. 2, 14; Matth. 26, 40; Marc. 7, 18; Joh. 18, 22. C) Conj. I) ከመ፡ 1) conj. relativa, quae Objecto (vel Subjecto) de quo agitur indicando vel alii praecedentis sententiae complemento annectendo inservit (ፊጥ, baፍ), seq. Indic. Respondet a) Latinorum Acc. (Nom.) c. Inf., post verba sentiendi et declarandi, al.: ርአዩት፡ ከመ፡ ሠፍይ፡ ዕዕ፡ Gen. 3, 6; ርአዩ፡ ከመ፡ በዝግ፡ 6, 2, 16, 4, 5; አእመረ፡ ከመ፡ ተነት፡ ግይ፡ 8, 11; 2 Reg. 12, 9; ሰምዎ፡ ከመ፡ ተፈግዎ፡ Gen. 14, 14, 29, 33; ሙኑ፡ አደድዐክ፡ ከመ፡ ዕራቀክ፡ አንተ፡ Gen. 3, 11, 12, 18, 31, 20; ይእመኑክ፡ ከመ፡ አስተርአዩክ፡ Ex. 4, 5; Job 9, 16; Jac. 2, 19--22; መሐለ፡ ከመ፡ አደአምር፡ Matth. 26, 72; ተከከር፡ ከመ፡ መራት፡ ንእን፡ Ps. 102, 14; ትጤይቅ፡ ከመ፡ Job 5, 25; ይመስለኒ፡ ከመ፡ Hen. 106, 6; ጎለዩ፡ ከመ፡ ጸውዖ፡ 1 Reg. 3, 8; ኢትሰፊ፡ ከመ፡ ተሐይደ፡ Hen. 9, 8, 10; ሐሰወት፡ ከመ፡ ሠሐቀት፡ Kuf. 16; ኮኑ፡ ሰማዕ ቲ፡ ከመ፡ ኢይጸድቁ፡ Rom. 3, 22; ዝንቱ፡ ትእምርቲ፡ ከመ፡ ደገብር፡ አግዘ፡ ስንተ፡ ነገረ፡ Jes. 38, 7; ከመ፡ ያስተርአዩ፡ ከመ፡ ጸሙ፡ Matth. 6, 16, 18; ተዕውቀት፡ ከመ፡ ፀንሰት፡ Kuf. 41; ተሰህለ፡ ከመ፡ Phlx. 72. α) Passim Subjectum sententiae subjunctae a verbo sententiae principalis tamquam Objectum attrahitur, ut: ሰምዕም፡ ከመ፡ ሀሎ፡ ወ-ስተ፡ ቤት፡ Marc. 2, 1; Matth. 25, 24, 26; Gen. 1, 4, 6, 2, 12, 14, 49, 15 (vid. gramm. § 190). β) Ubi post verba sentiendi et declarandi ከመ፡ c. Subj. verbi sequitur, e C, I, 3, c. illustrandum est. γ) Sicut ፊጥ (ጎ፡ ጎ፡), ከመ፡ recitationi verborum alterius inservit (vel orationi directae praemittitur): Lev. 14, 35; Jos. 5, 6; 2 Reg. 21, 17; Matth. 2, 23, 21, 16. b) *quod*, α) ad indicandam causam (quamquam minus frequentatam quam እስመ) post verba affectuum: ይትፈላሕ፡ ከመ፡ ትጠፍኡ፡ Deut. 28, 63; አንክሩ፡ ከመ፡ ርድኡ፡ 2 Par. 16, 15; et alia, ut: አስተዋደደኒ፡ ከመ፡ ቀበርክምመ፡ Tob. 1, 19, 65) crebro post እር፡, sc. እር፡ ከመ፡ *qui* (est) *quod* i. e. *quomodo evenit* ut vid. sub እር፡ 2) conj. consecutiva, ፊጥ *ut, ita ut*, a) seq. Indic. ያንጎሎን፡ ለአሁን፡

sed etiam Matth. 4, 4. 21, 21; Asc. Jes. 10, 5; vel አክ፡ባሕ
 ቲቶ፡ክሙ፡ — ዳአሙ፡ዓሂ፡ Joh. 5, 18. 13, 9. — Voc. Ae.፡
 ክሙ፡ብ፡አንደሁ፡; aliud፡ ጽሙ፡ወክሙ፡ (vid. Marc. 7, 19)
 ዘ፡አንደሁ፡ከ፡ገሞሳሎ፡ ።

ክሙ፡ pron. Plur. II pers. m., et nominibus et verbis suffixum.

ከማ፡ n. prgr., sc. ከገገጋ፡ i. e. *plejades, vergiliarum sidus*,
 Am. 5, 8 vrs. nov.

ከሞል፡ subst., nomen arboris cujusdam ignotum፡ ቀንዑዎ፡
 ውስተ፡ሥጋሁ፡ጀወገወገቅንዋተ፡ዲብ፡ዕፀ፡ከሞል፡ Sx. Masc.
 11; Ter 12; ሀለሁ፡ሀየ፡ (in Aegypto circa urbem አስሙናይ፡)
 ዕፀወ፡ከሞል፡ወሰን፡ሎቱ፡ለአገቢእን፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡
 (sc. Jesulo infanti) ወኮኑ፡ድኑናን፡እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡ Sx. Genb.
 24; in Actis Susannae presbyterorum alter respondet፡ ታሕተ፡
 ዕፀ፡ከሞል፡ (σχιθος Dan. ap. 1, 54), alter፡ ታሕተ፡ዕፀ፡ኦር
 ፋን፡ (πρόνος Dan. 1, 58) Sx. Masc. 28. — Voc. Ae.፡ ከሞል፡ዘ፡
 አሻ፡(አሾ፡?)

ከሜሌዎን፡ n. prgr. χαμαλέον *chamaeleon* Lev. 11, 30. —
 Voc. Ae.፡ ገላሜዎስ፡ (v. ገላሜዎስ)፡ብ፡አስስት፡

አክማማት፡ vid. sub ከከማት፡

ከሞረ፡ (i. q. حمر II. IV; ገገገጋ) *coacervare, cumulare*, Ex.
 8, 10 FH (at lectio ከሞር፡ sensum bonum non praebet et cor-
 rupta videtur).

ከምር፡ rarius ከምር፡ subst., m. et f., Pl. አክማር፡ [ገገገክ]
acervus, cumulus, ut frumenti, mergitum፡ Job 5, 26 (m);
 ያዕብዩ፡ለከምር፡እክሎ፡ Sir. 20, 28; Ruth 3, 7; Ex. 22, 5;
 ከምር፡እክሎ፡ Zeph. 2, 9; Jud. 15, 5; በአቶተ፡ (i. e.
 በእትወተ፡) አክማርሁ፡ Macc. f. 9; granorum M. M. f. 48;
 stramenti, foeni፡ ከምር፡ሐሠር፡ከማሁ፡ማጎበርሙ፡ሉኃ
 ጥሕን፡ στυπτησίων συνηκτων Sir. 21, 9; ranarum mortuarum
 Ex. 8, 10; occisorum፡ ወኮነ፡ከምር፡አብድን፡ጊሆሙ፡ Gad. T. H.

ከሞር፡ nomen dubiae auctoritatis፡ እሙ፡ዘራእክ፡ሥርናየ፡
 ተአርርት፡ስገሙ፡ወእሙ፡ዘራእክ፡ከሞረ፡ ተአርርት፡ተልቤ፡
 Macc. f. 5. Legendum videtur ከሞሪን (q. v. infra).

ከምር፡ i. e. ⁹⁰خمر *vinum*; Voc. Ae.፡ ከምር፡ዘ፡የወይን፡ጻጅ።

ከሞስ፡ i. q. ⁹⁰كمن *austerus fuit* (ወገጋ *flaccidum esse, mar-
 cere*, sine dubio proprie de contrahendo et corrugando). Hinc
 propagatum est

አክሞስ፡ quinquel. II, Imprf. et Subj. ያክሞስ [pote-
 statem deminutivi habet፡ *subausterum esse*; etiam in ⁹⁰كمن
austum vultum habuit, V *subrisit* utraque significatio copulata
 est) 1) paululum adducere vultum, vel severitatem minuere i. e.
leviter objurgare alqm, c. Acc. prs.፡ ወያክሞስሙ፡ (Salomo)
 በየወሀት፡ለአብዳን፡ Kebr. Nag. 22. 2) severitatem minuendo
subridere, leniter ridere et arridere፡ ጠቢብ፡እምዕጹ-
 ብ፡ያክሞስ፡ከፍፍራሁ፡ μόλις ἵσχυρῆ μεδιάσει Sir. 21, 20;

አክሞስ፡ Sx. Tachs. 5, 7; ገንዘ፡ያክሞስ፡ Sx. Jac. 2; Asc.
 Jes. 5, 3; አክሞስ፡በጎብአ፡ ገረገጋ, μὴ φανερωῖ Chr. ho. 22
 (vid. ተአርወወወ); Gad. T. H.; ወአክሞስ፡ወልድየ፡ውስተ፡
 ገጸ፡ዮሴፍ፡ Lud. e Vit. Theoph.; c. በእንተ፡ rei፡ አክሞስ፡
 በእንተ፡ድክሞሙ፡ (Abba Pachomius subrisit ob defatigationem
 daemonum) Lud. e Vit. Pach.

ከሙሳስ፡ (an ከሞሳስ?) subst. *severitas mitior* (milder
 Ernst), Did. ed. Platt p. 44 (c. annot.).

ከሚን፡, ከሚን፡, ከሚን፡, ከሙን፡, ከሚን፡ n. prgr. κί-
 μινον [ገንገጋ ⁹⁰كمن ⁹⁰كمن] *cuminum*, Matth. 23, 23; Jes.
 28, 25, 27; ወኮነ፡ኢየሱስ፡ዘእንበለ፡ጎብስት፡ወጸው፡ግም
 ስለ፡ከሙን፡ወሐምል፡ዘአያበስልም፡በእሳት፡ Sx. Haml. 24;
 Macc. f. 5 (vid. sub ከሚር); inter sufficientia enumeratur፡
 ክርቤ፡ወሚን፡ወሎዳን፡ወስንድሪስ፡ወከሚን፡ወጥፋሕ፡ወሚ
 ግር፡ (sic) Sx. Haml. 8. — Voc. Ae.፡ ከሚን፡ዘ፡ፊዎ፡; aliud፡
 መለን፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልብ፡ፊሂሂ።

ከሠተ፡ I, 1 [i. e. كَشَطَ (كَشَطَ) *dimovit, sustulit rem al-
 teram tegentem*; vicin. كَشَفَ (كَشَفَ) *detexit, revelavit*] Subj.
 ይክሥት፡ 1) *retegere, detegere, nudare*, omisso Acc.
 Ruth 3, 4, 7; seq. Acc. tegimenti፡ ከንፊሃ፡, ክዳን፡አቡሁ፡
 Kuf. 33; ግልበበ፡ Jes. 47, 2; tectum Gen. 8, 13; etiam *vol-
 vendo amoviti* alqd ab aliqua re Marc. 16, 3; seq. Acc. prs.
 vel rei obvelatae፡ Dan. ap. 1, 32; ከሠተ፡ጎፍረተ፡አቡሁ፡
 Kuf. 33; Lev. 18, 6 seq.; Deut. 23, 1. 27, 20; ገጸ፡ 2 Cor.
 3, 18; ትክሥት፡ምድር፡ደማ፡ Jes. 26, 21. 2) *aperire, pa-
 tefacere*፡ fissellam Ex. 2, 6; puteum Ex. 21, 33; መዛግብተ፡
 Kuf. 42; Sir. 43, 14; Hen. 46, 3; in specie a) os suum Matth.
 5, 2; Ps. 88, 13; Jes. 53, 7; Kuf. 25; Sir. 24, 2; Job 3, 1;
 4 Esr. 9, 29; os alicujus Hez. 3, 27; labra sua Job 11, 5. 32,
 20; alcjs Ps. 50, 15; oculos suos Kuf. 17; Job 27, 19; Gen.
 48, 10 (ከሚቶት); Hen. 89, 28; alcjs Joh. 9, 26; ትክሥት፡
 አዕይንተ፡ዕሠራን፡ Jes. 42, 7; aurem alcjs Jes. 50, 5; τὸν
 νοῦν እግዛ።፡ ይክሥት፡ልቦ፡ ለሰብአ፡ Job 33, 16; Luc. 2, 35.
 b) librum, literas፡ Jes. 37, 14; Hez. 2, 10; 2 Esr. 6, 1. 18, 5;
 Dan. 7, 10; Apoc. 5, 2. 3. 20, 12; ወከሚቶ፡መጽሐፈ፡ Luc.
 4, 17. 3) trsl. a) *revelare* arcana, mysteria, (de revelatione
 divina), c. Acc. rei et ለ፡ prs.፡ Dan. 2, 22, 28; Ps. 97, 3;
 4 Esr. 10, 53; Hen. 48, 7; Matth. 11, 25. 27. 16, 17; 1 Cor.
 2, 10; Gal. 1, 16. b) *manifestum facere, patefacere*,
expromere, c. Acc. rei፡ ቃሎ፡ ለሰብአ፡ ይክሥት፡ ፍትወተ፡
 ልቡ፡ Sir. 27, 6; Hen. 61, 5; Jes. 52, 10; እኩሥት፡ምረረነ፡
 ናስዩ፡ Job 7, 11; c. Acc. rei et ለ፡ prs.፡ Ps. 36, 5; ለኩ፡ከ
 ወትኩ፡ቅሥትዩ፡ Jer. 20, 12. c) *evulgare, prodere* alqd፡
 Prov. 11, 13; ለእሙ፡ከሠትክ፡ምክር፡ Sir. 22, 22. 27, 16; 21;
 ጎፍረት፡ከሚተ፡ምክር፡ ርርክከ፡ 41, 23; Jos. 2, 20; alqm
 Matth. 1, 19. — Voc. Ae.፡ ከሠተ፡ዘ፡ገለጸ።

ተክሥተ፡ III, 1 1) Refl. *se retegere* vel *nudare*, Kuf.
 p. 15. 30; 2 Reg. 6, 20. 2) Pass. a) *relegi, detegi*፡ ግላ፡
 2 Cor. 3, 14; ተክሥተ፡ ሰኩክ፡ Jer. 13, 22; አልቦ፡ክዳን፡
 ዘኢይትከሠተ፡ I Marc. 4, 22; ይትከሠተ፡መሠረተ፡ጊሃ፡ Hez.
 13, 14; Ps. 17, 17. b) *aperiri, patefieri*፡ መቃብራት፡
 ተክሥቱ፡ Clem. f. 218; Matth. 27, 52; አፍ፡ Luc. 1, 64; እ
 ከን፡ Marc. 7, 35; አዕይንት፡ 1 Reg. 14, 27. 29; ተክሥቶ፡
 Asc. Jes. 9, 37; Matth. 9, 30. 20, 33; Joh. 9, 10; ልብ፡ Act.

2, 37; መጻሕፍት፡ 4 Esr. 4, 22; Hen. 47, 3. c) trsl. α) *revelari* (de revelatione divina): ኢተክሥተ፡ ሕግ፡ እስከ፡ አሜሃ፡ Kuf. 33; ተክሥተ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ይግባር፡ Kuf. 32; 1 Reg. 3, 7; Dan. 2, 19, 10, 1; Jes. 31, 1; Hen. 52, 5; 1 Cor. 14, 30. Eph. 3, 5. β) *manifestum fieri, patefieri, apparere*: ተክሥተ፡ ምሕረትየ፡ Jes. 56, 1; ገብሉት፡ ኢተክሥቱ፡ ለከሙ፡ Hen. 16, 3, 38, 3; ምድር፡ ተክሥተት፡ Hen. 89, 8; 2 Thess. 2, 3, 8.

ኩሠት፡ part. f. ከሥት፡ 1) *relectus, detectus, nudatus*: ወክሠት፡ ገጽየ፡ Tob. 2, 9; 4 Esr. 1, 1; ርእሱ፡ ኩሠተ፡ ይኩን፡ Lev. 13, 45; 1 Cor. 11, 5; ሲኤል፡ ኩሠት፡ ቅድሚክ፡ ገሥነፍ፡ Job 26, 6. 2) *apertura, patefactus*: ንዋይ፡ ኩሠት፡ Num. 19, 15; መቃብር፡ Ps. 5, 11; Rom. 3, 13; አፍ፡ Hez. 29, 21; 2 Cor. 6, 11; እዘን፡ Jes. 42, 20; ይኩና፡ ኩሠታተ፡ እዘክ፡ ወአዕይን፡ 2 Esr. 11, 6; አዕይንት፡ Kuf. 22; Asc. Jes. 6, 11; Hen. 1, 2; መጽሐፍ፡ Apoc. 10, 2. 3) trsl.: *revelatus, manifestus, palam factus, apertus, ingenuus*: Rom. 1, 19; Hebr. 4, 13; Hen. 9, 6; ተወልድ፡ እምሳብ፡ ውስተ፡ ኩሠት፡ Deg.; ኩሠተ፡ ከነሰሙ፡ Marc. 6, 14; Ex. 2, 14; ዘለፋ፡ ኩሠት፡ Prov. 27, 5. — Adv. ኩሠተ፡ *aperte, palam, manifesto, ingenue*: ህ ጥፍ ዋዌዌፍ፡ Matth. 6, 4, 18; φανερωῶς Marc. 1, 45; παῖρησας, ኩሠተ፡ ተናገረ፡ Joh. 7, 13; Act. 2, 29; 1 Thess. 2, 2.

ክሥተት፡ n. act., Pl. ክሥተታት፡ 1) *detectio*, i. e. *nudatio*: ክሥተታት፡ ገፍረቶን፡ (vid. Lev. 13) Can. Laod. 29. 2) *revelatio* i. e. *patefactio*: ክሥተታት፡ ሴናዶስ፡ ዘሐቀ ርዖት፡ *revelaciones Canonum Apostolorum* (Lud.: *apertiones* i. e. *prolegomena*?) Syn. (in Lud. Comm. hist. p. 305 n. 17).

ከሣቲ፡ n. ag. *detector, revelator, manifestator*, c. c. Acc.: Deus ለኢዩኤል፡ ከብረ፡ ሞትክ፡ ከሣቲ፡ (qui Josē gloriam mortis tuae revelasti), Cod. Mus. Brit. LIV, 7; per st. c.: ክርስቶስ፡ ከሣቲ፡ ብርሃን፡ Deg.; ከሣቲ፡ ጽድቅ፡ (veritatis) Enc. Jac. 27; Constantinus ከሣቲ፡ መስቀል፡ Sx. Ter 7.

መክሥት፡ subst. *apertura, apertio*: መክሥተ፡ አፋሁ፡ ከመ፡ መልአክ፡ እግዚ፡ (Das Mithun seines Mundes war wie das eines Engels) Sx. Teq. 21; Christus est መምህር፡ መክሥተ፡ አፋሁ፡ መዐዘ፡ ዕጣን፡ M. M. f. 305; Org. 2.

ኩሠኩሥ፡ ኩሥኩሥ፡ (ኩሥኩሥ፡) ኩሣኩሥ፡ (ኩሣኩሥ፡) (etiam per ስ) adj., Pl. ሣን፡ [fortasse referendum ad قشقش vel قشش] *varius, variegatus, varicolor, punctis vel maculis interstinctus*: Gen. 30, 32—39. 31, 10, 12 (c. varr.); Kuf. 28; አፍራስ፡ ኩሥኩሣን፡ (v. ኩሣኩሣን፡) Zach. 1, 8; አፍራስ፡ ኩሠኩሥ፡ (v. ኩሣኩሣን፡) 6, 3; ኩሠ ኩሣን፡ 6, 7; አምሳሌ፡ ወርቅ፡ ይገብሩ፡ ለኪ፡ ኩሳኩሳ፡ ዘብሩር፡ μετὰ στυμμάτων τοῦ ἀργύρου Cant. 1, 11; ሆፍ፡ ኩሣኩሥ፡ (v. ኩሳኩሳ፡) Clem. f. 223. 225. — *Voc. Ac.*: ኩሳኩሳ፡ ዘ፡ ገገ፡ ር፡ ር፡ (vid. ገገ፡ ር፡ ር፡ apud Isenb.).

ኩሥኩሥ፡ *urceus* vid. sub ኩሳኩሳ፡
ክሣድ፡ *collum* vid. sub ከሳድ፡
ከራ፡ *poculum, scyphus* vid. sub ከወረ፡

ከርህ፡ i. q. *aversatus fuit, abhorruit*; IV *invitum adegit* (ከርህ፡ ማ፡)፡ በገገ፡ ር፡ ር፡

ኩርህ፡ subst. *aversatio, animus invitus, invitatus*, *invite, per vim*, 1 Petr. 5, 2; በራቃድ፡ ወኢኩርህ፡ F. M. 1, 3; Christus ሐመ፡ በራቃድ፡ ወአኩ፡ በኩርህ፡ Chr. ho. 33.

ኩራላይሳን፡ vid. ኩርዮላይሳን፡
ክራሎሶቤ፡ vid. sub ክርስቲሎቤ፡

ክርም፡, etiam *ከርም*, subst. (i. q. *ግጥም* *uva, vitis*, coll. ሆገ፡) *vitis*: አስተጋብኢ፡ ዕፀወ፡ ክርም፡ ወአንደዱ፡ እሻተ፡ Sx. Nah. 10 (in aliis locis similibus legitur ሐረገ፡ ወደን፡ tamquam materia ignis facile inflammabilis, ut Sx. Ilaml. 5); locum ዐይን፡ ክርም፡, quo Maria Elisabetham gravidam visitatura perrexit, Lud. affert e Saal. Reg.

ክረመ፡ et *ከርመ*፡ I, 1 [*ግጥም* *pluviam profudit* nubes; deinde: *beneficus, generosus fuit; ክረምት፡ tempus pluvium* i. e. *hiems*; hinc denominatur *ከረመ*] Subj. ይክርም፡ et ይከረም፡ 1) *hibernare, hiemare, አጥባብ፡ እክረም፡ ሆየ*: Tit. 3, 12; 1 Cor. 16, 6; ክረመ፡ ውስተ፡ ይኢት፡ ደሴት፡ Act. 28, 11 Platt; መርሶ፡ ኢደዶሉ፡ ይክርመ፡ ውስተ፡ ክረምት፡ Act. 27, 12 Platt; ንጉሥ፡ ክረመ፡ በደምብዩ፡ et ንክርም፡ Chr. Ax.; Chr. L. Atk. f. 24. 2) *annotinum esse, vetustum esse, de vino*: አመ፡ ክረመ፡ ስጥ፡ በተፍሥሕት፡ Sir. 9, 10.

አክረመ፡ II, 1 1) *hiemem efficere, hibernum tempus dare*: Deus ያክርም፡ በበግመት፡ Act. 14, 17. 2) *hiemem transigere, hibernare, hiemare*: ለአክርሞ፡ Act. 27, 12 rom.; 28, 11 rom.

ክረምት፡ subst., m. et fem., Pl. ክረማት፡, et ክረማት፡ et አክረም፡, 1) *pluvia* Pa. 146, 8; አመ፡ ክረምት፡ ህ ስጦታዳ፡ ህጥ፡ Hez. 1, 28. 2) *tempus pluvium* (anni), *hiems*: ገጣሥ ገናመ፡ ክረምት፡ Job 37, 5 (vid. ገናም፡); Cant. 2, 11; አስሐት ያ፡ ክረምት፡ Sap. 16, 29; መዋዕለ፡ ክረምት፡ Prov. 27, 15; 2 Esr. 10, 9; ክረምት፡ ብሔር፡ 10, 13; 1 Esr. 9, 11; በክረምት፡ Matth. 24, 20; 2 Tim. 4, 21; ወክረምት፡ ውስተ፡ Job. 10, 22; እግዚ፡ ያስተደሎ፡ ክረምት፡ ለምድር፡ ዘይቀላ፡ ሣዕሪ፡ ውስተ፡ አድባር፡ Deg.; መዋዕለ፡ ክረምት፡ ስጦታዳ፡ ስጦታዳ፡ (ut quibus alvei fluviorum impleti sint) Jos. 3, 15; opp. ሐጋይ፡, ut: 4 Esr. 6, 8; Hen. 2, 3; Geo. 8, 22; Kuf. 6, 29; በክረምት፡ ወበሐጋይ፡ ህ ስጦታዳ፡ ህ ስጦታዳ፡ Zach. 14, 8; Pa. 73, 18; ክረምት፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Sir. 36, 9; ክረምት፡ ወመጻው፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Kuf. 2; በኩረ፡ በለስ፡ ክረምት፡ ስጦታዳ፡ Hos. 9, 10; ስጦታዳ፡ Job 38, 32; አክረም፡ *hiemes* (vid. sub ክንትሮስት፡) M. M. f. 127. 3) *annus*, Hen. 3; Gen. 12, 4; Ex. 21, 2, 23, 10; ሐይወ፡ ኢዩብ፡ ገጣሥ ክረምት፡ Job 42, 16; ጎልቱ፡ መዋዕሊ፡ ምእት፡ ክረምት፡ Sir. 18, 9; እጉልት፡ እንተ፡ ሠለስቱ፡ ክረምት፡ ጥጥሮ፡ Jes. 15, 5; Dan. 5, 31; Asc. Jes. 1, 1; Kuf. 40; Hez. 1, 1; 3 Reg. 13, 38; 4 Reg. 8, 17, 11, 21, 12, 1; Rom. 4, 19; 1 Tim. 5, 9; Luc. 2, 42; ሰብዓ፡ ክረማት፡ Ps. 89, 10, ዘአብገሣ፡ ክረማት፡ Job 32, 8, 10; 4 Esr. 12, 24; Ex. 30, 14 c. var.; ክረማት፡ et ክረማት፡ 4 Reg. 8, 26, 10, 36, 20, 6; Hen. 10, 10, 80, 2; አክረም፡ Sx. Masc. 1; Ter 6; Org. 5.

ክረሚ፡ n. ag. et adj., 1) *annotinus*, de frugibus: አክል ክረሚ፡ Lev. 25, 22; ጎብል፡ ክረሚ፡ ወከረሚ፡ ክረሚ፡ (annotinum et binnum) Lev. 26, 10; Deg.; Org. 2) *vetustus*

daeorum, α) sive templum Hierosolymitanum, Matth. 24, 1, 26, 55, 27, 5; F. M. 32, 7; Clem. f. 218. β) sive alia: በመኳር ብተሆሙ፤ (v. በምክራብተሆሙ) Am. 8, 3; Clem. f. 270. γ) in specie: *synagoga*, Matth. 4, 23, 6, 2, 10, 17; Marc. 3, 1; Luc. 4, 15, 20; Act. 15, 21; Chrys. f. 6; በዓለ ምክራብ፤ *festum synagogae* Ex. 34, 22; M. M. f. 263 (vid. sub በድር). δ) *synagoga* passim i. q. *Judaea*, *coetus Judaeorum*: ሕገሃ፡ለ መርዓትክ፤ (i. e. ecclesiae Christianae) ወሳዳጊጊሃ፡ለእንተ፡ኅ ደጋ፡ምክራብ፡ (ejus, quam repudiasti, synagogae) Lit. Joh.: ዘአቅተለቶ፡ምክራብ፡ Enc. Masc. 8.

ከርብት፡ subst., Pl. ከርብታት፡, (proprie, ut videtur, *prohibitio*, deinde *prohibitorium amuletum*, α) φυλακτήρια i. e. *ligamenta precatoria* Judaeorum (ጥጥር፣ ገንዘብ), Matth. 23, 5. b) *pittacia*, *schedae*, *membranae*, *ligamenta magica* (formulis vel characteribus superstitiosis signata) quae corpori suspenduntur vel circumligantur: ዘዩአስር፡ላዕሌሁ፡ (sibi) ከርብታት፡ F. N. 11, 3; ከርብታት፡ኢታንብር፡ውስተ፡ሥጋክ፡ Syn. f. 283; በአምሄሆሙ፡ገባርያነ፡ከርብት፡ Gad. T. H.; ገባርያነ፡ከርብታት፡ F. N. 46; Clem. f. 164; Org. 2. — Voc. Ae.: ከርብታት፡ዘ፡ብርኳኔ፡ ክታብሂ፡ ይ፡ aliud: ከራብታት፡ብ፡ብራና፡ረቅሂ፡ ይ፡; aliud: ከርብት፡ (sic! an pro ምክራብ?) ዘ፡ሀይክል፡ [Lud. in lex. statuit significationem primariam: *species artis magicae*, quare Rödiger in Ges. thes. Indic. ፳፻፲፯ huic voci comparandam censuit].

II. ከረብ፡ rad. inus., e. q. ፳፻፺ *constrinxit, plexit, tenuit* et ፺፻፺ *كَبَلَ* (vid. Ges. thes. p. 656), et transpositis literis ፺፻፺ *torsit funem, adstrinxit*; ፺፻፺ *textus est, ፺፻፺ corbis, cavea*; vid. etiam ከረር፡

ከረብ፡ subst., *corbis, sporta (viminea), qualus*, *καρπώλλος*, ሚቶ፡አደክ፡ከመ፡ ዘይቀሥም፡ውስተ፡ከረብ፡ Jer. 6, 9 (ubi glossa marginalis addita est: ሳዕር፡አምሳለ፡ቀር፤); Rel. Bar.; dedit ei ከረብ፡ወይን፡ከመ፡ይምላክ፡ቦቱ፡ማየ፡, neque extillavit aqua (miraculo), Sx. Tachs. 23. — Voc. Ae.: ከረብ፡ዘ፡መሶብ፡

III. ከርቤ፡ subst. (vicinum videtur ፪፻፺ *lacrymarum fluxus*, ፪፻፺ *lacrymae*, cfr. ፪፻፺, ፪፻፺ quibus significatio stillandi inest) *myrrha*, Ex. 30, 23; Ps. 44, 10; Cant. 3, 6, 5, 1, 5; Kuf. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11; Marc. 15, 23; Joh. 19, 39; Clem. f. 8; al.

ከሩብ፡ vel ከሩብ፡, n. prgr., m. et f., *Χερουβ*, *Cherub*, angelorum species, Ex. 25, 19; Num. 7, 89; 3 Reg. 6, 22; Hez. 9, 3 seq.; 10, 1, 28, 14, 41, 18; Enc. Ter 9; Pl. ከሩቤን፡ vel ከሩቤን፡ *Χερουβίμ*, *Cherubim* Ex. 25, 18, 20, 22, 26, 1, 31, 37, 3, 5, 38, 6, et ከሩቤል፡ (gramm. § 32) Gen. 3, 24; 3 Reg. 6, 21; Jes. 37, 16; Ps. 17, 12, 79, 2; Sir. 49, 8; Hen. 14, 11, 61, 10; Hebr. 9, 5.

ከሩብዌ፡ adj. rel. *Cherubicus, Cherubinus*: መንበር፡ ከሩብዌ፡ Kedr f. 16; Lit. 172, 1; መልአክ፡ከሩብዌ፡ Sx. Mag. 13; ሰላም፡ለከሙ፡(፬ እንሰሳ) ከሩብዌ-ያን፡አፍራሱ፡ (ለእግዚ.) Enc. Hed. 8.

ከርታስ፡ n. prgr., m. et f., Pl. ከርታሳት፡ *χάρτης charta*, a) i. e. *papyrus*, scribendo inseruiens: ንሣክ፡ከርታሳ፡ወጸሐፍ፡

ከሎ፡ Clem. f. 46; ንሣክ፡ከርታሳ፡መጽሐፍ፡ Jer. 43, 2 seq.; ጦማረ፡ከርታሳ፡ Jes. 8, 1; 2 Joh. 12; Hen. 69, 9; አምጽኦ፡ ከርታሳ፡ወማየ፡አመት፡ Rel. Bar. b) *litterae, liber, volumen*, Jer. 43, 6, 14, 20—32; ተጠውመ፡ከመ፡ከርታሳ፡ (βιβλίον) Apoc. 6, 14. c) *scheda, schedula*: አብጽሐ፡ለ፡ከርታሳ፡መጽሐፍክሙ፡ *τὴν χάρτην* (i. e. epistolae) Cyr. f. 115; ኢታር እዩሙ፡ዘንተ፡ከርታሳ፡ዘጸሐፍኩ፡ለከ፡ Clem. f. 151; ጸሐፍ፡አስማቴሆሙ፡ውስተ፡፫ ከርታሳ፡ገክሳት፡ (schedules in sortitione adhibitaе, *ῥοσθητῆ*) Sx. Mij. 3; ይኢቲ፡ከርታሳ፡, እሎ፡ ከርታሳት፡ Sx. Ter 16; *schedula magica* Sx. Masc. 7, 13. — Voc. Ae.: ከርታሳ፡ጦማር፡ዘ፡ክታብ፡

ከርተሰ፡ quadr. I (denom.) *chartae mandare vel inscribere*: ለከአከ፡(ለቃል) በመልክአ፡ጽሐፈት፡ወከርተሰከ፡ በከርታሳ፡ Haim. Ab.; Cat. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 77.

ከርናዕ፡ subst., Pl. ከርናዓት፡, etiam ከርና፡, [a radice ንጋጋ, cui vicina est ንጋጋ, unde ፫፻፺፯ *crus, tibia*, ፪፻፺ *pars cruris tenuior; pes locustae*, vid. Dietrich *semiotische Wortforsch.* p. 175. 310] 1) *ulna, cubitus, brachium*, *ἀγκών* Job 31, 22; ከርናዕ፡እድ፡ Hez. 13, 18; ቦታአተ፡ከርናዓትክሙ፡ *βραχίονον* Hez. 13, 20; ሰላም፡ለመዘርዓኪ፡ወለተርናዕኪ፡ I Sal. Mar. 22; ሰላም፡ለከርናዕክሙ፡ወለአመትክሙ፡ Lud. ex Enc. Patriarch.; gestabat *ውስተ፡ከርናዓትሂ*; Sx. Mag. 20. 2) *pes locustae et leonis*, ut videtur: ወተርናዕተሆሙ፡ (v. ወከርናዓትሆሙ፡ v. ወተርናዓትሆሙ) ዘእንላ፡ዐናብስ፡ (ubi Graecus habet: αὶ μύλα αὐτοῦ σάλμου Joel 1, 6 (nescio an lectio corrupta sit, vid. ከርከረ)). — Voc. Ae.: ከርናዕ፡ዘ፡ከርናዕ፡ v. ከርና፡

ከራ፡ኤጲስቆጶስ፡ n. prgr. *χωρεπίσκοπος, chorepiscopus*, F. N. 4; etiam ከር፡ኤጲስ፡ M. M. f. 326; et ከራ፡አቤስ፡ከቦስ፡ F. N. 7, 3, 9, 2.

ከራኪ፡ subst. [፫፻፺, ፳፻፺፯, ፳፻፺፯] *grus avis*, F. N. 44, 2 (vid. sub ራዛ፡ c. 312).

ከርከረ፡ i. q. ፫፻፺ *convertit molam, contudit in grossiores partes grana* (quamquam in Voc. Ae. ወሠረ፡ voce ከርከረ፡ explicatur). መከርከር፡ part. *molens, molaris*: ጥረት፡መከርከር፡ (v. መዋሥርት፡) ሠጊና ጥጠፊና Prov. 24, 37.

ከሮከረ፡ rad., cui conferas ፫፻፺ II *rotatus, volutatus fuit*, et ፺፻፺ (ከረረ፡), ፺፻፺, ፺፻፺, al., vid. Ges. thes. p. 715.

አንኮርኮረ፡ V 1) intr. *volvi, volutari, rotari, in-, ad-, pro-, devolvi, volvendo amoveri*, Hen. 18, 15; Zach. 9, 16; ልሙጽ፡ዘያንኮረከር፡ Hen. 22, 2; Jud. 7, 13; ያንኮረከር፡መንኮራከር፡ውስተ፡ዐዘቅት፡ Koh. 12, 6; Inf. አንኮርከር፡ ibid. (var.); እኪት፡ፍትወት፡አምአይቲ፡አንኮርኮርኪ፡ *ἐνεκυλισθη* Sir. 37, 3; ድምጽ፡ጸዋልዕት፡እላ፡ያንኮረከር፡በግርማ፡ Sap. 17, 17; *ἀποκυλίσται* Marc. 16, 4; Luc. 24, 2, 2) trs. *volvare, volutare, ad-, pro-, devolvere, ማንኮረከር፡አብ፡ላዕሌሁ፡ያንኮረከር፡* Prov. 26, 27; Jos. 10, 18; 1 Reg. 14, 33; Matth. 27, 60. a) *volvendo amoliri* Matth. 28, 2. b) *supervolvendo vel rotando deprimere* alqd: አኑ፡አንኮረከርከመ፡ቦታሎክሙ፡ከመ፡ያንኮረከር፡ሰረገላ፡ብርዕ፡ Am. 2, 13.

ተንኩርኩሮ: *volvi, de-, provolvi*, Lud. auct. Greg.
ንኩርኩር: et **ኑርኩር:** subst. *rotatio, circumversio*,
turbo, በንኩርኩር: ነፋስ: Hen. 52, 1; **ከሰራት ለረዳክ: በነ**
ኩርኩር: ነፋሳት: Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **እርኬ: አርመሙ:**
ንኩርኩር: መባቅት: ወሊያው ዐዩስ: M. M. f. 32.

መንኩራኩር: (raro **መንኩራኩር:**) subst., m: et f., sing.
 et coll., Pl. **መንኩራኩር:** 1) *rota*, τροχός, Koh. 12, 6;
 Prov. 20, 26; Ps. 82, 12; Hez. 1, 16; **መንኩራኩር: ሰረገላ:**
 Jes. 28, 27, 41, 15; Sir. 36, 5; **ፍገሳ: መንኩራኩር:**
ሪሁ: በአገሪሁ: Sir. 38, 29; τροχολ 2 Reg. 24, 22; 3 Reg. 7,
 17—19; **መንኩራኩር: ሰረገላ: ሆሙ:** Jes. 5, 28; Nah. 3, 1;
 Hez. 23, 24, 26, 10; **ከመ: ድምፀ: መንኩራኩር: ዐባይት:**
 Clem. f. 11. a) passim pro *curru*, ut: በመንኩራኩር: ሕ
 ἄμᾶξαις Jes. 25, 10; **አስይፍት: መንገን: በሊኃት: ዘመንኩ**
ራኩር: fauces curruum falcatorum Enc. Masc. 5; inter ecclesiae
 cathedralis Asumiticae vasa recensetur ገጃጃ መንኩራኩር:
 Chr. Ax. (vid. etiam Isenb. lex. p. 33). b) *rota* vel *rotae* i. e.
 genus tormentorum: **እምገ: አምጽ አ: መኩንን: መንኩራኩር:**
ተ: ዘብርት: ወአኬድዎ: (ለቅዱስ): Sx. Jac. 13; **ወደይዎ: (ለ**
ቅዱስ): ውስተ: መንኩራኩር: ዘርቡብ: ታሕቲሁ: አፍሓመ:
አሳት: Sx. Tachs. 12; Hed. 22; **አዘዘ: ከመ: ይስቅልዎ: (ለቅ**
ዱስ): ውስተ: መንኩራኩር: ወይኩንንዎ: Ter 1. 2) trsl.:
orbita, (semita, via), τροχιαλ Prov. 2, 15, 4, 11, 26, 5, 6, 21;
 Hebr. 12, 13; ἄξωνος Prov. 2, 9, 9, 12.

ኩርኩር: vid. ቀርቀር:

ከርከንድ: subst. [كركند et كركند et كركند] *rhino-*
ceros, unicornis, Ps. 28, 6 vrs. nov. (vid. annot. Lud. ad
 hunc locum); cfr. plura de hac bestia in Bocharti hierozoico
 III p. 319.

ከርከንድ: subst. [كركند] *gemma rubino seu carbun-*
culo similis, Hez. 27, 16 vrs. nov. (hebr. ንጋንጃ). — Vid.
ከርከንድ:

ከርከሮ: subst., sing. et coll., *nux* [videtur a rotunditate
 dicta, vid. ከረረ: ኩርኩራ] a) *fructus: nux juglans*, sine
 dubio etiam *amygdala, amygdalum*, τὰ κάρυα Gen. 43, 11;
 Kuf. 42; Num. 17, 23; Hen. 31, 2; Const. Ap. 39. b) *arbor,*
nux, amygdalus: ገነተ: ከርከሮ: κήπος καρύας Cant. 6, 11;
ከርከሮ: καρύωνος nucens Gen. 30, 37; Jer. 1, 11; **ይጸጊ: ከ
ርከሮ: ለንጋሻጃ τὸ ἄμύγδαλον Koh. 12, 5; **ፀፀ: ከርከሮ:** Org. 2
 4) *Obscuro est locus Jer. 52, 21 vrs. nov. ubi legitur ወግዘ*
ፍ: ፀ አጸብ: ከርከሮ: (hebr. כבבז *cavus*); ubi *nucalis, nuci*
similis ob rotunditatem et concavitatem? (Vid., quomodo καρυ-
 ωτά interpretati sint Ex. 38, 16). — *Voc. Ae.: ከርከሮ: ዘ:*
ሎሚ: (sicl).**

ከርከንድ: n. prgr. 1) *καρχηδόνιος, carchedonius* *gemma, ru-*
bini vel carbunculi species, Jes. 54, 12 (ጥንቅጃ, LXX Ἰάσπις, Symm.:
καρχηδόνιος); Ex. 36, 19 ἄμᾶξωτος (ጥንቅጃ; in C *አሜቴክሞፍ*
 ስ); Deg. — Vid. ከርከንድ: 2) At in Sx. Ter 6: **ገብረ: ፍጥ: መ**
ጥቅፀ: እምፀፀ: ከርከንድ: በዘ: ቦታ: ይጠቅፀ: tamquam nomen
ligni cujusdam pretiosi, sine dubio rubri, fortasse ligni Santalini
usurpatur. (Vid. etiam quae de ከርከንድ disputaverunt Buxtorf
 in lex. talm. c. 102, et Ges: in thes. p. 93).

ኩርሮ: I, 1, rarius I, 2 [ἔρῃ *percussit, contudit* caput fuste]
 1) *percutere caput* alcis pugnis, fustibus; *colaphum in-*
fringere alicui, *pugnis contundere* alqm: κεφαλαίου Marc.
 12, 4; κολαφίζειν Matth. 26, 67; Marc. 14, 65; Did. 29; 2 Cor
 12, 7; τύπτειν **ይኩርሮዎ: በሐሰት: ርአሶ:** Matth. 27, 30; Marc.
 15, 19; κολαφίζειν Job 5, 4; κουδύλλειν, **ይኩርሮ: አርአስ**
ተ: ነጻዳዮ: Am. 2, 7, 5, 11; σπαιελλειν Deut. 28, 32. 2) trsl.:
contundere, vi opprimere, ላላ: ይኩርሮዎሙ: (v. **ይኩርሮ**
ዎሙ:) **ለአራት: ወለአገላ: ማውታ:** (καταδυναστεύειν) Mal.
 3, 5; Hen. 96, 8.

ተኩርሮ: III, 1 *pugnis vel fustibus percuti in capite,*
colaphizari, pugnis contundi: 1 Cor. 4, 11; **ተኩርሮ: ር**
አሶ: በበትረ: ሐለት: M. M. f. 129; *Christe, በበትረ: ሐለት: ተ*
ኩራሳ: Lit. Jac. Sar.; **በአገት: ርአሰስ: በበትረ: ሐለት: ዘተ**
ኩርሮ: Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

ኩርሮት: n. act. *percussio capitis, plaga pugno in-*
flicta: **ኩርሮቶሙ: ለደቂቀ: ዐምን:** κουδύλισμός Zeph. 2, 8;
ዘመላታሕት: አፍዐት: ወዘርአስክ: ኩርሮት: Sx. Tachs. 27.

ከርዘ: i. e. ነጋጋ ነጋጋ *proclamare.*

ተከርዘ: i. e. *ጥንቅጃ* (Inf. verbi ነጋጋ II) *proclāmatio* vel
promulgatio clerici (muneri praeficiendi): **አንበረ: አዲሁ: ለ.**
ቀ: ጳሳት: (Alexandriae) **ዲቦ: ርአሰ: ፍራ: ምፍጠስ:** (Fru-
 mentii) **ወጸለ: ላሰላሁ: ጸሎት: ተከርዘ:** ዘሚመት: መጥረብ
ሊጥ: M. M. f. 48; **ኢጲስ: ቆጶስ: ብወሐ: ሎቲ: ከመ: ይስፋ.**
ሕ: አዲሁ: ለተከርዘ: ቀሳውስት: ወዲያፍፍት: M. M. f. 326.

ከርዘ: vel **ከርዘ:** n. prgr. sc. *crux;* **ከርዘ: ዘ: መስቅል:**
Voc. Ae. (vid. etiam ስሊብ). — *Rad. Abb.: ከርዘ: ዘ: ሰቀለ:*
 (sed caveas, ne **ተከርዘ:** ex hoc scholio explanare velis).

ከረዩ: I, 1 [ጥንቅጃ ጥንቅጃ ነጋጋ, ጥንቅጃ, al.; vid. Ges. thes. p. 671]
 Subj. **ይከረዩ:** (raro **ይከረዩ:** Lud. ex Hist. VII Puer; Imperat.
ከረዩ: Clem. f. 223), *fodere*, 1) sensu proprio (graben):
 a) *fodere, effodere, defodere* α) rei in terra occultae quae-
 rendae causa: abs. ut: **በሆዩ ከረዩ:** Clem. f. 225; **ከረዩ: ወ**
ነሣአኩ: Jer. 13, 7; (Matth. 6, 19), vel c. Acc. rei, sive: *fo-*
diendo invenire: **ከረዩ: ንዋዩ: ልሕተት:** Sx. Jac. 30, sive *fo-*
diendo elicere: **ይከረ: ለርአስ: እከዩ:** Prov. 16, 27; **ብአሲ:**
መጥም: ይከረ: ታዘዘ: Prov. 29, 22. β) *foveam, puteum, sep-*
pulcrum al.; **ከረዩ: ምድረ:** Matth. 25, 18; **ዘይከረ: ግብ:** Prov.
 26, 27; Ps. 7, 16; Koh. 10, 8; Sir. 27, 26; Zach. 3, 9; **አፀ**
መቀ: ከረዩ: ግብ: Jer. 30, 8 var.; **ከረዩ: ዐዘቅተ:** Kuf. 24; Gen.
 21, 30, 26, 15 seq.; Jes. 51, 1; Jer. 2, 13; Ex. 7, 24 (omisso
 Accus.); **ከረዩ: መቃብረ:** Tob. 8, 9; **ከረዩ: ዘ:** (omisso Acc.)
ወቀብርክዎ: 2, 7; መቃብር: ዘከረዩ: ለርአስ: Kuf. 45; Jsp.
 p. 368; **ከረዩ: ምክደደ:** Marc. 12, 1. b) *perfordere* parietes,
 muros al.: **ይዬለጊ: ከረ: ውስተ: አረፍት: ወከረዩ:** Hez. 8, 8;
 c. Acc.: **ከረ: አረፍተ:** 12, 5; **ይከረ: አብዳተ: በጽልመት:** Job
 24, 16; Luc. 12, 39; **እላ: ይከርዩ: አብዳተ:** (fures) F. M. 17, 7;
 omisso Acc. (einbrechen): **ከረዩ: ወሰረቅ: ቤተ: ነጻይ:** Clem. f.
 226; Matth. 6, 19; **ከረዩ:** Ex. 22, 1. c) *pastinare, repa-*
stinare: **ኢይከርዩ:** Jes. 5, 6; **ከረዩ: ታሕቲሁ:** Herm. p. 53.
 d) *suffodere, diruendi causa* Hen. 89, 66. e) *incisiones*
facere: **ኢይላክውምሙ: ወሊይከርዩ: ሎሙ:** (für sie) Jer.
 16, 6. 2) *fodicare* (fließen), a) *fodere, effodere* oculos

Hen. 90, 2. b) trsl.: *fodere* i. e. *incitare* alqm *ad lasciviam, ferociam*: ረሐል፣ ኢይክርደጊ፣ Sir. 23, 6; በእኩት፣ ዕለት፣ ይከሪ፣ ጽጋብ 11, 27; ከረድ፣ ጽጋብ፣ Hez. 16, 49; Deut. 32, 15. — Voc. Ae.: ከረድ፣ ወደጎዳ፣ ዘ፣ መሐሰ፣; aliud: ከረድ፣ ዘ፣ መሐሰ፣ ደጎዳ፣ ዘ፣ አጉጉጉጉጉ።

አከረድ፣ II, 1 *fodiendum curare*: አከረድኩ፣ ሎተ፣ ምክደደ፣ Jes. 5, 2; Luc. 20, 9; ዐዘቅተ፣ Ex. 21, 33; ወደድ፣ ሥጋጋ፣ ውስተ፣ ገራ፣ ውጋ፣ ዘአሰው፣ አከረድ፣ (sc. sepulcro) Sx. Ter 15.

ተከርድ፣ III, 1 a) *fodi*: እስከ፣ ይተከረድ፣ ግብ፣ ለጋጥአን፣ Ps. 93, 13; Vis. Bar.; መቃብር፣ ኢይተከረድ፣ ለከሙ፣ Hen. 98, 13. b) *perfodi*, de pariete, domo Matth. 24, 43 Plait. c) *suffodi*, diruendi causa, Hen. 89, 67; አህጉር፣ ዘመዘበረ፣ ወማሰን፣ ወተከርድ፣ Hez. 36, 35.

ከሩይ፣ part. *fossus*, Lud., (ከረት፣ Jer. 44, 16 non fem. particiipiū — tanquam ዐዘቅተ፣ ከረት፣ — sed *χρηστῶ* est).

ከርድት፣ n. act. et subst. 1) a) *fossio*: ከርድተ፣ መቃብር፣ Hez. 39, 15 var. b) *perfossio* parietum: ለእመ፣ ተረክብ፣ ሰራቂ፣ ውስተ፣ ከርድተ፣ ቤት፣ F. N. 47. 2) *fossa*, si quis juxta domum suam facit ከርድተ፣ አው፣ ግብ፣ F. N. 37.

ከራድ፣ n. agr., Pl. ከረይት፣ et ከራይድን፣ *fossor* Lud. e Libr. Myst.; in specie: sepulchrorum (*vespillo*): ከረይት፣ መቃብር፣ Hez. 39, 15; ከራይድን፣ F. N. 1, 1.

መክርድ፣ subst., Pl. መክርድት፣ *pala, bipalium, spatula*: አጎዘ፣ መክርድ፣ በአደዋሁ፣ Sx. Genb. 28; jussit rex ይከረድ፣ ውስተ፣ ይእት፣ በአት፣ በመክርድ፣ ዘወርቅ፣ Lud. ex Hist. VII Puer.; ሰብ፣ ተጎጥኦ፣ መጥባሕት፣ ለከሳይሙ፣ ይምትረ፤ መክርድተሆሙ፣ ወሀቡ፣ ለሐራ፣ Enc. Masc. 11.

መክረት፣ subst., id., Lud. e Vit. Dan.

ኪርያላይሶን፣ vel ኪርያ፣ ላይሶን፣ n. prgr. Κύριε ἐλέησον (*Domine miserere*), Genz. f. 52; Kedr. f. 9; F. N. 44, 4; etiam ኪራላይሶን፣ Lit. 159, 4.

ኪርያቅ፣ vel ኪርያቅ፣ n. corruptum mensis Aegyptiorum quarti Choiak *Χοῖακ*, Voc. Ae.

ኪራድዮን፣ Lev. 11, 19 et ኪራድዮን፣ Deut. 14, 18; Enc. Mij. 23, est n. prgr. sc. *χαρὰδρόος* (in Acc.), *charadrius*, avis in hiatibus ammonium et ad ripas degens. — Voc. Ae.: ኪራድዮን፣ ዘ፣ ዮፍ፣ ጸዕጻ፣ ዘይነብር፣ በግብጽ።

ክርጻድ፣ subst., plerumque m., *zizania, herba inutilis* ut *lolium, cardui, urticae*, ζίζάνια Matth. 13, 25—30. 36—40 (nota ንእርዮን፣ 28; እስርዎሙ፣ 30); ክርጻድ፣ ዘያውዕይዎ፣ በእሳት፣ Clem. f. 112; ጲባ፣ ወደድ፣ ሥርድይ፣ ኢትጎድጎ፣ ለክርጻድ፣ ይቀጥ፣ Kid. f. 16; በከረ፣ መላኪ፣ ይምላጎ፣ ክርጻድ፣ እምሰማይ፣ ወረደ፣ Deg.; *κνίδη* ሆንተ፣ ሥርድይ፣ ክርጻድ፣ ይቀጥ፣ ለክርጻድ፣ Job 31, 40; ክርጻድ፣ ወምክ፣ Phlx. 236; ስቴ፣ ክርጻድ፣ M. M. f. 333 (vid. ኦንከለ፣); in Mss. Colbertinis conjungitur cum absinthio et amarities illi tribuitur, Lud. — Voc. Ae.: ክርጻድ፣ ብ፣ እንግርድድ፣ (*lolium temulentum*, vid. Harris II *Ἰνθ.* p. 23).

ክርጻድ፣ part. *herba inutili obductus* vel *depravatus*: ክርጻድን፣ ልብ፣ ወክርጻድን፣ ጎሊና፣ ወክርጻድን፣ ንብብ፣

ወክርጻድን፣ ትምህርት፣ እለ፣ ይተክሐዱ፣ ትንግሤ፣ ሙጋን፣ M. M. f. 333.

ኪርግሊዮስ፣ vel ኪርግሊዮን፣ vel ኪርግላዮን፣ n. prgr. *χοιρογυλλίος, choerogyllius* i. e. *mus jaculus* (ገግሿ), Lev. 11, 6; Deut. 14, 7. — Voc. Ae.: ኪርግላዮን፣ (v. ኪራግላዮን) ዘ፣ ሐሳማ፣ (v. አሳማ፣; de quo animali vid. Rüppell II. 217; Isenberg sub ሀሰማ).

ኮርንጅ፣ subst. [cfr. *قوس* cum derivatis] *circulus a circum*, ut: በኮርንጅ፣ ትዕይንት፣ *κύκλος* τῆς *καρμεβολῆς* Ex. 16, 13. b) *cohors*, *aula*: አዘዘም፣ ይንበር፣ በደዴ፣ ቅጽር፣ መከተርንጅ፣ ንጉሥ፣ *παρά* τὰ *πρόσθια* τῶν βασιλέων Chr. Ta. 13; ሶብ፣ ትብውእ፣ ውስተ፣ ኮርንጅ፣ ንጉሥ፣ *εἰς* βασιλεία *εἰσιών* Chr. Ta. 15. c) *cohors, comitatus principis*: ልእምውስተ፣ ኮርንጅ ሁ፣ (*τάξις, cohors satellitum*) Chr. Ta. 4. d) *corona, coetus* hominum, Enc. Teq. 25. — Voc. Ae.: ኮርንጅ፣ ዘ፣ መከማቻ፣; aliud: ዘ፣ ዩዳላት፣ ማያ፣; aliud: ኮርንጅ፣ መድበል፣ እንግልጋ፣ ብ፣ ዳላት።

ክረጺት፣ subst. (amb. ከረጠት፣; *حِرْز*) *marsupium, crumena* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፣).

ከራረታ፣ (v. ከረጥታት፣) n. prgr. *γραφές* (in Dat.: *γραφῆς*) *stylus, penicillus*, Hez. 23, 14 (in glossa exponitur ቀለም፣).

ክሴል፣ n. prgr. mensis Hebraeorum noni, *Χασελεύ* ካረጅ, Zach. 7, 1; (vid. ሴከሎ፣ c. 378); Enc. Jac. 15; Voc. Ae.

ክሴላ፣ n. prgr. sc. ኮርንጅ *Orion*, sidus coeleste, Am. 5, 8 vrs. nov.

ኩስሐ፣ I, 1 (denom. a ኮስሐ፣) Subj. ይኮሳሕ፣ *excrementa egerere, cacare*: non edam hoc terrenum ፋሲካ፣ ዘቦቱ፣ በሊዕይ፣ ከኩስሐ፣ ወስተይድ፣ እሠይን፣ ጻእሙ፣ እውዕል፣ ፋሲካ፣ ሰማያዊ፣ ዘአልቦቱ፣ ኮስሐ፣ ወኢሥንት፣ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (in historia Claudii); ተሀውካ፣ ከርሡ፣ ለአርዮስ፣ (Arii) ወሐረ፣ ጎብ፣ ሙጻኦ፣ ኮስሐ፣ ከሙ፣ ይኮሳሕ፣ ወወጽኦ፣ አምባተ፣ Sx. Nah. 18.

ኢኮስሐ፣ II, 1 *stercus edere, excrementa egerere, cacare*: ኢኮስሐ፣ አልኩ፣ አዕዋፍ፣ ውዕዮ፣ ውስተ፣ አዕይንትዮ፣ Tob. 2, 10; Sx. Masc. 16; ተሀውካ፣ ከርሡ፣ (Arii) ወወጽኦ፣ አ፣ ጽምሚተ፣ ወሐረ፣ ውስተ፣ ዐጸደ፣ ምክሳሕ፣ ወንበረ፣ ከሙ፣ ያኮስሐ፣ M. M. f. 20; ከሙ፣ መዝብር፣ ዘኮሳ፣ ያኮስሐ፣ (v. ስሐ፣) ውስተቱ፣ Jer. 19, 13.

ኮስሐ፣ subst. [*كسح* *verrit* domum, *كساح* *purgamentum*; vic. ኮከባ ኮከባ *كسحا*] (*purgamenta*) *stercus, excrementa*: ይበል፣ ኮስሐ፣ *ἀκάθαρτα φάγονται* Hos. 8, 13, 9, 3; እሱራን፣ አሙንጉቱ፣ ከሙ፣ ጸረ፣ ኮስሐ፣ (*φαστῶν κοπρίας?*) Jes. 46, 1; excrementa hominum: 4 Reg. 18, 27; ከሙ፣ ይበል፣ ኮስሐ ሙ፣ Jes. 36, 12; ኮስሐ፣ ሰብሕ፣ Hez. 4, 12, 13; avium: ኮስሐ፣ ርግብ፣ 4 Reg. 6, 25; equorum, jumentorum: ኮስሐ፣ አፍራሕ፣ Sx. Teq. 9; በል፣ ጎጠተ፣ ወዕሪ፣ ዘሀሎ፣ ውስተ፣ ኮስሐ፣ አፍራሕ፣ ወእንሰሳ፣ Jsp. p. 368; ሙጻኦ፣ ኮስሐ፣ vel መካን፣ ኮስሐ፣ *latrina* Sx. Nah. 18. — Voc. Ae.: ኮስሐ፣ (v. ኮስሐ፣) ዘ፣ ሐር፣ (v. ጎርኦ፣).

ርእሳ : περιεκερυσεν εαυτην Luc. 1, 24. 2) **celare** : እመ : አበ ስኩ : ዐቢዮ : ጌጋዮ : ወክበትኩ : Job 31, 33; ይኩባት : ነገረ : ው ስት : ልቡ : 38, 2; ይጌይስ : አብደ : ዘዮ ጎብኢ : አበዲሁ : እም ስብጢ : ዘይክብት : ጥበቢሁ : Sir. 20, 31. 41, 15; ኢትክብቱ : Jes. 44, 8; Jer. 27, 2; ዘዮ ጎብኢ : ወይክብቱ : Rom. 2, 16; ኢ ጌክል : ክብጥቶ : ἀρνጃσασጃαι Act. 4, 16. — *Voc. Ae.* : ክብተ : ዞ፣ ሸ፣ ገ፣ ጎብኢ : ዘ : ደ፣ ሊ : *aliud* : ክብተ : ብ : ደ፣ ፊ : ሸ፣ ግሃ : ደ፣ ጎብኢ : ሰ : ስ : ሸ፣ ጎ፣ ።

ተክብተ : III, 1 1) *abdi, occultari* : ተክብተ : ሂዮክ : Hen. 12, 1; ክመ : ትትክበት : መገፈሰዮ : 71, 1. 2) *celari, occultum esse, latere* : አልቦ : ጎብኢ : ዘይትክበት : Marc. 4, 22; 1 Tim. 5, 25; ኢይትክበት : እክዮሙ : Job 18, 5; ስእነ : ተክብቶ : λαῖσεν Marc. 7, 24; Luc. 8, 47.

ክብት : part. *occulius, abditus, celatus, arcanus, clandestinus* : መድፍን : ክብት : Sir. 20, 30; Jes. 45, 3; ጥብብት : ክብት : መገባብት : ዘኢያስተርኢ : Sir. 41, 14; Hos. 13, 12 var.; Prov. 27, 5 var.; ጎብኢ : ወክብት : (*abstrusus, Lud.*) 1 Cor. 2, 7; አንቀጽ : ክብት : (göfjelme ጃክጆ) Jsp. p. 375. — Adv. **ክብተ** : *occulite, clam*, Jsp. p. 316; Phlx. 4; Enc. Ifed. 15.

ክብተት : n. act. *occulatio*, Lud. ex auct. Greg.

ክባቲ : n. ag. *occultator, celator, operiens* : ክባቲሁ : ለከሁት : Lit. 173, 3; አምላክ : ክባቲ : አበሳ : (i. e. condonans) Genz. f. 71; Maväs. n. 69.

ክብታ : subst. *indoles latens, res occulta* : በመገክ ራቲሁ : ያርኢ : ክብታሁ : τοῖς θαύμασιον ἔδειξεν τὸ κρυπτόμενον, Cyr. f. 103. 112.

ክብታዊ : adj. rel. *arcanus, occultus* : በከመ : በውስት : ፍጥረት : ትጌይስ : ነፍስ : እም ሥጋ : ከግሙ : ሥርዐት : ክብታዊ መ : ነፍሳዊ : ይጌይስ : እምን : ሥርዐት : ግሁድ : ሥጋዊ : Phlx. 3.

ክብካብ : subst. *nuptiae, solemnia nuptiarum, γάμος*, γάμοι Joh. 2, 1; Luc. 12, 36; Matth. 22, 2 seq.; ገብረ : ክብካብ : Gen. 29, 22; መዋዕል : ክብካብ : Esth. 9, 22; አመ : ክብካብ : ἐν τῷ νυμφῶνι Tob. 6, 14; ቤተ : መርዓ : ወክብካብ : F. M. 32, 7; ክብካብ : መርዓ : Org.; Clem. f. 105; በከመ : መርዓ : ይትፌ ሣኢ : በውስት : ክብካብ : f. 256; Maväs. n. 49. — *Voc. Ae.* : ክብካብ : ዘ : ሰርግግ. [De etymo variae sese praebent conjecturae, certi nihil].

ክብደ : I, 1 [ገጋጃ id.] Subj. ይክበድ : rarius ይክብድ : (ut 1 Reg. 3, 2; 2 Reg. 13, 25 var.), *gravem esse*, et comparative *graviorem esse*, seq. እምን : compar. ምንት : ይክብድ : እምን : ዐረር : Sir. 22, 14; Prov. 27, 3; ይክብድ : እምጥጥ : ብ ሕር : Job 6, 3; c. pron. suff. : *gravare* alqm vel *nimis gravem esse* alicui, ut : ጸር : ክብደን : Clem. f. 180; Sir. 6, 21; Ex. 18, 18; ክብዳ : ነገሥት : Jes. 24, 20; 4 Esr. 6, 43. a) *gravatum vel oneratum esse* : ይክብደን : ርእሰዮ : ወኢጥጥ : ንዋመ : Rel. Bar.; ወኢ ይክበድክ : ነፍስትክ : ውስት : ምስክብክ : Sir. 34, 19. b) *gravior incumbere* alicui, c. ላዕለ : Ps. 31, 4. 37, 4; 1 Reg. 5, 6. c) *ingravescere* i. e. *nimis vehementer fieri*, ክብደ : ደዋ ሁ : 3 Reg. 17, 17; c. ጻብ : prs. : ክብደ : ቀትል : ጻብ : ሰኢል : 1 Par. 10, 3 (aliäs ጸገዐ). d) *molestum esse, oneri esse*, c. prou. suff. (*alicui*) : ክብድኩክ : ἐπι ἐπὶ σολ φορτος Job 7, 20; c. ላዕለ : prs. 2 Reg. 13, 25. 14, 26. e) *ingravescere* i. e. *cre-scere, augescere* 4 Esr. 14, 42. f) *gravem* i. e. *hebetem* esse vel *feri, hebescere*, de oculis Gen. 48, 10; Kul. 27; 1 Reg. 3, 2;

Marc. 14, 40. g) *obdlescere, indurari*, de animo : ትክብድ : ነፍሰዮ : ላዕሌሆሙ : Zach. 11, 8; ክብደ : ልቡ : Ex. 7, 14. 8, 11. 9, 7.

አክብደ : II, 1 1) *gravem facere* : አክብድክ : አርዑቶ ሙ : ፈደፋዶ : Jes. 47, 6; አክብዶ : (ci) ገንዶራቲሁ : Sir. 30, 38. a) c. Acc. rei et ላዕለ : vel ጻብ : prs. : *grave* quid vel *nimis grave imponere* alicui : እደዮ : ኢያክብድ : ላዕሌክ : Job 33, 7. 23, 2; 2 Esr. 15, 16; Act. 15, 19; ኢታክብድ : ላዕሌ ሁ : ጸረ : ክብደ : Clem. f. 180; ይደሊ : ከመ : ያክብድ : ቀፍኖ : ላዕሌሁ : F. M. 16, 4; እል : ያክብዱ : ጻብ : አግብርቲሆሙ : ቀ ኔ : እኩዮ : Did. 21. b) *molestum facere* : አክብድክሙ : ላዕሌ ዮ : ነገረክሙ : Mal. 3, 13. c) *cumulare (in molem)* : በኢያክ ምር : ያክብድ : ነገር : Job 35, 16. d) *vehementem facere* : አክ ብደ : ተክክመ : ሴ : ጥቀ : Num. 16, 15. e) *hebetare, indurare*, cor suum Ps. 4, 3; 1 Reg. 6, 6; Ex. 8, 28; aliorum Ex. 10, 1; አክብድ : ጎሊዳ : *tarditas animi* (ad preces) Org. 2) a) *gr-avare, onerare* alqm : አክብድ : በረኪዮ : Thren. 3, 7; (ሥጋ) ያክብዳ : ለነፍስ : Sap. 9, 15; ኢታክብዳ : ልበክመ : በሰታይ : Luc. 21, 34; Clem. f. 254. b) *molestiam exhibere, oneri esse* alicui, እንዘ : ንክል : አክብደ : ከመ : ሐዋርያተ : ክርሰቶስ : ἐν βάρει εἶναι 1 Thess. 2, 6; c. ላዕለ : prs. 2, 9; 2 Cor. 12, 16; 1 Tim. 5, 16.

አስተክብደ : IV, 1 et አስተክብደ : IV, 3 1) *nimis grave vel intolerabile censere* alqd sibi : ለከመ : አስተዐጸብ : ወኢ ስተክብደ : ንስሐሁ : ዘወሀብም : ክህናት : Clem. f. 259; ይቲክ ገዘ : ወያስተክብድ : ፍኖተ : መንሰት : δὺςφόρτην ποιούμενος τοῦ πειρασμοῦ τῆν ἐφοδὸν Cyr. c. Pall. f. 87; አስተክብድ : ሐሚመ : ibid. 2) *grave onus imponere, onere* imposito *gravare* : episcopos poenitentibus cedat ወኢያስተክብድ : ላዕሌሆሙ : Did. 6; አስተክብድ : (Inf.) Did. ed. Platt p. 34; ኢያስተክብ ድ : ጻቤሆሙ : p. 41 (quibus in locis Platt significatum *gravior incumbere, asperum et immittem se praebere* statuit).

ክብድ : part. et adj. f. ክብድ : (Deut. 30, 11 FH; at in Acc. ክብድት : ibid.) 1) *gravis* : ጸር : ክብድ : Sir. 21, 16. 40, 1; Ps. 37, 4; Matth. 23, 4; ክብድ : አብን : Prov. 27, 3; ኢታን ሥእ : ክብድ : *grave quid* Sir. 13, 2; ጸረት : ክብድ : Thren. 1, 9; አንቀጽ : ዐቢዮ : ወክብድ : Jsp. p. 376; ብሕሊ : ክብድ : 1 Reg. 4, 18; trsl. de rebus, quae oneris instar deprimunt : ቀፍኖ : ክብድ : F. M. 23, 9; ክብድ : ቅኔሆሙ : 2 Esr 15, 18; ጌጋዮ : ክብድ : Act. 26, 7. a) *numerosus* Ps. 34, 21; Num. 20, 20; Nah. 2, 9. b) *vehemens* : ክብድ : ሕማም : Sir. 34, 2; ክብድ : ድቀት : Nah. 3, 3; ብግው : ክብድ : *somnus gra-vis* M. M. f. 333. c) *gravis* i. e. *magni momenti* : ሰላም : አብ ል : ለተአምራሁ : ክብድ : Enc. Nah. 14. d) *molestum, oneri* : ክብድ : ወዕጹብ : δὺςἔρηστος Jes. 3, 10; ክብድ : ውአቲ : ለ : Sap. 2, 12. e) *difficilis, arduus*, Deut. 30, 11; 1 Joh. 5, 3; f) *gravitate incrs, impeditus, እደዊሁ : ለሙሴ : ክብድ* : Ex. 17, 12; አዕይንቲሆሙ : ክብዳት : (somno graves) Matth. 26; 43; ዘክብድ : ልሳን : Hez. 3, 5. 2) *oneratus, onustus* : ክብዳን : ጸር : Clem. f. 201. 233.

ክብድ : subst., Pl. ክብዳት : 1) *gravitas, pondus* : እምክ ብደ : ቅኔ : አብድ : 2 Par. 10, 4; ክብድ : ጸር : አቅጭል : Maväs. n. 70; ግድፍ : እምላዕሌክ : ክብደ : እንላ : እመሕያሎ : 4 Esr. 14, 12; ክብድ : ንዋም : Lit. Jac.; ክብዳ : ለጸባሕት : *gravitas tributi* Enc. Jac. 7. a) *vehementia* Hen. 63, 10. b) *amplitudo* : ክብዳ : ለስብሐቲክመ : Enc. Genb. 4. 2) *onus*, Apoc. 2, 24;

Matth. 20, 12; 4 Esr. 6, 82; ὄργος Hebr. 12, 1; ለምንት፡ ይከውን፡ ከቦደ፡ ገብርክ፡ ላዕል፡ እግዚአብሔር፡ 2 Reg. 19, 35. Pl. ከቦደት፡ onera i. e. servitutes (praediorum) F. N. 37. 3) moles፡ ከቦደሙ፡ τὸ βάρος αὐτῶν Judith 7, 4. In locis Ps. 47, 3. 12. 121, 7; Thren. 2, 5 Aethiops βάρεξ (turres, palatia) perperam ከቦደ፡ molem interpretatus est.

ከቦደት፡ n. act., Pl. ከቦደታት፡, gravitas, molestia; difficultas፡ ከሙ፡ ያቀልል፡ እምኔሁ፡ ከቦደታት፡ Phlx. 165.

መከቦደ፡ subst. moles, Thren. 2, 5 var. (pro ከቦደ፡ βάρεις).

ከቦደ፡ subst., m. et f., [ገጋጃ ስጋጃ ጃጃጃ jecur, ስጋጃ venter cum ejus partibus, jecur; de etymo vid. Ges. thes. p. 655] 1) viscum ventris, in specie a) jecur, ስጋጃ, Prov. 7, 23; Tob. 6, 5—8; 1 Reg. 19, 13; Ex. 29, 13. Kuf. 21. α) ከቦደ፡ እንተ፡ ትንክሱ፡ jecusculum i. e. ὁ λοβὸς ὁ ἐπὶ τοῦ ἥπατος Lev. 3, 4. 10. 15. 7, 4. β) πάντα διὰ ταλάντων ποιεῖ λαλεῖν (magnificentius loqui facit) Aethiops reddidit ለሆሎ፡ በከቦደ፡ ያስተናግርሙ፡ 1 Esr. 3, 20 (ubi በከቦደ፡ jecore i. e. ex intimo sensu menti (ልብ) oppositum esse videtur: von der lieber weg). b) ventriculus vel stomachus: 1 Tim. 5, 23. 2) venter: Gen. 22, 9; Lev. 11, 42; አስከቦኪ፡ ውስተ፡ መሬት፡ በከቦደኪ፡ (v. ከርሥ)፡ Jes. 51, 23; አስከቦደ፡ ውስተ፡ ከብዱ፡ ዲብ፡ ፀረተ፡ ሳይን፡ Sx. Masc. 11; ገዢኖ፡ ማደ፡ ዘአንጋር፡ ዲብ፡ ከብዱ፡ Enc. Pag. 1 (in Actis hujus diei፡ ውስተ፡ ከርሥ). — Voc. Ae.፡ ከቦደ፡ ብ፡ ገብት፡ (v. ግቦት). 3) ሕብረ፡ ከቦደ፡ color viscerum vel jecoris, quidquid hoc colore tinctum est, i. e. purpureum, purpura, Num. 4, 7. 13; Ex. 35, 25. 36, 9. 10. 32. 37. 37, 3. 5; in C pro ማላት፡ Ex. 25, 4 al. (vid. annot. ad 25, 4); pro ግፍራ፡ 35, 6 (vid. annot.); pro ደረከኖ፡ Num. 4, 6. — Voc. Ae.፡ ሕብረ፡ ከቦደ፡ ብ፡ ሴታቀን፡ (v. ሊታ፡ ቀን)፡ ግምጃ፡

ክቶሊካ፡ (Lud.፡ ክቶሊካ) n. prgr. catholicus, catholica (καθολικός)፡ ሃይማኖት፡ ክቶሊካ፡ እንተ፡ ይአቲ፡ ሐዋርያዊት፡ ሉቃስ፡ de Trin.; episcopus Ephesi ያከብርዎ፡ በስም፡ ሀብደ፡ ዘክቶሊካ፡ ዘውአቱ፡ ስሙ፡ ሊቃናት፡ F. N. 4; Catholicus Orientis, Enc. Teq. 9 (vid. sub ተንበል).

ከተሙ፡ rad., cui vicina est ጎተሙ፡ (ጠገገ ጸጽ) claudere, clausum tenere, signare, concludere et ጸጽ continere, celare.

ተከትሙ፡ III, 1 aliena veste induta latere velle: testimonio ne admittatur ዘይትሚሰል፡ በአርአያ፡ ዘአካባ፡ አርአያሁ፡ ከሙ፡ ከህን፡ ዘይትከተም፡ አው፡ ዘይለብስ፡ አልባስ፡ ሐራ፡ F. N. 43, 12.

ከትሙት፡ n. act., ut videtur i. q. ጎተሙት፡ obsignatio: (Abba Macarius ait) ትሕትና፡ (ውአቱ) ከትሙተ፡ ሐራዊ፡ ክርስቶስ፡ Phlx. 152.

ከተማ፡ subst., m. et f., Pl. ከተማት፡ 1) extremum, summum, extremitas, summitas rei, a) extremum, finis፡ ውስተ፡ ከተማ፡ ምድር፡ ጅን፡ ልቀላ ገና፡ Prov. 17, 24; ከተማ፡ በትና፡ Gen. 47, 31; 1 Reg. 14, 27; Hebr. 11, 21; ከተማተ፡ አብትር፡ Lud. e Mss. Colb.; ከተማ፡ ንፍስት፡ glans membri Gen. 17, 11. 23. 25. 34, 24; Ex. 4, 25; ከተማ፡ እድ፡ አግር፡ Lev. 14, 14; ከተማ፡ አዳባዕተ፡ እድ፡ አግር፡ Ex. 29, 20; Iev. 8, 23; ከተማ፡ አዝን፡ auricula Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; ከተማ፡ ፀርፍ፡ Kuf. p. 48. b) summum, apex, vertex, fastigium፡ ከተማ፡

ሥዕርቶሙ፡ κορυφή τριγώνος Ps. 67, 23; ከተማሁ፡ ለደብር፡ Ex. 19, 20. 24, 17; Hen. 17, 2; ላዕል፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቀጽጽጽ፡ (arboris) Macc. f. 20. c) cuspidis፡ ግጠት፡ ዘሠላስ፡ ከተማት፡ Phlx. 5. d) trsl.: primitiae፡ ከተማ፡ ሙድክ፡ ልጥጥጥ ሸሎኖ፡ Ex. 22, 28. 2) In lingua Aethiopico-amharica ከተማ፡ „vulgo vocatur castra regia scil. summa“ (Lud.), cerebro in Annalibus Regum Abyssinae, ut: ገብና፡ ከተማ፡ ብ... Chr. L. Atk. f. 14; ሰብአ፡ ከተማ፡ homines qui castra regia sequuntur, Lud.

ተንክተም, subst., m. et f., yons (sine dubio proprie: id quo hiatus occluditur, vel agger quo fluctus intercluduntur vel coërentur): 2 Reg. 23, 21 (δισπάζωρα); ገብረ፡ ተንክተሙ፡ ዲብ፡ በብሕር፡ Sx. Mag. 28; ተበትክት፡ ተንክተም፡ ዘውስተ፡ በሕር፡ Sx. Nah. 12; trsl.: ማርያም፡ ተንክተሙ፡ እግዚአብሔር፡ ካነት፡ ጎብ፡ ሰብአ፡ ፀጃ፡ ጠቅላይ ሰው፡ ለግዳር፡ ሕግ፡ ሰብአ፡ ለሕይወት፡ ዘላለም፡ Laud. Mar. — Voc. Ae.፡ ተንክተም፡ ዘ፡ ድልድይ፡ ሐመርሂ፡ ይትበሀል; aliud: ተ፡ ብ፡ ድልድይ፡ ወመሰላል; aliud: ተንክተም፡ አርማስ፡ ሐመር፡ ዘ፡ መርከብ ።

ከተረ፡ suffire vid. sub III ቀተረ፡

ከተረ፡ ዘ፡ ዐቀመ፡ Voc. Ae.; ከተረ፡ ዘ፡ ከለከለ፡ Rad. Abb., sine dubio i. q. I ቀተረ፡

ክታር፡ ክትር፡ ከታሪት፡ ክታሪት፡ ከተረ፡ ክትር፡ n. prgr. sc. ገጠጥ፡ ገጠጥ፡ ስ. e. ጠገገ፡ Pl. ጠገገ፡ capitulum columnae, 4 Reg. 25, 17; 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 vrs. nov. — Voc. Ae.፡ ክታሪት፡ ዘ፡ መደብ ።

ክተብ፡ inus., i. q. ጠገገ ጸጽ ጸጽ scribere.

ክታብ፡ subst., Pl. ክታብት፡ 1) liber, exemplar libri፡ ተብህለ፡ በክታብ፡ ፀረብ፡ Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 74. 2) plerumque፡ libellus: a) syngraphus, diploma, literae፡ clericus ዘዩ ሐውር፡ ጎብ፡ ንጉሥ፡ ዘአንበል፡ ዩአገዘ፡ ዘይሠይሞ፡ (sc. episcopus) በታሎ፡ ወበክታብ፡ F. N. 5. 9; ጸሐፊ፡ ሎቱ፡ ክታብ፡ በእይሁ፡ ከሙ፡ ይትአዘዘ፡ ሎቱ፡ ከሎሙ፡ መኳንንት፡ Sx. Jac. 9; ክታብ፡ መልአክት፡ libellus epistolaris Enc. Masc. 7. (Lud.፡ Jac. 7); ጸዋሬ፡ ክታብ፡ tabellarinus, Lud. b) scheda magica, piltacium superstitionis literis signatum፡ እለ፡ ይጽሕፍ፡ ክታብተ፡ በምክንያት፡ ፈውስ፡ F. M. 15.

ክታብ፡ n. eg. i. q. ጠገገ ጸጽ scriba, Pl. ክታብያን፡ Sx. Jac. 8.

ክታን፡ subst. 1) i. q. ክዳን፡ tunica 2 Reg. 13, 18 E. 2) linum, linteum [ገገጃ ጸጽ ጸጽ id. (at ቀጥን፡ ጸጽ bombyx); dictum a tegendo vel vestiendo vid. ክዳን፡], ልብስ፡ ክታን፡ opp. ማላት፡ Chr. Ta. 28 (ἡμάτιον λετὸν opp. ማቀጠጠጠ); ለብስ፡ ክታን፡ Fal. f. 67 (vid. sub አግዚፊ); ግዝተ፡ ሥጋዝ፡ በመጥጥሐ፡ ክታን፡ I Enc. Mar. 38. — Voc. Ae.፡ ክታን፡ ዘ፡ ልብስ፡ መንግሥት፡ ዘግብጽ፡ በፍታሂ፡ ሰንዱሂ፡ ውአቱ ።

ከተረ፡ constringere, arcte ligare, Lud. cfr. ክተ፡ ክተ፡ part. stricte ligatus, constrictus, Lud.

ኩትፈት፡ vel ኩትፈት፡ n. act. et subst., Pl. ኩትፈታት፡, *constrictio, vinculum*: ኩትፈት፡አደዊሁ፡ፀቱ፡ sc. Christi F. M. 31, 5 (vid. sub መንጃፈ)፡; ut videam Christum ውስተ፡ ጎሳር፡ዘኩትፈታት፡መስቀል፡ Plbx. sub fin.

ክን፡ pron. II pers. f. Pl. verbis et nominibus suffixum.

ክነሰ፡ *congregare*, i. q. ^{كئس} (كئس).

አክነሰ፡ II, 1 (in ecclesiam) *ad sacra obeunda convocare*, Mavās. n. 13 (vid. sub ሆባይ)፡.

ተክነሰ፡ III, 1 *ad sacra obeunda* (in ecclesia) *congregari, concioni ecclesiasticae interesse, communione sacrorum* (vel *ecclesiastica*) *junctum esse*: poenitentes ደባሓ፡ ወይትክነሰ፡ Clem. f. 160; ደባሓ፡ ወይትክነሰ፡ ወይቅረብ፡ f. 161; Kid. f. 10; venefica አልባ፡ተክነሰ፡ ወተደምረ፡ ምስሉ፡ሕዝብ፡ Clem. f. 120; ተክነሰ፡ *κοινωνία* (*communio ecclesiastica*) II Can. Ap. 27; ዶትክነሰ፡ *κοινωνία* ibid. 13; ዶትክነሰ፡ ምስሉ፡ *αὐτῶ κοινωνούντες*, ibid. 28. — *Voc. Ae.*: ዶትክነሰ፡ ዘ፡የተብር፡; *aliud*: ተሳትፈ፡ተሐወሉ፡ተቶስሐ፡ተክነሰ፡ ዘ፡ተቀላቀለ፡።

ክነሰት፡ n. act. *sacrorum communio, communio ecclesiastica*: ምስሉ፡አሉ፡ክመዝ፡የአምኑ፡አኅብር፡ክነሰት፡ M. M. f. 350.

ክነሱ፡ subst. *conventus sacrorum causa factus, communio ecclesiastica*: አመ፡ገበርክ፡ (Christe) በታቦር፡ምስሉ፡ሐዋርያት፡ክነሱ፡ Sx. Nah. 13; የሀብም፡ንስሐሁ፡፱ሰባ፡ይጸም፡ወአምደኅራሁ፡ይረክብ፡ክነሱ፡ምስሉ፡ሕዝብ፡መሃይ ምናን፡ Clem. f. 239.

ክኳ፡ subst., f., (ከሣንጋ ከዓንጋ ^{كئيسمة}) *congregatio, coetus congregatus*: ሰላም፡ለጉባኤክመ፡ውስተ፡አሐቲ፡ ክኳ፡ *synodo vestrae in una congregazione* (non: in unum templum, Lud.) Enc. Tachs. 12; Hed. 11.

ክንበሎ፡ subst. (Lud.: ክንበል፡ calamistrum, instrumentum concinnandis capillis aptum) *crinale, fibula crinalis* [vid. ክበሎ], S. Tecla ወሀቡቶ፡ለዐጻይ፡ቤታ፡ክንበሎ፡ዘወርቅ፡ Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.*: ክንበሎ፡ዘ፡የወርቅ፡ጊባል፡; *aliud*: ዘ፡ወለባ፡።

ክንቱ፡ nonn., ubique munitum (sicut ክሉ፡, gramm. § 157, 2) suffixo *ū*, [etymon incertum; nescio an referendum sit nomen ad

خون خان]; in Acc. ክንቶ፡; in st. c. c. pron. suff. ክንቶ፡ 1) Substantiv inane, *vanum, vanitas, inanitas, ፈጠረት፡ዓለሙ፡አምነ፡ክንቱ፡ዘአልቦቱ፡ገጸ፡* ጆፆ ἄμφορου ὕλης Sap. 11, 18; ክንቱ፡ይረክቦ፡ *κενά* Job 34, 19, 7, 16; ክመ፡ይገሥሥ፡ክንቶ፡ *μάταια* Jes. 45, 19; ሕልም፡ወሰገል፡ወመቅስም፡ክንቱ፡ክሉም፡ Sir. 31, 5; eidos Sir. 25, 2; *ματαιότης* Koh. 1, 1, 2, 11, 4, 7, 6, 11; ክንቱ፡ክንቱ፡ 12, 8; Ps. 61, 9; Rom. 8, 20; አሉ፡ይትጭከሉ፡በክንቱ፡ወበሐሰት፡ Jes. 28, 17, 59, 4; ነገረ፡ክንቱ፡ *ῥήματα κενά* Job 6, 10; አውራጎ፡ክንቱ፡ 7, 3; Eph. 5, 6; ልቡሙ፡ክንቱ፡ Ps. 5, 10; Jer. 10, 15; Jes. 1, 13; ነቢያት፡ርእይ፡ክንቶ፡ Thren. 2, 14; 4 Esr. 2, 28; Jer. 2, 5; አሉ፡ይትናገሩ፡ክንቶ፡ *κενολόγοι* Jes. 8, 19; ንግድ፡ዘንተ፡ክሉ፡ክንቶ፡ Clem. f. 260; ይከውን፡ክንቶ፡ኅይሉ፡መንፈስከሙ፡ Jes. 33, 11; ክንቶ፡ክነ፡ *ματαιωθήσεται* Judith 6, 4; 4 Reg. 17, 15. a) *inutile, nequam*: ነገረ፡ክንቱ፡ *ῥήματα ἄ*

ού δεῖ Job 15, 3; *nocens*: ክመ፡ቆሶ፡ክንቱ፡ለስንን፡ βλαβερός Prov. 10, 26. β) *irritum, cassum*: ክንቶ፡ላሕይኪ፡ Jer. 4, 30. γ) *de idolis utpote vanis et nihil valentibus* Lev. 17, 7; 3 Reg. 16, 26; 4 Reg. 17, 15; Am. 2, 4. b) *Quamquam ክንቱ*: in st. c. aliis non occurrit, tamen passim pron. suff. annectuntur ad formam ክንቶ፡ (sive Nom. sit sive Acc.), ut: ክንቶም፡ኪ፡ግብጽ፡ (v: ክንቶኪ) Jes. 30, 7 cod. Laur.; ግብጽ፡አሉ፡ክንቶሙ፡ (*Aegyptii qui vani sunt*) 31, 2 Laur., በክንቶሙ፡ *ἐν τοῖς ματαλοῖς αὐτῶν* 3 Reg. 16, 26; አስሐቶሙ፡ክንቶሆሙ፡ዘገብሩ፡አበዊሆሙ፡ Am. 2, 4. 2) Adjectivi instar substantivo apponitur: *vanus, inanis*, ክንቶ፡ነገረ፡ *μάταιον λόγον* Prov. 24, 31; ክንቶ፡ምግባራሁ፡ይሌል፡ክንቶ፡ 22, 8; ሰገሉ፡ክንቶ፡ነገርክሙ፡ Hez. 13, 7; አሉ፡ያመጽኡ፡ነገረ፡ክንቶ፡ 13, 19; 1 Tim. 6, 20. 3) Adv., sive ክንቱ፡ et ክንቶ፡ sive በክንቱ፡ et ለክንቱ፡ a) *incassum, frustra*; ክንቱ፡ v. ክንቶ፡ *ያመልኩኒ*: *μάτηρ*, Jes. 29, 13; ክንቱ፡ v. ክንቶ፡ተሰፈወ፡ 29, 8; 4 Esr. 9, 25; Ps. 72, 13 (*ματαλοῖς*); Math. 15, 9; በክንቱ፡ Mal. 1, 10; ለክንቱ፡ ut: *ጸመውኩ፡ለክንቱ*: Job 2, 9, 39, 16; Jes. 22, 1, 45, 18; Jer. 18, 15, 26, 11; Ps. 88, 46; Gal. 2, 2, 21; Phil. 2, 16; 1 Thess. 3, 5; 2 Cor. 6, 1. b) *inaniter, sine causa, temere*, በክንቱ፡ Ps. 3, 7, 68, 5; Thren. 3, 51; Joh. 15, 25; ለክንቱ፡, ut: *ጸላኤ፡ይከውኖ፡ለክንቱ*: Sir. 20, 23. c) *gratis* (ጋገገ), *δωρεάν, በክንቱ*: Job 1, 9; Jes. 52, 3, 5; Jer. 22, 13 vs. alt.; Ex. 21, 2; Rom. 3, 24; 2 Cor. 11, 7; Apoc. 21, 6, 22, 17. — *Voc. Ae.*: ክንቱ፡ብ፡ ቢላሽ፡።

ኩናት፡ vel ኩናት፡ *telum, hasta* vid. sub ክየን፡

ክንትሮሳት፡ et ክህ፡ n. Pl. prgr., ut videtur *quadrantes annorum*, M. M. f. 347 (vid. sub ረብዕ); Deus ዘያስተባረ፡አክራሙ፡በሐጋይ፡ወመጸወ፡በጸጸይ፡ክንትሮሳትሆሙ፡ዘገብረ፡በዘ፡ይትዔረይ፡ M. M. f. 127.

ክነን፡ inus. sc. ^{كئني} *tegere*.

መክኑን፡ i. e. ^{كئنون} *occultus, ignotus*: አልመክኑን፡ ገብሃል፡ኅሱሕ፡ Sx. Teq. 6 (ex Act. 17, 23).

ክነን፡ vel ክነን፡ n. mensis Syrorum IX et X. (^{كانون} ⁶ ^{شعبان}) i. e. Decembris et Januarii: ክነን፡ዳግግይ፡ Sx. Ter 10; Voc. Ae.

ኩነን፡ I, 2 [propagatum e radice ነን ክነ, sicut ነን፡ ^ص ^ع al., vid. Ges. thes. p. 665] 1) *judicare*: ዶትኅሣኤ፡አግዚ፡ ለኩንኖ፡ Jes. 3, 13; በመዋዕሉ፡ይኳን፡መሳፍንት፡ Ruth 1, 1; ዶዶልምን፡ኩንኖ፡ላሢበት፡ Sir. 25, 4; Math. 7, 1, 2; Joh. 5, 30; c. Acc. prs.: Gen. 18, 25, 19, 9; Ex. 18, 13, 22, 26; 1 Reg. 7, 16, 17; Hez. 36, 19; Ps. 9, 8, 71, 2, 4, 95, 10; Math. 19, 28; Joh. 18, 31; Act. 24, 6; Rom. 3, 6, 14, 9; 2 Tim. 4, 1; c. Acc. causae vel iudicii: Ex. 18, 22; ኩነንክ፡ አግዚ.አ፡ክነን፡ንፍሰየ፡ Thren. 3, 57; *ሁይኳንን፡ጽድቅ*፡ 1 Petr. 2, 23; Ps. 57, 1, c. dupl. Acc.: Deut. 16, 18; 1 Reg. 25, 39; c. ብ፡ *normae*: ቦን፡አግዚ፡ ይኳንን፡ በሀመግ፡ (v. ሀመግ፡) Job 8, 3; በጽድቅ፡ Ps. 9, 8, 66, 4, 71, 4; በአግ፡ Act. 23, 3. a) (*ius alejs tueri et vindicare aliqu ab aliquo*) 1 Reg. 24, 13, 16; ኩነን፡አምዕድወየ፡ Luc. 18, 3; ኩነን፡ትዕይርትየ፡ አምአዲሁ፡ለናባል፡ 1 Reg. 25, 39. b) *condemmare, damnare*: 54 *

ከ-ነን፡ ለግጦላት ፡ Rom. 8, 3; Joh. 8, 10, 11; c. ለ ፡ poenae, ut: ከ-ነንዎ፡ ዘረ፡ ለሞት፡ ወዘረ፡ ለመቅሠፍት ፡ 1 Esr. 8, 24; Luc. 24, 20; seq. Subj. verbi: ከ-ነንዎ፡ ጎሙት ፡ Dan. ap. 1, 41. c) *punitur* ፡ 1 Petr. 2, 14; c. በ ፡ poenae: ይኔንዎ፡ በሞት ፡ Matth. 20, 18; Marc. 10, 33; Deus ከ-ነን ፡ ለዘክርያስ ፡ በአርም ሞ ፡ Hom. Jac. Sarug. (Lud.); ከመ ፡ ይከ-ነንዎ ፡ በዐጸረ ፡ ም ክያዳት ፡ Sx. Masc. 18. d) in specie tormentis vel supplicio *afficere, torquere, excruciare*, martyres, ut: ከ-ነንዎ ፡ ከ-ነን፡ ዐ ቢዩ ፡ Sx. Masc. 11; በብዙ፡ ከ-ነን፡ እምድጎረ፡ ከ-ነንዎ ፡ Enc. Nah. 11; al. creberrime. 2) *principatum gerere, dominari, imperium tenere*, Job 3, 14; ከ-ነን ፡ በመንግሥቶ ፡ Sir. 44, 3; Jes. 32, 1; c. Acc.: Jes. 14, 9; እንዘ ፡ እኔንዎ ፡ ነበርኩ ፡ Job 29, 25; Sir. 4, 15; እንት ፡ ትኔንን ፡ በሐውርተ ፡ ἄρχουσα ἐν χάρις Thren. 1, 1; 1 Esr. 4, 3; ብዙ ፡ እኔንዎ ፡ ከ-ነንዩ ፡ πολλὸν ἐπάρξας ἔδων Esth. 3 apcr.; Deut. 15, 6; ከ-ነንዩ ፡ ἄλλοι ἔπάρξας ἔδων Esth. 3 apcr.; Deut. 15, 6; Gen. 1, 26; Rom. 5, 14; አለ ፡ እከዩ ፡ ከ-ነን ፡ ይኔንዎ ፡ Jes. 19, 4. a) *regere*: Gen. 1, 18; ለከ-ነን ፡ መግልት ፡ ወሌሊ ጉ ፡ Kuf. 2; Jud. 16, 31; 1 Reg. 8, 5, 6. b) *imperare* Ex. 19, 10. c) *potestatem habere rei*: ዘነፍሰ ፡ ይኔንን ፡ ፊር ፡ ἔχει ἔξουσίαν τοῦ φωνῆσαι Sir. 9, 13; ኢትኔንን ፡ ርእሰ ፡ Job 31, 26. d) *possessionem habere rei, occupare, tenere*: ከ-ነንዎ ፡ εἰς κατοικήσεν ἦμῶν Hez. 36, 2; Gen. 17, 8; Num. 13, 2.

አከ-ነን ፡ II, 2 1) a) *judicem constituere* alqm: ኢያኔንዎ ፡ Sir. 38, 33. b) *condemnationem adsciscere* alicui, 2 Cor. 3, 9 Platt; c. Acc. Herm. p. 108. 2) *principatum deferre, potestatem dare alicui, dominum, principem constituere, praeficere* alqm: ምከናንዩ ፡ ጎበ ፡ አከ-ነን ፡ Sir. 24, 11; c. dupl. Acc.: አከ ፡ ለከንቱ ፡ አከ-ነንዎ ፡ መጥ ባሕት ፡ Rom. 13, 4; ኢኔንዩ ፡ ምከናንዩ ፡ Jes. 22, 21; ለወልድክ ፡ ወለብአሲትከ ፡ ኢታከንዩ ፡ ምዩከ ፡ Sir. 30, 28, 17, 2; አከ-ነንዩ ፡ ለከሎ ፡ አይሁድ ፡ Dan. 3, 30; Ps. 135, 8, 9; c. Acc. et ሳለ ፡ Ps. 104, 19; Joh. 17, 2; vel c. ውስተ ፡ Kuf. 40; seq. ለ ፡ c. Inf.: 2 Cor. 13, 11.

ተከ-ነን ፡ III, 2 1) *judicari*, Ps. 9, 20; Joh. 3, 18; Matth. 7, 1, 2; Apoc. 20, 12; Act. 4, 9; 1 Cor. 11, 31; Jac. 2, 12. a) refl.: *in jus adire*, 2 Reg. 15, 2, 6; Dan. ap. 1, 6. b) *condemnari*, Rom. 5, 18; Hebr. 2, 15 Platt; 11, 7; ተከ-ነንዩ ፡ 1 Cor. 11, 32. c) *punitur*: አመኔ ፡ ተከ-ነን ፡ κολασῶσθαι Sap. 3, 4, 14, 10; ጎናጠ ፡ ተከ-ነንዩ ፡ παιδευθέντες 3, 5; እንዘ ፡ ይትኔንን ፡ τυμωρούμενος Prov. 22, 3; c. በ ፡ causae: Herm. p. 25; Hen. 38, 1; Apoc. 9, 20; c. Acc. poenae: ከመ ፡ ይትከ-ነን ፡ ሞተ ፡ Deut. 21, 22; መዋተ ፡ Ex. 21, 15 seq.; seq. Subj. verbi, Hebr. 2, 15 rom.; c. በ ፡ poenae vel instrumenti, Marc. 3, 29; ይትከ-ነን ፡ በሰይፍ ፡ F. M. 6, 12; F. N. 47; በአፈ ፡ መጥባሕ ጉ ፡ Enc. 2) *potestati alicjs subjectum esse, imperio obnoxium esse, servire, parere*, c. ለ ፡ ut: ዘሊተ ፡ ይትኔንን ፡ ፊ ስፔቴጥገጠጠጠ Esth. 3 apcr., ከመ ፡ አልበ ፡ ዘይትከ-ነን ፡ ለመ ፡ Jes. 40, 23; Rom. 13, 1; Hebr. 13, 17; 1 Petr. 2, 18, 3, 22; c. ቅድመ ፡ ut: ከመ ፡ ይትከ-ነን ፡ ቅድመ ፡ ሰይጣን ፡ Kuf. 10. — Voc. Ae.: ተከ-ነን ፡ ዘ ፡ ተግዝ ።

ተከ-ነን ፡ III, 3 1) *se invicem judicare i. e. controversiam dirimere, litem componere, sibi invicem reconciliari*, de pluribus: Luc. 23, 12; ተደመሩ ፡ ዘልኤሆ ፡ ወተከ-ነን ፡ ወገብሩ ፡ ሰላሙ ፡ በበድናቲሆ ፡ Jsp. p. 297; Kuf. p. 106; c. ምሳሌ ፡ Matth. 5, 24; Did. 10; c. Acc. (cum aliquo, vel alicui) Jud. 21, 15. 2) *lege agere, litigare*: die dominica ኢይግ በሩ ፡ ቅሰት ፡ ወተከ-ነንዩ ፡ F. N. 19; ይበጽሑ ፡ ለተከ-ነንዩ ፡ F. N.

43, 4. — Voc. Ae.: ተከ-ነን ፡ ዘ ፡ ተግዝ ፡ aliud: ተከ-ነን ፡ ዘ ፡ ጂተፈረረደ ፡ ተግረቀ ።
 ከ-ነን ፡ part. *judicatus a) condemnatus*: ዝንቱ ፡ ኢከን ፡ ርቱዐ ፡ ሃይግፍቱ ፡ አላ ፡ ከ-ነን ፡ እምትዳሳት ፡ መጻሕፍት ፡ Cyr. ad Th. f. 15. b) *punitus, supplicio affectus*: በአንተ ፡ ከ-ነን ፡ ሰግዕታቲክ ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ከ-ነን ፡ በፍልሐ ፡ ተ ፡ ቅጥረን ፡ Sx. Ter 27; ከ-ነን ፡ በርሰኩ ፡ ለላህበ ፡ ብርት ፡ Sx. Masc. 23.

ከ-ነን ፡ n. act. (pro ከ-ነንት) *judicatio, damnatio*: ጎድግ ፡ ከ-ነንዩ ፡ ለጸላእትክ ፡ ወሰቢሃ ፡ ጎሙ ፡ አሙ ፡ Chr. Ta. 25.

ከ-ነን ፡ subst. m. et f. (ut Job 9, 19; Hen. 91, 15), Pl. ከ-ነንዩት ፡ 1) *judicium*, Deut. 16, 18; Koh. 11, 9; Job 9, 19; Asc. Jes. 4, 18; Joh. 5, 22, 27; Rom. 2, 2, 13, 2; Judae 15; ከመ ፡ ጎግብሩ ፡ ሳላሆሆ ፡ ከ-ነን ፡ Hen. 95, 3; Kuf. 30; አመ ፡ ከ-ነን ፡ ዐቢይ ፡ በሳላሆሆ ፡ Hen. 22, 4; ከ-ነን ፡ ትጎገብር ፡ እ ምትጎ-ሃን ፡ 91, 15; Kuf. 21; ይገብር ፡ ከ-ነን ፡ ለነጻዩን ፡ Ps. 139, 13. a) *condemnatio* Rom. 5, 16, 8, 1; ከ-ነን ፡ ሞት ፡ Sir. 41, 2, 3; Matth. 5, 21; Luc. 23, 40. b) *poena, supplicium*, Jer. 31, 21; ዐሥሩ ፡ ከ-ነን ፡ ዐቢይ ፡ ወፀዋጋት ፡ Kuf. 48; ተመጠዎ ፡ ከ-ነንሆን ፡ Judae 7; Marc. 12, 40; Luc. 20, 47; Rom. 13, 2; Act. 8, 33; ከ-ነንሆመ ፡ ለሪዐይት ፡ Kuf. 20; ሞት ፡ ከ-ነንሆ ፡ Jer. 33, 11; Ex. 22, 18; Gen. 26, 11; Rom. 1, 32 rom.; ከ-ነንሆ ፡ ሥጋዊ ፡ F. M. 7, 5; ወበድ ፡ ከ-ነንዩት ፡ ibid. 7, 3; ከ-ነን ፡ ገሃነም ፡ Matth. 23, 33; ከ-ነን ፡ ነደ ፡ አሳት ፡ (in inferis) Clem. f. 108. 244; ከ-ነንዩት ፡ ዘለግላም ፡ Asc. Jes. 1, 3; supplicia martyrum Enc. Nah. 11; Hed. 6, al. c) *causa (forensis)*, ቀሊል ፡ ከ-ነን ፡ Ex. 18, 22, 26; Thren. 3, 57. d) *crimen, culpa*: ከ-ነን ፡ ሞት ፡ ዝንቱ ፡ Kuf. 33; አልዐ ፡ ከ-ነን ፡ ሞት ፡ ሳለ ፡ ዝብአሲ ፡ Jer. 33, 16; ከ-ነን ፡ Jer. 28, 9. 2) *id quod iustum vel legitimum est, jus*: ስጋሳጣጣ Num. 31, 21; Deut. 4, 1, 6; 1 Reg. 8, 9, 25; Ruth 4, 7; ግበሩ ፡ ከ-ነንዩ ፡ ወፍትሐዩ ፡ Lev. 25, 18, 26, 3; Job 34, 27; Luc. 1, 6; Rom. 1, 32; ነገር ፡ ከ-ነን ፡ ጥገጣ ፡ ጥገጣ ፡ Sir. 17, 12; Jer. 8, 7; ከ-ነን ፡ ለሃቲ ፡ ዕለት ፡ Kuf. 2; ተዘከር ፡ ከ-ነንሆ ፡ ለልዑል ፡ ስጋሳጣጣ Sir. 28, 7; ጥገጣ ፡ Matth. 12, 18. 3) *potestas, ἐξουσία* Matth. 28, 18; ውስተ ፡ እይሁ ፡ ለአግዛ ፡ ከ-ነን ፡ ለምድር ፡ Sir. 10, 4.

ከ-ነን ፡ subst. (instrumentum) *judiciale*, vulgo *rationale*, τὸ λογικόν (τῆς κρισεως) Ex. 28, 24 (vid. ምከናን).

ከ-ናን ፡ n. ag. *judex, condemnator, vindex*: መኑ ፡ ርሰይ ከ ፡ ከ-ናን ፡ ሎቱ ፡ Phlx. 118; ፈታሕ ፡ ወከ-ናን ፡ Chr. ho. 2; lex Moissica est ሕግ ፡ ከ-ናን ፡ F. M. 4, 1.

ከ-ነንዩ ፡ adj. rel. *judicialis*: ከ-ነንዩ ፡ መከ-ነን ፡ Lud. e Ssal. Req.

መከ-ነን ፡ (መከ-ነን ፡ Lud. ex Enc. Haml. 12) part., f. መከ-ነንት ፡ (Sap. 7, 12), Pl. መከ-ነንት (errore calami መከ-ነንት ፡ Asc. Jes. 6, 17; in Mss. passim መከ-ነንት), 1) *judex* Ex. 2, 14; Deut. 17, 9, 12; መከ-ነን ፡ ጽድቅ ፡ Kuf. 1; Jer. 11, 20; Ps. 7, 12; ኢትኔንዩ ፡ ከዊን ፡ መከ-ነን ፡ Sir. 7, 6, 8, 14, 9, 13, 32, 15, 41, 18; Sap. 6, 1, 2; Esr. 10, 14; Dan. ap. 1, 41; Matth. 5, 25; Luc. 18, 2; መከ-ነን ፡ ዐመግ ፡ 18, 6; Act. 24, 10; Jac. 4, 12, 5, 9; de iudicibus Israelitarum qui inde a Josua usque in Saulum principatum tenuerunt (aliàs መሰፍንት) ፡ Sir. 46, 11; 2 Reg. 7, 11. 2) *princeps, dominator, praefectus, dux, primus, praeses, satrapa, tyrannus, magistratus*, al.: መከ-ነን ፡ ምድር ፡ Kuf. 30;

ከረ = rad. inus., vicina radicibus ከረረ: , ከርከረ: , ከርከረ: ;
 ገሩ spirali forma cidarim obvolvii capiti, حار II (حَوْر).
ተከወረ: III, 2, ut videtur, gubernaculum (quo navis circumvertitur) regere, clavum tenere, gubernare navem:
 ኖትዮት: እለ: ይትከወረ: ውስተ: ባሕር: ዓለም: 1 ወ ፪ ሐዋር
 ዮት: M. M. f. 21; መዋግድ: እለ: ያስጥመ: ሐመረ: ልቡ: ለ
 ዘኢይክል: ጸቡት: ውስተ: ቀላዩ: መጸኢፍት: ወለዘ: ኢይትከ
 ወር: በመቃድፈ: ኦሪት: ወንዞዮት: ወበመቃድፈ: ወንጌል: ወ
 ሐርዮት: M. M. f. 108.

ከረ: subst., f. et m., Pl. ከረት: [dictum a rotunditate et
 cavitate, quos significavit etiam in ገሩ copulatos habes] 1) *vo-*
culum, calix, scyphus, κόδω Gen. 44, 2, 9; Kuf. 42; ጥመ
 ልክ: ማዩ: በከረ: ሐዲስ: Kedr f. 1; ei superfuderunt ምልክ:
 ከረ: ማዩ: Sx. Masc. 27; ከረት: Sx. Hed. 7; ይመልክመ: በ
 ከረትሆመ: ማዩ: Sx. Sen. 24 [cfr. etiam ናጋጋ: in caeteris lin-
 guis frequentant ኮጋ ኮጋ]. 2) *phiala, cantharus: ወይከው*
ና: ጸሀራት: ዘቡት: እግዚ: ከመ: ከረት: φιάλαι Zach. 14, 20;
 cinerem thuribulorum indant in ከረ: ወለሰምልክት: eum in
 fluvium effundit Kedr f. 88. — *Voc. Ae.*: ዐይግ: ከረ: ብ: ዩ
ተከማቸ: ወሀ: (Secundum Ludolfi Gregorium ከረ: est can-
 tharus, ex quo in ገይብ: scyphos infunditur, minor quam ኃንጋ).

ከውር: subst. [ገጋጋ ከውር, a ገጋጋ vel ገጋጋ *caestuar*]
formae (in qua metalla excoquantur et liquantur): እፈትን: ዘ
 ሕለኪ: በከውር: Jes. 1, 25 var.; በከመ: ይትፈተን: በከውር:
 (v. በምንጎብ): ወርቅ: ወብርር: Prov. 17, 3; Hez. 22, 20, 22;
 ይትዌለጥ: ወርቅ: ውስተ: ከውር: ኅብ: ብርር: Fid. Jac. Barad.;
 Enc. Teq. 5. — *Voc. Ae.*: ከውር: ወእንቅትርት: ዘ: መናልሐ:
 ወርቅ: :

ከሰ = inus. i. q. ሐሰ:
አከሰ: II, 1 1) *commovere, agitare, concitare: አነ:*
እግዚ: ዘአከውሳ: ለባሕር: ταρασσων Jes. 51, 15; አከሰከ:
 (v. አከሰከ): ለባሕር: 4 Esr. 1, 19; ሰይጣናት: ያከውሱ: ውስ
 ቲ: ልቡ: ብዙት: እከዮት: Phlx. 30, 37. 2) *commiscere* vid.
 sub እከሠ:

ተከውሰ: III, 1 1) *commoveri, agitari, concuti, per-*
turbari: ትትከውሰ: ባሕር: በምልክ: βουβήσεται 1 Par. 16, 32;
 በማእከሌኪ: ይትከውሰ: ማዕበልኪ: συντρεβήσεται Job 38, 11;
 ይትከውሰ: ማዩ: ባሕር: ταραχθήσεται Jes. 24, 14, 17, 12;
 σαλευσάται Ps. 95, 11, 97, 8; አድባር: ተከውሱ: Jud. 5, 5;
 Judith 16, 15; 2 Reg. 22, 8; ይትከውሰ: ኅይለ: ሰማዩት: Mare.
 13, 25; Luc. 21, 26; Clem. f. 72; እስከ: ነናዩዩ: ትትከውሰ:
 4 Esr. 4, 40; እምብዝነ: ፍርሀት: ይትከውሰ: ወይትሀወክ: ነ
 ፍሳት: Clem. f. 70; ተከውሰት: ከርሥዩ: Thren. 1, 20; Mich.
 7, 17. 2) *commisceri* vid. sub ተከውሠ: — *Rad. Abb.*:
 ተከውሰ: ዘ: ተናወጸ:

ተከወሰ: III, 3 *huc illuc commoveri vel agitari, Ps.*
 95, 11 var.; Jes. 17, 12, 24, 14 var.; ይትከውሰ: ማዕበልኪ:
 (o mare) በማእከሌኪ: Lit. Epiph.; animus laetitia ተከወሰ:
 Lud. e Libr. Myst.; እምዘመነ: መንኩት: ወሀ: ከት: ወወር: ኅ: ተ
 ከውሱ: (ተከውሱ: in Cod. Tubing.) Enc. Mij. 22.

ከነ: I, 1 [proprie: *erectum stare*, vid. Ges. thes. p. 665; 𐩧

csistit, accidit, fuit] Prf. I pers. Pl. ከነ: (Jes. 1, 9, 63, 19,
 64, 6 al.), Subj. ይኩን: (ይኩን: passim), Imprt. ኩን: (ኩን:)
 1) *accidere, evenire, fieri* (γεσῆσεν): በከመ: ከነ: τὸ γε-
 γονός Esth. 4, 4, 7; ደንጎው: በበደነ: ዘከነ: Judith 15, 1, 4;
 4 Esr. 14, 24; ለከመ: ከዊነ: ከነ: ከመዘነ: በመዋዕልኪመ:
 Joel 1, 2; Jer. 2, 10; ኅጢአት: ዘይከውን: ውስተ: ምድር:
 Kuf. 4; Hen. 50, 1; Rom. 3, 24; በከመ: ነበብኩ: ከማሀ: ዩ
 ከውን: Jes. 14, 24; ዘእንበለ: ይኩን: 48, 5; Sir. 48, 25;
 ዘእምዶእኪ: ይከውን: Jes. 48, 6; ዘሀሎ: ይኩን: ἄ δὲ ἡ
 ሃεσάται Dan. 2, 28; እምኅበ: እግዚ: ከነት: ዘካረ: Matth. 21,
 42; Mare. 12, 11; ዘከነ: τὴν αἰτῶν Matth. 27, 37; c. pron.
 suff. (pro Dat.): ከነ: በከመ: ፈከረ: Gen. 41, 13; በከመ: ኢ
 ተሐዘብኩ: ከነኒ: Tob. 8, 16; saepe in locutione hac: ወከነ:
 ቃሉ: እግዚ: ኅብ: እብራም: Gen. 15, 1; 1 Reg. 3, 1; Jes.
 2, 1, 14, 28; Am. 1, 1; saepe pro hebr. 𐤇𐤃 vel 𐤇𐤃𐤇, sivo
 seq. ወ: sive omisso, ut: Gen. 12, 11, 22, 1, 26, 32; 1 Reg.
 18, 1; 1 Par. 18, 1, 19, 1, 20, 6; ወይከውን: ይኢት: እግዚ:
 Jer. 5, 18 al.; ለይኩን: ለይኩን: fiat! fiat! Kuf. 33; Jer.
 11, 5; Ps. 88, 51, 105, 47; ለይኩን: በከመ: ትብ: Dan. ap.
 13, 9. a) *evadere, ratum fieri, impleri*, de votis, promissis,
 vaticiniis, Joh. 14, 29; 1 Thess. 3, 4; ዝነተ: ይከውን: ፍጡ
 ኑ: Jes. 14, 1; በግብር: ይከውን: ዘነበብ: Tob. 14, 8; 1 Reg.
 9, 6; 3 Reg. 13, 32. b) *absolvi, confici*, Apoc. 12, 10; እም
 ዝነ: እብእምመ: ውስተ: መቃብሪምመ: ወትብል: ፫ ጸዋት: ወ
 ትጸርጎ: ፱ ጊዜ: እስከ: ይከውን: (bis eæ vorüber ist, sc. sepul-
 tura) Genz. f. 40. 131. c) *contingere* i. e. *succedere* aliquid (e
 voto), Dat. vel pron. suff.: ወኢከኖመ: ሎቲገ: Jsp. p. 322; ወ
 ኢከኖመ: p. 328. 363. 2) *fieri* (verben) a) *existere, oiri,*
gigni Gen. 1, 3, 6, 14; Ps. 32, 9; Judith 16, 14; Jud. 11, 39; ወ
 ከነ: ጋእዝ: Gen. 13, 7, 26, 1; 1 Reg. 14, 15; Matth. 8, 24;
 ኢይኩን: እንክ: ፍሬ: እምውስቲትኪ: 21, 19; Hen. 65, 7;
 ኩሉ: ከነ: እመራት: Koh. 3, 20; ኢዩሱስ: ዘከንክ: እምቤተ:
 ይሁዳ: Enc. Mar. b) *obtingere* (zu Theil werden) c. Dat. vel
 pron. suff.: ወኩ: ለ. ቲ: እምኔሃ: ፫ ውሉድ: Phlx. 3; ኢትከ
 ውነከመ: ሰላም: Hen. 5, 4, 5, 10, 12, 6, 13, 1, 2; Koh.
 2, 22, 6, 3; Marc. 4, 11. c) *fieri alqd, converti in alqd*
 (zu etwas werden), c. c. Acc. praedicati (passim c. pron. suff. Dat.):
 ብርሃንክ: ጽልመተ: ከነክ: Job 22, 11; እምከመ: ሞተ: ሰብ
 ኢ: ይከውን: ክፍለ: ዕይ: Sir. 10, 11; እግዚ: ረዳኢዩ: ከነኒ:
 Jes. 50, 7; Ex. 4, 4; ከነ: ነጻፌ: Gen. 21, 20, 26, 12; Joel
 3, 4; ከንኪ: ብኢሲት: Hez. 16, 7, 19, 3, 37, 19; Jes. 10, 17;
 34, 9, 63, 10 (ἑστράφη); Sir. 6, 28; ሦርክ: ዘጸላኢ: ይከውን:
 ክ: (μετατίθειμενος) 6, 9, 37, 2 (τροπέμενος); ዘቤሊት: መዓል
 ተ: ይከውኖ: 38, 27; Deut. 28, 23; Ps. 103, 21; Joh. 16, 20;
 Apoc. 16, 19; crebro in locutione: ወከነቶ: ብኢሲቶ: Gen. 24,
 67, 28, 9 al.; መንፈተ: ሌሊት: ከዊኖ: Ruth 3, 8; Matth. 8,
 16; አቅደመ: ስምዐ: ከዊኒ: አስጠፋፍብ: Mar. 4, 1;
 ኢትፍቅድ: ከዊነ: መከውን: Sir. 7, 6; c. ለ: praed. Gen.:
 2, 7; ፍሁ: ቃለ: እግዚ: ከኖመ: ለጸአለት: Jer. 6, 10;
 vel c. ውስተ, ut: ይኢት: ከነት: ውስተ: ርእስ: ማእከንት:
 1 Petr. 2, 7; c. ከመ: (fieri instar alcs i. e. ei similem), ከነ:
 ከመ: ኢእዳግ: ገዳም: Job 24, 5; Jer. 15, 18; ከነ: ከመ: ዘኢ
 ተፈጥሩ: Sir. 44, 9; Jes. 1, 9; Ps. 37, 15. α) alqs factus
 est alqd i. e. *accidit* ei alqd, *expertus* est alqd: ኢያእመራት:
 ዘከነ: ምታ: Act. 5, 7; Ex. 32, 1; እለ: ከመዝነት: Hebr.
 10, 33; Marc. 5, 16; ምንት: ከንኪ: Gen. 21, 17; 1 Reg. 1, 8;
 Ps. 113, 5; Dan. ap. 1, 26; 4 Esr. 9, 42, 10, 45; ምንተ:

19, 9. 10. 26, 7; 2 Reg. 2, 23; **ኩድንደክሙ** : Jer. 26, 4; Judith 7, 10; 1 Par. 12, 34; 3 Reg. 10, 16; **ኩድንታት** : 14, 26; **σειρομάσται** 3 Reg. 18, 28. b) *jaculum*, ζῆβύνη Jer. 6, 23; Jes. 2, 4; Judith 1, 15; **ብእሴ ኩድንት** : δεξιολάβοι Act. 23, 23 rom.; **ἐρχεσπίδιον** Jer. 27, 42. c) *mucro, gladius, ensis, ferrum, ῥομφαία* Sir. 26, 28. 39, 30. 40, 9; Jes. 66, 16; Jer. 49, 16; **ኩድንት-በሊጎ** : Hez. 5, 1. 21, 9 seq.; Mich. 4, 3; Joel 4, 10; 1 Reg. 15, 33; Judith 7, 14. 8, 19, 9, 2; Ps. 21, 21. 75, 3; **μάχηρα** Gen. 31, 26; Jes. 3, 25. 13, 15. 21, 15. 31, 8. 41, 2. 65, 12; Jer. 14, 12. 15, 2. 20, 4; **ኩድንት-ዐቢይ** : 32, 24. 41, 17; Hez. 28, 7; Luc. 21, 24; **σίδηρος** Job 5, 20. 20, 24. d) *arma, ὄπλα ኩድንግው* : 2 Par. 23, 9; **ἄνυδος** Ps. 34, 2; **ኩድንታት** : 2 Par. 11, 12; **ሰብአት-ሐጽ-ወሰብአት ኩድንት** : (ἄνυδοὶ καὶ πέλται) Hez. 23, 24. — **Voc. Ae.** : **ኩድንት-ብጎ ጸር** :

II. **ክዩን** : rad. inus., cui vis *formandi et fabricandi* inerat; vicina sunt קָנָה קָנָה קָנָה קָנָה.

ኪን : subst., m., 1) *ars, ars operosa, opificium, artificium* : **τέχνη** Apoc. 18, 22; **ዘእንበለ-ኪን** : Sap. 14, 4; **በሥነ-ኪን** : **εὐμασῶς** 13, 11; *opificis Act.* 18, 3 rom.; **ኪን** : **ዕንቅ** : Ex. 35, 33; **ዘቡቶ-ኪን-በወርቅ** : 1 Par. 22, 15. 16; **ኢትትግክር-ምስለ-አብድ-እንበይን ኪን** : Sir. 37, 11; **ከመ-ይግበቡ-በኪኖሙ** : 38, 34. 39, 1; **ኪን-ዘሕንጸት** : *architectura* Jsp. p. 330; *monachorum alii ያእምሩ-ኪን-ወተግባረ* : Gad. Za Mich.; **ተምህረ-ኪን-እድ-ለሲሳዩ-ዕለቱ** : Phlx. 1; **ኪን-ሥራይ** : *ars magica* Clem. f. 253; Did. 32. 2) *ars i. e. techna, dolus, fraus* : **ርእይ-ኪኖ-ወምግብር-ለሰይጣን** : Did. 32, al. 3) *artificium, opus arte factum, machina* : **ይብሉኑ-ኪን-ለኪንያሁ** : τὸ πλάσμα τῶ πλάσαντι Jes. 29, 16; **Judaei አው-ዐዩ-ግግግ-ጎጸን-ወተሉ-ኪን-ዘንዋዩ-ዐብአ** : Jsp. p. 358. 359.

ኪንት : subst., Pl. **ኪንታት** : 1) *ars, opificium, ኪንታት* : (variae opificum artes) Phlx. 3. 2) *opus arte factum, machina* : **ኪንት-ንዋዩ-ዐብአ** : Jsp. p. 358. 359 (ubi pro Plurali vocis **ኪን** usurpatam videtur); **ይሣርር-ኪንቶ** : Lud. e Mss. Colb.

ኪንያ : subst., m. (et f.), quamquam *τεχνίτης ኪንያ* : Sap. 7, 21 tamquam masc. constructur., coll. et sing., Pl. **ኪንያት** : **ኪንት** : **ኪንት** : **ኪንት** : (de **ኪንውት** : vid. **ኪንዋይ**) : *artifex, opifex* cujusvis generis, *τεχνίτης, τεχνίται* Cant. 7, 2; Sir. 9, 17. 45, 11; Jer. 10, 9; 1 Par. 22, 15; Sap. 7, 21; Deut. 27, 15; 3 Reg. 7, 2; Apoc. 18, 22; **ኪንያ-ጎርወት** : Ex. 28, 11; ὁ πλάσας Jes. 29, 16; de gubernatore navis **ኪንያ-ጠቢብ** : Clem. f. 128; unguentario Ex. 30, 35; **ኪንያ-ሥዕል** : (pictor), Lud.; de Deo Hebr. 11, 10; Enc. Masc. 5; nec non de Jesu (Lud. ex) Enc. . . ; Pl. **ኪንት** : (v. **ኪንት** : et **ኪንት**) : Jer. 24, 1. 36, 2 (c. isdem varr.); Sap. 14, 2; Act. 19, 24. 25; **ኪንት-ዕዕ** : Kuf. 11; **ኩሉ-ኪንት** : (v. **ኪንት**) **አሕማር** : Apoc. 18, 17; **ኪንት-ዘማእንም** : (v. **ኪንት**) Ex. 37, 21; Enc. 38, 23 hebr. in C (Comment. p. 94); 4 Reg. 24, 14. 16; Enc. Genb. 1; **ኪንያት** : Lud. ex Enc. Hed. 16. — **Voc. Ae.** : **ፈማ-ኪንያ-ዘ-ጠቢብ-ላኪ** : **ኪንያ-ፈማ-ጠቢብ-ሐኪም-ብ-ብላሕ** :

ኪንዋይ : adj. rel., Pl. **ኪንውት** : *artificiosus, opifex, ኪንውት* : Sx. Masc. 5.

ተኪንው : III, 1 (denom.) 1) *arte conficere, artificiosus fabricari* : **ተኪንው-ተሰላሙ-እለ-ትስሕቱ** : *τεχνάσασθε*

Jes. 46, 5; Hez. 28, 12 var.; c. Acc. rei, Sap. 14, 2; **ተኪንው-ሠናዩ-ወገብር** : 13, 11; **በተኪንው-ምግባር** : 13, 10; **Deus ዘበቢይ-በተኪንውት-ወጎያል-በምግባር** : Lit. 161, 1; **አልባስ-ብሩህ-ዘኢትኪንው-እድ-እለ-አመሕያው** : 173, 3; **ተኪንው** : *opus artificiosum*, Org. 1. 2) *artem adhibere, machinari*, Ex. 22, 7. 10; **ዘይትኪንው** : (paulo antea: **ዘይገብር-ፈውሰ**) **ለመጥረ-ዘርእ** : (sc. ne femina concipiat vel pariat) F. M. 11, 3.

I. **ኪድ** : I, 1 [amb. **ሐድ** ; كَدِيدٌ *terra calcata*; كَدِيدٌ *durum fuit solum* (proprie: tundendo vel calcando)] Subj. **ኪድ** : *calcare, a) viam, locum eundo, incedendo; terere* : abs. **ጎብ-ኪድ** : **ἐν βήμασιν αὐτοῦ** Sir. 45, 9; **ብሔር-ጎብ-ኪድ** : (**አግረ**) **ሰብአ** : Jer. 2, 6; c. Acc. : **ኪድ-ፍኖት** : Job 22, 15. 28, 8; **ፍኖት-ረሲግን-ኢትኪድ** : Prov. 4, 14; **ለኪድ-አሠሮሙ** : Kuf. 21; **ኢትኪድ-እንከ-ኪድ-ዐጸድዮ** : Jes. 1, 12; Hen. 4. 56, 6; c. **ዲብ** : Hen. 1, 4. 46, 7. 71, 1; c. **ውስት** : Hen. 45, 5; c. **ሳዕለ** : Apoc. 10, 2. b) *argillam* : **ኪድ-ኒ-ከመ** : **ጽቡር** : Job 30, 19; Jes. 41, 25. c) *in torculari*, Apoc. 14, 20 rom.; *torcular* 19, 15. d) *terere, triturare* frumentum : **ይከይድዎ-ለምሕብ-ከመ-ዘይ** (v. **ከይድዎ-ለእክል-በመንኩራቱር** : Jes. 25, 10; **ይከይድዎን-ለሁግር-በኩድንት** : *ἀλοήσουσα* Jer. 5, 17; 2 Esr. 23, 15 var. e) *calcando contere, conculcare, proterere, proculcare*, 4 Reg. 9, 33. 13, 7; Ps. 55, 1. 56, 4. 91, 13. 138, 10; **ዘተርፈ-ሣዕረ-ትከይድ** : Hez. 34, 18; Dan. 7, 19. 8, 7; Jes. 5, 5. 10, 6. 14, 25. 22, 18; Job 39, 15; **ያክድ-አመ-ወድሰ-ይከይድዎ-በጸ** : Sir. 13, 21; Hen. 96, 5; **ከመ-ትኪድሙ** : Kuf. 31; Hos. 5, 11.

አኪድ : II, 1 *calcare vel conculcare facere a) eundo, incedendo*, c. dupl. Acc. : **መጽያሕት-ዘኢይሬአዩ-አኪይድሙ** : Jes. 42, 16; **ኪድ-አፍራሲ-መርሕብኪ** : Hez. 26, 11; c. Acc. et **ውስት** : ut: **አኪድከ-ውስት-ባሕር-አፍራሲከ** : Hab. 3, 15 var.; c. Acc. *καταπατεῖν* Jes. 16, 8, 9 (nisi hoc exemplum ad n. b referendum fuerit). b) *uvas, olivas, vinum (torculari)*, Jud. 9, 27; **ኢያክይድ-ወይን-ውስት-ምክያድ** : Jes. 16, 10; Jer. 31, 33; 2 Esr. 23, 15; Apoc. 14, 20 Platt. c) *frumentum, triturare, terere*; *praedicatur non tantum de homine, qui jumentorum tribulorumumve opē utitur, ut: ያክይድ ዘርእ-ሰዊት : Jes. 17, 5. 28, 27; **ያክይድ-እክል-ወይን** : (v. **ይክይድ**) : 2 Esr. 23, 15; **ለእመ-አኪድከ-እክል-ገራህትከ** : Deut. 24, 19; **አኪድዎሙ** : (**ወለት-ጸዮን**) Mich. 4, 13; 1 Tim. 5, 18; 1 Cor. 9, 9. 10; sed etiam de jumentis ipsis: **ላህም-ዘያክይድ** : Deut. 25, 4.*

ተክይድ : III, 1 *calcarī, teri, conculcari, proteri* : **ውስት-መክን-እንት-ኢተክይድት** : **ἐν ἄβάτοις** Sap. 11, 2; **ይትክይድ** : (**አክብር**) Jes. 18, 7; Hen. 99, 2; **መቅደስ-ወጎይል-ተክይድ** : Dan. 8, 13; **አርዌ-ተክይድ-ወክይሲ-ተቀትለ** : Kid. f. 25.

ተክይድ : III, 3 1) *sece invicem calcare vel conculcare* : **እስከ-ይትክይድ-በበይድሁሙ** : Luc. 12, 1. 2) *simul vel per vices* (alio sequente alium) *conculcare* alqd., c. Acc. rei: Apoc. 11, 2; Judith 6, 4; 4 Esr. 8, 67 var.

ክድድ : part. *calcatus, conculcatus, protritrus, ሕዝብ-ክድድን* : (v. **ክድድን**) *καταπαταγμένος* Jes. 18, 2; **ክይድት-በደምኪ-ሐዮኪ** : (var. pro **ጽንቅቅት**) *πεφουμένη* Hez. 16, 22. **ክድድ** : adj. id., Jes. 18, 2 (var.).

መክፈልት: πολυμερῶς Hebr. 1, 1; **ረከበሙ**: መክፈልቶሙ: ἀπὸ μέρους Rom. 11, 25; **ዝንቱ፣ ገጽ፣ ይትክፈል፣ ኅብ**: ፹ መክፈልታት: F. N. 5; M. M. f. 15; **፱ መክፈልት**: ዓመታት: Hen. 82, 11, et (መክፈልት simplex καὶ πολὺ Lev. 23, 4. 2) *pars rata, portio* (quae alicui obligit) ሠጥፍ መክፈልትዮ እምኅተሉ: ስራሕዮ: Koh. 2, 10. 21; ትኔይስ ንስተት: መክፈልት: μὴ μὲρ Prov. 15, 16; Jer. 10, 16. 12, 10; ምስሉ: አራዊት: መክፈልቱ: Dan. 4, 12; Ps. 49, 19; ከሙንርከብ: ኅዳጠ: መክፈልት: ውስተ-ደብረ: መቅደስ: Jes. 63, 18. 57, 6; Sir. 24, 12; Matth. 24, 51; Luc. 10, 42; Col. 1, 12; መክፈልት: ገራህት: Ruth 4, 3; κληρὸς Mich. 5, 2; κληρονομία Mal. 1, 3; Num. 26, 54 seq.; 36, 2 seq.; Jos. 19, 2. 10 seq.; መክፈልታት: Hez. 45, 7. a) c. e. በ: rei: Koh. 9, 6, vel c. ውስተ: Act. 8, 21; vel per st. c.: መክፈልት: ሠናዶ: ኢየሱም ሥጥከ: Sir. 14, 14. b) sors: ዝውአቱ: መክፈልቱ: ለኃጥአ: እምኅብ: እግዚ: Job 20, 29. 27, 13; κληρὸς Sir. 25, 19. c) *munus*: ሀብት: ወመክፈልት: Const. Ap. 48. — Voc. Ae.: መክፈልት: ዘ: ክፍዶ

ከፈር subst., plerumque m., Pl. አክፋር: [non cum ገካፎ crater componendum, sed ad rad. ገካፍ et vic. (vid. sub ከረብ), quibus *plectendi et texendi* potestas inest, referendum videtur] 1) *cophinus, corbis, canistrum*, κασῶν Gen. 40, 16—18; Num. 6, 15. 17. 19; κόφινος Jud. 6, 19; Ps. 80, 6; Marc. 8, 19; Sx. Genb. 10. 2) mensurae genus, *modius, módios*, Matth. 5, 15; Marc. 4, 21; Luc. 11, 33; sancti ius qui mortui sunt ወተክድት: ታላት: ከፈር: Lit. Orth. — Voc. Ae.: ከፈር: ወአስፋራዳት: ዘ: እንቅብ: (vid. etiam Isenb. lex. p. 144 sub ከፈር).

ኩፋር et **ኩፋር**: subst., (m.) nomen vestimenti episcopalis, ut videtur, *infula* [a ገገጃ ክፍር (ጳጳስ) tegere, coll. ገገጃጅ et ማዕፈርት]: Demetrius patriarcha ስፍሐ: ኩፋር: ወንሥአ: በአዲሁ: እምእሳት: ወረሰዮ: ውስተቱ: Sx. Teq. 12; አንበራ: ለአሳት: ውስተ: ኩፋር: Sx. Mag. 12 (ubi eadem res narratur); rex Abyssiniae dona dedit ለአጳስ: ወለአጭጌ: ወአስርገምሙ: ኩፋር: ወዝናረ: ወልብሰ: ቀጠንተ: Chr. L. Atk. f. 34.

ከፋር: subst. i. q. ካፋር (ጃፋር m. n.) *camphora*, Jsp. p. 340.

ከፍአ: vel **ከፍዐ**: I, 1 [ኸፍ detritos acatate dentes habuit camelus; ስፍፍፍ occaecatus fuit visus ejus; ጳጳጳ caecus fuit, caligavit oculus; ከፍፍ hebes fuit; amh. ከፍ: deformem, foedum, malum esse] Subj. ይክፋኡ, *hebetem vel obtusum esse vel fieri, obtundit*, de oculis: አዕይንትዮ: ከፍዓ: ለርእይ: Kuf. 26; ከከፍአ: ርአዮቱ: Chr. Ta. 14; dentibus: ይክፋዕ: ስነ: አክይስት: Genz. f. 105; cornibus: እስሙ: ከፍአ: እሉ: አቅርንት: (κατάξῃαν) Zach. 1, 21.

አከፍአ: II, 1 *hebetare, obtundere, retundere*: ነጽር: ብርገነ: ያከፍአ: ዐይነ: ልሙሶ Sir. 43, 4; መብረቅ: ዘበአን በልብሎቱ: ያከፍዐ: ዐይዮ: ለዘይኔጽር: M. M. 146; ያከፍአ: ነገር: aciem verborum ejus retundit, Cyr. (de Melch.) f. 129.

ተከፍአ: III, 1 *hebetari, obtundi, retundi*: ወይትከፋ: እ: ሦኩ: ለጲዮብሉስ: ἀπαμβλῦναι τοῦ διαβόλου τὸ κέντρον,

Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 115; እሙ: ግንጵሊት: ደረስም: ለምስጢር: ይትከፋኡ: ጸጋሁ: ለምስጢር: hom. Severiani in Cyr. f. 105.

ክፍአት: n. act. *hebetudo*, deinde *deformitas* (e lingua Amh.): mors ኢይምአክ: ላሕዮ: በእንተ: ርአዮቱ: ወኢሕሙመ: ኢይምንን: በእንተ: ክፍአቱ: አላ: ያስተጋብእ: ከሎ: Genz. f. 149.

ከፊዮ inus., cui comparaveris ^{፳፻} panniculo obvolvitur, *prae-textum serici addidit; ፳፻ ora, fimbria vestis.*

መክፌ subst. *fascia* praecingendis linteis: ነሥአ: መክፌ: ለንጽ (rom., ለንጽ: Platt) λαβὼν λέντιον Joh. 13, 4. — Voc. Ae.: መክፌ: ለንጽ: ትብልዮ: ብ: ወገረት: (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 73).

ከፈፈ: rad. inus., cui potestas incurvandi et concavandi inerat, vid. Gen. thes. p. 705.

ከፍ: n. pfr. sc. ገፍ 1) *vola manus et planta pedis*: ወበሙ: ከፍ: ከሙ: ከፈ: ላህም: Hez. 1, 7 vrs. nov. 2) nomen literae alphabeti hebraici undecimae, Ps. 118, 81; Thren. 1, 11; 2, 11. 3, 31. 4, 11; Chr. ho. 3; ubi de psalmis agitur, siglo ከፍ: Ps. 118, 81—88 signatur.

ኩፍ: n. pgr. sc. ኸፍ, Pl. አክፋር: *ocrea*: እስሙ: እሉ: ኅጽዋን: ኩ: ያስተሳእንም: ለንጉሥ: ኩፈ: ወወደዮ: ወስተቱ: አክይስት: ከሙ: ይንስከም: ለንጉሥ, et mox: ወንሥአ: ንጉሥ: አክፋርት: ወረከበ: ወስተቶሙ: አክይስት: Jsp. p. 277. (Sec. Lud. in lex. amh. c. 68 ኩፍ: est species calcii (ጫማ) arabici e corio, qui nostro more totum tegit pedem).

ወ: litera alphabeti Aethiopiici decima quinta, quae ወዌ, ዋዌ nominatur, ut: ሆሆዶት: ቤት: ወዋዌ: Chr. ho. 1.

ወ: conj. inseparabilis praefixa [ገ ር, ፍ ፣] 1) copulativa: *et, -que, atque*; copulandis et verbis et sententiis inservit, neque graeco καὶ, τε tantum sed etiam ἔδ crebro respondet, ut Matth. 2, 1. 3 al. a) passim: *et — quidem*, Gen. 35, 7. b) *cum*: ከሙ: ይሐር: ውአቱ: ወዕቅብቱ: ut iret (is et concubina ejus) cum concubina sua Jud. 19, 9; Ruth 1, 1. c) ubi enunciationi principali enunciationes secundariae, quibus status vel conditio aliojs describitur, subjunguntur, usurpatur vel **ወ**: simplex Act. 18, 7; Hen. 14, 24; Jud. 16, 15; vel **ወ — ስ**: 1 Reg. 16, 1. 24., 12. 26, 5; Gen. 18, 8. 34, 30 (gramm. § 200, 1). d) *etiam, quoque*, potissimum in sententiis negativis (*nec*) Ex. 7, 23; Deut. 2, 5; 1 Reg. 22, 23; 2 Reg. 17, 12. 13; ወኢአሐዳ: Rom. 3, 12; 1 Reg. 14, 36; Jos. 10, 8; Ex. 14, 28; Ps. 13, 2; ወኢሙ: Lev. 16, 17; ጲብ: ወኢምንት: Job 26, 7. e) **ወ — ወ**: *et — et* Kuf. p. 70 lin. 1; Gen. 33, 1; ወኢ: — ወኢ: *nec — nec* 1 Reg. 27, 9. 28, 6; Joh. 4, 21 et 8, 19 rom.; አላ: ወ — ኂ: sed etiam Chr. Ta. 28 (vid. ተደንገላ). f) *vel, ἢ* Sap. 11, 18; Prov. 7, 23; 1 Reg. 26, 10; Ex. 21, 27; Jes. 50, 2; Matth. 5, 17. 36. 6, 31, 7, 16; Act. 1, 7; 1 Tim. 5, 4 rom. 19; ሠለስተ: ሰላዳ: ወአርባዕተ: Jer. 43, 23. 2) consecutiva: *et statim, tum, ut, igitur*, ዓጲ: ሰብዕ: መዋዕል: ወአመጽአ: Gen. 7, 4;

ከመ፡ሰማዕክ፡ሕልመ፡ወፈክርከ፡ 41, 15; ሰባ፡ይጌጽር፡ወይ
 ራኤ፡ cum suspiceret (statim) videbat 29, 2. 28, 20. 21; Hen.
 5, 5; ወአኢሚርሙ፡ወመጽኢ፡ Act. 17, 13. 19, 1; ቅረብኒ፡
 ወአግስሐከ፡ ut te tangam Gen. 27, 21. 42, 18. 49, 1; Deut.
 9, 14; Ps. 49, 8; ሚመጡ፡ትሁብኒ፡ ወአኑ፡ለከመ፡አግብኢ፡
 Matth. 26, 15; ኢትግብራ፡ለአኪት፡ ወአይርከብከ፡አኩይ፡
 ne Sir. 7, 1; ወአይድድ፡ dic mihi igitur Jud. 16, 13; Hen.
 95, 2. 3) adversativa: autem, sed, Gen. 2, 16. 17. 27, 22.
 31, 6. 7; Ruth 1, 21; Hen. 5, 6; Matth. 7, 3. 16, 26. 24, 6.
 26, 41; Joh. 3, 8; ኢትኩን፡ጎፋቄ፡ወእመን፡ (Platt: አላ፡አ
 መን፡) 20, 27. — Vid. etiam ሂ፡, ኒ፡, ሰ፡, እመ፡, አው፡,
 ሚመ፡, ኑ፡

ወሀብ፡ I, 1 [ܘܒܗܘܢ ܘܒܗܘܢ] Impf. ይሁብ፡, Subj. የሀ
 ብ፡, Impr. ሀብ፡ (gramm. § 93), dare, abs. ሙሂብ፡ Koh. 5, 4;
 ቃል፡ሠናይ፡ይኔይክ፡አምውሂብ፡ Sir. 18, 16. 17; Jud. 8, 25;
 Act. 20, 35; c. Acc. rei: Matth. 16, 26. 19, 7; Jac. 5, 18;
 ኢታግን፡ወሂብ፡ወሂብ፡ Koh. 5, 3; ይኔይክ፡ውሂብ፡ም
 ጽዋት፡አምን፡ . . Tob. 12, 8; Ps. 77, 24; c. ለ፡ pers. ሀብ፡
 ለጸድቅ፡ Sir. 12, 4; Matth. 5, 42; c. Acc. rei et ለ፡ pers.
 Ps. 113, 25; Gen. 12, 7. 26, 3; c. Acc. pers. ሙሂብ፡ሀብ፡
 Deut. 15, 10; c. dupl. Acc.: Gen. 1, 29. 3, 12. 24, 35. 29, 28.
 30, 6; Jos. 15, 19; Jud. 1, 15; Ruth 2, 18. 3, 17; Hez.
 36, 26; Ps. 20, 3. 131, 4; አሀብ፡ሀስብ፡ Tob. 5, 3; ኢትሀብ፡
 ምክንያተ፡ Sir. 4, 5; ወሀብ፡ደብተራሁ፡ Judith 15, 11; ሀ
 ብ፡ክፍሎ፡ Sir. 7, 31; Matth. 4, 9. 14, 8. 16, 19; Joh. 4, 14
 seq.; 6, 37. 17. 2 al. sextocentis; አሀብ፡ሰአለተከ፡ Clem.
 f. 53; seq. Subj. ለአጻም፡ባሕቲቲ፡ወሀብ፡ይክድን፡ጎፍረቶ፡
 Kuf. 3; Ruth 1, 9; 2 Tim. 2, 7 rom.; Apoc. 3, 21; Marc. 10, 37;
 c. Acc. praedicati: ምድር፡አንት፡ይሁብ፡ርስት፡ Deut.
 4, 21, vel c. ለ፡, ut: እሁብክ፡አሕዛብ፡ለርስትከ፡ Ps. 2, 8.
 a) largiri, munificum esse: ዘይምሕር፡ወይሁብ፡ Prov. 11, 26;
 Sir. 18, 18. 20, 13—15; et sensu juridico donare F. N. 26 (ubi
 agit ut ስእንተ፡ሀብት፡ወሃብ፡ወይሁብ፡ም፡ሎ፡፡ ወንዋይ፡
 ዘይሁብ፡ከይሁብ፡) b) exhibere, tribuere, praestare: ሀብ፡አኩ
 ቲት፡ለእግዚ፡ Ps. 67, 37; Deut. 32, 3; Apoc. 4, 9. 19, 7. c) tra-
 dere, Hen. 82, 1; Gen. 8, 2; ወሀብክ፡ምጽሐፈ፡ውስተ፡እደ
 ሃ፡ Jer. 3, 8; Ps. 15, 10; ኢትሀብ፡አፋኩ፡ለአስሳ፡ Koh. 5, 5;
 የሀብ፡ጎፍሶ፡ቤዛ፡ብዙኃን፡ Matth. 20, 28; Marc. 12, 9; Joh.
 10, 29. d) c. በ፡ pretii, commutare Hen. 5, 6. e) fructum
 dare i. e. ferre, reddere, Gen. 4, 12; Lev. 25, 19; Ps. 1, 3;
 Matth. 13, 8; vel odorem emittere Cant. 2, 13. 7, 14. f) edere,
 ut vocem: ወሀብ፡ቃሎ፡ Am. 1, 2; Ps. 45, 6. 76, 16; ነገራድ
 ንድ፡ወሀብ፡ቃሎ፡ Enc. Nah. 16; miracula Ex. 7, 9; Act. 2, 19.
 g) dare ore alqd i. e. precari benedictionem, salutem: ከመ፡የ
 ሀብ፡በረከተ፡እግዚ፡ በከፍፍራሁ፡ Sir. 50, 20; ወሀብ፡ም፡
 ቡራኪ፡ vel ወሀብ፡ም፡ሰላመ፡ Sx. Mag. 13; vel docere Act.
 7, 38; Joh. 17, 8. h) accedere, permittere, potestatem dare:
 ኢሀብ፡ከመ፡ይትመየጥ፡ 1 Reg. 18, 2; ኢፈቀደ፡የሀብ፡ም
 ጎላፈ፡ Num. 20, 21; Hen. 63, 1; የሀብ፡ንስሐ፡ Clem. f. 160.
 i) facere, constituere: እሁብ፡ከጻን፡ምስሐክመ፡ Gen. 9, 9;
 Kuf. 15; Joh. 7, 19. k) passim ex Hebraismo: ponere, indere,
 ut: ቀስቶ፡ወሀብ፡ውስተ፡ደመና፡ Kuf. 6; ፍርሀተክመ፡እሁ
 ብ፡ጎብ፡ኩሉ፡ዘውስተ፡ምድር፡ ibid.; ዘከያው፡የሀብ፡ሠናየ፡
 ውስተ፡ልቡ፡ Koh. 7, 3; ወሀብኩ፡ልብ፡ውስተ፡ኩሉ፡ፍጥ
 ረት፡ (animam advertere) 8, 9. l) መኑ፡ይሁብ፡ quis mihi
 dabit! utinam! utinam haberem! መኑ፡ይሁብ፡አአምር፡

Job 23, 3; Ps. 13, 11. 54, 6; መኑ፡ይሁብ፡አዕይንት፡ከ
 መ፡ይኩና፡ Hen. 95, 1, vel መኑ፡አምወሀብ፡ከመ፡ይትንብ
 ይ፡ Num. 11, 29; Deut. 5, 26; መኑ፡የሀብ፡ዕረፍተ፡ Hen.
 63, 5. m) ሀብ፡, ሀብ፡, ሀብ፡, (nonnumquam seq. pron. suff.)
 age, agite! quae, quae, ሀብ፡ጎብል፡ εἰπωμεν 1 Esr. 3, 5; ሀብ፡
 ጎረድ፡ (καὶ ὡν ἐπί) 4 Reg. 3, 26; ሀብኩ፡ጎግባክ፡ Kbr. Nag.
 n. 2; ሀብኩ፡ንትጎሠሥ፡በአይ፡ፍፍት፡ተወልደ፡ δὴ οὖν Cyr.
 c. Pall. f. 67; f. 80; ባሕቲ፡ሕቀ፡ሀብ፡ፍመክርን፡ Herm. p. 64;
 ሀብ፡ንፍትፍን፡ et ሀብ፡ንፍትፍን፡ p. 82.

አውሀብ፡ II, 1 dandum curare, c. dupl. Acc., Num. 24, 11.
 ተውሀብ፡ III, 1 1) dari, c. c. ለ፡ prs.: ወልድ፡ተውሀብ፡
 ለነ፡ Jes. 9, 6; ለነ፡ተውሀብት፡ምድር፡ Hez. 33, 24; ይትወ
 ሀብ፡ለነ፡ፍስደ፡በአለታ፡ Esth. 7, 3; እግ፡ዘተውሀብ፡ለሙሴ፡
 1 Esr. 1, 6; Joh. 1, 17; Jac. 1, 5; Apoc. 9, 1. 13, 5; Matth.
 28, 18; አብዩ፡ዝፍም፡ተውሀብ፡ለምድር፡ Kuf. 42; c. Acc.
 pers.: Matth. 7, 17. 27 (c. በጎብ፡ a); Hen. 5, 8; ለሙልክ
 ክ፡ተውሀብ፡ጎላዴ፡ Asc. Jes. 9, 39; Num. 8, 19; መዋዕል፡
 እለ፡ተውሀብክ፡ Koh. 9, 9; ተውሀብ፡ሎጎሴ፡ዐቢይ፡ 10, 6;
 c. Acc. praed.: ተውሀብ፡መብልዕ፡ለአንስርት፡ Job 15, 23;
 Num. 18, 6; Hen. 5, 8; ከመ፡ትትወሀብ፡ብእሲተ፡ሎቲ፡
 Kuf. 30; c. Nom. ejus cui datur et c. Acc. ejus quod datur
 ሥጋኪ፡ (o Maria) እግንቲ፡ (sc. አሁን፡ጎላዴ፡) ተውሀብ፡
 (corpus tuum iis datum est) Enc. Ter 21. a) tradi: ተውሀብ፡
 ትትወሀብ፡ዘሀገር፡ውስተ፡አደ፡ . . . Jer. 41, 2; ተውሀብ፡
 ለሞት፡ጎፍሶ፡ Jes. 53, 12; subdi: ተውሀብ፡ታሕተ፡እደዊሁ፡
 Kuf. 11. b) concedi, permitti: ተውሀብ፡ወብሰሕት፡አነሂ፡
 Asc. Jes. 8, 17; seq. Subj. Asc. Jes. 9, 39; Apoc. 7, 2. 13, 15;
 vel seq. ከመ፡ c. Subj. Apoc. 13, 7. 2) a) se dare vel tra-
 dere: በፈቃዱ፡ዘተውሀብ፡ለሕግም፡ወገድል፡ Enc. Ter 14.
 b) recipi: sibi invicem dare, ut: ante communionem sacra-
 menti ሕዝብ፡ትትወሀብ፡በበድድረቲም፡ሰላመ፡ ብእሲ፡ ለብ
 እሲ፡ ወአንስት፡ለአንስት፡ Kid. f. 8. 24.

አስተዋሀብ፡ IV, 3 pensare vel persolvere, damni alicui
 restituendi causa, c. Acc. rei Ex. 21, 31.

ውሀብ፡ part. datus, Num. 3, 9.

ሀብት፡ subst. f. et m., Pl. ሀብታት፡ donum, Gen. 25, 6;
 Num. 3, 9. 8, 16. 19; 1 Reg. 18, 25 (pro sponsa parentibus
 ejus oblatum); Koh. 3, 13. 4, 17; Prov. 6, 35. 21, 14; ሀብ
 ትከ፡ለከ፡ይኩንከ፡ (v. ትኩንከ) Dan. 5, 17; Matth. 7, 11;
 Rom. 5, 17; Phil. 4, 17; Jac. 1, 17; ሀብተ፡ጸጋሁ፡ Eph. 3, 2;
 ቢሠናይ፡ሀብቲ፡ (ejus beneficio) Sx. f. 1, al.; ሀብታት፡መንፈ
 ስ፡ቅዱስ፡ Phlx. 174; etiam donatio F. N. 26.

ወሃብ፡ n. ag. 1) dator, qui dat vel dare solet: Jac.
 1, 5; Herm. p. 25; ወሃብሃ፡ለሕግ፡ νομοδότης Jac. 4, 12; Deus
 ወሃብ፡አይወት፡ Kid. f. 16; Kedr. f. 14; ወሃብ፡ብርሃን፡ I Sal.
 Mar. 5; እግዚ፡ ወሃብ፡ዕሚት፡ወመክፈልት፡ለዘ፡ጎብረ፡ፈቃ
 ዶ፡ Jsp. p. 381. 2) largitor, munificus, liberalis, do-
 nator: ብእሲ፡ፍሙሕ፡ወወሃብ፡ Prov. 22, 8; ኮነ፡ብእሲ፡ል
 ሑየ፡ወጽኑ፡ወወሃብ፡ Jsp. p. 314; donator (sensu juridico)
 F. N. 26.

ሀብሀብ፡ subst. donum, merces: ብእሲት፡ዘማዊት፡እን
 ቲ፡ትንሥእ፡ሀብሀብ፡ብጎብ፡ምታ፡ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμ-
 βάνουσα μεσώματα Hez. 16, 32 et M. M. f. 90 ubi hic idem
 locus repetitus est. (At Hez. 16, 31. 33 μεσώματα versum est
 ደኑስ). Dubitaveris quidem annon hoc nomen ad ሐብብ፡ ܘܒ
 (ܘܒܗ) amare referendum sit, sed analogia ut vocis ገንዶ ita

አስራኤል Ex. 20, 22, 24, 5. 4) Varie transfertur: a) seq. Genitivo temporis: **ከዊና፡ወልዶ፡፴ወፀዓመት** triginta duos annos natus 2 Par. 20, 31. 21, 5. 22, 2; Kuf. 11. b) seq. Genitivo loci: Matth. 23, 37 (*incolae*); Ps. 17, 49; **ወልዶ፡ቤት፡verna obkoyenýs** Gen. 17, 12; Koh. 2, 7. c) **ወልዶ፡ዋት፡mortis vel capitis reus** 1 Reg. 20, 31; *subjectus, obnoxius* Eph. 2, 3; 2 Thess. 2, 3; Luc. 16, 8. d) *particeps, praeditus, imbutus*: **ውሉዶ፡መንግሥት** Matth. 8, 12, 13, 38; **ወልዶ፡ሰላም** Luc. 10, 6; **ውሉዶ፡ብርሃን** Luc. 16, 8; **ውሉዶ፡ሕይወት** 20, 36; **ውሉዶ፡ጥበብ** 7, 35; **ወልዶ፡ኅይል** 1 Reg. 18, 17; **ውሉዶ፡ጥምቀት** Org. e) *alumnus, discipulus, adductus*, Ex. 2, 10; **ወልዶዮ** Sir. 4, 1, 11, 10, 14, 11; Matth. 9, 2; Marc. 2, 5; **ውሉዶ፡ነቢያት** Asc. Jes. 6, 3; Act. 3, 25; 1 Tim. 1, 2; Philem. 10; Matth. 13, 88; **ወልዶ፡አቡነ፡ተክለ፡ሃይማኖት** Enc. Haml. 19; *monachi filii abbatis*, Plhx.; **ውሉዶ፡አርጢምስ** Dianam colentes, Enc. 5) *adolescens, juvenis, puer*, 1 Reg. 2, 21, 26; Gen. 34, 19; Joh. 6, 9; Act. 7, 58. 20, 9. 23, 17, 18, al.; **ወልዶ፡አትዮ** Cant. 1, 13. 14 seq. 6) *famulus, servus*: Gen. 24, 2. 5. 41, 12; Ruth 2, 5; 1 Reg. 9, 8. 20, 35. 30, 13; 2 Reg. 9, 9, al.

ልዶ subst. i. q. **ወልዶ**; non nisi seq. **ቤት** usitatum, sc. **ልዶ፡ቤት** obkoyenýs *verna* Gen. 2, 14; Kuf. p. 54 et 59; Gen. 17, 23. (dubium an 17, 12).

ወለት (pro **ወለዶት**) subst. f., Pl. **አዋልዶ**: 1) *filia*, Gen. 6, 1 seq.; 11, 29. 24, 23, 24; Ex. 2, 1. 5; Lev. 18, 10 seq.; Job 42, 13; Jer. 5, 17. 16, 2; **በከመ፡እም፡ከማሁ፡ወለታ** Hez. 16, 44; Sir. 22, 3; Matth. 9, 18. 10, 35. 37. 2) a) *neptis*: **ወለት፡ወልድክ፡አው፡ወለት፡ወለትክ** Lev. 18, 10; **አዋልዶ፡አዋልዲሁ** Gen. 46, 7; **ሰሎሜ፡ወለት፡ማጣት** Sx. Genb. 25. b) *nurus* Ruth 1, 11—13. 2, 22. c) *oriunda e progenie* alcjs, Gen. 24, 3. 27, 46. 28, 6; Num. 25, 1; Jud. 11, 40; **አዋልዶ፡ሕዝብዮ** Jer. 6, 26; Luc. 1, 5. 13, 16. 3) Varie transfertur: a) seq. Gen. temporis: **ይአኑ፡ወለት፡፲ወፀዓመት** duodecim annos nata Kuf. 30. b) seq. Gen. loci: *incola, oriunda e*, Luc. 23, 28; Cant. 1, 5 seq.; Gen. 34, 1. c) *alumna: pte*: **ወለት፡አንት፡ሐዎና** Esth. 2, 7. d) *discipula, vel filia, in compellente*: Ps. 44, 12; Judith 13, 18; Matth. 9, 22; Marc. 5, 34; Luc. 8, 48. e) *filiae urbis i. e. vici* minores in ejus ditioe siti ex eaque pendentes: **ቄናት፡ወአዋልዲሃ** 1 Par. 2, 23; Jud. 1, 27. 4) *puella, adolescentula, mulier*: **ወለት፡ድንግል** Sir. 20, 4; Ruth 2, 5; Judith 12, 13; 3 Reg. 1, 2; Ex. 2, 8; Deut. 22, 23—29; Jud. 19, 3 seq.; Cant. 6, 8. 9. In specie praeditur de urbis vel gentibus: **ወለት፡ጽዮን** Jes. 10, 32. 37, 22. 62, 11; **ድንግል፡ወለት፡ግብጽ** Jer. 26, 11; **ወለት፡ሕዝብዮ** 8, 22. 14, 17; Matth. 21, 5; Joh. 12, 15. 5) *famula, ancilla; serva*: Ex. 2, 5; Ruth 2, 8. 22 seq.; Esth. 4, 4. 16; Judith 10, 2. 5; Dan. ap. 1, 15; Matth. 26, 69; Luc. 12, 45.

ልዶት n. act. et subst., f. et m., Pl. **ልዶታት**: 1) *partus, nativitas, generatio*, **ዕለት፡ልዶቱ** dies ejus natalis Matth. 14, 6; **ልዶት፡ረሲዓን፡ለዋት** Prov. 11, 19; **በልዶቱ፡እም ብአሲት** Cyr. c. Pall. f. 69; **ከመ፡ዕለት፡ልዶታ፡እምከርሠ፡እማ** Hos. 2, 17; **ሰላም፡ለልዶትክ፡እማርዖም** Enc. Mij. 29; **ዘአይትወቀት፡ልዶቱ** ἀνελευθέρως Hebr. 7, 3; **ኢያአምርዋ፡ለልዶቱ** Jes. 53, 8; inter eum et fratrem matris ejus intersunt **፲ልዶታት** F. N. 42, 10; **ቀዳሚ፡ልዶት፡primogenitura** Kuf. 24. 26. 37; **እምልዶት፡ከርስቶስ፡በ፲፪ወፀፀዓመት**

anno MD post Christum natum, Chr. f. 150; **ሳሳብ፡ልዶት፡genethliologia**, Stat. ap. 16. a) **በዓለ፡(ዕለት)፡ልዶቱ፡ለክርስቶስ** Did. 29, vel **በዓለ፡ልዶት**: Sx. Tachs. 29, vel **ዘልዶት** nudum Mavás. n. 27, *festum nativitatis Christi*. b) **ጻግም፡ልዶት፡regeneratio** Tit. 3, 5; Clem. f. 227; *παλιγγενεσία* Matth. 19, 28. c) *generatio, progenies, gens, stemma, stirps*: **ከመዝ፡ውአቱ፡ልዶቶሙ፡ለዶቀቶ፡ኖኅ** Gen. 10, 1. 25, 19. 36, 1; **መጽሐፈ፡ልዶት** βίβλος γενεσεως Matth. 1, 1; **በከመ፡ልዶቶሙ፡κατά፡πατριὰς፡αὐτῶν** 1 Par. 6, 62 seq.; **በልዶቶሙ፡κατά፡γενεσεως፡αὐτῶν** 7, 4; **ወካነ፡ጉልቱ፡ልዶቶሙ፡7, 9**; **ሢመ፡ጻብ፡ልዶቱ፡ἐπὶ፡τὴν፡πατριὰν፡αὐτοῦ** 11, 25; **ልዶተ፡ግለም፡αἱ፡γενεσεως፡τοῦ፡κόσμου** Sap. 1, 14; Herm. p. 91^b. d) **አሪት፡ዘልዶት፡Genesis liber** (Pentateuchi). 2) in genere: **ortus, origo**: **ከመ፡ልዶት፡ንጻፊ፡አምባይን፡ወከመ፡ልዶት፡አምሳለ፡መልክእ፡እመጽሄት** F. N. 42, 10; **ልዶት፡ወርኅ፡novilunium**, Comp. Ecl.

ወላዶ: adj. fem., *multos partus edens, fecunda*, 1 Reg. 2, 5 var.

ወላዲ: n. ag., f. **ወላዲት**, Pl. m. **ወላዲያን** vel **“ዲያን**, *parens, genitor, -trix* 1) m. a) *pater*, **ወላዲሃ** Sir. 22, 4; **ጎረዲ፡ጎጠአት፡ወላዲ፡ውስት፡ሐዕነ፡ውሉዶሙ** Jer. 39, 18; Phil. 2, 22; 1 Joh. 5, 1; Lit. 172, 3. b) *auctor*: Deus **ወላዲ፡ሕይወት** Prec. Mat.; **ወላዲ፡ሥን፡ዕ** του κάλλους γενεοσάρχης Sap. 13, 3. 2) f. *mater*: **ወላዲትክሙ** Jer. 27, 12; **ወላዲት፡አምላክ፡Deipara** (Maria), Cyr. ad Reg. f. 26; Lit. 164, 2, al. 3) Pl. **ወላዲያን**: a) *patres* Deut. 24, 16. b) *parentes* (pater et mater), F. M. 27, 5. 6; F. N. 24. (vid. etiam **ተወላዲ**).

ወልድና subst. *ratio vel dignitas filii* (ἑοσιψίαφτ): **ዝምዶት፡አብና፡ወወልድና** F. N. 42, 6; Chr. ho. 2 et 4.

መወልድ (pro **መወልድት**; **መውልድ** Asc. Jes. 11, 14 si quidem lectio sana est) part. f., Pl. **መወልዳት**, *obstetrix* Gen. 38, 28; Ex. 1, 15—21; **መወልዳት** F. M. 28, 2; F. N. 24, 6.

መወልዲት: Hen. 106, 3. 11; F. N. 24, 6; Enc. Ter 24; et **መውላዲት** Lud. ex Org. 1, part. c. term. adj., id. q. **መወልድ**:

ሙላድ subst., Pl. **ሙላዳት**: 1) *locus natalis, patria*: **ብሔረ፡ሙላድኪ** Ruth 2, 11; **ምድረ፡ሙላዳ** Jer. 22, 10 vrs. alt.; *locus vel tempus ortus sideris, ሙላዳት* Hen. 72, 1. 2) *generatio, genitura*: **ማስከ፡ሙላድ** M. M. f. 28; **ርአ፡ሙላድ፡semen genitale** f. 36. 3) *progenies, gens, cognati, γενεαίς* Gen. 5, 1; Lev. 20, 18; Num. 9, 10. 10, 30. 13, 28.

ሚላድ: n. prgr. sc. **ጳጳጳጳ** tempus natale, d'Abbadie Cat. p. 72.

ተወላዲ n. ag. (III, 1) *is qui nascitur, natus*: **አይቲኪ፡ሀሎ፡ዝዮ፡ፍቶር፡ወላዲ፡ወአይቲ፡ሀሎ፡ዘመድ፡ወላዲያን፡ወተወላዲ** Genz. f. 88; **አብ፡ወላዲ፡ወኢተወላዲ፡ወልዶትተወላዲ፡ወኢወላዲ** Ath. de Trin.

ትውልድ (pro **ትውልድት**; in libris antiquioribus etiam **ተውልድ**, vid. Octat. Ae., P. II p. 5; passim **ቱልድ** ut Gen. 15, 2 F.), subst., m. et f., Pl. **ትውልዳት**: 1) *progenies*, et bestiarum, ut: **ትውልድ፡ታግስት** Jes. 14, 29; Matth. 3, 7. 12, 34. 23, 33, et hominum Jud. 1, 10; **ትውልድ፡ሕርቲማን** Jes. 57, 4; **ትውልድ፡እኩይ** ἕκγονον κακόν Prov. 24, 34; **ትውልድ፡ዘመድዮ** ὁ obkoyenýs μου Gen. 16, 2. 3; **ትውልድ**

ወሐሰ፡ rad. inus., cui nescio an comparare liceat *سآ donavit, mutuum rependit, X petiit mutuum* (vic. *سآ*); amb. **ዋሰ፡** proxeneta uti, **ተዋሰ፡** sponsorem, vadem, proxenetam esse vel fieri.

አውሐሰ፡ II, 1 *commodare* alicui alqd, c. Acc. pers. (alicui) vel rei (alqd): Ex. 11, 3. 12, 36; ei qui sui juris est **ደደልዎ፡** **ከመ፡ ያውሕስ፡ ንዋዮ፡** F. N. 28.

ተውሕስ፡ et **ተወሐሰ፡** III, 1 I) Refl.: *commodato accipere, mutuari* alqd, c. Acc. rei et **አምነ፡** vel **አምነበ፡** pers.: **ለአመ፡ ተውሕስከ፡ እምነበ፡ ቢጽክ፡** Ex. 22, 13. 11, 2 var.; 12, 35 var.; **ተወሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋዮ፡ ልሕነት፡ እምነበ፡ ጎርርኪ፡** (v. **ተዋሐሲ፡**) 4 Reg. 4, 3; **ለእመቦ፡ ዘተወሐሰ፡ እንስሳ፡** F. N. 28; **ለአመ፡ ተውሕስ፡ ብእሲ፡ እምቢጺ፡ እንስሳ፡** F. N. 45; **ኢደደልዎ፡ ለህን፡ ከመ፡ ይትወሐሰ፡ ፩ሂ፡ ወደሉኅነገ፡ ንዋዮ፡** F. N. 27. 2) Pass.: *commodari* alicui; **ንዋዮ፡ ዘይትወሐሰ፡ ለአመ፡ ነበረ፡ ውስተ፡ እደ፡ ፩፻ ዓመተ፡** F. N. 37; c. Acc. pres.: **እስመ፡ አልቦ፡ ዘይትወሐሰክመ፡** Clem. f. 274.

ተዋሐሰ፡ III, 3 *commodato sumere vel accipere, mutuari* ab alqo: **ተዋሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋዮ፡ ልሕነት፡ እምነበ፡ ጎርርኪ፡** 4 Reg. 4, 3; **ተዋሐሶት፡** F. N. 27 (vid. sub **አስተቃለሉ**).

አስተውሐሰ፡ IV, 1 et **አስተዋሐሰ፡** IV, 3 *commodato petere, rogare ut commodetur*: **አስተውሐሰ፡** (v. **አስተዋሐሰ፡**) **እምግብጽ፡ ንዋዮ፡ ብሩር፡** Ex. 12, 35. 3, 22. 11, 2.

ሕስት፡ subst. *commodum, commodatum*: F. N. 28; **ሕስትሰ፡ ነሂአ፡ በቀሜት፡ ውእቱ፡ ዘእንበለ፡ ቤዛ፡ በገጽ፡ እመር፡** ibid.; **ዘአትትወቀብ፡ ዐይነ፡ ምስለ፡ በቀሜታት፡ ዘባቲ፡** (quod inter usum non idem ipsum conservatur) **ዘከመ፡ ዲናራት፡ ወጠፋሉ፡ ብሩር፡ ወዘይሰፈር፡ ወይትሚዘን፡ ልቃሕ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ሕስት፡** ibid.; **በከመ፡ ልብከ፡ ሕስት፡ ስግሣ፡ ብሶሎሙ፡ ለኃጥእን፡ በቅድመ፡ እግዚ፡** Macc. f. 10.

ዋሕስ፡ subst. *commodum, mutuum*: **ነሣኤ፡ ዋሕስ፡** (opp. **በዓለ፡ ንዋዮ፡**) F. N. 27 (ubi de mutuo agitur); **በዋሕስ፡ ratione commodi vel mutui F. N. 32.**

ውሕስት፡ n. act. et subst. *commodatio et commodum*: **አንብር፡ ማሕዕንት፡ አው፡ ውሕስት፡ አው፡ አኅዝ፡** F. N. 39.

ወሐሲ፡ n. ag. *commodator, commodans* Ex. 22, 13.

አውሐሲ፡ n. ag. (II, 1) *commodator, commodans*, Ex. 22, 13 var.; F. N. 28 (passim). 45.

ተወሐሲ፡ n. ag. (III, 1) *commodatus, commodatum*, F. N. 29.

ትውሕስት፡ subst., Pl. **ትውሕስታት፡** *commodum, commodatum*: **በእንቱ፡ ትውሕስታት፡ ወሚጥ፡ ወተዓስቦ፡** F. N. 43, 7.

ወሐክ፡ I, 2 [non cum Ludolfo ad *חכיה*, sed ad *ሐክክ* *حك* scabit, fricuit, V *laccessio* c. *ب*, referendum videtur] *laccessere, irritare, ad iram incitare*, c. Acc. pers.: **ውሐክ፡ ወሐክሙ፡ ለዐረ፡ እግዚ፡** *παροργίζω* 2 Reg. 12, 14; *ἔξήλωσε* 4 Reg. 10, 18; *παροφύθειν* **ደዌሐክ፡ ለፈጣሪሁ፡** Prov. 14, 31. 17, 5; **ወሐክ፡** (Imprt.) **ለዐርክክ፡** Prov. 6, 3; Ps. 9, 25. 77, 45. 46; Num. 14, 11; Jes. 37, 23; Bar. 4, 7; **እስመ፡ ወሐክዎ፡ ለአፋሁ፡** *παρεπίκρανα* Thren. 1, 18; **አነ፡ እአምር፡ ወሕክተክ፡** v. **ውሐክተክ፡** v. **ውሕክተክ፡** *ἐπεισιμός* Deut. 31, 27; Kuf. 15; Rom. 1, 32 rom. — *Voc. Ae.* **ወሐክ፡ ዘ፡ እኅሳሳ፡**

ተወሐክ፡ vel **ተውሕክ፡** III, 2 *laccessi, irritari*: **ወይትዌሐኩ፡** (v. **ወይትኅፈሩ፡**) በቡሉ፡ ኅይሎሙ፡ Mich. 7, 16, ubi Graecus *κατασχωνίζονται* habet.

ወሐኪ፡ n. ag. *irritator, Lud. sine auct.*

ውሕስት፡ n. act. *laccessio, irritatio*, Deut. 31, 27 var.

ዋሕውሐ፡ *nitere* vid. sub **ዋሀውሀ፡**

ዋሕውሐ፡ quadrl., vid. **ወሐዩ፡**

ተዋሕውሐ፡ III, 1 *obambulare, obire, ambire*: **እለ፡ ቀዲሙ፡ የዐይሉ፡ ገጻጻ፡ ወአደብረ፡ ወድኅረ፡ ይትወሐውሐ፡ በአዕጻድ፡ ነገሥት፡** M. M. f. 185; **ወይመጽኡ፡ ካሰቦ፡ ማኅበረ፡ ነቢዮት፡ ወጻድቃን፡ ይሰግዱ፡ ላቲ፡ ወይትወሐውሐ፡ በቅድሚሃ፡** Sx. Genb. 21. — *Rad. Abb.*: **ተሀውሀው** (sic) **ዘ፡ ተሀላሰ፡**

ውሕዝ፡ I, 1 [*ἔδῳ fluxit aqua* (ዓገ፡ ወሳ), *عَدَس* id.; vid. etiam **ተከዘ፡**] Impf. **ይውሕዝ፡** Subj. **የሕዝ፡** (raro **ይውሕዝ፡** Jes. 30, 25; Hen. 17, 5. 39, 5; **የሕዝ፡** Am. 5, 24; **ፈለግ፡ ዘይውሕዝ፡** Jes. 32, 2; Ps. 45, 4; Apoc. 22, 2; Joh. 7, 38; **ሀፋ፡ ይውሕዝ፡ ውስተ፡ ጽሕሙ፡** 1 Reg. 21, 13; **ዕፍረት፡ ዘይውሕዝ፡** Ps. 132, 2; Cant. 4, 16; de lacrymis Jer. 13, 17. 14, 17; **የሕዝ፡ ማዩ፡ ቀራንብቲክሙ፡** 9, 18; lacte uberum 4 Esr. 8, 14; **አሙ፡ ይውሕዝ፡ ቅብሶ፡ ውስተ፡ ፍናውዩ፡** Job 29, 6. a) *profluere*, de profluvio mulierum, **ብእሲት፡ እንተ፡ ደም፡ ይውሕዝ፡** (ei) Marc. 5, 25; Clem. f. 177. b) *affluere, redundare*: c. Acc. rei, **እደውዩ፡ ይውሕዝ፡ ከርቤ፡** Cant. 5, 5; **ምድር፡ እንተ፡ ትውሕዝ፡ ሐለቦ፡ ወመዓረ፡** Ex. 3, 8. 13, 5; Sir. 46, 8; Jer. 11, 5. 39, 22; **ዐይንዩ፡ ውሕዝት፡ ማዩ፡** Thren. 1, 16 var.

አውሐዝ፡ II, 1 *fluere vel manare facere, effundere*: **አውሐዝ፡ ማዩ፡ በብሔረ፡ ጽምእ፡** Jes. 41, 18. 42, 15. 43, 19. 20; Ps. 77, 19. 23. 104, 89; **ዐይንዩ፡ አውሐዝት፡ ማዩ፡** Thren. 1, 16; **አውሐዝ፡ እንብዕ፡** Enc. Hed. 21; **ደመናት፡ ይውሕዙ፡ ጠላተ፡** Prov. 3, 20; Hen. 89, 2; **ለእመ፡ አውሐዝ፡ እግዚ፡** አስረብ፡ **እክል፡ እምሰማይ፡** 4 Reg. 7, 2; **ለውእቱ፡ ውሕዝ፡ ዘአውሐዝ፡ አርዌ፡ እምነ፡ አፋሁ፡** Apoc. 12, 16; **ዲጥርስ፡ ወጳውሎስ፡ አውሐዝ፡ ምሀር፡ ወንጌል፡** Org. 2. — *Voc. Ae.*: **አውሐዝ፡ ዘ፡ አምኅረ፡**

ውሐዝ፡ part. *fluens, manans*: **አንብሶ፡ ውሕዝት፡** Phlx. 110.

ውሐዝ፡ (Infm. et) subst., plerumque m., Pl. **ውሐዝት፡** et **ወሐይዝት፡** (in *Voc. Ae.* etiam **ሓይዝት**) *fluctus, torrens, rivus, fluvius, flumen, χερμάξιδος* Job 6, 15; Jer. 29, 2; **ውሐዝ፡ በድው፡** Am. 5, 24; Ps. 17, 5. 109, 8; **ውሐዝት፡** et **ወሐይዝት፡** Koh. 1, 7; *καταράτης* Jer. 36, 26; *διῶρυξ* **ከመ፡ ውሐዝ፡ ማይ፡** (v. **ውሐዝ፡ ማይ፡**) **ዘይመጽኡ፡ እምነ፡ ተከዘ፡** Sir. 24, 30; *πτομάδος* Jes. 48, 18; **ውሐዝ፡ ኅያል፡** 59, 19. 66, 12; Jer. 26, 7; Apoc. 12, 15. 16; **ወሐይዝት፡** Matth. 7, 25. 27; **ውሐዝ፡ ዐቢይ፡** ὕδατος πολλοῦ Jes. 17, 13; **ውሐዝ፡ ማይ፡** Jer. 18, 14; **ከመ፡ ውሐዝት፡ ማይ፡** ἕρμη ὕδατος Prov. 21, 1; Kid. f. 5; **ወሐይዝት፡ አፍላግ፡** Lit. Chr.; **ውሐዝ፡ ለፈለገ፡ ደደልዎ፡** Enc. Teq. 19; Lud. hist. Ae. I, 8 n. 33. — *Voc. Ae.*: **ውሐዝ፡ ዘ፡ ፈሳሽ፡** *aliud*: **ሓይዝት፡ ዘ፡ ምንጭ፡**

ውሕዝት፡ n. act. *fluxus, fluxio*: **ውሕዝቱ፡ መንገሉ፡ ሰሜን፡** Hen. 26, 2; **በውሕዝት፡ አንብሶ፡** Reg. Pach.; **ወቆመ፡ ሶቤሃ፡ ውሕዝተ፡ ደማ፡** Luc. 8, 44.

ሙሐዝ (plerumque **ሙሐዝ** scriptum) subst. (m.), Pl. **ሙሐዛት**; *alveus, rivus, fossa, canalis, aquaeductus*, δεξέσδοος Ps. 1, 3. 106, 33. 35; Jer. 17, 8; **አጊትግብርሎቱ**: **ሙሐዝ**: **ሰማይ**: Sir. 25, 25. 50, 8; *χαιμάζῆβους* Cant. 6, 11; **ሙሐዝ**: **ማይ**: Job 38, 31; **ሙሐዝ**: **ማየ**: **ግብጽ**: (ወገንጌጌ ህገጌ) Kuf. 10; *διῶρυξ* **ወክነጊ**: **ገዝቱ**: **ሙሐዝ**: **ክመ**: **ተክክይ**: **ወፊ**: **ለግየጊ**: **ክነጊ**: **መጠነ**: **ባሕር**: Sir. 24, 31; Jes. 33, 21; **የጎድሩ**: **ውስተ**: **ሙሐዛተ**: **ማይ**: Jer. 38, 9; **ሙሐዝ**: **ማይ**: *παραβέβον ὕδωρ* Jes. 44, 4; *ὑδρογωγός* Jes. 36, 2; 4 Reg. 20, 20; **ሙሐዝ**: **ማይ**: **እምባሕር**: **ምስር**: **አስከ**: **ሞልዝ**: (i. e. مصر et *مصر*) ab Hadriano factus Abush. 47.

ወሐድ I, 1 (etiam per **U** et **ጎ**) [vid. **ዋሕውሐ**: **ኧር** *tēnāit, profectus fuit*; cum **ኧር** *revelavit* frustra hoc verbum composuit Lud.] *circumire, obire, ambire*: **እመ**: **ወሐይኩ**: (v. **ዋሕኩ**) **ኖላት**: **ቤታ**: *ἐγκαθίστοος ἐγεῶμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς* Job 31, 9.

ዋሐድ I, 3 1) *obambulare, circumvagari, ይስሐቅ*: **ይዋሐ**: **ውስተ**: **ጎም**: *διεπορεύετο* Gen. 24, 62; **አለ**: **ይዋሕድ**: *οἱ περικυκλούντες* Job 30, 4. 31, 9 var. 2) in specie, *obire perlustrandi causa, lustrare, inspicere, invisere, visitare, recognoscere*: **የሐውር**: **ይስሐቅ**: **ወይዋሐ**: **ጥሪቶ**: Kuf. p. 79; Marc. 4, 27; Chr. ho. 20 (vid. sub **ኩስተረ**); **አለ**: **ይፈቅዱ**: **ዋሕድ**: (Inf) **ወምርዎ**: *οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι* Chr. Ta. 24; **ውተረ**: **ይዋሕድ**: **ነጻራር**: *Job 30, 15*; **ዋሕድ**: **ሙ**: (episcopo) **ለጋጥአን**: **መዓልተ**: **ወሌሊተ**: Clem. f. 215; Act. 15, 36 rom.; in specie de Deo, qui homines perlustrat puniendi causa (sicut ἤπε): *punire, animadvertere* in aliquo, abs. vel c. Acc. pers. vel rei, *ἐπισκοπέσθαι, እስመ*: **ይዋሐ**: *ἐπισκοπή γὰρ ἔσται* Jes. 29, 6; **በዝነ**: **አይዋሐኑ**: Jer. 9, 9. 25. 11. 22. 13. 21. 23. 12. 37. 20. 51, 13; Thren. 4, 22; **ዋሕይ**: **ወሐተታ**: *ἐπισκοπή* Sap. 19, 14; **አዋሕድ**: **በበትር**: **ለጎጠ**: **አቶሙ**: Ps. 88, 32; **አዋሕድ**: **ሙ**: Zach. 10, 3; Ex. 32, 34; Job 34, 9. — *Voc. Ae.*: **ይዋሐ**: (v. **ይውሐ**) **ዘ**: **ይጠብቅ**; *aliud*: **ይዋሕድ**: **ዘ**: **ይጎበኘው**; *aliud*: **አዋሕድ**: **ብ**: **አጎገናታላሁ** :

እስተዋሐድ IV, 3 *visendi vel inspiciendi causa frequentare* alqd: **ዘያስተዋሕድ**: **ለእከይ**: **ይትሀጎል**: **ቦቲ**: (var. pro **ያስተዋዕይ**) Prov. 19, 9.

ዋሐ: part. *perlustrans, inspiciens*: **ከጎሌ**: **ክሉ**: **ወዋሐ**: (pro **ወዋሕድ**) **ክሉ**: Cyr. f. 125 (vid. sub **ተኩስዳ**), si quidem lectio sana est.

ወሐድ: rad. eadem, quae **ገገ** *unitus est* (vicinae sunt **አሐድ**: **በሐተ**).

አዋሐድ II, 3 *unire* numeros, ut: **በበ፩**: **ታዋሕድ**: *singulis unum adde*, Lud. e Comp. Aeth. (si quidem lectio sana nec **ታውሕድ**: ab **አውሐድ**: legendum est).

ተውሕድ: vel **ተወሐድ**: III, 1 *uniri, unum esse vel fieri*: matrimonio **ይትወሐዱ**: **ክልኤሆሙ**: **ይኩነ**: **፩**: **ሥጋ**: F. N. 24, 4; **ናሁ**: **ተወሐድ**: **ወተሰውጠ**: **ቦቲ**: (sc. in elementa vel cum elementis eucharistiae) **ክርስቶስ**: F. M. 26, 7; **እግዚ**: **ዘይትወሐድ**: **በመለኮት**: **ወይሂለስ**: **በአካላት**: Catal. Bibl. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

ተዋሐድ III, 3 *inter sese uniri, adunari, in unum conjungi*: qui baptizatus est **ናሁ**: **ተዋሐድ**: **ምስለ**: **ክርስቶስ**:

F. M. 5, 1; Christi **ተዋሕዶቱ**: **ውስተ**: **ሥጋ**: *σαρκὸς ἀνάληψις* Chr. ho. 3; **እግዚ**: **ዘይሂለስ**: **ወይትዋሐድ**: Catal. Bibl. Bodl. p. 81; **እግዚ**: **ዘይሂለስ**: **በአካሉ**: **አንዝ**: **ተዋሕዶ**: **ያጸንዕ**: **በመለኮቱ**: **ወጎሎ**: I Sal. Mar. 1; **ተዋሕዶ**: **አምላክ**: **ወሰብስ**: **አመ**: **ለ፪**: **ጎረቀ**: Enc. Masc. 7; **አሚን**: **ተዋሕዶት**: **አምላካዊት**: (unitatis divinae vel Dei) F. N. 46; **ተዋሕዶት**: *ὁμιλία* (familiaritas et amicitia) ho. Theodoti in Cyr. f. 102; **ተዋሕዶትክ**: (tibi unitum esse sc. amicitia) Jsp. p. 294; Servus Antiochenus ad Joannem Alexandrinum literas dedit **በአንት**: **ተዋሕዶ**: de unione ecclesiarum restituenda, Abush. 50.

እስተዋሐድ: IV, 3 (**እስተወሐድ**: IV, 1, Lud. e Mss. Colb.), *unire, unitum vel unione conjunctum declarare* alqd: Deus in Deuteronomio proclamans **፩**: **ውሕቱ**: **እግዚ**: **ዘንጎት**: **አይይ**: **ያጽርዕ**: **ትሥልስተ**: **መለኮት**: **አለ**: **ክመ**: **ያስተዋሕድ**: **ዕምረተ**: **ሥላሴ**: M. M. f. 12.

ዋሕድ: part. et adj. [ገገጌ ሰጋጋ], f. **ዋሕድ**: (pro **ዋሕድት**) 1) *unicus, unigenitus*, 4 Esr. 3, 36. 4, 65; **ትቀትል**: **ወልዳ**: **ዋሕድ**: Jsp. p. 368; **ቦቲ**: **ወለተ**: **ዋሕድ**: (Platt: **ዋሕድተ**) Luc. 8, 42; in specie de Filio Dei unigenito Joh. 1, 14. 3, 16; 1 Joh. 4, 9; Cyr. ad Th. f. 8 seq. (creberrime); Lit. 159, 1; Did. crebro; **ክርስቶስ**: **ዋሕድ**: Enc. Jac. 4. 2) *paucus*, vid. sub **ዋሕድ**:

ዋሕድና: subst. *unitas, singularitas*, Lud. sine auct.

ውሐድ: *paucum esse* vid. sub **ውሓድ**:

ወሠረ: I, 1 et 2 [ገገጌ ገገጌ ሰጋጋ ሰጋጋ] *serravit, ነግሶ incidit, dissecuit*] Subj. I, 1 **ይውሥር**: et **ይሥር**: et **ይሠር**: *serrare, serra secure vel dissecare, ይትሌዕልት: **ሞሠርት**: **ዘአልቦ**: **ዘይወሥር**: (v. **ዘይዌ**) **ቦቲ**: Jes. 10, 15; **ረሰይኩክ**: **ክመ**: **መንኩራኩረ**: **ሰረገላ**: **ዘየሐርስ**: **ወይወሥር**: (v. **ወይዌ**) 41, 15; c. Acc.: **ወሠረ**: **ዕዕ**: Sap. 13, 11; **ወሠርዎን**: **በሞሠርተ**: **ጎጂን**: **ለዕኩሳት**: Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; **ወሠር**: **ለአሳይያስ**: **በሞሠርተ**: **ዕዕ**: Asc. Jes. 5, 1. 1. 11. 11, 41; Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; **ይውሥርዎ**: **በሞሠርት**: Sx. Mij. 23; **ይውሥር**: Tab. Tab. 56; **ይሥራ**: (v. **ይሠራ**) **ለከርሥኪ**: Num. 5, 21. 22. 27 (ubi interpres *πεπρηγμένος* et *περησῶγισται* tamquam *πεπρηγμένος* et *περησῶγισται* vertit). — *Voc. Ae.*: **ወሠረ**: **ዘ**: **ከረከረ**:*

ተወሥረ: III, 1 et **ተወሠረ**: III, 2 *serrari, serra scari vel dissecari*, Asc. Jes. 1, 9. 5, 2. 6. 13. 14; **እስከ**: **ተወሠረ**: **ለክልኤ**, 5, 14; **አለ**: **በሞሠርተ**: **ተወሥር**: Enc. Teq. 17.

ተዋሠረ: III, 3 *serram cum aliquo trahere*, Lud. sine auct.

ውሠር: part. *serra dissecat*, Lud sine auct.

ወሣረ: n. ag. *serrator, serra ducens*, Lud. sine auct.

ሞሠርት: et **ሞሠር**: (Did. ed. Platt p. 79 lin. 6) subst. m. et f., Pl. **መሞሥር**: et **መሞሥርት**: *serra* Jes. 10, 15; Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; Asc. Jes. 5, 1. 11; Sx. Mij. 23; **መሞሥርት**: Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; **መሞሥርተ**: **ዕዕ**: Syn. f. 336; **ሠጠቱ**: **ሥጋ**: **በመሞሥር**: **ጎጂን**: **በአሳት**: **ዘአርሰንዎ**: Sx. Haml. 25; **ጥረሲሁ**: **መሞሥርት**: *τομίδες* (var. pro **መከርከር**) Prov. 24, 37. — *Voc. Ae.*: **ሞሠርት**: **ዘ**: **መጋዝእ**: v. **መጋዝ**:

ምሣር: subst. Pl. **ምሣራት**: *ascia, scalprum, securis, securis bipennis*, ዘገብር: **ጸራቢ**: **በምሣር**: Jer. 10, 3 var.;

ይመት፡፡ መጣብሊሆሙ፡ ለምሣር፡ (v. ለማክረስ፡) Jes. 2, 4; ምሣር፡ ጸረብ፡ ዘጸረበ፡ ግልፎ፡ Sx. Mij. 26; ἀπέπαρον Jes. 44, 12; ጸረበሙ፡ በምሣራተ፡ ጎጂን፡ 1 Par. 20, 3; ከመ፡ ምሣር፡ (at in ed. Platti ሞሠር፡) ዘይዪጽር፡ Did. 10. (De ምሣር፡ vid. etiam Lud. lex. amh. c. 12 et Isenb. p. 24; formae ምሣር፡ cfr. ምረቅ፡ a ወረቀ፡).

ውሠቀ፡ tendere vid. sub ወሰቀ፡

ውሥኡ፡ rad. inus., quae cum *وَسَّوَسَ* و *وَسَّوَسَ* *mussitare* et *وَسَّوَسَ* *sursumronem egit, detulit* componenda videtur.

አውሥኡ፡ III, 1 1) loqui, verba facere, አታውሥኡ፡ ሕሠሙ፡ በአቶክ፡ ἁλαγήσεις Jes. 58, 13; ሙሴ፡ ወሥኡ፡ ወአግዚ፡ ይሠጠም (ex Ex. 19, 19) Org. 6. 2) plerumque *respondere*, sextenties, ut Matth. 25, 37; Job. 1, 26. 49—51. 2, 19. 3, 3 seq.; አውሥኡ፡ ይቤሎሙ፡ Matth. 12, 39; አውሥኡ፡ ፈጽም፡ ቃለክ፡ ሰባሃ፡ Sir. 35, 8; ዘእንበለ፡ ትሰማዕ፡ አታውሥኡ፡ 11, 8; አለ፡ ሰምዕም፡ ጥበቦ፡ ወአውሥኡቶ፡ Luc. 2, 47; c. Acc. prs.: Joh. 2, 18. 4, 17. 7, 52; አይውሥኡም፡ እንክ፡ ለአዮብ፡ Job 32, 1; ጸዋዕኩክሙ፡ ወአይውሥኡክሙ፡ ኒ፡ Jer. 7, 13; raro c. ለ፡ prs., ut: አውሥኡክ፡ ለክ፡ ወለፎ አ ዕርክቲክ፡ Job 35, 4; c. Acc. rei: ምንት፡ ዘአውሥኡ፡ አነ፡ Job 39, 34; አይደክምር፡ ዘይወሥኡ፡ Sir. 20, 6; Marc. 15, 4; c. dupl. Acc.: አውሥኡ፡ ሠናዮ፡ ቃለ፡ Sir. 4, 8; Job 32, 3; አልቦ፡ ከክህለ፡ አውሥኡቶ፡ ቃለ፡ Matth. 22, 46. 27, 14; c. ለ፡ ad alqd, ut: ዘአውሥኡ፡ ለእንተ፡ ነበበ፡ Job 32, 12. a) ex usu loquendi biblico: loqui coepisse, exordiri sermonem: Deut. 27, 14; Cant. 2, 10; Matth. 11, 25. 28, 5; Luc. 14, 3. b) *exaudire* vocantem et rogantem: Job 5, 1; አግዚ፡ ያውሥኡ፡ ስእ ለቶ፡ ለትኩዝ፡ Fal. c) *respondere* iudici et inquisitori i. e. *rationem reddere*: ከመ፡ ታውሥኡ፡ ቃለ፡ ለዘይሴአለክሙ፡ በእንተ፡ . . . 1 Petr. 3, 15; ይሁሎ፡ አውሥኡ፡ በእንተ፡ ከሉ፡ ዘገብረ፡ Koh. 12, 7 (gloss.); anima ad iudicium Dei vocabitur, ከመ፡ ታውሥኡ፡ ቃለ፡ በእንተ፡ ዘገብረተ፡ በላይበ፡ ምድር፡ Clem. f. 262. d) *respondere cantando, antiphonam cantare*: ወአውሥኡ፡ ከሉ፡ ሕዝብ፡ በይሴኦት፡ ὕπερῶνσι Judith 15, 14; Deg. (vid. ሞሣኡ). e) de montibus *voce resonantibus*: Sap. 17, 18 (vid. sub ድምዕ፡).

ተሞሥኡ፡ III, 3, raro ተወሥኡ፡ III, 1 (ut 4 Esr. 9, 20 Laur.; Act. 9, 29 rom.) *obloqui, contradicere, opponere sermonem*: ተሞሥኡቶሙ፡ Kuf. 1; ከመ፡ ትትሞሣኡ፡ በመዐት፡ ቅድመ፡ አግዚ፡ Σουδὸν ἐβόησας Job 15, 13. 16, 3; Jes. 50, 5; Ps. 93, 4; c. ለ፡ prs.: ምንት፡ አነ፡ ከመ፡ እትሞሣኡ፡ ለአግዚአዮ፡ ἀντεροῦσα Judith 12, 14; Gen. 44, 16; c. Acc. prs.: Job 16, 3; ዘይትሞሥኡ፡ ἀντιστάσας μοι Job 41, 2; ተሞሥኡቶ፡ ለንጉሥ፡ Esth. 1, 17. 18; Jos. 17, 14; አልቦ፡ ዘይትሞሥኡ፡ Jes. 10, 14; 4 Esr. 9, 20; ἀνταποκρίνεσθαι 1 Esr. 6, 29; c. Acc. rei: Gen. 44, 16; አታሞሣኡኩ፡ ቃለ፡ Hom. Jac. Sar. a) *altercari, disputare*: አመሂ፡ ፈቀደ፡ ይትሞሣኡ፡ κριδιῖναι αὐτῶ Job 9, 3; አታትሞሣኡ፡ በነበ፡ ጸአሊ፡ μὴ ἐξαναστῆς Sir. 8, 11; c. Acc. prs.: መኑ፡ ውእቱ፡ ዘይትሞሥኡ፡ ὁ κριῖῶμένος μοι Jes. 50, 8; c. ምስለ፡ συζητεῖν Act. 9, 29 rom.; ከመ፡ እትሞሣኡ፡ ምስለ፡ አግዚ፡ ἐλέγησαν κριῖον Job 39, 34. b) *redarguere, refellere*, አይትሞሣኡ፡ በነገር፡ οὐ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει Jes. 11, 3; በተሞሥኡትክ፡ ተሞሣኡ፡ ዐላዊ፡ Enc.

Jac. 3 (Lud.). c) *disputando demonstrare*, c. Acc. prs. (alicui): ለአመ፡ አታሞሣኡከ፡ አይደክምክ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *causam suam defendere, se excusare*: ከመ፡ አገርከብ፡ በሀ፡ ንትሞሣኡ፡ Rom. 1, 20 ant.; በምንትኑ፡ ትትሞሥኡ፡ ለመኩን ነ፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 1.

አውሣኡ፡ n. ag. (II, 1) *respondens, rationem reddens*: አንትሙ፡ አውሣኡደን፡ በአንተአሆሙ፡ (müßt auch über sie verantworten) F. N. 5.

ተሞሣኡ፡ n. ag. (III, 3) 1) *opponens verbum, contra dicens*: ሰባ፡ ይትሞሣኡ፡ ተሞሣኡ፡ (wenn Jemand einwendet) Chr. ho. 27. 2) *oblocutor, oburgator, ተሞሣኡ፡ ነገር፡* (ἀπειρηγὲς καὶ αὐθιγάς) Chr. Ta. 4; Lud. e Vit. Dan.

ሞሣኡ፡ subst., (Sing. mihi nondum occurrit, Pl. መሞሥኡት፡ *responsoria, antiphonae*, cantus ecclesiastici, quae in singulis dierum festorum aliorumque solemnium sacris celebrandis cantantur, ut: Lit. 158, 1; Genz. f. 46. 47. 70—73; antiphonarum libri existant in Bibl. Musei Brit. Cod. XXIX. XXX; Bibl. Tubingensi (M. a. IX. 24); d'Abbadiana Cod. LXXXVII.

ሣላሣኡ፡ subst. *eloquium, dicendi ars et gratia, facultas, eloquentia*: ሣላሣኡ፡ ቃልክሙ፡ ጭጭጣ ስግግር Job 6, 26; ሞገሰ፡ ቃሎ፡ ወሣላሣኡ፡ አቶሁ፡ Luc. 4, 22. 20, 26; ሣላሣኡ፡ ጣዕመ፡ ቃሎሙ፡ Macc. f. 20; ጥበብ፡ ለርእይ፡ ስኦም፡ ለሰማዕ፡ ጥዑም፡ ለአና፡ ሣላሣኡ፡ ለከናዕም፡ ላሕይ፡ ለአዕደንት፡ Clem. f. 175; ሣላሣኡ፡ አቶሁ፡ ወጣርዕ፡ ቃሎ፡ Sx. Mij. 22; Kbr. Mag. n. 22. — *Voc. Ae.*: ሣላሣኡ፡ ዘ፡ ስብቅል፡ ሥሥሁኡ፡ part. *facundus*: ከናናሪሁ፡ ጥዑም፡ ወአቶሁ፡ ሥሥሁኡ፡ Lud. e Ssal. Req.

ሣላሥኡ፡ verb. quadr. I in Voc. Ae. laudatur, sc. ሣላሥኡኡ፡ ዘ፡ ቅልጥ፡ ጥፍ፡ ያለ፡ *Rad. Abb.*: ሣላሥኡ፡ ዘ፡ ቀለፈ፡ ጠ፡

ወርሐ፡ transpositum e ራወሐ፡; መዋርሕት፡ pro መራወሕት፡ q. v. col. 306, in Voc. Ae. explicatur መስተናፈሻ፡

ወረሰ፡ I, 1 [amh. id., ܘܪܝܢ ܘܪܝܢ] Subj. ደረሰ፡ 1) a) *heredem esse*, F. N. 42; Gal. 4, 30; Gen. 21, 10; Num. 27, 11; Jud. 11, 2. b) c. Acc. prs.: *heredem esse* alicui, *bona alejs hereditate consequi*: Gen. 15, 2. 3. 4; Kuf. 14; F. N. 42. c) *hereditate accipere* alqd, c. Acc. rei et አምነ፡ pers., ut: ንዋይ፡ ብተሳ፡ ዘወረሰት፡ እምታ፡ Sx. Pag. 3; በእንተ፡ ዘይወርሰ፡ ብአሲ፡ አምብአሲቱ፡ ወብአሲት፡ አምብአሲሃ፡ F. N. 42, 3. 2) ex usu loquendi biblico a) *accipere vel nasci* alqd tamquam partem assignatam vel destinatam alicui: ይወርሰ፡ ከብረ፡ Sir. 4, 13; ይወርሰ፡ ስመ፡ ዘለዓለም፡ 15, 6; Hebr. 1, 4; ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ይወርሰ፡ Matth. 19, 29. 25, 34; Marc. 10, 17; 1 Cor. 6, 10. 15, 50; Hebr. 6, 17; Tit. 3, 7; Apoc. 21, 7. b) *occupare* alqd loco alejs vel id quod alius possedit, *potiri* (sive possessor rem reliquerit sive vi e suis bonis expulsus fuerit): ከመ፡ ደረሰ፡ ለምድር፡ Kuf. 17; Gen. 15, 8; Lev. 20, 24; Deut. 4, 22; ከመ፡ አይደረስቀ፡ ለምድር፡ Jes. 17, 14. 49, 8. 53, 12. 57, 13 (ubi Cod. Laur. ይዋርሰ፡ exhibet); 65, 9; Ps. 36, 36. 43, 4. 81, 8. 82, 11; ይወርሰሙ፡ አብያተሆሙ፡ Hex. 7, 24; እወርሰሙ፡ 35, 10; Hen. 5, 5; Matth. 5, 5; gens Muhammedis ይወርሰ፡ ከሉ፡ መንግሥተ፡ ምድር፡ ወያስተጋብኡ፡ ውስተ፡ እይሁ፡ Clem. f. 78.

አውረሰ፡ II, 1 1) *hereditatem vel possessionem rei*

dare vel assignare alicui, c. dupl. Acc.: Deut. 1, 38; Jos. 17, 14; Jud. 11, 24; 1 Reg. 2, 8; 2 Reg. 7, 1; 2 Par. 6, 25; **ደወርሱ እግዚ** ላ ለይሁዳ፣ መክፈልቶ። Zach. 2, 12; Ps. 77, 60; ሕገ፡ዘያሐይም፡-አውረሰው፡- Sir. 17, 11. 44, 21. 46, 1; 4 Esr. 6, 33. 2) *hereditatem relinquere* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ prs.: **ተወርሱ መርገሙ ለሌታ**፣ Sir. 23, 26; **ከሙት ረሱ፣ ምድረ፡ ወአምድ፡ጎረከሙኝ፣ ታወርሱ፡ ለደቂቅከሙ፣ እስከ ለላላም**፣ 1 Par. 28, 8.

ተወርሱ III, 1 1) Refl. *hereditate nancisci, sibi occupare* alqd, quod alius possedit, Jos. 18, 2; c. Acc. rei: **ወተወርሱ ምድርሙ**። Num. 21, 35; Deut. 2, 21. 31. 4, 47. 9, 1. 4. 12, 2. 17, 14. 18, 14. 19, 1; Jos. 1, 11 (c. annot.). 12, 1; Jud. 1, 18. 11, 21. 22; **ተወርሱ** Ps. 5 tit. 2) Pass. *hereditate obtingere* alicui: **ከሙ ኢትተወርሰ ለክልኢን፣** ne aliis obtingat, Enc. Sen. 16 (Lud.).

ተዋረሰ III, 3 1) *hereditatem cum aliis partiri, hereditatem accipere*, sive cum aliis, ut F. N. 42; **ኢይባ ኢ፡ውስተተዋርሶ** *hereditatem ne adeant* F. M. 5, 3; sive solum, ut: **ተዋረሰሙ** (v. **ተዋረሰ**) **ከሎ፣ ንዋዮሙ**። Tob. 14, 13; **ኢይትዋረሱ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስና**፣ Lud. comm. hist. p. 313; **ለተዋርሶ፡ ዘኢይባሊ፣** εἰς κληρονομίαν ἀφ᾽ἄρτων 1 Petr. 1, 4. 2) sorte *assignatum nancisci* alqd, *occupare* rem, quam alius possedit, *potiri* rei, abs.: Jos. 14, 2; Jes. 34, 17; c. Acc. rei: 1 Reg. 15, 7. 22, 17; Lev. 14, 34; Deut. 32, 47; vid. annot. ad Jos. 1, 11; **ተዋረሱ፡ ከሎ፣ ደውሎሙ**፣ Judith 5, 15.

አስተዋረሰ IV, 3 *hereditatem distribuere vel assignare, heredem instituire* alqm rei, c. Acc. pers. vel rei, etiam c. ለ፡ pers.: **አሙ ያስተዋርሰሙ፣ ንዋዮ፣ ለደቂቁ**፣ Deut. 21, 16; **እምርሱቱ፣ ያስተዋርሰ ለውሉዱ**፣ Hez. 46, 18; **አስተዋርሰ፣ ንዋዮኸ**፣ Sir. 30, 32. a) c. negatione: *exheredare* alqm, መባሕት፣ ለአሱሁ፡ ከሙ ኢያስተዋርሰ፣ ርስት፣ ዚአሁ። F. M. 20, 4. b) in genere: *possessionem (sorte) distribuere*, Num. 34, 18; Jos. 13, 7. 32. 14, 1; **እይሁ፣ አስተዋረሰቶሙ**፣ Jes. 34, 17.

ዋርሰ፣ part. act. *heres*, Matth. 21, 38 Platt; i. q. *successor* Enc. Hed. 30.

ርስት፣ subst., m. et f., Pl. **ርስታት**፣ *hereditas, heredium, patrimonium, በእንተ፣ ርስት፣ F. N. 42; **ርስታት**፣ F. N. 27; **ወሀቦን፣ አቡሆን፣ ርስቶን**፣ Job 42, 6, 15; Num. 27, 7 seq.; 36, 4 seq.; Ruth 4, 5. 6; Jer. 12, 7; Sir. 9, 6. 41, 6; Tob. 6, 12; Matth. 21, 38; Luc. 12, 13. 20, 14; in genere: *portio* hereditate vel sorte vel beneficio *assignata, possessio*: Ps. 2, 8. 15. 5. 6; Jos. 18, 7. 19, 31; Jud. 18, 1; 3 Reg. 8, 53; **አስራኤል ርስትዩ**፣ Jes. 19, 25. 57, 6 (አገጥሮ). 63, 17; Joab 4, 2; Kuf. 33; Sir. 24, 12; **አሁብክምዋ፣ በርስት**፣ Ex. 6, 8; Eph. 1, 14. 18; Hebr. 9, 15. 11, 8.*

ወራሲ፣ n. ag., Pl. **ወራሲያን**፣ *heres*, Matth. 21, 38 rom.; Gal. 4, 1. 7; Luc. 20, 14; Hebr. 1, 2. 11, 7; **ብሕሲት፣ ዘት ወልድ፣ ወራሲ**፣ 23, 22; F. N. 41; **ወራሲያኒሁ**፣ F. N. 46; Rom. 8, 17; **ወራሲያን፣ ለምድረ ሕያዋን**፣ Clem. f. 196; **ወራሲያን፣ ክብር**፣ Jsp. p. 290; **ወራሲ፣ ጠባይዎዊ፣ heres naturalis** F. N. 42, 3.

አውራሲ፣ n. ag. (II, 1) *hereditatem relinquens, testator* (ፎርላፈጅ), F. N. 41, 4. 42, 13.

ዋረሰ፣ (Lud.), nonnisi in Pl. repertum, part. pass. (II, 1), m., Pl. መዋርሰት፣ 1) *heres institutus, a heres*: **ከሎ፣ ተግባረክ፣ ይትክፈሉ፣ መዋርሰቲክ**፣ Sir. 14, 15; Jer. 8, 10; Mich. 1, 15. b) *coheres*: Rom. 8, 17; Eph. 3, 6; **ሰብአ፣ መዋር**

ስቲክ፣ Hez. 11, 15; (ገንጃጃ ግንጃ) vrs. nov.; etiam singulariter usurpatur: tyrannus **መዋርሰት፣ ሰይጣን**፣ Lud. e Vit. Barb. 2) id quod heredi datur, *hereditas, possessio sorte assignata*, አገጥሮ Enc. 49, 14; Ps. 67, 14.

ተዋራሲ፣ n. ag. (III, 3), *heres*: **ተዋራሲ፣ ስሙ**፣ Enc. Teq. 13.

I. **ወረቀ**፣ I, 1, rarius I, 2 [ገንጃ ገንጃ, ڤ, ڤ, ڤ], Subj. I, 1 **ይወርቅ**፣ *spuere, expuere, in-, ad-, conspuere*: **ለምንት፣ ዘኢ ወረቀ፣ አባ መቃራ**፣ (per sexaginta annos) Phlx. 10; **ከሎ፣ ዘርእየኪ፣ ይወርቅ**፣ (v. **ይወርቅ**) **እምኔ ኪ**፣ (v. **ሳላሌኪ**) ἀπὸ σοῦ Nah. 3, 7; **ወረቀ፣ ምድረ፣ (v. ውስተ ምድር) ጸላል** Joh. 9, 6; c. Acc. sputi: **ኢይወርቅ፣ ምራቅ፣ ዲባ ምድር ዘእንበለ ሳላሌ ልብብ**፣ Kedr f. 87; **ኢይወርቅ፣ ምራቅ፣ F. N. 12**; c. *ውስተ* alqj, ut: **እንዘ፣ ይወርቅ፣ ውስተ፣ ገዳ**፣ Did. 29; **ኢይትሀክዩ ወረቀ፣ ውስተ፣ ገዳ**፣ Job 30, 10; vel **ሳላሌ**፣ ut Lev. 15, 8; Matth. 27, 30; **ወረቀ፣ ሳላሌ፣ ማቅደስ**፣ Jsp. p. 297; c. Acc. prs. vel rei: **ይወርቅዎ**፣ (v. **ይወርቅዎ**) Marc. 10, 34. 14, 65; Luc. 18, 32; **አሙ ወረቀ፣ (ለፍሕም ሕንተ፣ ትንድድ) ትጠፍኦ**፣ Sir. 28, 12. — *Woc. Ae.*: **ቂኦ፣ ወወረቀ፣ ዘተ፣ ተ፡።**

ረቅ፣ subst. *sputum*: **በረቅ፣ አፋሆሙ**፣ Lud. e Mss. Colb. **ርቀት**፣ n. act. *sputio*, Org. 1.

ምራቅ፣ subst. (m), *sputum, saliva*, τὰ σάλια 1 Reg. 21, 13 var.; πτύελος Job 7, 19; πτύονα Joh. 9, 6; **ኢሚጥኩ፣ ገዳዮ፣ አም፣ ማቅደስ፣ ምራቅ**፣ ἀπὸ ἀλογύνης ἐμπροσθεν αὐτοῦ 50, 6; 4 Esr. 4, 64; **ለእሙ መጽኦ ምራቅ**፣ (in os) Phlx. 10; Org.; Clem. f. 107. 207; Kedr f. 87; F. N. 12; ante preces matutinas lavemur aqua **ወለእሙ ኢኪብን፣ ማዮ ንግብር ውስተ፣ እደን፣ ምራቅን፣ ወንጎትም፣ ቦቱ፣ ገጸን**፣ F. M. 14, 10.

II. **ወረቀ**፣ inus., sc. ገንጃ *viruit*, ڤرندوت fronduit arbor (ገንገንጃ *flavado*, ڤرندوت *fuscus*, ڤرندوت *pecunia signata, numi*).

ወርቅ፣ subst., plerumque m., 1) *aurum* (a colore flavo dictum): **ወርቅ፣ ገዳሕ**፣ Ex. 25, 31; Job 28, 1; **ወርቅ፣ ጽፋይ**፣ 28, 19; **ወርቅ፣ ፍቱን**፣ Prov. 8, 10; Gen. 2, 11. 12; Jes. 13, 17. 60, 6; Hez. 27, 12; Ps. 67, 14; Sir. 2, 5. 47, 18; Apoc. 3, 18. 18, 12 al.; **ወርቅ፣ ቀይሕ**፣ Sir. 7, 28; **ወርቀብ ሕር**፣ Job 41, 21; **ወርቀ፣ አፈር**፣ 28, 16; **ወርቀ፣ ቦረብ**፣ Ps. 71, 15. a) in Genit.: **auress**, ut Gen. 24, 22. 53; Ex. 3, 22; **ንዋዮ፣ ወርቅ**፣ Job 28, 17; **አዕዳዲ ወርቅ**፣ Sir. 26, 18; **በዛ ወርቅ፣ ይስተይ**፣ ἐν χρυσώμασι 1 Esr. 3, 6; vel *aurifer*, ut: **አእባን፣ ወርቅ**፣ Sx. Genb. 8. b) **አብን፣ (ዕንቅፋ) ዘሕብረ ወርቅ**፣ *chrysolithus* Ex. 28. 20. 36. 20. 2) *pecunia*, ἀργύριον Sir. 29, 10; Jes. 48, 10. 55, 1; Jer. 39, 10. 25; Zeph. 1, 11; Am. 2, 6; Prov. 7, 20; Gen. 23, 9. 42, 25. 47, 14; **ወርቅ፣ ሂጥ**፣ Lev. 25, 50. 51; 3 Reg. 21, 2; Matth. 25, 13. 27. 28, 12; Luc. 9, 3. 3) *numus aureus*, Num. 7, 14 seq.; 4 Reg. 5, 5 (coll. Gen. 24, 22); Org. in fine.

ወርቃዊ፣ adj. rel. *aureus*, ጎልቀ፣ **ወርቃዊ፣ numerus aureus**, (alias መጥቅዕ፣ q. v.), Lud. ex auct. Gregorii.

ወርኅ፣ subst., m. et f., Pl. **አውራኅ**፣ Pl. Pl. **አውራኅት**፣ (Lud. e Mss. Colb.), [ገንጃ et ገንጃ ڤ, ڤ, ڤ, ڤ] **ታሪክ**፣ de etymo vid. Ges. thes. p. 630] 1) *luna*, Cant. 6, 10; m.

Job 25, 5; Joel 3, 4; Hez. 32, 7; Jes. 13, 10; Sir. 43, 6; Apoc. 6, 12; fem. Apoc. 8, 12; Job 9, 7. 31, 26; **ወርሳስ፡ በ ከመ፡ስማ፡ ይእቲ፡** Sir. 43, 8; **የሐድጽ፡ ልቡ፡ ከመ፡ ወርሳ፡** 27, 11; Matth. 24, 29; Act. 2, 20; Hen. 73; **ወርሳ፡ ምልአት፡** Luna plena vel plenilunium Sir. 50, 6; **ሠርቀ፡ ወርሳ፡ novilunium** 1 Reg. 20, 5; Jes. 1, 14 (vid. sub ሠርቀ). 2) plerumque m., mensis, Ex. 12, 2. 13, 4. 19, 1; **ቦንምስ፡ ወርሳ፡** Jer. 1, 3; Luc. 1, 26; **ለለወርሳ፡ በወርኑ** Jes. 66, 23 var.; **፲ ወፀ ወርሳ፡** δωδεκάμηνον Dan. 4, 26; **አውራሳ፡** Job 39, 2; **አውራሳ፡ ክልኤ፡** Asc. Jes. 11, 6. 7; 1 Reg. 27, 7; Gen. 33, 24; Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; Apoc. 11, 2; **አመ፡ ዐሠርቱ፡ ወአሐዱ፡ አውራሳ፡** Deut. 1, 3; **ቦአውራሳ፡ አሙራት፡** Hen. 78, 9; **ሠለስተ፡ አውራሳ፡** (pro አውራሳ) Act. 7, 20 rom. et 19, 8 rom.; **ከሎን፡ አውራሳ፡** F. N. 36. a) **novilunia አውራሳ፡** (v. አሥሀርት) Hos. 2, 13. b) menses astrorum Hen. 33, 3. 72, 1. c) **ወርኑ፡ ህላል፡** vel **ወርሳ፡ ወርቃዊ፡** vel **ሠርቃዊ፡ mensis lunaris** opponitur **ወርኑ፡ ፀሐይ፡** vel **ወርሳ፡ ዐሓዳዊ፡ mensi solari**, Abush. 3) **tempus** in genere, Luc. 1, 57; maxime apud poetas: **በወርኑ፡ ቀለው ይደዎስ፡** Enc. Mij. 15; **ዘመን፡ መን ሱት፡ ወወርሳ፡ ተከውሶ፡** Enc. Mij. 22; Haml. 26; **በወርኑ፡ ም ግቡ፡ ለያሬድ፡** Tab. Tab. 11. — **Voc. Ae.፡ ወርሳ፡ ዘ፡ ጨረቃ፡**

ወርቃዊ፡ adj. rel. 1) **lunaris፡ ዓመት፡ ወርቃዊ፡** Abush.; Comp. Eccl. in Lud. Comm. hist. p. 388 n. 19; **ወርሳ፡ ወርቃዊ፡** Abush. 2) **lunaticus**, Matth. 4, 24; **ወርቃውያን፡** ("ዊ ያን") Clem. f. 233; M. M. f. 105.

ወርአ፡ rad. inus., cfr. 𐩦𐩣𐩪 *reputit, impedit* (𐩦𐩣𐩪 *quod pone est*), 𐩦𐩣𐩪 II *occultavit*.

ሞራኦ፡ et **ሞርአ፡** subst., m. et f., st. c. **ሞራኦ፡** et **ሞር አ፡** Pl. **መሞርአት፡** *subligaculum, succinctorium*; Jer. 13, 1 seq.; Clem. f. 7; Gen. 3, 7; Kuf. 3; Org. 1; Enc. Genb. 8.

ወረወ፡ I, 1 et 2 [ገገ] Subj. I, 1 **ይውሩ፡** *jacere, con-jicere, in-, e-, de-, pro-, abjicere, praecipitare*, **ወር ም፡ አብን፡** Koh. 3, 5; **አሕባለ፡ ወረወ፡ ሊት፡** Ps. 15, 6; **ይዌር ወ፡ አልባሲም፡** Act. 22, 23; **ወርወረ፡** (v. **ውርወረ፡**) ውስተ፡ ባሕር፡ Jon. 1, 12; Gen. 37, 24; Ex. 15, 1; **ትዌር ም፡ ውስተ፡ ራላግ፡** Jer. 28, 63. 48, 5; **ይዌር ም፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ ባሕር፡ ለአባሳ፡** Mich. 7, 19; **መሬተኪ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ ባሕር፡ ይዌሩ፡** Hez. 26, 12; Kuf. 48; **አስመ፡ ገደፍ ም፡ ወወረወ ም፡ ውስተ፡ ብሔር፡** ἔξερξῶν καὶ ἐξερξῶν ἡ ἐξ τῆν ግῆν Jer. 22, 28. 26; **ወረወ፡** (በድድ፡) ውስተ፡ ለግንቃገር፡ ደቂቀ፡ ሕዝብ፡ Jer. 33, 23; **ይውርውም፡** Dan. 3, 20 var.; **ከመ፡ ይውርም፡** (v. **ይወርም፡**) ማእከለ፡ ባሕር፡ Kuf. p. 160; **ትዌር ም፡ ማእከለ፡ አሳት፡** Hez. 5, 4; **ወወረወ፡ ማእከለ፡ መስፈርት፡** Zach. 5, 8; **አዌሩ፡ ላዕሌም፡ ወመሥገርት፡** Hos. 7, 12; **አ ከ፡ በድድቅ፡ ዘንዌሩ፡ ሣህለ፡ ቅድሚካ፡** Dan. 9, 18; se ipsum: **ወረወ፡ ነፍሱ፡ አመልልተ፡ ሉሳው፡ ወሞተ፡** Jsp. p. 375; **projicere leoni alqm** Enc. Tachs. 12 (Lud.); **jaculari፡ ይዌሩ፡ አፍ ሓሙ፡ አሳት፡** Job 41, 10. — **Voc. Ae.፡ ወረወ፡ ደርበየ፡ ብ፡ ወረወረ፡**

ተወርወ፡ III, 1 et **ተወረወ፡** III, 2 1) Refl. *se dejicere* vel *con-jicere vel praecipitare*, **ተወረወ፡ ታሕተ፡** Matth. 4, 6. 21, 21; **ተወርወ፡ ላዕሌም፡ ውስተ፡ አሳት፡** Jsp. p. 376; tral.: **ፈቃዱ፡ ተወርወት፡ ኅብ፡ ዐጸጸ ወይ፡** (voluntas ejus con-jecta est in vineam i. e. vineam habere voluit) Enc. Tachs. I.

2) *Pass. conjici, projici*, Lud. ex Enc. Hed. 18; **ተጋብኤ፡ ውስተ፡ አህጉር፡ ጽጉዓት፡ ወንት ወሮ፡ ህየ፡** ἀπορρίψωμεν ἐκεῖ Jer. 8, 14.

ውርው፡ part. *conjectus, pro-, in-, dejectus፡ ቆብው፡ ውርውት፡ ዲብ፡ መታክፍቲሁ፡* Phlx. 56.

ወራዊ፡ n. ag. *jaculator፡ ወራዊ፡ ረምሕ፡* Phlx. 208.

ወረዋት፡ subst. Pl. (sec. Lud. a **ወረው፡**) *jacula*, Lud. e Libr. Myst.

ወራውራ፡ subst., nomen lapidis pretiosi, cui respondet a) *πέτρος parius, marmoris species, ὀንቴ፡ ወራውራ፡* 1 Par. 29, 2. b) *topasius*, Apoc. 21, 20; Ex. 36, 17. Forma **ወራውር፡** occurrit Macc. f. 3. — Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 210.

ወርዕ፡ subst., fortasse pro **ወዕር፡** i. e. ⁹عرج *difficilis, sale-brosus et asper locus, mons (ገግ silva)፡ ወአምካ፡ ወጽኩ፡ በሌ ሊት፡ እምይእቲ፡ ደብር፡ አንዝ፡ አያአምሩ፡ ፍፍተ፡ ወበጽሑ፡ ውስተ፡ ወርዕ፡ ወአንዝ፡ የኅሥሡ፡ ፍፍተ፡ ኅጥኤ፡* Gad. Kar. (quamquam etiam radicem **ወዐረ፡** Aethiopes habent).

ወርዘው፡ quadrl. I *adolescere, juvenescere, adolescentem vel juvenem esse vel se praebere፡* Christus **ሊህቀ፡ በበ ሕቅ፡ ወወርዘው፡ በአምጣን፡ ብሕሲ፡** M. M. f. 63; **አስከ፡ ወርዘው፡ በአምጣን፡ ብሕሲ፡** Org.; **ወርዘውኩሂ፡ ወረሃእኩ፡** Ps. 36, 26; **አመ፡ ወርዘው፡** Gad. Lal., **ጽናዕ፡ ወወርዘው፡ በእንተ፡ ሕዝ ብ፡ ዚአን፡** 1 Par. 19, 13.

አወርዘው፡ II *adolecentem educare, ad adolescentiam perducere* alqm: **አያወርዘውኩ፡** οὐκ ἐξῆραψα νεανίσκους (v. **አያላህቁ፡ ወራዘተ፡**) Jes. 23, 4.

ተወርዘው፡ III, 1 *ad adolescentiam perducere, juvenilem vigorem recipere*: a Michaële archangelo sanatus abiit, **አንዝ፡ ይትወረዘው፡ በኅይለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡** Gad. T. Haim.

ውርዘው፡ part. f. **ውርዘውት፡** vel **ውርዘተ፡** *adultus, juvenilis፡ ውርዘውት፡ adulta* i. e. *nubilis* F. M. 5, 17; **ውርዘውት፡ adulta**, II Can. Ap. 4; **ብሕሲት፡ ውርዘተ፡** Sx. Genb. 20; **ውርዘውት፡ አንስት፡** Did. 14; **ደናግራ፡ ሱሶያት፡ ወስርግዋት፡ ውርዘውት፡** በሃይማኖት፡ Maväs. n. 62; etiam de rebus, ut: (liberos in matrimonium date) **ከመ፡ አይዕብአሙ፡ ፍትወተ፡ ዝመት፡ ውርዘውት፡** Did. 22.

ወሬዝ፡ subst. m., Pl. **ወራዘት፡** (**ወራዘት፡** 4 Esr. 10, 34 perperam scriptum est), *adolescens, juvenis*, Jes. 13, 18. 62, 5; Jer. 1, 7; Koh. 4, 15. 10, 16; Sir. 35, 7; **ልሂቅ፡ ወ ወሬዝ፡** Hez. 9, 6; **ወሬዝ፡ ወሕግን፡** 1 Par. 29, 1; 2 Par. 13, 7; Matth. 19, 20. 22; **ወራዘት፡** Org.; 25, 27; Jer. 9, 21. 28, 3. 30, 15; Thren. 2, 21. 5, 13; Jes. 9, 17. 20, 4; Job 29, 8; Dan. 1, 4; Kuf. 23; Tik. 2, 6; Marc. 14, 51; nonnumquam adjectivi instar apponitur alii nomini: **ወልድ፡ ወሬዝ፡** Dan. ap. I, 45; Act. 20, 9; etiam de bestia usurpatur: **ወሬዝ፡ ሀያል፡** νεβρόδς ἑλάφων (cervus adolescens) Cant. 2, 9. 17. 8, 14. — **Voc. Ae.፡ ወሬዝ፡ ዘ፡ ጉልማሳ፡**

ወሬዝዊ፡ adj. rel. *juvenilis, adolescentulus፡ ወሬዝዊት፡ ድንግል፡* F. N. 5 et 10, 8.

ውርዘት፡ subst., m. et f., (Did. p. 122 lin. 1 exhibit Platt **ወርዘት፡**, sed p. 130 lin. 11 **ውሳ፡**) *adolescentia, juvenus*,

መራድ፡ (raro ምወራድ፡; ut 3 Reg. 7, 15 in Cod. A), subst. 1) *locus declivis, dejectus, descensus*: τὸ καταφερέξ Jos. 7, 5; κατάρβασος 10, 11; **መራድ፡ ደብር፡** 8, 24; Jud. 1, 16; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 13, 34; **መራድ፡ ቀቀብ፡ ዘደብረ፡ ዘይት፡** Luc. 19, 37; **ይውሕን፡ ከመ፡ ማይ፡ ውስተ፡ መራድ፡** Jes. 30, 28; **መራድ፡ ፍኖተ፡ ኢማት፡** Hez. 48, 1; Gad. T. Haim. 2) *gradus descensionis* (Abtiefung): **እምድጎረ፡ መኖር፡ ውሉድ፡ ይረሱ፡ መኖር፡ ለውሉድ፡ ለውሉድ፡ በበመራድም፡** (descendendo gradatim) መኖር፡ እምድጎረ፡ መኖር፡ F. N. 52. 3) *opus pensile*, 3 Reg. 7, 15.

ወረድ፡ et **ወረድ፡**, subst. *latitudo* [amh. id.; Isenb. comparandum censet عَرْضٌ] εὐρος Ex. 28, 16. 36, 16; F. M. 31, 5 (vid. sub መንደል); Asc. Jes. p. 80.

ወሰቅ፡ (etiam per ሠ) I, 1 et 2 [vid. መሰከ፡, nec non ምጃ; crebrius usitatur quam መሰከ]; Imprt. I, 1 ስቅ፡, *tendere arcum, imponere nervo* sagittam: **ወሰቅ፡ ቀስቶ፡** Kuf. 38; **እለ፡ ወሰቅ፡ አቅስተሆም፡** Jer. 4, 29; Thren. 2, 4. 3; 12; Ps. 10, 2. 36, 14. 63, 3; 2 Par. 18, 33; **ወሰቅ፡ ልሳኖም፡ ከመ፡ ቀስት፡ ለሐሰት፡** Jer. 9, 3; **ስቅ፡ ቀስተክመ፡ ወንድፍቆ፡** 27, 14; **ወይወሰቅ፡** (v. ወይዘሰቅ፡) ቀስት፡ 1 Par. 8, 40; Ps. 77, 12; **ወይዘሰቅ፡ ቀስቶ፡** Jer. 28, 3; Ps. 57, 7; **ወሰቅ፡ ወመሰከ፡ ቀስቶ፡** 4 Reg. 9, 24; **ወተረ፡ ቀስቶ፡ ወወሰቅ፡ ቀስቶ፡** ἐντρέψων ἐπέστρατος τόξον σου Hab. 3, 9; ምስክ፡ ቀስተክ፡ ወወሰቅ፡ ሐዳ፡ ወወሰቅ፡ ዮአስ፡ ወመሰከ፡ ቀስቶ፡ 4 Reg. 13, 16 (at vid. quae ad መሰከ፡ annotata sunt).

ተወሰቅ፡ III, 1 *imponi in arcu intenso sagittam*, Lud. sine auct.

ውሱቅ፡ part. *tensus, intensus*, de arcu: **ውሱቅ፡ አቅስተሆም፡** Jes. 5, 28; **ውሱቅ፡ አቅስተሆም፡** 21, 15.

ውሱቅ፡ i. q. ሱቅ፡ vid. sub ሱቅ፡

ወሰብ፡ rad. inus., quam jam Ludolfus recte composuit cum ሠጋ واثب (ثب) ex dialecto Himjaritarum).

አውሰብ፡ II, 1 *secum cohabitare facere* i. e. 1) *ducere uxorem, in matrimonium ducere*, sive adjecto ብእሲት፡ sive omisso: **አውሰብ፡ ብእሲት፡** Gen. 25, 1; Ruth 1, 11; **ኢታውሰብ፡ ብእሲት፡** Jer. 16, 1; **ዘአውሰብ፡ ብእሲት፡ ኄርተ፡** Sir. 36, 29. 25, 8; **አውሰብክምን፡** Hez. 23, 4; 1 Reg. 25, 42; Matth. 5, 32. 19, 9. 22, 24; Luc. 20, 34; 1 Cor. 7, 28. 33; F. M. 5, 2; **እለ፡ ያወሰብ፡ ዳግመ፡ ይከውን፡ ይውላ፡ እምሕግ፡** Did. 14; **እለ፡ ያወሰብ፡ ራብዎ፡** ibid. 2) *nubere*, sive adjecto ብእሲት፡ sive omisso: **አውሰብት፡ ካልአ፡ ብእሲት፡** Jer. 3, 1; Num. 36, 6. 8. 11; Deut. 24, 2. 25, 5; Ruth 1, 13; Jer. 3, 1; 1. Tim. 5, 9; 1 Cor. 7, 28; **አውሰብ፡ Ruth 1, 12; እምድጎረ፡ አውሰብት፡** Sir. 42, 9; **እንት፡ አውሰብት፡ nuptia, እንት፡ ኢያውሰብት፡ innupta 1 Cor. 7, 34. 3) in genere: *matrimonium jungi*, 1 Cor. 7, 29; **እለ፡ ኢያውሰብ፡** Kuf. 44; **አውሰብ፡ matrimonium** Hebr. 13, 4; **አውሰብ፡ ክልኤት፡ bigamia, Syn.; ብእንት፡ ፍጎረት፡ ወሕዜ፡ ወአውሰብ፡ F. N. 24. 4) *concubere, concubare*, **አውሰብ፡ በ፩ ሌሊት፡ ቸጊዜ፡**, **አውሰብ፡ እንሰሳ፡**, **አውሰብ፡ አውናን፡** (onanis), Form. Conf.****

ተወሰብት፡ III, 1 *in matrimonium duci, nubere*: **ለእመ፡ ተወሰብት፡** F. M. 5, 7; c. A.: viri: **ለእመ፡ ተወሰብት፡ ለብእሲት፡** F. M. 5, 12; F. N. 24, 1; Jsp. p. 323.

ተዋሰብ፡ III, 3 *connubium contrahere, matrimonio jungi*: **ትትዋሰብ፡ ምስሌሆም፡** Jos. 23, 12; Matth. 22, 30. 24, 38; Rath 1, 13 var.; F. M. 5, 17; **ተዋሰብ፡ ሕርምት፡** *connubium vel matrimonium illicitum* F. M. 5, 11—17; **እሎን፡ ተዋሰብታት፡** 5, 17.

እስተዋሰብ፡ IV, 3 1) *in matrimonium dare sive filium sive filiam, connubio vel matrimonio jungere, filiam nuptum dare vel collocare* alicui, *maritare*, Ex. 21, 7 (omisso ወለተ); Jud. 12, 9; **አውሰብ፡ እምውስተ፡ አዋልዲሆም፡ ወእስተዋሰብ፡ ደቀቆም፡** 2 Esr. 9, 2. 12; c. Acc. et ምስለ፡ 2 Esr. 20, 30; **ለብእሲት፡ መብት፡ እስተዋሰብ፡** Sir. 7, 25; **እስተዋሰብ፡ ለጌዕደው፡** Tob. 3, 8. 6, 14; **አን፡ ፈቀድኩ፡ ከመ፡ እስተዋሰብ፡ ወለተ፡ ለወልድ፡ እስክንድር፡** Jsp. p. 335; **filium sive filiam** F. M. 5, 2; **ባግብር፡** (per vim) **ያስተዋሰብኞ፡** F. M. 6, 8; **ፈቀዱ፡ እስኪሆኑ፡ ከመ፡ ያስተዋሰብኞ፡ ሎቱ፡ ብእሲት፡** Sx. Mag. 27; **እስተዋሰብኞ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡** ibid. 2) *matrimonium jungere benedictione* i. e. *benedicere matrimonio*, de sacerdote, Kedr f. 66; Syn.

ውሱብ፡ part. *matrimonio junctus*, a) de femina: *nupta, marita*, **ትከውን፡ እምኑልቱ፡ መበሰታት፡ ውሱብት፡** F. M. 5, 12; **አንስት፡ ውሱብት፡** 6, 13; **ውሱብት፡** Did. ed. Platt p. 95; **ውሱብት፡** Kedr f. 62; F. N. 48. b) de viro et femina: *maritus, maritus et marita, conjuges*, **ማእከለ፡ ውሱብን፡ ወደናግል፡ ሆሎ፡ ፍልጠት፡ ክሡት፡** F. N. 10; **ውሱብን፡** F. N. 24, 1; **እንዙ፡ ውሱብን፡ ውሱብን፡** (conjuges) F. M. 9, 4.

አውሳብ፡ n. ag. (II, 1) *qui uxorem ducit vel duxit, maritus*, F. N. 48 (opp. **ውሱብት፡**).

ተዋሳቢ፡ n. ag. (III, 3) *matrimonium initurus vel matrimonium jungendus*: **እመ፡ ኮነ፡ አሐዱ፡ እምተዋሳቢያን፡ ድንግለ፡** F. N. 24, 5.

ሰብሳብ፡ subst., m. et f. (ut F. M. 9, 4), *matrimonium, conjugium, connubium*: Sap. 14, 24; Org. 4; ሰፍ፡ ብወሐ፡ F. M. 5, 3; **ዝመት፡ ኢኮነ፡ ሰብሳብ፡ ወኢይት፡ ኃለቅ፡ በሰብሳብ፡** F. M. 5, 8; **ቀዳሚ፡ ሰብሳብ፡ ንጹሕ፡ በግብ፡ ኢግዚ፡** Did. 14; **ሰብሳብ፡ ዘሕግ፡** (legitimum) Kedr f. 78; **ቀኖኖ፡ ሰብሳብ፡** Clem. f. 89. 106; **ዘተደመረ፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ በሥርዐተ፡ ሰብሳብ፡ አው፡ በካልእ፡** (legitime vel illegitime) F. M. 5, 2; **ሰብሳብ፡ ሰብሳብ፡ mariti vel conjuges F. M. 10; **እለ፡ ውስተ፡ ሰብሳብ፡** (id.) Macc. f. 17.**

ውስተ፡ in vid. sub ወሰጠ፡

ወሰን፡ I, 2 [non tam ad وَزْنٍ ነገድ መዘን, quam ad مَآسٍ signo notavit, ገጠ፡ (an مَآسٍ?) referendum videtur] *definire, destinare, terminare, determinare, circumscribere*: **አኩ፡ ጸህቅኩ፡ ወትጋህኩ፡ በናለም፡ ዘይዘከከከ፡ እምዘወሰኖ፡ ለከ፡ ልግረኩ፡ ወኢተህክዮትኩ፡ ዘያሐድጸከ፡ እምዘወሰኖ፡ ለከ፡** Fal. f. 27; **Deus ይዘከን፡ በኖዳ፡ ባሕረ፡** Lit. Orth.; Apostoli **ሠርዐ፡ ወወሰት፡ በቀኖኖሆም፡** (ከመ፡ seq. Subj.) Abush. 39; **tempus, locum, rationem, al.**, F. N. crebro; **ወሰን፡ ሊት፡ መኮነ፡ ዘአጎድር፡ ውስተቱ፡** Sx. Mag. 27.

ተወሰን፡ III, 2, rarius **ተወሰን፡** III, 1 *definiri, praestitui, terminari, determinari*: **ዕድሚ፡ እንት፡ ተወሰን፡ ሎቱ፡** Enc. Ter 23; **መኮነ፡ ዘተወሰን፡**, **ዕድሚ፡ ዘተወሰን፡** F. N. 28; **መጠን፡ ዘተወሰን፡** F. N. 36; **ባሕረ፡ ጸጋኪ፡** (o Maria) **ኢይትዌሰን፡ በኖዳ፡** Enc. Sen. 21; **ባሕረ፡ ቍልገም፡ ዕመቅ፡**

ዘኢይትዌሰን፡ መስፈርቱ፡ (immensum) Tab. Tab. 29; Dei bonitas ዘኢይትወሰን፡ Lud. ex Org. 2; ተወሰን፡ ወተፈትሐ፡ ላዕላ፡ ከሎሎሙ፡ ምእመናን፡ (definitum et omnibus fidelibus praescriptum est) F. M. 10, 3.

ተዋሰን፡ III, 3 *confinem, conterminum esse*, c. Acc. ኢግት፡ እንተ፡ ትትዋሰና፡ Zach. 9, 2 var.

ውሱን፡ part. *definitus, praefinitus, determinatus*: ከሎ፡ ሥሩዑ፡ ወዕቀሙ፡ ወውሱን፡ ግብሩ፡ 1 Cor. 14, 40 Platt; ተወሰደ፡ ጊዜ፡ ዘውሱን፡ ሎቱ፡ F. M. 10, 1, 27, 4; እግዚህ፡ ረሰዩ፡ ለክሙ፡ ውሱን፡ ዓለም፡ መዋዕላ፡ ውሱን፡ (sc. vitae) Jsp. p. 290; መካን፡ ውሱን፡ F. N. 28; Abush. crebro; መዓርጋት፡ ዘውሱን፡ ሎቱ፡ F. M. 4, 2.

ወሰን፡ subst. (m.) *terminus, limes, finis, fines, loci, terrae, ditionis*: Num. 34, 6—9; Jos. 13, 8, 22, 25; Ps. 103, 10; አሙ፡ ያነሱ፡ ወሰን፡ (v. ዐቅመ) ለባሕር፡ Prov. 8, 29, 15, 25; ገበርኩ፡ ላቲ፡ (ለባሕር) ወሰን፡ Job 38, 10; Jer. 5, 22; እስከ፡ ወሰንክ፡ ሰደዱክ፡ Obad. 7; ወሰን፡ ሰጫናዊ፡ Hez. 48, 1 seq.; ዘይትዕደ፡ ወሰን፡ μεταξὺθενός ὅριζ Hos. 5, 10; ተዕደ፡ ኃጥኣን፡ እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; temporis አልቦ፡ ለከ፡ ሕግ፡ ወሰን፡ መዋዕላ፡ Kuf. 13. 16. 49; ጊዜ፡ ወሰን፡ ምስገታት፡ Kuf. 49; Chr. ho. 19 (vid. ውሳኔ).

ወሳኔ፡ n. eg. *definitor, determinator*: Deus ፈጣሪ፡ አገግን፡ ወወሳኔ፡ ማመታት፡ M. M. f. 36; Deus est ወሳኔ፡ ሀልዎታት፡ ከሙ፡ ኢትተዕደ፡ እምዘአዘዘ፡ συνελών τὰ γεγονότα Chr. ho. 2.

ውሳኔ፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ውሳንያት፡ vel ውሳኔያት፡ 1) *definitio, a) praescriptum*: ዝንቱ፡ ውሳኔ፡ ሕግ፡ ይደሉ፡ ላዕላ፡ ከሎ፡ F. M. 5, 5; ውሳኔያት፡ ሕግ፡ Gad. Kar.; እመቦ፡ ዘተዕደ፡ ላዕላ፡ ዝንቱ፡ ግብር፡ እምወሳንያት፡ ዘወሰኑ፡ ሎቱ፡ F. M. 5, 3; ውሳንያት፡ እንተ፡ ወሰንዋ፡ አበው፡ ቀደምት፡ Fid. Jac. Bar.; ውሳኔ፡ ሥጋዊ፡ (definitio poenae corporalis) F. M. 5, 3. b) *pretii* (in emptione et venditione) F. N. 33. c) *fnitio* notionis, verbi (Definition): በእንተ፡ ውሳኔ፡ ፍሳረት፡ F. N. 24, 3; በእንተ፡ ውሳኔ፡ አውሰቦ፡ 24, 4. 2) *determination, terminatio, circumscription, finis*: ውሳንያት፡ አምዳር፡ vel ምድር፡ (agrorum) F. N. in Proleg. et F. N. 27; ለሕገ፡ አሪት፡ ቦቱ፡ ወሰን፡ ወለዛቲሰ፡ (ሕግ) አልቦቲ፡ ውሳኔ፡ Chr. ho. 19; በድሐት፡ በምዕር፡ ኅብ፡ ውሳኔ፡ (ad finem pervenit) Chr. ho. 13.

ወሰኑ፡ I, 2 [سَقِيَ concessit] *addere, adjicere, accumulare*, c. Acc. rei additae, crebro omisso Acc., et c. ላዕላ፡ ejus cui additur: Lev. 5, 16. 24. 27, 13; Deut. 4, 2. 13, 1. 19, 5; 1 Reg. 12, 19; 3 Reg. 12, 14; in arithmetica, Abush. 11 seq.; vel c. በላዕላ፡ ut: ኃጥኣ፡ ይደከክ፡ ኅጢአት፡ በላዕላ፡ ኅግው፡ ኢሁ፡ Sir. 3, 27; vel c. ዲቦ፡ Apoc. 22, 18; ይደከክ፡ ዓዲ፡ ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; ከሙ፡ ኢትወሰክ፡ እንክ፡ ዲቦ፡ (v. በዲቦ) ኅግው፡ ኢክ፡ Job 34, 37; Ps. 70, 15; Kuf. p. 118; vel c. በዲቦ፡ Pa. 68, 32; Jes. 38, 5; እንዘ፡ ትዌስኩ፡ ኅጢአት፡ በዲቦ፡ ኅጢአት፡ Jes. 1, 5. 30; 1; vel c. ውስተት፡ ut: ወውስተቶሙ፡ (v. እምወስተቶሙ) ኢይትከሀል፡ ወሰኑ፡ Koh. 3, 14; vel c. እምን፡ Fal. f. 27 (vid. sub ወሰን); Ps. 60, 6; vel c. እምወስተት፡ Koh. 3, 14 var., vel c. እምዲቦ፡ Matth. 6, 27, absol. Koh. 2, 26; Hen. 41, 5; c. pron. suff. *alicui*: Ps. 68, 32; Gen. 29, 33; Marc. 4, 25; ወሰኑሙ፡ እግዚአብሔር፡ ἡμεῖς αὐτοῖς κακῶς Jes. 26, 15;

ወሰኑክ፡ በዲቦ፡ ሃመታቲክ፡ ዐርጋተ፡ ወኅምስተ፡ ዓመተ፡ 38, 5; Ps. 119, 3; Lev. 26, 21. a) *addendo augere, adaugere*, c. Acc. rei: Lev. 26, 18; 4 Esr. 9, 41; በዕል፡ ይደከክ፡ አዕርክት፡ Prov. 19, 4; አሙንቱ፡ ወሰኑ፡ እኪሮን፡ Zach. 1, 15; c. dupl. Acc. (alicui alqd): ወሰኑ፡ ክብር፡ ለአሮን፡ Sir. 45, 20; ወሰኑ፡ ሃመቲሁ፡ ለንጉሥ፡ 48, 23; Prov. 3, 2; Luc. 17, 5; passim: *progressus facere in re*: ጠቢብ፡ ይደከክ፡ ጥበብ፡ σοφός σοφώτερος ἔσται Prov. 1, 5; quotidie ይደከክ፡ ግብር፡ ምንከሰና፡ (in rebus monasticis) Lud. e Vit. Sam. b) *seq. verbo addere facere* alqd, i. e. α) *porro, amplius facere*: ኢትዌሰክ፡ ከሙ፡ ተሀብክ፡ ኅይላ፡ Gen. 4, 12. β) *magis vel vehementius facere* alqd, seq. Inf.: ይደከክ፡ ተወክር፡ προσετίθει τοῦ δέχουσαι Prov. 9, 9; ወሰኑ፡ ዓዲ፡ ፈሪሃቶ፡ ለእግዚህ፡ Tob. 14, 2; Kuf. 19; seq. verbo finito: ወሰኑ፡ ተቀደሞ፡ Luc. 3, 20. — Voc. Ac.: ወሰኑ፡ ዘ፡ ጨመረ፡

ተወሰኑ፡ III, 2 1) a) *refl. se adjicere* i. e. *adjungere, εἰትዌሰኩ፡ ዲቦ፡ ዐርን*: Ex. 1, 10; ኢትተወሰኑ፡ ውስተ፡ አላብክን፡ 23, 2; ምስላ፡ ጳውሎስ፡ ተወሲኩ፡ Paulo adjunctus (in itinere) Enc. Genb. 30. b) *pass.*: α) c. Nom. rei adjectae: *addi, adjici*: Kuf. p. 118; seq. ውስተት፡ ut: ይደትዌሰኩ፡ ውስተቱቶሙ፡ ፈላስያን፡ Jes. 14, 1; ወዓዲ፡ ተወሰኑ፡ ውስተቱ፡ ነገር፡ ብዙኅ፡ Jer. 43, 32; ወተወሰኑ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡ Judith 14, 10; seq. ኅብ፡ Num. 27, 13 (20, 26); 3 Reg. 14, 20; እላ፡ ተወሰኑ፡ ኅቤሁ፡ Hez. 37, 16; c. ምስላ፡ Hen. 82, 20; c. pron. suff. ejus, cui additur: ይትዌሰኩ፡ ኅሳሩ፡ Sir. 21, 12; ይትዌሰከክ፡ ሃመታተ፡ ሕይወት፡ Prov. 9, 11; Matth. 6, 33. β) *imperson.*: c. Pl. rei adjectae, Hen. 78, 4. γ) c. Nom. ejus, cui additur, et Acc. rei additae i. e. *augeri* re: ተወሰኑ፡ ዕብዩ፡ ፈድፋድ፡ προσετίθει μοι μεγαλοσύνη Dan. 4, 33; ኢሂ፡ ትትዌሰክ፡ Sir. 42, 21; Hen. 62, 10. δ) in genere: *augeri, crescere, augescere, incrementum*, Asc. Jes. 11, 31; ለሰዕቱ፡ ይትዌሰክ፡ ሕግሙ፡ Jsp. p. 340; ወኩ፡ ሰራዊተ፡ ሮም፡ ይትትዌሰክ፡ ለለከሎ፡ ዕለት፡ p. 349; ወርኅኅ፡ ጎሳሣ፡ ምዕልቱ፡ ቫሰንት፡ ወአምዝ፡ ይትዌሰክ፡ (sc. diei longitudine) Sx. Tachs. 1. 2) *refl. sibi adjicere* vel *addere*: ኢይትዌሰኩ፡ Jes. 10, 20; ተወሰኑ፡ ሠናዩ፡ እምን፡ ዜና፡ ዘዜን፡ ወኔ፡ 3 Reg. 10, 7.

ውሱክ፡ part. 1) *additus, adjectus*, Abush. crebro; ተብሀለ፡ ከሙ፡ ሀላ፡ በኢሐቲ፡ እምዘመደ፡ አንበት፡ ዐጽም፡ ውሱክ፡ ውስተ፡ ኅፍረተ፡ ሥጋሃ፡ ለብሔራት፡ ዘይከልኣ፡ ተራከቦ፡ ምስሌሃ፡ ለአቅም፡ ዘርእ፡ F. M. 12, 11. 2) *auctus*: በእሱት፡ ዘተግሁ፡ ወበአስተብቀዖት፡ ውሱክ፡ Enc. Haml. 1.

ውሳኔ፡ subst. *additio, ladjectio, ውሳኔ፡ ዲቦ፡ . . . F. N. 40. a) incrementum*: ውሳኔ፡ መልእክት፡ Sx. Teq. 9. b) *nimum*: ወዝውእቱ፡ ሥርዐተ፡ ውሳኔ፡ ἵσοῦ τὸ πλεόν (Diefß ist ber Fall, wo es heißt: zu viel!) Chr. Ta. 8. c) *Pl. ውሳካት*: (a. ውሳክ) *adjunctiones*: ጠፈሮንሂ፡ ቀ. መርንሂ፡ ውሳካቲሆንሂ፡ (ecclesiarum) እብን፡ Gad. Lal. (si quidem lectio sana est).

ተውሳክ፡ subst., Pl. ተውሳካት፡ *id quod additur vel adjicitur, additamentum, adjectamentum*: ዘእንበላ፡ ተውሳክ፡ ወኢሕያት፡ Jsp. p. 296; Abush. crebro (Sing. et Pl.); ተውሳካት፡ F. N. 34; vos decem ወተውሳክክሙ፡ ፳ et octo vobis additi, Lud. ex Enc. Mag. 4; ወሰኑ፡ ብዙኅ፡ ተውሳካት፡ (ad templum ejusve typum) Jsp. p. 330. a) *nomen facti*, sc. diei octavi tabernaculorum, Kuf. p. 118 (in Vers. Lat. p. 40 *retenlatio*, ἡገጃጃ). b) *ἐπιπέσμα (operculum)* Ex. 25, 17. c) *pars* rei, libri, materiae sequens vel addita (ἄρτηρησις): F. M. 2.

d) *augmentum, incrementum*, Lud. ex Lit. Orth. e) ad significandum *plus, supra*, ut: ait እንግሥት፡ ገዳማታተ ወይሌሉ፡ እው፡ጭዓመተ፡ ወገዳማታተ ወተውሳክ፡ (et *plus, et supra*) ወይሌሉ፡ ሚመጠን፡ ተውሳክ፡ Jsp. p. 329. f) *nimum, cumulus, abundantia*: በእንተ፡ ተውሳክ፡ መብል፡ ወመስቴ፡ F. M. 14, 1; ለእሙ፡ ፈቀደ፡ ፈጽሞ፡ ጽድቅ፡ እው፡ ተውሳክ፡ ትፋፋት፡ (opera bona superabundantia) F. M. 33, 6. g) *appendix*: እጽሕፍት፡ ነገረ፡ ተውሳክ፡ Voc. Ae.

ወሰይድ፡ pro ወሳይድ፡ i. e. سَائِدٌ (a سَيْسٌ) cervicalia: በወሰይድ፡ ዘሚለት፡ Jsp. p. 340 (vid. sub አስተግግ።).

ወሰድ፡ I, 1 [fortasse primitus *ponere*, ስጋ, ገር] Subj. ይውስድ፡ (Kuf. p. 155; Jsp. p. 334) et ይስድ፡ (Gen. 27, 10 ann.; Ps. 42, 3; Ex. 3, 8, 21, 6; 1 Esr. 6, 18), at plerumque ይሰድ፡, Imprt. ስድ፡ (Gen. 42, 19, 43, 11; Ex. 33, 12; Job 38, 20) et ስድ፡ (Dan. ap. 13, 34; Mal. 1, 8; 3 Reg. 22, 26), *ducere et ferre cum compositis* (bringen), 1) *ducere*: ፍኖት፡ እንተ፡ ትውስድ፡ ውስተ፡ ሆተል፡ Matth. 7, 13, 14; c. Acc. pers. et ጎበ፡ pers.: ወሰድ፡ ጎበ፡ ፈርዖን፡ Gen. 12, 15; Num. 31, 12; c. ውስተ፡ loci: ወሰድ፡ ስተ፡ ወስተ፡ ገነተ፡ ኤይም፡ Kuf. 4; ስድ፡ እስኩ፡ ውስተ፡ ደውሎሙ፡ Job 38, 20; crebro c. Acc. loci: ይስድ፡ ደብረ፡ መቅደስ፡ Ps. 42, 3; ወሰድ፡ ስተ፡ ፈርዖን፡ Kuf. 47; Hez. 32, 9; ወሰድ፡ እድሩሳሌም፡ 8, 3; Judith 6, 10, 14; Jer. 24, 1. a) *abducere, deducere*, ut: supplicio afficiendum Dan. ap. 1, 45; captivos Ps. 136, 4; ይውስድ፡ ለመኳንንተ፡ ምድር፡ Job 12, 17; Jes. 20, 4; c. Acc. et ጎበ፡ pers.: 3 Reg. 22, 26; Jer. 44, 14; c. Acc. loci: ወሰድ ምሙ፡ ብሔረ፡ ፋርስ፡ በግብር፡ Jes. 52, 4; Luc. 12, 11; ጎበ፡ አልቦ፡ ረድኤተ፡ ይውስድ፡ Sir. 8, 16. b) *perducere*, Ex. 33, 12; Ps. 77, 59. c) *inducere, adducere*: ከሙ፡ እስድሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወፍይት፡ Ex. 3, 8; Jer. 3, 14; ይስድ፡ እግዚአብሔር፡ ስተ፡ ምክናን፡ Ex. 21, 6; etiam de hunc, ut: non sponte hoc facimus አላ፡ ግብር፡ (necessitas) ይውስድ፡ ጎበ፡ ዝንቱ፡ Chr. Ta. 4; praemis syllogismi ይውስድ፡ ጎበ፡ ዝንቱ፡ Abush. 2) *ferre*: ገልፅ፡ በዘ፡ ይውስድ፡ እሳተ፡ Jes. 30, 14; c. Acc. et ለ፡ (alqd alicui) Dan. ap. 13, 33, 34; Marc. 15, 1; Gen. 43, 11; 1 Reg. 9, 7; vel c. ጎበ፡ ad Jes. 30, 6, vel c. ውስተ፡ 1 Reg. 5, 1, vel c. Acc. loci: ወሰድ፡ ብሔረ፡ ከነዓን፡ Hez. 17, 4; Jes. 39, 6; Dan. 1, 2. a) *afferre*: Gen. 27, 10; Tob. 1, 6. b) *offerre*: c. Acc. et ለ፡, Mal. 1, 8; አፍቀረ፡ ወሰድ፡ ለጣዖት፡ Hos. 8, 9 var.; ይፈቅሩ፡ ወሰድ፡ ሐፍሠ፡ ዘቢብ፡ Hos. 3, 1 var. c) *offerre*: ይውስድ፡ ምድር፡ ወስተ፡ መቃብሩ፡ Job 21, 32; Act. 5, 9, 10. d) *secum ferre*, Gen. 42, 19; ከሙ፡ ይውስድ፡ አዕድም፡ ሆሎም፡ Kuf. p. 155. e) *tollere*: ወሰድ፡ ውስተ፡ ሕዕነ፡ ይብርሃም፡ ስማይ፡ Asc. Jes. 9, 1. f) *auferre, tollere*, Ps. 101, 25; ἔξωσαν εἰς Jer. 27, 6; አይቴ፡ ይውስድ፡ መስፈርተ፡ ἄποπέρουα Zach. 5, 10; Apoc. 21, 10; ወሰድ፡ መንፈስ፡ ገዳማ፡ Apoc. 17, 3; 3 Reg. 12, 2; ወሰድ ምድር፡ ውስተ፡ ሕዕነ፡ አብርሃም፡ Luc. 16, 2. g) *immittere*: ኢትስድ፡ ለበኩ፡ ውስተ፡ ኩሉ፡ ነገር፡ Koh. 7, 21.

ተውስድ፡ III, 1 *abduci, deduci*, Lud. e Lit. Jac.

ወሰጠ፡ rad. inus, سَطَّ, in medio fuit. ውስጥ፡ subst. 1) *medium, intimum, internum, interiorius, interiora*, hominis: በውስጥ፡ Ps. 108, 21, 142, 4; ደንገ፡ ል

ብሮ፡ በውስጥ፡ Genz. f. 5; Marc. 7, 21; Matth. 23, 25; በውስጡ፡ Job 21, 24; rei, ut: ውስተ፡ ውስጡ፡ ለመንጣላት፡ Lev. 16, 2.— Nota በውስጡ፡ Ps. 38, 4. — a) *penetrare*: ትበውእ፡ እምውስጥ፡ ለውስጥ፡ τρυφήν 2 Par. 18, 24. b) *ንጥፍ፡ ውስጥ፡ interna* Lev. 1, 13 seq.; Kuf. 49; Sap. 12, 5 al. c) *internum orationis i. e. sensus, sententia eius*, Lud. auct. Greg. 2) Adv. a) *ውስጠ፡* raro *ውስጥ፡* (ut Jes. 22, 11), *intus, intrinsecus, intra*, Gen. 39, 11; ወደድን፡ ውስጠ፡ Ex. 40, 18; ይኔጽ፡ ውስጠ፡ 2 Par. 4, 4; ወሰኢ፡ ውስጠ፡ ጎበ፡ ንጉሥ፡ 29, 18; Joh. 8, 3, 20, 26; Matth. 26, 58; seq. እም፡ *intra, introrsum*: ውስጠ፡ እም፡ መንጣላት፡ Lev. 16, 12; እለ፡ ውስጥ፡ እም፡ ἑσώτερον Jes. 22, 11; ውስጠ፡ (v. ውስጥ) እም ኔክሙ፡ 4 Esr. 14, 36. b) c. pron. suff.: ውስጠ፡, ውስጣ፡ *intrinsecus, introrsum*: ዝንቱስ፡ ውስጠ፡ ጽብር፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሕፍት፡ ይአቴ፡ ውስጣ፡ ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10. c) *በውስጥ፡ intus* Act. 5, 23; Lit. Orth.; Chr. Ax. f. 89. d) *እምውስጥ፡ intrinsecus* Marc. 7, 23, vel *እምውስጡ፡* Job 1, 10, vel *እምውስጣ፡* Hez. 7, 15. e) *አንተ፡ ውስጥ፡* Lit. 173, 3 vel c. pron. suff. *intus, intrinsecus, introrsum, intra*: Gen. 6, 14; አንተ፡ ውስጠ፡ 2 Par. 3, 4; Hez. 1, 27; Eph. 3, 16; እ፡ ውስጣ፡ Apoc. 5, 1; አንተ፡ ውስጠሙ፡ Matth. 7, 15, 23, 27; አንተ፡ ውስጥክሙ፡ 23, 28.

ውስተ፡ praep., suffixis pronomibus ውስተት፡, ut: ውስተት፡, ውስተታ፡ al. (gramm. § 167, 4). 1) *ውስተ፡ simplex, in medio vel in medium alcijs i. e.* 1) ad significandum a) *comrotationem in loco*: in (ἐν), Matth. 2, 16; ምሥኢ፡ ውስተ፡ እድሁ፡ 3, 12; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ 4, 16; ውስተ፡ ሐመር፡ 4, 21; እለ፡ ውስተ፡ ሴት፡ 5, 15; ውስተ፡ ሰማይት፡ 6, 20; ሰርዌ፡ ዘውስተ፡ ዐይንኪ፡ 7, 3, 8, 6; ሞተ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 8, 32; ውስተ፡ ኩሉ፡ ብሔር፡ 9, 31, 11, 8, 12, 40, 13, 19, 27, 44; ውስተ፡ እፍሁ፡ Mal. 2, 6; ውስተ፡ እድሩ፡ እግዚ፡ Koh. 9, 1; Jos. 2, 6. b) in superficie rei: in, super, (an, auf), ኢህለው፡ ውስተ፡ መካኒ፡ 1 Reg. 20, 25, 27; ይኩኑ፡ ውስተ፡ ጠፈረ፡ ሰማይ፡ Gen. 1, 14; ይብዝኑ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 1, 22; Ps. 72, 9; ዘበቂለ፡ ውስተት፡ Hez. 17, 9; ቅናተ፡ ሰንጅር፡ ውስተ፡ ሐቋሁ፡ 9, 2; ይስክቦ፡ ውስተ፡ ሃራታት፡ Am. 6, 4; Luc. 22, 21; Matth. 11, 16. c) *propinquitatem et viciniam*: in, ad, እንዝ፡ ሀለውኩ፡ ውስተ፡ አጥብት፡ እምድ፡ Ps. 21, 9; 3 Reg. 13, 28; እሙ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ Sir. 34, 12; ነበረት፡ ውስተ፡ ፍናት፡ Gen. 38, 21; Tob. 11, 4; Matth. 6, 5; ውስተ፡ አፍላግ፡ ነበርነ፡ Ps. 136, 1; Joh. 15, 4; Apoc. 1, 13. d) *ubi ad multitudinem referatur: inter, hōs*: ዐንበሳ፡ ውስተ፡ እንስሳ፡ Mich. 5, 7; ሳአይ፡ ውስተ፡ ነቢያት፡ 1 Reg. 10, 11, 12; ኢይት፡ ኃለቀ፡ ውስተ፡ እሕዝብ፡ Num. 23, 9. 2) ad significandam *motionem a)* in (εἰς ἔξω): ሐረ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ Matth. 2, 14, 20, 22; ውስተ፡ እሳተ፡ ይትወደይ፡ 3, 10, 12; ነሥኢ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ 4, 5, 18, 5, 20, 25, 6, 13, 7, 13, 8, 23, 9, 1, 17, 10, 5, 12, 9, 11 al. sexcenties; አግብአሙ፡ ውስተ፡ እድ፡ 1 Reg. 12, 9; ጸሐፍ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡ 1 Reg. 10, 25; ሐወጸት፡ ውስተ፡ መቃብር፡ Joh. 20, 11; ጸውዐክሙ፡ እምጽላም፡ ውስተ፡ ብርሃን፡ 1 Petr. 2, 9; Matth. 22, 9. b) in, super, ad: ይወርድ፡ ከሙ፡ ጎረጎረ፡ ውስተ፡ ማዕር፡ Deut. 32, 2; ኢይዕረጉ፡ ውስተ፡ ደብር፡ Ex. 19, 12; Jos. 2, 6; እሙ፡ ዐርጉ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Am. 9, 2; ይወድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3, 5; ይዘብጡ፡ ክሙ፡ ውስተ፡ መላት፡ ሐክሙ፡ Mich. 4, 14; ወረድኩ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ሲና፡ 2 Esr. 19, 13; ሚሞሙ፡ ውስተ፡ ጠፈር፡ Gen. 1, 17; Matth. 24, 16. c) *versus*: አልዐለ፡ በትር፡ ውስተ፡

ሰማይ ፡ Ex. 10, 13; ትጅጅጅ ፡ ላዕላ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ Jes. 8, 21; እዘርዎሙ ፡ ውስተ ፡ ኩሉ ፡ ነፍሳት ፡ Hez. 5, 10 d) *inter* ፡ ኢትገርኡ ፡ ውስተ ፡ ምክ ፡ Jer. 4, 3; Gen. 40, 13; 4 Esr. 10, 23; Matth. 8, 32, 13, 7. e) in specie usurpatur post verba α) ad-dendi et conjugandi: *ad, cum*, ይትዋሰኑ ፡ ውስተ ፡ ቶሎ ፡ ፈላስዎን ፡ Jes. 14, 1; Koh. 3, 14; ኢደመሮን ፡ ውስተ ፡ አባግዑ ፡ ላባ ፡ Gen. 30, 40; Ex. 30, 9; ይቶሰሉ ፡ ማየ ፡ ውስተ ፡ ወይን ፡ Jes. 1, 22. β) praeficiendi: እኩንዮ ፡ ውስተ ፡ ኩሉ ፡ ግብጽ ፡ Kuf. 40; ውስተ ፡ ብዙ ፡ ኢደመሮን ፡ Matth. 25, 21; Gen. 41, 41; እሉ ተአዘዙ ፡ ውስተ ፡ ሕንጻ ፡ Herm. p. 80. γ) mutandi, faciendi, fiendi, in: ሥላቀክሙ ፡ ሚጥም ፡ ውስተ ፡ ላሕ ፡ Jac. 4, 9; እሬስዩክ ፡ ውስተ ፡ ሕገብ ፡ ዐቢይ ፡ Ex. 32, 10; Dent. 9, 14; ይኢት ከንት ፡ ውስተ ፡ ርእሰ ፡ ማአዘንት ፡ 1 Petr. 2, 7.

II) Compositur cum aliis praepositionibus: 1) በውስተ ፡ in medio alejs i. e. a) *in, intus in*: በውስተ ፡ ባሕር ፡ Matth. 8, 24; በውስተ ፡ ዛሬ ፡ ሀገር ፡ 10, 23. 28. 11. 20. 21. 23; በውስተ ፡ ኩሉ ፡ ግላም ፡ 26, 13; በውስተ ፡ እስራኤል ፡ 9, 33; በውስተ ፡ ገራውሀ ፡ 1 Reg. 6, 13; በውስተ ፡ ቤተ ፡ Gen. 9, 21. 11, 28; ትት ጎፀብ ፡ በውስተ ፡ ተከዘ ፡ Ex. 2, 5; 4 Esr. 9, 31; በውስተ ፡ ሞት ፡ Ps. 6, 5; Hen. 54, 6. b) *in, super*, በውስተ ፡ ምስክብ ፡ Dan. 4, 2, 10; በውስተ ፡ ርእሰ ፡ ደብር ፡ Num. 20, 28; Matth. 18, 19; በውስተ ፡ ምሥዋዕት ፡ Enc. Haml. 8. c) *inter*: Ex. 15, 11; Jud. 14, 3; Dan. 1, 19; Joel 4, 2; Mal. 1, 11; Matth. 23, 34; በውስተ ፡ ምሳሳት ፡ 23, 6. d) passim post verba accipiendi: *ex*, (cfr. በጎብ), እብሰዕ ፡ በውስተ ፡ እደገ ፡ ፎጥ ፡ Gen. 24, 57. 2) እምውስተ ፡ e medio i. e. a) *ex*: ይደውዑ ፡ እምውስተ ፡ አደባር ፡ Jer. 31, 3; Job 36, 27; ዘይወዕኢ እምውስተ ፡ አዮ ፡ Matth. 15, 11. 19. 17, 5. 26, 27; Joh. 20, 2; Gen. 1, 11; Lev. 1, 1; እምውስተ ፡ ይትገበር ፡ Ex. 25, 31. 36. 30, 2. b) *de, a*: ወረደት ፡ እምውስተ ፡ ገመላ ፡ Gen. 24, 64; ያሴስል ፡ ሐመደ ፡ እምውስተ ፡ ምሥዋዕት ፡ Lev. 6, 3; Jes. 6, 6; አሣእኒክሙ ፡ ኢበልዩ ፡ እምውስተ ፡ እገሪክሙ ፡ Deut. 29, 4; ወደቀ ፡ እምውስተ ፡ መንበር ፡ 1 Reg. 4, 18; Matth. 21, 8. c) *ex, inter* (ubi de parte multitudinis agitur): እስሙ ፡ እምውስተ ፡ ነሂ ፡ በ ፡ ዘይረሥእ ፡ Sir. 8, 6; አልቦ ፡ እምውስተ ፡ ያደባብ ፡ 10, 24; Hez. 5, 4; ዘእምውስተ ፡ κατά μέρος ፡ Prov. 29, 11; 4 Esr. 6, 34; Matth. 12, 11. 18. 12. 20. 26. 23, 34; Act. 4, 34; 1 Cor. 6, 5. 15, 12; Apoc. 11, 5. 3) እንተ ፡ ውስተ ፡ *per medium, per*: ወዕኢ ፡ ሕጹ ፡ እንተ ፡ ውስተ ፡ ልቦ ፡ 4 Reg. 9, 24; Mich. 2, 13; ሐወጸት ፡ እንተ ፡ ውስተ ፡ መስኮት ፡ 4 Reg. 9, 30; Joel 4, 17.

ውሳጢ ፡ et ወሳጢ ፡ adj. *interior, intimus*: ወሳጢ ፡ ዐጻድ ፡ Marc. 15; 16 rom.; አንቀጽ ፡ ውሳጢ ፡ Hez. 8, 3. 40, 9; ዐጻድ ፡ ውሳጢ ፡ 10, 3; 3 Reg. 7, 36; Jer. 20, 2 var.; መዛግብት ፡ ውሳጥያን ፡ 1 Par. 28, 11; አዕይንት ፡ ልብ ፡ ውሳጥያት ፡ Lit. 169, 1; ይፍልጥ ፡ ወሳጢ ፡ ወቅሥዮ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ Ex. 26, 33.

ውሳጢት ፡ et ወሳጢት ፡ (fem. a ውሳጢ) subst. *penetrabile, conclave interioris, cubiculum, penetrabile tabernaculis vel templi* Ex. 26, 33; Hebr. 9, 7; ταμσιον Jud. 16, 9. 12; Cant. 3, 4. 8, 2; ውሳጢት ፡ ውሳጢት ፡ 3 Reg. 22, 25; ቦኢ ፡ ወሳጢት ፡ (v. ውሳጢ) Gen. 43, 30; ውስተ ፡ ውሳጢት ፡ ጽርሕ ፡ 4 Reg. 9, 2. — Pl. ውሳጥያት ፡ vid. sub ውሳጢ.

ውስጣይ ፡ adj. i. q. ውሳጢ ፡ Gad. Lal.

ውስጣይ፡ et ውስጣይ፡ adj. rel. *interior, intimus, in-*

ternus: ውስጣይ ፡ ገዳም ፡ Phlx. 136; እንተ ፡ ውስጣይ ፡ ፍጥት ፡ 2 Par. 23, 20; ሕዋሳት ፡ ውሳጣውያት ፡ Fal. f. 53; አእምሮት ፡ መጻሕፍት ፡ duplex est, *sc.* ውስጣይት ፡ ዘትሰሙ ፡ መንፈሳዊት ፡ ወአፍአዊት ፡ እንተ ፡ ትሰሙ ፡ ሰብአዊት ፡ Phlx. 234.

ውሳጢ ፡ subst., Pl. ውሳጥያት ፡ 1) *pars interior rei*: በውሳጢ ፡ ሀገር ፡ ወአፍአን ፡ Jsp. p. 355; Marc. 15, 16 Platt; Esth. 4, 11; እምውሳጢ ፡ ወእምአፍአሁ ፡ Ex. 25, 11; ኩሉ ፡ ውሳጥያ ፡ ሂሁ ፡ ለደብ ፡ terrae septentrionis interiores Kuf. 9; virginitas duplex ዘውሳጢ ፡ ወዘአፍአ ፡ Enc. Mij. 21. 2) in specie: *penetrabile, conclave interioris, cubiculum*, 2 Par. 22, 11; Koh. 10, 20; ቦኢ ፡ ውስተ ፡ ውሳጥያት ፡ ጽርሕ ፡ 3 Reg. 20, 30; Ex. 7, 28; ውስተ ፡ አብያት ፡ ወውስተ ፡ ውሳጥያት ፡ Jes. 42, 22; Hez. 8, 12; Luc. 12, 24; ሆጽቅሳ Ps. 103, 14.

ወቅሐ ፡ rad. *inuis*, cui vicinae sunt ξ 5, *religavit et constrinxit* utrem, ξ 5 et ξ 5 *constrinxit* nodum.

ሞቅሕ ፡ subst., Pl. መሞቅሕት ፡ 1) *vinculum, compes, catena*, δεσμός, δεσμοί, ሰበርኩ ፡ መሞቅሕት ፡ Lev. 26, 13; Jer. 2, 20. 37, 8; Dan. 4, 12; Sir. 6, 25; መሞቅሕት ፡ ዘብርት ፡ 28, 20; አሕመምሙ ፡ በመሞቅሕት ፡ Jes. 22, 3; Phil. 1, 7; πέδα Sir. 6, 29; እምን ፡ መሞቅሕት ፡ ዘአደደደ ፡ Hez. 47, 4; ጸሎት በመሞቅሕት ፡ ይትአሰድ ፡ Jes. 43, 14; ጻጻጻ ፡ Hez. 19, 9; ሪህህት 2 Tim. 1, 16; Apoc. 20, 1; Act. 12, 7; Marc. 5, 3. 4; መሞቅሕት ፡ ጎጸን ፡ Jer. 46, 7 vrs. nov. 2) *carcer, custodia, vincula*, φυλακή Ps. 141, 10; አንበርሙ ፡ vel ወደዮሙ ፡ ውስተ ፡ ሞቅሕ ፡ Gen. 30, 4. 17; Matth. 5, 25; በውስተ ፡ ሞቅሕ ፡ 14, 10 rom.; Apoc. 2, 10. 20. 7; ሀለው ፡ ውስተ ፡ ሞቅሕ ፡ Kuf. 39; በዐጻድ ፡ ሞቅሕ ፡ ἐν τῇ ἀλύτῃ τῆς φυλακῆς Jer. 39, 2. 45, 13; ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ domus custodiae vel vincularum i. e. *carcer*: Kuf. 39; Gen. 39, 20. 21. 40, 3; 4 Reg. 17, 4; Koh. 4, 14; Jes. 42, 7; Hen. 18, 14; Matth. 11, 2. 14, 3.

ሞቅሕ ፡ quadr. I (denom.) 1) *vincire, vinculis constringere, catenas injicere*, መን ፡ ውአት ፡ ዘይሞቅሕ ፡ ለእደዮ ፡ Job 17, 3; ወሰድም ፡ ሞቅሕ ፡ ጠራሪ ፡ ግብጽ ፡ Hez. 19, 4; ሞቅሕም ፡ በመሞቅሕት ፡ 19, 9; Nah. 3, 10; Jud. 16, 21; 4 Reg. 25, 7; Luc. 8, 29; ሞቅሕም ፡ በጎጸን ፡ Sx. Mij. 20; አዘዘ ፡ ይደዩ ፡ ጋጋ ፡ ውስተ ፡ ክሳዳ ፡ ወይሞቅሕም ፡ እደደሁ ፡ ወእገራሁ ፡ Sx. Hed. 26. 2) *in carcere includere, in vincula vel custodiam conjicere*: Gen. 39, 20; Kuf. 39; 3 Reg. 22, 27; Hez. 3, 25; Matth. 14, 3; Marc. 6, 17; Act. 5, 25. 12, 4; Hebr. 11, 36.

አሞቅሕ ፡ II *in vincula conjici jubere, in custodiam dare*: Matth. 18, 30; Act. 8, 3 rom.; 26, 10 rom.

ተሞቅሕ ፡ III, 1) *vinciri, vinculis vel catenis constringi*: እገሪብ ፡ ኢተሞቅሕ ፡ 2 Reg. 3, 34; ዘኢተሞቅሕ ፡ በማእሰራ ፡ Sir. 28, 19. 2) *in vincula conjici, in carcerem includi, in custodiam dari*: 2 Tim. 2, 9; Hebr. 13, 3 Matth. 25, 36; Sap. 17, 2; ተሞቅሕ ፡ Matth. 25, 44; Luc. 23, 19; ተሞቅሕ ፡ *in vincula conjectus* Sx. Mag. 6 Enc.; Jsp. p. 287; ተሞቅሕ ፡ Jes. 10, 4 vrs. alt.; ኢያሐዝፍ ፡ ተሞቅሕ ፡ ወመንሱት ፡ Sir. 13, 12; 2 Cor. 6, 5; ወለጠ ፡ ልብሰት ፡ ተሞቅሕት ፡ Jer. 52, 33.

መቁቅሕ ፡ part. 1) *vinculus, vinculis constructus*: አግር ፡ መቁቅሕ ፡ Sir. 21, 19; መቁቅሕን ፡ እደደሁ ፡ Jes. 45, 14 እሉ ፡ መቁቅሕን ፡ እደደሁ ፡ በሰናዕል ፡ Job 36, 8; Act. 12, 6 Platt.

b) *contendere, tendere ad alqd, vires intendere in re*, c. ለ፡ rei: ያውትር፡ ለመገግሥት፡ ወይፈርህ፡ እምገገም፡ Phlx. 4; c. Acc. rei: አታውትር፡ ሰማዔ፡ እምሰብአ፡ Phlx. 242. 2) *continuare, in-, per-, constare, perseverare, assiduum esse*, (anhalten), seq. Acc.: ኤልያስ፡ ከነ፡ ያውትር፡ ሀድ አት፡ ወብሕታዊ፡ Phlx. 1; አውትር፡ ጸሎት፡ (perseverare in precando) Chr. Ta. 9; ያውትር፡ ብሕትውና፡ Phlx. 55; seq. Acc. Inf.: ጳውሎስ፡ ለያውትር፡ ነገረ፡ ትሕትናህ፡ (non semper de humilitate sua loquitur) Chr. ho. 2; seq. Subj. verbi: እንዘ፡ ያውትራ፡ ይሕደዋ፡ በገጽሕ፡ Phlx. 11. — Voc. Ac.: አውትረ፡ አገለፈ፡ አንጎ፡ ዘ፡ አረዘመ ።

አስተዋተረ፡ IV, 3 *intendere* alqd in alqd, in specie: oculos rigide defigere, ዘያስተዋትር፡ (v. ዘያውትር፡) አዕይንቲህ፡ Prov. 16, 30.

ውቱር፡ part. *intentus, contentus*; hucusque non nisi in Acc. repertum ውቱረ፡ adv. *continenter, continue* a) de tempore: አአይስ፡ በሕማም፡ ውቱረ፡ ይዋሕደኒ፡ ነጸረር፡ Job 30, 14, 15. b) de spatio: ይከደንዋ፡ በወርቅ፡ ውቱረ፡ ስጦታዎን Hebr. 9, 4.

ውትር፡ subst. (m.), Pl. አውታር፡, 1) *nervus, chorda*: አውታር፡ ሐደስት፡ ህጻናል Jud. 16, 7 seq.; ግርባኝ Nah. 3, 8; ቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡ Hez. 23, 42; Clem. f. 16; Fal. f. 54; መዘመር፡ ዘወራርቱ፡ አውታረህ፡ Ps. 32, 2. 91, 3. 143, 10. 150, 4. 2) *funiculus, filum*: Ex. 35, 17 in C (ወግግጋ); አውታረ፡ ሣሬት፡ ፎቶስ ሰማዔ Jes. 59, 5 var. — Voc. Ac.: አውታረህ፡ (sc. ለመሰንቆ) ዘ፡ ዐግዋቶቶ ።

ውትር፡ subst. *tenor, spatium temporis continuum vel perpetuum*, a) in Genitivo ዘውትር፡ *perpetuus, sempiternus, quotidianus, jugis*: ፍርድታ፡ ዘውትር፡ አሳምላ ህይደላግሳዎህ Ex. 29, 38; ሀበነ፡ ዘውትር፡ ጸሎተኝ፡ Kid. f. 12; በዘመ፡ ልማድ፡ ዘውትር፡ vel ልማድ፡ ወትር፡ Chr. ho. 16; ዋዜማ፡ ዘውትር፡ (quotidianus) Deg. (crebro). b) ለውትር፡ *in perpetuum vel quovis die* Ex. 29, 38. 42. c) በውትር፡ *perpetuo*, *diā παντός*, Cyr. ad Theod. f. 9. d) ውትረ፡ α) *perpetuo, assidue, jugiter, semper*: *diā παντός* Matth. 18, 10; Act. 10, 2 Platt; Jes. 30, 29; ውትረ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ 16, 3. 58, 11; Hez. 3, 9; *εἰς τέλος* Ps. 102, 9; *ἀδιαλείπτως* 1 Thess. 1, 2. 5, 17; *ἐπιμυῶδες* ውትረ፡ ይገሥጽ፡ Prov. 13, 24; Kuf. 6. β) *quotidie*: ሰበስተ፡ ውትረ፡ *sabbathi die quovis vel vulgari (communi)* Matth. 12, 1 tit. (rom.); Luc. 4, 31 tit. (rom.). γ) *frequenter, saepe, πικρότερον* Act. 24, 26; *πλεονάξ* Jes. 42, 20. e) ውትረ፡ ጾም፡ vid. Scaliger Comp. Ae. p. 677. 702.

መውተረ፡ part. II, 1 *assidue intentus, assiduous*: እስመ፡ ከነ፡ ውሕቱ፡ ጻድቀ፡ መመውተረ፡ ለሀድ አት፡ Phlx. 15.

ውተን፡ አውታን፡ i. e. ^{أوتان} (e ^{أوتان}) *idola*, Abush. 6 (vid. sub ቀይሎን፡).

ውተን፡ I, 1 (an 2?) *effugere, evadere, aufugere*: እለ፡ ውተን፡ እምነ፡ ሞአብ፡ cf. *φυγάδες* *Μοάβ* (scholion: *ἑθῆῃῃ ἕታደብቁ*) Jes. 16, 4; ውተን፡ ከሉ፡ በሓውርት፡ *ἀνεχώρησε* Jer. 4, 29.

ውጎደ፡ rad. spuria a Lud. recensita: *splendorem subito edere, emicare* e Jes. 29, 5; at verbis እስመ፡ ይዋሕድ፡ 29, 6 respondet *ἐπισηκότη γὰρ ἔσται*, quare vid. sub ዋሐደ፡

ውጎደ፡ I, 1 [hanc radicem nunc non ad ወሐደ፡ (collato ^{دَجَّ} *singularis, incomparabilis fuit*) sed ad *ወገን* et *ጎጠጠ*, ጎጻጥ፡ (quae vid. supra c. 622) retulerim] Subj. ይውጎደ፡, *diminui, imminui, minorem esse vel fieri* a) plerumque numero: *paucos fieri vel esse*, ውጎደ፡ ሰማዔን ገሰጸ Koh. 12, 3; 4 Reg. 14, 26; Ps. 11, 1. 106, 39; ግላጥገሰገሰ ውጎደ፡ Jer. 51, 18; Hen. 103, 9; ብዝኑ፡ ወአትውጎደ፡ *μὴ ἁμικρυνῶντε* Jer. 36, 6; ኢይውጎደ፡ 37, 19; ትውጎደ፡ ምድር፡ Hos. 4, 3; ሞተ፡ ረሰዓን፡ ይውጎደ፡ Prov. 10, 27; እለ፡ ይውጎደ፡ የአክሉ፡ አልፈ፡ Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 32; እመ፡ ውጎደ፡ ጎምስተ፡ (um 5) Gen. 18, 28; c. እምነ፡ comparativo: ይውጎደ፡ ከሉ፡ ሥብሕ፡ እምነ፡ ቀርባንክ፡ Judith 16, 16; ሢመተ፡ ከህታ፡ ይውጎደ፡ እምነመተ፡ Jsp. p. 323; seq. verb. fin.: ዘውጎደ፡ አፍቀረኒ፡ (qui *paulum* vel *minus* me dilexit) Luc. 7, 47 rom. b) rarius de gradu: *minorem vel inferioriorem esse*, seq. እምነ፡, ዝውጎደ፡ ይውጎደ፡ እምነብርክን፡ *κατότιν ἔρχεται* Cyr. ad Reg. f. 25; ይውጎደ፡ ዝምሳሌ፡ እምነማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97; እምነብር፡ ቅዱሳን፡ ይውጎደ፡ ከሉ፡ ነገር፡ ልገሰጸው ἔστω, hom. Cyr. f. 103.

አውጎደ፡ II, 1 *deminuere, imminuere, paucos red- dere, ad paucitatem redigere*, c. Acc.: Ps. 88, 44; ታውጎደን፡ ለጎጣውአኪ፡ ልጥጥገሰገሰ ልጥጥገሰገሰ Sir. 28, 8; ቅን አት፡ ወመገት፡ ያውጎደ፡ መዋሰለ፡ ሕይወት፡ 30, 24; በቅን አት፡ አውጎደሙ፡ ልግጥገሰገሰ ἄሁቲሶ Sir. 48, 2; Hen. 103, 15; c. Acc. et ለ፡ alqd alicui: Ps. 106, 38; Num. 26, 54. a) *paucos habere*: አውጎደ፡ ጥረት፡ Phlx. 29; ታውጎደ፡ ጎደሉ፡ እምነ ደምትክሙ፡ vires minores habetis (vel: viribus minores estis) quam majores vestri 4 Esr. 3, 67. b) seq. Acc. Inf., ad significandum *paulum, non multum, pauca*: አዘዘ፡ ያውጎደ፡ አንድ ደ፡ እምታሕት፡ መቅደታ፡ (ne multum succendant) Jsp. p. 289; ዘአውጎደ፡ አልደ፡ (qui pauca collegerunt, Num. 11, 32. e) በአውጎደ፡ *paucis*, ut: አክ፡ በአብዝኖ፡ አላ፡ በአውጎደ፡ Lit. 170, 1. d) *remittere de re*, seq. እምነ፡, ut: ሰአልዎ፡ ያውጎደ፡ እምነ፡ ብዙ፡ ሥዎዶ፡ Enc. Haml. 16.

ውጎደ፡ part. f. ውጎደ፡, *paucus, exiguus, minimus*: አንስ፡ ውጎደ፡ አን፡ በኑልቀዮ፡ Gen. 34, 30; ውጎደ፡ መዋሰለ፡ ሕይወት፡ Job 10, 20. 8, 7; ጥረትክ፡ እመኒ፡ ውጎደ፡ ወእመኒ፡ ብዙ፡ Sir. 42, 4; ውጎደ፡ ጻአሙ፡ ዘርአኒ፡ ግብሩ፡ 43, 32; Apoc. 3, 8; Luc. 12, 48; ልግጥገሰገሰ ውጎደ፡ አንተ፡ እስራኤል፡ Jes. 41, 14; Am. 7, 2; ውጎደ፡ Mich. 5, 1; ውጎደ፡ ረሰይኩክ፡ Obad. 2; እራብሎሙ፡ ውጎደ፡ Hez. 29, 15; ውጎደ፡ 4 Esr. 6, 20. 8. 2. 6. 10, 72; Judith 9, 11; Ps. 16, 14. 104, 11; Matth. 7, 14; pauciores (nimis pauci) Ex. 12, 4; ዘእንበለ፡ ውጎደ፡ መሰንቆ፡ (exceptis locis paucis) Kuf. p. 153. a) in st. c.: ውጎደ፡ ሃይማኖት፡ ስነምግባር፡ Matth. 14, 31; ውጎደ፡ ምሕረት፡ (exiguū misericordia i. e. exiguae misericordiae) Lud. e Vit. Theoph. b) neutr.: *paulum, haud multum*, ውጎደ፡ ጻመውኩ፡ Sir. 51, 27; አክላብ፡ ውጎደ፡ ተቀንዶ፡ ለበዓል፡ ወኢደሱ፡ ብዙ፡ ይትቀንዶ፡ ሎቱ፡ 4 Reg. 10, 18; Luc. 7, 47.

ዋጎደ፡ part. act. 1) *paucus, exiguus* Herm. p. 74^a bis; p. 80^a, siquidem lectio sana est. 2) *unicus* vid. sub ዋሕድ፡ ውጎደ፡ subst. *paucitas*: ውጎደን፡ ለመዋሰል፡ Ps. 101, 24. ውጎደት፡ n. act. *defectus, paucitas, exiguitas*: ውጎደት፡ ሕዝብ፡ ስነ ስነምግባር ስነምግባር ስነምግባር Prov. 14, 28; በውጎደት፡ አጥርዮ፡ Phlx. 29; Abush. 39; ውጎደት፡ F. N. 39.

ወጎደ፡ unitum esse vid. sub ወሐደ፡

ወጎጠ፡ et **ወጎጠ፡** (Num. 21, 28. 26, 10 FH; Jes. 9, 12) I, 1 [amh. **ዋጠ፡**; Arabes habent حَاطَ (أَسْفَلَ) descendit, II comedit; **ፈፈ** demersus fuit, II deglutivit] Subj. **የጎጥ፡**, vorare, devorare, deglutire, de hominibus, cibos: **ደፈቅድ፡** **የጎጣ፡** Jes. 28, 4; salivam **እውጥ፡ምረቀቅ** Job 7, 19; pilum: **ዘይውጥ፡ሥዕርተ፡** Prov. 23, 7; alia: Matth. 23, 24; Apoc. 10, 10; abs: os **ብቅው፡ለውጎጥ፡** Org. 1; **እመቦ፡** (si quis) **ዘጥዕሙ፡ወእውጎጠ፡** Clem. f. 256; de bestiis: **ወውጎጠ፡ነቅቦ፡** Dan. ap. 13, 27; **እዘዘ፡ዐንበረ፡የጎጠ፡ለዮናስ፡** Jon. 2, 1; Tob. 6, 3; **ውጎጥምሙ፡** Gen. 41, 4; Ex. 7, 12; Hen. 86, 5. 87, 1; 1 Petr. 5, 8; de iis, quae bestiis comparantur: 4 Esr. 11, 35. 39; Num. 21, 28; **ውጎጠ፡ሞት፡ውጎዩለ፡** Jes. 25, 8; in specie a) de terra homines devorante vel absorbente: Num. 16, 30. 32. 34. 26, 10; **ውጎጠ፡ምድር፡** Job 8, 18; Jes. 24, 6. b) de aquis: absorbere, Ps. 68, 18. 19. c) de hominibus, homines quasi devorantibus: **ነጎጠ፡ሕያዎ፡** Prov. 1, 12; Ps. 123, 2; vel **absumentibus** Ps. 34, 28. 13, 8; **እለይውጥምሙ፡ለሕዝብዩ፡** Jes. 16, 8; **እለውጎጥምሙ፡** (v. **ይውጎጠሙ፡**) **ለእስራኤል፡** Jes. 9, 12. 16; Jer. 23, 34; Thren. 2, 16; vel bona hominum **consumentibus** Marc. 12, 40; Luc. 20, 47.

ተውጎጠ፡ III, 1 *deglutiri, devorari, absorberi*: **ዘእይትውጎጥ፡** Job 20, 18; Hen. 89, 58; in aqua Hen. 83, 4. 89, 5. **ጎጠት፡** *granum* (quod Lud. huc traxit) vid. sub ጎጠጠ፡

ወንዩ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum **ጎጠ** **ንጎጥ** *commodum, utilitatem, voluptatem percipere* e re; **ጎጠ** *utilitas, oblectatio* **ከኒ** *lactatus fuit re, utilitatem cepit e cibo*; **ከኒ** *ludicrum et lusus* (collato **ጎጠ** *commode se habuit; አዩን*).

ተውንዩ፡ III, 2 (*oblectari ludere*): **ደቅ፡ወአዋልድ፡ዘይትዌንዩ፡** (v. **ዘይትዌንዩ፡**) **ገላትዌንዩ፡** Zach. 8, 5; **እለይትዌንዩ፡** **በእስት፡** Nah. 2, 4; c. **ምስለ፡** Gen. 21, 9. a) *jocando*: Gen. 26, 8. b) *saltando et canendo*: Ex. 32, 6; Jud. 16, 25. 27; **እንዘይትዌንዩ፡** **በመሰንቆ፡** Jud. 21, 21. 23; Jer. 38, 4 var. c) *libidinem explendo* in aliquo, c. *Acc. pers.*: Jud. 19, 25. 20, 5.

ተዋንዩ፡ III, 3 *ludere*: **ደቂቆሙ፡ይትዋንዩ፡** Job 21, 11; Zach. 8, 5 var; Gen. 21, 9 var; Jes. 33, 4; **እንዘይትዋንዩ፡** **ወይዘናን፡** Kuf. 17; c. *Acc. ludi*: **ቄርቄሳዊ፡ዘይትዋንዩ፡ቄርቄስ፡** Const. Ap. 62; c. *Acc. rei*: **ተዋንዩ፡ከመ፡ዖና፡** Job 40, 24. a) *jocando*: **እምከመ፡ተዋንዩ፡ምስሌሁ፡** Sir. 30, 9; Gen. 26, 8 var. b) *armis*: 2 Reg. 2, 14. c) *saltando et canendo*: **ማጎበር፡እለይትዋንዩ፡** Jer. 38, 4; 1 Esr. 5, 3; 1 Par. 13, 8; 2 Reg. 6, 5; Ex. 32, 6 var. d) *illudere, ludibrio habere*, c. *Acc. pers.*: **ተዋንዩኪ፡** Jer. 2, 16; c. **ዘ**: (vexando alqm lasciviae indulgere): **ተዋንዩ፡በአዕዋፈ፡ሰማይ፡** Bar. 3, 17.

ተውኔት፡ subst. m. et f. 1) *oblectatio, voluptas, lido*, Hen. 67, 8. 10. 10, 15. 2) *oblectamentum; hōmo*: **እይረስይዎ፡ተውኔት፡ለአሕዛብ፡** **ፎጥጥጥ፡** **ገላትዌንዩ፡** Rom. 13, 13 Platt; **የሐውር፡ውስተ፡ተውኔት፡ወዘረገ፡** Clem. f. 127. 146; sacerdotes **እይገጽ፡ተውኔት፡ወእዘረገ፡** F. M. 32, 7; **በተውኔት፡ዘይትረከብ፡** (ubi Graecus habet **κῦβους ὀχολάζων**) II Can. Ap. 40; in specie a) *musica, saltatio, chorus*: **ሥለተውኔት፡** **ገላትዌንዩ፡** Jer. 37, 19; **μουσικᾶ**

ተውኔት፡ Dan. 3, 10. 15; **ῥαδοῦσᾶ** 2 Esr. 22, 27; **χοροῖ** Ex. 32, 19; **ንዋዩ፡ተውኔት፡** *instrumenta musica* Dan. 3, 7; **ንዋዩ፡ተውኔት፡** **ዘተውኔት፡** F. M. 32, 7. b) *theatrum, scena*: **መክነ፡ተውኔት፡** **ἡ** **ἄστρον** Act. 19, 29 Platt; **ሰብአ፡ተውኔት፡** **scenici** Const. Ap. 62; clerici ne adeant **ጎጠ፡ቤተ፡ተውኔት፡** F. M. 32, 2; Tit. Ap. 32; Christiani ne adeant **ቤተ፡ተውኔት፡** Did. 27. 4) *illusio, ludibrium, iudicium, parvula* Jer. 29, 17; **ተውኔቶሙ፡** **ἑμπαιγμός** Sap. 12, 25; **παῖγλιον** Sap. 15, 12; **ጎዮጎን፡ተውኔት፡** Hab. 1, 10.

ተዋናዩ፡ n. ag. *lusor, scenicus, f. ተዋናዩት፡ scenica*, Const. Ap. 62.

መስተዋኒ፡ part. *histrio, scenicus, መስተዋንዩን*: Lud. e Syn.

ወንጌል፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ወንጌላት፡** **εὐαγγέλιον** *evangelium*, Matth. 9, 35; **ዘተ፡ወንጌል፡** Marc. 14, 9; **ደሰበክ፡ዝወንጌል፡መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Rom. 1, 16; 1 Tim. 1, 11; 1 Petr. 4, 17; Apoc. 14, 6; **ብሰራተ፡ወንጌል፡ዘቅዱስ፡ማርቆስ፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 2, d; **በከመ፡ይይ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡** Sx. Sen. 24; **ወንጌል፡ዘማቴዎስ፡** **ዘማርቆስ፡** al.; **ጸሎተ፡ወንጌል፡ወሕደ፡ዘበሰማያት፡** Kedr f. 57; **ጸሎተ፡ወንጌል፡እግዚአብሔር፡** Genz. f. 54. 60; **ወንጌል፡** *evangelia* opponitur Paulo et Apostolo (i. e. epistolae Pauli caeterorumque Apostolorum); **፱ወንጌላት፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. X, 1; nonnumquam **ወንጌል፡** peripocum vel lectionem Evangelii significat.

ወንጌላዊ፡ adj. rel. 1) *evangelista*, 2 Tim. 4, 5; Act. 21, 8 rom.; **ወንጌላውያን፡** Cyr. c. Pall. f. 84; **፱ወንጌላውያን፡** Lit. 164, 2; **ዘወንጌላውያን፡ተምህርት፡** **εὐαγγελικῆ** **παραδόσεως** Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *evangelicus*: **ሃይማኖት፡ወንጌላዊት፡** ἡ **πίστεως** ἡ **εὐαγγελικῆ** Chr. ho. 31; **ጸሎተ፡ወንጌላዊት፡** Phlx. 171. 3) *evangelio addictus, Christianus*, opp. **አራታዊ፡** (Judaeo) M. M. f. 27; Enc. Nah. 10; **ሕዝብ፡ወንጌላውያን፡** Lud.

ውሕቱ፡ pron. pers. III p., subst. et adj., f. **ይሕቱ፡** (passim **ይሕቲ፡** scriptum, ut in Herm. crebro) Pl. m. **ውሕቶሙ፡** vel **እሙንቱ፡** f. **ውሕቶን፡** vel **እማንቱ፡** [ጸገጥ **ፍሬ**; gramm. § 65. § 148], *Acc. sing.* **ውሕቱ፡** **ይሕተ፡** (quamquam passim etiam **ውሕቱ፡ይሕቲ፡** pro *Acc.* ponitur, ut Matth. 27, 31. 48 rom.); nonnumquam **ውሕቱ፡** **እሙንቱ፡** etiam pro fem. ponitur (ut: **አንቲ፡ውሕቱ፡ዳግማት፡ቀመር፡** Lud. ex Enc. Mar.; **እሎ፡ደናግል፡መት፡እሙንቱ፡** Herm. p. 88; **አዋልድ፡ቢጸን፡እሙንቱ፡** p. 15). 1) subst. a) *is, ea, id*, Matth. 1, 21. 3, 11. 5, 4—9. 8, 17. 24. 11, 14. 12, 27. 50. 14, 2; Luc. 2, 50; Apoc. 18, 6; Gen. 3, 12. 4, 20. 21. 10, 8. 13, 1. 15, 4. 19, 37. 38. 33, 3; Jud. 7, 4. 11, 38; **ወውሕቱሰ፡** Sir. 49, 11; **ያእምሩክ፡እሙንቱን፡ከመ፡አእመርና፡ንሕን፡** Sir. 33, 5; **እሙንቱ፡** et **ውሕቶሙ፡** Hez. 25, 4; **ውሕቱ፡ዘይነብር፡** Apoc. 5, 1; Hen. 15, 4; **ለገላፍ፡ነንበረ፡ዘውሕቱ፡** **ἀστ** **μεμῆνηκεν** **ὅπερ** ἦν Cyr. ad Th. 18; al. *sexenties*. b) a) *ipse*: **የጎደግ፡ነትሎ፡ለበዕድ፡ወውሕቱ፡** Sir. 11, 19; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውሕቱ፡ይሠገር፡ቦተ፡** 27, 26; Jes. 63, 9; **መት፡ዝንቱ፡ዘምድረ፡ለብሰ፡ውሕቱሰ፡ሰማያዊ፡ውሕቱ፡** (qui terram induit quamquam ipse coelestis est) Kid. f. 14; seq. **ሂ፡** vel **ሂ፡** et *ipse* Gen. 27, 31; Luc. 1, 36; Matth. 20, 10. 27, 57. 3) *idem*, adjecto **መ፡** ut: **ከመ፡አሕዱ፡ይትለቦ፡ወውሕቱመ፡**

(ut unus intelligatur et idem) Cyr. ad Th. f. 20; **ወ-አቶ-መ፡** እስከ፡ ለግለሰብ፡ Cyr. ad Th. f. 23; **ወ-አቶ-መ፡ ወ-አቶ፡** f. 15; post pron. rel. **ወ-አቶ፡** qui idem vel idem qui Matth. 10, 4; Hen. 40, 8, 2) In sententiis nominalibus usurpatur a) pro Sub-jecto: *is est, ut* **ወ-አቶ፡ ኤልያስ፡** αὐτός ἐστιν Ἡλίας Matth. 11, 14, 16, 20; **አመ፡ ተበዕት፡ ወ-አቶ፡** Ex. 1, 16; **እስመ፡ ነቢይ፡ ወ-አቶ፡** Gen. 20, 7, 25, 21, 26, 7, 9. b) pro Praedica-to: **አነ፡ ወ-አቶ፡** ἐγὼ εἶμι Matth. 14, 27, 26, 46; **አነ፡ ይአቲ፡ ወአልቦ፡ እንት፡ ከግዳ፡** Jes. 47, 8, 10. c) pro copula (vel verbo substantivo), sive Subjectum sit persona tertia: **ተግዳነ፡ እግዚ፡ ይአቲ፡ ዘቲ፡** Gen. 32, 3, 9, 18, 19, 17, 10, 40, 12, 41, 26; Ex. 2, 6; **አሉ፡ እመንቱ፡ አማልክቲ፡** 32, 5; **አሉ፡ ወ-አቶ-መ፡ ጎሩዳን፡** Num. 1, 16, 31, 16; **እመንቱ፡ ወ-አቶ-መ፡ ለአማስፍ፡** Kuf. p. 41, 42; **እንተ፡ ይአቲ፡ ከ-ብርን፡** Gen. 35, 27; **ዘወ-አቶ-መ፡ ሴም፡ ወከም፡ ወደፊት፡** Gen. 5, 32; **አይቲ፡ ወ-አቶ፡ ቅንአትክ፡** Jes. 63, 15; **ቡ፡ ወ-አቶ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡** Jer. 2, 14; **ዝወ-አቶ፡ ነገር፡ ዘነበበ፡** 37, 4; **መኑ፡ ወ-አቶ፡ እግዚአን፡** Ps. 11, 4, 108, 26; Hen. 40, 8, 52, 3; **ወ-አቶ፡ እጎሩ፡ ወ-አቶ፡** Matth. 12, 50, 20, 16, 21, 10; 1 Joh. 3, 10; sive persona prima vel secunda: **አነ፡ ወ-አቶ፡ እግዚ፡** Ps. 80, 9; Hez. 11, 12, 14, 8; Jes. 41, 10, 49, 23; Gen. 45, 3; **አንተ፡ ወ-አቶ፡ ዓሳወ፡** Gen. 27, 21; **አንተ፡ ወ-አቶ፡ ዘትእገዝዝ፡** 1 Par. 11, 2; **አከኑ፡ አንት-መ፡ እመንቱ፡ ትውልደ፡ ሕርቲማን፡** Jes. 57, 4; **አንት-መ፡ ወ-አቶ፡ ብርሃኑ፡ ለግለሰብ፡** Matth. 5, 14, 3) adj. a) *is, ille, hic, re*latum ad ea, quae modo memorata erant: **ወ-ስተ፡ እመንቱ፡ ሰብአ፡** Gen. 6, 3; **አምይአቲ፡ ዐዘቅት፡** 29, 2; **ወ-አተ፡ አምሁሁ፡** 43, 15; **ወ-አተ፡ አልባሰ፡** Ex. 40, 12; **ነሥኡ፡ ከሉን፡ ወ-አቶን፡ አህጉር፡** Num. 21, 25; **ቡወ-አቶን፡ መዋዕል፡** 22, 4; Deut. 1, 16; **ለወ-አቶ-መ፡ አክሳዩ፡** 9, 5; **ይአቲ፡ ብእሳት፡** Jer. 3, 1, 16; **ባይአቲ፡ ሰንት፡** Apoc. 11, 13; **ይአቲ፡ ዕለት፡** Jer. 26, 10; **ይአቲ፡ መጽሐፈ፡** Jes. 37, 14; 1 Reg. 19, 24; Matth. 7, 22; Luc. 10, 12. b) quare creberrime adhibetur pro articulo Graecorum definito (ὁ ἡ τό), ut Gen. 11, 8; **ወ-አተ፡ ላህመ፡ ዘገብረ፡** 18, 8, 19, 5, 28, 11, 29, 2, 3, 32, 7, 43, 17; Ex. 34, 1; Lev. 14, 42; Num. 14, 37; 1 Reg. 6, 12; **ነሥኡኩ፡ ወ-አተ፡ ጽዋዕ፡** Jer. 32, 3, 39, 12; Tob. 6, 14, 16; Dan. ap. 13, 27; Jon. 2, 11; Hez. 1, 13; 2 Esr. 12, 1; Apoc. 4, 4. c) passim: *idem*, ut: **ነበርን፡ ወ-ስተ፡ ይአቲ፡ ከርሥ፡** ἐν τῇ αὐτῇ κολίτζ Job 31, 15; **አም-ወ-አቶ፡ ጽቡር፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ Sap. 15, 8; **ባይአቲ፡ ዕለት፡** Deut. 21, 23.

ወአደ፡ et **ወአደ፡** [ወአደ፡ etiam in libris sequioris aetatis frequentius scribitur quam **ወአደ፡**; cum **አደ፡ manus, pars, latus, locus** componendum videtur; amb. **ወደ፡** significat *versus* et **ወደት፡** est interrog. *ubi?*] st. c. a **ወአደ፡** vel **ወአደ፡**, quod proprie *latus, locus* significare videtur. Usurpatur 1) prae-fixis praepositionibus, sc. a) **በወአደ፡** vel **በወአደ፡ ad latus, justa:** Kuf. p. 44, annot. 10; Deut. 32, 51. b) **ነበ፡ ወ-አደ፡ ad**, ut: **ሰብ፡ መጽአ፡ ማር፡ አልሉኒስ፡ አምሶርዮ፡ ጎብ፡ ወ-አደ፡ አንግንሱ፡** Phlx. 227. c) **መንገሉ፡ ወአደ፡ ad latus rei versus፡ መንገሉ፡ ወአደ፡ ማዮ ባሕር፡** Kuf. p. 38 annot. 10 et 14 (v. **መንገሉ፡ እደ፡**). 2) In Acc. et st. c., adv. rel.: *ubi, ubicumque*, Kuf. p. 54 ann. 4; p. 100 lin. 16; p. 105 ann. 8; p. 117 lin. 15; ὁῶ Koh. 7, 11, 13; Prov. 14, 4; **ወአደ፡** (v. **ነበ**) **ትበዝን፡ ጽደቅ፡ ኃይል፡ ብዙኅ፡** 15, 6; crebro in titulis capitum libri Jobi, ut: **ወአደ፡** (v. **ነበ**) **ተናገረ፡ በልዳዶስ፡** Job 8, 1; **ወአደ፡** (v. **ነበ**) **ተናገረ፡ ኢዮብ፡** 9, 1, 11, 1, 12,

1 seq.; **ምኒት፡ ወ-አደ፡ ለሊሁ፡ ይነብር፡** Reg. Pach. a) c. praep. **አምነ፡** sc. **አም-ወ-አደ፡ unde, inde ubi፡ መጽአ፡ ጎብ፡ ሁ፡ ወ-አደ፡** indef.: *alicubi, usquam*, ut: **አመ፡ ወአደ፡ ጎንደዮ፡** ἕταν που χροβλήτη Prov. 29, 39; **ቡ-ወ-አደ፡ ይቤ፡** (est ubi i. e.) *alicubi ait*, M. M. f. 378.

ወክለ፡ rad. inus., quae sicut **ተክለ፡** proprie *figere, infigere* significare videtur, deinde sicut **كفكف** et **كفكف** rem suam *committere alteri*, **ክለ** fiduciam posuit.

ተወክለ፡ III, 2 *fiduciam vel spem ponere* in alqo, *fretum esse, fidere, confidere* alicui, c. c. በ፡ pers. vel rei: Ps. 55, 4; Prov. 16, 20, 28, 25; **ሁሉ፡ ተወክለክ፡ በእግዚ፡** 3, 5; Dan. 3, 28; **ተወክለኩ፡ በሐሰት፡** Jer. 13, 25, 17, 7; Jes. 8, 14, 11, 10, 17, 7, 30, 12, 36, 4 seq.; Job 6, 13, 20, 27, 8; **ተወክል፡ ቦቶ፡** Sir. 2, 6; Kuf. 20; 4 Esr. 8, 35; Eph. 1, 12; Rom. 15, 12; Phil. 3, 4; c. **ዲቦ፡** Hen. 94, 8; c. Acc.: **ተወክልናሆመ፡** Jes. 20, 6; **ዘኪያሁ፡ ተወክልን፡** 25, 9, 26, 4, 32, 2; Ps. 5, 13, 15, 1, 54, 27; **ቡተወክለ፡ መጻሕፍት፡** Rom. 15, 4.

አስተወክለ፡ IV, 2 *confidere facere*, 1 Cor. 13, 7.

ወ-ኩል፡ part. 1) *confisus, fretus*: **ጻድቅ፡ ከመ፡ ዐንበሳ፡ ወ-ኩል፡** Prov. 28, 1, 11, 15 var.; **ወ-ኩላ፡ ኢይረሲከመ፡** በእላንቱ፡ ቃላት፡ 2 Par. 32, 15; Org.; c. c. በ፡ ut: **ሰይጣን፡ ወ-ኩል፡ በዝንቱ፡ ግብር፡** Can. Nic. 4; c. **ዲቦ፡** ut: **ወ-አቶ፡ ከነ፡ ወ-ኩል፡ ዲቦ፡ ምግባሩ፡** Phlx. 154. 2) *sibi commissum vel creditum habens* alqd: **መለእክት፡ አለ፡ ወ-ኩላን፡ ጎነ፡** οἱ πιστευθέντες ἡμᾶς ἄγγελου (angeli quibus nos crediti sumus) Chr. Ta. 23.

ትወ-ክልት፡ et **ተክልት፡** subst. *confisio, fiducia, spes certa*, plerumque ἔπις, Jes. 28, 4, 31, 2; Jer. 36, 11; Thren. 3, 18; 2 Par. 35, 26; **ሃይማኖት፡ ወትወ-ክልት፡ ወተፋቅር፡** 1 Cor. 13, 13; **ትወ-ክልት፡ ተስፋ፡** ἐπις ἐπαγγελίας Act. 26, 6; **አጎደግም፡ ትወ-ክልቶ፡** Mich. 2, 8; Job 15, 32 (ubi Gr. τομή habet); c. c. በ፡ Phil. 3, 4 Platt (πεποδῆσας); c. **ሳዕለ፡** Ps. 72, 27, 145, 4; Mavās. n. 43; **በእንተ፡ ሕጻት፡ ትወ-ክልቱ፡ ላዕለ፡ እግዚ፡** Jsp. p. 303; nonnumquam *es in quo fiducia ponitur*: **ተክልታ፡ እግዚ፡** 1 Tim. 5, 5; Ps. 39, 6.

ወክሐ፡ I, 2 *tumultuari, clamorem edere*: **ወደዌክሐ፡ ወደዌወወ፡ ከሉ፡ ሰራዊተ፡ መንግሥት፡** (qui caeremoniae coronationis regis intersunt) Chr. Ax. f. 90. — Voc. Ae.: **ቡዋድ ወ፡ ክልሐ፡ ወወወ፡ ነቀው፡ ጥሕረ፡ ጸርጎ፡ ጠርዕ፡ ወክሀ፡ ብ፡ ሮዌኸ፡** [Vicinium videtur **ከት**].

ተዋክሐ፡ III, 3 *rixari, altercari, jurgari, contendere* inter se: pueri **አለ፡ ይትዋክሐ፡** Const. Ap. 52; **ተዋክሐ፡ በባይናቲሆመ፡** ἐγίνετο φλονευία ἐν αὐτοῖς Luc. 22, 24; **ማጎረ፡ አጎንንት፡ አለ፡ ይትዋክሐ፡** Gad. T. H.; c. Acc. pers.: **ማጎቶት፡ ይትዋክሐት፡ ለዐራይ፡** λύχνος ἡλλο φλονευεῖ; hom. Cyr. f. 108; c. **ምስለ፡** pers., Cyr. ad Th. f. 11. [Hoc verbum Lud. cum **ጦ**; composuit; at ipse significationem *vociferando contendere* (vid. I, 2) affert].

ወክሐ፡ subst. *contentio, rixa, tumultus*: **φλονευία** Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114; **ወክሐ፡ ብዙኅ፡** Asc. Jes. 3, 22; **ዮሐንስ፡ አህድአ፡ ወክሐ፡** N. T. rom. in Proleg.;

2) *receptus*: በእንተ፡ ጉልቱ፡ ወጸኢኛት፡ ውኩፋት፡ F. N. 2; ጉባኤያት፡ (concordia) ውኩፋት፡ F. N. 51.

ውኩፌ፡ n. act. *susceptio, acceptio*: ያአምሩ፡ ውኩፌ፡ ነ ጉሩ፡ በብዙ፡ ጊዜያት፡ sciunt verbum esse saepenumero acceptum i. e. ei obtemperatum esse, Jsp. 308.

ውኩፍ፡ subst. *receptaculum*, locus ubi quid suscipitur vel recipitur, Lud. ex Org. 3.

ተወካፌ፡ n. ag. *susceptor, excipiens, accipiens*: Deus ለድውያን፡ ተወካፌ፡ Kid. f. 22. 13; ተወካፌ፡ ነ ግድ፡ Did. 10; ተወካፌ፡ ነ ጎሳ፡ qui poenitentiam (impositam) suscipit i. e. subit F. M. 1, 6; ተወካፌ፡ ጥበብ፡ Lud. e Mss. Colb.

ውኩፍ፡ vel ሙስተዋክፍ፡ part. *se invicem excipiens*, "ዋክፋን፡" vel "ወክፋን፡" διαδεχόμενοι 1 Par. 26, 18.

ጥው፡ nomen literae alphabeti Hebraici sextae, Ps. 118, 41; Thren. 1, 6. 2, 6. 3, 15. 4, 6; ubi de psalmis agitur, siglo ጥው፡ Ps. 118, 41—48 notatur.

ውወዐ፡ I, 2 [e ወወወዐ፡, coll. ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

ውወዐ፡ I, 2 [e ወወወዐ፡, coll. ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³

ለመላትሁኪ በእንተ፣ አንብዕ፣ አለ፣ ውዕዮ፣ III Sal. Mar. 9.
 b) *incendi, succendi*: አመ፣ ውዕዮ፣ ቤተ፣ አማልክት፣ ἔταν
 ἐμπέση πῦρ εἰς οἰκίαν Ep. Jer. 54; አስከ፣ በሕቅ፣ ይውራ፣ Dan.
 3, 19. c) *inflammari*: ዩደንጉ፣ ለአመሁ፣ ይውራ፣ አምሕ
 ምዘ፣ አርዮ፣ Act. 28, 6 rom.

አውዕዮ፣ II, 1 1) *comburare, concremare, cremare, consumere* (de igne): አውዕይና፣ በእሳት፣ 1 Reg. 30, 14; አውዕይዎሙ፣ በሆዩ፣ 31, 12; 3 Reg. 16, 18; Lev. 4, 12, 21; Jud. 9, 49, 12, 1; Kuf. 20. 30. 31. 41; ታውዕዮሙ፣ በዘኢ ይጠፍአ፣ እሳት፣ Sir. 28, 23, 49, 6; Jer. 7, 31, 21, 10, 41, 2, 43, 32, 52, 13; Ps. 73, 8; ክልአሙ፣ አውዕዮተ፣ መቅደስ፣ Jsp. p. 376; እሳት፣ ያውራ፣ ቤተ፣ Job 15, 34, 1, 16; Jes. 43, 2; መቅሠፍተ፣ መዕተ፣ ታውራ፣ ከላ፣ ምድረ፣ Jes. 9, 19, 2) *urere, adurere, inurere*: ፀሓይ፣ ኢያውራኪ፣ Ps. 120, 6; Hen. 72, 4; ኅጠተ፣ ስና፣ ሶበ፣ ጥዕማ፣ ብአሲ፣ ታውዕዮ፣ Did. 14; ዐቃብ ያ፣ ሥራይ፣ (medici) ሶበ፣ ይፈቅዱ፣ በጢሐ፣ ወአውዕዮ፣ በእሳት፣ ἔταν τέμνωσιν, ἔταν καλωσιν Chr. Ta. 30. — Voc. Ae.: አውዕዮ፣ ዘ፣ ተኩሱ።

አስተዋዕዮ፣ IV, 3 *inflammare, incendere*: ዘያስተዋ ዕዮ፣ ለእከይ (v. ዘያስተዋሕዮ) ὅς ἔδ᾿ ἔκκαύσῃ κακίαν Prov. 19, 9.

ውዕይ፣ part. f. ውራት፣ 1) *ardens, fervens, fervidus, incensus*: ከርሥዮ፣ ትፈልሕ፣ ውዕዮ፣ Job 32, 19; አ ከሱሐ፣ አዕዋፍ፣ ውዕዮ፣ ውስተ፣ አዕይንትዮ፣ Tob. 2, 10; ነፋ ከ፣ ውዕይ፣ καύσων Hez. 17, 10, 19, 12; በአንብዕ፣ ውዕይ፣ Chr. Ta. 31; ውዕይ፣ ፍቅር፣ Org. 1; ውዕይ፣ ፍልሐቱ፣ Lud. enc. Enc. Nah. 7. 2) *ustus, adustus, inustus*: ውዕዮ፣ ነጅ፣ Exc. Nah. 24; ውዕዮ፣ ኅሊፍ፣ κκαυτῶν ἡσμενός τῆν σὺνελ- ὄτην II Can. Ap. 48. 3) *concrematus, combustus*: ይከ ውኑ፣ ውዕዮ፣ Jes. 33, 12; ውራት፣ በእሳት፣ Ps. 79, 17.

ዋዕይ፣ subst. 1) *incendium*: ይከውኑ፣ ሕዝብ፣ ከመ፣ ዋዕይ፣ እሳት፣ Jes. 9, 19; ኢትበጽሐሙ፣ ወአዋዕይ፣ ለእሳት፣ Sir. 28, 22; ከመ፣ ዋዕይ፣ ምዘ፣ ዘገዳም፣ Jes. 33, 12; ጢሳ፣ ዋዕይሙ፣ 4 Esr. 13, 16; ከመ፣ ይትፈነው፣ ውስተ፣ ዋዕይ፣ Hen. 10, 6, 100, 9. 2) *ardor, fervor, aestus*: Act. 28, 3 rom.; ዋዕይ፣ ፀሓይ፣ ዋዕይ ከከሱ፣ Hen. 4; Luc. 12, 55 rom.; አንበልበለ፣ ዋዕይ፣ (sc. solis) Enc. Teq. 21; ዋዕይ፣ መዓልት፣ Bar. 2, 25; አስከ፣ ዮንል ፍ፣ ዋዕይ፣ (sc. diei vel meridiæ) F. N. 10, 6; ይትዌለ፣ ጥዕ ዮሙ፣ ለአልክቱ፣ አንቅዕት፣ Hen. 67, 11; ዋዕይ፣ በፍትወት፣ τυροῦσῶναι 1 Cor. 7, 9 Platt; ዋዕይ፣ ፍትወት፣ (concupiscentiæ) F. M. 6, 8.

ዕዮት፣ subst. *adustio corporis, locus corporis adustus*: Jes. 14, 11 (v. ዕዮት፣); Ex. 21, 25 (v. ዕዮት፣); Lev. 13, 28.

ውዕዮት፣ n. act. et subst. 1) *ustio, combustio, incendium*: ውዕዮተ፣ ሀገር፣ Apoc. 18, 18; 4 Esr. 12, 51; ውዕዮተ፣ ቤተ፣ እግዚ፣ Abush. 20; ይከውን፣ ለውዕዮት፣ Jes. 5, 5 var.; 9, 5 var.; በውዕዮት፣ እሳት፣ 2 Petr. 3, 10; ἔμπυρσῶς Num. 11, 3; Deut. 9, 22. 2) *adustio corporis, locus corporis adustus*: Jes. 14, 11 (v. ዕዮት፣); Ex. 21, 25 (v. ዕዮት፣); Lev. 13, 24, 25, 28. 3) *ardor, fervor, aestus animi, cupiditatum*: ውዕዮተ፣ ዘፍትወት፣ F. N. 24, 1; በውዕዮተ፣ ልብ፣ (mit ጅቡንብ) Enc. Haml. 6; Jsp. p. 279; legas hos psalmos በልባዌ፣ ወበውዕዮተ፣ ነፍስ፣ Phlx. 163; etiam ውዕዮት፣ absol. (ጅቡንብ) Kedr f. 75.

መውዕይ፣ vel መውራ፣ part. (II, 1), et መውዕዮ፣ c. term.

adj., *comburens*: እሳት፣ መውዕይት፣ Phlx. 65; እሳት፣ መው ዕዮት፣ Phlx. 173.

ዋዘማ፣ subst. [cfr. ዜማ፣], *modus quidam cantandi hymnos ecclesiasticos, nec non hymnus hoc modo cantatus*, (d'Abbadie in Catal. p. 99 interpretatur: chant de Vigiles), Deg. crebro (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36. 37); አምድኅረ፣ ፍጻሜ፣ ዋዘማ፣ Gatl. T. H.; semel inveni ወይዜማ፣ in Deg.

I. ወዘረ፣ verb. prgr. sc. 𐩦𐩣𐩪𐩠 *opplevit rimam*: ወወዘረ፣ ከ ሎ፣ ንድቅ፣ ማኅፈድ፣ በዕዕ፣ *obduerunt murum ligno*, Jsp. p. 375.

II. ወዘረ፣ i. e. 𐩦𐩣𐩪 *portavit, sustinuit onus*; *Vezirus fuit*. አስተውዘረ፣ IV, 1 *Vezirum constituere* alqm: አስመ፣ አክ ስይርስ፣ አስተውዘረ፣ ብአሴ፣ ይብልዎ፣ ሀማን፣ Jsp. p. 277. ወዘር፣ subst. *Vezirus* i. e. vicarius principis: ሶበ፣ ተሠይ መ፣ ሀማን፣ ወዘረ፣ ለአክስይርስ፣ Jsp. p. 277.

ወዘን፣ unde ሚዘን፣ vid. sub መዘን፣

ወዘፈ፣ rad., quam Lud. e 𐩦𐩣𐩪 *mutuatus est*, 𐩦𐩣𐩪 III *ac- quales cum aliquo impensas fecit* illustravit.

ተወዘፈ፣ ut: አምተወዘርቱ፣ „de acceptione mutuū dedit eis aurum“, sic quidem Lud. e Mss. Colb. (dubito, an recte?)

ትወዘፍት፣ passim pro ትዝውፍት፣ scriptum occurrit, q. v. sub ዘወፈ፣

ወይ፣ interj. [𐩦𐩣, 𐩦, 𐩣] *heu, eheu, proh, vae!* ኢይ ብልዎ፣ ወይ፣ እግዚአ፣ ወወይ፣ ኢተዮ፣ ὦ ἀδελφε, οἶμοι κύριε Jer. 22, 18; ወይ፣ እግዚአ፣ e: οὐαὶ κύριε 3 Reg. 12^b, 19; seq. ላዕለ፣ ut: ወይ፣ (v. ወይሌ) ላዕለ፣ ናባው፣ Jer. 31, 1; ወይ፣ ላዕለክ፣ አእኑ፣ Genz. f. 90; seq. ለ፣ ut: ወይ፣ ሎሙ፣ ὦ of Prov. 2, 13; ወይኪ፣ ለን፣ Thren. 5, 16; ወይ፣ ሊተ፣ አሌ፣ ሊተ፣ Chr. Ta. 23; ወይሊኪ፣ Matth. 11, 21; ወይል፣ vae mihi! Lud. e Vit. Theoph.

ወይሌ፣ subst. et interj. [𐩦𐩣𐩪 et 𐩦𐩣𐩪, vid. ወይ፣ et አሌ፣] *casus adversus, calamitas, infortunium, vae!* ወይሌ፣ በዲበ፣ ወይሌ፣ Hez. 7, 26; ወይብል፣ መጽሐፍ፣ ላሕ፣ ወብካይ፣ ወወይሌ፣ 2, 10; መጽሐፈ፣ ሐሂት፣ ዘኢክንዝ፣ መጽሐፈ፣ ወይሌ፣ Enc. Mag. 29; ኢሳይያስ፣ ነቢይ፣ ይሁዕመ፣ ወይሌ፣ ለሰ ከርዮን፣ ወይሌ፣ አሌሎሙ፣ F. N. 50; ለመኑ፣ ወይሌ፣ ወለመ ኑ፣ ሀከክ፣ Prov. 23, 29; ወይሌ፣ ለ፣ οὐαὶ ἐπὶ Jer. 10, 19, 29, 6 var.; ወይሌ፣ ላዕለ፣ ናባው፣ 31, 1 var. — Voc. Ae.: ብካይ፣ ሰቅቃው፣ ላሕ፣ ወይሌ፣ ዘ፣ ሐዘን፣; Rad. Abb.: ወይለው፣ ዘ፣ አ ለቀሰ፣

ወይን፣ subst., plerumque m., Pl. አውያን፣ [𐩦𐩣, 𐩦𐩣; de etymo vid. varias etymologorum conjecturas in Ges. thes. p. 587; G. Curtius Grundzüge der griech. Etymologie 1858. I. p. 357] 1) *vitis, vinea*: ተክሌ፣ ወይን፣ Ps. 106, 37; Kuf. 7; Jes. 5, 2 seq.; ተክልክሙ፣ ወይን፣ መፍትወ፣ Am. 5, 11; Marc. 12, 1. 2; Enc. Teq. 30; አልቦ፣ ዘርክ፣ ወይን፣ Kuf. p. 85; ያዕር ፋ፣ ከሎሙ፣ ታሕተ፣ ወይናሙ፣ Michl. 4, 4; Zach. 3, 10; ἄμ- πελος Jes. 16, 8. 9 (fem. et m.). 36, 16; Jer. 6, 9; Thren. 2, 6;

Jud. 9, 12, 13; Ps. 127, 3; ἀμπελών Jes. 5, 4, 5, 16, 10; Jer. 5, 17, 42, 9; ἡσ፡ያሠ፡ወይዳ፡ Abush. 50; አልቦ፡አስካል፡ ውስተ፡ወይን፡ Jer. 8, 10; ሰው፡ወይን፡ Hez. 15, 2; Org. 1; ጸገዮ፡ወይን፡ Cant. 6, 11; ቁጽለ፡ወይን፡ Jes. 34, 4; ወይን፡ ይሁብ፡ፍሬሙ፡ Zach. 8, 12; ሠርተ፡ምእተ፡ወይን፡ Asc. Jes. 7, 23; አውያን፡ጸገዮ፡ Cant. 2, 13; Deg.; Kuf. p. 52; Hen. 10, 19. *Vinea vel vinculum* aliās dicitur **ወይን፡** ut: Gen. 9, 20; Jes. 5, 1, 24, 7; Jer. 12, 10; Cant. 1, 6, 14; Luc. 20, 15, 16; አዕጸደ፡ወይን፡ 1 Reg. 8, 14; Jes. 36, 17 al. 2) *vinum*, Num. 6, 3, 4; Gen. 14, 18, 19, 32, 49, 11; Ex. 29, 40; ገብረ፡ወይን፡እምፍሬ፡ Kuf. 7; Koh. 9, 7, 10, 19; Ps. 4, 8; Jes. 5, 22; Hez. 27, 18; Sir. 34, 25—31; Marc. 15, 23; Matth. 27, 34; ስሙ፡ይትረከብ፡ወይን፡ውስተ፡አስካል፡ Jes. 65, 8; ወይን፡ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; Matth. 9, 17; ማእረፊ፡ወይን፡ Sir. 30, 25; ወይን፡ (sacramental) ይኩን፡ቀይሐ፡ወጎሩዮ፡ Kedr. f. 89; ጸዕፊ፡ወይን፡ Gad. T. H.; ስክረ፡ወይን፡ 1 Reg. 25, 37 (1, 14. Gen. 9, 24); አውያን፡ጽፋዎት፡ Lud. e. Mss. Colb.; etiam *vinum* factitium, *igne confectum*: (ሜስ) ወይን፡ዘግቡር፡በእሳት፡ Abtel. A. p. 3.

አውየን፡ II, 1 (genom.) *vinum efficere, in vinum convertere*: ስሙ፡ታውይን፡ግዮ፡ Sx. Ter 13 (Lud.: 12); አውይዮተ፡ወይን፡ Deg.

ወይጠል፡ subst., m. et f., Pl. **ወይጠላት፡** *caprea*, δορυάξ Deut. 12, 15, 14, 5, 15, 22; 2 Reg. 2, 18; Prov. 6, 5; Jes. 13, 14 (m.); Cant. 2, 9, 17 (fem.). 4, 5, 7, 4, 8, 14 (fem.); Act. 9, 36 Platt; δορυάξος 1 Par. 12, 8; 3 Reg. 3^a, 16; **ወይጠል፡** ወቶራ፡ወሀዮላት፡ Macc. f. 5; Pl. **ወይጠላት፡** Reg. Pach.—*Voc. Ae.*: **ወይጠል፡** ብ፡ፊቆ፡; *aiūd*: ዘ፡ፊቆ፡ቦኸር፤

ወደሰ፡ I, 2 [ገንዘብ, ገንዘብ?] *laudare, collaudare, commendare*, c. Acc., αἰνεῖν, ἐπαινεῖν, Koh. 8, 15; Cant. 6, 9; ምታ፡ወደሰ፡ Prov. 29, 46; ጥበብ፡ትዌድስ፡ነፍሳ፡ Sir. 24, 1; ገብተኝ፡ይደድስዎ፡እንበይ፡ጥበቢሁ፡ Sir. 39, 9, 10; ጌወደሰሙ፡ለወደሰሙ፡ዘቡር፡ 44, 1; Asc. Jes. 10, 22; አለ፡ይደድስዎ፡ οἱ δοξάζοντες αὐτὴν Thren. 1, 8; ἐγκομιάζειν **ይወድስከ፡አፈ፡ነክር፡** Prov. 27, 2, 21; συσταῖναι **ጌወድስ፡ርእስነ፡** 2 Cor. 3, 1, 5, 12; **ወድሶት፡** Org.; Deum Hen. 61, 9, 11; mortuum Genz. f. 13.

አውደሰ፡ II, 1 (?) *laudare facere*, Lud. sine auct. **ተወደሰ፡** III, 2 *laudari, collaudari*: Koh. 8, 10; Ps. 9, 24; Org. 1; በተወደሰቶሙ፡ለጸድቃን፡ Prov. 29, 2; c. በነብ፡ ab alqo, ut: ተወደሰ፡በነብክሙ፡ 1 Cor. 4, 3; አፈ፡ጠቢብ፡ይትዌድስ፡በነብ፡ሰብአ፡ Prov. 12, 8; አብደሩ፡ተወደሰ፡በነብ፡ሰብአ፡ወአክ፡በነብ፡እግዚ፡ Did. 25; ተወደሰ፡በክንቱ፡ *vana gloria*, Lud. Comm. hist. p. 306 (e Syn.).

ውዳስ፡ part. *laudatus, laudandus, laudabilis, laude dignus, celebratus*: ጌበር፡ምስለ፡ኄራት፡ከሙ፡ትኩን፡ውዳስ፡በነብ፡እግዚ፡ Fal. f. 48; እግዚ፡ውዳስ፡በውዳስ፡ወስቡራ፡በስባሌ፡ M. M. f. 197; ዛቴ፡ይአቴ፡መሥዋዕት፡ውድስት፡ Chr. Ta. 11; ወውአቱ፡ውዳስ፡ግዕዝ፡ Jsp. p. 309; Saulus rex **ኢካኑ፡ሥሙረ፡በነብ፡እግዚ፡** ወኢውዳስ፡ግብር፡ p. 351; ወዛ፡እምግባር፡ውድስት፡ዘዘከርናገ፡ (e facinoribus ejus haec quae memoravimus laude digna sunt) p. 329; Org.; በእንተ፡ትንቡቱ፡ውዳስ፡ለሰርጌያስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኩነ፡ነገሌ፡ወርቀ፡ውብር፡ውውዳስ፡ውአቱ፡በግብረ፡እደዊሁ፡ Sx. Haml. 10.

ወዳስ፡ n. ag. *laudator, encomiastes*, Lud. sine auct. **ውዳሴ፡** n. act. et subst., Pl. **ውዳስዎ፡** *laudatio, laus, laudes, praeconium, encomium* (encomium): Sir. 44, 1 in tit.: **ውዳሴ፡እግዚ፡** Sap. 15, 19; 1 Petr. 1, 7; ነሱ፡ዘነገርን፡ዝውዳሴ፡ይውሳድ፡እምክብርክን፡ Cyr. ad Reg. f. 25; Jsp. p. 320, 352; ገነከረ፡ጸድቃን፡ምስለ፡ውዳሴ፡ μετ' ἐγκομιών Prov. 10, 7; ለክ፡ሰብሐት፡ውውዳሴ፡ምስለ፡አቡካ፡ኄራ፡ወመንፈስ፡ቀ፡ Mavās. n. 21; ፍቅረ፡ውዳሴ፡ከንቱ፡ κενδοξία *vanae gloriae cupiditas* Chr. Ta. 27; **ውዳስዎት፡** ἐγκώμια Chr. Ta. 27; Org. 1.

መወድስ፡ part. (I, 2) *laudans, laudatorius, de orationibus*, ut: **ድርሰትዮ፡ዘውእስ፡መወድስ፡** Chr. L. Atk. f. 20; in specie: *oratio laudatoria vel laudatio mortui*, ut: ሰበ፡ይመውት፡በንጽሑት፡ትብል፡አሌፍ፡ (i. e. Ps. 118, 1—8) **መወድስ፡ሰብሐ፡በፍገሌ፡ሉዮ፡** Genz. f. 13, 14.

ምውዳስ፡ subst. *locus laudationis*, Lud. e Syn.

ተውዳስ፡ subst. *laudatio, celebratio*, Lud. e Mss. Colb.

ወደቀ፡ I, 1, raro **ወደቀ፡** (ut Ex. 4, 25 FH; Num. 14, 5 FH) [amh. id.; vid. etiam ደደቀ፡; arab. قَدَسَ significatum speciale *decidit stillando* pluvia habet; communi Arabum verbo

قَدَسَ respondet Aeth. አድኅአ፡] Subj. ይደቀ፡, 1) *cadere, labi, de animatis*: ነዳዴ፡እሙ፡ወደቀ፡ይከይደዎ፡በጹ፡ Sir. 13, 21; ከሙ፡አይደቀ፡ቦቱ፡ 22, 27; Koh. 4, 10; Ps. 36, 25; Hen. 48, 4; Rom. 11, 11; Apoc. 18, 2; ወደቀ፡ዐቢዮ፡ድቀተ፡ቅድመ፡ፀርሙ፡ Judith 8, 19; ወደቀ፡ዲበ፡ምድር፡ Job 1, 20; Joh. 18, 6; Act. 9, 4; ወደቀ፡ውስተ፡እገራሁ፡ Apoc. 1, 17; Gen. 50, 1; ወደቀ፡በገጸሙ፡ Matth. 17, 6; Dan. 8, 17; Asc. Jes. 7, 21; Hez. 3, 23; ዘወደቀ፡ዲበ፡እብን፡ Matth. 21, 44; ይወደቀ፡ድኅራሁ፡ Gen. 49, 17; ወደቀ፡እምውስተ፡መንብሩ፡ 1 Reg. 4, 14; de inanimatis Koh. 11, 3; c. ውስተ፡ et ዲበ፡ Matth. 13, 4—8, 21, 44; Ex. 4, 25; Lev. 11, 32; Hen. 90, 4; ወደቀ፡ላዕሌዮሙ፡ግሳፊድ፡ Luc. 13, 4; ደቁ፡ላዕሌን፡ 23, 30. a) *decidere, delabi, defluere*, ut de flore Job 14, 2; ፍሬ፡ይወደቀ፡ 15, 30; Jac. 1, 11; foliis Jes. 34, 4; ወደቀ፡እምስግዬ፡ከከባ፡ Hes. 14, 12; Matth. 24, 29; Apoc. 6, 13; ዘወደቀ፡እምን፡ክልስባት፡ Ruth 2, 7; Act. 12, 7; ፍርፈራት፡ዘይወደቀ፡እማአድ፡ Matth. 15, 27; (ዮፍ) ትወደቀ፡ውስተ፡ምድር፡ 10, 29; ወዳቅ፡አመከናት፡ልዑላት፡ Phlx. 172. b) *incidere*: ውስተ፡ግብ፡ Matth. 15, 14; Sir. 27, 26; Ps. 7, 16; ከሙ፡ኢትደቀ፡ውስተ፡መሥገርታ፡ Sir. 9, 3, 13; 1 Tim. 3, 6; ውስተ፡አሳት፡ Matth. 17, 15; *incidere* i. e. *impingi* in rupem, de navigantibus, Act. 27, 29 Platt; trsl.: ይወደቀ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Kuf. 36; 1 Par. 21, 13; Sir. 2, 18; ለእሙ፡በነሱ፡ወደቀ፡ኢትደቀ፡ውስተ፡እዴ፡ጸላእትከ፡ 25, 14; Dan. ap. 1, 23; ከሙ፡አይደቀ፡ውስተ፡ዋት፡ Job 33, 24; ውስተ፡መንብት፡ 1 Tim. 6, 8; ውስተ፡ኅጢአት፡ Sx. Pag. 4. c) *excidere, elabi*: ወደቀ፡እምእዴሁ፡ጸክብ፡ Jer. 18, 4; 2 Petr. 3, 17; de abortu Hen. 69, 12; trsl.: excidere re i. e. *eam amittere*, ut ወደቀ፡እምጸጋሁ፡ Gal. 5, 4; virgo vi-tiata *eum* *incidere*, *ei supervenire*, c. ዲበ፡ prs.: Koh. 9, 12; Hen. 13, 8; c. ላዕሌ፡ ut: ወደቀ፡ላዕሌሁ፡ድንጋፊ፡ Kuf. 14; 1 Reg. 26, 12; Ps. 68, 12; de sorte quae cadit in alqm Lev. 16, 9, 10. e) *intercidere, irritum cadere*: አልቦ፡ዘይወደቀ፡እምኔሆሙ፡ Hierm. p. 103; አልቦ፡ዘይወደቀ፡እምን፡

ቃልዮ፡ Judith 6, 9; Ruth 3, 18; 1 Reg. 3, 19. f) *concidere, collabi, corrumpere*: **ደወደቀ፡ገባን**: Num. 5, 27; Hez. 23, 3; de domo Matth. 7, 25; Luc. 6, 49; Act. 15, 16; Job 1, 19; Jes. 64, 11; **ደብር፡ዘንሕለ፡ወወደቀ**: Job 14, 18; **ጥቅም፡ወአረፍት፡ዘወደቀ**: Kuf. 46; Jes. 24, 23. g) *cadere vel concidere vel occidere interfectum in bello vel absuntum morbo, calamitate*: 1 Par. 21, 14; 2 Reg. 18, 7; 3 Reg. 8, 33; Ex. 32, 28; Jud. 20, 44. 46; Job 33, 18; **ደወደቁ፡በከፍት**: Jes. 13, 15; Kuf. 5, 10; Hen. 14, 6. h) trsl.: *cadere, labi peccato vel in peccatum*: Rom. 11, 22. 14, 4; 1 Cor. 10, 12; Apoc. 2, 5; **ለአመ፡ወደቀ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በዝመት**: Kedr f. 80; **አመ፡ወደቀ፡ዐርክ፡ምስለ፡ዐርክቱ**: f. 82; **በሥምረቱ፡ለሥጋ፡ኢወደቀ**: Enc. Mag. 9. i) *concurrere, concubare c. ምስለ፡ ላዕለ፡ በ፡* ህይወደቀ፡ምስለ፡ብእሲት: Syn. f. 393; **ብእሲ፡ዘወተ፡ብእሲት፡ወወደቀ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ተባዕት**: f. 394; **ዘወደቀ፡በእንሰሳ**: ibid. 2) *Nonnumquam verbis reflexivis vel passivis interpretandum est*: a) *se prosternere, procidere*, ut Gen. 17, 3, 17; Hen. 62, 9. 63, 1; Matth. 2, 11. 18, 26. b) *demitti, de facie* Gen. 4, 6; *de animo* 1 Reg. 17, 32. c) *excuti, excussum excidere*, de dente, Enc. Masc. 7. d) *privari* (vid. n. 1, c), *removeri, (deponi)*: **ትደቅ፡አምኩሉ፡መዘግብት፡ንዋዮቲሃ**: F. M. 8, 2; **ደደቅ፡አምሢመቱ**: II Abtel. 5; clericus **ደደቅ፡አመዓርጊሁ**: F. M. 6, 1; **ደደቅ፡አመዓርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክን**: Clem. f. 204. **አውደቀ**: II, 1 1) a) *cadere sinere* Marc. 7, 28; 1 Cor. 13, 8. b) *excidere sinere*, Num. 35, 17. 18. c) *decidere sinere i. e. demittere faciem* 1 Reg. 1, 19; *animum*: **ኢታውደቁ፡ልበክመ**: 2 Eser. 18, 10. 2) *cadere facere vel jubere*: **ወደቅ፡ርእሱ**: Prov. 13, 3; **ለብዙኃን፡አውደቆመ፡ትዕቢተ፡ልበመ**: Sir. 3, 24; **ኢታውደቀ**: (ne te cadere faciat) 28, 26; **ጽዋዕ፡መዐቱ፡ዘያወደቅኪ**: Jes. 51, 17; **አውደቀን፡ጅግላላ** Jer. 14, 19. a) *jacere, dejicere, projicere*, Num. 35, 20; **አውደቀት፡በድዮ፡አምን፡ምስከቡ**: Judith 13, 9; Hen. 90, 9. 99, 16; **አውደቆ፡ውስተ፡ማዕምቅ**: ἔβαλεν αὐτὸν εἰς Apoc. 20, 3; *muros*, ut: **አውደቀ፡አረፋቲሃ፡ለጌት**: 2 Par. 26, 6; 2 Reg. 20, 15; **አብዮቲሆመ፡ለበበጃት፡አውደቀት**: Sir. 28, 14; **አውደቀ፡አህጉረ፡ጽጉዓት**: Jes. 25, 2. b) *caedere arbores*: **ከመ፡ታውደቁ፡ኩሉ፡ዕዕ**: Hez. 21, 10. c) *prosternere, occidere, caedere gladio, in fugam convertere*: Dan. 8, 7; 1 Reg. 4, 3; **አውደቅም፡በሰይፍ**: 2 Par. 32, 21; Sir. 26, 28; **ቀተሎመ፡ለኢሎፍሊ፡ወአውደቆመ**: 1 Par. 18, 1. 19, 18. d) *incidere facere*: **ደፈቅድ፡ያውደቀ፡ውስተ፡አደሆመ**: Kuf. 48; **ደመክር፡ውስተ፡ግብ፡ያውደቀ**: Sir. 12, 16. e) *concidere facere*, Num. 5, 21. f) *deprimere*: **አውደቆ፡ልበ**: 1 Reg. 24, 6; **ፈቀደ፡ከመ፡ያውደቀ፡ተመክሶቶመ፡ወትዕቢቶመ**: Chr. ho. 12. g) *cadere vel labi facere in peccatum vel peccato*: **ሰይጣን፡አውደቃ** (eam) **በፍትወተ፡ዝመት**: Clem. f. 221; **ደደቅም፡በዝመት**: Lud. e Vit. Baamini. h) *excidere facere vel jubere alqm a munere (amovere)*: **በእንተ፡ምክንያት፡አንተ፡ታወደቁ፡ለቀሲስ፡አመዓርጊሁ**: F. N. 6, 5; **ሕን፡ክርስቶስ፡ታወደቁ፡አመዓርጊ፡ከሆናት**: F. M. 20, 4.

ተወደቀ: III, 1 *dejici*: **ጌጽለ፡ኖኃት፡ኢይትወደቅ፡ዘእንበለ፡ፈቃድ**: Clem. f. 271.

ተወደቀ: III, 3 *ailabi, dissolvi*: **ሶበ፡ቀወፍም፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤ እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ**: Enc. Haml. 25.

ውዳቅ: part. qui cecidit, lapsus, jacens, collapsus:

Deut. 21, 1; Jud. 3, 25. 19, 27; 1 Reg. 5, 3; **ናሁ፡ሆሎሬር ኔስ፡ውዳቅ፡ውስተ፡ምድር፡በድኑ**: Judith 14, 18; **ረከብም፡ውዳቅ፡ወምዐተ**: Rel. Bar.; **አንሥአ፡ለን፡አረፍተ፡ውዳቅተ**: Sir. 49, 13. a) *cadens, casurus*: **አረፍት፡ውዳቅት**: τείχος πύκτων Jes. 30, 13. b) *lapsus peccato vel in peccatum*: **ሀበመ፡ንስሐ፡ለውዳቃን**: Clem. f. 108; *episcopus* **ያንሥኦመ፡ለውዳቃን**: Did. 6; *Deus est መንሥኤ፡ውዳቃን*: Macc. f. 17. c) *qui excedit munere, expulsus, amotus*: **ውዳቅ፡አማዕርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክን**: Clem. f. 143. 192.

ድቀት: subst., f. et m., Pl. **ድቀታት**: *casus, lapsus, ruina, (exilium)*, hominis: Luc. 2, 34; **ድቀት፡ትጽንሐ**: Job 15, 23; **ነዕነ፤ ድቀት፡በዳብ፡ድቀት**: Job 16, 14; **ድቀተ፡ጸላኢዮ**: 31, 29; Sir. 25, 7; **ያድግን፡ሥጋሁ፡አምድቀት**: Job 33, 17; **አለ፡ይትፈሥሐ፡በድቀቱ፡ለጸድቅ**: Sir. 27, 29; **ጽዋዕ፡ድቀትኪ**: Jes. 51, 22; Jer. 8, 12 vs. alt.; 29, 22 (v. **ድንቀት**); **ይከውኑ፡ለድቀት፡ጎሳር**: Sap. 4, 19; *καταστροφή* Prov. 1, 18; Job 27, 7; *muri, aedium, urbis*: Pa. 143, 17; Matth. 7, 27; Hez. 26, 15; Kuf. 10; 4 Eser. 10, 62; Jes. 30, 14; *διάπτωσις* Jer. 19, 6. a) *clades, caedes*: Ex. 30, 12; Jes. 51, 19. b) *nomen morbi, παραπληξία (an apoplezia?)* Deut. 28, 28. c) *lapsus peccantis*: **ታንሥሐ፡አምድቀቱ፡ከመ፡ኢይግብን**: Did. 6. d) *casus i. e. res fortuita, subita*, (Zufall vid. **ድንቀት**): **እስመ፡መተረ፡ግብረተ፡ድቀታት፡አለ፡ያርሕቃ፡አምእግዚ**: Phlx. 1. e) *casus, i. e. eventum*: **ወናሁ፡ይከውን፡በብሊት፡ድቀታት፡በእንተ፡ምግባር፡ሥጋዊ**: es gibt im N. T. Fälle leiblicher Werke (im Gegenjag gegen geistliche) Phlx. 54.

ውደቀት: n. e. *casus, lapsus*: **በእንተ፡ውደቀተ፡ሳዶቅ፡ከህን**: (mie E. niederfällt) Kbr. Nag. n. 57.

መዳቅ: subst., Pl. **መዳቃት**: 1) *locus casus vel lapsus* (Zufall) Hen. 60, 13. 2) *ruina, casus* Hen. 100, 6.

ድንቀት: subst. (inserta nasali formatum e **ድቀት**) *casus* Jer. 29, 22 var.; *deinde res fortuita vel subita* (Zufall), et in Acc. **ድንቀተ**: *casu, forte, improviso, subito*, N. T. rom. in Prol. (ubi pro **ድንቀተ**: legendum est **ድንቀት**); **ድንቀተ፡ግብተ፡እንዘ፡ኢታአምር**: *improvisio repente, ea nesciente*, Clem. f. 177; **በጽሑ፡ጎበ፡ሰራዊተ፡ዳራ፡አምቆድመ፡ጽባሕ፡ድንቀተ**: Jsp. p. 275; d'Abbadie Cat. p. 196; **አለ፡ይነግሩ፡አምአሁሆመ፡ድንቀተ**: (ex tempore) **ወኢቀደመ፡ጽሐፈ**: Cyr. f. 122. — *Voc. Ae.*: **ድንቀተ፡ዘ፡ድንገት**:

ወደአ, etiam **ወደዐ**: I, 2 [arab. **عَدَّ** (**أدَّ**) *posuit, sivit, missum fecit, omisit*] 1) *perficere, finire, consummare, absolvere*: **ወደአ፡መዋዕል፡consummatio (finis) dierum** Kuf. p. 121; crebro usurpatur ad significandam actionem vere perfectam (gramm. § 88), quam Latini sine Perfecto nudo, sine adverbis *jam, modo, dudum* notant; c. e. Inf.: **ዘወደአ፡ተጎዕ**: ὁ ἡλουμένους Joh. 13, 10 rom., vel c. Acc. nominis actionis: **ወደአት፡ርሥኦታ**: 4 Eser. 3, 64 Laur.; *plerumque c. verbo finito*, a) *eoque asyndeto*, sc. a) Perf.: **አለ፡ወደአ፡ሞቱ**: cf ἦδη ἀποθανόντες Koh. 4, 2; **ወዳአኩ፡ጸናዕኩ**: Job 20, 7; **ወደአ፡አአመረ**: οἶδε ἦδη 23, 10; **ወደአ፡ተአዘዘ**: Dan. ap. 1, 55; Num. 17, 12. 22, 29; 2 Tim. 2, 18; Matth. 5, 28; Luc. 11, 7. 12, 49; Act. 4, 3; 1 Joh. 2, 8 Platt; 4, 3; **ወዳአን፡ግእዝናሆመ**: προηγουμένηα Rom. 3, 9; *πάλα* Matth. 11, 21; **ወዳአን፡ሞት**: ἀπεθανόμεν Rom. 6, 2; Lev. 10, 16; nec non inverso verborum ordine: **ተአዘዘ፡ወደአ፡ἔντέταλτα** ἦδη Job

15; 22; 4 Esr. 13, 24 Laur.; እቤ፡ ወዳእኩ፡ 1 Reg. 25, 34; Marc. 6, 35. β) Imprf.: 2 Thess. 2, 7 Platt; Matth. 3, 10. b) rarius interjecta copula ወ፡, ut: ወድአ፡ ወገብረ፡ πρὸς δὲ τὸ Rom. 3, 25 Platt; Phil. 3, 12 Platt; 1 Joh. 2, 8 rom.; ወዳእ ኩ፡ ወብዕልኩ፡ Hos. 12, 8. 2) *absumere, consumere, totum consumere*: እሳት፡ ዘይዌድእ፡ ውእት፡ Deut. 9, 3; ሕደው፡ ነፍሰኩ፡ ከመ፡ ኢትዌድእ፡ አመትኩ፡ ዘሀለው፡ ምስሌህ፡ Judith 12, 4; Ex. 12, 4, 9; ነገረ፡ ንጉሥ፡ ዘወድአ፡ ማእደ. Dan. ap. 13, 18. — Voc. Ac.: ወድአ፡ ዘ፡ ፈጸመ፡ ቀርቦሂ፡ ይ፡; aliud: ወድአ፡ ዘ፡ ፈጸደ።

ተወድአ፡ III, 2 1) *perficere, absolvi, consummari, ad finem perducere*: እስከ፡ ይትዌዳእ፡ ኩሉ፡ እስይ፡ Hen. 100, 5; ይትዌዳእ፡ ዕለተ፡ ሕይወቶም፡ 56, 4. 38, 6; ይትዌዳእ፡ ሃለ ም፡ Lud. e Libr. Myst. 2) *absumi, consumi* ἔξενηλόμειν Num. 17, 27; Hen. 99, 12; Hen. 78, 8. 14; መዛግብተ፡ እከ ል፡ ወሥርፍይ፡ ይትወዳእ፡ (III, 1?) በዓሄ፡ መዛግብተ፡ Macc. f. 10. 3) *deficere, evanescere*, de aqua Hen. 30, 1; **ተወድአ፡ ወርቅኑ**: ἐκλελοιπεν Gen. 47, 18; ፍሥሐ፡ ዘኢይትዌዳእ፡ Kid. f. 13.

ውዳእ = n. act. *consummatio, perfectio*, Phlx. 221.

ወደዩ I, 1 [ገገ፡ et ገገ፡ *jecit*; vicinum est ወደደዩ; vid. in Ges. thes. p. 565] Subj. ደደዩ፡ (raro ይውዳዩ፡ ut Enc. Tachs. 25 ob rhythmum finalem), Imprt. ደደዩ፡ (quamquam etiam formae ውዳዩ፡ Genz. f. 157; Sx. Ter 27, et ውደደዩ፡ Herm. p. 81 occurrunt), 1) *jacere, projicere*: ኢትደደዩ፡ በሕርዩከመ፡ ቅድመ፡ አሕርው፡ Matth. 7, 6; ኢትደደዩ፡ ዕቅፍተ፡ ቅድመ፡ ዕወር፡ Lev. 19, 17. 2) *injicere*, ἐπιβάλλειν, ἐπιβάλλειν, Matth. 10, 34; Hen. 10, 4. 5. 54, 2. 5. 6; ወደደደዩ፡ ውስተ፡ ግበ፡ ዐናብስት፡ Dan. ap. 13, 81; Jer. 20, 2; Gen. 40, 2; Kuf. 39; Luc. 12, 5; ወደደዩ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ Kuf. 39; ንደይ፡ ዕዕ፡ ውስተ፡ ኅብስቱ፡ Jer. 11, 19; ልገመ፡ seq. ለ፡ vel ውስተ፡ Jac. 3, 2. 3; manum alicui, ut: ኢትደደዩ፡ እደክ፡ ላዕለ፡ ወልደ፡ Gen. 22, 12; oculos (*conjectere* in alqm) ወደደዩ፡ እዕይንቲሃ፡ ላዕለ፡ ዮሴፍ፡ Gen. 39, 7; ignem: ዘወደደዩ፡ እሳተ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ F. N. 50, 6; somnum alicui c. ላዕለ፡ Kuf. 3; መርብብተ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 4, 18. 3) *immittere, indere*: ደደዩ፡ እደክ፡ ውስተ፡ ሕዕንክ፡ Ex. 4, 6. 7; ወደደዩ፡ ውስጠ፡ 40, 18. 25, 21; Num. 4, 10; ውስተ፡ ሙዳይ፡ ኢትወዳዩ፡ Deut. 23, 26; Jer. 39, 14; 4 Esr. 9, 37; Matth. 27, 6; Marc. 7, 33; Joh. 20, 25; ወደደዩ፡ እብነ፡ ውስተ፡ ንድቅ፡ Herm. p. 9; ይውዳዩ፡ እደሁ፡ ውስተ፡ ግበ፡ አርጭ፡ ምድር፡ Jes. 11, 8; እውዳዩ፡ ዝማግተ፡ ውስተ፡ አንፍክ፡ Jes. 37, 29; ዘይወዳዩ፡ ርእሰ፡ ታሕተ፡ አርዑት፡ Jer. 34, 9; Hen. 48, 9. 78, 13; 2 Esr. 13, 3 (vid. ወደደዩ ፡).

a) de liquidis: *infundere, inspergere*, ut: ውዳዩ፡ ማየ፡ ጸሎት፡ ዲባ፡ መቃብተ፡ Genz. f. 157; ወደደዩ፡ (ለወይን፡) ውስተ፡ ንዋይ፡ Kuf. 7; Matth. 9, 17; ወይን፡ ኅሩቅኩ፡ ውዳዩ፡ ወቶስሕ፡ ውስቲቱ፡ Sx. Ter 27; ወዳዩ፡ ወይን፡ ውስተ፡ ጽዋዕ፡ ማህው፡ Org. 2. b) trsl.: α) alqd in animum alejs, ut: Ps. 4, 8; ወደደዩ፡ ውስተ፡ ልቦመ፡ ፍርሀት፡ Sir. 17, 8; እውዳዩ፡ ቃልዮ፡ ውስተ፡ አፉክ፡ Jes. 51, 16. 59, 21; Jer. 1, 9; እውዳዩ፡ ሕግዮ፡ ውስተ፡ ልቦመ፡ Jer. 38, 33. β) *subjicere, suggerere* alicui alqd: ወደደዩ፡ እግዚአብሔር፡ ውስተ፡ ልብዮ፡ 2 Esr. 17, 5; ወደደዩ፡ ሰይጣን፡ ውስተ፡ ልብ፡ ወይቤ፡ Sx. Jac. 5; ወደደዩ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ ንባብ፡ Kuf. 8. γ) *immittere* alqd in animum suum i. e. *mandare animo, menti*: ደደዩ፡ ቃሎ፡ ውስተ፡ ልብክ፡ Job 22, 22; ኢትደደዩ፡ ውስተ፡ ልብክ፡ Sir. 31, 6; Prov. 6, 21. c) *radices* i. e. *agere*,

ወደደዩ፡ ሥርወ፡ 4 Esr. 8, 47. 4) *imponere* alqd rei, seq. Acc. et ዲባ፡ vel ላዕለ፡ vel ውስተ፡ rei, ut: ይውዳዩ፡ ዲቤሁ፡ ስኂን፡ Lev. 2, 1. 15; Kuf. 6; ይውዳዩ፡ እሳተ፡ ላዕለ፡ ምሥዋዕ፡ Lev. 1, 7; Num. 16, 18; Lev. 8, 7; እውዳዩ፡ እደደዩ፡ ዲባ፡ አፉዮ፡ Job 39, 34; Marc. 5, 23; Hen. 67, 2; አመ፡ ወደደደዩ፡ ማዕጾ፡ ወመንገዱ፡ ውስተ፡ (v. ላዕለ፡) አፉክ፡ Sir. 28, 25; vel c. ለ፡, ut: ወደደዩ፡ ለከናፍራሁ፡ ማዕጾ፡ እብን፡ Sx. Masc. 16. a) de rebus, quae sparguntur et funduntur: *spargere in vel super* alqd, *allinere*: ወደደዩ፡ ሕመድ፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ Judith 9, 1; Jer. 6, 26, vel ዲባ፡ ርእሰ፡ Esth. 4, 1; Job 2, 12; ትውዳዩ፡ ደመ፡ ውስተ፡ አቅርንጎት፡ Ex. 29, 12; Lev. 4, 7. 18. 14, 14. b) de tegumentis capitis, annulis et similibus rebus: *imponere, inducere, induere* (aufsetzen, anlegen): ሕልቀተ፡ ውስተ፡ እድ፡ Gen. 41, 42; Hez. 23, 42; ወደደዩ፡ ጌራ፡ መድኅኒት፡ ውስተ፡ ርእሱ፡ Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 38; ደዮ፡ ሰበነ፡ ንጹሐ፡ ዲባ፡ ርእሱ፡ Zach. 3, 5; Ex. 29, 6. — Voc. Ac.: ወደደዩ፡ ዘ፡ ደለ፡

አውደዩ II, 1 *immittendum vel indendum curare*, Ex. 30, 4.

ተወደዩ III, 1 *injici, immitti, indi, imponi*: **ተወደዩ** ዮ፡ ውስተ፡ ሞቅሕ፡ Asc. Jes. 2, 13; Hen. 56, 3; Matth. 3, 10. 5, 25. 6, 30; Joh. 3, 24; ገረፍ፡ እንጉተ፡ ተወደዮት፡ ውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 13, 47; ዘይትወደደዩ፡ ውስቲቱ፡ ለአስከሪን፡ Joh. 12, 6; 4 Esr. 9, 37; Hen. 78, 7. 10; ኢትወደዩ፡ ላዕሌሃ፡ አርዑት፡ Num. 19, 2; Hen. 60, 9; *reponi* in horreum, Lit. Orth.; de liquidis: *infundi* Lev. 11, 34.

አስተዋደዩ IV, 3 *objicere crimen, calumniari, criminari, accusare*, διαβάλλειν, ἐνδιαβάλλειν, ዮጊ፡ በጽልአ፡ አስተዋደደዎ፡ Sir. 19, 15; Dan. 6, 24; ኢኅደዮ፡ አስተዋደዮ፡ ፍፁም፡ Dan. ap. 3, 22; Ps. 70, 14; καταμαρτυρεῖν ሐሰተ፡ አስተዋደደ፡ Dan. ap. 1, 43; ሐሰዉ፡ አስተዋደዮ፡ ታ፡ 1, 49; Matth. 26, 62; κατηγορεύειν Matth. 12, 10. 27, 12; Kuf. 48; Asc. Jes. 3, 5. 10; c. ኅብ፡ *apud* alqm: አስተዋደደዩ፡ ኅብ፡ ንጉሥ፡ Tob. 1, 19; Dan. 3, 8; Ps. 31, 6. 108, 19; vel ቅድመ፡ Kuf. 1; Apoc. 12, 10; c. በ፡ causae: Tit. 1, 6; F. N. 6; seq. ከመ፡ c. Perf., Tob. 1, 19 vel አስመ፡, ut: ናስተዋደደዩ፡ እስመ፡ ርከብን፡ Dan. ap. 1, 21. — Rad. Abb.: አስተዋደደዩ፡ ዘ፡ አጸላ።

ወዳዩ = n. ag. *is qui injicit*: diabolus ወዳዩ፡ እስይ፡ ወጽልእ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ Lud. e Syn.

ውድዮት = n. act. *immissio, infusio*: ከመ፡ ውድዮት፡ ወይን፡ ሐዲስ፡ በሐዲስ፡ ዝቅ፡ Sx. Hed. 17.

ውዲት, rarius **ውድዮት**, n. act. et subst., f. et m., *objectatio criminis, criminatio, calumnia, accusatio*: διαβολή Prov. 6, 24; διαβούλαι Ps. 5, 12; διαβούλαι Ps. 9, 23; ውዲት፡ እኪት፡ Gen. 37, 2; ውዲት፡ ዘሐሰት፡ Ex. 23, 1; መጽሐፈ፡ ውዲት፡ 2 Esr. 4, 8; episcopus ኢይስጣዕ፡ ውዲት፡ ሐሰት፡ ላዕለ፡ ካልእ፡ Did. 4; ኢይስጣዕ፡ ነገረ፡ ውዲት፡ በኅብ፡ ብክሲ፡ እኩዮ፡ ዘይንብተ፡ ሐሰት፡ ላዕለ፡ ካልእ፡ Did. 5; በሃለ፡ ውዲት፡ *delator, calumniator, sycophanta* F. N. 5; Esther vicit መልአክ፡ ውዲት፡ (i. e. Hamanum) Enc. Tachs. 24; ውድዮት፡ F. N. 6, 5; በኢንተ፡ ውዲት፡ (sive vero sivo falso) F. N. 50, 4. **ሙዳይ** = subst., (m.), Pl. **ሙዳይት** (Gad. Lal.) et **መዋዳት** (Kuf. p. 146), *vas quodlibet, cui quid imponi vel infundi potest, receptaculum*: ሳገግግ Deut. 23, 26; ሳገገገገ Matth. 13, 48; ሙዳይ፡ ቀርጠሎን፡ Deut. 26, 4; ሙዳይ፡ ጌረግ፡, Am. 8, 1; ሙዳይ፡ በለስ፡ (quod antea ከረቦ፡ dictum erat) Rel. Bar.; ሙዳይ፡ ዘቢብ፡ 1 Reg. 25, 18; ዕናረት፡ ዘተሰው፡ እሙዳይ፡

ተወገረ፡ III, 1 et 2 lapidibus obrutis necari, lapidari, Ex. 19, 13. 21, 32; Joh. 8, 5; ለተወገረቱ፡ በአብን፡ Kuf. 33.

ተጥገረ፡ III, 3 sese invicem lapidibus petere vel lapidare, Act. 14, 5.

ውጉር፡ part. jactus, dejectus: ረከቡሙ፡ ለጣጥታት፡ ወጉረኝ፡ ወስቡራን፡ Sx. Mag. 17.

ወግር፡ subst., f. et m., Pl. አውግር፡, Pl. Pl. አውግራት፡ [ግጋ፣ ግጋ፣], tumulus, collis, clivus, ዛቲ፡ ወግር፡ Gen. 31, 52; Kuf. 38; θουός Ex. 17, 10; Jes. 2, 14; vāḡḡ Deut. 3, 29; ወግረ፡ ኃጥአን፡ ὄρος ἄσπεδών Jes. 28, 21; Luc. 3, 5; acervus ruderm: ወከን፡ ወግረ፡ ዐቢዮ፡ ውአቱ፡ ጉድፍ፡ Sx. Mag. 10; Pl. አውግር፡ Jes. 2, 2. 10, 18. 44, 23. 65, 7; Mich. 4, 1; Jer. 14, 6; Hez. 6, 3; Ps. 64, 13; Luc. 23, 30; አውግር፡ ልዑላት፡ Jes. 30, 25; Hen. 1, 6. a) in specie: delubra in colibus exstructa (ጥገገጋ) Israelitarum, Jer. 13, 27 al.; 3 Reg. 3^b, 3; 2 Par. 14, 3. 15, 17 al. b) scopuli maris: ባሕር፡ ዐቢዮ፡ ወርሒብ፡ ወባቲ፡ አውግራት፡ ወአድባራት፡ Chr. Ta. 34. — Voc. in Jes.: ወግር፡ ዘ፡ ደፈር፡

ውግረት፡ n. act. jactus, conjectus: Org. 1; ተኩነት፡ ምዕረ፡ በውግረት፡ ወምዕረ፡ በንድፈት፡ አሕጻጽ፡ Sx. Haml. 5; ከን፡ ዐብአ፡ ማእከሎሙ፡ በንዋዩ፡ ሐቅል፡ ወበውግረት፡ አሕባን፡ ወበዋጽ፡ ወበአሳት፡ Jsp. p. 356; ውግረት፡ አብን፡ Clem. f. 170; Kedr f. 77; F. N. 50, 3; ቀተለ፡ በውግረት፡ አብን፡ ወአመሂ፡ በጎጲን፡ Clem. f. 239, 3; ውግረት፡ ዕጣን፡ suffitus, ut: ኢተደመረ፡ በውግረት፡ ዕጣን፡ ለአግልክት፡ Sx. Hed. 25. — ወግረት፡ ዘወርቅ፡ ornamenti genus, affert Lud.

ወጋረ፡ n. ag., Pl. ወገርት፡, is qui jacit vel conjicit: ወገርተ፡ አሕባን፡ Gad. Kar.

ምውጋር፡ et ሙጋር፡ subst. spatium jactus i. e. spatium quoad homo lapidem projicere potest: መጠን፡ ሙጋረ፡ (v. ምውጋረ፡) አብን፡ Luc. 22, 41; Sx. Nah. 14.

ጥግር፡ subst. conjectus thuris i. e. suffitus; hinc ዕጣን፡ ጥግር፡ quo nomine appellatur carminis genus undecim versibus constans, vid. Lud. gramm. Ae., Lib. VII.

ጥግርት፡ subst. funda, ballista, 1^a Reg. 14, 14.

ወገሥ፡ rad. inus., de cuius significato primario non constat (an e. q. ወገጥ ሙጋ?).

ጥገሥ፡ subst., m. et f. (ut Jac. 4, 6), gratia, χάρις, a) favor, benevolentia, Act. 2, 47. 4, 33; ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልባቲ፡ ጥገሥ፡ Sir. 20, 13. 24, 17; ከሙ፡ ጥገሥ፡ ይኩን፡ ውስተ፡ ከሳድክ፡ Prov. 3, 22. 22, 1; Koh. 10, 12; ረከቡ፡ ጥገሥ፡ consecutus est favorem alcjs seq. ቅድመ፡ vel በቅድመ፡ Kuf. 4; Gen. 32, 6. 33, 8. 10. 39, 4; Ruth 2, 10; 1 Reg. 20, 3; Esth. 8, 5 vel seq. ጎብ፡ et በጎብ፡ pers., ut Ruth 2, 2; Ex. 33, 12. 13; Deut. 24, 1; Sir. 42, 24; Luc. 1, 30; ወሀቡ፡ ጥገሥ፡ conciliavit ei favorem apud seq. በጎብ፡ pers.: Gen. 39, 21. 43, 14 vel ቅድመ፡ et በቅድመ፡ Ex. 3, 21. 11, 3. 12, 36. α) Dei, Jac. 4, 6; 2 Petr. 1, 2. β) παρῆρησία Hebr. 10, 19. 35; Eph. 3, 12. b) suavitas, venustas, elegantia, decor: ገጽክ፡ ምሉእ፡ ጥገሥ፡ χαρίτων μεστόν Esth. 5, 2; Prov. 10, 32; ጥገሥ፡ ፍቅሩ፡ ያረውዩክ፡ 5, 19; ምገሥ፡ ለብሕሲት፡ ያስተፈሥሐ፡ ለምታ፡ ሃጻጻ፡ Sir. 26, 13. 35, 10; ሠናዶ፡ ጥገሥን፡ ለከናፍረ፡ ጠቢብ፡ 21, 16; አልቡ፡ ጥገሥ፡ ቃሉ፡ 20, 19; Ps. 44, 3; Luc.

4, 22; Herm. p. 109. α) suave quid vel jucundum: ፍሬሁ፡ ጥገሥ፡ ጥቀ፡ ለርአዩ፡ ገጽ፡ Hen. 24, 5. β) decus: Agathon አከሊሊ፡ ወጥገሥ፡ ለሀገረ፡ ትንግሣ፡ (corona et decus urbis Tensae) Enc. Masc. 14.

ጥገሥጥ፡ adj. rel. gratiosus, plenus gratia: ሐጥርያት፡ ንጹሐን፡ ጥገሥጥ፡ ያን፡ Lit. 162, 2.

ጥገሥ፡ quadr. I (denom.), ut videtur, favere, propitium esse: ቁርቆስ፡ አልቡ፡ ዘይጥገሥ፡ አክሊሊ፡ ነሥአ፡ Deg.; በጎይሊ፡ ትዕግሥቱ፡ ሕገን፡ (sc. ቁርቆስ) ለሰይጣን፡ አርአዮ፡ ዕባሰ፡ ሰብ፡ ብ፡ ጥገሥ፡ አልቡ፡ ዘይጥገሥ፡ Mavās. n. 61.

አጥገሥ፡ II 1) gratia vel favore afficere, አጥገሥ፡ Zach. 4, 7; Lit. 171, 3. 2) gratum vel suave facere alqd, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub መጠን፡ c. 222).

ተጥገሥ፡ III, 1 gratia affici, favorem consequi, gratiam inire apud alqm: ብ፡ ጥገሥ፡ ፈድፋድ፡ ጎዩሥ፡ ተጥገሥ፡ በጎላሳሎ፡ ሕይወተ፡ ወረሰ፡ Mavās. n. 13; ርክሥ፡ አግቢኡ፡ ገሰሰ፡ ውአቱ፡ ዮሐንስ፡ (Christum baptizans) ተፈሥሐ፡ ወተጥገሥ፡ n. 68; አሙ፡ በመገፈሱ፡ ለኢዮሱስ፡ ንትጥገሥ፡ ወንጹወ-ዎ፡ ለአግቢ፡ አብን፡ el ἐν πνεύματι Ἰησοῦ παρῆρησίαν ἔχομεν πατέρα καλεῖν τὸν θεόν Cyr. de r. fid. f. 33; c. አምነ፡ pers., ut: ተጥገሥ፡ አምአሉ፡ ቅድሚሁ፡ Kebr. Nag. n. 14.

መጥገሥ፡ part. benevolus, benignus, f. መጥገሥት፡ Org.

ወገብ፡ rad. inus., جَبَّ ccēdidit res, (جَبَّ casus, res accidens) جَبَّ subivit, ingruit, supervenit.

አውገብ፡ II, 1 improviso invadere, irruere, incidere in alqm, subito supervenire (überraumpeln, überraufen), c. Acc. pers.: አከመ፡ ታወገበሙ፡ ዕለተ፡ አከት፡ Mich. 2, 3; አውገብተኝ፡ 4 Esr. 10, 39 var.; አውገብኞሙ፡ ወወረዱ፡ ላዕሴሆሙ፡ ጀጅብኻ Jos. 11, 7; ጀጅብኻ Luc. 9, 39; absol.: አለ፡ ደፈቅዱ፡ ወርቆሱ፡ ወይትጫሱ፡ ከመ፡ ካራን፡ (welche — mit Neuerungen — überraufen wollen und sich dabei den Eschein der Förmlichkeit geben) Cyr. ad Reg. f. 27. — Voc. Ae.: አውገብ፡ ዘ፡ አከኩራራ፡

ግብት፡ subst. accidens improvisum, casus subitus vel repentinus: አመሥ፡ ግብት፡ ውአቱ፡ Num. 35, 22. a) temeritas: ጎጠኢት፡ ዘግብት፡ (opp. ዘልግድ፡) F. M. 2, 11; et in Genitivo: temere vel recens inventus, fortuitus, adventicius, ut: ዐርክ፡ ግብት፡ (opp. ዐርክ፡ ዘትከት፡) φῶλος πρόσφατος Sir. 9, 10; አምላክ፡ ግብት፡ θεός πρόσφατος Ps. 80, 8; Deut. 32, 17; 2 Par. 23, 17. 24, 18. b) Adv. በግብት፡ (Lud. comm. hist. p. 497 n. 14) et plerumque ግብት፡ α) subito, repente, improviso, 4 Esr. 3, 6. 10, 38. 39; 2 Petr. 3, 10; ኢይኩነኝ፡ ግብት፡ ጥት፡ Clem. f. 223; ልግባ Koh. 9, 12; Jer. 4, 20. 28, 8; Prov. 1, 27; ጀጅብኻ Job 1, 19; Hab. 2, 7; Jer. 6, 26. 15, 8; Luc. 2, 13; ጀጅብኻ Sir. 11, 21; Jes. 48, 3; Ps. 63, 4; Num. 4, 20; ጀጅብኻ Jes. 47, 11; ልግባ 1 Thess. 5, 3; παρῆρησία Jes. 30, 13; ሕጻን፡ Prov. 11, 30. β) nuper, recenter, πρόσφατος Judith 4, 3. 5; Hebr. 10, 20. — Voc. Ae.: ግብት፡ ድድቀት፡ ብ፡ ድንቅት፡

ግብትጥ፡ adj. rel. subitus, repentinus, improvisus: ጥተት፡ በጥት፡ ግብትጥ፡ Chr. L. Atk. f. 23.

ጥገት፡ vid. sub ጥገድ፡ sub ወገድ፡

ወጥሐ፡ I, 2 1) *in struem congerere vel cumulare, struere, struendo coacervare*, (ἵንጋ), στουβάξω, ἐπιστουβάξω, ወጣሕክ፡ ፅዕው፡ ዲባ፡ አሳት፡ Sir. 8, 3; Lev. 1, 7; ይዌጥሐ፡ ዝክት፡ ዘገመዱ፡ ወርእሲ፡ ወሥብሐ፡ ላዕላ፡ ፅዕው፡ 1, 8. 12, 6, 5; 3 Reg. 18, 33; ወጥሐዎሙ፡ ምክብራት፡ ጆቴ ላውጵ ἄνጥጵ ἄνጥጵ 4 Reg. 10, 8; trsl.: ይዌጥሐ፡ ሎሙ፡ ፍዳዎሙ፡ ቅድሚያሙ፡ (Laur.: ይወጥሐ፡ I, 1 et ፈቃዶሙ፡) 4 Esr. 12, 38, 13, 41. 2) *superstruere, imponere, ጥዌጥሕ፡ ተደብብ፡ ዲባ፡ ታባት፡* Ex. 25, 21. — *Voc. Ae.*: አለደ፡ ጎንኩ፡ ወጥሐ፡ ዘ፡ ከመረ፤ ወጥሐ፡ ሰጥሐ ።

ተወጥሐ፡ III, 2 (ut videtur), *in struem cumulari, coacervari*: ረድ፡ ተወጣሕ፡ ምስሉ፡ ፅዕው፡ ትፍግጋት፡ Hez. 31, 18; Num. 11, 31.

ተዋጥሐ፡ III, 3 *alium super alium strui vel accumulari*: አሐቲ፡ ውስተ፡ ካልአታ፡ ይተዋጣሕ፡ M. M. f. 277.

ውጡሕ፡ part. 1) *in struem congestus vel cumulatus, accumulatus, coacervatus*: Jos. 2, 6; Jud. 15, 5; ፅዕው፡ ውጡሕ፡ Jes. 30, 33 (vid. etiam Inscript. Axumit. Rüppell. II l. 20): 2) *complicatus* (zusammengestellt), δειπλούς Ex. 36, 16.

ሞጣሕት፡ subst., m. et f., Pl. መሞጥሐ፣ raro ሞጣሕታት፡ (F. N. 8, 3), ein Ἰνδί 1) *linteamen, linteum, linteolum, δένονη, ὀδόνον, መሞጥሕዩ*፡ Hos. 2, 7; Luc. 24, 12; Joh. 19, 40, 20, 5; Act. 10, 11, 11, 5. 2) *velamen, indumentum* (exterius), *amictus*, περιβόλαιον Jud. 8, 26; Ps. 101, 28; Jes. 59, 17, 18; Hez. 16, 13, 27, 7; Hebr. 1, 12; 1 Cor. 11, 15. a) *velum muliebre*, Ἰέριατρον Gen. 24, 65, 38, 14; Jes. 3, 23. b) *peplum*, Lud. e V. S. c) *vestimentum clericorum* (sec. Lud. lex. c. 10 — sub voce ሂጳዲጢን፡ — vestis sacerdotalis a tergo dependens): *orarium, stola*, Kedr f. 1 (vid. sub ቅሚጽ፡); Can. Laod. 24 (23); F. N. 8, 3. d) *palium* episcopi, patriarchae: ሰላም፡ ለአክርጲ፡ (Patriarchae Alex.) ድጎረ፡ ከላድያኖስ፡ ዘቆሙ፤ ሞጣሕት፡ ጳጳሳት፤ ይተወጽዩ፡ በፈት ለ፡ ሃይሚጥ፡ ፡ እኩሙ፤ Enc. Jac. 5. — *Voc. Ae.*: መሞጥሐ፡ ዘ፡ ነጭ፡ ሐር ።

አሞጥሐ፡ quadril. II (denom.), „*velare indumento* (exteriore)“, Lud. sine auct.

ተሞጥሐ፡ III *se amicare vel amiciri indumento* exteriore, ut pallio, al. c. Acc. amictus: ተሞጥሐ፡ ሞጣሕት፡ ፍዳ፡ περιβάλετο Jes. 59, 17, 18; (anima mortui ait): በጳሕኩ፡ ኅብ፡ ዘይለብስ፡ ልብስ፡ ፍዳ፡ ወይተሞጣሕት፡ ሞጣሕት፡ በቀል፡ Genz. f. 18; ንተሞጣሕ፡ ሞጣሕት፡ ብርሃን፡ Chr. Ta. 17; Org. 4.

ሙጣሕ፡ n. act. *actio velandi vel amiciendi*, Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ወጥሰ፡ I, 1 [cf. ^s *فornax*] *exardescere*, Gad. Ad. f. 138.
ወጠሰ፡ I, 2 *accendere, incendere* Gad. Ad. f. 139.

ወጠነ፡ I, 1 et 2, raro **ወጥነ፡** I, 1 (Sx. Mag. 13, si quidem lectio sana est) [فَدَا] [فَدَا], Subj. I, 1 ይውጥን፡ (ut F. M. 2, 11; Chr. ho. 4; Jsp. p. 363, al.), raro ይጠን፡ (M. M. f. 211), *initium facere, coepisse, incipere, inchoare, exordiri, aggredi*, Ps. 76, 10; seq. Subj.: ዘይዌጥን፡ ይርዳእ፡ Prov. 13, 12; ትዌጥን፡ ትቅትሎሙ፡ Jes. 27, 8; Kuf. p. 21; Hen. 13, 10; Luc. 1, 1; vel seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ወጥነ፡ ከመ፡ ይቀድስ፡ Sx. Mag. 13; Phlx. 48; seq. እንዘ፡ Hen. 85, 10. 89, 15;

seq. ወ፡ c. verbo finito Hen. 61, 4; seq. Acc. Inf.: ወጠነ፡ ጸውዖ፡ ስመ፡ እግዚ፡ Kuf. 4; ንዌጥን፡ ጽሑፈ፡ Cod. Mus. Brit. XXXIX; አምቅድሙ፡ ትውጥኑ፡ ሰላሙ፡ Jsp. p. 363, vel seq. ለ፡ c. Inf., ut: ይዌጥኑ፡ ለገቢር፡ Kuf. 1; ይዌጥን፡ ለገቢር፡ ሠናይ፡ Phlx. 4; seq. በ፡ c. Inf.: ንዌጥን፡ በጽሑፈ፡ መጽሐፍ፡ Fal. f. 1; seq. Acc. rei: Gal. 3, 8; ወጠንዋ፡ (sc. portam aedificandam) 2 Esr. 13, 1 var.; ኢጣሊካ፡ ሎቱ፡ (sc. diacono) ከመ፡ ይውጥን፡ ጸሎተ፡ ቤተ፡ ክን፡ F. M. 31, 2; ሰይጣን፡ ወጠነ፡ ዘንት፡ ኅብአት፡ F. M. 3, 2; ንጠንኬ፡ ዘለፋ፡ M. M. f. 211; ከመዝ፡ እንዘ፡ ይውጥን፡ እንጸሆን፡ Gad. Lal.; ወጠነ፡ ለክሙ፡ ግብረ፡ ሠናዩ፡ Phil. 1, 6; ጢሎስ፡ ፈቀደ፡ ይውጥን፡ ሎሙ፡ ሰሎሙ፡ Jsp. p. 356; c. በ፡ vel Acc. rei, a qua incipiunt: ይውጥን፡ በቀዳማይ፡ F. N. 43, 4; ወውጥን፡ ሕዋረ፡ ማእከላዊ፡ Sx. Mag. 13; omissio objecto: አምዘ፡ ወጠነ፡ ንጉሠ፡ ባቢሎን፡ ዲባ፡ ኢዩ፡ ሳሌም፡ (sc. bellum) Hez. 24, 2.

አወጠነ፡ II, 2 *inchoare facere, initium dare*: ተአምኖ፡ ይዌጥን፡ ወተወክሎ፡ ይፈጽም፡ Org. 3.

ተወጥሐ፡ III, 1 et ተወጠነ፡ III, 2 *initium fieri, incipi, inchoari, coeptum esse*: ተወጥነ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ Catal. Cod. Bibl. Bodl. p. 80; Kebr. Nag. n. 92; ግብአት፡ ሀገር፡ በአቢ መንግሥተ፡ ልብ፡ ድንግል፡ Chr. L. Atk. f. 7; ሃይሚጥ፡ እንት፡ አምአብ፡ ተወጥነት፡ (v. ትዌጥን፡) ወኅብ፡ ወልድ፡ ትብጽሕ፡ ወበመንፈስ፡ ቅ፡ ትትፈጸም፡ Cyr. f. 122; ተግሣጽ፡ ትጥጠን፡ አምአትሐም፤ ደኃሪታሰ፡ ውዳሴ፡ ወፍሥሐ፡ ውእቱ፡ Chr. ho. 30; ሐሳብ፡ ይትዌጠን፡ አምጥንተ፡ ተውት፡ Abush. 47.

ውጡን፡ part. 1) *inchoatus, inceptus*, Lud. sine auct. 2) *novitius, tiro* (Zunfänger): ውጡናን፡ (opp. ፍዴማን፡) Phlx. 90. 100 (abiás ወጣንያን).

ጥንት፡ subst. *initium, principium, primordium, exordium*, de tempore, spatio et quavis re: ዘአልቦ፡ ጥንት፡ መዋቢ ሊሁ፡ Hebr. 7, 3; Chrys. creberrime; ጥንት፡ ወጣንላቅት፡ Jes. 19, 15; አምጥንቱ፡ እስከ፡ ተፍጻሚቱ፡ Koh. 3, 11; Sir. 36, 16; 4 Esr. 14, 24; Act. 11, 4; Luc. 1, 3; ኢኅዝተ፡ አምጥንት፡ Num. 1, 2, 26, 2; አልብነ፡ ጥንት፡ ወኢተፍጻሚት፡ (Deus loquitur) Clem. f. 47; ጥንት፡ ክሉ፡ Sap. 14, 27; ርእኩ፡ ወቢዩ፡ ማዕምቀ፡ ጽልመት፡ ዘአልቦ፡ ጥንት፡ ወኢተፍጻሚት፡ Clem. f. 53; በጥንት፡ ነገር፡ ወበደኃሪታ፡ Chr. Ta. 13; *primitiae* (ἀπαρχή) Rom. 16, 5.

ውጥንት፡ n. act. *inceptio, initium*, ut: Sir. 39, 4 var.; ውጥንቱ፡ ለሐሳብ፡ ዩዝደገርድ፡ በቀዳሚ፡ መንግሥቱ፡ Abush.; ለእመ፡ ኢፈጸሙ፡ ውጥንቱ፡ በሠናይ፡ Chr. Ta. 24; ውጥንት፡ አዕባሕ፡ Phlx. 44; in specie *tirocinium, initia vitae institutae*: አመ፡ ከነ፡ ሞቱ፡ (sc. novitii) በውጥንቱ፡ Phlx. 4; በውጥንቱ፡ Phlx. 20.

ወጣኒ፡ n. ag., Pl. ወጠንት፡ 1) *inceptor, inchoator, Deus* ወጣኒ፡ ወፈጻሚ፡ Mavás. in subscr.; Tab. Tab. 34; Lit. 172, 4; ወጠንት፡ Ssal. Req.; Sir. 39, 4 var. 2) *tiro, novitius*: መምላኪ፡ ፍዴም፡ መ፡ ማእከላዊ፡ መ፡ ወጣኒ፡ Phlx. 4. 48. 65.

ውጣኔ፡ subst. *inceptio, exorsus, initium*, Phlx. 65; **ውጣኔሁ፡ ለጸም፡** Abush. 38; al.

ወጽሐ፡ rad. inus., ut vicina sunt *ጸጸ*, *ገገጃ* *fudit, libavit* (vid. etiam I ሰበከ).

Sir. 37, 21; virgines stultae quinquē **አሊ፡ ወዕሏ፡ እምክብካብ፡** **ዘበሰጣዮት፡** Did. 4. i) *emanare, profuere, scaturire*: Hen. 14, 19, 31, 1; Gen. 2, 10; Ex. 17, 6. k) *oriri, de sole, astris*: **ወዕሏት፡ ዑላዶ፡ ውስተ፡ ምድር**: Judith 14, 2; **እስኪ፡ ይወዕሏ፡ ከዋክብት**: 2 Esr. 14, 21. l) *exire, de sorte*: **ዛጊ፡ መክፈልት፡ ወዕሏት፡ ለሌም፡ በዕዑ**: Kuf. 8. m) *effici, colligi, in arithmetica, Abush.*; de redivitibus et proventibus annuis: **ዘይወዕሏ፡ ግብር**: Lud. e suo Comm. hist. p. 303 n. 10 (ubi *ዘይወዕሏ* scriptis). n) *provocare, progerninare*: Job 5, 6; Jes. 11, 1. o) *effici, proficisci*: **ኩሉ፡ ዘይወዕሏ፡ እምነ፡ ወይን**; Jud. 13, 14; **እምነ፡ በላዒ፡ ወዕሏ፡ መብልዕ**: 14, 14; 1 Reg. 24, 14. p) *exardescere, erumpere*: **ለእመ፡ ወዕሏ፡ እሳት**: Ex. 22, 5; **ወኢትግእ፡ ከመ፡ እሳት፡ መጥየ**: Jer. 4, 4; de lepra Lev. 13, 22, 27. q) *excidere*: **ኢትርሳዕ፡ ዘንተ፡ ነነረ፡ ወኢይዓኡ፡ እምነ፡ ልብክ**: Deut. 4, 9. r) *evanescere*: **ወዕሏ፡ መጠዕሙ**: Kuf. 21. s) *emitti*: **ወዕሏ፡ ትእዛዝ፡ እምነግብ፡ ቂርር**: Luc. 2, 1; Ps. 18, 4. t) *efferi, pronuntiari*: **ዘወዕሏ፡ እምኡኑኪ**: 1 Reg. 1, 23; Jes. 48, 3; Num. 30, 3, 32, 24; Jos. 6, 10; Jud. 11, 36; Matth. 4, 4. u) „de scriptura non transcripta ajunt በከመ፡ ወዕሏ፡ ቀዳሚ፡ sicut e calamo effluxit“, Lud.

አውዕሏ፡ II, 1 *exire facere vel judere*, ut Gen. 48, 12; a) *educere*: **አውዕሏ፡ አኖሩ**: Gen. 15, 5; **አውዕሏሙ፡ ጎቤነ**: 19, 5, 38, 24; **አውዕሏነ፡ እምድረ፡ ግብር**: Ex. 13, 14, 16, 6, 18, 1; Deut. 17, 5; **አውዕሏምሙ፡ ጎብ፡ እንቀዳ**: 22, 24; Ps. 67, 7; **አውዕሏ፡ ውስተ፡ መርከብ**: Ps. 17, 22; Marc. 1, 12, 8, 23; Luc. 24, 50. b) *ejicere, expellere*: **አውዕሏምሙ፡ አኖሩ፡ እምገዱ**: ἐξέβαλον Ex. 10, 11, 11, 1, 33, 2; Gen. 3, 23, 21, 10; **አውዕሏሙ፡ እምነ፡ ምድሮም**: Sir. 47, 24; Prov. 22, 10, 27, 15; **አውዕሏ፡** (Inf.) Koh. 3, 6; daemones Matth. 12, 24 seq.; Marc. 7, 26; uxorem matrimonio Lev. 21, 7; Sir. 7, 26; **እንተ፡ አውዕሏዎ፡** ἐκβέβλημένη Hez. 44, 22; alqd, ut: **ተፋቅር፡ ታወዕሏ፡ ለፍርሀት**: 1 Joh. 4, 18. c) *emittere, dimittere*: **አውገእኩን፡ ዕፊቶን፡ ለእቤራት**: ἐξᾰπέστελαια Job 22, 9; uxorem 1 Esr. 9, 36 (ἀπέλευσας); **እመ፡ አድምጥተክ** (sc. ጎጠአት) **ኢታወዕሏክ**: Sir. 21, 2. d) *eripere* alqm 2 Reg. 22, 49; Ps. 142, 13; **liberare 1 Petr. 2, 24. e) *efferre, foras efferre* alqd, Am. 6, 10; Ex. 12, 14, 46; Gen. 14, 18; Deut. 24, 11; Act. 5, 6. f) *producere*, homines ex utero: **ታወዕሏ፡ እምክርሠ፡ እምየ**: Job 10, 18; muscae e terra Ex. 8, 14; plantas, animalia Gen. 1, 12, 20; 4 Esr. 7, 17; folia, fructus Num. 17, 23; Gen. 40, 10; Cant. 2, 13; Ps. 103, 16. g) *extrahere, educere* alqd vel alqm, Matth. 7, 4; Ex. 4, 6, 7; **አውዕሏ፡ እምእስጊሆሙ፡ እምላዕሌ፡ አዕዕምጊሆሙ**: (ἐξᾰይῶ-ραυ) Mich. 3, 3; **አውዕሏ፡ መጥባሕትየ፡ እምነ፡ ቀቀብ**: Hez. 21, 3; alqm Am. 9, 2; animam Ps. 103, 30. a) *expromere*: **አውዕሏት፡ ርክሰ፡ እምነ፡ ጽፍንታ**: προσλοῦσα Judith 13, 5; Gen. 24, 53; Luc. 10, 35. β) *exuere, deponere* vestes Cant. 5, 3. h) *eruerere oculos*: **አውዕሏ፡ አዕይንጉሙ**: Jer. 52, 11; Jud. 16, 20; 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29, 30. i) *efferre* i. e. α) *proloqui*: **አውዕሏ፡ ቃል**: Koh. 5, 1; Job 15, 13 (**እምአኖ**); **ነነረ፡ እምልብ**: Job 8, 10; Prov. 10, 13. β) *in vulgus efferre, evulgare*: **ያወዕሏ፡ ቃሉ**: Koh. 10, 20; **አውዕሏ፡ ስሙ፡ እኩየ**: ሊተ፡ Job 31, 30; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; **ዘያወዕሏ፡ ምክር፡ ቢዱ**: μὴ συντηρῶν Sir. 13, 12; **ኢታወዕሏ፡ ቃሉ፡ ዘሰጣዕከ**: 19, 7, 10, 12; **ጎፍረት፡ አውዕሏ፡ ነነረ፡ ወዕሏግዕከ**: 41, 23. k) *edere, emittere* librum, F. N. p. 6. 7. l) *exerere*, linguam Herm. p. 21; penem Hen. 86, 4. m) *emittere sanguinem***

venis: **ኢያወዕሏ፡ ደመ**: M. Tom.; *elicere* humorem ex lapide, Enc. Haml. 30; *emittere* liquorem, ut: ubi puellae **አውዕሏ፡ ሐሊቢ**: Hom. Chrys. i) *absistere facere, removere*: **ዘኢያውዕሏ፡ ለጽድቅ፡ እምነ፡ እግዚአብሔር**: Gen. 24, 27; c. Acc. et **እምላዕሌ**: Sir. 30, 23 (ἀπόστησιν). o) *expendere, erogare*: **ዘአባሕክ፡ ወኢውገእክ**: Sir. 42, 7; **እሊ፡ ታወዕሏ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ እምቀኖናጣጊትክሙ**: Jes. 46, 6 (vid. አስተዋዕሏ) p) *excipere, excerpere*: **ከመ፡ ያቀልል፡ አውዕሏ፡ ትእዛዝ**: Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16.

አስተዋዕሏ፡ vel **አስተወዕሏ፡** IV, 1 et crebrius **አስተዋዕሏ፡** IV, 3 l) *expendere, erogare*: 4 Reg. 12, 15; Marc. 5, 26; 2 Cor. 12, 15; **ወአሐውር፡ አስተዋዕሏ፡ ምጽዋት**: ἐδαπάνων αὐτά Tob. 1, 7; **አስተዋዕሏ፡** (v. አስተዋዕሏ) **ለመድፍንካ**: በእንተ፡ ትእዛዙ፡ ለልዑል: Sir. 29, 11; **እሊ፡ ኢያስተዋዕሏ፡ ብዕሎሙ፡ በሠናይ**: ὁ κωδικὸς τῶ πλουτῶ κερμημένως Chr. Ta. 2; **ለእመ፡ ምንት፡ ዘከተረይነ፡ ናስተዋዕሏ፡ በዘይደሉ**: ibid. a) *impendere, insumere, c. ላዕሌ*: pers.: **አስተወገእክ** (v. “**ዋ**”) **ላዕሌሁ**: Luc. 10, 35; Chr. Ta. 10; c. ለ: pers. vel rei: **ወያስተዋዕሏ፡ ሎቲ፡ ኩሎ፡ አሚረ፡ ሲሳዮ፡ ስንዳሌ፡ ጅ**: Dan. ap. 13, 3; Sap. 13, 12. b) *conferre, collationem facere*: Ex. 38, 26 hebr. in C (Octat. in Comm. p. 95); Act. 11, 29; 2 Cor. 9, 13; c. ለ: pers. Rom. 15, 26. c) *pendere tributum* 4 Reg. 15, 20. d) *expendere* alicui op. e. *exsolvere*: procurator **ያስተዋዕሏ፡ ለ**: pupillo, quidquid ius est F. N. 32. e) *expendere fructum vel usuram* pecuniae: pecunia **ይኩን፡ ለውሉዳ**: (feminae) መዝገብ፡ ዕቁብ፡ ሎሙ፡ ባሕቲ፡ አስተዋዕሏ ቱ፡ ታሕተ፡ እዴሂ፡ F. M. 8, 2. f) *አስተዋዕሏ፡* Syn.; **አስተዋዕሏታት**: F. N. 32 *expensa, impensa, sumtus*. 2) *exigere* tributum: **ያስተዋዕሏ፡ ሎቲ፡ ጸባሕተ**: Sx. Sen. 4. 3) *ejicere* unum post alium, *jactum facere* mercurium: **ወአስተዋዕሏ፡ ወገደኛ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ንዋየሙ**: ἐκβόλην ἐποιήσαντο Jon. 1, 5. 4) *producere*: **Deus Pater አክ፡ ለመርዳኡ፡ ግብር፡ ዘወለዶ፡ ለወልዶ፡ ወአክ፡ ለአስተዋዕሏ፡ ኪን፡ ወተግብር፡ ዘደመረ፡ ሀላዩ፡ መንፈስ፡ ቅ**: ውስተ፡ ሀላዩሁ፡ M. M. f. 52. 5) *excerpere*: **ከመ፡ ያስተዋዕሏ፡ መጽሐፈ፡ ፍትሕ፡ እምብላይ፡ ወሐዲስ**: F. N. p. 2 (vid. etiam Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 25). 6) *sortem exire facere* ex hydra i. e. *sortiri* 1 Reg. 14, 42 var. 7) *efficere summam* e calculis: **አስተወዕሏ፡ ሐሳብ፡ እምነ፡ ...** Abush. 54. 8) *ad exitum perducere*: **ዕለት፡ እንተ፡ አስተወዕሏ** (v. “**ዋ**”) **ይደሉ፡** ἐξᾰῖδιον Deut. 16, 8.

ውዑሏ፡ part. egressus i. e. a) *oriundus* 2 Reg. 16, 23. b) *alienatus*: **ልብ፡ ወዑሏ**: νόσς ἐξεστῆκώς Cyr. c. Pall. f. 67. 77. c) *excedens*: **ውዑሏ፡ እምጎልቀኑ**: Ps. 151 in tit. d) *destitutus* libe, *expers* rei: **ውዑሏን፡ እምሃይማኖት**: ἀπό πίστεως κενός Herm. p. 95; **ውዑሏን፡ እምጽድቅ**: ἀπειστερημέσιν τῆς ἀληθείας 1 Tim. 6, 5; **ኢውዑሏን፡ ነነረሙ፡ እምጽድቅ**: Cyr. c. Pall. f. 84; **ውዑሏን፡ እምጽድቅ**: οὐχ ὄσται Ps. 42, 1; ἀνόσται 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2; **ንከውን፡ ወዑሏን፡ እምሕይወት፡ ዘለግለም**: Did. 25; **ከነ፡ ወዑሏ፡ እምጸጋሁ**: Macc. f. 5. e) *qui recessit, descivit* ab aliquo (abstrinnig), vel qui *excessit, transgressor*: **አከብ፡ ወዑሏን፡ እምእግዚአብሔር**: Jes. 8, 19; Herm. p. 26; **ረሲዓን፡ ወዑሏን፡ እምሕግ**: Kid. f. 6; **ውዑሏን፡ እምሕን፡ ቀኖና**: Clem. f. 195. 189; παραβάτης νόμου Jac. 2, 11. f) *alienus a re, contrarius*: (አከብ) **ነከር፡ ወውሉጥ፡ ወውዑሏ፡ እምነ፡ ሕግ፡ ዘኢክነ፡** διαχωρήν νόμον ἐσθλίζουσαν παραλλάσσαν Esth. 3. apcr.; **ውዑሏ፡ እምጽድቅ፡** ταῖς ἀληθείας ἀλλότριας Esth. 8 apcr.; **ዝንቱ፡ ዘተጎሥሥ፡ ውዑሏ፡**

Kuf. 5. 48; Jes. 14, 15; Hen. 60, 11; ማዕምቅተ ሲኦል: Prov. 14, 12; መግምቅተ ሲኦል: 16, 25; Ps. 62, 9; Lit. 172, 2. a) trsl.: ዘይይከሕ: አማዕምቅ: ልቡ: Clem. f. 83; ፍቅር: አማዕምቅ: ልብ: Jsp. p. 326; አማዕምቅ: ጎሊፍ: Org. 2; ማዕምቅ: ጽባሕ: (multum mane) ዘእንበለ: ደጻኢ ኮከብ: ጽባሕ: Kid. f. 7 (vid. ስምቅ: n. a). b) abyssus, Apoc. 20, 3; Hen. 56, 3. 88, 1. 90, 25. 26; Kuf. p. 32. c) locus depressus, vallis: ኩሉ: ማዕምቅ: ይምላእ ἡ φάραγξ Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; ይምላእ: ኩሉ: መግምቅ: Bar. 5, 7.

ምብር: subst. i. q. ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³

ሕፃናት ማሰብ፡ ዐመገ፡ ወዕርቅ፡ ወአርትዕ፡ ከሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6. b) plerumque: *reconciliare* alqm c. alqo, *gratia componere* inter alqs, c. Acc. dissidentium Act. 7, 26; Eph. 2, 16; **ዐቂ፡ ፍጡን፡ ዕርቅዎም፡ ወግቡና፡ ሰላም፡ ማእከሎም፡** Did. 10; c. Acc. et ምስላ፡, ut: 1 Cor. 6, 5; Christus **ዕርቅ፡ ትገምዶ፡ ሰብእ፡ ምስላ፡ እግዚአብሔር፡** Did. 33; omisso Obj, c. ማእከላ፡, ut: **ዐራቂ፡ ዘይፈቅድ፡ ይዕርቅ፡ ማእከሎም፡ ወማእከሌሁ፡** Chr. ho. 3; **ዕርቅ፡ ማእከሉን፡ ወማእከሉን፡ ንጉሥ፡** ibid.; abs.: **ይመጽእ፡ ዘየዐርቅ፡ (v. ዘየዐርቅ፡)** Hez. 7, 25; **ዐራቅ፡ (v. ዕርቅ፡)** φολጶα Prov. 17, 9.

አዕረቅ፡ II, 1 *gratiam restituere፡ ይመጽእ፡ ዘየዐርቅ፡* (v. *ዘየዐርቅ፡*) Hez. 7, 25.

ተዕረቅ፡ III, 1 et **ተዓረቅ፡** III, 3 1) *reconciliari, in gratiam redire* cum alqo, absol.: Ex. 21, 22; **ኢይተዓረቅ፡ በብዙሃ፡ ሀብት፡** Prov. 6, 35; Luc. 12, 58; c. ምስላ፡ pers.: 1 Cor. 7, 11; **ይተዓረቅ፡ ምስላ፡ በዲዳ፡** Did. 11; **ለእመ፡ አበየት፡ ተዓርቆ፡ ምስላ፡ ምታ፡** F. M. 12, 2; **ተዕረቅን፡ ምስላ፡ እግዚአብሔር፡** Chr. ho. 2; revocat peccatores **ከመ፡ ይተዓረቁ፡ ምስላ፡ እግዚአብሔር፡** Clem. f. 173; c. Acc. pers.: Jud. 19, 3. 21, 6. 2) *sibi reconciliare, in gratiam recipere*, c. Acc. pers., Rom. 5, 10 Platt.

አስተዓረቅ፡ IV, 3 (etiam **አስተዕረቅ፡** IV, 1) *gratiam componere* inter alqs: **እለ፡ ያስተሳልሙ፡ ወያስተዓርቁ፡** Clem. f. 196; c. ለ፡ pers.: **አስተዕርቅ፡ ለእለ፡ ተባእሱ፡** Const. Ap. 12; c. Acc. pers.: Chr. L. Atk. f. 31.

ዕርቅ፡ etiam **ዐርቅ፡** (Ex. 21, 22) subst. 1) *reconciliatio, gratia restituita, gratia*: **እመ፡ ዐርቅ፡ (v. ዕርቅ፡) ተዓረቅ፡** Ex. 21, 22; φολጶα **ዕርቅ፡ (v. ዐርቅ፡)** Prov. 17, 9; dissidentes **ይገብቱ፡ ዕርቅ፡ ወሰላም፡** F. N. 9; **እስከ፡ ይገቡና፡ ዕርቅ፡ በበይናቲሆም፡** F. M. 21, 4; Sx. Sen. 12; **ይግበር፡ ዕርቅ፡ ማእከሎም፡ ኤዲስ፡ ቆይስ፡** F. M. 12, 2; **ገብረ፡ ዕርቅ፡ ምስላ፡** (in gratiam rediit cum) Abush. 50. 2) sensu forensi: *transactio, pactio* (Vergleich); **judicis est ገብረ፡ ዕርቅ፡** F. N. 43, 8; **ለእመ፡ ገብረ፡ ዕርቅ፡ ነሣኤ፡ ዋሕስ፡ ምስላ፡ በዓለ፡ ንዋይ፡** F. N. 27.

ዐራቂ፡ n. ag. 1) *placabilis, mitis*: **ዐራቂ፡ ብእሲ፡** παρጋ-ጊምጋ ἄνጎρ Prov. 14, 30; **ዐራቂ፡ መዐገት፡** 16, 19. 2) *conciliator, reconciliator, arbiter, transactor, mediator*: sacerdos est **ዐራቂ፡** (inter Deum et homines) F. M. 2, 11; **ዐራቂ፡ ይኩነኒ፡ ወመስተሳልሙ፡** Enc. Hed. 26; Christus **ዐራቂ፡ ከዳን፡ ሐዲስ፡** διακόνος νέος μεσίτης Chr. ho. 32; nuptiarum conciliator F. N. 24, 2 (vid. sub **ሐዐየ፡**).

ዕርቃና፡ subst. *gratia restituta, concordia*: **ሰላም፡ ወዕርቃና፡ ወተሰናኦም፡** Can. Sard. 14 (si quidem lectio sana est).

ዐራቅዬና፡ subst. *conciliatoris vel mediatoris munus*: **በዐራቅዬናሁ፡ ለሊቀ፡ ካህናት፡** Chr. ho. 33 (bis).

ዐርብ፡ et **ዐርብ፡** I, 1 [عَرَبٌ] Subj. **ይዕረብ፡** et **ይዕርብ፡** *occidere, odire*, de sideribus: **ዐርብት፡ ፀሓይ፡** Jos. 8, 29; **ሰብ፡ ዐርብ፡ ፀሓይ፡** Tob. 2, 7; Gen. 28, 11; Lev. 22, 7; Jos. 10, 27; **እስከ፡ የዐርብ፡ ፀሓይ፡** Tob. 2, 4; Jes. 60, 20; Gen. 15, 12; Hen. 2, 1. 71, 11; Marc. 1, 32; **ለከዋክብት፡ የዐርብ፡ ብርሃናም፡** Joel 4, 15; **ይዕረብ፡** Gen. 15, 17; Jud. 14, 18; **ይዕርብ፡** Ex. 22, 25; 2 Reg. 3, 35; **ዐርብ፡ ፀሓይ፡** 2 Par. 18, 34; Deut. 23, 12. 24, 13; **በዐረቦቶም፡** Org. 1;

c. pron. suff. (*alicui*): **ዐርብ፡ ፀሓይ፡ (v. ዐርብ፡ ፀሓይ፡)** ἐπέδω ὁ ἥλιος αὐτῆς Jer. 15, 9.

አዕረብ፡ II, 1 1) *occidere sinere*, Deut. 24, 15; **ኢታዕርብ፡ ፀሓይ፡ በሰንበት፡ እንዘ፡ ትጽወም፡** Syn. f. 284. 2) *occidere facere* i. e. ad occasum agere sidera, c. Acc. vel c. ለ፡, Hen. 18, 4.

ዐርብ፡ (etiam **ዐራብ፡** Kuf. p. 100 ann. 2), 1) *occidens, plaga occidentalis*, Ps. 49, 2. 74, 6; Jes. 43, 5. 45, 6. 59, 19; Bar. 4, 37; Mal. 1, 11; Hen. 27, 9; Zach. 8, 7; Hen. 23, 1; Matth. 24, 27; እሳፍ Ex. 27, 9; **መንገድ፡ ዐርብ፡ ለዋክብት፡** Num. 22, 1; **መንገድ፡ ዐርብ፡** Deut. 1, 1; Jos. 5, 10; **ዐርብ ሆሙ፡** Judith 1, 7. 2) *Arabia*, Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Enc. Tachs. 29, al.

ዐርብ፡ subst. [*proprie vespera, deinde vespera ante sabbatum* i. e. *feria sexta*, sicut ἡμέρα ἡμέρας ἡμέρας *vigilia sabbathi, parasceue, feria sexta*: **እመ፡ ዕለት፡ ዐርብ፡** τῆς ἡμέρας τῆς ἕκτης Ex. 16, 5. 22; παρασκευῆς Matth. 27, 62; Luc. 23, 54; **በዐርብ፡ ዕለት፡** Did. 29; **መዋሥኢት፡ ዘዐርብ፡ ፋሲካ፡** Mavās. n. 47; Cod. Mus. Brit. XXIX, 47; al.

ዕርብት፡ n. act. *occasus, solis*, Hen. 17, 4; Ex. 17, 12; **ዕርብት፡ ፀሓይ፡** (Acc. temporis) 3 Reg. 22, 36.

ዐርብ፡ adj. rel. 1) *occidentalis*, Ex. 26, 20. 35. 2) *Arabicus*, ut: **ልሳን፡ ቅብጢ፡ ወዐርብ፡** Sx. Masc. 4; Enc. Nah. 29, al.

ዐረባዊ፡ adj. rel. 1) *occidentalis*, Apoc. 21, 13; **ነፋስ፡ ዐረባዊ፡** Sir. 43, 17. 2) *Arabs, Arabicus*, ut: **መጽኢ፡ ዐረባዊ-ዎን፡** Enc. Mij. 9 (Lud. Mij. 1).

ምዕራብ፡ subst. (m.), Pl. ምዕራባት, *occidens, occasus, plaga occidentalis*, Ps. 103, 20; Hen. 22, 1. 36, 3. 57, 1. 72, 2 seq.; **አምዕራብ፡ ፀሓይ፡** Jes. 9, 12. 11, 11. 45, 6; Bar. 5, 5; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29; Pl. ምዕራባት፡ Hen. 74, 4; ከከበ፡ ምዕራብ፡ *vesperus* Sx. Jac. 2.

ዐረቦት፡ n. prgr. i. e. Ἀραβώδ, Ἀραβα (ጥንታዊ), regio arida, quae a mari Galilaeo usque ad sinum Aelaniticum protrahitur, 4 Reg. 25, 4. 5.

ዐረቦን፡ arrha vid. sub **አረቦን፡** c. 742.
ማዕረብት፡ et **ማዕረብ፡** subst. i. q. ጥንታዊ (ab ጥንታዊ *miscuit; permutavit merces*) *emporium, locus mercatus*, ἐμπορίον, **ማዕረብቶም፡ ለአሕዛብ፡** Hez. 27, 3; **ተርሴስ፡ እመንቱ፡ ማዕረብኪ፡ (v. ማዕረብትኪ፡)** 27, 12 vrs. nov. (in glossa marg.: ነጋዶ-ዎንኪ.); **አራም፡ ማዕረብትኪ፡** 27, 16 vrs. nov.

ዐራት፡ (etiam **አራት፡**) subst., m. (ut Job 7, 13) et f. (ut Dent. 3, 11; Luc. 17, 35.), Pl. **ዐራታት፡** [sine dubio i. q. *ጥንታዊ* *lectus*, de etymo vid. Ges. thes. p. 1074] *lectus, cubile*, κοίτη, κλίνη, Lev. 15, 4. 26; Deut. 3, 11; Kuf. 22. 33. 36; Job 7, 13. 18; Cant. 3, 1. 7; Ps. 6, 6; Esth. 7, 8; Asc. Jes. 6, 2; Tob. 8, 4; **ዐራት፡ ሕማም፡** Ps. 40, 3; **ይነብራ፡ ውስተ፡ ዐራት፡ ምስክሩን፡** Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; Matth. 9, 2; **ዐራት፡** 2 Reg. 17, 28; Esth. 1, 6; Am. 6, 4; Sir. 48, 6; Did. 31. a) *κράββατος grabatus* Marc. 2, 4 seq.; 6, 55; Joh. 5, 8 seq. b) *feretrum*: 2 Reg. 3, 31; 2 Par. 16, 14; efferebant Herodem **በዐራት፡ ዘወርቅ፡ ስርገው፡ በባሕርይ፡** Jsp. p. 340. c) *lectus*

ferreus, torquendo inserviens: **ዐራተ፣ ጎጲን**; Sx. Genb. 19; Haml. 8, al.; **ዐራተ፣ ጎጲን፣ ልሁብ**; Enc. Tachs. 9.

ዐርክ; inus; vicina II **ዐረቀ**; et **ዐረዩ**; ጥገኃ *struere, componere, comparare*.

ተግረክ; III, 3 1) *amicitiam vel fungere vel contrahere, amicitiam colere, amicitia vel familiaritate junctum esse*, c. Acc. pers.: **ከሉ፣ ዘተግረክ**; (II p. S.) **ዩብል፣ ተግረኩ፣ እንጅ፣ ባሕቱ፣ ሦርክ፣ ለስም፣ በክ፣ ዘይትግረክ**; Sir. 37, 1; **እመ፣ ትግረክ፣ ሦርክ፣ በመዋዕል፣ ተጽናስክ፣ ተግረክ**; Sir. 6, 7, 10; **ዘተግረክ፣ ለዕቡይ፣ ይከውን፣ ከጣሁ**; 13, 1; **ኢትቅብ ጸ፣ በከመ፣ ይትግረክከ**; 22, 22; **ከመ፣ ይትግረክሃ**; Judith 15, 12 var.; Jud. 5, 30 var.; **ተግርኩቶሙ**; Chr. Ta. 1; c. ጎብ; pers., ut: **ተግረኩ፣ ጎብ፣ እግዚ**; Sap. 7, 14; Lit. Epiph. 2) *societatem vel commercium habere, κοινωνειν, በአይቲ፣ ይትግረክ፣ መቆጸት፣ ምስል፣ ጽህርት; Sir. 13, 2; **በአይቲ፣ ይትግረክ፣ ተኩላ፣ ምስል፣ በግዕ**; 13, 17.*

አስተግረክ; IV, 3 *amicum facere* alqm alicui, *amicitiam conciliare* inter alqs: **መኑ፣ ያስተግርኩ፣ ለነጻይ፣ ምስል፣ ባዕል**; Sir. 13, 18.

ዕሩክ; part. **ዕርክት**; Pl. f. **ዕሩካት**; *amicus*; sic quidem legendum videtur Ludolfo Luc. 15, 9 rom. pro **ዓሩካት**; at praestat **ዐርክት**; legere.

ዐርክ; (vel **ዓርክ**) subst. m., f. **ዐርክት**; (v. **ዓርክት**); Pl. m. **ዐርክን**, f. **ዐርክት**; c. **አዕርክት**; *amicus, amica, familiaris*; Sir. 6, 7 seq.; 7, 12, 19, 13, 14, 22, 20 seq.; 27, 16—18, 37, 1—6; **ዐርክ**; Prov. 3, 29, 6, 1. 3, 25, 8—10, 17, 27, 30; **ዐርክክሙ**; Job 6, 27; Deut. 13, 7; Jer. 9, 4; Luc. 7, 34, 11, 5; Matth. 11, 19; ἑταῖρος 2 Reg. 13, 3; **ዐርክ፣ እግዚ**; Kuf. 19; **ዐርክ፣ ምእመን**; Sir. 6, 14; **ዐርክክ፣ ዘትካት**; 9, 10; **ዐርክ፣ ግብት**; ibid.; **ዐርክ፣ ሐዲስ**; ibid.; **ኢት ወልጥ፣ ዐርክ**; 7, 18; **ዐርክ፣ ወግሃፈር**; 40, 23; fem. **ዐርክት**; Esth. 5 aper.; **እመብ፣ ወድቀ፣ ዐርክ፣ ምስል፣ ዐርክቱ**; Kedr f. 83; Pl. **ዐርክን**; Job 32, 1 var.; Luc. 15, 6 rom.; Act. 29, 31; Lit. Orth.; f. **ዐርክት**; F. N. 42, 13; **ዐርክት፣ ዘጥምቀተ፣ ክርስትና**; F. N. 48; (etiam Luc. 15, 9 rom. **ዐርክት**; legendum videtur); **አዕርክት**; m. Job 2, 11, 19, 13, 32, 1; **ጣዙኃን፣ ይኩኩክ፣ አዕርክተ**; Sir. 6, 6, 28, 9, 13, 30, 3; **ጸላእትኒ፣ አዕርክተ፣ ይከውኑ**; Prov. 15, 28 (16, 7); Jer. 20, 6, 37, 14; Dan. 2, 17; Ps. 87, 19, 138, 16; Joh. 15, 13, 14; Luc. 7, 6; f. Luc. 15, 9; Syn. f. 283 (vid. sub **አስተባውክ**). — *Voc. Ae.*: **ግሃፈር፣ ዐርክ፣ ዘ፣ ወዳድ** ።

ዐረዘ; I, 2 *vestire* alqm, *vestitum praebere* vel *parare* alicui, c. Acc. pers.: maritus **ዩልስዮ፣ ወይዘሮርክ**; sc. uxorem, Clem. f. 137; c. dupl. Acc.: **ዩዔርክቲ፣ አልባስዮ፣ ወመዋጥኸዮ**; Hos. 2, 7; **አውጽኦ፣ ሎሙ፣ ዘይዔርክሙ**; 4 Reg. 10, 22; **አልባስ፣ ወክዳናት፣ ዘዐረዘዮን፣ ዮርቃስ**; Act. 9, 39 Platt. [At amh. **ታረዘ**; *vestitu carere, nudum esse*, Isenb. p. 118].

ተዐረዘ; III, 2 *vestiri, vestibus se amicare, vestitu uti*, c. Acc. vestium: **ልብስ፣ ዚአን፣ ንትዔረዘ**; Jer. 4, 1; **ሀበኒ፣ ዘአበይት፣ ወአሰሰይ፣ ወእትዔረዘ**; Clem. f. 220; Org. 1; trsl.: **ተዐረዘ፣ ሃይማኖተ፣ ክርስቶስ**; Enc. Sen. 11.

ዕሩካ; part. *vestitus, vestibus ornatus* vel *instructus*: **ከሉሙ፣ አሊአሃ፣ ዕሩካን፣ እመንጉቲ**; Prov. 29, 39; Did. 3.

ዐራዝ; subst. m., et f., Pl. **ዐራዝት**; *vestimentum, vestitus*

(sec. Lud.: „proprie de indumento interiore“), *indumentum*: **ሲሳይ፣ ወዐራዝ**; Clem. f. 220; 1 Tim. 6, 8; σκολῆ Jes. 9, 5; Gen. 45, 22; Ex. 28, 2; **ዐራዝ**; (alia eorum indumenta) Jes. 3, 23; ἱματισμός Ps. 21, 19; ἀμφίλας Job 24, 7; περιβόλαιον Ex. 22, 26; ἑνδύματα Matth. 6, 28; ἑνδύματα 2 Reg. 1, 24; Ἰσραὴλ Judas 23; **ዐራዝ፣ አልባስ**; et **አልባስ፣ ዐራዝ**; ἀλλασσόμενα σκολῆ 4 Reg. 5, 5, 22; **አባ፣ መሐ፣ ረሳይ፣ ቁጽጸ፣ ሃሳዕና፣ ዐራዝ**; Enc. Masc. 3; **አልባስ፣ ወዐራዝት**; F. N. 10, 6. — *Voc. Ae.*: **ዐራዝ፣ ብ፣ ልብስ**;

ዐራዚ; n. ag. *qui se vestit* vel *induit*, Lud. ex Enc. Masc. 3 (lectionem Sx. Tub. vid. sub **ዐራዝ**).

ትዕረዝት; subst. *indumentum, vestimentum*: **ትዕረዝት**; Phlx. 56; **ኮን፣ ትዕረዝቶሙ፣ አምስት፣ አባግዕ**; Phlx. 89.

ዐረዩ; I, 2, rarius I, 1 [vic. **ዐረቀ** et **ዐርክ**] 1) Intr. I, 1 et 2; Subj. I, 1 **ዩዕሪ**: a) *aequum, planum esse vel fieri*: **ወይዕሪ፣ ምድር**; εἰς ὀμαλίσμων τῆς γῆς Bar. 5, 7; **የዕሪ፣ ፍኖተ፣ መብእስ**; Luc. 3, 5; **አድባር፣ ወክውግር፣ ይቲሐቲ፣ ወአፍላግ፣ ወመግምቅት፣ ዩዔርዩ፣ ወይከውኑ፣ መጽደሕት**; Macc. f. 5. b) *aequalem, aequabilem esse vel fieri, aequari, exaequari*, passim adverbis *aequaliter, aequabiliter* vertendum: **እስከ፣ ይልህቅ፣ ወዩዔሪ፣ ጽጉምክሙ**; 1 Par. 19, 5; **ዩዔሪ፣ መዓልት፣ ወሌሊት፣ እመ፣ ጿ ወጅ ለወርኅ፣ መጋቢት**; Did. 30; Hen. 73, 3; **ከሉ፣ ዐረዩ፣ ወጎብረ፣ ዐለሙ**; Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; **እስከ፣ ወልክኦ፣ ለመልክኦ፣ ዩዔሪ፣ ወአርአዮ፣ ለአርአዮሁ**; Cyr. ad Th. f. 12. c) *congruere, convenire, consentire*: **ምስል፣ ብሉይ፣ እየዐሪ**; Luc. 5, 36; **ዕሩዮን፣ ምክር፣ ለክሐዶ፣ ወአይዔርዩ፣ ለምክር፣ ሠናይ**; Kid. f. 3; **ሶብ፣ ዘመፋ፣ ወሰብ፣ ዐረዩ፣ ከሉሙ፣ በጅቃል**; 2 Par. 5, 13; Ps. 82, 4. 2) Trs. I, 2 a) *exaequare, complanare*: **ዐርዩ፣ መጽደሕቶ**; Jes. 40, 3; Marc. 1, 3; Luc. 3, 4; **እዔርዩ**; (v. **አዔርዩ**) Zach. 4, 7. b) *unire, conciliare*: **ከመ፣ ተዐርዩ፣ ልብ**; ἑμῶν 1 Petr. 3, 8; **ዐርዩ፣ ግዕዝ**; ὀμόνοια Herm. p. 36; **ዐርዩ**; ὀμόνοια Herm. p. 91; **እስከ፣ ኮን፣ ዐርዩ፣ በማእከሉሙ**; Kuf. 36. c) *idem facere vel pati cum* aliquo; passim adverbis *simul, unā cum* vertendum: **አምከመ፣ ዐረይነ፣ አማመ፣ ጎዔሪ፣ ከብረ**; Rom. 8, 17; 2 Tim. 2, 11, 12; 2 Cor. 1, 7 rom.; 1 Cor. 11, 32. d) *aequiparare*, ut videtur: **ከመ፣ መቆሠፋተ፣ ልሳን፣ ጎዔሪ፣ በከሉ፣ እኩይ**; μᾶστις ἴλυσσος πᾶσων ἐπιχεινονοῦσα Sir. 26, 6 var. — *Voc. Ae.*: **ዩዔሪ፣ ዘ፣ ይትክክል**; **ዐረዩ፣ ዘ፣ አስተካከል** ።

አዐረዩ; II, 2, in Perf. crebro **አዔረዩ**; scriptum, 1) *exaequare, coaequare, parem et aequalem reddere, aequiparare*, Zach. 4, 7 var.; **ዩዔሪ፣ ርእሶ፣ ምስል፣ እግዚ**; Job. 5, 18; c. dupl. Acc. (*alqm in re*); Deut. 29, 18; **ጳውሎስ፣ አዔረዩ፣ ርእሶ፣ ምስል፣ ሐዋርያት**; ἐξἰσοῦ τοῖς μαθηταῖς ἑαυτῶν Chr. ho. 1; **አዔረዩ፣ ምስል፣ አቡሁ**; Chr. ho. 2; M. M. f. 97; 265 (vid. sub **አዔረዩ**; c. 169). 2) *aequaliter distribuere*, Lud. comm. hist. p. 312 (sic quidem Lud. in lexico; at in Comm. non **ዩዔሪ**; sed **ዩዔሪ**; scriptum exhibet).

ተዐረዩ; III, 2 *aequalem vel parem fieri vel haberi, exaequari, aequiparari*: **በይላቲ፣ ዕለት፣ ይትዔረዩ፣ መዓልት፣ ምስል፣ ሌሊት**; Hen. 72, 20; **እምዩእኬ፣ ተዐረዩን**; 102, 7; **ተዐርዩ**; Kuf. p. 64; c. c. **ምስል**; Sap. 18, 11; c. **ቦ**; ut: **ሊት**; (i. e. *meum est*) **ተዐርዩ፣ በእመ፣ እሊ፣ ውሉድ**; Jsp. p. 366; c. **ሊ**; Lud. ex Enc. Teq. 6 (at in Sx. Tub. c. Acc.); c. **ከመ**; Chr. Ta. 28 (vid. sub **ንጥብት**); c. Acc. Ps. 88, 7; **ኢይትዔ**

ረዮ፡ ቄጵርስስ፡ Hez. 31, 8 var.; Job 28, 19; አልዮ፡ ዘይትዔረዮ፡ ለቅንኣት፡ Prov. 27, 4; ኢድልው፡ ይትዕረዮሙ፡ (non dignus qui iis aequiparetur) Jsp. 332.

አስተዕረዮ፡ IV, 2 et አስተዕረዮ፡ IV, 3 *aequalum* vel *parum facere, aequiparare*, c. Acc.: ያዕቆብ፡ ያስተዕረዮ፡ ንግሡ፡ Hos. 10, 11; c. ምስለ፡፡ ut: ታስተዕረዮ፡ ምስሌሆሙ፡ Fal. f. 15; Matth. 20, 12; 2 Cor. 6, 14; Chr. ho. 5; vel c. በ፡፡ ut: ያስተዕረዮ፡ ለአብ፡ በወልዱ፡ Chr. ho. 4; በምንት፡ አስተዕረዮ፡ ወበምንት፡ አስተዕረዮኪ፡ Thren. 2, 13; በአምላል፡ መት፡ ታስተዕረዮም፡ Jes. 40, 18 vrs. alt. — Voc. Ae.: አስተዕረዮ፡ ዘ፡ አስተከለ፡፡

ዕሩዬ፡ part. f. ዕረት፡ 1) *aequalis, par, idem*, Ex. 26, 24; Lev. 7, 10; 3 Reg. 7, 48; Hez. 41, 8; 4 Esr. 1, 12, 8, 11; Asc. Jes. 8, 16; Act. 11, 17; Apoc. 21, 16; Luc. 6, 34; ዕሩዮ፡ ግብር፡ ሎሙ፡ τὰ αὐτὰ Eph. 6, 9; c. e. ለ፡፡ ut: ዕሩዮ፡ ትከውን፡ ለመላእክት፡ Asc. Jes. 8, 15; c. ምስለ፡ crebro in Chr. et Cyr.; አከመረ፡ ከመ-አቶ፡ ዕሩዬ፡ ምስለ፡ ከሎሙ፡ አርድአት፡ F. M. 3, 6; Filius *id est* ምስለ፡ አብ፡ በመለኮቱ፡ Lit. 163, 3; ዕሩዮ፡ መለኮት፡ *coequalis divinitate*, Lud. 2) በዕሩዬ፡ vel ዕሩዮ፡ adv. *aequaliter, pariter*, Kuf. p. 64; Jsp. p. 332 (vid. sub ከፈለ፡፡) መናትው፡ ለ፡ ንመጽውት፡ ላዕለ፡ ከሉ፡ በዕሩዬ፡ አንዝ፡ ኢንሌሌ፡ ጸኑሳን፡ Chr. Ta. 10; Hen. 60, 15; ዕሩዮ፡ ተጽልኡ፡ በኅብ፡ እግዚ፡ ረስዕኒ፡ ወርስዓን፡ ἐν ἰσῃ Sap. 14, 9, 18, 11; ἕξῃ Ex. 10, 1, 2) *conciiliatus, concors*: ልብ፡ ከሉ፡ ዕሩዬ፡ ብአሲ፡ ምስስ፡ ብአሲ፡ Kuf. 43; ከት፡ ዕሩዮ፡ በልዕሙ፡ ከመ-ያፈቅር፡ እኑ፡ እኋሁ፡ Kuf. 46.

ዕራዬ፡ subst. *aequalitas*: ወከመ፡ ዕራዬሁ፡ ለቀዳማይ፡ ነገር፡ ንሌብም፡ ለዝንቱ፡ τὸν ἰσὸν τῶ πρότω πρόπον νοήσας καὶ τοῦτο, Cyr. d. r. fid. f. 52.

ዕርዮት፡ n. act. *aequalitas, aequiparatio*, Lud. e Cant. Mar.; ኢይከውን፡ ድልው፡ ዕርዮት፡ ምስለ፡ ባሕታውያን፡ (indignus qui aequiparetur cum anachoretis) Phlx. 3.

ዕርዮና፡ et plerumque *ዕሪና* subst., *aequalitas*: Abush. 37; τὸν Ἀόγου *ዕሪና*፡ ዘእግዚ፡ አብ፡ ἡ ἰσότης ἡ πρὸς τὸν πατέρα Cyr. e. Pall. f. 66; ዘኢይከምን፡ በከላተ፡ ሥሉስ፡ አው፡ ዘኢይከምን፡ ዕሪናሆሙ፡ በባሕርይ፡ ወበአምላክና፡ F. M. 27, 7; ዕሪና፡ መለኮት፡ *coequalitas divinitatis* (in Trinitate), Lit. Joh.; c. e. ለ፡፡ ut: ሆሎ፡ ወልድ፡ በአርአያ፡ እግዚ፡ ወበዕሪና፡ ወበመልክት፡ ለዘወለድ፡ Cyr. ad Th. f. 12; አንዝ፡ ሆሎ፡ በአርአያ፡ ወበዕሪና፡ ለአቡሁ፡ ἐν μορῶν καὶ ἰσότητι τοῦ πατρὸς Cyr. e. Pall. f. 98; በዕሪና፡ (i. q. ዕሩዮ) *aequaliter, aequabiliter*: Deus አዘዘ፡ አክብሮቶሙ፡ (sc. patrem et matrem) በዕሪና፡ Jsp. p. 331; አር፡ ትከውን፡ ክብር፡ በዕሪና፡ በዕ ἰσῃ ἡ τιμῃ Chr. ho. 33; ለይረሱ፡ በዕሪና፡ F. N. 42, 4.

ትዕሪና፡ subst. *exaequatio, aequalitas*, ut: ትዕሪና፡ ዕለታት፡ Abush. 37.

መዐርይ፡ part. *aequans* alqm, *aequalis*: በኅሊናስ፡ ኮት፡ መርያን፡ (animo sese aequabat, — neque vero dignitate) Phlx. 1; መዐርይ፡ ውአቶ፡ ምስለ፡ ... Phlx. 229; አንተ፡ (Christe) መሲሔ፡ ወመዐርይ፡ ለእግዚ፡ Sx. Tachs. 29.

አምሪዮ፡ quadr. II (denom.), *coaequare, aequales* (si non *concordes*) *facere*: Lud. Comm. Hist. p. 386; እው፡ እግዚአ፡ ፍታኡ፡ ወአግዕዝ፡ ቀድሰ፡ ወአምዕዝ፡ አንጽሖ፡ ወአጽሪ፡ አውኒ፡ ወአማዕሪ፡ እሎንት፡ አግብሮቲክ፡ ወአአማቲክ፡ Genz. f. 117.

ዐረዩ፡ *colligere* fruges vid. sub አረዩ፡

ዐረገ፡ *senescere* vid. sub አረገ፡

ዐርገ፡ I, 1 [عرج; vid. etiam Ges. thes. p. 1067] Subj. ዩ

ዕረግ፡ et ያዕርግ፡, *ascendere, (escendere, conscendere)*. a) sensu proprio: Ex. 24, 1; Gen. 28, 12; 1 Reg. 9, 11, 14, 13; Koh. 3, 21; Asc. Jes. 8, 1, 9, 1—3; c. c. variis praepos.: ርቱዐ፡ የዐርግ፡ እምን፡ ምድር፡ 1 Reg. 28, 14; ሰብ፡ የዐርግ፡ ውስተ፡ መዓርገ፡ ምሥቀዕ፡ Sir. 50, 11; Num. 13, 17; Jud. 4, 12; 9, 48; አዐርግ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 14, 13; Apoc. 11, 12; ዐርገ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 22; Jon. 1, 3; ዲብ፡ ምርኮብ፡ Gen. 49, 4; አብላኮ፡ የዐርገ፡ ዲብ፡ አጣሊ፡ Gen. 31, 10; Hen. 86, 4; ዐርገ፡ ኅብ፡ አንቀጽ፡ Ruth 4, 1; ዕርግ፡ ኅቤን፡ Prov. 25, 7; Joh. 20, 17; ዝዩ፡ Asc. Jes. 8, 14; c. Acc. loci: ዘዐርግሙ፡ አንቅስተ፡ Jes. 22, 1; 2 Reg. 18, 24; ዐርገ፡ ሰገላ፡ Luc. 19, 4; ሐመረ፡ Joh. 6, 22; ዐርገ፡ ቤተ፡ እግዚ፡ Jes. 37, 1; Matth. 20, 18; de sidere ascendente Hen. 72, 5; trsl.: ኅላዌ፡ እምኔሁ፡ ዐርገ፡ Kuf. 32. b) *pergere e regione depressiore in editiorem*: Gen. 13, 17, 50, 5, 6; Ex. 33, 1; Jos. 2, 1; Jes. 2, 3, 7, 6; Joh. 12, 20; Act. 8, 31. c) *ascendere vel assumi in coelos*: Deus ዐርገ፡ እምኅቤሁ፡ Kuf. 32; Gen. 35, 13; Jud. 13, 20; ዐርገ፡ በሰረገላት፡ ልንላንዎይ፡ Sir. 48, 9; Marc. 16, 19; Mavās. n. 54. d) *de rebus*: ዐርገ፡ ጢሱ፡ Apoc. 8, 4, 14, 11; Ps. 117, 10; የዐርግ፡ ንስኅቱ፡ Joel 2, 20; de termino Jos. 15, 15, 16, 1, 18, 12; de fonte Gen. 2, 6; de germine: የዐርግ፡ ፍሬ፡ እምን፡ ገንዳ፡ Jes. 11, 1; de clamore, precibus: Jer. 14, 2; Ps. 73, 24; Sir. 32, 20; Act. 10, 4. e) *de cogitationibus, quae ascendunt in corde i. e. veniunt in mentem, subeunt animum*: ዐርገ፡ ዲብ፡ ኅሊናሁ፡ ከመ፡ ይግባር፡ 2 Par. 24, 4; ዐርገ፡ ዝንቱ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ 1, 11; ዐርገ፡ (mibi) ኅሊናዮ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ ውስተ፡ ኅላይኮ፡ ከመ፡ ... 1 Par. 28, 2; 4 Esr. 1, 1; ዐርገ፡ ውስተ፡ ልብ፡ Jer. 51, 21; Luc. 24, 38. f) *de rebus, quae ascendunt i. e. inscribuntur in libros coelestes*: ዐርገ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Kuf. 36; ኅብሐት፡ ተዐርግ፡ በአንቲኡሁ፡ ውስተ፡ መጽሐፍት፡ Kuf. 39. — Voc. Ae.: ዐርገ፡ ዘ፡ ኼደ፡ ሰረረረ፡ ዩ፡; aliud: ዐርገ፡ ብ፡ ወጻ።

አዕረገ፡ II, 1) *ascendere (conscendere, escendere) facere*, alqm: 1 Reg. 28, 15; Jos. 2, 6; ዩፈቅዱ፡ ያዕርግም፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 21; አዕረግም፡ ለቅዱስ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Hed. 28; alqd, ut መዐዛ፡ Kuf. 6; fumum Jud. 20, 38. 2) a) *sursum ducere*: አዕረገሙ፡ ደብረ፡ ነዋሳ፡ Marc. 9, 2; Matth. 4, 1; ውስተ፡ ደብር፡ Luc. 4, 5; አይቴ፡ ታዕርገኒ፡ Asc. Jes. 7, 3, 4, 8, 8; የዐርገሙ፡ እምድር፡ Hos. 2, 2; አዐርገኩ፡ ዲብ፡ ምድርዮ፡ Hez. 38, 16; Ex. 3, 17; de via, quae sursum ducit Jud. 20, 31, 21, 19. b) *sursum portare vel ferre*, 3 Reg. 17, 19; Act. 21, 35; Ex. 19, 8; Hen. 90, 14, 13, 4. c) *sursum trahere* Matth. 13, 48; አዕረገ፡ ደመና፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ Jer. 28, 16. d) *sursum emittere*: አንቅዕት፡ ቀላዩት፡ የዐርገ፡ ማይተ፡ Kuf. 5; vel s. *pellere*: ያዐርጋ፡ ማይ፡ ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቅጽል፡ Macc. f. 20; vel s. *efferre* ከመ፡ ታዕርግ፡ ባሕር፡ ማዕበላ፡ Hez. 26, 3; vel *educere* scalas, Ex. 20, 26. e) *invehere* frumentum in horrea, Kuf. p. 89. f) *sursum ferre in coelum et inscribere in libros coelestes* Kuf. p. 110, 115. 3) *ascendere facere i. e. altari impositum offerre* Deo sacrificium, ἀναφέρειν (ἠጋጃጃ): Gen. 8, 20; Num. 23, 2, 4; Kuf. 6 seq.; Jes. 57, 6; 2 Par. 29, 29, 32; Jac. 2, 21; 1 Petr. 2, 5; transfertur in preces et laudes:

አለ፡ ያዐርግ፡ ጸሎቶሙ፡ ለቅዱሳን፡ Tob. 12, 15; **ኪያክ፡ ይሌ ብሉ፡ ወለክ፡ ያዐርግ፡ ስብሐት፡** Mar. 11, 17 et 19; Clem. f. 2. a) *adolere* thus: **ክህን፡ ያዐርግ፡ ዕጣን፡** Lit. 162, 2. 172, 2. b) *de oblatione* (ἀναφορά), sacramenti altaris proprie dicta, qua consecratio fit: Lud. comm. hist. p. 308 (n. 43); Enc. Teq. 2; Lud. comm. hist. p. 239 n. 8.

ዕናግ፡ part. *ascendens*, in specie *oblatus*, Lit. 160, 2.

ዕርገት፡ n. act. et subst. 1) *ascensio*: die creationis secundo **ክን፡ ዕርገት፡ ለማይ፡** Clem. f. 3. a) *emersus*: **ሰላም፡ ለዕርገት፡ ሥጋሁ፡ እምባሕር፡ እንዝ፡ አብን፡ ክቡድ፡ ውስተ፡ እገራሁ፡ እሱር፡** Enc. Jac. 6. b) *ascensio* vel *assumptio* in coelum, Luc. 9, 51; Asc. Jes. 1, 5; **ዕርገት፡ ሰማይ፡** 2, 9; **ዕርገት፡ ለኢየሱስ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡** Clem. f. 1; festum ascensionis Christi: **ዕለተ፡ ዕርገት፡** Cod. Mus. Brit. XXIX n. 54; **ዋዜማ፡ ዘዕርገት፡** Deg.; **ዕርገት፡ አሳይያስ፡ ነቢይ፡** inscriptus est liber Asc. Jes. (a Laurentio editus). c) *oblatio* sacramenti proprie dicta: nemo ecclesiae exeat **ዘእንበለ፡ ይትፈጸም፡ ዕርገት፡ ቍርጣን፡** F. N. 12 (vid. **አዕረገ፡** n. 3, b). d) *suffitio* thuris: **ዕርገት፡ ዕጣን፡** Lit. Epiph. 2) *ascensus*, *locus acclivis*: **የዐርጉ፡ ውስተ፡ ዕርገት፡ አሳ አ፡** κατὰ τὴν ἀνάβασις Ἀσσιζ 2 Par. 20, 16 (v. **ምዕረጉ**).

ዐረጊ፡ n. ag. *ascensor*: **ኤልያስ፡ ዐረጊ፡ ሰማያት፡** Enc. Tachs. 1.

ማዕርግ፡ subst., m. et f., Pl. **መዓርግ፡**, Pl. Pl. **መዓርጋት፡** 1) *gradus* per quem ascenditur a) sensu proprio: 1 Reg. 5, 5 var.; **መዓርግ፡** Ex. 20, 26; 2 Par. 9, 18; **መዓርግ፡ ምሥዋዕት፡** Sir. 50, 11; Hez. 40, 6. 22 (ἄλιμακτίρας); Act. 21, 35; **መዓርግ፡ ለበዌአ፡ ሀገር፡** 1 Reg. 9, 11; **መዓርጋት፡** 4 Reg. 20, 9—11; Jes. 38, 8; **ማሕሌት፡ ዘበመዓርጊሁ፡** Ps. 119 seq. in tit. b) trsl.: α) cognationis, ut: **መዓርግ፡ ራብዕ፡** F. N. 24, 2; **መዓርጋት፡ ዘወራኪያን፡** F. N. 42, 2. β) astronomicalis: **፫፻ ወ ፳ መዓርጋት፡ ለአሕሐቲ፡ ፍፋት፡** (i. e. singulis zodiaci signis) ፴ መዓርግ፡ **ዕናያን፡** Abush. 4. γ) contignationum Gen. 6, 16; coelorum Asc. Jes. 7, 4. δ) honoris, dignitatis: **አቡሊፍርዮስ፡ ተአመን፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ የሐጽጽ፡ እምአብ፡ ወመልድ፡ በመዓርግ፡ ለምላክና፡** F. M. 25, 1; **በበመዓርጊሆሙ፡** Jsp. p. 323; **ወተጋብኡ፡ ለሀርቃፍስ፡ መዓርግ፡ መንግሥት፡ ወመዓርግ፡ ከሀፍት፡** p. 300; in specie: clericorum, **አዘዝን፡ መዓርግ፡ ሢመታት፡ ለቤተ፡ ክንን፡** Did. 1; F. N. et F. M. crebro; **መዓርግ፡ ከሀንት፡** F. M. 6, 1; clericus **የትመተር፡ እማዕርጊሁ፡ ለቤተ፡ ክንን፡** Clem. f. 119; Enc. Mij. 21. e) aliarum rerum: **ፍሁ፡ ሠርዑ፡ አበው፡ ለከሓድያን፡ ብዙ፡ ጎን፡ መዓርጋት፡ ንስሐ፡** F. M. 16, 2; **ወከዕበ፡ ሠርዑ፡ ፍድፋዴ፡ በእኩታዎያን፡ ውስተ፡ ፫ መዓርጋት፡** Phlx. 4. ζ) *ordo*, *series*: **ሰፊ፡ ይ፡ በሠላስ፡ መዓርግ፡ ስፍዮት፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዳል**: c. 195). 2) *scala*, *scalae* α) *Treppe*: **መዓርግ፡ ዘያወርድ፡ እምሀገር፡ ዳዊት፡** ጳጳ. ሥጋዳ 2 Esr. 13, 15. 22, 37; 3 Reg. 6, 12. b) *leiter*: **መዓርግ፡ ትክልት፡ ውስተ፡ ምድር፡** Kuf. 27. 3) *suggestus*: **ቆሙ፡ ጎበ፡ መዓርጎሙ፡** 2 Esr. 19, 4; 2 Par. 6, 13.

ምዕራግ፡ subst., Pl. **ምዕራጎት፡** 1) *ascensus*, *locus cliuus* ubi ascenditur, Jos. 10, 10; **ምዕራግ፡ ሀገር፡** ጥሬ ለሰማያዊ ጥገና ፖሎዳ 2 Par. 32, 5; **ምዕራጎት፡ ለአሕዳር፡** 1 Par. 26, 16; **አስመ፡ አልቦ፡ ምዕራግ፡ ለአሕዳር፡** Judith 7, 10; Thren. 3, 43 (glossa). 2) *gradus* 1 Reg. 5, 5; **ዐቅሙ፡ ምዕራግ፡** I Sal. Mar. 27.

ዔረግ፡ (sc. Lud. **ዔርግ**), subst., *decipula*, *tendicula*,

cavea aucupis [cum accuratior hujus instrumenti descriptio desideretur, de etymo nihil certi statuere licet, quamquam radices sub **ሀረክ፡** et **ሐረገ፡** laudatas (addito ⁶ **ገ**) *laquei ad capendas feras*) etymon aptum praebere videntur] **ከመ፡ ዔረግ፡ ዘምሉክ፡ አዕዋፈ፡** ὡς παλιῆ ἐφεστραμένη πλῆρησ περτεσῶν (ጊጌጋ) Jer. 5, 27; **ሙዳዩ፡ ዔረግ፡** ἄγγος ἕξεντοῦ Am. 8, 1; **አስመ፡ ፍቅር፡ ወይን፡ ተባህለ፡ ለሰይጣን፡ ዔረግ፡** I Sal. Mar. 27. — Voc. Ac.: **ዔረግ፡ ዘ፡ ጭግታ፡**

ዐረፈ፡ rad. inus., quam cum **ገጃግ** *remissus*, *laxus fuit*, **፫**, *quietavit*, **፬**, *quies* componere haud dubito. — Forma **ይዕርፍ፡** Kuf. p. 131 ann. 9 nonnisi lapsu calami scriptum videtur pro **ይዕርፍ፡**

አዕረፈ፡ II, 1 A) Intrs. 1) *quiescere*, *requiescere*, Job 3, 13; **ከመ፡ አዕርፍ፡ ሕቀ፡** 10, 20; Jes. 13, 20. 14, 1; Ruth 3, 18; **ዘዋተ፡ አዕረፈ፡** Sir. 38, 23; Dan. 12, 13; Ex. 23, 12; Jes. 11, 6; Marc. 6, 31. 14, 41; **ከመ፡ ያዕርፋ፡ እምጸማሆሙ፡** Apoc. 14, 13; **ዕረፍት፡ እንተ፡ እምይዘኪይ፡ ያዐርፋ፡** 4 Esr. 6, 68; a vexatione: **የዐርፍ፡ እምከሉ፡ አኩይ፡** Prov. 1, 33; Hen. 53, 7; **አዕረፈት፡ ምድር፡ እምን፡ ቀትል፡** Jos. 14, 18. a) *quietem invenire* vel *nancisci*: **አንብብ፡ ከመ፡ አዕርፍ፡** Job 32, 20; **በአማን፡ ጉት፡ መዋዕል፡ አዕረፈ፡ አይሁድ፡ እምን፡ ዳላሆሙ፡** Eesth. 9, 22; Hen. 95, 1. 103, 13; Philem. 7. b) *quietum* vel *tranquillum se tenere*: Job 11, 19; **አይክላ፡ እንከ፡ አዕርፎ፡** Jer. 30, 12; **አዕርፈ፡** 29, 6; **በቤታ፡ ኢያዐርፍ፡ እገራ፡** Prov. 7, 11. c) *otitari*, *feriari*: Gen. 2, 2; Ex. 34, 21; Deut. 5, 14; Hebr. 4, 4. 10; de agro: **ጎድጋ፡ ታዕርፍ፡** (relinque eum ut cultu vacet) Ex. 23, 11. d) *residere*, *commorari*: Gen. 8, 9; **ታቦት፡ አዕረፈት፡ ዲቦ፡ ርአስ፡ ሉባር፡** Kuf. 5; Koh. 7, 9; **የዐርፍ፡ ዲቤሁ፡ መንፈስ፡ ጥበብ፡** Jes. 11, 2; Num. 11, 25; Luc. 10, 6; Kuf. p. 131; Hen. 2, 3. 60, 25; Org. 1; *accumbere mensam* Apoc. 3, 20. e) *acquiescere*: **ታዕርፍ፡ በክሪትክ፡** ἑπαναπαύη τῷ νόμῳ Rom. 2, 17. f) *niti*, *sustinere* Hen. 33, 2. g) *obdormire*, *obire*: **ወአዕረፈ፡ ምስለ፡ አበዌሩ፡** Sir. 47, 23; **አዕረፈ፡ በሠፍይ፡ ርሥኡ፡** 1 Par. 29, 28; **ዕድሜ፡ ለአዕርፍ፡** 2 Tim. 4, 6; **አጎየ ከመ፡ አለ፡ አዕረፈ፡ በሃይማኖት፡ በክርስቶስ፡** Did. 34; Lit. 164, 2; Sx. crebro; **አዕረፈ፡ እምግለም፡** Enc. Pag. 3. 2) *mittere*, *cessare*, *desinere*: **ኢያዐርፍ፡ አስከ፡ ይመውት፡** οὐ μὴ κοπάσῃ Sir. 23, 17; Job 6, 7; **አዕረፍኩ፡ እምአኩይ፡** Jer. 49, 10; **ታዕርፍ፡ ዘርኡ፡ ወታዕርፍ፡ ዐጊዶ፡** Ex. 34, 21; **ኢያዕረፈ፡ ያንእስ፡** Jsp. p. 307; **ሶበ፡ አዕረፈ፡ እንዝ፡ ይነገር፡** Jer. 50, 1. B) Trs. 1) *quiescere* *sinere* *vel facere*, *quietem dare* vel *concedere*, *ad requiem perducere*, *refocillare*, *recreare*, Ex. 5, 5; **ያረውጸን፡ ወኢያዐርፎን፡** Herrn. p. 58; **ኢያዐርፎሙ፡** μὴ ἀνώμεν αὐτούς Jer. 27, 7; ἄναπαύσιν, **ይዕርፍኪ፡ እግዚ፡** **ዕረፍት፡ ስራሕኪ፡** 4 Esr. 10, 37; c. Acc. pers. et **እምን፡** ut: **የዐርፈ፡ እምክን፡** Job 23, 7; **እምአማምክ፡** Jes. 14, 3; **እምን፡ ዐር፡** Deut. 25, 19. 12, 10; **እምከሉ፡ ዳላክት፡** 1 Par. 22, 9; 2 Par. 14, 7; **አዕረፎ፡ እግዚ፡** **እምከሉ፡ ዐውዱ፡** Sir. 47, 13; Jos. 21, 42; *populum*: Ex. 33, 14; Deut. 3, 20; Hebr. 4, 8; *singulos* (de quiete et corporis et animi): **ዘይፈትሐ፡ ለአሰር፡ ወያዐርፎ፡ ለምንዳብ፡ ወያስትዮ፡ ለጽሙኡ፡** Clem. f. 172; 1 Reg. 16, 16; **የዐርፋ፡ ለአሰሙ፡** Sir. 3, 6; Prov. 29, 17; Matth. 11, 28; Clem. f. 201; **አዕርፋ፡ ለጎፍስዮ፡** Philem. 20; ἀνέψυξε 2 Tim. 1, 16; ἀπαλλάξῃ Hebr. 2, 15; Asc. Jes. 4, 15; **ጸለዮ፡ እምደዌ፡ እግሩ፡ ያዕርፎ፡** (sc. morte)

እሊ: ከመ: የዕለብ: ዘይመልክ: (prostatetam suam) አው: ይ
ተዕለብ: ምልክት: ካልኡ: F. N. 35.

አዕለብ: II, 1 *conduci iubere* 2 Par. 25, 6 var. (in Cod. Abb. CXLII).

ተዕለብ: et ተዕለብ: III, 1 (crebro ተዓ: scriptum, sed non est quod cum Lud. stirpem III, 3 statuamus) 1) pass.: *mercede conducere, mercedem accipere*, Herm. p. 43. 2) refl. *sibi conducere*, c. Acc., alqm Math. 20, 1. 7; Deut. 23, 5; Jud. 9, 4; Kuf. p. 133; 2 Par. 25, 6; omisso Acc.: ተዕለብኩ: ሊተ: በ ፲ ወ ፪ ጠፋል: ጠፋር: Hos. 3, 2; alqd: ቤተ: ዕለብ: ዘተዕለብ: (Platt: ዘተዕለብ) Act. 28, 30 rom.; ዘተዕለብ: ምን ተኒ: F. N. 36; ዘተዕለብ: ዐጸደ: ለለተሉ: አው: ራጎ: በዲናር: ወኢ: አመረ: ጎልፎ: ኩሉን: አው: ራጎ: ይክው: ፍ: ለተዕለብ: እ ምድ: ጎረ: ፩ ወርጎ: ከመ: ያጠጥል: ሥርዐተ: ተዕለብ: ibid.; omisso Acc.: ረከበ: ሐመረ: ወተዕለብ: ἔδοκε τὸ ναῦλον αὐτοῦ Jon. 1, 3; በእንተ: ተዕለብ: ቤት: de conductione domicilii F. N. 36; ሥርዐተ: ተዕለብ: (pactum conductionis) ibid.; Inf. Pl.: በእንተ: ተዕለብ: ታት: ወዕለብ: F. N. 36 in tit. (in Cod. Francof.).

አስተዓለብ: IV, 3 *locare*: ለእመ: ፈተደ: ከመ: ይሂጥ: ከ
ፍለ: ዘሊኡ: አው: ያስተዓለብ: F. N. 37.

ዕለብ: subst. m. et f. (ut 2 Petr. 2, 15; F. N. 36 vid. sub ተዕደመ:) 1) *merces*, μισθός, mercenarii Gen. 29, 15 seq.; 31, 7 seq.; Lev. 19, 13; Deut. 15, 18, 24, 14; Kuf. 28; Job 7, 2; Jer. 22, 13; Mal. 3, 5; Zach. 8, 10; Matth. 20, 8; Rom. 4, 4; 1 Tim. 5, 18; comitis Tob. 5, 3, 15; nutricis Ex. 2, 9; proditoris Act. 1, 18; ዘእንበለ: ዕለብ: ἀμμοῦ Job 24, 6. a) *stipendium* militis 2 Par. 25, 6; sacerdotis Num. 18, 31. b) *salarium*, *honorarium* medici Ex. 21, 19; harioli 2 Petr. 2, 15; interpretis somnii Dan. 2, 6 (δωρεά). c) *portorium*: ዕለብ: ሐመር: Sx. Nah. 30. d) *merces* vel *pretium*, quibus quid conducitur vel locatur: Ex. 22, 14; F. N. 36; ዕለብ: ጎድረት: ibid.; እሁብክ: ዕለብክ: (pro domicilio) Sx. Sen. 12; ቤተ: ዕለብ: Act. 28, 30 rom. e) *quaestus* mercatura factus, Hez. 27, 33 (ἡἰἡἡ). 2) *praemium* Koh. 4, 9. 5; Gen. 15, 1; Matth. 5, 12, 46. 6, 1. — Voc. Acc.: ዕለብ: ዘ: ማይ: ዕለት: ዘ: ሞጋ: =

ዕለብ: n. ag. *mercenarius*, *mercede conductus*, μισθω-
τός, μισθωτός, Lev. 19, 13; Deut. 15, 18, 24, 14; Job 14, 6; Jes. 16, 14, 21, 16; Mal. 3, 5; Sir. 31, 27, 37, 11; Tob. 5, 12; Judith 4, 10; Joh. 10, 12; ዕለብ: ዘለለ: ዕለት: Job 7, 1; col-
lective Marc. 1, 20; ተዕለብ: ወዕለብ: F. N. 36.

ዕለብ: n. ag., id., Jes. 28, 1; Jer. 26, 21; F. N. 36.

ዕለብ: subst. *remuneratio* (Beföhrnung), Lud. e Mss. Colb.

ዕለብ: adj. rel. *mercenarius*, Gad. Kar.; ዕለብዓዮን: Chr. Ta. 12.

ተዕለብ: n. ag. (III, 1) *conductor*, F. N. 36.

II. ዕለብ: inus., i. q. *dimisit, reliquit, abfuit, procul fuit* (عزب عزب is qui familia caret, innuptus, caelebs).

ማዕለብ: ማዕለብ: ማዕለብት: subst., Pl. መዓለብ: Pl. Pl. መዓለባት: nec non m. መዓለባን: 1) status hominis con-
iuge carentis, sive *caelibatus* sive *viduatus*: አት: ዘከርዮ: ለጽ: አለት: ከሊመ: ማዕለብኩ: (v. ምዕለብናኩ.) ὄνειςδος τῆς
χρησας Jes. 54, 4. 2) a) *caelebs* (m. et f.): ብእስት: ማዕ
ለብት: ἄγαμος 1 Cor. 7, 34 rom.; ማዕለብ: ἕρημος (opp. እን
ተ: ባተ: ምተ) Gal. 4, 27; መዓለብ: ἄγαμοι 1 Cor. 7, 8 rom.;

መዓለብ: ወመበለታት: Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መ
በለታት: ወመዓለባት: Kid. f. 18; መዓለብ: ወእቤራት: Clem.
f. 110. b) *viduus, vidua*: ንበረ: ማዕለብኪ: καῖου χήρα
Gen. 38, 11; ማዕለብት: Luc. 2, 37 rom. (Platt: ማዕለብ); ዘ
አው: ሰብ: ማዕለብተ: (scriptum est መዓለብተ) F. N. 9, 1;
Lud. Comm. hist. p. 311; መዓለብ: ፍንገገ: Prec. Mat.; መዓለ
ብ: ሐው: ጽ: Lit. 169, 1; አብ: ድክተማን: ይኩን: ወለመዓለባ
ት: (in Sx. Tubing.: ወለመዓለባን) ቃው: መ: Enc. Tachs. 14;
ረድኤት: ለመዓለባን: ወጎይሉ: ትዕዛዮ: ለደናግል: Org. 7.
In specie 3) *vidua ecclesiastica* (vid. መበለት) Did. ed.
Platt p. 126 (c. annot.); መነሳሳት: መዓለባት: Kid. f. 8; መ
ዓለብ: Kid. f. 20—22.

ምዕለብ: subst. *caelibatus* et *viduatus*, (*viduitas*):
ኢይክሉ: ምዕለብና: Can. Ancyr. 8; ጳጳስ: sit caelebs vel unius
tantum uxoris vir ከመ: አማማተ: ዘምዕለብና: ይጠይቅ: Kid.
f. 6; *χρησας* Jes. 54, 4; Kuf. p. 142; Kedr f. 62.

ማዕለብ: quadr. I (denom.) *viduum* vel *viduum esse, vit-
tam viduitatis agere*: ሐና: ወለተ: ፋኩኤል: ማዕለባት:
፹ ወ ፱ ክረምተ: Enc. Jac. 8.

ተማዕለብ: III, 1 id., Kuf. p. 142.

መዕለብ: i. q. መዓለብ: vid. sub ዕለብ:

ዕለዩ: (etiam *Dux*) I, 1 [quod nescio an cum τῶν fecit
componi possit] Subj. ይዕሲ., (pro meritis) *rependere, retri-
buere*, a) in bonam partem: *remunerari, gratiam referre*,
c. Acc. pers.: የዕለዩ: ሙ: ለአዕርክቲሁ: ἀποδιδόνα χάρην τοῖς
φίλοις Sir. 30, 6; ἀπορία Ruth 2, 12; ἀνταποδόντας Ps. 17,
23, 27; Matth. 6, 18; ἀμοιβὰς διδόναι 1 Tim. 5, 4; c. Acc.
rei: ትዕሲ: ዕለተ: ሠናዩ: Lit. Joh.; c. dupl. Acc.: የዕለዩ: ፍ
ዳ: ጽድቅክ: Job 8, 6, 22, 28; 1 Reg. 2, 20; Ps. 115, 3;
እግዚ: የዕለዩ: ሠናዩተ: Prov. 25, 22; የዕለዩ: ሙ: ስብዒ
ተ: Sir. 32, 13; ምንተ: ተዕለዩ: ሠናዩተ: ዘንብተ: ለከ:
7, 28; ምንተ: ትክል: ዕለዩተ: ለእግዚ: 1 Thess. 3, 9; 2 Tim.
4, 8; Hebr. 12, 11. b) in malam: ዘየዕለ: እኩዩ: ሠናዩተ: ሠ
ናዩ: Prov. 17, 13; የዕለዩ: ቅሥተ: ወተሰና: በንዋይክ:
Sir. 29, 5; መርገመ: ወጽአለተ: የዕለዩ: 29, 6, 11, 31;
Deut. 32, 6.

ዕለዩ: I, 2 *retribuere*, c. ለ: pers. et Acc. rei: መንግሥ
ተ: ሰማይት: ላተ: ይዔሲ: እግዚ: Enc. Haml. 25; *gratiosè tri-
buere, donare*: ለነዳዩ: ምጽዋተ: ወለምስኪናን: ዘይዔሲ:
Enc. Masc. 27.

ተዕለዩ: III, 1 pro meritis *gratiam* vel *praemium acci-
pere, praemio* vel *remunerazione affici*: Luc. 14, 14;
Hen. 93, 10; 4 Esr. 6, 72; ት: ትዕለዩ: ብከመ: ንበርክመ: Macc.
f. 20; Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii: Marc. 10, 30; Lud. 18, 30;
Ps. 18, 12; ተዕለዩ: ምሕረተ: በገንቱ: (pro hac re) Cyr. ad
Th. f. 7; ተዕለዩ: ዕለተ: ሠሞላ: Chr. Ta. 34; c. በጎብ: pers.
(ab alqd) Eph. 6, 8; በጎብ: እግዚኤ: ተዕለዩ: Deg.

ዕለዩ: part. *gratia* vel *praemio dignus*, Lud. e Vit.
Theoph.
ዕለዩት, rarius ዕለዩት, subst., f. et m. (ut Ruth 2, 12),
Pl. ዕለዩት (Hen. 105, 1), *retributio, remuneratio, prae-
mium, gratia* (relata vel referenda): ይመጽእ: (Christus)
ለፍዳ: ኃጥአን: ወለዕለተ: ጸድቃን: M. M. f. 71; እግዚ: ጎ
የገብእ: ዕለዩተ: (ἀνταποδιδόνος) Sir. 32, 13; ትረክብ: ዕለተክ:

12, 2; **μειδός** Matth. 6, 2; 1 Cor. 3, 14; Apoc. 22, 12; Ruth 2, 12; Jes. 40, 10. 62, 11; Jer. 38, 16; Zach. 8, 10; Sir. 2, 8. 11, 22; Ps. 126, 4; 4 Esr. 1, 33. 8, 45; **አለ፡ያህጉሉ፡ዕሴዳሙ፡** Sir. 2, 14; **ደረከብ፡ዕሴዳ፡** 37, 26; **καρπός** Rom. 1, 13; **χάρις ትረከብ፡ዕሴተክ፡በኅብ፡እግዚ፡** Sir. 3, 18; **ዘይፈፈ፡ዕሴተ፡** 3, 31; **ዕስዩ፡ዕሴተ፡** 17, 22; **ዕሴተ፡ለዘተ፡ሐዩክ፡** ኢትርሳዕ፡ 29, 15; **ዕሴተ፡ዘግዳ፡** ἐπικύβωτον *praemium victoris* 1 Esr. 3, 5. — Voc. Ae. **ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።**

ዐሳዩ፡ n. ag. *remunerator*: ከነ፡ዐሳዩ፡ሕይወት፡ለኩሎሙ፡ Hebr. 5, 9; Deg.

ዐቅል፡ n. prgr. sc. **عقل** *ingenium, prudentia*: **አንደሬር፡አበ፡ሄሮድስ፡ሶ፡ውስቴ፡ምክር፡ወዐቅል፡** Jsp. p. 306.

ዐቅለ፡ inus. i. q. **أَجَلَ** *conclusit, continuit, collegit* (عَجَلَ *stagnum, piscina*; **عَفَلَا** *fovea* in qua aqua pluviae coëretur). — Rad. Abb.: **ዐቅለ፡ዘ፡ደንገን።**

አዕቅለ፡ II, 1 *aguas colligere* in piscina: **ሐነጸ፡ወአዕቅለ፡ማዩ፡** (v. pro **ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማዩ**) Sir. 48, 17. — Voc. Ae.: **አዕቅለ፡ዘ፡አካማቸ፡**

ምዕቃል፡ subst. m. et f., Pl. **ምዕቃላት፡** *piscina, lacus, stagnum*): Cant. 5, 12. 7, 5 (λίμνα); **ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማዩ፡** ὠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα Sir. 48, 17; **ምዕቃል፡** et **ምዕቃላት፡** κολυμβήθρας Koh. 2, 6; Kuf. 2; **አንደይ፡ማዩ፡ውስተ፡ምዕቃላት፡** Rel. Bar.; **ለእመ፡አብሐክ፡ፈክመ፡ታስቲ፡** (sc. አንስሳክ) **እምዕቃለ፡ዘአሁ፡** F. N. 37; **ምዕቃላት፡** ibid. — Voc. Ae.: **ምዕቃል፡ዘ፡መካማቸ፡** (Rad. Abb.: **አማዕቅለ፡ዘ፡አካማቸ፡**).

ዐቅመ፡ I, 2 et 1 [vicina sunt **ሐክመ፡** **حَكَم** *coërcuit, cohibuit, retinuit*, **عَقَن** *retinuit*, **عَقَّ** *sterilem reddidit*, **عَكَ** *constrinxit*] 1) *concludere, incarcerare*: **ወዐቅመ፡ስምዖን ሃ፡ባሕቲ፡** Kuf. 42 (Vrs. lat.: *ligavit*). 2) *compescere, coercere, continere, moderari*: **ጥዑይ፡ንቁም፡ለዘይሂቅማ፡** (v. **ለዘዩዐቅማ፡**) **ለከርሁ፡** (v. **ለነፍሱ፡**) ὕπνος ὑπέλας ἐπὶ ἐν-τέρω μετρίῳ Sir. 34, 20; **ዩሂቅም፡ቃሎ፡** οἰκονομήσει τοὺς λό-γους αὐτοῦ Ps. 111, 5; **ተዐቅም፡አፉክ፡** Lud. e Syn. 3) *modum rei facere vel statuere, certis terminis circumscribere, definire, praefinire*: **በመስፈርት፡ዘዐቅመ፡ለነ፡እግዚ፡** 2 Cor. 10, 13; Deo **ባሕረ፡ዐቅመ፡ከመ፡ኢትዕደው፡እምዕቅማ፡** Kid. f. 33; **ዐቅመ፡ዕድሚ፡** Eph. 1, 10; Act. 28, 23; **ዘዐቅመ፡ለክ፡** Fal. f. 27 (vid. sub **ወሰነ**). — Job 39, 21 pro **ወዩዐቅም፡** legendum est **ወዩዎምቅ፡** q. v.

ተዐቅመ፡ III, 2 *coërceri, terminis circumscribi*: **ኢይትሂቅም፡ባሕረ፡ጸጋኪ፡** (o Maria) **ወኢይትዌሰን፡ቡኅዳ፡** Enc. Sen. 21.

ዕቅም፡(ዕቅም፡) part. 1) fortasse: *seclusus, h. s. u. የኅረ፡ሎ፡ት፡ሕዝብ፡ዘዕቅም፡ Kuf. p. 72 (Vers. lat.: *in populum sanctum*). 2) *moderatus, temperatus*: **ኩሎ፡ሥሩዕ፡ወዕቅመ፡ውሱነ፡ግበሩ፡** 1 Cor. 14, 40 Platt. 3) *definitus, statutus, constitutus*: **ሁሎ፡ዕረፍት፡ኅብ፡ይበውኡ፡ሕዝብ፡እግዚ፡ሥሩዕ፡ወዕቅም፡** Chr. ho. 6; **ዕቅም፡በኩሎ፡ምግባር፡ከመ፡የኅሊ፡** Ex. 31, 3 (abit a Graeco).*

ዐቅም፡ subst. 1) *sepimentum, prohibitivum*: **ማዕጾ፡ዘዐቅም፡** ὄψρα πεποχυῆς Ps. 140, 3. 2) *modus* a) *ratio virium*,

proportio: **አክ፡በአምጣነ፡ዐቅሙ፡** (v. **ኅይሎ፡**) **ዘንብረ፡ካማሁ፡** Jer. 31, 30. b) *mensura, μέτρον* Hez. 40, 10; **ኅለት፡ዘዐቅም፡** 40, 3. c) *modus quem quis habet in agendo (moderatio, temperantia, continentia)*, α) **በዐቅም፡** vel **በዐቅሙ፡** *moderate, modeste, temperanter*: **በዐቅሙ፡** Prov. 25, 16; Did. 4; Fal. f. 43; **በዐቅም፡** (v. **በዐቅም፡**) **ብላዕ፡** Sir. 34, 19. 37, 31; **ዘይሰትዮ፡በዐቅሙ፡** 34, 27; **ሰትዮ፡ወይን፡በዐቅሙ፡** **ወበጊዜሁ፡** 34, 28; **ኩሎ፡በጊዜሁ፡ወበዐቅሙ፡ግበር፡** 35, 11; **ዐራዙ፡ወሲሳዮ፡** (sc. episcopi) **ይኩን፡በዐቅም፡መጠነ፡የአክሎ፡** Did. 7. β) **ዘእንበለ፡ዐቅም፡** *immoderate, intemperanter*, ut: **ሰትዮ፡ወይን፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Clem. f. 118. γ) **ዘአልቦ፡ዐቅም፡** *immoderatus, effrenatus, ἄσωτος* 1 Petr. 4, 4; **ἄκατάσχετος** Jac. 3, 8. d) *definita vel justa ratio*: **ዐቅመ፡ሠርዐት፡ለልሳና፡** τὰξιν ἐστελματο τῇ γλώσσῃ Prov. 29, 43; **በዐቅም፡** κατὰ τὰξιν 1 Cor. 14, 40 rom.; **ትንብብ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Job 16, 3. e) *justa aetas, maturitas*: **አብጽሐ፡ለወለትክ፡በዐቅማ፡ወዐቅ፡** Sir. 7, 25. f) *modus i. e. finis et terminus*: **ባሕር፡ኢትዕደው፡እምዕቅማ፡** Kid. f. 33; **አክ፡ለገነ፡ሕግ፡ዐቅመ፡መዋዕል፡** Kuf. 6. 30; **አልቦ፡ዐቅመ፡ለመለኮትክ፡** Org. 2; *divinitas non habet* **ዐቅመ፡ከመ፡ሰብእ፡** Lit. Cyr.; **ዘእንበለ፡ዐቅም፡** *immodicus, infinitus*: **አትሕትና፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Deg.; **እንበለ፡መስፈርት፡ወዐቅም፡** Enc. Sen. 13. g) *statio assignata*: **sidera ኢይስሕቲ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡** ἐν φυλακαῖς αὐτῶν Sir. 43, 10.

ዕቅመት፡ n. act. *justa temperatio, corporis* Gad. Ad. f. 93.

ዐቃሚ፡ n. ag. *definitor*, F. N. 18.

ዕቃሚ፡ subst. 1) *statio assignata, munus*: **ዕቃሚ፡አለ፡ይትለአክም፡** τῶν στάσεων τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ 3 Reg. 10, 5. 2) *constitutio, statutum*: **discat ሥርዐተ፡አኅው፡ወዕቃሚ፡** Reg. Pach.

ዐቂረ፡ I, 1 [vicina sunt **عَقَر** et multae radices Arab. Syr. et Hebr., ab py incipientes, quas enumeratas videas in Ges. thes. p. 1062 sub **عَقَر**] Subj. **ይዐቂረ፡** *involvere, constringere, colligare*: **ሙነ፡የዐቅሩ፡እሳተ፡ውስተ፡ሕዕት፡** ἀποδῆσει Prov. 6, 27; Enc. Tachs. 5; Mag. 12; **ወአሰርም፡ዐቅሩሙ፡** ኩሎ፡ወርፍ፡ ἔσφιξαν 4 Reg. 12, 10; **የዐቅሩ፡ለማይ፡ዲቡ፡ደመና፡** δεσμεύων Job 26, 8; **ሙነ፡ዐቂረ፡ማዩተ፡በልብሱ፡** συνέστρεψε Prov. 24, 27; **ለዛቲ፡ገነት፡** (horto comparatur collectio sententiarum) **ትጽውራ፡በእንግዳእክ፡ወበልብክ፡ተዐቅራ፡** Fal. (in proleg.); **ሕንባባተ፡ዐ. e. ግን፡በልብሱ፡ዐቅሩ፡** Enc. Ter 13; **Deus ይኤዝዝ፡ደመናተ፡ከመ፡ይዕቂሩ፡ወይጸሩ፡ወይሰዳ፡** (sc. **ማዩ፡**) ጎብ፡ዘፈቅዱ፡ያውርዱ፡ Clem. f. 171; **የዐቅሩ፡ማዩ፡** (sc. seminis) **በማሕገን፡** Lit. Orth.; **passim retinere, cohibere: **ዐቅሙ፡ደመናት፡ይክሉኑ፡ዐቅሩ፡ገናም፡** Macc. f. 4; **ደመናት፡ይዕቂሩ፡ማዩተ፡** Lit.**

ተዐቅሩ፡ III, 1 *involveri, constringi*, deinde *comprehendi, concipi* a) *crebro de conceptione seminis in utero*: **ዘርእ፡ይትዕቂሩ፡ውስተ፡ማሕገን፡ብእሲት፡** M. M. f. 3; **hominem ፈጠርክ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡ዘይትዕቂሩ፡ውስተ፡ማሕገን፡** Did. 38; **በእንተ፡ተዐቅሩ፡ዘርእ፡በማሕገና፡** Chr. ho. 23; **ὁ ἄδύος ብኅይለ፡መንፈክ፡ቅዱስ፡ተዐቅሩ፡በማሕገና፡ለድንግላል፡** Cyr. c. Pall. f. 73; Lit. 171, 1; **ተዕንሰ፡በከርሥ፡እንዘ፡ኢይትዕቂሩ፡** Lit. Joh. b) *trsl.*: **ዘኢይትዕቂሩ፡incomprehensibilis** Org. 1.

ዕቅር: part. involutus, colligatus: **ዕቅር:** በአልባሲሆ
 መ፡ ስንደደሙ Ex. 12, 34.
ዕቅር: (passim **ዕቅር:** scriptum) subst. (m.), Pl. **ዕቅር፣**
 1) fasciculus florum, al.: **ዕቅር፣ ማዳ፣** ለጠድመዳ Cant.
 1, 13 et Deg. 2) sacculus, marsupium, crumena, ሰቅ-
 ህጋዳ Gen. 42, 27, 35; **ዕቅር፣ ወርቅ፣ ነግረ፣ ውስተ፣ እዲሁ፡**
 ስንደዳዳ Prov. 7, 20; Did. 2; **ዕቅር፣ ስቅር፣** ድምጽ Hagg. 1, 6;
በዕቅርሆሙ፡ = Kuf. p. 145.

ዐቃር: subst., nonnisi in Pl. **ዐቃቂር:** [i. e. عَقَارٌ Pl. عَقَائِرٌ
 planta aromatica vel medica, proprie radix (عَقَارٌ) medica-
 mentum, pharmacum, (e radicibus vel plantis decoctis factum),
 quaevis materia chemica: **ዐቃቂር፣ ፈውስ:** F. M. 1, 4; **በ**
ከመ፡ ይተረክብ፡ በውስተ፡ ፈውስ፡ ብዙኅ፡ ዐቃቂር፡ ሠናዳት፡
ወ ሄክምኒሆን፡ ይሄይል፡ ለገቢር፣ ፈውስ፡ Chr. Ta. 9; **አዘዘ፡**
ደግቡር፣ ደግረ፣ ወርቅ፡ ዘንገን፡ ዘበቲ፡ ቅትራተ፡ ወይም ለአምሙ፡ ዐ
ቃቂር: (i. e. materia inflammabili) ወያርስንምሙ፡ በእሳት፡ ወ
ደደደምሙ፡ ውስተ፡ ርአሶሙ፡ Sx. Haml. 15; **ገባርያን፡ ዐቃቂ**
ር: chemici, pharmacoplae, medicamentarii al., Sx. Haml. 5,
 sc. ወመጽኢ፡ ገባርያን፡ ዐቃቂር፡ ወአምጽኢ፡ መክሊተ፡ ዐርር፡
ወገንዐ፡ ዐቢዩ፡ ዘብርት፡ ወ ጂልጥር፡ ቅብስ፡ ዘሰለጥ፡ ወደመ
ፋ፡ ውስተ፡ ሆን፡ ሥብሐ፡ ወመሃር፡ ግራ፡ ወቅብእ፡ ላህም፡ ወዐቃ
ቂር፡ ብዙኅ፡ ዘንደዳ፡ ለላህበ፡ እሳት፡ ዘምስለ፡ ቃር፡ ወርገሳ፡ ወ
ተይ፡ ወቅጥራን፡ ወ ጂልጥር፡ እምን፡ ቀልፎንያ፡ ወልክ፡ ወቀለም
ቤፋ፡ ወሰገጽጽ፡ ወዕው፡ ብዙኅ፡ ወአምጽኢ፡ ዐቃቂር፡ ዘአ
ብሰልዎ፡ ወአምህውዎ፡ ወውስተ፡ ገንዕ፡ caet. — Voc. Ae.: **አቃ**
ቂር፡ ዘ፡ ቀልጽል፡ aliud፡ አልባሲሆርስ፡ ጽሰጥቂስ፡ አቃቂር፡
ዘ፡ ጽፍጥ፡ ሸ፡ ።

ዐቅረብ፡ et **ዐቅረብ:** subst., m., Pl. **ዐቃርብት:** [ጋገጃ
 عَقْرَبٌ scorpion] a) animal: **ዘይጽብጥ፡ ዐቅረብ፡** Sir.
 26, 7; **ዐቅረብ፡ ሶበ፡ ደንደፍ፡ ሰብአ፡** Apoc. 9, 5; **ዘነበ፡ ዐቅረ-**
ብ፡ 9, 10; **Luc. 11, 12; Fal. f. 17 (vid. sub ነደፈ);** **ዐቃር-**
ብት፡ Sir. 39, 30; Hez. 2, 6; Deut. 8, 15; Apoc. 9, 3; **Luc.**
10, 19; Zeph. 2, 14 (ubi LXX habent χαμαιδέντρος καὶ ἔχιδνα).
 b) flagelli genus globulis plumbeis cum aculeis incurvis munitum:
 3 Reg. 12, 11, 14; 2 Par. 10, 11. c) signum zodiaci: **ዐቅረብ፡**
 et **አልዐቅረብ፡** Abush.; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4. — Voc. Ae.:
ዐቅረብ፡ ዘ፡ ጊንጥ፡ ።

ዐቃቂር: pharmaca vid. sub **ዐቃር:**

ዐቀብ: I, 1 [عَقَبٌ] Subj. **ይዕቀብ፡** Impr. **ዕቀብ፡** (forma
ዕቀብ፡ 4 Esr. 14, 6 in editione Laur. lapsu calami scripta vi-
 detur), 1) custodire, c. Acc., 4 Reg. 9, 14; **Jer. 21, 12; 1 Reg.**
25, 21; Luc. 11, 21; Act. 22, 20; Matth. 27, 36; gregem Luc.
2, 8; Gen. 30, 31; ከን፡ የዐቅብ፡ አባግዐ፡ አቡሁ፡ Sx. Sen. 4;
 urbem Ps. 126, 2; portam Judith 13, 11; 3 Reg. 14, 27; **Asc.**
Jes. 10, 24; hortum Gen. 2, 15; c. እምን፡ ab aliquo፡ የዐቅ
ብ፡ ገንተ፡ እምአዕዋፍ፡ Kuf. p. 13; **ከመ፡ ይዕቀብ፡ ዘርእሙ፡**
እምገጸ፡ ቋግት፡ p. 47. 157; homines: **እለ፡ የዐቅቡኪ፡** **Jes.**
52, 8; እሙ፡ ብክ፡ አዋልደ፡ ዕቀባን፡ **Sir. 7, 24; ለወለተክ፡ አ**
ጽንዓ፡ ዐቅቦታ፡ 26, 10; 1 Reg. 26, 15. a) absol.: **vigilare**
et cubare agere, Judith 7, 5; **Ex. 21, 12. 13 var.; Koh. 5, 7;**
Matth. 28, 4; ሠገራት፡ የዐቅብ፡ እንተ፡ ከላላ፡ **Org. b) tueri**
incolumem servare, defendere: Ps. 11, 8, 120, 5, 8; **Prov. 2, 11;**

Hen. 1, 8; 4 Esr. 6, 68; ዐቀብ፡ መንፈሰ፡ **Job 10, 12; Gen.**
28, 15. 20; Ex. 23, 20; 1 Reg. 30, 23; Matth. 4, 6; Job. 17,
12; c. እምን፡ ab 2 Thess. 3, 3; Ps. 120, 7. 139, 4; Sir. 31, 19.
 c) custodire alqd i. e. caute uti, cautionem adhibere (in ህፃነት
 neqmen): **ዕቀብ፡ እገረክ፡** **Koh. 4, 17; ዐቂብ፡ ልሳን፡** **Fal.; ዘዩ**
ዕቅብ፡ አፋሁ፡ **Prov. 13, 3. 21, 23; seq. ርአሶ፡** **vel ነዳዩ፡**
 i. q. **cavere፡ ዕቀብ፡ ነፍሰክሙ፡** **Jer. 17, 21; Deut. 4, 9. 15;**
ዐቀብክ፡ ነፍሰክ፡ ከመ፡ ኢይብላዕ፡ **Tob. 1, 11; ዕቀብ፡ ርአሰክ**
ሙ፡ እምን፡ አማልክት፡ 1 **Joh. 5, 21; ከመ፡ ይዕቀብ፡ ነፍሰሙ፡**
እምዝሙት፡ **Kuf. 7. d) rationem vel curam habere alqjs, res-**
picere, colere፡ ዕቀብ፡ እመክ፡ **μὴ ὑπερβῆς τὴν μῆτέρα σου**
Tob. 4, 3; ዕቀብ፡ ያዕቀብኅ፡ **Kuf. 19; ἐπιμαρτυροῦμαι Jac. 1, 27;**
ἐπιμαρτυροῦμαι Gen. 44, 21; ዕቀብ፡ ዐርክክ፡ **στέρεξον Sir. 27, 17.**
 2) **observe, attendere,** abs. **Jes. 42, 20; c. Acc. rei፡ ዘየዐቅ**
ብ፡ ነፋሱ፡ **Koh. 11, 4; ዕቀብ፡ ፍናዊግ፡** **ἔνεδρεῖται Sir. 14, 22;**
ዕቅብ፡ አፈ፡ ንጉሥ፡ **Koh. 8, 2; ዘየዐቅብ፡ ተግሣጻ፡** **Prov.**
13, 18; ዐቀብ፡ ከሎ፡ ፍናውዩ፡ **Job 33, 11; Ps. 106, 43; in**
malam partem: callide attendere, insidiari, c. **Acc. Gen. 3, 15;**
ሶበ፡ አብሰኩ፡ እምዐቀብክ፡ **Job 10, 14. 3) servare, obser-**
vere praecepta, legem al.: **Gen. 17, 9; Ex. 12, 24. 25; Lev.**
19, 37; Num. 18, 5; Ps. 102, 17. 118, 5. 8; Jer. 16, 11;
ዕቀብ፡ ጽድቅ፡ **Jes. 56, 1. 6; 4 Esr. 6, 67. 9, 31; Sir. 21, 11.**
44, 20; አልቦ፡ ዘይጥዕም፡ እምን፡ ዐቂብ፡ ትእዛዙ፡ **23, 27. 28, 6;**
Joh. 14, 21; 1 Joh. 2, 3; Apoc. 1, 3. 22, 7; Matth. 19, 17;
sabbathum, festum Kuf. 2; Ex. 23, 15. 31, 14; Lev. 19, 30;
Joh. 9, 16; foedus Gen. 17, 10; Deut. 7, 9. 12. 4) servare,
reservare, asservere፡ ዐቂብ፡ (opp. **አውጽኦ**) **Koh. 3, 6;**
 c. **Acc. Jer. 43, 20 var.; Gen. 41, 36; 4 Esr. 4, 60. 12, 37.**
13, 33. 14, 51; ማእዘን፡ **F. N. 29; 1 Tim. 6, 20; Joh. 2, 10.**
12, 7; 2 Petr. 2, 17. a) in animo servare, memoria tenere፡
ዐቀብኩ፡ ነገር፡ በሰብዩ፡ **Dan. 7, 28; 4 Esr. 14, 6. 43; ዐቀብ፡**
(ሕሕልም፡) ውስተ፡ ልቡ፡ **Esth. 1 apoc.; Gen. 37, 11; 1 Reg.**
21, 12; Sir. 21, 14; Prov. 3, 1. a) peccata (opp. remissione):
ዐቀብክ፡ ሊተ፡ ኅብአተ፡ ንእሰ፡ **Job 13, 26; M. M. f. 96.**
β) reticere፡ አብድ፡ ኢይክል፡ ዐቂብ፡ ነገር፡ ዘሰዕም፡ **Sir. 8, 17.**
6) conservare፡ ዐቀብ፡ ሎ፡ ዘንተ፡ ምሕረተ፡ **3 Reg. 3, 6;**
ዐቀብ፡ መራደ፡ **Am. 1, 11; ዘዐቀብ፡ ፈሪህ፡ እግዚአብሔር፡**
Sir. 25, 11; Judae 6; Apoc. 16, 15; Jac. 1, 27; omisso Acc.,
Eph. 4, 3. — Voc. Ae.: ዐቀብ፡ ዘ፡ ጠባቂ፡ ።

አዕቀብ: II, 1 1) **custodire facere vel jubere,** a) **prac-**
sidio munire፡ ወአዕቀብ፡ አህጉሪሆሙ፡ **ἐπουρῆσας τὰς πόλεις**
Judith 3, 6. b) excubiis custodiendum curare alqd፡ እም
ወራዙት፡ አዕቀብኩ፡ ጥጋት፡ **ἔκ τῶν παιδαρίων ἐστῆσα ἐπὶ**
τὰς πόλεις 2 Esr. 23, 19. c) observare vel servare facere,
 c. **dupl. Acc. Gen. 18, 19; የዐቅብ፡ ሕገ፡ እሰሙ፡ ህርቃፍኩ፡ አ**
ዕቀብሙ፡ ዘንተ፡ **Jsp. p. 327. 2) custodiendum tradere,**
 a) **in custodiam tradere alqm፡ ዘአዕቀብ፡ ንጉሥ፡** **ἐν ἧ κα-**
τόκλησεν αὐτόν Jer. 39, 3. b) asservandum tradere vel
committere, custodiae causa deponere, c. **Acc. pers. vel**
rei vel c. dupl. Acc. Ex. 22, 6. 11; አዕቀብክም፡ ለጋብኤል፡
ዐሠርተ፡ መክልዩ፡ ብሩር፡ **Tob. 1, 14; አዋልደ፡ ንጉሥ፡ ዘአ**
ዕቀብ፡ ለጎድልያን፡ **Jer. 43, 10; ለዘአዕቀብም፡ ብርክ፡ ይትኅ**
ሠሥም፡ ብዙኅ፡ **Did. 6; vel c. ኅብ፡ pers.፡ ብሩር፡ ዘአዕቀብ**
ኩ፡ ኅብ፡ ጋብኤል፡ **Tob. 4, 20; vel c. ውስተ፡ loci፡ መጽሐ**
ፈ፡ አዕቀብ፡ (v. **ይዕቀብ፡ ወህቦ፡) ውስተ፡ ቤተ፡** **Jer. 43, 20.**
ተዐቀብ፡ **vel ተዐቅብ፡** **III, 1 1) Pass. a) custodiri፡ አን፡**
አትዐቀብ፡ **Jer. 43, 5; ይትዐቀብ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡ ውስተ፡**

ዕብዮት ጥይብ፡ Eph. 1, 19; Ps. 78, 12; **ዕብዮት** ስብሐት፡ Ps. 8, 2, 95, 6, 103, 2; Sir. 17, 13. a) *pars major vel potior* Kuf. p. 131 lin. 5 et 7. b) *magnitudo dignitatis, honoris, potentiae, amplitudo*: በአምጣኝ፡ዕብይት፡ Sir. 3, 18; Hebr. 7, 4. c) *magnificentia, majestas*, Dei, በከመ፡ዕብይታ፡ (v. ዕብይታ) ከምዕ፡ ዕብዮት ምሕረት፡ Sir. 2, 18, 43, 29; Hen. 84, 2; Tob. 13, 6, 7; Ps. 144, 3; Judae 25; Hebr. 1, 3; Diania Act. 19, 27; regis Dan. 5, 18; በዕብይት ወሰክብር፡ Enc. Haml. 4. d) *magnalia, ስብዮታሁ፡ ለ አግዛዥ* Herm. p. 94. 107; **ዕብዮት** ግብር፡ τὰ μεγάλεια τῶν ἐργῶν αὐτοῦ Sir. 17, 9; **ገብር፡ ዕብይት** Enc. Tachs. 29. e) *elatio et causa elationis vel gloriationis*: ወይክውን፡ ፍሥሓ፡ ወክብር፡ ወዕብዮት ለክፍሉ፡ አሕዛብ፡ Jer. 40, 9; ለዕብይት ወሰክብር፡ Kuf. 4; አንቲ፡ ይአቲ፡ ዕብዮታ፡ ለአስራኤል፡ Judith 15, 9.

ዐብይት adj., f. **ዐብይት**, Pl. m. **ዐብይት**, f. **ዐብይት**, c. **ዐብይት**: 1) *magnus, bestia* Ps. 103, 27; Apoc. 12, 3. 14; Joh. 21, 11; አብን፡ዐብይት፡ Deut. 27, 2; Marc. 16, 4; ጥቅም፡ዐብይት፡ Koh. 9, 14; mons Jes. 57, 7; **ሀገር፡ዐብይት** Jon. 1, 2; arbor Matth. 13, 22; **ብርሃናት፡ዐብይት** Gen. 1, 16; domus Jes. 5, 9; Hen. 14, 10; cubiculum Marc. 14, 15; fluvius Gen. 15, 18; mare Num. 34, 6; በረድ፡ዐብይት፡ Jes. 30, 30; Apoc. 11, 19; **ዐብይት፡ወመቅሕት** 20, 1; **መጥባሕት፡ዐብይት** 6, 4; **ሕዝብ፡ዐብይት** Gen. 12, 2. 18, 18; **ዕሴት፡ዐብይት** Hebr. 10, 35; 1 Tim. 6, 6; Act. 4, 33; Luc. 1, 49; **ባዓል፡ዐብይት** Luc. 14, 16; Apoc. 19, 17; **ተአምራት፡ዐብይት፡ወስቡሓን** Hen. 36, 4; Ps. 91, 5; **ዐውያት፡ዐብይት** Hen. 85, 6; **ግብር፡ዐብይት** Kuf. 2; **አኪት፡ዐብይት** Kuf. 23; **ክነኔ፡ዐብይት** Kuf. 48; 1 Reg. 5, 9; **መቅዋናት፡ዐብይት** Job 2, 13; **ኅጢአት፡ዐብይት** F. M. 6, 1; caet.; raro junctum nominibus temporis, ut: **ዐብይት ሰግተ** 1 Reg. 20, 41. a) *vehemens*, ut ventus: Job 1, 19; Jon. 1, 4; Ex. 10, 19; **ዝናም፡ዐብይት** 3 Reg. 18, 45; **ድልቅልቅ፡ዐብይት** Jer. 10, 22; **ማዕበል፡ዐብይት** Jon. 1, 11; **ደቀት፡ዐብይት** Matth. 7, 27; **ደንጋጂ** Marc. 5, 42; fletus Gen. 50, 10; ira Apoc. 12, 12; timor Marc. 4, 41; gaudium Act. 8, 8; tribulatio Matth. 24, 21, al. b) *altus*, de voce **በባይት** ቃል፡ Hez. 9, 1; Dan. ap. 1, 24; Jes. 36, 13; Job 2, 12; **በባይት** ዐዓዕ፡ Sir. 46, 17; 4 Esr. 9, 38. 10, 39; de somno et tranquillitate: **ናምም፡ዐብይት** ὕπνος βαδύς Sir. 22, 7; **ዘሕን፡ዐብይት** Matth. 8, 26. c) *gravis, magni momenti*: **ዐብይት ገነገር ለኑ** 2 Esr. 10, 12. 16, 3; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; Jes. 49, 6; Gen. 45, 28; **አክ፡ዐብይት ገንቱ ሊተኝ እመ፡ አፍቀርክም** Kuf. 35; **ዐብይት ውአቱ ሊተኝ እከመ፡ ጥሴፍ፡ ሕያው** Kuf. 43; Matth. 22, 38; Act. 8, 9; 1 Cor. 9, 11; Eph. 5, 32. d) *magnum vel magna i. e. magna facinora, magnalia*: **ይገብር፡ዐብይት በክፍሉ** ሂ፡ Sir. 50, 22; **ገብር፡ዐብይት** Jes. 12, 5; Ps. 105, 22; Job 5, 9. 42, 3. e) *magnus*, de verbis insolentis vel superbi: **አፋሁ፡ይክብብ** **ዐብይት** Dan. 7, 8 seq.; Hen. 5, 4; 2 Petr. 2, 18; **ዐብይት ገነገር** Enc. Teq. 17. f) Adv. **ዐብይት** α) *valde* Deut. 26, 5; Sap. 3, 5; Apoc. 17, 6. β) *alta vel clara voce*: **ስብኩ፡ዐብይት** Jer. 4, 5. 2) de personis, a) *magnus* potentia, dignitate, opibus al.: **ገንጥ፡ዐብይት** Koh. 9, 14; Esth. apoc. 1; Matth. 5, 35; Ex. 11, 3; 2 Reg. 19, 32; 4 Reg. 5, 1; Matth. 5, 19. 20, 26; Luc. 1, 15; Hebr. 4, 14. α) de Deo: Sir. 39, 6; Ps. 34, 31. 39, 22. 46, 2. 69, 5; Tit. 2, 13. β) de sacerdote *summo*: **ከህን፡ዐብይት** Num. 35, 25; 4 Reg. 23, 4; Sir. 50, 1 al. γ) *nobilis, procer, primoris, princeps*: **ትሑት፡ ምስል፡ዐብይት** Kuf. 23; Job 18, 20. 34, 19; Lev. 19, 15; **ዐብይት ወንኩስ** Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34; Gen. 19, 4; **δυναστες** Sir. 7, 6; **ዐብይት ሰብአ**

Sir. 8, 1; **ዐብይት** 11, 6. 25, 5; Jes. 5, 14. 10, 33. 24, 4; Jer. 41, 10; Dan. 3, 2; Ps. 130, 2; Ex. 7, 9. 8, 7 seq.; **ዐብይት፡ተዓይን** Num. 16, 2; **ዐብይት፡ነገድክሙ** Deut. 29, 9; Matth. 20, 25; **ዐብይት** Prov. 8, 16. b) *annis i. e. natu major vel maximus*: **አንተ፡ዐብይት** πρεσβύτερος Jer. 39, 8 (crebrius **ዘየባይት**). Huc referenda videtur phrasis **ዐብይት ክርስቲያን** Christiani (adulti vel maturi, opp. **ገሕብ፡ክንን** catechumenis vel neophytis) Const. Ap. 34; Kid. f. 10; 1 Petr. 3, 21 rom.

ትዕብት subst., f. et m., *superbia, insolentia, arrogantia, fastus*, ὑπερηφανία, Prov. 8, 13; Ps. 16, 10. 72, 6; Ex. 18, 21; Sir. 10, 7. 12. 13. 18; Jes. 16, 6; Jer. 31, 29; Dan. 4, 34; **ኅብ፡ሀለወት፡ትዕብት፡ህየ፡ሀሎ፡ኅሳር** Tob. 4, 13; Judith 6, 19; Hen. 5, 8; **አልቦ፡ትዕብት፡ወአዕብዮ፡ልቦ** Kuf. 40; Marc. 7, 22; Rom. 12, 16; ὕβρις Jes. 13, 11; **ትዕብት፡ብሕሴ፡ያቱሕት** Prov. 29, 23; **ትዕብት፡ኅይሎሙ** ጥራጥራ Hez. 7, 24; **ገብር፡ትዕብት** Num. 15, 30; **ትዕብት ልቦሙ** Sir. 3, 24; **ትዕብት፡ወምክሕ፡ወትክህርት፡ያማሰፍ ለባዕል** 21, 4; **ዑቅ፡ኢትንብብ፡ነገር፡ትዕብት** 35, 12; **ትዕብት ሰጠ፡ጥንተ፡ኅጢአት፡ይአቲ፡ዘቦአት፡ውስተ፡ፍጥረት፡እስመ፡ባቲ፡ወደቀ፡ሰይጣን** F. M. 3, 1; በትዕብት፡ Lit. Orth. **ተዐብይት** n. ag. *sese efferens*: **ተዐብይት ላዕል ነጻያን** F.N. 16.

ዐብይት *nolle* vid. sub **አብዮት**

ዐብይት *furere* vid. sub **አብዮት**

ዐበጠ I, 2 (an 1? forma Imperfecti nondum reperta est) *vi adigere ad peragendum* alqd, *ad angarias vel opus praestandum cogere* [ἄγγαρος], ἄγγαρεύστω Matth. 5, 41; Did. 35; seq. Subj. verbi Matth. 27, 32; vel seq. **ክመ** c. Subj. verbi, Marc. 15, 21; Deg. — *Voc. Ae.*: **ዐበጠ** *h. e. መለሰ*; *aliud*: **ዘ፡አኅዘ**

ዐተብ inus. i. q. **ἔτεβ** iratus fuit, succensusit (cfr. **ጭጭ** aestus et **ጥገ** in Ges. thes. p. 1084).

መዐትም (etiam **መዐትም**) part. *iracundus, ad iram propensus, ira plenus*: **ነፍስ፡መዐትም፡ዘይነድድ፡ከመ፡አሳት** ψυχῆ δεσμεύη Sir. 23, 16; Συμῶδες 8, 16. 28, 8. 1, 22; Prov. 11, 25. 15, 18; ἔξῶδῶμος Prov. 14, 17; ὄργιλος Prov. 21, 19; Tit. 1, 7; ἐμπροσθεν ἀπειλῆς Act. 9, 1; fem. **መዐትምት** Prov. 21, 19 et Did. 3 (quamquam Platt p. 15 formam **መዐትም** exhibet); Pl. **መዐትምን** Prov. 24, 72; **መዐትምን፡ዐናብት** ἄρασεὶς λέοντες Sap. 11, 18; **ኢይኩን፡አሐጽ፡እምከመረ፡ከህያት፡መዐትም፡ወመፍጠኔ፡መዐት** F. M. 21, 3; Lud. Comm. hist. p. 316 n. 51; seq. **ለ** (contra) Clem. f. 119.

ዐተር subst. (m.), coll., [ኃገጃ **ጭጭ**?] *faba, (pisum) xύμαρος* 2 Reg. 17, 28; **ትነሥአ፡ለክ፡ሥርዮ፡ወብርስነ፡ወሰገመ፡ወዐተር** Hez. 4, 9; at **ἔλυρα** respondet Ex. 9, 32; **ዐተር፡ይቡስ** Sx. Teq. 30; monachi severant **ዐተር፡ወሰገ፡ረደ፡ወሰመተ፡ለሲሳፍ፡ዕለቶሙ** Gad. T. H. — Amh. **አተር** significat *pisum* sec. Isenberg, *pisum sativum*, sec. J. R. Roth in Harris II Ἐπιθήγε p. 36. — *Voc. Ae.*: **ዐተር፡ዘ፡ኸምብራ** (cicer arietinum, Harris II Ἐπιθ. p. 36).

ዐተብ I, 1 [vicinum videtur **ኅተመ**], Ges. thes. p. 537]

Subj. **ይዕትብ**፡ (F. N. 3) et **ይዕትብ**፡ (Sx. Tach. 19) 1) *signare, obsignare*, ማሞላገጫ, alqm Job. 3, 33; 2 Cor. 1, 22; Eph. 1, 13. 4, 30; **ቤተ ክፍሎ**፡ እንተ ኣጥረዩ፡ (Christus) **በደሙ**፡ ወዐተብ፡ በዕዕ፡ መስቀሉ፡ f. 188. 2) in specie: *signo crucis signare* alqm vel alqd, vel *signum crucis facere*: **ዐተብ**፡ በትእምርተ፡ መስቀል፡ Clem. f. 46; **ዐተብ**፡ ርእሳ፡ በትእምርተ፡ መስቀል፡ f. 221; **አርሰዓ**፡ ዐተብ፡ ገጽ፡ f. 221; **ዘፈረ**፡ ጸሀቀ፡ ከመ፡ ትዕትብ፡ ፍጽመክ፡ Const. Ap. 47; **ይዕትብ**፡ ኣባሎሙ፡ F. N. 3; **ዐተብኩ**፡ በአጽባዕትዮ፡ ላዕለ፡ (digitis signum crucis feci sursum) Clem. f. 254; Lit. 159, 1; F. N. 14; እንዘ፡ የዐትብ፡ ላዕሌሆሙ፡ (contra eos sc. daemones, eos fugaturus) Lud. e V. S.

ተዕትብ፡ III, 1 1) *signari, obsignari*: ከመ፡ ይተዕትብ፡ ራእዮ፡ ነቢያት፡ Dan. 9, 24; **ሀብ**፡ ፍህዮ፡ ለዛቲ፡ ነፍስ፡ ዘተዕትብት፡ በጥምቀትኩ፡ ወተቀደሰት፡ በደምክ፡ Genz. f. 25; ecclesia ተቀደሰት፡ በደሙ፡ ተዕትብት፡ በዕዕ፡ መስቀሉ፡ Deg. 2) *signari signo crucis*: በእንተ፡ ተዕትብ፡ ፍጽም፡ በመስቀል፡ Const. Ap. 47; **ዘይተዕትብ**፡ ይገል፡ አሚን፡ Lud. e Syn. 3) *se signare signo crucis*, Lud. e Vit. Dan.

ዕቲብ፡ part. *signatus, obsignatus*: እስመ፡ ውእቱ፡ ዕቲብ፡ ነገር፡ Sap. 2, 5; **ዕቲብን**፡ እንትሙ፡ በቅድስት፡ ጥምቀት፡ Clem. f. 187. 226; **ምሕልላን**፡ ረሲ፡ ዕቲብ፡ Cod. Mus. Brit. LIV. n. 7.

ዕትብት፡ n. act. *obsignatio, signatio crucis*, Const. Ap. 39; **ዕትብት**፡ ይከውን፡ ውስተ፡ ሥዮም፡ በእንተ፡ መልእክት፡ F. N. 10, 8.

ዐ-ታቤ፡ subst. *signatio, obsignatio*: በስመ፡ ዚአሁ፡ (ለሥሉስ)፡ ይደሉ፡ ከሉ፡ ዐ-ታቤ፡ M. M. f. 96.

ማዕተብ፡ subst., Pl. መዓትብ፡ 1) *sigillum, annulus signatorius*: ሕልቀት፡ ማዕተብ፡ ማሞላገጫ Sir. 49, 11; **ማዕተብ**፡ Hegg. 2, 23; Cant. 8, 6; Enc. Masc. 11; ἀποσφράγισμα Jer. 22, 24; **ማዕተብ**፡ ለመጽሐፍዮ፡ ማሞላገጫ ጥገና ሕገግጫ 1 Cor. 9, 2; **ማዕተብ**፡ ጽድቅ፡ Rom. 4, 11; 2 Tim. 2, 19; **መጽሐፈ**፡ ማዕተብ፡ *litera sigillo notatae*, συστατικὰ ἰσχυράματα II Can. Ap. 37. 2) *signaculum, signum, nota, ὑπογραμμός*, 1 Petr. 2, 21; **ማዕተብ**፡ ረስን፡ Reg. Pach.; in specie: *signum crucis*: **ዐጽፍ**፡ ጸሊም፡ ዘምሉእ፡ ማዕተብ፡ Lud. e Vit. Dan.; **ረስዮ**፡ ዐውደ፡ በእት፡ ማዕተብ፡ መስቀል፡ ዐውደ፡ Phlx. 26; **ምስሉ**፡ መዓትብ፡ መስቀል፡ Lud. e Vit. Theoph. 3) Hoc nomine vocatur a) *funiculus ille coloratus* (caeruleus isque bombycinus), quem Christiani Abyssini tamquam insigne a collis suspendunt, a Muhammedanis aliisque sese distincturi: **ማዕተብ**፡ ሐረር፡ ዘሀሎ፡ በክሳዳ፡ Enc. Haml. 19; vid. Rüppell I. p. 282; II. p. 24; Harris I. p. 382; II. p. 130; Isenberg lex. p. 30 sub **ማትብ**፡ b) *aligena brachii*, quo quis tamquam tesserâ suos dignoscit ab alienis, prout in Abyssinia moris. Atque sic explicant Cant. 8, 6. Porro est etiam *brachiale*, quale Rex honoris vel benevolentiae causa ex auro dare solet, Lud. — Voc. Ae.: **ማዕተብ**፡ ብ፡ እብት፡; *aliud*: **ማዕተብ**፡ ዘ፡ ወገር ውርን፡

አማዕተብ፡ quadr. II (denom.) 1) *signo crucis signare*: manum infantis ei imposuit **አማዕተብ**፡ በትእምርተ፡ መስቀል፡ Gad. T. H. 2) *in formam crucis i. e. decussatim ponere vel decussare manus, c. Acc. manuum*: በጊዜ፡ ቅዳሴ፡ ሰባ፡ ያመዕተብ፡ አደ፡ Enc. Tachs. 19 (cf. Lit. Jac.); **አቅረብ**፡ ሎቲ፡ ዮሴፍ፡ ጁ ደቂቅ፡ ኤፍሬም፡ ወምዳሴ፡ ከመ፡ ይባርከሙ፡ ወአማዕተብ፡ እዲሁ፡ ጳብ፡ አርእስቲሆሙ፡ Sx. Nah. 28.

ተማዕተብ፡ III, 1 *signari vel notari signo*, Clem. f. 217, in specie: *in crucis formam signari*: (Constantinus M. vidit signum crucis) **በአምላላ**፡ ከዋክብት፡ በተማዕተብ፡ Lud. ex Enc. Hed. 8 (at: **ማዕተብ**፡ *signum ejus* in Sx. Tubing.).

ዕንሰራ፡ n. prgr. sc. ገላሌ (ἄσπερα ἑξῆς) *festum pentecostes* (Josephi Antiq. III, 10, 6); **በዓለ**፡ ዕንሰራ፡ Jsp. p. 377.

ዐናስር፡ vel **ዐናሶር**፡ n. prgr., sc. ἑξάστῃ Pl. vocis ἑξῆς *substantia, elementum*: **ደንገው**፡ ከሉ፡ ዐናስረ፡ ፍጥረት፡ ወአንክሩ፡ ከሉሙ፡ ፍጡራን፡ Haim. Ab. n. 8; **ዐናሶር**፡ (quatuor) elementa, Gad. Ad. f. 86.

ዐንሰበ፡ rad., dubiae significationis et auctoritatis. **መዐንሰብ**፡ (መዐስብ) Did. 13) part.; in quibusdam locis significare videtur *hariolium* seu *divinatorum*: **መዐንሰባን**፡ Const. Ap. 8 (Lud. comm. hist. p. 306); Can. Laod. 35 (lat. 36); (ረሐቁ፡ እምነ) ተውኔት፡ ወአምልኮ፡ ጣዖት፡ ወማርያን፡ ወመዓስባን፡ (in ed. Platt: መዐንሰባን) Did. 13; in aliis *incantatorem*: ut: **መዐንሰበ**፡ አራዊት፡ ወእመ፡ አኮ፡ ዐቃቢሆሙ፡ ad baptismum ne admittatur, Kid. f. 23. — Voc. Ae.: **መዐንሰብ**፡ ዘ፡ መምላኪ፡ ጣዖት፡ [De etymo nihil certi statuerim, quamquam ad ሐሰበ፡ ኃሣብ haud incommode referri posse videtur].

ዐነቀ፡ I, 1 [ገገገ, عَنَق IV; عَنَق collum; vicinum est ጎነቀ፡ et ዐነቀ፡ q. v.] Subj. **ይዕነቀ**፡ et **ይዕነቅ**፡ 1) *collo* (suo) *circumdare* vel *suspendere* rem, c. Acc. rei: ብዝጋና፡ ይዕነቅ፡ v. **ይዕነቅ**፡ 1 Esr. 3, 6; c. n. vel ውስተ፡ colli: **ዕነቅ**፡ ውስተ፡ (v. **ከሳዳክ**፡ Prov. 8, 3; **ዕነቅ**፡ (v. **ዕነቅ**) ውስተ፡ ክሳዳክ፡ ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ብዕዕ፡ ውእቱ፡ ዘደር፡ ወዘዕነቅ፡ በክሳዳ፡ ለዝንቱ፡ ጸሎት፡ (i. e. amuletum) Genz. f. 162. 2) *collo circumdari*: ሰላም፡ ለክሳዳኪ፡ ቃማ፡ ንጽሕ፡ ዘዐነቅ፡ III Sal. Mar. 18. 3) i. q. ጎነቀ፡ Nah. 2, 12 var.

አዕነቀ፡ II, 1 *collo* alius *circumdare* rem, *collo circumdari* vel *suspendi iubere* rem, c. dupl. Acc. et c. ውስተ፡ colli, ut: አሎዮ፡ አዕነቀከሙ፡ ጋጋ፡ ክቡደ፡ 3 Reg. 12, 11; አዕነቅ፡ ባዝገና፡ ወርቅ፡ Gad. T. H.; አዕነቅ፡ ባዝገና፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ ክሳዳ፡ Dan. 5, 7. 16. 29; Gen. 41, 42; Kuf. 40.

ተዐነቀ፡ III, 1 *collo suo circumdare* rem, c. Acc. rei: **ወይትዕነቅ**፡ ቀጸላ፡ ወርቅ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዕንቀ፡ subst., m., coll. et Sing., Pl. አዕናቀ፡ (proprie: lapis monilium, ἑξῆςμεδέστειν, ab ዕነቀ፡ eodem modo derivatum, quo عَنَق res pretiosa ab عَنَق adhaesit), *gemma*, Gen. 2, 12; Ex. 35, 8; 3 Reg. 10, 2. 10; Jes. 13, 12; **ዕንቀ**፡ ዘብዙግ፡ ሢጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; **ዕንቀ**፡ ዘዕጸብ፡ ሢጡ፡ Sir. 45, 11; **ዕንቀ**፡ ሠናይ፡ Hez. 27, 22; **ዕንቀ**፡ ክቡር፡ Sir. 35, 5. 50, 9; Tob. 13, 16; Ps. 18, 11. 20, 3; Apoc. 17, 4; **ዕንቀ**፡ ቅዱስ፡ Thren. 4, 1; **ዕንቀ**፡ ኢያሱደ፡ Apoc. 4, 3; **ዕንቀ**፡ ባሕርይ፡ Lud. e Ssal. Req.; ሰሐባ፡ ለጥበብ፡ እምአዕናቀ፡ Job 28, 18; Org. 3; **ዕንቀ**፡ መ፡ et አዕናቀ፡ Cyr. f. 129; **ዕንቀ**፡ ዘያጎቲ፡ ሕንጻጽ፡ Jes. 54, 11; Gen. 2, 12; **ዕንቀ**፡ ዘተሰከዐ፡ በፈትላ፡ ሚላት፡ Org.; epitheton hominum illustrium: ቲዎድሮስ፡ ዕንቀ፡ Enc. Ter 12; martyres Nagraenses አዕናቀ፡ Enc. Hed. 26; እማንቲ፡ ዕንቀ፡ ባሕርይት፡ ክቡራት፡ Sx. Mij. 8.

εἶπον ὧ 4 Reg. 3, 21; οὐαὶ οὐαὶ Am. 5, 16; **ቃለ፡ባከይ፡ው**
ቃለ፡ዐውያት፡ Jes. 65, 19; Kuf. 49; Zeph. 1, 10; **ቃለ፡ዐው**
ያቲሃ፡ Jer. 8, 19; Jer. 14, 2; **ይሰምዖ፡ዐውያቶ፡** Sir. 32, 16;
ዐውያቶ፡ Ps. 9, 12; **ዐውያት፡ነዳያን፡** Job 34, 28; Jes.
 15, 8, 22, 2; Jer. 18, 22; 16. 32, 22; Ps. 143, 17; **ዐው**
የወት፡ዐውያተ፡ዐባይተ፡ Hen. 85, 6.

ዖዲ፡ I, 1 [ገጽ circumcēdit; ሪፎ vertit, mutavit; reversus
 est, II assuefecit (ገጽ); vic. ሰዘ incurvavit, inflexit; significa-
 tionis continuandā et durandā, quae et ipsa huic radici inerat,
 vestigium relictum est in ዓዲ፡ q. v.] Subj. **ይዑድ፡** 1) *se*
vertere, circumverteri: ከመ፡መንከት፡አንተ፡ተዐውድ፡ ሳና
 ሄጅጎν στρεφόμενος Sir. 36, 5; Prov. 26, 14 (vid. sub ማዕጸ፡).
 2) *circumire, ambire, obire, ለገድኩ፡* ἐκύκλωσα Koh. 7, 25;
የዐውድ፡ዐውድ፡ κυκλοῖ κυκλών 1, 6; **ዖዲኩ፡አንዝ፡አጎሥ**
ሣ፡ περιήην Sap. 8, 18; **ዖዲ፡ዐዋዲ፡** Gen. 41, 43; **የዐውድ፡**
ይንግር፡ለከ፡ዘወሀባከ፡ Sir. 20, 15; Hen. 21, 1; **ፍ፡ለ፡** loci:
 Hen. 75, 9; **ንዑድ፡ለዝ፡መጎፈድ፡** Herm. p. 84; **ፍ፡ውስተ፡**
 loci: Gen. 2, 11; **ዖዲ፡ውስተ፡ከሉ፡ደውሎ፡** Judith 3, 8;
መዓቅብት፡ይዑድ፡ውስተ፡አ.የፍሳሌም፡ 2 Esr. 17, 3; **ፍ፡አ**
ንተ፡ውስተ፡ ut: **ዖዲ፡አንተ፡ውስተ፡ቁላት፡** ἐκύκλωσαν τὴν
 φάραγγα Judith 13, 10; **ፍ፡Acc. loci:** Koh. 12, 5; Cant. 3, 2;
 Gen. 2, 13; Jos. 6, 3; **ዑድ፡ሀገረ፡** Jes. 23, 16 vrs. nov.; **የዐ**
ውድ፡ምሥዋዕ፡ Kuf. 16; **ዖዲኩ፡ባሕገ፡ገ፡አጽናፈ፡ምድር፡**
 (ጎህጥጥ ὄρανον ἑκύκλωσα μόνῃ) Sir. 24, 5. a) *circumire* locum,
 ad eum vitandum, Num. 21, 4; Deut. 1, 3 (**ዐዋዲት፡**).
 b) *obire i. e. peragere:* Job 1, 7; Gen. 12, 6; **አለ፡ፈ፡ው፡አ**
ግዚ፡፡ይዑድዎ፡ለምድር፡ Zach. 1, 10; **ፍ፡አንተ፡** Matth. 12,
 43. c) *circumvagari:* ሰራሕ. ሰዐዋዲ፡ ταις πολυδολαις Jes.
 57, 10; **ፍ፡Acc. (per)** 1 Tim. 5, 13 Platt. d) *circumcurrere:*
 (**አምጣኒሃ፡**) **የዐውድ፡ጥቅማ፡** Jes. 38, 39; **አምጣን፡ዘየዐው**
ድ፡(circumitus, circumferentia, linea circumcurrrens) 3 Reg. 7, 3;
 Jer. 52, 21 vrs. nov. e) *ambire, i. e. quaerere,* 1 Petr. 1, 10.
 3) *cingere, circumdari (circumstare, circumvenire,*
circumsehere) **ፍ፡Acc.:** **ዖዲዎ፡** περιεκύκλωσαν αὐτήν Judith
 13, 13; Ps. 88, 9. 124, 2; 2 Par. 4, 3; **ዑድ፡** περιχαρακώσον
 αὐτήν Prov. 4, 8; **ዖዲ፡ለስነህ፡ግርማ፡** Job 41, 5; Hen. 71, 6.
 14, 9, 24, 3; **ባሉድርት፡ዘየዐውድም፡** Sx. Mag. 20. 4) *Componitur*
cum aliis verbis ad significandum circum-, ut: **ይዑድ፡**
ይትቀፈሉ፡ κύκλω κατηργηρομένη Ex. 27, 17.

አዖዲ፡ II, 1 1) *circumvertere, circumagere:* **የዐውድ፡**
መንከራ፡ከራህ፡በአገሪህ፡ Sir. 38, 29. 2) a) *circumire ju-*
bere, circummitti praeconeum: ከመ፡የዑድ፡ዐዋዲ፡ቅድ
ሚሁ፡ Jsp. p. 318; omisso **ዐዋዲ፡** (i. e. *proclamari jubere*)
 Ex. 32, 5. b) *circumducere,* 4 Esr. 6, 61; **ፍ፡ውስተ፡** loci:
 Num. 23, 14; **አዖዲ፡ውስተ፡መርሕ፡ሀገር፡** Esth. 6, 11; **አ**
ዖዲ፡ውስተ፡ፍ፡ምዕዋዳት፡ Hez. 37, 2; **ፍ፡Acc. pers. et**
Acc. viae vel loci: **አዖዲ፡ፍ፡ፍ፡ተ፡** Hez. 47, 2; **ፍ፡ት፡የዋ፡ለከ**
መ፡አዖዲ፡ሐመር፡ከሉ፡ባሕረ፡ Chr. Ta. 24. c) *circum-*
ferre i. e. circum circa projicere funem mensurarium: ዘዖ
ዐውድ፡ለከ፡ሐብለ፡ዲበ፡መክፈልትኪ፡ Mich. 2, 5; **መኩ፡**
አዖዲ፡አክባለ፡ዲቤሃ፡ Job 38, 5. 3) *circumdare:* በከተ
ማ፡ርአከ፡አክለለ፡ሕይወት፡የዑድ፡ (verticem capitis mei
 corona vitae cingant) Enc. Hed. 28; F. M. 31, 1 (vid. ዝናር፡).

ተዐውድ፡ III, 1 *circumagi, circumvolvi:* አኮኩ፡ፍ፡ጥ፡ነ፡
ይረውጽ፡ፀሓድ፡ተዐዋዲ፡ሰሞየ፡ 1 Esr. 4, 34.

ዕዉድ፡ vel **ዕውድ፡** part. *circumdatus:* **ዕዉድ፡በወርቅ፡**
ወአሱር፡በወርቅ፡ Ex. 36, 20; **ዕዉድ፡በሚላት፡ውስተ፡አክ**
ባለ፡ቢስንለ፡ Esth. 1, 6. a) *cingens:* ይኩን፡ቀሚስ፡ስፉየ፡
ወዕዉድ፡ et **መዛርዐ፡ቀሚስ፡ይኩን፡ዕውድን፡** F. M. 31, 5
 (vid. sub መንዲል፡ c. 195). b) *stipulatus:* ፈቃድ፡ዕውድ፡በ
ምግባር፡ (opp. voluntate vana vel inani) Chr. Ta. 16.

ዐውድ፡ subst., plerumque m., Pl. አዕዋዳ፡, Pl. Pl. አዕዋ
ዳት፡ 1) *circuitus, ambitus, circulus* a) usitatur ad signifi-
 ficanda Adv. et Praep. *circa,* vid. infra. b) *linea circumcurrrens:*
ወዐውዳ፡ጩበአመት፡ 2 Par. 4, 2; **አምጣን፡ዐውዳ፡** 3 Reg.
 7, 10. b) *orbis:* **ዐውድ፡ሰሞየ፡** ጎህጥጥ Job 22, 14; lunae
 Org. 1. c) *periodus anni:* ባርክ፡ዐውድ፡ዓመት፡ Sx. Pag. 6. d) *circ-*
culus: **ዐውድ፡ፀሓድ፡circulus solaris** (i. e. spatium duodecimi-
 ginta annorum, vid. Ideler ጽንብህ II p. 185) Abush. 23; **ዐ**
ውድ፡ወርኅ፡ ibid. (vid. ቀርፍ፡). e) *locus circumjacens:* **ም**
ኔታት፡ዘአዕዋዳ፡አለስከንድርያ፡ Phlx. 18. f) *res circumdans*
vel circumdata: **ዐውድ፡ግርማ፡** ገሳጣ ገጽ ሳሊኛ Ex. 35, 12
 (cfr. 40, 6); **ልብስ፡ዐውድ፡ዐጻድ፡** 37, 7. 16; **ዐውድ፡ደብተ**
ፈ፡ παραρμύματα 35, 10. g) *μῆκος* Ex. 36, 16. h) **ዐውድ፡**
አልባብ፡ praecordica (per corde ipso) Lud. ex Enc. Masc. 27.
 2) *area, a)* **ዐውድ፡አክል፡** area frumentaria („erat enim ro-
 tunda“ Lud.), ጂግግግ Ruth 3, 2 seq.; Hos. 9, 1; Mich. 4, 12;
 Jud. 6, 11; Num. 18, 27. 30; 1 Par. 21, 20; Luc. 3, 17; vel
ዐውድ፡ማእረር፡ ጂግግግ Dan. 2, 35, vel **ዐውድ፡ምክዖ**
 b) *area torcularia* Ex. 23, 28. c) *area circumseptae, fundus:*
ይሰሐቅ፡ዐቃቤ፡አዕዋዳ፡ዘኮነ፡ Enc. Haml. 25 (in Actis hujus
 diei nominatur **ዐቃቤ፡ንጉት፡** Chrysostomus Euxodiae, quum
 mulierculae pauperi አዕዋዳሃ፡ vi abstulisset, sacris interdicti
 Sx. Genb. 12; **ዐውድ፡ወይን፡** vinea Enc. Mag. 29. d) **ዐውድ፡**
መብልዕ፡ coenaculum vel refectorium in monasterio, Lud. e) **ዐውድ፡**
 Chr. 3) *circulus vel corona i. e. a) consessus:* **አነበርኩ፡**
ውስተ፡ዐውድ፡ለመስተሳልቃን፡ συνέδριον Jer. 15, 17; Ps.
 25, 4. b) *concio, in specie consessus, iudicium, conventus,*
nec non locus ubi habentur i. e. forum, (comitium, curia, aula,
praetorium): አምጎም፡ዐውድ፡ ἑπίσταυσαν αὐτοῖς ἡ συνα-
 γωγή Dan. ap. 1, 41; Jos. 20, 6; **አዕዋዳት፡** συναγωγή Matth.
 23, 6; Marc. 12, 39; συνέδριον Matth. 5, 22. 26, 59; Marc.
 14, 55; **አዕዋዳ፡** Matth. 10, 17; κρητήριο Dan. ap. 1, 49;
አዕዋዳት፡ Jac. 2, 6 Platt; M. M. f. 332; **ሐረ፡ውስተ፡ዐው**
ድ፡ εἰς κρηῶν Job 9, 32; Deut. 25, 1; Sir. 38, 33 var.; **ነበረ፡**
ዐውድ፡ *sedit in iudicio vel iudex* Dan. 7, 10. 26; Act. 25, 6;
ነበረ፡ዐውድ፡ Macc. f. 2; **አንዝ፡ይነበር፡ውስተ፡ዐውድ፡** (v.
ዐውድ፡) ἐπὶ τοῦ βήματος Matth. 27, 19; አምጽአም፡ጎበ፡**ዐ**
ውድ፡ ἐπὶ τῷ βήμα Act. 18, 12; **ንንጎሥ፡ዐውድ፡** Act. 19, 39;
 Jsp. p. 315; **ዐውድ፡ፍትሕ፡** Jsp. p. 315; **ዐውድ፡ምክፍን፡ዘፍ**
ትሕ፡ ibid.; **ዐውድ፡ምክፍን፡** Did. ed. Platt p. 102; **ዐውድ፡**
ቅስት፡ Clem. f. 204; **ዐውድ፡አፒሮ፡** forum Appium Act. 28,
 15 rom. c) *concilium, conciliabulum, ut: conciliabulum Pauli*
Samosateni, Lud. ex Enc. Teq. 19. — Voc. Ae.: **ዐውድ፡ዘ፡**
በጂዙርያ፡ሸን፡(?ሸላ)?

ዐውድ፡ usurpativum significandis adverbio et praepositioni *circa*.
 1) *Vim substantivi integram tenet.* a) **ዐውዳ፡** (non **ዐውድ፡**)
ለውአቶ፡መንበር፡ጅወ፡፩፡መናብርት፡ et (circuitus throni i. e.)
 circa thronum erant . . . Apoc. 4, 4 rom.; **የሐንጽ፡ጥቅመ፡ዐ**
ውድኪ፡ (v. **ዐውድኪ፡**) Hez. 26, 8. b) *post pron. rel. vel*

notam Genitivi: **ΥΚΖ: ΗΘΩ-ΕΗ:** vide id quod (circuitus tuus i. e.) circa te est Jes. 49, 18; **ΛΑ: ΘΩ-Ε-ΗΘΩ:** cf κύκλω ὑμῶν Hez. 36, 3, 7; **ΚΗΗ-Η: ΛΑ: ΘΩ-Ε-Ε:** 2 Esr. 16, 16; Ps. 88, 8; 1 Reg. 12, 11; **ΥΓΑ: ΗΘΩ-Ε:** (v. **ΘΩ-Ε:**) Job 1, 10; **ΘΓ: ΛΑ: ΘΩ-Ε:** Sir. 47, 7; Num. 22, 4. e) post praepositiones: **Ω-ΗΤ: ΥΓΑ: ΘΩ-Ε:** Ex. 29, 16; **Ω-ΗΤ: ΘΩ-Ε-Η:** Hez. 28, 23; Lev. 1, 11; Num. 2, 53; Jos. 6, 3; Jud. 7, 21; **ΠΘΩ-Ε:** Jer. 6, 3; Apoc. 4, 4 Platt; 5, 11; **ΛΥΤ: ΘΩ-Ε:** Sir. 45, 9; **ΕΙΘΗ. ΛΥΤ: ΘΩ-Ε-Η:** Hez. 23, 24; **ΛΥΠ: ΘΩ-Ε-ΘΩ:** Jos. 21, 42; Job 18, 11; Sir. 46, 5; Jes. 42, 25; **ΗΥ: ΑΘΛΥ: ΛΥΠΘΩ-Ε:** Jer. 4, 17. 2) In Acc. **ΘΩ-Ε:** a) adv. circa, ut Ps. 11, 9, quamquam sine pronomini-bus suffixis rarius usurpatur. b) praep.: Gen. 35, 5; Ex. 7, 24. 40, 27; Num. 2, 2, 11, 24; Ps. 17, 13, 77, 32, 127, 4; c. pron. suff. (vid. gramm. § 167, 5): Ps. 30, 16, 33, 8; Lev. 1, 5; **ΥΚΖ: ΘΩ-Ε-Η:** Jes. 60, 4; **ΕΦΘΩ-ΘΩ-Ε:** 6, 2; **ΘΩ-Ε-Ε:** Job 29, 5; Hez. 1, 4; Zach. 2, 5; Jos. 21, 39; Marc. 3, 34.

Ο-Ε-Τ: n. act., Pl. **Ο-Ε-Τ-Τ:**, *circuitio, circuitus, circulus*, Koh. 1, 6. a) *orbis, ambitus, circuitatio, siderum*: **Ο-Ε-Τ: ΗΦΗ-ΗΤ:** Sap. 13, 2; **ΗΚΥΠΛΑ: ΕΥΠΟΙ: Ο-Ε-Τ-Τ: ΗΦΗ-ΗΤ:** ΑΛΗΠΟΥΣ: Macc. f. 23; Ssal. Reg.; **Ο-Ε-Τ: Θ-Ε-Ε:** Abush. 37; annorum: **Ο-Ε-Τ: Υ-ΘΩ-Τ-Τ:** Sap. 7, 19; **Ο-Ε-Τ-Τ: Κ-Ρ-ΒΑ:** M. M. f. 242. b) *processio, pompa in orbem facta (Umzug): Ο-Ε-Τ: ΕΟΥΣ: (ἵππας εἰς ἄλλο) 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.; **Ο-Ε-Τ: Υ-Α-Θ-Ε:** Lud. e. Lit. c) *peragratio (in orbem facta, Rundreise): ΠΟ-Ε-Τ: Γ-ΟΥ-Τ: Τ-Υ-Ε: Gad. T. H.**

ΟΠ-Ε: n. ag. *circutor*, a) *praeco*, κήρυξ Gen. 41, 43; 3 Reg. 22, 36; Dan. 3, 4; Esth. 6, 9; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Col. 1, 23; **Βοδών** Jes. 40, 3; Joh. 1, 23; Macc. f. 2, Jsp. p. 318. b) *planus, circumcursans: ΟΠ-Ε-Τ: Η-Π-Ε-Τ: περιερχόμενα τὰς οὐκίας 1 Tim. 5, 13 rom.; **ΠΗ-Η-Τ: ΟΠ-Ε-Τ: Η-Κ-Τ-Η-Ε-Ε-Υ-Ε-Ε-Τ:** Fal. f. 52. c) **Π-Α-Τ: ΟΠ-Ε-Ε-Τ:** *fiesta mobilia*, Lud. (in lex. c. 246).*

ΘΠ-Ε: subst., Pl. **ΘΠ-Ε-Ε-Τ:** *circuitus*, a) *orbis, anfractus, circuitatio*: luna **ΑΠ: Ε-Ε-Ε-Υ: ΘΠ-Ε-Υ:** Abush. 13; **ΘΠ-Ε-Ε-Τ: Θ-Ε-Ε:** Abush. 37. b) *circuitus vel cycclus (i. e. periodus)*, annorum: **Υ-Ω-Ε-Υ-ΘΩ-Τ:** sunt **Ε-ΘΠ-Ε-Ε-Τ: Ω-Α-Α: Ε-ΘΩ-Ε:** **Υ-Ω-Π-Υ-ΘΩ-Τ:** Abush. 42.

ΥΠ-ΘΠ-Ε: subst., Pl. **ΥΠ-ΘΠ-Ε-Τ:** *ambitus, circuitus, circulus, orbis*: **ΥΠ-ΘΠ-Ε: Φ-Κ-Ζ: ΛΥΠ-ΚΥΦ-Ε: ΑΛΚΥΦ-Ε:** (Um-fang) Jon. 3, 3 vrs. alt.; **ΛΥΤ: ΥΠ-ΘΠ-Ε: Φ-Κ-Α-Υ:** ὑπὸ τῆν στερεπτιν στεράγγην αὐτοῦ Ex. 30, 4; **Υ-Ε-Ε: ΥΠ-ΘΠ-Ε: Φ-Η-Τ:** εὐκυκλον τόξον Sap. 5, 22; **Deus Η-Ε-Β-Π-Υ: ΑΥΠ-ΘΠ-Ε: Α-Υ-Π-Τ-Τ:** M. M. f. 347 (vid. sub **Α-Π-Θ**); **Κ-Ρ-Ε-Ε: Ω-Η-Ε-Ε-Υ-ΘΩ:** **ΥΠ-ΘΠ-Ε-Τ:** κυκλόθεν κύκλω Hez. 37, 2; etiam *pompa* in orbem facta (Umzug): **Ω-Π-ΘΠ-Ε:** (festi palmarum), Deg.

Ο-Ε: subst. i. q. **عُود** (*lignum*, in specie: *lignum aloë*): **Φ-Υ-Π-Α-Η: Ω-Η-Α-Α-Τ: Ω-Θ-Ε:** Did. 25 (Graecus in Const. Ap. 5, 7 habet ξυλοβλάσμου).

Ρ-Υ: ignus, sine dubio i. q. **عَج** *curvus, distortus fuit*.

†ΘΩ-Υ: III, 1 (si non **†ΘΩ-Υ:** III, 2), ut videtur, proprie: se i. e. os, oculos, nares distortuere, *μυκτηρίζειν*, deinde *subd sannare, irridere*: **Ω-†ΘΩ-Υ-ΘΩ: Κ-Ε-Υ-Ε: ΠΗ-Κ-Η-Φ-Η:** κατακερτομούτων αυτών τῶν Ἰουδαίων Cyr. ad Th. f. 22; **Κ-Ε**

Υ-Ε: †ΘΩ-Υ-ΘΩ: Ε-Υ-Υ-Υ: κατακερτομούντες ἄφασκον Cyr. c. Pall. f. 90; **Κ-Ε-Υ-Ε: †ΘΩ-Υ-ΘΩ: Α-Η-Κ-Η-Φ-Η:** (κατεπεφύοντο τοῦ Χριστοῦ Mansi IV p. 1249) Cyr. hom. f. 108. — Voc. Ae. ad Cyr.: **†ΘΩ-Υ-ΘΩ: Η: †ΘΩ-Υ-ΘΩ:** [Hinc lumen affunditur obscurae illi voci ἰσχυρ Ps. 37, 16 et talmudicae locutioni ἰσχυρ נצצ, de quibus vid. H. Hupfeld bte Psalmen II. p. 224 seq.].

Ρ-Ε: subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **Κ-ΘΠ-Ε:**, Pl. Pl. **Κ-ΘΠ-Ε-Τ:** [ἤν (ἰσχυρ); de typo vid. Ges. thes. p. 1002] 1) *volatus*: **Κ-Υ-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Ε-Β-Θ-Α: Ρ-Ε:** νεσσαὶ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται Job 5, 7. 2) *alites, animalia volucra* cuiusvis generis, in specie *aves*, deinde *ales, animal volucre, avis*, coll.: Gen. 1, 21; **Ρ-Ε: Η-Ε-Α-Ε-Ε:** ὄρνα πετόμενα Jes. 31, 5; Koh. 10, 20; Prov. 9, 12; Apoc. 18, 2; Sing.: **Η-ΘΩ: Ρ-Ε: Λ-Υ-Τ: Τ-Ω-Ρ-Α-Η: Λ-Υ-Π-Ε-Η:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:** Sir. 22, 20; **Λ-Υ-Π-Α: Κ-ΘΠ-Ε: Τ-Υ-Α-Η: Υ-Π-Α:** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **Κ-Ε-Υ-Ρ: Α-Ρ-Ε:** ἄστρος **Α-Ε-Ε-Ε-Ε:** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρούλιον (*passer*) Thren. 3, 51, 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **Α-Φ-Ε**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3, 15, 10, 11; Lev. 1, 14; **Η-Υ-Υ-Ε: Α-Κ-ΘΠ-Ε:</**

ἁὸተOHΛ: IV, 1 *vocem secundum modum ὀηῶν*: modulari: **ἑOHΛ**: **ἁὸተOHΛ**: n. Deg.

ግዕትገላ: (etiam **ግዕትዕዝላ**: n. prgr. sc. **المعتزلة** (ab اعتزل se separavit) *secta eorum qui se ab aliis separaverunt*, nomen (sectae Islamiticae satis notae,) quo Pharisaei appellari solent in Jsp. p. 300.

ORግም: n. prgr. sc. **الفرج** barbari, Persae, Abush. (erebro); Voc. Ae.

I. OHΛ: rad., dubiae significationis.
ተOHገረ: III, 1 sec. Lud. *irruere, impetum facere, vi adoriri*, fortasse rectius: *spargi, se diffundere vel superfundere* **ተOHገሩ**: **ላዕሌ**: **ሌሒ**: **ፎጅጃቆባግሻጠ** ἔν Ἀρχ(**ሳግጋህ** **ሳግጋህ**) Jud. 15, 9. (an i. q. **ገጅ** copiosus, multus fuit?) — Voc. Ae.: **ተአገሩ**: **ዘ**: **ተወራኙ** ::

II. OHΛ: inus., sine dubio componendum cum **ሳግጋህ** quibus significatus *radios spargere* inest (amh. **ተሰረዘረ**: i. q. aeth. **ተሰረጸ**: Voc. Ae.).

ግዕዘር: **ግዕዝር**: et **ግዕዘር**: subst., Pl. **መግዝር**, *splendor radians, radii splendentes, nimbus splendens, ግዕዘርዩ* (v. **ግዕዘርዩ**) Ex. 33, 23 (LXX exhibent τὰ ὀπλω μου); columba Spiritus S. **ወክረሁ**: **ዘግዕዘረ**: **ፀሓይ**: M. M. f. 50; **አንተ**: **ሠረቀ**: **ግዕዘር**: (Lud.: **ግዕዘር**: cuius splendor ortus est) Enc. Mag. 5; **መግዝረ**: **ሰብሓት**: superfusi sunt faciei Adami, M. M. f. 346; **መግዝረ**: **ፀሓይ**: M. M. f. 28. — Voc. Ae.: **ግዕዘር**: **ለንእስ**: **ብ**: **ብርሃን**:
ተግዕዘረ: quadr. III, 1 (denom.) *radiante splendore collustrari*: baptizatorum ora splendebant, **እስመ**: **ቡሠራኔ**: **ገጸ**: **ለጸራቅሊ**: **ሙስ**: **ተግዕዘር**: Gad. T. H.

OHቀ: i. q. **فزع** *fidit terram*, **ገጸ** *terram vastro fodit*.

OHቅት: subst., f. et m., Pl. **OHቃት**: et **OHቅታት**: 1) *puteus, cisterna*, Kaf. 16. 24; **ዋጅዳ** Prov. 16, 14, 21, 19, 29, 2; Prov. 5, 15; Jer. 14, 3; Ps. 68, 19; Luc. 14, 5; Joh. 4, 11, 12; **ላእኦጵ** Enc. 37, 24; Ps. 87, 4, 6; Koh. 12, 6; 2 Reg. 17, 18, 19, 23, 15, 16; **OHቅት**: **ዘውቅሮ**: Dan. 6, 11; 2 Esr. 19, 25; **ቤተ**: **OHቅት**: *obedia* τῷ **ላእኦጵ** Jer. 44, 16; **ጥገሃ** Cant. 4, 12; Prov. 5, 16, 18; **ከመ**: **OHቅት**: **ዘአይነዕፍ**: **ግዩ**: Jes. 58, 11; Joh. 4, 6; **OHቅት**: **ነዕፍት**: 2 Petr. 2, 17; **καταράτης** Jer. 20, 2 seq.; **OHቃት**: Gen. 26, 15; Lev. 11, 36; Num. 24, 17; Jes. 51, 1; Judith 8, 31; Prov. 4, 21; **OHቅታት**: 1 Reg. 13, 6; Jes. 36, 16 var. 2) *fovea vel lacus*, **OHቅተ**: (v. **ገብ**) **ዐና** **ሰስት**: Dan. 6, 7 seq.; **OHቅተ**: **አሳት**: **ሊጣ** **ጥገጃ** Apoc. 19, 20, 20, 10. 3) *lacuna lacunaris*: **OHቅታት**: **ጠፈር**: **ኃዕቃ** 3 Reg. 7, 41, 42; Spiritus S. descendit sicut columba **ወአሳት**: **ተደብተረ**: **ወስተ**: **OHቃት**: **ጠፈራ**: **ሌቤት**: **ክን**: M. M. f. 66. — Voc. Ae.: **OHቅት**: **ዘ**: **የተመሐስ**: **ወኸ**: **aliud**: **ዘ**: **የዐሀ**: **ጉደገደ** ::

OHቦ: I, 2 et **ተOHቦ**: III, 2 (etiam per **አ**), ut videtur *optulari*: **ነጸርኩ**: **አመ**: **ዘይዲዝረ**: (v. **ዘይትዲዘረ**) **ሰብአ**: **ወአል**: **ፎጅጃቆ** *ἐμβλεπων εἰς ἀντιπῶν ἀνῆρωπων καὶ οὐκ ἔγ*

Sir. 51, 7. (Sed incerta est haec significatio neque ex aliis linguis probari potest, — **ገጸ** enim huc non referre licet; etiam **ገጸ** Ex. 23, 5 aliter exponendum videtur. — An *vindicare, defendere*, coll. **ገጸ**?)

OHቦ: IV, 1 *mingere* vid. sub **አዘቦ**:

ግዕዘንት: *angulus* vid. sub **አዘን**:

OHዘ: I, 2 [**ገጸ**; **ገጸ**; vid. **አዘዘ**] *validum, fortem, robustum esse vel fieri*, a) *invalescere*: **OHዘ**: (mihi) **ግዩ**: **አስከ**: **ነፍሰ**: Or. Jonae 6 (in Psalterio Ludolfi p. 528). At Ex. 14, 24 **አዘዘ**: **ሰጠጥጥ** (non **OHዘ**: *invaluit*, Lud.) legendum est. b) *viribus firmari, vires recolligere*, Hen. 81, 6. — Lud. in lexico statuit 2) *corroborare, confirmare*, at ut **አዝዝ**: **ለ**: **ብመ**: Lit. 159, 4 (quem locum in lexico), ita **ዘይአዝዝ**: **ትጥሥሕት**: **ለተሉ**: **ግደር**: Ps. 47, 2 (quem locum in sua Psalterii editione huc refert) ad **አዘዘ**: *jubere referendum* est.

አስተOHዘ: IV, 2 *vires suas confirmare, fortem se praestare*: **ወግንት**: **መዋዕል**: **ከመ**: **ታስተOHዝ**: (v. **ታስዎዝ**) **ነፍሰ**: **ፎ** *ἀνεῃξατο* μου ἢ *ψυχῆ* Job 6, 11.

አስዎዘ: *torpidum facere et torpere* vid. c. 391.

OHዞ: part. *validus* a) *potens*: **OHዞ**: **መግዞ**: Lit. Orth. b) *ingens, grandis, vehemens, copiosus*: **ገዩ**: **ወስተ**: **OHዞ**: **ደብር**: Macc. f. 1; **ወበረድሰ**: **ብዙ**: **ጥቁ**: **ወOHዞ**: Ex. 9, 24; **አንበጣ**: **ብዙ**: **ጥቁ**: **ወOHዞ**: 10, 14. c) adv. **OHዞ**: *valde, vehementer* Ex. 1, 7.

OHዟ: adj., f. **OHዟ**: 1) *validus, fortis, potens, strenuus*: **κρῆταις** de Deo Prov. 23, 11; **OHዟ**: Sap. 6, 9; Hen. 38, 4; **ነገሥት**: **OHዟ**: Hen. 38, 5, 62, 1; Lit. 164, 4; **ብአሲት**: **OHዟ**: *γυνὴ ἀνδρεία* Prov. 12, 4; **ግንፈስ**: **OHዟ**: *πνεῦμα ἡγεμονικόν* (principalis) Ps. 50, 13; Did. 10; **ብOHዟ**: **ረድኤ**: **ቱ**: Enc. Mag. 11; **አምላክ**: **OHዟ**: **ወክብር**: Abush. 20. 2) *carus, summe venerandus, eximius*: **OHዟ**: **ቴዎፊሌ**: **κρῆταις** Luc. 1, 3; maxime in libris ex Arabico translatis, ut Abush.; **ከመ**: **ትኩን**: **ክብር**: **ወOHዟ**: **ሰም**: Jsp. p. 350.

OHዝ: subst., plerumque m., 1) *robur, potentia, fortitudo, virtus*: **ለጎይላ**: **OHዝ**: **መገረዕት**: Sap. 11, 22; **κρῆταις** Sap. 6, 3 (v. **ትአዝዝ**); **ፈዋላኒ** Prov. 8, 14; **ἀνδρεία** 21, 30; Chrys. erebro; Org. 1; **ቶማስ**: **ክአርአዩ**: **OHዝ**: (sc. miraculis editis) Enc. Jac. 2; *efficacia*, Lud. ex Enc. Teq. 19; *vis, vehementia* pluviae, Org. 2. 2) *honor, gloria, dignitas*, maxime in libris ex Arabico translatis: **ዋት**: **ሰዕዝ**: **ደንይስ**: **አምሐይመ**: **ብጎሳር**: Jsp. p. 380. 382; **OHዝክመ**: **ወሰርጐ**: **ክብርክመ**: p. 364; **ነስሩ**: **አምደጎረ**: **OHዝ**: p. 367; **አመ**: **አውዐይስ**: **ለመቅደስ**: **ይትአተት**: **OHዝመ**: p. 376.

ግላ: I, 1 et **ዐዩላ**: I, 2 (quamquam equidem Perf. non nisi **ግላ** inveni), Subj. I, 1 **ዩላ**: [عَال] *peragravit regionem; pauper* (proprie: *vagus, bonis expulsum fuit*) *circumerrare, per-, oberrare, palari, vagari, pervagari, vagum et profugum esse*, de bestiis Job 38, 41, 39, 8; de hominibus (in specie de iis qui domo emigrarunt, ex hominum commercio vel in desertum secesserunt): **ቡወስተ**: **ቡድወ**: **ነብ**:

ማዕደ-ት፡ (rarissime **ማዕደ-ት**) subst., m. et f., Pl. **መገድው፡**
 1) *regio ulterior* trans flumen vel mare vel montem vel aliam regionem sita, *ripa opposita*, nec non in genere *ripa*, *litus*: **ማዕደ-ት፡ ፆርጻጻኛስ፡** Jes. 8, 23; Num. 21, 13. 32, 19; Jos. 18, 7; 2 Esr. 4, 17; 1 Reg. 31, 7; Matth. 4, 15. 25; Luc. 8, 22; **ነገሥት፡ አለ፡ ማዕደ-ት፡ ባሕር**: Jer. 32, 8. 22, 20; **ዘማዕደ-ት፡ ደብረ፡ አሰር**: Kuf. 8; **ውስተ፡ ማዕደ-ት፡ ደቂቀ፡ ዐዋን**: Jer. 48, 10; Hen. 18, 10; **በጸሐ፡ ማዕደ-ት፡** εἰς τὸ πέραν Matth. 8, 28; Marc. 4, 35; 1 Reg. 26, 13; trsl.: Lit. 170, 3; χεῖλος Gen. 41, 17; Deut. 3, 12; ἕλος Ex. 2, 3; ἄγει Gen. 41, 2. a) adv. **ማዕደ-ት፡** ἐκ τοῦ πέραν e regione Num. 21, 11. b) praep. **ማዕደ-ት፡** *trans, ultra*: Gen. 32, 23. 50, 10; Jos. 2, 10; 1 Reg. 30, 10; 2 Esr. 12, 7; Matth. 19, 1. 2) *transitus* i. e. a) *vadum* Jud. 3, 28; Jer. 28, 32; **መገድው፡** M. M. f. 362. b) *fauces montium* 1 Reg. 14, 4. 1. c) *transitio*: **ዋዜማ፡ ዘማዕደ**: Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 22 (Catal. p. 35 ann. d).
ምዕዳው፡ subst. *locus transitus, trajectus, vadum*, Org. 4; Jud. 3, 28 CG; **አሉብ፡ ምዕዳው፡ ዘአንበለ፡ በተንከተመ፡ ሃይማኖት፡** M. M. f. 391.

ዐደው፡ *everrere* vid. sub **አደው፡**

ዐደደ፡ inus.

አዕደደ፡ II, 1 „*removit, dispulit*“ (Lud., qui ἡγῶν comparavit): **ብርገን፡ ዘአዕደደ፡ ለአደመት፡** Lud. e Lit. Joh. (exemplar meum exhibet **ዘሰደደ**).

ዕደደ፡ subst. „*depulsio, atjectio, reprobatio*“ (Lud.): Judas Ischariotes **አፍቀረ፡ ዕደደ**: Lud. e Cant. Chr. 12, 1.

ዐጌ፡ subst., Pl. **ዐጌዖት፡** et **ዐጌዖት፡** [غوسپیوم? *gossypium?*] *linum, linteum*: **ሉብስ፡ ዘተኣንመ፡ በዐምር፡ ወበዐጌ**: Deut. 22, 11; Lev. 13, 48; Prov. 29, 31. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዐጌ፡ linteus, linteus**: Hez. 40, 3 vrs. nov.; **ዋርኣ፡ ዐጌ**: Jer. 13, 1; **ሉብስ፡ ዐጌ**: Lev. 6, 3. 13, 47. 52. 16, 4; Hez. 44, 17; **ዘዐጌ፡** 44, 18; Ex. 28, 38; **ሉብስት፡ አሉባስ፡ ዐጌዖት፡** Judith 16, 8; **ዐጌዖት፡** vestes linteae Macc. f. 22. b) *carbasus*: **ሥትይ፡ ወርጉፍ፡ በሚላት፡ ወበዐጌ፡ ንጹሕ**: Esth. 1, 6. — *Voc. Ae.*: **ዐጌ፡ ዘ፡ ጥጥ** ::

ዕጎል፡ *proles* vid. sub **አንል፡**

ዕጎሌ፡ *quidam* vid. sub **አጎሌ፡**

I. ዐገለ፡ I, 1 ut videtur *extruere* (an muro vel pariete *cingere*?) (**አዘዘ፡**) **ይዕገልዎ፡** (ለቤተ፡ መቅደስ) **እንተ፡ ሠለሰቱ፡ ዐገለ፡** (v. **ዐገላ፡**) **እብን፡ ወእንተ፡ አሐቲ፡ ዐገለ፡ ዕዕ፡** καὶ δόμου ἄντοι κραταὶ τρεῖς, καὶ δόμος ξύλινος εἰς 1 Esr. 6, 4.

ዐገል፡ (v. **ዐገላ፡**) subst. *strues lapidum lignorum* in pariete extruendo, (an *paries, macteria*?), 2 Esr. 6, 4. [Referendum videtur ad جال ٥٩, ٧٥ v. جال *paries* sepulcri, putei, al.; sicut ገገጌ (a rad. *circumire*) et *parietem et struem, ordinem* significat].

II. ዐገለ፡ inus., arab. **جَلَّ** *festinavit*, III et V cito et *operanter in antecessum cepit*.

ተዐገለ፡ III, 2 [amh. **ታገለ፡**] *antevertendo eripere* alicui alqd i. e. 1) *fraudare, defraudare, fraude et injuria sub-*

trahere alicui alqd (beinträchtigen, übervertheilen), c. Acc. prs.: **συκοφαντεῖν** **ዘይት፡ ግገል፡ ነጻዩ፡** Prov. 14, 31. 22, 16; **ኖሁ፡ አንጎብዕ፡ ለአለ፡ ይት፡ ግገልዎሙ፡ ወአልዐ፡ ዘይናዝዘሙ፡ እምእደ፡ እለ፡ ይት፡ ግገልዎሙ፡** Koh. 4, 1; Lev. 19, 11; **πλευροῦμαι** 1 Thess. 4, 6; 2 Cor. 7, 2. 12, 17; Hab. 2, 9; **ይት፡ ግገል፡ ባዕል፡ ለእጻዶ፡** νομαὶ πλουσίαν πτωχῶν Sir. 13, 19; **ተዐገልዎሙ፡ ታጥአን፡** Job 24, 6; **κρηῖστην** Matth. 5, 40; c. **ለ፡** pers. Luc. 3, 14; abs.: Org. 1. 2) *injuste et violentor opprimere, vim inferre*, c. Acc. prs.: **καταδυναστεύειν፡ አልዐ፡ ዘተዐገለ፡ ወአሙኑ**: Sir. 48, 12; Sap. 2, 10; Ex. 1, 13; 1 Reg. 12, 3. 4; Job 29, 12; Jer. 7, 6. 22, 3. 27, 33; Jac. 2, 6; Act. 10, 38; **στερωτέραν** αὐτοῦ Ps. 34, 12; **ἐπηρεάζειν** Luc. 6, 28; Kuf. 47. a) *vim offerre* feminae, *per vim violare, vim comprimere, stuprare*: **ብእሲትደ፡ ትት፡ ግገለ፡ በቤተ፡** βιάζῃ Esth. 7, 8; Kuf. 39; 4 Esr. 10, 33; F. M. 6, 8. b) *vi adigere*: **ይት፡ ግገልዎ፡ ከመ፡ ይሐርር፡** Kuf. p. 134. c) *vim adhibere*: **ተዐገለ፡ ለነሢኣ፡ መንገሥት፡ እምእጉሁ፡** Jsp. p. 309. d) *exprimere vel extorquere* (vi vel fraude) alicui alqd, c. Acc. rei, ut: **ለአመ፡ ተዐገለ፡ ልብስ**: F. N. 35.

ዕጉል፡ (ዕጉል፡) part. vi vel *fraude raptus* vel *exactus*: **ተዐጋሊ፡** si poenae luendae impar est **ያግብኡ፡ ንዋዩ፡ ዕጉል፡ እምተዐጋሊ፡ ከሉንታሁ፡** F. N. 35; **ለአመ፡ ተወለጠ፡ ዐይን፡ ዕጉል፡** si (species rapiti mutata i. e.) *raptum ipsum non conservatum est* ibid.

ትዕግልት፡ subst., f. et m., 1) *fraudatio, defraudatio, luctum iniquum, lucri iniqui cupiditas, avaritia*; **συκοφαντία** Ps. 118, 134; Koh. 4, 1. 5, 7. 7, 7; **ወይን፡ ትዕግልት፡** Am. 2, 8; **πλευροῦζία** Jer. 22, 17; Ps. 118, 36; **ዘይት፡ ግገል፡ ትዕግልት፡ እኩዮ፡** Hab. 2, 9; Rom. 1, 29; Eph. 5, 3; 2 Petr. 2, 14; Luc. 12, 15; Marc. 7, 22; **በትዕግልት፡** Jud. 5, 19; Org. 1. 2) *oppressio, violentia, injuria, exactio violenta, καταδυναστεία*: **ከሉ፡ ትዕግልት፡ ውስቲታ፡** Jer. 6, 6; Am. 3, 9; Hez. 22, 12; **ἀδικία** Ps. 71, 14; βία 2 Esr. 5, 18; F. N. 35.

ተዐጋሊ፡ n. ag. (III, 2) *defraudator, oppressor, exactor violentus*, Clem. f. 82; F. N. 35; c. Acc. rei: **ንጉሥ፡ ነጻዩ፡ አእምር፡ ጸባሕተ፡ ዐቢዮ፡ ተዐጋሊ፡ ይከውን፡** Prov. 28, 16. a) *stuprator*, F. M. 6, 8. b) **ተዐጋልዖን፡ አበቂክሙ፡** 1 Petr. 1, 18 rom. *locus corruptus est*.

መስተዐግል፡ part. (IV, 2) *defraudator, oppressor, avarus, sycophanta*: **እምብዝኛሙ፡ ለመስተዐግላን፡ የዐወይወ፡ ወይግዕሩ፡ እመዝራዕት፡ በዙትን፡** Job 35, 9; **πλευροῦντες** Eph. 5, 5; Herm. p. 59; **መስተዐግላን፡** 1 Cor. 5, 10. 6, 10; **diabolus መስተዐግል፡** Org. 2.

ዐገሥ፡ (etiam **ዐገሰ፡**) rad. inus., **عَجَس** *retinuit, remoratus est*; V *continenter petit et prosecutus est rem, continenter decidit* pluvia (anfallen).

ተዐገሥ፡ III, 2 1) *se continere, abstinere*, abs.: **ለአመ፡ አይክላ፡ ተዐገሥ፡** εἰ οὐκ ἐγκρατεύοντα 1 Cor. 7; 9. 9, 25; **ዘይ፡ ኔሊ፡ ከመ፡ ይትዐገሥ፡** Clem. f. 118; **ደናግል፡ ወመዳስብ፡ ይት፡ ግገላ፡ ወእመስ፡ አክህላ፡ ተዐገሥ፡ ለደውስብ፡** f. 136; **ተዐገሥ፡ continentia, abstinentia** Did. 14; c. **አምን፡** rei: **ተዐገሥ፡ እምፍትወተ፡ አኩዮ፡** ἀπὸ τῶν ὀρέξεων σου καλύθω Sir. 18, 30; **ἐγκρατεύουσαι** ἐπὶ τινος Herm. p. 35 seq. a) *se tenere vel continere* (vim sibi facere): **ተዐገሥ፡** Gen. 43, 31. 45, 1; Kuf. 43; **አት፡ ግገሥ፡** ἀνέξομαι Jes. 42, 14. b) seq. Acc. vel

ተዐግተት: ሀገር: 3 Reg. 16, 18; **ገንቱ: መዓር: ተዐግተ: በን ህብ:** Enc. Sen. 12.

ተግጥተ: III, 3 *cateruatum circumvenire* alqm, ut videtur: **ወወሕኑ: ወተግጥተዎሙ: አንተ: መንገል: ዐቀብ: ደብር:** (κατά πείρασ male intellecto et verso) Judith 14, 11 (v. **ወግጥተዎሙ**).

ዕጉት: part. *circumventus, cinctus*, Ps. 54, 10; **እስመ: አን: ዕጉት: በገንቱ: ሞቅሕ:** Act. 28, 20 rom.

ዕግተት: n. act. *circumsessio a) circummunitio: ወሰብ: ጸንዐ: ላዕሌሆሙ: ዕግተት: ወሕኑ: በሌሊት: Jsp. p. 297; ሰብ: ፍኅ: **ዕግተት:** p. 376. b) *insidiae*, quibus quis circumvenitur: **ለእመ: አእመረ: ገብር: ዕግተተ: በእንተ: ህይደተ: እግዝ አተ: ወአረድአ: ያው: ዕይዎ:** F. N. 48.*

ጣግት: subst., m. et f., 1) *circumscription: እጣግት: ከሐክ: ውአቱ: መለት:* ἀνώτερον περιουσιου τὸ θεῖου (circumscriptione superior) Cyr. ad Th. f. 14. 2) *conclusio, conclusura, conclusi aliquid: ውስተ: ጣግትዎሙ:* ἐν συγκλεισμῶ αὐτῶν Mich. 7, 17; **ከመ: ጣግት:** συγκλειστών 3 Reg. 7, 14. 3) *circumsessio i. e. vel obsessorum vel circumvenientes: ወረኛው:* (v. **ፈንወ:**) **ጣግት: ላዕሌ: ሕዝብ:** (v. **ኤዶ ምያስ:**) περιουχῖν, Ob. 1. 4) *insidiae* quibus alqm circumvenitur: Jud. 9, 25, 20, 33; Ps. 139, 10. 5) *quaevis res qua cingitur capiendus, ut indago, cassis, plagae: ይህ ገር: በጣግትዮ:* ἐν τῇ περιουχῖ μου Hez. 12, 13; **አጠፍአ: እ ምድር: ለጣግትክ:** ὄρη Nah. 2, 13. 3, 1; Prov. 11, 8; Hos. 9, 13; **ከመ: አምሠጠት: ምጻቀ: አምነ: ጣግት:** ἐν παγιδος Sir. 27, 20; Enc. Ter 12; **ጣግት: ዕቅፍት:** Pa. 68, 27; **መሥ ገርተ: ጣግትዎሙ:** Ps. 123, 5.

ዐጣርድ: n. prgr. sc. **عَطَّار** Mercurius deus: **ወስመይዎ:** **ለጃ እምሪዎሙ: መሸተሪ: ወለስልአኑ: ዐጣርድ:** (ex Act. 14, 12) Chr. Ta. 26.

ዐጠሰ: i. q. **عَطَسَ** **ሠኒሃ** (amb. **አነጠሰ:** Isenberg p. 108) *sternutare.*

ዕጠሰ: et **ዕጣሰ:** subst. *sternutatio, sternutamentum* παταμός Job 41, 9; **ዕጠሰ:** (v. **ዕጣሰ:**) **ወሀኔት:** (ubi Gr. habet ἄσπυόμενος — oscitans — καὶ κνώμενος) Chr. Ta. 27. — *Voc. Ae.*: **ዕጠሰ: ዘ: ቅንድብ:** (pessime).

ዐጠቀ: I, 1 [pro **አጠቀ:**, vid. **ጠቀ:** **طَوَّقَ** *torques, res alteram cingens*] Subj. **ይዕጥቅ:**, *adstringere, accingere, arcte cingere* (sibi vel) *cingi*, c. Acc. cinguli vel vestis et **ውስተ:** corporis: **ዕጥቅ: ውስተ: ሐቋክ:** Jer. 13, 1, 2; **አለ: የዐጥቅ: ቅናተ: መንግሥት:** cf τῆν ἀλουργίδα περισκελμενου Chr. Ta. 20; **ገብር: ለሙ: ሞረአ: ዘየዐጥቅ:** Clem. f. 7; **ዐጠ ቃ: ለኅጢአት: ከመ: ቅናት: ዘይቀንት:** M. M. f. 29; **ዐጠቅ ን: ሰናፊለ:** Chr. L. Atk. f. 23; omissio Acc.: **የዐጥቅ:** (sic legas pro **ያዐጥቅ:**) ለረጊዳ: እምከመ: ተንሥኡ: እምስካሰመ: Macc. f. 10. — Exempla a Lud. c. 381 allata sub **ጠቀ:** II, 1 referenda sunt. — *Voc. Ae.*: **ዐጠቀ: ቀንተ: ገለድ: ብ: ታጠቀ:**

አዕጠቀ: II, 1 *accingere vel adstringere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: **አዕጥቀኛ: ኅይላተከመ:** (Lud.: በኅይ") **ወአቅን ቱኛ: ለዐብአ:** Enc. Tachs. 14; c. Acc. pers.: **አዕጠቅ: ውስተ: ሐቋሁ:** Lud. e Libr. Myst.

ዐጠነ: I, 1 [ገንቻ **عَطَّرَ**; vicinum ገንቻ **عطر**, II ቀተረ:] Subj. **ይዕጥን:** (raro **ይዕጠን:** ut Jer. 11, 13 var.) *suffire, suffimentum adolere, suffumigare*, Ex. 30, 7, 8; Jer. 51, 15; Luc. 1, 9; Lit. 161, 3 seq.; c. **ለ:** numinis: **ዮዑ: ወ ዐጠት: ለአጋንንት:** Jes. 65, 3, 7; Jer. 7, 9, 11, 12, 13, 51, 3; ሰብ: ኅደግነ: **ዐጠነ: ለንግሥተ: ሰማይ:** 51, 18; 3 Reg. 11, 7; c. Acc. suffimenti: Kuf. 3. 4. 16; **ዐጠነ: ዕጣን:** Kuf. 50; Ex. 40, 25; 1 Reg. 2, 28; **ከመ: ይዕጥን: ዕጣን:** 2 Par. 2, 4, 26, 16, 18; c. Acc. loci vel rei odoribus suffitae (berühnert): **ተዐ ጥን: መቃብረ:** በትእምርተ: መስቀል: Genz. f. 40; **መንበረ: ልዑል: የዐጥነ: ወቃለ: ፈጣሪ: ይሰምዑ: ጠዕን: ከህናት: ጽርሐ: አርያም: የኅድሩ:** Maväs. n. 20; Lit. 161, 1; **ከህን: ይ ዕጥን: ወንጌለ: ቪጊዜ:** 162, 4.

ተዐጥነ: III, 1 *suffiri, suffumigari*, Lud. sine auct.

ዕጠኑ: part. *suffitus, suffumigatus: ዕጥንታ: ከርቤ: τεῤυματιμένη σμύρναν Cant. 3, 6.*

ዕጣን: subst., plerumque m., Pl. **ዕጣናት:** 1) *suffimentum, odoramentum, in specie (incensum), thus:* ὄσμια Gen. 43, 11; Prov. 27, 9; Lev. 10, 1, 16, 12; Num. 16, 7; Pa. 140, 2; Jes. 1, 13, 43, 24; Jer. 51, 21; Mal. 1, 11; Kuf. 3. 4; Apoc. 8, 4; **ዕጣን: ዘቅታራ:** Ex. 30, 7; **ዕጣን: ቅድመ:** 30, 35; **ዕጣናት:** Jes. 39, 2; 1 Par. 28, 18; Apoc. 8, 3; **አፈ. ው: ወዕጣን:** ἁβουατός καὶ ἄρῶματα 1 Par. 9, 29; **ገበርተ: ዕጣን: ወአፈ. ው:** 9, 30; Lit. 164, 3; vid. **ወገረ: ዕጣን:** sub **ወገረ:**; **ጸሎተ: ዕጣን:** (oratio incensi) Lit. 161, 1 (vid. Renaudot liturg. I. p. 200 seq.); d'Abbadie Cat. p. 59, 85; **ዕጣ ነ: ሞገር:** vid. sub **ሞገር:** (c. 937). 2) *suffitio, suffitus: በጊዜ: ሰንተ: ዕጣን: Luc. 1, 10; **መሥዋዕት: ዘዕጣን:** Ex. 30, 1; Luc. 1, 11.*

ዕጥነት: n. act. et subst. *suffitio, suffitus*, Ex. 30, 8.

ምዕጣን: subst. *locus suffitus (suffitionis): ምሥዋዕት: ዘ ምዕጣን: Lev. 4, 7.*

ጣጠንት: (raro **ጣጠን:**), subst., m. et f., Pl. **ጣጠንት:**, **መዓጥንት:** et **ጣጠንታት:** 1) *thuribulum, πυρεῖον* Lev. 10, 1, 16, 12; **መዓጥንት:** Num. 4, 14, 16, 6 seq.; Sir. 50, 9; **መዓጥን:** 4 Reg. 25, 15; ὄσμιατιῶνον Hez. 8, 11; 2 Par. 26, 19; **ጣጠንተ: ወርቅ:** Apoc. 8, 3; **መዓጥን:** Org. 3; M. M. f. 1; **ጣጠንታት:** Sx. Ter 21; Mij. 10; Ssal. Req. 2) *altare suffitus*, Ex. 40, 5, 24; Hebr. 9, 4.

ዐጠፈ: rad., cui vis *texendi* inerat: **عَطَفَ** *complicuit, ገኒሃ textit, vestivit, عَطَفَ indutus est (عَطاف pallium);* cfr. **ዐጸፈ:**

ዕጠፍ: part. *textus*, deinde subst. *textum, textura: ሠርፍ: ዕጠፍ: (v. **ዐጠፍ:** et **ዕጠፍ:**) **ዘመንስቃን:** 2 Reg. 21, 19 var.; **ከመ: ዕጠፈ: ፀምር: ዘአልጸቀ: ይምትርም:** Jes. 38, 12. — *Voc. Ae.*: **ዕጠፈ: ፀምር: ብ: የከረረ: ብዝት:** aliud: **ዕጠፈ: ፀምር: ዘ: ሸፍን: ጸጉር:**; aliud: **ዕ": ዐ": ዘ: ጸጉር:***

ዐጥፍ: subst. *textus, textura, ሠርፍ: ዐጥፍ: ዘመንስቃ ን: 2 Reg. 21, 19.*

ዐጽም: os vid. sub **ዐፅም:**

ዐጸረ: I, 1 [عَصَرَ id.] *premere, exprimere: አስከለ:*

ዕጹብ፡ ለተናገሮ፡ Sap. 17, 1; ግብር፡ ዕጽብት፡ ለገበር፡ Phk. 3; ዕጽብ፡ ቀሊል፡ ለከ፡ Deg.; አእምሮታ፡ ለዛቲ፡ ዕጽብት፡ ላዕለ ሰብአ፡ Phk. 170. 4) *difficilis intellectus, mirandus, mirus, stupendus*: ዕጽብ፡ ጎሌሁ፡ ጌላጠጥ፡ ስር. 43, 29, 48, 14; ሆኖ፡ ዕጽብ፡ ግብሩ፡ ወንኪር፡ 43, 25; ገብረ፡ ዕጽብ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጥጥጥ 45, 19; ዕጽብ፡ ለዐይን ሥነ ጽዕድቱ፡ ጭጭራ፡ 43, 18; Lit. 170, 3; ዕጽብ፡ ከመ፡ ያስተባረ፡ ስር. 43, 8; ዕጽብ፡ ገደመሰሎ፡ ዝንቱ፡ ለውግ፡ (mirum!) Tob. 7, 2; ያማሰን፡ ዕጽብት፡ ጌላጠጥ፡ ስር. 43, 24. 5) *difficultatibus circumventus*: ዕጽብን፡ Org. 1. 6) a) አምዕጽብ፡ vel በዕጽብ፡ *difficulus, aegre, viz*: አምዕጽብ፡ ሆሊክ፡ ስር. 21, 20, 26, 29, 29, 6 (seq. አመ፡). 32, 7; Prov. 11, 31; Act. 27, 8 Platt; Rom. 5, 7; 1 Petr. 4, 18; ሰዓይን Luc. 9, 39; ስህራዕ፡ ስር. 19, 23; ዕጽብ፡ ስር. 16; Act. 14, 18, 27, 8 rom.; Macc. f. 2. b) ዕጽብ፡ *duriter, moleste*: ጸመው፡ ወተጋደለ፡ ዕጽብ፡ Enc. Teq. 4.

ዕጽብ፡ subst. 1) *duritas, asperitas, gravitas*: ዕጽብ፡ ግብርሙ፡ Ek. 6, 9; ዕጽብሁ፡ ለሞት፡ ሰብአዊት፡ 2 Reg. 22, 6; ዕጽብ፡ ለከነኔ፡ Hen. 68, 2. 2) *difficultas, molestia, necessitas*: አግዚ፡ ረከዮ፡ ለዕጽብ፡ ቀሊል፡ Tab. Tab. 35; ዕጽብ፡ ንደቱ፡ F. M. 17, 6; Org. 4; አመ፡ ዘከረ፡ በእንተ፡ ንደቱ፡ ወዕጽብ፡ F. M. 16, 3; ዘይምሕል፡ በእንተ፡ ግብር፡ ዕጽብ፡ 22, 4.

ዕጽብት፡ n. act., Pl. ዕጽብታት፡ *difficultas*: በእንተ፡ ዕጽብት፡ ሆሊክት፡ Phk. 2; ዕጽብት፡ ተቃትሎ፡ 106; ዕጽብታት፡ 115.

ዐጻባ፡ subst. 1) *duritia, asperitas, gravitas, Org. 2; ዐጻባ፡ ምንጻብሆሙ*: Genz. f. 88. 2) *necessitas*: ግደገት፡ ርከቅት፡ እንተ፡ ከነት፡ በእንተ፡ ዐጻባ፡ F. N. 24, 3; ለእመ፡ ከነ፡ ሆኖ፡ ዐጻባ፡ (necessitate urgente) F. N. 3. a) *inopia*: ሰባ፡ ረከሰሙ፡ ዐጻባ፡ ጭጭራ ገጭሙ፡ ስር. 16, 3; ለእለ፡ ሰሙ፡ ዐጻባ፡ N. T. rom. f. 157, 2; ዐጻባ፡ አብ፡ *inopia archetypi*, ibid. b) *difficultas, angustiae, calamitates*: በእንተ፡ ዐጻባ፡ መዋዕል፡ Kedr. f. 80; ፍቁር፡ አማኖ፡ ይትአመር፡ በጊዜ፡ ዐጻባ፡ Prov. Th. P.

ዕጽብና፡ subst., Pl. ዕጽብናት፡ *molestia, vita molesta*: ዕጽብና፡ ዐይይ፡ ወስተ፡ ዛቲ፡ ገዳም፡ Sx. Teq. 20; ዕጽብናት፡ ገዳም፡ Sx. Ter 17.

ዐጻብጸብ፡ adj. *durior; satis durus*: ተናገረ፡ ምስሌሆሙ፡ ዐጻብጸብ፡ Kuf. p. 145 ann. 2 (Vrs. Lat.: *dure locutus est*). — Voc. Ae.: ዐጻብጸብ፡ ዘ፡ ቀጠና ።

I. ዐጻወ፡ I, 1 [ገጽ፡ Ges. thes. p. 1057, et variae aliae radices, ab ሃ incipientes, quae e significatu *firmitatis ductae vel ligare, constringere* (ut ደጻ፡ ደጻ፡ عَصَب) vel *claudere* (ut ገጽ፡ ደጻ፡) significant] Subj. ደጻ፡, rarius ደጻወ፡ 1) *claudere, occludere, obserare* januam, portam Gen. 19, 6. 10; Jud. 3, 23; Kuf. 37; ደጻዊ፡ ፍጥት፡ ላዕሌኪ. 4 Reg. 4, 4. 33; ደጻወ፡ (v. ደጻወ) ወቀት፡ ፍጥት፡ 2 Esr. 17, 3; ደጻዊ፡ ፍጥት፡ ገንት፡ Dan. ap. 1, 17. 18; Job 3, 10; ደጻ፡ ፍጥትከ፡ Jes. 26, 20; Matth. 6, 6; Luc. 13, 25; አልባ፡ ዘይክል፡ ዐጻዎታ፡ Apoc. 3, 8; arcam Gen. 7, 16; Kuf. 5; tabernaculum Judith 13, 1; omisso Acc.: አመ፡ ዐጻወ፡ ላዕሌ፡ ሰብአ፡ ሙት፡ ያርት፡ Job 12, 14; ለእመ፡ ዐጻወ፡ ወአቱ፡ አልባ፡ ዘይር፡ Jes. 22, 22; Apoc. 3, 7; aditum Judith 5, 1; coelum Deut. 11, 17; Apoc. 11, 6; os: አምቅድመ፡ ደጻወ፡ ምት፡ አፋዮ፡ Genz.

f. 139; Dan. 6, 18; utrumq: ዐጻዎ፡ አግዚ፡ ማሕወ፡ 1 Reg. 1, 5; Gen. 20, 18, et omisso ማሕወ፡ Gen. 16, 2 (ዐጻወ፡); መንግሥት፡ ሰማያት፡ Matth. 23, 14; c. ላዕሌ፡ *post alqm* Jud. 3, 23. 9, 51; 4 Reg. 4, 4. 23; Job 12, 14; vel *super* alqo: ዐጻወ፡ ላዕሌሁ፡ በማንተም፡ (rom.: ማንተም) Apoc. 20, 3; c. አምነ፡ *ante* alqm vel *praeccludere* alicui: Job 3, 23; የዐጹ፡ ምሕረቶ፡ አምነሁ፡ 1 Joh. 3, 17. a) *praeccludere, obstruere*: ዐጻወ፡ አፍላገ፡ በብዝሃም፡ ነጭጭጭ Judith 16, 3; ለነጻ፡ ወዐጻወ፡ ፍጥት፡ Thren. 3, 9. b) *includere vel concludere*: ዕጽዎ፡ ለገ፡ ነገር፡ Dan. 12, 4; 2 Reg. 6, 10; in specie: *in carcerem vel in custodiam tradere*: Kuf. 10. 42; ከመ፡ ትዕጽዎ፡ ዕጻዎ፡ ዕጻዎ፡ ለገ፡ ስር. 36, 26; Ep. Jer. 17; Am. 1, 6; Hen. 67, 4; Luc. 3, 20; in manus alqis includere i. e. *tradere in potestatem* ejus, 1 Reg. 17, 46. 26, 8; Ps. 77, 55. 68. c) *excludere*: *virgines stultae fores pulsabant* እስመ፡ ዐጻዎን፡ (e Matth. 25, 10) Kid. f. 41. — (Luc. 4, 25 rom.: ዐጻወ፡ ሰማይ፡ lapsu calami pro ተዐጻወ፡ scriptum videtur).

አዕጻወ፡ II, 1 *claudere vel praeccludere vel obstruere vel excludere jubere*: Luc. 13, 25 rom.; ወአዕጻወ፡ አንቅዕት፡ ነጭጭጭ 2 Par. 32, 4; ወያዕጻወከሙ፡ አፍላ፡ አምነ፡ ... Herm. p. 16.

ተዐጻወ፡ III, 1 (raro ተዐጻወ፡ ut Kuf. p. 42 ann. 11) 1) *res. se includere*: ተዐጻወ፡ ማእከሌ፡ ቤትከ፡ Hez. 3, 24. 2) *pass. claudi, occludi, e-ትዐጻወ፡ ፍጥት*: Koh. 12, 4; Jes. 60, 11; Mal. 1, 10; Matth. 25, 10; Apoc. 21, 25; ተዐጻወ፡ አናቅጽ፡ ግብር፡ Kuf. 46; ተዐጻወ፡ አብገ፡ Jes. 24, 10; ተዐጻወ፡ አህጉር፡ Jer. 13, 19. a) *concludi, includi*: 1 Reg. 23, 7; ሰባ፡ ተዐጻወ፡ ክልሌሆሙ፡ Tob. 3, 4; ኪይትዐጻወ፡ አሠርከ፡ Prov. 4, 12; Ps. 67, 33; Hen. 10, 13, 69, 28; Kuf. 10; Jes. 24, 22. b) *excludi*: *virgines stultae fiebant* እስመ፡ ተዐጽዎ፡ Kid. f. 41. c) *praeccludi*, c. pron. suff. (pro Dat.): ኪ ተዐጻወተ፡ ዛቲ፡ ፍጥት፡ 2 Cor. 11, 2; c. ላዕሌ፡ *prs.*: Hen. 80, 7. — Voc. Ae.: ተዐጻወ፡ ዘ፡ ተዘጋ።

ዕጽወ፡ part., f. ዕጽት፡ (et ዕጽወት፡ Cant. 4, 12), a) *clausus, ocellus*: ፍሁ፡ ዕጽወ፡ ፍጥት፡ ገንት፡ Dan. ap. 1, 20; Hez. 44, 1. 2; Jos. 2, 5; አብያት፡ ዘዕጽዎን፡ 4 Esr. 3, 49; Jes. 24, 12 Cod. Laur.; መዘግብት፡ ዕጽዎን፡ Hen. 41, 4; ገንት፡ ዕጽት፡ Cant. 4, 12; ምድር፡ እንተ፡ ዕጽወ፡ መናከሳት፡ Jon. 2, 7. b) *conclusus, inclusus*: ነፍሳት፡ ዘዕጽዎት፡ ወስቱቶን፡ 4 Esr. 3, 49; መስቲማ፡ አሰር፡ ወዕጽወ፡ Kuf. 48; ዕጽወ፡ ወጎቱም፡ ነገር፡ Dan. 12, 8.

ዕጽወት፡ n. act. *inclusio, conclusio*: እስከ፡ የሳልቅ፡ መዋዕል፡ ዕጽወትከ፡ Hez. 4, 8, 5, 2 var.

ዐጻዊ፡ n. ag., f. ዐጻዊት፡ (Lud. e Vit. Dan.), Pl. m. ዐጻዊን፡ plerumque ዐጻወት፡ *janitor, ostiarius*, sive addito ፍጥት፡, ut: ዐጻዊ-ያ፡ ጎሞሞ፡ Lit. Ged.; sive omisso, ut: Marc. 13, 34; Joh. 10, 3; monasterii, Gad. T. II.; ዐጻወት፡ 4 Reg. 7, 11; 2 Par. 23, 19; 2 Esr. 2, 70. 17, 1; 1 Esr. 1, 15. 7, 9; ዐጻወት፡ ሲኤል፡ Job 38, 17 et 26, 13; inter ordines minores ecclesiae F. N. 8. — Passim forma ዐጻወንት፡ (tanquam ab ዐጻወ-ያን) irregularis occurrit, ut 1 Esr. 7, 9 var.

ማዕጻ፡ rarius ማዕጻት፡, et ማዕጻት፡ (Lud. e Mss. Colb.), subst., m. et f., Pl. መጻጻት፡, rarius መጻጻወ፡ (M. M. f. 312; Org.), Pl. Pl. መጻጻዎት፡ (Lud. e Mss. Colb.) 1) *janua, fores, valvae*: ማዕጻ፡ ስጋላ Ep. Jer. 58; ከመ፡ ማዕጻ፡ እንተ፡ ተዐውድ፡ ወስተ፡ ድርክቱታ፡ Prov. 26, 14; ድርክቱት፡ ማዕጻ፡ Zach. 12, 2; Sir. 28, 25; ድሃ፡ ማዕጻ፡ Jes. 57, 8; Jer. 30, 9;

Ps. 140, 3; **ሶአ፡አንዝ፡ዕጻው፡ማዕጹት፡** Cyr. f. 120; **ማዕጻ፡**
ዐቢያን፡ዘአናቅጽ፡ Chr. Ax. f. 89; **መጻጹት፡** = 1 Reg. 23, 7;
 3 Reg. 6, 29. 7, 36; 4 Reg. 12, 13; Hez. 38, 11. 41, 23 seq.;
መጻጹት፡ (v. **ማዕርጉት፡**) **ወመናሰግት፡** Job 38, 10; **መጻጹት፡**
ዘቅድመ፡ገዱ፡ 41, 5. 2) *sera, claustum:* **ሰበር፡ማዕጻ፡**
 Kuf. 39; **ጻጠረ** Cant. 8, 9; **በከናፍሪሁ፡ማዕጻ፡አብን፡ወደዱ፡**
 Enc. Masc. 16; **መጻጹት፡** **እእይዕዳ** 2 Esr. 13, 3. 13. 3) *clau-*
sura cordis i. e. *pericardium:* **እሠጥቅ፡ማዕጻ፡ልበሙ፡** Hos. 13, 8
 (vrs. nov., ገንጋ); **oculorum** i. e. *nictus:* **ማዕጻት፡ዐይን፡** („dum
 oculi vicissim clauduntur et aperiantur“) Lud. e Mss. Colb. —
 Voc. Ae.: **ማዕጻ፡ዘ፡መዝግዖ፡መቆለፍያሂ፡**; *aliud:* **ዘ፡ሳንቃ፡**

II. **ዐጻወ፡** [ጌጌጐ, ጌጌገ] *abscondere, concidere, ut videtur,*
συνέκρυψε 4 Reg. 16, 17.

ዐጻወ፡ **ተጻጻወ፡** *sortiri* vid. sub **ዐዐወ፡**

ዐጻደ፡ *metere* vid. sub **ዐዐደ፡**

ዐጻደ፡ subst. m. et f. [ሳሳይ፡፡፡ et ሳሳይ፡፡፡] *area antelimiraris,*
 ሳሳይ፡፡፡ et ሳሳይ፡፡፡ et ሳሳይ፡፡፡ *caula, septum, ሳሳይ፡፡፡* *cortina, ve-*
lamen; potestas radicis prima in cingendo fuisse videtur, coll.
ጎጻደ፡ **ፎሽ፡ፎሽ** *inflexit, torsit,* [Pl. **አዕጻደ፡**, Pl. Pl. **አ**
ዕጻዳት፡ 1) *area* quaevis *circumscripta* a) *area, implu-*
rium, chors, ሳሳይ 2 Reg. 17, 18; ጎበ፡አረፍተ፡ዐጻድ፡ Tob.
 2, 9; **በዐጻደ፡ዋቅሕ፡** Jer. 39, 2. 40, 1; **ውስተ፡አዕጻዳትሆ**
ሙ፡ 2 Esr. 18, 16. b) *vestibulum, atrium,* α) tabernaculi
 sacri, templi: Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq.; 3 Reg. 6, 33; 4 Reg.
 21, 5; Kuf. 49; Jes. 1, 12; Jer. 19, 14. 33, 2; Hez. 8, 7; Ps.
 28, 2. 83, 1. 95, 8; Apoc. 11, 2; ሳሳይ፡፡፡ 40, 14. 15.
 β) *regiae* vel palatii, 3 Reg. 7, 45. 46; **ውስተ፡ዐጻደ፡ቤተ፡**
መንግሥት፡ Esth. 1, 5; Marc. 14, 66. 68; quare γ) *aula*
regum vel principum: **አብክነ፡ውስተ፡ዐጻደ፡መንግሥት፡**
 Kuf. 47; **በውስተ፡ዐጻዳ፡** Esth. 2, 19; **እለ፡ውስተ፡ዐጻደ፡**
ንጉሥ፡ 3, 1; Dan. 2, 49; Matth. 26, 3. 58; Enc. Sen. 5;
አዕጻደ፡ንግሥት፡ M. M. f. 185 (vid. sub **ተዋሕውሐት**). c) *villa,*
vicus, pagus, tentoria nomadum, quaevis *habitatio* circum-
 septa (cum possessione): **አዕጻደ፡** **አህጉር፡ወ**
አዕጻዳትሆን፡ **አዕጻደ፡** **አህጉር፡** **አህጉር፡** **አህጉር፡** **አህጉር፡**
 2 Esr. 16, 2; 1 Esr. 4, 50. 5, 45; 1 Par. 27, 25; 2 Par. 13, 19.
 28, 13; Matth. 10, 11; ሳሳይ፡፡፡ Num. 31, 10. 32, 16; Judith
 15, 7; 2 Esr. 22, 28. 29; *σκηνή* Gen. 12, 8. 13, 3. 26, 25;
σκηνώματα Ps. 119, 5; **በበ፡አዕጻደሆሙ፡** **ጸጋይ** Ex. 1, 1.
 d) *septum, caula, pascuum, habitatio* bestiarum: **አዕጻዳ**
ት፡መራዕይ፡ ሳሳይ፡፡፡ **ጸጋይ** Jos. 65, 10; **አዕጻደ፡አባጣ፡**
 Jer. 40, 12; **አዕጻደ፡ላህም፡** **ቦጠካ** Joel 1, 18; Deut.
 7, 13. 28, 4; Sx. Masc. 30 (vid. sub **ዳቤላ**); **አዕጻዳት፡ወፍ**
ር፡ **ቦጠካ** Am. 6, 4; Joh. 10, 1; **ዐጻደ፡ሰገዮ፡** ሳሳይ፡፡፡ ማዕጻ፡
 ደግሞ **ወፍር፡** ut Jes. 65, 10; 1 Reg. 22, 6. 7 (vid. **ወፍ**
ር፡) in specie α) **ዐጻደ፡ወይን፡** **ቪና** Koh. 2, 4; Prov.
 9, 12; Jes. 5, 1; Jer. 39, 15; Job 24, 6; Sir. 24, 17; Matth.
 20, 1; Marc. 14, 32 (vid. **ወይን**); quod passim pro ἄμπελος
 (vitis) ponitur Gen. 49, 11; Ps. 79, 9. 15. β) **ዐጻደ፡ሐምል፡**

hortus, viridarium: 3 Reg. 21, 2; Koh. 2, 4; Job. 18, 1; *πρασιά*
 Sir. 24, 31 (plura vid. sub **ሐምል**). γ) **ዐጻደ፡ቅብአ፡** **ዐጻ**
ቬጢጣ 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11. 19, 25; vel **ዐጻደ፡ዘይት፡**
 Deut. 6, 11. f) **ዐጻደ፡እክል፡** *area* frumentaria, ἄλων 4 Reg.
 6, 27 (aliās **ዐውደ፡እክል**). g) *area* i. e. *cortina, arena, camp-*
us, ubi alqd agitur: **ዝግለም፡ውአቱ፡ዐጻደ፡ገቢር፡ወዘይመ**
ጽእስ፡ዐጻደ፡ዕሚት፡ዓለም፡ዐጻደ፡ጻግ፡ወደካም፡ወዘይመ
ጽእኒ፡ዐጻደ፡ፍግግ፡ወዕረፍት፡ Jsp. p. 380; **ዐጻደ፡ስምዕ፡**
 Enc. Mij. 30 (vid. sub **ዳቤላ**). 2) *velum, aulacum, cortina;*
 de aulaeis quibus atrium tentorii sacri cinctum erat, ἑστῶν Ex.
 27, 9 seq.; 37, 7 seq. (aliās **አልባስ፡ዐጻድ፡** Num. 3, 26. 4, 26);
 de velis tabernaculi sacri, ἄλλαξ Ex. 26, 1 seq. 37, 1. 2. 40, 17;
 in C Ex. 36, 8 seq. (Octat. P. II. p. 90); vel cujusvis tentorii
 Jes. 54, 2 (vid. supra n. 1, c. **ዐጻደ፡tentorium**); Judith 14, 14. —
 Voc. Ae.: **ዐጻደ፡ዘበ ሴይታ፡** (an **ዐታ፡?**) **ዘርደደ፡**; *aliud:* **አዕጻ**
ዳት፡ብ፡ፈርደ፡

ዐጻፈ፡ I, 1 (etiam per **ዐ**), [vid. **ዐጠፈ፡**; arabice respondet
 etiam **عَصَف**] 1) Subj. **ደዕጽፍ፡** *complicare, duplicare,*
 ἐπιπυλλῶσαι Ex. 26, 9. 2) Subj. **ደዕጽፍ፡** (sine dubio a Perf.
ዐጽፈ፡) *se amicare* veste: **ዐጻፈ፡** (var. pro **ተዐጻፈ፡**) **ዐጽፈ፡**
ጽድቅ፡ Bar. 5, 2.

ተዐጻፈ፡ et **ተዐጻፈ፡** (Ps. 72, 6) III, 1 *se amicare, ami-*
ciri, plerumque *περιβάλλουσαι*, ፈትለ፡ሚሬት፡ዘአይበቅሶ፡
ለተዐጽፍ፡ Jes. 59, 6; c. Acc. vestis: **ተዐጻፈ፡ዐጽፈ፡ጽድቅ፡**
 Bar. 5, 2; ጎትዐጽፍ፡አልባሲ፡ Judith 10, 7; 2 Reg. 13, 18;
 Ps. 108, 18; ልብስ፡ቅጢን፡ዘይትዐጽፍ፡ካህን፡ Sir. 50, 2; Asc.
 Jes. 2, 10; Marc. 14, 51; Joh. 21, 7; Act. 12, 8; **ደትዐጽፍ፡**
ደመፍ፡ Apoc. 10, 1; trsl.: **ደትዐጽፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገበሁ፡**
 Jes. 11, 5; Ps. 72, 6; Enc. Pag. 1; c. **በ**, ut: **ንትዐጽፍኩ፡አ**
አጎውዮ፡በዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; **ስምዖን፡በመንፈስ፡ትንቢት፡**
ዘተዐጽፈ፡ Enc. Teq. 21; ut videtur, etiam *sibi circumvol-*
vere vel *obvolvere*, *tiam:* **ደትዐጽፍ፡ሚላተ፡** **ክልጻር** **ቦጠካ**
 1 Esr. 3, 6.

ዕጻፍ፡ et **ዐጻፍ፡** part. 1) *plicatus, complicatus, du-*
plex **ብስ፡ዕጻፍ፡** **ቦጠካ** Ex. 26, 1; **ነት፡ዕጻፍ፡** ibid. 7; **እስመ፡ዕጻፍ፡ውአቱ፡** ፎጥ
 ስጦታ **ዕጻፍ፡** ibid. 6; etiam Ex. 28, 16 pro **ዐጽፍ፡** legendum vi-
 detur **ዕጻፍ፡** ስጦታ; **ዕጻፍ፡፤ምዕራት፡** **ጥሪ** **ዕጻ፡** Hez. 41, 6
 vrs. nov.; **ክልሌ፡ዕጻፍ፡ት፡** **ዕጻፍ፡** Kuf. p. 26 [cfr. **አጽፍ፡**
 apud Isenb. p. 136]. 2) *amicus:* **ዕጻፍ፡ት፡** **ዕጻፍ፡ት፡** **ዕጻፍ፡ት፡**
 Ps. 44, 11. 15; **ዐጻፍ፡ወስርግው፡በ** . . . Chr. Ta. 32. —
 Voc. Ae.: **ዐጻፍ፡ት፡ዘ፡ዮተጎናጻፈ፡ት፡**

ዐጽፍ፡ subst. (m.), Pl. **አዕጽፍ፡ት፡** et **ዐጽፍ፡ት፡**, *amicus:*
 et *amiculum, pallium, stola, et tunica* (in specie *longior*
 et *amplior*), ἑπενδύτης 1 Reg. 18, 4; 2 Reg. 13, 18; *περιβό-*
λαιον Ps. 103, 8; ልብስ፡ወዐጽፍ፡ (ጌጌገ) 2 Esr. 9, 3 vrs.
 nov.; Hen. 14, 20; ስጦታ, ወዳዕቲ፡ቅንት፡በዐጽፍ፡ዘዕጻ፡
 ሳሳይ፡ 1 Par. 15, 27; 2 Par. 23, 13; ልብስ፡አዕጽፍ፡ት፡
ዐጽፍ፡ት፡ 18, 9; ስጦታ፡ Job 29, 14; Bar. 5, 2; Ps. 108, 28;
 1 Reg. 2, 19. 28, 14; ግሮጎስ Ex. 35, 19. 36, 35; ስጦታ፡
 (humeral) Ex. 35, 8. 27; Sir. 45, 8; **ዲብ፡ዐጽፈ፡ልብስ፡** **ጥሪ**
 ስጦታ፡ Enc. Ter 17; **አዕጽፍ፡ት፡ብርሃናት፡** Lit. 168, 3; **ዐጽ**
ፍ፡ጸሊም፡ዘምላሕ፡ማዕተብ፡ („de tunica monachali“, Lud. e)
 Vit. Dan.; de veste in genere: **በርሰማ፡ትርሰት፡ዓለም፡ዘገ**

5, 17; Gen. 31, 31. 35. ε) *quod, quia*: ነስሐ፡እግዚ፡፡ዘአገገ ም፡ 1 Reg. 15, 35; አክተ፡ተከ፡ዘኢረሰይከ፡ Luc. 18, 11; ሴልዮ፡ዘርሕቀ፡ Ps. 119, 5. ζ) Ubi enunciationis pars quaedam cum negatione emphaticae praemissa est, ejus praedicatum ope conjunctionis H adicere amant: non est quod, ut: ኢካነ፡እንበይነ፡ዝመጡ፡ዘእንሥእ፡ Tob. 8, 7; አክ፡በጎብስት፡ከመ፡ዘየሐዩ፡ሰብእ፡ Matth. 4, 4. 16, 11; Gen. 4, 7; nec non: አክ፡ዘምትት፡ (non est quod i. e.) *nequaquam mortua est* Matth. 9, 24; Gen. 3, 11; et አልዐ፡ዘትት፡ጋክዙ፡በፍፍት፡ Gen. 45, 24. η) *H* = *vel* በጉ፡ዘ፡ *num est quod?* Jud. 4, 20; Gen. 19, 12. 43, 7; Matth. 11, 3 (vid. ibi c. 482) et አልዐጉ፡ዘ፡ *nonne est quod?* Gen. 27, 36. θ) አሮ፡ዘ፡ *quomodo est quod* vid. sub አሮ፡ c. 807. ι) ሕቀ፡ከመ፡ዘእም፡ *haud multum abfuit quin* vid. sub ሕቀ፡ c. 98. b) *cum, si*, Matth. 6, 30, 7, 11.

2) እንተ፡ a poësis pro H usurpatur: quod, ut: ሰላም፡ለከ፡እንት፡በበርካ፡ዕቅድ፡ Enc. Mij. 17; ሰላም፡ለበርካስስ፡ከመ፡ያርጉ፡ወይዕዱ፡እንት፡አድምዐ፡ሢመተ፡ለእግዚ፡፡ውስተ፡አንቀጹ፡ Enc. Mag. 1; ሰላም፡ለዮሐንጎ፡ወአብቂር፡እንት፡ነበ፡፡ጎቡአ፡በአለ፡እስክንድርያ፡ሀገር፡፡ Enc. Haml. 4; ሰላም፡ለአቃርዮስ፡እንት፡ደለዎ፡ርእይ፡፡ Enc. Tachs. 29; al. creberrime. Sed aliis in locis pro pron. rel. masc. H usurpatum videtur (vid. Lud. in lex. c. 363). ut: ሰላም፡አብል፡ለብእሲ፡ምእመን፡እንት፡ይሰመይ፡ጎልዳን፡ Enc. Haml. 10; (ሰላም፡ለርድአ፡ዳውሎስ፡ቴቶ፡እንት፡አፍቀር፡ (sc. Paulus) Enc. Tachs. 18; al. (እንት፡ duarum syllabarum poëta maluit quam H = monosyllabum. Si quis እንት፡ idem quod እንዘ፡ esse putaverit, opponendum videtur, quod nulla ratio conspiciat est, cur poëta እንዘ፡ uti noluerit).

3) H = cum praepositionibus compositum, sc. a) በዘ፡ α) *cum, dum*: ወልደጉ፡ሎ፡፡ ወልደ፡በዘረሥእ፡ Gen. 24, 36; Asc. Jes. 3, 2; Rom. 4, 6; 1 Reg. 30, 3; *quamvis* Gen. 40, 15. β) *ut* (quo c. Subj.), sive consecutivum sive finale, plerumque seq. Impf.: 2 Thess. 1, 4 rom. (ἵστε); ለምንት፡ት፡ናገር፡በዘ፡ይሰምዑ፡ሕዝብ፡ 4 Reg. 18, 26; በዘ፡ይረክበከመ፡እኩይ፡፡ τὸ κακῶς εἶπαι ὑμῖν Jer. 7, 10; ገብሩ፡በዘ፡ያምዕዑ፡ 11, 17; በዘ፡ይትናዘዙ፡ εἰς παράδεισον 16, 7. 20, 8; አሁን፡በዘ፡ያአምሩኒ፡ τὸ εἰδέναι 24, 7. 26. 10. 39. 39. 42, 8; Thren. 1, 15; Judith 12, 8; Gen. 15, 3; Lev. 17, 11; Apoc. 21, 15; rarius seq. Subj., ut Gen. 46, 5. γ) *pro eo quod*, Hez. 16, 52. b) አምዘ፡ α) *ex quo* (tempore): አምዘ፡ተወልደ፡ Kuf. 35; አምዘ፡ተግደውነ፡ Hez. 33, 21; Num. 33, 1. β) *postquam, ubi, quum*: አምዘ፡ጌሠ፡ Dan. 6, 19; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1; Num. 9, 1. 11, 25; Deut. 2, 16; 2 Reg. 12, 21; Hen. 6, 1; Matth. 11, 1. 20, 8, al. c) α) በእንት፡ዘ፡ *pro eo quod* vel *propterea* quod Marc. 1, 44; Gen. 6, 6. 29, 7; Hen. 13, 2. β) ሀየንት፡ዘ፡ *loco ejus quod* (cum) Jos. 24, 20; Kuf. 18. γ) እንበይነ፡ዘ፡ *ideo quod* Enc. Sen. 7.

H = notā Genitivi (gramm. § 145. 186). 1) Sicut pron. rel. H, ita notam Genitivi H secundum genera et numeros eorum a quibus pendet nomen variari licet, sc. Sing. m. H = f. እንተ፡, Pl. c. አለ፡, ut: ዕዕ፡በለን፡እንት፡ለከ፡ Gen. 35, 8. 2, 4; መታትው፡አለ፡ወርቅ፡ Apoc. 1, 20; Jac. 5, 14; at plerumque H = post nomina utriusque generis et numeri usurpatur. 2) Ejus usus potissimus hic est: a) ubi nomen regens statum constructum non admittit, ut: ማርያ፡እንት፡ያዕቆብ፡ Maria Jacobi Matth. 27, 56. 2, 5; ዘመጡ፡አንተ፡ ejus est tu? 1 Reg. 30, 13; vel duos Genitivos sibi subjunctos habet (quorum alter statu constr., alter nota H significatur), ut: ብእሲተክ፡እንት፡ንእስከ፡ uxor

tua juventutis tuae Mal. 2, 14; አዋልዲኪ፡አለ፡ሐቅል፡ Hez. 26, 8; Gen. 30, 14. 38, 14. 44. 2. 45, 13; Jud. 6, 25; Matth. 26, 28; አብክርሰቶስ፡አፍቅሮተ፡ሰብእ፡ Deg.; vel Genitivus alia voce interjecta a suo nomine sejunctus est, ut: በዕለት፡ዐባይ፡እንት፡ተነ፤ Hen. 10, 6. 72, 2; vel ad nomen statui constr. subjunctum aliud additur, ut: መራጎተ፡ጥት፡ወዘሲአል፡ Apoc. 1, 18. 17, 5; አብያረካ፡ወዘበይ፡ትካ፡ Ex. 10, 6; Jes. 65, 7; Tob. 3, 5; Jud. 15, 5; Gen. 30, 37; Hen. 41, 5. b) ubi nomen cui Genitivus subjunctus est vel reticere vel non repetere libet: ይከውጡ፡ተሎም፡ዘአምላክ፡ omnes erunt Dei Hen. 1, 8; Pa. 61, 11; Gen. 50, 19; Marc. 9, 41; 1 Cor. 3, 23; ላህም፡ለአመ፡ወግዐ፡ዘካልኡ፡ (i. e. bovem *alius*) Ex. 21, 35; ቃል፡ቃል፡ያዕቆብ፡ወአደው፡አለ፡ዲሳው፡ Kuf. 26; Gen. 44, 30. 48, 22; Matth. 28, 3. 3) Praeterea de significatione voculae H notanda sunt haec: a) Usurpatur de materia, e qua quid factum est α) *ex*: ምሕራማ፡ቲኪ፡ገብሩ፡ዘቀርነ፡ነጌ፡ ደኛ Hez. 27, 6; ግበር፡ለከ፡ታቦተ፡እንት፡ዕዕ፡ ፎኛ ሲሳው Gen. 6, 14; Ex. 25, 13 annot.; 27, 3. β) substantivam materiae praepositum adjectiva materiae efficit: ጽላት፡አለ፡አብጎ፡ Ex. 34, 4; ዘዕዕ፡ Jer. 35, 13; ዘብሩር፡ Num. 7, 13; ዘጸጉረ፡ገመል፡ Marc. 1, 6; al. b) Crebro (sicut ጎዕ) simul vim pronominis demonstrativi in se continet: *is qui* est alcis i. e. *pertinens ad alqm vel alqd, praeditus, possidens*. α) ለከመ፡ለአለ፡ብሔረ፡ሮሜ፡ Rom. 1, 15; በእንት፡አለ፡ጌደዎን፡ Hebr. 11, 32; አምነ፡አለ፡ሳኦል፡ *ex hominibus* i. e. *servis Sauli* 1 Reg. 21, 7; አለ፡አዩ፡ 4 Reg. 9, 17; Ex. 38, 22; ተሎም፡አለ፡ቤተ፡ Kuf. 16; ምስል፡አለ፡አካርያ፡ Dan. ap. 3, 25; ዕደው፡አለ፡ዳጉን፡ወአቤሮን፡ Sir. 45, 18; አካ፡ከመ፡ዘበለስ፡ዘትግብሩ፡ τὸ τῆς σωτηρίας Matth. 21, 21. 16. 23. 22. 21. β) ዘለም፡ *lepra praeditus vel affectus* i. e. *leprosus* Matth. 8, 2. 10, 8; ዘጋኔን፡ 4, 24. 9, 32; ዘሢባት፡ Lev. 19, 32; ዘሕብር፡ Gen. 31, 8; ዘጽድቅ፡ Lev. 19, 36; አለ፡ዐመግ፡ Hen. 95; 7; ዘሥጋ፡ Gen. 6, 17. 7, 15; ዘነፍስ፡ Jes. 40, 5. 49, 26; ዘመን፡ረሰ፡ Jos. 10, 28. 30, 6; 7, 22; al. 4) Nota Genitivi H = ubi duplicatur, sc. HH = vim distributivam nanciscitur, ut Gen. 24, 22; plura exempla vid. sub ዚአሁ፡

ዚአዩ፡ ዚእከ፡ ዚአሁ፡ al. እንቲአዩ፡ እንቲእከ፡ al. አለአዩ፡ al. sunt tres formae notae Genit. cum suffixis pron. pers., proprie *mei* (ad Sing. m. relatum ዚአዩ፡, ad f. እንቲእዩ፡, ad Pl. አለአዩ፡, *tui, sui* vel *ejus* (gramm. § 150, b); vice pronominum possessivorum funguntur: *meus, tuus, noster, vester, suus* vel *ejus, eorum*, nonnumquam *proprius*, et crebro usurpantur, cum ubi Genitivus pronominum personalium postulatur separatus neque alii nomini subjunctus, tum pro pron. suff., si quidem orationis vis quaedam in pronomen intenta est. 1) Formae dictae plerumque ponuntur nudae, a) ubi pron. poss. Subjectum (Job. 3, 30; Marc. 4, 10) vel Praedicatum enunciationis est: ተሎ፡ዘታሕተ፡ሰማይ፡ዚአዩ፡ውእቶ፡ Job 41, 2; እንት፡ኢኮነት፡እንቲእከ፡ quae non tua est Kuf. 10; ዚአዩ፡ውእቶ፡አፍላግ፡ Hez. 29, 3. 18, 4. 35, 10; Jes. 29, 2. 43, 1; ከመ፡አለአከ፡ንእከ፡ Sap. 15, 2; Hab. 2, 8; Pa. 59, 7; Ex. 19, 5; Matth. 6, 13; Rom. 8, 9. b) ubi statui constructo vel praepositioni subjunctum est: ጎዲግ፡ዚአዩ፡ τὸ καταλαμπεῖν σε ἐμὲ Prov. 2, 16. 19; በእበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 8, 15; ለሊሁ፡ይረግም፡ነፍስ፡እንቲአሁ፡ 21, 27; Prov. 4, 2. 20. 5. 1. 10; አዐቅብ፡ነፍስ፡እንቲአሁ፡ 16, 17; Hen. 5, 4. 10, 11; Matth. 2, 2. 6, 33; Jac. 1, 14 Platt; ዐውደ፡ዚአሁ፡ Hen. 47, 3;

III. ዘለፈ፡ I, 1 (raro I, 2 ut Rom. 14, 22 rom.) Subj. ይዘልፍ፡ [amb. id.; etymon nondum liquet, cum primariae significationis exempla nulla supersint; nescio an componenda sit radix cum. *قَرَّبَ* et *تَلَبَّأَ*] *arguere*, 1) *reprehendere, corripere, corrigere, admonere*, c. A: pers.: Hen. 13, 10; Sap. 12, 2; c. Acc.: Kuf. 4. 15. 23; ኢትዮጵያውያን፡ ዘለፈ፡ ለመብብ፡ Prov. 9, 8; ዘይዘልፍ፡ ፍፍተ፡ 23, 23; Sap. 1, 3; Job 39, 32; Hab. 1, 12; Hen. 89, 64; Tit. 1, 9; Judae 22; Luc. 3, 19 rom.; ፈያታዊ፡ ዘየማን፡ ዘለፈ፡ ርክሶ፡ በጊዜ፡ ሞቱ፡ Phl. 54. 2) *coarguere, redarguere, convincere, ይዘልፈክ፡ ቃለ፡ አፋክ፡ ወአክ፡ አነ፡* Job 15, 6. 21, 4; Hen. 96, 4; Num. 35, 30; 1 Tim. 5, 19; Hebr. 10, 23; Rom. 14, 22; c. ማእከለ፡ *dijudicare inter* Gen. 31, 37.

ተዘለፈ፡ III, 1 et 2 refl. et pass. 1) *se ipsam reprehendere vel arguere*: ተዘለፍኩ፡ ἑφαυλοσά ἐμαυτὸν Job 42, 6. 2) *redargui, convinci*: በአለ፡ ይዘልፍ፡ ወይጉጉመኡ፡ Cyr. f. 104. — (De loco Job 21, 6 vid. II ዘለፈ፡ III, 1). 3) i. q. ተዘለፈ፡ n. 2. q. v.

ተዘለፈ፡ III, 3 1) *jurgari, argutari*: ኢትዮጵያውያን፡ ከለ፡ ሊቃውንት፡ ἢ ἄδολόγησι Sir. 7, 14; ለማርያም፡ እጎተ፡ ሙሴ፡ ሰባ፡ ተዘለፈት፡ አውዕአዎ፡ አምትዕይንት፡ Did. 31 (aī ተዘለፈት፡ legere malueris). 2) *arguere, coarguere, redarguere, convincere, አምድጎረ፡ ተዘለፍ፡ በሰምዕ፡ ከመ፡ ቀታሌ፡ ነፍስ፡ ወአቱ፡* Clem. f. 248; c. Acc. pers.: አነ፡ እዛለፎም፡ ἔγὼ μάρτυς Jer. 36, 23; ይዘልፍኪ፡ አክይኪ፡ 2, 19; Jes. 11, 4; አመ፡ ተዘለፍም፡ በሰምዕ፡ Clem. f. 123; Matth. 12, 27 rom.; seq. ከመ፡ Jac. 2, 9; c. በ፡ rei 2 Petr. 2, 16; c. በእንተ፡ rei Joh. 8, 46. 16, 8; 4 Esr. 12, 38; vel c. dupl. Acc. 4 Esr. 12, 36. 13, 41 Laur. (In his locis omnibus sicut 12, 39 Laur. quidem ተዘለፈ፡ III, 1 praebet, sed mei codices ተዘለፈ፡ exhibent). 3) *reprehendere, objurgare, corripere, corrigere, castigare*, c. Acc.: ይዘልፎም፡ ለብተኝን፡ አከላብ፡ Jes. 2, 4; በተዘልፎቱ፡ ἵπ' αὐτοῦ ἔλεγχόμενος Prov. 3, 11; Ps. 38, 14. 140, 6; Lev. 19, 17; Num. 25, 24 (παράδειγματί-ζῆσιν) Hen. 14, 3; Tit. 2, 15; በእንተ፡ ተዘልፎት፡ ዘይነብብ፡ ዘኢመፍትወ፡ Lud. Comm. hist. p. 305.

ዝልፈት፡ n. act. *reprehensio, objurgatio, castigatio, refutatio*: እለ፡ ይጸልኩ፡ ዝልፈተ፡ Prov. 15, 10; ለዝልፈተ፡ አበላሆም፡ Sap. 1, 9; M. M. f. 17.

ዘላፍ፡ et ዘላፈ፡ n. ag. *reprehensor, correptor, redarguens*: ኤልያስ፡ ዘላፈ፡ ሕጋ፡ ለቤተ፡ አከዓብ፡ Enc. Jac. 28; ዘላፈ፡ Jer. 6, 10 var.

ዘላፍ፡ subst. (sec. Lud. passim ዘላፍ፡ scriptum), m. et f., 1) *reprehensio, objurgatio, correctio, admonitio*, Num. 5, 18; Ps. 72, 14; Prov. 1, 23; ዘላፍ፡ ከሙት፡ 27, 5; ጀላጂና Job 23, 2; Sir. 41, 4; Hen. 14, 1; Joh. 8, 9; አንብብ፡ ዘላፍ፡ ርክሶፍ፡ Org.; ዘላፍ፡ ኅግወኡ፡ ibid. 2) *redargutio, refutatio, γαυρολογία (argutiae?)* Job 13, 12; ጌጽ ሕፍ፡ አንክ፡ ዘላፍ፡ ለንስተፍክ፡ M. M. f. 27.

ትዝልፍት፡ subst. *redargutio, argumentum*: ትዝልፍተ፡ ኅሊፍ፡ ስኩን፡ ἀδρανοῦς διαβολῆς ἔλεγχος, Cyr. c. Pall. f. 93.

መዝላፈ፡ part. c. term. adj. *redarguens*: ክንነ፡ መዝላፈ፡ (v. መዝላፈ፡) ኅሊፍነ፡ Sap. 2, 14; formam, መዝላፈ፡ Lud. affert e Mss. Colb.

መዝላፍ፡ subst. *argumentum quo redarguitur*, Sap. 2, 14 var. (si quidem lectio bona est).

ዝሕለ፡ et ዘሐለ፡ I, 1 Subj. ይዝሕል፡ et ይዝሕል፡, *rubiginem trahere, rubigine vel aerugine obduci*, Jac. 5, 3; ዘሐለ፡ Jer. 6, 28 var.; ሀገ፡ ወርቀክ፡ አምት ሀገ፡ ወርቀክ፡ ወአም ይዝሕል፡ (v. ይዝሕል፡) ውስተ፡ መድፍን፡ Sir. 29, 10. — Voc. Ac.: ዝሕለ፡ ዘ፡ ዘግ፡ v. 47 ።

ዝሐል፡ part. *rubigine obductus, rubiginosus, aeruginosus, corruptus* (de metallis): ጽሁፍ፡ ዝሕልተ፡ Hez. 24, 6; መጽሔት፡ (v. ይዝሕል፡) Sir. 12, 11; Fal. f. 29; ነፍሎም፡ ዝሐላን፡ ἑσιεφᾶρμένω Jer. 6, 28; Judaei ዝሐላን፡ አአምሮ፡ ἀνάλοσῆγοι Chr. ho. 33.

ዘሕል፡ subst. *rubigo, aerugo, ferrugo*: ከመ፡ ዘሕለ፡ ብርት፡ እክዩ፡ ልቡ፡ Sir. 12, 10; Ep. Jer. 11; አንተ፡ ኢሐብረት፡ ዘሐላ፡ Hez. 24, 6. 11. 12; Jac. 5, 3. a) an etiam *scoriae?* አፈትን፡ ዘሕለኪ፡ በከውር፡ ወአሴሰል፡ ነፍሎ፡ ፍአከኪ፡ Jes. 1, 25. b) trsl.: *corruptela*, Org. 2, መሐርስ፡ ስንቅ፡ ዘሕለ፡ ኅጢአት፡ ዘኢያደደደ፡ Enc. Haml. 22. [De etymo nihil certi habeo; nescio an radici (ሰሐለ፡) *سحل* vicina sit, rubigine a *detergendo* dicta].

ዙሐል፡ subst. (vid. ዙሐል) i. q. *حُل*; Saturnus planeta, Jsp. p. 273; ኮከብ፡ ዙሐል፡ Sx. Sen. 12.

ዝከን፡ (etiam ዝጎን፡; sec. Lud. ዘከነ፡) I, 1 [an *سكن* ገጋህ?] 1) *tranquillum esse vel fieri, sedari*, de fluctibus: ዝከን፡ ho. Acacii in Cyr. f. 105; ዝከነ፡ ማዕበል፡ M. M. f. 16; Org. 3. 2) *requiescere, securum fieri*: infirmus ሰባ፡ ረከብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ ይተፈወስ፡ አምሕማሙ፡ ወይዝከን፡ አምደዋሁ፡ Gad. Kar.

አዝከነ፡ II, 1 *tranquillare, sedare*: Christus አዝከነ፡ ለባሕር፡ በተግዳጸ፡ ነፋሳት፡ M. M. f. 25; Christe ዘአዝከነክ፡ አምኔን፡ ማዕበላት፡ ውኒዛተ፡ መናፍስት፡ ርኩሳን፡ Kid. f. 11.

አስተዝከነ፡ IV, 1 vel አስተዛከነ፡ IV, 3 *ad tranquillitatem perducere*: ውስተ፡ ዘመድጎን፡ መርሶ፡ አንዝ፡ ታስተዝከነ፡ (v. ታስተዛከነ፡ Cod. Tab.) ግንዳ፡ ለሐርመርዮ፡ Enc. Pag. 1.

ዝሐን፡ part. *tranquillitas, lenis, securus*: ዝሐን፡ መርሶ፡ ሄፅድድ ሊዛነ hom. Cyr. f. 104; ነፋሱ፡ ዝሐን፡ Chr. Ta. 34; አንዝ፡ ዝሐን፡ ንክን፡ አምትንግዳ፡ መዋግድ፡ M. M. f. 262; trsl.: በትእዛዝ፡ ዝሐን፡ ፍጡራት፡ ስጦታዎን፡ Cyr. ad Th. f. 1.

ዘሕን፡ subst. (m.) *tranquillitas, tranquillum, malacia*: ዘሕን፡ ዐቢይ፡ ገላንካ ማገልገ Matth. 8, 26; Marc. 4, 39; Luc. 8, 24 (ubi ed. rom. ዘሐን፡ exhibit); ባሕር፡ አርመመት፡ ሶቤን፡ ዐቢይ፡ ዘሕን፡ Deg.; በዛሕን፡ in tranquillo ገላንካና, ho. Procli in Cyr. f. 119; ንቢር፡ ምስላ፡ ጠባባን፡ ሰላም፡ ወዛሕን፡ ወሀዲኡ፡ ወአቱ፡ Fal.; Clem. f. 192; መርስ፡ ወዛሕን፡ ጥዑይ፡ Chr. Ta. 18; መርሶ፡ ዘሕን፡ Chr. Ta. 19; ኅድፈኒ፡ ውስተ፡ ዘሕን፡ ወመርሶ፡ Enc. Hed. 10. — Voc. Ae.: መርስ፡ ዘሕን፡ ዘ፡ ጸጥ፡ ማለት፡

ዝከነት፡ n. act. *tranquillitas, serenitas*: በዝከነት፡ መንግሥትከመ፡ ἑπὶ τῆς ὑπερέτας ገላንτότητος Cyr. ad Th. f. 1. መዝከን፡ part. (II, 1) *tranquillator, sedator*, Org. 3.

ዘሐቀ፡ I, 1 [سبح ذبح ذحق] Subj. ይዘሐቀ፡ *decorificare, decoriare, glubere, deglubere, detrahare cutem*: ሀበኒ፡ መጥባሕተ፡ አዝሐቀ፡ ባቲ፡ አንዳ፡ ትፋሕ፡ Jsp. p. 340; ዘባሊ፡ ይዘሐቀ፡ አንዳ፡ አምዲብ፡ ሥጋ፡ Chr. ho. 7; ሰብኡ፡

ሀንደክ፡ ዘሐቅ፡ አንዳሁ፡ ለቶሞስ፡ M. M. f. 43; Jsp. p. 289; አዘዘ፡ መከንን፡ ይሥተሩ፡ ሥጋሁ፡ ወይገሐቱ፡ አምእስተሆሙ፡ Sx. Teq. 25; Genb. 11; Tachs. 8; al. crebro. — Rad. Abb.: ዘሐቅ፡ ዘ፡ አቋማዳ፡ አወገ።

ተዝቅቅ፡ III, 1 *deglubi, decoriari* Gad. Ad. f. 18 (vid. sub ተልሐጸ።); ተዝቅቅ፡ አንዳሆሙ፡ Sx. Haml. 5.

ዝሐቅ፡ part. *decoriatus, degluptus*: ግንኒስ፡ ዝሐቅቅት፡ Sx. Genb. 26; homo ዝሐቅ፡ ግንኒስ፡ Enc. Jac. 13.

ምዝሐቅ፡ (scriptum ምዝሐቅ) subst. (locus ubi decorant) *carnificina*, (si non *scalprum* quo decorant): alii martyrium subeunt ውስተ፡ አስኳት፡ ሀገር፡ ወቦ፡ እለ፡ በምዝሐቅ፡ ወቦ፡ እለ፡ በመንኮራኩር፡ M. M. f. 186.

I. ዛሕዝታ፡ quadrl., 'ut videtur *superfundi* (coll. *سَعَّ effudit, profudit, defluxit e loco superiore*; *تَحَسَّسَ* id.). — Rad. Abb.: ዛሕዝታ፡ ዘ፡ መጠጠጥ፡ አለ።

ዝሕዝታ፡ part. *superabundans, exundans*: መስፈርት፡ ምሉእ፡ ወዝሕዝታ፡ ወንሕትሕ፡ Luc. 6, 38; ትስረይ፡ ሎቱ፡ ጌጋዮ፡ ለዝሕዝታ፡ ወምልከተ፡ Kedr f. 2.

ዝሕዝታ፡ subst. *exundatio, exuberantia*, Lud. sine auct.

II. ዛሕዝታ፡ dubiae significationis; occurrit ዛሕዝታ፡ II, sc. ወያዘኅዝኅ፡ በሐቅ፡ ማእስዮ፡ (in uno libro, var. pro የሐዝዘኅ፡ et የሐዝነኅ፡ q. v.) Job 30, 30.

ዘም፡ et ዘም፡ n. pr. sc. ζωμός, *jus, jusculum*, Hez. 24, 10 et 8 (var. pro ደም); Jud. 6, 19, 20.

ዜማ፡ sonus, melos vid. sub ዘይመ፡

ዘመመ፡ i. q. *مَوَّج* *constringere, capistrare* (vic. *مِوَّج* et *በመመ*).

ዝማም፡ subst. [مِوَّج] Pl. ዝማማት፡ *circulus* vel *annulus naribus bestiarum alligatus, funiculus annexus annulo per nares trajecto, capistrum*: ተግሣጽ፡ sit tibi ልጅም፡ et ዝማም፡ Fal. f. 27; Pl. usitatur pro Sing.: ትወዳ፡ ሎቱ፡ ዝማማት፡ ውስተ፡ አንፉ፡ φορβαλα Job 40, 20; እውዳ፡ ለክ፡ ዝማማት፡ ውስተ፡ አንፉክ፡ φημὸν Jes. 37, 29; Org. 1. — Voc. Ae.: ዝማም፡ ዘ፡ መሸነግ፡ aliud: ዝማማት፡ ብ፡ ስናጋ።

ዘመመ፡ *percelli, perturbari* Lud. affert e Mss. Colb. (An i. q. *መገገ?*).

I. ዘመረ፡ rad. cognata cum ዜመ፡ *مَزَم* al. (vid. Hupfeld in *Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* Bb. III. 1840. p. 394 seq.); in specie cfr. *مَزَم* *etiam مَزَم* et *مَزَم*.

ዘመረ፡ I, 1 i. q. አዝመረ፡ n. 1. q. v.

ዘመረ፡ I, 2 *cantare, ad modos instrumenti musici vel instrumento canere*, fere non nisi de cantu sacro: ይዜም፡ በአቅርባት፡ *σαλπίζοντες ταῖς σαλπιγγί* 1 Par. 15, 24; ቀደሙ፡ ዘምሮ፡ ለእግዚ፡ በአቅርባት፡ 2 Par. 29, 27. a) in specie *psallere, psalmos cantare*: እዜምሮ፡ ለክ፡ *εὐλογῶν μετὰ ψαλτηρίου* Jes. 38, 20; *ψάλλει* Ps. 9, 2, 12, 6, 67, 4, 104, 2; 4 Reg. 3, 15; Hen. 48, 5; 1 Cor. 14, 15; Jac. 5, 13;

Rom. 15, 9; ሰብ፡ ዘመረ፡ *ἐν τῷ ψαλμῶδῶν* 2 Par. 5, 13; ይዜም፡ በመሰንቆ፡ 1 Reg. 16, 16; c. በ፡ psalmi: Apoc. 5, 9; ውእቱ፡ ዝማራ፡ ዘከኑ፡ ይዜም፡ ቦቲ፡ Sx. Hed. 7; (ከመ) ይዜም፡ በጊዚ፡ ተመጥ፡ ቀርባን፡ ከሎሙ፡ ምእመናን፡ F. N. 13; ቦ፡ እመላእክት፡ ዘይዜም፡ ወቦ፡ ዘይቀድስ፡ Clem. f. 61; ስብሐት፡ ወዘምሮ፡ Clem. f. 12. b) *cantando laudare* alqm: ኅለያሁ፡ ወዘመራሁ፡ በበረከተ፡ እግዚ፡ Sir. 47, 6.

አዝመረ፡ II, 1) *sollemniter pronuntiare, sancte profiteri, publice praedicare*: ሃይማኖት፡ መስቀል፡ በወውድ፡ አዝመረ፡ Enc. Teq. 5; እንዘ፡ ታዘምር፡ (var. ትዘምር፡ Cod. Tub.) ሃይማኖት፡ በወውድ፡ Enc. Ter 18. 2) *provocare vel appellare* (ab aliquo) ad alqm, c. በ፡ ut: አዝመረ፡ ወልደ፡ እግዚ፡ በአሁ፡ ሰማያዊ፡ ወይይ፡ ኢያእመርከሙ፡ ከመ፡ ዘውስተ፡ ቤተ፡ አቡዮ፡ ሆሎኑ፡ M. M. f. 39 (e Luc. 2, 49); c. ኅበ፡ ut: ሰብ፡ ለሊሁ፡ አዝመረ፡ ኅበ፡ ነጋሢ፡ Act. 25, 25 rom.; c. ለ፡ Act. 28 19 rom.; ለሊሁ፡ አዝመረ፡ ይሐር፡ ኅበ፡ ነጋሢ፡ 26, 32 rom.

ተዘመረ፡ III, 1 (an 2?) sibi (i. e. sui defendendi causa) *sollemniter pronuntiare vel invocare* alqm sive testem sive iudicem, *provocare* ad alqm a) *testimonii causa laudare* vel *memorare* auctorem vel dicta ejus, *auctoritate* alcis *utili*: ያቀውሙ፡ ቃላትሆሙ፡ ተዘመረ፡ አምቅዳሳት፡ መጻሕፍት፡ ጥንታዊ ἑμαρτοῦσι λόγον ἐξ αὐτῆς ἐλόγοντες τῆς θεοπνεύστου γραφῆς Cyr. c. Pall. f. 67; c. Acc.: እላ፡ ጆ ቃላት፡ ተዘመርን፡ እንዘ፡ ትእልፈት፡ ዘከመዝ፡ ወረድ፡ ውስተ፡ ቅዳሳት፡ መጻሕፍት፡ Cyr. f. 116. b) *appellare vel provocare* ad iudicem superiorem, c. Acc. pers. Act. 25, 11 rom.; c. ኅበ፡ pers. et Acc. rei cuius causa provocatur (*vindicare sibi* alqd ab alqo): ተዘመረ፡ መድኅኒቶ፡ ኅበ፡ ነጋሢ፡ Act. 25, 21; c. በ፡ nominis, ut: ተዘመረ፡ በስመ፡ ዚአሁ፡ Lud. e Syn.

ዝመር፡ part. et subst., is ad quem testimonii causa provocatur i. e. *testis, auctor*: ዝመረ፡ ቃላትዮ፡ ነቢይ፡ ኤርምያስ፡ Cyr. f. 106; ለዝንቲ፡ ዝመር፡ ጳውሎስ፡ (hujus rei testis est P.) f. 118; ወዝመር፡ ጳውሎስ፡ እንዘ፡ ይብል፡ καὶ μαρτυρήσει λέγων ὅ Ἰη, Cyr. c. Pall. f. 69; ዝመር፡ ሀላዌ፡ ዘዚአሁ፡ ከኅ፡ ከመ፡ propria ejus natura *προεμεμαρτυρήσεν* ἔτε f. 76.

ዘማሪ፡ n. ag. *psaltes, psalmorum cantator*: ዘማሪ፡ ዳዊት፡ ψάλλον, Cyr. c. Pall. f. 88. 94.

ዝማሪ፡ subst., m. et f., Pl. ዝማራያት፡ *psalmodia, hymnus sacer, psalmus*: ዝማሪ፡ መላእክት፡ ቅዳሳን፡ Phlx. 195; Sx. Hed. 7 (vid. sub ዘመረ); Deg. (crebro); d'Abbadie Cat. p. 99; ዘምሩ፡ በአልባባክሙ፡ ዝማራያት፡ ወስባሌያት፡ F. M. 32, 7.

መዘምር፡ part. (I, 2), Pl. መዘምራን፡ f. መዘምራት፡ *psaltes, psalmicen, cantor ecclesiasticus, psalmista*: መዘምራን፡ *ψαλμῶδοί* 1 Par. 15, 27; Sir. 47, 9, 50, 18; *ψάλλοντες* Ps. 67, 27; መዘምራን፡ ወመዘምራት፡ ἄδοντες καὶ ἄδουσαι 2 Esr. 2, 65, 17, 1. 68; በከመ፡ ይይ፡ መዘምር፡ (auctor psalmi) M. M. f. 196; *ψάλλται* ecclesiae christianae: II Can. Ap. 64; F. N. 8; Did. 16; F. M. 15, 3; Jared መዘምር፡ Deg.

መዘመር፡ (ምዘመር፡ Act. 13, 1 rom.) subst. (m.), [ἠμῶν] (*ἠμῶν*), coll. et Sing., Pl. መዘመራት፡, sed etiam መዘመር፡ (Phlx. 237 al.; et መዘመርት፡ Asc. Jes. 4, 21 bis, si quidem lectio sana est), 1) *psalmus, psalmi, hymnus vel oda sacra*, *ψαλμῶς* in titulis singularum Psalmsorum; Job 30, 31; Judith 16, 1; መዘመራ፡ መሰንቆክሙ፡ Am. 5, 23; Act. 13, 33;

ያን፡ Jer. 5, 7, 2) f. meretrix, fornicatrix, moecha, adultera, impudica Prov. 5, 20; Kuf. 41; Kid. f. 23; F. M. 5, 1; ዘሣውያት፡ Matth. 21, 31; F. M. 34, 8; ሠርገላ፡ Prov. 18, 22; Rom. 7, 3; Joh. 8, 3; ትውልድ፡ ዘሣዊት፡ Matth. 12, 39.

ዝመድ፡ subst. scortatus, scortatio, Kuf. p. 121 ann. 18.

ዘመዶ፡ rad., cui significatus jungendi et copulandi inerat, coll. ገገጃ ገገጃ ገገጃ ፀመዶ፡ (መመ).

ተዘምዶ፡ III, 1 propinquitatis vinculis conjunctum vel cognatum esse: እሉ፡ እሉ፡ ይዘመዶ፡ ወይሰናሰሉ፡ እስመ፡ ተወልዶ፡ እምአብው፡ ወእምኤውያን፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ ዘመውምስሉ፡ ካልአት፡ ዘተዘመዶ፡ cum aliis quae (ei) cognatae sunt F. M. 5, 3; ተዘምዶት፡ cognatio F. N. 10, 6, vel ተዘምዶ፡ ut: ከነ፡ ተዘምዶ፡ መንገዳዊ፡ ማእከሎም፡ F. N. 24, 2.

አስተዘመዶ፡ IV, 3 inter se copulare Abush. 37; in specie propinquitatis vinculis, ተሰምዶት፡ በመንገድ፡ ዘያስተዘምዶ፡ ምስሉ፡ መንገድ፡ ቅዱስ፡ ከመ፡ ተዘምዶት፡ ሥጋዊ፡ ያስተሳትፍ፡ ምስሉ፡ ሥጋ፡ F. N. 51.

ዘመዶ፡ subst. (m.), Pl. አዝማዶ፡ cognatio, familia, stirps, genus, cognatus, cognati, consanguinei, proximi, ሕገህይዳ ዘመዶ፡ Gen. 12, 1; Ex. 6, 16, 19; Ruth 2, 3; Jes. 38, 12; vel አዝማዶ፡ Ruth 2, 1; Luc. 1, 61; Act. 7, 14; ጥሬ ጎሮድ ዘመዶ፡ Tob. 5, 12; Act. 17, 29; vel አዝማዶ፡ Jer. 36, 32, 43, 31; Tob. 6, 12; Act. 7, 13; ገሃዳ አዝማዶ፡ Gen. 31, 3; ሕገህይዳ ዘመዶ፡ ዘአዳ፡ ትኩረት፡ 1 Esr. 4, 42; ዘመዶ፡ ያስተ፡ Lev. 18, 14, 20, 20; አዝማዶ፡ ወአት፡ Tob. 6, 11; Luc. 1, 36; Joannes Bapt. fuit አዝማዶ፡ ለክርስቶስ፡ በሥጋ፡ Lud. e Vit. Theoph.; ሕገህይዳ አዝማዶ፡ Rom. 9, 3, 16, 7, 11; Dan. ap. 1, 63; of ἑγγύτατοι μου አዝማዶ፡ Job 6, 15, 19, 14; Ps. 14, 4, 37, 12; obxiot. 1 Tim. 5, 8; ዘእምባዕድ፡ ዘመዶ፡ ἀλλογενής alienigena Lev. 22, 12, 13. Cognatorum varia genera haec sunt: አዝማዶ፡ ዘበሥጋ፡ vel እምከዊ፡ ትውልድ፡ (consanguinei); አዝማዶ፡ እመንገሉ፡ ተዋቅቦ (affines); አዝማዶ፡ እመንገሉ፡ ሕግ፡ (spirituales); አዝማዶ፡ ዘበንብረት፡ (q. v.) F. N. 24, 2. a) ሰገ ጎሮድ parentes አዝማዶ፡ Matth. 10, 21; Joh. 9, 18—22; Col. 3, 20; Dan. ap. 1, 3; ዘመዶ፡ ያስተኅናር፡ Prov. 29, 15; isocer et socrus እምይካይሰ፡ ዘመዶኪ፡ Tob. 10, 12. b) majores, patres: ጎሮድ አዝማዶ፡ Judith 5, 8; ጥሬ ጎሮድ Sir. 8, 4; 1 Tim. 5, 4. c) progenies Sir. 45, 13. d) genus ejusdem aetatis (ጋግሳፍጥ, Generation), ገሃዳ Ex. 17, 16. e) gens, ጅንዝ Gen. 10, 32; ከሉ፡ ዘመዶ፡ እስራኤል ጎሮድ Jos. 4, 14. f) genus humanum: ዘመዶ፡ እንሰ፡ እመሕያው፡ 4 Esr. 7, 42; ዘመዶ፡ መዋቲ፡ 8, 40; coll. Gen. 1, 6. g) genus vel species (ጋግሳፍጥ, Art), animatorum et inanimatorum: ጎሮድ በበዘመዶ፡ Gen. 1, 11, 12, 21, 24, 25, 7, 14; Kuf. 3; ዘንተ፡ ዘመዶ፡ ፒገብረ፡ Kuf. 2; እንስሳ፡ በበዘመዶ፡ Sir. 43, 25; እምከሉ፡ ዘመዶ፡ ግሣ፡ Matth. 13, 47; ከሉ፡ ዘመዶ፡ መብላዕ፡ Gen. 40, 17; ክልኤ፡ ዘመዶ፡ ዛቲ፡ በዓል፡ (dupl. generis) Kuf. 6; quod ejusdem generis vel speciei est: አዕዋፍ፡ ምስሉ፡ ዘመዶ፡ ያሳድር፡ ጥሬ ጎሮድ ስሙ ስሙ ስሙ Sir. 27, 9; ከሉ፡ እንስሳ፡ ያፈቅር፡ ዘመዶ፡ ጥሬ ጎሮድ ስሙ ስሙ Sir. 27, 9; ከሉ፡ ጎሮድ ስሙ ስሙ ስሙ Act. 4, 6; ኢይካ፡ ጎሮድ ጅእምዘመዶ፡ ከሆናት፡ መፀትመ፡ F. M. 21, 3.

ዝምዶት፡ n. act. cognatio (i. q. ተዘምዶ)፡ ዝምዶት፡ ዘኢትትሬዳም፡ cognatio imperfecta (ex. gr. fratres vel sorores ex altero tantum parente) F. N. 42, 6; ዝምዶተ፡ እምኤዋን፡

ኅብ፡ (cum) ወልድ፡ ምዕት፡ (sc. ወልድ፡) ዝምዶተ፡ አብና፡ ወወልድና፡ ibid.

ትዝምዶ፡ (pro ትዝምዶት) subst. cognatio, genus, stirpes, familiae, progenies: exi እምን፡ ምድርከ፡ ወእምን፡ ትዝምዶከ፡ Kuf. 12, 25; እሉ፡ ትዝምዶ፡ ያዕቆብ፡ Kuf. 39; ጊሩተ፡ ትዝምዶ፡ ኢየሁዳ Sap. 8, 3; ጅግናን Prov. 23, 18; in specie genus vel genera ejusdem aetatis (i. q. ትውልድ) ከሉ፡ በበ፡ ትዝምዶ፡ ከሉ፡ መዋዕለ፡ Kuf. 5; ውስተ፡ ትዝምዶ፡ vel በከሉ፡ ትዝምዶ፡ Kuf. 6; Lud. Comm. hist. p. 323 n. 71.

ትዝምዶና፡ subst. cognationis gradus vel ratio, F. N. 52; ትዝምዶና፡ ዘውሉድ፡ F. N. 42, 6.

I. ዘርቅ፡ subst. [سجج mentitus fuit, aliàs ጥገ] fucus, verba fucata et vana, lenocinium: ወእመሂ፡ ነገረ፡ ዘርቅ፡ (v. ትምይንት) አምጽአት፡ ለከ፡ λόγους τοῖς πρὸς χάρην Prov. 7, 5; Did. 2; ነገረ፡ በከ፡ ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28; ነገረ፡ ዘርቅ፡ Org. 5 et 7; ኅሊና፡ ነገረ፡ ዘርቅ፡ ዘኢይካ፡ ለክርስቲያን፡ Form. Conf. — Voc. Ae.: ዘርቅ፡ ዘ፡ ግዕዜ፡

II. ዘርቅ፡ i. e. زرق caeruleus fuit (oculus). አዝረቅ፡ adj. i. e. زرق caeruleus: ብንተ፡ አዕይንቲሁ፡ አዝረቅ፡ (scriptum est አቅረዝ) ከመ፡ ጊል፡ Sx. Ham. 8; አልባስ፡ ዘሕብረ፡ አዝረቅ፡ Abush. 50.

III. ዘረቅ፡ i. e. زرق petivit hasta مزراب appellata. ምገረቅ፡ subst. i. e. مزراب hasta brevis, jaculum፡ ደርቡ፡ በምገረቅ፡ ውስተ፡ ከርሁ፡ ወቀተሉ፡ Jsp. p. 284.

ዘርብ፡ subst. piper, Lud. auct. Gregorii.

ዘረብ፡ inus, vic. ጸረብ፡ صرب. ዘርብ፡ ድኅን፡ ብ፡ የብንና፡ መገና፡ cfr. مضراب plectrum. መዝረብ፡ subst. malleus: Jael sumsit መትከሉ፡ ወመዝረብ፡ Abush. 47. — Voc. Ae.: ሰፊልዳ፡ መዝረብ፡ ብ፡ መዶካ፡

ዘርቦናት፡ subst. Pl., sine dubio አርቦን፡ i. q. مزراب calcei partibus posterioribus elatis instructi: እሉ፡ እመንገቱ፡ እሉ፡ ቀዲሙ፡ የሐርምም፡ ለአሣካን፡ ወድኅረሰ፡ የሐውሩ፡ በዘርቦናት፡ ወበቆጶናት፡ M. M. f. 185.

ዘርቤት፡ subst. i. q. زبيب, Pl. ዘርቤታት፡ tapes, tapetum (utrumque villosum): ዘርቤታት፡ ነጻፍኩ፡ ዘእምግብና፡ ሕገህይዳ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ነጻፈት፡ ዘርቤታት፡ ወአልባሳት፡ ደርከና፡ ውስተ፡ ዐራታ፡ Sx. Jac. 13. — Voc. Ae.: ዘርቤት፡ ዘ፡ ብሳጥ፡ v. ብሳጥ፡

ዘራት፡ v. ዛራት፡ subst. camelopardalis [أفك] Deut. 14, 5. (Vid. Lud. hist. I, 10 n. 33; et Lud. lex. amh. sub ዝራት፡ c. 79).

ዘርአ፡ I, 1 [rarius ዘርዕ፡ ወገ፡ ወገ፡ عجز] ኃይል፡ vid. ዘረወ፡ et ዘርከረ፡] Subj. ይዝራኡ፡ 1) semen spargere, seminare, serere, conserere, abs.: Koh. 11, 4; ዘራኡ፡ Jes. 28, 24;

Lev. 25, 11, 20; Ps. 125, 6; Jud. 6, 3; Matth. 6, 26, 13, 3, 4; **ዘይዘርአ፡** sator Matth. 13, 3; Joh. 4, 36, 37; c. Acc. seminis: Jes. 28, 25; **ዘርአ፡ ኢትዝርአ፡** Jer. 42, 17; Hagg. 1, 6; Matth. 13, 24, 25; c. **ዲቦ፡** vel **ውስተ፡** terrae: **ቦጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርአ፡ ለዘረአ፡ ዲቦ፡ ምድር፡** Kuf. 11; **ኢትዝርአ፡ ለከሙ፡ ውስተ፡ ሦከ፡** Jer. 4, 3; Gen. 26, 12; Matth. 13, 31; c. Acc. agris: Lev. 25, 3; Ex. 23, 10; Gen. 21, 33, 47, 23; Ps. 106, 37; Hag. 36, 9; a) trsl.: **እዘርአሙ፡ ለእስራኤል፡** Jer. 38, 27; **ዘርአ፡ ነፋሰ፡ ወአረሩ፡ ዐውሎ፡** Hos. 8, 7; **ዘይዘርአ፡ ሕለለ፡ የአርር፡ እከየ፡** Prov. 22, 8; Job 4, 8; Marc. 4, 14; Gal. 6, 8. b) semen immittere feminis, *seminare, fecundare*: **ከሙ፡ ኢትዝርአ፡ ዘርአከ፡ ሳዕሌሃ፡** Lev. 18, 20; Hen. 15, 5. c) semen spargere dicitur de planta ipsa: Gen. 1, 11 var.; Lev. 11, 37 var.; Deut. 29, 22 var. 2) *spargere, dispergere, disseminare*: **ዘርአ፡ ውስተታ፡ ጼው፡** Jud. 9, 45; *διασπέρσεν* Deut. 32, 8.

ተዘርአ፡ III, 1 1) *seri, seminari, conseri*, de semine: **ዘርአ፡ ዘይዘርአ፡** (v. **ዘይዘርአ፡**) Lev. 11, 37; Gen. 1, 11, 12. 29 (**ተዘርአ፡**); Deut. 29, 22; Matth. 13, 19 seq.; Marc. 4, 15 seq.; de agro: **ምድር፡ ዘኢይዘርአ፡** Jer. 2, 2; Jes. 19, 7; Num. 20, 5. a) trsl.: 4 Esr. 9, 34; **ቃል፡ ዘተዘርአ፡** Jac. 1, 21. b) de animatis: **ኅቡረተ፡ ዘራእነ፡ ማእከለ፡ ከርሥኪ፡** Kuf. 35. 2) *spargi, dispergi*, de fluidis Hen. 60, 16, 21; **ተዘርአ፡** *δισεσπάρσεν* Gen. 9, 19.

ዝሩአ፡ part. *satus, seminitus, consitus*, Org. 5; **ለእመ፡ ዐቀብነ፡ አባሳው፡ ለዘይተንይ፡ ለነ፡ ኮነት፡ ዝርአተ፡ ውስተ፡ ከቡኩአ፡** M. M. f. 96; **ገራህት፡ ዝሩአ፡** Sx. Genb. 19.

ዘርአ፡ subst. (m.), Pl. **አዝርአት፡** 1) *satio, sementis*: Ex. 34, 21; **ቦጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርአ፡** Kuf. 11; Gen. 8, 22; Lev. 26, 5; Am. 9, 13; **ዘርአ፡ ወማእረር፡** Kuf. 6. 2) *semen* ejusvis generis: Gen. 1, 11, 12. 29, 47, 19, 23; Lev. 11, 37, 26, 16; Ps. 125, 7; Koh. 11, 6; 4 Esr. 9, 35; Matth. 13, 24 seq.; 1 Cor. 15, 38. 3) *quae ex semine oriuntur, satum, seges, olus, viride, herbā sativa*: **ዘርአ፡ ምድር፡** *σπέρματα* Dan. 1, 16; *γεννήματα* Cant. 6, 11; *ሐመልማለ፡ ዘርአ፡* *χλοή σπόρου* Sir. 40, 22; Hen. 80, 2; 1 Reg. 8, 15; Lev. 27, 30; **አዝርአት፡** *σπέρματα* Matth. 13, 32; **ፍራያተ፡ አዝርአት፡** *καρποί* Sap. 16, 22; **ርኢ፡ ከሙ፡ ሠርዕ፡ አዝርአተሃ፡ (ለገራውህ)** Rel. Bar. 4) a) *semen virile, sperma*, Dan. 2, 43; Lev. 15, 3, 18, 20, 23; **ከዐው፡ ዘርአ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Kuf. 41; F. M. 13. b) *proles, soboles* Kuf. 41; Gen. 3, 15, 4, 25, 17, 7. 8. 38, 8, 9; Jes. 43, 5, 61, 9; Ps. 36, 30, 111, 2; **አንሥአ፡ ዘርአ፡ ለእትኩ፡** Kuf. 41; **ዘርአ፡ ብሕሲ፡** 1 Reg. 1, 11; Pl. **አዝርአት፡ posteri** Act. 7, 6 rom.; Gal. 3, 16; F. N. 42, 10; Epil. Evang. Joh. in N. T. rom. a) *stirps, gens, genus*: Ps. 68, 42; **እምዘርአ፡ ሚዶን፡** Dan. 9, 1; **ዘርአ፡ ቅድሳ፡** 2 Esr. 9, 2. β) *proles singularum aetatum sese expipientium, aetas*: **፲ ወ ፪ አዝርአት፡** (14 Generationen) M. M. f. 161.

ዘራኢ፡ n. ag. *sator, seminator*, Jes. 55, 10; 2 Cor. 9, 10; **ሰይጣን፡ ዘራኤ፡ እኪት፡ ውስተ፡ ልቦ፡ ሰብእ** Clem. f. 97; trsl.: **ዘራኤ፡ ነቢብ፡** *σπερμολόγος* (*disseminator loquelaes*) *locutulejus, garrulus* Act. 17, 18.

መዘርአ፡ subst., Pl. *cophini, corbes* Matth. 14, 20, 16, 9 („fortasse ferendis seminibus“ Lud.). — *Voc. Ae.*: **መዘርአ፡ ዘ፡ ላዳን፡**

መዝራኢት፡ *brachium* vid. sub **መዝራዕት፡**
መዝርአ፡ *velum* vid. sub **መዝርዕ፡**

ዘርከየ፡ quadr. I [an a ሪ፣] *probro afficere, exprobrare, conviciari, calumniari, impropere, fere ubique* *ὄνειδίζεν*; **ዘርከየከ፡** Sir. 6, 9, 20, 23; Ps. 43, 18; **ትትፍደደ፡ ብዩ፡ ወትዘርከየከ፡** Job 19, 5; **ዘይዘርከየ፡ ለዐርኩ፡** Sir. 22, 20, 22, 20, 15; **አብድ፡ ይዘርኪ፡ ወኢያክየት፡** 18, 18; **ኅፍረት፡ ዘርከየተ፡ ለዐርከየ፡** 41, 22; Herm. p. 98; **ወሀብብ ዕል፡ ለነዳዳ፡ አፍአምቶ፡ እንዘ፡ ይዘርከየ፡** Clem. f. 174; **ዘርከየ፡ ዳላኢ፡** Lit. 168, 4; **ከሙ፡ ይጽዐላሃ፡ ወይዘርከየ፡ በእንተ፡ ዝሙት፡** Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.*: **ይዘርኪ፡ ዘ፡ ይሳደብ፡**
ተዘርከየ፡ III, 1 id.: **ወትዘርከየኒ፡** Job 19, 5 var.; **ተዘርከየ፡** *verba probrosa* Jsp. p. 350.

ዘርከየ፡ n. ag. *conviciator, exprobrator*, Lud. sine auct.
ዝርከየድ፡ subst. *convicium, exprobratio* Clem. f. 174.

ዘረወ፡ I, 1, rarius I, 2 [ገገ ፣፣ ስ፡] *vicinum* **ዘርአ፡** et **ዘርከረ፡** Subj. I, 1 **ይዝሩ፡** 1) *spargere, dispergere, dissipare*, Matth. 25, 24, 26; **ዘረዎ፡ (ለሐመድ፡) ውስተ፡ ሰማይ፡** Ex. 9, 10; **እዘሩ፡ ኅፍረተ፡ ውስተ፡ ገጽከሙ፡** Mal. 2, 3; **እዘሩ፡** (v. **እዜሩ፡**) **አብድንተከሙ፡ ለዕለ፡ ምስለ፡ አማልካት፡** Lev. 26, 30; 2 Reg. 16, 13; **ይዘርዎ፡ ለበረድ፡** *πάσαι* Sir. 43, 17; *διασπέρσεν, διασκορπίσεν*, c. Acc. rei vel pers.: Gen. 11, 9; Jes. 24, 1, 41, 46; Ps. 52, 7; Job 18, 15; nubem 37, 10; **ዝርወ፡** Dan. 4, 11; Jer. 13, 14, 23, 1. 2, 28, 20 seq.; Zach. 1, 21; Joh. 10, 12; Luc. 1, 51; **እዘሩ፡ አብድንተሆሙ፡ ውስተ፡ ፍፍው፡** Jer. 14, 16; **ከሙ፡ አዝርዎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** Hez. 20, 23; Jer. 9, 16; Lev. 26, 33; **እዘርዎሙ፡ ማእከለ፡ አሕዛብ፡** Kuf. 1; **እዘርዎሙ፡ ውስተ፡ ከሉ፡ ነፋሳት፡** Hez. 5, 10; **ገብዕቶ፡ ተዘሩ፡ ቤነፋስ፡** 5, 2. a) **ዘርኪ፡ ፍፍዊኪ፡** *δύεγας dispersisti vias tuas* i. e. *circumvagata es* Jer. 3, 13. b) **ዘረዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ውስተ፡ ትዕይንቶሙ፡ ውስተ፡ ማኅረድሙ፡** al. *dispersit* i. e. *huc illuc dimisit* Judith 7, 32. 2) *dissipare* opes a) in malam partem: *prodigere, disperdere*, **ዘርኪ፡ ወርቅየ፡** Hez. 16, 36; Luc. 15, 13, 16, 1; Did. 10; **ዘረዎቶ፡ ንዋየ፡ ለመብልዕ፡ ወመስቲ፡** F. M. 17, 4; **ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክር፡ ን፡ ለወፍረ፡ ቤቱ፡** Clem. f. 86. b) in bonam partem: *effundere, liberaliter erogare, dilargiri*, **ዝሩ፡ እከለከ፡ ላዕለ፡ መቃብረ፡ ጻድቃን፡** Tob. 4, 17; **ዘረወ፡ መክፈሉ፡ ንዋየ፡ ላዕለ፡ አብያተ፡ ክር፡ ን፡** Phlx. 1; 2 Cor. 9, 9; **ለነዳዳን፡ ዘረወ፡ (ንዋየ፡)** Enc. Ter. 11, 26. 3) *ventilare, ventilando segregare*: **ዘረወ፡ ኢምእመናን፡ እምነ፡ ጉባኤ፡** Enc. Haml. 5. — *Voc. Ae.*: **ዘረወ፡ ዘ፡ ባተነ፡**

ተዘርወ፡ III, 1 *se dispergere, dispergi, dissipari, diffundi*, Jes. 11, 12, 33, 3; Tob. 14, 4; Gen. 10, 18; Ps. 21, 14, 67, 1; Joh. 16, 32; Matth. 26, 31; **ጽጌያት፡ ዘተዘርወ፡** 4 Esr. 8, 47; **እምሆየ፡ ተዘርወ፡ ውስተ፡ ከሉ፡ አህጉራሆሙ፡** Kuf. 10, 3; Sir. 43, 15; Esth. 9, 19; **ተዘርወ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡** Joel 4, 2; Hez. 34, 6 seq.; **ወርቆሙ፡ ይዘር፡ ውስተ፡ መርሕብ፡** 7, 19; de lepra quae se diffundit, Lev. 13, 55, 14, 39; de pugna 1 Reg. 14, 23; 2 Reg. 18, 8.

ዝርወ፡ part., f. **ዝሩት፡** *sparsus, dispersus, dissipatus*: **ሐመድ፡ ኢቶን፡ ዝርወ፡ ፲ ወ ፲፡ መስፍ፡ ክዕው፡** M. M. f. 104; **እከሙ፡ ተሰመይኪ፡ ዝሩት፡** Jer. 37, 17; 2 Par. 18, 16; Jac. 1, 1; *episcopus* **ያስተጋብአሙ፡ ለዝርዋን፡** Did. 6; **ሪሳይኩካሙ፡ ዝርዋን፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** Mal. 2, 9; 1 Reg. 30, 16; 3 Reg. 22, 17; Deut. 28, 25; **ዝርወ፡ ዐዕም፡** *cujus ossa dispersa sunt* Lud. Comm. hist. p. 505 n. 51.

Cñ፡ **Añ**፡ ዝጎረ፡ (v. ዝጎረ፡) ውስተ፡ ከዮሐንስ፡ Jes. 22, 16; 2 Esr. 12, 3, 5; Ex. 14, 11 (var. ዝክር)፡ Matth. 23, 29; Joh. 19, 41; τάφος Job 6, 10; እምውስተ፡ ዝጎረኸሙ፡ (v. ዝጎረ፡) Hez. 37, 13; Kuf. 36; ዝጎረ፡ (pro ዝጎረ፡) M. M. f. 25; ዝጎረ፡ ሐዲስ፡ ዘአውቀረ፡ Gad. Za Mich.; ዝጎረ፡ ታይትረጎዋ፡ ho. Rhegini in Cyr. f. 109; ንፍቀ፡ ዝጎረ፡ Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.*፡ ዝጎረ፡ ዘ፡ መቃብር ።

III. መዝገብ፡ subst. *ebenum lignum*, Lud. auct. Greg. [referendum ad ῥῶν *nigrum* esse].

ዘንገም፡ I, 1 (semel inveni **ዘንገም**፡ Macc. f. 5^a) Subj. ይዝንገም፡ [referendum videtur ad ἄνῃ, ἄνῃ, vid. Ewald *Lehrb.* der heb. Sprach. VI Ausg. § 32, d; vid. etiam **ወረመ**] *pluit*፡ ሰባ፡ ይዘንገም፡ Sir. 40, 13; Jes. 30, 23; Matth. 16, 3; Jac. 5, 18; ዝናም፡ ኢዘንገም፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3 Reg. 17, 7; Apoc. 11, 6; Jac. 5, 17; Kedr. f. 41; ዝንገም፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ በቤይ፡ ዝናም፡ Jsp. p. 318; ዝናም፡ ኢዘንገም፡ በውእቲ፡ ዓመት፡ p. 330; ኢዘንገም፡ ላዕሌሆሙ፡ ዝናም፡ Macc. 5^b. a) de rore፡ ለእመ፡ ኢዘንገም፡ ላዕሌሆሙ፡ ጠለ፡ አርሞንኤም፡ Macc. f. 5^a, et de aliis rebus, quae pluviae instar cadunt፡ ዝንገም፡ እሳት፡ Luc. 17, 29; ይዘንገም፡ መሣግር፡ ላዕለ፡ ኃጥእን፡ Ps. 10, 7. b) de grandine፡ በረድ፡ ይዘንገም፡ *grandinat* Ps. 67, 15, et nive፡ ይዘንገም፡ በረድ፡ *ningit* Sir. 43, 13. c) *fundere pluviam*፡ ወትዘንገም፡ (ደመና፡) በቤይ፡ ዝናም፡ 4 Esr. 2, 57; Jes. 5, 6 var. d) *pluvia rigare*፡ ከመ፡ ይዘንገም፡ (ዝናም) ብሔረ፡ ኅብ፡ አልቦ፡ ሰብእ፡ Jes. 38, 26.

አዝነመ፡ II, 1) *pluere facere vel jubere*, de Deo፡ ኢያዝነመ፡ ዲብ፡ ምድር፡ Gen. 2, 5; Kuf. 12; ያዘነገም፡ ከመ፡ ዝናም፡ ተያል፡ Jes. 30, 30; Jer. 14, 22; Ep. Jer. 52; አዘንገም፡ ውስተ፡ ገጽ፡ አሕቲ፡ ሀገር፡ Am. 4, 7; ያዘንገም፡ ለከመ፡ ጸጻይ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23; seq. ዝናም፡ Matth. 5, 45. a) *grandinare facere*፡ አዘንገም፡ በረድ፡ Ex. 9, 18; አዝነመ፡ ላዕለ፡ ሕዝብ፡ Sir. 46, 6. b) alias res *pluviae instar demittere*፡ እሳት፡ ወትዩ፡ Gen. 19, 24; Hez. 38, 22; መና፡ Ps. 77, 28. 2) *pluviam demittere vel fundere*, de nube፡ እኤዝዝ፡ ደመና፡ ከመ፡ ኢያዝነገም፡ (v. ኢያዝነገም) ላዕሌሆ፡ S. 6.

ተዘንገመ፡ III, 1 *pluvia rigari*፡ አንቲ፡ ምድር፡ እንተ፡ ኢትዘንገሚ፡ Hez. 22, 24.

ዝናም፡ subst. m. et f. (ut 2 Par. 6, 26; Hen. 100, 12), Pl. ዝናማት፡ *pluvia*፡ Gen. 7, 4; Ex. 9, 33; Deut. 11, 17; 1 Reg. 12, 17, 18; Ps. 104, 30; Koh. 11, 3; Prov. 5, 10; 4 Esr. 2, 58; Hen. 2, 3; Jer. 14, 4; Judith 8, 31; Act. 14, 17; Hebr. 6, 7; ዝናም፡ ከረምት፡ Hez. 34, 26; Job 37, 5; ይትከመ፡ ዝናም፡ እምውስተ፡ ደመና፡ Job 36, 27; ደመና፡ ዝናም፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ሰባ፡ ይወርድ፡ ዝናም፡ እምሰማይ፡ Jes. 55, 10; ዝናም፡ ረከበ፡ 4 Esr. 8, 49; ዝናም፡ ተወንጎ፡ ወመፀወ፡ ἄνῃ፡ ἄንገራ፡ Hos. 6, 3; ዝናም፡ ጸጻይ፡ ወመፀወ፡ Zach. 10, 1; ዝናም፡ ብዙሃ፡ Enc. Hed. 25; ዝናማት፡ Kuf. 12; ወረዳ፡ ዝናማት፡ Clem. f. 24; ዝናማት፡ እሙራት፡ Prov. 25, 14; ባርክ፡ ነፋሳት፡ ሰማይ፡ ወዝናማት፡ Lit. 164, 4; Kedr. f. 14; Enc. Haml. 10. a) *imber*፡ ተያል፡ ዝናም፡ Job 38, 25—28; ዝናም፡ ሞገድ፡ Prov. 28, 3; ዝናም፡ ከመ፡ አይህ፡ Hez. 13, 11; Matth. 7, 25, 27; ዝናም፡ ድምሳሌ፡ (sc. diluvii) Enc. Ter. b) *tempus pluvium (hiems)*፡ ስድስተ፡ ወርህ፡ ዝናም፡ Kuf. 12; ማእከሉ፡ ጸጻይ፡ ወዝናም፡ Kuf. 29. c) *casus nivis, ningor*፡ ነኪር፡

ለልብ፡ ዝናም፡ Sir. 43, 18. d) *ros, δρόσος*, አካ፡ ዝናም፡ ያቁርሮ፡ ለመርቁ፡ Sir. 18, 16; ዝናም፡ እምከመ፡ ወረድ፡ 43, 22.

ዝናር፡ n. prgr. sc. *ζωνάριον* (ζώνη ἵμῶν), Pl. ዝናራት፡ *cingulum*, ut፡ precanti preceptum est ቀኒተ፡ ሐቃ፡ በዝናር፡ በከመ፡ ይቤ፡ እግዚእን፡ ለይኩን፡ ሐቃክሙ፡ ቅንተ፡ F. N. 14; in specie *cingulum clericorum*, ut፡ ኢይቃንቱ፡ ሐቃሆሙ፡ ዲያቆናት፡ በዝናር፡ በጊዜ፡ ጸሎት፡ እስሙ፡ እሙንቱ፡ ግዑዛን፡ F. N. 7, 4; subdiaconus ከመ፡ ያዑድ፡ ዝናር፡ ላዕለ፡ ክሳዳ፡ ወኢይግብር፡ ዝናር፡ ላዕለ፡ ሸመት ከፍቱ፡ F. M. 31, 3; ዝናራት፡ ዘውሐቶሙ፡ ፊቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘነብ፡ subst., Pl. አዝናብ፡ [ذنب] *cauda*, animalium Ex. 4, 4; ዘነብ፡ ከልብ፡ Prov. 26, 17; Apoc. 9, 10, 12, 4; ዘነብ፡ አፍራሪ፡ Sx. Masc. 22; አዝናብ፡ Apoc. 9, 19; Jud. 15, 4; ምቱሪ፡ ዘነብ፡ Lev. 22, 23; cometae, Chr. L. Atk. f. 23; trsl. ርክስ፡ ወዘነብ፡ Jes. 9, 14, 19, 15; Deut. 28, 13. — *Voc. Ae.*፡ ዘነብ፡ ዘ፡ ገርሬት፡ (v. ጅራት).

ዘናቢር፡ subst., Pl. (i. q. *زنايب* a *زنا* vel *زنا*) *crabrones, vespaes*፡ አመ፡ መጽአ፡ ንጉሠ፡ ፋርስ፡ ኅብ፡ ሀገረ፡ ንጽቢን፡ ወወገታ፡ አምጽአ፡ ቅዱስ፡ (sc. Jacobus Nisibensis) ላዕለ፡ ሰራዊቱ፡ ደመና፡ ዘናቢር፡ ወትንንዖ፡ ወንደናም፡ ለአፍራሲሆሙ፡ Sx. Ter. 18.

ዝንቱ፡ pron. demonstr. (vid. ዝኃ), f. ዛቲ፡ Acc. m. ዘንተ፡, f. ዛተ፡, Pl. m. እሎንቱ፡ f. እላንቱ፡, Acc. m. እሎንተ፡ f. እላንተ፡ (gramm. § 146, 1, a), rariorese sunt formae Pl. m. እሎንቱ፡ (Jer. 49, 2 Cod. Abb. LV; Luc. 3, 8 rom.; Herm. p. 69^a). Acc. እሎንተ፡ (Jes. 49, 21; Did. ed. Platt p. 5); Pl. f. እላንቲ፡ (Cyr. f. 106. 109), *hic haec hoc*፡ ዝንቱ፡ ሕልም፡ Gen. 37, 6; ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Marc. 7, 6; ይወርድ፡ ዝንቱ፡ Matth. 9, 3; ዝንቱ፡ ውእቲ፡ አሪት፡ 7, 12; ዛቲ፡ ትውልድ፡ Marc. 8, 12, 12, 43; አክ፡ ዘንተ፡ Joh. 18, 40; ዘንተ፡ ነገረ፡ 19, 8; ዛተ፡ ሌሊተ፡ Ruth 3, 13; Marc. 4, 13; እሎንቱ፡ Gen. 31, 38; Hen. 5, 8; እሎንተ፡ 1 Par. 9, 22; Jes. 49, 21; Matth. 10, 5, 13, 53; እላንቱ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; Zach. 5, 10; እላንቱ፡ ከሎን፡ Hez. 16, 5; እላንተ፡ Gen. 21, 30; Ruth 3, 17; Jes. 10, 10; Asc. Jes. 11, 39. a) monstrando፡ *h ecce, iste*, ut፡ ዝንቱ፡ ይሰማዲል፡ Gen. 17, 18, 24, 65, 38, 28; Ex. 32, 31; Jud. 5, 5; Ps. 103, 26; Cant. 8, 5; Jes. 63, 1; Luc. 7, 44, 22, 59. b) contentim፡ *iste*, ut 1 Reg. 10, 27; ምንትኩ፡ ዝንቱ፡ Sir. 13, 23. c) *erebro usurpator pro neutro Latinorum*፡ ምንት፡ ዝንቱ፡ Ruth 3, 16; Jes. 47, 7, 48, 1; Jer. 9, 12; Ps. 41, 4; 4 Esr. 6, 23, 13, 33—36, 42; Luc. 24, 21; 1 Joh. 1, 4; እሎንተ፡ ταῦτα Jer. 5, 25; Hen. 5, 1; እላንተ፡ Asc. Jes. 11, 36; Hen. 82, 1. d) ubi de tempore agitur, passim *jam* vertere licet፡ ናሁ፡ ዝንቱ፡ ይደመንት፡ 1 Reg. 29, 3; ናሁ፡ ዲሥር፡ ዝንቱ፡ *ecce jam decima vice* Num. 14, 22, 22, 32; Jud. 16, 15; ናሁ፡ ሣልስክ፡ ዝንቱ፡ Num. 22, 28, 24, 10; 2 Cor. 13, 1. e) *hic — ille, unus — alter, alius — alius*፡ ዝንቱ፡ — ዝንቱ፡ Ps. 74, 7, 8; እምዝንቱ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ይትፋለኩ፡ ሕልም፡ Sir. 31, 3; ዝንቱ፡ ቡፋ፡ ወውእቲ፡ ቡፋ፡ ወዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ ከነ፡ ለቅዳሌ፡ Kuf. 2; ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ alius cum alio Kuf. 3; ይትቃተሉ፡ ዝንቱ፡ ለዝንቱ፡ Kuf. 5; vel ዝንቱ፡ — ዝኸ፡ sive ዝከቱ፡ *hic — ille* Sir. 39, 16, 21, 34; Dan. 2, 43 (vid. ዝኸ).

f) cum praepositionibus: α) በእንተ፡ ዝንቱ፡ ideo, hanc ob causam, propterea Jes. 49, 4. 50, 7. 59, 9; Zach. 1, 16, (vid. በእንተ፡), vel እንበይን፡ ዝንቱ፡, vel በበይን፡ ዝንቱ፡ (vid. c. 537). β) በዝንቱ፡ hoc in loco, hic Enc. Teq. 1. γ) እስከ፡ ዝንቱ፡ hucusque Hen. 14, 24.

ዘናና፡ subst. (ut videtur, amh.) lapis, boum fronti in Aethiopia alligatus quo illius allisione a fuga deterreantur“ Lud. auct. Greg.; at vid. scholion ad መልሕቅ፡

ዘነው፡ scortari vid. sub ዘመው፡

ዘነየ፡ inus., vic. ዘነው፡ et ዘመው፡, vid. Ges. thes. p. 423.

ዝንዮት፡ et ዝይት፡ subst. effusio seminis virilis, semen effusum a) concubitus (legitimo), κοίτην σπέρματος Lev. 15, 17. b) scortatione: ከዐው፡ ዝንዮቶሙ፡ (v. ዝይቶሙ፡) ዲቤሃ፡ πορνεύει Hez. 23, 8. c) pollutione nocturna sive diurna: አመ፡ ዘወድቀ፡ በዝንዮት፡ ወበሕልም፡ ይትከላእ፡ እምቀርባን፡ ኪያሃ፡ ዕለተ፡ Kedr f. 70; አመ፡ ዘወድቀ፡ ዝንዮት፡ ወውኦቱ፡ እንዘ፡ ንቁህ፡ ይትገብሥ፡ እምቀርባን፡ ጁ ዕለተ፡ ibid.; ዝኔት፡ በጎሊና፡ ርኩስ፡ (በ፡ ob) f. 72; አመ፡ ዘይትከዐው፡ ዝይት፡ ለዝሉ፡ ፊ፡ ibid.

ዘንግዐ፡ quadr. I [amh. ዘንጋ፡; inserta nasali formatum e ዘግዐ፡ (vid. ዝጋ፡; pro ዝንጋ፡) i. e. ጋህ Pu. furorē agi, vesanum esse (سجح in quibusdam derivatis); vic. ንህ ንህ ሰኩዮ፡ errare et በኃህ oblivisci] 1) mentem alienari, delirare: ዘንግዐ፡ ልብዮ፡ 4 Eser. 10, 51; ኢጥሒን፡ ንቀመ፡ ወይዘንግዐ ጊ፡ ልብዮ፡ Rel. Bar.; ሐዘንኩ፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ይዘንግዐ፡ ጎሊናዮ፡ Epist. Gregorii ad Lud. 2) aliena loqui, delirare vel ineptire in loquendo: ሶበ፡ አኩ፡ ከመዝ፡ እምእኩ፡ ዘንጋዕከ፡ Rel. Bar.; ከመ፡ አብድ፡ አዘንግዐ፡ 2 Cor. 11, 17. 23 (παρὰφροῦν). a) blaterare, βαττολογεῖν Matth. 6, 7. b) barbare loqui, 1 Cor. 14, 11. አዘንግዐ፡ II 1) alienare mentem alcis, delirare facere: አብዝኖ፡ ሰመጸሕ፡ ያዘንግዐ፡ ልብ፡ εἰς μάχλαν περιτρέπεται Act. 26 24 Platt. 2) pellicere vel decipere alqm (bethören): አዘንግዓ፡ ልብ፡ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς Hos. 2, 16.

ዝንጉዕ፡ (ዝንጉዕ፡) passim) part. delirus, vecors, desipiens, ineptus, stupidus, stolidus, imbecillus mente: ዝንጉዓን፡ ጠነዕሙኖብ Chr. Ta. 23 (vid. sub ተወላወለ፡); ዝንጉዕ፡ አይሁዳዊ፡ παρὰφροῦν Ἰουδαῖος Cyr. ad Th. f. 23; ዝንጉዓን፡ ἄσύνῆτοῖ Rom. 1, 31; አአብድ፡ ወዝንጉዕ፡ Clem. f. 271; አብዳን፡ ወዝንጉዓን፡ f. 186; ዝንጉዐ፡ ልብና፡ Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37; ዝንጉዓን፡ እለ፡ አልብመ፡ ልብ፡ F. N. 24, 3. episcopus constitutus አይኩን፡ ዕወረ፡ ወአጽመው፡ ወአዝንጉዐ፡ F. N. 5; cajus cerebrum morbo laesum est nominatur ዝንጉዕ፡ F. N. 32 (vid. sub አብድ፡ c. 761).

ዝንጋ፡ (et ዝጋ፡) subst. 1) vesania, vecordia, delirium: παρὰφρόνησις ዝንጋ፡ (in Cod. Laur.: ዝጋ፡) Zach. 12, 4; መንፈስ፡ ዝንጋ፡ Hos. 9, 7 gloss.; μάχλα Chrys. passim. 2) stoliditas: ዝንጋ፡ ትዕቢት፡ Lud. e Mss. Colb. 3) ineptiae, deliramentum, hallucinatio: λῆπος Cyr. ad Th. f. 15; Luc. 24, 11; Cyr. f. 139. 4) etiam causa α) abalienationis vel aberrationis mentis: ወብኩ፡ ምዝግረ፡ ብዮ፡ በእንተ፡ ህላጭ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምቅድሙ፡ ጥምቀተ፡ ወልድ፡ ወበሕቱ፡ ጎድጉ፡ ከመ፡ አይኩን፡ ነገር፡ ወአይኩን፡ ዝንጋ፡ ለሰማዕያን፡ M. M. f. 65. 101. β) ineptiarum: hunc

librum ne patefacias malis ከመ፡ አይኩን፡ ነገር፡ ዝንጋ፡ በቅድሚያሙ፡ Clem. f. 151.

ዘንጉግ፡ quadr. I [i. q. عجز debilem reddidit sermonem ut sensus percipi non possit; ludibrio habuit; frustra comparavit Dorn de psalt. aeth. p. 69 عجز, Tuch de Aethiopicæ linguae sonorum proprietatibus quibusdam p. 15 22] 1) susurrare, missitare: mortuum ex ecclesia ad sepulchrum efferens suffles incensum ወትዘንጉጉ፡ ወታኅብዕ፡ አንብዐ፡ በመስፈርት፡ በሌሐሳስ፡ Genz. f. 14. 2) subsannare, irridere, cavillari, verbis illudere, ludibrio habere, c. Acc.: ይዘንጉጉ፡ ኒ፡ εἰς ἑλυσασῶν Jer. 20, 8; ἐκμυνητοῦ Luc. 23, 35; ὄνειδίζεν Matth. 5, 11. 27, 44; Marc. 15, 32; Jes. 65, 7; Prov. 20, 4; ማርያም፡ ትዘንጉጉ፡ ለአመ፡ ሄርድስ፡ Jsp. p. 323; ከመ፡ አይከንጉጉ፡ በጎጦ፡ አ፡ ሕግ፡ Sap. 2, 12; ይዘንጉጉዎሙ፡ በእንተ፡ ዘጉዮ፡ Jsp. p. 357.

አዘንጉግ፡ II cavillationi vel ludibrio aliorum dare vel subijcere, deridendum exponere: አዘንጉጉክመ፡ ነፍሳቱክመ፡ (vos ipsos) Jsp. p. 371; ስለአ፡ ይከሕዱ፡ ወያዘንጉጉ፡ ህሉተ፡ ሥርዐተ፡ (mysterium verum) M. M. f. 378 (in appendice; Lud. ex Hist. VII Puer.

ተዘንጉግ፡ III, 1 cavillationi vel ludibrio esse, derideri, Deut. 32, 36.

ዝንጉግ፡ part. cavillationi obnoxius, irrisus, ignominiosus: ከመ፡ ዝንጉጉ፡ ኢትኩን፡ ἔπνευδατος Prov. 25, 10. 18, 1.

ዝንጉጌ፡, passim ዘንጉጌ፡ (Prov. 18, 1 var.; 19, 6, var.) subst. subsannatio, cavillatio, irrisio, ludibrium, ignominia, ὄνειδος Gen. 30, 23; Prov. 18, 3. 19, 6; Dan. ap. 3, 9; Luc. 1, 25; ቃለ፡ ዝንጉጌ፡ 27, 11; በባእስ፡ ወበዝንጉጌ፡ ይፈንግሙ፡ μαχόμενος καὶ ὄνειδίζων Jes. 27, 8; ነገረ፡ ዝንጉጌ፡ παρὰβόλη ὄνειδος ὅπου Sep. 5, 3; ὄνειδος Prov. 3, 31; አይረከቡ፡ ዝንጉጌ፡ 1 Par. 17, 9; Kuf. 24; Jsp. p. 290. 325. 350; causa cavillationis vel ignominiae: ዘይከውን፡ ዝንጉጌ፡ ἔπνευδατος Prov. 18, 1. — Voc. Ae.: ዝንጉጌ፡ ዘ፡ መሸግጠጥ፡

ዝንጉ፡ vid. ጽንፍ፡

ዝኩ፡ subst., m. et f., Pl. አዝኩብት፡ [כּוּשׁ לַעֲבָד] ذئب lupus; vid. quae ad ተኩላ፡ annotavimus c. 566] hyaena (in Abyssinia frequentissima, vid. Rüppell I p. 227; Harris II ἄክፍ. p. 51); ግብ፡ ዝኩ፡ πῆλῆλαιον ὕαινης Jer. 12, 9; ህፎ Deut. 14, 8; ህፎ አዝኩብት፡ 3 Reg. 21, 19. 22, 38; አዝኩብት፡ ህላኒካ Sir. 13, 18; ዝኩ፡ fem., Sx. Genb. 6; አመ፡ ዝኩ፡ Lud. e Libr. Myst. — At in locis Hen. 89, 10. 55 ubi praeter አዝኩብት፡ etiam አጽዕብት፡ memorantur et ተኩላት፡ desiderantur, nescio an ዝኩ፡ significet lupus? — Voc. Ae.: ዝኩ፡ ዘ፡ ደ፡

ዘእንበለ፡ vid. sub እንበለ፡ c. 773.

ዘኢሁ፡, ዘኢክ፡, ዘኢዮ፡ al. vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝኩ፡ et ዝኩቱ፡ pron. demonstr. ille, iste (gramm. § 146, 1, b). Compositum est ex ዝ፡ et ኩ፡, quare nonnumquam particula brevissima ሰ፡ inter ዝ፡ et ኩ፡ inseritur, ut: ዳጎንጉ፡

ገሰኩ፡ አቡከመ፡ Gad. Za Mich.; **ገሰኩ፡ ዘምሰሌኮ**: Deg. — 1) Ejus formae sunt a) α) Sing. ገሰኩ፡ m., raro f. (Ex. 1, 17; ገሰኩ፡ አንሰተ፡ Herm. p. 84^b); Acc. ገሰኩ፡ (Apoc. 1, 12 Platt; Rom. 7, 15. 19 Platt; Hen. 89, 44. 51; Gen. 27, 17 var.; Hez. 23, 32 var.; 1 Reg. 9, 24; Zach. 11, 13; Tob. 9, 5 var.; Dan. 8, 16; Jer. 13, 4), vel ገሰኩ፡ (Gen. 27, 17; 4 Reg. 2, 21; Hez. 23, 32; Tob. 9, 5); f. አንትኩ፡ (Hen. 85, 5; Marc. 11, 21 rom.; አንትኩ፡ ራእይ፡ አንተ፡ ርእየ፡ Gad. Kar.); Acc. አንትኩ፡ vel አንትኩ፡ vel አንተኩ፡ Prov. 15, 18. β) Pl. c. አልኩ፡ (Hen. 9, 8. 89, 1; Ex. 7, 12; Matth. 25, 7. 8; 1 Thess. 5, 6; 1 Cor. 14, 28). b) α) Sing. ገሰተ፡ et plerumque ገሰተ፡ m. (Luc. 20, 35 rom.; Gen. 9, 6; Ex. 32, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 2, 26 al. crebro), Acc. ገሰተ፡ vel ገሰተ፡ (Gen. 27, 16; Ex. 34, 1; Lev. 1, 8. 14, 7; Num. 5, 18. 25; Deut. 1, 19; Jos. 21, 40; Sir. 39, 34; Jac. 4, 15; ገሰተ፡ Org.); f. አንታከተ፡ Hen. 85, 6; Ruth 2, 6; Ex. 2, 8; 1 Reg. 1, 26; Hez. 36, 35. 38, 14; 4 Eser. 3, 38; Marc. 11, 21; Jac. 4, 13; Rom. 8, 18), Acc. አንታከተ፡ nondum reperi. β) Pl. c. አልተ፡ vel አልከተ፡ (Luc. 13, 4 rom.; 2 Cor. 3, 1. 8, 14; Matth. 25, 11; Apoc. 6, 1; Gen. 18, 28. 19, 9; 1 Par. 19, 5. 24, 5; Dan. ap. 1, 34; Job 6, 16; Sir. 49, 4 al.; አልተ፡ Marc. 12, 9 rom.); Acc. አልከተ፡ (Hen. 89, 43. 60); f. etiam አላከተ፡ Jos. 4, 11. 2) Usurpatur a) ad demonstranda remotiora ille, iste, ἐκεῖνος, ut: አንታከተ፡ ምድር፡ Hez. 36, 35; በአንታከተ፡ ዕለት፡ 38, 14; Zach. 2, 4; Dan. 8, 16; አብተረ፡ አልኩ፡ Ex. 7, 12; Gen. 19, 9; Deut. 1, 19; 1 Joh. 2, 6; Matth. 21, 40. 22, 7. 25, 7. 19. 26, 29. 27, 63; ገሰኩ፡ ዘ፡ Rom. 14, 15. α) opponuntur ገሰ፡ vel ገሰተ፡ hic, alter et ገሰኩ፡ vel ገሰተ፡ ille, alter, ut: **ለአሉ፡ መንገል፡ አልከተ፡** 1 Par. 24, 5; 2 Reg. 19, 7; 3 Reg. 9^b, 25; Jes. 44, 5; Dan. 2, 43; Hez. 33, 5; Sir. 39, 16. 21. 34; 4 Eser. 8, 54. 55; Jac. 4, 15; vel አልከተ፡ — አሉ፡ Jos. 8, 22; rarius ገሰተ፡ — ገሰተ፡ ἢ μὲν — ἐτέρα δὲ Sir. 14, 18; ገሰተ፡ — ውሳኔ፡ iste — ille Org. 2. β) ille i. e. futurus, venturus: **አንተኩ፡** τῆν μέλλουσαν Prov. 15, 18; Rom. 8, 18; Luc. 20, 35; 4 Eser. 8, 55. γ) contentim: Gen. 37, 19; Ex. 32, 1; Jud. 9, 38. b) ad demonstrandam personam vel rem modo memoratam et notam: **is**, ut: **ህየንተ፡ ደመ፡ ገሰተ፡** ὄντι τοῦ αἵματος αὐτοῦ Gen. 9, 6; **ኩሎሙ፡ አልከተ፡** Sir. 49, 4; **ገሰኩ፡ ዘ፡ is qui** Apoc. 5, 7; Rom. 11, 21; **ገሰኩ፡ ዘይለብስ፡** Hez. 10, 7; 1 Reg. 9, 17; Jes. 44, 16; Job 34, 17; **አልከተ፡ አሉ፡** Job 6, 16; quare creberrime articulo Graecorum definitio ὃ ἢ τό respondet: Gen. 18, 28. 19. 1. 27, 16; Ex. 1, 17. 2, 8. 5. 13. 34, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 1, 26. 2, 26. 3, 1. 11, 4. 21, 9; 1 Par. 19, 5; Hez. 3, 13. 17. 3. 23. 32. 30. 22; Jer. 13, 4. 6. 39, 11; Dan. 8, 7; Zach. 1, 13. 14. 4. 5. 11, 13; Jon. 4, 7; Tob. 6, 14. 8, 2; Jes. 38, 6. 44, 14. 47, 9; Job 34, 17; **ለገሰኩ፡ ዘመጽአ፡** τὸν ἥκοντα Esth. 4, 15; Apoc. 1, 12. 6. 1. 10, 8, al. sexcenties. c) Pro neutro Latinorum accipitur: Jac. 4, 15; **አላ፡ ባልተ፡ ጠይቅ፡ ገሰተ፡ ዘይብሉ፡** Cyr. c. Pall. f. 69; Ruth 2, 17; Rom. 2, 1. 7, 15.

ከከመ: vid. sub **ከከመ**: c. 826.

ከከረ: I, 1 [כִּזְכֹּר; כִּזְכֹּר; vid. etiam ገሰተ፡] Subj. **ይዘከር**: (semel in uno codice Jes. 64, 9 reperi **ይዘከር**) 1) *meminisse, recordari, reminisci, memorem esse*, c. Acc.: Ps. 8, 5; **አይዘከር፡ እንከ፡ ሰዎ**: Jer. 11, 19; 2 Reg. 14, 11.

19, 19; 3 Reg. 17, 18; Ex. 23, 13; Hen. 69, 14; 2 Cor. 7, 15; Matth. 26, 13; c. Acc. et **ለ**: pers. alqd alicui i. e. in commodum ejus: Pa. 19, 3. 24, 7, vel in detrimentum alcjs: Ps. 78, 8; Jes. 64, 9. 2) *memorare, mentionem facere*: **ሰዎ፡ ለቀዳሱ፡ ኢትገከር፡ ሰብ፡ ትምሕል**: Sir. 23, 9; Jer. 11, 19; Ps. 82, 4; **አልቦ፡ ዘይዘከርሙ**: (v. ዘይዘረ) **እንከ**: Zach. 13, 2; **ኩሎ፡ ዘዘከር**: M. M. f. 33 al.; **ዘአቀደም፡ ዘከርታ፡ በጥንተ፡ ዘተ፡ መጽሐፍ**: F. M. 2, 11; Lud. Comm. hist. p. 305 n. 18.

ከከረ: I, 2 1) *memorem facere alqm, in memoriam revocare, monere*, c. Acc. et **በአንተ**: Gen. 40, 14; c. dupl. Acc.: **እከከረከ፡ ኩሎ**: Kuf. p. 118; seq. **ከመ**, ut: **ከከረሙ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ**: Tit. 3, 1; 2 Tim. 2, 14; **በከከር**: 2 Petr. 1, 13. 3, 1. 2) *memorare, mentionem facere*: Zach. 13, 2 var.

አከከረ: II, 2 1) *memorem facere, in memoriam revocare, monere*, c. Acc. pers.: **አከከሩ፡ አገብ**: Jer. 4, 16; c. Acc. pers. et **በአንተ**: rei Gen. 40, 14; c. Acc. rei: Num. 5, 15; Hez. 21, 23. 24; Lit. 173, 4; c. Acc. rei et **ለ**: pers.: **በቃለ፡ ዚአሁ፡ በዘአከከረ፡ ሎተ፡ መሐላ፡ አበመ**: Sap. 18, 22; **አከከረ**: (o Marial) **ለተ፡ ተገከረ፡ ኪዳንኪ**: I Sal. Mar. 14; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 4, 17; 2 Petr. 1, 12 Platt; Joh. 14, 26; Clem. f. 81; **አከከረ፡ አላተ፡ ገንጎም**: Sx. Jac. 3, 1; c. ጎበ: pers.: Lit. 173, 4. 2) *memorare, a) memoriae prodere*: **ወንዎ፡ አዘከረ፡ ዮሴፍ፡ ወልደ፡ ከርዩን፡ ከመ**: ... Abush. 20. b) *mentionem facere*, c. Acc. rei, Abush. 30.

ተዘከረ: III, 1 *reminisci*, Ps. 9, 12. 6, 5. (Significatum *memorari* Lud. in lex. e Ps. 15, 4 probare conatus est, at in sua psalmsorum editione aliam lectionem et interpretationem exhibet).

ተዘከረ: III, 2 1) *reminisci, recordari, meminisse, memorem esse* (magis frequentatur quam I, 1): c. Acc. rei vel pers.: Gen. 8, 1. 9, 15. 19, 29. 30, 22. 40, 14. 23. 42, 9; Ex. 13, 3. 32, 13; Lev. 26, 45; Num. 11, 5; Deut. 9, 27; 1 Reg. 1, 11. 19; Ps. 105, 4. 43. 136, 9; Jes. 43, 18. 25. 46, 8. 9. 64, 5. 65, 17. 66, 9; Jer. 2, 2; Thren. 1, 7; Hez. 16, 22; Koh. 5, 19. 9, 15. 11, 8. 12, 1; Sir. 13, 24. 23, 10; **አሉ፡ ይዘከሩ፡ እኩየ**: μνησκάκοι Prov. 12, 28; Matth. 26, 75 al.; Inf.: **ተዘከረ፡ አከይ**: Lit. 164, 1; Deut. 7, 18; c. **ለ**: pers. (in commodum vel detrimentum alcjs): Apoc. 18, 5; Gen. 50, 15; Hez. 18, 24; Jer. 38, 34; Sir. 3, 15; vel c. Acc. rei et pers. (alqd alicui) Gen. 40, 13; c. **በአንተ**: *de re*: Hebr. 11, 22; Hen. 104, 1; **ተዘከረ፡ በአንተ፡ ብርፍ**: Tob. 4, 1; seq. **ከመ**: Deut. 5, 15. 15, 16, 12; Job 4, 7; Sir. 7, 28. 8, 5. 14, 12; seq. Subjunctivo: **ኢተዘከረ፡ ይግበር**: (sibi faciendum esse) Ps. 108, 14. 2) *in memoriam revocari vel memorari*: Ps. 108, 13.

ገከር: part. 1) *memor* Kuf. p. 27. 2) *memoratus* a) cuius mentio facta est: **ቀናና፡ ዘገከርት**: F. M. 27, 7; Abush. 12. b) *memoriae proditus*, cuius recordamur: **መምህር፡ ገከር፡ ዲባ፡ መዋዕት**: (in diptychis) Sx. Sen. 24, 4; Org. 2. 3) *memoriā et famā celebratus*: **አብ፡ ገከር**: (aliās ስመ-ዕ) Phlx. 242.

ገከር: subst. (m), *memoria, recordatio, mentio*, μνήμη Koh. 1, 12. 2, 16. 9, 5; **ንሰዕር፡ ገከር፡ አምድር**: Prov. 1, 12; μνημόσωνον Deut. 32, 16; Sir. 10, 17. 39, 9; **ርጉሙ፡ ይኩን፡ ገከራ**: Sir. 23, 26; **ሙሴ፡ ዘቡርካ፡ ገከሩ**: 45, 1; Enc. Masc. 8; Sir. 49, 1; **ይጥሶም፡ አምን፡ መንር፡ ገከር**: 24, 20; Ps. 33, 17; μνήα **ይትፈምሉ፡ በገከረ፡ እግዚ**: Bar. 5, 5; **ከመ፡ አይርከቡ፡ ገከረ፡ ሙሴተ፡ አሕዛብ**: Hez. 25, 10; Asc.

Jes. 7, 24. a) *nomen memoriale*: ዝክረ፡ቅድሳቱ፡ Ps. 29, 4. 96, 13; Ex. 3, 15. b) *sacrificium memoriale*, sive ቍርባን፡ ዝክር፡ Lev. 6, 8, sive ዝክር፡ Lev. 2, 2. 9. 16. c) *commemoratio* vel *laudatio* ህንጻና Ps. 70, 8. 117, 14. d) *monumentum sepulchrale* (vid. ዝኅር) Ex. 14, 11. e) *fama* Sx. Jac. 14 (vid. sub ዜና)።

ዝክረት፡ n. act., Pl. ዝክረታት፡ *monitio, suggestio*: malle cogitationes ascendunt in corde አምዝክረታት፡ ሰይጣናት፡ አኩያት፡ Phlx. 187.

መዝክር፡ part. (II, 2) 1) *in memoriam revocans, monitor* Lit. 173, 4. 2) *memoriae prodens, commentariorum scriptor, commentariensis*, ስምጠካማተር፡ 1 Par. 18, 15 var.; ὁ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων 2 Reg. 8, 16; ὁ ἀναμνησκῶν 20, 24; 4 Reg. 18, 13. 37. (Amharice መዝክር፡ „orator causae apud Regem“ Lud. lex. amh. c. 78).

ተዝክር፡ subst. 1) *memoria, recordatio*: Ps. 144, 7; ተዝክረ፡ገብረ፡ለስብሓቲሁ፡ 110, 4; Kuf. 6; Jes. 23, 18; ግብራ፡ተዝክሮ፡ 32, 10; ወባሕቱ፡ግብር፡ሎቱ፡ተዝክሮ፡ Sir. 38, 23; ዘይሁብ፡ስኅን፡ለተዝክሮ፡ Jes. 66, 3; ጸሐፍዛ፡ለተዝክር፡ Ex. 17, 14; Ps. 67 tit.; 69 tit. a) *signum memoriale*: Ex. 13, 9. 28, 12. b) *sacrificium memoriale*: Lev. 5, 12; አነ፡አባአኩ፡ተዝክረ፡ስለላትክሙ፡ቅድሚሁ፡ለቅዱስ፡ Tob. 12, 12; vel *donum memoriale* Lit. 160, 1. 2) *res memoriae prodita*: ጸሐፊ፡መጽሐፊ፡ተዝክር፡ Mal. 3, 16; ወጽሐፍ፡ውስቲታ፡ተዝክር፡ ስቅጣሚያ 2 Eser. 6, 2. a) *liber memoria- rum, commentarius*: ተዝክረ፡ፍብያት፡ (ἔγραψε τοὺς λόγους τούτους εἰς) ማክሰሙን Esth. ap. 1; ጸሐፊ፡ተዝክር፡ ስምጠካማተር፡ Jes. 36, 3; Asc. Jes. 6, 17. b) *libellus memorialis, conscriptio, tabulae*: ተዝክረ፡ስለላት፡ከሙ፡አጽሐፍ፡ሎሙ፡ Hen. 13, 4; si consilii habendi causa conveniunt, ይጽሓፉ፡ተዝክረ፡ነገር፡ (Protokol) F. N. 51. 3) a) *festum in memoriam alcijs celebratum* Lev. 23, 24; Luc. 22, 19; ንግብር፡ተዝክሮ፡ለአወፊ፡ፍብ፡ Mavās. n. 12; ተዝክረ፡ዕረፍቱ፡ፍብ ስላ፡ Enc. Ter. 15; ስለተ፡ተዝክር፡ Lud. e. Can. Laod. 51; ዝንቱ፡ዘይትነብብ፡በኩሉ፡ተዝክረ፡ምውታን፡ለለግመቱ፡ Genz. f. 144; መፍትሔ፡ንግብር፡ተዝክሮ፡ለምውታን፡በዕጣን፡ ወበመሥዋዕት፡ f. 147. b) *commemoratio, creberime* in Sx., ut: ተዝክረ፡በዓሉ፡ለመልአክ፡ሚካኤል፡ Hed. 12; ተዝክሮ ሙ፡ለጅ ወ፬ ከህናት፡ሰጣይ፡ Hed. 24; al.

ተዝክረ፡ n. ag. bene memor, Kid. f. 22.

ተክዚር፡ ut videtur, nomen corruptum e ተዝክር፡ vel تذكير, Enc. Jac. 9; vid. sub ዴር፡

ዝክሎች፡ et ዝክሎች፡ vid. sub ዝክሎች፡

ዘውሀር፡ n. prgr., si quid video i. q. ⁵ حصر (quare rectius ዝውሀር፡ scripseris), Pl. ዘዋሀር፡ *gemma*: ጥልጣ፡ወካይ፡ (sic) ወወራውሬ፡ወዘውሀር፡ወብሉር፡ (ubi gemmae species quaedam intelligenda videtur) Kbr. Nag. 17; huc referendum videtur exemplum a Ludolfo ex Org. 6 allatum: ዘዋሀር፡ (pro ዘዋሀር) ዘአምአዕፍቱ፡ህንዳኬ፡ዘያብርሀ።

ዘረ፡ I, 1 [i. q. ⁵ حصر circumvivi, gyrum egit, conversus fuit] vertigine laborare: ርእስዩ፡ይዘውር፡ Lud. auct. Greg.

ዘወረ፡ I, 2 *perennare, perdurare, permanere* [cfr. ⁷ حصر] ይዘውሩ፡ (v. ይዘውሩ) ከሙ፡አባግዕ፡ዘለግላ

ም፡ ሚኖህታ Job 21, 11; ነፍስ፡ዝልፍት፡ኢትዜውር፡ (v. ኢትዜውር) ጀአገራይታ Sir. 19, 13; c. Acc. pers. (alicui vel apud aliqu)፡ ጸጋሁ፡ለአግዚ፡ትዜውሮሙ፡ለጻድቃን፡ ስዕሳ ኣህሎ ጠራጠራ ስላይታ Sir. 11, 17.

አዘረ፡ II, 1 *vertiginem facere* alicui, c. Acc.: ያዘውሮሙ፡ አዕይንቲሆሞ፡ለጠቢባን፡ (v. ያወራሮሙ) i. e. caliginem offundit Sir. 20, 29.

ተዘወረ፡ III, 2 *perennare, diuturnum esse*, Job 21, 11 var.; Sir. 19, 13 var. — *Voc. Ae.*: ይዘውሩ፡ዘ፡ይመላለሱ፡ *Rad. Abb.*: ተዘወረ፡ዘ፡ተጠቀ፡

ዘውር፡ subst. 1) *gyrus, orbis, circulus*: ስዳኒ፡ሀገረክ ሙ፡ሀገረ፡ሣልሲት፡ራጣ፡ዘወደ፡ዘውራ፡ምጡቅ፡ Sal. 318 Nic. 12; ስረገላሁ፡ (Dei) በረድ፡ወራሕብ፡ዘውሩ፡በአሳት፡ሕጽር፡ Lit. Greg. 2) *limbus* (at videtur): ይኩን፡ዘውረ፡አክሊሉ፡ስፋሐ፡ወስፋድ፡በሠላስ፡ወስፋድ፡ተዘፍፍት፡ ስፍፍት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘዋርሕ፡ vid. sub ዘውሀር፡

ዘዐ፡ rad. ius., cui Lud. comparavit شاع, نض vel كفا, ከህ, tres radices bene distinguendas. Et شاع quidem i. e. ⁵ طالع *palam* evasit, *divulgatus est a dissipando* propagatum est (coll. ⁵ حوج) ⁵ طالع II et ⁵ عود), unde *diffundere animum* duxerit; كفا autem, cuius derivata significati cum *ዘዐ*፡ haud male concordant, ab *obtinendo* petitum est (vid. Ges. thes. p. 1458; Bernstein lexicidion ad Kirschii chrestom. p. 534); at significati propius ad nostram radicem accedit ከህ vel ከህ (talmudice ከህ).

ተዛውዐ፡ III, 3 *sermonibus oblectari, sermocinari, confabulari* (sich unterhalten): ምስለ፡መሰንቃቂት፡ኢትዛዋዕ፡ ሙ፡ ⁵ ማ ስንደላይታ ማህላላይታ Sir. 9, 4; ኢትንብሩ፡ምስሌሆሙ፡በሰሰት፡ወኢታብዝት፡ምስሌሆሙ፡ተዛውዎ፡ Jsp. p. 332; ዘራቅድኩ፡አምአሉ፡ኩሎሙ፡ (quemcumque horum librorum voluerim, is) ይዛዋዕ፡ምስሌዩ፡ወአዛዋዕ፡ምስሌሁ፡ Fal.; c. II፡ rei (de): ተዛውዎ፡ምስለ፡አኅው፡በቃለ፡መጻሕፍት፡ትጥዕዎሞ፡ለለባውዩን፡አምኩሉ፡ሰጣጣት፡ Fal. f. 35; c. ላዕለ፡ *contra*: Ps. 68, 15 (ἀδόλοσχεῖν). a) *secum colloqui, meditari, ἀδόλοσχεῖν* Gen. 24, 63; Ps. 54, 2. 76, 3; ተዛዋዕኩ፡ምስለ፡ልብዩ፡ 76, 6; c. II፡ rei (de) Ps. 76, 12. 118, 15. 23. 27. b) *fabulari, garrere, nugari*: ኢታአምርዎት፡ዝብአሊ፡ከሙ፡በከ፡ይዛዋዕ፡ ጥን ሳዕሎይላን ላሁቲህ 4 Reg. 9, 11; ተዛውዎ፡ደቂቅ፡ *παίδων μικρῶν μῦθοι* Chr. Ta. 11. c) *lascivire, petulantem esse*: ኢይዛዋዕ፡አዕይንትዩ፡ ሰጸ ጀጣጣ ሳይጣጣ ለጣጣ ለጣጣ Ps. 130, 1; sponsa ዘታንገረግር፡በተዛውዎ፡ quae jactitat se lascive vel petulanter, Lud. e. Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ተዛዋዕኩ፡ዘ፡ተጫዕትሁ።

አስተዛውዐ፡ IV, 3 *oblectare* confabulando, cantando, ludendo al. alqm. ልልጥን፡መዐንዝር፡ኮን፡ያስተዛውዎ፡ለአርዩና፡መኩንን፡ Sx. Jac. 20.

ዝወዕ፡ vel ዝውዕ፡ part. *lascivus, petulans*: አዕዩዩ፡ገሊና፡ወዝውዕሉ፡ዝ፡Syn. f. 347; paulo post: አዕዩዩ፡ወዝውዕ፡ ibid.

ዘውዕ፡ (passim ዘውዕ፡ scriptum) subst. *sermones inanes* vel *ludicri, nugae, fabulae, lascivia, petulantia*, ἀδόλοσχεῖαι Ps. 118, 85; ዘውዕ፡ነገር፡ዘይፈጥሩ፡ ገጽጽጽጽ ሳይጣጣ 1 Tim. 1, 4 Platt; ነገረ፡ዘውዕ፡ Lud. e. Ssal. Req.; አውግረ፡ዘውዕ፡ (v. ዘውዕ) βουολ τοῦ γέλωτος Am. 7, 9; አመብ፡ዘይትረከብ፡በሠሐቅ፡ወዘውዕ፡ይገሥጸ፡ዲያቆን፡ወይ

nos edocuit በእንተ፡ እላንቱ፡ ሪ ዜናት፡ F. M. 3, 3; በከመ፡ ተጽሕፈ፡ በዜናቲሆሙ፡ ለቀዳሳን፡ Phlx. 194; ንጽሕፍ፡ ዜናሁ፡ ለአፈ፡ ወርቅ፡ Chr. f. 1; ዜናሆሙ፡ ለአለ፡ ነግሠ፡ እምድ፡ ላረ፡ ነፍሽ፡ Jsp. p. 276; ዜናሁ፡ ለእስክንድር፡ p. 279; ዜና፡ አይሁድ፡ Jsp. in tit. (vid. sub ተዛወገ); enarratio, expositio, ut፡ ዜና፡ ሃይማኖት፡ Cat. Mus. Brit. p. 23^a.

ዜናዊ፡ n. ag. 1) *nuntius, annuntiator*: 2 Reg. 18, 26 var.; 2 Petr. 2, 5; Christus ዜናዊ፡ ዘነገረ፡ ጥበብ፡ Kid. f. 11; Gabriel archangelus ዜናዊ፡ Kedr. f. 22 vel ዜናዊ፡ ትፍሥሕት፡ Genz. f. 63; Christus ዜናዊ፡ ትፍሥሕት፡ Deg.; *evangelista* Act. 21, 8 Platt. 2) *rerum scriptor, historiarum auctor*: ዜናውያን፡ ወጽዱቃውያን፡ Phlx. 16.

መዜንወ፡ part. *nuntius, annuntiator*: ከመ፡ ንኩን፡ መዜንዋን፡ ኔራን፡ Kid. f. 36; (ዛቲ፡ መጽሐፍ፡) መዜንወ፡ ዘያስተፈሥሕ፡ ትከውን፡ ለከ፡ Fal. in proleg.

ዘጋር፡ i. e. عَجْرٌ *tabula astronomica*, Pl. አገደጋር፡, ut: ሰብአ፡ አገደጋር፡ auctores tabularum astronomicarum, Abush. 11.47.

ዘጋ፡ subst. (amh.) *pauper, egenus* (vid. Lud. lex. amh. c. 79): ንባብ፡ ለነጻይ፡ ወግሮር፡ ወዘጋ፡ አስተቃላልኩ፡ ወንባብ፡ ባዕል፡ አልጋልኩ፡ Form. Conf.

ገድዶይ፡ i. e. حَيْوُ capricornus, signum coeleste: አልገድዶይ፡ Abush. 4; etiam ሸዲ፡ scriptum, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

ዘጉል፡ subst. [amh. ዘጉል፡ seashell, Isenb. p. 158; ኮከብ ኮከብ?] *concha, conchula*: አለ፡ ይትቀፈሉ፡ በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕውው፡ ወዘጉል፡ F. N. 11, 1; ዘይጤሮር፡ ዲባ፡ አንጽር፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕውው፡ ወግጠታተ፡ ዘጉል፡ F. N. 46.

ዘጉለ፡ inus.
ተመዝገብ፡ quadr. III, 1; significatio incerta est, fortasse *schismatis auctorem esse, dissidiis et factionibus perturbare* [عَجْرٌ?]: Christus ለአርድዕት፡ እንዘ፡ ይምዕድ፡ ሰላሙ፡ እንቲአየ፡ አጎድግ፡ ለከሙ፡ (Joh. 14, 27) ከመ፡ ወኢመኑ፡ ነብ፡ ካልኡ፡ ኢይትመዘጉል፡ በሥርዐት፡ ሠናየ፡ አምልከ፡ አለ፡ ዕሩየ፡ ዘበአማን፡ ያርእየ፡ ስብሐተ፡ M. M. f. 382; አንትሙ፡ ለአሙ፡ ወገቤ፡ ሰላም፡ ክከራክሙ፡ ሰላሙ፡ እምቤተ፡ ክር፡ ሰደድከሙ፡ እምአሙ፡ እንክ፡ አንትሙ፡ ገባእክሙ፡ ሰላምስ፡ ርሑቀ፡ ቆመ፡ ወነሎ፡ (sic) ይትመዘጉል፡ ቃለ፡ (sic) በባይናቲሆሙ፡ በሃይማኖት፡ (in rebus ad fidem pertinentibus) ወመልአት፡ ክሉ፡ ምድር፡ ውግዘተ፡ ibid. (si quidem lectio sana est).

ዘግሐ፡ (etiam per U) I, 1 [amh. ዘጋ፡ claudere et texere; pertinet ad familiam radicem ካጋፍ sepsit, عَجْرٌ obstruxit portam, عَجْرٌ clausit ostium, عَجْرٌ عَجْرٌ عَجْرٌ (ወገረ)፡ عَجْرٌ] al; vid. ዘግዐ] Subj. ይዘገታ፡ 1) *claudere, ocludere*: ዘግታ፡ (v. ሰጹ.) ጥጎቶ፡ Dan. ap. 13, 11; ዘግሐ፡ ጎባኝው፡ ቤተ፡ እግዚ፡ 2 Par. 28, 24; ዘገሐሙ፡ Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠራ); ይዘግሐ፡ መዘግሐ፡ ወአብደቲሆሙ፡ Kid. f. 4. 2) *excludere*, Gal. 4, 17. 3) *includere vel concludere, concludendum tradere*: ዘግሐሙ፡ ወጥቅሐሙ፡ Sx. Mag. 13; ኢዘጋሕከኒ፡ ውስተ፡ እደ፡ ፀርየ፡ Ps. 30, 10; Genz. f. 99; Rom. 11, 32; Gal. 3, 22.

ተዘግሐ፡ III, 1 1) *concludi, includi, በመዋቅሕት*: Lud. ex Enc. Mag. 13; ተዘግሐ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ጥቅሕ፡ F. N. 20; ሰብ፡ ወዕኩ፡ እምን፡ ተዘግሐቶሙ፡ Phlx. 164. 2) *secludi, se secludere*: የሳሥሙ፡ ተዘግሐ፡ ውስተ፡ ጸማዕታት፡ Phlx. 241; distinguuntur ፍናተ፡ ምንክሱና፡ ፍናተ፡ ስምዕ፡ በወውደ፡ ነገሥት፡ ፍናተ፡ ተዘግሐ፡ በውስተ፡ ገጻም፡ Gad. Kar.

ዘጉሕ፡ part. 1) *clausus, oclusus*: ቤተ፡ ጥቅሕ፡ ንኩግ፡ ወቅቱር፡ ወዘጉሕ፡ Act. 5, 23; አንቀጽ፡ መቃብር፡ ዘጉሕ፡ I Sal. Mar. 40. 2) *inclusus vel seclusus in monasterio*: ዘጉሕ፡ ውስተ፡ ምኒት፡ Phlx. 133; ውእቱ፡ ዘጉሕ፡ Phlx. 191.

ዘጉሐዊ፡ adj. rel. (in clastro degens i. e.) *monachus coenobita* (Klostermönch): ወውእቱ፡ ሥርዐተ፡ ትሩፋን፡ ዘገጉሐውያን፡ ወፈላስያን፡ ወገጻማዊያን፡ Phlx. 1; in deserto Scetico degunt ገጻማዊያን፡ ወፈላስያን፡ ወዘጉሐዊያን፡ ወተባሕታዊያን፡ Phlx. 62.

ዘግሐት፡ n. act., Pl. ዘግሐታት፡ *inclusio, conclusio*: ኢታግብአ፡ አጎደክ፡ ዘበሥተ፡ ነብ፡ ማእሸርት፡ ወዘብጠት፡ ወዘግሐት፡ ወሥቃይ፡ Phlx. 191; በዘግሐታተ፡ መዋቅሕት፡ አመንደብም፡ (sc. Joannem Apost.) M. M. f. 44. 194; ዘግሐታተ፡ መዋቅሕት፡ Lit. Orth.

መዘግሐ፡ subst., Pl. መዘግሐት፡ et መዘግሐት፡ 1) *claustrum, repagulum*: ነብ፡ ብክ፡ በዋኢቱ፡ በመዘግሐት፡ አንብር፡ Sir. 42, 6; βάλανος Jes. 30, 9 (ubi μυχλος መንሰግግ); መዘግሐት፡ ድንግልና፡ ኢብተክ፡ παρῶνθεν κλεισθῶν οὐ διέξῆγεν ho. Procli in Cyr. f. 122; ይዘግሐ፡ መዘግሐ፡ Kid. f. 4. 2) *fibula* (brachialis, armillæ): ጎለጸጋን 2 Reg. 1, 10, 8, 7 (in loco 2 Reg. 1, 10 scholion marginale codicis E hoc legitur: እምባር፡ በ፡ ወገረት).

ዘግራ፡ subst. *perdix meleagris* (guinea fowl, Isenb.), Voc. Ae.

ዘገባ፡ I, 1 [contingunt videtur radici ዘግሐ፡ ut proprie significet *includere*, an a ጉብአ፡ propagatum?] Subj. ይዘግብ፡, colligere, coacervare, recondere, reponere, condere, c. Acc., ut fruges in horrea: συναγειν Gen. 41, 48. 49; Kuf. 40; Luc. 12, 17. 18; opes, bona: Deut. 6, 11; Job 5, 5; ከመ፡ ጽቡር፡ ወርቅ፡ ዘገባ፡ ἔτοιμάζειν Job 27, 16; የፀውድ፡ ባዕል፡ ከመ፡ ይዘግብ፡ ንዋየ፡ Sir. 34, 3. 47, 18; Jes. 39, 6; περιεπεπολιγμαι I Par. 29, 3; ዘይዘግብ፡ መዘግብ፡ ἀποδῶν ἡσραφῆων Sir. 3, 4; ἔἤσραφῆσεν Matth. 6, 19 seq.; ሠናየ፡ መዘግብ፡ ትዘግብ፡ ለከ፡ Tob. 4, 9; ይኑይስ፡ ውረብ፡ ምጽዋት፡ እምዘገቡ፡ ለወርቅ፡ Tob. 12, 8; alia: ይዘግቡ፡ ለርእሱሙ፡ እኩየ፡ Prov. 1, 18. 2, 7; ዘግብ፡ ለምጽዋት፡ ውስተ፡ አብደቲክ፡ σύρλαςσων Sir. 29, 12; 4 Esr. 4, 13; Am. 3, 10; I Tim. 6, 19 ant.; omisso Acc.: ይዘግብ፡ ለባዕድ፡ Sir. 14, 4; Ps. 38, 10.

ተዘግብ፡ III, 1 *recondi, coacervari*: ብዕል፡ ዘይዘገብ፡ በዐመግ፡ Job 20, 15; ይዘገብ፡ ለጻድቃን፡ ብዕል፡ ረሰዓን፡ Prov. 13, 22; በኩሴክ፡ ተዘግብት፡ ጥበብ፡ Job 15, 8; Hen. 5, 2; Org. 3.

ዘጉብ፡ part. *repositus, reconditus, coacervatus*: ግጢአቱ፡ ለኤፍሬም፡ ዘጉብ፡ nos. 12 var.; ዘጉብት፡ ለአሳት፡ 2 Petr. 3, 7; Matth. 13, 44 rom.; Org.

መዘገብ፡, raro መዘግብ፡ (Lud. ex hom. Jac. Sar.), plerumque m., Pl. መዘግብት፡, *thesaurus a) opes reconditae vel collectae* Tob. 4, 9; ብከ፡ መዘገብ፡ ዘሥደም፡ ለከ፡ ስጦ፡ ልዑል፡ 4 Esr. 6, 50; ረከብ፡ መዘገብ፡ Sir. 6, 14; መዘግብተ፡ ወርቅ፡ 29, 11. 41, 12; 3 Reg. 14, 26; 4 Reg. 24, 13; Jes. 2, 7; መዘግብት፡

የማኒ፣ et **የማናዊ**፣ et **የማናይ**፣ adj. rel. 1) *dexter*: **አለ**፣ **ክልኤሆን**፣ **አደዊሆሙ**፣ **የማንያን**፣ (v. **የማናውያን**) Jud. 20, 16; duxit eum **የማናዊ**፣ **ፍኖተ**፣ Enc. Tachs. 5; **ዐይኑ**፣ **የማናይ**፣ Kid. f. 5; **ነደደ**፣ **የማናይ**፣ **ገቦሁ**፣ Sx. Nah. 17; **የማኒት**፣ (**ዐይን**) Clem. f. 153. 2) *qui nonnisi dextra (manu) uti potest*: **የማናይ**፣ et **ዐጋማይ**፣ ne constituatur sacerdos, Clem. f. 85.

ያርብሕ፣ **ይርባሕ**፣ *gigas* vid. sub **ረብሐ**፣ c. 286.

ያሰሰ፣ i. q. **ኢያሰሰ**፣ *iaspis*, vid. c. 796.

ይዜ፣ *dixit* vid. sub **ሰህለ**።

የብሱ፣ I, 1 [עֵשֶׂת מַסַּ] Subj. **ይይበሱ**፣ Impr. **ይበሱ**፣ *siccum vel aridum esse vel fieri, siccescere, exarescere, arescere*, de terra Gen. 8, 14; Kuf. 5; pane Jos. 9, 10; plantis: Job 4, 21, 8, 12; **ሣዕር**፣ **ወብር**፣ **ዘይደደ**፣ 13, 25; **ይደብሱ**፣ **ተክሎሙ**፣ **በዲቦ**፣ **ምድር**፣ 24, 19; Jes. 15, 6, 19, 7, 37, 27; Ps. 36, 2; **የቢሶ**፣ 89, 6, 101, 5, 12, 128, 5; **ከሙ**፣ **ኢይይበሱ**፣ **ሥረዊሆሙ**፣ Rel. Bar.; Matth. 13, 6, 21, 20; 1 Petr. 1, 24; **የብሱ**፣ **ማከረረ**፣ **ምድር**፣ Apoc. 14, 15; de fluidis: **ፈለግ**፣ **ይነዕ ፍ**፣ **ወይደብሱ**፣ Job 14, 11; Sir. 40, 13; Jes. 19, 5; **ይበሱ**፣ Jes. 44, 27; Apoc. 16, 12; de ossibus: **አዕምጥኒ**፣ **የብሱ**፣ Hez. 37, 11; de vi vitali: Ps. 21, 16. a) de homine qui exaruit siti et fame: Num. 11, 6; Hen. 96, 6; senectute: **ዘረሥኡ**፣ **ወደ ብሱ**፣ Lud. e Vit. Mar.; pudore Jes. 37, 27. b) *torpere, torpescere*, de manu: 3 Reg. 13, 4; Matth. 12, 10; Marc. 3, 1; **የብሱ**፣ **አደሁ**፣ **በመጥባሕት**፣ *προσεκολληθη προς την μ.* 2 Reg. 23, 10; de homine terrore perculso et moribundo: **ወውአቱ**፣ **የብሱ**፣ **ከሙ**፣ **አብን**፣ 1 Reg. 25, 37.

አይበሱ፣ II, 1 *siccare, exsiccare, arefacere*, fluida: Jos. 2, 10, 4, 23, 5, 1; **አየብሎሙ**፣ **ለአፍላግ**፣ Jes. 50, 2; **አይበ ስኪ**፣ **ማየ**፣ **ቀላይ**፣ 51, 10; Judith 5, 13; 4 Esr. 8, 27; Ps. 73, 16; **አይቢስከ**፣ **ነቅዑ**፣ **ማየሙ**፣ Enc. Hed. 21; terram: **ያየ ብሳ**፣ **ለምድር**፣ Job 12, 15; በቀትኑ፣ **ያየብሱ**፣ **ብሔረ**፣ Sir. 43, 3; Jes. 42, 14; plantas: **ለሥርወሊ**፣ **ያየብሱ**፣ **ነፋሱ**፣ Job 15, 30; Jes. 42, 15; **አየብሱ**፣ **ዕዕ**፣ **ርጡብ**፣ Hez. 17, 24, 19, 12; Jac. 1, 11; **አይብሱ**፣ **ፍራጎ**፣ Jer. 27, 27; *carnem Num. 11, 32; folia, radices, fructus, ut: ያየብሱም*፣ **በዑሓይ**፣ M. F.; *vim vel humorem vitalem consumere* Marc. 9, 18.

ይብሱ፣ part. *siccus, aridus, exsiccatus*: **ይብሱት**፣ **ባሕር**፣ Ex. 14, 29; **ምድር**፣ **ይብሱት**፣ (opp. mari) Hebr. 11, 29; (opp. humectato) Jud. 6, 37—40; sterilis (opp. irriguo) Num. 13, 20; Hen. 26, 4; **ዕዕ**፣ **ይብሱት**፣ Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; Hez. 17, 24, 20, 47; Hen. 3; Luc. 23, 31; **ሐሠር**፣ **ይብሱት**፣ Jes. 9, 18; **ጽጌ**፣ **ይብሱት**፣ Zeph. 2, 2; de spicis: *ἀνεμόφθορος* Gen. 41, 23, 24; de ossibus, Hez. 37, 2; de pane: Jos. 9, 3; **ኅብስት**፣ **ይብሱት**፣ **ወዴው**፣ Kedr f. 65; Phlx. 74; Sx. Teq. 1. a) **ይብሱት**፣ *aridum vel siccum* i. e. terra *sicca* Jos. 3, 17. b) *torpens, torpidus*, de manu: Luc. 6, 6. c) *tube confectus* Joh. 5, 3. d) *durus, rigidus*: **ክሳድ**፣ **ይብሱት**፣ Kuf. 1; **ይብሱት**፣ **ሉብ**፣ Hen. 5, 4. — (Pro በዝብጠተ፣ **ይብሱት**) quod Lud. emendavit et *percussione aridae* i. e. *scuticæ* vertit, legendum est በዝ፣ **ድብስ**፣ Enc. Sen. 27).

የብሱ፣ subst., m. et f., 1) *aridum vel siccum* i. e. terra vel *contingens* (opp. aquae, fluviis, mari): Gen. 1, 9, 10, 7, 22;

Ex. 4, 9, 14, 16, 21, 22; Kuf. 2; Ps. 65, 5, 94, 5; Asc. Jes. 4, 18; 4 Esr. 4, 58; **አለ**፣ **የኅድድ**፣ **የብሱ**፣ Hen. 37, 5, 38, 1, 40, 6; Matth. 23, 15; **ብየብሱ**፣ **ወበባሕር**፣ Jsp. p. 296; **አድለ ቅላቀት**፣ **የብሱ**፣ (contremuit terra) Enc. Teq. 6; **አንተ**፣ **የብሱ**፣ *per siccum* i. e. *sicco pede* Jos. 4, 22; Ex. 15, 19. 2) *siccitas, ariditas*, Hen. 76, 5, 6, 82, 19.

ይብሱ፣ subst. *siccitas, ariditas*: **ይብሱት**፣ **ኅብስት**፣ Lud. ex Enc. Nah. 19 (at Cod. Tub. exhibet **ይብሱት**፣ **ኅብስት**).

ይብሱት፣ n. act. 1) *exarescendi actus*: **ሐዘንከት**፣ **በአንተ**፣ **ይብሱት**፣ **ሐምሐም**፣ Sx. Masc. 25. 2) *ariditas, siccitas*: **ይብሱት**፣ **ኅብስት**፣ Phlx. 74; **ብይብሱት**፣ **ጌራይ**፣ **አግዚኦ**፣ **አባላት**፣ **ሐሙ**፣ **ይብሱት**፣ **ክዕው**፣ **ባላዕሌ**፣ **ለምሕረት**፣ **ዝናሙ**፣ Enc. Nah. 29.

የበቡ፣ I, 2 et 1 [אֵיבַת מִצַּח] vicinum በበየ፣ nec non [צַח] *jubilaré, laetum clamorem edere, ovaré*: **የበቡ**፣ (v. **ቃለ**)፣ **ወሀቡ**፣፣ φωνήν ἔδωκαν Thren. 2, 7; **ትየብብ**፣ (v. **ት ሴቢ**)፣ prae lascivia Jer. 2, 23; cruce inventa **የበቡት**፣ **አሌኒ**፣ Deg.; **ቡ**፣ **አምላክክት**፣ **ዘይይምር**፣ **ወቡ**፣ **ዘይቂድስ**፣ **ወቡ**፣ **ዘይቂድስ**፣ **ወቡ**፣ **ዘይአክት**፣ **ወቡ**፣ **ዘይሴብሕ**፣ **ወቡ**፣ **ዘይባርከ**፣ **ወቡ**፣ **ዘይ የብብ**፣ Clem. f. 61; **የብቡ**፣ ἀλαλαγμός Ps. 88, 15; c. **ለ**፣ pers. (alicui)፣ Ps. 26, 11, 32, 3, 46, 1, 65, 1, 94, 1, 2; c. Acc. pers. (*jubilo celebrare* alqm)፣ **ለየብሱት**፣ **ቢ**፣ Org. 3; c. Acc. jubili: **ውዳሴ**፣ **ዚክኪ**፣ **አህጉረተ**፣ **ጎለም**፣ **የበባ**፣ Enc. Ter. 21. — Voc. Ae.: **የበቡ**፣ **ክሐል**፣ **አለ**።

ይባቤ፣ subst. *jubilatio, jubulum, lactus clamor, ἀλαλαγμός* Ps. 43, 14; *συνασία* 2 Esr. 3, 12; 1 Par. 15, 28; Macc. f. 24; **ዐርገ**፣ **አግዚ**፣፣ **ባይባቤ**፣ **ወአግዚኦ**፣ **ብቃለ**፣ **ቀርን**፣ **ጠጋ**፣ n. 54; **ማርያም**፣ (Mosis soror) **ባይባቤ**፣ **ትክብራ**፣ **ክበር**፣ n. 64.

ይኅኅኅ፣ rad., sine dubio cognata cum **עָצ** *cecidiit* (vid. etiam **ኤት**).

አይኅኅ፣ II, 1 (pluviae instar) *decidere, descendere* de coelo: **ጸለየ**፣ **ጸሎተ**፣ **ጊዮርጊስ**፣ **ወአውረደ**፣ **አምሳማይ**፣ **አይኅ ኦ**፣ **አሳት**፣ **ሳዕለ**፣ **ከሎሙ**፣ **ሰብኦ**፣ **ነገሥት**፣ *Mavás*. n. 51; de fulmine, rore, Org. 2; crebro de Deo Filio: **አምሳማይት**፣ **አምሳማይት**፣ **አብ**፣ **አይኅኅ**፣ *H. A.* n. 1; Genz. f. 72; *Mavás*. n. 8; **አይኅኅ**፣ **ቃል**፣ **አምሳማይት**፣ **ወረደ**፣ **ዲብ**፣ **ምድር**፣ Deg.; **አምሳማይት**፣ **አብ**፣ **አምሳማይት**፣ **አይኅኅ**፣ Org. 5. — Voc. Ae.: **አይኅ ኦ**፣ **ወረደ**፣ **መጻሂ**፣ **ይ**።

ይአት፣ *ca, illa* vid. sub **ውአት**።

ይአዜ፣ adv. (gramm. § 160, b) *hoc tempore, nunc, jam*, Gen. 22, 12, 26, 22; Ex. 5, 5; Num. 22, 4, 24, 17; Jos. 5, 14; Jud. 8, 2, 11, 7, 17, 13; Jes. 33, 10, 11, 36, 8, 43, 22; 4 Esr. 9, 15; Ps. 11, 5, 19, 6; Luc. 6, 21; Act. 17, 30; Matth. 3, 15; Joh. 8, 40, 52, 11, 22, 12, 27; 1 Joh. 4, 3; Gal. 1, 23; 1 Petr. 2, 10; **ይአዜኒ**፣ **ወዘፈረኒ**፣ *Judae 25*; **ወይአዜሉ**፣ *vuvl δέ* Job 7, 21, 30, 1; Rom. 3, 21, 6, 22, 7, 6, 17. a) *α) modo* (፣ *e*ben) 2 Reg. 17, 20; Matth. 9, 18; **አለ**፣ **ይአዜ**፣ **ተወልዱ**፣ *ἀρτυρήνην*τα 1 Petr. 2, 2. β) *statim, illico*: **ኢይክል**፣ **ይአዜ**፣ **ኅብክሙ**፣ **ወረደ**፣ 2 Esr. 16, 3; **ይአዜ**፣ **ፍጡኅ**፣ Jer. 34, 13 (gloss.). γ) *jam* i. e. *moz, brevi*: Jes. 49, 19; Mich. 7, 10 al. δ) ubi de tempore futuro agitur, nonnumquam i. q. *tunc*, ut Mich. 5, 3; Hen. 38, 4, 50, 5, 4 Esr. 6, 49. e) cum negatione: *nondum* Hebr. 2, 8, et *non amplius* Jes.

ውሀት Job 2, 9; ἀποσύνη Job 21, 23; ἀκακία Job 27, 5. 31, 6; Ps. 36, 39; Herm. p. 6; Kuf. 19. 36. 41; ἑσώτης Eph. 4, 24.

የጦህት (የጥሃት) subst. (a የጥሀ) derivatum, sicut የውሀት: a የውሀ) id. q. የውሀት: ut πρᾶντης Ps. 44, 6. 89, 12. 131, 1; ἡπίοτης Herm. p. 98; ἀπλώτης Herm. p. 66; ἀκακία Ps. 7, 9. 25, 1. 11. 40, 13. 77, 78. 83, 13. 100, 3; Herm. p. 101; Job 2, 9 var.; Chr. Ta. 17 al. (In libris Mss. recentioribus የውሀት: magis usitatum est quam የጥሃት:; vid. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 7, 9).

የጭረ: subst. lenitas, mansuetudo, modestia, simplicitas, probitas: ይጭረ: ወሰድ አት: ወ አርምም: Jsp. p. 284; πρᾶότης Chr. Ta. 28; simplicitas columbae Org. 1; በፍርሀት: ወ በደጭረ: μετ' εὐλαβίας Chr. ho. 2.

የውሀና: subst. (virtus ejus qui የውሀ) est, ut) lenitas, humanitas, ἡመ: በየውሀና: ንሕዮ: ἐπιεικῶς ζῶμεν Cyr. c. Pall. f. 82; Cyr. f. 111. — Prov. 22, 11 in uno codice invenit formam የውሀነት: scil.: ያፈቅር: አገዢ: የውሀነተ: ልብ: ስጴጵ አርብጵ (v. የጥሀ: ልብ:); mihi ነ: lapsu calami scriptum videtur, nec est, quoad hujus unius exempli causa terminationem ነት: pro ና: sumamus.

የም: proprie subst. dies [די יום], frequentatur pro Adv. hodie, hoc die, σήμερα Gen. 21, 26. 24, 42. 30, 32. 31, 43. 40, 7. 41, 9; Ex. 14, 13; Ruth 2, 19. 4, 10; Sir. 20, 15. 38, 22; Prov. 7, 14; Ps. 2, 7; Jes. 58, 4; Jer. 1, 10; Judith 6, 2; Jac. 4, 13; Hebr. 13, 8; Matth. 6, 11. 30. 16, 3; Luc. 13, 32. 33; ዛቲ: ዕለት: የም: ሳ ስምጥን ስምጥን Jes. 37, 3; የምስ: ዕለት: ቅድስት: ይእቲ: 2 Esr. 18, 9; የም: በዛቲ: ዕለት: 1 Reg. 12, 5. 17, 10; Act. 20, 26; በዕለት: የም: Enc. Haml. 15; ወሳሳ: መዋዕል: የም: (triginta dies sunt hodie i. e.) triginta jam diebus Esth. 4, 11; የም: ስሳ: ወስድስቱ: ግመት: ከ: አምአመ: ... Rel. Bar.; ደወይኩ: ወሉሰየ: የም: 1 Reg. 30, 13; Marc. 8, 2. a) α) hac nocte Gen. 30, 15. 16; Matth. 27, 19. β) hoc tempore, nunc 1 Reg. 12, 17. 25, 10; Deut. 1, 39; vñ Mal. 3, 15; Gen. 27, 36; ሰ ጥፎ ህን አብራራ Rom. 3, 26; የም: በዝ: መዋዕል: 11, 5. b) cum praep. α) ለየም: huic vel hujus diei: ንጉሥ: ለየም: ወጊሠመ: ይመውት: Sir. 10, 10; in hunc diem 1 Cor. 10, 11 rom., in hoc tempus Hebr. 9, 9 rom. β) ስምየም: ex hoc die Judith 8, 29. γ) እስከ: የም: usque ad hodiernum diem vel ad hoc tempus Gen. 19, 38. 21, 26. 32, 5. 35, 20; Sir. 47, 7; Hez. 2, 3; Matth. 11, 23. 24, 21. 27, 8. 28, 15. δ) ቅድመ: የም: ante hoc tempus, Hom. Jac. Sarug. — Voc. Ae.: የም: ዘ: ዘረ :

የጊ: particula incertae originis et conj. (gramm. § 169, 10) 1) forsitan, forsan, num forte, an forte, ἤα in sententia nominali Gen. 20, 11. 26, 9; seq. Indic.: Luc. 11, 20; የጊ: ኢክነ: ወናየ: ማ ሳጥን ሆኗት; Lev. 10, 19; ገሥጸ: ለርክስ: የጊ: ኢገብረ: ሳ ማ ጥን ሆኗት; Sir. 19, 13. 14; Tob. 8, 10. 10, 2; በአያሌም: ክነ: የጊ: Gen. 43, 12; 1 Reg. 9, 5. 20, 26; 3 Reg. 18, 27; 4 Esr. 8, 49. 10, 51; τὰχα Philem. 15; የጊ: ኢትክል: et የጊ: ታደሉ: ለገጸ: ዐቢይ: ማ ሳ ጥን ሆኗት; Sir. 7, 6; መኑ: ያአምር: የጊ: በዝንቱ: መዋዕል: ንግሥኩ: ጥሪ ὁδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας (ni ንግሥኩ: legendum fuerit) Esth. 4, 14. 2) ne forte (timendum est ne, fieri potuerit ut) seq. Imprf. (ማ ጥፎ seq. Subj.):

Gen. 3, 22. 27, 12. 38, 11. 50, 15; Ex. 13, 17. 34, 15; Deut. 4, 19; 2 Reg. 17, 16; Judith 5, 21; Hen. 65, 3; Luc. 14, 8; perraro seq. Subj., ut ገሥጸ: ለርክስ: የጊ: ኢይግብር: Sir. 19, 13 var. 14 var.; post verba timendi Hen. 6, 3; 2 Cor. 11, 3; et cavendi Deut. 8, 12—14; Apoc. 22, 9; seq. Subj. Apoc. 19, 10 Matth. 3) utique, sane, poetice: አምትሠጧ: ለአማልክት: የጊ: ምዕግነ: ታዕርጊ: ታዕርጊ: ክሳር: አብርክሐ: ወገረይክ: የጊ: ገገ: Enc. Genb. 6. — Voc. Ae.: የጊ: ዘ: በፍ አንደሆን: አነሆ: አሁን :

የውጣ: n. pr. sc. ἵῶτα 1) nomen literae Graecae τ, fem., Matth. 5, 18; ቀዳሚ: ስመ: ለአየሱስ: የውጣ: በጉልፎ: ፲ Did. 8 (ed. Platt p. 60); የውጣ: እንት: ይእቲ: ቀዳሚት: ስመ: ለአየሱስ: Laud. Mar. Hinc 2) m. usurpatum pro nomine Jesu ipsius, ut: መርቆረምስ: ስማዕት: የውጣ: Enc. Masc. 18. 3) Deinde cum τ i. e. ፲ signum numeri denarii sit, የውጣ: pro decem usurpat poetae, rhythmi finalis causa: ፈጸማ: ለት እዛዘ: አብ: ቀዳሚ: ዘዘነውን: በየውጣ: i. e. in decalogo, Enc. Ter 25; Maria ፈጸሚት: ቃላት: የውጣ: Enc. Nah. 16. — „Hinc sumit auctor Encomii Mariae (Laud. Mar.) occasionem, illam cum Sancto Sanctorum comparandi, quia in hoc tabulae Decalogi (Jotae) repositae, illa autem Jesum (Jotam) in utero gestaverit“ Lud.

የድ: litera alphabeti Hebraeorum X^a, Ps. 118, 73; Thren. 1, 10. 2, 10. 3, 29. 4, 10. Ubi de psalmis agitur siglo የድ: Ps. 118, 73—80 notatur, ut: በመዝሙር: የድ: M. M. f. 9. — Deinde የድ: i. q. የውጣ: Voc. Ae. (vid. sub አንዝ: c. 769).

የድዑ: rad., sc. ὤτῃ ስፍግ sciviti, noviti. አይድዑ: Dicere, c. Acc. rei: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, Ps. 18, 1. 50, 16; Jes. 41, 1. 45, 19; διηγείσθαι Ps. 144, 5. 6; አይድድድት: በሐራ: ስፍግ Esth. 2, 20; Hen. 10, 7; መፍትሔ: አይድድ: ጆፊፊ Prov. 8, 6; omisso Acc.: Ps. 39, 7; ሐ pers.: Ps. 18, 2; Hen. 10, 11. 12, 4; Sir. 35, 4; vel c. ጎብ: pers.: Ex. 19, 9; plerumque c. Acc. pers.: Ruth 2, 19; Job 12, 7; Koh. 6, 12; 1 Reg. 22, 8. 22; Matth. 28, 7 (εἶπον); c. dupl. Acc.: Kuf. 1, 4; 1 Reg. 3, 18; Jer. 43, 13. 49, 3; ገነዋሪዬን Dan. 2, 5. 6. 4, 4; ፀገራን Ex. 6, 3; Ps. 50, 7; ጆፊፊ Ex. 19, 6. 7; εἶπεν Ruth 3, 16; ዘንቱ: አይድድስመ: ለግግግ Prov. 24, 38; Hen. 106, 12; seq. ስመ: Hen. 94, 10; 1 Reg. 22, 8; c. Acc. pers. et በ: rei (ex Arabismo): አይድድ: በምጽአቱ: Sx. Hed. 9. a) eloqui, expromere: ኢታይድድ: ቃለክ: በተሉ: ዘሐተተክ: Sir. 35, 4; እንዘ: በድድ: ይነግር: ኢታይድድ: ቃለክ: ማ ሳ ጥን ሆኗት: አ በሳክ: ዘበሐትክ: ማ ሳ ጥን ሆኗት: Sir. 19, 8. α) indicare solutionem aenigmatis Jud. 14, 12—14. β) fateri, confiteri, ጅጅግግግ Lev. 26, 40. γ) prodere, deferre, c. dupl. Acc.: ይእቲ: አይድድድ: ለንጉሥ: ምክርመ: ስፍግግግ Esth. 2, 22; c. ስንት: rei Deut. 13, 10; Jos. 2, 14. — Voc. Ae.: ዘነው: አይድድ: ዘ: ነገር :

ተደድዑ: III, 1 notum vel manifestum fieri, indicari, nuntiare, dici, exponi: ስመ: ይተደድድ: ስምየ: ውስተ: ክሉ: ምድር: Ex. 9, 16; ተደድድ: ነገር: ውስተ: ሀገር: Jsp. p. 286; ቃለ: ዘአየ: ተደድድ: በጎብ: እግዚ: ሳ ጥን ሆኗት: ስፍግግግ ὑፀ ስፍግግ

ትርጓሜሁ፡ መዳልው፡ አለባብ፡ (sc. ሣ፤ - ጸዛ፣ *bilans cordium*) Sx. Teq. 20; መዳልው፡ አለባብ፡ ተሰምዮት፡ እስከ፡ ዮም፡ ደብሩ፡ (sc. S. Macarii) Enc. Mag. 27. b) መዳልው፡ ፀሐይ፡፣ an horologia solaria? Kbr. Nag. n. 72 (vid. sub አስቆሎባ፡ ስ፡ c. 749).

መድሉት፡ subst. *pondus*, 1) *pretium*: አለባብ፡ መድሉት፡ ነፍስ፡ ጠባብ፡ (v. መድሉት፡) ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) *modus justus et conveniens* (ut videtur): turrem Babyl. aedificaverunt sine መድሉት፡ Gad. Ad. f. 175.

መድሉው፡ et መድልው፡ part. 1) *judex iniquus*, *καταλ* መድልዋን፡ Job 9, 24; ረበናት፡ መድልዋን፡ Dan. ap. 1, 5 (bis); Tit. 1, 12 rom. (ubi interpret pro Κριτης ἀελ legisse videtur *καταλ*). 2) *placendi cupidus, simulator, hypocrita*: መድልዋን፡ (sic quidem in Lud. lex; at in Psalmis impressum est መዳልዋን፡) ἀνῆρωπαρεσσοι Ps. 52, 7; ὑποκριτής ብአሊ፡ መድልው፡ Job 34, 30; Matth. 6, 2, 5, 16, 7, 5, 15, 7, 22, 18, 23, 13; Jac. 2, 4. — Voc. Ac.: መድልው፡ ዘ፡ ግብዝ፡

መድላዊ፡ part. c. term. adj. *hypocrita*, Lud. comm. hist. p. 319 (at in lexico Lud. exhibet መድላዊ፡ *judex iniquus*).

አመድላው፡ II, denom. *hypocritam agere*; sic quidem Rad. Abb.: አመድላው፡ ዘ፡ አስገበዘ፡

ደለገ፡ I, 1 ut videtur, *acrem, animosum, strenuum* esse [videas annon ad 𐩧𐩢𐩨𐩣 𐩢፯፻፹፯ *arsit, flagrauit* (quod ab Hebraeis ad *ardorem hostis persecutantis* et ab Arabibus ad *vehementiam incurrentis* transfertur) referendum sit; hebr. 𐤃፯ significat *saluti*]: ሰብአ፡ አለ፡ ይደልጉ፡ ውስተ፡ ቀትል፡ Kuf. p. 133 var. — Voc. Ac.: ደለገ፡ ወተሳብለ፡ ዘ፡ ተደፈረ፡ v. ደፈረ፡ (Falsum videtur, quod Lud. habet: ዳለገ፡ *passum ixit*, auct. Gregorii, neque huc quadrat, quod exhibent Rad. Abb.: ደለገ፡ ዘ፡ ለበሰ፡; an 𐩧𐩢፯?).

ተደለገ፡ (ni ተደልገ፡) III, 1 *acrem, animosum, strenuum se praebere*, Kuf. p. 133; ሰደው፡ ኅያላን፡ ወአለሂ፡ ይደልጉ፡ p. 160. (Non huc quadrat, quod Rad. Abb. exhibent: ተዳለገ፡ ዘ፡ ተወራወረ፡ et ተመካከተ፡).

ደልጉማ፡ vid. sub ደጉልማ፡

ዳሌጉ፡, etiam ዳሌት፡ litera alphabeti Hebraeorum IV^a, Ps. 118, 25; Thren. 1, 4, 2, 4, 3, 9, 4, 4. Ubi de psalmis agitur, siglo ዳሌጉ፡ Ps. 118, 25—32 notatur.

ደሐለ፡ (etiam per ጎ፡) inus., i. q. 𐩧𐩢፯ *recessit, fugit, se abdidit et timuit*, 𐩧𐩢፯ *latuit*, 𐩧𐩢፯ *timuit* (vic. 𐩧𐩢፯, 𐩧𐩢፯, 𐩧𐩢፯).

ተድሕለ፡ III, 1 *se auferre, se recipere, recedere, se subducere*: Act. 27, 30 Platt; ያሳይ፡ (ንጉሥ፡) እመንግሥተ፡ ግለም፡ ዘተድሕለ፤ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ያደምዕ፡ Enc. Masc. 9; Christus ምድረ፡ ግብጽ፡ እምሄረድስ፡ ተድሕለ፡ Enc. Mij. 8; ፍኖት፡ ውሉደ፡ አዳም፡ ዘኢሱሩ፡ ዳእሙ፡ አመ፡ ተድሕሉ፡ ወጉዩ፡ est aenigma in Cod. Mus. Brit. LXXII propositum (ejus solutio: iter in illum mundum). — Voc. Ac.: ተድሕለ፡ ዘ፡ አገለለ፡; aliud scholion vid. sub ነትዐ፡

ደሐረ፡ I, 1 [sec. Lud. cognatum eum ደጎሮ፡ *pars posterior*,

quare Lud. statuit significationem primam *posthabuit*. In N. T. rom. per ሐ፡ scriptum esse solet. Amh. ዳረ፡ significat *foras dare* i. e. *nuptum dare*, filiam. Arabicum 𐩧𐩢፯ *reputit, abegit* dubium an non ad familiam radicem 𐩧𐩢፯ 𐩧𐩢፯ al. referendum sit] Subj. ደሐረ፡ ደሐረ፡, *repudiare*, *repudiare* uxorem: ደሐረ፡ ብአሊ፡ ጳ፡ Matth. 19, 3 tit.; 19, 9; Marc. 10, 4, 5, 11; Luc. 16, 18; ዘይድሕር፡ ብአሊ፡ ዘአንበላ፡ ጎዘሙ፡ Clem. f. 119; ኢይድሕር፡ ብአሊ፡ ብአሊ፡ Did. 33; II Can. Nic. 72. — Voc. Ac.: ደጎሮ፡ ዘ፡ በጂ መረቀ፡ (i. e. ደጎሮ፡) ፈታሂ፡ (v. ፈትሂ፡).

ደሐሮ፡ part. in f. ደሕርት፡ *dimissa, repudiata*: ዘአውስቦ፡ ደሕርተ፡ አርኩስ፡ ሥጋሁ፡ Did. 33; M. M. f. 245.

ደሐረ፡ *bene precari* vid. sub ደጎሮ፡

ደሕር፡ *pars posterior* vid. sub ደጎሮ፡

ድሕንጻ፡ vel ግ፡ subst. [referendum ad ደጎንጻ፡] *pecten* vel *plectrum* quod fides pulsantur, Org. 2; አብል፡ ሰላሙ፡ በልሳን፡ ድሕንጻ፤ መሰንቆ፡ መገሙርከ፡ ዘቲ፡ እንተ፡ ያስተፈሥሕ፡ ድምፃ፤ Enc. Teq. 27; አፎጠኖስ፡ ከንክ፡ ፅንዚራሁ፡ ለመንፈስ፡ ሰይጣን፡ — ወከንክ፡ መሰንቆሁ፡ ለመንፈስ፡ ሐሰት፡ ወደጉጸክ፡ በድሕንጻሁ፡ M. M. f. 41. (Vid. de eo Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 538). — Voc. Ac.: ድሕንጻ፡ ብ፡ የበጎና፡ መምቻ፡; aliud: መሰንቆ፡ ዘ፡ ጎራር፤ ድሕንጻ፡ ዘ፡ ዘይዘጠ፡ ሰቲ፡ ጎራረ፡

ድሕክ፡ I, 1 [𐩧𐩢፯ *serpsit, lamiter incessit*, 𐩧𐩢፯ *protraxit per terram rem*] 1) *reperere, reptare, humi prorepere* (idem fere quod 𐩧𐩢፯), *triefjen, tuitjfen*; Lud. exposuit *claudicavit*, de hominibus usu pedum prohibitis, ut infantibus: በድሐክ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ (Jesulus alios infantes aequabat) M. M. f. 98; claudis: ሐንካስ፡ ድሕክ፡ አስከ፡ ደብድሕ፡ ጎበ፡ አባ፡ ሳሙኤል፡ Lud. e Vit. Sam.; octodecim annos ይድሕክ፡ ወይስአል፡ ibid. a) *adrepere*: ቀሠፍቦ፡ (martyrem) በአብትር፡ ወድሕክ፡ ዲቦምድር፡ ወረገዮ፡ ለመንግሥት፡ ጣዖታት፡ ወገናት አሙ፡ Sx. Haml. 10. b) *sursum reptare, erepere* (emporflettern) 1 Reg. 14, 13 var. 2) *labi, labare* in sermone: ይድሕክ፡ በነብ. በ፡ ፈደላት፡ Chr. Ta. 27 (vid. ተላላላላ፡).

አድሐክ፡ II, 1 *reperere facere, sursum erepere facere*, (ከሙ፡ ብአሊ፡ ዘያዕርጎ፡ ለሕፃን፡ ንኡስ፡ ጎበ፡ መካን፡ ልዑል፡ ወእምግ፡ በበንስተት፡ ያድሕክ፡ እስከ፡ ያበድሐ፡ ጎበ፡ ፋሌክ፡ ውስተ፡ አየረ፡ ሰማይ፡ Chr. ho. 1.

ደሐዩ፡ inus., ut videtur *comminuere, conterere*, coll. praeter 𐩧፯ et 𐩧፯ etiam 𐩧፯. — Voc. Ac.: ሐረ፡ ሐደዩ፡ (sic! legendum videtur ደሐዩ፡) ብ፡ ፈጨ፡

መድሐ፡ subst. *meta, lapis molaris superior*: መድሐ፡ ማሕረ፡ ἔπιμύλον Deut. 24, 6; አሙ፡ ከን፡ ሰማይ፡ መድሐ፡ ወምድርኒ፡ ማሕረ፡ tamen non timebo, Org. 3. (Lud. hoc nomen ad ደጎዩ፡ *excavare* retulit et inde ductum censuit, quod *meta* cavat catillum). — Voc. Ac.: መድሐ፡ ዘ፡ መድ፡

ደሐዩ፡ *excavare* vid. sub ደጎዩ፡

ደሕዕ: lapsare vid. sub ደኅዕ:

ደሐረ: rad. quam cum ስገግ protrusit, propulsi composuerim.
ዳሕፍ: subst. ut videtur protrusio, expulsio, expulatio: **አዳመሥጥ: ኃጥአ: አምነ: ዳሕፍ:** ἐν ἐπαρτάμασαν Sir. 16, 13.

ደም: subst. (m), Pl. **ደማት:** [ገግ ስጋ ም] sanguis, Gen. 9, 4—6. 37, 26. 31. 42, 22; Ex. 7, 20. 21. 12, 7. 24, 6; Lev. 12, 4. 7. 20, 18; Marc. 5, 25. 29; Matth. 26, 28; Apoc. 8, 7. al. sexcentis; **ሥጋ: ወደም:** Sir. 14, 18; Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Rom. 7, 14; **አምነ: ዘደም:** Joh. 1, 13 (gramm. § 186, a, δ); Pl. **ደማትሆሙ: ወደምየ:** sanguis eorum et meus Jsp. p. 364; **በአንተ: ካላው: ደማትሆሙ:** Phlx. 130; **ርቱዕ: ንክሙ: ደማትነ: በአንተ: ክርስቶስ:** Chr. Ta. 5; **ደማትሆሙ:** sc. agnorum paschaliū, Abush. 14. a) sanguis effusus: Deut. 17, 8; Matth. 23, 35; Apoc. 19, 2; **ሳጢራ ደም:** Jer. 2, 34; Hos. 4, 2; Sir. 22, 24; **ደም: ንጹሕ:** Jer. 7, 6; 1 Reg. 19, 5; Deut. 19, 10; **ብሕሉ: ደም:** homo sanguinolentus Ps. 5, 7; **ዕደው: ደም:** Ps. 25, 9. 54, 27; **ሀገረ: ደም:** Hez. 24, 9; **አቡ: ደም:** vindex sanguinis effusi vel caedis Num. 35, 12. 27 (vid. አብ:). b) **በልዕ: ደመ:** sanguinem edit Deut. 12, 23; Hez. 33, 25 vrs. nov., vel **በልዕ: ምስለ: ደም:** edit (carnem) unā cum sanguine 1 Reg. 14, 32; Hez. 33, 25. c) **አው-ዕኡ: ደመ:** sanguinem venis emisit M. Tom., vel **አፍተተ: ደመ:** Kedr f. 86. d) **sanguis**, ubi de cognatione et consanguinitate agitur: **ዘተር ፈ: አምነ: ደምሙ: ለአለ: ያርብሕ:** Jos. 13, 12; F. M. 5, 3 (vid. ደመረ:); **ተደምር: በደም:** sociatio sanguinis (illicita) F. M. 5, 1. e) **temperamentum sanguinum**, quod dicunt, Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕሐሐ). f) **sanguis** i. e. succus: **ደመ: አስከል:** i. e. vinum Gen. 49, 11; Deut. 32, 14; Sir. 39, 26. 50, 15; **ደመ: ዕጉሥተር:** absinthium M. M. f. 29. 108.

ደማሊ: vel **ደማሌ:** n. prgr. sc. δάμαλις vitula juvenca, cujus sub specie Israelitae auctore Jerobeanno Deum colebant: **ሦሎ: ለበዓል: ወለደማሊ:** Tob. 1, 5; Sx. Masc. 16; Cod. Mus. Brit. LV f. 3.

I. ደምሐ: I, 1 ut videtur *innesse, inhabitare* [coll. **ገጠጠ** inseruit rem rei, **ገጠጠ** ingressa seu immissa res in rem ei firmiter inhaesit], c. Acc.: **አታአምርት: አግዚአ: አልባበ: ሰብአ: ዘአንተ: ትደምሕ: ኅሊናነ:** hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 112. — Voc. Ae.: **ትደምሕ: ዘ: ትመልክ** ::

II. ደምሐ: rad. inus., **ገጠጠ** emittit, elatus fuit (**ገጠጠ** altus, elatus; et denom. **ገጠጠ** caput demisit; **ገጠጠ** confregit caput).

ደማሕ: subst. vertex a) capitis: Ps. 7, 17; Kuf. 22; **አኅ ዘ: መልክ: በደማሕ:** Dan. ap. 13, 36; Hez. 8, 3. 17, 19; **ሰካረ: አምሐረ: ወይን: አንተ: ተዐርግ: ዲበ: ደማሕ: ይፊ ኢ: ከሎ: ወአደአምራ:** Phlx. 106; **ሥዕርተ: ደማሕ: capilli verticis** (ጭዕዕ) Org.; **ሥዕርተ: ደማሕየ:** (v. ደማየ:) ገግ ጳጳሚ ገግ Job 16, 12; nec non **ደማሕ:** ipsum ግ ጳጳሚ usurpatum est Job 38, 32. b) *cujusvis rei, ut montis, throni* Hen. 6, 6. 18. 8. 89, 29. 32. — Voc. Ae.: **ደማሕ: ዘ: አራብ** :: (Vid. etiam ደምደማ:).

መዳምሕ: cyathū vid. sub ደምኅ:

ደመመ: inus. i. q. **ገጠጠ** siluit, obstupuit (de vicinis vid. Ges. thes. p. 344).

አድመመ: II, 1 *stupefacere, obstupefacere:* **አድመ ሞሙ: ግብሩ:** Jsp. p. 280; **ፈድፋድ: ያደምሚ: አስመ:** ... Chr. Ta. 15.

ተደመ: III, 1 et **ተደመመ:** III, 2 *stupere, stupescere, obstupescere, mirari:* 3 Reg. 10, 5; **አንከረ: ወተደመ:** Jsp. p. 376; **ታንከር: ወተደመመ:** Chr. Ta. 28; **ዐቢየ: ተደመመ ስ:** Apoc. 17, 6; Matth. 12, 23; Marc. 6, 51; Act. 8, 13 (**ተደመ:** rom., **ተደመመ:** Platt); **አንዘ: ደደመመ: ጥቀ:** Ἐπιβουμένω Sap. 17, 3; **ዘበተደም:** ἐκστάσεως (ubi interpretamentum **ከመዘ: ውሉቱ: በክልእ:** additum est) Ps. 30 tit.; **ተደመ: ደማመ: ዐቢየ: ጥቀ:** Kuf. 26; c. c. **አምነ:** ut: **ተደመ:** (v. **ተደመመ:**) **አምነ: ሥፍ:** ἐδάμασαν Judith 10, 7. 23; **ተደመ: አምነ: ደቂቀ: አስራኤል: በአንተ: አሃ:** 10, 19; Sx. Hed. 2; c. በ: Matth. 7, 28; c. በ: **አንተ:** Lev. 26, 32; Sap. 5, 2.

ደማም: subst. stupor Kuf. 26.

መደምም: part. et subst. 1) *stupefaciens* i. e. *stupendus, admirabilis:* **አስመ: መደምም: አንተ: አግዚአ:** Ἐπιβουμένω Esth. 5, 2; Tob. 12, 22; **መደምም: ውሉቱ: ሥፍ: ፈድፋድ: ቅድሚሆሙ:** Judith 10, 14. 11, 8; **መደምም: ኅይሌ:** 16, 13; Jud. 13, 18; Apoc. 15, 3. 2) *subst., coll. et Sing., Pl. መደምማት: res stupenda, miraculum, facinus stupendum* vel *mirabile*, Ps. 118, 18; Ex. 3, 20. 7, 3. 11, 9. 10; **ገዘኑ: ተአምር: ወመደምም: ዐቢየት:** Deut. 29, 2; **ገበርከ: ከሎ: መደምመ: ዘመት: አት: ሰማይ:** Esth. 4 apoc.; **መደምማት:** Enc. Mag. 12.

ደመት: subst., m. et f., [ገጠጠ et ገጠጠ], Pl. **ደመታት: felis, catus, acervus**, αἰλουροι **ደመት:** Ep. Jer. 12; **ደመት:** (m.) Sx. Mag. 16; Org. 1; **ጸጉረ: ደመት:** M. F.; **ዐናብት: ክት:** (mansueti) **ከመ: ደመታት:** Sx. Mag. 23; se abjecti **ውስተ: ማዕበለ: ባሕር: ከመ: ይብልዕም: ዓሣት: ወዐናርት: ወደመታት:** Sx. Teq. 7. — Voc. Ae.: **ሲመት: ብ: ደመት:**

ደመረ: I, 2 [primus significatus in *inserendo* est; hujus vestigia habes sub **ገጠጠ** ἵσθ einbrängen, **ገጠጠ** **መደምሐ:** primitus differre videtur a **መረ:**] 1) *inserere, immittere, indere, inferre:* **አታደምሩ: ውስቲቱ: ዕባነ: ዘክልእ: ቅታፊ ሁ:** ἄβολጽጽ Ex. 30, 9; **ትደምር: ጉዳዳት: ውስተ: መማሥ ጥ:** Ex. 26, 11; Deo Pater **አደመረ: መለከቶ: በትስብአትነ:** (sicut Filius) M. M. f. 328; **Christus ደመረ: ሥጋነ: ውስተ: ትደምርተ: መለከት: ዘአሁ:** Deg.; **ደምር: ነፍሳትሆሙ: ውስተ: ሕዕነ: አብርሃም:** Lit. 166, 3; **ደመረ: ውስተ: መጽሐፍ:** in librum intulit vel inscripsit, Org. 3. 2) *admiscere, commiscere, confundere*, res fluidas: **ይደምሩ: ደመ: ምስለ: ደም:** ἕσθῃ Hos. 4, 2; Luc. 13, 1; vel alias res, ut: *oves ovibus* Gen. 30, 40 (c. Acc. et **ውስተ:**); **ከሎ: ደደምሩ: መዋዕለ: ቅዳሳት: ርኩሳት:** Kuf. p. 28. 3) *conjungere, copulare, consociare:* **ደምር: አዕዳድ: አሐተ: ምስለ: ክልአታ: በጉዳዳት:** Ex. 26, 6. 9; 2 Cor. 6, 14; **Christus ደመረ: ሥጋነ: ምስለ: መለከት:** Deg.; **Christus** reputatus est inter *impios* **ከመ: ይደምረነ: ምስለ: ጳድቃን:** Lit. Joh.; **ደሚርከ: ትሁብ ሙ: ለከሎሙ:** *conjunctim* dabis omnibus, Lit. 165, 4. a) *commiscere* vel *consociare* matrimonio sanguinem: **አምቦ: ዘደመሩ:**

χαῖνος ἀήρ Sap. 2, 3; **ጽጌ፡ደመና፡** ἄνδρος ἀέρος 2, 7. b) *nubes* i. e. multitudo copiosa: **ደመና፡ጳዓት፡** Kuf. 11; **ደመና፡ዘና ቢር፡ወትንንያ፡** Sx. Ter 18; coll. Hebr. 12, 1. c) *nimbus, velamen tenue*: **ቃል፡** (ὁ Ἀόγος) **ዘመጽአ፡በደመና፡ደንግል፡ዐ ጽፋ፡** Enc. Pag. 3.

ደማኔ፡ subst. *obscuratio, fuscitas, nubilum*: **ሰማይ፡ንጽሕት፡ይአቲ፡ወኢይረከባ፡ርስሐት፡ወኢደማኔ፡** Chr. Ta. 16; opp. **በርሀ፡** Org. 5.

ደመንግን፡ adj. *obscurior, satis obscurus*: **ለብዙ፡ን፡ዝነገር፡ደመንግን፡ይመስል፡** ho. Severiani in Cyr. f. 125. — **Voc. Ae.**: **ደመንግን፡ዘ፡ጨለማ፡** — At aliud **Voc.** habet: **ደመንግን፡** v. **ደመንግማ፡ዘ፡ቤተ፡መዛግብት፡**

ደምቦ፡ inus., quod nescio an cum **ደምሐ፡** componendum sit.

አደምቦ፡ II, 1 *assequi, adipisci, nancisci, consequi*, c. Acc. rei: Job 3, 22 (κατατυγγάνειν); 17, 1 (τυγγάνειν); **ኢደምቦ፡ፍትወቶ፡** 20, 20; Rom. 11, 7 (ἐπιτυγγάνειν); Hebr. 6, 15; Herm. p. 37; creberrime in Chrys., Sx. alisque libris; **በደጌራ፡ደደምቦ፡ጎይሌ፡እምጸ፡፡ዲባ፡ፍጥረቶ፡** Phlx. 83; c. Acc. pers.: **አመሰ፡አደምቦተከ፡** (sc. ጎብአት፡ኢታወጽአከ፡) Sir. 21, 2; **ጽዕልት፡ብከሲት፡አሉ፡አደምቦት፡ብከሲ፡ኄረ፡** Prov. 24, 58; Phil. 3, 11; Act. 17, 27; omisso Acc.: Job 23, 9 (κατέγειν); **አለ፡አደምቦ፡** κτεράμενοι Zach. 11, 5. — **Voc. Ae.**: **አደምቦ፡ዘ፡አገኘ፡አደመቀሂ፡ይ፡** (vid. etiam scholion ad **ረከበ፡**).

ደምድማ፡ subst. [e **ደማሕ፡** formatum videtur, nec est quod ad **ሥ** (i. e. **መመ፡**) *nectere, torquere crines recurramus*], plerumque m., Pl. **ደምድማት፡**, *coma, caesaries, capillus* (ἄσπρηθαῖ): **ለእመ፡አብቄሌ፡ደምድማ፡** 1 Cor. 11, 14; Hen. 106, 2; **ደምድማ፡ርእስከመኒ፡** Hez. 24, 23; Cant. 5, 2, 11; Gad. T. H. (vid. **ድሉል፡**); **ቄናዝኡ፡ወደምድማት፡ርእስ፡** Form. Conf. (si quidem lectio sana est). — **Voc. Ae.**: **ደምድማ፡ዘ፡እራስ፡**; **aliud፡** **ድ፡ዘ፡አናት፡ወቦ፡ዘ፡ወሰን፡ርእስ፡**

ደምቦ፡ I, 1 [γῆμα] Subj. **ይደምቦ፡** et **ይደመቦ፡** *sonare, resonare, strepere, fremere, tonare, de inanimatis*: **ይደምቦ፡ማዕበለ፡** ἠχώσουσα Jer. 5, 22; Jes. 17, 12; Ps. 45, 3, 76, 16; Luc. 21, 25; **ይደምቦ፡ከመ፡ዐቢይ፡ፀዓቶ፡** Sir. 40, 13; **ዘእንበለ፡ይደመቦ፡** (v. **ይደምቦ፡**) **ደምፀ፡ነገራገድ፡** 4 Esr. 4, 5; **ይደምቦ፡አግሩ፡በቃለ፡ፀዓቶ፡** Sir. 45, 9; **ይደምቦ፡ሰቆቃው፡** Koh. 12, 5 var.; **ይደምቦ፡ብከይ፡** ፍሥሓ. Ps. 29, 6; hymnus **ደምቦ፡እምአፍ፡** Org. 1; etiam de hominibus: **ዘኢይደምቦ፡** strepitum non edens i. e. ἠσώχτος 1 Petr. 3, 4; **መጽአ፡እንዝ፡ኢይደምቦ፡** Lit. Epiph.; Org.; **በቃለ፡አማን፡ወት፡ፍሥሕት፡ደምፀ፡** Ps. 41, 5; **ደምፀት፡ሀገር፡** resonavit sc. strepitu 3 Reg. 1, 45. In specie a) de rumore: Org. 2; **ደምፀት፡ኩሉ፡ሀገር፡በአንቲአሃ፡** rumore resonavit Ruth 1, 19. b) *strepitu conturbari*: **ኢትደምቦ፡** οὐ πτοῦσθήση Job 11, 16. — (**ይደምጽ፡** Kuf. p. 36 ann. 7 lapsu calami pro **ይገምጽ፡** scriptum videtur).

አድመፀ፡ II, 1 *strepere vel sonare vel resonare facere*: **አነ፡አግዚ፡** ዘአደምግ፡ለማዕበለ፡ Jes. 51, 15; Jer. 5, 22 var.; **አማት፡ደደምግ፡ቃለ፡ሰቆቃው፡** Sap. 18, 10; Abba Salama **ለብሔራ፡አግባዚ፡አድምሂ፡አድመፀከ፡** Deg.; Org. 3;

omisso Acc.: **ከመ፡ደደምቦ፡ለዐለ፡** τοῦ ἀκούσθηνα ποιήσαι 1 Par. 15, 19; **በአደምፀ፡ይቀንጹ፡** ἐπὶ σκοπὸν ἀλουῦνται (legendum videtur **በአደምፀ፡**) Sap. 5, 22; Enc. Masc. 10 (vid. sub **አሚን፡**).

ደመቦ፡ part. *sonans*, Lud. ex Enc. Haml. 15.

ደምቦ፡ (raro **ደምቦ፡**) subst., plerumque m., Pl. **ደምፀት፡**, *sonus, sonitus, fremitus, strepitus, murmur, aquarum, undarum*: Ps. 64, 7; Jes. 5, 30; Jer. 6, 23, 42; Hez. 1, 24; tonitru **ደምቦ፡** (v. **ደምፀ፡**) **ፀዓቶ፡መኑ፡ደአምር፡** Job 26, 14, 37, 1; **በዐቢይ፡ፀዓቶ፡ገብረ፡ደምፀ፡ቃሉ፡** Sir. 46, 17; foliorum vento agitatorum Lev. 26, 36; pedum 3 Reg. 18, 41; alarum complosarum Hez. 1, 24; Clem. f. 13 (vid. **ደርሀ፡**); flagelli Nah. 3, 2; mallei Sir. 38, 28; equorum, curruum: **ደምፀ፡ፋጸተ፡** አፍራሲሁ፡ Jer. 8, 16, 28, 42; Mich. 1, 13; Hez. 3, 13; Apoc. 9, 9; rei cadentis: **ደምፀ፡ድቀቶ፡** Jer. 29, 22; bestiarum **ደምፀ፡አራዊት፡ወዘአዕዋፍ፡ንቃው፡ለበው፡ያዕቆብ፡** Enc. Mij. 17; **ደምፀ፡አፍራስ፡** Gad. Th. (vid. **ቃቄር፡**); tubae Hebr. 12, 19; nablii III Sal. Mar. 15; multitudinis: Ex. 32, 17, 18; Jes. 21, 7; Dan. 10, 6; Hez. 1, 24; Luc. 18, 36; clamantium, gementium, minitantium, murmurationum, al., ut exactoris Job 3, 19; **ኢይሰምቦ፡ደምፀ፡ዘይትጌራም፡** μέμψων 39, 7; Jes. 30, 17; **አልቦ፡ቃል፡ወአልቦ፡ደምፀ፡** 3 Reg. 18, 26; **ደምፀ፡ግርማ፡** φωνή φόβου Jer. 37, 5; **ሰማዕት፡ደምፀ፡ኤፍራም፡እንዝ፡ይግዕር፡** 38, 18; **ደምፀ፡ነገራገድ፡** ἄρτους γογγυσμῶν Sap. 1, 10; **ደምፀ፡ፀቃይ፡** ἦχος ἀσφαλῆος Prov. 11, 15; **ደምፀ፡ቃል፡** 4 Esr. 10, 39; **ደምፀ፡ጸሎት፡ሐዋዝ፡** Enc. Teq. 6; Pl. **ደምፀት፡መደንግፀት፡** Phlx. 116. a) *echo*: **ደምፀ፡ቃል፡ዘአድብር፡መፍርሃን፡እለ፡የወሥኡ፡ወየፀልወ፡** ደምፀ፡በበይናቲሁ፡ Sap. 17, 18. b) *rumor*, **ደምፀ፡ነገር፡** ἄκοιθι Matth. 14, 1 rom.; **ደምፀ፡ሰማዕት፡** τὸ κλέος Job 28, 22; **ደምፀ፡ንባበመ፡** λόγῳ αὐτοῦ ἀκοῆς Sap. 1, 9 (cfr. etiam Job 37, 1; Jer. 38, 18).

መደምፀ፡ subst. „lapis sic dicitur, quo charta pergamena in Aethiopia laevigatur“ Lud. auct. Greg. [sec. Lud. propage: „resonare faciens“, quod parum probabile videtur. Rectius comparabis vel **ሪሪ** vel **መሪ**].

ደምጸዊ፡ vid. sub **ደንጸዊ፡**

ጻር፡, **ደር፡**, **ጻር፡** vid. omnia sub **ዶረ፡**

ዶር፡ vid. sub **ዶረረ፡**

ዶርሀ፡ vid. sub **ደውርሀ፡**

ዶርሀም፡(**ዶርሃም፡**) n. prgr. sc. δραχμή (ἄμρ) amh. **ዶሪም፡**, Pl. **ዶሪሀም፡** et **ዶርሀማት፡** 1) proprie *drachma* Graecorum, *denarius* Romanorum, numus argenteus: Enc. Jac. 5; Act. 19, 19 Platt; **ዶሪሀም፡ዘሕልያን፡** F. M. 25, 1; deinde 2) numus aureus: χρυσός **ዶርሀም፡** 2 Esr. 17, 70 var.; **ዶርሀማት፡** 17, 71 var.; F. N. 39; **መጠነ፡ወርቀ፡ዶርሀም፡** Clem. f. 8. — Vid. **ዶረሰሚ፡**

ዶርሀም፡ n. prgr. sc. ὀገጥ *plaga australis* Hez. 20, 46.

ዶርማንቅ፡ et **ደርማንቅ፡** n. prgr. (ጳጳስ) et (ጳጳስ) *genus vestium vel tapetis*, Pl. **ዶርማንቃት፡**, *feminalia*, περισκελῆ

Ex. 28, 38; in C (pro ቃስ) Ex. 36, 36 et Lev. 16, 4; ደርማንቅ፡ (v. ደርማንቅ) ዘዐጊ ይኩን፡ ላዕለ፡ ሐቋህሙ፡ Hez. 44, 18; Enc. Sen. 19; ደርማንቅ፡ ርሳራ፡ ልዩ፡ Dan. 8, 21; Deg.; at Ex. 28, 4 ደርማንቅ፡ ዘበሕሊ፡ ዘሐቋ፡ ubi Gr. ἄδραξ habet (Lud. interpretem ἄδραξ pro fascia in genere summissae et fasciam cruralem exposuisse censet). — Voc. Ae.: ደርማንቅ፡ ዘ፡ ልባ፡ ልባ።

ደረረ፡ inus, incertae significationis; at cum radici ገገገ ገገገ ገገገ vis circumcundis, gyrum agendis insit, videas annon ተደረ፡ proprie significet in gyrum accumbere.

ተደረ፡ III, 1 et ተደረረ፡ III, 2 coenare, δεῖπνεῖν፡ እምድግ ረተደሩ፡ Luc. 22, 20; 1 Cor. 11, 25; እንዘ፡ ይደረሩ፡ Job. 13, 2; ሶብ፡ አጎላቱ፡ ተደሩ፡ Tob. 8, 1; 4 Esr. 14, 47; ዘእንበለ፡ ይደረር፡ ጀይጥኖ፡ Dan. 6, 18; ለእሙ፡ ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡ Prov. 23, 1; ኢትደረር፡ ምስለ፡ ብሕሊ፡ መታሐ፡ ማስ፡ ማስ፡ 23, 6; c. Acc. cibi: ምንተ፡ ተደረርከ፡ ሐይጥኖ፡ Herm. p. 86; Luc. 17, 8. — In loco ከመ፡ ዘይተክል፡ ደብተራሁ፡ ወደግድር፡ ወይደረር፡ ከግሁ፡ ከነተኒ፡ ነፍሰዩ፡ በላዕሌዩ፡ Jes. 38, 12 ወይደረር፡ tamquam interpretamentum additum est, nec in libris antiquioribus legitur.

ደረረ፡ subst. coena: ምስሐ፡ አው፡ ደረረ፡ ሳርጥን ሳርጥን Luc. 14, 12; በደረረ፡ ወእመሂ፡ በምስሐ፡ Kid. f. 28; ዘአሕጻጽ፡ ደረረ፡ ይበይት፡ ጥዕዮ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56. a) tempus coenae, poetice: ይጻውም፡ ደረረ፡ Lud. ex Enc. Masc. 30. b) agape primitivae ecclesiae, Const. Ap. 36. c) vigilia (vid. Lud. lex. amh. c. 82) diem festum praecedens: ከማጎትው፡ ዘደረረ፡ ጸም፡ (ut videtur) in vigiliam introitus jejunii (quadragesimalis) Cod. Mus. Brit. XXXII f. 2 (pro quo etiam ከማጎትው፡ ዘደረረ፡ ጸም፡ legitur in aliis codicibus); ጸመ፡ ደረረ፡ ልደት፡ et ጸመ፡ ደረረ፡ ጥምቀት፡ (Nativitatis et Epiphaniae) praecipitur in F. N. 15. — Voc. Ae.: ደረረ፡ ብ፡ እራት፡; aliud: ደረረ፡ ወስባጥ፡ (vid. ሥባጥ) ዘጎራት፡ መታረብ።

ደረረ፡ i. e. ^ጋጋ clare luxit, radiavit.

ዶር፡ n. prgr. sc. ^ጋጋ margaritae: ታቦት፡ ዘዶር፡ እንተ፡ ይእቲ፡ እግዝእት፡ ማርያም፡ Lit. Mar. Mss. (deest in impressa); ወማእከሌሆሙ፡ ታቦት፡ ዶር፡ ዘስርጉት፡ በሁራፊ፡ ጸዳል፡ Org. 3 („ubi felix beatorum status in coelo describitur“ Lud.; peperam Lud. arcam generationis interpretatur). — Voc. Ae.: ዶር፡ ብ፡ እሳተ፡ መለከት፡ ወርቅሂ፡ ይ፡

ደረስ፡ I, 1 [ግንግ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡; vid. Ges. thes. p. 356. 357] Subj. ይደርስ፡ 1) librum vel lectionem, postquam lecta sunt, tractare exegetice vel homiletice i. e. commentari vel interpretari, explanare oratione, disserere, c. Acc. lectionis interpretandae: እራቱ፡ እን፡ ዘይእኬ፡ ተነብ፡ በወንጌል፡ እደርስ፡ ለከሙ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; መጻሕፍተ፡ ሕግ፡ ደረሰ፡ Enc. Genb. 27; vel c. Acc. interpretationis: ቀሲስ፡ (lectione lecta) ይደርስ፡ ደርሳን፡ ዘመናትው፡ Kid. f. 12. 2) commentari, conscribere, componere libros, orationes sacras, carmina: ደረሰ፡ በእንተገነ፡ ወጻሕ፡ ἁγιῶνα ἄνθρα περὶ τούτων συγγραφοῦντες Cyr. ad Th. f. 8; c. Acc. libri: Cyrillus ደረሰ፡ ፲ ወይ ቃላተ፡ ወከሠተ፡ ውስቲቶሙ፡ ሃይማኖተ፡ ርትዕተ፡ ወእምድግራሆሙ፡ ደረሰ፡ ደርሳናተ፡ ወተግሣዳተ፡ ወመልእክታተ፡ Cyr. f. 2; ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ ዘደረሰ፡ Abushaker, in Proleg.; ቅዳሴ፡ ዘደረሰ፡ ሀርያቆስ፡ Lit. 170, 1; ደረሰ፡ ደርሳን፡ Enc. Tachs. 8.

ተደርሰ፡ III, 1 conscribi, componi de libro F. N. 45. ደርሰት፡ n. act. et subst., Pl. ደርሰታት፡, commentatio, conscriptio, in specie poema, carmen (ex pluribus strophis constans), versus: ነባሌ፡ ዝንቱ፡ ደርሰት፡ ማ ወጂ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 54።; ደርሰትዮ፡ ዘውእቲ፡ መወደስ፡ Chr. Lik Atk.; ደርሰታተ፡ ማሕሌት፡ Org.; ማሕሌተ፡ ደርሰት፡ Epist. Gregorii in Lud. Comm. hist. p. 38 n. 37.

ደራሲ፡ n. ag., Pl. ደራሲያን፡ 1) interpres libri, exegeta, commentator: ደራሲያን፡ ጅግግጥላ፡ Cyr. ad Th. f. 11. 2) auctor libri vel poematis, ut: Gregorius በዓለ፡ መንክራት፡ ወደራሴ፡ ቅዳሴያት፡ Abush. 50. 3) doctor academicus, quare ቤተ-ደራሲያን፡ academia: አብ፡ ብ፡ ትጋዎስ፡ (Atheniensis) ኮን፡ ጅእም፡ ማእምራን፡ ወመማክርት፡ ወመጠባን፡ ዘውስተ፡ ሀገሪ፡ አቴና፡ et unus e numero አረጋውያን፡ ወመምህራን፡ እሊ፡ ውስተ፡ ቤተ-ደራሲያን፡ Sx. Mij. 21.

ደርሳን፡ subst., m. et f., Pl. ደርሳናት፡ tractatus, dissertatio, libellus: ደርሳን፡ በእንተ፡ ሰንበት፡ ዘደረሰ፡ ርቱዕ ሃይማኖት፡ Lud. (e libro Conciliorum Romano), Cat. Cod. Mus. Brit. p. 21።; in specie exegeticus vel homileticus, explanatio vel interpretatio, homilia, oratio sacra, commentatio ad divinarum rerum studium excitandum conscripta (erbauliche Betrachtung): አባ፡ ኤፍሬም፡ ሰርያዊ፡ ደረሰ፡ ደርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ፈድፋድ፡ Sx. Haml. 15; አባ፡ ሲዮዳ፡ ደረሰ፡ ደርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ወተግሣዳተ፡ ወቃላተ፡ በቀላሊት፡ Sx. Haml. 7; ደርሳን፡ ዘአባ፡ ያዕቆብ፡ ዘረፋግ፡ ዘደረሰ፡ በእንተ፡ እሊ፡ ርቱዕ፡ ከሆናት፡ ወጻይቆናት፡ Genz. f. 74; Cyr. f. 102 seq.; Cat. Mus. Brit. p. 31. 48; qui in ecclesia non attentus est ይሜንን፡ ቃሊ፡ እግዚ፡ ፲፯፡ ቃሊ፡ ደርሳን፡ Clem. f. 176; ደርሳን፡ ዘገባርኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 48; ደርሳን፡ ማርያም፡, al., vid. d'Abbadie Cat. p. 226.

ምድራስ፡ subst., Pl. ምድራሳት፡ 1) expositio, interpretatio, exegesis: ምድራሳት፡ ጅግግጥላ 1 Cor. 14, 26; presbyter ዘውእቲ፡ ሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ቀድሰ፡ ወቀርባን፡ ወላዕለ፡ ምህረ፡ ወላዕላ፡ ምድራሳት፡ (sic) ወአስተሰርዮ፡ ጎጣውእ፡ M. M. f. 326. 2) tractatus, dissertatio: ዛጊ፡ መጽሐፈ፡ ምድራስ፡ M. M. f. 332. .

ደርስ፡ n. prgr. sc. ስጋጋ quercus, arbor Kuf. 13. 16; etiam in Gen. ስጋጋ ደርሶሶ፡ Kuf. 31, et Dat. ስጋጋ ደራይ፡ Kuf. 14. — Scholia Voc. Ae. vid. sub ባለጥ ።

ደርሰኔ፡ n. prgr. sec. Lud. „medicaminis species vel tale quid“, fortasse i. q. amh. ደርሰን፡ et ደርሰኒ፡ i. e. دار صيني دار صيني cinnamomum: ምቱረ፡ ልሳኖ፡ ጎብ፡ ሀላዌሁ፡ አግብአ፡ ሶብ፡ ደርሰኔ፡ ወመዐረ፡ ቀብአ፡ Lud. ex Enc. Ter 5.

ዱራቆን፡ „unum ex septem coelis“; sextum esse ait auctor Libr. Myst. et scribit ዱራቆን፡, Lud. — Vid. ድርቴቆን፡

ደርባዩ፡ quadr. I [ገንግ stimulus, ገንግ aculeus, ጋጋ acuit] 1) jaculando infingere: ደርባዩ፡ ለኩናቱ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 1 Reg. 19, 10. 2) jaculari, emittere vel jacere icla, c. በ፡ teli: ይደረባዩ፡ በአሕጻት፡ Phlx. 100; c. Acc. teli: ደርባዩ፡ ከሆንው፡ ኢይከህለኒ፡ Macc. f. 14; ከመ፡ ብሕሊ፡ ዘይደረባዩ፡ ኩናተ፡ ይወግዮ፡ ለዘተ፡ ራኒው፡ ጎቤሁ፡ Chir. Ta. 22; etiam incutere gladium vel vibrare contra alium: እሜጥም፡ ኩናትዮ፡

አስተዳረገ፡ IV, 3 unum alteri jungere, conserere inter se res, 3 Reg. 7, 14.

ድሩግ፡ part. 1) connexus, conjunctus, concertus, Hen. 60, 20. — Adv. ድሩግ፡ una, pariter, Lud. sine auct. 2) vox forensis: delegatus, assignatus, ut: ጎዋይ፡ ድሩግ፡ vel ጎዋየ፡ ድሩግ፡ pecunia vel res delegata F. N. 33, 7; ዘድሩግ፡ ላዕሌሁ፡ is ad quem delegatum est, ibid.

ድርግ፡ subst. conjunctio, consortio, Hen. 33, 3; ple- rumque adverbialiter a) በድርግ፡ a) adv. conjunctim, unâ: Enc. Jac. 11; ሐውጹ፡ ማኅበረ፡ ወበርኩን፡ በድርግ፡ Enc. Tachs. 16. ß) praep. በድርግ፡ in confinio i. e. ad, in: በድር ግ፡ ዐንቀጸ፡ ዐጻድ፡ κατὰ τὴν πύλῃν τῆς ἀλύτῆς Ex. 37, 13. b) ድርግ፡ adv. conjunctim, unâ, pariter: በመለኮት፡ ወ ሥጋሁ፡ ድርግ፡ ይፈውስ፡ δεῖκῶς τε ἕμα καὶ κοιματικῶς Cyr. de r. fid. f. 60; ዐጠ፡ ድርግ፡ ምስሌሆሙ፡ Gad. T. H.; ከሙ፡ ታዕርፍ፡ ነጻሰሙ፡ ወይኩት፡ ድርግ፡ ምስለ፡ ሊቃናት፡ ሰማያው ያን፡ Genz. f. 46; Enc. Teq. 13; Mij. 4 (Lud.); Taclis. 12 (Lud.).

ድርገት፡ n. act. et subst., Pl. ድርገታት፡ 1) conjunctio, consociatio, congregatio, chorus: ከሙ፡ ያውርሱ፡ (Deus Stephanum Martyrem) መንግሥተ፡ ወድርገተ፡ ምስለ፡ አለ፡ ይነ ሥኡ፡ አክሊለ፡ Clem. f. 159; post resurrectionem iis obtingit ድርገት፡ ምስለ፡ መለክት፡ Cyr. f. 118; ያብጽሐኒ፡ ምስለ፡ መለክት፡ ድርገተ፡ ዘምር፡ (me adducat ad cantum cum angelis consociandum) Enc. Tachs. 12; Deg.; monachi አለ፡ ውስተ፡ ብሕትውና፡ distinguuntur ab iis አለ፡ ውስተ፡ ማኅበረ፡ ድርገት፡ Phlx. 205; ይባሉ፡ ጎበ፡ ምኒት፡ ማኅበረ፡ ድርገት፡ አኅው፡ Phlx. 44; ድርገተሙ፡ ለቅዱሳን፡ ፊ ሙስ ለግሌው ጸዕር፡ Cyr. f. 107, 109; ኅናረት፡ ሰቆቃው፡ ብክይ፡ ማክከለ፡ ድርገተ፡ ማክሌት፡ M. M. f. 187; abstr. pro concr.: ከሙ፡ እኩን፡ ድርገተ፡ ውስተ፡ ማኅበርሙ፡ Org. 2. 2) classis, ordo (si non ፳፻፩ ጊ፡ gradus dignitatis): ወዘሉ፡ ድርገታት፡ Lit. 173, 1; Christus ዘይሴብሕም፡ ድርገታት፡ ሐራ፡ (sc. ሰማያዊ) Deg.

ድርገ፡ subst. delegatio, delegatum, assignatum, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ዳራጊ፡ n. ag. (I, 3) delegator, assignator (vox forensis) F. N. 33, 7.

ተዳራጊ፡ n. ag. (III, 3) is qui delegationem recipit, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ድርግሐ፡ vel ደርግሐ፡ subst. panni pars, qua vestis reparatur, panniculus novus [a ፲፱።፩ ፳፻፩] ንገ፡ ድርግ፡ ductum; praefixo ተ passivo paulatim in ደ transmutato, vid. gramm. § 73]: ይጠቅብ፡ ደርግሐ፡ ዐርቀ፡ (Platt: ድረግሐ፡ ልብስ፡) ፆጳዕና ስንጠፍፍ Matth. 9, 16; ይጠቅብ፡ ግምድ፡ ደርግሐ፡ (Platt: ግምድ፡ ድርግሐ፡) Marc. 2, 21; ይጠቅብ፡ ግምድ፡ ድርግሐ፡ ልብስ፡ (Platt: ግምድ፡ ድርግሐ፡ ልብስ፡) Luc. 5, 36. (Ex his lectionibus N. T. rom. forma ደርግሐ፡ vel ደርግሐ፡ statuenda videtur, quamquam in quibusdam libris Mss. formam ድርግሐ፡ reperi Lud. disertè affirmat). — Voc. Ae.: ደርግሐ፡ ዘ፡ ሐዲስ ።

ዳስ፡ subst. [cfr. ፳፻፩ abscondidit, abdidit] umbraculum, casa, tugurium: ዳስ፡ ዐቃይ፡ ወይን፡ ሰጠኝ፡ Jes. 1, 8; ትግበር፡ ዳስ፡ ሰጠኝ፡ 16, 3. (Amh. ዳስ፡ a hut of twigs or brushwood, Isenb. p. 164).

ደስቅን፡ n. prgr. sc. δίσκος, discus (vel patina), cujus ad administrandum panem sacramentalem usus est: ኢያቅርብ፡ በደስቅን፡ ወኢያቅርብ፡ በጸዋዕ፡ Can. Neocae. 13 (aliàs መሰብሰብ)

ደስክን፡ et ደስክን፡ subst. tragelaphus, Deut. 14, 5 (at sec. Lud. et Voc. Ae. bubalus). — Voc. Ae.: ደስክን፡ v. ደስከኖ፡ v. ደስክን፡ ዘ፡ ጎሳ።

ደሰይ፡ inus., fortasse i. q. ሠገግ (ሠገግ) ፳፻፩ calcavit terram pedibus.

ደሰት፡ subst., f. et m., Pl. ደሰያት፡ insula Apoc. 1, 9; Act. 27, 4 rom.; 27, 26; አለ፡ ደነብሩ፡ ውስተ፡ ዘተ፡ ደሰት፡ Jes. 20, 6; አለ፡ ደነብሩ፡ ደሰት፡ 23, 2; ደሰት፡ ኪጥኤም፡ Jer. 2, 10; ሰብአ፡ ደሰት፡ insulani Enc. Jac. 21; ውስተ፡ ደሰያት፡ ዘርሑቅ፡ Jer. 38, 10; አስከ፡ ርሑቅ፡ ደሰያት፡ Sir. 47, 16; ደሰያት፡ መይት፡ ፳፻፩ Kaf. 8; Hen. 77, 8; አድለቅሎ፡ ደሰያት፡ Hez. 26, 15; ደሰያት፡ ብዙኃን፡ 27, 3; Jes. 41, 2, 42, 10, 45, 16, 49, 1, 60, 9; Dan. 11, 18; Zeph. 2, 11; Ps. 71, 10, 96, 1; Gen. 10, 5; pro Sing. ሠገግ Act. 13, 6. — Voc. Ae.: ደሰት፡ ብ፡ በባሕር፡ ያለ፡ ከረብታ ።

ዳስጳዳ፡ n. prgr., sc. δασύπους (in Acc.), dasypus, species leporis vel cuniculi: Lev. 11, 5; Deut. 14, 7. — Voc. Ae.: ደስጳዳ፡ vel ደስጳዳ፡ ዘ፡ ጸንጥል፡ v. ጥንጥል ።

ደቅሐ I, a [፳፻፩ ፳፻፩ ፳፻፩] perforare, terebrare: በመድቅሐ፡ ደቅሐሙ፡ ἔν τερετραῖ ἐτρῆσεν αὐτό Jes. 44, 12.

መድቅሐ፡ subst. terebra, Jes. 44, 12 (vid. etiam መቅድሐ፡ c. 460).

መዳቅሐ፡ subst. Pl.; inter vasa tabernaculi sacri enumerantur አብሕርት፡ ወመዳቅሐ፡ ወመሣውር፡ ወመዋድድ፡ al, Macc. f. 18; an pro መቃድሐ፡ situlae vel cochleariae? an i. q. ፳፻፩

፳፻፩ ferra quibus extunditur ignis? — Voc. Ae. praebet: መድቃሐ፡ v. መቅዳ፡ ዘ፡ ጨፍት ።

መዳቅሐ፡ subst. (in Mss. passim መቅድሐ፡) encaenia, initiatio [videas annon a ደቅሐ፡ perforare significatus novus communi usui aperiendae rei eodem modo ductus sit, quo profanare a ኃብግ vel ኃብግ. Quod si probatur, statuendum erit, መድቅሐ፡ antiquitus non de initiatione rerum sacrarum sed profanarum dictum, deinde autem etiam de rebus sacris usurpatum esse, quarum initiatio, ubi consecratio est, proprie ቅዳስ፡ dicitur. Aliud etymon nescio; certe ኃብግ ኃብግ hac non pertinet] domus Deut. 20, 5; moenium 2 Esr. 22, 27; statuæ Dan. 3, 2; Org. 4; altaris Num. 7, 10. 84. 88; templi 3 Reg. 8, 63; 2 Esr. 6, 16, 17; 1 Esr. 7, 7; in specie መድቅሐ፡ festum encueniōrum (templi Hierosol.) Joh. 10, 22 rom.; Jsp. p. 294; initiare est ገብረ፡ መድቅሐ፡ Deut. 20, 5; 2 Esr. 6, 16, 22, 27.

ደቀሰ I, 2 [Arabes habent ፳፻፩ somni cupido] dormire, somnolentum vel semisomnium esse, obdormiscere, νυστάζειν Ps. 118, 28. 120, 3, 4; ደቀሰ፡ ወኖሙ፡ 2 Reg. 4, 6; Act. 20, 9; ደቀሰ፡ ኖሎትኪ፡ Nah. 2, 18; ሕቅ፡ ትደቅሰ፡ Prov. 6, 10; Did. 4; ኢይደቅሰ፡ Jes. 5, 27; Hen. 13, 7;

eminet idemque *dorsi adminiculum* est (Rüdenwand): monachi ይጉሙ እንዝ ኢይሰክቡ። (ne cubantes dormiant) አላ፣ ከሙ እንተ፣ አትራፍስ፣ ዘንድቀ፣ ይግባር፣ ደበበረ፣ ወውስቴ፣ ይ ጎጽ፣ አልሰሰሆሙ። ወይሰክቡ። (dormient) ገብረ፣ Reg. Pach.

አንደባራ፣ et አንዳባራ፣ nomen formae insolitae, ሳጎጎ, *degeneres, spurii* Hebr. 12, 8 (pro quo Chr. ho. 29 exhibit ነኪራን); ወልድ፣ ዘኢተሳዳ፣ ፈረስ፣ ዘኢተረየ፣ አንደባራ፣ Prov. Th. P. XVIII. [Fortasse a ደብረው፣ V i. e. *retrocessit* a genere seu *degeneravit*]. — Voc. Ac.: አንደባራ፣ ዘ፣ ሰነፍ፣ ወ፣ ዘ፣ ሰሰፍ።

ዳቤር፣ vel ዳቤር፣ n. prgr. sc. δαβίρ i. e. ግንግ *adytum* (*sanctum sanctorum*) templi Hierosolymitani 3 Reg. 6, 9. 16. 18. 21. 7. 35. 8. 6. 8; 2 Par. 3, 16. 4. 20. 5. 7—9; eodem nomine in Aethiopia ea aedium sacrarum pars, quam vulgo Chorum dicunt, appellatur, vid. Lud. Hist. Ae. III, 6, 20 et Comm. p. 366 n. 5. — Voc. Ac.: ዳቤር፣ ወጠረጴዛ፣ ዘ፣ መንበረ፣ ታቦት።

ደብራን፣ vel ደብራን፣ n. prgr. sideris coelestis, sine dubio **ግንግ** *hyades* quinque in Tauro (vid. Ideler *Untersuchungen* p. 136. 141. 287), in specie, stella lucida in oculo Tauri: ዘገብር፣ ለትርዮ፣ ወአስተጋብአን፣ (v. “አዳም” et “አ”) ለደብራን ሂ፣ (v. ለደብራን) Job 9, 9 (in quibusdam Codd.); ትክልተ፣ ተ አንዝ፣ ለትርዮ፣ ከሙ፣ አትሐር፣ ወርኢክ፣ ፍፍተ፣ (v. ፍፍቶ፣ ለ) ደብራን፣ ወሙጻአ፣ Job 38, 31 (in quibusdam Codd.). In utroque loco Aethiops a textu LXX recepto recedit.

ድቡስ፣ et ድንቡስ፣ n. prgr. sc. **ግንግ**, Pl. ድቡስት፣ et ድንቡስት፣ nec non Pl. Pl. ደባቢስት፣ *clava* vel *tudes* (capite ferreo praedita): አዘዘ፣ ከሙ፣ ይገብጥም፣ በድቡስት፣ ዘግ ጸን፣ Sx. Tachs. 8; ይገብጥም፣ በድንቡስት፣ Sx. Ter 1; ድን ቡስት፣ ዘግጸን፣ Sx. Haml. 8; ዘበጥም፣ በደባቢስት፣ (sic est scriptum pro በደባቢስት) ግጸን፣ ዲቦ፣ አፋሁ፣ Sx. Sen. 27; in Euc. ejusdem diei ድንቡስ፣ ክቡድ፣ ድንቡስት፣ ዘብርት፣ Sx. Mij. 26; ቀሠፍም፣ በድንቡስት፣ በሊኃት፣ እስከ፣ ተሰብሮ፣ ገበዋ ጉሁ፣ ወቦኡ፣ ውስተ፣ ከርሁ፣ Sx. Mij. 12.

I. ደበበ፣ inus., cui significationem *eminere* vel *superiorem* esse infuisse ipsa vocabula derivata ostendunt; vicinum est ደብር፣ — *Rad. Abb.*: ደበበ፣ ዘ፣ ዘረጋ።

ዲቦ፣ praep. [sive a ደበበ፣ sive a ዲቦ፣ propagata] anti-
quitas ዲቤ፣ (ut Matth. 14, 26 et 24, 2 rom.; Joh. 12, 15 et 13, 25 rom.) quae forma ante pronomina suff. semper retinetur (gramm. § 167, 3), dein plerumque ዲቦ፣ I) ዲቦ፣ simplex: *super, supra, in*, plerumque *ἐπι*, de statu quietis et de motu (cum ላዕለ፣ multis in locis permutatur, sed proprie ab eo distinguitur, sicut *ἐπι* auf ab ὑπερ ἄνω, ita quidem, ut ዲቦ፣ magis de iis quae in superiore rei parte posita sunt, ei insistant vel incumbant, minus de iis, quae rei imminet et super eam suspensa sunt, usurpetur: ዘይወግር፣ እብን፣ ላዕሌሁ፣ (liber fid.) ትወርድ፣ ዲቦ፣ (auf) ርእሱ፣ Sir. 27, 25; አዕረፈት፣ በረከት፣ ላዕለ፣ ያዕቆብ፣ ዲቦ፣ ርእሱ፣ 44, 23; እብን፣ ዲቦ፣ እብን፣ Marc. 13, 2; አግብርት፣ ዲቦ፣ አፍራስ፣ Koh. 10, 7; ርእስኪ፣ ዘዲቤ ኪ፣ Cant. 7, 6; እደውኪ፣ ዲቦ፣ ርእስኪ፣ Jer. 2, 36; Apoc. 4, 4; መንፈር፣ ዘአዮ፣ ውእቱ፣ ዘዲቤክ፣ Jes. 59, 21; ይገብር፣ ዲቦ፣ መንፈር፣ Matth. 19, 28. 23. 2; ያንብር፣ ዲቦ፣ ተቅጭ ግ፣ 5, 15; Joh. 19, 19; ቆሙት፣ ዲቦ፣ ምድር፣ Dan. 7, 4; ይ

ሰክብ፣ ዲቦ፣ ምስክብ፣ Job 33, 15; 1 Esr. 3, 6; ይርፍቀ፣ ዲቦ፣ ሣዕር፣ Marc. 6, 39; እሊ፣ ዮንድሩ፣ ዲቦ፣ ዮብስ፣ Hen. 54, 9; ይጸደግን፣ ዲቦ፣ አድሩ፣ Joh. 12, 15; አስሙኩ፣ ዲቤክ፣ Hez. 29, 7; ያሰክም፣ ዲቦ፣ መታክፍተሁ፣ Matth. 23, 4; ወድቀ፣ ዲቦ፣ ኩቡካ፣ Matth. 13, 5. 21, 44; ዲቦ፣ ዘይወርድ፣ መንፈ ስ፣ Joh. 1, 33; ዲቦ፣ ኩቡካ፣ አሐንጽ፣ Matth. 16, 18; Eph. 2, 20; ዘይወዲ፣ እብን፣ ዲቦ፣ ምጻፍ፣ Prov. 26, 8; ንሥኡ፣ አ ርዕት፣ ዲቤክሙ፣ Matth. 11, 29; ሶጦት፣ ዲቦ፣ ርእሰዮ፣ 26, 12; ተክዕው፣ ዲቦ፣ ምድር፣ 23, 35; ወሀብኩ፣ መንፈሰዮ፣ ዲቤ ሁ፣ Jes. 42, 1; አፍሐሙ፣ እሳት፣ ታስተጋብእ፣ ዲቦ፣ ርእስ፣ Prov. 25, 22; Rom. 12, 20; ጽሑፍ፣ ዲቦ፣ Sx. Ter. 17 (vid. sub ተድባብ); አንስሳ፣ ዘሀሎ፣ ዲቦ፣ ምድር፣ Lev. 11, 2; Gen. 1, 28. a) post verba tegendi et vestiendi: ክዳን፣ እብን፣ ዲ ቤሁ፣ Joh. 11, 38; Hen. 14, 24; Job 39, 19; Joh. 20, 7; de vestibus alicui superindutis: አዮሀሎ፣ ዲቤሆሙ፣ ፀምር፣ Hez. 44, 17; ሀሎ፣ ዲቤሁ፣ ልብስ፣ ጥቁብ፣ Phlx. 136, vel de tutela, qua quis protegitur Ps. 102, 16, 17; vel precari pro aliquo Ex. 8, 5. 24. b) de onere, quod est super aliquem: ኃጋዶን፣ ወግጦ, አትነ፣ ዲቤኑ፣ ውእቱ፣ Hez. 33, 10; ከብደ፣ ቀትል፣ ዲቦ፣ ሳኦ ል፣ 1 Par. 10, 3. c) de potestate, qua quis superat alios: ነግ ሁ፣ ዲቦ፣ 1 Par. 18, 14; ሢምኮ፣ ዲቦ፣ ኩሉ፣ Ps. 8, 6; 1 Par. 9, 29; Ex. 2, 14; Hen. 20, 5; አመጽአሙ፣ ዲቤኪ፣ ወዮግ ቱኪ፣ Hez. 23, 22; Gen. 6, 17; et de praestantia Koh. 1, 16. d) nonnumquam *per* vel *trans superficiem* rei, baribiter ክነ: Matth. 14, 25; Joh. 6, 19; ሐመር፣ ዲቦ፣ ሞገድ፣ እንተ፣ ተሐ ውር፣ Prov. 24, 54; ፍፍተ፣ አርጭ፣ ምድር፣ ዲቦ፣ ኩቡካ፣ ibid.; ሰፍሐ፣ እደሁ፣ ዲቦ፣ ባሕር፣ Ex. 14, 21; et passim *ad, in* vertere licet: አደዊ፣ ትሰፍሐ፣ ዲቦ፣ ዘይበቀኑ፣ *ἐπι* τὰ συμμέ-
ροῦτα Prov. 28, 37; ክልብ፣ ዘይገብእ፣ ዲቦ፣ ቂያኡ፣ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ነፍህ፣ ዲቦ፣ ገጹ፣ መንፈስ፣ Gen. 2, 7; ዕዮ፣ በጽሑ፣ ዲቦ፣ ማትያስ፣ Act. 1, 26. e) de imminendo et suspendendo rei: (am) *ad, in*: ነበረ፣ ዲቦ፣ ፀዘቅት፣ Ex. 2, 15; በከዮ፣ ዲቦ፣ ክሳዳ፣ Rom. 31; ኢይቤሁ፣ ዲቦ፣ መሳቅል፣ Joh. 19, 31; ተሰቅሎ፣ ዲቦ፣ ዕዕ፣ 1 Petr. 2, 24; ረፈቀ፣ ዲቦ፣ እንግድአሁ፣ Joh. 13, 25. 21, 20; ከሙ፣ እስልጥ፣ መቅሠፍት፣ ዲቤሆሙ፣ *ἐν* αὐτοῖς Hez. 20, 8. 2) a) de causa: *ob, de*, ዲቦ፣ ሀጉሎ፣ ውሉዶሙ፣ ይግዕድ፣ Hen. 12, 6; ተረሥሐ፣ Sir. 23, 3; Hen. 97, 2; በከዮ፣ Hen. 95, 1; ሠሐቀ፣ Job 6, 26; ተሰለቀ፣ Gen. 39, 17; Job 6, 27; ተምፀ፣ Ex. 4, 14. al. b) post verba confi-
dendi: Hen. 94, 8. 63, 7. c) *adversus, contra, in*: Matth. 12, 32 rom.; 24, 7; Act. 23, 5. 30 (εἰς); Marc. 3, 29; Hen. 10, 9. 56, 7; Ex. 17, 3 var.; Num. 16, 3; Deut. 15, 9; Ps. 14, 4; Hez. 32, 9. 10; ነፍህ፣ ዲቦ፣ መንፈስ፣ እንተ፣ ፀው ድኪ፣ 23, 24; al. d) addendo et cumulando: *super, insuper, ad, de*, ይደስክ፣ ዮዲ፣ ዲቤሁ፣ Sir. 21, 15; Ps. 68, 31. 70, 15; Ex. 1, 10; መቅሠፍት፣ ዲቦ፣ መቅሠፍት፣ ወጽልእ፣ ዲቦ፣ ጽል እ፣ Kuf. 23 (vid. በዲቦ); ወዲቦ፣ ገነፈ፣ ወሰክ፣ ላዕለ፣ ሥጋሁ፣ ቅሥፊተ፣ Enc. Tachs. 24. II) Compositur cum aliis praepo-
sitionibus: 1) በዲቦ፣ *super, supra, in* a) post verba com-
morandi: በዲቦ፣ ምድር፣ Matth. 9, 6. 23, 9; Joh. 17, 4; Hen. 12, 5; Ps. 9, 42. 109, 7; Gen. 6, 12; Dan. 2, 10; ቀሠት፣ በ ዲቦ፣ መትክፍታ፣ Gen. 24, 18; በዲቦ፣ ምስክብሆሙ፣ Ps. 149, 5; በዲቦ፣ አንሕስት፣ Matth. 10, 27; Ex. 25, 20; በዲቦ፣ ሠፍይቱ፣ ለሰብእ፣ ተአዘዘ፣ Hen. 20, 5; ዘነበብ፣ በዲቦ፣ ምሥ ሞዕ 3 Reg. 13, 4. b) adiciendo et cumulandi: ወሰክ፣ ላዕለ፣ Ps. 68, 32; Jes. 1, 5. 30, 1; Job 34, 37; ደገመ፣ Job 29, 22; ወይሌ፣ በዲቦ፣ ወይሌ፣ ወድንጋይ፣ በዲቦ፣ ድንጋይ፣ Hez. 7, 26;

Pa. 38, 5. β) *posteritas, posteri*: አይተርፍ ዘርአሎቱ ወደ ኃሪት፡ Kuf. 7.

ዳሳጊጊ vel **ዳሳሪይ**: adj. rel. f. **ዳሳሪት** *postremus, ultimus* Jes. 44, 6 (v. **ደህረጊጊ**); Org.; *posterior*: Hebr. 10, 9 rom.; **ባሕር**: **ዳሳሪት**: Zach. 14, 8 in Cod. Laur.

ደህረጊጊ: et **ደህሪይ**: adj. rel. 1) *posterior*: Hebr. 10, 9 Platt; 1 Cor. 15, 48; **ሀርያዳስ**: **ደህረጊጊ** Jsp. p. 321. 2) *ultimus, postremus, novissimus*: Sir. 24, 28; Jes. 41, 4 var.; 44, 6 var.; Apoc. 1, 17, 22, 13.

ደኅረጊጊ: subst. *existentia posterior*, opp. **ቅድምና**: F. N. in prol. (vid. sub **ቅድምና**).

II. ደኅረ I, 1 [in libris Mss. per **ኅ** non per **ሐ** scriptum esse solet. Conjicere potueris, verbum cum I **ደኅረ**: componendum esse et primitus significasse ut in *posterior* alqs bene se habeat vel ut *superstes* sit *precar*, i sed aliae quoque sese offerunt conjecturae, et cum primarii significatus vestigia nulla sint relicta, etymon in medio relinquimus] Subj. **ይደኅረ**: *bene precari, fausta imprecari, benedicere*: ሰብ፡አሐዱ፡ይደኅረ፡ወከለኩ፡ይረገም፡ ደኅረጊጊ Sir. 31, 29; አይረገሙ፡ወ አይደኅሩ፡ ደኅረጊጊ Ep. Jer. 65; Ps. 61, 4; Rom. 12, 14; c. Acc. pers.: **ደኅረኒ**: ዘይመውት Job 29, 13; **ይደኅሩኒ**: ስኩናን፡ 31, 19; Ps. 71, 15; ለጸጋጊ፡ይደኅረጊጊ፡በሥነ፡ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; Rom. 12, 14; 1 Cor. 4, 12; Did. 1; **ይደኅሩኒ**: አራጭተ፡ገዳም፡ Jes. 43, 20. — Scholion *Voc. Ae.*: vid. sub **ደሐረ**:

መደኅረ: et **መድኅረ**: subst. (m.) *bona precatio, benedictio, benedictum*: መደኅረ፡አብ፡ ደኅረጊጊ Sir. 3, 9; መርገም፡መደኅረ፡ ἄσπερῖα καὶ εὐφῆμῖα 2 Cor. 6, 8; አቅረብነ፡ ለሰሙ፡ መርገም፡ ወመደኅረ፡ Clem. f. 199; εὐφῆμῖα Phil. 4, 8.

ደኅረ: *dimittere repudiō* vid. sub **ደሐረ**:

ደኅኅ: rad., contigua radici **ደኅዮ**: q. v.

ደኅኅኅ part. *excavatus, cavus, cavernosus*: አድባረ፡ ድኅኅኅን፡ ὄρη κοιλωμάτων Cant. 2, 17, 8, 14; አቡኅ፡ አረጋጊ፡ ዒለ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ድኅኅኅን፡ Deg.; Maria ወለተ፡ ድኅኅኅን፡ አድባር፡ Lud. e Cant. Mar. — *Voc. Ae.*: ድኅኅኅ፡ ዘ፡ ጎሐት፡

ደኅነ I, 1 [amh. ዳነ; ni fallor, cum **ደሐለ** et radicibus sub **ደሐለ** laudatis componendum] Subj. **ይደኅነ**: 1) *salvum evadere vel elabi*: 1 Reg. 30, 17; 2 Reg. 1, 3; Job 1, 15; Jer. 48, 15; Gen. 14, 13, 32, 9; Ps. 123, 7; Hen. 52, 7; **ደኅኅኅ**: አምባሕር፡ Act. 28, 4; **ድኅነ**: ጠዕስ፡ በይአቲ፡ ዕለት፡ አምቀትል፡ ፍጊዜያተ፡ Jsp. p. 357. 2) *salvum vel incolumem fieri, servari, liberari*: Hen. 48, 7, 50, 3; 4 Reg. 23, 18; Jer. 8, 20; Jes. 1, 27; አለ፡ ድኅነ፡ Jes. 10, 20; አለ፡ ድኅነም፡ 45, 20; Sap. 16, 7; Job 18, 19, 21, 10, 22, 30; Sir. 31, 15, 46, 8; Ps. 21, 5, 32, 16, 79, 4, 8; **ከም**: ደደኅኅ፡ Kuf. p. 161; አለ፡ ድኅነ፡ Kuf. p. 145; **ደኅነ**: Gen. 19, 17; ብፁዕ፡ ዘድኅነ፡ አምኔሃ፡ ἀσπερῖδες ἀπ' αὐτῆς Sir. 28, 19; **ከም**: አድኅነ፡ አምት፡ 51, 9; Prov. 15, 24; **ከም**: ደደኅኅ፡ አምአደ፡ ኃጥአን፡ Kuf. p. 86; 2 Esr. 9, 8; አምባሕር፡ ደደኅነ፡ ሠያጢ፡ አምኅጢአት፡ Sir. 26, 29; Hen. 103, 13; Enc. Mij. 23; ልደተ፡ ዓለም፡ ለደኅነ፡ σωτηρία αὐ γενέσεις τῶ

κόσμου Sap. 1, 14; መዋዕለ፡ ድኅነን፡ ἡμέραι φρουρῶν Esth. 9, 26 seq.; Esth. 10 apcr.: a) *liberum vel immunum esse a culpa et poena*: ደደኅነ፡ አምኅጢአት፡ Ex. 21, 18; 4 Reg. 10, 9; 1 Petr. 4, 1. b) sensu theologico: *salvati, salutem adipisci* divinam et aeternam, Matth. 10, 22, 19, 25, 24, 13; Joh. 5, 34; Rom. 8, 24; 1 Cor. 1, 18; Eph. 2, 5, 8 al. 3) *incolumem vel salvum esse vel manere*: ይአቲ፡ ዕዕ፡ ድኅነት፡ Herm. p. 62.

አደኅነ: II, 1 *liberare, servare, eripere, salvare*: ያደኅነ፡ በዕለተ፡ ምንዳሌ፡ Sir. 2, 11; ስአኑ፡ አደኅኅ፡ Job 4, 20; c. Acc.: Jud. 10, 14; Mich. 4, 10; Jer. 1, 8, 2, 27, 28; Koh. 9, 15; Sir. 29, 17, 31, 13; አደኅነ፡ ግፉዕ፡ Jes. 1, 17, 19, 20, 36, 14, 15; ያደኅኅ፡ አምኅጢአት፡ ለአስራኤል፡ መድኅነት፡ ዘለዓለም፡ 45, 17; Ps. 53, 1, 4; Matth. 8, 25, 14, 30; አደኅነ፡ ርአስከ፡ 27, 40; Gen. 19, 19; ነፍሰከ፡ 19, 17; Jer. 31, 6; Hez. 3, 19, 21, 33, 9; c. አምነ፡ አምውስተ፡ Ps. 17, 20, 33, 5, 53, 7, 58, 1, 2, 68, 18; Ex. 14, 30, 18, 9, 10; አደኅነ፡ አምነ፡ ማየ፡ አይኅ፡ Kuf. 7; Job 5, 19, 29, 2, 33, 30; Jer. 20, 13; Sap. 16, 8; Joh. 12, 27; Hebr. 5, 7; አደኅኅ፡ vel አደኅኅት፡ *salus*: Ps. 3, 8, 9, 15, 97, 5. a) *libertati restituere, redimere*, Ex. 21, 8; Jes. 41, 14, 43, 1, 44, 23. b) *servare vel reservare* 4 Esr. 9, 24. c) sensu theologico: *salvare, salvum reddere*, Matth. 18, 11; Joh. 12, 47; Rom. 11, 14; 1 Cor. 1, 21, 7, 16, 9, 22 al.; አምኅጣውአ፡ Matth. 1, 21. d) *culpa liberare vel excusare*, Lud. e Vit. Barbarae. d) sensu forensi: *fide interposita liberare* alqm i. e. *vadem fieri vel vadimonium facere* (vid. ተደኅነ፡ et መደኅነ): በአንተ፡ ሕቢት፡ ወአደኅኅ፡ ስሎሙ፡ ዩፍናጥት፡ አደኅኅ፡ ዘነፍስ፡ ውአቱ፡ ወተሐብሮ፡ ዘንዋይ፡ F. N. 27.

ተደኅነ: III, 1 *se vadem dare, vadimonium obire*, c. Acc. pers. pro qua quis vas est, c. ለ፡ ejus cui vadimonium promittit, et c. ለ፡ sequ. Inf. verbi: መደኅነ፡ ነፍሰኒ፡ ይደልዎ፡ ከመ፡ ያምጽኡ፡ ዘተደኅነ፡ (eum pro quo se vadem dedit) ወይኩን፡ ቃለ፡ ዛቲ፡ ተደኅኅ፡ ከመ፡ ይበል፡ ተደኅነኩ፡ ለአብጽሐት፡ አገሌ፡ ለአገሌ፡ አው፡ ተደኅነኩ፡ ለአገሌ፡ ገጽ፡ አገሌ፡ (pro persona N. N.) አው፡ ተደኅኅተ፡ አገሌ፡ ላዕሌዮ፡ (vel: „vadimonium pro N. N. meum est“) F. N. 27; አይደሉ፡ ተደኅኅተ፡ ለዘ፡ ይደሉ፡ ላዕሌሁ፡ ቀትል፡ ibid.

ደኅኅኅ part. 1) *incolumis, sospes, salvus*: Jos. 10, 21 var.; igne non consumti sed inventi sunt **ደኅኅኅ**: Enc. Hed. 7. a) sensu physico: α) *integer, sanus*: judex sit **ደኅኅኅ**: ምስጣዕ፡ ወንጾሪ፡ F. N. 43, 1. β) *salubris, de bestiis* Gad. Ad. f. 7. b) sensu theologico: *salvatus, divinam salutem adeptus, liberatus*: አደኅኅኅ፡ አንተ፡ በሞተ፡ አይሰሱ፡ M. M. f. 127; Deus ይረስዮ፡ (mortuum) ምስለ፡ ደኅኅኅኅ፡ Genz. f. 91. 2) *liber, immunis, a militia* Deut. 24, 5; vituperio: **ደኅኅኅ**: አነ፡ አምሐጫት፡ Chr. ho. 4; **ደኅኅኅ**: (scriptum est **ደኅኅኅ**) አምነውር፡ F. N. 43, 1; peccato: ከርስቶስ፡ ደኅኅኅ፡ ውአቱ፡ አምኅጣውአ፡ Chr. ho. 15; culpa: **ደኅኅኅ**: አምባጃ፡ F. N. 33, 2.

ዳኅኅ: adj. et subst. I) Adj., Pl. **ዳኅኅኅ**: 1) *incolumis, bene valens, salvus, sanus, integer, securus, de personis*: Gen. 29, 6; 1 Reg. 25, 6; ርአ፡ ለሰሙ፡ ዳኅኅኅኅ፡ አኅጣከ፡ ወአባጣጊሆሙኒ፡ Gen. 37, 14, 43, 27, 28; monachus compellatur **ዳኅኅኅ**: አብ፡ et respondet ሕው፡ ዳኅኅኅ፡ Gad. F. H.; ዳኅኅኅ፡ ሀሉ፡ ጃጃሙ *vale!* Act. 23, 30 Platt; **ዳኅኅኅ**: አንተ፡ Tob. 5, 14; de familia et opibus: **ዳኅኅኅ**: ቤትከ፡ (ἐλθῆναι) Job 5, 24; Luc. 11, 21; de sigillo: **ዳኅኅኅ**: ማገተም፡ ሮሳ፡ αὐ φραγίδες

ዲድረከም፣ ዲድርከም፣ ዲድርከሜ፣ “ማ፡ (et ድድር ከማ) m. prgr.; sc. δίδραχμον *didrachmum* (numus duas drachmas valens), Ex. 30, 13; Lev. 27, 3—7; Num. 3, 47; Deut. 22, 29; Jos. 7, 21; 2 Esr. 15, 15, 20, 32; Job 42, 11; etiam **ድድርከሜ**: Tob. 5, 15 var. — *Voc. Ae.*: **ዲድርከም**: **ዘ፡፱ድሪም**; **aliud**: **ሰቅል**: **ወገመስ**: **ወዲድርከም**: **ወጠፋል** **ከ፡ዘ፡በበ፱ድሪም** ::

ዲድረከቅልፆ: subst. prgr. sc. διδασκαλία nomen libri ecclesiastici, „*Didascalía* Apostolorum“, editus a Th. P. Platt, Londini 1834. 4°; Ms. etiam in Bibliotheca Stuttgartiensi exstat. Vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; p. 334 n. 104.

ደደቀ: I, 2 (passim etiam I, 1 ni I, 3 emendare malueris) *accidere, incidere, interciderere, casu et fortuito fieri* [cognatum cum **ወደቀ**]: **ደደቀ**: **በውአቱ**: **አዝማን**: **ባአስ**: **ማእከለ**: **አይሁድ**: **ወማእከለ**: **አርማንያ**: Jsp. p. 345; **እምድሳረ**: **፱፻፵መት**: **ደደቀ**: **ዐብአ**: **ዐቢይ**: p. 274. 279; **ውአቱ**: **ረኃብ**: **ደደቀ**: **በ፲፬፻፵መት**: **መንግሥቱ**: p. 329; **እመ**: **ደደቀ**: **ብጽሐት**: **ጎግድ**: (si *accidit ut hospes adveniat*) Phlx. 74; regem non petivimus **አላ**: **ደደቀ**: (casu *factum est*) Jsp. p. 303; multi homines pereunt **በደደቀ**: (casu) *homo* **ወዲድቅ**: **እመካናት**: **ልዑላት**: Phlx. 177; **ደደቀ**: **ሰግት**: Lud. e Mss. Colb.; c. Acc. a) *accidere alicui*: **ታገብአ**: **ውስተ**: **እደ**: **ዘይደድቅ**: (v. **ዘይደደቅ**) etς χριστας πτώσεως αὐτοῦ Sir. 4, 19; **ለእመ**: **ይደድቅ**: (I, 1) ሞት: II Can. Ap. 31; **እመ**: **ከህን**: **(ዘ)ደደቅ**: **በንዋም**: **ዘከነ**: **እምዝየት**: Kedr f. 73. b) *incidere in alqd vel alqm*: **ጽኑዐ**: **ልብ**: **ኢይደድቅ**: (v. pro **ኢይደደቅ**) **ሠናየ**: ἔσληπροκάρδιος οὐ συναντῆ ἀγαπῶς Prov. 17, 20; **ወአዘዘላቴ**: (ለብርሃን) **ዘይደድቅ**: **በደደቅ**: **አር**: p. 32 var.; c) *cadere in alqm*: **ለሂን**: **ይደድቅ**: (I, 1) **ዝንቱ**: **ምሳሌ**: (in nos quoque cadit haec similitudo) Lud. e Mss. Colb.

ደደቀ: I, 3 *incidere in alqm vel alqd*: **ወአዘዘላቴ**: (ለብርሃን) **ዘይደድቅ**: Job 36, 32 var.; **ላሚህ**: **ወገረ**: **በአብን**: **ጎበ**: **ድምዕ**: (i. e. petens locum, unde sonum audierat) **ወደደቅ**: (casu ferit) **ለቃየል**: **ማእከለ**: **አዕይንቲህ**: **ወቀተሎ**: Clem. f. 15 (quamquam scriptum est **ወደደቅ**).

ተደደቀ: III, 2 i. q. **ተዳደቀ**: ut: **ውስተ**: **እደ**: **ዘይደደቅ**: Sir. 4, 19 var.; Prov. 12, 27 var.

ተዳደቀ: III, 3 1) *accidere, incidere, (casu vel forte) supervenire alicui*: c. Acc.: **እንተ**: **ኢጎላይኩ**: **ተዳደቀተኒ**: Job 3, 25; **ከመ**: **፱ድድቅ**: **ይዳደቅሙ**: **ለከልኤሆሙ**: Koh. 2, 14; **በከመ**: **ይዳደቅ**: **ለአብድ**: **ከሞህ**: **ሊተኒ**: **ይዳደቀኒ**: 2, 15; **እስመ**: **ጊዜ**: **ወደድቅ**: **ይዳደቅሙ**: **ለከሎሙ**: 9, 11; Prov. 20, 30 (vid. sub ምግቱ); **ለአብዳፍ**: **ይዳደቅሙ**: ሞት: 24, 8; **ተዳደቅ**: **ድድቅ**: **ለውአቱ**: **ንዋይ**: F. N. 41, 5; **በእንተዝ**: **ምንትኒ**: **ርኩስ**: **አልዐ**: **ዘይደደቅ**: Sap. 7, 25; **ሰበ**: **አልደቀ**: **ዕድሜህ**: **ወተዳደቅ**: **ዕለቱ**: Enc. Jac. 10; **ጊዜ**: **ተዳደቅ**: **መግቱ**: Enc. Sen. 16; **ለአመ**: **ተዳደቅ**: **ግብተ**: **ደባ**: F. M. 27, 3; **ዘተዳደቅ**: quod casu ei accidit F. N. 24, 2; **እምተዳድቅ**: **ለፈለግ**: a superventu fluminis, Lud. e Mss. Colb. a) *incidere in alqd i. e. casu vel forte nancisci alqd*: **ጽኑዐ**: **ልብ**: **ኢይደደቅ**: **ሠናየ**: Prov. 17, 20; **ልብ**: **አብዳፍ**: **ይዳደቅ**: **መርገመ**: 12, 23; **ይዳደቅ**: **ከብል**: **ለአሥግሮ**: 12, 27. b) *forte adesse vel intervenire rei*: **እለ**: **ይዳደቅ**: **ለድቀቶሙ**: πρὸςδεχόμενοι τὴν πτώσιν αὐτῶν. Hez. 32, 10. c) *improviso*

incidere in alqm, forte occurrere, obvium fieri: **ዘይደደቅ**: ὁ συναντῶν Prov. 12, 13; **ሰበሃ**: **ጎዳደቅ**: 7, 10; Job 36, 32; Luc. 10, 31; Act. 17, 17 rom. d) *casu evenire vel accidere vel fieri vel interuenire*: **እስመ**: **ሰበ**: **ጎላሬ**: **ተዳድቅ**: **ስረቱ**: **ይሬቢ**: **ነፋስ**: **ቀለላ**: Sap. 5, 11; **እስመ**: **ከነ**: **ዕለቱ**: **ሰንበተ**: **ወተዳደቅ**: **እምድጎሬህ**: **በግለ**: **አልአንሰራ**: Jsp. p. 299; liberasset me **እመንሱት**: **በባሕር**: **ወበየብስ**: **ወእም**: **ይዳደቅ**: **እምሰማይ**: **ወምድር**: p. 339; non consulto **አላ**: **በተዳድቅ**: **ግብተ**: (casu *improviso*) F. M. 4, 2. e) *supervenire hostili modo*: **ከመ**: **ይዳደቅ**: **ለሀገር**: Jsp. p. 345; **ይመጽአከመ**: **ወይዳደቀከመ**: **ጽልዕ**: **ወባአስ**: **ውስተ**: **ሀገርከመ**: ibid. 2) *se obijicere vel immittere i. e. irruere in pugnam vel bellum*: **ተዳደቅ**: **ከሎሙ**: **ውስተ**: **ዐብአ**: Jsp. p. 353; **ኢይደደሎ**: **ንዳደቅ**: **ለዐብአ**: **ዘአንበለ**: **በተአዛዝ**: **እግዚ**: p. 351. — *Voc. Ae.*: **ተዳደቅ**: **ዘ**: **ተገናኘሙ** ::

ድድቅ: subst. (m), Pl. **ድድቃት**: *accidens, casus, fors, sors, res fortuita, casus adversus, malum improvisum*, συνάντημα Koh. 2, 14. 3, 19. 9, 2. 3. 11; ὁμῆτοια Ps. 90, 6; **ተዳደቅ**: **ድድቅ**: **ለውአቱ**: **ንዋይ**: F. N. 41, 5; **ምንዳይ**: **ወድድቃት**: Macc. f. 24; libera me **እምከሎ**: **ድድቅ**: **ዘይደንሐ**: **ለአንላ**: **እመከይ**: **ወእምኔዳኑ**: al, Org. 3; **እምድድቅ**: **ዘውስተ**: ማየት: Ssal. Req. (nec est quod in his duobus locis cum Ludolfo significatum *caecodaemon* statuamus). — *Voc. Ae.*: **ግብተ**: **ድድቅ**: **ብ**: **ድንገት** ::

ደደክ: subst. *frigus* recreans vel temperatius, (initium quam **ቀር**: scd. Lud.), *aura frigidula* (ἄεθλε: **እስሐት**: **ወቀር**: **ወሐመዳ**: **ወደደክ**: Hen. 76, 12; **ዘዩርግ**: **እምጌህ**: **ከመ**: **ጢስ**: **ውአቱ**: **ወስመ**: **ደደክ**: 60, 18 [vapor congelatus pruinae similibus intelligendum videtur]; plerumque opponitur **ደደክ**: **ወመርቄ**: Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48; **ገነት**: **ዘኢያይበሳ**: **ነፋስ**: **መርቄ**: **ወደደክ**: Enc. Teq. 21; **ወምድረ**: **ሴም**: **ኢመርቄ**: **ወኢደደክ**: Kuf. 8. Ab Abyssinis exponitur *regio temperata et ceterior*, ubi aerae frigidulae spirant (Lud.), opp. **መርቄ**: (Ἐσθίσιε, Niederung). — *Voc. Ae.*: **ደደክ**: **ብ**: **ደጋ**; **aliud**: **ደደክ**: **ዘ**: **ደግዳ**: **መርቄ**: **ዘ**: **ቁላ**: **አደገ** ::

ደግ: vox dubia, vid. sub **ደጋን**:

ድጋ: subst. (m) *cantus ecclesiasticus* (Kirchengesang), cuius auctorem in Abyssinia S. Jaredum fuisse tradunt; hoc ipso nomine inscriptus est liber celeberrimus sub Jaredi nomine circumlatus sive *thésaurus canticorum ecclesiasticorum, in quo canendi modi notis vel signis adscripti sunt* (Kirchengesangbüch); vid. de hoc libro Catal. Cod. Mus. Brit. p. 36; d'Abbadie Catal. p. 98 (eius exemplar praestantissimum exstat in Bibliotheca Societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exterarum gentes evangelica instituta Londinensi). — De hoc eodem **ድጋ**: in Cod. Bibl. Bodl. XXVIII f. 14° hoc traditum inveni: **ወበመዋዕሊሁ**: **ለገነቱ**: **ንጉሥ**: **ገላውደዎስ**: **ተንሥኡ**: **አዛጋር**: **ጌራ**: **ወአዛጋር**: **ራጉኤል**: **ከህናት**: **ማእምራን**: **ዜማ**: **ወወጠኑ**: **አውጽኡ**: **ምልክት**: (ጾቴን) **ዘድጋ** :: [An **صَمْعَ**?]

ደጉልማ: et **ድልጉማ**, subst. [sine dubio i. q. **ذراع** *brachiale*] 1) *armilla, brachiale*, χηδῶν **ደጉልማ**: et **ድልጉማ**: Sir. 21, 21. 2) *ornamenta corporis alia, ut inauris,*

annulus, monile al.: አልቀትዮ፡ ዘአጽባትዮ፡ ወድጉልማዮ፡ Kuf. p. 142 (ubi Vers. Lat. *monile* habet); ከሙ፡ ባዝገና፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ ከሰድ፡ ወከሙ፡ ድልጉማ፡ ዘውስተ፡ አጽባት፡ Fal. f. 18. — Lud. interpretatur *inauris*. — Voc. Ac.: አዕትግ፡ ድጉልማ፡ (sic) ብ፡ ገፎ፡; *aliud*: የገፍ፡ (sic) ገፎ።

ደገጦ፡ I, 1 [amh. id.; de etymo conjecturam habes Gesenii in thes. p. 1490 sub ፳፻፲; videas annon verbum referendum sit ad radd. **دمق دمق** (coll. **دمق** cum **دمق**), quibus vis *inserendi* inest, unde *duplicare* facile propagatur] Subj. **ደደገም፡**, *repetere, iterare, iterum vel rursus facere* alqd. c. Acc.: **ኢደደገሙ፡ አበሳ፡** Hen. 5, 8; **ኢታውጽኦ፡ ቃለ፡ ዘሰግዕከ፡ ወኢትደገም፡** Sir. 19, 7; **ወትደገም፡ የወፃዳዳት፡** Genz. f. 13; plerumque seq. verbo, sive finito asyndeto: **ደገጦ፡ ያዕቆብ፡ ቦሰኦ፡** Kuf. 23; Gen. 4, 2, 25, 1; Num. 22, 15; Luc. 20, 11 rom., vel copula *conjuncto*: **ወደገጦ፡ ዓዲ፡ ወአበሱ፡** Ps. 77, 20; Hen. 91, 6, sive Acc. Infinitivi: Gen. 8, 12; Ex. 8, 25; Num. 22, 25; Jud. 3, 12, 8, 28, 9, 37; 1 Reg. 3, 6, 7, 13, 15, 35, 27, 4; Jes. 11, 11, 29, 14; Thren. 4, 16, 22; 4 Esr. 8, 65, 10, 26 al. crebro; nec non seq. **ከሙ**: c. Subj.: Hen. 10, 22; passim omissio Objecto; 3 Reg. 18, 34; **ገምጽ፡ ለዐርክክ፡ የጊ፡ ኢገብረ፡ ወእመኒ፡ ገብረ፡ ከሙ፡ ኢደደገም፡** Sir. 19, 13, 14; **ለእመሙ፡ ዘአበሰከ፡ ኢትደገም፡** 21, 1; **ለእሙ፡ ደገምከሙ፡** 2 Esr. 23, 21; 4 Esr. 3, 39. a) *adjicere, addere* c. Acc. et *በዲብ*, ut: **ኢደገሙ፡ ነገረ፡ በዲብ፡ ነገርዮ፡** Job 29, 22. b) *transscribere*: **ደገሞን፡ (ለመጻሕፍት)** Kuf. p. 51. c) *iterum fieri* vel esse: **ዘኢከነ፡ ከማሁ፡ እምፍጥረተ፡ ዓለም፡ ወኢደደገም፡ እንከ፡ እምድገራሁ፡** Joel 2, 2.

ዳገም፡ (part. adj., fem. **ዳገምት፡** *itratus, secundus, alter*: **ዳገም፡ ልደት፡** *παλιγγενεσία* Matth. 19, 28; Tit. 3, 5; Rom. 8, 39; **ዳገም፡ አሪት፡** *δευτερομιον* Deut. 17, 18; Jos. 8, 34; **አሪት፡ ዘዳገም፡** *titulus Deuteronomii* libri biblici; **ዳገም፡ ሞት፡** Apoc. 2, 11, 20, 14, 21, 8; **ዳገም፡ ብእሲ፡** 1 Cor. 15, 47; Ex. 25, 12, 26, 5; Asc. Jes. 7, 18—20, 9, 35—36; **ዘደነገም፡ ዳገጦ፡** (qui regnabit secundus) 4 Esr. 12, 18; pron. suff. admittit sicut alia adj. numeralia: 1 Reg. 17, 13; Joh. 4, 54; **አዕቀጽ፡ ናሁ፡ ዳገጦ፡ የም፡** Gen. 27, 36; „nomini proprio additum distinguit homines ejusdem nominis“ (Lud.), ut: **ሚናስ፡ ዳገም፡** i. e. Minas alter vel secundus (Alexandriae Patriarcha LXI) Enc. Hed. 15; nonnumquam c. pron. suff. *successor* alieujus, ut: **ሰላም፡ ለክልለት ያኖሰ፡ ለየናክንዲስ፡ ዳገጦ፡** Enc. Haml. 3 (nam **ክልለት ያኖሰ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘርሚ፡ ከነ፡ ረድአ፡ ለየናክንዲኖሰ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘእዳትዮ፡ ደሚሁ፡** Sx. Haml. 3). Adv. a) **በዳገም፡** a) *secundum, iterum, secunda vice*: *ἐκ δευτέρου* IIag. 2, 20; *τὸ δευτέρου* Judae 5; *ἐν τῷ δευτέρῳ* Act. 7, 13 rom.; *ἔτι* Matth. 18, 16. β) *secundo loco* Num. 2, 16. b) **ዳገጦ፡** *iterum, denuo, rursus, secundo* Joh. 3, 2, 4, 9, 24; Act. 10, 15, 11, 9; Hebr. 9, 28 (**ዳገም፡** rom.); Apoc. 19, 3; Matth. 22, 1, 4; Gen. 22, 15; Ex. 10, 28, 14, 13; 1 Reg. 19, 8; Jer. 13, 3, 40, 1; Dan. 2, 7; Hen. 4; *ὅς* Sir. 35, 7; **እንከ፡ ዳገጦ፡** Jer. 3, 1; **ዓዲ፡ ዳገጦ፡** Jud. 13, 9; **ዳገጦ፡ ክዕበ Joh. 8, 8, 21, 16; Matth. 26, 42; **ወክዕበ፡ የሐውር፡ ዳገጦ፡ የአብስ Sir. 31, 31; **ኢ—ዳገጦ፡** *ὀξύετι non amplius* Jer. 49, 18; **ከሙ፡ ኢደደገኩን፡ ዳገጦ፡ አይና፡** Kuf. 6; **ኢዳገጦ፡ እንከ፡** 1 Reg. 28, 15.****

ዳገማዊ፡ vel **ዳገማይ፡** adj. (rel.), f. “**ማዊት፡** vel “**ማት፡**

secundus, alter: **አባ፡ ማርቆስ፡ ዳገማዊ፡** (*secundus hujus nominis*) Sx. Teq. 23; **ሚናስ፡ ዘለአስክንድርያ፡ ዳገማይ፡** Sx. Hed. 15; **ንጽሕፍ፡ ለከሙ፡ ዳገማይ፡ ታሪክ፡** Catal. Bibl. Bodl. p. 73; **ዳገማይ፡** Jsp. p. 312, 342; **ዳገማትዮ፡ ዘጸሐፍኩ፡ መጽሐፈ፡** 2 Petr. 3, 1; 2 Joh. in subser.; **ሰማይ፡ ዳገማት፡** Lit. 160, 4; **ወልድ፡ ዳገማዊት፡ ብእሲት፡** (i. e. uxoris) Enc. Masc. 4. **ምድጋም፡** subst., ut videtur *locus* in cantando *repetendus*, Deg.; Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ድጉር፡ subst. pars aratri, e. q. **ጋር** *ḡura, lignum super quo vomer alligatur*: **ድጉር፡ ዕርፍ፡** Kuf. p. 48 (plur.); Egegori homines docuerunt **አርዑተ፡ ብዕራ፡ ወጸሪ፡ ድጉር፡** Lud. e Libr. Myst.

ደጎብያ፡ et **ደጎብያ፡** vel “**ብያ፡** etiam **ደጎብያ፡** subst. (m), coll. et sing. [convenit cum **בג** *בג* *ḡab* a rad. **בב** *ḡab*, de quo vid. Ges. thes. p. 256; de *ḡ* formativo vid. gramm. § 73] *locustae* species seu forma, sc. *bruchus* (sec. Lud. Gregorium autem „genus locustarum inter **አንበሣ፡** et **አናኩዕ፡** medium, fruticibus maxime noxiom, maculosum instar tigrinae pellicis“; at in Bibliis respondere solet) *βροῦχος* Joel 1, 4, 2, 25; Nah. 3, 15, 16; 2 Par. 6, 28; Ps. 104, 32; Lev. 11, 22; **አሐዱ፡ ደጎብያ፡** v. **ደጎብያ፡** *βροῦχος* *ἐξ* Am. 7, 1; **አሙ፡ ዘበልዑ፡ አንበሣ፡ ወደጎብያ፡ አው፡ ገመለ፡** al. Clem. f. 249. — Voc. Ac.: **ደጎብያ፡ ብ፡ የንበሣ፡ ልጅ።**

ደጎግሊ፡ vel **ደጎዕሊ፡** vel “**ሴ፡** et **ደጎዕሴ፡** subst. [sine dubio i. q. **ጸጋጋ** *ḡḡ* *ḡḡ*] *palmae* species, etiam *palmae lignum* vel *folia* (ut videtur): **ነጻፈ፡ በግብ፡** (in antro) **ቁጽለ፡ ደጎግሊ፡** Gad. Joh.; **ንምኦ፡ ደጎዕሴ፡ ወመጠቆ፡ ወበዕለት፡ ክልኦ፡ አርሐሶ፡ ወወጠነ፡ ከሙ፡ ይዕፍር፡** Phlx. 48; **ዕፍረት፡ ዘደጎዕሴ፡** Phlx. 103; **ዕረረ፡ ደጎዕሴ፡** Sx. Hed. 16; in antro posuit **ታቦተ፡ አንጦሊያ፡ ደጎግሊ፡** Gad. T. II.

ደጋጎ፡ vel **ደጋጎ፡** adj. (quamquam haud satis certum est, annon Pl. vocis **ደግ፡** vel **ደግ፡** sit) *curvus, perversus* vel *inflexus* [cfr. **ፈጻጻ** *inclinavit, declinavit, V multos anfractus habuit*, etiam **ፈጻጻ** II (et **ፈጻጻ** *ፀጋም*)]: **እለ፡ ፍናዊሆሙ፡ መብእስ፡ ወደጋጎ፡** (v. **ወደጋጎ፡**) *መገኑራኩርሙ፡ καὶ καμπύλαι αὶ τροχιαὶ αὐτῶν* Prov. 2, 15.

ደግደገ፡ quadrl. I *macrum, macilentum esse* [vicinum **ደቀቀ፡** et **ደክመ፡**; **ጥጋ** *ḡḡ* *subtilis, gracilis*, vid. Ges. thes. p. 348]. — Voc. Ac.: **ደግደገ፡ ዘ፡ ከስሐ።**

አደግደገ፡ II *emaciare, macilentum reddere, macie conficere* vel *attenare*: Pa. 28, 6; **ምንት፡ ከመገ፡ ያደገደክ፡** 2 Reg. 13, 4; Sx. Mag. 20; **ደዩ፡ አደግደገ፡ ሥጋሁ፡** Jsp. p. 302; **ዪግብር፡ ያደገደጉ፡ አባለ፡ ሐዊረ፡ ፍፍት፡ ወትጋህ፡ ዘልፈ፡ ወጸዊም፡ ወጽምኦ፡ በሐሩር፡** (opp. **የገዝፋ፡**) Fal. f. 67.

ደግዱግ፡ part. *macr, macilentus, emaciatus*, Gen. 41, 3 seq. (vid. ann. ad locum), **ወእሙ፡ ርአክከሙ፡ ደግዱጋኒ ከሙ፡** (v. **ደግደጋኒከሙ፡**) **እምእለ፡ ቢድከሙ፡** Dan. 1, 10;

derodentia memorantur in Gad. T. H. — Voc. Ac. ግሕ፡ብ፡ ሽከከ፡ v. አሽከከ፡ de quo vid. Bruce V. p. 145—152; Harris II p. 302 et ሂከ. p. 50; Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. p. 122 (qui minus recte አሽቆቆ፡ scribit); praeterea vid. de ንግግ Ges. thes. p. 1467 et libros ibi laudatos; etiam supra c. 605 sub ንንገረ፡ [De etymo nihil constat, quare nomen sub rad. ገሐዩ፡ ponere nolimus, quamquam cum animal pavidum sit, nescio an a ነጻ ጸጽጽጽ derivari possit].

ጉሕሉት፡ subst., f. et m., [hoc verbum F. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17 cum ገሕረ coniecit in terram, E. Schrader de linguae Aeth. indole p. 14 cum ከሕል፡ fucus composuerunt. At cum etiam forma ጉልሐ፡ (vid. ተንሕለው) et አስተንልሐው፡ occurrat, quaeritur, annon dolosus, fallax proprie sit glaber, coll. ገሕረ ገሕረ al.] 1) rarissime in bonam partem: ars, callidum inventum, ut: ገብረ፡ ኢዮአብ፡ ዘንተ፡ ጉሕሉት፡ 2 Reg. 14, 20. 2) plerumque in malam partem: dolus, fraus, fraudulentia, fallacia, astutia maligniosa: Hen. 93, 4. 94, 6; 4 Esr. 4, 32. 5, 22; ሰሪዮ Sir. 1, 30. 19, 26; Dan. 8, 25; Ps. 33, 14. 54, 11; Lev. 19, 16; ሦላዮድ፡ ጉሕሉት፡ Job 12, 7; ትመልእ፡ ከርሆሙ፡ ጉሕሉት፡ 15, 35; Jer. 5, 27; ጉሕሉት፡ ቃለ፡ አፋሆሙ፡ Jer. 9, 8; Prov. 12, 6; 1 Petr. 3, 10 rom.; ጉሕሉት፡ ወጽልሑት፡ Marc. 7, 22; አለ፡ በጉሕሉት፡ ጸጋውንግግ Job 5, 12; Jos. 9, 2; ሆሳካዮ Marc. 12, 15; τὰ βαδῆα τοῦ σατανᾶ Apoc. 2, 24. a) in Genitivo: dolosus, fraudulentus, fallax, Ps. 11, 2. 119, 3; ልሳኖሙ፡ ዘጉሕሉት፡ ውስተ፡ አፋሆሙ፡ Mich. 6, 12. b) በጉሕሉት፡ dolo, dolose: Ps. 23, 4; Jes. 9, 5; Gen. 27, 35. 34, 13; Num. 25, 18; Deut. 27, 24; F. N. crebro; ክፋው፡ ደሙ፡ ሰብእ፡ በጉሕሉት፡ Clem. f. 118. 161. — Voc. Ac.፡ ጉሕሉት፡ ዘ፡ አከዩ፡ ልብ፡ ሽንግላሂ፡ ይ፡

ጉሕለው et **ንሕለው**፡ quadr. I *dolo uti, fraudulentum vel fallacem esse, dolo vel fraude circumvenire, ለኢጉሕለው* (Cod. Poc.፡ ዘኢን፡) በልሳኑ፡ Ps. 14, 3; Rom. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.፡ ጉሕሉኩህ፡ (v. ተንሕለውኩህ) ወ አሕመምኩህ፡ ስለገሃድ ስለከረ Sir. 22, 22.

ተንሕለው፡ III, 1 Imprf. ይትጉሕለው፡ (Num. 25, 18; 2 Petr. 2, 13 Platt), etiam ይትንሕለው፡ (Herm. p. 38), *dolum moliri, dolose vel fraudulenter agere, dolo vel fraude circumvenire, fraudare, malitiose insidiari* ተንሕለው፡ F. N. 29; በኢተንሕልዎ፡ sine dolo F. N. 36; አሐውርተ፡ በተንሕልዎ፡ ወበተጠባቦ፡ Jsp. p. 288; ተቀትለ፡ በተምደነ፡ ነገር፡ ወበተንሕልዎ፡ p. 302; Org.; 2 Petr. 2, 13 Platt; c. Acc. pers.፡ ተጠባብሮኝ፡ 1 Reg. 23, 22; ሰሪዮ 4 Reg. 9, 23; ስለገሃድ Num. 25, 18; ጸጋውንግግ ሳይ፡ Herm. p. 38; numularii qui ኢተንሕለው፡ መንሂ፡ F. M. 19, 1; c. A፡ pers.፡ ወኢተንሕለው፡ (expectaveris ወኢትንሕለው) ላቲ፡ ወኢትገላ፡ ለለላት፡ Sir. 41, 22 (in Cod. Abb. LV. ወኢትጉልሐ፡ ላቲ፡, sic); c. dupl. Acc.፡ fraudem vel fraudulenta moliri contra aliquam Ps. 82, 3.

አስተንሕለው፡ v. አስተንልሐው፡ IV *fraudulenter agere፡ ወአስተንሕለውኪ*፡ (sic, v. ወአስተንሕለውኪ) ምስሌሆሙ፡ Jes. 57, 9.

ጉሕልው፡ part. dolosus, fraudulentus, fallax, Ps. 5, 7 var.; መስተመደናን፡ ወጉሕልዎን፡ Chr. ho. 33.

ጉሕላዊ፡ **ንሕላዊ፡** **ጉሕላዊ፡** et **ጉሕላይ፡** n. ag. (si non adj. rel. a ጉሕል፡ vel ጉሕል፡, ob formam ጉሕላይ) *dolosus, fraudulentus, fallax*: ስ ስሪዮ ጉሕላይ፡ (Cod. Abb. LV) et **ንሕላዊ፡** (Cod. Abb. XXXV) Sir. 11, 29; ጉሕላይ፡ et **ጉሕላዊ፡** 11, 31; **ጉሕላዊ፡** Ps. 5, 7; አስመ፡ ውእቲ፡ ብአሲ፡ ጉሕላዊ፡ Jsp. p. 320; ሰሪዮን፡ ሐሳዊ፡ ወጉሕላዊ፡ ውእቲ፡ F. M. 23, 1; አኩደን፡ ወጉሕላውደን፡ ፍላጎት፡ Did. 6; Rom. 1, 29; **ጉሕላዊ፡** Fal. f. 75; **ንሕላዊ፡** Chr. Ta. 23; Org. Edz.

ጉሕልዩ፡ subst. (vid. gramm. § 133, a annot. 1) sing. et coll., *in fraude et dolo versatus, ut furator, latro, scelerestus, ὄδολος* Sir. 11, 29; ἐνεδρεύων 11, 31; ληστικής Joh. 10, 1; κακούργος 2 Tim. 2, 9; F. N. 33, 4 (vid. sub ሰርፍ፡); λησται Ob. 5; Joh. 10, 8; M. M. f. 97; Enc. Hed. 12.

ግሕሠ፡ etiam **ግሃሠ፡** et **ግሀሠ**፡ I, 1 [vis verbi prima in defectendo, recedendo, secedendo fuisse videtur (sicut in ግሃ et ግሀ); in specie cfr. ገሕረ et ገሕረ] Subj. ይግሕሥ፡, Impert. **ገሕሥ**፡ 1) *devertere ad aliquam, ግብ፡ pers.*: Gen. 18, 5. 19, 2. 3; Jud. 4, 18; c. ውስተ፡ loci: Jud. 19, 11; vel seq. adv. loci Jud. 18, 15. 19, 15; Ruth 4, 1; አስመ፡ ጉንደዩ፡ ግሕሥ፡ ሀዩ፡ 4 Reg. 4, 8. 10. 2) honeste: *album exoneratum ire*, Lud. sine auct.

አግሐሠ፡ II, 1) de personis a) *seducere, seorsim ducere, solum prendere, sevocare* (bei Seite nehmen): አግሐሥሙ፡ እንዘ፡ ባሕተቶሙ፡ Tob. 12, 6; 2 Reg. 3, 27; 3 Reg. 11, 29; አግሐሥሙ፡ እምፍፍተ፡ Matth. 20, 17; Marc. 7, 33. b) *recedere jubere, removere* (abtreten lassen): አግሐሥ፡ ኪዳህ፡ ሥጋውንግግ፡ Dan. ap. 1, 56. c) *devertere facere*, c. Acc. et ውስተ፡ 2 Reg. 6, 10; apud se i. e. *hospitio excipere, ad devertendum invitare*: Luc. 19, 6; Jud. 19, 18. d) *seducere, sevocare* i. e. *deflectere facere, abducere, avertere, ፍፍው፡ ሕይወት፡ ያግሕሣ፡ እምእኩይ*: Prov. 16, 17; አግሐሥ፡ Asc. Jes. 2, 4; ያግሕሥክ፡ እምነ፡ ርብሶሙ፡ Kuf. p. 81. 2) de rebus: a) *seponere, reponere*, 4 Reg. 4, 4; Matth. 14, 20. 15, 37. b) *semovere, amovere, removere*, 2 Reg. 20, 12; አለ፡ አግሐሥ፡ አግሐሥ፡ እግዚ፡ 1 Par. 5, 25; አግሐሥ፡ እከዩ፡ እምሥጋክ፡ ሕጋውንግግ Koh. 11, 10; transferre sedem, familiam alio, Lud. ex Enc. Nah. 23. c) *avertere*: አግሐሥ፡ አገርክ፡ እምአሠሮሙ፡ ሕጋውንግግ Prov. 1, 15; ተጋደሉ፡ ለአግሐሥ፡ ጽዕለት፡ እምነክሙ፡ Jsp. p. 371. d) *flectere jus*: አግሐሥ፡ ጽድቅ፡ በፍትሕ፡ Prov. 18, 5. e) *tollere, auferre utensilia* (post usum), abtäumen: አስተፋጠኑ፡ ወአግሐሥ፡ ሕጋውንግግ (v. አስተግሐሥ፡) Judith 13, 1.

ተግሕሠ፡ III, 1, Perf. II pers. ተግሕሥክ፡ et ተገሕሥክ፡ Inf. verb. ተግሕሥ፡, Inf. nom. ተግሕሥ፡ vel ተግሕሥት, Imprt. ተገሕሥ፡, sed in Pl. etiam ተግሕሥ፡ (Num. 16, 21. 26. 17. 10 F), A) Refl. 1) *excedere via, declinare, deflectere, recedere*: አንትሙ፡ ተግሕሥክሙ፡ (v. ተግሕሥክሙ፡) እምፍፍተ፡ Mal. 2, 8; Job 31, 5. 7; Num. 22, 23; Kuf. 27; ኢተግሕሣ፡ ኢለዩን፡ ወኢለሰጋም፡ 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19; አልሰሙ፡ ተግሕሥ፡ ግን፡ ወፀጋሙ፡ Kuf. 23; c. እምነ፡ pers. Num. 22, 32; 2 Reg. 2, 22; c. እምድሃረ፡ 2, 21; c. እምቅድሙ፡ 1 Reg. 19, 10; c. እምሳብ፡ Gen. 42, 24. a) *recedere* a lege vel praeceptis: ተግሕሥ፡ እምትአዘዝክ፡ Dan. 9, 5; Job 23, 11. 34, 27; Ps. 118, 51. b) *declinare* vel *recedere* ab aliquo i. e. *deficere*: ኢትገሕሥ፡ እምኒህ፡ Sir. 2, 7;

ተግሕሠ፡ ወተፈለጠ፡ እምአግዚአብሔር፡ ἀπέστω 2 Par. 13, 6. c) *recedere* a peccato i. e. *abhorrere, abstinere*: **ይትገሐሥ፡ እምኩሉ፡ እኩይ፡** Job 1, 1; Prov. 3, 7; 1 Petr. 3, 11; **ተገሐሥ፡ እምኑ፡ በመግ፡ ወይትገሐሥ፡ እምኔከ፡** Sir. 7, 2; ἀπέστω 1 Thess. 5, 22; **ተግሕሦ፡ እምአኩይ፡ አእምር፡ ውሉቱ፡** Job 28, 28. d) *vitare, evitare, fugere* alqm vel alqd: Rom. 16, 17, 19; 1 Tim. 6, 20; περιστασια Tit. 3, 9; παραπεισθῆναι 1 Tim. 5, 11; **ከመ፡ ይትገሐሠ-ከ፡** Lud. e Vit. Sam. e) *devitare, ef-fugere periculum*: **እመ፡ ኢትግሕሠ፡ ἔδῶν μὴ φυλάξῃται** Hez. 33, 4, 5; **ተግሐሦ፡ ἔκλινας** Prov. 10, 25, 15, 24. 2) *de-verttere*: (vid. ግሕሠት) apud alqm: **ተግሕሠት፡ ጎቤሃ፡ እምውስተ፡ ፍፍት፡** Gen. 38, 16. 3) *abscedere, discedere, se-cedere*, 3 Reg. 18, 29; 4 Reg. 5, 12; Num. 16, 21, 26, 17, 10; Ps. 100, 5; **ይትገሐሥ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምብዙኃን፡** Asc. Jes. 3, 26; Matth. 2, 22. 4, 12, 9, 24, 12, 15; Joh. 6, 15; Act. 26, 30; Luc. 20, 20; Asc. Jes. 2, 7. 8. a) *se subducere* Joh. 5, 13; c. **እምነ፡** (alicui) Hebr. 12, 5. b) *secedere* in desertum i. e. *anachoretam fieri*, Lud. e Vit. Sam. c) *cedere* i. e. *dilabi, transire*: **ተግሕሠ፡ ግያት፡ እምዲበ፡ ገጻ፡ ለምድር፡ ውስተ፡ መካን፡ ሸ** Kuf. p. 7; **ተግሕሠት፡ ጽልመት፡** Hen. 89, 8. B) Pass. *removeri, removeri*: **ተግሕሠት፡ አፍኣ፡ እምትዕይንት፡** ἀφωρῶσθῃ Num. 12, 15; **ቡቱ፡ ይትገሐሥ፡ ግአድ፡** ἀρ-ጋήσεται Ex. 25, 28.

ተጋሐሠ፡ III, 3 *recedere* vel *secedere* ab aliis, Lit. 163, 1. **አስተግሐሠ፡** IV, 1 et **አስተጋሐሠ፡** IV, 3) *secedere* vel *recedere facere, adjuvare ut evadat* alqs: **መጽብበ፡ በእኩ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተግሕሥ፡ ሊተ፡** Job 30, 28. 2) *remo-vere, auferre, transferre*, Judith 13, 1 var. (vid. sub **አግሐሠ**) ; **ፈቀድኩ፡ አስተጋሕሥ፡ ዝከ፡ መዝገብ፡** (ἀποσπῶ-σαι) Herm. p. 43.

ግሐሥ፡ part. 1) *is qui declinavit, recessit, disces-sit*: **ዐላውያን፡ እለ፡ ርሑቃን፡ ወግሐሣን፡ እምኔከ፡** Dan. ap. 3, 8. 2) *remotus, segregatus፡ ስዱዳን፡ ወግሐሣን፡ ወርሑቃን፡ ወውዑኣን፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክር፡ Clem. f. 195; **ይኩን፡ ግሐሠ፡ እምቤተ፡ ክር፡** ibid. b) a consuetudine hominum i. e. α) de homine: *solitarius, anachoreta*, ነበረ፡ ግሐሠ፡ በውሳጤ፡ ገዳም፡ Enc. Sen. 24. β) de loco: *re-tractus* (entlegen), ጎበ፡ ግሐሥ፡ መካን፡ Gad. T. Zion; Genz. f. 11. c) *longinquus, distans*: **ተስፋ፡ ጸድቃን፡ በአንተ፡ ትንሣኤ፡** (እመታን) ዘግሐሥ፡ እምነ፡ ሐሰት፡ F. N. 22; ሰላም፡ ለመታክፍቲኪ፡ እለ፡ ግሐሣት፡ እግንቱ፡ ለጌጋይ፡ እምአርዑቱ፡ III Sal. Mar. 19. d) *expers rei*: **ንዴት፡ ግሐሥ፡ እምሐዘን፡ ወትካዝ፡** φροντῶν ἀπῆλλαχται Chr. Ta. 2.*

ግሕሠት፡ n. act. *recessio, discessus*, Prov. 20, 30 (vid. sub ምግኑ፡).

ምግሐሥ፡ subst., Pl. ምግሐሣት፡ 1) *declinatio vel de-clinatiois locus*: ጎበ፡ አልቦ፡ ምግሐሠ፡ (wo man nicht aus-weichen konnte) Num. 22, 26. 2) *secessus* i. e. *latrina* (Ab-tritt): ምግሐሥ፡ ጸርሑ፡ Jud. 3, 24. 3) instrumentum remo-rendo cineri, *pala* (ግ): ምግሐሣት፡ Ex. 27, 3 C; Ex. 38, 3 sec. text. Hebr. in C (Octat. P. II p. 93).

ትግሕሠት፡ subst. declinatio i. e. *excessus፡ ትጫንን፡ ትግሕሥቶሙ፡ እምፍፍት፡ ርኩዕ፡ τῆν ἀμεσῶραν αὐτῶν Chr. ho. 2 et 9.*

ጉሕቄ፡ I, 1 [ἄῤῥῖν *inverso deorsum capite posuit* rem;

II *inclinato corpore fuit senex*; ἄῤῥῖν; at *ἄῤῥῖν distortus fuit*] *in-curvescere, curvum vel incurvatum esse vel fieri*, ut se-nectur, Luc. 13, 11; **እቤራይት፡ ዘጉሕቄት፡ እምአብዝኖ፡ ውሉድ፡** M. M. f. 88; **ረግአኩ፡ ወጉሕቄ፡** Lud. e Ssal. Reg.; **መካን፡ ዘጉሕቄት፡ ወሞተ፡ ግሕፀፍ፡** ἐμὴ μῆτρας νεκρῶς καὶ γε-γηραυίας (*decrepitum esse*) Chr. ho. 25; onere: **እለ፡ ጉሕቄ፡ በአምልኮ፡ ጣዖት፡** Hom. Jac. Sar. — Voc. Ae.: **ጉሕቄ፡ ዘ፡ ገርገ፡** (ni ገርገ፡); *Rad. Abb.*: ዘ፡ ጎበጠ፡

አጉሐቄ፡ II, 1 *incurvare, curvum reddere*: **ፍርግያ፡** (Phrygia provincia) **ታጉሕቅ፡ ዘበፍ፡** Kid. f. 5; **ትካዝ፡ ያጉሕቅ፡ አባለ፡ ወያዕውር፡ አዕይንተ፡** Fal. f. 47.

ጉሐቅ፡ part. *incurvatus senectute, decrepitus*, Lud. auct. Greg.

ጉሐየ፡ inus, quod nescio an cum **ገጽጽ** *eradicavit* compo-nerere liceat.

ምጉሕያ፡ (ምጉሕያ) subst. *herba sterilis, herba frugibus noxia* („quae ubi semel irrepserit vix inde eradicari potest“, Lud.): **ሦከ፡ ወምጉሕያ፡** χέρσος καὶ ἀκαλλιῶα Jes. 7, 23—25; cum **አጫከላ፡** conjunctum, Org. 5; **ከንት፡ በድው፡ ወበፍለ፡ ላዕሌሃ፡ ሦከ፡ ወአጫከላ፡ ወከንት፡ ብሐውስ፡ ወምጉሕያ፡ ወከንት፡ በድው፡ ወዐዕ፡** Marc. f. 12 (ubi quaeritur annon terra sterilis significetur). — Voc. Ae.: **መግሕያ፡** v. ምሕጉያ፡ (sic) ዘ፡ መ፡ ጽ፡

ገሐፈ፡ I, 1 [ἄῤῥῖν *manu excepit abripuitque*] *auferre, abripere*, de vento et procella: **ይግሕፎሙ፡ ዐውሎ፡** Jes. 28, 17 var.; 57, 13 var.; **ከመ፡ ጸበል፡ ዘይግሕፎ፡ ነፋስ፡** Sap. 5, 15; Ps. 1, 5.

ተግሕፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ግሐፍ፡ part., Lud. sine auct.

ግሕፈት፡ n. act., Lud. sine auct.

ገሐፍት፡ subst. *canistrum*, καυσῶν Ex. 29, 3. 23. 32 (v. መሰብ). — Voc. Ae.: **ገሐፍት፡ ዘ፡ የሥጋ፡ ገበታ፡**

ገማ፡ subst. i. q. **ቃማ፡**, *torques, monile፡ ቀጻላ፡ ወርቅ፡ ሽፍኸፍት፡ ዘመርቅ፡ ገግግ፡ ጸዕዳ፡ Lud. e Libr. Myst. (si quidem lectio bona est).*

ጊሜ፡ *nebula* vid. sub **ጌመ፡**

ጉማ፡ et **ጉማ፡** subst. [an i. q. **ጊጭ?**] *sonus canorus vel suavis, modi፡ ጉማ፡* (v. ጉማ፡) **ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡** Sir. 47, 9; **ወይመልእክ፡ ኩሎ፡ ቤተ፡ ዕባይ፡ ጉማ፡ (ጉማ) **ቃሎሙ፡** 50, 18.**

ገመል፡ (raro ገምል፡ ut 4 Reg. 8, 9 var.), m., [ገጠጥ ጭጭ] **ገጠጥ** sing. et coll., Pl. **አግማል፡** et **ገመላት፡** (Matth. 23, 24 rom.), Pl. Pl. **አግማላት፡** *camelus*, Lev. 11, 4; Deut. 14, 7; Gen. 24, 64. 31, 34; Jes. 21, 7; Marc. 10, 25; coll. 1 Par. 5, 21; 4 Reg. 8, 9; **ጸጉረ፡ ገመል፡** Matth. 3, 4; Deg.; **አግማል፡** Gen. 24, 10. 19. 32. 37, 25; Ex. 9, 3; Jud. 7, 12; 1 Reg. 15, 3. 27, 9; 3 Reg. 10, 2; 1 Par. 27, 30; Jes. 30, 6. 60, 6; Jer. 30, 7; Hez. 27, 21; Judith 2, 17; Job 1, 3. 42, 12; **አግማላት፡** Jud. 6, 5, 8, 21; *camelina carne frui vetantur Christiani* Clem. f. 249.

ተገመነ፣ III, 2 sc contaminare, contaminari, profanari: Num. 25, 1; 4 Esr. 10, 30; ኢተገመነት፣ ነፍሱዩ በር ኩሱ፣ Hez. 4, 14; ለተገምድ፣ Hez. 44, 25; ተገመነኩ፣ ለስ፣ እምኔክ፣ Kuf. 33.

ግሙን፣ part. contaminatus, pollutus, immundus፣ ምድር፣ ግምንት፣ 1 Esr. 8, 80; ልሳን፣ ግሙን፣ Sir. 51, 5; ግሙን፣ ቀርባኖሎሎ፣ ለቃጥአን፣ 31, 22; ኩሉ፣ ፍናዊሆሙ፣ ግሙናን፣ Kuf. 22; Act. 10, 28 rom.; ግሙናን፣ መንፈስ፣ Did. 21; Ssal. Req.

ግምን፣ et ግሙን፣ subst. immundities, res impura፣ በግምናሎሎ፣ (v. በግማኖሎሎ) 2 Esr. 9, 11; መልእቅ፣ በግምናሎሎ፣ (v. በግማኖሎሎ) 1 Esr. 8, 80.

ግምነት፣ subst. macula, sordes vel impuri quid፣ ለእመቤት፣ ገቅዖት፣ ውስተ፣ ኅብስት፣ (sc. sacramentali) አው፣ ግምነት፣ ሊታዕብርግ፣ Kedr f. 89.

ግማኔ፣ n. act. et subst. contaminatio, pollutio, immunditia, res impura፣ እምኩሉ፣ ግማኔ፣ ኅጢአት፣ Kuf. 20; ምና፣ ወግማኔ፣ Kuf. 21, 23; ግማኔ፣ ዘተ፣ Kuf. 30. 50; ግማኔ፣ ነፍስ፣ Sap. 14, 26; በግማኔሆሙ፣ በገብሩ፣ Hez. 43, 8. 44, 7; Apoc. 17, 4. 21, 27; c. pron. suff. በግማኖሎሎ፣ (v. በግምናሎሎ) 2 Esr. 9, 11.

ገምድ፣ I, 1 2 [hunc significatum Arabes habent sub (جيش) et] جيش Subj. I, 1 ይግማዕ፣ tondere, radere, barbam፣ ወይገምድ፣ ጽሕፍላ፣ Jes. 7, 20; caput፣ ግምዲ፣ (v. ገምዲ) ርእስኪ፣ Mich. 1, 16.

ተገምድ፣ III, 1 tonderi, radi፣ ከመ፣ ይተገምድ፣ ሆጃጃ እያገገገገ (sic legisse videtur interpres pro κερῶνισσα) Jer. 28, 39.

ግምዲ፣ (non ግምዲ፣ Lud.), subst. (m.), Pl. ግምዕይ፣ et ግምዕ፣ ad nec non ግምዲያት፣ et ግምዳት፣ [fortasse referendum ad hebr. מִגְדָּ, aram. מגד (جمع); sec. F. Tuch de Aeth. ling. sonorum sibil. natura et usu p. 9 ad جمع] ampulla, lecythus, urceus, coiula, vel aliud hujus generis vas liquidum፣ ግምዲ፣ ቅብእ፣ καμψάκη ἑλαιου Judith 10, 5; 3 Reg. 19, 6; κοτυλή Lev. 14, 10. 12. 15. 21. 24; ግምዲ፣ ልክሳት፣ ልጎጎይጎይ Num. 5, 17; σκευος Num. 19, 17; Joh. 19, 29; ἄγγος 3 Reg. 17, 10; በግምዕይሆን፣ Matth. 25, 4; በግምዕይሆን፣ Deg.; Mavás. n. 69; Sx. Teq. 29; ኩሉ፣ ግምዳት፣ ዘቅብእ፣ (v. ግምዲያት) Num. 4, 9; ግምዲያት፣ 3 Reg. 7, 36. var. — Voc. Ae. ግምዲ፣ ዘ፣ ማስሮ፣

ጎምዕ፣ n. prgr. i. q. ጎምዕ papyrus nilotica፣ ንዋዩ፣ ጎምዕ፣ Jes. 18, 2 vrs. nov.

ገመድ፣ I, 1 [مَدَد; vicium ገዘመ] Subj. ይግምድ፣ 1) secare, amputare, abscondere፣ ዘእንበለ፣ ይግምድዎ፣ Job 8, 12; Jes. 38, 12 var.; Num. 13, 23; Joh. 15, 2 rom. a) putare vites፣ Lev. 25, 3. 4; ጊዜ፣ ገመድ፣ በጽሐ፣ Cant. 2, 12; Deg.; Jes. 5, 6. b) demetere, decerpere, fruges፣ ኢገመዱ፣ ፍሬ፣ በረከት፣ Chr. ho. 26; uvas፣ ይገመዱ፣ አስከለ፣ Jes. 18, 5. 2) caedere, ligna፣ ገመድ፣ ጸረ፣ ፀዕው፣ Jud. 9, 48; de gladio፣ እስኪ፣ ማእዘኑ፣ ትገምዲ፣ መጥበክት፣ ጳጳሩ፣ Jer. 29, 6. 3) disseccare፣ Lev. 1, 8; ገመዱ፣ መሌሊቶሎ፣ ከመ፣ ሥጋ፣ ውስተ፣ ጽሁርት፣ Mich. 3, 3; Joh. 19, 24. — Scholion Voc. Ae. vide sub መተረ፣ aliud፣ ገመድ፣ ዘ፣ መቅረጽ ።

ገመድ፣ I, 2 concidere፣ κατακόπτειν, ራብዕቶ፣ ትገምድ፣ በኩናት፣ Hez. 5, 2; ይገምድ፣ ሥጋሁ፣ በእብን፣ Marc. 5, 5.

ተገምድ፣ III, 1 1) secari, amputari, abscondi፣ ሐረገ፣ ወይን፣ እንተ፣ ትገመድ፣ ወትትአረር፣ (Deg. 2) detruneari, decollari፣ በስዩ፣ ተገምዱ፣ ሕገናት፣ ንጹሐን፣ Sx. Tachs. 30; ዘተገምድ፣ በመጥበክት፣ Enc. Mag. 15. 3) disseccari, discerpi፣ በሐብዎ፣ ወኮ፣ ሥጋሁ፣ ይተገመድ፣ Abush. 50. 4) abscondi vel praeceidi ut videtur i. q. absistere, intermittere፣ እስኪ፣ ማእዘኑ፣ ትገመድ፣ መጥበክት፣ ለአገዚ፣ Jer. 29, 6 var.

ግሙድ፣ part. abscessus, dissectus, truncatus, detruncatus፣ ቶማስ፣ ዘአባላቲሁ፣ ግሙድ፣ Enc. Nah. 24; ያዕቆብ፣ ግሙድ፣ Sx. Hez. 27; Enc. Mass. 18; Enc. Mag. 30.

ግምድ፣ subst. 1) segmentum, pars abscesa፣ ግምድ፣ ድርግሐ፣ Marc. 2, 21; Luc. 5, 36. 2) Pl. ግምዳት፣ legitur Prov. 16, 11, sc. ከመ፣ ግምዳት፣ ለጽሊጸ፣ መዳልው፣ ፎጥጎ ረገሳ፣ quod vendendum esset frustula, particulae, sed emendandum videtur ግምዳት፣ — Voc. Ae. ግምድ፣ ዘ፣ ቀራጭ።

ግምድ፣ subst., m. et f., Pl. ግምዳት፣ segmentum, frustum፣ ግምድ፣ ሥጋ፣ (fem.) Phlx. 243; 2 Reg. 6, 19 var.; ደይ፣ ውስቴታ፣ ግምዳት፣ ዘኩሉ፣ አባል፣ Hez. 24, 4; ግምድ፣ ዘተር፣ እምዕዕ፣ Sap. 13, 13; በግምድ፣ ልብሱ፣ Phlx. 10 (vid. sub ሐሰዩ); trsl. ግምዳት፣ አብድ፣ Job 16, 7 (vid. sub ቅንጣብ).

ግምዳት፣ n. act. amputatio, putatio, Lud. sine auct.

ግምዲ፣ n. ag. putator arborum, Lud. sine auct.

ትግምድት፣ subst. sectio, amputatio (passive)፣ ትግምድት፣ አልባሆሎ፣ Genz. f. 88.

I. ገመዳ፣ I, 1 [مَضَع] Subj. ይግምዳ፣ 1) trs. flectere, inflectere, inclinare፣ እምንእስሙ፣ ግምዳ፣ ከሰዳሙ፣ κάμψον τὸν πρῶτον Sir. 7, 23 var.; ወርቅ፣ ገመዳሙ፣ ልብሙ፣ ለንገሥት፣ ሪፎ፣ ለገምዳ፣ ለገምዳ፣ ፍትሕ፣ Ex. 23, 2; Deut. 27, 19; 1 Reg. 8, 3; ኢትግምዳ፣ ፍትሕ፣ ለእንሳ፣ ማው፣ በእንተ፣ ገዴቱ፣ Clem. f. 94. 160; ከመ፣ ኢይግምዳ፣ ፍትሕ፣ f. 227; ኢትግምዳ፣ ፍትሕ፣ ነዳይ፣ Did. 4; Macc. f. 10; Kedr f. 28. 2) intrs. flecti, inclinare, ከመ፣ ኢትግምዳ፣ ነፍስክ፣ መንገሌሃ፣ Sir. 9, 9; de limite፣ ወትገምዳ፣ እምሆዩ፣ መንገሌ፣ ... Kuf. 8.

ገመዳ፣ I, 2 inflectere, incurvare፣ እምንእስሙ፣ ገምዳ፣ ከሰዳሙ፣ Sir. 7, 23; ዘይገምዳ፣ ከሰዳይ፣ (sc. suum ipsius) M. M. f. 297.

ግምዳት፣ n. act. inclinatio፣ ከመ፣ ግምዳት፣ (sic legendum videtur pro ግምዳት) ለጽሊጸ፣ መዳልው፣ ፎጥጎ ረገሳ፣ Prov. 16, 11.

II. ገመዳ፣ I, 1 ,,arrodere panem dentibus" (Lud.), atterere [vicium videtur ገምድ et جَمَس]፣ ሰላም፣ ለስምዖን፣ እንተ፣ ለሐይሁ፣ አጽን። በሐብሉ፣ በቀልት፣ ይሉሱ፣ እንተ፣ ይገምዳ፣ ወይበልዎ፣ Enc. Nah. 3.

ገሥገሠ፣ quadr. cui contiguum videtur ገሥሶ፣ (an etiam ከሰ፣ ሐሰ?)፣ amb. ገሰገሰ፣ festinare.

አንገሥገሠ፣ V commovere, agitare, excitare፣ ለእመ፣ ኢትንገሠግዛ፣ ነፍሱ፣ ለዕዕ፣ Cod. Abb. LXXXV (a d'Abbadie mihi communicatum). — Rad. Abb. አንገሥገሠ፣ ዘ፣ አንሳሳ፣ et አንቃቃ፣

hortator: አብ፡መገሥቲ፡ πατήρ σου Ἰησοῦς Sap. 11, 11; መገሥቲ፡ (πατριάρχης) 8, 9.

ግራ፡ subst. [fortasse pro ግራው፡, referendum ad radd. ገገገ (ጎረወ፡) ገገገ (ከረ፡), ገገገ ገገገ (ፆረ፡), ገገገ, quibus potestas fodiendi et cavandi inest] favos; semper conjunctum: cum: መግረ፡, sc. መግረ፡ግራ፡ et usurpatum pro κηρὸς οὐρα: Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Hen. 1, 6, 52, 6; II Can. Ap. 66; etiam መግረግራ፡, ut: በከመ፡ መግረግራ፡ ዮጎትም፡ ሰብአ፡ በግጎተሙ፡ ወርቅ፡ ልግግግ ላይ κηρὸς τις ἔμπηξεν σφραγίδα χρυσῆν, Cyr. de r. fid. f. 51. — Voc. Ae.: መግረ፡ግራ፡ ዘ፡ ሠምዕ፡ ምስል፡ መግረግራ፡ ይ፡

ጌራ፡ gala vid. sub ገረረ፡

ገራህት፡ subst., m. et f., Pl. ገራውህ፡ [mī fallor i. q. ገራ፡ terra in qua neque aqua neque arbores sunt; campus ad serendum purus redditus] ager vel campus arabilis, terra arva, arvum, rus: Gen. 23, 13, 17, 33, 19, 49, 32; Ex. 22, 4 seq.; 23, 10; Lev. 25, 3 seq.; 27, 16 seq.; Deut. 23, 25; Ruth 2, 2 seq.; 4, 5; 2 Reg. 14, 30; Job 24, 6; Jes. 5, 8, 28, 25, 36, 2, 61, 11; Jer. 6, 12, 39, 7 seq.; Matth. 13, 24 seq.; 22, 5, 24, 18; Luc. 13, 19 (κεῖνος); ገራውህ፡ Gen. 26, 14; Kuf. 11; 2 Esr. 15, 3; 1 Par. 6, 57 seq. (περιπέριον); Ps. 106, 37; Job 39, 10; Jes. 32, 13; Jer. 8, 10, 39, 15; Joel 1, 10 (πῆδ፡); Hez. 36, 30; Judith 2, 27, 8, 7; Matth. 12, 1, 19, 29; Marc. 2, 23; episcopus አመጦ፡ ውስተ፡ ክልእ፡ ብሔር፡ ገራውህ፡ (scriptum est በራውህ፡) Can. Sard. 12. (De Apoc. 18, 11 vid. sub I ገርሕ፡) — Voc. Ae.: ገራህት፡ ገርን፡ ብ፡ አርጎ፡

I. ገርሕ፡ subst. merx, mercatura [ገር I et VIII (ገር VIII et ገር VIII et ገር VIII) comparavit, sibi acquirere studuit]: አምደሰዎት፡ አብገተ፡ ገርሐኪ፡ ገን ልምጥላን ናህ Hez. 27, 15; ወደመጽአ፡ ተግባሮሙ፡ ዕሰቀ፡ ደርከኖ፡ ገርሐሙ፡ ማዕገና ልምጥላን — ልምጥላን 27, 24. — At eodem referendum videtur ገራውሕ፡ ጎሞር Apoc. 18, 11 (tamquam Pl. a ገራሐት፡ vel ገራሕት፡ modo lectio sana sit). — Voc. Ae.: ገርሐኪ፡ ዘ፡ ዋጋ፡

II. ገርሕ፡ subst. „equus tractatus, terrere, institutus, aliās ፈረስ፡ ሮዩ፡, un cheval dressé“ Lud. auct. Greg. — Amb. magis quam Aeth. esse videtur, vid. scholion Voc. Ae. ad ተረሮዩ፡ (Arabes habent ገርን).

ገረመ፡ I, 1 [quod equidem non cum ገረመ (Isenb. lex. p. 172) sed cum ገረጦ፡ compositum] Subj. ይግርም፡, verendum, terribilem, formidabilem esse, terrere, አከመ፡ ብዙ፡ ዘይገርም፡ (v. “ገርም፡) ቀተሎቱ፡ (v. “ሎቱ፡) 1 Par. 10, 4; a) c. አምነ፡ comparationis: ዘይገርም፡ (v. pro ዘይገርም፡) አምነ፡ Hen. 21, 7; 4 Esr. 12, 17; Ps. 75, 12; ብከመ፡ (habebis cum qui) ዘይገርም፡ አምነገሥት፡ Clem. f. 121. b) impers. c. Acc. pers. (e8 grauf einem): ነገሥቶሙ፡ ይደነግ፡ ወይገርም፡ Hez. 32, 10; ገረሞሙ፡ ለዐይኖሙ፡ 2 Esr. 16, 16; አትርፍህም፡ ወአይገርምከመ፡ Jsp. p. 347.

ገረመ፡ I, 9, 1) *terrere, ex-; perterrere, terrorem inficere, formidare facere*: ገረመረ፡ ማዕገና ማዕገና Job 7, 14, 23, 15; Ps. 13, 9; Sap. 11, 20; ገረመረ፡ ወተደነግዎ፡ Sir. 4, 17; ለረራረ፡ አግዛ፡ አልጦ፡ ዘይገርም፡ 31, 16; Judith 16, 25; ይገርም፡ ለአሕዛብ፡ Ep. Jer. 3; Dan. 4, 2; Mich. 4, 4; Hez. 34, 28; 2 Esr. 16, 9; 1 Petr. 3, 14; 2 Cor. 10, 9. (In loco: ክርክቶስ፡ ገረማ፡ ለዕ፡ በለስ፡ ወዮብት፡ M. M. f. 111 legendum videtur ረገማ፡) 2) *formidabilem esse, Hen. 21, 7; መንግሥት፡ እንተ፡ ገረመ፡ አምነተሉ፡ መንግሥት፡ 4 Esr. 12, 17 var.; seq. Acc. Inf.: አከመ፡ ብዙ፡ ዘይገርም፡ ቀተሎቱ፡ 1 Par. 10, 4 var.*

ተገረመ፡ III, 1 et 2 *terribilem se praebere, verendam prae se ferre speciem ex. gr. imperantis, dominantis, territorie, minari, terribilem esse*: ተገረመ፡ በአፍርሆቱ፡ Gad. T. H.; principes ኢይምጽአ፡ በተገርሞ፡ (paulo infra በ ገረመምት) ውስተ፡ ቤተ፡ ክርን፡ Clem. f. 120; ኢይምዕ፡ ደም፡ ዘይገረመ፡ ማዕገና Job 39, 7; አንዘ፡ ይተረክሙ፡ በተገርሞ፡ Jsp. p. 297; መንግሥት፡ እንተ፡ ገረመ፡ አምነተሉ፡ መንግሥት፡ 4 Esr. 12, 17 var.; c. c. Acc. pers.: አትገረመ፡ አዕረ፡ አግዛ፡ በከነደክ፡ Jsp. p. 289; ተገረሞሙ፡ ወዐረሮሙ፡ p. 378.

ግራም፡ part. 1) *terribilis, formidabilis, timendus, ማዕገና Deut. 1, 19, 8, 15; Jes. 21, 1; Hab. 1, 7; Dan. 2, 31, 7, 7; Hen. 21, 1 seq.; 4 Esr. 10, 39; Hebr. 10, 27, 31; ከነጌ፡ ግራም፡ Enc. Iled. 22; ግራም፡ ከንክምም፡ ለአገላግድ፡ Ps. 30, 14; ግራም፡ ረሰይዎ፡ ለምድር፡ Num. 13, 32; ግራም፡ ጽ፡ ለሰዕድ፡ ማዕገና Deut. 28, 50; ግራም፡ ውሕት፡ በከሰ፡ ነባብ፡ በውስተ፡ ሀገሩ፡ Sir. 9, 18; ግራም፡ ከን፡ (ሙሉ፡) ለዕለ፡ ፀር፡ 45, 2; ኢከተ፡ ግራም፡ ለዘይገር፡ ሠናዮ፡ Rom. 13, 3; nonnumquam neutraliter: *terribile, res formidabilis, formido*: በአንተ፡ ግራም፡ ዘረከበኒ፡ Job 3, 24; ግራም፡ (v. ግርማ፡) አምነብ፡ አግዛ፡ ልምጥላን 5 ማዕገና Job 13, 11; ነባብ፡ ግራም፡ Lud. Comm. p. 503 n. 41. 2) *verendus, venerandus, augustus, majestate praeditus, de Deo*: Ps. 46, 2, 75, 7, 11, 95, 4; 2 Esr. 11, 5, 14, 14; Deut. 10, 17; Sir. 43, 29; de verbo Dei 4 Esr. 3, 27; de specie divina Jud. 13, 6; de rege vel regina: ወለብሰት፡ አልባሰ፡ ክብራ፡ ወከነት፡ ግርም፡ ልምጥላን Esth. 5 apcr.; ግራም፡ ውሕት፡ ግራም፡ ማዕገና ibid.; de loco sacrosanto Gen. 28, 17; Kuf. 27; de colloquio quod horrore sacro percillit aliquid 4 Esr. 1, 4; ምእናም፡ ግራም፡ Lit. 160, 4. — Adv. ግራም፡ *auguste* Ps. 138, 13.*

ግርማ፡ subst., m. et f., 1) *terror, pavor, horror, etiam causa terroris; formido, terriculamentum*: አግዛ፡ አንበረ፡ ግርማህ፡ ዲብ፡ ከሉ፡ አሕዛብ፡ 1 Par. 14, 17; 2 Par. 20, 29; Sap. 17, 6, 17; ግርማ፡ ዐቢይ፡ ወደቀ፡ ለዕሴህ፡ Kuf. 14, 30; Job 39, 19, 41, 5; ግርማ፡ ሌሊት፡ Job 4, 13; Ps. 90, 5; ግርማ፡ መዐትክ፡ Ps. 89, 13; አምግርማ፡ ቃሉ፡ ደንገ፡ ፀ፡ አሕዛብ፡ Jes. 33, 3; ማዕገና ፆረ፡ ግርማ፡ ዐቢይ፡ ላይ ላይ ልምጥላን ማዕገና Jer. 39, 22; ከመ፡ ይርአይ፡ ግርማ፡ ግርማ፡ ላይ ላይ ልምጥላን ማዕገና Jer. 37, 5; Deus ይከውነከመ፡ ግርማከመ፡ Jes. 8, 13; c. Gen. ejus, qui terrorem injicit: ምስል፡ ግርማሙ፡ Hez. 32, 30; Job 9, 34; Ps. 144, 6; ግርማ፡ አክደሰት፡ ገላብጥላን ልምጥላን Job 4, 10; Matth. 14, 26. 2) *majestas verenda Dei regisve, magnificentia veneranda vel formidabilis*: ግርማክ፡ Job 13, 21, 25, 2, 31, 23; አምገጽ፡ ግርማ፡ አግዛ፡ Jes. 2, 10, 19 var.; አመጽአ፡ ግርማ፡ ለዕሴክ፡ ጥ፡ ሄዕደጽ ሠፊ፡ Jes. 48, 9; ስዕረ፡

patum, sicut fauces) Ps. 5, 11. 113, 15. 134, 17. 149, 6; Rom. 3, 13; Did. 28; መተረ፡ ጉርዔ፡ Enc. Teq. 6. — Voc. Ae.: ጉርዔ፡ ዘ፡ ጉረሮ፡ (ጉርሮ፡).

ጉርዐዩ፡ quadr. I denom. jugulare; Voc. Ae.: ዘብሐ፡ ጉርዐዩ፡ (sic) ዘ፡ ሐረዳ፡ — Rad. Abb. habent: ጉርኤመ፡ ብ፡ አገመ፡

ተጉርዐዩ፡ III, 1 se ipsum jugulare (si non: strangulare): አምፊተውኩ፡ ለልዩ፡ እተጉርዐዩ፡ ἐμαυτὸν χειρῶσάσ፡ Dat Job 30, 24.

ተግርዕት፡ vid. sub ትግዕርት፡ sub ገዐረ፡

ገርዜን፡ n. prgr. (ut videtur corruptum e carbasinus; καρπάσινος) linteum subtilissimum, carbasinum: Christus ስርገዳ፡ ገርዜን፡ ተቀብረ፡ በመቃብር፡ hom. Epiph. in Cyr. f. 118; አምጽኩ፡ ልብሰ፡ ገርዜን፡ ለገንዘተ፡ ሥጋሁ፡ Lit. Chrys.; Christus ዘተጠለለ፡ በልብሰ፡ ገርዜን፡ Org.; M. M. f. 3; Enc. Hed. 29; ለምሥዋዕ፡ ይኩን፡ መንጠላዕት፡ ዘገርዜን፡ ንጹሕ፡ ዘአልቦ፡ ነውር፡ Kid. f. 6; ክድንጎ፡ ገርዜን፡ ጸጋ፡ ዘኢአንምም፡ ጠባባን፡ III Sal. Mar. 17. — Voc. Ae.: ገርዜን፡ ዘ፡ ሻሽ፡; aliud: ብ፡ መረዌ፡ ወሻሽ፡ ይ።

ጌርጌል፡ n. prgr. sc. 1) ἄεθῶπις ῥότα, turbo Hez. 10, 13. 2) „numm e septem coelis, quos Aethiopes asserunt“, Lud. ex Org. 2; ጌርጌል፡ „primo die creatum esse, negatur auctor Libr. Myst.“ (Lud.); ምሕልላ፡ አዕርግ፡ ጌርጌለከ፡ Hym. Mus. Brit. LIV n. 7.

ገርገረ፡ rad. de qua vid. Ges. thes. p. 305 sub ገገጃ፡ n. 5.

አንገርገረ፡ V 1) se volutare, volutari: ናንገርግር፡ በተፋቅር፡ ἔγκυλισσόμεν Prov. 7, 18; Did. 2; sponsa ዘታንገረግር፡ በተዘውዖ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወድቀ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወአንገርገረ፡ እንዘ፡ ይበኪ፡ Sx. Masc. 3; አንገርግርት፡ Phlx. 110 (vid. sub አልኩመ፡); አንገርገረ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Gad. T. H.; አንገርገረ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡ ibid.; de serpente Gad. Ad. f. 16; ከመ፡ ሐራውያ፡ ዘይጸርር፡ ታሕተ፡ ወያጸንን፡ እመንገለ፡ ስርገገ፡ ወያንገረግር፡ ውስተ፡ ጸብር፡ μέτω νεύουσι πρὸς τὴν γαστέρα κύντροντες καὶ τῷ βορβόρῳ ἐγκυλινδούμενοι Chr. Ta. 12. 2) facere ut se volutet alqs: እኩይ፡ ጋንን፡ አጎዞ፡ ወያንገረግር፡ Matth. 17, 15; diabolus አውደቃ፡ ወአንገርገረ፡ Sx. Jac. 3; Sen. 7; pastor አንገርገርመ፡ (ለአባግዲሁ፡ ድውያን) ውስተ፡ ውእቱ፡ መረት፡ (cui medica salubritas inerat). Sx. Sen. 15. — Voc. Ae.: አንገርገረ፡ ዘ፡ ተንኮባለ።

ነገርጋር፡ subst. volutatio, nomen morbi, quem epilepsiam dicunt (sec. Lud. jectigatio, Beitsstanz): እኩይ፡ ጋንን፡ ወነገርጋር፡ Clem. f. 178; እለ፡ በሙ፡ ነውረ፡ ዘነገርጋር፡ ወዘጋንን፡ ኢይዎዩም፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 130; ዘነገርጋር፡ epilepticus Luc. 9, 38 in tit.; Matth. 17, 14 in tit.; እለ፡ ነገርጋር፡ Matth. 4, 24.

ጉርገውረ፡ rad. cognata cum ጉርዔ፡, ገርገሬ፡ (etiam ገገገገ፡ Hos. 7, 14 ut mihi videtur) nec non ነገረ፡

አንጉርጉረ፡ V murmurare, fremere prae impatientia vel indignatione, queritari, indignabundum esse, stomachari: እለ፡ ያንጉረጉፋ፡ of γογγύζοντες Jes. 29, 24. 30, 12; ለምንት፡ ያንጉረጉር፡ ሰብእ፡ Thren. 3, 38; Judith 5, 22; Ps.

58, 17. 105, 25; Ex. 15, 24; Num. 11, 1; Judae 16; διαγογγύζεν Deut. 1, 27; Luc. 15, 2; አንጉርጉፋ፡ ወተአንተሉ፡ ἠγανάκτουσ. Sap. 12, 27; c. በእንተ፡ rei vel pers.: Num. 14, 36; Matth. 13, 57 (σκανδαλιζοῦσαι); Joh. 7, 12; c. ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 2. 27; Matth. 20, 11, vel በላዕለ፡ Num. 17, 20; Ex. 16, 8, vel ጳቢ፡ Ex. 17, 3 var.; c. ላዕለ፡ rei: ኢታንጉርጉር፡ ላዕለ፡ ጸጋ፡ ዘመሀብከ፡ Fal. f. 57; c. Acc. pers.: Ex. 17, 3.

ነገርጋር፡ subst. (m.) murmuratio, queritatio, querela, indignatio, inobediens Ex. 16, 7. 8; Num. 14, 27; Jes. 58, 9; አንደግምሙ፡ እኩይ፡ ነገርገረ፡ Sir. 46, 7; Sap. 1, 10. 11; Phil. 2, 14; ሮጥገ 1 Tim. 2, 8.

መንጉርጉር፡ et መንገራጉር፡ part. f. መንጉራጉርት፡ murmuratur, querulus, stomachosus: መንጉርጉራን፡ et መንጉራጉራን፡ κέρκωτες Prov. 26, 22. 18, 8 var.; 16, 18 var.; ኢትኩን፡ መንጉርጉረ፡ Const. Ap. 8; Lud. Comm. hist. p. 317 n. 55 et p. 320 n. 63; Clem. f. 85; መንጉራጉርት፡ Fal. f. 38. 52 (vid. sub አደመ፡).

ግርጣጥ፡ subst. nomen instrumenti musici cujusdam, Chr. Ax. f. 94 (vid. ገንታ).

ግሪእ፡ n. prgr. sc. ጥራፊ (in Acc.) ἄγρις avis (cui respondet ህጃ፤ aquila ossifraga), Lev. 11, 13; Deut. 14, 13. „Aethiopes intelligunt suam ኤጥምጳጥር፡ avem albam rapacem cadavera quaerentem“, Lud. (vid. Lud. lex. amb. c. 64).

ጉረጸ፡ verbum significationis haud satis certae, quod Lud. affert e Libr. Myst.: ሐራውያ፡ ዘውእቱ፡ መፍልስ፡ ወጥረሲሁ፡ እኩይ፡ ወጉረጸ፡ (sic) ሰስጥፍ፡ ወገዩዩ፡ et interpretatur „invasit Setaealem ut fugeret“.

መጉረጽ፡ subst. ut videtur instrumentum scalpendi i. e. unguis aduncus [ገገጃ ገገጃ ጋራ፤ scalpit, scabit, حشش et حشر]: አራዊት፡ መሣጥያን፡ እለ፡ በሙ፡ ጽፍራት፡ ወመጉረጽ፡ F. N. 23.

ገረፈ፡ rete confecit, Lud. sine auct.

ገሪፍ፡ subst. f. verriculum, sagma, rete [de rad. ገገጃ, cui primitus vis rapiendi et verrendi inerat, vid. Ges. thes. p. 304] ሀገገግግ Matth. 13, 47; ጎሠሠ፡ ከመ፡ ይግበር፡ ለሙ፡ ገሪፈ፡ Phlx. 125; ከመ፡ ያመሥጥ፡ ወይጠል፡ አመሥርተ፡ ገሪፍ፡ Enc. Tachs. 10; መሥገርተ፡ ገሪፍ፡ እንተ፡ ታስተ፡ ጋብእ፡ ዘመደ፡ ከሉ፡ ዓሣት፡ Org. 3. — Voc. Ae.: ገሪፍ፡ ዘ፡ መረብ፡

ጉሪፋ፡ vel ገሪፋ፡ subst. ut videtur poena, supplicium: ባልሐነ፡ አምገሪፋ፡ ወአምቀዳሚት፡ አበሳ፡ ለኒኒታ፡ ሕነገና፡ καὶ τὸν ἀργύριον ἀνταμάτων Cyr. ad Th. f. 21. [An ab amharico verbi ገረፈ፡ significatu virgis caedere, flagellare, castigare, punire?]. At Voc. Ae. ad Cyr. exhibet: ጉሪፋነ፡ ዘ፡ ጌጋይነ፡; eodemque pertinere videtur scholion Voc. Ae.: ጉሪፋነ፡ (v. ጉረፋት)፡ ዘ፡ ከንፋ፡ [ገርግ?].

ጌሰም፡ cras vid. sub ጌሰ፡

ገሰስ፡ vel ገመሠ፡ I, 1; [ወጃ፤ ገገጃ፡ vel ገገጃ፡, ገገጃ፡] Subj. ይግስስ፡ 1) palpare, con-, attractare, manu tangere, ገሰስ፡ ስ፡ ምስገግግግ Sap. 15, 15; Ps. 113, 15; c. Acc.: ትወዲ፡ እዲከ፡ ሎቱ፡ ለገሰሶቱ፡ Job 40, 27; Gen. 27, 12. 21; Kuf. 26;

1 Joh. 1, 1; Luc. 24, 39; Fal. f. 53, 54 (vid. sub ሕዋስ ህ).
 2) *tangere, attingere*, ἄπτεσθαι, c. Acc.: Gen. 3, 3; Kuf. 3; Lev. 5, 2. 3. 11, 27 seq.; 12, 4. 15, 5 seq.; Ps. 103, 33. 143, 6; Dan. 9, 21. 10, 16. 18; እምድገረገሰ፡ በድን፡ ወከዕብ፡ ይደግም፡ ገሰሱ፡ Sir. 31, 30; ማሰ፡ ገሰ፡ 13, 1; Jes. 52, 11; ዘኢይከውኖሙ፡ ለገሰሱ፡ በአደግሞሙ፡ Judith 11, 13; Marc. 1, 41. 6, 56; ገሰሱ፡ አዕይንቲሁ፡ 8, 25; ኢትግሰስ፡ ወኢትልክኖ፡ Col. 2, 21; F. M. 31, 3; ገሰሰ፡ አፋዮ፡ Jer. 1, 9; እድ፡ እግዚ፡ ገሰሰ፡ Job 19, 21; ኢትግሰስ፡ እከት፡ Job 5, 19. 4, 5; ገሰሱ፡ እግዚ፡ ወአጎህ፡ ለምጽ፡ 1 Reg. 15, 6; violandi vel laedendi causa: Jer. 12, 14; Zach. 2, 8; Job 1, 11. 12. — Voc. Ae.: ገሰሱ፡ ዘ፡ ያሠሠ፡ v. ደጎሠሠ፡

አግሰሱ፡ II, 1 *palpare* vel *contrectare sinere* alqm alqd, Jud. 16, 26.

ተገሰ፡ III, 1 *contrectari, attractari, manu tangi*: ተገሰ፡ (አደሱስ) እምቶማስ፡ Kid. f. 3; Cyr. ad Th. f. 24; ኢይትገሰስ፡ Nah. 3, 1 var.; እሳት፡ እንተ፡ ኢትገሰስ፡ Deg.; Org. I.

ግሱስ፡ part. *contrectatus, tactus*, Lud. sine auct.

ግሰት፡ n. act. *palpatio, conrectatio, tactio, tactus*: ኢልኩፋን፡ በግሰት፡ አጸብዕ፡ M. M. f. 52; በግሰት፡ አድ፡ F. M. 14, 1; በግሰት፡ ከኖሩሪሁ፡ ለጻንኤል፡ M. M. f. 92; Org.

ገሰሱ፡ n. eg. *palpator, conrectans*: መቴዎስ፡ ገሰሱ፡ ጭስልክ፡ (o Christe), Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; f. ገሰሱት፡ Org. I.

ግሰሌ፡ subst. *attractio, tactus*, Enc. Teq. 27.

ገሰገሱ፡ quadr. I et ገሰሰ፡ I, 1 *deradere, abradere*: እምድገረገሱ፡ ገሰገሰዎ፡ (v. ገሰሰዎ) ለውአቱ፡ ቤት፡ μετὰ τὸ ἀποξυσθῆναι τὴν οὐρίαν Lev. 14, 43.

ገሰገሱ፡ *commovere* vid. sub ገሥገሥ፡

ግብ፡ *fovea* vid. sub ገበበ፡

ገብ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ገብላ፡, rarius ግብላ፡, subst. m. et f., Pl. ገብላት፡ (ግብላት) *lacus vel canalis potatorius*, e quo potant pecus et homines: ለግብላት፡ Gen. 30, 38. 41; δεξαμεναί (v. ግብላት) Ex. 2, 16; ገብላት፡ እብን፡ ዘያሰትዮ፡ ባሕ፡ አኖራሰ፡ Sx. Masc. 1; ዘያእምር፡ ወኢይገብር፡ ይመስል፡ ገብላ፡ ሕጽረ፡ ሠኖዮ፡ ዘምሉኡ፡ ማየ፡ ዘእምሪሁ፡ ይሰትዮ፡ ብዙኃን፡ ወያንጽሕ፡ ብዙኃን፡ እምርሐቀቲሆሙ፡ (sc. lavando) Phlx. 109.

ገብረ፡ I, 1 [גַּרְזַּי valuit, fortis fuit; de prima radicis significatione vid. Ges. thes. p. 261] Subj. ይግበር፡ 1) *actuosum esse*, a) *laborare*, Ruth 2, 19. 3, 2; Ex. 31, 5. b) *agere* Deut. 17, 12; Num. 24, 18; Job. 5, 17; Jac. 2, 22 Platt; Rom. 7, 5. 2) *transl. facere, a) creare, condere*, Gen. 1, 7. 16 seq. 2, 2 seq.; Ps. 95, 5. 120, 2; Kuf. 2; Koh. 7, 29; Prov. 8, 23; Sap. 13, 3; Jes. 27, 11. 40, 26. 43; 1; Act. 4, 24. 7, 50; Apoc. 14, 7; c. እምን፡ materia: Gen. 2, 7. 19. b) *ex se producere* i. e. *ferre fructum* Gen. 1, 11. 12; 4 Reg. 19, 30; 4 Esr. 9, 31; Matth. 13, 23. 21, 43; vel *exigere radices* Sir. 3, 28; ramos, frondes Marc. 4, 32; *jacere umbram* ገብረ፡ ጽላሎት፡ Job 15, 29. c) *conficere, fabricari*, ut: arcam Gen. 6, 14. 8, 6; ferramenta 4, 22; vestes 3, 7. 21. 37, 3; vas Kuf. 11; Jer. 18, 4; simulacrum Deut. 27, 15; Kuf. 11; flagellum Joh. 2, 15; varias

res Ex. 25—30; Hen. 8, 1; septum Gen. 33, 17; hortos et piscinas Koh. 2, 5. 6; foveam Ps. 7, 16; መዛግብት፡ Gen. 41, 34; libros Koh. 12, 12; al.; a. እምን፡ materia: Ex. 30, 1. 5; Rom. 9, 21; vel c. Gen. Ex. 27, 3; Gen. 6, 14; Hez. 27, 6; vel c. dupl. Acc.: Ex. 39, 12. 13; Jes. 44, 17; ትገብር፡ (ለወርቅ) አክሊላት Zach. 6, 11. d) *parare, apparare*, ut: cibos 2 Reg. 12, 4. 13, 10; Jud. 6, 19. 13, 15; Gen. 18, 6. 8. 21, 8; Kuf. 26; ገብረ፡ ወይን፡ እምኖራ፡ Kuf. 7; ይገብር፡ ግብንት፡ Sx. Masc. 18; ማጎደረ፡ Ex. 15, 17; Joh. 14, 23; ምርፋቀ፡ Joh. 6, 10; መካነ፡ 2 Reg. 7, 10; ቤት፡ Gen. 30, 30; viam Ps. 67, 4; candelas (ἐξάπτειν) Ex. 30, 8; in specie victimam ad immolandum 1 Reg. 6, 14. 7, 9; 2 Reg. 21, 9; Lev. 9, 7. 22. 14, 30; Num. 6, 16. 17. e) *comparare, acquirere*, ut: Ex. 23, 16; ጎደላ፡ Deut. 8, 17; ስሙ፡ Gen. 11, 4. 2 Reg. 8, 13; Sir. 41, 12; ቁንግት፡ መዛግብት፡ Luc. 12, 33; አዕርክት፡ Luc. 16, 9. f) *instiuere, peragere, convivium, festum* Luc. 5, 29. 14, 12; Matth. 22, 2. 26, 18; Act. 18, 21; Ex. 12, 48; Num. 9, 10. 14. Kuf. 7. ግበር፡ በግሰስ፡ Nah. 2, 1; ገብረ፡ ተገክር፡ Mavás; Enc. Mag. 8; ጉባኤ፡ Enc. Teq. 19; bellum (gerere) Kuf. 37. 50; Deut. 20, 12; 1 Par. 22, 8; Apoc. 13, 7. g) *exercere, subigere*, Ex. 31, 4; euphemistice: (alqm) Gen. 19, 5. h) *operari, opus vel negotium facere*: Koh. 9, 10; ሰዱሰ፡ ዕለት፡ ትገብር፡ ግብረ፡ Kuf. 50; Ex. 20, 9. 35, 2; Lev. 23, 3; Luc. 13, 14; ይግበር፡ ግብር፡ Gen. 39, 11; ቦኤ፡ ይግበር፡ ግብር፡ ቤት፡ እግዚ፡ Hagg. 1, 14; Joh. 10, 37; in specie: *sacris operari*, λειτουργεῖν, Ex. 38, 27. 39, 12. 13; Num. 4, 26; Deut. 10, 8. 17, 12. al. i) *efficere*, (bewirken, verur[sach]en): ጭስል፡ መቅሠኖት፡ ይገብር፡ እምግልት፡ Sir. 28, 17; Jac. 1, 3; 1 Cor. 12, 6; 2 Cor. 4, 17. 9, 11; ሰላሙ፡ Prov. 10, 10; Jac. 3, 18; ሀክክ፡ Rom. 16, 17; ምድኅነት፡ Luc. 1, 68; ፍሥሓ፡ Act. 15, 3; ግዕልት፡ Am. 7, 11; seq. Subj. vel ስሙ፡ c. Subj.: ገብረ፡ ሎሙ፡ ይፍርህምሙ፡ (v. ስሙ፡ ይፍር፡) ስላሉ፡ ዘነፍስ፡ Sir. 17, 4; Kuf. p. 4; Apoc. 13, 15; vel seq. ብዙ፡ Joh. 11, 37. k) *perficere, peragere, perpetrare*; ኢገበርክ፡ ሎት፡ መዮቶ፡ 1 Reg. 28, 18; ዘከቀድ፡ በልቡ፡ ይገብር፡ Sir. 8, 15; Rom. 9, 28; ገብረ፡ ግበር፡ በክሙ፡ አዘገኩ፡ (ἐπιτελέσει) Judith 2, 13; Ps. 51, 9 (omisso Objecto); Jud. 11, 39; መንከረ፡ Ps. 77, 5. 97, 1; ዐበይት፡ 70, 21; Luc. 1, 49; ተአምረ፡ Jud. 6, 17; Kuf. 48; Joh. 2, 11. 23; ጎደላት፡ Matth. 7, 22; ግብረ፡ Joh. 5, 36; 2 Tim. 4, 5; ፈቃድሙ፡ Marc. 15, 15; ቦቀለ፡ Ex. 12, 12; Hez. 25, 11; ፍኖተ፡ Hen. 41, 6; iudicium Kuf. 5. 48; Joh. 5, 27; ገፈቅድ፡ ትግበር፡ ለኒ፡ ዘሰአልኖክ፡ Marc. 10, 35; Joh. 14, 13. 14. l) *facere, agere*: Matth. 5, 47; ምንት፡ እግበር፡ Marc. 10, 17; Luc. 3, 10; ዘንተ፡ ገክርክ፡ Gen. 3, 13. 14; ዘእገብር፡ አነ፡ 18, 17. 22, 16; እምዝ፡ ፈጸሞ፡ እግዚ፡ ዘንተ፡ ስላሎ፡ ገብረ፡ ምድኅ፡ Jes. 10, 12; ኢትግበር፡ ከመዘ፡ Kuf. 10; ታአምር፡ ዘከሙ፡ ገብሩ፡ ibid.; Gen. 8, 21. 18, 5; Matth. 23, 3; Luc. 2, 27; Joh. 14, 31; ሠኖየ፡ ግበርክ፡ bene egisti Sir. 37, 9; 1 Cor. 7, 37; Phil. 4, 14; እንተ፡ ጎሜይስ፡ ገብረ፡ 1 Cor. 7, 38; etiam seq. Subj., ut: ኢይገብር፡ ይህግ፡ ለክልኤ፡ (non faciet ut eam det alii) Tob. 6, 13; in specie a) *facere, exercere* bonum, virtutes: ገብረ፡ ሠኖየ፡ Koh. 7, 20; Sir. 48, 16; Ps. 36, 3; ገብረ፡ ጽድቅ፡ Jes. 5, 7; Jer. 9, 24; 1 Petr. 3, 14; ገብረ፡ ፍትሕ፡ Ps. 9, 17; Joh. 3, 21. 8, 29; Rom. 3, 12. 7, 21; 1 Joh. 1, 6. 2, 29. 3, 7; 3 Joh. 5; ገብረ፡ ምጽዋት፡ Sir. 12, 3; Matth. 6, 3; ጸሎተ፡ Enc. Mij. 1. β) *essequi, observare* voluntatem, praecepta alcis: Lev. 20, 22;

Deut. 15, 5; Ps. 102, 20. 21; ገብረ፡ሕገ፡አዳት፡ Rom. 3, 20. 21; ዘይገብር፡ፈቃድ፡ለአቡዮ፡ Matth. 7, 21. 21, 31. 23, 3; Joh. 8, 44. ገ) *patrare, committere* malum, peccatum Lev. 20, 12; Jes. 5, 7; Hez. 3, 20; ገብረ፡አኩዳ፡ Prov. 6, 18; Gen. 31, 26. 40, 15; Deut. 22, 21; 2 Reg. 18, 13; Matth. 13, 41. 27, 23; Luc. 3, 19; Joh. 8, 34. m) *facere alqd alicui vel contra alqm* i. e. *praestare, exhibere, afficere, agere cum aliquo, tractare alqm, committere in alqm*, c. c. ለ፣ ut: ገብረ፡ሠናዩ፡ለጸኑስ፡ Prov. 3, 27; ምንተ፡እንከ፡እግብር፡ዓዲ፡ለወይንዮ፡ Jes. 5, 4; Gen. 24, 44; Ex. 14, 31; Matth. 5, 44. 20, 32; Marc. 5; 19. 20. 7, 12. 10, 51. 15, 8; Luc. 6, 27; Joh. 13, 15; c. በ፣ ut: በከመ፡አቀሰሎ፡ይገብር፡ቡቲ፡ Kuf. 24; Gen. 22, 12; Ex. 6, 1; Num. 22, 2; Deut. 3, 6. 4, 3; Luc. 23, 31; c. ላዕለ፡ (*erga vel contra*): ገብረ፡ምሕረተ፡ላዕለ፡ Jes. 64, 4; Luc. 10, 37; Kuf. 18. 48; Dan. ap. 1, 61; Gen. 12, 18. 20, 9. 34, 7. 40, 14; Ex. 14, 11; Jud. 15, 11; 1 Reg. 31, 11; Joh. 15, 21; c. ዲቦ፡ Jer. 9, 24; Ps. 14, 4; Kuf. 18; Act. 9, 13; c. ምስለ፡ pers.: Ruth 2, 11; Jud. 15, 3; Dan. 1, 13; Luc. 1, 72; c. Acc. pers. vel rei: ሕገበረ፡ግብር፡ከከመ፡ፈቀድከ፡ Esth. 3, 11; Gen. 19, 8. 27, 45; Lev. 16, 15; Deut. 31, 4; Jos. 8, 2. n) *facere vel reddere alqm vel alqd*, c. dupl. Acc., ut: ጽኑዕ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡ Prov. 8, 23. 29; Apoc. 21, 5; coll. Hen. 6, 4; vel c. Acc. et ውስተ፡ Deut. 9, 14. o) *adhibere*: ይደሉ፡ከመ፡ይግብር፡ሎቲ፡ (sc. ለደድከ) ራውሳተ፡ልምሎማተ፡ F. M. 3, 3; ገንሕ፡ኩሎ፡ንዋዩ፡ዘውስቲዮን፡ወግብር፡ለሕንጸተ፡አብያተ፡ክር፡ን፡ Lud. e Vit. Theoph. p) *nonnumquam c. praep. substituitur aliis verbis specialioribus*, ut: ወይግብር፡ውስተ፡ማኅቶት፡ቅብአ፡ (pro ይደዩ) Sx. Teq. 20; ግብር፡እደክ፡ዲቦ፡ዛቲ፡ጸክል፡ Lit. 158, 4. 159, 1; F. M. 14, 10 (vid. sub ምረቅ፡ c. 898).

አግብረ፡ II, 1 1) *facere vel conficere vel perficere juvare vel curare vel sinere, ad faciendum adducere*, አግብሩን፡ዕጹብ፡ግብረ፡ Deut. 26, 6; እምአለ፡ይቀውሙ፡ወያገብር፡ወያስተፋጥኑ፡ግብረ፡እግዚ፡። ἀπὸ τῶν ἐργαδιωκτῶν 1 Par. 23, 4; ፍቅር፡ኢታገብር፡እኩዮ፡ወኢታ፡ኪሊ፡ሕሙመ፡ላዕለ፡ቢጽ፡Chr. Ta. 19 (chr. 1 Cor. 13, 5); Rom. 1, 32 Platt; conficere curare: Ex. 26, 14. 15. 27, 1. 30, 38; 1 Reg. 8, 12; 2 Reg. 1, 25; 3 Reg. 7, 34; 1 Par. 18, 8; 2 Par. 4, 8; አግብር፡ኅጻውንተ፡ Gad. Lalib.; liber aureus ዘአግብር፡ሎቲ፡አቡሁ፡ Enc. Haml. 16; c. Acc. confecti et Acc. materiae: ማሕረስከመ፡አግብር፡ከዮን፡ወግዕዕደክመ፡አግብር፡ረምሐ፡ Joel 4, 10. 2) *passim i. q. II, 2 cogere*, ut Kuf. p. 4 ann. 4.

አግብረ፡ II, 2 1) *efficere ut faciat vel perficiat* alqs alqd: መቦቲ፡ለብአሲ፡ጽድቅ፡እግዚ፡። ኢያይብር፡ (v. ኢያይብር) *κατεργάζεσθαι* Jac. 1, 20. 2) *cogere, adigere, adducere* alqm ad faciendum alqd, c. dupl. Acc., ut: ዛቲ፡መጽሐፍ፡ኢታገብረ፡ግብረ፡ዘኢትክል፡ Fal. in proleg.; ሰብአ፡እኩዩን፡ያይብር፡ዘንተ፡ Sx. Sen. 28; አስመ፡ያይብር፡ለብአሲ፡ቀቲሊ፡ፍቁፍ፡፪ ግብር (duae res ad interficiendum amicum adducere possunt) Asp. p. 335; vel c. Acc. pers. et ላዕለ፡ rei: ምንተኑ፡ዘአገብረከ፡ላዕለገ፡ Jsp. p. 333; c. በእንተ፡ rei, Lud. Comm. p. 335; seq. ለ፡ c. Inf.: አገብረኒ፡ለቀቲሎቲ፡ p. 336; seq. Subj. verbi: እመኒ፡አገብረኩ፡ትብላዕ፡ Sir. 34, 21; አገብሩን፡ንግብር፡ Judith 8, 40; Gal. 2, 3; Jsp. p. 322; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢያግብርኩከ፡ከመ፡ትሠዕ፡ Jes. 43, 23; Asc. Jes. 5, 8; c. Acc. pers.: Gen. 19, 3. 33, 11; Jud. 13, 15. 19, 7; Prov. 6, 7; Luc. 24, 29; 2 Cor. 12, 11; Chrys. cre-

berime; በአገብር፡ (τυπονῶδῖ) *per vim, violenter* Sap. 14, 21; Saal. Req. 3) *tributum imponere* alicui, c. dupl. Acc.: 4 Reg. 18, 14. 23, 32.

ተገብረ፡ III, 1 1) *fieri a) creati* Kuf. 2; ተገብር፡ሠሐቅዎ፡መላእክት፡ Job 40, 14; Hen. 72, 1; ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ተወልደ፡ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119; Exp. Fid. Nic. b) *gigni*: ኅጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገብር፡ ገህፍጦጦጦ (v. ይትገብር) Job 28, 2; Act. 1, 1. c) *conficri*: ዘይትገብር፡እምአስክል፡ Num. 6, 3; ኩሎ፡ዘይትገብር፡በአሳተ፡ንዋዩ፡ Num. 31, 23; Ex. 25, 31 seq.; 26, 10. 30, 2. 3. 39, 23; ኩሎ፡ወርቅ፡ዘተገብረ፡ለግብረ፡ቅዱሳን፡ Ex. 39, 1. 4. d) *parari, apparari*: ወዘይትገብር፡ሲሳይን፡ዘለለዕለትን፡ 2 Esr. .15, 18; 1 Reg. 21, 6; በጸው፡ይትገብር፡ Lev. 2, 13; ornari: እንተ፡ተገብረት፡በወርቅ፡ወበዕንቅ፡ Apoc. 18, 16. e) *perfici, perpetrari, agi*: ተገብረ፡ዝገገጥ፡ኩሎ፡በአደኪ፡ Judith 15, 10; ትዕግልት፡ዘይትገብር፡ Koh. 4, 1; Mal. 1, 9; ይትገብር፡ግብረ፡ 4 Esr. 4, 47; Hen. 2, 2. 5, 2. 6, 3. 15, 5. 91, 15. 106, 6; Matth. 18, 19. f) *agi, peragi, haberi*, de festis: ተገብረ፡ፋሲክ፡ 4 Reg. 23, 22; Kuf. p. 26; ይትገብር፡ሎቲ፡በዓል፡ዐቢይ፡ Sx. Mij. 24; ሲዮዶክ፡ይትገብር፡ II Can. Ap. 35. 2) *colri*, de agris Hen. 10, 18. 3) *efficacem fieri vel esse*: ተገብረ፡ወተሰልሙ፡እሳት፡ውስቲቲ፡(ለግዩ) Sap. 16, 17; Matth. 14, 2 (Jac. 4, 1).

ተገብረ፡ III, 2 1) *Refl. 1) opus facere, operari, laborare*: 4 Esr. 3, 19; Act. 18, 3; ዘይትቀንይ፡ወይትገብር፡ Sir. 10, 27; 1 Thess. 2, 9; በፍርሀት፡ትትገብር፡ለአይወትከመ፡ Phil. 2, 12; c. Acc. operis vel negotii: ተግብር፡ዘተገብርከመ፡ በዲቦ፡ምድር፡ Kuf. 20; 1 Thess. 4, 11. a) *operam dare rei, elaborare, operando acquirere*, c. Acc.: Prov. 6, 8; ግር፡እንተ፡ትትገብር፡ከንዮ፡ Hos. 6, 8; ይትገብር፡ሐሰተ፡ Jer. 8, 10 vrs. nov.; Zeph. 2, 3; ዘይትገብረ፡ለአኪት፡ ὁ ἐὶ δὲ δὲ λῆζ(ζ)ων εἰς κακῶς Sir. 12, 3; ተገብረ፡ጽድቅ፡ Hebr. 11, 33; ይትገብር፡ ሀጉላ፡ነፍሱ፡ περυσίτοιτα Prov. 6, 32. b) *labore conficere*: እለ፡ይትገብር፡ሚላተ፡ Jes. 19, 9; መጻል፡ 19, 10; apīs ዘይትገብር፡ጸቃውወ፡መግር፡ Org. 5; infantes qui nondum dentes habent ለተገብር፡ግብስት፡ (ad conficiendum i. e. masticandum panem), Lud. e Mss. Colb. c) *colere agrum, vites*, c. Acc.: Gen. 2, 15. 3, 23. 4, 12; ዘይትገብረ፡ለምድር፡ Prov. 12, 11; ዘይትገብር፡ገራሁዮ፡ 28, 19; Kuf. 3; 1 Esr. 4, 6; Sir. 20, 28; Jes. 23, 10; ዘይጻሙ፡በተገብርታ፡ለምድር፡ Sap. 17, 16; Jsp. p. 371; ወይንኪ፡ዘተገብርኪ፡ Jes. 62, 8. d) *mercaturam facere, negotiari*: Gen. 42, 34; ሐመር፡እንተ፡ትትገብር፡ እምርሐቅ፡ Prov. 29, 32; Did. 3; ትትገብር፡ምስለ፡እለ፡. . . Hez. 27, 16; Luc. 19, 13. 15; Jac. 4, 13; c. በ፡ rei Matth. 25, 16; c. Acc. rei: ይኩደክ፡ኪያ፡ተገብር፡እምተገብር፡ወርቅ፡ወብር፡ Prov. 3, 14; c. Acc. negotii: Ps. 106, 23. 2) raro Pass. i. q. III, 1: ኅጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገብር፡ Job 28, 2 var.; በዓል፡ትትገብር፡ Kuf. p. 26 ann. 5.

አስተገብረ፡ IV, 2 rarius IV, 1 1) *agere facere* i. e. a) *ad agendum impellere, actuosum reddere*: ነፍስን፡ትፈቅድ፡ ረድኤተ፡ጽኑዕ፡ዘያስተገብረ፡ለኅሊናን፡ወታቅቅ፡ወታዳን፡ ለምግባራቲን፡ Chr. Ta. 34. b) *exercere, occupare animum* (in re vel re): illo vir ኢያስተገብረ፡ኅሊናው፡በምንተኒ፡ዘይክልኤ፡አስተገባጽኤ፡ግብ፡እግዚ፡። Phlx. 1. 2) *operari facere* i. e. a) *colendum curare* agrum ab aliquo, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12 ann. b) *opus faciendum et quaestum dare* alicui: ያስተገብር፡ (Platt: ያስተገ፡) ለኪነት፡ *παρσῖχῆτο*

ἐργασίαν Act. 19, 24. 3) *exigere pecuniam creditam* (Lud.), Matth. 25, 27; Luc. 19, 23.

ግብር = part. *factus* a) *creatus*: philosophi ለግብራንሂ: ይበልጥሙ: ኢኮት፡ ግብራን: ኢትፈጥሩሂ: አላ፡ ሀላው: ዘአን በለ፡ ጥንት፡ Chr. ho. 22. b) *confectus, fabricatus, formatus*: πεπλασμένος Jer. 19, 1; ገዱን፡ ግብር: ሰጠኛ ሰጠኛ ሰጠኛ Hez. 27, 19; ማለስ፡ በግዕ፡ ግብር: መገን፡ Ex. 35, 7. 39, 21. c) *paratus, praeparatus*: Lev. 7, 10. 12. 23, 13; Num. 7, 13 seq. 8, 8; Num. 28 et 29; 1 Reg. 25, 18. d) *ornatus* Ps. 67, 14. e) *perfectus, peractus* Ps. 110, 7. f) *vid. sub ግዕር*.

ግብር = subst., m. et f., Pl. ግብር: et ግብራት: 1) *actio, efficacia, ἐνεργεια* Sap. 7, 26. 2) *labor, operatio, opera, opus* (Wierth): ሀብ፡ ግብር: በአምላክ፡ ገይሎ፡ Sir. 30, 38; ኢትትማክር: ምስለ: ሀከይ: በአንት፡ ግብር: 37, 11; materfamilias ትሁቦን፡ ግብርን፡ ለአእማትሃ፡ Clem. f. 190; Ex. 1, 11; ግብር: ሐቅል: Ex. 1, 14. 5, 13 seq.; Hagg. 1, 14; ስድስት: መዋዕል: ግብር: Hez. 46, 1; Kuf. 50; Ex. 20, 9; Hen. 10, 16. 11. 1; ጳውሎስ: ይሴሰይ: አምግብር: አደዋሁ፡ F. M. 2, 11; ይሴሰይ: በግብር: አደዋሁ፡ = Sx. Jac. 2; አብሐርት: ወአፍላግ: ይፈጽሙ: ግብርሙ: Hen. 5, 3. a) *negotium*: Dan. 8, 27; ኢኮት፡ ግብር: አሐቲ: ሰለት: ወኢኮት፡ ግብር: ሰትይ: 2 Esr. 10, 13; ነሎ: አለ: ይገብሩ: ግብር: ንጉሥ: Kuf. 40, Eph. 4, 12; ብዮ: ግብር: በዘ: አሐውር: Lud. e Vit. Sam. b) *officium, munus*: አግብኡ: ውስት: ግብር: Kuf. 39; ኢይግብር: አገባባ: ግብር: ክህነት: Did. 16; ግብር: ጻዖቶን: Lud. Comm. hist. p. 314.

c) *opus vel ministerium sacrum*: ንዋዩ: ግብሪሆሙ: τὰ σκευή τῆς λειτουργίας Hebr. 9, 21; Act. 39, 1; Act. 13, 2; ግብር: Hez. 44, 14; አለ: ይገብሩ: ግብር: አግዚ: Judith 4, 14. d) *opificium, ars*: ተምህር: ግብር: ጳዶ: F. N. 32. 40; Sx. Genb. 19; Haml. 10; ይትሚህር: ግብር: ጻዶን: Sir. 38, 28; አለ: ነሎሙ: ይጠብቡ: በግብርሙ: 33, 31; figuli 33, 29. 3) *opus* (Werk) quod quis producit, a) *Dei, creatura, res creata*: ነሎ: ግብር: አግዚ: Dan. ap. 3, 34; Ps. 8, 4. 6. 18, 2. 27, 7. 103, 25; Act. 7, 41; πούμα Koh. 3, 17; Jes. 29, 16; ግብር: ሰበይት: Kuf. 2; Hen. 2, 1; ነሎ: ግብር: ተ: ሰማይ: Hen. 75, 6; አስከ: ይትገብር: ሐዲስ: ግብር: 72, 1. b) *hominum, artificium, opificium*: ከነ: ይገብር: ግብር: ብርት: ወጻዶን: Gen. 4, 22; ግብር: ማእም: Ex. 26, 1; ግብር: አብን: 31, 5. 38, 28; ግብር: ብርት: 3 Reg. 7, 2; ግብር: ከጌዖ: Sir. 9, 17. 14, 19. 45, 11; πλάσμα figmentum Rom. 9, 20; poema Ps. 44, 1; idola ግብር: አደው: Kuf. 12. 20; Jes. 17, 8. 19, 1; Jer. 1, 16 al.

c) *quae labore parta est merces* Ps. 108, 19, vel qui a planta producitur *fructus*: ሐሰት፡ ግብር: ለዘይት: Hab. 3, 17. 4) *actio, factum, facinus, opus, agendi ratio, facinora, opera*: ዛት: ግብር: haec actio F. M. 24, 1; ነሎ: ግብር: ድድክ: Kuf. 19; Hen. 12, 2; ቀዳሚ: ነሎ: ግብር: ምክር: Sir. 17, 16; τὸ πρᾶξιόν Sap. 14, 10; ነኪር: ግብር: ለአግዚ: Sir. 11, 4; Jes. 5, 12; Tob. 12, 7; Ps. 43, 2. 63, 10. 76, 12; ግብር: ጽድቅ: Sir. 16, 22; ግብር: ሰመግ: ምግብርሙ: Jes. 59, 6; ከመ: ይግብር: ግብር: ሠዳዩ: 1 Tim. 6, 18 Platt; ሰቢዮ: ግብር: ፈጸምክ: Sir. 7, 25; ግብር: አደዋሁሙ: Ps. 27, 6; τὰ ἔργα Jac. 1, 4; Apoc. 2, 2. 14, 13; Joh. 5, 36. 10. 25. 17, 4; Phil. 2, 30; ሠዳዩ: ግብር: ግብርት: ላሌሎ: Matth. 26, 10. a) *peractio*: ለግብር: ኃይይ: ውጎጢአት: Kuf. p. 46, ann. 5. b) *factum, oppos. verbo et consilio*: ከመ: ንግብር: ለህቲ: ምክር: ግብር: Hen. 6, 4; 4 Esr. 4, 47; በግብር:

de facto, re, reuera (aliàs በአማን) Chrys. crebro. c) *res agenda vel gerenda, res gesta, acta*: Hen. 15, 5; Koh. 8, 6; Matth. 18, 19; Luc. 1, 1; ግብር: ልኡካን: vel ሐዋርያት: inscriptus est liber παράξαι των ἀποστόλων Acta Apostolorum; nonnumquam ግብር: nudum, ut Lit. 162, 2. 5) *res*: ለገነ: ግብር: εἰς αὐτὸ τοῦτο Rom. 13, 6; ነሎ: ግብር: ለገነት: መንክር: 12; መደምም: Clem. f. 65; ሠለስት: ግብር: ት: ጥገላ 2 Reg. 24, 12; ነኪር: ግብር: ጳውሎስ: 1 Petr. 4, 12 Platt; ግብር: ቲሁ: ለገነ: ጻላም: Phlx. 3; ግብር: ት: ጻላማውያት: F. N. p. 10; Phlx. 3. a) *causa*: በአንት: ሠላስ: ግብር: ት: Phlx. 11; Lud. e Msa. Colb. b) *ratio, modus*: ምንት: ግብር: ጻመት: በገናማት: Kuf. 12; በአይ: ግብር: Lud.; docuit eum ነሎ: ግብር: ምንከሰና: Lud. e Vit. S; ግብር: አናቅሎ: Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16. 6) *necessitas*: አስመ: ግብር: ውኡት: ከመ: ያብኡ: መሥዋዕት: Hebr. 8, 3; de necessitate corporis, euphemistice: ወረደ: አምግመል: በአንት: ግብር: ሥጋ: Sx. Hed. 25. Adv. a) በግብር: (α) *per vim vel necessitatem*, Hes. 52, 4; Luc. 14, 23; Act. 15, 29; Philem. 14; Abush. 50; በግብር: ዘአንበለ: ፈቃዱ: F. M. 5, 12. β) *necessario, omnino, utique* (ἵεβουθαῖος): በግብር: ይከውን: ከነበሰ: ዮናስ: πάντας Tob. 14, 8. b) ግብር: ጻመት: necessario vel ad significandum oportet, necesse est: ግብር: ይመጽኡ: መንክር: (necessario veniet i. e. necesse est veniat) Luc. 17, 1; Matth. 18, 7. 24. 6; Hebr. 9, 16; Chr. Ta. 4. β) *omnino, sane, πάντως* Luc. 4, 23. γ) *opus praestandum i. e. a) tributum, vectigal τέλος* Deut. 23, 18; φόρος, ከመ: ዩሀቡ: ግብር: 2 Par. 8, 8; ርኡስ: ግብር: 10, 18; ይሁብም: ግብር: በበግመት: 27, 5. α) *collatio, λογία* 1 Cor. 16, 1 rom. angaria: አለ: ይቀውሙ: ላላለ: ግብር: ἐργοδοκτοῦντες 2 Par. 8, 10.

ግብር = subst., m., Pl. አግብርት: *servus* (*mancipium, minister, famulus*), *παῖς* Gen. 39, 17. 44, 10; Ex. 21; ግብር: ከመ: አግዚኡ: = 24, 2; Sir. 30, 33 seq.; Matth. 14, 2; δούλος Lev. 25, 44; 1 Reg. 27, 12. 30, 13; ግብር: ይፈርሁ: አግዚኡ: Mal. 1, 6; ቡ: ውኡቱ: ግብር: ያዕቆብ: አው: ልደ: ቤት: ውኡቱ: Jer. 2, 14; Koh. 5, 11; Matth. 8, 9; 1 Cor. 7, 21. 22; Gal. 4, 7; Phil. 2, 7; Apoc. 19, 18; οἰκέτης Gen. 9, 25. 26; Ex. 12, 44; Lev. 25, 39; Prov. 24, 33; Sir. 23, 10; Luc. 16, 13; ἑεράπων Job 31, 13; Gen. 24, 44. 50, 17; al. creberrime; ግብር: አጋአዝቲክ: ὁ σύνδουλός σου *conservus* Apoc. 22, 9; 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Pl. አግብርት: ex. gr. Gen. 12, 16; Lev. 26, 13; 2 Reg. 9, 12; አግብርት: ብዙን: Job 1, 3. 29, 5; Jes. 14, 2. 56, 6 al.; Did. 23; F. N. 42, 12. Sicut Hebraeorum ግጋጋ dicitur de cultoribus vel ministris Dei, Deut. 32, 36; Jud. 2, 8; Ps. 33, 23. 68, 42. 133, 1. 134, 1; Jes. 41, 8. 9. 48, 20; Jer. 26, 27. 28; Jer. 3, 22; ነሎ: አግብርት: ነቢያት: 51, 4; Luc. 2, 29; Apoc. 10, 7; de ministris regum Gen. 41, 10; 1 Reg. 29, 3; de populis subjectis et stipendiariis 2 Reg. 8, 2. 6; 4 Reg. 17, 3; Deut. 5, 15. 15, 15; de quovis qui alicujus potestati subjectus est, ut አግብርት: ነጢአት: Rom. 6, 17; Joh. 8, 34; in colloquio cum nobilioribus Gen. 18, 5. 33, 5; 1 Reg. 3, 9. 17. 32. 34. 20, 8; 2 Reg. 7, 20, 21; Luc. 2, 29 al. — *Voc. Ae.*: ግብር: ዘ: ወንድ: ባርያ

ግብርት = n. act. et subst. 1) *confectio, factura, figura et modus* quo quid factum est, *opus*: Ex. 28, 7; πούμα Ex. 28, 8; 4 Reg. 16, 10; ἔργον, ut: ከመ: ግብር: ቲ: ግንፋል: Ex. 24, 10; ግብር: ቲ: ሰማን: 30, 35; ግብር: ቲ: ፍትሎ: 36, 22;

Num. 24, 25; Deut. 20, 15; እገብአ ውስተ ምድር፡ Job 1, 21, 34, 15; Gen. 3, 19; Kuf. 3; Ps. 103, 30; ህሉ፡ አፍላግ ውስተ ባሕር፡ ይገብአ ማየ፡ Sir. 40, 11; Hen. 42, 2; c. ኅበ፡ Gen. 37, 29; Hebr. 11, 15; c. A. loci Hen. 89, 34; አይቲ፡ ይገብአ፡ Hen. 41, 5; c. ዲባ፡ c. ለ፡ 2 Petr. 2, 29; c. እምነ፡ Ruth 2, 6; c. ኅበ፡ pers. Matth. 2, 12; Gen. 8, 12, 16, 9, 18, 14; 2 Reg. 17, 3; Jer. 3, 1. 7; c. ሳዕለ፡ pers. Luc. 10, 6; Deut. 28, 60; ይገብአ ድኅረ ሆሙ፡ Ps. 39, 20; Joh. 6, 66, 18, 6; c. ዲባ፡ rei Prov. 26, 11, 2 Petr. 2, 22; c. ውስተ፡ rei vel conditionis, ad quam quis revertitur፡ Act. 13, 34; ይገብአ ውስተ ኅጢአት፡ Sir. 26, 28; ገብአ፡ እምነ ላሕ፡ ውስተ ፍሥሐ፡ Esth. 9, 22; reflecti, de finium tractu Jos. 19, 27, 29, 34. a) *recedere, desistere* a re፡ ገብአ፡ ሸ፩ እምናኖት እኩይ፡ Jer. 42, 15, 43, 7. b) *se convertere* c. ኅበ፡ 3 Reg. 2, 15; ad Deum 1 Reg. 7, 3, vel *respicere* Jer. 4, 1; Clem. f. 245; ለእመ፡ ተመይጦ፡ ወገብአ ውስተ ንስሐ፡ f. 247, 248. c) *recidere* in consuetudinem malam፡ Jer. 41, 16; Clem. f. 245. d) seq. alio verbo i. q. α) *iterum* facere alqd፡ ግባአ ስክባ፡ 1 Reg. 3, 5; ገብአ ወገብረ፡ 3 Reg. 13, 33; ኢይገብአ ይርአይ፡ Job 7, 7; ተዐንብገ፡ ገብአስ፡ 4, 5. β) *denique* vel *postremo* facere alqd፡ ይገብአ ይትኅፍላስ፡ et ይገብአ ያሕምምስ፡ Sir. 30, 9. e) *reddi, restitui* alicui, 1 Reg. 7, 14; Gen. 42, 28, 43, 18; vel *redire* ad possessorem vel dominum pristinum (zurückfallen)፡ ይገብአ ሎቲ፡ ገራሆቲ፡ Lev. 25, 27, 24; 3 Reg. 12, 26. f) *retrahi, ገብአት* እይሁ፡ ኅቤሁ ወካነት፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡ 3 Reg. 13, 6. g) *restitui* in statum pristinum, *iterum fieri* (id quod alqd antea fuerat)፡ Gen. 41, 13; ሐይወት፡ ወገብአት፡ ከመ፡ ካልአት፡ Matth. 12, 13; Ex. 4, 7; ወትገብአ ካዕቦ፡ ከመ፡ ትካት፡ Jes. 23, 16. h) *reduci* vel *redigi* in statum vel conditionem፡ ይገብአ ውስተ ስኢል፡ ἐπιδοεῖς γίνεσθαι Sir. 34, 4; ገብአ ይብልዕ፡ እንስሳሆሙ፡ Judith 11, 12; ከመ፡ ኢትግባ እ፡ ታስተብቀሥሆሙ፡ Sir. 30, 28. i) *converti* vel *transmutari* in alqd vel fieri alqd፡ መዋቅሕቲሃ ወልታ፡ ጽኑዕ ይከውነካ፡ ወጋጋሃ አልባስ፡ ክብር፡ ይገብአስ፡ Sir. 6, 29; ገብአ፡ ከመ፡ ዘኢት ወልዳ፡ Sir. 44, 9; ደኅርት፡ ይገብአ፡ ቅድመ፡ Marc. 10, 31; መገመር፡ ገብአኒ፡ ብክይዩ፡ Job 30, 31. 2) *devenire* vel *transire* in vel ad alqd vel alqm, a) *cedere* alicui፡ res domino vacua ለይግባአ ለቤተ ክርስቲያን፡ F. N. 18; de terra expugnata Num. 21, 24. b) *incidere* in alqd, c. ውስተ፡ 4 Exr. 10, 43; 2 Reg. 16, 8. c) *se convertere* ad alqm, *se adungere* alicui፡ ገብአ ልቦሙ ኅብ አይሌሎም፡ 2 Reg. 15, 13; ፈላሲ፡ ዘገብአ፡ ኅብ እግዚ፡ ὁ προσκείμενος πρὸς Ἰσάκ Jos. 56, 3, 6; 1 Reg. 29, 3; c. ውስተ፡ Jos. 23, 12 (πρὸς Ἰφῶδε). d) *se dedere* vel *tradere* in fidem, ditionem alcijs፡ ገብአ፡ ለሊሆሙ ኅብ አይ ሱስ፡ ἠὺπομάχσαν Jos. 10, 4. e) *se subicere* vel *submittere*፡ ዘኢገብአ ታሕተ፡ ዘፍአክዩ፡ ἐδούλυσεν Sir. 25, 8. f) *tradi*፡ ገባአን ውስተ፡ እይ፡ ጸላኢትን፡ 4 Exr. 10, 36, 4, 65; Jes. 36, 15, 37, 10; Jer. 21, 10, 26, 24, 39, 4; Luc. 24, 7; seq. ለ፡ pers. Deut. 28, 31, 32; ሀብተ ገብአ ሊተ እመንታ፡ Num. 8, 16. g) *subjici, submitti*፡ ገብአ፡ ታሕተ፡ እይ፡ ትሕት፡ Sir. 11, 6; ገባአን ውስተ፡ ጸጋ፡ እግዚ፡ ἐσμέν ὑπὸ χάρῃ Rom. 6, 14, 15.

አግብአ፡ II, 1 1) *revertere* a) *avertere, convertere*፡ ከመ፡ ይግብአምሙ ለአሕዛብ፡ ኅቤሆሙ፡ Act. 20, 30. b) *deflectere, declinare* facere፡ ከመ፡ እንተ ታገብአ፡ ዐይነ መጻልው፡ Jes. 40, 15; 4 Exr. 1, 35. c) *retro* *vertere*፡ ይገብአም፡ ድኅረ ሆሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; Ps. 20, 12, 43, 12. d) *rejicere*፡

ይገብአ ድኅረ ዘባን፡ Sir. 21, 15; Ps. 49, 18. e) *retrahere* Hen. 60, 16. 2) *redire* *facere*, a) *reducere*, alqm vel alqd፡ እመ፡ አእተተ፡ መነ፡ ይገብአ፡ Job 9, 12; ቡ፡ እክል አግብአ ቶ፡ 2 Reg. 12, 23; ዕረቅዩ፡ አግብአኒ፡ Ruth 1, 21; ይገብአ ሌሊት፡ Job 34, 25; c. Acc. seq. ውስተ፡ loci Gen. 28, 15, 48, 21; Num. 22, 23; ታገብአኒ ውስተ መሬት፡ Job 10, 9; Sir. 17, 1; Jer. 23, 3, 37, 3; አልዕ፡ ዘይገብአ ላሰብአ ውስተ እከቡ፡ σουጻጻግ Jos. 13, 14; seq. Acc. loci፡ አግብአ ሰብሐር፡ Dan. ap. 13, 39; seq. ኅበ፡ pers. Gen. 42, 37; ከመ፡ ይገብአ ልብ፡ አብ፡ ኅብ፡ ውሉድ፡ Sir. 48, 10. b) *reportare* vel *referre* alqd፡ ይገብአ፡ ለከመ፡ ንዋዩ፡ ቤተ እግዚ፡ እምባቢን፡ Jer. 34, 13; Gen. 44, 3; ርግብ፡ ዘሥልሰ፡ አግብአት፡ ቃለ፡ ለኖኅ፡ Rel. Bar. c) *remittere*, 1 Reg. 29, 4; አግብአቶ አስቲር ለገቡ፡ ዘመጽአ፡ Esth. 4, 15. d) *restituere* alqd vel alqm in locum vel statum pristinum፡ አግብአ መጥባሕቲካ ውስተ ቤቲ፡ Matth. 26, 52; 1 Par. 21, 27; አግብአ ውስተ ግብሩ፡ Kuf. 39; Gen. 40, 13; Ps. 15, 5; Enc. Ter 5 (vid. sub ሀላፂ); animam i. e. *recreare*፡ ዘይገብአ ለነፍሰዩ፡ Thren. 1, 16; Ruth 4, 15. e) *reddere*, c. Acc. rei et ለ፡ pers., ut rem vi vel furto ablatam Deut. 28, 31; Jud. 17, 8; Lev. 5, 23; Num. 5, 7; 2 Reg. 9, 7; Tob. 2, 13; amissam Ex. 23, 4; Deut. 22, 2; pignus Ex. 22, 25; Deut. 24, 13; Hez. 18, 7; alia 2 Exr. 15, 11; በርበረ ማጻፈይ ወኢ ይግብአ፡ Job 20, 19; አግብአ ፈርዖን፡ ሳራሃ ለአብረም፡ Kuf. 13; 4 Exr. 5, 33; Apoc. 20, 13; Hen. 51, 1; Matth. 27, 3; reddere responsum Lud. Comm. hist. p. 484. α) *referre* opus imperatum, postquam perfectum est, Ex. 5, 18. β) *redire* *facere* possessionem ad possessorem pristinum Lev. 25, 28, 31. γ) *retribuere, referre, rependere*, c. Acc. rei et ላሰ፡ pers. Hez. 7, 3, 4; አግብአ ፍኖትኪ፡ ላሰ፡ ርአስኪ፡ 16, 43; 1 Reg. 25, 39; ከመ፡ ይግብአ ላሰሆሙ፡ ዐውያት፡ ነጻያን፡ Job 34, 28; c. Acc. et ለ፡ Gen. 50, 15; Jes. 65, 6; c. Acc. rei፡ እግዚ፡ ይገብአ፡ ዕኩፍት፡ Sir. 32, 13; እግዚ፡ ይገብአ ፍትሐ፡ Jes. 35, 4. δ) *reddere rationem*, seq. ሐሳብ፡ vel ቃለ፡ ut፡ ይገብአ፡ ሐሳብ ለዘይኳንን፡ 1 Petr. 4, 5; በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36; አግብአ ቃለ፡ በእንቲ፡ ሁሉ፡ ዘገበ ርኩ፡ Genz. f. 125; etiam omisso ቃለ፡ ut፡ ከመ፡ ይግብአ፡ ኅቤሆሙ ነገሥት፡ Dan. 6, 2. e) *reddere* i. e. *ferre sententiam*, seq. ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; በጽድቅ ይገብአ ፍትሐ፡ Jes. 42, 3, 4; ይገብአ ሎቲ፡ ፍትሐ፡ Sir. 8, 14; አግብአ ፍትሐ ለዘፍባቤል፡ Lud. ex Org. Edz. f) *reposcere*, c. Acc. rei et እምነ፡ pers. F. N. 24, 3 (vid. sub ሕጺ፡ c. 140). g) *referre* tributa, vectigalia, i. e. *pendere*፡ እለ ይገብአ፡ ጸባሕት፡ 2 Reg. 3, 2; Gen. 47, 24 (ubi F ታጋብአ፡ II, 3 exhibet). 26; አልብክ ጸባሕት፡ ወኢ ይገብአ፡ ለከ፡ 2 Exr. 4, 13; Rom. 13, 6. h) *redigere* α) alqd in ditionem alcijs፡ አግብአ ለፈርዖን ሁሉ፡ ምድሮሙ፡ Gen. 47, 20. β) alqm i. e. *adigere*, seq. Subj. ፍቅር፡ ክርስቶስ፡ ይገብአኒ፡ (Platt ይብረረ) ናጥቦ፡ 2 Cor. 5, 13. i) *transmutare* alqd in alqd (vid. ገብአ፡ n. 1, i); ትፍሥሕተካመ፡ ውስተ ትካገ፡ አግብአኒ፡ 3) *facere* ut alqd veniat ad alqm i. e. *tradere*፡ አግብአ፡ ቀርኖሙ ለባዕድ፡ ወክብሮሙኒ ለክልእ፡ Sir. 49, 5; 1 Reg. 18, 8; seq. ቅድመ፡ pers. Jud. 11, 9, vel ውስተ እይ፡ Matth. 26, 45; 1 Reg. 23, 4; Deut. 3, 2, 3; Dan. 1, 2; Jes. 19, 4, 51, 23; Jer. 39, 3; Hen. 95, 3; vel seq. ውስተ፡ ut፡ አግብአም፡ ውስተ ከሩናት፡ Jer. 15, 9. a) urbem hosti Judith 7, 13, 26; 10, 12; vel *dedere* alqm captivum፡ ይገብአ፡ ርአስሎ፡ ኅቤካ፡ Judith 2, 10. b) *dedere*፡ እለ፡ አግብአ፡ ነፍሰሙ፡ ለከ፡ Lit. Joh.

c) *prodere* Prov. 28, 21; Matth. 10, 4. 26, 21. 27, 3. d) *sub-jicere*, seq. Acc. et ታሕተ፡ Ps. 109, 2. e) *permittere* res suas alicui, 1 Petr. 2, 23.

ተጋብአ፡ III, 1 *in unum redire, iterum cogi vel colligi*, de rebus quae post separationem in pristinum statum redeunt: ግዲ፡አምከሙ፡ተክዕወ፡ኢይትገብአ፡ (v. "ጋብአ፡አንክ፡ 2 Reg. 14, 14; ይትገብአ፡ (v. "ጋብአ) ግዲ፡ዲባ፡ግብጽ፡ Ex. 14, 26; ይትገብአ፡ አስራኤል፡ ወኢይትገብአ፡ አንክ፡ 1 Reg. 15, 29 (var. pro "ጋብአ፡).

ተጋብአ፡ III, 3 *se contrahere vel contrahi* i. e. a) *coire, claudī*, de rebus apertis፡ ትትጋብአት፡ መሥገርት፡ Am. 3, 5; አብቂዎ፡ አጳዩ፡ ኢተጋብአ፡ አንክ፡ Hez. 33, 22; 4 Esr. 14, 44 (ubi Laur., Ludulfom secutus, male *desistere* interpretatus est); Org. 2; de rebus separatis 1 Reg. 15, 29. b) *confluere*, de fluidis, Gen. 1, 9; Hen. 13, 10; Ex. 14, 26 var. c) *comprehendi*: ዐስሲዩ፡ እንዘ፡ ኢይትጋብአ፡ Lit. 171, 1; Org. 1; d) *cogi, colligi*, de inanimatis Jes. 33, 4; ወተጋብአ፡ ፀመስኖት፡ ዘውአዮሙ፡ ቀትላ፡ ወዐዳይ፡ ወዐብላ፡ ወረኃብ፡ (concurrere) Jsp. p. 356; de ovibus Jes. 60, 7; de exercitu 1 Reg. 17, 1. 28, 1; de hominibus Matth. 25, 32; Hen. 27, 2. e) *se congregare, congregari, convenire, convenire*, Gen. 29, 3. 49, 2; Jud. 16, 23; 1 Reg. 25, 1; Jes. 35, 10; ተጋብአ፡ ከሎሙ፡ አክዕብ፡ ናብረ፡ 43, 9. 45, 20. 49, 18. 60, 4; ሆዩ፡ ይትጋብአ፡ አንክርት፡ Matth. 24, 28. 26, 57. 28, 12; Marc. 2, 2; Luc. 22, 66; Act. 13, 44; Hen. 56, 5; al. creberrime; ተጋብአት፡ congregatio, conventus, Lit. Epiph.; c. ውስተ፡ loci Jer. 3, 17; 1 Reg. 7, 6; Matth. 26, 3 vel rei Apoc. 19, 17; c. ዲብ፡ Hen. 22, 3; c. ላዕለ፡ vel ጎብ፡ pers. Judith 7, 23; ተጋብአ፡ ጎቤሁ፡ 2 Esr. 10, 1. 18, 13; 1 Par. 11, 1; Ex. 32, 26; Matth. 13, 2. 22, 34; c. ምስለ፡ Ps. 2, 2; Matth. 12, 30 rom.; Apoc. 19, 19 al. f) *se recipere* (e medio tolli) Hen. 81, 9. g) in arithmetica: *colligi in unam summam*, ut: ዘተጋብአ፡ i. e. *summa* Abush. 11 seq. — (Rom. 13, 6 rom. pro ተጋብአ፡ legendum est ታገብአ፡, neque est quod cum Lud. significatiōnem stirpis III, 3 transivimus statuamus).

አስተጋብአ፡ IV, 3 rarius አስተጋብአ፡ et አስተገብአ፡ III, 1 (Num. 21, 32; Jud. 1, 8 var.; 1 Reg. 30, 8 var.; Act. 28, 17 rom.) 1) *ad se recipere*, i. e. a) *contrahere*, ut alas: ያስተጋብአ፡ ክነሬሆሙ፡ Hez. 1, 24; manus: ታስተጋብአ፡ እደክ፡ ዲባ፡ እንግድዳክ፡ Prov. 6, 10. 24, 48. b) *ad se rapere vel traducere*: መራዕዩክ፡ አስተጋብአ፡ Kuf. 35. c) *apud se recipere*, tutelae causa: Deut. 22, 2; ኢይብላው፡ ለምንት፡ አስተጋብአ፡ እግዚ፡ ፡ ἡσθαλίσατο αὐτόν Sap. 4, 17. d) *recuperare* amissa 1 Reg. 7, 14. 30, 8. 19; 4 Reg. 14, 22. 2) *facere ut res se contrahant, coeant, redeant in pristinum statum*, a) *iterum confuere facere* aquas (antea diremtas), Ex. 15, 19. b) *adjungere rem rei*: አስተጋብአሙ፡ ለአዕዎምት፡ ውስተ፡ መለያዮ፡ ዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7. c) *claudere*, ut structuram aedificii Gen. 6, 16; agmen Jes. 52, 12. 3) *comprehendere*: *complexi*: አስተጋብአ፡ ሥጋዮ፡ በስነንዮ፡ Job 13, 14; ያስተጋብአ፡ አብግዲሁ፡ በመዝራዕቱ፡ Jes. 40, 11; Deut. 32, 11; tral.: ኢያስተጋብአ፡ ውስተ፡ ጎሊናሆሙ፡ ፍካሬሁ፡ ለዝ፡ Sap. 4, 15. 4) a) *cogere, colligere* copias, exercitum: 1 Reg. 17, 1. 28, 4; homines, populos Joel 4, 2; Jes. 11, 12. 27, 12. 43, 5. 60, 22. 66, 18; Jer. 23, 3. 37, 21; Deut. 30, 3; Ps. 106, 2; Sir. 33, 13; Matth. 22, 10; al.; አስተጋብአሙ፡ ውስተ፡ እደክ፡ ከኖት፡ Jer. 18, 21; bestias: አስተጋብአ፡ እንስሳሁ፡ ውስተ፡

አብያት፡ Ex. 9, 20; Jes. 34, 16. b) *congregare*, 1 Par. 23, 1; Esth. 4, 16; Ex. 3, 16; Num. 21, 16; 1 Reg. 14, 52. 22, 2; 2 Reg. 12, 28; Hen. 22, 3. 91, 1; Matth. 2, 4. 27, 27; Joh. 11, 47; Act. 14, 27; al. crebro. c) *colligere, congregare*, Koh. 2, 9. 25; ለአስተጋብአ፡ አንክ፡ Koh. 3, 5; apices Ruth 2, 8. 17; fruges, fructus Kuf. 3; Jes. 17, 5. 29, 1. 62, 9; Jer. 47, 10; Ex. 23, 10; Lev. 23, 39; comestum Kuf. 40; Gen. 6, 21. 41, 48; frusta, fragmenta Joh. 15, 6, 12; spolia Deut. 13, 17; stípulas Ex. 5, 7; sarmenia Joh. 15, 6; ligna Jer. 7, 18; locustas Jes. 33, 4; aquas Ps. 32, 7; pecuniam, opes 4 Reg. 22, 4; Job 27, 16; Prov. 13, 11; አስተጋብአ፡ ንዋዮ፡ ብተ፡ ሳ. Sen. 13, al.; res suas Luc. 15, 13; tral.: አስተጋብአ፡ ጎሊናሆ፡ collegit animum suum. Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *conjungere vel simul obtinere* plures res: Ilyrcanum አስተጋብአ፡ ሢመተ፡ ክሆነት፡ ወመንግሥት፡ Jsp. p. 300. e) *cumulare*, Ruth 2, 14. f) *brevitèr complexi vel colligere* orationem (summenfassen) Phlx. 4 (vid. sub ክፍል፡ c. 878.). g) in arithmetica: *addere numerum numero*, c. Acc. et ጎብ፡ vel c. Acc. utriusque numeri (*consummare*), Abush. 11. h) *computare* librum: F. M. 1, 2 (vid. sub ክፍል፡); አስተጋብአ፡ አሐተኔ፡ (sc. in unum librum) ምግባር፡ ጻድቃን፡ Enc. Teq. 25. 5) *in suam ditionem redigere, expugnare, capere*, Num. 21, 32; Deut. 3, 4; Jud. 1, 8. 12. 13; 2 Reg. 5, 7; 1 Par. 11, 8; Jes. 10, 14. 20. 1. 36, 1; Jer. 28, 31; Judith 1, 14. 10, 13; tral.: *suum facere, lucrifacere* alqm, xepδαινεῖν 1 Cor. 9, 19 seq.

ጉብአ፡ (passim ጉብአ፡) part. 1) *comprehensus, ጉብአ፡ በእድ፡* vel ጉብአ፡ እድ፡ πρὸςτις promptus Prov. 11, 4. 2) *congregatus*, Deut. 33, 21; ከሎ፡ አስራኤል፡ ምስሌሁ፡ ጉብአን፡ 2 Par. 7, 8; አለ፡ ጉብአን፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ 12, 5; ወከሎ፡ ደቂቅዮ፡ ጉብአን፡ ሆዩ፡ ውስተ፡ ግብር፡ 2 Esr. 15, 16; Hen. 13, 9; Matth. 18, 20. 22, 41. 27, 17; Joh. 20, 19; Act. 4, 31. 20, 8; ከላክሙ፡ ለአለ፡ ጉብአን፡ ዮም፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክር፡ ን፡ ይረሲክሙ፡ ድልዎን፡ ለመንግሥቱ፡ Maväs. n. 15.

ግብአት፡ n. act., f. et m., 1) *reditus, reditio, reversio*: ሐረት፡ ወግብአት፡ Zach. 7, 14; ግብአትከ፡ ውስተ፡ ርስትከ፡ Clem. f. 7; Hen. 41, 5; Jsp. p. 319; ዜና፡ ግብአቱ፡ ለአግራጳስ፡ ጎብ፡ ሮሜ፡ p. 346; በግብአቱ፡ ስን ጥፕ ἄνακαῖπτεῖν αὐτόν Deut. 8, 13; in Acc. temporis: ግብአትዮ፡ ἔν ጥፕ ἑπαπέχεσθαι με Luc. 10, 35. 2) *conversio* peccatoris, Kedr f. 33, 83; Lud. e Vit. Pach. 3) *proditio*: በአንተ፡ ግብአቱ፡ ለክርስቶስ፡ Matth. 26, 47 in tit.; Org. 5.

ገብአ፡ n. ag., Pl. ገብአት፡ *mercenarius, operarius mercède conductus* (vid. ጉብአ፡ n. 2), μισθωτός Job 7, 2; Judith 6, 2. 5; Ex. 12, 45. 22, 14; Lev. 25, 6. 40. 50. 53; ገብአ፡ ዘይጻሙ፡ በተገብርታ፡ ለምድር፡ ἑργάτης μόνων Sap. 17, 16; Matth. 10, 10 rom.; ገብአት፡ Lev. 22, 10; Matth. 20, 1.

ጉባኤ፡ (passim ጉባኤ፡) subst., m. et f., Pl. ጉባኤያት፡ 1) *collectio, frugum* Ex. 23, 16; canonum ጉባኤ፡ ቀናናት፡ F. M. 1, 2; (ጉባኤ፡ ጎብያት፡ d'Abbadie Catal. p. 65). 2) *confluvium* Kuf. p. 7 ann. 8 et 9. 3) *congregatio*: በመካነ፡ ጉባኤያት፡ (sc. populi) ዘክሙ፡ መራሕብት፡ ወምሥደጣት፡ F. N. 40. a) *caterva, multitudo, turba*: ተጋብአ፡ ጎሳሌሆሙ፡ እምርም፡ ጉባኤ፡ ብተ፡ ሳ. Jsp. p. 375; ጉባኤ፡ ፀርዮ፡ ገረ፡ (o Michael!) Enc. Nah. 12; ጉባኤ፡ ሐራ፡ Org. b) *concilium, synodus*, Syn. creberrime; F. N.; ጉባኤ፡ ኤጲስ፡ ቆጻሳት፡

monion, cacodaemon (spiritus malus): δαίμων Luc. 8, 29; Matth. 8, 31; Apoc. 18, 2; δαυμόνων Matth. 9, 33; Joh. 7, 20, 8; 48. 10, 20; 1 Cor. 10, 20; 1 Tim. 4, 1; Jes. 13, 21. 34, 14. 65, 3. 11; Bar. 4, 7; Ps. 95, 5. 105, 35; ጋኔን፡አኩዬ፡ Tob. 3, 8. 6, 8; ጋኔን፡ቀትር፡ Ps. 90, 6; Kuf. 1. 7. 10; Hen. 19, 1. 69, 12; πνεύμα Mich. 2, 11; Jes. 37, 7; ጋኔን፡መስሐት፡ Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; 1 Tim. 4, 1; እኩዬ፡ጋኔን፡ Hos. 12, 1; Jud. 9, 23; አስተዋሙ፡ጋኔን፡ዘያደገግሙ፡ Jes. 29, 10; ጋኔን፡ርኩስ፡ Apoc. 18, 2; Marc. 3, 11; አጋንንት፡ ἰσχυρῶνες (sirenes) Jes. 34, 13; አጋንንት፡ወጺደናት፡ ὀνοκύνταυροι 34, 11. a) In specie α) *diabolus, σατανᾶς* Sir. 21, 27; διάβολος Jac. 4, 7; 1 Petr. 5, 8; 1 Joh. 3, 8. 10. β) *spectrum, phantasma* አጋንንት፡ ἰσδάμαα Jer. 27, 39; φάντασμα Marc. 6, 49. b) *ዘጋኔን፡, Pl. አሉ፡አጋንንት፡ dæmoniicus, epilepticus*: δαυμονιζόμενος Matth. 4, 24. 8, 16. 9, 32; Luc. 8, 36; አሉ፡ በሙ፡ነውረ፡ዘነገርጋር፡ወዘጋኔን፡ኢይዎም፡ውስተ፡ቤት፡ከር፡ን፡ Clem. f. 130 (coll. f. 178: ዘአኅዘ፡ጋኔን፡ወነገርጋር); ἐπιληπτος 1 Reg. 21, 14 var.

ጋኔናዊ: adj. rel. *furens, maniacus*, de bestia: እንሰሳ፡ ጋኔናዊ፡አው፡አብደ፡ ne vendatur, F. N. 33, 3.
ገናዊ: *sacerdos idolorum* vid. sub ገነወ፡

ገንዳ : *trituravit*, Lud., at vid. ገንከ፡

ገንከ : I, 1 et 2 *congerere, coacervare, aggerare*: ወይጌንኩ፡ (v. ወይገንኩ፡) ከላሰስተ፡ φέροντες δράγματα 2 Eser. 23, 15; repetitum M.M. f. 254 (ወይገንኩ፡). — Lud. e Syn. affert ወይከዳዳ፡ ወይነ፡ ወይገንኩ፡ ከላሰስተ፡ (vid. 2 Eser. 23, 15); nescio an lectio bona sit; at significatus *triturandi* ab eo monnisi e conjectura status est. — *Voc. Ae.*: አለደ፡ ገንኩ፡ ወጥሐ፡ ዘ፡ ከመረ፡; alius: ገንኩ፡ ዘ፡ ሽመረ፡. ተገንኩ፡ III 2 *coacervari, aggerari*: ተገንኩ፡ ከምረ፡ ሥርናይ፡ M. M. f. 289; ይወግርዎ፡ (sc. Jeremiam lapidibus) አስከ፡ ይትጌነቱ፡ አብን፡ ዲብ፡ አብን፡ M. M. f. 179.

ገናዊ: subst., Pl. ገነውት፡ (sec. Lud. etiam ገናት፡ ex 1 Reg. 5, 5), Pl. Pl. ገነውታት፡ (Sx. Mag. 23), *sacerdos idolorum, sacrificulus*: ገናዊ፡አማልክት፡ Const. Ap. 27; ገነውቱ፡ ለ ዳገን፡ 1 Reg. 5, 5; ገነውት፡ አማልክት፡ 3 Reg. 12, 30. 32. 13, 2; 4 Reg. 23, 8; Jer. 31, 7; Ep. Jer. 17. 27. 48. 54; Dan. ap. 13, 8 seq.; 1 Cor. 9, 13. [Etymon non liquet, sc. utrum petendum sit a **ገን** ፤ ገዢ, an a **ገን** ፡ ጋኔን?].

ገንዕ: et **ጋንዕ**: subst. [amh. ጋን፡, vid. scholion ad መስብክት፡] *hydria* major, *cortina*: ገንዕ፡ዐቢይ፡ ዘብርት፡ et አምሐውም፡ውስተ፡ ገንዕ፡ Sx. Haml. 5. (vid. sub ዐቃር፡); sale impleverunt. ጸሀርተ፡ ዐቢይ፡, deinde ጋንዕ፡, deinde ልጉነ፡ Gad. T. H.

ገንዘ : I, 1 [ገን፡ abscondidit, in thesauris reposit; ፤ ገን፡ Pass; ፤ ገን፡ *funus*; de vicinis vid. Ges. thes. p. 296] Subj. **ይገንዝ** : *linteis involvere, pollingere, condire, curare* *funus* sepeliendi: ገንዘ፡ (በደና፡) በሰንዳን፡ ንጹሕ፡ Matth. 27, 59; Joh. 19, 40; **ይገንዝዎ**፡ (ለምዕት፡) በከልእ፡ ልብስ፡ F. N. 22; 1 Reg. 19, 13; ገንዘ፡ (ለአዳም፡) ሴት፡ ወአንበር፡ ውስተ፡ ታቦት፡ 4 Clem. f. 11; ግንዝ፡ ሥጋዮ፡ f. 21; ኢትግንዝዎ፡ ስዳዎ፡

ውእቱ፡ Rel. Bar.; Abush. 47; **ከመ፡ ይግንዘሙ**፡ Sx. Masc. 22; **ገንዘ፡ (ለሴት፡) ሂናስ፡ ወልዱ፡ በከርቤ፡ ወበግልው፡ ወአንበር፡ ውስተ፡ በእት፡ መዛግብት**: Clem. f. 15; ምስሉ፡ አፈዋት፡ ገንዘ፡ ውቀብር፡ በደና፡ Enc. Nah. 1.

አግንዝ : II, 1 *linteis involvendum vel pollingendum curare* mortuum ad sepeliendum: diaconus ለዕናቅ፡ ኢያልበ፤ ነጻደን፡ እሙ፡ ይመውቱ፡ ኢያግዝ፡ ወኢቀብር፡ Apoc. Mar. Joh.

ተገንዝ : III, 1 *linteis involvi, pollingi, ad sepulturam praeparari*, de mortuo: ተገንዝ፡ በእደ፡ መላእክት፡ Gad. Za Mich.; Cyr. f. 118; Enc. Haml. 24 (in Actis: እምድገር፡ አልበስዎ፡ sc. mortuum).

ግንዝ : part. I) *linteis involutus, pollinctus, ad sepeliendum praeparatus*, Joh. 11, 44; ሶበ፡ ታወጽኡ፡ ግንዝ፡ አማሳደር፡ Genz. f. 63; 1 Reg. 19, 16 var. 2) trsl.: *involutus, reconditus*: ከሃቱ፡ ትምህርት፡ ግንዝ፡ Lud. ex Enc. Tachs. 18 (in exempl. Tub. ባትዝ፡ sine sensu).

ግንዝት : n. act. et subst., f. et m., Pl. ግንዝታት፡ 1) *pollinctura, involutus mortui* sepeliendi, *funus*: ተጻፋ Koh. 6, 3; በእንተ፡ ግንዝት፡ በእደ፡ ዮሴፍ፡ ወኒቆዲሞስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; ግንዝት፡ ሥጋኪ፡ በመዋጥሐ፡ ክታን፡ I Enc. Mer. 38; ግንዝት፡ ከብዕርረት፡ Enc. Mag. 27; ገንዘ፡ ለኢጥሮስ፡ ግንዝተ፡ ሠናዮ፡ Enc. Haml. 6; ያህኒ፡ ግንዝተ፡ ደናግል፡ Enc. Masc. 19 (in Actis hujus diei: ገንዘ፡ ሥጋሆን፡ ለደናግል); ሜጠ፡ ግንዝት፡ *arbitria funeris* F. N. 42, 1; *olea*-ተ፡ ግንዝት፡ *feretrum* F. N. 22; መጽሐፈ፡ ግንዝት፡ (*liber funerum*) inscriptus est liber ecclesiasticus, quo officia defunctorum continentur (Cod. Mus. Brit. XXVIII; Cod. Abbad. VIII. L. CCXIX; Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. I, p. 35); ዜግ፡ ግንዝት፡ canendi vel recitandi modus *funeris* Genz. f. 44. 128 (vid. sub ተብህላ፡). 2) *apparatus ad curandum funus pertinens*: ገንዘ፡ ሥጋሁ፡ ለቅዱስ፡ በግንዝታት፡ ሠናዮ፡ ወአምጽኡ፡ ዕናረተ፡ ወመዛመዙ፡ ቦቱ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Ter 27. a) *involucra mortui* sepeliendi vel sepulti: *νεστωδέματα* 1 Reg. 19, 13. 16 (v. መግነዝ፡ et ግንዝ፡). b) *lectus mortui cum linteis*, quibus involutus est: አሠረ፡ ግንዝቱ፡ ተነድገ፡ Lud. ex Enc. Teq. 28; Lud. Comm. hist. p. 303 (ubi ግንዝት፡ a መቃብር፡ distinguitur).

ገናዘ : n. ag. *pollinctor, curator funerum*, Lud. sine auct.

መግነዝ : subst. *apparatus qui ad curandum funus pertinet*, ut *lincea, fasciae, involucra, lectus*: አዘዘ፡ አስከንድር፡ ከመ፡ ይግንዝዎ፡ ለዳራ፡ (Darium) በመግነዝ፡ ሠናዮ፡ Jsp. p. 283; ከሱ፡ መናቅዶ፡ መግነዝ፡ Gad. Lal.; (mortuus inelamatur) ኢሠነቀ፡ (II p. s. m.) እምንዋይከ፡ ዘአንበለ፡ መግነዝ፡ Genz. f. 90; ገንዘቱ፡ በአልባስ፡ ሠናዮት፡ ወገብረት፡ ሎቱ፡ መልዕልተ፡ መግነዝ፡ ልብስ፡ ዘወርቅ፡ ወአንበረተ፡ በሣጹን፡ Sx. Haml. 22; Christus ጠብለለ፡ ልደቶ፡ በመግነዝ፡ ጎቦአትሁ፡ ከመ፡ ኢያአምርዎ፡ ፍጡራን፡ M. M. f. 37; *νεστωδέματα* 1 Reg. 19, 13 var. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ገናቅ፡

ገንዝብ : subst. [ገንዝ፡; vid. etiam Isenb. lex. amh. p. 176] *thesaurus, gaza*, Did. 6 (ed. Platt p. 38).

ገነዮ : I, 1 [ገን፡ pronum se inclinavit, ፤ decubuit, vic. ጸጌ፡, ጸጸ፡, ጸጸ፡] Subj. **ይገነዮ** : 1) *pronom se inclinare, pro-cumbere*: ግነዮ፡ ወስግዱ፡ ጠጥንተ፡ ጸጠንተ፡ ጸጠንተ፡ Dan. 3, 5. 2) *se submittere vel subdicere, obsequium praestare*,

ἐὼν ὑπομένειν Job 17, 13. a) c. Acc. Inf.: *diu vel dudum facere* alqd, ut: **ኢትጉንዲ፡ ርኪቆቶ**: Sir. 30, 10; **ጉንደዩ፡ ግሒወ፡ ሀዩ፡** 4 Reg. 4, 8. b) *commorari*: **ኅበ፡ ዘአልበ፡ ልብ፡ ኢትጉንዲ፡** ሰጠ ἔμμεቬ፤ Sir. 6, 20; **ኢትጉንዲ፡ ውስተ፡ መከፍ፡** Prov. 9, 18; Act. 20, 16; c. Acc. loci: **ጉንደዩ፡ አንጾ ኪያ፡** Act. 15, 35. c) *immorari* rei: **አለ፡ ይጉንደዩ፡ ውስተ፡ ስታዩ፡ ወይን፡** Prov. 23, 30. d) *aliquantum temporis manere*, quare Inf. verb. nonnumquam vertere licet: *tempore interjecto*, ut: **ወጉንዲዮ፡** (v. **ወጉንደዮ፡**) **ዩብሰ፡** μετὰ χρόνον Jes. 27, 11; Marc. 2, 1. e) *longinquum esse*, de tempore (apud poetam): **ኢይሴአል፡ ዘቆሩብ፡ ወኢዩሐትት፡ ዘይጉንዲ፡** Enc. Sen. 17 (Lud. 18). 3) *cunctari, morari, tardare*: **ጸግብ፡ ገንደዩ፡ አም፡ ሰደግግ፡** 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 3, 53; **ተከከር፡ ከመ፡ ኢይጉንዲ፡ መንሰት፡** Sir. 7, 16, 14, 12; **ዝከሉ፡ ይከውን፡ ፍጡን፡ ወኢይጉንዲ፡** Jes. 17, 1, 51, 14; **አመ፡ ጉንደይኩ፡ ጥቀ፡** Tob. 9, 4; **መዐት፡ ኢጉንደዩ፡** Sap. 18, 20; **ዘሐ. 2, 3;** Hebr. 10, 37; **βραδύνειν** 1 Tim. 3, 15; 2 Petr. 3, 9; **ሶበ፡ ጉንደዩ፡ ምጽአቱ፡** Sx. Masc.; c. Acc. Inf.: Gen. 34, 19; Ex. 32, 1; Kuf. 17; **ኢትጉንዲ፡** (v. **ኢታጉንዲ፡**) **ገበሮቶ**: Judith 2, 13; **ኢይጉንዲ፡ ተገፍትአ፡ ቤቱ፡** Sir. 27, 3; vel c. **ለ፡** et Inf.: **ይጉንዲያ፡ ለተገብሮ፡** βραδέως ἐγένοντο Herm. p. 81. — *Voc. Ae.*: **ጉንደዩ፡ ዘ፡ ዘዩ፡**

አጉንደዩ፡ II, 1) tardare, morari, differre alqd, *tardum, cunctabundum esse* in alqa rei, c. Acc. rei vel c. Acc. Inf.: **ኢታጉንዲ፡ ጸሎተከ፡** Kuf. 31; **ኢያርአም፡ (ለጽድቆቹ)** **ወኢያጉንዲ፡ መድኅንትዮ፡** Jes. 46, 13; 2 Petr. 3, 9; **አንከር ኩ፡ አጉንደዮተክመ፡ ትአዛዘ፡ ጉጉሎ፡** Jsp. p. 291; **ኢታጉንዲ፡ ውረብተ፡** Koh. 5, 3; Sir. 18, 22; **ኢያጉንዲ፡ ፈጥሐ፡ ለጸድቅ፡** Job 36, 17; Deut. 7, 10; omissio Acc.: **አመ፡ ብዙ፡ ኢጉንደዩ፡** Lev. 25, 36; **ያጉንዲ፡ ከመ፡ ዘኢይሁብ፡** Lit. Orth. 2) *morari, differre, producere* alqm (warten lassen), c. Acc. pers.: **አበዮ፡ ወአጉንደዩ፡** Luc. 18, 4; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: **ሕፃን፡ ይበከ፡ አመ፡ አጉንደዮቶ፡ አመ፡ አጥብም፡** M. M. f. 98. 3) *diu manere*, Deut. 4, 26 var.

ተጉንደዩ፡ III, 1) cunctari, tardum esse ad alqd: **እለ፡ ተጉንደዩ፡ ለንሐሓ፡** Lud. e Ssal. Req.

ተጉንድደዩ፡ III, 3 1) tardum, cunctabundum esse in re, *cunctari, morari*: **አለ፡ ተጉንድደዮ፡ ሰከሐ፡** Herm. p. 70; Phlx. 32 al.; Fal. crebro; seq. **ሳዕለ፡** rei: **ኢትትጉንድደዩ፡ ሳዕለ፡ ገበረ፡ ወናይ፡** Fal. f. 49; c. Acc. Inf.: **ኢመፍትው፡ ጉትጉናደይ፡ ተጠምቆ፡** Chr. Ta. 13. 2) *diuturnum esse, in longinquum produci*, de rebus: **ደዋ፡ ተጉንድደዮ፡** ጸግብ፡ ገንደዩ፡ ሰበ፡ ተጉንድደዮ፡ ሞተ፡ አቡሁ፡ ፈቀደ፡ ይቅትሎ፡ Jsp. p. 339.

አስተጉንድደዩ፡ IV, 3 alqm *moratum, impedimento tardatum* unquam, Gad. Ad. f. 116.

ጉንዱይ፡ part. 1) *cunctabundus, tardus*: **ጉንዱይ፡ ለነቢብ፡ ጉ፡ ለመዐት፡** βραδὺς εἰς Jac. 1, 19; **ጉንዱይ፡ መዐት፡** μακρόδωμος 2 Esr. 19, 17; **ጉንዱይ፡ ልብ፡** Luc. 24, 25. 2) *serus*: **ኢይኩን፡ በአትከ፡ ጉንዱይ፡ ወፀአትከ፡ ፍጡን፡** Clem. f. 175. 3) *diuturnus, longus, longinquus*: **አሕዩው፡ ጉንዱይ፡ ዓመተ፡** Job 29, 18; **ዮ፡ መዋዕለ፡** Jes. 27, 10; Jos. 11, 18; **ጉንዱይ፡ መዋዕል፡** Hez. 12, 22; **አምጉንዱይ፡ ዓመት፡** Zach. 7, 3; Luc. 8, 27; **አምጉ፡ ስለት፡** Rom. 15, 23; Luc. 23, 8; **በጉንዱይ፡ መዋዕል፡** Jes. 30, 27. 49, 1; **አምድጎረ፡ ጉ፡ መዋዕል፡** Jer. 13, 6; Hebr. 4, 7; **ለጉ፡ መዋዕል፡** Hez. 12, 27 et omissio **መዋዕል፡** 4 Esr. 12, 27. — Adv. **ጉንዱይ፡**

a) *diu, longum tempus*: Ex. 14, 13; Hen. 39, 10. b) *longo tempore interjecto i. e. raro*: **σπάνιον** Prov. 25, 17. **መጉንድይ፡** part. *morans, moram efficiens*: **አለ፡ ዩሐውሩ፡ ውስተ፡ ፍፍጥ፡ መጉንድይ፡** (ambages, lilmweg) Phlx. 14.

ገንጻ፡ rad. incertae potestatis, quamquam conferre licet **كَنَب** *congessit in pera* (كَنْف), **كَنْب**, **مَنْب**.

ምጉንጻ፡ (passim **ምጉንጻ፡**) subst., Sing. et coll., Pl. **ምጉንጻት፡** *pharetra*, Kuf. 26; Gen. 27, 3; **ከሠተ፡ ምጉንጻሁ፡** Job 30, 11; **ዘያወጽአ፡ አሕጻሁ፡ አምጉንጻሁ፡** Sir. 26, 12; Jes. 49, 2; **ነሥኡ፡ ምጉንጻ፡** φαρέτρας Jes. 22, 6; **ምልኡ፡ ምጉንጻክመ፡** φαρέτρας Jer. 28, 11. 12; **ምጉንጻት፡** Ps. 10, 2; Hen. 17, 3. — *Voc. Ae.*: **ምጉንጻ፡ ዘ፡ ጉራጎራ፡** (v. **ጉራጎራ፡**).

ገንጻለ፡ quadr. I [vicinum **ቀለበ፡** et **قَلْب**] 1) *pervertere, detorque* (in contrarium): **አንዘ፡ ይገንጻሉ፡ ጽድቀ፡ ውስተ፡ ኢመፍትው፡** περιτρέποντες εἰς τὸ ἀπώγεις τὰ ὀρθά Cyr. c. Pall. f. 85; **ፈድፋድ፡ ይደምዑ፡ በገንጻ፡ ገንጻሎ፡ ጽድቀ፡ በሐሰቶ፡** ἀδικούσιν παραστρέφοντες τὴν ἀλήθειαν, f. 83. Hinc **ገንጻሎት፡** *perversio et* **ገንጻሎት፡** *perversione* i. e. *contrario*: ex eorum sententia non Verbum incarnatum est, **አላ፡ ገንጻሎት፡** (v. **ገንጻሉት፡**) **ገሃድ፡ ተለዕለ፡ ብከሊ፡ ውስተ፡ ክብረ፡ መለኮት፡** ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐναντιῶν, Cyr. c. Pall. f. 74. 2) *invertere, subvertere* ut summa ima fiant: Luc. 19, 45 rom.; **ገንጻለ፡ መናብርቲም፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ገንጻለ፡ ዘ፡ ገለበጠ፡ ተገንጻለ፡** III, 1) *inverti, perverti* (in contrarium): **ወተገንጻለ፡ በሰተሎ፡ ወተመደጠ፡ ከትሥጉት፡ ምስጢር፡** ἀντέστραπται δὲ πρὸς πᾶν τούναντιον τὸ μυστ., Cyr. c. Pall. f. 74.

ግንጻሊት፡ vel **ገንጻሊት፡** subst. *ratio inversionis*; Acc. adv. **ግንጻሊት፡** a) *inverse, perversè*: **አመ፡ ግንጻሊት፡ ደረሰም፡** ho. Sever. in Cyr. f. 105 (vid. sub **ተከፍአት**). b) *et contrario*, Cyr. c. Pall. f. 74 (vid. sub **ገንጻለ፡**).

ገናፍ፡ et **ገናራ፡** subst. *γναφεύς fullo*, 4 Reg. 18, 17; Herm. p. 104. — *Voc. Ae.*: **ገናራ፡ ዘ፡ ገባ፡**

ግንፋል፡ subst., (m.), sing. et coll., [an a **جبل** (جبل)] *finxit, coagulavit, formavit?* 1) *later, lapis coctus*: **πλύθος** Hez. 4, 1; **πλύθοι**, **ግንፋሉ፡ ግንፋሉ፡ ወናበሐ፡ በአሳት፡** Gen. 11, 3; Ex. 1, 14. 5, 7. 14 seq.; 24, 10; Kuf. 10; **ግንፋል፡ ወድቅ፡** Jes. 9, 10; Nah. 3, 14; Judith 5, 11; Hen. 99, 13; Macc. f. 11 (ubi ter **ግልፋል፡** scriptum est). 2) ut videtur: *farina latericia, pulvis laterum*: **በቀሥሎ፡ ወደይ፡ ግንፋለ፡** Enc. Genb. 6; **ደመረ፡ ዓው፡ ምስለ፡ ግንፋል፡ ወፍልፍል፡ ወብሐኤ፡ ወከወው፡ ውስተ፡ አንሮ፡** Sx. Haml. 8; **ውስጠ፡ ሥጋሁ፡ ከመ፡ ይቅብአም፡ በዓው፡ ወብሐኤ፡ ወግንፋል፡** Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.* ad Jes.: **ግንፋል፡ ዘ፡ ግምብ፡**

ገንፈለ፡ quadr. I (denom.) *coquere lateres*: **ይገናሉ፡** Chr. Ax. f. 93.

አጋእስት፡ pro **አጋእዝት፡** vid. sub **ገዝአ፡**

ግእዘ፡ (etiam **ግዕዘ፡**) I, 1 [ni fallor, emollitum e **ግጥ** **ግጥ** **ፎጥዐ**, sicut **ግጥ** **ግጥ**; vid. etiam **ገደጸ**] Subj. **ይግእዝ፡** 1) *fastidire, indignari*, c. Acc.: **ገእዝኩ፡ ሕይወትዮ፡** Kuf. p. 98 (ገጽፃፃ apud Hebr., προσόχθισκα apud LXX Gen. 27, 46);

Clem. f. 17; እስመ፡ግዕዝ፡እምአግባረሁ፡ለገነት፡ወገባእነ፡ውስተ፡ምድር፡ርግምት፡ f. 23. — Voc. Ae. አግባር፡ዘ፡ጉረቤቶች፡

ተጋባረ፡ III; 3 [تجاور, جار] vicinum esse a) de hominibus in vicinia alicj habitare, c. Acc.፡ monachi ኢይትጋወርም፡ለአንስት፡ F. N. 10, 6; አልቦ፡ዘይትጋወር፡ Lud. e Miss. Colb.; ተጋወሮ፡vicinia, vicinitas, ut: ጸልኢ፡ተጋወሮ፡እኑሁ፡ Jsp. p. 307; Deus Adamum e paradiso expulit ወአርሐቶ፡እምተጋወሮ፡መላእክት፡ F. M. 3, 2. b) de locis: confinem esse, c. Acc.፡ Ps. 103, 19 (γαινωξ pro ἵγαινωξ); vel c. ምስል፡, ut: በሓውርት፡እለ፡ይትጋወራ፡ምስል፡ከተታ፡ (n. pr.) Gad. T. H.

ገውስ፡ n. prgr., sc. ^፫الجمهورية astrum et signum geminorum, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; at in Abush. 4 scribitur አልገውዛ፡

ገውሳን፡ n. prgr., sc. ^፫جوشن lorica; ወከነ፡ላዕሌሁ፡ገውሳን፡ዘወርቅ፡ዘንኩር፡ግብረሁ፡ Jsp. p. 301.

ገውዝ፡ subst. [ገጋጃ ገጋጃ] ^፫nux, juglans; ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; አመ፡ተከልከ፡ገውዝ፡ይበቀላት፡ወይን፡ Macc. f. 5; ገውዝ፡ወለውዝ፡ Vis. Bar. — Voc. Ae. ገውዝ፡ዘ፡ለውዝ፡ዘሀላ፡በግብጽ፡

ገውዛ፡ gemini vid. sub ገውዛ፡ et ገውስ፡

ጎገው፡ quadr. inus., cui vicina sunt ጌገዩ፡ ^፫غوى ጎገዩ.

አንጎገው፡ V 1) intrs. a) hinc illinc oberrare, vagari, Jer. 27, 6; Did. ed. Platt. p. 101; ታንጎጎ፡ (v. ታንጎጎ፡) Prov. 7, 12; Did. 2. ed. Platt. p. 10). b) aberrare a lege, praecipitis፡ ያንጎግዉ፡ በከልኢ፡ (v. ለከልኢ) ሥርዐት፡ Sap. 14, 23; አንጎግም፡ዘበሐት፡ H. A; የዐቅቡ፡አልባቢሆሙ፡እምአንጎግምት፡ውስተ፡ኅሊናት፡እቢት፡ Phlx. 91. c) animo fluctuari, incertum vel dubium haesitare፡ እንዝ፡ተሐምሙ፡ልበከሙ፡ወታንጎግዉ፡ Jer. 8, 18. 2) trns. oberrare facere፡ ኢነ፡አንጎግዎ፡ Hos. 2, 16; አንጎግወከ፡ምስል፡ሰራዊትከ፡ Hez. 38, 4; አንጎግም፡ውስተ፡አድባር፡ Jer. 27, 6 var.; Satanas ያንጎጎ፡ አልባቢሆሙ፡ እምሀገር፡ ኅብ፡ ሀገር፡ Phlx. 102.

አንጉግው፡ part. errabundus, vagans፡ Sx. Masc. 10; ኅሊናተሆሙ፡አንጉግውት፡ድኅረ፡ዘይረከብም፡ Phlx. 91.

አንጉጋው፡ subst. vagatio, aberratio፡ እስመ፡እምራኢይ፡ወስግዑ፡ነገር፡ብዙኅ፡ትከውን፡አንጉጋው፡ኅሊናት፡ Phlx. 48.

አንጉጋዊ፡ subst. id., animi Phlx. 103.

ነጎጋው፡ subst. vagatio, fluctuatio, haesitatio, trepidatio, Chr. ho. 34; መፍትሔ፡ለነ፡ንሑር፡በሀድአት፡ሰሊለነ፡እምነ፡ነጎጋው፡ከመ፡ኢንደቅ፡ Chr. Ta. 34; ዘእንበለ፡ፍርሀት፡ወነጎጋው፡ibid.; እቢድ፡ውእቱ፡ነጎጋው፡አመ፡መዐት፡ወተቀይሞ፡እምድኅረ፡ዕርቅ፡ Fal. f. 28; ኂሩቱ፡ለልቡ፡ትዕግሥት፡ወእሠሙሂ፡ነጎጋው፡ወጉጉዓ፡ f. 53.

መንጎግው፡ part. erro, vagus, vagabundus፡ ፍልጠት፡ግእክለ፡ፈላሲ፡ወመንጎግው፡እስመ፡ፈላሲ፡የዐውድ፡ውስተ፡ምኔታት፡ከመ፡ይርባኢ፡ወይርብኢ፡ግብራተ፡መንፈሳዊያተ፡ወመንጎግው፡ሰኬ፡ይረብኢ፡ግብራተ፡ሥጋዊያተ፡ Phlx. 21.

አግዕልት፡ pro አግልዕት፡ vid. sub ገልዕ፡

ግዕረ፡ et ገዕረ፡ I, 1 [جَارٍ; at ገጋጃ ^፫increpuit] Subj. ይግዕር፡, clamare, vociferari, plorare, ejulare, gemere, de dolentibus, querentibus, opem implorantibus፡ ቆሿ, ይግዕሩ፡ እመዝራዕት፡ብዙኃን፡ Job 35, 9; Jes. 15, 4; Marc. 15, 34, 37; ግዲሮ፡ 39; ^፫κράξεν ገዕሩ፡ (Imperat.) Jes. 65, 14; ἀλαλάξεν የዐወይዉ. ወይግራር፡ Jer. 29, 2; እንዝ፡ይግዕር፡ ὀδυρομένου Jer. 38, 18; ይግዕሩ፡ καταστενάζουσαι Thren. 1, 11, 21; እንዝ፡ይግዕር፡ μετά στεναγμού Judith 14, 16; Prov. 28, 23; c. በአንተ፡ vel እምነ፡ ob. ገዕረ፡ (v. ግዕረ) ነጻይ፡በአንተአሁ፡ Job 18, 20; ግዕሩ፡እምግብሮሙ፡ Ex. 2, 23; Job 35, 9; vel ዲባ፡ Hen. 12, 6; vel ላዕለ፡ Jac. 5, 1, 9; Zach. 11, 8 (ἐπωρύνοντα ἐπ’ ἑμῶς). c. ኅብ፡ ejus, cuius auxilium implorat፡ ገዕርኩ፡ኅቤከ፡ Job 30, 19; Ex. 22, 26; Deut. 24, 15; 1 Reg. 12, 8; Jud. 3, 9 c. ann.; 3, 15. 4, 3, 6, 6.10, 10, 12; Luc. 18, 7.

አግዕረ፡ II, 1 gemere facere, genitum exprimere alicui, vexando facere ut clamet vel vociferetur alqs; አግዛ፡ አግዕረኒ፡ Job 23, 2; አግዕሩ፡ነፍሱ፡አግናት፡ 24, 12; እቤረ፡ብአሲት፡እመቦ፡ዘአግዕራ፡ Sir. 32, 17; እለ፡ታግዕሩ፡ነጻዩ፡ Am. 8, 4; ታግዕሩ፡ወታወይዉ. ነጻዩ፡ Jes. 58, 4 var.; Marc. 9, 26; አግዕርከዎ፡ለምድር፡ Job 31, 33.

ግዑር፡ part. in Pl. ግዑራን፡ legitur Cyr. c. Pall. f. 66 in Cod. Bibl. Ind. Or., ubi Graecus Ἰραρός habet (in Cod. Tab. ግቡራን) absque sensu bono.

ግዑር፡ vel ግዳር፡ subst. (m.) clamor dolentium, querentium, opem implorantium, ploratus, gemitus, ejulatus፡ κραυγή Ex. 3, 9, 22, 22; Ps. 101, 1; ግዳረ፡ ምስኪናን፡ Job 34, 28; Jes. 5, 7; ዐርጉ፡ገዕረ፡እከዩሙ፡ኅቤዩ፡ Jon. 1, 2; Hebr. 5, 7; Eph. 4, 31 rom.; βοή Jac. 5, 4; ብካይ፡ወላኢ፡ወግዳር፡ ὀδυρός Jer. 38, 15; ἀλαλαγμός Jer. 32, 22; στεναγμός Ps. 11, 5, 37, 9; Mal. 2, 13; Jer. 4, 31; Job 9, 27; Act. 7, 34; ግዳሩ፡ (τὸ κρῖμα αὐτοῦ) Sir. 21, 5; ብካዩ፡ግዳርሙ፡ Jer. 3, 21.

ትግዕርት፡ subst. gemitus misere oppressorum፡ አግን፡ትግዕርታ፡ለኅዉኢት፡አሰሰለ፡ τῆν τῆς ἀμαρτίας ἀπεσιόσατο τυραννίδα Cyr. c. Pall. f. 70. — Voc. Ae. ትግዕርት፡ (v. ትግርዕት) ዘ፡መግዛት፡ግዳርሂ፡ይ፡

ገዑተ፡ I, 1 [ጋተ] to make drink out of one's hand, Isenb. p. 175; nescio an propagatum sit a ማዕዐ] in os indere alimenta, propinare፡ ኢይግዕቱ፡ሎሙ፡ወኢይፈራት፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7.

ገዑት፡ subst. potiuncula, alimentum ori inditum, ut videtur፡ አስተጻሎ፡ሎሙ፡ኅጻጠ፡ገዑት፡እስመ፡ድወያን፡እመንቱ፡ (sc. ድወያነ፡ነፍሱ) Phlx. 92.

ጉዕትያ፡ subst., ni fallor, prgr. sc. ἡγορησα 1) praestigia, artes magicae፡ በከመ፡ሰርሐ፡በሥራያተሁ፡ወበብዝነ፡ጉዕትያሁ፡ (de mago quodam) Clem. f. 252. 2) vanitas, inanitas, fallacia, frustratio፡ ስብሐተሙ፡ኢከነ፡ከመ፡ስብሐተ፡ዝንቱ፡ግለም፡ኅሊሮ፡በጉዕትያ፡እለ፡ይነብሩ፡ Clem. f. 260; እምድኅረ፡ብዙኅ፡ጉዕትያ፡ Phlx. 14; Adam panem suum comedebat በሆፍ፡በጉዕትያ፡ወጻግ፡ Macc. f. 11; በፈቃድ፡አግዛ፡ተውሀበ፡ከሉ፡መንግሥተ፡ግለም፡ለዘርኢ፡ሴም፡ወግብርናት፡ለዘርኢ፡ከም፡ወጉዕትያ፡ለዘርኢ፡ያፈት፡ Khr. Nag. n. 73.

ጥዕታይ: part. *deceptus*: አጥዕታይ: ተወለድካ: ዕራቀክ: ወትቀውም: በስሐክ: ዕራቀክ: Genz. f. 3.

ግዕዝ: rarius ግዕዝ: (Num. 10, 33, 33, 11 F; 4 Reg. 19, 36), etiam per አ, [cui Lud. et Ges. in thes.] composauerunt; adde ገጽ; potestas radices prima in *abscondendo* vel *abrumpendo* fuisse videtur] Subj. ይግዕዝ: 1) *castra movere, proficisci, migrare*; c. አምነ: loci unde et ውስተ: loci quorsum pergitur: Gen. 12, 8, 26; 21; Ex. 12, 37, 14; 10, 40, 30; Num. 10, 6 (ለግዕዝ): 33, 33, 3 seq.; Deut. 1, 19, 40; Jos. 3, 3; Kuf. 16; Jes. 37, 8; ግዕዝ: አስሐክ: ውስተ: አደባር: Nah. 3, 18; 2 Esr. 8, 31; ከመ: ይግዕዝ: (ውስተ) ቤጤልዋ: Judith 7, 1, 17. a) *castra metare*, στρατοπέδων Num. 24, 2; Prov. 4, 15 (coll. Ex. 14, 10; Deut. 1, 40, ubi Hebr. quidem ἔσται, Graecus autem στρατοπέδων habet). b) *migrare vel excedere e vita*: በቀዕ: አሳት: አምግሎም: ግዕዝ: Enc. Tachs. 21; ውስተ: ቤተ: መታን: ግዕዝ: Enc. Jac. 8. 2) *liberum fieri, liberum esse*, *libertatem adipisci*, de servis: ጀጅሎሪ: Ex. 21, 4 c. ann.; ግዕዝከመ: አምግብርናት: Did. 33; ገብር: ለአመ: ግዕዝ: አምግብርናት: Jsp. p. 381; ይግዕዝ: ገብር: አምአግዚአ: F. N. 31; de uxore: marito mortuo ትግዕዝ: F. N. 24, 5.

አግዕዝ: II, 1 1) *transfere*, a) *migrare facere, castra movere jubere*: Num. 32, 30; ወአምነ: አግዕዝ: ተግደሪህም: ወንቀዮሙኒ: Judith 7, 18. b) *transponere*: አምድሃረ: ግዕዝ ግዕዝ: አግዕዝ: ዮሴፍ: ሥጋሁ: ለያዕቆብ: አቡሁ: ወአብጽሐ: ጎበ: መቃብር: አብርሃም: Clem. f. 40. c) *convertere*: ፀጉተ: ዐንበሳ: መንገል: ዮውሀት: አግዕዝ: Enc. Tachs. 12. 2) *(liberum) dimittere, manumittere, libertate donare, liberare*: avem, ያግዕዝ: ውስተ: ገዳም: Lev. 14, 6; onagram: መነ: አግዕዝ: ለሐለስት: Job 39, 5; servum Ex. 21, 2, 26; ትሬንገም: አግዕዝ: Deut. 15, 12; አግዕዝ: ለአንታክተ: ወሊታ: Judith 16, 23; ያግዕዝ: ለኤህያዕብ: Prov. 25, 10; ከመ: ያግዕዝም: አምቅኔህም: 1 Esr. 4, 49; ኢታህገሎ: ዕሴቶ: ከመ: ታግዕዝ: Sir. 7, 21; ያግዕዝ: ቅኑያነ: Phlx. 3; በአንተ: አግዕዝ: ገብር: de manumissione F. N. 31; ኢይደሉ: ከመ: ትትወሰብ: ብሕራት: ለገብር: ዘአግዕዝ: ምታ: F. M. 5, 15; አምግብርናት: Org. 1; a peccato, morte, al.: Joh. 8, 32, 36; Clem. f. 99; Jac. 1, 25; አግዕዝ: አምተቀንዮ: ለኅግዚአት: Did. 33; አምአርዕተ: ኅግዚአት: Kid. f. 16. 3) *dominum facere* (vid. አግዕዝ: አት): ገጉሥ: ዘኢይሠይያም ፤ አግዕዝ: ዘኢያግዕዝም: Lud. ex Lit. Joh. — Voc. Ae.: አግዕዝነ: ከ: ሐርነት: አወጻን:

ተግዕዝ: (sec. Lud. etiam ተግዕዝ:) III, 1 1) *libertatem sibi sumere, emancipationem appetere*: ይትገዕዝ: (v. ይትገዕዝ): ወደፈቅቶ: ይገኑ: አምኔክ: Sir. 30, 34. 2) *manumitti, libertatem adipisci, liberari*, F. N. 31; ተግዕዝ: 1 Cor. 7, 21 ant.; ተግዕዝከመ: አምተቀንዮ: Rom. 6, 18, 22; c. Acc. libertatis: ግዕዝነ: ኢተግዕዝት: Lev. 19, 20.

ግዕዝ: part. 1) *proficiens, migrans*: አመ: ግዕዝት: ደብተራ: (opp. ኅደርት): Num. 1, 51. 2) *dimissus, liberatus, manumissus, libertatem adeptus, liber*: 4 Esr. 6, 76; ዘረኔውከመ: ግዕዝነ: Jer. 41, 16; ደሬስዮሞ: ግዕዝነ: 1 Reg. 17, 25; F. N. 31; ለኤህያዕብ: Ps. 87, 4; 4 Esr. 9, 12; Cyr. ad Th. f. 24; 1 Cor. 7, 12 rom.; Rom. 6, 20. — Voc. Ae.: ግዕዝ: ከ: ሐራ: aliud: ግዕዝ: አርነት: ዘወጻ ።

ግዕዝ: subst. 1) *migratio a) excessus mentis, ἔκστασις, ግዕዝ: ኅሊና*: Act. 10, 10 rom.; coll. Ps. 115; 2. b) *conversiones coeli, ግዕዝ: ሰግይ*: τροπαὶ οὐρανοῦ Job 38, 33. c) *concr.*: *ii qui emigraverunt, secesserunt, liberi facti sunt*. Hoc nomine ግዕዝ: populus Aethiopum, qui ex Arabia in Abyssiniam migravit, se ipse appellabat (cfr. አግዕዝ), vid. Lud. hist. I, 4; Comm. p. 56 seq. Deinde eodem nomine vocabantur a) *terra Aethiopia* i. e. Abyssinia, sive ብሔረ: ግዕዝ: Enc. Masc. 25; sive ግዕዝ: simplex, ፈ, ut: ሰግይ: ለከ: ቆመ: በቀላት: ወአርክ: ዘረፈረተ: ግዕዝ: ፤ ይሁሐት: ጥቡዕ: ሰግዕት: አምላክ: ዐዘዝ: Enc. Haml. 5; እስከ: ዮም: ትትሬህላክ: ግዕዝ: Enc. Tachs. 18. β) *lingua Aethiopia*, sive ልሳነ: ግዕዝ: sive ግዕዝ: simplex: ተዐልዋ: አምግብር: ይሰጡ: ኅብ: ግዕዝ: M. M. f. 49; Chr. f. 150 (vid. sub ተተርጉም). 2) *plerumque m., Pl. ግዕዝት*: (F. N. 43, 12; Phlx. 4). Sicut τροπός vel ἀναστροφή a) *versandi vel agendi ratio, vita, mores, studium, sentiendi ratio, ingenium*: በኩሉ: ግዕዝክ: ἄναστροφῆ Tob. 4, 14; 1 Petr. 1, 15, 2, 12; Gal. 1, 13; ግዕዝክ: τροπός 1 Reg. 25, 33; ገዢ: ውሕቶ: ግዕዝመ: (τροπός pro τόπος) Job 18, 21; βίος ግዕዝ: ዘአንበል: ነውር: Sap. 4, 9; ἀγωγή 2 Tim. 3, 10; ὁδός, ὁδός, ታአምር: ግዕዝመ: ለቴማን: ወእስዮመ: ለሰሳን: Job 6, 19; ይፈደዮ: ለሰብእ: በከመ: ግዕዝ: Sir. 11, 26; ገንቶ: ውሕቶ: ግዕዝክ: አምንእስክ: Jer. 22, 21; Act. 14, 16; ኃጥኦ: ዘከልኤቶ: ግዕዝ: ወምክዕቢተ: ዮሐውር: τρέβους Sir. 2, 12; ἡ ἕξοδος καὶ εἰσοδος 2 Reg. 3, 25; 1 Thess. 1, 9 rom.; ኩሉ: ሰብእ: ይረክብ: ዘከመ: ግዕዝ: ἔργα Sir. 16, 14; ἡጃጃ 1 Cor. 15, 33; Clem. f. 199; Rom. 1, 29; ዘአንበል: ግዕዝ: ἀἰθέματος 1 Petr. 4, 3; ὄρμημα Ex. 32, 22; διάνοια Gen. 34, 3; ገግጦጦ ግዕዝመ: ለረሴጌን: Prov. 12, 26; አለ: ዮሐውር: በግዕዝመ: ἄελέματα Jer. 23, 17; ἐνδουμήματα 7, 24; ἡጃጃ: በግዕዝ: በዘረፈቶ: διαβόλιον Sir. 15, 14; አልሎ: ዘከመ: ግዕዝ: ἰσάβουχ ገዕዝ, 2, 20; አምላክ: ሰቶ: ለሰብእ: ወአምሐራቶ: ወአምሐራቶ: ይትወቀ: ግዕዝ: τὰ περὶ αὐτοῦ Sir. 19, 30; Joh. 2, 25; ለአመ: ኢክነት: ከመ: ግዕዝክ: κατὰ χεῖρά σου Sir. 25, 26; ጠቢብ: በሥነ: ግዕዝ: 26, 17; አምነ: ግዕዝ: ያሜክምር: ለሰብእ: 27, 7; ለንኩስኒ: ወለዐቢይኒ: አሙኒ: ግዕዝክ: ወቃለክ: 29, 23; ኢትወልጥ: ግዕዝ: μὴ ἀλλ᾽ἕως σαυτοῦ 30, 29; ወልደሎ: ዘአዮሐውር: በግዕዝክ: 35, 22; ዘይቤለክ: ዐቢይ: አህ: ሰብሉ: ለግዕዝ: 13, 9; በግዕዝ: ልቦመ: አኩይ: Jer. 13, 10; 4 Esr. 1, 11; Act. 24, 10; ሰርዮ: ግዕዝ: ὀμύνοια Herm. p. 36; ብእሲ: ምስል: ብእሲቶ: አለ: ዮተብር: ግዕዝ: Sir. 25, 1; አምከመ: ዐርዮ: ግዕዝ: ህም: Phlx. 4; ውሕቶ: አምሰብእ: ሠናዮነ: ግዕዝ: Jsp. p. 321. Etiam pro variis aliis Graecorum vocabus usurpatur: a) ሰሐም: በከመ: ግዕዝ: κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ Sir. 38, 17; κρῖον 38, 16. β) δοκιμή 2 Cor. 2, 19. γ) συνείδησις (conscientia vitae honeste actae): ስምዕ: ግዕዝነ: 2 Cor. 1, 12; በሠናይ: ግዕዝ: 1 Tim. 1, 5, 19; 1 Petr. 3, 21. b) *indoles, natura, essentia*, (Wesen) hominis: በኩሉ: ግዕዝከመ: καρδιάς 1 Petr. 3, 15; χάρισμα 1 Cor. 7, 7; ኩሎመ: አለ: ግዕዝ: (Platt ለግዕዝ): ነና ሰቶመ: ይገብሩ: ὡ κατὰ σάρκα ὄντες Rom. 8, 5, 8, 9; Deires personae ይትወሐቶ: ለጃዘውሕቶ: ግዕዝ: Lud. e. Mss. Colb.; ግዕዝመ: ዘኢይትሬለጥ: Lit. Joh. c) *natura, indoles rerum*: ግዕዝ: ብሔር: ህግዝ: Enc. 42, 9, 12; ግዕዝን: ለአ እሳን: Herm. p. 11; ሰግይ: ጥቀ: ሠናይት: ወብርህት: ፈደፋ: ፋይ: በግዕዝ: Chr. Ta. 16; ባሕር: ወለጠ: ግዕዝ: Chr. ho. 27 (cfr. ግዕዝ: ሰግይ: Job 38, 33 supra sub 1, b). d) *ratio*,

modus, in Acc. : *ratione*, ut: ከመ፡አይተከደድ፡ (I pra.) ግዕዝ፡ ልብሐተ፡ጼው፡ግዳ፡ Enc. Teq. 12. 3) In specie nomine ግዕዝ፡፡ quatenus significat *nativum, usitatum, simplex*, appellatur a) *forma* vel *ordo literarum* Alphabeti Aethiopicici *simplex*, ut **ሀ, ለ** (opp. iis formis quae annexis vocalium notulis immutatae sunt, ut **ሆ፡ሂ፡ሊ፡** al.). b) *primus et tribus canendi modis*, quibus Abyssini in decantantibus hymnis suis liturgicus utuntur (vid. ሰገል፡፡ et አረራይ፡), sc. *communis* vel *simplex*: ወ እምዝ፡ ትብል፡ ጸሎተ፡ ቅዳሕ፡ ዘእምዳዊት፡ በዜማ፡ ግዕዝ፡ Genz. f. 123. 20; Deg. creberrime, ut: ሀዩንተ፡ ሰገል፡ ዘነግህ፡ ግዕዝ፡ al.

ግዕዝ፡ (v. **ግዕዝ**) subst. *impedimenta* exercitus vel castrorum, sc. mulieres et infantes, supellex cum calonibus et laxis: ἀπαρτία Num. 10, 12; οὐραγία Deut. 25, 18 (v. **ግዕዝ**).

ግዕዝት፡ n. act. *migratio, transitus*: baptismus est ግዕዝት፡ እምትዕርርት፡ ብብ፡ ሰጋም፡ Phlx. 105.

ግዕዝን፡ subst., m. et f., 1) *manumissio* servi: Ex. 21, 5; መጽሐፈ፡ ግዕዝን፡ Const. Ap. 63 (64); ግዕዝን፡ ትትፈጸም፡ በአግሁድ፡ ብሉ፡ ክር፡ F. N. 31; ግዕዝን፡ ይከውን፡ ibid. 2) *dimissio, liberatio* captivorum: Jes. 61, 1; Luc. 4, 19; e servitute: Org. 1; ጸንክን፡ (Christe) እምግብርናት፡ ግዕዝን፡ Kid. f. 11; ግዕዝናሙ፡ እምግብርናት፡ Machb. Meem. 10. 3) *libertas*, Lev. 19, 20; ዘፈነውክሙ፡ ግዕዝን፡ (in libertatem, var. pro ግዕዝን) Jer. 41, 16; 4 Esr. 8, 66; 2 Cor. 3, 17; Rom. 8, 21; Gal. 2, 4; Jac. 2, 12; 2 Petr. 2, 19; ነፍስ፡ ሐረት፡ (በሞተ፡ ሥጋ) እምግብርናት፡ ብብ፡ ግዕዝን፡ Jsp. p. 381; ኢየሱስ፡ ጊዜ፡ ሠርዕ፡ ሕገ፡ ግዕዝን፡ F. M. 8, 1; Deus homines non sicut animalia tractat, ut ኢይሂም፡ ግዕዝናሙ፡ Phlx. 181.

ግዕዝና፡ subst. *manumissio, libertas*, Herm. p. 54; Rom. 8, 21 ant.

አግዕዝ፡ adj. rel. et subst. (ab አግዕዝ፡ Pl. vocis ግዕዝ፡?), nonnumquam (ut in N. T. rom) አጋዕዝ፡ scriptum, 1) *liber*, ελευθερος, ከሉ፡ አግዕዝ፡ Jer. 36, 2; Koh. 10, 17; 1 Esr. 3, 18; ትፈንድ፡ አግዕዝ፡ እምገቤክ፡ Jer. 41, 14; ትፈንድ፡ አግዕዝ፡ Deut. 21, 14; Col. 3, 11; 1 Cor. 7, 22 rom. 9, 1; Apoc. 6, 15. 19, 18; F. N. 31; አግዕዝት፡ Macc. f. 19; Gal. 4, 22 seq.; 1 Cor. 7, 39 rom.; ኢየሩሳሌም፡ አግዕዝት፡ እንተ፡ በሰማዖት፡ Clem. f. 218; collect. Apoc. 13, 16 rom.; አግዕዝ ያን፡ 4 Esr. 10, 31; ይፈት፡ ሸጃ ደቆ፡ ወ ሸጃ ወለቶ፡ አግዕዝያን፡ Jer. 41, 9; 1 Ptr. 2, 16; ጸ፡ አግዕዝያን፡ ዘነሥአ፡ Enc. Mij. 18; ረሲ፡ ደፊት፡ እምገብ. አት፡ አግዕዝ፡ Enc. Jac. 12. a) *immanis* Math. 17, 26. b) *liberalis, ingenuus* (opp. ቁቁይ፡) Fal. f. 62 (vid. sub ክንጎስሐሐ). 2) Hoc nomine (collective accepto) sese nominant *Aethiopes* ipsi (vid. ግዕዝ፡ n. 1, c), quare a) *ጠሌራ፡ አግዕዝ፡ Aethiopia, Abyssinia*: ለጠሌራ፡ አግዕዝ፡ ሰበክ፡ አባ፡ ሰላማ፡ ዜናው፡ Deg; ጠሌራ፡ አግዕዝ፡ ዘስሙ፡ ኢትዮጵያ፡ Cod. Mus. Brit. XLI; M. M. f. 48; Enc. Mag. 3 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 56; Hist. I, 1). b) *aethiopicus*: ዘአልፍ፡ አግዕዝ፡ (opp. አልፍ፡ aliorum populorum ut ألف Arabum, quod mille significat) Apoc. 5, 11.

አግዕዝይ፡ adj. rel., f. አግዕዝይት፡ *liber*, 1 Cor. 7, 22. 39 Platt; እር፡ ከመ፡ ይረሲ፡ ርእሰ፡ አግዕዝይ፡ Cyr. d. r. fid. f. 45; Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 23.

ምግዕዝ፡ subst. *profectio*, ut: „exercitus vel castra ምግዕዝ ሙ፡ ለእስራኤል፡ profectiois (ut videtur) Israelis“ Lud. e Libr. Myst.

ግዕዝ፡ *vituperare* vid. sub ግእዝ፡

ጉዝ፡ subst. [cfr. talmud. ገ፡ vel ጋ፡, Buxtorf lex. c. 413 et 50; et L. Lewysohn die Zoologie des Talmuds p. 164] *accipiter* eive similis avis: ἰεραξ Lev. 11, 16 (v. ጉዝ); Deut. 14, 17; ክንፈ፡ ጉዝ፡ ሕገው Ex. 19, 4. — *Voc. Ae.*: ጉዝ፡ ዘጉግላት፡ (v. ጨላዋን).

ጋዝ፡ ጋዝ፡ ጊዝ፡ n. prgr. sc. ጎረጎራ *gaza*: ቤተ፡ ጋዝ፡ v. ጋዝ፡ v. ጊዝን፡ Jes. 39, 2; ቤተ፡ ዘጋዝ፡ 2 Esr. 5, 17; መጻሕፍተ፡ ኖብያት፡ ዘጋዝ፡ 6, 1; እምን፡ ቤተ፡ መንግሥት፡ ዘጋዝ፡ 7, 20; ለነሉ፡ ጋዝ፡ 7, 21; ጉዝ፡ (Acc.) glossa ad ኒቆታ፡ 4 Reg. 20, 13. — *Voc. Ae.*: ጊዝን፡ (v. ጎሪዳን) ዘ፡ ቤተ፡ ባዕል፡ (v. ልዕል).

ገዝመ፡ I, 1 [ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡, vic. et ገደብ፡ et ገመደ.] Subj. ይገዝም፡ *caedere, succidere*, arbores, ligna: Ex. 34, 13; Deut. 20, 19; Jud. 9, 49; 4 Reg. 6, 2—5; አይገዝመ፡ ዕዑ፡ Jes. 17, 8; ገዝም፡ ሰገላ፡ 9, 10; ጉድ፡ በዘአልቦ፡ ዘይገዝመ፡ ቡቶ፡ 10, 15. 14, 8. 37, 24. 44, 14; ግዝመ፡ ዕዕዊ፡ Jer. 6, 6. 10, 3; ይገዝም፡ በጉድ፡ በነሉ፡ መሠንዶ፡ አርዝክ፡ 22, 7; Hez. 39, 10; Hagg. 1, 8; Esth. 5, 14; ἔκκοπτεται Dan. 4, 11; Mich. 5, 13; 2 Par. 14, 3; Luc. 3, 9; ገዝማ፡ ከመ፡ ዕዕ፡ ለሕይወት፡ Jer. 19, 10; ከመ፡ አይገዝም ክሙ፡ ከመ፡ ዕዕ፡ ይሉስ፡ Clem. f. 262. a) *excidere, excindere*, Rom. 11, 24. b) *caedere*, i. e. *dolare* 3 Reg. 5, 6. c) *caedere* gladio, Hez. 9, 8. d) *proscindere* maledictis: ኢትዮጵያም፡ ወኢትግዝምም፡ Clem. f. 228, si quidem lectio sana est. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub መተረ።

አግዝመ፡ II, 1 *caedere* vel *abscidere jubere*: አግዝመ፡ አዕዋም፡ 2 Par. 34, 4; 3 Reg. 15, 13; በአፈ፡ መጥባሕት፡ ክሳዶ፡ አግዝመ፡ Sx. Jac. 11.

ተገዝመ፡ III, 1 *caedi, abscidi, succidi*: ተገዝሞ፡ ዳግመ፡ ይፈሪ፡ Job 14, 7; Zach. 11, 2; Math. 3, 10; ዕዕ፡ እንተ፡ ተገዝመት፡ Did. 25; ዕዕ፡ ነግራን፡ ይተገዝሙ፡ Hen. 83, 4; ትትገዝም፡ እምሥረዊ፡ 91, 5. 8.

ግዙም፡ part. *caesus, dolatus*: ዕዕ፡ ግዙማን፡ (idolis conficiendis) M. M. f. 36.

ግዝመት፡ n. act. *cassio, abscissio*, Lud. sine auct.

ገዢ፡ I, 1 [ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡ ጋ፡, vic. et ገደብ፡ et ገመደ.] Subj. ይገዢ፡ *circumcidere*, c. Acc.: Gen. 17, 10. 11. 23. 21, 4. 34, 22; Ex. 4, 25. 12, 44; Jos. 5, 2 seq.; Luc. 1, 59. 2, 21; al.; ገዢ፡ ወልዶ፡ በእንተ፡ ደዌ፡ F. M. 33, 5; c. ለ፡ Gen. 17, 12; trsl.: ግዢ፡ እከዩ፡ ልብክሙ፡ Jer. 4, 4; Deut. 10, 16.

አገዢ፡ II, 1 *circumcidendum curare*, Lev. 12, 3; አምድ፡ ገረ፡ ጌመዋዕል፡ ታግዢ፡ ወልዳ፡ F. M. 10, 1.

ተገዢ፡ III, 1 *se circumcidere, circumcidi*, Gen. 17, 14. 24—27. 34. 22. 24; Jos. 5, 7. 8; Esth. 8, 17; Judith 14, 10; ተገዢ፡ ለእምላክክሙ፡ ገርገርገርገርገር Jer. 4, 4; Gal. 5, 2; Rom. 2, 27. 3, 30; ተገዢ፡ 4, 10; Act. 15, 1; ዘተገዢ፡ በምክንያት፡ ደዌ፡ ወእዘዝም፡ ዐቀብተ፡ ሥራይ፡ F. M. 33, 2.

ግዙር፡ part. *circumciscus*, Gen. 34, 14; Lev. 26, 41; Jos. 5, 5; Jer. 9, 25; Rom. 2, 27. 3, 30. 4, 11. 12; Gal. 5, 3; Col. 3, 11; Phil. 3, 3; Act. 11, 3; በእንተ፡ ጎጽዋን፡ ወግዙራን፡ F. M. 33.

ግዝረት : n. act., f. et m., *circumcisio*, Jos. 5, 4; Joh. 7, 22; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25, 3, 1, 4, 11, 15, 8; Phil. 3, 5; በእንተ ግዝረት tractatur F. M. 33, 5; F. N. 51; Did. 33; በዛቴ ዕለት ሰኣ ክርስቶስ ውስተ ቤተ ግዝረት ወፈጸመ ሕገ ኦሪት : Sx. Ter 6.

ግዢር : subst. *circumcisura* : ገዢመ ግዢሮሁ ለወልድ ዩ : Ex. 4, 25, 26; ኢየሱስ ጽጉሕ ግዢሮ ግዢሮሁ ለአረጋይ : እምሕግመ ሕርድቶሙ ለንኡሳን : M. M. f. 24.

ገዢ : n. ag. *circumcisor* : ትቤሎ ግርያም ለሎሴና አምጽኦሊተ ገዢ፡ጠባቢ Sx. Ter 6.

ገዢረት : n. prgr., sc. ^፩ገገጃ ገገጃ *insula* : አፈ ወርቅ ዝግተ ሰስደት በውስተ ገዢረት : M. M. f. 30.

ግዘት : *excommunicatio* vid. sub **ወዘገ** :

I. ገዢኦ : ius.; amh. **ገዛ** (pro **ገዢኦ**) *dominari, acquirere, possidere* (an etiam Himjaricum **ገዢኦ** idem significet, per dubium est, vid. J. R. Wellsted's *Reisen Dentsch von E. Rödiger*, 1842. *Wb.* 2 p. 398). Hoc verbum Ges. in thes. p. 276 cum ^፩ገገጃ *distribuit*, ^፪ገገጃ *retribuit* (coll. *ταυλας* i. e. *dispensator, dux, dominus*) componere conatus est. At significatio verbi amharica denominationis suspicionem movet, et **አግዢኦ** : nonnisi variatione verbi **ገዕዝ** : vel **አግዘዘ** : ortum esse et primitus *liberum* (opp. *servo*) significasse, ut forma Pluralis **አጋእዝት** : constantissime usitata ita significatio verbi **አግዘዘ** : *dominium facere* probare videntur.

አግዢኦ : subst. m., Voc. cfēbro **አግዢኦ** : (ut Ps. 3, 1, 8, 1, 14, 1, 15, 1; 1 Reg. 25, 26; Jes. 53, 1, 63, 17; Jer. 1, 6; Jon. 4, 3; Judith 11, 10; Sir. 23, 1; Luc. 18, 11, 13 al.), Pl. **አጋእዝት** : rarius **አጋእስት** : (ut Gen. 18, 3, 49, 23; Ps. 122, 2; Matth. 6, 24 rom., al), *dominus a*) *herus* servorum : **ገብር ከመ አግዢኦ** : Jes. 24, 2; Mal. 1, 6; Prov. 17, 2; Gen. 24, 14, 27, 35 seq.; 39, 2, 8, 16; Jud. 19, 26, 27; Matth. 10, 24; ለአክት ጎበ አጋእዝቲሃ : Tob. 2, 12; 1 Reg. 25, 10; Ps. 122, 2; **አግብርተ አጋእዝቲሃሙ** : σύνδουλοι 2 Esr. 4, 7, 5, 3; Apoc. 22, 9; Act. 16, 16, 19; Matth. 6, 24; Tit. 2, 9; Col. 4, 1; uxoris Gen. 18, 12; Ps. 44, 13; Am. 4, 1; 1 Petr. 3, 6; cuiusvis rei (*possessor*) : Ex. 21, 29, 34, 22, 13; 3 Reg. 16, 24; Matth. 21, 40; **አግዢኦ ልብስ** : Reg. Pach.; in Geez sequiore etiam i. q. በጻፈ : vel ሰጋ, ut : አጎሙ አጋእዝተ ስጊት : fratres opificii periti, Phlx. 189. b) *dominator*, **እንዘ** : **አግዢኦ አልዎ** : Prov. 6, 7; Jes. 19, 4 var.; eo, cuius quis dominus est, subjuncto sive ope st. c., ut : **አግዢኦ ከሉኦ ብሔር** : Judith 2, 5; **ወሎሙኒ ንጉሥ አግዢኦሙ** : 1 Esr. 4, 3; **መን አግዢኦ** : Ps. 11, 4; Jer. 34, 3; 1 Reg. 26, 16; 2 Reg. 10, 3; 4 Reg. 10, 9; Act. 25, 26; **አግዢኦ አጋእዝት** : Dan. 2, 47; Ps. 135, 3; **አግዢኦ መናፍስት** : Hen. 38, 2 seq.; **አግዢኦ ለናላዊ** : ἀρχιποιῶν 1 Petr. 5, 4; **አግዢኦ ለሰንበት** : Marc. 2, 28; sive praepositione ለ, ut : **አግዢኦ ለከሉኦ ምድር** : Judith 6, 4; Gen. 45, 8, 9; Ps. 104, 19; Matth. 12, 8; Gal. 4, 1. c) in specie de Deo et Christo, Ex. 6, 6, 7, 23, 17; (vid. Ex. 3, 4 ann.); Ps. 109, 1; Luc. 7, 13, 10, 1, 18, 11, 13; Joh. 4, 1; Act. 1, 21 al. creberrime (quamquam de Deo **አግዢኦ ብሔር** : magis usitatum est). d) creberrime honoris causa in

compellandis aliis, in specie nobilioribus, ut: Gen. 18, 3, 23, 11, 24, 18, 32, 19; Joh. 12, 21, 20, 15 al. e) **አጋእዝት** : κυριότης *domini* est nomen unius e novem ordinibus angelorum, Eph. 1, 21; Col. 1, 16; Clem. f. 61. 102; **መላእክተ አጋእዝት** : Hen. 61, 10. f) **አግዢኦ ብሔር** : vid. infra.

አግዢኦት : plerumque **አግዢኦት** : subst., f., *domina, hera*, Gen. 16, 4; Ex. 21, 5; 4 Reg. 5, 3; **አመት ለእመ አውጽኦት** : **አግዢኦት** : Prov. 24, 58; Ps. 122, 3; Jes. 24, 2; 2 Joh. 1; Herm. p. 2 seq.; Herodes **አዘዘ** : ኢይሰምዶዎ ለረሲስ (uxorem fratris Herodis) **አግዢኦት** : Jsp. p. 336; Enc. Masc. 10.

አግዢኦና : subst. *dominatus, dominium* (jus vel dignitas domini) : ገዢተ ውእቱ ሥልጣን ወመንግሥት ወአግዢኦና : ho. Severiani in Cyr. f. 126; ጸሎት ይእቲ ተናግሮት ሰብአ ጎበ አግዢኦ ልዑል እንዘ ያክቶ ወይሴብሐ ወይትአመን በአግዢኦና : F. N. 14; **አግዢኦናሁ** : (ለብሔሩ) ላዕሴሃ (ለብሔራት), et paulo post በላዕሴሃ : F. N. 51. - In Gregorii Epist. honoris causa usurpatur pro *domino*, Lud.

አግዢኦዊ : adj. rel. *dominicus* : አምላሳት አግዢኦዊያት : parabola Domini F. N. 14.

ግዢኦት : n. act. *dominatio, dominium*, Lit. 173, 1 („ubi corrige ግዕዛት“ Lud.); in Divinitate est ልግዢኦት : Lud. e Libr. Myst.

አግዢኦ ብሔር : (raro **አግዢኦ ብሔር**) : subst., proprie *dominus* terrae vel regionum i. e. *universi*, Aethiopiibus pro ὁ Κύριος (κύριος, ἡγεῖν) receptum, in nomen proprium *Dei* S. S. abiit. In libris Graecis respondent ὁ Κύριος, ut Ex. 20, 1 seq., አድናይ አግዢኦ ብሔር Ἄδωναι Κύριος Hez. 7, 2; et ὁ ጌድድ Gen. 1, 1 seq., **አግዢኦ** : ስሎን ጌድድ πατήρ Phil. 1, 2 al.; raro alia suprema numinis nomina, ut ὕψιστος Sir. 19, 17. Componuntur **አግዢኦ** : አምላክ ስሎን ጌድድ, ut Gen. 6, 13, 22, et **አግዢኦ አግዢኦ ብሔር** : vel **አግዢኦ ብሔር አግዢኦ** : Κύριος ὁ ጌድድ Gen. 7, 16; Am. 4, 13; Κύριος Κύριος Jes. 50, 7. Raro usurpatur pro (*አምላክ*) nomine Dei appellativo, ut : ከ ልእ አግዢኦ ብሔር ἄλλος ጌድድ Jes. 43, 10; ከመ ይበልጥ አግዢኦ ብሔር Judith 3, 8, 6, 2 (፩ ጌድድ); Hez. 28, 2. Passim repereris Accusativi formam **አግዢኦ ብሔር** : ut : እንዘ ሰብአ አንተ ወኢኮንክ አግዢኦ ብሔር v. ረ : Hez. 28, 9 (cfr. ቤተ ክርስቲያና e. 836). — De libro **አግዢኦ ብሔር ነግሥ** : inscripto vid. *Zeitchrift der deutshen morgenl. Gesellschafi* *Wb.* I p. 37; d'Abbadie Catal. p. 149, 208; Catal. Cod. Mss. Ae. Musei Britann. p. 36.

አግዢኦ ብሔርና : subst. *majestas Dei* S. S. : አመ ጽሐቅ (Christus) ለከዊን እንላ ስመሕያው ኢጎደገ አግዢኦ ብሔርናሁ : M. M. f. 165.

አግዢኦ ብሔራዊ : adj. *ad Deum* S. S. *pertinens, divinus* : ገብረ መንክራት : est **አግዢኦ ብሔራዊ** : M. M. f. 113; ሐውጽም : (ለመርዳተ አግዢኦ) በሕዋዜ አግዢኦ ብሔራዊት : F. N. 6; በዓላት ዐበይት አግዢኦ ብሔራዊት : Abush. 1.

II. ገዢኦ : I, 1 [proprie *secare* (ገገጃ ገገጃ), deinde *secundo dividere*, ስጋ *partitus fuit, distribuit*] ut videtur, *portiones convivis distribuire, ministrare convivis* ad mensam : አለ ይገዢኦ : δίακονοι Joh. 2, 5 (sec. Lud. proprie : *potum convivis infudit*).

ግዢኦ : vel **ገዢኦ** : subst. *convivium, epulae* : ገብረግ

ገዝአ፡ (v. ገዝአት) ሰቢያ፡ Kuf. ገ. 65. 79. 101. 102. 105; መቀ ስለ፡ግዝአ፡ τοῦ πότου Job. I, 5; ሴተ፡ግዝአ፡ πότου Koh. 7, 2; ገበ. ረ፡ግዝአ፡ Orig. 4. — Voc. Ae. ግዝአ፡ ዘ፡ ጋሪዳ።

ገዝአ፡ et ግዝአ፡ n. ag.; Pl. ግዝአት፡ famulus ad mensam consistens; minister inter epulas; pocillator: ግዝአት፡ δίακονοι Joh. 2, 9; Matth. 22, 13; በወይን፡ ማሕራት፡ አንተ፡ ይቀድሕ፡ ገዝአ፡ Enc. Tachs. 29. ደቀ፡ ጽርሕ፡ ወግዝአ፡ (v. ግዝአት) σπαδόντες Jes. 39, 7; Gad. T. H. (vid. sub ጋላት). a) ሊቀ፡ ግዝአት፡ ἀρχιτροβιλινος triclinary archiepiscopus Joh. 2, 8 rom. b) Etiam pro fem. usurpatur: ደቀቀ፡ ግዝአ፡ (v. ግዝአት) υλοῖς παλλακίδων μεῦ Job 19, 17; ሶአት፡ ይአቲ፡ ወክ ልኡ፡ ግዝአ፡ μετὰ δύο παιδικῶν Dan. ap. 1, 36.

III. ገዝአ፡ vel ገዝዐ፡ ut videtur i. q. ἰδέ αἰνῖ, nutritiv.

መግዝአ፡ subst., Pl. መግዝአ፡ et መግዝአት፡ 1) saginatum, allilie: መግዝአ፡ ላህም፡ Luc. 15, 30 rom.; መግዝአት፡ σπινθά Matth. 22, 4; አልህምተ፡ መግዝዕት፡ 3 Reg. 3^a, 16; መግዝአ፡ ደቀርህ፡ ibid.; 3 Reg. 4, 23; ከሙ፡ አልህምተ፡ መግዝአት፡ Jer. 26, 21; mactabant quotidie Ἴመግዝአት፡ Gad. T. H. 2) Pro Adjectivo usurpatur: saginatus, alliilis: አምጽኡ፡ መግዝአ፡ ላህመ፡ Luc. 15, 23. 30 Platt; Jud. 6, 25. 28; አልህምተ፡ መግዝአ፡ 3 Reg. 4, 23; ላህምክ፡ መግዝአ፡ Jer. 26, 15; Prov. 15, 17; አሰቀሪህሙ፡ መግዝአት፡ ከሉ፡ Hez. 39, 18. — Voc. Ae. መግዝአ፡ ዘ፡ ገኛ፡; aliud: ብ፡ መከ 3፡ ፍሪዳ — (Prov. 9, 13 ብአሲት፡ መግዝዕት፡ est var. pro መግዝአት.)

መጉዝት፡ nutritrix (Chr. L. Atk. f. 12) amb. est.

አመግዝአ፡ quadr. II (denom.) saginare, alere pecudem: ይአት፡ አሚረ፡ ያመግዝአ፡ ሰብአ፡ አጉልተ፡ ጊዳ፤ ይህ፡ ገ. 21.

ገዝዐ፡ I, 1 [ገን ይጋ secuit] serra dividere vel secare: አዘዘ፡ መኩንን፡ ይቅንወም፡ ወይሥት፡ ሥጋሁ፡ ወይዘሐቀ፡ አምዕስቲሁ፡ ወይግዘዕም፡ በመጋዝዕ፡ አደላሁ፡ ወአገሪሁ፡ Sx. Teq. 25.

መግዝዕ፡ subst., in Pl መጋዝዕ፡ serra [amb. መጋዝ፡ id.], Sx. Teq. 25 (vid. sub ገዝዐ); አዘዘ፡ ይሥትርቀ፡ በመጋዝዕ፡ ወተሰብረ፡ መጋዝዕ፡ Sx. Ter 20.

ገዝዘ፡ inus., ut videtur proprie discindere, dirimere, separare (vid. ገደገደ፡).

አግዘዘ፡ II, 1 muro vel septo defendere, sepire: አግዘዘም፡ (v. አግዘዘኩ፡ ሎቱ) ἔχαράσσω Jes. 5, 2; በክንፍ ከሙ፡ ዐውደዮ፡ አግዘዘ፡ Sx. Hed. 24. — Voc. Ae. አግዘዘ፡ ዘ፡ ዠጎለ፡

መግዘዘ፡ vel መግዘዝ፡ subst. quidquid sepiendo vel dirimendo est, ut paries, velum al. — Voc. Ae. መግዘዘ፡ ዘ፡ መ ጋሪዳ፡

ጉዝጉዝ፡ vel ጉዘጉዝ፡ subst. (sec. Lud. Plur. a ጉዝጉዝ), Pl. ጉዘጉዘት፡ vel ጉ፡ vesicles stragulae, stragula (atrimque) villosa: አምጽኡ፡ ገዕራጋተ፡ ወጉዘጉዘት፡ (v. ወጉ፡) ὀλκτας καὶ ἀμφοῖστας 2 Reg. 17, 28. — [Etymon obscurum est; num a ገጋ vellus? an a ገጋ densum ac spissum esse? Verbum amb. ጉዘጉዘ፡ vid. in Scholio ad ገለደ፡.]

ግዝፈ፡ I, 1 [كثف كثف] Subj. ይግዝፍ፡, crassum, spissum (densum). esse vel fieri, crassescere: አጽባዕት፡ ይግዝፍ፡ ወትጸንዕ፡ አምሐቋ፡ አሎዮ፡ παχύτερος 2 Par. 10, 10; 3 Reg. 12^a, 10; παχύνεσθαι Deut. 32, 15; Jer. 5, 28 var.; Koh. 12, 5; trsl. de corde hominis contumacis vel obfirmati: Act. 28, 27 rom.; Matth. 13, 15; ይግዝፍ፡ አልባህሮሙ፡ Macc. f. 5; ፍሁ፡ ግዝፈ፡ አልባህ.ክሙ፡ ወኮ፡ ከመ፡ አአባን፡ Jsp. p. 364; ከመ፡ ኢይግዝፍ፡ ልቡ፡ ወኢይጽልም፡ አአምርቱ፡ F. N. 5. — Voc. Ae. ግዝፈ፡ ዘ፡ ደነደነ፡

አግዘፈ፡ II, 1 crassum, spissum reddere, crassificare: አግዘፈ፡ ሥጋ፡ ወአሥብሐት፡ ድካም፡ ወአኩት፡ τὸ στεῖρα χυρότης ἐστὶ τῷ σώματι, οὐκ ἰσχύς Chr. Ta. 29; ፬ ግዝር፡ ያገዝፍ፡ አባለ፡ በሌላ፡ ሥጋ፡ ወሰጥ፡ ወይን፡ ወነዊም፡ በሐፍረ፡ ፀሓይ፡ ወለባሰ፡ ክታግ፡ ወ፬ ያደገደገ፡ ... Fal. f. 67; አግዘፈ፡ ጽልመተ፡ 2 Reg. 22, 12. a) obfirmare, rigidum facere cor, collum suum i. e. obstinatum, contumacem, obduratum animo esse: አግዘፍ፡ ልቦመ፡ Jer. 5, 10; Act. 7, 54 rom.; አግዘፈ፡ ክሳዶ፡ Gen. 49, 3; Ex. 33, 3; Deut. 9, 6, 10, 16; 2 Esr. 19, 16. 17; Jer. 5, 26. 17, 23; Rel. Bar.; Sir. 16, 11; ἔπραχῆλασεν Job 15, 25; ዮሐውራ፡ አንዘ፡ ያገዝፍ፡ ክሳዶን፡ ὑψηλῶ τραχύλαῖ Jes. 3, 16. b) crassiorum i. e. copiosiorum et graviorem facere orationem: ab his ingnomia affectus ob orationem antea habitam አግዘፈ፡ ሎሙ፡ ነገረ፡ Jsp. p. 360.

ግዝፍ፡ part. crassus, (densus), spissus: 3 Reg. 7, 43; መገራዕት፡ ግዝፍ፡ ለጸሃዕ Hez. 30, 22; ይኩን፡ ልብሰሙ፡ አምፀምር፡ ግዝፍ፡ F. N. 10, 6. a) pinguis: ደብር፡ ግዝፍ፡ ሕዕድ፡ παχύ Jes. 28, 1. b) obfirmatus: ግዝፈ፡ ክሳዶ፡ Deut. 9, 13; Macc. f. 8; ግዝፍ፡ ልብ፡ f. 6; ከለባት፡ ግዝፍ፡ ልብ፡ ለጸላ፤ ይገ፡ 56, 11 var.; Hen. 98, 11; Org. 7.

ግዝፍ፡ adj. crassus, spissus, (densus), de corpore hominis: ገዘፍን፡ ጸላጃ፤ Chr. Ta. 15; rex Indiae erat ግዝፍ፡ ጥቀ፡, Alexander M. autem ድግዳግ፡ Jsp. p. 283; ግዝፍ፡ አባል፡ (opp. ረቂቅ፡ አባል) Fal. f. 53; ለምንት፡ አውሰብክ፡ ብአሲት፡ ንአስተ፡ ወአንተኒ፡ ብአሲ፡ ግዝፍ፡ ወዐቢ፡ f. 81; de vestibus, tegumentis: ይልቡ፡ ፅምዳን፡ ልብ፡ ግዝፈ፡ አምን፡ ፀምር፡ F. N. 23; ይቀንቱ፡ ሐቋሆሙ፡ በቀናት፡ አምአምአስት፡ ግዝፍን፡ F. N. 10, 6; ሠቀ፡ ጸጉር፡ ግዝፈ፡ (Acc.) Enc. Genb. 11; de baculis: አብትር፡ ዘገደን፡ ግዝፍት፡ Gad. T. H.; ይገብጥም ሙ፡ በግዝፍን፡ አብትር፡ Macc. f. 2; ዘሰሙ፡ በግዝፍ፡ ዕው፡ Enc. Nab. 25; de columna: ግዝፍ፡ ፀምድ፡ Enc. Pag. 1.

ግዝፍ፡ subst. crassitudo, spissitas, πάχος 3 Reg. 7, 3; Ps. 140, 8; ግዝፈ፡ ልብ፡ (contumacia, obstinatio) Org. 7.

ግዝፍ፡ subst. id., 3 Reg. 7, 9. 11; 1 Par. 20, 5; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ግዝፈ፡ ዕዕ፡ Hez. 41, 25. 15, 5 var. (vid. መግዘፍ፡); ግዝፈ፡ ደመናት፡ Org. 1; ግዝፈሆን፡ ለአልባህ፡ Jsp. p. 364.

ግዝፈት፡ n. act. id.: በግዝፈተ፡ ልብክ፡ Macc. f. 6; Enc. Tachs. 6; በግዝፈት፡ ክሳዶክ፡ Macc. f. 14.

መግዘፍ፡ subst. res crassa, pars rei crassa, spissa, densa: በመግዘፈ፡ ምድር፡ ሕፃ ጥፕ ጸላጃ ጥጅ ገጃ 3 Reg. 7, 33; 2 Par. 4, 17; ወአብመግዘፈሁ፡ (v. ወአብግዘፈሁ) ኢይከውን፡ ለምግብር፡ ጆጥ ለሁጥ ጅጥጥ ዕለባህሮሙ Hez. 15, 5.

ገደለ፡ vid. sub ገለደ፡

ጊመ፡ inus. i. q. ጸላጃ nubilosum fuit coelum (كثيف).

ጊሚ፡ subst., m. et f., [كَمَيْمٌ, عَيْمٌ, عَيْنٌ] 1) nebula,

Dan. ap. 1, 13; ውእተ፡ጊዜ፡ ἄντη ἤ ἄρα Dan. 4, 30; Deut. 18, 6; ጊዜ፡ ብርሃን፡ ጊዜ፡ ምሉት፡ Kuf. 49; እስሙ፡ ጊዜ፡ ቀትር፡ ውእቱ፡ Ref. Bar.; Dan. ap. 1, 7; ዘጊዜ፡ 1 Reg. 9, 16; 3 Reg. 20, 6; Ex. 9, 18, 10, 4; በጊዜ፡ ጽባሕ፡ ἔν φυλακῆ ἤ ἔωδῶν ἤ 1 Reg. 11, 10; Joh. 4, 52 rom.; መጽሐፈ፡ ጊዜያት፡ horarium Cod. Mus. Brit. XXXIV. β) anni tempus, tempus festum፡ ጊዜያቲሆሙ፡ ለአውራጃ፡ Kuf. 29; ነሱ፡ ጊዜያት፡ ለ ማመታት፡ Kuf. 2; ከሙ፡ ያእምሩ፡ ጊዜ፡ ማመታት፡ Kuf. 4; ጊዜ፡ በጎላቲሁ፡ Sir. 36, 8; Hen. 82, 10. b) justum, idoneum, opportunum፡ ኢኮን፡ ጊዜሁ፡ ለሐኒጸ፡ ቤተ፡ አግዛ። ἢ Iagg. 1, 2. 4. (seq. ስሙ፡ e. Subj.); በጊዜ፡ πρὸς καιρόν Koh. 10, 17; እስከ፡ ትረከብ፡ ጊዜሁ፡ Sir. 1, 24, 20, 6; ነሱ፡ በጊዜሁ፡ ወ በዐቅሙ፡ ግብር፡ 35, 11; በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ በከታንሥእ፡ ርብተካ፡ Judith 13, 5. c) tempus in genere vel temporis pars quaedam፡ Hen. 90, 5; ጊዜ፡ ወድድቅ፡ Koh. 9, 11; ጊዜ፡ ምንጻቤ፡ Sir. 18, 20; ጊዜ፡ እኩይ፡ Koh. 9, 12; ጊዜያት፡ Sap. 7, 18, 8, 8. በጊዜ፡ ሰዓት፡ Kuf. p. 62; በጊዜ፡ ለይአቲ፡ ዕለት፡ Gen. 17, 26.— Crebro nomini ጊዜ፡ in st. c. posito tota enunciatio subjungitur; latine: tempus. quo, ut: እስከ፡ ጊዜ፡ ያሰናጣ፡ καιρόν τοῦ ἀπα- τῆσαι αὐτήν Judith 12, 16; እምጊዜ፡ የዐርግ፡ ጎሕ፡ ἀπὸ ἀνα- ጽጳῶς τοῦ ὄροῦ 2 Esr. 14, 21, 18, 3; ያእምሩ፡ ጊዜ፡ ይወ ጽሑ፡ ወይበውኩ፡ Jer. 8, 7; በጽሐት፡ ዕለቶሙ፡ ወጊዜ፡ ይት ቤቅልምሙ፡ 27, 27; 1 Reg. 30, 17; ሰብ፡ ኮን፡ ጊዜ፡ ይዕረብ፡ ፀሓይ፡ Gen. 15, 17; አይ፡ ጊዜ፡ ሐይሎ፡ Joh. 4, 52 rom. (vid. etiam n. 2, f). — 2) Usurpatur ad exprimenda varia adverbia et particulae: a) በነሱ፡ ጊዜ፡ omni tempore, semper፡ Lev. 25, 31, 32; Koh. 9, 8; Prov. 18, 1; Ps. 33, 1, 49, 9; Sir. 6, 37, 17, 15; Kuf. 20; 4 Esr. 9, 27; Jes. 60, 11; Jer. 6, 7; Judith 16, 16 al. b) ውእተ፡ ጊዜ፡ vel ይአተ፡ ጊዜ፡ eo tempore a) tunc, tum, τότε, Ex. 12, 44, 48; Prov. 23, 33; Ps. 18, 14; Sir. 23, 2; Tob. 12, 6, 13, 6; Kuf. 25; Hen. 24, 6, 25, 2; Hebr. 10, 7; β) statim, illico (vid. Dan. 4, 30), εὐθὺς Matth. 13, 5, 21, 2, 27, 48 al. c) ጊዜ፡ in Acc. et st. c. vice praepositionis temporalis fungitur (pro Abl. Latino-rom.), ut: ጊዜ፡ ስሱ፡ ሰዓት፡ Luc. 23, 44; Joh. 4, 52, 53. d) በጊዜሃ፡ horā ejus i. e. statim, illico; confestim, εὐθὺς, εὐθὺς Gen. 15, 4; Job 5, 3; Matth. 4, 20, 22, 8, 3, 14, 27, 20, 34, 24, 29, 25, 15; Apoc. 4, 2; παραρρήμα Job 40, 7; Jes. 29, 5, 30, 13; Matth. 21, 19, 20; παραύλια Ps. 69, 4; አኮ፡ በጊዜሃ፡ οὐπω Matth. 24, 6. e) ለ ጊዜሁ፡ vel ለጊዜሃ፡ in praesens, in vel ad tempus, tempora- rius: ለጊዜሁ፡ εἰς τὸ παρόν Hebr. 12, 11; πρὸς καιρόν (opp. እምድጎራሁ) Prov. 5, 3; ለጊዜሃ፡ πρὸςκαιρος Matth. 13, 21; Marc. 4, 17. f) Relative usurpatur (vid. n. 1): α) ጊዜ፡ vel በጊ ዜ፡ quo tempore, quum, quandocumque, simulac: ጊዜ፡ ጸቆ ስኒ፡ Job 14, 15; ጊዜ፡ ይገብር፡ ስፑቴ 26, 14; ጊዜ፡ ይሰክ ብ፡ Sir. 40, 5; ጊዜ፡ ይወዕክ፡ ስንጎላ Gen. 24, 11; ὅταν Marc. 14, 7; ጊዜ፡ ሠርዐ፡ ሕገ፡ F. M. 8, 1; ጊዜ፡ ፈቀ፡ Enc. Ter 5; በጊዜ፡ ሰምዐት፡ Kuf. p. 112; በጊዜ፡ ይትመዓዕ፡ ይከው፡ ድ ቀቱ፡ Sir. 1, 22; Joh. 5, 4 Platt. β) አንተ፡ ጊዜ፡ (sec. Lud. etiam አሙ፡ ጊዜ፡) quo tempore, quum: አንተ፡ ጊዜ፡ ያዐርፍ፡ Sir. 34, 3; Ps. 123, 2. g) በአሐዱ፡ ጊዜ፡ quodam tempore, aliquando, Lud. h) ጊዜ፡ — ጊዜ፡ tum — tum, modo — modo, aliās — aliās, Phlx. 32, 59; quater repetitum Phlx. 72; etiam ጊዜያት፡ — ጊዜያት፡ id., Phlx. 178. 3) tempus i. e. vicis, vices: ጊዜ፡ ርብተካ፡ καιρός τρεῖς (ternis horis quotidie) Dan. 6, 10; በዝ፡ ጊዜ፡ hac in re, hac in vice Ex. 9, 14, 8, 28; ካልአ፡ ጊዜ፡ alio tempore, iterum Act. 17, 32 Platt; ፬ ጊዜያት፡

quater 2 Esr. 16, 4 var.; ከመዝገብረ፡ ሠለስተ፡ ጊዜ፡ ter Did. 29; Lit. 159, 4; ይትነፋቅ፡ ቀርን፡ ር ጊዜ፡ Clem. f. 56; ሿ ጊዜያት፡ quinquages Chr. ho. 28; ፵ ጊዜ፡ Clem. f. 46; ብዙኅ፡ ጊ ዜ፡ Sx. Taehs. 24; ብዙኅ፡ ጊዜያት፡ saepenumero F. M. 24, 1; Chr. ho. 26; በ፩ ጊዜ፡ una vice, semel Chr. ho. 17; አየ፡ ጊዜ፡ ወ ስፍን፡ ጊዜ፡ quando et quoties? Phlx. 238; በጊዜ፡ እምጊዜያ ት፡ aliquando Jsp. p. 326 (ex Arabismo).

ገዮየ፡, rarissime ገዮየ፡ I, 1 [ገጽ ፳፯ ጽፎ timidus recessit, pavidus fuit, fugit] ይገዮየ፡ et ይገዮይ፡, fugere, au- fugere: ገዮየ፡ Gen. 39, 12, 15, 18; Jud. 1, 6, 4, 15, 17, 9, 21; 1 Reg. 4, 16, 17; 2 Reg. 1, 4, 10, 14, 19, 9, 23, 11; Pa. 113, 3; ገዮይኪ፡ 113, 5; Kuf. 47; 4 Esr. 10, 5; Jes. 22, 3; Marc. 5, 14, 14, 50, 16, 8; formam ገዮየ፡ Lud. affert ex Enc. Jac. 2 et 3 (at Cod. Tub. habet ገዮየ); ይገዮይ፡ Sir. 22, 22; Jes. 10, 29, 48, 20; Prov. 28, 1; Tob. 1, 18; Jac. 4, 7; ይገዮ ይይ፡ Joh. 10, 5; ይገዮ፡ et ይገዮይ፡ Jes. 22, 5; Judith 14, 3; Matth. 24, 16; ከሙ፡ ይገዮየ፡ Hen. 89, 26; Ps. 67, 1; ይገዮ የየ፡ et ይገዮይ፡ Ex. 23, 27; Num. 10, 34; Deut. 2, 32, 24; Matth. 3, 7; ገዮይ፡ et ገዮይ፡ Sir. 21, 2; Matth. 2, 13; Cant. 8, 14; 1 Tim. 6, 11; ገዮይ፡ 2 Par. 10, 16; ገዮ፡ Jer. 28, 6; Zach. 2, 6; ገዮየ፡ Jer. 30, 8, 31, 6; Matth. 10, 23; 1 Cor. 6, 18, 10, 14; Inf. ገዮይ፡ Hen. 52, 7; 1 Reg. 4, 16 var.; c. c. እምነ፡ rei vel pers.: ከሙ፡ ዘይገዮይ፡ እምአርይ፡ እኩይ፡ ከማሁ፡ ገዮይ፡ እምጎላብር፡ Sir. 21, 2; Jes. 10, 18; Ps. 103, 8; Ex. 4, 3; Matth. 3, 7; Jac. 4, 7; 1 Tim. 6, 11; ገዮ፡ እም ገጸ፡ ዓሳው፡ Kuf. 31; vel c. እምቅድሙ፡ Jos. 7, 4, 8, 5, 6; Jud. 9, 40; 2 Reg. 10, 18; vel c. Acc. rei vel pers.: ገዮይ (v. ገዮየ) ለፍትወት፡ 2 Tim. 2, 22; 2 Petr. 1, 4; እለ፡ ይገዮ ይይዋ፡ ለጸባብ፡ አንቀጽ፡ Kid. f. 4; Ex. 23, 27; c. c. praep. vel adverbii loci: ገዮ፡ እማእከለ፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 6; ገዮ፡ እምብሐረ፡ ደቡብ፡ Zach. 2, 6 var.; ገዮ፡ እስከ፡ በሰጣ፡ Jud. 7, 22; ውስተ፡ 2 Par. 10, 16; Matth. 2, 13, 10, 23; ገዮይ፡ ጎብ፡ ሳባ፡ Kuf. 27; ገዮ፡ አፍአ፡ Gen. 39, 18; አይቱ፡ ትገዮይ ዩ፡ Hen. 97, 3, 103, 13.

አገዮየ፡ II, 1 (አገዮየ፡ Cyr. f. 1 lectio prava videtur) 1) fugare, in fugam conjicere 2 Reg. 17, 2; Tab. Tab. 57. a) trsl. abigere, pellere, somnum suum: አገዮየ፡ ለንምም፡ Enc. Jac. 24. b) ad fugiendum cogere alqm: ሰብ፡ አገዮየተን፡ ሐመር፡ Act. 27, 16 rom. 2) fugiendo secum auferre, in tutum deferre alqm: አሙ፡ ንእሱ፡ አገዮየፍ፡ አሙ፡ እስከ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ Chr. ho. 28; ወአገዮየፍ፡ (sic) ለሕፃናት፡ Cyr. f. 1. 3) fugere sinere alqm Num. 35, 32. 4) fuga- cem i. e. velocem reddere alqm: Christus claudos sanavit ወአገዮየሙ፡ ከሙ፡ ፍጹ፡ ሆል፡ M. M. f. 25.

ገዮይ፡ part. fugiens, fugitivus፡ ተረከቡ፡ ገዮይን፡ እም ሥርዐተ፡ መልእክት፡ ሞሃዕር፡ Lud. e. Mss. Colb.

ገዮ፡ subst. fuga, Matth. 24, 20; አኮ፡ በገዮ፡ ዘተሐው፡ Jes. 52, 12; ይከውን፡ ዐቢይ፡ ምንጻቤ፡ ወገን፡ ወከወተ፡ ደ ም፡ Kid. f. 3; ዑቱ፡ በሰንበት፡ ኢይኩን፡ ገዮያከሙ፡ Deg.; በ ገዮ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. Acc. loci: ገዮያከ፡ እምቤተ፡ ልሔም፡ ደብረ፡ ቍብጳም፡ ibid.

ገዮት፡ n. act. fuga, Cyr. f. 111; Enc. Mag. 8. ገዮይ፡ vel ገዮይ፡ n. ag. 1) profugus: ገዮየ፡ (v. ገዮ የ) ከዊኖ፡ cum profugus esset sc. Jesulus, Cyr. f. 111; ብእሲ፡ ገዮይ፡ F. M. 23, 4. 2) fugitivus: ገዮይ፡ ignominia notatus

ይትጋደሉ፡ ምስል፡ ሕማማት፡ Phlx. 204; ምስል፡ ንዋም፡ Enc. Jac. 24 (vide sub ተርሙስ); ተጋደሉዋ፡ ለኅጢአት፡ Hebr. 12, 4; ተጋደሉ፡ ለፍትወት፡ F. N. 24, 5; Enc. Mag. 15; ነበረት፡ ፤ ወ ዪ ዓመተ፡ እንዘ፡ ትትጋደሉ፡ ለንዋም፡ Sx. Ter 24; አምብዝነት፡ ተጋደሉ፡ ገደለ ፤ በአምሳሌ፡ ነፍስ፡ ኮነ፡ ሥጋሁ፡ ቀለለ፡ Enc. Sen. 17; Sx. Sen. 6; Nab. 26 (vid. sub ተዐምደ); ተጋደሉ፡ ስማዕት፡ በጻጻ፡ ወጠምንጻቤ፡ Mavás. n. 9, al. crebro. b) de certamine bellico: Hebr. 11, 33; Jsp. p. 325; ን ትጋደል፡ ለበሰ. አቶሙ፡ እስከ፡ ንመውት፡ p. 349; reges ይትጋደልዎ፡ ለጸላኢ. Lud. e Vit. Sanct. c) contendere, vires intendere: monachum insectationibus obnoxium ይትጋደል፡ አቡ፡ ምኒት፡ ለአድግ፡ F. N. 10.

አስተጋደል፡ IV, 3 a) ad luctandum inducere, luctam suadere, Org. 1. b) committere inter se dimicantes, ad pugnam, Lud. e Libr. Myst.

ገድል፡ subst., m. et f., Pl. ገድላት፡ lucta, luctatio, certamen, agon: Chr. ho. 30 (vid. ተጽብአ); ገድለ፡ መዊአ፡ Sap. 4, 2; ገድል፡ ጽኑዕ፡ 10, 12; creberrime: Christianorum certamen bonum vel curricularum miseriae et afflictionis, ascetarum disciplina et exercitatio, martyrium et sanctorum vita: 1 Tim. 1, 18, 6, 12; 2 Tim. 4, 7; እለ፡ ተጋደሉ፡ ሠናዩ፡ ገድለ፡ ወዋቱ፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡ Did. 25; ነበረ፡ በዝንተ፡ ገድል፡ ሠለስተ፡ ዓመተ፡ Vit. Pach.; Gad. T. H.; ዕሴተ፡ ገድላተሆሙ፡ ወደካማተሆሙ፡ F. M. 1, 2; ለስማዕት፡ ገድላተሆሙ፡ ተጽሕፈ፡ ለነ፤ ንትመሀር፡ ሃይማኖቶሙ፡ Mavás. n. 70; ገድላተሆሙ፡ ለቅዱሳን፡ κατορθώματα τῶν ἁγίων Chr. ho. 28; Sx. f. 1; permultae singulorum Sanctorum vitae, quae apud Abyssinos circumferuntur, ገድል፡ inscriptae sunt, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XLV—XLVIII; d'Abbadie Catal. p. 227—229.

ተጋዳሊ፡ n. ag. (passim ተገዳሊ፡ scriptum) luctator, certator, trsl.: miles Christi, asceta, martyr, in Sx. crebro; ይቤ፡ ፩ አምተጋዳልያን፡ ክቡር፡ ሞቶሙ፡ ለስማዕታት፡ Fal. f. 74.

መስተጋድል፡ part., id. a) sensu proprio: ἄσληγός athleta Chr. Ta. 24; ho. 30; 2 Tim. 2, 5; መስተጋድል፡ ne ad baptismum admittatur Kid. f. 23. b) trsl.: Chr. Ta. 14; Phlx. 71; አስጠፋኛስ፡ መስተጋድል፡ በጸጋ፡ ጽኑዕ፡ በገድል፡ ላዕለ፡ ጎይሉ፡ ጸላኢ. Mavás. n. 12; Org.; Sx. Ter 16 al.; መስተጋድልት፡ ተሐረሚት፡ ወንጽሕት፡ ማርታ፡ Aegyptia Sx. Sen. 3; Teq. 1 al.; መስተጋድላን፡ Sx. Hed. 1 al.

II. ገደለ፡ I, 1 [amb. id.; ቀተለ] 1) occidere, dejicere alqm mortuum: ገደሎ፡ Kuf. p. 136 (Vrs. lat.: dejecit eum); Dan. 8, 8 vid. sub I ገደለ 2) mactare: ወገደለ፡ (v. ወጠብሐ) አዩስያስ፡ ለደቂቀ፡ ሕዝብ፡ ጠሴ፡ et: እሎንቱ፡ ዘአብአ፡ ወገደለ፡ ንጉሥ፡ እምጥፋት፡ ዚአሁ፡ et: ወመላእክ ቲሁኒ፡ ገደሉ፡ ለሕዝብ፡ 2 Par. 35, 7 seq. (ubi LXX ἄπῖρ-ጅατο exhibent).

ገደላ፡ subst. (m.) cadaver bruti abjectum, morticinum: Ex. 21, 34, 35. 36. 22, 12. 30; Matth. 24, 28; Luc. 17, 37; እዲንወወኒ፡ ዐርዮ፡ ከመ፡ ይንዑ፡ ገደላ ፤ ዐንበላ፡ ርኑብ፡ ወጽሙ፡ እተከላ፡ Enc. Masc. 30. — Voc. Ae.: ገደላ፡ ዘ፡ ጥምብ፡

ገድደለ፡ I, 1 [amb. id., non ad ነገዝ sed ad قتل تصل ነገ፡ aliasque hujus familiae radices referendum videtur; ab abscondendo enim propagatur decurtare, imminuere] 1) mancum esse: እመ፡ ጎሊናክ፡ ርተዕት፡ ውስተ፡ ጽሙኛ፡ በውስተ፡ በእ

ትከ፡ ዘበእንተ፡ እግዛ፡ ወኢ. ገድደለት፡ Phlx. 54. 2) deficere, c. pron. suff. (aliqui): አቡነ፡ ምሉአ፡ ዘአልቦ፡ ዘገድሎ፡ Gad. Kar.; ዘርቱዐ፡ ግዕዝ፡ ወሥርዓተ፡ ገድሎ፡ በእንተ፡ ልላላኒ፡ ጎሊናሁ፡ ወአኮሳ፡ በእንተ፡ ድቅሙ፡ ሥጋሁ፡ Phlx. 2.

ገ-ዳሌ፡ subst. defectus, natura manca, Cod. Mus. Brit. LXXX, 1.

ገደሎ፡ (?) subst. defectus, imminutio: cantus በምሉአ፡ ወበጎደሎ፡ (sic) Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ገድላዊ፡ adj. rel. defectu laborans, perfectione inferior, imperfectus: ገድላዊያን፡ opp. ፍጹማን፡ Phlx. 151; c. እምነ፡ comparatio: ገድላዊያን፡ ንሕነ፡ እምአበመ፡ Phlx. 217; c. እምነ፡ rei, in qua quis imperfectus est: ገድላዊያን፡ እምውስተ፡ ትምህርት፡ ዘበእንተ፡ አእምር፡ ወጽንዕ፡ ወሙቀተ፡ ፍቅር፡ Phlx. 45.

ግድም፡ subst., Pl. ግድም፡ 1) latus transversum, a) Acc. adv. ግድመ፡ in transversum: ሖርከመ፡ ግድመ፡ Lev. 26, 21. 23. 24. 27. 28. 40. 41. b) latus in genere: እምግድሚሁ፡ (v. እምግዳሚሁ) ἐπι τὰ πλάγια Ex. 26, 13. 2) latitudo: εὐρος Deut. 3, 11; ግድሙ፡ ፩ በእመት፡ Dan. 3, 1; Hez. 40, 21. 25. 47. 41, 2 seq. 42, 20. 48, 8 seq.; ረሐብ ግድሙ፡ (amplitudo latitudinis seu lateris transversi ejus) Ex. 37, 16; πλάτος 3 Reg. 7, 39; Hez. 40, 7; Apoc. 21, 16; አልብነ፡ ኑጎ፡ ወግድም፡ (Deus Trinus loquitur) Clem. f. 47. 55; አይትዐወቅ፡ ኑጎ፡ ወግድም፡ ወኢቶማ፡ f. 50. a) longitudo, μήκος Judith 1, 2 (ubi ግድሕ፡ εὐρος); 7, 3 (ubi ኑጎ፡ εὐρος) si quidem lectio sana est. b) altitudo, ὕψος 2 Par. 6, 12. [Amb. ግድመ፡ to be side-ways; ተጋደመ፡ to go out of the way, to go apart, Isenb. p. 178, coll. Lud. lex. amb. c. 91.]

ግዳሚ፡ subst. directio in transversum: በትረ፡ ከርካዕ፡ adumbrat ዕፀ፡ መስቀል፡, et በትረ፡ ለውገ፡ ይትሚሳል፡ በግዳሚሁ፡ ለዕፀ፡ መስቀል፡ (i. e. ligno crucis transversario) M. M. f. 102 (vid. Jer. 1, 11).

ገዳም፡ subst., plerumque m., Pl. ገዳማት፡ 1) raro: tractus lateralis, Judith 1, 2 var., ubi ዘመንገለ፡ ገዳም፡ ለሀገር፡ opponitur τῷ ዘመንገለ፡ ገጽ ሀገር፡; እምገዳሚሁ፡ (v. pro እምግዳሚሁ) Ex. 26, 13. 2) plerumque: planities, campus, regio campestris, πεδῖον, πεδυνή, Gen. 4, 8. 11, 2. 14. 17. 24. 65. 29, 2; Lev. 14, 6; Deut. 1, 7. 8, 7; Job 39, 21; Sir. 9, 22. 14, 18. 21, 13; Hez. 3, 23. 7, 15. 37, 1 seq.; Mich. 4, 10; ውስተ፡ ገዳም፡ ዐቢይ፡ Judith 1, 5. 8. 2, 27. 6, 11. 7, 18; Ps. 103, 9; 4 Esr. 9, 27. 28; Hen. 28, 1; ዕፀው፡ ገዳም፡ Lev. 26, 4; ሣዕር፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ Ex. 9, 25; Num. 22, 4. a) agri, rus, ἀγρός, ሣዕር፡ ገዳም፡ Gen. 3, 18; Ps. 49, 12. 102, 14; Cant. 2, 7; Sir. 39, 13; Jes. 33, 12; ዕፀው፡ ገዳም፡ 55, 12; Kuf. 13; Jer. 13, 27. 14, 5; ጽጊያተ፡ ገዳም፡ Matth. 6, 28. b) silva, saltus, δρυμός, ዕፀ፡ ገዳም፡ Jes. 7, 2. 44, 14; Jer. 10, 3. 12, 8; Ps. 131, 6; 2 Reg. 18, 17; 4 Reg. 2, 24. c) አንስሳ፡ ገዳም፡ vel አራዊተ፡ ገዳም፡ animalia agrestia, silvestria, fera Gen. 2, 20; Ps. 8, 7. 79, 14. 103, 12; Dan. 4, 22; al.; አድገ፡ ገዳም፡ Job 24, 5. 3) locus incultus, eremus, desertum, ጅጁጃጃ Gen. 21, 20; ገዳም፡ ዘሰሩ፡ Ex. 19, 1; Num. 1, 1; Job 39, 6; Cant. 3, 6; Sir. 43, 21. 45, 18; 4 Esr. 7, 2. 9, 29; Hez. 20, 13 seq.; Jer. 4, 11. 31, 6; Thren. 4, 19; ገድሐ፡ ገዳም፡ Jes. 16, 1. 21, 1. 35, 1. 40, 3. 63, 13; ገዳ

ማጥሃ: (v. pro አስቆሊሃ:) 44, 26; Matth. 3, 1. 4, 1. 24, 26; ገዳም: ውስጥ: ብሔር: ἐρημὸς ἐστὶ ὁ τόπος Matth. 14, 15; ገዳማት: ወአድባራት: Sx. Ter 22; ቦአ: ውስተ: ውሳጤ: ገዳማት: ቦድራት: Sx. Jac. 15; al. crebro in Sx.

ገዳማቂ: adj. rel. (subst.) *eremita*: Joannes Bapt. ገዳማቂ: Deg.; Phlx. 24 al.; ገዳማውያን: (opp. መነከሳት) Sx. Sen. 16 al. crebro; ገዳማውያን: መነከሳት: Sx. f. 1; Enc. Hed. 16, al.

አግደሙ: II, 1 (denom.) *transversum agere, evagari facere*: daemones ያጸንገዎሙ: ለፍጹማን: አምክር: እግዚ: ጎበ: ጎልጦ: ውስተ: ፍጥረታቱ: ከሙ: ያግደሙምሙ: አመልሶ ልት: ጎበ: ርዥስት: Phlx. 100.

መገደም: part. *desertum peragrans, in deserto commorans*: ረከበሙ: ዓለማውያን: መገደማን: (non vere eremitas) Phlx. 93.

ጉድብ: subst. (m.), Pl. ጓደባት: [rad. ገደብ: contigua rad. ሐጠብ: ገዘመ: ገመድ: ʾጋጅ ኃዋ ስዋግ alisque, quibus secandi potestas inest] *securis, ascia*: ልጅላካ Deut. 19, 5; Jud. 9, 48; 1 Reg. 13, 20; Jes. 10, 15; Ps. 73, 7; Luc. 3, 9; πέλκων Jer. 22, 7. 26, 23; Ep. Jer. 14; πέλκῃ Hez. 9, 2; ከሙ: ምግር: ዘይሄፀር: ወከመ: ጉድብ: ዘይሰብር: Did. 10; ጉድባት: Lud. e Mss. Colb. — Voc. Ae.: ጉድብ: ዘ: ገገጥጥ ።

ግደት: vid. sub ገደድ:

ጉድኦ: vel ጉድዑ: I, 1 [vid. ጉድጉድ: non tam ad ሃገገ quam ad ገገገ (vid. ከደ) ገገገ ʾጋጅ, al. referendum videtur] Subj. ደጉዳኦ: *percutere, pulsare*, c. Acc.: ጉድኦ: ገበሁ: Act. 12, 7; ጉድኦ: እንግዲኦ: Luc. 18, 13. 23, 48; ጉጉዳኦ: እንግዲኦ: Phlx. 110; በጉዳኦ: እንግዲኦ: Chr. Ta. 27; gladio Hen. 88, 2; omisso Acc.: ዘእንበለ: ደጉዳኦ: (πληγῶν) Chr. ho. 10. a) *pulsare* citharam: ጉድኦ: መሰንቆ: Org. b) *pulsando intrudere clavum* Jud. 4, 21. 5, 26. c) *ferire*, cornu Hen. 85, 4. 89, 44; ኢይጉድኦ: ዐይነ: አኩይ: Ssal. Req. a) *quater*: ጉድኦ: ጎፋ: ስ: ለቤት: Job 1, 19. b) *attingere*, seq. እስከ: Hen. 18, 8; 3 Reg. 6, 25 (var. Acc.). d) *trudere*, pro: *trudere*: ከሙ: ኢይጉዳኦኦ: (ἀνατρέψας) Sir. 12, 12. e) *allidere*: ለሊሃ: ትጉድኦ: προκρούσει Sir. 13, 2.

ተጉድኦ: III, 1 *percuti, pulsari*, a) *collidi*: ተጉድኦ: ብረኪሁ: συνεκροτούντο Dan. 5, 6; ተጉድኦ: መዋቅራትሁ: Act. 16, 25 rom.; Hez. 3, 13 var. b) *allidi*: ውስተ: ገጸ: ምድር: ፍጽሙ: ተጉድኦ: Enc. Genb. 19. c) *feriri, quati*: መጽኦ: ድምፅ: ከሙ: ዘጽጎፅ: ጎፋ: ስ: ወመሰሙ: ከሙ: ዘተጉድኦ: ገበዋትሁ: ለቤት: M. M. f. 329. d) *trsl.*, *callere*: ዘተጉድኦ: ዘበተሉ: ተጉድኦ: in omnibus percussus i. e. *versatus, omnia expertus*, πολυπείρος Sir. 21, 22; ዘኢተጉድኦ: አልቦ: ዘያአምር: ὅς οὐκ ἐπειράθη 31, 10.

ተጓድኦ: III, 3 *se invicem percutere vel pulsare, collidi*: Hen. 100, 1; ወተጓድኦ: (v. ወተጉድኦ:) ጌበከልኦ: Hez. 3, 13; እንዘ: ይተጓድኦ: ምስለ: ክንፍ: ክንፈ: Enc. Genb. 19; ይደገግፀ: ሰረገላት: ወይተጓድኦ: ብፍፍት: συμπλακῆς covta Nah. 2, 5.

ጉድአት: n. act. *percussio, pulsatio, ictus*, II Can. Ap. 61.

እንግዲኦ: (vel ልዳ) subst., m. et f., Pl. እንግዲኦት: [sec.

Lud. dictum a pulsu vel palpitatione cordis (cfr. جوشوش جوش); minus probandum videtur etymon, a F. E. Ch. Dietrich in 26(6) hånblungen f. semit. 2Bortforjüngung p. 168 propositum, a ʾጋጅ] 1) *pectus*, bestiarum; Gen. 3, 14; Job 39, 20; Hen. 100, 3; Deut. 32, 11; hominum: Ex. 28, 23; Prov. 6, 10; አስተጋብኦ: እድ: ዲቦ: እንግዲኦ: 24, 48; Jes. 40, 11 vrs. alt.; 4 Esr. 14, 42; Dan. 2, 32 (statuæ); Luc. 18, 13; Chr. Ta. 27; እንግዲኦት: Luc. 23, 48; Phlx. 110 (vid. sub ጉድኦ); ሰላም: ለእንግዲኦ: ወለሕፀንኪ: ዘልኦት: ወለአከዳውኪ: መንጋ: እንግዲኦት: Luc. 23, 48; Phlx. 110 (vid. sub ጉድኦ); ሰላም: ጸቢብ: እንግዲኦ: በግዕድ: ይጸልክም: ሰብኪ: Fal. f. 56; ብእ: ሲ: ድኩሙ: ጎሊፍ: ወጸቢብ: እንግዲኦ: አከሲ: ውሉቱ: Chr. Ta. 19; M. M. f. 108; አጥራ: ትፅግሥተ: ወርሕባተ: እንግዲኦ: Fal. f. 58. 2) *thorax, lorica*: 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; ማኅበርተ: እንግዲኦ: πτύξις ὄσπρακος Job 41, 4. — Voc. Ae.: እንግዲኦ: ዘ: ደረት ።

ገደው: inus. i. q. ʾጋጅ *dedit*, IV *donavit*.

ጋዳ: (ገዳ) subst., *donum vel munus*, superiori a subditis oblatum [ʾጋጅ], δῶρα Ps. 71, 10; ጸባሕት: ወጋዳ: φέροι καὶ μέγρος 2 Esr. 4, 20; አምጋ: ወአስትግ: ወጋዳ: Hen. 53, 1; ጸባሕት: ወጋዳ: ጥላካ ἢ ἄገገገος Matth. 17, 25; ይሰግዱ: ሎቱ: (Jesulo) ሰብኦ: ሰገል: ጋዳ: ያበውኦ: ቍርባን: አምጋሁኒ: ወርቀ: ከርቤ: ወስኒ: Mavás. n. 26; Christus ያበባን: ሰላሙ: ጋዳ: Deg. — Voc. Ae.: አምጋ: ገዳ: መሀና: ዘ: መገሻጻ ።

ገደይ: *capricornus* vid. sub ዣደይ:

ገደደ: rad. eadem q. ገገገ (Ges. thes. p. 264) et ʾጋጅ (*durus et molestus fuit; serio usus fuit*; amh. ገደደ: Isenb. p. 178).

ግዳድ: part. 1) unus e turma praedonum, *praedo*: ከሙ: ብአሲ: ግዳድ: (v. ግደዳስ) ἄνθρωπος πειρατής Hos. 6, 9. 2) *serius, gravis*: አዘኪ: ከሙ: ይጥዕምቱ: (ለጽዋፅ: sc. sacramenti) በግዳድ: ወበፅዕብ: ግብር: Genz. f. 118; እስሙ: ጎጤ: አቶሙ: ዐቢይ: ወግዳድ: በጎበ: እግዚ: Kedr. f. 83.

ግደት: n. act. *vehementia, gravitas*: አመ: ወድቀ: (ዳድቅ): ውስተ: እከይ: አሙ: እከ: በእንተ: ደካሙ: ሥጋ: አው: በእንተ: ግደተ: ገድል: Phlx. 4.

ገደገድ: et ገደገድ: subst. [vid. ገዘዘ; amh. ግደግዳ: *murus*] *murus vel maceria ambiens, septum*: rex fecit ደብተራተ: በዐውደ: ገደገድ: ሴቱ: Macc. f. 1; በጸደደ: ገደገዳኒ: ለደብተራ: f. 18. — Voc. Ae.: ገደገዳ: ዘ: በቁሙ ።

ጉድጉድ: quadr. I [vid. ጉድኦ:] *pulsare vel pultare*, januam, fores, c. Acc.: Jud. 19, 22; Cant. 5, 2; ጉድጉዳ: (III p. f.) ጥፋተ: Kid. f. 41; ሰብ: ጉድጉድ: ጥፋተ: Phlx. 55; ነሥኦ: እብነ: ወጉድጉድ: ቦቱ: አንቀጸ: Sx. Jac. 2; c. በጎበ: ut: ቦአ: ወጉድጉድ: በጎበ: ዐጸድ: ዘቅድሙ: ደብተራ: Judith 14, 14; abs.: Matth. 7, 7. 8; ጉድጉድ: Luc. 12, 36. 13, 25; Apoc. 3, 20; Phlx. 175; ረከቦ: ፅዕመ: (sc. ecclesiam) ኢይጉድጉድ: Kid. f. 19.

አንገድጉድ: V *tonare, intonare*, de Deo: 1 Reg. 7, 10; Ps. 17, 15. 28, 3; ያንጉደጉድ: ጎይል: በዐግፅ: መደገግፅ: Job 37, 4; ያንጉደጉድ: በሥላ: መዐቱ: 37, 3; Sir. 46, 17;

Clem. f. 83; trsl.: *verba tonare, tumultuari* in alqm: አገገድጵ ገድጵ፡ ጎሰረ፡ ላዕሌሁ፡ I Act. 7, 57.

ጎጉድጎድ፡ n. act. et subst., (m), Pl. ጎጉድጎዳት፡ 1) *pul-tatio*: (tamquam Inf. Verbi c. c. Acc.): አመ፡ ጎጉድጎድ፡ (sic pro "ጎድ፡ si non "ጉድ፡) ጥገተ፡ Chr. Ta. 28. 2) *tonitru*: Ps. 76, 17, 103, 8; Job 40, 4; Sir. 35, 10; Am. 4, 13; Kuf. 2; Hen. 17, 3, 41, 3, 59, 2, 60, 14 seq; Apoc. 4, 5, 6, 1, 10, 3, 4; ደቂቀ፡ ጎጉድጎድ፡ Marc. 3, 17; Joannes ወልደ፡ ጎጉድጎድ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ጎጉድጎዳት፡ Kuf. p. 6.

ገደፈ. I, 1 [جَدَّيْ et قَدَّيْ] Subj. ይገድፍ፡ (quamquam Rom. 13, 12 ይገድፍ፡). 1) *jacere, conjicere, projicere*: c. Acc. Ex. 7, 10; seq. variis praep: ገደፈ. ለአገገን፡ ታሕተ፡ ዕዕ፡ Gen. 21, 15; Kuf. 17; ጎግድ፡ ውስተ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; ይገድፍ፡ ውሉድ፡ ውስተ፡ ፈለግ፡ Kuf. 47; ግድፍ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Ex. 4, 3; Matth. 27, 5; Jer. 45, 6; ይገድፈክ፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ዐቢይ፡ Jes. 22, 18, 14, 19; Hez. 16, 5; ገደፈ፡ ለዐቀጋን፡ Job 16, 11; አገድፍ፡ ላዕሌሁ፡ ርክሰ፡ Nah. 3, 6; ገደፈ፡ ነፍሱ፡ ጎብ፡ አግረ፡ አሰሁ፡ Jsp. p. 337; Matth. 15, 30; ግድፍ፡ ላዕሌ፡ አግዚ፡ ጎሊናክ፡ Ps. 54, 25; 1 Petr. 5, 7. 2) *ejicere*: አስተቀዕኑ፡ ወገደፍ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ጎግዮሙ፡ Jon. 1, 5; ገደፍም፡ ወወረውም፡ ሎቱ፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ጀጅቶቻቸውን *καὶ ἔἵβησαν* ሳሌም፡ 22, 19; ገደፍ፡ ለዐጽም፡ እም፡ እደሁ፡ Jud. 15, 17; Matth. 5, 13; Act. 27, 19; አገድፍሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ለጎሙ *αὐτοῖσιν* Hez. 11, 16; trsl. *movere* alqm officio vel dignitate, Lud. e. Can. Ancyr. 3. 3) *rejicere, abjicere*, c. Acc. 4 Reg. 7, 15; Sir. 6, 21; Jer. 7, 29; Zach. 11, 10; Hez. 20, 7; ገደፍክ፡ ድጎፈዮ፡ ስሉ፡ ጎሙ፡ አተየ፡ Jes. 38, 17; ግድፍ፡ አምላክህ፡ ሆኖ፡ ጌጋዮ፡ Hez. 18, 31; 4 Esr. 10, 37, 14, 12; ግድፍ፡ ጋጋ፡ እም ክሳድኪ፡ Jes. 52, 2; Ps. 2, 3; Hebr. 12, 1; Rom. 13, 12. a) *repudiare, reprobare*, alqm, ለጎሙ *ἄπορρίπτει* Ps. 50, 12, 70, 10, 94, 3; Jer. 8, 14; አገድፈክሙ፡ እምቅድሙ፡ ገደዮ፡ Jer. 7, 15; ለጎሙ *ἄπορρίπτει* 1 Reg. 12; Thren. 3, 30; Hez. 5, 11; Rom. 11, 1; *διασκηδάζει* Job 16, 12; Jer. 14, 21; ለጎሙ *ἄπορρίπτει* Job 8, 20, 36, 5; Lud. Comm. p. 503 n. 42. b) *derelinquere, negligere*, ለጎሙ *ἐγκαταλείπει* Ps. 26, 16; ኢትግድፈ፡ በምክረ፡ ዚአሙም፡ Sir. 23, 1, 2, 10; ዘይገድፍ፡ ለአሰሁ፡ 3, 16; 4 Esr. 10, 46; 3 Reg. 8, 57; 1 Tim. 5, 8. c) *abjicere* i. e. *dimittere, missum facere*: Hebr. 10, 35; ግድፍ፡ ለጽሐፍ፡ (v. ጎድጋ፡) Sir. 28, 6; ዘገደፍ፡ ለሐውዝ፡ ዓለም፡ Enc. Jac. 12; Enc. Masc. 24; sponsus አመ፡ ገደፍ፡ ለተሰናክም፡ (sc. cum sponsa) F. N. 24, 3. d) *amittere, perdere*: ከመ፡ ኢትግድፍ፡ አይወተክ፡ Sir. 9, 13; በአሰጻሁ፡ ይገድፍ፡ ነፍሱ፡ ለጎሙ *ἀπολείπει* 20, 22; Deut. 22, 3; Lev. 5, 22; Ex. 22, 8; Matth. 10, 39; ገደፍክ፡ ስሉ፡ τὰ πάντα ἐξግυμῶσθαι Phil. 3, 8. e) *deserere*: አግባብ፡ ዘገደፍሙ፡ ፍላጊዮሙ፡ Judith 11, 19; Enc. Jac. 5; ተገድፍ፡ ነፍሱ፡ ከመ፡ ዘፍመ፡ (i. e. *deliquium animi patitur*) Lud. e Vit. Dan. f) in arithmetica: *abjicere* i. e. *α) detrahere, deducere, subtrahere*, Lev. 27, 18; ተገድፍ፡ እም ስፍር ስፍር፡ ፈ ለቤሁ፡ 30; Comp. Eccl. β) seq. በበ፡ *dividere*: ግድፍ፡ በበ ፈ (divide per septem) Abush. 11 al.; Lud. Comm. hist. p. 386. γ) *missum facere, omittere* numerum: ለአመ፡ ይውጥድ፡ እም ስፍር፡ ወኢትአግዚ፡ Abush. 11.

አግደፈ. II, 1 *facere ut abjiciat vel projiciat* alqs

alqd, c. dupl. Acc.: አገድፈክ፡ ቀስተክ፡ እምአደክ፡ Hez. 39, 3; ያገድፍሙ፡ (v. pro ያግግግሙ) ከዮገዮሞሙ፡ Jes. 41, 2.

ተገድፈ. III, 1 1) *projici, conjici*: ይገድፍ፡ አሰድን ጎሙም፡ Jes. 34, 3; ምዕተ፡ ውሉቱ፡ ተገድፈ፡ በላህበ፡ መግ ልት፡ ወበቀረ፡ ሌሊት፡ Jer. 43, 30; ላዕሌክ፡ ተገድፈ፡ ነጻደ፡ Ps. 9, 38, 21, 9; አገገደፍ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ አግዚ፡ Ps. 83, 11; Hen. 21, 4, 91, 9. 2) *dejici*: ተገድፈ፡ (v. ተግግፈ) ቁጽሎ፡ Jer. 8, 13; ተገድፈ፡ ጽድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 8, 12; Hen. 83, 4. 3) *ejici*: እምሰገዛ፡ አይወቱ፡ ተገድፈ፡ Prov. 5, 23; Matth. 15, 17; trsl.: ተገድፈ፡ እምሣሙቱ፡ (motus fuit officio) Lud. Comm. hist. p. 331. 4) *abjici, rejici*: ተገድፈት፡ አስ ቃሎን፡ Jer. 29, 5. a) *derelinqui, negligi*, Ps. 36, 26; 2 Cor. 4, 9. b) *amitti, perdi, perire*: በግባ፡ ዘገድፈ፡ πλανώμενον Jer. 27, 17; ከመ፡ አግባብ፡ ተገድፍን፡ Jes. 53, 6; Hez. 34, 4; 1 Reg. 9, 3; Deut. 22, 1, 3; Matth. 15, 24, 18, 12; Luc. 15, 4 seq; በአንተ፡ ረከበ፡ ዘተገድፈ፡ F. N. 40; ተገድ ፈ፡ ወአልበ፡ ዘተረከበ፡ Kuf. 43; ተገገደ፡ አረት፡ እምካህን፡ Hez. 7, 26. c) in arithmetica: *detrahi, subtrahi*, et seq. በበ፡ *dividi*, Abush.

ግድፍ. part. 1) *projectus, dejectus, abjectus*: Jud. 15, 15; 1 Reg. 5, 4; Tob. 1, 17; ግድፍ፡ በድኑ፡ ውስተ፡ ም ሥያጥ፡ 2, 3; Judith 6, 13; ረከበ፡ በድፍ፡ ግድፈ፡ ውስተ፡ ም ድር፡ Judith 14, 15; Jes. 33, 12; Ps. 87, 5; ምድር፡ ግድፍት፡ Hez. 38, 11; Luc. 16, 20. 2) *disjectus, perditus, amissus*: ግድፍት፡ ለጎሙ *ἀποσπένθη* Zeph. 3, 19; ጀጅግግ *Mich.* 4, 6; አግባብ፡ ግድፍ፡ ከነ፡ ስብዘብ፡ ለጎሙ *ἀπολωλότα* Jer. 27, 6; Matth. 9, 36; ግድፍን፡ ለጎሙ *ἀπολωλότες* Job 5, 11; ነጻደን፡ ወውቁሉን፡ ወግድፍን፡ Clem. f. 86; Christus ከመ፡ ግድፍን፡ ይርከብ፡ Kid. f. 9; amissus F. N. 39. 3) *rejectus, rejectaneus, repobatus*, ለጎሙ *ἀποβλητός* 1 Tim. 4, 4; ጸሎተ፡ ርቂት፡ ግድፍ፡ በኢት ዮሐን፡ Lud. auct. Greg. 4) *ejectus*, et subst. *ejectamentum* (i. q. ጉድፍ)፡ ጽፍክ፡ (v. ጽፍክ) ግድፍ፡ βολβῆτος *κομπῆλον* Sir. 22, 2. 5) *mendosus* ob omissionem literarum, de libro, Lud.

ጉድፍ፡ subst. (m.) *ejectamenta* i. e. *purgamentum, quisquiliae*: ከመ፡ ስሉ፡ ይከስተር፡ ቤተ፡ አመ፡ መሬተ፡ አ ው፡ ጉድፈ፡ ይውግር፡ ውስተ፡ መቃብሪሁ፡ Sx. Masc. 17; Mag. 10 (vid. sub ከስተር); ወካን፡ ወግረ፡ ዐቢዮ፡ ውሉቱ፡ ጉድ ፍ፡ ibid.

ግድፈት፡ n. act. et subst. *abjectio* i. e. *omissio* vel *mendum*: ግድፈተ፡ ቃል፡ F. N. in Epil. (Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29); N. T. rom. in Proleg.

ግድፈ. n. ag. *rejiciens, missum faciens, derelinquens*: ግድፍን፡ ዓለም፡ Phlx. 3.

ጉጋ፡ ጉጋ, ጉጋ, ጉጋ, ጉጋ፡ subst. [onomatopoeia; vid. ደዕ፡ c. 456] *nycticorax, corvus nocturnus, noctua*, 1 Reg. 26, 20; Lev. 11, 17; Deut. 14, 17; Ps. 101, 7. — *Voc. Ae.*: ጉጋ፡ ዘ፡ ጉጉት፡ *aliud*: ብ፡ ቀንጫ፡ *aliud*: ጉጋ፡ ዘ፡ ቀንጫ፡ ጉጋ፡ ዘ፡ ጉጉት፡

ጋግ፡ et ጋጋ፡ subst. (m), Pl. ጋጋት፡ [x] *tectum*. 1) *vinculum (ferreum) jugo* simile, cervici impositum, collo circumdatum, *collare ferreum, numella*: κλωῆς, κλωῶ, Deut. 28, 48; 3 Reg. 12, 4; ጋግ፡ ክብድ፡ 12, 4, 9; ጋጋ፡ 12, 9, 10; ዕንቅ፡ ውስተ፡ ክሳድክ፡ ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ጋጋግ፡ 6, 29; Jer. 35, 10, 12, 13; ያክሰድ፡ ሎተ፡ ጋግ፡ ዐቢዮ፡ Hab. 2, 6; ግድፈ፡

ክህሉት፡ በተጥበብ ነገረ፡ ሐሰት፡ ለሀገራዊ፡ ወአገጸዉ፡ ኅብክ፡ (compellat Herodem) ፅዕኖ፡ በገጸ፡ ጸድቀ፡ Jsp. p. 338. b) ostendere, demonstrare: ያጌጹ፡ Phlx. 8; c) በእንተ፡ de r. i. e. rem: ወያጌጹ፡ በእንቲሁ፡ ከዊን፡ አፍቅሮ፡ ክርስቶስ፡ ለሮሐን ስ፡ ፈድፋድ፡ እምጸጥርስ፡ (hoc ostenditur eo quod Chr. Joannem magis diligebat quam Petrum) Phlx. 54; c) ላዕለ፡ contra alqm: ለእመ፡ ጎንደዩ፡ ጎሊኖ፡ (sc. cogitatio mala) ውስተ፡ ልቡ፡ ያጌጹ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ ከመ፡ ያፈቅሮ፡ ሎቱ፡ Phlx. 71.

ተገጸው፡ III, 2 et 1 repraesentari, se repraesentare, speciem induere: ዛቲ፡ ጎጠአት፡ ትትጊጸው፡ ኅብ፡ ብዙ፡ ኅጸታ፡ ገጸት፡ (stellt sich in vielerlei Gestalten dar) F. M. 5, 1; oculis Constantini fides Christi oblata est በግዕተብ፡ ከዋክብት፡ ፀአን ዘ፡ ይተገጸው፡ (sic) በትእምርተ፡ መስቀል፡ M. M. f. 273.

ግጸው፡ part. 1) faciem conversam habens in alqd versus: M. M. f. 103, ubi is cuius facies መንገሉ፡ ሰዊን፡ versa est, ግጸው፡ መንገሉ፡ ሰዊን፡ dicitur. 2) repraesentativus: ሊተ፡ ግጸው፡ ቅድመ፡ አዕይንትዮ፡ ኢዮሱስ፡ M. M. f. 180.

ግጸዌ፡ subst. 1) expositio, explicatio: አእአምርትክ፡ (o scientiam tuam i. e. divinam) ዘመልዕልተ፡ ነሱሉ፡ ግጸዌ፡ Tab. Tab. 62; ግጸዌ፡ ትምህርተ፡ ሕግ፡ ወሥርዐት፡ ወተግሣድ፡ Syn. f. 309. 313; ግጸዌ፡ ድርሳን፡ demonstratio tractatus i. e. tractatus demonstrativus (ut videtur, opp. homiletico) vel dissertatio, ut: ግጸዌ፡ ድርሳን፡ ዘቅዱስ፡ ቄርሎስ፡ ከመ፡ ፩ ክርስቶስ፡ Cyr. c. Pall. in titulo; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 19. 78. 2) synopsis, (breviarium): ግጸዌ፡ ሥርዐት፡ synopsis classisium harmonicarum, Evangelii praemissa, N. T. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1; d'Abbadie Cat. p. 53. In specie ሥርዐት፡ ግጸዌ፡ nec non ግጸዌ፡ inscribuntur Synopses lectionum singulis anni festis et commemoracionibus Sanctorum lectionum i. e. lectionaria (eademque calendaria) Cod. Mus. Brit. XXVI; d'Abbadie Cat. p. 167; መጻሕፍተ፡ ግጸዌ፡ Jacobitarum et Melchitarum Sx. Hed. 17; መጽሐፈ፡ ግጸዌ፡ ዘአባ፡ መቃርስ፡ et መጽሐፈ፡ ግጸዌ፡ ዘላዕላይ፡ ግብጽ፡ Sx. Masc. 10; scriptum est በውስተ፡ ግጸዌ፡ Sx. Genb. 12. 3) personalitas: ነአምን፡ አበ፡ በአካሉ፡ ወበግጸዌው፡ ዘኢይትፈለጥ፡ እምከዊን፡ አብ፡ ጎበ፡ ከዊን፡ ወልድ፡ Athan. de Trin.; Sabellius አቀመ፡ ግጸዌ፡ ባሕቲቶ፡ በአብ፡ M. M. f. 41. a) personae Trinitatis: እመን፡ በሥላሴ፡ ወተጋነይ፡ በግጸዌ፡ መስኮት፡ M. M. f. 11; በስመ፡ ግጸዌ፡ ሠላስ፡ ዕሩያን፡ ክብር፡ ወንግሥ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXIX f. 16; Deus ፩ ውለቲ፡ ዘበሠለሱት፡ ግጸዌ፡ Lit. Mariae Mss. (at in impressa N. T. rom. f. 171, 4 ሀላዌ፡ pro ግጸዌ); Org. 3 (vid. sub ሰዩይይ). b) persona: አሁለውኩ፡ በግጸዌ፡ non ipse praesens adfui, Org. 1.

ግጽው፡ ut videtur subst. expositio, demonstratio: ግጽው፡ ወሥርዐት፡ አብስልጢስ፡ Syn. f. 313 in tit.; ጅግጽው፡ ወተግሣድ፡ አብጠሊስ፡ ቀኖኖ፡ ... f. 346; f. 356 al.; Lud. Comm. p. 330.

ጎግጥፅ፡ vel ጎግጥጽ፡ subst. et adj. [جَشَّ locus asper lapidibus, vid. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietibus p. 17] salebrae, et salebrosus, asper de loco, via: ከመ፡ ያልምጹ፡ ጎግጥጽ፡ Jsp. p. 358; ስከረ፡ ወይን፡ ይሬሰዩ፡ ለጸድኖ፡ ወጎግጥፅ፡ ከመ፡ ምድር፡ ስፍሕት፡ Macc. f. 20; Org. 3; ፍንግት፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ግዕቅፈ፡ ወአሥዋክ፡ ወጎግጥጽ፡ ወአጽዳፍ፡ Syn. f. 314; ፍኖት፡ መብሕስ፡ ወጎግጥፅ፡ Clem. f. 200; ምድር፡ ዘአካነት፡ ጎግጥጽ፡ ወበባቲ፡ ሣይሪ፡ ታስተ፡ ራሥሐ፡ ለእንከሳ፡ Fal. f. 64; Pl. ጎግጥጥ፡ viae salebrosae Lud. e. Mss. Colb.

ግፍትአ፡ quadr. I [فَعَّ et كَفَّ vertit vel invertit vas et effudit (كَفَّتْ)]; 1 Reg. 31, 3 in uno codice inveni ግብትአ፡ 1) vertere, invertere, 1 Reg. 31, 9. 2) avertere: ግፍትአ፡ አዕይንቲሆመ፡ ከመ፡ ኢይንጽፍ፡ Dan. ap. 1, 9; ትገፈትአዎ፡ ለሕዝብ፡ እምግብሩ፡ Ex. 5, 4. 3) pervertere, ሕሊ፡ ትገፈትአዎ፡ ለርትዕ፡ Mich. 3, 9; ከመ፡ ይገፍትአ፡ ፍትሐ፡ ምስኪን፡ Jes. 32, 7; ፍትወት፡ ግፍትአ፡ ልበስ፡ Dan. ap. 1, 56; Num. 32, 7; Hez. 13, 18; 3 Reg. 18, 18; 2 Tim. 2, 18; Tit. 1, 11. 4) evertere, subvertere: mensam Marc. 11, 15; Matth. 21, 12; መኖብርተ፡ Sap. 5, 24; እገፈትአ፡ መኖብርተ፡ ነገሥት፡ ወእገፈትአ፡ ሰረገላ፡ ወመስተጽአናን፡ Hagg. 2, 22; tentorium Jud. 7, 13; urbes Gen. 13, 10. 19, 21. 25; Deut. 29, 22; Am. 4, 11; Jer. 20, 16, 27. 40; Jes. 13, 19; 2 Petr. 2, 6; turrim Kuf. 10; misit Deus ሰቢዮ፡ ነፋሱ፡ ወገፍትአ፡ አግልጋኪቲሆመ፡ ወደፈኖመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Clem. f. 32; montes Job 9, 5; ግፍትአመ፡ ለአድባር፡ እመሠረቶመ፡ 28, 9; እመ፡ ግፍትአ፡ ለነሱሉ፡ Job 11, 10; homines: ይገፈትአመ፡ ለጎዳነ፡ ምድር፡ Job 12, 19; Sir. 10, 13; Hen. 94, 10; Jer. 23, 19; Am. 4, 11. a) subvertere et dejicere alqm a sede, Hen. 46, 5. b) evertere i. e. ejicere: ግፍታካኩ፡ ነሱሉ፡ ጎዋዮ፡ አፍአ፡ እምነ፡ ... 2 Eser. 23, 8 (at legendum videtur ገደፍኩ፡).

ተገፍትአ፡ III, 1 1) verti, sc. in fugam Ps. 77, 12. 2) perverti: ተገፍትአ፡ ዝመትኪ፡ ፈድፋድ፡ እምነ፡ ... Hez. 16, 34; ይትገፈትአ፡ እሊ፡ ይሰምዑ፡ 2 Tim. 2, 14. a) se pervertum gerere 2 Reg. 22, 27. b) perverse tractari, injuria affici: ዘተገፍትአ፡ Can. Ant. 18 (20). 3) everti, subverti: ከመ፡ ተገፍትአት፡ ሰዶም፡ ወገሞራ፡ Jer. 29, 19; Deut. 29, 22; Thren. 4, 6; ትትገፈታኡ፡ ነንዌ፡ Jon. 3, 4; Prov. 11, 11; ἔξῆράγγ 4 Reg. 25, 4; ኢይጎንዳ፡ ተገፍትአ፡ ቤቶ፡ Sir. 2, 3. 41, 5; ἔφῶραግ Jes. 24, 4; Job 12, 15; de hominibus: ከግሁ፡ ይትገፈትአ፡ ረሲዓን፡ καταστροφῆ Job 8, 19. 15, 21; Sir. 9, 11; κλυδωνιστήσονται Jes. 57, 20; ሐብል፡ ይትገፈታኡ፡ (distortum rumpi) Koh. 12, 6.

ግፍቱአ፡ part. perversus, διαστραμμένος: Jud. 5, 6; Dent. 32, 5; ይወሰኑ፡ ሕግ፡ ግፍቱአ፡ Hab. 1, 4; ግፍቱአን፡ ልብ፡ Hen. 100, 8; Phil. 2, 15; etiam perplexus: ጽልመት፡ ግፍትአት፡ Hebr. 12, 18 Platt.

ግፍትአት፡ n. act. subversio, eversio: ደቂቀ፡ ቆሬ፡ perierunt በግፍትአት፡ Phlx. 172.

ገፍታኢ፡ n. ag. subversor, eversor: Deus ገፍታኢ፡ መኖብርተ፡ ኅዳሃ፡ Macc. f. 17.

ግፍታኤ፡ subst. subversio, eversio: ግፍታኤ፡ ሰዶም፡ M. M. f. 229; Kuf. 16; Org.

ገፍዐ፡ vel ገፍአ፡ I, 1 [فَعَّ duriter et inique tractavit; injuria affecti] Subj. ይግፍዕ፡ 1) comprimere, arcte complecti, Jud. 16, 29. 2) reprimere: ሀብት፡ ዘበጽሚት፡ ይገፍዕ፡ (v. ያጠፍአ) መዐተ፡ ἀνατρέπει (πῆξ) de quo vid. Ges. thes. p. 704) Prov. 21, 14; repulit instantem Lud. e Vit. Baam. 3) opprimere, injuria afficere, vim inferre, injuriam facere: ይገፍዕ፡ ἀτοπα ποιῆν Job 34, 12; ለሊሁ፡ ይገፍዕ፡ ἠδύκηνσε Sir. 13, 3; Hez. 22, 7; Ex. 2, 13; c. Acc. pers.: Ex. 23, 9; 1 Reg. 12, 3. 4; Ps. 34, 1; Kuf. 28; Job 24, 10; Jes. 3, 15. 51, 23; Ep. Jer. 13; 4 Eser. 12, 46; Prov. 24, 44; Hez. 22, 29; Hen. 10, 15. 15, 11; Matth. 20, 13; Luc. 19, 8; ግፍዕከመ፡ ዘተገፍዑ፡ Hen. 98, 8. a) impetum facere, irrurere

in alqm vel alqd Matth. 7, 25; Luc. 6, 48. b) vim facere in alqd, violenter rapere alqd, አባ፣ ሙሉ፣ ጸሊ፣ ገፍዑ፣ ለመን ግሥተ፣ ሰማያት፣ በከመ፣ ይሌ፣ ወንጌል፣ (Matth. 11, 12; Luc. 16, 16) Sx. Sen. 24.

ተገፍዑ፣ III, 1 inique opprimi, injuria affici, injuriam pati, vim pati: Ex. 5, 16; Sir. 13, 3; ተገረዕነ፣ Hab. 1, 2; ፍሁ፣ ይትገፍዑ፣ ደቂቅነ፣ 2 Esr. 15, 5; ተገፍዑ፣ በዐውደ፣ ምክፍን፣ Chr. Ta. 11; አትገፍዑ፣ አምኔክ፣ Gen. 16, 5; 2 Petr. 2, 7; ለምንት፣ ኢትትገፍዑ፣ 1 Cor. 6, 7; ትትገፍዑ፣ መንግሥተ፣ ሰማያት፣ βιάζεται Matth. 11, 12; Luc. 16, 16.

ተጋፍዑ፣ III, 3 1) sese invicem premere vel urgere, ob angustiam loci: ወከኑ፣ ሰብአ፣ ይትጋፍዑ፣ ከመ፣ ይልክኑ፣ ዘፈረ፣ ልብሱ፣ Sx. Nah. 14. 2) premere vel comprimere alqm, de multitudine coarctata, c. Acc. pers.: Marc. 3, 9, 5, 24, 31; Luc. 8, 42. 3) vim vel injuriam inferre: ዘይትጋፋዕ፣ Clem. f. 93.

አስተጋፍዑ፣ IV, 3 oppressorem censere vel dicere alqm i. e. violentiam vel injustitiam incusare, criminari alqm: ለአገዢ፣ ፣ ያስተጋፍዖ፣ በሌላ፣ ለኢትጋ፣ Prov. 19, 3.

ግፋዕ፣ part. 1) oppressus, injuria affectus, vim passus, Ps. 81, 3, 102, 6, 145, 5; አድጎኑ፣ ግፋዕ፣ Jes. 1, 17; ሰብአ፣ ግፋግን፣ 25, 3; አውያተ፣ ግፋዕ፣ Sir. 32, 16, 4, 9; sine dubio etiam Jud. 12, 2. 2) vim faciens, violentus, βιαστής Matth. 11, 12.

ግፍዕ፣ subst. m. et f. (ut Hen. 99, 15) oppressio, vis, violentia, injuria: በመግ፣ ወግፍዕ፣ Kuf. 35; Jer. 6, 7; Hen. 10, 16, 20, 13, 2, 91, 5, 6, 98, 8, 99, 15; ለኢትጋ፣ Jes. 33, 15; ከመ፣ ትግበራ፣ ላዕሌነ፣ ዐቢዮ፣ ግፍዕ፣ Judith 7, 24; ለኢትጋ፣ Jer. 22, 17; injuria quam quis patitur: ግፍዕከመ፣ 1 Petr. 2, 20. a) injuria verbis facta: ነገረ፣ ግፍዕ፣ ለሰማኝ ለኢትጋ፣ Prov. 29, 12; ወባአተ፣ አንገረከ፣ ግፍዕክ፣ Job 33, 8. b) በግፍዕ፣ injuriā, praeter jus, immerito: አሕመመኝ፣ በግፍዕ፣ Job 34, 6; ለኢትጋ፣ Prov. 19, 5; የሐምም፣ በግፍዕ፣ 1 Petr. 2, 19.

ግፍዕት፣ n. act. injuriae illatio, oppressio, Form. Conf. ገፋ። n. ag., Pl. ገፋዕያን፣ et ገፋዕት፣ oppressor, tyrannus, injurius, injuriosus, violentus, dure tractans, is qui injuriam fecit: ገፋዕያን፣ Kid. f. 4; መኳንንት፣ ገፋዕያን፣ ሲገሩ፣ Sap. 6, 10; ብአሲ፣ ገፋ። ለኢትጋ፣ Prov. 29, 27; ለኢትጋ፣ Ps. 8, 3; ገፋ። n. ag., Sir. 4, 9; ገፋ። n. ag., ለኢትጋ፣ Asc. Jes. 3, 24; ፍሎት፣ ገፋዕያን፣ መርፋ፣ Clem. f. 154, 197; አን፣ ወአተ፣ ገፋ። ለኢትጋ፣ 1 Par. 21, 17.

ተገፋ። n. ag. (III, 1) oppressus, injuria affectus, Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

ጥሀር፣ subst. puritas sensu ethico, castitas; Gad. Ad. f. 146.

ጥሀረት፣ n. act. purificatio, lustratio, Joh. 3, 25 in tit.

ጠሊ፣ ጠሊት፣ caper, capra vid. sub ጠለ፣

ጠሊ፣ I, 1 [ጌ ጊ ጊ] ros, ጧጧ leviter terram humectavit ros] humere, madere, pinguem esse, pingue fieri: ትጠልል፣ ምድር፣ አምሥብሐመ፣ (ἐμπληροῦσθαι, ገግግ) var. pro ይጠልቅ፣ Jes. 34, 7; ትጠልል፣ በቀብአ፣ ሢባትዮ፣ Ps. 91, 10; ከሉ፣ ነፍስ፣ አንተ፣ ትባርክ (v. ትትባርክ) ትጠልል፣ (v. pro ስፍሕት) Prov. 11, 25. — (Quod Lud. e Lit. Epiph. affert ረሰዮ፣ ላቲ፣ ደመና፣ ልብሰ፣ ወበጊ። ጠለ፣ manifesto errore pro ጠብላላ፣ scriptum est nec significatus madidare inde probari potest). — Rad. Abb.: ጠለ፣ ዘ፣ ለመለ።

አጥለል፣ II, 1 madefacere a) pinguefacere: ያጠልል፣ አዕምተ፣ ጠልቤ፣ Prov. 16, 1 (15, 30); Sir. 26, 13; ያጠልላክ፣ አዕምተክ፣ Jes. 58, 11; Lit. 173, 3; Lit. Cyr.; መሥቀዕተ፣ ለጸድቅ፣ ያጠልሉ፣ ለምሥቀዕ፣ ለጠልቤ፣ Sir. 32, 8; ያጥልል፣ ለክ፣ ቀርባክ፣ Ps. 19, 3. b) rorare, humere vel rorare sive recreare sive fecundare: ማጎባረ፣ ስቅ፣ (o Christe) ወአጥልል፣ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በማየ፣ ጸሎቱ፣ ጽምአ፣ ነጋድያን፣ አጥለል፣ Enc. Hed. 19; በጠለ፣ ምሕረቱ፣ ያጥልል፣ አገዢ፣ ነፍሳቲክመ፣ Genz. f. 153. c) trsl.: potum refrigerantem sumere: እንበለ፣ ይብልዕ፣ እክለ፣ ወማየ፣ ያጥልሉ፣ Enc. Sen. 19.

ጥሉል፣ part. humectatus, madidus, humidus, roscidus, pinguis, de terra: Num. 13, 20; Hen. 26, 1; በብሔር፣ ጥሉል፣ ἔν τῷπῶ πῶν Jes. 5, 1; ውስተ፣ ጸአት፣ ጥሉል፣ Hez. 34, 12; ደብር፣ ጥሉል፣ τετροῦμένος Ps. 67, 15, 16. a) fertilis, fecundus, de fluvio Lud. e Mss. Colb. b) pinguis, opimus, pinguedine perfusus, de cibis: መበልዕተ፣ ጥሉላት፣ F. M. 14, 5; tempore jejunii አይብልዕ፣ ጥሉላት፣ Can. Laod. 49 (50); Enc. Ter 10; de mensa: ትወርድ፣ ማእድክ፣ እንዘ፣ ምሉአ፣ ወጥሉል፣ ጠላክ፣ ጥላክ፣ Job 36, 16; trsl.: ርሥአን፣ ጥሉል፣ Ps. 91, 14; Sx. Jac. 6; de hominibus opimis vel opulentis, Ps. 21, 32.

ጠለ፣ subst., m., raro f. (ut Hos. 6, 4), Pl. ጠላት፣ 1) ros, pluvia tenuior: ስጦሶ፣ Cant. 27, 28; Num. 11, 9; Deut. 32, 2; Jud. 6, 37; 2 Reg. 1, 21; Cant. 5, 2; Job 29, 19; Ps. 132, 3; Dan. 4, 12; Hos. 6, 4, 13, 3; Mich. 5, 6; Hen. 2, 3, 60, 20, 76, 8, 9; ስጦሶ፣ Hez. 22, 24; Pl.: guttae roris: ደመናት፣ ያውሕዙ፣ ጠላት፣ ስጦሶ፣ Cant. 27, 28; ጠለ፣ ገገም፣ ψευδαῖδες ὄρεων Job 24, 8. De rorae resurrectionis (Jes. 26, 19) vid. Clem. f. 157. 2) pinguedo, liquor pinguis, πύργος Gen. 27, 28; Ps. 35, 9; Hez. 25, 4; ጠላት፣ Ps. 64, 12; አሉኬ፣ ደቂቅ፣ ጠላት፣ አመንቱ፣ Zach. 4, 14.

ጥላል፣ subst. pinguedo, cibi pingues: ጥላሊሁ፣ ለማእድ፣ Gad. Lal.

መጥለል፣ part. (expectaveris መጥልል) humectans: ከመ፣ ዘመጥለል፣ (Cod. Tub.: ዘበመጥልል) መላክ፣ Lud. ex Enc. Genb. 20.

መጥለሊ፣ part. c. term. adj. humectans i. e. recreans: አስትየረ፣ ዘንተ፣ ወይነ፣ ጎይል፣ መጥለሊ፣ Tab. Tab. 95.

አንጠልጠል፣ quadr. V „guttatim vel particulatim decidere“: ተቀሥ፣ አባለ፣ እስክ፣ ሥጋሁ፣ አንጠልጠል፣ (Cod. Tub.: ተባጸለ) Lud. ex Enc. Mag. 17.

ጠ፣ litera alphabeti Aethiopicæ XXIᵃ, quae ጠይት፣ nominatur.

ጠሀረ፣ i. e. ገገጌ ገገጌ purum esse vel fieri.

አጥሀረ፣ II, 1 purgare, purificare, lustrare, de lustrationibus Judaeorum sacris: በዘ፣ ያጥሀረ፣ አይሁድ፣ Joh. 2, 6; በአንተ፣ አጥሀረ፣ 3, 25; M. M. f. 61.

ተጣሀረ፣ III, 3 sese purificare vel lustrare: ኢትትጎባረ፣ ከሉ፣ ጊኬ፣ ወኢትጎባረ፣ ከከመ፣ ያለምዱ፣ ተጣሀረ፣ (ni emendare malueris ተጥሀረ፣ III, 1) Did. 33.

at **ጥሕን** (طحجر) *anhelavit*] *rugire*, de leone: **ጠሐን ላዕሌሁ** ማፍብስት: Jer. 2, 15; **ጥሕረት ላዕሌዮ**: 12, 8; **ይጥሕሩ ከመ፡ ማፍብስት**: Jes. 5, 29; **በከመ፡ ይጥሕሩ ማፍብስት ወእንሉ**: **ዐንበሳ**: 31, 4; Am. 3, 4; Hez. 22, 25; Ps. 103, 22; Num. 23, 24; 4 Esr. 11, 41; 1 Petr. 5, 8; Apoc. 10, 3; de aliis bestiis: **አራዊት አለ ይጥሕሩ በጥርአ፡ ቃል፡ መፍርህ**: Sap. 17, 18.

አስተጣሐረ: IV, 3 *facere ut rugitu sese excipiant*: **ያስተጣሕሩ ነገሥተ፡ ከመ፡ ንቃወ፡ ዐንበሳ፡ ያአረውዮ፡ ለዩዋህ፡ ከመ፡ ድብ፡ ጎራስ**: M. M. f. 71.

ጣሕር: subst. *rugitus*, leonis Job 4, 10; **ድምፀ፡ ጣሕሩ**: Hez. 19, 7; **ከመ፡ ጣሕረ፡ ዐንበሳ**: Fal. f. 41; Org. 1; **መፀተ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ጣሕረ፡ (v. ጥሕረተ፡) ዐንበሳ**: Prov. 19, 12. (Lud. addit: „de laeana dicitur ንቃወ“; quod dubito).

ጥሕረት: n. act. *rugilus*, Prov. 19, 12 var.; Deg.

ጥሕን subst. [ገጥቅ **ጥሕን** *moluit*, **ጥሕን** *farina*] *polenta*, *farina hordeacea*, ἄλιπτον Ruth 2, 14; 1 Reg. 17, 17. 25, 18; 2 Reg. 17, 28; Judith 10, 5; M. F.

ጠመ: vid. sub **ጠመ**: *Rad. Abb.*: **ጠመ፡ ዘ፡ ጠመጠመ**:

ጠማር: vel **ጠማር**: (etiam **ጣማር**) n. prgr. sc. *τομάριον* (τόμαριον), m. et f., Pl. **ጠማራት**: *tomus, volumen, libellus, codicillus, literae, diploma*: **ንግሕ፡ ለስ፡ ጠማረ፡ (v. ጠማረ፡ v. ጣማረ፡) ክርታስ፡ ዐበዮ፡ ወሐዲስ፡ τόμος** Jes. 8, 1; **መጽሐፈ፡ ጠማረ፡ ሂሮማ**: Herm. p. 108; **ጠማረ፡ መልእክት**: Cat. Mus. Brit. p. 17 et 18 ann. 9; **ዘሁሉ፡ በጊዋዌ፡ እምድ፡ ጎረ፡ ጅግመት፡ ወኢበጽሐ፡ እም፡ ጎሌሁ፡ ጠማረ፡ መልእክት**: (i. e. epistola) F. M. 12, 7; cum inthronisaretur patriarcha, **ተነበ፡ ጠማረ፡ ሢመቱ**: Sx. Masc. 4; **ጠማረ፡ ልዮን**: (literae Leonis ad Synodum scriptae) Sx. Masc. 7; diploma Imperatoris, Regis, Episcopi al. Abush. 50 passim; Lucas evangelista moribundus **መጻሕፍተ፡ ወጠማራተ፡ እለ፡ ነበራ፡ ምስሁ**: seni cuidam dedit Sx. Teq. 22. In specie **ጠማር**: appellatur Epistola quaedam ficticia de Sabbatho rite observando scripta, quam coelitus demissam perhibent (**ወረደት፡ ዛቲ፡ ጠማር፡ እምሰማይ**), Cod. Mus. Brit. XIV (vid. Cat. p. 13); **ጅገታ፡ ቫፍት** ber deutſchen morgenb. **ጅገታ፡ ቫፍት** t. I p. 16 — 21; d'Abbadie Cat. p. 15. 104. 211. — *Voc. Ae.*: **ክርታስ፡ ጠማር፡ ዘ፡ ክታስ**: *Rad. Abb.*: **ጠመረ፡ ዘ፡ ጻፈ**: ::

ጠመቅ: inus., cui vicinum est **ጠምፀ**: q. v. Quod 1 Petr. 3, 21 rom. legitur **ጠሚቅ**, corrumpit videtur; **ትጥምቆ**: Clem. f. 180 emendandum est **ትጥምቆ**; **ትጠምቆ**: Act. 1, 5 Platt lapsu calami pro **ታጠምቆ**: scriptum est.

አጥመቅ: II, 1 1) *intingere*: **አጥመቆ፡ አዕርቅተ፡ ዘሠቀ፡ ጸጉር፡ ውስተ፡ ብሐኢ**: Sx. Nah. 1; *ablundi* causa: Marc. 7, 4; Did. 31. 2) *baptizare*, et abs. et c. Acc.; de baptismo Joannis Matth. 3, 11; Act. 1, 5. 19, 4; **Judaeorum** Matth. 23, 15; **Christianorum** Matth. 28, 19; Joh. 4, 1. 2; 1 Cor. 1, 14. 17. 15, 29; **ፊጥረጽጽ** (*illuminare* i. e. *baptizare*) Hebr. 10, 32; **አጥመቆሙ፡ በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ**: Clem. f. 234; Did. 39; **ግመራ፡ አ. መፍትሔ፡ ያጥምቃ፡ አንስት**:

Did. 15; Kid. f. 24; **ለእመ፡ ተጻደቆ፡ ግብተ፡ ደዌ፡ ያጥምቅም፡ ፍጡነ**: F. M. 27, 3; **ሰበ፡ ተወልድ፡ ሕገን፡ ጥዕዮ፡ ይትገገሡ፡ አጥምቆቶ**: ibid.; **በአንተ፡ ዘይደሉ፡ ያጥምቅም፡ ጻግመ**: F. M. 27, 7; etiam c. Acc. baptismi: **ከመ፡ ያጥምቆሙ፡ ጥምቅተ፡ ክርስትና**: Sx. Mij. 25; trsl.: Matth. 3, 11; Act. 1, 5; 1 Cor. 10, 2; **Deus አጥምቃ፡ ለምድር፡ በማይ፡ አዩነ፡ ወጎበ፡ አምኩሉ፡ ርስሐት**: Macc. f. 7; etiam de ritu *adspargendi*: si quis iterum in ecclesiam recipitur **ይግበር፡ ሎቱ፡ ከህን፡ ጸሎተ፡ ቁርር፡ በማይ፡ ወበዘይት፡ ወያጥመቆ፡ ወያስተስረ፡ ሎቱ**: Kedr. f. 81.

ተጠምቅ: III, 1 1) *intingi*, *immergi*, *se immergere*, *ablui*, *lavari*: **ፆፆግላላ** Jos. 3, 15; **ሐር፡ ወተጠመቅ፡ ውስተ፡ ተከዘ፡ ዮርዳኖስ**: 4 Reg. 5, 10. 14; **ተጠመቅ፡ ውስተ፡ ቅዕ፡ ማይ**: Judith 12, 7; **ተጠምቅ፡ ውስተ፡ ዮርዳኖስ**: Gad. T. H.; **ተጠምቅ፡ ውስተ፡ ይአኑ፡ ዐዘቅት፡ ዘፍጥረ፡ ስ**: Sx. Teq. 13; Sx. Masc. 1; **ovis ተጠምቅ፡ ህዩ፡ በማይ**: Sx. Hed. 15. 2) *baptizari*, Matth. 3, 6. 13; **ተጠሚቅ**: 3, 16. 23, 15; Marc. 16, 16; Luc. 3, 21; 1 Cor. 1, 13; **እለ፡ ተጠመቅን፡ በእግዚእን፡ ውስተ፡ ሞቱ**: Rom. 6, 3; Act. 19, 5. 22, 16; **ጥምቅተ፡ (Platt፡ በጥምቅተ፡) ዮሐንስ፡ ተጠምቅ**: Act. 18, 25; Marc. 10, 39; **ፊጥረጽ፡ በጥተ፡ አዩሱስ**: Did. 3; **እጠመቅ፡ በዋሕድ፡ ወልድ፡ አዩሱስ**: Did. 39; **ወግዲ፡ ይጠመቅ፡ በጸሐፊሊጦስ**: ibid.; **ተጠመቅን፡ በአሚን፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ**: Clem. f. 154; c. ሰጎበ: *ab aliquo* Did. 15.

ጥመቅ: part. *baptizans*: **እለ፡ ጥመቃን፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ**: Clem. f. 226; **እንዘ፡ ሁሉ፡ በገዮ፡ እመሪ፡ ጥመቅ፡ አው፡ ንኡስ፡ ክር፡ ግ**: *ፊጥረጽ* *ፊጥረጽ* Chr. Ta. 13.

ጥምቅት: n. act. et subst., f. et m., Pl. **ጥምቅታት**: 1) *intinctio*, *ablutio*: **ጥምቅታት**: Marc. 7, 8; Hebr. 9, 10; Chr. ho. 9; **አይሁድ፡ አለ፡ በሙ፡ ጥምቅታት፡ ዘዘዘአሆሙ**: ibid. 2) *baptismus* Matth. 3, 7. 21, 25; Marc. 1, 4; Luc. 12, 50; Rom. 6, 4; Tit. 3, 5; Hebr. 6, 4 Platt; **ቅዱስ፡ ጥምቅት**: Kid. f. 23. 26; **በአንተ፡ ሥርዐተ፡ ጥምቅት፡ ዮ. M. 27፡ ውሉድ፡ አለ፡ ሞቱ፡ ዘአንበለ፡ ጥምቅት**: F. M. 27, 5; **ጥምቅት፡ ዘጻግም፡ ልደት**: Did. 40; **እምድ፡ ጎረ፡ ነገሥ፡ ጥምቅት**: Clem. f. 150; Did. 39; **ከመ፡ ጥምቅትዮ**: nomen meum baptismale Sx. Ter 15; **መጽሐፈ፡ ጥምቅት**: d'Abbadie Cat. p. 213; **ጎበ፡ በማየ፡ ጥምቅት**: Enc. Nah. 4; **ውሉድ፡ ጥምቅት**: i. e. Christiani, Act. rom. in Epil.

ምጥማቅ: subst. m. et f. 1) *locus baptismi*, *baptisterium*: si aqua fluens est **ውስተ፡ ምጥማቅ**: Const. Ap. 20; Lud. e Vit. Barb.; **ቤተ፡ ምጥማቅት**: in ecclesia Kid. f. 6. a) *lavatio*, ut videtur: monachi, **እለ፡ ይበልፀ፡ ጎበረ፡ ወውስተ፡ ጸሎት፡ ሂ፡ ወቀርባን፡ ወምጥማቅ፡ ውውስተ፡ ጎሉ፡ ምግባረ፡ ሠናይ፡ ጎበረ፡ ግ**: Reg. Pach. b) *locus*: **ምጥማቅ**: est nomen monasterii in Aegypto celeberrimi, in loco ubi ሰቡና፡ አዩሱስ፡ infantis stesise perhibetur, Sx. Genb. 24; **ዋዜማ፡ ዘደብረ፡ ምጥማቅ**: Deg. 2) **ምጥማቅት፡ piscina**: ሰጎበ: **ምጥማቅት፡ እንተ፡ ላዕላይ፡ ፍናት**: *κολυμβήθρα* Jes. 7, 3. 22, 9; **ምጥማቅት፡ ላዕላይ**: 36, 2; 4 Reg. 18, 17; **ነጻሰ፡ ከመ፡ ምጥማቅተ፡ ማይ፡ ማይ**: Nah. 2, 8; 2 Esr. 12, 14. 13, 15. 16; Joh. 5, 2. 9, 7.

መጥምቅ: part. *baptista*, *baptizans*: **ዮሐንስ፡ መጥምቅ**: Matth. 3, 1. 11, 17, 13; Marc. 6, 24; Luc. 7, 20; Genz. f. 68; Deg. al.; **ሐናንያ፡ ለጳውሎስ፡ መጥምቅ**: Sx. Teq. 4.

munia Jer. 4, 6; Hos. 8, 14; Ps. 59, 10; vel **አሀጉር፡አለ፡ባን፡ጥቅመ፡** Jes. 36, 1; Deut. 1, 28. 3, 5 al.; **ኢያሪከ፡ዕጵት፡ይኢጉ፡ወጥቅም፡ዘላዕሌሃ፡** Jos. 6, 1; **ሀገር፡ዘአልባ፡ጥቅመ፡** Prov. 25, 28. — *Voc. Ae.*: **ጥቅም፡ዘግምብ፡**

ጥቅምት፡ nomen mensis Abyssinorum II, qui XXVIII° Septembris sec. Cal. Jul., X^o Octobris sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ΠΛΩΠΙ respondet.

ጠቅመ፡ amh. i. q. **ጠቅብ፡** aeth.

ጠቃሚ፡ n. ag. *sartor*, Vis. Bar.

ጠቀር፡ subst. *fuligo*, Lud. auct. Greg. [amh. **ጠቁረ፡** *nigrum esse vel fieri*].

ጠቀስ፡ I, 1 *signum dare, innuere*: **ይጠቅስ፡** (v. **ይኤምር፡በአግር፡** *στυμαίvet* Prov. 6, 13 [in versione hujus loci Syriaca et in Targum hoc idem verbum ܥܦܘܠ ܘܕܩܢ legitur, quod vulgo interpretantur *signum dare terendo* vel *pulsando*. Amharicum **ጠቀስ፡** significat 1) *innuere oculis* vel manu 2) *emungere candelam* Isenb. p. 182].

ጠቀቁ፡ rad., cognata radicibus **ደቀቀ፡** et **ደግደግ፡** quae potestatem *subtilitatis* habet sicut 𐤐𐤅𐤅 Rabbimorum et 𐤀𐤌𐤁; ejusdem stirpis sunt **ጠንቀቀ፡** et **ጠየቀ፡**

ጥቅ፡ subst. *subtilitas*; non usurpatur nisi in Acc. adv. **ጥቅ፡ subtiliter i. e. 1) *accurate, ad amussim, exacte, diligenter*: Jos. 22, 5; (Gen. 27, 27 mihi quidem **ጥቅ፡** ad **ዘባረክ፡** referendum videtur, at lectio alia est **ጥንቅቅ፡** pro **ጥቅ፡**); **ከመ፡ይምላሳ፡ጥቅ፡አማእከሉ፡ሥርናይ፡ክርዳደ፡** Enc. Tachs. 19; **በሕቁ፡ጥቅ፡** πάνω μὲν οὖν Cyr. c. Pall. 70 al. (vid. sub **በሕቁ፡** c. 98); etiam *satis* (wohl, hinlänglich): **ነጹሮሙ፡ጥቅ፡** Enc. Hed. 28. 2) *ipsum, utique, sane* (eben, gerade) **በዝንጉ፡ጥቅ፡** 4 Esr. 8, 42; **ከመዝ፡ጥቅ፡ለብሓዊ፡** καὶδὲ ὁ κεραμεὺς οὖτος Jer. 18, 6; Rom. 9, 30. 3) *valde, admodum, vehementer, perquam*: **አፈቅድ፡ጥቅ፡ከመ፡ትጽድቅ፡** Job 33, 32; **Μάχ** Gen. 1, 31; Jer. 24, 3; Matth. 2, 16. 4, 8, 8, 28; σφόδρα Gen. 20, 8. 21, 11. 27, 27; Ps. 35, 6. 138, 13; **ጥቅ፡ትቴክዝ፡አንት፡** Jon. 4, 4; **በሕቁ፡ጥቅ፡** ἐπὶ πλεον σφόδρα Jer. 2, 12. 36. 9, 19. 24, 2; Thren. 5, 22; Tob. 3, 10; Matth. 17, 6. 23. 19, 25. 27, 54; Luc. 18, 23 al.; περὶσσοῦς Dan. 7, 7; α) ubi ad adjectivum refertur, voculam **ጥቅ፡** uno vel pluribus verbis interjectis ab eo separare amant: **ብዙኃት፡ሰራዊት፡ጥቅ፡** Hez. 37, 10; **ባቢይ፡መቅዋናት፡ውስት፡ሀገር፡ጥቅ፡** 1 Reg. 5, 12; Jos. 9, 7. 22, 8; **በባቢይ፡ቀትል፡ጥቅ፡** Jer. 14, 17. β) passim respondent *τί, ὧς, quantopere! quam!* **ጥቅ፡ሠንዳኪ፡** τί ὄραῶνθης Cant. 7, 7; **ጥቅ፡ተሰብሐ፡ስምክ፡** ὡς Σαυμαστόν Ps. 8, 1. 9. 72, 1. 83, 1. γ) nonnumquam: **magis**: sive seq. **እምነ፡** ut: **ገቢረ፡ጽድቅ፡ሥሙር፡በጎን፡እግዚ፡ጥቅ፡እምዘቢሐ፡** መሥዋዕት፡ μᾶλλον ἢ Prov. 16, 5; sive abs., ut: **ወረሲዕስ፡ያነሥእ፡ጥቅ፡ጽልክ፡** μᾶλλον Prov. 15, 18; et seq. **ኢ፡** non *magis* i. e. *nihilominus non* Luc. 22, 53. δ) **መጠነ፡** — **ጥቅ፡** *quantumvis* Gen. 34, 12. 4) *adeo, vel, etiam* (fogar), Joh. 8, 52; Rom. 11, 24; 1 Cor. 6, 3; Job 4, 18; **አስራብ፡ሰማይ፡ጥቅ፡ለአመ፡ወረደ፡ዲቤሆሙ፡ኢኮን፡ጊዜሁ፡** (seq. *quanto minus*) Rel. Bar.; omnia quae rapuisti reddes እስከ፡**

ጥቅ፡ግማሽ፡ጎብስት፡ዘሄደክ፡ Clem. f. 269. 5) *praemisso vel sequente ኢ፡*, sc. **ኢ፡** — **ጥቅ፡** vel **ጥቅ፡** — **ኢ፡** *ne quidem*: Job 4, 18. 15, 15; **ማየ፡ጥቅ፡ኢያስተይክ፡ለጽሙኢ፡** 22, 7; Gen. 44, 8; Ex. 11, 7; Matth. 6, 29. 21, 32; Luc. 7, 44 rom.; 12, 27; 1 Cor. 5, 1; 2 Petr. 2, 4; **ነፍሱ፡ጥቅ፡ኢምሕክ፡** Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ጥቅ፡ዘ፡በ፫እድግ፡ለኳ፡ሰኳ፡** (v. **ለካ፡ሰንኳ፡**).

ጠቃ፡ vel **ጥቃ፡** praep.; proprie subst. *subtilitas*; transferitur in *propinquitatem* vel *confinium arctum*, nec nisi praepositionis loco usurpatur sive **በጥቃ፡** sive **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** *proxime, secus, juxta* [vid. **ድንጋግ፡**]: a) **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** Ex. 15, 27. 16, 3. 24. 4. 29. 12; Jos. 8, 35; Kuf. 37; **ጥቃሆሙ፡** Job 1, 14; **ማይ፡ዘጥቃ፡ባሕር፡** Jes. 19, 5; **ቆሙ፡ጥቃ፡ጎብ፡እቅውም፡አነ፡** ἐχόμενος τῆς στάσεώς μου Dan. 8, 17; Zeph. 2, 5; 2 Esr. 12, 13; Matth. 20, 30; Act. 18, 7 rom.; **ጥቃሃ፡** 27, 8 rom. b) **በጥቃ፡** Ps. 140, 7; **በጥቃ፡ፍናት፡** παρὰ τὴν ἔδωσ Chr. ho. 4; Chr. Ta. 10. — *Voc. Ae.*: **ጥቃ፡ዘ፡በ፫፫ሩብ፡አጸገብ፡**

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጥቅት፡ n. act. *subtilitas* i. e. *nimia parsimonia* vel *tenacitas* (Θεναυγίfeit): **በጥቅት፡መብልዕ፡ወሀብኩ፡** sc. esurienti, Form. Conf.

ጠቅብ፡ I, 1 [amh. **ጠቀመ፡** **سَكَابُ** **مَحْضًا** **አየጃህጻስ** *sutor*; coll. **ጥቅ፡** perforavit: Lud. **ጠቀብ፡** conferendum censet], *suere, assuere, insuere, consuere*: **አልቦ፡ዘይጠቅብ፡ድርግሓ፡ፀርቀ፡ውስት፡ልብስ፡ብሉይ፡** Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; Kuf. p. 14.

አስተጣብቀ፡ var. pro **አስተጣብቀ፡** vid. sub **ጠቀብ፡**
ጥቅብ፡ part. *consultus, resartus*: **ገብ፡ብሉይ፡ወሥጡጥ፡ወጥቅብ፡** Jos. 9, 2; **ሆሎ፡ዲቤሁ፡ልብስ፡ጥቅብ፡** Phlx. 136.

ጥቅብት፡ n. act. et subst. *suendi ars, sartura, assutum*: **በሀየ፡ትምህር፡ግብረ፡አይ፡ጽሕፈት፡ወጥቅብት፡ወክሎ፡ግብረ፡ምንክሶና፡** Sx. Genb. 19; Marc. 2, 21.

ጠቃቢ፡ n. ag. *sutor, veteramentarius*, Lud. sine auct. **መጥቀብት፡** var. pro **መጥቅብት፡** σύμβλημα Jes. 41, 7.

ጠቅሶ፡ I, 1 [ጥገጃ] Subj. **ይጥቃዕ፡** proprie *percutere, plaudere, deinde pulsare* instrumenta musica, in specie *clangere* buccina, *inflare* tubam, *buccinare* [sicut ጥገጃጃ ጥገጃ], c. በ፡ tubae Num. 10, 3. 8. 10; Jos. 6, 8—16; c. Acc.: **ትጠቅዕ፡መጥቅዕ፡ወይትጋብኩ፡ሕዝብ፡** Genz. f. 14; c. በ፡ signi: Num. 13, 5. 6; abs.: Apoc. 8, 6—13. 10, 7; Clem. f. 20. — *Voc. Ae.*: **ጠቅሶ፡ዘ፡ነፍሩ፡ወዓዲ፡ይሸማጠጡ፡**

ጥቅዕት፡ n. act. *inflatus tubae, cantus buccinae*, Lud. e Libr. Myst.

ጠቃሚ፡ n. ag. *buccinator, tympanotriba*, Lud. sine auct. **መትቅዕ፡** subst., plerumque m., Pl. **መጣቅዕት፡** etiam forma **መጥቃዕት፡** occurrit Num. 10, 8. 10, proprie Sing., sed collectivè usurpata; 1) *tuba, buccina, ὀάλπιγγξ* Ex. 19, 13. 16; Lev. 23, 24. 25, 9; 4 Esr. 4, 26; **ምስለ፡መጥቅሶሙ፡** 2 Esr. 3, 10. 22, 35; **ወይነፍሩ፡መጥቅዕ፡** 2 Esr. 18, 15; Hebr. 12, 19; Apoc. 4, 1; Noah fecit **መጥቅሶ፡እምዕዕወ፡ሊባናክ፡ዘነጉ፡፫በአመት፡ወግድሙ፡፩በአመት፡ወሰቦ፡አካዝ፡ይግባር፡ታቦተ፡ይጠቅዕት፡ኩሎ፡ዕለት፡፫ጊዜ፡** Clem. f. 20; **መጣቅዕት፡** Num.

ጥብሰት : n. act. *assatio*, Lud. sine auct.
ጥብሶ : subst. *assum, tostum*, Jes. 44, 16; **ደበልዑ** : ሥ
ጋሁ : ጥብሶ በአሳት : Ex. 12, 8, 9.
መጥበስ : et **መጥበስት** : subst. *craticula, focus, ስጋራ*
 Ex. 27, 4, 5, 38, 4 et 39, 39 in C sec. text. Hebr.; **መጥበስ** :
ለአፍሐም : ወዕፀው : ለአሳት : Prov. 26, 21.

ጠበቅ : I, 1 [**طَبَقَ**? **طَبَقَ**?] Lud. etiam **ጠቀበ** :
 comparandum censui! 1) *appacatum esse, adhaerere*, c. Acc.:
ወይከድፍ : ለገደ : ሞት : በጎሊርቱ : ወይጠብቆ : ውስት : ሐቃ
 ሁ : Job 15, 27. 2) *assequi, confertim instare*, c. Acc.:
ደጠብቆ : ሕግም : ከመ : ማይ : *συνήνεσαν* Job 27, 20; **እመ** :
ጠቀቆ : ከፍንጃው : *συνακτῆσαι* 41, 17. 3) *inhaerendo op-*
primere, de multitudine spissa et conferta, c. Acc.: **ጠቀቆ** : ሦ
ክ : ወጎነቆ : Matth. 13, 7 rom.; Luc. 8, 7.

አጥበቅ : II, 1 *adhaerere vel cohaerere facere* a) *affi-*
gere, agglutinare: ውስት : አረፍት : አጥበቅ : ወጽንፖ : በጎዲ
 ን : Sap. 13, 15; Lucas **አጥበቃ** : ለምትርት : የማኑ : Enc. Teq. 22.
 b) *impingere*: **አጥበቃ** : በምድር : ἔκολλησεν εἰς τὴν γῆν
 Thren. 2, 2.

ተጠበቅ : i. q. **ተጠበቅ** :
ጣብቅ : III, 3 *conglutinatum esse, cohaerere, arcte*
conjunctum esse: **ይጣበቁ** : (v. **ይጠበቁ**) : *συνέχονται* Job
 41, 8; **ጅምስለ** : **ካልሕ** : ተጣበቁ : 41, 7; **ኩናት** : ተጣበቀት :
ምስለ : ሕራሐ : Gad. T. H.; Org. : *conulari, conspirare* cum
 aliis ad efficiendum alqd, Lud. ex Org.

አስተጠበቅ : IV, 1 et **አስተጣበቅ** : IV, 3 *conglutinare,*
compingere, arcte conjungere: **ከመ** : **ዘይስተጣ** (v. ጠ)
ብቅ : አግልፅት : *συγκολλῶν ὄστρακων* Sir. 22, 7; **አስተጣበቅ**
ዋ : ከመ : አብነ : ከብኩሕ : Job 38, 38; **ግብረ** : ዘይስተጣብቅም :
 (v. **ዘይስተጣብቅም**) : ἕρπα ἔμπεπληγμένα Jer. 10, 15; etiam
insuendo: **ሠቅ** : አስተጣ (v. ጠ) ብቅ : ውስት : (v. ላዕለ) : ማእ
 ስዩ : Job 16, 5.

ጥቡቅ : part. *conglutinatus, compactus, arcte*
conjunctus vel clausus: ሥጋ : ነፍሱቱ : ጥቡቅ : Job 41, 14;
 duo homines **እንዘ** : ጥቡቃን : በክሳዶሙ : Apoc. Mar. Joh.; **ጊ**
ዜ : ልደቱ : ለሰብሕ : እደዊሁ : ጥቡቃት : ወፊራቱ : ይትወለድ :
 Genz. f. 121; **ከፍፍሪሁ** : ለዘይት ሜሎ : ቀርባን : (sc. eucha-
 ristiae) **ይኩፍ** : ጥቡቃት : በፍርሀት : ከመ : ኢይደቅ : እምኔሁ :
 ምንትኒ : F. M. 26, 7.

መጥበቅ : et **መጥበቅት** : subst., PL **መጣብቅት** : 1) *con-*
glutinatio, ferruminatio: **መጥበቅ** : et **መጥበቅት** : (v. **መ**
ጥቀብት) : *σύβληγμα* Jes. 41, 7. 2) id quo res coagmentantur,
ansa, uncinus: **መጥበቅት** : (v. **መጣብቅት**) : አዕማዲሆን :
 Ex. 37, 15.

መጣብቅ : part. et subst. *gluten, colla*, Lud. auct. Greg.
 (vid. lex. amb. Lud. et Isenb.; at in lex. Ae. Lud. scripsit
መጠብቅ :).

ጠበቅ : et **ጠበቅ** : I, 1 [**طَبَقَ**?] Subj. **ይጥበብ** : et **ይጥ**
ብብ : 1) *sapere, sapientia praeditum esse, sapientem*
 vel *prudentem esse vel fieri*: **ጥበቅ** : *σοφίστηκε* Prov. 8, 33;
ጥበብ : ወጎሊ : Jes. 44, 28; **አጥብብ** : Koh. 7, 23 var.; **ጠበብ**
ክ : 2, 15; **ዘጠበቅ** : በሕዝብ : Sir. 37, 26; **ይጠብ** : Ps. 93, 8;
ይጥበቅ : Rom. 1, 22; **በገነት** : ይትመክሕ : ዘይት ሜካሕ ፤ ጠ

በብ : ወይከምር : ኪያየ : Jer. 9, 24; **ይላህቅ** : በአክምር : ወገ
ጥብ : (legendum videtur ጠበቅ) Sx. Pag. 4; comparative: *sapi-*
entioiorem vel prudentiorem esse vel fieri: **ጠበብክ** : አንት : ሙ
 ፍፊት 1 Esr. 4, 42; c. pron. suff. (aliquo): **አለብ** : ዘይጠበብ
ክ : Gen. 41, 39, vel seq. **እምን** : 3 Reg. 4, 27 (ጠብ : et ጠ
 ቤ) ; **አንተ** : ትጠብብ : እምዳንኤል : Hez. 28, 3; Ps. 118,
 99, 100; Luc. 16, 8; 1 Cor. 1, 25. a) *intelligentem, doctum,*
eruditum, disciplina imbutum esse vel fieri: **ትጥበብ** :
 vel **ትጥብብ** : *παίδευσθαι* Sir. 6, 32, 19, 24; **ኢይጠብብ** : አ
ግግን : ሕያው : ውሎቱ : 23, 15; **እለ** : ይፈቅዱ : ይጥበቡ : (v.
ይጥበቡ) : 30, 26; ምንትነ : ይጠብብ : *τί σοφισθήσεται* 38,
 25; ገሳጫ 1 Cor. 13, 8. b) *philosophari*: **አርአየ** : አስከ :
ዘጠብ : አንዘ : ሕመም : ውሎቱ : ወጽዑር : *δειξόν μοι τὸν ἐν αὐτῷ*
τῷ πᾶσι φιλοσοφούντα Chr. Ta. 4 (pluries). c) *respicere,*
sobrius esse vel fieri: **ጥበብ** : ወአጥበብ : ለበክመ : ህጎ
 ሠጉ 1 Petr. 5, 8; 1 Thess. 5, 6; 2 Tim. 4, 5; **ጠብ** : ንጉሥ :
እምዕንባዜሁ : Gad. T. H. 2) *peritum, gnarum esse vel*
fieri rei, c. በ : rei : **ይጠብብ** : በግብርመ : Sir. 38, 31; **ከመ** :
ይጥበቡ : (v. **ይጠበቡ**) : በኪፍመ : 38, 34; c. Acc. rei : **እለ** :
ይጠብቡ : ኪያየ : (ለመጸሕፍት) : Syn. f. 287. 3) in malam
 partem: *callidum, astutum esse*, Gen. 3, 1; Sir. 19, 25.

አጥበብ : II, 1 *sapientem vel prudentem reddere, sap-*
ientia vel intelligentia vel disciplina imbucere, eru-
dire, instituere: ልብ : ጠቢብ : ያጠብብ : አፋሁ : Prov. 16, 23;
 Ps. 18, 8, 104, 20, 118, 98, 130, 145, 7; **ያጥበብመ** : ፍጥረ
 ረገጥ 2 Esr. 19, 20; 1 Petr. 5, 8; **መቅሠፍት** : ወተግሣድ : በብ
ላሂ : ያጠብብ : Sir. 22, 6; **አብዳን** : አጥብብ : Kid. f. 12; in-
 terroga **መጽሐፈ** : ወታዮሪክ ፤ አፍቅራ : ወታጠብክ : Phlx.
 in Epil.; c. በ : (in re): **አጥበቃ** : ለላዕለት : ወለሌሊት : በ
 ትምህርት : ቤተ : ክር"ን : Sx. Tauchs. 26; c. dupl. Acc.: Christus
አጥበብ : አክምር : ዚአሁ : Clem. f. 81.

ተጠበቅ : III, 1 et 2 1) *sapientiam vel prudentiam*
sibi parare, sapientem vel prudentem se gerere, eru-
diri, disciplina imbui: **ተጠብብኩ** : (v. ጠብብኩ) : ሕግ
 ሰጣኝ Koh. 2, 19; **አጠበብ** : 7, 23; **ትጠብብ** : መዕድ ሕግ
 Sir. 6, 33; **ይጠበቅ** : 18, 29; **ይጠበቅ** : በነገር : Hen. 61, 7; **እለ** :
ይጠበቅ : ለእኩይ : Jes. 5, 21 var.; **ተጠብብ** : ሠጋጅ ገጽ
 Sir. 8, 8; **ኢይጠብብ** : (v. **ኢይጠብብ**) : 21, 12; **ተጠብብ** :
παροτρύλα Prov. 8, 5; **ይጠብብ** : Sir. 19, 25 var. a) *sapientiam*
ostentare: **ኢትጠብቅ** : በጎብ : ንጉሥ : Sir. 7, 5, 10, 26, 37, 20.
 b) *peritum fieri*: **ከመ** : **ይጠበቡ** : በኪፍመ : Sir. 38, 34 var.
 c) *artem adhibere*, Chr. ho. 21 (vid. sub በጥሐ). 2) in malam
 partem, *callidum esse, callidum se gerere* contra alqm,
callidiorum esse algo, callide decipere, artibus cir-
cumvenire alqm: **መጽክ** : በተጠብብት : Kuf. 37; **አሐውር** :
 በተንክልም : ወተጠብብ : Jsp. p. 288; **ንጠብብ** : ላዕሌሆመ :
 Kuf. 46; c. Acc. ejus quem quis circumvenit: **እስመ** : በብኩነ :
ይጠበክ : (v. **ይጠበክ**) : ገራላይ : Sir. 11, 29; *κατασοφίζε-*
σαι Ex. 1, 10; **ተጠብቦመ** : Judith 5, 11; etiam: *artificium*
excogitare contra alqm, ut: **ፈርሁ** : ከመ : ኢይጠበቡ : ካልሕ :
ጥበብ : ላዕሌሆመ : Jsp. p. 375; **ተጠብብ** : *artificium*, Lud. e
 Ssal. Req.

አስተጣበቅ : IV, 3 *aliis sapientioiorem dicere vel cen-*
sere alqm: **አሌ** : ሎመ : ለመፍፍቃን : እለ : ያስተጣብብ : ርእሶ
 መ : Did. 33.

ጠቢብ : adj. et subst., f. ጠብብ, PL m. ጠቢባን : f. ጠቢ

አጥባትኪ፡ 23, 21; **ኅፍጣ፡አጥባትኪን**፡ Jes. 32, 12; Hos. 2, 4; **አጥባት፡ይቡሳት**፡ (v. **ይቡስ**) 9, 14; Jes. 66, 11; Luc. 11, 27. 23, 29. a) trsl.፡ **ምሕረት፡ወአጥባት**፡ (v. **አጥባት**) **ኪያክ፡ይባርክ**፡ Kuf. p. 94. b) *epistomium* vel *mam-milla vasis*፡ **ክልኤቱ፡አጥባት**፡ τὸν δὲ μυστικῶν Zach. 4, 12. 2) *papilla pectoris*፡ **ጸጳ፡ጥባ፡ፀጋማዩ**፡ Kuf. p. 136. — (In Mss. passim **አጥባት**፡ pro **አጥባት**፡ scriptum legitur, ut Kuf. p. 94; M. M. f. 31). — *Voc. Ae.*፡ **አጥባት፡ዘ፡ጡቶት**፡

ጠባዩ፡ n. ag. *infans lactens* Kuf. p. 160 ann. 1; at magis frequentatur f. **ጠባዩት**፡, cum pro Sing., ut Kuf. p. 160; tum pro Pl. **ሕፃናት፡ወጠባዩት**፡ (v. **ጠባዩያት**)፡ *Σηλαζών* Jer. 51, 7; Thren. 2, 11. 20; Pl. f. **ጠባዩያት**፡ Jer. 51, 7.

አጥባዊት፡ n. ag. fem. (II, 1) *nutrix*, Pl. **አጥባወያት**፡ F. N. 42, 13.

I. **ጠብቦ**፡ I, 1 [componendum videtur cum *صَبَّ ٲٴ*, *propensus fuit, voluit*; radd. **ጠብቦ**፡ et **ተብቦ**፡, ut quae similes habeant significationes, nonnumquam permutantur] Subj. **ይጥባቦ**፡ 1) *propensum* vel *promptum esse* animo ad alqd, *lubentem se praestare, sponte facere* vel *dare* alqd, *προσθυμεισθαι, ὠκνῶν, ὀλοῦμαι*፡ 1 Par. 29, 6. 9. 14; c. Acc. rei: **ባዩህ**፡ **ልብ፡ጠባቦት፡ዘንት፡ክሉ**፡ 29, 17; seq. **ወ**፡ c. verbo fin.: **ወይጥባቦ፡ወይንሃኒ፡መስቀሉ፡ሞቱ**፡ Matth. 16, 24 rom. 2) *audere*, seq. Inf.: Matth. 22, 46 Platt; **ጠብቦ፡ንጊረ**፡ εἰπεῖν τὸ τοῦ μύχααν Cyr. ad Th. f. 8. 3) *firmiter sibi proponere* vel *proposuisse, perseverare in proposito*፡ **ተቃተሉ፡ጠቢሮም**፡ Jsp. p. 372; seq. **ለ**፡ c. Inf.: **ንጥባቦ፡ለመዊት፡ወናጥባቦ፡ኅቤሁ**፡ Jsp. p. 382; II Can. Ap. 13 (vid. sub **ፈሐለ**)፡ vel **ለ**፡ c. subst.: **ወጠብቦ፡ጠጠሶ፡ለባስ፡ወአኅዘ፡ያጥብም**፡ **ወያኅንሮም**፡ p. 353. 4) „*fidenti animo esse*“ Lud.; **ጥባቦ፡ወኢት፡ፍራህ**፡ Lud. e Vit. Sam.: **ጠብቦ፡ልቡ**፡ Lud. e V. S.

አጥብቦ፡ II, 1 A) idem fere quod I, 1, quamquam crebrius usitatum: 1) *promptum esse* animo, *lubentem se praestare*፡ **መኑ፡እንክ፡ዘያጠባቦ፡ይፈጽም፡እደሁ**፡ *προσθυμούμενος πληροῦσαι* 1 Par. 29, 5; Matth. 16, 24 Platt; Marc. 8, 34; Luc. 9, 23; mulier **አጥብቦት፡ለተኩንፍ**፡ Enc. Teq. 11; Enc. Jac. 29; **ለእመ፡አጥባቦት፡እምነፍስክ**፡ εὐὰν δῶς τὴν ψυχὴν σου Sir. 6, 32. a) *lubenter sustinere* alqd, c. **ለ**፡ rei: **ኅለዩ፡በልቦ** **መ፡ወአጥብቦ፡ለመቃሠፍተ፡ኅጠአቶም**፡ Hez. 14, 3. 4. 7; seq. Acc. rei: **አጥባቦት፡ለሞት**፡ Enc. Nab. 27 (Lud.). b) *se parare ad aggrediendum* alqd: **አጥብባ፡ከመ፡ትቅትሊ**፡ ἑτοίμη εἰς Hez. 21, 10; **አጥብቦ፡ወተደሎ**፡ ἑτοιμάσθητι ἑτοίμασον σαυτὸν Hez. 38, 7; **አጥባቦት፡ወኢ፡ፍሬቄ**፡ ἠτοιμάσθητι Ps. 118, 60; seq. **ኅብ**፡ rei: Jsp. p. 382 (vid. sub **ጠብቦ**). 2) *audere*, seq. Acc. Inf.: Matth. 22, 46 rom.; seq. Subj.: Rom. 5, 7. 3) *velle i. e. sibi proponere, animum inducere, cum animo statueri vel statutum habere*, seq. **ከመ**፡ c. Subj.: **ወአጥብቦ፡ንጎኤሉ፡በልቡ፡ከመ፡ኢይብላቦ፡እማእደ፡ንጉሥ**፡ ἔδειτο εἰς τὴν καρδίαν Dan. 1, 8; Act. 20, 16; seq. Subj. (rarus Imperf.) verbi: *κρίνει* Tit. 3, 12; 2 Cor. 2, 1 rom.; Act. 15, 34; **አጥባቦት፡እፈንፍም**፡ (rom.: **እፈንፍም**) 25, 25; **አጥባቦት፡ኢይግባክ**፡ (Laur.: **ኢይግባክ**) 4 Esr. 10, 6. 4) *perseverare in re proposita, stare animo, constantem esse*፡ **መሐልኩ፡ወአጥባቦት**፡ Ps. 118, 106; Genz. f. 48; **አጥባቦት፡አንሰ**፡ ἄνδριῶμαι Jer. 2, 25; **ወይይሉ፡አጥባቦት፡ንትሉ**፡

በፅልወትን፡ 18, 12; Luc. 8, 15; **አጥብቦ፡ሰማፅት**፡ (martyres) Clem. f. 153; seq. Acc. Inf.: **ናጥብፅ፡ቀዊመ፡በሃይማኖት**፡ Mavås. n. 30; seq. **ቦ**፡ rei: **እመ፡አጥባቦት፡በኑፋቄክ**፡ M. M. f. 11; vel **ወስተ**፡ Phil. 3, 16; **አጥብብት፡inconstantia** 1 Cor. 8, 7; **አጥብብት፡እግዚ**፡ ἄποτομα constantia in severitate (opp. **ምሕረት**)፡ Rom. 11, 22. 5) *confidere, animo bono esse, fortem, firmum et imperterritum esse* animo: **አጥቢሮም**፡ ἀπόβουος Phil. 1, 14; **አጥብባ፡ወኢይድከማ፡እደዊኪ**፡ ὄρασαι Zeph. 3, 16; **አጥብቦ፡ወአጽንቦ፡እደዊከመ**፡ Zach. 8, 13; **አጥብቦ፡በጎይልክ**፡ ἄνδρισαι Nah. 2, 2; **ወአጥብቦ፡ሕዝብ፡በቃለ፡ሕዝቅያሪ**፡ κατεδάφησας 2 Par. 32, 8.

B) 1) *promium facere* vel *parare animum*, c. **ኅብ**፡ alicui vel erga alqm: **ኢጥብብቦ፡ል(ብ)ከመ፡ኅብ፡አግዚ**፡ Herm. p. 18. 2) *animos facere* alicui, *animum* alicjs *confirmare, fortem, firmum et constantem reddere* alqm: **አጥብቦ፡አልቢሮም**፡ 2 Par. 32, 6; Jsp. p. 358 (vid. sub **ጠብቦ**); **ኢይፅረ፡አንደሬር**፡ (Antipater) **ያጥብዎ**፡ p. 307; virtutes quos dixi **ያጠብቦም፡ለብሕሊ፡ለመዊት**፡ p. 351; **መንፈስ፡ቅዱስ፡አጥብባ**፡ (sc. mulierem) **ከመ፡ትኩን፡ሰምቦ**፡ Enc. Masc. 6; **ቀድሳ፡ወአጥብባ**፡ Kid. f. 21; **አጥብሮም፡ለመዋእደን፡ሰማፅት**፡ Org. 1; etiam *animum* suam: **አጥብቦ፡ልቦመ**፡ Clem. f. 175; Lud. ex Enc. Mar. 3) in malam partem: *obfirmare i. e. obstinatum reddere* alqm, Lud. ex Org. 2.

ጥብቦ፡ part. A) intrs.: 1) *libens, spontaneus, promotus, paratus*፡ *αὐθαίρετος* 2 Cor. 8, 3; adv. **ጥብቦ**፡ *sponte* 8, 17; **እመ፡ጥብባን፡አንትመ**፡ εἰ ἔχτες ἑτοίμως Dan. 3, 15; **ትኩን፡ትብቦ፡ከመ፡ትትልዎ፡ለእግዚ**፡ ἑτοιμος Mich. 6, 8; Ps. 56, 10. 107, 1; **ለመዊት፡ጥብቦ፡አኅ**፡ Act. 21, 13. 23, 21; Luc. 8, 15. 22, 33; Tit. 3, 1; **ለእመ፡ኮንት፡ጥብቦት፡ለንስሓ**፡ Clem. f. 120; in malam partem (Ps. 108, 15. 2) *confidens, fidens, intrepidus, audax* (in bonam partem): **ከመ፡ትትሐር፡ጥብቦ፡በሰላም፡በተሉ፡ፍናዊክ**፡ πεποιθώς Prov. 3, 23; **በጥብቦ፡ልብ**፡ παθήσασθαι Act. 9, 28; **ጸለዩት፡በጥብቦ፡ልባ**፡ Lud. e Ssal. Req.; **ወኢኮን፡ጥብቦ፡በልቡ**፡ δευλός 2 Par. 13, 7; adv. **ጥብቦ፡confidenter**፡ **ጥብቦ፡ትብላ**፡ Prov. 1, 21. 3) *constans, firmus, perseverans*፡ **ጥብቦ፡ልቡ፡ለተወክሎ**፡ ἑσθῆρκεται Ps. 111, 7; **በኅፍስ፡ጥብቦ**፡ Kid. f. 5; **ጥብባን፡ኩኑ**፡ Clem. f. 92; **ንእክ፡ጥብባን፡ወኢንፈል፡አሆ**፡ Maec. f. 2; adv. **ጥብቦ፡constanter, assidue**፡ **ሰባ፡ጸለዩ፡ጥብቦ**፡ Enc. Tachs. 21. 4) *fortis, nihil, timor, timor*፡ ὑπερμεγέθης 1 Par. 20, 6 (coll. **ኢጥብቦ**፡ δευλός 2 Par. 13, 7), nisi hoc **ጥብቦ**፡ idem quod **ትብቦ**፡ censere malueris. B) pass.: 1) *libidini vel audaciae aliorum obnoxius, ἐπιχαρμα, ἰδῶν*፡ **ጥብቦ፡ለጸላኢሁ**፡ Sir. 6, 4. 18, 31. 2) *propositus, decretus*፡ **ከሥት፡ሊተ፡ጥብባን፡ጥብብክ**፡ (decreta sapientiae tuae) Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.*፡ **ጥብቦ፡ዘ፡ጫኻኝ፡ብርተሂ፡ይ**፡

ጥብቦት፡ subst. 1) *fiducia, confidentia*፡ **ተመደጠ፡ፍርሀቱ፡መንገለ፡ጥብቦት**፡ Lud. ex Enc. Sen. 24. 2) *fortitudo, constantia, perseverantia*, Jsp. p. 284; **አጽንቦ፡ጥብቦቶም፡ለወቂብ፡ሃይማኖት**፡ p. 288; **ጥብቦት፡ኅሊፍሁ**፡ Enc. Hed. 28; Lud. ex Enc. Teq. 25; etiam in Pl.: **አይቴኑ፡አንፅክ፡ወጎይልክ፡ወጥብቦታ፡ከ፡ለሞት**፡ (i. e. **ለመዊት**)፡ Jsp. p. 350 (si quidem lectio sana est).

ጥብባፍ፡ subst. *audacia*, in malam partem, ho. Rhæg. in Cyr. f. 109 (bis).

II. ጠባዕ፡ ፣ ፣ q. ፪፻፯ ኃጋባ *postulatio, exegit.*
 ጥብዖት፣ etiam ጥብዓት፣ subst. *id quod exigitur* i. e. *pen-*
sium, labor imperatus: Ex. 5, 8. 11. 14. 18. 19; ኢትትግከ
 ር፡ምስለ፡ዐሳብ፡አንበይ፣ጥብዖት፣ (v. ጥብዓት፣) Sir. 37, 11.

III. ጠባዕ፡ I, 1 impers.: *in natura positum, insitum,*
innatum est, Gad. Ad. f. 76 [ኃጋባ *immergi, imprimi*; ኃጋባ
natura].

ጠባይዕ፡ subst. [Plur. vocis ፪፻፲፱] m. et f., Pl. ጠባይዓ
 ት፣ 1) *natura* a) animalium, vel *indoles insitu*: ጠባይዕ፡ (v.
 ሀላፎ) አንስሳ፡ ፊዕናይ ራዕዕ Sap. 7, 20; ጠባይዕ፡ ዘአንሳ፡ እ
 መሕያው፡ ሳ ልንዎግባካ ፊዕናይ Chr. ho. 5; ሕጉ፡ ጠባይዕ፡ ሳ-
 ሙዕ ፊዕናይ Chr. ho. 27; ፍትወት፡ አንስሳዊት፡ እምከመ፡ ተ
 ሠልጠት፡ ትራሲ፡ ጠባይዒሁ፡ ለብእሲ፡ ከመ፡ ጠባይዕ፡ አንስሳ፡
 Fal. f. 15; Christus ነሥአ፡ ዘዘአን፡ ጠባይዕ፡ Syn. in Prol.; በ
 እንተ፡ ተዋልጦ፡ ጠባይዕ፡ እንላ፡ እመሕያው፡ F. M. 1, 3; femina
 ድክምተ፡ ጠባይዕ፡ 3, 3; አቅጥተ፡ ጠባይዕ፡ (sustentare
 vel servare naturam) 11, 1; ተሐደሰ፡ ጠባይዕ፡ እንላ፡ እመሕያ
 ው፡ በትንሣኤሁ፡ ለመድኅኒን፡ Abush. 4; እምጠባይዕ፡ *natura,*
secundum naturam, ut: እመ፡ ውሕዝ፡ እምኔሁ፡ ዘርአ፡ ሥጋ፡
 እምጠባይዒሁ፡ F. M. 14, 8. b) *usurpator de naturis Christi*:
 እመባይዕ፡ ይጠባይዕ፡ እምድኅረ፡ ተዋሕዶ፡ ውጉዝ፡ ሰይ
 ኩን፡ Fid. Jac. Bar.; Leonis Papae ሃይማኖት፡ እኪጉ፡ ዘረሰዩ፡
 ለክርስቶስ፡ ይጠባይዕ፡ ወ ይምክረ፡ እምድኅረ፡ ተዋሕዶ፡ Sx.
 Masc. 7; የአምኑ፡ በከሐተ፡ ጠባይዕ፡ ዘአግዢ፡ ፆል፡ ዘተሰብአ፡
 Sx. Nab. 23; ኮን፡ ጠባይዕ፡ ፍጡር፡ አሐደ፡ ጽምረተ፡ ምስለ፡ መለ
 ከተ፡ ፈጣሪ፡ Org. 3; de essentia Dei: ነሥሥ፡ በተትብሎ፡
 ጠባይዕ፡ መለኮት፡ Lud. e Mss. Colb. 2) a) *elementa vel*
principia rerum: አግዢ፡ ፈጠሮ፡ ለሰብእ፡ እም ዕጠባይዕ፡
 Did. 25; Gad. Ad. f. 35; Lit. Joh.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a;
 Org. I (quatuor elementa sunt መሬት፡ ማይ፡ እሳት፡ ነፋስ)፡ Deus
 Adamum creans ነሥአ፡ ዕጠባይዕ፡ ይጠባይዕ፡ ወ ይጠባይዕ፡
 ኢይትገሰስ፡ ፫ እምዘይትረአይ፡ ወ ይጠባይዕ፡ ኢይትረአይ፡ Lit.
 Orth.; አሉ፡ እመንቱ፡ ጠባይዒትሁ፡ ለአጻም፡ Lud. e Mss. Colb.
 b) *temperamentum corporis humani*: አሐላም፡ ይትወለዱ፡ እም
 ቱሳሌያተ፡ ጠባይዕ፡ አርባዕት፡ sc. ጠባይዕ፡ ማያዊ፡ ነፋሳዊ፡
 (legas ነፋሳዊ)፡ መሬታዊ፡ እሳታዊ፡ Fal. f. 16 (vid. sub
 አንሳሕስሐ፡ c. 327).

ጠባይዒዊ፡ adj. rel. *naturalis*, ኅፍረቱ፡ ጠባይዒዊ፡ F. M.
 12, 5; ሞተ፡ ጠ፡ (opp. ሞተ፡ ፈቃድ) Fal. f. 23; ሕግ፡ ጠ፡
 ሰ ሳሙዕ ሰ ፊዕናይ Chr. Ta. 9; አብ፡ ጠ፡ (opp. spiritali) F.
 N. 10; ወራሲ፡ ጠ፡ F. N. 42, 3; እመንቱ፡ ኢገብሩ፡ አውስ
 ቦ፡ ጠባይዒዊ፡ (sed matrimonium spirituale) Abush. 50.

አጥባዕት፡ nonnumquam scriptum est pro አጥባት፡; vid. ጥብ፡

ጠብደን፡ n. prgr., sc. τὰ βραδύ (βገጋ) *linteum album* et
 tenuissimum: ይሉብስ፡ ጠብደን፡ Dan. 10, 5. 12, 6. 7. — Lud.:
tunica pellicea, Pl. ጠብደን፡ sine auct. — Voc. Ac.: ጠብደን፡
 አንዳ፡ ብ፡ የላም፡ ደባ ።

I. ጠብጠብ፡ *bene peritum esse* vid. sub ጠበበ፡ c. 1230.

II. ጠብጠብ፡ quadr. I *scutica percutere, flagellare*,
 Lud. [፪፻፲፱] *res ex fune contorta, flagellum*; ፪፻፲፱] *segmen-*
tum corii, lorum].

ተጠብጠብ፡ III, 1 *flagellari*: ሰላም፡ ለእውሉስ፡ ቅሠ፡ ፈ፡
 ዘባን፡ ወገብ፡ በመሳት፡ ወገድ፡ ወተጠብጥቦ፡ Enc. Jac. 9.

ጥብጠብ፡ part. *flagellatus*: ሰላም፡ ለገባከመ፡ በአሕባላ፡
 መስቀል፡ ጥብጠብ፡ Sal. Nic. 9.

ጥብጣቤ፡ subst., m. et f., 1) *scutica, lorum, flagellum*:
 sumpsit ጥብጣቤ፡ ሐብል፡ in manum Sx. Sen. 27; ከመ፡ ይገብ
 ጥም፡ በአብትር፡ ወድኅራሁ፡ በጥብጣቤ፡ Macc. f. 2; ቀሠ፡ ፈታ፡
 በጥብጣቤ፡ Sx. Masc. 10; F. N. 48; ቀሠ፡ ፍም፡ በጥብጣቤ፡
 ላህም፡ Sx. Sen. 27; Hed. 1; Enc. Haml. 8; ቀሠ፡ ፈ፡ በጥብጣ
 ቤ፡ አንዳ፡ ላህም፡ Sx. Mag. 6; ይቅሥ፡ ፍም፡ በጥብጣቤ፡ ዐቢዩ፡
 መቅሠ፡ ፍት፡ F. M. 6, 3; ut percuterent eum በጥብጣቤ፡ ፍጥ
 ል፡ Lud. e V. S.; መቅሠ፡ ፍት፡ ዘጥብጣቤ፡ እሳት፡ Org. 6.
 2) *flagellatio*: ወለአመ፡ ኢይጉብር፡ ዘንተ፡ አሰፈዎ፡ ጥብጣ
 ቤ፡ ወቀትላ፡ Jsp. p. 297; ዘተ፡ ጽዕሪ፡ በምንዳይ፡ ወዘሐመ፡ በ
 ጥብጣቤ፡ Enc. Ter 15; ጥብጣቤ፡ በአብትረ፡ ጎጸን፡ ሂጥ
 e V. S. 3) *plaga flagelli*: Pilatus flagellavit Christum ፺፫ ጥብ
 ጣቤ፡ Lud. e Libr. Myst.

አንጠብጠብ፡ *stillare* vid. sub ነጥብ፡

ጠንቁላ፡ quadr. I [amhar.; coll. ጠቀላ፡ c. 1222; proprie:
artem arcanam et mendacem exercere] *hariolari, divinare*:
 ሥራይ፡ ወጠንቀሎ፡ F. N. 23; ጠንቁሎ፡ (legas ጠንቁልዩ፡
 vel ጠንቀልዩ) ከንኩ፡ ገጸ፡ ሰማይ፡ ርእይዩ፡ የም፡ ይዘንም፡ ብ
 ሀልኩ፡ Form. Conf.

ጥቋሌ፡ et ጥንቋሌ፡ subst. *hariolatio, divinatio*, Gad.
 Ad. f. 178.

ጠንቋሊ፡ n. ag., Pl. ጠንቋልያን፡ et ጠንቁልት፡, *hario-*
lus, fatiloquus, divinator: ከሉ፡ ዘተለወ፡ ማሪተ፡ ወጠን
 ቋሌ፡ Kedr f. 65; ዘየአምን፡ ነገረ፡ ጠንቋልያን፡ ወመሠርያን፡
 F. N. 5, 23; አይቱ፡ ሀለወ፡ ርኩሳን፡ አይቱ፡ ዘማወያን፡ ወጠ
 ንቋልያን፡ Genz. f. 120; ጠንቁልት፡ Gad. Ad. f. 204.

መጠንቀሎ፡ part., id.: እመሂ፡ ዘያጣዑ፡ እመሂ፡ መጠንቀሎ
 ል፡ እመሂ፡ ዘማዊ፡ ወሐሳዊ፡ Kedr f. 27.

ጤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici nonae Ps. 118, 65;
 Thren. 1, 9. 2, 9. 3, 25. 4, 9. Ubi de psalmis agitur, siglo
 ጤት፡ Ps. 118, 65—72 notatur.

ጥንቁር፡ subst. nomen *animalculi* cuiusdam, quod cum mure
 componitur [sine dubio dicti a *foraminibus* vel *terebaminibus*
faciendis, ጥጥ et ጥጥ]: vasa sacra bene asserventur et claudantur
 ከመ፡ ኢይርከበመ፡ ዐንጾጥ፡ አው፡ ጥንቁር፡ Kedr f. 89.

ጠንቀቀ፡ quadr. I [vid. ጠቀቀ፡, nec non ፳፻፬] 1) intrs.:
accurate congruere, exacte convenire: ወመጠኑ፡ ራሕብ፡
 ሕንጻ፡ ወጠንቀቀ፡ በኅሳት፡ Hez. 40, 5. 7; de numeris, Comp.
 Eccl.; de tempore: ወእም፡ ጠንቁቆ፡ በከልእ፡ ወርኅ፡ Kuf.
 p. 13 ann. 13. 2) trs. a) *subtiliter vel accurate facere*
 alqd, seq. Acc. Inf.: ኢጠንቀቀ፡ ዐቂቶ፡ F. N. 33, 3. b) *mi-*
nute vel diligenter scrutari vel considerare: ዘተወክ፡ ዘ
 ተ፡ መጽሐፈ፡ ወጠንቀቀ፡ ወዘእምን፡ ባቲ፡ ይኅድር፡ ላዕሌሁ፡ ም
 ሕረት፡ M. Tom. c) *exacte egisse vel confecisse* tempus certum:
 ኢይደሉ፡ አውስቦ፡ ብእሲት፡ ዘኢጠንቀቀት፡ (paulo post) ዘኢ
 ተጠንቀቀት፡ ፲ አውራኅ፡ እምድኅረ፡ ሞተ፡ ምታ፡ F. M. 5, 17.
 አጠንቀቀ፡ II *subtiliter, accurate, scrupulose*,

deliciae, voluptas, cupidiae: መነ፡ ፍትወታተ፡ ወጣዕ መ፡ ዝገለገሉ፡ Clem. f. 153. 170; ከመ፡ ይደም፡ እምእሎን፡ ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; ተሰጥሞ፡ ውስተ፡ ጣዕማት፡ እንስሳዊት፡ F. M. 17, 4; ናሁ፡ በላዕስ፡ ኩሎ፡ ጣዕማተ፡ ወኢረከብኩ፡ ዘይጥዕም፡ እምነ፡ ጥሒና፡ Fal. f. 65.

ጥዕመታ፡ n. act. 1) *gustus, sapor*: ወሀበቶ፡ ፍትታተ፡ በረከት፡ እምነ፡ አውሎግያ፡ ወሶብ፡ በልዑኮነ፡ ጥዕመታ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መጻር፡ Sx. Sen. 19. 2) *dulcedo*, Lud. sine auct.

ጠዕቀ፡ I, 1 [vid. ጸዕቀ፡ ጦቀ፡ ዐጠቀ፡] *circumcludere, circumplecti*: terra deiheiscens corpus Adami recepit ወአሚሃ፡ ተላጸቀት፡ በበይናቲሃ፡ ወጠዕቀቶ፡ ለሥጋ፡ አዳም፡ እምድጎረ፡ ወረደ፡ Abush. 47.

ጥዑቅ፡ part. vid. in scholia ad መቅዕን፡ c. 456.

ጣዕዋ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አጣዕዋ፡ [vic. videtur ጠበወ፡] *pullus* (lactens): ጣዕዋ፡ ላህም፡ ወፈረከ፡ ወአድግ፡ ወገመል፡ F. N. 40; ጣዕዋ፡ ከርከንድ፡ Ps. 28, 6 var. In specie a) *vitulus, vitula*: ላህም፡ ጣዕዋ፡ Ps. 68, 36; ጣዕዋ፡ ላህም፡ 2 P. 13, 9; ላህም፡ ጣዕዋ፡ 29, 31; ጣዕዋ፡ አልህምት፡ Kuf. 7; ጣዕዋ፡ ዘገዳመት፡ Kuf. 14; ከመ፡ ጣዕዋ፡ ዘተፈትአት፡ አማእስር፡ Mal. 3, 20; Hen. 85, 3. 4 seq.; ጣዕዋ፡ አንጉድያዊት፡ 85, 3; አልኩ፡ ጣዕዋ፡ 86, 3; አጣዕዋ፡ 86, 2. b) *agnus, agna*: አታብሰል፡ ጣዕዋ፡ በሐሰብ፡ እሙ፡ ሕንዳ Ex. 23, 19; Jesus በገዕ፡ ንጹሕ፡ ወልደ፡ ቅድስት፡ ጣዕዋ፡ Org.—*For. Ac.*: ጣዕዋ፡ ዘ፡ እምቦሳ፡; *aliud*: እምቦሳ፡ ዘላህም፡; *aliud*: እምቦሳ፡ ሐራጊት፡

ጠዕወ፡ inus. i. q. ከጌሃ ከጌሃ ገፂ ጠፂ ጠፂ *errare*, in specie ጸጌጋ ad *idolorum cultum aberrare*.

ጣዖት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. ጣዖታት፡ ነጌ ነጌ ነጌ ነጌ *error, idolum, عَرَاة*] *error in rebus ad religionem pertinentibus*, i. e. a) *defectio* a Deo vero: ጸንዑ፡ በጣዖቶሙ፡ ለጥዕራዎታይ Jer. 5, 6. b) *prava superstitionis vel religio*: ኩሎ፡ ዘዘከርነ፡ ጣዖት፡ Clem. f. 179; ሰብአ፡ ሐራስ፡ ወሥራይ፡ ወሰገል፡ ወጣዖት፡ f. 219. c) *concr.*: *idolum, idola*, Sx. Sen. 12; ጣዖት፡ ክልላል፡ Jes. 10, 11. 30, 22. 57, 5; Jer. 9, 14. 14, 22; Dan. ap. 13, 6; Hez. 8, 10. 36, 17; ገብረ፡ ጣዖት፡ Kuf. 11; እሎ፡ ጣዖት፡ Kuf. 12; 1 Thess. 1, 9; Rom. 2, 22; Act. 7, 41; βδελύγματα, χειροποίητα Jes. 2, 8. 18; ያነብሩ፡ ጣዖት፡ Dan. 11, 31; ἀγάλματα Jes. 19, 3. 21, 9; ἐπιτηδεύματα Ps. 105, 37; ድኩም፡ ወጸኑስ፡ ጣዖት፡ ዝገለገሎም፡ στοχασία Gal. 4, 9; ጣዖታት፡ Sx. Hed. 22; ቤተ፡ ጣዖታት፡ Kuf. 12; etiam βωμός (*altare idolorum vel delubrum*): ጎብ፡ ይነብር፡ ጣዖት፡ ከሙ፡ (v. ጥዖት፡ ከሙ፡ in uno libro a me inspecto) Jes. 15, 2; βωμόλ Jes. 16, 12. 17, 8.

አጥዕወ፡ II, 1 *hariolari, idola colere, idololatriam exercere*: Mal. 2, 11 var.; ዘያጥዑ፡ Clem. f. 82; ዘያሰገል፡ ወያጥዑ፡ f. 226; አጥዕም፡ *idololatria* Syn. f. 315. 387.

አጣዕወ፡ II quadr. 1) *hariolari* vel alia *superstitionis pravae generis sectarii*: እሎ፡ ያጣዕወ፡ በከርሥ፡ ፎጎላ፡ ሕንዳ 2 P. 33, 6; እሎ፡ ይትሚረ፡ ወእሎ፡ ያሰገላ፡ ወእሎ፡ ያጣዕወ፡ (sequantur XVII *superstitionis generis*) Clem. f. 178. 2) *idola colere, idololatriam exercere*: አጣዕወ፡ ወአምላክ፡ አማልክተ፡ ነከር፡ Mal. 2, 11; 1 Cor. 5, 11; Act. 17, 16;

Inf. አጣዕም፡ *idololatria* Gal. 5, 20; magia ይመርሕ፡ ውስተ፡ አጣዕም፡ Did. 35; አታስገላ፡ ወአታጣዕወ፡ ibid.

ጣዖዊ፡ n. ag. ut videtur *hariolus*: ጣዖውያን፡ (et ጣርያን) Clem. f. 179.

መጣዕወ፡ part. *idolorum cultor*, Pl. መጣዕዎን፡ Did. ed. Platt p. 103.

መጥዕዊ፡ (II, 1) et መጣዖዊ፡ (quadr. II) part. c. term. adj., *superstitioni pravae deditus, hariolus, idololatra*: መጥዕዊ፡ F. N. 5; Jsp. p. 290; Org.; መጥዕውያን፡ Did. 13; F. M. 5, 2; መጣዖውያን፡ Clem. f. 128; F. M. 15, 2; Lit. Cyr.

ጥዕሩ፡ I, 1 [an componendum cum ጽሕወ፡, deinde etiam cum مَحّ?] Perf. ጥሒከ፡ et ጠዕይከ፡, Imprf. ይጥሒ፡ sed etiam ይጠሒ፡ (sicut ይረሒ፡, nisi hoc ad I, 2 referre malueris), Subj. ይጥዕይ፡ 1) *sanum esse, a) bene valere*: ጣዕሩ፡ (Inf., expectaveris ጥዕሩ) ነፍሱ፡ Sir. 30, 16. b) *belle vel bene se habere*, de animatis et inanimatis: ለጥዕሩ፡ ከመ፡ ይጥዕይ፡ ኩሎ፡ ዘይሠርዕ፡ ወይልህቅ፡ ዲብ፡ ምድር፡ Kuf. p. 8; de rebus publicis: መሆድኩ፡ አይሁድ፡ ወመቀዕሎ፡ ስምዖን፡ (Maccabaei) ወጥዕሩ፡ Jsp. p. 298. c) *salubrem esse*: ኢጥዕሩ፡ ድቃስ፡ Rel. Bar. d) *salvum, incorruptum esse*: ርትዕት፡ ሃይማኖት፡ እንዘ፡ ትጠሒ፡ ἢ ὀρῶν καὶ ἀνώματος πτώσεως, Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114. 2) *consanescere, conualescere*: ኢይጥሒ፡ ቍስልዮ፡ Job 16, 6; Joh. 11, 12; እስከ፡ ይጥሒ፡ ወይትፈወስ፡ Jsp. p. 333; Enc. Mij. 15; ከመ፡ ይጥዕይ፡ Sx. Mag. 27; Ssal. Req.; ጥዕሩ፡ እምሕማሙ፡ Jsp. p. 286; ሰብትጥሒ፡ እምሕማም፡ Chr. Ta. 17; እሙ፡ ጥዕሩ፡ እምድህ፡ F. M. 26, 5; etiam *recreari*, ut: ኢጥሒኩ፡ (v. ኢጠዕይኩ፡) ንዋመ፡ (i. q. ኢጥምኩ፡ ጥዕሩ) Rel. Bar.

አጥዕሩ፡ II, 1 1) *sanum, salvum, incolumem servare* alqm: ሕጸጸ፡ ቅንአት፡ ያጥሒ፡ ሥጋ፡ Fal. f. 69; አገዘ፡ ያጥሒኩ፡ ነፍሱስሙ፡ 1 Thess. 5, 23. a) etiam alqd, ut: ሐመረ፡ ንግደት፡ ያጥሒ፡ Enc. Jac. 13. b) *vegetum, alacrem, lacum reddere vel servare* animum: ፍትወተ፡ ኄረን፡ ያጥሒ፡ ነፍሱ፡ ἢ ὀρῶν Prov. 13, 19; አሳተ፡ መለከት፡ ዘይቆድስ፡ ነፍሱ፡ ወያጥሒ፡ ሞቁ፡ III Sal. Mar. 21. 2) *sanitati restituere, sanare, mederi*: Christus መንፈስ፡ ወሥጋ፡ (aegroti) ፍጥ፡ አጥዕሩ፡ Clem. f. 233; አጥዕሩ፡ መግቡ፡ Gen. f. 72; ፋፋኤል፡ ይፈውስ፡ ሕማሙ፡ ወያጥሒ፡ ቍስል፡ Sx. Pag. 3; ፈውስት፡ እሎ፡ ያጥዕሩ፡ ቍስልት፡ F. M. 3, 3; ዝንቱ፡ ድይ፡ ይከውን፡ ዕጹብ፡ ፈውሶቱ፡ ወአጥዕሩ፡ F. M. 3, 7.

ጥዕይ፡ part., f. ጥሒት፡, *sanus, valens, validus*: ነፍይ፡ ጥዕይ፡ Sir. 30, 14; ጥዕ-ያን፡ Matth. 9, 12; Luc. 5, 31; ጥዕ-የ፡ ይኩን፡ ሥጋክ፡ Sir. 30, 15; ዘበዕቅሙ፡ ይበልዕ፡ ጥዕይ፡ ነፍሱ፡ 37, 31; አዕይንት፡ ጥዕ-ያት፡ Chr. Ta. 17; ጥሒት፡ v. ጥሒት፡ εὐρῶστος Sap. 8, 1; ውሎድ፡ እሎ፡ ተወልዱ፡ ጥዕ-ያህሙ፡ F. M. 27, 2. a) *saluber*: ጥዕ-ይ፡ ንዋም፡ ὕπνος ὕγιεας Sir. 34, 20; adv. ጥዕ-የ፡ *salubriter*: ፍመ፡ ጥዕ-የ፡ ወሰከበ፡ ሐዋዘ፡ Enc. Hed. 6. b) *integer, incolumis, salvus*: ስጋሕገግግግ Jac. 1, 4; ወኮነ፡ እሎ፡ ይህሁድ፡ እምውአቱ፡ ጊዜ፡ በዳኅና፡ ጥዕ-ያን፡ Jsp. p. 279. 338.

ጥሒና፡ subst. 1) *sanitas, bona valetudo*: F. M. 1, 4; Chr. Ta. 17; እምቅድሙ፡ ይርከብ፡ (recuperare) ፍጻሜ፡ ጥሒና፡ Chr. Ta. 24; ዕቅብ፡ በሰላም፡ ወበጥሒና፡ Lit. 164, 3; Fal. f. 65

interitus, exitium: ὄλεσις Jer. 31, 32 var.; συντέλεια Hab. 1, 9; Jud. 20, 40; ጥፍአተ፡መሃይምና፡ (quae fit persecutione) Clem. f. 1; ከመገዘ፡ጥፍአቶሙ፡ ለኃጥአን፡ በምዕር፡ Macc. f. 21; Gad. Ad. f. 17. a) amissio, jactura: ጥፍአተ፡ንዋይ፡ ወሐመር፡ ጥፍአተ፡ነፍስ፡ Act. 27, 10. 22 rom. b) perditio mentis (i. e. perturbatio vel alienatio): ጥፍአተ፡ልብ፡ F. N. 50.

ጠፋኢ፡ n. ag. „perditor, deletor“ (?), Lud. sine auct. መጥፍኢ፡ part. exstinguens, i. e. luminis defectum efficiens (sc. lunae), Abush. 13.

ጣፍያ፡ subst. splen, lien [amh. id.]: የብስ፡ሥጋሁ፡እም ብዝኅ፡ትከርምት፡እስከኔ፡ይትሐዘብም፡ ከመ፡ ዘአልቦ፡ ውስተ፡ከርሠ፡ልቦ፡ ወኢጣፍያ፡ Phlx. 16.

ጠፈረ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 554. ጠፍ፡ subst. infans, parvulus [ገዛ coll. parvuli]: ጠፍ፡ ወ-አቱ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXXII. XXVIII, al. pluries.

ጳ፡ littera alphabeti Aethiopicæ XXII^a, quae ጳይት፡ nominatur.

ጳሊስ፡ n. prgr., πάλως urbs: ሊቀ፡ጳጳሳት፡ ስምያን፡ ዘለእስ ክንድርያ፡ ጳሊስ፡ Enc. Haml. 27.

ጳልንትያ፡ ጳ፡፡ ጳልንትዩ፡ ጳ፡፡ ጳላንቲያ፡ n. prgr., πάλδιον, figlina laterum, fornax lateraria, 2 Reg. 12, 31; 3 Reg. 3^a, 20.

ጳልጣስ፡ n. prgr., πῶται in Acc., peltæ, Hez. 27, 10.

ጳላጣኖስ፡ ጳላጣኖስ፡ (v. ብልጣኖስ) n. prgr., πλάτανος, platanus Sir. 24, 14.

ጳሌን፡ ጳሊን፡ nomen mensis Aegyptiorum Xi, (mensem ጳከምስ፡ sequentis), qui በፈሠዘ፡ nominatur et mensi Abyssinorum ስኔ፡ respondet, Sx. Sen. 19.

ጳሌያ፡ vel “ሊያ፡ et “ልዩ፡ (“ልዩ፡) et “ልያስ፡ n. prgr., sc. παραλιος (cum casibus suis), regio mari adjacens vel maritima, Deut. 1, 7. 33, 19; Jos. 11, 3; Jes. 8, 23; Jer. 29, 7 var.; Judith 1, 7. 5. 2. 22. 28. 7, 8; Luc. 6, 17; ሰብአ፡ ጳሌያ፡ Hez. 25, 16.

ጳርስርሬ፡ (ጳራስርሬ፡ Did. ed. Platt p. 60; ጳርስርሬ፡ Lud.) n. prgr., sc. προσφορά, oblatio, quae offertur a Christianis, Const. Ap. 36; Did. 7; Lit. 165, 4; Kid. f. 8. 10. 27.

ጳራቅሊጦስ፡ (vel ጳ፡፡, etiam ጳራቅ፡፡) n. prgr., sc. ὁ παράκλητος a) advocatus, patronus 1 Joh. 2, 1. b) Paracletus (Spiritus S.), Joh. 14, 16. 26. 15. 26. 16, 7; Did. 38 al.; Clem. f. 67. 81 al.; ዕለተ፡ ጳራቅሊጦስ፡ (i. e. pentecoste) ዘው-እቱ፡ ተፍጻሜተ፡ፃ Abush. 38.

ጳርዮን፡ “ዮኒ፡ ጳርዮኒ፡ ጳርዮኖስ፡ n. prgr., sc. πέρυον serra, 2 Reg. 12, 31; Judith 3, 9.

ጳርዮን፡ ጳርዮን፡ ጳሪዮን፡ n. prgr. sc. πρίνος ilex, Dan. ap. 1, 58. — Voc. Ae.: ጳርዮን፡ ዘ፡ሮግን፡

ጳርዮክይሌሌ፡ Sing., ጳርዮክስያት፡ vel ጳር፡፡ Pl., n. prgr., sc. πέρδιξ perdix, Gad. Lal. (vid. etiam d'Abbadie Catal. p. 155).

ጳሩጳጥቄ፡ ጳርጣጤቄ፡ ጳርጳጥቄ፡ ጳሩ፡፡ n. prgr., sc. προβατική οὐλίς, አንቀጻ፡ጳ፡፡ (c. varr.) 2 Esr. 13, 1. 32. 22, 39; Joh. 5, 2.

ጳርፍርዮና፡ ጳርፍሪዮና፡ n. prgr., sc. πορφυρών porphyrio, nomen avis aquaticæ, Deut. 14, 18; Lev. 11, 18.

ጳሲካ፡ ጳሲካ፡ ጳሲካ፡ et ጳስካ፡ n. prgr. πάσχα pascha (alias ፋሲካ) vel ፍሥሕ), Kuf. 49. 50; Luc. 22, 1 rom.

ጳንጠቆስ፡ ጳንጠቆስ፡ ጳንጠቆስ፡ ጳንጠቆስ፡ al., n. prgr., πεντηκοστή pentecoste, Tob. 2, 1; Act. 2, 1. 20, 16; 1 Cor. 16, 8; Did. 30; Sx. Ter 10; ሰላም፡ ለዴሜጥሮስ፡ ሐጋ፡ አጽዋም፡ እምስቲ፡ ወሠራዔ፡ መብልዕ፡ በጳንጠቆስቲ፡ Enc. Teq. 12.

ጳንገላ፡ I laud satis probatum est, pro አጳንገላ፡

አጳንገላ፡ quadr. II i. e. ἀπαγγέλλειν, annuntiare, pronuntiare, recitare 1) commentari, meditari, c. Acc. rei: monachi omnes ያጳንገሎ፡ መጻሕፍተ፡ Reg. Pach.; c. ውስተ፡ rei: ይደሉ፡ ለውጡናን፡ ከመ፡ ያብዝኅ፡ አጳንገሎ፡ ውስተ፡ ትእዛዛተ፡ እግዚ፡፡ ወውስተ፡ ትሩፋት፡ Phlx. 147; Gad. Za Mich.; ውስተ፡ ጸሎታቲሆሙ፡ ወአጳንገሎቶሙ፡ Phlx. 73. 2) exponere, interpretari, c. Acc.: ዘያጳንገል፡ መጻሕፍተ፡ እግዚ፡፡ ዘብሉይ፡ ወዘሐዲስ፡ Clem. f. 86; ይደልም፡ ለአዲስ፡ ቆጵስ፡ የኅሊ፡ ተ፡ ሥሥ፡ ወአጳንገሎ፡ መጻሕፍተ፡ በበመትልው፡ Did. 4; ፈረከ፡ ሐዲስ፡ ወአጳንገሎ፡ ብሉዮ፡ Sx. Hed. 6; Gregorius Armenorum patriarcha አጳንገሎ፡ ሎሙ፡ መጻሕፍተ፡ በነገረ፡ ብሔሮሙ፡ Lud. e Vit. Greg.

መጳንገል፡ part. ዘ፡ አንገቤ፡ መጽሐፍ፡ በቃል፡ i. e. recitator.

ጳከምስ፡ nomen mensis Aegyptiorum noni በፈጋሠዘ፡ በፈሠዘ፡ ማኖር፡ qui mensi Abyssinorum ግንቦት፡ respondet, Sx. Sen. 19.

ጳከሲማ፡ vel ጳ፡፡ n. prgr., sc. παραμας, paraximatum [ἵμαρμα, Buxt. c. 1728; sec. Suidam παραμας ὁ δίπυρος ἄρτος i. e. panis bis coctus] buccellatum, deinde ut videtur buccella: Phlx. 78 (vid. sub ጠምዕ); postquam diu jejunavit, በዕለተ፡ ሰንባት፡ ይበልዕ፡ ሄ፡ ጳከሲማ፡ Enc. Tachs. 15; Sanctus ሉቃስ፡ በዐምድ፡ ከነ፡ ይደውም፡ ጌመዓልተ፡ ወይቄድስ፡ ቍርባን፡ ወይትመጦ፡ ምስጢራተ፡ ቅዱሳተ፡ ወይትመጦ፡ ሄ፡ ጳከሲማ፡ እምኅብስት፡ ወሐምል፡ Sx. Tachs. 17.

ጳክሶን፡ vel “ሳን፡ v. ጳክሶን፡ n. prgr., sc. πύξος in Acc., buxus arbor, Jes. 41, 19 (v. ጤክሶን).

ጳውቂና፡ ጳውቂና፡ ጳ፡፡ ጳውቂኔ፡ ጳውቂና፡ ጳውቂኖስ፡ al., n. prgr. πεύωνος, πεύωνια sc. ξύλα, ligna piceæ arboris, pinea ligna, 3 Reg. 5, 9. 6, 15. 30. 9, 11; 2 Par. 2, 8 var. Ejusmodi ligna a regina Sabæ Salomonis suppeditata

fingunt, Org. 4 (Lud.). — Voc. Ae.: ጳውቂና፡ዘ፡ገዛ፡ሸፕ፡ን ሂ፡ይ፡ (sic); aliud: ቁጵርስስ፡ስኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጵ፡ድ፡ — „Aethiopes suum ሸፕገ፡ esse putant, q. v. in Lex. Amh. c. 28“ Lud.

ጳጳሮች፡, etiam ጳጳሎች፡, n. prgr. τοπαζιον, *topazius* gemma, Ex. 28, 17 C; Ex. 36, 17 C (pro ወራውራ፡ caeterorum); Ps. 118, 127; Hez. 28, 13; Lit. 158, 2; Org. 1; ጳጳሎች፡ Macc. f. 3. — Voc. Ae.: ጳጳሮች፡ወወራውራ፡ጳ፡

ጳሮች፡ nomen mensis Aegyptiorum Xⁱ, cui ስኒ፡ Abyssinorum respondet, M. M. f. 348; Voc. Ae. — Alia ejusdem nominis forma est ጳሮች፡ q. v.

ጳዴሬ፡, ጳዴር፡, etiam ጳዴር፡, ጳዴር፡, n. prgr. sc. ποδῆρα (cum casibus suis), tunica *talaris*, Ex. 25, 7, 28, 4, 27 seq.; 35, 8; in C Ex. 36, 32. 33 et Lev. 8, 7; Zach. 3, 4; Hez. 9, 2 seq.; ልብስ፡ጳዴር፡ Sir. 27, 8, 45, 8; Apoc. 1, 13; Sx. Hed. 24. — „Malo pro gemma accepit ኤጲም፡ጳዴር፡ (Ex. 25, 7) auctor Org. 1“ Lud. — Voc. Ae.: ጳዴር፡ዘ፡ልብ ስ፡ሐር፡ — „Auctor libri Myst. exponit ልብስ፡ጳዴር፡“ Lud.

ጳጥሜን፡ nomen mensis Abyssinorum XIII^a, ἐπαγόμυνα sc. ἡμέραι i. e. dies *adjecti* vel *superadditi*; constat quinque diebus, senis autem quarto quoque anno vel anno Joannis.

ጳጦስ፡ vel ጳጦስ፡ n. prgr., sc. βῆτος (aliās ባጦስ፡) *rubus* vel *scntis*, in quo Deus Moysi apparuit: ሰው፡ጳጦስ፡ 4 Esr. 14, 3; Marc. 12, 26; Act. 7, 35; Did. 36; Clem. f. 149; ግርም፡ጳጦስ፡ጸዋሪት፡ነድ፡ Enc. Masc. 21. — Voc. Ae.: ሰዕ፡ጳጦስ፡ፎባራ፡ወእንጋርሬ፡ይ፡

ጳጦን፡ (ጳጤን፡) n. prgr. πίνος, *pinus* arbor Kuf. 21. ጳጥያስ፡ id. in Pl.: ሰዕ፡ጳጥያስ፡ αἱ πίνους Hez. 31, 8.

ጳጵራ፡ i. q. ፐፒራ፡ q. v.

ጳጳስ፡ subst. m., Pl. ጳጳሳት፡ sc. ὁ πάππας *papa* i. e. 1) *presbyter*, *episcopus*, *archiepiscopus*, ἐπίσκοπος Tit. 1, 7; 1 Tim. 3, 1 seq.; ጳጳሳት፡ τὸ πρεσβυτέριον 1 Tim. 4, 14; ἐπίσκοποι Phil. 1, 1 rom.; Act. 20, 28; Herm. p. 11; Cyr. ad Reg. f. 28, al.; Kid. f. 6; Ephesi congregati sunt ፪፻፶፯ ጳጳሳት፡ Enc. Masc. 12. 2) in specie ጳጳስ፡ nominatur archiepiscopus primarius, a) *metropolita*, Syn. (aliās መፐረብሊት፡ q. v.); Lit. 160, 3, 163, 2; F. N. 4; Lud. hist. Ae. III, 7, 4; Comm. p. 441 n. 75. 3) ሊቀ፡ጳጳስ፡ (Lit. 160, 3, 163, 2) vel ሊቀ፡ጳጳሳት፡, Pl. ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ *patriarcha*, Lit. 160, 3, 4, 163, 2; Cyr.; Abush. 50, Sx. crebro; cfr. F. N. 4 ab initio ubi legitur: በእንተ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ ወመጠገንተ፡ነገሩ፡ (ለዝ፡እንቀጽ፡) ዘይደልዎ፡ ለሊቃነ፡ጳጳሳት፡ እስመ፡ይስመይ፡ውእቲ፡ በውስተ፡ክልሉን፡ እምቀኖናት፡ ዘኤጲስቆጳሳት፡ ሰቢየ፡ ወቀዳ ግዌ፡ ወርእስ፡ ኤጲስ፡ ቆጳሳት፡።

እጳጳስ፡ vel እጳጳስ፡ II *metropolitam* vel *patriarcham* *constituere* alqm: Archiepiscopo Bagdadi, qui Patriarchae titulo insignitus est, ያብሕዎ፡ሎቲ፡ከመ፡ያጳጳስ፡ጳጳሳት፡ በስመ፡ይገብሩ፡ ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ F. N. 4; Metropolita Aethiopiae ne ያጳጳስ፡ጳጳሳት፡ ibid.

ተጳጳስ፡ vel ተጳጳስ፡ III (sec. Lud.: ተጳጳስ፡) *papam* i. e. *metropolitam* vel *patriarcham* *constitui*: እስከ፡ተገርዮ፡ ለተጳጳስ፡ (sc. Alexandriae) Sx. Genb. 27; Enc. Mij. 22 (ubi Lud. ተጳጳስ፡, Sx. Tub. ተጳጳስ፡ habet); ሰላም፡ጳጳሎስ፡ በቀ፡ስጥንጥንያ፡ ዘተጳጳስ፡ (Lud.: ዘተጳጳስ፡) Enc. Teq. 5 (Lud.: 6).

ጳጳስ፡ part. *papa* (archiepiscopus, metropolita, patriarcha) *constitutus*, M. M. f. 237.

ጳጳሴ፡ (Lud. ጳጳሴ፡) subst. *dignitas papae, patriarchatus*, ሢመተ፡ጳጳሴ፡ (sc. Alexandriae) Enc. Masc. 4.

ጳጳስና፡ subst. *papae dignitas* a) *episcopatus*: Did. 4; Kid. f. 7. b) *dignitas metropolitae*, Clem. f. 126; Enc. (de እባ፡ ሰላማ፡). c) *patriarchatus, ጳጳስና፡* Enc. Teq. 3; Hed. 21; Jac. 14; Abush. 50; et ሊቀ፡ጳጳስና፡ Cyr. f. 2; Sx. Hed. 2; F. N. 4, al.

ጳ፡ litera alphabeti Aethiopicæ XXIII^a, quae ጳጳይ፡ nominatur.

ጳህርት፡ vel ጳሕርት፡, etiam ጳህርት፡, subst. m. et f., Pl. ጳህራት፡, ጳህራት፡, ጳህራት፡, ጳህርታት፡, ጳህርታት፡ [صقر صقر صقر صقر (aestuarie, accendere, coquere) etymon aptum praebet; quaeitur annon ጳህርታት፡ eusdem stirpis sit] *lebes, ahenum*: ጳህርት፡ እፎንዳ Koh. 7, 6; Sir. 13, 2 (fem.); Jes. 1, 13; Am. 4, 2; Mich. 3, 3; Hez. 11, 3 (fem.); 24, 3 seq. (fem.); 1 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 38; ጳህርት፡ Am. 4, 2; Zach. 14, 20 var.; 2 Par. 4, 16; Marc. 7, 4; ጳህራት፡ 3 Reg. 19, 21; ጳህራት፡ 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 7, 26; ወይከውና፡ ጳህራት፡ ከመ፡ኮራት፡ Zach. 14, 20; 2 Par. 4, 11; ጳህርታት፡ Marc. 7, 8; ጳህርታት፡ Jer. 52, 18 vrs. nov. — Voc. Ae.: ጳሕርት፡ዘ፡ሕንስራ፡ሻንተራ ሂ፡ይ፡; aliud: ጳሕርት፡ብ፡ጋን፡

ጳህርት፡ part. fem. Sap. 7, 22 legitur in uno codice pro Gr. εὐχέλῃτος.

ጳህቀ፡ I, 1 [شاق شاق] Subj. ያጳህቀ፡ 1) *cupire, desiderare, expetere, desiderio teneri vel affectum esse, ያጳህቀ፡ በነፍሱ፡* 1 Reg. 2, 33; Hen. 21, 5; c. Acc.: ዮ፡ሥው፡ ወይጳህቀ፡ገጽ፡ ለሰሎሞን፡ 2 Par. 9, 23; c. ጎበ፡ rei: ና ሊናሁ፡ ያጳህቀ፡ ጎበ፡ ምንነትና፡ Sx. Masc. 14; seq. Subj. verbi: Rom. 15, 23; Phil. 2, 26; c. ለ፡ et Inf.: ያጳህቀ፡ ለሰሚዕ፡ Chr. ho. 4. 2) *desiderare* i. e. *opus habere, indigere*, c. Acc.: Act. 17, 25 Platt; 1 Thess. 4, 12 (c. ጎበ፡ Platt); seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj. verbi, Luc. 14, 18. 3) *sollicitum esse de re, studiosum esse rei, curam habere rei*, c. ለ፡ pers.: እጳህቀ፡ ለከመ፡ ዘልፈ፡ 2 Petr. 1, 12; ጳህቀ፡ ለነ፡ ምህን 2 Cor. 7, 12; Phil. 2, 4 Platt; Rom. 1, 15; c. ለ፡ rei: ኢንጳህቀ፡ ለግብር፡ ዓለም፡ Chr. Ta. 27; c. በ፡ rei: እጳህቀ፡ ባቲ፡ በልብየ፡ ምህን፡ ሰፊ፡ 17; 2 Cor. 7, 12 Platt; እንዘ፡ ትጳህቀ፡ በእንጉሪያ፡ Org. 4; seq. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 17 (σπουδάζω); Gal. 2, 10; vel seq. ለ፡ c. Inf.: ጳህቀ፡ ለአጥርተ፡ ገንጉ፡ Chr. Ta. 34; መፍትሔ፡ ነጻ፡ ለእንጉ፡ መታ፡ ወንጾህቀ፡ ለክር ቶሙ፡ Genz. f. 147; abs.: προδύμια 2 Cor. 9, 2; እስመ፡ ጽሂፍ፡ ፈገገው፡ በ ነግህ፡ Rel. Bar.; በጽሂፍ፡ ወአብተ፡ ሓም፡ Enc. Mij. 12;

ጽህፎት : cura et studium Kid. f. 20. — Voc. Ac.: ሠምረ፣ ፈቀደ፣ ጽሁፍ፣ ዘ፣ ወደደ።

አጽሁፍ : II, 1 1) *curac esse*, alicui (proprie: *cura afficere* alqm), c. Acc. ejus qui curat et c. Nom. rei, quam curat: 4 Esr. 3, 42; ለሠምኑ፣ አጽሁፍ፣ ለአግዛ። ማ፣ τῶν βοῶν μέλει τῷ Δεῶ 1 Cor. 9, 9; ለዝንቱ፣ ብእሲ፣ አ. የጽሁፍ፣ ምርዕውና፣ ዲበ፣ ምድር፣ Mavās. n. 10; Phil. 1, 22 Platt; vel c. በእንተ፣ rei: Act. 18, 17 rom.; አ. የጽሁፍ፣ ወአ. ምንት፣ በእንቲአሆን፣ ὅυκ ἔπαυον οὐδὲν ἐπ’ αὐτοῖς Zach. 11, 5; 4 Esr. 8, 20; vel seq. ለእሙ፣ vel H፣ c. verbo fin.: ምንት፣ የጽሁፍ፣ ለአግዛ። ለእሙ፣ አንተ፣ አንጻሕክ፣ ምግባሪክ፣ Job 22, 3; Luc. 10, 40. (Cfr. etiam *አከከዘን*). 2) *desiderio* vel *cupiditate afficere* alqm, Enc. Mag. 20. 3) *studium* alcis *incitare*, c. Acc. pers., 2 Cor. 9, 2 Platt. 4) *sollicitare*, a) in bonam partem: *impellere*, *incitare*, ወከመገ፣ አጽሁፍ፣ ኅሊናሁ፣ ለሐዋርያው አገበሮ፣ ከሙ፣ ይጽሐፍ፣ Chrys. ab initio; b) in malam partem: *curam* vel *molestiam afferre* alicui, c. Acc. pers.: አጽሁፍ ቶ፣ ለጳውሎስ፣ διαπονηθεῖς Act. 16, 17; አጽሁፍ፣ (v. አጽዕቆ) ὄχληρία Koh. 7, 25.

ጽሁፍ : part. *desiderio affectus*, *studiosus*, *sollicitus*, *promptus*: ወለዘሂ፣ ጽሁፍ፣ ኢትትሀከሮ፣ (τῆ) σπουδῆ) Rom. 12, 11 rom.; ጽሁፍ፣ ለፍቅር፣ Org.; ጽሁፍተ፣ ከጌ፣ ለውጊ፣ መፍቅድድድ፣ Org.; ማርያም፣ ጽሁፍተ፣ ለተሣሎ፣ III Sal. Mar. 7. — Adv. ጽሁፍ፣ *studiose*, *sollicite*, *sedulo*, Tit. 3, 13 Platt; Judae 3.

ጽህፎት : subst., Pl. ጸህፆት፣ 1) *desiderium*, a) *petitio*: episcopus *አይትሀከይ*፣ ጽህፍ፣ ለአሉ፣ የጊሥሠ፣ ንስሐ፣ Did. 6; Enc. Masc. 8. b) *indigentia*: በጸህፎት፣ ἐν ἐνδεία Hez. 4, 16 var. 2) *cura* a) *studium*: Sophistic deest ጸህፎት፣ ጽድቅ፣ τῆς ἀληθ-ፊጃጃς ὀροντιῆ, Cyr. c. Pall. f. 65; σπουδῆ Rom. 12, 11 Platt; 2 Cor. 7, 11; Hebr. 6, 11; በጸህፎት፣ ὁδὸ σπουδῆ፣ Sap. 14, 17; Kid. f. 20; ጸህፎትክሙ፣ ላዕላ፣ ሰሚዕ፣ (studium audiendi) Chr. ho. 4. b) *sollicitudo*: በብዝሃ፣ ጸህፎት፣ ወትካዝ፣ Sap. 9, 15; ይሚጥ፣ ጸህፎተ፣ በአስተጻልም፣ ዘይትፈቀድ፣ F. N. 24, 2.

ጸህፎት : n. act. *desideratio*: አርት፣ ወፍቅድ፣ ጽህፍቶሙ፣ (dirige et rationem habe desideriorum) Lud. e Ssal. Req.

ጸሃቂ፣ et **ጸሃቅ**፣ (Act. 18, 25 rom.) n. ag., Pl. ጸሃቅያን፣ (desiderio) *ardens*, *studiosus*, *curiosus*, *diligens*, *sollicitus*: ጸሃቂ፣ (v. ጸሃቅ)፣ በመንፈሱ፣ ይንግር፣ ረጅን Act. 18, 25; erat ጸሃቂ፣ በመንፈሱ፣ ወጸግግ፣ በገድሉ፣ ወሐዋሪ፣ በፍኖተ፣ አበው፣ Gad. T. H.; insituitur catechumenorum sit ለባቂ፣ ወጸሃቂ፣ Kid. f. 24; c. በ፣ rei: ጸሃቅያን፣ ከኑ፣ በከሉ፣ ግብረ፣ ሠናድ፣ Kid. f. 25; c. ውስተ፣ ut: ጸሃቅያን፣ ውስተ፣ ተዐምዶ፣ F. N. 10; ፊልጶስ፣ ጸሃቂ፣ ውስተ፣ ትምህርት፣ χρηστομαῆς Cyr. ad Th. f. 12; c. ለ፣ rei: ጸሃቅያን፣ ለሠናድ፣ F. N. 10; ጳጳስ፣ sit ጸሃቂ፣ ለሕገ፣ እግዛ። Kid. f. 6.

ጽሌ : (sec. Lud.: ጽላ) subst., f. et m., Pl. ጽላት፣ [amh. ጽላ፣ sine dubio pro ጽላዕ፣ a rad. *سلس*, cui potestas *calvilliei* et *glabritatis* inest; (ጠገን፣ 1 Reg. 6 hebr.?)] *tabula*, a) in qua quid insculpitur, inscribitur, pingitur, lapidea, metallica, al.: ጽሌ፣ Ex. 32, 16; 2 Cor. 3, 3; ግሉፍ፣ ውስተ፣ ጽሌ፣ ልበሙ፣ Jer. 17, 1 var.; Prov. 3, 3; አኩካ፣ ይአቲ፣ ጽሌ፣ ዘአብን፣ ዘአንበለ፣ ጽሌ፣ ልብ፣ Cyr. de r. fid. f. 37; ክልኤቲ፣ ጽላት፣ ዘአንን፣ Deut. 4, 13. 5, 19. 9. 10. 10, 2—4; Ex. 31, 18. 32, 15. 34, 1; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 9; Hebr. 9, 4; ጽላተ፣ ሰማይ፣

Kuf. 3 seq.; ጽላተ፣ ብርት፣ Jsp. p. 316; ጽላተ፣ ብሩር፣ p. 376; Sx. Sen. 21 ጽላት፣ tamquam Sing. pro *tabula pictoria* usurpatum est. b) *linea* i. e. *assis*, *asser*: ጥሰጥመት፣ ሐመር፣ ወተሰቀለ፣ አካላ፣ ብእሲት፣ እምጽላተ፣ ሐመር፣ Sx. Genb. 21.

I. **ጸለለ** : I, 2 [vicinum radicibus ደለለ፣ ደለወ; *ظَلَّلَ*?] proprie: *librari*, *pendere* (idweben) a) *super aquam*: *innatare*, *supernatare*, de rebus: ይጽልል፣ ዲበ፣ ገጸ፣ ማይ፣ ἑλαφρός ἕστιν Job 24, 18; ጸለለ፣ ገዝቱ፣ ጎጸን፣ ἐπεπόλασε 4 Reg. 6, 6; Sx. Jac. 25; ጸለለት፣ ታቦት፣ ላዕላ፣ ማይ፣ Gen. 7, 18; M. M. f. 123; ኢተሠርሙ፣ ውስተ፣ ባሕር፣ አላ፣ ጸለለ፣ መልዕልተ፣ ማይ፣ Macc. f. 2; Enc. Jac. 5. b) in aëre: *libere ferrī*, *volitare*, de Spiritu S., Gen. 1, 2; 4 Esr. 4, 41; ጸለለ፣ መንፈስ፣ ቅዱስ፣ ላዕላ፣ ማያት፣ Clem. f. 2, et 10; de manibus: ሰገደ፣ በብረኪሁ፣ ወአደሞላ፣ ውስተ፣ ሰማይ፣ ላዕላ፣ ጸለለ፣ Deg.; at locus 3 Reg. 8, 7 ad II ጸለለ፣ referendum videtur. — Rad. *ላቤ*: ጸለለ፣ ዘ፣ ሰቀለ።

አጽላለ : II, 1 *innatare facere*: Elias ለጎጸን፣ ማጎጸ፣ አጽላለ፣ ዲበ፣ ማይ፣ Lud. ex Org. 4.

II. **ጸለለ** : I, 2 raro I, 1 (ut Sap. 17, 17) [ጸላ፣ *ظَلَّلَ*; haud probanda videtur Ludolfi sententia, qui I et II ጸለለ፣ componenda censet et significatum primum *libere ferri* in aëre instar nubis, secundarium *obumbrare* statuit] 1) *diffundere umbras*, *obumbrare*, *inumbare*, *opacare*, rarius abs.: Ex. 40, 29; Jes. 4, 5; plerumque c. Acc.: ይጽልሉ፣ ምሙ፣ ዕቅ፣ ዳዕሮ፣ Job 40, 17; Bar. 5, 8; ሐምሥም፣ ጸለለ፣ ሙልዕልተ፣ ርአሱ፣ ለዮናስ፣ ከሙ፣ ይጽልሉ፣ እምፀሓይ፣ እምሕማሙ፣ Jon. 4, 6; ይጽልላ፣ ደመና፣ ለደብተራ፣ Num. 9, 18; Ex. 40, 29 var.; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 7; 1 Cor. 10, 1; Matth. 17, 5; Luc. 1, 35; vel c. ላዕላ፣ መልዕልተ፣ ዲበ፣, ut: Hebr. 9, 5 Platt; Ex. 25, 20. 38, 8. a) *umbra protegere* vel *tueri*: Ps. 90, 4; Deut. 33, 12; c. አም፣ a vel *contra*, Jon. 4, 6; ይጽልለክ፣ እምፀሓይ፣ ቅትር፣ Sir. 31, 19. b) *obscurare*, *occecare* oculos: 2 Reg. 20, 6; አልከወጊ፣ ወጸለለጊ፣ አዕይንትዮ፣ Job 16, 10; etiam omissio አዕይንት፣, ut: Kuf. p. 41; ይጽልል፣ ወይሠራ፣ Clem. f. 180 (at f. 179: ይጽልል፣ አዕይንት). 2) *expandere umbraculi* vel *tabernaculi* instar: እስሙ፣ ኪሩብ፣ ጸለለ፣ ከንፊሆሙ፣ መልዕልተ፣ መከና፣ ወጸለለዋ፣ ኪሩብ፣ ለታቦት፣ 3 Reg. 8, 7; ንሰፍሕ፣ ለከ፣ አእዳው፣ መከራዕት፣ ወንጹልል፣ ዲበ፣ ዝንቱ፣ መሥዋዕት፣ Lit. Greg. a) *tenere tentorium*: ጸለለ፣ ከሙ፣ ወይን፣ ማጎደሮ፣ διαπέτασε Thren. 2, 6. b) *in tabernaculo habitare* (vid. II, 1): ይጽልል፣ ዲቤሆሙ፣ ርአሳዕሳ፣ Apoc. 7, 15. — Voc. Ac.: ጸለለ፣ ብ፣ ጋራደ፣ ሰሩሂ፣ ይ።

አጽላለ : II, 1 1) *umbram captare* vel *subire*: καταψύξατε Gen. 18, 4; ያጸልል፣ ታሕተ፣ ከሉ፣ ዕፀው፣ Sir. 26, 12; ያጸልል፣ እምነ፣ መርቂ፣ ታሕቲሃ፣ ልጽጽ፣ ስግግጽ 14, 27; ረከበ፣ ዕፀ፣ ጽፍቂ፣ ወአጽላለ፣ ከሙ፣ ያዕርፍ፣ ንስቲተ፣ Rel. Bar. 2) in umbra vel sub tentorio *considerare*, *habitare*, *κατασκήνωσθαι* Ps. 14, 1; ያጸልሉ፣ ታሕቲሁ፣ አራዊተ፣ ገዳም፣ Dan. 4, 9. 18. a) de avibus: *nidulari*: Marc. 4, 32; ከሉ፣ ዘይሰርር፣ ያጸልል፣ ታሕተ፣ አዕጾቂሁ፣ Hez. 17, 23; Ps. 103, 13. b) *devertere*, *deversari*, Matth. 21, 17. 3) *umbram praebere*: አዕዋም፣ ጽፋታት፣ አለ፣ ያጸልሉ፣ (v. ይጽልሉ፣) Sap. 17, 17.

ተጸለለ፣ III, 2 *obumbrari* i. e. *obscurari*, *obtenebrari*:

ተጸለለ፡ አዕይንጊሆሙ፡ Jes. 44, 18; Hen. 89, 21; Act. 22, 11; **ተጸለለ፡ ልቦሙ፡** Joh. 12, 40 rom.; Rom. 1, 21; oculus meus **ተጸለለ፡ በጌጋይ፡** Enc. Teq. 15. a) *occaccari, caecuitre*: Act. 18, 11. b) *caecum i. e. inscium esse, c. ኢምነ፡ de re*: Asc. Jes. 11, 14; 1 Tim. 6, 4 rom.

ጽሉል፡ part. *obumbratus i. e. obscuratus, caligans, occaccatus*: **ጽሉል፡ አዕይንጊሆሙ፡** Hen. 89, 33; **ልቦሙ፡** Marc. 6, 52. 8, 17; *τετυφλωμένοι?* 2 Tim. 3, 4; **አብዳን፡ ወጽሉላን፡ ልብ፡** Did. 4; per zeugma etiam de auribus: **ጽሉል፡ ልቦሙ፡ ወአዘጊሆሙ፡** Jer. 6, 10; quare *Voc. Ae.*: **ጽሉል፡ ጽሙም፡ ዘ፡ ደንቅቶ፡** =

ጽላሌ፡ n. act. et subst. 1) *obumbratio*: Jes. 4, 5 var.; **ጽላሌ፡ ጎይል፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡** Lit. 174, 4. 2) *obscuratio, caligatio, caecitas*: **ወጽላሌ፡ ጎሰፈ፡ ኢም አዕይንተ፡ ይስሐቅ፡** Kuf. p. 112; **ጽላሌ፡ ልብ፡** Eph. 4, 18; Rom. 2, 29; **ጽላሌ፡ ዐይን፡** Org. 1.

ጸለሎ፡ subst. *fuligo, hō*: **ጸለሎ፡ መቅዱት፡** πρὸς καυμα Joel 2, 6; Nah. 2, 10; **ኢሙ፡ ብከ፡ ልብሰ፡ ንጹሐ፡ ኢታቅርብ፡ ጎብ፡ ጸለሎ፡ መቅዱት፡** M. M. f. 16; *adversitas* **ያደም፡ ለገጽ፡ ከሙ፡ ጸለሎ፡ መቅዱት፡** Org. 2. — „Hac in Aethiopia utuntur ad conficiendum atramentum“ Lud.

ጽላሎት፡ subst., m. et f., *umbra*, Job 4, 16. 7, 1. 8, 9. 14, 2; Koh. 6, 12, 7, 12; Cant. 2, 3; Ps. 101, 12. 143, 5; Hen. 4, Jes. 4, 6. 38, 8; Jer. 6, 4; Thren. 4, 20; Jon. 4, 5; **ታሕተ፡ ጽላሎተ፡ ዕዕ፡** Hez. 6, 13; Act. 5, 15; **ገብረ፡ ጽላሎተ፡** *umbra* *fecit* Job 15, 29; **ዘይዐብ፡ ጽላሎተ፡** Sir. 31, 2; *divinatio e* **ጽላሎተ፡** *vetatur* Clem. f. 178. a) **ዘበ፡ ጽላሎተ፡** *κατάσκιος umbrosus, opacus*: **ያም፡ ዘበ፡ ጽላሎተ፡** Jer. 2, 20. 17, 2 var.; Hez. 20, 28. b) *adumbratio, imago, σκιά*, Col. 2, 17; Hebr. 8, 5. 10, 1; **አርጅዩ፡ ወጽላሎት፡** Clem. f. 208. c) *tenebrae*: **ጽላሎተ፡ ሞት፡** (ጥገኝ፤) Job 3, 5. 12, 22. 24. 17, 7; Jes. 9, 2; Jer. 13, 16; Ps. 87, 6; Matth. 4, 16. d) *tutela, σκιά, በጽላሎቱ፡ ነሐይ*: Thren. 4, 20; *σκεπή* **በጽላሎተ፡ ከንፊክ፡** Ps. 16, 9. 62, 8; **ውስተ፡ ጽላሎቱ፡ ለአምላክ፡** Ps. 90, 1; Sx. Teq. 9; **ከሙ፡ ኢኩን፡ ታሕተ፡ ትአዛክ፡ ወጽላሎትክ፡** Sx. Teq. 20. e) *umbraculum, tabernaculum, tectum, σκηνή* Ps. 26, 9; *σκῆνωμα* Ps. 14, 1; **ጽላሎተ፡ ቤተዮ፡** 131, 3; **አብኢ፡ ነጻዩ፡ ወ አጎድዮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትክ፡** (v. **ጽላሎተ፡ ቤትክ**) Jes. 58, 7.

ምጽላል፡ subst., Pl. **ምጽላላት፡** 1) *locus umbrosus*, Org. 5; fortasse etiam Hen. 4. 2) *umbraculum, tabernaculum, σκηνή* Jer. 6, 3 (v. **ደብተራ**); **ምጽላላት፡** *σκηναι* Hos. 12, 9; *σκηνώματα* Cant. 1, 5; Lev. 23, 43 in C; Kuf. 16. 19. 29. 3) *nidus avium, κατασκηνώσις* Matth. 8, 20; Luc. 9, 58; Hen. 96, 2.

መጸለት፡ subst., sing. et coll., *umbraculum, tabernaculum*: **ከሙ፡ ይንበሩ፡ ደቂቀ፡ አስራኤል፡ በመጸለት፡** 2 Esr. 18, 14; Lev. 23, 42; **ገብሩ፡ መጸለት፡** 2 Esr. 18, 16. 17; **በዓለ፡ መጸለት፡** *festivitas tabernaculorum* Lev. 23, 34; Deut. 16, 13; 2 Par. 8, 13; 2 Esr. 3, 4; Kuf. 16; Joh. 7, 2.

III. **ጸለለ፡** inus., i. e. *ἵε* *purificavit* potum; *defecavit, colavit* (ኃኝ); amb. **ጸለለ፡** *merus, sincerus fuit*, ut de metallis.

መጸለት፡ subst. *panis mcrus i. e. non fermentatus, azymus*: **አስትዓ፡ ዘመጸለት፡** ἔξνια οἶον ἄζυμα II Can. Ap. 65; **በዓለ፡ መጸለት፡** *festum azymorum* Marc. 14, 1. 12; Luc. 22,

1. 7. (In locis N. T. Ludolfus errorem interpretis suspicatus est, ut qui festa tabernaculorum et azymorum confudisset; at loco Synodi haec suspicio movetur).

ጸልሐው፡ quadr. I [ut videtur, denom. a **ጽልሐት፡**, cui confers: *صِطْرًا*! *artificium*] *fraudem concipere, dolose agere*: Ps. 5, 11. 13, 5. 35, 2; Rom. 3, 13 Platt; **ጸልሐው፡ በልሳኖሙ፡** Cyr. ad Th. f. 11.

ጽልሐው፡ part. *dolosus, subdolosus, malitiosus, sceleratus, impius*: **ዕዳሎ** Ps. 42, 1. 54, 27; *ἄνομος* Hez. 21, 25; Jes. 1, 4. 9, 17; *λοιμὸς* Am. 4, 2; *ἀσεβής* Ps. 25, 5; Judae 15; 1 Tim. 1, 9; **ታጥኡን፡ ወጽልሐዋን፡** Clem. f. 92; **አዐግሂ፡ ወጽልሐው፡** Jsp. p. 289.

ጽልሐት፡ subst. 1) *dolus*: **ዕዳሎ** **ዐመግ፡ ወጽልሐት፡** Zeph. 1, 9; **ይገብሩ፡ ሳዕሌሙ፡ ጽልሐት፡** Dan. 11, 23; Ps. 9, 29. 31, 2. 119, 2; 1 Thess. 2, 3; Joh. 1, 48; *δολιότης* Ps. 72, 18; **ለኢሙ፡ ተሆሉ፡ ንዋዮ፡ አመጋቢ፡ በአደ፡ መጋቢ፡ ዘኢንበለ፡ ጽልሐት፡ ወአሁኩት፡** F. N. 30. 2) *malitia, scelus, impietas*: *ἀσέβεια* Hez. 21, 24; Mal. 2, 16; *ἀσέβεια* Job 11, 14; Jes. 33, 15. — *Voc. Ae.*: **ጽልሐት፡ ዐግ፡ ዘ፡ ቂም፡** =

ጸልሙ I, 1, raro **ጸለሙ**: (Herm. p. 83), Subj. **ይጽለም፡** rarius **ይጽልም፡** [ጊዛ (ኃኝ፤ ኃኝ፤) vic. II **ጸለለ፡**] 1) *obscurari, tenebris vel caligine circumfundi, caligare, tenebrosus esse vel fieri*: **ለትጽለም፡ ይከቲ፡ ሌሊት፡** Job 3, 4; **ጽልመት፡ ኢይጻልም፡ በነቤክ፡** Ps. 138, 11; **ይጽለም፡ ሰማይ፡** Jer. 4, 28; 3 Reg. 18, 45; **ጸልሙ፡ ማዮት፡** Ps. 17, 13; Jer. 14, 2; **ጸልሙ፡ ዓለም፡** Matth. 27, 45; Luc. 23, 44. a) *de facie tetrica (obumbrari)*: **ጸልሙ፡ ገጹ፡** *διετραπῆ* Esth. 7, 8; **ተወለጠ፡ ገጹሙ፡ ወጸልሙ፡** Jer. 37, 6; 4 Esr. 7, 31; Dan. 5, 6. 9; **ኢይጽለሉ፡ (ል)ምክ፡ ገጽክ፡** Dan. 5, 10. b) *de oculis (caligare, occaecari)*: **ጸልሙ፡ ዐይንን፡** Thren. 5, 17; Koh. 12, 3; Ps. 68, 28; Rom. 11, 10; etiam de eo, cuius oculi caecitunt: **ተጸለለ፡ ወጸልሙ፡** Act. 13, 11; *de mente, scientia*: F. N. 5 (vid. sub **ገዝፈ**). c) *de sole, luna et stellis (deficere)*: **ጸልሙ፡ ዐሐይ፡** Apoc. 6, 12; Joel 2, 10; **ይጽለሙ፡** (v. **ይጽሉሙ**) Job 3, 9; Koh. 12, 2; Jes. 13, 10; Matth. 24, 29; Sx. Mag. 27; Clem. f. 12. 218 al.; **በ፲ወ፤ ፫ዓመት፡ ለገላውደዎስ፡ ጸልሙ፡ ዐሐይ፡** (accidit eclipsis solis) Chr. L. Atk. f. 10. d) *tenebrae factae sunt* **ጸልሙ፡** Joh. 6, 17; c. pron. suff. pron Dat. (alicui): **ይጻልመከሙ፡ ወኢት፡ ራይ፡** Jes. 8, 22; **ከአንበለ፡ ይጽለምከሙ፡** πρὸ τοῦ συσκοτάσαι Jer. 13, 16. 2) *nigrum esse, nigrescere*: Herm. p. 83; **ጸልሙ፡ ሥዕርት፡** Koh. 11, 10; **ይጽልም፡ ገጹሙ፡ ኢምጢስ፡** Ep. Jer. 20.

አጽለሙ II, 1 1) *obscurare, caliginem vel tenebras offundere alicui, obumbrare, obscurare*: Deus **ይጻልም፡ መግልተ፡ ከሙ፡ ሌሊት፡** Am. 5, 8; **አጽልም፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡** Hez. 31, 15 var.; Ps. 104, 26; **ሰበ፡ አጽልም፡ ደመና፡ ሳዕለ፡ ምድር፡** Gen. 9, 14; *astra (deficere facere)*, ut: Hez. 32, 7; Job 9, 7; **አጽለም፡ ለዐሐይ፡** Kedr f. 28; *alias res*: **ቅንከተ፡ እከይ፡ ይጻልም፡ ሠናዮተ፡** ἀμαρτοί Sap. 4, 12; **እከይሃ፡ ይጻልም፡ ከሙ፡ ርክዮተ፡ ደኅ፡ ለገጻ፡** σκοτοί Sir. 25, 17; *oculos*: **አጽለመት፡ ይጻልም፡** Enc. Masc. 25; *mentem, animum*: **ሰበር፡ ይጻልም፡ ልብ፡** Clem. f. 118; **አጽለምኩ፡ ጎሊናዮ፡** (sc. peccatis) f. 83. 2) *tenebrescere*: **አጽለሙ፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡** ἐσκοτάσεν ἐπ' αὐτόν ὁ Ἀβραῶν Hez. 31, 15. 3) *nigrum reddere, deni-*

c. ጎበ፡ numinis Job 33, 26; Sir. 50, 19; Jes. 44, 17; Jer. 39, 16; Num. 11, 2; 1 Reg. 1, 11; Dan. 9, 4; Ps. 31, 7; 1 Cor. 11, 13; c. ቅድመ፡ Sir. 39, 5; c. በእንተ፡ pro alquo (intercedere) Jer. 7, 16; ዩጌሊ. በእንተአካሎ፡ Job 42, 8; Jes. 37, 4; ጸላዮ፡ በእንተ፡ ሕይወቱ፡ Bar. 1, 11; ጸላዮ፡ በእንተአካ፡ Maväs. n. 60; vel c. A፡ pers.፡ Jer. 11, 14. 14, 11; Bar. 1, 13; ጸሊ፡ ለነ፡ ጎበ፡ እግዚ፡ በእንተ፡ . . . Jer. 49, 2; vel c. ላዕሊ፡ pers. (super alqm et pro alquo) Gen. 20, 7; Deut. 9, 20; 1 Tim. 2, 1; ጸላዮ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወባረከሙ፡ Clem. f. 15. 16; vel ጲ. m.፡ Ex. 8, 5. 24; c. Acc. precum፡ 2 Reg. 7, 27; seq. ከሙ፡ c. Subj.፡ Kuf. 11; ጸሊ፡ ጎበ፡ ልዑል፡ ከሙ፡ ያርትዓ፡ ለፍኖትከ፡ Sir. 37, 15; Phil. 1, 9; vel seq. Subj.፡ 1 Thess. 3, 10; Enc. Teq. 3. a) exorare alqd: ዘጸላይከኒ፡ ጎበሁ፡ ይሰምዕከ፡ Job 22, 27; Marc. 11, 24; ትጌሊ. ጻኅኖ፡ Enl. Haml 18. b) vovere፡ ጸላዮት፡ Koh. 5, 4; Num. 30, 11. 13; Jon. 2, 10 var.; c. A፡ Dei፡ Koh. 5, 3; ጸሎት፡ ጸላዮ፡ ለእግዚ፡ እንዘ፡ ይብል፡ Kuf. 27. 31.

ተጸላዮ፡ III, 2 precibus adorari: Deus ዘአሐድ (qui unus) ይሰገድ፡ ወአሐድ፡ ይሌባሕ፡ ወአሐድ፡ ይጌላይ፡ M. M. f. 1. 96.

ጽላድ፡ part. precibus consecratus: ማዮ፡ ምንዛኅ፡ ጽላድ፡ M. M. f. 202.

ጸሎት፡ subst., m. et f., Pl. ጸሎታት፡ [a verbo tertiae **W** formatum; ካኔ፡ ማካኔ፡ [صَلَوَاتُكَ صَلَوَاتُكَ] precatio, preces ad Deum fusae, oratio: ንጌሕ፡ ጸሎትዮ፡ Job 16, 17; ጎለረት፡ ጸሎትዮ፡ ጎበ፡ እግዚ፡ 16, 20. 27, 9; Ps. 4, 2. 6. 9. 64, 2. 87, 2. 14. 15. 101, 18; Sir. 4, 6. 32. 20. 21; Jes. 38, 5; Jer. 11, 14. 15; Thren. 3, 8; Bar. 3, 4; Dan. 9, 17; ሠናይ፡ ውእቱ፡ ጸሎት፡ Tob. 12, 8. 13, 1; Matth. 17, 21. 21, 22; ታብዝኅ፡ ጸሎት፡ 23, 13; Luc. 6, 12; Act. 2, 42. 10, 4; Jac. 5, 14—16; ጸሎት፡ ጸላዮ፡ ከሙ፡ ኢይዝንም፡ ዝኖም፡ 5, 17; ጸሎቶሙ፡ ከሙ፡ ይጥበቡ፡ Sir. 38, 34; ጸሎት፡ ጽንዕት፡ (efficax) Org. 1; ዝበርከሙ፡ ጸሎት፡ (በሰሙ)፡ Enc. Mij. 1; ጸሎታት፡ Hen. 99, 3; Sx. Mij. 6; ቤት፡ ጸሎት፡፡ Jes. 56, 7. 60, 7; Act. 16, 13; de horis precum canonicis vid. Const. Ap. 67 (68); Kid. f. 7. 29; ጸሎት፡ ዝበሩ፡ ነግሶ፡ ወባረከሎት፡ ወባረከሎት ወበሰርክ፡ ወበንቅወተ፡ ድርሆ፡ ወንፍታ፡ ሌሊት፡ Ssal. Req.; de ጸሎት፡ agitur F. N. 14; variae preces, quae passim memorantur, sunt: ጸሎት፡ ሃይማኖት፡ (symbolum fidei) Lit. 163, 3; Genz. f. 44. 51; ጸሎት፡ ወንጌል፡ ወአቡነ፡ ዘበሰማያት፡ Kedr. f. 57; Gad. T. H.; ጸሎት፡ ወንጌል፡ እግዚ፡ እግዚአ፡ Genz. f. 54. 60; ጸሎት፡ አኩቲት፡ Genz. f. 48. 53. 56; ጎት፡ ዕማን፡ f. 48. 57; ጎት፡ ንስሓ፡ f. 65; ጎት፡ ዘሰላም፡ f. 93; Lit. crebro; ጎት፡ ቡራኬ፡ Lit. 167, 3; ጎት፡ ምውታን፡ ጸላዮ፡ ላዕሌሁ፡ Enc. Genb. 10; ጎት፡ መቃብር፡ Genz. f. 52; በእንተ፡ አሊ፡ ፍሙ፡ f. 64. 67. 92; ጎት፡ ተክሊል፡ F. M. 5, 17. 8, 1; ሰውሳብ፡ F. M. 5, 8; ጎት፡ ማእድ፡ Reg. Pach.; Sx. Hed. 16, al.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 234. 235; ጸሎት፡ መብረር፡ inscriptae sunt preces quaedam magicae, Cod. Mus. Brit. LXXII f. 78—88. a) precatio fausta: ከሙ፡ ትብጻክ፡ ጸሎቱ፡ εὐλογία (v. በረከቱ) Sir. 3, 8. b) votum: Kuf. 27. 31. 32; Num. 30, 5 seq.; Ps. 49, 15. c) ቅብክ፡ ጸሎት፡ unguentum precibus consecratum Jac. 5, 14; ጸሎት፡ ላዕሊ፡ ጸሕል፡ Lit. 158, 2.

ጸላዮ፡ n. ag. precator, precans: ፈሪሳዊ፡ ጸላዮ፡, መጻብሓዊ፡ ጸላዮ፡ Phlx. 35.

ምጽላይ፡ subst., Pl. ምጽላዮት፡, locus ubi preces fiunt,

oratorium, precarium, sacellum, Christianorum (προσευχή) M. M. f. 47; ubi catechumeni instituuntur Sx. Haml. 25; in ecclesia መፍትው፡ የሀሊ፡ መካነ፡ ምሥዋዕብ፡ በውእቱ፡ ቤት፡ ይካኑ፡ ምጽላዮት፡ ፪ በዮማን፡ ወበዐጋም፡ በእንተ፡ ዕድ፡ ወአንስት፡ Kid. f. 6; ecclesia ምጽላዮ፡ መሃይምናን፡ Lit. Greg.; Org. 3; ዘይጸሊ፡ (sic) ጎበ፡ ምጽላዮ፡ አረሚ፡ ወአይሁድ፡ Clem. f. 161.

መጽላይ፡ Phlx. 132 emendandum videtur መጽላይ፡ part. precans: ረከበ፡ ጽዉመ፡ ወጽምው፡ ወመጽላዮ፡

ጸለጠ፡ I, 1 [صَلَاتٌ, ጨለጠ] exhaurire, exsiccare bibendo, poculum, vas: affert aquam, bibit ወይጸልጥ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጸሕል፡ subst., m. et f., Pl. አጽሕል፡ et አጽሕልት፡, rarius አጽሓል፡ et ጸሕላት፡ [ጸሕጸ፡ ስጌራ፡ ጸሕጸ፡ ጸሕጸ፡] 1) patina, lunx, paropsis, πίναξ Matth. 14, 8; Luc. 11, 39; παροψίς Matth. 23, 25. 26; Reg. Pach.; Ptolemaeus interpretibus LXX donavit ጸሕል፡ ዐቢዮ፡ ዘወርቅ፡ ንጡፍ፡ Jsp. p. 287, (post-hac fem.); ኢትጎሥሥ፡ አጽሕልት፡ ወኢትልሐስ፡ መጻብሳት፡ Sir. 34, 14; ጸሕላት፡ ዘብፍር፡ (escaria) Sx. Sen. 13; patina altaris Lit. 158, 3 seq.; Gad. Za Mich. 2) acerra, phiala, patera, δούρακι Num. 7, 14 seq.; አጽሕል፡ Ex. 38, 12; 1 Esr. 2, 12; አጽሕልት፡ Ex. 25, 29; Num. 4, 7; 3 Reg. 7, 36; 1 Esr. 2, 12 var.; Jer. 52, 18. 19 vrs. nov.; 2 Par. 4, 21; አጽሕልት፡ et አጽሓል፡ ψυκτጥጆε 2 Esr. 1, 9; γαφοῦρη (ጎካጆ) 2 Esr. 8, 27 var. — Voc. Ae.: ጸሕል፡ ዘ፡ ወጭት፡ =

ጸሐስ፡ i. q. صقل كحل (vid. ሰሐስ)? ምጽሕል፡ subst. graphium, stylus: ውስት፡ ምጽሐሉ፡ ጎጹ፡ ን፡ ἐν γραφῶν σιδጆρῶ Job 19, 24 (at praep. ውስት፡ huic significationi parum convenit; var. ምጽሐል፡).

ጽሕም፡ subst. (m.), Pl. አጽሓም፡ [amh. ጽም፡; ካ፣ ጸ፣ ጸ፣ mentum et barba; مَسْجِدٌ mentum] barba, Lev. 13, 29. 19, 27; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 4. 5; 1 Par. 4, 4; Jes. 7, 20; Jer. 31, 37; Hez. 5, 1; Ps. 132, 2; ሥዕርት፡ ጽሕምዮ፡ 2 Esr. 9, 3; ወካነ፡ ነዊሐ፡ ጽሕሙ፡ ወይበጽሕ፡ እስከ፡ ኅብጅሁ፡ Sx. Genb. 13; ሉጹያን፡ አጽሓሚሆሙ፡ Jer. 48, 5; Did. 1 (vid. ፍጥረት፡).

ጸሕም፡ et ጸሐምው፡ var. pro ስምው፡ vid. sub ስምው፡

ጸሐረ፡ I, 1 [ut videtur i. q. صقر] perfringere, discutere: ወትጽሕር፡ (var. pro ወትኃዕር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ 4 Reg. 8, 12.

ጽሕርት፡ lebes vid. sub ጽሀርት፡

አጽሕርት፡ subst., Pl. turres, palatia: በጽሕ፡ ጎበ፡ ሀገረ፡ ባቢሎን፡ ወርአያ፡ ለይእት፡ ሀገር፡ ለአፍላጊ፡ ወለአጽሕርቲ፡ Sx. Teq. 20. — Defendi quidem potuerit haec forma syriaco [ጸሕርት, at rectius አጽሕርት፡ errore calami pro አጽርሕት፡ scriptum censueris.

ጸሐሰ፡ vid. sub ዐሐሰ፡

ጽሕብ፡ inus., sine dubio i. q. صعب difficultis, dura fuit res.

አጽሐብ፡ II, 1 1) *molestum esse alicui, defatigare* alqm፡ **ኢያጽሐብኩክ**፡ ሰፊ ነጋሳላ ርፍ ጭላሳ *Jes.* 43, 22, 23; **ምንተ፡ አጽሐብኩክ**፡ *παρρηγόρησας Mich.* 6, 3; **ምንተ፡ አጽሐብኩክ**፡ ስም፡ ተትዋሞ አኒ፡ *Job* 16, 3; 1 Reg. 28, 15; *Jud.* 16, 16; ስም፡ ኢያጽሐብም፡ ለንጉሥ፡ ἔνοχλειν *Dan.* 6, 2; **ኢታጽሐብ**፡ ጳጳሳያ *Sir.* 34, 31; ἔρῳῶπτευσ *Act.* 24, 4; *asceta* **አጽሐብ**፡ ነፍሱ፡ በጸም፡ ወበጸሎት፡ *Sx. Genb.* 10. 2) *urgere, importune instare, adigere*, c. Acc.፡ *παρεβιάζοντο* 1 Reg. 28, 23; ἔβιασατο 2 Reg. 13, 25, 27; *κατεβιάζοντο* seq. ስም፡ c. Subj., *Ex.* 12, 33; ἄλλῶθεν *Lev.* 25, 14; c. ለ፡ pers.፡ *Lev.* 25, 17. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **አንጠየ**፡

አስተጽሐብ፡ IV, 1 *molestum sibi censere et repudiare*፡ ኢታስተጽሐብ፡ ተግሣጸ፡ አግዚ። (v. ኢታስተጽሐብ) *Job* 5, 17; *Hebr.* 12, 5 *Platt.*

I. **ጳሕብ**፡ subst. *molestia, incommodum, difficultas, labor*፡ ተፀቀብ፡ ስም፡ ኢያብእክ፡ ውስተ፡ ጳሕብ፡ *Sir.* 22, 13; በኢፈቂደ፡ ጳሕብ፡ (um nicht in Verlegenheit zu kommen) 29, 7; በዕለተ፡ ጳዕቀሙ፡ ወጸአብሙ፡ *Hen.* 48, 8, 10, 50, 2, 100, 7; መከራ፡ ወጸሐብ፡ *Enc. Tachs.* 9; አዕረፈ፡ የም፡ እምጳሕብ፡ *Enc. Ter.* 9. — *Voc. Ae.*፡ ጳሕብ፡ ብ፡ ዋዶ ያት፡ ጉስጉሽ፡ ትጋርሂ፡ ይ፡

II. **ጳሕብ**፡ subst. (quod *Lud. scriptura* ጳኅብ፡ a I ጳሕብ፡ distinguat), plerumque m., Pl. አጽሐብት፡, etiam ጳሕባት፡ [*ἱἶῶ κῆρῆ*?] *vas figlinum vel testaceum* in genere, *urceus, lagenae, amphora* in specie, **ጳሕብ፡ ስቀር**፡ ልግግግ *Sir.* 21, 14; *Jer.* 18, 4, 31, 11; **ጳሕብ፡ ዘለምንትሂ**፡ ኢይበቀ፡ ፅ፡ 31, 33; **ጳሕብ፡ ዘለሕትት**፡ *Jes.* 30, 14; *Hez.* 4, 9; **አጽሐብት**፡ መግሳ ክጻጻሙ 2 Reg. 17, 28; *Jer.* 31, 12 var.; ነሥአት፡ ክልኤተ፡ አጽሐብተ፡ ወይን፡ ልግግግ 1 Reg. 25, 18; ክጻጻሙ ጳሕብ፡ *Jes.* 5, 10; **ጳሕብ፡ ወይን**፡ (v. ጳሕባት፡ ምሉአኑ፡ ወይን) *Jer.* 42, 5; **ጳሕብ፡ ማይ**፡ *Marc.* 14, 13; *Luc.* 22, 10; **አጽሐብት**፡ *Herm.* p. 47. — *Voc. Ae.*፡ ጳሕብ፡ ብ፡ ዝብድይ።

ጽሕወ፡ et **ጽሐወ፡** I, 1 [*كسّ* et *كسي*; *كسي*?] Subj. ይጽሐው፡ 1) *serenum esse vel fieri, de coelo*; imprs.፡ አኀዘ፡ ያንጠብጥብ፡ ዝናም፡ ወእምዝ፡ ጽሕወ፡ *Sx. Mij.* 24. 2) *evigilare, expergisci*, in specie፡ e *crapula, crapulam exhalare, sobrium esse*፡ ጽሕወ፡ እምወይን፡ *Gen.* 9, 24; ሶበ፡ ጸሐው፡ እምወይናዎ፡ 1 *Esr.* 3, 22; **ንጽሐው፡ እምንዋሙ፡ ስካር**፡ M. M. f. 229; **ጽሐው**፡ (Impr.) እምስካር፡ ወይን፡ ἔξοψጽ *Cyr.* c. Pall. f. 85; ሶበ፡ እጽሐው፡ እምንዋም፡ *Org.* 4; **ጽሐው**፡ (Impr.) በጸሎት፡ ἠψጽጽ 1 *Petr.* 4, 7. — *Voc. Ae.*፡ ጽሕወ፡ ዘ፡ በፀጃትህ፡ ዝለጸ።

ጽሕወ፡ part. *serenus, de coelo, aere*፡ ጽሕወ፡ ብሔር፡ *εὐδία Matth.* 16, 2; **አየር፡ ጽሕወ፡ ኮነ**፡ ἄከρ ἦν *καθάρως Chr. ho.* 23.

ጳሕው፡ vel **ጳው፡** n. prgr. sc. *𐩧𐩣* de quo vocabulo vid. *Ges. thes.* p. 1155፡ አኀዘ፡ ይትልው፡ ጳሕው፡ (v. ጳው) *Hos.* 5, 11 (ubi LXX habent *πορεύσασθαι ὀπίσω τῶν ματαλῶν*). — *Voc. Ae.*፡ ጳሕው፡ (v. ጽሕው)፡ ዘ፡ መዋታ፡

ጸሐየ፡ inus., i. q. *ጠጃ*, *ጠጃ* *nitidum, clarum esse* (vid. *Ges. thes.* p. 1162); vic. **ጽሕወ፡** et **ፀሐይ**፡

መጽሔት፡ subst., f. et m., Pl. መጻሕይ፡ *speculum*፡ ማ

ጽሔት፡ ዝሕልት፡ *Sir.* 12, 11; ሙ፡ ብርሀት፡ *Clem.* f. 6; 1 *Cor.* 13, 12; 2 *Cor.* 3, 18 *Platt*; *Jac.* 1, 23; መጽሔት፡ ግብራ፡ እግዚ፡ አንተ፡ ኢትዴምን፡ *Sap.* 7, 26; M. M. f. 96; *Abush.* 51; *Fid. Jac. Bar.* (vid. sub **ንጻሬ**); Pl. c. pron. suff.፡ መጻሕይዮን፡ (v. መጽሐይዮን፡ vel መጽሐየን) *Ex.* 38, 26; ሰሌዳ፡ መጽሔት፡ tabula vitri catoptrici, *Chr. L. Atk.* f. 30; መጽሔት፡ ልቡና፡ *inscriptus est liber quidam, d'Abb. Cat.* p. 63. — *Voc. Ae.*፡ መጽሔት፡ ዘ፡ መስተሐየት፡ v. መስታዮት፡

I. **ተጻሕየየ**፡ *quadr.* III, 1 *in speculum inspicere, in speculo adspicere vel conspiciere*፡ ዘኢተጻሕየይከ፡ በመጽሔት፡ ገጹ፡ ለአየሱስ፡ (*Euty chius compellatur*) M. M. f. 96; ወርኢን፡ ብዕለ፡ ስብሐቲሁ፡ ስም፡ ስብሐተ፡ ፩ ዋሕድ፡ ለአሱሁ፡ ወንኤንሰ፡ ከሥተ፡ ገጹ፡ ገጽ፡ ጸሐየይ፡ *Dec.*; ንጻሐየይ፡ (*sic legas*) ስብሐተ፡ አግዚ፡ 2 *Cor.* 3, 18 *rom.*

II. **ጳሕየየ**፡ *quadr.* I [ad *familiam radicum, quibus puritatis notio inest* (*ጠጃ* ጥጋ፣ ጠጃ፣), referendum videtur, non ad ጠጃ *verere*] *runcare, uncurare* (sec. *Lud. sarrite*)፡ ጳሕይይ፡ (sc. ክርዳድ) *Kid.* f. 15; ንጻሐየይ፡ (*sic*) እምኒሃ፡ አሥዋስ፡ ረሰዳን፡ *Clem.* f. 129; አንዘ፡ ትጻሐየይ፡ (*sic*) እምላዕሌሆሙ፡ ከሉ፡ ምግባራተ፡ እኩይ፡ f. 231. — *Voc. Ae.*፡ ጳሐየየ፡ (*sic*) ዘ፡ አረመ፡

ተጻሕየየ፡ III, 1 *pass.*, *Lud. sine auct.*
ጽሕየይ፡ part. 1) *runcatus* (*Lud. sarritus*). 2) *mendis purgatus liber, Lud. sine auct.*

ጽሕዶ፡ I, 1 [etiam ጽዕዶ፡ q. v.] *laevem, mollem esse vel fieri* (sec. *Lud. etiam politum, nitidum esse*) *oleo, unguento illito*፡ ጽሕዶ፡ እምቅብአ፡ ነገሩ፡ ስጥላህንግጻ *Ps.* 54, 24.

ጽሕሐዶ፡ II, 1) *oblينere unguento, ungerere*፡ አጽሐዶክ፡ በቅብአ፡ ርከስየ፡ ἔλጠጋና *Ps.* 22, 7; *Lit.* 158, 1; አጽሐዶሙ፡ እደዊሆሙ፡ ἔμπገጽ *Ex.* 28, 37. 2) *oleo, unguento illito laevem, mollem reddere, emollire*፡ ፈውሳት፡ ወርጠናት፡ አለ፡ ይፈተሙ፡ ሕብጠተ፡ ወያጽሕዳ፡ ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; አጽሐዶ፡ በቅብአክ፡ ለነፍስየ፡ ሳከከ፡ *Lud. ex Enc. Genb.* 8 (in *Cod. Tub. አጽዕዶ*); ያጽሕዶ፡ እምስሕትየ፡ *Enc. Mij.* 16.

ጽሐዶ፡ part. *laevis, mollis, tener*፡ እስመ፡ ጽሐዶ፡ ክርስቶስ፡ ወመንክር፡ ጽሕዶተ፡ ሥጋሁ፡ ሰሐ፡ ሎቱ፡ ለበዊእ፡ ውስተ፡ ሥጋ፡ ዘምሉእ፡ በቀለ፡ (sc. አሥዋስ፡ በቀል)፡ M. M. f. 203. — *Voc. Ae.*፡ ጽሐዶ፡ ዘ፡ ልም፡

ጽሕዶት፡ n. act. *laevitas, mollities, teneritas*፡ M. M. f. 203 (vid. *ጽሐዶ*); ስም፡ ሚላት፡ ንጹሕ፡ est ጽሕዶተ፡ ሥጋሃ፡ ለማርያም፡ እስመ፡ ኢበቄለ፡ ውስቲተ፡ ሦከ፡ ጎጣውእ፡ M. M. f. 167; ጽሕዶተ፡ ሚላት፡ *Org.* 2.

ጽሕድ፡ *cedrus, juniperus* vid. sub **ጽገድ**፡

ጳሕጻሕ፡ *stillicidium* vid. sub **ወጽሐ**፡ c. 943.

ጸሐፈ፡ I, 1. [*كسّ* *كسّف* *foedere*, unde *insculpere*, deinde *scribere* facile derivatur; amh. *ጻፈ*] Subj. ይጽሐፍ፡ *scribere*፡ *Joh.* 8, 6, 8; *Luc.* 16, 6; *Ps.* 44, 2; ጠቢባን፡ እምንቱ፡ ውስተ፡ ጽሐፍ፡ 4 *Esr.* 14, 27; ኢያሠይነት፡ ጽሐፈ፡ *Asc. Jes.* ed. *Laur.* p. 80; ጽሐፈ፡ quum scripsisset, *Rel. Bar.*; ጸሐፍኩ፡

በአደዩ : Philem. 19; c. Acc. rei scriptae: Joh. 19, 22; Hen. 13, 6; 82, 1; et c. **ውስተ** : libri vel tabulae: (inscribere) Ex. 34, 1; Num. 5, 23; Deut. 10, 2, 31, 24 (**ጽሑፎች**); Kuf. 1. 2; Jer. 28, 60, 37, 2; Apoc. 1, 11 al.; rarius c. **በ**, ut: **ጸሐፊ** : **በጽሑፍ** : **ልብስ** : Prov. 3, 3; c. Acc. libri, libelli, scriptis: Ex. 32, 32; Jer. 39, 10; **እለ** : **ይጽሑፉ** : **እኩዩ** : **መጽሐፈ** : Jes. 10, 1; **ወንሥካ** : **መጽሐፈ** : **ወጽሐፈ** : Tob. 7, 13; Joh. 19, 19; et **ለ** : pers. (alicui) Kuf. 50; Deut. 24, 1; Marc. 10, 4; c. Acc. epist. et **ብ** : vel **ለ** : pers. : Act. 15, 23, 23, 25; Eph. 3, 2; 1 Cor. 7, 1; 2 Cor. 1, 13; Apoc. 2, 1; 2 Reg. 11, 14; etiam c. **ለ** : pers. et **ውስተ** : epistolae 1 Cor. 5, 9; vid. etiam exempla sub **ክርታስ** - allata. a) *perscribere, literis consignare* : Kuf. 4, 32; Ex. 17, 14; Deut. 31, 19; Jud. 8, 14; Dan. 7, 1; **ጸሐፍ** : **ለከ** : **ስመ** : **ዛቲ** : **ዕለት** : Hez. 24, 2; **ይጽሑፎሙ** : **ሕግን** : Jes. 10, 19; Luc. 1, 2 al. b) *conscribere* librum: Koh. 12, 10; Ps. 151, 1; Phlx. 43; **ሲዮዶስ** : **ዘቀሌምንጠስ** : **ዘጸሐፈ** : **ጴጥሮስ** : **ረደኦ** : Syn. f. 286, al. crebro. c) *describere, exscribere*, Jqs. 18, 4, 9; Deut. 17, 18; Kuf. p. 34. d) *praescribere* c. Acc. rei et **ለ** : pers. : 4 Reg. 17, 37; Marc. 12, 19; Luc. 20, 28; c. **ሳለለ** : pers. : Hos. 8, 12. e) *adscribere* alicui alqd; (rem debitam, culpam), c. Acc. rei et **ሳለለ** : pers. : **ጸሐፍክ** : **እከይዩ** : **ሳሴዩ** : Job 13, 26; Hen. 10, 8; etiam c. Acc. syngraphae, in qua quid ascribitur alicui: **ይጽሑፍ** : **ሳሴሁ** : **በዝገታ** : (de hac re) **መጽሐፈ** : **ዕዳ** : F. N. 35. f) *scribere sententiam, scripto mandare*: **ይሌሎ** : **ለመኰንን** : **ጸሐፍ** : **ጥቶ** : **ለዝገታ** : **ኦረጋዊ** : Sx. Mag. 2. g) *subscribere*, c. **ውስተ** : libelli vel c. Acc. : Sx. Teq. 27; Jac. 2.

አጽሐፈ : II, 1 *scribere jubere, per-, con-, de-, re-, praescribendum curare*, Jud. 8, 14; 4 Reg. 5, 6 var.; **አጽሐፍ** : **ኩሎ** : **ብሔር** : **ከመ** : **የሰቡ** : **ጻባሕት** : 4 Reg. 23, 35; Hos. 8, 12 var.; 1 Esr. 2, 15; **ዘአጽሐፈ** : **ኩንሬ** : **ለ** (v. **ለለ**) : **ሃ** : **ሳሴ** : **ዕድሚሁ** : Sir. 48, 10; **እስከ** : **ይፈጽም** : (sc. Esra). **አጽሐፎ** : (sc. libros deperditos) Org. 2; **ለዘጸሐፍ** : **ወለዘአጽሐፍ** : **ለዝገታ** : **መጽሐፍ** : Clem. f. 240; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; 4 Esr. ed. Laur. p. 166; al. crebro in subscr. librorum; **ዘአጽሐፍ** : **ሎቲ** : **ትእዘዘ** : F. N. 33, 4.

ተጽሐፈ : III, 1 *scribi, in-, con-, perscribi*: Kuf. 3. 4 al.; Jos. 10, 13; Jes. 28, 60; 4 Esr. 14, 49; Ps. 39, 11; Hen. 81, 4, 91, 14; 1 Cor. 15, 54; Hebr. 10, 7; de tabulis, quae scriptura signatae sunt: **ጽላት** : **እለ** : **ተጽሐፍ** : **በአጽባቦት** : **እግዚ** : Deut. 9, 10; de hominibus, quorum nomina in indicem referuntur: **ተጽሐፍ** : **ዐላዊያን** : Jer. 17, 13; Apoc. 21, 27. a) *adscribi, α* in numerum aliorum: Ps. 68, 33; Abraham **ተጽሐፈ** : **ዐርክ** : **እግዚ** : **ውስተ** : **ጽላት** : **ሰግይ** : Kuf. 19 et 30. β) *assignari vel imputari* alicui, c. pron. suff. pers. (alicui) et **ለ** : rei: **ተጽሐፎሙ** : **ለጽድቅ** : Kuf. 30 (p. 110). γ) *sententia scripta destinari, (praescribi)*: Hen. 91, 14, 103, 3. b) *transcribi*: **ተጽሐፈ** : **እምውስተ** : **ጽላት** : Kuf. 50. c) *describi vel censori*: Luc. 2, 1; **ለተጽሐፎ** : **ሀገረ** : **ዳዊት** : **ዐርገ** : Enc. Tachs. 28.

ጽሑፍ : part. scriptus, in-, per-, conscriptus, de iis, quae scripta sunt in libro, tabula al.: Kuf. 32; Deut. 28, 61; Jos. 8, 33; **ኩሎ** : **ዘጽሑፍ** : **ውስተ** : **ዝመጽሑፍ** : Jer. 25, 13; 2 Esr. 3, 2, 6, 2; **እለ** : **ጽሑፍን** : **በበአስግኑሆሙ** : 1 Par. 4, 41; Ps. 149, 9; Luc. 22, 37; Joh. 15, 25; **ጽሑፍ** : **ዲበ** : ... (inscriptus rei) Sx. Ter. 17; **ጽሑፍ** : **ውስተ** : **ሳሴዳ** : **ልብዩ** : **መጽሐፈ** : **ግብርናትዩ** : **ለከ** : Org.; de tabulis, libris, foliis, quae scriptura signatae sunt: **ጽሐፍት** : **ይሉቲ** : **መጽሐፍ** : **ውስጣን** :

ወአፍአሂን : Hez. 2, 10; Apoc. 5, 1; Ex. 31, 18, 32, 15; **መጽሐፍት** : **ጽሑፍት** : **ዕብራይስጥ** : Kuf. 12; **ጽላት** : **ጽሑፍ** : **ወግሉፍ** : Sx. Nah. 20; crebro: **ጽሑፍ** : *scriptum est*, ut: **ጽሑፍ** : **ከመ** : ... Job 42, 18; Matth. 2, 5, 4; 4. 6: 7. 10 al. a) *praescriptus*: **በከመ** : **ጽሑፍ** : **ለኩሎ** : **እስራኤል** : **ውስተ** : **ትእዘዘ** : Tob. 1, 6. b) *descriptus*, διαγεγραμμένος Hez. 42, 8. c) *adscriptus* i. e. *sententia scripta destinatus*: **እለ** : **ጽሑፍን** : **ለዝገታ** : **ደይን** : Judae 4.

ጸሐፍ : subst. *descriptio* i. e. *census*: ἀπογραφῆ Luc. 2, 2; cognovit Herodes **ከመ** : **በመዋዕለ** : **ጸሐፍ** : **ተወልደ** : Lind. e Vit. Mar.

ጽሕፈት : n. act. et subst., m. et f., Pl. **ጽሕፈታት** : 1) *scriptio* (a) *ars scribendi*: **መሃረ** : **ጽሕፈት** : F. M. 2, 11; **ጽሕፈት** : **ሠናዩ** : **ያአምር** : Sx. Med. 9. b) *scriptura*, Enc. 32, 16; Luc. 23, 38; Hen. 103, 2; angelus in palatio Belsazar parieti inscripsit **ጽሕፈት** : **ተዋይሎ** : Jsp. 275; **መልክኦ** : **ጽሕፈት** : Haim. Ab. (vid. sub **ክርተስ**). c) *titulus*: **ዘአልብን** : **ጽሕፈት** : **አበሳሁ** : Act. 25, 27 Platt. 2) *subscriptio*: **ጽሕፈት** : **ሰግዕት** : F. N. 26; **ጽሕፈታት** : **እደሆሙ** : Fid. Jac. Bar.; F. N. 27.

ጸሐፊ : n. ag.; Pl. **ጸሐፍት** : 1) *scriba, librarius, notarius*, Jer. 43, 10; Ps. 44, 2; Phlx. 189; **መጥባሕት** : **ጸሐፊ** : Jer. 43, 23; **ቀለመ** : **ጸሐፊ** : **በከቋሁ** : Hez. 9, 2 vrs. alt.; **ጸሐፍት** : **ነገሥት** : Esth. 3, 12; ገላማላው 2 Reg. 8; 17. 20, 25; 3 Reg. 4, 3; 1 Par. 18, 16; Enc. 36, 3; Ex. 5, 6; 1 Esr. 2, 16; **ጸሐፊ** : **ሰራዊት** : Jes. 36, 22; **ጸሐፍት** : **መባእ** : ገላማላው 2 Reg. 16, 18; Hen. 12, 3, 4. 2) *litteratus*, in specie *legis peritus*: ገላማላው 103, 18; ገላማላው Sir. 10, 5, 38, 24, 44, 4; **ዕዝራ** : **ጸሐፊ** : **ሕጉ** : **ለእግዚ** : 2 Esr. 7, 11; **ዕዝራ** : **ጸሐፊ** : 2 Esr. 18, 4; Matth. 5, 20, 8, 19, 12, 38, 13, 52 al.; **ግሙር** : **ጸሐፊ** : **ሀገር** : Tit. 3, 13; Matth. 22, 35; Luc. 11, 45, 46, 52; 14, 3 al. 3) *scriptor* a) *actor* libri: Abush. 50; **ጸሐፊ** : **ገንት** : (i. e. libri qui hortus inscriptus est) Phlx. 16. b) *historiographus*, Cat. Bibl. Bodl. p. 82; **ጸሐፊ** : **ተዝካር** : Jes. 36, 3, 22.

መጽሐፍ : subst., m. et f., Pl. **መጽሐፍት** : Pl. Pl. **መጻሕፍታት** : [مصحف] 1) *scriptura*: **ዘእንቦር** : **ለዝ** : **መጽሐፍ** : Dan. 5, 7 seq.; **በውስተ** : **ልሳንዩ** : (Lud. **እዝንዩ**) **አልሐስስ** : **መጽሐፈ** : (i. e. quid scribam) Enc. Masc. 26. a) *littera, literae*: 2 Cor. 3, 6. b) *ars scribendi, literatura*: **ይምሀርምሙ** : **መጽሐፈ** : **ወነገረ** : **ፋርስ** : Dan. 1, 4; Hen. 83, 2; Kuf. 7, 11; 19; ገላማላው 1 Dan. 1, 17; **ኢያአምር** : **መጽሐፈ** : Jes. 29, 11, 12; **አለቦም** : **ለሰብእ** : **መጽሐፈ** : Hen. 69, 9. c) *scripturae vel literarum genus*: **ጸሐፍ** : **ውስተ** : **(ለመማር)** : **መጽሐፈ** : **እንላ** : **እመሕያው** : Jes. 8, 1 (ገላማላው). d) *በመጽሐፍ*: *litteris, per litteras, scripto*: **ኩሎ** : **ዘአባእከ** : **ወአውገእከ** : **ወመሀብከ** : **ወነሃእከ** : **በመጽሐፍ** : **ይኩን** : Sir. 42, 7; F. N. 27 (vid. sub **መድኅን**); eos hortatus est **በመጽሐፍ** : **ውሃል** : Enc. Genb. 30. e) *inscriptio, titulus inscriptus*: **ረከበ** : **መጽሐፈ** : **ዘቀረጹ** : **ቀደምት** : **ውስተ** : **ከብኩከ** : Kuf. 8; ጭንጭጭ Matth. 22, 20; Marc. 15, 26; Luc. 23, 38; **መጽሐፍ** : **በጽሑፍ** : Enc. Mag. 29. 2) *liber, creberime*, ut Deut. 28, 58, 29, 20; Jos. 1, 8; 1 Reg. 10, 25; **መጽሐፈ** : **ነገረ** : **መዋዕሊሁ** : 3 Reg. 11, 41; **መጽሐፍ** : **ኅቲም** : Jes. 29, 11; Jer. 28, 60, 63; Sir. 24, 23; Koh. 12, 12; Luc. 4, 17; Joh. 20, 30; Act. 1, 20; Apoc. 1, 11, 5, 1; **መጽሐፈ** : **ሕያዋን** : Kuf. 30; Ps. 68, 33, 138, 15; **መጽሐፈ** : **ሕይወት** : Apoc. 3, 5, 13, 8; Asc. Jes. 9, 22; **ቤተ** : **መጻሕፍት** : *bibliotheca*

ጸመም፡ part. 1) *surdus*, Ex. 4, 11; Lev. 19, 14; Jes. 29, 18. 35, 6. 42, 18. 19. 44, 11; Ps. 37, 14. 57, 4; Marc. 7, 37; **በገም፡ወጽመም፡** Luc. 11, 14; Marc. 7, 32. a) seq. **አምነ፡** negat.: Genz. f. 120. 121. (vid. sub **በገም፡** c. 485). b) *inobediens*, qui audire non vult: **ተሎሙ፡ጸመማን፡** ἀνί-
κωσι Jer. 6, 28. 2) *mutus*, κωφός Matth. 9, 32. 33. 3) *durus*
vid. sub **ሕመም፡** — **Voc. Ae.፡ ጸመም፡** **ዘ፡ ደንቄር፡** v. **ደ**
ንቆር፡ =

መጽመሚ፡ subst. *surditas*; *obturatio aurium*, Lud. sine auct. (sed forma cum plane insolita sit addubitanda est).

II. ጸመ፡ inus., in quo potestas *tacendi* et *silendi* (vid. I **ጸመ፡**, **መመ**, **መመ**, amb. **ዝም**) in significatum *secreti*, *occul-
tuli*, *clandestini* abiit.

ጸም፡ subst. nonnisi in Acc. **ጸመ፡**, proprie ut videtur *clam*,
in secreto, deinde a) *in latrina* vel *-am*, *in secessum*:
በሕተቱ፡ ይነብር፡ ጸመ፡ ውስተ፡ ምግሳሠ፡ ጸርሐ፡ ቀሥፈ፡
Jud. 3, 24; **ጸመ፡ ይትገደና፡** εἰς ἀφεδρόνα Matth. 15, 17; Marc. 7, 19. b) Asc. Jes. 4, 22 verbis **አለ፡ አልበሙ፡ ስመ፡**
i. e. *anonymi* glossa addita est **ጸመ፡** i. e. *in apocrypho*. —
Voc. Ae.፡ ጸመ፡ ወዘመ፡ (vid. Marc. 7, 19) **ዘ፡ አንደሁ፡** (v.
ሕንዳክ፡) ዝምብሎ፡ =

ጸምሚት፡ et **ጸሚት፡** subst. (gramm. § 120, a) *secretum*
vel *ratio rei clandestina*; nonnisi adverbialiter usurpatur sive
በጸሚት፡ sive **ጸሚት፡** 1) *in occulto*, *secreto*, *clam*, *clan-
culum*, *occulte*, *furtim*: a) **በጸሚት፡** vel **በጸምሚት፡** λά-
ጃρα Job 31, 27; ἔν ἀποκρύφους Ps. 9, 30. 63, 3; ἔν σκωτο-
μύγη 10, 2; ἔν κρυφῆ Jes. 29, 15; **ሀብት፡ ዘበጸሚት፡** δόσις
λάጃρος Prov. 21, 14. b) **ጸምሚት፡** v. **ጸሚት፡** ἔν κρυφῆ
Ruth 3, 7; Jes. 45, 19; ἔν κρυφαῶσι Thren. 3, 10; κρυφῆ 2 Reg.
12, 12; ἔν κρυφῆ Joh. 7, 10; ἔν ἀποκρύφους Sir. 23, 19; λάጃρα
1 Reg. 18, 22. 26, 5; Matth. 1, 19; κλοπῆ Gen. 40, 15; κλέπτων
Tob. 1, 18. 2) *quiete*, *cum silentio*: **ማይ፡ ዘየሐውር፡ ጸ**
ምሚት፡ ስምገግ፡ Jes. 8, 6. — **Voc. Ae.፡ ደብት፡ ወጸሚት፡**
ዘ፡ ቀስታ፡ =

ጸመመ፡ *obligare* vid. sub **መመ**፡

ጸምር፡ *lana* vid. sub **ምር፡**

ጸመተ፡ inus. i. q. **መመ** *siluit*; **መመ** et **Hiph. ad silentium**
redegit, *delevit*; **መመተ፡** *quietum*, *tranquillum* esse.

አጽመተ፡ II, 1 *exstinguere*, *exstirpare*, *interneccione*
delere, Deut. 32, 25.

ጸመታ፡ subst. *bona* et *opes bello consumptorum*, Lud.
sine auct.

ጸመና፡ *solitudo*, *tranquillitas* vid. sub **መመ**፡

ጸምአ፡, **አጽምአ፡** *auscultare* vid. sub **ምአ፡**

ጸምአ፡ I, 1 [ጸምአ **سكبي**] Subj. **ደጽማአ፡** *sitiire*: Ruth 2, 9;
Jud. 4, 19. 15, 18; 2 Reg. 17, 29; Jes. 25, 5. 55, 1; Judith
8, 30; **ኢንጽማአ፡ አንክ፡** 8, 31; **ጽምአ፡** (Impr.) Jes. 65, 13;
Sir. 51, 24; Prov. 25, 21; Ps. 106, 5; Joh. 4, 13. 7, 37;

Matth. 25, 35; c. Acc. *aquae*, al.: **አለ፡ ጸምአ፡ ማየ፡ በበድው፡**
Jes. 48, 21; Ex. 17, 3; Ps. 142, 6; vel c. **ለ፡** Ps. 62, 2;
Matth. 5, 6; c. **ዣበ፡** Dei, Ps. 41, 2.

አጽምአ፡ II, 1 *siti afficere* vel *affligere* alqm: Org.;
አጽምአም፡ 3 Reg. 22, 27; seq. **አምነ፡** rei, cuius siti afficiunt
alqm: **አጽማአሁ፡ (ለአጻም፡) አምስታየ፡ ገነት፡** Macc. f. 23.

ጸመአ፡ part. *sitiens*, *siticulosus*, de animatis: Jes.
29, 8; Job 22, 7; Sir. 26, 12; Matth. 25, 37; **ነፍስ፡ ጸ**
ምአት፡ Jer. 38, 25; Jes. 29, 8; **ጸመ-አን፡** Jes. 25, 4; c. **አ**
ምአት፡ rei, quam sitiens desiderat: **ዘአመ-ንቱ፡ ጸመ-አን፡ አም**
ቃለ፡ አግዘሊ፡ M. M. f. 36; de terra: **ምድር፡ ጸምአት፡** Job
29, 23; Jes. 32, 2. 53, 2; Hen. 42, 3.

ጸምአ፡ subst. *sitis*, Ex. 17, 3; Deut. 8, 15. 28, 48; Jes.
41, 17. 44, 3; Judith 7, 13; **አመውት፡ በጸምአ፡** Jud. 15, 18;
Ps. 61, 4. 63, 26. 103, 12; 2 Cor. 11, 27; **ጸምአ፡ ማይ፡**
Am. 8, 11; Jes. 5, 13; **ሞተ፡ በጸምአ፡ ማይ፡** Gad. T. H.; **ባ**
ሔራ፡ ጸምአ፡ terra *siticulosa* Jes. 34, 6. 41, 18.

ምጽማአ፡ subst. *locus siticulosus* vel *aridus*, Ps.
106, 33.

ጸመወ፡ *tranquillum*, *quietum* esse vid. sub **መመ**፡

ጸማ፡ (etiam **ግማ፡**) subst., m. et fem., Pl. **ጸማት፡** [sine
dubio pro **ጸምማ፡**; potestas radices prima (coll. **መመ**), talm.
עֲמָצָה] in *constringendo*, *premedando*, *arctando*, *cogendo* fuisse
videtur] *labor*, in specie *gravis*, *molestus*, *opera*: **μύχθος** Lev.
25, 43; Koh. 1, 3. 2, 10. 4, 9; **πόνος** Ps. 127, 2; Sir. 11, 21;
κόπος Gen. 31, 42; **ጸማሆሙ፡ ዘአንበለ፡ ባቀሎ፡** Sap. 3, 11;
1 Cor. 3, 8; 2 Cor. 10, 15. 11, 23. 27; 1 Thess. 1, 3; Apoc.
14, 13; **ፍሬ፡ ጸማሁ፡** 4 Esr. 1, 33; **ይሕሰዩ፡ አምጸማ፡ አደዊ**
ሆሙ፡ Sx. Ter 17. a) *labore partum*: Joh. 4, 38; Hen. 7, 3;
Jes. 55, 2; Jer. 23, 10; Hez. 23, 29; Sir. 14, 15. 28, 15;
Prov. 5, 10; Ps. 104, 42; Deut. 28, 33; **ትሕሰዩ፡ አምጸማ፡**
Lud. Comm. hist. p. 306. b) *molestia*, *aerumma*, *sollicitudo*,
afflictio: Num. 23, 21; Koh. 10, 15. 12, 12; Job 5, 6; Ps.
72, 5. 16; **ἀγών** 1 Thess. 2, 2; Pl. **ጸማት፡** Philx. 20. 201 al.
α) de miseriis et aerumnis eorum qui jejunia et abstinentiam
exercent: Gad. Ad. f. 147; **በአንት፡ ጸማኩ፡ ወተጋድሎትኩ፡ ወ**
ተምዶትኩ፡ Sx. Ter 22. β) *vexatio* vel *miseria* eorum, qui
injuriam patiuntur: **ያደፍ፡ ደድቃን፡ አምጸማ፡ ኃጥአን፡** Hen.
53, 7; Ps. 9, 29. 37. c) **በጸማ፡** μετὰ πόνου *difficulter*, *aegre*,
Sap. 9, 16.

ጸመወ፡ quadr. I (denom.; nonnumquam **ጸመወ፡** scriptum),
Imprf. et Subj. **ይጸሙ፡**, *laborare*, *labore defatigari*,
operam impendere, plerumque **መመ**, **ሰ፡ ዘይገትአ፡ ወይሰ**
ርአ፡ ወይጸሙ፡ Sir. 11, 11; Gen. 49, 15 (*προεὶπὼν*); **ከንቶ፡ ይ**
ጸምዉ፡ Jes. 30, 5; **በከ፡ ጸመውኩ፡** 49, 4; Jer. 2, 24; Ps.
126, 1; 4 Esr. 3, 19; Joh. 4, 38; Matth. 6, 28; 2 Tim. 2, 6.
4, 5; Phil. 2, 16; 1 Thess. 5, 12; 1 Cor. 15, 58; c. **ለ፡** pers.:
alicui vel *pro* alqo, **አኩ፡ ለበሕተቱየ፡ ዘጸመውኩ፡** Sir. 24, 34.
30, 26; Lev. 25, 53; c. **ለ፡** rei, in qua opera collocatur: **ዘይ**
ጸሙ፡ ለአኩይ፡ κακόμυθος Sap. 15, 8; **ይጸምዉ፡ አሕዛብ፡**
ለከንቱ፡ Jer. 28, 58; Jes. 65, 23; Job 39, 16; Koh. 5, 15 var.;
Gal. 4, 11; vel c. **ለ፡** Jos. 24, 13; Sir. 6, 19; Koh. 5, 15 var.;
vel c. Acc.: **ሐምሐም፡ ዘኢጸመውኩ፡** Jon. 4, 10; c. Acc. *laboris*
ጸማሁ፡ ዘይጸሙ፡ (μυχθῶν) Koh. 1, 3; **ኅጻጠ፡ ትጽሙ፡ በቅጽ፡**

Sir. 6, 19; **ውኅድ፡ ጸመውኅ፡** 51, 27; Joh. 4, 38. a) *labore parere* vel *acquirere* alqd, Hen. 53, 2. b) *molestiam, labores, aerumnam* subire vel *suscipere*: **ጸሙ፡ ለምሆር፡** 2 Tim. 1, 8; **እንዘ፡ ይጸምዉ፡ ጸማ፡ ወእንዘ፡ ይትጋደሉ፡ ገድሉ፡** Enc. Ter 27; **ጸመው፡ ወተጋደሉ፡ ዕጹብ፡** Enc. Teq. 4. c) *vexari*: **ኢትጸሙ፡** ሢን መሳሪያ Luc. 7, 6; metu mortis, Lud. e. Vit. Dan.

አጸማት፡ II 1) *laborem creare, molestiam afferre, incommodare* alicui, c. Acc. Marc. 5, 35; Luc. 8, 49; Gad. T. H. 2) *laboribus defatigare, vexare, affligere*: **አጸ መውት፡ ሥጋግ፡ በተፀምዶ፡ ጸም፡ ወጸሎት፡** Sx. Teq. 1; Jared ነበር፡ በጸም፡ ወበጸሎት፡ ወአጸመው፡ ሥጋው፡ ፈድፋድ፡ Sx. Genb. 11; abstinentiā Gad. Ad. f. 147.

ጸማዊ፡ n. ag. 1) *laborans, operam impendens*, Gad. Ad. f. 122; **ጸማውያኒሁ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡** sese vocant editores N. T. rom. in Epil. Marci. 2) *labores, molestias, aerumnas tolerans*: Enc. Hed. 4; Enc. Mag. 17.

ጸሙና፡ *labor, exercitatio* affert Lud. c. 580; dubito an recte.

ጸማዕት፡ *sedes eremitae* vid. sub **ጸውማዕት፡**

ጽርሕ፡ subst., plerumque m., Pl. **አጽራሕ፡** et **አጽርሕት፡** et **አጽርሕ፡** [عَص] *structura excelsior, arx, palatium, תּוּרְיָא turris, arx*, de etymo vid. Ges. thes. p. 1186] 1) pars aedium superior, a) *conclave superior, coenaculum*, ስፔሬቆን et ስፔሬቆን 3 Reg. 17, 19, 23; 4 Reg. 1, 2, 4, 10; Jud. 3, 20—25; Jer. 22, 14 vs. alt.; Tob. 3, 17; Dan. 6, 10; Act. 1, 13, 9, 37, 39, 20, 8; **ጽርሕ፡ ዘመልዕልተ፡ ዴዴ፡** 2 Reg. 18, 33; (ፕሬቆን templi 1 Par. 28, 11; **አጽራሕ፡** Hez. 41, 7; **አጽርሕ፡** (v. **አጽራሕ፡**) ዴዴዳት፡ τὸν οὐρανὸν τῶν πυλῶν 4 Reg. 23, 8; ምሥዋዓት፡ ዘውስተ፡ አንሕስት፡ ዘአጽርሕ፡ አካላት፡ 23, 12; **ጽርሕ፡** τὰ ὑπερῶα Dei in coelis Ps. 103, 4; ἀνάγειον Marc. 14, 15; **ጽርሕ፡ ጽፍን፡** in quo Apostolos in Pentecoste congregatos fuisse (vid. Act. 1, 13) tradunt, Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8. b) deinde: *cubiculum, penetra, thalamus*, κοῦρῶν Jud. 15, 1; 2 Reg. 4, 7; Ex. 7, 28; 1 Esr. 3, 3; Judith 13, 4, 14, 15; Joel 2, 16; **ጽርሕ፡ ኅብ፡ ይልከክ፡** Kuf. 31; ταμειῶν Cant. 1, 4; Tob. 7, 15; 2 Reg. 13, 10 (schol. margin. **ሕልፍኝ፡** **አጽራሕ፡** Luc. 12, 3; συμφῶν Tob. 6, 16; παστός Ps. 18, 5; thalamus 4 Esr. 10, 1; **አጽርሕት፡** Sx. Mag. 26; κατὰλυμα Marc. 14, 14. c) **ዶቀ፡ ጽርሕ፡** *cubicularius* Jes. 39, 7; Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. 2) *aedes* altiores conspicuae, a) *templum*, ναός Apoc. 21, 22; Hez. 41, 1 seq.; Mal. 3, 1; Sir. 45, 9, 50, 1; 1 Esr. 6, 17; **ጽርሕ፡ መቅደስ፡** Ps. 5, 8, 10, 4, 78, 1, 137, 2; Hab. 2, 20; **ጽርሕ፡ መቅደስ፡ ለልዑል፡** Tob. 1, 4; **ጽርሕ፡ ቅድስተ፡ ስብሐተሁ፡** Dan. ap. 3, 30; **አነ፡ ነጻቂ፡ ወአከንጽ፡ ምክራባት፡ ወአጽርሕት፡** Sx. Genb. 26. b) *palatium*: በጽርሕ፡ መንግሥቱ፡ Sx. Dan. 4, 26; **ጽርሕ፡ አርዶም፡** sc. Dei palatium coeleste, M. M. f. 3; huc referendum videtur **አጽርሕት፡** pro **አጽርሕት፡** vid. supra c. 1264.

ተጽራሕ፡ subst. *contignatio* (Stodtwurf) Gen. 6, 16.

ጸርሐ፡ clamare def. sub **ጸርኅ፡**

ጸርቅ፡ pannus vilis vid. sub **በርቅ፡**

ጸሪቅ፡ (adj., deinde) subst., m. et f. [صَرَق] *tenuis* de

quavis re] 1) *numus minutus aeneus*, ut *as, assarius, terrencius, quadrans, obolus*: **ክልኤ፡ ጸሪቅ፡** λεπτά Marc. 12, 42; Luc. 21, 2; **በክልኤተ፡ ጸሪቅ፡ አሶርዮን፡** Luc. 12, 6; ὄβελος Prov. 17, 6 (4); χαλκός Matth. 10, 9; Marc. 6, 8, 12, 41. 2) *acs*: **ጸሪቅ** Hez. 22, 20 (at **ብርት፡** 22, 18); Hen. 52, 2, 6. — *Voc. Ae.* inter numorum nomina exhibet: **ጸራይቅ፡ ዘ፡ መስሐቅ፡** (መስሐቅ).

ጸሪቅት፡ subst. [f. a **ጸሪቅ፡**, i. q. صَرَفَة], Pl. **ጸራይቅ፡** et **ጸሪቃት፡** *placenta tenuis, laganum*: **ጸሪቅት፡** Ex. 29, 23; Lev. 8, 26; **ጸሪቃት፡** 2 Reg. 6, 19; **ጸራይቅ፡** 2 Reg. 13, 6, 8; 3 Reg. 19, 6; **ጸራይቅ፡ ናኣት፡** Ex. 29, 2; Lev. 7, 12; Num. 6, 15, 19; **ጸራይቅ፡ ኅብስት፡** 1 Par. 16, 3 vs. nov. — *Rad. Abb.*: **ጸሪቅ፡ ዘ፡ ቱሪስ፡** (quod verbum si quidem in usu erat, non potest non denominatum esse).

ጸሪቢ፡ I, 1, etiam **ፀሪቢ፡** [صَب] *caedere ascia, dolare, i. e. dolare, asciare vel fabricari, e lapidibus*: **ዘይጸርብ፡** Gad. Lal.; plerumque e ligno: **ዘይጸርብ፡ እምውስተ፡ ዕዕ፡** Ex. 31, 5; c. Acc. ligni: **ጸራቢ፡ ዘይጸርብ፡ ዕዕ፡** Sap. 13, 11; homines tamquam ligna: **ጸሪቦታ፡ በምሓተ፡ ኅጻኑን፡** 1 Par. 20, 3; c. Acc. operis fabricandi: **ጸሪቢ፡ ለጥ፡ መስቀረ፡** Hen. 89, 1; Sx. Genb. 26 (vid. sub **ምፈርት፡**).

ተጸርቢ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct. **ጽሩብ፡** part. *dolatus, asciatus*: **ዕዕ፡ ጽሩብ፡** πελεκητά 3 Reg. 10, 11; 4 Reg. 12, 12.

ጽራብ፡ subst., Pl. **ጽራባት፡**, *assula*: vestis discissa **ወድቀ፡ ቅድሚሁ፡ ከመ፡ ጽራባት፡ ዕዕ፡** Sx. Ter 5.

ጽርባት፡ n. act. *fabricatio, fabrica* lapidaria vel lignuaria: **መሆር፡ ግብረ፡ ጽርባት፡** Sx. Hed. 21; **ተምህረ፡ ግብረ፡ ጽርባት፡** ዘምክዶዶ፡ አእግን፡ ወምሐቀረ፡ ማይ፡ Sx. Genb. 10.

ጸራቢ፡, rarius **ጸራብ፡**, n. ag., Pl. **ጸራባት፡**, *faber lapidarius vel lignarius, fabricator*: τέκτων Matth. 13, 55; Jes. 40, 19, 20, 41, 7, 44, 12; Jer. 10, 3; Ep. Jer. 7; Hos. 8, 6; Sir. 38, 27; **ብሕሪ፡ ጸራብ፡** Lud. e. Vit. Theoph.; **ጸራብት፡** Zach. 1, 20; 2 Esr. 3, 7; **ጸራባት፡ ዕዕ፡** 4 Reg. 12, 11; **ጸራባት፡ ዕፀው፡** 1 Par. 14, 1. a) trsl.: **ጸራባት፡ እኪት፡** τέκτονες κακῶν Prov. 14, 22. b) **ሊቀ፡ ጸራባት፡** ἀρχιτέκτων architectus Ex. 31, 4, 35, 32; Sir. 38, 27; Jes. 3, 3; 1 Cor. 3, 10.

ጸራባዊ፡ id. Asc. Jes. 11, 2, 3.

ምጽራብ፡ subst. *locus ubi fabri opera sua fabricantur, officina fabrorum, fabrica*: erant homines **ዘየወጽኡ፡ መሬተ፡ እምጽራብ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡** Gad. Lal. **መጽራብ፡** vid. መዝረብ፡ c. 1044.

ጸርኅ፡ I, 1 [ጠገጃ صَرَخ] vic. **ጠርክ፡** et **ጠገጃ፡** amh. **ጸራ፡** Subj. **ይጽራኅ፡** alta et clara voce *clamare, vociferari*, **ጸርኅት፡ በበቢይ፡ ቃል፡** 4 Esr. 10, 39; Matth. 27, 46; Apoc. 6, 10; **ይጸራኅ፡ ደሙ፡ እምድር፡ እስከ፡ ሰማይ፡** Kuf. 4; de *proclamante* Apoc. 5, 2; de *plorantibus* et lamentantibus: **ጸርኅ፡ ወስከዩ፡** Gen. 45, 2; Ruth 1, 9, 14; 4 Esr. 9, 38; 1 Reg. 4, 13; Job 2, 12; **ጸራኅነ፡ ጽራኅነ፡ መሪረ፡ ወብካዩ፡** Hen. 65, 5; de *implorantibus*: Ps. 31, 3; Job 35, 12; Kuf. 23; **አጸርኅ፡ ወአዕወደ፡** Thren. 3, 8; c. ኅብ፡ pers.: **ይጸርኅ፡ ኅብካዩ፡** Jer. 11, 11; **ጽራኅ፡ ኅብካዩ፡** 40, 3; Tob. 6, 18; Judith 4, 15, 7, 19; ሰብ፡ **አኅለቀት፡ ጸራኅ፡ ኅብ፡ እዝግ፡** 10, 1; Joel 1, 14; Ps. 4, 4.

54, 18; ይጽርፍ: ዲቤክ: ጎበ: እግዚ: Deut. 15, 9; c. Acc. ቃለ: Ps. 3, 4, 31, 3, 141, 1; Hen. 9, 2; de acclamantibus, inclamantibus, c. ለ: pers.: Jud. 9, 54; 1 Reg. 17, 8, 20, 37, 38; c. እምድገረ: pers.: Jud. 18, 22; 1 Reg. 24, 9; c. Acc. pers.: ጸርፍ: ከያይ: Enc. Nah. 13; de cornu, tuba clangente: ጊዜ: ይጽርፍ: ቀርን: ወይትነሥ: ምውታን: Genz. f. 120.

ጸረፍ: subst., plerumque m., Pl. ጸረፍት, clamor, vociferatio: Gen. 13, 20; Ex. 11, 6; 1 Reg. 4, 14; Ps. 5, 1, 17, 8; Jon. 2, 3; Koh. 9, 17; Esth. 1 aper. (βουῆ); ጸረፍ: ሰብይ: ወላሕ: ዐቢይ: Esth. 4, 3; Hen. 65, 5; Asc. Jes. 11, 14; c. Gen. obj.: Hen. 89, 39; ጸረፍት: Hen. 9, 2.

ጸርፍ: coenaculum vid. ጸርሕ:

ጸርንዕት: subst. [רצף lepra] porrigo, impetigo pruriens: ዘጸርንዕት: ዐ: ሳዕሌሁ: λειψήν Lev. 21, 20, 22, 22. [Ludolfi Gregorius „intelligebat factorem quorumdam hominum, hircum dictum“].

ጸረኡ: subst. incertae significationis, non occurrit nisi in locutione ሐመረ: ጸረኡ: ceratium, siliqua vel faba Graeca, vid. sub ሐመር: c. 76. Dubium, utrum ጸረኡ: nomen arboris sit, an nominis proprii ጸርኡ: i. e. Graecia forma alia (sicut Lud. coniecit), quamquam equidem haec formam nusquam reperi.

ጸራዲት: subst. Pl. (sine dubio a Sing. ጸርዲ:), ut videtur lumbi vel inguina, μηρόι, ሥብሐ: ዘውስተ: ጸራዲት: (v. ጸርዳት:) Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. — Voc. Ae.: ጸራዲት: ዘ: ስ: ታልማ: :

ጸርዐ: አጸርዐ: intermittere, cessare vid. sub ዐርዐ:

ጸርዩ: I, 1 [صَرَى طَرَى fluxit, manavit; inde propagatur significatio liquandi et purgandi: ገንፍ: ምን: merum, purum; amh. ጥሬ: merus] 1) liquando purgari: ከመ: ወርቅ: ዘይ: ጸረ: እምጸኡ: Herm. p. 22; ይጸርዩ: ቦቱ: ib. 2) liquidum i. e. purum esse: እምከመ: ጸርዩት: ጎሊና: Fal. f. 76 (vid. sub ሰፈፈ:).

አጸረዩ: II, 1 1) liquare, de-, eliquare, liquando purgare, metalla: Ps. 11, 7; Mal. 3, 3; አጸርዩ: ለብሩር: ዘኢኮነ: ፍቱ: Prov. 25, 4; Enc. Teq. 5; trsl.: ከመ: ዩርስንም: ወ ይጸርዩም: Dan. 11, 35; አጸረዩኩክመ: እምጎጢአትክመ: Hez. 36, 33. 37, 23; Lit. 171, 3. a) defaecare, M. F., crebro. b) abluere: si quis in balneo est ወኢያጸር: ርስሐቶ: F. N. 11. 2) liquidum i. e. sincerum reddere: ለእመ: አጸረዩ: ንከሐሁ: በጸንዕት: ወ: ሰዩቶ: Kedr. f. 75.

ጸፋይ: part., f. ጸረት: 1) liquidus, liquando purgatus, probus: ብሩር: ጸፋይ: Job 22, 25; ፍትኖ: እመ: ጸፋይ: ወ: እቱ: Zach. 11, 13; Ps. 11, 7; ወርቅ: ጸፋይ: Job 28, 19; Dan. 2, 32; Prov. 8, 10; 1 Par. 28, 18; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 378. 2) defaecatus, limpidus, merus: ጸፋይ: ማይ: Hez. 34, 18 vs. nov.; ወይን: ጸፋይ: Clem. f. 21; ማይ: et ጎምሀርት: ጸፋይ: Enc. Sen. 25. 3) liquidus i. e. a) probus, sincerus: በጎሊና: ጸረት: F. M. 16, 1; በጸፋይ: ጎሊና: Clem. f. 231; Org. 1; ልብ: ጸፋይ: Enc. Nah. 13. b) purus: ጸፋይ: እምነውር: F. N. 10; ንጹሕ: ወጸፋይ: እምከሉ:

ነውራት: F. M. 21, 3; de quavis re, ut de velis Chr. Ta. 34 (vid. መዝርዕ: c. 1047).

ጸርዩት: subst. limpidudo, puritas, sinceritas, probitas: in coelis est ፍሥሐ: ዘኢይረከዐ: ሐዘን: ወአልዐ: ተሐምጎ: ወስተ: ጸርዩታ: Chr. Ta. 23; በእንተ: ጸርዩት: ንጹሕ: Sap. 7, 24; ጸርዩት: ጎሊናሁ: F. M. 6, 4; Jsp. p. 284; ከመ: ይኩን: አምልኮቶመ: በንጹሕ: ወበጸርዩት: ተግሒሥመ: እምአምልኮ: ሰዩቶ: p. 293.

መጸርይ: subst. crocus, Cant. 4, 14; ነስንስኩ: ምስኩብዩ: መጸርይ: ወቤተሃይ: በቀናንምስ: Prov. 7, 17; Did. 2; ይለብስ: ዘሕብረ: መጸርይ: Herm. p. 56. — Voc. Ae.: መጸርይ: ዘ: ቀጋ፡ aliud vid. sub ረዳ: (Lud. asserit, vocabulum etiam መጸርይ: et ምጸርይ: scribi, quod equidem nusquam invenit).

ጸቀጎንቋን: vid. sub ጸቀጎንቋን:

ጸቀው: I, 1 [صَبَّ صَبَّ percussit; سَقَبَ سَقَبَ palus-tentorii] pangendo vel tundendo infingere clavum, évécrouse Jud. 4, 21. — Voc. Ae.: ጸቀው: ደመቀ: ብ: ጫፈለቀ: :

ጸቃውዕ: subst. Pl. (a Sing. ጸቂዕት: ut videtur), mel purum, mel favorum liquidum, [an a صَعق eodem modo derivatum, quo صَبَّ mel album a ضرب?] κηρῶν, κηρῶν (vid. etiam ዘትር: ጸቃውዕ: መጻር: Prov. 16, 24. 27, 7; Kuf. 42; Luc. 24; 42 Platt; Org. 2; ጸቃውዕ: Luc. 24, 42 rom.; Cant. 4, 11; Prov. 24, 13; እግዚ: ጎብረ: ጸቃውዕ: እምቁጽል: ወ ጸጌያት: ጥዑማን: Clem. f. 171; ጸቃውዕ: ዘእምነ: ዕንቀራ: ትትቀዳሕ: Org. 5; trsl.: ኢያማዕርር: ጎርዲዩ: ጸቃውዕ: ዘማ: ጎስርት: Ent. Teq. 29. — Voc. Ae.: ጸቃውዕ: አያያት: ዘ: ወለላ: :

ጸቀጎንቋን: (etiam ጸቀጎንቋን) subst. lucertae species, crocodilus terrestris: Lev. 11, 29. [Nomen sine dubio convenit cum σαύρος, σαύρος scineus]. — Sec. Lud. amharice vocatur እንቅቀላ: at Voc. Ae.: ጸቀጎንቋን: v. ጸቀጎንቋን: ዘ: ፈፈፈል:

ጸበል: subst. (m.) [perperam a Lud. ad ኃጎጎ fimus (de quo vid. ዝብል) refertur, neque magis ኃጎጎ ኃጎጎ طفال huc pertinere videtur] pulvis, νεοτοπτός, γούς, Deut. 9, 21; Ps. 17, 46. 34, 6; Job 21, 18; Jes. 3, 24. 5, 24. 41, 15; Ep. Jer. 16; Dan. 2, 35, 4 Reg. 9, 17; ጸበል: ምድር: Jes. 48, 19; Hen. 41, 3; ለ: ሰረገላ: Jes. 17, 13; ለ: አገረክመ: Matth. 10, 14; Nah. 1, 3; Jes. 49, 23; ይደፍነኩ: ጸበል: እምብዝኩ: አፍራሲሁ: Hez. 26, 10; ጸበል: ዘእምአረፍት: Jes. 29, 5; ጸበል: ቤት: Ep. Jer. 12; ለ: ሐመር: Jes. 17, 13; ለ: አፈው: Cant. 3, 6; ለ: ሐመር: 4 Esr. 13, 16; ተናገረ: ጸበሊኪ: Jes. 52, 2. — Voc. Ae.: ጸበል: ዘ: ትብያ: :

ጸቡል: part. pulvere sparsus, pulverulentus: ትራሕዩን: ጸቡላን: እምቀትል: ὄρας ἤμας ἐν πολέμῳ κεινομαμένους, Cyr. ho. f. 110.

ተጸብለዩ: III, 1 quadr. (denom.) pulvere conspergi vel contaminari: ሰላም: አበል: ጎሊናክ: ጸፋይ: ዘኢረስሐ: ምንተኒ: ወኢ: ተጸብለዩ: Enc. Mag. 6.

I. **ጸብሐ** I, 1. [ع cum derivatis] Subj. **ደጽባሕ**, *illucscere, dilucscere, illucscere*, plerumque impers.: **ደጽባሕ**: Job 7, 4; Gen. 1, 5; **ሶብ፡ጸብሐ**: Ruth 3, 13; Gen. 29, 25; Jsp. p. 370; Marc. 15, 1; **እስከ፡ጸብሐ**: 1 Reg. 3, 15; 2 Esr. 17, 3 var.; **እምከመ፡ጸብሐ**: Job 24, 17; Matth. 16, 3; **እስከ፡ደጽብሐ**: Ruth 3, 13, 14; Jes. 38, 13; 1 Reg. 15, 22; **ዘእንባለ፡ደጽባሕ**: Jes. 17, 14; **ጸቢሐ**, (cum illucsceret sc. dies) Ex. 16, 12; Esth. 2, 14; Rel. Bar.; Matth. 27, 1; Marc. 13, 35; Luc. 4, 42; **እንተ፡ጸቢሐ**: Act. 12, 6 Platt; passim addito **ብሐር**: (q. v.), ut: **እስከ፡ጸብሐ፡ብሐር**: 1 Reg. 25, 36; vel nomine diei: **ለጸቢሐ፡እኩድ**: Matth. 28, 1; **ለጸቢሐ፡ዐርብ**: (feria sexta), Lud. e Lit. Mss. a) cum pron. suff.; *alicui, ሶብ፡ጸብሐከመ: 1 Reg. 29, 10; 2 Reg. 2, 32. b) **እንተ፡ጸብሐት**: α) quaequae (dies) illucscit i. e. *singuli dies vel quovis die, quotidie, singulis diebus*: Gen. 39, 10; 4 Reg. 25, 30; 2 Esr. 18, 18; Prov. 8, 21 var.; 8, 30; Dan. ap. 13, 6; Jer. 52, 34; **ኩሎ፡አሚረ፡እንተ፡ጸብሐት፡ከዕበ፡ለለ፡ዕለት**: Sir. 45, 14; **እንተ፡ጸብሐት፡ኢትወል፡ፍርከ**: Sir. 7, 18; Kuf. 32, 37; Act. 16, 5; Jsp. p. 355. β) eadem (die) quae illuxit i. e. *eodem ipso die, αὐθιμέρον* Deut. 14, 15; Prov. 12, 16.*

አጽብሐ II, 1 *illuminavit*; Lud. sine auct.
ተጽብሐ III, 1 et **ተጽብሐ** III, 3 *mane salutare* alqm vel se invicem: **እመ፡ረከብክ፡ሰብአ፡ኢትጸብሐ** (v. **ኢታጽብሐ** II, 2?) **ወእመብ፡ዘተጽብሐክ** (v. **ተጽብሐክ**) **ኢታውሥኦ**: 4 Reg. 4, 29 (in vers. nov.: **ብሐ፡ብረሐ**). — *Voc. Ac.*: **ኢትጸብሐ፡ዘ፡ኢታውሥኦ**.

ጽባሕ: subst., m. et f., Pl. **ጽባሐት**: 1) *tempus matutinum, prima lux, mane*: **በጊዜ፡ጽባሕ**: ἐν φυλακῇ τῆ ἑωδυνῇ 1 Reg. 11, 11; **ሶብ፡ጎሐ፡ጽባሕ**: τὸ πρωὶ διέφρασε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; 2 Reg. 17, 22; Judith 14, 2, 11; **ጎሐ፡ጽባሕ**: ἀνέβη εὐ ὄρθρος Gen. 32, 27; Jos. 6, 15; **ተሠርዐ፡ጎሐ፡ጽባሕ**: φέγγος πρωϊνόν Job 38, 12. a) in particula: α) **ከከበ፡ጽባሕ**: *lucifer, phosphorus*, Job 38, 12 al., vid. sub ከከብ: c. 865. β) **አፈ፡ጽባሕ**: *primum diluculum* vid. sub አፍ: c. 809. γ) **በጽባሕ**: *mane* Job 1, 5; Jes. 5, 11, 50, 4; Jer. 20, 16; Ps. 5, 3, 4, 72, 14, 91, 2, 100, 10; 1 Reg. 3, 15; Joh. 8, 2; Act. 5, 21; Marc. 1, 35 al. δ) **ለለ፡ጽባሐ**: *quovis mane, singulis matulinis* (quovis die): Jes. 28, 19; Thren. 3, 23; (Prov. 8, 21); III Sal. Mar. 1; Gad. T. H. b) *ortus sideris* Hen. 18, 15. c) **dies** (ubi dies numerantur): **ኃጽባሕ**: τσαράκοντα ἡμέρας Gen. 50, 3; Num. 13, 25; **ለለ፡ጽባሐ**: *singulis diebus* Prov. 8, 21. d) **dies crastinus**: **ዘትወልድ፡ጽባሕ**: ἡ ἐπιούσα Prov. 27, 1; **ጸመ፡ልደት፡ወተፍጻሚቱ**: **ዘጽባሐሁ፡ዕለተ፡ባዕለ፡ልደት**: (finitus eo die quem sequitur dies natalicius) Abush. 38. (aliás **ጊሰም**.) 2) *oriens, plaga sive pars orientalis*: **ብሐረ፡ጽባሕ**: Job 1, 3; **ምድረ፡ጽባሕ**: Kuf. 8; **ደብረ፡ጽባሕ**: Kuf. 4; **ነፋስ፡ጽባሕ**: νότου εurus Hez. 27, 26; ἀνατολή Am. 8, 12; Hez. 11, 1, 40, 6 seq.; 43, 1 seq.; Ex. 37, 11; Jos. 7, 2; Kuf. 8; **እምጽባሕ**: Jes. 41, 2; ἔξοδοι Ps. 74, 6; ἀπρωίωτης Hez. 20, 47, 21, 4; **ነገሥተ፡ጽባሕ**: Jer. 32, 12; Jud. 8, 10; **መንገለ፡ጽባሐሁ**: Lev. 1, 16; Jos. 12, 1; **በጽባሐሁ**: Kuf. 7, 8; **መንገለ፡ጽባሕ፡ደብብ**: Kuf. p. 38; etiam in Acc. loci: **ደብረ፡ዘይት፡ዘቅድመ፡ኢዩዩሳልም፡ጽባሐሃ**: Zach. 14, 4; Pl. **ጽባሐቲሁ**: regiones ad orientem ejus sitae Kuf. 8.

ጽባሐዊ: vel **ሐይ**: adj. rel. 1) *matutinus*: ከከበ፡ብር

ሃን፡ጽባሐዊ: Apoc. 22, 16; Org. 2, 2) *orientalis, ad orientem situs*: Num. 35, 5; Jud. 8, 11; 3 Reg. 7, 25; 2 Esr. 13, 26; Hez. 40, 44 vrs. nov.; 47, 1, 8; Apoc. 21, 13; **ነፋስ፡ጽባሐዊ**: *urus* Hen. 77, 1; **ነፋስ፡ጽባሐይ**: Hen. 76, 5; Sir. 43, 16 (ubi Gr. νότος) et 20 (ubi Gr. ἄνεμος βορέης habet).

II. **ጸብሐ** I, 2 et 1 *tributum, vectigal, stipendium pendere vel pensitare, stipendiarium esse* alicui: **ኩነት፡ቄሌ፡ዘዐርዖ፡ወረንቄ፡ወጸብሐ፡ሎሙ**: 1 Esr. 2, 23; **ብረሃ፡ጸባሕተ፡ጽብሐ**: Rom. 13, 7; **ከመ፡ደጽብሐ፡ለያዕቆብ** (v. **ደጽብሐ**) et **እንዘ፡ደጽብሐ፡ለያዕቆብ**: Kuf. p. 137; oramus pro iis **እለ፡ፍሬ፡ደጽብሐ፡ለቅዱሳት፡አብያተ፡ክር፡ት**: Lud. e Ssal. Reg.

አጽብሐ II, 1 i. q. I, 2, ut: **ለእመ፡አጽባሕከመ፡ሊት፡ጸባሕት**: Macc. f. 7.

አጽብሐ II, 2 *vectigal, tributum, stipendium imponere* alicui, c. Acc. pers. et rei 1 Reg. 8, 15, 16.

ጸባሕት: subst., m. et f., Pl. **ጸባሐት**: (Sx. Sen. 4, si quidem lectio sana est) et **ጽባሐት**: (Jes. 57, 8 var.), [de etymo nihil certi habemus] *tributum, stipendium, vectigal, portorium, φόρος* 3 Reg. 10, 15; 2 Esr. 4, 13, 20, 6, 8; **ጸባሐት፡ኢትነሥኦ**: 7, 24; **ለጸባሕት፡ዘናገብአ፡ለንጉሥ**: 2 Esr. 15, 4; **ኢያንባሕ፡ጸባሕት**: 1 Esr. 2, 18; 2 Par. 36, 3; Deut. 20, 11; **ዮንድጉ፡ሎሙ፡ጸባሕትሎሙ**: 1 Esr. 4, 50; **አገበሮሙ፡ጸባሕት**: 4 Reg. 23, 32; **የሀብ፡ጸባሕት፡ለፈርዖን**: 23, 35; Rom. 13, 6, 7; Clem. f. 190; Rel. Bar.; Jsp. p. 311 seq.; **ሠርዐ፡ጸባሕት፡ሳዕሌሆሙ**: Kaf. 34; **ጸባሕት፡ዐቢድ**: Prov. 28, 16; ἔξυνα 2 Reg. 8, 2; **ጸባሕት፡ዲፍር**: κίρσος Matth. 22, 17; **አለ፡ጸባሕት**: i. q. **አለ፡ጸባሕት፡ይነሥኦ**: Matth. 17, 24, 25; de tributo (τέλος) quod Deo datur: Num. 31, 28, 37 seq.; trsl.: **እስመ፡ጸም፡ጸባሕት፡ሥጋ፡ውእቱ፡ወጸሎትኒ፡ጸባሕት፡ነፍስ፡በከመ፡ምጽዋት፡ጸባሕት፡ንግድ**: Abush. 38; F. N. 15, *donum* in memoriam sui datum, ut videtur, Jes. 57, 8 var. (vid. sub **ጽብሐት**). — *Voc. Ac.*: **ጸባሕት፡ዘ፡የወር** (v. **የወር**).

መጽባሕ: part. (II, 2) *evactor tributorum, telonarius, publicanus, portitor*, Matth. 9, 10, 11; 19 Platt; Marc. 2, 15, 16; Luc. 3, 12, 5, 29, 30.

መጽብሐዊ: part. c. term. adj., id.: Matth. 5, 46, 10, 3, 18, 17, 21, 31; Luc. 5, 27, 15, 1 Platt; 18, 10, 19, 2.

መጽብሐ: 1) part. (I, 2) c. term. adj. *tributarius, vectigalis*: **ከንዎሙ፡መጽብሐ**: Jos. 19, 48; Jud. 1, 29 seq.; **ረሰዮሙ፡መጽብሐ**: 3 Reg. 10, 22; Jud. 1, 28, 2) part. (II, 2) c. term. adj.: *telonarius, publicanus*, Luc. 15, 1 rom.; Matth. 11, 19 rom.

ምጽባሕ: etiam **መጽባሕ**: in N. T. rom., subst. locus ubi vectigalia exiguntur et penduntur, *telonium*: Matth. 9, 9; Marc. 2, 14; Luc. 5, 27; **እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ምጽባሕ**: Sx. Ter 25.

ጸብሐ *tingere* vid. sub **ጸብት**:

ጸበረ: etiam **ዐበረ**: I, 1. [صبر et צבר] potestatem *ligandi et congerendi* habent; nescio an inde derivari possit *comprimere et subigere* massam, sicut in **صبر جبل**, talm. **בצב** subigere

ሥአ፡ ጸባአ፡ተ፡ ἔγειραι πόλεμον 1 Esr. 1, 23. — *Voc. Ae.* ጸባአ፡ተ፡ ዘ፡ አርባኞች፡፡
ተጸባአ፡ n. ag. (III, 3) *qui bellum infert, oppugnator*: 1 Reg. 28, 16 var.; **አንትዑ፡ አዕራረ፡ ተጸባአያን፡** Chr. Ta. 27.
መጽብአት፡ subst. *exercitus, agmen copiarum*: **እመ፡ ሰማዕስ፡ ቃለ፡ ድምፁ፡ ሀከሎ፡ እምፍጽሙ፡ መጽብአቶሙ፡** (ubi LXX habent ἄκρων τῶν ἀπλων) 1 Par. 14, 15.
ምጽባላ፡ subst. *castra, arx*: haec est Aelia (አይልያ፡ i. e. Hierosolyma) ዘይሰመይ፡ ምጽባላ፡ ጻዊት፡ Abush. 47.
ጸባአት፡ n. prgr. sc. Σαβαώθ (σινναθ), *Deus exercituum*: **እግዚአብሔር፡ ጸባአት፡** Jes. 1, 24, 2; 11. 5, 7. 9. 6, 3. 5; Jos. 6, 17; 1 Reg. 15, 2; Rom. 9, 29; Jac. 5, 4 al.; etiam nomine Dei non praemisso: **ሥጋዊሁ፡ ለጸባአት፡** Org. 4. — *Voc. Ae.* ጸባአት፡ ዘ፡ አሸናፊ፡፡

II. ጸብአ፡ I, 1 [dubium videtur, an e I ጸብአ፡ propagatum primitus bello vastari significaverit] *vastum esse vel fieri*: **አሬሰዮ፡ በዳ፡ ለደብረ፡ ሴይር፡ ወይማስን፡ ወይጸብአ፡** Hez. 35, 7.
ጽቡአ፡ part. *vastus, desolatus*: **ትከውን፡ ጽቡአ፡** (var. pro በዳ) Hez. 35, 4; **ጽቡአ፡ ብሔሩ** Herm. p. 20; **ጽብአት፡** Jer. 40, 10 var.

III. ጸብአ፡ I, 1 ut videtur *cessare, intermittere*: **ከመ፡ ገብር፡ ዘተሎ፡ ጊዜ፡ የሐትትዎ፡ ኢይጸብአ፡ ቍስል፡ ለሥጋሁ፡** Sir. 23, 10.
አጽብአ፡ II, 1 *cessare facere, intermittere*, vel simile quid: **ዘያፈቅር፡ ወልዶ፡ ኢያጸብአ፡** (v. ኢያዕርዕ) ተግዛጸ፡ ἔνδελεχῆσαι Sir. 30, 1.

አጽባዕት፡ subst., f. et m., Pl. አጽባዕት፡ [ጸጸጸ ἰῶν, اصبع[፡]]; de etymo vid. Ges. thes. p. 1148] *digitus*, a) manus, Ex. 8, 15, 29, 12, 20; Lev. 4, 6, 8, 23, 14, 16; 2 Par. 10, 10; **ወሐት፡ አጽባዕት፡ እደ፡ ሰብአ፡** Dan. 5, 5; Matth. 23, 4; Luc. 11, 20; **አጽባዕት፡** Kuf. 23; 2 Reg. 21, 10; 1 Par. 20, 6; Ps. 143, 1; Prov. 7, 3; Jes. 17, 8, 59, 3; Marc. 7, 33. b) pedis: Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; Dan. 2, 41, 42; ሰላም፡ ለአጽባዕሱ፡ አቅርጎት፡ አእጋር፡ ክልኤት፡ I Sal. Mar. 33. c) quatenus usurpatur pro mensura: 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. d) *annulus*, Ex. 25, 15, 26, 27 in FH (aliās ሕለቃት፡ አጽባዕት፡ Ex. 27, 4), in caeteris ዕባን፡ vel አዕባን፡ — *Voc. Ae.* አጽባዕት፡ ዘ፡ ጻፋች፡፡

አጽባዕት፡ i. q. አጽዕብት፡ vid. sub ጽዕብ፡

ጸበዮ፡ I, 1 [vic. ጸበት፡ q. v.] 1) *fluere, effluere*: **እስከ፡ ተበጽሎ፡ ሥጋሁ፡ እመለያልዬሁ፡ ወአንጉዑ፡ ይጸቢ፡ እምአዕዕምቲሁ፡** Sx. Mag. 17 (si quidem lectio sana est, mendis enim scateat hic locus). 2) *natare, innare*: **ውአቲ፡ መስቀር፡ ይጸቢ፡ ጳብ፡ ማይ፡** Hen. 89, 6.

ጸታ፡ ordo, series vid. sub ጸወተ፡

ጾተሎ፡ subst. *potus quidam inebrians*, (ut *zythum, sicera* al.) [vid. quae de سطل observavit de Sacy in chrest. ar. ed. II t. I p. 282]: **አውጸሕክ፡ ሎቲ፡ ወይን፡ ወጹተሎ፡** οἶνον καὶ μέθυσα Mich. 2, 11; **ኢያውጽሎ፡ ለእግዚ፡** ወይን፡ ወጹተሎ፡ ወኢያሠነዩ፡ ሎቲ፡ Hos. 8, 4 (abaque auctoritate Graeci). —

Lud. exhibet ጾተሎ፡ e schedis Th. Petraei. — *Voc. Ae.* ጾተሎ፡ ዘ፡ ወይን፡ ወጋገቅ፡ (v. ወንገገቅ፡).

ጸተመ፡ (ፀተመ፡) I, dubium num 1 an 2, [اصدم collisit rem duram cum altera dura, coll. اصدم contunderere, conterere, idola Kuf. 31; **ጸተሞ፡ ያዕቆብ፡** (ለጣዖተ፡ ራሔል) M. M. f. 193. — *Sec. Lud.*: *crura et brachia alicui fregit*. — *Voc. Ae.* ጸተመ፡ ዘ፡ ሰበረ፡

ጸተም፡ part. *contusus*, Lev. 22, 24 ἐκτεθλαμμένος sc. testiculis sec. Hebr.; *sec. Lud.*: cui membra fracta sunt.

ጸትመት፡ n. act. *contusio*, *sec. Lud.* *fractio crurum*, sine auct.

ጸተም፡ vel ጸተሞ፡ subst. ut videtur *cutis olivarum fusca* [an primitus *fraces olivarum contusarum*?]: **የጎድግቲ፡ ዘይት፡ ጸተሞ፡** v. ጸተሞ፡ Jer. 13, 23 vrs. ant. (haec verba interpret primus substituit Graecis: εἰ ἀλλάξεται Ἀἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ).

ጸጎብ፡ *vas figinum, urceus* vid. sub ጸሕብ፡

ጸጎዶ፡ *laevem, mollem* esse vid. sub ጽሕዶ፡

ጸጎድ፡ et ጸጎድ፡ subst. [اصع[፡]] *juniperus excelsa* (amh. ዕድ፡ vid. Harris I p. 246; II Ὠψ, p. 26), *cedrus*, Chr. Ax. f. 93; Sx. Geub. 19; ፍሬ፡ ጸጎድ፡ M. F.; κέδρος ጸጎድ፡ et ጸጎድ፡ (i. e. ጸጎድ) Jes. 9, 10; ዕፀ፡ ጸጎድ፡ ሄሪዕን κέδρινον Lev. 14, 4, 6, 7, 49 seq.

ጸንሐ፡ I, 1 [quod equidem non cum Ludolfo ad اصع[፡] i. e. صنع (ጸንዐ) *artificiose conficere*, sed ad ጸን፡ ጸን፡ retulerim (at قند vid. sub ጠንቅቅ፡); a *subsido* enim et *se demittendo* facile derivatur *insidiari et expectare*] Subj. ይጽናሕ፡ 1) *insidere* viam, *insidiari*, c. Acc. viae: **ጸንሐ፡** (sic) ፍፍተ፡ ወቅትል፡ ነፍሱ፡ ሰብአ፡ Clem. f. 226; ጸንሐ፡ ፍፍተ፡ f. 211; ἔνεδρῶσεν Prov. 7, 12; Ps. 9, 30—32; Act. 23, 21; c. Acc. pers.: በገጻም፡ ጸንሐት፡ Thren. 4, 19; Num. 35, 20; እለ፡ ይጸንሐት፡ ἐγκάσττοι Job 19, 12. a) *observare, speculari*, c. Acc.: ዐይነ፡ ዘማዊ፡ ይጸንሐ፡ ጽልመተ፡ Job 24, 15; ይጸንሕዎ፡ ይርከብዎ፡ παρετηρούσαν Dan. ap. 1, 12; ὑποβλέπεσθαι 1 Reg. 18, 9. b) *occasionem captare*: ይጸንሐ፡ ስጥጥጥ፡ καίρῳ Judith 12, 16. 2) *expectare, manere*, Job 2, 9; Thren. 3, 21, 24; ጸንሐ፡ ሆዮ፡ እስከ፡ የጎልፍ፡ ኤርምያስ፡ Rel. Bar.; Ex. 19, 11; Hen. 3; ጽናሕ፡ ንስቲተ፡ Hen. 52, 5, 108, 2, 3; Hebr. 10, 13; ይጸንሐ፡ ጎቤዮ፡ Matth. 15, 32; c. Acc. pers.: ጸናሕ ኩክሙ፡ Job 32, 16; Ruth 1, 13; እጸንሐ፡ ለእግዚ፡ Jes. 8, 17; Ps. 39, 1; ጸንሐት፡ Tob. 5, 7; ጸንሐሙ፡ ምስለ፡ ተዓይኒ፡ Judith 7, 12; Act. 20, 5; vel rei: ጸንሕዎ፡ ለምስረቲ፡ Sir. 2, 7; ጽናሕ፡ ፍሬሃ፡ በሩከ፡ 6, 19; ጸናሕነ፡ ፍተሐ፡ Jes. 59, 11; ጸንሐ፡ Hab. 2, 3; Rom. 8, 19; seq. Subj. verbi: ጸንሐሙ፡ ኤልዩስ፡ ያውሥአም፡ ለኢዮብ፡ Job 32, 4; ጸናሕክዎ፡ ይፍረይ፡ Jes. 5, 2, 4, 7; (Dan. ap. 1, 12); c. ለ፡ rei: ለምንት፡ (v. ምንት) ይጸንሐ፡ ኃጉሕ፡ Job 27, 8; (Prov. 19, 29); c. እምነ፡ ab alio: እምትጽናሕ፡ አንተ፡ እምኢዮሙ፡ ለደቂቅክ፡ (v. ውስተ፡ እደሆሙ፡ v. እደሆሙ) ἔμβλέπειν Sir. 30, 30. a) de rebus, quae alqm manent, *expectant*, ei *imminent*, *instant*, *parata sunt*: አሉ፡ ክልኤት፡ ይጸንሐሱ፡ Jes. 51, 19; Job 15, 23, 21, 30, 1 Thess. 3, 3; Act. 20, 23; c. ለ፡ pers.:

2) *confirmare* a) alqd rationibus i. e. *comprobare*: ወያስተጻጻጎ፡ ዘንተ፡ በብሂሎቹ፡ F. N. in Prol. b) *ratum facere*: ያስተጻገዎ፡ ፍጥረተ፡ በቅድመ፡ ጀካህናት፡ በአንብሮተ፡ እድ፡ ወበመስቀሉ፡ ወበሕልቀት፡ F. N. 24, 3. c) *audaciam, animum, robur addere, confortare*: ዘያስተጻገዎ፡ ወበይቶሙ፡ ወአጎላዊህሙ፡ 2 Esr. 20, 29 var.; ዘንተ፡ ይሴ፡ ከመ፡ ያስተጻገዎሙ፡ παραδεδάξθῃσιν Chr. ho. 3; Jsp. p. 348; Enc. Masc. 7. 3) a) *vi-res contendere vel colligere*: አላ፡ አስተጻገዎ፡ (“ጻ”) ወአጎላዊህ፡ ይ፡ ይጎተቃተሉ፡ 2 Par. 35, 22. b) *robur facere*: ከመ፡ ያስተጻገዎ፡ τὸῦ ἐνισχυῖσαι 1 Par. 15, 21. c) *intendere* brachia: አስተጻገዎ፡ መገራራቶ፡ ወአቁልቁላ፡ ኩናቶ፡ Gad. T. H.

ጸኑዕ: part. et adj. 1) *durus, sollicitus, streperus, hinc*: ጸኑዕ፡ Sap. 11, 4; Jes. 5, 28; Herm. p. 81፡; ከኩሕ፡ ጸኑዕ፡ Jes. 50, 7; ከኩሕ፡ ጸኑዕት፡ 51, 1; Hen. 22, 1. 31, 2. a) **ጸኑዓን፡ ገጽ**: σκληροπόσσωτοι (i. e. *impudentes*) Hez. 2, 4; **ጸኑዕ**: ስገዳ፡ σκληροπόσσωτος (i. e. *perinax, obstinatus*) Prov. 29, 1; Bar. 2, 30; Ex. 34, 9; **ጸኑዕ፡ ልብ**: σκληροκαρδῖος (*durus corde*) Prov. 17, 20, 28, 14; Hez. 3, 7. b) *rigidus, severus*: **ንስሓ**: ጸኑዕ፡ F. M. 6, 3; **ሐተታ፡ ጸኑዕ**: F. M. 23, 6; Enc. Ter 27; **ጸኑዕ**: (*rigide*) ይጎጥዶሂ፡ Gad. Kar. c) *arduus, difficilis*: Act. 26, 14 rom. 2) *solidus*: መብልዕ፡ ጸኑዕ፡ στερεά Hebr. 5, 12, 14; ልብስ፡ ጸኑዕ፡ Herm. p. 104; στερεός, μαλῖθ, Ex. 38, 14, 16; Num. 8, 4. a) *nervosus, stralpeus* Job 20, 18. b) *compactus, densus*: ጸኑዕ፡ ከመ፡ አብን፡ Job 41, 15. c) *samus*: ዕፀው፡ ጸኑዓን፡ Kuf. 21; de lapidibus Herm. p. 83; de dentibus Kuf. 35. 3) *firmus*: አመ፡ ጸኑዕ፡ ይገብር፡ መሠረታተ፡ ምድር፡ Prov. 8, 29; መቃሕ፡ ጸኑዕ፡ Enc. Masc. 6; 3 Reg. 8, 13 var.; adv. **ጸኑዕ**: *firmè, firmiter*, Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠራ). a) *firmatus*: ኩሉ፡ ጸኑዕ፡ በስብሐቲሁ፡ Sir. 42, 17; Hen. 24, 2. b) *fixus*: Abush. 37 (vid. ነብሱ). c) *confirmatus*, certus 4 Esr. 8, 26; 2 Petr. 1, 10; አሉ፡ ይጎተና፡ ጸኑዕተ፡ Asc. Jes. 3, 27. d) *ratus*, Hebr. 9, 17; κεκυρωμένος Gal. 3, 15. e) *munitus*: አህጉር፡ ጸኑዓት፡ Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 25, 2; ሀገር፡ ጸኑዕት፡ Jes. 26, 1; Jer. 1, 18; Zeph. 1, 16; Prov. 21, 22; ብሔር፡ ጸኑዕ፡ Ps. 70, 3; ማጎራድ፡ ጸኑዕ፡ Ps. 60, 3; አጽዋናት፡ ጸኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. f) *intus*: ልግላላጅ፡ Prov. 15, 7, 28, 17; Sap. 14, 3. 4) *robustus*: ጸኑዕ፡ ከመ፡ ጎጸን፡ Dan. 2, 40; de viris Dan. 3, 20; Num. 13, 18; ጸኑዓን፡ በጎይሉ፡ 1 Par. 9, 13 al.; ἀνδρωῆεις Job 33, 25; de rebus: መሥገርት፡ ጸኑዕ፡ ለጭራ፡ Prov. 6, 2; ወልታ፡ ጸኑዕ፡ Sir. 6, 29; ዘአገራ፡ ጎይሉ፡ Jos. 10, 7; 1 Reg. 2, 9. 5) *fortis, validus, strenuus, virilis, potens*, de personis, ለጭራ, ለጭራ፡ Jos. 14, 11; Jes. 3, 1; ጸኑዕ፡ መስተቃትል፡ Jer. 29, 11; ጸኑዓንከመ፡ Jea. 5, 22; Jer. 5, 16, 29, 23, 31, 14; 4 Esr. 10, 35; ጸባኢት፡ ጸኑዕት፡ Judith 5, 23; 1 Cor. 1, 27; Deus **ጸኑዕ፡ ጎይሉ**: Jud. 6, 12; ስጋጋጋጋ, Deus **ጸኑዕ**: ምግባር፡ Jer. 39, 19; ጸኑዕ፡ መካሃሊ፡ Ruth 2, 1; Ps. 111, 2; Koh. 9, 11; Jos. 6, 2, 8, 3; Jud. 20, 44; 1 Reg. 17, 4; 3 Reg. 1, 10; Sir. 29, 18; ጸኑዓን፡ ጎይሉ፡ 2 Reg. 10, 7; κραιαῖος ጸኑዕ፡ ወአቶ፡ በውስተ፡ ቀትል፡ Sir. 46, 1; Ps. 134, 10; Deut. 7, 21; ἀνδρείος Prov. 11, 16, 15, 19, 28, 3; ጸኑዕ፡ በጸብኢ፡ Sap. 8, 15; ብሕሊት፡ ጸኑዕት፡ Prov. 29, 28; ἄνδρωτος, ἀνὴρ Koh. 8, 6, 10, 10; ሕዝብ፡ ጸኑዕ፡ ἕጃጋጋ ሜጎጎጎ Jes. 60, 22; ማጎራድ፡ ጸኑዕ፡ ጸኑዕ፡ ወጎይሉ፡ Dan. 2, 37; ሀገር፡ ጸኑዕት፡ Apoc. 18, 10. a) *praepotens, praevalidus* Jsp. p. 465 (vid. ፀራዊ). b) *strenuus* i. e. *bene exercitatus* in aliqua re: Gen. 47, 6; 3 Reg. 11, 28 var.; ጸኑዕ፡ ወአቶ፡ በፍክራ፡ መጸሕፍት፡ Lud. e Vit.

Pach.; ከጎ፡ ጸኑዕ፡ በተጽእኖ፡ አፍራሕ፡ ወጸቢተ፡ ማይ፡ Sx. Haml. 15. 6) de rebus: *validus, hinc*, ለአግዚ፡ ጸኑዕት፡ 1 Petr. 5, 6; በአድ፡ ጸኑዕት፡ Ex. 6, 1, 13, 3; Deut. 4, 34; Jer. 21, 5; አዋዕ፡ ጸኑዕ፡ Ps. 22, 7; ጎጸን፡ ጸኑዕ፡ ሕዳት፡ ጸኑዕ፡ al., vid. in Prov. Tb. P. p. 21. a) *vehemens*: ነፋስ፡ ጸኑዕ፡ Ex. 14, 21; M. M. f. 329 (vid. ተገብድአ); መቅሠፍት፡ ጸኑዕ፡ δεινός Job 2, 13. b) *gravis*: ሐሰት፡ ጎጠአት፡ ጸኑዕት፡ ይአቲ፡ F. M. 23, 1. c) *efficax*, Hebr. 4, 12; Philm. 6; ጸሎት፡ ጸኑዕት፡ Org. 1. d) adv. **ጸኑዕ**: *fortiter, valide*: ጸኑዕ፡ ይአጎዝ፡ Job 9, 19; ዘተጋደሉ፡ ጸኑዕ፡ Enc. Nah. 13. 7) *contingens* (vid. አጽገዎ፡ et ተጸገዎ); hinc f. ጸኑዕት፡ *continentia, ἐγκράτεια* Herm. p. 91.

ጸንዖ: subst. 1) *durities*: ጸንዖ፡ ልብ፡ Hen. 16, 3; Mare. 16, 14. 2) *severitas, rigor*, Enc. Haml. 1. 3) *firmitas, aedificii* 4 Esr. 10, 69. a) *constantia*: Enc. Nah. 26; Enc. Masc. 7. b) *firmamentum coeli*: ጸንዖ፡ ሰማይ፡ Ex. 24, 10; Hen. 18, 2, 5; Sir. 43, 1. c) *munimentum, ὄχυρα* Prov. 10, 29, 21, 22. 4) *robur corporis* Job 40, 11; Deut. 3, 24; Ps. 32, 17. 5) *fortitudo, virtus, robur, vis, potentia*: ለጎይሉ Koh. 2, 21, 5, 10; Sap. 8, 7; ለጎይሉ Ex. 9, 16; 2 Par. 3, 17; Apoc. 5, 12, 7, 12; κραιαῖος Sap. 15, 2; ጸንዖ፡ ጎይሉ፡ Sir. 18, 5; Eph. 1, 19, 6, 10; ጸንዖ፡ ስብሐቲሁ፡ Col. 1, 11; ስጋጋጋጋ Ps. 20, 13; ጸንዖ፡ ምግባር፡ 2 Petr. 1, 10; ጸንዖ፡ ልብሙ፡ Sx. Hed. 4. a) pro concreto: ጸንዖ፡ ስጋጋጋጋ ስጋጋጋጋ ሰጋጋጋጋ 1 Reg. 17, 51. b) *vehementia*: ጸንዖ፡ ንይት፡ Tab. Tab. 23 (vid. መጽዕቅ).

ጸንዖት: n. act. 1) *duritia*: ጸንዖት፡ ልብ፡ Chr. ho. 6. 2) *firmitas*: ጸንዖት፡ ሥርወ፡ 1 Lud. e Mss. Colb.; *constantia*: ሰባርአዩ፡ ጸንዖቶሙ፡ Sx. Hed. 26; ጸንዖተ፡ ልብ፡ Lud. e Vit. Dan. 3) *confirmatio, corroboramentum, robur, vis*, Lit. 167, 1. 169, 2; ጸንዖት፡ (v. ጸንዖ) ጎይሉ፡ አክላ፡ ለጎይሉ ልግላላጅ Jos. 3, 1; በከመ፡ ጎይሉ፡ ጸንዖተ፡ Hen. 60, 16. 4) *violencia, vehementia*: ጸንዖት፡ ገዝኩ፡ ሥቃይ፡ Chr. ho. 7; ጸንዖተ፡ ቀር፡ Act. 23, 2 Platt.

ጸናዒ: n. ag., Pl. ጸናዕት፡ 1) *firmus, munitus* (wehrgaft): አህጉር፡ ጸናዕት፡ 2 Par. 8, 4. 2) *fortis, strenuus*: ምስለ፡ ፈጽናዕት፡ 1 Par. 11, 12, 18, 26, 12, 18; ዕድሙ፡ ጸናዕት፡ 21, 5; 2 Par. 13, 3; ኩሉ፡ ሠራዊተ፡ ጸናዕት፡ 1 Par. 19, 8; 2 Par. 17, 2.

ጸናዒ: subst. *firmitudo, (constantia)*: ከመ፡ ያስተርኢ፡ አናዒ፡ ወአቶቅርታ፡ (ለነፍስ) Phlx. 97. 140.

ምጽናዕ: subst. (m.), Pl. ምጽንዓት፡ et ምጽናዕት፡ *firmamen, firmamentum* a) *locus in quo quid destinatum firmatur, a quo quid pendens firmatur*: ስግግራጋጋ 2 Petr. 3, 17; ተበትከ፡ ሐብላ፡ አምጽናዕ፡ Gad. T. H. b) *firmamentum coeli*: Asc. Jes. 4, 2, 6, 13, 7, 9 seq.; 10, 8, 29, 11, 23; ምጽንዓት፡ Kuf. 2, 19; እርኬ፡ ዘኢንጎሎ፡ ምጽንዓት፡ ሰማይ፡ M. M. f. 31; ምጽናዕት፡ Lud. ex Org. 2, 4; etiam pro Sing., ut: አስከ፡ ምጽንዓት፡ (Lud.: ምጽናዕት) ኃምስ፡ ተለውከ፡ Enc. Tachs. 12.

አጽናዒ: n. ag. (II, 1) *constans, perseverans*, Fal. f. 21 (vid. sub ንቁህ).

መጽንዒ: part. c. term. adj. 1) *firmator* i. e. *corroborans, confortans*: angelus ሰቅኤል፡ መጽንዒ፡ አግብርቲከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; esto animae meae ረጸኤ፡ ወዕቃይ፡ ወመጽንዒ፡ Genz. f. 26; de Spiritu S., Lit. 161, 1; in tentatione

መላክ፡ ስላ፡ አጽናፍ፡ Enc. Masc. 2. a) passim finis i. e. limes. Kuf. 8, 9; Jud. 18, 9; ወአጽናፈ፡ ኢትዮጵያ፡ τὸς ὁμόρους confinia, 2 Par. 21, 16. b) errore interpretum, pro ἡ ἄκρα, acropolis, arx: Deut. 3, 11; 2 Reg. 5, 9. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ከገፈፍ፡

ጽገፈት፡ subst. extremitas, extremum: አዘዘ፡ ያውዕአ ም፡ ጎበ፡ ጽገፈት፡ ጽልመት፡ II Can. Nic. 69.

ጽናፈ፡ adj. rel. exterior: ጽናፈ፡ ጥቅም፡ 3 Reg. 11, 27; ደላሳ፡ ጽናፈ፡ (v. ጽናፈ፡) Zach. 14, 10; ጽናፈ፡ ዐጸድ፡ Hez. 10, 5, 19; Apoc. 11, 2; Marc. 14, 68; ዐጸድ፡ ዘጸናፈ፡ ደደደ፡ Hez. 40, 15, 42, 1 seq.; 44, 19 al.; ጽናፈ፡ ደብተራ፡ Hebr. 9, 6; ጽናፈ፡ ጽልመት፡ Matth. 8, 12; Vit. Pach. a) vestibulum: ወዕአ፡ ጽናፈ፡ τὴν προστάδα Jud. 3, 23. b) በውስጥ፡ ወለጸ ፍሬ፡ extrinsecus 3 Reg. 6, 28.

ጽናፈ፡ etiam ጸገፈ፡ subst. extremitas, finis: ውስተ፡ ብካይ፡ ወሐቅይ፡ ስንን፡ ወጽናፈ፡ ጽልመት፡ Clem. f. 157. 159. 244; Gad. T. H.; ደላሳ፡ ጽናፈ፡ Zach. 14, 10 var.; እንተ፡ አ ልቦተ፡ ጽናፈ፡ infinita Enc. Haml. 21.

ጽንፋጭ፡ adj. rel. extremus, de spatio Phlx. 175. መጽንፍት፡ subst. cidaris ጠጭጫጫ Hez. 21, 26 var., vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ጸገፈርት፡ laqueus vid. sub ዐገፈርት፡

ጸአለ፡ contumelia afficere vid. sub ጸዐለ፡

ጸአመ፡ inus., componendum videtur cum ጠፍ፡ innivit, resonuit, ጠፍ፡ somit e longinquo, somit repetitis vicibus (vic. ጸፋ፡), ጠፍ፡ al.).

መጽአሞ፡ (v. መጽአሞ፡, ምጽአሞ፡, etiam per ዐ) subst. sonus repercussus, vox reciproca, echo, locus vocibus resonans: ደመልአ፡ ውስተ፡ አብያተ፡ ምጽአሞ፡ (c. varr.) ሻሻላ፡ Jes. 13, 21 (ubi in glossa quadam marginali male explicatur ዘንዶ); Job 4, 13; ይዌውዑ፡ መላክላ፡ መጽአሞ፡ (v. ምጽአ ሞ) ἀνά μέτρον εὐήχων Job 30, 7. — Sec. Lud. „de spectris vel phantasmatisbus quae circa moribundos vel visa vel metu credita sunt, accipiunt“, Org. 3. — Voc. Ae.: ጸጸንያት፡ ወ መጽአሞ፡ ዘ፡ መልአክ፡ ሞት፡

ጸአበ፡ cibere vid. sub ጸዐበ፡

ጸአነ፡ imponere equo, curru vid. sub ጸዐነ፡

ጸአጸአ፡ fetus, embryo; sumtus, expensa vid. sub ወዕአ፡ c. 947.

ጸአጽአ፡ inus., sine dubio i. q. ጸፋ፡ timuit, ab alqo et se submisit, coll. ጸፋ፡ ጠፍ al. (nequaquam referendum ad ዘ፡ foedavit (i. e. ጸአ፡), Dorn de Psalt. Aeth. p. 68).

ተጸአጽአ፡ III, 1 et ተጸአጽአ፡ III, 3 colere, venerari deos: አምላኩ፡ ወተጸአጽአ፡ (sic) ተግባር፡ Rom. 1, 25; ተጸ አጸአክሙ፡ rom., ተጸአጸአክሙ፡ Platt 1 Cor. 12, 2 et M. M. f. 65. — Voc. Ae.: ተጸአጽአ፡ (sic) ዘ፡ ተቀንዶ ።

ጸሐ፡ coza vid. sub ዐሐ፡

ጸው፡ i. q. ጸሐው፡ q. v.

ጸው፡ sal vid. sub ጸይው፡

ጸዋሶ፡ saza vid. sub ጸላሶ፡ c. 1262.

ጸው፡ I, 1 [ጌ፡ ፳፭ ፳፭] Subj. ይጸም፡ 1) jejunare, abstinere cibo potuque, abs.: Jud. 20, 26; 1 Reg. 7, 6, 31, 13; 2 Reg. 1, 12, 12, 16, 21 seq.; Jes. 58, 3, 4; Jer. 14, 12; 4 Esr. 4, 35, 8, 23, 9, 27, 10, 7; Kuf. 50; Matth. 4, 2, 6, 16 seq.; 9, 14; Marc. 2, 18, 19; Act. 13, 3; ጸው፡ ሊተ፡ (mih) Esth. 4, 16; በኑ፡ ጸው፡ ዘጸምክሙ፡ ሊተ፡ Zach. 7, 5; c. እንበይነ፡ rei: ዘይጸውም፡ እንበይነ፡ ጎጠአቱ፡ Sir. 31, 31; c. ላዕለ፡ pers. (pro alqo vel ob alqm): ጸው፡ ላዕሌው፡ ሰቡ፡ መቀዕለ፡ 1 Par. 10, 12; c. እምነ፡ rei, qua quis abstinet: ጸ ምስ፡ (ዘሥሙር፡ በጎብ፡ እግዚ፡) አክ፡ ጸዊም፡ እምጎበስት፡ ወግይ፡ በሐቲቱ፡ አላ፡ . . . F. M. 10, 3; ይጸም፡ እምእሱን፡ ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; Phlx. 240; ይጸም፡ መንፈቅ፡ ሞት፡ አምወይን፡ ወመቃሰማት፡ Kedr f. 78. — Nonnumquam: abstinere a carne aliisque cibis, exceptis pane et aqua: በጎብስት፡ ወግይ፡ ይጸም፡ Syn. f. 392; ይጸውም፡ በበ፡ ሰሙን፡ ወበበላ ይ፡ ጸም፡ እምቀብላ፡ እስከ፡ ፋሲካ፡ Lud. e Vit. Joh. Camne. 2) abstinere ab aliis rebus, ut sermone, cupiditatibus al.: ይ ጸም፡ ልሳንክሙ፡ እምነገረ፡ ውደት፡ Sx. Tachs. 13; ለእመ፡ ከንክ፡ ዘኢትክል፡ ትጽም፡ እመበልዕት፡ ጸም፡ እንክ፡ እምሳሊ ፍት፡ እኪት፡ Phlx. 240.

ጸጸመ፡ II, 1 ad jejunandum vel abstinendum adigere, ያጸውም፡ አፋው፡ እምነገረ፡ በከ፡ ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28.

ጸዉም፡ (vel ጸውም) part. 1) jejunans: ተንሣክኩ፡ ጸዉምይ፡ ጀይይግይ፡ ጸውም፡ 1 Esr. 8, 70. 2) jejunus: Matth. 15, 32; ቤተ፡ (peroctavit) ጸዉም፡ Gad. Lal.; ጸዉም፡ ይኡት፡ ወኢይብላዕይ፡ Reg. Pach.

ጸም፡ subst., m. et f., Pl. አጽሞም፡, Pl. Pl. አጽሞማት፡, jejunium, 2 Reg. 12, 16; Jes. 1, 13; አከ፡ ዘንተ፡ ጸው፡ ዘጎረ ይኩ፡ 58, 5; በዕለተ፡ ጸም፡ Jer. 43, 6; ጸው፡ ረቡዕ፡ ወጸመ ጎሙክ፡ Zach. 8, 19; Ps. 68, 13; Matth. 17, 21; Luc. 2, 37; 2 Cor. 6, 5, 11, 27; ሰበካ፡ ጸም፡ Jer. 43, 9; Jon. 3, 5; 2 Esr. 8, 21; ቀድሱ፡ ጸው፡ Joel 1, 14; መቀዕለ፡ አጽሞም፡ F. M. 1, 4; አጽሞም፡ tempus jejunii Syn.; Deg.; ሐጋጌ፡ አጽሞም፡ እምስቲ፡ Enc. Teq. 12; አጽሞማት፡ Sx. Sen. 17. Praecepta de jejuio in Syn.; F. N. 15 et Did. 29. ubi legitur: ግዕዕተ፡ ጸም፡ ቅድስት፡ ትት፡ ፈጸም፡ ዘተ፡ ጸም፡ በዕለተ፡ ፋሲካ፡ ወበሐቲቱ፡ ይኩን፡ ቅጻግ፡ ጸምክሙ፡ በሰት፡ ይ፡ ወተፍጻሜቱ፡ በዐርብ፡ ዕለት፡ ዘቅድሙ፡ ፋሲካ፡ praeterea: አዘነ፡ ኢይሱስ፡ ንጹም፡ ጸ መ፡ ቅድስት፡ ፋሲካ፡ ሰጽሰ፡ ዕለተ፡ በእንተ፡ ዕልወቶሙ፡ ለዕለ ሞን፡ ወእኩሞ፡ ለአይሁድ፡ et Abush. 38, ubi legitur: ወአ ጽሞም፡ አለ፡ ሥፋጎን፡ ጌአሙንቱ፡ 1) ጸው፡ አርድእት፡ ወይ በጽሕ፡ ጉልቁ፡ ጎብ፡ ፍጻሜ፡ ግዕዕተ፡ ዘውእቱ፡ ዕለተ፡ ፍጻሜ፡ ስምሞም፡ ለኢፕሮስ፡ ወጲውሎስ፡ ወይሐጽጽ፡ እስከ፡ ፲ ወ፳ ዕለት፡ 2) ጸው፡ ረቡዕ፡ ወዐርብ፡ 3) ጸው፡ ልደት፡ 4) ጸው፡ ዕለት፡ ዘጽብሐሁ፡ ዕለተ፡ ጥምቀት፡ 5) ጸው፡ አርብ፡ 6) ጸው፡ ሰሙን፡ ሕማማት፡ (ዘ፳ ዕለት፡); ዐባይ፡ ጸም፡ i. q. ጸው፡ አርብ ሞ፡ j. quadragesimale; de ጸው፡ ረቡዕ፡ ወዐርብ፡ vid. Lud. Comm. p. 313; de አጽሞም፡ ፋሲካ፡ p. 307; de ሰብዕ፡ አጽሞም፡ ፋሲካ፡ (i. e. vigilia Paschatis) p. 309; de ጸው፡ ልደት፡ Enc. Tachs. 22 et Wanslebii Decript. Aeg. P. III. c. 4 n. 11; de

ጸመ፡ አይሁድ፡ Scaliger p. 695 et Lud. Comm. hist. p. 386; de ጸመ፡ ድንጋጌ፡ Scaliger p. 696; de omnibus Lud. Hist. III, 6, 90 seq.; Comm. hist. p. 381—387.

ጸግግ፡ n. ag. 1) *jejunator* (qui multum jejunare amat) Kid. f. 6; Phlx. 49. 2) *jejunans*, Abush. 38; F. N. 15.

ጸግዕት፡ subst. (i. q. ጸግዕት), f. et m., Pl. ጸግዕታት፡, *cella, recessus vel sedes* anachoretæ, monachi (ደብዳቤ)፡ ጸግዕት፡ ባሕታዊ፡ Sx. Mij. 20; Abba Pantaleon ገብረ-ሎቲ፡ ጸግዕት፡ ዘኡኑ፡ ጌ በአመት፡ ወግድሙ፡ ይበአመት፡ ወርኅቡ፡ ፫ በእመት፡ Sx. Teq. 6; ባሕ፡ ኅብ፡ መነከስ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ ጸግዕት፡ Fal. f. 81; የኅሥሡ፡ ተዘግሎ፡ ውስተ፡ ጸግዕታት፡ እንዘ፡ አልቦሙ፡ በውስጥ፡ ረባሐ፡ Phlx. 241; እለ፡ ውስተ፡ ጸግዕት፡ Org. 7.

ጸረ፡ I, 1 [vic. ጸጸ፡ ጸጸ፡ ጸጸ፡ (at ጸጸ፡ cum ጸጸ፡ componendum videtur)] Subj. ያደር፡ et ያደር፡, *portare, gestare, bajulare, ferre*, c. Acc. Reg. 45, 23; 1 Reg. 31, 4; Hen. 18, 2, 5; ይኒድሱ፡ ትጸር፡ ጥጻ፡ ወጼው፡ Sir. 22, 15; Joh. 19, 17; Act. 3, 2, 21, 35; Rom. 11, 18; Gal. 6, 17; syrma alcjs Esth. 5 apoc.; ጹር፡ ላተ፡ (ei) Ruth 2, 16; ጸረ፡ ኅግወ-አ.ነ፡ Jes. 53, 4; 4 Reg. 18, 14; ጸር፡ ብሥዕርተ፡ ርአሱ፡ Dan. ap. 13, 36; ዲቡ፡ መታክፍት፡ Kuf. 12; Job 31, 36; ውስተ፡ መታክፍት፡ Jud. 9, 48; በመታክፍት፡ Jes. 49, 22, 60, 4, 66, 12; Ep. Jer. 3. a) *ferre arma*: እለ፡ ያጸውሩ፡ አስይፍተ፡ Kuf. 34; ያጸውሩ፡ ወላትው፡ ወንዎ፡ ሐቅል፡ Kuf. 87; Jer. 6, 23. b) *gerere vestimenta, ornamenta, iis uti*: 1 Reg. 2, 28, 14, 3, 22, 18; Matth. 3, 11; Luc. 10, 4; ኢትጹሩ፡ በትረ፡ Clem. f. 45. c) *manu habere* alqd: Apoc. 7, 2, 14, 6, 15, 1, 20, 1; ስሎሙ፡ ይጸውሩ፡ ማዕጠንተ፡ εἰξεν ἐν τῇ χειρὶ Hez. 8, 11. d) *gestare in utero*: 4 Esr. 8, 13; Luc. 11, 27. e) *gerere, habere in animo*: ኢትጹሩ፡ ቅጥ፡ ውስተ፡ ልብኩ፡ Herm. p. 37; ስሎሙ፡ ኢትጹሩ፡ ሕመ፡ በልብኩ፡ ለቤደክሙ፡ Zach. 8, 17; ኢትጹሩ፡ ቅጥ፡ በእግሩ፡ ወኢትጹሩ፡ ሎሙ፡ እከየ፡ 7, 10. f) *sustentare*: ጸር፡ ርሥአኒሁ፡ ለአቡኩ፡ ἀντιλαρῶ Sir. 3, 12. g) *tolerare, perferre, sustinere*, alqd: ስለንቡ፡ ጸደቀ፡ Jer. 20, 9, 51, 22; Matth. 20, 12; Gal. 6, 15, 12; alqm: Apoc. 2, 2; 1 Thess. 5, 14; Rom. 14, 1, 15, 1; Hebr. 13, 13. h) *deferre*: Paulus ይሁር፡ ወይጹር፡ ስምየ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Sx. Haml. 5; Act. 9, 15. i) *vehere nave*: ወይሴሎ፡ እንድር ያስ፡ (ለሊቀ፡ ሐመር) አን፡ አስአላኩ፡ ስመ፡ ትጹረን፡ ወይሴሎ፡ ስሊ፡ ወአዕረጎሙ፡ Sx. Haml. 30. — Voc. Ac.: ጸረ፡ ዘ፡ ተሸከመ።

አጸረ፡ et አጸረ፡ II, 1 *portare jubere, ad portandum vel gestandum adigere, portandum vel ferendum imponere*, c. Acc. portantis et Acc. oneris: Ruth 3, 15; አጸረታ፡ Judith 10, 5; 1 Reg. 20, 40; Gen. 22, 6; ዘአጸርከኒ፡ (v. ዘአጸርከኒ) አጸውር፡ 4 Reg. 18, 14; Luc. 11, 46, 23, 26; Lit. Orth.; ያደር፡ ቀፍ፡ ዘግውያን፡ F. M. 5, 8, 23, 9; ታጸውር፡ ለሰብአ፡ አርዕተ፡ ክቡድ፡ Chr. ho. 14; F. N. 36 (vid. ጥፍ); c. Acc. rei et መልዕልተ፡ *jumentum*: ወአጸርዎ፡ (v. ወአጸርዎ) መልዕልተ፡ አፍራስ፡ 2 Par. 25, 28; c. ለ፡ rei et Acc. pers.: አጸረ፡ (v. አጸረ) ሎቲ፡ ይእምውስተ፡ ደቁ፡ 4 Reg. 5, 23.

ተጸውረ፡ III, 1 *portari, gestari, ferri*: ተጸደቀ፡ Sap. 14, 6; ተጸውረ፡ በከርሥ፡ Lit. 165, 2; Deg.; ተጸወርኩ፡

Syn. f. 382; ዘይጸወር፡ በአፍጻኔ፡ (per portas) Kuf. 2; ተጸውረ፡ Org. 1.

ተጸወረ፡ III, 3 *portare altum cum alio, in portando sese invicem adjuvare, ተጸወረ፡ በበይናጉሆን፡ በበአሐቲ፡ አብን፡ ጸራ፡ ኅቡረ፡ Herm. p. 77.*

ጸውር፡ (vel ጸውር) part. 1) *oneratus, onustus*: ስሎሙ፡ ጸውራን፡ κερροτισμοι Matth. 11, 28 Platt; c. Acc. rei: ጸውራኒሆሙ፡ ነዋዮ፡ ሐቅሎሙ፡ ይረውዱ፡ Joel 2, 8. 2) *portatus, gestatus*: Christus ተርእየ፡ ጸውረ፡ ለተወደዮ፡ ውስተ፡ መታክፍት፡ H. A. n. 2; እግዚአክሮ፡ ክርስቶስ፡ ጸውር፡ ዲቡ እደዊሁ፡ sc. Simeonis, Abush. 47.

ጸር፡ subst., (m.), Pl. አጸዋር፡ *onus*: ጸር፡ ክቡድ፡ Sir. 21, 16; ኢትጹሥኡ፡ ምንተኒ፡ ጸረ፡ Jer. 17, 21 seq.; 2 Esr. 23, 15; Ps. 37, 4; ስመ፡ ጸረ፡ ስሎሙ፡ Jer. 46, 1; ጸረ፡ ይከብቅል፡ 4 Reg. 5, 17; ጸረ፡ ሐመር፡ Act. 27, 10 Platt; መልአክ፡ ጸር፡ ἐπι τοῦ φόρου 3 Reg. 5, 14; ኅልቀ፡ እከሎሙ፡ ወአጸዋረ፡ ማየሙ፡ Judith 11, 12. a) *fascis*, Jud. 9, 48; Matth. 23, 4. b) *trās. onus grave, jugum*: ርህዕና Herm. 27, 40; ተሰከምቶ፡ ጸረ፡ Sir. 51, 26; ጸር፡ ክቡድ፡ ላዕል፡ ውሎድ፡ አዳም፡ 40, 1; κῦδος Jes. 14, 25; Matth. 11, 30; Luc. 11, 46. c) *res portanda, ἀναφορά* Num. 4, 19. d) *φόρος tributum* interpretati sunt ጸር፡ 2 Reg. 20, 24; 3 Reg. 4, 6 (vid. 3 Reg. 5, 14).

ጸረት፡ n. act. *portatio, gestatio*, Lud. sine auct.

ጸዋር፡ n. ag., m. et f., etiam coll., *gestator, bajulus*: ጸዋረ፡ አርሶን፡ αἰφοντες ἄρου 3 Reg. 5, 15; ገብአት፡ ውስተ፡ ጸዋር፡ ἐγενገገግ ἕλε φόρου (facta est serva bajula), var. ውስተ፡ አድጸዋር፡ (tradita est in manum bajulorum) Thren. 1, 1. — Quod Lud. in lexico affert ጸዋር፡ 3 Reg. 5, 13, errore nititur.

ጸዋሪ፡ n. ag., f. ጸዋሪት፡, Pl. ጸዋርያን፡ et ጸዋርት፡ 1) *gestator, bajulus*: 3 Reg. 5, 13; ጸዋሪ፡ አርሶን፡ 5, 15 var.; ጸዋርያን፡ et ጸዋርት፡ 5, 13; ጸዋርት፡ νερροφόροι 2 Par. 34, 13 (aliās ሐዘልት); c. Acc.: ጸዋርት፡ መሬተ፡ Gad. Lal.; ጸራ፡ ለጥብብ፡ ቀሊል፡ ውሉቲ፡ ትራሰዮ፡ ሊቀ፡ ለጸዋሪ፡ Fal. f. 56. a) ጸዋሪ፡ ኩናት፡ *ensiger vel ensifer* Jud. 20, 17; ጸዋሪ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎ፡ ለኢዮክብ፡ *armiger* 1 Par. 19, 39; ጸዋርት፡ ወላትው፡ *scutarii, peltastæ* Org. 3. b) ግርያም፡ ጸዋሪቲ፡ ለዋሕድ፡ quæ unigenitum gestabat (in utero et in manibus), Laud. Mar. c) *gerens, habens*: ጸዋሪ፡ ጥብብ፡ በነፍሱ፡ Enc. Nah. 17; ጸዋሪ፡ ስም፡ is qui nomen alcjs gerit vel assumit (*cognominis* alcjui vel *pseudonymus*) Cyr. f. 102 (ὀμωνυμος); እመስ፡ በከመ፡ ይብሉ፡ ኢኮን፡ በአግን፡ ወልድ፡ አለ፡ ጸዋሪ፡ ስም፡ ወበጸጋ፡ ኮን፡ ወልድ፡ (ἄευδῶνυμος) Cyr. c. Pall. f. 84. d) *perlator*: Gabriel ጸዋሪ፡ ዜና፡ ኅቤዮ፡ (sc. ad Mariam) በወልድተ፡ ፍቅር፡ ወልድዮ፡ Kedr. f. 18; Enc. Tachs. 13; ጸዋሪ፡ ዝገቲ፡ መልአክት፡ Sx. Sen. 12; ጸዋሪ፡ ክታብ፡ *tabellarius*, Lud. e) *tolerans*: ለውንትዮስ፡ ጸዋሪ፡ መቅወፍት፡ Enc. Sen. 1.

መጽወር፡ et መጸር፡ (etiam ማገር፡ scriptum in Herm.) subst. *lectica, sella* qua quis gestatur i. e. *gestatoria vel bajulatoria, መጸር*: πορστω Cant. 3, 9; καῖῶρα መጽወር፡ Herm. p. 4; ማገር፡ ምስማክ፡ p. 4. 17. 18. 41; d'Abbad. Cat. p. 72; nec non quævis res vel pers., quæ gestando alicui *inservit*, ut መጸር፡ vocatur *jumentum* Cod. Mus. Brit. LXXII; Hanna mater Joannis Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7, d.

መጽወርት፡ subst., Pl. መጸውር፡ et መጸውርት፡ *veclis vel perlica* gestando *inservens*, ἀναφορῆς, δισατήρ Ex. 27, 7; መጸውርት፡ 27, 6, 38, 11, 40, 18; Num. 4, 6—14;

አንበረ፣ ወረሰየ፣ ውስተ፣ ውእተ፣ ፈለግ፣ አጽዋን፣ φρουράς 1 Par. 18, 13; አጽዋናት፣ ውስተ፣ አድባር፣ Jud. 6, 2; አጽዋናት፣ ጽኑዓን፣ 2 Cor. 10, 4. — *Voc. Ae.*: አጽዋን፣ ዘ፣ መጸገቦያ፣ ምጽዋን፣ subst. *refugium, asylum*, Lud. e Ssal. Req.

ጳውዎ: (passim **ጳወዎ**) scriptum ut Ex. 34, 5) I, 2 [ገጽ፣ ገጽ፣ ርሌ] sine dubio etiam ጸጋ፣ et ርሌ] *vocare*, Jes. 44, 7. 50, 2; Job 5, 1; c. Acc. pers.: Job 13, 22; 1 Reg. 3, 4 — 8; 15, 2. 26, 14; Gen. 3, 9. 27, 1; Ex. 3, 4; Cant. 3, 1; (προσφωνῶν) Matth. 11, 6; Luc. 7, 32; አን፣ አጽውዕክ፣ በሰምክ፣ Jes. 45, 4; Ex. 34, 5; Joh. 10, 3; Ps. 146, 4. a) *vocando arcessere, ad-vocare, evocare*, Gen. 20, 8. 9. 39, 14. 41, 8; Ex. 2, 8; Lev. 9, 1; Jes. 41, 2; Jer. 43, 4; Matth. 2, 7. 10, 1. 15, 10. 25, 14; Luc. 6, 13. 9, 1; Joh. 4, 16; ቀላይ፣ ለቀላይ፣ ተኔውዓ፣ Ps. 41, 9; c. **እምነ**: loci Num. 23, 7; Matth. 2, 15; 1 Petr. 2, 9; c. **ውስተ**: loci Gen. 31, 4; 1 Petr. 2, 9; c. ጎብ፣ pers.: 2 Reg. 9, 2; in jus vocare Act. 4, 18. b) *convocare*: Gen. 49, 1; Jos. 10, 24. 22, 1. 23, 2. 24, 1; Matth. 20, 8; Marc. 15, 16; Luc. 15, 6. 9. c) *invocare*: Gen. 4, 26. 12, 8. 13, 4; Kuf. 4; Deut. 32, 3; Ps. 78, 6. 104, 1; Jer. 10, 25; Thren. 3, 56; Joel 3, 5; Job 5, 8; Sir. 2, 10; Rom. 10, 13. 14; 1 Cor. 1, 2; Act. 2, 21; **ጳውዕም**፣ ይርድኡ፣ Judith 8, 17; etiam c. በ፣ rei, propter quam quis Deum invocat vel opem implorat, Jer. 20, 8. d) *invitare*: 3 Reg. 1, 9. 10; Luc. 14, 12. 13; c. **ውስተ**: Matth. 22, 9; **ጳውዎ**፣ ኪያሁኒ፣ ውስተ፣ በኃል፣ Tob. 9, 2; Judith 12, 10; Prov. 9, 3; 1 Reg. 16, 3; ad pacem jun-gendam, sive ለሰላም፣ Jud. 21, 13; sive በሰላም፣ Deut. 20, 10. e) ad suscipiendum alqd (berufen): Joel 3, 5; Jes. 42, 6. 51, 2; Rom. 8, 30. 9, 12; 1 Thess. 4, 7; **ጳውዕክ**፣ ጥኩኑ፣ ሱቱ ፋን፣ 1 Cor. 1, 9; c. **ውስተ**: 1 Thess. 2, 12; 1 Petr. 5, 10; c. ለ፣ Luc. 5, 32; Matth. 9, 13; 1 Thess. 4, 7; **ጳውዕኑ**፣ በጽዋሁ፣ ቀዱዕ፣ 2 Tim. 1, 9; ad munus subeundum Gen. 1, 15; Hebr. 5, 4. f) *proclamare, praedicare*: ከመ፣ ይጸውዕ፣ ጎድጎተ፣ Jer. 41, 8 seq.; c. Acc. rei et ለ፣ pers.: Hen. 71, 15. g) *ap-pellare, nominare, nuncupare*: Hen. 6, 6. 106, 18; ወበከመ፣ **ጳውዎ**፣ ከማሁ፣ ከን፣ ስምሙ፣ Kuf. 3; ወጸውዎ፣ ስም፣ ር ሌል፣ Kuf. 28; ወጸውዕት፣ ስም፣ ዳን፣ ibid.; Matth. 1, 21. 23. 25 al. — *Voc. Ae.*: **ጳውዎ**፣ ዘ፣ ጳው፣

ተጳውዎ: III, 2 *vocari*, a) ad alqd suscipiendum: ዘሎቱ፣ ተጳዋዕክ፣ 1 Tim. 6, 12; Gal. 5, 13; Eph. 4, 4; መልእክት፣ ዘተጳዋዕክ፣ ላገ፣ Vit. Joh. Camae. b) *invitari*: 1 Reg. 9, 13; Apoc. 19, 9; Kid. f. 28. c) *appellari, nominari*: Hen. 48, 2; Kuf. 11. 16; ተጳውዎ፣ ስምሙ፣ ዐረብ፣ Kuf. 20. 32.

ጳወዕ: (vel **ጳውዕ**) part. *vocatus, invitatus*, Rom. 1, 6 Platt; Judae 1; Matth. 20, 16. 22, 14; invitatus Kid. f. 28; Org. 2.

ጳዋዒ: n. ag. *vocator, invitator*: ጳውሉስ፣ ሰባኬ፣ ወን ጌል፣ ወጸዋዒ፣ Lit. 161, 3; Fal. f. 79 (vid. sub ቀንጣዌ፣ c. 450); እኩን፣ ጳዋዒ፣ ሰብእ፣ ለእምልከትክ፣ Jsp. p. 294.

ጳውዕ: subst. *vocatio*, κλήσις Phil. 3, 14 Platt (quamquam dubito an recte. Alia exempla, quae Lud. offert, vid. sub **ጳውዕ**).

ጳውዓ: subst., f. et m., *vocatio*: Herm. p. 73; Asc. Jes. 1, 13; Phil. 3, 14 rom.; 2 Petr. 1, 10 rom.; Ps. 2 in tit. (ubi Lud. imprimendum curavit **ጳውዕ**፣ እሕዛብ); etiam **ጳዋዕ**: scriptum Jer. 38, 6 in Cod. Abb. LV.

ጳዋዒ: n. act. et subst., f. et m., *vocatio a) vocatus, ac-clamatio*: በስዕል፣ ጳዋዒ፣ (brim jweiten 9tuf). Genz. f. 12. b) *no-minatio, appellatio*: Christianis sunt ርጅጳዋዒ፣ ከርሱ፣ ያን፣ መ ሰሓውያን፣ ናካራዊያን፣ M. M. f. 165; ጳዋዒ፣ ስሙ፣ M. M. f. 197. c) *invocatio* Lud. Comm. Hist. p. 505 n. 51. c) *in-vitatio, evocatio*: እስመ፣ ሀለው፣ ዕለት፣ ጳዋዒ፣ (v. ጳዋዕ)፣ κλήσις Jer. 38, 6. d) ad suscipiendum alqd, ut munus, alia (Berufung): 2 Tim. 1, 9; 2 Petr. 1, 10 Platt; Eph. 1, 18. 4, 1; ዘጽሑፍ፣ በእንጉት፣ ጳዋዒ፣ እሕዛብ፣ Did. 33; monachi qui ጎ ድጉ፣ ጳዋዒሆሙ፣ Phlx. 5. 46 (ጳዋዒ?). 48.

መጳዋዕት: etiam **መጳዋዕት**: et **መጳዋውዕት**: subst., sine dubio Pl. (formae irregul., ambarizantis, sicut **መረዋሕት**: et **መረዋውሕት**), *nomen instrumenti musici*, quod in feneribus adhibetur, nondum accuratius definiendi (fortasse *tympani* sicut ነጋሪት): Genz. f. 13 et 40 (vid. utrumque locum sub **መረዋሕት**: c. 306); ሰብ፣ ይመውት፣ ሰብእ፣ ትንንዝ፣ ወታመጽኡ፣ መጥቀዕ፣ ወመጳዋዕት፣ (v. **መጳዋውዕት**) ወማጎቶት፣ ር ወ ታንሥኡ፣ ለበድን፣ . . . f. 135.

ጳዋዕ: subst. m., raro f. (ut F. N. 13), Pl. **ጳዋዓት**: [ጳዋዕ] 1) *calix, poculum, ποτήριον* Gen. 40, 11. 13. 21; **ጳዋዕ**: ዘብፋር፣ Kuf. 43; 2 Reg. 12, 3; Prov. 20, 1; Ps. 15, 5. 22, 7; **ጳዋዕ**: ኢያሰት፣ ወይም፣ Jer. 16, 7; **ጳዋዕ**: ወርቅ፣ 28, 7; ነሃእ፣ ጳዋዕ፣ ወደን፣ 32, 1 seq.; 4 Esr. 14, 41; Matth. 10, 42; **ጳዋዕ**: ማይ፣ ቁሪር፣ Clem. f. 269; Matth. 23, 25. 26. 26, 27; Apoc. 17, 4; ኢያምላእ፣ ጳዋዕ፣ ውስተ፣ ከንፈራ፣ F. N. 13; **ጳዋዓት**: ዘወርቅ፣ Esth. 1, 7; Jer. 42, 5; Prov. 23, 31; Marc. 7, 4. 8. a) trsl.: de poenis vel calamitatibus a Deo immissis, **ጳዋዕ**: መዐቱ፣ Jes. 51, 17; **ጳዋዕ**: ድቀትኪ፣ ወጸዋዕ፣ መዐትየ፣ 51, 22; **ጳዋዕ**: እግዚ፣ Thren. 4, 21; Hez. 23, 31, 32; Asc. Jes. 5, 13; Matth. 20, 22. 23. 26. 39. 42; Joh. 18, 11; Apoc. 14, 10. 16, 19; Lud. Comm. hist. p. 41 n. 44. b) *cusius in eucharistia usus est*: 1 Cor. 10, 16 seq.; 11, 26. 27; Lit. 158, 2 seq.; ጎብስት፣ ወጸዋዕ፣ Clem. f. 159 al.; **ጳዋዕ**: ዘቀርባን፣ Lud. ex Enc. Ter. 21. 2) *phiala*: **ጳዋዓት**: φαῖα 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 8; Apoc. 5, 8. 15, 7. 16, 1 seq.

ጳጥ: subst., sec. Lud. *caenum, lutum* [ጳጥ] ርሌ፣ እንታሀክ፣ በድን፣ ሐራውያ፣ እምጳጥ፣ Lud. ex Enc. Sen. 15 (Sx. Tub. praebet ሐዋርያ፣ እምጳጥ).

መጳዋዕ: *echo* vid. sub **ጳሐመ**:

ጳዕለ: I, 2, rarius I, 1 [cui jam Lud. comparavit ኃ፣ (i. e. ጳጥ) *contumelia, ignominia, probris affi-cere* vel *insectari, conviciari, maledicere*: ጳዕለኪ፣ ጳዋሉ፣ ለጳዕለኪ፣ Jes. 37, 22; ይጳዕል፣ κατ'υβρίσασαι Jer. 28, 2; ሆሉ፣ ለዘይጳዕለኪ፣ Jer. 4, 31; አቡ፣ ወእመ፣ ጳዕሉ፣ ἔκακολόγουν Hez. 22, 7; ἐπικαταρᾶσαι Num. 23, 7. 8; ስጠይ፣ ሆሉ፣ Ps. 41, 14; 73, 11; Luc. 6, 22; λοιδορεῖν Num. 20, 3; 1 Petr. 2, 23; Joh. 9, 28; Act. 23, 4; ለእመ፣ አዕበይክ፣ አፋክ፣ ላዕሌሁ፣ ወጳዕሉ ስሁ፣ ὑπερηφανία Sir. 22, 22; በእንጉት፣ ወጳዕሉ፣ tractatur F. M. 20; ኢትጽዕል፣ F. M. 20, 5; Jsp. p. 327 (vid. sub ኢለዶ); Christus ለእሉ፣ ይጳዕል፣ ኢጳዕሉሙ፣ F. M. 21, 1.

አጽዕለ: II, 1 et አጸዕለ፣ II, 2 *contemptum vel vilem facere, contumeliam et ignominiam afferre vel injun-*

አከሁ፡ ሰብአ፡ ይወወቅ፡ ወይጸዕቀክ፡ Luc. 8, 45 Platt; ተጻዕቆት፡ *pressura, necessitas*: አመ፡ ተጻዕቆት፡ ትካባ፡ Fal. ab initio; ባልሐሙ፡ አም፡ ገግር፡ ወተጻዕቆት፡ ግብር፡ ዘነበሩ፡ ባቲ፡ Chr. ho. 27. c) *confertim se premere* ad alqm: quum videret **ከመ፡ ይጸዕቁ፡ ሰብአ፡ ኅቤሁ**፡ Gad. Za Mich.

ጽዑቅ፡ part. 1) *arctus, angustus*: ጽዕቅት፡ ፍፍት፡ Matth. 7, 14; Chr. ho. 29; ፍፍት፡ ጽዕቅት፡ ወመቅግን፡ ይኢቲ፡ Chr. Ta. 29; de area Org. 6. 2) *pressus* angustii, calamitate, F. N. 5.

ጸዕቅ፡ subst. 1) *angustia, necessitas* (Noth, Drangsal): በዕለት፡ ጸዕቅሙ፡ ወጻሕሮሙ፡ Hen. 48, 8; ምንጻቤ፡ ወጸዕቅ፡ (in Sx. Tab. ወጻሕቅ) Enc. Teq. 12. 2) *pressura* multitudinis confertae (Gedrängung): ብዙኑ፡ ሰብአ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ወኢ መካን፡ ዕሩቅ፡ ዘእንበለ፡ ጸዕቅ፡ ሰብአ፡ ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343.

ጽዓቁ፡ subst. *coarctatio*, Lud. sine auct. ተጻዕቁ፡ n. ag. *coarctator*: መዘአም፡ (مخاض) ዘበትር ገሚሁ፡ ተጻዕቁ፡ Sx. Sen. 19.

መጽዕቅ፡ part. *coarctans, premens*: ሕግም፡ ወጽገዐ፡ ገደት፡ መጽዕቅ፡ Tab. Tab. 23.

ጸዕብ፡ subst., non nisi in Pl. አጸዕብት፡ et Pl. Pl. አጽባዓት፡ repertum [sine dubio i. q. صبيح] *bestia rapax*, in specie *hyaena*: አጽዕብት፡ (in Cod. Abb. LV: አጽባዓት) Hen. 89, 10. 55. (In Voc. Ae. scriptum est አጽባዕት).

ጸዕን፡ I, 1 rarius I, 2 [ገገጋ] طَعَنَ VIII; ገገጋ طَعَنَ; amh. ጫን] Subj. I, 1 ይጽዕን፡ 1) *imponere* onera jumentis, curribus, navibus, c. Acc. oneris: ጸዕን፡ አንስቲያሁ፡ Kuf. 29; ጸዕና፡ (Imprt.) ለአምክ፡ Kuf. 31; c. ጻብ፡ jumentis, cursus Jud. 19, 28; Kuf. 31; 2 Reg. 6, 3; c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 18; ይጽዕኑ፡ ላዕለ፡ አኢዳግ፡ ወይን፡ 2 Esr. 23, 15; c. ውስተ፡ Gen. 42, 26. 46, 5; c. በ፡ Gen. 31, 17; 2 Reg. 16, 2; ይጽዕኑ፡ (v. ይጽዕኑ) በአግጣል፡ ብሎሙ፡ Jes. 30, 6; አዘዘሙ፡ ይሣዩሉ፡ በውእቱ፡ ገዎይ፡ አክለ፡ ወይጽዕንዎ፡ በአሕግር፡ Jsp. p. 329. 2) *onerare* jumentum, vehiculum Kuf. 18; ጸዕኑ፡ አኢዳጊሆሙ፡ Kuf. 43; ለአድግሰ፡ ጸዕና፡ φορτία ὄντο Sir. 30, 33; ወንሥኢት፡ ወጸዕንት፡ አብቅሊሃ፡ Judith 15, 11. 3) *jungere* plaustrum jumento, ut videtur: ወእጼዕን፡ ሰረገላ፡ ጻብ፡ መሠንዩ፡ ከሳዳ፡ Hos. 10, 11 var.

አጽዕን፡ II, 1 et 2 1) *insidere* facere i. e. a) *equitare* *facere* vel *judere*: Marc. 11, 7; ውስተ፡ ፈረስ፡ Gen. 41, 43; ጻብ፡ በቅል፡ 3 Reg. 1, 33; ያጽዕንዎ፡ (Subj.) ጻብ፡ ፈረስ፡ Esth. 6, 9. 11. b) *invehi* *facere* vel *judere*: ጻብ፡ ሰረገላ፡ Kuf. 40. 44; trsl.: Ps. 65, 10; ወጻብ፡ ልዑላት፡ ያጼዕነኒ፡ Hebr. 3, 19 var. 2) *onerare* jumentum (si non: *sternere*) Kuf. p. 68 var.

ተጽዕን፡ III, 2 1) *conscendere* jumentum, vehiculum, c. Acc. jumenti 2 Reg. 13, 29; 1 Reg. 25, 42; ተጽዕና፡ (Inf.) አድግት፡ Enc. Mag. 22; vel navis: ተጽዕን፡ ሐመረ፡ Jsp. p. 295. 303; c. ጻብ፡ jumenti 1 Reg. 25, 20; c. በ፡ jumenti Gen. 24, 161, vel navis: ሰብ፡ ከልአዎ፡ ያጽዕን፡ በሐመር፡ Enc. Haml. 7; abs.: Matth. 21, 7; ተጽዕኑ፡ ἐπίβητες Jer. 26, 4. 2) *vehi*, a) *equitare*, c. ጻብ፡ ut: ጻብ፡ አንስሳ፡ Kuf. 50; ጻብ፡ ፈረስ፡ Zach. 1, 8; Jer. 22, 4; c. ላዕለ፡ ut: Jud. 5, 10; magus **ዐርገ፡ ሰማዩ፡ አስመ፡ ይጽዕን፡ ላዕለ፡ አጋንንት፡** Clem. f. 253;

c. በ፡ ut Jer. 6, 23. 17, 25; ተጽዕኑ፡ በአጋንንት፡ Clem. f. 254; c. Acc.: Luc. 19, 30; Apoc. 6, 2; ፈረስ፡ ወዘይጸዕና፡ Job 39, 18; ፈረስ፡ አንተ፡ ይጽዕን፡ ገጉሥ፡ Esth. 6, 8. 8, 14; Jes. 21, 7. 36, 8; ዘይክል፡ ተጽዕቆቶሙ፡ 4 Reg. 18, 23; ተምህረ፡ ተጽዕና፡ ፈረስ፡ ወንጻ፡ ቀስት፡ Sx. Seo. 29; Haml. 15 (vid. ጽኑዕ); ተጽዕና፡ cum equitaret Clem. f. 253. b) *invehi* curru, al., c. በ፡ ut: በአፍራስ፡ ወበሰረገላ፡ ይጽዕን፡ Jer. 6, 23. 17, 25; c. ላዕለ፡ Ps. 17, 12; c. ጻብ፡ Jer. 22, 4; c. Acc.: ሰረገላ፡ ወዘይጸዕናሙ፡ Jer. 28, 22; ሰረገላ፡ በጎብ፡ ይጽዕን፡ Hen. 73, 2; Lit. 172, 1. c) *vehi* in nave, *navigare*: ሐላ፡ ይጽዕኑ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Masc. 25; ንሕን፡ ተጽዕን፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Pag. 3. d) trsl.: α) *insidere*: ይጽዕን፡ ቀመረ፡ insidet fornicii, Lud. e Lit. Orth. β) *obsidere*: ተጽዕኑ፡ ላዕሌሁ፡ ሰይጣን፡ Sx. Masc. 19. 29 al. — Voc. Ae.: ተጽዕን፡ ዘ፡ ሰረገ፡ በረረሂ፡ ይ፡

አስተጻዕን፡ IV, 2 *facere* ut alqs *invehatur, equilet, insideat*: Sx. Teq. 9 (vid. sub መስተባቅል፡ c. 511); አዘዘ፡ ይኩንንዎ፡ ወያስተጽዕንዎ፡ ላዕለ፡ ጎንባዝ፡ ወዐጸርዎ፡ (aliás ያዕርግዎ፡ ጻብ፡ ጎንባዝ) Sx. Sen. 5. — (Quod Lud. affert: *imposuit jugum* duobus vel pluribus, *copulavit jugo* duas vaccas, 1 Reg. 6, 7, nescio unde sumserit).

ጽዑን፡ part. 1) a) *impositus* jumento, vehiculo: panis **ዘጽዑን፡ በአድግ**፡ Enc. Jac. 11. b) *insidens, equitans*: አኅዘ፡ ልገመ፡ ፈረስ፡ ዘአቡሁ፡ አንዝ፡ ሀሉ፡ (sc. pater) ጽዑን፡ ጻብሁ፡ Sx. Teq. 14; ውእቱ፡ አንዝ፡ ጽዑን፡ ምስሌሁ፡ ጻብ፡ ፈረስ፡ Sx. Hed. 25. 2) *onustus, oneratus* sarcinis: ἐπιμασχαμέντοι Jud. 19, 10; 2 Reg. 16, 1; ገመል፡ ጽዑን፡ Sx. Haml. 25; c. Acc. oneris: ጽዑን፡ አግጣሊሁ፡ አልዋት፡ Gen. 37, 25; per st. c.: ጽዑናን፡ ሕግ፡ onerati lege, Lud. e Mss. Colb.

መጻዕን፡ part. *eques, equus*: መጻዕናን፡ (v. መስተጽዕናን) Deut. 20, 1.

መስተጽዕን፡ part. *vehens* a) plerumque *equitans, eques*, sive seq. nomine jumenti, ut: መስተጽዕናን፡ አፍራስ፡ Job 1, 17; Jes. 22, 6. 36, 9; Hez. 23, 6. 23. 38, 15; Judith 2, 5; 1 Reg. 13, 5; 4 Reg. 7, 14; Ex. 14, 23. 15, 1 al.; sive omisso: Jes. 21, 7; Jer. 26, 4. 28, 21; Judith 9, 7; Nah. 3, 3; 1 Par. 19, 6. 7 al. b) *curribus*: Ex. 14, 23. 15, 4; Deus መስተጽዕን፡ ኪሩቤል፡ Org. 1. c) *navibus (nauta)*: Hez. 27, 29.

ጸዕደ፡ i. q. ጽኡደ፡ አጽዕደ፡ II, 1 *laevem, mollem reddere* unguento: አጽዕደ፡ በቅብእክ፡ ለነፍሱ፡ ባሕክ፡ Enc. Genb. 8. ጽዕደ፡ ስፍራ፡ ለእኩ፡ mollis, tener: ጽዕደ፡ ዘ፡ ልአም፡ (v. ልም፡), Voc. Ae.

ጸዕደ፡ subst., ut videtur *dolium*: ጸዕደ፡ ስቀርት፡ ዘማዊት፡ πένθος τερπόμενος Prov. 23, 27; at quaeritur, annon interpretres πένθος legerit et ጸዕደ፡ alia forma nominis ጽኡደ፡ juniperus, cedrus sit.

ጸዕዳ፡ *albus* vid. sub ጸዕደወ

ጸዕደወ፡ quadr. I [a Ges. in thes. p. 1328 relatum ad ገገጋ *calx*; at quaeritur, annon sicut ለጸ፡ et ለጸ፡ cum radicibus late propagatis, a ገገ፡ ገገ፡ ገገ፡ incipientibus (Ges. p. 1162) componendum sit] *candidum, album esse* vel *fieri, albere*

albescere, (canescere)፡ ጸዕደ። ሕምብረድ፡ Thren. 4, 7; Hen. 14, 20. 106, 10; Num. 12, 10; Lev. 13, 2 (τηλαυγής); Marc. 9, 3; Joh. 4, 35; μεταβαλλει λευκή Lev. 13 seq.; Ps. 50, 8; ይጻዕዱ፡ አርአኑት፡ ደቂቆሙ፡ በሚባት፡ Kuf. 23; ሕመ፡ ጸዕደ። ዳዕ፡ ከመ፡ ራዝ፡ Kuf. 23; ለሕመ፡ ጸዕደ። ዳዕ፡ ከመ፡ በረድ። ይከውን፡ አብድ፡ ጠባብ፡ Fal. f. 66; M. M. f. 44 (vid. ነገድጻፍ); ጸዕድዎት፡ Sir. 43, 18 var. — *Voc. Ac.*፡ ጸዕደ። ዘ፡ ነጻ።

አጸዕደ። II *dealbare, albare, album, (canum) facere*፡ አጸዕድዎ፡ ከመ፡ በረድ፡ Jes. 1, 18; ዘሕብረ፡ ቀይሕ፡ ያጸዕዱ፡ ከመ፡ ፀምር፡ Rel. Bar.; በዘ፡ አጸዕደ። ዳዕ፡ አዕዱቁሃ፡ Joel 1, 7; ኢይክል፡ ከግፀ፡ አጸዕድዎቶ፡ Marc. 9, 3; ኢትክል፡ አጸዕድዎ፡ አሐተ፡ ሥዕርተ፡ ርስሰክ፡ Syn. f. 295.

ጸዕድ። = part., f. *ጸዕድት*፡ *candidus, albus*, Cant. 8, 5; Apoc. 21, 11; de equis Zach. 6, 3 var.; asinis Jud. 5, 10; አጽፋርኪ፡ ጸዕድት፡ I Sal. Mar. 25; ጸዕድዎን፡ አርጋብ፡ Enc. Ter 11; Lud. ex Enc. Ter 3; Pl. f. ጸዕድዎት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጸዕዳ፡ et *ጸዕዳ፡* adj., m. et f., Pl. *ጸዳድ።* (passim *ጸዕድ።* vel *ጸዳድ።* scriptum), *candidus, albus, canus*፡ ጸዕዳ፡ ወቀይሕ፡ Cant. 5, 10; ልብሱ፡ ጸዕዳ፡ ከመ፡ በረድ፡ Dan. 7, 9; Enc. Genb. 17; ዘጸዕዳ፡ ጸጉፋ፡ Gen. 30, 32; Ex. 4, 6. 16, 14; Lev. 13, 4. 24; Apoc. 1, 14. 20, 11. 22, 1; ረሲይ፡ ጸዕዳ፡ Matth. 5, 36; de dentibus Enc. 49, 12; ovibus 31, 8; Hen. 90, 32; equis Apoc. 6, 2. 19, 11. 14; አፍራሱ፡ ጸዳድ። (v. *ጸዳድ።*) Zach. 1, 8. 6, 3. 6; ጸዳድ። አልባስ፡ Apoc. 4, 4; Joh. 20, 12; Hen. 90, 21. 22; አክሊላት፡ ጸዳድ። = Org.; አስተርአዩ፡ ጸዳዳዎን፡ ለእማንቱ፡ አብትር፡ τὸ λευκόν Gen. 30, 37. a) *purus*፡ ወይን፡ ጸዕዳ፡ ὀνόμας διωλυμένους Am. 6, 6. b) መሬት፡ ጸዕዳ፡ *calx* Dent. 27, 2.

ጸዕድት፡ subst. (part. fem.) *candor nivis*፡ ዕጽብ፡ ለዐይን፡ ሥነ፡ ጸዕድት፡ (v. *ጸዕድዎት*)፡ Sir. 43, 18.

ጸዕዳዊ፡ subst. *candor, albiditas, (canities)*፡ ጸዕዳዊ፡ ፀምር፡ Chr. Ta. 12; ጸዕዳዊ፡ ወልታ፡ Enc. Masc. 29; አግዚ፡ አክብረክ፡ (o senex) በጸዕዳዊ፡ ጸጉር፡ Chr. Ta. 7.

ጸዕዳዊ፡ et *ጸዕዳዊ*፡ adj. rel. *albus*, *Voc. Ae.*

ጸዕድዲድ፡ adj. *candidans, albicans, albidius*፡ Lev. 13, 19. 24. 38; ሕብራት፡ ጸዕድዲዳን፡ Fal. f. 16; አፍራሱ፡ ጸዕድዲዳን፡ (Zachariae proph.) M. M. f. 59; ጸርዶስ፡ ዘጸገዩ፡ በጸዕድዲድ፡ Org. 2; አጽጌያት፡ ሥነከመ፡ ጸዕድዲድ ፤ ይርአይ፡ አግዚ፡ አምሳሌ፡ ወረደ፡ Enc. Masc. 28.

ጸጠ፡ I, 1 [طَاطَ et طَاطَ] Subj. ይጽግ፡ 1) *condire unguentia, aromata, ea parare miscendo vel temperare*፡ Org. 5; ፀቀብተ፡ ሥራይ፡ ዘይጽፀ፡ ፈውሰ፡ ለቅሱላን፡ በዘይተ፡ ሃይማኖት፡ M. M. f. 214; ዘጸጠ፡ ፀፍረት፡ ትንቢተ፡ ነቢያት፡ በዘይተ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ለሐዋርያት፡ f. 229; ፀፍረት፡ ዘእደ፡ ዮሴፍ፡ ጸጠ፡ Sx. Mag. 27; ጽዒጥ፡ *mixtura vel conditura unguenti, unguentum conditum*፡ ጽዒጥ፡ ዘጸግ። = Ex. 30, 25. 32; in C Ex. 37, 29 sec. Hebr. (Octat. Comm. p. 93, ubi pro ጸ[ጠ]፡ restituit ጽዒጥ።); ጽዒጥ፡ ወዕጣን፡ Macc. f. 15; አእዳው፡ ፍቅርኪ፡ በላዕሌዮ፡ ይጽግ፡ (scriptum est ይጸጣ) ፀፍረት፡ መጣ፡ በቀብሕ፡ ዘብዙ፡ ሜጣ፡ Enc. Nah. 16. 2) *condire aromatis vel unguentis cadaver*፡ ጸጠ፡ (Imprt.) ሥጋዩ፡ በክርፍ፡ ወበሰሊክ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.*፡ አጽጠ፡ ብ፡ አጻፈ።

ጽጥ፡ part. *conditus aromatibus, odoratus*፡ አፈዋተ፡ ርሐ፡ ጽጥ፡ ዘይት፡ ፀቀብተ፡ በቀር፡ ቅብሕ፡ ዘጽጥ፡ M. M. f. 49; Org. 2; ፀፍረት፡ መጣ፡ ጽጥ፡ Enc. Jac. 10; ጸገ፡ ይቀብርዎ፡ ረከቡ፡ ክርጋሰ፡ በእዲሁ፡ ጽጥ፡ (at legendum videtur ፀቡ፡) Sx. Teq. 14.

ጸግ። = n. ag. *unguentarius, pigmentarius*, Ex. 30, 25. 32.

መጽዕጥ፡ (መጽዕጥ።) part., m. et f., id.፡ ይነሥኡ፡ አዋልዳ፡ ከመ፡ ለመጽዕጣት፡ (v. ለመጽዕጣት) I Reg. 8, 13.

ጸዕፍ፡ subst. [طَعَع vinum confectum ex contusis relictisque uvis, etiam ex melle] *vinum mustum* (Lud.፡ *potus recens, sive vinum sive hydromeli fuerit*)፡ ፀኖር፡ ሃዕር፡ Jes. 49, 26; Luc. 5, 39; Act. 2, 13 (ጸዕፍ፡ in N. T. rom.); አስተዳል። (Imprt.) ሮዩ በመስፈርተ፡ ንባል፡ ጸዕፍ፡ ወይን፡ ወ ሮዩ በመስፈርተ፡ ንባል፡ ሚሰ፡ ወምገሰ፡ ብዙ፡ ክመ፡ ማይ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*፡ ጸዕፍ፡ ብ፡ ጉሽ፡ ጸፎ፡ *aliud*፡ ጸዕፍ፡ ዘ፡ ጉላሽ።

ጸሐ፡ I, 1 [ጸገጠ ጸገጠ ጸገጠ] *verrendo removit*; an etiam ጸገጠ ጸገጠ *terra plana?*] Subj. ይጸሐ፡ (purgare), *aequare, complanare*, a) *viam, sternere, munire*፡ ጸሐ፡ ፍፍተ፡ ቅድመ፡ ገዱ፡ (καθαρῶτα) Jes. 57, 14; ጸሐ፡ ፍፍተ፡ ለሕዝብ፡ 62, 10. 40, 3; Ps. 77, 55; ጸሐ፡ ፍፍተ፡ 79, 10; Matth. 11, 10; አጼይሕ፡ መንገድ፡ Jer. 10, 23; Jsp. p. 358 (vid. sub ከሕተረ፡); ገጽይሕ፡ ፍፍተ፡ ለሐመርነ፡ Clem. f. 129; omisso ፍፍተ፡, Enc. Hed. 17. b) *alia, ut colles, tumulos, salebrosa*፡ አጸይሕ፡ ሎሙ፡ አድብረ፡ ወከሎ፡ ፍፍተ፡ Jes. 49, 11; መብአስ፡ 42, 16; cineres busti፡ ዘጸሐ፡ ሐመደ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.*፡ ጸሐ፡ ከሕተረ፡ ቀጽጠ፡ ዘ፡ ጸረገ፡ *aliud*፡ ጸሐ፡ ዘ፡ ጸረገ፡ መንጸረ፡ ይ፡ ቄለዘሂ፡ ይ፡

ተጸሐ፡ III, 1 *aequare, complanari, a) sterni, muniri, de viis*፡ ትጸይሕ፡ ፍፍተ፡ ራትዓን፡ Jer. 26, 7; ትጸሐ፡ ሎቱ፡ ፍፍተ፡ Jsp. p. 372; አድባር፡ ተፈሥሐ፡ ከውግር፡ ተሐዋይ ፤ ወፍፍው፡ ተጸሐ፡ Mavás. n. 64. b) *de aliis rebus*፡ ሀለወ፡ ይጸይሕ፡ ፀውዱ፡ ለማገፈድ፡ ἡμαλὰ ገνεῶσαι Herm. p. 85; ይጸይሕ፡ ሎቱ፡ ከሎ፡ ግብር፡ πάντα εὐκόλως φέρει Chr. Ta. 26 (vid. etiam *ጽዮሕ*)።

ጽዮሕ፡ part. *complanatus, planus, a) stratus, munitus, de viis*፡ ፍፍተ፡ ጽዮሕ፡ ወርኒብ፡ ስ ሕዋፀዎር Chr. Ta. 19; ነሐውር፡ በፍፍተ፡ ንጉሥ፡ ጽዮሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. b) *expeditus, pervius, facilis*፡ ከሎ፡ ግብር፡ ይከውን፡ ጽዮሕ፡ በገብነ፡ πάντα ἤμῖν ἕρῃσται Chr. Ta. 26; ጽዮሕት፡ ግብር፡ (opp. ዕጽብት) Phlx. 3 (vid. etiam *ተጸሐ*)።

ጸይሕ፡ et *ጽይሕ*፡ subst., *complanatio vel planum*; ፍፍተ፡ ጸይሕ፡ et *ጽይሕ*፡ *via strata, plana*, M. M. f. 362.

ጸይሐ፡ = n. ag. *complanator viae*፡ ዮሐንስ፡ ጸይሐ፡ ፍፍተ፡ Syn. f. 338; Genz. f. 116 (ubi *ጸይሐ*፡ scriptum est); Org. 4; ጸይሐ፡ (omisso *viae*) Kedr. f. 59.

ምጽይሕ፡ subst. *via trita, strata, publica*፡ ምጽይሕ፡ ንጉሥ፡ ስ ἡ βασιλικῆ ἑρῖδος, Cyr. c. Pall. f. 98.

መጽይሕት፡ subst. *locus complanatus, pervius, in specie via trita, strata, munita, publica*፡ ይኩን፡ ከሎ፡ መብሕስ፡ መጽይሕት፡ εἰς εὐθείαν Jes. 40, 4; ስኩት፡ ሐዋረ፡ መጽይሕት፡ Jes. 59, 14; ፍፍተ፡ ጽኑዓን፡ መጽይሕት፡ τετρομμένα፡ Prov. 15, 19; ወይከውን፡ መጽይሕት፡ ὁδός Jes. 11, 16;

ዐርዮ፡ መጽዖሕቶ፡ τὰς τριβῶν 40, 3. 42, 16. 43, 16; ስመ፡ ይሖር፡ መጽዖሕቶ፡ Bar. 5, 7; 1 Reg. 6, 12; Matth. 3, 3; Luc. 3, 5; ፍፍት፡ መጽዖሕት፡ et ፍፍት፡ መጽዖሕት፡ Num. 20, 17. 21, 22; Jer. 38, 9; Jes. 51, 10. 49, 9 var.; Org. 2.

ጸዖቁ፡ n. ag. est epitheton Sataanae, quod Lud. exponit per-ditor, corruptor; nescio an rectus interpretandum fuerit op-pressor vel strangulator [ضائق ጸዖቁ፡ ጠቀ፡] Lit. 175, 4; Syn. p. 310; ስሰመ፡ ጸዖቁ፡ ውሎቱ፡ ስመ፡ ስሰሁ፡ ዲዖብሰስ፡ Macc. f. 16.

ጸኔ፡ quadr. I [ጸፊ, ስገገጋ ጸፊ] olere, redolere, odo-rem spirare vel exhalarere: ዘሠዖዮ፡ ይጸኔ፡ Org. 1; c. Acc. rei, quam quid redolet: ዘትጸኔ፡ ቆዳ፡ Enc. Teq. 7. a) ubi de odore ipso praedicatur, efflari, spirare: ይጸኔ፡ ጸኔሓቶ ሙ፡ ἀναβήσεται Jes. 34, 3; ወጸኔ፡ ጸኔ፡ ምዑብ፡ ፈፈሩፈፈ፡ Sx. Teq. 20. b) c. Acc. pers., obolere alicui (mutata con-structione Latine verbo olfacere interpretari licet): ጸኔ፡ ጸኔ፡ ዕፍረት፡ Sx. Jac. 5; Gen. 27, 27; Hen. 24, 4; ወሰብ፡ ጸኔ፡ ውሎቱ፡ (v. ለውሎቱ) ጋኔን፡ ይገብይይ፡ Tob. 6, 18; ወሰብ፡ ጸኔ፡ ጸኔ፡ ሰብ፡ ለዝብቱ፡ ጋኔን፡ ጉዮ፡ Tob. 8, 3.

አጸኔ፡ II olfacere, odorari, c. Acc.: Gen. 8, 21; Kuf. 6, 26; Lev. 26, 31; Am. 5, 21; ኢአንፎሙ፡ ለአጸኔ፡ ነፋስ፡ Sap. 15, 15; Ex. 30, 38. a) abs. Deut. 4, 28; Ps. 113, 14. 134, 17; ኢአሙንቱ፡ ያጸኔ፡ Sir. 30, 19; አጸኔ፡ olfactus, odoratus vid. ሕዋስ፡ b) odorari i. e. odoratu explorare, c. Acc.: Gen. 27, 27; abs.: Lit. 170, 3. c) praesagire: አምርሖቅ፡ ያጸኔ፡ ለቀትል፡ ὀσπράσεται Job 39, 25. d) trsl. sentire, ፈትል፡ ሰብ፡ ያጸኔ፡ ስላት፡ Jud. 16, 9. 15, 14.

ጸኖ፡ subst., plerumque m., odor, quem alqd exhalat: Gen. 27, 27; Cant. 4, 11; Tob. 8, 3; አልሎ፡ ለዕሌሆሙ፡ ጸኖ፡ ዘአሳት፡ Dan. 3, 27; ጸኖ፡ ተይ፡ Hen. 67, 6; ጸኖ፡ ዕፍረት፡ Sx. Jac. 5; ጸኖ፡ መዐዘ፡ Kuf. 21, 26; ጸኖ፡ ሠናይ፡ Hen. 32, 3; ጸኖ፡ ሠናይ፡ መዐዘ፡ Lit. 163, 2; ጸኖ፡ ምዑብ፡ Sx. Teq. 20; ጥዑም፡ ጸኖ፡ Lud. ex Enc. Nah. 16; ጥዑም፡ ጸኖ፡ መዐዘሁ፡ Mavās. n. 12; ጸኖ፡ ሕሙም፡ ወጸዮሕ፡ ምናጥግ፡ ጥቀ፡ Genz. f. 156; ጸኖ፡ ጽዮሕ፡ Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; trsl.: ንኩን፡ ንጹሐን፡ እምኩሉ፡ ጸኖ፡ ጎጧአት፡ Lit. 163, 2; de fama bona, quatenus cum odore comparatur, Lud. e Vit. Sam.; Enc. Teq. 6.

ጸኦ፡ et ጸኦ፡ I, 1 [ጸጸጸጸ et ጸጸጸጸ excrementa, ጸጸጸ sordidus, ጸጸጸ foedavit; Gesenio aliusque propagata videntur a ለዕሌ፡ ጸጸጸ; Ges. thes. p. 616, at vid. quae opposuit P. de Lagarde An-merkung zur griech. Uebersetzung bei Proverbien p. 90] 1) foecetere, ὄζειν ይጸይሕ፡ ተከቢ፡ Ex. 7, 18. 21; ጸኦት፡ ምድር፡ 8, 10; cadaver ወደኦ፡ ጸኦ፡ Joh. 11, 39; de ossibus Ps. 37, 5; ulceribus: ጸኦ፡ ቅሳሊሁ፡ Jsp. p. 293; Enc. Nah. 21 (vid. sub በጉብጎ፡); ዘይጸይሕ፡ አፋሁ፡ M. F.; Impf. ይጸይሕ፡ (pro ይጸይሕ) scriptum est Phlx. 208. 2) putrescere, computrescere, manna ዕዕዮ፡ ወጸኦ፡ Ex. 16, 20. 24; fici ኢማሰት፡ ወኢጸኦ፡ Rel. Bar. de cadaveribus: Gad. T. H.; ይጸይሕ፡ ወዩዕዕዮ፡ Jer. 15, 3; ሰብኦ፡ አምከመ፡ ሞተ፡ ይጸይሕ፡ Job 14, 10; እንዘ፡ ሕያዎ፡ ውሎቱ፡ ትጸይሕ፡ ነፍስቱ፡ Sir. 10, 9. — Voc. Ae.: ጸኦ፡ ዘ፡ ግማ፡; aliud: ጸኦ፡ ዘ፡ ፈፈረረ፡; Rad. Abb.: ጸኦ፡ ዘ፡ ተላ፡ (at vid. schollion ad ዕዕዮ፡).

ጸዮሕ፡ part. foetens, foetidus, putidus: ጸኖ፡ ጽዮሕ፡

Genz. f. 105. 156; Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; ጸመና፡ ጽዮሕ፡ ወጸሊም፡ በረድ፡ Enc. Masc. 18; f. ጽይሕት፡ Chr. Ta. 25; M. M. f. 36; አይሁዳዊ፡ ዕልሙ፡ ወጽልሕሙ፡ ወጽዮሕ፡ አፍ፡ ወርኩስ፡ ከፍፍር፡ Syn. f. 353; ጎልታ፡ መዋዕልዮ፡ እንዘ፡ ጽዮሕት፡ ἐν βρόμῳ (i. e. βρόμῳ) Job 17, 11; ኩሉ፡ ሰብኦ፡ ያንዕሰሙ፡ ላዕሊ፡ አብድንት፡ ወላዕሊ፡ ደም፡ ጽዮሕ፡ Jsp. p. 356; fames tam vehemens erat, እስከ፡ በልዑ፡ ጽዮሕ፡ p. 367.

ጸኦኦ፡ subst. sordes, foeditas: gentiles ምሉአን፡ ጸኦኦ፡ ርኩስ፡ ወትዕግልት፡ Macc. f. 16.

ጸኦት፡ n. act. et subst. 1) factor, putor: የዐርግ፡ ጸኦት፡ Joel 2, 20; ይጸኦት፡ ጸኦት፡ ሙ፡ Jes. 34, 3; mortuus in sepulchro mutatur in መሪት፡ ወሐመድ፡ ወዕይ፡ ወጸኦት፡ Macc. f. 17; Clem. f. 272; foetor ulcerum Jsp. p. 293; Org. 5; ጸኦ፡ ጸኦት፡ Mavās. n. 10. 2) a) excrementa, Gad. Ad. f. 76. b) scoria: ወርቅ፡ ዘይጸረ፡ እምጸኦት፡ (sic legas) Hierm. p. 22.

ጸኦት፡ pratum, pasuum vid. sub ግዖት፡

ጸው፡ vel ግው፡ subst., (m.) [referendum ad ጸጸጸ ጸጸጸ qui-bus potestas ariditatis (et sterilitatis) inest] 1) sal, Matth. 5, 13; Marc. 9, 50; Lev. 2, 13. 24, 7; ዘርኦ፡ ውስቲታ፡ ጸው፡ Jud. 9, 45; 4 Reg. 2, 20; Kuf. 6; Job 6, 6; Sir. 22, 15. 43, 19; 2 Esr. 7, 22; በጸው፡ አርቲኪ፡ Hez. 16, 4; ሐውልተ፡ ጸው፡ Gen. 19, 26; ኪዳን፡ ጸው፡ Kuf. 21; ምድር፡ ጸው፡ ሕዳዳ Jer. 17, 6; ገዳሙ፡ ጸው፡ Sx. Genb. 28; ባሕር፡ በድሙ፡ ይመስሎ፡ ወቀረ፡ ሲኦል፡ ከመ፡ ጸው፡ Job 41, 23; በሊዑ፡ ጎብስት፡ ወማይ፡ ወጸው፡ F. M. 15, 1. 2) salsugo, terra salsa i. e. sterilis vel desertum: ዘምሊ፡ ለማይ፡ ወረሰዮ፡ ጸው፡ ሳር ሕዳዳ Sir. 39, 23; Ps. 106, 34; ረሰይኩ፡ ሎቲ፡ ገዳሙ፡ ንብረት፡ ወማንደርሂ፡ ወስት፡ ጸው፡ ሕሙዕልዳ Job 39, 6. — Voc. Ae.: ጸው፡ ብ፡ ጨው፡

ጸዮፍ፡ adj. haesitans lingua, baibutiens, diaesius [neque ጸጸጸ et ጸጸጸ inclinare et declinare (c. ጸጸጸ) neque amb. ጸዮፍ (Isenb. p. 190) etymon aptum praebuerint]; ጸዮፍ፡ ወላዕላዕ፡ ልሳን፡ አን፡ ἰσχυρόφωνος Ex. 4, 10. 6, 30; ልሳን፡ ጸዮፍ፡ ψελλίζουσα Jes. 29, 24. 32, 4; Pl. ጸዮፍ፡ Clem. f. 233 (vid. sub ላዕላዕ፡).

ጸዮፍ፡ inus., incertae significationis: in Rad. Abb. exponitur rufare [ጸጸጸ ጸጸጸ?]; at hoc per dubium est.

ምጸጸት፡ መጸጸት፡ (etiam ምጸጸት፡, ምጸጸት፡, nec non መጸጸት፡ et መጸጸት፡), subst. species corii, sec. LXX hyacinthini vel ianthini, sec. Lud. rubricati, መጸጸት፡ ምጸጸት፡ (c. varr.) Ex. 35, 7; ማዕስ፡ ዘምጸጸት፡ Ex. 35, 23; Num. 4, 6. 8—14. 25; አምዕስት፡ ምጸጸት፡ Ex. 39, 21 δέρματα ὑακίνθινα. — Voc. Ae.: መጸጸት፡ ዘ፡ የለፍ፡ ማዕስ፡; aliud: መጸጸት፡ ዘ፡ አዲም፡

ጸደ፡ vid. sub ጸደይ፡

ጸደለ፡ I, 1 [ጸጸጸ ጸጸጸ?] splendor, lucere, nitere, col-lucere: ብርሃን፡ በብሔረ፡ ጽልመት፡ ዘጸደለ፡ (Lud. ዘአጸደለ፡) Enc. Tachs. 15; አስተርአዮ፡ ከከብ፡ ወሰይ፡ ዘጸደለ፡ ብሩህ፡ ጥቀ፡ ወቀሩስ፡ ይጸደል፡ በውሎቱ፡ ከከብ፡ ከመ፡ ጸደለ፡ መጻልት፡ Jsp. p. 377; በእንት፡ ምንት፡ ይጸደል፡ ገጽከሙ፡

ጸጉጉ፣ *platea* vid. sub ጸገጐጐ፣

ጸጉጉ፣ (passim ጸጉጉ፣ scriptum) subst., m. et f. [vic. ሥዕርት፣ ܥܫܪܐ ܫܥܪܐ, vid. Ges. thes. p. 1335; Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 comparandam censet ܫܥܪܐ stirpem; parum congrua sunt quae Dietrich Semit. Wörterbuch p. 128 coniecit] 1) *pili* corporis animalium: a) hominum α) ጸጉጉ፣ ርእስ፣ *capillus* Hen. 106, 2; Maec. f. 20; ጸጉጉ፣ ርእስከከሙ፣ ኩሎን፣ ጉሎቃት፣ Matth. 10, 30. β) barbae: ኢትግላኦ፣ አምጸጉጉ፣ ጽሕምከ፣ F. N. 11. γ) oculorum: monachus sibi evelebat ጸጉጉ፣ ቀረንብቲሁ፣ Sx. Genb. 13. δ) corporis: ርእሱ፣ ወጸጉጉ፣ Jes. 7, 20. b) bestiarum: *pili, vellus, villi, pellis, setae*, ovium et caprarum Gen. 30, 32; Ex. 25, 4, 35, 6; Job 31, 20 var.; Hen. 90, 32; cameli Matth. 3, 4; suis Kuf. 37; ጸጉጉ፣ *cilicinus, villosus*: ሠቅ፣ ዘጸጉጉ፣ ጥገህገህ Zach. 13, 4; ሉብሰ፣ ጸጉጉ፣ (poenitentium) Sx. Sen. 3; አዕርቅተ፣ ጸጉጉ፣ Enc. Haml. 10. 2) *pennae et plumae* avium: Lev. 1, 16; aquila ምሉኦ፣ ጸጉጉ፣ Hez. 17, 3 var.; ጸጉጉ፣ ጣምስ፣ Const. Ap. 52. 3) *fibrae* palmae: አባ፣ ጳውሊ፣ indutus erat ልብሰ፣ ዘጸጉጉ፣ በቀልት፣ Sx. Jac. 2; አባዋን፣ (monachi) ደላብሱ፣ አልባሰ፣ ጸጉጉ፣ ዘብቀሉት፣ (sic) Sx. Genb. 19.

ጸጎር፣ adj. *pilosus, hirsutus*, Gen. 25, 25, 27, 11, 23; Kuf. 19; 4 Reg. 1, 8; ወኮን፣ አርአያሁ፣ ለዮሐንስ፣ መጥምቅ፣ ጸጎር፣ ኩለንታሁ፣ Sx. Sen. 2.

ጸግብ፣ I, 1 [ܥܫܪܐ ܫܥܪܐ, amh. ጸግብ] Subj. **ዶጸግብ**፣ passim ዶጸግብ፣ 1) *satiari, saturari, satiatum vel saturum esse*, cibo: አስከ፣ ንጸግብ፣ Ex. 16, 3, 8; Kuf. 24; ትበልዑ፣ ወትጸግቡ፣ Lev. 25, 19; Deut. 6, 11, 8, 10, 12, 26, 12; Ruth 2, 14; Ps. 21, 28, 36, 20; Jes. 44, 16; 2 Eser. 19, 25; Luc. 6, 25; Matth. 5, 6, 14, 20; Marc. 6, 42, 7, 27; Jac. 2, 16; ወጸጎብሙ፣ Joh. 6, 12; ኢትኩን፣ ከሙ ዘኢዶጸግብ፣ *insatiabilis* Sir. 34, 17; አሶር፣ በልዕን፣ ለጸጎብ፣ Thren. 5, 6; potu Act. 2, 13; Ps. 103, 18; trsl.: scortatione Hez. 16, 28, 29; pecunia Hen. 63, 10; Koh. 5, 9; doloribus Job 7, 4; ignominia Thren. 3, 29; Ps. 122, 4; gaudio Sir. 4, 12; bonis Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; Prov. 5, 10; aspectu pulchritudinis Dan. ap. 1, 32; vita Kuf. 21, al.; etiam de oculis praedicatur Koh. 1, 8; Prov. 27, 20, de ventre, anima, nec non de inanimatis ut: gladio Jer. 26, 10; orco Prov. 27, 20, al.; c. c. Acc.: Ex. 16, 12; ዶጸግቡ፣ v. ዶጸግቡ፣ ጎብስት፣ ጎጦአቶሙ፣ Prov. 1, 31; ጸግብ፣ ጎብስት፣ 20, 13, 24, 57; ከሙ፣ ኢዶጸግቡ፣ ነኪራን፣ ኅይላከ፣ 5, 10; Koh. 5, 9; Job 7, 4; Thren. 3, 29; Ps. 37, 7, 122, 4; ጸጎብከም፣ ለዕጉሥታር፣ Jer. 15, 17; ጸጎብኩ፣ መዋዕልዮ፣ Kuf. 21; ዶጸግብ፣ ትፍሥሕት፣ Sir. 4, 12; ምሕረተ፣ Ps. 89, 16; አለ፣ ይበልዑኒ፣ ኢዶጸግቡኒ፣ 20, 20; Act. 2, 13; c. እምነ፣ ut: Apoc. 19, 21; Luc. 15, 16, 16, 21; እምጎብአቲክ፣ ጸግብት፣ ከርሥሙ፣ Ps. 16, 14; Koh. 6, 3; Hen. 63, 10; ዶጸግቡ፣ እምበረከትዮ፣ Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; ለምንት፣ ኢትጸግቡኒ፣ እምሥጋዮ፣ Job 19, 21; ኢዶጸግብ፣ እምደምክ፣ Sir. 12, 16; ከሙ፣ ትጸግቡ፣ እምአጥብት፣ ትፍሥሕት፣ Jes. 66, 11; ከሙ፣ ዶጸግብኖ፣ (v. ዶጸግብኖ) እምነ፣ ላሕዮ፣ Dan. ap. 1, 32; c. በ፣ et Inf.: Ps. 16, 16; Koh. 1, 8 (var. A: vel እምነ). 2) *satiatum i. e. nausea vel taedio captum esse, fastidire*: ከሙ፣ ኢትጸግብ፣ ወኢትቂኢ፣ Prov. 25, 16; ከሙ፣ ኢዶጸግብከ፣ ወኢዶጸግብከ፣ 25, 17; እንተ፣ ጸግብተ፣ ለምታ፣ Hez. 16, 45.

አጸግብ፣ II, 1 *saturare, satiare*, c. Acc. pers.: ዘበላዕኩ፣ ዶጸግብኒ፣ 4 Eser. 9, 23; Ps. 106, 9; Jes. 58, 10; Jer. 5, 7; Hez. 27, 33; Deut. 32, 10; ከሙ፣ ዶጸግብ፣ ነፍሱ፣ ርጎብተ፣ Prov. 6, 30; Ps. 90, 16; ኢዶጸግብ፣ ክፍሉ፣ ለዐይን፣ ሥሠዕ፣ Sir. 14, 9; ከሙ፣ ዶጸግብ፣ ጎብ፣ አልባ፣ ዕዕ፣ τὸ ἡγοράσαι ἄβρα- τὸν Job 38, 27; c. dupl. Acc.: Ps. 15, 11, 80, 15, 131, 16; አጸግብኒ፣ ሕምክ፣ Job 9, 18; አጸግብካ፣ ጳዕረ፣ ለከርሥዮ፣ 15, 2; Sir. 17, 7; አጸግብቶሙ፣ ጎብስተ፣ Marc. 8, 4; c. Acc. pers. et እምነ፣ rei: Ps. 102, 5; አጸግብ፣ ለርጎብ፣ እምአክልክ፣ Jes. 58, 7; አጸግብ፣ (ለምድር) እምነ፣ ኩሎ፣ በረከቱ፣ Sir. 16, 29; c. ለ፣ pers.: Ps. 144, 17; Matth. 15, 33; ዘአሐቲ፣ ሐሊብ፣ በግዕ፣ ዶጸግብ፣ ለጄብሕ፣ Jes. 7, 22 vrs. alt.; c. Acc. rei: ዶጸግብ፣ በረከተ፣ Sir. 31, 20.

ተጸግብ፣ III, 1 1) *satiari* cibo ab alio, Lud. e. Mss. Colb. 2) *ad satianum praebere* alicui, c. Acc. pers.: ጎደግሙ፣ ስመካሙ፣ ወተጸጎብከምምሙ፣ ለጎሩ፣ ያንዮ፣ εἰς πληρομενην τοῖς ἐκλεκτοῖς μου Sir. 65, 15.

ጸጉብ፣ part. *satiatus, satur*: ነፍሱ፣ ጸግብት፣ Prov. 27, 7; constr. per st. c.: ጸጉባን፣ ሐሊብ፣ Hen. 51, 4; Gen. 49, 20; 1 Reg. 2, 5; vel seq. እምነ፣ Deut. 33, 23; c. በ፣ Rom. 15, 14. a) *plenus*: ጸጉባን፣ ኩሎ፣ ፀመግ፣ Rom. 1, 29; Act. 13, 10. b) *taedio vel fastidio captus*, c. Acc. rei: ጸጉብ፣ አን፣ መሥዋዕት፣ ሐራጊት፣ (v. እመሥዋዕት) Jes. 1, 11; c. እምነ፣ ut: ጸጉብ፣ እምነ፣ መሥዋዕት፣ Clem. f. 125.

ጸጋብ፣ subst. (semel repeti ጸጎብ) 1) *saturatio* (i. e. epulatio ad satietatem), εὐφοροσύνη Esth. 9, 18, 22. 2) *satietas, saturitas*: ጸጋብ፣ ከርሥ፣ Prov. 24, 15; አለ፣ ኢዶጸግብ፣ ጸጋብ፣ Jes. 56, 11; ኢዶጸግብ፣ ለጸጋብ፣ (v. ለጸጎብ) 55, 2; Sir. 11, 27; ጸጋብ፣ ኢዶጸግብ፣ καλλιὰς ὑπερέξῃς 23, 6. 3) *abundantia, ubertas* frugum: ሞተ፣ ጸጋብ፣ (opp. ፀባር) Kuf. 40; Gen. 41, 29; መዋዕል፣ ጸጋብ፣ (opp. ራንብ) Sir. 18, 25; Enc. Sen. 26.

ጸጉን፣ vid. sub ጸንጉን፣

ጸግነት፣ subst., sing. et coll. [referendum videtur ad ܥܫܪܐ et ܥܫܪܐ, quibus significatus *nubilosi, obscuri, tenebrosi* inest] *vespertilio*, νυκτερίδς Lev. 11, 19; Deut. 14, 18; Ep. Jer. 21; እትሆሙ፣ (v. እትሆን) ለጸግነት፣ ἀδελφός σερῖνων Job 30, 29. — Voc. Ae.: ጸግነት፣ ዘዮሌት፣ (v. ዮሌት) ዮፍ፣

ጸገወገ፣ I, 2 [non ad شكم شكك (ዘንነ፣), sed ad ܐܫܪܐ et ܥܫܪܐ, quibus vis *puritatis* inest, referendum videtur; a *puritate* facile derivatur *pietas* et *benignitas*, cfr. ܩܕܫܐ et ܩܪܐ] *beneficia vel gratiam exhibere, gratificari, donare, dono dare*, c. ለ፣ pers.: ለዘዋተ፣ ኢትጎደግ፣ ጸገወገ፣ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν Sir. 7, 33; ለነፍሱ፣ ይጠውዕ፣ ለሙ፣ ዘለዎ፣ ዶጸጉ፣ τὸν ἀγαθὸς ἕσται 14, 5; Asc. Jes. 6, 9; c. Acc. pers. (alicui): 4 Eser. 7, 39; እምደጎረ፣ ጸገወገ፣ μετὰ τὸ δοῦναι Sir. 41, 22, 32, 11; Eph. 4, 32; Col. 3, 13; c. dupl. Acc.: Gen. 47, 22; Lev. 6, 13; Jud. 1, 14; 3 Reg. 10, 13; ጸገዋ፣ ንጉጉ፣ ለአስቲር፣ ኩሎ፣ ዘቦ፣ ለሐማ፣ Esth. 8, 1; ጸገወገ፣ ሆደንተ፣ ፀስብዮ፣ Tob. 2, 14; 1 Eser. 1, 7; ጸገወገ፣ ነፍሱ፣ አለ፣ ባላሕክ፣ Kuf. 13; Sir. 20, 14; እስመ፣ ሠድዮ፣ ጸጋ፣ እጸግወከሙ፣ Prov. 4, 2; Marc. 15, 45; Rom. 8, 32; Phil. 1, 29, 2, 9; እመ፣

ኢጸገወ፡ (v. **ኢጸገዎሙ**) እምሠናይቲ፡ 4 Esr. 7, 42; **ለብዙ ኃን፡** ፅወራራ፡፡ ጸገዎሙ፡ ይርአዩ፡ Luc. 7, 21. a) *condonare, largiri*: **ጸግወሊያ** ለዛቲ፡ አብሳት፡ 2 Cor. 12, 13. b) *municipium esse erga alqm, Lud. ex Hom. Greg.*

ተጸገወ፡ III, 2 *beneficiis, donis affici vel ornari, dono vel gratis accipere* alqd: **ይጸገወ፡** እምኒሁ፡ Jsp. p. 351; c. Acc. domi vel rei: **ከሙ፡** ተጸገወ፡ ሕይወተ፡ ብጎብ፡ እግዚ። Did. 9; እምድኅረት፡ ተጸገነ፡ ክብረ፡ Clem. f. 260; **ዘተጸገኑ፡** ዘንተ፡ ክሎ፡ እምኒክ፡ Jsp. p. 338; **አእጸጸ፡** ዘተጸገውክ፡ Did. 9; **መበለታት፡** ይንሥኡ፡ ዘተጸገዎ፡ በአክፎቲት፡ Did. 20; **ተጸገወ፡** ኪዳነ፡ እምብላ፡ እግዚ። Sx. Teq. 14; **ተጸገወ፡** ዘንተ፡ ወልደ፡ (a Deo) Sx. Sen. 4; **ዘንተ፡** ክሎ፡ ተጸጊዎ፡ Org. 4.

ተጸገወ፡ III, 3 *sibi invicem gratiam exhibere, i. e. a) donare: ይጸገወ፡* በበይናቲሆሙ፡ እምኃ፡ Apoc. 11, 10. b) *largiri, condonare:* Eph. 4, 32; Col. 3, 13 Platt.

ጸግወ፡ part. *beneficiis, donis affectus, Lud. sine auct.*
ጸጋ፡ subst., m. et f., Pl. **ጸጋት፡** 1) *gratia, a) favor, benignitas, χάρις, Koh. 9, 11; ፅሁት፡* ጸጋክ፡ ትረክብ፡ Sir. 7, 33. 40, 17; Luc. 2, 40; Joh. 1, 16; Rom. 1, 5. 7. 3, 24. 5, 2. 6, 1. 11, 6; 2 Cor. 6, 11; Hebr. 4, 16; 2 Tim. 1, 9; Judae 4 al.; **ጸጋ፡** እግዚ። የሁ፡ ምስሉሙ፡ Rom. 16, 20; Kid. f. 12; **ሀብተ፡** ጸጋ፡ Clem. f. 5. b) *suavitas, venustas:* Hen. 46, 1. 2) *donum gratiae, beneficium, donum, munus, dona:* ፅዕን Prov. 4, 2; እስሙ፡ ሠናይ፡ ይጸኑ፡ ምጽዋት፡ Tob. 4, 11; **ጸጋሁ፡** ለእግዚ። ትዘውሮሙ፡ ለጸድቃን፡ ፅዕና Sir. 11, 17; **ጸጋሆሙ፡** ለአብዳን፡ አልባቲ፡ ሞገስ፡ ጳጳሮች Sir. 20, 13; **ጸጋ፡** ሃይማኖት፡ ኅረት፡ Sap. 3, 14; **በጸጋ፡** ሳይ ፅዕና 2 Par. 2, 10; Ps. 69, 19. 126, 4; Fal. f. 57 (vid. sub **አንጉርጉረ**); **ጸጋ፡** ጳጳሳዊ፡ ጳጳሳዊ፡ Rom. 1, 11. 5, 15. 6, 23. 11, 29. 12, 6; 1 Cor. 1, 7. 12, 30. 31 al.; **ጸጋት፡** Kid. f. 87; Const. Ap. 48, 49; Lit. 175, 3. a) **በጸጋ፡** *gratis, Matth. 10, 8; በጸጋ፡* ወሀብትክሙ፡ ሠናይት፡ ሀብት፡ ወአንትሙኒ፡ በጸጋ፡ ሀብ፡ Clem. f. 45. b) *Dei munera i. e. bona, opes: mulier* ዘባቲ፡ ብ ፅል፡ ወጸጋ፡ ስቶሕ፡ ወአግብርት፡ ወአእማት፡ Jsp. p. 368; **ሰብኢ፡** ጸጋ፡ *locupletes, fortunati* (adjectum est: ክሎሙ፡ እለ፡ በሙ፡ ንዋይ) p. 354.

ጸጋዊ፡ n. ag., f. **ዊት፡** Pl. m. **ጸጋውያን፡** *liberalis, munificus, donator, largitor: ብኢሲ፡ ጸጋዊ፡ ወመሐሪ፡ Kuf. p. 134; **ለጸጋዊ፡** ይድኅረት፡ በሥነ፡ ምግባር፡ Sir. 34, 23; 4 Esr. 7, 39. 42; **ጸጋውያን፡** εὐσταθέδοτοι 1 Tim. 6, 18; **Deus ጸጋዊ፡** ጸጋ፡ Lit. 173, 4; Kedr. f. 87; **ጸጋዊ፡** መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 11; Prec. Mat.; **ጸጋዊ፡** ስላም፡ ወተስፋ፡ III Sal. Mar. 22; **እዴሁ፡** ጸጋዊት፡ ምጽዋት፡ Enc. Genb. 8.*

ጸጋዊ፡ subst. *donatio, liberalitas, beneficium: አክ፡* በሀላዊ፡ አላ፡ በጸጋዊ፡ M. M. f. 201; **ኢአመዝነን፡** ጸጋዊነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; **ንመውአክ፡** በአሠንዮትን፡ ወንጌግወክ፡ ጸጋዊ፡ ibid.

መጸግወ፡ part. *gratiam exhibens, donator, Lud. ex Org. 4.*

ጸገዮ፡ I, 1 [ገገ፡ *nituit, ሼ*] lacte viruit, floruit (ገገገ et ገገጫ); reprobanda sunt, quae Dietrich semit. Wortforschung p. 128 coniecit Subj. **ይጸገዮ፡** (in Sx. Genb. 16 occurrit **ይጸገዮ፡**, nescio an recte), *florere, flores producere, de plantis, fruticibus, arboribus: ይጸገ፡* ከርክዕ፡ Koh. 12, 5; **አውያን፡** ጸ

ገዮ፡ Cant. 2, 13. 15. 6, 11; Org. 2; **ዩ፡** መስቀል፡ ጸገዮ፡ Deg.; c. Acc. floris: **ጸገዮት፡** ጸጌ፡ Num. 17, 23; **ናርዶስ፡** ዘጸገዮ፡ በ ጸገዮኅድ፡ Org. 2; de floribus ipsi: **ከሙ፡** ይጸገሂ፡ ጸጌ፡ በውስተ፡ ጠለ፡ ገዳም፡ ጸገዮ፡ Sir. 39, 13; Hen. 82, 16; Ex. 36, 32; Cant. 1, 14; de campo: **ጸገዮ፡** ገዳም፡ ተፈሥሐ፡ ገዳም፡ Deg.

አጸገዮ፡ II, 1 1) *florere facere, arborem, Org. 5; Deg. 2) exprimere flores pictura: ጠብብተ፡* አሰራር፡ ስልጠና፡ አርጌ፡ ከሀን፡ ይርከፍ፡ አጸገዮ። (hyacinthino colore flores expresserunt) ወሮማናት፡ ወርቀ፡ በዐውዳ፡ አናረዩ፡ Enc. Teq. 21.

ጸጉይ፡ part., f. **ጸጉት፡** 1) *florens, (florens, floridus):* አክለል፡ ጸጉይ፡ Org. 4; trsl: Johannes et Jacobus **ጸጉይነ፡** ምዑዝ፡ ረዳ፡ Enc. Masc. 30; **ጸጉይነ፡** ስብሐት፡ Enc. Teq. 11; **ጸጉይነ፡** በረከት፡ Deg.; **ትርሱት፡** ሰማይ፡ ጸጉት፡ Enc. Tachs. 7. 2) *floribus ornatus, floribus intertextus:* Ex. 25, 33; in G Ex. 37, 19 sec. Hebr.; **ከዳን፡** ጸጉይ፡ καρπωτός 2 Reg. 13, 18.

ጸጌ፡ subst., plerumque m., Pl. **ጸጌያት፡**, etiam **ጸገያት፡** (maxime in antiquioribus codicibus), *flor, ἄνθος* Job 14, 2; Jes. 11, 1 var.; **ኅሊቆ፡** ጸጌ፡ 18, 5. 28, 1; **ጸጌ፡** ይቡስ፡ Zeph. 2, 2; **ጸጌ፡** ገዳም፡ Cant. 2, 1; Ps. 102, 14; **ጸጌያ፡** ፍሬ፡ ከብር፡ ወስብሐት፡ Sir. 24, 17; **ጸጌ፡** ረዳ፡ Sir. 24, 14. 39, 14 (κρίνον); Org. 2; **ጸጌ፡** ደንግላት፡ Cant. 2, 2; **ጸጌ፡** ዘሐይቅ፡ Enc. Teq. 6 (vid. sub **ሰግላጥ**); **ጸጌ፡** κρίνον Jes. 35, 1; ፆፊ-ዕን፡ Sir. 39, 13; coll. **ጸጌ፡** τὰ ἄνθη Cant. 2, 12; κρίνα 5, 13; **ጸጌያት፡** 4 Esr. 3, 47; v. **ጸገያት፡** 4, 8; κρίνα Cant. 2, 16. 4, 5. 6, 3; Matth. 6, 28; **ጸጌያት፡** (ጸገያት፡ rom.) Luc. 12, 27. a) *flores arte facti:* Reg. Ex. 25, 31. 34; Num. 8, 4 (v. **ጸጋያት፡** et **ጸጋያት፡**); 3 Reg. 7, 11; ፆፊጥጥ Sir. 45, 9. b) *flor i. e. praestantissimum rei: ጸጌ፡* ከክርሴ፡ Ex. 30, 23. c) **ሰንበት፡** **ዘጸገያት፡** (v. **ዘጸጌያት፡**) sabbatum florum i. e. *pascha florum vel dominica palmarum* (alias **ዘሆሳዕና**) Luc. 13, 6 rom.; Marc. 4, 26 rom.

ጸጋይ፡ vel **ጸጋይ፡**, subst., Pl. **ጸጋያት፡** et **ጸጋያት፡** (est alia forma vocis **ጸጌ፡** i. e. **ጸገይ፡**), *flor arte factus: ድሙረ፡ ጸጋይ፡ κατὰ τελεμύμνα ἐν ἄνθεσιν Ex. 28, 14; Num. 8, 4 var. (Lud. vocem **ጸጋይ፡** adjectivum censet, *floribus ornatus*).*

ጸጐጐ፡ (denom. a **ጸጉ፡**) I, 1 sec. Lud., i. q. **ተጸጐጐ፡**

አጸጐጐ፡ II, 1 i. q. **ተጸጐጐ፡**, Ex. 21, 7.

ተጸጐጐ፡ III, 1 etiam var. **ተጸጐጐ፡** III, 3, *foras exire, (e familia abire):* ኢትጸጐጐ፡ (Lud.: ኢትጸጐጐ፡) በከሙ፡ ያጸጐጐ፡ (v. **ይጸጐጐ፡**) አእማት፡ ἀπελευθεῖται — ἀπορρέουσαι Ex. 21, 7.

ጸጉ፡ subst., Pl. **ጸጉጉ፡**, Pl. Pl. **ጸጉጐት፡** (etiam **ጸጉጐት፡** in F. N. 37) [vid. **ሰኩት፡** c. 381] *platea, vicus, forum: ውስተ፡ ጸጉ፡ ἐν ἀγοραῖς Matth. 11, 16 rom.; **ዮዳ፡** ጸጉ፡ Koh. 12, 5; **ጸጉ፡** ሀገር፡ ἡ πλατεῖα Apoc. 21, 21; **ግዳ፡** ውስተ፡ ጸጉ፡ ሀገር፡ Sx. Teq. 9; **ወአያስሕትክ፡** ጸጉጉ፡ ሃ፡ ἔν ταις ἐρημίαις (τῆς πόλεως) μὴ πλανῶ Sir. 9, 7; **እንዘ፡** የኅልፍ፡ ጸጉጐ፡ ረከበ፡ ብኢሲ፡ ቅቶላ፡ Sx. Masc. 18; **ውስተ፡** ጸጉጐ፡ ወ ምሥያዊት፡ Chr. Ta. 23; **በምሥያዊ፡** ወበጸጉጐ፡ ወበመሪሕብት፡ Jsp. p. 343. 355; **ጸጉጐት፡** ወምሥያዊት፡ Fal. f. 50; Abush. 20; **በአንተ፡** ፍናዋት፡ ወጸጐጐት፡ ወመሪሕብት፡ F. N. 37 in tit. a) **ጸጉ፡** *foras, in publicum: ያንሰሱ፡* ጸጉ፡ Ex. 21, 19. b) **መኃት፡** ጸጉ፡ sive *laternae sive faces, taedae:* Joh. 18, 3; **ከዘነ፡** ያውዕይዎሙ፡ በመኃት፡ ጸጉ፡ ወይሕረር፡*

ሥጋጋም፡ Macc. f. 2. — Voc. Ac.: ጸጉጉ፡ ዘ፡ አፍአ፡ ሀገር፡፡ aliud: ጸጉጉ፡ ወመራሕብት፡ ዘ፡ ሸንጎ፡

ጸጥ: interjectio, qua silentium iubetur (sicut ጸፍ, ህገ), silel unde ጸጥ-ብሂል: silere, obmutescere: ወጸጥ: (v. ወጸጠ፡) ይብል: እስመ: አልቦ: ድም፡ . . . 4 Esr. 4, 42; ጸጥ: ብል: ጳውሎስ: Job 33, 31. — Vid. etiam Isenb. lex. sub ጸጥ: p. 191. — Voc. Ac.: ጸጥ: ዘ፡ ገምታ፡

ጸጣዬ: subst., sec. Lud. status; conditio: ወይገብእ፡ ጎብ: ዘጎት፡ ጸጣዬሁ: Lit. 172, 1 (in Lit. Ms. legitur ሀላዬሁ). Dubium, an lectio impressa sana vel Ludolfi interpretatio recta sit?

ጸጹት: v. ጸጸት: (etiam per ፀ) subst., m. et f., sing. et coll. culex, culices, seniphes (vid. ትንንያ, ጸንጸንያ: nec non כוצץ, κούωψ Matth. 23, 24; ጸጹት: ይነጥፍ: ወይውጎጥ: ገመለ: Tab. Tab. 35; እለ: ጸጸት: ይነጥፍ: ወገመለ: ይውጎጡ: M. M. f. 184; አሐቴ: ጸጹት: ነስብ፡ Sx. Genb. 6; መሃዳፍ Ex. 8, 12—14 (v. ጸጹት). — Secundum Lud. ጸጸት: est „formica, cujus plurimae species dantur in Aethiopia“. — Voc. Ac.: ጸጹት: (v. ጸጸት) ዘ፡ ዘመጫት:

ጸፍሐ: subst. [i. q. ስፍሐ: c. 403 q. v.] latitudo, πλάτος, εὐρος Ex. 25, 10. 17. 23. 26. 2. 8. 16. 27, 1. 12. 30, 2; ጸፍሐ: መሠረቱ: ሸበእመት: Judith 1, 2; ጸፍሐ: ዕምር: በእመት: Zach. 5, 2; Hez. 41, 6.

ጸፍሐ: part. latus: Pseudomessiae እገሪሁ: ጸፍሐት: (scriptum est ጸፍሐት) Kid. f. 5.

ጸፈረ: plectere vid. sub ፀፈረ:

ጸፈረ: I, 2 [denom.] unguis recidere vel praeseccare alicui, c. Acc. pers.: ትጹፍራ: Dent. 21, 12.

ተጸፍረ: III, 1 sibi unguis praecidere, 2 Reg. 19, 24.

ጸፍር: subst. [ገንደጽ ገጻህ ገፍ፣ ظفر] coll. et Sing., Pl. ጸፈር, አጽፋር, ጸፍራት, unguis a) digitorum hominis: ኢ ይምትር: ጸፍር: Clem. f. 21. 29. 34; ጸፍረ: እደዊክ: ወእገሪክ: Macc. f. 20; ሰላም: ለአጸብዕኪ: ወለአጽፋርኪ: ጸዕድው: I Sal. Mar. 25; ጸፈር: et አጽፋር: Dan. 4, 30; ጸፍራት: እደዊሙ: ወእገሪሙ: Sx. Haml. 8 et 25. b) avium: 4 Esr. 11, 9. 54; Dan. 4, 30; ዘምሉእ: ጸፈሪሁ: Hez. 17, 3; Lud. Comm. hist. p. 507 n. 57. c) quadrupedum: ዘሥጡቅ: ጸፈሪሁ: vel ጸፍራ: ፅንግሮታፍ ፅንግሮታፍ Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; ጸፍረ: ላህም: (var. pro ሰኩፍ: ላህም) Jes. 13, 22; ፅጌል፡ unguis Ps. 68, 36; bestiarum rapacium: ጸፈሪሁ: Dan. 7, 7. 19; ጸፍራት: F. N. 23 (vid. sub መጉረጸ፡) d) unguis arte facti vel hamī ferrei: አዘዘ: ይሥትርዎም: በአጽፋር: ጎጸን: ከመ: ይዘርዘር: ሥጋጋም: Sx. Tachs. 12. — Voc. Ac.: አጽፋር: ዘ፡ ጸፍርት:

አጽፋር: adj. vel subst. [صفر vid. አስፈር: c. 405 et አስፋር: c. 753] (color) flavus, fulvus: ቀብአ: በሀጉራ: ወሴሪ፡ ወአቅሮሐይሐ: ሕብር: በ (v. ወ) አጽፋር: ወመልአ: ጥላዬ: ዘቦቱ: Sap. 13, 14.

ጸፈቀ: rad., sec. Lud. densum; spissum esse [propagatum

videtur e notione courtationis et compressionis' صفق et فقف (vid. ጸበብ), non e notione compactionis (صفق, ጠፍሐ), quamquam etiam صفق significationes quasdam habet, significationibus nostri verbi vicinas]. — Rad. Abb.: ጸፈቀ: ዘ፡ ደገብ፡

አጽፈቀ: II, 1 densare, crebrare, deinde crebro vel frequenter facere alqd: አለ: ያጸፍቀ: ንስሐ: ol πυκνός μετανοούντες Herm. p. 42.

ተጸፍቀ: et ተጸፈቀ: III, 1 condensari; a) confertiri, constipari: እስመ: ለሃይማኖት: ጭገብር: ዕጽብት: ጸኢምኒሆሙ: ይፈጽም: ግብር: ዐቢዮ: ወከልኡኒ: ነጥ: ተጸፈቀ: ቡቱም: ንጻይያት: ብተኃት: (duo sunt miracula fidei, quod et magna efficiat et multa patiat) Chr. ho. 27. b) spissari vel claudi: ጫሕፀን: ራሐል: ተጸፍቀ: Kuf. p. 102. c) spisse coaptari: ጫፈቃ: ደደን: συμφορῶντες ταῖς ἀρμογαῖς αὐτῶν Herm. p. 11.

ተጸፈቀ: III, 3 1) se invicem condensare vel se constipare: ወንሕንሐ: ኢንጻፈቀ: ወንትራሐቅ: ብእሲ: ብእሲ: ስምክልኡ: 2 Esr. 14, 19. 2) confertim adhaerere vel se aggregare alicui: እስመ: ገብሐ: ወተጸፈቀ: ጎቤሁ: ብተኃን: እምእስራኤል: προεστειῆσαν 2 Par. 15, 9.

ጸፍቅ: part. 1) densus: a) de sylvis, arboribus, frondibus, (opacus): ታሕት: ከሉ: ምም: ጸፍቅ: ዘበ: ጸላሎተ: 3 Reg. 14, 23; 4 Reg. 16, 4; ረከብ: ዕቦ: ጸፍቅተ: ወነበረ: ወአጸለለ: Rel. Bar.; ዕዕ: ዘጸፍቅ: ቁጽሎ: Sir. 14, 18; Hez. 31, 3; Dan. 4, 18; አዕዋም: ጸፍቅተ: አለ: ያጸፈሎ: Sap. 17, 17. b) de nubibus, tenebris (spissus, crassus): ከመ: ጸፍቅ: ደመናት: Clem. f. 3; ጸፈመት: ጸፍቅ: Jes. 5, 30. 8, 22; Sap. 19, 16. c) de hominibus: confertus, ጸፍቅ: ሰብአ: Marc. 2, 4; Luc. 5, 19; ጸዕቅ: ሰብአ: ጸፍቅ: Jsp. p. 343; ጸፍቅተ: ከመ: ሮማን: ን: ቅድስት: ሀገረ: ናግራን: ምዕዘት: ከመ: ዕጣን: Deg. d) de concione, urbe: frequens, ማኅበር: ጸፍቅ: Enc. Haml. 7; Org. 6. e) de rebus: multitudine abundans, አመ: ጸፍቅ: ንጥይዮ: ፎቴ ሕግግ ስፊዕጽ ለእግ Job 29, 5. f) aptus: ጸፍቅ: ድዶሙ: ፎቴ ሕግግ ስፊዕጽ ለእግ Herm. p. 11. 2) frequens, creber, perpetuus: ጸፍቅ: በዋኤ: ቤታ: Prov. 29, 45; Did. ed. Platt p. 14; ኢተክህሎም: (sc. Hasmonaeis restauratio templi) በእንተ: ጸብእ: ጸፍቅ: ዘከን: ላዕሌሆሙ: Jsp. p. 330. 366. — Adv. ጸፍቅ: crebro, frequenter, continenter: Luc. 5, 33; 4 Esr. 3, 11; Jsp. p. 331. 356; Kid. f. 4; ፎቴግፅ 1 Petr. 1, 22. — Voc. Ac.: ጸፍቅ: ዘ፡ ግንጉ: aliud: ጸፍቅ: ጸዕቅ: ጥወቅ: ዘ፡ ጭንቅ:

ተጸፍቅ: subst. 1) condensatio, spissamentum: ይት ዐጻው: ሙላድ: (praeccluditur generatio) በተጸፍቅ: ማሕፀን: M. M. f. 192. 2) futura: ዕንቅ: ዘተጸፍቅ: ለዐጻፍ: ጥጽ ስግግር Ex. 35, 27.

ጸፈነ: e Ludolfi conjectura i. q. صفن vel صفن terrae illisit alqm.

አጸፈነ: II, 1 „terrae allideret“ sec. Lud.: diaboli alios excoecarunt, alios mutos reddiderunt, ወቦ: ለዘ: አጸፈነ: ወቦ: ለዘ: ወርኃዌ: ረሰይዎ: Lud. e Libr. Myst.

ጸፈን: (v. ጸፍን) subst. vasis genus [صفن vas coriaceum, quo aqua hauritur] fortasse culcus: ጸፈነ: ማይ: (v. ጸፍነ) ጻፈኛ, lenticula 1 Reg. 26, 11, 12.

ጸፍነት: subst. [صفن] pēra coriacea: መልአት: ጸፍነት:

ጥሕን፡ ስጋውን Judith 10, 5; ወደደቶ፡ ውስተ፡ ጽናኑ፡ ዘአክል፡ 13, 10, 15; Matth. 10, 10; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 (ubi ed. Rom. ጸፈነት፡ praebet). 10, 4; Herm. p. 23. — Voc. Ac.: ጽናኑ፡ ዘ፡ አቆማዳ፡

ጸፍዑ፡ I, 1 [صغ] Subj. ደጽፋዑ፡, *percutere palma faciem* alqjs, *alapaum ducere vel impingere* alicui; ጸጥቲቸቲን (at *κολαφῆστιν* verti solet ከርዑ፡), c. Acc. pers.: ጸፍዑዎ (Matth. 26, 68; ይመደጥ፡ መልታሕቶ፡ ለዘ፡ ጸፍዑ፡ Thren. 3, 29; Ago. Jes. 2, 12; 1 Esr. 4, 30; ሲሞን፡ ቶማስ፡ ረገሞ፡ ለዘጸፍዑ፡ Clem. f. 229; c. Acc. membri et pron. suff. pers.: ከመ፡ ዘይጸፍዑዎ፡ ለብእሲ፡ መልታሕቶ፡ Hos. 11, 4; 2 Par. 18, 23; Matth. 5, 39; Joh. 18, 12; ይጸፍዑዎ፡ ገጸ፡ Marc. 14, 65; አመፀ፡ ዘጸፍዑ፡ ገጸ፡ (faciem suam) ዲብ፡ ምዕት፡ እስከ፡ ዩሐርብ፡ ሥጋ ሁ፡ ወይቁስል፡ Kedr f. 85; Gad. Ad. f. 107; አዘዘ፡ ይጸፍዑዎ፡ አፋሁ፡ Act. 23, 3; ይጸፍዑ፡ አዝኖ፡ M. F.; c. ውስተ፡ membri: ጸፍዑ፡ ውስተ፡ መልታሕቶ፡ 3 Reg. 22, 24.

አጽፍዑ፡ II, 1 *alapaum impingi jubere* alicui: ፍጽፍዑ፡ Sx. Masc. 18 (si quidem lectio sana est).

ተጽፍዑ፡ III, 1 *alapa percuti*: Christus ይጽፋዑ፡ ወይይደዐል፡ ጸጥቲቸቲን ሌ. Acacii in Cyr. f. 106; ተጽፍዑ፡ አምገብረ፡ ሊቀ፡ ከሆናት፡ M. M. f. 3; በእደ፡ ገብር፡ ተጽፋዕክ፡ Lit. Jac. Sar.; ተጽፍዑ፡ መልታሕቶ፡ M. M. f. 116; ብተጽፍዑ፡ መላትሕ፡ Euc. Mag. 27; ecclesia እንተ፡ በእንጉሪ፡ ተጽፋዕክ፡ መላውስተ፡ ዑድድ፡ ከመ፡ ታግዕዛ፡ Lit. Joh. („ritus fuit manumittendi apud veteres“; sc. alapaum impingere manumittendo, Lud).

ጽፍዑት፡ n. act. *percussio faciei, alapa vel alapaes* መመውኩ፡ መልታሕቶ፡ ወጽፍዑት፡ ጸጥቲቸቲን ሌ. Acacii in Cyr. f. 106; ከመልታሕቶ፡ ጽፍዑት፡ ለእርእስክ፡ ከርዑት፡ Sx. Tachs. 27; ጽፍዑተ፡ መላትሕ፡ Lit. Greg.; ancilla (sc. ecclesia) libera facta est በጽፍዑተ፡ ወልድኪ፡ (o Maria!) Org. 1.

ጽፍዑ፡ *stercus* vid. sub ፅፍዑ፡

I. ጸፍጸፈ፡ quadr. I. [etiam per ፀ; vicinum ጸጸፈ፡ q. v.] *pavire, sternere lapidibus* viam: ወጸፍጸፈ፡ ከሎ፡ ምድረ፡ ለሎ፡ በብርት፡ Jsp. p. 274; Chr. Ax. f. 89, 93.

አጸፍጸፈ፡ II *lapidibus consertis munire jubere*: ነደቃ፡ ለቅጽሬ፡ ወአጸፍጸፈ፡ ἑπαλειν ἐπ' αὐτῆς 3 Reg. 3, 4.

ጽፍጸፍ፡ part. *lapidibus stratus vel pavitus, tessellatus*: ወጽፍጸፍ፡ በአብን፡ ዘአብረ፡ መረግድ፡ ἐπὶ λιθόστρωτου κυπαρισδίου ጸጥቲን Esth. 1, 6; መካን፡ ጽፍጸፍ፡ በርኳም፡ Jsp. p. 302.

ጽፍጸፍ፡ subst. 1) *pavimentum e lapidibus stratum, tessellatum*: ቶልዕርግን፡ ዘውክቲ፡ ጸፍጸፍ፡ ለጸጥቲቸቲን 2 Par. 7, 3; Hez. 40, 18 et 42, 3 vs. nov.; አዘዘ፡ ይጻፀብ፡ ጸፍጸፍ፡ (ለመቅደስ) በግይ፡ Jsp. p. 294; Macc. f. 3 (vid. sub ገጸፍ፡); Hen. 14, 10; ወጥቀ፡ ሠናይ፡ ጸፍጸፍ፡ Esth. 1, 6; ሰሌዳ፡ በረድ፡ ጸፍጸፈ፡ ዑውዱ፡ Lit. Epiph. 2) *tabulae vel tesserae, in coelo stratae*: Hen. 81, 1. 2. 93, 2. 103, 2. 106, 19.

II. ጸፍጸፈ፡ *inaus*, cui vicina sunt ut ጸፍ፡ ለ, ita ነጥብ፡, አንጠብጠብ፡ et አንፀፈ፡ (sub አንፀፈ፡ c. 706).

አንጸፍጸፈ፡ V 1) intrs. *stillare, destillare*: ያንጸፈጽፍ፡ መፀር፡ አምአድብር፡ Joel 4, 18; Am. 9, 13; ደም፡ አምፀው፡ 4 Esr. 3, 7; ረከበ፡ ገዘኩ፡ በለሰ፡ ሐዳሳን፡ ወያንጸፈጽፍ፡

ሐሊቦን፡ Rel. Bar. (bis); *lacrymare*: ታንጸፈጽፍ፡ ዐይንዩ፡ ቅድሚሁ፡ Job 16, 20. 2) trs.: *stillare, stillatim effundere vel emittere*: Lev. 1, 15 var.; 5, 9; fici ዓዲ፡ ሐሊቦሙ፡ ያንጸፈጽፍ፡ Rel. Bar.

ጽፍጸፍ፡ subst. i. q. ነጸፍጸፍ፡ III Sal. Mar. 21.

ነጸፍጸፍ፡ subst. *stillacidium, guttae, stillae*: ከመ፡ ነጸፍጸፈ፡ ደም፡ Luc. 22, 44; ጸዕደውት፡ ምድር፡ አምነጸፍጸፈ፡ ሐሊቦ፡ አጥባተ፡ አሞሙ፡ M. M. f. 44; Org. 1; አምሕሊኪ፡ ግርያም፡ በነጸፍጸፈ፡ (v. በጸፍጸፈ፡) ደም፡ ዘገፍገፍ፡ III Sal. Mar. 21.

ፀ፡ litera alphabeti Aethiopicæ XXIV^a, quae ፀጳ፡ nominatur, et primitus literae Arabum ض respondet.

ፀሐስ፡ (ጸሐስ፡) I, 1 [ገገገ ጳ፡ saltavit; حَصَّصَ multum commovit pedes (vid. etiam ደግፀ፡)] *pulsare terram* pedibus, *motitare pedes* saltando et trepidando, *tripudiare*; c. በ፡ pedum: አፍቀፍ፡ ፀሕሱ፡ (v. ግሕሱ፡) በእገሪሆሙ፡ እጠጠን ስዕዳጽ Jer. 14, 10; ይፀሕሱ፡ በእገሪሆሙ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Gad. T. H. — Voc. Ac.: ይፀሕሱ፡ ዘ፡ ይረግፀ፡

አፀሐስ፡ II, 1 *supplodere terram* saltando, *tripudiare*: ያፀሕሱ፡ በእገሪሆሙ፡ ጸጥቲቸቲን Jes. 3, 16; አፀሕሱ፡ በእገሪከ፡ (v. እገሪከ፡) ፊቅፍግግግ Hez. 6, 11; አፀሐስከመ፡ በእገሪከመ፡ 25, 6; Deus Judaeis permisit ከመ፡ ይጸልዩ፡ በምክረ-ብ፡ በጠፈሐ፡ አእዳው፡ ወበአፀሕሱ፡ አእጋር፡ F. M. 32, 7; Christianis non permittitur est ተውኔት፡ ወአፀሕሱ፡ በእገር፡ F. N. 23; Helena cum crucem invenisset, አፀሐስት፡ በእገሪሆ፡ ወጠፍሐት፡ በአደሞሃ፡ Deg; laudat te ecclesia ጠፈሐ፡ በአእዳው፡ ወአፀሐሳ፡ በአእጋር፡ Org; etiam de pedibus praedicatur: ያፀሕሱ፡ አእጋርዩ፡ Org.

ግሕስ፡ subst. *tripudium*, Jer. 14, 10 var. (vid. ፀሐስ፡).

ፅሕበ፡ *fatigatum esse* vid. sub ጽሕበ፡

ፀሐይ፡ (vel ፀሐይ) subst. [سَمِي and سَمِي; vid. etiam ጸሐይ፡] m. et f., Pl. ፀሐይት፡, *sol*, m. Joel 3, 4; Jes. 60, 19; Koh. 1, 5. 12, 2; Par. 18, 5. 135, 8; Sir. 3, 15. 17, 31. 43, 2—5; 1 Esr. 4, 34. seq.; Apoc. 16, 8; Marc. 1, 32; al.; fem. Sir. 43, 4. 46; 5. 48, 23. 50, 7; Jes. 13, 10; Hez. 32, 7; Jos. 8, 29. 10, 12. 27; Apoc. 8, 12; al.; Hen. 72, 3 seq.; ብርኳን፡ ፀሐይ፡ Jes. 30, 26; ፀሐይ፡ ቀትር፡ Sir. 31, 19; ፀሐይ፡ ዘያብርሀ፡ ወይጠፍኡ፡ Job 31, 26; ያብርቅ፡ ትብረ፡ ገጸ፡ ከመ፡ አግረ፡ ፀሐይ፡ Org. 4; አልፈ፡ አእላፈ፡ ፀሐይ፡ Sir. 23, 19; መልአክ፡ ፀሐይ፡ Asc. Jes. 4, 18; ሀገረ፡ ፀሐይ፡ Heliopolis Jer. 50, 13; ፀሐይት፡ Vis. Bar.; Lud. Comm. hist. p. 494 n. 5. a) ነቡሩ፡ ውስተ፡ ፀሐይ፡ *in sole* (im Sonnenſchein) Sx. Masc. 27. b) trsl.: S. Georgius ፀሐይ፡ ጽድቅ፡ Mayās. n. 51.

ፀሐይዊ፡ adj. rel. *solaris*: ዓመት፡ ፀሐይዊ፡ i. q. ዓመተ፡ ፀሐይ፡), Abush. (crebro).

ፀመመ፡ I, 1 [سَمَّ سَمَّ; سَمَّ and سَمَّ ገግምም; I ጸመመ፡ ፀመደ፡ al.] Subj. ይፀምም፡, *obligare, praeligare*: ኢፀመሙ፡ አጥባተኪ፡ ጸጥቲቸቲን Hez. 16, 4; vulnera Ps. 146, 3; ፀመመ፡ ቅ፡ ሰሊሆሙ፡ M. M. f. 301; vulneratos፡ ኢፀመምም፡ ከመ፡

ዕምድ: subst. *jugum, par, biga* jumentorum; **ዕምድ፡አል ህምት:** Luc. 14, 19; Job 1, 3. 14. 42, 11; 3 Reg. 19, 19—21. **ዕምድ፡ብዕራይ:** Jes. 5, 10.

ዐማድ: n. ag.; sing. et coll. *sectator*, alicui *addictus* vel *adjunctus*; *minister, famulus*: **አምዐማዳ:** τῶν προφ. κερπευόντων αὐτῶ Act. 10, 7 Platt; **ሰማድ፡ለበአቲ:** (sc. Christi post resurrectionem) **አመ፡ይሐውጽ፡ዐማድ** (sc. discipulos) ውስተ፡ጽርሕ፡ዕጽው፡አንበለ፡ይጸሕ፡መንገድ፡ Enc. Mij. 6; **ናላውያን፡ዐማዳሙ:** Hen. 89; 59. 68; Michael archangelus **ለአግዚ፡፡ዐማዳ:** Enc. Ter 12; Basilius **ለአግዚ፡፡ዐማዳ:** Enc. Mag. 11; Org. 7. a) *servus*, 2 Esr. 7, 26 var. b) *socius*, *compar*: Enc. Sen. 11.

ዐማዳ: n. ag. c. term. adj., Pl. **ዐማዳያን** = *servus, subjectus*, 1 Esr. 8, 24 var.

ዐማዴ: subst. *famulatus, servitium* 1 Esr. 8, 24; 2 Esr. 7, 26 var.

መስመድ: vel **መዕምድ:** subst., Pl. **መምድ:** (*copula, ligamen*) *lorum, funis*, (quo boves junguntur" Lud), **ተአስር፡በመስመድ:** ἐν ἵμασιν Job 39, 10; καλώδια, **መምድ:** ሐደስት: Jud. 15, 13. 14. 16, 11. 12. — *Voc. Ae.*: መጽመድ፡ዘ፡መጨዕና፡ v. መጫኛ፡፡

ተዕማድ: subst. *cultus sacer, divinus*, Ex. 10, 26.

ተዐማዳ: n. ag. *assiduus* in re, vel *deditus* rei: **ውላት፡ ከን፡ተዐማዳ፡ለጸም፡ወለጸሎት:** Sz. Tachs. 29.

ዐርረ: vel **ጸረረ:** inus., i. q. **ጸጸ** *pressit* alqm *hostili modo, adversatus est* (ጸጸ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1187).

አዕረረ: II, 1 *hostiles spiritus induere*, in specie *rebellare*: **ዘአዕረረ:** ὁ ποιῶν ἐναντία Hez. 17, 15; ἐστασιασαν Judith 7, 15; **አለ፡አዕረሩ:** (alii addunt **ጎበክ**) ἀπειθοῦντες 2, 11; **አዕረሩ፡ሞአብ:** ἡδέετης 4 Reg. 1, 1; 8, 20. 22. 24, 1; ἀπειθήσαν Gen. 14, 4; c. c. Acc.: 4 Reg. 18, 7, vel c. **አምን:** Num. 10, 9; 4 Reg. 19, 8 (verbis Graecis perperam intellectis). — *Rad. Abb.*: **አጽረረ፡ዘ፡አጫረ፡ሆን:**

ተዓረረ: III, 3 *inimicitias suscipere cum alqo, infenso animo esse in alqm, hostili modo premere, adversari, infestare*, c. c. Acc., **ጸጸ** *premit* Ps. 3, 7; Num. 25, 17. 18; Deut. 2, 9; **ተዓረረዋ፡ክሎሙ፡ፍቱራኒን፡ተገደገደ** Thren. 1, 2; Kuf. 36; Mich. 2, 8. 7, 6; Luc. 6, 27; **አንተ፡** (diabolo) **ተዓረረከህ:** (sc. Adamum) **አምትካት:** Macc. f. 23; **ቀተለ፡ክሎ፡ዘክን፡ይዓረረ:** Jsp. p. 319.

አስተዓረረ: IV, 3 *inimicitias excitare*, Gen. 3, 15.

ዕሩሩ: part. *inimicitias, hostilis*: **አስመ፡ዕሩሩን፡አመንገቱ:** ἐν ἔχθρῃ 1 Esr. 5, 49.

ዐር: subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **አዕራር:** *inimicus, adversarius, hostis*: **ይከውነከ፡ዐርከ:** Sir. 37, 4; **ኮኖሙ፡ዐርሙ:** Jes. 63, 10; **ዐርኖ:** Thren. 1, 9. 2, 4; **ወዐር፡ይእቲ፡ሀገር፡** 2 Esr. 4, 19; coll.: Gen. 22, 17; Ps. 42, 2. 58, 1. 68, 6; **ከመ፡አይደቅ፡ቅድሚህሙ፡ለዐርኖ:** Sir. 23, 3. 45, 2; Jes. 1, 24. 26, 11. 42, 13. 59, 18. 66, 6; Dan. 4, 16; Nah. 1, 2; Matth. 10, 36; **አንዝ፡ዕሩ፡ንሕን፡ለአግዚ፡፡** Rom. 5, 10; Num. 10, 9. 24, 8; Deut. 23, 10; 2 Reg. 24, 13; Ps. 9, 6. 43, 7. 104, 22; **ክሎሙ፡ዐርኖ:** 2 Esr. 16, 1; **መላእክት፡ዐር:** Sir. 33, 12; **ሰብ፡አመንደብም፡ዕሩ:** 46, 5; Jes. 11, 13; Jer. 6, 25;

27, 7; Judith 8, 33. 13, 14, al. crebro; **አዕራራህ:** Sap. 10, 12; **አዕራራክ:** Jsp. p. 350; Enc. Haml. 27.

ዐራዊ: rarius **ዐራይ:**, adj. rel. et subst. (nomen unitatis a **ዐር**), *hostilis, inimicus, adversarius*: **ጎእሲ፡ዐራዊ:** Matth. 13, 28. 39; Ps. 7, 5. 43, 18. 73, 4. 19; Kuf. 38; **ቅጥቅጥ፡ለዐራዊ:** Sir. 33, 9; **ዐራይ:** et **ዐራዊ:** ἄλλότρος 35, 18; **ካንካ፡ለ፡ዐራዊ፡ጽጉዐ:** Jsp. p. 465.

መዕርር: part., Pl. **መዓርር፡፡** *qui similitates vel inimicitias scriit* inter amicos, Lud. e Ssal. Reg.

ትዕርርት: subst. *inimicitiae*, Phlx. 105 (vid. sub **ግዕዘት**).

መስተዓርር: part., f. "**ርርት:** 1) *ductor vel seminatory inimicitiarum*: **ለትግስን፡ምክረ፡መስተዓርር:** Genz. f. 107; Lud. e Vit. Sam.; **ጎጦአት፡መስተዓርርት፡ለአግዚ፡፡** Phlx. 112. 2) *sibi invicem repugnans vel adversus*: **አካን፡ሀላተ፡አበው፡መስተዓርሩት:** Phlx. 50; **መስተዓርራን፡** (mutua inimicitia infensi) F. N. 43; 8. 13.

ዐርሰ: I, 1 [i. q. **ጠርሰ**] Subj. **ይዕርሰ:** *stupere, stupidum fieri* vel *hebecere* de dentibus, *stupidos habere dentes*, αἰμοδιᾶν Jer. 38, 29. 30 var. (vid. sub **ጠርሰ**); ἵουδαίων Hez. 18, 2 var. (vid. sub **ጠርሰ**); **አሁብከሙ፡ትዕርሱ፡ስነኒኒከሙ:** Am. 4, 6. — *Voc. Ae.*: **ዐርሰ፡ዘ፡በለዛ፡፡**

አዕረሰ: II, 1 *stupidos reddere vel hebetare dentes alqis, stupere facere dentibus alqm*: **ያዐርሰክ፡አዕናኒክ:** Sir. 30, 10.

ዕርሰ: subst., Pl. **ዕረሰ:** *dens molaris*: **ዕርሰ፡ወስን:** Ex. 21, 27; **ውስተ፡ዕረሲሆሙ:** Num. 11, 33.

ዐርቅ: subst., Pl. **አዕርቅት:** [amh. **ጭርቅ**; vic. II **ጠረቅ**; Lud. comparavit **عَرَق** i. e. **ጸረቅ**; Ewald **ጸሐቅ**, ter bibl. **ጸጸ** VIII p. 192 **ጸጸ**; **ጸጸ**; at vid. **ደርግሐ**] *panniculus, panni, pars vestis lacerae*: βράχος Matth. 9, 16 rom.; **ዐርቅ፡ትከቶ:** Jes. 64, 6; βράχος καταμνησιν Esth. 4, 16 aper.; Org.; **ይከድን፡ሥጋሁ፡በዐርቅ፡ብሉይ:** Enc. Teq. 30; **ዘዐርቅ፡ጐጠኖስ** βράχι Matth. 5, 22; **ወንሥአ፡አምሀየ፡አዕርቅት፡ብሉየ:** Jer. 45, 11; **ይለብስ፡ሥጡጠ፡ወአዕርቅት፡ክሎ፡ነዋሚ:** Prov. 23, 21; Jer. 13, 7 (vid. sub **ብጻል**); **ለብስ፡አልባስ፡አዕርቅት፡ከሙ፡ነጻዩን:** Sx. Teq. 14; **ፈሐቅ፡ቅ፡ለሎ፡በአዕርቅት፡ጸጉር:** Enc. Haml. 10; **አዕርቅት፡ሠቅ:** Lud. e Vit. Theoph.; **በአዕርቅት፡ላህቁ:** ἐν σπαργάνους Sap. 7, 4; **ጠብለልዎ:** (sc. Eliam infantem) **በአሳት፡ሀዩንት፡አዕርቅት፡ዘይጠበልሉ፡ባቲ፡ሕዩናት:** Sx. Tachs. 1; Lit. 173, 4; Org. 3.

ዐርዐ: rad. sc. **عَرَضَ** *humilis fuit, se submitit, عَرَضَ prostravit*, unde facile propagatur significatus *jacendi* (cessandi). — Stirps I, 1 vix in usu fuisse videtur quamquam Kuf. p. 76 ann. 14 **ይዕርዐ**, pro **ይዕራዕ** et Hen. 47, 2 **ይዕራዕ**: pro **ይዕራዕ** occurrit.

አዕርዐ: II, 1) *jacere facere* i. e. *intermittere* alqd, *desinere, cessare, feriari* a re, c. Acc. rei: **ዘዓረቅ፡ውሉድ፡አዓርዐ፡** (v. **አዓርብ**) **ተግዛጸ:** ἐνδεδεχῆσαι Sir. 30, 1; **አዓርዐ፡ቅይ፡እደዊን፡ወአንተሀክይ:** Did. 13; **ዓርዐ፡ግብረ፡** (ጉጉ፡ዓመት) F. M. 6, 2; **ከሙ፡አዓርዐ፡ተቀንዮ፡ቅድመ፡ሥጋሁ፡ለአጸም:** Clem. f. 15. 19; Herm. p. 90. 108;

ፍልስፍና፡ subst. *philosophia*, Lud. sine auct.

ፍልስፊ፡ subst. *philosophatio, ratiocinatio*, Lud. e Mss. Colb.

ፈለቀ፡ inus., fortasse i. q. قَلَقَ *findere*.

አናለቀ፡ II, 1 dubiae significationis, fortasse *divaricare* (deinde *provacem, lascivium esse*): ወክንኪ፡ አንጉ፡ ዕለተ፡ ወአናለቀ፡ καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διαστραμμένα Hez. 16, 34 et M. M. f. 90 (ubi idem locus repetitus est). — In *Voc. Ae.* legitur አናለቀ፡ et exponitur ቀላጭ፡

ፈላቅ፡ subst., Pl. ፈላቃት፡, videtur nomen peregrinum esse, sc. φυλάκιον (ut γαζοφυλάκιον, σιτοφυλάκιον) et significare *horreum, granarium*: ወአብኢ፡ ወገብና፡ ፈላቃተ፡ σοጦል 2 Par. 31, 6; በሣልስ፡ ወርን፡ አንዙ፡ ይሣርርም፡ ለፈላቃት፡ ወበሰብሰብ፡ ወርን፡ ተፈጸመ፡ 31, 7. 8. 9. — *Voc. Ae.*: ፈላቅ፡ ዘ፡ ግምብ፡ ሕድምሂ፡ (an ሕድሞሂ፡?) ይ፡

ፌሎን፡ n. prgr. φελόνης *pacula* 2 Tim. 4, 13 Platt. — At Abyssini interpretantur *cistam*; *Voc. Ae.*: ፌሎን፡ ዘ፡ ሣዕን፡ ወጦ፡ እለ፡ ይ፡ ስመ፡ ብእስ፡

ፈለክ፡ subst. 1) *orbis coelestis* in genere, et *signifer* in specie [قَلَقَ]: ጥዋው፡ ፈለክ፡ Abush. 3; ቀዳሚ፡ ኖኅተ፡ ፈለክ፡ Abush. 4; ኢትብጽኦት፡ ኅይሉ፡ እስክ፡ ፈለክ፡ ወርን፡ ሄጄባ ሪሳላንጅ Chr. ho. 2; ተወየኒ፡ (ማርያም) ወውድ፡ ኅናድድ፡ እስክ፡ ሣልሳዊ፡ ፈለክ፡ ኦሎ፡ ተቃወሚ፡ በአየር፡ ቀናኢ፡ መልክክ፡ III Sal. Mar. 29; ሰብኢ፡ ፈለክ፡ *astronomi vel astrologi*, Abush. 25. 2) Pl. አናላካ፡, *divisio, haesitatio, dissidium*, ut videtur [فَصَلَ]: ወእለ፡ እለ፡ በአምሳለ፡ ሐሰት፡ ያስሕቱ፡ ወይብሉ፡ ዘበአናላክ፡ ወእመን፡ ንዳዳን፡ ልብ፡ Phlx. 243 (e 1 Tim. 4, 2). — *Voc. Ae.*: ፈለክ፡ ዘ፡ ክፍል፡ ወብ፡ ዘ፡ ምዕራፈ፡ ዐላይ፡ ይ፡

ፋሴክ፡ n. pr. (i. q. ፈለክ) *unum e septem coelis* idque *infimum*, Clem. f. 3. 49; Chr. ho. 1 (vid. sub አድሐክ).

ፈልኬንዶስ፡ n. pr. *Falcidianus* vel *ad legem Falcidiam pertinens*: legis Falcidiae principia, quomodo in jure Justinianea ad ordinandas monachorum haereditates adhibita sint, vid. in Nov. Just. V, 5. Legitur ዘመንክሰ፡ እንዘ፡ ቦቱ፡ ውሉድ፡ ይደልዎ፡ ሎቱ፡ እምድኅረ፡ ምንኩስናሁ፡ ከመ፡ ይክፍል፡ ኩሎ፡ ንዋዩ፡ ለውሉዱ፡ እምድኅረ፡ ከፈለ፡ ለኅፍሱ፡ ፩ ክፍል፡ ዘይከውን፡ ለምኔት፡ ወለእመስ፡ ሞተ፡ ዘእንበለ፡ ይድሐፍ፡ ትእዛዝ፡ ይንሥኡ፡ ውሉዱ፡ አሚሃ፡ ዘይደልዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ጽሑፈ፡ ትእዛዝ፡ ወእመን፡ ይሰመዶ፡ ወራስያን፡ ወለሊሁ፡ ይሰመዶ፡ አውራሴ፡ ፈልኬንዶስ፡ F. N. 42, 11.

ፈልኬንዶሳዊ፡ adj. rel. *legem Falcidiam sequens*, F. N. 42, 11.

ፈለወ፡ i. q. ፈለየ፡, sed rarius usitatum.

ፈለየ፡ I, 1 [ገገ፡ ነገ፡ (እ፡ significatus speciales habet); vicinum est ፈለጠ፡; at ለፈየ፡ a ፈለየ፡ distinguendum videtur] *separare, dividere, distinguere*, Herm. p. 110. — *Voc. Ae.*: ፈለጠ፡ ሌሎየ፡ ፈለየ፡ ዘ፡ ለየ፡

ተፈለየ፡ III, 1 *separari, dividi*: በኢተፈለየ፡ *indivisim* Enc. Sen. 2.

ተፋለየ፡ et ተፋለወ፡ III, 3 *alium ab alio separari: dissidere, in factiones scindi*: ተፋለየ፡ Jsp. p. 300; ተጋብኡ፡ ጎበ፡ ቀድሰ፡ ሰብኢ፡ ብዙኃን፡ ወተፋለየ፡ ነገርሙ፡ ወበገን፡ ቀትል፡ ማእከሉሆሙ፡ p. 356 et 350; ሰበ፡ አእመረ፡ ሮም፡ ተፋልዎተ፡ ነገርሙ፡ ለአይሁድ፡ ቀርቡ፡ ጎበ፡ ቅጽር፡ p. 357; 0ቦዩ፡ ክላሕ፡ ወተሀውካ፡ ሀገር፡ በእንተ፡ ተፋለየቶሙ፡ ለሰብኢ፡ ibid.; በተፋለየትን፡ p. 362; c. Acc.: አይክል፡ ይተፋለየ፡ (non potest ab eo dissidere) p. 344.

ፈለግ፡ subst., plerumque m., Pl. አናላግ፡, Pl. Pl. አናላግት፡ [አጃ፡ et قَلَعَ قَلْعَ *rivus, a* ነጋ፡ فَلَاحَ *findendo vel dividendo dictus; aliud etymon proposuit Ges. in thes. p. 1103*] 1) *vallis*: ዋሳላጅ 2 Par. 14, 10; ሰብዐተ፡ አናላግት፡ (v. pro ቁላተ) Jes. 11, 15; ነብሳ፡ 2 Par. 20, 26, 25, 11 al. 2) *rivus, torrens, canalis*, χεῤ῍ῶνος Joh. 18, 1; Lev. 23, 40; Deut. 3, 12, 16; 1 Reg. 17, 40; 2 Reg. 17, 13; Job 21, 33, 22, 24; ፈለገ፡ ግብጽ፡ (in confiniis Palaestinae et Aegypti) Num. 34, 5; Jos. 15, 47; አናላግ፡ Lev. 11, 9, 10; Judith 2, 8, 16, 3; ሰብሳቢ፡ አናላግ፡ (v. pro አዕጺቁሁ) Hez. 17, 6. 3) plerumque: *flumen, fluvius, amnis*, ποταμός Gen. 2, 10, 15, 18, 41, 1, 2; Num. 24, 6; Deut. 1, 7; Job 22, 16; Ps. 45, 4, 64, 10; Sir. 24, 31; 4 Reg. 5, 14; Marc. 1, 5; Apoc. 9, 14; al.; ፈለገ፡ ግብጽ፡ (Nilus) Jes. 7, 18; አናላግ፡ Ps. 23, 2, 71, 8, 136, 1; Hez. 29, 3; Jes. 18, 1; Gen. 31, 18; Ex. 8, 1; Hen. 5, 3, 17, 6, 77, 5; Joh. 7, 38; ፈለገ፡ እጎት፡ Dan. 4, 10; Hen. 17, 5.

ፍላግ፡ part. 1) *cavus, concavus*, κοῤῥος, ፍላገ፡ ይኩን፡ ሰለዳሁ፡ Ex. 27, 8; in C Ex. 38, 7 sec. Hebr. (Octat. P. II p. 94). 2) *bene elaboratus* (?) Lud. e Gregorii carmine IV, 10 (ሰው፡ ፍላግ፡ „scutica bene elab.“). — *Voc. Ae.*: ፍላግ፡ ዘ፡ ብጁ፡

ፈለጠ፡ I, 1 [amh. id.; vic. ፈለየ፡, sine dubio etiam ፈለሰ፡; in caeteris linguis frequentantur radices a ግጾ incipientes, ut ገገ፡ ገገ ኮገ ገገ [ገገ] Subj. ይፍልጥ፡ 1) *separare, disjungere, dirimere*, c. Acc.: Gen. 30, 40; Ex. 26, 33; Jos. 17, 47; Sir. 47, 2; Hen. 22, 9, 82, 11, 12; Matth. 19, 6; Marc. 10, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ዘፈለጠ፡ ብእስ፡ እምብእሱ፡ Sir. 31, 26; Ruth 1, 17; c. Acc. et በበይናት፡ 4 Esr. 4, 58; ይፍልጥሙ፡ በበይናተሆሙ፡ F. M. 5, 10; c. dupl. ማእከለ፡ Gen. 1, 4, 6, 7, 14, 18; Kuf. 2. a) *dividere, dissecare*: Hebr. 4, 12; Lev. 1, 6. b) *dissociare*, διαζῆσαι, c. Acc. et እምነ፡ Matth. 10, 35. 2) *sejungere, segregare, secernere*, c. Acc.: ወፈለጠ፡ ዕገራ፡ ዕደወ፡ 2 Esr. 10, 16; Deut. 4, 41, 10, 8, 19, 7; c. Acc. et እምነ፡ Matth. 25, 32; Lev. 20, 24, 26; Kuf. 2; vel እምውስተ፡ Gen. 30, 32; vel እማእከለ፡ Matth. 13, 49; Num. 8, 14; vel ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32. a) *seligere*, 1 Esr. 5, 1. b) *secludere*, Lev. 20, 25 sub fin.; Deut. 29, 20; Jes. 56, 3; Luc. 6, 22. c) *consecrare*, ἀρጋጦῖν, ἀφορጅῖν Ex. 13, 12; ትፈልጠሙ፡ ፍልጠ፡ 29, 24; vel ፍልጣን፡ 29, 26; Lev. 10, 15, 14, 12; Num. 8, 11, 15, 20; coll. Ps. 67, 10. d) *ejurare, devovere* alqd (i. e. voto abstinentiam a rei cuiusdam usu promittere): እመ፡ ፈለጠ፡ ፍላጠ፡ በእንተ፡ ነፍሱ፡ Num. 30, 3, 4. 3) *discernere, distinguere, dignoscere, inter-*

መስተፍሥሕ፡ part., fem. “ሥሕት፡ lactificans, Org.
መስተፍሥሐ፡ part. c. term. adj. (etiam መስተፈሥሐ፡,
 Lud. e Saal. Req.), exhilarans, lactificans, consolator,
 lactificus, lactiabilis, jucundus: Raphael መስተፍሥሐ፡,
 አልባብ፡ Kedr f. 22; Lit.; Sx. Pag. 3; Christus “ሐ፡ ሕዝፍን፡
 Lit. Orth.; መዘንግ፡ መስተፍሥሐ፡ Fal. in Proleg.; ግብር፡
 ሠናይ፡ ወመስተፍሥሐ፡ Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡
 c. 327).

ፍሥሕ፡ et plerumque ፍሥሐት፡ subst., Pl. ፍሥሐታት፡
 1) fauces montanae, pylae: መወ፡ ፍሥሐታት፡ (v. አና
 ቀጸ፡ ፍትሐት፡) τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς Judith 5, 1. 2) locus
 acclivis, cliivus, locus cliivus, arduus: ፍሥሐታት፡
 አድባር (v. ፍትሐታት፡) ἀναβάσεις Judith 4, 7, 6, 12, 7, 1
 (v. አርአስት፡); 7, 7 (v. ፍትሐት፡); Org. 4 (ubi Lud. inter-
 pretatur viae salebrosae sazisque impeditae, ubi mulis equisque
 difficulter pergere possis). 3) tumulus, (collis): ወግብረ፡ ፍ
 ሥሐት፡ (v. ፍሥሐ፡) ዐቢዩ፡ ሀዩ፡ et ፍሥሐት፡ (v. ፍሥሕት፡)
 ስም፡ Kuf. p. 106 (Vrs. Lat.: congeries et collis); etiam de-
 lūbrum in loco editiore exstructum (ገገጃ), ut videtur: ይገብ
 ሩ፡ ሎሙ፡ ፍሥሐታት፡ ወዎመ፡ Kuf. p. 3. — (ብሔራ፡ ፍሥ
 ሕት፡ p. 107 lin. 1 lectio prava esse videtur, vid. Vrs. Lat.). —
 [Radicebus ገገጃ ገገጃ ھفھ صب صبت al. vis dividendi, abscidendi,
 dirumpendi inest; sed non omittendum est nomen ገገገጃ montis,
 quod in Targ. et Pesch. collis exponitur].

ፍሥሕ፡ (etiam ፍስሕ) n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ, pascha
 a) agnus paschalis Judaeorum; ወበልዑ፡ ፍሥሐ፡ 2 Esr. 6, 21
 (at 6, 19, 20 ፋሲካ፡); ጠብሐ፡ ፍሥሐ፡ 1 Esr. 1, 11; 2 Par.
 35, 1 seq.; Matth. 26, 17, 19; Marc. 14, 22; Luc. 22, 7.
 b) dies et septimana paschatis, α) Judaeorum: በቀዳሚት፡ ዕ
 ለት፡ ፍሥሕ፡ Matth. 26, 17; ፍሥሐ፡ አራት፡ Lud. ex Org.
 Oxon. β) Christianorum, πάσχα σταυρώσιμον, በግሙሰ፡ ፍሥ
 ሕ፡ አምቅድሙ፡ ተግዕዕ፡ (feria quinta hebdomadis sanctae) Enc.
 Mij. 9; Lud. ex Enc. Sen. 18.

ፈርሀ፡ I, 1 [amh. ፈራ፡; ei Ges. in thes. p. 1122 comparavit
 فَرَّ, فَزَّ fugit, fugax, pavidus fuit, sed etiam نَهَى et عَزَّ
 cognata videntur] Subj. ይፍራህ፡ 1) timere, metuere, Gen.
 3, 10, 15, 1, 18, 15, 21, 17, 26, 24; Deut. 1, 21; Jos. 8, 1;
 Jud. 7, 3, 8, 20; Ruth 3, 11; Ps. 45, 2, 51; 6, 55, 4; Job
 9, 35; አይፍራህኪ፡ (suff. Dat.) ልብኪ፡ Judith 10, 16, 11, 1;
 Deut. 20, 8; Matth. 10, 31, 14, 30, 17, 6, 7; ፈርሀዩ፡ ሐርኩ፡
 25, 25, 28, 5, 10 al.; 1 Tim. 5, 20; ፈርሀ፡ ዐቢዩ፡ ፍርሀተ፡
 Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; c. c. Acc. rei vel pers.: Gen. 9, 2;
 Num. 14, 9, 21, 34; ፈርሀም፡ ለአግዚ፡፡ ዐቢዩ፡ ፍርሀተ፡ Jun.
 1, 16; Ps. 22, 4; ምንተ፡ አፈርሀ፡ እንክ፡ Sir. 23, 18; 1 Petr.
 3, 6, 14; Apoc. 2, 10; Hebr. 11, 23; አፈርሀ፡ መዐተ፡ ገጉ
 ሥ፡ 11, 27; vel c. አምነ፡ Lev. 26, 1; Deut. 3, 22; Jos. 10, 41;
 Luc. 5, 21, 22; Ps. 3, 6, 48, 5; Jes. 37, 6; Jer. 1, 8; vel c.
 አምቅድሙ፡ Koh. 3, 15; Judith 4, 2; 1 Reg. 18, 12. a) c. c.
 ለ፡ ejus, cui timeus: Genz. f. 156; vel c. ላዕላ፡ Gen. 32, 12;
 ፈርሀ፡ ላዕላ፡ ነፍሱ፡ አምእንኩሁ፡ Jsp. p. 333. 355; ለአሙ፡ ፈ
 ርሀት፡ ላዕሌሁ፡ በአንተ፡ ደዌ፡ F. M. 27, 3; vel c. በአንተ፡
 de alqo: ለአሙ፡ ይፈርሁ፡ በአንተኩሁ፡ ሞተ፡ F. N. 3. b) c. c.
 Acc. Inf.: Gen. 19, 30, 26, 7, 46, 3; Ex. 3, 6, 34, 30; Num.

12, 8; 1 Reg. 3, 15; Kuf. 44; 4 Esr. 10, 39; Matth. 1, 20;
 Marc. 9, 32; Luc. 9, 45; vel c. ስመ፡ seq. Subj.: አርመምኩ፡
 ፈርሀዩ፡ ስመ፡ እንግር፡ ዘአኄላ፡ Job 32, 7. c) ubi Latine se-
 quitur ne, Aethiopice sequitur ስመ፡ ኢ፡ c. Subj.: Hen. 106, 6;
 Act. 27, 29; Gen. 32, 12; Chrys. passim; raro c. Imprf.: አፈ
 ርሀ፡ ስመ፡ አይሌቡ፡ Kuf. p. 95; vel ኢ፡ c. Subj.: አፈርሀ፡
 አይመት፡ Tob. 6, 15; ብዙኃን፡ አላ፡ አይሌቅሑ፡ በፈርሀ፡
 (v. በፈርሀ፡) አይሀገሉ፡ ወአይጸላሉ፡ Sir. 29, 7; Herm. p. 48;
 vel ስመ፡ c. Subj.: አፈርሀ፡ በአንተክስመ፡ ስመ፡ ተከዐዉ፡ ደ
 መ፡ Kuf. p. 32; vel እንጻዒ፡ ለአሙ፡ Gal. 4, 11; praemisso
 ሶጊ፡ 2 Cor. 11, 3; vel ሶጊ፡ ኢ፡ Hen. 6, 3. 2) vereri, re-
 vereri, c. Acc.: ገብር፡ ፈርሀ፡ አግዚኢ፡ Mal. 1, 6; አባሁ፡
 Lev. 19, 3; Jos. 4, 14; 1 Reg. 12, 18, 14, 26; Marc. 6, 20;
 Eph. 5, 33; in specie Deum: ሥርዓ፡ ለገብብ፡ ፈርሀ፡ አግዚ፡
 (timor vel reverentia Dei i. e. pietas) Sir. 1, 20, 27, 25, 6, 11,
 31, 14, 16, 40, 26; Koh. 5, 6, 7, 18; Prov. 1, 7; Job 28, 28;
 በአንተ፡ ፈርሀተክ፡ Jes. 26, 18; Deut. 4, 10; Ps. 5, 8, 18, 10,
 118, 120, 144, 20; Luc. 1, 50, 18, 2, 4 al.

አፍርሀ፡ II, 1 1) timere facere i. e. timorem vel metum
 injicere, terrere, c. Acc. pers.: አኩኑ፡ ግይሉ፡ ያፈርሀስመ፡
 Job 13, 11; ቃላ፡ ፀንዑ፡ ያፈርሃ፡ ለምድር፡ Sir. 43, 17; Sap.
 17, 9; Hez. 26, 17; ራብዕሶ፡ አፍርሀ፡ ገጽዩ፡ Sir. 26, 5; Ps.
 26, 1; Marc. 4, 40; Hen. 14, 9; አይፈርሀ፡ መዋት፡ በአ
 ንተ፡ ትእዘ፡ አግዚ፡፡ Jsp. p. 350. a) deterrere: ፈቀዶ፡ በአ
 ንጉቱ፡ አፍርሀተ፡ እሙ፡ Jsp. p. 289; Chrys. passim. b) pavi-
 dum reddere alqm, Deut. 20, 8. c) minari: በአፍርሀ፡ ስቅ
 ለት፡ (burā Androhung der Kreuzigung) Sx. Masc. 21. 2) ve-
 reri vel revereri facere: ለዘረከባ፡ (sc. ለገብብ፡) ታአምኖ፡
 ወታፈርሀ፡ Sir. 18, 28.

ተፈርሀ፡ III, 1 timeri, metui, reverenter coli: bapti-
 zentem eum, ዘይትፈራህ፡ በአንተኩሁ፡ ሞት፡ F. N. 15; Christus
 ይትፈርህ፡ አስመ፡ መሐረ፤ ይትፈራህ፡ አስመ፡ አግዚእ፡ Mavás.
 n. 28; አባ፡ ገሪማ፤ ተፈርሀ፡ ግርማክ፤ ተሰምዑ፡ ዜናክ፡ ውስተ፡
 ኩሉ፡ ምድር፡ n. 64.

አስተፋርሀ፡ IV, 3 sibi metuere facere alqm ab alio: ፅ
 ለጎና ሕፈር፡ ያስተፋርሀ፡ (sc. hominem assumptum, sec. Nesto-
 rianos) በሞቱ፡ (sc. Christi) ስመ፡ ያስተርኢ፡ (sc. homo ass.)
 ዕራቆ፡ ስማን፡ Cyr. c. Pall. f. 88.

ፍሩሀ፡ part. timore correptus, timens: abierunt ፍሩሃን፡
 Jsp. p. 275; ፍሩሀኩ፡ ንበር፡ እንክ፡ Rom. 11, 20. a) timidus,
 δειλός Sap. 4, 20. b) cautus: Satanas nunquam non adest, በአን
 ተካ፡ ይደልወነ፡ ስመ፡ ንኩን፡ ፍሩሃነ፡ በኩሉ፡ ጊዜ፡ Phlx. 203.

ፈራህ፡ adj. timidus, meticulousus, pavidus, φοβούμενος
 Deut. 20, 8; δειλός Jud. 7, 3; Sir. 37, 11; ልብ፡ (v. ልብ፡)
 ፈራህ፡ 22, 18; ጎሊፍሆሙ፡ ለመቀት፡ ያን፡ ፈራህ፡ Sap. 9, 14;
 ፈራሃን፡ Matth. 8, 26; ስመ፡ ይትመየ፡ (e bello) ኩሉ፡ ፈ
 ራህ፡ ልብ፡ Jsp. p. 292.

ፍርሀት፡ (etiam ፍርሃት) n. act. et subst., f. et m., Pl.
 ፍርሀታት፡ timor, metus, (terror), formido, Marc. 4, 41;
 Luc. 2, 9; Jon. 1, 16; Ps. 2, 11, 54, 6; Ex. 15, 16, 23, 27;
 Jes. 7, 25, 19, 16; ፍርሀተ፡ ልብ፡ Sir. 40, 5; Hen. 1, 5, 13, 3;
 Matth. 28, 8, 1 Joh. 4, 18; 2 Cor. 7, 5, 15; በአንተ፡ ፍርሀት፡
 Apoc. 18, 15, al. crebro; c. c. አምነ፡, ut: ፍርሀት፡ አምንዴት፡
 δέος πεινάς Chr. Ta. 34, c. አምቅድሙ፡ Deut. 2, 25; vel per
 st. c.: ፍርሀተ፡ ሞት፡ Sir. 40, 5; Hebr. 2, 15; አምፍርሀቱ፡
 ተሀውኩ፡ Matth. 28, 4; Joh. 7, 13, 19, 38; ፈኩ፡ ፍርሀተክ፡

amicitiae facere cum alqo: ከመ፡ ይትፋቀሩ፡ ምስለ፡ ዮናናው ያን፡ Jsp. p. 277. 283.

አስተፋቀረ፡ IV, 3 1) amorem vel amicitiam alicjs conciliare alicui: አስተፋቀርክም፡ ምስለ፡ ንጉሥ፡ አውግስጦስ፡ Jsp. p. 338. 2) ad amores jungendos adducere alqm, vel amore incendere alqm in alqm: ሰይጣን፡ ቀንኦ፡ ላዕሌሃ፡ ወ አስተፋቀረ፡ ምስለ፡ ሄመኑከስ፡ አስከ፡ አማሰነት፡ ድንግልናሃ፡ Sx. Nah. 5.

ፍቁር፡ part. carus, dilectus, amatus, (amicus), de rebus Ps. 83, 1; de personis: እንተ፡ ኢኮነት፡ ፍቅርተ፡ Hos. 2, 25. Jer. 11, 15; Eph. 5, 1; Phil. 4, 1; Jac. 1, 16; c. c. በኅብ፡ Judith 9, 4; ጽሉእ፡ በኅብ፡ እግዚ፡ ወፍቁር፡ በኅብ፡ አጋንንት፡ Did. 4; ከነ፡ ፍቅር፡ በኅብሆሙ፡ Sx. Ter 27; per st. c.: ፍቁሩ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Jac. 4, 4; Deut. 33, 12; Cant. 5, 16; Ps. 69, 5. 107, 5. 126, 3; Jes. 5, 1. 44, 2; Matth. 12, 18; Col. 4, 14; 1 Cor. 4, 14; Rom. 1, 7; ፍቁሩ፡ ኒሃ፡ cf. φιλόυντες αὐτῶν Thren. 1, 2; አፍቁረ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥ፡ ሄመኑከስ፡ ፊቅሎጵርጵ ሄመኑከስ Cyr. ad Th. f. 23; አፍቁሩ፡ ሄመኑከስ፡ compellantur auditores in concionibus sacris, Genz. f. 120 al.; በአሁዱ፡ ፍቁር፡ ይሰሐብ፡ ክልል፡ Prov. Th. Petr. p. 17. a) epitheton Messiae, Asc. Jes. 1, 5. 3. 13. 17. 4, 18. b) amasius, amator, Lud. Comm. p. 496 n. 12.

ፍቅር፡ subst., m. et f. (ut Cant. 8, 6; Prov. 5, 19; Matth. 24, 12), amor, viri et feminae: ይንድድ፡ ፍቅር፡ ከመ፡ እሳት፡ Sir. 9, 8. 26; 5, 5. 8, 6. 7; Prov. 5, 19; በዛቲ፡ ፍቅር፡ እንዘ፡ ንትፋቀር፡ ibid.; ፍቅር፡ ብእሳት፡ (ἔρω) 24, 51; 2 Reg. 13, 15; Jer. 2, 2. 33; rerum: Jac. 4, 4; ፍቅር፡ ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 28; ፍቅር፡ ወይን፡ I Sal. Mar. 27 (vid. sub ሄረግ). a) dilectio, caritas, Koh. 9, 1. 6; Matth. 24, 12; amicorum 2 Reg. 1, 26; φιλία (amicitia) Prov. 10, 12. 15. 17. 27, 5; ፍቅር፡ በጸ፡ Did. 7 (de caritate mutua ተፋቅሮ፡ frequentare solent); Dei in homines: ፍቅር፡ ዘላግለም፡ አፍቀርኩክ፡ Jer. 38, 3; 2 Cor. 13, 12. 14; 1 Joh. 2, 15. 3, 17; al.; እግዚ፡ ፍቅር፡ ውእቱ፡ 1 Joh. 4, 8; hominum in Deum Christum Luc. 11, 42; Joh. 5, 42. 15, 9. 10; Rom. 8, 35; 1 Joh. 2, 5 al.; ንብሩ፡ ላዕሌሃ፡ ፍቅር፡ Cant. 2, 4; c. etiam c. ለ፡ in vel erga, ut: ፍቅርዮ፡ ለእንላ፡ እመክያው፡ Sx. Pag. 3. b) ፍቅር፡ ነግዳን፡ Sx. Teq. 21 vel ፍቅር፡ እንግዳ፡ Kid. f. 16, hospitalitas. c) epulum amoris Christiani, agape, Judae 12; 2 Petr. 2, 13. d) በፍቅር፡ amanter, benevole, libenter: Act. 28, 7 rom.; Lit. Orth.; Lud. ex Enc. Ter 12.

መፍቅር፡ part. amans, amator: Sap. 8, 2 var.; መፍቅር፡ ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 25; መፍቅሩ፡ ክብር፡ ዘገነ፡ ዓለም፡ ibid.; መፍቅር፡ (v. መፍቅራ) ሆቲል፡ Enc. Sen. 17; መፍቅሩ፡ ሰብእ፡ ቀለን፡ ሄመኑከስ Lud. e Vit. Theoph.

መፍቅር፡ part. c. term. adj., amans, amator, studiosus: መፍቅራ፡ እንስት፡ φιλοῦνός 3 Reg. 11, 1; መፍቅራ፡ ከንኩ፡ ለሥር፡ ἔραστής Sap. 8, 2; “ሬ፡ እግዚ፡” Kuf. 17; መፍቅራት፡ Kuf. 19; “ሬ፡ ሰብእ፡ ቀለን፡ ሄመኑከስ Sap. 1, 6; Clem. f. 268; Did. 6; Lit. 159, 4; “ሬ፡ ኒሃ፡” ቀለን፡ ሄመኑከስ Sap. 7, 22; “ሬ፡ ምጽዋት፡ beneficus Sx. Masc. 16; “ሬ፡ ነግዳ፡” ቀለን፡ ሄመኑከስ 1 Tim. 3, 2; Tit. 1, 8; መፍቅራት፡ ነግዳ፡ Clem. f. 108; “ሬ፡ እንግዳ፡” Kid. f. 6; “ሬ፡ ተልእክ፡ officiosus Gad. T. H.; “ሬ፡ ሐረስት፡” ቀለን፡ ሄመኑከስ 2 Par. 26, 10; “ሬ፡ ኃእዝ፡” ቀለን፡ ሄመኑከስ Prov. 17, 19; መፍቅራት፡ ዝመት፡ F. M. 8, 7; “ተ፡ ግፍዕ፡” Enc. Genb. 12; መፍቅርዮ፡ ዐመፍ፡ Rom. 2, 8;

“ዮን፡ ፈገገ፡” ንዋይ፡ φιλαντοι, φιλάργυροι 2 Tim. 3, 2; “ዮን፡ ሢመት፡ ወክብር፡” Kid. f. 4; አኃት፡ ክብራት፡ ወመፍቀራዮት፡ (sic pro “ጊዮት፡” vel “ጊዮት፡” እግዚ፡” ἡεοφιλέσταται Cyr. ad Reg. f. 25.

አፍቃሪ፡ n. ag. amans: አፍቃሪ፡ ወፍዘዚ፡ Genz. f. 90.

ፈቃር፡ n. prgr., m. et f. [cf. فقس and فقسا, fortasse a φάκελος], nomen vestimenti sacerdotalis et monachalis, 1) cin-gulum, zona, clericorum: ዲያቆናት፡ ኢይቅንጉት፡ ሐውቃሆሙ፡ በፈቃር፡ በውስት፡ ጸሎት፡ II Can. Nic. 67 (Arabs exhibet zonis, et locus parallelus F. N. 7, 4 exhibet ዝፍር፡ q. v.); ዝፍራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፈቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195); Kedr. f. 1 (vid. sub ቀግዲ፡); ወተበትከት፡ ፈቃር፡ Sx. Haml. 11; monachus ረከበ፡ ነብ፡ አንቀጥ፡ ክልብ፡ ምወተ፡ ወሰሐብ፡ በፈቃር፡ Sx. Nah. 14; laicorum: ቀንተ፡ ሐቃሆ፡ በፈቃር፡ Sx. Mag. 6. 2) casula, cucullus ut videtur: S. Antonio ab angelis ostenduntur ቅናት፡ ወፈቃር፡ ዘመስቀል፡ አምሳለ፡ አስከግ፡ ወላዕል፡ ርክሱ፡ ቅብዕ፡ አምሳለ፡ ጌራ፡ Sx. Ter 22; huc nescio an etiam referre liceat locum Deg. et Mavās. n. 23 sub አስሐው፡ allatum. — (Lud. exponit: „vestis quaedam monachalis, ab anteriore et posteriore parte dependens“). — Voc. Ae.: ፈቃር፡ ዘ፡ ኅባኔ፡ (q. v. col. 600).

ፈቅንስ፡ vid. sub ፎንቅስ፡

ፈቅኦ፡ vel ፈቅዕ፡ I, 1 [فقس diffrahit, rupit, فقس fissus, ruptus est] Subj. ይፍቃኦ፡ 1) diffindere, diffringere, perfringere: Pompejus jussit ከመ፡ ይትከሉ፡ ሞግኦ፡ ነጸን፡ ላዕላ፡ ቅጽረ፡ ሀይክል፡ ወይፍቅኦ፡ ቡቱ፡ ቅጽረ፡ Jsp. p. 311. 2) mulcare, vulnerare: ይፈቅኦ፡ ነጸ፡ በአርማላ፡ እሳት፡ Apoc. Mar. Joh.; ፈቅኦ፡ ርክሱ፡ አስከግ፡ ወሕዘ፡ ደሙ፡ ከመ፡ ማይ፡ Chr. L. Atk. f. 29; τραυματίῃεν Cant. 5, 7; Luc. 20, 12; Apoc. 19, 16. — Rad. Abb.: ፈቅኦ፡ ዘ፡ ግመሳ፡

ተፈቅኦ፡ III, 1 pass. vel refl.; legitur Const. Ap. 51, sed locus corruptus videtur.

ፍቅኦት፡ n. act. et subst., Pl. ፍቅኦታት፡ vulneratio, vulnus, plaga inflicta: τραύμα Ex. 21, 25; ይኔይከ፡ ፍቅኦት፡ (v. ፍቅኦታት) ዘዐርክ፡ አምሠናይ፡ ሰዕመት፡ ዘጸላኢ፡ τραύματα Prov. 27, 6; πληγή Jes. 1, 6 var. — Voc. Ae.: ፍቅኦት፡ ዘ፡ መግመሳ፡

ፈቅደ፡ I, 1 [فقس فقس; vid. Ges. thes. p. 1120] Subj. ይፍቅደ፡ 1) invisere, curandi causa, prospicere, ኢትኅድግ፡ ዘልፈ፡ ፈቅደ፡ እንስሳክ፡ ἐπιωσέτω Sir. 7, 22 (vid. III 3 et IV, 3); አርትዕ፡ ወፍቅደ፡ ጽህቅቶሙ፡ Lud. e Ssal. Req. 2) respicere, reputare, aestimare: እለ፡ ኢይፈቅደዎ፡ ለ ወርቅ፡ ወኢይኔይሌዎ፡ ለብርክ፡ οὐ λογίζονται Jes. 13, 17; 4 Esr. 8, 67. 3) lustrare i. e. recensere, numerare: ሄመኑከስ ቅዱሳን፡ ዘእለ፡ ይፈቅዱ፡ (quos numerare solent) Enc. Hed. 28 (in Sx. Tub.). 4) requirere, expetere, appetere; c. Acc. rei et አምነ፡ pers.: αἰσθεται Deut. 10, 12; c. በኅብ፡ pers. 2 Reg. 19, 38 (aliter Ps. 72, 24); c. Acc. rei: ζῆται Matth. 12, 43 rom.; Hebr. 8, 7; ሀገር፡ እንተ፡ ይፈቅዱ፡ ἐπιζητοῦμένη Jes. 62, 12; ብዙኃን፡ እለ፡ ፈቅደዎ፡ ἐπέσጋጠον Judith 16, 22; እለ፡ ትፈቅዱ፡ Sir. 24, 19; ኢትፍቅደ፡ ብዙተ፡ ውሉደ፡ 16, 1; ዘፈቅዱ፡ ὧν ἀντέχοντο Jer. 8, 2; seq. Subj. verbi Matth. 26, 16.

(tempore appetitus sui) Enc. Haml. 25. 3) *res necessaria* vel *-ae, quidquid opus est, necessitates*: Ex. 35, 21. 24. 27; Jud. 19, 19; Sir. 38, 34; እስመ፡ክሉ፡ መፍቅድሙ፡ ተፈጥረ፡ 39, 21; ቀዳሚ፡ክሉ፡ መፍቅዱ፡ ለሰብእ፡ ማይ፡ ወእሳት፡ . . . 39, 26, 33; የሰብዓን፡ ቅብእን፡ ወክሉ፡ መፍቅድን፡ Esth. 2, 3; Phil. 4, 19; Act. 28, 10 rom.; መፍቅድ፡ ሥጋሁ፡ ረከበ፡ Enc. Mag. 30; መፍቅድ፡ ሊተ፡ c. በ፡ vel ጎበ፡ *mihī opus est re, ut*: ምንጉ፡ ሊተ፡ መፍቅድ፡ በዐሓይ፡ ወወርጎ፡ Chr. Ta. 27; አልባሳት፡ ወርቅሰ፡ አልብን፡ መፍቅድ፡ ጎቤሆሙ፡ Chr. Ta. 28; አንሰ፡ አልብየ፡ መፍቅድ፡ ጎበ፡ ዝንጉጵ፡ ወርቅ፡ Sx. Ter 16; F. N. 4. 4) *res curanda, negotium*: ጊዜ፡ የሐውር፡ ክሉ፡ በዓለ፡ ቤተ፡ ለመፍቅድ፡ F. M. 17, 7. 5) *id quod consequi volumus, finis, ratio* (Zweck): ዝንጉጵ፡ ላዕለ፡ ጀመፍቅዳት፡ F. N. 24, 1; መፍቅድ፡ ቀዳማዊ፡ ዘአውሎ፡ በአንተ፡ ወሊድ፡ ibid.

መፍቅድ፡ part. *indigens*: ጎጦአን፡ ወመፍቅዳን፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

መፍቅዳ፡ et መፍቅዳዊ፡ adj. rel. 1) *indigens, egens*: መፍቅድደን፡ Phlx. 2. 51; መፍቅዳውደን፡ (ወምስኪናን) Phlx. 1; Lud. e Mss. Colb.; መፍቅዳዊደን፡ ለተፈፈውሰት፡ Phlx. 92. 2) *necessarius*: ግብር፡ መፍቅዳዊት፡ F. N. 32.

ፈተሉ፡ I, 1 [فتح] Subj. ይፍታል፡; *torquere, nere, fila deducere vel contorquere*, c. Acc.: ፈተሉ፡ ለጸጉረ፡ ጠሊ፡ Ex. 35, 26; Prov. 29, 31 var. (vid. በዘተ); abs.: እመታ፡ ታጸንዕ፡ ለፈተል፡ Prov. 29, 37; Ex. 35, 25; Matth. 6, 28; Luc. 12, 27; Clem. f. 190; crinem: ኢታንጎ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከክ፡ ኢትፍትል፡ ወኢትዕፍር፡ Did. 1.

ተፈተሉ፡ III, 1 *neri, torqueri*: Ex. 36, 10; ልብስ፡ ዘኢተፈተሉ፡ ወኢተአንሙ፡ በእደራ፡ Syn. f. 362.

ፍቱል፡ part. *netus, torius, contortus, retortus*: በሰስ፡ ፍቱል፡ νενηαμένος Ex. 26, 31; ነት፡ 28, 8; ለይ፡ 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; ሚላት፡ ፍቱል፡ κεκλωσμένος Ex. 35, 6; ደረከኖ፡ Num. 15, 38; στρεπτός Deut. 22, 12; de flagello: ጥብጣቤ፡ ፍቱል፡ Lud. e Vit. Sanct.; de crine: ደምድማ፡ ድሉል፡ ፊናግዒ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H.; F. N. 51 (vid. sub ድንጉዝ).

ፈትል፡ subst., plerumque m., Pl. አፍታል፡ vel አፍትልት፡; *filum, licium, funiculus, σακρίον* Koh. 4, 12; Gen. 14, 23; Jos. 2, 18; Jud. 16, 12; ፈትል፡ ዘይክንት፡ Ex. 35, 25; ልብስት፡ እንተ፡ ክዑብ፡ ፈትሉ፡ (v. ፍትሉ) ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ክበብ፡ አፍትልት፡ Chron. Ax. f. 93. a) *filum metallicum*: አፍታል፡ Ex. 36, 10; ፈትሉ፡ ብሩር፡ 35, 25 var. b) *elychnium*: ፈትሉ፡ ማጎቶት፡ Lud. ex Enc. Teq. 16; ይስቅሉ፡ ማጎቶት፡ በቤተ፡ ክር፡ ወይግበሩ፡ ውስቲታ፡ ቅብአ፡ ወፈትሉ፡ ዐጌ፡ Sx. Teq. 20; ፈትል፡ M. M. f. 110. c) *textum aranearum*: ፈትሉ፡ ሣገሬት፡ Jes. 59, 5 var.; ፈትሉ፡ ሣገሬት፡ ኢይክል፡ ተዐግሦ፡ ን ፍንተ፡ ነፍሱ፡ Chr. Ta. 34. d) trsl.: *Ugamen*, ፈትሉ፡ ትሥልስት፡ „vinculum Trinitatis“, Lud. ex Org. 2. — *Voc. Ac.*: ፈትሉ፡ ወርቅ፡ ዘ፡ ሽሐዕ።

ፍትል፡ Sir. 45, 11 var. vid. sub ፈትል፡

ፍትላት፡ n. act. et subst. *filorum confectio, fila*, Asc. Jes. ed. Laur. p. 80.

ፍትሎ፡ subst. *opus netum, opus filorum*, Ex. 28, 29. 33. 31, 4. 36, 22.

ፈትሌ፡ ut ዘፈትሌ፡ „inscriptio Cantici Samuelis, quod mihi alias nunquam lectum“, Lud.

ፈትሐ፡ I, 1 [فتح] Subj. ይፍታሕ፡ 1) *aperire, saccum* Gen. 42; 27. 43, 21; ፈትሐ፡ ከሰ፡ Jsp. p. 370; *utrum* Gen. 29, 81; Ex. 13, 2. 13; Luc. 2, 23; *thesaurum* Hen. 11, 1; Deut. 28, 12; os 4 Esr. 14, 41; Hen. 56, 8. 106, 11; Jes. 52, 15; aures: ፍታሕ፡ አፋሁ፡ ወእዘኒሁ፡ Kuf. 12; manus: ፈተሐክ፡ እደክ፡ Ps. 103, 29; እደዊሃ፡ ፈትሐት፡ ለምስኪናን፡ Prov. 29, 38; Deut. 15, 8; oculos Gen. 21, 19; *librum* Asc. Jes. 9, 22; *vomicam*: ርጢኖት፡ እለ፡ ይፈትሐ፡ ሕብጠተ፡ F. M. 3, 3. 2) *solvere, ex-, resolvere, vincula*: መኑ፡ ፈትሐ፡ ማእሰር፡ Job 39, 5; Jes. 58, 6; Act. 22, 30; *cingulum*: ኢይፈትሐ፡ ቅናቶሙ፡ (እምሐቋሆሙ) Jes. 5, 27; *frenum* Hen. 46, 4; vestes: ኢንፈትሐ፡ አልባሲን፡ 2 Esr. 14, 23; *calcium*: Ruth 4, 7; *sigillum* Apoc. 5, 2. 6; 3; *crinem*: ክንስት፡ ሰባ፡ ደጠመታ፡ ሥዕርቶን፡ ይፍትሐ፡ Kid. f. 26; *corrigium* Marc. 1, 7; ፍታሕ፡ አሣእኒክ፡ እምእንረክ፡ Jes. 20, 2; Ex. 8, 5; Jos. 5, 15; Act. 7, 33; *anathema, fascinum* Matth. 16, 19; Ilen. 8, 3. 95, 4; *vinculum*: Kaf. 22. 48; ፍሁ፡ ፈታሕኩክ፡ እምን፡ መዋቅሕቲክ፡ Jen. 47, 4; Ps. 104, 18; Jes. 14, 17; *Judith* 6, 14; Matth. 21, 2; Joh. 11, 44; ፈታሕኩክ፡ እምሕማም፡ Job 39, 2. a) *remissum reddere*: ይፈትሐ፡ እደወ፡ ሰብእ፡ ἔκλυσε Jer. 45, 4. b) *solvere, dissolvere, resolvere*, i. e. α) *discindere, dirumpere, irritum facere*: ከመ፡ ይፍታሕ፡ ግብር፡ ለጋኔን፡ 1 Joh. 3, 8 rom.; ፈተሐ፡ ፍጎረት፡ F. N. 24, 3; ብእሲት፡ ዘጎደገት፡ ምታ፡ ወትፈትሐ፡ ሰብሰበ፡ ዘክግ፡ Kedr f. 78; *praeciptum* Matth. 5, 19. β) *intermittere*: ፍታሕ፡ ጸመክ፡ ለንግስት፡ Exp. Fid. Nic. c) *dimittere, α) reum, captivum*: Matth. 27, 26; Act. 16, 35. 26, 32. β) *populum congregatum* Matth. 14, 15. 23. d) *absolvere* alqm in iudicio vel a peccato: ፍትሐሙ፡ ወስረይ፡ ጎጦአፍሙ፡ Genz. f. 68; Reg. Pach.; Lüt. 160, 3. 3) *controversiam dirimere* i. e. *jus dicere, judicare, adjudicare*, ፍትሐ፡ እስኩ፡ ለሊክሙ፡ Job 13, 8; Joh. 7, 24; c. *litigantium*: ዘይፈትሐ፡ ለነ፡ Job 9, 33 (coll. Gen. 16, 5); c. *Acc. litigantium*: Ex. 18, 16; ማእስሰ፡ Gen. 16, 5. 31, 53; Jud. 11, 27; 1 Reg. 24, 13. 16; Jes. 5, 3; c. *Acc. sententiae*: ፍትሐ፡ ፍትሐ፡ Jer. 21, 12; Jes. 59, 4; 3 Reg. 3, 28; ይፈትሐ፡ ርቱዕ፡ Prov. 8, 15; Luc. 7, 43; Joh. 7, 24. a) *jus dicere vel iudicium facere* alicui i. e. *ei jus reddere, ejus jus tueri*, c. *litigantium*: አልቦ፡ ዘይፈትሐ፡ ሊተ፡ Job 19, 7; ፈተሐ፡ ለጸድቅ፡ 36, 17; Sir. 32, 22. 35, 16; ፍትሐ፡ ለአጎሳ፡ ማውታ፡ Jes. 1, 17. 49, 4. 51, 22; Jer. 5, 28; Dan. 7, 22; Ps. 7, 9. 53, 1. 81, 3; ፍታሕ፡ ሊተ፡ ፍትሕየ፡ Jer. 20, 12; vel ፍትሐኪ፡ አፈትሐ፡ Jes. 49, 25; c. *ኢምነን*: *ab aliquo vindicare jus* alicui: ፍታሕ፡ ሊተ፡ እምኒሆሙ፡ Jer. 11, 20; 2 Reg. 18, 19. 31. b) *judicare* i. e. *punire* sentem: Kuf. p. 56. c) *sententiam pronuntiare* contra alqm, c. ላዕለ፡ ut: ፈትሐ፡ ላዕሌሃ፡ Lud. ex Enc. Mag. 5. d) *decernere, sancire*, de legislatore: እግዚአብሔር፡ ፈትሐ፡ በክግ፡ ብሊት፡ ከመ፡ ይምሐል፡ ብእሲ፡ በጽድቅ፡ F. M. 22, 1; nec non de lege ipsa: ክግ፡ ብሊት፡ ፈትሐት፡ (lege Veteris Testamenti sancitum est) ከመ፡ ይቅተሉ፡ . . . ወክግስሐጎስ፡ ኢፈትሐት፡ ከመግዛ፡ F. M. 4, 2.

አፍትሐ፡ II, 1) *aperiendum vel exsolvendum curare* sanguinem i. e. *venam, sanguinis emittendi causa*: ለአመ፡ ብእሲ፡ አፍትሐ፡ ደመ፡ ድጎረ፡ ቍርባን፡ (sic legendum videtur) Kedr. f. 86. 2) *jus dicendum* demandare alicui, c. *dupl.*: Acc.: ኢይፈትሐሙ፡ ፍትሐ፡ ከነኔ፡ Sir. 38, 33.

ተፈትሐ፡ III, 1) *aperiri*, de oculis: Gen. 3, 5. 7; Hen. 32, 6. 90, 10; Marc. 7, 34 rom.; መዓምታት፡ ተፈትሐ፡

Hen. 89, 7. 2) *solvi, ex-, resolvi*, Sir. 22, 16; Job 41, 8 var.; de vinculis: Marc. 7, 35; ተፈትሐ፡ ማግሚሁ፡ እምን፡ መዝራዕቱ፡ Jud. 15, 14; de ligatis vel vinctis: ከሙ፡ ጣዕዋ፡ ዘተፈትሐ፡ እማእስሩ፡ Mal. 3, 20; Luc. 13, 16; ሕሱስ፡ ለእኔ፡ ተፈትሐ፡ እዋሰሩ፡ Jsp. p. 381; Apoc. 3, 7; de aqua, quae glacie solvitur: ወተፈትሐ፡ ማይ፡ (ዘረግዐ)፡ Sx. Mij. 25; trsl.: ወይትፈታሕ፡ ማእስሩ፡ ተዋሰሰ፡ F. M. 12, 5. a) *dissolvi*: ተፈትሐ፡ መሌሊት፡ ሐታሁ፡ Dan. 5, 6; Hen. 60, 3. b) *remitti*: ተፈትሐት፡ ኅጠኢታ፡ Jes. 40, 2. c) *dimitti, absolvi*: ተፈትሐሙ፡ Act. 4, 23. 3) *judicari*, de personis: ይተፈትሐ፡ Can. Ant. 13. a) *dicti vel pronuntiarum*, de sententia judicis: ተፈትሐ፡ ሳዕሌሁ፡ ፍትሐ፡ ሞት፡ F. N. 34. b) *decerni, sanciri*: ተወሰነ፡ ወተፈትሐ፡ ሳዕለ፡ ከሎሙ፡ ምእመናን፡ seq. ከሙ፡ c. Subj., F. M. 10, 3, 25, 2.

ተፈትሐ፡ III, 2 id., Lud. e Ssal. Req. ተፈትሐ፡ III, 3 1) *solvi a se invicem, dissolvi, ኢይትፍትሐ፡* Job 41, 8. 2) *litigare, ኢይትፍትሐ፡ ምስለ፡ ኢኢስ፡ ቆይሳት፡* Did. 9; ኢይትፍትሐ፡ ምእመናን፡ በኅበ፡ (apud vel coram) አለ፡ ኢይትፍትሐ፡ F. N. 43, 9; c. Acc. pers. (cum alqo): Lud. Comm. hist. p. 501 n. 34; Inf. Pl.: ተፈትሐታት፡ *controversiae judicariae* F. N. 43, 5. a) *jure agere cum alqo eumque vincere*, c. Acc., κατὰ κρίσιν Matth. 12, 41, 42. b) *in disceptationem vocare alqd*, c. Acc. rei: ይተፈትሐ፡ በበይናቲሆሙ፡ ሥርዐተ፡ ሠናይ፡ አምላክ፡ ἀνακριπύσασα τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, II Can. Ap. 35.

አስተፋትሐ፡ IV, 3 memoratur in Voc. Ac.: ፍስተፋትሐ፡ ዘ፡ ፍጥባ።

ፍትሐ፡ part. 1) *aperius*, de portis Hen. 34, 2; animo liberali: ዘወሀበ፡ እንዘ፡ ፍትሐ፡ ልቡ፡ (aliās: በስፋት፡ ልብ) ወብሩሁ፡ ጎሊሞ፡ Clem. f. 174. 2) *solutus*: Dan. 3, 25; Matth. 16, 19; ዘፈታሕ፡ በምድር፡ ይከውን፡ ፍትሐ፡ በስማይት፡ Clem. f. 265; de vestibus: Lev. 13, 45; crinibus Herm. p. 84; F. N. 11 (vid. sub ገርዙር); ፍትሐ፡ ማእን፡ Deut. 25, 10. a) *solutus* animo i. e. *atque, bene valens*: ፍትሐ፡ ወአቱ፡ ነፍሱ፡ ለጃህ፡ ጥገ ጅጅ፡ et eὐεξία Sir. 30, 14. 15; ቡ፡ ጎይሌ፡ ወፍትሐ፡ ነፍሱ፡ ለበላዕ፡ 41, 1. b) *absolutus* a culpa et poena: ይኩኑ፡ ፍትሐ፡ በአፈ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ስሪይ፡ ኅጠኢቶሙ፡ Genz. f. 68; Lit. 160, 3. c) *remissus*, de peccato: ከሎ፡ ኅጠኢታ፡ (ለሳቲ፡ ነፍስ) ትኩን፡ ፍትሐ፡ በስማይ፡ ወበምድር፡ Genz. f. 27.

ፍትሐ፡ subst., m. et f. (ut Job 32, 10), Pl. ፍትሐት፡ et አፍታሕ፡ 1) *judicium*, a) *actus judicandi*: Ex. 23, 3, 6; Lev. 19, 15, 35; Deut. 1, 17, 17, 8; Jes. 11, 3; Koh. 8, 5; Sir. 42, 2; ፍትሐ፡ ጽድቅ፡ Jes. 58, 2; ይከውን፡ ፍትሐ፡ ሳዕለ፡ ከሎ፡ Hen. 1, 7; ከሙ፡ ይግበር፡ ፍትሐ፡ ሳዕሌሆሙ፡ 1, 9; Ps. 9, 17, 139, 13; Jer. 7, 5; አድነሩ፡ ፍትሐ፡ ሳዕሌሁ፡ Jsp. p. 315. b) *sententia judicis*: Ex. 18, 15; Deut. 17, 9, 11; ሰምዑ፡ ዘንተ፡ ፍትሐ፡ ዘፈትሐ፡ ንጉሥ፡ 3 Reg. 3, 28; Ps. 16, 3, 18, 10, 96, 9; Sir. 38, 33 (vid. አፍትሐ); ከኅንክ፡ ፍትሐ፡ ዐመፃ፡ Dan. ap. 1, 53; አግብኡ፡ ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; Joh. 7, 24; ኢይቅልሎ፡ ፍትሐ፡ ላይሁ፡ (ለፈታሕ)፡ F. N. 43, 2; c. A. seu Dat. comm.: አግቢ፡ ይሁብ፡ ፍትሐ፡ ለነዳያን፡ Job 36, 6; ይገባር፡ ፍትሐ፡ ለገደር፡ Deut. 10, 18; Gen. 30, 20; Jer. 20, 12; በከሙ፡ ከብሩ፡ ያገባኩ፡ ሎቱ፡ ፍትሐ፡ Sir. 8, 14. c) *causa forensis, lis*: በአፍታሕሆሙ፡ 3 Reg. 10, 9; Did. 10 (vid. sub ቅሥት); ፍትሐ፡ ከፍትሐ፡ ጸላጭ (litigium) Job 13, 6. d) „*praemium ex sententia reportatum*“: አንበሩ፡ ፍትሐ፡ ለዘ፡ ሞአ፡ በምሳሌሁ፡ Lud. ex Org. Edz. 2) *jus, quod justum*

vel *legitimum est*, Gen. 18, 19; Prov. 1, 3; Job 32, 10; Hab. 1, 4; Jes. 1, 21, 10, 2, 16, 5, 40, 14; በርትዕ፡ ወፍትሐ፡ ወጽድቅ፡ Jer. 4, 2, 5, 1, 4; ዳዊት፡ ይገባር፡ ፍትሐ፡ ወጽድቅ፡ 2 Reg. 8, 15; Jer. 5, 1; Kuf. 4, 20; Ps. 98, 4; ወለጠ፡ ፍትሐ፡ Job 34, 12. a) *causa justa*: Job 9, 15; ሚጠ፡ ፍትሐ፡ የዋሃን፡ 36, 15; ዘይፈቱ፡ ያዕዎዎ፡ ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; Ex. 23, 6; Deut. 24, 17, 27, 19; ከሙ፡ ያስተፈትሎ፡ ፍትሐ፡ ለሴጺ፡ Sir. 19, 25. b) *jus quatenus est norma judicandi et complectitur leges et statuta*: ፍትሐይ፡ δίκαιότητα καὶ κρίσεις Lev. 25, 18; Kuf. 3; ፍትሐ፡ ሕግ፡ ያአምሩ፡ ibid.; Dan. 9, 5; ፍትሐ፡ ከነገሩ፡ Num. 27, 11, 35, 29; Deut. 4, 1, 5, 8, 14; በከሙ፡ ዝንቱ፡ ፍትሐ፡ Num. 35, 24; ትእዛዝ፡ ወፍትሐ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16; ፍትሐት፡ ሕገጊሁ፡ Kuf. p. 165; ፍትሐት፡ F. N. in prol.; ፍትሐ፡ ነገሥት፡ inscriptus est Nomocanon Abyssinorum celeberrimus. c) *jus quatenus opponitur gratiae*: አኩ፡ በፍትሐ፡ non jure (sed gratia), Org. 5.

ፍትሐት፡ n. act. et subst., Pl. ፍትሐታት፡ 1) *apertio* i. e. a) *exordium*: በፍትሐት፡ ቃል፡ Ex. 15, 1. b) *aditus, meatus*, Judith 4, 7 var.; 5, 1 var.; 7, 7 var. (vid. sub ፍሥት፡ c. 1351). 2) *solutio* F. M. 2, 11 (vid. እስረት). 3) *absolutio*: ጸግ ወን፡ አግቢኡ፡ ንስሐ፡ ወፍትሐት፡ አምን፡ ጎጣውኢን፡ Kedr 34; ጸሎተ፡ ፍትሐት፡ Genz. f. 25; ጸሎተ፡ ፍትሐት፡ ዘወልድ፡ vel ፍትሐት፡ ዘወልድ፡ inscripta est oratio quaedam absolutiois Genz. f. 52; Kedr 58; Lit. 160, 2; ፍትሐት፡ F. N. 15. 4) *dijudicatio, judicium*, F. N. 43, 4; ፍትሐት፡ ከነገ፡ F. N. 46; ፍትሐታት፡ F. N. in prol.

ፈታሕ፡ n. ag., Pl. ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ 1) *aperiens*: Raphael ፈታሕ፡ ማእዕን፡ Lud. e Th. P. 2) *solvens*, a) *liberator*: Deus ፈታሕ፡ እስራን፡ Macc. f. 17; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7. b) *dissolvens*: instrumentum ፈታሕ፡ መለያልይ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብላጎ፡ c. 489). 3) *judex*: ፈታሕ፡ F. N. 43; ፈታሕት፡ Deut. 16, 18; 1 Par. 26, 29; Matth. 12, 27; Jsp. p. 315; ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ F. N. 43.

መፍትሐ፡ subst. *solutio*: መፍትሐ፡ ሥራይ፡ Cod. Mus. Brit. LXXVI.

መፍትሐ፡ part. c. term. adj. 1) *apertor* vel *reserator* rei clausae, Lud. e Ssal. Req. 2) *solvens, dissolvens*: ስቴ፡ ሰላም፡ መፍትሐ፡ ሕማም፡ ዘውአቱ፡ ደሙ፡ ክርሱቶስ፡ ho. Epiphaniū in Cyr. f. 117.

ፈተተ፡ I, 1 et 2 [ጠገገ ልጋ] 1) *frangere, confringere, diffringere*: ነፋስ፡ ዘይፈትቶ፡ ለስብኩስ፡ 3 Reg. 19, 11; ትፈትቶ፡ Lev. 2, 6. 2) in specie *frangere panem, ኢይፈትቱ፡ ሎሙ፡ ኅብስተ፡* Jer. 16, 7; Matth. 26, 26; Marc. 6, 41; ወፈትቶ፡ ወሀበ፡ Matth. 14, 19; እንዘ፡ ይፈትት፡ ኅብስተ፡ Luc. 24, 35; Kid. f. 9; ፈትት፡ ኅብስተክ፡ ለርኑብ፡ Did. 14; ጸሎተ፡ ፈትቶ፡ oratio fractionis (panis) Lit. 165, 4, 169, 2 (Renaudot I p. 540). 3) *frangere rem distribuendam, deinde distribuere*, a) *tribuere vel assignare portionem cibi alicuius rei alicui*, c. dupl. Acc.: ወፈትቶ፡ ፍትሐ፡ ዘዘልፍ፡ Jer. 52, 34; Gen. 47, 22; 2 Reg. 19, 42. b) *donare alicui donum*, c. dupl. Acc.: የሀበ፡ ንጉሥ፡ ብዙን፡ ይፈትቶ፡ (v. ይፍትቶ, sic) ስሜተ፡ ዘዋሎ፡ 1 Esr. 3, 5; ወፈትቶ፡ ጆዳክ፡ ሳጥ፡ ስጦታ፡ Esth. 1 aper. — Voc. Ae.: ፈተተ፡ ዘ፡ ዩረሰ።

ተፈተተ፡ III, 1 et 2 1) *frangi, perfringi, confringi*: ወይትፈተት፡ አብን፡ በረድ፡ δεισπύθησεν Sir. 43, 15. 2) in specie *frangi*, de pane distribuendo: Lit. 173, 2; ዝውአቱ፡

ፈንቀለ: quadr. I [amb. ፈንቀለ: to overturn, turn upside down Isenb. p. 195] *refodere, rimari*, evertendo et invertendo res studioso *perscrutari* [ἵσκις ἵσκις? sec. Lud. proprie dicitur de simiis quae lapides partim e terra prominentes evertunt ac sub iis latentes vermiculos devorant⁽¹⁾]: አለ: ይፈንቅሉ: መቃብረ: τρυβωρύχοι Chr. ho. 29; ተሰውክ: ነሎ: ዘውስተ: ቤታ: ወትፈንቅል: ወትጎሥሥ: አስተሐሚማ: Luc. 15, 8 rom. (in ed. Platt. ተሰውክ: ommissum est); Thomas apostolus ዘፈንቀለ: አጽልዕተሁ: ወአብአ: አጸገባሁ: ውስተ: ገበሁ: M. M. f. 180.

ፈንቄስ, ፈንቆን: al. vid. sub **ፈኒቃ:**

ፎንቃስ: n. prgr., fortasse primitus i. q. φοῦνξ⁽¹⁾ avis, at Hen. 89, 10 est nomen *avis rapacis*. Vid. etiam scholia ad **ፎንክስ:**

ፎንቅስ: sec. Lud., ፎቅንስ: et ፎቅንስ: sec. Voc. Ae., nomen *simiae* pusillae, cui Lud. Hist. I, 10, 58 nomen *cercopitheculi* vel *galeopitheculi* indidit; Amharice nominatur ጉራዛ: vel ጉራዛ: de quo vid. Isenb. p. 173; Harris II. 29. 63, et ጊኩካ. p. 52 ubi *colobus* exponitur.

ፎንክስ: n. prgr., sc. φοῦνξ *phoenix* avis: ናሁ: ያሌብዎን: ለዕልዋን: (sc. de resurrectione mortuorum) ያዩ: ለአለ: ይብሉ: አልቦ: ዘከማሁ: ዘፎናጥረቱ: (unigena) ዘስሙ: ፈንክስ: ይብሉ: በአንተ: ውእቱ: ያዩ: ከመ: ያሐዩ: ፎጅኛመተ: ወአምዝ: ይወርድ: ውስተ: ግብጽ: ወያመጽአ: (sic) ምስሌሁ: ቀናንዋስ: ወሰለሐተ: ወወደ: ወይንብር: ውስተ: ሥዕል: ጣዖት: ዘስሙ: አዎን: ወይራኢ: ውስተ: ምሥራቅ: ወይስግድ: ለዐሓይ: ወአምዝ: ይወጁ: ወይከውን: ሐመደ: ወይወዕክ: አምውእቱ: ሐመን: ንኡስ: ፆዕሪ: ወያመውቆ: ሀሳይ: ለውእቱ: ዕሪ: ወይከውን: ንኡስ: ያዩ: ፈንክስ: ወልሂቆ: ይገብሩ: ውስተ: ብሔር: ዐርብ: Did. 25 (vid. Const. Ap. V, 7). — Voc. Ae.: ንስር: ወአውስት: ወፊንክስ: ዘ: አዋራ: aliud: ናንክስ: ብ: ንስር:

ፈነወ: I 2 [ἄνθ. *vertere et se vertere, ἴσθ. redire*] 1) *mittere*, a) c. Acc. pers.: ፈንወኒ: Jes. 6, 8. 48, 16; Gen. 42, 4. 43, 8; Ex. 5, 22; Num. 13, 2. 3; 1 Reg. 25, 32; 3 Reg. 1, 6; Act. 25, 25; Joh. 4, 34. 5, 23 al.; omisso Acc. Gen. 38, 17; Matth. 14, 35; ፈኒቃ: ርብቃ: ጸውዐት: ያዕቆብሃ: Kuf. 27; seq. verbo fin. ፈነወ: ወቀተለ: Matth. 2, 16; Marc. 6, 17; Ps. 17, 19. 56, 4; seq. Subj. verbi: Matth. 22, 7; Luc. 4, 19; 4 Esr. 4, 36; 4 Reg. 7, 14; vel ከመ: c. Subj. Num. 13, 16. 14, 36; Deut. 34, 11; Jos. 6, 25; 1 Reg. 15, 1; Luc. 16, 24; c. ጎበ: pers.: Gen. 32, 4. 46, 28; Ex. 3, 13—15; Num. 20, 14; Jud. 11, 12. 14, 1; 2 Reg. 2, 5; Jes. 36, 12; Jer. 32, 3. 36, 3; Matth. 11, 2; Act. 23, 30; Tit. 3, 12; c. praep. loci: ፈነወ: ጎበ: ነሎ: አድያም: Matth. 14, 35; c. ውስተ: Jud. 6, 35. 7, 24; Jer. 2, 10; c. መንገል: Jer. 14, 3; c. ቅድመ: Gen. 45, 5; Luc. 7, 27; c. አምድጎር: Gen. 3, 8; al.; c. Acc. loci: Matth. 2, 8; ፈነወ: አዋርያት: ብሔር: ግብጽ: Hez. 17, 15; Gen. 32, 4; አመ: ፈንዎሙ: ፀብአ: (in bellum) 1 Esr. 4, 4; c. Acc. viae 1 Reg. 15, 20. ^b) c. Acc. rei: Gen. 38, 23. 45, 23. 27. 46, 5; Ex. 9, 14. 23, 28; Jos. 24, 12; Ps. 104, 26; Koh. 11, 1; Marc. 4, 29; c. ለ: pers.: Gen. 32, 19. 33, 17, 20; Ps. 19, 2. 77. 29. 109. 3. 110, 8; c. ላዕለ: pers. (*super* vel *contra* vel *ad* alqm): ፈነወ: አግዚ: ሞተ: ላዕለ: ያዕቆብ: Jes. 9, 8; Lev. 26, 25; Deut. 7, 20; Hez. 14, 19. 21; ራኑ: ላዕለ

የ: መንፈስ: ቅዱስ: 4 Esr. 14, 24; Luc. 24, 49; c. በአደ: per alqm, Kuf. 22, vel c. ምስለ: cum alqm i. e. per alqm: Gen. 38, 20; 1 Reg. 16, 20; 2 Reg. 11, 14; Apoc. 1, 1 Platt; ዘይፈኑ: አንቅዕተ: ውስተ: ቄላት: (emittit) Ps. 103, 11. c) passim: *extendere, protrudere* manum, Ps. 143, 8; Cant. 5, 4; ኢትፊት: እደክ: ጂብ: ሐገን: Kuf. 18. d) *emittere, projicere* sagittas: ራኑ: አሐጻክ: Kuf. 38; Ps. 17, 16. 143, 7. 2) *dimittere, missum facere*: Kuf. 5, 27. 42; Gen. 24, 54. 30. 25. 32, 27. 45, 24; Ex. 3, 20. 4, 23; Lev. 14, 53; Jos. 2, 21; Jud. 2, 6. 3, 18. 7, 8. 11; 38. 15, 5; 1 Reg. 6, 6. 9, 19. 10, 25. 13, 2. 24, 20; Jer. 15, 1; Tob. 10, 7; 2 Esr. 12, 6; Hen. 10, 9; Matth. 14, 22; Luc. 1, 53. 20, 10. 11 al. a) *abeuntem deducere, prosequi*, Gen. 12, 20. 18. 16. 31, 27; 1 Reg. 9, 26; Act. 20, 38 (vid. አስተፋንወ). b) *manumittere* servum, sive addito አግዚ: Jer. 41, 9; Deut. 21, 14; sive omisso Jer. 41, 14. c) *dimittere vel expellere (repudiare)* uxorem, feminaam, Gen. 21, 14; Kuf. 17; ፈነወ: ከዋ: ለአምከሙ: Jes. 50, 1; Mal. 2, 16. — Voc. Ae.: ፈነወ: ዘ: በገገ ለአክ: ሰደደ: =

ተፈነወ: III, 2 1) *mitti*: ተፈነወ: ጎበዩ: ፎኒምስ: ራፊን: Jes. 6, 37, 21; Hen. 76, 4; Asc. Jes. 7, 4. 5. 8. 16. 17; 4 Esr. 2, 1; Matth. 15, 24. 23, 37; Luc. 1, 19. 26. 4, 43. 32; Joh. 1, 6; 1 Petr. 1, 12; ተፈኒዎሙ: 2 Petr. 1, 21. a) *dirigi*: ጸሎት: አንተ: ትትፈኖ: ውስተ: ዝንቱ: መካን: 2 Par. 7, 15; ለክ: ይትፈነው: ጸሎት: Ps. 64, 1. b) *emitti, projici*: ተፈነወ: ቃል: Enc. Sen. 17; ተፈነወ: ከፍተን: ጎበሁ: Chr. Ta. 22 (vid. ፈርቢዩ). c) *propelli* Hen. 10, 6. 2) *dimitti* Hebr. 13, 23; *deduci* Rom. 15, 24; Act. 15, 3. 3) i. q. ተፋንወ: Act. 21, 6 rom. et Platt.

ተፋንወ: III, 3 *se invicem dimittere* i. e. *valedicere* alicui vel sibi invicem, c. c. Acc. pers.: ወአምዝ: ተፋንወ-ዎ: Sx. Teq. 9; አንስ: አትፋንወክሙ: Sx. Jac. 3; ሐር: ተፋንዎሙ: ለአዝማጃክ: Sx. Nah. 14.

አስተፋንወ: IV, 3 1) *prosequi, deducere* abeuntem, Gen. 12, 20 var.; 18, 16 var.; Act. 17, 15. 21, 5 Platt; አስተፋንዎ: ሂርድስ: አስከ: መካን: ርሐቅ: ወተመይጦ: Jsp. p. 334; ወነሎ: ዘያስተፋንዎ: ኢኮን: ጠቢብ: (συμμεμένεος?) Prov. 20, 1. 2) *valedicere* alicui: ቦአ: ውስተ: ቤቱ: ወቤተ: እንዘ: ያስተፋንዎሙ: ለአሙ: ወለአገማጃሁ: Sx. Nah. 14. 3) *dimittere*: ከመ: የአዝዝ: ለአስተፋንዎ: ነሎ: ዘተግወወ: Jsp. p. 316.

ናንወ: part. *missus* Philx. 194; መልአክ: ናንወ: አምጎብ: አግዚ: Jsp. p. 294; Chr. ho. 8; ናንወ: አንተ: (Christe) አምጎብ: አቡከ: Lit. Jac. Sar.; ሰአፈ: ጎበዮት: ናንዎን: ወሐዋርያት: ላአክን: F. M. I, 3; Lit. Jac.; ሐዋርያ: ናንወት: Enc. Mij. 17; ዘሐርኪ: ብሔር: ሀንደክ: ናንወት: Enc. Masc. 17.

ናኖት: subst. f. et m., Pl. ናኖውት: et ናኖዌት: Pl. Pl. ናኖዋት: (formam Pl. ናንዎት: in Syn. p. 314 seq., formam ናኖታት: Hen. 19, 19 var. reperit) *via*, 1) *iter* quod quis facit: ይሚርድ: ናኖቶ: Ps. 18, 6; ከመ: ጸር: ክብር: በውስተ: ናኖት: ርሐቅ: Sir. 21, 16; Jos. 9, 11; ናኖት: የሐውር: Koh. 10, 3; Gen. 24, 40. 42. 28, 20; ሥንቅ: ለናኖት: 45, 21; Jud. 19, 9; Matth. 15, 32; በናኖት: Gen. 44, 29. 45, 24; Ex. 4, 24. 23, 20; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Luc. 2, 44; ውስተ: ናኖት: Matth. 5, 25. 2) *via*, qua inceditur: ቀሚ: ውስተ: ናኖት: Jer. 31, 19; Num. 22, 23; Gen. 38, 21; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Matth. 2, 12. 8, 28. 13, 4; Ps. 8, 8; ሐዊር: ናኖት: ጠዋዩ: ወመብአስ: Jer. 18, 15; ናኖት: መብአስ: ወገ-ግጥፅ: Clem. f. 200; ሐረ: ናኖት: Job

16, 22; Deut. 1, 31; Jud. 18, 26. 19, 9; ይህ ወጥ፡ በፍኖት፡ እንተ፡ ባተ፡ መጽአ፡ Jes. 37, 34; Jud. 2, 17; አመጽ አመ፡ ለ ሰው፡ ራገ፡ በፍኖት፡ ዘሊያ አም፡ ፍ፡ Jes. 42; 16. 48, 17; እንተ፡ አይ፡ ፍኖት፡ ነበርግ፡ 4 Reg. 3, 8; ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀገሉ፡ Matth. 7, 13, 14; ፍኖት፡ ግበራ፡ ለዘበርግ፡ Ps. 67, 4; Hez. 21, 19; አስተዳል፡ ፍኖት፡ Matth. 3, 3; ዘይጸ ይኤ፡ ፍሮተክ፡ 11, 10; Marc. 2, 23; ፍኖት፡ ስርዓት፡ ለፍኖት፡ Prov. 2, 13; ፍኖት፡ ወሰባት፡ Ps. 16, 6; ቁመ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Jer. 6, 16; ርአዩ፡ ከሌ፡ ፍኖት፡ 3, 2; ማእከሉ፡ ፍኖት፡ ቆመት፡ Prov. 8, 2; ፍኖት፡ ዘሊኪ፡ ἀποτολαῖ σου Cant. 4, 13; ፍኖት፡ Judith 5, 1; 4 Esr. 6, 55; በእንተ፡ ፍኖት፡ ወጽጎን፡ ት፡ ወመራሳት፡ F. N. 37; ፍኖት፡ 4 Reg. 11, 6; Lev. 26, 22; Deut. 28, 7. 25; Jos. 2, 22; Jud. 5, 6; Judith 15, 2; c. Gen. Subj.: ፍኖት፡ መንፈስ፡ Koh. 11, 5; Prov. 24, 54; Hen. 18, 5; c. Gen. loci, ad quem via ducit: Gen. 3, 24. 25, 19; Eccl. 13, 17; Deut. 1, 2. 2. 8. 3, 1; Jos. 8, 15; 2 Reg. 18, 23; Matth. 10, 5; Hebr. 9, 8; 4 Esr. 5, 6. 7. a) quivis meatus, aditus, exitus, transitus, plateae: ፍኖት፡ ጎበኤ፡ εἰσόδος Dan. ap. 13, 13; 2 Petr. 1, 11; ውስተ፡ ፍኖት፡ ባሕር፡ Heb. 27, 3; 4 Esr. 5, 3. 4; ውስተ፡ ፍኖት፡ አናቅጽ፡ ἐν τοῖς δίοδοις Judith 7, 22; በፍኖት፡ ἔν ἐξόδου Prov. 1, 20; በርአስ፡ ከሌ፡ ፍኖት፡ Thren. 2, 19; ውስተ፡ ፍኖት፡ 1, 21; ውስተ፡ ከሌ፡ ፍኖት፡ Jes. 51, 20; ፍኖት፡ ለአዩን፡ ሰፊ፡ Thren. 1, 4; Jer. 5, 1; ውስተ፡ ፍኖት፡ ሀገር፡ ἐν βύβαις πόλεως Sir. 9, 7; Act. 9, 11 rom.; ፍኖት፡ አሀገር፡ πλεῖστα Judith 7, 14. b) orbita astrorum Hen. 2, 1. 80. 6. c) ፍኖት፡ መጽያሕት፡ vel ፍኖት፡ ሰፊ፡ via publica (vid. sub) መጽያሕት፡ c. 1309), et ፍኖት፡ ንጉሥ፡ via regia, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. d) ፍኖት፡ Acc. loci et st. c., passim i. q. versus: ጎዮ፡ በሌሊት፡ እምነ፡ ሀገር፡ ፍኖት፡ ገነተ፡ ንጉሥ፡ Jer. 46, 4. vrs. nov.; Deut. 1, 40. 2, 1; Matth. 4, 15. 3) Trsl.: a) directio i. e. latus, pars (Seite), κλίτος Ex. 30, 4; ዘከልኤ፡ ፍኖት፡ Lit. Orth. (aliàs ፍኖት). b) via i. e. locus tempusve opportunum: ወሀብሙ፡ መዋሰል፡ ወፍኖት፡ ከመ፡ ይድጎኑ፡ Sap. 12, 20; Eph. 4, 27; ግበር፡ ፍኖት፡ (τόπον locum vel aditum) ለዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Sir. 38, 12; ጎዮ አ፡ ፍኖት፡ ይገስሕ፡ Hebr. 12, 17 rom. c) ratio, modus: በፍኖት፡ ሰብኅ፡ (καθόδου) Koh. 7, 22; ሰብኅ፡ ፍኖት፡ ጎጆሜጽ Chr. ho. 10 (vid. ደገጎጸ). d) creberimus: vivendi aequidique ratio (ex usu loquendi biblico), እኩይ፡ ፍኖት፡ Job 4, 6; ፍኖት፡ Job 29, 6. 33, 11; ገፍኖት፡ Prov. 1, 19. 2, 20. 22; Jes. 55, 7—9. 58, 2; እሊ፡ አሊሊ፡ በፍኖት፡ ጽድቅ፡ 65, 2; Tob. 1, 2; አያ አምር፡ ለፍኖት፡ ሰላም፡ Jes. 59, 8; Rom. 3, 17; ፍኖት፡ እግዚ፡ Jer. 5, 4. 5. 6, 16; ፍኖት፡ 7, 23; አጎት፡ ፍኖት፡ አረማውያን፡ 10, 1; አጽንዎ፡ ፍኖት፡ ዳዊት፡ Sir. 48, 22; አሚን፡ ይጸድቃ፡ ፍኖት፡ ወፍኖት፡ ውሉ ደክ፡ Kuf. 22; ፅቀብ፡ ፍኖት፡ Sir. 6, 26. 2, 15; ፍኖት፡ (pro ፍኖት፡ ሰብኅ) 49, 9; ፍኖት፡ ጎራት፡ Hen. 91, 4. 18. 19; ፍኖት፡ ሕይወት፡ ወፍኖት፡ ሞት፡ Jer. 21, 8; 4 Esr. 14, 24.

ፍኖ፡ subst., m. et f., Pl. (sed nonnisi apud scriptores inferioris aetatis) ፍኖት፡ de forma Pl. ፍኖት፡ quae nescio an ad ፍኖ፡ referenda sit, vid. sub ፍኖት፡ proprie conversio, directio, inde 1) crebro in formula ፍኖ፡ ሰርክ፡ appropinquatio vesperae, tempus vespertinum (coll. ኃገገ ከ፡ገ፡) ወፍኖ፡ ሰርክ፡ ውሉ፡ 1 Reg. 23, 24; Acc. adv.: ፍኖ፡ ሰርክ፡ sub vespem: Gen. 3, 8. 24, 63; Deut. 23, 12; Zach. 14, 7; Esth. 2, 14; እንተ፡ ፍኖ፡ ሰርክ፡ tempora vespertina Hez. 12, 5; እስከ፡ ፍኖ፡ ሰርክ፡ ad vespem 1 Reg. 20, 5; 2 Reg. 1, 12; ለፍኖ፡ ሰርክ፡

tempore vespertino Lev. 6, 13. 2) via: ሰርክ፡ በውስተ፡ ፍኖ፡ በደው፡ Jer. 9, 10; በፍኖ፡ in via Enc. Masc. 17; ዘጽድቅ፡ ፍኖ፡ Org. 2. a) በፍኖ፡ versus, ut: በፍኖ፡ ሰርክ፡ 2 Par. 6, 38. b) latus, pars: Ex. 25, 26. 32; ውስተ፡ አርባቱ፡ ፍኖ፡ 3 Reg. 4. c) locus, τόπος Ex. 15, 23. 17. 7. 21, 13; መንገል፡ ይተፈቀድ፡ ፍኖ፡ in quocumque opus fuerit loco, Enc. Haml. 9 (Lud.: 10). d) ratio, modus: በአይ፡ ፍኖ፡ τῶνα τρέπων; Cyr. c. Pall. f. 68; Cyr. ad Theod. f. 9; በከልኤ፡ ፍኖ፡ F. M. 11; ለትሕት፡ ከልኤ፡ ፍኖ፡ Phlx. 99; Maria ወላዲት፡ እግዚአ፡ ከሌ፡ በሐዲስ፡ ፍኖ፡ Ssal. Req.; በእንተ፡ ሠላስ፡ ፍኖት፡ Phlx. 70. 111.

ፈናዊ፡ n. ag. mittens: Deus ፈናዊ፡ አላት፡ ዲብ፡ አሀገር፡ ጅ Tab. Tab. 19; አብ፡ ፈናዊ፡ ወልድ፡ Chr. ho. 3; Lit. 171, 2; si Pater Filius Spiritus una sunt persona (sec. Sabellium) መካኤ፡ ፈናዊ፡ ወመካ፡ ተፈናዊ፡ M. M. 5.

ተፈናዊ፡ n. ag. missus, is qui mittitur: Lit. 171, 2; M. M. f. 5.

ፍንዳቅ፡ n. prgr., ec. πανδοχείον (مَنْدُوقِيَة) diversorium, hospitium publicum: ቤተ፡ ፍንዳቅ፡ Th. P. in not. ad Jon. 2, 5.

ፈንጻጻ፡ subst. nomen morbi („morbi maligni vel acuti genus“ Lud.), ut videtur variolae [ፍንጻጻ፡ in dial. Schoae small-pox, in dial. Tigre syphilis, Isenb. p. 195]: ወእመሂ፡ ፈንጻጻ፡ ወእመሂ፡ ብድብድ፡ Lud. e Ssal. Req.

ፈናናንቃም፡ subst. androgynus, hermaphroditus: ፈ፡ ዘቦቱ፡ ጎፍረት፡ ተባዕት፡ ወአንስት፡ ጎብረ፡ በፍኖት፡ F. N. 24, 2 [ex ፈናናንቃም፡ (Isenb. lex. p. 195) formatum syllabā ani, de qua vid. Isenb. gramm. p. 33; ፈናናንቃም፡ autem facile derivaveris a فَنَنْ و فَنَنْ].

ፋኦም፡ subst., Pl. አፍአምት፡ et አፍአምት፡ [vic. 9. 5. 5. 5. አፍ፡ q. v.; 5. 5. 5. 5. os herbis implevit camelus] 1) orificium tunicae, περιστεμιον, ፋኦም፡ ለልብስ፡ Ex. 36, 31 (aliàs አፍ፡ q. v.). 2) offa, buccella, panis mendicatus: ሄድክ፡ አፍአምት፡ ለርጉብ፡ ሠጧጎን Job 22, 7; ሄድዎም፡ ለርጉብን፡ አፍአምት፡ (v. አፍአምት፡) 24, 10; ተሰፈው፡ የሀብት፡ አፍአምት፡ Act. 3, 5 rom.; Clem. f. 174 (vid. ዘርክ፡). 3) trama vel subtemen telae (coll. 5. 5. 5. 5. buccca carnis et subtemen telae), κρόκη Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡ c. 159); Lit. 170, 3. — Voc. Ae.: ፋኦም፡ ዘ፡ መሰምሶ፡

ፈኦም፡ I, 1 an 2? i. q. II, 1, ut: መብልዐ፡ መላእክት፡ አፍአምት፡ ለሕገብስ፡ Sap. 16, 20 in Abb. LV.

አፍአም፡ II, 1 in os indere buccellas alicui, cibare, mendicanti panem praebere, c. Acc. pers. et Acc. rei: አፍአም፡ ለከይሲ፡ ውስተ፡ አፋሁ፡ Dan. ap. 13, 27; ናሁ፡ አነ፡ አፍአም፡ ጎራ፡ (v. አበልም፡) ሠጧጎን Jer. 9, 15; አፍአም፡ ዘተ፡ መጽሐፈ፡ Hez. 3, 2 var.; እመ፡ አንክይከ፡ እምሲሳየ፡ ነፍስክ፡ ወአፍአምት፡ ለነጻይ፡ Jes. 58, 10; አፍአም፡ እምይላ፡ ለነጻይ፡ Clem. f. 140.

ተፍአም፡ III, 1. I) buccella os suum implere, buccam vel buccas deglutire, c. Acc. rei: አባ፡ አጋዩን፡ ዘተ፡ ፍአም፡ አብክ፡ እመ፡ ኢይትናገር፡ ነገር፡ ፅፍ፡ Sx. Masc. 16; sacerdos communicanti praebet tantum ዘዩአክሎ፡ ለተፍአምት፡

Luc. 7, 42. 2) reddere, restituere, abs. vel c. Acc. pers. vel rei: mutuum Ps. 36, 22; አምዕጹብ ማንፈቅ፡ ለእመ፡ ፈደዮክ፡ Sir. 29, 6; ፈደዮ፡ (Inf.) ልቃሕ፡ F. N. 27; raptum: ፈደዮ፡ ዘሄደ፡ IIez. 33, 15; in specie compensando damno: Lev. 5, 16; Gen. 31, 39; Ex. 21, 34. 36. 22. 3. 5. 6; etiam c. በ፡ rei, qua damnatum restituitur Ex. 22, 4. 3) rependere, par pari referre, retribuere, c. Acc. pers. et Acc. rei quae reperatur et c. Acc. rei, pro qua reperatur: መት፡ ይፈደዮ፡ ዘለሊሁ፡ ገብረ፡ Job 21, 31. a) remunerari beneficiis praemiis: ዘይፈደዮ፡ ዕሴተ፡ Sir. 3, 31; 1 Reg. 24, 20; 2 Reg. 19, 36; Ps. 17, 23. 27; አፈደዮክሙ፡ ሀዩንተ፡ ዓመት፡ Joel 2, 25; Zach. 9, 12. b) pensare malefacta malis vel poenis: 1 Reg. 24, 18; Gen. 44, 4; Ps. 34, 14; Jer. 18, 20; ይፈደዮ፡ ለነሱ፡ በከሙ፡ ምግባሩ፡ Job 34, 11; Jud. 1, 7; Ps. 27, 6; Thren. 3, 63; Sir. 11, 26. 16, 12. 32, 24; አፈደዮሙ፡ ምግባሮሙ፡ ውሳተ፡ ሕዕዮሙ፡ Jes. 65, 7; Jer. 39, 18; አፈደዮክሙ፡ ፍጻክሙ፡ ዲበ፡ ርከስክሙ፡ Joel 4, 4, 7; Ps. 27, 6; Jud. 9, 57; ይፈደዮ፡ ውሳተ፡ ፍጻሃ፡ Jer. 28, 6 var.; አፈደዮሙ፡ ከዕበተ፡ ዐመ ሃሆሙ፡ Jer. 16, 18; Jud. 9, 56; Ps. 7, 4. 40, 11; etiam c. ለ፡ pers. Ex. 20, 5; Hen. 95, 5; et c. በ፡ rei, cuius poena sumitur 2 Reg. 16, 8. 4) solvendum habere alqd i. e. debere alicui alqd, c. dupl. Acc.: መጽሐፈ፡ ዕጻዩ፡ ዘይፈደዮኖን፡ Job 31, 35; ለመት፡ አፈደዮ፡ ዕጻዩ፡ Jes. 50, 1; Deut. 15, 2. 24, 10; Matth. 18, 28, 34; Luc. 7, 41. 16, 5, 7; c. Acc. pers.: ዘይፈደዮኖን፡ debitores mei Job 31, 37; c. Acc. rei: Matth. 18, 24; Hen. 51, 1; ዘይፈደዮ፡ ዕጻሁ፡ obaeratus 1 Reg. 22, 2; abs.: ዘይፈደዮ፡ debitor Jer. 24, 2. — Voc. Ac.: ፈደዮ፡ ዘ፡ መለሰ፡

አፍደዮ፡ II, 1 jubere vel cogere alqm, ut persolvat, reddat: ይዘብባዎሙ፡ ወዩፍድደዎሙ፡ (sc. fures) F. M. 17, 7.

ተፈደዮ፡ III, 1 1) solvendum vel reddendum repetere, exigere ab alqo alqd, ἀπαρτεῖν Jes. 9, 4; c. Acc. pers. a qua et rei quem quis repetit, ut mutuum: ἀπαρτεῖν Deut. 15, 2. 3; ዮም፡ ለእመ፡ ወሀበክ፡ ጌሰመ፡ ይተፈደዮክ፡ Sir. 20, 15; አመ፡ ትተፈደዮ፡ 29, 5; ትተፈደዮ፡ ዕጻክሙ፡ ወትሰክኖ፡ Jes. 58, 3; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34; raptum Ps. 68, 6. a) sibi petere remunerationem domi, c. dupl. Acc.: በ፡ ዘይሁበክ፡ ወከዕበቶ፡ ይተፈደዮክ፡ Sir. 20, 10. b) poenas repetere ab alqo, ulcisci, vindicare, c. Acc. pers. et Acc. poenae: Deut. 32, 41. 43; c. Acc. peccati et ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 18; Deut. 5, 9 vel አምነ፡ pers.: Hen. 62, 11; c. Acc. pers.: አትፈደዮሙ፡ (v. አፈደዮሙ፡) በከሙ፡ ምግባሮሙ፡ Hos. 4, 9; abs.: Hebr. 10, 30. 2) accipere a) redditum, restitutum alqd, ut mutuum: Luc. 6, 34. 35. b) repensum vel retributum alqd, i. e. α) praemium vel poenam reportare, praemio vel poena officii: κομισάσθαι 2 Cor. 5, 10; Hen. 95, 5. 96, 6; ይተፈደዮ፡ በከሙ፡ ገብረ፡ Job 24, 20; ውሳተ፡ ተፈደዮ፡ (var. addit ፍጻሁ፡) Tob. 14, 10; Lud. ex Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii vel poenae: Ps. 39, 21; ትተፈደዮ፡ ሞተ፡ Hez. 16, 52; ተፈደዮት፡ አምአደ፡ አግዚ፡ ከዕበተ፡ ኅጢአታ፡ Jes. 40, 2; c. በ፡ pro: በእድ፡ አይተፈደዮ፡ ወልደ፡ በ፡ ኅጢአተ፡ አቡሁ፡ Hez. 18, 19; Luc. 23, 41. β) vindictam sumere vel nancisci, Gen. 4, 15. 24.

ፍዳ፡ subst., plerumque m., retributio: ዓመተ፡ ፍጻዩ፡ ከኔሃ፡ ለጽዮን፡ Jes. 34, 8. a) praemium, remuneratio: የዐባዩ ከ፡ ፍጻሁ፡ ፍጻዩ፡ ጽደቅክ፡ Job 8, 6. 22, 28; ለምንት፡ ይፈደዮኖን፡ ዘንተ፡ ፍጻዩ፡ 2 Reg. 19, 36; Luc. 14, 12. b) poena, vindicta, ultio, iudicium: ἀνταπόδοσις, ἀνταπόδομα Ps. 27, 6.

90, 8; Sir. 14, 6; ፍጻዩ፡ ኅጢአቶሙ፡ ይገብእ፡ ላዕለ፡ ርከስሙ፡ 17, 23; Jes. 59, 18; ዕለተ፡ ፍጻዩ፡ 61, 2. 63, 4; Jer. 28, 6; ያገብእ፡ ለነ፡ ፍጻሃ፡ Gen. 50, 15; ፍጻዩ፡ ደም፡ ጌጹሕ፡ ይገብእ፡ ላዕለክሙ፡ Jer. 33, 15; በተለ፡ ወፍጻዩ፡ Hos. 9, 5; Col. 3, 24; Rom. 11, 9; ἐπαγαγῶν, ፍጻሁ፡ ፍጻሁ፡ ዲበ፡ ቤተ፡ Sir. 23, 11, 10, 13; ἐκδοσῶν, ፍጻሁ፡ ለሁጥአን፡ ዕይ፡ Sir. 7, 17; ዕለተ፡ ፍጻዩ፡ 18, 24; Mich. 7, 4; ἐπισκοπή Jes. 10, 3; ἀντιμισθία Rom. 1, 27; ይረከቡ፡ ፍጻሁ፡ ስጴጥ. ἰεσοῦσα 2 Thess. 1, 9; κλέσας Luc. 11, 31 Rom.; 1 Petr. 4, 17; num sit ዘይት ሐባሮን፡ አምፍጻ፡ ምግባሮ፡ ዘግፍ፡ ጥቀ፡ ስመ፡ አኅገዎ፡ (feminam) ወአቅረብዎ፡ ለፍጻዩ፡ (iudicio) Enc. Ter 5; (etiam Enc. Teq. 29, ubi Lud. significationem meritum statuit, significatio poena sc. merita sufficit). c) In Acc. et st. c. usurpatur loco praepositionis pro, ἀντλ Ex. 21, 23. 24; nec non ሀዩንተ፡ ዘ፡ . . . ፍጻ፡ a poeta novatur propterea quod, ut: ሀዩንተ፡ ዘአቅረብሮሙ፡ ፍጻዩ፡ Enc. Teq. 9. — Voc. Ac.: ፍጻ፡ ዘ፡ ብድራት፡

ፈዳይ፡ et ፈዳይ፡ n. ag. 1) solutor: ፈዳዩ፡ ዕጻዩ፡ Org. 2; luens poenam peccati: ፈዳይዮ፡ vel ፈዳይዮ፡ ለህቲ፡ ኅጢአት፡ Hen. 6, 3. 2) retributor: መት፡ ውሳተ፡ ፈዳዩ፡ ዐባብ፡ እክት፡ አግዚ፡ Did. 35.

ፍደዮ፡ n. act. retributio, remuneratio Phlx. 3.

መፍደ፡ (pro መፍደይ) subst. 1) instrumentum vel materia solutionis i. e. pecunia, nummi, Gen. 23, 16; aurum አንበለ፡ ተምያን፡ መፍደ፡ Enc. Genb. 16; አልብዮ፡ ምፍደዮ፡ (sic Lud.!) ለከ፡ „nihil tibi exsolvere possum“ Lud. e Ssal. Reg. 2) id quod retribuitur, praemium: አመ፡ ይነሥአ፡ ረባሐ፡ መከልይ፡ መፍደ፡ እለ፡ ይረብሐ፡ ወርቆሙ፡ በርደ፡ Enc. Tachs. 3.

ምፍዳይ፡ subst. id quo debitum dependitur, ho. Procli in Cyr. f. 120 (Mansi IV. 581).

ፈደደደ፡ quadr. I [quod equidem non cum Ludolfo et cum Hupfeldio Exere. Aeth. p. 27 ad ڤّት ڤّት currere (ፈጠነ), sed ad γῆς, chald. ܘܝܫܘܢ ܢܘܨ ܢܘܨ (ܢܘܨ) retulerim; de ጥጥ autem vid. ወደፈ.] 1) augescere, crescere, multiplicari: ፈደደደ፡ ወሀበክ፡ ጥቀ፡ Kuf. 46; ከማሁ፡ ይፈደደዮ፡ ibid.; አይፈደደዮ፡ አንክ፡ Hos. 4, 10; ፈደደደ፡ incrementum Org. 2) copiosiore, uberiore, pleniore esse vel fieri, abundare, redundare, superabundare: ከመ፡ አትፈደደዮ፡ ኅጢአቶ፡ πλεονάσσει Sir. 23, 3; Rom. 6, 1; 2 Thess. 1, 3; περισσεύειν Rom. 5, 15; 1 Thess. 4, 10; Matth. 13, 12; ὑπερπερισσεύειν Rom. 5, 20; ὑπερπλεονάζειν 1 Tim. 1, 14; seq. አምነ፡ comparative: Matth. 5, 20. a) numero superare, plures esse, excedere numerum: ፈደደደዮ፡ አምነ፡ . . . πλείους ἐγένοντο ἤ . . . Jos. 10, 11; ወክነ፡ ከተለ፡ መዋዕለ፡ ትግብተ፡ ጄ ዓመት፡ ወዘይፈደደዮ፡ (et quod. excurret vel et supra, et amplius) Sx. Ter 15; ሻ ዓመት፡ ወዘይፈደደዮ፡ Sx. Sen. 20; seq. አምነ፡ Num. 3, 48. 49; ተወሰክ፡ ዘመኑ፡ (Hizkia) ወፈደደደደ፡ አምነ፡ ጉልቀ፡ Enc. Nah. 4. b) redundare longitidine, longiore esse, Ex. 26, 12. c) sufficere, c. Acc. Inf.: አፈደደደዮ፡ ነጹሐ፡ οὐχ ἤγγισσῶσαν ἕναὐτὸν 2 Par. 30, 3. 3) superiore esse vel fieri in re, excellere, praecellere, ትፈደደዮ፡ ὑπέρκεισαι Prov. 29, 47; c. አምነ፡ compar. Sap. 7, 29; Koh. 3, 19 var.; c. Acc. pers.: Gen. 41, 40; c. በ፡ in re: Hen. 14, 16; 2 Cor.

8, 7; vi superiorem esse: ቃለ፡ንጉሥ፡ጸገ፡፡ ወፈፈፈፈ፡አም
ቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4.

አፈፈፈፈ፡ II *adaugere, cumulare, amplificare, in-
tendere*, 1 Thess. 3, 12; 4, 1 Platt; 1 Cor. 12, 23 Platt; Eph.
3, 20 Platt; ረከብነ፡ጥበብ ወአፈፈፈፈ፡ፊን፡ ἡ προσδέμενοι Job
32, 13; πλεονον ποιοῦσι Prov. 11, 24, 13, 11; ጸመውኩለአ
ፈፈፈፈ፡ፍቅረ፡አውግስጦስ፡ለከ፡ Jsp. p. 338; Esth. 8, 13
apcr. a) seq. Acc. nominis abstracti vel Infinitivi: *magis facere*
alqd i. e. Latine: *magis* seq. verbo fin.: አፈፈፈፈ፡ፍ፡
ፊ፡ጸለ.ኡቶ፡ (magis etiam eum oderunt) Gen. 37, 8; 4 Esr. 8,
56; Koh. 2, 15; 3 Reg. 16, 25; Matth. 27, 23; Marc. 10, 48,
14, 31; Luc. 18, 39 rom.; አፈፈፈፈ፡ኪ፡ገመተኪ፡ (magis
fortificata es) Hez. 16, 15; Jer. 13, 27; አፈፈፈፈ፡ኪ፡ግጠኢ
ተኪ፡አምኒሆን፡ Hez. 16, 51; ያፈፈፈፈ፡ጥበብ፡ መፍጥሮስ
ፎጵጵ Prov. 9, 9. a) *plus*: ያፈፈፈፈ፡ሎሙ፡ውረብ፡ Matth.
20, 10 rom. β) *diutius*: አፈፈፈፈ፡ሐይው፡ዲብ፡ምድር፡አም
ውሎድ፡ሰብአ፡ Kuf. 10. γ) *nimis, nimium*: ኢታፈፈፈፈ፡
ምስሌሁ፡ተናግሮ፡ Sir. 13, 11. b) *plus habere* rei alio i. e.
superare alqm, *excellere* algo in re, seq. አምነ፡ pers.: አላ፡
አፈፈፈፈ፡አምኒሆሙ፡ 1 Par. 29, 25 vsr. alt.; c. በ፡ rei, አ
ፈፈፈፈ፡ፊን፡ በገጠብ፡አምአጎታ፡ Hez. 23, 11; 2 Cor. 11, 23;
c. Acc. rei et ግደብ፡ pers.: አፈፈፈፈ፡ጥበብ፡ዲብ፡ኮሎ፡
Koh. 1, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 41, 40 var. e) አፈፈፈፈ፡አ
ምዐቅም፡ *excedere* modum (ut in edendo, bibendo) F. M. 14, 4.

ተፈፈፈፈ፡ III, 1 *adaugeri, amplificari, provehi*: ከ
ሙ፡ይተፈፈፈፈ፡ውስተ፡አአምር፡ወጥያቄ፡ Phlx. 14.3.

ፍድፍድ፡ part. *abundans, major, maximus, nimius, eximius, excellens*: Num. 13, 32; ተአምረከ፡ዘተላቃሁ፡ፍ
ድፍድ፡ Enc. Tach. 27, 25; አምብተ፡ወአምነ፡ፍድፍድ፡ገድል፡
Enc. Tachs. 27; Spiritus S. est ኢሕጹ፡ወኢ፡ፍድፍድ፡ኢነ
ኪር፡ወኢሰውድ፡አምሀላቄ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin.;
Lud. ex Matth. 23, 13 (quamquam scriptum est ፍድፍድ); በ
ትሕትፍ፡ፍድፍድ፡ F. M. 34, 8; etiam subst. *excellencia*: አ
ስከ፡አፈ፡ወርቅ፡የሐንከ፡ወደሰ፡ወንአዶ፡ትፋፍቲሁ፡ነጸር፡
ወኮሎ፡ፍድፍድ፡ Enc. Tachs. 24.

ፈድፍድ፡ subst., m. et f., Pl. ፈድፍዳት፡ I) a) *pars*
excedens vel *redundans*: ፈድፍድ፡አምአሎ፡ Matth. 5,
37; ፈድፍዳት፡ Num. 4, 26. b) *pars major* vel *plurima*:
ፈድፍድ፡አምአላ፡ Ps. 89, 11. c) *praestantia, excellencia*:
ምንት፡ፈድፍድ፡አምኔነ፡ Hen. 102, 7; ዛቲ፡በከ
ቲታ፡ፈድፍድ፡ Herm. p. 8. II) Acc. ፈድፍድ፡ *usurpatur*
1) pro Adv. a) *valde, admodum, multum, vehementer, magnopere*:
መፍጥሮስ Ps. 6, 3, 10. 45, 1; Sir. 11, 6; Jes. 47, 6, 52,
13, 64, 9, 12; Jer. 47, 12; Judith 8, 30; Act. 6, 7 al. ebrbr.;
μεγάλας Phil. 4, 10; Tob. 14, 3; κλαυ Tob. 9, 4; 1 Esr. 1,
28; Marc. 6, 51; Luc. 23, 8; 2 Tim. 4, 15; ተከዘ፡ፈድፍ
ድ፡ ἡ περιουτος Luc. 18, 23. b) *abundanter, eximie, quam maxime*
vel *vehementissime, ἡσጦ፡ፈድፍድ፡መንፈስ፡ላ ሰሌሁ፡
Dan. 6, 3; ጥቀ፡ፈድፍድ፡ vel ፈድፍድ፡ጥቀ፡ Kuf. 25, 36;
Judith 4, 2, 5, 18, 10, 7; Hez. 16, 13, 47, 10; Ps. 103, 2;
Gen. 7, 19; Num. 14, 7, 32, 1; al.; ዐብየት፡ፈድፍድ፡ መፍጥሮስ
መፍጥሮስ Hez. 9, 9; ἡ περιουτος ፈድፍድ፡ Marc. 10, 26;
Act. 26, 11; 2 Cor. 12, 15; 1 Thess. 3, 10, 5, 13. c) *magis*,
seq. አምነ፡ *quam*: Prov. 5, 4, 28, 23; Sir. 4, 10, 29, 11; Asc.
Jes. 3, 8, 7, 31, 9, 21; 4 Esr. 2, 42, 12, 30; Koh. 12, 12;
Gen. 19, 9, 29, 30; Hen. 61, 12; Matth. 5, 20, 18, 13; Luc.*

12, 4; 1 Cor. 14, 18; vel sine *አምነ*: seq. 4 Esr. 10, 15; ወ
ፈርሆ፡አንከ፡ፈድፍድ፡ 1 Reg. 18, 29; Hebr. 7, 15, 13, 19;
1 Cor. 12, 24; 2 Cor. 2, 4; Marc. 5, 26, 15, 14; Luc. 18, 39
Platt; Matth. 23, 13 Platt; *passim eo magis* τόσ፡ μᾶλλον, ut
Sir. 11, 11, 13, 9. α) *magis*: ኢዮሐዮ፡ፈድፍድ፡ አም
ፂው፡ወ፡ፂ፡ምት፡ Kuf. 35; ሀገር፡ዘሀለ፡ውስተ፡ሰብአ፡
ፈድፍድ፡አምሀር፡ወከልኤ፡አልፍ፡ Jon. 4, 11. β) *multum, plus*, Luc. 3, 13, 12, 48. γ) *supra*: ዘአም ሆከራግ
ጉሁ፡ወፈድፍድ፡ Ex. 30, 14. δ) *እር፡ፈድፍድ፡ quanto* 'magis',
ut: እር፡ፈድፍድ፡ጎላ፡አግዢ' ἡ πόσ፡ δυνάτατος Sap. 13, 4;
Philem. 16 Platt; alia exempla vid. sub እር፡ d) *nimis*:
ጸድቅ፡ወጠቢብ፡ፈድፍድ፡ Koh. 7, 16. e) *maxime autem*:
maxime autem, imprimis, praesertim: 2 Petr. 2, 10; Gal. 6,
10; 2 Cor. 1, 12; 1 Tim. 4, 10, 5, 17; Act. 20, 37, 25, 26;
Hen. 25, 2; Clem. f. 96, 229; F. M. 17, 6 al. crebro. 2) pro
Praedicato: *eximius, excellens, praestantior, major*: አ
ስሙ፡ፈድፍድ፡ጥቅሁ፡ Sir. 43, 11; ፈድፍድ፡ዐብዮ፡ 43, 29;
45, 12; ፈድፍድ፡ጥበብ፡አምንከስ፡ 47, 14; 2 Reg. 11, 2,
14, 25; Matth. 9, 16; seq. አምነ፡ 2 Reg. 1, 27; Asc. Jes. 7,
34; 1 Cor. 15, 19 al.

ፍድፍድ፡ subst. id. 1) *praestantia*: ምንት፡ፍድፍድ፡ለ
ሰብአ፡ (v. ፍድፍድሁ) Koh. 6, 12. 2) adv. ፍድፍድ፡ *exi-
mie, magis* Matth. 23, 13 rom.

ፍድፍድ፡ subst. *excellencia, praestantia, περισσεία*
Koh. 1, 3, 2, 11, 13, 3, 9, 5, 15; ፍድፍድ፡ከብሎ፡ ὑπεροχ፡
Chr. ho. 5; ፍድፍድ፡መጥፊ፡, ፍድፍድ፡አአምር፡ F. N. 4;
በአንተ፡ተበይ፡ፍድፍድ፡ብሐታግደን፡ Phlx. 3.

ፍድፍድ፡ subst. 1) *abundantia*: ፍድፍድ፡ፈርሐ፡
Phlx. 63; Lud. e Ssal. Reg. 2) *praestantia, excellencia*,
seq. አምነ፡ Koh. 2, 13, 10, 10.

መፈፈፈፈ፡ subst. *pars major* vel *maxima*: ወመፈፈ
ፍድፈሙ፡ዐቀቡ፡ . . . 1 Par. 12, 29.

ፈግ፡ I, 1 et 2 [ἄξ valde laetus, jocosus fuit, V *delectatus*
fuit; μερικ id.; etiam *ἄξ* πρῶ?] in deliciis vel laute
vivere, vitae voluptatibus vel jucunditatibus frui, *luxuriari*:
የብል፡አበል፡ወአንከ፡አፈግ፡ወአአከል፡ Sir. 11, 19; Ps. 48, 19;
Luc. 16, 19, 25; Job 21, 13 var.; τρυφᾶν Jac. 5, 5;
Herm. p. 58; ጸግብ፡ወሙብሐ፡ወፈግ፡በበረከት
ከ፡ 2 Esr. 19, 25; ካልከ፡ይፈግ፡በንጥ፡ Sir. 14, 4; ትፈግ
፡በአዕጸጸት፡ቀምአከ፡ Hez. 28, 13; σπαταλᾶν 1 Tim. 5, 6;
ከረያ፡ጽጋብ፡ወፈግ፡በጽጋብ፡ Hez. 16, 49; አለ፡ይፈግ
ዐ፡ውስተ፡ምስከባቲሆሙ፡ Am. 6, 4; στερῆᾶν Apoc. 18, 7;
በስታፍ፡ወፈግ፡ κραπαλή καὶ μέθη Luc. 21, 34; Did. 4;
Clem. f. 254; ይፈግ፡ (v. ይፈግ፡) በጽጋብ፡ Sir. 34, 3; c. በ፡
rei, qua quis fruitur: infans ዘኢፈጸሙ፡ሐይወቶ፡በላዕል፡ም
ድር፡ወኢፈግ፡በሙና፡ Genz. f. 130; c. ላዕል፡ pers.: ሙ
አቶ፡ይንግሆ፡ ሎሙ፡ወይፈግ፡ (v. ወይትፈግ፡) ላዕሎሆ
ሙ፡ ἔντροφῆσῃ ἐν αὐτοῖς Hab. 1, 10; ὄτα καταστρηνάσῃ
τοῦ X. 1 Tim. 5, 11.

ተፈግ፡ III, 1 et 2 *delectis vel voluptatibus deditum*
esse, in deliciis vivere, vitae jucunditatibus frui vel
oblectari: Ps. 72, 12; አንዘ፡ይትፈግ፡ (v. ይፈግ፡) et
oblectari: Job 21, 13; Sir. 18, 32; አምትደላው፡ወትትፈ
ግ፡በሌተ፡ባዕድ፡በንጥ፡ነኪር፡ 29, 22; ይትፈግ፡ወይ
ትሐሠ፡ወይትፈግ፡በተውኔት፡ Clem. f. 17; c. በ፡ rei,
87*

qua quis fruitur: ንዑኩን ትፈጋዕ፡ በዘሀሎ፡ ሠናዖት፡ ἀπολαύ-
σαμεν Sap. 2, 6; አለ፡ ይተፈግዑ፡ በብሔሎሙ፡ Kid. f. 41; ተ
ፈግዑ፡ ቡቶን፡ Phlx. 31; c. ላዕለ፡ pers.: ላዕለ፡ መካ፡ ተፈጋዕ
ከሙ፡ ἔν τίνι ἐνεπρωρήσατε Jes. 57, 4 var.

አስተፈግዑ፡ IV, 1 et 2 *delicias vel voluptates com-
parare, afferre* alicui, c. Acc.: ዘያስተፈግዕ፡ (v. 'ፈግዕ፡)
ልቦ፡ Sir. 19, 5.

ፍጉዕ፡ part. *voluptarius, libidini deditus*, Kid. f. 4.

ፍግዕ፡ subst., m. et f., *delectatio, oblectamentum, vol-
uptas, vita delicata*: Cant. 7, 7; Koh. 4, 8, 8, 15; ሠከ
ቆሙ፡ ፍግዑ፡ ጎጠአት፡ ἔν σπατάλη ἀμαρτίας Sir. 27, 13;
Jes. 57, 4 var.

ፍግዕ፡ subst. id., Hen. 14, 13; Koh. 2, 8; ፍግዕ፡ ወጎጠ
አት፡ Sir. 27, 13 var.; ብሔረ፡ ፍግዕ፡ ወፍግዕ፡ ወተደላ፡
Clem. f. 275; ፍግዕሁ፡ ለዘ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ የጎልፍ፡
f. 260.

ፍግዕት፡ n. act. *delectatio, voluptas*, Kedr f. 24.

ትፍግዕት፡ subst., Pl. ትፍግዕታት፡ *delectatio, oblecta-
tio, voluptas, vitae jucunditas, ሰዕወ፡ ትፍግዕት*: Hez.
31, 18; Herm. p. 57. 58; Kid. f. 16; ትፍግዕት፡ ያማስን፡ ሥ
ጋ፡ ወንፍሰ፡ ጎብረ፡ Chr. Ta. 29; Org. 3; አፍቅር፡ ትፍግዕ
ታት፡ Phlx. 44; ትፍግዕታት፡ አዋሳት፡ Phlx. 64; Chr. Ta. 29.

ፈገገ፡ [فغ فاع فاح فاج] „gra-
viter olere, gravem et ingratum odorem spirare, qualis
est nonnullorum pharmacorum“, Lud. e Mss. Colb.

ፍጉግ፡ part. *graviter olens, foetidus*: ዲና፡ ጠስ፡ ፍ
ጉግ፡ Sap. 11, 19; Org.; አደንም፡ ዲና፡ ፍጉግ፡ Fal. f. 55; ጠ
ስ፡ አሳት፡ ገሃንም፡ ፍጉግ፡ ወጽዮኦ፡ Genz. f. 105; infernoarum
ዲና፡ ሕሠም፡ ወጽዮኦ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ፡ f. 156; ቤት፡ ጽልመት፡
(caecere) ጎብ፡ ሀሎ፡ ዲአት፡ ፍጉግ፡ Chr. Ta. 1; ቤት፡ ጽልመት፡
ፍጉግ፡ Enc. Mag. 14. — *Voc. Ae.*: ፍጉግ፡ ዘ፡ የሚከረፍ፡;
aliud: ዘ፡ ግምዕ፡ የሚከረፍ፡ ይ፡

ፈጠረ፡ I, 1 [فطر] *fidit* (ኅኔኔ), *incepit, creavit*] Subj. ይፍ
ጥር፡ 1) de Deo: *creare, formare*, κτίσειν, ποιῆν, πλάσσειν,
c. Acc.: ፈጠሮ፡ ለሰብአ፡ Sap. 2, 23; Job 10, 8, 35, 10; በአ
ንተ፡ ፈጠሮ፡ ትየ፡ ከያህመ፡ Gen. 6, 7; Deut. 4, 32; Jes. 43, 1;
ዘአንበለ፡ እፍጥርከ፡ Jer. 1, 5; Ps. 88, 46; አግዚ፡ ፈጠረ፡
(v. ወለደኒ) Prov. 8, 22; Sir. 24, 9; oculus Ps. 93, 9; dra-
conem Ps. 103, 28; mundum, terram, mare, astra al.: Job
34, 13; Jes. 40, 28, 45, 12; Ps. 73, 17. 18. 94, 5; Eph. 3, 9;
Col. 1, 16; ፍጥር፡ ሎሙ፡ መንፈስ፡ ርትዕ፡ Kuf. 1; Ps. 50, 11.
32, 15; አነ፡ አፈጥር፡ ሰላም፡ Jes. 45, 7; አፈጥር፡ አኩየ፡ ላዕ
ሴክሙ፡ Jer. 18; 11; አንጸርክም፡ ለዘፈጠራ፡ ቅድመ፡ Jes.
22, 11; c. በ፡ rei (ex) Did. 38 (vid. sub ነጠባጣብ); abs.:
Marc. 13, 19. 2) de hominibus: *ex animo suo producere,
excogitare, ለፈጠረ፡ አምልሱ፡* 3 Reg. 12, 33; ሰብአ፡ አምር
አሰሙ፡ ፈጠርዋ፡ ለጎጠአት፡ Hen. 98, 4. a) *fingerere, emen-
tari, comminisci, fabricari*: ነገረ፡ እብድ፡ ይፈጥሩ፡ Tit.
3, 9; 1 Tim. 1, 4, 5, 13; 2 Petr. 2, 3; Hen. 104, 10; 4 Reg.
17, 9; ትፈጥር፡ አምልብክ፡ ቁህዕጃ 2 Esr. 16, 8; Jer. 14, 14;
Dan. 2, 9. b) *machinari, moliri*: ተዕቀብ፡ አምአኩይ፡ አ
ስሙ፡ እኩየ፡ ይፈጥር፡ Sir. 11, 33; Ps. 93, 20. 3) *notas
vel literas magicas incidere*: ኢትፍጥሩ፡ ለክሙ፡ ፈጠራ፡
Lev. 19, 28.

ተፈጥረ፡ III, 1 *creari*, Kuf. 3; Enc. 9, 18; Lev. 18, 27;
Hez. 28, 14; ይከውኑ፡ ከሙ፡ ዘኢተፈጥሩ፡ Jes. 41, 11; Asc.
Jes. 4, 18; Ps. 32, 9; Koh. 8, 9; አምአሙ፡ ተፈጥረ፡ ሰብአ፡
ዲብ፡ ምድር፡ Job 20, 4; Sap. 2, 2; ዘአንበለ፡ ይተፈጠሮ፡ ዓ
ለም፡ Sir. 42, 21; 4 Esr. 3, 6, 9, 25; Jac. 3, 9; 2 Petr. 3, 5;
Hebr. 4, 13, 11, 3; Apoc. 4, 11; ተፈጠርዋ፡ Job 10, 19;
4 Esr. 8, 69, 9, 21; ቡኑ፡ ቀደምክ፡ ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Koh.
6, 8; ኢተፈጥሮ፡ 4, 3; c. አምነ፡ materiae: ከሎ፡ አምነ፡ ም
ድር፡ ተፈጥረ፡ Sir. 41, 10. a) *generari, gigni, natura fieri*:
ተፈጠርኩ፡ ውስተ፡ ከርሥ፡ ἔγενόμην Job 31, 15; ዘተ፡ ጎረ፡
በግብር፡ ወተፈጥረ፡ ምዕተ፡ ጎፍረተ፡ ዘኢሁ፡ F. M. 33, 1;
ዕይ፡ ኢተፈጥረ፡ በላዕሴሙ፡ Ex. 16, 24. b) *fieri* (inde ab initio
rerum vel a creatore): አስመ፡ አንዘዘ፡ ሕግ፡ ተፈጥረ፡ ሞተ፡ ት
ሙት፡ (ἀπ' αἰῶνος) Sir. 14, 17; ሰንበት፡ ተፈጥረት፡ በአንት፡
ሰብአ፡ Marc. 2, 27.

ፍጡር፡ part. *creatus*: አርዮስ፡ ይቤ፡ ወልድ፡ ፍጡር፡ ወ
አቶ፡ F. N. ab init; M. M. f. 1; መቅደንዮስ፡ ተአመነ፡ ከሙ፡
መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፍጡር፡ F. M. 25, 1; Org. 3; ፍጡራን፡ ibid.

ፍጥረት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ፍጥረታት፡ 1) *crea-
tio, principium, primordia* rerum, Kuf. 2; ፍጥረት፡ ሐ
ዳስ፡ Kuf. 1, 4; አምፍጥረት፡ ዓለም፡ Rom. 1, 20; 2 Petr. 3, 4;
ἀπ' αἰῶνος Jes. 46, 9, 51, 9, 64, 4; Sir. 44, 2; πρὸ χρόνων
αἰώνων Tit. 1, 2; ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς Jes. 41, 4; ἔκπαλαι 2 Petr.
2, 3; εἰς ἀρχῆς Sir. 39, 32; አምፍጥረት፡ ልም፡ ἀρχῆς Jes. 43,
10; Marc. 10, 6; አለ፡ አምፍጥረት፡ ልግብ፡ Ps. 23, 7. 9. 2) *res
creata, creatura* vel *creaturae*: πλάσμα Koh. 8, 9, 12, 14;
ποιήματα 1, 14, κτίσις Marc. 16, 15; Gal. 6, 15; κτίσματα
Jac. 1, 18; ለቀደምት፡ ፍጥረት፡ ከ፡ Sir. 36, 20; አጸም፡ ቀዳሚ፡
ፍጥረት፡ Lit. 171, 4; ዘይአንከ፡ ከሎ፡ ፍጥረታት፡ (v. ፍጥረት፡)
ጥፋ ስጦታ Sap. 1, 7; አግዚ፡ ገብራ፡ ከሎ፡ ፍጥረታት፡ H. A.;
Enc. Mij. 26 (vid. sub ከሰብዮ). 3) *natura*: φύσις Jac. 3, 7;
1 Cor. 11, 14; ማይ፡ ጎብአ፡ ፍጥረት፡ ሀላጭሁ፡ Sap. 19, 19;
Hen. 89, 26; Rom. 1, 26, 11, 21, 24; በፍጥረት፡ Hom. Mar.; በ
ሕገ፡ ፍጥረት፡ Lit. 171, 3; ገብራ፡ ሎሙ፡ ፍጥረት፡ ሐዳስ፡ ከ
ሙ፡ ኢዮአብስ፡ በኩሎ፡ ፍጥረቶቻት፡ Kuf. 5; ፍጥረት፡ ልብኪ፡
πλάσμα Judith 8, 29; Ps. 142, 13; Jac. 1, 23; ኢመፍትሙ፡
ለነ፡ ጎላጸ፡ ጽሕመነ፡ ወኢንወልጥ፡ ፍጥረት፡ ብአሲ፡ ውስተ፡
ካልእ፡ ግዕዝ፡ Did. 1; hominis ፍጥረት፡ አንስሳጭ፡ Phlx. 102;
ዘው፡ ሕ፡ አምፍጥረት፡ (alienus a natura vel naturae repugnans)
Kedr f. 62; ጎጠአት፡ ፍጥረት፡ (opp. eo, quod naturae repugnat)
F. M. 11, 2; ዘ፩ ፍጥረቶ፡ Did. 25 (vid. sub ፈንክስ). a) de
Christi naturae: ክልእ፡ ፍጥረት፡ M. M. f. 385. b) *elementa
rerum, στοιχία* 2 Petr. 3, 10. 4) *origo, ortus, nativitas*
ወይአት፡ ገብ፡ ፍጥረታ፡ ለብአሲት፡ Kuf. p. 11; ምድረ፡ ፍጥረ
ቶሙ፡ p. 15፡ 19; ልሳነ፡ ፍጥረት፡ p. 51; አምትካታ፡ ወአም
ፍጥረታ፡ 2 Esr. 4, 15; አምፍጥረትየ፡ ለጎብ፡ ግራ፡ 2 Tim. 1, 3;
(መጽሐፍ) ዘፍጥረት፡ Genesis (liber) Can. Ap. 55 (aliās ዘል
ደት). 5) *generatio, genus, familia, generatio, γενεά*
Num. 3, 1; Gen. 6, 9; ግራ፡ Gen. 43, 7; ፍጥረት፡ ጎራዖን፡
ጎሮና 1 Petr. 2, 9 Platt. a) etiam rerum: ፍጥረታት፡ ሕምክ፡
(genera veneni varia) Lit. 169, 1. b) ዘአምነ፡ ፍጥረቶ፡ ሳ-
ቲካንወን *indigena*, Jos. 8, 35; Lev. 16, 29, 17, 15, 19, 34;
plenius: ዘአምነ፡ ፍጥረቶ፡ ውስተ፡ (አስራኤል) Lev. 23, 42.
6) *res contentia, commentum*: ይፈጥሩ፡ ፍጥረት፡ በቤ
ደት፡ Hen. 104, 10.

ፈጣሪ፡ n. ag. 1) *creator, conditor, auctor*, sc. Deus
1 Petr. 4, 19; 4 Esr. 8, 69; Koh. 12, 1; Kuf. 22; Job 20, 29

(ἐπιλοκοπος); **ፈጣሪሁ** : Sir. 4, 6; **ፈጣሪያ** : 24, 8; Jes. 27, 11; **ፈጣሪ** : ሰጣይ : ወምድር : Judith 13, 18; Kuf. 7; **ፈጣሪ** : ነሱ : Job 8, 3; Sir. 24, 8; Kuf. 17; Rom. 1, 25; κύριος et Deos Deus Ex. 15, 25 seq. (vid. annot. ad h. l.) 2) *commentor, factor* : **ፈጣሪ** : ነገር : Kid. f. 24.

ፈጠራ : subst. 1) *notae vel litterae incisae, characteres magici, figurae superstitionis* : γράμματα στυκά Lev. 19, 28; στοιχεῖα Gal. 4, 9; **ዘይገብር** : **ፈጠራ** : ውስተ : ሥጋሁ : Clem. f. 162; **መተርጉመ** : **ፈጠራ** : F. N. 11, 3. 2) *res ficta vel commenticia, commentum* : ጎልዮ : ውስተ : **ፈጠራሁ** : ለጣዖት : ἔπινοια εἰδῶλων Sap. 14, 12; **ዩሚህ** : **ፈጠራ** : ዘክም ጉሥዐተ : ልቦሙ : M. M. f. 184. 232; ማኒ : (Manes) ወዘይ መስልዎ : እምሰብአ : **ፈጠራ** : ፅልዋነ : ሃይማኖት : F. N. in prol.

ፍጡራዊ : adj. *ad res creatas pertinens, አፍቅር* : እግዚ : (amare Deum) ይኔይስ : እምአፍቅር : ፍጡራዊያን : Phlx. 3.

ፍጥረታዊ : adj. *rel. naturalis* : F. N. 24, 2; Phlx. 3; **ከጣማት** : ፍጥረታዊያት : Phlx. 11. 102; **ደዌ** : ሥጋ : ፍጥረታዊት : Gad. Kar.; **ማሰነት** : ማሰኖ : ፍጥረታዊ : F. N. 27.

ምፍጣር : subst. *locus ubi fit, gignitur alqd* : ምፍጣረ : ጸቃውዕ : (sc. „cellulae apium, in quibus mel generant“) Lud. ex Org. 5.

ፈጠነ : I, 1 [amh. id., coll. ፩ ፩፩፩ currere; ፴፭፯ currere, properare] *celerem, citum, velocem, properum esse* : ይፈጥን : (v. ያፈጥን) መብረቅ : በፈቃዱ : Sir. 43, 13; **ፈጠነት** : (v. አፍጠነት) ጥቅ : Jer. 31, 16; በቃሉ : ይፈጥን : ሐረጊት : Sir. 43, 5; ሐሰታ : ለጥብብ : ይፈጥን : እምነሱ : ሐሰት : κτηνωτότερον Sap. 7, 24.

አፍጠነ : II, 1 1) *celerare, festinare, properare* : ከመ : ያፍጥን : ዘያነብብ : Hab. 2, 2; Jer. 31, 16 var.; seq. verbo finito sive asyndeto : 1 Reg. 20, 38; Luc. 15, 22 rom.; 19, 5; sive copula ወ : annexo : ያፍጥን : ወይሩጽ : ምግባር : Jes. 5, 19 var.; Gen. 18, 6; 1 Reg. 25, 18; seq. Acc. Inf. : Luc. 19, 6; Gen. 18, 7. 45, 13; Ps. 69, 1; **አፍጠነ** : ውሂቦታ : ቅብአ : Esth. 2, 9; **እመ** : አ. ያፍጠነ : ተዕቅቦ : በፍርሀት : እግዚ : Sir. 27, 3; ያፈጥን : ከኋራ : ደም : 28, 11; Judith 10, 15. 13, 12; vel seq. ለ : c. Inf. : እገሪሆሙ : ያፈጥና : ለክኋራ : ደም : Prov. 1, 16; Jes. 59, 7; **ዘአፍጠነ** : እደሁ : ለዘበጥ : Kedr 79; nonnumquam Latine cito, mox vertere licet : **አፍጠነ** : ረሲዐ : (cito oblii sunt) Ps. 105, 14; Kuf. 26; Gen. 27, 20; Ex. 2, 18. 2) *accelerare, maturare, c. Acc.* : አፍጥና : ለዕለቶሙ : Sir. 33, 10; **አፍጥኑ** : ሥጣዌ : („maturate responsonem“) Greg. Lud.

ተፋጠነ : III, 3 ut videtur, *urgere* alqm : ኢይትፋጠነኒ : 2 Cor. 12, 14 Platt.

አስተፋጠነ : IV, 3 (raro **አስተፈጠነ**) 1) *festinationem adhibere* (ἰσχύ βεῖλεν), *festinare, properare*, Ps. 15, 3; **አስተፋጠነ** : ወአጣሐው : Judith 13, 1; 4 Reg. 9, 13; c. Acc. Inf. : **አስተፋጥኑ** : ገቢረ : ሠፍቅ : Clem. f. 262. 267; **ደደልወን** : ናስተፋጥን : ነሃኢታ : (ለጥምቀት) F. M. 27, 1; **ኢናስተፋጥን** : ሰጥሮ : ወይን : Lud. ex Hom. Greg.; seq. Subj. verbi : 2 Tim. 4, 9; seq. **ከመ** : c. Subj. : 4 Esr. 14, 14; Hebr. 4, 11; 2 Tim. 2, 15; Judae 3. 2) *accelerare, urgere* : አለ : ይቀውሙ : ወያብሩ : ወያስተፋጥኑ : ግብረ : እግዚ : 1 Par. 23, 4. 3) *festinando deprehendere vel opprimere* alqm (creitil) : እግዚ : አስተፋጠኖ : በሞት : ለገባሬ : ገንቱ : ግብር : ዘክንበለ : ይብደሕ : ጊዜሁ : F. M. 11, 2.

ፍጡን : part. 1) *citus, velox, properus, festinans* : ነሱ ለ : ፍጡን : በጎብ : እግዚ : ለአንተ : ምዕር : ταχυνά Sir. 18, 26; Sap. 13, 2 in Abb. LV; መልአክ : ዘፍጡን : ረድኤት : Sx. Sen. 4; ፍጡን : ለሰሚዕ : Jac. 1, 19; ፍጡን : መጥት : velox ad iram, II Can. Nic. 31. 2) *festinatus* : ኢይኩን : በአትኩ : ንጉንዳዮ : ወዕአትኩ : ፍጡን : Clem. f. 175. 3) Adv. a) *ፍጡን* : cito, mox, confestim : Koh. 8, 11 var.; Sx. Ham. 15; F. N. 80; **ፍጡን** : አው : በዕድሜ : F. N. 33, 7. b) ፍጡን : *propere, festinanter, celeriter, cito, mox* : Gen. 24, 18. 20. 46. 41, 32. 45, 9; Ex. 12, 33. 32, 8; Deut. 7, 4. 9, 3. 12. 29, 20; Jud. 2, 23; Ps. 2, 13; Sir. 20, 18. 21, 5. 43, 22. 48, 20; Jes. 5, 19. 26, 8, 3. 49, 17. 53, 8; Jer. 27, 44. 29, 20; Dan. 2, 35. 3, 24; Judith 12, 14; 1 Esr. 4, 34; 2 Esr. 4, 23; Luc. 14, 21. 16, 6. 18, 8; Joh. 11, 31; Act. 17, 15; Rom. 16, 20; 2 Tim. 4, 9; 2 Thess. 2, 2 al. α) *praeproperare*, 1 Tim. 5, 22; **ዘፍጡን** : የአምን : Sir. 19, 4. β) *confestim*, Deut. 7, 22. 9, 12; Jud. 2, 23; Prov. 13, 23.

ፈጣን : adj., f. **ፈጣን** : (sic quidem Lud., quamquam non nisi **ፈጣን** : exemplis probatum est) *citus, maturus, repentinus* : እምገኩ : ሞት : **ፈጣን** : Lud. Comm. p. 45 n. 53 (ex Epist. Gregorii); **ዕቅቱ** : **ፈጣን** : Lud. e Mss. Colb.

ፍጥነት : n. act. *velocitas, festinatio*, Chr. Ta. 22.

መፍጠኒ : part. c. term. adj. 1) *properans, festinans* : መፍጠኒ : መጥት : F. M. 21, 3. 2) *maturus, repentinus* : ሞት : ብዙጥ : ወመፍጠኒ : Kid. f. 39.

መስተፋጥኒ : et **መስተፋጣኒ** : part. c. term. adj., *properans, festinans* : አስጋር : መስተፋጣኒት : ትምሁ : ወትዕራዕ : ወአዕይንት : ነጻሪት : ተዕውር : Genz. f. 88; ወምሰለ : ነሱ ለ : ፍጽጹ : መስተፋጥኒ : Gad. T. II; በመስተፋጥኒት : መልአክት : Enc. Teq. 9.

ፋጽ : *sibilis* vid. sub **ፈጽ** :

ፈጽሐ : I, 1 [ጠጋጃ ጠጋጃ *rupit, fregit, ጠጋጃ dolavit, percussit*; amb. **ፈጸደ** : et **ፈጩ** : *comminuere, contundere*] 1) *malleo contundere, diffringere* : እንተ : ትፈጽሐ : ስነሱ : ምድር : σφύρα Jer. 27, 23. 2) *findere, caedere, excidere*, lapides : መፍጽሕ : ዘይፈጽሕ : ከተይሐ : ስይፈጽሕ : λατομεῖται Job 28, 2, 29; ለብርት : ከመ : እገብ : ይፈጽሕ : ስይፈጽሕ : Ex. 20, 25; Herm. p. 9. 12; *scalpro polire*, Lud. auct. Greg.

ተፈጽሐ : III, 1 (*findi*) *caedi, excidi* : ከተሕ : ኢይት ፈጽሕ : በጉድብ : ወበግሕኤ : ከመ : ዕፀው : M. M. f. 209; በከመ : እገብ : አድማስ : ዘኢይትፈጽሕ : τὰ ἀδαμάντινα σώματα οὐ πλῆττεται Chr. Ta. 22.

መፍጽሕ : rarius *መፍጽሕት* : subst., Pl. መፍጽሕት : malleus, in specie *malleus acutus lapicidarum, instrumentum dolatorum, securis* : σφύρα, ብርዕ : ይመሰለ : መፍጽሕ : (v. መፍጽሕት : v. መፍጽሕት) Job 41, 20; በመፍጽሕ : ጎጽን : ዐጽመ : እገሪሁ : በጥቀሱ : (sec. Lud. በመስፍሐት) Enc. Nah. 25; 3 Reg. 6, 11; λαξευτήριον Ps. 73, 7; ነገርየ : ከመ : መፍጽሕ : ስይፈጽሕ : 29; መፍጽሕ : ስሐል : Lud. e Mss. Colb. — (Lud. statuit) 1) *cuneus findendis lignis*. 2) *scalprum fabrilis*. — Voc. Ac. : መፍጽሕ : ዘ : በርተቃቃን : ውሻልሂ : ወምሀረሂ : ይ : aliud : ብ : ድጅኖ :

ፊ.ፀ.መ. I, 1, rarius I, 2 [cognatum videtur cum **ፈ.ጸ.መ.**; cfr. aram. ܩܫܦܶ *saginare* (proprie: stepfen), nec non ܩܫܦܶ, ܩܫܦܶ] Subj. I, 1 **ይፍፅም**, *obstruere, occludere, obturare, viam*: **አፌፅም**: **መንገዱ**: Hos. 2, 8; **ከመ**: **ይፍፅም**: (v. **ይፈፅም**) **አፍቅዷህ**: Hez. 21, 22; **ፈ.ፀ.መ.**: **አንቀጸ**: **በአት**: Sx. Nah. 20; aures: **ዘይፌፅም**: **አዘኒሁ**: Prov. 21, 13; **ፈ.ፀ.መ.**: **አዘኒሆሙ**: Sx. Ter 1; os: Deut. 25, 4; 1 Tim. 5, 18; Did. 7; **ፈ.ፀ.መ.**: **አፈ**: **ዐናብስት**: Dan. 6, 22; Hebr. 11, 34; trsl.: *ad silentium redigere*, **አምኑ**: **ወሕልያን**: **ይፈፅም**: (v. **ይፈፅሞሙ**) **አፋሆሙ**: (ለጠቢባን) Sir. 20, 29; Prov. 8, 33 var.; **ይፈፅሙ**: **አፋሆሙ**: **ለአለ**: **ይሉብሉኩክ**: Esth. 4 aper.; Tit. 1, 11; etiam omissio **አፍ**, ut: **ፈ.ፀ.መ.**: ἐφύσσε Matth. 22, 34; Tit. 1, 11 Platt. — *Rad. Abb.*: **ፈ.ፀ.መ.**: **ዘ**: **ዘጋ**: **ለገመ** :

ተፈፅመ: III, 1 et **ተፈፀመ**: III, 2 1) *obstrui, occludi, obturari*: **ተፈፀመ**: **አንቅፅት**: **ቀላይ**: Kuf. p. 23; **ተፈፀመ**: **አፈ**: **መጻምቅት**: p. 27; **ይትፈፀም**: ἐμφοραχθήσεται Zach. 14, 5; **ለትትፈፀም**: **አፈ**: **ዐናብስት**: Genz. f. 107; **ይትፈፀም**: **አፋሁ**: **ለፀማላ**: Job 5, 16; Ps. 62, 10. 106, 42; **ተፈፀመ**: **አፈ**: **ከሉ**: **አራዊት**: **አምነቢብ**: Kuf. p. 14. 2) trsl.: a) *obmutescere, concitescere*, Matth. 22, 12; Marc. 1, 25. 4, 39; ጎያላን: **ይትፈፀሙ**: **ከሉሙ**: **ወአይነብቡ**: ἐπαύσαντο λαλοῦντες Job 29, 9. b) *absurdescere* (ut videtur): **ኢትትፈፀሙ**: μὴ ἀποραγγῆτε (quamquam lectio var. praebet: **ኢትፍፅሙ**: **አፈ.ክመ**) Prov. 8, 33. — *Voc. Ae.*: **ተፈፅመ**: **ዘ**: **ተዘጋ** :

ፍፅም: part. *obstructus, obturatus*: **አፍ**: **ፍፅም**: Sir. 30, 18.

ፍፅም: *frons* vid. sub **ፍጽም** :

ፈ.ፀነ: I, 1 [an vicinum radici ܩܫܦܶ *concussit, horrore affecit* alqm febris?] *febris corripit, febricitare, febris laborare*: **አመቦ**: **ከመ**: **ፈ.ፀነ**: **በፍፍት**: Kuf. p. 145; **ፈ.ፀነ**: **በላሐ**: **ሞቱ**: p. 124; **πυρέσσειν** Matth. 8, 14; Marc. 1, 30; **ረከባሃ**: **አንዝ**: **ትፈፅን**: **ዐቢያ**: Sx. Nah. 2. — At Abyssini hoc verbum etiam *dysenteria corripit* vel *laborare* interpretantur. — *Voc. Ae.*: **ትፈፅን**: **ዘ**: **ትቀዝን**: **ወቦ**: **ዘ**: **ንጻድ** :

ፈ.ፀንት: subst. m. et f. 1) *febris*, **πύρωσις** Am. 4, 9; **πυρέσις** Deut. 28, 22; Matth. 8, 15; Marc. 1, 31; Luc. 4, 39; Joh. 4, 52; **በይአት**: **ንስቲት**: **ፈ.ፀንት**: **ሞተ**: Macc. f. 3; **ዘይደዊ**: **በሕማመ**: **ፈ.ፀንት**: **πυρέττων** Chr. Ta. 2; **ወአምዝ**: **አጎዝ**: (sc. Alexandrum Hasmon.) **ሕማመ**: **ፈ.ፀንት**: **ዘይትመያየጥ**: ጎቤሁ: **በበራብፅት**: (*quartana*) Jsp. p. 304. 2) *dysenteria*, Act. 28, 8 rom. — *Voc. Ae.*: **ፈ.ፀንት**: **ዘ**: **ትቀማጥ** :

T: litera alphabeti Aethiopicæ XXVI, *pa* et *psa* (**T**: et **Tሰ**) appellata.

ፒለስ: sec. Lud., **ፒላሳ**: in M. M., nomen prgr. depravatam e πύλη, πύλας Acc. Pl., *porta, portae*: Maria **ፒለሳ**: **ለመለከት**: „porta Deitatis“ Lud. ex Org. 3; **ይጠባሕ**: **መርጻዊ**: (sc. Christus in sacrificio altaris) **ለምሳሌ**: **መሃይምናን**: **በውስት**: **ፒላላሃ**: **ለመርጻት**: (sc. ecclesiae) M. M. f. 60; **አብአትቤ**: **ውስት**: **ፒላሳሁ**: **ለወልዳ**: f. 305.

ፓሳ: n. prgr., *pascha* (aliàs **ጳስካ**: **ፋሲካ**: **ፍሥካ**): **ዘተወከፍኩ**: **ለኢዮስያስ**: **በፓሳ**: Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; Tab. Tab. 57.

ፒሳ: et **ፔሳ**: n. prgr., sc. *πίσσα πικ*, Gen. 6, 14 (c. annot.); 11, 3; Ex. 2, 3; Kuf. 47; **ዘንሰስ**: **ፔሳ**: v. **ፒሳ**: Sir. 13, 1; Jes. 34, 9; Dan. aper. 3, 22. 13, 27. — *Voc. Ae.* inter nomina plantarum exhibet: **ፒሳ**: **ዘ**: **ዘንሰስ** :

ፓና: Pl. **ፓናት**: n. prgr. sc. *πανάς, φανάς, (laterna)* *fax*: **ፓናት**: Joh. 18, 3. — *Voc. Ae.*: **ፓና**: **ብ**: **ፋና**: **ጠ**: **ጠ**: **ፓናት**: **ዘ**: **ፋና** :

ፕንትዮን: crebrius **ፕንትዮን**: scriptum (quasi a **ፕንት**: derivatum) n. prgr. sc. *πλινθιον, plinthion, epactae solares*, Scaliger Comp. Ae. p. 687. 691; **ፕንትዮን**: **ብሂል**: **ፕንት**: **ብርሃን**: **ብሂል**: M. M. f. 242; d'Abbadie Cat. p. 107.

ፔካ: subst., sec. *Voc. Ae.* et Lud. *album marmor, fortasse alabastrites*: **አብነ**: **ፔካ**: Hen. 18, 8. [An cum ገጌ componendum, coll. Plin. hist. nat. XXXIII, 33? quamquam *stibium* Hen. 18, 7 **አብነ**: **ፈ.ውስ**: nominatur]. — *Voc. Ae.*: **ፔካ**: **ዘ**: **ጸዳ**: **አብን**: **ጠ**: **ጠ**: **ፔካ**: **ዘ**: **ዕንቅ**: vid. Lud. Comm. hist. p. 556.

ፕፒራ: **ፕፔራ**: **ፖፔራ**: **ፔፔራ**: **ፕፒራ**: n. prgr. πορφύρα *purpura*, Act. 16, 14; **ፖፔራ**: **ለይ**: (c. varr.; etiam **ጳሌራ**: **ለይ**) πορφύρα *κόκκινος* Ex. 35, 6; **ፕፒራላይ**: ἕριον *κόκκινον* Hebr. 9, 19; **ፕፒረለይ**: Chr. ho. 16; **አዝዝ**: **ሎሙ**: **ማዕተብ**: **ረስን**: **ዘመስቀል**: **ዘፒፒራ**: **ውስቲቱ**: Reg. Pach. — „Ajebat Aethiops nomen significare etiam *respersorium ex sericis filis purpureis*“, Lud. — *Voc. Ae.*: **ፕፒራ**: **ለይ**: **ዘ**: **ዝጎን**: **አንድሂ**: **ውላቱ**: (inter nomina plantarum).

ፕፒሬ: v. **ፕፕሬ**: sine dubio πέπερι (፲፯፻፱) *piper* Hen. 32, 1 (vid. **በርበሬ**).

ፓፕራ: subst., sine dubio πάπυρος Macc. f. 2 (vid. sub **ንድድ**: c. 684).

Lexico Aethiopico adjiiciuntur

I. Index vocabulorum, quae vel dubia et obscura, vel exemplis nondum probata sunt.

(R. A. = Radices Abbadianae; V. A. = Vocabularium Aethiopico-Amharicum. i. n. = inter nomina.)

ተላሀዩ : **ዘ፡ጸ፡አለ** : et **ተናወጸ** : R. A.; utrumque dubi-
tandum (vid. c. 29 et 33).
ለሓዲ : **በተአምርት** : **በዘይትአመር** : **በንቅዋተ** : (sic) **አርቄ** :
(superstitiosus genus) III Const. Ap. 13.
ለቀዩ : **ዘ፡ከፈተ** : V. A.
ለካካካካ : vid. sub **ሰካካካካ** : c. 378.
ላኩዩ : **ዘ፡ጠነቄለ** : R. A., at vid. c. 51.
ሌወወ : „fut prêtre“, R. A.
ለወወ : (vid. c. 53. 54) **ዘ፡ደፈረ** : R. A.
ሎለወ : (vid. c. 53) **ዘ፡አዳፈነ** : (!) R. A.
ለውለው : (vid. c. 53) **ዘ፡ተውለበለበ** : R. A.
ለዘዩ : **ዘ፡ለዩ** : vid. scholion ad **ሌለዩ** : c. 60.
ልፍት : **ዘ፡ፈንታ** : V. A.

ሐልዘዘ : **ዘ፡አፈራ** : R. A.
ሐመተ : **ዘ፡አከሰለ** : R. A. (radix fictitia, vid. **ሐመት** : c. 75).
ሐቀዩ : **አከቄ** : **ዘ፡አቄርብ** : et **አሐቲ** : **ዘ፡አቄርብ** : V. A.
ሐብቄቄ : **ዘ፡ሳሳ** : R. A. (at vid. c. 103).
ሐደዩ : **ዘ፡ፈጨ** : R. A.; **ሐረፀ** : **ሐደዩ** : **ዘ፡ፈጨ** : V. A., at
vid. **ደሐዩ** : c. 1084.
ሐፈጠ : **ዘ፡ነጨ** : R. A., at vid. **ኅፈጠ** : c. 628.

ማልው : **ዘ፡ሸፍን** : V. A.
መለገ : v. **መንገረ** : **ዘ፡ቸለ** : et **መልጉ** : **ዘ፡ቸለ** : V. A. ad Syn.
መልገም : **ዘ፡መስከም** : V. A.
ምሕረ : **ዘ፡አኩረፈ** : (at vid. **ንግረ** : c. 663) R. A.
ምሐሰ : **ከመ** : **አይሁድ** : **ምሐሳን** : Syn. f. 394.
መሐኩ : **ዘ፡አንሶሰው** : V. A.
መመተ : **ዘ፡ሸሸ** : R. A. (vid. c. 161).
መምዕ : **ዘ፡አሙአደ** : (!) V. A.
ሚመዩ : **ዘ፡ለዩ** : R. A.
መሠደ : **ዘ፡ሸመተ** : R. A.
ሙራ : **ዘ፡ጽጌ** : V. A.
ሞርቅሐ : **ዘ፡ላጠ** : R. A.
መርቀቆ : **ዘ፡ጉትያ** : V. A.; **አመርቄተ** : **ዘ፡አጎተነ** : R. A.
ምራት : **ብ፡ገበያ** : V. A.
መስሐም : **ዘ፡ሐሳዊ** : V. A.
መላውስ : **ዘ፡ጋገማት** : V. A.
መሰዕብ : v. **መስብ** : **ዘ፡ደስክ** : V. A.

መስፈት : **ወመቃይጽ** : **ዘ፡ዋጣ** : V. A. (vid. **መቃይጽ** : c. 459).
ሞቀሰ : **ዘ፡አበለ** : R. A.
መቀቀ : **ዘ፡አንጣጣ** : R. A.
መቀንት : v. **መቀንት** : **ዘ፡አራት** : **አልጋ** : (v. **አአጋረ** : **አልጋ**) V. A.
መቅድ : **ዘ፡ሰን** : V. A. (an corruptum e **መቅድሕት** :?).
መቅዳ : v. **ምድቃሕ** : **ዘ፡ጨፋት** : V. A., (vid. sub **ደቅሐ** :).
መባርት : nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56.
መትሕ : **መልአክ** : **ዘበመትሕ** : **ሠጠጠ** : **ከርሦ** : **ለፈላሲ** : **ወአርአዮ** : **ሕማመ** : **ልቡ** : **ወአግብኦ** : **በከመ** : **ሀሎ** : Phlx. 25.
ማኅለል : **ዘ፡መከማን** : V. A. ad Sal. (an corruptum e **ምዕቃል** :?).
ምኅዳም : vid. sub **ኅደመ** :
ምንሐል : vid. sub **ነሐለ** :
መንቀቀ : **ዘ፡አደሰ** : V. A.
መንገረ : vid. **መለገ** :
መንጻቆ : nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56.
ምአላፍ : vid. sub **አሰፈ** :
መከሰለው : **ዘ፡አጨደ** : R. A.
ምዋው : **ዘ፡ቅብል** : V. A.
መዐመ : vel **ዐምዐ** : **ሶበ** : **ለልብዩ** : **አሳተ** : **ሐዘን** : **አሕለሎ** : **፤ ያምዕመኒ** : v. **ያዕምዕኒ** : **አላ** : **ነገርዩ** : **ክሎ** : III Sal. Mar. 7. 8;
ወአደኤምዕ : var. pro **ወአደኤምን** : Job 39, 24 in Abb. LV.
ማዕከጥ : **ዘ፡ቀለብ** : **ዕራቁሂ** : **ደትበሀል** : V. A.
መዘድ : **ዘ፡ቁርባብቻ** : V. A.
መዳሀምት : pro **መዳምጎት** : vid. supra c. 1090; V. A.
መደደ : „frappa“ R. A.
መጽበለ : **ዘ፡ሞረደ** : R. A.
ምፊጥ : **ወባሕቲ** : **አክ** : **ከመ** : **ዘትኒሊ** : **አንተ** : **ወታሰተማስሎ** : **በአምሳለ** : **ምፊጥ** : **ወመሥቄ** : **ዘግብረ** : **ምእናም** : ἄλλ' οὐχ ὡς οὐ λέγεταῖς οὐδ' ὡς ὑπνοεῖς ὡς δι' ἐργάτου, Chr. ho. 2.
ሠረጸ : **ዘ፡አረፈ** : R. A.
ሠፈጠ : **ዘ፡ሸፈጠ** : R. A. (at vid. c. 408).
ርኅመ : **ተርኅመ** : **ዘ፡ኅለቀ** : **ሰፈነሂ** : **ተሰፋፋሂ** : V. A.; **ተርኅመ** : **ዘ፡ተሰራ** : R. A.
ሬከትም : **(ሬከትም?)** : **ዘ፡የወሀ** : **እናት** : V. A.
ሬዋ : **ዘ፡የሸማ** : **ዕዕ** : V. A.

ሰልዎም፡ አስመ፡ ደመ፡ ሰልዎም፡ ዘይበለሙ፡ ከመ፡ አራዊት፡ G. T. H.

ሰሐዩ፡ አይስሒ፡ ዘ፡ ኢይለይም፡ V. A.

ሰምርቦ፡ v. አብሪም፡ ዘ፡ ልብ፡ V. A.

ሰምሳሕ፡ (v. ሰምሳም)፡ ዘ፡ ሰንሳ፡ V. A.

ሰመዘ፡ ዘ፡ ነቀዘ፡ R. A.

ሰረሰ፡ I, 2 var. pro ጎረሠ፡ Dan. 1, 5 (𐩦𐩣𐩪?)

ሰራሱ፡ ሰገዮ፡ ሰራሱ፡ ብ፡ ሰገጐን፡ V. A.

ሰርሔመ፡ ዘ፡ ለምጽ፡ አወጸ፡ R. A.; ad vid. ሱባሪም፡ in Indice vocab. peregrinorum.

ሴረዩ፡ ዘ፡ አለለ፡ R. A. (at vid. ሜረዩ፡ c. 263).

ሰረፈ፡; መስረፈ፡ አገዮ፡ Sx. Ter 15 (vid. c. 489 sub መብልጎ).

ሰሰት፡ ዘ፡ ትርፍርፍ፡ አለ፡ R. A.

ሰሰው፡ „provocavit alqd, ut videtur“ Lud.; filiis hominum ሣህለ፡ እንዘ፡ ይሴሰዎ፡ Cant. Mich.

ሰቀመ፡ ዘ፡ ማረከ፡ R. A. (vid. sub ሰቂማ፡ c. 352).

ሰቦ፡ ብ፡ እቦት፡ (v. እቦት)፡ V. A.

ሰቦርት፡ ዘ፡ ከሶ፡ (inter plantarum nomina) V. A.

ሰጎጸ፡ ዘ፡ አመስገን፡ R. A.

ሰኩት፡ ዘ፡ አኹት፡ v. አኹት፡ (inter nomina animalium) V. A.

ሰከተ፡ ዘ፡ ወጋ፡ R. A.

ሰክተተ፡ ዘ፡ ጠደ፡ R. A. (at vid. ሰክተት፡ c. 381).

ሰከክ፡ vid. አከክ፡

ሰክቦ፡ ዘ፡ ደረደረ፡ R. A. (at vid. ሰክቦ፡ c. 382).

ሰክሶለው፡ ዘ፡ መንጠረ፡ R. A.

ሴዘዩ፡ ዘ፡ ለዩ፡ R. A. (at vid. ሠዘዩ፡ c. 261).

ሰይሕ፡ ዘ፡ ገጻማዊ፡ V. A.

ሰይር፡ ወሰኩት፡ ወጽጐጐ፡ ወመራሕብት፡ ዘ፡ ሸንጎ፡ V. A.

ሰይቀል፡ ዘ፡ መወልወያ፡ V. A.

ሰደለ፡ ዘ፡ መዘን፡ R. A.

ሰግሰስ፡ ዘ፡ ቅንጭብ፡ V. A. (inter plantarum nomina).

አስፈጫርለው፡ vid. sub ፈጫርለው፡

ቁል፡ ብ፡ ዘለላ፡ V. A.

ቁሐመ፡; ይቅሐመ፡ ዘ፡ ይቀምሑ፡ V. A.

ቁርያቀ፡; martyres ስርግዎን፡ በጽጌ፡ ሰንሰርቀ፡ ፤ አምሥጠኒ፡ እምን፡ ጻማ፡ አመ፡ ትሰፍን፡ ቁርያቀ፡ ፤ ከመ፡ አማሳገት፡ ታመሥዎ፡ ምጻቀ፡ ። Enc. Ter 12.

ቁርዮት፡ ዘ፡ ቀጭን፡ ሰጥር፡ ሰኩ፡ ም፡ ዩ፡ V. A. inter nomina membrorum.

ቁሰር፡ ዘ፡ ቈጸረ፡ R. A.

ቋስያ፡ ዘ፡ ቈሸት፡; v. ቆስያ፡ ብ፡ ቆሸት፡ V. A. inter nomina membrorum.

ቁቆ፡ ዐ፡ ዘ፡ ጐብጐብ፡ V. A. (differre videtur a ቁቆ፡ ዐ፡ c. 434); et ቁቆ፡ ዓ፡; ut፡ ቁቆ፡ ዓ፡ ተለውኩ፡ Form. Conf.

ቅንጥብ፡; ሜጥራ፡ ዘ፡ ቅንጥብ፡ (sic) ወቅንጥብሂ፡ ጥጣሕት፡ ወ፡ እኩ፡ V. A. inter nomina vestium (ad ቅንጥብ፡ c. 449 referendum videtur).

ቅውም፡ V. A. inter gemmarum nomina.

ቀዘ፡ ዘ፡ ጐደለ፡ R. A.; አቅዘዘ፡ ብ፡ አቀዘቀዘ፡ V. A.

ቀጸረ፡ ዘ፡ ቈረጠመ፡ R. A.

ቀጸ፡ (an ቀደ፡?) ብ፡ የሳት፡ አራት፡ V. A.

በለው፡ ዘ፡ ሰራውር፡ V. A. inter nomina vestium.

በሕቀው፡; አንባሕቅው፡ ዘ፡ አላቀቀ፡ R. A.

በርሀዩ፡; ይበርሂ፡ ዘ፡ ይደርቅ፡ V. A.

በረሰት፡ (v. በሪሆት)፡ ዘ፡ ማመስከ፡ ዓው፡ V. A. inter nomina membrorum.

ባረድ፡ ዘ፡ ምዕራፍ፡ V. A.

ባብላት፡ ዘ፡ የተወቀረ፡ ግንድ፡ ዝርሂ፡ ሐምበሂ፡ ዩ፡ V. A.

ባቡት፡ ብ፡ ኤሊ፡ V. A.

ባቡዩ፡; አንቤባዩ፡ ዘ፡ ተቅብብዘ፡ R. A.

ባብታሌ፡; ut፡ ወአጸገዕም፡ ፈልፈለ፡ ወብታሌ፡ Feq. Ijas.

ባክ፡; ዝልጋሌ፡ እንጸጸ፡ በክ፡ ብ፡ ቆራሰ፡ ሥጋ፡ V. A.; legitur Job 4, 5 in quibusdam codicibus pro ባክ፡, de quo vid. Addenda.

ባድል፡; ፋሌ፡ በድል፡ ብ፡ ባቂላ፡ V. A.

ባደዶ፡ ዘ፡ የአድል፡ ፈንጻጻ፡ V. A.

ትሁል፡ (v. ትኹል)፡ ዘ፡ አሰድ፡ V. A. (inter nomina membrorum).

ተለሐቅ፡ ዘ፡ ዛፍ፡ የአለበት፡ ተራራ፡ V. A. (inter nomina plantarum).

ተን፡ ብ፡ ተብተን፡ V. A. (at vid. c. 562).

ተአሪር፡ v. ትአሪር፡ ዘ፡ ሙሴን፡ V. A.; at vid. Addenda et Emendanda ad c. 741.

ቴዳብ፡ ዘ፡ ዳቢት፡ V. A. (inter nomina membrorum).

ምትፋይ፡ vid. sub ገትፋይ፡

ጎለለ፡ vid. sub ማጎለለ፡

ጎዩጸ፡; ተጎይጸ፡; ut፡ ስከረ፡ ወይን፡ ሕምዘ፡ ትምህርቱ፡ ለሰይጣን፡ የአኪ፡ ፈድፋድ፡ እምእለ፡ ተጋይጸ፡ በሕምዘ፡ አርፎ፡ ምድር፡ M. M. f. 232 (an speculando peti, et referendum ad ሐዩጸ፡ c. 128?).

ጎደመ፡; ምጎዳማት፡ ብ፡ ፀርፈ፡ መስቀል፡ V. A.

ንሐለ፡; ምንሐል፡ ዘ፡ እንግዲ፡ ሥጋ፡ V. A.

ንሐላውያን፡ in V. A. peperam scriptum pro ጉሕላውያን፡ ናሕዕ፡; ሣጎት፡ ናህይ፡ ናሕዕ፡ ብ፡ ፀረፍት፡ V. A.

ነሥታ፡ et ናሥታ፡ sc. ከመ፡ ጎቤሆሙ፡ ያማብኡ፡ ነስታ፡ (ነገሥት)፡ in quibusdam libris Dan. 6, 2.

ነቅሪስ፡ ብ፡ ቂጥኝ፡ V. A.

ነዝጎ፡; አንዝጎ፡ dubiae significationis፡ አልቦ፡ ዘዩሐውር፡ ውስተ፡ ምኒተ፡ አንስት፡ ከመ፡ ያንዝጎ፡ አጎተ፡ እምውስቲቶን፡ Reg. Pach. (Exstat regula Pachomii apud Hieron. n. 82: nemo ad eas vadat visitandas).

አልጌን፡; አዘዘ፡ አርያና፡ ከመ፡ ይስቅልም፡ (martyrem) በአልጌን፡ ወይንድፍም፡ በአሕጻ፡ ወአልቦ፡ ዘለከር፡ Sx. Jac. 20.

አለፈ፡; ምእላፍ፡; ut፡ መስጠአግዮ፡ እንተ፡ ይአቲ፡ አንቀጸ፡ ምእላፍ፡ ብሂል፡ H. A.

አምክ፡; vox corrupta videtur፡ ኢይዚክርም፡ ለንጉሥ፡ ወኢዩሐስብም፡ ለአምክ፡ (v. ለአምላክ፡) οὐ μέμνηται βασιλέα οὐδέσ ααπαράτην I Esr. 3, 20.

አረመ፡; በአይቲት፡ አእመረ፡ ከህን፡ አረመ፡ ሥርዐተ፡ ልብ፡ Phlx. 213.

አርሚስ፡; ጎሚት፡ አርሚስ፡ ዘ፡ ዘንግ፡ V. A.

አረረ፡ vid. ተከሪር፡

አርና፡ ዘ፡ ምጻፍ፡ V. A.

አርወር፡ ዘ፡ ጐጸጉጽ፡ V. A.

ኤራግ፡ ዘ፡ ጨግቲ፡ V. A.

ኤርጋሄ፡ ዘ፡ አጎርማ፡ ሰንደዶሂ፡ ዩ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አቅ፡ ዘ፡ አምሳለ፡ ዝቅ፡ V. A.

አቂቅ፡ ዘ፡ ከሰ፡ ማህው፡ V. A.

አብሪም፡ vid. sub ሰምርቦ፡

አበባ: vid. in scholio ad ማግ: c. 214.
 አብራራ: ዘ: የሰዋሰው: ዐአት: V. A. (i. n. plantarum).
 አንብቶሙ: (ዕንብቶሙ:), vox corrupta 2 Esr. 17, 3 (alii
 codd.: በበዕብሬቱ:).
 አንቀ: amh. i. q. ኅንቀ, Cat. Mus. Brit. p. 56.
 አኖት: ዘ: ደቅማ: V. A. (i. n. plantarum).
 አንዘር: ዘ: አኑር: V. A. (i. n. animalium).
 አክክ: v. ሰክክ: ዘ: ፍርርር: V. A.
 አወሰ: ተአውሰ: v. ተአወሰ: ዘ: ተዛኅረ: V. A.
 አዛብ: ዘ: የተገነገነ: ሐር: V. A. (i. n. vestium).
 አይበጽ: ዘ: አበድር: V. A.
 አየት: ብ: መግነዝ: V. A.
 አጽለጻ: ከሞል: ዘ: አሾ: V. A. (i. n. plantarum).
 አጽብ: ዘ: ቅባ: V. A.
 አጽት: v. አጽፋር: ዘ: ፋደት: ጉማይሂ: ይ: ዕፋርሂ: ይ: V. A.
 አጽንያ: in V. A. perperam scriptum pro ጽንጽያ:
 አጽፋር: vid. sub አጽት:
 አፍቀድ: ብ: ቄብ: (i. n. avium).

አለባ: ተአለባ: ዘ: አለፈ: R. A.
 አልተፈ: ግ: ዐቀደ: ዐቀጸ: ዐነገ: ሞቅሐ: ከልተፈ: ኅመየ: ብ:
 አሰረ: V. A.
 አሩክ: ብ: ደረቅ: ቢሰሂ: ይ: V. A.
 ከርከደ: ዘ: ሐቀፈ: V. A.
 ከረጸ: አክረጸ: ዘ: አቦር: R. A.
 ኳዕለው: vid. መኳዕለው:
 ከዐተ: (an i. q. ዐገተ:?) ፣ ወመጽኡ: ኅቡረ: ወከዐትዋ:
 ለሀገር: ወዘወወ: ደሞሙ: ከመ: ማይ: ለአለ: ይነብሩ: ውስቴ
 ታ: Macc. f. 14.
 ከፍት: (amhar.?), Joh. 13, 33 rom., in tit.

ወልዐ: ባዕለ: መዋልዕት: Clem. f. 229 (fortasse pro መዋ
 ዕልት: a ሙዓል: custodia).
 ወራውድ: ወዳዲ: አዘዘ: ያምጽኡ: ወራውድ: ኅጺን: ርሱ
 ፍት: (sic) ወይደይምሙ: ውስተ: አዕይንተሁ: Sx. Sen. 5.
 ወከረ: ተወከረ: conciliavit vel resoluit disceptationem, ut
 videtur: እንዘ: ይትዌከር: ለዝንቱ: ባህልክሙ: Mss. Colb.; sic
 quidem Lud. in lex. c. 428; at lapsu calami pro ይትዌከር:
 scriptum videtur.
 ወጥለዘ: መውጠልዝ: ዘ: መጽረብያ: V. A. inter nomina
 instrumentorum.
 ወጥለጠ: መውጥለጥ: ዘ: እምቢያገሰም: V. A.
 ወዕወፀ: አወዕፀ: ዘ: አወዘወዙ: V. A.
 ወፈድ: ዘ: ብሩር: (ጸሕል: ዘ: ወርቅ): V. A.

ዐምዐ: vid. መዐመ:
 ዕቀን: ዘ: ተቀጽላ: (?) V. A.
 ዐከጠ: vid. ማዕከጥ:
 ሄሰ: ተሄሰ: ዘ: ተገዘዙ: v. ተገወሙ: V. A. ad Dan. et Esr.
 ሄናና: ይዜምፋ: በበሄናሆሙ: μερίδας τῶν ἄδέντων 2 Esr.
 22, 47 (፪፻፭?).

ዝሩሕ: ዘ: ጥሙቅ: ወዳዲ: ርቁይ: V. A.
 ረሀመ: vid. sub መዳህምት:
 ዳሌ: ዘ: የጀርባ: አጽንት: V. A.
 ደማክን: v. ደማንቅ: ዘ: ገልገል: አንሳ: V. A. (i. n. animalium).

ደርፍአ: ዘ: ደረተ: („piquer, to quilt“) R. A. (vid. ረፍአ:
 c. 320).
 ደኅድ: ዘ: ልገም: V. A. ad Jes.
 ደንቀል: (v. ደንቀል) ዘ: ጋጋ: V. A. ad Jer. (an corruptum e
 ሐግል: c. 130?).
 ደነክ: ዘ: ዘለዘለ: et ከመረ: R. A. (an corruptum e ገነክ:?).
 ደደ: ብ: የመንጻር: አሳት: V. A.

ገሀሀ: ተገሀሀ: ዘ: ተከራከረ: R. A.
 ገልሚን: ዘ: መቀረጭት: V. A.
 ገልኳ: v. ጸለኮ: ወሰናፔ: ዘ: ሰናፍጭ: V. A.
 ገልያ: አርማስ: ገልያ: ብ: መርከብ: V. A.
 ገሐጳ: ዘ: ገሰመጠ: R. A.
 ጎሚት: vid. sub አርሚስ:
 ገርኤመ: vid. sub ገርዐየ: c. 1157.
 ገርዶ: ጳኩሲ: ሚ: ብ: ለከት: V. A.
 ጋሶ: ጋሶ: nomen obscurum in loco corrupto Kuf. p. 104
 cujus versio Lat. nondum reperta est.

ጌትነት: ተጌትነትም: ዘ: ሐተቱ: V. A. ad Act.
 ጌናስ: እምጌናስ: ከሎ: ዘባረቱ አብአት: Did. 14 (pro እ
 ምተጽናስ: Marc. 12, 44).
 ገንዜ: ገንዜ: (v. በገንዜ:) ሀገር: ኤፌዕን: κατά τὴν
 Ἐφεσίων μητροπόλιν Epist. Joann. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 113
 (Mansi IV. 289).

ግይና: episcopus ዘኢይዞር: ንሞየ: ቤተ: ክርስቲያን: ለወ
 ፍረ: ቤቱ: ወለግይና: አገግላሁ: Clem. f. 86 (lectio prava?
 an a غنى?).
 ግውሐ: ተጋውሐ: ዘ: ተከራከረ: (vid. ተገሀሀ) R. A.
 ግወት: in loco: ኤርምያስ: ሠጠቅ: ከሆሐ: ወአንበረ: ው
 ስተ: ውሳጢታ: ንሞየ: ግበሪሃ: ለደብተራ: ዘመርጡል: ወጎተ
 ማ: ለሥጠት: ከሆሐ: ወከነቶ: ከመ: ግወተ: ኅጺን: ወመራጉ
 ታታ: አወደ: ለዐላይ: M. M. f. 59 lectio prava pro ግልወት:
 esse videtur.
 ግዱ: ዘ: ዕበይ: ግማዳት: V. A.
 ጉደጥ: መጎሥሥ: ጉደጥ: ዘ: ጉጠት: V. A.

ጥም: ዘ: ዐቃቤ: (!) V. A.
 ጠስ: ቀርነብ: ቀልደድ: ብ: ቅንድብ: V. A.

ጸላ: ጸብር: ምዕና: ዘ: ጭቃ: V. A.
 ጸለሃ: ዘ: ጭቃ: V. A. ad Syn.
 ጸለተ: ዘ: ጋረረ: R. A.
 ጸለኮ: vid. sub ገልኳ:
 ጸርሕት: ርኢኩ: ዐቢየ: ጸርሕት: (?) ዘአሳት: Vis. Bar.;
 ርኢኩ: ዐቢየ: አሳት: ወምሉአ: ውስቴቱ: ዐቢይት: ወመኳንን
 ት: እንዘ: ይደፍፍሙ: ጸድፍ: ወጸርሕት: (?) አሳት: ibid.
 ጸርዕት: ዘ: ብኸ: (ብሸ:?) V. A.
 ጸቦ: ዘ: ወቶት: V. A. ad Syn. (vid. etiam ጸውብ: c. 1299).
 ጸብው: ብ: ያበጣ: V. A.
 ጸንጽላላት: Pl. nominis bestiae ignoti, Cat. Mus. Brit. p. 56.
 ጸግ: ብ: የጭራር: መብራት:
 ጽፈቅ: ዘ: ጽፈሪሁ: (!) V. A.

ፍሕሕት: nomen dubium: እምባሕረ: ፍሕሕት: Kuf. p. 107
 ann. 1 (Vrs. Lat.: a mari salso).
 ሬከትም: vid. ሬከትም:
 አሰፈጻርለው: ዘ: አከማቱ: R. A.

II. Index vocabulorum peregrinorum, quae rarius occurrunt, neque communi usu recepta sunt.

Nomina idolorum et deorum, in V. A. recensitorum, in hoc indice recepta, nomina mensium et gemmarum peregrina, quae in V. A. mississime corrupta exhibentur, nec non nomina fictitia superstitiosa, quorum ingentem copiam in Genz., Kedr et in libris magicis invenies, ommissa sunt.

ሁል: i. e. ኑሮ *res profana* Hez. 22, 26. 44, 23 vrs. nov.
ሁሎብ: i. e. ኃኒቫ *lac* 1 Reg. 17, 18 vrs. nov.
ህልንቁድስ: ስ: ስመ: መንፈስ: ቅዱስ: Voc. Ae. (vid. ራአት: et ከስሞስ:).
ሂላንስን: vid. sub ቁላሞስ: c. 413.
ህልከስ: vid. in scholio ad ስልቢባ: c. 324.
ሆሚር: i. e. ገጃኮ (mensura aridorum), Jes. 5, 10 vrs. nov.; Hes. 45, 11 v. n.
ሀኡቢም: i. e. ድላጋግ Hez. 41, 26 vrs. nov. (gloss. marg.: ግድመ: አረፍት:).

ለማ: λαμᾶ ጦገኛ *cur* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.
ለሮስ: i. e. ዮኒ Hez. 46, 14 vrs. nov.
ሊቤርጢኖን: λιβερτινων Act. 6, 9.
ሊቤሳት: λέβητες 2 Par. 35, 13.
ሳት: ብ: አራት: Voc. Ae.
ሊቶስጦርስ: ሊቶስጦርስ: ሊቶስጦርስ: ሊቶስጦርስ: ሊቶስጦርስ: ሊቶስጦርስ: Joh. 19, 13; Org. 1; Enc. Sen. 21.
ለዋሕቅ: i. e. لواحق; vid. አንሰይ:
ሴዎኔጤርያ: vel ጥርያ: ሊσωπτερία Hez. 24, 7. 8. — Voc. Ae.: ሴ: ስ: ፍቅን:

ሐላ: Ὀολᾶ Hez. 23, 4 seq.
ሐሊባ: Ὀολιβᾶ Hez. 23, 4 seq.
ሐሐራኤል: vel ሐሐራ: i. e. ኃኒቫ Hez. 43, 15, 16 vrs. nov.
ሐሚጥልድስ: ut videtur corruptum ex ἡμιόλιαι (*sesquialterae*): አይደንባሉ: ርድ: ዘትትበህል: በልሳነ: ሮም: ሐሚጥልድስ: F. M. 18, 1 (e Can. Laod. 5).
ሐማጣራ: i. e. ገጃጃግ 2 Esr. 22, 39 vrs. nov. (vid. etiam መጠራ: c. 220).
ሐረቁስ: pigmentum ut videtur a rad. قش, Gad. Ad. f. 142.
ሐሰርት: i. e. ገጃጃግ 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.
ሔቅ: i. e. ገጃጃግ Hez. 43, 13. 14 seq., vrs. nov. (exponitur ሕዕን:).
ሕብረ: ሲራ: ut videtur حبر السيرة F. N. 43, 12.
ሔትዮት: i. e. ገጃጃግ (አሐሩ: ሔትዮት: ውስተ: ፍጽሞመ:) Hez. 9, 4. 6 vrs. nov.
ሐገል: አልሐገል: ut videtur الحاذل F. N. 43, 12.

ሐዙር: sc. አለ: ደገብሩ: አልሐዙር: (Inf. a ገር?) በተርናዕ: ወይፈቅዱ: ቦቱ: ደርብሐ: ረባሐ: F. N. 50, 5.
ሐጋራ: sc. አልሐጋራ: ሕይወት Abush. 11 seq.
ሐረብሎም: i. e. ድኒቃግ 3 Reg. 6, 3 (hbr. 5, 31) vrs. nov.
ሐጤሩት: i. e. ገጃጃግ Hez. 46, 23 vrs. nov.

ማሄሌኬ: vel ሚ: i. e. ገጃጃግ Hez. 42, 4 vrs. nov. (gloss.: ፍፍት:).
ማሄት: ጎ: i. e. ገጃጃግ Hez. 42, 5.
ሚል: ብ: ወንጌል: V. A.
ሚላንትሮን: vid. c. 147.
መሊጦን: sc. in hymno ad quatuor animalia coelestia dicto: በራ: መራ: መሊጦን: አግረ: ማጣ: ሱርትዮን: ሰአሎ: ለነ: ጎብ: አግዘ: Mavās. n. 14.
መማዲስ: vel መማዲዎስ: V. A. inter nomina Satanae, sine dubio corruptum ex አስማዲዮስ: Ἀσμοδαϊος Tob. 3, 8. 17.
ማራ: vid. sub መሊጦን:
ማሩቃዕ: i. e. ገጃጃግ Jer. 10, 9 vrs. nov.
ሚሶር: Μισώρ ገጃጃግ Jos. 13, 16 seq.
መስቁሎን: ሚስቁሎን: al. i. e. μέσῃκλον 1 Reg. 17, 7. — Voc. Ae.: ሚስቁሎን: ስ: ጎገረ: መላክት: ጽፍረሂ: ይትበህል: መስተዓድ: μεσδᾶλ ("άαδ) 4 Reg. 10, 22.
መስነቅት: ደርመስ: ስ: የማዕድ: ቤት: V. A. (ad libr. Reg.): vid. ደርመስ:
ማሴው: i. e. ገጃጃግ Jer. 46, 3.
ሞሶኔተም: vel መስፌተም: i. e. μοσαφᾶδᾶ Jud. 5, 16.
ሚሻሁ: i. e. ገጃጃግ Hez. 47, 5 v. n.
መሸተሪ: i. e. المشتري Jupiter Chr. Ta. 26 (vid. sub ፀጣርድ: c. 1017).
መቅጠ: vid. መአክጣ:
ማቆሬም: i. e. ገጃጃግ 3 Reg. 7, 11 (hbr. 7, 24) v. n.
መብኒም: i. e. ድኒቃግ pro ድኒቃግ Hez. 40, 43 v. n.
ሚትራይቁይ: M. M. f. 19 vid. sub ኃላት: c. 1139.
ሚቴዳስ: (i. e. μαθητής) ስ: ሐዋርያ: V. A.
ምትፋይ: vid. ንትፋይ:
ማኔ: ቴኬል: ፋሬስ: μανη θεκέλ φάρες Dan. 5, 25 — 28. —

Voc. Ae.: ማኔ፣ ዘ፣ ዘመን፣ አሪት፣ ተቋል፣ ዘ፣ ዘመን፣ ወንጌል፣ ፋሪስ፣ ዘ፣ ዘይመጽአ፣ ዓለም፣ ወበ፣ ዘ፣ ተቋል፣ ማኔ፣ ስላዮ፣ ይ፡

መኖራት፣ i. e. ጥቅጋ Hez. 41, 11 v. n.
መንድያ፣ i. e. μανδύας 2 Reg. 20, 8, vid. ማዳይ፡
መአበርርዮስ፣ ዘ፣ ክርስቶስ፣ V. A.
መአከጣ፣, sec. Lud. መግቅጠ፣ et መቆጠ፣ 3 Reg. 5, 11

(hbr.: 5, 25), corruptum e ጥቅጋ.
ማኔጌላ፣፣ c. varr. ጥቅጋጋ 1 Reg. 17, 20 v. n.
ማኔጌራሳይም፣፣ i. e. ሆሪታይ ግጋ Hez. 47, 3 v. n.
ምክማስ፣ ዘ፣ ሣዕን፣ V. A. (i. e. n. prpr. ሆሪታይ).
ማከሞን፣፣ μαχίμων 4 Reg. 19, 25.
ማክስት፣፣ i. e. ጥቅጋ Hez. 41, 16 v. n. (gloss.: ቅቴራት፣ vel ሶዕዋን፣).

መስፍና፣, ut: templo a Juda Macc. repurgato ገብሩ፣ ሕዝብ፣ መከሰና፣ (an ስንጋጋ?) ለምሥቀዕ፣ ዘአከጌ፣፣ et per octo dies festam celebrarunt Jsp. p. 294.

ማከኖት፣፣ ማከኖት፣፣ ማኔኖት፣፣ al. 1) μεχωνώδ (ጥቅጋ) 3 Reg. 7, 13 seq; 4 Reg. 16, 17; 2 Par. 4, 14; Jer. 52, 20 v. n. — Voc. Ae.: ማከኖት፣ ዘ፣ መንበረ፣ ምግብ፣ 2) ማከኖት፣፣ μεχωνώδ (var. pro χωνώδωδ ጥቅጋ) 2 Esr. 17, 70.

መዛሕም፣፣ i. e. ماحزم Sx. Sen. 19 (vid. sub ተዳዳቂ፣ c. 1305).
ማዙዘት፣፣ i. e. ጥቅጋ Hez. 41, 21 v. n. (gloss.: መድረክ).
መገሰሰጢ፣፣ i. e. μεγίστη (المجسطى opus Ptolemaei) Abush. 8 seq.

ማዳይ፣፣ i. e. μανδύας 1 Reg. 18, 4, vid. መንድያ፣ — Voc. Ae.: መድያ፣ ዘ፣ ልብስ፣ መድጎብረ፣ ይ፡
ማጣ፣፣ vid. sub መሊጦን፡
መጥሮኦሊስ፣፣ metropolis Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 19 (vid. supra c. 220).

ሞጦን፣ (ምጦን፣) inter nomina idolorum, V. A.
መንግብክስ፣ (መምጦን፣ አክስ፣) inter Satanae nomina, V. A.; cfr. Asc. Jes. 2, 4, 5, 3.

መጽጎኖት፣፣ vid. sub መንጸኖ፣፣ c. 704.
ሚራቴ፣፣ i. e. ጥቅጋ Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: ጎዩጥ፣).

ረቂኖን፣፣ ወዘዕንቀ፣፣ አንተ፣፣ ረቂኖን፣፣ καὶ ἀνῆρακιον Esth. 1, 7.
ሮባሲ፣፣ et ሮኦላ፣፣ βοροπῶλαι 2 Esr. 13, 32.
ሮኔም፣፣ i. e. ሮኔግ Ps. 28, 6 v. n.
ረአመት፣፣ v. ረአመት፣፣ i. e. ጥቅጋ Hez. 27, 16 v. n.
ረአት፣፣ ዘ፣ ስመ፣፣ አብ፣፣ V. A.
ረኩብ፣፣ (v. ሮኣም)፣ ዘ፣ ብራካ፣፣ (v. ብራንካ፣) V. A. inter corporis membra (ጋጋጋ ጳጳጳ).

ረያ፣ ዘ፣ አለግ፣ V. A.
ራደስ፣፣ ዘበተርጋሚሁ፣፣ ኃምስ፣፣ (rectius quartus; nomen unius e quinque clavis crucis Christi) M. M. f. 103 (vid. ሳዶር፣).

ሮኦሊም፣፣ corruptum e ሮኔጋ 2 Esr. 23, 20 v. n. (vid. ሮባሲ፣).
ራፋን፣፣ Παφῶν Am. 5, 26; Act. 7, 43 (v. ሬፋም፣); V. A. inter Satanae nomina.

ሰሎ፣፣ ὀσλό Zach. 9, 14.
ሰመንጦን፣፣ ጥንቀመጦን፣፣ Lit. 158, 4 (σημειῶν τῶν πνευματων?).
ሰራ፣፣ vid. ስብር፣
ሰራሲሮት፣፣ (v. ሲሮት፣፣ vel ሣሪሲሮት፣) σεραρωῶ 2 Par. 3, 16. — Voc. Ae.: ሲሩሳሮት፣ ዘ፣ መዳፈኛ፣

ሲርት፣፣ ὀσῤῥῖς Act. 27, 17 rom.
ሱርትዮን፣፣ vid. sub መሊጦን፡
ሴሬኒሰርስ፣፣ vid. infra sub ብድዮስ፡
ስቅማንድሮስ፣፣ inter nomina idolorum, V. A.
ሰቃራር፣፣ 4 Reg. 25, 17, ubi text. rec. σαβαχά exhibit.
ሲቃሮን፣፣ σαβαρών Act. 21, 38.
ሰቂኖን፣፣ vid. ስኪኖን፡
ሰቆኦን፣፣ σκοτάδι 3 Reg. 15, 22.
ሰባንዮስ፣፣ et “ሎንዮስ፣፣ inter nomina Satanae, V. A.; Macc. f. 22.

ሰበቀተኒ፣፣ vel “ቆ፣፣ σαβαχῶν Math. 27, 46; Marc. 15, 34.
ሰባኔ፣፣ σαβαχά 4 Reg. 25, 17.
ሰንቢል፣፣ ወሞገስ፣፣ በጎብ፣፣ አግቢ፣፣ አን፣፣ አሰግድ፣፣ በቅድሚሁ፣፣ ወአስአሎ፣፣ ከመ፣፣ ያንጎል፣፣ አምኮራብ፣፣ (sic) ሰንቢል፣፣ ወአምድ፣፣ ጎረ፣፣ ዕረፍቴ፣፣ ፈነወ፣፣ ንጉሥ፣፣ ወአንጎሎ፣፣ ለውአቱ፣፣ ምክራብ፣፣ ሰናቢል፣፣ Sx. Genb. 7.

ሰኪኖን፣፣ et ሰቂኖን፣፣ ማሪጎጎν Mich. 6, 5; Joel 4, 18 (ubi sine dubio ማሪጎጎጎ legendum est, vid. ሰኪኖን፣፣ c. 382).
ሰኪዛ፣፣ et ሰኪዛ፣፣ ማሪጎ 1 Reg. 20, 20—22. 36—38. — Voc. Ae.: ሰኪዛ፣ ዘ፣ ፍላጻ፣፣ aluid፣፣ ዘ፣ ፈፋ፣፣ Lud. auct. Greg. exponit ሰኪዛ፣፣ alveus torrentis.

ሰውሳን፣፣ i. e. ገሃጃ 3 Reg. 7, 19 hbr., var.
ሰውሪም፣፣ i. e. ሮኔጋግ መሳሪም Jer. 36, 17 (hbr. 29, 17) v. n.; 24, 2 gloss. — Hine compulcor Radicum Abb. petitit verbum: ሰርኤመ፣ ዘ፣ ለምጽ፣ አወዳ፣

ሰዝን፣፣ „in fabula Lib. Myst. sic vocatur arbor, de qua comederunt Adam et Eva, ut“: ሰዝን፣ ዘውአቱ፣ ሰንዳሴ፣ (,,sandalum“) ብሃል፣ በነገር፣ አግንዚ፣፣ Lud.
ሰዴማ፣፣ vel ሰዴማ፣፣ i. e. ጥቅጋግ vel ጥቅጋግ 4 Reg. 19, 26.
ሰዴሞት፣፣ መገጠሚ፣፣ 4 Reg. 23, 4. — Voc. Ae.: ሰዴሞት፣፣ ዘ፣ አሰንዶስ፡
ሳዶር፣፣ nomen unius e clavis crucis Christi: ሳዶር፣ ዘበተርጋሚሁ፣፣ ክልእ፣፣ (!) M. M. f. 102. Vid. ራደስ፣፣ et አሮዳ፣
ሳፍ፣፣ i. e. ጥቅጋ Hez. 41, 16 v. n.
ሰምሾ፣፣ ዘ፣ ፀሐይ፣፣ V. A. (مصدا).

ሹር፣፣ መሞሥዕት፣ ዘቀዳሚ፣ ሹር፣፣ Μάγας. n. 40 (at in Codice Mus. Brit.: መሞሥዕት፣ ዘመኃት፣ ወ፣ ፋሲካ፣).
ሻሪም፣፣ i. e. ሮኔጋ Hez. 40, 44 v. n.
ሻጊሕ፣፣ i. e. ጥቅጋ Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: ኢማአምር፣).

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.

ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፣፣ ዘ፣ ጣዕን፣ ያለ፣ ሚዳ፣፣ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).
ቀራቢብ፣፣ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፣).
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.
ቁርኔን፣፣ ቁርኔን፣፣ al. κερνή 2 Reg. 21, 16. — Voc. Ae.: ቀርኔን፣፣ (v. ቁርኔን፣) ዘ፣ ቋዝመን፣፣

ቆሊ፣፣ i. e. ጥቅጋ 1 Reg. 17, 17 v. n.
ቁልቂኖን፣፣ κυλίκιον Esth. 1, 7.
ቆሎንያ፣፣ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ከሎንያ፣ rom).
ቀለውተሞኖስ፣፣ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.
ቁማስ፣፣ ጽሑእ፣ ውአቱ፣ ለአመ፣ ረከበ፣ ዘቀደመ፣ ቁማስ፣፣ (قسا) ቀራቢብ፣ ወተክያነወ፣ በአንተ፣ ሤጦ፣ ወተሣየሮ፣ ኪያሃ፣፣ F. N. 33, 5.
ቆራህ፣፣ vel ቆራህ፣፣ κούρα 2 Esr. 13, 15.
ቀርመዝ፣፣ i. q. κόκκος coccus baphica, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርያሴም፡ καρσώμ 2 Par. 35, 19.
 ቀርያቀ፡ vid. c. 1395.
 ቀራዲስ፡ κερδάς Jer. 31, 31. 36.
 ቅርጥብ፡ አባ፡ ወቅሪስ፡ ይስምዮ፡ አልቅርጥብ፡ አስመ፡ ይ፤ ስክ፡ አምኩሉ፡ ገቡ፡ (a قسب) Phlx. 56.
 ቀጥት፡ sive قَطَاةَ feles, sive ذِيَادَ echinus, Cat. Mus. Brit. p. 56።
 ቀንጥሰሌ፡ c. varr., ἀκοντιστά 1 Reg. 31, 3.
 ቁምም፡ Κεδέμ Hez. 25, 4.
 ቀራሚን፡ καθήμεν Jud. 5, 21.
 ቁድር፡ et ቁዳር፡ vid. sub ቁድር፡ c. 465.
 ቁዳሪም፡ ዘ፡ ስገድ፡ V. A. inter nomina plantarum (ad ቁድርስ፡ al., c. 465, pertinere videtur).
 ቃሌስም፡ καθήσμι 4 Reg. 23, 7.
 ቆድድ፡ τὸν κωδίων 2 Esr. 13, 15.
 ቁጠራት፡ i. e. ἠἰρη Hez. 46, 22 v. n.
 ቁጥፋት፡ i. e. ἠἰρη Hez. 42, 5 v. n.
 ቁፋገዝ፡ κερὰξ Cant. 5, 11.
 ቀፋዴት፡, ቀፋዴት፡ al., ሃሞቃን 2 Esr. 8, 27. — Voc. Ae.፡ ቀፋዴ፡ v. ቀፋዴል፡ ዘ፡ ጽዋዕ፡

ቤሱቅ፡ vid. sub ጠርኪ፡
 ብላተነአኸ፡ i. e. بَنَاتُ نَعَشَ Job 38, 32 var.
 በለዝ፡ βολός 3 Reg. 7, 7. — Voc. Ae.፡ በለዝ፡ ዘ፡ ርቲዕ፡ ብልጣኖስ፡ vid. sub ጽላጣኖስ፡ c. 1251.
 በአዝዮን፡ i. q. ጳዝዮን፡ (c. 1253), Lud. Comm. p. 210 n. 12.
 ባማ፡ i. e. ἠρηξ ἄβαμα Hez. 20, 29.
 ባሪ፡, ባሪ፡ βάρει Dan. 8, 2; 2 Esr. 6, 2.
 ባራ፡, ቤራ፡ βερά 2 Esr. 17, 2.
 ባራ፡ vid. sub መሊጠን፡
 ቤርሴክታን፡ vel ቤሪስክታን፡ c. varr., βερσολῶν 1 Reg. 6, 8. 11. — Voc. Ae.፡ ቤርስክታን፡ ዘ፡ ከራር፡ ሶርሂ፡ ይ፡ ጥራንሂ፡ ይ፡; aliud፡ ቤርስክታን፡ ዘ፡ ሰዕ፡ ዘያንብ፡ ገሰሰ፡ ገመል፡ ። በራቂኒም፡ βαρκενίμ Jud. 8, 16.
 ብርባ፡ ዘ፡ ቤተ፡ ጣዖት፡ V. A.
 ብርያሚን፡ vid. sub ድርያሚን፡ c. 1096.
 በረይሙን፡, ሰለተ፡ በረይሙን፡ (ut videtur, festum Epiphaniorum) Sx. Ter 10.

ባቱል፡ ዘ፡ ድንግል፡ (ቡኮታ) V. A.
 ባኒቤ፡ in V. A., lectio prava pro ባረሌ፡
 ባኒን፡ vel ጲኒኖ፡ πυνώνος Esth. 1, 6.
 ባክ፡ 4 Reg. 8, 15 var., ut videtur lectio corrupta pro μαχβάφ.
 ቤዖል፡ i. e. ἠρηξ Jes. 62, 4.
 ባዜቃ፡ βεξέξ Hez. 1, 14. — Voc. Ae.፡ ቤዘቅ፡ (v. በዜቅ፡) ዘ፡ ሰንቅ፡; aliud፡ ባዜቃ፡ ዘ፡ ሰንቅ፡ ዘይወልድ፡ ዖኖ፡
 ቤደቅ፡, etiam ቤደቅ፡ βεδέξ 4 Reg. 12, 5 seq.; 22, 5; Hez. 27, 9 et 27 v. n. — Schol. Voc. Ae. vid. c. 646 sub ነቆታ፡ ብድዮስ፡; ሴሬኒስርስ፡ ወብድዮስ፡ ዘ፡ ድርጭት፡ V. A.

ቴሌም፡ vel ቴላም፡ τεμένη v. Ἐληγήν 4 Reg. 21, 6.
 ቶልስርጣን፡ Ἰωσάφωτον 2 Par. 7, 3. — Voc. Ae.፡ ቶልስ ጣን፡ (sic) ዘ፡ ጸፍጸፍ፡
 ተልፍዮስ፡ Ἰαλπεῶν Cant. 4, 4.
 ትሑ፡ et ቴሑ፡ Ἰεδέ Hez. 40, 7 seq.; Pl. ትሑዖት፡ ibid. — Voc. Ae.፡ ትሑ፡ ዘ፡ ደጅ፡ መስኮትሂ፡ ይ፡
 ተሜርገብ፡ Ἰέμα ἐργάβ 1 Reg. 6, 15 (vid. ኤርገብ).

ተመንኒ፡ sine dubio i. q. ገንገግ Gen. 82, 15.
 ተርሚ፡ Ἰέρμα 3 Reg. 3፣ 15.
 ተርሚን፡ (v. ተርቤን፡) Ἰαδῶν 3 Reg. 19, 4. — Voc. Ae.፡ ተርሚን፡ ዘ፡ ደደዖ፡
 ቶራን፡ i. e. ገንገ Jes. 30, 17 v. n.
 ቲቁል፡ vid. ማኔ፡
 ትእሪን፡ vid. ኪራስ፡
 ቲአስ፡ v. ቲአስ፡ Ἰέαξ Jes. 27, 11.
 ተአኪያ፡ corruptum e Ἰεστόκος, ut፡ ስሙ፡ ለድርሳት፡ ድርሳን፡ ተአኪያ፡ ማርያም፡ ዘውአት፡ ወላዲት፡ አግዚ፡ ገሂል፡ Fid. Jac. Bar.
 ቴኬል፡ vid. ማኔ፡
 ተኪዚር፡ vid. sub ዘከሪ፡ c. 1059.
 ተዋሲማ፡ ut videtur Pl. vocis تاسوم (Freytäg I. 192), Abush. 50.
 ቴውናቅ፡ ዘ፡ ሞጣሕት፡ V. A.፡ ቴዎንቃት፡ ዘ፡ ሞጣሕት፡ V. A.

ጎረኖህ፡ i. e. ገንገግ Hez. 42, 12 v. n. (gloss.፡ ዘተበደ).
 ኔሴራ፡, ኔስራ፡ νεσσαρά 1 Reg. 21, 7.
 ንስራዊ፡ ዘ፡ ክርስቲያኖዊ፡ V. A. (male pro ንዝራዊ፡ c. 677).
 ናሴብ፡ νασίβ 1 Reg. 10, 5. 13, 3. 4.
 ኔሳታሊ፡ vel ኔስታሊ፡ νεσσάν 4 Reg. 18, 4. — Voc. Ae.፡ ንስታሌ፡ ብ፡ ምስል፡
 ናቱሪም፡ Ἰαπορῶμ 2 Esr. 13, 11.
 ንኤዴል፡ i. e. βύσσς Hez. 42, 6 v. n.

አልሞት፡ ἀλαμῶν 1 Par. 15, 20.
 ኤልማስ፡ nomen Dei fictitium (sec. Lud. e ለማ፡ Matth. 27, 46 formatum)፡ ኤሎሂ፡ አልማስ፡ ጸባኦት፡ Saal. Req.
 አልመቅሊጠስ፡ Org. 1, nomen gemmae, sec. Lud. i. q. الالمية.
 ኤሌሞን፡, ኤላሞን፡, ኤላሙ፡, ኤላማው፡ ἀλλαμῶν et ግሁጽ Hez. 40, 21. 22. 24.
 አለሚዶን፡ ዘ፡ ቀበርቶ፡ V. A.
 አልቅርጥብ፡ vid. sub ቅርጥብ፡
 ኤላው፡ vel አይሌው፡ ἄλεῦ Hez. 40, 21.
 አሑኤራሕ፡ i. e. ገንገግ Hez. 43, 17 v. n. (vid. አዘራሕ).
 ኢም፡ vid. ጺም፡
 አማሲት፡ ἄμμασεῶν 1 Par. 15, 21.
 አማዳሮት፡ ἄμμαδαρῶν Jud. 5, 22.
 አሜራቅ፡ ἄμαφεῶν 1 Reg. 5, 4.
 አር፡, አር፡ V. A. inter nomina solis (ገሳ).
 አር፡ ሳሳ፡ Hez. 17, 13 (v. መላላ).
 አርሞደደ፡ ዘ፡ ጽፋኖ፡ V. A.
 አርማጦር፡, አርማጥር፡ ἄμωταρί 1 Reg. 20, 20 (var. pro መጠራ).
 አፋራን፡ ἄρግῶν 1 Reg. 31, 13.
 አርቆሚን፡ ἄρκενίμ Jud. 8, 7.
 አረቦናት፡, አረብነት፡, አራቦት፡ ሳራቦῶν 2 Reg. 17, 19. — Voc. Ae.፡ አረብነት፡ ዘ፡ አዲም፡ — አርቦት፡ nomen arboris vid. c. 742. — Praeterea፡ ንገሪ፡ አረቦት፡ ዘ፡ ጠቀሳ፡ V. A.
 ኤርኤል፡ vel አርያል፡ ἄρηλ Jes. 29, 1 seq.
 አርከርሴምቶን፡ vid. c. 785 sub አክርስምንቶን፡
 አርያ፡ አሪያ፡ ἄρατα Act. 3, 2. 10.
 አርያል፡ vid. ኤርኤል፡
 አርዮስፋጎስ፡ Ἀρείος πάγος Act. 17, 19 Platt.

ኩራሲ፣ χαρσείω Jer. 19, 2.
ኬራሲም፣ var. pro **ቤራሲም፣** ከህካብ 3 Reg. 5, 9.
ኪራሲ፣ ትኦሪን፣ nomen gemmae corruptum, Enc. Jac. 9.
ኬሌል፣ vox corrupta pro ከኔ 2 Esr. 14, 17 (Neh. 4, 11).
ክሰሞስ፣ ዘ፣ ስመ፣ ወልድ፣ (κόσμος) V. A. — Vid. **ራኦት፣ ክሰ፣ ሐመድ፣ ክሰ፣ ዘ፣ ስሰት፣** v. **ክሰት፣** V. A. ad Kuf. (vid. Kuf. p. 104 **ሐመድ፣ ገቦ፣**).
ክብራታን፣ χαβραጃ (ካባ) Kuf. p. 119.
ክታሪት፣ ሃወጃሮጃ 2 Par. 4, 12, 13.
ክከን፣ ምስሐግ፣ Reg. Pach.
ከዋኒም፣ vid. **ከማኒም፣**
ካይ፣ nomen gemmae: **ጥልማ፣ ወካይ፣ ወወራውሬ፣** Kbr. Neg. n. 17.
ኪዮኪሉ፣ i. e. ካባካ ካባ Hez. 42, 5 v. n.
ኬጥኦም፣ v. **ኬግኦም፣** ሃጥሲ 4 Reg. 23, 7.
ኬፌቴሌን፣ i. e. ካባካግግግ Hez. 42, 11. vrs. nov. (gloss.: **ዴዴሆሙ፣**).

ወራቁስ፣ ዘ፣ ሕልክሰክስ፣ V. A. ad Syn.
ወርድ፣ i. q. ⁵ሪያ **rosa** 2 Reg. 6, 7 var.
ወሪዶን፣ vid. in scholio ad **ሪዶን፣** c. 313.

ዕማዎት፣ ዘ፣ ሰማይ፣ V. A.
ዘሐመ፣ vid. sub **መዛኦም፣**

ያቁም፣ Ἰαχούμ 3 Reg. 7, 7. — Voc. Ae.: **ያቁም፣ ዘ፣ ጽኑዕ፣ የበጸ፣** vid. **ኣይበጽ፣**
ያኖስ፣ ብ፣ ዐንበሳ፣ V. A.
ያዜር፣ vid. **ኣያዜር፣**

ድርሙስ፣ ቤተ፡ድርሙስ፡ οἶκον δρυμου 3 Reg. 7, 39 var.; scholion vid. sub **መሰነቅት፣**
ድርቃስ፣ ዘ፣ ነጸላ፣ ሸማ፣ V. A. ad Syn.
ድርቃስ፣ (ድሪክስ) rom. δορυκάς Act. 9, 36.
ዳናድ፣ nomen unius e clavis crucis Christi: **ዳናድ፣ ዘበትር**
ጓሚሁ፣ ሣልስ፣ (an δευτέρας?) M. M. f. 102 (vid. **ኣሮዳ፣**).
ድዖ፣ ድዖስ፣ ድዮስ፣ Ζεύς, Διός al. Act. 14, 12, 13;
ድዮስ፣ ኣምላስ፣ Sx. Hed. 19.
ዲዮሪዞን፣ διορίζων Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq.
ዲዮስኩሪ፣ vel **ዲዮስ፣ ቆሪስ፣** Διόσκουροι Act. 28, 11.
ዲዮሞስ፣ δίδυμος Sx. Gen. 26.
ዳጎን፣ Δαγών 1 Reg. 5, 2 al.; V. A. inter nomina idolorum.

ጎላት፣ γολαጅ 2 Par. 4, 12, 13.
ጎልጎታ፣ γολγοጃ Matth. 27, 33 al.
ገማዲም፣ i. e. ግሃገጃ Hez. 27, 11 v. n.
ገርሳጎ፣ (an: voraces a ⁵ሪያ?), **gigantum** nomen, Gad. Ad. f. 151.

ገሪዛን፣ vid. in scholio ad **ጋዛ፣** c. 1190.
ገስስ፣ γείσος Hez. 40, 43.
ገንን፣ ut videtur ⁹جدين **embryo፣ ኢትሣጣ፣ ቡሣጥ፣ ገንን፣** (sic) F. M. 18, 1.
ገናዛን፣፣ ብሔረ፣ ገናዛን፣ ἐν γανοζαῆ 2 Par. 36, 8.
ጋይሶ፣ γαισός Jos. 8, 18, 19. — Voc. Ae.: **ጋይሶ፣ ብ፣ ጋሽን፣**
ጊዳር፣ γεδδούρ (ገንጎ) 1 Reg. 30, 8, 15; 2 Par. 22, 1; vid. **ጊዳድ፣**
ጊዳር፣ i. e. ገንጎ Hez. 42, 7, 10 v. n. (gloss.: **ቅጽር፣** et **ኣረፍት፣**).
ጊዳርት፣ i. o. ገንጎ Hez. 42, 12 v. n.
ጊዳድ፣ i. e. ገንጎ Hos. 6, 9 vrs. nov. (vid. **ጊዳር፣**).
ገገል፣ ዘ፣ ኣንኮርኮር፣ V. A. ad Jer. (an corruptum e **ሐግል**?)

ጤሜን፣ τεμένη Hos. 8, 14.
ጠርዜ፣ ቤሌቅ፣ ዘ፣ ሞጣሕት፣ ዘኩት፣ ወግድሙ፣ ዋሕድ፣ V. A. **ጠሪጥ፣** (nomen corruptum) V. A. inter nomina idolorum.
ጣቅ፣ Pl. **ጣቃት፣** nomen vestimenti cujusdam, sc. prs.-arab. طاقان Abush. 50.
ጣቢታ፣ ταλιጃ Marc. 5, 41.
ጤቤኖን፣ corruptum e τεράνων Judith 16, 6.
ጤክሶን፣ vid. sub **ኢክሶን፣** c. 1252.
ጠውር፣ i. e. ግጋ Hez. 46, 23 v. n.
ጠፍንቁስ፣ τυφωναῖος Act. 27, 14 Platt.
ጠሬጣ፣ et **ጠሬጥ፣** Ταφεጅ 4 Reg. 23, 10.

ጳርንሶ፣ et **ጳሪት፣** (v. **ጳርስ፣**) πάριμος Esth. 1, 6.
ጳስጥቁስ፣ "ቁስ፣ πιστοκῆς Joh. 12, 3.
ጳስጠፎርዮን፣ ጳስጠፎርዮ፣ c. varr., παστοφόριον Jer. 42, 4.
ጳኒኖ፣ vid. sub **ቢኖን፣**

ጺም፣ ወኣም፣ i. e. ኮሃጂ et ግሃገጃ Jes. 13, 22 v. n.; **ይንብሩ፣ ጺም፣ ምስለ፣ ኣም፣ (ኣይም፣)** Jer. 27, 39.
ጽጽ፣ vid. sub **ኣፒልዮኖስ፣**

ፍርም፣፣ ዕዕ፣ ፍርም፣ ዘውኣቱ፣ ሕብረ፣ ሰማይ፣ „ligni ficti genus“, Lud. e Libr. Myst.
ፍርክምን፣ v. **ፍሩክምን፣ ዘ፣ ፍሙኣን፣** V. A.
ፋሩርም፣ φαρουρίμ 4 Reg. 23, 11.
ፋራስ፣ vid. **ማጌ፣**
ፊቃኣም፣ i. e. ኮሃገጃ 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24) v. n.
ፍንጋ፣ corruptum e φάραγγι Kuf. p. 89.
ፍዮኣዮሳን፣ nomen sectae: **ኣለ፣ ይ፣ ጌልዩ፣ ወይብሉ፣ ከመ፣ ወልደ፣ ኣግዚ፣፣ ብኣሲ፣ ውኣቱ፣ ወተወልደ፣ በፍትወተ፣ ሥጋ፣ በሩካቤ፣ ዮሴፋ፣ ወማርያም፣** Did. 31.

ፔልስጠስ፣ ዘ፣ ንዋዩ፣ ሐቅል፣ V. A. (vid. **ጴልጣስ፣** c. 1251).
ጥንቃቤ፣ πνευματων Lit. 158, 4.

III. Nomina propria.

Potiora tantum et crebrius obvia recensebimus, non omnia. Biblicorum plurima, ut quae in Bibliis ipsis facile inspicere possunt, omittemus. De nominibus Sanctorum rarioribus nec non de locis Synaxariorum, ubi ea commemorantur, lectorem relegamus ad Lud. Comm. hist. p. 399—435 et 613—620 et Catalogus Mss. Aeth. Bodl. Ox. p. 38—68. Regum Aethiopiae eorum, qui ante Jecumô-Amlâk regnaverunt, vel regnasse dicuntur, catalogus exstat in Zeitschrift der deutschen morgenländ. Gesellschaft 1853. Bd. 7. p. 341—351. Nomina provinciarum, regionum, oppidorum Abyssinae videre licet in Lud. hist. I, 3 et Isenb. lex. amh. p. 197—212 (quaequam minus recte scripta).

ሀሊባ: vid. **ሐሊባ**. — **ሆሎሮርኒስ:** Holophernes. — **ሆር:** vid. **ሐር**. — **ሂርማ:** Hermas. — **ሂርሜስ:**, **ሂርሚን:** Hermes. — **ሀርማኖስ:** Germanus (?). — **ሀርቃል:** Heraclius; vid. **ሐ**“. — **ሀርቃኖስ:** Hyrcanus. — **ሂሬኔዎስ:** Irenaeus. — **ሀርያቅስ:** Cyriacus (?), episc. Behensae. — **ሂርዳ:** martyr Aeg., S. Genb. 25. — **ሂርድስ:** Herodes. — **ሆሴል:** Hosea. — **ሀብተ:** ሥላሴ፣ ሀብተ: ማርያም: al., n. Christ. Aeth. — **ሀናስ:** vid. **አሀናስ**. — **ሂኖስ:** (አኑስ) Enos. — **ሃኖስ:** n. maris eusjuidam (በአረ: ሃኖስ:), Org. — **ሂኔሴራ:** Onesiphorus. — **ሂኖክ:** Henoch. — **ሀንድ:**, **ሀንድኬ:**, **ሀንዳኬ:** India; **ሀንዳዊ:** Indus, Indicus. — **ሀንደኬ:** Candace. — **ሀንደክያ:** Antiochia (M. M. f. 104).

ላሊበላ: Lalibela, rex Aeth.; etiam metropolis Lastae provinciae. — **ሉልያኖስ:** n. corruptum, Julianus S. Sen. 2; Valentinianus III S. Haml. 3. — **ላሚህ:**, **ላሚክ:** Lamech. — **ላስታ:** provincia Aeth. — **ላቆሊቆ:**, **ልቆልቆ:** Lachlachus (oujus filius Cyrillus Ptr. Al. LXXV). — **ሉቃስ:**, **ሉቃ:** Lucas. — **ሊቃኖስ:** unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — **ሊቃንያ:**, **ሊቃኦንያ:** Lycaonia; **ሊቃኦንዳ:** Lycaonia. — **ሉቅያ:** Lycia provincia. — **ሉቅያ:** Lucia. — **ሉቅያ:** i. q. **ናቅዮስ:** sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28). — **ሉቅዮስ:** Lucius. — **ላባ:** Laban. — **ሉባር:** mons Armeniae in quo area Noe substitit (Kuf. 5. 7; Org.). — **ሊባርዮስ:** et **ሊቆርዮስ:** Libarius. — **ልባንድንግል:** rex Aeth. — **ሊባኖስ:** Libanus mons. — **ሊባኖስ:** **ዘውአቱ:** **መጣፀ:** monachus Aeth. (S. Ter 3); vid. etiam **ደብር**. — **ልባያ:** Libya. — **ሉኒስ:** (አልሉኒስ: **አልአርዮን**;) monachus (Hilarion), Phlx. — **ሎንድዮስ:** Leontius. — **ሊንጊኖስ:** Longinus. — **ላኒዳስ:** **ማርያም:** n. viri Chrst. Aeth. — **ልክያ:** Lucia; **ሉክዮስ:** Lucius; **ሉክያኖስ:** Lucianus. — **ሴዊ:**, **ሴዊዊ:** vid. c. 54. — **ሎጊንዮስ:** Laurentius. — **ሊቆርዮስ:** vid. **ሊባ**“. — **ሎንጊዮስ:**, **ሎው**“. — **ሎንድዮስ:** Leontius. — **ሴዎድቂያ:** i. q. **ሉድቅያ:** — **ልያ:** Lea. — **ልዮን:** Leo. — **ልዳ:** Lydda. — **ሉድ:** soror gemina Caini, Clem. f. 8 (አልዶድ: S. Ter 2). — **ሉድቅያ:**, **ሎ**“, **ሎዲ**“. — **ልድያ:** Lydia. — **ሎጥ:** Lot.

ሐሊባ: et **ሐሊባ:** Aleppo urbs. — **አልያስ:** n. viri (S. Mag. 15). — **ሐማሴን:** provincia Aeth. — **ሆር:** Horus (S. Tachs. 2; Sen. 29; Haml. 12; Phlx. 41). — **ሐርሙዝ:** Hormuz. — **ሐርስጥፋሩስ:** Christophorus. — **ሐርቅሊ:**, **ሐራ**“. — **ሐርቅሊ:** urbs. — **ሐሪን:** pagus Aeg. (S. Mij. 22). — **ሐርዋጊ:** n. viri Aeg. (S. Sen. 6). — **ሐብሽ:** Abyssinia, Abyssini; **ሐብሲ:** Abyssinicus. — **ሐኒ:** i. q. **ዮሐን:** — **ሐና:** Hanna, Anna. — **ሐኑልዮስ:** martyr Pergae Pamp. — **ሐናንያ:** Ananias. — **ሐዋ:**, **ሐዋን:** Eva. — **ሕዝቅኤል:**, **ቅያል:** Hezekiel. — **ሕዝቅያ:** Hizkia. — **ሐይክል:** uxor Noae (Clem. f. 19; Genz. f. 150; S. Ter 6). — **ሐጊ:** Paggai (Aggaeus).

መሃይም፣ ክርስቶስ: n. viri Aeth. — **መላልኤል:** Malalel. — **መሎስ:**, **ሞሎስ:**, **ሞሎስ:**, **መሎስ:**, **ሚልኮል:** Moloch, idolum Ammonitarum. — **መላንዮስ:** Melanias. — **ሞሎስ:** vid. **መሎስ**. — **መልኪ:**, **ሚልኪ:** n. viri Aeg. (S. Masc. 1). — **ሚልኮል:** Michal, filia Sauli; vid. **መሎስ**. — **መለክ:** ሰገድ: cognomen **ሠርፀ** **ድንግል:** et **ሱስንዮስ:** regum Aeth. — **መልክ:** **ዴዴቅ:** Melchisedech. — **ምልኪያስ:** regum Aeth. — **ሚልክያስ:** Malachias. — **መላዚ:** Melagius (S. Mag. 12). — **ሚልዮስ:** Melius, Abilius (Ptr. Al. III; alii S. Mij. 13. 28). — **መሊደማ:** n. fem. (S. Masc. 20). — **መሊግ:** sedes episc. Aeg. — **መሐመድ:** Muhammed. — **ማሕሳ:** locus Aegypti (Enc. Tachs. 13). — **ማሕወንተ: ማርያም:** n. viri Aeth. — **ማማስ:**, **ማማ:** Mammis. — **ማራ:** Myra, sedes episc. Lycaiae. — **ማሪም:** Maria (Org.). — **ምርምሆም:** n. viri Aeg. (S. Masc. 18; Tachs. 14). — **ሙሪቅ:** Mauricius. — **መርቄ:**, **መርቄስ:** Marcus (? S. Jac. 2; Mij. 3). — **መርቄሎስ:**, **መርቄስ:**, **መርክላን:** Marcellus. — **መርቆራ:**, **መርቆራም:**, **መርቆርዮስ:** Mercarius. — **ማርቆስ:** Marcus (Ptr. Al. I. XLIX. LXXIII). — **መርቃን:**, **መርቅያን:**, **መርክዮን:** Marcion; **ሕዝባ:** **መርቅያን:** Marcionitae. — **መርቅያል:**, **መርቅያኖስ:**, **መርቅያኑ:**, **መርክያኑ:**, **መርክያኖስ:** Marcianus (Ptr. Al. VIII). — **ማርታ:** Martha. — **መርጥያኖስ:** Martianus. — **ማርፍ:** Maronitae (M. M. f. 51). — **ማራና:** n. episcopi (S. Jac. 22). — **ማሪና:** et **መሪና:** Marina, n. fem. — **መርክል:** vid. **መርቄሎስ:** — **መርክዮን:** vid. **መርቃን**. — **መርክያኖስ:** v.

መርቅያናሱ፡ — መርዋን፡ Merwan (ar.). — መርዋት፡ ሥሉስ፡ n. fem. Aeth. — መርዳስ፡ sedes episc. Ae. (S. Nah. 24). — ማርያም፡ et ማርያ፡ Maria. — ማርያም፡ ሞገሳ፡ ማ፡ ሥና፡ ማ፡ ክብራ፡ nn. femm. Aeth. — መርዮተ፡ Mareotis. — መሴ፡ Mossa et Musa; አባ፡ መሴ፡ ጸሊም፡ S. Sen. 24; Phlx. 19. 36. — ምስር፡ Aegyptus et Cairā; ምስራዊ፡ adj. rel. — መስቀል፡ ሞክ፡ n. viri Aeth. — መስቀል፡ ክብራ፡ n. fem. Ae. — ማሳክል፡ Misael. — መስጸሞም፡ መስጸ፡ ማስጸ፡ Mesopotamia. — መቃራ፡ መቃርስ፡ መቃሪስ፡ መቃርዮስ፡ መቃሪ፡ Macarius (Petr. AL LIX. LXIV. LXIX; አባ፡ መቃርስ፡ ዘየዐሲ. S. Mag. 27; Nah. 29). — መቅሩ፡ መቅሩ፡ Macrobios. — መቅሱር፡ oppidum Aeg. (S. Mij. 28). — መቃቢስ፡ መቃቢ፡ መክብዮ፡ Maccabaeus; መቃብያን፡ Maccabaei. — መቅደንያ፡ Macedonia; መቅደናዊ፡ Macedo, Macedonicus; መቅደንዮስ፡ Macedonius. — ማቲሳላ፡ Methusala. — ማቲያስ፡ Matthaeus. — ማትያስ፡ Matthias. — ማኒ፡ Manes; ሕዝብ፡ vel ሰብአ፡ ማኒ፡ Manichaei. — ማናስ፡ Minas, Memnas (Petr. AL XLVII. LXI; rex Aeth., cogn. አድማስ፡ ሰገድ.). — ምናሴ፡ ምናሴ፡ Manasse. — መንሱር፡ Mansur (ar.). — መንበግ፡ Mabug, sedes episc.; መንበጋዊ፡ vel ስጋዊ፡ adj. rel. — መናናውያን፡ Manichaei. — መንኬያስ፡ መንክዮን፡ Manichaeus, Manichaei. — ምንይልክ፡ Menilech (aliās አብነ፡ አልሐኪም፡ rex Aeth. mythicus; Cat. Bodl. Ox. p. 74; Lud. hist. II, 4, 1). — መቲግ፡ n. pagi Aeg. (S. Nah. 17). — መቲ፡ Memphis. — ሞክብ፡ Moab, Moabitae, Moabitis; ሞክባዊ፡ adj. rel. — ማኦት፡ Maotis lacus (Kuf. 8. 9). — ማኦላ፡ ስፍላግ፡ Mesopotamia. — ማከ፡ Micha. — መካ፡ Mecca urbs. — መክራዊ፡ Macarius (? S. Mag. 2). — መክሲም፡ መክሲሞስ፡ Maximus (Petr. AL XV). — መክስምያናስ፡ Maximianus. — መክብስ፡ ሰማዕት፡ n. Aeth. — መክብዮ፡ vid. መቃቢስ. — ማክኤል፡ Michael (archangelus; unus e novem Sanctis qui አረጋዊ፡ nominatur, Lud. hist. III, 3, 5; Petr. AL XLVI. LIII. LVI. LXVIII. LXXI). — ማክያስ፡ ማክያስ፡ Michaeas, Micha. — መክዳ፡ መክዳ፡ n. reginae Aeth. mythicae (Cat. Bodl. Ox. p. 69). — መክልቃ፡ Muallaca, ecclesia Misrae, Mariae dedicata, cathedralis Jacobitarum (ar.). — መዐውያ፡ Muawia (ar.). — ማዕዳይ፡ Media, Kuf. 8. — መዝገብ፡ ዳዊት፡ n. viri Aeth. — ሞይስስ፡ Moyses. — ማይድ፡ Medi (Hen. 56, 5). — መዳልው፡ አልባብ፡ vid. c. 1083. — መደራ፡ n. regionis Aeth., ubi አባ፡ ገሪማ፡ multum degisse dicitur. — መዲና፡ Medina urbs. — ማይድ፡ Medi, Media (etiam Midian, Lud. ex Enc. Nah. 19; ገሩሎ፡ ዘማይድ፡ vid. annot. ad Gen. 35, 6); ማይናዊ፡ ማይናዊ፡ Medus, Medicus. — መግሲማናስ፡ Maximinus (Lud.). — መግዳዊት፡ Magdalena. — መጥራ፡ n. martyris (S. Teq. 8; Nah. 10). — መጥራና፡ መጥራንያ፡ Matrona. — መጦርያ፡ locus Aeg. ubi a Jesulo aquae salubres apertae dicuntur (S. Genb. 24). — መጥርዮን፡ mons in quo Adam cum Èva, e paradiso expulsus, habitasse dicitur (Clem. f. 8). — ማጣት፡ Mattathias. — መጣጦ፡ vid. ሊባናስ. — መጸል፡ Messila, sedes episc. Aeg. (Phu. Fua). ሣህለ፡ ሥላሴ፡ ሣህለ፡ ድንግል፡ nn. viri Aeth. — ሥልቅ፡ Seleucia. — ሥልጣን፡ ሰገድ፡ cognomen regum Ae. (ፋሲለደስ፡ et ሱስዮስ). — ሥምረተ፡ ጸዮን፡ n. viri Aeth. — ሠርጸ፡ ሐዋርያት፡ ሠርጸ፡ ማርያም፡ nn. virorum Aeth. — ሠርጸ፡ ድንግል፡ n. regis Aeth. (cogn. መለክ፡ ሰገድ.). — ሥን፡ ሕይወት፡ n. fem. Aeth. — ሥዕል፡ ክርስቶስ፡ n. viri Ae. (Lud. hist. IV, 3, 4).

ሮገ፡ ሮከ፡ Edessa urbs; ሮሐዊ፡ Edessenus. — ራሐል፡ Rahel. — ሮም፡ ሮምያ፡ ሮሚ፡ Roma; ሰብአ፡ ሮሚ፡ Romani; ብሔረ፡ vel ምድረ፡ ሮሚ፡ terra Romana nec non (Byzantina) Graeca. — ሮሚሎስ፡ ልዮስ፡ Romelius (Romulus?). — ሮማን፡ ወርቅ፡ n. fem. Aeth. — ሮማናስ፡ Romanus, n. viri. — ራሙኤል፡ ሩማኤል፡ ሩምያል፡ n. angeli (Hen. 6, 7. 69, 2; N. T. rom. f. 132). — ሮማዊ፡ Romanus et (Romaeus) Graecus. — ሮምያ፡ vid. ሮም፡ — ሮማይስተ፡ vel ስጦ፡ Romane vel Latine (ῥωμαῖστ፡ Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; N. T. rom. f. 157). — ሮቆ፡ et ሮቆስ፡ Rochus (S. Mij. 23; Tachs. 4). — ሮቤል፡ et ሩቤል፡ Ruben. — ሮብቃ፡ Rebecca. — ሮብምያ፡ Rehabeam, Roboam. — ሩት፡ Ruth. — ራክብ፡ ራክብ፡ ራንብ፡ Rahab. — ራጉኤል፡ ራጉ፡ n. archangeli (Hen. 20, 4. 23, 4; S. Masc. 1). — ራፍ፡ ራፍ፡ Rhipaei montes, Kuf. 8. — ራፍኤም፡ ራፍኤም፡ Rephaim gigantes (Kuf. p. 106). — ሩፋኤል፡ (zarius ራፋኤል) n. archangeli (Tob. 5, 4 seq.; Hen. 20, 3. 22, 3 seq.; Lit. 165, 1; S. Tachs. 13; Pag. 3). — ሩጻፍ፡ ሩጻፍ፡ Augusta Euphratesia (S. Teq. 10; Hed. 19). — ራፋን፡ vid. c. 1401. ስሌሐም፡ Σιλωጁ Silo (Joh. 9, 7; Voc. Ae. ስሌሆም፡ ብ፡ የመስና፡ ወሀ). — ሰላማ፡ n. viri Aeth. (metropolitae et episcopi Aeth. varii; in specie a) አባ፡ ሰላማ፡ ከሣ፡ ብርሃን፡ primus Aethiopiae apostolus S. Haml. 26, እስ፡ ሰላማ፡ አምጽኦ፡ ሎሙ፡ M. M. f. 48. b) አባ፡ ሰላማ፡ መተርጉም፡ S. Nah. 20; Lud. Comm. p. 295). — ስሎም፡ Silo. — ስሎሚ፡ Salome. — ስሎሞን፡ Salomo, Suleiman. — ስሊሳ፡ Silas. — ስለባስተርዮስ፡ Silvester (Haim. Ab.). — ስልሞናስ፡ Silvanus; etiam ስልሞስ፡ (Phlx. 230). — ስል፡ ጴጥሮስ፡ ስልጵ፡ Silvester (S. Hed. 9; Mag. 28; Nah. 12; Ter 7 ubi in Enc. etiam ጴጥሮስ፡ ዘዐል). — ስለፍኮስ፡ ስን፡ Sulpicius (? S. Mag. 15). — ስከ፡ sedes episc. Aeg. — ስከት፡ sc. ገዳሙ ስከት፡ desertum Scithiacum, Sceticum (vid. ስከቲዮስ). — ስም፡ Sem. — ስማልይል፡ n. Antichristi (Kbr. Nag.). — ስምር፡ vid. ስማርያ፡ — ስምርኔስ፡ ሱምርያ፡ Smyrna. — ስማርያ፡ ስምርያ፡ Samaria; ስምራዊ፡ ሳ፡ Samaritae. — ስምሶን፡ Simson. — ስምሳተ፡ Samosate; ስምሳጢ፡ ሰ፡ ስምሳጢ፡ ስም፡ Samosatenus. — ስምን፡ Simon et Simeon (ሲምን፡ መሠርይ፡ S. Magus Clem. f. 253 seq.; Did. 32; ሲሞናውያን፡ ejus sectatores; ሕግ፡ ሲሞናዊ፡ simonia, vid. c. 1137). — ስሙን፡ etiam ስሙን፡ (Lud., S. Genb. 11. 19) n. regionis montanae Aeth. — ሲሞንደስ፡ Simonides. — ሳሙኤል፡ Samuel. — ሲማክስ፡ ስ፡ Symmachus. — ስምያን፡ Simeon, Simon (Petr. AL XLII. LI). — ስማዩል፡ et ስማይል፡ angelus lapsus (Asc. Jes. 1, 8. 11. 2, 1. 3, 13 seq.). — ስምያዛ፡ angelus lapsus (Hen. 6, 3. 7. 9, 7. 10, 11. 69, 2). — ስራ፡ et ሳራ፡ Sara. — ስርማጣ፡ n. viri (Phlx. 54). — ስርስት፡ ስርስት፡ Syriace (συριστ፡ Jes. 36, 11; Dan. 2, 4 al.). — ስርስት፡ et ስርስት፡ n. fem. (S. Tachs. 10). — ስርቃኤል፡ n. archangeli (Hen. 20, 6; ስቅኤል፡ S. Haml. 5). — ስራባዋን፡ n. viri Aeg. — ስራብዮን፡ ስራጽዮን፡ ስራፍዮን፡ Serapion. — ስራብሄል፡ ሃል፡ n. regis Hūmjaritum (S. Hed. 24). — ስራክ፡ Sirach, Siracides. — ስርያ፡ Syria et Syri (ut 2 Reg. 8, 6. 10, 14. 15). — ስርያል፡ et ስርያን፡ n. archangeli (Hen. 9, 1; Lit. 165, 1; S. Tachs. 8; Nah. 27; Haml. 30, al). — ስርያን፡ Syri (Abush.); vid. ስርያል፡ — ስርያዊ፡ Syrus. — ስርዶሎስ፡ Saturninus (?) haer., Did. 32. — ስርደስ፡ Sardes urbs. — ስርድቄ፡ ስርድቄ፡ ስርድቅያ፡ ስርድቄ፡ al. Sardica urbs. — ስሩግ፡ Seruga, urbs Mesopotamiae. —

n. viri Aeg. (S. Tachs. 9). — በአዲጃማርያም፡ rex Aethiopiae saeculi XV. — በኪሞስ፡ Bachimus, sec. Lud. i. q. Pachomius. — በካስ፡ Bacchus. — በካፋ፡ rex Aethiopiae saeculi XVIII. — በውላ፡ i. q. ሱላ፡ Paul, Paulus (S. Teq. 7). — በወልበክ፡ Baalbek urbs. — በዚያን፡ Byzantium; etiam monasterium Aeth. in regno Bahr haud procul a Malsaua (Lud.). — በዚን፡ rex Aeth., quo regnante Christus natus esse dicitur. — በይማ፡ vid. በማ፡ — በይሞን፡ et በይሙን፡ eremita Aeg. celeberrimus (S. Pag. 4). — በድድራራስ፡ vid. አብድሎ፡ — በደብ፡ Padus, fluvius Italiae. — በጊምድር፡ በጊ፡ ምድር፡ በጊምድር፡ Bagender, provincia Aeth. — በግዳድ፡ Bagdad urbs. — በጥሊቅስ፡ Ptolemaeus. — በጥልማክስ፡ vid. አብጥ፡ — በጥሎስ፡ Vitellius (Jsp.). — በጥሞስ፡ Patmos insula. — በጸሎተ፡ ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — በጸር፡ nomus Aeg. — በጸርዮን፡ Bessarion. — በጽናፍርዮስ፡ etiam በርስናፍርዮስ፡ Barsanuphius, Barsaphion. — በፋ፡ et በፋጥን፡ et በፋን፡ n. viri Aeg. — በፍፍትዮስ፡ በፍንትዮስ፡ Paphnutius.

Oppida et pagi Aeg. e Synaxariis፡ በሃ፡ Sen. 5; ባልባይስ፡ Mag. 20; በልኪም፡ Sen. 4; ባከዳራ፡ vid. sub ቀይራቅ፡; በብኩሲ፡ እምደወለ፡ ምስር፡ Ter 27; በንሐር፡ በንሐር፡ Hed. 27; Sen. 28; በኖስ፡ እምደወለ፡ ድምዖ፡ Sen. 19; በገዮስ፡ vid. ፋንያስ፡ በገደራ፡ i. q. ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15; ብጺል፡ እምደወለ፡ እስሙናይን፡ Tachs. 8.

ተላሰስ፡ ተላሰዮስ፡ Thalassus, Thalassius. — ቶማስ፡ Thomas. — ተመይ፡ ተሞይ፡ (Lud.) sedes episc. Aeg. — ተርሴስ፡ Tarsus urbs. — ትርኩ፡ Turcae. — ቶራይክ፡ n. viri arab. — ተሰሎንቄ፡ et ተስ፡ Thessalonicha. — ተስፋ፡ ሚካኤል፡ ተስፋ፡ ጽዮን፡ nn. virr. Aeth. — ተቦር፡ Thabor mons (vid. c. 560); etiam n. viri Aeth. — ተባይስ፡ Thebais; ተባይሳሣ፡ Thebaiticus. — ቲቶ፡ Titus. — ቶድ፡ vid. ቴምናስ፡ — ተንሥኦ፡ ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ታኦድራ፡ Theodora; ታኦድራስ፡ Theodorus. — ታኦድሎስ፡ Theodosius. — ታኦጎንስ፡ Theognosta. — ታኦፊሎስ፡ Theophilus. — ታኦፋንዮስ፡ ታኦ፡ Theophanias. — ተክላ፡ et ተክላ፡ Thecla. — ተክለ፡ ሃይማኖት፡ monachorum Aeth. antistes celeberrimus; rex Aeth. e familia ዘጌ፡ oriundus; reges duo Aeth. saeculi XVIII. — ተክለ፡ ሐዋርያት፡ ሚካኤል፡ ሥላሴ፡ ሰላም፡ አብ፡ ኢየሱስ፡ አድናይ፡ ጊዮርጊስ፡ ጽዮን፡ nn. virr. Aeth.; ተክለ፡ ማርያም፡ n. fem. Aeth. — ተወልደ፡ መድኅን፡ n. viri Aeth. — ቴምቅሪ፡ Theocritus. — ተክክ፡ sec. c. 568. — ታውብን፡ Theopemptus (?). — ቴምናስ፡ ቴምና፡ ቶና፡ ቴወና፡ Theonas (Prr. Al. XVI). — ታውክላ፡ vid. ያርክላ፡ — ታውክልያ፡ Theoclia. — ቴምድራ፡ Theodora. — ቴምድሮስ፡ Theodoros (Prr. Al. XLV; rex Aeth. saeculi XV.). — ቴምደስያ፡ Theodosia; ቴምደስዮስ፡ Theodosius (Prr. Al. XXXIII, ወውአት፡ ዘተሰምዮ፡ ክርን፡ በስሙ፡ ቴምደሳሣይን፡ deinde Jacobitae, S. Sen. 28; Prr. Al. LXXIX). — ቴምዳዳ፡ Theodota; ቴምዶሶስ፡ Theodotus. — ቴምጧቂኖስ፡ Theotecnus. — ቴምፍሎስ፡ Theophilus (Prr. Al. XXIII. LX; rex Aeth., cogn. አዕራር፡ ሰገድ፡ saeculi XVIII). — ቴምፍና፡ Theophana. — ትዕማር፡ Thamar. — ትዮብስታ፡ Theopista. — ቴዮጲላ፡ Theophila. — ታድራ፡ et ታድሪስ፡ Theodoros (Phlx.). — ታድዎስ፡ Thaddaeus. — ትግሬ፡ et ትግሬይ፡ Tigre provincia Aeth.; ትግሬይ፡ Tigrensis (M. M. f. 344). — ተግባር፡ ወልድ፡ n. viri Aeth.

Oppida Aeg. e Synaxariis፡ ተርሙይስ፡ Teq. 17; ቴርስ፡ እምደወለ፡ እስሙናይን፡ Tachs. 9; ተርኩ፡ Haml. 27; Nah. 19;

ቱና፡ እምደወለ፡ ቴዳ፡ Haml. 1; ትንሣ፡ Masc. 14; ታንሳስ፡ Teq. 20; ታይዳ፡ ቴዳ፡ Masc. 2; Haml. 1. ጎምስቱ፡ አሀጉር፡ Pentapolis. — ጎርማናስ፡ et ኄርሚኔዎስ፡ i. q. ሀርማናስ፡ — ኄርኔ፡ ኄራጌ፡ Irene. — ጎንድኪ፡ vid. ሀንድኪ፡ — ጎይራ፡ ሚካኤል፡ ጎይራ፡ ሥላሴ፡ nn. virr. Aeth. — ጎድራ፡ ጎይራ፡ n. viri.

ናሆም፡ ናሎም፡ Nahum. — ናሀርው፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 7). — ነሐሚያ፡ Nehemias. — ነሐስ፡ oppidum Aeg. (S. Haml. 24). — ኒሞላስ፡ corr. e Timolau (S. Mag. 19). — ናሞ፡ ናሞ፡ Nimrod (Clem. f. 30). — ነሚርያኖስ፡ Numerianus. — ኔምያ፡ Nehemias. — ኔርን፡ Nero; ኔርን፡ ዘይንእስ፡ Nerva. — ንሲስ፡ et ነሲስ፡ Nyssa (patria Gregorii Nyss.). — ንስጥርስ፡ ናስጥርዮስ፡ Nestorius. — ነኔሐር፡ ነኔሐር፡ oppidum Aeg. (S. Masc. 7). — ነኔሎን፡ oppidum Aeg. (S. Ter 28). — ኒቆላሞስ፡ Nicolaus. — ኒቆምድያ፡ Nicomedia. — ኒቅያ፡ ኒቂያ፡ Nicaea urbs. — ናቅዮስ፡ ነቅዮስ፡ (i. q. ሉቅያ) sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28; Mag. 2). — ኒቆሞድስ፡ Nicodemus. — ኖብ፡ n. viri Aeg. — ኑባ፡ Nubia, Nubae; ኖባሞ፡ Nubaeus. — ኖብሎስ፡ Nablus, Neapolis Palaest. — ኖባሙ፡ Nebo mons. — ኖቡቴ፡ Naboth. — ኖታን፡ Nathan. — ኖትናኤል፡ Nathanael. — ኖን፡ Noah. — ነነዩ፡ ነነዩ፡ Ninive. — ነአኩዮ፡ ለአብ፡ rex Aeth. e familia እለ፡ ዘጌ፡ — ኔይ፡ Nave, Nun (pater Josuae). — ንዋየ፡ ሥላሴ፡ ንዋየ፡ ክርስቶስ፡ nn. virr. Aeth. — ናዖድ፡ 1) Ehud, iudex Israel. 2) rex Aeth. saeculi XV et XVI. — ናዝሬት፡ Nazareth; ናዝራ፡ vid. c. 677. — ናግራን፡ urbs Arabiae merid. (S. Hed. 24. 26; Genb. 20). — ነንደ፡ ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ነጥሮስ፡ ደብረ፡ ነጥርን፡ Nitria, monasterium Nitricum Aeg. — ንጽቢን፡ Nesibis, urbs Mesopotamiae. — ንፍታሌም፡ Naphthali. — ነፍቶን፡ oppidum Aeg. (Lud.).

አሀናስ፡ (ሀናስ) oppidum Aeg. (S. Mag. 15.). — ኤሊ፡ Eli. — አልሞጶስ፡ Olympos (S. Haml. 6). — ኤሌሬቆስ፡ Ilyricum. — አሊርያ፡ Hilaria; አሊርያን፡ Hilarion. — ኤላስ፡ Hellas (Hez. 27, 18). — ኤላሳቤጥ፡ Elisabeth. — እለስክንድርስ፡ vid. አለ፡ አስ፡ — ኤላሳዕ፡ Elisaeus. — አልብታር፡ nomen illius Magi, qui Jesulo thus obtulit (vid. ከሳድ፡ et አውናን፡ Lud.). — አሌኒ፡ Helena. — አላጊቆስ፡ Helianicus. — አለ፡ እስክንድርስ፡ vel አለእስክንድርስ፡ vel አለስ፡ Alexander (Prr. Al. XIX. XLIII); አለ፡ እስክንድርያ፡ vel አለእስ፡ vel አለስ፡ Alexandria urbs (praefixa praepositione, አ prius abjicito solet, ut አለእስክንድርያ); አለ፡ እስክንድራ፡ Alexandria. — አልዋሕ፡ nomen terrae, ubi Bartholomaeus evangelium praedicasse dicitur (S. Masc. 1; Deg.). — አላውትርስ፡ Eleutherus. — አልግዘር፡ Eleazar, Lazarus. — ኤልያ፡ et ኤልያስ፡ Aelia Capitolina, nec non Aelius i. e. Hadrianus. — ኤልያስ፡ Elias. — ኤልዩድ፡ vid. ሉድ፡ — ኤልዳ፡ አላናስ፡ vid. c. 720. — አለጲስ፡ et አላጲስ፡ Elpis (S. Masc. 5; Ter 30). — አሌፍ፡ unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4; S. Mag. 11). — አሌፍሊ፡ Philistaei, vid. c. 721. — አልፍሎስ፡ Alpharasi. — አሕመድ፡ Achmed (ar.). — እመር፡ Omar (ar.); sed etiam Amru ben Assi (እመር፡ ወልድ፡ ሀይ፡ S. Ter 3; Cat. Bodl. Ox. p. 20). — አሚር፡ Himjaritae (S. Hed. 24). — አሞሬዎን፡ Amoraei. — አሞተ፡ ሐና፡ አሞተ፡ ክርስቶስ፡ አሞተ፡ ዋሕድ፡ nn. femm. Aeth. — አምኃራ፡ vel አምሐራ፡ Amhara provincia Aeth. — አሞን፡ i. q. ማሞን፡ — አሞን፡ et አሞን፡ Ammon; አሞና፡ Ammona; አሞንዮስ፡ et አሞንዮስ፡ Ammonius; አሞን፡ id. — አማንዮስ፡ i. q. አውማንዮስ፡ (S. Sen. 6). — አምድ፡ Amida urbs Mesopotamiae (Lud.). — አሞጽ፡ Amos

proph. (quem eundem patrem Isaiaae fuisse dicunt S. Pag. 5). — አምፕሊካዮስ፡ Amphiloehus (Cyr.). — አሥመርና፡ i. q. ሱምርያ፡ (Did.). — አሪ፡ martyr Aeg. (S. Nah. 9). — አረሚ፡ vid. c. 740. — አርማ፡ Hermes (? S. Mag. 9). — ኤርሞላዎስ፡ Hermolaus. — ኤርሞን፡ et ኤኤርሞን፡ Hermon mons. — አርሞን፡ oppidum Aeg. — አርማን፡ አርሞን፡ አርሞን፡ አርማን፡ Armenia. — አርማንያ፡ Armenius. — ኤርሞያስ፡ Jeremias. — አርሰማ፡ n. fem. (S. Masc. 29). — አርሰንዋ፡ አርሰንዋ፡ Arsinoe. — አርሳንዮስ፡ አርሳንዮስ፡ (Voc. አርሳን፡) Arsenius. — አርስኖሬስ፡ (አርኖሬስ፡) Arsnuphius. — አርስሰስ፡ አሬስሰስ፡ አርስሰሶስ፡ Aristobolus (S. Mag. 19; vid. አስትሮብሎስ). — አርስሰሞሊስ፡ Aristoteles. — አርቅላ፡ አርቅላ፡ n. viri (S. Tachs. 18). — ኤራቅሎስ፡ Heraclites (Fal.). — አርቃዲያስ፡ አርቃዲያስ፡ Arcadius; አርቃዲያ፡ Arcadia. — ኤርትራ፡ vid. c. 742. — አድን፡ Aaron, Harun. — ኢራኒ፡ አርኒ፡ አርኒ፡ አርኒ፡ Irene (vid. ኑርኒ). — አደንግሥት፡ Orontius. — አርኖሬስ፡ vid. አርስኖሬስ፡ — ኢራኢ፡ n. fem. (S. Masc. 28; Hed. 3). — ኡርኤል፡ ኡርኤል፡ Uriel archang. (Hen. 20, 2. 21, 5. 27, 2. 72, 1 seq.; S. Haml. 21; Jac. 13; et ኡርያን፡ Hen. 9, 1). — አርአየን፡ ጸሀው፡ n. viri Aeth. — አርክላዎስ፡ አርክላኦስ፡ አርክ፡ — Archelaus (Ptrr. Al. XVIII). — አርከሌድስ፡ (S. Ter 14). — አርክላዲስ፡ (Cat. Mus. Brit. p. 25) n. viri. — አርዋ፡ n. fem. (S. Genb. 30). — አርዮስ፡ Arius; አርዮሳዊ፡ adj. rel. Arianus (Cyr. ad Reg. f. 29; F. M. 27, 7; S. Jac. 18). — ኡርያን፡ vid. ኡርኤል፡ — አርያኖስ፡ Arianus; n. viri. — አርያሚስ፡ አርያሚስ፡ vid. c. 1405. — አርጊን፡ Origenes (M. M., Cyr.; Sx.). — አረጋዊ፡ (ዘይሰመይ፡ ዘሚካኤል) unus e novem Sanctis (S. Teq. 14; Did.; Lud. hist. III, 3, 4). — አርጢምስ፡ vid. c. 1405. — አሳ፡ et አስ፡ Asarex Judaeorum. — ኤሲ፡ n. viri Aeg. — አስሞን፡ አስሞን፡ አስሞን፡ አስሞን፡ oppida Aeg. — አስማኤላዊ፡ i. q. ይስ፡ Ismaelita (Arabs Muhammedanus, Lit. 171, 4). — አስማድዮስ፡ vid. c. 1405. — አሰር፡ አሰር፡ Assyria, Assyrii. — አሰር፡ Aser, tribus Israel. — አስራኤል፡ (nomen unquam ሹኤል scriptum) Israël; አስራኤላዊ፡ Israelita. — አስቀሎና፡ አስቃላን፡ Ascalon oppidum. — አስቆሮታዊ፡ Ischariotes. — አስቆልጽዮናስ፡ Asclepianus. — አስቲዮስ፡ sc. ገዳሙ፡ አስቲዮስ፡ desertum Sceticum Aeg. (in Sx. cerebrissime; cfr. ሲሐት፡ de etymo, quod Lud. male ab „asceta“ petiit, vid. sub መድሎት፡ c. 1082 et 1083). — አስባስዮናስ፡ አስባ፡ Vespasianus. — አስባንያ፡ Spania (S. Jac. 21); አስጳንያ፡ (N. T.) id. — አስቴር፡ Esther. — አስትሮብሎስ፡ (Jsp.) i. q. አርስሞሎስ፡ — አስና፡ አስኔ፡ oppidum Aeg. (Laton, Latopolis). — አስኔት፡ (Gen. 41, 45), አስኔት፡ አስኔት፡ (S. Sen. 1) Aseneth, uxor Josephi; libellus Aseneth allegator M. M. f. 117. 305. — አስኪርዮን፡ Ischirion, n. viri Aeg. — አስክንድሮስ፡ Alexander; አስክንድራ፡ Alexandra; ድርያ፡ Alexandria urbs; ድርራዊ፡ Alexandrinus. — አስከናፍር፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 13; Mag. 19). — አስሞን፡ Syene, Asuan, oppidum Aeg. — አስያ፡ Asia. — አስይ፡ Jesse (pater Davidis). — ኢሳይያስ፡ Isaiaas. — አስዩፍ፡ Siut, Assiut, urbs Aug.; አስዩጣዊ፡ adj. rel. — ኤስድሮስ፡ Isidorus (vid. ሲድሮስ). — አስጠራጤ፡ Astarte vid. c. 1405. — አስጠራጤ፡ Stratonica. — አስጣቴዎስ፡ Eustathius. — አስጠፋና፡ Stephana; አስጠፋናስ፡ Stephanus. — አስፍንድሮስ፡ vid. c. 1405. — አቀሊዎያ፡ (Clem. f. 8), አቀሊማ፡ (S. Ter 2) soror gemina Abclis. — አቅ

ላዲስ፡ አቅሎድዮስ፡ አቅሎንድዮስ፡ Claudius (vid. ቀላ፡ et ገላውያዎስ). — አቃርዮስ፡ rex Edessae (Abgarus?) S. Tachs. 29. — አቅርጲት፡ Agrippinus, vid. አክ፡ et አግ፡ — አቤል፡ Abel. — አብሎ፡ et አብሎይ፡ (S. Jac. 3. 5; Teq. 25), አቦሊ፡ (S. Masc. 26; Nah. 1) nn. virr. Aeg. (Apollonius?). — አቡላናርዮስ፡ Apollinaris; አቡላናርዮስ-ዎያን፡ Apollinariani. — አብሎንዮስ፡ et አብላ፡ Apollonius. — አቡሊድስ፡ Hippolytus. — አቢማክስ፡ Epimachus. — አብርን፡ ወአጽገገ፡ reges Aeth., Evangelii in Aethiopiā introductores. — አብርሃም፡ Abraham (Ptrr. Al. LXII, aliās Ephrem). — አብሪያዮስ፡ Primus (Ptrr. Al. V). — አብራሙንጽ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 25). — አብሮቅላ፡ Procla. — አብናታዎስ፡ vid. ብና፡ — አቤሮና፡ n. viri Aeg. (S. Haml. 8). — አብሮክሮስ፡ አብሮክሮስ፡ Prochorus. — አብሮክስ፡ አብራክስ፡ አብራክዮስ፡ Hipparchus. — አብሱ፡ አብሱ፡ n. nomi Aeg. — አቤሴሎም፡ Absolom. — አብሶይ፡ n. viri (S. Sen. 5). — አብሳዲ፡ n. viri Aeg. et Aeth. (S. Tachs. 27; Masc. 13; Ter 24). — አቦስኪሮን፡ martyr Aeg. (S. Sen. 7). — አቡቂር፡ monachus et martyr Aeg. (S. Jac. 6; Haml. 4). — አብቅራጥ፡ et አብራቅጥ፡ Hippocrates. — አቡባስ፡ አቡባሳ፡ Hannibal. — አቡባክር፡ Abubekr (ar.). — አቡነ አልሐኪም፡ (filius sapientis) i. q. ምንድልክ፡ — አብኖዲ፡ n. viri Aeg. — አብኖናር፡ Onuphius. — አባዲ፡ n. viri Aeg. — አብድራራ፡ Quadratus (pro አክድ፡). — አብድዮ፡ Obadias. — አብጥልማ፡ አብጥልማዎስ፡ Ptolemaeus. — አብጥልማክስ፡ Ptolemaeus. — አጎጥን፡ Othman (ar.). — አቶር፡ Assyria (S. Tachs. 14). — አትራሳ፡ sedes episc. Aeg. — አቴና፡ et አቴናስ፡ Athenae; አቴናዊ፡ Atheniensis. — አትናስያ፡ Athanasia. — አትናስዮስ፡ አትናቴዎስ፡ አትናጥዮስ፡ Athanasius (Ptrr. Al. XX. XXXVIII. LXXXVI). — አቴኮስ፡ Eutyehus (S. Pag. 1). — ኢትዮጲስ፡ Aethiopi vel Aethiops, pater Aethiopiū (Chr. Ar.). — ኢትዮጵያ፡ Aethiopia, Aethiopes; ኢትዮጲዊ፡ et ኢትዮጵያዊ፡ Aethiopicus. — አጎውክርሶቶስ፡ n. viri Aeth. — አን፡ Heliopolis. — አኖሬዎስ፡ አኖርዮስ፡ Honorius. — አናር፡ Enarea, provincia Aeth. — አናሲማ፡ Onesima; አናሲሞስ፡ ሞን፡ Onesimus. — አንስና፡ oppidum Aeg., vid. አስና፡ — አንስጣስያ፡ Anastasia; አንስጣስዮስ፡ Anastasius (Ptr. Al. XXXVI). — አንስጣቴዎስ፡ Anastasius. — አኒሲሮስ፡ Onesiphorus. — አንቆራ፡ አ፡ አንቀራ፡ አንቀራ፡ Anticyra urbs. — አንቂሙስ፡ Anicetus. — አንባሙሪና፡ አንባሙሪና፡ n. fem. Aeg. — አንባቆም፡ vid. sub ዕ፡ — አንቲሞስ፡ Anthimus. — አንቲሙስ፡ et አንትሂጳስ፡ Antipas. — አንቶኒና፡ i. q. አንዶ፡ — አንትያ፡ አንትያ፡ Anthia, n. fem. — አናንያ፡ Ananias. — አንዝያ፡ Nazianzus urbs. — አንያኖስ፡ Anianus (Ptr. Al. II). — አንድሎስ፡ አንድሎስ፡ Andalusia regio (Jsp., Chrys.). — አንድራጊዮስ፡ Adrianopolis (Cyr.). — አንድራጊቅስ፡ አ፡ Vndronicus (Patr. Al. XXXVII). — አንድሮያስ፡ Andreas. — አንድሮያኖስ፡ Hadrianus. — አንዶኒና፡ አንዶኒ፡ Antoninus, Antonius. — አንጦንዮስ፡ አንጦንዮስ፡ አንጦን፡ n. viri (S. Nah. 17). — አንጥያክስ፡ Antiochus. — አንጥሬስ፡ Antipas (Jsp.). — አንገጽና፡ sedes episcop. Aeg. (S. Masc. 4; Hed. 13 al.). — አንገሴያ፡ Antiochia; ስያዊ፡ adj. rel. — አአላፍ፡ ሰገድ፡ cogn. Joannis regis Aeth. saeculi XVII. —

አካ፡ Acco. — **አካላ፡ ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **አካሊ ሚንቶስ፡** i. q. ቀሌምንጦስ — **አኪላስ፡** Aquila. — **አክላኩብጥራ፡** Cleopatra (S. Sen. 12; Tachs. 14). — **አክሎግ፡** Eclogius. — **አክሚም፡** አክምም፡ sedes episc. Aeg. — **አክራ፡** n. viri Aeg. (S. Sen. 14). — **አክርክጦደላስ፡** Christodulus (Petr. Al. LXVI). — **አክርስጥፎሮስ፡** (አክርስጦስ፡, አክርስጥስ፡) Christophorus (S. Ter 30). — **አክርጲት፡** vid. አቅ። — **አክሱ፡** n. fem. Pers. (S. Masc. 22). — **አክሳጊ፡** Xena (S. Ter 29). — **አክሳስያ፡** አክሳስ፡ n. fem. (S. Masc. 5). — **አክክዮስ፡** Acaicius. — **አክክብ፡** et **አክክብ፡** Achab, rex Isr. — **አክውሕ፡** n. viri Aeg. — **አክይያ፡** Achaja. — **አክፋ-ሐሲ፡** oppidum Aeg. (etiam አቅ።) S. Teq. 25; Masc. 22. — **አውሎግ፡** አውላ ጊዮስ፡, አውሎ፡, አውላጋ. — **አውሎግ፡** Euclogius. — **አውሎሳ፡** Augila (urbs in Africa, Pentapoli). — **አውማንዮስ፡** Eumenius (Petr. Al. VII). — **አውራንያ፡** Urania. — **አውሴ፡** Hosea, posthac Josua, dux Isr. (Num. 13, 8. 16). — **አውሲም፡** sedes episc. Aeg. (S. Mag. 27; Nah. 11). — **አውሳብዮስ፡** (አውሴብስ፡, አውሳብዮስ፡) Eusebius. — **አውሱዮስ፡** Hosius. — **አውሳግንዮስ፡** Eusignius (S. Ter 5). — **አውሳጣቴዎስ፡** Eustathius (in specie instaurator rei monasticae apud Aethiopes celeberrimus S. Masc. 18). — **አውሰጢድ፡** Ausitis regio (in libro Job). — **አውናምዮስ፡** አውናሚዎስ፡, አውናብዮስ፡ Euenomius (etiam cum አውማንዮስ፡ confunditur). — **አውኖሶን፡** nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo aurum obtulit (vid. አልብታር፡). — **አውኔሌሮርስ፡** i. q. አጊሲ፡ — **አውክርስቶስ፡** Euchrestus. — **አውዛራ፡** nomen feminae Noae fuisse dicitur (M. M. f. 123). — **አውዶክስያ፡** Eudoxia. — **አውጋርዮስ፡** Abgarus, rex Edessae S. Sen. 25 (male pro Origenes S. Teq. 18). — **አውግስጦስ፡** Augustus. — **አውጋንያ፡** Eugenia; **አውጋንዮስ፡** Eugenijs. — **አውጋንድሮስ፡** Augander. — **አውጣክ፡** Eutyches. — **አውኖምያ፡** Euphemia. — **አውናፍሬጢስ፡** Euphrates (Kuf. 9). — **አዛርያ፡** Azarias. — **አዝቂር፡** presbyter Nagrani (S. Hed. 24). — **አዝዛኤል፡** angelus lapsus (Hen. 8, 1 seq.). — **አይሎ-ጻዊ፡** vid. c. 1070. — **አይዮሎስ፡** archimagus Clem. f. 252. — **አይዮሎያ፡** Julia. — **አይዮሎግ፡** Julitta (mater Quirici). — **አይዮርብያም፡** Jerobeam. — **አይዮሩሳሌም፡** (in codicibus antiquioribus etiam ኤዮሳሌም፡) Hierosolyma. — **አይሮከ፡** Jericho. — **አይዮሱ፡** Josua (ejusdem nominis reges Aeth.). i) cognom. አይዮም፡ ሰገድ፡, saeculi XVII; 2) Josua II filius Bacaffae. — **አይዮስስ፡** 1) Jesus; 2) Josua. — **አይሱስ፡ ሞአ፡** n. viri Aeth. — **አይሱን፡** Jason. — **አይሱስ ያስ፡** Josias. — **አይሱጣ፡** Justa. — **አይዮቂም፡** Joachim. — **አይዮብ፡** Job. — **አይደኒስ፡** “ኔስ፡ Jannes; አይደንጌስ፡ Mambres (2 Tim. 3, 8; Const. Ap. 48). — **አይደኤል፡** አይደኤል፡ Joel. — **አይደክንድዮስ፡** Innocentius (Haim. Ab.). — **አይደዲዮስ፡** Eudius (Did. 43). — **አይደዲ፡** Joppe. — **አይደጵራቅስያ፡** አይደዲ፡ Eupraxia. — **አይም፡** Adam (vid. c. 799, et cfr. de eo S. Mij. 6; Clem. f. 14). — **አይምያ፡** 1) Edom, Idumaea. 2) paradus Eden (Gen. 2, 8. 4, 16; Kuf. 3, 8; Clem. al.). — **አይምስ፡ ሰገድ፡** cogn. ሚናስ፡ regis Aeth. saeculi XVI. — **አይምያ፡** አይምያስ፡, ኢ፡ Idumaea; አይምያ፡ Idumaeus. — **አይራጊቆስ፡** i. q. አንድን፡ — **አይባር፡ ሰገድ፡** cogn. Davidis IV regis Aeth. saeculi XVIII. — **አይና፡** uxor Henochi (Hen. 85, 3). — **አይድም፡ ሰገድ፡** cogn. Jasu I regis Aeth. saeculi XVII. — **አጉሥጦስ፡** i. q. አውግስጦስ — **አጋር፡** Agar, ancilla Abrahami; **አገራዊ፡** Agarenius, Arabs (Abush); **ተንባላት፡ አለ፡** አሙንቱ፡ ውሉደ፡ አጋር፡ S. Tachs. 8). — **አገሪብ፡** Agrippinus (Petr.

Al. X); **አገሪጳስ፡** Agrippa. — **አጋሶስ፡** Agabus (S. Mij. 15; Jac. 4). — **አጋቢስ፡** et **አጋቢ፡** Agape (vid. አጋጲስ፡). — **አጋብዮስ፡** Agapius. — **አጋቢጦስ፡** Agapetus. — **አገጋ፡** Agatha (S. Masc. 29). — **አጋፋን፡** Agathon (Petr. Al. XXXIX). — **አግናጥዮስ፡** Ignatius. — **አገግ፡** Agau, montana Bagendrae gens in Aeth. — **አግቢኤ፡ ጎረያ፡** አግቢ፡ n. fem. Aeth. — **አጋፒስ፡** Agape. — **አጣልያ፡** et **አጣልያ፡** Italia. — **አጥራሲስ፡** n. fem. (S. Hed. 18). — **አጥራከያ፡** Thracia. — **አጢቆስ፡** Atticus. — **አጢጎናስ፡** Antigonos. — **አጶሎን፡** Apollo (vid. c. 805). — **ኤጲቀጢጦስ፡** Epictetus. — **ኤጲፋንዮስ፡** Epiphanius (S. Genb. 17. 28). — **አጽናፍ፡ ሰገድ፡** cogn. Claudii regis Aeth. saeculi XVI. — **አዕራር፡ ሰገድ፡** cogn. Theophilii regis Aeth. saeculi XVIII. — **አፍ፡ ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **አፈ፡ ወርቅ፡** Chrysostomus. — **አፍላሐስ፡** n. viri (S. Masc. 12). — **አፍላጣን፡** Plato. — **አፎምያ፡** Euphemia (S. Genb. 11; Sen. 12); **ኤ፡** (Lud.). — **ኦራር፡** vid. c. 808. — **ኤፍሬም፡** Ephraim, Ephrem (in specie ኤ፡ ሶርያዊ፡ S. Haml. 15; Petr. Al. LXII, alijs Abraham). — **አፍራቅያ፡** (አፍራቅያ፡) Africa. — **አፍራታ፡** Ephrata (Bethlehem). — **አፍርንጊ፡** “ጊ፡, “ግ፡, አፍርንድ፡ Franci; **አፍርንጋዊ፡** Francus (S. Haml. 15). — **አፍራጥስ፡** ኤፍራጥስ፡, “ጢስ፡, አፍራጥስ፡, “ጢስ፡ Euphrates fluvius. — **ኤፊሶን፡** raro ኤፍሶስ፡ Ephesus. — **ኤፊሶን፡** Phison fluvius (Clem. f. 174 pro ራሶን፡). — **ኤፊቆርስ፡** Epicurus. — **አፍጼ፡** n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አፈ፡; Isenb. አጽፈ፡).

ክልስትያኖስ፡ Coelestinus. — **ኬልቂዶን፡** ከ፡, ኬልቂዶንያ፡, ከ፡ Chalcedon urbs (etiam Carthago Jes. 23); “ዶናዊ፡ Chalcedonensis vel qui concilio Chalc. fidem habet. — **ከሌብ፡** Caleb (in specie rex Aeth., S. Genb. 20; Lud. hist. II, 4). — **ከልትያኖስ፡** ከልት፡, nec non ከልድያኖስ፡, ከላድያኖስ፡ Claudianus (Celadion, Petr. Al. IX). — **ከሌዴዎን፡** ከል፡ ከላ፡, ከላውዴዎን፡ Chaldaei; **ከልጻዊ፡** ከል፡, ከለ፡, ከለ፡ Chaldaeus. — **ከም፡** Cham. — **ከሞስ፡** vid. c. 1406. — **ከፕርስ፡** ከፕርሽ፡, ኪርሱ፡ Cyrus. — **ክርሶስ፡** ክርሶስስ፡ Crassus (Jsp.). — **ክርስቶስ፡** Christus cum derivatis vid. c. 836. — **ክርስቶስ፡ ቤዛን፡** n. viri Aeth. — **ክርስቲና፡** et **ክርስጢና፡** Christina. — **ክርስቶፎሮስ፡** Christophorus. — **ከራሳን፡** n. monasterii (S. Mij. 13. 28). — **ከራብ፡** Horeb mons. — **ኪናብ፡** c. derivatis vid. c. 837. — **ካፕትያስ፡** Caruthias, mater Matthaei evang. — **ከራን፡** Charran, Charrae urbs. — **ኪርንቶስ፡** Cerinthus (Did. 32). — **ኪራክስ፡** Cyriacus (S. Hed. 3; Teq. 5). — **ኪርዙን፡** ከ፡ (አባ፡ ከ፡, etiam አበክርዙን፡) n. viri (S. Haml. 25). — **ካርዩን፡** Gorton. — **ኪርያቅ፡** ከርያቅ፡, ከርያኮስ፡ i. q. ኪራክስ፡ (Lud.). — **ክርድያኖስ፡** Cerdianus, Cerdo (Petr. Al. IV). — **ከት፡** Cusch (Kuf. 8). — **ከስምናይ፡** Hasmonaeus. — **ከስራክሶስ፡** Chosroes, rex Persiae (S. Ter 8). — **ኪሳርያ፡** i. q. ቂሳርያ፡ — **ከሳድ፡** nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo myrrham obtulit (Lud.; vid. አልብታር፡). — **ከሳዲ፡ ቃል፡** n. viri Aeth. — **ኪስጦስ፡** Xystus. — **ኬብርን፡** Hebron. — **ከቶሎስ፡** ከጦሎስ፡ n. viri (S. Masc. 22; Genb. 25). — **ከትን፡** Cythinus (? S. Mag. 9). — **ከነኣን፡** ከናኣን፡, ከነጎን፡ Cenaan. — **ከነጆን፡** Cenaanaei; **ከነናዊ፡** Cenaanaeus. — **ከንፈ፡ ሚካኤል፡** n. viri Aeth. — **ከድራጦስ፡** Quadratus. — **ኪጻን፡ ምሕረት፡** n. fem. Aeth. — **ኬፋ፡** vid. c. 876. — **ከፍለ፡ ሞሕድ፡** n. viri Aeth. — **ከፍቱር፡** ካፊቶር፡ Caphthor insula (Creta).

ዋላርዮስ፡ ወላርዮስ፡ Valerianus. — **ዋልስ፡** Valens. — **ዋልንጦስ፡** ዋሊጢኖስ፡ Valentinianus. — **ወለተ፡ ማርያም፡**

vincia Aeth.; ማጣራ: Ter 21 (Lud., at in aliis libris: ደብረ: ምጥማቅ); ማርያም: Masc. 30; አባ: መቃርዮስ: varia in Aeg., Jac. 5, Haml. 11, al.; ሲሐት: Tachs. 7; ቀልጥን: Tachs. 8, 13; ቀላገም: Nah. 29; ቀስቃም: Hed. 6; በስሙል: Jac. 9; በተረን: (በበትርንጫሁ: አበው) Jac. 7; ቢዝን: in Aeth.; ቶፍ: Genb. 20, Sen. 29; ነቅሎን: (ነቅሎን: በገዳሙ: ፈደም) Sen. 26; ነጥርን: Phlx.; አብሎግ: Jac. 5; አባ: ፊቅጦር: (ዘአፍአ: ሀገረ: ምስር) S. Mag. 14; ነጥርን: Mij. 13; ግሣ: Haml. 5; ዘልኸን: Mag. 16; ዝጋግ: (i. e. ማጣራ) in Aeg., Sen. 25; Tachs. 10; ጻጥ: in Aeth., Did.; ገራዝን: Jac. 6; ጸጉ: Masc. 27.

ገላ: Gallani, gens Africae. — ገሊላ: Galilaea. — ገላስዮስ: Gelasius. — ገላትዳ: Galatia; ገላታግ: adj. rel. — ጋሌናስ: Galenus. — ገላውዴዎስ: (vid. ቀላ) Claudius (rex Aeth. saeculi XVI). — ገለጎድ: Gilead. — ጋልዮስ: ጋልዮስ: Gallius, Gallio. — ጎልያን: n. viri (S. Haml. 10). — ጎልያድ: Goliath. — ገሙሕን: (ሀገር: አምደወለ: ባና) oppidum Aeg., S. Sen. 10. — ገጥራ: (vid. c. 1148. — ገምጉሚ: (etiam ገምግሚ) oppidum Aeg., S. Tachs. 1, 29; Haml. 8. — ጌሎስ: i. q. ቁርሎስ. — ግርማ: ጊዮርጊስ: n. viri Aeth. — ገርማ: unus e novem Sanctis (S. Sen. 17; Lud. hist. III, 3, 4). — ግርማናስ: Germanus. — ገርስጥስ: ገርስጣፊ: ጋርስጥስ: ጋርሳጥስ: n. viri, S. Nah. 29. — ጉራን: ግራን: n. regis Adalensium, Aethiopiae infestissimi. — ጌራን: n. viri (S. Sen. 30). — ገርጋ: sine dubio i. q. ግርጊ. — ገርድያናስ: Gordianus. — ጎርጎርዮስ: (ጎርጎሪዎስ) Gregorius. — ግርጣግና: Carthago. — ጋስ: vid. ቀላ. — ጊስግ: Gessen, Gosen, regio Aeg. — ገብ: n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — ገብላ: Gabala sedes episc. Syriae. — ገብረ: ሕይወት: ማርያም: መንፈስ: ቅዱስ: ኢየሱስ: ክርስቶስ: ዮሐንስ: nn. viri Aeth.; ገብረ: መስቀል: n. regis Aeth., de quo vid. Lud. hist. II, 4, 41; cogn. Amda-Zion regis; ገብረ: ክርስቶስ: Christodulos (vid. አክርስተደልስ). — ገብርኤል: Gabriel (archangelus; Ptr. Al. LVII. LXX. LXXXVII). — ግብጽ: Aegyptus, Aegypti; ግብጻግ: Aegyptius, etiam Coptita (i. e. Monophysita). — ጌት: Gath, urbs Philist. — ጌትያግ: adj. rel. — ጐንደር: et ጎንደር: urbs Aeth. — ግንግራ: etiam ጋግራ: Gangra, urbs Paphlagoniae. — ጊዎን: ጌዮን: Gibon fluvius. — ግድርጊ: Georgius (S. Genb. 18). — ግዕዝ: vid. c. 1188. — ጋዕደር: Djaphar (ar.), n. viri (vid. ገዕደር). — ጋዛ: Gaza urbs Palaest. — ጊዮርጊስ: Georgius. — ጋይዮስ: Gajus, Cajus. — ጋድ: Gad. — ጊዴዎን: Gideon. — ጐጃም: ጎጃም: n. provinciae Aeth. — ጋግራ: vid. ግንግራ. — ጊግራ: n. viri (S. Nah. 16).

ጠጥቆዎስ: Timotheus (Ptr. Al. XXII. XXVI. XXXII). — ጠጥፍ: Timon. — ጠጥጥፍናስ: Domitianus (S. Teq. 6; Mij. 16). — ጠርስ: Tyrus urbs; ጠርሳግ: adj. rel. — ጠርሴስ: ጠርሶስ: Tarsus. — ጠራብልስ: et ጠራብሎስ: Tripolis. — ጠራብዮናስ: Trajanus (S. Haml. 7). — ጠራክያ: Thracia. — ጠቅላ: Tecla. — ጠብረን: Tiberis fluvius (Herm. p. 1). — ጠብርሶስ: ጠብርሶስ: ጠብርሶስ: Tiberius. — ጠቢት: Tobith; ጠቢያ: ጠብያ: Tobias. — ጠና: ጠና: Tanais fluvius. — ጠቢቆስ: Ty-chicus. — ጠግርስ: ጠግርስ: Tigris fluvius. — ጠጦስ: Titus. — Oppida Aeg. e Synaxariis: ጣሃ: (አምላሳግ: ግብጽ) Sen. 1; ጡሕ: (አምደወለ: ባና) Haml. 13; ጠመው: Teq. 7; ጠርሴንስ: (Tabenna), Reg. Pach.; ጠራው: ጠራው: Masc. 15; ጠው: Genb. 6.

ጵሎስ: vid. ቡላ. — ጵላጥን: ጵላጥን: Palamon, Palemon (S. Sen. 17). — ጵላድዮስ: (ባላ) Palladius. — ጵላግያ: Pe-lagia. — ጵላጦስ: Pilatus. — ጵሚን: (አባ) n. viri (Phlx. 88.

100. 102). — ጵርቅሎስ: Proclus. — ጵርቴ: Parthi, Parthia (Hen. 56, 5) et ጵርጤ: (Act. 2, 9). — ጵስድዮ: ጵስድዮ: Psidia. — ጵስጤስ: Pistic. — ጵንጠሌዎን: Pantaleon (unus e novem sanctis, Lud. hist. III, 3, 4). — ጵንጦስ: ጵንጦስ: Pontus; ጵንጤናግ: ጵንጠፊ: ጵንጠፍ: Pontius. — ጵንፍልያ: ጵንፍልያ: Pamphylia. — ጵነጥጊስ: ጵነጥፍዮስ: Pachomius (S. Genb. 14; Phlx.; Reg. Pach.). — ጵውሊ: (ቡላ) Pauli, Paulus eremita celeberrimus. — ጵውሎስ: Paulus. — ጵዎር: (አባ) Phlx. 152. — ጵጠሎሚዎስ: Ptolemaeus. — ጵጥርስ: Petrus (Ptr. Al. XVII. XXI. XXVII. XXXIV). — ጵጥሪዎ: Patrica, Patricia.

ጵኸግ: n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibit ስሃም). — ጸርአ: Graecia; ሰብአ: ጸርአ: Graeci Joh. 12, 20; Clem. f. 1. 34; ገረ: ጸርአ: lingua Graeca, Clem. f. 2. 29; በጸርአ: Graece Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; Apoc. 9, 11; Cyr. f. 102; ጸርአ: Graece Act. 21, 37. — ጸሩጻይጻን: i. e. Tyrus et Sidon (Jsp. p. 315—317); nomen regis Phoenicii fictitii (Macc. & S. Tachs. 25). — ጻና: lacus Aeth. — ጸዮን: Zion. — ጻይዳ: Sidon urbs (Jsp. p. 315). — ጸይደያ: oppidum Aeg. (S. Masc. 10). — ጸጊ: ሥላሴ: n. fem. Aeth. — ጸጋ: ዘአብ: n. viri Aeth. — ጸጋ: ክርስቶስ: n. viri Aeth.

ፃ: oppidum et regio Aeg. (S. Tachs. 25; Jac. 10; Genb. 11). — ፀሐይ: ሰገጊ: cogn. Justi regis Aeth. saeculi XVIII. — ፃና: n. viri (S. Mij. 24; Mag. 18). — ፃና: ፃን: n. oppidi (S. Hed. 24).

ፊልጥን: ፊልጥና: Philemon. — ፊለስኪናስ: et ፊለስኪናስ: Philoxenus. — ፍልስጥኤም: (ፍልስጥም) Philistaei, Philistaea, Palaestina; ፍልስጥኤማግ: adj. rel. — ፊላታዎስ: Philotheus (Ptr. Al. LXIII). — ፊልክስ: Felix. — ፊልክሶስ: Philexius (Philoxenus?). — ፊልያስ: ፊልያናስ: n. viri S. Teq. 17. — ፊልጎስዮስ: Philogonius episc. Antiochi. (S. Tachs. 24). — ፊልጎስ: Philippus. — ፊልጎስዮስ: Philippi (Φιλιπποῦ). — ፍምፍምዮስ: Pompejus. — ፍሥሐ: ጵዮን: n. viri Aeth. — ፍሬምፍሶስ: ፍሬ: ምናጦስ: Frumentius, apostolus Aethiopiae (M. M. f. 47). — ፋርስ: 1) Persae, Persia (Esth. 1, 3 al.), nec non Media (Jes. 13, 17); 2) Assyria, Assyrii (Gen. 2, 14; Jes. 7, 1 seq.; 8, 4; Jer. 2, 18; Sir. 48, 21 al.); 3) Chaldaea, Chaldaei Jes. 43, 14; 4 Reg. 25, 4. 5. 10. 13. 24; Dan. 1, 4, 3, 8). — ፈርሳግ: adj. rel. — ፈርዎን: Pharao; ፈርዎናግ: Pharaonicus (Abush). — ፈርዶናጥስ: Fortunatus. — ፍርግያ: Phrygia. — ፈርፈርዮስ: ፍርፍርዮስ: Porphyrius (Fal.; S. Mag. 26). — ፋሲል: et ፋሲልዮስ: ፋሲልዮስ: Fasilides (Basiides? S. Masc. 7, 11; rex Aeth. saeculi XVII). — ፊሶን: Phison fluvius (Sir. 24, 25; vid. ኤፊስን). — ፋቅረ: ኢየሱስ: ፋቅረ: አግዚአ: n. viri Aeth. — ፈቀድ: አግዚአ: n. viri Aeth. — ፈቅጦር: Victor. — ፈቅጣርዮስ: Victorius. — ፈታጎርስ: Pythagoras. — ፊንክስ: et ፊንክስ: Pinehas. — ፊንቂን: ፊንቂስ: Phoenices, Phoenicia. — ፍናቢክስ: n. episcopi Aeg. (S. Masc. 9). — ፋተኤል: archangelus Hen. 40, 9. 54. 6. 71. 8. — ፋውሊ: i. q. ጳውሊ. — ፍጥፍ: Patmos. — ፋጥግያ: Fatimidica familia (ar.). — ፎጠናስ: Photinus. — ፈጠጋር: provincia Aeth.

Urbes et oppida Aeg. e Synaxariis: ፈርማ: Jac. 10; Mag. 18; Nah. 30; ፈርን: sedes episc., Jac. 11; ፊስ: (አምደወለ: መጻል) Tachs. 11; ፊንት: (አልፍንት) Ter 20; ፋንያስ: et ባንዮስ: Mag. 3; ፍዩም: Teq. 19; Hed. 7 al.

ፓፋሂም: Taprobana insula, Lud. (ut: ወርቅ: አምላግ: ፓፋሂም: Org. 4; M. M. f. 49). — ፒላፓደር: Philopater (S. Hed. 25). — ፒፋጥን: i. q. ቡፋጥን.

IV. Addenda et Emendanda.

- Col.
2. l. 8 legas 14, 28 pro 24, 28.
 3. inter **ሂ** et **ሀላል**: adde: **ሆሂ**: vid. c. 1.
 - **ሃሌሉያ**: Adde: Vid. **ሐሌ**: c. 69.
 8. **ሄርድያናስ**: l. 2 deleas Lev. 11, 19.
 - **ሆሶና**: c) *palma*. Cfr. ስፃፃፃ፣ fasciculum salicum, Buxt. c. 992; Delitzsch in Rubelbadh und Gueride, luth. Zeitschrift 1855 p. 653—656.
 - **ሀሶጵ**: l. 1 legas **ሀሶጵ**: pro **ሀሶጵ**:
 11. **ተሀከዩ**: n. 3. — Post Jos. 10, 6 adde exemplum: episcopus factus **ኢተሀከዩ**: በውስተ: ሢሎቱ: እምገድሉ: ቀዳሚ: Sx. Pag. 5.
 12. **ሃዋኪ**: Adde: Pl. **ሀዋክያን**: Lud. e Mss. Colb., vid. sub **ጸባኢ**: c. 1282.
 13. **ሆዩ**: l. 9 legas: f. 238 pro p. 238.
 15. **ሆዩዶ**: l. 3 adde: Prov. 12, 8 ubi dubium videtur annon passive contentus, vilis exponendum sit.
 20. Post **ማግሥሊ**: adde **ምሀገል**: subst. *locus perditionis* i. e. *orcus*, Prov. 27, 20 in Abb. LV.
 - **ሀገር**: n. 3. Adde: **ደብረ:ሀገር**: *metropolis*, vid. sub **ደብር**: c. 1102.
 25. **ላሀስ**: Huic verbo adjicias has formas: 1) **ተላሀስ**: III, 1 *elabi, evanescere*: **ትተላሀስ**: var. pro **ትትገሐሥ**: Hen. 107, 1. — 2) **ተላሀስ**: III, 3 *labendo* vel *rependo se motitare*, de aquatilibus: **ወዘይትላሀስ**: **ወይጸብት**: **ፈለስ**: **ውስተ:ምድር**: τὰ νηκτά Sap. 19, 18 (in uno libro a me inspecto). — Quare primus radicis significatus in *lubricitate, labendo* (g[ra]ßen, f[ä]h[re]n) fuisse videtur. An comparandum **ጸገ** ማገ?
 30. **ክላከልሐ**: Adde: Cod. Tub. exhibet formam **ክልሐልሐ**:
 31. **ለሐክ**: Adde: Pl. **ለሐክያን**: Sap. 15, 9 var.
 32. **ላሐው**: Adde: c. c. **እምን**: ob Clem. f. 246, vid. sub **ክብር**:
 33. **ክልሐሰስ**: Adde: c. c. Acc. verborum, Enc. Masc. 26, vid. sub **ሙጽሐፍ**:
 - **ለሐሰስ**: sub finem adde: formam **ልሐሰስ**: exhibet Cod. Abb. LV Sap. 1, 11.
 34. **ልሐጽ**: Adde: **ልሐጽ**: **ኦሞም**: Sx. Haml. 10.
 35. **አለምለመ**: Adde: vocem, verba, ut: **ኖመት**: በገቦሁ: **ወሐቀፈት**: እንግድግሁ: **ወአለምለመት**: ሎቱ: ነገራ: እስከ: **ኦጽን**: **ልቦ**: መንገል: **ፍቅራ**: Sx. Sen. 30.

- Col.
35. **ልምሉም**: n. 1. Adde: **ገብረ:ይቡስ:ዕፀ:ልምሉም**: Enc. Mij. 29.
 - n. 3. Adde: de sermone, ut: **አስፈጠሙ: ወኔጠሙ: በነገረ:ልምሉም**: Sx. Mag. 13.
 - **ለመደ**: l. 6. Post Did. 33 adde: **ለመደ:በሕትውና**: assuevit vitae solitariae Sx. Haml. 10.
 38. **ልሳን**: n. 1. Post F. M. 2, 9 adde: Sx. Genb. 12.
 39. Inter **ለቀስ**: et **ለቀው**: inseras: **ለቀቀ**: I, 1, Subj. **ይልቅቅ**, sine dubio i. q. **لج** *percutere* (manu oculum alejs): **አዘዘ**: **ይልቅቅም**: **ወይገምደም**: **ውስተ:ዘንበ:ፈረስ:ወያድም**: **ውስተ:ሀገር**: S. Sen. 19 (quinquies).
 41. Post **ልብሰት**: adde: **ልብሶ**: *indumentum*: **ልብሶሆን**: Jes. 3, 21 in Cod. Abb. LV.
 42. **ልብ**: n. 1. Post (i. q. talmud. **בליב**) inseras: Kuf. 16.
 - l. 9 legas **ልብክ**: pro **ብልክ**:
 44. **አለባጭ**: adde exemplum: **ትምህርት**: **አለባጭት**: Sx. Sen. 18.
 48. **መልክክ**: n. 2. Post Judae 9 adde: **ሊቃን**: **መላእክት**: Sx. Pag. 3.
 49. Inter **ለአፈ**: et **ለከመ**: inseras: **ልክ**: subst. i. q. **لج** **لج** *gummi laccae*, Sx. Haml. 5 vid. sub **ሀቃር**:
 50. **ለክኦ**: n. 2. Adde exemplum ex H. A. sub **ክርተሰ**: c. 838 allegatum.
 - **ተለክኦ**: n. 1. Adde exemplum e M. M. f. 102 sub **ተንጦልዐ**: c. 1238 allegatum.
 52. Inter **ለወለ**: et **መስተላውል**: inseras: **ክስተላወለ**: *perturbare* Koh. 10, 10 var. vid. sub **ክስተላወለ**: c. 884.
 - **መስተላውል**: Adde: Vid. etiam **መትላወላት**: c. 884.
 58. **አንት**: ሳሎ: l. 2 deleas Lev. 20, 17.
 59. Inter **ምልዓል**: et **መልዕልት**: inseras: **መልዕል**: subst. i. q. **መልዕልት**: adv. **መልዕል**: *supra, sursum*, poetice, **ሰላም**: **ለኤልሳዕ**: **አምን**: **ኤልያስ**: **ዘሰክሰ**: **ከዕብተ**: **መንፈስ**: **ቅዱስ**: **አመ**: **ኖርግ**: **መልዕል**: Enc. Sen. 20.
 60. Inter **ለዐት**: et **ለይ**: adde: **ሎዛን**: subst. (**لآذان**) *ledum, ladanum*, resina pituitosa suaveolens: **ክርቤ**: **ወሚዓ**: **ወሎዛን**: Sx. Haml. 8 (vid. c. 374 sub **ሰንደርስ**).
 - **ሌለዩ**: l. 20 adde: **ወሌለዩ**: **ማክከለ**: **ቃላቴሁ**: **ለአገዚኦ**:

Col.

- ወማእከለ፣ ቃላተሆሙ፡ ለዮናናዊያን፡ ወረከበ፡ ማእከሉሆሙ፡ ርከቅና፡ ዐበያ፡ Sx. Pag. 2.
- 61. ተላጎሙ፡ Adde exemplum: አፍራስ፡ ዘእንበለ፡ ይትለጎም፡ Sx. Sen. 6.
- 62. ልጎት፡ Post Clem. f. 83 adde 2) fundus (Grumbfild): ይሚጡ፡ ሎሙ፡ ንዋዮሙ፡ ወልጎት፡ ምድሮሙ፡ Sx. Hed. 13; ልጎታት፡ ምድር፡ Sx. Teq. 23. (Non est cur e ጎልት፡ transpositam esse vocem congeris).
- 69. ማእሱት፡ l. 1. Post ማእሱት፡ adde: rarius ማእሳይ፡ ut 3 Reg. 4, 28. 10, 12.
- 70. ተጎለራ፡ Lapsu calami ጎ pro ሐ scriptum est.
- 72. ሐመ፡ l. 1; legas አመመ፡ pro አመ፡ — አሐመመ፡ l. 5. Post Sir. 30, 10 adde: ቃላ፡ ግናሕ፡ ዘ ያሐምም፡ Chr. ho. 21.
- 74. አማሜ፡ l. 4; post „Enc.“ adde: Nah. 12, at in Sx. Tub. አመሜ፡ legitur.
- 75. ሐምሐም፡ A fine adde: Vid. etiam ከከማት፡
- 76. ሐመር፡ A fine adde: In lingua Arab. Amh. et Tigr. حمر ሐመር፡ significat tamarindum.
- 79. Post ሐሜት፡ adde: አምዮት፡ calumniatio, Lud. e Ms. Colb.
- 84. ሐርመዝ፡ In Tigre lingua significat elephantum, vid. Munzinger Vocab. Tigr. sub ሐርመስ፡
- 85. ሐናር፡ Adde exemplum: ሰከራ፡ አምሐናር፡ ወይን፡ Phlx. 106.
- አራር፡ l. 1 deleas ut febris; lin. 2 post ፈወሰ፡ addas: ደወዮ፡ „sui ipsius corporis fervore sanavit aegrotum“.
- 86. ማእረስ፡ Adde: Pl. መሐርስ፡ Joel 4, 10 in Abb. LV.
- 91. ሐሰለ፡ l. 7 adde: ንሥእ፡ (sumsit eam) ምስሉሁ፡ ወአድዐና፡ ላዕለ፡ ፈረስ፡ ወውእተኒ፡ ዮሐስል፡ ላቲ፡ Sx. Nah. 5.
- 95. ማእሰ፡ Adde Pluralis formam: መሐሰዕት፡ Hen. 90, 6 in Abb. LV.
- 103. ሐብቀቅ፡ l. 3 legas φουξ።
- 105. Post ተሐበጠ፡ adde: አቡጥ፡ ulcerosus, exulceratus, Lud. sine auct.
- አብጠት፡ Post tumor adde: vomica.
- 109. ሐንዘር፡ Adde: Plur. ሐናዘር፡ Hen. 89, 10 in Cod. Abb. LV.
- 111. አንጸት፡ Adde: ኪን፡ ዘአንጸት፡ vid. sub ኪን፡ c. 871.
- 113. ሐረ፡ l. 20 legas 3, 22 pro 3, 21.
- 118. ሐወዮ፡ Nunc comparare maluerim ከጎ፡ ንጎ፡ ንጎ፡ ንጎ፡
- 121. Post አስተሐዘበ፡ adde: አዝበት፡ n. act. suspicio, exspectatio, opinio፡ በድንጋጌ፡ ቆሙ፡ ዘእንበለ፡ አዝበት፡ ለዕቅድ፡ Sx. 18, 17 in Abb. LV.
- 122. ሐዘነ፡ l. 12; post 54 adde: seq. አስመ፡ Hen. 89, 67. 102, 5.
- 125. ሐይቅ፡ l. 3. Adde: an etiam ሕይቅ huc pertinet?
- 129. ሐዲዮ፡ l. 2 legas Mag. pro Maj.
- 154. መለጠ፡ l. 5. Adde: Vid. etiam ጸምላጥ፡
- 156. መሐላ፡ n. 2 a fine adde: መሐላ፡ ἑπιπολῶν pejurium Sx. 14, 25.
- 157. አስተምሐረ፡ l. 6 scribas አትሁ፡ pro አኑሁ፡
- 176. ምሳሕ፡ n. 3 a fine adde: Can. Gangr. 11, vid. sub ቀጸበ፡ l. 2.
- 177. መሲሕ፡ l. 12 post pseudomessias adde: vel antichristus.
- 179. Post መሰከ፡ adde: ተመሰከ፡ III, 1 1) trahi, attrahi, Sap. 14, 20 in Abb. LV. 2) intendi, Sap. 16, 24 in Abb. LV.
- 184. መተረ፡ n. 5, c. a. fine adde: መተረ፡ ጋእዛት፡ F. N. 4.

Col.

- 192. sub አምን፡ n. 1, e post Gen. 8, 2 adde: Genz. 120. 121 (vid. sub በገም፡) Sap. 15, 15 (vid. sub ዕናዕ፡); F. N. 10, 8 (vid. sub የዋሂ፡). d) post verba carenti, ut Macc. f. 23 vid. sub አጽምአ፡; M. M. f. 36 vid. sub ጸሙእ፡; nec non varia exempla sub ጸመ፡ et ጸም፡
- 194. l. 18 deleas ከመ፡ — መንዲል፡ l. 3 legas 195 pro 95.
- 201. Post መካን፡ adde: ምክንያት፡, አመክንያት፡ vid. sub ከነዮ፡
- 202. ምወቅ፡ l. 7. Adde: 3) fotus, de ave: ማዕነቅ፡ በርእስ፡ ደብር፡ (monasterii) ምወቅ፡ Enc. Hed. 15.
- 204. l. 7 scribas ሞተ፡ pro ምተ፡
- 207. Inter መዐረ፡ et ማዕሰብ፡ inseras: ማዕረዮ፡ vid. sub ዐረዮ፡
- 208. ተምዕዕ፡ l. 10 post Kuf. 30 adde: seq. አሰመ፡ Lud. 13, 14.
- 209. Post ተምዕዕ፡ adde: ተመዐዘ፡ III, 1 (ut videtur) olfacere: ወኢአንድሙ፡ ለተማዕዕ፡ (sic) ደመና፡ Sap. 15, 15 in Abb. LV (pro ለአጼጌንም፡ caeterorum librorum).
- 217. ምድራዊ፡ l. 1 legas: terrester.
- 222. l. 6 ab infra scribas መነ፡ pro መን፡
- 225. Inter መጠወ፡ et ጠኦለወ፡ adde: መጸለት፡ vid. sub ጸለለ፡
- 229. Post መሀለ፡ adde: ተሥሀለ፡ III, 1 i. q. III, 3; ሰበ፡ ተሥሀሎሙ፡ 4 Esr. 7, 37 in Abb. LV.
- 230. ሀለሰ፡ l. 3 post 34 adde: 4 Reg. 1, 13 var.
- 242. l. 10 legas 8, 47 pro 8, 27.
- 247. ሠቅ፡ l. 9 legas ሠቅት፡ pro ሠቃት፡
- 248. አሥብሐ፡ l. 5 a fine adde: Chr. Tal. 28, vid. አዝዘራ፡
- 263. ሢረዮ፡ l. 7. Adde: ሠርዮ፡ color tinctorius, Cyr. ad Th. f. 14 vid. sub ተጠምዕ፡
- 264. ሢባት፡ l. 6. Adde: Pl. ሢባታት፡ 3 Reg. 2, 6 var.; 9 var.
- 266. I. ሠገረ፡ F. Hitzig, die Pflanzen 1863 Bb. 1 p. 192 componit ሠገረ፡ cum ጭ, at properantiae vis radici ሠገረ non inest.
- 268. sub ሥጋ፡ n. 1, f; a fine adde: Kedr. f. 63 vid. sub አንሳስሐ፡ c. 328.
- 269. ሠጠቀ፡ A, 1; a fine adde: in fibras discernere vel dividere, Phlx. 48, vid. sub ደጎ-ዐለ፡
- 273. ርከቅ፡ — Sub finem adde: temporis, ut: በርከቅ፡ መዋዕል፡ Sáp. 14, 16 in Abb. LV.
- 275. አርመመ፡ l. 2. legas σιωπᾶν. — l. 5. — σῴαν.
- 283. አስተርሰዮ፡ Adde significationem 2) parare, facere, ignem: መት፡ ያስተረሰ፡ (v. “ረሲ፡) አሳተ፡ Mich. 6, 9 var.
- 286. ርባሕ፡ n. b; a fine adde: ዘእንበለ፡ ርባሕ፡ ἄχρηστος Chr. Ta. 29 (vid. sub አንዛሀለለ፡).
- 288. ረቡዕ፡ l. 1 legas quatuor et quartus pro tres et tertius.
- 289. ረትዕ፡ l. 13 legas ውእቲ፡ pro ውእተ፡
- 293. ርሮ፡ A fine adde: Pl. Pl. መራጎታት፡ M. M. f. 59, vid. sub ግወት፡
- 294. ርእስ፡ n. 1, b. Adde: c) caput metallicum clavae, Enc. Ter 1 (vid. sub ዝቡጥ፡; in Actis Sx. Ter 1 pro አርእስተ፡ ጎጂን፡ legitur ደንቡሳት፡).
- 299. ራኒይ፡ l. 4. Adde: in loco Kbr. Neg. n. 72 sub አስቆሎብ፡ allato dubium, annon ራኒይ፡ ከዋክብት፡ sit instrumentum quoddam observandis sideribus idoneum.

- Col.
- 568. ተከዜ፣ Adde: Plur. ተከዜያት፣ in Mss. Jeremiae libro Francof., sub finem.
- 571. ተግሀ፣ l. 1 ab infra; post 21. adde: Jsp. p. 333 (vid. ጠቢብ።).
- 575. ተኃለቀ፣ Adde significationem 2) *se invicem conficere*, 2 Par. 20, 23.
- 577. ጎሳቄ፣ et ተጎሳቄ፣ ad analogiam stirpp. I, 1 et III, 1 flexum in codicibus crebro invenitur.
- 580. Post ተጎላዶ፣ adde: ጎላዶ፣ part. dubiae significationis, fortasse *stabilis, firmus*: ወከልኦ፣ ካልኦ፣ ገጸ፣ ወድቀ፣ ኢጎላዶ፣ (ጎሥእንገጥር) Sap. 18, 18 in Abb. LV.
- 583. ጎሙስ፣ scribas: *quincuplex*.
- 585. l. 1; ante ጎሙ፣ adde: ኢትጎሥሥ፣ አጽሕልተ፣ Sir. 34, 14.
- 599. Post ግጎበር፣ adde: ምጎበር፣ subst., Pl. ምጎበራት፣ ut videtur *locus conjunctionis* siderum (*constellatio*), Hen. 33, 4 (var. pro ምጎበራት።).
- ጎበበ፣ l. 1 scribas جاب pro خاب.
- 600. ጎበነ፣ l. 3 post „vestium“ adde: *صَبَّ* cinxit, amicit.
- 607. አጎዘዘ፣ l. 3. Post 145 adde: Orat. Jonae 6 var. in Lud. Psalt. p. 421.
- ጎዩለ፣ l. 13 post Dan. 3, 22 adde: de medicamento Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር።).
- 609. ጎያል፣ n. 2 adde: de equo Chr. Ta. 31 (vid. sub ድፋክ።).
- 622. ጎጠት፣ l. 8 adde: ጎጠታተ፣ ዛጉል፣ F. N. 46.
- ጎጻጥ፣ l. 25, post 9, 24 adde: ሞት፣ ንዋም፣ ነዊጎ፣ ወንዋም፣ ሞት፣ ጎጻጥ፣ Genz. f. 83.
- 628. ማጎፈድ፣ l. 5 adde: ወበርበረ፣ ማጎፈዶ፣ Job 20, 19.
- 631. ነባቢ፣ l. 1 adde: Pl. ነባባያ፣ Cod. Mus. Brit. LXXVIII, ubi ነባባያን፣ *fabri* magis et incantatoribus adnumerantur.
- 634. l. 5 scribas *contentione* pro *contentio* ne.
- Post አናሕወዩ፣ adde: ንሕሱዶ፣ part. *cui ignosci potest, excusabilis*: እስመ፣ ትሑትሰ፣ ንሕሱዶ፣ ለተምሕር፣ Sap. 6, 7 in Abb. LV.
- 648. መንቅዒ፣ l. 2 post Lit. adde: 172, 2 (vid. መፍርይ።).
- 657. ነባቢ፣ l. 3 post „f. 9“ adde: *poeta*, ut: ነባቤ፣ ዝንቱ፣ ድርሰት፣ ኃወፄ Catal. Mus. Brit. p. 54^b.
- 658. አንብዕ፣ a fine adde: አንብዕ፣ ውሕዝት፣ Phlx. 110.
- 661. l. 8 post Kuf. p. 137 adde: (Vers. Lat. „non cessaverunt de jugo“).
- 663. ንጎረ፣ Praeter ንጎረ፣ „etiam forma“ ነጎረ፣ occurrit.
- 668. መንከቢያት፣ Mihi jam dubium videtur annon vocis መንከቢያት፣ significatus statuendus sit *flexura cubitorum et genuum*.
- 673. ተነውጎ፣ l. 2. Ad ይትንዋጎ፣ adde: var. ይትናዋጎ፣ (III, 3).
- 676. ንዑልት፣ Adde: Vid. ነዕልት፣ *glos* in Munzingeri Vocab. Tigr.
- 685. ነጌ፣ Adde: Plur. etiam ነገያት፣ Hen. 86, 4, 87, 4, 89, 6 in Cod. Abb. XXXV.
- ነግሀ፣ Huic radici cfr. etiam ገሃሀ፣
- አንግሀ፣ Adde locum Joh. 8, 2.
- 693. ተነግዶ፣ l. 2 adde: var. ይትነገድ፣ (III, 2).
- 701. Post ንጽሐት፣ adde: ንጽሓ፣ subst., i. q. ንጽሕና፣ 3 Reg. 9, 4.
- 713. ንፍንፍ፣ Formis hujus nominis adde ናፍንፈ፣ ጠል፣ Sap. 11, 23 in Abb. LV.

- Col.
- 721. ትእልፊት፣ Adde: Plur. ትእልፊታት፣ Hen. 40, 1 var. 729. l. 10 ab infra, post 2 Reg. 17, 19 adde: 3 Reg. 2, 32.
- 740. Post አሠር፣ adde: አሠረ፣ I, 1, si non አእሠረ፣ II, 1 denom., *investigare*: አአሥር፣ ἔξερχάσσω Sap. 6, 24 in Abb. LV.
- 741. ትእረር፣ Hoc nomen, ትዕረር፣ scriptum, exhibent libri Mss. Num. 12, 12 et M. M. f. 288 pro Graeco ὄσει ἴσων. In Comment. ad Num. 12, 12 emendavimus ትዕረና፣, quia vox ትዕረር፣ addubitanda videbatur. Jam vero invenimus alium locum, ubi ትዕረር፣ Graecae voci ἴσος respondet, sc.: አነኒኪ፣ መዋቴ፣ ሰብኦ፣ ትዕረር፣ ከመ፣ ነሉ፣ Sap. 7, 1 in Abb. LV. Quare nunc nobis statuenda videtur radix ዐረረ፣ e. q. ዐረዩ፣, et subst. ትዕረር፣ (inde formatum sicut ተብሲል፣, gramm. § 111, a, β) *res aequa, assimilanda*.
- 754. አብ፣ l. 6 adde: Pro አብሃ፣ poeta አብ፣ scripsit, vid. c. 1123 sub ድካታም፣
- 757. እቡስ፣ Adde locum Sap. 9, 14 in Abb. LV (ἐπισημῶν).
- 761. እበድ፣ Adde: Plur. እበዳት፣ et Pl. Pl. እበዳታት፣ Koh. 7, 25 var.
- 765. አጎረ፣ et አእጎረ፣ Adde: 2) አአጎረ፣ *post se relinquere*: ብዑን፣ ያአጎረመ፣ ለውሉዳ፣ Prov. 20, 7 in Abb. LV.
- አኃሪ፣ Adde: አኃሪት፣ i. q. ደኃሪት፣ (ጦገገጽ) *extremum, finis, exitus*, Sap. 3, 17, 19 in Abb. LV.
- 770. I. አን፣ Cfr. etiam ኢንክ፣ ኢንኪ፣ al. in Munzingeri Vocab. Tigr.
- 778. አንዝ፣ l. 8. Post λέγοντες scribas: Matth. 2, 2. 13. 17. 20.
- 779. አንድቅትዮን፣ l. 3 scribas 352 (pro 354).
- 785. አማእከለ፣ l. 2 adde: *ad medium pervenire*, ሌሊት፣ አንተ፣ ታመአክል፣ *νακτὸς μεσαζούσης* Sap. 18, 14 in Abb. LV.
- 792. Post ማእዘን፣ adde: ማእዘናዊ፣ adj. rel. *angularis*: አጎን፣ ማእዘናዊ፣ Am. 5, 11 in Cod. Abb. XXXV.
- 799. Sub እድ፣ num. 6, a እደ፣ *quo loco, ubi* adde: cfr. Hebr. *רַחֵץ* ገ (ubicunque conspexeris) Jes. 57, 8.
- 822. ከልከለ፣ Adde exemplum: *ከአንበለ፣ ከልከሎ፣ ἀπαραιτήτως* Sap. 16, 16 in Abb. LV.
- 833. ከርሀ፣ Emendabis ከርሀ፣ I, 1 et addas: *vim adhibere* alicui፣ ትኩርሀዎ፣ ለነዳይ፣ Hen. 96, 8 in Abb. LV.
- 840. ከረዩ፣ I, 1 Adde: et 2.
- 841. l. 1. Post Hen. 90, 2 adde: stirps I, 2.
- 847. Post ከበሳ፣ adde: ከበሰ፣ subst., Pl. ከበሳት፣ *tignum*, 3 Reg. 7, 2 sec. Hebr. in E [ut videtur. i. q. ὄξυς].
- 848. መከብብ፣ l. 1 adde: passim መከብብ፣
- 849. ከብከብ፣ Cfr. ከብከበ፣ *saltare, subsaltare* in Munzingeri Vocab. Tigr. Quaeritur, annon ከብከብ፣ nomen petitum sit a *chorois* nuptialibus.
- 851. ከብድ፣ l. 9 adde: quamquam በከብድ፣ a በከበድ፣, quod unus liber a me inspectus praebet, depravatam esse videtur.
- 852. ከተረ፣ Adde: I, 1 *praeccludere, intercludere, inhiibere*: ከተረ፣ መዐተ፣ ἀνεύχως τὴν ὀργάνην. (v. pro መተረ፣) Sap. 18, 23.
- 854. ክንትርሳት፣ Adde: cfr. *كَنْتَرَسًا*.
- 864. Post ከነ፣ adde: አከነ፣ II, 1 *facere ut fiat, sit*: ብዕን፣ ያከውኖመ፣ ለውሉዳ፣ Prov. 20, 7 var.
- 893. Post ዋኪ፣ adde: ውሓይ፣ subst. *inspectio, visitatio, ἐπισκοπή*, sive remunerationis et auxilii causa, sive animadversionis et poenae:

- Col. Sap. 4, 15, 14, 11, 19, 14 in Abb. LV (aliàs ሕዋዲ).
ወሓዩ፡ subst. id., Sap. 3, 7 in Abb. LV.
ወሓዩ፡ n. ag., fem. "ዩት፡ *inspiciens, providens*:
ወሓዩት፡ ከሉ፡ πανεπισκοπος Sap. 7, 23 in Abb. LV.
 939. **አውዝ**፡ A fine adde: 3) *interdicere i. e. vetare*,
 seq. **ከመ፡ኢ**፡ c. Subj., Chr. Ax., vid. sub **መጽንሕ**፡
 940. **ሞገድ**፡ A fine adde: **ሞገት**፡ passim occurrit ut 4 Esr.
 9, 16 in pluribus libris; Sap. 14, 3 in Abb. LV; item Plur.
ሞገታት፡ Sap. 14, 1 in Abb. LV.
 941. Post **ወጥሐ**፡ adde: **አወጥሐ**፡ II, 2 et **አውጥሐ**፡ II, 1
circumplacare amiculum: **ወአወጥሐ**፡ (v. **ወአው**፡)
ሞጣሕት፡ Jes. 59, 17, 18 var.
 947. **ሞገእት**፡ Adde: Pl. forma **መዋዕእ**፡ occurrit Hen. 33, 3
 in Abb. LV.
 953. **ተዐልወ**፡ Significationibus adde: 5) *repercuti*, de sono
 (vid. **ዐለወ**፡ n. 1): **እንት፡ት፡ተ፡ዐለው**፡ **አምቁላ**፡ **ድምፀ**፡
አዕዋፍ፡ ἀντανακλωμένη Sap. 17, 18 in Abb. LV.
 957. **ዐምድ**፡ A fine adde: h) *columna* paginae, ut: **ኅልፍ**፡
አሐደ፡ **ብራፍ**፡ **ወአምዝ**፡ **ኅሊፈክ**፡ **ጌ አዕማደ**፡ **ወ ፲ ወ ፫**
መሥመራት፡ **ትረክብ**፡ **መትልወ**፡ **ዝንቱ**፡ **ቃል**፡, annotatio
 librarii Codicis Abb. XXXV ad 2 Esr. 15.
 961. Post **ዐረር**፡ inseras rad. **ዐረረ**፡ et subst. **ትዕረር**፡ de quo
 vid. supra c. 1432.
 967. **ዕሪፍ**፡ Adde significationem: *aequinoctium*: Abush. (vid.
 sub **ጸዳያዊ**፡).
 982. **አዕቀጸ**፡ l. 2 scribas *supplantare*.
 984. **አማዕበለ**፡ Adde: 2) *fluctuare*: **ማይ**፡ **ዘያመዐበለ**፡
 κυματινόμενον Sap. 5, 10 in Abb. LV.
 998. **ዐውያት**፡ l. 3 scribas: *ululatus*.
 1019. **ዐጽቅ**፡ Adde: Pl. etiam **አዕጽቅት**፡ Sap. 13, 13 in
 Abb. LV.
 1020. l. 7 scribas *videri* (pro *videre*).
 1021. **ዕጽበት**፡ Adde: *necessitas* Sap. 17, 16 in Abb. LV.
 1050. **ዘበደ**፡ Cfr. **ዛቤ**፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.
 1052. **መዝበጥ**፡ Pro *verberatio, verbera* substituendum vi-
 detur: *instrumentum percutiendi*, ut *fustis, scutica*.
 1053. **ዘንመ**፡ Cfr. etiam **ዘንመ**፡ et **ዘለመ**፡ in Munzingeri
 Vocab. Tigr.
 1059. Post **ዝክረት**፡ inseras: **መዝክር**፡ part. (II, 1) *monitor*,
 σύμβουλος 3 Reg. 3^a, 20 (v. **መዝክር**፡).
 1060 seq. **ዘውዕ**፡ Significationibus adde: *occupatio otiosa, nu-*
gatoria, ut: **በዕርዐት፡ዘውዕ**፡ ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐ-
τοῦ Sap. 13, 13 in Abb. LV; **ወወሀበ**፡ **ለአለ**፡ **ምስሌሁ**፡

- Col. **በጉሃን፡ወዘውዕ**፡ μυστήρια καὶ τελετάς Sap. 14, 15 in
 Abb. LV.
 1085. **ደም**፡ Sub lit. f) adde: **ደመ፡በለስ**፡ Jes. 38, 21 var.
 1089. Post **ተደምሰሰ**፡ adde: **ተደማሰሰ**፡ III, 3 *sese invicem*
delere, extinguere, 2 Par. 20, 23 var.
 1095. Post **መድረክ**፡ l. 1 adde: Plur. **መድረካት**፡ 3 Reg. 7,
 5 sec. Hebr.
 1097. **ዳስ**፡ Exemplis adde: **፲፫ ዳስ፡ወደን**፡ ἄμπελοι (var. pro
፲፫፡ወደን፡) Jes. 7, 23.
 1105. **መደብ**፡ Adde: 2) *suggestus, pulvinus, scamnum*
lapidibus vel terra factum: **ደመ፡ቅሥፈቱ፡ያርሕስ፡መ**
ደብ፡ Lud. ex Enc. Pag. 4. D'Abbadie hujus vocis in lin-
 gua Tigrensi usitatae mihi communicavit significationes
 hasce: 1) siège ou lit saillant, solide et artificiel fait en
 pierres ou en terres. 2) divan (siège oriental). 3) base.
 4) au figuré: base, point de départ, base d'argument, point
 accordé dans une discussion. 5) dans une phrase usitée
መደብ፡ signifie cuivre rouge (Stupfer) et 6) case d'un
 échiquier. 7) échiquier.
 1123. **ደዌ**፡ l. 3 scribas **ከብደ**፡ pro **ከከደ**፡
 1132. Post **ዳግማዊ**፡ adde: **ደጋሚ**፡ n. ag., Pl. **ደጋምያን**፡ *re-*
petitor, incantatorum species, Cod. Mus. Brit. LXXVIII.
 — **ደጎህሊ**፡ Cfr. **ደቃልዕ**፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.
 1133. **ተደጉጸ**፡ Adde exemplum: **ደደጉጸ**፡ Sap. 16, 11 in
 Abb. LV.
 1136. **ጉሀን**፡ Adde exemplum: Sap. 14, 23 in Abb. LV.
 1142. **ግሔ**፡ Etiam formam **ጊሔ**፡ inveni Hen. 96, 2 in Abb.
 XXXV. Conferendum est **ገሐይ**፡ *mus marmota* in Mun-
 zingeri Vocab. Tigr.
 1153. Post **ገራሀት**፡ adde: **አገርሀወ**፡ quadr. II denom. *com-*
planare agrum, occare; **ወያዕቆብስ**፡ **ያገረውሀ**፡ **ሎቲ**፡
 Hos. 10, 11 vrs. nov.
 1158. **ነገርጋር**፡ l. 1. Pro **ነገርጋር**፡ scribas **ነጎርጋር**፡
 1186. **ገዐት**፡ Cfr. etiam **ገዐት**፡ *boullie de farine* in Abb.
 Vocab. Tigr.
 1190. Post **ግዝመት**፡ adde: **ዝሚ**፡ n. ag. *caedens*: **ዝሚ**፡
ዕዕ፡(ጸራቢ) *lignarius (faber)* Sap. 13, 11 in Abb. LV.
 1191. **ገዝአ**፡ l. 8. legas **ግዕዘ**፡ pro **ገዕዘ**፡
 1216. **ጠሊ**፡ Exemplis adde: **አጠሊ**፡ ἄρνες 3 Reg. 1, 9, 19.
 1222. **ጥቅም**፡ Adde: Plur. **ጥቅም**፡ Prov. 25, 28 var.
 1224. **መትቅዕ**፡ l. 1 scribas **መጥቅዕ**፡ pro **መትቅዕ**፡
 1377. **ምውፋስ**፡ l. 1 et 2 scribas **ምፍዋስ**፡ pro **ምውፋስ**፡
 1407. **ወርድ**፡ Pro 2 Reg. 6, 7 legas: 3 Reg. 6, 17, 27, 29 var.

V. Index Latinus.

- a, ab 58. 175. 191. 462. 593. 594. 686. 774. 909. 1209.
- abalienatio, mentis 1055.
- abalieno 214. 272. 1345; -or 645; -no animum ab aliquo 940.
- abavus 727.
- abba 755.
- abbas 27. 194. 754. 758.
- abbatissa 194. 728.
- abdo 600. 848. 849; -ditus 849.
- abdomen 835.
- abduco 272. 907. 1144; -cor a re-cta via 269.
- abeo 25. 113. 349. 574. 580. 762. 953; -domum 764.
- aberratio 330. 998. 1185. 1200; -mentis 1055.
- aberro 269. 329. 330. 998. 1005. 1008. 1185. 1199.
- abbine 193. 463. 724.
- abhorreo 272. 353. 1145.
- abiegnus 720.
- abies 720. 1134.
- abigo 343. 396. 681. 682. 714. 1198. 1335; -fetum 1114; -or 453; -ens 396.
- abitus 114. 582.
- abjectio 1013(?) 1206; -animi 439.
- abjicio 189. 899. 1205. 1206; -anim-um, spem 439; -iens 190; -ctus 519. 553.
- abjuratio 825.
- abjuro 824.
- ablatio repentina 163.
- ablator 639.
- ablus 624. 625. 1217. 1218. 1375.
- ablutio 625. 1218.
- abnegatio 825.
- abnegator 825. 826.
- abnego 93. 667. 824. 825.
- abnuo 484. 759. 772.
- aboleo 390. 543. 544. 1329; -or 349. 391. 543; -litas 1329.
- abolitio 350. 391. 544.
- abominabilis 190. 353.
- abominatio 353.
- abominor 353; -nandum 353. 592.
- abortio 1114.
- abortivum 1377.
- abortus 947. 1115; -um pati 201. 1114; -um facere 1114.
- abrado 64. 65. 1159. 1348.
- abripio 16. 141. 154. 162. 324. 328. 635. 636. 762. 1146.
- abrogatio 391.
- abrogo 390. 391. 543. 544. 634. 1329; -ans 391; -atus 391.
- abrumpo 517. 697. 704; -or 391; -uptus 517; pars abrupta 185; abruptum excidere 698.
- abscedo 763. 1145.
- abscessus 350; -saniosus 1299.
- abscedo 184. 415. 430. 913. 914. 1023. 1149. 1150. 1190; -isus 185. 430. 914. 1150; -a pars 185. 1150.
- abscondo 184. 270. 390. 391. 430. 517. 913. 1225; -dens 423; -cissus 185. 270; -a pars 270. 449.
- abscessio 1190.
- absconditor 1135.
- abscondo 364. 600. 1135; se abscondere 385; -ditus 600. 956. 1135; -locus 601.
- absentia 273.
- absilio 450.
- absinthium 1016. 1085.
- absisto 453. 1150; -ere facere 946.
- absolutio 758. 1312. 1366. 1389.
- absolvo 326. 574. 575. 932. 933. 1147. 1312. 1364. 1365. 1387. 1388; -reum 126; absolvor 391. 862; absolutus 326. 575. 1365. 1388.
- absonus 1370.
- absorbeo 400. 917.
- absque 773. 810.
- abstemius 618.
- abstergo 210. 1348. 1377.
- abstinentia 84. 1014. 1015; -ae votum 749; ad -am impellere 1015.
- abstineo 83. 272. 616. 819. 979. 1014. 1145. 1296; -me 1345; abstineus 83. 84. 1016.
- abstractio 329.
- abstraho 261. 272. 324. 343. 581. 617. 618. 1329; -me 261.
- abstrusus 849.
- absum 271. 620; -prope 425. 546. tantum abest ut 727; haud multum abest quin 63. 98. 558. 665. 830; absit 90. 772.
- absumo 489. 574. 575. 917. 933; -or 661. 1147. 1388.
- absurdus 1370.
- abundantior 1381.
- abundantia 558. 907. 1316. 1382.
- abunde habere 558; -exstare 149.
- abundo 149. 409. 557. 558. 1380; -frugibus 333; -omnibus rebus 1080; -dare facere 148; abundans 149. 558. 1381; -multitudine 1320.
- abyssus 62. 238. 377. 415. 956. 1314; in -um submergi 238.
- Alyssinia 1188. 1189. 1410.
- acacia 1156.
- academia 535. 1094.
- academicus doctor 1094.
- accedo 425. 426; prope - 63. 426. 546; accedere facere 425.
- accelero 1385.
- accedo 604. 683. 941; -lumina 499; -prunas 519; accendor 603; -sus sum 683; -dens 684; accensus 604. 683; -ae prunae 516.
- acceptio 401. 638. 923. 950.
- accepto 435. 922.
- acceptor 225. 639.
- accedo 303. 304. 546. 863. 1129; -dens 227. 303. 305 (?). 1130; -improvisum 938; accidit ut 482.
- accingo 444. 1017; -or 282; -nctus 444.
- accipio 225. 337. 401. 435. 526. 636. 637. 767. 896. 922. 950; -mutuum 39; -concredium 737; -traditum 953; -redditum 1379; -sacrificium altaris 426; -auribus 336; -dono 1317; gratum accipi 435; accipiens 436. 923; acceptus 235. 236. 401. 589. 801. 922; -tum esse 235.
- accipiter 9. 772. 1190.
- acclamatio 1302.
- acclamo 337. 484. 818. 1275.
- acclino 335; -me 1287.
- acclivus locus 969. 981. 1351.
- accolla 1342.
- accommodo me 514.
- accubitus 320.
- accumbo 320. 970.
- accumulo 395. 905; -latus 941.
- accurate 1223. 1235. 1236. 1247; -exponere 1235; -congruere 1234; -facere 1234. 1235; -con-gnoscens 537; -congruens 1235; -intelligens 1235; -ratus inquire-re 1235.
- accuratus 1235. 1247; -tum esse
- in-re 1235; -ta cognitio 1247.
- accuro 308. 541; -certatim 308; -impetu 343.
- accusatio 383. 934.
- accusator 383; 935.
- accuso 383. 489. 658. 934.
- acer 229. 488. 498; acrem esse 1083.
- acerbe 165.
- acerbitas 165; -certandi 417.
- acerbus 165. 229; -um esse 518.
- acerra 388. 427. 1264.
- acervus 389 (?) 720. 831. 937.
- acesco 498.
- acetabulum 994.
- acetosa rumex 70.
- accutor 229. 498.
- achates 753. 789.
- acidus 229. 498.
- acies 327. 441. 488. 809. (1210); -oculorum 300; acie certare 440; aciem instruere 768.
- acinae 298. 394.
- acervus 108; -ruber 76; -nos ferre 108.
- accolutus 698.
- acor 498; -rem contrahere 498; in -rem versus 498.
- acquiesco 235. 970.
- acquiro 285. 286. 302. 303. 447. 1160. 1162. 1220. 1221; -labore 440; situs 1221; res -ta 286. 305. 1221.
- acquisitio 304.
- acriter 1207; -agere 518.
- acroterium 1105.
- acta 556.
- actio 383. 1163. 1165; -turpis 394; actionem instituire 383.
- actor 383. 571.
- actuoso 1165; -m esse 1169; -m reddere 1162.
- actus apostolorum 756. 1164.
- aculeus 256. 446. 756; -is perfor-dere 446.
- acuminatum ferramentum 488.
- acuo 327. 483.
- acus 320; acu pingere 283. 1142.
- acutus 327. 488; -m esse 488.
- ad 22. 57. 58. 175. 478. 592. 593. 685. 686. 774. 908. 909. 919. 1097. 1104.
- Adam 799.
- adamas 801.
- adamanteus silex 488.

- adaugeo 906. 1381; -eor 1381.
 adaugescere 226.
 adauco 690. 1323; -me 1326; -ctus
 64. 887. 1326. 1327.
 addisco 143.
 additamentum 906.
 additio 906. 1088.
 addo 905. 906. 1087. 1131. 1172;
 -ditus 906. 1088; -ta pars 906.
 adduco 226. 227. 328. 329. 526.
 546. 547. 907. 1161; -nervum
 914; -nism ad alqd 1361; -cens
 548.
 adeo, -ire precibus 383; -consu-
 lendo 584.
 adeo (adv.) 629. 751. 1009. 1223;
 adeo ut 750.
 adeps (182). 248. 692.
 adhaereo 63. 65. 351. 550. 1227.
 1248. 1323. 1326; -confertim
 1320; -rens G4. 351. 1248; -rere
 facere 50. 425. 768.
 adhaerescio 63. 351. 550. 1019 (?).
 1248.
 adhibeo 1161.
 adhortatio 210. 1152.
 adhortator 210.
 adhortor 210. 515.
 adhuc 630. 777. 1008. 1009. 1073.
 adigo 386. 1161. 1170. 1265; -vi
 608; -ad laborem 448. 988; -
 ad iusjurandum 155; qui vi
 adigit 609.
 adimo 16. 635; -or 618.
 adipiscor 302. 636. 1091; -cens
 305; -cendi studiosus 586.
 aditus 526. 527. 1366. 1373.
 adjectamentum 906.
 adjectio 906.
 adicio 905. 906. 1061. 1131; -ocu-
 lus in alqm 936; adiectus 906.
 ad iudicio 106.
 ad iumentum 315; -o esse 314.
 ad iunctio 427.
 ad iungo 425. 426. 1061. 1171;
 mihi - 551; me - 596. 906.
 1061. 1169. 1323. 1326; adiungor
 1096; ad iunctus 1323. 1327.
 adjuro 155.
 adjutor 314. 315.
 adjuvo 314.
 admetor 404.
 adminiculus 387.
 adminiculum 335. 387; -dorsi
 1103.
 administrator 315.
 administratio 104. 219. 243. 262;
 -onis vices 507; -onem susci-
 pere 104.
 administrator 104. 219; -orem
 constituere 218.
 administro 48. 218. 243; -sacra
 448; -sacramentum altaris 425.
 427.
 admirabilia 667. 1086; -em esse
 667.
 admiratio sui nimia 1052. 1061;
 -one sui tumere 1061; admira-
 tionis esse 667.
 admiror 666; -randus 668; -dum
 censere 667; -nimis 1079.
 admisceo 569. 1086. 1087; -xtus
 1087.
 admisceris 719 (?).
 admitto 225. 337. 401. 435. 636.
 922; -ad litem agendam 911;
 -ad communionem altaris 425;
 -alqd demisso animo 1179;
 -ttor 525; -licentia concessa 523.
 admixto 570.
 admixtum 97. 1223. 1381.
 admoceo 143. 210. 515. 1037.
 1151. 1152.
- admonitio 144. 210. 1037. 1152.
 admonitor 210.
 admonitor 427.
 admoceo 63. 64. 214. 281. 425.
 426. 652; -manum 902.
 adoleo 969. 1018.
 adollescens 109 (?). 138. 160. 664.
 887. 900. 1099; -tem esse 900;
 -tem se praebere 900.
 adulescentia 664. 665. 900. 901.
 1100; -am transigere 267; ad
 -am perducere 900.
 adulescentulus 887.
 adulescentulus 664. 900.
 adoleo 26. 900. 1288.
 adoptio 983.
 adoratio 399; -nis locus 399.
 adorator 399.
 adorior 768. 1003 (?).
 adoro 398. 399; -humiliter 1179;
 -or precibus 1263.
 adto 452.
 adsum 5. 452. 545; -forte rei
 1129; adest alibi; qui adest 6;
 exoptatus ade 227.
 ad iuror 1074. 1079.
 adulter 1042; -ra 160. 1042. 1043.
 adulterinus 94. 190. 213.
 adulterium 114. 1042.
 adulterio 114. 213. 1042.
 adultus 900.
 adumbratio 1257.
 adumbro 258. 259.
 aduncus unguis 1158; -m ferrum
 586.
 adunor 893.
 aduro 68. 277. 279. 566. 927; -or
 85; -stus 683. 927.
 adustio 66. 927.
 advena 614. 693. 694. 1184. 1195.
 1341. 1342; -am esse 1195.
 advenio 545; -peregre 693.
 adventicius 938.
 adventus 227. 547; introitus je-
 junii adventus 362.
 adversarius 394. 428. 455. 1012.
 1261. 1327. 1328.
 adversitas 519.
 adversor 428. 453. 1327.
 adversus (adj.) 216. 788. 1020.
 1328; in -um 702; ex -rso
 462. 702. 703. 1210. 1390; ex
 -o procedere 461; ex -o esse
 702; ex -o situs 702; adver-
 sum esse 518; res adversae 681.
 789; casus -us 928.
 adversus, adversum 57. 58. 462.
 703. 1104.
 advertio 214. 652; -animum 702;
 me - 215; -or 215.
 advigilo 571.
 advocatus 563. 1251.
 advoco 1301.
 advolvo 838.
 adytm 257. 1103.
 aedes 535. 1273; -concomeratae
 418.
 aedicular 535. 615.
 aedificatio 111. 680.
 aedificator 111. 680.
 aedificium 111. 680.
 aedificio 110. 680; -catus 111.
 aeger 73. 1125; -animi 568; ae-
 grum reddere 787; aegrum animi
 esse 126. 567; -vulnere 1262.
 aegre 1021. 1272; -ferre 73. 123.
 471.
 aegritudo 74. 123; -dinem afferre
 72. 568.
 aegrotatio 1125.
 aegrotio 72. 1124; -ans 1125.
 aegrotus 73; -m esse 1122. 1124;
- m reddere 1125; -m se simu-
 lare 1125.
 aelurus 1086.
 aemulatio 445; ad -nem incitare
 445; -e efflorescere 1052; muta-
 -e certare 417.
 aemulor 172. 173. 416. 417. 445.
 783.
 aemulus 446.
 aeneus 504.
 aenigma 174. 175. 476; -ata pro-
 ponere 172. 173.
 aeon 951.
 aequabilem esse 797. 966.
 aequabiliter 966. 967.
 aequalis 539. 797. 967. 1061; -em
 esse 797. 962. 966. 1061; -em
 reddere 966. 967; -em fieri 966;
 -e esse inter se 173.
 aequalitas 797. 967.
 aequaliter 966. 967.
 aequinoctium 1433.
 aequiparatio 967.
 aequiparor 171. 172. 173. 282. 797.
 966. 967.
 aequitas 291.
 aequo 966. 1078. 1308; -viam
 1308; -ans 967.
 aequis 290; -m esse 289. 966.
 1078; -m est 1078; -a res 1432.
 aer 708. 795. 1030.
 aera 556. 956.
 aeramentum 504.
 aerarius; faber - 631; ars - a 631;
 fabrica - a 631.
 aerarium 535.
 aerius 708. 795.
 aeruginosus 1038.
 aerugo 1038; -ine obduci 1038.
 aerumna 74. 87. 123. 342. 591.
 1272; -m afferre 87; -m eubire
 1273; -is premi, affigi 72. 590;
 -is laborare 342.
 aerumnosus 73. 87. 591; -a con-
 ditio 74; -m esse 87.
 aes 504. 633. 1274; -album, co-
 rinthium 504; -alienum 1011.
 aestas 130. 741. 1314; -tem transi-
 gere 130.
 aestimatio 92. 224. 1082.
 aestimo 91. 282. 548. 576. 1360.
 1361; -nihil 189; -pluris 540;
 -magni 845. 846; aestimatus
 magni 846. 847; res aestimata
 1362.
 aestivo 130.
 aestivus 131. 1314.
 aestuo 706. 1339; -ans 28. 1339.
 aestus 28. 85. 285. 927. 1151. 1339;
 -irae 78. 209; -m remittere
 706; -u incallescere 28; -u con-
 sumtum esse 18.
 aetas 889. 1041. 1045. 1124; -ju-
 sta 976; -senilis 278; -pro-
 vectior 29; -nati minoris 664;
 -tis incrementum 27. 28; -te
 confici 278; -provectus 26. 27;
 -provectum esse 26; homines
 eadem aetate degentes 889.
 aeternitas 464. 926. 951. 952.
 aeternus 951. 952; ab aeterno
 951; in aeternum 951. 1035.
 1036.
 aether 795.
 aetherius 795.
 Aethiops 1259; -es 1188. 1189.
 1418; -ia, -icus 1188. 1189. 1418.
 aevum 951. 1041.
 affabilitas; -ate allicere 1350.
 affectio 74.
 affecto 39 (?).
 afferro 226. 227. 425. 526. 546.
 907; -ens 227.
- afflicto 282. 297. 1161.
 affligo 50. 564. 1227. 1323; clavis
 -442. 446; -xus 50. 351. 446.
 748. 1248; -m esse 63. 351.
 747. 1248.
 affinis 77. 426. 765; -es 1043.
 affinitas 77; -em contrahere, -e
 conjugii 77.
 affirmo, teste invocato 337.
 afflatus 713.
 afflicto 1240.
 afflicto 74. 247. 342. 470. 643.
 681. 789. 868. 1272; -gravis
 1304; -nibus vexari 643; in -em
 inducere 643.
 afflictor 248.
 affligo 72. 247. 342. 568. 680. 681.
 787. 1239. 1273; -gravior 1303.
 1304; -gor 1125; -tus 73. 553.
 568. 681. 1239; conditio afflicti
 554.
 afflio 712.
 affluo 892; -ens 558.
 affluentia rerum bonarum 1082.
 affricus 40. 791.
 agape 176. 1033. 1359.
 ager 20. 96. 217. 949. 1023. 1153;
 -ri 493. 1203; -rum colere 448;
 in -ros exire 948; -efferre
 949; per -s deambulare 948;
 - diffundi 949.
 aggero, -rara 1177.
 agglutinatio 64. 1227.
 agglutino 50. 64. 1227. 1248; -tus
 1248.
 aggravo 1078.
 aggredior 426. 768. 941; -bello
 1281; aggredi auctere 1134.
 aggreo, confertim 1320.
 agri 866.
 agitato 13. 116. 412. 884. 1151;
 -vehemens 1077.
 agitator 12.
 agito 12. 116. 632. 634. 681. 682.
 791. 861. 884. 1150; -tus 884.
 agmen 346. 599. 1007; -primum
 1390; -extremum 860; -clau-
 dere 860.
 agna 543. 1243.
 agnatus 765.
 agnoscibilis 731.
 agnosco 729. 730. 997.
 agnus 95. 543. 802. 803. 1243.
 ago 632. 681. 682. 1159. 1160.
 1161. 1162; iure - 1365; flando
 - 712; radices - 511. 512; pa-
 stum - 949; ad -ndum impel-
 lere 1162; sentiendi agendique
 ratio 114; agendi ratio 1163.
 1165. 1188. 1373; res agenda
 1164. 1166; res acta 1164; age,
 agite 675. 791. 882.
 agona 1201.
 agonista 1200.
 agrestis 96. 1202; herba - 555.
 agriola 86. 96. 1165. 1167; opus
 -ae 448.
 agricultura 1166.
 ah 716. 1069.
 aha 772.
 ahenum 1254.
 ala 110. 858; corporis humani 668.
 alabaster 501. 719.
 alabastrites 1392.
 alacer 644. 1365; -crem esse 644;
 -criorem reddere 572. 1244.
 alacritas 82. 644. 1350.
 alacriter 1350.
 alapa 1321; -m ducere 1321; -
 percuti 1321.
 alatus; -um facere 343.
 albeo 1306.
 albesco 1307.

- albicans 1307.
 albidus 1307.
 albitudo 1307.
 albo 1307.
 albumen 455.
 albus 1307; -m esse 1306; -m facere 1307.
 alea; in -m dare 596; ludus -ae 1175; -à ludens 419.
 ales 1002.
 algeo 423.
 algor 424.
 alias 481; alias — alias 1197.
 alibi 531.
 alibici 481. 920.
 alienatio mentis 1251.
 alienigena 667. 1043. 1342.
 alieno 667; — mentem 1055; -or mente 269. 1055; -atus 269. 946; — mente 1003.
 alienus 272. 531. 667. 668. 946; -m censere 667; -m fieri 667; -m se praebere 667; -na loqui 1055; — na ad se rapere 682; — am speciem induere 1139.
 alimentum 393. 394; — ori inditum 1186; — in os indere 1186.
 aliorum 531.
 aliquamdiu 1041.
 aliquando 197. 482. 1197. 1198; si quando 724.
 aliquantulum 97. 98. 622. 665.
 aliquatenus 98.
 aliquis 187. 188. 193. 359. 481. 482. 520. 722; -d 691.
 aliquo 630.
 aliquot 193. 405. 665.
 aliquoties 406.
 alius 531.
 alius 531. 668. 722. 766. 821; alius — alius 481. 1030. 1033. 1054; -m fieri 531; quivis alius 539.
 allévo; -or 410.
 allido 49. 1203; — terrae 705. 1320.
 alligo 474. 747. 1325; -atus 748.
 allino 934.
 allium 584. 569.
 alluor 655. 689. 960.
 alo 26. 393. 1193; lacte — 939; — capillum 137. 512.
 aloé 954. 1001. 1016.
 alpha 721.
 alphabetum 1. 1378.
 altare 15. 257. 560. 1221; -i communicare 366; sacramentum -is administrare 425. 465; ad communionem -is accedere 425; ad sacramentum altaris admittere 425.
 alter 129. 520. 531. 540. 722. 766. 821. 866. 867. 1131. 1132; pars altera — altera 712; unus — alter 1028. 1054. 1057.
 altercatio 51. 825. 912. 1183.
 altercator 826. 1183.
 altercor 51. 370. 585. 825. 895. 911. 920. 1183.
 alternatim 507.
 alternatio 507; — canendi 154.
 alterno 506. 507.
 alternum, cantus 154; -is vicibus agere 606; -is vicibus mutare 507.
 althaea 70. 876.
 altitudo 1193; -e 1193; pecus — 182.
 altitudo 56. 58. 220. 238. 454.
 673. 956. 1202; in -em efferre 220.
 altivolus 220.
 altor 138. 394. 727. 754.
 altrix 394. 727.
 altus 56. 59. 220. 454. 674. 956. 987; -um 956; -um facere 673; -m esse 54. 55. 238. 672; in -m tollere 55. 220. 673; in -m trahere 220; -a voce 987; altius penetrare 956; se altius demittere 956.
 alumnus 137. 143. 887. 1100.
 aluta 169.
 alveare 155. 477; -rium 155.
 alveus 634. 835. 893.
 alvus 138; -m exonerare 506. 1144.
 amanter 1359.
 amare 165.
 amareoco 165.
 amaritudo 165.
 amaritudo 78. 165.
 amarus 165; herba -a 1016; -m esse 165; -m reddere 165.
 amasius 160. 1359.
 amator 160. 1359.
 amatric 160.
 amabages 474. 857. 1182.
 ambarum 957.
 amicus, animo 711. 884; -m esse animo 710. 884.
 amio 385. 892. 893. 999.
 ambitio 1052.
 ambitus 115. 221. 1000. 1001.
 ambo 820.
 ambulacrum 114.
 ambulatio 114. 386.
 ambulo 113. 114. 385; -ans 386.
 ambugro 85. 279.
 ambugro 738.
 amens 761. 1008; -tem esse 760; -tem reddere 760.
 amentia 761. 992.
 amethystus 733.
 amio 282. 283; me — 941. 965. 1024; actio -endi 941; -ctus 1024.
 amicitia 766. 1359; -m conciliare 965. 1359; -m jungere 965; -m colere 766. 965; -m appetere 159; foedus -ae facere 766. 1359; -à junctum esse 965.
 amictus 283. 941. 1024. 1025.
 amiculum 477 (?). 876. 1024. 1215.
 amicus 21. 323 (?). 371. 539. 627. 732. 765. 821. 866. 965. 1359; -ci 766; -ca 766.
 amissio 1251.
 amitto 620. 1205. 1206; -ssus 1206. 1250; -ssum esse 620.
 amnis 568. (759). 1344.
 amo (103). 1357. 1358; -ans 1359. 1360; -atus 1359.
 amodo 1073.
 amoenitas 1082.
 amoenus 118. 800. 1369.
 amolior 349. 762. 1340.
 amolito 763. 947.
 amomum 756.
 amor 1358. 1359; — ardens 445; — tenerior 292; — sui ipsius 1061; — rem conciliare 1358. 1359; — rem habere inter se 1358; — rem fratrum colere 766; — res jungere 159; — ribus mutuis fri 159. 1358; — re incendere 1359; — incendi 103; — ad -res jungendos adducere 1359; — res meretricii 160.
 amotio 350. 391.
 amoveo 272. 349. 412. 762. 763. 931. 1144. 1341; — purgando 699; — longe 673; — me 531; — me desperando 940; — vens 350; procul -vens 273; amotus 763. 932.
 amphora 602. 993 (?). 1265.
 amplexor 99. 100. 351. 1290. 1338.
 amplexor 63. 99. 100.
 amplexus 100; -u teneri 99. 100.
 ampliatio 274.
 amplificator 274.
 amplifico 986. 1381; — laudes alcis 357.
 amplio 273.
 amplitudo 274. 403. 850. 987.
 amplius 273. 403. 846; -m esse 273; -m facere 402; -m spatium 274. 403; — amplius 777. 823. 906. 1009. 1381; non amplius 777. 1072. 1131.
 ampulla 50. 424. 1149.
 amputatio 185. 1150.
 amputo 184. 415. 913. 914. 1140. 1149. 1150; -atus 185. 914; is qui capita amputat 395.
 amuletum 837.
 amussus; ad -im 1223.
 amygdala 839.
 amygdalum 839.
 amygdalus arbor 54. 398. 839. 876.
 an 1. 160. 629. 726. 780. 789; an forte 1075; annon 781. 790.
 anachoreta 497. 498. 1145. 1342; vita -ae 498; -am fieri 1145.
 anagostus 657. 780.
 analogia 174. 224.
 anaphora 467. 786. 993.
 anathema 427. 940. 951; -ate prohibere 83.
 anathema 527.
 anathematismus 940.
 anathematizo 83. 939. 940. 950.
 anceps 809. 821.
 ancilla 733. 887.
 ancora 31. 280; -m jacere 282.
 androgynus 1374.
 anethum 325.
 anfractus 1001.
 angaria 1164; ad -as cogere 988.
 angelus 48; -li 709; -lorum ordo 287. 609.
 ango 604. 632.
 angor 108.
 anguis 743.
 angularis 1432; — lapis 792.
 angulus 792.
 angustiae 74. 456. 643. 681. 1021. 1240. 1280. 1305; -iis premi 1239; -is pressus 73. 681. 1239. 1280; in -as redigere 680. 681. 1239. 1280. 1304.
 angustus 1280.
 angustus 456. 1280. 1305; — locus 456. 1280; — ius spatium 1173; —m esse 1239. 1280. 1304; -m facere 1280.
 anhelio 706.
 anima 707. 708; —m recipere 706; ad -m pertinens 708.
 animadvertio 1152.
 animadvertor 297. 536. 728. 729. 893. 996. 997. 1246; — in alqm 510.
 animal 386. 743.
 animalis 387. 708.
 animans 707. 709.
 animatus 706. 707.
 animosus 561. 706; -m esse 1083.
 animus 42. 579. 707. 709 (1204); -m advertere 702; -m inducere 578. 1231; -m intendere 121; -m addere 1291; -os facere 1232; in -o habere 199. 578; cum -o statueri 1231; -o stare 1131; ex -o suo producere 1383; -o bono esse 1232; in -o alqs 593; -us sui compos 579.
 annales 556.
 annexo 64. 747.
 annexus 64.
 annicus 956.
 annitor 335. 541; -ti facere 335.
 anniversarius 529.
 annona 260. 782; -nae penuria 984.
 annotinus 834; — num esse 834.
 annuero 91. 576; — stus 577.
 annunciatio 1064; — laeta 509.
 annunciator 1065.
 annuncio 337. 362. 484. 689. 1063. 1064; — laeta 509. 1063; — claus laeta 1064.
 annuo 235. 434. 716; — ere facere 484.
 annus 834. 955; — praesens 590.
 annuus 956.
 anonymus 340.
 anquiro 584.
 ansa 384. 769. 1227. 1331; -m quaerere 858.
 ansula 163. 845.
 antagonista 428.
 ante 460. 461. 462. 463. 464. 540. 774. 1209.
 antea 461. 462. 463. 464; — fecisse 461.
 antecedo 460. 540.
 antecessio 464.
 antecessor 1390.
 anteo 460.
 antehabeo 540.
 antehac 463. 567.
 antelucanus; — is horis facere 52.
 antenna 242. (619?).
 antepono 540. 1430; — cibum 425.
 anterior, pars 295. 462. 1210. 1390. 1429; a parte -re 462. 1390.
 antequam 463. 773.
 antevideo 460. 1012.
 antevero 460. 461. 540.
 anthropophagi 490.
 antichristus 1427.
 anticus; a parte -a 775. 1390; pars -a 461.
 antidiomarianitas 780.
 antipole 217. 530. 805.
 antiphona; -m cantare 895; -nae 896.
 antiquitas 463. 567.
 antiquus 463. 491. 567; -m tempus 991; -a tempora 566.
 antiquo 491.
 antistes 287. 406. 454; munus -iis 295.
 antitypus 300.
 antia 863.
 antrum 526. (1262?).
 annulus 68. 163. 624. 808. 914. 993. 1131. 1283. 1331; — signatorum 603. 989; — naribus bestiarum alligatus 1039; — ex cornu bubali 1148.
 anus 708.
 anus 745. 756.
 anxie, dubitare 1208.
 anxius 120; -m esse 567.
 aper 88. 109. 1342.
 aperio 393. 414. 477. 647. 832. 1364; me — 298. 1354; late — 273; os — 513; — iens 1366; — rtus 293. 400. 833. 1137. 1365; — rtus occlus 644; — m esse 997; — m facere 1137; — a ratio 1138; in -o 422.
 aperte 833. 1137. 1138; — loqui, agere 1137.
 apertio 402. 833. 1366.
 apertor 1366.
 apertura 648. 833.
 apex 428. 430. 851; vid. litera.

- apis 631; — *terrestris* 1313; -ium
 fetus 1027.
 apium 325.
 apocalypsis 758.
 apographum 300. 954.
 apologia 912.
 Apollo 805.
 apoplexia 932 (?).
 apostasia 825. 954; ad -m indu-
 cere 824.
 apostata 273. 826. 954; -m fieri
 824.
 apostolus 48. 115.
 apostolicus 115.
 apotheca 654. 1067.
 apparatus 283. 675.
 appareo 297. 298. 730. 833. 996.
 997. 1246. 1311; — ut spectrum
 183.
 apparitio 183. 239. 240. 299.
 apparitor 925.
 apparo 1080. 1160. 1162.
 appellatio 1302.
 appello, -ere in portum 280. 282.
 appello, -are 340. 484. 1301; 1040.
 1220.
 appendix 907.
 appendo 1078; -i *lubere* 1079.
 appetitus 586. 1362. 1369; -u af-
 ficere 1368.
 appeto 545. 1360. 1368. 1369;
 - bona aliena 353; -ens 586;
 -ere *facere* 547.
 appingo; *appactum esse* 1227.
 applico 261. 282. 304; — me 63.
 425. 596. (1019 ?). 1338.
 appono 652; — cibum 249. 425.
 apprehendo 162. 767. 768. 1290.
 apprehensio 769.
 apprehensor 769.
 apprimo 1019; me — 1239.
 approbatio 401. 1362.
 approbo 589. 602. 636; -atus 589.
 appropero 541. 1207.
 appropinquo 427.
 appropinquo 63. 425. 426; -are
 facere 425. 426. 547.
 apto 335. 1096; — secando 476.
 aptus 253. 515. 1320; -m esse
 514. 1078; -m facere 1079;
 apte *sertus* 177.
 apud 57. 58. 175. 478. 592. 593.
 aqua 212; — residua *limosa* 316;
 -s colligere 975; -à obruere
 400; -à *carens* 706; -à inter-
 cute *laborare* 438; locus ubi
 aqua *continetur* 354.
 aqueductus 893.
 aquarius 1082; -m 354. 366.
 aquatilis 212.
 aquator 114. 460.
 aquila 641; — marina 720; -lis
 similem fieri 641.
 aquilo 180. 1106.
 arabilis, campus 1153.
 Arabs 964; -icus 964; -bia 964.
 aranea 245; -eum *textum* 245.
 aratio 86.
 arator 86; — bos 530.
 aratrum 86. 972.
 arbor 589. 963.
 arbitrium 236. 524; -a *funeris*
 265. 1178; -o *traditus* 524; -o
commisum habere 737.
 arbor 994. 1025. 1026; densa
 -rum 994; rem fieri 1026.
 arbuscula 1025.
 arca 270. 271. 352. 387. 419. 560.
 711. 752. 1067; — *elemosyna-*
 rum 935.
 arcanus 181. 385. 600. 601. 849
 875; -um 181. 601. 1136.
 arceo 261. 819. 876. 1329; -ens
 820.
 arcesso 636; — *vocando* 1301.
 archangelus 27. 48.
 archetypum 754.
 archidiaconus 27. 295. 1126.
 archiepiscopus 806. 1253. 1254.
 archimandrita 741.
 archipresbyter 295. 433. 814.
 architectura 680. 871.
 architectus 27. 111. 680. 1274.
 arcte habere 1280; — *complexi*
 1212; — *conjugere* 1227; — *con-*
junctus 1227.
 arcto 1280.
 arctus 456. 680. 1305; -a *via*
 456.
 arcus 415. 433. 434. 455; -m *tendere*
 179. 434.
 ardea 8. 745.
 ardeo 28. 603. 650. 683. 926; -ens
 202. 683. 927. 1255; -ere *ira*
 208; — *doloribus* 72.
 ardesco 683.
 ardeor 28. 85. 279. 285. 683. 927.
 1307.
 ardeus 850. 1020. 1239. 1291. 1351;
 -m esse 1019. 1288; -m *putare*
 1020.
 area 782. 873. 1000. 1023. 1024.
 1156.
 arefacio 66. 1071; -actus 85.
 arena 606. 1024.
 areo 85.
 areoso 993. 1071.
 argentarius 890.
 argenteus 502; numus — 502.
 argentifex 631.
 argentum 501. 696.
 argilla 167. 1279.
 argumentatio 537.
 argumentum 338. 537. 657. 733.
 1037. 1247; -tia *efficere* 547.
 arguo 1037; *mendaci* — 94. 824.
 825; *vitii* — 844.
 argutiae 1037 (?).
 argutor 1037.
 argutus 1246.
 ariditas 1027. 1071.
 aridus 649. 984. 1071; — locus
 1272; -m esse 984. 1071; -m
 reddere 984. 1270.
 arica 71. 89. 499. 543. 722. 939.
 1101.
 arista 939.
 arista 957. 428.
 arithmeticus 92; -ca 92; nota -a
 769.
 arma 675. 871. 883; — *induere*
 883; -is *instrui* 282; -is *in-*
struere 283; -is *indui* 883.
 armamentaria 675.
 armamentarium 654.
 armarium 270. 1067.
 armatura 883. 884.
 armatum 25. 311. 530.
 armiger 1298.
 armilla 914. 1130.
 armo 283. 883; -atus 283. 884;
 -m esse 282.
 armus 799. 805. 1047.
 aro 86. (420 ?).
 aroma 810; -ta *condire* 1307; -ti-
 bus *conditus* 1308.
 aromaticus calamus 473.
 arreo 1084.
 artha 742; — *sponsalitia* 1370.
 arrhabo 742.
 arrideo 234. 831.
 arripio 141; vi — 608; *aride* —
dentibus 416.
 arrodo 1150; -or *tineis* 443.
 arrogans 596. 986. 1052; -tem
 reddere 986.
 arrogantia 234. 988. 1061.
 arrogo 596.
 ars 871. 1143. 1163. 1230; — *ae-*
raria 631; — mala 195; — *ma-*
gica 1186; *arte conficere* 871;
 -te *confectus* 195. 871; -tem
adhibere 195. 872. 1228; -tibus
malis utis 213; -tibus *circum-*
venire 1228.
 artaba 745. 746.
 artemon 245.
 articulus 61 (1338 ?).
 artilex 871 (1348 ?).
 artificiosus 871.
 artificiosus 871.
 artificium 871. 872. 1163. 1228.
 1230; — *excogitare* 195. 1228.
 artus 61.
 arundinetum 574.
 arundo 339. 494. 506. 574.
 arvus; terra -a 1153; arvam 949.
 1153.
 arx 414. 473. 535. 993. 1283. 1300.
 as 749. 1274.
 ascendo 968.
 ascensio 969; -nis *festum* 288.
 529. 969.
 ascensor 969.
 ascensus 639. 969.
 ascisia; -i *deditum esse* 1326.
 asceta 1201.
 asceticus 1326.
 ascia 135. 894. 1203.
 ascio 1274; — *atus* 1274.
 asciscio 225; — *or* 525; — *endum*
curare 526.
 ascribo 1267; -ptus 1268.
 asellus 994.
 asinus 802; -i *pullus* 994.
 aspalatus 753.
 aspectus 299. 702. 1209.
 asper 331. 1020. 1095. 1211; —
 locus 900; *quidquid -um est*
 520; -m esse 122. 331. 518.
 1095.
 aspere *fractare* 247. 518; — *se ge-*
re 1020.
 aspergillum 306. 642. 677.
 aspergo 642. 677. 1218; — *ma-*
cula 671; -sus 642. 677.
 asperitas 332. 519. 1021.
 aspernatio 190.
 aspernor 11. 189. 272. 759.
 aspersio 677.
 asphaltus 753.
 aspicio 296. 701. 702; — *invicem*
 298.
 aspis 743.
 aspuo 573. 898.
 assarius 1274.
 assatio 1227.
 assecla 695. 1100.
 assensus 236. 598; -u suo *com-*
probare 235.
 assentio 235. 337. 597. 922.
 assequor 65. 302. 304. 546. 547.
 1091. 1227; — *scrutando* 1367;
se assequendum praebere 302.
 304; *assequi facere* 547; -cutus
 547.
 asser 53. 1256.
 asservo 978. 979; -atus 979; locus
 ubi *quid -tur* 459.
 assideo 1326.
 assiduo 915. 1232; — *incumbere*
 921; — *occupatum esse* 660; —
intentus 915.
 assiduus 170. 915. 1036. 1326.
 1327; — *um esse* 915. 1326.
 assignator 1097.
 assigno 877. 1267. 1366; — *pos-*

sessionem 897; -atus 1097; -tum
 1097; portio -ta 897; statio —
 -ta 976.
 assilio 169. 343. 450.
 assimilo 171. 172. 173; -atus 176;
 -nda res 1432.
 assis 325. 1256.
 assisto 452.
 asso 1226. 1262; -atus 1226.
 associio 551.
 assuefacio 35.
 assueco 361; -tus 96; -tum esse 35.
 assuetudo 86.
 assula 270. 346. 1274.
 assumo 636. 637; -or 968.
 assumptio 638. 969. 1341.
 aseno 1224; -tum 1224.
 assuro 637.
 assum 1229. 474. 747. 1017. 1290;
 -ctus *vinculus* 748.
 astrolabum 742. 749.
 astrologia 92. 397.
 astrologus 93. 299. 397. 865. 1343.
 1153.
 astronomia 92. 1230.
 astronomicus; -ca *tabula* 1065.
 astronomus 93. 865. 1343.
 astrum 733. 865.
 astute agere 213.
 astutia 213. 1230; — *malitiosa*
 1143.
 astutus 214; -m esse 1228.
 asyllum 139. 383. 1301; -o esse
 1300; in — *um confugere* 1300.
 at 496. 718. 1121.
 atavus 727.
 ater 1259.
 athleta 1200. 1201.
 -atim 482.
 atque 880.
 atramentum 75. 212. 411.
 atrium 1023. 1174.
 atrox 754.
 aithalia vestis 1108.
 atlagen 1093 (?).
 atlagen 466.
 atlellabus 669.
 attendo 298. 336. 571. 914. 978.
 979. 996. 1246. 1324; — *animum*
 43. 702; -tus 305. 572. 644.
 979. 981. 1262; -tum esse 644.
 1136.
 attente *auscultare* 1324.
 attentio 44. 644. 980.
 attentus 1132; -atum esse 470.
 attoro 1150; -or *su* 491.
 attineo; *quod -et ad* 24. 537.
 686. 775. 1030.
 attingo 52. 426. 546. 768. 1159.
 1203; — *jaculando* 16. 17. 302;
 -or 303; -ere *facere* 547; -ere
esse invicem facere 304; -gens
 547; -ctus 52.
 attollo 55. 636. 638; — *oculos,*
animum 457.
 attonitus 571. 1117; -m esse 1119.
 attono 494.
 attrahio 329.
 attraho 328. 329. 1427; -ctus 329.
 attractio 1159.
 attrahio 1158. 1159.
 attribuo 652. 877; — *metiendo*
 404; -or 1061.
 au 1069.
 auceps 676.
 auctor 529. 557. 754. 857. 888. 1040.
 1094. 1165. 1268. 1384; — *hi-*
storiarum 1065; -ore *aliquo* 537.
 auctoritas 151. 222. 233. 524. 1040.
 1041. 1209; -atem *sibi sumere*
 263; -te *valere* 294. 523; -te
 aucteri 233; -te *ornatum esse*
 737; -te *praeditus* 233. 495;

- te alcjs 340. 451; -te alcjs uti 1040.
- auctumnalis 1314.
- auctumnus (131?) 570. 1314.
- aucupor 128. 676.
- audacia 561. 596. 1134. 1232; -m addere 1291; -ae obnoxiosus esse 1134; -ae obnoxiosus 1232.
- audacter 1134.
- audax 596. 1036. 1232; -cem se praebere 561; -cem esse 1134; -cem reddere 1134.
- audeo 596. 1134. 1231.
- audio 336. 337. 338. 1261. 1324; -difficuler — 1116; non — 1270; -diens 338. 664; -jendi difficultas 1116; -itus 338; -ta res 338.
- audientia; -m facere 337.
- auditor 339. 1325.
- auditorium 339.
- auditus 336. 339; -u praeditum esse 336.
- aufero 16. 141. 162. 163. 349. 390. 391. 635. 636. 637. 762. 763. 907. 1144. 1145; 1146; — furto 334; — purgandus 699; — rae 162. 308. 1083; — mecum 153.
- augugio 162. 620. 713. 915. 1198.
- augeo 532. 533. 906. 985; -eor 55. 149. 906. 985; -eor opibus, -pustate 403; auctus 906.
- augesco 26. 849. 906. 1380.
- augmentum 907.
- augur 397. 433. 1245.
- augurium 397. 432.
- auguro 1245.
- auguror 169. 397. 432. 1245.
- auguste 1154.
- augustus 1154; -issimus 140.
- Augustus 687. 688.
- aula 842. 1000. 1023.
- aulaeum 41. 875. 1024. 1238.
- aura 708. 795; — frigidula 1130.
- areus 898; numus — 1092. 1115; numerus — 1225.
- auricula 851.
- aurifer (758). 898.
- aurifex 631.
- auris 791; -em praebere 922. 1324; -es dare 336; ad -es pervenire 337; -ium sensus 339.
- aurora 1184.
- aurum 696. 898; vestes -o intexta 1108.
- auscultator 339. 1325.
- ausculto 336. 1261. 1324.
- auspex 1245.
- auspicius; -a captare 1245; sub -iis 57. 798.
- auster 334. 556. 791.
- austere contrahere vultum 474.
- ansterus 1020.
- australis 791; plaga — 334. 556. 791. 1070. 1092; plaga — Palaestinae 692.
- aut 725. 726. 781. 789; aut — aut 786. 781.
- autem 321. 496. 629. 881.
- auxaria 791.
- auxiliaris 315.
- auxiliatio 315.
- auxiliator 314.
- auxilior 314.
- auxilium 314. 315; -o 479; -o tutari 314; -o vocare 314; — uti 314; — nm nancisci 314.
- avare invadere 1240.
- avaritia 237. 459. 713. 1014. 1120.
- avarus 237. 458. 1014. 1120. 1240; -m esse 236. 458. 1120.
- ave 492; ave dicere 484. 492.
- avello 159. 162. 270. 645; -ere facere 697.
- aversatio 834.
- aversio 216.
- aversor 11. 471. 667. 819. 1260.
- averto 214. 272. 349. 421. 544. 617. 819. 1144. 1169. 1212; me — 215; — ab inhonesto 676; — oculus 995; — a fide 824; -tor 215; -tens 350; — s 216; — sum esse 667.
- avia 727.
- aviditas 237.
- avidus 237; -m esse 236.
- avis 1002; -ium pulli 1354.
- avoco 214. 617.
- avolo 343.
- avus 727.
- axilla 110. 668.
- axis 799. 866.
- azymus 679; -a 679; festum -morum 1257.
-
- bacca 108; — rubra 76; -as ferre 108.
- bacillum 516.
- baculus 318. 434. 516; -o inniti 318.
- bajulator 120.
- bajulatoria sella 1298.
- bajulo 119. 378. 1297.
- bajulus 114. 120. 1298.
- balaena 991.
- balbus 46. 60.
- balbutio 46. 59; -iens 1310.
- balista 195. 937.
- balneum 489. 535. 625.
- balsaminum unguentum 1028.
- balsamum 319. 487. 509.
- baptismus 836. 1218.
- baptista 1218. 1219.
- baptisterium 1218.
- baptizator 1218.
- baptizo 1217. 1218; -atus 1218.
- barathrum 415.
- barba 1264.
- barbare loqui 1055.
- barbarus 96. 503. 1003.
- basis 381. 455. 654. 873. 935. 957.
- batillum 384. 388.
- beate vivere 1080.
- beatificatio 549.
- beatitudo 549.
- beatus 505. 549; -m facere, esse, fieri, praedicare 548.
- Behar 487.
- bellator 441. 520. 1282; equi -res 170.
- belle se habere 1244.
- bellicosus 441. 1282.
- bellicus, hostis 441; -a excursio 169; -um 732.
- bello 1281.
- bellum 441. 1282; — facere 1282; — inferre 1281; — consecrare 959; — gerere 440. 1281. 1282; ad -ire 1281; ad -impellere 440; qui -infert 1283; -i comparatio 327; -o distractus 1282.
- bellua 743; — marina 991.
- belluinus 386. 387.
- bene 97. 254. 291. 716. 801; — se habere 251. 1244; — agere, perficere 251; — facere 252. 254; — esse aliquid 253; — vivere 797. 1080.
- beneficio 504. 505. 786. 1111; — matrimonio 904; -ctus 505; — um 1111.
- beneficium 505. 506. 1111; -nem petere, accipere 505; -ne consecrare 504. 505.
- beneficium 228. 252.
- benefactor 515.
- beneficentia 228. 611. 1312.
- beneficium 253. 515. 1068. 1317; — retribuere 1067; -o officere 252. 1067; -is affici 1317; -a exhibere 1316; -i loco petere 514; potestas -i loco et gratia oblata 787; -o affectus 1068. 1317.
- beneficus 1359.
- beneficium 255. 236.
- benevole 1358. 1359.
- benefolentia 253. 611. 937. 1362; — sibi conciliare 1358.
- benefolens 253. 938.
- benigne facere 252. 1081.
- benignitas 229. 1317.
- benignus 253. 610. 938; -m esse 611.
- beo 1349.
- Berial 507.
- beryllus 487. 501.
- bestia 386. 743; se -ae assimilare 386.
- bestialis 386. 387; voluptatibus -bus indulgere 386.
- beta 70.
- bibax 366. 379.
- biblia, libri biblici 1269.
- bibliotheca 535. 1268.
- bibo 240. 365. 366; largius — 307; -tum dare 365; locus -di 366.
- bicornis 428.
- biduum 373.
- bifarium 774. 820. 867; — dividere 710.
- bifidus 269. 711.
- biga 1327.
- bigamia 903.
- bilanx 211. 1082; examen -cis 63.
- bini 482. 821.
- bigipalium 841.
- bigipartit 710; -itus 821.
- bigipennis 415. 894. 1100.
- bis 867.
- bisulcus 269. 270.
- bitumen 753.
- bivium 1012.
- blaesus 60. 1310.
- blandimentum; -tis uti 1073; -tis permulcere 1074.
- blandior 1073. 1074.
- blanditia; mutuas inter se -as admittere 678.
- blasphemator 1330.
- blasphemia 1330.
- blasphemo 1330.
- blasphemus 1330.
- blatera 38. 1055.
- blatua 443. 1337.
- bombarda 713.
- bombus 646.
- bombycia 470.
- bombyx 470.
- bonitas 228. 251. 608. 610. 611.
- bonus 235. 252. 253. 505. 610. 801. 1313; -m esse 251. 611. 1078; -m reddere 251; -m declarare 252; -m videri 251; -o animo esse 736. 1232; -am vitam praebere 1081; bonum 253. 254. 506. 610; bona 253. 675. 1167. 1221. 1317; bona bello consumptorum 1271; vid. melior, optimum.
- boreas 180.
- bos 25. 530. 721.
- botrys (356?) 378; — palmas 14.
- bracia 375.
- brachiale 914. 1130.
- brachium 798. 799. 838. 1047; -a candelabri 1019.
- bractea 325. 472. 473.
- brathy 504.
- brevarium 1211.
- brevis 426. 622. 623. 665; -m esse 425. 623; -viorem fieri 425. 623; -viorem reddere 623; -vi 622. 1072.
- brevitas 623.
- breviter 629.
- bruchus 669. 1132.
- brutus 386; -m 386; -tis similem fieri 386.
- bulbalis 84. 569. 1148.
- bucca; -s deglutire 1374; -s mendicare 1375.
- buccella 1252. 1374; -a os implere 1374; -as in os indere 1374.
- buccellatum 1252.
- bucerus Abyssinicus 1176.
- bucina 428. 530. 1224; — minor 1176; cantus -ae 1224.
- bucinator 1224.
- bucino 712. 1224.
- bulbus 545.
- bulba 813 (?).
- bullicio 1339; -ens 1339.
- bullitus 1339.
- bulbo 706.
- bura 1132.
- butyrum 38. 438. 981; — elicere 98.
- buxus 1252.
- byssinus 610.
- byssus 147. 264. 510.
-
- cadus 435.
- cachinatio 1355.
- cachinnus; in -os effundi 1355.
- caco 842.
- cacodaemon 1177.
- cacumen 59. 295.
- cadaver 204. 268. 542. 1201; — fieri 542; -ri similem fieri 542.
- caelo 901. 930. 931. 1114. 1129; — in aliquid 303; — i. e. mori 203; — causa 205; — ens 932.
- caducus 19. 582. 1293; -m esse 1293.
- cadus 361.
- caecitas 995. 996. 1257.
- caecus 645. 995. 996; -m esse 995. 1257; -m reddere 995; se -m simulare 995.
- caecutio 995. 1257.
- caedes 440. 932. 1296; -is locus 441; -is reus 441; ad mutuas — concitare 440.
- caedo 421. 912. 913. 931. 1051. 1149. 1190. 1386; — ligna 133; — necus 913. 1190; — i lapides 913; — a ligna 133; — ens 1434.
- caelamen 1348.
- caelatio 588.
- caelator 588.
- caelebs 973. 1117.
- caelibatus 973. 974. 1118.
- caelo 588. 1142. 1348; — atus 1348.
- caelum 588.
- caementarius 1006. 1195.
- caementum; -a jungere maltha 170.
- caepa 545.
- caerimonia 83. 84.
- caeruleus 341 (?). 1044.
- Caesar 433. 688.
- caesaries 1091; — crispata 1077.
- caesio 1190.
- calamarum 44. 422.
- calamitas 74. 422. 643. 681. 789. 928. 1021; — ati obnoxiosus 643. 681; in -tem incidere 643; in -tem inducere 643. 680; -tibus circumventum esse 87. 681.
- calamus 411. 494. 506; — odoratus 473.

calantica 1333.
calathus 936.
calcatro 873.
calceo 255.
calceus 255. 472; - os subligare, induere 255; - i partibus posterioribus elatis instructi 1044.
calcitatio 319.
calcitro 318. 319.
calco 872; - atus 872; - atus locus 873.
calculus; ad - os vocare 91; ludus - orum 1175.
caldarium 859.
calefacio 202; me - 367; - fio 202.
calendae 239. 413. 731.
calendarium 92. 1211.
calco 21. 202. 367.
calesco 21. 202.
calidus 202.
caliga 472.
caligatio 1257.
caligo 80. 436. 1222. 1250; - inem offundere 50. 1258; - inie circumfundi 1258.
caligo, are 50. 80. 1258; - ans 1257.
calix 392. 861. 1196. 1302; - fio - rum 411.
calleo 1203.
callide agere 213; - decipere 1228; calliditas 213. 1230.
callidus 213. 214; - m esse 1228 - m inventum 195. 213. 1143; - i artificium 1230.
callis 740.
callosus, - m fieri 277.
callum 218; - obducere 1323; - los contrahere 277.
calor 21. 202. 285.
calumnia 934.
calumniatio 79. 1427.
calumniosus 9. 79. 529. 934. 935. 1133. 1222.
calumniosus 78. 489. 934. 1046. 1133. 1215. 1222.
calvaria 1025; - ae locus 429.
calvities 501.
calvitium 368. 501.
calvus 501; - m facere tendendo 423; - m fieri 154.
calx (pedis) 382. 873.
calx 167. 170. 672. 1167; - cem illinere 170; - ce obducere 1167. 1195; - obductus 1167. 1195; - obducens 1195.
camela 646.
camelarius 1147.
camelopardalis 1044.
camelus 305. 1146.
camera 418. (982)?
camero 418.
caminus 631. 684. 763. 950.
camisia 420.
campana 306. 1124.
campanula 434.
campestris regio 1202.
camphora 879.
campus 96. 1024. 1153. 1202; per - os deambulare 948.
canalis 115. 366. 893. 1344; - potatorius 1159.
cancellatus 247.
cancelli 247. 1105.
cancer 349.
candefactio 279.
candefactio 279.
candela 236; - arum festum 604.
candelabrum 188. 455. 604.
candeo igne 279.
candicans 1307.

candidus 291. 468. 500. 1074. 1307; - m esse 468. 1306.
candor 279. 291. 500. 1307.
canesco 264. 1307.
caninus; - a - indoles 819.
canis 818; - i naturam induere 819.
canistrum 263. 387. 429. 753. 879. 1146. (1175)?
canities 264. 1307.
canna 494. 574.
cano 69. 646. 656; fistula - 1390; tuba - 712; tibiis - 369. 992; fñibus - 369. 992; - di modi 743. 1002; - do ludere 917; - ad modum instrumenti 1039.
canon 444. 762; - es 374; - em imponere 444.
canonicus 1106.
canorus sonus 1062. 1146; - a vox 447.
cantatio 69; - laudis 357.
cantator 69.
cantatrix 69.
cantharus 861.
canticum 69; - laudatum 358; thesaurus - orum ecclesiasticorum 1130.
canitilena 69.
canticum 69.
canto 69. 447. 646. 655. 656; - alta voce 818; - tibia 992; - ad modum instrumenti 1039; - ndo respondere 895; - ndi modus 928; - ans 647.
cantor 69. 883; - ecclesiasticus 1040. 1130.
cantrix 69.
cantus 69. 447. 647; - modulatus 1062; - alterus 154; - a repetendus 1132; - us liturgicos cantare 447; - instrumentorum 369; - m instrumentorum edere 369; - m praetere 656.
canus 264. 1307; - m facere 1307. capacitatis 403.
capax 273.
capella 95. 1216.
capellus 95. 1216.
caper 89. 1101. 1216.
caperio 474.
capesco 635; - pugnam 768. 769; - negotium 768.
capillus 260. 1091. 1315; - canus 264; - m alere 137. 512.
capio 150. 162. 225. 266. 267. 302. 635. 637. 767. 768. 783. 1147. 1172; - a feras 676; - mente 729; - bello 7. 1335; - ior mente 991; - tus 769, bello 1335, mente 991; capta fera 267; - iens 769.
capistrum 91. 1039; - o ducere 91.
capitulum 295. 477. 852. 878. 982(?).
capra 1216; - arum mas 89.
caprea 217. 929.
capricornus 1065.
caprinum pecus 1216.
capsa 270. 387. 419.
captatio vid. omen.
captator 267; - omnium 733.
captio 613.
captivitas 1336.
captivus 911. 1335. 1336; - os ducere 7. 8. 1335; - m trahere 328. 299; - m fieri 747. 1335.
capto 676; - furtim 344; - laudem 198. 1079.
captura 267. 676.
capulus 60. 1135.
caput 294. 295. 865. 878. 971; - clavata 809; - libri 455. 649; - reclinare 296; qui - ita amputat 395; quiddid ad - est

295; quiddid capiti substernitur 296; ornamentum - is 473.
carbasus 1013; - asinum 1157.
carbo 1347.
carbunculus 762. 839. 1073. 1347.
carcer 103. 535. 910. 1107. 1259; - in - em tradere 1022; - rum custodes 267.
carchedonius 839.
cardo 379. 1095. 1156.
carduus 486. 504. 841.
careo 620; - ens 620. 961. 1286.
caries 518. 648; - em contrahere 648.
cariosus 517. 648; - m esse 517. 648.
caritas 158. 1359; - mutua 1358; - te officere 292; - te flecti 292; - te sese amplecti 1358; - anonomae 954.
carmen 1094.
carmine 532; - atus 532.
carnalis 268.
carnuus 268.
carnificina 1039 (?).
carnificus 249.
caro 267. 268. (509). 755; - nem fieri 268.
carpo 677 (?); - ndo dividere lanam 532.
carptura 420.
carpus 740.
cartallus 429.
carus 846. 1004. 1359. 1369; - m habere 1357.
casa 889. 1097.
casus 1168.
cassia 325.
cassia, - idis 1195.
cassia 1017. 1338.
cassus 1329; - m 854; - in - m 854; - in - m esse 543.
castellum 414. 1300.
castigatio 422. 1037. 1152.
castigator 422. 1152.
castigo 72. 421. 1037. 1151. 1152; - atus 1152.
castitas 699. 700. 701. 1042. 1118. 1214.
castratio 624.
castrum 624; - atus 624.
castrum 478. 1007. 1283; - a regia 993; - a hiberna 835; - a movere 637. 638. 1187; - a metari 1187; - a ponere 613. 1007; locus - orum 615.
castus 700. 1117; se - m servare 699.
casuarius 1176 (?).
casula 413. 1360.
casus 932. 1130; - adversus 928. 1130; - subitus 938; - u 932. 1129. 1130; - u fieri 1129. 1130; - u nancisci 1129; - in - u positus 303.
catalogus 1269.
cataphracta 1096.
catapulta 195.
catarrax 345. 495.
catastrophe 954.
catechumenus 336. 339. 664.
catena 100. 267. 368. 748. 910. 983. 1207; - as incipere 910.
catenatio 368.
cateno 368.
catenula 368. 817.
caterva 598. 848. 1141. 1172; - vintorum 694.
catervatim circumvenire 1017; - congregari 1141.
cathedra 654. 762; - supina 336.
catholicus 815. 851.
catillus 90.

catinus liquoris 361.
catulus 802. 803.
cauda 1086.
cauda (1050). 1054.
caudex 1180; - palmae 518.
caula 795. 1023. 1184.
caulis 246.
caulus 212. 694. 980.
caupona 109. 913. 635.
causa 451. 657. 691. 856. 857. 912. 1164; - forensis 1365; - falsa 857. 858; - iusta 1366; - data 857; - a cadere 205; - m defendere 656. 896. 911; - m obtinere 1311; - m tueri 911; - m iudicandam proponere 911; - ae patronus 692; sine - 854; - ea de - 537; qua de - 537.
causa (post.) 507. 537. 776.
causarum 858.
caute 979; - uti 978.
cautio 44. 572. 644. 979. 980. 1269; - nem adhibere 978. 979. 980; - nem dare 768.
cautus 44. 644; 979. 981. 1352; - m esse 644.
cavea 477. 970. 1107.
caveo 43. 120. 202. 702. 978. 979. 996. 1246; poena cantus 940.
caverna 352. 526. 645. 648. 679. 1168.
cavernosus 1111.
cavillatio 1056.
cavillor 11. 1056.
cavus 111. 1344; - a res 352; - um 352. 835. 1007; - um oculi 1168.
cedo 617. 944. 1145. 1169.
cedrinus 465. 744.
cedrus 43. 465. 744. 1067. 1284.
celator 849.
celeber; - re nomen 341.
celebratio 505. 930. 1180.
celebritas 339.
celebro 356. 357. 504. 505. 666. 690. 735. 736. 785. 786. 845. 846. 1179; - festum 528; - hymnos 356. 656; - or 338; - ans 357; - atus 338. 357. 505. 929. 1058.
celer 411; - em esse 410. 540. 1385; - facere 410.
celeriter 1386.
celero 1385; - viam 308.
cella 535. 1067. 1238; - anachoretiae 1297; - a favorum 645.
cellula 535.
celo 384. 600. 849. 875; - atus 385. 849. 875.
celitudo 58. 151. 220.
celsus 56. 59.
censor 282. 302. 1361; - or 1267.
censio 1152; - orem esse 1361.
census 1268. 1367.
centeni 482.
centrum 784.
centum 196.
centplex 867.
centuria 196.
centurio 85. 86. 104. 406.
cera (207). 236. 1153.
cerastes 468.
cerasum 424.
cerasus 76. 424.
ceratium 429.
cerococcus 67.
cerebrum 633.
ceres 236.
cervisia 211.
certamen 417. 541. 1200. 1201; vitae - 309; in medium - inis deponere 443.
certatim tendere 540.
certatio 417. 519.
certator 1201.

- certe 142. 321. 1247.
 certo 738.
 certo, -are 416. 417. 519. 540.
 783. 1200; — certamine mutuo
 507; acie — 440; — ndi libido
 417. 1052; — tantibus praemium
 constituere 443.
 certus 731. 997. 1247. 1291; —
 quidam 803. 804; tempus -m
 389. 1196; — a rei ratio 998.
 1247; cognitio -a 1247; —m
 esse 997. 1246. 1288; — tiorem
 reddere 297. 996. 1063. 1246;
 — tiorem fieri 1246; — tior factus
 338; — to scire 1246; pro -o
 1247; pro -o cognoscere 1246.
 cervical 296. 907.
 cervix 130. 845; -ici imponere
 378.
 cervus 14.
 cessatio 661. 1329. 1330.
 cesso 10. 380. 391. 453. 543. 616.
 617. 618. 661. 961. 970. 971.
 1283. 1328. 1329; — are facere
 390. 544. 616. 1138. 1329.
 caestrum 588.
 ceterus 531; -a 552.
 cetus 991.
 ceu 173. 300.
 chalcedonium 815.
 chalyba 562.
 chalybs 623.
 chamaeleon 476. 831. 1138.
 character 51. 603. 733; -eres ma-
 gici 1385.
 charadrius 841.
 charta 837. 1220; — pergamena
 284. 501; — ae mader 837.
 chemicus 977; -a materia 977.
 cherub 837.
 cherubinus 837.
 chiliarcha 262. 406.
 chirographum 1011. 1269.
 chirotheca 799.
 chirurgus 544. 545.
 chlamys 818.
 choerogryllus 785. 842.
 cholera 405.
 cholericus; —m temperamentum
 405.
 chorda 915.
 chorepiscopus 806. 838.
 chors 1023.
 chorus 69. 917. 1007. 1069. 1097.
 1101; — psallentium 1041; —
 gratias agentium 1180.
 chrisma 167. 487; — ate obsignare
 602.
 christianismus 836.
 christianitas 836.
 christianus 177. 677. 836. 916; —
 religio -a 836; in religionem -am
 receptus 836.
 christus 177. 836.
 chronicon 556; — ca 1096.
 chronologia 92.
 chronologus 92. 93.
 chrysolithus 556. 785. 835. 836. 898.
 chrysostomus 836.
 chrystostomus 809.
 cibaria 250. 393.
 cibo 490. 1374.
 cibus 198. 393. 394. 490. 782;
 — coctus 249; — conditus 432;
 — pinguis 1214; — meridianus
 176; —m apponere 249; — praere-
 bere 393; — sumere 393. 489.
 cicatrix 277; in -tricem coale-
 scere 1356.
 cidar 988. 1339.
 cidaris 438. 456. 628. 817. 1028.
 clicnicus 1315; vestis -a 704.
 clicium 247. 1050.
 cilium 428.
 cincinnus 447.
 cinereus 79.
 cingo 99. 133. 218. 444. 747. 999.
 1016. 1017; — muro 1222; —
 insidiis, obsidione 1016; — ca-
 put sertis 472; — tamquam co-
 rona 816. 817; — orbis instar
 847; me vel mihi — 444; — ens
 1000; — etus 444. 1017; murus
 gignens 1019 (?).
 cingulum 444. 646. 1054. 1360.
 cinis 79; in -erem verti, versus
 79; sub -ere condere panem
 1135.
 cinnamomum 443. 1094.
 cinnamum 443.
 cippus 112. 459. 1180.
 circa 686. 775. 782. 999. 1000.
 1001.
 circensis 424.
 circinus 543.
 circiter 222. 782. 827.
 circuitio 1001.
 circuitor 1001.
 circuitus 115. 842. 999. 1000. 1001.
 circuitatio 1001.
 circulus 68. 624. 808. 842. 845.
 848. 1000. 1001. (1006?). 1060;
 — naribus bestiarum alligatus
 1039; — decemnovennalis 419.
 circumago 860. 999; — or 848.
 1333; — or vertigine 860.
 circumcido 843. 1190; — isus 843.
 1190.
 circumcirca 816.
 circumciso 843. 1191.
 circumcisor 1191.
 circumcisa 1191.
 circumcludo 1243.
 circumcurro 308. 999; linea — ens
 999. 1000.
 circumcurso 146; — ans 1001.
 circumdo 45. 99. 133. 218. 816.
 999; — collo 990; — muro 1222;
 — or munitione 1300; id quod
 circumdat 848; — atus 219. 1000;
 — atus corona 817.
 circumduco 114. 999.
 circumeeo 385. 847. 893. 999.
 circumero 1004. 1199.
 circumferentia 221. 848. 999.
 circumfero 999.
 circumfundor 869; splendore -sum
 esse 357; — tenebris 1258.
 circumjacens locus, regio 1000.
 1123. 1126.
 circummitto 581. 999.
 circummunitio 1017.
 circumplector 1243. 1304.
 circumplio 1222. 1225. 1433.
 circumpurgo 843.
 circumseribo 904. 975; vid. ter-
 minus.
 circumserptio 905. 1017.
 circumsepto 999. 1007. 1016.
 circumsepio 133. 134. 473; — ptus
 locus 134; — pta area 1023.
 circumsepio 134.
 circumsessio 1017.
 circumsesto in orbem 847.
 circumsepio 701. 1007.
 circumsto 452. 816. 999. 1016.
 circumvagor 893. 999. 1005.
 circumvallio 133. 134. 473; — atus
 473.
 circumvallatio 134.
 circumvenio 999. 1016. 1017; —
 artibus 1228. — dolo 213. 1143.
 — angustis 1239; — entas 1017.
 circumversio 839.
 circumvorto 19. 999; — or 999.
 circumvoluto me 216.
 circumvolvo 1222. 1225; mihi —
 1024; — or 999; — utus 1225.
 circus 859. 1024.
 cirrus 447. 876. 1062. 1118.
 cisorium 914.
 cista 270. 560. 711. 1067.
 cisterna 603. 720. 1003. 1168.
 citam 308. 1207.
 citatus 308.
 cithara 369. 992. 1026.
 citharoducus 369. 992.
 cito 847.
 citra 517.
 citreum malum 34.
 citus 308. 309. 1386; — m esse
 1385.
 civis 20. (1100); — es 360.
 civitas 20.
 clades 441. 469. 470. 932; — e af-
 ficere 358. 440; locus -is 441.
 clam 601. 849. 1271; — subducere
 344.
 clamator 818.
 clamo 646. 817. 818. 921. 923.
 998. 1186. 1220. 1274. 1275;
 — alta voce 656.
 clamor 818. 923. 1186. 1220. 1275;
 — laetus 1072; — febilis 998;
 — em febilem tollere 998; — em
 laetum tollere 516. 1072; — em
 edere 920. 921. 923.
 clamosus 818.
 clanculum 1271.
 clandestinus 600. 601. 849; — a
 ratio rei 1271.
 clango 646; — tuba 712; — bu-
 cina 1224.
 clangor 647.
 clare 500.
 clarifico 357.
 claritas 358. 1311.
 clarus 341. 357. 500. 731; — famā
 338; nomine -m esse 340; clara
 voce 987.
 classicum 732.
 classis 243. 878. 1097. 1299.
 clathri 247. 1105.
 claudicatio 109.
 claudico 109.
 clauditas 109.
 claudio 441. 602. 603. 1021. 1022.
 1065. 1066. 1171; — agmen 860;
 — oclos 875; — or 1171. 1320;
 — or munitione 1300; — o can-
 sanando 1323; — sus 442. 603.
 1022. 1066; arcte -us 1227;
 — um tenere 602.
 claudus 109. 359.
 clausio 442.
 claustrum 603. 639. 1023. 1066;
 sub -o poni 603; sub -o cu-
 stodiēre 602.
 clausura 419. 1023.
 clava 913. 1103.
 clavus 293.
 clavus 442. 446. 565; — vestis
 1061 (?); — um tenere 361; — os
 pangere 446; — is affigere 446.
 clemens 145. 229. 230; — tem esse
 1073; — tem se praebere 229.
 1073. 1074.
 clementia 145. 229; — am conse-
 cutus 229.
 clemens 262. 433. 785.
 clibanus 601. 763.
 clientela; in -am se committere
 139.
 clipeus 133. 883.
 clitellae 107.
 clavivorus locus 1351.
 clavulus 1102.
 clavus 937. 969. 981. 1351.
 clicnicus 1118.
 coacervo 395. 720. 1066. 1177; —
 struendo 941; — atus 941. 1066.
 coactor 1166.
 coaequalis 539. 967.
 coaequalitas 967.
 coaequo 962. 966. 967.
 cogmento 769. 935; — atum esse
 768.
 cogulatio 317.
 coagulo 317; lac -atum 1168.
 coalesco in cicatricem 1356.
 coangusto 456. 1239. 1280. 1304.
 coarpto 134. 935; — or spisse 1320.
 coarguo 1037.
 coartatio 1240. 1305.
 coartator 1305.
 coarto 1239. 1280. 1304; — ans
 1305; — atum esse 1239; sese
 — ando opprimere 1240; instru-
 mentum — ando corpori 456.
 coccineus 54. 659. 859.
 coccinus 54. 659.
 coccum 54. 659. 859.
 cochlea 429 (?).
 cochlear 190. 460. 972. 1089 (?).
 coctus 645.
 coecillus 1217.
 coelestis 313. 341.
 coelicola 341.
 coelum 313. 341; — i excelsi 313;
 — unum et septem coelis 1094.
 1095. 1157.
 coeneterium 436.
 coena 176. 198. 249. 1093; — am
 apponere 176. 249; — a excipere
 249.
 coenaculum 232. 366. 535. 1000.
 1273.
 coeno 176. 489. 1093.
 coenobia (367). 1066.
 coenobium 194. 1102.
 coenum 167. 207. 645. 1279. 1293.
 1302.
 coeo 113. 304. 525. 603. 1171.
 coepio 767. 941; — tum esse 942.
 coerceo 61. 767. 768. 819. 975.
 1280. 1290; — eor 747.
 coercitor 291.
 coessentialis 7.
 coetus 122. 598. 842. 848. 853.
 1007. 1101. 1141. 1173; — m con-
 vocare 959.
 cogitatio 578. 579.
 cogito 577. 578. 579; — ans 579;
 — atum 579.
 cognatio 360. 1043. 1044.
 cognatus 426. 765. 766. 1043; — a
 766; — i 360. 888. 889. 1043;
 — m esse 1043.
 cognitio 106. 732. 997; — certa
 1247; — onis studiosus 586; — nem
 praebere 1246; — nem agere 106;
 — ad -nem vocare 106.
 cognominis 844. 1298; — m esse
 845.
 cognomino 340.
 cognosco 43. 106. 297. 298. 336.
 578. 728. 729. 730. 996. 997; —
 bene, pro certo 1246; — perspi-
 cuae 536; — visse 729; — or 106;
 — cendum se praebere 298. 730;
 — accurate -ens 537; — ita 731;
 — itum esse 997; — ius causa ad-
 iudicare 106.
 cogo 519. 608. 1161. 1171. 1280.
 (1304); — in ordinem 652; —
 ad angarias 988; — or 1171; ite-
 rum -or 1171.
 cohabitatio 614.
 cohabitatio 534. 614. 651; — are fa-
 cere secum 903.
 cohaereo 63. 1096. 1227; — firme

- 1248; - ere facere 64; - ens 1088.
 coheres 897.
 cohibeo 387. 453. 617. 767. 768. 819. 976. 1015. 1109. 1138. 1290; - afro 61; - me 112; - ab in-honesto 676.
 cohorsco 258.
 cohors 599. 842.
 coitus 305.
 colaphizo 840.
 colaphum infringere 840.
 colla 1227.
 collabor 476. 662. 931; - apsus 662. 931.
 collectaneus 366.
 collector 1349.
 collare 309. 534. 1207; - ferreum 1205.
 collatio 527. 1164; - nem facere 946.
 collaudo 665. 929.
 collecta 527.
 collectaculum 720.
 collectaneum 460.
 collectio 420. 423. 720. 1172.
 collega 367. 539. 599. 821. 1061.
 collibet 1361.
 collidit 1203; - untur dentes 99; - facere ut collidantur 412.
 colligo, ere 473. 474. 747. 976. 1171. 1172; - atus 748. 977.
 colligo, ero 420. 423. (449). 720. 744. 1066; - me 1101; - aquas 975; - fruges 741; - olera 70; - in unum 597; - in summam 1087. 1172; - integrum, totum 847; - or iterum 1171; - or (in arthum) 546. 945; - ens 1173; - ectus 420. 720. 1173; - ctas opes 1066; res - ctas continens 1173.
 collino 1247.
 collis 835. 937. 1351.
 colloco 261. 262. 380. 453. 614. 652; - filiam 904; - fenori 286; - atus 454. 614.
 collocor 692.
 colloquium 691.
 colloquo 484. 656. 689. 1060. 1064.
 colluceo 1310. 1311.
 collectatio 441.
 collector 412. 1200.
 colludo 29.
 collum 845; - i indumentum 417; - ornamentum 534; - o circum-dare, suspendere 990.
 collustro 499. 604. 921. 1003.
 collyrium 823. 1377.
 cola, are 698; - atus 698.
 colo, ere 978. 1295; pacem - 371. 766; amicitiam - 766. 965; - deos 162; - sacra 1326; - agrum 448. 1162; - or re-venter 1352; - ens Deum 1353.
 colobium 45.
 colobus 1331.
 cololum deducere 614.
 colophoniam resina 416.
 color 102; - scriptorius 411; - indicus 679; - tinctorius 1428; - re infectus 263; - ornatus 102; - distinctus 319; - rum varietas 102. 951.
 coloro 263.
 colum 698. 713.
 columba 316.
 columen 242. 387.
 columna 112. 325. 957; - paginae 1433; - ae pars superior 477; - a fulcire 957.
 coma 260. 1091.
 comata fimbria 1068.
 comburo 566. 683. 927; - sacrificium 1286; - or 926; - ens 928; - stus 85. 927.
 comestio 927.
 comedo 489. 490; - dens 490; - stus, res - sta 490.
 comedo, onis 490.
 comes 539.
 comestio 490.
 cometes 865.
 cominus 426.
 comis 610. 1074; - em esse 1073; - em se praebere 1074.
 comitatus 1074.
 comitatus principis 842.
 comitor 1074.
 comitium 1000.
 comitor 551.
 commeatuus 250. 582; - um parare 250; - um sumere 250.
 commemoratio 1059.
 commemorator 692.
 commendo 929; - fidei 139; - atus 139.
 commentariensis 1059.
 commentarius 557. 1059.
 commentatio 1094.
 commentator 557. 1094.
 commenticia res 1384. 1385.
 commentor 1093. 1252. 1385.
 commentum 1384. 1385; - harioli 550.
 comnee, ultro citraque 146; - ans 527.
 commercium 582. 1088; - inire, habere 112. 366. 965. 1087.
 comector 404.
 comminatio 197.
 comminiscor 578. 1383.
 comminor 197.
 comminuo 89. 469. 1099. 1122; - tus 89. 469. 1099; - tum 90.
 comminutio 470.
 commisceo 569. 605. 860. 1086. 1087; - or 103; - xtus 570. 605. 1087.
 commiseratio 158; - em petere 157.
 commissura 241. 305. 527. 598. 769. 935.
 committo 370. 615. 737. 935. 949. 950. 978. 1161; - custodiendum 978. 981; - tutelae, custodiae 139; - fidei 139. 737; - inter sese 614; - ti inter sese 613. 614; - dimicantes inter sese 1201; quod committitur fidei, custodiae 138; - ssum 981; - ssum esse 768; sibi - ssum habens 523. 920; - ssa res 139.
 commixtio 570. 605. 1088.
 commodatio 891.
 commodator 891.
 commode 1107; - vivere 797. 1080.
 commoditas 250.
 commodo, ere 514. 891; - ans 891; - tus 891; - tum 891; - to accipere, petere 891.
 commodum 286. 515. 891. 1082; - afferri 514; - a captare 285.
 commodus; - um esse 251. 410. 514. 1078. 1079; - um facere 252; - a vita 1082; - um et bonam vitam praebere 1081.
 commoratio 455. 614. 653; - nis locus 7.
 commoror 613. 651. 923. 924. 970. 1181; - ari facere 6; - noctu 534; - interdu 924; - ans 614.
 commotio 12. 13. 116. 328. 412. 884. 1077. 1151.
 commoveo 12. 13. 116. 327. 412. 634. 861. 1078. 1150; alqm ad alqd 1361; - eor 1237; - eor animo 563; - tus 12.
 communicatio 367.
 communico 366. 425. 427. 597. 690. 1087; - ans sacramento altaris 427.
 communio, ire 1290.
 communio, onis 367. 598. 1088; - nem inire 112. 597. 1087; - ne junctum esse 366; - ne junctus 367; - sacrorum 853; - ne sacrorum junctum esse 853; ad - nem altaris admittere 367. 425; ad - nem altaris accedere 425.
 communis 816. 1088. 1173; - ne habere 597; - ni consensu agere 597.
 commutato 890.
 commuto 881. 889. 890.
 como 251. 252. 348; - me 33. 252. - plus 252. 348.
 comoedia vid. spectaculum.
 comoesia 235.
 compactura 680.
 compages 748. 749. 935.
 compar 648. 1324. 1327.
 comparabilis 176; - em esse 797.
 comparatio belli 327.
 compareo 207. 298; non - 1108.
 compareo 171. 172. 173. 1080. 1160; - mihi 1200; multum - 532; - or 303. 454. 797. 1080. 1221; - atus cum 594.
 compasco 311.
 compello, are 655.
 compello in angustias 1239.
 compendium; in - reductus 623.
 compensatio 538. 1011.
 compenso 564. 1379; res qua - tur alia 890.
 comperendinationem largiri 1010.
 comperio 338. 728. 1246; - tum esse 1246; - habere 43.
 compes 663 (?). 910. 1180. (1207).
 compesco 276. 975.
 competo 877; - ens baptismum 129.
 compilator 720. 1173.
 compilo 1172; - tus liber 720.
 compingo 1227; - actus 1227. 1291; - actum esse, cohaerere 1248.
 complaceo 800.
 complanator 1308.
 complano 419. 476. 962. 966. 1308; - agrum 1434; - viam 1308; - atus 1308; - atus locus 1308.
 complector 99; - arcte 1212.
 complejo 148. 149. 325. 326. 602. 603. 1387; - or 735; - etus 149. 326; - tum esse 1387.
 completo 1389.
 completor 150. 1147. 1171. 1389.
 complicatio 1239.
 complicito 875. 1024. 1096. 1225. 1238; - manus 99; - atus 941. 1024. 1222.
 complodo 1249.
 comploro 522.
 complosio 1249.
 compono 18. 290. 652. 935. 1093. 1094; - prunas 515; - bene 1237; compositus 18. 283; - tum esse 17. 289; bene - tum esse 935; bene - us 1237; ratio - ta 1237; prunae - tae 516.
 compos mentis 43.
 compositae 1237.
 compositio 283. 495. 935.
 compositor 1237.
 computatio 320. 365.
 computo 365.
 comprehendo 141. 225. 635. 637. 767. 768. 1147. 1171. 1290; - animo 43. 729; - ratiocinatione 221; - pugilo 1067; mente - ere non posse 926; - or 976. 1171. 1332; - ens 769. 1332; - sus 769. 1172. 1332.
 comprehensio 769.
 comprimo 1019. 1212. 1213. 1239. 1280. 1293; - fauces 604; - virginem 1122; vi - 1014; - endo interficere 1239; - ssus 456. 1293.
 comprobo 235. 1291.
 comptus 348.
 compungo 1133.
 computatio 92.
 computo 91. 92; - tus 92.
 computreco 1309.
 computus 92. 1362.
 concameratio 932 (?). 1136 (?).
 concamerio 418; - atum opus 418; - tae nedis 418.
 contentatio 368.
 concatenatio 368; - tum opus 1048.
 concavus 1344.
 concedo 523. 524. 881. 882. 1108; - ssus 524.
 concensus 69. 369; - um facere 597; - um musicum edere 447. 992; - um instrumentorum habere 369.
 conceptio 1333.
 concerto 417. 768.
 concessio 524.
 concha (429?) 1065.
 conchula 1065.
 concilio 184. 394. 1023. 1150.
 concido 439. 705. 931.
 conciliabulum 599. 1000.
 conciliator 589. 963; - oris munus 963.
 concilio 206. 966; - mihi 150. 1350; - tus 967.
 concilium 374. 599. 1000. 1001. 1141. 1172; - habere 1101; ad - convenire 599. 1101; ad - pertinens 1173.
 concinnatio 935.
 concinnator 1237.
 concinne conjungi 935.
 concinnitas 1237.
 concinno 935. 1237. 1338; - or 614; - atus 1237.
 concino 597.
 concio 122. 598. 848. 1141; - eclesiastica 853; - ni sacras interesse 853; - nem instituire 599.
 concionator 843.
 concionor 1375.
 concipio 1332; - or 976; - ptus 1332.
 concitatio 1151.
 concitator 12.
 concito 12. 328. 861; - ad iram 208; - tus 13.
 conclamo 484.
 conclave 535. 909. 910; - superius 1273; - tertiae contigantionis 232; - parvum 459.
 concludo 602. 975. 1092. 1065. 1066. 1289; - sepimento 133; - dum tradere 1065; - sus 1022; - sum 1017.
 conclusio 1017. 1022. 1066.
 conclusura 1017.
 concordantia 598.
 concordia 322. 323. 371. 372. 598. 963; - m inter se jungere 371; - m jungens 372.

concorditer 371.
 concordio 371; -ans 372.
 concors 323. 371. 372. 967; -des reddere 371.
 concredo 139. 737; - fidei 737; - tum 139; - tum accipere 737; fidei - tum habere 737.
 concremo 927; - or 926; - agus 927.
 concreso 317; - etus 317. 1088.
 concubina 979.
 concubitus 305. 1323.
 concubo 903. 931.
 conculatatio 873.
 conculco 872. 1221; - ans 873; - tus 872; res - ta 873.
 conculco 304. 868. (729). 903. 931. 1087. 1099.
 concupiscio 1368. 1369; - bona aliena 353.
 concupiscentia 1368; - afficere 1368.
 concuro 303. 304. 308. 541. 596. 1141. 1171.
 concursus; - m facere 1141; - su excitari 12.
 concussio 412. 669. 1077.
 concutio 116. 412. 669. 1078; - or 861. 1119; - ssus 634. 669.
 condemnatio 856. 1127; - nem adsciscere 855.
 condemnator 856. 1183.
 condemnatio 205. 278. 415. 854. 855. 1127; - tus 856.
 condensatio 1320.
 condensio 1289. 1320; - or 1288 (?). 1320.
 condico; - ere sibi invicem 1010; - ctum tempus 1010.
 condimentum 432.
 condio 432. 1237. 1242. 1307; - sale 146; - mortuum 1177; - mortuum odoramentis 110. 209; - unguenta 1307; cibi - ita 432; fructus (acetum) - ti 182.
 conditio 7. 244. 454. 653. 655. 864. 1319.
 conditor 111. 244. 1165. 1384.
 conditor 1237.
 conditorium 526. 971. 1135.
 conditura 432.
 condo 110. 243. 1066. 1159; - legem 131; - panem sub cinere 1135; - itus 111.
 condolefacio 313; - fio 143; - factus 36.
 condoleo 39. 567.
 condono 229. 346. 616. 617. 633. 875. 1317.
 conduco 972. 973; - cit 864. 1078; - ctus mercede 255. 973.
 conductio 973.
 conductor 973.
 confabulatio 691.
 confabulari 29. 689. 1060.
 confectio 1164.
 confero 946; - rre culpam in alqm 546; - tributum 518; - stipem 228; - me in tutelam 139. 1300.
 conferte 1320.
 confertim instare 1227; - se premere 1305; - se aggregare 1320.
 confertio; - or 1320; - tus 1320.
 confessio 14. 738; - peccatorum 679.
 confessor 735. 736. 738. 739.
 confestim 354. 1167. 1386.
 conficio 178. 469. 574. 575. 871. 1159. 1161. 1162; - or 862; - or aetate 278. 491; - ctus 469. 575. 1163; - ctus fricando 95; - ctus labore 342; - ctum esse labore 342; se invicem - ere 1431.

confidenter 1232.
 confidentia 1232; - laeta 1350.
 confido 318. 335. 407. 573. 735. 736. 737. 920. 1232; - demisso animo 1175; - ere facere 407; - ens 738. 1232; - enti animo esse 736; - sus 737. 920.
 configo 1095. 1133. 1248. 1323; - xus 1133.
 confinis 64; - m esse 63. 768. 905. 1124. 1185.
 confinium 770. 1295; in - nio 1097.
 confirmatio 1392.
 confirmo 110. 453. 602. 607. 608. 737. 1004. 1289. 1290. 1291; - animum 1232; - or 452. 735. 1288. 1290; - tus 1291.
 confisio 920.
 confiteor 632. 689. 690. 735. 736. 1076. 1179. 1367; - tens 739.
 conflagor 79.
 conflatis 361.
 conflutatio 361.
 conflicio 519.
 confictor 519. 1200.
 confio 361; - tus 361. 712.
 confuio 1171; locus quo aquae - unt 1173.
 confuivum 1172. 1173.
 confodio 317. 318. 939; - ssus 318.
 conformatio morum 1152.
 confornico 1249.
 conforto 607. 1289. 1290; - me 1290; - or 1288; - ans 1292.
 confornico 95; - ctus 95.
 confornico 358. 469. 1366; - dentibus 99; - ens 359; - actus 358. 469. 1367.
 confugio 139. 383. 1300.
 confundo 388. 1086; - pudore 626; - or 53. 605. 869.
 confusio 605. 1088; - ne excitari 12.
 confusio 317.
 congelatio 317.
 congeleo 317.
 congeries 720.
 congero 1172. 1177; - in struem 941; - prunas 515; - stas in struem 941; prunae - etae 516.
 congius 859.
 conglobo me 1101. 1141.
 conglutinatio 1227.
 conglutino 1248; - atus 1088. 1227; - tum esse 1227.
 congratulor 1349.
 congrador 303. 304. 426; - pugna 768.
 congregatio 598. 599. 853. 1097. 1141. 1172. 1173; - nis locus 1173.
 congrego 720. 1141. 1171. 1172; - or 1007; - or ad sacra obeunda 853; - ans 1173; - tus 1172. 1173; - ta multitudo 1007.
 congressus 426.
 congruentia 1082; - perfecta 1236.
 congruo 371. 597. 935. 966; - accurate 1234; - ens accurate 1235.
 congruus 547; - m esse 962. 1078.
 conjectus 937.
 conjicio 899. 900. 933. 936. 1205. 1206; - me 899; - in vincula 910; - ctus 900; - ctus in vincula 911.
 conjugator 1324.
 conjugium 904. 1088. 1324; - inire 328.
 conjugo 1323.
 conjunctim 113. 597. 598. 1088. 1097. 1323.
 conjunctio 598. 1088. 1097. 1323; - nis locus 1431.

conjungo 64. 597. 1086. 1087. 1096. 1248. 1323; - arcte 1227; - or 112. 381; - or concinne 935; - ctus 113. 598. 769. 1088. 1097. 1323; - ctum esse 63. 1096. 1323; - ctum esse arcte 1227; - ctas res continens 1173; - ctum esse propinquitatis vinculis 1043.
 conjurationem necare 474.
 conjuro 155. 381. 597.
 conjux 590. 904. 1324; - ges 772.
 connecto 474. 597. 768. 769. 1096. 1323; - xus 304. 769. 1097. 1323. - m esse 63. 596. 1096.
 connexus 305.
 conniveo 995.
 connubium 904; - contrahere 904. 1087; - o jungere 904.
 conopeum 1342.
 conquiror 449 (?). 720. 744.
 consulatio 322. 734.
 consanesco 1244.
 consanguineus 268. 765; - a 766; - i 1043.
 consanguinitas 766.
 consano 1323; - ndo claudere 1323.
 consarcinatum vas 1175.
 conscendo 958. 1305.
 conscientia 42. 579.
 conscisco 328.
 conscius; sibi - m esse 997.
 conscribo 1093. 1094. 1267; - ptus 1267.
 conscriptio 1059. 1094.
 consecratio 467. 506. 1346; - nuptialis 817; - eucharistiae 467.
 consecro 465. 602. 603. 1344; - bellum 959; - purgandum 639; - unctio 437; - benedictio 504. 505; - tus 1346; - tus precibus 1863; - tus manuum impositione 653; - ta res 1346.
 consector conviciis 1183.
 consensio 491. 745; - ens 491.
 consensus 371. 372. 598; - m eflicere 372; - u mutuo probare 235; - communi decernere 200.
 consensio 235. 371. 597. 966; - re facere 372. 597; - ens 372.
 consensio 133. 134.
 consequor 1091.
 consero 564. 565. 1044. 1045; - situs 1045.
 consero 768. 769. 1079; - rtus 1097.
 consertio 1088. 1097.
 conservatio 980. 1113.
 conservo 978. 979; - purum 639.
 conservus 539. 1164.
 consessus 599. 1000.
 consideo 651.
 consideratio 200.
 considero 577. 702; - diligenter 1234.
 consido 419. 618. 614. 650. 1256.
 consignatio 51.
 consigno 50. 951; - literis 1267.
 consiliarius 200. 201.
 consilium 200. 579; - dare, capere, exquirere 199; - inire, conferre 200; e - o alcis 593.
 consisto 452.
 consociatio 367. 598. 1061. 1088. 1097.
 consocio 64. 267. 597. 599. 1061. 1086. 1087; - re esse invicem 551; - or 547. 596. 597. 1061; - atus 113. 367. 598.
 consolatatio 679. 1350; - nem invenire 632; - nem admittere 678. 695.
 consolor 39. 514. 632. 678. 696. 1349; - me 695.

consontantia 598.
 consonatio 597.
 consors 367. 539. 540.
 conspector 702.
 conspectus 299. 703. 1209; - m ponere 1210; in - m prodire 298; e - u tollere 178; e - u 462. 703; in - u 703; tabula - us 1141.
 conspergo 642. 677; - or humore 271; - sus 677; - sus humore 271; - or pulvere 1276.
 conspersio 677.
 conspicio 701; - in speculo 1266; - ndum se praebere 297. 298.
 conspicuus 846; - m esse 298; - m facere 299.
 conspiratio 954; - em facere 597.
 conspro 372. 381. 597.
 conspro 898.
 conspurcor 1115.
 consstabio 1290.
 constans 216. 563. 1015. 1016. 1036. 1232. 1292; - tem esse 561. 1015. 1231; - tem facere 1015. 1232.
 constanter 1232; - sustinere 1015.
 constantia 42. 1016. 1232. 1292; ad - m impellere 1015.
 constellatio 733. 1431.
 consternatio 161. 1120.
 contero, are 476. 884. 1119; - or 269; - atus 269. 1119; - m esse 10. 161.
 contero, ere 1141.
 constipio 1320.
 constituo 243. 261. 262. 281. 453. 652. 881. 1010; - legem 131; - tempus 1009. 1010; - navem ancoris 318; - or 565. 1080. 1237; - tus 262. 263. 565. 575. 653. 731. 975; - tum esse 452; - tum tempus 1010.
 constitutio 283. 444. 454. 653. 654. 794. 976; - nes concilii 374.
 constitutor 244. 263.
 consto 452. 863. 915. 997. 1288.
 constricatio 474. 748. 853. 911.
 constringo 473. 474. 747. 852. 976. 981. 1289. 1290; - vincula 584. 910; - ctus 474. 852. 981.
 construo 680.
 consubstantialis 7.
 consuetudo 36. 132. 244.
 consuetus 36; - m esse 35.
 consulo 199; - divinatores 397; - ndo adire 584; - tus 200.
 consultator 200.
 consulto 199. 200.
 consummatio 576. 933. 1389.
 consummator 1389.
 consummo 283. 575. 932. 933. 1147. 1172. 1387. 1388; - or 546. 574; - tus 575. 1388.
 consumo 178. 489. 490. 574. 575. 917. 933. 1147; - igne 926. 927; - vetustate 491; - tum esse aestu 18; - or 1388.
 consumtio 490. 575.
 consuo 320. 408. 1224; - tus 1224.
 consursum 33.
 contabesco 1269.
 contabulatio 748. 749. 1136.
 contabulo 747. 748. 769. 1136. 1249; - tus 1249.
 contactus 52.
 contaminatio 103. 255. 1149. 1215. 1216.
 contamino 301. 1148. 1149. 1215; - or 103. 301. 1215; - tus 103. 254. 301. 1149.
 contago; - ctus fuit ignis 1090.

- contemno 97. 364. 760. 788. 995; — ferociter 234; — tus 97. 591. 1425; — tum facere 1302; — tiam sinum esse 87.
contemplator 702.
contemplor 701. 1007. 1245; — diligenter 1235.
contemptum rennere 475.
contemptum 97.
contemptor 97. 364. 761; — ferox 234.
contemptus; — ui obnoxium 364.
contendo 416. 417. 518. 519. 540. 541. 585. 915. 920. 1120. 1201; — vires 607; — verbis 484; — iudicio 370; — dens 820.
contentio 485. 519. 825. 920. 921. 1052. 1120; — virium 608; — nis studium 825; — nem excoitare 519. 521; — nes excitans 1183.
contentiosus 826. 1183; — m esse 117. 445.
contentus; — m esse 651. 783.
conterminus 304; — m 770; — um esse 426. 905.
contero 89. 95. 99. 469. 575. 872. 1089. 1099. 1221. 1284; — ritus 89. 469. 1089. 1099.
conterranea 360.
contestatio 338.
contestator 337. 873.
contex 747. 770. 771; — subula 408; — or 1338; — xtus 1088.
contextio 474. 1088.
contextor tabernaculorum 1106.
contextus 771.
convincesco 275. 1250. 1270. 1391.
contignatio 232. 748. 749. 1273.
contigno 747. 748.
contiguus 904. 769.
continenter 915. 1036. 1320.
continentia 700. 976. 1014. 1015. 1016. 1292; ad — m impellere 1015.
contineo 767. 768. 975. 1147. 1290; — me 112. 1014. 1290; — ere esse invicem 335. 613; — nens 769. 1016. 1292; — nens terra 217. 493. 1071; qui — et 1332; — tus 769.
contingo 52. 303. 304. 426. 546. 768. 862. 877; — ere facere 768. 769; — ens 769.
continuatio 1036.
continue 915.
continuo 915. 1035.
continuo, are 64. 551. 768. 1035.
continusus 64. 769. 1035. 1088; — spatium temporis — m 915.
contorqueo 1240. 1337. 1338. 1363; — or 54; — ritus 1338. 1363; — ritus e duobus filiis 866; opus — um 474; — um esse 1240; — um habere membrum 1334 (?).
contra 23. 57. 58. 321. 462. 480. 1104. 1121.
contractio 623. 1173.
contractio 624. 856. 824. 825. 895. 911; — cens 455. 896. 1183.
contractio 485. 825. 912.
contraho 328. 623. 1171. 1280. 1289; — vultum austerare 474; — or 1171; — ctus 623; — ctus austerare 474; spatium — um 1173.
contrarius 428. 946. 1183; — m 703. 890; — a ratio 703; — m esse 428; e — o 1182.
contractatio 1159.
contracto 1158. 1159; — ans 1159; — ndo quaerere 276.
contremisco 312. 1079; — ere facere 1078.
contremo 1119.
contribulis 765.
contributio 568.
contrito 72. 122. 567. 568.
contributio 359. 470.
controversia 271. 586. 825. 912; — m movere 585; — m dirimere 855; in — m vocare 825; in — m vocans 921; — ae iudicialia 1865.
contumacia 1194.
contumax 163. 826. 1194; — cem esse 760. 824. 1194.
contumelia 79. 591. 1303; — m affellere 1302; — a afficere 78. 79. 591. 1302. 1303; — a affici 590. 1303; — ae illatio 592; — iis laesus 678. 1303.
contumeliosus 1303.
contundo 46. 469. 565. 704. 840. 913. 939. 1089. 1099. 1284. 1293. 1389; — pugnis 840; — sus 939. 1089. 1099. 1284. 1293.
conturbor 103; — strepitu 1091.
contus 379. 1025.
contusio 1089. 1284.
convalesco 126. 643. 1244.
convenientia 1082; — exacta 1236.
convenio 303. 547. 599. 966. 1101. 1171; — turmatim 1007; — de re 235. 243. 371. 484. 730. 813. 1010; — nit 5. 222. 290. 575. 1078. 1370; — nit exacte 1234; — ens exact 552. 1081. 1370; — ens exacte 1235; modus — ens 1083.
convensualis 599.
conventus 598. 599. 1000. 1007. 1101. 1171. 1173; — m habere 304. 1101; — m facere 1141; — sacrum causa facta 853.
conversio 216. 954. 1172. 1373; — republicana 954; — nes coeli 1188.
convertere 112.
converso 214. 262. 282. (848?) 1169. 1170. 1187. 1340. 1341; — me 215. 1169; — me in alium 172; — or 215. 862; — or ad fidem 737; locus quo quis se — tit 1173; — tens 216; — sus 216. 262; — sus ad fidem 738.
conviciator 9. 79. 1046. 1303.
convicior 9. 51. 78. 79. 640. 671. 1005. 1046. 1183. 1202. 1303. 1300.
convicium 51. 79. 591. 1005. 1046. 1183. 1303. 1330; — is afflicti 1303; — is insectarii 1183.
convincio 547. 1037; — reum 278; — alqm criminis 546.
convivia 176; — is ministrare 1192.
convivium 176. 320. 529. 959. 1192; — nuptiale 310; — caritatis 176; — o excipere 176.
convivo 112.
convivor 176.
convoco 304. 1010. 1301; — coetum 959; — ad sacra obunda 853; — ans 1173.
convolutio 1225.
convolvor 875. 1222. 1225. 1233; — utus 1222. 1225. 1239.
cooperio 875. 1134.
cophinus 263. 430. 477. 879. 1045.
copia 533. 609. 1007; — m dare 233. 524; — m facere 233. 495; — m nancisci 495; — ae 85. 675; — ne militares 346. 1282. 1283.
copiosus 149. 1004; — siorem esse 1380.
copula 309. 1327.
copulatio 1323.
copulator 1324.
copulo 1061. 1086. 1087. 1323; — inter se 1043; — tum esse 368.
coqua 509.
coquo 508. 683. 950; — panem 601; — panem sub cinere 1135; — lateres 1182; — ndo macerari 414; — ctus 508. 810; — ctum 508. 509; cibus — ctus 249.
coquus 509.
cor 41. 42.
coram 23. 462. 464. 593. 594. 703. 1209; — esse 702.
corbis 91 (?) 263. 837. 879. 1045.
coriaceus uter 1176.
coriandrum 560.
corium 159. 196. 431. 779. 799; — hycinthinum 1310; segmentum — ii 779.
cornicen 428. 713.
cornix 434. 456.
cornu 427. 428. 530.
corollarium 346.
corona 473. 817. 842. 843. 1000. 1105; — m imponere 472; — ae instar cingere 816. 817; — a cinctus 817.
coronamentum prominens 1105.
coronatio 817.
corono 472. 816; — tus 817.
corporalis 268.
corporatio 269.
corporeus 268. 269.
corpore 268; — tus 268.
corpus 268. 708. 755. 783. 848; — mortuum 542; — ora commiscere 1087.
correctio 1037.
corrector 291.
correptor 1037.
corrigia 570.
corrigo 252. 290. 1037. 1151. 1152.
corripio 767. 1037.
corroboramentum 1292. 1293.
corroboro 607. 608. 1289. 1290; — or 1288. 1290; — ans 1292.
corrosus 490.
corrugo 225. 474; — or 439; — tus 474.
corrumpe 178. 575. 591. 953; — dono 69; — libidine 168; — nimis indulgendo 211; — or 178; — or tinea 443; — ptus 178. 1038.
corruo 476. 662. 705. 931; — ere facere 476.
corruptela 1038.
corruptibilis 178.
corruptio 179; — ni obnoxium esse 178.
corruptor 179. (1309?).
cortex 34. 431.
cortina 1024. 1177.
corus 424.
coruscamen 1279.
corusco 502. 510. 650. 696. 1279. 1311.
coruscus 1279.
corvus 434. 456; — nocturnus 1206.
corymbus 378.
costa 1025. 1173. 1174.
costus 434.
cotoneum malum 405.
cotula 1149.
coturnix 1095. 1357.
coxa 1333.
coxendix 1333.
crabro 1054.
crapula 379; — m exhalare 1265.
cranium 633. 1025.
cras 1196.
crassamentum 1216.
crassescio 1194.
crassifico 1194.
crassitudo 571. 1194.
crassus 1194. 1320; scripturae ductus — or 1188; — m esse 1194; — m reddere 1194.
crastinus 1196; dies — 1277.
crater 392. 993. 1377.
crates (473?) 1338.
craticium opus 1338.
craticula 1227.
creatio 1384.
creator 1165. 1384.
creatura 32. 1163. 1384; — serva 449.
creber 1036. 1320.
crebro 534. 1320.
crebro, are 1320.
credibilis 739; — a facere 737.
creditor 39. 1011.
credo 14. 735. 736. 737; — ere facere 737; non — 834; — ens 738. 739; sibi — tum habens 920.
cremo 683. 927.
cremor 1037.
creo 31. (1081). 1159. 1162. 1383. 1384; — tus 1163. 1384; res — ta 951. 1163. 1384; ad res — as pertinens 1385.
crepido (384?). 1105. 1118.
crepito 1249.
crepitus ventris 1357.
crepusculum vespertinum 131.
creresco 26. 149. 511. 512. 532. 849. 906. 985. 1380; — lacte 333.
creta figuralis 167.
cretor 713.
cribrum 698. 713.
crimen 279. 621. 757. 856. 934. 1200; — obijcere 934; — committere 757; — nis reus 757. 1199; — nis obiectatio 934.
criminator 935.
criminator 383. 934. 1213; — falso 1183.
crinale 853.
crinis 260; — es redimere 847; — es sibi torquere 1338.
crinta stella 865.
crispatus 1077.
croceus 1068.
crocodilus 93; — terrestris 1276.
crocus 1276.
cruciaris 351.
cruciator 1304.
cruciatos 108. 247. 1304; — infernus 1127.
crucifigo 350; — or 1260; — xus 351.
crucifixio 351.
crucifixor 351.
cruciger 41.
crucio 247. 1303. 1304; — tus 1304.
crudelis 165.
crudus 1291.
crumenae 250. 443. 842. 870. 977.
crurifragus 358.
crus 459. 805.
crusta 170.
crusta 324. 351. 840. 1025. 1260; — cis signum 989; — cis signo signare 989. 990; — cis signum facere 989; in formam — cis ponere 989.
crystallinus 501.
crystallus 146. 487. 501. 508. 759.
cubatio 381.
cubicularis lectus 1099.
cubicularis 527. 1100. 1273.
cubiculum 535. 614. 909. 910. 1238. 1273; — nuptiale 310.
cubile 381. 935. 964.
cubitus, i 728. 838; — orum flexura 1431.
cubitus, us 381; — um ire 380. 534.
cubo 380; — ans 381.
cucullus 71. 438. (600). 1360.

- cucumis 434. 439.
 cucurbita 75.
 cucurio 646.
 cudo 628. 631.
 culcita 1337.
 culcus 1048. 1156.
 culex 564. 1319.
 culina 368. 684. 1281.
 culinaris 529; magister rei - ae 1281.
 culmen 295.
 culmus 506; - aridus 82.
 culpa 279. 641. 757. 856. 1011.
 1200; - m contrahere 640; - m committere 1199.
 cultellus 914. 1226.
 culter 65. 1226.
 cultor agri 1167.
 culturarius 1226.
 cultus 345; - sacer 1327; - ingeni et animi 144; in - u divino assiduum esse 1326; - u i alcijs addicere 1326.
 cum (praep.) 174. 479. 480. 593. 594. 880. 909.
 cum (conj.) 355. 746. 778. 830. 1031; cum - tum 2.
 cuminum 832.
 - cumque 725.
 cumulo 395. 850. 1172. 1381; - in struem 941; - tus in struem 941.
 cumulus 831. 907.
 cunctabundus 1181; - m esse 1181.
 cunctior 10. 1015. 1108. 1181.
 cunctus 150. 816.
 cuneus 1386.
 cupediae 490. 1242. 1243.
 cupiditas 1369; - ate afficere 1255; - animus - tibus agitata 1034; - incedit alqm 1368.
 cupidio 1369.
 cupidus 1369; - m esse 1369; - m reddere 236; nimis - m esse 236.
 cupio 1254. 1358. 1361. 1368.
 cupitor 1369.
 cupressinus 472. 502.
 cupressus 96. 472. 502. 1067.
 cuprum 633.
 cur 187. 188. 776. 807.
 cura 123. 568. 579. 1255; - ae 34. 73; - m afferre 123. 1255; - m habere 978. 1254; - m gerere 137; - m mandare 218; - m abjicere 616; - m impendere 73; - is affectum esse 567; - ae esse 123. 1255.
 curatio 1376. 1377.
 curator 793; - em constituere 218.
 curatoria potestas 219.
 curia 1000.
 curiosus 1255.
 curo 73. 121. 578. 667. 702. 729. 1376; non - 15. 280. 634; bene - 587; - m sacra 448; non - are simulare 643; - ans 74; res - nda 1363.
 curriculum 309. 541. 1201.
 curro 169. 308; - ndo certare 540.
 cursus 347. 839; - regius 47.
 cursim 308.
 cursor 115. 309. 1199.
 cursus 115. 308. 309. 541; - m tenere 153; ad - m impellere 308. 632; magister - us 309.
 curvus 623.
 curvamen 624.
 curvatura 994. 1241.
 curvus 866 (?). 1132. 1146. 1240; - m esse 1146; - m reddere 1146; - m habere nembrum 1334 (?).
 curvo 628. 631.
 cuspio 250. 471. 488. 852. 1208.
- custodia 910. 926. 980. 981; in - m dare 910. 924. 973. 1022; in - m se conferre 139; in - a angustiore habere 1280; in - a attinere 924; - ae committere 139. 981; - ae commissum 138; - ae causa deponere 977. 981; - ae habitus 911; - pastoralis 311; milites - ae apposti 267.
 custodio 202. 577. 977. 978; bene - 1289; - me 979. 996; - gregem 670; - tus 979; id quod - ndum est 981.
 custos 300. 670. 980. 1006. 1174; - des 981; - des carcerum 267.
 cutis 196. 779; - olivaram fusca 1284; - e stringi 34.
 cyathus 460. 1089.
 cyclus 419. 507. 1001.
 cynus 434.
 cydonium malum 405.
 cymatium 984.
 cymba 317.
 cymbalum (530?) 1293; - pulsare 1293.
 cymbulum 876.
- dactylus 555; - orum massa 765.
 daemion (707. 709) 1176.
 daemioniacus 767. 1177.
 daemionius 394. 1176; - a agrestia, silvestria 1314.
 dama 923.
 damnatio 856. 1127.
 damnator 856.
 damno 854. 1127.
 damnosus 670.
 damnum 669. 670; - m facere 669; - o afficere 669.
 dasypus 1098.
 datio mutui 39.
 dator 225. 882; - mutui 39; - eleemosynarum 228.
 de 57. 191 seq. 462. 537. 686. 775. 909. 1104.
 dealbo 170. 1307.
 deambulo; - atum prodire 385.
 debello 1282.
 debeo 1079. 1379; - etur 1078; - ebat 727; - tum 1011; - tum solvere 1378; (pecuniam - tam solvere 1236); libellus - ti 1011.
 debilis 31. 376. 606. 1122. 1125. 1331. 1334; - m esse 30. 1121. 1331. 1334.
 debilitas 46. 378. 1122. 1331.
 debilitatio 1122. 1331.
 debilito 31. 358. 692. 1122. 1331. 1334; - tus 1334.
 debitor 39. 1011. 1379.
 decalogus 451. 959.
 decedo 944. 953; - e vita 1340.
 decem 959. 960. 1076; per - multiplicare 959.
 decemplex 960.
 decens 1081.
 decentia 1082.
 decedo 5. 221. 251. 290. 864. 1078. 1370.
 deceptio 213. 409. 613.
 deceptor 409. 613.
 decerno 184. 199. 200. 539. 575. (1068?). 1364. 1365; - tus 185. 1232; - tum 244; - tum esse 1288.
 decerpo 162. 420. 741. 1149; - olera 70; - plus 420; fructus - ti 420.
 decerpito 420.
 decessus 947. 1341; - in requiem aeternam 971.
 decido 685. 696. 901. 930. 1072. 1314; - guttatim 1214.
- decido 696.
 decimo 959.
 decimus 960; - a 960; - am partem dare, sumere 959.
 decipio 97. 330. 408. 409. 612. 613. 760. 1056. 1074; - ptus 613. 1187; - errore 269. 1199.
 decipula 969. 1333.
 decisus 185.
 declaratio 1375.
 declaro 282. 700. 996.
 declinatio 998. 1145. 1288; - mis locus 1145.
 declino 214. 413. 998. 1144. 1169. 1287; - or 215.
 declivis 413; res - 633; locus - 413. 903; - m esse 413.
 decollator 529.
 decollo 184; - or 1150; - ndi artifices 395.
 decor 937.
 decorio 1038. 1039; - tus 1039.
 decoro 468; - me 33.
 decortico 34. 431. 545. 605. 649. 1038.
 decorus 252. 1370; - um 1082.
 decrementum 136. 137.
 decrepiti 1146.
 decresco 135. 380. 623. 660. 661.
 decumbo 1333; locus ubi quis - bit 1333. 1337.
 decuplum 960.
 decurto 135. 182. 623.
 decus 938. 1082; quiquid - ri est 283.
 decussatim 352; - ponere 581. 989.
 decusso 989; - tus 352.
 decuto 649. 695. 696. 1051; - ssus 696.
 dedecoro 97. 788. 1303.
 dedecus 81. 591. 627; - ore afficere 591; - ore affici 590.
 dedicatio 467.
 dedico 465. 466.
 dedico 35. 280.
 dedo 949. 1170; - me 1155. 1169; - tus 1326. 1327; - m esse 304. 550. 660.
 deduco 114. 162. 328. 526. 546. 547. 617. 681. 763. 901. 907. 1205. 1372; - domum 764; - or 135. 329.
 deerro 1199.
 defaeco 698. 1275; - tus 698. 1275.
 defatigo 341. 342. 698. 921. 1121. 1122. 1265. 1331; - labore 1272. 1273; - ans 1122.
 defectio 136. 954; - animi 180. 992; - a Deo 1243; ad - nem sollicitare 617. 824. 953.
 defector 954.
 defector 81. 136. 137. 621. 661. 916. 992. 1202. 1259; - u laborans 1202; - m passus 226; - m luminis efficiens 1251.
 defendo 139. 218. 454. 977. (1004?); - auxilio 914; - munitione 1300; - causam 656. 896. 911; - sus 219.
 defensor 912; pro - ne loqui 911.
 defensor 454. 739.
 defero 227. 547. 689. 1076. 1297; - iusjurandum 155; - or 901.
 defervesco 215. 423; - ere facere 424.
 deficio 10. 11. 135. 225. 272. 380. 439. 574. 575. 615. 617. 620. 623. 660. 661. 667. 705. 824. 933. 953. 961. 1144. 1202. 1250. 1258; - viribus 50. 544. 1121; -
- animo 471. 591; - ens 135; - ens animo 618. 991.
 defigo rigide oculos 915; - xus in rem 305; - xum esse (studio) 550.
 definio 548. 904. 975; - mensura et numero 404; - sordibus, omnibus 432; - tempus 1009; - tus 185. 575. 905. 975; - tus nomine 341; - m esse 1288; exacte - m esse 1235; ratio - ta 976; tempus - m 1196.
 definitio 905.
 definitior 905. 976.
 deflecto (213?). 214. 1144. 1169. 1287; - ere facere 1144; - or 215.
 defeco 32. 353. 522; - ens solentium 522.
 deflexus 1117.
 defuro 696. 901. 930; - guttatim 697.
 defodio 840. 1114. 1135. 1339; - ens 1135; - ssus 1135.
 deformatio 81.
 deformis 81; - m esse 80.
 deformitas 81. 880.
 deforme 178; - or 178.
 defraudatio 474. 1014.
 defraudator 1014.
 defraudo 19. 101. 474. 982. 1013; - antes esse 475.
 defricio 306.
 defringo 469.
 defungor 953; - a vita 670; - ctus 204; pie - ctus 971.
 deglubo 1103.
 deglubo 1038. 1039. 1225; - ptus 1039.
 deglutio 416. 917; - buccas 1374.
 dego; - ere facere 5.
 dehisco 647; - ere facere 513.
 dehonesto 788.
 dehortor 1151.
 deinceps 193. 551. 552. 1029.
 deinde 193. 1029. 1109.
 deipara 888.
 deitas 152.
 dejectus aquae 345. 495. 903.
 deiero 70.
 deicio 503. 662. 695. 696. 705. 899. 901. 902. 931. 936. 1206. 1314; - me 899; - mortuum alqm 1201; - ctus 900. 937. 1206. 1314; spe - us 439.
 delabor 901. 930; - psus 902.
 delapsus 902.
 delator 934.
 delectabilis; - em reddere 800.
 delectatio 1362. 1383; causa - nis 236.
 delecto 117. 800. 1349. 1368; - ans 801.
 delector 117. 235. 589. 800. 1358. 1361. 1368.
 delegatio 1097; - em facere 1096; - em recipere 1096; qui - em recipit 1097.
 delegator 1097.
 delego 1096; - tus 1097; - tum 1097.
 deleo 178. 390. 391. 575. 1088. 1089. 1221. 1222. 1250. 1271; - funditus 242; - purgando 639; - tus 1089. 1222; sese invicem - ere 1434.
 deletio 1222. 1250.
 deliberatio 200.
 delibero 199. 200. 702.
 delibo 1241.
 delicatus 34. 35. 211. 294. 1122. 1350; - a vita 1383; - am vitam agere 1080; - catus tractare 211.

delicia 118. 1082. 1350. 1369; - as comparare 1383; - as praebere, afferre 117. 118; - his assuetus 211; - his deditum esse 1382; in - his vivere 1080. 1382.
delictum 621. 641. 1200; sacrificium pro - o 621; - his dolens 640.
deligo, are 747.
deligo, ere 588.
delinco 258. 259.
delinquo 280. 330. 640. 1199; - ens 331.
deliquae 115.
deliquum 992; - animi pati 991.
deliquo 1275.
deliramentum 17. 549. 1055.
deliratio 17.
delirium 1055.
deliro 1055; - ans 1008.
delirus 1055.
delirium 84. 399. 836. 1243; - a in collibus exstructa 937.
deludo 475.
- dem 142. 830.
- demando jus dicendum 1364.
demens 761.
dementia 761.
demergo 400; - sus 400.
demersio 400.
demetior 221. 404.
demecto, ere 741. 1027. 1149; - sse fruges 741.
demigro 1340.
demiuo 135. 182. 661. 669. 916; - or 135. 916; - tum esse 470.
deminitio 138; - luminis 1259.
demirror 1020.
demissio 1117.
demitto 553. 901. 931. 971. 1117. 1287; - guttatim 697; - oculos 1116; - animum 439. 1179; - me 902. 1116. 1287; - me altius 956; - sus 553. 902. 1117; - sus animus 180. 991; - um se gerere 590; - suo animo pati, accipere, confidere 1119.
demo 660. 661. 669; - tus 661.
demolior 634. 662. 1353.
demolitio 1353.
demonstratio 500. 537. 732. 733. 1211. 1247.
demonstrativus 1211.
demonstro 164. 536. 547. 738. 730. 996. 1137. 1211. 1246; - ndi modus 537.
denarius numerus 960; - numus 1092. 1115.
denego 759. 819. 824; - parcendo 145; - mihi aliquid 182.
deni 482.
denigro 1258.
denique 1169.
dens 271. 983; - molaris 1219. 1328.
denso 1320.
densus 1194. 1291. 1320; - a arborum 994; - m esse 1194.
dentiduca forceps 586.
denudato 477. 961; - tus 961.
denuncio 1063.
denno 1131.
deorsum 413. 554. 555; - jacere 902; - ferre, mittere, tendere 901; - declinare 413; - flectere 1117; sursum - vertere 413.
depalabratus 1270.
depasco; - ere sinere 490; - or 311.
depeculo 344.
depello ab uberibus 617.

dependeo luxus 1238.
dependo; id quo debitum dependitur 1380.
deperditus 19. 87; conditio - i 87.
deplilis 154; - em fieri 154.
deplio 154.
deploro 522; - ans 522.
depono 139. 184. 185. 324. 349. 380. 390. 391. 652. 822. 971. 978. 981; - luctum 695. 696; - - vestem 902. 945; - ere inter se pignus 443; - or (munere) 902. 931; - tum 139. 381; - tus a munere 185. 391; - tum 139. 139. 981; - tum accipere 139; custodia - ti 981.
deporto 901. 1340; - or 1340; - tus 1341.
depositarius 139.
depositio 185. 391.
depositor 139. 981.
depravo 178. 787. 952. 953; - tus 178. 591; - tum esse 590.
deprecatio 515. 563.
deprecator 515. 562. 563; adire aliquid - em 562.
deprecor 375. 376. 514. 562.
deprehendo 302. 303. 767. 768. 1385.
deprimo 476. 553. 590. 931; - ens 555. 1117; - sus 553. 591; locus - sus 957; regio - aa 410.
depo 53. 1279.
depulso 1013 (?).
depulsor 396.
depurgo 699. 843.
derado 154. 1159. 1348.
derelinquo 15. 439. 617. 1205. 1206; - ctus 497.
derideo 234; - or 1056; - endum exponere 1056.
deripio 162.
descendo 901. 1072.
descensio 902; gradus - nis 903.
descensus 902. 903.
desceisco 824. 944. 953; - ere facere 453; qui desceiscit 946.
describo 258. 889. 953. 1267; - tus 1268; exemplar - um 954.
descriptio 1268.
deseco 184. 913. 914.
desectio 185.
desero 162. 439. 615. 617. 667. 1205; - perfide 824. 953; - tus 497. 542. 618; locus - tus 542; - tum esse 542; - um 96. 218. 542. 1202. 1310; in - o commorari 542; in - o commorans 1203.
desertio; ad - em sollicitare 617.
deses 11. 1329; - dem esse 1329.
desideo 1329.
desiderabilis 1369; - em esse 1369.
desideratio 1255.
desiderium 194. 586. 1255. 1362. 1369; - o afluere 1255. 1368; - o affectus 1255; - o teneri 194. 1254.
desidero 619. 1254. 1361. 1368; res - ta 1362. 1369.
desidia 11. 1034. 1329. 1330; - ae deditum esse 10. 1033; facere ut desidia se dedat 1329.
desido 901.
designo 258; - nominatim 1345; - tus 259.
desilio 450.
desino 380. 574. 616. 617. 661. 970. 1328. 1387. 1388; fluere - ere 705.
desipiens 1055.
desisto 271. 272. 453. 574. 616.

661. 1169; - stera facere 453. 544.
desolatio 179. 543.
desolo 178. 542. 543. 1049; - or 178; - tus 178. 542. 1049. 1283; locus - us 542; terra - ta 1027; - tum esse 1049; - tum fieri 542.
despecto 118.
desperatio 439; ad - em redigere 439.
despero 439; - atus 439.
despicatui habere 995.
despicio 189. 701. 995.
despolio 101.
despondeo 139. 140. 439. 991. 1370.
desponsatio 1370.
desponsio 992.
despono 1370; - ata 1370.
desquamo 261.
destillo 696. 697. 1321; - are facere 706.
destino 904. 1010. 1290; - or 1080; - navein 130.
destituo 439. 615; - or 620; - tus spe 439; - tus ope 497; - tus re 946. 961. 962.
destitutio 439. 1200.
destringo 147. 148. 154; - ctus 148.
destruio 635. 663. 1049. 1353.
destructor 635.
destruo 634. 662. 705. 1049. 1353.
desum 620; - rei 618. 1108; - esse sibi invicem 575; - iest 717.
desuper 56. 58. 775. 1105; - veniens 59.
detectio 833.
detector 833.
detego 477. 832. 961; - ctus 833.
deterio 210. 1345. 1377.
deterior; in conditionem - em conjicere 590; in - us mutare 215; - em esse 787.
determinatio 905.
determinator 905.
determino 904; - tus 905.
detero 327; vestis - ta 488.
deterreo 1352.
detestabilis 353; - res 301; - e censere 301; - em fieri 1215.
deterstor 353.
detineo 453. 652. 767; - or 822. 1332; - tus 769. 1332.
detorqueo 1182. 1240; - dolo 982.
detraho 135. 190. 324. 414. 660. 661. 669. 682. 763. 822. 1038. 1205. 1206. 1225; - avaritia ductus 453; - cta eschara nudare ulcus 431.
detrectatio 136.
detrecto 663. 759.
detrimentum 19. 136. 591. 669. 670; - facere 18; - inferre 135. 421. 669; - capere 669.
detruo 564. 901. 902. 1135.
detrunco 913; - or 1150; - tus 185. 1150; qui - cat 395.
deturbo 1314.
deus 151. 152. (718). 1192; dei majestas 1192; - i dignitas 153; - m fieri, colere, colens 152; pro - o habere 152; conversio in - um 153.
deuteronomium 742. 1131.
devasto 542. 662.
devenio 1169.
devergo 1287.
deversor 534. 695. 1256.
deversorium 535. 614. 971. 1374.
deverticulum 1342.
deverto 613. 1144. 1145. 1256; ad - dum invitare 1144.

devictio 205.
devincio 747. 1335.
devino 204.
devirgino 358.
devo 1145.
devo 343.
devo 838. 839; - or 413. 1314; - tus 413.
devoratio 490.
devorator 490.
devero 490. 917; - ans 490.
devoevo 316. 339. 940. 950. 1344; - Deo 83; - otus 1326; - tus Deo 83; - tus diris 316. 940; - tum esse 1326; vir - tus, virgo - ta 1117.
dexter 1070. 1071; - ra 1070; qui nominatim - a tui potest 1071.
dextrale 847 (?).
dextrorsum 1070.
diabolicus 394.
diabolus 394. 1127. 1177; in - um converti 394.
diaconosus 1126. 1127.
diaconia 49.
diaconosia 436. 1126.
diaconosus 43. 1126; - i munere fungi 1063.
diadema 473. 817. 1195; - imponere 473.
dialectus 690.
diapsora 1126.
dica 912.
dico, are 82. 1139. 1140.
dico, ere 340. 483. 484. 689. 1076; - contra aliquid 656; - pro aliquid 656; - or 656; - ens 485; - tus 485; - tum 451. 485; - ta 655; - ndi ars et gratia 896.
dicterium 174. 175. 691; - a proponere 172.
dictitans 485.
dicto 656.
didascalica 144. 1129.
didrachma 352. 1129. 1248.
diduco 228. 402; rictum - 39.
dies 731. 924. 925. 1277; - m agere 924; per - m facere 924; - m transiens 924; singula - bus 1277; - ei pars sexagesima 859; per - em 925; de - e in - m 925; hoc die 1075.
diffamo 9.
differentia 136. 371. 531. 1346.
differo 765. 1015. 1108. 1109. 1181; - aliquid 1285; - iram 673; - in longinquum 693.
difficilis 850. 1020. 1239. 1291; regio - 1027; locus - 900; - intellectus 926. 1021; - m esse 1019. 1020. 1298; - m facere, videri, putare 1020.
difficultas 681. 851. 1021. 1265; - bus circumventus 1021; - bus circumventus esse 681. 1020. 1286.
difficulus 1021. 1272.
diffido 120.
diffindo 270. 492. 647. 710. 1360; - or minutatim 492. 1346.
diffuso 180.
diffringo 358. 492. 704. 1360. 1366. 1386; - or minutatim 492. 1346.
diffugio 1339.
diffundo 1046; - odores 209; - me 1003 (?). 1345; - or 409. 869.
digitus 1283; - is micare 1357.
digne 1081.
dignitas 93. 222. 262. 846. 1004. 1082. 1155; - m exiguum attribueri 664; de - ta contendere 612; pro - te tractare 1081; ad - m evehere 846; - e moveri 902.

- dignor 235.
 dignosco 729. 730. 1344.
 dignus 515. 789. 1079. 1081; - nus sum 1078; - m facere 1079.
 dijudicatio 234. 1366.
 dijudico 912. 1037. 1364.
 dilabor 145. 178. 180. 580. 713. 931. 1145.
 dilacero 249. 430. (431?). 545. 662; - ans 163; - atus 430; - tum a bestis 490. 517.
 dilanio 162. 545. 662. 677; - tum 517.
 dilargior 1046.
 dilatatio 274.
 dilatio 403.
 dilato 273. 332. 402; - me 402. dilator 1285.
 dilectio 1359; - nis signum dare 734.
 diligens 572. 1255; - tem esse 571.
 diligenter 98. 572. 1223. 1235. 1247; - explorare 1235; - considerare 1234; - facere 1235.
 diligentia 572. 1236; - m impendere 73; ad - m movere 1235.
 diligo 540. 1357. 1358; - ctus 1359.
 diluceo 1184.
 dilucosco 1184. 1277.
 dilucido 700. 1137.
 dilucidus; - m esse 1137.
 diluculum 52. 685. 1133. 1184; - primum 1277.
 diluo 179. 544. 844.
 diluvium 797. 984; - o obrui 797.
 dimensio 221. 234. 404.
 dimico 440. 519.
 dimidio 710.
 dimidius; - a pars; - um 711; ad - m perducere 710.
 dimissio 618. 1189.
 dimitto 390. 391. 615. 617. 634. 945. 1205. 1364. 1365. 1372; - liberum 1187; - reum 126; - nepudio 1084; - ere facere 695; - sus 618; - sa 1084.
 dimoveo 1340.
 dinumero 576.
 dioecesis 1102. 1126.
 diploma 852. 1217.
 diptycha 1107.
 directio 216. 1373.
 directus 16. 163. 503.
 dirigo 290. 1372; - tum esse 289; - ctus in 262.
 dirimo 65. 184. 390. 618. 1344. 1345; - controversiam 855; - or 1388; - ens 154; - endam curare item 517.
 diripio 8. 16. 162. 163. 503; - ndum dare 1378.
 dirumpo 269. 270. 390. 469. 513. 634. 647. 704. 1364; - ens 391; - or dolore 475; - ptus 269.
 diruo 634. 662. 1049. 1353; - tus 662. 1049.
 diruptio 270. 391.
 dirus; - ae 316. 940; - a precari 70; - as imprecari 316; - is devovere 316. 939. 950; - arum jactator 316.
 discalceatus 255.
 discedo 25. 113. 114. 271. 272. 349. 615. 620. 693. 763. 944. 1145. 1345; - in partes 710; - currendo 308; - praetereundo 580; - e vita 580; - ere facere 581; qui - seit 1346.
 disceptatio 586. 825; in - nem vocare 1365.
 discepto 484. 825.
 discerno 536. 1344; - crinem 710; - ens 537; - ctus 60. 536. 1345.
 discerno 162. 163. 545. 662. 677; - in fibras 1428; - or 1048. 1150; - tus 662. 1048; - um 517.
 discerpito 662.
 discessus 273. 582. 693. 947. 1145. 1346.
 discendo 184. 269. 270. 517. 634. 647. 844. 1364; - or 391. 430; - sus 430. 517.
 disciplina 144. 732. 1152. 1229; - m adhibere 1151; - m admittere 1152; - ae expers 761; - a imbure, imbutum esse 1228; - a imbutus 1229; - a acetiae 1201.
 discipula 887.
 discipulus 36. 143. 144. 314. 550. 552. 887. 1100.
 disco 143. 729; - ens 144; - discisse 730.
 discordia 10.
 discretio 531. 711.
 discrimen 273. 1346; - facere 60. 1345; - ini committere 596.
 discurbo 320. 380.
 discurro 308.
 discursus 308.
 discus 387. 1098.
 discutio 261. 396. 704. 1047. 1264. 1592. loqui 655. 690.
 disertus; - m reddere 690.
 disijcio 634. 705; - ad flando 712; - or 1047; - ctus 1048. 1206.
 disjunctio 61. 878.
 disjungo 60. 645. 1344. 1345; - tus 60. 1345.
 dispareo 385. 705. 1250.
 dispello 396. (10137); - or 1047; - ens 396.
 dispensatio 219. 244.
 dispensator 219.
 dispensor 218. 243.
 despero 19. 575. 1048.
 dispergo 642. 1045. 1046. 1047. 1048; - flando 712; - me 1345; - or 113. 1345; - sus 1046. 1047. 1048.
 dispersio 1047.
 dispersor 1047.
 dispertior 877.
 dispicio 1007. 1345; - ctus 1007.
 displiceo 80. 81. 117. 518; - ens 788.
 dispono 243. 652; - bene 1237; - tus 1237; - bene - tus 1237; ordine - tus 641; recte - m esse 289.
 dispositio 243. 653. 654. 1299; - bona 1237.
 dispositor 1237.
 disputatio 485.
 disputator 826.
 disputo 484. 585. 768. 825. 895. 896. 911.
 disquirens 586.
 disseo 184. 394. 662. 710. 876. 1149. 1150. 1225. 1344; - serra 894. 1193; - ans 154. 185; - ctus 1150.
 dissecio 711.
 dissemio 1045.
 dissentio 944.
 dissero, ui 690. 1093; - endi facultas 1375.
 disertatio 1094. 1211. 1375.
 dissideo 710. 1344.
 dissidium 1343. 1346; - a serere 1133; - iis perturbare 1065; - a disseminans 521; - i auctor 711.
 dissimilis 1346.
 dissipatio 322. 1047.
 dissipator 1047.
 dissipio 261. 1046. 1047. 1048; - or 1354; - tus 1046.
 dissociatio 60. 1344; - odio 1261; - tus odio 1261.
 disoculatio 844.
 dissolutor 711.
 dissolvo 179. 390. 545. 844. 1033. 1047. 1364. 1365; - or 145. 180. 391. 931. 1033; - vens 1366; - tus 180. 1033. 1034; vita - ta 179. 1034; - tum esse 1033.
 distantia 273.
 distendo 402. 513.
 distincte 733; - dicere 1345.
 distinctio; - nem facere 1345.
 distineo 1329.
 distinguo 60. 581. 876. 950. 1343. 1344. 1345; - ctus 1346; - ctus colore 919. 951; - endus 1346.
 disto 271; - ans 272. 531. 763. 1145.
 distorqueo 1293; - or 1240; - tus 329. 1293.
 distractio 662. 1047.
 distrahio 328; - ctus 329.
 distribuo 877. 1366; - metiendo 404; - possessionem 897; - aequaliter 966.
 distributio 878. 1367; - ne accipere 777.
 distributor 878.
 disturbatio 13. 635.
 disturbo 13. 634.
 ditio 151. 857. 1123; in - nem suam reddere 447. 1172.
 dito 528; - ans 529.
 diu 532. 673. 674. 1182. 1430; - manere 1180. 1181; - facere 1181; diutius 777. 1009. 1381.
 diurnus 926; - m tempus 925; - opus - m facere 924.
 diurnurnas 403.
 diurnurnus 1181; - m esse 328. 672. 1060. 1181.
 divago 384.
 divarico 1343 (?).
 divello 270. 517. 662.
 diversitas 531. 1346.
 diversus 60. 531. 668. 821. 890. 1346; - um 890; - tum esse 890; - os facere, dicere 531.
 divertio ad oblivionem 29.
 dives 528. 529; - tem esse 527; - tem reddere 528.
 divido 60. 710. 844. 876. 877. 1205. 1206. 1343. 1344. 1345; - carpendo 532; - sus 60. 711. 878.
 divinator 397. 433. 1234; - ni se dedere 397.
 divinator 397. 433. 732. 990. 1234. 1245; - res consulere 397.
 divinitas 152; - tis particeps 153.
 divinitus institutus 243.
 divino 169. 397. 432. 902. 1234. 1245; - ndi praemium 433.
 divinus 152. 153. 168. 169. 801. 1192; - nis honoribus afficere 152; in cultu - o assiduum esse 1326.
 divisio 711. 878. 1343. 1346.
 divisor 878.
 divitiae 528. 675; - iis inhiare 528.
 divortium 618. 1346; - facere 616. 1345; - concedere 617.
 divulgus 1137; - or 337.
 divus; sub - o 422.
 do 881. 882; - legem 131; - mutuum 39; non datur 717; - tus 882; - um 1367; res mutuo - ta 39.
 doceo 143. 1246; - ctum esse 1228; - ctus 143. 732.
 δοκῆτος 183.
 δοκῆται 183.
 doctor 27. 144. 1230; - legis 742; - academicus 1094.
 doctrina 144.
 documentum 733.
 dolabra 135.
 dolostrum instrumentum 1386.
 doleo 72. 431; - ens 73. 74. 431. 1304; - ens delictus 640.
 dolium 1306.
 dolo 1190. 1274; - tus 1190. 1274.
 dolor 74. 165. 432. 1304; - ve hemens 1304. 1334; - ventris 450; - re afficere 72. 431. 1303; - re afficiens 432; - ea sentire 1303; - re cruciari 1303; - re dirumpi 475; - re torquere 1304; - re laborare 431. 1020. 1303; - ibus ardere 72; - ibus affectus 1304; - em acerbum efflicere 1125; - em affertens, efficiens 74. 1125; - res parturientes 186. 944. 945.
 dolose 789. 1143. 1241; - agere 101. 1143. 1258.
 dolosus 101. 1143. 1144. 1258.
 dolus 94. 100. 101. 474. 871. 1143. 1258; - m intendere 100; - m necere 474; - o capere 100; - o uti, - o circumvenire 213. 1143; - i machinatio 474; ad - m faciendum instruere 474.
 domesticus 414. 536; - famulus 654; - i 360.
 domicilium 7. 535. 615. 654. 764; - hibernum 835; - collocare 613. 614; - habere 613.
 domina 1192.
 dominatio 152. 449. 767. 769. 1192.
 dominator 151. 406. 688. 769. 856. 1191.
 dominatus 1192.
 dominicalis 370.
 dominicus 801. 1192; - ca 370. 723.
 dominium 151. 449. 769. 857. 1192; - o tenere 150. 448; - o subjicere 448.
 dominor 49. 150. 182. 233. 405. 447. 523. 608. 887. 767. 792. 855; - ari facere 183.
 domus 151. (163). 287. 449. 528. 529. 754. 801. 1191. 1192; - m facere 150. 1187; - m constituere 855; - m constitui 151; iniquus 955.
 domitor 313. 1156.
 domo 313. 1122. 1155. 1179.
 domus 595. 615; - nuptialis 310; - m ire vel reverti 764; - m reddere 764; in - m recipere 614.
 donarium 527.
 donatio 882. 1317; - sponsalium 140.
 donator 529. 882. 1317.
 donec 273. 355. 630. 724. 750. 830.
 dono 877. 881. 1316. 1317. 1366; - misericordia ductus 157; - professione facta 736.
 donum 70. 144. 364. 427. 527. 639. 734. 882. 947. 1204. (12787) 1317; - dei 506; - sponsalium 140; - memoriale 1059; - mittere 364; - o dare 1316; - o accipere 1317; - o remunerari 1067; - o corrumpere 69; - is affici 1317; - is laetis ornare 1349; - sponsalium dare 139; - o sponsalium emere 140.
 dorcas 217. (923).
 dormio 380. 670. 671; - ndo operam dare 671; - ens 671.

dormitatio 1099.
dormitator 671.
dormito 549.
dormito 549. 670. 1098; -ans 1099.
dormitorium 549. 671.
dorsalis 1050.
dorsum 569. 1050; -i adminiculum 1103.
dos 140. 551.
drachma 1092. 1095. 1148. 1248.
draco 555. 743. 870.
dubitatio 711. 825.
dubitator 711.
dubito 710; - timide 1208; -ans 711.
dubius; -m 825; -m esse 884; -m haesitare 1185; in -m revocare 825.
ducatos 406.
duco 114. 163. 164. 328. 546. 547. 636. 907; -mecum 153. 547. 636; - sursum 968; - uxorem 636. 903; - ens uxorem 903; - metallum 1051; -ctus 164; opus malleo -m 1051.
ductile opus 1051.
ductor 164.
ductus calami 411. 430; -literae 587; -u 798.
dudum 567. 932; - facere aliquid 1181.
dulcedo 207. 221. 1242. 1243.
dulcis 207. 221. 1242; -m esse 207. 1241; -m reddere 1242.
dum 355. 723. 724. 750. 778. 1031; - usque - 630. 750.
- dum 751.
dumetum 359.
dumus 753.
duo 820. 821. 866. 867; - dies 373.
duplex 189. 820. 821. 866. 867. 1024.
duplicatio 189.
dupliciter 867.
duplo 867. 868. 1024; - or 1238; -tus 1024.
dupus 865. 867; - o augeri 868.
dure tractans 1213.
dureco 993.
duritas 1021.
duriter 1021.
duritia 1021. 1992.
durities 478. 1292.
duro 5. 651. 1180. 1285. 1288; -ans 6. 653.
durus 649. 1020. 1021. 1071. 1095. 1291. 1323; -m esse 434. 1019. 1020. 1095. 1288; -m facere 434. 1289; -m videri, putare 1020.
dux 48. 164. 219. 295. 406. 687. 856; eo -e 57. 58; -m constitueri 405.
dynastes 688.
dysenteria 208. 1391; - laborare 1391.

e, ex 58. 191 seq. 462. 480. 594. 909. 1032.
ebenum 96. 759. 1053. 1068.
ebibo 1299.
ebrietas 379.
ebriositas 379.
ebriosus 379; -m esse 379.
ebrius 379; -m esse, reddere 379.
ebullio 1151. 1339; -re facere 391.
ebullitio 1151.
ebur 428. 685.
eburneus 685.
ecce 630. 770.

ecclisia 535. 599. 753. 836.
ecclesiastes 416. 848.
ecclesiasticus praepositus 1174.
echinus 305 (7).
echo 1092. 1295.
ecleipsis 1259.
ecstasis 1120.
edax 490.
edico 792; - praefatio 361; -ctum 244. 794.
editor 947.
editus 56. 59; locus - 275.
edo, ere 489. 490; - ens 490.
Edo, edere 945; - vocem 881.
edo, omis 490.
edoco 43. 44. 728. 730; -ctus 143.
edolo 912. 913; -tus 913.
educatio 138.
educor, are 26. 137. 900.
educor, ere 945; - scalas 968; qui -xit 947.
edulco 307.
edulum 490.
edulum 451. 485. 690. 691. (1348).
effectus 1166.
effeminatus 46.
effero, are 744. 760; -tus 744.
effero, erre 55. 513. 635. 637. 907. 945; - me 986; - me in altis 673; - sursum 968; - in altitudinem 220; - or 945; - sese - ens 988; elatus 56. 931. 220. 674; superbia -um esse 1061.
effervesco 706. 1339; - aemulatione 1052.
efficacia 1004.
efficacitas 515. 1166.
efficax 326. 1165. 1292. 1429; -em esse 326. 1162; -m fieri 326.
efficio 326. 1160; -ere posse 812; -summa 1162. 946; -argumentis 947; - or 945; (in arithm.) 545. 545; -ens 1389.
effigies 51. 173. 174. 259. 300. 1209.
effigio 173. 258. 259.
effingo 173. 259; -ctus 259.
efflo 521; - or 1309.
effluo 148. 1283.
effluvium 869.
effodio 840. 956. 1114. 1339; - oculos 995; - sum esse (oculum) 645; -sus (oculus) 645.
effrenatio 269. 1355.
effreno; -tus 976.
effringo 358. 469; -ctus 358.
effugio 162. 580. 714. 915. 1145.
efflugeo 502.
effundio 388. 435. 868. 892. 1046; - libationem 943; - guttatim 706. 1392; - me 269; - or in cachinnos 1355; -sus 389. 869.
effusio 389. 869. 947; - seminis virilis 1055; - ne laborare 869; locus -is 869.
effusor 869.
egens 1363.
egenus 382. 682. 1065. 1286; -m fieri 382. 682.
egeo 620. 1286.
egeo; - excrementa 842.
egestas 382. 682. 1287; -e affligere 1286; ad -m redigere 682. 1286.
ego 770.
egredior 113. 944; -ens 947; -sus 946.
egregius 252. 505. 558. 610; -m esse 251. 611.
egressus 947.
eheu 716. 928.
eha 772. 1069.

ejectamentum 1206.
ejicio 396. 899. 945. 946. 1205. 1206. 1340; -ctus 396. 1206.
ejulatio 998.
ejulatus 353. 1186.
ejulo 353. 998. 1186; -ans 353.
ejuro 1344.
elabor 162. 574. 580. 930. 1114. 1425; -salvus 1111; -sus fugā 714.
elaborator 1167.
elaboro 1162.
elatio 639. 987; - funeris 947.
electio 589. 590.
elector 589. 590.
electrum 719.
eleemosyna 228. 1312; -m dare, accipere 228.
elegantior 801; - disponere 1237.
elegantia 937.
elementum 1. 990; -a 1233. 1384; -um terrae 217.
elephantiacus 1035.
elephantiasis 780. 1035; -i laborare 1034.
elephantus 685. 1347. 1427.
elevo 55. 220. 635; - oculos, animam 457.
elicio 946; - fodiendo 840.
eligo 297. 588. 589; -ctus 589.
elinguus 485.
eliquo 1275.
elichynion 1363.
eloquens; - em esse 655.
eloquentia 896.
eloquium 677. 896.
eloquor 1076.
eluceo 536. 1311.
eluscator esse 645.
emacio 1132; -tus 1132.
emanatio 947.
emancipatio; -nem appetere 1187.
emano 945; - in vulgus 337.
emaresco; -ere facere 434.
embamma 1281; - parare 1281.
embolismus 266.
embryo 392. 947.
emedullo 692.
emendo 252. 290.
ememtor 1383.
emergo 639.
emersus 969.
emetior 221.
emico 510.
emigratio 947.
emigro 944. 1340.
emineo 55. 638. 672.
eminus 273.
emissio teli 17.
emitto 396. 647. 945. 946. 1372; - tela 684. 1094; - odorem 881; - fiando 712; - sursum 968; - stillatim 1322; - or 945.
emmanuel 739.
emo 265. 447. 1050; - dono sponsum 140.
emollo 211. 1033. 1266; -tus 211.
emolumentum 286; -a captare 285.
emortuus 203.
emplastrum 320.
emporium 265. 460. 964. 1167.
emptio 265; - sponsae 140.
emptor 265.
emunctorium 843.
emundo 699. 843; -tus 843.
emungo (68). 1019.
en 630. 770.
ennarratio 691. 1065.
enaro 689. 730. 1063. 1064; - or 556.
enascor 511.
enat 1281.
encenia 467. 1098.

encomiastes 930.
encomium 930.
eneco 203.
enervatio 1122.
enervo 544.
enim 716. 747.
eniteo 35.
ens 4. 864. 865.
ensifer 395. 1298.
ensiger 1298.
ensis 394. 623. 871. 1226.
enumeratio 577.
enunero 576.
enuncio 689. 1063; - or 656.
eo 13; quo magis - eo magis 223.
eo, ire 113. 114; - porro 153; - domum 764.
epactae 758. 1392.
epagomeno 1253.
eparchia 407.
epha 806.
ephippium 107.
epilepsia 1157.
epilepticus 1157. 1177.
epinicum 205.
epiphania 298. 806. 1138.
episcopale munus 806.
episcopatus 806. 1254.
episcopus 749. 806. 980. 1253.
epistola 49. 1269; - communicatoria 534.
epistomium 1052. 1231.
epitomo 623.
epoche 556. 956.
epulae 176. 198. 1192; ad -as invitare 176; minister inter -as 1193.
epulor 176. 489; -ans 176.
epulum 629.
equa 1353.
equus 360. 1306. 1354.
equito 1305. 1306; -ans 1306.
equileus 602. 1241.
equus 1353; - tractatus 1153; -velox 1199.
eradicatio 242.
eradicio 147. 148. 242. 644. 645.
erado 1348.
eremitia 1203.
eremus 96. 1202.
erogo 1084.
ergo 23. 57. 175. 462. 593. 686.
ergo 537. 777. 811. 1073.
ericius 450.
erigo 55. 289. 453. 637. 638; -ctus 290. 454; -m esse 289.
erinaeus 450.
eripio 16. 162. 211. 486. 617. 695. 945. 1112; - or 324.
erogo 946. 1046.
errabundus 384. 1005. 1185.
erratio 384. 1005.
erro, are 44. 329. 330. 383. 1005. 1008. 1200; -ans 1199.
erro, nis 1185.
error 44. 330. 331. 1199. 1243; -m committere 280. 329. 760. 1199; in -m inducere, induci 330. 1199; in -m inducens 331; in -e versari 1199; -i obnoxius 331; -e deceptus 269. 330. 1199; -e mentis captus 1199; -e labi 330; -e 730; -e accidit 330.
erubescio 626.
eruca 1027.
erucatio 1151.
eructo 1151.
erudio 143. 1151. 1228; -tus 143. 732. 1152. 1229; -m esse 1228.
eruditio 144. 1152.
eruditor 1230.

exsiccō 85. 434. 705. 1071. 1264; -tus 706. 984.
 exsilio 343. 450. 638. 1354.
 exsilium 396. 1336. 1341; in -mittere 396; in -abducere 1335. 1340; in -duci 1141. 1335.
 existentiā 4. 6. 7; - primordialis 464.
 existō 3. 303. 452. 638. 639. 862; -ens 6.
 exsolvo 946. 1364. 1365; -me 645.
 expectatio 121. 407. 1015. 1427; -em morari 1285.
 expecto 120. 407. 1015. 1284. 1285; -ta res 1285; -tans 1285.
 expēs 439.
 expiō 224. 706. 707; -or 1339 (?).
 expulso 573.
 expulso 573. 898; -ens 573.
 exstinctio 1089. 1250.
 exstinctor 1089.
 exstinguo 178. 390. 1088. 1089. 1221. 1250. 1271; -or 79. 178. 391. 869. 1250; -ens 1251; -ctus 1089. 1250; sese invicem -ere 1434.
 exstirpato 242.
 exstirpator 242.
 exstirpo 147. 148. 178. 242. 469. 1271.
 exsto 5. 303; -at 481.
 exstructio 111.
 extruō 110. 680. 1013; -mensam 197; -tus 111.
 exsul 1336. 1341. 1342.
 exsul 1340.
 exsultatio 82. 1354.
 exsulato 82. 1354; -insolentia 449; -laetitia 1354; -ans 1354.
 exsurdo 1270.
 exsurgo 637.
 exsuscito 644.
 extemplo 389.
 extendo 287. 329. 399. 402. 672. 673. 1238. 1372; -manum 902; -me 402. 409; -sus 287. 403. 409; opus melio -sum 1051.
 extensio 221. 224. 403. 571.
 extenuatio 575.
 extenuo 663. 682.
 exter; -rior 423. 810. 1295; -imus 810; -remus 1295; -rema pars 792. 1430; -remum 576. 851. 858. 1295. 1389. 1432.
 exterminatio 396.
 extermino 396. 699; -tus 396; -ans 805.
 externus 810.
 extero 327.
 extierro 1154.
 extollo 55. 636. 638. 986; -ens 639.
 extorqueo 1014.
 extorreo 277.
 extra 773. 809. 810.
 extractio 329.
 extraho 147. 328. 945; -ctus 148.
 extraneus 667. 810.
 extrēmities 792. 851. 1068. 1294. 1295.
 extremus vid. exter.
 extrinsecus 809. 810. 1295.
 extrudo 396. 565.
 exuberatio 105.
 exturbo 105.
 exturbo 396.
 exuberantia 1039.
 exubero 145; -ans 149.
 exulceror 824; -tus 1427.
 exundatio 1039.
 exundo; -ans 1039.

exuo 324. 349. 414. 652. 822. 945. 961.
 exuro 277.
 exuviae 324.
 faba 988. 1339; -ae species 76. 513.
 faber 631. 1274; -fornacarius 764; -ri opus 631.
 fabrica 631. 1274.
 fabricatio 631. 1274.
 fabricator 1165. 1167. 1274.
 fabrico; -tus 1163; -or 342. 631. 871. 1159. 1274. 1383.
 fabula 691. 1060; -ae faetae 17.
 fabulor 655. 1060.
 faecoso 342.
 facies 299. 300. 702. 1208. 1209. 1210. 1390; -m convertere in 702; -m conversam habens 1211; in -e 462.
 facile 411.
 facilis 411. 1308; -m esse 410; -m facere 410.
 facinus 1163. 1165; -stupendum 1086; -robore factum 609.
 factio 262. 282. 652. (881. 1081). 1159. 1160. 1161. 1162. 1428; ita faciam 716; factus 1163; -num 691. 1163. 1165; de facto 1164.
 facticius 195; -m vinum 212.
 factio; in -es discedere 710. 1344; -bus perturbare 1065.
 factor 1165.
 factura 1164.
 facultas 233. (305?) 495. 524. 609. 653. 675. 1221; -percipiendi et sentiendi 116; -em dare 233. 495. 523. 812; -em facere 233; -em habere 495. 523; -e praeditus 233.
 facundia 896.
 facundus 896.
 faex 1216.
 Falcidia lex 1343.
 fallacia 213. 613. 1143. 1186.
 fallax 94. 331. 409. 866. 1143. 1144; -em esse 1143.
 fallo 1074; -fidem 93. 952; -tempus 29; -or 329. 1199; -or pede 1114; -or blandimentis 1074.
 falsarius 213.
 falsitas 1241.
 falso, are 213.
 falsus 94; -um 213; -m reperiri 94; -i arguere 824. 825; speciem -am praes se ferre 213.
 falx 1027.
 fama 338. 341. 451. 691. 1059. 1064; nominis -m adipisci 338; -ā clarus 338.
 famelicus 293.
 famēs 293; -e premere, affigi, enectus 293.
 familia 536. 654. 695. 889. 1043. 1044. 1384, e -abire 1318; ejusdem -ae esse 844.
 familiaris 21. 36. 732. 965. 997. 998; -m esse 36; res -536; -es 360. 627.
 familiaritas; -te junctum esse 965.
 famosus 338.
 famula 414. 887.
 famulatus 1327.
 famulor 47. 1326.
 famulus 48. 314. 414. 449. 887. 1100. 1164. 1327; -domesticus 654; -ad mensam consistens 1193.
 fanum 836.

far 260. 782.
 farina 90; -hordaceae 1217; flos -ae triticeae 373. 458.
 farinacea massa 90.
 fartura 1320.
 fas 291. 1312; -est 524.
 fascia 66. 195. 359. 560. (600). 880; -ae mortui 1178.
 fasciulus 219. 748. 749. 977; -ficum 1019; -chartarum 1220.
 fascinatō 598.
 fascino 16. 284. 747.
 fasciola 560.
 fascis 748. 1298.
 fastidio 471. 776. 988. 1182. 1200. 1215. 1315.
 fastidium 471. 776; -habere 1215; -o afficere 471; -o captus 1316.
 fastigium 59. 295. 851.
 fastosus 986; -e agere 986.
 fastus 59. 986. 988. 1052. 1061; -m facere 449.
 fateor 689. 735. 736. 1076.
 fatidicus 168. 169. 732. 1375.
 fatigatio 342. 1122.
 fatigo 342. 1122; -ans 342; -tus 342.
 fatiloquus 1234.
 fatisco 31.
 fatuitas 38. 77.
 fatuus 58. 77; -m esse, facere 37; fabulae -ae 17.
 faunus 1314.
 faustus 253; -m facere 252; -a precari 804. 1111; precatio -a 506. 1111. 1263; bona Dei -a 506.
 faux, ces 68. 645. 1013. 1156; -aperire 513; -comprimere 604; -montanae 1351.
 faveo 514. 938. 1079. 1209; -temere 1079.
 favilla 85; fervor -ae 277.
 favor 296. 937. 1317; -e afficere 938; -m consequi 938; -em captare 1079.
 fava 207. 1052. 1153; -orum mel liquidum 1276.
 fax 604. 1318. 1392.
 febricitio 1391.
 febris 655. 683. 1391; -i corripit 1391.
 fecunde 333.
 fecundus 333. 1045. 1214.
 fecundus 333. 1214; -a 888; -m esse 333; -m fieri, facere 1355.
 fel 78.
 felis 1086; -Aethiopica 778.
 felicitas 322. 1082.
 felix 505. 549; -em esse, fieri, facere 548; -em successum habere 237.
 femē 648.
 femina 590. 771; -ae 771. 772.
 feminalia 431. 914. 1092.
 femineus 772.
 femoralia 375. 431.
 femur 98. 648.
 fenerator 315.
 fenerator 286. 315. 529.
 fenestra 119. 247. 382.
 feniculum 320.
 fenix 665.
 fenus 315; -ri collocare 286; -ri dare 315; -us capere 315.
 fera 743; -as capere 676.
 feralis arca 560.
 ferax 1356.
 ferulum 249. 508. 509. 1281.
 fere 222. 782. 830.
 feretrum 964. 1178.
 feria prima 370. 723; -secunda 373; -tertia 232; -quarta

288; -quinta 583; -sexta 964; -septima 363. 370; -ae 370. 1330.
 feriatibus dies 1330.
 fero 16. 17. 160. 277. 679. 1050. 1051. 1095. 1133. 1203; -cornu 933; -pede 318; -jaculando 302. 684.
 ferior 370. 970. 1328. 1329; -ri facere 1329.
 ferme 98. 222. 782.
 fermentatio 498.
 fermento 498; -tus 498.
 fermentum 498.
 ferro 547. 635. 812. 907. 1297; -sursum 968; -patienter 1015; -meum 226. 907; -fructum 881. 1159; -or cum impetu 510; -or libere in aere 1256.
 ferociter contemere 234.
 ferox 1020; -contemtor 234.
 ferrementum 488. 624.
 ferrarius faber 631.
 ferreus 623; -m instrumentum 983.
 ferrugo 1038.
 ferrum 129. 623. 871. 1226; -aduncum 586.
 ferrumino 1227.
 fertilis 333. 1214; -m esse, facere 333.
 fertum 145. 1356; -offerre 1355.
 ferus 761. 1020. 1202. 1342; -m reddere 744.
 fervefactio 28. 706. 1339; -fio 352. 706; -vens -ciendo idoneum 1340.
 ferveo 279. 926; -ens 927; (venti -is aestus 85).
 fervidus 202. 927. 1339.
 fervor 217. 28. 86. 277. 279. 927. 1339.
 fessus 342. 1122; -m esse 342. 1121.
 festinanter 1207. 1386.
 festinatio 884. 1207. 1208. 1386; -nimia 1036; -em adhibere 1385.
 festino 1207. 1385; -trepide, tumultuarie 884; -ans 1386; -tus 1207. 1386; ad -ndum incitare 1207; -ndo deprehendere 1385.
 festus 528; -dies 370. 529. 1010; -m tempus 389. 1197; -m 529; -m in memoriam celebratum 1059; -a laeta 310; -a mobilia 1001; -a minorā 230; -um celebrare, diem -m agere 628.
 feta 1332.
 fetio 1332.
 fetus 392. 802. 803. 883. 947. 1333. 1356; -m enixa 688; -m fundere 886.
 fibra 100. 1315; in -s discerpere 1428.
 fibula 374. 415. 624. 936. 1066; -crinalis 853.
 fictetum 487.
 fictilis 32. 1279; -e 32. 40. 1279.
 fictio 1142.
 fictor 1385.
 ficus 1165.
 ficus 487; -Aegyptiaca 397; -num massa 765.
 fidejubeo 104.
 fidejussio 104. 105.
 fidejussor 104. 105.
 fidelis 14. 738. 739.
 fidelitas 14.
 fides 14. 181. 735. 738; -m facere 737; -m habere 104. 735. 736. -m fallere 93. 824. 952; -m interpretare 104; -m dare 735;

- e dignus 737. 739. 1313; - e non dignum censere 825; ad - m convertere 736, converti 737, conversus 738; a - e avertere 824; in - m recipere 139; - ei commissum habere 737; - ei commissum 138; quod - ei contrarium est 825.
- fides, ium 745. 992; - ium cantus 363; - es pulsare 992.
- fidicen 369. 992.
- fidio 573. 736. 920; - ns 1232; - ntem se praebere 561; - nti esse animo 1231.
- fiducia 738. 920. 1232; - m ponere 573. 736. 737. 920; - m repositam habere 335.
- fidus 14. 290. 737. 738. 1313; - m se praebere 736; - m haberi 737.
- figulus; - m vas 1140. 1265. 1279; - m opus 40; - a laterum 1261.
- figmentum 82. 1163.
- figo 564; - feriendo 564; - cla-vo 446; - tentorium 614; - or 565; - xus 565. 614. 1291.
- figulatio 495.
- figulus 31. 32. 40. 1279.
- figura 51. 173. 259. 733. 1164; - m induere 172; - ae superstitiosae 1385.
- figuro 172. 258. 259; - tus 173.
- fila 887.
- filus 759. 836. 1099. 1100; - ii dignitas 888.
- filum 315. 1363; - a deducere 1363; - um in acum inserere 382; - rum confectio 1363; - rum opus 1363.
- fimbria 600. 1062. 1068. 1294; - comata 1068.
- finis 866. 1048. 1123.
- findo 269. 270. 647. 1386; - ova 646; - ligna 133; - sus 133. 269. 270. 711; - ligna - sus 133.
- finigo 31. 1388; - plaudento 1249; - res - cta 1385.
- finio 326. 602. 932. 1387. 1388; - or 1147.
- finis 326. 336. 575. 576. 582. 851. 905. 947. 976. 1010. 1102. 1109. 1110. 1294. 1295. 1363. 1383. 1382; - m capere 543. 1387. 1388; - m facere 544. 575. 616. 1329. 1387; ad - m perducere 326. 575. 1387. 1388; perduci 933, perductum esse 149. 574. 603, perductus 1388; ad - m pervenire 325. 546. 1147; ad - m usque 1035; quem in - m 188; - es 492. 1123.
- finitimus; - a regio 1126. 1184; - m esse 1124; - i 1126.
- finitio 905.
- fi 862. 1162. 1384; non fieri posse 377; fiat 738. 862; fieri posse 813. 863; - ctum esse 575; - ens 865; facere ut fiat 1432.
- firmamentum 957. 1250. 1292.
- firmator 1292.
- firme 1289. 1290. 1291; - comprehendere 1331.
- firmitas 1292.
- firmutudo 1292.
- firmo 1219. 1289. 1290; - navem ancoris 818; - or 1288; - or viribus 1004. 1288; - tus 1291.
- firmus 238. 374. 609. 1232. 1291. 1292. 1431; - m esse 561. 1288; - m esse animo 1232; - m se praestare 607; - m reddere 1232. 1289.
- facina 146. 263. 477. 753.
- facis 419. 752.
- fascio 269.
- fascia 269. 645. 648. 1236.
- fistula 369. 992; - canere 1390.
- fiabellum 306. 713; - o ventilare 306.
- fisceo 1269.
- fisceo 225. 1269.
- fisceus 226. 1270; - m esse 46; - m reddere 225. 1270.
- flagellatio 422. 1234.
- flagello 421. 1233. 1234; - tus 421. 1234; locus ubi - tur 422.
- flagellum 389. 422. 429. 1234.
- flagitium 394. 627.
- flagro 683; - ardenti studio 445.
- flagrum 422; - o caedere 421.
- flamma 28. 38. 650. 683; - m efferre 28. 38. edere 650.
- flammeus 650.
- flammo 650.
- flatus 713.
- flaveo 71.
- flavus 71. (405). 753. 1068. 1319.
- flexibilis; - clamor 998.
- flecto 215. 1150; - jus 1144; - deorsum 1117.
- fleo 522; - ns 522.
- fletus 522; - m simulare 1430.
- flexibilis; - em facere 471.
- flexura cubitorum 1431.
- flexus 934.
- fo 706. 712; - atus 712; - ndo emit-tere, movere, excitare, disper-gere 712.
- foeteo 1317. 1318. 1355; - laete 333; - ens 1318.
- floresco 1355.
- flores 1318.
- floridus 1318.
- floritio 1356.
- fos 1318. 1355. 1356; - vitis 456; - lactis 15. 981; - farinae 373. 458; tempus - rum 238; - bus ornatus 1318; - res producere 1317; - res emittere 1355; - res exprimere pictura 1318.
- foetatio 18. 1185; - bilancis 63.
- foetio 12. 884. 1433; - or 12. 412; - or animo 1185.
- foetus (758). 892. 940. 984; - obruentes 400; - bus obruere 984; - um aestum excitare 940.
- flumen 568. 892. 1344.
- foeo 892. 1283; - na 892; - ere de-sinere 705; - xus 19. 582.
- fluvius 568. (759). 892. 1344.
- fluxio 892.
- fluxus 892; - u seminis pollui 254.
- foeus 107. 684. 1227.
- foedico 840.
- foedio 840. 841. 1133. 1339; - sus 841.
- foeditas 81. 1310.
- foedus 81. 768; - m esse 80; - m censere 81.
- foedus, eris 132. 156. 244. 442. 874; - ferire 873; - sancire ju-ramento 155; - amicitiae jungere 766. 874. 1359.
- foeteo 1309; - ns 1309.
- foetidus 1309. 1353.
- foetor 518. 641. 1310.
- folium 472; - a emittere 472; - is nudari 696.
- folliculus 431; - florum 411; - is extrahere 605.
- foliis 521. 663.
- fomes 256.
- fons 647. 947. 1007. 1347; - tem aperire 1346.
- foramen 352. 588. 1168.
- foras 809. 810. 1318; - exire 385.
949. 1318; - emittere 396; - stare 452; locus ad quem exitur foras 422.
- forceps 586. 1208.
- forfex 430.
- foris 422. 809. 810; quidquid foris est 422; qui - est 423.
- foris 606. 1022.
- forma 33. 102. 173. 251. 299. 300. 1209.
- formatio 495. 1142.
- formator 31. 259; - morum 1152.
- formica 383. 409. (1319).
- formicatio; - ne laborare 587.
- formico 112.
- formidabilis 1154. 1353; - m esse 1353. 1154.
- formido, are 1208; - are facere 1154.
- formido, inis 161. 1154. 1155. 1208. 1352. 1353.
- formo 31. 172. 258. 259. 1383; - plaudento 1249; - tus 173. 259. 1163; literae - tae 524.
- formositas 251.
- formosus 252; - m esse 251.
- formacarius 764.
- formax 107. 361. 631. 684. 763. 861. 950; - lateraria 1251.
- formicatio 1042.
- formicator 1042.
- formicatrix 1043.
- formico 418.
- formicor 1041.
- formix 418. (982? 1135?); - coeli 1250; - ce instruere 418.
- fors 1130.
- forsan 725. 1075.
- forseitan 1075.
- fortasse 1075. 1077.
- forte 2. 780. 932. 1075. 1077; si - 725; ne - 773. 1075. 1077; - adesse, nancisci 1129; - occur-tere 1130.
- fortis 561. 608. 609. 791. 1004. 1232. 1291; - m esse 561. 607. 1004. 1232. 1288. 1289; - m red-dere 1232; - m se praestare 607. 608. 1004; - i esse animo 1288.
- fortiter 1292.
- fortitudo 561. 608. 1004. 1232. 1292; - nis signum 955.
- fortuitus 303. 938; - re - a 932. 1130; - to fieri 1129; - o 523. 1129. 1130.
- fortuna; - ae 506. 575. 1082.
- fortunatus 505. 549. 1317; - m esse 1080.
- fortuno 504. 505.
- fortum 266. 649. 857. 912. 1000. 1318.
- fossa 246. 269. 634. 841. 893.
- fossio 841.
- fosso 841.
- fovea 503. 599. 1003. 1168.
- foveo 99. 137. 202; - tus 1428.
- fraces 1284 (?)
- fracesco 178.
- fractio 359. 470. 1367.
- fractor 359.
- fractura 359. 470.
- fragilis 178. 1293; - m esse 1293.
- fragilitas 582.
- fragem 1367.
- fragmentum 185. 359. 1049; - pa-nis 1357; - ligni scisci 346.
- frago tonitrus 1335.
- frango 358. 469. 1266; - crura et brachia 1284 (?) - mola 83; instrumentum quo ossa - tur 359; - ctus 358. 1367.
- frater 539. 627. 765. 766. 821; - m esse 766; - rum necessitudo 766; - rum foedus 766.
- fraternitas 766.
- fraternus 766; - o vinculo junctus esse 765; amorem - um colere 766; - na necessitudine jungere 766.
- fratria 676.
- fratricida 441.
- fratruelis 886.
- fratridio 474. 1014.
- fraudator 213.
- fraudo 1013. 1143.
- fraudenter 1143; - agere 1143.
- fraudentia 1143.
- fraudentulus 101. 214. 1143. 1144; - m esse 1143.
- fraus 94. 100. 101. 213. 474. 613. 871. 1143. 1200; - m moliri 1143; - m concipere 1258; - e 195. 1143; - e uti 474; - e subtrahere 1013; - e circumvenire 1143; - e raptus 1014; in - e versatus 1143; ad - m abuti 213.
- fraxinus 92.
- fremitus 309. 424. 1092.
- fremo 125. 646. 655. 1091. 1157.
- frendo dentibus 99.
- frendor 99.
- freno 61.
- frenum 61. 748.
- frequens 1320.
- frequentator 527.
- frequentor 915. 1320.
- frequentio 525. 893. 948. 1326.
- fretus 920; - m esse 736. 920.
- frico 95. 112. 306; - ndo confectus 95.
- frigedo 424.
- frigeo 423.
- frigeo 508.
- frigeo 1329.
- frigesco 423.
- frigidulus; - a aura 1130.
- frigidus 424; - m esse 423.
- frigo 413. 414. 1247; - xus 414. 573; in sartagine - xus 1248.
- frigus 424. 1130; - re afficere 424; - re necatus 424; - ra 378.
- frivolus 234.
- frivorium 1247.
- frondosus 472.
- frons, dis 246. 472; - des palmae 1279.
- frons, tis 295. 462. 1389. 1390; - tem caperare 474.
- frontale 1333.
- frontatus 1390.
- fructifer 1355. 1356.
- fructificatio 1356.
- fructificio 1356.
- fructuosus 515; - m esse 1078.
- fructus 418. 764. 1163. 1166. 1167. 1355. 1356; - medicinalis 1377; - autumnalis 418; - immaturus 456; - aceto conditus 182; - in agris relictus 423; - decerpti 420; - oblati 1356; - m ferre 1355; - offerre 1355; - um oblatio 1356; - bus ornare 1355.
- frumentum 260. 782; - mature-scens 257.
- fruro 490; - cum gaudio 1349; - ndum dare 1242.
- frustra 523. 854; - esse 543.
- frustratio 1186.
- frustulum 1148. 1367.
- frustum 359. 1148. 1150. 1367; - panis 428. 1367; - carnis 755.
- frutex 1025. 1026.
- frux; - gi 515; - ges 418. 782. 1356; - ges demessae 741; - bus

- abundare 333; - bus abundans 333; - gum reliquias colligere 423.
 fucō 263. 823; - ata verba 1044.
 fucus 1) 1044. 2) 409.
 fuga 1198. 1199; in - m conjicere 660. 931. 1198; - elapsus 714.
 fugax 343. 582.
 fugio 660. 713. 1145. 1198; - ens 1198; - ndo secum auferre 1198; facere ut - 581. 1198; me - it 281.
 fugitivus 621. 714. 1198. 1250; - m fieri 620.
 fugo 440. 660. 714. 1198.
 fulcimen 335.
 fulcimentum 387.
 fulcio 335. 387; - columna 957.
 fulcrum 335. 387. 1116; - brachiorum 971.
 fulgeo 146. 502. 508. 921. 1279; - ens 604. 921. 1279.
 fulgetrum 696.
 fulgidus 1311.
 fulgor 146. 500. 503. 696. 921. 1279. 1311.
 fulgur 502. 696.
 fulguro 502.
 fuligo 75. 79. 1223. 1257.
 fullo 22. 625. 1182.
 fulmen 502; - ina emittere 502; - en cum tonitru 1335.
 fulmino 502.
 fulvor 387.
 fulvus 71. 1319.
 fumigo 1245.
 fumo 1245.
 fumus 562. 1245; - m facere 1245.
 functio 262. 507; - inuneris 448; vices - nis 507.
 funda 414. 475. 770. 936. 937. 948; - ae pars quaedam 220; - a projicere, petere 948.
 fundamen 238. 935.
 fundamentum 238. 242. 455. 654. 957; - jacere 238. 239. 614. 684.
 fundatio 238.
 fundator 238.
 funditio 948.
 funditor 948; - is pera 220.
 funditus 217; - delere 242.
 fundo, are 238. 239; - or 1237; - tus 238. 239.
 fundo, ere 361. 388. 868; - or 359; - sus 361. 389. 874; opus - um 361.
 fundus 127. 770. 949. 1000. 1023. 1427.
 funebris 1178.
 funiculus 100. 572. 598. 748. 915. 1348. 1363.
 funis 100. 572. 598. 748. 1107. 1327; - es navis 317.
 funus 436. 1178; - curare 1177; - rum curator 1178; apparatus ad - curandum 1178; - is arbitria 265. 1178.
 fur 345.
 furator 1144.
 furca 1116.
 furfur 261.
 furiosus 761; - m reddere 760.
 furus 584. 601. 763.
 furo 7. 744. 760. 920; - ens 1177.
 furor, ris 78. 209. 761; - re rapi 7. 760; in - rem agere 760.
 furor, ari 344.
 furtim 344. 1271.
 furtive 344.
 furtivus 344.
 furtum 344; - o auferre 344.
 fuscina 586. 1208.
 fuscitas 1091.
 fuscus 457. 1090. 1259. 1260; - a cutis ovarum 1284.
 fusilis 361.
 fusio 361.
 fusor 361. 631; - rum officina 361.
 fustis 516. 913. 1025. 1433; - e caedere 921.
 futillis 81. 190. 788. 1293.
 futilitas 789.
 futurus 226; - m esse 4; tempus - m 1109. 1110.
 galbanum 446. 819.
 galea 429. 876. 1195.
 gallina 1124; - agrestis 312 (?).
 gallus 1024.
 ganeo 1034.
 garrio 1060.
 garrulus 691.
 garrulus 534. 657. 1045.
 gaudeo 82. 1349. 1350; - ens 1350.
 gaudium 82. 1350; - percipere 1349; cum - o frui 1349; - o afficere, affici 1349; - ob aliorum calamitatem 324.
 gaza 1178. 1190.
 gehenna 1137.
 gelidus 317.
 gelidum 331.
 gelidus 424.
 gelu 331. 424. 508; - torpens 424.
 gemellus 189; - is fetibus praeditam esse 189.
 geminatio 189.
 gemino 189.
 geminus 189; - m esse 189; - os parere 189; - orum astrum 1061. 1185.
 gemitus 632. 665. 1186.
 gemma 494. 758. 990. 1059. 1356; - as agere 34. 246; - as emittere 1355.
 gemmeus 494.
 gemo 632. 646. 665. 1186.
 gena 45.
 gener 77. 310.
 generatio 864. 887. 888. 1384.
 genero 885. 886. 1384.
 genesis 888.
 genethiacus 92. 93.
 genethiologia 52.
 genethialis; - e 755; - ia 627. 708; semen - e 888.
 genitor 754. 888.
 genitrix 888.
 genitura 888.
 genitus 709.
 gens 121. 122. 493. 536. 695. 888. 889. 1043. 1045; - tes 493.
 gentilis 740; - es 740.
 genu 505; - a flectere 505; in - ua procumbere 504. 505; in - ua provolvens 399; - um flexura 1431.
 genuinus 468.
 genus 122. 242. 695. 889. 1043. 1045. 1299. 1300. 1384; - humanum 359. 603.
 geometres 224.
 germanus 1338.
 germen 246. 1355.
 germinatio 246.
 germenio 34. 35. (126). 246. 511. 512. (1019).
 gero 1297; - me 386; - bellum 1160; - ens 1298; res gesta 1064. 1164. 1165; res - nda 49; rebus - ndis praeficare 218.
 gestatio 1298.
 gestator 120. 1298.
 gestatoria sella 1298.
 gestatio 82; - tis animi effrenatio 1355.
 gesto 119. 378. 635. 1297; - in manibus 137; - bus 120. 1298.
 gibbosus 368.
 gibbus 368.
 giganteus 286. 312.
 gigno 286. 311. 312 (706. 719). 1248. 855. 886; - or 862. 886. 1162. 1384.
 glaber 36. 866; - rum esse 36; - rum facere 36.
 glacies 331. 508.
 gladius 394. 623. 671. 1226; - o accinctus 395.
 glans membri 851.
 glareia 120. 608.
 glareosus 120. 606.
 globulus 405.
 globus 405. 848. 1101.
 glomero; - or 54.
 glomus 848.
 gloria 198. 241. 339. 357. 786. 846. 1004; - vana 929. 930; - a dignus 198; - ae cupiditas 358; - ae donum 787; ad - m evehere 846.
 gloriatio 198. 987. 1052; - nis vanae studiosus 1052.
 glorifico 357. 846; - ans 357.
 glorior 198. 449. 1052. 1061.
 gloriosus 198. 357. 657. 846. 1052; - m esse 845.
 glossema 346.
 glubo 34. 1038.
 gluma 82.
 gluten 1227.
 gnarus 143. 732. 1229; - m esse 730. 1228.
 gomor 1148.
 gomorrhaeus 1148.
 gossypium 256. 1241. 1248.
 grabatus 964.
 gracilis 283. 471; - em facere 471.
 gracillo 646.
 gradior 885.
 gradus 266. 386. 969; - honoris 222; - descensionis 903; - us facere 266.
 gramen 260.
 graminosus 260; - locus 1336.
 granarium 1343.
 grandaevitas 745.
 grandaevus 745; - a 756.
 grandino 508. 1053.
 grandis 1004.
 grandio 331. 507. 759.
 granum 108. 622.
 grapharium 411.
 graphis 259.
 graphium 1264.
 grassator; - em esse 266.
 grate 801.
 gratia 158. 236. 786. 801. 937. 963. 974. 1068. (1209). 1317; - am supplicare 1179; - m exhibere 1316. 1317; - m captare 1079; in pacem ad - m reducere 322; delicti - m facere 347; sibi - m petere 514; - m accipere 974; - m capere, consequi 786; - m inire 938; - m componere, restituere 963; - m referre 974. 1067; - m referens 1068; in - m redire, recipere 963; - a afficere 968; - a plenus 1037; - ae referre 1068; - ae donum 1317; - ae restitutum beneficii loco et - ae oblata 787; in - m 776; - ae humiles 1180; - rum actio 786. 787. 1180; - as agere 786. 1179; ad - as agendas pervenire 1179; chorus - as agendum 1180; - rum actione celebratus 786.
 gratia (postp.) 776.
 gratificatio 515.
 gratificor 515.
 gratificus 514. 1079. 1316.
 gratiofus 610. 938.
 gratis 265. 523. 854. 1317.
 gratorum 786.
 gratulus 117. 118. 235. 236. 252. 401. 589. 786. 800. 801. 922. 1068. 1350; - m esse 117. 235. 800; - m accipi 435; - m habere 235. 401. 922; - m habens 236; - m censere 800; - m facere alqd 252. 938; - o animo celebrare 1179.
 graviditas 1333.
 gravido 1332.
 gravidus; - a 1332. 1333; - am esse 1332.
 gravis 788. 850. 987. 1020. 1204. 1292; - m esse 607. 849. 1020. 1289; - m facere 850; - e censere 850; - e alqd imponere 850. - iorem esse 1289.
 gravitas 850. 851. 1021. 1155. 1204.
 graviter 849. 850; - ferre 1020; - incumbere 849.
 gravo 849. 850; - or 1020; - tum esse 849.
 gremium 137.
 gressus 114. 266. 740.
 grex 25. 311; - m ducere 670; - gis mas 499; sensu eccles. 122.
 grunio 646.
 grus 838.
 gryllus 669.
 gryps 1158.
 gubernaculum 619; - regere 861.
 gubernatio 164. 619.
 gubernator 218. 406. 619.
 gubernio 311. 619. 861.
 gula 1156.
 gummi 319. (344); - juniperium 374; - laccae 1426.
 gurgis 238.
 gustatus 1243.
 gusto 1241; - ndum dare 1242.
 gustus 1242; - u explorare 1241; - u jucundus 1242.
 gutta 108. 697; - ae 713. 1322.
 guttatim 697; - efundere 706; - decidere 1214.
 guttur 68. 1156.
 guttus (307?). 869; - aequarius 843.
 gynaecium 771.
 gypso 1167; - tus 1167.
 gypsum 1167; - o obducere 1167; in - um versus 1167.
 gyrus 848. 1060.
 habena 61.
 habeo 302. 303. 481. 652. 863. 1221. 1297; - me 5; nihil - 717; multum - 532; - alqm pro alqo 282. 297; - or (de fe- stis) 1169; - ens 1298.
 habitaculum 614.
 habitatio 614. 653. 654. 1023; - circumseptia 1023; sedes - nis 615.
 habitator 654.
 habitio 613. 614. 651. 1256; - tus 653; - ans 614. 653.
 habitus 283. 752.
 haerco 1248; - ens 769.
 haeresis 695. 711. 741. 825. 954.
 haereticus 605. 712. 826. 954; - ci 89. 741.
 haesitatio 1185. 1343.
 haesito 10. 710; - animo 884. 1185; - ans lingua 1310.

halitus 707. 708. 709.
hallelujah 3.
hallucinato 170. 1055.
hamus 267. 374. 470. 1138. 1319;
- is capere 266.
hariolatio 397. 433. 1234.
hariolor 169. 397. 432. 1234. 1244.
1245.
hariolos 168. 169. 397. 433. 732.
990. 1234. 1244. 1375; - rum
sonnia 530.
harmonia 598. 1062. 1236; - m ef-
ficere 935.
harmonice sonans 992; - concin-
nare 935.
harpa 369.
harpago 586.
hasta 275. 870; - brevis 1044.
hastatus 275.
hastile 1025.
haud 715.
haurio 125. 459. 460. 1034; - vola
866; - or aqua 400; locus unde
- tur 460; - stus 240. 460; - um
460.
hanstor 460.
hanstrum 125. 460. 663.
haustus 460.
hebdomas 334. 363. 370; ad
- dem pertinens 363.
hebes 1117; - tem esse 849. 879.
hebesco 849; - unt dentes 1238.
hebetus 50. 850. 879; - dentes
1328; - or 50; - ntar oculi 1250;
- tus (oculus) 1250.
hebetudo 860. 1117.
Hebraeus 984.
Hebraicus 985; - ce 984.
hegumenos 419. 753.
Hellen 740.
heluatio 237. 1034.
heluo 1034.
hem 716.
heptas 363.
hera 1192.
herba 260. 512; - sterilis 1146;
- inutilis, mala 499. 739. 841.
1146; - agrestis 555; - pra-
tensis 555; - medicinalis 1377;
- inutili depravatus 841.
herbeo 259.
herbesco 259.
herbidus 260.
herbosus 260.
hereditas 897. 898; - tem assignare
896; - tem dare, relinquere 897;
- tem partiri, accipere, distri-
buere 897; - te consequi 896.
897.
heredium 897.
heres 897. 898; - dem esse 896;
- dem instituire 897.
heri 555.
hermaphroditus 1374.
heroicus 286.
heros 609.
herus 151. 449. 528. 529. 1191.
hesperus 538. 865. 964.
heu 714. 716. 928. 1069.
heus 714. 791.
hexaemeron 785.
hiatus 269. 648. 679. 1314.
hibernaculum 835.
hiberno 834.
hibernus 835; domicilium - um
835; castra - na 835.
hic, haec, hoc 919. 1028. 1029. 1054;
- ille 1028. 1054. 1057; hoc
est 483; hoc tempore 1072.
hic (adv.) 1062; hic - illic 65. 1062.
hicce 1054.
hiemalis 835.
hiemo 834.

hiems 834. (1053); - mem efficere,
transgere 834.
hilaris 500. 610. 700. 1350; - em
reddere 499; - em esse 883. 1349.
1350.
hilaritas 883. 1350.
hilum 813.
hinc 1062; - illinc 65. 1062.
hinnio 646.
hinnitus 646.
hio 513; - are facere os 35; - ns
513; - ndo captare 513; - nte
ora excipere 416.
hippodotamus 309.
hippodotamus 485. 517.
hircus 89. 499. 1101. 1216.
hirsutus 1315.
hirtus pannus 247.
hisco 513; - ens 513.
historia 556. 658. 1064; - rum
anctor 1065.
historiographus 1268.
historio 234. 571. 918.
hodie 925. 1075.
hocuus 95. 1216.
holocaustum 1285. 1286; - offerre
1286.
homicida 441.
homicidium 440; - committere
439.
homilia 1094.
homo 359. 360. 519. (707. 709).
803; - nes 122. 217. 359. 493.
952; - inem fieri 360; - mo factus
360.
honestas 611.
honeste facere 290.
honestus 253. 610. 846; - stum
253.
honor 846. 1004. 1089; - ris gra-
dus 223; - rem reddere 785. 786.
- em habere alicui 1079; in - e
habere 1081; in - e esse 786; - e
prosequi, affici 846.
honorarium 70. 141. 973; - auguris
433.
honoro 845. 846; - tus 846. 847.
hora 389. 1186.
horarium 1197.
hordeum 398.
horologium 1083 (?).
horreo 258.
horreum 263. 1067. 1343.
horribilis 1120.
horridus 331; - m esse 331.
horror 258. 1154; - e perfundi 258;
- em incutere 258.
horsum prorsum vertere 413.
hortatio 210.
hortatus 210.
hortator 210. 1153.
horto 210. 1151; - teste invo-
cato 337.
hortulanus 980. 1176.
hortus 418. 1024. 1176.
hosianna 8.
hospes 614. 693. 694. 1342; - pe-
regrinus 1195; - tem esse 695;
- tem advenire 693; - tes exci-
pere 435. 694.
hospitalis 614. 1359; - em esse 435.
693.
hospitalitas 694. 1358. 1359.
hospitium 535. 614. 694; - publi-
cum 1374; - o excipere 614. 694.
1144; - o excipi 695.
hospitor 693.
hostia 1049. 1226.
hostilis 1327. 1328; - les spiritus
induere 1327.
hostis 441. 1327.
huc 65. 1062; huc - illic 1062.
hucusque 630. 1055. 1073.

hujusmodi 171.
humanitas 360. 361. 1074. 1075.
humanus 360. 800. 803; genus - m
359. 803; natura - a 269. 360.
361; naturam - am assumere 360.
assuntio naturae - ae 361.
humactio 436. 1135.
humactus 30. 271. 1214; - ans 1214;
- tus 1214.
humeco 1214.
humeralis 1024.
humerus 659; - is portare, impo-
nere 378; in - os suscipere 378.
humiditas 319.
humidus 30. 271. 319. 1214; - m
esse 271. 319.
humilio 72. 476. 553; - me 553;
- ans 553; - ans es 1179.
humilis 553. 591. 1074; - m fieri
553; - m reddere 553. 590. 664.
- orem esse 553; - i animo ce-
lebrare, confiteri 1179; gratiae
- es 1180; gratias - es agere 1179;
locus humilis 410.
humilitas 554. 591.
humiliter rogare 1179; - sentire
de 664; - llime adorare 398.
1179.
humo 436.
humor 319. 564; - em recipere
30; - e conspergi 271; - e fecun-
dare 1214.
humus 167. 217. 808; - i trahere
328.
hyacinthina purpura 1035.
hyacinthus 1073.
hyades 1103.
hyaena 1056. 1305.
hydria 241. 361. 421. 460; - ma-
jor 1177.
hydromeli 212. 1308.
hydropticus 438.
hydrops 332 (?); - e laborare 438.
hymanus 357. 358. 506. 928; - sacer
1040; - os celebrare 356. 504.
656; - os matutinos canere 209.
hypocrisis 711. 1080.
hypocritas; ad - m inducere 710.
hypocrita 710. 711. 1083; - am
agere 710. 1080.
hypostasis 443. 494. 784.
hyrax 1142.
hyssopus 8. 791.

ianthinum corium 1310.

iaspis 796.

ibex 883.

ibi 13.

ibis 759.

ico 277. 684. 939. 1133; - tus 684.

icon 796.

icterus 405. 1007.

ictus 277. 318. 684. 939. 1051.

1133. 1203; - temporis 206.

475; - pedis 319; - u vulnerari

684; uno - u 206.

idem 142. 722. 830. 859. 918. 919.

967; - facere, pati 966.

identidem 207.

ideo 537. 776. 1055.

idololatra 153. 1244.

idololatria 1243. 1244. 1358; - m

exercere 1243.

idolothymum 1048.

idolum 84. 152. 173. 915. 1243;

- sculptum 1142; - rum cultor

1244; - a colere 1243.

idoneus 515. 783; non - 378; - m

esse 514. 783. 1078; magis - m

esse 611; - m facere 1079; tem-
pus - m 1197.

idus 1136.

igitur 751. 777. 779. 811. 880.
1073.
ignavia 1034.
ignavus 1034. 1329.
ignescio 279.
igneus 749.
ignis 279;
ignis 118. 500. 749; - m ferre,
facere 388; - m subjicere 768;
- e candere, probare 279.
ignitabulum 384. 388.
ignobilis 553.
ignominia 591. 627. 1056. 1303;
- m injungere 1302; - a afficere
78. 87. 301. 591. 649. 1302; - a
affici 79. 590. 626. 1303; - ae
dare 626; - ae illatio 592.
ignominiosus tractans 1303.
ignominiosus 79. 1056. 1303.
ignoranter 730.
ignorantia 732. 761.
ignoro 729. 1008. 1189; - re facere
581.
ignoscio 229. 280. 346. 633; - ens
347; - ce 372; cui - ci potest
1431.
ignotus 730. 854; - m esse 281.
ilex 1252.
illabor 1114.
illacrimo 658.
illaqueo 266. 267. 982; - or 1338.
illatio 527; - injuria 1213; - igno-
miniae 592.
ille 870. 919. 1056. 1057; hic -
ille 1038. 1054. 1057; ab - a
parte 823.
illecebra 409. 613.
illegitimus 132.
illic 13. 823; hic - illic 65. 1062.
illicitus 83. 87; - um censere, di-
cere 82. 83; res - a 84.
illico 354. 389. 1072. 1197.
illico; - tus 748.
illico 13. 823; hinc - illinc 65.
1062.
ilino 38. 45. 210. 436. 437. 823.
1139. 1247; - tus 437; - ens 438.
illic 13. 65. 823.
illicesco 239. 499. 685. 1184. 1277.
illudo 323. 760. 917. 1056.
illumino 53. 499. 500. (1217).
1277. 1311; - ans 501.
illusio 323. 918.
illusor 323. 761.
illustrator 501.
illustra 341. 500. 731. 846. 1137;
- m esse 845.
illustro 468. 499.
imaginarius 183; species - a 183.
imagineo 120.
imago 51. 173. 174. 259. 300. 733.
796. 797. 1209. 1257; - vana
183; - magica 1215; - inscul-
pta 1006; - impressa 603. 1142.
imbecillus 378. 1122. 1125; - mente
1055; - m esse 1121.
imbecillitas 378. 1122.
imber 345. 1053.
imbibo 240.
imbuo 1219; - tus 887.
imitatio 174.
imitator 175. 176.
imitor 172. 173. 1128.
immaculatus 279. 672. 700.
immanis 744; - em fieri 744.
immarcescibilis 1269.
immutatus 456.
immutabilis 221.
immensus 221. 404. 577.
immergo 1218. 1219. 1281; - sus
1219.
immerito 1213.
immineo 1284; - ens 1285.

imminuo 135. 591. 623. 661. 916; - or 135. 590. 623. 660 (844)?; 916.
 immitio 1202.
 immisceo; - me 943; - or 103. 625. 1087.
 immisio 934.
 immittis 165. 1020. 1095.
 immitto 526. 907. 933. 934. 935. 1086; - me 525. 1130; - manum 902; - or 525. 617; - sus 935.
 immobilitas 412. 565.
 immoderate 976.
 immoderatus 976.
 immodicus 976.
 immolatio 1049.
 immolator 1049. 1286.
 immolo 1048. 1286; - tus 1048.
 immoror 1181.
 immortalis 203.
 immortalitas 127. 203.
 immunditia 1149.
 immundities 80. 1149.
 immundus 301. 1149; - m esse, censere 301; res - a 301; conditio - i 302.
 immunis 700. 1112. 1113. 1189; - m esse 1112.
 immunitas 618.
 immutabilis 216. 531. 582.
 immutatio 216. 890.
 immuto 889. 890; - tus 890.
 imo 496. 716. 781. 782. 1009; - vero 781. 782. 1009. 1121.
 impar; - em esse rei 377.
 impatiens 776; - tem esse 471. 776; - em reddere 471.
 impatientia 776.
 impavide 1120.
 impedimentum 820. 1115; - in ferre 982; - o esse 982; - a 250. 675. 1189.
 impedio 819. 982. 1329; - or 822; - tus 820. 850.
 impedor 820.
 impello 386. 679. 681. 682; - scriber 1239; - ad cursum 632.
 impendium 948.
 impendo 946.
 impensa 265. 946. 947.
 imperator 687.
 imperatrix 687.
 imperfectus 661. 1202.
 imperiose oburgare 1175.
 imperiosa oburgatio 1176.
 imperitus 761.
 imperium 151. 464. 687. 688. 793. 857; - tenere 686. 855; - obtinere 49; summam - i deferre 233; sub - o tenere 150. 447; - o subijcere 447. 448; - o subjectus 151; - o subjectum esse 150. 855.
 impetro 792. 855.
 imperterritus 161; - animus 561; - m esse 1232; - o esse animo 1289.
 impertio 366. 367.
 impervestigabilis 585.
 impetigo 108. 1275.
 impetio; a se - re posse 812.
 impetus 169; - m facere 169. 307. (1003?), 1212; cum - u ferri 510.
 impietas 87. 281. 621. 825. 2200.
 impietas; ad - tem seducere 121.
 impingo 49. 982. 1227; - alapam 1321; - terrae 705; - or 930.
 impius 281. 621. 825. 1199. 1258. 1312. 1330; - m esse 280.
 implectio 1337; - xus 1338.
 impleo 148. 149. 326. 1387; - or 326. 546. 862; - ns 149. 150. 1389; - tus 1388.

impletio 150.
 implico 982. 1225. 1338; - laqueis 982; - citus 1338.
 imploro 1274; - teste invocato 337; - ndo adire 584.
 impluvium 1023.
 impono 261. 652. 760. 934. 941. 1305; - manum 652; - stipendium 1278; - laborem 448; - coronam 472; - poenitentiam 444; - rem praestandam 442; - portandum 1297; - nervo sagittam 903; - humeris 378; - ut incumbat 335; - situs 653. 1306.
 importo 526. 764.
 importare ugere 698; - instare 1265.
 importunus 698.
 importunus 262; - manus 652. 653.
 impossibilis 378; - m esse 377.
 impostor 931. 761. 1199.
 impotens 378. 1286; - tem esse 377.
 impotentia 46. 378; - ad Venerem 992.
 imprecatio 316.
 imprecor diras 316; - fausta 1111.
 impressio 51.
 imprimis 1382.
 imprimo 50; - typis 602. 603; - sus 50; imago - sa 603. 1142; opus typis - um 603.
 improbe agere 787.
 improbitas 101. 757. 789. 958. 1200.
 improbo 1183; - or 667.
 improbus 621. 757. 788. 958.
 improprio 1005. 1046.
 improvidus; - m prosternere 982.
 improvisio 932. 938. 1107; - in vadere 938; - incidere 1129.
 improvisus 938; malum - m 1130; accidens - m 938; ex - o supervenire 1107.
 imprudens 761; - tem esse 730.
 imprudenter 730; - agere 760.
 impudens 627. 1291; - m esse 1134.
 impudicia 168. 1042. 1115.
 impudicus 168. 1043. 1115.
 impugnatione 169. 441; - nem pati 307.
 impugno 307. 519. 825. 1282.
 impunis; - m esse 699.
 impuritas 301. 302. 1215.
 impurus 279. 301. 1149. 1215; res - a 1149; - m esse 301; - m censere, committere 301; - m facere 278.
 imputo 91. 282. 576; - or 863. 1267.
 imus; - m 415. 804; - m pectus 835.
 in 2. 3. 22. 57. 58. 478. 592. 593. 685. 686. 774. 908. 909. 1097. 1103. 1104.
 in - 715. 717. 774.
 inaequifio 110.
 inaninatus 707.
 inanis 77. 435. 486. 523. 544. 853. 854. 962. 1329; - m esse 543; - m fieri 523; se - m praebere 485; - ia loqui 544.
 inanitas 435. 523. 853. 1186. 1330.
 inaniter 523. 854.
 inaro 86.
 inauditus 129. 668.
 inauguro 467.
 inauguro bellum 959; - ritu sacro 465. 466.
 inauris 943. 993. 1130.
 inauro 45. 477.
 incalesco 28. 202. 367.
 incantamentum 245. 284. 1377.
 incantatio 86. 284. 363.

incantator 87. 245. 284. 364. 806. 990.
 incanto 245. 284; - ndi peritus 1229.
 incarcero 975; - tus 103.
 incarnatio 269.
 incarno 268; - tus 268.
 incassum vid. cassus.
 incedo 113. 114. 268. 385; - ens 386.
 incendiarius 684.
 incendium 749. 927.
 incendo 683. 927. 941; - or 927; - sus 927; - sus ira 209; - sum 368. 1018.
 inceptio 942.
 inceptor 942.
 incertus haesio 1185.
 incessus 114. 266. 386.
 incestus 1042.
 inchoator 942.
 inchoo 941. 942; - tus 942.
 incido 302. 303. 525. 330. 931. 1114. 1129. 1130. 1169.
 incido 430. 544. 590. 1225. 1226; - literas magicas 1383; - sus 430; - ae literae 1385.
 incile 246.
 incipio 239. 461. 767. 941. 942; - tus 942.
 incircumhaesio 416.
 incisio 430. 545; - orationis 241; - nes facere 544. 840.
 incitura 269; - as faciens 545.
 incito 638; - currentem 308; - ad invidiam 445; - ad iram 891.
 inclo 337. 818. 1275.
 inclaresco 340.
 inclamentum 145.
 inclinatio 1117. 1150. 1288; - voluntatis 236.
 inclino 213 (7). 1117. 1150. 1287; - aures 1261; - me 1116. 1117; 1287; - me pronum 1178; - or in fugam 660.
 includo 819. 935. 1022. 1065. 1066. 1248; - in carcerem 910; quo quid - tur 848; - sus 748. 935. 1022. 1066; - sus carcerem 911.
 inclusio 1022. 1066.
 inclutus 338. 341. 846; - um fieri 340.
 incoctus 1221.
 incolat 122. 654. 837. (1100); - ae 360. 613.
 incolo 613. 614. 651; - ens 614. 653.
 incolumis 127. 1112. 1113. 1244; - m esse 325. 1112; - m servare 977. 1244; - m fieri 1111; - e 497.
 incolumitas 322. 1113.
 incommodo 127.
 incommodum 1265.
 incomparabilis 175. 797.
 incomprehensibilis 976.
 incomprehensa ratio 926.
 inconstans 10. 12. 216. 884. 1262; - tem esse 710.
 inconstantia 12. 1232. 1341.
 incontinentia 103.
 inconvertibilis 215. 216.
 incorporalis natura 709.
 incorruptibilis 178.
 incorruptus 700; - m esse 1244.
 incredibilis; ratio - 926; - e putare 1020.
 incredulitas 711. 735; ad - tem inducere 710.
 incredulus 711. 738; - m esse 710.
 incrementum 533. 906. 907. 1380; - laetum 1245; - aetatis 27. 28; - capere 533.

increpatio 125. 1152; - imperiosa 1175. 1176.
 increpo 125. 220. 1151.
 increresco 409. 906.
 incrusto 170.
 incubo, are 99. 137.
 incultus 97. 542; - locus 542. 1202; terra - a 1027; - m esse 542; in terram - am mutari 1430.
 incubo 335. 571; - assidue 921.
 incuriosus 15.
 incurro 307. 308.
 incursum 308.
 incursum 169; - em facere 169. 170. 307.
 incurso 307. 308.
 incurvatio 1241.
 incurvesco 1146.
 incurvo 476. 1117. 1146. 1150. 1240; - corpus 1116; - tus 1117. 1146.
 incurvus 1240; - o dorso incidere 1116.
 incus 404.
 incuso 125. 383.
 incutio 220. (1094); - pavorem 494; - maculam 649.
 indago, nis 1017.
 indo 13; - a 65. 193. 724; - ubi 920.
 indesineret 661. 1036. 1330.
 index 164. 1269.
 indicium 732.
 indico, are 547. 689. 690. 728. 730. 996. 1063. 1076.
 indico, ere - or 730.
 indictio 779.
 indigena 889. 1384; - ae 360.
 indigentia 622. 1255. 1286. 1287.
 indigeo 1254. 1286. 1361; - ens 1286. 1362. 1363.
 indignabundus 471; - m esse 1157.
 indignatio 471. 1158; - ardens 446; ad - em concitare 471.
 indignitas 1082.
 indignor 471. 776. 982. 1182.
 indignus 1079. 1082; - m esse 783.
 indigifera tinctoria 679.
 indigo 620.
 individuus 877.
 indo 281. 891. 933. 934. 935. 1086; - tus 935.
 indoles 1165. 1188. 1233.
 indomitus 313.
 indubitatus 329.
 induco 45. 97. 329. 477. 525. 526. 547. 907. 934. 935. 1141; - animum 578. 1231; quidquid - tur 1238.
 inductibile 477.
 indulgentia 145. 717.
 indulgo 145. 633. 716; nimis - ndo corrumpere 211.
 indumentum 799. 875. 941. 966. 1426; - colli 417; - o amiriri 941.
 induo 40. 261. 282. 934; - mihi, - or 40. 875; - mihi ornamentum 348; - utus 40.
 induresco 1356.
 induro 850. 1020. 1289.
 industries 1167.
 indutus 41.
 inebriatio 379.
 inebrio 307. 379; - ans potus 1283.
 ineffabilis 639.
 inefficax 38; - cem esse, facere 37.
 inenarrabilis 557.
 ineo 113. 524. 525.
 ineptia 17. 761. 1055.
 ineptio 1055.
 ineptus 761. 1055.
 iners 11. 1329; - gravitate 850.
 inertia 11. 1330.

ineruditus 761.
 inexplicabilis 237; - m esse 236.
 inexplicabilis 1375.
 inexploratus 956; - m esse 956.
 infamia 81; - adpersus 73. 79.
 infamis 79.
 infamo 9.
 infans 138. 1231. 1251.
 infantia 138. 664. 665.
 infatuo 37. 760.
 infector 964.
 infectus; - a re 962.
 infecunditas 201.
 infecundus 201. 1356; - m esse 201.
 infelicitas 591.
 infelix 87. 591.
 infensus; - m esse 1200; - o animo esse 1327.
 inferior 136. 205. 554. 555. 664. 665; pars - 554; locus - 555; - ia ordinis 591; conditio - is 136; - m esse 135. 553. 617. 663. 916. 943; - m existimare 135. 663. 664; - m reddi 205.
 infermentatus panis 679. 1257.
 infernalis cruciatus 1127.
 infernus 1137; - m 1127. 1137; - a 376. 436. 555.
 infero 282. 526. 1086; - vim 1014. 1212. 1213; - injuriam 80. 958. 1027. 1213; - manum 902; - malum 392; - ignem 768.
 infesto 1327.
 infestus; - m esse 518. 1200.
 inficio 245. 263; - ctus 263.
 infidelis 825. 826; - m esse 824.
 infidelitas 825.
 infigo 50. 564. 1094. 1248. 1276; - or 565; - xus 565. 935; - um esse 564. 1248.
 infimus 554; locus - 555; pars - a 1180; - m esse 553.
 infinitus 92. 574. 576. 976. 1295. 1388.
 infirmitas 1129. 1331.
 infirmo 1129. 1331.
 infirmus 31. 606. 1129. 1331. 1334; - m esse 30. 431. 1121. 1122. 1331; - iorem reddere 31.
 infirmitas 94. 825.
 infirmitas 93. 824.
 inflammatio 655.
 infiammo 28. 53. 650. 683. 927; - or 824. 927; - tus 650.
 infatio 713.
 inflatus 713; - tubae 1224.
 infectio 1150. 1240; - xus 1132. 1240; - xum esse 1240.
 infexio 1241.
 infexio 624.
 infigo plagam 421. 1050; - cta plaga 840. 1360.
 info 521. 706. 712. 986; - tubam 1224; - ans 713; - or 105; - tus 438. 713. 986; - tum esse 986.
 infodio 1114. 1339.
 infortunium 789. 928; in - inducere 330.
 infra 554. 555; vid. inferior, infimus.
 infreno 61. 130.
 infringo 358. 1122; - animum 1331; - colaphum 840.
 infructuosus 1355. 1356.
 infula 438. 817. 879.
 infundibulum 255.
 infundo 388. 460. 933. 934. 943; - stillatum 697; - or 359; - sus 389. 460.
 infusio 460. 934.
 ingemo 632.
 ingenuus 565; - m esse 565.

ingenium 975. 1188. (1230. 1242); suo - o 975.
 ingens 1004.
 ingenue 833.
 ingenus 85. 833. 1189.
 ingero 525. 526.
 ingrativus (68). 166.
 ingratus 786; - animus 786.
 ingravesco 849. 1288.
 ingredior 524. 764; - ens 527.
 ingressio 526.
 ingressus 386. 526. 527.
 inguen 108. 1272.
 inguinalis plica 669 (?).
 inhabito 1085.
 inhaereo 50. 1248; - ere facere 50; - ndo opprimere 1227.
 inhalo 712.
 inhibeo 453. 767. 768. 1432; - or 452.
 inihio 513. 676.
 inhospitalitas 694.
 inimicitia 1183. 1261. 1328; - as suscipere, excitare 1327; - as movere calumniando 1133; - arum auctor 1328.
 inimico; - tus 1327.
 inimicus 1261. 1327. 1328.
 inique 958; - tractare 1012; - agere 958. 1215; - agens 958.
 iniquitas 958.
 iniquus 81. 621. 958; - m esse 958; - s iudex 1088.
 initiatio 109. 1093. 1389.
 initio 128. 129. 1093. 1388; - mysteris 1136.
 initium 295. 462. 464. 526. 809. 942; - mensis 239; - facere 461. 941; - dare, fieri 942.
 injicio 281. 526. 899. 933. 934; - pavorem 161. 494; - metum 1352; - terrorem 1154; - suspicionem 120; - mentem 578; - scrupulum 710; - ens 934; - ctus 900.
 injuria 958. 1014. 1213; - a 1213; - m pati 1213; - m facere 1012. 1213; - m afferre, inferre 80. 958. 1027. 1213; - a subtrahere 1013; - a lacerare 678; - a facere 590. 958. 1212. 1215; - a effici 1212. 1213; - a affectus 958. 1213; - a violare 958; - ae illatio 1213.
 injuriosus 1213.
 injurius 1213.
 injusta 958; - agere 958.
 injustitia 958; - m facere 958; - ae incusare 1213.
 injustus 281. 958; - m esse 280. 958.
 inascor; - tum esse 1223.
 innato 1256.
 innitor 318. 335. 387; - ti facere 335.
 inno 1283.
 innocens 700. 1074. 1313.
 innocentia 701. 1312.
 innotesco 298. 730. 997.
 innovo 128. 129.
 innoxius 643.
 innumerabilis 577.
 innumerus 92. 577.
 innuo 475. 1223.
 innuptus 903.
 inobediens 793. 794. 825. 1271; - em esse 824.
 inobedientia 825.
 inopia 591. 620. 621. 682. 1021. 1287; - a laborare 620. 1286; ad - m redigere 682. 1286.
 inops 382. 620. 682. 1286; - m esse, reddere 682.

inquam 811.
 inquietudo; - ne consumi 1107.
 inquietus; - m esse, reddere 1107.
 inquilinatus 614.
 inquilinus 614. 654. 1341. 1342.
 iniquo 278. 301. 1148. 1215; - or 1115. 1215; - tus 1115. 1215. 1287; - ingendo - are 1287.
 inquisito 105; - subtilius 1235.
 inquisitio 106. 586.
 insalubr 1125; - rem esse 1125.
 insanabilis 1376.
 insanabile 161. 761. 992; ad - m adigere 760.
 insanio 161. 760. 902.
 insanus 761. 992. 1109; - m fieri 991. 1250.
 insatiabilis 237. 1315; - m esse 236.
 insatiabilitas 237.
 inscitia 732.
 inscius; - m esse 730. 1257.
 inscribo 50. 838. 1267; - ptus 50. 1267.
 inscriptio 1268.
 insculpo 50. 258. 430. 590. 1142; - ptus 430. 1142.
 insculptio 430.
 insectato 308.
 insectator 307. 396. 678.
 insectum 743. 1099.
 insequo 307. 551. 1127.
 insero, evi 564; - itus 565; - m esse 565. 1233.
 insero, ui 526. 935. 1086; - ti vectes 527; - tus filo 382.
 inessor 1285.
 insideo 1284. 1305. 1306; - ens 1306.
 insidiae 213. 267. 474. 981. 1017. 1128; - as struere 1285; - as necere 474; - isingere 1016; - is captari 676; in - as collocare 1128. 1283.
 insidiator 267. 1006. 1285; - em constituere 1285.
 insidiator 100. 121. 128. 474. 571. 584. 676. 978. 979. 982. 1128. 1284.
 insignis 731; - e 732; nomine - m esse 340.
 insilio 169. 343. 450. 1107. 1430.
 insipidus 28; - m esse, facere 37.
 insipiens 761. 1008.
 insipientia 761.
 insisto 452.
 insolens 234. 986. 1036. 1052. 1134; - m esse 234.
 insolenter jactare 986; - tractans 1303.
 insolentia 988. 1052. 1134; - a exsultare 449.
 insolitus; - m putare alqd 666.
 insomnia 572.
 insomnis; - em esse 571; - ia facere 572.
 insons 700. 1313; - tem esse 699. 1311; - tem declarare 699. 1311.
 inspectio 1432.
 inspector 300. 1006. 1362; - em esse 1361.
 inspergo 933.
 inspicio 119. 701. 893; - in speculum 1266; - ens 893. 1433; - or 1361.
 inspiratio 713.
 inspiro 656. 706. 712.
 inspuo 573. 893.
 instabilitas 583.
 instar 173. 174. 300. 593. 594. 798. 827.
 instauro 110. 128. 637.
 insterno 274.

instigo 638.
 instituo 694.
 instituo 143. 243. 282. 313. 453. 652. 1151. 1160. 1228; bene - tus 144. 1152; divinitus - tus 243; equus - tus 1153.
 institutio 144. 244. 653. 654. 1162.
 institutio 132. 144. 244. 1152. 1230.
 institutum 132. 244; - vitae 1165.
 ineto 4. 63. 425. 551. 915. 1284; - importune 1265; - confertim 1227; - ans 1285; prope - ns 426.
 instrumentum 315. 449. 675. 983. 1165; - musicum 69. 369. 745. 918. (1158); - torturae 195. 602. 1219. 1241; - rusticum 949; - lignum 1026; - ferreum 983; - psallendi 1041; - lapicidarum 913; - tum musicorum cantum edere 369.
 instruo 43. 44. 243. 1080; - armis 283; - ad dolui faciendum 474; - ctus 283. 1081.
 insufluo 712.
 insula (720). 1098. 1191.
 insulanus 1098.
 insulatus 38.
 insulus 38; - m esse, facere 37.
 insultatio 639. 1006.
 insulto 80. 678. 1200.
 insum 1085.
 insumo 575. 946.
 insuo 1224.
 insuper 1104.
 insurgo 452. 453. 638; - contra alqm 307.
 insusurro 33.
 insusurro 127. 149. 290. 291. 403. 700. 1074. 1112. 1113. 1244. 1313. 1388; - um 497; - um est 524; - um esse 325; - um facere 325. 1311; - um relinquere 614; - um accipere 325; in - um restituere 290.
 integre 1113.
 integritas (150). 291. 326. 701. 1074. 1113. 1389.
 intellectualis 732.
 intellectus 42. 579. 732. (1230). 1246.
 intelligentia 44. 200. 732. 1229; - m praebere 1246; - a imbure 1228.
 intelligo 43. 108. 297. 337. 578. 729; - penitus 1246; non - 1008; - tu difficultis 926; - ens 43. 657. 732. 1229; accurate - ens 1235; - ntem esse 1228.
 intertemperat 976.
 intertemperantia 103. 237. 269.
 intendo 328. 329. 914. 915. 1289. 1291. 1381. 1427; - vires 169. 915. 1201. 1207; - oculos 1007; - animum 121. 128. 1136; - mentem ad subtilitatem 1235; - dolum 100; - sus (arcus) 903; - tus 21. 305. 572. 915; - tum esse 304. 571.
 intente 98; - occupatum esse 660; - contemplari, intueri 1007; - tius facere 914; - tius studere 1207.
 inter 175. 536. 537. 593. 594. 784. 908. 909.
 intercalaris 266.
 intercalatio 266.
 intercalo 266.
 intercedo 375. 514. 562. 1263; - ens 375.
 intercesso 156. 376. 515. 562. 563; - ne uti 376. 562.
 intercessor 515. 562. 563. 692. 785.

interclodo 930. 1129; — memoria 281.
interclodo 182. 184.
interclodo 185.
interclodo 184. 185. 1432; — obice
133; — animam alicui 607.
interclodo 185.
intercolumnium 419.
intercus aqua 847; — te aqua la-
borare 438.
interclodo 83. 939. 940. 1433; sibi
— ens re 84; — ctus 83. 87. 940.
interclodo 940.
interclodo 84. 940.
interclodo 928; — commorari 924.
interclodo 481.
interclodo 18. 19. 178. 541. 574. 1250.
interclodo 440. 441.
interclodo 441.
interclodo 203. 439. 440; — com-
primendo 1239; — ctus 440.
intergerinus 746.
interim 1009.
interimo 763; — laqueo 604.
interior 903; — us 907; — ora 835.
907.
interitus 19. 179. 575. 1251.
interitio 526; — cto tempore 1181.
intermissio 661. 971. 1329. 1330;
— nem facere 616; sine — ne 1329.
intermittio 10. 184. 185. 616. 617.
618. 661. 1150. 1283. 1328. 1329.
1364; — ens 559; — or 819; — sus
1329; — sum 661.
intermissio 676; — ne afficere 440.
intermissio 1344.
intermissio 244.
internus 909. 910; — um 907.
interpellatio 1330.
interpres 299. 557. 562. (809). 954.
1094. 1375; — omnium 733; — tis
vice iugis 562.
interpretatio 557. 691. 1094. 1375.
interpretator 1375.
interpretor 556. 1093. 1252. 1375.
interpurgio 699. 843.
interrogatio 376.
interrogator 106.
interrogio 106. 375. 376. 484; —
scaldio 1246; — de salute alicui
1064.
interrumpe 184. 185. 543. 544.
interstingio; — ctus punctis, ma-
culus 833.
intersus; non — 1108.
intertexto 770. 771; — tus 771. 972;
— tus floribus 1318.
intertia 420.
intervallum 273. 661; — linearum
241; — o sejunctus 273; — um in-
terponi 1345.
interventio rei forte 1129.
interventor 421.
interverto 353. 421.
intestinus; — a 208. 674. 903.
intexto 770. 771; — tus 382. 748.
771. 972; vestis auro — ta 1108.
intimus 909; — um 907.
intinctio 1218.
intingo 1217. 1218. 1219. 1281;
— ctus 1219; — ndo inquinare 1287.
intolerabilis; — e censere 850.
intono 1204.
intra 479. 751. 908; vid. interior,
intimus.
intrepidus 161.
intrepidus 1232.
intrico 982.
intrinsicus 908.
intro, are 524; — ans 527; multi-
tudo — ntiuum 527.
introduco 525. 526. 764.
introduco 464. 526.
introducor 527.

introco 524.
introfero 526.
introitus 526. 527.
introsus 908.
introspectio 118.
intrudo 1203.
intueor 296. 701. 702; se invicem
— eri 298.
intuitus 299. 702.
intumesco 105. 712.
intus 908. 909.
inumbro 1256.
inundatio 984.
inuendo 400. 868. 984.
inuongo 437.
inuro 927; notam — 671; — stus
683. 927.
inutilis 513. 515. 1329; — res 1330;
— herba 841; vas — e 1175; — e
853.
inutilitas 1330.
inutiliter 1329.
invado 225. 303. 307. 525. 546.
930; — improviso 938. 1107.
invalesco 405. 607. 1004. 1288;
— ere facere 1290.
invalidus 378. 1122. 1125.
invasor 1107.
inveho 526. 764. 968; — or 1305.
1306.
invenio 302. 303. 586; non — 619;
— ens 305; — ndi studiosus 586;
res — ta 305; — tus 304; — tum
callidum 195.
inventio 304.
inverse 1182.
inversio 413. 1182.
invertio 1182. 1212.
investigabilis 740.
investigatio 586.
investigator 586; — subtilis 1235.
investigatio 105. 584. 585. 740. (1236?)
1367. 1368. 1432.
invetaraco 491.
invetaratus 491.
inviem 1033.
invideo 417. 445. 1120; — avare
1240; — ens 446; — sus 1261;
— m facere 1260.
invidia 417. 445. 1120; ad — m in-
citere 445; odio et a sese ha-
bere invicem 73.
invidus 73. 446. 1120. 1240; —
oculus 1006; — m esse 1120.
invigilo 571.
invisibilis 298; — m fieri 1250.
inviso 893. 1360.
invitatio 959. 1302.
invitator 1301.
invite 834. 1362.
invito 959. 1010. 1301; — ad epu-
las 176; — ad prandium 176;
— tus 959. 1301.
invitus 1361. 1362; — animus 834.
invocatio 1302.
invoco 375. 1301.
involo 343.
involutum 615. 1140; — mortui
1178.
involuntarie 730.
involutio 1178. 1225.
involo 976. 1225; — linteis 1177.
1178; — or 54. 838; — tus 977.
1225; — tus linteis 1178.
ipse 30. 142. 294. 708. 755. 830.
869. 918. 1006. 1209; et ipse
628. 918; — sum 1223.
ira 209. 471. 643; — ne aestus 78;
— exacerbare 163; — ardere 208;
ad — m provocare 208. 209. 471;
— ardenti flagrare 445; — ardens
445. 446; — m differere 673; ad
— m propensus 988; — plenus 988.

iracundia 471.
iracundus 471. 643. 988.
irascor 208. 1183; — tus 209.
iris 1) 434. 1090. 7) 756.
irpex 442.
irretio 266. 267; — tus 474.
irreverens 1134; — tem esse 1134.
irreverenter 1134.
irreverentia 1134.
irrevocabilis 326.
irrideo 11. 234. 323. 1001. 1056;
— sus 1056.
irrigatio 354.
irrigio 240. 307. 354.
irriguus 307.
irrisio 234. 323. 324. 1056.
irrisor 323. 761.
irrisus 323.
irritatio 892.
irritator 892.
irrito 165. 208. 211. 891.
irritus 515. 544. 1329; — m 854;
— m esse 452. 543; — m declarare
544; — m fieri 37. 391. 485. 1329;
— m facere 215. 390. 543. 544.
627. 1329. 1364; — m cadere 930;
in — m cadere 300. 543.
irrogio vitium 671.
irrumpo 1107.
irruo 343. 301. 938. (1003?) 1107.
1130. 1212; — ens 1107.
is, ea, id 870. 918. 919; id est 483.
Islam 323; — non profiteri 322.
iste 1054. 1056. 1057.
isthmus 38.
istuc 13.
ita 790. 828. 1136; itane? 1136;
— ut 750; — sit 738; — faciam
716; ut — ita 224.
itaque 777. 811.
item 2.
iter 115. 693. 694. 1372; — facere
113. 693. 695.
itero 868. 1131; — tus 1131.
iterum 206. 215. 867. 1009. 1131;
— iterumque 207; — facere 1131.
1169; — fieri 1169.
itidem 142. 830.
itio 114.
itus 114.
jaceo 1329; — prostratus 705; fa-
cere ut — at 380; — ens 381. 931.
jacio 899. 931. 933. 936. 1205.
1206; — deorsum 902; — funda-
mentum 614. 684; — tela 1094;
— tus 937.
jactabundus 657. 1052.
jactantia 1052.
jactatio 198.
jactator dirarum 316.
jacto 12; — me 198. 986. 1052;
— pedes palpitans 319; — inso-
lenter 986.
jactura 19. 669. 1251; — m inferre
135; — m facere 590. 669.
jactus 684. 685. 937; spatium —
685. 937; — m facere 946.
jaculario 684.
jacularator 685. 900.
jaculor 684. 899. 1094; — sagittas
434; — ndo petere 277. 684; — ndo
attingere 16. 17.
jaculum 871. 900. 983. 1044.
jaculus mus 735. 842. 1142.
jam 206. 326. 777. 811. 932. 1029.
1054. 1072. 1389; — vero 777.
811. 1073.
janitor 980. 1022.
janua 606. 649. 1022; — aversa
1342.
jasminum 397 (?).

jactatio 1157; — ne afficere 319.
jaceo 851.
jaceusculum 851.
jaceusculum 1297.
jaceusculum 1430.
jaceusculum 1296; introitus — ii ad-
ventus 362; initium — ii qua-
dragesimalis 435.
jaceus 1296; — ans 1296. 1297.
jaceus 1296.
jaceo 234. 323. 917.
joco 323.
jota 1076.
juba 260.
jubeo 484. 689. 792. 793; — sus
793. 794; — sum 451.
jubileus annus 796.
jubilatatio 1072.
jubilo 516. 656. 1072.
jubulum 796. 923. 1072.
jucunde 1242; — vivere 1080.
jucunditas 118. 1082. 1242; — vi-
tae 1333; — em rei laudare 1242;
— em praebere 1242; — bus frui
1332.
jucundo 800. 1349.
jucundus 117. 118. 235. 252. 800.
1242. 1350. 1351. 1369; — m 938;
— m esse 117. 1078. 1241; — m
reddere 800. 1242; — m censere
800; vita — a 1082.
Juda 1070; — aeus 1070; — aicus
1070; — aismus 1070; ad — aismum
se convertere 1070; — aizo 1070.
judeo 406. 419. (468). 856. 1127.
1366; — em constituitur 855.
judicatio 856.
judicatus 407.
judicialis 856; — e 856. 857.
judicium 146. 200. 371. 579. 856.
912. 1127. 1242. 1356. 1365. 1366.
1379; — facere 1364; — exer-
cere 912; — dare 911; in — vo-
care 912; — o contendere 870;
e — o alcijs 593; locus — ii 857.
912.
judico 854. 855. 1127. 1364. 1365;
— tus 856; — ndam proponere cau-
sam suam 911.
jugis 915. 1036.
jugiter 915.
juglans 1185.
jugulatio 88. 1226.
jugulo 88. 317. 318. 1157. 1226.
jugum 309. 820. 1061. 1180. 1298.
1327; — textorum 242. 771; vin-
culum ferreum — o simile 1206.
jumentum 311. 386. 802.
juncus; — m vas 1008.
junctura 527. 598. 769; — mem-
brorum 61.
jungo 747. 1096. 1097. 1325. 1326;
— pacem, foedus 371; — curru
jumenta 747. 1305. 1325; — or
matrimonio 1087.
juniperus 96. 1067. 1284; gummi
— erium 274; — inus 742.
Jupiter stella 745 (?).
juramentum 156.
juratio 156.
jurator 156.
jurgium 1183.
jurgio 1183.
jurgor 920. 1037.
juro 155. 156.
jus 291. 856. 1312. 1365. 1366;
— tueri, reddere, dicendum
— mandare 1364; — vindicare 1342.
1364; — dicere 912. 1364; — suum
petere 911; — e agere 1365; in
— vocare 911; in — adire 855.
911; — is sui vindicatio 912; — is
restitutio 1312; — praecipuum

460. 464; - re 291. 1312; praeter — 1213.
 jus 166. 1039. 1281.
 jusculum 166. 1039. 1281; - parare 1281.
 jusjurandum 156; - dare, exigere, deferre 155; jurejurando promittere, obstringere, sancire 155; ad - adigere 155.
 jussus 794. (809).
 iuste 1313.
 justificatio 1312.
 justifico 1311. 1312; - ans 1313; - tus 1312.
 justitia 291. 1312. 1356; opus - ae 228.
 justus 290. 1312. 1313; - modus 222. 1083; - m tempus 1197; - a causa 1366; - m esse 289. 1311; - m facere 290. 1311; - m declarare 290; - m declarari 1311; sibi - m videri 1312; se - m praebere 1312; id quod - m est 856. 1365; - am causam habere 289. 1311.
 juvenula 664.
 juvenesc 522. 571. 803; - a 802. 1085. juvenesco 900.
 juvenilis 900; - m vigorem recipere 900.
 juvenis 160. 519. 887. 900; - m esse, se praebere 900; junior 129.
 juvenus 160. 664. 900. 901.
 juvo 514. 513. 514.
 juxta 175. 478. 592. 593. 686. 770. 775. 827. 919. 1174. 1224.
- labasco 1287.
 labefactio 563.
 labefactio 12. 412. 563. 1287.
 labes 649. 672. 1125; - m imponere 671; - e notatus 649; - is experts 1388.
 labium 858.
 labo 563. 1084. 1114. 1287; - ans 563. 1288.
 labor 44. 930. 931. 1084. 1114; - cum murmure 495; - errore 330; - psus 931. 932; - ndo se mōitare 1425.
 labor, oris 342. 448. 1163. 1166. 1265. 1272; - imperatus 1233; - operosus 1166; - emponere 448; ad - em adigere 448; - e confici 341; - e delatigare 1272. 1273; - em creare 1273; - e partum 1167. 1273; - es tolerans 1273.
 laboriosus 1167.
 laboro 72. 341. 342. 448. 567. 1125. 1159. 1162. 1272; - ans 1273; - ndo conficere 1162.
 labrum 415. 625. 858. 993. 1008. 1294.
 lac 68; - coagulatum 1168; - spissum 981; - a flore privatum 21; - tis flos 15. 981; - te alere 939; - bibendum accipere 939.
 lacca gummi 1426.
 lacer 270; pars rei - a 545; pars vestis - ae 1328.
 laceratio 249. 662.
 lacerator 270.
 lacero 249. 545; - tus 622; - tos testiculos habens 1220.
 lacerta 64. 110. 1276; - a aquatica 993.
 lacertus 1047.
 lacesitio 892.
 laceso 678. 891.
 lacinia 792. 858. 936. 1294.
 lacrima 658.
- lacrimo 658.
 lacteo 1230; infans - ens 1231.
 lacteus; - a via 694.
 lactio 137. 612. 939. 1230; - spe 407.
 lacuna 120. 661. 1003; - libri 618.
 lacunar 749. 1249; - ari tectus 1249.
 lacus 493. 975. 1003. 1159; - ticularis 599. 873.
 ladanum 1426.
 laedo 332. 333. 669; - leviter superficialiter 154; - ut membrum uti non possit 1334; - or 431; - sus 669.
 laena 818.
 laesio 81. 670.
 laetabilis 1350. 1351.
 laete provenire 333.
 laetifico 333. 1349. 1350; - ans 1351.
 laetificus 1351.
 laetitia 82. 1082. 1350; - m percipere 1349; - a officere 1349; - a exultare 1354; in - am effundi 1355.
 laetor 82. 1349; - ans 1350.
 laetus 253. 610. 1350; - clamor 1072; - nuntius 509. 1064; - a vita 1082; - ae res, - i dies 1350; - m esse 1349. 1350; - m redere 1244; - m clamorem tollere 516. 1072; - a nuntiare 1063; - is donis ornare 1349; - o nuncio exhilarare 509. 1064. 1349.
 laevus 1336. 1337.
 laganum 62. 1274.
 lagena 62. 1265.
 laicus 122. 952.
 lallo 46.
 lambo 31. (677).
 lamella 477.
 lamentatio 32. 353. 522; - nis malum 392.
 lamentor 32. 353. 522. 998; - ans 353. 522.
 lamentum 332. 998.
 lamia 1314.
 lamina 45. 325. 472. 473. 477.
 lampas 47. 449. 604.
 lana (532). 1324.
 lancea 275. 870.
 lancearius 275.
 lanceus (532). 1324.
 langueo 40.
 languesco 10. 11. 225. 380. 1033. 1269.
 languidus 46. 226. 1034. 1122. 1270. 1331; - m esse 10. 46. 1121; - m feri 225. 544. 1270; - m redere 1122. 1270. 1331.
 languor 46. 1034. 1331.
 laniena 1226.
 lanium 249. 1226.
 lanx 1264. 1381.
 lapiidea 913; - ae opus 913; - arum instrumentum 913; - arum malaeus 1386.
 lapideus 958.
 lapido 936. 937.
 lapidosus 859.
 lapillus 607.
 lapis 758. 971; - angularis 792; - molaris 1084; - boum fronti alligatus 1055; - coctus 1182; - magnus 515; - pretiosus vid. gemma; - in memoriam erectus 112; - des casii 913; in - em convertere 759; - es conjicere 936; - bus petere 936. 937; - bus sternere viam 1321; - bus obrutis necare 936. 937.
 lapsio 1114.
- lapsus 932. 983. 1114. 1115; causa - us 983; in - m inducere 330.
 laqueare 1249; - ria 749; - bus tegere 1249.
 laqueator 267.
 laqueolus 163.
 laqueus 100. 267. 1333; - o interrimo 604; - is capi 267.
 largior 877. 881. 1317; - misericordia ductus 157.
 largitor 515. 882. 1317.
 largus 253.
 larus 37.
 lascivia 168. 350. 1034. 1060. 1347. 1354.
 lascivio 167. 1033. 1060.
 lascivus 168. 1060. 1061; - m esse (1343). 1347.
 lassitudo 1122. 1331.
 lasso 1122. 1331.
 lassus 1122. 1331; - m esse 1121. 1331.
 late longueque manare 403.
 latebra 124. 355. 601.
 lateo 281. 384. 600. 849; - ns 849; aliena veste induta latere velle 851.
 later 1182; - es coquere 1182.
 lateralis tractus 1202.
 laterarius; - a fornax 1251.
 latericius; - m 680; farina - a 1182.
 laterna 1318. 1392.
 latibulum 124. 526. 601. 1168; - latronum 1378.
 latitudo 136. 274. 403. 571. 903. 1202. 1319.
 lator 227.
 latrator 818.
 latratu 646.
 latrina 422. 535. 842. 843. 947. 1145; in - 1271.
 latro 650.
 latro, nis 345. 503. 1144. 1378; - num latibulum 1378.
 latrocinio 1378.
 latrocinulus; - orum ludus 374.
 latus, a, um 273. 403. 1319; - m esse 273; - m facere 273. 402.
 latus, eris 336. 598. 799. 806. 1173. 1174. 1202. 1210. 1373. 1374; - transversum 1202; a - ere 1174; ad - 919.
 laudabilis 357. 929; - m reddere, se praestare 357.
 laudatio 357. 505. 786. 930. 1059.
 laudator 357. 930.
 laudatorius 330.
 laudo 356. 357. 504. 505. 665. 666. 800. 929. 1179; - cantando 1040; - testimonii causa 1040; - tus 357. 358. 505. 786. 929.
 laurus 1135.
 laus 357. 665. 786. 930; - dem capite 198. 1079; - e dignus 929; - is cantatio 357; - bus celebrare 785. 786; - es dicere 356. 357.
 laute vivere 1382.
 lautus; - ae epulae 176.
 lavacrum 625. 876.
 lavatio 1218; - nem praebere 625; - nis aqua 625.
 lavo 624. 625; - or 1218; lotus 625.
 laxitas 274.
 laxo 332; - or 1238.
 laxus 46. 273; - m dependere 1238; - m esse 46.
 laeana 991.
 lebes 509. 1254.
 lebitonarium 45.
 lectica 47. 1298.
- lectio 657. 720. 878; - nis locua 657.
 lectionarium 1211.
 lector 657. 780.
 lectus 381. 704. 964; - cubicularis 1009; - mortui 1178; in - m conjicere 380; - o superimponere 1337; - o affixus 1337.
 lecythus 50. 1149.
 ledum 1426.
 legatio 49. 563; - nem obire 562.
 legator 1140.
 legatum 1140.
 legatus 48. 49. 115. (451). 562; - m esse 562.
 legio 62.
 legislator 132. 244.
 legisperitus 132. 360. 1268.
 legitime 132.
 legitimus 132; id quod - m est 856. 1366.
 lego, ere 655. 656. 720. 744; - spicas 423.
 lego, are 47. 1139. 1140; - testamento 793; - or jussu 793; - tus testamento 793.
 legumen 418.
 lena 164.
 lenio 292. 424. 1073.
 lenis 35. 37. 230. 292. 1038. 1074; - m esse 1073; - m se praebere 1074; - iorem fieri 292.
 lenitas 229. 292. 1074. 1075.
 lenitor 1074; - habere 1073; - tractari 145; - tractans 145.
 leno 164.
 lenocinium 1044.
 lens, tis 177. 502.
 lentiscus 382.
 lentus 35; - m esse 34.
 leo 753. 991; - nis naturam induere 991.
 leoninus 991.
 lepor 1242.
 lepra 37. 985. 1035. 1430.
 leprosus 37.
 lepus 189.
 lessus 353; - m facere 353.
 letalis 439. 1430; - morbus 204.
 lethargus 671.
 levamen 632; - praebere 632.
 levatio 632; - nem invenire 411.
 leviathan 53.
 levigo 146.
 levir; - ri uxori 676.
 levis 36. 1266. 1306; - m esse, facere 36. 1266. 1306.
 levis 411; - m esse 410; - m facere, existimare 410. 411; pro - i et vili habere 410.
 Levita, Leviticus 54.
 levitas 1266.
 levitas 411; - animi 1034.
 levitor; qui - fert 411.
 levo 410. 411; se - tum sentire 632.
 lex 131. 132. 244. 444. 794. 980. 1366; - e agere 855; - m dare 131; - e constitui 131; ex - e 132; legum peritus 132. 360. 1263; lex Moscaica 742.
 libamentum 943.
 libatio 943; - am effundere 943.
 libatorius; phiala - a 943.
 libellus 852. 1094. 1217. 1269; - memorialis 1059; - debiti 1011.
 libens 235. 236. 1232. 1350; - tem se praestare 1231.
 libenter 236. 254. 1350. 1359; - velle 800; - sustinere 1231; - facere 1358. 1361.
 liber, ri 838. 852. 1268. 1269; - memoriarium 1059.

- liber; - eri 886. 1099; - os susci-
pere 886; - os procreare 886.
liber, a, um 85. 1112. 1187. 1189;
- um exire 944; - um esse 1112;
- um fieri 1187; - um dimitti
1187.
liberalis 235. 403. 529. 610. 882.
1189. 1317; - erga egenos 228.
liberalitas 403. 611. 1317.
liberatio 487. 1113. 1189.
liberator 487. 538. 696. 1113. 1354.
1360.
libero 1137. 1138; - loqui vel agere
1137.
libero 486. 538. 695. 945. 1111.
1112. 1187.
libertas 1189; - em adipisci 1187;
- e donare 1187; - i restituere
1112; - em sibi sumere 1187.
libertatis 1187.
libet 800.
- libet 725.
libidinosus 168. 1034. 1369; - m
esse 167.
libido 168. 917. 1042. 1369; - cer-
tandi 417; - i deditus 1383; - i
se dedere 168; - em explere 167.
917; - e corrumpere 168; - e ve-
nera flagrare 159; - i aliorum
obnoxius 1332; - e percussus 1042;
- bus naturae repugnantibus de-
ditus 1148.
libo 677. 943. 1241.
libra 211. 431. 1082.
librarius 1268.
librator 1082.
libripens 1082.
libro 1078. 1079. 1080; - tus 1081.
licentia 524; - à concessa admitti
523; - m concessam habere 523.
524.
licet 524. 812. 864; non - 1370.
licet (conj.) 479. 725. 778.
licetiorum 242.
licium 524.
licium 1363.
lictor 267. 291. 925.
lien 353. 1251.
ligamen 100. 748. 1327. 1363.
ligamentum 474; - a magica, pre-
catoria 837.
ligatio 748.
ligatura 748.
ligarius 1434.
ligator 133. 949.
ligneus 1025.
lignor 133.
lignum 943. (1001). 1025. 1026;
- vermibus non obnoxium 350;
- i scissis fragmentum 346; - a
fassa, findere 133; - um rubrum
839 (?).
ligno, are 747. 852. 981; - vincu-
lis 584; - tus 748. 852. 981.
ligula 38.
ligurio 37.
ligurius 62. 491.
lilium 373. 1118; - rubens 313.
limbus 473. 600. 633. 859. 1050.
1060. (1061?). 1294.
limen 320. 1095.
limes 858. 905. 1118. 1119. 1123.
1295.
limosus; - a facta est terra 1279.
limpidus 1275.
limpido 1276.
limus; - is oculis aspicens 1266.
limus, i 957.
limamentum 256.
linea 236. 241; - circumcurrens
1000.
lineus 1013.
lingo 31. 46.
- lingua 38. 63. 690; - promptum
esse 38; - m facere 690;
- m movere, exserere 53.
linguatus 657.
linguo 1247; - ndo oppletus 1247.
linguo; - or animo 991. 1250; quem
animus liquit 618.
linterans 941.
linterulo 941.
linter 317.
linterus 256. 1013; - m 47. 852.
941. 1013. 1233; - m subtilissi-
mum 1157; - i tenuissimam species
374; vestis - a 374; - is invol-
vere 1177. 1178.
linum 256. 550. 852. 1013.
lippus 1270.
liqueorinus catinus 361.
liquefacio 146. 179. 361; - fio 145.
180; - ctus 180.
liquefactor 180.
liqueco 145. 180. 795.
liquidus 1275; - m esse 1275; vas
- i 1149.
liquo 179. 698. 1275; - tus 698.
1275; - no pargari 1275; - ndo
purgare 1275.
liquor 212.
lis 51. 371. 912. 1183. 1365; - tem
componere 855; - tem excitare,
habere 370; ad - tem agendam
admittere 911.
litania 687.
lites 1. 587. 1268. 1378; - ae apex
430. 587; - ae 49. 838. 852.
1217. 1385; forma - arum alpha-
beti simplex 1189; - is conti-
nere 1267; - as magias incidere
1383; - is studere 656; - is 1268.
literatura 1268;
literatus 1268; - homo 1106.
litigatio 912.
litigator 1183.
litigiosus 912.
litium 371. 1365.
litigo 51. 370. 855. 911. 1183. 1356.
1365; - ns 912; ndo probare 911.
litra 62.
liturgia 467.
liturgicus; - a oratio 786; modu-
lari cantus - os 447.
litus 125. 1013. 1118. 1294.
litus 524. 530.
lividus 399 (?).
loco 972. 973.
loculus 271. 419. 711. 752. (753).
870. 1135; - sepulchralis 711;
- in tabella incinus 419.
locuples 528. 1317; - em esse 1080.
locupletus 527. 528; - ans 529.
locus 263. 455. 492. 654. 799. 865.
1210. 1373. 1374; - m (i. e. oc-
casio) 857; - libri 971; - orati-
onis 237; - optimus 254; - us
unde quid exit 947; - m dare
581; - m tenere 452; - o 13.
565. 865; - o ejus quod 727;
quo loco 799; - o moveri 116.
1341; - o movere 386.
locusta 659. 669. (787?). 1132.
locutio 690.
locutor 485. 657.
locutulejus 1045.
λογεῖον 62.
λόγος 451.
loliium 841.
longaevitas 673.
longanimitas 1015. 1016.
longe 272. 273. 673. 674; - amovere
673; - recedere 271; - lateque
manare 403.
longinquitas 273.
- longinquus 272. 273. 674. 1145.
1181; - m esse 271. 1181; - m
facere 673; in - m produci 1161.
longitudo 238. 571. 673. 674. 1202.
longus 533. 674. 1181; - m esse,
feri 672. 673; - m facere 673;
in - m se producere 672; - m
tempus 1182; - orem esse 1380.
loquax 657. 691; - cem esse 655;
- cem facere 690.
loquela 657. 691; - submissa 33.
loquor 483. 655. 656. 688. 690.
895; - magna 986; - multa
655; - inania 544; - aliena
1055; - sacra 1375; - libere
1137; - barbata 1055; - ns 657.
692; difficulter - ens 485; aperta
- ndi ratio 1138; - ndi impoten-
tia 485; - ndi facultas 657; - ndi
facultatem praebere 690; - ndi
facultate praeditum esse 655;
- ndi facultatem restitueri 656.
lorica 41. 623. 1096. 1105. 1185.
1204; - à indui 1096.
lorum 100. 748. 779. 1234. 1327.
lotio 625; - nis locus 625.
lotium 212.
lotor 625.
lotura 625.
lubricus 36; - m 1115; - m esse,
facere 36; labi in - o 1114.
luceo 239. 297. 299. 499. 603. 604.
685. 1310. 1311; - ere facere
499; - ns 500. 501. 604.
lucerna 449. 501. 604.
lucresco 439. 1184. 1277.
lucidus 357. 500; - m esse, red-
dere 499.
lucifer 538. 1277.
lucrifacio 285. 1172; - fio 286.
lucrificus 286.
lucror 285.
lucrosus 286; - m esse 285.
lucrum 286. 559. 1167; - iniquum
1014; - facere 286; - captare
285. 286; - o cedere 285; - i
faciendi cupidus 286; - i iniqui
studiosus 682; - i iniqui cupi-
ditas 1014.
lucta 1201.
luctatio 519. 1201.
luctator 1201.
luctor 412. 519. 1200; ad - ndum
inducere 1201.
luctus 32. 123. 332; - m deponere
695. 696.
lucus (719). 994.
ludibrium 234. 323. 324. 918. 1056;
- o habere 11. 97. 323. 626. 760.
917. 1056.
ludibundus 29.
ludicarius; - rum 918; thestrum - rum
234; sermones - ri 1060.
ludo 29. 323. 917; alea - ens 419.
ludus 29. 424. 917; - calculatorum
1175; - letrancolorum 374.
lues 541.
lugeo 32. 567; - ens 123.
lugubris 123; - cultus 332; car-
men - e 332; cantu - i deflere 553.
lumbus 98. 341. 1174. 1275.
lumen 382. 500. 501. 1311; - emit-
tere 604; - perfunderi 297; - is
diminutio 1259; - is defectum
efficiens 1251.
luminare 500.
luminosus 501.
luna 419. (744. 750. 756.) 898;
- nova 3. 230. 239. 899; - plena
899.
lunaris 3. 419. 899; - circulus 419.
lunaticus 899.
lupanar 535. 1042.
- lupinus 556.
lupus 566. (1056).
luscus 645.
luscio 29.
luser 918.
lustralis; aqua - i purgare 284.
lustratio 1214. 1362.
lustrum 119. 576. 699. 893. 1213.
1360. 1361.
lustrum 124. 381. 1168.
lusus 917.
lutulentus 1215.
lutum 167. 207. 217. 645. 1279.
1293. 1302; - o formatus 1279.
lux 358. 500; - prima 685. 1133.
1277; - o prima facere 685; - e
prima sacra celebrare 239; - em
spargere 1311; - em emittere,
praebere 499; in - em proferre
499.
luxuria 168; - ae deditum esse
1033.
luxurio 167. 1216; - or 1033. 1080.
1382.
luxuriosus 168.
lychnuchus 455. 604.
lyra 369. 992. 1026.
- macellum 109. 535.
maer 1132. 1133; - m esse 1132.
maeresco 166.
maeria 473. (1013?). 1204. 1331;
- m circumdare 1330.
maeror; - o coquendo 414; - tum
esse aesta 18.
machina 195. 449. 871; - bellica
339.
machinalis 195.
machinamentum 195.
machinato doli 474.
machinator 195. 872. 1383; - prava
858.
macies 1133; - e conficere 1132.
macilentus 1132. 1133; - m esse,
reddere 1132.
macris 1133.
mactator 1049.
macte 416.
macto 88. 1048. 1201. 1226; pe-
cudes - tae 1206; locus ubi - tur
1226.
macula 81. 102. 279. 411. 649. 665.
672. 1215. 1216; - m incutere
649; - à aspergere 671. 672; - is
interstinctus 833.
maculatio 103. 255. 649.
maculo 649. 671; - tus 103. 254.
649. 672.
maculositas 161 (?).
maefacio 271. 1214.
maedo 271. 1214.
madidus 271. 1214; - m 319.
mador 819.
maero 34. 165. 567.
maeror 34. 74. 123. 124. 563; - is
causa 123; - e afficere 123. 568;
- em afferre 122. 123.
maestitia 568.
maestus 123. 165. 568. 1090; - m
esse 122. 165; - m facere 1090;
- m artem exercens 87.
magister 906. 1223. 1381. 1382; non
- 1223; multo - 616; quanto
- 1382; quo - eo - 223. 224;
eo - 1381; - facere alqd 1381.
magister 27. 144. 287. 951. 1230;
- cursus 309; - um sectari 1326.
magistratus 27. 28. 856. 857.

magnalia 987.
 magnificus 986.
 magnificentia 358. 846. 987; — ven-
 neranda 1154; quidquid -ae est
 283.
 magnifico 356. 357. 985. 986.
 magnificus 198. 241. 357. 846; — m
 reddere, se praestare 357.
 magniloquus 657.
 magnitudo 533. 986; — justa 783.
 magnopere 1381.
 magnus 987; — m esse, fieri 985;
 — m facere 985; — a loqui 986;
 — i aestimare 985. 986; major
 1381. 1382; — pars 534. 987.
 1381. 1382; — em fieri 985; natu-
 — or 988; natu — em esse 26.
 985; jus natu — is 28; natu — em
 declarare 986; — es 754. 1043;
 uns e — bus 755; — ximus 1381;
 — ximum esse vel fieri 985.
 magus 87. 168. 245. 397. 732.
 majestas 140. 151. 358. 658. 701.
 987. 1154; — te praeditus 1154.
 mala 45.
 malacia 1038.
 malagma 245.
 male 789; — agere 787. 788; —
 — facere 787; — habere alqm 73.
 80. 247. 518. 787; — haberi
 1125; — vertere 518.
 maledico 78. 80. 316. 505. 1302.
 1330; — tus 316.
 maledictio 316. 1303. 1330.
 maledictum; — a proterva 234; — is
 lacessere 678.
 maledicus 1303. 1330.
 malefacio 80.
 malefactum 81.
 maleficus 757.
 malignus 54. 73. 788. 1334; — m
 esse 1334.
 malitia 788. 789. 1258. 1334.
 malitiosus 1143.
 malitiosus 1258; — a astutia 1143.
 malleus 402. 404. 1044. 1386.
 malluvium 657.
 malo 540. 589. 1358.
 maltha 170.
 maltho 170.
 málum 573. 860; — punicum 276;
 — cydonium 405; — citreum 34;
 — persicum 865.
 málus 860; — punica 276; — na-
 vis 243. 957.
 malus, a um 73. 81. 519. 788. 1334;
 — m esse 80. 518. 787; — m de-
 clarare 81; — m censere 81. 788;
 — m videri 518; — m reddere 787;
 — a indoles 789; — a actio 394.
 789; in — am partem accipere 81;
 — um 81. 788. 789; — improv-
 isum 1130; — magnam 392; —
 inferre 332; — a gravia 681;
 — is gravioribus circumvenit esse
 681; — a struere, moliri 195; vid.
 pejor.
 malva 633.
 mamilla 1231.
 mamma 1230; — m praebere 1230.
 mancipium 151. 448. (707). 1164.
 1336.
 mancus 135. 661. 1202; — m esse
 1201.
 mandarius; — m esse 218.
 mandator 219.
 mandatum 218. 244. 451. 691. 794.
 1362; cum — is mittere 793; — o
 instructus 794.
 mandibula 683.
 mando, are 484. 792. 950; — animo
 alqd 933; — curam alicui 218;
 — tus 793.

mando, ere 126. 226.
 mandragora 860. 993.
 manduco 126. 226; — ndo conte-
 rere 99.
 mane 685. 1133. 1195. 1277; — per-
 gere 1195; — facere 685. 1195;
 — surgere 1195. 1196; — venire
 1195. 1196; — salutare 1277.
 maneo 5. 419. 452. 613. 651. 923.
 1015. 1180. 1181. 1284. 1285.
 1283; — noctu 534; — ens 653.
 1285.
 manes 707.
 manicus 1177.
 manica 368. 799. 1047.
 manifestatio 1077.
 manifestator 400. 692. 833.
 manifeste 533. 1137.
 manifestus 297. 298. 399. 703. 1138.
 manifestus 833. 1137; — m esse 298.
 986. 997. 1137; — m facere 297.
 299. 499. 536. 832. 833. 996.
 1076. 1137; — m fieri 1076. 1137;
 — a rei ratio 997. 1138.
 manipulus 141. 219. 818; — co-
 hortis 401.
 manna 188.
 mano 892; — ns 892; — sudore
 274; — longe lateque 403.
 mansio 194. 455. 536. 614. 654.
 971.
 mansuetudo 18. 292. 554. 1074.
 1075.
 mansuetus 36. 42. 292. 1074; — m
 fieri 292.
 manticularis 421.
 manticulor 421.
 mantile 194.
 manubiae 7. 8.
 manubrium 536. 799. 1026.
 manumissio 618. 1187. 1189.
 manumitto 1187. 1372; — sus 1187.
 manus 740. 798. 799; — m inferre
 902; — m imponere 652; — u ha-
 bere 1290. 1297; — s impositio
 653; cui — impositae sunt 653.
 mansuetudo 328.
 maphrianus 229.
 marceo 178. 225. 1269.
 marcesco 225. 491. 993. 1269.
 marcidus 178. 226. 1270; — m fieri
 225. 1270; — m reddere 225.
 mare 493; — mortuum 719; — ru-
 brum 742.
 margarita 53. 494. 1093.
 margo 473. 618. 858. 859. 1294;
 — circumdatus 137.
 marianus 994.
 maria 520. 904; — ae 772.
 maritimus 494; — a regio 125. 1251.
 maritum 904.
 maritus 183. 519. 904; — i 904. 1011.
 marmor 165. 300. 487; — album
 1392.
 marmota mus 1434.
 marsupium 443. 842. 977.
 martulus 403.
 martyr 338. 339. 1201.
 μαρτυρίον 171.
 martyrium 338.
 mas 306. 519. 561. 1011; — gregis
 499.
 masculinus 561.
 masculus 306. 519. 561.
 massa 90; — farinacea 90; — dacty-
 lorum, ficuum 765; — m subigere
 53.
 mastiche 382.
 masticio 126. 226.
 μαστίχιν 177.
 mater 727. 888; — familias 528.
 materia; — data 857; — chemica

977; — terrae 217; — ignis 684;
 — structurae 680.
 matricida 441.
 matrimonium 903. 904; — initu-
 rus 904; in — ducere 903; — o
 benedicere 904; in — dare 904;
 — o jungere, jungi 903. 904. 1087;
 — o junctus 904.
 matrix 76. 138.
 matrona 144.
 matresco 257. 508.
 maturatus 297. 976; ad — em per-
 venire 149.
 maturo 1385.
 maturus 279. 509. 1386. 1388.
 matutinus 1277; — m tempus 635
 1277; hymnos — os canere 239
 maxilla 45. (68). 668.
 maxime 464. 790; — autem 1382;
 quam — 1381.
 meatus 1366. 1373.
 medela 127. 752. 1376.
 medeor 245. 1244. 1376; ars — ndi
 752.
 mediator 164. 589. 785. 963; — is
 munus 963.
 medicamen 246. 320.
 medicamentarius 245. 977.
 medicamentum 245. 977. 1376.
 medicatrix resina 320.
 medicator 1377.
 medicinalis herba 1377.
 medicina 245. 1230; — m adhibere
 1376.
 medicor 1376.
 medicus 112. 245. (320). 980.
 1229. 1244. 1377.
 medietas 785.
 medicocris 97. 224. 785.
 medicocritas 785.
 meditatio 579. 691.
 mediator 143. 577. 655. 656. 1060.
 1252.
 medius 784. 785; — locus 784; — m
 rei 42. 784. 785. 907; per — m
 775. 909; in — o 784. 785. 908;
 e — o 784. 785. 909; — a pars
 711. 784. 835; — m locum te-
 nere 785; ad — m pervenire 1432.
 medulla 692.
 mel 207. 380; — purum favorum
 1276.
 melancholia 388; — cum tempera-
 mentum 388.
 melanthium 148. 675.
 melchita 151. 509. 658.
 meleagris 1066.
 melior 558; — em esse 611; — em
 facere 252; — em videri 540;
 — ius est 611. 612; — ius se habere
 611; — ius facere 612; — ius pu-
 tare 612.
 mellitus 207.
 melo 154.
 melodia 447.
 melopepo 154.
 melos 1062.
 melote 71. 154.
 membrana 284. 501.
 membratim 482.
 membrum 61. (116?). 755; — ge-
 nitale 381 (?). 755; — virile
 abscissum 955; — orationis 241;
 laedere ut — is uti non possit
 1334.
 memini 578. 1057. 1058.
 memior 1058. 1059; — em esse 1057.
 1058; — em facere 1058.
 memoria 341. 1058. 1059; — vetus
 566; — ae proditus 1058; — ae pro-
 dere 1058; — ae prodens 1059;
 res — ae prodita 1059; — a ex-
 dere 281; — arum liber 1059;

in — am revocare 1058; — a te-
 nere 1290.
 memorialis 1059; — libellus 1059;
 — e signum 1059; — e nomen 1059;
 — alia 1281 (?).
 memoro 340. 1058; testimonii causa
 — 1040; — tus 1058.
 menda 81.
 mendacium 93. 94; — a proferre
 1222; — ii arguere 94. 824. 825;
 — ii convinci 94; — ius fallere 93.
 mendax 94. 1222.
 mendicatio 376.
 mendicatus 1287.
 mendico 228. 375. 376. 1375; —
 panem 1375; — tus panis 1374;
 — nti panem praebere 1374.
 mendosus 1266.
 mendum 1206.
 menologium 373.
 mens 42. 44. 579; — te alienari
 269. 1055; — te alienatus 1008;
 — te capere 729; — tis compos
 43; — tem injicere 578; in — tem
 venire 226. 579; ad — tem per-
 tinens 579.
 mensa 197; — sacra 1221; — ae
 locus primus 320; — m sternere
 197.
 mensio 404.
 mensis 899; — initium 239; fluxu
 — ium laborare 566; menses
 Abyssinorum vid. 71. 214. 219.
 254. 586. 615. 633. 835. 1073.
 1176. 1219. 1233. 1253.
 mentor 224. 404.
 menstruo 566.
 menstruus 566; — is laborare 566.
 mensura 92. 221. 224. 404. (776).
 976; — ae gens 232. 960; — a
 definitus 404.
 mensurabilis 404.
 mensurus 221. 404.
 mentha 791.
 mentio 1058; — nem facere 1058.
 mentior 93. 1222.
 mercatio 265.
 mercator 265. 694. 1167.
 mercatura 265. 693. 694. 1153.
 1166; — m facere 265. 693. 1162;
 — a quaestus facere 286.
 mercatus 266. 1167; locus — 964.
 mercenarius 973. 1172.
 merces 305. 882. 973. 1163. 1166.
 1167; — dem dare 948; — dem
 accipere 973; — de conducere
 972. 973; — de conductus 255.
 973; — dem meretriciam accipere
 1115.
 mercor 265.
 Mercurius deus 1017; stella 745 (?).
 merda 866.
 mereor 1079.
 meretricius 1042; — quaestus 1115;
 — ii amores 160.
 meretrix 160. 1042. 1043.
 merges 818.
 mergor 400.
 mergus 468.
 meridialis 926; — cibus 176; — m
 tempus 442. 925; — m cibum ca-
 pere 176.
 meridialis; ventus 334.
 merides 334. 442. 791. 925; —
 fuit 442.
 meridionalis 335. 1106; — plaga
 1106.
 meritum 292; — o 291. 1312.
 merus 523. 570. 962. 1275; — um
 785.
 merx 1153. 1167.
 μισοθηρία 305.
 μισοθηρία 1063.

Mesopotamia 784.
 Messias 177. 181; -m constitui 176.
 messias 741. 1027. 1314; - pomorum 420.
 messor 1027.
 -met 142. 830.
 meta 220. 1084.
 metallum 890; - quod facile liquescit 697; -a exercere 631; -rum fusor 631.
 meticulous 1352.
 melior 221. 404; -a spithama 392; -ndo distribuere 404.
 meto 741. 1027.
 metor 404; -castra 1187.
 metropolis 727. 1102.
 metropolita 220. 1253. 1254; -m constitui 1253. 1254.
 metrum 404.
 metuo 120. 1351. 1352; -ndus 1353.
 metus 121. 1352; -m injicere 1352.
 meus 1032.
 mica 1357.
 micatus 510.
 mico 146. 502. 508. 510. 1279. 1311; -are facere 53; -digitis 1357; -ans 1311.
 migratio 1188. 1189. 1341.
 migro 215. 531. 580. 581. 952. 1012. 1187. 1340; -huc illic 1340. 1341; -ans 1341. 1342.
 miles 85. 86. 441. 925. 1282; -Christi 1201; -tes custodiae appositi 267.
 militaris vir 85; -es copiae 346.
 militia 1282.
 mille 196. 393. 721; decem -ia 721.
 millenarius numerus 721.
 milliarium 971.
 milvus 9.
 mina 190.
 minae 197. 209. 1006. 1155; -is terrere 197.
 minax 197.
 mingo 264. 791.
 minime 718.
 minimus 136. 664. 916; -m esse 135. 663; -m aestimari 664.
 minister 48. 219. 314. 414. 449. 925. 1164. 1326. 1327; -praetorianus 1139.
 ministerium 49. 448; -sacrum 1163. 1166; -o alcis addicere 1326.
 ministro 47. 48. 224. 448; -Deo 1326; -convivis 1192.
 minton 197. 1429.
 minium 21.
 mino 632.
 minor, ari 197. 458. 1154. 1352.
 minor, is 136. 411. 664. 665; -natu 664. 665; -em esse 135. 663. 916; -em reddere 663; -em habere 664; -is aestimare 411; -us 773. 916; plus - 222; multo - 616; sin - 735; justo - us facere 135; -ores 1100.
 minorennis 547.
 minuo 135. 663; -or 135. 574; -tus 136. 137. 1099.
 minurio 1390.
 minutatim diffringi 492. 1346.
 minute scrutari 1234; -ius explorare, inquirere 1235.
 minutia 137.
 minutim 1236.
 minutio 137.
 mirabilis 667. 668; -o facinus 1086.
 miraculosus 668.
 miraculum 668. 733. 1086.
 miratio 668.
 mirificus 668.

miror 666. 1086; -ndus 1021; -ndum esse 667.
 mirus 667. 668. 1021; -m esse, videtur 1020; -m putare 666. 667. 1020; res - a 668.
 misceo 569. 605. 1086. 1087; -vinum 460; -or 53; -no parare unguenta 1307; -ens 570; -xtus 570. 605. 1087; mixte 1088.
 miser 73. 553. 591. 788. 1286; -rimus 87.
 miserabilis 124; -conditio 74; -em esse 87.
 miseratio 158.
 miserator 158.
 misereo; -et me 145.
 misereor 157; Domine -ere 841.
 miseria 74. 87. 591. 789. 1272. 1287; -a laborare 342; -a affigi 590. 1286; -a afficere 591; -a premi 72. 342; -am afferre 87; -in -am incidere 72; -a pressus 73.
 misericordia 158. 223. 1812; -m commovere 123. 124. 157; -m consequi, implorare, praestare 157; -a afficere 292; -a affici 157; -a aliorum vivere 228; -a flecti 292; -ae amans 158.
 misericosus 158; -dem esse 157; se -dem praebere 157.
 missa 467.
 missio 49.
 mitigo 292.
 mitis 253. 292. 963. 1074; -m esse 1073; -m se praebere 1074.
 mitra 220. 438. 473. 817. 1028. 1195.
 mitto 47. 396. 1371. 1372; -cum mandatis 793; -ens 1374; -or jussu 793; -sus 48. 115. 1372. 1374; -sum facere 272. 364. 616. 1205. 1372.
 mixte 1088.
 mixtura 570. (824?) - unguenti 1307.
 mobilis 116; -ia festa 1001.
 mobilitas 1341.
 moderate 976.
 moderator 406.
 moderatus 42. 975.
 moroder 311. 405. 975.
 modeste 976. 1237. 1325; -de se sentiens 554.
 modestia 18. 42. 986. 1075. 1237.
 modestus 18. 554. 1074. 1325; -m se gerere 590.
 modicus 97. 224. 622.
 modius 879.
 modo 206. 830. 932. 1072; modo - modo 206. 481. 1197; non - sed etiam 497. 830.
 modogenitus 129.
 modulatio 447. 1062.
 modulatus sonus 447. 1062.
 modulator 447.
 modulus 221. 222. 224. 244. 394. 653. 975. 976. 1164. 1189. 1210. 1300. 1373. 1374; -justus ac plenus 1389; -musicus 69; -canendi 743. 928. 1002. 1189; -i 1146; -m excedere 1381; -m statuere 975; -m plenum assequi 1387; ad -m 593. 594. 827; in -m 593. 594; eodem -o 828.
 moecha 1042. 1043.
 moechor 1042.
 moechus 1042.
 moenia 134. 473. 746. 1222. 1300.
 mola 90. 1100; -frangere 89.
 molaris 838; -lapis 1084; -dens 1219. 1328.

moles 851; magnae -is 1293.
 molestia 1021; -urgere 698.
 molestus 342. 851. 868. 1021. 1265. 1272; -a premi 342; -is laborare 1020; -ae expertem esse 410; -m exhibere 344. 850; -m subire 1273; -as tolerans 1273.
 molestus 11. 81. 698. 788. 850. 1020. 1129; -m esse 698. 849. 1019. 1265; -m videri 1020; -m facere 850. 1020; -m sibi censere 1265; -m putare 1020; vita -a 1021.
 molior 199. 578. 585. 1383; -mala 195; -ens 579.
 molitor 90.
 mollis 34. 35. 37. 46. 1222. 1266. 1306; -m esse 34. 1266; -m reddere 1266. 1306; vitam -m agere 1080; -es (zuzak) 114. 154.
 mollities 35. 46. 1266.
 molo 89; -ens 838.
 momentum temporis 206. 389. 475; -i magni 850. 987; majoris, maximi -i esse 985. 1020.
 monacha 190. 191.
 monachus 191.
 monachus 191; -ordo 191.
 monachus 190; -m fieri, esse, facere 190.
 monasterium 194. 1102. 1124.
 monasticus; -am vitam ingredi 190; -a vita 191; -a stola 752.
 moneo 1058. 1151.
 moneta 429. 720; -parva 468; -villissima 1148.
 monialis 1118; virgo - 191. 756.
 monile 417. 534. 741. 1181. 1146.
 monitio 210. 1059.
 monitor 210. 1059. 1152.
 monitorium 732.
 monoceros 428. (722). 743.
 mona 1102.
 monstratio 732.
 monstrum 163. 164. 297. 298. 728.
 monstrum 733.
 montanus 1102; -a regio 1102.
 monumentum 112. 341. 732. 799. 1059; -sepulchrale 1052. 1059. 1135.
 mora 1015; -m trahere 1180; -m efficiens 1182; -s nectere cunctando 566.
 morbidus 1125.
 moribifer 1195; -m esse 1125.
 morbus 74. 432. 1125; -letalis 204; -o affici 1124; -o afficere 1125; -o laborare 72. 1124; -o laborans 73.
 mordeo 415. 642. 677; -animum 123.
 morigerus 399. 485. 1152.
 morior 203; -tus 203. 204. 541. (707); -tuos similes fieri 541.
 moror 453. 923. 1015. 1108. 1180. 1181; -expectationem 1285; -ans 1182.
 morosus 568.
 mors 203. 204.
 morsus 642.
 mortalis 203. 204. 803; -es 707. 803.
 mortarium 167. 939. 1100.
 mortificus 203. 204. 542. 1201.
 mortifer 439. 1430.
 mortificus 203.
 mos 36. 132. 244; -rem gerere 337. 401. 716; -res 114. 1188; -rum formator 1152; bonus -bus imbutus 1152; more 775.
 moschus 179.
 motatio 510.

motio 116.
 motio pedes 318. 319. 1322; -linguam 53; -oculos 510; -celeriter 884; labendo, rependo me - 1425.
 motus 12. 13. 116. 328. 412; -oculi 510; -terrae 1078; -rapidus 308; -m afferre 12.
 moveo 12. 116. 327. 412. 1078; -dando 712; -linguam 53; -castra 1187; -me 1341; -me ad iter faciendum 638; -officio 1205; -loco 386. 1341; -or loco 116; -or cum impetu 510; -or dignitate 902; quidquid se movet 116.
 mox 1072. 1386.
 muceo 230.
 mucesco 230.
 mucidus 230.
 mucro 488. 871.
 mugio 646.
 Muhammedani 323. 562.
 mula 511.
 mularius 511.
 mulco 1360.
 multa afficere 591.
 muletrum junceum 1008.
 mulgeo 68.
 muliebris 771; -ia 76.
 mulier 520. 887; -res 771. 772.
 mulsus; -m vinum 212.
 multifarium 533.
 multiloquus 534. 657; -quium 657. 691.
 multimodus 1033.
 multiples 804.
 multiplicatio 533. 1088.
 multipliciter 807.
 multiplex 532. 533. 668. 1087; -copiam rei 144; -or 149. 532. 533. 1380.
 multitudo 122. 533. 534. 598. 1172; -congregata 1007; -ne abundans 1320.
 multoties 1036.
 multus (253). 532; -m fieri 532; -m facere 532; -m 532. 533. 1381. 1382; haud -m 916; vid. plus, plurimus.
 mulus 311.
 mundanus 952.
 mundo 102. 103. 251.
 mundus, a, um 700; -m esse 698; -m facere 699.
 mundus, -i 951. 952; -muliebris 283.
 munificus 882. 1317; -m esse 881. 1317.
 munimentum 473. 1292. 1300.
 munio 133. 1289. 1300; -viam 1308; -lapidibus consertis 1321. -muro 1222; -praesidio 978. -me 1300; -tus 1291. 1292. 1300; -m esse 1288; locus -us 473. 1300; via -ta 1308; urbes -tae 1223.
 munio 134. 473. 1300; -ne defendere 1300; -bus circumdari 1300.
 munus 49. 219. 262. 263. 364. 518. 627. 639. 734. 879. 947. 960. 976. 1163. 1166. 1204. 1317. 1367; -mittere 364; -offere salutacionis causa 734; -ris functio 448.
 munusculum 141. 266.
 murarius 1006.
 murmuro 646. 1092; cum -e labi 495.
 murmuratio 424. 1158.
 murmurator 1158.
 murmuro 416. 655. 1157.

- murrhinum vasculum 393 (?).
 murus 473. 630. 746. 1204. 1222;
 — cingens 1019 (?); — o cingere
 133. 1013 (?). 1222; — o limitare,
 munire 1229.
 mus 429. 780. (1234)?; — jaculus
 785. 842. 1142.
 musa paradisiaca 206.
 musca 1294; — canina 787. 1294.
 musculus 241.
 muscus 179.
 musica 70. 369. 917.
 musicus 70. 369. 992; concentum
 — um edere 447. 992; instru-
 menta — a 69. 369. 675. 992;
 modi — i 69; concentum — um
 edere 447. 992.
 muslimi 562. 563.
 mussitatio 33.
 mussito 31. 33. 1056.
 mustela 1138.
 mustum vinum 1308.
 mutabilitas 531. 1341.
 mutatio 216. 890; — em facere 530.
 mutator 890.
 mutio 31.
 muto 214. 530. 531. 889. 890. 952;
 — vices 506; — or 215. 953. 1340.
 1341; facile — ans 216; — tus 668.
 890.
 mutatio 39.
 mutator 39. 691. (928).
 mutus 398. 485. 1271; — m esse
 485; — m se praebere, simulare
 1270; status — i 398. 485.
 mutus; — m 39. 891; — m dare,
 petere, accipere 39; — i dator,
 datio 39; res — o data 39.
 myrias 287. 721.
 myrrha 837.
 myrrhinus; — m unguentum 1028.
 myrtus 166.
 μυρταγωγός 227.
 mysterium 181. 244. 601. 1136;
 — i velo occultare 181; — a re-
 velare 1136; — is initiare 1136.
 mystice 181; — dicere 181.
 mysticus 181.
 —
 nablum 369. 495. 650. 992.
 naevus 672.
 nam 746.
 — nam? 142. 780.
 nancisor 302. 636. 896. 1091;
 — casu 1129; — hereditate 897;
 — sorte assignatum 897.
 naphtha 713.
 nardinum 640.
 nardus 640.
 nates 68. 780; oris et — ium pars
 inferior 645; — ium ornamentum
 943; anulus — bus bestiarum al-
 ligatus 1039.
 narratio 1064.
 narrator 692.
 narro 484. 689. 1063. 1064. 1076.
 nascor 226. 227. 239. 885. 886;
 — tus 802. 803. 886. 887. 888;
 — um esse 886.
 nasus 780.
 natalis; — locus 888; — dies 885.
 887; — e tempus 888; — esolum 764.
 natalicius; parasceue festi — i 1175.
 natatio 332 (?).
 natio 121. 695.
 nativitas 887. 1175. 1284; — tem
 attribuere 885; festum — tis 888.
 1175.
 nato 1280. 1281. 1283.
 natura 6. 494. 784. 864. 1165. 1188.
 1233. 1384; — humana 269; in
 — positum esse 1233.
 naturalis 565. 1233. 1385.
 natus; — u major 988; — u majorem
 esse 26. 985; — u majorem de-
 clarare 986; jus — u majoris de-
 nuncium 813.
 naufingium 358.
 nausea; — a captum esse 1215.
 1315; ad — m satiri 1215; — m
 facere 1215.
 nauia 672. 1306.
 nauicus 672.
 navalis 672.
 navarchus 687.
 navigatio 694.
 navigium 75.
 navigo 113. 693. 1306.
 navis 75. 305. 352; — m firmare
 ancoris 318.
 naziraus 677.
 ne 715. 717. 829; ne — quidem
 2. 1224; — forte 773. 1075. 1077.
 — nē 1. 142. 639.
 nebula 790. 1194.
 nebulosus 1034.
 nec 2. 629. 715. 781. 880; — ne
 790.
 necessarius 1363. 1370; — m esse
 1020. 1361; res — a 1363; — o
 1164.
 necesse est 5. 1020. 1164.
 necessitas 568. 1021. 1164. 1287.
 1305. 1363. 1433; — ti parere
 132; — tes 586.
 necessitudo paterna 755; — fra-
 terna 766.
 neco 439. 440; — tus frigore 424.
 necromantis 644. 1362.
 necto 240. 474. 747. 1337. 1338;
 — xum esse 363.
 nedum 616.
 negatio 825.
 neglector 364. 996.
 negligentia 11.
 neghilo 15. 280. 364. 581. 616.
 634. 995. 1205. 1206. 1270. 1329;
 — ens 364.
 nego 739. 824. 825; — alicui 920.
 620; pertinaciter — ns 920.
 negotiatio 1166.
 negotiator 286. 1167.
 negotior 286. 693. 1162.
 negotium 448. 568. 1163. 1166.
 1363; — facere 1160; — faces-
 sere 342. 698; — is occupatum
 esse 567; huc illuc in — mittere
 154; — concretum 139.
 nemo 187. 717. 722.
 nemorosus 719.
 nempe 747.
 nemus (719). 994.
 neo 1363; — tus 1363; opus — tum
 1363.
 neophytus 565. 664. 1100.
 nepos 886. 1100.
 nephis 887.
 nequam 81. 101. 190. 788. 853.
 1034. 1329.
 nequaquam 142. 718. 781. 1031.
 nequeo 377.
 nequitia 190. 1034.
 nervosus 1291.
 nervus 185. 241. 459. 915; — m
 adducere 914.
 nescio 729. 1077; — an 1077.
 neutiquam 781.
 nex 203. 440.
 nexile 240.
 nictatio 475. 510.
 nicto 475. 510; — ndo deludere 475.
 nictus 1023.
 nidificatio 613.
 nidulor 137. 534. 613. 866. 1256.
 nidus 615. 1257.
 nigella 148. 675.
 niger 1259. 1260; — m esse, red-
 dere 1258; — m colorem inducere
 1259.
 nigresco 1258.
 nigricans 1259.
 nigritia 1259.
 nihil 188. 717. 815; ad — um re-
 digere 1250; — i aestimare 189;
 — i facere 364.
 nimbus 503. 1003. 1091. 1311; — o
 circumfusum esse 357.
 nimirum 777. 779.
 nimis 1381. 1382.
 nimius 558. 1381; — m 906. 907.
 1381.
 ningo 508. 1053.
 ningor 1053.
 nisi 725. 773.
 niso 33. 499. 883. 1279. 1310.
 1311; — ens 1311.
 nitidus 33. 468. 700; — m esse 33.
 468; — m facere 468.
 nitor, is 33. 500. 701. 883. 1279.
 1311; — ore conspicuum esse 883.
 nitor, i 318. 335. 416. 452. 970.
 nitrum 696.
 nivalis tempestas 1195.
 nix 79. 331. 507. 1195; — vis ca-
 sus 1053.
 no 1280. 1281.
 nobilis 85. 341. 610. 846. 987.
 nobilitas 611. 846.
 noceo 324. 518. 669; — ens 670. 854.
 noctu 52; — facere 52; — manere
 534.
 noctua 53. 1140. 1206.
 nodatio 474.
 nodo 473. 981; — atum opus 474.
 nodus 474.
 nola 1124.
 nolo 484. 759. 760. 772. 1260. 1361.
 nomen 340. 341. 1064; — memo-
 riale 1059; — baptismale 836;
 — imponere, consequi 340; idem
 — habere 844. 845; — ne clarum
 esse 340; — nis aequalitas 844.
 nominatim 340; — designare 1345.
 nominatio 1302.
 nominio 340. 484. 1301; — atus 341.
 non 715. 717. 718. 770. 781; ita
 ut — 773; — est, — habeo 717; —
 autem 773; — tantum 781. 830.
 1121; nonne 781.
 nonaginta 560.
 nondum 723. 773. 1009. 1072.
 nonnisi 830. 1121.
 nonnunquam 481.
 nonus 559; — a hora 559.
 norma 132. 300; ad — m 593.
 noscibilis 731.
 nosco 728. 729. 730; bene — visse
 1246; quis novit annon 1077.
 nosocomium 535. 1125. 1377.
 nosocomus 1125.
 noster 1032.
 nota 672. 732. 733. 740. 989; —
 arithmetica 769; — ae incisae
 1385; — m inuere 671; — as ma-
 gicas incidere 1383.
 notarius 1268.
 notitia; in — m perferre 1246.
 noto 671; — or signo 990.
 notus 238. 729. 731. 732. 997. 1137;
 — m esse 730. 996. 997. 1137;
 — m facere 297. 728. 996. 1076.
 1137; — m fieri 1076. 1137.
 novacula 65.
 novem 559.
 novera 520.
 novies 559.
 novilunium 239. 888. 899. 1225;
 ad — pertinere 240.
 novitiolus 664.
 novitius 942; — i 664.
 novo 128.
 novus 129; — m fieri 129; — m pu-
 tate 666; — a producere 128;
 luna — a 3. 230. 239. 899; res
 — ae 1064; — ssimus 1110. 1111;
 — ssimum 1110; — ssimum esse
 1108.
 nox 52; — alta et multa 956;
 — tem transigere 52. 534. 535;
 per — tem secum detinere 535.
 noxa 669. 670.
 noxius 81. 279. 670. 788; — m esse
 518. 787. 1334.
 nubecula oculi 1245.
 nubes 1090.
 nubilis 547. 900.
 nubilo 1090.
 nubilus 1088. 1090; — m 1091; — a
 1090; — m fieri 1090, — m obdu-
 cere 1090.
 nubo 903; — ptum dare 904; — pta
 520. 903. 904.
 nuces 839.
 nudatio 833.
 nuditas 962.
 nudus tertius 231.
 nudo 324. 477. 832. 961; — me
 961; — or foliis 696; — tus 477.
 833.
 nudus 523. 961. 962; — m esse 961.
 nugae 17. 549. 1060.
 nugor 1060.
 nullus 188. 717. 722. 815; — o modo
 188.
 num 1. 160. 629. 726; — forte
 1075. 1077; — quid 1. 482. 629.
 780.
 numella 130. 1206.
 numerabilis 577.
 numeratio 577. 1362.
 numero 576. 1360. 1361; — tus 577.
 numerosus 850; — m esse 532.
 numerus 577. 1362; signum — i
 769; — o superare 1380; — m exce-
 dere 1380; in — um referri 576.
 nummisma 720.
 nummularius 890.
 nummus 1248; — minutus 1148.
 1274; — aureus 898; — i 1380;
 — orum quantitas 541.
 nunc 206. 777. 1029. 1072. 1073.
 1075.
 nuncio 337. 547. 689. 1063. 1064.
 1076; — laeta 1063.
 nuncios 48. 49. 115. 338. 658. 1064.
 1065; — laetus 509. 1064; — o
 laeto exhilarare 509. 1064. 1349;
 — m laetum afferre 509; — m ac-
 cipere 1064; — m perferre 1063;
 — m mittere 47. 114; — s de vale-
 tudine alcijs 1064.
 nuncupo 340. 1301.
 nundinae 266.
 nunquam 197. 717. 723. 1036. 1147.
 nuper 497. 938.
 nuperus 426.
 nupine 310. 817. 849; — is jungi
 1087; — is sibi adungere spon-
 sam 310.
 nuptialis 310. 817; — e convivium
 529; — is consecratio 817.
 nuptiator 310.
 nurus 77. 310. 887.
 nusquam 718.
 nutatio 563. 1288; — bilancis 63.
 nuto 475. 563. 660; — ans 563. 1262;
 — ndo deludere 475.
 nutricio 137.
 nutricula 138.
 nutrimentum 394; — a sumere 587.
 nutrio 26. 137. 393; — bene 587.

nutritio 137.

nutritor 130. 394. 727.
 nutritrix 138. 727. 1193. 1231.
 nutus 475. 510; — u significare 475.
 nux 839. 1185.
 nuxtorax 1206.
 nymphagogus 310.

Æ 870.

o, oh 116. 716.

ob 57. 193. 462. 479. 536. 537.
 776. 1104. 1209.

obaeatus 1011. 1379.

obambulo 385. 892. 893.

obbrutesco 386.

obdormio 549. 670. 671. 970.

obdormisco 380. 1098.

obduco 45. 437. 477. 928. 935.

1139. 1140. 1141; — nubes 1090;

— tectorio 170; — or 403; — or

(nubes) 1090; quidquid — tur

1238; — ctus 403. 437. 477; id

quo quid — ctum est 1140.

obducio 45. 1140; — parietis 170.

obdulco 207.

obduresco 850. 1288. 1356.

obdūro; — tum esse 1194.

obedia 339. 793. 794.

obedia 339. 793. 794.

obedio 336. 553. 793. 1324; non

— 700; — ens 339. 554. 793. 794.

obelicus 112. 957.

obeo 335. 580. 892. 893. 963. 970.

999. 1340; — suprema 1388.

oberro 329. 330. 383. 552. 760.

1004. 1005. 1185. 1199; — ans

553.

obesus 248; — m fieri 248.

obex 639; — ice intercludere 132.

obfirmo 607. 608. 1020. 1194. 1330.

1289; — or 1288; — tus 1194.

obfusco 1090. 1258; — tenebris

1260.

obitus 971. 1341.

objectatio 934.

obicio 936; — crimen 934; — pa-

bulum 418. 425; — me 1130.

objurgatio 125. 1037. 1152. 1183;

— vehementer 1175.

objurgator 896.

objurgo 125. 220. 1037. 1151. 1183;

— leniter 831; — tus 1152.

oblatio 427. 527. 960. 969. 993.

1251; — nes benedictione conse-

cratae 790.

oblectamentum 917. 1383.

oblectatio 917. 1383; — ni se de-

dere 1354.

oblecto 29. 117. 1349; — me 1349;

— or 917; — or sermonibus 1060;

— ans 1061.

obligatio 749.

obligo 747. 1322; — tus 748.

oblino 210. 436. 437. 823. (1215).

1247. 1266; — tus 437. 1215.

obliteratio 1089.

obliterator 1089.

oblitorio 1088. 1089.

oblivio 281; in — em venire, — ni

dari 281; ad — em divertere 29.

obliviosus 281.

obliviscor 280; se rei — tum si-

mulare 643.

oblocutor 896.

obloquo 78. 484. 895.

obmutesco 484. 485. 1270. 1319.

1391.

obnitor pedibus 319.

obnoxius 449. 887. 1156; — m esse

imperio 855; — periculo 643.

681; — m esse vituperationi 125.

obnubilo 1090. 1258.

oboleo 1309.

obolus 756. 914. 1148. 1274.

obrepio 1107.

obruo 1134. 1135; — aqua 400;

— tus 1135; undae — ntes 400.

obrussa 1368.

obscoenus; — a 627.

obscuro 1091. 1257. 1259.

obscuro 1090. 1256. 1258; — or 80.

1258; — tus 1257. 1259.

obscurus 385. 1088. 1090. 1091;

— m fieri 1090.

obsecro 155. 321. 514.

obsecundo 716.

obsepio 1330.

obsequiosus 485.

obsequium 339. 554. 717; — praec-

epta 1178.

obsequor 550. 716. 1079; — ns 717.

794. 1156.

obseratio 442.

obsero 441. 602. 1021. 1022; — tus

442.

observantia 980.

observatio 119. 128. 980; — legis

iusta 1389; ad — em pertinens 981.

observero 119. 299.

observo 128. 538. 701. 978. 979.

996. 1160. 1284; — arcupulose

1235; — are iureb 768; id quod

— ndum est 980. 981; — ans 981.

obses; — idem dare, se dare 104.

obessor 1017.

obsideo 133. 244. 613. 651. 902.

1007. 1306; — sus 473. 769; — sum

esse daemona 902.

obsidio; — ne cingere 1016; in

— ne teneri 1300.

obsignatio 603. 851. 989.

obsignator 603.

obsigno 602. 603. 989; — tus 603.

989.

obeisto 452.

obolesco 491.

obolitero 888; — cis munere fungi

588.

obstinatio 315. 1036. 1194; — ri-

xantium 417.

obstino 1289; — tus 170. 1035. 1194.

1291; — tum esse 1194; — tum

facere 392. 1232.

obsto 453. 983; non — nte 175. 479.

obstringo 747; — pignore 768; —

jurejurando 155; sese invicem

— ere pignore 769, execratione

316; — ctus 748.

obstruo 110. 639. 1022. 1135. 1238.

1391; — sepimento 133; — ctus

1391.

obstupescio 1086; — ens 1120.

obstupesco 926. 1086. 1119.

obsurdesco 1270. 1391.

obtego 875. 1134. 1139; — ctus 875.

obtempere 337. 401. 484. 716. 793.

922. 1261; — re nolle 760; — ns

339. 794.

obtendo velo 1238; — dor 403;

— tus velo 1238; — tus 403.

obtensibilo 1260; — or 1256. 1259.

obtentus veli 1238.

obtestatio; — ne monitus 338.

obtestor 155. 337. (362?) 873.

obtinero 302. 767. 768. 1289; — cau-

sam 1311.

obtingo 546. 862; — hereditate 897.

obtorpesco 392.

obtractator 657. 1134.

obtracto 1133.

obtundo 342. 879; — sum esse 879.

obturatio aurium 1271.

obturbo 12.

obturo (747). 1238. 1247. 1270.

1391; — tus 1247. 1391.

obtusus 299. 702.

obumbratio 1257.

obumbro 1256; — tus 1257.

obvelo 1140.

obvemio 303. 304. 546.

obvorto 214.

obviam 703; — veniro 303. 304.

435. 461; — ire 435; — ferre 429.

435; — eundo excipere 435.

obvolvo 93. 1139. 1225; — mihi

1024; — tus 1225.

occa 442.

occaeco 995. 1256; — tus 1257.

1259; — or 875. 1258.

occasio 857. 865; — em captare 858.

1284.

occasus 527. 964; ad — um ver-

gere 413.

occidens 964.

occidentalis 964; — plaga 493. 964.

occido 203. 317. 439. 440. 931.

1201; — sus 440.

occido 931. 963. 964.

occisio 440. 441.

occisor 441.

occludo 639. 1021. 1022. 1065.

1066. 1391; — sus 1022. 1066.

occo 419. 1434.

occulo 384; — ltus 385. 600. 849.

854. 875; — tus locus 385; in

— to 1271; — tum esse 384. 600.

849.

occulatio 385. 601. 849.

occulatior 385. 849.

occulite 385. 600. 849. 1271.

occulito 364. 600. 848. 849. 875.

1135; — mysterii velo 181; — ans

601.

occulo 380.

occupatio 568. 769; — nugatoria

1433.

occupio 150. 302. 635. 767. 855.

896. 1162. 1290; — mihi 897;

— tus 151. 769; assidue — tum

esse 660; negotiis — tum esse 567.

occurro 303. 425; — verbis 484;

— forte 1130.

occurus 435.

oceanus 791. 914.

ocrea 459. 472. 880.

octateuchus 742.

octavus 334.

octies 334.

octo 334; — facere 334.

octagesimus 334.

octaginta 334.

oculus 500. 702. 1006. (1209); — os

avertere 995; — os convertere

701. 702; — os motitare 510; — os

intendere 1007; — is prosequi 701.

oda 69; — sacra 1040.

odi 1260.

odiosus 1261.

odium 1261; — um esse 1260.

odium 1261; — exercere 1261;

in — o esse, — o habere, in — um

vocare 1260; — um concitare 1260.

1261; — o et invidia sese habere

73. 1260. 1261; — o dissociatus

1261.

odor 209. 210. 274. 810. 1309;

— em spirare 1309; suavem — em

exhalare, bonos — es diffundere,

suavibus — bus perfundere 209;

— ingratum — em spirare 1333.

odoramentum 442. 810. 1018.

odoratus, us 1309; — u explorare

1309.

odoratus, a, um 209. 1308; — a

planta 274.

odoror 706. 1309.

odorosus 209.

oconomia 949.

oconomus 219.

oestrus 1294.

ofia 1155. 1374; — pultis 30; — as

conquirere 1375.

offendiculum 983. 1115; — o esse

982; — um objicere 983.

offendo 44. 80. 330. 332. 982. 1012;

— ens 81. 983.

offensio 331. 825. 983; — nis causa

983; — nis causam habere 982;

— ne affectus 982.

offero 227. 425. 426. 429. 525. 526.

907. 968. 969; — sacrificium 425.

426; — atus 969.

officialis 219.

officina fabrorum 1274; — fasorum

361.

officiosus 1359.

officium 49. 233. 262. 443. 794.

1163. 1166; — praestitum 326.

offendo tenebras 1258.

oliva 719. 1063; — silvestris 790.

oleaster 790.

olio 1309; — bene 209; — graviter

1383; bene — ns 209; graviter

— ens 1383.

oleum 326. 437. 1063; — fieri 437.

olivatus 1309. 1423.

olifactus 1309.

olim 462. 464. 567.

oliva 719. 1063; — rum cutis fusca

- ens 385; -tus 385. 875; -tus velo 1139.
operor 448. 1160. 1162; -sacris 1160.
opetosus 1167; -a ars 871; -labor 1166.
ophanim 808.
opliomachus 811.
ophr 808.
opifex 31. 871. 1165. 1167.
opificum 32. 871. 1163. 1166.
opimo 248.
opimus 248. 1214; -m fieri 248.
opinio 121. 579. 1427.
opinor 120. 172. 484. 779.
opitator 1003 (?).
opobalsamum 319.
oportet 5. 290. 1079. 1164. 1370.
oppidanus 21.
oppidum 20.
oppignero 768.
oppleo linendo 1247; -tus 1247.
oppo 825; -verba 895. 896. 911; -verbis 484; -me 453. -tus 428. 1183; -m esse 428; -ta ripa 1013; res alii ex altera parte -ta 648.
opportune 1107.
opportunitas; -em habere, praere 304.
oppositus; -m tempus 1197.
oppositio sententiae contrariae 825.
oppressio 609. 1014. 1213.
oppressor 609. 1213. 1014. 1309.
opprimō 607. 608. 680. 840. 1014. 1212. 1213. 1239. 1280. 1385; -in haerendo 1227; sese coarctando -ere 1240; -or 902; -sus 1213. 1239.
opprobrium 125. 1005. 1303; -o esse 1303.
oppugnatō 441.
oppugnator 441. 1282. 1283; -res 170. 440.
oppugno 307. 440. 519; -bello 1281.
ops; -em ferre 314; -e 479. 798; -e destitutus 497; -es 253. 506. 528. 609. 675. 1167. 1221. 1317; -reconditae 1066; -es captare 528; -es bello consumtorum 1271.
optabilis; -orem esse (194?) 540.
optatio 194.
optimas 406.
optimus; -m 254. 692; -s locus 254; pars -a 253. 254.
optio 590.
optio 194. 588.
opulentus 528; -m reddere 986.
opulentia 528.
opus, eris 448. 568. 1163. 1166; -bonum 228; -sacrum 84. 1163. 1166; -arte factum 871. 872; -agricolae 448; -faciendum dare 1162; ad -faciendum adigere 448; -m facere 448. 1160. 1162; -ris socius 315; -ribus cingere 133.
opus est 584. 1020. 1164. 1361. 1363; quidquid -1363; res qua -568; -habere 1254. 1361.
ora 125. 600. 618. 633. 792. 858. 859. 1068. 1118. 1294.
oraculum 433. (1348); -is definire 432.
orarium 941.
oratio 376. 451. 485. 657. 690. 1263; -sacra 1094; -eucharistica 467.
orator 485. 562. 657. 692. (809). 980; -ris vice fungi 562.
oratorium 376. 1264.
orbiculo 418.

orbiculus 419; -panis subcinericii 1135.
orbis 115. 415. 419. 848. 1000. 1001. 1060; -coelestis, signifer 1343; -terrarum 217. 493. 952; in -em circumagat 848; in -em circumsternere 847.
orbita 115. 839. 1373.
orbitas 201. 204. 523. 1123.
orbo 201. 620. 961. 1123; -or 18; -or liberis 201; -tus 1123.
orbis 201. 204. 497. 523. 962. 1123; -m esse 961. 1123; -m fieri 201. 1123; -m facere 201. 1123.
orcus 376. 762. 1425.
ordinate 1237.
ordinatio 243. 262.
ordino 243. 262. 290. 1237; -tus manuum impositione 653.
ordo 243. 324. 444. 552. 878. 969. 1043. 1097. 1237. 1299; ex -e 551. 552; in -em redigere 290. 652.
organum 745. 992.
oriens 239. 240. 1277.
orientalis 240. 805. 1278.
orificium 809. 1374.
orion 744. 842.
origo 227. 242. 764. 888. 947. 1384.
orior 226. 227. 239. 452. 862. 886. 945. 1184; -ens 865.
oriundus 6. 946.
ornamentum 348. 770; -colli 534; -capitis 473; -aurium 943; -narium 943; -versicolor 102.
ornatio 349.
ornatus 283. 348. 349; -um sibi induere 348; quidquid -ui est 283.
orno 243. 251. 252. 283. 348. 1237; -me 383; -or 1162; -tus 252. 283. 348. 1163.
oro 35. 514. 655. 690. 1262; -suppliciter 156; -pro alqo 562.
orphanus 1123.
orthodoxia 743.
orthodoxus 14. 290. 742.
ortus 239. 240. 639. 864. 888. 947. 1277. 1384; locus, tempus -888.
oryx 530. 743.
oryza 312.
os, ris 808. 809. 947; -distendere, aperire 513; -implere buccella 1374; in -indere alimenta 1186; buccellas 1374; hiant -re excipere 416; -ris et narium pars interior 645.
os, sis 1025; -sa confringere, emendare 692; instrumentum quo -sa franguntur 359.
oscitatio 1430.
oscitatio 513.
oscitatio 390. 734.
osculor 390. 734.
osculum 390. 734; -a jungere 390. -o excipere 734; -o excipi 390. 990. 1261.
ostendo 297. 298. 299. 728. 996. 1211.
ostentio (39?) 1210; -vestitum 40.
ostentio 732.
ostiarium 1022.
ostium 606. 809. 947. 1128.
otior 970. 1329; -die sabbathi 370.
otiosus 1329.
otiosus 11. 250. 971. 1329; -m esse 10. 1329; facere ut -a jaceat (terra) 1329.
otium 250. 962. 1329. 1330; -habere, praere 304.
ovilis 1252.

ovillum pecus 543.
ovis 543; -ium mas 89.
ovo 1072.
ovum 455. 802. 883; -is excludere pullos 646.
—
pabularis herba 555.
pabulum 260. 393. 490. 782; -carpere 417; -praebere 418.
pacificator 323.
pacifico 322.
pacificus 322. 323. 371.
paeiscor 371. 575. 873.
paco 322; -tus 323. 1074; -tum esse 371.
pactio 874. 963; -em facere 243. 873.
pactum 244. 442. 874.
paedagogus 164. 1152.
paederastia 114.
paedico 167. 380.
paene 98. 427. 665.
paenula 1343.
paenonia 1348.
paganus 96; -i 122. 740.
pagus 20. 1007. 1023. 1102 (?); -i et vici 1126.
pala 329. 475. 770. 841. 936. 1145.
palam 833. 1137. 1138; -loqui, agere 1137; -factus 833; -fieri 337.
palatium 535. 993. 1264. 1273.
palea 82.
pallium 941. 972. 1024.
palma 8. 512. 555. 1279. 1299. 1370; -ae species 1132; -ae folia, lignum 1132; -ae truncus 513; -ae frondes 1279; -victoriae 955. 1063; -m accipere 1068; -arum dominica 8. 1318.
palma manus 382. 740.
palmas 1019; -vitis 88. (719); -ites agere 1019 (?).
palms 392. 527.
palmarum 1004; -ans 1005.
palpatio 166. 1159.
palpator 1159.
palpebra 428.
palpito; -ans pedes jacto 319.
palpo 166. 276. 1158. 1159; -are facere 166.
palumbes 196. 991.
palus, dis 599. 597. 1008.
pampinatus 1077.
pando 287. 332. 339. 402; -me 1354; uva -sa 130. 1050.
pango clavos 446; -foedus 873; -ndo ingere 1276.
panis 601. 782; -mendicatus 1374; -eucharisticus 427; -infermentatus 679. 1257; -subcinericius 1135; -frustum, fragmentum 428. 1357; -em praebere mendicanti 1374.
panniculus 1097. 1328.
pannosus 1328.
pannus 41. 1097. 1328; -byssinus 510; -hirtus 247.
papa 1253. 1254.
papae 116. 716.
papilio 93 (?).
papilla 1231.
papyrus (340). 265. 837. 1149. 1392.
par 175. 539. 797. 820. 967. 1061. 1327; -est 290; -em esse 539. 783. 1061; -m fieri 966; -m reddere 966. 967; par pari ferre 1379.
parabola 173. 174. 175; -as proponere 172. 173; -as proponens 175.
paracletus 679. 1251.

paradisus 1176.
paradoxia 926.
paradoxus 531. 926.
paranensis 210. 1152.
paralipomena 136. 558. 559.
parallelus; -m esse 702.
paralyticus 1337.
paraeceae 964.
paratio 1082.
paratus 283.
parce uti 145; -facere 1240.
parco 145; -avare 1120; -ens 145.
parcus 458. 1240; -m esse 458. 1240.
pardus 634.
parens 888; -tes 754. 1043; -tum dignitas 755.
pareo 793. 855. 1155.
paries 746. (1013?) -lignus 805; -te cingere 1013 (?).
pario 885. 886; -labore 1273; -peperisse 587; quae -rii 587; labore -tum 1273.
pariter 536. 598. 828. 967. 1097; -atque 174. 798.
parius (lapis) 900.
parius 282. 283. 1080. 1081. 1160. 1162. 1237. 1285. 1428; -bene 252; -animum 1232; -me 283. (1068?) 1231; -tus 283. 1081. 1163. 1285; -tum esse 283. 438. 1284; -tum habere 1285.
parochia 493.
paropsis 1264.
paroxysmus 470; -o correptus 470.
parvicida 441.
pars 712. 799. 878. 879. 1174. 1209. 1210. 1373. 1374; -interior 910; -anterior 1210; -major 534. 1381; -optima 254; -praestantissima 254; -dimidia 712; -sequens, addita 906; a -te 686. 1474; ex -te 878; -tium studio duci 636. 1079. 1209; in -tes discedere 710.
parsimonia 459; -nimia 1224.
particeps 367. 540. 887. (1100); -m esse 368. 597; -m facere 366. 877; -em fieri 877.
participio 367. 877.
participatim decidere 1214.
partior 876; -hereditatem 897.
partio 878.
partitio 587; -ens 588. 885; -tem adjuvare 588. 885; dolores -tis sentire, pati 186. 944.
partus 588. 887; primum -m edere 521; multos -s edens 888.
parum abest ut 63. 98; -aestimare 664.
parumper 38. 206.
parusia 227.
parvitas 664.
parvulus 138. 665. 1099. 1100. 1251.
parvus 411. 622. 664. 665. 1099; -m esse, fieri 663; -m reddere 663; -m aestimare 664; -i aestimare 410; -in facere 15; vid. minor, minimus.
pascha 1252. 1351. 1357. 1392.
pasco 310. 311. 418; -or 311. 417; -stium ire 311; -stium ducere 310. 949.
pascuus locus 311. 949; -m 311. 949. 1023. (1102?) 1336; -m circumseptum 124.
passio 74. 643; -em communicare cum alqo 73.
passus 266.
pastillus 30.
pastino 840; -is munere fungi 670.
pastoralis custodia 311.

- pastrix 670.
 pastrus 311. 418.
 patafacio 293. 402. 832. 833; -ctus 833.
 patefactio 833.
 patella 781. 1168. 1247. 1281.
 patco 293; -ens 293. 400. 403. 409.
 pater 754. 889; -familias 528;
 -noster 719. 754; -res 1043;
 ad -em pertinens 755.
 pater 392. 913. 1089. 1196. 1264.
 paternitas 755.
 patermus 755; necessitudo -a 753.
 pathicus 154.
 patibilis 73.
 patibulum 1025. 1260.
 patienter ferre 1015.
 patientia 674. 1016; ad -m hor-
 tari 1015.
 patina 1264.
 patior 72. 1015; -i facere 72. 73.
 - demisso animo 1179; -ens
 73. 674. 1015. 1016; -ntem esse
 673. 1015.
 patria 20. 217. 493. 883; in -m
 ire, reverti 764; in -m reducere
 764; extra -m degens 1342.
 patriarcha 27. 463. 517. 745. 754.
 1253. 1254; -m constituere 1253.
 1254.
 patriarchatus 1254.
 patricius 26; -a 545.
 patrimonium 897.
 patro 1161.
 patrociniū 563. (912); - susci-
 pere 139.
 patrociner 656. 911.
 patronus 139. 454. 563. 670. 1251;
 - causae 692; -m adire 562;
 ad -m confugere 1300.
 patrus 1125.
 paucitas 916; ad -tem redigi 590;
 ad -tem redigere 591. 916.
 paucus 622. 665. 916; -os reddere,
 fieri 916; -is 632. 916.
 paulatim 98. 665.
 paulisper 98. 206. 622. 665.
 paululum 622. 665.
 paulum 97. 98. 622. 665. 916; -o
 98. 665; -m abest quin 558.
 pauper 382. 682. 1065; -m esse
 682.
 pauperculus 682.
 pauper 620. 682. 683.
 paupertas 382. 682; ad -tem re-
 digi 382.
 pausa 972; -m facere 452; -ae
 signum 972.
 paveo 161. 1208.
 pavidus 161. 1119. 1352; -m esse
 1331; -m reddere 1352.
 pavimentum 217. 1321.
 pavio 1321; -tas 1321.
 pavitatio 470.
 pavitans 470.
 pavo 1239.
 pavonius 1239.
 pavor 161. 1120. 1208; -em incu-
 tere 494; -em injicere 161; -e
 percilli 1119.
 pax 322. 371. 632; -em jungere
 371. 372; -m componere 322;
 -m facere 322. 372; -m servare
 322; -m colere 371. 766; -m
 jungens 372; -e junctus 371. 372;
 -is studium 323. 372; -is ama-
 tor 322. 323; -is particeps 323;
 -em servans 323.
 paxamas 1252.
 paxillus 565.
 paximatum 1252.
 peccatillum 621.
 peccatio 757.
 peccator 331. 621. 757. 1199.
 peccatorius 622.
 peccatum 330. 621. 757. 1200; in
 - inducere 330. 1199; sacrifi-
 cium pro -o 621.
 pecco 330. 620. 757. 1199; -re
 facere 620.
 pecten 159. 1084; -textorius 248.
 pectus 552. 1204.
 pectusculum 552.
 peculum 1221.
 pecunia 675. 898. 1380; -m acci-
 pere 675.
 pecus 311. 386; - pinguis 182;
 -ori similem fieri 386.
 pedana 387.
 pedamentum 381.
 pedes 804.
 pedester 805; -res copiae 805.
 pedetentim 98.
 pedica 663 (?). 1180.
 pediculus 417. 772; -os quaerere
 417.
 pedum 434. 516.
 pejero 155.
 Pejor; -em esse 518. 787; in -us
 mutari 787.
 pelecans 1176; -onocrotalus 166.
 pellex 979.
 pellicea vestis 1050.
 pellicio 408. 409. 612. 613. 1055.
 1074; se -ci pati 330. 409; -ctu
 facilis 409; -ens 613.
 pellicula 431.
 pellicis 96. 779. 1315; -a hispida
 71. 1050; -rubro colore in-
 fecta 799; -es 610.
 pello 396. 1198; -sursum 968; -
 hinc illic 1341.
 pellucio 1311.
 pellucius 500. 731; -m esse 1279.
 pelluvium 657.
 pelta 883. 1251.
 pelvis 392. 415. 465. 625. 657.
 993. 1008.
 penates 559. 1298.
 pendo 351; -ens 351.
 pendo 211. 1078. 1079. 1080; -
 tributum, vectigalia 946. 1170.
 1278.
 pendulus 351; -m teneri 350.
 penes 175. 481. 592. 593.
 penetrare 385. 908. 909. 910. 1273;
 -ia 64.
 penetrare 502. 525. 580; -altius 956.
 penicillus 842.
 penicamenta 1068.
 penis 752.
 penitus 185. 1247.
 penna 1315.
 pensile opus 903.
 pensito tributum 1278.
 penso 882. 1379.
 pensum 49. 1233.
 pentas 583.
 pentecoste 370. 529. 583. 990. 1251.
 1252.
 penuria 621; - ammonae 984; -rei
 familiaris 1287.
 peplum 941.
 per 58. 174. 478. 479. 480. 482.
 507. 594. 673. 686. 751. 774. 775.
 776. 798. 909. 1104. 1105.
 per 220. 250. 276. 1320.
 peractio 1163.
 perago 326. 1160. 1162. 1387; -or
 1387; -ens 1389; -ctus 1163.
 peragratio 1001.
 perago 385. 580. 693. 999; -tum
 mittere 154.
 percello 563. 939. 1051. 1119; -or
 1222; -or animo 563; -sus 1119.
 percipio 43. 108. 302. 578. 667.
 728. 997; - auribus 336; -ndi
 facultas 116; sola mente -ndus
 580.
 percolo 698.
 percontatio 586.
 percontor 375. 378. 584. 728. 1246;
 -de valetudine 1064.
 percrebro 337. 405. 409.
 percussio 160. 1051. 1203; -ca-
 pitis 840; -facies 1321.
 percussor 1051.
 percutio 160. 421. 563. 628. 684.
 939. 1050. 1051. 1203. 1426; -
 palma 1321; -pede 318; -ense
 394; -scuticia 1233; -caput
 840; -or alapa 1321; -or animo
 563; -sus 1051.
 perditio 19. 20. 87. 179. 762; -
 mentis 1251; -is locus 1425.
 perditor 20. 179. 1089. 1251. (1309)?.
 perdis 455. 1066. 1252.
 perdo 18. 19. 20. 178. 575. 1088.
 1089. 1205. 1206. 1221. 1260;
 -stirpem 242; -tus 19. 87. 101.
 178. 591. 1206. 1250; -um esse
 87. 590.
 perdomo 1155.
 perduco 547. 907; -ens 548; lo-
 cus quo quis perducitur 548.
 perductor 164.
 perduro 5. 452. 651. 1015. 1059.
 peregre esse 693. 695; -abire
 693. 695; -advenire 693.
 peregrinatio 384. 693. 694. 1341.
 peregrinator 114. 694. 1342.
 peregrinor 113. 693. 695. 1340;
 -ans 1342; hospes -ans 1195.
 peregrinus 531. 582. 667. 693. 694.
 1195. 1342; -m putare 666;
 commoratio in terra -a 694.
 perende 231.
 perennio 1059. 1060.
 perero 18. 541. 574. 580. 762. 1206.
 1250; -us 582.
 pererro 1004.
 perfero 1113. 1387. 1388.
 perfectio 326. 933. 1388. 1389; -ne
 inferior 1202; ad -m ducere
 1387. 1388.
 perfectior 1389.
 perfectus 546. 1015. (1246). 1147.
 perficio 326. 575. 932. 933. 1327.
 1160. 1161. 1162. 1387; -ctus
 253. 326. 1163. 1235. 1388; vir-
 tus -a 528; -m esse 149. 325;
 -m fieri 326. 1388; -m reddere
 1387.
 perfide agere 824. 952. 1215; -
 violare 824; -deserere 824.
 953.
 perfidia 825.
 perfidus 826. 954.
 perfio 712.
 perfodio 352. 446. (449)? 840. 841.
 939; -sus 446. 939.
 perforatio 352.
 perforo 352. 398. 502. 1098; -tus
 352. 588; -tus et filo insertus
 382.
 perfossio 318. 446. 841.
 perfugio 306.
 perfingio 358. 469. 1264. 1360.
 1366.
 perfugium 622. 1199.
 perfundo odoribus 209.
 pergamena charta 284. 501.
 pergo 153. 551. 580. 1035. 1196;
 -ens 581.
 pericardia 1023.
 perichitor 681.
 pericope 295. 657.
 periculum 74. 642. 643. 681. 1333;
 in -o versari 643. 681; -o obno-
 xius 643. 681; in -m incidere
 72. 643; in -m adducere 72.
 643. 680.
 periegetes 115.
 perino 1250.
 periodus 507. 1000. 1001.
 peritia 44. 1230.
 peritus 43. 143. 732. 1229; -m
 esse 730. 1228. 1230.
 perjurium 156. 1427.
 perjurus 156.
 perlator 1298.
 perlustror 701. 893; -ans 893.
 permaneo 452. 534. 651. 1059. 1326;
 -ns 454.
 permisceo 569. 570.
 permisso 455. 524.
 permitto 523. 524. 617. 618. 768.
 881. 882. 1108; -res meas alicui
 1171; -in potestatem 949; -sus
 1245; -sum est 664.
 permulceo 1073. 1074.
 permutatio 216; -ne acquirere 890.
 permuto 581. 889. 890; res quae
 -tur cum alia 890.
 pernicities 179. 242. 541. 1089.
 perniciosus 20. 179. 788; -m esse
 80. 518. 787.
 perniciter 1230.
 pernix 309; -em facere 410.
 pernoctio 534. 535; -ndi locus 536.
 perpendiculum 665.
 perpendo 1073.
 perperio 1015; -sus 1015.
 perpetrator 1165.
 perpetuo 282. 1160. 1162.
 perpetuitas 1036.
 perpetuo, aet 1035.
 perpetuo 915. 1035. 1036.
 perpetuus 915. 951. 1035. 1036.
 1320; -m temporis spatium 915.
 951; in -am 915. 1035. 1036.
 1148.
 perplexio; -em efficiens 52.
 perplexus 1212. 1338; -m facere
 1338.
 perquam 97. 1070. 1223.
 perumpo 269; -scaturiendo 1346.
 perscribo 1267; -ptus 1267.
 perscrutator 586.
 perscrutor 105. 584. 1128. 1246.
 1367. 1371.
 persecutio 308. 396; -em pati 307.
 396.
 persecutor 308. 396.
 persequitur 307. 396. 551. 1127. 1128.
 perseverantia 1232.
 perseverare 63. 452. 651. 915. 1015.
 1035. 1180. 1288; -in propo-
 sitione 1231; -ans 653. 1036. 1232.
 1292.
 persisto 452. 651.
 persolvio 325. 882. 950. 1378. 1379;
 res -nda 1011.
 persona 51. 360. 443. 494. 707.
 755. 784. 1210. 1211; -m ad-
 mittere 1209.
 personalitas 1211.
 perspicax 1246.
 perspicientia 997.
 perspicio 43. 118. 119. 536. 729.
 1245. 1246; -ns 537; -ctus 1137;
 -m esse 1137; -m habere 1246;
 -ta ratio rei 1247.
 perspicue 500; -cognoscere 536.
 perspicuitas 1247.
 perspicuus 536. 1137; -m esse
 1246; -m reddere 536. 1137.
 perspiro 712.
 persto 452. 915. 1288.
 persuadeo 172. 484. 612. 613. 717.
 736. 1073; -m mihi 736; mihi

- ri patior 1074; - sum habere 736. 997.
 pertaesum esse 10. 471. 776. 1215.
 pertento 1346.
 perterebro; - tus 352.
 perterrificans 1120.
 perterrico 1154; - or 1119; - tum esse 10.
 pertica 379. 574. 1025. 1034. 1298.
 pertinacia 478. 1036.
 pertinaciter 417; - concertare 417; - negans 920.
 pertinax 170. 1035. 1036. 1291; - cem facere 392.
 pertineo 546; - ns ad 1032; in iis quae pertinent ad 593.
 pertingo 52. 546.
 pertranseo 502. 580. 1012.
 pertundo 913.
 perturbatio 9. 10. 12. 13. 74. 563. 643. 884. 1120. 1207.
 perturbo 12. 791. 884. 1119. 1207. 1426; - or 861; - or animo 1119; res - ntes 884; - tus 10. 884; tus animo 643. 1119; - m esse animo 643.
 perungo 437.
 pervado 502. 546. 580.
 pervagor 1004.
 pervenio 545. 546. 547; - ad aures 337; - isse ad 782; - ens 548; locus quo quis pervenit 547; qui pervenit 547.
 perventio 547.
 perverse 1182; - uti 100; - agere 1240; - tractari 1212.
 perverto 214. 952. 953. 1182. 1212. 1240; - sus 101. 953. 954. 1132. 1212. 1240. 1241. 1334; - sus animo 54; - m esse 1240. 1334; - m se gerere 1212.
 perversio 1182.
 pervestigatio 1247.
 pervestigor 740. 1367.
 pervicax 1035; - em reddere 607. 608.
 pervigil 572.
 pervius 1308.
 pes 654. 804. 838. 873; - em sup- plodere 318; - e falli 1114; - e ferre 318; - es motitare 318. 319. 1322; - bus obniti 319; - bus pulsare terram 1322; - dis ictus 319; locus ad - es 319; quidquid ad - es est 319.
 pessulus 416. 639.
 pessum eo 19.
 pestilentia 541. 914.
 pestis 204. 541.
 petitio 376. 536. 1255; - nis locus 376.
 peto 375. 514. 584. 585. 636; - m tutum 399; - veniam 524; - currendo 308; - ens 376; - tum 376. 586.
 petra 859. 1262.
 petulans 1060; - m esse 1060. 1347.
 petulantia 1060. 1347.
 petulus 939; - m esse 939.
 peuce 1252.
 phantasia 183.
 phantasiastae 183.
 phantasma 183. 1177. (1295).
 pharetra 1182.
 pharisaei 1003.
 pharmacopola 977.
 pharmacum 245. 977.
 pharmacus 245. 980.
 phiala 861. 943. 1264. 1302. 1377.
 philistaei 721.
 philosophia 1230. 1342. 1343.
 philosophor 1228. 1342.
 philosphus 112. 1229. 1342.
 phlegma 488.
 phlegmaticum temperamentum 488.
 Phoenice 1370.
 phoenix 1) 8. 1370. 2) 1371.
 phosphorus 538. 865. 1277.
 phthisis 392.
 piaculum 347. 538; - offero 347. pictor 259.
 pictura 239. 1142.
 pietas 152. 158. 228. 611. 1074. 1312. 1352.
 piget 471.
 piger 11; - um esse 10.
 pigmentarius 66. 1308.
 pigenerator 769.
 pignus 742. 769; - deponere 448. 768; - capere 768; - ri dare 768; - re obstringere 768.
 pigritia 11.
 pila 939. 1100.
 pilentum 347.
 pilosus 1315.
 pilus 260; - i 1315; - i oculorum 428; - i pubis 110.
 pincerna 211. 460.
 pinus 1252.
 pingo 269; - acu 283. 1142; - ctus 259.
 pinguedo 248. 437. 692. 1214; - ne perfusus 1214.
 pinguefacio 1214; - fio 1214.
 pinguesco 248. 1216.
 pinguis 248. 1194. 1214; - liquor 1214; - pecus 182; - m esse 1214; - m fieri 248; - m reddere 248; - es cibi 1214.
 pinguitudo 248.
 pinna 792. 858. 1105.
 pinnata lorica 1105.
 pinus 96. 369. 400. 1067. 1253.
 piper 504. 1044. 1347. 1392.
 pipio, nis 316.
 pipio, re 646.
 piscator 267. 1139.
 piscina 625. 975. 1218.
 piscis (117). 959.
 piscor 266. 1138.
 pistillum 913.
 πίστις 181.
 pistor 601.
 pistriua 602.
 pisum 988.
 pittacium 837. 852.
 pituita 90.
 pius 152. 610. 738. 1074. 1312. 1313. 1353; - m esse 1311; - m reddere 1311; sibi - m videri 1312.
 pix 423. 469. 1068. 1392.
 placabilis 963.
 placament 538.
 placenta, tenuis 1274; - panis 601; - panis subsericiti 1135.
 placeo 117. 235. 251. 800. 1079. 1368; - ns 236. 800. 801; - et 1361; - ndi cupidus 1083.
 placide loqui 1073.
 placidus 18. 1074; - m esse 1073.
 placo 1073; - tus 42.
 plaga 277. 422. 431. 446. 1051. 1262; - flagelli 1234; - pugno inficta 840; - inficta 1360; - a affici 421; - m infligere 421. 1050.
 plaga 267. 865. 1017; - australis 334. 556. 791. 1070. 1092; - orientalis 240. 805. 1277; - occidentalis 493. 964; - septem- trionalis 180. 998. 1106.
 plagiarium 345.
 plagula 1220.
 planctus 32. 353.
 plane 1035. 1036. 1147. 1389.
 planeta (stella) 331. 865; (vestis) 413.
 plango 32. 353. 628; - ens 353.
 planitia 274. 1202.
 planta 512. 565; - pedis 382. 740. 873. 880; - is, consereare 564. 565; ad - s pertinens 512.
 plantarium 565.
 plantatio 565.
 plantator 565.
 planto 512. 564. 565; - tus 565; - tum esse 564.
 plānus 290. 1001. 1308; - m esse, facere 36; - m esse, fieri 966; via - a 1308.
 plānus 266.
 plastes 259.
 platanus 1251.
 platea 274. 381. 1318. 1373.
 plaudo 1249.
 plastrum 347.
 plausus 1249; - m facere 1249.
 plebs 122.
 plectile 101. 240. 1338.
 plecto 240. 1337. 1338; - xus 1338.
 plectrum 1044. 1084; - o pulsare 1133.
 plejades 556. 831. 1220.
 plene 1388.
 plenilunium 899. 1136.
 plenitudo 149. 1389.
 plenus 149. 1316. 1388; - modus 1389; - m fieri 1387; - m esse 148. 149. 409; modum - um assequi 1387.
 plerique 534.
 plerumque 534.
 plex 867. 1024.
 plico; - tus 1024.
 plinthion 1392.
 plorator 522.
 ploratus 522. 998. 1186.
 ploro 522. 998. 1186. 1274.
 plum 667.
 pluma 1315.
 plumbum 665. 697. 960.
 pluo 1053.
 pluris 206. 533. 1036.
 plurimus 532. 633. 534; - m esse 532; - a pars 1381.
 plus 532. 533. 907. 1381. 1382; - es esse 1350; - m esse 532; - minus 222. 782; - ris aestimare 540.
 pluteus; ornamentum - i instar superimpositum 1236.
 pluvia 570. 834. 1053; - tenuis 713. 1214; - m fundere 1053.
 pluvium tempus 834. 1053.
 pocillator 211. 460. 1193.
 poculum 861. 1302.
 podex 708.
 poema 1094.
 poena 422. 511. 643. 856. 1127. 1158. 1379; - m sumere, solvere, petere 510; - m reportare 1379; - s sibi repetere 1379; - a afficere 591; - a affici 1379; - m luens 1380; - a cautus 940; locus - ae 857; - ae Dei obnoxius 643; - a solvenda 1011; - post mortem futura 1127.
 poenitentia 444. 641; - m imponere 444; - m agere 640. 1179; - m praestare 640; - a affectus 640; - am agens 641.
 poeniteo 640; - ns 641.
 poeta 70. 1431; - proverbiorum 175.
 polenta 1217.
 polio 102. 103. 146. 348; - scalpro 1386; - tus 103. 1348; opus torno - tum 1348.
 politor 1348.
 polleo 495. 523. 812; - ntem fieri 333.
 pollicor 104. 407. 874.
 pollicitatio 874.
 polinctor 436. 1178.
 polinctura 1178.
 pollingo 1177. 1178; - ctus 1178.
 polluo 278. 301. 1148. 1149. 1215. 1287; - me 301; - or seminis fluxu 254; - us 254. 301. 1149. 1215. 1287; - um esse 278.
 pollutio 255. 279. 301. 665. 1149. 1215; - nocturna 1055.
 pompa 1001; - elationis 947; quidquid - ae est 283.
 pomum 418; - orum messis 420. 741; - rum reliquias colligere 423.
 ponderabilia 211.
 ponderator 1082.
 pondero 211. 350. 1078. 1079. 1080; - tus 351. 1081.
 ponderosus 1293.
 pondo 1082.
 pondus (663?). 759. 850. 1082. pone 775. 860. 1109. 1110.
 pono 261. 262. 281. 453. 652. (881); - ens 654; - tus 262. 454. 652; - tum esse 452. 651.
 pons 852.
 popularis 765; - es 122. 1100.
 populus 121; - i 493; - i dignitas 123.
 populus alba 53.
 porcellana 393 (?).
 porcus 88. 109.
 porphyrio 1252.
 porrigo 224. 402. 1275.
 porro 552. 777. 811. 906. 1009; - ire 153.
 porrum 398.
 porta 606. 649. 947. 1128. (1392).
 portatio 1298.
 portentum 733.
 porticus 114. (719).
 portio 878. 879. 897; - nem tri- buere 1366.
 portior 1278.
 porto 120. 378. 635. 1297. 1298; - sursum 960; - mecum 153; - per 581; - tus 1298; res - nda 1298.
 portorium 973. 1278.
 portus 280; in - m appellere 280. 282.
 poseo 375. 585.
 positio 653.
 possessio 449. 769. 770. 897. 898. 1221; - em dare 896; - m distri- buere 897.
 possessor 151. 528. 529. 754. 1191. 1221; - em facere 150.
 possibilis 813; - e fieri 813.
 possideo 150. 302. 303. 767. 855. 1221; - ns 1032; - sus 151. 769.
 possum 495. 812. 813; non - 377; non fieri - se 377.
 post 194. 479. 552. 751. 860. 1109. 1110.
 postea 860. 1109. 1110.
 posteritas 1111.
 posterus, - dies 1196; - a dies, nox 373; - m tempus 1109; - i 866. 1045. 1100. 1110. 1111; in - um 777. 1073; - ior 765. 1110. 1111; - rem esse 860; - rem reddere 1108; - rius tempus 1110; - rior pars 860. 1109. 1110; - tremus 1110. 1111; - tremum esse 1108; - tremum ponere 1109; - tremo 1109. 1169.
 posthac 860.
 posticus; - a pars 860. 1109; a parte - a 860. 1109. 1110.

- postis 318. 1095.
 postquam 354. 1031. 1110.
 postquam 373. 1196.
 poststridum 373.
 postscriptum 558. 569.
 postulatium 376.
 postulator 586.
 postulatium 376.
 postulo 375. 514. 585.
 potato 365.
 potator 364. 366.
 potatorius canalis 366. 1159.
 potens 233. 608. 609. 769. 793.
 813. 1004. 1291; - m esse 607.
 792. 1288. 1289; - m fieri 233;
 - m reddere 233. 812. 986.
 potentatus 151.
 potentia 233. 608. 609. 767. 812.
 1004. 1292; - m praebere 812;
 - à superare 813.
 potestas 151. 152. 233. 495. 524.
 609. 688. 793. 798. 856; - m nau-
 cisci 233. 495. 523; - m habere
 182. 233. 495. 523. 812. 855.
 - m dare 233. 523. 524. 787. 855.
 881; - m facere, committere
 233; in - m suam redigere 447.
 608; - i subijcere 448; - i suo
 subjectum habere 523; - i sub-
 jectum esse 855; in - m permit-
 tere 949; - se 1155; sub - m sub-
 jungere 1155; - o angere 233;
 - e praeditus 233. 495. 769. 793;
 plena - e ornatum esse 737; -
 beneficii loco oblata 787.
 potio 150. 365. 368.
 potior 150. 365. 368. 767. 896. 897.
 1290; - ens 769.
 potis; - ior pars 987; - iorem esse
 460. 540. 985; - ius est 611; - ius
 496. 1009. 1121; quin - ius 773.
 1121; - issimum 464.
 potinulus 1186.
 potor 307. 365; potus 365.
 potor 366.
 potus 241. 365. 366; - inebrians
 379. 1283; - ex frumento parat-
 us 211; - u satiare 306. 307;
 - m praebere 365; - us praebitio
 307; - m refrigerantem sumere
 424. 1214.
 praë 193. 461. 462. 594. 1209. 1390.
 praëbeo 224.
 praëcedo 460; - ere facere 461.
 praëcello 540. 1380.
 praëceptus 308. 309. 1035. 1207. 1208.
 - locus 1314; - om dare 1314;
 in - ruere 1314.
 praëceptor 144.
 praëceptum 132. 244. 794. 1362.
 praëcio 182. 184; - unguis 1319;
 - sus 185.
 praëcino 444.
 praëcino 656.
 praëcino 243. 792. 793; - tus 793.
 praëcipitatio 1314.
 praëcipitium 413. 1314.
 praëcipitio 1314; - me 705. 899;
 - tus 1314.
 praëcipius 406; - m jus 460. 464.
 praëcis 185.
 praëcisio 155.
 praëclarus 357. 558.
 praëcludo 600. 1022. 1432.
 praëco 1001; per - e promulgare
 581.
 praëconium 362. 930; - o edicere 361.
 praëcordia 1000.
 praëcurro 308. 461. 540. 541.
 praëcursor 1390.
 praëda 7. 8. 100. 101. (352). 503.
 praëdatio 1336.
 praëdaotor 503. 1378.
- praëdicatio 362.
 praëdicator 362. 657. 692.
 praëdico, are 340. 361. 362. 656.
 666. 689. 735. 736. 785. 786.
 1040. 1301.
 praëdico, ere 689.
 praëditus 529. 887. 1032. (1100).
 praëdium 949. 1023.
 praëdo 503. 1204.
 praëdor 7. 101. 503. 1335. 1378.
 praëdo 113. 164. 460; - cantum 656.
 praëfatio 657.
 praëfectura 151. 295. 406. 857.
 praëfectus 26. 48. 104. 219. 262.
 295. 406. 687. 794. 856. 980.
 1174; - militum 85.
 praëfero 588. 1430; - or 540;
 - ndum censere 612.
 praëficia 353. 1229.
 praëficio 261. 262. 281. 405. 855;
 - rebus gerendis 218; - or jussu
 793.
 praëfinitio 243. 975; - tempus 1009.
 1010; - tus 905; - tum tempus
 1010; - tum est 575.
 praëgnans 1332; - tem facere 1332.
 praëgreior 113.
 praëgreio 656.
 praëgreio 1322. 1323.
 praëmaturos 466.
 praëmitto 481.
 praëmium 141. 973. 974. 1068.
 1379. 1380; - divinandi 433; -
 sponzione facta certantium 443;
 - reportare 1379; - accipere 974;
 - constitute certantibus 443; - o
 afici 974. 1067. 1379; - o remun-
 nerari 1067.
 praëmorbus 203.
 praëmonio 133. 473. 1289. 1300.
 praënomen 349.
 praënuentio 1064.
 praënuentio 689. 1063.
 praëopto 540. 612.
 praëparatio 1089.
 praëparare 282. 1079. 1080. 1237;
 - tus 1081. 1163.
 praëpedito 1329.
 praëpelleo 204. 607. 608.
 praëpono 261. 262. 281. 540; - or
 612; se - ndum censere 263;
 - tum esse 452; - tus 27. 48. 262.
 263. 1362; - tus ecclesiasticus
 1174.
 praëpotens 1291.
 praëpropere 1386.
 praëpropere 1207.
 praëpuentio 416.
 praëputium 416.
 praëpueripus 185; - locus 413. 1314.
 praës 104; - dem se dare 104.
 praëagio 1309.
 praëcio 730.
 praëscribo 1267; - ptus 1268.
 praëscriptum 905. 1269.
 praëscio unguis 1319.
 praësens 4. 5. 295. 299. 1209; in
 - 1197.
 praësentio 121. 1073.
 praësens 7.
 praësensio 120.
 praësepe 418. 1184. 1333. 1337;
 in - i decumbere 1333.
 praësertim 1382.
 praësentes 219. 406. 856.
 praësideo 651.
 praësidarii (militis) 653.
 praësidium 139. 385. 653. 739.
 1300; - o esse 387; - o circum-
 dari 218; - o munire 978. 1300;
 in - se recipere 1300.
 praëstans 252. 505. 558. 589. 610.
 1369; - em esse 251. 611; - tior
558. 1382; - rem esse 611 - ius
 reddere, declarare 612; - ssimus
 468; pars - sima 254. 464; - simum
 692. 787. 1318.
 praëstantia 251. 559. 610. 611. 612.
 846. 1381. 1382.
 praëstigia 195. 1186.
 praëstigator 213. 761.
 praëstitio 904.
 praësto 460. 540. 881. 1161; - dam
 rem imponere 442; praëstat 611.
 praësto sum 716; qui - est 6. 481.
 praësium 294. 405. 452.
 praëtendo 858.
 praëter 175. 594. 636. 773. 775.
 praëtercurro 308.
 praëterera 1009.
 praëtereo 574. 580. 581. 1012;
 - cito 308; - silentio 1270; - iens
 581. 582; agmen - tium 582;
 - tus 463; tempus - tum 462.
 praëtergreior 580. 1012.
 praëterlabor 580.
 praëtermitto 15. 581. 616. 1329;
 - silentio 1270; - or silentio 276;
 - ssum 618.
 praëterquam 773.
 praëtexo 173. 858.
 praëtectus 857; - u uti 858; - um
 quaerere 858.
 praëtor 104.
 praëtorianus 1139.
 praëtorium 857. 1000.
 praëvaleo 405. 607. 608. 812. 943.
 985. (1200?) 1289; - re facere
 812; - ens 405. 406.
 praëvalidus 1291.
 praëvaricatio 1012.
 praëvaricator 1012.
 praëvaricor 363.
 praëvenio 460. 461. 540.
 praëverto 461. 540.
 praëdeo 176. 483.
 praëdium 176; - apponere 176.
 praëtensis herba 555.
 praëtum 1336.
 praëve 1241.
 praëvitas 101. 179. 789. 954. 1241.
 1334.
 praëvus 54. 81. 101. 788. 953. 954.
 1240. 1334; - m 788. 1241; - m
 esse 787. 1334.
 praëcurium 1264.
 praëcico 376. 1263; - fausta 506.
 1111; - is locus 376. 1263.
 praëcio 376. 515. 1263.
 praëcatoria ligamenta 837.
 praëcor 35. 1262. 1263; - dira 70;
 - fausta 504; - bene 1111; -
 male 316; - ns 1263. 1264.
 praëchendo 635. 767. 768; - memo-
 ria 1290; - firmiter 1290. 1331;
 - sus firmiter 1332; - sum tenere
 767. 1290.
 praëhensio 1332.
 praëlum; - o comprimere 1019.
 praëmo 680. 661. 1018. 1019. 1213.
 1239. 1280. 1304; - hostili modo
 1337; - me ad 1239; - im-
 pugnatione 307; se invicem - ere
 456. 1213; - ndo attollere et
 subvertere 1239; - or miseria
 72; - ns 1305; - sus 1305; an-
 gustia - sus 1239; difficulta-
 tus - sus 681.
 praësbiter 26. 27. 433. 814. 1220.
 1253; - assistens 711; - i digni-
 tate 433; - i munere fungi 26.
 433. 814.
 praëssa 1305.
 praëssura 865. 846. 1020. 1369;
 - m esse 845; - a vestis 263. 397.
 372; - lapis vid. gemma.
- praëtium 92. 265. 538. 890. 973.
 1082. 1083; - o 13.
 praëtix; - ces 376. 1263; - facere
 1262; - supplices 156; - bus
 urgere 514; - bus venerari 393;
 - bus orare 375. 514; - bus adire
 383.
 praëtium 464. 567.
 praëtium 1390.
 primarius 464.
 primiparam esse 521.
 primipatus 129. 462. 464. 522. 782.
 806. 852. 942.
 primitus 464.
 primo 461. 463. 464.
 primogenitura 28. 521. 522. 885.
 887.
 primogenitus 521. 522. 885; - m
 esse 521; - i ius 522.
 primordialis 464.
 primordium 462. 464. 566. 942.
 1384; a - o 567.
 primoris 27. 987.
 primum 460. 462. 463. 464.
 primus 463. 464. 722. 856; - men-
 sis dies 731; - hebdomadis dies
 370. 723; - m reddere 461; - o
 loco constitute 461; - o loco
 462; - m in suo genere 464.
 princeps 26. 27. 28. 48. 164. 295.
 406. 463. 687. 792. 856. 857.
 987; - m evadere 405; - m con-
 stituere 294. 405. 855; - m con-
 stitui 49. 294; - m se gerere
 294; - is dignitas 49.
 principalis 405. 406. 1004.
 principatus 28. 151. 293. 406. 464.
 612; - m tenere 405. 612. 855;
 - m deferre 855; de - u contem-
 dere 612.
 principium 242. 295. 464. 942. 1384;
 - a rerum 1233.
 prior 463. 464. 566. 745; - coe-
 nobis 194; - status 464; - us
 tempus 463; - em esse 460. 461;
 - em reddere 481; - us facere
 461.
 priortus 460. 462. 464.
 prisens 463. 567; - m tempus 566.
 pristinus 463. 566; - m tempus 566.
 prius 206. 461. 462. 463. 464. 567.
 priusquam 463. 773. 774.
 privo 620. 961. 1286; - liberis
 201; - or 931. 944. 961. 1345;
 - tus 961; - ta liberis 201.
 pro, propter 716. 928. 1069.
 pro 13. 223. 461. 462. 480. 537.
 538. 565. 594. 776. 827. 890.
 1104. 1380.
 proavia 727.
 proavus 727; una - e - is 755.
 probatio 201. 548. 1247. 1368;
 - evidens 600.
 probe 1070.
 probitas 291. 611. 1074. 1075. 1276.
 1312.
 probro 199. 235. 290. 337. 547. 800.
 1367. 1368; - litigando 911; -
 igne 279; - or 235. 800. 1079.
 1246; - ns locus 338; - tus 200.
 235. 1368; - tum esse 997; qui
 - ndo est 1368.
 probrose dictis proscribere 678.
 probrosus 79. 591. 1303; - a res
 1303.
 probrum 81. 591. 1005; - o esse
 1303; - o officere 626. 640. 649.
 1005. 1046. 1302; - is laesus 678;
 - ro affectus 1005.
 probus 235. 290. 291. 505. 610.
 1074. 1275. 1312. 1313. 1368.
 1388; - m esse 251. 1311; - m
 facere 290. 1311.

- procax; -em esse 1343.
 procedo 153. 944; - ex adverso 461; de Sp. S. 246.
 procella 994.
 procer 406. 846. 987.
 proceritas 673.
 procerus 454. 674; -m esse 672; -m facere 673.
 processio 1001; - Spiritus S. 246.
 prociro 931.
 proclamatio 362. 840.
 proclamo 361. 656. C89. 817. 818. 1301.
 proclino me 1116.
 proclivis; -m esse 107.
 proclivitas 107.
 procoelus 43. 219.
 procastino 566. 1109.
 procreatio; -ne mutua sese augetur 886.
 procreo 227. 885. 886.
 procal 272. 273; - ire 763; - abesse 271; - amovere 272.
 proculo 872.
 procombo 390. 398. 1178.
 procuratio 104. 219; -em suscipere 219.
 procurator 48. 104. 219. 419. 454. 980; -m esse, constituere 218.
 procurro 218.
 procurrus 1105.
 prodeo 638. 944; - deambulum 385; - ire facere 453.
 prodigium 733.
 prodigo 575. 1046.
 prodigus 1034. 1047.
 proditio 1172.
 proditor 954. 1173.
 prodo 689. 832. 1076. 1171.
 produco 328. 512. 673. 945. 946. 1159. 1181; - ex animo meo 1383; - me in longum 672; - testimoniis causa 164; - or in longinquum 1181; - ns 947.
 proelium 441; - o certare 440.
 profano 301. 1148. 1149; - or 301.
 profanus 301. 605.
 profecto 737. 738. 751. 790. 1212.
 profectio 114. 386. 693. 694. 1189. 1196.
 profectus 326.
 profero 635. 637; - in medium 227.
 professio; -ne facta donare 736.
 proficio 55. 326. 513.
 profiscor 113. 114. 637. 693. 945. 1187. 1196; - in bellum 944; - profenus 153.
 profiteor 735. 736. 1040; - libere, publice 1137; - ns 739.
 profugo 358. 440.
 profugo 892. 945; - ere facere 647.
 profugium 869. 1299; - mulierum 566; - o laborare 869.
 profugio 760.
 profugus 621. 714. 1198. 1342; -m esse 1004; -orum copia 622.
 profunditas 956.
 profundo 388. 647. 868; - animam 224; - sus 869. 1047.
 profundus 415. 674. 956; -m esse 415. 956; -m facere 956; -m 62. 415. 956; in -m demittere 1281.
 profusor 869.
 profusor 869.
 progenies 536. 803. 886. 888. 1043. 1044. 1100; oriundus e -e 887; -e numerosum fieri 886.
 progenitor 727. 754.
 progermino 246. 945.
 progrigno 885; - or 944.
- progressus facere 906; facere ut - faciat 986.
 proh vid. pro.
 prohibitio 820.
 prohibitor 820.
 prohibitorius 875.
 prohibeo 83. 189. 617. 819. 1050; - a communi usu 82; - ens 820. -tus 820; res -ta 84.
 proicio 899. 900. 931. 936. 1205. 1206. 1372; - funda 948; - me 705; - or 705; - ctus 900. 1206. 1216.
 prolato 947.
 prolegomena 464.
 proles 695. 802. 803. 886. 1045. 1356; -m dare 885; -m nancisci 886.
 proluxus 674; -m esse 672. 673.
 prolongo 673.
 proloquo 945.
 prominens 792.
 prominentia 799.
 promissio 408. 794. 1375.
 promissum 408. 451. 691. 874; -a facere 874.
 promitto 104. 407. 484. 690. 874. 1285; - jurando 155; - capillos 512. 673.
 promoveo 1341.
 prompte 1230. 1350.
 promptuarium 1067. 1135.
 promptus 235. 1081. 1172. 1232. 1255. 1350; -m esse 1361. 1368; -m esse lingua 38; -m esse animo 1231; -m facere animam 1232.
 pronulgatio 840.
 promulgo per praecones 581; - or 730.
 pronuntiatio 947.
 pronuncio 361. 484. 689. 1040; - nomen 340; - or 945.
 pronus 1117; -m esse 107. 1116. 1287; -m incedere 1116; -m se inclinare 1178.
 propago; - or 403.
 propago; - nis 246. 695.
 propator 727.
 prope 426. 427. 1174; - esse ad 63; - abesse 425. 546; - in-stantes 426; - accedo 63. 426. 546; - ius amovere 63.
 propello 141. 396. 468. 682. 1372.
 propemodum 830.
 propensio 107.
 propensus; -m esse 107. 550. 1231.
 properatio 1207. 1208.
 properare 308. 1207. 1386; - transire 153.
 propero 540. 1207. 1385; -ans 1208. 1386.
 properus 1207. 1386; -m esse 1385.
 propheta 638; -m fieri, constituere 659.
 propheta 659.
 propheticus 659.
 prophetissa 658. 659.
 propheta 659.
 propheticus 508.
 propinatio 307.
 propino 365. 1186.
 propinquitas 427; - tis vinculis conjunctum esse 1043.
 propinquus 426. 427; - locus 427; -m esse 425; -m facere 426; in -m 427; -i 360. 426. 627. 1043.
 propitiatorum 119. 230.
 propitius 229; -m esse 938; -m se praebere 229.
 propono 227. 261; - mihi firmiter 1231; - mihi 199. 578. 1231; -tus 1232; persevero in -o 1231; -m 579.
 proportio 92. 222. 976.
 propositio 485.
 proprietates 151.
 propter 57. 193. 462. 479. 507. 536. 537. 593. 776. 1209.
 propterea 537. 776. 1055; - quod 1380.
 propugnaculum 134. 1105.
 propugno 454.
 propyleum 649. 1128.
 prora 803.
 prorepe 1084.
 prorex; -em constituere 687.
 proripio 153.
 prorogo 673.
 prorsum; horsum - vertere 413.
 prorsus 699. 815. 1035. 1036. 1147. 1148. 1387. 1389.
 prorumpo 647. 1184. 1346. 1355.
 prosapia 536. 695.
 proscindit dicitis 678. (1190?).
 proselytus 1342.
 prosequor 1372.
 prosilio 343. 450. 677. 1430.
 prospecto 456.
 prospectus 119. 702.
 prosper 237. 253; -m facere 252; -m successum dare 237.
 prospere perficere 237; - agere 289. 290. 1080; - ius succedere (194?) 237.
 prosperitas 606. 1082. 1245.
 prospero 237. 504. 505.
 prospicio 43. 118. 119. 578. 701. 996. 1360.
 prosterno 380. 565. 705. 931. 1135; - me 398. 399. 931; - improvidum 982; -tus 399. 1216.
 prosom 326. 513.
 protector 139. 385. 454. 739. 876.
 protego 139. 384. 454. 875. 1256. 1289. 1300; - ctus 875.
 protendo 402. 672. 673. 1372; - me 402.
 protenus 354. 462; - proficisci 153.
 protero 872; - ens 873; -tus 872.
 proterve 1134.
 protervitas 234. 1134. 1347.
 protervus 234. 1052. 1134; -m esse 234. 1134. 1347; -m redere 1134.
 protomartyr 339.
 prototypum 754.
 protractio 403.
 protraho 272. 328. 581. 693; - or in longum 672.
 protrudo 296. 564. 1135. 1203.
 protrusio 1085.
 protulero; - ans 1357.
 proveo 223.
 proveo 986; - or 1381; - or vehiculo 763; - ctum esse aetate 26. 546; - ctus aetate 26. 27. 547; - ctior aetas 28.
 provenio 226. 511. 945; de fructu 1355; - laete 338.
 proventus 333. 418. 764. 782. 1167. 1356.
 proverbium 173. 174. 175. 691; -a proponere 172. 173; -rum poeta 175.
 providentia 119.
 provideo 43. 119. 297. 979. 996; - ens 1433.
 provincia 20. 217. 492. 493. 857. 912. 1126.
 provoco 1040; - ad alqm 1220; - ad iram 208. 209. 471.
 provolve 838. 839; - saxa 315; -tus in genua 399.
 proxime 770. 1224; - post 552.
- proximus 64. 426. 539. 821; -m reddere 63; - o 427.
 prudens 42. 43. 200. 732. 1229. 1246; -em reddere 43. 1228; -em esse 1227. 1228; -m se gere 1228.
 prudentia 42. 44. 200. 975. 1229; -m sibi parare 1228; -a uti 213.
 pruina 79. 331. 508.
 pruna 85. 118. 1347; -as congelere 515. 516; -rum fervor 277.
 prunum 865.
 prunus 606. 865.
 prurigo 112.
 prurio 112.
 pruritus; scabie -m efficere 124.
 psallo 1039; - ns 992; chorus -tium 1041.
 psalmicus 1040.
 psalmista 1040.
 psalmodia 1040.
 psalmus 69. 1040. 1041; - os canere 1039; -rum cantator 1040.
 psalterium 1041. 1124.
 psaltes 758. 883. 1040.
 psaltemessias 94. 177.
 pseudonymus 1298.
 pseudopropheta 94. 658.
 pubertas; in -em ingredi 26.
 pubes 110.
 publicanus 1278.
 publico 1137. 1138; - loqui, agere 1137.
 publico 1137.
 publicus 1137; -m fieri 1137; -m facere 1137. 1138; in -m 1318; via -a 694. 1308. 1373.
 pudefacio 626; - ctus 627.
 pudenda 268. 627. 708. 752. 962.
 pudeo 626; ad -ndum inducere 627.
 pudibundus 627; -m esse 108.
 pudicus 627.
 pudor 591. 627; - e efficere, affici 626; - e suffundere 591. 626; - e suffundi 590. 626.
 puella 138. 664. 887.
 puer 138. 664. 887. 1099. 1100.
 puertia 138. 415. 664. 665. 1100.
 puerpera 588. 886.
 puerperium 588; in -o cubare 587.
 pugilatus; ad -m incitare 1051.
 pugillus 141; - o comprehendere 1067.
 pugio 388. 1226.
 pugna 422. 441. 519. 1282; -ae aptus 441; -m capessere 768. 769.
 pugnator 441. 520.
 pugnat 441. 520. 561.
 pugno 440. 519.
 pugnus 141; - is certare 1051; - is contendere 840; plaga - o inflicta 840.
 pulcher 33. 235. 252; -m esse 33. 251; -m reddere 251; pars -rima 254.
 pulchritudo 251. 253.
 pulex 450.
 pulhulo 246. 511.
 pulillus; -a vestis 488.
 pullus 802. 803. 994. 1100. 1243. 1259; - i avium 1354; - i columbarum 316; - os procreare 886; - us caprini et ovilli pecoris 95.
 pulmo 370.
 pulpa lumborum 341.
 pulpamentum 657. 762.
 puls 509.
 pulsatilis; -ia instrumenta 369.
 pulsatio 1051. 1203.
 pulsator 1052.

pulso 939. 1050. 1051. 1203. 1204;
— terram pedibus 1322; — ple-
cetro 1133; — instrumenta musica
369. 392. 1203.
pulsus 1051.
pulsatio 1205.
pulto 1204.
pulverulentus 1276.
pulvis 1337.
pulvmar; — bus superimponere 1337.
pulvmar; 1434.
pulsus 79. 90. 167. 217. 808. 1089.
1276; — ere conspergi 1276.
punctio 939. 1133.
punctum 648. 697; — temporis
475; — is interdistinctus 833.
pungo 415. (642). 684. 939. 1133;
— animum 123; — ctus 1133.
punicus 859.
punicus; malus -a, malum -um
276.
puno 421. 510. 855. 893. 1127.
1364; — tus 856.
pupilla 204; — oculi 518.
pupillus 204. 803.
puppis 75. 804. 860. 1109. 1174.
pure 699. 700.
purgamentum 801. 802. 813. 843.
1206.
purgatio 700. 701. 843.
purgator 701. 843.
purgatorius 701.
purgativus 701.
purgo 698. 699. 1213; — legendo
744; — liquando 1275; — ven-
tilando 111; — scopis 801. 843;
— a scorpiis 698; — nido delere, au-
ferre, conspergere 699.
purificatio 700. 1214; — is festum
288.
purifico 1213; — me 466. 1213.
puritas 700. 701. 1214. 1276.
purpura 147. 264. 851. 1041. 1392;
— caerulea 1073. 1095.
purpureus 851.
purulentus; — m fieri 318.
purus 468. 698. 700. 1275; — m
esse 468. 698. 699. 1275; — m
facere 699; — m declarare 699.
700.
pus 213; — movere 218.
pusillanimitas 991; — m esse 11.
pusillanimitas 664.
pusillitas 137. 664.
pusillus 97. 224. 665. 1099.
pustula 218. 780.
putamen 431.
putatio 1150.
putator 1150.
puter 230. 517.
putres 460. 503. 648. 1003. 1168.
putidos 1309.
puto 91. 120. 172. 282. 484. 578.
843. 1149; — or 171; putu, pu-
tas 779; inducere ut - et 172.
putor 518. 1310.
putredo 518; — nem efficere 517.
putrefacio 178; — fo 517.
putrefactio 179.
putreo 166. 517.
putresco 178. 491. 517. 1026. 1309.
putridus 178. 517. 1293; — m esse
1293.
pygargus 923.
pylae 1351.
pyrites 438. 791.
pythonicus; — orum commenta 550.

quadragesimus 288.
quadrangula 288.
quadrangularis 288.
quadrans 288. 289. 465. 854. 1274.

quadratura 289.
quadratus 288.
quadrifariam 289; — dividere 287.
quadro; — or 1239.
quadrum 289.
quadrupes 804; — des 386.
quadruplex 288.
quadruplico 287; — or 1239.
quadrupliciter 289.
quadruplum 289. 867.
quaero 584. 585; — palpando 166.
276.
qaesitor 586.
quaeso 321. 514. 751. 780. 812.
882.
quaestio 376. 586.
quaestus 286. 305. 973. 1166. 1167;
— m facere 1221; — m dare 1162;
— m facere mercatura 286; res
-u partae 1221.
qualis 186. 187. 223. 794. 795.
807. 827. 1030.
qualicumque 795.
qualitas 808. 864.
qualus (473?). 477. 837.
quam 142. 193. 223. 807. 826. 1223.
quamdiu 188. 197. 222. 223. 355.
406. 750. 778. 830.
quamvis 2. 629. 725. 778. 1031;
— non 773. 778.
quando 197. 355. 723. 726. 829.
830; si — 724.
quandocumque 142. 724. 1197.
quantitas 92. 222. 406.
quantopere 142. 223. 807. 1223.
quantumvis 1223.
quantus 222. 223. 406. 807; — m
406. 807; — o 807; — o magis,
minus 807.
quantusvis 222. 223.
quaqua 815.
quare 187. 188. 537. 776. 795.
quartus 288; — a pars 288. 289;
— a vice 288; — a feria 288.
quasi 174. 300. 594. 827.
quassatio 669.
quasso 469; — tus 469.
quatenus 223.
quater 288.
quatio 116. 629. 1203.
quatrinarius 289.
quatrinitas 289.
quatuor 288.
— que 2.
quemadmodum 826. 827.
quercus 489. 492. 1094.
querela 1158.
queritor 1157.
queror 383. 346.
querulus 1158.
qui 794. 795. 1029. 1030; ex quo
723. 1031; quo pacto 807; a qua
parte 593; quo die, quo tem-
pore 723; quo magis — eo 223.
826. 828.
qui (adv.) 796. 807.
quia 746. 776. 1031.
quicumque 222. 795. 815. 864. 1030.
quidam 481. 539. 722. 731. 803.
1340.
quidem 142. 321. 811; ne — qui-
dem 2. 1224.
quies 18. 971. 1325; — em habere
18; — m nasci 970; — m dare
970; — m aeternam nactus 971;
— is locus 971.
quiesco 275. 587. 970.
quiete 971. 1271.
quietus 18. 971; — m esse 17. 275;
— m se tenere 970.
quillibet 520. 795. 815.
quin 496. 773. 781.
quinque 583. 867.

quinio 583.
quinquageni 482.
quinquaginta 583.
quinque 583.
quinquies 583.
quintus 583; — a feria 583.
quiritatio 1158.
quis 186. 187; — d 141. 142. 187.
188; cui rei 188; quam ob rem
188; quateratio 188; quid quod
807.
quisnam 186.
quisquam 187. 188. 722.
quisque 520. 722.
quisquilius 801. 813. 843. 1206.
(1293).
quisquis 222. 795. 1030.
quivis 815.
quo 595. 686. 796.
quoad 223. 750.
quocumque 595.
quodsi 724.
quomodo 188. 795. 796. 807. 826.
quondam 463. 464.
quoniam 746. 776.
quopiam 630. 796.
quoque 2. 628. 880.
quoquo versus 815.
quorsum 686. 796.
quot 25. 222. 223. 406. 1030.
quotannis 956.
quotidianus 731. 915. 925.
quotidie 685. 731. 915. 1277.
quoties 223. 355. 406. 829.
quotiescumque 25. 830.
quotquot 222. 223.
quousque 188. 197.
quum 354. 723. 829. 830. 1031. 1197.

rabbi 287.
rabidus 761.
rabies 761; ad -m agere 760.
rabiosus; — m esse 760.
racematio 423.
racemor 420. 423.
racemus 378. 423. 1019.
radior 242.
radius 804; — textorius 159; — i
splendentes 1003.
radix 242. 1180; — medicinalis
1377; — es tuberosa 863; — es
agere 511. 933; — es capere 767.
rado 64. 65. 423. 1149. 1348; — sus
65. 1348.
radula 1348.
ramalia arida 82.
ramentum; — a 167.
ramulus 1019.
ramus 1019.
rana 429.
rapax 16. 163.
rapidus motus 308.
rapina 16. 101. 503.
rapio 16. 162. 163. 324. 635; —
aliena ad me 682. 1171; — vi-
olenter 1213; — ptus 163; vi-
fraude - ptus 1014.
raptim auferre 162. 163.
raptor 16.
raptus 163.
raro 1182.
rasilis; — e opus 1348.
ratio 42. 44. 92. 132. 222. 244.
451. 657. 857. 975. 976. 1164.
1188. 1210. (1242). 1300. 1363.
1373. 1374; — incomprehensa
926; — sentiendi agendique 114.
200. 579. 1188; vivendi agendi-
que — 1373; — e praeditus 44.
657; — e praeditus esse 655;
— em habere 91. 298. 667. 702.
978. 1209; — em repositore, inire,

conferre 92; — m reddere 92. 895.
896. 911. 1170; in - em induci
586; ad - em reddendam vocari
575; ad - em reddendam com-
pellare 911; vitae - em sequi
113; qua - e 188.
ratiocinatio 224. 1343; — e com-
prehendere 221.
ratiocinator 224.
ratiocinor; — ndi facultas 655.
rationalis 657.
rationalitas 657. 692; — e 62. 93. 856.
857.
ratis 276. 317.
ratus 326. 453. 1291; — m facere
290. 453. 1290. 1291; — m fieri
862.
raucus; — m esse 331. 452. 1288.
readificio 680.
reatus 1011. 1200.
rebellio 823. 954; — em facere 955;
ad - em solvendum 954.
rebellis 826. 953. 954; — m esse 953.
rebello 824. 958. 1327.
reclacitor 318.
reclavaster 368.
reclavata metalli 753.
recedo 215. 349. 531. 615. 762.
763. 944. 998. 1083. 1144. 1145.
1168. 1169. 1329. 1340; — longe
271; qui - essit 946; — ere jubere
1144.
recens 35. 129. 319. 938; — in-
ventus 938; — em esse 34. 319.
recensio 119. 576. 1360. 1361.
recenter 938.
receptaculum 536. 601. 720. 923.
934. 1067.
receptio 638.
receptus 1173.
recessio 1145.
recessus 684; — intimus 385; —
anachoretica 1297.
recido 215. 1163.
recido 1319.
recipio 302. 614. 767. 768. 922;
— animam 706; — me 764. 1083.
1101. 1171; in me - 922; — me
in locum munitionum 1300; — me
in solitudinem 497; — apud me,
ad me 1171; — alqm in fidem,
tutelam, clientelam 139; — or
525; — ndum curare 526; is qui
- it 639; locus quo quis se - it
1173; usu - ptus 454. 653. 923.
reciprocus; — a vox 1295.
recisio 185.
recitator 1252.
recito 656. 1292.
reclinis 320.
reclino 320. 335.
recludo 647.
recognitio 619.
recognosco 893.
reconciliatio 963.
reconciliator 963.
reconcilio 322. 890. 963; — or 962.
963; — tum esse 215; sibi invicem
— at 855.
reconcinnator 354.
reconcinnio 232.
recondo 1066. 1135; — tus 1066.
recondolesco 126.
reconditio 1058. 1059.
reconditor 1057. 1058.
recreatio 706.
recreo 30. 136. 632. 706. 707. 970.
1170; — humore 1214; — or 126.
706. 1244; — ans 1214.
recte 291. 737. 738. 1313; — agere
251. 290; — dicere 289; — com-
ponere 290.
rectitudo 291.

- rector 164. 619. 670. 687. 688.
 rectus 253. 290. 1237; - m 253.
 291. 1312; in -um 291. 702;
 - m esse 289. 1311. 1312; - m
 facere 290; ad -m revocare 290;
 in -m statum restituere 290;
 - a via tendere 290; - a via 291.
 702.
 recubo; - ans 391.
 recumbō 380; locus ubi quis - it
 1333.
 recupero 302. 764. 1171; facere
 ut sese invicem - nt 304.
 recusabilis 760.
 recuso 439. 484. 759. 760. 772.
 819. 824.
 redarguo 278. 895. 911. 1037. 1152;
 - ens 1037.
 redarguo 1037.
 reddo 214. 224. 681. 950. 1161.
 1169. 1170. 1379; - vectigal
 764; - alqm 282; - tum acci-
 pere 1379.
 redemptio 538. 1113; - is pretium
 538.
 redemptor 538. 1113. 1354.
 redeo 215. 258. 764. 1168. 1169.
 1170; - in unum 1171; - in pos-
 sessionem meam 764.
 redigo 1169. 1170; - ad silentium
 275. 276. 1391; - in potesta-
 tem, servitutum 447. 448; - in
 ditonem suam 447. 1172; - ctus
 in servitute 448.
 redimiculum 847.
 redimo 472. 847.
 redimo 265. 538. 1112.
 redintegrator 129.
 redintegratio 128. 129.
 reditio 1172.
 reditus 216. 764. 765. 1164. 1172.
 1173.
 redoleo 1309.
 reduco 214. 257. 258. 1169. 1170.
 reductio 216.
 reductor 216.
 redundo 557. 892. 1012. 1339. 1380;
 id quod - at 559; pars - ns 1381.
 refectorium 320. (3687). 535. 1000.
 refello 544. 844. 895.
 refero 484. 547. 689. 1170. 1246;
 - domum 764; - gratiam 974.
 1067; - par pari 1379.
 refertus; - m esse 409.
 reficō 126. 127. 128. 252. 706.
 1289.
 reflecto 214; - or 215. 1169.
 refocillo 126. 632. 706. 707. 970.
 1349; - tus 632.
 refodio 1371.
 reformido 1208.
 reformo 290.
 refractarius 165. 455. 954; - m esse
 7. 953; - m facere 392.
 refreno 61.
 refrigeratio 424.
 refrigerium 424.
 reficere 30. 423. 508; - vento
 excitato 306; potum - ntem su-
 mere 424. 1214.
 refrigescō 1329.
 refugio 139; - in locum munitum
 1300.
 refugium 124. 139. 383. 1173. 1199.
 1300. 1301.
 refugio 921; - ere facere 53; - ens
 500.
 refutatio 1037.
 refuto 844.
 regalīs 688.
 regeneratio 888.
 regenero 885. 886.
 regimen 687.
 regina 687; - m esse 686; - m con-
 sultare 687.
 regio 20. 217. 285. 492. 865. 1123;
 - maritima 125. 1251; - ter-
 rida 285; - vasta 1027; - ex
 adverso sicut 702; - depressor
 410; - circumjaccens 1000. 1123.
 1128; e - e 291. 703. 1390; e - e
 esse 702.
 regius 688; - a dignitas 688; - a
 progenies 688; - a sedes 535.
 688. 993; - a castra 993; - a via
 1373.
 regitino 1248.
 regnator 151; - m facere 150.
 regno 150. 686. 687.
 regnum 688; - adipsi 687.
 rego 311. 855; - gubernaculum
 861.
 regula 132. 236. 244. 444. 794.
 rejectaneus 206.
 rejectio 190.
 rejicio 189. 190. 439. 760. 1169.
 1205. 1206; - ctus 190. 1206;
 - ndus 190.
 relatio 691.
 relaxatio 250.
 relaxo 249. 250; - tus 250.
 relogo, ere 396.
 relevo, - or 410.
 relictio 618.
 religio 14. 84. 121. 132. 152. 738;
 - prava 1243; - em sequi 83;
 quod verae -i contrarium est
 825.
 religiosus 152. 153. 1326.
 religo 100. 747; - crines 847.
 relinquo 558. 615. 616. 617. 1108.
 1109; - post me 1432; - ctus
 559; - m 618; - m esse 558;
 bona -cta 559; nihilo -cto 699.
 700.
 reliquias 558. 559. 740.
 reliquus 558. 559; - m 136. 548.
 558; in -m 777; - m facere 135.
 558; - m esse 557. 558; - a pars
 559.
 reluceo 499.
 relector 428.
 remaneo 558. 651. 1108.
 remedium 1114. 1376.
 remex 619.
 remigo 457. 468.
 remissor 1057. 1058.
 remissio 347. 618.
 remissor 347. 618.
 remitto 135. 346. 410. 423. 616. 617.
 633. 970. 971. 1012. 1170. 1329;
 - de re 916; - or 1365; remitte
 372; - ens 618; - ssus 46. 250.
 618. 1331. 1365; - m esse 1121;
 - m reddere 1364; - sac manus
 180.
 remora 983.
 remoror 822. 1108. 1109.
 remotio 185. 350. 391.
 removeo 184. 185. 272. 349. 390.
 391. 617. 762. 763. 964. (10137).
 1144. 1145. 1341; - me 762; - or
 931; - ns 350. 391; - tus 185.
 272. 391. 763. 1145; - m esse
 271. 497; - tissimum tempus 951.
 remuneratio 973. 974. 1379. 1380;
 - ne affici 974; - em sibi petere
 1379.
 remunerator 975.
 remuneror 974. 1067. 1379.
 remus 468. 619; - is propellere
 468.
 ren 822.
 renitor 760.
 renovatio 129.
 renovo 128. 129.
 renuncio 505. 667.
 renuo 439. 475.
 repagulum 639. 1066.
 repando 477.
 reparator 390.
 reparo 110. 127. 252; - or in me-
 lius 290.
 repello 840.
 repello 214. 1050.
 rependo 325. 974. 1170. 1379;
 - sum accipere 1379.
 repente 206. 938. 1107.
 repentinus 938. 1386; - casus 938.
 repertus solum 952; - sus so-
 mas 1295; - tior 1433.
 reperio 302. 303; non - 619. 620;
 - or 5; non - or 717; - tus 304.
 repetitor 1434.
 repeto 225. 585. 1131. 1379; -
 puenas 1379; id quod - tur 129.
 repleo 148. 149. 1387; - ns 150;
 - tus 149.
 repleto 150.
 repto 1084; - ndo se motitare 1425.
 repono 380. 558. 652. 1066. 1109.
 1141; - or in horreum 934; lo-
 cus ubi quid - tur 654; - tus 262.
 653. 1066. 1285; - ta bona 559.
 reporto 258. 1170; - domum 764.
 reposito 585. 1170.
 repositorium 263.
 represento 1210. 1211; - or 172;
 - tus 176. 1211.
 reprehendo 125. 1037. 1151. 1183;
 - or 911; ad - ndum inducere
 125; - sus 1152.
 reprehensio 125. 1037. 1152.
 reprehensor 1037. 1152.
 reprimo 1212; - explendo 1323.
 reprobatio 1013 (?).
 reprobo 189. 190. 788. 1205; - or
 667; ndus 190; - tus 190. 1206.
 519.
 reptilis; - ia 116. 743.
 reptio 1084.
 repudiatio 190.
 repudio 189. 190. 396. 616. 617.
 618. 667. 819. 1084. 1205. 1265;
 - ns 190; - tus 190.
 repudium 618; - o dimittere 1084.
 repugnancia 371.
 repugno 428. 453. 760; - are sibi
 invicem 760; - ans 428. 455;
 sibi invicem - ans 1328.
 repulsorius 396.
 repurgo 699. 843.
 repturo 92. 121. 576. 577. 579. 1360.
 1361.
 requies 250. 632. 971; decessus in
 - m aeternam 971; ad - m per-
 ducere 970.
 requiesco 249. 632. 672. 706. 970.
 1038; - ere facere 706.
 requiro 585. 1360; - or 1361.
 res 451. 568. 653. 675. 691. 1064.
 1164. 1167; - gesta 451. 691.
 1064; - bona 253; - novae
 1064; - quaestio partae 1221;
 - memoriae proditae 658; - se-
 cundae 253; - rum scriptor 1065;
 - rum bonarum affluentia 1082;
 re vera 6. 291. 737. 1121. 1164.
 1313; re ipsa 737; cui rei 188;
 quam ob rem 188.
 resarcio; - tus 1175. 1224; yas - tum
 1175.
 rescindo 390. 844.
 rescio 728.
 rescissio 844.
 rescribo 128. 1267; - ptum 216.
 resceto 184. 430. 1141; - ans 423;
 - ctus 430.
 reserator 1366.
 reservo 558. 978. 979. 1009. 1112;
 - tus 978. 1285; bona - ta 559.
 residuo; locus qui quis residet 971.
 residuo 672. 970. 1316.
 residuus 558; - m 548. 558. 559;
 - m esse, facere 557.
 resina 319. 416; - liquida 469;
 - pinus 1068.
 respicientia 641.
 respicio 215. 640. 1169. 1228.
 resisto 452. 453. 760.
 resolve 1364. 1365.
 resono 895. 1091; locus vocibus
 - ans 1295.
 respectus 1209. 1210.
 respergo 677.
 respersio 677.
 respersorium 677.
 respicio 91. 121. 297. 578. 667.
 701. 702. 978. 996. 1209. 1360;
 - sursum 452; - contra jus et
 fas 1079.
 respiratio 709. 971.
 respiro 632. 706; - are facere 707.
 resplesco; - ere facere 239. 921.
 respondeo 401. 484. 895; non -
 1270; - ens 401. 896.
 responsio 401.
 responsor 401.
 responsorium 896.
 responsum 216.
 respuo 439. 459.
 restauro 680.
 restinguo 544. 587. 1250.
 restituo 110. 257. 290. 637. 638.
 1169. 1170. 1379; - or 289; - tum
 accipere 1379.
 restitutor 320. 639.
 resto 557. 617.
 restringo; nimis - ctum esse 1240.
 resturo 126. 638.
 resurrectio 128. 639.
 resuscitator 639. 644.
 resuscito 637. 638. 644.
 retardator 1285.
 retardo 272. 581. 765. 1108. 1109;
 - ans 559.
 reto 267. 287. 1158; - bus capere
 266. 267.
 retego 414. 477. 832. 961; - or
 1141; - ens 414; - ctus 414. 477.
 833.
 retico 978; - or 276.
 reticularis 147.
 reticulatio 247.
 reticulatus 247. 267.
 reticulum 247. 847.
 retinaculum 61.
 retineo 652. 767. 768. 819. 822.
 976. 1290. 1329; - parcendo
 145.
 retorqueo 1240; - rtus 1363.
 retraho 1169. 1170; - ctus 1145.
 retribuio 214. 974. 1170. 1379; -
 beneficium 1067; - tum accipere
 1379; id quod - tur 1380.
 retributio 974. 1379. 1380.
 retributor 1380.
 retro 1109. 1110; - se vertere 258.
 retrorsum 1109. 1110.
 revertor 1169.
 retundo 879.
 reus 279. 383. 621. 887. 1370; -
 criminis 1199; - peccati 757;
 - m declarare 1199; - m facere
 383. 620; - m fieri 383; - m esse
 278. 1079; - m convincere 278.
 revelatio 299. 338. 833.
 revelator 692. 833.
 revelo 297. 298. 299. 414. 477.
 832. 833; - or 997. 1141; - ans
 414; - tus 414. 833; - tum 299.

- revera 6. 291. 737. 1121. 1164. 1313.
 reverentia coli 1352.
 reverentia 1352. 1353.
 reversor 626. 1079. 1352; - itus
 1353.
 reversio 216. 764. 1172.
 revertio 214. 216. 1169; - me huc
 illuc 216; - or 215. 258. 1168;
 - or domum 764; - sus 216.
 revivifico 176.
 revivisco 126.
 revoco 215.
 revomo 459.
 rex 637. 688; - em esse 686; - m
 fieri, constituere 687.
 rhamnus 111. 277.
 rheda 313. 347.
 rhinoceros 84. 839.
 rhythmus 222. 404.
 rictus 808; - m diducere 39.
 rictus 234; - leniter 831.
 rigator 354.
 rigeo 434; - re facere 434.
 rigesco 258.
 rigide 1291.
 rigidus 1071. 1291; - m esse, fa-
 cere 434.
 rigo 307. 354; - pluvia 1053;
 - rota aquaria 373.
 rignor 478. 1292.
 rima 269. 645. 648. 1236; - m fa-
 cere 513; - s agere 647.
 rimor 1371.
 rimosus 647.
 ripa 1013. 1118. 1174; - oppo-
 sita 1013.
 ritus 234; - m movere 234.
 ritus 83. 84. 132. 244. 444. 980;
 - adorandi solemnitas 399.
 rivulus 246.
 rivus 634. 892. 893. 1344.
 rixa 10. 51. 920. 921. 1052. 1120.
 1183.
 rixor 51. 125. 417. 445. 920. 1052.
 1183.
 rixosus 657. 1052. 1183.
 robor 1289; - or 607.
 robr 608. 1004. 1292; - facere
 1290. 1291; - addere 1291.
 robustus 1291; - m reddere 561.
 rogatio 376.
 rogator 515.
 rogo 375. 514; - humiliter 1179;
 - ans 376.
 ronchoso 663.
 roratio 713.
 roro 713. 1214.
 rora 9. 1054. 1214; - re recreare
 1214; - is instar stillare 713.
 rosa 343.
 roscidus 1214.
 rostrum 808; - navis 1105; - ly-
 chorum 255.
 rota 318. 839; - aquaria rigare
 373.
 rotatio 839.
 roto 412. 838; - or 848.
 rotunditas 848.
 rotundo 418.
 rotundus 848; - collis 835; - a
 tabula 68 (?).
 rubedo 457.
 rubefacio 457.
 rubeo 457; - ns vesper 118.
 rubellus 457.
 ruber 457; - acinus 76; - a bacca
 76; - m mare 742; - m facere 457.
 rubesco 457.
 rubicundus 457.
 rubidus 457.
 rubigo 663. 936. 1038; - em tra-
 here 1038.
 rubiginosus 1038.
- rubinus; - o similis gemma 839.
 rubor 457. 627; - coeli vesper-
 tina 118; - e suffundi 626.
 rubrica 21. 241.
 rubricatum corium 1310.
 rubus 545. 739. 1253.
 rudens 317.
 rudis 1195.
 rudo 646.
 rudus 167. 359. 740. 1049.
 rufo 457.
 rufus 457. 799; - m esse 457.
 rugo 646. 1217.
 rugitas 646. 1217.
 rugosus; - m reddere 225.
 ruina 663. 705. 932. 1049; - is
 stratum esse 662; - m minitans
 1288.
 ruinosus 1049. 1050.
 rumex acetosa 70.
 rumino 162.
 rumor 338. 451. 657. 691. 1064.
 1092.
 rumo 469. 517. 634. 647; - or
 1354; - ptus 270. 517. 647; - m
 270.
 runco 1266.
 ruo in praecipos 1314.
 rupes 759. 859. 1262.
 rupicapere 883.
 ruptio 391. 517.
 ruptor 270.
 ruptura 517.
 rursus 867. 1009. 1110. 1131; -
 facere 1131.
 rus 493. 949. 1023. 1153. 1202;
 - ire 948. 949; - educere, ef-
 ferre 949; - ri esse 948.
 rusticus 96. 97. 429; - a res 949;
 - m instrumentum, - m praedium,
 - a supellex 949; - m opus fa-
 cere 448; facere ut opus - m ag-
 grediatur 949.
 ruta 1287.
 rutilus 457. 501.
- sabanum 359.
 sabbaticus 370.
 sabbatum 369. 370; - celebrare
 370; - i vigilia 964.
 saccharum 380.
 sacculus 977.
 saccus 247. 250. 488. 704; - fru-
 mentarius 91.
 sacellum 15. 171. 376. 535. 1124.
 1264.
 sacer 468; - ritus 84; - locus 467;
 - a res 466. 467; - Deo 83;
 - m opus 84; - m rem instituere
 465; - a loca adire peregrinando
 693; - m constituere 83; - m 84.
 466. 467; - a 132; - a peragere
 814; - a curare, colere 82. 83;
 - a administrare 465; - a cele-
 brare prima luce 239; ad - a
 obeundum convocare 853; - rum
 communio 853.
 sacerdos 256. 433. 813; - ethnici-
 us 168. 1177; - assistens 711;
 - summus 987; - m constituere
 814; - is munere fungi 433. 814.
 sacerdotialis 814.
 sacerdotialis 433. 814.
 sacramentalis 181.
 sacramentum 181. 244; - altaris
 administrare 425; - o altaris com-
 municans 427.
 sacrarium 15. 171. 257. 466. 467.
 527. 535. 560.
 sacrificatio 256.
- sacrificator 256. 1236.
 sacrificium 145. 256. 257. 427. 1048.
 1226. 1285; - pro peccato, pro
 delicto 621; - eucharisticum
 786. 1114; - pro salute 1114;
 - igne comburendum 1285; -
 - facere 256; - offerre 425. 426;
 - altaris accipere 426; - alta-
 ris peragere 465; - i altaris per-
 actio 467.
 sacrificio 256. 1048. 1286.
 sacriheulus 168. 256. 1177.
 sacro 82; - Deo 83.
 sacrosanctus 466.
 saepe 406. 533. 534. 915. 1036;
 - lus 206.
 saepenumero 1198.
 saevio 744. 760.
 saevitia 1334.
 saevus 54. 744. 761. 1095. 1334;
 - m esse 1095. 1334.
 saga 1230.
 sagena 267. 287. 1158.
 sagino 587. 1193; - tus 1193; - tum
 1193; - ta pecus 182.
 sagitta 134. 322. 398. 983; - s ja-
 culari 434.
 sagittarius 360. 685.
 sal 1310; - e condire 146.
 salacitas 350. 1347.
 salarium (141). 973.
 salax; - cem esse 1347.
 salebra 520. 1211.
 salebrosus 520. 900. 1211; - a via
 1211. 1351; - a regio 1027.
 salia 450. 1354; - re facere 450.
 saliva 90. 898.
 salix 805. 823.
 sallo 146.
 salsugo 1310.
 salsus 146; - m mare 719; - a
 terra 1310.
 saltatio 917. 1069; - Viti 319.
 saltator 1069.
 saltatrix 1069.
 saltatus 1069.
 salto 1069; - ndo ludere 917; - ndi
 locus 1069.
 saltus 994. 1202.
 saluber 253. 1112. 1244; - m esse
 1244; - m reddere 1376.
 salubriter 1244.
 salum 62.
 salus 128. 253. 322. 323. 752. 1112.
 1113. 1245. 1313. 1350. 1354;
 - m dicere 322; - m adipisci 1112;
 - m divinum adeptus 1112; sac-
 rificium pro - e 1114.
 salutaris 1113; - e remedium 1114.
 salutatio 323. 734. 735; - e exci-
 pere 322.
 saluter 128. 1113.
 saluto 492. 504. 734. 1349; - mane
 1277.
 salvatio 128. 752.
 salvator 128. 1113. 1114. 1354.
 salve 323. 1113.
 salveo; - re jubere 372. 484.
 salvificus 1113.
 salvo 127. 1112; - or 126. 1112;
 - ns 128; - tus 1112.
 salvus 127. 1112. 1113. 1244; - m fieri
 126. 1111; - m servare 1244;
 - m evadere 162. 1111.
 sanatio 127. 751. 1245. 1376.
 sanator 1245. 1377.
 sancio 243. 602. 1364. 1365; - foe-
 dus juramento 155; - tus poena
 940.
 sanctificatio 466. 467.
- sanctificator 466.
 sanctifico 465. 466. 1312.
 sanctimonia 466. 467. 699. 701.
 sanctitas 466. 467. 611. 1312; - tis
 praedicatio 467.
 sanctuarium 466. 467. 1221.
 sanctus 466. 467. 610. 700. 805.
 1313; - m reddi 466; - m se praes-
 tare 466; - m se servare 699;
 - m habere 465. 466. 1312; - m
 declarare 465; - m praedicare
 465. 466.
 sandarax 374.
 sane 737. 751. 790. 811. 1076. 1136.
 1164. 1223.
 sanguineus 1085.
 sanguinolentus 1085.
 sanguis 1085; - em emittere venis
 1085.
 sanies 1299; - m contrahere 218.
 saniosus; - m fieri 824; - m absce-
 sus 1299.
 sanitas 127. 1113. 1244; - tis re-
 stitutio 1113; - ti reddere 1244.
 sannas; - is deludere 475.
 sano 126. 245. 1244. 1376; - or
 126. 245.
 santalinum lignum 839 (?).
 sanus 127. 1112. 1244. 1333; - m
 esse 126. 1244; - m servare 1244.
 sapidus 1242; - m esse 1241; - m
 reddere 432. 1242.
 sapiens 732. 1229; - em esse 1227.
 1228; - m reddere, se gerere
 1228; - em censere 1228.
 sapientia 200. 732. 1229; - m sibi
 parere 1228; - a praeditum esse
 1227; - m ostentare 1228; - a
 imbuens 1230.
 sapio 730. 1227. 1228. 1241.
 sapor 146. 1242. 1243; - suavis 210.
 sapphirus 375. 405. 1073.
 sarcina 675; - ae 250; - is onera-
 tus 1306.
 sarcio 320. 408; - tus 1175.
 sardius 347.
 sardonix 347. 384.
 sarmentum 82. 412. 753. 1019.
 sarrio 1266 (?).
 sartago 573. 1168. 1247.
 sartor 320. 408. 1223.
 sartorius; - m opus 320.
 sartura 1224.
 sat 222.
 Satanas 177. 394.
 satanicus 394.
 satelles 925. 980. 1139.
 satietas; - em efficere 1215.
 satio, are 1315. 1316; - potu 307;
 - or ad nauseam 1215; - or potu
 306; - tus 1316.
 satio, nis 1045.
 satius 97. 222. 783; - superque 97;
 - esse 783. 864; - habere 325.
 783. 864; - ius est 611.
 satidialio 105.
 satidulo 104.
 satissilio 1079. 1387; - voluntati
 noxio 117.
 sativus; - a herba 1045.
 sator 1045.
 satrapia 151. 406.
 satrapes 48. 151. 219. 406. 687.
 856.
 sator 1316.
 saturatio 1316.
 saturitas 1316.
 Saturnus planeta 327. 1038.
 saturo 1315. 1316.
 saucio 431.
 saucius 431; - m esse 844.
 saxosus 859.
 saxum 315. 759. 859. 1262.

- scabellum 873.
 scaber 331. 587; -m esse 122. 331; -m reddere 124. 331.
 scabies 112. 985. 1035. 1430; -e ulcerosa laborare 1034; -e ulcerosa affectus 1035; -e pruritum efficere 124.
 scabiosus 587. 985. 1035; -m fieri 587.
 scabo 111. 112.
 scabritia 332.
 scabrosus 587.
 scala 386. 969.
 scapellum 1226; -o secare 544. 1225.
 scalpo 111. 112.
 scalprum 249. 588. 894. (1039?). 1386; -o sculpere 1348; -o polire 1386.
 scaltor 1348.
 scaltorium 1348.
 scamnum 1434.
 scandalizo 330. 982.
 scandalosus 983.
 scandalum 642. 825. 983. 1200; -m praebere 982. 983.
 scapha 75. 317.
 scapula (477?). 566. 569.
 scapularis vestis 560.
 scapus 242. 506. 957. 1019.
 scarificatio 545.
 scario 544. 1225; -ans 545.
 scatebra 1151.
 scateo 647. 1151.
 scaturigo 647. 1052. 1347.
 scaturio 647. 945. 1151. 1346; -ens 648; -ndo percurrere 1346.
 scleratus 1199.
 sceleratus 87. 281. 1144. 1199. 1258. 1330; -m esse 280.
 scelerum 1025.
 scelus 87. 1258.
 scena 234. 918.
 scenicus 571. 918.
 sceptrum 516.
 scheda 837. 838. 852. 1269.
 schedula 1269.
 schidiae 346.
 schidion 270.
 schisma 711; -tis auctorem esse 1065.
 schismaticus 712.
 scientia 144. 146. 732. 997. 1229. 1230; -imbutus 1229; -imbutum esse 730. 1228.
 scilicet 747.
 scincus 1276.
 scindo 269. 270. 647; -or in partes, factiones 710; -sus 269. 270. 647. 711; -os testiculos habens 1220.
 sciniphes 564. 787. 1319.
 scintilla 412. 696.
 scintillo 508. 650. 696. 1279.
 scio 728. 729; -certo 1246; -ns 143. 732. 1229.
 scipio 318. 516.
 scirpus 339.
 sciscitor 376. 584. 1246; -diligenter 1246; -de valetudine 1064.
 scisio 269. 270.
 scissor 270.
 scissura 270. 648. 1236.
 scitus 43. 143. 732; -m esse 730.
 scopetum 713.
 scobis 261.
 scopae 801. 843; -is purgare 801. 843.
 scopulus 937.
 scopus 220. 336. 476.
 scoriae 753. 813. (1038?). 1310; a -is purgare 698.
 scorpio 977.
 scoratio 1042. 1043.
 scortator 1042.
 scortatus 1048.
 scortor 1041; ad -ndum pellicere 1042.
 scortum 1042.
 scriba 852. 1268.
 scribo 1266. 1267; -ndi ars 1268; -tus 1267; -tum esse 651.
 scriniarius 752.
 scrinium 270. 711. 752.
 scriptio 1268.
 scriptor 1268; -rerum 1065.
 scriptum 1269; -o 1268; -o mandare 1267.
 scriptura 1268; -ae ductus grandior 1138; -sacra 1269.
 scrobs 1168.
 scrotum 752.
 scrupulose 1235; -facere 1234; -observare 1235.
 scrupulositas 1236; ad -em movere 1235.
 scrupulus 585; -m injicere 710; -m animo injectum habere 585.
 scrutatio 106. 586.
 scrutator 106. 586. 1235. 1368.
 scrutor 105. 415. 584. 585. (1236?). 1367; -minutus 1234. 1235.
 sculo 588. 1142. (1348); -tus 1142. 1348; -m opus 1142.
 sculpitilis; -e 1142. 1348.
 sculptor 588. 1348.
 sculptura 588. 1006. 1142.
 scurrilis 1061.
 scutatus 1298.
 scutella 781. 1281.
 scutica 389. 422. 1234. 1433; -ferata 249; -caedere 421. 1233.
 scutum 133. 675. 883; -to obiectus 884.
 scymnus 802.
 scyphus 392. 460. 861. 1089. 1196.
 secedo 261. 349. 1145. 1340. 1345.
 scernere 60. 536. 1344. 1345.
 secessio 350. 1005.
 secessus 1145; -foras 422; in -m 1271.
 secludo 1066. 1344. 1345; -sus 975. 1066. 1346; -sa 1068.
 seco 184. 476. 1149. 1150. 1225; -scalpello 544; -serra 894. 1193; -ans 545.
 secretio 1345.
 secretus 602; -m 181; in -to 1271.
 sector 552. 695. 1327.
 sectio 185. 455. 545. 878. 971. 1150.
 sector 550. 584. 585. 1128. 1326; -ns 1128.
 sector, is 185.
 secularis 952.
 seculum 951. 952. 1041.
 secundae, secundinae 408.
 secundo, are 237.
 secundum 24. 223. 480. 482. 594. 827.
 secundus 253. 821. 822. 866. 867. 1131. 1132; -dies 373; -a feria 373; -m 1131; -o 206. 867. 1131; res -ae 253. 1350.
 secure 737. 1113.
 securis 135. 415. 1100. 1203. 1386.
 securitas 322. 1113; -em promittere 735; -em praebens 1113.
 securus 737. 1038. 1112; -m esse 736; -m fieri 1038.
 secus 1224; -ac 686.
 secutio 551.
 secutor 552. 1128.
 sed 221. 496. 718. 881. 1009. 1121. sedate 1325.
 sedator 18. 1038.
 sedeo 419. 650. 651; -ns 652.
 sedes 262. 614. 615. 654. 762. 764. 865; -regia 535. 688. 993; -principis 857; -anachoretae 1297; -m habere 613; -m mutare 531; -is collocatio 654.
 sedile 654.
 sedimentum 753. 1216.
 seditio 10. 954; ad -em excitare 12. seditiosus 10.
 sedo 18. 276. 424. 587. 617. 1038. 1233; -tum esse 17. 249; -tus 1325; -tus animo 18; -tus animus 1325.
 seduco 269. 330. 408. 409. 612. 613. 1144; -ad impietatem 281; -ctus 613.
 seductilis 409.
 seductio 269. 331. 409. 613.
 seductor 331. 409. 613.
 seductoriis 409.
 sedulitas 21. 572.
 sedulo 1255; -attentum esse 1136.
 sedulus 572. 1207; -m reddere 572; -m esse 571.
 seges 1045; -epicas emittens 356.
 segmentum 185. 449. 1049. 1150.
 segnis 11. 1117. 1331; -m esse, reddere 10.
 segnitia 11. 1117.
 segregatio 454. 1346.
 segrego 950. 1344; -or 452. 453. 1345; -tus 454. 497. 951. 1145. 1346; res -ta 1346.
 sejunctio 1346.
 sejungo 60. 272. 539. 1344. 1345; -or 185; -ctus 497. 763; -ctus intervallo 273.
 selenites 548.
 seligo 588. 1344; -or 1345; -ctus 468. 589. 1007; -a pars 254.
 sella 654; -bajulatoria 1298.
 semel 206. 723. 1198.
 semen 1045; -m immittere 1045; -effusum 1055; effusio -is virilis 1055; -is fluxu polli 254.
 sementis 1045.
 semestre 711.
 seminatio 1045.
 semino 1044. 1045.
 semisomnis 1099; -m esse 1098.
 semita 740. 839.
 semoveo 1144. 1145; -tus 1145.
 semper 915. 1036. 1147. 1148. 1197.
 sempternus 915. 1036; -m tempus 1036.
 senatus 28. 278. 745.
 senectus 26. 28. 264. 277. 745.
 senesco 26. 277. 745.
 senex 745; -m esse 26. 277; -ior 26. 27. 28. 745; -iores 278. 745; -iores Jdaeorum 287; -ioris dignitas 28.
 seni 482.
 senilis aetas 273; -m esse 26. 277.
 senioratus 26. 28.
 senium 278. 491; -o confici 491.
 sensus 98. 665.
 sensus 116. 579; -orationis 908.
 sententia 200. 578. 579. 690; -judicis 912. 1365; -m dicere 690. 1365; -m ferre 1170; -m scribere 1267; -m pronuntiare 1364. 1365; in suam -m perducere 484; e -a 593.
 sententiosus dictum 175.
 sentio 578. 667. 728. 997. (1309); -idem agere; -ndi facultas 116; -ndi ascendere ratio 114. 200. 579. 1188.
 sentis 111. 256. 545. 739. 1253.
 seorsim, -sum 496. 497. 763. 775. 1346; -ducere 1144; -tenere 261.
 separatio 497. 763. 775. 1346.
 separatio 61. 1346.
 separo 60. 539. 876. 1343. 1344. 1345; -in diversos 531; -me 261; -tus 60. 536. 951. 1345; -m esse 497.
 sepelio 436. 1114. 1135.
 sepelire 134. 473. 1331; -m circumdare 1330.
 sepimentum 124. 133. 134. (248?). 375. (1019?). 1331.
 sepio 133. 134. 1193. 1330.
 sepono 1144.
 septem 362. 363; -facere 362.
 septemplaciter 363.
 septenarius numerus 363.
 septentrio 180. (334). 998. 1106; -nes 363.
 septentrionalis 1106; -plaga 180. 998. 1106.
 septies 363; -facere 362.
 septifariam 363.
 septimana 334. 363. 370.
 septimus 363; -a feria 363. 370.
 septuagesimus 363.
 septuagesies 363.
 septuaginta 363.
 septum 134. 247. 1023. 1193. 1204; -o defendere 1193.
 septulus 363. 867; -m 363; -m facere 362.
 sepulcralis; -o monumentum 1052. 1059. 1135.
 sepulcretum 436.
 sepulcrum 436. 535. 1052. 1168.
 sepultor 436.
 sepultura 436. 1135; ad -m praeparari 1178.
 sequela 551.
 sequor 550. 551. 1061. 1128; -ducem 164; -currendo 308; -ns 552; pars -ns 906.
 sera 416. 442. 1023; -firmare 441.
 seraphicus 349.
 seraphim 349.
 serenitas 701. 1038.
 serenus 500. 700. 1265; -m esse 1265.
 seria 602 (?).
 sericus; -a vestis 1108; -um 85. 147. 264. 369.
 series 236. 419. 969. 1299; -tabulae 241.
 serius 1204.
 sermo 38. 451. 655. 657. 690. (809); -em exordiri 895; -es conferre 484. 656. 690. 1064; -es inanes 1060; -bus oblectari 1060.
 sermocinatio 691.
 sermocinator 689. 1060. 1064.
 sermonialis (λόγος) 508.
 sero, servi 512. 1044. 1045; -tus 1045; -tum 1045.
 sero, rui; -tus apte 177. 641.
 sero (adv.); -venire 1108.
 serpens 555. 743. 870.
 serra 894. 1193. 1251; -dissecta 894. 1193.
 serrator 894.
 serro 894.
 sertum 478. 817.
 serum lactis 68. 212.
 serva 1181.
 serva 733.
 servatio 1113.
 servator 487. 1113. 1114.
 servio 448. 855. 1179. 1326; -re facere 448.
 servitium 448. 1165. 1327.
 servitus 448. 449. 1165; in -em

redigere 447. 448; -tis locus 449; -tes 851.
 servo 486. 978. 979. 996. 1111. 1112; -me 979; -incoluem 977; -tus 979; id quod -ndum est 980.
 servus 448. 654. 887. 1100. 1164. 1327; -a opera 1164; -a creatura 449; ad -os pertinens 1166.
 sessio 653.
 seta 1313.
 severitas 1292; -mitior 832.
 severus 185. 1291; -m esse 1288.
 sevoco 1144; -ad me 350.
 sex 295.
 sexagesimus 395; -a pars diei 859; -a pars gradus astronomici 1100.
 sextarius 395.
 sexies 395.
 sextus 395; -a feria 964.
 sexus; quidquid feminei est - 771.
 si 355. 724. 725. 829. 830. 1031; -quando 724; -forte 725.
 sibilo 1390.
 sibilus 1390; -m edere 1390.
 sic 790. 828.
 sica 388. 1226.
 sicularis 1226.
 siccesco 1071.
 siccitas 1072.
 sicco 1071.
 ciccus 1071; -m 1071; -m esse, fieri 1071.
 sicera 212. 1283.
 siclus 352. 502.
 sicut 775. 826. 827.
 sidio 400. 650.
 sidus 733. 745. 865.
 sigillatum 1300; -designare 1345.
 sigillifer 603.
 sigillum 603. 989; -o claudere 602. 603.
 signaculum 603. 989.
 signatio 51. 989.
 signator 603.
 signatorius anulus 603.
 signatura 628. 1142.
 signifer orbis coelestis 1343.
 significanter 733.
 significatio 732; -obscura 476.
 significo (461). 475. 728. 730; -or 172; hoc -at 483.
 signo 50. 602. 603. 628. 951. 989. 990; -or literis incisus 430; -tus 603. 989.
 signum 374. 603. 732. 740. 989; -coeleste 733; -crucis 989; -numeri 769; -memoriale 1059; -captare 730; -canere 712; -dare 728. 730. 1223; -o crucis signare 989. 990; sub -o et clastro poni 603; -a conferre 304.
 silentium 275; -o praetermittere 1270, praetermitti 276; cum -o praertere 275; ad -redigere 275. 276. 1391; -obtinens 276; cum -o 1271.
 sileo 275. 484. 1270. 1319; sile 1319.
 silescio 587.
 silex 791; -ignarius 488.
 siliqua 76.
 silva 994. 1124. 1202.
 silvesco 1430.
 silvester 1202.
 simia 9. 67. 429; -ae species 1371.
 simula 373. 458.
 simulago 373. 458.
 similis 173. 175. 798. 827; -e 173. 174. 175. 798; -m esse, fieri 171. 172. 298. 1061; -m facere,

putare 172. 173; -m putari 172; sibi invicem -es esse 172.
 similitudo 173. 175. 300. 797; -em instituere 172.
 simplex 403. 1074.
 simplicitas 403. 1074. 1075.
 simpliciter 403.
 simul 597. 598. 723. 966. 1323; -no 355. 830. 1197.
 simulacrum 173. 174. 259. 1142.
 simulare praebens 183.
 simulatio 711. 857; -ne uti 173.
 simulator 711. 1083; -em esse 710.
 simul 172. 213. 282.
 simulatas 445. 458. 1261; -es exercere, excitare 1261; qui -es erit 1328; -te dissociare, dissociatus 1261.
 sin 725; -minus 725. 781. 789.
 sinapi 375.
 sincere 403.
 sinceritas 403. 1074. 1276.
 sincerus 290. 291. 403. 468. 738. 1074. 1275; -m facere 290. 1275.
 sinciput; -tis calvitium 368.
 sindon 374.
 sine 773.
 singularis 1346.
 singularitas 894.
 singulatum 1300.
 singultio 522.
 singulus 24. 482. 520. 539. 722. 1345.
 sinister 788. 1336. 1337; -a pars 1336; -a manus 1336; qui -a utitur 1337.
 sinistrorum 1337.
 sino 523. 617. 618.
 sinuamen 624.
 sinuosus 1240; -m esse 1240.
 sinus 98. 137. 1127; -maris 38. 1047.
 siphon 1219.
 sirenes 345. (1177). 1314.
 sitio 453; -me 451.
 sistrum 1293.
 siticulosus 1272; -locus 1272.
 sitio 1271; -ens 1272.
 situs 1272; -i fatiscere 31; -m explere 307; -i afficere 1272.
 situla 125. 241. 460. 1196.
 situs, us 653.
 situs; -m esse 651.
 sive 2. 483. 629. 725. 789; sive -sive 2. 725.
 smaragdus 170.
 smyrites 759.
 sobrius 42. 644. 1229; -m esse 644. 1228. 1265.
 socer 77.
 societas 366. 367. 1088; -em habere 965; -em inire 112. 366. 597. 1087; -e junctum esse 366.
 socius 315. 367. 371. 539. 540. 599. 765. 797. 821. 866. 1061. 1324. 1327; -operis 315; -auxiliaris 315; -a 766; -um esse 366. 1061.
 socordia 11. 1034.
 socors 1034. 1117; -em esse 1033.
 socrus 77.
 sodalis 367. 539. 599. 1100.
 sodalitas; -em inire 159.
 sodomita 63. 395.
 sol 731. (744). 1322.
 solaris 1322.
 solamen 632; -praebere 632.
 solatium 679. 1350; -o afficere, affici 1349; -o affectus 1350; -o erigere 678.
 solator 679.
 solea 255; -as subligare 255.

soleo 35; -itus 36; -ito more 1036; -tum esse 35. 36.
 solido 1289. 1290.
 solidus 326. 374. 1291. 1323. 1388; -orem esse 1289.
 solitaneus 497.
 solitarie 496.
 solitarius 496. 497. 1145; -m esse 497; -a vita 498. 1325; -am vitam agere 497.
 solitudo 18. 498. 523. 1325; in -em se recipere 497; qui in -em recessit 1342.
 solum 654.
 solivagus 497.
 sollemnis; -ia 370. 529; -laeta 310; -nuptiarum 310. 849.
 sollers (1348).
 sollertia uti 213.
 sollicitus 1255; -curare 73; -agens 74.
 sollicito 1107. 1255; ad defectio-
 nem -617. 824. 953.
 sollicitudo 34. 73. 123. 342. 568. 579. 1255. 1272; -em impendere 73; -o affici 121. 567.
 sollicitus 21. 74. 1255; -m esse 34. 567. 578. 1254; -m se praebere 1136; -m facere 34. 123.
 solor 29. 678. 1073.
 solum 217; -natale 764; -pedis 382.
 solum (adv.) 496. 497. 523. 1121; solummodo 497.
 solus 496. 497. 623. 962. 1345; -m esse 497; -m prendere 1144.
 solutio 1011. 1366.
 solutor 1380.
 solvo 390. 391. 1364. 1365; -vehiculum 763; -debitum 1378; (pecuniam 12367); -poenam 510; poema -nda 1011; -tus 1865; -ens 1366.
 somniator 67.
 somniculosus; -m esse 17.
 somnio 66.
 somnium 67. (549); -a hariolorum 550.
 somnolentia 671. 1099.
 somnolentus 671. 1099; -m esse 17. 1098.
 somnus 17. 549. 671. 1099; -is se dedere 671; -os afferre 671.
 somitus 646. 1062. 1092; -m edere 416.
 sono 646. 656. 1091; -ans 1092.
 sons 279; -em esse 278; -em declarare 1199.
 sonus 450. 451. 646. 1092; -alphabeti 1; -modulatus 447; -canorus 1062. 1146; -reper-
 cussus 1295; -m edere 646.
 sopio 671; -tus 671.
 sopor 17. 549. 1099.
 soporo 671.
 sorbeo 240.
 sordes 279. 801. 802. 813. 843. 1115. 1149. (1293). 1310.
 sordidus 279. 1115; -m esse, facere 278.
 soror 766.
 sororius; -o vinculo junctum esse 766.
 sors 244. 378. 879. 1026. 1130; -bona 253; -m inter se mittere 1357; -es conicere 1026; -i committere 1026; -bus definire 432.
 sortilegium 432.
 sortilegus 433.
 sortitor 946. 1026. 1357.
 sortitio 1026.
 sortisopes 1112.

spargo 642. 677. 1044. 1045. 1046; -in, super aliquid 934; -or 1003 (?); -sus 642. 1046. 1048.
 spasmus 392; -o afficere 391. 392.
 spatha 841; -excipere 866.
 spatulata 1379.
 spatiosus 273. 403; -m esse 273; -m facere 274.
 spatium 115. 492. 865; -amplum 274. 403. 404; -cursus 309; -jactus 685. 937; -videndi 300.
 species 102. 299. 300. 752. 797. 857. 1043. 1209. 1299. 1300; -imaginaria 183; -insculpta 1006; -m habere 171; -m praebere 172. 298; -m prae se ferre 172. 298. 858; -ferens 183; -m induere 172. 1211; alienam -m induere 1139; -m inanem praebens 183; -m falsam prae se ferre 213; -e fallere 183.
 specillum 489. 799.
 speciosus 33. 252; -m esse 251.
 spectaculum 11. 300; -o exponere 11.
 spectatio 299.
 spectator 119. 299. 702; -em esse, adesse 297. 701.
 spectro 118. 119. 206. 297. 701. 1245; -tus 846.
 spectrum 183. 709. 1177. (1295).
 speculatio 119. 138.
 speculator 119. 128. 291. 1006.
 speculor 118. 128. 296. 701. 1007. 1284. 1367.
 speculum 1265; in -inspicere 1266.
 species 526. 1168. (12627).
 spelta 952.
 spelunca 526. 1168.
 sperma 1045.
 sperno 97. 189. 190. 364. 410. 634. 995. 1270; -ens 97; -tus 97. 190.
 spero 407. 736.
 spes 407. 920; -m ponere in 736. 920; -m facere 407. 1285; -m abicere 439; in -m adducere 407; -e lactare 407.
 sphaerula 848.
 spica 257. 356. 423; -aromatica 356; -s legere 423; -s emittere 355. 356; -rum emissio 356; -ae emissae 356; -ae apex 428.
 spicatus 356.
 spicilegium 423.
 spiculum 388.
 spina 256. 753. 756. 1117; -ae 111. 981; -a dorsii 1025.
 spiratio 709.
 spiritalis 708. 709.
 spiritus 707. 708. 709; -malus 1177; -m ducere 706; -m ducere altius 673; -u attrahere 707; magnos sibi sumere -s 986.
 spiro 706. 712. 1309; -odores 209; -ndo emittere 712.
 spissamentum 1320.
 spisse coaptari 1320.
 spissitas 1194.
 spisso 317. 1320.
 spissus 1194. 1320; -m esse, reddere 1194.
 spithama 392. 527; -complecti 392.
 splen 333. 1251.
 splendo 35. 146. 239. 499. 502. 921. 1310. 1311; -re facere 502; -ns 241. 921. 1311.
 splendidus 357. 500. 921; -emulus 501; -ae res 1311.
 splendor 146. 241. 358. 500. 701. 846. 921. 1003. 1311; -re cir-

- cumfusum esse 357; - em af-
 fundere 921; - em emittere 1311.
 spoliatio 16. 503.
 spoliator 503.
 spolio 8. 324. 503.
 spolum 8. 324. 503. 955; - a le-
 gere 324; res - o capta 101.
 spondeo 104. 874.
 spondeum vas 943.
 spongia 407.
 spons; - te 30. 236. 294. 1232.
 1362; - te dare, facere 1231.
 sponsalia 1370.
 sponsalities; - m donum, - a dona-
 tio 140; - o dono emere 140;
 - m donum dare 139.
 sponsio 105. 443; - ne facta cer-
 tare 443.
 sponsor 104. 105; - em se dare
 104; - em baptismo interesse
 104.
 sponsus 310. 1370; - a 140. 310.
 (1285). 1370; - m nuptiis sibi
 adungere 310.
 spontaneus 1232. 1362.
 sports 146. 248. 753. 837. (1175).
 spretio; - ni obnoxios 364.
 spretor 190.
 spuitio 898.
 spumo 255. 1339.
 spuo 573. 898.
 spurcitia 1115; - ae deditus 1115.
 spurcus 1115.
 spurius 191. 213. 1103.
 spuator 573.
 sputum 573. 898.
 squaleo 278.
 squalidus 279; - m facere 278.
 squator 279.
 squama 421. 431; - ferri 1048 (?).
 stablio 110. 289. 453. 564. 638.
 652. 1289. 1290; - a columna 957;
 - o 1937; - tus 238. 565.
 stabilis 6. 454. 653. 935. 1431; - em
 esse 1180. 1288.
 stabilitas 653.
 stabilarius 694.
 stabulum 124. 418. 526. 1184; in
 - collocare 614.
 stacte 42. 214. 401. 446. 749. 1035.
 stadium 309. 971.
 stagnum 120. 316. 455. 957. 975.
 1008.
 stamen 403.
 stannum 665. 697. 960.
 stater 401. 749.
 statera 1082.
 statim 354. 880. 1072. 1197.
 statio 262. 359. 454. 455. 971. 981;
 - assignata 976; - itineris 615;
 - nes lunae 615; - em agere 924.
 stator 925.
 statua 173. 361. 957. 1142.
 statumen 455.
 statuo 110. 243. 262. 263. 453. 564.
 652. (1068?); - tentorium 614;
 - cum animo 1231; - or 565.
 793; - tus 565. 793. 975; - tum
 131. 244. 794. 976. 1366; tem-
 pus - tum 389. 1196.
 statura 454. 783.
 status, a, um 731.
 status, us 7. 244. 454. 653. 655.
 864. 1319; - bonus 253.
 stele 957.
 stella 865; - lucida 538; - fixa
 865; - crinita 865.
 stello 64.
 stemma 695. 888. 889.
 stercus 167. 801. 842. 1048. 1123.
 1338; - edere 842.
 sterilisco 984.
 sterilis 201. 984; - m esse, fieri
 201. 984; - m reddere 984; terra
 - 1310.
 sterilitas 201. 984. 1027.
 sterno 703. 704. 705; - viam 1308;
 - viam lapidibus 1321; - mensam
 197; - jumentum 274; - tus
 704; via - ta 1303; - tus lapidi-
 bus 1321.
 sterquilinum 843.
 sternum 1025.
 sternutamentum 1017.
 sternutatio 1017.
 sternuto 1017.
 stertio 663.
 stertium 759. 823.
 stigma 279.
 stigmor 414.
 stilla 697. 943. 1322; - as intro-
 mittere 943.
 stillatim 697. 1322.
 stillicidium 697. 943. 1322.
 stillo 696. 697. 1321. 1322; - ro-
 ris instar 713; - ns 1035.
 stilus 842. 1264; - scriptorius 411.
 stimulo 1183.
 stimulus 948. 442. 446. 1133. 1208.
 stipator 925.
 stipendiarius; - m esse 1278.
 stipendium 305. 393. 973. 1278;
 - pendere, imponere 1278.
 stipes 1180.
 stipo 395; - tus 1000.
 stips; - sacra 228; - em conferre
 228.
 stipula 82. 423. 506.
 stipulatio 442. 874.
 stipulor 873.
 stirps 122. 242. 517. 695. 888. 889.
 1043. 1044. 1045. 1180; - em
 perdere 242.
 sto 451. 452; - animo 1231; - re
 facere 453; - ndi locus 455; - ns
 454.
 Stoicus 306.
 stola 195. 941. 1024; - monastica
 752.
 stoliditas 1055.
 stolidus 1055.
 stomachor 471. 1157. 1183.
 stomachosus 471. 1158. 1183.
 stomachus 471. 835. 851; - um mo-
 vere 471.
 strabo 1236.
 strages 441. 705.
 stragulum 332. 704. 875. 1228; - a
 villosa 1193.
 stragulus; - ae vestes 1193.
 stramentum 260.
 strangulatio 605.
 strangulator 1809.
 stranguolo 604. 1157; - tus 604.
 stratum 381. 704.
 stratura 704.
 strenuus 441. 561. 609. 610. 791.
 1004. 1291. 1292; - m esse 1083.
 streptus 9. 309. 451. 1092; - m
 edere 416; - u conturbati 1091.
 strepo 495. 646. 655. 656. 1091.
 stria 241. 246. (982?).
 striatus; - ae vestis genus 393.
 strideo dentibus 99.
 stridor 99.
 stringo; - gladium 147. 148; - or
 cute 34.
 strix 53. 1314.
 stropa 1094.
 structor 680.
 structura 111. 680.
 strus 1013; in - m congerere 941.
 struma 107.
 struo 110. 243. 263. 680. 941; -
 technam 474. 1338; - mala 135.

struthio 398.
 struthiocamelus 398.
 studeo 73. 143. 584. 585. 1128; -
 literis 656; - partibus 666; -
 intentus 1207.
 studioso 1255; - appetere 1128.
 studiosus 305. 572. 586. 1255. 1359;
 - m esse 1254.
 studium 21. 73. 144. 572. 586. 1188.
 (1242). 1255. 1362. 1369; - sum-
 mum 1207; - ardens 445; - in-
 citare 1255; - coferre 571;
 summo - o agere 1207; ardente
 - o flagrare 445; summo - o agens
 1207; summo - o 1207; fervor
 - i 160.
 stultitia 77. 761.
 stultulus 761.
 stultus 77. 761; - m esse 760; - m
 reddere 760; - m reputare 76.
 stupefacio 1086. 1119; - ens 392.
 stupeo 1086. 1119. 1919; - nt den-
 tes 1328; - ns 1021. 1086.
 1120; res - nda 1086. 1120; - ns
 1117.
 stupesco 1086.
 stupidus 761. 1055. 1116; - m feri
 (dentem) 1219. 1328; - os red-
 dere dentes 1328.
 stupor 392. 1086. 1120; - e affi-
 cere 391; - re perturbatus 1119.
 stupps 401.
 stuprator 1014.
 stupro 591. 1014.
 stuprum 1042; - facere 1041; - i
 pretium 1115; - i pretium dare
 1115; ad - seducere 1042.
 stylites 957.
 stylobates 957.
 styx 42.
 suadeo 199; - ndo movere 408.
 suator 200. 201.
 suavis 34. 117. 118. 209. 252. 800.
 1242. 1369; - sonus 1146; - e
 938; - e facere 938; - m esse
 117. 1241; - m reddere 1242.
 suavitas 118. 611. 801. 937. 1242.
 1317; - em rei laudare 1242.
 snaviter 1242.
 sub 507. 554. 555. 1373.
 subactio 66. 1156.
 subactor 1156.
 subcinericis panis 1135.
 subdiaconus 21. 711. 1126; - issa
 1126.
 subdialis 1249.
 subditicius 213.
 subdo 282. 448. 882; - me 1326;
 - tus 448. 1326.
 subdulus 213. 1258; - m esse 213.
 subduco 343. 344. 421; - me 581.
 620. 1083. 1145.
 subductio 332.
 subdeo 525. 922; - ire animum 968.
 subdiculum 704.
 subdo 53. 66. 448. 476. 793. 1155.
 1160. 1179. 1278. 1279.
 subito 206. 932. 938.
 subitio 938; res - a 932.
 subicito 282. 447. 448. 793. 933.
 1155. 1171. 1179. 1325; - ignem
 768; - me 553. 1155. 1169. 1178;
 - ns se 794; - or 1169; - ns im-
 perio 449; - ndi actus 449; - ctus
 1327; - cti 857; - tum esse im-
 perio 150. 855. 1155.
 subjugator 449.
 subjugo 447.
 subjungo 551. 1325; - me 1325;
 - sub potestatem 1155; - ctus
 1326.
 sublatio 635.
 sublevo 55. 225. 410. 411. 636. 638;

- statum 15. 249. 250; - ane 59;
 - tus 250.
 subligaculum 899.
 subligo soles 255.
 sublimis 56. 58. 220; in - e ferre
 220; - ia 313.
 sublimitas 220.
 submerso 400; - or in abyssum
 239; - sus 400.
 submersio 400.
 submissae se gerens 554; - vene-
 rari 398; - se gerere 1179. 1326.
 submissio 554.
 submitto 553; - me 476. 553. 902.
 1155. 1169. 1178. 1179. 1326;
 - or 1169; - sus 554. 1074. 1156.
 1179; - um esse 553; - sa lo-
 quela 33.
 submoveo 762. 763.
 submoto 1251.
 subnoles 802. 803. 1045. 1356.
 subnoro 474.
 subrodo 831.
 subruco 457; - ens 457.
 subrubundum facere 457.
 subrufum esse 457.
 subruo 634.
 subannatio 1056.
 subanno 475. 1001. 1056.
 subscribo 951.
 subscriptio 1268.
 subsepto 550.
 subsideo 419. 651. 1216.
 subsisto 452. 534; - ere facere 453.
 subsolanus 805.
 subsplendens 501.
 substantia 6. 7. 443. 454. 494. 653.
 784. 990.
 substantialis 6. 454.
 substerno 703. 704.
 substituo 564; id quod - tur 565.
 substringo 847.
 substructio 244.
 subultim incedere 605.
 subtemen 1374.
 subter 554. 555.
 subtilis 283. 470. 1235. 1247; -
 scrutator 1235; - m esse 283;
 - m facere 283. 470; - m esse
 in re 1235.
 subtitilas 284. 470. 1236. 1247; ad
 - em intendere 1235.
 subtituler 1223. 1247; - explorare
 1235; - exploratum esse 1235;
 - facere 1235; - ius explicare,
 scrutari 1234.
 subtraho 1205. 1206; - a fraude
 1013; - me 600; - me aliquid 162.
 subtus 554. 555.
 subula 408.
 suburbanus ager 1126.
 suburbia 1126.
 subversio 1212.
 subversor 636. 955. 1212.
 subverto 634. 662. 1182. 1212.
 succedo 506. 551. 862; - bene 289.
 succedo, - or 927.
 succenseo 208. 458.
 succerno cribro 713.
 successio 507.
 successor 552. 1131.
 successus; - m prosperum dare 237;
 - m prosperum habere 237. 290.
 403; - u prospero praeditus 1081.
 succido 184. 1190.
 succinctiorum 646. 899.
 succosus 319; - m esse, reddere
 319.
 succuro 314. 450.
 succus 35. 68. 319. 1085; - expres-
 sus 1019.
 succutio 669.
 sudarium 195. 359.

sudes 379.
súdo 21. 274.
sudor 21. 275; — ore manare 274.
suetus 36.
suetus 1015.
sufficiencia 864.
sufficienter 97.
sufficio 222. 783. 864. 1380; — ens 533. 783.
suffigo; — or clavis 442.
suffimentum 442. 1018. 1285.
suffio 442. 936. 1018; — odoribus 209; — tus 1018.
suffio 969. 1018.
suffitus 442. 937. 1018.
sufflamino 558.
sufflatio 521.
suffio 521. 712.
suffocatio 605.
suffoco 604. 607; — tus 604; — ndo necare 604.
suffodio 840. 841.
suffuicio 387.
suffumigo 1018.
suffundendo pudore 591. 626.
suffusio 1140.
suggero (461 ?). 578. 933; — verba 556.
suggestio 1059.
suggestus 762. 873. 969. 1434.
sugillatio 161 (?).
sugo 1230.
sulcus 550.
sulfur 571. 847.
sulfureus, sulfuratus 847.
sum 3. 5. 613. 651. 863; esto 716; — est 481; est quod 482; facere ut sit 1432.
summa 295. 576. 657. 848. 1362; — in colligere 1087. 1171; — m efficere et calculi 946; — m imperii deferre 233.
summitas 851.
summarium 295.
summatim 1147; — computatus 1088.
summus 48. 56. 59. 295; — sacerdos 987; — m 295. 851. — sumo 225. 635. 637; — mihi 596.
sumptus 638.
sumptus 265. 946. 947; — suppeditare 948.
suo 408. 1224; — ndi ars 1224.
supellex 433. 675; — rustica 949.
super 56. 57. 58. 59. 175. 478. 775. 908. 909. 1103. 1104. 1105; — satis — que 97.
superabundo 1380; — ans 1039.
superadduco 227.
supermedifico 110.
superatio 205.
superbia 59. 639. 988. 1061. 1175; — elatum esse 1061.
superbio 198. 449. 638. 986. 1052. 1200.
superbus 198. 986; — m reddere 986; — m et vehementem se praebere 1175.
supercilium 110. 415.
superficies 1210. 1390.
superfusus 558; — m 558; — m esse 557.
superfundo 388. 868; — aquam lustralem 284; — me 1003 (?).
superhumeralis 560. 806. 811. 1215.
superimpono 261; — lecto 1337.
superior 56. 59. 463; — pars aedis 232; — em esse 54. 607. 943. 1380; — m evadere 405. 1289; — m reddere 205. 812; — m se praestare 608.
superliminare 320.
supernato 1256. 1280. 1281.

supero 204. 205. 812. 943. 1011. 1012. 1381; — numero 1380; — or 608.
supersedo; — re facere 15.
susurro 127; — e clade 714; — tem esse 126. 557; — tem relinquere 558.
superstitio 121; — prava 1243; — ni pravae deditus 1244; — nis pravae genera sequi 1243.
superstitiosus; — ae figurae 1385.
superstruo 110. 941.
supersum 557.
supervenio 225. 525. 546. 547. 930. 1130; — casu 1129; — subito 938; — ex improvise 1107; — or 902.
supervolo 838.
supparum 489.
suppedito 783.
suppeto 783.
supplantatio 982.
supplantator 982.
supplanto 982.
supplaudo 1322; — pedem 318.
supplex 515; — cem esse 156; — precēs — ces 156.
supplicio 63. 156.
supplicator 515.
suppliciter orare 156.
supplicium 441. 856. 1158; — o capitis afficere 440; — o afficere 855; — o affectus 856.
supplicio 156. 1179.
supputatio 92.
supputo 91; — tus 92.
supra 56. 57. 58. 59. 65. 461. 823. 907. 1103. 1104. 1382. 1426.
supremus; — o loco collocari 294. — m 295; — a obire 1383; vid. superior, summus.
surculus 246. 1355; — palmae 513.
surdaster 1116; — um esse 1116.
surditas 1116. 1271.
surdus 1271; — m esse 1270; — m reddere 1270.
surgo 637. 638; — ere facere 453. 637.
surrectio 639.
sursipio 344. 421.
sursum 56. 1426; — ducere, pel- lere, efferre, emittere, trahere, portare 968; — tollere oculos 457; — respicere 457; — ac deorsum vertere 413.
sus 88.
susceptio 638. 923. 950.
susceptor 923; — trix 727.
suscepit 225. 401. 435. 635. 637. 922; — in humeros 378; is qui — it 639.
suscito 644.
suscito 453. 637. 638. 644; — tus 644; is qui — tat 639.
suspectus; — m reddere 121.
suspendio 351.
suspendo 350; — collo 990; — or de patibulo 1260; — sus 351; — sum teneri 350; in — so relinquere 614.
suspicio 457. 701. 846; — nimis 666.
suspicio, nis 121. 1427; — em in- jicere, habere 120.
suspicio 120.
susprium 1299.
susprio 632.
sustentaculum 387. 654. 1116.
sustentatio; — nis locus 387.
sustento 387. 393. 401. 1289. 1297; — vitam 126; modus se alendi et — ndi 1167; sese invicem — are 1290.

sustineo 454. 812. 1015. 1297; — libenter 1231; — or 970; se in- vicem — ere 379.
susurro, are 33. 1056.
susurro, nis 79.
susurro 33. 510. 1390.
sutor 408. 1224.
sutura 320. 408.
suis 1032; — m facere 1172.
sycaminus 397. 487; arbor — o si- millis 1126.
sycamoros 397. 487.
sycophanta 934. 1014.
syllaba 587.
sylogismus 224.
symphonia 69.
symphoga 837.
synagoga 426.
synaxaria 372.
syngrapha 1269.
syngraphus 852.
synodus 1173; — m 374.
synodus 374. 1172.
synopsis 1211.
syra 1065.
syrtris 606.

tabanus 787. 1294.
tabella 241. 325. 1369.
tabellarius 115. 852. 1298.
taberna 109. 351.
tabernacularis 1106.
tabernaculum 351. 535. 610. 614. 960. 1007. 1106. 1257; — rum festum 1257; — rum contextor 1106; — um collocare 613; — i in- star expandere 1256; in — o ha- bitare 1256.
tabernarius 212.
tabes 392. 575; — e laborare 392; — e confectus 1071.
tabesco 145. 180. 646. 795. 1250; — ere facere 179. 392.
tabula 53. 325. 488. 1255. 1256. 1269; — rotunda 68; — picta 259. 1256; — astronomica 1065; — e lapide fissili 473; — ae series 241; — ae 1059. 1321; — ae com- puti paschalis 41; — ae lignae, quibus libri muniantur 1140.
tabulatium tertium 232.
taceo 275; — re facere 275. 276.
taciturnus 276.
tacitus 276.
tactio 52. 1159.
tactus 1159.
taeda 604. 1318.
taedet 471. 776. 1215.
taedium 776; — habere 1215; — afferre 10. 11. 627; — o esse 1215; — o captum esse 1215. 1315; — o captus 1316; — o habere, affi- cere 471; — o fessum esse 776.
taenia 66. 473. 817. (982. 1338 ?).
talaris 1024. 1253.
talentum 822.
talis 222. 223. 827.
talisma 1215.
talpa 401.
talus 805 (?).
tam 828; — quam 629.
tamarindus 1427.
tandiu 222.
tamen 1009. 1121; nec — 778.
tandem 142. 751. 1109.
tangibilis 52.
tango 51. 52. 1158. 1159; — ctus 1159.
tanquam 173. 174. 300. 507. 593. 827; — si 827.
tantopere 828.

tanquam 142. 496. 497. 1121; non — 781. 830. 1121.
tantummodo 523. 830. 1121.
tantus 222.
tapes 1044.
tapetum 1044. 1238.
tarditas animi 850. 1117.
tardo 581. 1108. 1181.
tardus 11. 1181; — ingenio 1116. 1117; — ad iram 272; — m esse 10. 1108. 1181.
tartarus 1137.
tartareus 1137.
taurus 25. 384. 569. 1101.
taxus 1067.
techna 871; — m sternere 474.
tector 876. 1250.
tectorius; — a calx 170; — m 170; — o obducere 170.
tectum 633. 1105. 1249. 1257; or- namentum — i instar superimpo- situm 1236.
tegimen capitis 1028.
tegmentum 41. 385. 489. 875. 876. 1139. 1140. 1238. 1249; — cilic- cinum 247.
tego 384. 385. 875. 1136. 1249; — velo 1139; — ms 876; — ms lo- cus 385; — ctus 385. 875. 1249.
telum 1249.
tela 771.
telonarius 1278.
telonium 1278.
telum 134. 870. 983; — emittere 684. 1094; — o ferri 684; — i emissio 17.
temerarius 44. 1035. 1207.
temere 302. 523. 854; — inventus 938.
temeritas 44. 938. 1034. 1036. 1208; — te rapit 1035.
tenetum 212.
temperamentum 570; — a corporis 1233; — sanguineum 1085; — melancholicum 388; — choleric- um 405; — phlegmaticum 488.
temperans 1016.
temperanter 976.
temperantia 700. 976. 1015.
temperatio 570. 976.
tempero 569. 1237; — unguenta 1307; — tus 570. 975.
tempestas 1041; — nivalis 1195; — turbulenta 994.
tempestive 1107.
tempestivus; — a pluvia 570.
templum 15. 84. 171. 399. 467. 535. 836. 1273.
temporalis 582. 1041.
temporarius 1197.
tempus 389. 899. 913. 924. 925. 1010. 1041. 1196. 1197; — an- tiquum, priscum 566. 951; — remotum, perpetuum 951; — definitum 1041. 1196; — praeteritum 462; — opportunum 1197; — cer- tum 389. 1010. 1196; — florum 228; — anni 1197; — fallere 29; — constituere 1009. 1010; — lu- crari velle 566; — dare 1010; — ore 724. 1197; ex quo — re 354; eo — re 354. 1197; quo — re 723. 1197; hoc — re 1075; uno eodemque — re 206; ex — re seq. Gen. 724; extempore 932; — re interjecto 1181; in id — quo 724; usque ad — 724; momen- tum, ictus — ris 206. 389. 475; pars — ris 389.
temulentus 379.
tenacitas 459. 713. 1224.
tenax 458. 1120; — cem esse 458.
tendicula 267. 969. 1333.

- tendo 185.
tendo, ere 179. 673. 903; — ten-
torium 614; — cursum 153; —
certam 549; — cursu 308; —
ad alqd 195; — ns 581; — sus 903.
tenebrae 436. 1257. 1259; — as of-
fundere 1258; — is circumfundit
1258; — ae factae sunt 1258;
— ae sunt 1258.
tenebroso 1258.
tenebrico 1259.
tenebricosus 1259. 1260.
tenebrico 1260.
tenebrosus 1259; — m esse 1258.
teneo 767. 768. 855. 978. 1290.
1331; — locum 452; — dominio
150; — sub imperio 150. 447;
— ens 769.
tener 34. 35. 292. 294. 1122. 1266.
1306; — um esse 30. 34; — um
facere 1122; — iorem reddere
292; — iorem fieri 292.
teneritas 35. 292. 1266.
tenor 552. 915.
tentamen 1368.
tentatio 201. 642. 643. 1368; in
— em incidere 643; in — em in-
ducere 643.
tentator 1368.
tentio 199. 200. 1367. 1368; — tus
200. 1368; — ans 201; qui — ndo
est 1368.
tentorium 351. 535. 610. 614. 660.
1007. 1023. 1106. 1238. 1257;
— facere 1106. 1256; — a ponere
1007.
tenus 283. 470. 471. 608. 1099;
— m esse 30. 283. 470; — m fa-
cere 283. 470. 471. 1122; — es
vestes 470.
tenuitas 136. 284. 470. 472.
tenuis 750.
trepidus 785.
ter 231; — facere 230.
terebinthus 545. 1220.
tebra 1098.
terebro 352. 1098.
teredo 648. 1027.
teres 866.
tergeminus 230.
tergiversatio 857.
tergiversor 261. 858. 1020.
tergm 1050; a — o 775. 1109; a
— o sequi 860.
terminatio 905.
termino 904; — or 1119; — tus 1119.
terminus 576. 905. 976. 1102. 1118.
1119. 1123. 1294. 1389; — is cir-
cumscribere 975; — is circum-
scribi 1119.
ternarius numerus 233.
tertio 232.
tero 95. 327. 872; — ta via 740.
1308.
terra 20. 167. 217. 492. 865. 1123;
— continens 1071; — arva 1153;
— ae motus 1078; — ae incolae
952; — arum orbis 217. 952.
terrenus 167. 217. 952.
terreo 1237.
terreo 1119. 1153. 1154. 1352; —
minus 197.
terrester 217.
terribilis 120. 1154. 1155. 1353;
— m esse 1154; — m se praebere
1154.
terricula 1155.
terriculentum 1154. 1155. 1353.
territo 1154.
territorium 857. (1102?). 1123.
1126.
terror 1120. 1154. 1155. 1352.
1353; — is causa 1154; — e per-
- celli 1119; — e deprimi 476; — m
injicere 1154; — m injiciens 1155.
tertio, ere 230.
tertius 231; — a feria 232; — a pars
231; — a dies 231; — a vice, — um
231; — m esse 230; — o facere
230.
teruncius 749. 1274.
tesselatus 1321; — m 1321; — m
opus 319.
tessera 325. 1321.
tesseracoeta 529.
testa 32. 1140.
testaceus 32; — m vas 1265.
testamentum 132. 244. 794. 874;
— facere 793; — o legare 793.
testator 793. 897.
testiculus 752; — os scissos habens
1220.
testificatio 338.
testimonium 106. 338. 339. 1040.
1041; — perhibere 337; — ho-
num reddere 666; — ii causa lau-
dare 1040; — ii arca, taberna-
culum 171.
testis 106. 338. 339. 1040; — m
esse, adhibere, invocare 337;
— is baptismi 727.
testor 337. 338. 339. 689.
tetras 289.
tetricus 474. 568. 1090; — m esse
567; — m facere 1030. 1270; — m
feri 1090; — m vultum gerere
474. 1270.
texo 770. 771; — ere jubere 770;
— tus 771. 1018.
textilis 771.
textor 771. 972.
textorius; — radius 159; — m opus
771.
textrina 771.
textum 1018. 1363.
textura 771. 972.
textus 771. 1018.
thalamus 1238. 1273.
thalamurgus 668. 1165.
theatrum 234. 571. 918.
theca 434. 536. 615.
theologia 552. 569.
theologus 552. 564. 570. 657. 692.
Θεολογία; 564.
thesaurarius 980.
thesaurus 529.
thesaurus 535. 1066. 1135. 1178.
thesis 485.
thorax 623. 1096. 1204.
thos 450.
threnus 353.
threnodus 353.
thronus 232. 654. 762. 857.
thuribulum 427. 1018.
thus 43. 368. 1018; — jacere 936.
thya 96.
tiara 359. 465. 817. 1028.
tibia 369. 459. 805. 992. 1025; —
canere 992; — rum cantus 369.
tibialia 459.
tibicen 369. 992.
tignum 242. 572. 948. 1432.
tigris 634.
— tim 482.
timeo 1351. 1352; nihil mihi —
786; — ens 1352. 1353; — ndus
1154. 1353.
timide dubitare 1208.
timidus 1352.
timor 1352. 1353; — em injicere
1352; — e deprimi 476; — e cor-
reptus 1352.
tinctorius liquor 1219. 1428.
tinctura 263. 1219.
tinea 443. 1027. 1337; — is arrodi
443.
- tingo 263. 1219. 1281; — stibio 823.
tinnio; — re facere 1293.
tinnuus 1293.
tintinnabulum 306. (530?) 1293.
tiro 942.
tirocinium 942. 1368.
titanes 1248.
titillo 112.
ticio 661.
titubatio 312.
titubo 563. 884; — mente errabunda
1199; — ns 686.
titulus 295. 419. 762. 1268; — i 573.
tolerabilis; — m esse 410.
tolerabiliter se habere 249.
tolerantia 1016.
tolero 922. 1015. 1297; — ans 1015.
1298.
tolle 55. 162. 220. 391. 544. 634.
635. 636. 637. 762. 763. 844.
907. 986. 1144; — e conspectu
178; — in altum 673; — me in
altum 673; — sursum colus 457;
— or 349; sublatus 635.
tomus 1217.
tondeo 64. 65. 430. 1149; — ndo
calvam facere 433; — sus 430.
tonitrus 309. 1205. 1335.
tono 309. 1091. 1204; — verba
1205.
tonsor 430. 1063; — is culter 65.
tonsura 428.
tonus 447.
toparcha 262.
topazius 556. 564. 573. 900. 1253.
torcular 599. 873; — ri compri-
mere 1019.
torculus 872.
toreuma 1348.
tormen 1240; — ina ventris 1174.
tormentuosus 1304.
tormentum 247. 602. 983. 1304.
1334; — bellicum 195. 1136; — i
genus 456; — is afficere 855; — is
affectus 1304.
tornatus 1348.
torpedo 392.
torpeo 392. 434. 1071; — ns gelu
424; — ns manus 1071.
torpesco 1071.
torpidus 1071; — m facere 391.
torpor 17. 392; — re afficere 391.
392.
torqueo 100. 855. 1019. 1303. 1304.
1363; — me 1333; — mihi cri-
mes 1338; — tus 1240. 1363; in-
strumentum quo corpus — tur
602. 1219. 1241.
torques 417. 534. 741. 1146. 1207.
torrefacio 649; — fio 648.
torrens 345. 892. 1344.
torreo 66. 277. 413. 414. 683. 950.
1226; — or 85; — stus 414. 1226;
— stum 1227.
torridus 649; — a regio 285.
torris 661.
torror 66.
torro 1241.
tortilis; — e 101. 1241. 1338.
tortor 1019. 1304.
tortuosus 1240.
tortura; — ae instrumentum 195.
torus 381.
tot 222.
totalitas 816.
totus 150. 815. 816. 1388; — um
848.
trabs 242. 572. 943. 948.
tractabilis 485. 717.
tractatus 1094; — exegetici 1374.
tracto 282. 652. 1093. 1161; —
delicatus 211; equus — tus 1153.
- tractus 329. 403. 598; — circum-
jacens 1123. 1126; — lateralis
1202.
traditio 950.
traditor 225. 1173.
trado 224. 881. 882. 949. 950. 1169.
1170; — in potestatem 1022;
— me 1169; — or juseu 793; — or in
potestatem 265; — tus 225; — tum
accipere 863.
traduco 581. 1012; — gradatim
1341; — ad me 1171.
tragesularis 1098.
traho 328. 329. 1427; — mecum
547; — in altum 220; — sursum
968.
trajectus 1013.
trajicio 580. 581. 1011. 1012.
trama 1374.
trames 1342.
trano 1231.
tranquillor 18. 1038.
tranquille 971. 1325.
tranquillitas 18. 250. 632. 1038.
1325; ad — em perducere 1038.
tranquillo 18. 249. 250. 276. 587.
1038.
tranquillum 280. 1058.
tranquillus 18. 250. 971. 1038. 1325;
— m esse 17. 249. 1033; — m fa-
cere 249; — ad me tenere 275. 970;
— a vita 325; — us animus 1325.
trans 58. 775. 823. 1013. 1104. 1105.
transacio 963.
transactor 963.
transcendo 1011. 1012.
transcribo 889. 933. 1131. 1267;
— ptum 954.
transcursus 582.
transeo 580. 581. 1011. 1012. 1145.
1169. 1340. 1341; — prope 153;
— ns 581. 582; sgmen — untum 582.
transfere 281. 556. 953. 1144. 1145.
1187. 1340. 1341; — culpam 546;
— or 890.
transfigo 317. 318. 398. 684. 939;
— xus telo 684.
transfiguratio; — nis festum 560.
1102.
transfiguro 890.
transfodio 317. 318.
transformato 214. 952; — me 172;
— or 215. 889.
transfretio 1011.
transgredior 580. 952. 1011. 1012.
1341.
transgressio 954. 1012.
transgressor 946. 954. 1012.
transigo 575. 581; — or 1388.
transilio 1012.
transicio 582. 1013. 1341.
transitus 582. 1013. 1189. 1373;
— m dare 581.
translatio 557. 1341.
translator 557. 954.
transmigro 1012.
transmitto 581. 1012.
transmovo 1341.
transmuto 214. 1169. 1170; — or
215.
transnato 1281.
transpono 281. 1187.
transillum 100. 1236.
transum 619.
transuo 398.
transversarius; — m tignum 572.
transversus; — m agere 1203; la-
tus — m 1209; in — m 1202; di-
rectio in — m 1202.
trenebundus 312.
trefacio 312.
tremo 312. 1078; — ndus 312.

tremor 312. 470; -em efficere 312; -e correptus 470; -or terrae 1078.
 tremulus 312.
 trepidatio 161. 563. 884. 1185. 1207.
 trepidus festinare 884.
 trepidus 161. 312. 1119; -m reddere 1207.
 tres 230. 231; in — partes dividere 230.
 trias 232.
 tribulor 73.
 tribulus 739. 1117.
 tribunal 654. 857.
 tribunus 85. 86. 104. 1220.
 tribuo 877. 881. 1366.
 tribus 122. 493. 517. 695.
 tributarius 1278.
 tributum 144. 365. 518. 960. 1164. 1278. 1299; — conferre 518; — pendere 1278; — imponere 1162. 1278.
 tricesimus 232.
 trichinarches 1193.
 trichinium 635.
 tridium 231. 232.
 triens 231.
 tringinta 232.
 trinitas 232. 233.
 trinus 230. 232; -m esse 230; -m credere 230. 232.
 triplex 230. 232; — ordo 232; -em fieri 230.
 triplicio 230.
 tripudium 232.
 tripudium 1322.
 trisagium cantare 466.
 tristiculus 123.
 tristis 123. 165. 568; -m esse 122. 165. 567; -m reddere 568; -m praesae ferre vultum 1270.
 tristitia 123. 568. 789; — afficere 123. 568; ad — adducere vultum 1270.
 triticicus; — ae farinae flos 373.
 triticum 260; — spelta 952.
 trituro 872. 1051. (1177?).
 tropaeum 204. 732. 955.
 trucido 439; -tus 440.
 truceulentia 1334.
 truculentus 1334.
 trudo 679. 1135. 1203.
 trullisio 170.
 truncatus 185. 1150.
 truncus 242. 784. 1180; — palmae 513.
 truo 166.
 trutina 1082.
 trux 197. 1095. 1334; -em esse 1095. 1334.
 trybulum 781. 1226. 1281.
 tu 774.
 tuba 428. 1224; — clangere 712; -m inflare 1224.
 tuberosus; -ae radices 868.
 tubicen 428. 713.
 tudes 1103.
 tuor 139. 218. 854. 977. 979. 1256. 1289; — causam 911.
 tugurium 889.
 tugurium 889. 1097.
 tuitio 980.
 tum 193. 354. 724. 731. 880. 1029. 1109. 1197; tum — tum 1197.
 tumefacio 712.
 tumeo; — mei ipsius admiratione 1061; -ns 438. 713; -ns superbia 986.
 tumor 105; — pedum (392?) 847; -es lividi 161 (?).
 tumultuarie festinare 884.
 tumultuor 920. 921; — in alqm 1205.

tumultus 9. 10. 13. 920. 923.
 tumulus 937. 1351.
 tunc 193. 354. 724. 731. 1029. 1072. 1197.
 tundo 913. 1051; — pede 318; -ndo infingere 1276; -suis 939.
 tunica 41. 46. 420. 779. 799. 852. 876. 1024; — sacerdotis summi 21.
 turba 10. 12. 13. 122. 599. 1007. 1141. 1172.
 turbator 12.
 turbidus 80; -m fieri, reddere 80.
 turbo 12. 80. 342; -or mente 884.
 turbo, nis 839. 994.
 turbulentus 80; -a tempestas 994; -ae res 884.
 turgesco 712.
 turmas 366. 1141; — irruentium 170.
 turmatim convenire 1007. 1141.
 turpis 81; — actio 394; — res 301. 1303; -m esse 80; -e committere 301.
 turpiter agere 80.
 turpitudō 81. 627. 1115.
 turris 628. (1126). 1264.
 turtur 196. 991.
 tussio 390.
 tussis 390.
 tutela 100. 138. 219. 980. 981. 1257; — cingi 218; -m suscipere 104; -m gerere 137; -ae committere 139; — ae commissum 138; cūjus — ae committitur res 139; in — m recipere 139; in — m se conferre 139. 1300.
 tutelaris 980.
 tuto custodire 1289.
 tutor, ari 314.
 tutor, is 138. 727. 754. 980. 1174.
 turtur 727. 1174.
 tutus 1291. 1300; — locus 884. 1300; -m esse 1288; -m reddere 1289.
 tuus 1032.
 tympanum 847. (1302?).
 tympanistratae 1052.
 tympanotriba 1224.
 typos 51. 174. 175. 300. 733; -is exscribere 602. 603; opus — is exscriptum 603.
 tyrannus 637. 856. 955. 1213.

utro 30. 1362.
 ulula 1140.
 ululatus 923. 998.
 ululo 646. 998.
 ulva 339.
 umbella 1105.
 umbilicus 108.
 umbra 1257; -m praebere, diffundere 1256; -m captare 1256.
 umbraculum 889. 960. 1097. 1105. 1257; -1 instar expandere 1256.
 umbricosus 1257.
 una 597. 598. 630. 723. 1097; — cum 174. 966.
 unanimis 1088.
 unanimiter 371. 598.
 uncia 68. 914.
 uncinus 163. 624. 936. 1227.
 unctio 438; -ne consecratus 437; -is locus 438; -ne obsignare 602.
 uncius, i 374. 769. 1138.
 unda (758). 940. 984; -ae obruentis 400.
 unde 595. 796. 920.
 undique 816.
 undo; -are facere 940.
 ungo 176. 437. 1266; -ctus 177. 437. 438; -i dignitas 177.
 unguentarius 1308.
 unguentum 167. 438. 1028. 1307.
 unguis 1319; — odoratus 778; — aduncus 1158; -es recidere 1319.
 ungula 382. 1319.
 unicornis 428. (722). 839.
 unicus 496. 722. 894.
 unigenitus 496. 894.
 unio, nis) 53. 494. ? 598. 722. 894. 1088. 1323.
 unio, re 893. 894. 966; -or 596. 893. 1087; -tum declarare 894. 966.
 unitas 894.
 unio 598. 1088.
 universitas 150. 815; — rerum 951.
 universalis 816.
 universus 150. 816; -m 815; in — um 1147.
 unquam 1147; num — 482.
 unus 722; unus — alter 1028. 1054; -m 723; in — m 630; in — m conjungi 894; -m addere 893; -m esse, fieri 893.
 unusquisque 722. 815.
 upupa 21. 806. 1002.
 uranicus 230. 1105; — portabilis 1105.
 urbs 20. 1251.
 urceus 421. 843. 1008. 1149. 1265.
 urgeo 342. 551. 698. 1207. 1213. 1239. 1265. 1304. 1385.
 urina 264.
 urinator 1281.
 urna 125. 421. 460.
 urno 415. 927; -or 926; -stus 927.
 ursus 1105; — maior 363.
 ursus 1105.
 urtica 486. 504. 841.
 uspium 481. 796. 920; num — 482.
 usquam 796.
 usque 22. 750. 751; — ad 594. 630. 724. 750. 751; — dum 630. 724. 750; — quo 750; — intro 751; — ante 751; — post 751.
 ustio 279. 927.
 usucapio 150.
 usura 286. 315. 559; -ae capere 315.
 usus 36. 49. 244. 515; -u ateri 491; -u receptus 454. 653.
 ussustructus 515.
 ut 354. 355. 750. 826. 827. 838. 829. 880. 1031; — ne 192; — primum 830; ut — ita 2. 224. 536. 629; ita — 750.
 utensile 983; -ia 675.

uter, ris (307?). 377. 650. 1048. 1156. 1176.
 uter, a, um 186. 794; -um 187.
 uterumque 795.
 uterinus 727.
 uterque 820.
 uterque 76. 138. 835.
 utilis 253. 513. 515; -m esse 251. 285. 513. 1078; -m se praebere 514.
 utilitas 286. 326. 515; -em percipere 285. 513. 514; -em parere 285; -em afferri 514.
 utinam 355. 881. 1370. 1429.
 utique 716. 779. 790. 811. 1076. 1136. 1164. 1223.
 utor 652. 1221; — perverse 100.
 utrinque 655.
 utrum 160. 629. 726.
 utv, 378; — passa 180. 1050; -s ferre 378.
 uxor 520; -em ducere 903; -es 772.

vaca 25. 721.
 vacillatio 563.
 vacillo 412. 563. 1078; -ns 563.
 vaco; — alicui 303. 304. 1285; -ns 305.
 vacuefacio 961.
 vacuatus 453. 523. 962.
 vacuus 435. 486. 523. 962; -m esse, fieri 961; -m fieri 523.
 vadimonium 105. 1113; — facere 1112.
 vado 1113.
 vadum 1013.
 vae 392. 716. 718. 928.
 vafer 214.
 vagabundus 1185.
 vagatio 383. 1005. 1185. 1200.
 vagator 115.
 vagina 434. 536.
 vago 522.
 vago 308. 383. 571. 760. 1004. 1005. 1185. 1199. 1340; — deses 386. 1033.
 vagus 12. 115. 553. 1005. 1185. 1342; -m esse 266. 1004; -m oberrare 552.
 valde 97. 533. 987. 1070. 1223. 1381.
 valeo 372. 504. 505. 734. 1372.
 valeo 5. (322). 607. 812. (1200?).
 1288. 1389; — opibus 783; — bene 126. 1344; quomodo valeat 1113; vale 1112; bene — 1112. 1113. 1244. 1365; -ntem 607. 1288.
 valeat 128; — bona 1113. 1244; — adversa 1125; -ini reddere 126; -ine affectus 1125; nuntius de — ine 1064; de — ine interrogare 1064.
 valide 1292.
 validus 608. 609. 813. 1004. 1244. 1291. 1292; -m esse 1004. 1288; -m reddere 561. 1289.
 vallis 410. 957. 1344.
 vallium 134. (1126).
 valva 606. 1022.
 vale 523.
 vaniloquentia 691.
 vaniloquus 657.
 vanitas 623. 853. 1034. 1186.
 vanus 261.
 vanus 38. 486. 515. 523. 544. 853. 854; -m esse 643; -m facere 37. 543; -m declarare 544; -a loqui 544; -a verba 1044; -a imago 183.

vapor 562. 790. 1245; — solis 285.
vapore 1245.
variatio 531.
variegatus 102. 319. 833.
varietas 824(?) ; — colorum 102. 951.
vario vices 506.
variola 1374.
varius 531. 815. 833. 890. 972. 1033.
vas, dis. 1104. 1113; — dem se dare
104. 1112.
vas, sis 250. 354. 674. 934; — vid.
1175; — liquida 1149; — pre-
tiosum 933(?) ; — vitreum 146;
— agnium 1140. 1265. 1279;
— quo infunditur 255; — sa
omnis generis 433; — sa in qui-
bus reconditur 263; — aquae
hauriendae 460.
vasculum 428.
vastatio 179. 543.
vastitas 542?
vasto 178. 542. 543; — or 178;
— atum esse 1049; — tus 178.
vastus 542. 1283; — m fieri 542.
1283; — a regio 1027; — a loca
96. 542.
vates 299. 658. 732.
vaticinium 659. 691.
vaticior 659. (1375); — ndi peritus
1229.
ve 789.
veneranda 761. 1055.
vencors 761. 1055.
vectigal 365. 518. 1164. 1278; —
pendere 518. 1170. 1278; — im-
ponere 1278.
vectigalis 1278.
vectis 163. 527. 639. 1034. 1116.
1298.
vegeto 71.
vegetus; — m reddere 1244.
vehemens 488. 608. 609. 850. 987.
1004. 1020. 1292; — tem esse 518.
607. 1289; — tem facere 850. 986;
superbum et - tem se praebere
1175; nimis - tem fieri 849.
vehementer 608. 609. 1004. 1381;
— tius 906; — tissime 1381.
vehementia 608. 850. 1004. 1204.
1292; — et superbia 1175.
vehiculum 347.
veho 328. 1297; — or 1305. 1306;
— ens 1306.
vel 142. 725. 789. 880. 1223.
velamen 941. 1139. 1140.
velamentum; — to operire 1139.
1140.
vellicatio 662.
vellico 703.
vello 159. 703.
vellus 1315. 1324.
velo 93. 384. 875. 1139. 1140. 1238;
— ndi actio 941. 1238; — tus 875.
1139. 1238.
velocitas 1386.
velox 309. 488. 866. 1386; — equus
1199; — cem esse 540. 1385; — em
reddere 1198.
velum 41. 163. 244. (3177?). 385.
875. 941. 1024. 1047. 1139. 1140.
1238; — i instar expandere 1238;
— o operire 1238; — o obtendere
1238; — o obtentus 1238.
venatio 676.
venator 267. 676.
venatorius 676.
venditio 265.
venditor 265.
vendo 264; — tus 265.
veneficium 245; — is inficere 245.
veneficus 245.
venenifer; — ae plantae 512.
venenum 78. 245.

venerabilis 801.
veneratio; — nis signum dare 734;
— ne ornatus 505.
venerus; — a libidine flagrare 159;
— a libidine frui 167.
venerator 398. 504. 1295; — ndus 846.
1154; summe — ndus 1004.
venia 347. 495. 524. 618; — liberi
transitus 582; — facilis 229. 230.
— ae causa 230; bona — oramus
514; — m dare 229. 523. 633. 716;
— m petere 346. 347. 524. 1179;
— m impetrare 347; — m habere
523; — m concedere 372. 524;
— m nancisci 972. 524; — m abe-
undi petere 372.
venio 226. 545. 1196; — domum
764; — in mentem 226. 595;
— post alium 551; — re jubere
546; veni 675; — turus 226.
venor 676.
venter (708). 835. 851; — is dolor
450; — is forma 1174.
ventilabrum 261; — o purgare 111.
ventilo 261. 306. 1046; — ndo pur-
gare 111; — ndo segregare 1046.
ventio 227.
ventosus 708.
ventriculus 434(?) . 851.
ventriiloquus 87; — rum commenta
550.
ventulus; — m facere 306.
ventus 708; — m meridialis 334.
Venus (?) 538. 1034. ? ad - em im-
potentia 992.
venum dare 264.
venustus 33. 251. 937. 1317.
venustus 33. 252. 800; — m esse 33.
verpes 256. 753. 961.
ver 130. 228. 741. (1314).
verax 291. 1313.
verber 422. 1051. 1052; — bus ca-
stigare 421.
verberatio 422. 1051. 1052.
verberator 422. 1051.
verbero 421. 1050. 1051; — tus 1051.
verbum 451. 483. 690. (809); — a
655. 690; — a facere 895.
vere 6. 737. 1813.
verecundia 18.
verecundus 627; — m esse 108.
vercor 626. 1079. 1352; — ndus
1154; — ndum esse 1153; — ndam
prae se ferre speciem 1154; ma-
jestas Dei — nda 1154.
vergiliae; — arum sidus 831.
vergo 1287; — deorsum 413; —
ad occasum 413.
verifico 290.
veritas 291. 737. 1313; — exacta
1247; — tem rei probare 290;
— tis amans 1313.
vermiculatio 648.
vermicular 648. 1026.
vermiculosus 648.
vermiculus 1026.
vermina ventris 1174.
vermino 1026.
vermis 1026; — frumentum arro-
dens 93; — aribus periculosus
433; — es producere 1026.
verna 653. 654. 887.
vernus 131. (1314).
vero 321. 801. 811. 812.
verriculum 287. 1158.
verro 843.
versabilis 216.
versicolor 102. 531. 833. 951. 972;
— vestis serica 1108.
verso 12. 413; — in animo 577;
— or 5. 215. 304. 613. 660. 863;
— tus 1203.
versus, us 236. 1094.

versus 2. 3. 22. 192. 592. 593. 630.
685. 686. 703. 774. 775. 1210.
1373. 1374.
versutia 213.
vertex 295. 792. 851. 1085.
vertigo 312. 860; — ine laborans
860; — ne circumagi 860; — em
facere 860. 1060.
verto 214. 413. 953. 1212; — retro
258. 848. 1169; — et lingua in
linguam 556; — me 215. 999.
1333; — me huc illic 216; — or
215. 863; — sus 216.
veru 409.
verum 496. 718. 1121.
verumtamen 496.
verus 6. 253. 290. 291. (719). 737.
738. 908. 1312. 1313; — um 291.
737. 1313; — m esse 289. 735.
1311; — m fieri 1246; — m ha-
bere 1312; — m dicere 289. 290.
735. 1311; — m reddere exitu
1312; — m esse alqd comprobare
1312; negare alqm - m dicere
824; — me se praebere 736; re-
vera 6. 291. 737. 1121. 1164.
1313; — a rei ratio 1247.
vesania 1055.
vesanus 761.
vescor 393. 417. 489; — ens 490.
vespa 1054.
vesper 181. 345; — rubens 118.
vespera 181. 345; — facta est 180;
— m transigere 180. 345.
vesperasco 180.
vespertilio 1316.
vespertinus 345; — m tempus 1373;
— i coeli ruber 118; — o tempore
facere 345.
vespillo 436. 841.
vester 1032.
vestibulum 649. (719). 1023. 1095.
1128. 1174. 1295.
vestigium 733. 739. 873; — o fal-
lente cadere 1114.
vestimentum 41. 965. 966. 1025;
— crassum, vile 332.
vestio 40. 965; — me 875.
vestis 41; — monastica 752; — detrita
488; — pretiosa 263. 397. 972;
— attalica 1108; — atra 1259;
— versicolor 972; — tenuis 470;
— lugentium 247; aliena - e in-
duta latere velle 851.
vestitus 41. 965; — u uti 965; — m
parare 965; — m ostentare 40;
— m mutare 890.
veteramentarius 1224.
veterasco 491. 1269; — ens 491.
veto 83. 793. 819. 1433; — itus 83.
793. 820.
vetulus 745.
vetus 491. 567; — memoria 566.
vetustas 491; — te corrumpi 178;
— te consumi 491.
vetustesco; — ere sinere 491.
vetustus 491. 834; — m esse 834.
vexatio 247. 342. 681. 789. 1272.
vexator 248.
vexillum 374. 732.
vexo 72. 247. 342. 518. 642. 678.
680. 681. 1133. 1200. 1239. 1273;
— graviter 1303. 1304; — or af-
fictionibus 643.
vezirus 928; — m constitutere 928.
via 839. 1372. 1373. 1374; — pu-
blica 694. 1308. 1373; — trita
740. 1308; — regia 1373; — la-
cta 694; — strata 1308; — m
monstrare 163. 164; — m cele-
rari 308; in - se dare 638;
— m sternere, manire 1308.

viaticum 250; — sumere, suppe-
ditare 250.
viator 114. 115. 582. 694. 925.
victorius; — a pera 250.
vibex 218. 422. 431.
vibro 412. 413. (1094).
vicarius 493.
vicarius 980; vid. vezirus.
vicesimus 960.
vicinia 1184. 1185.
vicinitas 1184. 1184.
vicinus 426. 427. 1184; — a regio
1126. 1184; — i 1126; — um esse
1124. 1185.
vicis 206. 507. 1041. 1197; — e 13.
507. 1197; — bus alternis agere
506; — es alternare 506. 507.
vicissim 867.
vicissitudo 169. 216. 506. 507. 890;
— nem efficere 169. 507.
victima 1048. 1049. 1226.
victor 205.
victoria 205. ? 955; — m praebere
205; — ae signum 955; — ae prae-
mium 1068.
victus 127. 305. 393. 653. 655; — m
praebere, sumere, quaeritare
393.
vicus 20. 274. 381. 887. 1007. 1023.
1318; — i et pagi 1126.
video 296. 302. 728. 996; — or 171.
172. 297. 298; — mihi 484; — or
bonus 251; — etur 800. 1361;
— ens 702; — ens visiones 299;
— ndi spatium 300.
viduatus 486. 973. 974.
viduitas 486. 974; — tis vitam agere
974.
viduo; — atus 973.
viduus 974; — m esse 974; — a 486.
756. 974; — a ecclesiastica 486;
— ae conditio 486.
vigeo 71.
vigil 572. 577. 981. 1006.
vigilanter 572; — attendere 571.
vigilantia 572.
vigilatio 572. 644.
vigilia 572.
vigilia 389. 572. 604. 644. 980. 981.
1093. 1196; — sabbathi 964.
vigilo 571. 572. 577. 644. 977;
— ns 644.
viginti 960.
vilipendere 15. 97. 135. 410. 411.
788; — or 364. 590.
vilis 97. 190. 411. 553. 591. 788.
1425; — sum conditio 591; — vestis
488; — e vas 1175; — m esse 87.
590. 787; — m reddere 590. 1302;
pro - i habere 410. 411; — iorem
esse 553. 787; in conditionem
— iorem conici 590.
vilitas 97. 190.
villa 20. 949. 1023. (1102?).
villosus 1315; — a stragula 1193.
villus 1315.
vimen 1034.
vincio 584. 747. 910. 981; — ctus
584. 748. 910.
vinco 204. 205. 943; — ctus 205.
vinctio 584. 748.
vinctor 748. 911.
vinctura 911.
vinculum 61. 91. 100. 130. 267.
287. 474. 584. 748. 853. 910. 911.
1107; — ferreum iugo simile
1206; — orum injectio 584; in
— a conicere 910; — is constrin-
gere 584. 748. 910.
vindemia 420. 741.
vindemiator 420.
vindemio 420.
vindex 487. 511. 586. 754. 856. 1362.

vindictio juris sui 912.
 vindico 510. 511. 854. (1004?)
 1379; — jus 1312; — alqd mihi
 1040.
 vindicta 511. 1379; — m parare 458;
 — m sumere 1379; — ae studium
 458; — ae cupidum 458; — ae cupi-
 dum esse 458.
 vinea 928. 1000. 1023.
 vinetum 929.
 vinitor 980.
 violentia 379.
 violentus 379. 618.
 vinum 241. 831. 929; — mulsum,
 factitium 212; — mustum 1308; —
 igne confectum 212; in — con-
 vertere 929; — i plenus 379; — o
 deditus 379; — o deditum esse 379.
 violator 391.
 violator 333. 391; — legis 825.
 violenter 1162; — rapere 1213; —
 opprimere 1014.
 violentia 608. 609. 1014. 1213.
 1292; — ae incusare 1213.
 violentus 608. 609. 1014. 1213;
 — m se praebere 518.
 violo 52. 332. 333. 390. 607. 608.
 634. 669. 889. 952; — perfide
 824; — per vim 1014; — fidem
 1148.
 vipera 364. 468. 1377.
 vir 183. 359. 519. 1010. 1011.
 viro 71. 319; — ns 71. 319; — ere
 facere 319.
 viresco 34. 35. 71.
 virga 422. 516; — caedere 421.
 virginalis 1118.
 virginicus 1118; — o modo vivere
 1118.
 virginitas 1118; — tem professus
 1117; — tem servare 1118.
 virgo 1117. 1118.
 virgultum; — orum densa 994.
 viridarium 418. 1024.
 viridis 71; — e 70. 71. 1045.
 viriditas 71.
 virilis 561. 1291; — m esse 561.
 viror 35. 71.
 virtus 253. 558. 608. 611. 1004.
 1292. 1312.
 virus 78. 561.

vis 608. 798. 1004. 1213. 1292;
 per — m 834. 1162. 1164; vi rap-
 ptus 1014; vi adigere 608. 1014;
 — m afferre 80. 519. 607. 1014;
 — m adhibere 518. 608. 1014.
 1280. 1290. 1432; — m pati, passus,
 faciens 1213; — m inferre 1014.
 1212. 1213; — m exercere 233;
 — res recolligere 1004; — res prae-
 bere 812; — res colligere 607.
 1290. 1291; — es contendere 518.
 607; — es intendere 169. 1201.
 1207. 1290. 1291; — bus firmari
 1004. 1288; — bus omnibus agere
 1290; — bus deficere 50. 544.
 1121.
 viscus 674. 851.
 visibilis 298; — m esse 298; — m
 reddere 297.
 visio 296. 299.
 visitatio 119. 1432.
 visito 119. 297. 893.
 visio 297.
 visum 299; — inane 183; — somnii
 67.
 visus 296. 299. 300. 702. 1429.
 vita 127. 653. 655. 707. 708. 996.
 1188; — sanctorum 1201; — com-
 moda, jucunda 1082; — solitaria
 498; — ae ratio 114. 127; — ae
 rationem sequi 113; — m trans-
 igere, sustentare 126; in — m
 revocare, — ae restituere 126;
 — m concedere, — ae parcere 126;
 — m solitariam agere 497; — m
 commodam, bonam praebere
 1081.
 vitalis vis 707. 708.
 vitiligo alba 108.
 vitio 178. 801. 591. 1148.
 vitiositas 161 (?).
 vitiosus 672.
 vitis 88. 378. 834. 928; — gene-
 rosior 240; — flos 456.
 vitium 81. 330. 672; — irrogare 671;
 — i arguere 844; — o vertere 649.
 671. 672.
 vito 1145.
 vitreus 146; — m vas 146.
 vitrum 146.
 vitta 560. 847.

vitula 802. 1085. 1243.
 vitulus 802. 803. 1243.
 vituperabilis 672.
 vituperatio 125; — ni obnoxium
 esse 125.
 vituperator 1183.
 vitupero 124. 125. 671. 672. 1183;
 — nda res 672; ad — ndum con-
 citus 1183.
 viverra zibeta 778 (?).
 vivifico 128.
 vivo 5. 126. 393; — bene beateque
 1080; — commode, bene 797;
 — ere jubere 126; — ndi ratio 653.
 1373.
 virus 127; — m servare 126.
 vix 1021.
 vocabularium 386.
 vocatio 1301. 1302.
 vocator 1301.
 vociferatio 646. 818. 923. 998. 1220.
 1275.
 vociferor 361. 646. 817. 921. 923.
 998. 1186. 1220. 1274. 1275.
 voco 340. 484. 1301; — ad me 547;
 — tus 1301.
 volaticus 343.
 volatilis 343.
 volatus 343. 1002.
 volito 1256.
 volo, velle 235. 1231. 1358. 1361;
 — libenter 800; — ens 236. 1362.
 volo, are 308. 343.
 volubilis 866.
 volucer 1002.
 volumen 838. 1217. 1269.
 voluntarius 1362.
 voluntas 200. 235. 236. 579. 1243.
 1362. 1369; — est 1361.
 voluptarius 1369. 1383; — am vitam
 agere 1080.
 voluptas 117. 118. 917. 1082. 1350.
 1383; — em praebere 1242; — em
 percipere 1368; — te afficere 800;
 — te afficiens 801; — te venera frui
 167; — bus frui 1080. 1382; — bus
 deditum esse 1382; — tes afferre
 1383.
 volutatio 1157.
 voluto 838. 1157; — me 1157.
 volvo 838. 839; — ndo amovere 838.

vomer 971; lignum super quo —
 alligator 1132.
 vomica 1427.
 vomitio 459; — em movere 459.
 vomitus 459.
 vomo 459; — ere facere 459.
 vorago 62. 415. 1314.
 vorax 236. 490; — em esse 236.
 voro 417. 489. 917.
 votivus; — m donum 427; — a res 549.
 votum 194. 549. 1263; — absti-
 nentiae 749; in — is habere 194.
 voveo 548. 1263; — tus 549.
 vox 450. 451. 485. 646; — canora
 447; — ce alta 987; — m edere
 337. 646.
 vulgo, are 689.
 vulgus 122. 533; in — emanare
 337; in — afferre 945; id quod
 in ore — i est 691.
 vulneratio 1360.
 vulnerator 433.
 vulnere 431. 1360; — or ictu 277;
 — tus 431.
 vulnus 277. 431. 1262. 1360; —
 telo infictum 684; — ictu in-
 fictum 277; — transfendo in-
 fictum 318; — clavus infixus fa-
 ctum 446; — ere aeger 1262.
 vulpes 450.
 vultur 641. 790. 1208.
 vulturinus 791.
 vultus 299. 1209; — m austere con-
 trahere 474.
 —
 xenium 364.
 xenodochium 535.
 xenoparochus 528.
 —
 zea 952.
 zelo 445.
 zelotes 446. (12367).
 zelotypia 417. 445; ad — m incitare
 445.
 zelotypus 446; — m esse 417. 445.
 zelus 445; — o prosequi 417.
 zibetum 778.
 zizania 841.
 zodiacus; — i signa 211.
 zona 646. 1360.
 zythum 1283.

VOCABULAIRE DE LA LANGUE TIGRÉ.

PAR

WERNER MUNZINGER.

PRÉFACE.

C'est avec une véritable satisfaction que j'ai fait usage de l'obligeante permission de l'auteur du Lexique éthiopien, en publiant le présent recueil de mots de la langue Tigré, comme appendice à son grand ouvrage; car tout restreint que soit le mérite de ce vocabulaire, il n'en acquiert pas moins une certaine valeur philologique par son rapprochement avec l'oeuvre principale.

Le lecteur n'ignore pas que la langue Ge'ez continue à vivre en deux dialectes: le Tigrîna et le Tigré; le premier se parle dans la grande province Tigré en deça du Takkazé, en sorte qu'il domine une moitié de l'Abyssinie; l'autre longeant le nord, prédomine parmi les populations des frontières, qui ne se trouvent plus qu'à demi en relations avec les habitants du plateau dont la religion surtout les sépare. En ce qui concerne la langue amharique, je ne prétends point déterminer ici sa position relativement au Ge'ez; d'un côté elle s'est entièrement assimilé le vocabulaire éthiopien et s'en est même approprié les principales formes grammaticales au point de pouvoir être considérée comme sémitique; d'un autre côté elle s'est assimilé ces formes et ces vocables avec une indépendance telle, que l'on serait tenté d'y voir une copie immense plutôt qu'une affinité primitive. Pour en donner un exemple, il lui manque la différence, éthiopienne aussi bien que sémitique entre le „h“ aspiré et le h simple; souvent tout „h“ est totalement omis; le *ʿ*Ain (Ⲁ Ⲉ) se confond avec le Aleph (አ ለ). Puis elle a plusieurs *sons érasés*, qui manquent du moins au Ge'ez. Tout en se servant à peu près des mêmes formes, elle les remanie à sa façon: en un mot, elle a la forme et le mot sémitique sans en avoir la langue et surtout sans son esprit; car tandis que le Sémitique sépare les parties de la période et les énonce consécutivement, l'Amharique les combine et se rapproche plutôt du latin par la manière d'enclaver toute la période entre le sujet et le verbe. La place à assigner à la langue amharique me paraît donc encore incertaine, malgré son lexique.

Nous voulons donner le vocabulaire d'une de ces langues. On la désigne ordinairement par le terme Tigré, par lequel on la distingue du Tigrîna, quoiqu' abstraction faite de la finale amharique, le nom soit absolument le même. On l'appelle au Barka „Chassie“ par opposition à la langue To'bedauie. C'est par le même nom que les Arabes du Soudan la désignent (الخاصية).

Le Tigré domine à la frontière N. de l'Abyssinie, depuis la mer rouge jusqu'au Gash, surtout chez des peuples dont l'origine abyssine peut être établie historiquement, mais qui avec le temps sont devenus étrangers à leur mère défunte. Nous les énumérerons en allant de l'est à l'ouest. Le Tigré est la langue:

1. des habitants des îles de *Dahalak* dans la mer rouge; leur prononciation se rapproche un peu du Tigrîna; ils n'ont d'ailleurs aucune particularité de langage.

2. des habitants de la plaine *Samhar*, qui s'étend à partir du N. de *Zulá* entre la mer et les montagnes; les habitants des promontoires, les *Hazauer* et les *Teróá* parlent la langue *Saho*. Le Tigré est ainsi la langue exclusive du peuple de l'île *Bazé* (*Medsúá*), de la ville de *Dokono* (*Arkoko*), des établissements fixes de la terre ferme (*Mkullu*,

Zag'a, Hotumlu, 'Mbérémi, 'Ailet, Asus, Gumhod) et des Gabail (Nomades), dont les tribus 'Az shuma et Māshālit sont les plus nombreuses.

3. du peuple des *Habab* ou des trois tribus de Moflos ('Az hibbés, 'az teklés, 'az te'mariam), qui habitent, au N.-O. du Samhar, le pays entre l'Anseba et la mer. Ils prétendent une origine abyssinienne; mais ils se trouvent sous la domination du Naïb et sont musulmans. Ils sont pâtres sans demeures fixes.

4. des *Mensa* qui renferment deux tribus: s. Beit Ébrah et Beit Shakán. Ils prétendent être de la même origine que les Maréa et les Tero'a et avoir émigré de l'Arabie. Ils habitent des villages fixes, sont chrétiens de nom et tributaires de l'empereur Theodos. Ils se livrent à l'agriculture et à l'éducation du bétail.

5. du canton *Gümmegan*, en quatorze villages, dont le principal est 'Az teklesan. Il ne se distingue que par la langue du reste du Hamasen, auquel il appartient géographiquement et politiquement.

6. de la tribu *Bedjuk* ou Beit Zeré buruk. Ses habitants, étant de la même origine que les Habab, doivent être de souche abyssinienne; quant à la religion ils sont paritétiques. Ils relèvent de l'Abyssinie.

7. du peuple des *Maréa*, qui habitent vis-à-vis des Habab un plateau sur la rive gauche de l'Anseba; ils sont agriculteurs et pâtres; ils sont musulmans de fraîche date. Ils parlent le Tigré exclusivement.

8. Les *Bogos* et les *Takué* parlent leur idiome particulier, le Belén, qui a de l'affinité avec l'Agau; mais ils comprennent le Tigré, qui se naturalise toujours davantage parmi eux. Les Takué surtout ont la perspective de renoncer peu à peu à leur langue maternelle.

9. Les *Beni 'Amer* se divisent en deux grandes branches, savoir: les habitants du Barka et ceux du Sôhel. Par ce dernier nom on entend le bas pays entre l'Anseba et la mer, qui s'étend au N. des Habab jusqu'à 'Aqiq; ses habitants forment la bonne moitié de la nation Beni 'Amer dont toutes les classes parlent exclusivement le Tigré. Quant aux Beni 'Amer qui habitent le Barka, une partie seulement d'entre eux parle le Tigré, dont la domination est disputée par To'bedauie. Les tribus 'Az 'Ali Bachit et 'Az Gultáne ne parlent presque que le Tigré. Les Beni 'Amer, qui habitent le bas Barka, et qui sont ainsi plus rapprochés des Hadendoa, sont plus familiarisés avec To'bedauie. Il y a dans le Barka plusieurs grandes tribus qui ont émigré de l'Abyssinie, savoir Beit Bidel, 'Az kukui et les 'Allábja, qui parlent exclusivement Tigré.

10. Le Tigré est aussi la langue maternelle des *'Algedén*, des *Sabderat* et des *Hallenga*, bien que les derniers surtout parlent aussi couramment le To'bedauie.

11. Les Barea ont une langue à eux; mais la plupart parlent et comprennent aussi le Tigré, ainsi que les gens d'Eimasa et d'Elit, dont la langue maternelle est le Bazen.

Le Tigré occupe donc un espace assez considérable; la plupart des peuples sus-mentionnés sont musulmans et nomades; il s'ensuit que notre langue est pauvre en expressions techniques, riche en mots qui concernent l'éducation des bestiaux, et qu'en outre elle a adopté beaucoup de mots arabes. Bien qu'elle soit en usage chez des peuples de caractères assez divers, elle s'est conservée chez tous assez intacte pour que chacun d'eux comprenne facilement l'autre et qu'il puisse à peine être question de dialectes.

C'est chez les Hababs que se parle le Tigré le plus pur. Les habitants du Samhar y mêlent beaucoup d'Arabe, mais leur prononciation est très pure. C'est ainsi, qu'ils appuient le „h“ **U** dans le pronom et qu'ils prononcent p. ex. **ፆተልኩ**: qatelkahu, tandis que les autres le prononcent qatelkeju etc. — C'est dans le Barka que le Tigré possède beaucoup de racines particulières, bien qu'il ait peu emprunté au To'bedauie.

Le Tigré ne s'écrit point, à moins qu'on ne veuille considérer le Gééz comme son type écrit. Il vit dans la bouche du peuple et dans les chants, qui se récitent à l'instar des Qasida arabes, qui se riment et sont destinés à célébrer la gloire des héros.

Je vais exposer maintenant la méthode dont je me suis servi pour la traduction et pour la transcription. J'ai indiqué en regard de chaque mot éthiopien la prononciation en caractères latins, afin de rendre la comparaison possible à ceux qui ne lisent pas les caractères éthiopiens.

1. Afin de faciliter la recherche, je range les trois h **U**, **h**, **ḥ**, sous la même rubrique, parce que l'oreille européenne n'est pas habituée aux nuances délicates du langage sémitique.

Je rends **U** et **h** par h, quoque **U** se prononce avec un peu plus de douceur que **h**. L'un et l'autre se rapprochent du h mou allem., ainsi que du ه arabe. **ḥ** correspond au ح arabe.

2. Par le même motif je réunis **u** et **h** sous la même rubrique, bien que la prononciation en diffère totalement.

u s est le s doux allem. en „Esel“, franç. en „hasard“. **h** s est le س ar. et se rapproche anisi du s franç. en „sang“ et même du ss en „essai“.

h appartient à la même rubrique, parce qu'il dérive de **h** et de **u**. Quand il est **u** sifflant (jerquetçôft), il devient „sh“ et a la force du j franç. en „joli“. Quand il est **h** sifflant, il devient sh avec la force du ch français. La plupart des sifflements dérivent du reste de **u**, bien que l'alphabet n'y ait affecté aucun type particulier. Du reste presque tous les **u** peuvent se prononcer s et sh indifféremment.

3. Il en est de même pour **z** et **o**, que nous croyons rendre le plus exactement par ts et ds. En partie ils se prononcent aussi en sifflant et deviennent alors tsh et dsh. Il ne faut pas confondre ces ds et ts avec le z allemand.

4. Il en est autrement de **z**: dj, qui se rapproche le plus du g ital. en „giallo“, „già“ etc.

5. **h** l, **u** m, **z** r, **t** t, **h** n, **z** d, **g** g, **z** f, correspondent aux mêmes lettres françaises; g a toujours le son dur.

6. **n** b tient le milieu entre le b et w allemands, p. ex. **h**nb: nebāri et newāri.

7. **h** k correspond à ك arabe; **q** est le ق arabe.

8. **h** 2 est le f arabe.

9. **w** w est le w anglais.

10. **o** 2 est le ع arabe.

11. **z** j est le j allem., ج arabe.

12. **h** z est le ز arabe; c'est un intermédiaire entre d et s; il a quelque analogie avec le th anglais.

13. **m** t est un t aspiré; il ressemble à ط arabe et se rapproche de **z**.

En ce qui régarde les Voyelles, je me suis tenu à la prononciation allemande, en faisant usage du é français. Je dois avertir, que le „e“ simple se prononce toujours comme le è franç. en „mère“.

L'ordre	I.	sonne a, ä, e, ö.
„	II.	„ u.
„	III.	„ i.
„	IV.	„ ā long.
„	V.	„ é.
„	VI.	est muet ou se prononce ö, ü, ë bref.
„	VII.	sonne o.

L'ordre V. demande une observation:

Il remplace souvent la 2. et la 3. radicale **z** je; p. ex. **h**z ζ : kereje éth. devient en Tigré **h**z ζ : kerje, d'après la règle que la 2. radicale est toujours muette. Le **z** ramené à un simple „e“, **h**z ζ : devient **h**z: kere. Or pour indiquer ce **z** perdu, nous l'exprimons par le V^o ordre, cas dans lequel il se prononce comme un è ordinaire et non comme é. Nous ne devons pas oublier cette radicale perdue, parce qu'elle se reproduit dans la conjugaison. Car p. ex.

hz: kere, fait dans la 1re pers. Sing. prêt. **h**z \hbar : keréko, et non **h**ch: kerko; dans 1re p. plur. prêt. **h**z \hbar : keréna et non **h**z \hbar : kerna; tandis que **z**h \hbar : forme à la 2° pers. du sing. **z**h \hbar : qatelka etc.

Là où cela paraissait indispensable, nous avons indiqué l'accentuation par un trait vertical.

En ce qui touche la traduction, dans l'original la racine est toujours à la 3me pers. sing. du prêt. à la manière sémitique et nous la rendons par l'infinitif, qui pour nous est la plus simple. Nous indiquons le Passif par P. ou Pass., le Causatif par C. au Caus.; le Participe passé par P. P.; N. A. signifie Nom de l'action; N. I. veut dire nom de l'instrument. Par B. nous désignons un terme usité au Barka, par Ar. un mot arabe, par amh. un mot ambarique etc. Nous indiquons le redoublement d'une radicale dans la transcription.

Enfin nous devons faire observer, combien est difficile la traduction des mots sémitiques dans nos langues, qui n'ayant que fort peu de racines, doivent les remplacer par des prépositions, tandis que les langues sémitiques se sont créé une racine spéciale pour chaque action.

Quant au grand nombre d'expressions qui concernent les lois et coutumes, je renvoie à mon „*Recht der Bogos*“.

Les mots consignés ici sont usités depuis la mer jusqu'au Gash. Je les ai rassemblés durant mon séjour de dix ans. Mes rapports m'ont mis en contact intime avec toutes les tribus qui font usage du Tigré; pendant tout ce temps je m'en suis servi presque exclusivement. La langue étant vivante, on ne saurait attendre que la matière soit épuisée; mais ce que je peux garantir c'est d'avoir usé de toute l'exactitude possible dans le vocabulaire qui va suivre.

Berne, Août 1863.

Werner Munzinger.

ኃል፡ hal pl. ኃሎታት፡ halotát, *oncle maternel*; ኃልት፡ halt pl. ኃልቶታት፡ haltotát, *tante maternelle*.

ክል፡ höll, *le bambou*.

ሀለ፡ hállé, *y être, se trouver*; Parl. ኣለ፡ ále, *y avoir été*.

ክልክለት፡ hölhölet, *crinière du lion*.

ክልክል፡ hálhal, *nom d'une montagne aux Takouts*; ሞክ

ልክል፡ mohálhal, *déclivité; versant*.

(ክለለ፡ rac. inus.) N. A. ክላላ፡ helál; ሞትክላላ፡ motballál, *impuissance, affaiblissement*; ተክለለ፡ tehállele, *se fatiguer, être incapable*.

ክልመ፡ hölme, *rêver*; ተክለመ፡ teháleme, *rêver*; Caus.

ክትክለመ፡ atháleme, *faire rêver*; ክልም፡ hölm, *rêve*; ሞት

ክላም፡ mothállám, *rêverie*.

ኀልሰ፡ halše, *s'user (le fer)*; P. P. ኀሉስ፡ hulluš; Pass.

ኀለሰ፡ halšeše.

ኣለቅ፡ háleq, *maladie vénérienne*; ተኣለቅ፡ tehallege, *avoir la mal. vén.*; Caus. ኣትኣለቅ፡ athállege; P. P. ኣሉቅ፡ hulluq, *vénérien*.

ኣለቅለቅ፡ haláqlaqe, *branler (les dents)*; N. A. ኣለቅለ

ቅት፡ halaqlaqot.

ኣልቀም፡ hólqem pl. ኣላቀም፡ haláqqim, *gorge, voix*.

ኣልበ፡ halbe, *traire*; Pass. 1) ኣለበ፡ hallebe; 2) ተኣ

ለበ፡ tehállebe; Caus. ኣትኣለበ፡ athálebe, *faire traire*; ኣ

ሊብ፡ halíb, *lait, lait frais*; ኣሊባት፡ halibát, *peu de lait*;

ኣለብ፡ hóleb pl. ኣላኢብ፡ haláib, *vache à lait*; ተኃለብ፡

tehálebe, *ôter du sang, en faisant des incisions au pied*; N. A.

ኀሊብ፡ halíb.

ኣለኃ፡ héléne, id. ተኣለኃ፡ tehéllene, *penser*; ኣሊና፡ hel-

liná, *pensée, idée*.

ኣለንገይ፡ halengái, *chevelure de l'homme tressée à la manière des bédouins*.

ኃለታ፡ haletá, *marc, sédiment*.

ኣለክለክ፡ haláklake, *s'effayer*.

ኣልወሰ፡ hálweše, *blaguer*; N. A. ኣልወሰት፡ halwešót,

blague; ሞኣልወሰ፡ mohalweš, *blagueur*.

(ኀለፍ) ኀሌ፡ hále, *chanter quelq'us*; ኀለይ፡ halái, *chanson,*

poésie.

ኖለይት፡ hōleit id. = ኣመልሚል፡ brun (entre rouge et noir).

ኀለፈ፡ hálfá, *passer*; Pass. ኀለፈ፡ hallefe; Caus. 1) ኃለፈ፡

hálefe; 2) ኣትኃለፈ፡ athálefe, *faire passer*; N. A. ኀለፍ፡

halíf, *passage*.

ኣምኣም፡ hámmam, *citrouille*.

ኣሙም፡ hummum, *léopard*; Pl. ኣማሚም፡ hamámmim.

ኣምሌ፡ hamlé (*espèce de légume*).

ኣምለ፡ hamle, *devenir ou être mou, tendre*; ኣሚል፡ há-

mil, *mou, tendre*; ተኣመለ፡ tehámmele, *devenir insouciant, se*

croire sûr; ኣሙል፡ hummul, *insouciant*; N. A. ሞትኣማል፡

mothammál, *sentiment de sécurité*.

ኣመልሚል፡ hammelmíl, *brun*.

ኣመ፡ hamme, *tomber malade*; ኣሙም፡ humum, *malade*;

ኣማም፡ hómám, *maladie, mal*; ኣመመ፡ hómemme, *faire*

mal, causer de la peine.

ኀሚስ፡ hámmiš, *cing*; ኃሚስ፡ hāmiš, *le 5ème*; ኀምሳ፡

hamša, *cinquante*.

ኣምስ፡ hōmš, *parties honteuses de la femme*.

ኣመሰ፡ hammese, id. = ቀልዕ፡ griller.

ኣመሠ፡ hammese, *nager*; N. A. ኣሚሥ፡ hamis, *la na-*

tation.

ኣምረ፡ hamra, *s'amaigrir (la vache)*.

ኣማር፡ hammár, pl. ኣማሚር፡ hamámmir, *tente des bédouins*

du Barka.

ኣምረት፡ hómret, pl. ኣመር፡ hómér, *Adansonia digitata*.

ኣምረገ፡ hámmrege, *troubler (l'eau, les gens)*; Pass. ተኣ

ምረገ፡

ኣመት፡ hémet, *ኣመማት፡ hómمامat, suite*.

ኣሚት፡ hamít, *partie supérieure de la tête; sinciput*.

ኣምክ፡ hámké, *s'affaiblir, prendre peur*; Caus. ኣትኣመ

ክ፡ athámeko, *fatiguer*; ኣመክ፡ hómek, *faible, lâche*; N. A.

ኣምክት፡ hámket; ኣሚክ፡ hámik; ኣምክና፡ hámkenna, *faiblesse*.

(ኣምወ) ኣም፡ ham, pl. ኣመድ፡ hamedj, *beau-père*; ኣ

ማት፡ hamát, *belle-mère*.

ኣሚ፡ háme, *soupçonner, accuser*; Pass. ተኣሚ፡ tehamme;

P. P. ኣሙይ፡ humuj, *soupçonné; accusé*; Caus. ኣትኣሚ፡

atháme, *faire soupçonner*; ኣሚት፡ hómét, *soupçon, imputation*.

ኣመድ፡ háméd, *cencre*.

ኣምድ፡ hamda, *rosée*.

ኣምደ፡ hamde, *louer, faire des éloges*; Pass. ኣመደ፡

hamedde; Caus. ኣትኣመደ፡ atháméde, *faire louer*; ኣምደ፡

hamdés, *louange*; ኣምደ፡ ኖስ፡ hamdénos, *orgueil*.

ኣመገይ፡ hámegej, *faible, dominé, sujet*; ተኣመገ፡ teham-

mege, *devenir faible*.

ኣምጤ፡ hamté, 1) esp. d'arbre fruitier; 2) nom de son

fruit.

ሐንበርት : henbert, *nombril*.

ሐኔት : Conj. *henét, en ce qui regarde, quant à* —.

ሓነት : hannet, *concevoir, devenir enceinte* (empfangen); **ሐኖት** : henót, *embryon*.

ሓነነ : hánene, *patienter*; **ሓነን** : hānin, *patient*; **ሐኖን** : henán, *patience*.

ሐነነ : henene, *bourdonner* (l'abeille).

ሐነክ : henük, *nourriture*.

ሐንክል : honkol; Pl. **ሐኖክል** : hanákil, *petit pot*.

ሐንክሰ : hānkese, hānkеше, *boiter*; **ሐንክሽ** : hānkish, *boiteux*.

ሐንክትክት : hānkétkete, *s'effrayer*.

ሐንደካ : hāndaka, *natte* (faite du **ሀይጋ**).

ሐንደደ : hāndede, *ronfler*.

ሐንድ : handje, *branler* (le manche).

ሐንገል : hangel; Pl. **ሐኖገል** : hanággil, *cerveau*.

ሐንገሰ : hānfese, *démolir, abattre*; Pass. **ተሐንገሰ** : te-hānfese.

ሐንገፈ : hānfese, *blaguer*; **ሐንገፍ** : hunfaf, *blagueur*.

ሐከ : hako, *prép. après, derrière*.

ሐክል : haki, *manche de hache*.

ከከል : hákke, *blessé* *Ugèremènt, étrafler*; Pass. et Réf. **ከከል** : hákkeret et **ተከከል** : tehákkeret.

ሐከት : hokket, *tabatière*.

ሐክን : hokán, *petit lait*.

ሐከከ : hakeke, *frotter, gratter*; **ሐከክ** : N. A.

(**ሀከየ**) **ሀከክ** : hake, *devenir paresseux*; **ተሀከክ** : tehakke id.; N. A. **ሀከት** : hekit, *la paresse*; **ሀከይ** : hukui, *paresseux*.

(**ሐከየ**) **ሐከኑ** : hāke, *avertir*; Pass. **ተሐከኑ** : tehāke; N. A.

ሐከየት : hakiyót.

ከው : voy. **ከት** :

ሐውል : haul, hōl, *année*.

ሐዋር : hauár, *le petit* (du chameau, de l'âne).

ሐውረ : hauere, *perdre la parole* (de faiblesse).

ሐውት : hauét, *outré à eau*.

ሐውነ : hauene, *s'affaiblir, être moribond*; **ሐዋን** : hauán, *misérable, moribond*; Caus. **አትሐውነ** : athauéne, *rendre misérable*.

ሐዊአት : hauiet, Pl. **ሐአው** : hiau, *selle à charge* (du chameau).

(**ሐውክ**) **ተሐውክ** : tehaúeke, *s'effrayer*; P. P. **ሐውክ** : huúk, *effrayé*; Caus. **አትሐውክ** : athauéke.

ሐውክ : haúeze, *s'engraisser*; Caus. **አትሐውክ** : athauéze; **ሐውክ** : haúez, *gras*.

ሐኪ : baze, *vouloir, désirer, chercher*; Caus. **አትሐኪ** : athaze; **ሐዞት** : hazót, *part, portion*.

ሐካለ : hazle, *porter sur le dos* (la mère — l'enfant); **ሐዞል** : huzúl, *fardeau*.

ሐካነ : hazne, *s'attrister*; N. A. **ሕካነ** : hōzn, *tristesse*; Caus. **አትሐካነ** : athazene, *attrister*.

ካየል : hejele, *user de la force, faire violence*; **ካያል** : hajál, *fort, violent*; **ካለት** : hilet, *force*.

ካይሰ : heise, heishe, *être, devenir meilleur, s'améliorer*; **ካይሰ** : haish, *mieux, meilleur*; Caus. **አትካይሰ** : atheishe, *améliorer, rendre mieux, meilleur*.

ሐይረት : háiret, *bracelet noir* (de peau de buffle).

ሐይት : hájet, Pl. **ሐየት** : hájút, *lion*.

(**ሐየው**) **ሐየ** : heje, *s'allumer, guérir, revivre*; **ሐአይ** : hiaj, *sain, vif*.

(**ሐየፈ**) **ተሐየፈ** : tehejefe, *être manquée* (l'occasion), *être passé*.

ሃድ : had, *fièvre, inflammation*.

ሐድ : hadd, *fin, but; jusqu'à*...

ሐድሐድ : hadhade, *être* **ሐድሐድ** : hudhud, *à demi mâr, à demi sec*.

ሐድመ : hadme, 1) *s'échapper*; 2) Ar. **ሐድመ** : détruire.

ሐዳም : hedám, *nain*.

ሐዳሰ : hadás, Pl. **ሐዳይሰ** : hadás, *nouveau*; Caus. **አተሐዳሰ** : reneweler.

ሐድረ : hadre, *passer la nuit*; N. L. **መሐዳር** : mehdār, *demeure; gîte*; Caus. **አትሐድረ** : athādere; **ሐዳር** : hadār, Pl. **ሐድዳር** : hededdír, *plaine*.

ሐድረ : heddere, *rugir* (le lion, l'autruche).

ሐድት : hídét, *cadeau*.

(**ሐድየ**) **ሐዴ** : háde, *se marier, épouser*; Pass. **ተሐዴ** : teháde, *s'être marié*; Caus. **አትሐዴ** : marier *q'un*; N. A.

ሐዴይ : hádei, *mariage*.

ሐደ : hadde, *tonner*; N. A. **ሐድድ** : hudud, *tonnerre*.

ሐደ : voy. **ወሐደ** :

ሐድገ : hadge, *laisser, abandonner, divorcer*; Caus. **አትሐድገ** : athádege, *faire abandonner, f. divorcer*; Pass. **ሐድገት** : haddeget, *être divorcée* (la femme); **ሐድግ** : hudúg, *abandonné*; **ሐዲግ** : hadíg, *abandon, divorce*.

ሐዲብ : hōdjeb, Pl. **ሐዲጅብ** : hauádjib, *sourcil*.

ሐዲፈ : hadjfe *frapper* (de la main).

ሐጋ : héga, hegja, *parole, discours*; **ተሐጋ** : teháge, *parler*; Caus. **አትሐጋ** : atháge, *faire parler*.

ሐገል : hagle, *manger de q'ch., ne pas avoir*; **ሐገል** : hāgil, *celui qui n'a pas, pauvre*; Pass. **ሐገል** : haggel et **ተሐገል** : tehaggele; **ሐገሉብ** : hagaléb, *défaut, manque*.

ሐጉል : hágul, *poule de pharaon*.

ሐግመ : hagne, *saigner*; Pass. 1) **ሐግመ** : haggeme; 2) **ተሐግመ** : tehaggeme, *se saigner*; N. A. **ሐግም** : hagin; **ሐግመት** : hōgmet, *saignement, saignée*.

(**ሐገሽ**) **ተሐገሽ** : tehággеше, *s'trouver*.

(**ሐገዝ**) **ተሐገዝ** : tehaggeze, *se trouver en embarras, besoin*; N. A. **ሞሐገሽ** : mohaggáz, *embarras, perplexité*; **ሐጉዝ** : hug-guz, *embarrassé, en besoin*; Caus. **አትሐገዝ** : athaggeze, *embarrasser q'un*.

(**ሐገገ**) **ተሐገገ** : tehaggege, *être envieux*; **ሐገት** : haggét, *envie*.

(**ሐገየ**) **ሐገ** : háge, *passer le* **ሐገይ** : hāgai, *la saison sèche* (du Mars au Juin).

ሐጥረ : hatre, *montrer du courage, devenir indomptable*; **ሐጢር** : hātír, *fort, indomptable*.

ሐጥሐጥ : hathát, *petites pierres*.

ሐጻ : hótasa, *sable du torrent*.

ካጸረ : hatsre, hatshre, *devenir court, s'accourcir*; Caus. **አትካጸረ** : athátshere, *accourcir*; **ካጸር** : hatshir, *court*; N. A.

ካጸር :

ሐሰረ : hadsra, *entourer d'une haie*; Pass. **ተሐሰረ** : tehad-sere, *être muni d'un enclos*; **ሐሰር** : hadsír, *haie d'épines, clôture, enceinte*.

መ :

መሕለ፡ mähle, jurer, prêteur sermens; ምሕለት፡ möhlet, serment; Caus. አምሐለ፡ amhele, faire jurer; አተምሐለ፡ atamhele, id.

መሀለለ፡ mälele, implorer Dieu (en procession publique).

መሐስ፡ mahas, pl. መሐሳት፡ mahasat, torrent, lit d'une rivière.

መሐረ፡ mahre, avoir pitié; N. A. መሐረት፡ mahret, pitié.

ምሕር፡ möhr, fém. ምሕረት፡ möhret, pl. አምሐር፡ amhür, poulain (du cheval).

መሐረም፡ mahrem, pl. መሐርም፡ mehärüm, boudin.

መሐሩት፡ maherüt, ceinture de peau.

መሀረክ፡ märeke, faire prisonnier, donner quartier; ተማረክ፡ temareke, se rendre prisonnier.

መሐቀ፡ mahqe, jeter (la lance).

መሐክ፡ mahke, renoncer à q'ch.

መሐደ፡ mahede, aider q'un.

መሐጸ፡ mahste, battre le lait (pour en tirer le beurre); Pass. መሐጸ፡ mahstae; 2) አምሐፀት፡ amhedset, fém. être en travail d'enfant; N. A. ማሕፀ፡ mähsa.

መሐዐነ፡ mehásene et ተመሐዐነ፡ temchásene, se recommander à Dieu.

ማሌ፡ mäle (ትማልም፡), hier; ማሌ፡ ለሓ፡ mäle-léha, avant-hier.

ማለሐ፡ mälehe, devenir tendre (la viande).

መልኅ፡ malha, s'aigrir; N. መለኅ፡ meleh, aigre, levain; (comp. Ar. ملح); Caus. አምለኅ፡ amlehe, aigrir; አተምለኅ፡ atamlehe, faire faire du levain.

መልሐታ፡ malhéta, esp. d'arbre du gotta, à fruit acide; en amhar. አንኮይ፡ ankoï.

ማለለ፡ mälele, avoir du malheur; N. መላል፡ meläl, disgrâce.

መልመለ፡ melmele, s'allonger, devenir beau.

(Tⁱ) መልሰ፡ melset; Pass. መለሰ፡ mellese, être rendu; Caus. በልሰ፡ belse, rendre, répondre; N. A. መብለሰ፡ mebles, reddition, réponse; በሊሰ፡ belis id.; Caus. አብለሰ፡ ablése, faire rendre, faire répondre.

መልበት፡ melbet, pot.

መልአ፡ mel'a, remplir; Caus. አምላ፡ amlä, faire remplir; Pass. መለአ፡ mell'a, être rempli; ሙሉአ፡ mulu', plein.

መልክ፡ melke, dominer; Caus. አምለክ፡ amleke, faire dominer; Pass. መለክ፡ melleke; ምልክ፡ mölk, règne; መለከት፡ mäleket, signe; አምላክ፡ amläk, Dieu.

ማስ፡ mäš, pl. አሙስ፡ amuš, peau.

መስሐ፡ maša et ተማስሐ፡ temasehe, déjeuner; N. መሳሕ፡ mešah, le déjeuner.

መስለ፡ mašla, ressembler, paraître; አምሰለ፡ amsele, sembler à q'un, croire (q'un); አተምሰለ፡ atámsele, 1) faire paraître; 2) parler en parabole; ሚስለ፡ mišl, pl. አምላል፡ amšäl, parabole; ምስል፡ myšl, praeop. avec; መስለይ፡ mešlei, compagnon; መስሎ፡ mešlo, dot (comp. „Nesth ber Bogos").

መሺላ፡ mashéla, dourra (holcus).

መሺሊብ፡ meshalib, ornement de la maison.

መስመሰ፡ mešmeše, መሳመሰ፡ mešámese, chercher un subterfuge.

ወሽመሽ፡ meshmeshe, puer; ሚሽሚሽ፡ mishmish, puanteur.

(መሰሰ) መሰ፡ mašše, essuyer.

መሻር፡ mešhar et መሻር፡ mešar, hache.

መሽረኅ፡ mešreh, pl. መሻረኅ፡ mešhárih, la vache qui est pleine pour la première fois.

መሱን፡ ምደር፡ musun müdr, coutumes du pays.

መሥክ፡ maske, seller un cheval; N. A. መሢክ፡ masik; Caus. አምሠክ፡ amseke; አተምሠክ፡ atamseke; Pass. መሠክ፡ masseke,

መስስዕ፡ mašká, ruminer.

መስወድ፡ mešwed, pl. መስወድ፡ mešáud, outre de peau de bouc; Ar. ماء.

(መሠዩ) መሢ፡ mese, se faire soir; አምሢ፡ passer la soirée; Caus. አተምሢ፡ atamse, faire passer la soirée; ምሢ፡ mäsé, pl. አምሡይ፡ soir.

መሻገ፡ meshge, se dégoûter de —.

መርሐ፡ marha, guider; Pass. መረሐ፡ marrehe; Caus. አምረሐ፡ amrehe; መርሐይ፡ märléi, guide, conducteur; መርሐት፡ märlit, conduite.

መርመረ፡ mermere, 1) dénigrer; 2) avoir le lait tari (la vache sans être pleine); መርመር፡ mermer, pl. መረመር፡ merremmer, la vache sans lait.

መረ፡ marro, être, devenir amer; Caus. አምረረ፡ amrere, rendre amer; አትማረረ፡ atmäreere, aigrir q'un; መሪር፡ marir, amer; መረት፡ marret, 1) amertume; 2) infusion du fruit de Gersa, qui sert à conserver le beurre.

መርባት፡ merbat, vengeance; መርባት፡ አፍገረ፡ merbat afgere, venger.

መሬት፡ marét, terrain.

መራት፡ marät, étang.

መራነት፡ meränet, 1) bonté du coeur; 2) la bile.

መርክ፡ marke, pouvoir.

መርከብ፡ merkeb, pl. መራከብ፡ meräkib, épaupe.

መርወት፡ merwet, pl. መሪወት፡ meräut, bague.

(መረዐ) መርገት፡ merät, épousee; መርዐዊ፡ meräui, nouveau marié.

ማረደ፡ märede, partir pendant la nuit.

መረግ፡ mareg, argile; ማረገ፡ märege, enduire d'argile.

መርፌ፡ merfé, aiguille.

ሞቅሔ፡ moqhe, chaîne, menotte.

መቅመቀ፡ maqnaqe, se heurter (contre une pierre).

ሞቅረብ፡ möqreb, pl. መቃሪብ፡ maqárib, 1) vache pleine; 2) fer à la hampe de la lance.

መቀ፡ maqqe, se fondre; Caus. አምቀቀ፡ amqqe, fondre; አትማቀቀ፡ atmaqeqe, faire fondre; ሙቁቅ፡ muquq, fondu.

ማቅዐ፡ mäq'a, s'allonger en bâillant.

መቀጠን፡ mäqten, pl. መቃጠን፡ maqáten, quartier du dos (de la vache).

ሞበል፡ mobel, fém. ሞበለት፡ mobelet, veuf, veuve.

መተኅ፡ matih, lait frais.

መተሌ፡ metelé, chameau à l'oreille coupée.

ምትር፡ mitr, ironie; ሙተረ፡ metere, parler ironiquement, d'une manière ambiguë.

ሚን፡ minn, de, ex.

ማንቃ፡ manqa, cuillère de bois.

ሞንባ፡ monb'a, pl. ሞንቢት፡ monabit, maître, seigneur.

(መንተወ) አመንተት፡ aménctet, fém. accoucher de jumeaux;

መንተይ፡ mental, pl. መነቲ፡፡ menatit, jumeau; አም፡ መነ ቲት፡ umm menatit, mère de jumcaux.

መንተሌ፡ mentellé, lièvre.

(መነ፡)ወነ፡ wonne, avoir une aversion, se dégoûter de —; Pass. ወነን፡ wonnene, être tenu en aversion; N. A. ወኒን፡ wonin et ወነኒ-ገ፡ wonnenéb, antipathie, dégoût.

መነ፡ mennene, exister depuis longtemps; መነን፡ munun, aborigène.

መንከሰ፡ menkese, devenir pauvre; Part. መንከሰ፡ mun-kus, pauvre.

(መነየ፡)መኔ፡ créer, inventer; Pass. መኔ፡ menne; N. ማነት፡ minet création; ተመኔ፡ temene, désirer, souhaiter; N. ተመኔት፡ temenét, souhait.

መንዲል፡ mouchoir.

መንደልይ፡ mendelei, garçon qui a atteint la virilité.

መንጋት፡ mengät, pl. መናጊት፡ menägit, porte d'une haie; (comp. aeth. መንገድ፡).

ሞአት፡ m'öt, cent.

ሞክላት፡ moklat (Ar. مَكْلَات), morceau.

ሞክሽ፡ mökesh, bâton à remuer la polenta.

መክረ፡ mäkre, conseiller; ማክረ፡ mäkere, id.; Pass. መክረ፡ mäkere, se consiller, recevoir conseil; አምክረ፡ amkere, conseiller q'ch.; ተማክረ፡ temäkere, se consulter avec un autre; መክር፡ mukr, conseil.

መክሩሕ፡ makruh, pl. መክሪሕ፡ makarih (مَكْرُوح), maudit, méchant; መክረሒና፡ makrinna, méchanceté.

መክተፍ፡ maktaf, pl. መክተፍ፡ épauale.

መክነት፡ maknet, fém. devenir stérile (la femme, la vache);

መክን፡ makän, pl. መክናት፡ makanät, stérile; N. ምክን፡ mykn, stérilité.

ሞራ፡ möra, pl. ሞዎሪ፡ muorri, bâton de berger.

(መዋት)ሞተ፡ mote, mourir; N. ሙት፡ mut, la mort.

ሞረ፡ möar, miel.

መዕወነ፡ mäuene, nourrir; ሞዕነት፡ mönet, nourriture, provision.

መዕዜ፡ mäzé, eau miellée.

ሞይ፡ mai, eau; ማይ፡ ää, mai tsade, eau de pluie (eau blanche).

ሚሥ፡ més, hydromel.

ማይ፡ mäde, viande rôtie sur les pierres ardentes.

መደሐን፡ mädheni (corr. de معدن, معدن ar.), maison en bois, carrière.

መድዎደ፡ medmede, s'allumer (le feu).

ምድር፡ mudr, pl. አምዳር፡ amdär, terre, terrain.

መድረስ፡ medres, parc des brebis, enclos dans lequel les chèvres passent la nuit.

ምደት፡ möddet, meute supérieure petite.

ማደፍ፡ madef, bouc entier.

ሙዱን፡ mudjuh, blanchâtre.

መደመደ፡ medjmedje, rincer.

ማደረ፡ madjre, mâcher.

ሞግለ፡ mogle, supprimer; N. ሞግል፡ matiere; Caus. አምገለ፡ faire supprimer, faire sortir la m.

ሞገብ፡ mogeb, milieu, s. et prép.; ሞገባይ፡ mogbei, celui qui se trouve au milieu; Caus. አምገብ፡ amgebe, mettre au milieu; ሞጋብ፡ mogab, pl. ሞገባት፡ mogabät, cuisse.

ማግተት፡ mogtet, épine dorsale.

ሞግተ፡ mogte, pl. ሞገተ፡ mögeti, troupeau de vaches, chèvres.

ሞግጠ፡ mögte, bûcher.

መግን፡ mögen, pour, à cause de, à la place de —.

መጠን፡ möten, pl. መአጠን፡ maaten, abreuvoir des vaches.

ማጽሐ፡ mats'ha, devenir amer.

መጽአ፡ matsa, venir; አምጸ፡ amtsä, apporter; Caus. አተምጸ፡ atämtsä, faire porter.

መፀ፡ madsdse, faire du mal aigrir; አምፀ፡ amdsedse, causer de la peine; መግዕ፡ madsids, aigre.

መፈሩድ፡ mafrud, chevreau.

ሰ፡ ሠ፡ ሸ፡

ሺን፡ shih, mille.

ሰሕለ፡ shähe, aiguiser; ሱሐል፡ shuhul, aiguisé; Pass. ሰሕለ፡ shähele; ተሰሕለ፡ tešähle; N. A. ሰሒል፡ shähil; Caus. አሰሕለ፡ äshäla; N. I. መሰሕል፡ mäshäl, pierre à aiguiser.

ሰሕረ፡ shähe et ሸሕረ፡ shähre, ensorceler; Pass. ሸሐረ፡ shähbere; N. A. ሸሕር፡ shöhr, magie; ሸሐርተይ፡ shähertei, sorcier.

ሠሕረ፡ sähe, passer doucement la main, caresser (streifen); Caus. አሥሐረ፡ ashare; N. A. ሠሐር፡ sähir.

ሠሐቀ፡ saheq, rire; N. A. ሥሕቅ፡ seheq; Caus. አሥሐቀ፡ ashaqe, faire rire.

ሰሕበ፡ shäbe, trainer; Pass. ሰሕበ፡ shähebe; Caus. አሰሕበ፡ ashebe, faire trainer; N. A. ሰሒብ፡ shähil.

ሰሐተ፡ shäte, se tromper, errer; አሰሐተ፡ äshäte, égarer; N. A. ሰሒት፡ shähit, égarement.

ሰንን፡ shäne, s'échauffer; አሰንን፡ äshäne, se mettre dans le bain de fumée (ተነት).

ሠሔ፡ sähe, አሥሔ፡ äshe, bâiller; N. A. ሠሐይ፡ bäillement.

ሞሐደ፡ määhede (مُحَادَة Ar.), témoigner.

ሸሐገ፡ shähege = ከሰተረ፡ ነግፈ፡ essuyer.

ሸልሐ፡ shälhe, s'amaigrir; ሸለሐ፡ shüleh, maigre; Caus. አሸለሐ፡ äshlehe, amaigrir.

ሰለለ፡ šellele, aller en zigzag; ሰለል፡ šilel, sentier qui va en zigzag.

ሰለመ፡ šelme, se sauver (سلم); ሰለም፡ šelam; salut; ሱለም፡ šullum, sain et sauf; ተሰለመ፡ tešäleme, se sauver (récipr.); አሰለመ፡ äšleme, se faire muslim; ኢስለመይ፡ islämei, le muslim.

(ሠለሠ)ሠለሥት፡ selést, trois; ሣለሥ፡ sälis, le 3ème; ሠለሣ፡ selasä, trente.

ሸልሸለት፡ shéshellet, crinière du lion.

ሰለበ፡ šelbe, désarmer (l'ennemi), s'emparer de ses armes; Pass. ሰለበ፡ šellebe, perdre les armes; N. A. ሰለብ፡ šeläb, les armes conquises; P. P. ሰላብ፡ šallab.

ሸሎብት፡ shelöbet, la lisière de la natte.

ሸልተተ፡ shéltete, déchirer, mettre en lambeaux; ሺልተት፡ shiltät, chiffon.

ሸለከ፡ shelke, tresser les cheveux; Pass. ሸለከ፡ shelleke, être tressés (les cheveux), avoir les cheveux tressés; N. A. ሸለክ፡ shülk; Caus. አሸለከ፡ äshleke; ሸለክት፡ sheliket, tresse.

ሣልካ፡ silka, la bière.

ሰለዐ፡ sel'a, perdre les dents; ሱለዕ፡ édenté.

ሸንቀ : shånqe, *étrangler*; Pass. **ሸንቀ** : shånneqe; N. A. **ሸንቅ** : shüneq, *étranglement*; Caus. **አሸንቀ** : ashneqe, *faire étrangler*.

ሸንቢል : (سنبيل) şenbil, *sac natté de djerid* (دجريد).

ሱንቡ : şunbu, *poumon*.

ሰነ : sené (سنه), *le scina mekki*, plante médicinale.

ሸነተ : shennete, *servir le cordon d'une bourse*; **ሞሸነት** : moshnet, *cordon de la bourse*.

ሸነነ : shennene et **ሸነን፡በሐለ** : shennen béhle, *être maussade, taciturne*.

ሸነሐ : shånkele, *aller à la recherche du miel*; **ሞሸነሐ** : moshånkeléi, *chercheur de miel*.

ሸነካት : shånket, *côté, partie, à côté de*.

(ሠነዮ) **ሠኔ** : sene, *devenir bon, agir bien, s'améliorer*; **አሥኔ** : esne, *améliorer, faire du bien*; **ሠኔ** : senni, *bon, bien*;

N. A. **ሠኔን** : sinn; **ሠኔት** : bonté, *bienfait*; **መሥነይ** : mesnei, pl. **መሠነት** : mesanit, *ami, bienfaiteur*.

ሸንደቤ : shéndebe, *écourcher q'un*.

ሸንገል : shen'gele, *atteindre l'âge viril*; **ሸንጉል** : shin'gul, *viril*; **ሸንጋለት** : shin'gälet, *la virilité*.

ሸንገላ : shen'geba, *gauche*; **ሸንገቦይ** : shen'gebei, *gaucher*.

ሸንገነ : shengege id. = **ሸንደቤ** : écourcher.

ሰአ : s'ä, *s'attendre à q'ch.*; **ሰኦ** : séko, *je m'attendais*; **ሰዮብ** : sejöb, *attente, espérance*.

ሰአለ : sä'le, *demandar, questionner*; **አሰለ** : asale, *avertir*; **ሰሳት** : şelät, *nouvelle*.

ሻም : şäm, *amour, affection*.

ሳነ : sane, *se fatiguer, ne pas avoir, manquer de q'ch.*; **አሳነ** : aşâne, *fatiguer*.

ሺካ : shéka, *plaine*.

ሸክም : shök'm, pl. **ሸክኪም** : shekekkin, *menton*.

ሹክር : shukr, *sucré*.

ሹክረ : shukeri, *esp. d'épice aromatique*.

ሸክረ : shekre, *s'enivrer*; Caus. **አሸክረ** : ashkere.

ሰክበ : şekbe, *se coucher*; N. A. **ሰክብ** : şekäb; Caus. **አሰክበ** : askebe, *faire coucher*.

ሸክተ : shekte, *être absent* (verföllen sein); **ሹኩት** : shukut, *verföllen*.

ሸክና : shekenä, *cheville*.

ሹክን : shuken, pl. **ሹክኪን** : shekkin, *gazelle*.

ሸክኒ : shekin, pl. **ሸክኪን** : shekkakin (سكين) *couteau*.

ሸክናብ : shekenäb, *calebasse*.

ሸክክ : shekik, *file, stérie* (des tentes) B.

(ሰክዮ) **ሰክ** : şeke, *s'enfuir*; Caus. **አሰክ** : aske, *mettre en fuite*; N. **ሰክይ** : sekéi, *fuite*.

(ሸክዮ) **ሸክኔ** : sheke, *se plaindre, accuser*.

ሸክፈ : shekfe, *sautiller*.

ሠወሐ : sauehe, *avoir envie* (de q' nourriture).

ሦረ : sore, *être châtré*; **ሠወረ** : saure, *châtrer*.

ሸወተ : shauea, *faire le fruit* (le dourra); **ሸዊት** : shanit, *fruit vert* (du dourra).

ሸወበ : shauebe, *embellir*; N. **ሹኡብ** : shuub, *beau*; **ሸበት** : shöbet, *fém. belle*.

ሹኩት : shüket, **ሹክ** : shuk, *épine, désagrément*, pl. **አሽዋክ** : ashwák.

ሰሐለ : sä'le, *tousser*; **ሰሐለት** : sö'let, *la touz*.

ሰሐመ : sä'me, *baïser*; N. **ሰሐመት** : sö'met, *le baïser*.

ሰሐረ : sä're, *destituer*; Pass. **ሰሐረ** : sä'are, *perdre l'emploi*.

ሥሐር : sä'r, *herbe*.

ሸሊር : sha'ir, *orge*.

(ሰዐዮ) **ሰዓ** : şü (سعى), *courir*; **ሰኔክ** : séko, *je courrais*;

ሰሊ : sä'i, *course*.

ሸዐዮ : sha'je, *couvrir* (la bête).

ሠዬ : sejë, *gencive*.

ሹም : shum, *chef* (de village, de province); **ሸዮመ** : shejeme, *être élu shum*; **ሺመት** : shimet, *emploi*.

ሺብ : shébe, *grisonner, blanchir*; **ሺብ** : gris *des cheveux*.

ሺነ : shéne, *pisser*; **ሺን** : urine.

ሠዩክ : sejeke, *creuser dans le sable pour y trouver de l'eau*; **ሠዩክ** : sejik, *eau trouvée dans le sable*.

ሰዩፍ : seif, pl. **አሻፍ** : et **አሸዩፍ** : asháf, ashiaf, *épée droite*. **ሳዩስ** : şädiş, *sixième*; **ሲስ** : şis, *six*; **ሲሳ** : şisä, 60.

ሸዩቅ : shidq; **ሚሸዩቅ** : mischdäq, *coin de la bouche*.

ሰዩ : sedé, *aider, soutenir q'un*; **ሰዩ** : sedde, *être aidé*; N. A. **ሰዩዶት** : sedet, *secours*.

(ሰዩዶ) **ሰዩ** : sedde, *gêner, mettre en embarras, presser*; Pass. **ሰዩዶ** : şeddede; **ተሰዩዶ** : teşeddede; P. P. **ሱዩዶ** : sudúd, *embarrassé*; N. A. **ሰዩት** : şiddet, *embarras, désagrément*.

ሠጋ : séga, *chair, viande*.

ሹግል : shugl, *ruse*; **ሸጋል** : shaggal, *rusé*.

ሰግመ : şägeme, *retourner de la mer à la montagne* (contr. à ሰገከ); N. A. **ሰግም** : sügm.

ሸጋሸት : shogášhet, *maison de bois* en us. chez les Bogos, en forme de chaudière renversée.

ሚጉርት : sigurt, *oignon*.

ሸግረይ : shagréi, *brave, courageux*.

ሰጊት : şagit et **ሸጊት** : shagit, *filét*, dans lequel on emballe des effets.

ሰግነ : şegne, *garder, mettre sous clef*.

ሠገነ : segen, pl. **አሰገን** : aşgün, *autruche*.

ሰጋዶ : şegad, pl. **አሰጋዶት** : aşigdet, *cou*.

ሰግዶ : segde, *prier Dieu à la manière des musulmans*.

ሰግረ : şe're, *cacher, céler*; Caus. **አሰግረ** : aştere, *faire céler*; Pass. **ሰግረ** : şettere; **ሚሰግረ** : miştir, *secret, mystère*.

ሸጠጠ : she'tete, *prodiguer*; **ሻጠጠ** : shat'tete, id.

ሰፈ : säffi, *cabaret natté de djerid*.

(ሰፈለ) **አሰፈለ** : aşfele, *mettre le dourra sur la meule*; **ሰፋል** : şefäl, *saffi, pour recevoir la farine, qui tombe de la meule*.

ሰፍለለ : şafalele, *désirer, languir*; N. **ሰፋለለ** : şafeläl, *désir* (ጭንቀት).

ሰፍራ : şafre, *avoir faim*; N. **ሰፍራ** : şafrä, *la faim*; **ሱፍሩይ** : şuffri, *qui a faim*.

ሳፈረ : şäfero, 1) *mesurer* (du blé etc.); 2) *camper*; **ሰፈር** : şäfer, *campement*.

ሺፈር : shüffer, *fumier, champ engraisé*; pl. **አሽፋር** : ashfar.

ሸፈት : shaffet, *habit grossier de laine*.

ሸፍተ : shafte, *coudre*; Pass. **ሸፈተ** : shaftete.

ሻፍን : şä'fe, *se hâter*; Caus. **አሸፈን** : ashfege, *hâter q'un*;

ሻፍንት : sheffäget, *hâte*.

ሻፈፈ : şä'efe, *combattre*; **ተሻፈፈ** : teşä'efe, *se battre* (récipr.); N. A. **ሸፍ** : shaft, *combat, bataille*.

ረ :

ረጎሙ : rahme (ረ-), avoir pitié; **ሩኅም** : ruhum, *miséricordieux*.
ረንረኅ : rahrahe = መክረ : conseiller.
ረሕቀ : rahqe, s'éloigner, être loin; Caus. **አርሐቀ** : arheqe, éloigner; **አትራሐቀ** : aträheqe, éloigner; **ሩሐቅ** : ruhuq, loin.
ረሕበ : rahbe, s'élargir; Caus. **አርሐበ** : ärhebe, élargir; **አተርሐበ** : atarhebe id.; **ረሐብ** : rehīb, large.
ረሐት : rehät, la paume de la main.
ረሐአ : reh'e, s'élargir, être spacieux, libre (la place); Caus. **አርሐአ** : erhe, faire place; **ሩሐይ** : ruhui, ouverte (la place); **ረሐአት** : rehiet, étang.
ረኅዐ : rahdse, suc de peur.
ረምመ : ramme, être taciturne; **ሩመም** : rumum, taciturne.
ረምቤ : rämbé, cendre.
ረምክ : ramke, demander q'ch; N. A. **ረሚክ** : ramik.
ረሚ : rame, voyager dans la nuit.
ረምደ : ramde, avoir les yeux enflammés; **ረመድ** : ramed, ophthalmic.
ራምዲት : ramdét, esp. d'herbe.
ረመድ : ramedj, cendre brûlante, sable brûlant.
ሪሽ : rish, plumes d'autruche.
ረስሐ : rašha, devenir sale; Caus. **አርስሐ** : arshehe, **አተርስሐ** : ataršhehe, salir; N. **ረስሐት** : rašhet, saleté.
ረስረሐ : rašraše, se hâter dans une affaire.
ረሰ : rašše, piquer, être voluptueux; **መርሰሰ** : meršes, volupté; **ሩሰሰ** : rušus, voluptueux.
ረሰክ : rašne, s'échauffer.
ሪስክ : rišk, avant-bras.
ረስዐ : reš'a et **ተረስዐ** : tereš'a, oublier; Caus. **አትረስዐ** : atraš'a, faire oublier.
ረሴ : raše, bien-faire, embellir.
ረሸደ : reshede, **ተረሸደ** : terëshede, s'engraisser, avoir bonne mine; Caus. **አትረሸደ** :
ራቂ : räqi, riche.
ራቅበ : raqbe, désirer, aimer passionnément (une femme); N. **ራቅበት** : raqbet, désir, envie.
ሮቆት : roqót, écume du lait.
ረቀ : raqqe, être mince, subtil, avoir peur; **ርቅ** : rüqq, subtilité; **ረቂቅ** : reqiq, mince, craintif; Caus. **አርቂቅ** : arqeqe, rendre mince, faire peur.
ረበ : rebbi, Dieu.
ረበሐ : rabba, profiter, se rassasier.
ረበረበ : rabrabe, 1) dilapider (la fortune), 2) secourir.
ረበበ : rebbebe, enfumer.
(ረበዐ) **አርበዐ** : arbä, quatre; **ራበዐ** : rabi, le 4me; **አርበዓ** : arbä, 40; **ረበዓ** : rebä, adulte (le veau).
ረትመ : ratme, tomber malade; **ሩትም** : rutum, malade.
ረትበ : ratbe, arranger, ordonner; P. P. **ሩትብ** : rutub, arrangé.
ረትዐ : ref'a, être à son aise, obtenir justice; Caus. **አርተዐ** : erf'a, rendre justice; N. A. **መርተዐ** : mertä.
ረሕ : räš, tête; pl. **አርስት** : arüst.
(ረአዩ) **ረኤ** : rä, voir; **ራኤ** : réko, j'ai vu; **አራ** : faire voir.
ረክረክ : rekreke, prédisposer un juge.
ረክበ : rekbe, trouver, atteindre; Pass. **ረክበ** : rekkebe; **ተረ**

ከበ : terekkebe; Caus. **አርከበ** : arkebe, faire trouver; **ተረ-ከበ** : teräkebe, se trouver, réciproq.; **አትረ-ከበ** : aträkebe, faire qu'on se trouve, réciproq.; N. A. **መርከብ** : merkäb, richesse; **ራኪብ** : räkiḅ, riche; **ረከብ** : rekäḅ, étrier.
ሮረ : rora, montagne, plateau; pl. **ሩውራ** : ruörri.
(ረወዐ) **ረወዐ** : raüe, inviter mulierem.
(ረወዩ) **ረዌ** : raue, se rassasier (de boire).
(ረዌዳ) : **ሮዳ** : rotse, marcher (île de Dahalac).
ሪዕሪዕ : rä'ä, trembler de peur.
(ረዐዩ) **ሪዕኡ** : rä, paître les troupeaux.
(ሪዕደ) **አርዐደ** : aräde, s'inquiéter.
(ረከመ) **ተረከመ** : terezeme, devenir lourd.
ሪካቅ : rizq, gain, fortune; **ተረከቅ** : terezzeqe, profiter, faire fortune.
(ረገመ) **ሬመ** : réme, devenir long, s'allonger; Caus. **አሬመ** : aréme, allonger; **ሪም** : rim, longueur; **ረዩም** : rejim, long.
ረደኡ : red'a, aller au secours; N. A. **ረዲት** : redit, secours.
ረድቀ : redjqe, pétrir (Incten).
ረግኅ : reghe, se remplir.
ረግመ : rögme, maudire; Pass. **ረገመ** : reggeme; Caus. **አርገመ** : argeme; **አትረ-ገመ** : aträgeme; **ሩትም** : rugum, maudit; N. **መርገም** : mergem, malédiction.
ርግብ : rögb, pigeon.
ረግዐ : räg'a, se cailler (le lait); **ሩትዕ** : rugü, du lait caillé.
ረገዝ : regze, blesser; **ሩትዝ** : ruguz, blessé; Pass. **ረዝ** : reggeze; **ተረዝ** : tereggeze; N. A. **ረጊዝ** : reggiz; Caus. **አትረ-ገዝ** : aträgeze, faire blesser; **መርጋዝ** : mergäz, blessure; **ረጋዝ** : regäz, sacrifice (de vaches sur la tombe).
ረገጸ : regtse, fouler, mettre les pieds sur —; **ረገጸ** : reggetse.
ረጸመ : retsme, accumuler.
ተራፍረፈ : teräfräfe, avoir un accès de fièvre.
ረፈቅ : refeq, impôt, douane (de grains).
ረፍቀ : refqe, **ራፈቀ** : rafeqe, s'associer à q'un; **ረፈቅ** : refiq, associé; **መርፈቅ** : merfeq, compagnie; **ተራፈቅ** : s'associer (ré-ciproq.).
ረፍዐ : ref'a, porter, enlever; **ረፍዓት** : refät, cadeau; **ረፈዐ** : ref'a, être porté; Caus. **አርፈዐ** : arfä, charger q'un.
ረፈፈ : refefo, défaire de faire.

ቀ :

ቀሕለት : qehlet (كحل), antimoine, esp. de collyre; **ቀሐለ** : qehhele, se mettre du qehlet aux yeux.
ቀኅበት : qahbet, fém. se prostituer; Caus. **አቅኅበ** : aqhabe, débaucher.
ቃል : qäl, édit du roi.
ቃሊ : qäli, noble (de caractère).
ቀልለ : qalle, devenir léger; **ቀሊሊ** : qalil, fém. **ቀላላ** : qallal, léger; Caus. **አቅለለ** : aqlele, rendre léger; N. A. **ቅል** : qöll, légèreté (mor. et phys.).
ቃለም : qälem, couleur; **ቁለም** : qullum, colorié.
ቁልቁለ : qulqullu, noyau du fruit du nebek (rhamnus nebek).
ቀላቁል : qaläqäl, plaines, pays bas.
ቆላንቆል : qoläqwal, euphorbia kulkual.
ቀለበ : qellebe, avoir l'intention; **ቁለብ** : qelb, volonté, désir.
ቀልኡ : qal'a, frirer, griller; **ቆሎ** : qolo, grillade.

ቀልዓት፡ qalāt, *cherté, disette* (Ar. **أخ**).⁵
ቀጫስ፡ qamis, *chemise* (مِجْمَاس).
ቀስ፡ qāss, *entrailles*.
ቀስለ፡ qosle, *suppurer* (la plaie).
ቀሸ፡ qashshe, *repousser de la main*.
ቀሸበ፡ qoshebe, *circoncire*; Pass. **ቀሸበ፡** qoshebe; N. A. **ቆሸበ፡** qoshib, *circoncision*; **ቀሸብ፡** qushub, *circoncis*.
ቃሲ፡ qāse, *être distrait*; **ቃሲ፡** qasi, *distrait*.
ቀስፈ፡ qasfe, *flageller*.
ቀር፡ qor, *orifice d'un pot*.
(ቀርን፡) ቀር፡ qerr, *corne*, pl. **አቅሩን፡** aqrūn; **ቀር፡ ጸብጠ፡** attraper par la corne, attraper le corps du délit.
ቅሩሕ፡ quruh, *vache à pied et front blancs*.
ቀርሰሰ፡ qarጼse, = **ሐምረ፡** maigrir n.
ቀር፡ qarre, *sentir froid*; **ቀር፡** q'rr, *le froid*.
ቅረት፡ qarret = **ጎጽፈት፡** avoir tari son lait (la vache).
ቆራረት፡ qorāret, *bouteille*.
ቅራር፡ qerār, *précipice*.
ቀርቀዕ፡ qarqā', *se rider* (la peau); **ቀርቀዕ፡** qurqu', *ridé*.
ቀርብ፡ qerbe, *s'approcher*; **ቁሩብ፡** qurub, *proche*; Caus. **አቅረበ፡** aqrebe, *approcher*; **አታቅረበ፡** atāqrebe id.; **ተቃረበ፡** s'approcher réciproq.; N. **ቀርቤ፡** qerbé, *proximité*.
ቀርበት፡ qarbet, pl. **ቀራብ፡** qerab, *la peau*, n. gén.
ቅርት፡ qōrt, *préférence*; **አቅረተ፡** aqrete, *donner des prérogatives*.
ቀርአ፡ (قَرَأَ) qer'a, *lire*; **ቆራን፡** qoran, *lecture*.
ቀርዕ፡ qerā, *déconcerter, mettre en embarras q'un*; **አታቅረዕ፡** atāqreā, *reprenāre, rattraper*.
ቅርድ፡ qōrd (قَرْد); pl. **አቅሩድ፡** aqrūd, *racine, famille*.
ቃቃት፡ qāqāt, *éclair*.
ቀብሐ፡ qabba, *écumer* (le lait); **ቁቡሕ፡** qubuh, *écumeux*.
(ቀበለ፡) **አቅበለ፡** aqbele, *retourner*; **ተቃበለ፡** teqābele, *aller recevoir*; **አታቅበለ፡** atāqbele et **አታቅቅበለ፡** astaqbele, *regarder, avoir égard à —*.
ቀብረ፡ qabre, *enterrer*; Pass. **ቀብረ፡** qabbere, **ተቀብረ፡** teqabbere; Caus. **አቅብረ፡** aqbere, *faire e.*; **ቀብር፡** qabr, pl. **አቅብር፡** aqbre, *tombeau*; **መቅብር፡** maqbre, pl. **መቃብር፡** meqābir, *tombeau*.
ቀብቀብ፡ qabqabe, *claquer* (les dents).
(ቀበበ፡) **ቀብ፡** qabbe, *mépriser, dédaigner*; Pass. **ቀበበ፡** qabbebe; N. **ቅቦ፡** qōbbo, *dédain*.
ቃበበ፡ qābebe, *rouler, former en pelotte*; **ቁቡብ፡** qubub, *globuleux, balle*.
ቀባን፡ qābbene, *être de mauvaise humeur*; **ቁቡን፡** qubbun, *de mauvaise humeur*.
ቀቦዕ፡ qaba', *maladie*.
ቀብጀ፡ qabdjā, *se dégoûter de q'ch*.
ቁተ፡ quttu, *espèce de petite sauterelle*.
ቀትለ፡ qatla, *tuer*; N. A. **ቁታል፡** qitāl, **ቀቲል፡** qatil, *meurtre*; Caus. **አቅተለ፡** aqtele; **አተቅተለ፡** ataqtela, *faire tuer*; **ቀትለይ፡** qatlei, *assassin*.
ቀንዖ፡ qen'a, *envier, être jaloux*; Caus. **አቅንዖ፡** aqna, *rendre jaloux*; N. **ቀንዖት፡** qenni't, *jalousie*.
ቆነፈ፡ qonefe, *s'indigner, se fâcher*.
ቀዕወ፡ qā'uwe, *ignorer*; N. **ቀዕዌት፡** qāuwét, *ignorance*.
ቀይጥ፡ qaihe, *devenir rouge*; **ቃይጥ፡** qāih, *rouge*; N. **ቅጥ፡** qōhh, *rougeur*.

ቀየሰ፡ qeiese, *mesurer, évaluer*.
ቀይመ፡ qaieme, *arriver le* **ቃይም፡** qāim, *automne* (d'Oct. — Février); **አቀየመ፡** aqejeme, *passer le qāim*.
ቀይዩ፡ qaije, *vomir*; **ቃይ፡** qāi, *vomissement*.
ቀድጥ፡ qadhā, *puiser* (l'eau); Pass. **ቀድጥ፡** qaddehe; Caus. **አቅድጥ፡** aqdehe; N. I. **ቀድጥ፡** qadeh, *seau à puiser, en bois*.
ቀድመ፡ qedme, *avancer*; **ቅድም፡** qedem, *prép. avant, devant*; Caus. **አቅድመ፡** aqdeme, *faire avancer*.
ቀድሰ፡ qadse, *devenir saint*; **ቁድሰ፡** quddus, *saint*.
ቀድረት፡ fém. qadret, *abonder en lait — la vache*; **ቀድረት፡** q'dret, *vache qui abonde en lait*.
(ቀደዩ፡) **ቀደ፡** qade, *plumer, nettoyer*; **ቁዱይ፡** qudui, *propre*.
ቀደ፡ qadde, *être odorant*, **ቀዲድ፡** qedid, *parfum*.
ቁጥራን፡ qutṛān, *poix*.
ቀጺ፡ qātsai, *fruit de tamarin*; **ቀጺት፡** qātsētēt, *arbre tamarin*.
ቀጽመ፡ qatsme, *rompre* (du pain).
ቀጽብ፡ qatsbe, *s'irriter, se courroucer*; **ቀጸብ፡** qatseb, *colère, courroux*; **ቁጸብ፡** qatsub, *colérique, irrité*.
ቁፈት፡ quffēt, *sac natté*.

በ፡

ባሕል፡ bāhl, *fête*.
በሕል፡ béhèle, *béle*; *dire*; **ተባሕለ፡** tebahle, *se dire, réciproq.*; N. A. **በሕል፡** behil, *le dire*; **መብሕል፡** mebhel, *expression*.
ባሕር፡ bāhr, pl. **አባሕር፡** abhūr, *mer, rivière*.
በጎበጎ፡ baḡbahe, *pourrir* (le bois dans l'eau).
በሕተ፡ bahte, *s'isoler, rester seul*; **አብሐተ፡** abhete, *séparer q'un, isoler, prendre tout pour soi-même*; N. **ባሕተ፡** behētō, *isolement*.
በሐን፡ behin, *jadis, anciennement*.
በልጎ፡ balḡa, *être aigu*; Caus. **አብለጎ፡** ableḡe, *rendre pointu*; **ቡለጎ፡** buluḡ pointu.
በለጎ፡ balāḡ, *esp. de lance courte, javclot*.
በልሐ፡ belhe, *séparer*; N. A. **ግበልሐት፡** mobelhet.
ባልሐት፡ ballūt, *beaucoup, en abondance, excessivement grand ou gros*.
በለ፡ bellele, *perdre la couleur* (l'habit).
በልሰ፡ voy. መልሰ፡
በልቀ፡ belqe, *user, polir* (la meule); Pass. **በለቀ፡** belleqe, *s'user*; **ተበለቀ፡** tebelāqe, id.
በልቃት፡ balqat, pl. **በለቅ፡** balāq, *rocher*.
በልበለ፡ belbele, *secouer* (l'habit).
ባልተበት፡ bāltebit, *prunelle*.
በልኣ፡ bel'ā, *porte en bois*.
በልዓት፡ bel'āt, *ceinture des filles*, le rehat des arabes.
በልዐ፡ bel'ā, *manger*; Pass. **በለዐ፡** bell'ā; Caus. **አብለዐ፡** abla', *donner à m., faire m.*; **በሌዕት፡** bel'ēt, *le manger*.
(በለዩ፡) **በሌ፡** bele, *vieillard* (l'habit); **ባሌ፡** bālī, *vieux* (l'habit).
በለይ፡ billai, pl. **በለይት፡** bellālit, *habit*.
በለድ፡ beled (بلد), B. *pays, patrie*.
በልገ፡ belge, *exiger le paiement d'une ancienne dette*.
በሌም፡ bés, pl. **አበሌምት፡** abést, *mari*.
በሸለ፡ bashla, et **በሸለ፡** bašla, *cuire n.*; Caus. **አብሸለ፡** abshèle, *cuire, act.*; **አታብሸለ፡** atabshèle, *faire cuire*; N. A. **አብሸሎት፡** abshelōt, *coction*.
በሰ፡ besse, *supprimer*.

ሰስር : basr, *bon sens*; **بصر**.
(ሰሠረ) አብረረ : abshere, *faire courage, porter une bonne nouvelle*; **ሰሸረት** : beshäret, *bonne nouvelle, cadeau de b. n.*;
አትባሸረ : atbäshere, *donner à goûter*.
ሰሣሰሠ : besäbesa, = **ፈናጠረ** disperser.
ሰስሰሰ : besäbesa, *amollir entièrement*.
ሰሣት : besöt, pl. **ሰሣዋት** : besuät, *front, chance*.
ሰሸሸ : beshä, *tache à la peau*.
ሰርሐ : barha, *luire*; Caus. **አብረረሐ** : abraha, *allumer, éclairer*; **ሳረሕ** : bäräh, *luisant, clair, pur*; **ሰርሕ** : bürh; **ሰርሐን** : bürhän, *lumière*.
ሰርት : berhe, *devenir chauve*; **ሰሩሳ** : büruh, *chauve*.
ሰርሸም : bershshim, pl. **ሰረሸም** : bereshshim, *Pairstange* (beim Schwert).
ሰርሸሸ : bersheshhe, *vieillir (habit) = ሰሌ*.
ሰሩሩ : burur, *spacieux, large, ouvert (le terrain), simple* (l'habit — non replié).
ሰርቀ : barqa, *éclairer (vêtement)*; **ሰረቅ** : bareq, *éclair*.
ሰርቀቀ : barqeqa, *devenir décrépît*; **ሰርቀቀ** : burqaaq, *décrépît*.
ሰርባረ : berbere, 1) *piler*, 2) *étendre* (l'habit); **ሰርባረር** : burbur = **ሰሩሩ**.
ሰርባረ : berberi, *poivre rouge*.
ሰረት : beret, *blanc* (la vache, l'homme).
ሰረት : beröt, pl. **ሰርዋት** : beruät, *tache à la peau* (Sautmaaf).
ሰረት : berrete, *polir* (Aeth. ሐብረተ).
ሰረከ : bäreke, *béniir = ደሕረ*.
ሰረከ : börk, pl. **አብረከ** : abräk; *genou*; **አብረከ** : abreke, *se mettre à genoux* (le chameau); **አታብረከ** : atäbreke, *faire agenouiller*.
ሰረረ : berä, = **ፈርሐ** ; *craindre*, B.
ሰረዶ : burai, *autruche*; fem. **ሰረት** : burit, *femelle de l'autruche, de l'agacem*.
ሰረዶ : berai, pl. **አሌረት** : aberet, *boeuf*.
(ሰረዶ) ሰረ : bere, *nier*; **አብረ** : abre, *pardonner*; **ሰሩዶ** : burui, *innocent*.
ሰርደ : börde, *devenir froid*; Caus. **አብረደ** : abrede, *refroidir*; N. A. **አብረደት** : abredot, *l'action de refroidir*; **አትባረደ** : atbärede, *refroidir, calmer*; **ሰርደ** : börd, *le froid*; **ሰሩደ** : burud, *froid*; **ሰረድ** : bered, *grêle*; **ሰረደት** : berädet, *froidueur*; **ሰርደደ** : berdede, *froidir un peu*.
ሰረጅ : berredje, *faire la danse guerrière* (avant la bataille), *sautiller, menacer q'un par gestes et paroles*.
ሰርዐ : berdse, *arranger une affaire*.
ሰሩፍ : ሰሐለ : bruf behle, *partir, s'en aller*.
ሰቅለ : baqle, *germer* (la plante); Caus. **አብቀለ** : abqele, *faire germer*; **ሰቅለ** : buql, *germe* (employé dans la bière).
(ሰቀቀ) ሰቀ : baqqa, *ménager q'ch*; Pass. **ሰቀቀ** : baqqaq, *être ménagé, réservé*; **ሰቅት** : baqqöt, *avarice*.
ሰቅቀ : boqboqe, 1) *battre du beurre*, 2) *battre le coeur*.
ሰቅአ : baqa, *rester*.
(ሰቀዩ) ሰቄ : baqa, *appréhender*; **ሰቅት** : boqot, *appréhension, danger*.
ሰብዐ : baäba, *être consterné*.
ሴት : bet, pl. **አብዳት** : abjät, *maison*, n. gén.
ሰቲ : buttu, *animal écaillé mangeur de fourmis*.
ሰቲሕ : butuh, *nain*.

ሰትረ : battre, *se tenir debout*; Caus. **አብተረ** : abtere, *ériger, mettre debout*; **ሰታር** : betar, N. A. *l'être debout*.
ሰትር : batr, *bäton* (T.).
ሰትከ : batko, *trancher, couper, décider*; **ሰቲከ** : butak, *tranché*; N. A. **ሰቲከ** : batik; Caus. **አብተከ** : abteke, *faire trancher, crever*; Pass. **ሰትከ** : batteke; **ሳትከ** : bötk, *charogne*.
ሰቲዕ : batté, *eau miellée*.
ሰንዶ : bänja, *lueur du feu*.
ሰሕሰ : bäse, *se fächer, se quereller*; Caus. **አትባሰ** : atbäse, *mettre en colère, en dispute*; **ሰሕሰ** : buus, *irrité*; **ተባሰ** : te-bäse, *se fächer; combattre; se combattre réciproq.*; **ሰሰ** : bas, *courroux; querelle*.
ሳባ : bāb (باب), *porte*.
ሰአአ : b'ä, *entrer*; Caus. **አባ** : abä *faire entrer*; **ሰአ** : bäi, *entrant; dedans*.
ሰሕረ : buikkere, *être vainé, le premier-né*; **አብሕረት** : abkeret, *fém. mettre bas, accoucher pour la 1re fois*; **ሰከር** : bikr, *premier-né, aîné*; **ሰከረንት** : bikrennet, *primogéniture*.
(ሰከዩ) ሰከ : beke, *pleurer*; Caus. **አብከ** : abke, *faire pleurer*; **ሰከዶ** : bekei, *pleurs, lamentation*.
ሰዕል : bu'l, *maître, possesseur*; **ሰዕልን** : bu'l'na, *Dieu*; **ሰዕል** : ገዳ : bäl geda, *associé dans le Terq (ጠርቅ)*.
ሰዕት : bat, *caverne*.
ሰዕኢር : bā'ir (بعبير), *jeune chamcau*.
ሰዕዛ : beza, *esp. d'antilope à cornes longues, droites*.
(ሰዕደ) ሰዒድ : bā'id, *un autre*.
ሰዝት : bazha, *s'augmenter, être beaucoup*; Caus. **አብዝት** : abzeha, *augmenter, multiplier*; **አትብዝት** : atabzeha, *faire augmenter, exagérer*; **ሰዝት** : bozuh, *beaucoup*; N. A. **ሰዝኔ** : bezhé, *multitude*; **ሰዝከት** : mebzeh, *la plupart*.
ሰዶሐ : beiho, pl. **ሰዶሐ** : bejehi, *chacal*.
(ሰዶተ) ሰተ : bēte, *passer la nuit sans souper*.
ሰዶነ : bejene; **ተሰዶነ** : tebejene, *s'éclaircir*.
ሰዶን : bein, *prép. adv. ሰዶንዩ* : beinj'e, *moi seul*.
ሰዳሌ : beddalä, *pigeon blanc*.
ሰድለ : badle, *confondre, échanger*; Pass. **ሰድለ** : baddele; N. A. **ሰድለት** : badlot, *change*; **ሰድለብ** : badeléb, *id.*
ሰድረ : bädere; **ተሰድረ** : tebädere, *aller (à la course) rivaliser*.
ሰዲር : budir, *anciennement*.
ሰድብደ : bedbede, *insulter q'un en disputant*.
ሰድነ : bedne, *puer*; **ሰድን** : bēden, *puanteur*; **ሰድን** : beddan, *puant*.
ሰዱ : bedu, *en friche* (la terre, brad).
ሰድዐ : bad'a, *se perdre*; **አብደዕ** : abdä, *perdre*; **አትባደዕ** : atbadé, *dérouter q'un*.
(ሰድለ) ተሰድለ : tebedjele, *s'ennuyer*.
ሰገነ : boggesse, *décamper, se mettre en route*; **አትባገነ** : atbägese; **ተባገነ** : teboggesse, *décamper*; N. A. **ሰጋሠት** : bog-gaset; **ሞሰገነ** : mobogges, *troupeau*.
ሰገረ : bägere = **ፈንጠረ** disperser, *mettre en désordre*.
ሰገ : boggu, *esp. d'oiseau*.
ሰገን : begen, *gonorrhée* (Tripper).
ሰገዕ : begge, pl. **አባገዕ** : abägé, *mouton*.
ሰገዐ : begä, *attiser le feu*.
ሰገዶ : beggai, *long* (de taille).

በጥሉ baṭla, être vain, inutile.
በጽሐ batsba, y arriver, atteindre; Caus. **አበጸሐ** abtseha, conduire, faire arriver; **በጸሐ** bātsih, jeune homme fort.
በጽበጸ betsetse, remuer (l'eau, le lait).

ተ:

ታሕት taht, prép. sous, dessous.
ተግሣሥ teḡsas, 1) mois de décembre; 2) arbrisseau, en amhar. kitkitta.
ተለመ telleme, commencer à labourer; **ተልም** tōlm, ouverture du temps de labourage.
(ተልወ) ተሌ tele, suivre; **አትሌ** atle, faire suivre, faire accompagner; **ተለይ** telej, pl. **ተለድ** teledj, pasteur.
ተማሌ temälé, abbr. **ማሌ** mälé, hier; **ማሌ-ለሓ** mälé leha, avant-hier.
ተመ ጥጅ tāmme, s'accomplir; Caus. **አትመመ** atmeme, accomplir; **ተማም** temám, fini, accompli.
ተመር temer; seconde femme du vivant de la première; pl. **አትማር** atmär.
ተምተመ tamtame, toucher, goûter.
ተጅ tisho, pl. **አታሺ** atāshi, baquet, seau, esp. d'assiette en bois.
ተሽከ teshke, éternuer.
(ተሰዐ) ተስዒ tsī, neuf; **ተስዒ** tešä, 90; **ታሲዕ** tašī, le neuvième.
ተስፋ tešfä, espérance.
ተርሐ tarha, passer la nuit sans dormir; **መትረሕ** mä-trah, gîte.
ተረሰ terrese, 1) mettre la tête sur le **መተረስ** mataras, chevci; 2) se mettre au lit (de maladie).
ተርገሬ tergame, traduire.
ተርሬ tarfa, rester, demeurer en arrière; Caus. **አትረሬ** atrafa, retenir; **ተራፍ** terräf, restes.
(ተብዐ) ተቢዐት tabiet, nature, caractère.
ተተክ teteke, écornifler.
ተንተነ tentene, chercher la trace perdue (d'une vache); **አተንተነ** attentene, éplucher.
ተንበለ tenbele, donner le cadeau à un nouveau marié; N. A. **ተንበሎት** tenbelot, cadeau.
ቶንባክ tonbäk, tabac.
ቶክላ tokla, loup (ፍኃነነክም).
ተክለ tekke, planter, enfoncer; Caus. **አትክለ** atkele; Pass. **ተክለ** tekkele.
ተክመ tekme, surveiller, garder; **ቶኩም** tokum; garde.
ተውላሕለለ tauläblele, faire des éclairs; **ተውለሕ** tauleh, éclair.
ተግሬ tigré, 1) province Tigré; 2) langue Tigré; **ተግሬይ** tigräi, 1) homme, qui parle Tigré; 2) sujet; plébéien.
ተፍአ tafä, cracher; **ተፋት** töfiat, crachement, salive.

ነ:

ነኅለ nahele, parler beaucoup; **ነኅል** nuḡul, parleur.
ነኅስ nihis, maison en pierre, carrée, à toit plat.
ነሕስ nahše = ገልመ = trahir.

ነኅረ naḡre, mugir, rugir.
ነኅር nehär, pl. **አንሐራት** anharät, poitrine.
ነሀብ nihb, abeille.
ነሐቦይ nahebei, forgeron.
ነሐክ nuhuk, plante oléagineuse.
(ነሐየ) ነሌ id. = ነግሬ, essuyer, nettoyer; **ነሐይ** essuyé.
ነስሐ našha, avoir de bonnes intentions; **ናሲሕ** naših, pur, innocent.
ነሥሐ nasho, couler (l'outre trouée).
(ነሰሰ) አንሰሰ ansese, acheter des vaches, commencer à former un troupeau; **ኡንሱስ** unus, bestiaux.
ኒስር nišr, aigle.
ነሽተ neshete, détruire.
ነስነሰ nešnešo, répandre, semer.
ነሽነሽ neshneshe, allaiter.
ነስአ nešä, prendre; **አተንስአ** atensa, faire attention, entendre.
ነሽገ neshge, se dégoûter.
ኖራ nora (ኔጋ), la chaux.
ነቅለ naqla, arracher (un pieu de la terre), emmener; Pass. **ነቅለ** naqqele; **ነቁል** naquäl, enlevé, arraché.
ነቅመ naqme, rendre un son, appeler; Pass. **ነቅመ** naqqeme; **ነቅም** naqm, appel.
ነቅሰ naqse, manquer, s'amoindrir; Caus. **አንቅሰ** anqese, amoindrir, rendre defectueux; **ኖቁስ** naqis, defectueux.
ነቅበ naqbe, mordre, arracher (avec les dents ou avec la tenaille); N. I. **መንቅብ** manqab, tenaille.
ነቅነቀ neqneqe, trembler (la terre).
ነቅዐ naqä, crétele (la poule).
ነቅአ naq'a, sonner; Caus. **አንቅአ** anqa, faire sonner; N. **ነቃ** neqä.
ነቅፈ naqfe, effeuiller; prendre en mauvaise part?
ነብ nib, pl. **አይኖብ** ainäb, dent.
ነብሐ nabha, aboyer (le chien).
ናቢል näbil, aigle.
ነብረ nebre, rester, demeurer; Caus. **አንብረ** anbere, faire demeurer, entretenir; **ሞንቦር** monber, wonber, pl. **መናቦር** menäbir, chaise; **ሞንቦር** monberó, wonberó, entretien; **ነባሪ** nebäri, coutume.
ነቦ neba, **አንቦ** anba, pleurer; **አንቦ** enbe, larmes.
ነቤ nebi, prophète.
ነትሐ natsha, plumer (l'oiseau); Pass. **ነተሐ** natteha.
ነቡል nebul, id. = ሐራስ, accouchée.
ነኡስ näš, homme.
ነኡሽ nāsha, être, devenir petit; **ነሽ** nush, petit; **አናሽ** anāshe, rendre petit; **መናሽ** menash, le cadet.
ነክስ näkše, décamper; N. A. **መንክስ** mankaš.
ነክሽ näksho, mordre; Pass. **ነክሽ** näkkeshe; Caus. **አንክሽ** ankeshe; N. A. **ነኪሽ** näkish.
ነክረ nekre, 1) exalter, honorer; 2) emplir.
ነክተ nekete, = ወለፈ, wollefe, s'habituer à q'ch.
(ነከየ) ነክ neke, chevrotier (la chèvre); N. A. **ነኪት** nekét.
ነወሐ naueha, s'allonger, s'élargir; **ነወሕ** naueh, long, large.
(ነወሰ); **ተንወሰ** tenäuešo, = ተዎነሰ, s'amuser (algedén).
(ነወክ); **ተነወክ** tenaueke, = ተዎርክ, aller de côté.

ጥሕይ: noel, 1) *vaches*; 2) *propriété, effets*; **ነይ**: nei, *appartenant à*; **ነይከ**: nei'ka, *à toi app.*

ነዊት: nauit, pl. **ነውአይ**: nauci, *chevreau*.

ንዒ: nā m., **ንዒ**: nāi f., *viens!* pl. **ንዑ**: nū, *venez!* interj.

ነዐየ: nāje, *aller à la chasse*; **ነዕይ**: nāi, *chasse*.

ነዒ: nūe, *fiche de la charrue*.

ነዕልት: nā'lt, *belle-soeur (sœur du mari)*.

ነዝረ: nazre; **አንዝረ**: anzere, *saigner du nez*.

ነዝሐ: nazha, *suer (l'outre — le beurre)*.

ነዝአ: nez'a, *enlever, arracher*.

ነይ: voy. **ጥሕይ**:

ኒአት: (ኔሳ) ni'et, *caprice, disposition*; **አከይ**: ኒአት: akei ni'et, *mauvaise humeur*.

ነድነደ: nednede, *secouer*.

ነድአ: ned'a, *conduire, chasser devant soi, renvoyer*.

ነደ: nadde, *se brûler*; Caus. **አንደደ**: andede, *brûler, allumer*; **ነዳድ**: nudud, *consumé par le feu*; **ነዳድ**: nedid, *le brûler*.

ነድቀ: nadqe, *élever un bâtiment*; Pass. **ነደቀ**: naddeqe; P. P. **ነዳቅ**: nuduq, *bâti*.

ነድፈ: nadfe, *verser (de l'eau)*.

ነደ: nedjdje, *arracher les cheveux*.

ነግሐ: neghe, = **ዖነ**: *se dégoûter de q'un*.

ነገል: neggel, *chevreau mâle*; **ነገለት**: neggelet, *chevreau femelle*; pl. **አናገል**: anaggil.

ነገረ: negre, *parler (us. rarement en Tigré)*; **ነገር**: negr, *discours, affaire*.

ነገብ: negeb, *chance, bonne fortune*.

ነገብ: negéb, *plaine*.

ነገት: nugot, *trompe (de l'éléphant)*.

ነግደ: negde, *faire le commerce de caravane*; **አንገደ**: an'gede; **ታንገደ**: tån'gede, *demander l'hospitalité*; **አንገዳ**: en'geda, pl. **አናገደ**: anágid, *hôte*.

ነግፈ: negfe et **ናገፈ**: nāgefe, *balayer*; **አንገፈ**: an'gefe, *protéger, soutenir*; N. A. **መንገፈት**: men'geföt; **መንገፈይ**: men'gefeti, *protecteur*.

ነጽሐ: natsha, = **ለጽሐ**: être pur.

ነዕረ: nadsre, *regarder*; **አንዐረ**: andsere, *fixer les yeux*.

ነዕበ: nedsbe, *se froisser (un membre)*.

(ነዐየ) ነጻ: nadse, *présenter, tendre*.

ነጽፈ: natsfe, *sécher, tarir (le lait)*; **ነጽፍ**: natsuf, pl. **ነጽዩፍ**: natsaif, *vache sans lait*.

ነዕፈ: nadsfe, **ናዕፈ**: nadsese, **አንዐፈ**: andsefe, *étendre le tapis*; **ነጻፍ**: nedsāf et **መንጻፍ**: mendsāf, *tapis*.

ነፍሳ: nafša, *cuifler, boussoufler*; Pass. **ነፈሳ**: nafsefe, *s'enfler*; Caus. **አንፈሳ**: anfeše.

ነፍስ: nefš; **መንፈስ**: menfes, *âme*; **ነፈስ**: nefes, *haleine*; **ተንፈስ**: tenefese, *respirer*.

ናፈረ: nāfer, 1) *glisser (l'anneau du doigt)*; 2) *étinceler, sauter sur q'un*.

ነፍነፈ: nafnafa, *tomber à petites gouttes (la pluie)*.

ነፍዐ: nef'a, *se rendre utile*; **መንፋዕት**: menfā't, *utilité*.

ነፈ: nafe, 1) *cribler*; **ነፋይ**: nafui, *criblé*; N. I. **መንፈ**: menfē, *tamis*; 2) *remuer (locferu)*.

ናፍደ: nafde, *s'éveiller en sursaut*.

ነፍገ: nafge, *être avare*; **ነፋግ**: nafug, *avare*.

ናፈጠ: nafete, *ronfler*.

ነፍደ: nafdje, *s'échapper (le chameau)*.

አ:

አሓ: 'ahā, *vaches*; pl. de **ዎድ**: wod.

አኅ: 'ahu, pl. **ኅወ**: hau, *frère, cousin, parent*; **አኅት**: 'ahet, pl. **አኅዋት**: sœur, *cousine, parente*.

አኅ: 'aho, *voilà*.

አሐድተ: 'ahadte, **ሐድተ**: hadte, *un*.

አለ: 'éle, pl. **አዊለ**: aueli, *puits*.

አለለ: 'alele, *se rouiller*; **አለል**: 'äläl, *la rouille*.

አለቡ: 'alabu, *il n'y a pas, il n'a pas*.

አሌተ: 'aléte, **አልሌ**: 'alhé, *utinam!* part. opt.

አሌፍ: 'olef, *dix mille*.

አሞ: 'umm, pl. **አሞት**: 'ummat, *mère, tante*.

አሞመት: 'imāmet, *la dime du butin*.

አመረ: 'amere, *connaître, savoir*; **አምር**: connaissance; **አታመረ**: 'atāmere, *faire savoir*.

አሙር: 'amur, pl. **አማይር**: 'amāir, *seau lissé de djerid*.

አምበረ: 'umbāre, *commère, jaseuse*.

አምበርሐጋ: 'umberhagā, *esp. d'antilope*; Amh. **ሰሳ**: ሠላላ.

አመት: 'āmet, pl. **አአመት**: 'ā'amut, *esclave, fém.*

አሞት: 'amot, *bile*.

አምነ: 'amne, *croire, se fier*; Pass. **ታመነ**: tammene, *être cru, recevoir confiance*; **አሙን**: 'ummün, *homme de confiance*; N. **አሚን**: 'amin, *confiance*.

አመዕል: 'ame'l, pl. **መዕለት**: mä let, *journalée*.

አሼ: 'eshé, *où?*

አስ: 'üss, *mesure (de grains)*.

አሳ: 'iša, *esp. d'oiseau devin*.

አሳ: 'āšo, *fièvre intermittente*.

አሳተፈ: 'asāh'tefe, *se tromper en parlant (sich versprechen)*.

አሥል: 'asl (ar), *origine, famille*.

አሸም: 'ashām, *verroteries, conterics*.

አሰሰ: 'ašeše, = **ሐዘነ**: *s'attrister*; **ታሰ**: täse, *se repentir*.

አሥር: 'asr, *trace*; **አታሠረ**: *suivre la trace*.

አሰረ: 'aşre, *lier*; Pass. **ታሰረ**: täseve; **ማሰር**: mašer, *lien*; N. A. **አሰረት**: üsret.

አሰር: 'aşir, *gencive*.

አሱር: 'ésur, *corail noir*.

አሸር: 'ashir, *poli, nolle*; **አሸረት**: 'üşret, *politesse*; **ታሸረ**: tashere, *faire des politesses*.

አሥራዲ: 'asrādi, *cuvree*.

አሸቢሎ: 'ashbilo, *petite saucisse*.

አሥን: 'ösn, pl. **አሣን**: 'asün, *sandale*.

አሲት: 'esit, *femme*; pl. **አሲት**: 'ānis.

አሱርር: 'astir, *firmament, ciel*.

አሸከለለ: 'ashkelele, *veau âgé de huit jours*.

አሸከምሐመ: 'aşkemkeme, *chevreter*.

አሳዕት: 'esā t, *feu*.

አሮ: 'oro, *un, n. card*.

አረም: 'arem, *peau d'un veau*.

አረምደት: 'arāmdet, pl. **አረሚድ**: 'aramid, *bois de lit*.

አረብ: 'arāb, pl. **አረባት**: 'arabāt, *esp. d'antilope*.

አረብ: 'arāb, pl. **አረባን**: 'arābin, *soc de la charrue*.

አርባ: 'arābe, pl. **አረባን**:

አራት: 'arāt, *lit de repos, Angaréb.*
 አርኮኮይ: 'ārkokebēi, *le palmier Doum. B.*
 አርኮይ: 'ārkei, pl. አርኪት: 'arakit, *lit immobile.*
 አርዌ: 'arué, pl. አርዌት: 'arauit, *serpent.*
 አርዌት: 'əruet, pl. ኤራው: 'ərau, *la femelle de l'éléphant.*
 አርዕት: 'arōt, *le joug.*
 (አርፎ) አራ: 'äre, *ramasser, choisir; አረይ: 'arei, part*
du butin.
 አረይብ: 'aradēb, *tamarin (arbre et fruit).*
 አርጥ: 'örf, አርጥ: 'örēth, *intérieur de la terre (Unterwelt).*
 አርጸት: 'ärtset, pl. አርጸት: 'aratsit, *Thermite.*
 አቅሉዕለ: 'aqlu'le, *monter, aller en montant.*
 አብ: 'ab, pl. አበድ: 'abedj, *père, oncle; አቦት: 'abot, grand'*
mère; አብ: አብ: 'ab-'öb, grand-père.
 አቤ: 'abēi, 'aivé, *oui (de በአለ አቤ: je dis).*
 አብሉ: 'ablu, pl. አበሊ: 'aballi et አብሉታት: 'ablutät, *esp.*
de tente en nattes.
 አበል: 'obel, *tamarisc (Arab. tarfa ٢٠٧).*
 አበረ: 'abbere, *vieillir (l'homme); አቤር: 'abér, vieux; አ*
በር: 'übr, vieillesse.
 አብራት: 'abrēt, *exemple.*
 አበርመት: 'əbermēt, 1) *esp. d'arbre; 2) pou de chameaux,*
 pl. በራም: berám.
 አበነት: 'ebbenet, pl. አበን: 'ebén, *Pierre.*
 አበአ: 'äba, *se refuser, haïr; አበይ: 'abēi, ennemi; አቢ: 'ibbi,*
inimitié; አታብ: 'atäb, faire haïr.
 አብዓ: 'abä, *source de montagne.*
 አበዓ: 'abada, *jamais (١٠٠!).*
 ኤትር: 'ətro, *le Beni Israël, esp. d'antilope, pl. አዳሪት:*
 'addärit.
 አትር: 'etro, pl. አታሪ: 'atarri, *vase de terre.*
 አተንከበ: 'atänkebe, *gravier une montange en la longeant.*
 አታብ: 'atab, *esp. de petite sauterelle.*
 አትአ: 'at'a, *entrer; Caus. አአትአ: 'äta, faire entrer; አ*
ተ: 'été, porte, entrée.
 አተይ: 'etēi, *où? adv.*
 አኒስ: 'anis, *femmes, pl. (Sing. አሲት:).*
 አንበለ: 'enbele, *outré, — excepté, prép.*
 አንበልበለ: 'enbēbele, *étinceler.*
 አንበተ: 'änbete, *entreprendre, commencer; Pass. ታንበተ:*
 tänbete, *être commencé; Caus. አታንበተ: 'atänbete, faire com-*
mencer.
 አንበጣ: 'änbēta, pl. አናቢጥ: 'anäbit, *sauterelle.*
 አንታር: pl. አናተር: 'antär, 'anätir, *B., cabaret rond nattu.*
 አነት: 'net, pl. አንሳ: 'enša, *chamelle.*
 አንነ: 'änene, ታንነ: tänene, *mugir (le boeuf).*
 አንካ: 'inka, *fém. አንካ: 'inki, prends; አንኩ: 'inku,*
prenez, Imp. interj.
 አንከለት: 'änkallet, *colline.*
 አንከረ: 'änkere, *fermer la bouche à q'un.*
 አንከር: 'änker, *gosier.*
 አንደር: 'änder, pl. አናዲር: 'anädär, *flüte.*
 አንደክ: 'ändeke, ታንደክ: tändeke, *se mettre la ceinture,*
se ceindre.
 አንደደለ: 'endoddele, *branler (la cloche).*
 አንጌር: 'in'gära, pl. አናጊር: 'anaggir, *pain (amhar).*

አንገብ: 'ängeb, *anus.*
 አንጉብ: 'än'güb, *village, pl. አናጊብ: 'anägib.*
 አንጸብ: 'antsebe, *laisser passer la pluie (le toit, filtrer).*
 አንጸቦት: 'antsäbet, pl. አናጸብ: 'anäsib, *nerf, corde.*
 አንጸይ: 'antsēi, 'antshei, pl. አናጸት: 'anatsit, *rat.*
 አክለ: 'akle, *suffire; Caus. አታክለ: 'atäkele, donner suf-*
fisamment; አክለ: 'akl, tant que; አክሉ: 'aklu, tant que lui;
 አክለ: 'akl het, *égal, pareil, l'un comme l'autre; አክ*
 ልሚ: 'aklmi, *combien.*
 አክል: 'öki, *les grains, Dourra; አክለት: 'ökelet, un grain;*
 አክለት: 'akélet, *Polenta (bouillie de farine).*
 አካን: 'ikön, አካኒ: 'ikoni, *ce n'est pas, il n'est pas,*
non pas.
 አክን: 'akän, pl. አክናት: 'akanät *endroit, place (مكان).*
 (አክየ) አክይ: 'ake, *devenir mauvais, s'empirer; Caus. አ*
 ታክይ: 'atäke, *rendre mauvais; አ-ቡይ: 'ukui, mauvais, mé-*
chant; N. አካኒት: 'ikit, አክይ: 'akei, méfait, mal.
 አክጅ: 'akädje, *perversité, bassesse; ብገል: አክጅ: 'äl*
 'akädje, *intrigant, pervers.*
 አውሐ: 'auhé, *arbre, esp. de Wonsa.*
 አውል: 'aul, *la saison des pluies au Samhar (Nov.—Févr.).*
 አዋል: 'auäl, *petit de l'éléphant.*
 አዎለተ: 'awöllete, *dévier, se ranger de côté.*
 አውተ: 'auete, *être créancier de q'un.*
 አዝመ: 'ezme, *se taire; ዝም: züm, silence; ዝም: በአለ:*
 züm behle, *se taire; መዝም: mezzäm, silence.*
 አዝን: 'özn, pl. አዝን: 'azzän, *oreille; አዝን: 'azzän, oreillard.*
 አዘዘ: 'azeze, *ordonner.*
 አዝ: 'az, 'ad, *pays, tribu.*
 አዘይ: 'ezé, *à présent.*
 አድ: 'id, pl. አደይ: 'idei, *main.*
 ኤይ: 'édo, *peau de chèvre.*
 አደም: 'addäm, *les hommes (n. gén.).*
 አደር: 'ödder, *moutarde.*
 አደብ: 'ädeb (Ar.), *politesse, civilité.*
 አደንገለት: 'adön'gelet, pl. አደንገል: 'adön'gel, *harricot.*
 አደግ: 'edigg, 'edügg, pl. አደግ: 'ädug, *âne, አደግት:*
 'edgit, *änesse.*
 አደጅ: 'idj, አደይ: 'idjai, pl. አአደይ: 'aädjui, *bois, mor-*
ceau de bois.
 አደጅ: 'idjadj, *colline.*
 አግዋሐ: 'aguah, *de bon matin; አትጋወሐ: 'atgaühe, par*
tir de bon matin.
 አጋል: 'igal, pl. አግል: 'igl, *veau.*
 አገሉ: 'agelé, *quelque peu, un tel, quelque chose.*
 አገር: 'əgr, pl. አጋር: 'agär, *piéd, jambe.*
 አገረ: 'ägre, *aller acheter ou vendre du Dourra au marché;*
 አግሪ: 'egri, *caravane de Dourra.*
 አገብ: 'ägaba, *buffle; ገለብ: አገብ: geleb 'agaba, bouclier de*
peau de buffle.
 አጊት: 'agit et ባጊት: bāgit, *vite, adv.*
 አጎት: 'ogöt, *petit pot, de terre.*
 አገደ: 'agädä, *à plus forte raison.*
 አገፍተነ: 'agäftene, *mettre le couvercle.*
 አጥፊት: 'ätfet *Pierre de foyer, pl. አጣፊ: 'atäfi, les trois*
pierres, qui forment le foyer, le foyer

አፍ: 'af, pl. **አራይ:** 'aféi et **አራጅ:** 'afédj, *bouche, embouchure.*

አፍ: 'of, lion.

አፍት: 'afét, *la partie de la maison auprès de la porte.*

አፍ፡ፀላይ: 'afó tsahai, *le matin après le lever du soleil.*

አፋ: 'ófia, *petit vase natté (pour l'eau, le lait etc.).*

ኤፊን: 'éfin, *amende que doit payer le mari à sa femme au Barka.*

ከ

ከሀ: kahle, kâle, *pouvoir, supporter*; **ከሀለት:** kôhlet, *pouvoir, puissance, patience.*

ከሐደ: kahede, nier, *contester q'ch*; Caus. **አከሐደ:** akhede; **ተከሐደ:** tekâhede, *se disputer, réciproq.*; N. A. **ከሐድ:** k'hed, *dispute, procès.*

ከሌ: kalé, pl. **አከሊት:** akallit, *marmite.*

ከሉ: kullu, *tout.*

ከላ: kâlâ, *très grand, géant.*

ከሉት: kalha, *saigner q'un au front*; Pass. **ከሉት:** kallehe *se suigner, être saigné.*

(**ከለለ:** Aeth.), **ከላላ:** kelâi, pl. **አከሊት:** akillet, *flèche* (en bois ou en corne, qu'on se met comme ornement dans les cheveux).

ከለለ: kôlele, *tournoyer.*

ከለሥ: kâles, adv. *de bonne heure, au matin.*

ከለስ: kalšo (خلص), *finir, achever*; Pass. **ከለስ:** kalles; Caus. **አትከለስ:** atkâllesse, *faire achever*; **ከለስ፡ውመለስ:** kalles u melleş *(finir et y retourner) homme indécis.*

ከሉብ: kelb, pl. **ከሉብ:** kulub, **አከላብ:** aklâb, *chien.*

ከሌብ: kéleb, *enceinte d'épines, enclos.*

ከላብ: kélâb, *pipe* (esp. de nargilé).

ከሉ: küle et **ከሉት:** kulót, *deux*; **ከሊ:** kâli, *le second.*

ከሐኮት: kolkót, pl. **ከሉኪ:** kolokki, *corbeille.*

ከሐዐ: kalâ, *refuser q'ch*; Caus. **አከሐዐ:** akfa; **አትከሐዐ:** atakfa, *faire refuser*; Pass. **ከሐዐ:** kallâ.

ከሐጸም: kûltsem, kûltshem, pl. **ከሐጸም:** kelétstsim, *os de l'avant-bras, radius.*

ከሐፈ: kelfe, **ከለፈ:** kâlefe, *contrarier, contredire, s'opposer.*

ከም: kom, et **ከምሰል:** komşel, *comme, conj.*

ከማ: kemâ, *aussi, encore* (كمان).

ከምለት: kâmlét, pl. **ከምል:** kamal, *you.*

ከሚሽ: kumish, pl. **አከመሻት:** akmesbat, *joue.*

ከምሽ: kamshe, **ከመሽ:** kâmeshe, *essayer, goûter*; Caus. **አከመሽ:** akmeshe; Pass. **ከመሽ:** kâmeshe; **ከምሻት:** komshet, *prise de tabac.*

ከምረ: kamre, *accumuler*; Pass. **ከመረ:** kammere.

ከምጅጅ: kamdjedje, *se rider, froncer* (le visage); **ከምጅጅ:** kumdjudj, *ridé.*

ከሱት: kaşta, *salir*; Pass. **ከሱት:** kaşseha; **ከሱት:** kaşşeh *sale, impur.*

ከሱለት: koşlet et **ከሱራ:** kuşra, *esp. d'arbre, Rhamnus nebeqa*; Ar. **كسرة**.

ከሱት: kaşta, *ouvrir*; Pass. **ከሱት:** kaşsete; P. P. **ከሱት:** kuşut, *ouvert*; Caus. **አከሱት:** akşete.

ከሱተረ: kaştere, = **ጎረፈ:** balayer, *nettoyer.*

ከሱት: kaşna, *sommeiller*; Caus. **አከሱት:** akşene; **አትከሱት:** atakşene, *faire som.*; N. **ከሳን:** koşan, *sommeil.*

ከሰከሰ: kaşkaş, *secouer la tête, les cheveux; éveiller q'un en le secouant.*

ከሰከሰ: kuşkuş, *le vomer.*

ከሸፈ: kaşhe, *tarir, diminuer* (le lait de la vache); Caus.

አከሸፈ: akshefe, *faire tarir.*

ከር: kâr, *la faim.*

ከር: kor, pl. **አከዋር:** akuâr, *selle* (de cheval).

ከረ: kéra, *les gens de —*, p. ex. **ከረ፡ዋላመድ:** kera Mohammed, *Mohammed et ses gens*; **ከረ፡ዋ:** keraûi, *troupe, armée.*

ከረም: kerem, *la saison des pluies*; **ከርመ:** kerime, *venir la saison des pluies*; **አከረመ:** âkreme, *passer la saison des pluies dans quelque endroit*; Caus. **አትከረመ:** atkâreme, *faire passer la saison des pluies.*

ከረመ: kereme, *être séparé* (l'un parent de l'autre).

ከረም: kârim, *bien-fonds, immeuble.*

ከረመት: kerrâmet, pl. **ከረረም:** kerrerim, *trou ou cavité contenant de l'eau de pluie.*

ከርማት: kurmât, *tronc d'arbre.*

ከርሸት: kôrshet, *fraise* (Gefrîşe).

ከረረ: kârewe, *coucher*; **አከረረ:** se coucher; N. A. **አከረረት:** akkerôt; Caus. **አትከረረ:** atâkkrere, *mettre coucher, forcer à se coucher*; **ኢንከረር:** inkerâr, *l'état d'être couché sur le dos.*

ከርከረ: kenkere, *être, devenir grossière* (la farine); **ከርከር:** kurkûr, *grossier.*

ከርከራ: kerkerra, *esp. d'arbre.*

ከርከራ: kerkerré, *esp. d'oiseau.*

(**ከረረ:**) **ከረ:** kerre, *descendre*; **ከረይ:** kurruj, *descendu.*

ከረይ: kerei, *loyer, gage*; **አትከረይ:** atkâre, *louer, engager.*

ከረይ: kârei, pl. **አከረይ:** akarri, **ከረይ:** keredj, *hyène.*

ከርባይ: kurbadj, *jeune éléphant mâle adulte.*

ከርጡማ: kurtumâ, *bout supérieur de l'oreille.*

ከርጸ: kortse, *kortshe, ሳረጸ:* kâretse, *kâretshe, couper, trancher*; N. A. **ከርጸ:** korrits.

ከርፈ: karfe, **ከረፈ:** kârefe, -1) *piler, écorcer; gagner la vie en vendant des écorces d'arbre*; 2) *rider le front*; 3) *ceindre, environner.*

ከበሮ: kabero, *tambour.*

(**ከበረ:**) **አከበረ:** *honorer, exalter.*

ከበከበ: kabkabe, *sautiller* (à la manière de l'autruche); N. A. **ከበከበ:** kebkbâb.

ከብደ: kabde, *devenir lourd, pesant*; N. **ከባደት:** kebâdet, *pesanteur*; **ከብድ:** kubud, *lourd, sérieux* (de caractère).

ከባድ: kebed; pl. **አከባድ:** akbüd, *ventre, estomac.*

ከብደት: kibdet, *foie.*

ከቱ: kuttu, *esp. d'oiseau.*

ከትሐ: katha, *faire signe de la main.*

ከትቤት: ketbêt, *l'intérieur de la maison.*

ከትበ: katba, *écrire* (Ar.).

(**ከተፈ:**) **ከተፍ:** katâf, *jambé.*

ኬን: kén, *là bas*, adv. — **ከን:** kân, *assez, suffit!*

ከንት: küinat, *konat, lance*; pl. **ከንት:** küünî.

ከንተፈ: kântefe, *hacher, dépecer*; P. P. **ከንተፍ:** kuntuf.

(**ከነነ:**) **መከነን:** mekonnen, *gouverneur, chef.*

ከንክነ: kankene, *froncer les sourcils.*

ከንክጎት: kaukamit, *fièvre intermittente.*

ክንዶ፡ kändö, *qui sait? peut-être, je n'en sais rien* (Ar. **يَكِين**).

ክንጁ፡ kändji, *roseau, jonc de Dourra*.
ክንፈር፡ kánfer, pl. **ክናፈር፡** kanáfir, *lèvre*.
ክአዖ፡ kädse, *couler* (schleichen), *ramper*.
ክአዖ፡ kókeḅ, pl. **ክዋኪብ፡** kauákkib, *litoile*.
ክከን፡ kóken, pl. **ክዋኪን፡** kauákkin, *cavité dans le rocher, où l'eau de pluie se conserve*.

ኩዋ፡ kuá, *corbeau*.
ኩዋን፡ kuáne, *gîte des bergers* (dans l'enceinte).
(**ከዊን፡**); Nég. **ኢከን፡** ikon, *il n'est pas*.
(**ክበ፡** Aeth.); **ከዕበት፡** ka'bet, *prêt à cent %*; **ኢከዕበት፡** aká'ete, *prêter à cent %*.

(**ከዕወ፡**) **ከዓ፡** ká, *se verser* (l'eau); Caus. **ከየዐ፡** kefe, *verser*.
(**ከየዶ፡**) **ኬዶ፡** kède, *marcher sur q'ch*; **ኬዶት፡** kédet, *s'en aller* (la femme), *abandonner son mari*.

ከዶ፡ kadde, *déchirer* (l'habit); P. P. **ኩዳድ፡** kudúd.
ከድመ፡ Ar. kedme (كدم), *scrire*.
ከደራ፡ kaderá, *esp. d'abeille*.
ከደን፡ keden, *désert*; **ከደንዩ፡** keden'je, *o mon désert*, expr. de douleur.

ከድነ፡ kedne, *couvrir, habiller*; Pass. **ከድነ፡** keddene; **መከደን፡** mekden, *couverture*; **ከዳን፡** kedán, *habit*.

ከዳነ፡ keddáne, *forgeron*.
ከዳዕ፡ kédó, *poussière*.

ከጅለ፡ kadjle, *se gêner, être modeste*; Caus. **ኢከጅለ፡** akdjle.
ከጅብ፡ kodjbe, *pincer* (zwischen, mit den Augen, mit der Zange).
ከገይ፡ kogei, pl. **ከዋጊ፡** kauági, *esp. d'arbre, Higlig*.

ከገለ፡ kaḅle, *s'attacher à q'un*; **ተከለለ፡** tekáḅle, id.; **ኩጠል፡** kuḅul, *attaché, protégé*.

ከጥረ፡ katre, *tomber à petites gouttes* (la pluie).
ከጥፈት፡ kaffet, pl. **ከጥፍ፡** kataf, *feuille*.

ከጸረ፡ kotsere, *terminer, contracter*; **ከጸረት፡** kotsret, *contrat*; Pass. **ተከጸረ፡** tekótsstere.

ከጸር፡ katsír, *la hampe de la lance*.
ከፍ፡በከለ፡ kaff béhle, *s'asseoir*.

ከፍለ፡ kafla, **ከፈለ፡** káfele, *diviser, partager*; Caus. **ኢከፈለ፡** akfele; N. **ከፍለት፡** kaflət, *division*; **ኩፋል፡** kuḅul, *partagé*.

ከፍረ፡ kaḅre, *remplir* (la pipe), PP. **ኩፋር፡** kuḅur.

ከፍቱን፡ kaftún, *joli*.
ከፍን፡ kefn, *linceuil*; **ከፈነ፡** keffene, *être couvert du linceuil*; Caus. **ኢከፈነ፡** akfene, *fournir du linceuil*.

ከፍአ፡ ka'fa, *devenir mauvais, être laid, empirer*; **ከፋ፡** kofú, *laid*.

ኩፈአት፡ kuḅ'et, *ornement d'argent que les femmes portent sur la tête*.

ወ፡

ወሕለ፡ wáhe, *se noyer*; **ዋሕል፡** wáhl, *bas fond*.
ወሐስ፡ wáhesse, **ተወሐስ፡** tewáhesse, *cautionner*; **አውሐስ፡** auhesse, *donner caution*; Caus. **አትዋሐስ፡** atwáhesse, *obliger à aire caution*; **ዋሐስ፡** wáhes, *garant*.

(**ወሀበ፡**) **ሀበ፡** hebe, hewe, *donner*; **ሂከብ፡** hiáb, *don, cadeau*; **አትሀበ፡** athewe, *faire donner*; **ሀይበይ፡** heibe, *libéral*.

(**ወሐደ፡**) **ሐደ፡** hade, *diminuer, être en petit nombre*; Caus. **አውሐደ፡** auhede, *rendre peu*; **ሐድ፡** bud, *peu*.

ዋሐጠ፡ wáheḅe, 1) *couler* (la rivière); 2) *submerger, engloutir, avaler*; **ውሐጥ፡** wuhit, *courant d'eau*; **ተወሐጠ፡** tewáheḅe, *se noyer*.

(**ወለበ፡**) **ተዋለበ፡** tewollebe, *tourner, regarder en arrière*.
ዎልዎል፡ wolwol, *vent*; **ወልዎለ፡** wolwole, *souffler* (le vent).

ዋሌ፡ wále, *conduire* (le chameau) *à la corde*; Pass. **ተዋሌ፡** tewale.

ዎልደ፡ wolde, *accoucher, mettre bas*; Pass. **ዎለደ፡** wolledé;
ተዎለደ፡ tewolledé, *naître*; Caus. **አውለደ፡** aneledé, *faire accoucher*; **አትዋለደ፡** atwáledé, *faire accoucher*; **ዎልድ፡** wold, *abbr. ዎድ፡ wod, enfant, fils*, pl. **አውላድ፡** aulád; **ወለት፡** welet, pl. **አዋሊድ፡** aualíd, *filles*; **ዎሊድ፡** wolid, *l'action d'accoucher*.

ዎስከ፡ woške, *joindre, augmenter*; **ተውሳክ፡** taušák, *complément, augmentation*.

ዎስደ፡ wošde, = **ረፍዐ፡** emporter.
ውስት፡ ušt, *au milieu, le milieu* (rare).

ውሰፍ፡ ušuf, *habéur*.
ዎረኅ፡ woreh, pl. **አውራኅ፡** aurah, *tune, mois*.

ዎርሰ፡ worše, *hériter*; **ውርሰ፡** wurš, *héritage*; **አውረሰ፡** aureše, *faire héritier*.

(**ዎርሰው፡**) **ዎራሳ፡** worésá, id. = **ተግረይ፡** tigrá, *sujet, plébien*.

ዎረ፡ worre, *ravager, dévaster*; N. A. **ዎራር፡** worár, *dévastation*; Pass. **ዎረረ፡** worrere.

ዎርቅ፡ worq, *argent*.
ዎራቅ፡ woráq, *papier* xšj).

ወርብ፡ worbe, *se faire soir* (Aeth. **ዐርብ፡**); **ተዎርብ፡** teworbebe, *se mettre en route après midi*; Caus. **አትዎርብ፡** atworbebe, *faire partir après midi*; N. A. **ዎርብ፡** woreb, *le départ après midi*.

(**ወርከ፡**) **ተዎርከ፡** teworke, *se ranger de côté, laisser passer*.
ወርደ፡ worde, *descendre à l'eau, au puits, aller chercher de l'eau au puits*; N. A. **ዎሪድ፡** woríd; **ተዎሪድ፡** tewárede, *parier*; **ውረድ፡** wured, *serment*; **ዎሪድ፡** woríd, *gorge*.

ዋቀረ፡ wáqere, *travailler la pierre*; N. I. **መዎቀር፡** muóqer, *ciseau* (de pierre).

ዎቅዐ፡ woqá, *forger, frapper* (le fer).
ዎተ፡ wotte, **ዋተተ፡** wátete, *enfoncer, affermir*; P. P. **ውተት፡** wutut.

ዎነሰ፡ wonneše, **ተዎነሰ፡** tewonneše, *s'amuser, s'entretenir*.
ወኒን፡ wanin, *bêtes sauvages*.

ወነ፡ voy, **መነን፡** menyen.
ዎነ፡ wonne, *se dégoûter de q'ch, avoir une aversion contre q'un*; N. A. **ዎነኔብ፡** wonnenéb.

ወንጌል፡ wan'gél, *faute, crime*.
ዋንጌ፡ wán'gu, *esp. de cicogne*.

ውኩይ፡ wu'ui, *tiède*.
ውሳለ፡ uále, *passer la journée*; **አውዐለ፡** auéle, *faire séjourner, entretenir*; **ዎዓል፡** míal, *jour convenu de conseil*.

(**ወዐየ፡**) **ውዓ፡** wá, *crier au secours*; **መውዒ፡** maué, *cri au secours*.

ዎዴ፡ wodé, *coquille dont on se sert à deviner*.
ዎድቀ፡ wodqe, *tomber*; Caus. **አውድቀ፡** audeqe, *renverser*;

ዎዲቅ፡ wodiq, *châte*; **አትዎዲቅት፡** fem. atwádeqet, *avorter*.

ዎድን፡ wodnē, *aire* (à battre, à faire fouler le grain par les boeufs).

ዎድ፡ wode, *faire*; Caus. **አውድ**፡ aude, *faire faire*; **ዎድድ**፡ wodei, *action*, 2) **ዎድ**፡ wade, *abatre une maison*; Pass. **ተዎድ**፡ tewade.

ዎግዎግ፡ wogwag, *lueur du feu*.

ዎግዐ፡ woga, *combattre*.

ዎጥን፡ woጥne, *tenter, essayer*; N. **ዎጥን**፡ woጥin, **ዎጥኔብ**፡ woteneb, *essai*.

ዎጥዎጥ፡ woጥwoጥam, *témoin oculaire*.

ዎጥይ፡ wāጥei, *chanteur*; pl. **ዎጥት**፡ waጥōt.

ዐ፡

ዓለም፡ ʾālem, *le monde*.

ዐለሙት፡ ʾālemet, *marque, signe*; **ተዐለሙ**፡ teʾāleme, *être marqué*.

ዐለብ፡ ʾālebe, *nombrer*; Pass. **ዐለብ**፡ ʾālebe; **ተዐለብ**፡ teʾālebe; **ዕለብ**፡ ʾūlebe, *nombre*; Caus. **አትዓለብ**፡ afaʾlebe, *faire nombrer*.

ዐለት፡ ʾālet, **አዐለት**፡ āʾalūt, *terme, jour fixe*; **ዐለትዎድ**፡ ʾālet wode, *ajourner, fixer un jour*.

ዐሌ፡ ʾāle, *émigrer, s'expatrier*; **ዓሊ**፡ ʾāli, *émigrant*.

ዐልገ፡ ʾalge, *céler, cacher q'ch*.

ዐመ፡ ʾamime, *fermer à q'un la bouche, étouffer q'un*; Pass. **ትዐመ**፡ teʾamme.

ዓመት፡ ʾāmte, *année*; **ዓም**፡ ʾām, **ትዓም**፡ teʾām, *l'année passée*.

ዓምሳት፡ ʾamset, *concevoir*; **ዓምሳት**፡ ʾamsāt enceinte; Caus. **አትዓመሳ**፡ afaʾmese, *engrosser*.

ዕምር፡ ʾōmr, *destin, jour de la mort prédestiné*.

ዓምበበ፡ ʾambebe, *flurir*; **ዓምበበ**፡ ʾembebā, pl. **ዎምበብ**፡ ʾombüb, *fleur*.

ዓምክ፡ ʾamke, *duper q'un*; Pass. **ዐምክ**፡ ʾammeke.

ዓምድ፡ ʾamd, *poteau, colonne*.

ዓምዐ፡ ʾamdse, *forcer*.

ዐሣ፡ ʾasā, *poissons*.

ዐስለ፡ ʾasla = ʾās, *presser, embarrasser, affliger*.

ዐስመ፡ ʾasma, *bienfaire à q'un, aider*.

ዐሥር፡ ʾasr, *dix*; **ዕሥራ**፡ ʾāsra, *vingt*; **ዓሠር**፡ le 10mo.

ዐሸቀ፡ ʾashqe, *aimer passionnément*; N. A. **ዕሸቅ**፡ ʾōshq, *amour*.

(**ዐሰዩ**) **ዐሴ**፡ ʾāse, *se révolter*; Caus. **አትዓሴ**፡ afaʾse, *inciter à la révolte*.

ዓር፡ ʾār, *coutume*.

ዐረከ፡ ʾāreṣ, *moreceau de peau*.

ዐረር፡ ʾāret, *plomb*.

ዐርቀ፡ ʾarqa, *devenir nu, manquer d'habit*; N. **ዐረቅ**፡ ʾariq, *nudité*; **ዑሩቅ**፡ ʾurāq, *nu*; Caus. **አትዓርቀ**፡ afaʾarqe, *rendre nu*.

(**ዐርረዩ**) **ዐሪ**፡ ʾāre, id. = **በጽሐ**፡ *parvenir à —, atteindre, pouvoir suivre, égaler q'un*; **ዑሩይ**፡ ʾurui, *égal, pareil*.

(**ዐረዩ**) **ዐሪ**፡ ʾāre, *pacifier*; **ትዓሪ**፡ teʾāre, *faire la paix*; **ዐሪት**፡ ʾārit, *la paix*; **ዑሩይ**፡ ʾurui, *pacifié*; **አትዓሪ**፡ afaʾare, *négocier la paix*.

ዐረደ፡ ʾarrede, *cacher, céler*.

ዐርዶት፡ ʾardōt, *nuque*.

ዐርገ፡ ʾarge, *monter*; N. A. **ዐርግ**፡ ʾarig; N. I. **ዎዓረግ**፡ wāreḡ, *escalier*; Pass. **ዐርገ**፡ arreḡ; Caus. **አትዓርገ**፡ afaʾarqe, *faire monter*.

ዐርረ፡ ʾarfe, *se reposer*; N. **ዐርፍ**፡ ʾarf, *repos*. **ዐቅለ**፡ ʾaqla, *croiser les jambes, tordre*; **ዑቁል**፡ ʾuqul, *courbe, tortu*; **አዕቀለ**፡ ʾāqe, *lier les genoux du chameau*.

ዐቅመ፡ ʾaqme, *bornier, restreindre*; **ዐቀመ**፡ ʾaqqeme, *être restreint*.

ዐቅረ፡ ʾaqre, *nouer* (q'ch dans un chiffon, dans le bout de l'habit); P. P. **ዑቁር**፡ noué; **ግዕቀር**፡ māḡer, *q'chose de noué*.

ዐቁር፡ ʾaqur, pl. **ዐቁቁር**፡ ʾaqqur, *excréments de chameau*.

ዐቀ፡ ʾaqe, *devenir gros, s'épaissir*; **ዑቁቅ**፡ ʾuqq, *gros, épais*; N. A. **ዕቅ**፡ ʾōqq, *épaisseur*; Caus. **አትዓቀቀ**፡ afaʾaqe, *épaissir*.

ዐቅበ፡ ʾaqbe, *garder, conserver, rassembler*; **ትዓቀበ**፡ teʾāqbe, *se rassembler*.

ዎቅት፡ ʾoqqet, pl. **ዎቅቅ**፡ ʾoqqe, *oultre à beurre*.

ዐቅን፡ ʾaqne, *mesurer*; Pass. **ዐቀን**፡ ʾaqqene.

ዐቅደ፡ ʾaqde, *nouer*; Pass. **ዐቀደ**፡ ʾaqqede; N. **ዐቅድ**፡ ʾaqd, *noeud*.

(**ዐቀረ**) **ትዓቀረ**፡ teʾabucher.

ዐብረ፡ ʾābre, *devenir, être maigre* (la terre, la personne);

ዐባር፡ ʾābar, *stérilité, famine*.

ዐበቅ፡ ʾabeq, *gale, rogne*; **ብዓል**፡ **ዐበቅ**፡ bāl ʾabeq, *galeux*;

አትዓበቀ፡ afaʾabeqe, *rendre galeux*.

ዐቤ፡ ʾābe, *s'aggrandir, vieillir*; **ዐቤ**፡ ʾābi, *grand, vieux*; **አ**

ትዓቤ፡ afaʾbe, *aggrandir, élever*.

ዑቱም፡ ʾutum, *soutenu, lourd* (mor.) = **ኩቡድ**፡

ዐታር፡ ʾatār, *subtil, mince* = **ከጸን**፡

ዓነተ፡ ʾanete, *préserver*; **ረቢ**፡ **ልዓንቱ**፡ rebbi ʾānnetu, *que Dieu en garde*.

(**ዐንከረ**) **ትዓንከረ**፡ ʾankere, *se flétrir, se faner* (l'herbe).

ዐንፍ፡ ʾanef, pl. **ዐንፍታት**፡ ʾanfōtat, *nez*.

ዐንፈ፡ ʾanfe, *forcer*; **ዑትፍ**፡ ʾunnf, *forcé*.

ዐውል፡ ʾaul, *prix*; **ትዓወለ**፡ ʾāwete, *fixer le prix, convenir du prix*.

ዐውለት፡ ʾawet, *les plateaux de l'Anseba* (Oberland).

ዐወር፡ ʾāwerc, *aveugle*; **ዐወረ**፡ ʾāwerc, *devenir aveugle*; Caus.

አትዓወረ፡ afaʾawere, *rendre aveugle*; 2) **ዐውረት**፡ ʾawret, *infamie, déshonneur*.

ዐውቴ፡ ʾawte, *victoire*; **ትዓወተ**፡ ʾawete, *remporter la victoire*.

ዓደት፡ ʾadet (ʾad) *coutume*.

(**ዐወደ**) **ትዓወደ**፡ se glisser autour de q'ch, *tourner, roder*.

ዐዛገ፡ ʾāzāz, *poussière*.

ዐየረ፡ ʾāyerc, *insulter; injurier*; Pass. **ትዐየረ**፡ teʾāyere; **ዐይረት**፡ ʾāyret, *injure*.

ዐይበት፡ ʾeibet, pl. **ዐየቢ**፡ ʾejebbi, *grand suc cousu de peau*.

ዐይብ፡ ʾeib, *protection*; **ትዐየብ**፡ teʾejebe, *se mettre sous protection*.

ዐየን፡ ʾayn, pl. **ዐይንታት**፡ ʾaintāt, *œil, espion*; **ዐየነ**፡ ʾejene *regarder, espionner*.

(**ዐየነ**) **ትዐየነ**፡ teʾejene, *devenir fou*; N. **ዐይነት**፡ ʾeinet, *folie*, **ዐዩን**፡ ʾujūn, *fou*.

ዐየክ፡ ʾejeke, **ትዐየክ**፡ teʾejeke, *avoir soif*.

ዐድል፡ ʾedl, pl. **አዕዱል**፡ ādūl, *ombre* (d'un arbre).

ዕድላ፣ 'adle, ጎዓደላ፣ fādele, être pareil, comparable; **ዑዱል፣** 'ūdul, pareil.
ዕድም፣ 'ōdm, terme fixé, convention; ጎዓደመ፣ fādeme, convenir d'un terme.
(ዕደረ፣) ጎዓደረ፣ fādere, mugir, rugir.
ዕድር፣ 'ōdr, maladie, défaut de corps.
ዐዳብ፣ 'adāb, gages.
ዐደ፣ 'ādde, ጎዐደ፣ fādde, passer (une rivière); መዕደይ፣ māddei, passage.
ዐዳፍ፣ 'ādāf, couverture qu'on met sur les bêtes de charge au lieu de la selle.
ዐጅብ፣ 'adjbe, dévorer.
ዐገብ፣ 'agbe, affronter, traiter injustement; N. **ዐገብ፣** 'ageb, affront, injustice.
ዐገተ፣ 'aggete, avoir recours, se référer à la caution (ben Bürgen in Anspruch nehmen).
ዐገነ፣ 'agne, courber; Pass. **ዐገነ፣** 'aggene, se courber; **ዐጉን፣** ugun, courbé.
ዐጥነ፣ 'aṭne, encenser; Pass. **ዐጠነ፣** 'aṭtne; **ዐጣን፣** 'aṭān, parfum, encens.
ዐጥብ፣ 'aṭbe, fatiguer; Pass. **ዐጠብ፣** 'aṭtebe, fāṭtebe, être fatigué.
ዐጣጥ፣ 'etaṭ, le dos.
ዐጽም፣ 'atsm, os, pl. **ዐጽጥታት፣** 'at-smotāt; **ዐጽጥ፣** 'at-sm 'etaṭ, épine du dos.
(ዐፈዮ፣) ጎዓፌ፣ fāfe, 1) guérir; **ዑፋይ፣** 'ufui, sain; **ዐፌት፣** afiet, santé; 2) être dans son plein (la lune).
ዐፌ፣ 'affe, ጎዓፌ፣ faffe, regarder, se regarder; ምዓፌይ፣ m'āffei, miroir.

ዘ፣

ዘሐብ፣ (زهَب) zāheb, or.
ዘመን፣ zemen, zeбен, temps.
ዘመድ፣ zemed, pl. **አዝማድ፣** azmād, parent.
ዝራ፣ zērā, **ዝሪ፣** zēri, ou; **ዝሪ፣** — **ዝሪ፣** ou — ou.
ዘርዐ፣ zerā, semer; P. **ዘረዐ፣** zer'ā, être semé; **ዝርዕ፣** zēre, semence.
ዘርፈ፣ zerfa, dérober q'ch (à un ami ou parent); N. **ዘራፍ፣** zerāf.
ዘብሐ፣ zabha, ôter la peau (de la vache).
ዘቤ፣ zābe, acheter; **አዝቤ፣** āzbe, vendre; **ዘቤ፣** zebé achat.
ዘብደት፣ zibdet, beurre frais (ጅጋ).
ዘብጠ፣ zabta, frapper q'un.
ዘነመ፣ zenneme; **ዘለመ፣** zelleme, pleuvoir; **ዙላም፣** zulam, pluie.
ዘነብ፣ zēneb, queue.
(ዘክረ፣) ተዝክር፣ tēzker, fête de commémoration pour un mort.

የ፣

የም፣ jom, aujourd'hui.
(የምመ፣) የመ፣ jamme, terminer, conclure (une affaire), arrêter q'ch.; Pass. **የመመ፣** jammeme, être conclu; N. A. **የም፣** jamm, conclusion.
(የማን፣) jemman; ጎአማን፣ t'emmán, droite, à la droite.
የብሰ፣ jabše, sécher; Caus. **አይብሰ፣** 'āibeše faire sécher; **የቡስ፣** jubus, sec, aride.

የብጠ፣ jabte, aider un parent, qui a perdu ses biens (en Tigrina ክለጠ፣ kallete); N. A. **መይበጠጥ፣** maibeṭot, contribution, aide. (Comparez mon Heçt ber Wegos.)
የጠመ፣ jaṭeme, perdre les parents (l'enfant); N. A. **የጥመት፣** jaṭmet; **የጢም፣** jetim, pl. **የጣይም፣** jeṭaim, orphelin.

ደ፣

ደሐስ፣ dahše, écorcher, ôter la peau.
ደሕረ፣ dahre, bēnir; Pass. **ደሐረ፣** dahhere; N. A. **መደሐር፣** mādhār, bénédiction.
ደኅረ፣ dahre, rester en arrière; Caus. **አድኅረ፣** adhere, protéger (Abbr. ኅር፣ harr, après).
ደሕነ፣ dāhne, se sauver; Caus. **አድሐነ፣** ādhāne, sauver; N. **ደሐን፣** dāhen, salut.
ደኅክ፣ dahke, se traîner sur les quatre pattes (l'enfant, le chameau agenouillé); N. A. **ደኅክ፣** dahik.
ደሐኅ፣ dāhhe, chasser, éconduire = ዳኅነ፣ ዳሉኅ፣ P. P. ዳሉኅ፣ dullah, chassé.
ደልሐ፣ delhe, jouer; **ደልሐ፣** delh, **ደልሐ፣** delhé, jeu.
ደልመ፣ delme, blesser q'un à mort; Pass. **ደለመ፣** delleme.
ደሌብ፣ voy. ደልጸት፣
ደላኪም፣ delākim, beau-frère (frère du mari).
(ደለው፣) Aeth.; **ደሌ፣** dele, B. savoir (Tigrina vouloir); ዳሌ፣ dāle, convenir, réussir, être prêt.
ደልጸት፣ delset et **ደሌብ፣** delléb, fruit de l'arbre ሐምረት፣ (Adansonia digit).
ደመ፣ dūma, écorce intérieure (Baft) de l'Adansonia.
ደጠ፣ dūmmo, pl. **ደመጫ፣** dememmi, chat.
ደም፣ dāmma, sang; ዳምየት፣ dāmiet, femme qui a ses règles;
ዝዳል፣ ደም፣ bāl dāmm, ennemi de sang.
ደማ፣ demā, beau-frère, belle-soeur (frère ou soeur de la femme).
ደመለ፣ demmele, ተዳመለ፣ tedāmele, être fâché contre q'un, la garder à q'un; ሞደመል፣ modemmel, vindicatif; N. **ደምል፣** esprit de vengeance, rancune.
ደመል፣ dümmel, faiblesse des yeux.
ደመት፣ dammet, fém. avoir tari son lait (la vache) = ነጽፈት፣
ደምቀት፣ dāmquet, crane.
ደምቡብ፣ dembub, lait qui commence à cailler.
ደመና፣ demmena, **ደቦና፣** debena, nuage.
ደመነት፣ dömmenet, un camp ou village abandonné.
ደምዐ፣ damā, atteindre q'un de la lance; Pass. **ደመዐ፣** dammā.
ደምደመ፣ demdeme, s'émousser; Caus. **አደምደመ፣** adem-deme; P. P. **ዳምዳም፣** dumdum, émoussé.
ዳስ፣ dās, hangar.
ዳር፣ dār (دار), famille, tribu, Heimwesen.
ድር፣ drō, manière, habitude.
ዲርሐ፣ dirho, cadeau.
ዲርሆ፣ dirho, pl. ዳዎሪሆ፣ duōrrih, poule.
ደረረ፣ derrere, dîner (le soir); Caus. **አድረረ፣** adrere, faire dîner, nourrir; N. **ደረር፣** derār, dîner, nourriture.
ደርቀ፣ derqe, pousser; Pass. **ደረቀ፣** derreqe; N. A. **ዳርቆት፣** dāreqōt.
(ደርቦዮ፣) ደርቤ፣ derbe, jeter (la lance, la pierre).

ዳሩብ: durrub, simple (l'habit).
ደርዳ: desé, cote de mailles.
ደሬ: derre, partir, descendre.
ዳሩደ: durui, noir (la vaché, l'esclave).
ደርገ: derge, 1) tomber à grosses gouttes (la pluie); **ደረግ**: derog, goutte; 2) mêler, mettre en confusion.
ደርፈን: dürfen, petite brebis.
ደቃሎ: daqalé, 1) id. = አርከሰይ: le palmier esp. Doum; 2) rameau de palmier (دجرج).
ዳቅብ: daqbe, pouvoir, devenir fort; N. A. **ዳቅብት**: daqbet, force, puissance; **ዳቂብ**: daqib, fort, puissant.
ዳቀ: daqa, pl. **ዳቀታት**: daqotât, brouillard.
ዳቀኛ: diqennâ, pluie continue; jour, temps pluvieux.
ዳቂዕ: deqi, village.
ደቤለ: debéla, pl. **ደቤላታት**: debélatât, bouc.
ደብሰ: dabse, laisser percer la pluie (la maison).
ደብር: debr, pl. **አደብር**: ádber, **ዳቡር**: dubbur, mont, montagne.
ደቡ: deba, fermer, couvrir; Pass. **ደቡ**: debba; P. P. **ዳቡዕ**: dubu; N. I. **መደቤዕ**: medbé, fermeture, serrure.
ዳብዳብት: dibdibet, élévation du terrain.
ዳኖ: dino, morceau de peau, que les bergers se mettent aux épaules.
ደኔ: dánné, pl. **ደነኔ**: denenni, petit pot.
ዳነሽረ: dínshere, esp. de scarabée noir à points blancs, très nuisible au grain.
ደነበር: denber, pl. **ደነበር**: denébbir, aile, plume.
ደነ: denne, s'incliner, descendre; Caus. **አደነነ**: adnene, faire s'incliner, faire descendre; N. A. **ደነን**: denin, inclination, descente.
ደነዕ: deña, blâmer q'un.
ዳንያ: danja (adopt. de l'amhar.), juge.
ዳንያ: danja (الدنيا), le monde.
ደንደነ: déndene, emporter beaucoup (dans les bras).
ደንደደ: dendede, s'assoupir (le pied).
ደንጌል: dén'gel, pl. **ደናጌል**: danägil, 1) vieille fille; 2) femme publique (algedén); **ደንገለት**: fém. dén'gelet, devenir vieille fille.
ደንገረ: den'gere, retarder; Caus. **አደንገረ**: aden'gere, faire retarder.
ደንገብ: den'gebe, couper, abattre; **ዳንጉብ**: dun'gub, vache abattue (par le glaive).
ደንጎብ: don'gob, pl. **ደነጎብ**: denéggib, reste, résidu; Prép. derrière.
ደንገዕ: den'gedse, s'épouvanter, s'effrayer; **ዳንገዕ**: danägedse, id.; Caus. **አደንገዕ**: aden'gedse, effrayer; N. A. **ደንገዕ**: dengads, frayeur.
ደከለ: dekele, implorer, prier instamment; Pass. **ደከለ**: dekkele; **ደከለት**: dekilét, instance, prière.
ደከመ: dekme, se fatiguer; Caus. **አደከመ**: adkeme, fatiguer; **ዳኩም**: dukum, fatigué; N. A. **ደከም**: dökam, fatigue.
ደከሰ: dokse, brûler; Pass. **ደከሰ**: dokkeše.
ደከበት: dokóbet, pl. **ደከቤብ**: dekaib, nattes (de djerid).
ደከን: dokän, punaise.
ዳከከ: dákeke, frotter.
ዳከያት: dakjât, lambourde, poteau.
ደል: dol, fois; **ከሌ**: ዶል: küllé dol, deux fois.

ደውል: daul, cloche.
ደውረረ: daurere, s'évanouir, tomber en défaillance.
ደዌ: daue, demeurer.
ደጋለ: dogála, bâtarde.
አደገለ: addegele, esp. de grain sauvage, semblable au fef.
ደግመ: degme, répéter; **ደገም**: degim, dorénavant; Pass. **ደገመ**: deggeme, être répété; **ዳገመ**: dágame, raconter; Pass. **ተዳገመ**: tedágeme; **ደገም**: dögem, fable, histoire.
ዳገነ: dágene, chasser; Pass. **ተዳገነ**: tedágene.
ደግደገ: degdege, fouler.
ደገፈ: degfe, s'appuyer; Pass. **ደገፈ**: deggefe, être appuyé; N. I. **መደገፍ**: medgef, soutien.
ደፍነ: dafne, enterrer; Pass. **ደፈነ**: dafiene.
ደፈይ: deffeï, lenteur; **አብ**: ደፈይ: äb deffeï, lentement.

ጆ

ጆን: djah béhle, s'entrechoquer.
ጆሐረ: djähere, prendre feu du foyer.
ጆተተ: djähtete, accumuler.
ጆገገ: djähgege, saccager.
ጆለለ: djellele, se noircir de suie; **ጆለለ**: djélel, suie.
ጆለበበ: djelbebe, toucher, cliquer.
ጆልከት: djilket, perche à travers d'une hutte; pl. **አጆልከት**: adjilket.
ጆመ: djamme, tordre le linge, épreindre.
ጆምከ: djamka, dupes.
ጆርመ: djerme, déchirer (une toile); Pass. **ጆረመ**: djerreme; **ጆራመት**: djerrämet, morceau de toile.
ጆረረ: djerere, faire du bruit; **ጆራር**: djerär, vacarme, tapage.
ጆርቃ: djerqa, disgrâce.
ጆቅመ: djaqme, fermer le poing; **ጆቅመት**: djaqmet, poignée.
ጆቅተ: djaqte, fouler, presser.
ጆቅፈ: djaqte, élever, relever.
ጆበበ: djäbebe, [sf]ürfen, humer.
ጆቅቀ: djänqege, verser, = **ገለበተ**:
ጆንዲክ: djindik, bouse de vaches.
ጆንደነ: djendjene, emmieller (la bière); **ጆንደን**: djundjün, bière miellée.
ጆር: djor, ruse.
ጆወን: djauen, l'agacem mâle.
ጆደቀ: djidq, pl. **አጆደቀ**: adjádiq, joue.
ጆገን: djägin, raisonnable, sage.
ጆግግ: djeggjeg, salpêtre, nitre.
ጆፊክ: djäfek, forêt, taillis.
ጆፍዕ: djäfa, frapper sur les joues; N. A. **ጆፍጎት**: djäfat.

ገ

ገሕመ: gahme, perdre la vue; N. A. **ገሕም**: gahim; **ገሕም**: guhum, aveugle; Caus. **አገሕመ**: ägheme.
ገሐረ: gahere, s'enflammer; **ገሐር**: gehr, braise; 2) **ጋሐረይ**: gahereï, étoile du matin.
ጋሐብ: gähebe, se réserver q'ch à soi-même.
ጋሐተ: gähete, tenir la bouche ouverte, bâiller.

ጎሌ : gobe, réfléchir, calculer.
(ጎጎጎ) ጎሌ : gehe, prendre du souci, se soucier; craindre;
 Caus. **አጎሌ** : aghé faire craindre.
ጎሌይ : geheï, marmotte.
ጎላፀ : gahedse = ረሕበ : être large, vaste.
ጎሐፈ : gähefe, ተጎሐፈ : tegähefe, être avide, insatiable;
ጎሐፍ : gühuf, avide; N. መግሐፍ : meghef, avidité.
ጎላፎ : gahfo, tortue d'eau douce.
ጎሌሌ : gelhe, avoir la tête rasée, manquer de cornes (la vache);
ጎሐሐይ : gulhai, sans cheveux, sans corne.
ገለለ : gellele, ተገለለ : tegellele, se conduire follement, faire une bêtise;
 Caus. አትገለለ : atgellele; N. መግለለ : folie, stupidité, bêtise;
ጎሐላ : gulul, sot, stupide.
ጎላላ : gèlele, conduire (les vaches, le chameau); pousser (le chameau en le suivant);
 ተጎላላ : tegèlele, marcher (les chameaux en file).
ጎለለ : gèlele, choisir, trier (les grains).
ጎላ : goila, danse nocturne des filles.
ጎሌሰ : gelse, garnir q'ch de cuir; ጎሐሰ : gulluṣ, garni de cuir.
ገለብ : geleb, pl. አግለብ : aglúb, 1) bouclier; 2) la gauche, à gauche.
ገለበት : gelläbet, caravane (جلاية).
ጎላብ : gulb, reconnaissance; ብጎላ : ጎላብ : bäl gulb, reconnaissant.
ገለበ : gelbe, s'échapper, prendre la fuite, galoper; N. ግለብ : gälb;
 ተጎለበ : tegälebe = ገለበ ; Caus. አግለበ : faire échapper.
ገለበበ : gelbebe, se couvrir, se voiler; N. I. ገለባብ : gelbäb, voile.
ገለበተ : gelbete, verser (transvaser), vider; Pass. ተገለበተ : tegelbete.
ጎሐከት : gulket, pl. ጎሐክ : gulok, rhicine.
ጎሌ : gele, arracher, emporter = ሸትፈ ; N. ግላይ : meglei.
ገለድ : geled, paix, trêve; ብጎላ : ገለድ : bäl geledna, homme qui se trouve en paix avec nous.
ገላጻ : gelüda, couteau courbé.
ገልገለይ : gelgelei, parent; ተገልገለ : tegelägele, faire parenté, devenir parent.
ጎመት : gimet, pl. ጎም : gim, nuage.
ጎም : gam, pl. ጎማት : gämät, esp. de vautour blanc à cou long.
ጎመል : gemel, pl. አግማል : agmäl, chameau; ብጎላ : ጎመል : bäl gemel, maître de chameau.
ጎመ : gamme, être déféctif, incomplet; ጎማም : gämim, déféctueux, manquant.
ጎመክ : gämus, bague de corne.
ጎምር : gemmr, risque, coup d'oeil; አብጎምር : ነሥአ : ab gemer nesa, acheter q'ch à coup d'oeil sans mesurer.
ጎመር : gemer, les parties (de la femme).
ጎምበት : gembet = ነጻፈት : fém., avoir tari son lait (la vache).
ጎምብ : gumbo, épi du dourra sur la tige.
ጎምቦ : gem'e, conseiller; Pass. ጎምቦ : gemm'e, recevoir un conseil; Caus. አትጎምቦ : atgäm'e, amener à la raison, procurer à q'un du conseil.

ጎምጎማ : gumgumä, esp. d'oiseau; Amb. አብጎንብ : ጎምቦ : gemmedse et ጎመጅ : gemmedje, s'appauvrir; ጎመጅ : gummudj, pauvre.
ጎሌ : geße, s'assoier; ጎሐይ : gusuṣ, assis; N. ገላይ : geßei; አትጎሌ : atgeße, faire assoier.
ጎር : gür, pl. ጎራት : gärat, affaire, oeuvre.
ጎራ : gerra, prép. et subst. derrière.
ጎርሐት : gerhet, pl. ጎራሕ : geräh, champ (ce qui suffit au travail d'une paire de boeufs).
ጎርሀ : garhe, être, se montrer bénin, débonnaire; ጎሪሀ : gärih, gäri, bénin; N. ጎርሀት : gerhet, gerret, bonté du cocur; አክይ : ጎርሀት : aket gerhet, gerret, malice, méchanceté.
ጎሪመ : gerreme, s'embellir, devenir beau; ጎራም : gurram, beau; ግርመት : gormet, beauté; Caus. አጎሪመ : agerreme; አትጎሪመ : atgäreme, embellir; ጎሪም : gerem, caution.
ጎሪሠ : geresse, s'attendre à q'ch, prévoir.
ጎራሻ : geräsha, porc-épic.
ጎርሰ : gersa, 1) esp. d'arbre (salvadora persica?); 2) part, portion.
ጎሪ : gerre, ruminer; N. ጎሪር : gerir; ጎሪር : gäriṣ, ruminant; Pass. ጎሪር : gererre.
ጎሪር : gerär, esp. d'arbre.
ጎርባ : gerbe, 1) essayer; 2) couper, trancher (un membre); 3) s'échapper.
ጎርባት : gurbet, le dos.
ጎሪብ : gëräb, pl. አጎርባት : agërbet, effets, hardes. (ጎርባ) ግጎርባ : mogërbëb, cascade.
ጎሪባት : geräbit, abréviation du chemin.
ጎርባት : gërbet, pl. ጎርብ : gëreb, taillis d'épines.
ጎርባት : girbit, lance à long fût.
ጎሪተ : gärete, se retirer (d'une affaire), rester derrière.
ጎራን : gerün, blond (couleur de cheval, vache).
ጎሪነት : gerënet, manière de faire, habitude = ድር ;
ጎሪን : gerën, pl. አጎራን : agrün, tresse (des cheveux).
ጎርዋ : gërua, pl. ጎርዋት : geruit, esp. d'antilope; agacen.
ጎራ : gäre, tailler, fçufstern, feber zuhneiden, faire des sandales; ግጎራይ : mogäriei, cordonnier.
ጎሪይ : gerei, esp. de serpent court, noir, très venimeux.
ጎራይ : gorädé, sabre (Ambar).
ጎርገር : gërgür, se montrer, devenir courageux, indomptable;
ጎርጎር : gurgür, indomptable.
ጎርገር : girger, carie des dents.
ጎርጎማ : gürgumä, gorge, palais.
ግብ : göbb, caverne.
ጎብ : gäb, pl. ጎባት : gäbat, aigle.
ጎቤ : gübie, pl. ጎቤት : gübietät, tortue.
ጎብጎ : gabha, s'émousser; ጎብጎ : gubuh, émoussé.
ጎብለ : gable, prévenir q'un; Pass. ገበለ : gebbele.
ጎብለት : geblet, bienfait de Dieu.
ጎብለት : gublet (تبلت direction de la Mecque), le pays des Habäb.
ጎብረ : gebre, faire; ተጎብር : tegbär, affaire (T), rare en tigré = ዎይ .
ጎብ : gabbe, se ruiner, devenir pauvre; Caus. አጎበባ : ägbebe, ruiner; ጎብብ : gubub, pauvre.
ጎብና : gäbenä, plaine le long d'un torrent (alluviale, Ufer ebene).

ገብአ፡ gab'a, devenir, se faire = ከኃ፡ Aeth.; ገቢ፡ gebbi, prés. il se peut.

ገቡዕ፡ gabú. = ገቡብ፡ ruiné, pauvre.

ገበደ፡ gabéi, pl. አገበደ፡ agbui, chemin, route, voyage; ብዓል፡ገበደ፡ bal gabei, voyageur.

(ገብገብ፡) አንገብገብት፡ angéhebet, couvrir l'oeuf (la poule).

ገብገብ፡ gebgebe, trembler (de fièvre).

ገት፡ gitt, force; አብ፡ገት፡ äb gitt, par force.

ገት፡ gett; richesse, trésor.

ጋነ፡ gäné, pl. ጋናታት፡ ganotät, étranger.

ጋን፡ gän, pl. ጋናት፡ ganät, esp. de vautour très grand. **ገንሐ፡** gánha, voir; Caus. አገንሐ፡ agnehe, faire voir, montrer; Pass. ገነሐ፡ gannehe; ጋነሐ፡ regarder; ተጋነሐ፡ tegännehe, se voir, se rencontrer; ገንሐት፡ ganhät, vue; አትጋነሐ፡ atgännehe, faire rencontrer.

ገንሬ፡ genre, délier q'un de la cantion.

ጋንባት፡ fém. ganbet, = ጎረፈት፡ matsfet, perdre le lait (la vache).

ገናብ፡ genäb et ጉኑብ፡ gunúb, faute, délit.

ገናዘት፡ genäzet, cadavre; ጥግንዝ፡ mögnez, linceuil.

ገንደብ፡ gendebe, vieillir; ገንዳብ፡ gendäb, vieux, décrépité.

ገንዳሪብ፡ gendärib, bord d'une rivière.

(ገንደ፡) አገንደ፡ agénde, partager à demi.

ጉንደፈሌ፡ gundefellé, pouce.

ገንደዕ፡ gendé, esp. d'arbre; Ar. oshar عشار.

ገንገሪ፡ genere, se ruiner.

ገዕረ፡ gá're, crier (le chameau); N. A. ገዢ፡ géir.

ጎር፡ gor, pl. አግዋር፡ aguar, voisin.

ጎቅ፡ goq, trou, puits.

ግዓ፡ g'a, lézard.

ገዕዘ፡ ga'ze, se transporter dans un autre endroit (les tentes); N. A. መጋዕዝ፡ megä'z; Caus. አግዕዘ፡ agäze, faire transp.

ጊዘም፡ gézem (Mass.), demain = ፈንጎሕ፡

ጉዘት፡ guazót, pasteur.

ገዝዐ፡ geza, conquérir; ገዝዓት፡ gezät, empire.

ገዝፈ፡ gazafe, devenir large; ገዝፍ፡ gazif, large, gros;

N. ግዝፍ፡ gizf, largeur.

ጊዎ፡ gise, aller; N. መግያዎ፡ megjas, allure, départ;

ገሸይ፡ gäshéi, pl. ገሸት፡ gäshet, hôte, étranger.

ገዶ፡ geddo, pl. ገዶታት፡ geddotät, hirondelle.

ገዳ፡ geda, brigand, mauvais sujet.

ገድለ፡ gedle, tresser, coiffer; Pass. ገድለት፡ géddelet, fém.

être coiffée; ገድሎት፡ gedlot, coiffure; ጋድለ፡ gädele, ተጋድለ፡ tegädele, rivaliser, lutter.

ጋደም፡ gädem, pl. ጋደዋታት፡ gädmotät, plaine.

ጎደር፡ godör, à côté de, prép.

ገደሪ፡ gédri, petite vérole.

ገደብ፡ gédbe, dépoüiller, arracher, confisquer (la fortune de q'un); Pass. ገደብ፡ gedbebe; ገደብ፡ gedebó, parti; ተጋደብ፡ tegädebe, lutter (les partis).

ጉደብ፡ güdeb, hache.

ገደብ፡ gedbe, roc inaccessible.

ገድነት፡ gédnet, amôindrir son lait (la vache); ገዲነት፡ gednet, vache qui a peu de lait.

ገድአ፡ ged'a, visiter.

ገድዐ፡ ged'a, rendre seul, délaissier; Pass. ገደዐ፡ gedd'a, être seul, délaissé; N. ጥግደዐ፡ mogde, délaissement.

ገደ፡ gedé, secouer.

ገደ፡ gedde, arracher à la fille l'aveu de l'auteur de sa grossesse.

ገደፈ፡ gedfe, = ሐደገ፡ abandonner, laisser.

ጎድ፡ godj, fente, fenêtré.

ጊጊ፡ gége, errer, se tromper; Caus. አጊጊ፡ agége, tromper, débrouter q'un.

ገጽ፡ gets, pl. አገጽት፡ agétst, visage, face; ገጽ፡ ረከበ፡ gets rekhe, être bien reçu.

ጎፍ፡ gof, pl. አግዋፍ፡ aguar, coeur, intention, caractère.

ገፈዕ፡ gefé, brume, brouillard.

ጋፈፈ፡ gäfele, ramasser beaucoup, emporter beaucoup des mains.

ጠ፡

ጠሕረ፡ {ahre, 1) crier; 2) mugir (le boeuf furieux).

ጠሕር፡ tuhr (طهر), midi.

ጠጎጠይ፡ tahtei, pl. ጠጎት፡ tahtet, esp. de bois odoriférant.

ጠለ፡ telle, devenir humide, se mouiller; Caus. አጥለለ፡ ätlele, mouiller; ጠሉል፡ tulul, mouillé.

ጠለመ፡ telme, ጣለመ፡ taleme, trahir, traiter injustement.

ጠለት፡ telit, pl. አጣል፡ atäl, chèvre.

ጠልክ፡ talke, délier, délivrer; Pass. ጠልክ፡ talke; ጠሉክ፡ tulluk, libre, délié.

ጠምክ፡ tamke, baptiser.

ጠርቅ፡ terq, la responsabilité des parents en justice (comp. mon „Recht der Vorges.“); ጠርቀ፡ terqe, faire son devoir comme parent.

ጠርክ፡ terke, trouver; Pass. ጠርክ፡ terreke, se trouver; መጥረክ፡ metrak, trou.

ጠራ፡ tere, être crüe (la viande); être grossier (l'homme); ጠራይ፡ terai, crü; ጠራ፡ teri, tétine (de la vache).

ጠብለለ፡ tablele, envelopper q'ch.

ጠብሰ፡ tabsa, rôti (la viande sur le feu).

ጠበ፡ tabbe, créer; Pass. ጠበበ፡ tabbebe.

ጠበአ፡ tab'a, têter; ጥብ፡ tübb, pl. አጥበይ፡ atbei, mamele, tétine; Caus. አጥብ፡ atba, allaiter; ጣቢ፡ tabi, petite chèvre qui tète.

ጣነበ፡ tänebe, tapisser, garnir (une maison de nattes, le toit d'herbe); ጠናብ፡ tenäb, garniture.

ጠነ፡ tanne, fumer; ጠናን፡ tenän, fumée; ጠነት፡ tannet, esp. de bain de fumée.

ጠከ፡ takke, échauffer.

ጠወበ፡ täube, fonder, commencer à établir un troupeau de vaches.

ጠት፡ tot, pl. አጥዋት፡ atuat, nef.

ጠተል፡ totel, esp. d'antilope, Amhar. tora, vache sauvage.

ጠጭ፡ taue, se tromper en paroles, être à l'envers (l'habit); Caus. አጠጭ፡ tromper, duper, détourner le sens des paroles.

ጠዕመ፡ ta'me, être, paraître doux; አጥዕመ፡ atame, donner à goûter; ጠዕም፡ tu'um, doux; ጥዕመት፡ fo'met, goût, douceur.

ጠምጠመ፡ tamtame, essayer, toucher, goûter.

ጠሌመ፡ téme, rouler, mettre en rouleau (la natte); Pass. ጠየመ፡ tejeme.

ጠየዐ፡ taj'a, = ብድነ፡ puer; ጠየዕ፡ tuju, puant.

ጠፍሐ፡ tafha, être spacieux, large; Caus. **አጥፈሐ፡** atfehe, faire place, rendre spacieux.

ጠፈት፡ tofet, esp. de corbeille imperméable, dans laquelle on bat le beurre.

ጠፍኦ፡ taf'a, se perdre; **አጥፋ፡** atfā, perdre, s'éteindre (la chandelle).

ጸ . ፀ ፡

ፆፋ፡ dsoho, pl. **ፆፋታት፡** dsobotāt, étage.

ጸሑፆ፡ tsuhum, tshuhum, menton.

ፀሐ፡ dsāhe, être à l'abri de la pluie; Caus. **አፀሐ፡** ādshe, abriter.

ፀሓይ፡ dsahai, soleil, lumière; **ፀሓይ፡ዎረሃ፡** dsahai woreh, clair de lune.

ጸሕፈ፡ tsahfe, écrire (Eth.).

ጸለ፡ tselle, ombrager, faire ombre; **አጽለለ፡** ātslele, se mettre à l'ombre; **ጸላል፡** tselal, ombre.

ጸለመ፡ tselme, s'obscurcir, devenir noir; **ጸለመት፡** tsölmet, ténèbres; Caus. **አጸለመ፡** atslème, rendre noir, obscurcir; **ጸሊፆ፡** tsellim, noir; **ጽላፆ፡** tsölm, noirceur.

ጸልኦ፡ tsella, hair.

ጸልከ፡ tsalka, tshalka, échapper, s'enfuir; Caus. **አጽለከ፡** ātsleqe, atshleke; **ጸሊከ፡** tshalik, fuite, évasion.

ጸልዋ፡ tsalwa, pl. **ጸሎ፡** tsālo, le derrière (du cheval).

ጸልዐ፡ tsal'a, s'ulcérer, **ጸለዐ፡** tselé, ulcère, plaie.

ጸመ፡ tsamme, devenir sourd; Caus. **አጽመመ፡** atsmeme, rendre sourd; **ጸ.መ.ም፡** tsumum, sourd.

ፀመ፡ dsamme, être égoïste, avare.

ጸዎኦ፡ tsam'a, avoir soif; **ጽዎኦ፡** ts'omé, soif; Caus. **አጽግ፡** atsmā, donner la soif, alléger; **ጸ.መ.ኦ፡** tsumú, qui a soif.

ጸግ፡ tsemā, fortune, biens.

ፀሚድ፡ dsūmid, pl. **አፀሚድ፡** adsmād, paire de boeufs; **አፀመድ፡** ādsmede, coupler (les boeufs).

ጸዎድ፡ tsamd, pl. **አጽግድ፡** atsmād, le poteau de devant de la maison.

ጸር፡ tserr, compagnie, suite, escorte.

ገረቦ፡ dsārebe, parler.

ጸርቦ፡ tserbe, tailler le bois; Pass. **ጸረቦ፡** tserrebe; Caus. **አጽረቦ፡** atrebe.

ፀርዐ፡ dserā, se plaindre de q'ch.; N. **ፀራን፡** dserān, plainte.

ጸራ፡ tsere, devenir clair (le ciel, l'eau); Caus. **አጽራ፡** ātsre; **ጸ.ሩ.ይ፡** tsurūi, clair, pur, sain; **ጸርት፡** tseröt, tsheröt, santé.

ጸርገ፡ tserge et tsherge, esp. d'arbre.

ፀርገገ፡ dsergege, = ጎረፈ፡ passer.

ፀርፈ፡ dsarfe, injurier.

ጸብሐ፡ tsabha, poindre (le jour), se faire matin.

ፀቡሐ፡ dsabbhe, déjeuner; **አፀቡሐ፡** adsbehe, donner à déjeuner, assaisonner; **ፀቢሐ፡** dsabih, assaisonnement.

ጸበል፡ tsabel et tshabel, cendre.

ጸበረ፡ tsabbere et tshabbere, patienter.

ጸብር፡ tsabr et tshabr, aloès.

ጸቦ፡ tsabe et tshabe, s'étrécir, être étroit; Caus. **አጽቦቦ፡** atsbefe, rendre étroit; **ጸቦብ፡** tsabbab, tshabbab, étroit, défilé.

ጽብዐት፡ tsūb'et, tshūb'et, pl. **አጽቤዐ፡** atsabé, doigt.

ጸቤ፡ tsabe, aller voler, faire une expédition de brigandage; N. **ጸቢት፡** tsabit.

ፀብጠ፡ dsabte, saisir, empoigner; Pass. **ፀበጠ፡** dsabbete; N. **ፀቢጥ፡** dsabit, saisie; Caus. **አፀበጠ፡** adsbete, faire saisir.

ጸንሐ፡ tsanha, y être, attendre; Caus. **አጽንሐ፡** atsanhe, faire attendre, faire rester.

ጸንቲ፡ tsante, être délaissé; **ጸንትዋ፡** tshintua, délaissement, ennui.

ጸኔ፡ tséne et tshéne, sentir (a. et n.); **ጽን፡** tsön et tshön, odeur.

ጸንዐ፡ tsana, s'endurcir, devenir fort; **ጸንዐ፡** tsunu, fort, dur; Caus. **አጽንዐ፡** atsanā, endurecir, fortifier; N. **ጸኔዐ፡** tsené, force.

ጸንገይ፡ tsin'gai et tshin'gai, herbe, foin; **አጸንገይ፡** atsan'ge, couper l'herbe.

ገለ፡ dsale, rouge (couleur de vache).

ጸእነ፡ tsāne, monter (à cheval), charger; Caus. **አጸነ፡** atsané, aider à charger; **መጸን፡** metsān, bête de somme ou dc. selle.

ገዋ፡ dséna et dshéwa, sel.

ጸመ፡ tsōme, jeûner.

ፀዌይት፡ dséwéit et dshewéit, famille.

ጸረ፡ tsore, porter; Caus. **አጸረ፡** atsōre, faire porter, charger;

ጸር፡ tsor, charge.

ጸዐደ፡ tsā de, blanc.

ጸደነ፡ tsidena et tshidena, esp. d'abeille sans aiguillon; **ምግር፡ጸደነ፡** mār zidena, miel blanc de terre, produit du tsidena.

ጸደፍ፡ tsādef, précipice.

ፀግም፡ dsegm, destin, but, affaire.

ጸጉር፡ tsagūr, tshagur, cheveux; Sing. **ጸግረት፡** tsagret, tshagret; **ጸጋር፡** tsaggar, tshaggar, poilu, chevelu.

ጸግቦ፡ tsegebe, se rassasier; Caus. **አጸግቦ፡** ātsgebe, rassasier; **ጸጋብ፡** tsegāb, satiété; **ጸጉብ፡** tsugnb, rassasié.

ጸገት፡ tsagget, verge; **ብግል፡ጸገት፡** bal tsagget, intercesseur, avocat.

ፀገዐ፡ dseḡa, B. tomber malade.

ጸገዐ፡ tsagga, s'adosser contre q'ch., s'appuyer.

ፀፈር፡ dsaffer, dshaffer, courroie; pl. **አፀፈር፡** adsfer.

ጸፋር፡ tsafir, tshifir, pl. **አጽፋር፡** atsfar, atshfār, ongle.

ዕፍዕ፡ dsöffé et dshöffé, boue (devaches).

ፀፈ፡ dséfe et dshéfe, bouillir; **ግሮ፡** dsifo et dshifo, bouillie (de Dourra en grains; l'Ar. بليلى).

ፈ ፡

ፈሕመ፡ fehme (فهم), comprendre; Caus. **አፍሐመ፡** afheme.

ፋንም፡ fāhm, charbon.

ፋንሰ፡ fāshé, calomnier.

ፈእን፡ fā'he, devenir large, spacieux; **ፋኡን፡** fāih, large, spacieux.

ፋል፡ fal, présage, augure, destinée; **ኡፋል፡** ei fal, il n'est pas; **ኡፋልነ፡** ei fālna, nous ne sommes pas.

ፈልጎ፡ falha, bouillir (l'eau); Caus. **አፍለጎ፡** aflehe; N. A. **ፈሊጎ፡** falih, ébullition.

ፈለለ፡ féllele, se ruiner, devenir pauvre; **ፈሊለይ፡** feliléi, ruiné, pauvre; **ፈለል፡** félel, ruine, misère.

ፋለመ፡ faleme, partager en deux, rompre le pain.

ፈልሠ፡ false, couper, fendre.

ፈልቀት: falqet, fém., *ne pas être circonscrite* (la fille); **ፈልቅ**: felq, pl. **አፍላቅ**: afaq, *cheville, crochet, fourche* (confluent de deux torrents).

ፈሊት: felit, pl. **ፈላይት**: feläit, *jeune vache* (âgée de 2—4 ans).

(**ፈለፍ**) **ፈሌ**: fele, *séparer*; **ፋሉይ**: fului, *un veau sevré, un homme expatrié*.

ፋለጀ: faledje, B. *s'échapper* (le chameau).

ፈልጀ: feldje, *fendre* (du bois); P. P. **ፋሉጀ**: fuludj, *fendu*.

ፈልፈለ: félfele, *branler* (du vent).

ፈሸመ: fesheme, *pourrir, devenir insolent*; **ተፈሸመ**: tefesheme, id.; **ፋሹም**: fushúm, *pourri, insolent*.

ፈሰ: fasso, *verser* (de l'eau).

ፎር: for, *morceau de toile*.

ፋር: far, *destinée, hazard*.

ፈርሐ: farhe, *avoir peur, craindre*; Caus. **አፍረሐ**: áfrehé, *faire peur, effrayer*; **አትፋረሐ**: atfárehe, *effrayer*; **ፈርሐት**: ferhät, *peur, crainte*.

ፈርኅ: farha, *se réjouir* (Ar. فرح); Caus. **አፍረኅ**: áfrehé, *réjouir*.

ፈርስ: faraṣ, *cheval*, pl. **አፍሩስ**: afruṣ; **ፋሪስ**: färís, *bon cavalier, brave*.

ፈርሠ: farae, *s'abimer, dépérir*; Caus. **አፍረሠ**: áfrese, *abimer, abatre*.

ፈረረ: férre, *sortir* (pour chercher du bois, pour paître les troupeaux etc., auf etwas ausgehen); **ተፈረረ**: teferrere, id.; N. A. **ፈሪር**: ferir.

ፈርቀ: farqe, *trouer, percer*; Pass. **ፈረቀ**: farreqe; P. P. **ፋሩቅ**: furuq; **ሞፍራቅ**: mofraq, *trou*.

ፈራብ: feräb, *abime* = **ጸደፍ**.

ፈርተት: fertet, pl. **ፈራተት**: ferätit, *testicule*.

ፈርተ: ferte, *juger*; **ፍርተ**: fort, *jugement*; Pass. **ፈረተ**: ferrete; **ፈርተይ**: fertei, *juge*.

ፈርተከ: ferteke, *séparer, désunir, mettre en morceaux*; Pass. **ፈራተከ**: feräteke.

ፈርከይ: ferikai, *épi du Dourra*.

ፈርዓ: ferä, *endroit, place, quartier*.

ፈራ: fere, *faire du fruit, fructifier*; **ፍራ**: fró, *fruit*; **ፋራ**: fare, *être fertile, porter fruit*.

ፈርደደ: férdede, *briser en petits morceaux* (le pain).

ፋረገ: farege, *séparer*.

ፈርፈረ: férferé, *se réduire en poudre* (le bois); **ፈርፈር**: ferfer, *bois en poudre*.

ፈቅዐ: faqa et **ፈግዐ**: faga, *briser* (l'os), *casser la tête, blesser l'os* (avec un bâton); **ፋጉዕ**: fugü, *blesse*.

ፈቅደ: faqde, *réfléchir, se souvenir*; Caus. **አፍቀደ**: áfgedé, *donner à souvenir*; Pass. **ፈቀደ**: faqqede; **ፈቃድ**: feqäd, *souvenir, réflexion*.

ፈትኅ: fatha, *ouvrir*; Pass. **ፈተኅ**: fattehe; Caus. **አፍተኅ**; **ተፋተኅ**: tafätehe, *rompre avec q'un, déclarer la guerre*; N. A. **ፋትኅ**: fathä; **ፈተኅ**: fettöh, *loi*.

ፈተለ: fatle, *filer, arranger* (une affaire); **ፈተል**: fätl, *fil*; **ፈታል**: fetal, *toile filée*.

ፋትመ: fatme, *allaiter le veau*.

ፋትነ: fatne, *gôter, essayer* (à faire).

ፈቴ: fete, *aimer*; **ፈቴ**: fitti, *amour*; **ፋቴ**: fati, *aimant*; Caus. **አፍቴ**: áfte; **ተፋቴ**: tafäte, *aimer, réciproq.*; **ፋቴአት**: fatiet, pl. **ፈዋቴ**: fauäti, *femme publique*.

ፈትፈት: fetfete, *voler, piller*.

ፋጉቴ: fante, *séparer, répudier* (la femme); Pass. **ፈፍቴ**: fanäte, *se séparer* (les amis); **ፈጉጉት**: fintit, *séparation*.

ፈጉተት: fantete, *croître* (l'arbre).

ፈናን: fenän, *mensonge, fausseté*.

ፋኔ: fane, *charger q'un de q'ch, tester*; Pass. **ተፋኔ**: tafäne, *recevoir une commission*; **ፈን**: fin, *commission*.

ፈንደቀ: fändege, *se blesser au dos* (la bête de somme); P. P. **ፋንዱቅ**: fundük, *blesse*.

ፈንደዕ: fandä, *moudre* (le Dourra) *à gros grains*.

ፈንደት: fandót, pl. **ፈናዲ**: fenädi, *fesse*.

ፈንደሐ: fandjehe, *casser les pierres*.

ፈንጎጎ: fangoḥ, *demain*; **ፈንጎጎሐሐ**: fangoḥ lehä, *après demain*.

ፈንጠረ: fantere, *démonter, désunir, disperser*; Pass. **ተፈንጠረ**: tafántere; Réfl. **ፈናጠረ**: fanätere *se disperser*.

ፈንፈኑ: fanfane, *abhorrer, se dégoûter de q'un*.

ፈከ: fakke, 1) *fendre*; P. P. **ፋከከ**: fakuk, *bois fendu*; Pass. **ፈከከ**: fakkeke; 2) *se lever* (le soleil etc.); **ሞደርፈከ**: mudr fakke, *pointre le jour*; **ፈከከ**: fakik, *aube, le lever*.

ፈዕለ: fále, *tisser les nattes*; **ፍዕል**: fo'l, *tissure, tissage*.

ፋይ: fai, *anneau*.

ፈደብ: fadbe, *montrer du courage*; **ፈዳብ**: fadab, *brave*; **ፈደበት**: fadebet, *bravoure*.

ፈደዐ: fedä, *se réveiller*; Caus. **አፍደዐ**: áfdä, *réveiller*.

ፈዴ: fede, *payer, acquitter*; **አተፍዴ**: atáfede, *faire rembourser*; **ፈዴ**: fedä, *remboursement*.

ፈደ: fadde, **ተፋደደ**: tafädede, *écarquiller les yeux*.

ፈድፈደ: fedfedé, *abonder en enfants*.

ፈድዐ: fadjä, *se décourager*; Caus. **አፍደዐ**: áfdjä, *mettre en peur*.

ፈድፈጀ: fadjfadje, *briser l'os, la tête à q'un* = **ፈቅዐ**.

ፈገለ: fagla, *séduire* (une fille), *agacer*.

ፈግረ: fagre, *sortir, monter*; Caus. **አፍገረ**: áfgere; **ሞፍጋር**: mofgar, *sortie*; **ፍግረት**: fogret, *lever* (du soleil); **ፎጋር**: foggär, *impôt*.

ፈግዐ: faga, *duper*; **ፈገዐ**: faggä, *se laisser duper*.

ፋገገ: fagege, *se moisir*; **ፋጉግ**: fugug, *chanci*; N. **ፋጉግ**: fagig; **ፈጋግ**: fegüg, *le mois*.

ፈጥረ: faṭre, *créer* (ad. de l'Eth.).

ፈጥነ: faṭne, *comprendre*; Caus. **አፍጠነ**: áftene; Pass. **ፈጠነ**: fattene; N. A. **ፈጠኔብ**: faṭanéb, *entendement*.

ፈጽለ: fatsle, *diviser*.

ፈጽመ: fatsme, 1) *s'enfermer*; 2) *s'enorgueillir*.

ፈዕክ: fadsä, *siffler*.

Extrait du Vocabulaire de la langue Tigre parlée à Muçaww'a, compilé par Antoine d'Abbadie.

ገላ: pas encore. — ክስተሐለመ: nocturna seminis effusione pollutus est. — ሐልቃ: péricarpe du fruit dit 'arma. — ሕልቁም: (ar.) fanon (de vaches). — ሕልቁም: emmanchure du fer de lance. — ሐላብ: laitière. — ሕላብት: petite écuelle en bois. — ሐለክ: entraver; መሐለክ: entrave (de vache). — ሐላውላው: vagabond. — ገመል: ሕላይ: cadeaux que fait le fiancé au beau-frère. — ሐለይ ለ: incircconcis. — መሐለፊት: excellent. — ሆም: trace dans un sentier où les bêtes tombent. — ሓምሓምት: calebasse. — ሀ መም: Pl. ሀማምት: panthère (voy. ሓ-መ-ም: Münz.). — ሐ ማም: (ar.) pigeon. — ክትሐመሚ: garde-malade. — ሐማመሬ: frais de maladie donnés par celui qui a blessé. — ኖመር: tamarin. — ሐማስ: de couleur (café au lait, vache etc.). — ክሐመቅ: mépris; ሕምቅ: mépris; ሐማቂ: mépriser; ሐማቅ: paresseux. — ሐምብዚት: pain (voy. ኅብዚት: Münz.). — ሐ ምብፀ: = ኅብፀ: (Münz.). — ሀ-ምባይ: (idem ሀባይ:) singe. — ሐምፀ: devint sur, s'aignit; ሕመፅ: sur, acide. — ሐርሐረት: oiseau à présages. — ተሐርሐረ: a pris le fauset. — ሀርመ: frappa; ሀራም: qui frappe; ክሀራም: qui fait frapper. — ሕራራ: touffe de cheveux des enfans contre le mauvais oeil. — መሓረስ: charrue. — ሀርሳ: éveillé. — መሐረ ሲት: sage-femme. — ሐረቅረቅ: sorte d'asthme passager. — ኅርብ: tomba en ruines. — ሕርቱመ: (sic) gros muscle de la cuisse. — ተሐርነገት: elle se laisse traire par intervalles après la mort de son petit. — ሐርዐ: alla du ventre (ኅራ: Münz.); ሐርዒ: ክገገ: cérumen des oreilles. — ሐራዝ: vase à long col pour boire (Pl. ሐራርዝ:). — ሕርዶት: nuque (voy. ሀርዶት: Münz.). — ተሐረጅ: péroras. — ሐርግዮት: discours. — ሕርዕ: crosse (pour le jeu de crosse); ሕሪዕ: houssine. — ሕሩፍ: parcimonieux; ክሕረፈ: donner avec parcimonie. — ኅሪፍ: vent d'ouragan. — መሐሰል: plusieurs chameaux attachés ensemble. — ሕሳም: sorte de sel rouge à petits grains et dont on lave les chameaux malades; ተሐሰመ: fut lavé; ሐስመት: lavage; croûte de sel laissée sur la plage par la mer. — ሐሰሰ: essuya; ሐሰሰ: qui essuie; ሕሰስ: chose enlevée en essuyant. — ሐሰዶ: (ar.) envie; ሕሰዶ: envie; ሕሰዶ: envie. — ሐሽ: écran de bois. — ሐሽሐሽ: sable. — ወዶ: ሐሽሊል: renard. — ሐ ሺር: natte. — ሐሽር: ወሪድ: lie de bière. — ሕሽር: embarrassas; ክትሐሽረ: fit embarrasser. — ሐቁ: ኤሊ: dorénavant. — ሐቅ: ስለ: eut le hoquet. — ሐቀት: reins. — ክሐቀነ: battit le beurre en remuant un vase solide; ሕቃን: lait de

beurre; fromage; ማይ: ሐቃን: ou ሐሊብ: ሐቃን: lait de beurre. — ሐቅፍ: botte. — ሐቁፍ: giron; ሕቆፍ: charge qui remplit un bras. — ሐብሐብ: (sic) sorte de plante à farine naturelle et qu'on mange. — ተሐበለክ: fut embrouillé; ሐብ ሉክ: embrouillé. — ሕባራት: troupeaux donnés pour être gardés. — ሐበበ: boucle; ሕቡብ: bouclé; መሐበብ: boucle; ሐ ባባይ: faiseur de fourreaux et de boucles. — ሐበከ: gomme. — ሕበዝ: ጨወ: repas qu'on porte en route. — ሀቱ: lui; ሀቱ ም: eux. — ሐተላ: lie de bière. — ሐንበጣ: sauterelle. — ሐንቴ: un. — ሐንትል: épiglotte. — ሐንተሽ: éternuer. — ሐንከ: eut une crainte respectueuse. — ሐነክ: (ሕናግ): palais (de la bouche). — ሀንከላ: tête de durrah (qui retombe). — ኅ ናዝር: sorte de scrofules. — ሐነጅ: fouet. — ሕንጅር: scarabée. — ሐንገብ: épaule. — ሕንገት: emporté (chameau etc.). — ሕንግድ: qui donne peu de lait. — ሕንገን: jambe au dessus du genou. — ሐንጠጠ: se déchira (toile). — ሐንፈዝ: diverses sortes de graines mélangées ensemble. — ሐንፈጨ: gratta le visage (par douleur). — ሐከመ: (ar.) jugéa; ሐክም: juge. — ሐውት: bat de chameau. — ሐዝ: fièvre (voy. ሐድ: Münz.). — ሐዝሐዝ: trembla (terre, rocher ou autre chose solide). — ሐ ዘመ: se ceindre. — ሕዝዐት: prairie gardée. — ሐይመት: hutte ronde de branchages. — ሐይሰስ: beurre. — ሃይብ: donneur (voy. ወሀብ: Münz.). — ሕዳ: fruit rouge qu'on mange. — ሐድ: ሕፋን: un peu chaud; tiède. — ሀደለበ: s'engagea comme domestique à gages pour les routes; ክደላብ: domestique à gages pour les routes. — ኅድረ: (ar.) verdit; ክኅደር: vert. — ሐዳድ: ouvrier en fer. — ሕድል: መዝብፀ: bracelet des pieds en argent (non tordus); ሕድል: መትሊ: bracelet des pieds en argent (tordus). — ሂደርት: bois, forêt. — ሐን: ceinture de femmes. — ሕጌ: couvrir; ተሕጌ: Pass.; ሕጋይ: écran; rideau; ሕጌይ: abrité. — ሐግል: anneau des jambes (voy. ሕድል). — ሕጉለት: réduit intérieur de la maison. — ሀገ ሪት: petit pays. — ሐገን: morve (du nez). — ሐግዝ: vint en renfort; se battit en allié avec. . . ; ተሐገዝ: fut renforcé; ሐጋዝ: qui vient en renfort. — ሕጠም: s. de plante mangée par le chameau. — ሐጥብ: cueillit du bois. — ሐጥዐ: manqua, ne se trouva pas; ሕጥዕ: qui manque de tout; ሕጥዐት: besoin. — ሕጠፕ: fém. ሕጥፕ: intrigant. — ሐፍሌ: sorte de fruit. — ሀፍሽ: qui arpente. — ሐፈት: enclos de la maison. — ሐፍነ: devint chaud; ሕፋን: chaud. — ሐፍነ: prit avec les deux mains

jointes; ሐፍን፡ le contenu des deux mains. — ሐፍደ፡ mit en lieu sûr. — ሐፍዘ፡ fut en trop; ሕፍ-ዘ፡ qui a une surabondance. — ሐፈፀ፡ déchira avec les ongles (le visage par douleur).

ለ፡ lui. — አስክ፡ ልሃ፡ jusque là. — ሎሕ፡ bois de la porte. — ተልሪ፡ joua (voy. ደል፡ን፡ Munz.); ተልሃይ፡ joueur, jeu. — መትላሐይ፡ camarade. — ልሕልሕ፡ pain, feuille. — መልሐሐሕት፡ petit feu. — ልሆይ፡ cela. — ሊል፡ course pour un prix. — ሊሎ፡ épervier (aigle, Munz.). — ለም፡ ፅል፡ alors. — ሎምን፡ citron. — ለቅሐት፡ conçu (la chamelle); አለቅሐ፡ prêt; ተለቅሐ፡ emprunta; ልቅሐ፡ prêt. — ለቀበ፡ attrapa en l'air. — ሎቅተ፡ (?) outre à miel. — ልብ፡ coeur; creux de l'estomac; በዐል፡ልብ፡ habile. — ለብለበ፡ parla l'un en vain; ለብሉብ፡ qui parle en vain. — ልበባት፡ ventrière du chameau. — ለብክ፡ (?) lieu qui a toujours été désert. — ለተተ፡ to lip; ለታት፡ bégue, bredouilleur; à lisper. — ለዐዐል፡ s'éleva (soleil); ላዕሊ፡ supérieur. — ላዐት፡ poignée du sabre. — ለጃጅ፡ emporté (vache, chameau).

ሚ፡ quoi? — መሀረ፡ connut; አምሀረ፡ fit connaître; ማሪ፡ savant. — መሐሰ፡ essuya. — መሐኔ፡ hache. — ሚለል፡ baguette pour mettre l'antimoine dans les yeux. — መልቀቀ፡ fit prisonnier; መልቀቅ፡ prisonnier. — መለጠ፡ sépara du poil. — መምሱ፡-ጎ፡ lâche. — መርሴ፡ fermeture de la porte. — ምሴሕ፡ en vain. — ሞሱብ፡ grand vase en paille. — መሽመሽ፡ se moisir, pourrir. — ምሽቀክ፡ gratte-dents. — መቃሰ፡ ciseaux. — ማቲጎ፡ briquet. — ምን፡ quoi? — ማን፡ (au lieu de የማን) droite. — መንስር፡ lentille. — መንቹፍ፡ fronde. — መንኬት፡ pot en terre. — ማአዝ፡ quand? — መካ፡ cuiller. — መካ፡ se fondit; አምከከ፡ fondit; ምኩኩ፡ fondu. — መኩስ፡ bâton à faire la bouillie. — መከተ፡ para. — መኩት፡ farine à purifier le beurre fondu. — መይዘብ፡ ou ሚዘብ፡ petit sillon pour l'écoulement des eaux. — መዘን፡ pesa; ሚዘን፡ balance. — መዝመዝ፡ massa. — ማዛይ፡ garçon de noces. — መደ፡ étendit; ምዳደ፡ étendu. — ሚገል፡ (ዐገለ?) péché; ሚገል፡ወደ፡ pécha. — ማዳዳ፡ mortier; ወደ፡ መግዳ፡ pilon. — አማጠጠ፡ pressa une outre pour en exprimer le miel ou le beurre; trembla. — ማዕ፡ gratte-dents.

ርጎሰ፡ ou ረከሰ፡ devint à bon marché. — ረመሰ፡ radeau pour la pêche. — ተረመሰመሰ፡ farfouilla. — ረምቀ፡ (voy. ረምክ፡ Munz.) mendia, mangea en parasite; ረምቃይ፡ mendiant, parasite; ረማቅ፡ vagabond; ምርማቅ፡ action de mendier. — ረምጅት፡ terrain si échauffé qu'il brûle les pieds. — ሮረብ፡ omoplate. — ሮረብ፡ épine dorsale. — መርሽም፡ croix de la poignée du sabre. — ረሽረሽ፡ arrosa. — ረሰሰ፡ rangea, mit en rang; ረሰ፡ ordre, rang. — ተርቁብ፡ jarret. — ሩቀዓት፡ membrane de l'hymen, virginité. — ረቅዐ፡ (ar.) raccommode, rapiéça. — ረብረብ፡ lieu sans verdure. — መተርአስ፡ oreiller en bois (voy. ተረሰ፡ Munz.). — መራኢት፡ miroir. — ረክሰ፡ voy. ርጎሰ፡ — አቡ፡ ሩካብ፡ sorte de paralysie. — ወደ፡ ርካብ፡ pupille de l'oeil. — መርኩዝ፡ bâton d'appui. — ረወሐ፡ éventa; መረቀሕት፡ éventail; መረቀሐ፡ ሽይጣን፡ papillon. — አራቀኢ፡ proxénète (de ረወሐ). — አርዐዜ፡ grès blanc. — ረዐ፡ vase à puiser l'eau. — ራዛ፡ échassier qui mange les sauterelles. — መርዘቅ፡ bâton porté par les *fukara*. — መርዘን፡ mal de tête. — ረያም፡ ዘራት፡ petit doigt. — ረዴ፡ consentit; ረዳ፡ consentement. — መርድአ፡ secours. — መርዳይት፡ sorte de lance mince et légère. — ረገአ፡ se figea; አርገአ፡ figea; ርጉአ፡ figé. — ረግደት፡ grande expédition

pour ramasser du sel. — አራጠ፡ trotta. — ረፍግይ፡ porte-faix.

ሽሀሉል፡ (homme) né sans testicules. — ሳህለ፡ regretta. — ሳህም፡ (ar.) part; ሳህመ፡ fit les parts. — ሹሁር፡ repas de minuit. — ሰሱክ፡ parfuma (en parlant des femmes seulement). — ሽልሕተት፡ lézardine. — ሽላላ፡ estropié de la main. — ሰሎም፡ (ar.) échelle. — ሰላም፡ bosse de la vache ou du chameau. — ሰሴቅ፡ grand filet. — ሰለብ፡ (aussi) émascula; ሰላብ፡ eunuque. — ሰለባ፡ qui a une cicatrice de feu au visage. — ሰሴት፡ arrière-faix. — ሰለፍ፡ cuisse. — ሰምሐ፡ pardonna. — ሹምብርኪት፡ sandale ornée. — ሽምዕ፡ cire; ተሽምዕ፡ fut couvert de cire, fut sali; ሽማዕ፡ qui blanchit la cire. — ሰሙጥ፡ creux des reins. — ሰር፡ moitié. — ሱር፡ impurétés qui nagent à la surface de l'eau dormante. — ሰርሐ፡ reconduisit, congédia. — ሹርጎ፡ scia. — ሽራሪት፡ (ar.) étincelle. — ሳርብ፡ partie de la jambe au-dessous du mollet. — ሹርባ፡ (ar.) bouillie claire. — ሹሪት፡ parfum mis dans le suif pour la tête. — ሽረከ፡ prit au piège; ሽረከ፡ piège à bêtes féroces. — ሽራከ፡ couronne en argent. — ሽረዒ፡ cria pour implorer justice. — ሽርጎብ፡ surcharge que le chamelier met pour son propre compte. — ሱሪየት፡ esclave, concubine. — ሰራጅ፡ (ar.) lumière artificielle. — አስረራ፡ (ar.) change de la monnaie. — ሽሽግዶ፡ qui rit à tout propos. — ሽቂብ፡ qui n'a ni bien ni fortune. — ሰቅዕ፡ enfila ou fourra. — ተሰቢሐት፡ invitation à manger. — ሽቢብ፡ touffe de poil au bout de la queue de la vache. — ሽቤን፡ brebis. — መስተር፡ peigne. — መስተረ፡ se peigna. — ሽተተ፡ glissa. — ሽተ፡ pirogue. — ሰንሰን፡ se multiplia. — ሰነቀ፡ prit des provisions de voyage; ሰንቅ፡ provisions. — ሽንቀላ፡ negre. — ስናት፡ nés dans le même mois. — ሽናን፡ chameau aveugle. — ስንገር፡ palme; ሰንዘረ፡ mesura par palmes. — ሽንግለት፡ stérile (vache). — ሽንጠጠ፡ déchira (toile); ሽንጣጥ፡ morceau. — ሽንፋ፡ sorte de grain. — ሰአኑ፡ manqua de q. ch.; ተሰአኑ፡ ne put; ስአን፡ (la chose) qui manque; ሰአን፡ (la personne) qui manque de...; መስአን፡ besoin. — ሻክ፡ petit trou creusé à la hâte, pour que l'eau en s'y infiltrant soit bonne à boire. — ሸከል፡ foudrière. — ሸክም፡ fardeau (Munz. mention). — መስከብ፡ parc de vaches. — ሻክት፡ endroit où l'on trouve de l'eau en creusant un peu. — ሰክተተ፡ mit sur le feu (un pot) de façon, qu'il y reste tout seul. — ሰክን፡ séjourna; ሰክን፡ séjour. — ሽካረ፡ plante du pied; ሽክና፡ pied de bête. — ሰክዕ፡ fourra. — ሻውል፡ qui vient de concevoir (chamelle). — ሻውራ፡ sorte de sanglier. — ሸወቀ፡ regretta. — ሸዌት፡ lieu verdoyant. — መሸወቲት፡ baguette servant à frapper. — ሰውአ፡ égal. — ሰወክ፡ brossa les dents. — መስወደ፡ outre de peau. — ሽዒረት፡ tumeur du palais. — ስዐስዐ፡ (sāsā) épeautre. — ሽዐስት፡ prairie humide pleine d'herbes. — ምስዐይ፡ course. — ሸየመ፡ préposa; ተሸየመ፡ prit le pouvoir. — ሰየደ፡ chassa. — ሱየደ፡ nuque. — ሰጉዶ፡ donna un coup de poing; ሰጉድ፡ coup de poing. — ስጤት፡ côté. — ሰፈ፡ (saffa) cousut; ሰፈት፡ couture. — አስፈር፡ (ar.) jaune. — ሰፍሰፍ፡ trot de l'homme. — ሸፍቀ፡ eut pitié; ሸፍቅ፡ pitié. — ሰፍፍ፡ vase plat en paille. — ሰፊየ፡ (?) tourbillon de vent. — መስፊ፡ aléna. — ሰፊ፡ cire et impurétés du miel. — ሰፋፍ፡ étui du fer de lance.

አቃሕም፡ Pl. (አቀሐመ?) Sing.) fourmis rouges qui mangent le miel. — ቀንረ፡ s'enragea de colère. — ቀሔር፡ ai-gres d'estomac; indigeste. — ቀላ፡ faim. — ቀልቀለ፡ descendit

un chemin; ቁልቁል፣ descente. — ቀላቀል፣ terrain plat. — ቀለበ፣ retourner; አቅለብ፣ qui a un œil fermé par habitude. — ቀለወት፣ natte. — ቀላን፣ enfant qui va à quatre pattes. — ቀላደት፣ collier. — ቀላጥም፣ vache dont le lait est réservé à son propriétaire. — ቆምሓይ፣ (voy. አቃከም) fourmi qui mange le miel. — ቆመል፣ poux. — ቀሚሻ፣ qui a le corps blanc et la tête rousse (vache). — ቀምሻ፣ mangée en trempant pièce à pièce son pain dans la sauce. — ቁምብር፣ vase en paille servant à boire le lait. — ቀመደ፣ fit cuire sur la braise. — ቆሮሕ፣ qui a une tâche blanche au front (taureau). — ቀርሐት፣ taie ou cataracte. — ቀርሔት፣ couvercle d'un plat de pâte de farine. — ቆራር፣ lit d'un torrent. — ቀርስ፣ arc en ciel. — ቀርሽዓ፣ jeu de mail au billot. — ቀረን፣ attacha. — ቀርደዐ፣ avala tout de suite, goba. — ቀርጭምት፣ cheville du pied. — ቀርሬ፣ écorça. — ተቀርፎሬሬ፣ s'accroupit. — ቀስመ፣ accusa. — ቀሽብ፣ roseau, petit bois pour le feu. — ቀስነ፣ eut sommeil. — ቀሽን፣ branche; ቀሽነ፣ poussa des branches. — ቆቅዓይ፣ (ቆቅ) sorte d'oiseau. — ቁቂህታ፣ coqueluche. — ቁብር፣ obscurcissement de l'air par un ciel serain. — ተቀበት፣ alla au devant de q'un pour le recevoir. — ቀብዐ፣ désespéra. — ቀንርዔ፣ petite outre 1/2 remplie de lait. — ቀንቀን፣ ver qui ronge le bois. — ቁንቁን፣ insecte ailé qui mange le grain. — ቀንተ፣ se ceignit; መቀንት፣ ventrière. — ቀንት፣ vulve. — ቃንኢ፣ (ar.) riche. — ቀንአ፣ fut droit, réussit; አቅንአ፣ redressa; ቁንዖ፣ droit. — ቀንዓይ፣ vel መቀኛ፣ envieux. — ቀንጢረት፣ clitoris. — ቀንጠሽ፣ œuillet. — ቀንጠጠ፣ pinça. — ቃንጫ፣ tige de durrak. — ቀንዐ፣ se leva; አቅነዐ፣ fit lever. — ቆሻ፣ fut profond. — ቀውዐ፣ glana; ቁውዓይ፣ glaneur. — ቀዘለ፣ fila. — ቀዘር፣ profond. — ቀዝቃዘ፣ froid; አቀዘቀዘ፣ refroidit. — ቀዳም፣ arçon de la selle. — ቀደር፣ sorte de miliaire. — ቁደት፣ (quddat) loupe; ቁደት፣ ፍሬሬ፣ glande. — ቀጥል፣ feuille. — ቀጥቀጠ፣ brisa à force de coups; ተንቀጥቀጠ፣ trembla; አንቀጥቀጠ፣ fit trembler; ቀጥቀጠት፣ sorte de plante mangée par les chameaux; ቀጥቀጠ፣ bête hongrée. — ቀጠብ፣ sorte de miliaire. — ቀጥነ፣ fut mince. — ቀጣን፣ sorte de courliou qui est blanc et mange avec les vaches. — መቃጥን፣ corde ou ligne pour jeter l'hamçon. — ቀፀረ፣ grimaça; ቃፀረ፣ nous; ቀፀራት፣ noeud; ቀጂር፣ bois de lance. — ቃፅዕው፣ tout petit champ. — ቀፀፈት፣ feuille d'arbre. — ቀር፣ vase à grains fait en bouse de vache; መር፣ ቀር፣ ruche à miel. — ቀራለ፣ ferma; መቆራረ፣ fermeture. — ቃፍለት፣ improvisiste; አብ፣ ቃፍለት፣ à l'improvisiste.

በሀሽ፣ orange amère. — በላም፣ (ballam) sorte de poisson. — በለሲ፣ (très grand vase à l'eau. — በሉቅ፣ pubère. — በለው፣ noble (nom de race jadis privilégiée). — ተቤልዔ፣ on a donné le cri d'alarme. — በለግ፣ éteule. — በረ፣ (barra) vola (en l'air); በራራ፣ qui s'envole. — ብራሕ፣ lait et eau mélangés. — ብራሕ፣ qui a une tâche blanche sur le front (vache). — ብርሻሻ፣ vieille fille (injure). — አብራቅ፣ vase à ablutions. — ቡርቆጠ፣ (?) petit pain fait pour les enfants. — በርበር፣ se relâcha. — ባረካ፣ lieu désert. — ብራዩ፣ vide. — በረደ፣ (ar.) lima. — በርዳን፣ fève. — ቦሽ፣ (?) lait provenant de certaines herbes mangées par les chèvres et qui provoque des évacuations par haut et bas. — በሰል፣ signon. — ቦሰሰ፣ farine d'orge cuit qu'on mange avec l'eau chaude. — በቀለ፣ poussa (?). — በቀል፣ mule. — በቀት፣ très chaud, brûlant. — በቀፀ፣ አበቀፀ፣ vanna. — ቦለት፣ vent d'ouragan (vent en été). — ብትካት፣ collier de perles

de verre. — ቦን፣ (ar.) café. — በካር፣ chameaux stériles. — በካን፣ homme qui n'a pas des enfants. — ቡወሕ፣ grosse porcelaine (coquille). — በዙተ፣ carda (le coton). — በይጭ፣ (ar.) oeuf. — በዳ፣ étranger à la famille. — በዳህ፣ qui a coïté. — በደን፣ cadaver. — በደግ፣ insipide; በደገ፣ fut insipide. — በግ፣ bois à fumigation. — ብጋናት፣ pubis (des femmes). — በጥረ፣ se tint debout, resta debout. — በዕዐ፣ s'échappa.

ትልም፣ sillon. — አንተልተል፣ suspendit. — ትምልጅ፣ bracelet. — ቶርማን፣ pièce de bois qu'on met horizontalement sur la tête d'un pilier afin de soutenir le toit. — መትረቀት፣ marteau. — ትርቁብ፣ talon. — ተሪበት፣ plante à très petites épines. — ተሩድ፣ fort. — ተስፍዔ፣ grenouille. — ተቅግላ፣ sorte de natte (venant des gomal). — ቶብሪት፣ balle à jouer. — ተብዐ፣ fut intrépide. — ትንሻብ፣ arc (dont on tue les oiseaux qui mangent le blé). — ተንክበ፣ mit à côté. — ተኮር፣ tourterelle; ተኮርሸሐሪ፣ petit pigeon sauvage. — ተኮበት፣ sorte de grande natte à tapisser. — ተክት፣ bracelet (des femmes). — ተክን፣ punaise. — ተጀረ፣ (ar.) devint riche; ታጀር፣ riche; ትጃረት፣ richesse. — ቶፈት፣ vase à traire fait en paille.

ነሐር፣ charge qu'on porte en pressant contre la poitrine. — ነሐስ፣ cuivre rouge. — ነህቀ፣ murmura. — ነሕነ፣ nous. — ተነሐነሐ፣ débarrassa son gosier. — ንሁግ፣ nigella sativa (ነሁክ Munz.). — ነለት፣ femelle du grand antilope dit አጋዜን en amariña. — ንሳል፣ langue. — ነለለት፣ serpent boa. — ነሲብ፣ (ar.) fortune. — ነቅሐ፣ s'éveilla. — ነቀረ፣ pocha (l'oeil). — ነቅነቀ፣ secoua, méla; trembla; ተነቀነቀ፣ bougea. — ነቂ፣ mugit (vache). — ነቅዐ፣ creva; ንቅዕ፣ crevasse. — ነቡል፣ chamelle qui vient de mettre bas. — ነብዐ፣ tomba goutte à goutte. — ነትዕ፣ peau préparée avec le poil. — ነሽ፣ cuivre jaune. — ነክረ፣ mia. — ነክክ፣ machoire. — መንኬት፣ (Pl. መናኪት) pot de terre. — ነከሐ፣ fit eau, coula (vase). — ነክረ፣ donna le mauvais œil. — ነክዐ፣ jaillit en source (ነክአ arracha). — ነክል፣ asperge. — ተናዘሬ፣ se revêtit; ንዙፍ፣ revêtu. — ነጻ፣ rosée. — ናዴ፣ (ar.) proclama; ናዳይ፣ héraut. — ነደም፣ (ar.) repentir. — ነደር፣ voeu; ነደረ፣ fit un voeu. — መንገድ፣ chemin. — ምናፈሐት፣ soufflet de forge. — ናፍረት፣ pilier. — ነፈሰ፣ venta; ነፋሰ፣ vent; ናፈሰ፣ alla en parasite. — ኒፍኒፍ፣ pluie très fine. — ነፍጥ፣ morve; ተነፈጠ፣ se moucha; ነፋጥ፣ qui est toujours à se moucher. — ንፍዩ፣ rougeole.

አ፣ réponse quand on est appelé. — አሔ፣ interjection de surprise. — አሀደ፣ prit femme, se maria (homme). — አልባት፣ long vase dans lequel on vend le blé. — አልዕ፣ épervier. — አምበበ፣ rôtit du grain; አምበባ፣ grain rôti. — አምብዔ፣ larmes (voy. ነብዐ Munz.). — አመት፣ (ammāt) coudée; አመተ፣ mesura par coudées; አመተ፣ mesuré par c. — አማን፣ vrai; በዐል፣ አማን፣ véridique. — አምዐት፣ entrailles. — አራ፣ sorte de viscère. — አርመ፣ fruit qu'on mange, d'une sorte d'acacia. — አርዓር፣ corde à charger, tressée en cordelettes. — አረገ፣ vieillit; አረጋይ፣ vieillard. — አሰከ፣ jusque. — አሻረት፣ (ar.) signe. — አሻነት፣ outre ouverte seulement par une des jambes. — አብረት፣ (ar.) aiguille. — አብዓኪ፣ trigonella sativa. — አተም፣ orphelin (mais voy. የመጠ Munz.). — አና፣ je, moi. — አንሐስ፣ caverné. — አንቆር፣ grenouille. — አንተ፣ m. — አንተ፣ toi, Pl. አንቱም፣ — አንዘ፣ ici. — አንግሕ፣ pierre à fusil. — አንጠዐጥዕ፣ graine de lin. — አንጫሬ፣ poulet. — አካል፣ corps. — አክበ፣ rassembla. — አኮት፣ gros muscle de la cuisse. —

ኤወ፣ oui. — **አወላ፣** ver (qui se met dans les plaies). — **አውል፣** sorte d'arbre (ዋይራ፣ des Amara). — **አዙመ፣** grand repas. — **አይ፣** adv. négatif. — **አየ፣** lequel? — **አድ፣** braire; **አድሃይ፣** qui braît (injure), mugit (taureau). — **አደላብ፣** voy. ሀደለበ፣ — **አደት፣** (iddat) deuil de la femme pour son mari. — **አዳንጉራ፣** sorte de haricot. — **አዳይ፣** ver solitaire. — **አዳይ፣** dette. — **አዳጋ፣** marchands. — **አጊ፣** sorte d'herbe grosse ou de jonc, dont on revêtît les maisons par le côté. — **በዐል፣ አግር፣** piéton. — **አፍላት፣** fleurs blanches. — **አፍን፣** sorte de grain (خنخ). — **አንፎሬዮት፣** tourbillon de vent.

ከአል፣ antimoine; **ከሐለ፣** mit de l'antimoine. — **ከጌራ፣** écume (de l'homme en colère). — **ከሉልቶ፣** pendant d'oreille. — **ከላብ፣** crochet en bois; **ከልበት፣** tenailles. — **ከልኡት፣** (Pl. ከላኡት፣) rognon. — **ከለከል፣** ከሉከሉት፣ pendant d'oreille, boucles d'oreilles. — **ከለ፣** racla la gale d'un chameau; **ተከለ፣** gratta. — **ከም፣** comme. — **ከምስ፣** ሌላ፣ sourit. — **ከምባራት፣** oiseau à bec rouge, qui blesse le dos des vaches. — **ከምብሳ፣** toile des reins du pays de Tigray. — **ከምቱ፣** combien? — **ከምተተ፣** ከምመ፣ rassembla, s'assembla. — **ከመን፣** ainsi. — **ከርስ፣** alcove. — **ከርሴ፣** insecte à six pattes qui pique et fait enfler les chameaux. — **ከርሴ፣** myrrhe. — **ከርበን፣** qui se dandine. — **ከርባዝ፣** sorte de couverture faite de palmier. — **ከርከ፣** le contenu d'une main. — **ከርከዎ፣** bossu. — **ከርዳ፣** pied du grand siège. — **ከርዎ፣** fier; **ከርዐ፣** a été fier. — **ከራይ፣** hyène (ከረድ፣ Munz.). — **ከርዳድ፣** sorte d'ivraie. — **ከቡሕ፣** parfumé (le lait, mais voy. ቀብሐ፣ Munz.). — **ተከብለለ፣** roula en tombant. — **ከብሰ፣** massa. — **ከብሳ፣** Koso. — **ከባሽ፣** nom d'arbre, dont on mange le fruit. — **ከብብ፣** sphérique. — **ከብከበ፣** rassembla (mais Munz. sautilla). — **ከተም፣** (مخت) bague à chaton. — **ከትራይ፣** brigand. — **ከከት፣** serpent. — **ከከዐይ፣** caille. — **ከከይ፣** corbeau à capuchon blanc. — **ከዐሼ፣** estomac. — **መከበሳ፣** bouquet de basilic mis entre le kofit et le babane. — **ከዑድ፣** contrarié; **አከዐድ፣** contraria. — **ከዝበ፣** (ar.) mentit; **ከዛብ፣** menteur; **ከዝብ፣** mensonge. — **ካይካይ፣** trot de l'homme. — **አከዩዩ፣** battit le grain. — **ከደን፣** le dehors (désert, Munz.). — **ከድዎ፣** trahit. — **ከድከድ፣** insecte rouge, probablement le perce-oreille. — **አመን፣ ከፈር፣** rénégat. — **ከፈት፣** fut léger. — **ከፈፈ፣** impubère (qui a atteint environ 15 ans).

ወ፣ et. — **ወሀር፣** taureau. — **ውሐር፣** ladre; **ውሕር፣** ladreterie. — **ወሕዝ፣** torrent; **መሐዝ፣** ruisseau (መሐስ፣ Munz.). — **ወሀገ፣** sus; **ወገንገገ፣** sueur spontanée et petite. — **ውሐተ፣** avaleur. — **ወለበ፣** se retourna pour voir. — **ወልተወ፣** para; **ተወልተወ፣** vint à la parade. — **ወረድ፣** bière. — **ወረከ፣** hanche. — **ውሽ፣** (wishshi) beau, belle. — **ወሰጎ፣** troubla; salit (ar.). — **ውሰጎ፣** saleté. — **ወሰለት፣** pièce, morceau. — **ዎሽዓር፣** graminée, dont on fait les vases à lait. — **ወቀት፣** fois. — **ወተረ፣** tendit; **ወተር፣** pieux entre lesquels on attache une bête. — **ወተአ፣** fut bégue; **ወተአ፣** bégue. — **ወተደ፣** (ar.) ficha en terre; **ውተድ፣** piquet. — **ወተፈ፣** s'adapta bien. — **ዋንጫ፣** coupe en corne. — **ወአት፣** vache. — **ዊዳ፣** sorte de passereau (dimbit des Amara). — **ዋዝን፣** fossé plein d'eau. — **ውይ፣** fi done! — **ውዩ፣** étonnant. — **ዋይ፣** interjection de surprise. — **ወደል፣** nègre grand. — **ወደ፣** porcelaine (coquille; voy. ዎደ፣ Munz.). — **ወግሐ፣** fit aurore; **ወግሕ፣** aurore. — **ወግሓ፣** pila;

መውግሕ፣ mortier; **ወድ፣ ሞጊ፣** pilon. — **ወግረ፣** jeta. — **ወጠጠ፣** chevreau. — **ወጭሐ፣** sorte de graminée rouge. — **ወዕነ፣** tressa une natte.

ዐልመት፣ sorte de foie. — **ዐለቅ፣** sanguine. — **ዑም፣** arbre. — **ዐግመት፣** (ar.) turban. — **ዕምር፣** (ar.) âge. — **ዐግሽ፣** (ar.) qui a un écoulement blanchâtre aux yeux. — **ዐምቅ፣** s'affaissa, s'enfonça. — **ዐመተ፣** ferma l'oeil; **ዕመት፣** qui a les yeux fermés; **ዕምት፣** aveuglement volontaire. — **ዕምም፣** muselière des jeunes chameaux pour les empêcher de tetter (voy. ሀመ፣ Munz.). — **ዐምዐሚ፣** se gâta (lait qui a séjourné). — **ዕር፣** qui a la queue blanche (bête); rouge et noire. — **ዐርመመ፣** tordit le col. — **ዐረር፣** étain (plomb, Munz.). — **ዕርቅ፣** paix; **ተዐረቅ፣** fit la paix; **አተዓረቅ፣** réconcilia. — **ዕረቅ፣** tendon, nerf; **ዕሩቅ፣** nerveux. — **ዐርቀብ፣** scorpion. — **ዐርቃይ፣** grand siège haut en bois. — **ግዕርብ፣** ceinture des reins des hommes. — **ዐረድ፣** (ar.) large; **ዐርደ፣** fut large. — **ዎሹም፣** gros bracelet des femmes, fait en corne de vache. — **ዐሹር፣** impôt; **ተዐሸር፣** donna l'impôt. — **ዐቃል፣** (ar.) corde avec laquelle on attache le bras à l'avant-bras du chameau. — **ዐቀብ፣** montée. — **ዐቅብ፣** acacia. — **ዐተር፣** pois chiches. — **ዐተብት፣** (ar.) seuil de la porte. — **ተዐንቃደ፣** fit des coques. — **ዕናብ፣** foin ou herbe sèche. — **ዓንት፣** (ዐይ፣ Munz.) oeil; trou d'aiguille. — **ዓናት፣** haut de la tête; sinciput. — **ዐንከት፣** araignée. — **ዐንጨዋ፣** (voy. አንጸይ፣ Munz.) souris, rat. — **ዓከ፣** araignée. — **ዎን፣** vide, abandonné (maison). — **ዐውድ፣** aire. — **ዐወጅ፣** de travers; **ተዐወጅ፣** fut difforme. — **ዐወዝ፣** toile des reins des hommes (ፉተት፣ des femmes); **ተዐወዝ፣** mit une toile autour des reins. — **ዐይር፣** chamelle de 3 ans. — **ዓዩን፣** fou (c.-à-d. victime de mauvais oeil; voy. ዑዩን፣ Munz.). — **ዓድ፣** pays (étranger). — **ዐጀብ፣** plut (ar.). — **ዓደት፣** (ar.) usage, loi. — **ዐጃን፣** ferment. — **ዐጻጎ፣** marché. — **ዐጣል፣ ጠሴ፣** sorte de belette. — **ዐጥር፣** sorte de gazelle (am. ሜዳዳ). — **ዕጡብ፣** (ar.) coton. — **ዕጨይ፣** bois à brûler (voy. ኢጅ፣ Munz.). — **ዐጨድ፣** coupe d'herbe. — **ዐዐፈ፣** courba. — **ዎፍ፣** oiseau.

ዛላ፣ terre haute et venteuse. — **ዝልዛሌ፣** abeille. — **ዛማ፣** frère d'épouse (voy. ደማ፣ Munz.). — **ዛም፣** tour de rôle. — **ዝግመት፣** anneau passé par le nez du chameau; **ዛመመ፣** passa un anneau . . . — **ዛምተ፣** enleva de force; **ዜምታይ፣** brigand. — **ዛማያ፣** frère de l'épouse; **ዛማይት፣** soeur de l'épouse. — **ዛር፣** fée, maligne. — **አዝሩቅ፣** ver solitaire. — **ዘረባ፣** parole; **ተዘረባ፣** parla; **ዘረባይ፣** qui parle beaucoup. — **ዘርገ፣** fit mousser le lait; **ዝርገ፣** moussoir du lait en bois et poil. — **ዘራፍ፣** pillard; **ዝርፍ፣** pillage; **ዝሩፍ፣** pillé. — **ዘራፍ፣** girafe. — **ዙቀር፣** anneaux (deux) qu'on met sur les doigts du pied. — **ዘበነ፣** fut cher; **ዝቡን፣** cher. — **ዜና፣** renommée. — **ዘናብ፣** croupion de la selle. — **ተዘናብተ፣** mit un coin de sa toge en ceinture en laissant l'autre coin tomber par derrière comme une queue (ce qui se fait quand on veut courir). — **ዘንድ፣** muscle biceps. — **ዝንግርግር፣** mêlé de toutes sortes de couleurs. — **ዘንገት፣** bâton long et mince. — **ዘወረ፣** tours; **አዘረ፣** fit tourner; **ዘውሪ፣** vagabond; **መዝወር፣** bagues des doigts. — **መዝግብ፣** (terrain) coupé çà et là. — **ዝጋጋ፣** scrofules. — **ዘፈን፣** danse; **መዘፈን፣** tonton.

ተደሀለት፣ a mugé (la vache). — **ደሀነ፣** (ar.) oignit; **ድሁን፣** oint. — **ደለት፣** forum. — **ዘወሪ፣** ደም፣ celui qui doit venger le sang; **ደሚ፣** saigna (pass.); **አድግይ፣** qui fait sortir le sang. — **ደምበር፣** front; limite. — **ደሚን፣** caution. — **ደረ፣**

(darra) s'engourdit (membre). — ድር፡ bah! — ደሪር፡ sorte de durra rouge. — ደፍር፡ nuage. — ደረሳ፡ (ar.) école; éco-lier. — ደረብ፡ charge double composée de 2 ukay. — ዳረት፡ (ar.) pourtour ou haie de la maison. — ደረን፡ scarlatine. — መዳርአ፡ frange du pagne. — ደረከ፡ poussa. — ድርጅግን፡ interprète. — ተደርገገ፡ se roula. — ዳከ፡ hutte de branchages à toit plat (hangar, Munz.). — ዳሳስ፡ (ar.) espion. — ድስት፡ pot de métal. — ደቃ፡ s'est usé. — ደቃላ፡ (v. ደጋለ፡ Munz.) enfant naturel. — ደቃም፡ qui avale beaucoup en buvant à la ronde. — ደቁም፡ joue. — ደቀሰ፡ pulvérisa. — ዲብ፡ sur, dans. — ዱብ፡ citrouille. — ድብል፡ écaille de tortue. — ደቦስ፡ qui marche le dos vouté. — ደቦት፡ terre en terre. — ደብነ፡ (?) nuage. — ደ-ት፡ à taches rouges et blanches (vache). — ደነዘዘ፡ s'engourdit. — ደንፈ፡ raconta ses exploits; ደንፋይ፡ faiseur de belles promesses. — ደከት፡ sofa en terre ou pierre où l'on dort. — ደዋ፡ (ar.) remède. — ደኅ፡ tomba en faiblesse. — ደረ፡ tourna (tête). — ደወረ፡ examina, chercha. — ደውነ፡ sonna de la cloche (v. ደውል፡ Munz.); መዳወን፡ clochette. — ደባለ፡ (ar.) se joua de q. qu'un; ደዕል፡ moquerie. — ደዓም፡ l'an passé (voy. ዓም፡ Munz.). — ደዐም፡ seulement. — አደዐም፡ montans en bois qui forment les parois de la hutte. — ቦባለ፡ ዲየት፡ (ar.) vengeur. — ደግሐ፡ fit mousser; መድግሐ፡ moussoir en bois pour le lait du chameau. — ዱጉሎ፡ pain cuit sous la cendre. — ደጉሰ፡ sorte de grain. — ዱግስ፡ fièvre intermittente. — ደግነ፡ chassa; ደጋን፡ chasseur; ዳን፡ congédia. — ደግዐ፡ terre basse et chaude. — ደግደገት፡ plat (terrain). — ደፍን፡ boucha (enterra Munz.); ደፋን፡ entier. — ደፍአ፡ courba, fit plier; ተደፍአ፡ se courba. — ደፍአ፡ doucement, prends garde (voy. ደፈይ፡ Munz.); ደፋ፡ attends un peu, prends patience!

ጅህል፡ débauché. — ጅግል፡ (ar.) corde à charger le chameau. — ጅምዶ፡ (ar.) se figea; ጅምድ፡ épais. — ጅርዶት፡ sabre légèrement courbé. — ጅራፍ፡ gros fouet. — ጅበለ፡ s'enfla par orgueil. — ጅበረ፡ donna pour remplacer une perte. — ጅበበ፡ saliva (huma, Munz.); ጅባብ፡ salive. — ጅንስ፡ (ar.) race. — ጅነ፡ (ar.) devint fou; ጅናን፡ folie. — ጅዐታተ፡ salit; ጅዕትት፡ saleté. — ጅዙር፡ topinambour. — ጅድሪ፡ (voy. ገድሪ፡ Munz.) petite vérole; ጅደረ፡ eut la petite vérole. — ጅደዐ፡ vache de 4 ans. — ጅደ፡ paquet de poissons lié ensemble. — ጅግራ፡ pintade. — ጅፋፍን፡ écume (de la mer etc.).

ገሐም፡ charbon; ገሐመ፡ réduisit en charbon. — ገሕረት፡ sorte de pierre noire et peu lourde. — ገሓይ፡ chagrin. — ገሊል፡ graminée dont on couvre les maisons. — ገላላው፡ homme. — ገልዕ፡ tête de pot. — ገልዓ፡ sorte de plante grasse. — ገም፡ puce. — ግግ፡ tempe. — ጎመት፡ conseil. — ጎምፍዝ፡ sorte de graine. — ግራ፡ gris. — ገርጥመት፡ écume du lait. — ግራር፡ ሐሊብ፡ le vase au lait. — ግራሪሽ፡ bouillie moins claire que le shurba. — ግራብ፡ bois. — ግርዔ፡ lieu près la plage, où le sel se cristallise à la suite des pluies. — ግርጃ፡ vache ou chamelle qu'on trait encore après la mort de son petit. — ጋሻ፡ hôte voyageur; ጋሽ፡ allant. — ገስመ፡ partages; ገሱም፡ partagé. — ገሰት፡ (gissat) cheveux ramassés en haut en forme de touffe sur le sinciput seulement. — ገስዐ፡ rota. — ወድ፡ ገበለት፡ homme d'un pays différent. — ገብር፡ esclave male; ግብር፡ contributions. — ገበታ፡ jeu Egyptien. — ግብግብ፡ anneau des jambes. — ገብጋብ፡ fruit qui semble un citron et qu'on mange. — ግተት፡ traîne. — ጋን፡ hibou (vautour,

Munz.). — ገንሐ፡ vit; examina. — ገንሐት፡ ፀሐይ፡ disque (?) du soleil. — ገንበር፡ front. — ገነዘ፡ ensevelit. — ገንዶ፡ resta longtemps; ገንዳይ፡ qui a duré. — ግንዳይ፡ grosse bûche. — ጉንፋ፡ rhume. — ወድ፡ ግንፍ፡ perte blanche (des hommes). — ገናፈለ፡ émit un bruit en bouillant (eau etc.). — ጋውጋው፡ qui parle à tout propos. — ግፍ፡ famélique. — ገዐት፡ bouillie de farine; አገዐት፡ fit de la bouillie. — ጋይብ፡ vase en poterie. — ገድ፡ (ar.) bonne fortune; ገደ፡ a été fortuné. — ገዳል፡ tresseur de cheveux. — ግደሜ፡ stérile (vache). — አግደም፡ petite plaine sur une montée. — ተጋደመ፡ se coucha. — ጉዳር፡ (ar.) parois de la hutte, mur de la maison. — ግደዓ፡ petite vérole volante. — ገደዔት፡ picote folle, sorte de maladie. — ገዳድ፡ chamelle stérile. — ጉዳደሌ፡ tourterelle à collier. — ግዳፍ፡ ordures, restes; ገዳፈ፡ soutien. — ጎጎ፡ tabac sec en pain. — ጉፍሕ፡ large. — ገፍሐው፡ très grand vase à eau; ገፍሐ፡ grande jarre. — ገፍሐት፡ tortue. — ገፍትአ፡ retourna sens dessus dessous.

ጥህለ፡ (?) pain au beurre; omelette d'œuf d'autruche. — ጠሐን፡ moulut; ጥሐን፡ moulu; ጥሐን፡ graine moulue après avoir été cuite. — ጥመም፡ tortu; ጠማም፡ faux-fuyant, basse ruse; ጣመመ፡ se turbana. — ጥመቅ፡ brassé; ጠማቅ፡ brasseur. — ጠምጠመ፡ (?) ceinture. — ጢር፡ deux poignées de grain que prend celui qui le mesure. — ጠረሽ፡ farine (1/3 cuite en graine) servant à faire la bouillie. — ጠርዐ፡ cria; ጠርዕ፡ cria. — ጠራይ፡ graine. — ጣሰሰ፡ caressa. — ጥሻሽ፡ (ar.) bruine. — አጥቅሐ፡ alluma par friction; መጥቅሐ፡ bâton pour allumer du feu par friction. — ጠቁርሰ፡ suie qui s'attache au toit. — አጠቅዐ፡ frappa des mains. — ጠባቅ፡ large plateau en paille. — መጥባቅ፡ colle. — ጠቢብ፡ médecin. — ጠባይ፡ ennemi. — ጠንብ፡ toit; ጠናቢ፡ couvreur qui fait le toit d'une maison. — ጠባቀት፡ fenêtre. — ጣገመ፡ (?) miel souterrain. — አጣየሽ፡ parfuma; ጠሽ፡ fumée. — ጣፍ፡ sorte de grain. — ጠፍጣፍ፡ graminée qui semble du tef rouge. — ጠፍጠፋ፡ alternatives de pluie et de beau temps.

ጨሕጫሕ፡ sable. — መጭሐር፡ têt de pot. — መጫመሪ፡ torchon cendré pour nettoyer. — ጨምደደ፡ éleva les sourcils. — ጨምጨም፡ qui regarde à travers les cils. — ጨርም፡ homme qui a les oreilles percées. — ጨራምት፡ toute petite toile des reins. — ጨራርም፡ haillons. — ጨርጨር፡ cria (souris, serpent). — ጨቀጨቀ፡ masturba. — መጨበር፡ vieille toge usée. — ጭንቅሊት፡ coude. — ጭንጫይ፡ mouche. — ጨውግ፡ sue; ጨውገት፡ sueur forte à la suite de fatigue. — ጭግር፡ cheveux (ጸጉር፡ Munz.). — ጨጨ፡ pousin; ጨጨ፡ ou አንጫጨ፡ poulet.

ፀሕሌ፡ tout petit pot de terre. — ፅምባል፡ chiffon blanc que l'eau n'a pas touché et que le *mise* attache autour du front de la fiancée après avoir demandé aux vingt plus proches parents ce qu'ils donnent. — ፀርብ፡ sorte de bois dont on se sert pour les fumigations. — ፀራብ፡ charpentier. — ፀርዔ፡ pis (de vache; voy. ጠር፡ Munz.). — ፅራግ፡ col. — ፀርጠ፡ péta avec bruit. — ፅብሕ፡ sauce; ፀብሐ፡ fit la cuisine; ፀባሐ፡ cuisinier. — ፀበት፡ (tsabbet) position difficile (étroite). — ተፀነቅ፡ eut la tête saupoudrée de beurre. — ፀውዐ፡ appela. — ፀዐብ፡ chameau mâle. — ፀዐደት፡ blancheur. — ፀየቀ፡ devint rien du tout; ፀየቅ፡ brin, féta. — ተገየቀ፡ cracha entre les dents. — ገየት፡ terrain si dur qu'on ne peut le creuser. — ፀይአ፡ pua (voy. ጠይዐ፡ Munz.); ፀየአ፡ puant. — ፀዳይ፡

temps de moisson. — **አ077:** fut reconnaissant, rendit grâces. — **0ፍረ:** tressa les cheveux ou une corde; **0ፍረት:** hameçon. — **0ፍዐ:** souffleta; **ዕፍዐት:** soufflet. — **0ፍፀፈ:** égoutta (vase). — **0ፍፃፍ:** beau temps.

ፋር: tout petit vase en paille; les enfants y boivent le lait. — **ፈርሐ:** se resolut. — **ፍርስ:** ruine. — **ፍርንትት:** aine. — **ፍርንጨ:** testicules (**ፈርተት:** Munz.). — **ፍፋይ:** gros et gras. — **ፍሱስ:** versé; **ፈሳስ:** qui se répand; **አፍሳስ:** qui fait répandre. — **ፈሼ:** lâcha un vent (sans bruit); **ፈሼይ:** pet. — **አፍሻሊት:** marâtre. — **ፈቅ:ቤለ:** s'écarta un peu. —

ፊት:ቤለ: but une gorgée, but à petites gorgées. — **መፍታሕ:** clé. — **ፉተት:** toile des reins. — **ፈትፈት:** brisa dans la sauce. — **ፍንጌ:** entre (prép.); **በ0ለ:ፍንጌ:** celui qui intervient pour empêcher une querelle. — **ፈንጠሽ:** détruisit, renversa; **ፍጉጠሽ:** pélo-mêle. — **ፍንጭሕ:** sperme. — **ፍንጭት:** qui a les dents écartées. — **ፎአ:** fi. — **ፈከረ:** fit 100 belles promesses; poussa le cri de guerre; dit ses exploits. — **ፉከከ:** cornaline travaillée. — **መፍከክ:** jointure, articulation. — **ፈዛዝ:** faible; **መፍዛዝ:** affaiblissement. — **ፉዳሊ:** qui se mêle de ce qui ne le regarde pas. — **ፋዐ፣ (ፈዕአ:** Munz.) siffia.

Imprimerie de F. A. Brockhaus à Leipzig.

